C.11.pl.2.

37
46 F
7

Digitized by Google

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

DOMINI

CLEMENTIS

PAPÆ XI.

CONSTITUTIO

UNIGENITUS

Theologicè propugnata.

TOMUS QUARTUS

ROMÆ

Apud Hieronymum Mainardi in Platea Montis Citatorii.

MDCCXXIV.

SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

APPROBATIONES

THOMAS PHILIPPUS

TIT. S. CÆSAREI S. R. E. PRESBYTER CARDINALIS DE ALSATIA,

Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Archiepiſcopus Mechlinienſis, Primas Belgii &c.

QUam tandem apud omnes benè Catholicos, editis jam tribus egregiis voluminibus; laudem conſecutus eſt Author Operis, cui titulus *Conſtitutio Unigenitus Theologicè propugnata*, eam modò titulis omnibus promeretur, dum tomo hoc quarto cæteros Paſchaſii Queſnelli pernicioſos errores eâdem, qua priores, methodo, eâdem eruditione, & argumentorum ſoliditate convellit, ut nihil intactum inter centum, & unam Damnatas propoſitiones reliquat, quod non nervoſiſſimè ad univerſæ Janſenianæ perverſitatis confuſionem refutatum ſit; interim Conſtitutionis æquitate atque omnimodâ neceſſitate invictiſſimè ſtabilitâ. Cauſa pridem apud morigeros Eccleſiæ filios finita erat; exorti tamen refractarii, velum rebellioni obtendentes, explicationes poſtulare auſi ſunt, quibus abundantiſſimè ſatisfecit eruditiſſimus Scriptor. Quid igitur reliquum eſt, niſi ut finito tandem etiam errore, ad unitatem orthodoxam poſtliminio redeant Proteſtantes & Appellantes, aut ſi receptâ Eccleſiæ praxi ad Matris gremium compelli nequeant, a communione Catholica ſegregati penitus reſcindantur? Hunc præclariſſimæ lucubrationis, quam abſolutam Authori gratulari poſſumus, fructum ſperamus, atque adeò quartum hoc volumen æquè ac præcedentia, noſtro ſuffragio approbata, luce publicâ digniſſimum cenſemus.

Datum Mechliniæ in Palatio noſtro Archiep. die 1. Menſis Martii 1724.

Tho. Cardinalis de Alſatia.

De mandato Eminentiſs., ac Reverendiſs. D. Cardinalis Archiepiſcopi
A. C. de Smet Secretarius.

APPROBATIO

Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini D.

THOMÆ JOSEPHI A MONTIBUS

Nuper Archiepiſcopi Seleuciæ, domeſtici Sanctitatis Suæ Prælati, Solii Pontificii Epiſcopi Aſſiſtentis; Coram Sanctiſſimo D. N. Epiſcoporum Examinatoris; Supremæ Romanæ Inquiſitionis, & Congregationis Sacrorum Rituum Conſultoris; Epiſcopi nunc Ovetenſis, ad Epiſcopatum Carthaginenſem & Murcienſem nominati, Regiæ Catholicæ Majeſtati à Conſiliis.

EXulto ſatis, & ſuperabundo gaudio, uberesque Deo grates refero, quòd felix admodùm mihi ſors obtigerit perlegendi, demirandi & approbandi non tantùm tres priores, ſed & hunc quartum Tomum *Conſtitutionis Unigenitus Theologicè propugnatæ*: opus videlicèt jam abſolutum, & ad tectum uſque, ut ajunt, faſtigiumque perductum; cui meritò inſcribi poſſit illud Ezechielis: *Facies Aquilæ deſuper ipſorum quatuor*. Sanè cùm totius hujuſmodi lucubrationis unus idemque ſit Author R. P. Jacobus Fontana Soc. Jeſu digniſſimus Alumnus, quòcumque ingenii ſui acriſque judicii oculos convertit, ſemper *Luſtrat univerſa per circuitum*, ſemper, ut verbis utar Caſſiodori, verum à falſo diſcernit, & per diverſa diſcurrens, ſemper æqualis incedit. Mirâ præterea dexteritate, parique utitur energiâ in refutandis Perduellium erroribus; ubique intelligenribus ſatis oſtendens, Pontificiam *Conſtitutionem Unigenitus* ad ſui robur & inconcuſſam authoritatem, nullatenùs indigere Congregatione Synodi. Inter adductos ſæpius Eccleſiæ Doctores & Lumina, à nobis ſtant maximè Auguſtinus, & Petrus Damiani; Unus, qui contra epiſtolas Pelagianorum lib. 4. cap. 12. ſic ait: [Quid eſt ergò quod dicunt de ſimplicibus Epiſcopis ſine Congregatione Synodi in locis ſuis ſedentibus extorta ſubſcriptio eſt? Numquid Beatiſſimis, & in Fide

Catholica excellentiſſimis Vitis Cyprlano & Ambroſio, ante iſtos, adverſus iſtos extorta
ſubſcriptio eſt, quâ eorum impia dogmata tantâ manifeſtatione ſubverrunt, ut quæ contra
eos manifeſtiora dicamus, vix invenire poſſimus? Aut verò Congregatione Synodi opus
erat, ut aperta pernicies damnaretur, quaſi nulla hæreſis aliquandò, niſi Synodi Congre-
gatione, damnata ſit; cùm potius rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas neceſſi-
tas talis extiterit, multòque ſint, atque incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic
improbari, damnarique meruerunt, atque inde per cæteras terras devitandæ innoteſcere
potuerunt ---- Poſt factum igitur illis competens ſufficienſque judicium, ubicumque iſti lu-
pi apparuerint, vigilantiâ Paſtorali conterendi ſunt; Sive ut ſanentur, atque mutentur, ſi-
ve ut ab aliorum ſalute atque integritate vitentur, adjuvante Paſtore Paſtorum &c.] Alter,
nimirùm Petrus Damiani lib. 10. epiſt, 13. ſcribens ad Papam Alexandrum II., hæc habet,
nullâ factâ Synodi cogendæ mentione: " Sicut ad Patremfamilias quælibet domeſticæ facul-
„ tatis jactura refertur; ſic etiam dignum eſt, ut Summo Pontifici patientis Eccleſiæ læſio
„ nuntietur; Ut ſicut ab illo, prout vires ſuppetunt, ingruentibus domus ſuæ malis occurri-
„ tur, ita nihilominùs & ab iſto nutantis fidei fundamentum, vel etiam ordo religionis, qui
„ confundi cæperat, inſtauretur. Nova, proh dolor! noſtro tempore hæreſis orta eſt, cui ni-
„ ſi quantòcius authoritatis Veſtræ ſe vigor objiciat, timendum eſt; ne ad Religionis Chri-
„ ſtianæ perniciem, animarumq, periculum velut cancer feraliter ſerpat &c." Et in ejuſdem
Epiſtolæ calce ſubnectit: " His itaque Prædicatoribus Satanæ, & Apoſtolis Antichriſti, Tu
„ (Venerabilis Pater) cæleſtis eloquii gladio præcinctus occurre, & tamquam alter Joſue
„ Amalechitas oppugnantes Iſrael, Evaginato Canonici vigoris mucrone proſterne, Tol-
„ latur è medio quantociùs tartareæ amaritudinis aconitum, ne (quod abſit) ferale ve-
„ nenum faucibus influat parvulorum. Tuis præterea manibus talis aromatici pigmenti
„ quibuſque languentibus propinetur antidotum, quod & venenati erroris tollat illuviem,
„ & ſanæ atque ſinceræ fidei reſtituat veritatem", In tanti operis itaque commendatione
non eſt quod multus ſim; quo rationum pondere, quantis Sanctorum Patrum ſuffragiis
ſcriptionem ſuam ſtabiliat, Lectorum advoco plauſum, meritamque acclamationem; utpo-
te qui ſatisſuperque cum prælaudato Caſſiodoro noverunt, quod quæ hic habent à Scrip-
tore ſuo diſtributa præconium, conjuncta referunt miraculum. Ita cenſeo Oveti in Palatio
noſtro Epiſcopali Kal. Julii 1724.

Thomas Joſephus a Montibus Archiepiſcopus, Epiſcopus Ovetenſis,

APPROBATIO

Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini

PHILIPPI ERARDI VANDER NOOT

Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Epiſcopi Gandavenſis, Domini Territorii Sancti Bavonis, Comitis Evergbemienſis.

JAnſeniſmum noneſſe merum phantaſma, aut chimeram quorumdam in cerebro ex invidiâ confectam, ſed veram realemque hæreſim triginta ab hinc annis in Belgio eruditiſſimis ſuis lucubrationibus oſtendit R. P. Jacobus de la Fontaine Societatis Jeſu Lovanii Theologiæ Profeſſor, noviſſimè verò in Bullâ *Unigenitus* theologicè propugnata, idem tribus primis Tomis in Urbe typis vaticanis publicæ luci datis invictè atque evidenter demonſtravit, & venenum pernicioſiſſimæ hæreſis, quo ſcatet liber Inſtructionum Moralium Paſchaſii Queſnelli in diſcuſſis pleriſque, protitiſque 101. Propoſitionibus luce meridianâ clarius detexit.

Quarto hoc tomo eâdem ingenii ſubtilitate ac felicitate cæteras Propoſitiones enucleat, quæ inſtar ſerpentinæ caudæ ſunt, nocentius toxicum continentis: nocentius, inquam, quia mentes illo infectas in phreneſim quamdam & rabiem concitat, Decem quippe ultimæ ludibrium poteſtatis Eccleſiaſticæ, S. Sedis, ejuſque in primis ſummi in terra Capitis contemptum, contumaciam, obſtinationem, ſeditionem denique & rebellionem inſpirant manifeſtam, Regnis æque Catholicis, ac ipſi Eccleſiæ timendam.

Hinc annis undecim, quibus prædicta Bulla à S. Sede legitimè promulgata & toto orbe Catholico gratanter acceptata, plurimos adhuc (proh dolor!) videre eſt qui eam livido

dente

Digitized by Google

dente arrodere, eique ut rabidi canes oblatrare, pœnas Eccleſiaſticas, ſeu ſacra fulmina in eos contorta velut apri furioſi venabula mordere, & Serpentino Sibilo explodere, Eccleſiæ jugum excutere, ejuſque viſcera dilacerare non ceſſant.

Quid, quod non ita pridem auſu non ſolùm temerario; ſed pluſquàm phrenetico ipſum SS. D. N. Innocentium XIII. dum feliciſſimè ovile Chriſti gubernabat, ſacrilegâ ſupplicatione interpellare non ſunt veriti, ut authoritate ſuâ (de qua impiè ſibi blandiebantur) interpoſitâ *Bullam Unigenitus* à Sanctiſſimo Prædeceſſore Clemente XI. tot lachrymis & precibus, tam longo, & maturo conſilio, tanto ſtudio, ac labore conceptam, conditamque, unanimi omnium Eccleſiarum conſenſu reverenter receptam, ipſe convelleret, & (ſi ſuperis placet) reprobaret, eo nimirum fine, ut Eccleſiæ totius Caput cum Capite committerent, ut ipſâ ſecum pugnante Eccleſia, triumpharet iniquitas, & abominatio deſolationis pejor quàm prædicta à Daniele Propheta cerneretur in loco ſancto, abominatio, inquam, qualis non fuit ab initio mundi, nec erit unquam teſte Divino Chriſti oraculo; *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*, ſed & confuſio cooperuit facies eorum: experti ſunt quod nullum perfidia ad Sancti Petri Cathedram habeat acceſſum, quod in hac ſolâ incorrupta Patrum ſervetur hæreditas fidei, in Innocentio XIII. ſuperſtitem Clementem reperere, imo ipſum Petrum uno ore in utroque loquentem: abominatio fuit illi oratio eorum; ſecundum ſtultitiam eorum reſpondit eis, & iteratò percuſſit illos in ore gladii, in gladio Domini, in virtute clavium & poteſtate Petro & Succeſſoribus ejus à Chriſto conceſſâ.

Ex impuriſſimo ſcilicet ac venenoſo illorum hæreticorum Dogmatum fonte ſpiritum audaciæ ac furoris hauſerunt: Quamquam verò poſtremæ Propoſitiones non ſignatè hæreſeos notâ ſingulæ perſtringi videantur, de eâ tamen ſuſpectas, odioſas, temerarias, ſcandaloſas, ſeditioſas, meritoque proſcriptas & damnatas eſſe evincitur.

Quare clariſſimorum virorum calculis & meum lubens appono, ac publicâ luce digniſſimum opus cenſeo, perpetuum utiliſſimumque contra Schiſmaticos Eccleſiæ armamentarium. Salvo tamen S. Sedis, Chriſtique Vicarii Benedicti XIII. judicio, quod pari cum authore modeſtiâ animique demiſſione veneror.

Voveo autem ut D. O. M. Orthodoxos Eccleſiæ ſuæ Doctores, fortiſſimos pugiles, acerrimos S. Sedis, ejuſque ſupremæ authoritatis vindices (tanquam luminaria ſupra candelabrum hodiè Lucentia) diu ſoſpites ſervet, animetque, ut quâ voce, quâ calamo os obſtruant loquentium iniqua, contumaces conterant, errantes reducant, turbatamque Eccleſiæ pacem reſtituant. Quod ſi liceat exiguo incolatus mei tempore (87. quippe ago ætatis annum, Epiſcopatus 31.) conſpicere, exultabundus cum juſto Simeone ingeminabo: *Nunc dimittis ſervum tuum Domine*.

Datum Gandavi in Palatio noſtro Epiſcopali 24. Junii 1724.

Philippus Erardus *Epiſcopus Gandavenſis*.

A P P R O B A T I O

Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini

HENRICI JOSEPHI VAN SUSTEREN

Epiſcopi Brugenſis, perpetui atque hæreditarii Flandriæ Cancellarii &c.

CUM nunc in lucem proditurus ſit Tomus IV. præclariſſimi Operis, cui titulus: *Conſtitutio Unigenitus Theologicè propugnata &c.* rurſus exclamandum mihi eſſe duxi: ibi Fons Jacob. Fontis quippe qualitates, profunditas in eruditione, altitudo in prudentia, viventis aquæ abundantia in materia per totum iſtud opus ita elucet, ut, ſicut ad Fontem Jacob quievit Unigenitus Dei Filius, ita ſponſa ejus, Sancta noſtra Mater Eccleſia, ad opus hoc ſperatæ Pacis lætitiâ meritò perfundi queat. Accedant ad hunc fontem *publicæ tranquillitatis perturbatores* animo, quo Mulier Samaritana Fontem Jacob, non contemptore veritatis, aquæ illius ſalientis in Vitam æternam; agnoſcent ibi adultera ſua detegi dogmata: agnoſcent, authorem illius operis, ſicut Unigenitus Dei Filius ad Fontem Jacob, teſte Auguſtino, *fidem Mulieris ſitiebat*, Lectorum fidem unicè ſitire: agnoſcent Sponſam Chriſti ſupramemoratam Conſtitutionem Apoſtolicam ambabus ulnis bene amplexam fuiſſe, eamque à ſe malè turbari; tandem, ſi agnoſcant donum Dei, inſtar mulieris illius, quæ, uti Ambroſius ait, *ad fontem meretrix advenerat, a Chriſti fonte caſta regreſ-*

regreſſa fuit, *imo præco Chriſti*, & ipſi errorum puri, fideique integri, imo veritatis Præcones ad ſuos revertentur, mecumque totis animi medullis vovebunt, ut iſte FONS JACOB ſcaturiat in vitam æternam, ſive JACOB fiat aliquandò ISRAEL Viſionis Beatificæ mercede æternùm fruens. Ita dabamus Brugis Flandrorum in Palatio noſtro Epiſcopali hac 21. Julii 1724.

Henricus Joſephus Epiſcopus Brugenſis.

A P P R O B A T I O

Illuſtriſſimi, ac Reverendiſſimi Domini

JOANNIS BAPTISTÆ DE SMET

Iprenſium Epiſcopi &c.

JAnſeniſmum non inane eſſe hæreſios figmentum; ſed pernicioſiſſimam impietatem oſtendit pridem in Belgio eruditis lucubrationibus R. P. Jacobus de la Fontaine Societatis Jeſu Sacræ Theologiæ Lovanii Profeſſor, quod modò Romæ proſequitur, Conſtitutionem Unigenitus fortiſſimè propugnans. Tres primi Tomi, quos authoritate noſtra lubenter confirmavimus, ob argumentorum & eruditionis copiam, diſputandi methodum ſolidam ſimul & perſpicuam, ſtylum non affectatum: ſed candidum, & amœnum, placuere adeò, ut qui eos legere cœperint, majore proſequi ſemper cuperent aviditate. Adverſariis autem quantumlibet aliàs ad virilitigandum promptis & ferocibus, non ſatis animorum hactenus aut virium fuiſſe videatur, quo tam infeſti ſibi operis impugnationem ſuſciperent, Prodit modò tomus quartus non inferiore robore & omnis generis præſtantiâ conſcriptus; a quo obſtruendum ampliùs os loquentium iniqua, prorſus confidimus: aut ſi obdurati nimium & voluntariè obcæcati inſanire etiam inpoſterum voluerint, ipſorum veſania palàm omnibus aperta, decipere Catholicos non poterit, & ſuis ineptiis irretire.

Ita cenſeo Ipris in Palatio noſtro Epiſcopali die 26. Junii 1724.

Joannes Baptiſta *Epiſcopus Iprenſis*.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſs. Patri Sacri Palatii Apoſtolici.

N. Baccarius Epiſcop. Bojanen. Viceſgerens.

IMPRIMATUR;

Fr. Gregorius Selleri Ordinis Prædicatorum, Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

APPROBATIO

TOmus quartus Operis inſcripti *Sanctiſſimi Domini Noſtri Clementis XI. Pontificis Maximi Conſtitutio Unigenitus Theologicè propugnata* , commiſſus examini fuerat prædeceſſoris & contubernalis mei Reverendiſſimi P. Magiſtri Dominici Perez , qui partem maximam diligenter lectam, eximiè,& meritò laudavit; ſed cùm præoccupatus morte, diſcuſſionem abſolvere non potuerit , hæc mihi cura impoſita eſt à Reverendiſſimo Patre Gregorio Selleri Magiſtro Sacri Palatii: cujus voluntati obſequens, eundem tomum ſedulò ſummâque cum jucunditate luſtravi: ſuaviſſimum enim eſt in ipſo intueri Janſeniſtarum atque Queſnelliſtarum omnium expoſitas blaſphemias, non ſolum omnino everſas , atque exſufflatas; ſed & eorundem hypocriſin detectam, inſidias protritas, atque machinamenta confracta; ita ut invictis rationibus, & documentis lector animadvertere poſſit , non unicè prædictorum hæreſim , ſed & hæreſis captioſa ſubdolaque effugia, olim a Tridentinis Patribus contra Calviniſtas , & Lutheranos , & poſtea ab aliis Summis Pontificibus contra Bajum , Janſenium atque Molinos damnata ,& anathematizata pluries fuiſſe, quos omnes , etſi ſecundum faciem diverſos, caudas tamen habere colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipſum , erudito calamo Autor hujus operis ſatis ſuperque demonſtrat,in eo quoque maximè laudandus quod prudentiſſime caverit,ne quid ſibi excideret; quod ſcholarum Catholicarum opinionibus adverſum videretur, præſertim S. Thomæ doctrinæ , quem ſæpiſſime, ac ſemper debita veneratione laudat, ejuſque auctoritate ad impugnandos debellandoſq; errores frequenter utitur; ita ut nullus Angelici Doctoris germanus diſcipulus in hoc opere quidquam ſibi minùs gratum deprehendere poſſit . Quapropter, cum nihil aliundè hoc opus habeat fidei , boniſque moribus adverſum , & aliàs plurimum profuturum cenſeam , dignum judico quod in lucem edatur . Datum Romæ in Conventu Minervitano die 24. Octobris 1724.

Fr. Aloyſius Nicolaus Ridolfi Ordinis Præd. Sacræ
Congregationis Indicis Secretarius.

APPROBATIO

SI (a) *maximæ , & antiquiſſimæ , & omnibus cognitæ , à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro , & Paulo Romæ fundatæ , & conſtitutæ Eccleſiæ annunciatam hominibus fidem ,* quo modo Apoſtolicorum temporum Irenæus; ſic & nunc , quibus decet honoris officiis , per Chriſtianum Univerſum Orbem omnes excolerent; nullus vereor , quin (b) *cum Romanorum Pontificum decreto , cæterorum Opuſcula tractatorum approbantur , vel reprobantur; quod Sedes Apoſtolica probavit , hodie teneretur acceptum , & quod illa repulit hactenus inefficax haberetur* . Adeò (c) *in his verbis Apoſtolicæ Sedis tàm antiqua,atque fundata, certa, & clara eſt Catholica fides , ut nefas ſit de illa dubitare Chriſtiano ,* ut præclarè jam diù ſcribebat Sanctiſſimus Pater Auguſtinus.

(a) S. Irenæus lib. 3. adverſus Hæreſes Cap. 3.

(b) Ex capite Romanorum diſt. 19.

(c) S. Auguſtinus ad Optatū Epiſ. 190.

Non ſic Eccleſiæ infortunio comparatum eſt modò ubique terrarum ; tantum enim abeſt, ut Pontificia Oracula cuncta , è Petri Cathedra , licèt conſultiſsimè data,quibus Tractatorum quorumdam , nefaria quamvis , conſigunrur opuſcula, qua honoris lege par eſſer, proſequantur omnes Chriſtiani nominis filii , ut non rari in quibuſdam regionibus, Eccleſiæ ſimul , Reipublicæque perturbatores, eorum tentent majeſtatem inceſſere , veritatem fucis abſcondere , labefactare authoritatem , adverſus documenta etiam , plerorumque ipſorum Magiſtri Janſenii Epiſcopi Iprenſis , qui in hoc egregius ſenſit , quod Romanus Pontifex (d) *ſupremus eſt omnium de Religione controverſiarum Judex , cujus judicium rectum , verum , infallibile eſt , cum univerſa Eccleſia aliquid ſub anathemate tenendum eſſe definit*. Non irà ejus omnes diſcipuli , quorum, & aliorum eriam plurium rebellium adverſus celebrem *Unigenitus* nuncupatam Conſtitutionem , in Queſnelii centum , & unam propoſitiones , fallaciſsimumque ipſius opus nuper emiſſam , quot vidimus (e) *habentes ſpeciem quidem Pietatis ; virtutem autem ejus abnegantes* , adornatos (f) *volare libros , Urbibus , & Caſtellis pro luce ingeri tenebras , pro melle , vel potius in melle venenum paſſim omnibus propinari*? Audivimus rurſus contagium (g) *pertranſire de gente in gentem, & de regno in populum alterum*,ità ut (h) *Orbem Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente pervertere nequeunt,*

(d) In Theſibus anno 1617. die 9. Octobris defenſis pro laurea Doctorali obtinenda.

(e) 2. ad Tim. 3. v. 5.

(f) Ex S. Bernardo Epiſ. 189. ad Innocentium.

(g) Ex Pſal. 104. v. 13.

(h) Ex S. Auguſtin. 4. contra duas

Epiſt. Pelagianæ cap. 12. *unt*, contumaciſsimi iidem, ſparſis, quà latè patet Chriſtiana Europa, ſcriptionibus, (1) *ſaltem commovere conentur*, nequaquam intelligentes, quod *æterni ædificatio Templi mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſtit, hac Eccleſiam ſuam firmitate corroborante ipſo Domino, ut illam nec humana temeritas poſſet appetere, nec portæ contrà illam inferi prævalere*.

(1) Ex capite Ita Dominus diſt. 19.

Utinam verò aliquandò ſapiant, deponantque ſua præjudicia, præeunte eximiè ad ea profliganda Doctiſsimo Viro Patre Jacobo Fontaine, qui in malè natam, deteriùſque auctam colluviem libellorum iſtorum inſurgens, ſicut graviter, eruditè, acutè, tribus primis Conſtitutionis *Unigenitus* propugnatæ Theologicè Tomis, & Sanctam Sedem fortiſsimè vindicavit, & erroris munimenta erecta ſtrenue diſiecit; ſic hoc quarto Tomo ſupremam manum operi imponens, non impari eruditione, ac ingenio, tùm Sanctæ Sedis luculentas inſtituit vindicias, tùm quæ ſibi novitius error paravit vafer latibula, invictiſsimè demolitur. Ad hæc præſenti Volumine indolem detegit Hoſtium Conſtitutionis, non turbulentam tantùm, ſed & indomitam; contumelioſam ſeculo, contumelioſam Eccleſiæ, maledicam univerſis; Sacerdotio, & Imperio inimicam, ſi eis non ſint in præſidium, ſpirantem ſchiſmata, ſi eis ſiat in formidinem; nihil demum negligentes, cujus ſunt capaces, furoris ſi militent in eos ad pænam, ut propterea non dubitem, quin ſi per alia Volumina id fieri potuit, ut Catholica veritas ab iis cognoſcatur; per hoc amicis ſuperis fiet, ut Catholici eos verè cognoſcant, eorumque genium infidum, diſcantque gratulari alacriùs Eccleſiæ, quod Zizania hæc infeſtiſsima è medio Tritici eduxerit, & è Domini Campo, ubi ſeges electa eſt Patris Familias, prudentiſsimè jerit convulſum. Ità juſſus à Rmo Patre Gregorio Selleri, Sac. Palatii Apoſtolici Magiſtro, ut quartum hunc Tomum legerem *Conſtitutionis Unigenitus Theologicè propugnatæ à P. Jacobo Fontaine Societatis Jeſu Theologo*, cenſeo eundem digniſsimè poſſe evulgari è Conventu S. Marcelli de Urbe die 21. Novembris 1724

Fr. Petrus Maria Pieri Ordinis Servorum B. M. Virginis Procurator Generalis.

MONITUM AUTHORIS

Decreveram aliqua damnatarum propoſitionum confutationi, hìc terminatæ addere, ad totius perfectionem Operis conductura; ſed nimium excreviſſet tomi prolixitas. Quod differtur, non aufertur. Defectum ſupplere poterit Appendix; vel tomus quintus, ſi ſuis adverſarii vindiciis, quas initio viſi fuerant minitari, ampliorem ſuppeditent certaminibus materiam.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

CLEMENTIS XI.

PONTIFICIS MAXIMI

CONSTITUTIO

UNIGENITUS,

Theologicè propugnata.

PARS IV.

Complectens decem ultimas Propoſitiones, & documenta circà Conſtitutionis acceptationem.

Nonageſima ſecunda Propoſitio damnata.

Pati potius in pace excommunicationem, & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem. *Obſervat. Moral. Rom. 9. verſ. 3.*

CAPUT I.

Proſcriptus Articulus ejuſque contrà Catholicos Galliæ Antiſtites defenſio impugnatur.

1 DOCUMENTUM Paſtorale centum Gallicanorum Antiſtitum: *Inter duo* (inquit) *extrema, quando alterutrum foret neceſſarium, indubiè potius ferenda eſſet excommunicatio, quàm prodenda veritas. Poſterius enim nunquam licet. Verùm tempus & cœtera circumſtantiæ, in quibus enuntiata eſt Propoſitio, ſatis indicant, communi & obviâ interpretatione, proditionem Veritatis referri ad Alexandrinæ Formulæ ſubſcriptionem, quâ Janſeniſtæ Veritatem prodi, tradunt falſiſſimè.*

Neque excommunicatio quælibet, in pace toleranda eſt; ſed ea ſolùm, cujus injuſtitia & valoris defectus nullâ valeat ratione, nullo teſtimonio comprobari. Aliàs permittenda non eſt privatio Sacramentorum; quin & cenſeretur eorum contemptus; ſi quis adeò ſalubres gratiarum fontes non curaret ſibi cum fidelium Societate reſtitui.

Exemplum quod adducitur S. Pauli; cum is nunquam excommunicationem ſubierit, mera illuſio eſt.

Quid ad hæc adverſarius? Exultare ſe ſimulat, quaſi partâ Victoriâ, quod Epiſcopi illi agnoſcant, non eſſe dubium, quin inter duo extrema, ſi electio neceſſariò facienda ſit, potiùs in pace ſit toleranda excommunicatio, quàm veritas prodenda. *Iſtud* (inquit) *ad rejiciendam Conſtitutionem ſufficit; non enim damnata Propoſitio aliud enuntiat. Quod Epiſcopi addunt de tempore & aliis circumſtantiis, quibus proditio veritatis interpretatione obviâ applicetur ſubſcriptioni Formulæ Alexandrinæ contra Janſenium, eſt judicium temerarium; neque ad rem pertinet; cùm nequidem inde inferretur aliud, quàm prava ſcriptoris* (Queſnelli) *intentio; ſed nec inde ſequitur, Propoſitionem veritate deſtitui: Non igitur condemnari potuit.*

Ita Aduerſarius, in quo mirabilis appareret, niſi foret novæ Sectæ propria mentiendi impudentia. Cujus enim oculos fu-

gere in Galliis & Belgio potuit immenſa illa copia libellorum, in quibus ſimplex & illimitata Formulæ Alexandrinæ ſubſcriptio vocatur Auguſtinianæ doctrinæ abdicatio, falſum & perjurio firmatum teſtimonium, enormis adverſus Janſenium calumnia, certiſſimæ ac prorſùs catholicę proditio, dejectio, ſubverſio veritatis?

Quis igitur quotidianarum iſtiuſmodi declamationum conſcius, non miretur adverſarii confidentiam, audentis centum Epiſcopos arguere *judicii temerarii*, dum proditionem veritatis interpretatione tam obviâ à Queſnello Janſeniſtarum principe applicari ſentiunt Alexandrinæ Formulæ ſubſcriptioni?

Nulla hîc, ut patet, temeritatis ſpecies: neque ullus diſceptationum, tam diu Gallias turbantium, non penitùs ignarus, alterius hîc proditionem veritatis intelliget; vel intelligi à Queſnello arbitrabitur, quàm Janſenianæ. Ea ſcilicet eſt, quæ juxta illum & Socios ſubſcriptione Formulæ ejuratur. Eadem eſt pro cujus defenſione privatio Sacramentorum tot annis fuit à tot Virginibus fatuis Portus-Regii etiam in mortis articulo pertinaciſſimè tolerata.

Morales Obſervationes, *Compendium Moralis Evangelicæ*, non ſpeculationes abſtractas à rerum exiſtentia, non conceptus Theoricos; ſed documenta, ut conſpicimus ethicę, ad directionem morum pertinentia Queſnellus Lectoribus tradere voluit; ubinam autem uſum obtinere *Obſervatio* damnata potuit hoc tempore, præterquam in recuſando juramento; ſive ſubſcriptione Formulæ contra doctrinam Janſenii? Non enim palàm alia nunc obtenditur proditio veritatis imperata, ſub excommunicationis in refractarios pęna.

Aliud foret, ſi redirent Arianorum tempora, quibus mundus miraretur ſe partę non minùnâ Arianum, quibus prævalentę hæreticorum potentiâ, qui Arianæ formulæ ſubſcribere noluiſſet, pellebatur Sede Epiſcopus, & excommunicationis hæreticæ ſententiam effugere non poterat. At quis modo apud nos Epiſcopus proditionem veritatis ſub excommunicatione exigit?

Admiſſio Conſtitutionis Pontificiæ & dogmaticæ, fidem Catholicam contra novam hęreſim definientis, ab aliquo magni nominis Antiſtite prohibita quidèm. fuit ſub pęna ſuſpenſionis, exemplo novo, & in Eccleſia hactenus inaudito, Verùm Excommunicationis pœnam vel ab iſto Antiſtite vibrari nondum audivimus. Neque in exemplo iſto rariſſimo, nec minùs ſcandaloſo, præſcribitur proditio veritatis; ſed debita obedientia, & condemnatio falſitatis prohibetur. Evidens itaque eſt, *Proditionem Veritatis* in Queſnelli ſenſu eſſe ſubſcriptionem Alexandrinæ Formulæ ſimplicem, præcisâ omni diſtinctione atque exceptione à Romano Pontifice, & Galliæ Epiſcopis imperatam.

Quid autem memoratam in ſexu, aliàs vario ſemper ac mutabili, pertinaciam poſteris vix credibilem, animavit, firmavitque contra ſupremam Eccleſię & ſeculi poteſtatem; Sedem ſcilicet Apoſtolicam, & Regem Chriſtianiſſimum, contra Statutam legitimâ authoritate legem, ab Epiſcopis paſſim, etiam Pariſienſi propoſitam, juſſamque ſub lethalis criminis culpa, ac pœna anathematis obſervari? Nonne iſtud à Janſenianis inculcatum directoribus documentum, *Pati potius, in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum*?

Quoniam autem adverſarius Propoſitionem nullam damnari patitur, niſi falſitatis aliquid contineat; Quæro ubinam Sanctum Paulum excommunicatum invenerit? Ubi & à quo excommunicatum, quia prodere noluerit veritatem? Ubi tranquillam ejus in tali ferenda excommunicatione conſtantiam, ut omnibus ſuggeri meruerit ad exemplum?

Non tam rigidi ſolebant adverſarii eſſe cenſurarum interpretes: negabant aliàs ex Decreto Alexandri VIII. contra Propoſitiones 31., & ex Conſtitutione Pii V. contra Baii Articulos rectè deduci omnium illic proſcriptorum dogmatum falſitatem, quia cenſuræ utrobique enuntiantur *reſpectivè*, ut non neceſſe ſit, cenſuras omnes ſingulis propoſitionibus convenire.

Clementina Conſtitutio addit ſub eodem *reſpectivè* termino *captioſas*, *malè ſonantes*, *ſcandaloſas*: malè ſonare autem, inquiebant adverſarii, poteſt ſubinde quædam veritas, infirmitate, vel ignorantiâ audientium in ſcandalum verti.

Sic Janſenius in manuſcripto codice pag. 1. *Ad excuſandas*, ajebat, *propoſitiones Magiſtri Michaelis* (Baii) *obſervanda ſunt . . . . Tertium non eſſe omnes ut hæreticas rejectas; ſed reſpectivè ut hæreticas, ſcandaloſas, malè ſonantes, periculoſas &c. Sic autem poſſunt improbari propoſitiones etiam veræ, quæ propterea tamen non ſunt definitæ* (falſæ) *etſi tenendæ ſunt pro illo tempore eſſe tales, quales definiuntur. Tales enim definitiones ſæpè exigunt temporum circumſtantiæ, ut in Hiſpania de Beata Virgine propter populi tumultum. Et hic habere locum-*

cum potuit ; ut ſatisfieret doctrinæ tunc communi à Philoſophis hauſtæ, à ſcholis defenſæ, quibus, antequam veritas cum ſuis fundamentis pateſieret, adhærendum cenſebatur, ut licentia coerceretur.

Quæ deſcripta à me ex ipſo Janſenii authographo plura quidem continent falſa, & abſurda, præcipuè cum dicitur Pius V. Propoſitiones Baii aliquas prohibuiſſe, ut ſatisfieret doctrinæ à Philoſophis hauſtæ, & aliquando futurum ut contraria definitionibus Pontificiis veritas cum ſuis fundamentis pateſiat, atque adeò de Conſtitutione Bajaniſmus aliàs triumphet. Verùm in eo ſaltem quod ait Janſenius, propoſitiones quandoque veras poſſe prohiberi, adverſatur hodiernis ejus diſcipulis.

Sed alius hoc tempore novæ Sectæ placet modus, dogmata ſua poſt cenſuras atque adverſus anathemata inſtaurandi, quàm olim. Tunc nondum ſatis firmatis viribus fallaciâ potius & ſtratagemate, quàm aperto marte adverſus Conſtitutiones Apoſtolicas pugnandum videbatur: tunc ſimulanda erat erga eas reverentia, ideoque Propoſitionibus damnatis affingendus ſenſus aliquis, quantumlibet peregrinus, & à ſignificatione obvia alienus, in quem Vaticanum detonuiſſe perſuaderetur: nunc factio aucta adhærentium multitudine, & præpotentium viribus patronorum, exiſtimat Conſtitutionem Clementinam, non ſolis eludendam mendaciis; ſed conquiſitis undique argumentis, contumeliis, ſatyris directiſſimè impetendam, vellicandam, explodendam, neque Pontifici & quibuſcumque ejus defenſoribus, Epiſcopis, Cardinalibus parcendum, venerationis priſtinæ ſimulatione in apertam ac publicam verſâ rabiem.

Ægrè nihilominùs ferunt, ſe hæreticos vocari, imo vel de hæreſi ſuſpectos; quamvis Concilium Tridentinum iſtam in ferenda excommunicatione tranquillitatem ſufficiens ſtatuat fundandæ iſtiuſmodi ſuſpicioni argumentum Seſs. 25. cap. 3. his verbis: *Excommunicatus verò quicumque, ſi poſt legitimas monitiones non reſipuerit, non ſolùm ad Sacramenta & communionem fidelium ac familiaritatem non recipiatur; ſed ſi obduratus animo cenſuris innexus, in illis per annum inſorduerit, etiam contra eum tanquam de hæreſi ſuſpectum procedi poſſit.*

S. Raymundus lib. 3. §. 33. *Excommunicato injuſtè* (inquit) *eſt conſulendum, ut ſuſtineat excommunicationem patienter, humiliter, ac devotè, & præſentet ſe excommunicatori offerens canonicam ſatisfactionem, ſi in aliquo offendit, & ſic inſtanter poſtulet abſolvi.*

Idèm docet S. Antoninus 3. part. ſummæ tit. 24. cap. 73. Eadem communiſſima Theologorum & Canoniſtarum ſententia eſt. Non igitur Queſnelliana iſta in excommunicationibus patientia, quantumlibet pacis adornata pallio, ædificationi ſufficit & conſcientiæ, ſed procuranda quamprimùm fieri poterit, reconciliatio cum Eccleſia, & reſtitutio Sacramentorum. Hujus autem neglectus, in quo ſita eſt Janſeniana in anathemate tranquillitas, ſchiſmaticum legitimæ poteſtatis contemptum potiùs indicat, quàm dignam Chriſtiano modeſtiam ac Religionem.

Forſitan vociferabitur adverſarius, proteſtando, Articulum damnatum explicari perperàm, quaſi abſolutè & ſimpliciter approbet quietam excommunicationis tolerantiam; ſupponitur (inquiet) niſi prodita veritate vitari anathema non poſſe. Sed hodierna maximè novit Eccleſia, quid *proditæ veritatis* nomine à Neotericis iſtiuſmodi intelligatur, fidei nempè ab Alexandro VII. contra Janſenianam hęreſim conſtituta profeſſio: neque latet, quos in ſimplicium animis fructus illud pietatis Janſenianæ monitum producere ſoleat; rebellionem ſcilicet contra Sedis Apoſtolicæ mandata obſtinatiſſimam, perpetuam à Sacramentis abſtinentiam, aut uſum ſacrilegum, obdurationem in criminibus, ac demùm vitæ perditæ luctuoſiſſimum exitum. Quapropter funeſtæ adeò arboris radicem, Conſtitutionis Apoſtolicæ ſecuri meritò præcidendam duxit Divina per Clementem XI. Providentia.

CAPUT II.

Janſenianæ hypocriſis ac veræ rebellionis contra Eccleſiæ cenſuras author præcipuus oſtenditur poſt Sancyranum Antonius Arnaldus.

1 JActata à Queſnello adeò magnificè, ſua ſuorumque pacifica in tolerandis Eccleſiæ cenſuris patientia, cum horrore erigendi ſe contra authoritatem, aut ſcindendi unitatem, non inanis ſolùm & mendax gloriatio eſt, quâ Sacrilegæ impietatis magiſtri junctum hæreſi ſchiſma obvelare geſtiunt pacificæ nomine charitatis; Sed pernicioſa etiam hypocriſis, quâ miſerè circumventi ſimplices, veram contra Eccleſiæ Præpoſitos rebellionem in perfidis ducibus, velut Chriſtianæ normam patientiæ ſuſpiciunt, & exitiali conſilio imitantur, contra omnia Eccleſiæ anathemata obdurandi.

Quapropter operæ pretium, & publicæ plurimùm utilitati, ſimplicibus quodammo-

do neceſſariæ conductorum exiſtimo, ſi infrunitum, nobis adverſantium animum, & omnis, quæ ſub ſole eſt, authoritatis facilè contemptorem, relatis aliquot ſpeciminibus reddidero manifeſtum.

De ſpreta ab iis laicorum Principum poteſtate, locus opportunior differendi dabitur ad Propoſitionem 96. *Deus permittit, ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*. Ideo ad ſolam hîc authoritatis Eccleſiaſticæ proculcationem, & Cenſurarum omnium contemptum oratio reſtringenda eſt.

Ne verò multitudo pariat confuſionem, ordinem mihi aliquem præſcribere conabor rebellium magiſtrorum, & contemptorum à ſingulis anathematum. Ordio à Joanne Vergerio Sancti Cygirani Abbate Commendatario vulgò *Sancyrano* qui primus reformationis obtentu, rebellionis apertius Vexillum extulit.

Horrida quidèm ſentiebat & ſuis inſpirabat diſcipulis dogmata, quibus fides convellitur catholica, omnis detrahitur authoritas Tridentino Concilio, & proinde cunctis ejus definitionibus, cunctis anathematum vibrationibus in pertinaces hæreſum diſſeminatores.

Non ibi terminum fixit nequitia; ſed omnem penitùs ſubruere molita eſt præſentis Eccleſiæ authoritatem, quemadmodum ex graviſſimis plurium, etiam Antiſtitum teſtimoniis accepimus, quale inter cætera eſt Epiſcopi Lingonenſis, datum anno 1638. die 10. Julii, juxta quod Sancyranus aſſeruit *Concilium Tridentinum non fuiſſe verum Concilium, quia celebratum non fuit juxta normam Conciliorum veterum. Non poſſe haberi fidem ejus definitionibus: Sacramentum Pænitentiæ non delere peccata: Verba Abſolutionis non operari remiſſionem, ſed declarare tantùm.*

Ex Illuſtriſſimo Franciſco de Caulet Apamienſi Epiſcopo habetur, quod Sancyranus docuerit, *jam eluxiſſe tempus deſtructionis Eccleſiæ*.

Ex jurato teſtimonio Religioſiſſimi Abbatis Joannis de Jovaud Ordinis Ciſtercienſis dato 1638. 17. Junii, affirmatum à Sancyrano, *Eccleſiæ nomine non rectè intelligi cætum fidelium, compoſitum ex Summo Pontifice, Prælatis, Doctoribus, Preſbyteris, Religioſis & populo: Eccleſiam iis tantùm rebus conſiſtere, quæ fuerunt ante ſex ſecula ſuperiora: Præſentem Congregationem Pontificis, Prælatorum, Paſtorum, Doctorum, Religioſorum & populi, quos videmus vivere ſub iiſdem legibus, non alio ſenſu dici poſſe Eccleſiam, quàm quòd in locum veræ Eccleſiæ ſucceſſerit: Eccleſiæ corruptionem non ſolum in moribus eſſe; Sed in pluribus etiam dogmatibus: Perpaucos eſſe, qui Eccleſiæ filii dici mereantur: Ex doctrina Patrum & Conciliorum demonſtrari, uſque ad quæ ſecula duraverit vera Eccleſia, quo tempore deſtrui cæpta ſit: Deum ipſum diſſolviſſe Eccleſiam: Tempus ædificandi tranſiiſſe: Epiſcopos, Eccleſiaſticos, Religioſos, pleroſque Spiritu Chriſtianiſmi, Spiritu gratiæ & Eccleſiæ deſtitutos eſſe: Incumbendum in ruinam Theologiæ Scholaſticæ: ipſum S. Thomam veram Theologiam humanis ratiociniis, et Ariſtotelicis principiis depravaſſe.*

Fundamentum hìc conſpicis apertum, lector Catholicę, ſupra quod prætenſa Eccleſiæ præſentis reformatio, vel novæ extructio ab adverſariis ſtabiliatur. Nonne evidens eſt Arnaldum, Queſnellum, & quoſcumque ſimiles Sancyrani diſcipulos, hinc didiciſſe erigere ſe contra authoritatem, ſcindere unitatem; & quoties aliqua contra eos, vel eorum dogmata fertur *excommunicatio* ſeu *anathema*, illud contemnere tanquam *injuſtum*?

Sic illud excipere, ut ajunt, *pacificè*, deſpiciendo ſcilicet, monentur utriuſque Sexus juvenes, præcipuè Moniales, & quibuſcumque ſcribendi, vel vociferandi contra definitiones Eccleſiæ & anathemata defuerit facultas. Inde tamen minimè impeditur idonea Janſeniſtarum ad ſcribendum Congregatio, quin ſtylum exerat, & quibuſcumque poteſt modis, maximè contumeliis, ſatyris, mendaciis, Conſtitutiones Pontificias atque anathemata vellicet ac dilaceret.

Denique hæc agendi ratio, qualicumque à nobis nomine proprio appelletur, irreverens, turbulenta, & Schiſmatica, Queſnello ſemper erit *pacifica*, & omni ex parte laudabilis, ſive ut præſens exprimit Articulus, erit *pati potius in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem*, erit *imitari S. Paulum*; tantum abeſt ut ſit *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

At Sancyranus, ſi minus forſitan æternorum, temporalium ſaltem ſuppliciorum formidine à propalandis temerè novitatibus abſterrebatur; Sed ea veluti minimè divulganda myſteria, fidis auribus clanculum ingerebat.

Ita jurejurando de eo teſtatus eſt anno 1638. Joannes de Jovaud Ciſtercienſium Abbas citatus ſupra: „ Vehementer commendabat (inquit) ut ſententias à ſe propoſitas, nemini proderem, allegans illud ex Sacris paginis, *occultè propter metum Judæorum*. Quocirca referebat hiſtoriam „ ſe

„ ſe inter & alium Eccleſiaſticum peractam. „ Verebar (ajebat) ne quæ ipſi communicaveram dogmata, denuntiaret Epiſcopo Pictavienſi, aut alteri: quod ut impedirem, ſtatim hominem rogavi, ut confeſſionem meam Sacramentalem exciperet. Ille primùm hæſit attonitus tam ſubitâ & inexpectatâ poſtulatione; aures tamen confitenti mox præbuit. Confitebar autem deliquiſſe me, talia ei dogmata inculcando, rogabamque ut ab hoc delicto me abſolveret. Sic hominem ad arcanum obſtringebam, quod alioquin ſervare non potuiſſet. Hæc Sancyranus narrans adeò effundebatur in riſum, ut nunquam eum cum tanta diſſolutione ridentem conſpexerim. Neque riſum continebat Dominus Barcos ejus Nepos".

Nonne iſtud eſt impiè ludere in re Sanctiſſima, & Pænitentiæ Sacramentum nefando contaminare Sacrilegio? Ubi tale reformatrici Eccleſiæ fundamentum eſt, quale ſupponi ſapienter poterit ædificium? Sed cùm in ore duorum aut trium teſtium ſtet omne verbum, Abbati duos jungo Illuſtriſſimos Epiſcopos.

Eodem anno 1638. D. Franciſcus de Caulet Epiſcopus Apamienſis de Sancyrano, etiam jurejurando teſtatus eſt, quod novo aliquo dogmate inſinuato, mox adderet, *Sed cave id ulli dixeris, aut prolatum à me fuiſſe pernegabo... Talia mihi ab ipſo propoſita fuere, ex quibus ſtatim certò judicavi, eum eſſe hominem periculoſum, utpote Novatorem, aſſiduum ſui laudatorem, & contemptorem aliorum omnium. Suſpecta quoque mihi erat tam ſtudioſa Silentii inculcatio ad pleraque, quæ proferebat dogmata, quæ dicebat, ſe negaturum omnia, ſi à me cuipiam proderentur.*

Ibid. *Hoc præterea prorſus mihi exploratum eſt, eos omnes, qui ſe Sancyrani directioni ſubjecerant, eò redactos ab eo fuiſſe, ut cum ipſo ſolo agerent... jubebantur omni abſtinere ratiocinio, quo dogmatum Novitas diſcuteretur, & arcebantur ab aliorum hominum conſuetudine. Denique perſuadet Sancyranus omnes homines falli, ideoque meritò à ſe prohiberi, ne ullum præter ſe ſolum conſulant, nec ulli à ſe dicta communicent. Hæc ita ſe habere, patet ex iis omnibus, quibus arcta fuit cum Sancyrano neceſſitudo: aſpectum omnium fugiunt, nec ſe ab aliis videri patiuntur.* Succedat iterùm teſtimonium Lingonenſis Epiſcopi: *Monaſterio* (inquit) *à Sanctiſſimo Sacramento præerat Maria Angelica Arnaldi Soror. Huic Sancyranus præcipiebat, ut ſuas cogitationes, quas ei prodebat, nemini indicaret; me in primis celaret modum, quo in ejus directione utebatur, quamvis nulla penès Sancyranum, omnis penes me in Monaſterium illud eſſet poteſtas... Crevit in Sancyrano adverſus me odium, quando ſcivit, occulta ſua Myſteria à me revelari. Myſteria voco arcanas ejus ſententias in dogmatibus*: quarum aliquas ibi horridas Epiſcopus refert, & nos ſupra indicavimus.

Ita contra Eccleſiæ tela fidem ſuam texit Sancyranus, Janſenii primùm, dein, & Arnaldi funeſtiſſimus inſtitutor, ſucceſſu tamen diſpari, quòd Janſenium viderit ante mortem judicio ſe Pontificis ſubmittentem; Arnaldum verò poſt fata ſua reliquerit in novitatibus obfirmatum, nullique certum cedere authoritati.

Priùs non minor videbatur cura Janſenio, ut ſui Operis editionem, antequam finiretur, celaret Eccleſiam, quàm Sancyrano, ne ſuæ contrà eam molitiones innoteſcerent; priuſquam ſat viribus roborata Factio, ipſiſque jam Pontificibus terribilis conſpiceret, nihil aut perparum ſibi ab Eccleſiæ judicibus metuendum.

Verùm Divinæ placuit miſericordiæ, antequam ad ſuum evocaret Tribunal Janſenium, potentiſſimo eum gratiæ victricis auxilio, ad debitam Chriſti Vicario adducere obedientiam, ut, licèt ab illo Antiſtite tanquam authore famoſi voluminis, contentæque in ipſo multiplicis hęreſis, nova ſecta ſortita fuerit appellationem; attamen in quantum authoris ſubmiſſio videtur hæreſim ab eo omnem, damnatumque divellere errorem, utpote declaratione Catholicâ, prout oportuit, retractatum, debuerat ſecta pertinax, atque inde propriè hæretica, ab obſtinatis potius defenſoribus, quàm à Janſenio, ſuam ducere denominationem.

Sed quoniam vulgo placuit, præteritâ authoris ſubmiſſione, ab ipſo nihilominus appellationem deſumere, nolim contra uſum communem litigare de nomine, atque ita maneat ejus qualiſcunque poſſeſſio, dummodo teneatur memoriâ aureum monitum Vincentii Lirinenſis in Commonitorio cap. 1. *O rerum mira converſio! Authores ejuſdem opinionis catholici; conſectatores verò hæretici judicantur. Abſolvuntur Magiſtri, condemnantur diſcipuli. Conſcriptores librorum Filii Regni erunt; Aſſertores verò gehenna ſuſcipiet. Nam quis illud Sanctorum omnium, & Epiſcoporum & Martyrum lumen, Beatiſſimum Cyprianum cum cæteris collegis ſuis, in æternum dubitet regnaturum cum Chriſto? Aut quis contrà tam Sacrilegus, qui Donatiſtas & cæteras peſtes, quę illius authoritate Concilii rebaptizare ſe jactitant, in ſempiternum neget*
arſu-

arſuros eſſe cum Diabolo?

Accedat huc animadverſio Cardinalis Aguirre in Defenſione Cathedræ S. Petri Diſput. 19. Sect. 3. ubi citatâ eâ Vincentii ſententiâ, ait: *Timeant igitur Sectatores Baii & Janſenii, quicumque ii ſint, ne fortè, utroque ipſorum prodromo, labe hæreſios formalis exempto ob quandam bonam fidem, aut ſubjectionem animi erga judicium Romani Pontificis, ipſi è contrà, eam ſubeant inſtar Donatiſtarum, & æterno igne ardeant.*

De Arnaldo quoque retulit Anonymus in *Cauſa Arnaldina* Notionem aliquam libertatis non abhorrentem à communi, neque à Janſenio traditæ conſentientem ipſo judice Gerbetonio, qui propterea adverſus eam vehementiùs declamitat opuſculo cui titulus eſt: *Notationes breviſſimæ in notionem humanæ libertatis ab Antonio Arnaldo Doctore Sorbonico delineatam.*

Illic de Arnaldo dicitur; *Paucis ante obitum annis, ſi* (Anonymo) *relatori fides eſt, fortiſſimum hunc Auguſtini vindicem, in conciliandа gratia cum libertate, ab Auguſtini caſtris ad aliena, neſcio quæ, tranſvolaſſe ſtupent ac dolent ejus commilitones, rident, & improperant ejus æmuli.*

Quandoquidem autem, ut pridem obſervavit Steyaertius, *Notis in quinque Propoſitiones Janſenii*, talis notio libertatis, etiamſi admiſſa à Janſenio foret, nequaquam eum eximeret ab ullo è quinque erroribus condemnatis; ita neque Arnaldum, totius Janſeniſmi notiſſimum atque perpetuum approbatorem, ab ejus culpâ poterit & infamiâ liberare.

Cogot itaque Arnaldum, maximè poſt partem nonam *Propoſitarum Steyaertio Difficultatum*, quâ nihil cogitari potuit magis Schiſmaticum, agnoſcere, quaſi totius rebellis contra Eccleſiam exercitûs ducem, in quo judicio neminem ex Orthodoxis arbitror mihi fore contrarium, ſaltem ubi, quæ ex variis ejus lucubrationibus produco ſpecimina, conſideratit.

Poſt condemnatum ab Urbano VIII. Janſenii librum, tanquam *multas ex Propoſitionibus* à Pio V. & Gregorio XIII. *olim damnatis continentem, & magno cum catholicorum ſcandalo & authoritatis dictæ Sedis* (Apoſtolicæ) *contemptu contra præfatas damnationes & prohibitiones defendentem .. .. malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ & fidei Catholicæ perniciem vertenti*, Arnaldus minimè reveritus anathema, anno 1644. triennio ſcilicet poſt condemnationem, Apologiam pro eodem libro edidit audaciſſimam, quam anno 1645. ſecuta eſt altera priorem ſuperans temeritate.

In prioris præfatione dicitur, *Accuſationes, ob quas Urbanus VIII. Janſeniani voluminis lectionem prohibuit, fuerunt falſæ.* Ibid. *Informationes falſæ datæ ſunt Pontifici; Quaſi liber Janſenii in Belgio Catholicis eſſet ſcandalo.* Ibidem *Janſenii Propoſitiones condemnari nequeunt tanquam hæreticæ, vel erroneæ; niſi Sancta Sedes & Eccleſia univerſa de approbatis erroribus atque hæreſibus accuſentur*; Quia *doctrina Janſenii continet principia fundamentalia doctrinæ S. Auguſtini toties à Sede Apoſtolica approbatæ.*

Et quidem *Sancti Auguſtini doctrina ab Iprenſi Antiſtite fortiſſimè ſtabilita eſt, eamque verè cæleſtem, ut ſolidiſſimè, ita & clariſſimè expoſuit. Non poteſt autem ſine voluntaria obcæcatione & portentoſa pertinacia negari, Articulos Baii, qui reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia doctrinæ S. Auguſtini.* Denique *Iprenſis Antiſtitis doctrina, non eſt alia quàm Hipponenſis.*

Ita nos credere jubet, novæ Magiſter præcipuus Eccleſiæ: Ita *non erigere nos contra authoritatem, non ſcindere unitatem.* Ita docet nos *imitari Paulum* Apoſtolum, &, *pati potiùs in pace excommunicationem & anathema injuſtum*, quàm *prodere veritatem.* Quod enim à Queſnello tanquam novi præcone Evangelii documentum accepimus, indubiè is à Magiſtro ſuo domeſtico didicerat, inferioribus tunc Diſcipulis, & Poſteris tradendum.

Quod autem ad Propoſitiones attinet, quæ poſteà ab Innocentio X. Alexandro VII. & ſequentibus Pontificibus condemnatę ſunt, ne quis eas accuſare præſumeret, Arnaldus defendendas ſuſcepit maximè Apologiâ 2. lib. 3. pag. 5. dicens: *Sexcentis locis Auguſtinus docuit, præcipi à Deo ſæpiſſimè, quæ homini corrupto ſunt impoſſibilia, & non dari gratiam, quâ valeant adimpleri.* Pag. 6. *Impotentia ſervandi præcepta non ſolùm eſt in excæcatis, obduratis, & infidelibus* (*quod luce clarius eſt*) *ſed etiam in Fidelibus & juſtis.*

Pro tertiâ Janſenii Propoſitione eſt illud Apologiæ 1. pag. 384. *S. Auguſtinus ſæpe declaravit, quòd illud, ubi eſt neceſſitas, ibi non eſt peccatum, non habeat locum, niſi ante lapſum hominis, agnoſcens poſt lapſum ante ſtatum gratiæ dari neceſſitatem peccandi, quæ peccatores non excuſet.* Pag. 391. *Illud ubi eſt neceſſitas, non eſt peccatum, noneſt verum, niſi reſpectu primi peccati.*

Non progrediot ad alias ex quinque Janſenii Propoſitionibus ab Innocentio X. proſcriptis, quia utraque Arnaldi Apologia, anathema illud annis aliquot anteceſſit; neque de relatotum jam dogmatum reſuſcitatione

tione Apologias arguerem, niſi eadem cum damnatis antea Baii erroribus connecterentur. Verùm excuſari nequit, quod poſt terrificum adeò anathema contra Baii Articulos, eoſdem conculcatis Eccleſiæ prohibitionibus impudenter ſibi Arnaldus ſumpſerit vindicandos, nominatim & hunc 25. *omnia opera infidelium ſunt peccata*.

Scopum Janſeniani voluminis fuiſſe, proſcripta Baji dogmata reducere, fuerat à Sapientibus pridem, conjecturâ in ipſo toto Janſenii Opere fundatiſſimâ judicatum. Omnis autem de hoc dubitatio ſublata eſt Codice à Janſenio manu propriâ exarato, in quem ante compoſitionem Operis, rudi modo materiem congeſſerat, undè poſtmodum Opus limâ politum accuratiore conficeret. Codicis hujus initio ſtatim conſilium, & totius inſtitutum ſecuturi Operis brevi periodo complectitur: *Ad defendendas* (inquit) *Propoſitiones Magiſtri Michaëlis* (Baji).

Tum ibi ſequitur quidquid cavillorum, verſutia novaturiens potuit comminiſci. Verùm ſecuta dein ſanior declaratio, & iterata à Janſenio ſæpiùs, etiam publicis Teſtamenti tabulis, erga Pontificem obedientia, totiusque ſubmiſſio Operis, pacem, ut confidimus, dederit defuncti Manibus & ſalutem.

At quomodo Arnaldi excuſabitur Apologia, quæ poſt humilem Janſenii ſubmiſſionem, & in ea obitum; poſt ſecutam etiam triennio ſequenti cum gravibus adeò cenſuris, voluminis condemnationem, aſſerere non dubitat, quod *ſicus Deus Salomoni reſervaverat ædificationem Templi, ita materia de Gratia, per quam Chriſtus in animis Fidelium, tanquam in ſuo templo regnat, à Deo fuerit Antiſtiti Iprenſium Janſenio reſervata, ut clariùs dilucidaretur*?

Arnaldum alia ſua Opera reum faciunt Janſenianæ hæreſios, etiam poſt Innocentii X. & Alexandri VII. anathemata propugnatæ. Damnari ſiquidem à Pontifice anno 1657. die 15. Septembris meruit Epiſtola Arnaldi Secunda ad Ducem & Parem Franciæ. Si crimen Epiſtolæ quæris, ſufficiens pandit Facultas Theologica Pariſienſis centum & triginta Doctorum Suffragiis in Comitiis Generalibus anno 1656. die ultima Januarii, eam ferieus in duabus ex eâdem decerptis Propoſitionibus; quarum prima eſt: *Defuit Petro tentato gratia, ſinè qua nihil poterat*. Secunda, quæ prolixius in cenſura deſcribitur, affirmat, Quinque Propoſitiones, damnatas ab Innocentio X. in Janſenii Volumine non reperiri.

Prior Arnaldi enuntiatio declarata fuit *temeraria, impia, blaſphema anathemate damnata & hæretica*. Poſterior *temeraria, ſcandaloſa, injurioſa Pontifici & Epiſcopis Galliæ, atque etiam præbere occaſionem renovandæ ex integro poſt damnationem Janſenii doctrinæ*.

Neque illud judicium præcipitis conſilii fœtus eſt; ſed examinis accurati, atque deliberationis maximè maturæ, ut teſtatur eadem Facultas, ſe *per duos menſes integros de re tota, habitis ferè quotidie apud eandem Sorbonam ſolemnibus Comitiis, deliberaſſe*.

Quid ad hæc Arnaldus? ſubmiſitne ſe judicio tam gravi, tam Sapienti? Horruitne rebellione publica *ſe erigere contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*? Oppoſitum teſtantur illius temporis Acta Sorbonica cum Decreto ut ſequitur.

„ Optaret ſanè, & ex animo optaret Sa„ cra Facultas, prædicti Magiſtri Antonii „ Arnaud, damnatâ doctrinâ, perſonam „ ſervari; quippe ſibi chariſſimam tanquam „ filium matri: & eam in rem ſæpe ipſum „ per amicos hortata eſt, ut veniret ad Co„ mitia; matri ſe ſubjiceret, ejuraretque „ falſam & peſtilentem doctrinam, idem cum „ ea ſentiret, atque unanimis & uno cum ea „ corde & ore honorificaret Deum & Pa„ trem Domini Noſtri Jeſu Chriſti. Verùm „ non modo amantiſſimæ Parentis ſuæ con„ ſilia & hortamenta contempſit: ſed etiam „ die vigeſimâ ſeptimâ præſentis menſis per „ apparitorem regium eidem Facultati ſigni„ ficavit, ſe pro nihilo ac nullo habere, „ quidquid ipſa in re præſenti egiſſet, factu„ raque eſſet. „

„ Quare eadem Facultas ipſum à ſinu ſuo „ repellendum, expungendumque ex albo „ Doctorum ſuorum, atque à Corpore ſuo „ planè reſecandum cenſuit, ut ipſo facto „ repulſum, expunctum, reſectumque de„ clarat, niſi intra diem decimum quintum „ menſis Februarii proximè ſequentis men„ tem ſuam mutaverit, & huic præſenti „ Cenſuræ ſubſcripſerit coram Domino De„ cano, Illuſtriſſimis Epiſcopis, Doctoribus, „ & prædictis Deputatis. „

A mutanda mente & præſtanda Matri ſuæ obedientia alienus adeò fuit hic Filius diſcolus, ut cenſuram ipſam petulantibus flagellaverit reſponſis. Epiſtolam & alterum Libellum Apologeticum ad Facultatem Theologicam in Sorbona congregatam die 17. Januarii 1656. direxit; Sed Alexander VII. condemnavit ſimul cum duabus aliis Arnaldi lucubrationibus ad Sorbonam miſſis die 6. & 10. Septembris 1655.

Neque finis hìc Schiſmatis fuit. Anno 1656. Apologiam alteram Facultati Arnaldus oppo-

oppoſuit, & reliquum vitæ curſum in rebellione pertinax, è Galliis profugus, in Bruxellenſibus latebris terminare maluit, retentâ hæreſios infamiâ, quàm debitâ ſe obedientiâ probare Catholicum. Inter ultimos ingenii ejus Schiſmatici fructus, fuit Opus *Difficultatum propoſitarum Domino Steyaert*, novem partibus Conſtans, quo nullum contra Apoſtolicas Conſtitutiones ab hæreticorum Principe edi potuit contumelioſius. Propterea Romæ expreſſis in Decreto partibus ſingulis, condemnatum eſt.

Mirabilis autem fuerit in homine tunc octogenario cæcitas vel obduratio, quod ſatis conſcius, parum ſibi ſupereſſe temporis ad pœnitentiam, eâ ſepoſitâ, vitam in obſtinato hæreſios patrocinio tranſactam, claudere voluerit, non retractatione, ut oportuit, præcedentium errorum; ſed additione recentium, atque ita criminum ad Summi tribunal Judicis mox deferendorum cumulo, haud levia addere incrementa.

De cæteris ejus moribus non ago, quos nunquam habui exploratos; ſed de inobedientia contra Eccleſiam in dogmaticis multiplici, ad obitum uſque pertinaciſſimè productâ. Ne calumniari videar, & exceſſuum ejus, ultrà demeritum extendere ſeu multitudinem, ſeu gravitatem, ſola mihi *Pars nona Difficultatum Steyaertio propoſitarum*, abundè ſufficiet.

Conſtat ea paginis trecentis, & quinquaginta ſex, quarum vix ulla eſt, quæ non aliquid irreverentiæ ſingularis, contumeliæ, temeritatis contra Sedis Apoſtolicæ Tribunal ac judicia protrudat. Specimina non pauca tomis ſuperioribus, ut materiarum diverſitas poſtulabat à me relata ſunt; Sed quoniam Lectores communiter neque locorum ſatis meminere, tomis pluribus diſperſorum, neque textuum hinc indè conquirendorum ament labore fatigari, ne denique ſtabiliendæ accuſationi, qualem hîc contra rebellis exercitûs anteſignanum inſtituere cæperam, aliquibus forſitan confuſa non ſufficeret citatorum alibi allegatio, neceſſarium apparet, quædam ex ea Arnaldini voluminis parte, huc collecta reducere, unico delibanda aſpectu, ut Operis & Authoris non approbationem; ſed horrorem à Lectoribus eliciant, ac deteſtationem.

Montenſi Oratorio Præpoſitus, Queſnelli videbatur novitatibus inſtitutus; undè de Collegii illius Presbyteris non paucorum erant querelæ publicæ, quæ Cameracenſem Archiepiſcopum ejuſdem Civitatis Antiſtitem excitarunt, ut curam examinis committeret viris ad hoc idoneis.

Impoſito hi perfuncti munere ſcripſerunt ad Archiepiſcopum inter cætera, quod Præpoſitus ille *circa lectionem librorum prohibitorum multum aberret, dum in reſponſo proprio profitetur, libros ejuſmodi occultè legi poſſe ſi quis judicet injuſtè damnatos, & nullum in iis errorem exiſtere*.

Arnaldus præteritis duobus aliis epiſtolæ authoribus, Steyaertium ſolum aggreditur, quem aliàs amicum, & Pariſiis hoſpitio exceptum, tunc primùm odiſſe & perſequi cæperat, quando is Quinque Propoſitiones Hæreticas, à Sede Apoſtolica meritò damnatas, Janſeniano adſcribere auſus eſt volumini. Tunc Steyaertius experimento didicit, qualis eſſet in Janſeniſtis charitas, quando propter Confeſſionem Catholicam mille undique contumeliis impetitus eſt, & nomine *Fratris Apoſtatæ* communiter appellatus. Sic illum notatum accepimus in Janſeniſtarum Ciſra *Augbemii* propè Aldenardam ab immiſſis in Conciliabulum militibus intercepta.

Hunc itaque Arnaldus adverſarium ſibi deſignans, novem famoſis lucubrationibus aggreſſus eſt *Difficultatum* vocabulo ſignificatis. Parte 9. pag.4. Sic novum adverſarium laceſſit.

Exiſtimaſti Curiam Romanam multum tibi obſtringendam; Si obedientiam, quam contendis Decretis ejus eſſe debitam, ultra omnes limites protenderes. Pag.8. *Eſſet & Chriſtianos premere ut Judæos, ſi eis diceretur.... Cavete à talis libri lectione: grave delictum committeretis legendo; quamvis nemo exponere vobis valeat, rationem, quæ nos moverit ad lectionem ejuſmodi vobis prohibendam*. Pag.14. *Theologis, imò Fidelibus univerſis imponitis jugum obedientiæ cæcæ, quod neque tolerabile eſt: neque Deus, neque Eccleſia, neque ratio impoſuit. Nova iſta Inquiſitionis ſpecies eſt, quam conaris introducere.. ſatis apparet, quod talis ſervitus, ſi eam ſtabiliri contingeret, ut videris velle, obex futurus eſſet non exiguus hæreticorum converſioni.... Charitatis igitur eſt tollere hanc petram Scandali*, non curando prohibitionem librorum, quorum malitiam ignoramus.

Unde cui hæretico aut Novatori non liceat, magiſtri ſui volumina ſcrutari, utpote quæ ſibi perſuaſum habeat, nonniſi doctrinam fidei, pietatem, Sanctimoniam continere? Eam videmus quotidie Janſeniſtarum de ſuis quantumlibet damnatis Operibus gloriationem. Sic ab Arnaldo via redditur planiſſima, ut in regimine tùm Eccleſiaſtico tùm Civili & politico, omnis obedientia deſtruatur. Quoties enim mandatum cui-

cumque ſubdito non arriſerit, cauſabitur facilè rationem, ob quam illud à Principe jubeatur, non habere ſe compertam ſatis, probatamque.

Vectigalia & cujuſcunque generis onera publica decernendi neceſſitas, vel æquitas non ſemper patula eſt cuilibet è vulgo, ideonè is mandato Principis non adſtringetur? Debetne militibus gregariis, vel Decurionibus ſingulis ratio innoteſcere, & placere, ob quam oporteat hiberna citiùs deſerere, intempeſta nocte movere caſtra, viâ minùs commodâ incedere, hoſtem propugnaculis munitum aggredi? Idem erit in cujusvis gubernatione Provinciæ, Civitatis, Monaſterii, privatæ familiæ, in qua ſi ſubditus, vel filius non aliud exequi teneatur, quàm quod ſuo fuerit judicio firmatum, quid aliud expectari poterit, quàm omnis boni publici privatique regiminis ſubverſio?

Tali nihilominùs novi Theologi, & quidem, ſi ſuperis placet, rigidi Romanæ Eccleſiæ reformatores, tali, inquam, ethicâ ſuos inſtituunt ſectatores ad omnem morum licentiam & diſſolutionem accommodatâ. Proinde non eſt multâ nobis opus indagine, unde tanta hodie ſit Janſeniſtarum contra Pontificem & adhærentes ei Epiſcopos rebellio, unde ſcandaloſæ junctâ petulantiæ obſtinatiſſima pervicacia.

Tali poſito reformationis fundamento, Arnaldus proſequitur Pag. 19. *Evidens eſt magnatum precibus fieri poſſe, ut legem condat Pontifex injuſtam; Quemadmodum certò conſtat, Cardinalis Mazarini precibus inductum fuiſſe Alexandrum Septimum ad proſcribendam Miſſalis Romani Gallicam verſionem.*

Ita ſperaverat Novator callidus à propoſita Steyaertium Quæſtione divertere, & certiſſimam judicii Pontificii obvolvere tenebris æquitatem; Verùm cum neque Steyaertii perſpicaciam fallacia hæc lateret Arnaldina, diſſimulandam is ſibi cenſuit negatam Pontifici in condendis legibus immunem ab erroris periculo prærogativam: ſatis ipſi fuit, & mihi in præſenti controverſia eſt, publicam facti notitiam Novatoribus opponere.

Anno 1660. in Cleri Galliæ Comitiis Generalibus Præſide Archiepiſcopo Rothomagenſi, variis Seſſionibus habitis die 29. menſis Novembris, die 3. & 7. Decembris tractatum fuit & definitum negotium Miſſalis Romani in linguam Gallicam tranſlati; Decreta illic ejus prohibitio, ne quis eam verſionem legere præſumat ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda; ut autem plus roboris obtineret Sanctio, ſtatutum fuit, ut Comitiorum Generalium nomine ad omnis Regni Antiſtites ſcriberetur epiſtola, qua conſcii redderentur actorum, & rogarentur ut ſuam Comitiis jungerent authoritatem, eorumque in ſuis ſinguli Diœceſibus, amplexi ſententiam exequerentur.

Concluſum in iiſdem Comitiis fuit, ſcribendum eſſe ad Alexandrum VII. ut Generali pro tota Eccleſia Conſtitutione Verſionis illius lectionem ſub anathemate interdiceret. Decreto Comitiorum ſubſcripſere ſinguli tam ex primo, quàm ex ſecundo Ordine congregati.

Nuſquam cernitur Mazarinus, nuſquam alius Cardinalis, niſi quod Epiſtolæ ad Pontificem datæ ſubſcriptum repetiatur *Obſequentiſſimi ac devotiſſimi Sanctitatis Tuæ filii ac Servi Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi & alii Eccleſiaſtici viri in Comitiis Generalibus Cleri Gallicani Pariſiis congregati. Franciſcus Archiepiſcopus Rothomagenſis Præſes. De Mandato Eminentiſſimorum Cardinalium, Illuſtriſſimorum Reverendiſſimorumque Præſulum præfatorum, totiuſque cœtus Cleri Gallicani in Comitiis Generalibus Lutetiæ congregati, Abbas Thoreau à ſecretis.*

Fide igitur Arnaldus ſibi ſolita, & minimè probatâ Pontificiam contra Miſſale Gallicum ſententiam tribuit precibus Eminentiſſimi Mazarini; imò ejuſdem ac reliqui Cleri preces ſe præveniſſe ipſe Pontifex indicat, ita reſpondens in Brevi Apoſtolico die 7. Februarii 1661.

Accepimus literas à vobis die 7. Januarii ſcriptas, & in eis inſigniter expreſſum Paſtoralis vigilantiæ ſtudium, quo veſtrarum Eccleſiarum regimini, & præſertim conſervandæ puritati veteris diſciplinæ, & antiqui moris, incumbitis, non ſinè paternæ mentis gaudio perſpeximus... Quod autem ſpeciatim ad nuperam in vulgarem linguam tranſlati Miſſalis editionem attinet, Optatis piis veſtris Apoſtolicâ ſolicitudine & curâ etiam ante literas veſtras acceptas jam ſatisfactum fuiſſe planè gaudemus. Nam ubi primùm ea res iſtinc (ex relatione Nuncii) *audita fuit, illi ſtatim obviam itum eſt, expreſſâ noſtri Brevis animadverſione, quod ex eodem diplomate melius cognoſci poterit.*

Fuit enim illud datum die ejuſdem menſis Januarii duodecimo, atque ita nonniſi quinto die poſt ſcriptas ab Eminentiſſimo Mazarino & reliquo Galliæ Clero ad Pontificem literas; quas proinde in Pontificiam Miſſalis Gallici damnationem influere non potuiſſe manifeſtum eſt.

Sed etſi proſcriptionis ſententiam epiſtola impetraſſet, qua ratione, niſi maximè teme-

temerariâ, ſolis debuit Mazarini precibus condemnatio imputari? Habemus tribus Comitiorum Seſſionibus agitatam verſionis illius cauſam, decretamque à Præſulibus Gallicanis, Præſide Rothomagenſi Archiepiſcopo, Eminentiſſimo autem Mazarino, nequidem præſente.

Verùm ars illa veteratoria ſemper hæreticorum fuit, quodcumque contra ſe anathema, & quantovis latum judicio, unius tribuere ſolicitationibus, ut mentiuntur, injuſtis.

Ita Luthero placuit ſuæ condemnationis invidiâ onerare Eminentiſſimum Cajetanum, Abailardo Mellifluum Bernardum, Juſtiniano Pelagii Vindici Auguſtinum, Athanaſium Arianis. Denique Anathemati impacta ab Arnaldo, *injuſtitiæ* cenſura, ipſius digna temeritate calumnia eſt, graviſſimis, quæ & Cleri Gallicani ad Pontificem literis; & ipſius Pontificis diplomate conſpiciuntur, rationibus convicta.

Accedit Illuſtriſſimæ judicium Sorbonæ, cujus Theologica facultas, ut in typis edito ejus decreto legimus, anno 1661. admonita" „ plurima eſſe in eodem Miſſali animadvertenda, illius examen aliquot Magiſtris „ demandavit, qui poſt accuratam ejus per „ menſes Februarium, & Martium Lectionem, retulerunt primâ Aprilis, librum illum non ſolum ad fidelium inſtitutionem „ prorſus ineptum; ſed & pernicioſum eſſe; „ utpote cujus explicationes aliunde adſcitæ, ambiguæ, rudes, & indigeſtæ, vel ad „ textûs ſenſum appoſitæ non ſint, vel paſſim textu ipſo longè difficiliores, & obſcuriores, quæque alia explicatione indigeant, in quibus variæ ſunt propoſitiones „ animadverſione dignæ, velut ſubjectæ.„

Tum ſequitur longa ſeries propoſitionum: „Quibus auditis; & re maturius diſcuſſâ, cenſuit Sacra Facultas, *in eo Miſſali, ut verba ſonant, contineri errores contra ſanam doctrinam de Chriſto, de Spiritu Sancto, de gratia & libero arbitrio, de Sacramentis præſertim baptiſmi & pœnitentiæ, aliiſque capitibus, & multas verſiones ineptas & falſas, aliquas etiam, quæ textui latino, tum addendo, tum detrahendo, inducunt opiniones, olim & recenter condemnatas.* Datum Pariſiis in noſtra „ Congregatione Generali apud Collegium „ Sorbonæ celebrata die prima Aprilis Anno Domini 1661. & confirmatum 2. Menſis Maii ejuſdem anni.„

Hæc omnia compertiſſima habuit Arnaldus, qui nihilominus trigiuta Annis poſtea famoſas edidit in Belgio contra *Steyaertium difficultates*, ſeu titulo umbratili, & fictitio *difficultatum*, veriſſimam atque multiplicem contra Conſtitutiones Apoſtolicas rebellionem, ubi Pontificium Anathema de evidenti accuſare non dubitat *injuſtitia*, & veluti ſolius *Mazarini precibus* Pontifici extortum. Illud, Arnaldo & Queſnello Judicibus, minimè eſt *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem, ſed pati in pace anathema injuſtum*, & mirabilem *Pauli* Apoſtoli patientiam atque manſuetudinem *imitari*.

Anno 1683. prodierat typis Embricenſibus liber, cui titulus *Amor pœnitens, ſive de Divini amoris ad pœnitentiam neceſſitate, & recto clavium uſu, Authore Joanne Epiſcopo Caſtorienſi*, Miſſionum in Hollandia Vicario Apoſtolico. Opus illud multos ſtatim conturbavit catholicos, quibus viſum eſt neceſſitatem ac fructum præcipuum deſtruere abſolutionis Sacerdotalis, & Baptiſmi in adultis, requirendo utrobique pro neceſſaria diſpoſitione actum pœnitentiæ, qui juſtificando peccatori, etiam extra Sacramentum ſufficiat.

Delatus liber ad Supremum Sedis Apoſtolicæ Tribunal, in Congregatione S. Officii maturo diſcuſſus examine ac tandem anno 1690. die 20. Junii ſuſpenſus eſt, donec corrigatur.

Arnaldus autem, qui plures ei è Galliis obtinuerat approbationes, atque è Regno illo profugus, Belgio quoque catholico juſſus excedere, Athanaſii inſtar exceptus in Hollandia ab authore fuerat, hanc ei gratiam rependendam cenſuit, ut librum, etiam poſt Sacræ Congregationis Sententiam, & contra eam defenderet. Parte 9. *Difficultatum* pag. 63. ait: Inter præcellentia opera Joannis „ Neercaſſelii Epiſcopi Caſtorienſis plena „ Sanctorum Patrum dogmatibus, & unctione, quâ in animos legentium influunt, ultimum & præſtantiſſimum eſt *Amor pœnitens*. Pag. 21." Spiritus Sanctus non ſemper aſ„ ſiſtit Pontifici in ejuſmodi caſibus (quoties „ nempe decernitur aliquid Arnaldi novitatibus contrarium) non ſemper immotum „ ſervat. Non minùs vehementer rogatus „ fuerat Innocentius XI., quàm poſtea Alexander VIII. ut maculam inureret libro „ cui titulus *Amor pœnitens Authore Epiſcopo Caſtorienſi*. Verùm Deus gratiam impertivit Innocentio XI., quâ importunis iſtiuſmodi ſolicitationibus reſiſteret, eas hoc „ rejiciens reſponſo; *liber bonus eſt, & Author Sanctus*. Eiſdem molitionibus ſuccubuit Alexander VIII. Num tibi perſuades, nos propter unum *Donec corrigatur*,

quod

„ quod vocas *ſolemne Decretum*, *Pontifi-* „ *cis juſſu editum*, debere Sancti illius Præ- „ ſulis excellens volumen rejicere tamquam „ noxium? „

Non minùs perſpicuum Arnaldinæ temeritatis argumentum eſt quod ſequitur pag. 41." Putaſne presbyterum peccaturum „ graviter, qui legeret *Epiſtolas Provincia-* „ *les*, tam præclaras, tam utiles? Scimus „ illas in ultimo conclavi lectas fuiſſe linguis „ variis & approbatione magna à Cardinali- „ bus, & quidem peritioribus. „ Quod ab Arnaldo aſſertum temere, nullo nixum teſtimonio, licebit nobis Janſeniana inter mendacia numerare.

Ad ipſas autem *Epiſtolas* quod attinet, *Provincialium* vulgò appellationem obtinent ex eo quod ad Provincialem ſcriptæ perhibeantur. Author ſub ficto Ludovici Montaltii nomine eſt Blaſius Paſchalis. Stylus ubique ſatyram ſapit, materia præter Janſenianæ hæreſios defenſionem, ſunt calumniæ paſſim & contumeliæ contra variorum Ordinum Thologos, Dominicanos potiſſimùm & Jeſuitas. Graviſſimum de laudatis adeò ab Arnaldo Epiſtolis judicium audiatur Gallicanorum Antiſtitum, & Doctorum Pariſienſium à Rege Chriſtianiſſimo conſultorum. *Nos infraſcripto Regis Decreto ſelecti ad ferendum judicium de libro, cui titulus eſt* Ludovici Montaltii literæ Provinciales &c. *præmiſſo illius libri diligenti examine, teſtamur Janſenianas hæreſes ab Eccleſia damnatas in eo propugnari: atque defendi tum in dictis literis Ludovici Montaltii, tum in notis Vvilhelmi Vvendrokii, tum in adjunctis diſquiſitionibus Pauli Irenæi: atque id ita eſſe manifeſtum, ut ſi quis neget, neceſſe ſit vel non legiſſe librum hunc, vel non intellexiſſe, vel certè, quod pejus eſt, non putare id hæreticum eſſe, quod à Summis Pontificibus, & ab Eccleſia Gallicana & à Sacra Facultate Theologiæ Pariſienſi damnatur ut hæreticum.*

Teſtamur inſuper maledicentiam & petulantiam tribus illis Authoribus adeò eſſe familiares, ut nulli hominum conditioni parcant, exceptis Janſeniſtis: non Summo Pontifici, non Epiſcopis, non Regi, non præcipuis Regni adminiſtris, non Sacræ Facultati Pariſienſi, non Religioſis familiis, ideoque librum eſſe dignum pœnâ libellis famoſis & hæreticis à jure conſtitutâ.

Actum Pariſiis die 7. Septembris anno Domini milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo. Henricus de la Motte Epiſcopus Rhedonenſis. Harduinus Epiſcopus Ruthenenſis Franciſcus Epiſcopus Ambianenſis. Carolus Epiſcopus Sueſſionenſis. Chapelas Cur. Sancti Jacobi. C. Morel. L. Bail *Fr. Joannes Nicolai Prædicator. M. Grandin, Sauſſoy. F. Matthæus de Granciis Carm. Chamilliard. G. de Leſtocq.*

Dein die 27. ejuſdem menſis Supremus Senatus, præſente Regia Majeſtate, eaſdem repetens cenſuras, in librum Sententiam tulit, ut carnificis manu laceratus publicè combureretur; quod Regis ipſius accedente imperio, die 8. Octobris executioni accuratiſſimè mandatum eſt. Triennio ante, videlicet anno 1657. die 9. Februarii ſimilem liber idem Sententiam ſubierat Aquis Sextiis à Regio illic Senatu. Secuta eſt eodem anno die 6. Septembris, promulgata Romæ decimo quinto Condemnatio Pontificia, ſingulas exprimens epiſtolas, eaque luci publicæ data eſt in Belgio, comitantibus Decretis iteratis Archiepiſcopi Mechlinienſis & aliorum Antiſtitum, Lovanienſis etiam Academiæ.

Quid gravi ad eò Arnaldus oppoſuit Authoritati? Nihil niſi fictitiam, nullo nixam teſtimonio approbationem quorumdam Cardinalium, nullius expreſſo nomine ne convinci de mendacio poſſet, & calumnia.

Illud iterum hìc compertum eſt, non potuiſſe Arnaldum ſuam, ſuique diſcipuli hypocriſim, univerſo magis pandere orbi catholico, quàm editione iſtiuſmodi *Difficultatum*, quod ipſum nomen fallaciâ plenum & nequitiâ eſt. Quid enim in toto eſt opere, parte potiſſimum nonâ quæ de Romanis librorum ac dogmatum proſcriptionibus unicè differit, quid, inquam, illic eſt quod ulli probè catholico, præterquam ſimplici, rudi, ignorantiſſimo, creare moleſtiam debeat?

Et quidem, ne à præſenti diſceptationis articulo deducamur, quid comminiſci probabile Arnaldus potuit, aut quiſquam poterit ejus diſcipulus, quo rebellionis ſchiſmatice à ſe ſuiſque aſſeclis maculam amoliatur? Liber Authoritate Pontificis, Regis, Regii Senatus judicio, etiam conſultorum à Rege Antiſtitum, & Pariſienſium Doctorum, prohibitus ac condemnatus eſt, Tranſgreſſoribus præter noxam lethiferam, pœnâ etiam anathematis juxta juris regulas inflictâ. Ubi itaque præſidium Arnaldina ſibi temeritas ſperet contra ſupremam Sacerdotii & imperii talibus etiam fulſultam ſuffragiis, poteſtatem?

Aſylum aliud non reperit, quam Hollandiam, & Bruxellenſe latibulum, *vix paucis amicis notum, paucioribus pervium*, ut Noriſio ſcripſit Queſnellus anno 1687. quin, & ne illud quidem poſt Arnaldi obitum, atque furtivam infauſti Cadaveris Sepulturam, diſcipulis Queſnello, & Brigodio tutum manſit ab Archiepiſcopi vigilantiâ, eique miniſtrantium ſagacitate.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

An igitur magnifica adcò *literarum Provincialium* contra prohibitiones & damnationes Eccleſiaſticam & civilem, Pontificiam & Regiam commendatio, non viſa Arnaldo fuerit manifeſta utriuſque violatio authoritatis? Nequaquam, interprete quidem Queſnello; ſed eſt *pacifica excommunicationis & anathematis injuſti patientia : eſt imitari Sanctum Paulum : tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem aut ſcindere unitatem*. Sed hæc ipſa temeritatis Schiſmaticæ interpretatio ab omnibus catholicis veriùs judicabitur hypocriſis deteſtanda, ut eſt ſimplicibus exitialis.

Pag.48. ait Steyaertio Arnaldus "Credisne ſanctionem qua Decretum Convenenſis Epiſcopi, qui nuper obiit Tornacenſis, bene fundatam, cique aliquid deferendum? Ut iſtud in animum induceres, foret neceſſarium arbitrari, quod ſolus Pontifex ſive in Concilio, ſive extra illud judicare valeat de rebus fidei: quam ſi amplecteris opinionem, prodis te vetuſtatis admodum ignorantem".

Non invidebat Steyaertius, nec invident alii, aut detrahere cupiunt Epiſcopis qualecumque de fide judicium. Sed neque horum ſingulis concedendam, aut à Dei filio conceſſam legimus poteſtatem, ſolvendi quod Petrus ligaverit, ſive Apoſtolicam de fide ſanctionem, maximè eam quæ Eccleſiæ conſenſu & obedientia ſuſcipitur, explicatione ſubdola pervertendi vel limitandi.

Iſtud Convenenſis Decreti vitium fuiſſe, novit quiſquis Janſeniſmi callet Hiſtoriam, neque novitatum fuligine conſperſus eſt. Claudicare ſubinde in utramque partem Antiſtes ille pluribus viſus fuerat, dumque Catholicos inter, & Janſeniſtas ageret mediatorem, poſterioribus plus æquo tribuere, vel indulgere, quàm rei Catholicæ expediret. Unde & non nullorum judicio fama ejus aliquid diſpendii paſſa eſt: utinam nihil animus & religio!

Cùm tamen placuerit Arnaldo Præſulis illius de fide ſententiam opponere Pontifici; quaſi illi melius, quàm Sedi Apoſtolicæ explorata fuerit Traditio *Vetuſtatis*; Jus nobis conceditur quærendi ex Arnaldo, an ſtare illius ſaltem Antiſtitis judicio cupiat in Materia, de qua agitur, Janſeniſmi. Recuſare non poteſt, quem nobis teſtem intulit & judicem traditionis.

Nunc itaque in memoriam ſibi Arnaldus revocet cenſuram à Sorbonicis anno 1656. die ultimâ Januarii contra ſe latam. *Hæreſios, impietatis, blaſphemiæ*: His notis configitur ejus enuntiatio, quam ſuperiùs memoravi ex epiſtola ſecunda ad Ducem & Parem Franciæ *Defuit Petro tentato gratia, ſine qua nihil poterat*.

Defuiſſe enim victricem, funeſto nimium Petri Apoſtoli lapſu convincitur. Aliam autem Adami poſteris non tribui, penes omnes iſtiuſmodi Auguſtini Diſcipulos indubitatum eſt. Neque ire inficias voluerit Arnaldus, ſuum de Petro tentato Articulum congruere huic Queſnelliano Secundo: *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcumque generis neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illa non ſolùm nihil fit, ſed nec fieri poteſt*.

Fuerat eadem aſſertio Jacobi Gilbert famoſi in Belgio Janſeniſtæ, Duacenſis Academiæ Cancellarii, dein exulis, & in Lugdunenſi Caſtro ſeu carcere defuncti; ad quem typis edita extat epiſtola Illuſtriſſimi Gilberti de Choiſeul Convenenſium aliàs Epiſcopi dein Tornacenſium, in qua ſic eum Chriſtianè corripit anno 1687. 27. Junii.

Significas, Frater, te nihil niſi juſtum & religioſum defendere, cùm ais: quicumque caret gratia efficaci, mandata Dei non ſolùm non adimplet; Sed nec adimplere poteſt. Et hic eſt totius tui de gratia Syſtematis cardo, atque ut ita dicam, occulta macula. Sed quodnam, amabo, Frater diſcrimen intercedit, inter tuam puram putam doctrinam, & primam e quinque ab Innocentio X. atque Alexandro VII. damnatam propoſitionem, diſertis verbis à Janſenio Ipreñſi conceptam.

Paulò ſuperiùs: *Frater chariſſime, fateor ingenuè, me paululum hæſiſſe, utrum aliquid reponerem; cum enim viderem, te, tanta animi firmitate, ne ab uno dumtaxat tuorum Scriptorum apice hactenus deflectere voluiſſe, vix ſperabam mea reſponſa tibi profutura... Ægrè tulit Dominus de Bagnoles, te... in damnatas atque ab omnibus rejectas de Chriſti gratia propoſitiones tam præcipiti animi impetu proruiſſe; Sed quod maximè dolendum eſt, à præconcepta ſemel opinione nullatenus velle decedere. Sperabat Illuſtriſſimus Præfectus meâ operâ aliquid de inſita animo tuo obſtinataque opinione detractum iri; Sed hactenus fruſtra*.

Nihil hìc eſt præter circumſtantiam *Præfecti* quod ab eodem Antiſtite dictum non oportuerit Arnaldo. Eadem enim utrobique materia eſt, eadem utriuſque hæreſis damnata à Sorbonicis, etiam impietatis & blaſphemiæ, utì priùs ab Innocentio X. ac poſtea Alexandro Septimo: Eadem denique in ſuſtinendo errore poſt damnationem temeritas ac pervicacia; hoc ſolùm diſcrimine, quod Gilbertus ille Duacenſis Academiæ Cancellarius, Arnaldi ſe diſcipulum agnoſcat, ut ſe Arnaldus Janſenii. Ita

Ita Cancellarius ab Arnaldi umbra, quam ſuum ſtolidè crediderat magiſtrum, deceptus ſcripſit: *Evangelicam de Chriſti gratia doctrinam liberaſti à vulnere, quod ei inſlixerat Alexander VII. & cujus nondum bene obducta eſt cicatrix*. Juxta Queſnellum art. 93. *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps primorum paſtorum feſtinatio inſligit ſine ipſius mandato; Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato Zelo reſcindunt*.

Quidquid ſcilicet anathematum ſive propoſitionibus Janſenianis, ſive obſtinatis earum defenſoribus à Sede Apoſtolica infligitur, ſanare quidem Chriſtus à Queſnello fingitur; Sed mendacii nimium ridiculi candidior interpres Cancellarius, Chriſti nomine intelligendum judicat Arnaldum, omnibus Romanis Pontificibus in nova Eccleſiâ majorem. Ita Queſnellus, quantumvis temerarius judicii omnis Academici, Epiſcopalis, Pontificii contemptor, ſoli Arnaldo ſua ſcripta ſubmiſit ut corrigeret, demeret, adderet arbitratu ſuo, quodcumque libuiſſet.

Brigodeus Queſnelli Secretarius, illos, quos aliquis adhuc timor anathematis remorabatur à damnatorum operum lectione, monuit *non eſſe ampliùs opus veniâ poſt editam difficultatum Arnaldicarum partem nonam*.

Damnent itaque Pontifices libros & ſub anathematis pęna lectionem prohibeant: urgeant Epiſcopi executionem, obedientiam à ſubditis ſibi fidelibus exigant; unus omnibus major Arnaldus, *parte ſua nona propoſitarum Steyaertio difficultatum*, univerſos ab anathemate abſolvit. Poteſtatem liberaliter præſtat generalem, legendi in poſterum libros quoſlibet impunè, ut *veniam petere ampliùs neceſſe non ſit*, quidquid ſecus antea crederetur.

Si illud iterum non ſit *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*, oportet, fateor, nos & cæteros catholicos cæcutire meridie, ſolos oculorum acumine pollêre cum nova ſua Ethica Janſeniſtas. Ideò autem in novę Eccleſiæ vulgo, mulieribus prę ſertim, obfirmata conſpicitur contra Epiſcopos, ipſoſque Summos Pontifices rebellio, tantaque in præconceptis erroribus pertinacia; quia Arnaldus & Queſnellus eis ſunt, quaſi duo miſſi cælitus prophetæ, & omnes eorum ſententiæ, oracula.

Sic Abbatiſſa Portus Regii lugens obitum Arnaldi, Diſcipulo ejus Queſnello velut digniſſimo ſucceſſori ſcribit, *ſuſtulit nobis Deus Eliam, ſed ejus loco dedit in te Eliſæum, duplici ejus ſpiritu plenum*. Franciſca à S. Julia ejuſdem Monaſterii Senior, quæ Queſnelli conſignatam literis benedictionem ſolita erat flexis genibus excipere, anno 1702. 26. Decembris quantum omnia ejus conſilia, monita, documenta veneretur ſic enuntiat: *Gratias tibi ago maximas nomine Abbatiſſæ, & totius Monaſterii, quod omnia à te profecta, non aliter ſuſcipit, ac reveretur, quam ſi à Deo ipſo propoſita fuiſſent; quia certum nobis eſt te Spiritu Dei dictante nobis loqui*.

CAPUT III.

Conſtitutio Urbani VIII. contra Janſenii librum olim à Janſeniſtis in Belgio contempta: ab ipſo Urbano Pontifice Vindicata.

PRohibito à Sede Apoſtolica libro Janſenii, nepotem ejus Joannem Canonicum Furnenſem mirabilis illicò inceſſit religio, & metus, ne ſuum ſilentium cenſeretur *proditio veritatis* & non *Paulinæ* fortitudinis *imitatio*; quapropter contemptâ Avunculi, librum ſuum Pontifici ſubmittentis ultimâ voluntate, ad Magiſtratum laicum, ſeu Regium Bruxellis Senatum recurrit libello ſuplici, defenſurus, ut ajebat, *Janſenii Auguſtinum, injuſtis adverſariorum molitionibus & fraudibus oppreſſum*.

Rogabat Senatores Regios, ut *Romanorum Decretorum executio impediretur*. Quàm parum digna viro Eccleſiaſtico eſſet & quam gravibus obnoxia cenſuris ad laicos appellatio contra Sedis Apoſtolicæ in cauſis fidei Decreta, non eſt veriſimile quod Canonicus ignoraverit; Verùm & ipſi perſuaſum fuerit, quod poſtea editum eſt à Queſnello Prop. 91. *Excommunicationis injuſtæ metus numquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro: numquam eximus ab Eccleſia, etiam quando hominum nequitiâ videmur ab ea expulſi, quando Deo, Jeſu Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ per charitatem affixi ſumus*.

Neque talis in re dogmatica à Decreto Apoſtolicæ Sedis ad laicos provocatio, neque obex quicunque apud illos poſitus executioni, dici poterit juxtà noſtros Canonum interpretes, *erectio contra authoritatem, aut Sciſſio unitatis*. Libellus ille inter cętera Janſeniſtarum opera condemnatus fuit ab Innocentio X. anno 1654. die 23. Aprilis.

Nihilne etiam ſimilis delicti eſt in Epiſtola quam Janſenianus Rector cum aliquot ſuis Sectatoribus Lovanienſis Academiæ nomine ſcripſit Pariſios ad Sorbonam Anno 1644. die 10. Martii ut ſequitur; *Non ſine magna admiratione, & animi noſtri dolore, ex literis quorumdam apud Vos religioſorum nuper audivimus, Bullam à Theologis Societatis adverſus Reverendiſſimum D. Epiſcopum*

Ipren-

Iprenſem Romæ extortam, & tot nominibus ſubreptitiæ & doloſæ impetrationis ſuſpectam, non ſolùm Vos receipiſſe; ſed etiam ad damnationem quorumdam articulorum, qui in Auguſtino illius Reverendiſſimi explicantur, inclinare, aut jam damnaviſſe: quod tamen poſtremum, ubi ingenium, ſolertiam, doctrinam, prudentiam tot Illuſtrium Virorum, ex quibus Academiæ veſtræ cœtus componitur, cogitamus, credere non poſſumus.

Ergone poſt tot Veterum temporum pugnas & Victorias, Sacroſancta S. Auguſtini doctrina tandem victa ſuccumbet, & quæ aſſultu toties dejici non potuit, jam ſuffodietur cuniculis? Non ſinat Deus, Perilluſtres & eximii Domini, ut ſic diſſipetur hæreditas Verbi Incarnati, & Patrimonium Crucifixi. Certè nos hic nequidem Bullam illam recepimus.

Ita Janſenianus, ut dixi, Rector, cum ſuis aliquot Schiſmaticis, nomine Univerſitatis; ſatis quidem conſpicatus, anathema ſe incurrere inflictum Conſtitutione Vrbani VIII., quæ incipit *in Eminenti*. Verùm Queſnelli Articulus 91., ab ipſo novæ Eccleſiæ exordio inter baſes eius præcipuas fuit: *Excommunicationis injuſtæ metus numquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro. Numquam eximus ab Eccleſia, quando ipſi per charitatem affixi ſumus*. Et juxta Art. 92. *Sic pati in pace excommunicationem, & anathema injuſtum, potius quam prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt, ut ſit erigere ſe contra Authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Prodere indubiè veritatem eſt, eam in neceſſitate relinquere indefenſam. Sed quis idem non cauſabitur Calviniſta, aut cujuſcumque Sectæ profligatiſſimæ hæreticus? Nullum ſanæ mentis refugio arbitrum, an impudens illa Janſeniſtarum Lovanienſium contra graviſſimam Sedis Apoſtolicæ Conſtitutionem epiſtola non ſit manifeſta eorum *contra Authoritatem erectio, aut Sciſſio unitatis.*

Si Academiam Catholicam importunis literis, & rationibus adeò impiis ſolicitare ad rebellionem, ut Vindicentur Articuli à tribus Pontificibus condemnati, nihil commune habeat cum ſpiritu Schiſmatico ut perſuadere nobis vult Janſeniſtarum Ethica, neceſſe ni fallar erit, omnes mecum catholicos cœcutire.

Non levior eorumdem Lovanienſium machinatio fuit, ad ſuſcitandos adverſus Conſtitutionem Academicos Duacenos, ſed neque felicior ſucceſſus.

Contra maleſanas iſtiuſmodi molitiones ediderat *Monitum* Theologus Orthodoxus, quo fideles in Obedientia Chriſtiana, & Religione ſtabiliret: Verùm neque defuit mox Anonyma Janſeniani ad *Monitum Reſponſio*: ubi pag. 14. dicitur Urbani *Conſtitutio proceſſiſſe ex non penetratis Divinæ gratiæ myſteriis*. Pag. 31. *ſi quid mea apud Vos valuerint conſilia; author vobis eſſem, ne diplomatis illius receptionem promoveatis operoſiùs; quia ad nihil utile eſt. Innumeri ex omni ordine doctrinam Janſenii amplectuntur avide, & conſtantiſſime defendunt. Denique etſi Janſenii liber oculis deinceps omnium ſubduceretur, jam centum aliis libris doctrina ejus ſucceſſu non impari divulgata eſt: quos qui tenent, extorqueri ſibi minimè patientur.*

Innumeri hic jactantur ex omni ordine Janſeniſtæ: Sic ab annis triginta Gabriel Gerberon *Priorem* ſe mentiens *S. Martini* libro cui titulus *Doctrina laxior Archiepiſcopi Mechlinienſis*, pag. 35. *Pauciſſimi* (inquir) *ſunt qui ſciant quid doceat S. Auguſtinus & legerint librum Janſenii, quin convicti agnoſcant, Auguſtinum Iprenſem eadem loqui, eadem ſentire, quæ Hipponenſem. Hoc ſenſu fatemur Janſeniſmum plus rei habere, quàm ſibi perſuadeat* (Archiepiſcopi Defenſor) *imo tot penè Janſeniſtas eſſe, quot Auguſtino ſimul & Janſenio legendo intenderint animum.*

Quoties aliàs declamantem audivimus Arnaldum, contra *Janſeniſmi*, ut vocare ei placuit, phantaſma; quaſi nullus uſpiam Janſeniſta exiſteret niſi in Jeſuitarum, aliorumque eis temere credentium, imaginatione? Arnaldo concinuêre Sectarores plurimi: neque doloſa illa Janſeniſmi negatio hodiedum prorſus evanuit; etſi detractâ hæreſi larvâ à Clemente XI., & ab ipſis veneno nimium apertè prodito, Queſnelli aſſeclis, ſuperſit paucioribus hoc tempore tantum impudentiæ, ut palàm audeant Janſeniſtas inania inter phantaſmata numerare.

Ubi ſcilicet ad amovendam à ſe hæreſios ſuſpicionem opus eſt, nihil promptius illi habent, quàm ut novitatis errorem doceri à nemine proteſtentur, aut, ſi quid alicui imprudentius ſcriptum exciderit, ab aliis omnibus deſeri adeò, ut neceſſe minimè videatur, Summi Pontificis tribunal examine ejus occupari, aut in errorem ſtringi anathema.

Ubi verò hæc fallacia detegitur, aut ſatis momenti non habet ad impediendam hæreſios diſcuſſionem, atque cenſuram, ad aliud, & quidem primo oppoſitum ſe conſilium convertunt. Tunc nempe ad incutiendum fidei judicibus terrorem, comminiſcenda eſt innumerabilis commilitonum pro accuſato dogmate multitudo. Hac ſiſtendi judi-

dicantur ſimplices, aut etiam inter Doctores & Theologos timidi, ne pro ſententia ſua Pontificia apertiùs declarent; alioquin torrente adverſantium obruendi.

Quod Urbani Conſtitutio à Janſeniano ſuperiùs Lovanienſium Rectore dicta fuerit *ſubreptitia*, & *doloſe impetrationis ſuſpecta*, Alexander VIII. inter 31. Articulos ultimum recenſuit à ſe anathemate profligatum: *Bulla Urbani VIII. in eminenti eſt ſubreptitia*.

Verùm adeò hæc Alexandri definitio non dimovit à ſententia Arnaldum, ut is vel propterea ipſam Pontificis ejuſdem Sanctionem ſtatuerit rejiciendam; ita in *difficultatibus Steyaertio propoſitis* parte 9. pag. 285. aſſerit: *Sextum obreptionis argumentum eſt propoſitio 31. Bulla Urbani VIII. in eminenti eſt ſubreptitia*.

Iſtud certiſſimum habeant omnes Antiſtites orthodoxi, atque ipſi Romani Pontifices, quæcumque in Janſenianos anathemata jaciant, quoſcumque eorum libros feriant, aut errores, Decretum rebellibus ſemper fore obreptionis, vel ſubreptionis vitio maculatum, & quibus non expoſitum contumeliis? ita patiuntur ſcilicèt *in pace excommunicationem & anathema*, quod contra novos *Auguſtini*, ut ſe vocant, *diſcipulos* vibrari nequeat niſi *injuſtum*, novæ judicio Eccleſiæ: atque illud ipſis eſt *imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

Gerberonius anno 1696. contempto non ſoliùs Urbani VIII. ſed etiam Pii V. & Gregorii XIII. anathemate, omnia Michaelis Baji, quæ æternis ſepeliri tenebris oportuerat, recudi Opera curavit, additis à ſe vindiciis, quibus nihil ab hæretico protrudi potuit contra Sedis Apoſtolicæ, & totius authoritatem Eccleſiæ petulantius.

De iſto Gerberonii Opere & aliis ab eodem contra definitiones & cenſuras Eccleſię conſcriptis, mox amplior differendi campus erit: hic ipſa Sedes Apoſtolica Urbanianam contra Schiſmaticos tueatur Conſtitutionem, qua ſimul Pii V. & alterum Gregorii XIII. contra Baji errores anathema confirmatum eſt.

Audiatur itaque Urbanus ipſe in Apoſtolico Brevi ad Franciſcum de Mello Belgii Hiſpanici Gubernatorem die 24. Octobris 1643." Dilecte Fili, Nobilis vir ſalutem &c.

„ Aſſiduè conatur humani generis hoſtis diſcordiarum cuniculis viam ſibi ad Eccleſiam invadendum, fraudulenter aperire.

„ Illa autem diſſidia attentiùs fovere ſolet, quæ circa religionis articulos contingunt, ſi pręſertim hujus S. Sedis Conſtitutionibus adverſentur; inde enim publicæ tranquillitati, pariterque animarum ſaluti graviſſimum infertur damnum.

„ Nos tanto malo occurrere pro Paſtorali muneris debito Satagentes, Librum Cornelii Janſenii, cui titulus eſt *Auguſtinus*, & lucubrationes prædicti libri occaſione in lucem editas, jam dudum prohibuimus; ſed quia ſecus, ac decuit, hujuſmodi noſtra decreta ab aliquibus excepta ſunt, propterea rem totam diligentius perpendendam cenſuimus. Et cum in prænarrato Libro multas Propoſitiones à Deceſſoribus noſtris damnatas, contineri ac defendi compertum fuerit, eorumdem Pontificum Conſtitutiones peculiari diplomate confirmavimus, ipſumque Janſenii librum, ac reliqua Opera noſtris inſerta literis, reprobavimus anno Incarn. Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo primo, pridie Nonas Martii.

„ Quæ ſanè noſtra Conſtitutio die 19. Junii anno MDCXLIII. affixa in urbe ac publicata fuit. Etenim nos Janſenii exiſtimationi proſpicientes, ejuſmodi publicatione per id temporis ſpatium ſuperſederi mandavimus, ea ſpe freti, ut Janſeniani Apoſtolicis Decretis, quæ ante vulgata fuerant, tandem acquieſcerent.

„ Nunc quorumdam contumaciam eò proceſſiſſe, non ſinè ingenti animi ægritudine, audivimus, ut prædictam Conſtitutionem falſitatis inſimulare iniquiſſimè audeant; hoc ſcilicet prætextu, quod veri diplomatis publicatio tamdiù dilata non fuiſſet.

„ Illud etiam objiciunt, in ejuſdem exemplo, Colonienſibus typis vulgato, diverſum apponi annum, hoc eſt, MDCXLII.

„ Quid autem præjudicii editio illa parere poteſt Romanæ impreſſioni, quæ ſuo Originali adamuſſim congruit? Nam, quod de mendis, quæ typographorum incuriâ irrepſerunt, adducitur, reſponſione omninò non eget, cùm errores inter imprimendum admiſſos quivis facile per ſe dignoſcat.

„ Nunc igitur Apoſtolicas ipſas literas executioni demandari plurimum optantes à Nobilitate tua majorem in modum petimus, operam ſedulò adhibeas, ut Conſtitutioni noſtræ, ea quę par eſt, obedientia, deferatur penitùs, atque adverſus illos qui Pontificia juſſa detrectaverint, ſtrenuè Apoſtolicę authoritatis propugnatorem te præbeas.

„ Minimè te hortamur, ut quemadmodum Pii V. & Gregorii XIII., hac ſuper

„ re

„ re Conſtitutiones obſequenter excipi, ac „ promptè ſervari prædeceſsores tui diligenter curarunt, ita Nobilitas tua illorum „ veſtigiis inſiſtens, hoc idem præſtet; ſatis „ enim te procul dubio innata pietas excitabit, quæ non minùs, quàm ſanguinis „ ſplendor, aut prudentiæ laus, ingentia „ tuo nomini decora comparavit. Quibus „ certè officiis noſtram ſollicitudinem conſolaberis, iiſdem Eccleſiæ afferes ſolatium, „ & præcipuam erga commune bonum propenſionem teſtaberis. Quod autem caput „ eſt, rem perficies Deo apprimè gratam, à „ quo diuturnam felicitatem precamur Nobilitati tuæ, & paternam benedictionem „ intimo cordis affectu impertimur. "

Eodem die datum fuit ad Archiepiſcopum Mechlinienſem Breve quòd ſequitur.

„ Vincula Chriſtianæ charitatis, quæ animos mutuò obſtringunt, non ſinè ingenti „ damno diſrumpi perſpectum eſt, dum ob „ acriter concitatas in rebus ad catholicam „ fidem pertinentibus controverſias, ingenia „ traducuntur in partes; ac proinde ad tollendas diſſenſiones, quæ ob editum Cornelii Janſenii librum, qui inſcribitur *Auguſtinus*, exortæ fuerant, jam pridem ſuper „ nonnullis concluſionibus in diſputationem „ vocatis, ſcribendi, atque diſputandi facultatem interdiximus: & deinde peculiari „ Conſtitutione ipſum Janſenii librum, quippe qui opiniones à Pio V. & Gregorio XIII. „ Prædeceſſoribus noſtris damnatas, continere & tueri deprehenſus fuit, omninò reprobavimus pridie Nonas Martii MDCXLI.

„ Quæ Conſtitutio 19. Junii MDCXLIII. „ publicata in Urbe fuit. Pontificiæ tamen „ ſollicitudinis zelum, contra quam ſperabamus, parum apud quoſdam profeciſſe „ audivimus, & quemadmodum par eſt, vehementer doluimus.

„ Aliqua enim ad falſitatem diplomatis „ indicandam, non minùs leviter, quàm impudenter objiciunt, de protractu illius publicarionis, de anno in Coloniæ exemplaribus immutato, ac erroribus incuriâ typographi exortis, quæ omnia quanti ponderis ſint, unuſquiſque perſpicit. In tam „ aperta ipſorum contumacia tuæ vigilantiæ „ officia elucere cupimus, ut quam in eximia, „ quâ polles, pietate ſpem poſuimus, illam „ primo quoque tempore in optatum gaudium convertas.

„ Quamobrem enixè flagitamus, ut „ intolerabilem eorum arrogantiam coërceas, ipſoſque ad parendum Apoſtolicæ „ Sanctioni quoquo pacto compellas: non „ exiguus erga te noſtræ benevolentiæ cumulus accedet, ſi diligenter operam adhibueris, ut tam juſti voti compotes efficiamur, qui Fraternitati tuæ à bonorum omnium largitore jugem precamur felicitatem, & Pontificiam benedictionem ex animo impertimur.

Non minore pollet robore quod Lovanienſibus eodem die deſtinatum exhibeo. "

„ Quanta ab opinionibus errorem & ſcandalum præferentibus progigni poſſit in Eccleſiam pernicies, cùm exploratum omnibus ſit; illas iuvaleſcere haud ſinit proſpiciens eunctorum bono Charitas Apoſtolica.

„ Id cauſæ fuit, cur nos Pii V. & Gregorii XIII. Conſtitutiones, quibus nonnullæ Theologorum Sententiæ reprobantur, „ peculiari diplomate confirmavimus, ſimulque Cornelii Janſenii librum, cui titulus „ *Auguſtinus*, aliaque diverſorum opera „ prohibuimus anno Incarnationis Dominicæ MDCXLI. pridie nonas Martias; cujuſquidem confirmationis, pariterque prohibitionis tenor die 19. Junii anni MDCXLIII. „ in Urbe publicatus fuit.

„ Minimè nos latet, eâ, quâ decuit reverentiâ, à pleriſque veſtrûm fuiſſe exceptam, quippe qui optimè calletis virgam „ directionis in Pontificis dextra eſſe publicæ incolumitatis tutelam, atque eorum judicem, quæ ad rectum ſalutis iter ſive „ conquirenda, ſive vitanda ſunt.

„ Ingenti tamen animi ægritudine audivimus aliquos non defuiſſe quorum temeritas eo prolapſa eſt, ut prædictam Conſtitutionem tum ob prorogatum publicationis tempus, ac etiam quarumdam interpunctionum & literarum menda, tum ob „ immutatum in Colonienſi editione annum, „ inanibus ſcilicet argumentis, in dubium „ vocare, & falſitatis arguere non ſunt veriti.

„ Quàm alienum hoc à Lovanienſis Academiæ inſtitutione videatur, luculenter „ perſpiciet, quicumque illam ſemper fuiſſe „ perpenderit, non minùs pietatis, quàm „ doctrinæ celebritate conſpicuam, & Pontificias Sanctiones non ſolùm exequi; ſed „ omni ſtudio tueri etiam ſolitam.

„ Quamobrem confidimus fore, ut „ graviſſimum hoc negotium ſuo pondere „ expendentes, juſſibus noſtris ſedulò pareatis, neque patiamini ob effrænatam „ quorumdam audaciam florentiſſimæ Univerſitatis nomen tantâ contumaciæ notâ „ circumfundi. Quibus certè documentis „ conſuetum erga nos obſequium declarabitis, iis veſtræ quoque tranquillitati conſuletis, nec parvam à veris Eccleſiæ filiis lau-

„ laudem conſequemini. Dirigat conſilia
„ veſtra, qui ſcientiarum Dominus eſt, voſ-
„ que diu incolumes tueatur, quibus nos
„ Paternam benedictionem impertimur ".

Omitto alia ejuſdem Pontificis expedita eodem die Brevia ad cæteros Belgii Epiſcopos, etiam Duacenſium Academiam, quæ promptiorem obedientiam præſtitit, quàm Lovanienſis, licèt & in hac Doctores Theologiæ præcipui nihil prætermiſerint, quo aliquos Collegas ſuos rebelles ad officium adducerent, ac debitam Conſtitutioni Apoſtolicæ ſubmiſſionem.

Plurium ibi Magiſtrorum ſubſcriptiones datæ fuerunt eodem anno 1643. menſe Decembri, aliis adhuc contra tumultuantibus, ut colligimus ex horum ad Pontificem legatione, cum reſponſo ac novo diplomate eis tradito ut ſequitur: " Feria V. die 16. Ju-
„ nii 1644. in Generali Congregatione San-
„ ctæ Romanæ & univerſalis Inquiſitionis
„ habita in Palatio Apoſtolico apud S. Pe-
„ trum coram Sanctiſſimo Domino Noſtro
„ D. Urbano Divinâ providentiâ Papâ Octa-
„ vo, ac Eminentiſſimis & Reverendiſſimis
„ Dominis Cardinalibus contra hæreticam
„ pravitatem in tota Republica Chriſtiana
„ Generalibus Inquiſitoribus à Sancta Sede
„ Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

„ Cùm poſt publicatam Bullam San-
„ ctiſſimi Domini Noſtri contra librum Cor-
„ nelii Janſenii, cui titulus *Auguſtinus*, ex-
„ citatæ fuerint variæ difficultates, occaſio-
„ ne diverſitatis exemplarium Bullæ præfa-
„ tę, & aliorum, de quibus in nonnullis li-
„ bellis divulgatis: Cumque per Joannem
„ Sinichium & Cornelium Papium Doctores
„ Univerſitatis Lovanienſis fuerint præſen-
„ tatæ Literæ ejuſdem Univerſitatis, nec-
„ non porrectus ſupplex libellus Sanctiſſimo
„ Domino Noſtro pro dictæ Bullæ veritate,
„ & intentione Sanctitatis Suæ circa illam
„ indagandà; Idem Sanctiſſimus literas & Li-
„ bellum præfatum Sacræ Congregationi
„ ſupremæ & univerſalis Inquiſitionis remi-
„ ſit, ut per eam de contentis in illis infor-
„ maretur, prout ſucceſſivè informatus man-
„ davit per Eminentiſſimos ac Reverendiſ-
„ ſimos DD. Cardinales Bernardinum Spa-
„ dam, Joannem Baptiſtam Pamphilium, &
„ Lælium Falconerium, tres ex ſupremis
„ Inquiſitoribus, antedictos Sinichium, &
„ Papium audiri, & deinde Sanctitati Suæ
„ ab eis deducta referri.

„ Qui quidem Domini Cardinales in
„ executionem dicti mandati præfatos Do-
„ ctores verbo & ſcripto, multa deducentes
„ tum in Congregatione, tum privatim au-

„ diverunt, eaque omnia in præfata ſupre-
„ ma & univerſali Congregatione prius com
„ municata, ac ibi pluries diſcuſſa, unà cum
„ voto ipſius Congregationis Sanctiſſimo
„ Domino Noſtro diligentiſſimè retulerunt.
„ Sanctitas verò Sua auditâ relatione & vo-
„ to præfatis, nec non omnibus maturè per-
„ penſis & conſideratis, mandavit ex archi-
„ vo ejuſdem Congregationis, & ex matrice
„ actorum, quæ in eodem Archivo conſer-
„ vantur, extrahi, ſive tranſcribi & diligen-
„ ter collationari, ac imprimi exemplar Bul-
„ læ præfatæ, illudque ſic extractum, col-
„ lationatum, & impreſſum eiſdem Sinichio
„ & Papio per ſupradictos DD. Cardinales
„ Spadam, Pamphilium & Falconerium con-
„ ſignari, ipſiſque inſuper Sinichio & Papio
„ intimari, & ſignificari, Suæ Sanctitatis
„ mentem & voluntatem eſſe, ut eidem
„ exemplari ſic conſignato fides adhibeatur,
„ & ab omnibus Chriſti fidelibus Bullæ hu-
„ juſmodi omninò pareatur, ſub pœnis &
„ cenſuris in ea contentis: & demum ſuper
„ dubitationibus, difficultatibus, ac quere-
„ lis, occaſione præfatæ Bullę quoquo modo
„ excitatis, vel excitandis, perpetuum ſilen-
„ tium imponi, prout impoſuit, & ita &c.
„ Non obſtantibus omnibus & quibuſcum-
„ que in contrarium adductis & deductis &c.

„ Inſuper Sanctitas Sua mandavit juxta
„ ſenſum præfatum ſcribi per eandem S. Con-
„ gregationem Nuntiis Apoſtolicis, ac loco-
„ rum Ordinariis, & expediri etiam literas
„ ad Gubernatorem Flandriæ, & Univerſi-
„ tatem Lovanienſem & ad alios &c.

„ Fidem facio ego Notarius publicus
„ infraſcriptus, qualiter die XXIX. Julii
„ MDCXLIV. in executionem ſupraſcripti
„ Decreti fuit à ſupra nominatis Eminentiſ-
„ ſimis & Reverendiſſimis DD. Cardinali-
„ bus Spada, Pamphilio & Falconerio datum,
„ & cum effectu conſignatum in propriis ma-
„ nibus DD. Joannis Sinichii, & Cornelii Pa-
„ pii Profeſſorum Univerſitatis Lovanienſis
„ exemplar Bullæ Sanctiſſimi Domini Noſtri
„ Urbani Papæ Octavi, contra librum quem-
„ dam Reverendiſſimi Cornelii Janſenii olim
„ Epiſcopi Iprenſis intitulatum *Auguſtinus*,
„ & alios Libros, & opuſcula contenta in
„ eadem Bulla: iiſque ab eiſdem Eminentiſ-
„ ſimis DD. Cardinalibus intimatam & ſigni-
„ ficatam Suæ Sanctitatis mentem & volun-
„ tatem, ut in præfato Decreto, præſenti-
„ bus teſtibus opportunis, & cum aſſiſten-
„ tia Reverendiſſimi D. Franciſci de Albizis,
„ ejuſdem Sanctæ Univerſalis Inquiſitionis
„ Aſſeſſoris. In quorum fidem me ſubſcripſi,
„ & ſigillo præfatæ Sanctæ Inquiſitionis mu-

Digitized by Google

„ nivi hac die trigeſimâ Julii anni Milleſimi
„ ſexcenteſimi quadrageſimi quarti.

„ *Et erat ſubſcriptum*. Ita eſt Joannes
„ Antonius Thomaſius præfatæ S. Univerſa-
„ lis Inquiſitionis Notarius, *& appoſitum Si-
„ gillum S. Congregationis*.

Eodem anno 1644. die 12. Februarii ab Inquiſitore Generali pro omnibus Hiſpaniæ Regnis conditum eſt Decretum promulgandi Conſtitutionem Urbani VIII. cui inviolabilem conſtat ubique præſtitam fuiſſe mox obedientiam, ſi paucos in Belgio Schiſmaticos, & in Gallia latentes metu Principis aliquot tenebriones excipias.

CAPUT IV.

Urbanianæ Conſtitutionis Vindicias proſequitur contra rebelles Innocentius X.

Urbano mortuo ſuccedens Innocentius X. ſuam non eſt paſſus deeſſe vigilantiam, ſcribens anno 1645. Brevia complura Belgii Epiſcopis; qualia ſuperiùs retuli data ab Urbano ad Academias ut Die 2. Martii ſecutum eſt ſimile ad Marchionem Caſtri-Rodrici, provinciarum illic Gubernatorem, quod ſubjungo.

„ Innocentius Papa X. Dilecte Fili, no-
„ bilis vir, ſalutem, & Apoſtolicam bene-
„ dictionem. Quam ubique Chriſtianam re-
„ ligionem Catholica Majeſtas integram cu-
„ pit, ac ſuis potiſſimum in Regnis diſcindi
„ non patitur, eadem ut in Belgicis Provin-
„ ciis conſormata, & Apoſtolicæ Sedis præ-
„ ſcripto, in unitate ſervetur, Nobilitati tuę
„ non poſtremæ curæ eſſe Nobis tua pietas
„ exploratiſſimum facit.

„ Quam ob rem, cùm paucis abhinc an-
„ nis, contra Prædeceſſorum laudatæ me-
„ moriæ Pontificum Pii V. Gregorii XIII.
„ ac Pauli V. Decreta, exeuſum librum *Au-
„ guſtinus* inſcriptum, Cornelii Janſenii
„ Iprenſis olim Epiſcopi nomine, aliaſque
„ eidem vel aſſerendo, vel confutando, con-
„ ſcriptas diſſertationes felicis recordationis
„ Urbanus VIII. editâ Conſtitutione prohi-
„ buerit; id Nobilitati tuæ haud veremur ne
„ patitet animo inſideat, ac iſtis in Provin-
„ ciis, pro eâ, quâ præſtas authoritate,
„ atque in Romanam Eccleſiam obſervan-
„ tia, Conſtitutionem ipſam religiosè ac fit-
„ miter impleri, atque obſervari decernas
„ & cures.

„ Erit hoc tuæ in Deum, ac Regem
„ teſtatæ fidei conſentaneum: erit populis in
„ una doctrinæ conſenſione degentibus ſa-
„ lutare: erit ditioni ipſi fructuoſum ac tu-
„ tum, cui ſubtracta nimium quantum exi-
„ tioſa regnis opinioſorum hominum male-
„ ſana documenta, ſeditiones neutiquam de
„ more invehent, ac ſciſſuras.

„ Et verò in iſthoc ab hac S. Sede ve-
„ tito Janſenii libro expreſſam noſcimus ac
„ reaſſumptam doctrinam Michaelis Baji,
„ cujus improbatis opinionibus vehementer
„ commotus Philippi II. claræ Memoriæ Re-
„ gis animus, eâ ęſtuavit ſolicitudine ac ze-
„ lo, ut præcipuis ille monitis ſuo in Urbe
„ Oratori acriter præſcripſerit, impensè age-
„ ret cum Pontificibus prędictis Pio ac Gre-
„ gorio, ut eas abolitas omninò vellent ac
„ damnatas, eodemque ſtudio tranſmitti in
„ Belgium impetravit Religioſum virum
„ Franciſcum Toletum, conſecuto mox tem-
„ pore S. R. E. Cardinalem, quo is eâ de re
„ Diplomata in Lovanienſi Academia publi-
„ ca fieri, ac recipi ſedulò curaret. Summis
„ adeò in hanc curam viribus enixuram con-
„ fidimus Nobilitatem tuam, quæ clariſ-
„ ſimi in Chriſto Filii noſtri Catholici Regis,
„ avita prementis veſtigia, voluntati ſeſe &
„ gloriæ reſponſuram feriò reputaverit.

„ A dilecto Filio Abbate S. Anaſtaſiæ,
„ qui has tibi à nobis literas reddet, pluri-
„ ma in hanc rem audies, cui non dubiam
„ abs te noſtro nomine fidem haberi percu-
„ pimus. Accedis porrò hortator ipſe tibi ac
„ ſuaſor, & præcipuo Nobis incremento
„ lętitiæ, Pontificiæ referes acceſſionem
„ charitatis, atque ejus, quam largiſſimè
„ impertimur, Apoſtolicæ benedictionis ".

Breve illud ut indicare cæperam, præceſſere ſimilia ad Archiepiſcopos Mechlinienſem & Cameracenſem, Epiſcopos Antuerpienſem, Gandavenſem, Ruremundanum, Tornacenſem, Namurcenſem, quin Lovanienſium etiam, & Pariſienſium Academias.

Hæc omnia data fuerant 20. Februarii ejuſdem anni 1645. Miſſum verò Duacenſibus notatur 2. Martii. Annus ille primus erat Pontificatus Innocentii X. ut inter primas curas Chriſti Vicario digniſſimas, fuerit ſanæ doctrinæ defenſio contra hæreticas novitates.

Iſtas humani generis hoſtis, ope libri poſthumi Janſeniani, eique temerè patrocinantium invehere in Eccleſiam moliebatur. Et quidèm inter univerſas hæreſes, quæ ovili Dominico ab ejus exordio inſidiatæ ſunt, nullam ferè reperies pluribus inſtructam fraudibus, majore implexam pertinaciâ, quàm Janſenianam.

In Galliis quidem, dum vixit Cardinalis Richelius, caput attollere ſecta perfida auſa non eſt, expectta ſtatim in Seguenotio & Sancyrano, utroque carceribus mancipato, non

non ſibi tutum fore tumultuari ſub tali principe, cujus præcipua erat apud Regem authoritas, neque minor Zelus pro Religione.

Is à Matrona Principe pro liberatione Vergerii interpellatus congruè, reſpondit, *ſtaret etiamnum Gallia & Germania ab hæreſi immunis; ſi Lutherum & Calvinum concluſos carcer perpetuus tenuiſſet*. Poſtquam autem Richelius anno 1642. die 4. Decembris ad ſuperos migravit, Ludovicus XIII. in Clementiam propenſiſſimus, antequam anno 1643. 14. Maii è vivis diſcederet, dedit hoc Magnatum quorumdam precibus, ut Sancyranus in ſuum ſe reciperet monaſterium, fide datâ, quòd à ſpargendis in poſterum novitatibus abſtineret.

Verùm, ut refert narratio in Laubardemontii Archivo reperta, " Vix obierat Rex, „ quin Sancyranus & ejus Diſcipuli colligerent, quæ multo labore annis ſuperioribus „ ſcripſerant, atque ex iis componerent li- „ brum de *Frequenti Communione*. Non ſi- „ vit Deus machinationem hanc, & mani- „ feſtam perfidiam abire impunè: præcipuum „ libri authorem, antequam is in lucem ede- „ retur, ad ſuum Tribunal evocavit. Di- „ ſcipuli nihilominus opus proſecuti ſunt, „ & vulgarunt nomine Antonii Arnaldi, ut „ plus authoritatis obtineret lucubratio, „ authorem præ ſe ferens Doctorem Sorbo- „ nicum, quem gradum Arnaldus ſibi, dum „ Rex viveret, denegatum, recenter tandem „ fuerat conſecutus".

Laubardemontius Regi erat à Conſiliis Status, atque cum ei commiſſa à Rege fuerit cura examinis contra Sancyranum, ab eodem compoſita creditur narratio.

In Belgio quoque reducendis ad officium contumacibus, non ſatis virium habuit religionis ratio, & Eccleſiaſticæ reverentia authoritatis, donec à Principe temporali ſuppetiæ acceſſerunt. Illas opportunè attulit Philippi IV. Regis & pro eo Belgium feliciſsimè gubernantis Leopoldi Archiducis Pietas. Non defuerant quidèm muneri ſuo Franciſcus de Mello, & Caſtri-Rodrici Marchio, qui veneratione debitâ receperant Brevia Apoſtolica, prior Urbani VIII. poſterior Innocentii X.

Prioris literæ Gandavo ad Bruxellenſem Internuntium datæ ſunt die 11. Julii 1643. *Quemadmodum æquiſſimæ rationes Dominationis veſtræ à me poſtulant, opem ei feram ad mandandam executioni declarationem Pontificiam circa ſcripta Janſenii, ſicut & ad cætera omnia ac ſingula alicujus momenti, quæ ſe obtulerint ſpectantia ad Romanam Curiam. De quo velim certus ſis, Illuſtriſſime Domine, & rem poſtulatam, prout viſum fuerit, diſponas. Deus te multos annos ſervet incolumem.*

Utque Hiſpanica natio non derivatâ ſolùm à Ferdinando Rege, catholici nominis gloriâ; ſed propriis & ſingularibus ubique acquiſitâ meritis, veriſſimè Catholica eſt, non dubito quin Caſtri-Rodrici Marchio partes ſuas explere non minùs ſerio voluerit; ſed ea fuit Janſeniſtarum obſtinatio, ea fraudibus intexta hypocriſis, & Miniſtrorum quorumdam patrociniis firmata potentia, ut metum incuteret Gubernatori.

Archidux autem Leopoldus eidem admotus muneri, ut vidit Cœlum ſuis benignè aſpirare conatibus bellicis, ſtabiliendam ſibi aſſumpſit potentiùs religionem, & Sedis Apoſtolicæ in Conſtitutione Pontificiâ authoritatem.

Quapropter hoc eum Brevi perhonorifico dignatus eſt Innocentius X. die 9. Septembris 1647. Pontificatus ſui tertio.

„ Spectatus nobis per omnia in Fraternitate tua Catholicæ religionis cultus, „ ejuſque ſervandæ ac tuendæ accuratus ac „ ſolicitus Zelus, ingenitus ille Auſtriaco „ generi, ac planè cælitus, exemplo nunc „ præcipuo probat, quod nuper dilectus Fi- „ lius Abbas S. Anaſtaſiæ datis ad nos Lite- „ ris retulit, de tua nimirum providâ curâ „ atque operâ, ut Apoſtolicæ Sedis manda- „ tis obtemperetur in iis, quæ ad Janſenianam doctrinam ſpectant, atque ad Eccle- „ ſiarum in Belgio Epiſcopatus, apti viri, „ atque Apoſtolicis Decretis, illiſque præ- „ ſertim quæ catholicam fidem reſpiciunt, „ obſequentes, ſine mora nominentur.

„ Hæc ſanè omnia ſingulari noſtrum „ animum affecere lætitiâ, eoque Fraternitatem tuam intimo Pontificiæ charitatis „ ſenſu amplectimur, ac mirificè commen- „ damus, vehementer hortantes, ut hæc „ ipſa nobis pergat impertiri ſolatia, ſuæque „ ipſius pietati inſiſtens, quod impensè facit, incolumitatem religionis, Romanæ- „ que Eccleſiæ dignitatem, pro eâ, quâ „ pollet authoritate, ſartam tectamque om- „ ni ſtudio eſſe velit.

„ Et verò nos probè novimus, quàm „ anxiè ad ea, quæ pro Dei cauſa ſunt, Fra- „ ternitas Tua animum adiiciat, ſapienter „ intelligens, cautum exinde perpetuò fore „ & populorum ſaluti, & Regnorum firmi- „ tudini, & Regnantium felicitati.

„ Plura in eam rem idem Abbas tibi ſi- „ gnificabit, quem integra abs Te fide di- „ gnari peroptamus, & Fraternitati Tuæ a „ Domino peramanter benedicimus".

Leopoldum hunc Archiducem Leopoldi Cæſaris Patruum appellat Pontifex *venerabilem Fratrem*; quia etſi ſacro ordine initiatus non eſſet, potiebatur tamen Argentinenſium Epiſcopatu, Princeps pietate, prudentiâ, fortitudine etiam bellicâ, eam apud Belgas gloriam conſecutus, ut ejus illic memoria ſemper futura ſit in benedictione, ejuſque regimen norma Gubernatoribus ſecuturis.

Eventus præterea gemini non fortuiti; ſed Apoſtolicæ Sedis & Regis providentiâ tunc opportunè diſpoſiti, fidem Eccleſiæ & authoritatem Pontificis in Belgio plurimum firmaverunt. Primus eſt Antiſtitum Mechlinienſis & Gandavenſis, Conſtitutioni Urbanianæ pervicaciter refragantium, affixa locis publicis denuntiatio, ut cenſurarum infamia ad ſaniorem mentem reducerent, quos neque duorum reverentia Pontificum Urbani & Innocentii, neque religio, neque jusjurandum, in officio & obedientiâ potuerat continere.

Eventus alter depoſitio fuit præcipui inter Miniſtros Regios, in quem Deus judicium exercuit Amanico ſimile, quamvis clementiùs, ut qui jactaverat depreſſurum ſe adeò Religioſos Janſenio adverſantes, ut eorum ædes, etiam Sacræ, redigerentur in ſolitudinem, herbâ præ foribus creſcente, nullius obtritâ veſtigio, iſtud ſuo accidere Palatio conſpicatus ſit. Dejectus enim ipſe ab officio, atque in privatorum redactus ordinem, mox deſertus ab omnibus, honoratus à nemine, vitam inglorius terminavit. Duo Antiſtites non niſi poſt congruam ſubmiſsionem & pœnitentiam, authoritate Pontificis abſolutionis beneficium impetrarunt.

Epiſcopi Namurcenſis atque Antuerpienſis ſponte & iteratò Bullam Pontificiam editis diplomatibus promulgarunt, prior 21. Aprilis 1646. poſterior 10. Maii eodem anno. Relatu præ cæteris dignum eſt Decretum Claudii d'Achey Archiepiſcopi Biſuntini ex ſtatutis ejus Synodalibus, ab eodem luce publica donatis die 26. Maii 1648.

„ Quia (inquit) exigit à nobis debita „ Sanctæ Sedi Apoſtolicæ obedientia, ut eâ, „ quâ par eſt, ſedulitate & diligentiâ, do- „ ctrinas ab ea velut cæterarum Eccleſiarum „ matre damnatas, damnemus & nos, vel „ ſic majorum veſtigiis inhærentes, quorum „ mentibus ab ipſis fidei incunabulis altè „ impreſſa verſus eamdem, nedum in ma- „ ximis, quin & in minimis fuit reverentia.

„ Hinc emanatam à felicis record. Ur- „ bano VIII. Summo Pontifice Conſtitutio- „ nem, quæ incipit. *In Eminenti Eccleſiæ*, „ & quâ Cornelii Janſenii liber cui titulus „ *Auguſtinus*, legi, aut etiam à non legen- „ tibus ſervari, diſtrictè prohibetur, pro- „ pter damnatas in opere ejuſmodi opinio- „ nes: Apoſtolicis prædicti Urbani Papæ VIII. „ quemadmodum & promulgaris à Sanctiſ- „ ſimo Domino Noſtro Innocentio Papâ X, „ eâ de re Decretis, parere cupientes in „ omnibus, venerabundi admittimus, & „ uſque adeò ſtrictè ſervari mandamus, ut „ in poſterum quoad nobis placuerit, nul- „ lus omnino ad curam animarum admitta- „ tur, niſi qui poſt ſolemnem Concilii Tri- „ dentini fidei profeſſionem, formulam hìc „ adjectam coram Vicario noſtro Generali „ attentè legerit & juraverit.

„ Ego N. profiteor me obedientem San- „ ctæ Romanæ Eccleſiæ, & Sanctiſſimo Do- „ mino Noſtro Innocentio X. Pontifici Ro- „ mano, ejuſque Succeſſoribus, atque ideo „ me accepturum, prout de facto accepto, „ debitâ ſubmiſſione Conſtitutionem felicis „ recotd. Urbani VIII. editam anno decimo „ nono ſui Pontificatûs, Incarnationis Do- „ minicæ Milleſimo Sexcenteſimo Quadra- „ geſimo primo, pridie Nonas Martii, quæ „ incipit *in Eminenti Eccleſiæ*. In qua dam- „ natur & prohibetur liber Cornelii Janſenii „ cui titulus *Auguſtinus*: Quam Conſtitutio- „ nem ego integrè accepto, & cum ea in „ omnibus ſentio & conſentio: ac promitto „ me, quantum in me fuerit, curaturum, „ ut præfatam Conſtitutionem omnes, & ſin- „ guli acceptent, & in omnibus cum eadem „ ſentiant, & conſentiant. Ita Spondeo, „ voveo, ac juro ego Idem N. ſic me Deus „ adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia.

„ Prohibemus lectionem piorum in ſpe- „ ciem operum Antonii Arnaud Sorbonici „ Doctoris *de frequenti Communione*, & „ Joannis Verger de Hauranne Sancti Cyrani „ Abbatis, variorum Opuſculorum autho- „ ris, quorum quidèm menſe Octobri ſupe- „ rioris anni, adjectâ pœnâ arbitrariâ, le- „ ctionem per Diæceſim noſtram interdixe- „ ramus &c.

Junxi Belgis Epiſcopis Biſuntinum, quia Burgundiæ Comitatus, quamdiu Regi Catholico paruit, eidem cum Belgio ſuberat Gubernatori.

Lovanienſes itaque refractarii videntes ſe omni penitùs patrocinio in utroque foro tam laico, quàm Eccleſiaſtico deſtitutos, tumultuari ampliùs publicè non auſi ſunt; ſed conſolari diſcipulos clanculum perrexere mendacio, quaſi Theologica Facultas Duacena Pontifici minimè conſentiret. De quo certiores redditi Duaceni Proteſtatione ad Archiducem directâ, calumniam ſic deſtruxere.

Se-

Sereniſſime Princeps, infraſcripti Sacræ Theologiæ Doctores & Profeſſores in alma Univerſitate Duacena certiores facti à Viro Religioſo fide digniſſimo, nos ſcriptis quorumdam ex Univerſitate Lovanienſi traductos, quaſi doctrinæ, quæ Janſenio, & Bajo primùm tribuitur, non tantum ſubſcripſerimus aliquando, ſed etiam modò pertinacitèr adhæreamus; ſplendidius mendacium fingi nullum poſſe credidimus; cùm conſtet, nos primam Urbani VIII. felic: mem: Bullam contra Janſenium amplexos, ipſamque in Scholis publicis ſolemni ritu promulgaſſe. Inde Summum Pontificem Brevi peculiari ac benedictione hanc Univerſitatem cohoneſtaſſe; quia tam promptè Sedi Apoſtolicæ morem geſſiſſet.

Breve id Pontificium nobis ad manum eſt. Certiſſimum quoque, nos Diploma ſuper hac re Regium exoſculatos, integram ipſam Bullam ad Scholas publicas affixiſſe, quam nullus hominum vel digito injurioſo attigit. Hic proteſtati ſumus, ac proteſtamur iterum iterumque, nos ſemper præſtitiſſe obedientiam erga S. Sedem Petri, & Regem Catholicum, imò ſemper doctrinam illam Janſenii, proſcriptam voluiſſe, itaut nullum unquam ex noſtra ſacultate Theologiæ Duacenâ inſecerit.

Tanto acerbior eſt dolor noſter, quanto atrocior injuria, nec ferenda, quâ nomen almæ hujus Univerſitatis traducitur apud Sereniſſimum Archiducem, quaſi inobedientium Catholicæ Eccleſiæ filiorum. Contra cenſuimus communibus ſuffragiis, humillimè Sereniſſimam ſuam Celſitudinem rogandam, ut pergat doctrinam illam Janſenianam ſeriò extirpare, quâ nequaquam docetur Beati Auguſtini mens: & cùm hoc malum in pejus ita ſerpat, ut ſaniori Belgicæ noſtræ parti & Academiæ huic affrictum mentiantur illi, verendum magis eſt, ne petulantia ingenia ſive in Academiis, ſive Monaſteriis & alibi, incautos & minùs verſatos in Sancti Auguſtini voluminibus hac pernicioſâ doctrinâ imbuant, & ab ejuſmodi ſcintillis magna excitentur incendia, niſi poteſtas Sereniſſimi illa ipſa in ſuis principiis extinguat.

Cæterum profitemur & proteſtamur, neque hic, neque aliàs à Bullis, ac mandatis Pontificiis, Diplomatibuſque Regiis ne latum unguem eſſe diſceſſuros; ſed ſemper fore morigeros, prout pleniùs ex relatione Venerabilis Religioſi de Facultate noſtrâ benemeriti, latoris præſentium Sua Sereniſſima Celſitudo intelliget; Cui eadem Facultas Theologica Duacena ex animo omnem ſoſpitatem, & felicitatem precatur. Duaci 27. Julii 1648. Georgius Colvenerius, Franciſcus Sylvius, Valentinus Randour.

Sic mater à filia (nam Duacenſium Academia à Lovanienſibus fundata eſt) diſcere Religionem potuit, ſubmiſſionem, veramque Sapientiam. Sapientiam (inquam) nam quæ dementia fuit, quis furor, paucos in Belgii angulo Doctores, cum duobus non magnæ eruditionis Epiſcopis, unius Miniſtri Laici, & in Theologicis ignorantiſſimi innixos potentiâ, ut patuit, admodum fragili, voluiſſe ſubvertere dogmaticam duorum Pontificum Conſtitutionem, totâ promulgatam Hiſpaniâ, ab ipſis in Gallia receptam Sorbonicis, ſi paucos exceperis Sancyrani diſcipulos, de novitatibus, & hæreſi non uno ex capite vehementer ſuſpectos?

In ipſa Lovanienſium Academiâ non deerant avitæ fidei conſtantiâ & ſtudio commendabiles, Schinckelius præcipuè, & ab Angelis Doctores Veterani, qui quas à junioribus, novâ hæreſi conſperſis paſſi fuerint perſecutiones, minimè foret ab hoc loco alienum deſcribere, uti & quibus artibus doloſiſſimis, atque chriſtianâ profeſſione, multò magis Sacerdotio indignis, adhibitâ etiam vi laicâ, contra Sacram, eamque ſupremam Eccleſiæ authoritatem pugnaverit Novatorum perverſitas; ſed volumine ad hoc integro opus eſſet, occupandumque ſpatium, referendis pro Bulla *Unigenitus* diplomatibus Epiſcoporum, aliiſque documentis authenticis deſtinatum. Unum tantummodo breviter annotabo, unde plurima facilè colligantur.

Ea fuit ab initio Janſeniſtarum induſtria, ut aliquem ſuarum partium curarent eligi Univerſitatis Rectorem, qui Academiæ nomine literas Romam, Pariſios, in Hiſpaniam, & quovis aliò ſcriberet, diſponeret, decerneret, citaret accuſatos, damnaretque vel abſolveret, prout Janſenianæ Reipublicę, non juſtitiæ conveniret. Fraudem alteram non minùs deteſtabilem novis hæreticis Diabolus ſugeſſit, ut interea, dum nondum ſatis firmati viribus videbantur, rebellionem contra Pontificem non profiterentur apertè; ſed callidis exercerent molitionibus, retinentes hæreſim à tribus Chriſti Vicariis condemnatam, Pio ſcilicet Quinto, Gregorio XIII., & Urbano VIII., quibus nunc etiam acceſſerat Innocentius X., tot Brevibus verè Apoſtolicis jubens Prædeceſſorum ſuorum Sanctiſſima contra novam hęreſim Decreta, accuratiſſimè obſervari.

Ad hypocriſim itaque fallacia ſe Dæmonis convertit, ne ſui Pontificum exuere ſe reverentiam atque obedientiam, præproperè declararent; Sed ut editam Urbani VIII. nomine Conſtitutionem, velut ipſi ſuppoſitam,

tam, rejicerent, vel corruptionibus eſſentiam mutantibus depravatam. Unde diſcipulis fiduciam faciebat fore ut Conſtitutionem ipſe Pontifex deſtrueret, vel mutilando redderet reprimendis novitatibus minimè idoneam. Iſte Sinnichii, & Papii in Urbem Legationis ſcopus non publicus; ſed ſubdolè intentus dignoſcitur ex epiſtola juſſu Congregationis Sancti Officii ad Bruxellenſem Internuntium ſcriptâ die 5. Decembris 1643.

Comparuere hic ab hinc dies aliquot Doctores Sinnich, & Cornelius de Pape afferentes Literas Univerſitatis Lovanienſis, Prælatorum, Nobilium, ac Urbium Brabantiæ ad S. D. N. Præcipuum negotium, quod ipſi agunt, eſt ut conſerventur privilegia dictæ Univerſitatis, prætenduntque, actam in hac Curia Rotæ cauſam nonnullam aliter atque ipſi diſpoſuerint.

Poſtmodum Doctor Sinnich, quaſi per tranſennam, egit de Bulla publicata contra Doctrinam Janſenii, & quantum colligi poteſt, optaret eam aut revocari, aut ſaltem mitigari. Verùm intellexit, Sanctiſſimum Dominum Noſtrum velle, ut huic accuratè pareatur, atque ipſi idem à me ſignificatum, & declaratum, eam eſſe veram, & attendendum ad exemplar quod Romæ excuſum eſt; non verò ad illa quæ, aut Coloniæ, *aut Pariſiis ſunt impreſſa.*

Volui de his Veſtram Dominationem certiorem facere, ut ſi forſan Doctorem Sinnich, ad fovendas contentiones, alendamque refractariorum, & huic Conſtitutioni inobedientium contumaciam, aliter ad Univerſitatem Lovanienſem, aut ad alios ſcribere contingat, ac ſpem faciat, fore ut Bulla revocetur, aut mitigetur; Dominatio Veſtra unumquemque de veritate rei edocere, de ea Univerſitates Belgii, illiuſque Prælatos ſecuros reddere poſſit, nunquam, ne per minimam quidèm cogitationem Sanctiſſimo Domino Noſtro venturum in mentem, ut Bullam hanc quâcumque demùm ſuâ parte immutet; Verùm fore ut invigilet, ut ei obtemperetur, atque ea obſervetur.

Quid igitur Janſeniſtæ tot Miniſtrorum Apoſtolicorum, Cardinalium, ipſorumque Romanorum Pontificum aſſertionibus, etiam Brevibus de Conſtitutionis Urbanianæ veritate, atque integritate redditi certiores? Perſtitere illi in convicto tot Teſtimoniis mendacio, authoritatis omnis, excommunicationis, anathematis contemptores, & inconſutilem Chriſti tunicam ſacrilego dilacerare Schiſmate in hodiernum uſque diem obduratiſſimi pergunt.

Hoc ſcilicet novis apoſtolis eſt *Pati potiùs in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem,* admittendo Conſtitutionem Pontificiam Janſenianæ hæreſi contrariam; *eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt, ut ſit erigere ſe contra authoritatem aut ſcindere unitatem.*

Quamvis autem, ut ſæpius indicavi, Lovanienſium contra Bullam Apoſtolicam rebellio, non omnium fuerit, neque præcipuorum; ſed juniorum aliquot, incautam ad ſe trahentium multitudinem; ne tamen deteriorem forſitan de illorum ſaltem temporum Academiâ ſuſpicionem quis concipiat, æquitas exigit, ut Magiſtrorum illic ſe anno 1643. Conſtitutioni ſubmittentium nomina haud prætermittam.

„ Infraſcripti ad requiſitionem Reuerendiſſimi Domini Pro-Nuntij Apoſtolici in
„ Belgio, declaramus, Nos Bullam Sanctiſ-
„ ſimi Domini Noſtri Urbani VIII. quâ con-
„ firmantur Conſtitutiones Pii Papæ V. &
„ Gregorii XIII., ac prohibetur *Auguſtinus*
„ Cornelij Janſenii olim Iprenſis Epiſcopi, in
„ quo multæ ex Propoſitionibus à Sede Apo-
„ ſtolica antè damnatis continentur, & con-
„ tra eaſdem damnationes defenduntur, tan-
„ quam Romæ legitimè affixam, & publica-
„ tam reuerenter ſuſcipere, ideoque in om-
„ nibus, & per omnia pariturос.

„ Joannes Schinckelius Senior facultatis
„ Theologicæ Lovanij Regens, ac in eadem
„ ordinarius Profeſſor, Præſidens Collegij
„ Adriani VI.

„ Chriſtianus Beuſecum Secundus ejuſ-
„ dem Facultatis Regens, ac in eadem Pro-
„ feſſor Regius, Regiique Seminarii Præ-
„ ſidens.

„ Guilelmus ab-Angelis Tertius ejuſdem
„ Facultatis Regens, necnon Sac. Theologię
„ Scholaſticæ Senior Profeſſor Regius.

„ Joannes Caramuel Lobkovvits S. T. D.
„ Melroſæ Abbas Ordinis Ciſtercienſis.

„ Matthæus Theyghe S. T. D. & Linguæ
„ græcæ Profeſſor Academicus, Præſes Col-
„ legii Paſtoralis Iberniæ.

„ Antonius Davius S. T. D., & moralis
„ Scientiæ Academicus Profeſſor, Collegii
„ Sabaudiæ Præſidens.

„ Jacobus Speeck S. T. D., & Profeſſor
„ Ordinarius.

„ Levinus Debbaut S. Theologiæ Licen-
„ tiatus, & Profeſſor Ordinarius.

„ Eidem formulæ ſubſcripſerunt ex Ordi-
„ ne S. Dominici S. Theologiæ Doctores:

„ Fr. Franciſcus Hyacinthus Coquetius
„ Ordinis Prædicatorum S. Theologiæ Do-
„ ctor Duacenſis.

„ Fr. Marius Ambroſius Capello Ordinis

Prę-

„ Prædicatorum Sacræ Theologiæ Doctor
„ Lovanienſis.

„ Suppoſito, quod hæc ultima Bulla prout
„ eſt nobis ab eximio D.M.N.Joanne Schin-
„ ckelio exhibita, de facto, prout talis eſt
„ emanarit à Sede Apoſtolica, ſitque Romæ
„ & hic ſufficienter publicata, ſubſcribo tan-
„ quam obediens filius S.R.E. Fr. Andreas à
„ Turri S.Theol.Doctor Lovanienſis Ordinis
„ Prædicatorum.

„ Ego Fr.Gaſpar Dingens Ordinis Prædi-
„ catorum S.Theol. Doctor Lovanienſis ab-
„ ſolutè, & ſinè limitatione humiliter, & re-
„ verenter recipio, & pareo præfatæ Bullæ,
„ de cujus publicatione ob authoritatem Il-
„ luſtriſsimi D. Abbatis S. Anaſtaſiæ Pro-
„ Nuntij S. Sedis Apoſtolicæ in Belgio non
„ poſſum dubitare.

Guilelmum ab Angelis illuſtriorem reddidit Breve perhonorificum Innocentii X. datum die 7. Julii 1646., quod ad perpetuam Doctoris apud poſteros gloriam exhibeo.

„ Dilecte Fili ſalutem, & Apoſtolicam
„ benedictionem. Probat ſeſe inſigniter Or-
„ bi Catholico, dignè in te conformata re-
„ ligioni doctrina; Cui, & jugiter ab ipſo
„ in Nos, atque Apoſtolicam Sedem, obe-
„ dientiæ cultu meritam laudem, ſolidum-
„ que decus accerſis, ac paras. Teſtata quæ
„ proſpicit ejus rei exempla, pari muneretur
„ teſtimonio Romana Eccleſia, ejuſque vir-
„ tuti lucem cumulet, cujus ingenium in lu-
„ ce gradiens obſequitur veritati.

„ Et verò exploratum id nobis liquidò eſt,
„ in ipſa, quam præfers continenter ſollicitu-
„ dine & curâ, vt Sanctæ hujus Sedis Decre-
„ tis, ac Mandatis obtemperetur, quæ con-
„ tra Janſenii librum, *Auguſtinus* inſcriptum,
„ ritè jam antea prodiere. Quibus ſanè De-
„ cretis ſua ut conſtet vis, atque obedientia
„ deferatur, conſtanter volumus: Quod
„ certè qui in Eccleſia ſunt filii, ſi detrec-
„ tent,in dedecus ſeſe ac perniciem induxiſſe
„ non obſcurè ſentient: Equidèm ab inclyta
„ iſta Lovanienſi Academiâ, noſtræ ac San-
„ ctæ Sedis menti ut pareatur, haud dubiè
„ expectamus; in quam ut plurima ſemper
„ à Romana Eccleſia merita extiterunt, ita
„ neutiquam in poſterum deeſſe volumus ca-
„ dem, quæ illa, ut confidimus, magis
„ ſatagat promereri. Tibi interim, Dilecte
„ Fili, tam egregio incenſe ſtudio Pontifi-
„ ciam noſtram benevolentiam exhibemus,
„ & Apoſtolicam benedictionem impertimur.

Huic Pontificio favori ſucceſsit alter, confirmatio Nominationis Regiæ ad infulas Ruremundenſes. Præter hunc & Marium Ambroſium Cappello Ordinis Prædicatorum Sedi Apoſtolicæ pariter obedientiſſimum, qui Antuerpienſibus Antiſtes obtigit, neminem poſt Janſenii tempora novi ad Epiſcopatum in Belgio Catholico è Doctoribus fuiſſe Lovanienſibus promotum. Antea fuerant frequentes adeò, ut Doctoratus ille præcipua quodammodo videretur ad eam dignitatem commendatio.

Quapropter non temeraria apparet multorum ſuſpicio, Regem Catholicum fuiſſe poſtea ab iſtiuſmodi nominationibus averſum formidine, ne quid Janſeniani, aut Bajani toxici, à primis fuerit novitatis ducibus ad diſcipulos, eorumque poſteros derivatum. Similis forſan metus fuerit de Duacenis, quorum Univerſitas, etſi majorem præ ſe tulerit, ut hiſtoria narrat, Sedis Apoſtolicæ reverentiam; tamen ut ſubinde detegi contigit, non ab omni ſemper fuit viciniæ luis contagio libera.

Sed quidquid aliquorum vitio utraque Academia clariſsima maculæ aliàs forſitan contraxiſſe videatur; ſatis hodiè eluiſſe cenſenda eſt, atque ſplendorem priſtinum recuperare, religioſo ſtudio, & acri certamine contra Conſtitutionis *Unigenitus* impugnatores. Si quid tamen mea apud honoratiſsimos Viros valeret deprecatio, author aliquibus eſſem, paululum majoris in dogmaticis circumſpectionis, atque conſtantiæ. Quid enim ſibi vult ea quandoque acceptatio Conſtitutionis, quam talis detorqueat in ſenſum peregrinum expoſitio, ut inanem illa aerem, non ullius ſenſum feriat authoris?

CAPUT V.

Digreſſio adverſus eos, qui Eccleſiæ Cenſuras & definitiones facilè admittunt; Sed ita ut nulla per eas novitas reprimatur.

CONſpexi pridem, & vehementer dolui, quoſdam profitentes maximam erga Romanos Pontifices obedientiam, ita eorum contra hæreſim definitiones ac diplomata exponere, ut divinari nequeat, quid tanto molimine Sedes Apoſtolica in Novatorum opinionibus damnaverit; ſi non alius proſcripti dogmatis ſenſus reprehenditur, quàm qui talium nobis judicio interpretum deſignatur. Sic nempè Pii V., Gregorii XIII., Urbani VIII. contra Baji, & ſociorum Articulos, Conſtitutionibus ſe ſubſcribere profitentur, ut nullus Articulus ſit, quem velut ab anathemate immunem retinere ipſis ac defendere non liceat, & quidem *in rigore, ac* pro-

proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus intento.

Simili ratione rejiciunt quinque Propoſitiones Janſenij, & quidem, ut ajunt, *in ſenſu obvio, quem illarum verba per ſe exhibent*; Rectiùs verò exoticum dicerent atque fictitium, quem Janſeniſtarum apud Innocentium X. Oratores in libello ſupplice non incongruè appellabant *Calvinianum aut Lutheranum, qui Propoſitionibus*, nonniſi *malignè affingi poſſet: quem tamen legitimè ſumptæ*, in ſenſu videlicèt naturali, & proprio, *non habent*.

Sic etiam author *Notarum brevium*, ut vocabat, *& modeſtarum* in Propoſitionibus aliquot è triginta, & unâ profligatis anathemate ab Alexandro VIII., ajebat ſe Pontifici conſentire, atque ejus ſubſcribere Decreto; ſed talem tribuens Propoſitionibus ſenſum, qualem conſtat, earum authoribus in mentem minimè veniſſe.

Utinam ſincera magis obedientia ſit omnium, qui in Belgio, & Gallia Conſtitutionem *Unigenitus* admiſerunt!

Pridem mihi contentio fuit cum quodam è Lovanienſibus Doctoribus non vulgari, qui inter delegatos in Urbem fuerat pro obtinenda ſexaginta quinque moralium Propoſitionum ab Innocentio XI. cenſura. Proficiſcens non exiguâ ab Arnaldi Sectatoribus exceptus ubique benevolentiâ eſt, Pariſiis etiam hoſpitio ab ipſomet Arnaldo. Legatione feliciter functus, atque in Belgium redux, non ſe viſus eſt, eâ continere ſapientiâ, quin animum à Novitatibus proderet haud ſatis alienum. Undè ab ipſo Innocentio XI. & Carolo Secundo Rege Catholico, interdictum fuit, ne in Regentium Magiſtrorum Collegium, quod *Stricta Facultas* dicitur, à Lovanienſibus, eligeretur.

Propterea in ditionem ſe recepit Gallicam, ibi Canonicatu donatus. Cum autem minùs quietæ, & à Novitatibus non ſatis abhorrentis appareret indolis, etiam à Rege Chriſtianiſſimo migrare juſſus eſt, & toto excedere Gallico dominatu. Tandèm reſignato illic beneficio Belgium repetens Auſtriacum, Pontifici ſe reconciliavit, & Regi; Internuntio ſcilicèt Bruxellenſi, ac Regiis pollicitus eſt Miniſtris, ſe inpoſterum contra Janſenium pro Sedis Apoſtolicæ Conſtitutionibus, & authoritate falli neſciâ, totis viribus certaturum.

Conditione eum gaudio acceptâ, Internuntius, & Miniſtri Regii virum benignè complexi ſunt, favoremque ſuum viciſſim polliciti: Sublata denique ab utraque poteſtate ſuſpenſio eſt, ſive interdictum: Unde ſtatim ei ad *Facultatem ſtrictam* aditùs patuit, atque ubi viſus fuit promiſſa editis Lucubrationibus adimplere, omni beneficiorum genere, Janſenianis frendentibus, apparuit cumulatus.

Verùm ut à multiplici reſipiſcentibus errore facilè quidpiam adhæreſcit, Janſeniſmum mihi quidèm non ſatis viſus fuerat abdicaſſe in ipſis, quas contra Janſenium edidit *Notis*. Occaſio hæc fuerint, cur Humbertus Archiepiſcopus Mechlinienſis, ut erat Theologiâ Polemicâ non leviter tinctus, in plurium Theologorum conſeſſu quæreret, *Quantum Doctor NN. diſſitus à Janſeniſmo eſt?* Cum ceteri mihi annuerent, ut reſponderem, *Tantum* inquiebam *Illuſtriſſime Domine, Doctor ille diſsitus eſt à Janſenio, & Janſeniſmo, quantum impoſsibilitas ſervandi præcepta, diſtat ab impotentia ſervandi præcepta*.

Ad quod Archiepiſcopus: *Iſtudne eſt diſcernere ſe à Janſenio, an ludere in terminis, & ſynonimo negato, alterum ſubſtituere ſynonimum?*

Biennio antè, videlicet 1688. eandem cavillationem exagitaveram Theſibus publicis die 4. Maij, ut ſequitur „ Doctor NN.
„ dùm refutandam ſuſcipit Propoſitionem
„ primam Janſenii, videtur vocem potiùs in-
„ feſtare, quàm rem ipſam, & ſenſum, prout
„ illum Janſenius in Pſeudo-Auguſtino de-
„ claravit. *Eccleſia* (inquit Doctor) *adeò*
„ *abhorret à modo iſto loquendi, quo juſtis*
„ *aliqua Dei præcepta dicuntur impoſsibilia,*
„ *ut diſertiſsimè Synodus Tridentina hanc te-*
„ *merariam, & à Patribus ſub anathemate*
„ *prohibitam vocem appellet .... itaut ſatis*
„ *concipi non poſsit, quid paſſus ſit Janſe-*
„ *nius, ubi voce illa nòn minùs diſertè, quàm*
„ *Tridentinum vetuerat, ſibi utendum*
„ *putavit*.

„ Pergit idem Theologus oſtendere,
„ quod illa voce utendum non ſit, & quia
„ Eccleſiæ uſus hodiernus non fert, licèt
„ aliquando in Sacra antiquitate reperire-
„ tur, & quia ne in antiquitate quidèm repe-
„ ritur, Mox adductâ ſententiâ Auguſtini
dicentis: *Deus impoſsibilia non jubet; ſed jubendo monet, & facere quod poſsis, & petere, quod non poſsis*, ſic notat:

„ *Vel indè Vir doctus* (Janſenius) *colligere po-*
„ *terat, aliud S. Doctori eſſe, aliquid juſtum non*
„ *poſſe, aliud idem illi impoſsibile eſſe; alterum*
„ *quippè concedit Auguſtinus*: nempè juſtum
„ non poſſe implere aliqua Dei præcepta, *al-*
„ *terum negat*, nempè aliqua Dei præcepta ju-
„ ſto impoſsibilia eſſe: *et meritò: nam quod hæ*
„ *voce importatur*, QUOD NON POSSIS, *id*
„ *ex parte potentiæ ſe tenet, notatque ſolum de-*

fectum

„ *ſectum cujuſdam auxilij, quo nondum illa*
„ *eſt inſtructa: unde non impoſſibilitas, ſed im-*
„ *potentia dicenda foret. Impoſſibilitas verò*
„ *potiùs ſe ex parte obiecti habet.*

„ Ergò-ne Janſenius ſatisfaceret Bullis
„ Pontificum, ſi ad retractandam Propoſi-
„ tionem damnatam diceret. *Non quidem*
„ *impoſſibilia ſunt aliqua Dei præcepta juſtis*
„ *volentibus, & conantibus ſecundùm præ-*
„ *ſentes quas habent vires, itaut deſit quoque*
„ *illis gratia, quâ poſsibilia fiant; Sed tamen*
„ *aliqua Dei præcepta juſti volentes, & co-*
„ *nantes, ſecundùm præſentes quas habent*
„ *vires, implere non poſſunt, deeſt quoque il-*
„ *lis gratia, quâ fiant potentes implere?*

„ Reſponderet, ni fallor, Pontifex, &
„ cum eo Orthodoxi plerique, mutari qui-
„ dem nonnihil voces; ſed rem à Janſenio
„ retineri; nam, ſi juſti præcepta implere
„ non poſſint, ſequitur nec præcepta à ju-
„ ſtis impleri poſſe; adeoque impoſſibile eſſe
„ ut à juſtis impleantur; ſive quod in idem re-
„ dit, præcepta juſtis impoſſibilia eſſe obſer-
„ vatu. Impoſsibilitas igitur obiectiva, impo-
„ tentiam neceſſariò comitatur, aut ſequitur.
„ Quamdiù igitur impotentiam in juſtis aſſe-
„ reret Janſenius, conſecutivè aſtrueret im-
„ poſsibilitatem præceptorum reſpectu ju-
„ ſtorum jam explicatam, ſicut qui aſſerit, ſe
„ non volare defectu potentiæ, & auxilii
„ ſufficientis, conſecutivè aſſerit, ſibi ob
„ eundem defectum impoſsibile eſſe volare,
„ ſive impoſsibilem ſibi eſſe volatum.

„ Addere poſſet Janſenius ſe per vocem
„ *impoſsibile*, non aliud voluiſſe ſignifica-
„ re, quàm impotentiam juſtorum defectu
„ gratiæ, neque ſe hanc ſuam intentionem
„ intra mentis abdita continuiſſe; ſed de-
„ claraſſe evidenter in ſuo volumine, & qui-
„ dem hoc ipſo loco, ex quo Propoſitio
„ prima decerpta eſt.

„ Quod ut fiat manifeſtum, verba Janſe-
„ nii exhibeo. Sic habet lib. 3. de gratia
„ Salv. cap. 13. col. 334. *Hæc igitur omnia ple-*
„ *niſsimè planiſſimèque demonſtrant, nihil*
„ *eſſe in Sancti Auguſtini doctrina certius ac*
„ *fundatius, quàm eſſe præcepta quædam,*
„ *quæ hominibus non tantùm infidelibus, ex-*
„ *cæcatis, obduratis; ſed Fidelibus quoque*
„ *& juſtis volentibus, conantibus, ſecundùm*
„ *præſentes, quas habent vires, ſunt impoſ-*
„ *ſibilia, deeſſe quoque gratiam; quâ fiant*
„ *poſſibilia; hoc enim Sancti Petri exemplo,*
„ *aliiſque multis quotidie manifeſtum eſſe, qui*
„ *tentantur ultrà quàm poſsint ſuſtinere.*

„ En quid intelligat Janſenius, quid ſi-
„ gnificaverit per vocem *impoſsibilia*; im-
„ potentiam nempe tenentem ſe ex parte

„ ſubjecti; non verò ex parte objecti, quaſi
„ mandata in ſe contineant impoſſibilitatem.
„ Sic enim proſequitur.

„ *Nec illam implendi talia præcepta dif-*
„ *ficultatem inde proficiſci, quod actus im-*
„ *plendi debeat eſſe ſupernaturalis, vel meri-*
„ *torius, vel aliquid ſimile (quæ nunquam*
„ *Auguſtino in mentem venerunt) ſed ex eo*
„ *quod vires voluntatis infirmæ ſunt propter*
„ *concupiſcentiam a volendo bono trahentem...*
„ *talem autem voluntatem non eſſe idoneam,*
„ *ut ſuperet alteram vetuſtate roboratam;*
„ *quia per illam nondum poteſt homo tantùm*
„ *velle, quantùm ſufficit ut volendo faciat.*

„ Nonne ſat clarè exprimitur impotentia
„ ſubjecti? Ubi nam autem Janſenius innuit
„ impoſſibilitatem impletionis, tenentem ſe
„ ex parte objecti, ſeu præcepti? Quod ſub-
„ jectum impotens ſit defectu auxilii, quo
„ ſuperveniente potens fiat, fatetur Janſe-
„ nius his verbis: *poteſtatem eum habuerit*
„ *magnam & robuſtam; hanc verò ſibi tri-*
„ *buere, non eſſe poteſtatis humanæ; ſed ſo-*
„ *lius gratiæ Dei*, *quam propterea* ex fide
„ aſſiduè invocamus.

„ Denique impoſſibilitatem præceptorum,
„ de qua in titulo capitis, ejuſque decurſu,
„ explicat ipſe Janſenius per impotentiam
„ eodem capite col. 326. ubi ſic lego: *Hanc*
„ *impotentiam reperiri non ſolùm in excæca-*
„ *tis & obduratis, & infidelibus.... Sed*
„ *etiam fideles & juſti &c.* dicere voluit fi-
„ delibus & juſtis".

Plura ſunt in ejuſdem Theologi *Notis* circa Baïanos & triginta unum ab Alexandro VIII. damnatos Articulos, non facilè probanda; Sed cùm error magis apparuerit intellectûs, quàm pertinacia voluntatis, quia ob ſuum ab Arnaldicis partibus tranſitum graviſſimas ſuſtinuerit perſecutiones, lapſus, vel ceſpitatio qualiſcumque infirmitati potiùs attribui meretur, quàm malitiæ.

Viſne lector aliquod Janſeniſticæ erga glorioſum hunc transfugam ſpecimen charitatis? In Factionis cifra, ſeu clavi nominum arcanâ; quam in vicinum Janſeniſtarum conciliabulum immiſſi ab Aldenardenſium Gubernatore milites interceperunt, vocatur Doctor hic antonomaſticè *Frater Apoſtata*: in Strena Chronographica typis edita anno 1692. *Author Schiſmatis Lovanienſis, vafer novitatum architectus, Laxorum ſtrenuus advocatus, innocentum* (Janſeniſtarum) *ſubdolus & ferox perſecutor, audax & iniquus calumniator, fatuus adulator. Quid boni, quæſo, Diœceſis Sylvæducenſis expectas à tali viro, qui laxiorem vitam profeſſus, vos per eam verba & exemplo in æternum exitium eſt perducturus?*

Primum ac præcipuum caput offenſionis diſcimus ex Ægidio de Witte, quando ſub *Palladii* nomine *Spongiam* edidit anno 1688. in Doctoris illius contra Janſenium *Notas*. Sic in præfatione Spongiæ Ægidius omnem ſuam exerit eloquentiam: *Nova belli nubes, procella Æoli inexpectata, nova prælii tempeſtas exoritur. Ecce Lovanienſis Academiæ Theologus* (*Quis hæc olim præſagiſſet,* cum ab Arnaldo Pariſiis hoſpitio exciperetur?) *Gratiæ efficacis ad mortem aſſecla, non ita pridem apud Iprenſes Canonicus, Iprenſium Præſulem glorioſum laceſſit Concluſionibus Scholaribus!* ipſe autem viciſſim lucubrationibus novem, appellatis *Difficultatibus* ab Arnaldo impetitur, à Queſnello quoque *Notis in Epiſtolam* ad Archiepiſcopum Cameracenſem, ac denique in audaciſſima *Duorum Brevium Defenſione*; cùm reverà eſſet utriuſque oppugnatio.

Illic pag. 105. Alexandrinæ contra Janſenium formulæ ſine exceptione, atque diſtinctione ſubſcriptio de gravi crimine accuſatur: *Aio te* (inquit Queſnellus) *id facere non poſſe, niſi ſupponendo principium hæreticum, & fidei exitiale: nec niſi ſequendo tuum dominandi ſpiritum, & Schiſmaticam diſpoſitionem*. Pag. 153. *Iſta radix mali eſt, quo Eccleſia affligitur tantopere, & adversùs te quidem Dei judicium eſt, unde tremere te oporteret*. Pag. 278. *Miror plus quàm cætera Concluſionem tuam: prodit hæc audaciam in te, & temeritatem maximam in concitandis Epiſcopis ad molitiones tam inſolitas, & hactenus inauditas. O te miſerum, non minùs infelicem ariolum, quàm verum calumniatorem. Quandonam Chriſtianum orbem fallere deſines?*

Ita Queſnellus ſibi aliàs fœdere junctum, cum nempe Antipontificius videretur & Janſenianus; nunc Pontificias profeſſum publicè & defendentem acriter prærogativas, igne quodammodo & ferro perſequitur, minimè reveritus, quam interea conſecutus ille fuerat Sylvæducenſis Vicarii Apoſtolici dignitatem. Mihi quidèm, ut ſuperiùs indicavi, non defuit aliquando diſſidii cum illo quidpiam Theologici; Sed honeſtatis limites nunquam tranſgreſſa concertatio eſt.

Denique in Theologis quibuſdam mirari ſatis nequeo, quod qui ſententias in moralibus minùs tutas etiam fundamento nixas maximè probabili, ſi abfuerit certitudo, velut execrabiles verbotenùs averſantur, imperterriti tamen præ cæteris ſint, ac temerarii in quovis novitatis dogmate, quod præconceptis ſuis opinionibus congruit, etiam poſt anathema retinendo.

Alii quorum non multò ſanior doctrina; ſed minor forſitan impudentia eſt, de egregia ſibi religione blandiuntur quando omne ſtudium eò dirigunt, non ut ſuas ſententias Pontificiæ conforment definitioni, ſed ut hanc violenta qualibet contortione, ſuis faciant novitatibus famulari. Non vident ſcilicet, pertinaciâ obcæcati, vel videre ſe diſſimulant, quanto fidem ſaluteinque ſuam exponant diſcrimini, illudere Conſtitutionibus volentes, non obtemperare; quaſi ſalutaris ethica & vera religio in exoticis, vel rigidis ſita ſit ſcholæ novæ præceptionibus, etiam ſummi Tribunalis judicio condemnatis.

Ea verò nobis ſecuriſſima ſive in Theoricis, ſive in practicis ſemita eſt, quam indubitata Sedis Apoſtolicę Sanctio commonſtrat. Ante quinque ſecula traditum accepimus Catholicorum omnium memoriâ digniſſimum documentum à Goffrido Vindocinenſi Epiſt. 3. *Eodem Spiritu quo dictante & lex prima per Moyſen data eſt, & per Chriſtum ſecunda, Sancta Apoſtolica Sedes Canones dedit, & ipſo inſpirante expoſuit. Si quis igitur Apoſtolicæ Sedi in Canonum expoſitione contrarium ſentit, non ſapit quicumque eſt ille; ſed deſipit: non eultor vel expoſitor Divinæ legis: ſed inſidiator & oppreſſor indubitanter agnoſcitur.*

Non itaque vera religio in tolerando cum pace & incuriâ anathemate; ſed in vitando potiùs conſiſtit, aut ſi illatum fuerit, ſive juſtitiâ nixum, ſive injuſtitiâ, ſolicitè quantum poſſumus, & maximâ erga Eccleſiæ Præpoſitos reverentiâ amoliendo.

CAPUT VI.

Queſnellianę patientię in tolerandis Cenſuris ſpecimen primum.

1 JAnſenianorum examinans in perferendis Eccleſiæ Cenſuris modeſtiam ac manſuetudinem, ſequor hactenus quodammodo ordinem temporis: neſcio an adeò forſitan meritorum. In Queſnello enim ad præſentem attinentium materiam, tanta occurrit exemplorum copia, ut Magiſtros ſuperare audaciâ videatur, & vitandæ gratiâ confuſionis, in plura capita diviſio facienda ſit. Neve in his quoque tædium pariat prolixitas, ex infinitis delibare ſolùm aliqua ſtatui, quæ in lectoribus magìs excitent attentionem, & deteſtandæ hypocriſi larvam apertiùs detrahant pietatis, nè imponere illa ſimplicibus pergat, & mendaci famâ patientiæ in barathrum eos pertrahere Sacrilegi Schiſmatis.

Ordior ab initio; quo aliqua Queſnello exer-

Digitized by Google

exercendæ ſubmiſſionis & tolerantiæ Chriſtianæ oblata apparuit occaſio; cum nempe anno 1676. die 22. Junii Romæ conditum fuit *Decretum à Sacra Congregatione Cardinalium à Clemente Papa X. Sanctaque Sede Apoſtolicâ, ad Indicem librorum, eorumdemque permiſſionem, prohibitionem, expurgationem, & impreſſionem in Univerſa Republica Chriſtiana ſpecialiter deputatorum, ubique publicandum, quo damnati, prohibiti, ac reſpectivè ſuſpenſi fuerunt infraſcripti libri, ubicumque & quocumque idiomate impreſſi, imprimendive.*

Inter opera illic prohibita ſexto loco collocantur *Paſchaſii Queſnel Presbyteri Oratorii Domini Jeſu Diſſertationes, Notæ, Obſervationes, Emendationes, Interpretationes, Annotationes, Poſtillæ ad S. Leonis Magni opera, & ad Codicem Canonum, Conſtitutionum Sedis Apoſtolicæ. Lutetiæ Pariſiorum 1675.*

In Decretum iſtud Notas conſcribere Queſnello placuit, quas refero ex proceſſu contra eum juridico ſeu *Cauſa Queſnelliana* Art. 13." Quod Congregatio vocat *Decretum* „ non eſt Decretum, inquit Queſnellus, ſed „ libellus contrarius Divinæ legi & bonis mo„ ribus, quibus prohibetur ne bonum appel„ letur malum, aut condemnetur quiſpiam „ non redditâ condemnationis ratione: *Si* „ *malè locutus ſum, teſtimonium perhibe* „ *de malo*.

„ *Sacræ Congregationis*: Hæc Congre„ gatio non componitur ex Perſonis Sacris. „ Cardinales poſſunt eſſe inſigniti ſolâ ton„ ſurâ. Falſum itaque eſt, quod hæc Con„ gregatio Sacra ſit.

„ *Sanctâque Sede Apoſtolicâ*. Congre„ gationem quidem hanc inſtituit Pontifex; „ Sed nunquam eam Sedes Apoſtolica ſtabi„ livit. Notum omnibus eſt, inter Pontifi„ cem, & Sedem illam diſcrimen, quod ſi „ non eſſet, in Decreto non exprimeretur.

„ *Eorumdem librorum permiſsionem*. „ Falſum eſt quod hæc Congregatio impri„ mendis libris tribuat facultatem.

„ *In Univerſa Republica Chriſtiana*. „ Etiam magis falſum eſt, quod Congrega„ tio jus ullum habeat, aut ejus exercitium, „ in Eccleſia univerſa.

„ *Ubique publicandum*. Iſtud quoque „ falſiſſimum eſt.

„ *Reſpectivè ſuſpenſi*. Et hoc fallacia „ eſt; quia nullus in Decreto liber ſuſpendi„ tur: atque hæc falſitas illud irritum red„ dit & nullum.

„ *Nemo cujuſcumque gradus & condi*„ *tionis eos legat, retineat &c.* Error non tole„ rabilis eſt, quòd Cardinales imperent Epi„ ſcopis, qui tantò ipſis ſuperiores ſunt, „ quantò dignitas inſtituta à Chriſto ſupe„ rior eſt alterâ, quæ inventum ſolummodo „ humanum eſt. Eadem verba ſe extendunt „ etiam ad Reges: atque ea magis inſolens, „ & minùs toleranda temeritas eſt; quia Re„ gibus convenit eſſe unctos Dei, quorum „ pedibus adrepere debent Cardinales, ſi „ non niſi Cardinales ſint.

„ *Inquiſitoribus ſeu locorum Ordinariis*. „ Horrenda recti ordinis ſubverſio eſt, vilem „ Monachum *Inquiſitoris* appellatum nomi„ ne præferre Succeſſoribus Apoſtolorum & „ vicariis Chriſti: eſt attentatum novum; „ quia ſimilia habemus Decreta Urbano „ VIII. Pontifice, ubi dicitur *Locorum Ordi*„ *nariis aut Inquiſitoribus. Sub pœnis &c.* „ Congregatio Monachorum Præſide uno „ Presbytero aut clerico rubra veſte induto, „ audet minitari pœnas Epiſcopis, atque ip„ ſis Regibus".

Potuitne Lutherus, Calvinus, vel quiſcunque alius utroque forſitan petulantior, contra damnationis ſuæ ſententiam furere atrocius? jubemur nihilominus credere illam eſſe *pacificam anathematis*, etiam *injuſti patientiam*, nullum hic periculum eſſe *erigendi ſe contra authoritatem, aut ſcindendi unitatem*.

Adeò veteres quaſlibet de patientia & manſuetudine, de pacis ſtudio, demiſſionis & unitatis ideas exuere cogimur, & cum oppoſitis commutare. Si tamen, ut mos canibus eſt mordere lapidem, quo feriuntur, Queſnelliana pariter rabies in ſolam irrueret damnationis ſuæ ſententiam, brutis quidem digna, & utcumque commiſeratione forſitan videretur aliquibus conformitas; verùm in alias quoque involat Decreti partes ad ſe minimè pertinentes, niſi quod libros hæreticos eâdem involvi proſcriptionis ſententiâ cum lucubrationibus, quas vocat *maximè Catholicas*, indigniſſimum arbitretur, & *errorem non tolerabilem*.

Talem etiam reputat prohibitionem libelli, *Monita ſalutaria Beatæ Mariæ Virginis* appellati, quia à pluribus Doctoribus, & quibuſdam Epiſcopis fuerat approbatus. Contra prohibitionem epiſtolæ Cardinalis *Bona* vehementiùs inſurgit, tanquam neceſſariò tribuendam ſpiritui factionis, & odio Diabolico adverſus piiſſimum, & ſapientiſſimum Cardinalem; definit effectum illum eſſe iniquiſſimæ vindictæ Eminentiſſimi. Alterii, propterea à quod eundem, dum viveret, reddere non valuerit inordinatis ſuis affectibus obſequentem.

Ægrè fert etiam Queſnellus in Decreto

non aſſeri epiſtolam eſſe Cardinalis *Bona*, ſed editam ſub ejus nomine: Homo ſcilicèt turbulentus ignorare ſe ſimulat, præciſione illa magis conſuli famæ Eminentiſſimi authoris.

Reprehendit non minùs graviter prohibitionem Operis hæretici *Synodicon Anglorum*. *Ubi* (inquit) *omnia conferri deberent ſtudia, ut reducerentur ad Eccleſiam, quos unius duritia Pontificis ab ea ſeparavit, omnia contrafiunt eorum condemnationibus librorum, ut animi à Romana ampliùs communione avertantur.*

Theſes defenſas in Sorbona veriſimilius eſt prohiberi ad inurendam maculam Theologicæ facultati Romanis adeò terribili, atque eorum oppoſitæ novitati.

Ita ſe prodit ubique animus Queſnelli ſchiſmaticus, omnem captans avidè, & fingens occaſionem, concitandi contra regimen Eccleſiæ Catholicos æquè ac Hæreticos.

Iſtud ſcilicet Queſnello non eſt *ſcindere unitatem*; uti neque eſt *erigere ſe contra authoritatem*, quod is audet ſcribere Pontifici aduersùs Sacram *Indicis* Congregationem, ratione prohibitarum, ut ſupra retuli, *Diſſertationum in Opera Leonis Magni*. Ita contra ſententiam invehitur ſcripto, quod in *Cauſa Queſnelliana* producitur pag. 338.

„ Tali judicio, Beatiſſime Pater, damnatæ
„ ſunt lucubrationes noſtræ, quo nec ipſas
„ probatas vellem: cùm utrumque ab æqui-
„ tate pariter abhorreat.... Totus eſt hic cen-
„ ſurarum hujuſmodi fructus, ut & hæreticis
„ patrocinentur, & catholicos exarment....

„ Quid mirum ſi apud omnes Chriſtianas
„ gentes ejuſmodi Decretorum in dies mi-
„ nuatur authoritas, quæ ut in integrum re-
„ ſtituatur, prorſus ſperandum non eſt, niſi
„ diligentiùs Romani Cenſores ab inferenda
„ Catholicis contumeliâ caveant.

Tum converſâ ad Eminentiſſimum Barberinum impudentiâ „ Eminentiam (inquit)
„ Veſtram ſuppliciter rogo, ut Sanctiſſimo
„ Patri ſuggerere non gravetur, quàm pa-
„ rum conducat Apoſtolicæ Sedis honori,
„ quòd in Catholicorum ſcripta, ijs plerum-
„ que Decretis animadvertatur, in quibus
„ nihil ferè apparet eorum, quæ in omnibus
„ rectè conſtitutis judicijs obſervare ſolem-
„ ne eſt ac religioſum....

„ Hoc tamen utilitatis habet cenſura,
„ quod dum omnia promiſcuè, nullo habito
„ rerum diſcrimine, reſpuit, nihil omninò
„ in libro reſpuendum contineri, ſanioris
„ judicij hominibus non temerè ſuſpicari per-
„ mittatur....

„ Nihil dignius eſt æquitate, prudentiâ,
„ & magnitudine animi Eminentiæ Veſtræ,
„ quàm ut ejus ope, & curâ Romana de li-
„ bris judicia meliùs inpoſterum diligen-
„ tiùsque ferantur „ Ad quod Eminentiſſimus Barberinus, ut cernitur in *Cauſa Queſnelliana* pag. 339. reſpondit die 10. Februarij 1677. *quod inconſutilem Chriſti tunicam ſcriptis ſuis diſcinderet.*

Alia ipſius Queſnelli ad Pontificem epiſtola refertur eâdem pag. quâ Sedi Apoſtolicæ ſic inſultat: *Tali judicio damnatas eſſe lucubrationes noſtras in laudem potiùs vertitur, quàm in contumeliam*. Et multò ſuperiùs: *Nullus certè apud nos eſt qui verique ſtudioſus, qui non moleſtiſſimè tulerit, talia Apoſtolicæ Sedis nomine, & authoritate Decreta emitti, quibus tam parum Sanctæ illius Sedis honori, & exiſtimationi conſultum fuerit*.

In alio ſcripto quod in eadem *Cauſa* ſeu Proceſſu juridico exhibetur pag. 333., Cardinales, & Judices ſuos alloquens: *Nec mirum* (inquit) *Cenſores meos non cogitaſſe cogitationes pacis, qui viam pacis non cognoſcebant, quique jam tunc librum meum cenſorio gladio confixerant.... interea dum ſagittant in occulto librum immaculatum....* Ibidem: *En quos Theologos, quos Urbs habet iſta Magiſtros: En quos patimur, patiunturque nobiſcum univerſi Chriſtiani Orbis eruditi, Cenſores, qui videlicèt librorum, quos tam audacter proſcribunt, ne primam quidèm paginam, vel de longè aſpexerunt*.

Si iſtud iterum penès Queſnellum ſit cum manſuetudine, & humilitate, ſive ut loquitur, *in pace* perpeti cenſuras, minimè *erigere ſe contra authoritatem*, aut *ſcindere unitatem*, neſcio quæ tandem petulantiſſimi ſcriptoris appellari unquam valeat contra Cenſores ſuos, & Judices protervia.

Hactenùs primum Queſnellianæ impatientiæ in tolerandis Eccleſiæ cenſuris ſpecimen. Nihil autem moderationis attulit ætas provectior; Sed novis perpetuò auxit petulantiam incrementis; quia tamen temporis utcunque ordinem ſequimur, ſubintrat Eugenius de Gelder pro impudentiæ, & temeritatis palmâ cum primis Janſenianæ ſectæ proceribus, imò Principibus decertans.

CA-

CAPUT VII.

Quàm pacificè patiens Janſeniſta fuerit Eugenius de Gelder: Quàm remotus ab erigendo ſe contra authoritatem, & à ſcindenda Unitate.

1 Quædam de hoc novæ Eccleſię Apoſtolo retuli aliàs, prout materiarum occaſio, ac diverſitas poſtulabat. Hìc ejus diſcutienda manſuetudo, & modeſtia, quàm pacificè ſubierit Eccleſiæ anathema potiùs, quàm vel ſilentio proderet veritatem, in Molinos, & Janſenio condemnatam, ipſo quidèm judice Patre Eugenio: Quantus denique ejuſdem horror fuerit, *ne erigeret ſe contra authoritatem, aut ſcinderet unitatem.*

Erat Eugenius ſuo tempore in Flandrię, & Brabantiæ Provincijs Janſeniani Evangelii Præco celebris, eloquio diſertus, & intrepidus, authoritatem addente habitu ſevero, & Ordinis ſanctitate. Sapientibus quidèm offenſioni non levi erat perperua, & vehemens concionantis contra omnes à novitatibus averſos, maximè Religioſos maledicentia; Janſenianis autem placebat mirificè, & quæ conciones ejus debuiſſet reddere auditoribus deſtitutas, frequentiſſimas fecit, applaudentibus feſtiviſsimè Presbyteris quibuſdam Janſenij ſectatoribus, & zelum ejus magnificè commendantibus.

Eò conducebat communis quodammodo mortalium, neque præſenti, neque ſuperiore primùm ſeculo nata conditio, quâ maleſanum præcipuè vulgus, quod hominum pars non minima eſt, debacchationibus concionatorum novaturientium delectetur. Lovanij præſertim colludebant Præſides Collegiorum aliqui à novitatibus non alieni.

Hi minimè faciles in permittendo Juvenibus exitu ad Regularium ſibi non faventium conciones, ad audiendum tamen Virum adeò, ut vocabant, Apoſtolicum, jubebant valvas patère omnibus latiſsimè. Concionatori animos addebant, non ſola Auditorum frequentia & acclamatio ſuffragantium; ſed etiam victûs copia & lautitiæ, quas ei quotidiè Janſeniſtarum charitas ſuppeditabat.

Talis unctio tantos in viro indole fervido, & ſpontè ſuâ currenti excitabat ſpiritus, ut contra novitatibus adverſantes, ſeu loqueretur, ſeu ſcriberet, veluti mentis impos furere videretur potiùs, quàm rationibus diſceptare.

Non poterat zelus ejus intra ſolos concionum terminos contineri; ſed voluit, ut Sutor ultra crepidam, ad ſcribendas etiam, quas minimè caperet, controverſias proſilire. Talia autem erant opuſcula ejus, ut nullum reperire potuerint publicum approbatorem, neque tutum cenſoribus fuiſſet nomen ſuum apponere, ut patuit in typographo & altero exemplarium diſſeminatore graviter à Magiſtratu laico mulctatis.

De authore etiam moniti fuere Superiores Religioſi, ut eius in ſcribendo & prædicando impudentiam carcere domeſtico coercerent. Sed reus Monaſterio elapſus furere perrexit, & ſuis etiam non levia minitari; ut ex iſtis, quas ad ſui Ordinis moderatores dedit, Literis facilè quivis perſpiciet: Ita Conventûs ſui Præſidi denuntiat.

Perſecutionem iniquiſſimam, & injuſtiſſimam declinaui, juxta Verbum Domini: Cum perſecuti vos fuerint in una Civitate, fugite in aliam.... R.V. ſcit quomodo (Fratres) *declament in me: negatur mihi ubique juſtitia.... Veritatem porto mecum, & vindicabo illam ſtrenuè, & ſtrenuiſſimè contra....illius perſecutores. Scribat R.V. nomine meo Superioribus majoribus, & ipſi Commiſſario, quod habeam calamum, ſtylum & ingenium: expectent quantociùs aliquid quod lucem merebitur; in loco enim quem elegi, prorſus abſconditus ſum, & habeo ad commoditatem prælum.*

Reſponſum ipſi fuit ut ſequitur: *Non timet Religio, aut Provincia noſtra veſtrum calamum: Satis nota eſt ubique veſtra perſona, & juxta authoris prædicamentum judicentur opera; præterquamquod Deus omnium Judex eſt, cujus manum nemo fugere poteſt .... Acue calamos, excute ingenium, fortè non eris primus, qui in actu ſcribendi, viſcera juſto Dei judicio effudit. Nihil timeo.*

Non puduit imprudentem Eugenium hæc ipſa tam ſibi infamia typis edere, & mittere ad Summum Pontificem in Opere cui titulus eſt; *Ultima vox Zelatricis innocentiæ indigna patientis, ſive Libellus ſupplex F. Eugenij* (de Gelder) *Brugenſis Sacerdotis ad Innocentium XI. anno 1689.*

Indigna, de quibus tantopere conqueritur, ipſe exprimit in Decreto, quod refert Patris Arſenij de Fontibus Commiſſarij & Viſitatoris Generalis dato Bruxellis anno 1687. die 25. Septembris.

Ad obviandum difficultatibus, quæ oriri poſſunt cum P. Eugenio Brugenſi Concionatore, ſerventur ſequentia. Primum: Ad Menſam vadat cum Communitate. Secundum: A ſæcularibus omnino abſtrahatur, & (ſi convenerit) in Cella recludatur, &, niſi ad Chorum, & Menſam, non exeat. Tertium: De Libris tantùm conceditur, ut habeat Breviarium & unum

Digitized by Google

unum tomum ex Sanctis Patribus, cum uno aut altero devotionis . Quartum : Nullo modo Literas dirigat per manus alicujus, niſi ſui Superioris , & nonniſi bis in hebdomada poſſit unam aut alteram Epiſtolam ſcribere ; in alia verò materia , nullo modo poſſit ſcribere ſub pęna ſuperiùs aſſignata, & inſuper jejunii unius diei in pane , & cerviſia tantùm.

Quid ad tantam Viſitatotis Generalis modetationem Patet Eugenius ? *Regulamentum* (inquit) *rejicio tanquam notoriè injuſtum, impertinens , inintelligibile , abſurdiſſimum , & nunquam in religione practicatum . Sic , & omni modo &c. Dabam Haſſeleti die 19. Novembris 1687.*

Adeò dura eervix nullo flecti potuit impetio , quin potiùs deelataverit: *Malo ad ipſius* (Regulamenti) *obſervantiam cogi pro tota vita , quàm illud activè acceptare , acceptando approbare, vel pro unico momento. Undè ſumpto iterum conſilio Deſinitorum , advenit tandem Decretum ex parte R. Patris Provincialis 23. Decembris 1687. ut juxta tenorem Regulamenti in Cella mea recluderer ; Sic ut me in præſentiarum , Sanctiſſime Pater, inveniam gravatum omnibus carceris incommoditatibus , idque in altiori gradu , & privatum omni ejus commodo , gravatum omnibus Religionis oneribus , & auſteritatibus, & privatum omni ejus conſolatione.*

Sic innocentiæ ſuæ oppreſſionem (ut ait) iniquam Innocentio XI. Pontifici Optimo Maximo exponit Eugenius. Fundatur autem ejus expoſtulatio in Janſenianæ, & Quietiſticæ hæreſios à ſe prætensâ , & tetentâ pertinaciter ſanctitate . *Quod enim* (inquit) *Urbanus VIII. in damnatione Janſeniani voluminis fuerit deceptus , patet ex propria ejus Bulla . Quòd Innocentius X. in Propoſitionum quinque velut Janſenianarum anathemate fuerit deceptus, ad oculum demonſtratur. Quòd Alexander VII. fuerit deceptus , ex eo conſtat, quòd liber Janſenii nunquam Romæ ritè fuerit examinatus , & quòd prima Propoſitio , à qua cæteræ , etiam fatentibus Jeſuitis , dependent , quæ ſola in ipſius Auguſtino eſt invenibilis , deſumpta ex cap. 13. lib. 3. de gratia Salvatoris, ſecundum indubitata principia doctrinæ Auguſtinianæ ab Eccleſia conſecratæ , ad quam juxta omnes ſuas particulas ibidem expreſsè reducitur, ſit Catholiciſſima.*

Ne prolixa nimiùm fiat relatio, prætermiſſis plutibus ſufficiat memotara à me aliàs ex ejuſdem libelli pag.115.pro Janſeniſmo ſimul & Quietiſmo Concluſio .

Sicut (aduerſarij) *per vafrè fabricatas quinque Propoſitiones , in ſe juſtè condemnabiles ; ad ſenſum tamen catholicum facilè reducibiles, doctrinam Janſenii procurarunt damnari , ut per latus Janſenii , doctrinam S. Auguſtini , à doctrina Janſenii revera inſeparabilem, arietarent & dejicerent, ſic etiam fortaſſis hoc tempore multas Propoſitiones, Michaelis Molinos talibus terminis concepere , quod vix à poſitionibus fundamentalibus vitæ internæ & verè ſpiritualis , à Sanctis Patribus Dionyſio Areopagitâ, Auguſtino & aliis, ac Theologiæ myſticę Doctoribus Bonaventurâ, Henrico Suſone , Taulero , Rusbrochio .... S. Matre Tereſa , Catharinâ Senenſi....propoſitis diſtingui poſſint , ita ut per condemnationem Molinos (quem multi magis infelicem, quàm nocentem autumant) & prætenſæ ejus doctrinæ , videantur voluiſſe eliminare illud parum , quod reſtat ſupernaturalis operationis Spiritus Dei vivificantis expertivè intimum fundum ſpiritualium animarum . Sed quidquid conentur , quidquid machinentur , quidquid ſubdolè per ſe & ſuos efficiant*(adverſarii) *Spiritus illis frendentibus , ubi vult ſpirabit:* Spititus ſcilicer Janſenianus , & Quietiſticus.

Ità Sanctus adeò Janſeniſmi eonfeſſor in Portûs-Regii Kalendario eommemorationem meritus videbitut , patiendo tàm aſpera potiùs , quàm Janſenianam, & Quietiſtieam *proderet* , etiam ſilentio *veritatem* . Ptofiteri eam publieè, ae defendete eontra ſui Otdinis Præſides , eontra Academias Catholieas , contta Epiſcopos, contra ipſos Pontifices atque univerſam Orthodoxorum Eccleſiam , minimè erubuit , nullis ſe comminationibus paſſus eſt à ſuſcepti Janſeniſmi vindieiis deterreti : *frendentibut* (inquit) omnibus Janſenii , & Molinoſii aduerſariis , *ſpiritus ubi vult ſpirabit* .

Sed an iſtud novis Theologis eſt ferre *pacificè anathema* , ut vocant, *etiam injuſtum* ? Iſtudne de quo confidenter adeò Queſnellus enunciat : *Tantum abeſt , ut ſit erigere ſe contra authoritatem aut ſcindere unitatem* ? Charitas omnia patiens, demiſſio, & obedientia , quàm ſint virtutes Janſeniſtis propriæ , & ſingulates , elucebit ampliùs ex eo quod habet pag.104.

Quàm diverſimodè Deus bone tractamur ab illo Commiſſario (Hiſpano) *Judice totaliter corrupto, ego & Pater Fulgentius Neoportanus !*

Pag.105.Nihilominus *Viſitator Generalis ei Conventus Antuerpienſis gubernationem contulit omneſque ejus Creaturas , quantis potuit favoribus cumulavit, dum ego qui Sedem Apoſtolicam , qui domum Auſtriacam , qui Eccleſiam Dei viventis contra inſultus Jeſuitarum pro virili defendo* (defendendo Janſenium, & Michaelem Molinos) *ad quotidianas mortificationes,*

cationes, ipsâ etiam morte intolerabiliores ab eodem Judice nunquam viſus, nunquam auditus (niſi in præclaris meis ſcriptionibus) *tyrannicè adjudicor.*

Pag. 107. *Ego infraſcriptus coram vobis R. P. Sereno Trudonenſi Provinciali Provinciæ Flandro-belgicæ declaro: Cum audierim, vobis a R. P. Arſenio de Fontibus Commiſſario Generali in mandatis datum, ut cauſam ſuper clandeſtino meo exitu è conventu Maſecano, criminaliter contra me inſtitueretis, & definitivè expediretis, quod egomet deſuper moturus & inſtituturus ſim actionem injuriarum apud tribunal Summi Pontificis, contra prædictum Commiſſarium, eò quod per inſupportabilem ſuam tyrannidem ad illas anguſtias me adegerit, ut extremâ neceſſitate coactus, flens & ſuſpirans debuerim pro aliquo tempore extra religionem aſylum quærere. Evidentiſſimè etiam, uti ſpero, ibidem demonſtraturus, quod prædictus R. P. Arſenius* (Hiſpanus) *in noſtra Provincia Flandro-belgicâ egerit partes per omnia Judicis ſine conſcientia, & Viſitatoris ſine religione, conteſtans contra eum cælum & terram, quod contra mentem & inclinationem meam cogat me detegere turpitudinem ſuperiorum meorum.*

Actum Haſſeleti 24. Aprilis 1688. F. Eugenius Brugenſis Religioſus ... indignus.

Si tota Eugenii declaratio nihil veritati conſonum habuerit; at ſaltem indignitatis profeſſio non videtur manifeſtam adeò præ ſe ferre falſitatem. Egregium ſaltem iterùm hic habemus *pacificæ* penès Janſeniſtas *patientiæ* ſpecimen: ſic judice Queſnello *imitantur* illi *S. Paulum; tantùm abeſt, ut ſit erigere ſe contra authoritatem aut ſcindere unitatem.*

Quando Religioſum ſuum Ordinem & verè Sanctiſſimum, degener filius præpoſterâ defenſione ſic nititur commaculare, conjectura ſit non difficilis, qualis ab eo jactetur defenſio Apoſtolicæ Sedis, Eccleſiæ Dei, ac Domûs Auſtriacæ. Valdè ſcilicet congrua Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiæ defenſio eſt, quam ſupra vidimus ex pag. ejus 30. & duabus ſequentibus, ubi in damnatione Janſeniani voluminis & doctrinę illic traditæ *Urbanus* VIII. *Innocentius X. Alexander VII. decepti* aſſeruntur dignâ novæ Eccleſiæ Apoſtolo confidentiâ.

Neque videbatur ſatis efficax Janſenii & univerſorum ejus dogmatum propugnatio, niſi eam apologiâ Quietiſticæ etiam hæreſios communiret, ut retuli ex pag. ejus 115.

Poſtquam omnia Sedi Apoſtolicæ & authoritati ejus adverſantia attribuit Religioſis novæ hæreſi infeſtioribus (Quibus enim Janſeniana charitas tribueret potius?) Ita pergit Eugenius Pontificem alloqui.

„ Illi, Beatiſſimè Pater, in omnibus
„ ſuis actionibus & doctrinis inſidiantur Ec-
„ cleſiæ: nunquam Papales prærogativas
„ magis depreſſere, quàm quando illas ad
„ puncta fidei extulerunt: ſub prætextu de-
„ fendendæ Pontificiæ poteſtatis, ipſam Pon-
„ tificiam poteſtatem annihilantes, præten-
„ dunt Pontificem debere deſpoticè domi-
„ nari ſuper univerſam Eccleſiam".

Nonne ea conveniens humili Religioſo, & quidèm in libello ſupplice ad Pontificem Oratio? Ubinam autem doctrina iſtiuſmodi ab ullo apud nos Theologo tradita? Quandonam à Pontificibus ſibi attributa ſimilis poteſtas fuit? legitur quidèm in libellis infamibus hæreticorum, eiſque affinium Schiſmaticorum, quam ab utriſque calumniam mutuari Janſenianos non adeò miramur, utpote utriſque pridem arctiſſimo junctos fœdere, adoptatoſque in hæreſios pariter & Schiſmatis conſortium, quantumlibet fraudulentam cum Eccleſia ſimulent unionem.

Præmiſerat pag. 10. " Prærogativas Pa-
„ pales conatus ſum pro virili defendere, non
„ illas nimiùm extollendo, ſicut Curiales Ro-
„ mani plerumque faciunt; ſed mediam,
„ quam veritas & virtus tenet, tuendo viam.

Pag. 14. " Sic etiàm in aliis prærogativis
„ Pontificiis proceſſi, Sanctiſſime Pater, in
„ quibus forſitan aliqua erunt, quæ non per
„ omnia Romanis Curialibus arridebunt;
„ nam, ut verum fatear, hoc habet Sancti-
„ tas Veſtra cum Rege Galliæ commune,
„ quod utriuſque adulatores ſatis enormiter
„ excedant, & dum utriuſque poteſtatem
„ ultra quam par eſt, conantur extollere,
„ illam reverà diminuant, imò ſubvertant &
„ perdant. Quæ enim major fatuitas Gallo-
„ rum, quàm &c.... Illa inſolens natio pro-
„ pter modicam proſperitatem arridentis
„ modo; ſed nimis variabilis fortunæ, ſupra
„ omnem modum intumeſcit, & in omnium
„ Monarcharum deſpectum, Regem ſuum
„ quaſi quoddam Idolum, ac Regum Regem,
„ & Dominantium Dominum conſtituit.

Pag. 15. " Quando etiam, Sanctiſsime
„ Pater, Theologi & Canoniſtæ Romani to-
„ tam Eccleſiæ authoritatem & infallibilita-
„ tem in ſola collocant perſonâ Pontificis ....
„ uno ictu authoritatem omnium Concilio-
„ rum, quam omnis antiquitas Sacroſanctam
„ habuit, proterunt. Vide, Sanctiſsime Pa-
„ ter, quantis brodiis tales magiſtri nimis
„ fortè prurientes auribus, & Sanctitatem
„ veſtram, & totam Eccleſiam involvant.

„ Medium ergo in his tenentem virtu-
„ tem ſecutus ſum. Pag. 16.

Digitized by Google

Pag.16. " Multa alia ſunt, Sanctiſsime
„ Pater, quæ ego in libellis meis tractavi,
„ quæ omnia cum judicarem in defenſionem
„ Regis mei, & Monarchiæ Hiſpanicæ, &
„ potiſsimùm in defenſionem ipſiuſmet Ve-
„ ſtræ Sanctitatis obligatum me eſſe ex jure
„ naturæ, & Divino, & ipſius Chriſtianiſmi,
„ toti orbi propalare, clam eadem opuſcula
„ prælo ſubjicienda curavi; cùm autem ul-
„ timum jam folium imprimeretur, omnia à
„ Miniſtris Regiis detecta, ablata, & in ju-
„ dicium vocata ſunt. Ego verò nihil mo-
„ ratus publico ſcripto rationem mei facti
„ reddidi ...

„ Sed ſuperiores mei ad declinandam
„ tempeſtatem, quam toti Provinciæ immi-
„ nere credebant, me in Civitate Maſecana
„ Diœceſis Leodienſis, proviſionaliter con-
„ ſignarunt honeſtæ cuſtodiæ, & per interim
„ ſuſpenderunt à Divinis 27. Aprilis 1686."

Prioris opuſculi Typographus triennium exulare juſſus eſt, alius qui pleroſque editioni ſumptus præſtiterat, mille & Quingentorum florenorum mulctam ſubiit.

Scripſerat P. Eugenius Romam ad Auguſtiniani Ordinis Doctorem, ab eo ſperans afflictæ cauſæ patrocinium; Sed reſponſio inde venit quæ ſequitur.

Doleo vices tuas & exilium à Provincia; ſed cauſam dediſti; in tuis enim libellis agis apertè Janſeniſtam, accuſans Summos Pontifices, quaſi exceſſerint ſuam poteſtatem, decepti à Jeſuitis, idque in cauſis Fidei, vel eidem annexis, quæ eſt communis iſtorum Sedi Apoſtolicæ rebellium cantilena.

Libellum quoque P. Eugenius ſcripſit ſub nomine Miniſtri Batavi Calviniſtæ, ut ejus veluti teſtimonio miris Janſeniſtas laudibus extolleret, tanquam præ Romanis cæteris doctiſsimos, quorum acri ingenio, diſputandi arte mirabili, argumentis ſolidiſsimis ora obſtruantur omnium Acatholicorum; ſed futilibus iſtiuſmodi defenſionibus adeò non indiget Eccleſia ut eas tanquam mendaces, ac proditione perfida deteſtabiles execretur.

Pag. 24. Adeò non pænitet P. Eugenium culpæ tam gravis & multiplicis, quin omnes *Reverendos*, ſui Ordinis *Patres conjuret*, ut ſua ſectantes veſtigia, *tandem aliquando aſſumant ſpiritus dignos miniſterio ſuo in tam urgenti neceſſitate Monarchiæ Hiſpanicæ, in tam evidenti periculo Eccleſiæ*, neque absterreantur *propter neſcio quas prohibitiones Pontificias, in quarum* (inquit) *cenſuram forte vobis videor incidiſſe* (defendendo Janſeniſmum) *mihi non videor à vobis debere aut poſſe judicari; præſertim cùm jam quaſi ad tribunal Regium, ſaltem in ſcriptis meis ſtem ubi me oportet judicari. Expectate igitur, quæſo, quid Privatum Conſilium* (ſeu intimus Regis Senatus) *ex parte Regis; quid etiam ipſe Internuntius ex parte Pontificis reſpondeant.*

Ita non hodie primùm didicere Janſeniani tribunal legitimum appellationibus frivolis eludere. Cùm autem inculcet ſæpius *urgentem neceſſitatem Monarchiæ Hiſpanicæ*, cui niſi ipſe proſpexerit, imminere prævidet *certam, & inevitabilem ruinam*, proſpiciendi modus non alius P. Eugenio occurrit magis expeditus, & efficax, quàm ſcripto publico Hiſpanicæ gubernationis faciem depingere, quaſi horridam & omni ex parte turpiſſimam.

Inde præclaræ defenſionis ejus Hiſpanicæ exordium ducit, ibi terminum ponit pag. 6. aſſerens *repleri à planta pedis uſque ad verticem capitis omnia ſubſellia, dignitates, miniſteria in tota dominatione, perſonis totaliter corruptis, id eſt unicè quærentibus quæ ſua ſunt, non quæ Juſtitiæ, Regis, aut Reipublicæ, vel Dei: his autem alios ejuſdem farinæ in locum demorientium continuò ſubrogantibus, jam non tantùm Hiſpanicæ Monarchiæ reſtauratio; ſed & omnis penè reformatio impoſſibilis judicatur ... Carolus Secundus in ſpem tam vaſtæ & potentis Monarchiæ natus, ad quam benè regendam ipſa Salomonis ſapientia illi opus eſſet, educatus eſt in totali ignorantia cognitionum & ſcientiarum tanto Monarcha dignarum, eique neceſſariarum.*

Se verò egregiè functum eſſe Defenſoris Hiſpanici munere P. Eugenius arbitratur, & ab omni calumniæ, quin & imprudentiæ culpâ immunem, quando totius fictitiæ corruptionis in Rege & Monarchia reos fecerit Religioſos Janſenio maximè adverſantes.

Ibid. ait, *ipſos pariter eſſe proditores Imperatoris & Imperii, qui omnia Secreta Aulæ iſtius, Gallicis Miniſtris revelent, & nimis Ignatiando generoſiſſimum Leopoldum, illumque ſtimulando nimis acriter & extrà tempus contra Proteſtantes & Lutheranos, occultè conentur novis difficultatibus irretire, & reiteratis rebellionibus obruere.*

Tandèm ut totius Reipublicæ Chriſtianæ curam ſibi incumbere P. Eugenius oſtendat pag. 112. ad Regnum ſe Poloniæ hac oratione convertit. *Quis dicet, quomodo tanta armorum potentia in fumos abierit; Quâ ratione Rex Poloniæ Turcarum antea terror, jam aliquot annis deſidiâ torpuerit? Et adhuc nemo Chriſtianorum Principum; imò nec Summus Pontifex, Veſtra, inquam, Sanctitas, communis fidelium Pater, tam perverſos & rebelles filios aliquando corripuit dicens, quare hoc feciſtis?*

Pag. 65. *Illa inficiari non poſſunt, quæ initio præſentis anni in Curia Poloniæ peracta ſunt, & tamen omnes Principes tam Eccleſiaſtici, quàm ſeculares, quaſi lethargici tacent, & videntes videntur non velle videre. Mira adverſariorum fatalitas, & infeliciſſima prorſùs felicitas*, quòd dum cauſa omnium malorum ſunt, & ab omnibus noſcuntur, reprimuntur à nemine.

Pag. 113. *Quinam per Deum immortalem tantoperè obdurant animum Regis Chriſtianiſſimi?*

Pag. 114. *Expergiſcere tandèm Romana Curia, expergiſcimini Principes, & Reſpublicæ Italiæ: jam ſecuris ad radicem arboris poſita eſt: ſatis indicat ambitioſas Rex Galliæ prætenſiones. Quid adhuc deſideratis teſtimonium? Ecce audiſtis ex ore illius, quid contra veſtram libertatem meditetur.*

Quis igitur P. Eugenium, bonum adeò Janſeniſtam, non ſolummodò ſub totius Eccleſiæ; ſed Imperii quoque, regnorum, provinciarum omnium ſolicitudine anxiâ ſuccumbentem, exiſtimet *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*, quando in omnibus *S. Pauli* tam egtegius *imitator* eſt? Ut autem malorum omnium, quæ Eccleſiam & orbem affligunt univerſum, origo remotiſſima eſt peccatum Adæ, ſic cauſa proxima penès Eugenium ſunt Religioſi Janſenio maximè conrrarii. Hinc argumentum ſuo dignum ingenio elicit, atque, ut autumat, à nemine diſſolvendum.

Pag. 22. *Optarem igitur ſcire* (inquit, Patres ſuos alloquens) *poſito quod ſint proditores Status & Religionis, Pontificis & Eccleſiæ Dei, an non utrique Reipublicæ, Eccleſiaſticæ & ſeculari ſummoperè expediret, illud demonſtrari? Certè niſi vos ipſi velitis aliqualis proditionis notam incurrere, reſpondendum eſt affirmativè.*

Tota ergò nunc quæſtio ad hoc ſolum punctum devolvitur, hoc non debuiſſe à me in individuo fieri; ſed à quibus? A Judicibus fortè, vel Miniſtris Regiis, aut Pontificiis? Quid ſi illi omnes taccant, vel ignorantes, vel quærentes quæ ſua ſunt, non quæ Reipublicæ, Regis, Pontificis, Eccleſiæ Dei, vel certè obcæcati, vel faſcinati, vel venditi? Redibit, ut certò prævideo, ſemper argumentum ad incapacitatem perſonæ meæ ad opus tam arduum & excellens. Quòd ſi miremini, Reverendi Patres, quomodo poſſibile ſit, ut ego talis ad hoc particulariter à Deo potuerim cligi, non tantùm & ego miror; verùm etiam obſtupeſco.

Magis autem obſtupeſcunt alii, mirantes tantam homini huic inſaniam obveniſſe, ut ad Janſenianæ defenſionem hæreſios, & ſimilem Romanæ Curiæ, Regnorum omnium, ac totius Eccleſiæ reformationem, à Deo ſe autumet, & palàm affectat ſingulari providentiâ electum.

Sic aliàs Lutherum veluti Prophetam, Apoſtolum, Evangeliſtam eximio Dei beneficio reformandæ Eccleſiæ, ac defendendæ propagandæque Evangelicæ veritati conceſſum jactabant tum Lutherus ipſe, tum ejus diſcipuli.

Philippus Melanchton præfatione ad tomum 2. Lutheri editionis Vuitrenbergicæ anni 1551. penè jurabat, doctrinam Lutheri Chriſtum deſignare voluiſſe, cùm dixir: *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit.*

Theodorus Beza Præfatione ad commentarium Calvini in Joſuè credi à nobis voluit, Deum eſſe Calvino non leviter obſtrictum, tanquàm gloriæ ſuæ vindici, & Chriſtianæ religionis unico aſſertori. Sic Hęreſiarchæ celebrantur à ſuis, & æſtimari cupiunt ab aliis.

Undè, inquit Florimundus de Ortu hæreſ. lib. 7. cap. 19. *Nullus erat juvenis, qui quidèm emancipatus, ac ſui juris eſſet, qui non* (Calvini) *tanquam alterius & novi Sancti Pauli Apoſtoli videndi deſiderio afficeretur.*

Sic ad P. Eugenii tanquam novi Apoſtoli conciones turmatìm concurrentem vidimus Academicam juventutem, & invectivas ejus contra ſui temporis Scribas & Phariſæos, quo nomine nemo erat, qui notari ab eo non intelligeret Religioſos, Janſenianis novitatibus maximè contrarios. Iſtud pridèm ſubdolum fuit hujus Sectę ab ipſa ſua origine conſilium, infinitâ factorum multitudine & praxi quodammodo quotidianâ confirmatum, ut Religioſos macularet deſtrueretque, quos pervertere non poſſet.

Franciſcus Simonis tractatu de fraudibus hæreticorum parte 3. fraudem poſuit decimam quartam, *viros Religioſos ſuis erroribus inficere ſi poſſint: ſin minùs, lacerare ac perdere quoad poſſunt, ut authores præcipuos calamitatis ſuæ.*

Huc pertinet, quod Religioſorum gravium pridèm teſtimonio traditum accepi, & lectoris, prout viſum ipſi fuerit, judicio committo. " Nos F. Marcus à Nativitate Virgi-
" nis Provincialis Carmelitarum Provinciæ
" Turonenſis, hoc ſcripto declaramus, quòd
" anno 1652. & 1654. Dominus de Razilly
" vir nobilis Turonenſis teſtatus nobis ſit, in-
" terfuiſſe ſe circa annum 1620. colloquio
" cuidam virorum in Eccleſia ſpectabilium,
" inter quos erant Dominus du Verger, cui
" nomen deindè fuit Abbati Sant-Cyrano,
" & Dominus Janſenius deindè Ipreſium in
" Flandria Epiſcopus.

„ Proponebat in eo colloquio D. du Verger ut ne fideles Regularium templa adirent tam frequenter, optimum factu foret, ſi Eccleſiaſtici, qui adminiſtrandis Sacramentis dabant operam, praxi uterentur ei oppoſitâ, quæ id temporis uſurpabatur à Regularibus; Pænitentiæ verò Sacramentum difficile redderent, Euchariſtiæ autem, ut uſus rarior eſſet, efficerent.

„ Janſenio conſultum non videbatur in Religioſos ſimul omnes inſurgere; ſed initium ajebat ſumendum eſſe à Jeſuitis; neque enim difficile futurum, demonſtrare, perverſam eorum eſſe de gratia doctrinam; & ſopitas de ea re ſub Clemente VIII. concertationes reſtituere. In eum finem librum ſe conſcripturum addicebat, quo Jeſuitarum doctrinam impeteret: quem ſuſpicio eſt eum eſſe, qui dein prodiit in publicum, hoc inſignitus titulo *Auguſtinus &c.*

„ Priorem agebam in Conventu noſtro Turonenſi, cum Dominus de Razilly prius quam obiret, fui etiamnum apprimè compos ac conſcius, quæ de illo colloquio ante commemoraverat, iteratò teſtatus eſt eſſe vera. Sed & hæc eadem narrarat P. Nicolao à Viſitatione Prædeceſſori meo eodem in munere Prioris, ſubjeceratque edixiſſe ſe viris iſtis, non placuiſſe ſibi ea conſilia aut colloquia: quippe in quibus nihil agebatur aliud, quàm ut paſſioni ſuæ atque utilitati inſervirent.

„ In quorum fidem has propriâ manu ſcriptas ſignavi & ſignari curavi per Aſſiſtentem noſtrum, atque inſuper ſigillo officii noſtri muniri. Actum Turonibus 29. Julii 1687. Fr. Marcus à Nativitate Virginis Provincialis Carmelitarum in Provincia Turonenſi. Fr. Joſephus à Jeſu Maria, Aſſiſtens R.P. Provincialis.

„ Nos F. Nicolaus à Viſitatione Religioſus Ordinis B. Mariæ Montis Carmeli declaramus audiviſſe nos ex ipſo Domino de Razilly, tam cum Prioris munere fungebamur Turonibus anno 1649. quàm 1650. ea quæ Pater noſter Provincialis R.P. Marcus à Nativitate Virginis refert de colloquio, cui interfuere D. Saucyranus, D. Janſenius, & aliquot alii, & in quo conſilia contulerunt, quæ deiu executioni mandata ſunt, ut vulgò compertum eſt. In quorum fidem haſce manu meâ ſignavi, atque apponi curavi Conventûs noſtri ſigillum. Actum Turonibus 29. Julii 1687. Fr. Nicolaus à Viſitatione.

Cujus teſtimonii etſi adhuc aliàs typis editi fidem, non vidi ab adverſariis hactenus evocari in dubium; ſed ſtabiliri potiùs factorum ab eo tempore in hunc uſque diem ſerie nunquam interruptâ, ut, ſi fabula eſſet, non potuerit veriſimilior excogitari, & magis congrua hiſtoriæ.

Queſnellus etiam in ſcripto, quòd in ejus *Cauſa*, ſeu Proceſſu juridico refertur Articulo 9. pag. 223. rationem reddens cur *nondum vindicari valeat Janſenius ab injuria ſibi à Pontificiis illata* Conſtitutionibus, cauſatur *nimias adhuc adverſantium vires*, & nimiam adhuc ignorantiam, ſive ut loquitur, *nimium adhuc luminis defectum in judicibus*.

Ideò vix hebdomadam præterire Janſeniana factio ſolita eſt, quâ non lucubrationis quidpiam protrudat, novitatibus favens, Religioſorum verò ſibi adverſantium dogmatibus ac moribus infeſtum. Ea charitas cenſetur novæ propria Eccleſiæ, eos, quorum reſiſtere rationibus nequeat, maledicis lacerare ſcriptionibus, & calumniis orbi reddere odioſos.

Lepidum autem eſt, quod P. Eugenius Summo Pontifici de nimia noſtra in ferendis ſuis contumeliis patientiâ conqueratur, quod famoſa contra nos opuſcula contemnentes, operoſis ea vindicijs non repellamus. Pag. 117. *Scribuntur*, inquit, *& evulgantur contra eos libri, & tractatus, per quos inconteſtabiliter, & evidentiſſimè per centum inſtantias demonſtratur eorum modus agendi omnibus pernicioſus &c. quaſi confidentes juſtitiæ cauſæ ſuæ, qualiacunque ſcripta quaſi deliramenta* (ut manifeſtiſſimè fuit Eugeniana) *vilipendentes ne ullo quidem dignantur verbulo reſponſi*; Quia, ut dicitur, ab aſſuetis non fit paſſio.

Aſſueti ſumus novorum contumeliis hæreticorum; neque ex nobis apud Sapientes ignominiæ ſunt; ſed honori, & gloriæ. Si enim hæreticis conſentiremus, ab iiſdem inter Auguſtini diſcipulos adſciti, in ſuorum mox Sanctorum Canonem referremur. Si ſaltèm hæreſim diſſimulantes, nullum poneremus ejus progreſſibus obicem, canes dormientes intempeſtivis nollent expergefacere clamoribus; Sed quia ſibi experiuntur infeſtos, obruere calumniis moliuntur, tum ut iis abigendis detenti, ab inſectandis in poſterum hoſtibus avertamur, tùm ut noſtro alii exemplo territi, horreant ſævos adeò irritare Crabrones.

Quòd igitur novi hæretici tam atrocibus in nos vociferationibus invehantur, indicium manifeſtum eſt, nos temporibus periculoſis non torpeſcere otio, neque ignavos eſſe certaminum ſpectatores; Sed manus cum Eccleſiæ hoſtibus intrepidè conſerere. Conſoletur itaque nos, & ad bellum factum magis exſtimulet monitum Franciſci Simonis

Tracta-

Digitized by Google

Tractatu de fraudibus hæreticorum parte 2. Fraudem hanc ordine decimam referens: *Optimum quemque Virum, quem ſuis conatibus adverſantem ſentiant, proſcindere libellis infamibus, atque atrocibus vexare contumeliis.*

Nihil ſub Sole novum. Idem in ſui temporis hæreticis expertus eſt Hieronymus: ideò Fideles, etiam poſteros, ne turbarentur præmuniit Commentario in cap. 18. Jeremiæ ad illud: *Venite & cogitemus adverſus Jeremiam cogitationes ... venite & percutiamus eum linguâ, & non attendamus ad univerſos ſermones ejus.*

Iſta (inquit Hieronymus) *& tunc Judæorum contra Jeremiam, ſive Dominum Salvatorem, & hodie hæreticorum contra Servos ejus cogitatio eſt, ut calumnias ſtruant, & Sanctos viros accuſatione præveniant, nec cogitent quid illi veritatis loquantur, ſed ipſi ſtruant mendacij.*

Idem Sanctus in Amos cap. 2. *Habent & Sagittarios hæretici ... iſti ſunt Sagittarii, de quibus & David canit: Ecce peccatores intenderunt arcum, paraverunt ſagittas ſuas in pharetra, ut ſagittent in obſcuro rectos corde.*

Pelagius indole timidus deſcribitur, & uti vafer ingenio, ita eloquii parcus, qui propterea *mutus*; ſed per Alpinum Canem latrare dicitur à Sancto Hieronymo Præfatione ad lib. 3. in Jeremiam. *Alpini Canis* nomine intellige Cœleſtium Pelagii diſcipulum cum ait: *ipſeque mutus latrat per Alpinum Canem, grandem & corpulentum, ut qui calcibus magis poſſit ſævire, quàm dentibus.*

Quanquàm Canis hic ab Auguſtino depingitur ut dentibus armatus, iiſque non penitùs obtuſis; ſaltèm allegata ex Hieronymo deſcriptio apprimè convenit Eugenio, qui ſermone & ſcriptione audaciſſimus, effutiebat liberrimè, quidquid à vafris clam ſibi ſuggeſtum Lovanienſibus acceperat, iuxta illud quod Cteſiphonti ſcribit Hieronymus: *Magiſtrorum ſilentia profert rabies diſcipulorum: quod audierunt in cubiculis, in tectis prædicant.*

Magiſtris illis etiam convenit illud Hieronymi Præfatione ad librum 4. in Hieremiam: *In tantum elingues & miſeri demonſtrati ſunt, ut ne maledicere quidem ſuis verbis potuerint*; Sed opportunum perfidiæ ſuæ organum nacti ſunt Ordinis Sanctiſſimi Eccleſiaſten, tàm animo temerarium, quàm promptum linguâ & eloquio copioſum.

Moleſta ei pridèm fuerat religionis in victu auſteritas, quam cum ſublevatum veniret quorumdam liberalitas Academicorum, non poterat ea non grata accidere, uti & ſchedia quælibet concionibus ac ſubinde ſcriptionibus materiam ſubminiſtrans, quam comitari ſolitæ erant lautiores epulæ, eæque non parcæ, quin pluribus ſufficerent ſociis, quos ſibi cuperet patronos adſciſcere vel amicos.

Hæc notiſſima ſunt in religioſiſsimi Ordinis Provinciâ Belgicâ, cui lapſus ſocii unius à novatoribus circumventi, certiori in poſterum documento fuit, & acriori ſtimulo, ut Janſenianam ſectam ſibi ſtatueret non minore inſectandam odio, quàm Calvinianam.

Tandèm *vocem ultimam zelatricis innocentiæ*, toti conſona operi terminat Concluſio pag. 118. & 119. „ Quandoquidem ergo
„ nulla, Sanctiſsime Pater, in ipſamet Cu-
„ ria Veſtra Romana contra tam impios &
„ perduelles reperibilis ſit juſtitia, non eſt
„ ampliùs dubitandum, quin terras Aſtræa
„ reliquerit.

„ Neceſſe tamen foret ... ut Sanctitas Ve-
„ ſtra ad inſtantiam ejuſdem Curiæ Romanę
„ ſupplicantis pro „ (adverſariis) „ poten-
„ tibus auro & argento Conſtitutionem pu-
„ blicaret, per quam „ (illis) „ daretur pa-
„ tentiſsimus campus docendi & faciendi
„ quodcumque & quomodocumque illis li-
„ buerit, diſpenſando ad hunc effectum
„ quoſcumque fideles ab obligatione cujuſ-
„ cunque juris naturalis, Divini, & poſitivi,
„ quæ ſupradictis videri aliquatenùs poſſent
„ contrariari.

„ Poſt hanc ultimam vocem, Sanctiſsime
„ Pater, quam finiens, Sanctitati Veſtræ
„ annos plures pro communi Chriſtianitatis
„ bono apprecor, & miſericordi Deo vota
„ mea, preces & lachrymas, quin & tole-
„ rantiam perſecutionum præſentium, &
„ futurarum offerens, in poſterum gemens
„ tacebo ".

Inſignis hæc Janſeniana pariter & Quietiſtica patientia eſt. Poſtquam Eugenius fanda, & nefanda quælibet effutivit ſeditioſis concionibus, & ſcriptis typo editis, contra Religioſos, etiam ſui Ordinis Moderatores, contra Reges Poloniæ, Galliæ, Hiſpanię, eorumque Adminiſtros, contra Imperatorem, contra ipſum Pontificem & univerſam ejus Romanam Curiam, contra Apoſtolicas de fide Conſtitutiones, poſt publicam Janſenianæ & Quietiſticæ hæreſcos defenſionem, religioſus P. Eugenius, & totus devotulus, *gemens in poſterum tacebit.*

Sic novus diſcipulus Auguſtini præclarè exercuit, quod in nova didicit Eccleſia, *potius in pace pati excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem* vel tacendo: *ſic imitari* didicit *S. Paulum*: ſic didicit *abeſſe* longiſsimè à volendo *erigere ſe contra authoritatem, ac ſcindere unitatem.*

Quas utinam aberrationes tot Ordinis Sanctiſsimi hortationibus inſtitutus & exemplis, ſalubriter aliquando pœnitens retractaverit, ut violatæ toties *unitati* reſtitui in perpetuum mereretur!

CAPUT VIII.

Gerberonii in rejiciendis Eccleſiæ mandatis, prohibitionibus, cenſuris impudentia.

1 GAbriel Gerberon Reformationem profeſſus in Gallia Monaſticam; ſed in Janſenianam magis poſtea propendens, ideoque carcerem Regium veritus, elàm in Belgium profugit, Auſtriacum priùs, dein Hollandicum, in quo, ut tutior degeret Roterodami Ciuium ſe numero adſcripſit; Tandèm Brabantiam Hollandiæ præferens, oblato Bruxellis latibulo ſub fidæ Amazonis cuſtodiâ ſe commiſit ſecurus annis pluribus: neque minore quàm apud Batavos audaciâ ſcripturiens.

Illic cum Arnaldo atque Queſnello univerſas mox Belgii Provincias & regiones finitimas implere cœpit libellis famoſis, ac Janſenianum virus latiſsimè diſſeminare. Novæ huic Gallorum Triadi ſtrenuam conferebant operam Belgæ aliquot, præter Patrem Eugenium ſuperiore capite memoratum. De Belgis illis mentio fiet in ſequentibus, interim præſens caput ſolo ſibi vindicante Gerberonio.

Queſnellus quidem, mortuo Arnaldo (cum quo dum viveret, neque ipſe, neque alius quiſpiam auſus fuerat de nouæ Eccleſiæ primatu contendere) communibus Portus-Regij, & aliorum ex utroque ſexu ſuffragijs ſectatorum, delectus ſucceſſor fuerat, ſicut è *Cauſa Queſnelliana* Articulo decimo exploratum eſt. Gerberonius tamen & Ægidius de Vvite, quem capite proximo audiemus, nunquam viſi ſunt huic ſe ſubmittere electioni, Queſnellumque ſibi Patriarcham agnoſcere vel Magiſtrum.

Pendente hac inter Janſenianos Principes lite, & quadam veluti ſchiſmatis ſpecie, ſupervenit Archiepiſcopus Mechlinienſis Humbertus Guilielmus à Precipiano, cujus memoria Catholicis ſemper in Benedictione erit, hæreticis in execratione. Is detecto Gerberonij, atque altero Queſnelli, Brigodeique latibulo, tres ſimul eodem apprehenſos die, diverſis ſuo in Palatio concluſit cubiculis; Sed nulla potuit Antiſtitis contra Janſeniſtarum induſtriam providentia ſufficere, quin vigilantibus etiam ad Queſnelli cubiculum cuſtodibus, is effracto forinſecus pariete elaberetur.

Univerſa tamen penès Archiepiſcopum remanſit tum fugitivi, tùm Brigodei, atque Gerberonij ſupellex literaria. In hac comperiuntur duo Catalogi, ſeu Indices à Gerberonio manu propria conſcripti, referentes nomina operum facilè ſexaginta, quæ typis ediderat, etſi non omnia à ſe compoſita fateatur. Sed juris regulæ ferunt, ut libelli famoſi, aut noxii, quiſquis diſſeminator deprehenditur, pro authore accipiatur.

Ex illis non quidquid peſtilens apparuerit, deſcribere mihi animus eſt, nam omnibus volumen unum non ſufficeret; ſed ad præſentem ſolummodò articulum pertinentia exhibere lectoribus ſtatui: neque ea uniuerſa; ſed quæ ſatis ponderis, ſeu malitiæ habent, ut Janſeniſtarum convincatur hypocriſis, quando *pacis* ſtudium fingunt, & *patientiâ* gloriantur in tolerandis, ut vocant, perſecutionibus, atque ipſo *anathemate*, quaſi egregii imitatores modeſtiæ & manſuetudinis *Paulinæ*, remotiſſimi ab *erigendo ſe contra authoritatem*, nec minùs à *ſcindendæ unitatis* conſilio alieni.

Compoſuerat Gerberonius, ac typis ediderat *Speculum Chriſtianæ pietatis*, inditâ turpi Operi ſpecioſâ epigraphe, ut pulchritudinis larvâ deciperet incautos; ſed non fefellit Cardinalem Grimaldi Archiepiſcopum Aquenſem, neque Cardinalem le Camus Epiſcopum Gratianopolitanum, neque Illuſtriſſimum le Tellier Archiepiſcopum Remenſem, qui præcipuè duo ultimi minimè debuerunt eſſe Gerberonio ſuſpecti. Idem opus condemnavit Sedes Apoſtolica, Senatus etiam Regius Aquenſis incendio addixit.

Quid ad hæc omnia humilitas, manſuetudo, *patientia* Gerberonii? Mox anno 1680. compoſuit vindicias, temerariâ magis, & contra tantæ authoritatis ſententiam inſolentiſſimâ inſcriptione: *Speculum ſine macula*. Gerberonium præcipuè pupugerat ferula Eminentiſſimi Aquenſis quem ſic alloquitur pag. 180. " Noli exiſtimare, *Speculum* illud „ haberi velut opus Diabolicum, quia dicis „ pœnam ſubiiſſe, quam Diaboli patiun- „ tur, nempè ignem. Ea enim præcipua Li- „ bri gloria eſt hoc tempore: Eandem enim „ ſubiere ſortem illuſtriora cæteris & dictata „ à Spiritu Sancto volumina „.

Epiſtolam quoque Gerberonius edidit anonymam contra cenſuram eiuſdem Eminentiſſimi Grimaldi & Regii Senatûs, ubi pag. 26. ſic legitur: „ Declarat Archiepiſco- „ pus, ſe doctrinam libri *Speculum Chriſtianæ* „ *pietatis* appellati, condemnare tanquam falſam,

falſam,

Digitized by Google

„ falſam, temerariam, ſcandaloſam, & hæreticam; quia renovat Propoſitiones ab Innocentio X. & Alexandro VII. damnatas. Nihil poterat Decretum tuum demonſtrare evidentiùs irritum & injuſtum; illius enim ſuppoſiti falſitate nihil eſt maniſeſtiùs. „

Pag. 37. "Sententia, quam Regius Provinciæ Senatus tulit adverſus *Speculum Chriſtianæ pietatis*, & novi Teſtamenti verſionem gallicam Montibus Hannoniæ editam, videtur effectus paſſionis, & zeli præpoſteri eorum, qui dogmata ſua falſa, & pernicioſa principia ſtabilire nequeunt, niſi impugnando Evangelicam veritatem. Cardinalis Archiepiſcopus, nihil condemnavit, niſi Jeſum Chriſtum, qui eſt ipſa veritas. Eminentiſſimi ſententiam confirmavit Senatus; Verùm qui Chriſtum ità ignibus addicunt temporalibus, non metuunt æternos? „

Aliam Gerberonius Epiſtolam edidit anonymam *cujuſdam Theologi ad Archiepiſcopum Remenſem*, in qua dicitur pag. 5. " Hinc ab omnibus judicabitur Rhemenſem Archiepiſcopum eſſe illum ſuperbiâ inflatum, de quo loquitur S. Paulus, veluti de Doctore, qui nihil noverit de ſcientia Sanctorum, & poſſideatur ab illa infirmitate, ex qua naſcuntur invidia, contumeliæ, ſuſpiciones malæ, & pernicioſæ contentiones. „

Hactenùs humilis Religioſus reformationem profeſſus rigidam, ſcriptionibus autem irreverentibus & contumelioſis plus referens Calvinianæ ſectę Miniſtrum furentem, & diſſolutiſſimum, quàm inter Catholicos Sacerdotem. Quid verò digniusimpudentiâ ejus comminiſci poterit adverſus Eminentiſſimum Gratianopolitanum, cui aliàs ut Sanctorum catalogo inſcriberetur, vix aliquid deeſſe confœderati Gerberonio Theologi cenſuerunt?

Illius de Janſeniano *Speculo* mitius quidèm, quàm perverſitas operis merebatur, judicium fuit; Sufficere tamen authori debuerat, ut temeritati ſuæ frænum injiceret, & à publica ſuorum lapſuum deſiſteret propugnatione. Ità nempè Eminentiſſimus hic Antiſtes 17. Januarii 1678.

„ Invocato (inquit) Dei Spiritu, & lecto accuratiſsimè Libro cui titulus: *Speculum pietatis Chriſtianæ &c. Authore Floro à Sancta Fide*, vocatis etiam in conſilium præſtantibus pietate & ſcientiâ Theologis, judicavimus Librum illum continere enunciationes complures malè digeſtas, duras, intricatas, idoneas turbandis conſcientiis, inſpirandæ infirmioribus deſperationi, atque inſinuandis erroribus antea condemnatis à Sede Apoſtolica & Epiſcopis Galliarum. Proindè cenſuris eum talibus damnavimus & condemnamus, ejuſque lectionem omnibus Diœceſis noſtrę fidelibus interdicimus ſub pęnis in jure contentis. „

Anno 1696. 20. Auguſti Cardinalis de Noailles Archiepiſcopus Pariſienſis Librum Gerberonij dictum: *Expoſitio Fidei circa gratiam & prædeſtinationem* condemnavit *tanquam continentem Propoſitiones reſpectivè falſas, temerarias, ſcandaloſas, impias, blaſphemas, Deo contumelioſas, & derogantes ejus bonitati, percuſſas anathemate, & hæreticas, denique renovantes doctrinam quinque Propoſitionum Janſenii, temeritate tanto magis intolerabili, quòd hic author proponere audeat velut dogma Fidei, quod non ſolummodò fidei non eſt; ſed etiam quòd fides maximè horret, & univerſa deteſtatur Eccleſia...*

Libri verò lectionem ſub pęna excommunicationis, et aliis in jure expreſſis prohibemus, prçcipientes ſub iiſdem pęnis, ut exemplaria ad Nos, aut Vicarios noſtros deferantur: neque prætermittemus quidpiam, quo doctrina hoc opere contenta, & inſtaurata ſupprimatur, ac penitùs extirpetur.

Superiùs dixerat: *Curavimus diligenter examinari, & nos ipſi examinavimus Librum illum, in quo facilè nobis fuit totius Janſeniani dogmatis virus perſpicere: Prima Propoſitio, quæ radix, & fundamentum quodammodò cæterarum eſt: JUSTIS CADENTIBUS NEGATUR GRATIA SINE QUA NIHIL POSSUNT; illic aſſeritur velut dogma Fidei.*

Neceſſe non eſt Propoſitiones alias damnatas, quas author ſuo operi inſpergit, expendere, uti neque quòd Auguſtiniani nominis, aliorumque Doctorum authoritate abutatur. Quapropter ... inhærentes Conſtitutionibus Innocentii X., & Alexandri VII. poſt maturam deliberationem, invocato Dei nomine, condemnamus Librum cui titulus &c. ut ſupra.

Anno proximè ſequenti, nempè 1697. die 8. Maii Liber idem à Sede Apoſtolica condemnatus eſt. Ceſsitnè autem Gerberonius authoritati, eamque veneratus in pace, & ſilentio, Operis ſui anathema toleravit? Non is novæ Eccleſiæ ſpiritus eſt, non fructus novi Evangelij. Contemptâ utrâque prohibitionis ſententiâ, iteratis anno 1700. typis edidit Librum eundem cum vindiciis, in quibus ubique emicat ingenium novæ ſectæ indocile, & omnis fræni impatiens.

Titulus Libri eſt: *Inſtitutiones circa Gratiam juxtà Scripturas, & Sanctos Patres Authore*

Digitized by Google

Authore D. Arnaldo Doctore Sorbonico cum expoſitione fidei Eccleſiæ Romanæ circa Gratiam, & Prædeſtinationem authore D. Barcos. Etiam hic Liber Romæ confixus fuit Decreto S. Officii 1704. die 11. Martii. Barcos Sancyrani Nepos, & Arnaldi condiſcipulus fuit, cujus Trinitatis minimè Sanctæ, laus magna eſt in Eccleſia malignantium.

Referendæ nunc ſunt laciniæ quædam ex memoratis proſcripti Operis vindiciis. pag. 369. " Contra præcipuas (inquit Gerbe-
„ ronius) muneris ſui partes Archiepiſcopus
„ (Pariſienſis) delinquit feriens anathema-
„ te *Expoſitionem Fidei* accuratiſsimam, in
„ qua nullam reperies enunciationem, Augu-
„ ſtini dogmatibus non conſentientem. „

Pag. 371. " Supponit Archiepiſcopus
„ tanquam verum, quod ab annis quinqua-
„ ginta & ampliùs de calumnia convictum
„ eſt. Itàuè dignum videtur Archiepiſco-
„ po deſtruere doctrinam ſanam?„

Pag. 374." Peſsimè de ipſo meriti ſunt,
„ qui perſuaſere, ut aſſereret, Propoſitio-
„ nes quinque è Janſenii volumine fuiſſe
„ excerptas, poſtquàm ea calumnia oculis
„ omnium expoſita eſt clariùs, quàm Sol
„ luceat meridie. „

Pag. 377. " Provoco quemlibet ut deſi-
„ gnet ubi nam author *Expoſitionis Fidei*, aut
„ ullus, Janſeniſtæ nomine appellatus, aut
„ Janſenius ipſe Doctrinam tradiderit ab In-
„ nocentio X. & Alexandro VII. condemna-
„ tam. Certum nobis eſt, futurum neminem,
„ qui id deſignet. „

Pag. 380. " Prodigium ſingulare foret,
„ renaſci aliquid, quod nunquam extitit. Li-
„ cèt verum foret, quod ab Archiepiſcopo
„ falſiſsimè aſſeritur, hæreſim contineri in
„ condemnata ab eo *Fidei expoſitione*, non
„ tamen foret hæreſis renaſcens, quando-
„ quidem, quæ ab eo fingitur, nunquam
„ nata fuerit, à nemine unquam defenſa; ſed
„ rejecta ſemper ab omnibus. "

Pag. 391. " Enunciatio hæc, *Petro dum*
„ *lapſus eſt, defuit gratia, ſine qua nihil*
„ *poſſumus*, eſt catholiciſſima: cujus ſenſum,
„ ſi utì oportuit, perſpectum habuiſſet Ar-
„ chiepiſcopus, eam velut impiam & hære-
„ ticam non afflixiſſet anathemate; ſed velu-
„ ti piam ac catholicam, authoritatis ſuæ
„ patrocinio adverſus ſpicula calumniantium
„ protexiſſet. „

Pag. 401. " Atrox hæc & exotica cen-
„ ſura, minimè refert Archiepiſcopi mode-
„ rationem: undè veriſimile fit, aliquos Mo-
„ linæ & Pelagii diſcipulos majorem in ea
„ partem habuiſſe, quàm Antiſtitem. Suffi-
„ cere hæc poſſent ad implendas ignominiâ
„ & pudore facies eorum, qui authores Ar-
„ chiepiſcopo fuerunt, ut *Expoſitionem fidei*
„ perſequeretur, quaſi condemnatam in
„ quinque Propoſitionibus doctrinam de-
„ fenderet. „

Pag. 411. " Poſtquàm Archiepiſcopus
„ crudeli adeò anathemate doctrinam Au-
„ guſtini & Eccleſiæ, inſcius confixiſſet in
„ Libro, nihil aliud continente; mox in eo-
„ dem ſuo diplomate, quaſi ductus pœni-
„ tentiâ, quam temerè proſcripſerat doctri-
„ nam, ipſe populo ſuo tradit & inculcat
„ operoſiùs. Condemnationis iſtiuſmodi
„ modum nullus intelligit, niſi quòd malè-
„ facti conſcientiâ ductus Antiſtes, quam
„ alieno impulſu damnaverat *Expoſitionem*,
„ motu proprio approbaret. „

Pag. 413. " Sed quantò magis poſterior
„ ea inſtructio Fideles ædificat, & replet
„ gaudio, tantò ampliùs mœrore dejicit, quod
„ conſpiciant Archiepiſcopum chriſtianè
„ adeò de gratia ſentientem, ſeduci ſe tam
„ infeliciter permiſiſſe, ut quam ipſe retinet
„ ac tradit fidelibus doctrinam, in doctiſſi-
„ mo ac religioſiſſimo Iprenſium Antiſtite
„ Cornelio Janſenio, atque in *Expoſitore*
„ *fidei* condemnarit.

Pag. 425. " Quod nempè tradit Archie-
„ piſcopus, docet *Expoſitio fidei*, docent
„ quotquot uſpiam ſunt, aut fuerunt aliàs
„ veri nominis Janſeniſtæ, iidemque Au-
„ guſtiniani. „

Antequàm ulteriùs progrediar, hìc ſiſtere te paulisper cupio, Catholicè Lector, & ne citationum continua nimis copia fatiget, neque eam ſatis retineat memoria, brevis neceſſaria apparet animadverſio. Quod genus contumeliæ eſt, quo Janſeniani, quoties condemnantur, ſuos non impetunt, & quaſi dilacerant Judices?

Archiepiſcopus Rhemenſis deſcribitur *ſuperbiâ inflatus, qui nihil noverit de ſcientia Sanctorum, qui poſſideatur ſpiritu invidiæ, contumeliæ, rixæ, ſuſpicionis.*

Cardinalis Archiepiſcopus Aquenſis, juxtà Gerberonium, *nihil proſcripſit niſi Chriſtum, qui eſt ipſa veritas*: Senatus eandem ſententiam confirmans, atque incendio addicens *Speculum*, vti & Teſtamentum Gallicum Montenſe, flammis tradit Chriſtum, dignus propterea ignibus inferorum.

Archiepiſcopus Pariſienſis anathemate feriens Expoſitionem Gerberonianam, ſi Reo credimus, peccat contra præcipuas ſui muneris partes, calumniam ſupponit, deſtruit doctrinam ſanam Auguſtini, & Eccleſiæ.

Tàm

Tàm autem Librum illum *Expoſitio fidei*, quàm *Speculum pietatis*, utrumque à fide devium, prohibuit etiam Apoſtolica Sedes; ſed quæ juxtà Gerberonium, fidem Catholicam in Janſenio condemnavit. Hæc novatoris hujus Queſnello conjunctiſſimi ovina *patientia eſt*; Sic *in pace toleratur anathema*, etiam *injuſtum*, adeò religioſa illi & ſedula cura eſt, ne *ſe erigat contra authoritatem, aut ſcindat unitatem*.

Ea Auguſtinianorum iſtiuſmodi erga Pariſienſem Antiſtitem affectata reverentia eſt, cui nequiſſimè adulantur ut fallant, detrahunt impudenter, quoties ſentiunt adverſantem, ut dicturus meritò Cardinalis ſit, *qui laudabant me, adverſus me jurabant*. In deteſtabilis perfidiæ ſuſpicionem à Gerberonio vocatur idem Archiepiſcopus, magis etiam qui ei à conſiliis intimis eſſe dicitur Dominus Boileau in Proceſſu juridico contrà Gerberon. Hic cap.2. pag. 30. ad Art.96. ubi fatetur ſe edidiſſe *Animadverſiones novas in*
„ *Decretum Archiepiſcopi Pariſienſis contra*
„ *Expoſitionem fidei &c.* ut demonſtraret
„ quòd iſta ordinatio in ſecunda ſua parte
„ non videretur conſentire priori parti circa
„ gratiam; *Et hæ quidem notæ* (inquit) *an-*
„ *tequam ederentur, conſenſit ipſemet Archie-*
„ *piſcopus Pariſienſis, ut publicæ fierent*, prout
„ D. Boileau, qui ipſi *eſt à Conſiliis, reſcripſit*
„ *ipſi Typographo Amſtelodamenſi de l'Orme*"

Itane hæreſis cenſuris, adeò multiplicibus & verbis adeò patheticis in priore diplomatis parte feriri ab Archiepiſcopo debuit, ut approbaretur ſubdolè in poſteriore? In eodem Proceſſu cap.6. art.18. Procurator Fiſcalis objicit"
„ Quòd citatus (Gerberon) habuerit Literas
„ 14. Septembr. 1696. è Gallia datas, quarum
„ copia à citato ſcripta hic exhibetur tenoris
„ ſequentis: Archiepiſcopus Pariſienſis tan-
„ dem condemnavit Librum *Expoſitio Fi-*
„ *dei &c.* appellatum... Actus iſte non parùm
„ imminuit eximiam, quam plerique de eo
„ conceperant æſtimationem, & ludibrio ex-
„ cipitur medium, quod inivit. Commune
„ judicium eſt, quòd mereretur Diploma
„ illud reſponſionem aliquam, quâ ejus ine-
„ ptiæ oſtenderentur compendio. „

Ibidem Art. 19. "Quòd citatus habue-
„ rit alteras Literas die 6. Octobris 1696. cir-
„ ca eandem materiam datas, quarum copia
„ hic quoque exhibetur, exarata manu ci-
„ tati, quibus ſcribitur de Illuſtriſſimo Ar-
„ chiepiſcopo Pariſienſi. *Habet penès ſe Ec-*
„ *cleſiaſticum quemdam Boileau patriâ Ande-*
„ *gavenſem, pietate, doctrinâ, & eloquen-*
„ *tiâ præditum... Is creditur effeciſſe ut in De-*
„ *creto Archiepiſcopi Pariſienſis pars poſte-*
„ *rior, mendacii arguat priorem*. „

Ad utrumque Articulum, quem negare non poterat, ſolummodò Gerberonius reſpondit, quòd illæ Literæ, quæ ad ipſum ſcribuntur, ipſum non tangant. Verùm quidquid Reus in judicio, de eo, quod in ſodalium ſuorum Literis continetur, diſſimulet, tenentur ejus Animadverſiones in Archiepiſcopi Decretum, tenetur confeſſio de earumdem ratione & ſcopo, qui eidem Decreto quoad poſteriorem partem à Gerberonio ejuſque ſociis imputatur. Tali ſcopo nihil fingi poterat contra Archiepiſcopum contumelioſius, nihil tanto indignius Præſule, quàm imputatio perfidiæ, utpote in negotio fidei, & religionis graviſſimo.

Anno 1690. Archiepiſcopus Mechlinienſis cum cœteris Belgii Auſtriaci Præſulibus vetuerat promiſcuam Divini voluminis in lingua vernacula lectionem. Contra Decretum illud veluti avernales furiæ frendentes primùm querimoniis clandeſtinis, dein & libellis infamibus debacchati ſunt Janſeniſtæ, Gerberonius præcipuè è Bruxellenſi ſuo latibulo anno 1691. triplicem ſimùl latratum lucubrationibus emiſit turbulentiſſimis. Uni titulus erat: *Brevis, & neceſſaria inſtructio circa lectionem Scripturæ Sacræ*: ubi pagina 23. ait:

Prohibitio legendi Sacrum Codicem (in lingua vernacula) *tanta eſt animorum perniciei, ut iſtiuſmodi cogitatio non poſſit, niſi à Diabolo ſuggeri*. Ibid. *Fas eſt dicere, Decretum hujuſmodi cenſeri à fidelibus debere, tanquam gravem abuſum poteſtatis Epiſcopalis, tanquam ſcandalum, quod Schiſmaticos ab Eccleſia Catholica avertat, & in ſchiſmate confirmet; denique velut ingens dedecus, & injuriam, quam Eccleſiæ Orthodoxæ improvidi Antiſtites intulerunt, atque ab hæreticis ſemper exprobrabitur*.

Pag. 26. "*Virtutis eſt non obedire talibus Superioribus; qualis enim foret iſta obedientia? Non abſimili Neſtorius, Julianus, Sergius, & plures alii hæretici Epiſcopi plurimos ſimplices ſuis hæreſibus implicuerunt, & pertraxerunt ad inferos*.

Pag. 22. "*Epiſcopus prohibens plebi legere promiſcuè Scripturam Sacram idiomate vulgari, non Pater eſt, nec Paſtor; ſed potiùs Tyrannus*.

An neque his omnibus *ſe contra authoritatem* Gerberonius *erigit, aut ſcindit unitatem*? Edoceant nos itaque novæ Magiſtri ethicæ, quid in ſuo non dogmatum ſolummodò; ſed nominum quoque, & definitionum gymnaſio neceſſarium cenſeatur, *ut erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*

Digitized by Google

tatem quiſpiam dicendus ſit ; ſi non ſint omnia, quæ de Gerberonio ex ipſomet in medium hactenùs adducta ſunt. Non ſatis illi fuit talia uni inſpergere lucubrationi; ſed plura ſub idem tempus opuſcula, & linguis variis protruſit ; ſingula ſimilibus plena contumeliis.

Nam præter memoratam *Inſtructionem* Belgicam, ſimul edidit Gerberonius latinè fallaci titulo *Decretum Archiepiſcopi Mechlinienſis notis illuſtratum* : tertium gallicè *Sentimens & conduite de Monſeigneur l'Archeveque de Malines*, ſive, *Sententiæ & agendi ratio Archiepiſcopi Mechlinienſis*. Poſterius opuſculum, ut à quodam mihi intimè noto Archiepiſcopi defenſore mox confutatum eſt, plures ultro citroque vindiciæ ſubſecutæ ſunt, eâ utrimque contentione & acrimoniâ, ut exinde ignis exarſerit, cujus favillæ in plures Europæ Provincias perlatæ fuerunt.

Hinc enim contigit, ut multiplicatis in Brabantia utriuſque partis ſcriptionibus, Janſenianorum contra adverſantes ſibi Theologos, Epiſcopos, etiam Romanos Pontifices irreverentia, odium, rabies ſe prodiderint. Detecta tunc pariter ſunt, collectaque ſtudioſiùs novæ ſectæ dogmata, quæ Eccleſiæ excitavere vigilantiam atque accendêre zelum, ut ſecurim tandem ad radicem poneret: ad radicem, inquam, mali, quod ut Innocentius XII. in Brevi ad Belgii Epiſcopos luget, Chriſti Eccleſiam multo tempore perturbat. Forſan aliàs occurret occaſio magis opportuna hiſtoriæ huic aliquanto ampliùs deducendæ. Proſequamur interim in ſchiſmatica Gerberonii temeritate *ſe contra authoritatem*, etiam ſupremam, nefariè *erigentis*.

Damnatis ab Alexandro VIII. Propoſitionibus 31. Gerberonius *Abbatem* ſe *Frigidæ vallis* mentiens, *Quæſtionem juris Pontificii* proponit, ſitne Decretum illud Pontificiâ dignum authoritate, & veneratione fidelium, an veluti iniquitatis proles penitus reiiciendum? Non diu cunctatus pag. 5. definit, *Decretum prorſus inutile eſſe Reipublicæ Chriſtianæ, & nihil illi conducere : ergo eſſe ipſo jure nullum*.

Pag. 7. *illud magis in Eccleſiæ perniciem, quàm in ejus bonum vergere ; ergo ipſo jure nullum eſſe*. Pag. 9. *Decretum eſſe per ſe injuſtum : ergo rurſus ipſo jure nullum*.

Denique pag. 12. *Eſſe obreptitium : ergo ipſo jure nullum*. Ita in toto Gerberonii judicio nihil tanquam dubium ſuſpenditur, vel obſcurum : reſolutio ubique plana eſt, & expedita, qualis tantum decuit novæ Eccleſiæ Doctorem. Similis ejuſdem impudentia triennio poſtea fuit, nempè 1696. in nova & pleniore omnium Bajanorum Operum editione, additis a Gerberonio Animadverſionibus, ſchiſmaticum & minimè orthodoxum hominis ingenium ubique oſtentantibus.

Sic Parte 2. pag. 77. " Utinam (inquit)
„ adeò diligens & accurata fuiſſet iſta inqui-
„ ſitio, ut ubique Sanctorum Patrum ac
„ Conciliorum ſententias non reprobaſſet,
„ & in alias brutum, ac irrirum fulmen non
„ contorſiſſet, quas nec Bajus, nec ullus Catho-
„ licorum unquam docuerat, vel defende-
„ rat; ſed quas, ut ipſum Summum Ponti-
„ ficem ſeduceret, fallax collectio confin-
„ xerat.

Pag. 214. " Ut ergo tanta injuria ab Ec-
„ cleſia Chriſti removeatur... Demonſtran-
„ dum, hujuſmodi cenſuris ac Bullis nihil
„ veritati, nihil priſcæ Fidei, Apoſtoli, & Au-
„ guſtini, imò nec ipſiuſmet Michaelis Baii
„ doctrinæ fuiſſe detractum.

Pag. 233. " Animadvertendum ſecundò,
„ hac Pii V. (Gregorii XIII. Urbani VIII.)
„ Bullâ Articulos, in quibus vix aliquis
„ pravus ſenſus poteſt deprehendi, & qui
„ intellectum Fidei, ac Catholicæ S. Augu-
„ ſtini doctrinæ planè conſentaneum præſe
„ ferunt, nudè ac ſimpliciter proſcribi, in
„ multam Sedis Apoſtolicæ injuriam, ac gra-
„ ve omnium eruditorum ſcandalum". Quia nulla, niſi penès Bajanos ſolummodò, & Janſenianos eruditio eſt : ad hos, ſi quæ alibi priùs fuerit, migravit penitùs.

Semper ea fuit hæreticorum de ſua ſuprà Catholicos eruditione gloriatio, ut notavit pridem S. Gregorius in caput 19. Job, Capite 12. *Habent hoc* (inquit) *hæretici proprium, ut de inani ſcientiæ ſuæ arrogantiâ inflentur, & rectè credentium ſimplicitatem derideant*.

In caput 30. capite 10. *Undè fit, ut ipſa eos elatio, quæ intus apud ſemetipſos elevat, à veritate foras repellat*.

Diù ante Gregorium Irenæus lib. 1. contra hæreſes cap. 1. *Nos quidèm arguunt quaſi idiotas, & nihil ſcientes, ſemetipſos extollunt*.

Apud Theodoretum Hiſtoriæ Eccleſ. lib. 1. cap. 3. eſt Encyclica Epiſtola Alexandri Patriarchæ Alexandrini Arianorum jactantiam deteſtans. *Nec eos* (inquit) *quibus ab ineunte nos ætate magiſtris uſi ſumus, ſibi pares dici patiuntur : quin imò nec ullum Collegarum noſtrorum, qui ubique gentium ſunt, ad mediocrem ſcientiam perveniſſe cenſent. Solos ſe ſapientes jactant .... O impiam arrogantiam, veſaniam immenſam, inanem gloriam cum furore conjunctam, ſpiritum Satanicum, qui in eorum mentibus cailum obduxit!*

Egregia quoque *Eccleſiam Catholicam contra hæreticos defendendi* ratio eſt aſſerere, omnes

omnes Baii Articulos à tribus Pontificibus perperàm fuiſſe damnatos, *cenſuris* omnibus *ac Bullis nihil Michaëlis Baii doctrinæ ſuiſſe detractum*. Eadem, defenſionis nomine, prodendi Eccleſiam, ejuſque peſſumdandi cauſam ratio Novatori huic placuit, quoties eludendas ſuſcepit Innocentii X. & Alexandri VII. contra Janſenium Conſtitutiones.

Audiatur mirabilis ab eo *Adumbratæ Eccleſiæ Romanæ, Catholicæque veritatis de gratia adverſus Joannis Leydeckeri hallucinationes, injuſtaſque criminationes Defenſio, vindice Ignatio Eyckenboom Theologo anno* 1696. Sub eo nomine latère Gerberonius voluit, & defenſionis titulo Eccleſiam impugnare.

Illic pag. 49." Pontifex Janſenii Augu-
„ ſtinum falſis Moliniſtarum ſuggeſtionibus
„ proſcripſit, ac quinque Propoſitiones ipſi
„ ad cenſuram exhibitas... declaravit hæ-
„ reticas, & ut tales damnavit ...Omnes qui
„ ſanis oculis Janſenii Auguſtinum legunt,
„ vident ac confitentur, in eo non aliam tra-
„ di, explicari ac defendi, quàm Catholi-
„ cam Auguſtini de Salvatoris gratia doctri-
„ nam". Quandoquidem autem Janſenius eam Auguſtiniani ſenſus interpretationem hauſerit à Bajo, ubique ſibi neceſſarium Gerberonius duxit pro defendendo Janſenio à Baii vindiciis exordiri.

Ideo etiam hìc pag. 19. ſic monet: "
„ Tantum abeſt ab Eccleſia Romana, ut
„ cenſuram Pii V. ſuam faciat; quin Cle-
„ mens VIII. ac Paulus V. nullam in Con-
„ gregationibus de Auxiliis Bullæ Pianæ ra-
„ tionem haberi voluerint.

Pag. 20." Magna Pio V. illata eſt inju-
„ ria ab iis, qui Bullam fraudulenter extortam
„ evulgarunt. Hoc eruditorum inter Catho-
„ licos de Piana Conſtitutione eſt judicium".

Recurrens totiès Janſeniſtarum de ſuis *eruditis* gloriatio non eſt cur Catholicum moveat lectorem; ſemper enim novis hæreticis familiare fuit eruditionis famam ſuis liberaliter tribuere ſectatoribus, ut ſuperiùs monere cæperam, & vetuſtiſſima Tertulliani animadverſio eſt lib. de Præſcriptionibus adverſus hæreſes cap. 16. *Nuſquam faciliùs proficitur, quàm in Caſtris rebellium, ubi ipſum eſſe illic, promereri eſt.* Leontius lib. 1. contra Neſtorianos & Eutychianos in principio *ſeipſos* (inquit) *ſapientes eſſe jubent, & ſunt tanquam ex juſſione & edicto ſapientes, quos eruditos fecit velle tantùm.*

Hodiernis præcipuè Novatoribus ad eruditionis famam ſufficit aliquid de *facto Honorii & tribus Capitulis* Janſeniano ſenſu diſſerere confidenter, Bajum & Janſenium cum Auguſtino veluti fidos ejus diſcipulos componere, & ſæpius iteratæ ſubducere condemnationi.

Anno 1697. authore Gerberonio ſub nomine *Martini du Cheſne*, prodiere *Diſquiſitiones de gratia ſeipſa efficaci* &c. ubi pag. 5. in Præfatione Eminentiſſimos Romanæ Inquiſitionis Patres de nova ſua, quaſi alienâ, Baïanorum Operum editione ſic alloquitur: "
„ Quandoquidem A. P. (Antonium Petit)
„ qui hæc opera compilavit, de Eccleſia
„ optimè meritum novi, cauſam pro eo apud
„ Eminentias Veſtras dicere minimè vere-
„ bor, & ſuggerere, hanc ſummi momenti
„ rem eſſe, multaque perpendenda, ne
„ unius libri confixio, Sedis Apoſtolicæ fie-
„ ret dehoneſtamentum: & ne fortè deterius
„ contingeret: ſcio quod loquor.

Pag. 9." Quamdiu cenſuræ in Baïum la-
„ tæ, quem Catholicum S. Auguſtini intel-
„ lectum circa proſcriptos Articulos tradi-
„ diſſe, nemo cordatus, & in Auguſtino ver-
„ ſatus poteſt inficiari, ceu legitima abſque
„ ullâ ſubreptionis notâ, ritèque promulgata
„ Eccleſiæ Romanæ judicia habebuntur,
„ tamdiù argumentatione hac, ut ipſis vide-
„ tur, inexpugnabili, omnes Eccleſiæ Ro-
„ manæ vindices prement hæretici: *Romana*
„ *Eccleſia Michaelis Baii ſententiam reproba-*
„ *vit & proſcripſit, ut ex Bullis Pontificum*
„ *liquet: atqui ſententia Baii circa damnatos*
„ *Articulos eſt ipſiſſima S. Auguſtini doctrina,*
„ *ut ex ſincera eorum lectione in promptu eſt*
„ *quemque convincere: Ergo Eccleſia Roma-*
„ *na ſenſum Michaëlis Baii reprobando, Ca-*
„ *tholicam S. Auguſtini doctrinam reprobavit*
„ *& ejuravit.*

„ Ut hanc Calvinianorum ratiocinatio-
„ nem funditùs everteret is, qui Michaëlis
„ Baii Opera collegit, nihil illi fortius, bre-
„ vius, ac tutius viſum eſt, quàm confiteri,
„ ac oſtendere, quomodo ejuſmodi cenſuræ
„ non habendæ ſint ceu Romanæ Eccleſiæ
„ judicia; cùm falſis ſuggeſtionibus, aliiſ-
„ que artibus obtentas, nec uſquam ritè pro-
„ mulgatas fuiſſe, certum teſtatumque fa-
„ ciat fida & accurata ejuſmodi contentio-
„ num narratio. Satiùs enim exiſtimavit,
„ certos confiteri ejuſmodi cenſurarum de-
„ fectus, quàm illas quantumvis minùs legiti-
„ mas, defendendo, Romanam Eccleſiam bla-
„ ſphemis hereticorum conviitiis dimittere
„ perpetuum deturpandam ac dilacerandam.

Pag. 11." Nonne magis extra omnem
„ proſcriptionis aleam eſſe debet, qui ut ip-
„ ſammet Eccleſiam vindicet, ſubreptum
„ confitetur Pontifici, qui in 76. Articulos
„ tulit cenſuram?

Ibid. " Quibus Romanæ Eccleſiæ honos „ adeò in deliciis eſt, perpendere dignentur, „ quàm certum & immenſum Calvinianis, „ ſpeciatim Leydeckero . . . triumphum ap- „ pararet cenſura, ſi qua jam adverſus Theo- „ logi iſtius (Michaelis Baii) opera ferretur. „ Nonne enim Leydeckeri aliorumque Cal- „ vinianorum adverſus Romanam Eccleſiam „ convitia ex cenſuris in Bajum latis petita, „ eo ipſo cenſura hæc comprobare exiſtima- „ retur, quo Michaelis Baii libros & doctri- „ nam reprobaret?

Pag. 77. " Vigor hic Apoſtolicus in Ca- „ tholicis victricis, ſeu ſeipsâ efficacis gra- „ tiæ, & gratuiti Divinæ providentiæ propo- „ ſiti veritatibus aſſerendis, amputandiſque „ vel tenuioribus hæreſios Pelagianæ ſurcu- „ lis, utinam in iis, qui Eccleſiæ poſt tantos „ Pontifices præfuerunt, non deſerbuiſſet! „ Illa jam non doleret, Chriſtianam de Chri- „ ſti gratia & prædeſtinatione Fidem, ſuc- „ creſcentibus in ipſo Domini agro novarum „ opinionum (quales in Eccleſia communiſ- „ ſimæ ſunt) Zizaniis penè ſuffocatam: Illa, „ ut apertiùs loquar, non ſe ferè totam ge- „ mens ac lugens miraretur Pelagianam ".

Hactenus Martinus du Cheſne, aliàs Gerberon, cujus ſententia quibuſdam à me animadverſionibus diſcutienda eſt. Quemadmodum Archiepiſcopi Mechlinienſis, & cæterorum Belgii Antiſtitum Decreta ſuperiùs vidimus à Gerberonio libellis variis; ſed mutato ſemper authoris nomine petulantiſſimè impetita, ita hic omnium Bajanorum operum editionem, quæ ipſius Gerberonii eſt, conſpicimus ab eodem pluribus defenſam Apologiis; at ſemper pſeudonymis, & quidèm diverſam ſingulis præſeferentibus Scriptorum appellationem, ut non unus: ſed integra quodammodo Theologorum legio, tum contra Antiſtitum Decreta, tum pro Baji operibus conſpiraſſe videatur.

Copioſa nempe patronorum oſtentatio, authoritatem tribuit non contemnendam, præcipuè ubi magnorum virorum & eruditione præſtantium ſuffragatio eſt. Tales ſe ſuoſque ſemper magnificè prædicant Janſeniſtæ, atque hinc paſſim apud eos legimus *eruditorum* chorum ſibi conciliere univerſum. Ita Catholicos Antiſtites, ita Eminentiſſimos Fidei Quæſitores, atque ipſos ſperant Summos Pontifices deterrere à novis contra ſe definitionibus, & ad ſuperiores quodammodo deſerendas, gravioris mali timore compellere.

Verùm altè ſemper impreſſum animo Præſulibus Eccleſiæ manebit illa glorioſi Martyris, & Epiſcopi Cypriani ad Papam Cornelium hortatio Epiſt. 55. *Si ita res eſt, Frater, ut nequiſſimorum timeatur audacia, & quod mali jure atque æquitate non poſſunt, temeritate ac deſperatione proficiant, actum eſt de Epiſcopatus vigore, & de Eccleſiæ gubernandæ ſublimi ac divinâ poteſtate, nec Chriſtiani ultra aut durare, aut eſſe jam poſſumus; ſi ad hoc ventum eſt, ut perditorum minas atque inſidias pertimeſcamus.*

Juxta Gerberonium permittere Pontifex & Congregatio S. Officii debet ut ſeptuaginta novem Propoſitiones ſuſtineantur *in rigore & proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus intento*, quantumlibet *hæreticæ, erroneæ, ſuſpectæ, temerariæ, ſcandaloſæ, & in pias aures offenſionem immittentes reſpectivè*, & uti tales à Sancto Pio V., Gregorio XIII., Urbano VIII. condemnatæ. *Apoſtolicis iſtis Definitionibus adversùs Bajum, nihil deeſſe ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illas nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe*, ipſius habemus Cardinalis Noaillii teſtimonio confirmatum in epiſtola ad Clementem XI. anno 1711.

Ibidem Eminentiſſimus de Generalibus Cleri Gallicani Comitiis anno 1705. celebratis mox ſubjungit: *idem profeſſurum fuiſſe Clerum exiſtimo; ſi de illis actum fuiſſet.* At Gerberonii judicio debent hodierni omnes Epiſcopi, Cardinales, Pontifices permittere ut deinceps, omnibus illis Conſtitutionibus ſpretis, Propoſitiones eædem ab omnibus impunè & liberrimè retineantur, ac doceantur publicè; licèt iiſdem Conſtitutionibus ita *damnatæ & abolitæ* fuerint, *ut de iiſdem, & ſimilibus poſthac quoquo pacto loquendi, & ſcribendi, & diſputandi facultas quibuſcunque interdicatur.*

Qui ſecùs fecerint (inquiunt Pontifices) *ipſos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, Beneficiis, & Officiis pérpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quæcumque decernimus; vinculo quoque anathematis eo ipſo innodamus à quo nullus Romano Pontifice inferior valeat ipſos, excepto mortis articulo, liberare.*

Contra (inquit Gerberonius) *Quamdiu Cenſura in Bajum lata, ceu legitima Eccleſiæ Romanæ judicia habebuntur, tamdiu Calviniſtarum argumentatio videbitur inexpugnabilis*, cujus Concluſio ſit: *Ergo Eccleſia Romana Catholicam S. Auguſtini doctrinam reprobavit & ejuravit.*

Cavere etiam Gerberonio judice debent Eminentiſſimi Inquiſitores, ne nova Bajanorum Operum editio, quantumlibet hæreticis aucta animadverſionibus proſcribatur, aliàs *unius libri confixio fieret Sedis Apoſtolicæ dehoneſtamentum*, imò *fortè deterius con-*

tin-

tingeret : *ſcio* enim *quod loquor* , ego Gerberonius inter Auguſtini diſcipulos non infimus, arcanorum particeps conſiliorum, quæ à novis Eccleſiæ reformatoribus agitantur.

Reformatio autem, eodem judice, prorsùs neceſſaria eſt, non in ſolis moribus & diſciplina; ſed Fide potiſſimùm & dogmatibus, ſiquidem eò devenit, imò, ut apertius loquar prolapſa eſt Eccleſia, ut *ſe ferè totam gemens ac lugens miretur Pelagianam*: Cumque ea pernicies acciderit ex eo, quod *vigor Apoſtolicus deferbuerit in iis, qui poſt tantos Pontifices* Innocentium Primum, & Zozimum, *præfuerunt* Eccleſiæ, illa *jam non doleret Chriſtianam de Chriſti gratia & prædeſtinatione Fidem, ſuccreſcentibus in ipſo Domini agro novarum opinionum zizaniis penè ſuffocatam*.

Ideo deſerto *Domini agro*, de novo ſibi in *Nordſtrandia* cöemendo, de nova illic conſtituenda Republicâ, nomine Chriſtianâ; ſed à Pontificibus & Congregationibus Romanis liberâ Janſeniani proceres cogitarint. Iſtud indubiè eſt, quod *deterius fieret*, quàm aliquod *Sedis Apoſtolicæ dehoneſtamentum* : *ſcio quod loquor*, inquit conſcius omnium Gerberonius.

Sed cogitaverunt conſilia, quæ non potuerunt ſtabilire; nondùm enim Janſeniana res ad eam provecta eſt potentiam, ut muniendæ contra Regem Chriſtianiſſimum inſulæ ſufficientia valeret ſubminiſtrare præſidia. Locum verò incurſibus patentem facile eſſet claſſi Gallicæ adoriri, atque indè ad Baſtillam, aut Vicennenſem & alios regni carceres avehere quidquid illic Apoſtatarum, & profugarum à maritis mulierum reperiret.

Martinus Querceus, ſive *du Cheſne*, quem ſupra vidimus magnificè prædicantem *Antonii Petit* erga Eccleſiam merita, ipſe ubique Gerberonius eſt, ipſum ſe mutato nomine laudibus cumulans.

Qualia autem ejus merita ſint, lector Catholicus vel ex præſenti ſatis colliget capite, rebellio ſcilicet contra Summos Pontifices, authoritatis omnis Eccleſiaſticæ contemptus, deriſio anathematum, excitatio ſchiſmatis, hæreſeos multiplicis defenſio partim ſubdola, partim aperta. Hæc & ſimilia *Antonii* illius *Petit*, ſive *Exigui*, & pluribus aliis occultantis ſe nominibus, Gerberonii præclara ſunt de religione merita, ob quæ Eccleſiæ Præſides abſtinere debeant à feriendis ejus lucubrationibus, quantumlibet perniciosis.

Cardinalem Sfondratium, & cum eo Congregationem S. Officii ſic audaciſſimè Gerberonius impetit typis editâ lucubratione anno 1698. ſub hoc titulo: *Vera Epiſtola Abbatis le Boſſu ad amicum de libro Cardinalis Sfondratii Nodus Prædeſtinationis &c. appellato*.

In hac ſua epiſtola ita Gerberonius pag. 6. „ Librum illum Eminentiſſimus compoſuit obtentâ à S. Officio facultate ... Sic illuditur fidelium ſimplicitati. Pag. 8. Teſtimoniis itaque injuſtis adeò & falſis circumventus Magiſter S. Palatii, Facultatem edendi voluminis conceſſit. Pag. 9. ſolus libri ſcopus clariſſimè demonſtrat Cardinalem illum, ut cæteros mortalium, natum eſſe Pelagianum: ſed à Pelagianiſmo nunquam reſipuiſſe „.

Conſtat præcipuos Baji & Janſenii diſcipulos, ubi videri voluerint Catholici, magno ambitu captaro ſolitos Cardinalis Noriſii patrocinium, quaſi Eminentiſſimo illi ubique dogmatibus conſentientes. At dolorem ſuum Gerberonius diſſimulare non potuit, nec bilem reprimere, quando vidit eum à Janſenio ſe diſcernentem. Tunc nomine *Ludovici Mauguin* dilacerandum ſuſcepit Opuſculo ſub hac epigraphe: *Noriſius aut Janſenianus, aut non Auguſtinianus* anno 1699. Ibi pag. 4. Gerberonius tuetur hos Janſenii Articulos:

„ 1. Infideles carent gratiâ ſufficiente ad ſalutem tum proximâ, tum remotâ, & omnibus principiis ejus. 2. Ecce quoties, quàm densè, quàm inſtanter docet Auguſtinus, eos, qui ſub lege poſiti ſunt, nullum adjutorium benè vivendi, præter legem accepiſſe. 3. Nugæ, delirium, inſania, error, impietas contraria Chriſtianorum ſenſui, Scripturis & Fidei, quod Infidelium ſit ulla vera virtus, vel opera ſinè peccato „.

Subdit pag. 5. „ Noriſium ab his Articulis recedere non poſſe, niſi deſerendo Auguſtinum „.

Pag. 27. impudenti àcrimoniâ laceſſit Eminentiſſimi vindicem, & ſub hujus nomine ipſum Cardinalem, propterea quod ei diſplicuerit error Antonii Arnaldi damnatus anno 1656. à Sorbona, de Petro, dum lapſus fuit, omni gratiâ deſtituto. *Ea fuit Cardinalis Eminentiſſime* (inquit Gerberonius) *Defenſoris tui temeritas & injuſtitia, quæ eò minùs ei condonanda, ac diſſimulanda fuit, quo his temporibus frequentior ſit, ac quibusdam ſcriptoribus familiarior, optimos, Eruditiſſimos, & Catholicæ Fidei tenaciſſimos viros erroris ac hæreſis damnandi libido*.

Gerberonium minimè latuit S. Pii Pontificis Conſtitutio *Ex omnibus afflictionibus*, à Gregorio XIII. & Urbano VIII. confirma-

Digitized by Google

ta, quâ inter cæteros Baji Articulos configitur hic vigeſimus quintus: *Omnia opera infidelium ſunt peccata, & virtutes Philoſophorum ſunt vitia*.

Verùm toties repetito anathemate haud territa Gerberonii temeritas, contra Noriſii defenſorem ipſumque Eminentiſsimum, imò contra Summos Pontifices, eorumque Apoſtolicas, & ab univerſa receptas Eccleſiâ Conſtitutiones declamare perrexit: *Nugæ, delirium, inſania, error, impietas*, & ſimilia hactenus è Gerberonio recenſita. Nonne egregia ea ſunt Janſenianæ modeſtiæ ſpecimina? Queſnello hæc omnia indubiè ſunt *pacifica* in tolerando *anathemate*, & quidem, ut ait, *injuſto patientia*: hæc *Sancti Pauli* in ferendis perſecutionibus, & afflictionibus *imitatio*: *tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

Sed nondum iſtiuſmodi patientiæ atque modeſtiæ in Gerberonio finis. In Proceſſu contra eum juridicio Cap. 6. pag. 21. legimus

Art. 92. *Quod Archiepiſcopo Cameracenſi exprobraverit ſubmiſſionem, quàm Illuſtriſſimus hic fecerat* poſt inflictum ab Innocentio Duodecimo anathema libello ejus & extractis ex eo dogmatibus. Art. 93. *Quod excitarit eundem Archiepiſcopum, ut poſt condemnationem 23. Propoſitionum libri ſui, eaſdem defenderet*. Art. 94. *Quod per epiſtolam datam 5. Aprilis 1699. inſtiterit apud eundem Archiepiſcopum, ut per Parlamentum impediret publicationem Decreti Pontificii contra librum ſuum lati*. An neque iſtud eſt *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*?

Etiam contra Magiſtrum ſuum Arnaldum ſe erigit, ubi is præter ſolitum, de gratia catholicè & cum univerſa loquitur Eccleſiâ. Eodem Proceſſus capite Art. 88. refertur Gerberonii epiſtola ad Arnaldum data 21. Martii 1690. *Archiepiſcopum Sebaſtenum non minor, quàm me inceſſit admiratio, quòd in Chriſtianis inſtructionibus pro die lunæ, qui eſt hebdomadæ ſecunda Quadrageſimalis, permiſſa fuerint ea verba, quod Deus expectet peccatores ad pœnitentiam, etiam eos, circa quos ſuam exercet bonitatem, & ſupra quos gratiæ ſuæ divitias effundit, ut ipſos ad ſe redire faciat; licèt aliquando fruſtra. Ea-nè S. Auguſtini diſcipulum decet enunciatio*?

Diceres Gerberonium zelo flagrare pro defenſione Eccleſiæ contra præjudicia Petri Jurieux Calviniani, quando ea aggreditur *Criſi* ſive examine diſcutienda. Ecce autem fallax & præcipuus hujus Operis, uti cæterorum paſſim, ſcopus deprehenditur, totius Bajanæ & Janſenianæ hæreſios reſuſcitatio.

Pag. 185. " Clarè (inquit) oſtenditur
,, Propoſitiones quæ Bajo, & aliis Auguſtini
,, diſcipulis attribuuntur, non eorum ſenſu
,, fuiſſe à Pontificibus condemnatas.

Pag. 188. " Lectione autem accuratâ &
,, ſincerâ Janſeniani voluminis evidens fit,
,, non aliam ibi tradi, non aliam teneri ſen-
,, tentiam de vera gratia, & prædeſtinatione
,, gratuitâ præter Auguſtinianam.,,

Pag. 477. " Doctrina de Virginis Con-
,, ceptione maculatâ, eſt Theologorum om-
,, nium Patribus addictorum, atque ipſius
,, Eccleſiæ ". An non is manifeſtus anathematis contemptus eſt, quòd incurrere ſe haud ignorat Gerberonius, latum à Gregorio XV. anno 1622. die 14. Maii?

Ibi quod à Prædeceſſoribus ſtatutum fuerat, contra aſſerentes in actibus publicis, Sanctiſſimus *extendit & ampliavit etiam ad privata colloquia & ſcripta*. Non minùs nota eſt excommunicatio inflicta anno 1661. die 12. Januarii ab Alexandro VII. legentibus Miſſale Romanum Gallicè tranſlatum, uti & à Clemente IX. anno 1668. 20. Aprilis legentibus novum Teſtamentum Gallicè Montibus impreſſum.

Quapropter Epiſcopus Gandavenſis cum cæteris Belgii Auſtriaci Præſulibus, utramque lectionem Diœceſis ſuæ fidelibus interdixit. Gerberonius verò ex Monaſterio ſuo & Regno Galliæ profugus, haud ſegniter uti voluit latebrarum penes Belgas præſidio; ſed ad exemplum *Difficultatum* ab Arnaldo *propoſitarum Domino Steyaert*, anno 1691. ſuas propoſuit *Epiſcopo Gandavenſi*, ſeu verius inani *Difficultatum* nomine, Claſſicum cecinit rebellionis, ad eam excitans omnes illi Antiſtiti ſubditos, & cum his fideles noſtri Belgii univerſos.

Sic pag. 23. mentiens ſe ſcribere nomine & precibus Gandavenſium " Oramus (in-
,, quit) ut omnibus his difficultatibus facias
,, ſatis; interea multiplex ratio conſcientiæ
,, & religionis nobis perſuadet, non eſſe præ-
,, ſtandam mandato tuo obedientiam.,,

Pag. 24. " Quod attinet ad novum Te-
,, ſtamentum (Montenſe) & Miſſale Gallicè
,, verſum, adeò convicti ſumus, non fuiſſe
,, prohibita, niſi ex ſuppoſitionibus falſis, ut
,, nullus nobis moveri debeat in eorum le-
,, ctione ſcrupulus; Cùm tu, Illuſtriſſime Do-
,, mine, nonniſi Romanâ ductus authorita-
,, te, interdicere eadem cenſearis." Neque in iſtis Gerberonii religio, ſeu potiùs hypocriſis, videtur ſibi *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

Expenſa toto præſenti capite impudentia Gerberonii eſt; ſed tantis ea ſe comprehendi anguſtiis non patitur. Quæ protuli hactenùs

Gerbe-

Gerberonii ſcripta ad ſæculum pertinent decimum ſeptimum, quod generali Hiſtoriâ Janſeniſmi concludit. Etiam hujus operis notitiâ lectorem non fruſtrabo; ſed quia ordinem temporis utcunque ſequi conor, quædam ad alios attinentia præmittenda ſunt.

C A P U T IX.

Contra Cenſuras, definitiones & authoritatem Sedis Apoſtolicæ, nihil magis contumelioſum epiſtolâ Queſnelli, nomine Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum.

1 Quantâ *pace* & manſuetudine Queſnellus *Paulinæ imitator* egregius *patientiæ* tulit evibratum ab Alexandro.VIII. anathema in Propoſitione 31.! Quàm ſe exhibuit alienum & abhorrentem ab omni quod minimum ſaperet *authoritatis* contemptum, vel defectum reverentiæ, vel ſpeciem *diviſionis*!

Sic nempè in *Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* pag. 61. "Decretum hoc (inquit) in præſentibus circumſtantiis promulgatum eſt ad infligendum Aulæ Gallicæ rancorem, & humiliandum ejuſdem Regni Clerum."

Pag. 50. "Decretum hoc obtinuerunt Hiſpanicæ contra Galliam molitiones, ad fovenda Gallicam inter & Romanam Curiam diffidia."

Pag. 52. "Quandonam tandem noſter Galliæ Senatus obſtrictum ſe credet, ut Romanæ Curiæ ſe machinationibus opponat, ſi non credit modò?"

Pag. 53. "Virium noſtrarum magnitudinem non ſatis novimus, neque cauſæ noſtræ æquitatem ſatis defendimus." Sic turbulentus homuncio nihil prætermittit, quo Regem Chriſtianiſſimum ejuſque Adminiſtros contra Pontificem, Regem Catholicum & utriuſque Curiam concitet. Sed audi modò Politici hypocritæ conſilium pſeudo-pacificum.

Pag. 52. "Præſtat nihil penitus tentando, Decretum contemnere; quàm exile quidpiam, cujus operæ pretium non ſit, moliri; quia pax Eccleſiæ & Regni hoc tempore exigit ut diſſimuletur, quòd aliàs foret totis viribus repellendum."

Non ſatis Queſnello eſt ſummos inter ſe Principes, & cum Sede Apoſtolica committere; Sed omne genus hominum contra eam ſtatuit, & quidèm excogitatis ſubdolè mendaciis atque calumniis, commovendum.

Pag. 28. "Hæc, inquit, Romanæ Curiæ per Decretum Alexandrinum molitio ex audacioribus fuit, quas contra Eccleſiæ Gallicanæ, aut potiùs Eccleſiæ univerſæ per Conſtantienſe, & Baſilcenſe Concilium repræſentatæ, ſententiam ullo hactenùs tempore tentare præſumpſit."

Pag. 22. "De Lovanienſibus non minùs mirabile eſt, quòd poſtquam objectis ſibi accuſationibus reſponderunt, & Roma viſa fuerat acquieſcere, condemnati tamèn ſint ... Sic Roma peſſimè remuneratur zelum celebris adeò Theologicæ facultatis, quæ, cùm biennio aut triennio antè per ſuos in Urbe Oratores, ſedandis modum contentionibus requiſiviſſet, recipit nova diſſenſionum ſemina."

Pag. 23. "Videbatur Innocentius XI. pacem utcumque reſtituiſſe, exciſis partim diſſidiorum radicibus, quæ erant Propoſitiones 65. ab eo ſalubriter condemnatæ; ſed modo iterum neceſſe eſt diſcordiam reviviſcere Decreto æquivoco & nonniſi excitandis contentionibus idoneo."

Ità ſi pacem amat Eccleſia, ſi tranquillitatem, iſtud ab ea curari ſempèr ſolicitè oportet, ut proſcriptis aliquot forſitàn Antijanſeniſtarum ſententiis, intactas prætereat Janſenianas etiam hæreticas & quantolibet dignas anathemate. Priores enim deſtruere (authoribus earum religiosè parituris) nulli eſt obnoxium rixæ nor ſchiſmatis periculo; at feriri quempiam Janſeniani fætum ingenii, ut ſecta prorsùs indocilis eſt, facinus ab ea cenſebitur non tolerandum paratâ contra illud turbulentis omnia vocibus, & famoſis ſcriptionibus implere; ut diſſimulari à Pontifice hæreſis debeat, niſi concuti turbinibus Eccleſiam malit, ſuamque tumultuantium contumeliis dilacerari authoritatem. Pergamus hujus videre ſpecimina in Queſnello Abbatem præſeferente politicum.

Pag. 25. "*Romana Curia Decretum illud edidit*, non ut pernicioſa eliminaret doctrinæ Zizania; ſed *ut Lovanienſibus oſtenderet, non deeſſe ſibi modum, quo favores ipſis conceſſos reddat inutiles, atque adeò edoceantur ſemper ſibi opus eſſe Romanæ Curiæ gratiâ & protectione.* Quapropter inquit pag. 40. *Deploranda Lovanienſium calamitas eſt, quòd Inquiſitionis Decreta uſum illic obtineant, & authoritatem, neque audeant ipſi æque ac nos, quod de iſtiuſmodi impetratis fraude ſanctionibus ſentiunt, liberè eloqui.*

Pag. 39. *Decretum præſens elicuit machinatio conſpirantium Monachorum: neque ea qualtacumque miror adeò Factionis molimina, quàm quod ijs circumveniri ſe Romana Curia prudentia patiatur.* Sed nempè, inquit pag. 31.

Maxima

Digitized by Google

Maxima pars Cardinalium, & Theologorum, (qui ad Propoſitionum cenſuram à Pontificibus adhibentur) *nihil intelligit*.

Pag.43.*Cenſores illi modicam habent antiquitatis notitiam; imò ſæpiùs ignorant quod in novis Theologis eſt optimum*.

Ibid. *Suſquedeque cenſurâ feriunt quidlibet, ſeu quidquid recentibus eorum non eſt conſonum ideis, quæ ſæpè falſiſſimæ ſunt, vix aliquid habentes de veterum Theologiâ Patrum*.

Eodem anno 1692. *Notas* edidit Queſnellus in Steyaertij epiſtolam ad Cameracenſem Archiepiſcopum, quibus non diſsimilia, nec minùs animum authoris irreverentem & ſchiſmaticum ſpirantia continentur, quam quę ex larvati Epiſtolâ Abbatis hic & alibi recenſere cœperam. Sic nempè in *Notis* aſſerit pagina 106. *Magna eſt quatuor Ordinum Mendicantium importunitas, ut condemnentur Libri omnes, qui vel eorum Privilegiis derogare videntur, vel abuſus illorum detegunt, vel communem Mendicantium agendi rationem produnt publicè & reprehendunt*.

Ibid. *Suſpecta ſæpè ſunt Officialium Conſilia, qui cum vel ipſi ſint ex Ordinibus Mendicantium, vel iis magnoperè addicti adſtrictique, quid miri ſi volumina, quæ Mendicantibus diſplicent, perſuadeant condemnationem?*

Pag. 110. *Quis dicat juſtum eſſe & ad commune bonum ſpectare, ſi ob cauſas leviſſimas, & nemini fortè nocituras, rapiantur è manibus Fidelium Libri, quibus tùm in doctrinâ Chriſtianâ, tùm in ſolida pietate plurimum poſſint proficere; præſertim cùm alii libri vix ſint, quibus eadem tam doctè, tam ſolidè tradantur?*

Quæ enim alia lucubratio myſtica ſanctum adeò inſinuat pietatis ſenſum, quàm in Queſnelli, Arnaldi, Gerberonii, Ægidii Candidi, & ſimilium memoratis hactenùs Janſeniſtarum Opuſculis experimur? Non minùs Janſeniani unctione ſpiritûs plena eſt alia Queſnelli epiſtola anonyma, veluti *mentem* exhibens *S. Auguſtini de authoritate Pontificis*.

Illic ratio multiplex redditur injuſti contra libros & opiniones anathematis, in Romanis Tribunalibus frequentiſſimi, ſi fides authori eſt pag. 30. *Romani Cenſores facilè condemnant libros illorum qui ſequuntur ſententias S. Auguſtini*.

Ibid. *Quando dicitur: hic liber Bajanus, hic liber Janſenianus eſt, ſtatim liber ille optimus* (quia Auguſtino conſonus) *proſcribitur*.

Pag. 29. *Plerique Cenſores diſſolutis opinionibus addicti ſunt, & meliori ethicæ adverſantur*. Indè fit, inquit ibidem, *ut laxioris ethicæ & pravorum dogmatum propugnatores præſidium inveniant & patrocinium in Romanis Tribunalibus, in quibus deberent feriri anathemate*.

Ulterior proceſſuum & judiciorum perverſorum in Apoſtolicis illis Tribunalibus ratio allegatur ipſo ferè Epiſtolæ initio. *Regularium, quos ſcimus propriis magis commodis, quàm Eccleſiæ ſtudere utilitati, maxima in omnibus illis Congregationibus dominatio eſt*.

Denique *Romanæ Curiæ Decreta ut plurimum conduntur ſine debita cognitione cauſæ, & per factionem*. Imò pag.30. *Optimus liber damnatur, modò alicui è Conſultoribus diſplicuerit*. Pag. 1. *Unum Decretum Indicis, una Feria quinta, quin & una Feria quarta nobis è manibus eripit libros optimos et ſaluberrimos*; quodquè malorum in eo genere eſt maximum pag.29. *Optimi libri in maximo prę cęteris periculo ſunt ne condemnentur*.

Neque in ſolorum pernicies arguitur proſcriptione voluminum; ſed eâdem paginâ monemur, *per Decreta Indicis ſæpè concuti veritates & certiſſima religionis dogmata*, contra autem ut legitur pag.30. *Quando Author aliquis agnoſcit Pontificem eſſe infallibilem, & ſupra Concilia Oecumenica, poteſt quidlibet impunè dicere & ſcribere ſinè ulla Tribunalis Romani formidine*. Mendacium iſtud convincitur ingenti numero librorum & dogmatum prohibitorum, quæ adverſarii paſſim exprobrant iis, quos conſtat tuendę Pontificiæ poteſtatis & quidèm in utraque relata controverſia fuiſſe ſemper ſtudioſiſſimos.

Neque Queſnello, neque nobis excidit Epiſtola Vvalonii ſcripta ex Urbe anno 1691. die primâ Septembris. *Si Præſens Pontificatus* (Innocentii XII.) *quantumvis miſerabilis quoad regimen, & res dogmaticas, perſeveraverit, in Congregatione S. Officii poterit aliquid boni fieri contra Moliniſmum*.

Recordari quoque poterit etiamnum ſuperſtes Queſnelli Secretarius, vulgari nomine *Pater Subprior*, quid non multo poſt tempore reſponderit præcipuo Electoris Bavari Adminiſtro, ſciſcitanti coràm duobus Religioſis Ordinis maximè anti-Janſeniani moderatoribus, pro qua contendentium parte cenſenda eſſet ſtare veritas? confidenter tunc ſcilicèt repoſuit *Pater Subprior*, quòd referret ſe ad Romanum judicium, ſuis minimè ſuſpectum adverſariis. Utrimque, inquiebat, ſcribitur acriter, libellos noſtros Roma non damnat; ſed adverſariorum: nonnè igitur, ipsâ Româ judice, penes nos veritas & certaminis cenſenda victoria eſt?

Religioſorum verò reſponſio erat, delicta obedientium filiorum à Sede Apoſtolica caſtigari, rebellium præteriri, & pervicacium

cium hæreticorum, quorum dùm correctio deſperatur, punitio, ſive cenſura creditur parùm utilis, fortè etiam occaſio futura accendendi ampliùs furoris.

Vereor nè fructus ſimilis futurus ſit præſentis circà proſcriptum Articulum diſſertationis; attamèn & nimis pernicioſa Queſnelli hypocriſis eſt, quam ut incognita relinqui debeat, & permitti, ut non ſimplicibus ſolummodò inſidietur; ſed etiam ſapientibus.

Conſideret itaque Lector, quàm bellè ſpecimina iſta, quæ ex editis à Queſnello opuſculis protuli, conveniant cum jactata ab ipſo tantoperè in perferendo anathemate, & quidèm injuſto modeſtiâ, manſuetudine, ac demiſſione. Conciliet hanc qui poteſt etiam cum ſpeciminibus allatis, & ſequentibus in *Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*. Pag. 39. *Certum eſt Decreta Civilia magis juſta eſſe, & magis conformia æquitati, quàm Romanæ Curiæ ſanctiones.* Pag. 15. *Cenſurarum Romanarum ſcopus eſt fovere diſcordiam inter Religioſos Ordines, & alios Theologos Orthodoxos.* Ibid. *Metuere videntur Cenſores Romani, ne nimis citò oriatur in ſcholis concordia, atque ità Cenſoribus illis in poſterùm opus non ſit.* Iterùm ibid. *Diceres, eos perſuaſum animo tenere, concepta peſſimè fore ſua Diplomata, niſi novis tricis & tenebris involverent definitiones, itaùt ad eorum Tribunalia recurſus reddatur iterùm neceſſarius.*

Quid opus pluribus ut ſuam nobis erga Sedis Apoſtolicæ Conſtitutiones reverentiam demonſtret? ait pag. 21. *Romanum Tribunal videtur Carnificina*, ſivè ut alii vertunt *latronum latibulum*, Gallicè *Coupegorge*.

Proptèr relata hactenùs, & plura iſtiuſmodi attributa ab hoc Janſeniſtarum Principe Romanis judiciis encomia ſibi plaudit de ſingulari privilegio, ſi non à Superis, ſaltem ab inferis novæ conceſſo Eccleſiæ. *Habemus nos* (inquit) pag. 18. *hoc ſingulare præ aliis, quòd ſimus in poſſeſſione, eandem ſemper ſemitam proſequendi, quidquid à Romanis Cenſoribus opponatur, & quæcumque ſanctio ab illo profluat Tribunali*, neque intentato commovemur anathemate, ut ab ipſis probè noſcitur Judicibus: Pag. 30. *Sapientiores Romani ſunt, quàm ut exiſtiment nos terreri ſententiâ latæ excommunicationis Pontificei reſervatæ.*

Inſignia hæc Queſnellianæ *patientiæ* in ferendis etiam cum pace *excommunicationibus injuſtis* documenta, omnes ratione præditos convincunt, ad quàm mirificum gradum evecta ejus charitas ſit, quàm ſollicitum in eo eluceat pacis ſtudium, quantus horror ab *erigendo ſe contra authoritatem*, atque *à ſcindenda unitate.*

Denique ne fortè exiſtimes, nihil eum Pontificiæ tribuere authoritati, audiatur pagina 4. *Quando Romanorum Pontificum fulmina juſta ſunt, quando non apparet admixta paſſio, quando nocumenti nihil afferunt veritati, quando nihil feriunt niſi errores, neque in feriendi modo ſeu forma legitimum tramitem excedunt, laudamus et approbamus ſententiam, licèt Tribunal agnoſcere non poſſimus.*

Eſtnè aliquis Lutheri, Calvini, aut alterius cujuſcumque perverſiſſimi hæreſiarchæ diſcipulus, qui tantùmdem de Pontificiis judiciis non pronuntiet? Eſtnè etiam in Eccleſia Theologus quantumlibet Orthodoxus, nec niſi ſaniſſimæ doctrinæ, quem ſimile quid profiteri pudeat de Miniſtelli cujuſcunque hæretici ſententiâ, quando ſcilicèt ſimilibus veſtitur circumſtantiis, quales in epiſtola memorantur? Miniſtrorum ſcilicèt etiam Batavorum, vel Turcicorum judicia, quando juſta ſunt, quando non apparet admixta paſſio, quando veritati nullatenùs officiunt, quando nihil damnant niſi errores, & quando in forma legitima eos damnant, laudamus & approbamus; *licèt Tribunal agnoſcere non poſſimus.*

Magna itaquè Queſnelli eſt erga Sedem Apoſtolicam reverentia, magna authoritatis veneratio, religioſa cuſtodia unitatis cum viſibili Eccleſiæ capite, cujus recuſat agnoſcere Tribunal, neque plùs ei tribuit authoritatis, quàm ſchiſmaticus quilibèt & infeſtiſſimus Eccleſiæ inimicus.

C A P U T X.

Ægidius Candidus Cenſuras Eccleſiæ proculcans in Spongia *& ejus vindiciis.*

I Licèt Ægidii de Witte, vulgò *Candidi*, doctrina deteſtabilis, ingenium contumax, & nullius reverens authoritatis, approbari à nemine unquam potuerit Chriſtiano; mihi tamen in eo ſemper placuiſſe fateor & perfidæ ſimulationis odium, & in exprimendis ſententiis claritatem. Hic contra morem aliorum communiſſimum, ſe Janſeniſtam liberè non confitetur ſolummodò; ſed etiam gloriatur.

In *Spongia Notarum*, quam *Paladii* nomine anno 1688. edidit contra Steyaertium, ipſa ſtatim præfatio bellum huic Theologo denuntiat propterea quod Janſenii ſenſum aſſeruerit, meritò fuiſſe à Sede Apoſtolica condemnatum.

In Opere pag. 28. *Apertiſſimæ* (inquit Ægidius) *veritatis eſt, eſſe in Janſenio Propoſitionis* (primæ) *ſenſum verum ac perſpicuum, qui damnari non poſſit, niſi tota doctrina gra-*

Digitized by Google

gratiæ per ſe efficacis, & *authoritas Auguſtini, Summorumque Pontificum libros Auguſtini prædicantium in fumos abeat, percuſſoque Janſenio ovet ſemipelagiana & Moliniana juſtitia, & remigio libertatis ad atria Beatorum & ſedes æternas convolet*. Similia affirmantur de cæteris Janſenii Propoſitionibus.

Notas ſuas vindicavit Steyaertius lucubratione exiguâ *Aſſertionis* nomine appellatâ. Huic *Paladius*, ſive Ægidius de Witte *Criſin oppoſuit*, ac dein *Criſeos proſecutionem*, ex qua referri præcipuè meretur quod ait *in Concluſionem* Steyaertii 18. *finalem & apologeticam*. Definiverat Doctor ille Janſeniſtam, ſicut in Thomiſtæ, Scotiſtæ & aliarum Claſſium appellationibus uſurpatur, ubi nomen ab authore deſumitur, cujus in dogmatibus ſequenda ſibi proponunt cœteri veſtigia: ita dixerat propriè *Janſeniſtam eſſe, qui doctrinam Janſenii tuetur ac profitetur*.

Ad quod Paladius loco citato: " Finio" (inquit) " ut Theologus cum Janſeniſtæ vocabulo: Si locutionis fixarumque mentibus idearum imperium teneret Theologus, nomenclationi ejus, atque ſcriptioni actutum accederemus; nam eo duntaxat, quo deſcribit pacto, Janſeniſtas haberi & eſſe, magno duceremus honori. Quid enim generoſius in hoc genere, quàm eniti, ut primi ordinis Sacerdotem, Scripturarum noſtrarum elegantem explanatorem, hæreticorum, dum vita fuit, expugnatorem egregium, Belgii noſtri Epiſcopum, Academiæ Lovanienſis Doctorem, virum ingenio acerrimum, judicio maturiſſimum, moribus integerrimum, omni literaturâ expolitum, in perfectâ erga Matrem ſuam Eccleſiam atque Sedem Apoſtolicam ſubmiſſione ac reverentiâ vitâ functum, detersâ omni hæreticæ pravitatis labe, Eccleſiæ Catholicæ vindicemus?

„ Quis niſi ſeveri, utne dicam maligni animi, hos conatus, tametſi non eluctarentur, conflabit in vitium? licèt enim, quod abſit, aberratum eſſet in Apologia tam Sancta & Chriſtiana, tam comis error in cauſa tam magnifica cenſendus eſſet apud cordatos rerum arbitros non venialis modò, ſed penè laudabilis. Efficiat ergo (amabimus) eximiâ, qua valet authoritate, & confœderatarum phalangum ſocietate Theologus noſter, ut ea quam deſcribit, Janſeniſtæ idea, ab univerſis maculis ſuis, & ut Philoſophi ajunt, connotatis purgata, apud ſummos infimoſque per Orbem Chriſtianum obtineat approbationem. Porrò antequam id perfecerit, & quamdiu exoticum, nec ſanæ fidei, ut uſus habet, perſonabit vox iſta, æqui bonique conſulet modeſtus Theologus, ſi illam ut contumelioſam ac maledicam averſemur, deſcriptione ſuâ moderatâ nequidquam blandiente ".

Hactenus de Vuitte ad nullam trepidans cenſuram, nullam reveritus authoritatem, gloriæ ſibi ducit Janſenii ubique eſſe in dogmaticis ſectatorem: quo ſenſu nihil *Janſeniſtæ* nomine, obvenire cuipiam poſſe honorificentius arbitratur: hac autem ſolummodo ſignificatione vocem repudiat, ut contumelioſam & maledicam, dum pro *exotico*, *nec ſana Fidei* homine accipitur.

Talis indubiè diſtinctio etiam Lutheri, atque Calvini aſſeclis arridebit, ut omnia Lutheri & Calvini dogmata eſſe ſua profiteantur, eâque ſignificatione Lutheranos ſe atque Calvinianos dici neutiquam averſentur, quin ſibi gloriæ vertendum autument, quamvis ut iniquâ plenam contumeliâ vocem refugiant, quando Lutherani aut Calviniſtæ nomine intelligitur *homo exoticus*, *nec ſanæ Fidei*.

Fruſtra Ægidio obiicitur Urbani VIII. Conſtitutio *In Eminenti*, declarans *ex diligenti & matura ejuſdem libri* (Janſenii) *cui titulus Auguſtinus*, *lectione compertum fuiſſe in eodem libro multas ex Propoſitionibus a Prædeceſſoribus* (Pio V. & Gregorio XIII.) *damnatis contineri*, *& magno cum Catholicorum ſcandalo*, *& authoritatis dictæ Sedis contemptu*, *contra præfatas damnationes & prohibitiones defendi . . . malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ*, *& fidei Catholicæ perniciem vertenti*. Fruſtra, inquam, ea opponitur Conſtitutio, utpote contra quam Ægidius in promptu habet inſaniſſimum reſponſum, ſanctionem illam, quâ parte percutit librum Janſenii, eſſe opus perfidi Aſſeſſoris Albizii, qui quidèm ad Cardinalium poſtea Collegium promotus eſt; ſed in novæ Eccleſiæ tribunali judicatus furcâ & laqueo dignior, quàm Galero; ita Ægidius in *Prologo galeato Panegyreos Janſenianæ* quam mox amplius audiemus.

Interim lector Catholicus ſtatuat, an poſt Romanorum Pontificum iteratas toties, atque ab univerſa acceptatas Eccleſia definitiones, nihilominus ſibi *magno ducere honori Janſeniſtam eſſe*, *& ab omnibus appellari*, ſenſu propriiſſimo, totius Janſeniani Syſtematis profeſſionem complectente, *ſit imitari S. Paulum* & *abeſſe* longè *ab erigentibus ſe contra authoritatem*, atque *ſcindentibus unitatem*. Penes quem ſanæ mentis iſtud cenſebitur *pati in pace excommunicationem & anathema*? Penes quem pietatis, modeſtiæ, for-

titu-

Digitized by Google

titudinis encomium merebitur, & non Sacrilegæ magis opprobrium rebellionis, atque pertinaciæ?

Quam denique in Eccleſia authoritatem Ægidius unquam reveritus eſt, cum quibus, præterquam paucis novatoribus tenuit *unitatem*? Nullum quantumlibet eminentem in Eccleſia gradum, nullum ſacrum Ordinem ſtylus ejus maledicus præterivit, de quo plura in ſequentibus: hic ſolùm refero ſpecimen aliquod ex memorata ſuperiùs *Criſi* ad Concluſionem Sreyaertii decimam ſeptimam.

Blaſii Paſchalis ſub ficto nomine *Ludovici Montaltii* epiſtolæ, vulgò *Provinciales*, quas Alexander VII. anathemate, Rex Galliæ incendio abolevit, impudenter ab Ægidio reſtituuntur ad laceſſendas ſcholas Catholicas, maximè Thomiſticam. Robur autem Montaltii præcipuum in ſcurrili Satyra eſt; hanc geſtiens Ægidius imitatur contra *gratiam Thomiſticè ſufficientem*, omnemque pariter aliam vociferans: *querimur* (inquit) *vocem omnibus innatis notionibus repugnantem, nec niſi politico cuidam concentui, vel decipiendis imperitis, ac Moliniſticæ demum gratiæ inferendæ idoneam in LovanienſemAcademiam jam intrudi... Nihil enim ad obvelandam vocis turpitudinem confert, quod addatur THOMISTICE; nec enim magis licitum delirare Thomiſticè, quàm Scotiſticè.*

Dum autem Steyaertius indicat hîc plures contra ſe conſpirare adverſarios, reſpondet *Ægidius* in *Redargutione Aſſertionis continuatæ Notarum* in præludio: *Quidquid ſibi* Steyaertius *fingat & blandiatur de hoſtium ſuorum numero, ſingulariter ſum ego donec tranſeam*. Sic Ægidius temeritatis ſuæ utcumque conſcius, alios liberare voluit ſuarum invidiâ lucubrationum, quarum durities, audacia ſchiſmatica, communi Janſeniſtarum judicio nimium aperta eſt.

Ideo ejus Antagoniſta, quærentibus undè tanta vineæ Belgicæ devaſtatio? Cenſuit non incongruè reſponderi, *ſingularis ferus depaſtus eſt eam*: quin & Ægidio tam *ſingulari* convenit illud: *Manus ejus contra omnes & omnium contra ipſum*; nam ne Queſnelli quidem ſibi aliàs conjunctiſſimi paſſus eſt ferulam, neque Arnaldi oraculi ſui ſeneſcentis, in mitiora de libertate dogmata, propenſionem.

Ignota igitur, aut certè uſu minimè probata eſt Candidorum Janſeniſtarum Principi, Queſnelliana regula de tolerando *pacificè anathemate etiam injuſto*; neque ſimulandam ſibi duxerit erga Rectores Eccleſiæ obedientiam, aut proximos charitatem, ſolitus occaſione qualibet impudentiſſimè *ſe eri-*

gere contra authoritatem quamlibet, ac *ſcindere* atrociter *unitatem*.

C A P U T XI.

Ægidii Candidi Panegyris Janſeniana, *omnium contra novam hæreſim definitionum & anathematum contemptrix manifeſta*.

1 VValonium novæ Eccleſiæ partes in Urbe ſubdolè agentem, atque inde Queſnello ſcribentem vidimus anno 1691. die 1. Septembris Pontifice Innocentio XII. *Si Pontificatus præſens quantumcunque miſerabilis quoad regimen, & res dogmaticas, perſeveraverit, poterit in Congregatione S. Officii aliquid boni fieri contra Moliniſmum*. Quo nomine ſententias omnes paſſim Janſenio adverſas à nova ſecta intelligi, exploratum eſt.

Hunc gratum adeò ſuis nuntium VValonius dederit non ad ſolatium ſolummodò; ſed vel maximè ad directionem. Tempore itaque tam opportuno ſtrenuè ſibi utendum ratus Ægidius, anno 1698. librum edidit, Candidæ inter Janſeniſtas ſectæ Principe digniſſimum, hac inſignitum epigraphe *Panegyris Janſeniana... Tempus loquendi* Eccl. 3. v. 7.

Adveniſſe tempus illud etiam Jacobus Gilbertius Duacenſis Academiæ Cancellarius crediderat, ut ex amicorum ejus literis typo editis accepimus; verùm ambos in opinione ſua & ſpe nimium præcoce deluſos fuiſſe, brevi docuit eventus; Cancellario cum ſociis aliquot in exilium pulſo, aliis poſtea Janſeniani exercitûs ducibus carceri mancipatis. Neque ipſe adhuc Ægidius ſatis ſibi tutum duxit ex Hollandia in Belgium regredi catholicum; loquendi tamen & ſcribendi liberè, abſque Romani ſaltem periculo anathematis eluxiſſe tempus, toties deſideratum ſibi ſuiſque, author Panegyreos voluit perſuaderi.

Protruſit itaque opus ipſo titulo horrorem incutiens Orthodoxis, *Prologum* ei præfixit *Galeatum*, qui mole pars tertia lucubrationis eſt, compoſitus ex *Diurno Sanctamorei* velut quinto novæ Eccleſiæ Evangelio. Iſtud autem quantum eſt, conſtat relationibus, ſolâ nixis fide teſtium Janſenianorum, quibus pro nova ſecta fingere quidlibet ſumma religio eſt.

Ex *Prologo* illo decerpenda hîc lacinia eſt, quâ Ægidius tranſmitti poſteris ad perpetuam ſectæ gloriam jubet, Gallorum Janſenizantium quatuor Antiſtitum fraudem, & ſeptuaginta Monialium Portus-regii diaboli-

Digitized by Google

cam in contemnenda excommunicatione pertinaciam, quam mirificis ornat encomiis, veluti glorioſiſſimis dignam primitivæ Eccleſiæ confeſſoribus, ac penè Martyribus conſtantiam. *Geſtavit porro* (inquit) *Cœnobium Portus-regii in ſuo gremio ex familia Arnaldina, Monachas duodecim, hoc eſt Arnaldi magni ſorores ſex, & neptes quinque, atque ipſam etiam denique Arnaldi matrem.*

Monaſterium hactenùs eis fuerat ſolùm rurale, unde Pariſios commigrarunt; ſed illic aucto magis numero, quàm ut unius domûs anguſtiis caperetur, callido Janſeniſtarum conſilio, pars habitationem repetiit campeſtrem. Hic Novatorum factio Sacerdotum liberiùs & ſecuriùs, quàm in Regia Metropoli conventicula celebrare, & ſedem ipſa quoque figere poterat, loco ad ſcribendum Janſeniana Opuſcula opportuniore; etſi Monaſterium hoc maneret Abbatiſſæ ſubditum Pariſienſi.

His ad hiſtoriæ notitiam præmiſſis, ad Monialium laudatam ab Ægidio in *excommunicatione patientiam* progrediamur. Anno 1664. 15. Kalendas Martii Alexander VII. poſtulatam à Rege Chriſtianiſſimo & Orthodoxis Galliæ Epiſcopis dederat Conſtitutionem *Regiminis Apoſtolici*, quâ juramenti contra Janſenii hæreſim formula decernitur, ab omnibus Eccleſiaſticis, etiam Monialibus ſubſignanda.

Promptiſſima mox toto Regno obedientia ſecuta eſt, refragantibus ſolis quatuor Janſenianis Epiſcopis, qui nonnullos nacti ſunt ex inferiore Cleri ordine ſectatores, cum mulieribus aliquot præſertim ex Portu-Regio, tot Arnaldicis aucto & dementato conſanguineis. Moniales illæ repudiatâ Pontificis formulâ, aliam ſibi à Janſenianis directoribus conceptam amplexæ ſunt, quâ quinque damnantur Articuli, ſed non eo ſenſu quo à Janſenio traditi fuerant, & ab Eccleſia condemnati. *Infrapſcripta* (inquiebant) *pollicemur in iis, quæ Fidem attinent, ſubmiſſionem & aſſenſum ſincerum, & quoad factum, quandoquidem nullam ejus per nos ipſas notitiam haurire valeamus, nullum formamus judicium; ſed nos continemus in obſervantia & ſilentio, quæ ſtatui noſtro ac conditioni convenit.*

Nonne muliercularum conditioni, ac ſtatui Monialium bellè convenit, reprobare, corrigere præſcriptam ſibi à Sede Apoſtolica formulam, à Rege Chriſtianiſſimo, & Galliæ Epiſcopis expetitam, à Sorbona & univerſis per orbem Catholicis ſeu Præſulibus, ſeu Doctoribus conſenſu partim expreſſo, partim tacito approbatam adeò, ut præter addictos quatuor Janſenio Antiſtites, & pauciſſimos eodem conſperſos pulvere Sacerdotes, nemo auditus fuerit refragari?

Sed nempè Arnaldi apud Moniales illas plus valuit authoritas, quàm ſui Archiepiſcopi, Pontificis maximi & totiùs obedientis Eccleſiæ. In quinque Janſenii Propoſitionibus damnare iſtæ Arnaldi diſcipulæ volebant ſolam Calvini & Lutheri hæreſim, quatenùs à Janſeniana diſcernitur, ſive, ut Janſeniſtarum apud Innocentium X. in Libello ſupplici declaravere Oratores, *ſenſum hæreticum, quem Propoſitiones legitimè*, ſeu propriè *ſumptæ non habent, ſed qui eis* nonniſi *malignè affingi poſſet.*

Poſterior ſolus eſt, quem Virgines illæ fatuæ abdicare à ſe cupiunt, retento mordicùs ſenſu Janſenii, etiam hæretico, qui totius illius voluminis cardo conſpicitur, & novæ Eccleſiæ fundamentum. Audienda modo eſt Ægidii Candidi contra Illuſtriſsimum Perefixium Pariſienſem Archipræſulem lamentatio, Prologi memorati pag. 46. "Rejecit illam
„ (Janſenianæ profeſsionis formulam) irre-
„ conciliabilis Perefixius, & innocentes illas
„ incontaminatæ conſcientiæ victimas, pri-
„ mùm Eccleſiaſticâ excommunicatione ple-
„ xas Diabolo tradidit.

„ Dein Cœnobium Pariſienſe, quod mi-
„ litibus cingi „ (contra Janſeniſtarum im-
„ petum) „ imperarat, Satellitibus totius
„ Civitatis & Præfectis eorum ſtipatus ... in-
„ greſsus eſt. Abbatiſſam, Prioriſſam, cę-
„ teraſque Officiales pręcipuas à charis avul-
„ ſit Sororibus; ac ſingulas ſeorsìm ad ma-
„ jus tormentum in extranea Monaſteria ca-
„ ptivas detruſit. Poſt hæc quaſi mitior; ſed
„ reverà crudelior factus, omnes ab exiliis
„ revocatas, & in domum ruralem, de qua
„ ſupra, compactas, ac Prętoriana legione
„ cuſtoditas, viris illis Eccleſiaſticis, à qui-
„ bus ſolatii aliquid „ (Janſeniani & confir-
„ mationis in hæreſi) „ expectare poterant,
„ ſpoliatas; Sacramentis Eccleſiæ, etiam in
„ extremi morbi anguſtiis, atque in ipſa
„ morte privavit. „

„ Atque hac oppreſsione, ut minus dicam,
„ conculcatæ fuerunt pluſquam ſeptuaginta
„ Moniales: duravit portentum perſecutio-
„ nis per quatuor annorum periodos, variis
„ iſtius temporis intervallo ad æternitatem
„ digreſsis, & ſinè cruce, ſinè luce, hoc
„ eſt ſinè prece Sacerdotali mortuis, ac terræ
„ datis; donec tandem pace per Clemen-
„ tem IX. quatuor illis inclytis Janſenio fa-
„ ventibus Antiſtibus redditâ, & Facti Quę-
„ ſtione religioſo ſilentio involutâ, anno
„ 1669. communioni fidelium & Eccleſię Sa-

cramen-

Digitized by Google

„ cramentis ſunt reſtitutæ. „

Nos veriùs dixerimus eas fuiſſe communione Sacramentorum & fidelium orbatas, donec eam, à circumvento fraudibus Nuncio Apoſtolico, ſicut olìm à Paleſtinis Epiſcopis Pelagius, mendaciis furatæ ſunt. Quo fructu? ut ad graviorem ſui damnationem, hæreſi ac ſchiſmati ſuperadderent perjurium, & ſacrilegia haud pauciora, quàm Divini Corporis participationes.

Quibus malis non aliud apparuit in poſterùm remedium, cùm cætera eluſiſſet contumax Janſeniſtarum temeritas, quàm Monaſterii totius, ipſiuſque Templi tot profanati ſacrilegiis, ab imis quodammodò radicibus extirpatio.

Hæc Monialium pertinacia effectus fuit Queſnelliani dogmaris, *pati potiùs in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem* (hæreſios Janſenianæ, eam Pontificiâ formulâ ejurando) *eſt imitari S. Paulum: tantùm abeſt, ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

Patientiæ ſcilicèt pacificę nomine intelligitur obſtinatiſsimus anathematis, & cujuſcumque definitionis adverſæ novitatibus contemptus; Non autem excluditur clamoſiſsima Janſeniſtarum molitio per Apologias, quibus Epiſcopi & Pontifices anathematis authores publicè proſcinduntur, veluti Chriſtianæ gratiæ perſecutores. Adeò non cuique facilè eſt Janſeniani ſermonis paſsìm myſteria interpretari, ad quod non minore opus ſtudio eſt, quàm ad evolvenda cifrarum ipſis familiarium arcana, ubi intenditur ſæpè oppoſitum ei, quod præſeferre videretur aliàs vulgaris expreſsio idiomatis.

Qualis fuerit, quæ à Queſnello ejuſque Sectatoribus, non minus doloſè, quàm magnificè jactatur, pacifica anathematis tolerantia, & Pauli Apoſtoli imitatio, non levi documento eſt in ſolo Prologo *Panegyris Janſeniana*, cum triplici quæ ſequitur, *Apologia*. Et quidem ex Prologo vix aliud retuli, quàm locum de Portus-Regii Monialibus; jungendum ex eodem aliquid, undè ampliùs colligatur, quàm ſit pacifica ipſius ſcriptoris in ferendis cenſuris *patientia*, quanta *authoritatis* Pontificiæ veneratio, quale ſtudium *unitatis*.

Pag. 26. dicitur " Univerſa in Janſenium
„ molitio ſolis adverſariorum ſuggeſtionibus
„ clancularii acta, promota, ac conſum-
„ mata. „

Pag. 28. " Delegerat Innocentius X. huic
„ negotio accurando ac promovendo Albi-
„ zium S. Officii Aſſeſſorem, hominem im-
„ potentis genii, Jeſuitis intimè addictum,
„ Auguſtino (Batavo) ac defenſoribus gra-
„ tiæ infeſtum: " delecti ab Innocentio Decimo Theologi ad examen quinque Propoſitionum erant juxtà hunc Ægidium " Con-
„ gregatio, non qualem Epiſcopi Auguſti-
„ no (Batavo) affecti propoſuerant, ſed ſur-
„ da, clandeſtina, & ubi omnia inauditis
„ Epiſcoporum Oratoribus ex ſola adverſa-
„ riorum ſuggeſtione peragerentur. „

Pag. 31. " Factumque vidit Roma ut ii,
„ quorum plerique S. Auguſtini ſcripta nec
„ à limine ſalutaverant, ac multi nè vel prin-
„ cipia, vel ipſos terminos rei, de qua tra-
„ ctabatur, intelligebant, judicium tu-
„ lerint. „

Pag. 33. " En quibus artificiis utrique
„ ſummæ poteſtati ad libri excellentiſsimi
„ excidium ab iſtis falſitatum architectis
„ obreptum ſit.

Pag. 40. " Neque ipſe Alexander VII.
„ magis quàm Innocentius X. Congregatio-
„ nem aut examen ullum inſtituit, quod qui-
„ dem juxta Eccleſiæ & legitimi judicii præ-
„ cepta par erat in hujuſmodi dubiis ob-
„ ſervari. „

Pag. 69. " Quod hiſce feralibus diſſen-
„ ſionibus ſopiendis requiritur, eſt juridica
„ Libri Janſeniani diſcuſsio, ubi defenſioni
„ locus detur, partes contradictoriè audian-
„ tur, & omnibus ritè perſpectis, conſide-
„ ratis, expenſis, peremptoria dicatur ſen-
„ tentia. „

Pag. 80. " Arbitror luculentèt clareſce-
„ re, ſi zizania uſque adeò virulenta, &;
„ utì liquet, totius Religionis, virtutumque
„ palmarium medullam intimam depaſcen-
„ tia, dormientibus, ſeu conniventibus il-
„ lis, ad quos ſpectant excubiæ, impunè
„ ſpargi, creſcere, adolere, matureſcere
„ ſinantur in agro Domini, quod certè nil
„ aliud expectationi noſtræ relinqui videa-
„ tur, quàm Fidei defectio, Antichriſti reve-
„ latio, & finis mundi. „

Vitæ finem nuperrimè nactus eſt author; Utinam verâ pœnitentiâ felicem! Si iſtam ulla obedientię ergà Pontifices eorumque Conſtitutiones dogmaticas, ſignificatione, ſaltèm morti proximus declaraſſet, non malè adeò fama ejus apud omnes olere pergeret orthodoxos. Schiſmaticis illius contra Romana judicia querelis convenit uſitata pridèm à Sapientibus reſponſio, *audiri nunquam hæreticos, niſi exaudiantur*, nullos ipſis unquam obtingere æquos & ſapientes Judices, niſi erroribus patrocinantes.

Quandonam judicium Eccleſia vidit magis numeris omnibus abſolutum, quàm tre-

trecentorum & octodecim Patrum Oecumenico in Concilio Niceæ prolatum? Sabinus tamèn Macedonianâ ſordens hæreſi apud Socratem lib.1.cap.6. *Eos qui Niceę coacti erant, imperitos & inſcios vocat: neque veretur ipſi Euſebio Cæſareenſi ignorationis vitium falsò objicere*,

Panegyrim damnavit Apoſtolica Sedes; ipſa facultas Theologica Lovanienſis horruit. Quantâ aurem *pace* & *patientiâ* Cenſuram authòr exceperit, quantâ Supremæ authoritatis reverentiâ, perſpicuum fit ex *Panegyreos Apologia*, quam ad Lovanienſem Theologum typis dedit anno 1699. hac epigraphe ex Jobi capite 27. ad jactandam rebellionis ſuæ pertinaciam, atque inſultandum Romano judicio, *Juſtificationem, quàm cœpi tenere, non deſeram*.

Pag.3." Si (inquit) Viri illi ornatiſsimi
„ apud vos ſine velamine affectuum, atque
„ ad ſolam vocem veritatis, auribus inter-
„ nis attenti conſideraſſent Janſenianam Pa-
„ negyrim, de ejuſdem nervis ac momento
„ fortaſſe æquiùs ac ſaniùs judicaſſent. At
„ cum ex præconceptis affectibus cenſura
„ ſtringitur...rùm verò nihil miri, tot nebulis
„ involutam mentem, à judicio veritatis re-
„ cedere, ac derelictis rectè cenſendi regu-
„ lis, in ſententiam iniquę aſpernationis, aut
„ temerariæ damnationis labi.„

Pag. 6. *Formulario* (Alexandrino) *cum jurejurando ſubſcribentes, ab aperto perjurio nullâ valent ratione purgari*. Quâ verò ratione purgabitur Ægidius à calumnia apertiſſima, non ſolùm contra Alexandrum VII. illius Formulæ parentem, præceptoremque; ſed etiam contra tot Pontifices ejus approbatores, contra Regem Chriſtianiſsimum & Clerum Galliæ, qui illam ſupplicibus à Sede Apoſtolica precibus poſtularunt: denique contra omnes Religioſos Viros ac mulieres, Eccleſiaſticos omnes, etiam Antiſtites exceptis quatuor Fidei minimè exploratæ?

Pag. 26. Sic pergit Ægidius: " Cupe-
„ rem certè à quodam jurationis patrono
„ præformari aliquam periphraſim Formula-
„ rii, quæ interjectis quibuslibet, quas illi
„ copiosè concedo, parentheſibus, ità ad
„ ornetur, ut falſitate, mendacio, calum-
„ niâ careat. " Si hæc authoris obſervatio ſolùm impeteret Queſnellum cùm ſuis ſive Lovanii, ſive alibi Sectatoribus, qui juxtà recentius ejus inventum, jurant formulâ Alexandri VII. atquè ità Janſeniani Libri ſenſum in quinque Propoſitionibus exteriùs damnant, quem animo retinent velut innoxium, & à nullo recuſandum Catholico, minus offenderet; Verùm ſacrilega iſtiuſmodi perfidia omnibus vero nomine Chriſtianis, odio, atque execrationi eſt. Ægidiana autem animadverſio dùm univerſos impetit Alexandrinâ formulâ, etiam maximè ſeriò jurantes, ſolo digna hæretico, vel inſaniente, æſtimabitur calumnia.

Pag.34. ait ": Cuperem & illud ipſorum
„ animis validiùs imbibi, quod niſi remediis
„ ſalutaribus obvietur; Brevia illa, & Con-
„ ſtitutio Alexandrina, & Formularium,
„ Bullariis inſerta, ad poſteros tranſmitten-
„ da ſint cum terminis ſuis clariſſimis, diſtin-
„ ctiſſimis, ac prægnantiſſimis; effugia verò
„ moderna de malè, aut non liquidè præ-
„ ſumpta mente Pontificis, de ſecretis Hen-
„ nebelli relationibus, de connotatis, atque
„ incidentibus, abitura ſint à memoria ho-
„ minum, damnatâque Auguſtini, ſub ſenſu
„ Janſenii invincibiliter deliteſcente, do-
„ ctrinâ, ſe factam iſtis diverticulis miratu-
„ ra ſit Eccleſia Pelagianam „.

Inaniſſima, ad eludendum Alexandrinę formulæ ſenſum perſpicuum, eſſe effugia illa, &, ſicut Ægidius non incongruè vocat, *diverticula*, omnes agnoſcimus Catholici; neque ſine fraude & perjurio ſubſcribi poſſe Formulæ ab eo, qui univerſum voluminis Janſeniani ſenſum retinere conſtituit, velut à damnatione & hæreſi liberum: atque in eo Ægidii, etſi minimè aliàs Orthodoxi, candorem præferimus ſacrilegæ Queſnelli perfidiæ, qui externam hæreſios deteſtationem, cum ejuſdem in animo approbatione conjungere ſuos docet, quoties opus, vel utile videbitur ad cujuſcumque impetrationem Beneficii, vel non amiſſionem poſſeſſi.

At ſchiſmatica Ægidii non eſt toleranda temeritas, quâ univerſam Eccleſiam ex religioſo & ſincero Formulæ uſu, reddendam aſſerit Pelagianam. Quis impudentem adcò contra Pontifices, contra Epiſcopos, contra Academias & quidquid uſpiam Catholicorum eſt, jactatam publicè calumniam componat cum affectata paſſim Janſeniſtarum modeſtia, & verâ hypocriſi, quaſi *patientes* & *pacifici* ſint in ferendo, etiam *injuſto anathemate*, & ſimul remotiſſimi à volendo *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*?

Ut primùm Romam appulit Apologia, de ea ſermo mihi fuit cum viro non infimæ notæ, cui quantum colligere potui, à Walonio vel alio earumdem partium ſubdolè perſuaſum fuerat, authorem eſſe Lutheranum; atque iſtud pateſcere ex eo, quod alicubi ſuum eſſe Lutherum profiteatur, dicendo: *Noſter Lutherus*. Hærebam initio, certus quidèm, nihil ſimile in toto opuſculo contineri; cum tamen nulla indicaretur pagina, aut ſignum

Digitized by Google

ſignum aliud undè prompta fieret diſquiſitio, evolvendum mihi rurſus opuſculum fuit: ubi ſe obtulit, quod ex pag. 23. hìc deſcribo.

Altum clamant Adverſarii noſtri a-catholici, Romanam Eccleſiam, abdicatâ Auguſtinianæ, hoc eſt, veræ Chriſtianæ gratiæ doctrinâ, ad Pelagianorum agmina defeciſſe, adeoque immerenter veræ Eccleſiæ Catholicæ decoribus gloriari. Quamvis hoc improperium robore veritatis careat &c. Ubi author ſuam eſſe *Romanam Eccleſiam* apertiſſimè profitetur, ejuſque obtrectatores eſſe ſuos *adverſarios*: & pag. 42. dicitur: *An Honorius Monothelitarum, Theodoretus Neſtorii, ac Janſenius noſter Lutheri erroribus infecti fuerint &c.*

Poteratne Apologiſta clariùs ſe & Janſeniſtam aſſerere, & ſimul Antilutheranum? Sed talis fallacia multiplicem nata eſt parere Janſenianorum commodis effectum; ne ſcilicet tam facilè convincantur mendacii, quoties Janſeniſmum videri volunt inter phantaſmata reiicere, velut à nemine, præſertim hoc tempore defenſum, proinde non eſſe neceſſariam Sedis Apoſtolicæ & aliorum Antiſtitum ac Principum ſingularem providentiam ad novæ hæreſios, utpote imaginariæ extinctionem.

Tum additur, non videri operæ pretium ut Sedis Apoſtolicæ, & S. Inquiſitionis Adminiſtri fatigentur diſcutiendis, feriendiſque hæreticorum omnium ultra Alpes errantium lucubrationibus. Addidir aliàs Queſnellus hæreticorum operum condemnationibus exulcerari amplius eorum animos, reconciliationemque cum Eccleſia impediri. Sic nova hæreſis non contenta veterum fraudibus hæreticorum, novas in dies comminiſcitur, & jam priſtinis nequiores.

Anno 1700. audaciam Ægidius proſequitur Apologiâ Panegyreos ſecundâ. Pag. 13." Nullâ (inquit) prævià ſcientiâ „ Theologicâ imbuti eſſe debent, ut Janſe„ niani operis magnalia penetrent: magna„ lia totius Chriſtianæ vitæ baſim, totius ve„ ræ pietatis nucleum, omnium virtutum „ Theologicarum, atque moralium perfe„ ctam ideam, denique notitiam profun„ dam Dei, Chriſti, ac ſui in ſe largiter com„ plectentia. Quare neminem pigebit im„ penſæ ſedulitatis, qui volumen illud expo„ litiſſimum non ſemel tantùm; ſed etiam „ ſæpius à principio ad finem uſque exactâ „ diligentiâ volutaverit. A condita enim „ Eccleſia non eſt elaboratum opus, ubi con„ troverſia quædam Sacra à primis funda„ mentis ad ſumma uſque faſtigia tam pul„ chrè, tam ſolidè, tam facundè, tam cohæ„ renter, ac tam indevulsâ contignationum „ firmitate conſtruitur „.

Pag. 30." Formularium clarè petitur... „ ergo manifeſtè petitur calumnia... Erunt „ fortaſſe nonnulli, qui mirentur hanc no„ ſtram in Janſenii cauſa ſuſcipienda, & For„ mularii juratâ ſubſcriptione condemnandâ „ animi firmitatem. At ego multò magis mi„ ror, dari ullos in toto orbe Chriſtiano „ Theologos, qui injuſtitiam vexationis ho„ diernæ non primo obtutu videant, & ſuis „ veſtitam circumſtantiis non toto pectore „ abhorreant, & animitus averſentur „.

An neque iſtud eſt poſt iteratas totiès Pontificum definitiones ab Eccleſia receptiſſimas *ſe erigere contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*? Juxta teſtimonium Eminentiſſimi Noailles penès adverſarios omni exceptione majoris, in citata ſæpius epiſtola anni 1711. ad Pontificem de Clero Gallicano in Comitiis Generalibus anni 1705. congregato: *Certum* (inquit) *illi fuit, Pontificiis Decretis adverſus Janſenium nihil deeſſe, ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe.* Quapropter, Ægidio reſpondebimus cum Leone Magno Epiſt. 42. Ad Marcianum Auguſtum contra Eutychianos: *Nimis iniquum eſt, ut per paucorum inſipientiam ad conjecturas opinionum, & ad carnalium diſceptationum bella provocemur, tanquam reparata diſceptatione tractandum, utrum Eutyches,* (nos dicimus utrum Janſenius) *impiè ſenſerit, & utrum impiè Dioſcorus judicarit.*

Inſtat Apologia Panegyreos Janſenianæ tertia, quæ prodiit anno 1701. pag. 3." For„ mularium (Alexandri VII.) vel ad ſuſci„ piendos Ordines Sacros, vel ad Eccleſia„ ſtica Beneficia prehendenda jure-jurando „ coram Deo & Eccleſia confirmatum, in ſe „ continet acervum flagitiorum, ad quæ „ quivis religioſæ conſcientiæ Chriſtianus „ toto animo & corpore contremiſcat „.

Pag. 15." Formularium nequaquam Se„ dis Apoſtolicæ conſiliis, aut proprio mo„ tui adſcribi poteſt; ſed purum putum in„ ceptum fuit obnoxiorum hominum; non „ Eccleſiæ; ſed Aulæ fœtus: non ex gra„ vium Epiſcoporum (quales indubiè penes „ Ægidium ſoli Ianſeniani ſunt) libero con„ ſenſu præparatum, comprimendis malis „ antidorum; ſed perdendis bonis (jurare „ nolentibus) excogitatum à quibuſdam „ ſubdolè Stratagema: Verbo dicam, mo„ litionem malitioſè conceptam, fraude pro„ motam, potentiâ enixam, editam, & pro„ pagatam. „

Pag. 26." Sive obvius, ſive naturalis,
„ ſive formalis, ſive realis, ſive etiam dica-
„ tur blictricus ille ſenſus, nomina quidèm
„ confuſa & ſonos audio; ſed ſignificantia
„ verba nulla, quibus propoſitionum intel-
„ ligentia accuratè percipi, & ad ideas quaſ-
„ dam fixas ac claras determinari poſſit. „

Pag. 38." Finio obteſtans & obſecrans,
„ ut homines non præventi, quales ſaltem
„ ſunt plerique omnes ſcientiæ Theologicæ
„ Candidati, ſolicitè volumen (Janſenii),
„ à capite ad calcem evolvant, & conſecu-
„ tiones cum principiis ritè conferant: fu-
„ turum ſpondeo, ut radiet illis luce meri-
„ dianâ rutilantior Auguſtinorum Africani
„ & Europæi ſuaviſſima conſonantia....,
„ comperient volumen tum dignitate mate-
„ riæ, tum excellentiâ ſapientiæ, tum pie-
„ tatis afflatu libris omnibus, quos Eccleſia
„ Dei poſt Canonicas Scripturas protulit,
„ aut non cedere, aut palmam etiam cum
„ laude auferre. „

Ibid." Ut Daniel inſontem Suſannam è
„ damnatione eripuit, ita & ego fortaſſis ab
„ Eccleſiæ Præfectis tandem audiar pro Jan-
„ ſenio clamans: *Revertimini ad judicium,*
„ *quia falſum teſtimonium locuti ſunt adver-*
„ *ſus eum* „.

Digna ſanè Candidorum Janſeniſtarum principe, voluminis, doctrinâ referti impiâ, blaſphemâ & hæreticâ, cum Sanctiſſima Suſanna comparatio. Talis eodem jure, ſeu potius eâdem injuriâ adhiberi potuiſſet ab hæretico Abailardi contra S. Bernardum & Romanum Pontificem vindice, dum non minùs quàm Ægidius patheticè declamavit: *Damnatur aureum os illud, promptuarium rationis, tuba Fidei, hoſpitium Trinitatis: damnatur proh dolor! abſens, inauditus, & inconvictus.*

Janſeniſtis nos meritò intorquebimus quod Auguſtinus de Donatiſtis enuntiat lib. 1. contra Epiſt. Parm. cap. 6. *Puto quòd ipſe Diabolus, ſi authoritate judicis, quem ultrò elegerat, toties vinceretur, non eſſet tam impudens, ut in ea cauſa perſiſteret.*

Janſenium in vita ſæpius & morti proximum publicis teſtamenti tabulis, omnia ſua ſcripta judicio Pontificis ſubjeciſſe, notiſſimum eſt. Undè exclamare cogimur cum Vincentio Lerinenſi in commonitorio cap. 11. *O rerum mira converſio! Authores ejuſdem opinionis Catholici; conſectatores verò hæretici judicantur: abſolvuntur Magiſtri, condemnantur diſcipuli. Conſcriptores librorum filii regni erunt; aſſertores verò gehenna ſuſcipiet. Nam quis illud Sanctorum & Epiſcoporum & Martyrum lumen, beatiſſimum Cyprianum cum cæteris Collegis ſuis in æternum dubitet regnaturum cum Chriſto? Aut quis contra tam ſacrilegus, qui Donatiſtas & cæteras peſtes, quæ illius authoritate Concilii rebaptizare ſe jactitant, in ſempiternum neget arſuros eſſe cum Diabolo?*

Quam ſententiam expendens Eminentiſſimus Aguirre in Defenſione Cathedræ S. Petri diſput. 19. ſect. 3. *Timeant igitur* (inquit) *Sectatores Baii & Janſenii, quicumque ii ſint, ne fortè utroque ipſorum Prodromo labe hæreſeos exempto ob quandam bonam Fidem, aut ſubjectionem animi erga judicium Romani Pontificis, ipſi eam notam ſubeant inſtar Donatiſtarum, & æterno igne ardeant.*

CAPUT XII.

Quantâ Gerberonius erga authoritatem Eccleſiæ reverentiâ concluſerit ſeculum decimum Septimum.

1 ANno 1700. contra cenſuram à Clero Galliæ in Comitiis Generalibus decretam, Gerberonius fallaci titulo opuſculum edidit, quaſi *Monitum charitatis datum Domino Cice &c.* cum animadverſionibus in Cenſuram à Cleri Comitiis definitam. Poſtquam pag. 10. Cleri ſententiam perſtrinxerat, quâ condemnatur non minùs exitiale, quàm familiare Janſeniſtarum mendacium, quaſi Janſeniana hæreſis non niſi imaginaria Pontificiorum fictio ſit.

Pag. 14. Galliæ Clero exprobrat quòd juxta formulam Alexandri VII. contra Janſenianam hæreſim juraverit. Exprobrat (inquam) Gerberonius perjurium & calumniam. Quod autem exprobrat univerſis, arte Rhetoricæ Janſenianæ, obiicere videtur uni, partem exprimens pro toto, ne odioſa nimium & temeraria appareat in totius Galliæ Clerum irreverentia. Sic igitur Gerberonius." Quo modeſtiæ ſenſu jactas, quaſi ma-
„ gni meriti actionem, quod cum tuis ſociis
„ (Epiſcopis &c.) ſubſcripſeris Formulæ
„ Alexandri VII. quaſi gloriari licitum ſit de
„ falſo teſtimonio, atque perjurio? Pag. 20.
„ ſubſcribere non potuiſti, niſi lædendo ve-
„ ritatem, & proculcando Eccleſiæ de gra
„ tia doctrinam „.

Iſtiuſmodi Janſeniſtarum calumniæ contra Galliæ Clerum, contra omnes totius Regni Chriſtianiſſimi Eccleſiaſticos, contra omnes etiam Belgii Auſtriaci Epiſcopos, & Doctores ubique gentium Catholicos, ejuſdem formulæ approbatores, ipſamque Sedem Apoſtolicam, juxta Queſnellum, Gerberonium, & eorum aſſeclas, ſunt illuſtria

animi

Digitized by Google

animi in ipſis pacifici, reverentis, demiſſi
indicia: Sic Pauli Apoſtoli in toleranda ex-
communicatione (quæ nunquam fuit) imi-
tantur patientiam: talibus bellè oſtendunt
ſcriptionibus, quàm horreant *erigere ſe con-
tra authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Contra eandem Cleri Gallicani ſanctio-
nem aliud Gerberonius ſcriptum compoſuit
non minùs infame, Canticum videlicèt ſtro-
phas continens ſexaginta duas, è quibus laci-
niam compendio refero, undè de cæteris
conjectura fiat non difficilis: *Quæ traditio,
quæ ſcriptura hanc revelare potuit definitio-
nem, quòd umbra, quæ nihil rei eſt, nequeat
inter phantaſmata numerari? Credidero ego
potiùs Clerum noſtrum ſomniaſſe, & etiam-
num dormire. Eccè autem ut noſtri Præſules,
infelici fato ex inani phantaſmate fingentes
errorem, veluti ſubſiſtentem, condemnant in
Janſenio doctrinam Auguſtini, tanquam hæ-
reſeos labe contaminatam.*

Nonnè hinc iterùm elucet, qualis Ger-
beronii ſit erga Clerum Illuſtriſſimum reve-
rentia, quanti apud ipſum ſit ſuorum Præſu-
lum authoritas?

Eodem anno 1700. idem Auguſtini Ba-
tavi diſcipulus, magiſtri ſui ad Sancyranum
Literas typis publicas reddidit; additis à ſe
animadverſionibus. Illic in præmonito ju-
bemur de Sancyrano & Janſenio credere
quod: " Ambo non alium ſibi finem præfi-
„ xerunt, quàm promovendi gloriam Jeſu
„ Chriſti; non alia tradendo hominibus,
„ quàm puriſſima Evangelii dogmata, & ex-
„ plicando momenti maximi de gratia veri-
„ tates, quæ vix ampliùs cognitæ erant in
„ ipſis ſcholis. „

Pag. 34. " Qui Bajo adverſabantur, Se-
„ dem Apoſtolicam circumvenerunt perſua-
„ dentes, ut plures Articulos condemna-
„ ret, neque à Bajo, neque ab alio tradi-
„ tos, & quorum aliqui erant clariſſimè in
„ Auguſtino, conformes duobus Conciliis
„ Arauſicanis à Sede Apoſtolica confirma-
„ tis. „ Pag. 207. " Pelagianiſmus in omnes
„ ferè ſe inſinuaverat Scholas „. Pag. 240. "
„ Præcipui Doctores & Profeſſores Sorboni-
„ ci leviſſimè tincti erant dogmatibus Au-
„ guſtini. „

Si hæc omnia Gerberonio ſunt *pacificè
pati anathema* latum in Baji Articulos, neque
*erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere
unitatem*, quid tandèm erit, apertâ rebel-
lione anathema imperere? Quid contemne-
re Romanorum Pontificum ſacratiſſimas, &
ab univerſa admiſſas Eccleſia Conſtitutiones?
Quid dicam *de unitatis* ſtudio, de quo tan-
ta paſſim novatoribus; ſed falſiſſima glo-
ratio eſt? Gerberonius tamèn cœteris magis
temerarius, ut inter Janſenianos Candidos
locum ſibi vindicare voluit non vulgarem, ita
& minimè curavit de concordia etiam ſi-
mulanda.

Idem *Diſcordiæ Janſenianæ enarrator*
extitit, & pariter incentor cum Ægidio præ-
cipuus diſſidiorum, zizania non inter Catho-
licos tantùm; ſed inter ſuos quoque turbu-
lentè diſſeminans. Sic nempè is pag. 1. "
„ Equidèm conſentiunt omnes qui ſe Augu-
„ ſtini diſcipulos dicunt, in præcipuis do-
„ ctrinæ capitibus...& circa Janſenium, quod
„ nonniſi meram Auguſtini doctrinam tra-
„ diderit: diſſentiunt autem in eo, quod uni
„ mitiores uſurpant locutiones ... inclaman-
„ tes quòd hi duriùs loquendo non levia fa-
„ ceſſunt negotia bonæ, ut vocant, cauſæ
„ in Aulis potentioribus „. Pag. 4. " Ad cor
„ redeant timidiores Auguſtini diſcipuli, &
„ virtute induti èx alto, verborum larvas
„ deponant, & fortiter impavidèque Ca-
„ tholicas de gratia & prædeſtinatione veri-
„ ritates nudas, ac ſinceras tueantur. „

Tùm an probè Janſeniani ſint, Fidem il-
lorum quinque Quæſtionibus explorar, quæ
referuntur in juridico contra Gerberonium
Proceſſu cap. 3. pag. 61. & 62. Ibidem relata
ſequitur Gerberonii altera ſimilis farinæ ſcri-
ptio, *Fraternæ admonitionis* nomine, datæ
Joanni Opſtraetio, aliàs multis de cauſis cha-
riſſimo.

Sic eum corripit velut timidum, & pro-
pterea à Janſenii ſi non ſenſu, ſaltem phra-
ſibus deficientem. „ In tam ignavo (inquit)
„ fœdo, ac turpi fætu, forti Opſtraetio pror-
„ sùs abſimili, te quis agnoſceret, niſi il-
„ lius parentem te agnoſceres ac tutorem?
„ Heu! Quò te veſana cujuſdam pacis falſæ
„ cupido abripuit, ut pacem cum Auguſtini
„ hoſtibus habeas? Adverſus fortiſſimos &
„ candidiſſimos illius defenſores bella mo-
„ ves qui, niſi veritate proſtratâ, vinci non
„ poſſunt „. Pag. 2. " Utinam nec tu, nec
„ hodierna Schola à Scripturæ & Auguſtini
„ phraſibus, ubi de gratia agitur & præde-
„ ſtinatione, unquam receſſiſſet, non tot à
„ catholica veritate ad Pelagianiſmi deſle-
„ xiſſent deliramenta, nec totum penè Or-
„ bem miraremur ac lugeremus factum eſſe
„ Pelagianum! „

Adeò Gerberonius abhorret à proden-
da Janſenianæ hæreſios veritate. Iſtudne eſt
pacificè, ſive ut aliàs dicitur, *obſequioſo ſi-
lentio* tolerare anathema Janſenianis inſli-
ctum opinionibus? Iſtudne reverentiâ proſe-
qui *authoritatem*, & *unitatem* Eccleſiæ con-
ſervare? Non ſic dimittendus eſt Gerbero-
nius,

Digitized by Google

nius; ſed diſcutienda ſpeciatim ejus *Hiſtoria Janſeniſmi*.

Quinta Janſenii Propoſitio fuit: *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe*. Hanc Innocentius X. condemnavit tanquam *falſam, temerariam, ſcandaloſam, & intellectam eo ſenſu, ut Chriſtus pro ſalute dumtaxat Prædeſtinatorum mortuus ſit, impiam, blaſphemam, contumelioſam, Divinæ pietati derogantem & hæreticam*. Cùm verò hujus ſectæ diſcipuli errorem defendere quidèm cum pertinacia conſtituiſſent; ſed neque Rex Chriſtianiſſimus; neque Catholicus in ſuis ditionibus paſſuri eſſent definitionem Apoſtolicam publicâ proteri rebellione, cenſuerunt Conſtitutionem admittendam verbo tenùs: ſed expoſitione ſubdolâ eludendam.

Sanctionem itaque Pontificis ſic explicant, quaſi hunc tantummodò feriret ſenſum, quo Chriſtus diceretur pro ſola mortuus ſalute Prædeſtinatorum; non autem pro juſtificatione ullius reprobi temporanea, quod exploratiſſimum eſt, nuſquam fuiſſe à Janſenio, aut ullo ejus diſcipulo affirmatum; ſed à Calvino; in cujus ſententia omnis gratia ſanctificans perpetuò perſeverat, atque ita juſtus quilibet ad beatitudinem eſt electus.

De hac Janſeniſtarum fallacia Clerus Gallicanus in Comitiis Generalibus graviter queſtus, certiorem reddidit Alexandrum VII. Innocentii X. ſucceſſorem, Epiſtolâ datâ 2. Septembris 1656. antidotum poſtulans adverſus interpretationem peſtiferam, quâ definitionis periret utilitas, detorto cenſuræ robore in ſenſum extraneum, de quo in Scholis nulla fuerat diſceptatio, nullum petitum à Sede Apoſtolica reſponſum.

Infregerat quidem Alexander Pontifex cavillationem *Brevi Apoſtolico*, quo, ut agnoſcunt in ea Epiſtola Antiſtites, *deciſionis authoritate ad juris quæſtionem reſtrictâ, doctrinam Janſenii, quam opere illo ſuo explicuit, in Propoſitionum confixarum materia, Pontificiâ Conſtitutione damnatam fuiſſe declarat*.

Iſtud autem, ut majoris apud omnes ponderis declaratio foret, & Illuſtriſſimi Cleri ſatisfaceret votis, ſummus Chriſti Vicarius ſolemni atque irrefragabili inſeruit Conſtitutioni, cui initium eſt *Ad Sanctam B. Petri Sedem*, atque eo ſenſu Diploma Innocentii X, ſuumque ab omnibus accipi juſſit, & quinque Propoſitiones, conceptâ de in juramenti formulâ condemnari.

Senſus Janſenii apertiſsimus eſt locis ſequentibus; Lib. 3. de gratia Chriſti cap. 21. editionis Lovanienſis col. 386. *Nec enim* (inquit) *juxta doctrinam Antiquorum pro omnibus omninò Chriſtus paſſus aut mortuus eſt, aut pro omnibus omninò tam generaliter ſanguinem fudit, cum hoc potiùs tanquam errorem à fide Catholica abhorrentem doceant eſſe reſpuendum*. In Paralello c. 3. apertè dicit eum eſſe Maſsilienſium errorem.

Pro ſolorum ſalute Electorum mortuum eſſe Chriſtum docet lib. 3. de Gratia Chriſti cap. 21. *Quibuſdam hominibus dare prædeſtinavit Fidem, Charitatem, & in ea perſeverantiam uſque in finem, quos eſſe prędeſtinatos, Electos, & ſalvandos dicimus... pro iſtis in æternum vivificandis mortuus eſt: pro iſtis ab omni malo liberandis rogavit Patrem ſuum: non pro cęteris, qui à fide & charitate deficientes in iniquitate moriuntur*.

Ibid. col. 390. *Quæ ſanè cum in Auguſtini doctrinâ perſpicua, certaque ſint, nullo modo principiis ejus conſentaneum eſt, ut Chriſtus Dominus vel pro infidelium in infidelitate morientium, vel pro juſtorum non perſeverantium ęternâ ſalute mortuus eſſe, ſanguinem fudiſſe, Patrem oraſſe ſentiatur*. Dein addit: *Ex quo factum eſt, ut iuxta S. Doctorem non magis Patrem pro æterna liberatione ipſorum* (non perſeverantium in juſtitia, adeoque non prædeſtinatorum) *quàm pro Diaboli deprecatus fuerit*.

Hic ſenſus Janſenii indubiè hæreticus eſt, impius & blaſphemus, Pontificio dejectus anathemate; quem Gerberonii temeritas confidenter adeò reſtituere parat, & velut in certum de Eccleſia univerſa erigere triumphum. Ipsâ Hiſtoriæ præfatione. "Nullus
„ (inquit) probè Catholicus dixerit, Jeſum
„ Chriſtum petiiſſe à Patre æterno ſalutem
„ æternam iis, quos noverat à Patre repro-
„ batos, aut quòd eis obtinuerit media ſuf-
„ ficientia ut in juſtitia perſeverarent. „

Nos ab Auguſtino meliùs edocti tract. 4. in Joannem ſub initium *de Populis propter ſuperbiam ſuam ſpernentibus humilitatem Dei*, dicimus quod *crucifixerint Salvatorem ſuum, & fecerint damnatorem ſuum*. Quomodo Chriſtus *Salvator* creditur *damnatorum*; ſi eorum ſalutem à Patre non petierit, neque ad eam media obtinuerit ſufficientia? Ipſos quoque alloquens reprobos S. Doctor lib. 2. de ſymbolo ad cathecumenos cap. 8. ait: *Videtis vulnera, quæ infixiſtis? Agnoſcitis latus quod pupugiſtis? Quoniam & per vos & propter vos apertum eſt, neque tamen intrare voluiſtis*.

Iniquum adverſarii faciunt Auguſtinum, & malèſanum quodammodo reprehenſorem, ſi nemini eorum, quibus exprobrat quòd intrare

Digitized by Google

trare noluerint, ingrediendi poteſtatem à Patre Chriſtus petierit, nemini media impetraverit ſufficientia. Diſputatorem denique Auguſtinum adverſarii ſtatuunt ineptiſsimum, & à Juliano ſibilis excipiendum, quando lib.6. contra Julianum cap.4. ſenſu ſuo explicant differentem.

Sic nempè S.Doctor: *Unus pro omnibus mortuus eſt: ergò omnes mortui ſunt, oſtendens fieri non potuiſſe ut moreretur niſi pro mortuis. Ex boc enim probavit* (Apoſtolus) *omnes mortuos eſſe, quia pro omnibus mortuus eſt unus: impingo, ineulco, infarcio reeuſanti ... unus pro omnibus mortuus: ergò omnes mortui ſunt. Vide, quia conſequens eſſe voluit, ut intelligantur omnes mortui, ſi pro omnibus mortuus eſt. Quia ergò non in corpore, reſtat ut in peccato eſſe mortuos, ſi pro omnibus Chriſtus mortuus, nemo neget, nemo dubitet, qui non ſe negat, aut dubitat eſſe Chriſtianum.*

Oſtendere contra Julianum voluit Auguſtinus, omnes homines morte animæ in Adamo periiſſe: quod argumento ineluctabili aſſumpſit, ut vidimus ex verbis Apoſtoli demonſtrandum; adverſarii autem, quemadmodum ſolent, vel ſtolidè, vel nequiter ex particulari antecedente concluſionem deducere univerſalem (quo arguendi genere nihil apud omnes rationis compotes eſt ineptius) ita & Doctorem maximum inſanire jubent, ut ex eo quod Chriſtus mortuus fuiſſet pro omnibus ſolummodò prædeſtinatis, concluderet omnes homines peccato originis cecidiſſe.

Sicut igitur, Auguſtino judice, ſi pro omnibus hominibus Chriſtus mortuus fuerit, omnes pariter homines in peccato mortuos eſſe, *nemo negat, nemo dubitat, qui non ſe negat, aut non ſe dubitat eſſe Chriſtianum*, ita quiſquis affirmaverit mortuum eſſe Chriſtum pro omnibus, qui in Adamo peccaverunt, neceſſe eſt fateatur, in Auguſtini ſententia morientis Chriſti erga lapſos homines Charitatem, non exiguo terminari numero Electorum; ſed ad univerſam extendi multitudinem mortalium.

Iſtud autem contra Janſenium fide certiſſimâ retinendum eſt, non pro ſolorum ſalute perpetua Prędeſtinatorum profuſum eſſe Chriſti ſanguinem; ſed etiam pro reproborum, ſaltèm quorumdam: Quod poſteriùs addo non quaſi dubius, an ſalus prorſus omnium à Servatore intenta fuerit; ſed ut Fidei Articulus contra Janſenii hæreſim definitus, ſecernatur à dogmate, argumentis aliundè Theologicis, & authoritate communiſſimâ ſtabilito quidem, atque indubitato; non tamen ex Pontificia hac contra Janſenium definitione ad eum evecto certitudinis gradum, quem à Pontificibus, ſecundi ſenſûs anathemate conſpeximus definitum.

Difficultas, quæ contra mortem Chriſti pro ſalute parvulorum in matris utero ſine baptiſmate morientium, ab aliquibus mota fuerat antè Innocentii X. contra Janſenium Conſtitutionem, poſt eam à Catholicis non ampliùs confirmatur; nam licèt prior Janſeniani Articuli cenſura videatur accipi poſſe ita, ut afficiat ſolùm hæreſios notam, quam enuntiatio Janſenii *temerè*, *falsò*, *ſcandalosè* infligebat ſententię communi de morte Chriſti pro omnibus prorsùs hominibus; tamen adhibito propter Janſenium examine magis accurato, ut ſolent naſcentes hæreſes veritati diligentiùs indagandæ, & ſtabiliendæ fortiùs, eſſe occaſio, ſententia favens parvulis, à nemine nunc quidem videtur Catholico impugnari.

Quod de originis diffusâ in omnes homines maculâ ſuperiùs protuli, moneo non rigidè; ſed accommodè intelligendum, ne Deiparam complectatur.

Nimium fortè à Gerberoniana Janſeniſmi Hiſtoria divertimur. Illìc tom. 1. pag. 34. affirmat temeritate ſolitâ, quod Sedes Apoſtolica à Janſenii adverſarijs decepta condemnaverit ſub Janſenii nomine Auguſtinum. Pag. 36. " Scandalum, quod ex Janſenii volu„ mine ortum aſſerit Urbani VIII. Conſtitu„ tio, eſt fictitium „. Ibid. " Doctrina Jan„ ſenii eſt cęleſtis „. Pag. 47. " Quando li„ ber Janſenii examinatus fuit, nullus in eo „ error potuit deprehendi „.

Pag. 57. " Injuriâ affecerunt Apoſtoli„ cam Sedem, qui Urbano VIII. perſuaſere, „ quòd Janſenius in ſuo Auguſtino Propoſi„ tiones à Pio V. & Gregorio XIII. condem„ natas doceat, ac defendat, & quidèm eo „ ſenſu, quo illarum ſancita condemnatio „ eſt „. Iſtud Gerberonii mendacium inter Janſeniana cętera convictum ſæpiùs, & luculentiùs eſt, quàm ut neceſſe videatur, vel conveniens iteratâ hìc ejus confutatione diſtineri. Ibidem etiam *Alexandrum VII.* ait *falſis fuiſſe contra Janſenium opinionibus præoccupatum.*

Juxta pag. 66. " Adverſarii Janſenii, „ qui Nuntium Colonienſem Fabium Chi„ ſium, Cardinalem Barberinum, atque „ ipſum Pontificem Urbanum VIII. falſis re„ lationibus circumvenerunt, ab eodem „ Bullam extorſere ſolicitationibus impor„ tunis „. Pag. 130. " Compilator Bullæ Ur„ banianæ obtinuit, ut in fine vitæ Pontifex „ eam declararet legitimam, ne ab ejus ſuc„ ceſſore puniretur propter varia, inſcio „ Pontifice, inſerta „. Compilaror ab Ægi-

dio Candido exprimitur S.Officii Aſſeſſor Albizius, dein ad Sacram Purpuram ob præclaras animi dotes, zelum potiſſimùm fidei, qui vel propterea Candidi inter Janſenianos principis judicio, *Denuntiatione ſolemni* pag.4. *Dignior furcâ* habitus fuerat, *quàm Galero Cardinalitio.*

Quæ omnia illuſtria ſunt Janſenianæ modeſtiæ, & in perferendis pacificè cenſuris patientiæ ſpecimina. Adeò remoti ſunt hypocritæ illi ab authoritatis læſione minima, vel unitatis. Pag. 168. Digna Gerberonio gloriatio eſt, quod Antonius Arnaldus extiterit primus defenſor Janſenii, cujus ſententias ex ipſo priùs hauſerit Auguſtino Hipponenſi, quam in lucem prodiit Iprenſis. Paginâ 249. " Janſenio verti debet gloriæ, quod „ non alios offenderit, quàm veræ Chriſti „ gratiæ inimicos, & eos, qui à poſteriori- „ bus ſe decipi paſſi ſunt „. Ita omnes, qui à Janſenii tempore vixerunt, Romani Pontifices, omnes ferè Galliæ Epiſcopi, cum cæteris totiùs Chriſtiani Orbis Præſulibus, & Academiis aut veræ gratiæ declarantur inimici, aut turpiter eorumdem fraudibus circumventi.

Confirmatum hìc dare Gerberonius voluit, quod ſuperiùs vidimus ab eo apertiùs jactari, Eccleſiam penè univerſam, exceptis ſcilicèt novis hiſce Auguſtini diſcipulis, redditam eſſe Pelagianam. Pag. 258. " Submiſ- „ ſio, qua duo Lovanii Doctores, qui ante „ Janſenio faverant, Conſtitutioni ſe ſub- „ jecere Pontificis, pudenda Socordia fuit „. Ibid. " Injuriam quam Apoſtolicus in Belgio „ Internuntius, & Archidux Leopoldus ca- „ rumdem Provinciarum pro Rege Catholi- „ co Gubernator, intulere fidei, & juſtitiæ, „ adigendo Lovanienſes ut Bullæ ſubſcribe- „ rent Urbanianę, & Janſenii librum abjice- „ rent, non diſſimulavit opuſculum *Plan-* „ *ctus Auguſtinianæ veritatis in Belgio pa-* „ *tientis* „.

Totum iſtud iterùm Gerberonio neque eſt *erigere ſe contra authoritatem*, neque *ſcindere unitatem*, ſed *anathema*, etiam *injuſtum pacificâ* tolerando *patientiâ*, Apoſtolum *imitari*; Quaſi verò ab Eccleſia vel ejus Miniſtris aliqua unquam excommunicatio vibrata fuerit in Apoſtolum.

Carolus Herſent Gallus Romę in Eccleſia S. Ludovici, fiſus forſitan Nationis illic ſuæ potentiâ, doctrinam Baji & Janſenii prædicaverat minimè obſcurè, quo Sacris Inquiſitoribus undique denuntiato, decretum prodiit anno 1650. 17. Octobris, quo citarus, ut compareret fidei ſuæ probandæ causâ, & diluendorum criminum, quorum reus agebatur, nominatìm quòd errores Janſenij prædicaſſet, maluit ſibi fugâ conſulere, quàm cauſam dicere in Tribunali, undè non facilè evaſiſſet.

Quid de hoc Gerberonius? Pag. 332. " „ Romani (inquit) aliqui in ſententiis, quas „ naturæ ſuperbia inſpirat, educati, nihil „ ſcientes de fide Eccleſiæ, nihil de doctri- „ na S.Auguſtini, concionem hanc ægerrimè „ tulerant „.

Pag.336. Æquior ratio Auguſtini diſci- „ pulis fuit conquerendi de Romanis Judi- „ cibus, quòd librum Janſenii non, ſicut „ oportuit, examinarent, quàm Nuntio „ Pontificio in Hiſpania lamentandi, quòd in „ Brabantia aliqui Bullæ ſe oppoſuerint Ur- „ banianæ, ejuſque impediri cuperent pro- „ mulgationem „.

Pag.334. " Catechiſmus de gratia com- „ poſitus à S. Auguſtini diſcipulo, Romæ „ prohibitus eſt, quia in eo continentur plu- „ res ſententiæ, aliàs per felicis recordatio- „ nis Pium V. Gregorium XIII. & Urba- „ num VIII. damnatæ. Adeò parum illo „ tempore Romani Theologi videbantur im- „ buti dogmatibus Auguſtinianis, aut addi- „ cti nimium Jeſuiticis „. Rursùs pag.350." „ Janſeniſtæ in Gallia compoſuerant & di- „ ſtribuebant parvum Catechiſmum, com- „ pendio continentem præcipuas de gratia „ veritates juxta ſententias S.Auguſtini„.

Denique iterum pag.381. extollitur Catechiſmus ille tanquam nitore ſingulari explicans præcipua gratiæ myſteria.

Quoniam itaque libellus iſte tantis à Gerberonio celebratur encomiis, quædam juverit de eo annotare. Mox ut in lucem prodiit, vicinis placuit Calvinianis, utpotè viſus minimè obſcurè eorum placitis patrocinari. Et quidèm Samuel Mareſius in Groeningenſium Academia Theologiæ Calvinianæ Doctor ac Profeſſor ordinarius, Catechiſmum illum veluti ſuorum uſibus peridoneum, typis iterum donavit, quibuſdam animadverſionibus illuſtratum.

In Epiſtola dedicatoria ait: *Cùm nuper eſſem apud te, oſtendebas mihi Catechiſmum gratiæ Janſeniſtarum, quem Lutetiâ attuleras; & mirabaris meritò, rem eò deveniſſe in communione Romana, ut plurimis nunc inciperet arridere illa gratiæ ſalutaris doctrina, quæ olim tam diras perſecutiones in Proteſtantibus reformatis paſſa fuerat.*

Ibid. circà medium: *Vel hinc liquebit, celebria illa quinque capita de prædeſtinatione, redemptione per Chriſtum, libero arbitrio, converſione peccatorum, & perſeverantiâ Sanctorum, quæ contra Remonſtrantium ſtro-*

ſtrophas vindicavit , aſſeruit , explicavit ex Dei verbo celeberrima Synodus nationalis Dordracena antè annos triginta duos præter propter celebrata , & in quibus omnibus conſonos nobis habemus doctiſſimos Janſeniſtas, adverſantibus & ringentibus Jeſuitis.

Idem Hæreticus in *Apologia noviſſima pro Janſenio* pag. 18. quærit : *Cur magis Leydenſis vel Groeningana Academia hæreſios accuſabitur in Belgio , quàm Lovanienſis , quæ hæretica declaratur & feritur anathemate?* Pag. 19. concludit Mareſius : *Quid ſupereſt, quam ut malint in poſterum* [ſic ominor] *Chriſtiani eſſe, quàm Pontificii.*

Quidquid ſit de aliquibus ibi obſtinatis, quemadmodum hodiedum cogimur mæſti conſpicere , doctrinæ Catholicæ corruptoribus , perperàm tamen tribuitur univerſis, quòd nonniſi paucis convenit deterioris notæ Academicis. Quod autem attinet ad peſtilentem illum *de Gratia Catechiſmum* ; ſi quæ Janſenianis religio foret, ſi quæ erga Chriſti Vicarium reverentia, aut famæ ſaltem ſuæ inter Catholicos cura, libellum Pontificio notatum anathemate anno 1650. die 6. Octobris, magis etiam hæreticorum plauſibus infamem , & condemnatis ſæpiùs erroribus ſcatentem , non novis identidem typis protruderent , & ad majorem perfidiam, mutatâ epigraphe in *Elucidationes circà difficiles aliquas de gratia Quæſtiones &c. anno* 1679.

Non puduit Gerberonium pag. 381. de iterata Opuſculi etiam poſt anathema editione , & mutatione tituli perfidâ gloriari . Pagina quoque 396. digna tali hiſtorico eſt gloriatio de vellicatâ à ſuis, plurium Epiſcoporum , quàm octoginta ad Innocentium X. epiſtolâ contra Propoſitiones Janſenij.

Neque tamen iſtud iterùm Janſenianis eſt , *erigere ſe contra authoritatem aut ſcindere unitatem* . Minimè etiam alterutro laborare vitio ab eis creditur , quod legimus pagina 410." Tempore Innocentii X. ita erat „ diſpoſita Roma , ut omnes ferè conſpiraſ„ ſe viderentur ad condemnanda Auguſtini „ dogmata , & antiquam Eccleſiæ fidem, „ Janſenii nomine obvelatam „. Pag. 411. „ Communis turba Theologorum Romæ „ præoccupata erat adeò opinionibus Moli„ næ ; tàm parùm autem noverat de dog„ matibus Auguſtini , cujus ferè nomen ex„ ciderat, ut Janſenii ſententiæ, quas con„ ſtat eſſe Doctoris Sanctiſſimi, neceſſariò „ apparerent novæ, & hactenùs inauditæ „.

Ex ea imperitorum multitudine excludit meritò, quantumvis aliàs mendax hiſtoricus , Cardinalem à S. Clemente ; Sed etiam ubi laudare Eminentiſſimum conſtituit , gra- viore lædit calumniâ , quàm ſi maledicendi ſtudio exquiſitiſſimas in eum contumelias conjeciſſet . Inducit eum quinque Janſenii Articulos tùm ejuſdem authoris, tùm obvio verborum ſenſu magnificè approbantem , adeò ut quicumque latum adverſus eos à Cenſoribus anathema defendere pertinaciter vellent , ab Eminentiſſimo pronuntiarentur hæretici .

Memineris lector, nihil à Janſeniſtis decantari frequentiùs, quàm inanibus Janſeniſmum eſſe phantaſmatibus annumerandum, nullum exiſtere,aut extitiſſe uſpiam Janſeniſtam , niſi in Jeſuitarum eiſque temerè credentium cerebro .

Denique Queſnellus in libello à novis communiter Auguſtini diſcipulis adoptato, cui titulus *Doctrinæ Auguſtinianorum Theologorum circa quinque Propoſitionum materiam expoſitio* ; pag. 29. ita nos provocare non dubitat : *Vel unum nominent ſeu Theologum, ſeu quemvis alium, qui aliquam è damnatis utrâque Conſtitutione* (Innocentii X. & Alexandri VII.) *tenuiſſe , docuiſſe deprehenſus & convictus fuerit* . Imò ipſe Gerberonius in *Examine reſponſionis ad querelas contra agendi rationem Archiepiſcopi Mechlinienſis* pagina 65. *Provocamus vos* [inquit] *& æternum provocabimus, ut ſolidâ ratione deſignetis aliquem Theologum inter Catholicos, qui tenuerit aut teneat unam è quinque damnatis Propoſitionibus* .

Ipſa Gerberonii Hiſtoria, ſi vera ſupponitur , reprimendæ ſufficeret audaciæ provocantis ; ut enim Hiſtoricus refert pag. 330. & 413. Cardinalis aſſeruit *Propoſitiones quinque tum in ſenſu Janſenii , tum in obvio verborum eſſe prorſus Catholicas ; ipſam autem inflictam eis à Conſultoribus cenſuram eſſe hæreticam : Conſultores etiam hæreſios crimine non liberandos , ſi in judicio obfirmati perſtiterint* . Neque in eo reprehenſionem mereri viſus eſt hiſtorico ; ſed potiùs encomium, tanquam candidus & intrepidus Auguſtini diſcipulus .

Verùm , ut Theologum Gerberonius ſe prodit minimè Catholicum , ſic & hiſtoricum ubique novitatibus patrocinantem. Pag. 440. ſe ſuoſque Gerberonius conſolatur , quòd quando Roma penè univerſa videbatur Auguſtini diſcipulis adverſari, hi adeò non ceciderint animis , ut novos in eis Deus ignes ſuſcitaverit ad veritatis de gratiâ propugnationem .

A Religioſis Præmonſtratenſibus multum ſibi nova Eccleſia ſperaverat præſidii ; verùm (inquit lugens hiſtoricus) *Ordo ille habitis in Gallia Comitiis , doctrinam Janſe-*

nii probibendo, *Auguſtini dogmata ejuravit*. Majoris cauſa gemitûs Hiſtorico eſt pag.507. quod *Pelagianiſmus invaluerit*, *& latè adeò ſe extenderit* in *Chriſti Eccleſia*, *ut qui hominibus quodammodo connaturalis eſt*, *factus ſit etiam communis*.

De ſuorum apparenti erga Innocentii X. Conſtitutionem reverentiâ ac ſubmiſſione ait pag. 533." Hæc politica peſſimum habuit
„ effectum. Si (Janſeniani) Franciç Theo-
„ logi, manſiſſent cum Lovanienſibus con-
„ ſtantes in propugnando Janſenii Auguſti-
„ no, & in rejiciendis quinque Propoſitioni-
„ bus eo ſenſu (imaginario) quo fatebantur
„ illas eſſe hæreticas nunquam adverſarii
„ contra eaſdem anathema obtinuiſſent".

Tomo 2. pag.153. *Quiſquis rationis compos diſtinctionem viderat ſenſuum Propoſitionum quinque Janſenianarum aliud judicare non poterat*, *quàm ſenſum Janſenii ab omni debere liberum eſſe anathemate*. Oppoſitum cenſuerunt ſupremi Judices. Sed hi à Gerberonio excluduntur numero *utentium ratione*. Num etiam iſtud Janſenianis eſt *pati pacificè anatbema injuſtum*, neque *erigere ſe contra authoritatem aut ſcindere unitatem*?

Hinc familiare & quaſi perpetuum eorumdem convincitur mendacium, & fallaciſſima hypocriſis, quâ ſimulant ſe Bullæ Innocentii X. omnem deferre reverentiam, atque obedientiam, reiiciendo Propoſitiones quinque in omnibus ſenſibus, in quibus eas Innocentius damnavit.

Pag.197. agnoſcitur jactatum à Janſeniſta: *Malo errare cum Auguſtino*, *quàm bene ſentire cum Papa*: Hiſtoricum quoque non pudet, dicti adeò inſulſi excuſatione frivolâ ſuſcipere defenſionem.

Pictavienſis Univerſitas propter inflictum ab Innocenrio X. anathema hæreſi Janſenii, jurejurando eandem fuerat execrata. Quod factum referens Hiſtoricus pag. 210."
„ Sapientiores (inquit) mirabantur & do-
„ lebant, ſe conſpicere Academiam inte-
„ gram cæcè adeò incidere in Pelagianiſ-
„ mum, & efficere ut de Auguſtino hæreti-
„ ci triumphent. Zelo inter Academicos
„ præditi exclamabant: *Quale ſcandalum*!
„ *Qualis impietas*! *Quanta Sacrilegia & per-*
„ *juria ſunt ſolemnes gratiarum actiones*, *iſtæ*
„ *proteſtationes*, *ſubſcriptiones*, *juramenta*
„ *coram Sacroſanctis Altaribus ad condem-*
„ *nandam veram Jeſu Chriſti gratiam*, *ad*
„ *evertendam*, *atque eliminandam ab Eccle-*
„ *ſia Fidem*"!

Pag.218."Nihil ægriùs afficiebat Roma-
„ nam Curiam, quàm firmitas Archiepiſco-
„ pi Senonenſis in defendendo honore & ju-
„ re Epiſcopali, nolendo ſe turpiter abjice-
„ re„ doctrinam Janſenii condemnando.

Pag.220." Non potuiſſet Archiepiſco-
„ pus ille Propoſitiones agnoſcere in ſenſu
„ Janſenij fuiſſe rectè condemnatas, niſi in-
„ ferendo calumniam Janſenio, & ſibi infa-
„ miam„. Idem tamen poſtea meliùs edoctus, cæteris Galliæ Epiſcopis ſe conjunxit.

Propterea de eo quaſi veræ Fidei deſertore acerbè conqueritur Gerberonius pag. 310. dicens": Archiepiſcopus Senonenſis
„ inſigni lapſus ignaviâ declaravit, quòd ſe
„ ſubmitteret Bullæ Innocentii X. juxta ſen-
„ ſum in Epiſcoporum Comitiis explicatum
„ & confirmatum Brevi Pontificio. Sic Illu-
„ ſtriſſimus Ludovicus Henricus de Gondrin
„ tam generoſus aliàs Archipræſul, nunc
„ voce non ancillæ; ſed Auriſtitum aliquot
„ Aulicorum veritatem turpiter ejuravit.

Aliquod tamen in rebus afflictis ſolatium comminiſcitur Hiſtoricus pag.231."Ar-
„ chiepiſcopum (inquit) Senonenſem & Epi-
„ ſcopum Convenarum non diù latuit plaga,
„ quam inflixerant Eccleſiæ, ſubſcribendo
„ cum cæteris Epiſcopis condemnationi Jan-
„ ſenii, ſivè Auguſtini in Janſenio".

Pag.221. præcipuè odium ſuum Gerberonius prodit adverſus Eminentiſſimum Mazarinum Cleri Gallicani, ut ait, Comitiis Præſidentem". Sola (inquit) Antiſtitum Pa-
„ riſiis congregatorum ſocordia permiſit, ut
„ Cardinalis ille, qui non niſi Clericus erat,
„ cætui præeſſet".

Ita Schiſmatici ingenii furor in Janſeniſtarum Hiſtorico ſe manifeſtat undique, ut converſâ Queſnelli in contrarium ſententiâ dicere oporteat, nullum in iſtiuſmodi Janſenianis eſſe pacis ſtudium, nullum patientiæ, humilitatis, vel obedientiæ, nullum unitatis, modeſtiæ, aut charitatis Chriſtianæ: Quidquid igitur affectent alibi pietatis, non eſt niſi Lupina rabies ſub pelle ovina latens in perniciem incautorum.

Relationem ſpeciminum proſequamur:
„ Pag.333." Bullam Alexandri VII. Clerus
„ Galliæ, falſis ſuppoſitionibus poſtulavit.
„ In ea, nullo prævio examine, declaravit
„ Pontifex, quinque Propoſitiones eſſe Jan-
„ ſenii, & in ejuſdem ſenſu anathemate per-
„ ſtrictas".

Pag. 350." Defenſores gratiæ ſcripſere
„ mox opuſculum, in quo graviſſimi mo-
„ menti rationibus oſtendebant Regio Pari-
„ ſiis Senatui, non expedire, ut permitte-
„ retur Conſtitutionis promulgatio".

Pag.496." Demonſtratum pariter fuit,
„ eis, qui Janſenium non legiſſent, haud eſſe
„ licitum jurare Formulâ Alexandri VII.

„ neque

„ neque ad eos liberandos à perjurio ſuffi-
„ cere authoritatem Pontificis, Formulam
„ præſcribentis. Oſtenſum denique fuit,
„ quòd exigere ſubſcriptionem Formulæ ſine
„ diſtinctione facti & juris, ut exigebant
„ Alexander VII. Formulæ author, & Cle-
„ rus Galliæ, qui eam præſcribi à Pontifice
„ poſtulavit, fuerit novæ in Gallias hæreſios
„ introductio & manifeſtum Schiſma".

Nulli quidem Catholico iſta Gerberonii eique adhærentium temeritas, leviore cenſurâ digna videbitur, quàm ſchiſmatis. Verùm Queſnello & ejus ſectatoribus hypocritis, à quibus Virgines fatuæ Portûs-regii in rebellionem adeò deteſtabilem adductæ ſunt, crimen illud, quaſi heroica & Sanctis digna Confeſſoribus, quin & Martyribus, prædicabitur fortitudo. Hoc illis eſt *Pati potiùs in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem: eſt imitari S. Paulum: tantùm abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Sequitur Tomus Hiſtoriæ tertius, qui prioribus ſimilis, totus audaciâ ſchiſmaticâ plenus eſt. Verùm cum pleraque hic occurrentis temeritatis ſpecimina, prorſus ſimilia ſint iis, quæ ex prioribus retuli, ne tædium pariam lectori, ex hoc tertio nonniſi pauciſſima delibabo.

Pag. 79." Poſteri, quibus tanta geſto-
„ rum notitia non erit, obſtupeſcent, neque
„ aſſequi poterunt, quomodo Antijanſeni-
„ ſtarum aſtutia prævaluerit adeò, ut contra
„ Iprenſem Præſulem accenderit tum Cu-
„ riam Romanam, tum Gallicam, adduxe-
„ ritque ad condemnandum eum totiès, nul-
„ lâ præviâ diſquiſitione". Pag. 84." An-
„ nus 1664. maximè funeſtus fuit Auguſti-
„ ni & Janſenii defenſoribus: obtinuere tunc
„ eorum Adverſarii à Regio Pariſiis Senatu
„ Decretum, quo Sanctamorei liber, *Diurni*
„ nomine appellatus, infami rogo traditus
„ fuit, tanquam renovans hæreſim Janſenii,
„ & contra Pontificem & Epiſcopos contu-
„ melioſus.

„ Deteguntur opere illo machinationes &
„ fallaciæ, quibus totum condemnationis
„ negotium Romæ & Pariſiis tranſactum
„ eſt". Pag. 88." *Diurnum* illud pulcherri-
„ mum Romana Curia in Indicem retulit li-
„ brorum prohibitorum; quia deducta illìc
„ enarratio, Curiæ iſti minimè honorifica
„ eſt."

Pag. 86." Iniqua perſecutio adverſus di-
„ gniſſima immortalitate volumina, quæ ni-
„ hil inſpirabant niſi amorem veritatis, &
„ Chriſtianæ gratiæ defenſionem, & tamen
„ addicebantur incendio, commovit gravi-
„ ter animum ſcriptoris alicujus, ut tantam
„ ſibi ulciſcendam injuriam ſuſciperet ele-
„ ganti poëmate Gallico, cui nomen indidit
„ *Unguentum contra combuſtionem*. Ibi Pon-
„ tificem ſeductum & ſeductorem vocabat
„ *Antichriſtum*. Verùm author poſtea ab
„ amicorum quopiam monitus, diſplicitu-
„ tum multis vocabulum, explicatione con-
„ gruâ correxit."

Rem quidem *Antichriſti* nomine ſignificatam convenire Romano Pontifici à Janſenianis de Chriſti gratia dogmatibus averſo, indubitatum in nova Eccleſia eſt; ſapientioribus ibi tamen non probatur appellationis iſtius in ſcriptis publicis divulgatio; quia delicatis quorumdam auribus *Antichriſti* nomen duriuſculè ſonat.

Mitiùs loquendum ſibi cenſuit Hammius Beruliani in Belgio Oratorii tironibus Præfectus, vulgò Magiſter Novitiorum. Is anno 1703. epiſtolâ ad Queſnelli Secretarium datâ die 28. Januarii: *Romanos* [inquit] *ni Clerus Hollandiæ adorarit, hoſtes inveniet implacabiles. Gens illa nulli cedere novit; at per fas nefaſque univerſo dominari. An à vero aberraverit, qui proditurum indè Antichriſtum aſſeruit, cujus nota primaria dominandi libido eſt, judicent alii.*

Qua methodo loquendi, ut patet, plus datur intelligi, quàm exprimat oratio. Quantumlibet autem inter ſuos Scriptor hic audiat *Zeloſus maſculus pro Sancto Cornelio* Janſenio, & Janſenizantium libellorum inter tirones venditione, eos novis dogmatibus haud ſegniter inſtituiſſe deprehendatur; non exiſtimo tamen ita fuiſſe ſcripturum, ſi Literas Archiepiſcopo tradendas præſagiiſſet.

In ſequentibus Gerberonius potiſſimùm exagitat juramenti Formulam, ab Alexandro VII. præſcriptam adverſus quinque hæreticas Janſenii Propoſitiones: juxta quam non extraneo quodam & fictitio abjiciuntur ſenſu, ſed proprio authoris prout in ipſo Janſenii volumine perſpicuè conſpiciuntur traditæ, & inculcatæ modis plurimis. Propterea Formulam hanc Janſenianæ hæreſi fatalem horrent univerſi novæ ſectæ Diſcipuli, præter eos, qui a Queſnello & iſtiuſmodi perditiſſimis Magiſtris, omni formidine & religione ſepoſitâ, pejerare didicerint.

Contra Formulam hanc Gerberonius pag.
215." Nihil eâ [inquit] irregulare magis erat,
„ nihil magis injuſtum, quàm exigere puram
„ & ſimplicem ſubſcriptionem, ut exigunt Ro-
mani Pontifices, & omnes Epiſcopi in Belgio
& Galliis orthodoxi. Pag. 277." Qui fervidi pro
„ exigendo juxta Formulam juramento ſunt,
„ modum in eo reperiunt, inordinatis affecti-
bus

„ bus ſuis accomodatiſſimum,eoque propen-
„ ſiſſimè utuntur, ut eis,quos malè oderint,
„ perniciem accerſant „.

Ibidem " . Simplices & imperiti ,
„ quibus perſuadetur , præſtanda Recto-
„ tibus obedientia cæca , intrepidè ju-
„ rant , rati ad moderatores Eccleſiæ perti-
„ nete , ut Deo reſpondeant , eòque jurant
„ confidentiùs, quò cæcitas eorum major eſt,
„ & quo minùs intelligunt gemina hæc Au-
„ guſtini monita : *Væ cæcis ducentibus* ! *Væ*
„ *cæcis ſequentibus* : & iſtud S. Petri *Melius*
„ *eſt obedire Deo , quàm hominibus* .

Pag. 278. " Soli verâ præditi ſapientiâ ,
„ ſoli honeſti , & expertes cupiditatis , ſoli ,
„ quibus eſt religio & timor Dei, ſoli quibus
„ eſt mens candida , ſoli denique qui nolunt
„ temerè judicare de proximo, ſoli, inquam,
„ illi quando Alexandrinæ Formulæ exigi-
„ tur ſubſcriptio , omni perſecutionum ge-
„ neri exponuntur " . Quia ſoli illi tecuſant anathema dicere quinque Propoſitionibus, prætcrquam ſenſu aecepris Lutherano, Calviniano, & exotico, qui Propoſitionibus minimè proprius; ſed *alienus* eſt, neque ad eundem, niſi *maligna* valet eas interpretatio *pertrahere* . Ita pridem ſenſum illum à Janſeniſtarum ad Innocentium X. Legatis declaratum legimus in eorum libello ſupplice, qui ab eodem Pontifice anno 1654. 23. Aprilis condemnatus eſt ſub hoc titulo, *Breviſſima quinque Propoſitionum in varios ſenſus diſtinctio &c.*

Juramenti Formulam , tam maturo conſilio à Pontifice conceptam,communibus Gallicanorum Antiſtitum penè omnium applauſibus & ſubſcriptionibus probatam vidimus, authoritate etiam Regiâ & Senatûs totâ promulgatam receptamqe Galliâ, extra Galliam autem à nullo Antiſtite niſi unico in partibus Infidelium Sebaſteno Arnaldi & Sociorum artibus peſſumdato, vocatam in defectûs vel minimi ſuſpicionem. Talem autem Juramenti normam rejicere publicè velut noxiam & falſis teſtimoniis ac perjuriis infamem, ſi non ſit *erigere ſe contra authoritatem* , *aut ſcindere unitatem* , neceſſe eſt cæcutire mecum Theologos Eccleſiæ Catholicæ univerſos .

Abſque animadverſione brevi prætereundum non eſt perniciosiſſimum mendacis Hiſtorici artificium , quod continet citata a me lacinia ex pagina ejus 278. *Illos* ſcilicet *ſolos propoſitâ juramenti formulâ fieri perſecutionibus obnoxios , quibus religio eſt , ſapientia , honeſtas remota à cupiditate &c.*

Cujus antecedentis ſi veritas ſupponatur , concluſio manifeſta eſt , omnes Pontificibus & Epiſcopis juramentum illud exigentibus rebelles , hoc ipſo habendos eſſe tanquam omnibus præditos virtutibus , quæ in antecedente poſito recenſentur . Quis autem utriuſque ſexus hypocrita , quis ſuperbus famam aucupans ſapientis , honeſti , ab omni cupiditate alieni , ac prorſus Sancti , prout à Gerberonio deſcribitur , nolit inpoſterum rejicere Alexandri VII. formulam? Quis Epiſcopo, vel etiam Pontifici profeſſionem illam fidei contra Jenſenium poſtulanti obediat, vel non reſiſtat etiam publicè ?

Denique ne Gerberonianæ Hiſtoriæ nos nimium diſtineat relatio , ſuperſedeo adducendis locis plurimis , quibus libros peſtiferos à Sede Apoſtolica condemnatos , ſupremis judicibus inſultans, non ſine elogio citat, atque deterſis quodammodo cenſuris reſtituit . Sic tota Gerberonii de Janſeniſmo Hiſtoria , non apparet aliud , quàm contextus perpetuus irreverentiæ , & rebellionis contra Decreta Apoſtolica , etiam totius Eccleſiæ conſenſu partim expreſſo , partim tacito conſecrata .

Poteritne adhuc nobis illudere tot experimentis convicta novæ ſectæ hypocriſis , magnificè prædicans ſuorum in toleranda pacificè excommunicatione & anathemate , etiam injuſto modeſtiam ac fortitudinem , quæ præclara Pauli Apoſtoli imitatio ſit , abhorrens maximè ab omni *authoritatis* contemnendæ ſpecie , *aut ſcindendæ unitatis* ?

CAPUT XIII.

Qualis initio ſeculi 18. fuerit Queſnelliſtarum in Hollandica Miſſione erga Apoſtolicam Sedem reverentia ; quàm pacifica in tolerandis ejus Decretis ſubmiſſio .

1 SI qualiſcumque de Queſnello hactenùs memorata contra Sedem Apoſtolicam rebellio terminum habuiſſet ante Pontificatum Clementis XI. condonanda fuiſſet ſuperioris ætatis veluti minùs maturæ aberratio ; verùm ad ultimum uſque ſenium productâ pertinaciâ , contemptis proculcatiſque Clementis XI. pro ſana doctrina, & fidelium ædificatione Sanctionibus tot clariſſimis , & ſaluberrimis, quis locus ſupereſt excuſationi ? Obcæcatio ubique nimium voluntaria eſt .

Pontificatum illum toto primo biennio non parum occupatum tenuit diſcuſſio gliſcentium in Miſſione Hollandica novitatum . Examinis fructus fuit ſuſpenſio & poſtea depoſitio Vicarii Apoſtolici. Erat is Archiepiſcopus Sebaſtenus , Janſeniſtarum ut in citra

eorum

corum legimus, *Pater Boniſacius*. Inſido hoc vineæ Batavicæ cuſtode renovatum quodammodo eſt in Janſeniſtarum opuſculis, quidquid ferè utroque ſeculo ſuperiore Calviniſtarum & Lutheranorum rabies contra Sedem Apoſtolicam dictavit.

De multitudine quoque ſcriptionum meritò dubites, fueritne copioſior priorum tempore hæreticorum, an primo latæ contra Sebaſtenum ſententiæ decennio. Quiſquis in nova ſecta aliquo viſus eſt talento præditus componendi ſive latinè, ſive vernaculè, noluit illud eſſe eo tempore otioſum, juxta illud quod Matthæus Rouvroii ſcripſerat §. 9. & 10. de fine: *Negamus in adultis dari habitus otioſos ſive bonos, ſive malos, ſive ſupernaturales, ſive naturales*.

Ne autem infinitam iſtiuſmodi vindiciarum farraginem diſcutiendo, lectoris abutar patientiâ, meque parum utili fatigem labore, nonniſi pauca decerpam contra Sedem Apoſtolicam ſpecimina. Repetendum aliquid, quod de Sedis Apoſtolicæ contra Sebaſtenum ſententia referre cæperam in fine tomi tertii.

Anno 1704. die 3. Aprilis Feria V. Decretum prodierat, quo " Sanctiſſimus Dominus Noſter Clemens XI. declarationem " Archiepiſcopi Sebaſteni, & ejuſdem Reſponſiones ad ſcriptum varia accuſationum capita continens, juſſu Eminentiſſimorum Deputatorum ei traditum, prævio eorumdem [libellorum] examine, habitâque ſuper illis relatione, & cenſurâ à pluribus in Sacra Theologia Magiſtris, ad id ſpecialiter deputatis, necnon auditis præfatorum Eminentiſſimorum Cardinalium ſuffragiis, prohibendos, atque damnandos cenſuit, prout præſenti decreto damnat & prohibet, uti continentes doctrinas & aſſertiones ad minimùm ſuſpectas, ſingulares, atque Eccleſiaſticis Conſtitutionibus repugnantes, quibus Chriſti-Fideles in jam damnatos errores induci poſſent ".

In fine prohibitionis additur: *Sub pænis in Indice Librorum prohibitorum contentis*, qualis hic juxta Regulam decimam eſt *excommunicatio*, quæ tranſgreſſione *ſtatim incurritur*.

De ipſo autem Sebaſteno in Clementis XI. ſententia, ut S. Officii refert Congregatio, ſic legimus " Ipſum verò R. P. D. " Archiepiſcopum Sebaſtenum, eò quod poſt diuturnam ac plenam totius cauſæ diſcuſſionem Apoſtolicæ Sedi quoad ea, de quibus fuerat denuntiatus, minimè ſatisfecerit, ab omni Hollandicarum Miſſionum Regimine, dudum ei ad ejuſdem Sedis beneplacitum commiſſo, & à quo nuper ſuſpenſus fuerat, penitùs removendo, Sanctitas Sua ad alterius Vicarii Apoſtolici deputationem in ejus locum liberè procedi, ac proindè hac de re in Congregatione negotiis propagandæ Fidei præpoſitâ, juxta ſolitum agi mandavit ".

Diſpiciendum modò ſupereſt, quàm *pacificè* Janſeniani illud contra libellos *anathema*, & Sebaſteni à Vicariatu Apoſtolico depoſitionem tulerint, an non *erexerint ſe contra authoritatem, aut ſciderint unitatem*.

Antequam Sebaſtenus Rnmâ in Hollandiam rediit, neſcio qua arte elicuit ex Secretaria alicujus Eminentiſſimi Epiſtolam, antè annos aliquot ad eundem à quodam Miſſionatio, poſtea ad munus Vicarii promoto, confidentiùs ſcriptam, in qua durius quidpiam exprimebatur de Nobili Acatholico, Orthodoxis, qui illic Pontificii vocantur, maximè contrario. Suſpicabatur author epiſtolæ, neſcio quo fundamento, eum Janſeniſtarum largitionibus & fraudibus contra nos ampliùs concitari. Hac epiſtolâ Sebaſtenus iuxta nouas, & Chriſti Eccleſiæ hactenùs ignotas charitatis regulas uſus eſt, ut eâ Ordinibus Hollandiæ, ipſique Nobili exhibitâ, ſuccedentem ſibi Vicarium Apoſtolicum, non ſolùm à gradu dejiceret, ſed graviore etiam curaret affici ignominiâ, niſi is fugâ præcipiti ex ditione ſe Hollandica præripuiſſet.

Solius novi Vicarii exilium minimè ſufficiens fuit, graviorem ſpirantibus ultionem Janſeniſtis: ſed procurauda etiam fuit omnium ex tota Hollandiæ Provincia ejectio Jeſuitarum, aliorumque novo obedientium Vicario. Ne in Brabantia quidèm Auſtriaca ipſi Pontificis Internuntio, & adhærentibus ei Sacerdotibus catholicis licuiſſet ſubſiſtere, ſi anti-Romanis iſtis Miſſionariis par fuiſſet potentia furoti. Vidimus enim aliàs ſcribentem ex Hollandia Miſſionarium ad Secretarium Queſnelli anno 1703. die 28. Maii diſponi omnia ad *liberandos miſeros Lovanienſes oppreſſos, & ejiciendum Pontificis Internuntium, eum omni illa hominum fæce*, ſive, ut in Gallico eſt *TOUTE CETTE CANAILLE, qua viros opprimit honeſtos*.

Interim Queſnellus *Monita* edidit, quæ vocare ipſi placuit *ſincera ad Provinciarum Fœderatarum Catholicos* anno 1704. Illic ubique emicat ſingulare *pacis* Janſenianæ ſtudium cum ejuſdem generis patientiâ, nec minùs mirabili reverentiâ Pontificiæ *authoritatis*, cum ſimili *ſcindendæ unitatis* horrore.

Pag. 68." Pronuntiatur (inquit) adverſus Seba-

„ Sebaſtenum ſententia ignominioſa, & tam
„ ignavus reperietur quiſpiam, ut applaudendo & approbando, ſe participem reddat ſucceſſuum, quos Factio Jeſuitica iniquiſſimis machinationibus enixa eſt? ... Affligitur Archiepiſcopus tam ſuavis, ut corda raperet Scytharum & Arabum, quamvis tam reus foret, quàm reverà eſt innocens„. Pag. 98. " In *Declaratione* Sebaſteni & ejuſdem ad accuſationum capita *Reſponſionibus*, ubique prudentia elucet & modeſtia, doctriua ſimùl pura & irreprehenſibilis; Decretum autem eas damnans obſcurum adeò & ænigmaticum eſt, quàm Oracula Idolorum „.

Pag. 99. " Tale Decretum dicere *accuratum*, quemadmodum de examine prævio, in ipſo affirmatur Diplomate eſt nugari „.

Pag. 112. " Si Cenſores auſi fuerint proferre in medium *doctrinas illas, & aſſertiones ſingulares*, dilucidè apparebit, non eſſe alias, quàm tradi ſolitas à viris doctiſsimis, & ſanctiſsimis, qui unquam Eccleſiam illuſtrarunt, fundati præ cæteris in doctrina Patrum & Scripturarum „.

Ibid. " Quamdiù non explicabitur, quænam ſint *Conſtitutiones* illæ *Eccleſiaſticæ*, & in quo Archiepiſcopi noſtri Aſſertiones ipſis repugnent, omnes æqui arbitri adſcribent Cenſuras illas calumniis eorum, quibus Eccleſia noſtra odio eſt „.

Pag. 103. " Evidens eſt, non Archiepiſcopum propter ſcripta; ſed hæc propter Archiepiſcopum condemnari „.

Ita Queſnellus diſcipulos ſuos docet & ſocios *pati in pace excommunicationem & anathema injuſtum*, quale hic, ſi Queſnello credimus, infligitur Sebaſteni ſcriptis, eaque, contempto anathemate, retenturis aut lecturis. Queſnellus autem legi, retineri, approbari deſiderat ab univerſis: neque id ipſi eſt *erigere ſe adverſus authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

Longè plura in *Monitis* iſtis ſunt, quæ temeritate non cedunt ſuperioribus. Sic pag. 113. " *Ad minimum* (quod cenſuris in definitione Pontificia additur) vix ullus intelligir, & obſcuritate ſuâ ſolùm auget judicii iniquitatem, novâ additâ cenſuris nequitiâ „. Ità Cenſurarum, ipſorumque Cenſorum, quibus non habet Eccleſia Superiores, Cenſorem Queſnellus propriâ ſe authoritate, ſeu temeritate conſtituit; Sed quid non authoritatis tribuit hæreſis & hæretica ſuperbia novæ Apoſtolis Eccleſiæ?

Pag. 116. " Timor ne doctrina, quæ in Sebaſteno proſcribitur, inducat in errorem, panicus eſt, aut ſimulatione potiùs affectatus, ut ab ea tanquam noxia populi avertantur „. Pag. 118. " Ethica Sanctorum Patrum atque Evangelii eſt, quæ doctrinæ ſingularis & pravarum nomine opinionum à Cenſoribus appellatur „. Undè concludit anthor pag. 128. Manifeſtum eſt, ſententiam illam prorſus irritam eſſe, atque omni deſtitui effectu, niſi quem vis injuſta expreſſerit „.

Ibidem " omnia (inquit) exotica ſunt in hoc judicio. Poſtquam ſatis & plenè inſtructa cauſa apparuit, reus tantùm ſuſpenditur „. Locum hìc in Queſnello obtinet vulgare dictum: *Oportet mendacem eſſe memorem*, Quomodo enim Queſnelli opinione *tantùm ſuſpenditur*, qui pag. 132. agnoſcitur *dejectus è gradu*? Sic nempe illic dicitur *Judicium ſine forma*, *degradatio ſinè Juſtitia*.

Et ipſa Pontificiæ contra Sebaſtenum ſententiæ verba nimium manifeſta ſunt mendacii iſtius Queſnelliani convictio: *Archiepiſcopum Sebaſtenum, eò quod poſt diuturnam ac plenam totius cauſæ diſcuſſionem Apoſtolicæ Sedi, quoad ea, de quibus fuerat denuntiatus, minimè ſatisfecerit, ab omni Hollandicarum Miſſionum Regimine ... à quo nuper ſuſpenſus fuerat, penitùs removendo, Sanctitas Sua ad alterius Vicarii Apoſtolici deputationem in ejus locum liberè procedi, ac proindè hac de re in Congregatione, negotijs propagandæ Fidei præpoſitâ, juxta ſolitum agi mandavit*.

Ad illud quod de factione Jeſuitica Queſnellus comminiſcitur, quaſi ei tribuendum ſit, quidquid contra Sebaſtenum à Sede Apoſtolica conſtitutum eſt, reſpondere poterit Jeſuita quilibet quod S. Bernardus de Petro Abailardo, cujus condemnatio ab hæretici fautoribus, Doctori Melliſluo tribuebatur, *Ego non eum accuſo apud Patrem, eſt qui eum accuſet liber ſuus*. Ità S. Doctor ad Guidonem Cardinalem epiſt. 192.

Attamen errores ex Abailardi Libro excerptos ad Innocentium miſerat, ut in Literis hujus Pontificis legimus, quæ inter epiſtolas S. Bernardi collocantur numero centeſimo nonageſimo quarto. *Dolemus* (inquiebat Pontifex) *quoniam ſicut Literarum veſtrarum inſpectione, & miſſis à Veſtra Fraternitate nobis errorum Capitulis, cognovimus, in noviſſimis diebus, quando inſtant tempora periculoſa, in Petri Abailardi pernicioſâ doctrinâ, & prædictorum hæreſes, & alia perverſa dogmata Catholicæ fidei obviantia pullulare cœperunt. Verùm in hoc maximè conſolamur, & Omnipotenti Deo gratias agimus, qui in partibus noſtris, pro Patribus tales filios ſuſcitavit ...*

tavit ... qui novi hæretici calumniis ſtudeant obviare.

Non quaſi Petrum Codde Archiepiſcopum, Petro Abailardo in omnibus comparem, ſed ſimilitudinem inter utrumque optaverim fuiſſe minorem. Motæ etiam contra Pelagium tempeſtatis invidia, in Auguſtinum præcipuè conjecta eſt. Sic nempe Julianus, ut apud ipſum legitur Auguſtinum Operis perf. lib. 3. cap. 35. *Totam Italiam factionibus commoviſtis; ſeditiones Romę excitaſtis... poteſtates ſæculi corrupiſtis, ut in nos ſtipula furoris publici arderet: Diſſipaſtis Eccleſiarum quietem: religioſi Principis tempora perſecutionum impietate maculaſtis.*

Unum hìc obiter & veriſſimè dixero, quod in communi omnium ferè Religioſorum Ordinum, etiam Nuntiorum Apoſtolicorum, vicinorum Antiſtitum, plurium è Clero, & populi quodammodò univerſi, cum Oratoribus Principum, clamore & teſtimoniis, quæ Romæ in Sacris Congregationibus authoritate Apoſtolicâ habitis, relata ſunt, nullum penitùs locum habuerit, ulla cujuſcumque Religioſi è Societate denuntiatio.

Hic itaque Ordo reſpondere iſtiuſmodi adverſariis poterit quod Auguſtinus Juliano ibid. cap. 36. *Dicite, quantum poteſtis, omne malum adverſum nos mentientes: Nos tantummodò adverſum vos Chriſtianam fidem & Catholicam defendemus. Et quid opus eſt vobis reddere ſimilia maledicta, & non potius Evangelio credere, atque gaudere, quod ex iſtis falſiſſimis maledictis veſtris nobis merces augeatur in Cælis?*

Dimiſsâ quâ minimè indiget, neque ad præſens pertinet inſtitutum, Religioſi Ordinis Apologiâ, reſpondendum aliquid ad id quod Decreto Apoſtolico objicitur de non expreſſis *doctrinis & aſſertionibus*, quæ ſolo illìc vocabulo communi attinguntur. Ex denuntiationum capitibus quæ Sebaſtenus Romæ ſcripto exhiberi ſibi petiit, & obtinuit, ſatis colligere potuit, quæ diſplicerent. Reſpondit ipſe quidem ad ſingula, ſed non ſicut oportuit, ut ea à ſe amoliretur, aut oſtenderet ſana. In omnibus quoque tum Eccleſiaſticis, tum Laicis Tribunalibus uſitatiſſimum eſt, ut ſcripta aliqua condemnentur cenſuris variis, etſi nulla authoris verba diſtinctiùs referantur: quam Orbis totius conſuetudinem fruſtrà Queſnellus cum ſuis voluerit abrogari.

Nupèr etiam Eccleſia famoſiſſimo didicit experimento, Novatores errata ſua non ut corrigant, ſed ut contra judices vindicent, poſtulare. Ità Queſnellus, prohibito ſuo novo Teſtamento Gallico cum *obſervationibus Moralibus*, adegit quodammodo Pontificem, ut Articulos indicaret, quibus competerent cenſuræ, quas prior Operis condemnatio inflixiſſet: Unde non obedientiæ, ſed rebellionis magis efferatæ occaſio, & materia amplior deſumpta eſt.

Denique Queſnellus in memoratis hactenùs Sebaſteni vindiciis, ſeu *Monitis*, ut vocat, *ſinceris* pag. 165. " Novum (inquit) „ inſtituatur examen; ſed apud judices de „ colluſione cum adverſariis non ſuſpectos, „ non Curiales Romanos; ſed in vicinia „. ubi novo juris ordine à Romani Pontificis ſententia ad Tribunal appellatur Belgicum, & quidem in cauſa Vicarii Apoſtolici. Atque iſtud Queſnello eſt *pacificè pati ſententiam injuſtam, & imitari S. Paulum*, minime verò *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.* Quales autem in vicinia judices poſtulet, non aperit oratio.

Nefas, inquies, eſt dubitare quin intelligat Antiſtites; qui enim inferiores Preſbyteri judicium exerceant in Archiepiſcopum, eumque Sedis Apoſtolicæ in Miſſionibus Vicarium? Omnes porrò Epiſcopi Hollandiæ vicini ſunt partim Belgæ Auſtriaci, partim Germani, quos omnes conſtat Romano Pontifici obſequentiſſimos eſſe, neque aliud reſponſuros, quàm ſeculo quinto Sanctus Petrus Chryſologus Ravennatium Epiſcopus reſpondit Eutycheti, poſtquam is à Flaviano Patriarcha fuerat condemnatus: *In omnibus hortamur te, Frater honorabilis, ut his, quæ à Beatiſſimo Papa Romanæ Civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas; quoniam Beatus Petrus, qui in propria ſede vivit & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio pacis & fidei, extra conſenſum Romanæ Civitatis, cauſas audire non poſſumus.*

Monerem cum S. Cypriano de adulatione minimè ſuſpecto epiſt. 55. *Cogitandum eos eſſe Romanos, quorum fides Apoſtolo prędicante laudata eſt, ad quos perfidia non poſſit habere acceſſum.*

Sed & omnibus in Belgio notiſſimum eſt, omnes illic & ſingulos ditionis Auſtriacę Antiſtites eſſe modò, & fuiſſe eo tempore, quo Sebaſteni cauſa agitaretur, Pontifici Romano obedientiſsimos; nec minùs à Janſeniſtarum novitatibus alienos.

Quos itaque *vicinorum* nomine *judicum* Queſnellus intelligit? Quos contra Sedis Apoſtolicæ ſententiam appellat? Non alios, quàm Acatholicos Hollandiæ Ordines; pro quibus in reſolutione duorum caſuum ab Heuſſenio propoſitorum ita decernit pag. 3. *Proteſtantes longè magis idonei ſunt, ut*

de cauſa Sebaſteni, eique adhęrentium Paſtorum judicent, quàm Romani, quià (inquit) *tota contra reos accuſatio fundatur in famoſis adverſariorum ſcriptionibus, & tota de ſactis facilè dignoſcendis controverſia eſt. Libelli totâ patriâ diſperſi ſunt: ad Magiſtratus pertinet in eos inquirere, & in authores quietem Reipublicę perturbantes.*

Etiam nobis vel ex eo maximè ad Dominos illos recurrere licitum eſt, quòd Sebaſtenus omnibus ſibi objectis Romæ accuſationum capitibus reſponderit, diſſolvens ſingula liquidiſſimè, & nihilominus pergunt Romani eum, ejuſque ſocios, veluti complices opprimere, nullo contra eos formato judicio legitimo, ac ne indicatis quidem accuſationum articulis.

Quot hìc verba, tot mendacia ſunt apertiſsima. An Sebaſteni Romæ compoſita & typis edita *Declaratio*, & *Reſponſiones ad ſcripto traditas ſibi accuſationes*, contineant *Doctrinas, & aſſertiones* nonniſi ſanas, ut à Queſnello prætenditur; an verò *ad minimùm ſuſpectas, ſingulares, atque Eccleſiaſticis Conſtitutionibus repugnantes, quibus Chriſtifideles in jam damnatos errores induci, ac pravis opiniomibus inſici poſſent*, minimè eſt Quæſtio facti, ſed juris Eccleſiaſtici & maximè Pontificii: neque à libellis Sebaſteno adverſantium; ſed ipſius Archiepiſcopi Sebaſteni pendens: minùs etiam ab Hollandis Proteſtantibus decidenda. Quis hìc mihi non annuat, præter eos, quibus cum Calviniana potiùs, quàm cum Romana Eccleſia in dogmaticis & Religione conſenſio eſt?

Sebaſtenus toto quo Romę fuit biennio, quantum voluit, & ſubindè pluſquàm voluit, auditus eſt, cum omnibus, quos ſecum duxerat, itineris & defenſionis ſociis; in ipſum tamen ſolum & ejus libellos Romæ editos, lata à Pontifice ſententia eſt.

De Vicarii Apoſtolici munere Sanctiſſimus jure ſuo, & ratione maximè legitimâ diſpoſuit, & Provicariis, à Vicario antea conſtitutis, abrogata pariter authoritas eſt; neque in eo quidpiam eſt, quod Pontificis Maximi non ſit congruum poteſtati. Delegante ſiquidem depoſito, ſubdelegatorum ab eodem authoritatem ruere compertiſſimum eſt.

Ratio tamen etiam multiplex non defuit; in primis notiſſima eorum cum Sebaſteno & quibuſdam Gallis Novatoribus contra communem Eccleſiæ doctrinam, & Sedem Apoſtolicam conſpiratio.

Eamdem Pontificis ſententiam aggreſſus eſt *Ægidius Candidus*, nomine *Jani Parrhaſii*, Notis Latinis, quæ Gallicis Queſnelli *Monitis* perſimiles ſunt, ſubindè magis temerariæ; qualis eſt hæc pag. 3. " Archiepiſcopi Sebaſteni cum Romæ eſſet, cauſa „ decem Cardinalibus deputatis fuit commiſſa, non coram Inquiſitione agitata. „ Cur poſt viri diſceſſum ad iſtud Tribunal, „ coram quo cauſam non egit, eſt translata? Inquiſitionis Tribunal Gallia non „ agnoſcit, neque illius Decreta vel optima recipit. Sub aliis Principibus Romano-Catholicis robur non habent, niſi „ Principis *Placitum*, ut loquuntur, acceſſerit.

„ Nec immeritò, cum *Inquiſitio* non juris ordinem; ſed alium ſpecialem ſoleat „ ſequi: Quantoque Epiſcopalis dignitas „ eſt præcellentior, tanto majori jure poſſunt poſtulare, ut eorum cauſæ aliâ ratione diſcutiantur, & definiantur „. Quoniam Ægidius Candidus *Notarum* author agnoſcitur, malo lapſum hunc ſolitæ temeritati adſcribere, quàm exquiſito ſtudiosè mendacio.

Omnibus nempe geſta à Sebaſteno Romæ non ignorantibus liquet, eum antequam Româ diſcederet, ultrò à Pontifice petiiſſe, ut cauſa ſua tam infelicem nacta ſucceſſum in decem Cardinalium cætu, cujus ipſe judicio à Vicarii munere ſuſpenſus fuerat, deferretur ad Congregationem S. Officii, ſeu Inquiſitionis Tribunal. Poſtulationi ægrè annuit Sanctiſſimus Dominus, veritus ſcilicet, ne videretur de illorum decem Cardinalium juſtitiâ aut ſapientiâ dubitare; ut tamen omnem Reo ejuſque fautoribus anſam adimeret querelarum, & quia utriuſque ſcripti dogmatici examen ad *Inquiſitores* fidei propriiſſimè pertinebat, conſenſum præſtitit Clementiſſimus Chriſti Vicarius.

Quapropter quidquid hìc contra Tribunal iſtud, velut minùs competens *Janus Parrhaſius* comminiſcitur, non videt ſuo potiùs, quam nobis ſolvendum incumbere Clienti. Quanquam univerſa objectio ſeipsâ frivola eſt: nam neque de Gallicano Præſule, ſed Armenicæ Diœceſios Belgâ, in Belgio commoranti, eoque tanquam Vicario Apoſtolico diſceptatur.

Neque ſententia à ſolis lata eſt S. Officii Cardinalibus; ſed ab ipſo Pontifice, ut ipſa reddit Decreti expreſſio manifeſtum: neque in hoc judicio quidpiam prætermiſſum eſt, quod juris ordo in cęteris exigit Tribunalibus obſervari, ut ipsâ iterum ſententiæ enuntiatione convincitur.

Pro ſua tamen confidentiâ, ut ſolet, temerariâ, author *Notarum* monet pag. 14. " „ Quibus vitiis & defectibus ſic lata ſenten- „ tia ſubjaceat, adeoque ipſo jure pateat eſ-

ſe

„ ſe nullam ; jus proindè Sebaſteno eſſe, lo-
„ cum ſuum & honorem tenendi. Multi me-
„ cum optant, ut ſervatâ, quam Pontifici
„ debemus, reverentiâ, Epiſcopali genero-
„ ſitate, à Pontifice malè inſtructo, & ne-
„ glecto juris ordine in peregrino Inquiſitio-
„ nis judicio, ſententiam in Epiſcopum Bel-
„ gam ferente, appellet ad eundem Ponti-
„ ficem meliùs inſtruendum, & ex ordine
„ juris, ſervatiſque Belgarum legibus, de cau-
„ ſa cogniturum : & tali appellatione inter-
„ poſitâ, regiminis clavum reſumat „.

Tandem inſignis concluſio eſt pag. 16.
„ Ex jam dictis æquus rerum arbiter non
„ malè concludet, præſens Decretum magis
„ ex Jeſuitarum inclementia, quàm à Pon-
„ tifice Clemente emanare, & ob graves de-
„ fectus, quos continet, irritum eſſe. Cùm
„ verò per iſtiuſmodi proceſſus Jeſuitæ pro-
„ dant, quantopere Curiæ Romanæ pomœ-
„ riis amplificandis, ſuoque dominatui pro-
„ movendo incumbant ; tanto magis irregu-
„ laribus eorum conatibus reſiſtendum „.

Hæc eſt prædicata tantopere Janſeniſtarum in tolerandis cum pace ſententiis, etiam *anathematis injuſti* modeſtia, atque demiſſio, hæc *Paulinæ imitatio* patientiæ: adeò remota eſt eorumdem humilitas ab *erigendo ſe contra authoritatem*, adeò averſatur Queſnelli eique adhærentium charitas *diviſionem*.

Similem aliquantò poſt idem *Candidus*, ſi rectè ex ſtylo & audaciâ authorem dignoſcimus, Libellum edidit hoc titulo : *Defenſio Petri Coddæi Archiepiſcopi Sebaſteni adverſus Decretum Inquiſitionis Romæ emanatum Feriâ V. die 3. Aprilis 1704.*

Defenſionis hæc concluſio eſt. " Ego
„ quidem omnia contra Sebaſtenum, tàm
„ circa ſuſpenſionem, quàm circa depoſitio-
„ nem acta, cum jure Divino, ac Naturali,
„ cum Eccleſiaſtico, humano, ac civili pu-
„ gnantia, ac per conſequens nullius robo-
„ ris eſſe, nequaquam ambigo: nec dubita-
„ re poſſunt, qui de cauſa ejus, & canonicâ
„ judicandi formâ penitùs inſtructi ſunt. Sen-
„ tentiam quoque per ſe nullam & irritam,
„ nihil efficientiæ, aut virtutis habere, uni-
„ verſus Theologorum ac Juriſconſultorum
„ cœtus conſentit: è quo invictâ dialexi fluit,
„ Sebaſtenum muneris ſui ab Innocentio XI.
„ impoſiti plenâ authoritate etiamnum poti-
„ ri, neque hanc per molitiones ſub Cle-
„ mente XI. contra ipſum injuriâ commotas,
„ quidquam detrimenti cepiſſe „.

Vel hinc diſce Lector nihil eſſe hiſce novatoribus impudentius; quoties in quocumque Eccleſiæ Tribunali cauſâ ceciderint, quantumlibet in eorum gratiam ſe inflexerint judices, niſi cauſam fidei deſtituendo, eis victoriam conceſſerint, ac plenam diſſeminandi ſua zizania facultatem, neceſſe eſt ab eorum rabie expectent omne genus contumeliæ, quaſi in eo judicio nihil legis Naturalis, Divinæ, Humanæ, nihil ordinis debiti obſervatum fuerit, ſed jura omnia conculcata. Ita omnis, quemadmodum Religio & Fides, etiam juſtitia & æquitas penes ſolos hæreticos eſt.

Sic author Apologiæ pro Petro Abailardo, quæ inter hujus epiſtolas eſt: *Renuntiavit* (inquit) *Apoſtolico Bernardus, & ſtatim à Romana Sede literæ damnationis in Petrum per Gallicanam Eccleſiam volaverunt. Damnatur aureum os illud, promptuarium rationis, tuba fidei, hoſpitium Trinitatis : damnatur, proh dolor! abſens, inauditus, & inconvictus. Quid dicam, quidve non dicam? .... Cujus unquam, Jeſu bone, culpa tam cæcos habuit judices, ut non utrimque cauſæ latera ventilarent? ... Iſti clauſis oculis palpant negotium, & quaſi oculati rerum cognitores, arcu iniquitatis intento, toxicum ſubitò jaculantur.*

Non magis juſta contra Lutherum, ſi ipſi & Sectatoribus ejus credimus, ſententia à Leone X. lata fuit. Sic anno 1520. Hæreſiarchæ defenſor ſcripſerat, ut legitur Tomo 2. Operum Lutheri pag. 35. *Conſtat Romæ rem actam eſſe ſine ordine, vehementer obſiſtente Cardinale S. Crucis & aliis multis ... Eruditi confirmant, multa eſſe in Bulla, quæ ſuſpicionem faciant, eam eſſe ſubreptitiam.* Calvinus etiam *Antidoto* Concilii Tridentini in Præfatione, ait Tridentinos judices fuiſſe *partim ambitione irretitos, partim excæcatos avaritiâ, partim rabie accenſos.*

Auguſtini quoque tempore Julianus Cæleſtium defendens, ut apud Auguſtinum legimus lib. 1. Operis perf. c. 3. queritur, *ſeditionum decreto excluſam eſſe de Eccleſiis cenſuram virtutum.* Iterum lib. 3. contra Julianum cap. 1. Sic Julianus ipſe hæreticus loquens inducitur: *Apud Judices non potuimus agere cauſam noſtram, quia nemo de rebus dubiis bene conſultat, niſi qui ab odio, irâ, & amicitiâ vacuum pectus attulerit, quales non fuerunt, qui de cauſa noſtra judicarunt, qui priùs eam cœperunt odiſſe, quàm noſſe.*

Denique nos rectè monuit Franciſcus Simonis Tractatu de Fraudibus hæreticorum parte 3. Fraude 4.: *Canes videre eſt rabido morſu in ſaxum ſævire, quo ſunt petiti. Caninum hoc habent hæretici, ut alia pleraque, rictum, dentes, latratum, rabiem: eâ gratiâ, ut opinor, à Joanne Apoſtolo Apoc. cap. 22. inter canes foris reſidere juſſi. Si Decretum fidei exierit miſſum, dictatumque divinitùs, involant in Decretum, ipſumque dente male-*

Digitized by Google

dico proſcindunt furenter. *Quidquamne gravius, ſapientius, ſanctiuſque vidit Eccleſia, quàm Nicænum Concilium trecentorum decem & octo Patrum? Uſpiamne Epiſcoporum Synodus Oecumenica Decretum extulit deliberatius, exactiuſve ad amuſſim Apoſtolicæ traditionis, quàm eſt Nicænum illud, quod Eccleſia univerſa pro fidei Symbolo utendum ſumpſit in omnes annos? Attamen inventus eſt Sabinus Macedonianâ ſordens hæreſi Hiſtoricus, qui & authoritatem Nicænorum Patrum enervaret, & Nicænum Decretum pro ſubreptitio, extortove haberet*.

De Sebaſteni autem negotio (cujus toto tempore coràm Romæ ſpectator fui, licèt privatus, non tamen incurius omninò, adverſariorum etiam opinione non otioſus) edicere poſſum, tantâ diligentiâ, ſolicitudine, juſtitiâ ab Eminentiſſimis Patribus & Summo Pontifice in eo proceſſum fuiſſe, ut neſciam an plurium ſpatio ſeculorum, ulla ibi cauſa graviſsima majore ad ſingulos juris apices attentione pertractata ſit.

Noverat Sapientiſsimus Pontifex, neque ignorabat Cardinalium Congregatio, ingenium Sebaſteni, eique patrocinantium in contentiones pronum, & omni cavillationum genere inſtructiſsimum; proindè nullum videri nimium poſſe ſtudium accurationis: Et quidem non defuere ex variis ordinibus Catholici, quibus ſingularis illa, velut nimia, diſplicuit Sedis Apoſtolicæ erga immerentem benignitas; ſed nempe valuerit hìc, quod olim monuit Auguſtinus locum obtinuiſſe circa Pelagianos; quando *illa ingenia, quamvis nefando errore perverſa; non tamen contemptibilia, cum ſtudiosè corrigenda potiùs, quàm facilè damnanda viderentur, aliquanto leniùs, quàm ſeverior poſtulabat Eccleſiæ diſciplina, tractata ſunt*. Sed & cedere oportuit minacibus Acatholicorum ſtatutis, juxta quę interdicendum erat Religionis Catholicæ exercitium, niſi reus ex Urbe in Hollandiam quàm citiſſimè remitteretur.

CAPUT XIV.

Queſnelli & ei adhærentium ab anno 1707. pro rebellibus Miſſionariis contra Sedem Apoſtolicam vindiciæ.

1 CUM nullus eſſet Janſenianæ apud Hollandos audaciæ, & ſchiſmaticis pro Sebaſteno vindiciis finis; ſed manſuetudine Pontificiâ quotidie magis abuteretur rebellium temeritas, conflatus eſt juſſu Sanctiſsimi ingens Catalogus exitialium iſtiuſmodi opuſculorum, quorum tùm lectio, tum retentio prohibetur ſub pœna *excommunicationis* per contrafacientes, ipſo facto, abſque alia declaratione *incurrendæ*, *& à qua* (inquit Clemens XI.) *nemo à quoquam, præterquam à Nobis, ſeu Romano Pontifice pro tempore exiſtente, niſi in articulo mortis conſtitutus, abſolutionis beneficium valeat obtinere*.

Quâ telatâ Pontificis ſententiâ Ægidius de Witte, ſive ut in gratiam Pontificis vocari amat, *Ægidius Albanus*, in Auguſtino Iprenſi vindicato pag.291." Quis (inquit) hujuſcemodi tyrannidis ſpeciem unquam vel „ fando audivit, vel lectione hauſit, vel an„ tequàm facto ipſo innoteſceret, ut apud „ ſenſatos homines poſſibilem, cogitatione „ concepit? Imò quis, tametſi factum vi„ deat, adhùc credat ſibi tam immanem „ Eccleſiaſticæ poteſtatis abuſum per Roma„ num Pontificem potuiſſe fieri „?

Si diſpoſitionem Pontificiam vocare publicè *tyrannidem*, & quidèm iſtiuſmodi, qualis *audita nunquam, aut lecta*, aut ſaltèm, *ut poſſibilis concepta animo fuit*: Si, inquam, iſtud adverſariis eſt: *Pati in pace excommunicationem & anathema injuſtum*, ſi iſtud non eſt *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*, quid inpoſterum in eorum idiomate intelligemus? Lucis, ſcilicet, vocabulo, tenebras oportebit credere, lucem autem nomine tenebrarum.

Nobis proindè majori jure orietur admiratio, quomodo reperiantur homines adeò ſtolidi, ut circumveniri ſe patiantur ab hypocritis, quorum ſimulationem tam perſidam, tam frequentem habeant exploratam. Hìc quoque egregiè partes ſuas agit Queſnellus anno 1708. edito palàm Opere, cui titulum fecit: *Abuſus & Nullitates Decreti Romani dati 4. Octobris 1707. circa cauſas Eccleſiæ Catholicæ in Provinciis Belgii Fœderatis*.

Illic pag.9.ait": Qualiſcumque ſit ſen„ tentia, ſemper nihilominùs erga authori„ tatem, à qua dimanavit, debita ſervanda „ eſt reverentia, eò major, quò magis illa „ ſacra ſit. Cum autem Pontificia ſit ſupre„ ma, quæ obvenire homini in terris queat, „ oportet etiam, ut quantumlibet juris eſſe „ valeat conquerendi, & defendendi ſe ad„ verſus authoritatis ejus abuſum, præſtetur „ ſumma modeſtia, & maximè reverenter, „ ut eximia ejus dignitas poſtulat „.

Quantumcumque ſpecioſa aliquibus ea appareat Oratio; præter fucum tamen, & fallaciam nihil continet; ſi propoſitum attenditur authoris; Eodem hìc ſcilicet opere non ſolùm ſententiam Pontificis; ſed ipſum quoque

Digitized by Google

que Sanctiſſimum contumeliis proſcindit. Sic pag. 219. Decreti injuſtitiam Queſnellus tribuens paſſioni odii, & ſpiritui vindictæ, ait, „ Nihil ſimile timendum à Pontifice qui erit „ prædítus ſapientiâ & traditionis notitiâ, „ qui poteſtatis ſuæ limites agnoſcet, qui in- „ tellectum non circumferet, Canoniſtarum, „ & ſcholaſticorum illuſionibus occupatum, „ neque ambitione corruptum &c. „.

Quæ omnia quid aliud cuivis rationis compoti ſignificant, quàm Clementis XI. iniquam, Pontifici meliori, qui futurus deſcribitur, oppoſitionem? Hâc Clemens XI. minimè obſcurè deſcribitur coloribus turpiſſimis, velut expers ſapientię, ignorantiſſimus traditionis, ſuperbus, poteſtatem ſibi arrogans nullis limitibus circumſcriptam, Canoniſtarum & Scholaſticorum adulationibus deluſus, inflatus ambitione, corruptus &c.

Unde ſuperior venerationis commemoratio non diſſimilis videbitur ei, quâ humillimum te famulum profitereris illius, quem contunderes interim pugnis, aut pedibus protereres. Talibus *reverentiæ* ſpeciminibus liber Queſnelli plenus eſt. Audi verò excuſationem ejus fatuam, & certè ſolis fatuis Lectoribus circumveniendis idoneam pag. 11. „ Inter cupidos iſtos & iniquiſſimos dignita- „ tis Pontificiæ adulatores haberi cupio „ iſtiuſmodi Cenſurarum, Decretorum, Bre- „ vium architectos, non autem Pontifices „ ipſos, neque Sedis Apoſtolicæ Tribunal, „ quoties verbis utor durioribus, ſubindè „ neceſſariò adhibendis, ut cenſurarum „ ſnarum iniquitatem percipiant & impe- „ ritiam „.

Pag. 20. " Abſolutiſſima & ſuperabun- „ dans Sebaſteni juſtificatio eſt, quòd inau- „ ditus fuerit condemnatus „.

Pag. 21. " Qui profectò error intolerabi- „ lis eſt, & irritam reddens latam contra „ ejus ſcripta ſententiam „.

Pag. 22. " Poſt eam, quæ inflicta fue- „ rat die 3. Aprilis 1704. & prodierat in pu- „ blicum die 7. Maii proximè ſecuti, quâ „ etiam injuſtiſſimè depoſitus eſt, oportuit ad „ ſuperefluentem injuſtitię menſuram conde- „ mnari illa iterùm triennio poſt, & quidem „ Decreto non minùs violento; imò magis „ ſcelerato; quia vindiciæ interim editæ, „ quæ priùs Decretum convicerant de ini- „ quitate, debuiſſent Cenſores ſuffundere „ pudore, & ſaltem redigere ad ſilentium „.

Pag. 27. " Poteratne Sebaſtenus ſilen- „ tium tenere circa ſententiam injuſtam „ adeò, & Epiſcopali ordini ignominioſam? „ Fuiſſet illud manifeſta nimium prævarica- „ tio. Locutus igitur eſt: Scripſit Gregi ſuo „ epiſtolas ad ſiſtendum ſcandalum Romano „ Diplomate excitatum. Edita ab Antiſtite „ expoſitio ſimplex eſt, modeſta, pacifica, & „ ad exceſſum uſque reverens. Denique „ comparuit Declaratio ejus Apologetica, in „ quam mox furentium inſtar, Pontificii „ Cenſores erupere, in eamque ſtrinxere ana- „ thema, quod Brutum fulmen Plinius „ appellaſſet „.

Ubique conſpicis, Lector Catholice, infrunitam Scriptoris ſchiſmatici temeritatem, quem nunquam pudeat, nunquam tædeat repetere mendacia convictiſſima, & calumnias maximè frivolas pro veritatibus quaſi Evangelicis venditare. Te verò forſitan pigebit declamationibus adeò maleſanis ſolâ ferè phraſium & figurarum varietate diverſis, tanto tempore diſtineri, ut me certè oppidò fatigat iteranda ſæpiùs reſponſio.

Non tamen omninò fruſtraneus apparet, qui à me ſuſcipitur deſcriptionis labor; quia exitialis adverſariorum hypocriſis, tot ubique ſe prodens indiciis, non poterit inpoſterum fallere, niſi volentes. Quomodo de evibrata in Sebaſtenum, velut inauditum, ſententiâ accuſari poteſt Apoſtolica Sedes, quæ, licèt omnium Ordinum querelis gravibus excitata, judicium tamèn ſuſpendit uſque in adventum ejus, & quamcunque idem poſſet expetere ampliſsimam defenſionem?

Notum omnibus eſt, & typis ſæpiùs vulgatum, ab ipſis etiam Sebaſteni fautoribus, eum ultrò fuiſſe ab Innocentio XII. ad Apoſtolorum limina benigniſsimè invitatum occaſione anni Sancti. Verùm Sebaſteno, propter animum non benè ſibi conſcium, exquiſitis undique obtentibus iter ſubterfugiente, converſa in præceptum Pontificia invitatio eſt, & interpoſitâ pęnâ depoſitionis à munere Vicarii Apoſtolici, Sebaſtenus Romam pergere compulſus: Subminiſtratum illi conveniens viaticum, atque in ipſa Urbe ſolitum pro victu ſubſidium toto, quo Romæ perſtitit biennii decurſu. Semper & ubique humaniſsimè exceptus, auditusque eſt à Pontifice, Cardinalibus, ac cęteris Romanæ Curiæ Adminiſtris, tota cauſa coram ipſo reo diſcuſſa diligenter, atque æquiſsimè expenſa.

Diuturnioris tandem examinis impatiens ipſe reditum in patriam accelerare aviduſsimè deſideravit; cujus cum ſibi copia non fieret, merueretque non temerè, ne illic detineretur perpetuò, patrocinium imploravit Præpotentium Hollandiæ Ordinum, à quibus eum quantocius remittere Pontifex coactus eſt, niſi mallet claudi templa omnia, ſive ut ibi vocantur, *Oratoria* Catholicorum.

Quæ

Quæ hic memoro, certa & comperta omnibus ſunt; nemine quidpiam vocante in dubium. Scripta à Sebaſteno Romæ compoſita; illic ipſo degente examinata ſunt in Congregatione Cardinalium partim S.Officii, partim Propagandæ Fidei; cum autem examinis effectus fuerit ſuſpenſio à Vicariatu, Sebaſtenus antequam ex Urbe diſcederet, ut aliàs indicavi, expetiit à Pontifice Clemente XI. ut Congregatio S.Officii novum de ſuis lucubrationibus examen inſtitueret: obtinuit poteſtatem, ſed non quem ſperaverat novi examinis ſucceſſum, utpotè ſuſpenſione illic non ſublatâ; ſed in abſolutam, atque perpetuam commutatâ depoſitionem.

Et adhùc nobis Queſnelli occinit impudentia, latam Romæ ſententiam in non auditum.

Scriptæ poſtmodum à reduce in Hollandiam & typis editæ literæ, pro ſua contra Sedem Apoſtolicam defenſione, ut manifeſta erant *erectio* Rei *contra authoritatem & ſciſſio unitatis*, à ſolo merentur ſchiſmatico propugnari. Omne contra Janſenianos anathema, ipſorum judicio irritum eſſe, & bruti fulminis nomine appellari, pridèm ſcivimus; ſed cui hæretico ſui vel ſociorum excommunicatio vel alia qualiſcumque unquam condemnatio juſta apparuit?

Digna autem Queſnelli ingenio, & Janſenianâ pietate eſt ea erga Sedem Apoſtolicam reverentia, quâ *inter cupidos iſtos, & iniquos Pontificiæ dignitatis adulatores numerat iſtiuſmodi Cenſurarum, Decretorum, Brevium artifices, eoſque, non autem Pontificem, aut S.Sedis Tribunal impeti declarat, quando verbis ſubindè utimur* (inquit) *durioribus, ut ſuarum illi Cenſurarum imperitiam & iniquitatem meliùs percipiant*.

Viciſſim & nos cupimus ut Queſnellus meliùs percipiat diſtinctionis ſuæ mirabilem virtutem, ſalvandæ, ut ſimulat, Pontificiæ dignitati, ſuæque erga eam reverentiæ, perquam idoneam; qua cupidi iſti, injuſtique Cenſurarum, Brevium, Decretorum artifices à Chriſti Vicario & Sede Apoſtolicâ ſecernantur, atque hoc modo univerſa improperia minimè lædant Pontificiam adeò venerandam omnibus authoritatem; ſed eâ abutentes iniquiſſimè Miniſtros.

In memoriam itaque revocet ſuperiora tempora tot Provinciis Germaniæ, Franciæ, Belgii luctuoſa. Lutherani erga Carolum V. Imperatorem in Germania; Calviniſtæ in Francia erga Franciſcum, Henricum, Ludovicos reverentiam, quin & obedientiam paſſim vocibus profeſſi ſunt, uti & in Belgio erga Philippum II. Hiſpaniæ Regem, dum interim eos rebellione primùm clandeſtinâ, dein publicâ & præliis atrociſſimis impugnarent.

Decretorum Imperialium & Regiorum prætenſam contra ſe injuſtitiam accuſare ſoliti, bilem omnem videri cupiebant in eorum iniquiſſimos ſolùm evomere inventores. Perſpicua hæc ſunt, & convincendæ Janſeniſtarum hypocriſi contra Sedem Apoſtolicam, atque Eccleſiam rebelli, abundè ſufficerent, niſi ea foret temporum noſtrorum calamitas, pluribus Fidelium exitialis, ut credere malint futilibus hæreticorum, pietatem ſimulantium mendaciis, quàm definitionibus Pontificum accuratiſſimo licèt prævio decretis examine. Pergamus igitur ex ipſis Queſnelli lucubrationibus, nefariam eiuſdem proponere omnium oculis temeritatem.

In eodem prætenſorum *Abuſuum* volumine ita proſequitur pag. 31. " Sunt & aliæ „ circumſtantiæ in Sebaſteni causâ, quæ „ ſententiæ errorem, & muti iſtius Tribuna„ lis ſilentium reddant magis intolerabile „.

Pag. 32."Quicumque Catholicus demen„ tari ſe non patitur calumniis & ſuggeſtio„ nibus ſchiſmaticis eorum, qui Eccleſiam „ Hollandicam in ſuum commodum turba„ verunt, facilè credet, non ſe poſſe, con„ ſcientiâ ſalvâ, ullam Decreti illius, nomen „ Pontificium præſeferentis, habere ratio„ nem. Abſit ut agendi modum tam alie„ num à juſtitia, tam legibus omnibus repu„ gnantem attribuamus Chriſti Vicario. Satis „ cuilibet exploratum eſt, à quibus circum„ detur hodiernus Pontifex deceptoribus, „ Religionem ejus fallentibus, ut ſunt men„ daciorum & calumniarum artifices pe„ ritiſsimi „.

Pag. 34." Dicitur quidèm Sacra Inqui„ ſitio authoritate Pontificum ſic eſſe inſti„ tuta, ut ad indicanda accuſantium, & te„ ſtium nomina non obſtringatur, atque illi „ modus hic eſſe ſolitus Tribunali; verùm, „ reſpondeo modum iſtiuſmodi quantalibet „ authoritate ſtabilitum juri naturæ, & Sacris „ Canonibus eſſe contrarium, in quibus ne„ que diſpenſare Pontifex valeat, neque ſi „ diſpenſet, liber eſſe à prævaricationis cri„ mine in Deum & in Eccleſiam „.

Ita adverſus omnes Romanos Pontifices S. Inquiſitionis cum ſuis regulis fundatores approbatoreſque, adverſus omnes Italiæ, Hiſpaniæ, Luſitaniæ Epiſcopos & Doctores eidem ſe Tribunali, eiſdem legibus ſubjicientes, unus cum ſociis hæreticis ſupra univerſam ſapieus Eccleſiam Queſnellus, *tantillus homo*, & quidèm ſuæ *conſcius tenuitatis*, ut præfatur in epiſtola ad Clementem XI. Latinè

nè & Gallicè data anno 1712. die 22. Julij, & iterùm 22. Septembris, quam digno illuſtrate conatus ſum commentario in Prolegomenis Tomi 1. Sacrum autem illud, & ſaluberrimum Tribunal penes omnes Catholicos, etiam ubi reſiſtente populo introduci non potuit, in majore veneratione eſt, quàm ut Apologiarum egeat præſidio, aut hæreticorum valeat calumniis maculari.

Quid verò ſibi vult Novatoris hujus importuna adeò contra illud vociferatio? Sententia contra complures Sebaſteni vindicias, de cujus Queſnellus, ut ait, *abuſibus, & nullitatibus* conqueritur, non Inquiſitionis eſt, ſed ipſius, ut verba clariſsima teſtantur, Pontificis. Verùm ea Novatorum induſtria eſt, imò mendax nequitia, ut cujus æquitatem judicii nullâ poſſunt ratione veriſimili impugnare, authoritatem imminuere moliantur ſolis tribuendo S. Officii Cardinalibus, quod certè norunt eſſe Pontificis.

Ita Lutherus Leonis X. contra ſe Bullam adſcripſerat Joanni Eckio, & quibuſdam ſibi non faventibus Religioſis, Tomo 2. pag. 35. Bullæ *ſtylus eſt Fratralis, multum abhorrens à ſtylo Romano,* quin exclamare non dubitat, eam eſſe natam Lovanii: in Opuſculo *adverſus execrabilem*, ut vocat, *Antichriſti Bullam, veroſimillimum*, inquit, *eſt, prolem eſſe monſtri illius Joannis Eckii, hominis ex mendaciis, ſimulationibus, erroribus, hæreſibuſque contuſi & confuti. Auget ſuſpicionem, quod idem Eckius talis Bullæ Apoſtolus fuiſſe dicitur Romanus: neque enim tali Apoſtolatu dignior ullus eſt Apoſtolus: atque ſuperioribus diebus audieram, parturiri in Urbe contra me Bullam quamdam diram & ſævam, eodem coartifice Eckio, id quod ſtylus & ſaliva indicant.*

Hoc ſuppoſito quæ ſupereſſe poterit Bullæ authoritas, quam, ut ſubrutam ampliùs conterat, nullum convitii genus eſt, quod in eam non congerat epiſt. ad Leonem Decimum, quæ conſpicitur Tomo 2. Operum Lutheri, Eckium deſcribens, velut *Satanæ Miniſtrum, Chriſti adverſarium, indomitâ gloriæ libidine exſtimulatum, thraſonem glorioſum, ſpumantem & frendentem, non tam primatum Petri, quàm ſuum principatum inter Theologos hujus ſeculi quærentem*; quia ſcilicet Lutherum in Lipſienſi certamine argumentis ſuis arctiſsimè conſtrinxerat, neque ſegniter contra errores ejus quadraginta & unum inſtiterat apud Apoſtolicam Sedem.

Non ideò hæretici Bullas Pontificias ipſis abjudicare conantur Pontificibus, quod eorum Sacroſanctæ aliquid tribuant authoritati; ſed quia hæc in univerſa fidelium Eccleſia habetur maximè venerabilis; Inquiſitores autem fidei apud amantem noxiæ libertatis populum odioſos reddidere fabulæ mendaciſſimæ, & calumniæ deteſtabiles hæreticorum famoſis quaqua verſus foliis divulgatæ, quas dominans in plurimis diſſolutionis amor avidè ſuſcepit.

Exardeſcentis hujus incendii contra Inquiſitores ſcintilla quædam videtur originem præbuiſſe Reuclini legum periti lucubratio, à Quæſitore Fidei accuſata hæreſibus, defenſa autem à pluribus, quàm Eccleſiæ expediret.

De hoc ita Raynaldus in Annalibus anni 1516. num. 85.: *Diſcuſſâ Reuclini causâ, Theologi ut invidi calumniatores, malè audierunt in Aula Cæſarea ... Tum verò apud ſubſellia Apoſtolica non defuere, qui eundem Reuclinum tuerentur, accuſatoreſque ut iniquos deterrerent. Inde verò Cenſorum fidei authoritas ita obſolevit, ut exorientem poſtea Lutherum hæreſiarcham comprimere non potuerint; nam cum Theologi illum judicio cœpiſſent perſequi, univerſa mox Rhetorum ac Poëtarum cohors malevolentiâ ex Reuclinianâ causâ imbuta in Theologos, illi ſe improvidè conjunxit, atque hinc conflatum eſſe turbinem Lutheranum, qui adeò Eccleſiam Dei concuſſit, affirmat conſtanter Albertus Pius.*

Quid denique ſibi vult Queſnelliana illa Tribunalis muti exprobratio, quod neque accuſantium nomina prodat, neque teſtium? Quidquid de eo ſive facto, ſive jure contra Supremam authoritatem temerè prætenſo ſit, nihil ad præſentem attinet quæſtionem; quæ de editorum typis tractatuum eſt, quos Clemens XI. anno hujus ſeculi ſeptimo condemnavit. Etenim quæ neceſſitas, vel utilitas prodendi nomina eorum, qui ea volumina Sedi Apoſtolicæ denuntiarunt? Ipſa ſive pro ſe, ſive contra ſe teſtimonium perhibent, parteſque accuſantium agunt, aut defendentium, prout in ſe doctrinam continent, oculiſque exhibent judicum ſive ſalutiferam, ſive pernicioſam?

Aliis neque accuſatoribus, neque teſtibus opus eſt Sedis Apoſtolicæ Tribunali. Si verò ad Sebaſteni à Vicarii munere ſuſpenſionem, ſecutamque poſtea remotionem, Queſnellianæ hæ intemperiæ reſpiciunt; neutra præſentis Diplomatis effectus eſt, utpotè anterior: neque ad alterutram aliqua concurrere debuit accuſatio, aut teſtimonium, quàm quod Sebaſtenus ipſe noſcitur præſtitiſſe ſcriptis ſuis Romæ in Cameræ Apoſtolicæ typographia editis, atque à ſe ipſi Pontifici & Sacræ Congregationi traditis; uti & ſuo contra

Digitized by Google

tra Alexandri VII. formulam manuſcripto, & ſimilibus vivæ vocis declarationibus.

Addo de priore decem Cardinalium Congregatione, à qua, approbante Innocentio XII. Pontifice, conſtitutum eſt, ut Sebaſtenus Romam evocaretur, Vicariatûs Apoſtolici rationem redditurus, & ſimùl audiendus circa varios denuntiationum articulos: addo, inquam, de ea Congregatione, quod in ea lectæ quidem fuerint complurium denuntiationes contra ejus regimen & ſectatores; ſed ne vel una cujuſpiam è ſocietate, Novatoribus odioſâ.

Aliorum ex omni ferè ordine, ſive Regularium, ſive Secularium tum Cleri, tum Laicorum nomina, ſaltem præcipuorum, minimè ignota fuere Sebaſteno, & Queſnello, quantumlibet aliud vociferentur ad conflandam Sedi Apoſtolicæ invidiam. Satis enim publica reddita eſt epiſtola Archiepiſcopi Ancyrani, Præſulis religioſiſſimi, quâ nihil contra novam ſectam, Sebaſteni patrocinio in Miſſione Hollandica dominantem, exarari fortius potuiſſet. Qui è ſeculari Clero epiſtolæ communi contra eandem ſectam ſubſcripſerint, diſtinctiſſimè compertum habuit Sebaſtenus ex eo, qui, neſcio quâ ſpe, aut formidine, à Pontificiorum caſtris, ad partes tranſiit Novatorum.

Colonienſem Nuntium, & Internuntium Bruxellenſem, uti & omnes, qui ad Ryſvvicenſem pacem convenerant, cum plenâ poteſtate Legatos Principum, Gallis ſolummodò exceptis, ſiniſtra de Sebaſteno eique adhærentibus Miſſionariis teſtificatos eſſe, Sebaſteno Romæ verbis clariſſimis ab ipſa Congregatione ſignificatum eſt, neque ullus in Hollandia ejus aſſecla ignoravit.

In ipſa Miſſione integras Catholicorum parochias novitatum impatientes contra illos Chriſtianæ Vineæ corruptores publicis clamoribus inſurrexiſſe, quem latere potuit Miſsionarium? Exceſſuum, quibus Janſeniana Factio Miſsionem turbare ſolita erat, & quodammodò peſſumdare, ignorantiam ſimulare ſtudioſè Vicarius conatus eſt; cum de iis ac potiſsimùm de Janſenianorum illìc operum multitudine in Urbe à judicibus interrogaretur, familiaris illi reſponſio fuit: *quibus authoribus libelli iſtiuſmodi prodeant neſcio; impedire editiones iſtiuſmodi, ut maximè velim, in mea poteſtate non eſt.*

Verùm edoceri à Sanctis Patribus Sebaſtenus potuit, Paſtorem, cui gregis cura à Domino commiſſa eſt, minimè excuſari, ſi eo ignorante, Lupus Ovile ingreditur & diſcerpit Oves. Sed & affectata ejus ignorantia deprehenſa eſt, atque convicta argumentis certiſsimis, ipſius inter cetera Andreæ Schurii Sebaſteno addictiſsimi Literis, typo editis, quas, antequam divulgaret, recentes & adhùc madidas ſe Præſuli tranſmittere teſtatus eſt, ut ab eo approbatæ ad ceteros ſecuriùs pergerent Lectores.

Ex eodem Epiſtolarum volumine diſcimus callidum Sebaſteni, ſed nequaquam dignum Apoſtolico Vicario conſilium: Optare quidem ſe iſtiuſmodi Operum editiones, ſed non audere publicam concedere approbationem, *propter metum circumvolantium ubique nigrarum avium, & inſauſtum ſemper aliquid crocitantium*; denique cupere ſe, ut editiones, ſe veluti ignorante peragantur. Talium in vulgus emiſsio *Epiſtolarum*, non unum prodidit iniquitatis myſterium: ideoque ab ipſis paſsim novitatum fautoribus imprudentiſsima reputata fuit, ſed à Deo providè & ſalubriter ad ſuæ bonum Eccleſiæ eſt permiſſa, ne plures pergeret hypocriſis Novatorum & perfidia circumvenire.

Proſequendum nobis eſt in prædicata adeò magnificè hìc & alibi à Queſnello, ſuorum *patientiâ* & *pacis* ſtudio in perſecutionibus quantumlibet iniquis: *pati*, ſcilicet, *potius in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Ut nova reperiam patientiæ Janſenianæ ſpecimina non opus eſt ad plures divertere provincias: copioſa ſatis & illuſtria præbent exculti à Queſnello Hollandiæ Miſsionarii. Joannes Chriſtianus Van-Erckel conſtrictus anathemate Apoſtolico cum aliis octodecim ſimilibus è Clero ſeculari Miſsionariis audaciſsimam edidit proteſtationem, ad Nuntium eam dirigens Colonienſem anno 1709. die 10. Julii. Oſtentat ea publicè quàm patientes, quàm pacificos, quàm charitatis & unitatis ſtudioſos alat Queſnelli inſtitutio diſcipulos.

In ipſo exordio adoptatur infamis hæc Eraſini ſententia ex eius epiſt. 477.: *Mundus oneratus eſt tyrannide Fratrum Mendicantium, qui cùm ſint Satellites Sedis Apoſtolicæ, tamen eò potentiæ ac multitudinis evadunt, ut ipſi Romano Pontifici, atque ipſis adeò Regibus ſint formidabiles.* Undè patet concluſio, ex Eraſiniana potiùs & Queſnelliana Eccleſia Apoſtolos eligendos eſſe, quàm ex familiis Religioſis, ſaltem Mendicantibus.

Iſtiuſmodi charitatis & unitatis ſpeciminibus conſtat alius libellus calumniis contra Religioſos pleniſsimus ſub hoc titulo: *Exhibitio hodiernæ praxeos & fraudis Monachorum*, contra Archiepiſcopum ſcilicèt Sebaſtenum,

ſtenum, & ſimiles ei in Hollandia Miſſionarios. Tragœdiæ authores præcipui deſignantur Ordines quatuor Sanctorum Dominici, Auguſtini, Franciſci, & Societas.

Contra Religioſos omnes maledicum ſtylum exerit Joannes Van-Heumen ibidem Miſſionarius; ſed Queſnellianæ ſcholæ diſcipulus maximè genuinus, in epiſtola ad Patrem Ægidium Glabais Franciſcanum, Religioſis ſui Ordinis Præfectum, ab authore typis editâ. Pag.4. ait: *Monachos quidèm olim fuiſſe nobilem Eccleſiæ portionem: nunc eò delapſos turpitudinis, ut à vero minimè aberrarit, qui eos ſpiritualem Eccleſiæ fæcem cenſuerit appellandam.*

Ibidem author ſibi gloriæ ducit, quod *Franciſcani Ordinis Candidatum ab eo averterit, perſuadens laborem magis eſſe ſalutiſerum, quàm mendicationem.* Pag.6. Riſui exponens omnes Religioſorum Ordinum Præfecturas; *præter Eccleſiaſtici* (inquit) *& politici ſtatus Præſides, non debemus agnoſcere Superiores alios, quales ſunt Generales, Provinciales, Abbates, Priores, Guardianos, Rectores nigrarum tenebrarum.*

Pag.8. *Si Edicta Ordinum Hollandiæ adverſus Regulares obſervarentur rigidè, ſtatus Eccleſiæ in his Provinciis brevi mutaret faciem: antiqua Patrum doctrina* (prout à Bajo & Janſenio exponitur) *triumpharet, parentes non orbarentur liberis ad implenda Monaſteria, neque opibus ad alenda.*

Pag. 9. *Quid vobis paupertatis ſupereſt, præter inane nomen?* Sequuntur ibidem magis ſcurrilia, & quæ referri à me honeſtè non poſſunt, contra Franciſcanorum ſententiam de uſu facti ſine dominio rerum, quæ uſu conſumuntur, ut ſunt cibi & potûs. Non minùs abſurda author enuntiat contra Religioſorum cilicia. Poſtquam pag.7. aſſeruerat *Monachos eſſe perquàm ſtupidos*, pag. 14. ſtupidiorem facit Curiam Romanam, utpotè quæ (in Sebaſteni negotio) *ſe Monachorum mendaciis paſſa fuerit circumveniri.*

Præcipua tamen Miſſionariorum iſtiuſmodi anti-Pontificiorum rabies Jeſuitas impetit, contra quos Gisbertus Amſtelius tria ſcripta *Expoſtulationum* nomine, latinè edidit *adverſus eos qui dicunt ſe de conſortio Jeſu eſſe, & non ſunt; Sed ſunt Synagoga Satanæ*; quia, inquit pag.4. ipſos alloquens, *contra Archiepiſcopum Sebaſtenum iniiſtis conſilium...pium illum Davidem exuiſtis ſolio.*

Cœtera habet ſimilia expoſtulatio tota cum duabus ſequentibus. Sic illi Queſnellianæ doctrinæ & praxeos Sectatores *pacifici*, didicere *pati in pace excommunicationem & anathema injuſtum, imitari S.Paulum*: nequaquam *ſe erigere contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Impudentiæ palmam videtur velle omnibus præripere quidam ex Theologiæ Baccalaureo Lovanienſi, factus corporum Medicus, qui anno 1703. concepto dolore nimio ex clade Sebaſteni, in morbum incidit, quem Monachis affinxerat, ſuo *conquerente Mercurio* pag.8. dicens: *Monachis per multa ſecula ſinciput non fuit ſanum.* pag. 4. deſcribitur *Mercurius Monachorum & mendaciorum Deus.*

Dein *Mercurium* inducit ita loquentem: *Longè chariores exiſtunt mihi Monachi Romanis Sacerdotibus* (idololatris) *qui etſi Numam Pompilium Sacrorum profitebantur inventorem; tamen rigidi erant & auſteri; Monachi verò delicatuli ſunt & molles, omne ſcelus quodam pallio contegentes.* Pag. 11. *Mercurius* ad Monachos converſus *ſcio* (inquit) *vos plumbeo tempore pullulaſſe & incrementum cepiſſe.*

S. Franciſci Familiam in Præfatione ſive epiſtolâ dedicatoriâ vocat *ciniſes, & colluviem Franciſcanorum.* Occaſio talia effutiendi ab authore arrepta fuit Pontificii apud Bruxellenſes Internuntii humanitas, qui officiosâ epiſtolâ virum hunc inter Catholicos Ultrajectenſes præcipuos numetans, certiorem reddere dignatus fuerat de Pontificiâ circa Hollandiæ Vicariatum diſpoſitione. Hanc Medicus vicem reddidit humanitati.

Si filium hunc ſuum ſpiritualem ſic inſtituerit *Catſius*, tunc pariter cum aliis tribus Sebaſteni pro-Vicariis à Clemente XI. exauthoratus, vel hinc utcumque colligitur, Sanctiſſimum Pontificem à Divina fuiſſe providentia directum, quando Vicarium illum cum talibus ſuis Provicariis à Miſſionum regimine amovit. Iſtud certiſſimum eſt, quod ſi filius ſapiens, patris eſt gloria, non poſſit non eſſe dedecori filius tam inſipiens, qui aſſumptâ *Mercurii* perſonâ, quem nomine non incongruo *Deum* vocat *mendaciorum*, ſimul nobis indicat, qualis ipſe haberi ab omnibus debeat, nempè ut *mendaciorum* artifex non vulgaris. Alia, quorum Mercurius eſt Deus, *ſcelera*, & ſuo magis idoneus eſt Medicus ille, quàm *Monachiſmus tegere pallio*, non fugiunt eruditionem poëticam tantopere ab hoc Mercurio affectatam, qui *mendaciorum* à multis creditur, quàm medicinæ peritior.

Mollitiem & vitam delicatulam, quam Monachis Franciſcanis præcipuè exprobrat, experiatur utinam, qualis penès eos eſt, & reliquis antè mortem annis in ea ſe ſtrenuè exerceat, ſperare licebit forè ut aliqua ſit vitæ, quæ paſſim dicitur ad Chriſtianiſmi leges

ſes non exactiſsimè compoſita ad frugem reductio meliorem.

Iudè iterùm lector ſapiens perſpicit, quàm *pacifica* ſit Queſnellianæ adhærentium Sanctitati in ſententiis contra ſe ſuoſque latis *patientia*, quantum abſint *ab erigendo ſe contra authoritatem*, quantum à *ſcindenda* abhorreant *unitate*. Sed infelicem Sebaſtenum cum nefariis ei patrocinantium vindiciis dimittamus.

C A P U T XVI.

Conſtitutionis Vineam Domini Sabaoth *neceſſitas remota*.

1 REvolvens animo, quales hæreſum peſtes ab exordio Eccleſiæ ad noſtra uſque tempora humani generis hoſtis in Orbem invexerit, ut nullam reperio pluribus, & magis ſubdolis inſtructam fraudibus, quàm Janſenianam, ita neque perniciofiorem, & quæ remedium requirat promptius, ac majore ſapientiâ præparatum. Superiùs indicavi quibus tricis & cavillationibus novæ Sectę diſcipuli pugnaverint multo tempore contra Bullam Urbani VIII. quæ incipit: *In Eminenti*, & librum Janſenii prohibet, tanquam *multas ex Propoſitionibus olim damnatis à Prædeceſſoribus noſtris* (inquit Pontifex, nempè S. Pio & Gregorio XIII.) *continentem, & magno cum Catholicorum ſcandalo, & authoritatis dictæ Sedis contemptu contra prędatas damnationes & probibitiones defendentem ... malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & fidei Catholicæ perniciem vertenti*.

Dùm vixit Urbanus, quantumlibet multiplicatis Decretis & Brevibus Apoſtolicis, obedientiam à refractariis obtinere non potuit, neque obtinuiſſet Innocentius X. ejus in Petri Cathedram ſucceſſor, niſi Rex Catholicus cum ſuo Belgii Gubernatore Archiduce Leopoldo ſuam Pontificiæ junxiſſet potentiam authoritati.

Suppreſſo autem Janſenii volumine, doctrina nihilominus centenis quaqua verſus lucubrationibus diſperſa incautis obtrudebatur veluti Auguſtiniana, & præ cęteris Catholica.

Quapropter octoginta quinque in Galliis Epiſcopi, communi epiſtolâ Innocentium Decimum, ſic interpellarunt " Beatiſsime
„ Pater: Majores cauſas ad Sedem Apo-
„ ſtolicam referre ſolemnis Eccleſiæ mos eſt,
„ quem fides Petri nunquam deficiens per-
„ petuò retineri, pro jure ſuo poſtulat.
„ Æquiſsimæ huic legi obſequentes, de
„ graviſsimo circa Religionem negotio San-
„ ctitati Suæ ſcribendum eſſe cenſuimus.
„ Decennium eſt ex quo vehementiſsimis
„ turbis Gallia, magno noſtro mærore, com-
„ movetur ob librum poſthumum & doctri-
„ nam Reverendi Cornelii Janſenii Iprenſis
„ Epiſcopi. Tales quidem motus ſedari
„ oportebat tum Concilii Tridentini autho-
„ ritate, tum Bullæ illius, quâ Urbanus VIII.
„ fel. memor. adverſus Janſenii dogmata
„ pronunciavit, & Decreta Pii V., ac
„ Gregorii XIII. in Bajum edita confirma-
„ vit.

Atque hujus quidem Bullę veritatem ac
„ robur novo Diplomate vindicaſti; ſed quia
„ nulli ſingillatim Propoſitioni certa cenſuræ
„ nota inuſta fuit, locus etiamnum aliquis
„ quorumdam cavillis & effugio relictus eſt.
„ Intercludendum autem penitùs ſperamus;
„ ſi, ut precamur, S. T. quid hac in re ſen-
„ tiendum ſit, clarè diſtinctèque definiat.

„ Obteſtamur ergo ut has præſertim Pro-
„ poſitiones, de quibus diſceptatio pericu-
„ loſior, ac contentio ardentior eſt, Sancti-
„ tas Tua expendat, & perſpicuam ac certam
„ de unaquaque ſententiam ferat. *Prima*:
„ Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis vo-
„ lentibus & conantibus, ſecundùm prǽſen-
„ tes, quas habent vires, ſunt impoſsibilia:
„ deeſt quoque iis gratia, quâ poſsibilia
„ fiant.

„ *Secunda*: Interiori gratiæ in ſtatu natu-
„ ræ lapſæ nunquam reſiſtitur.

„ *Tertia*: Ad merendum & demerendum
„ in ſtatu naturæ lapſæ, non requiritur in ho-
„ mine libertas à neceſsitate; ſed ſufficit li-
„ bertas à coactione.

„ *Quarta*: Semipelagiani admittebant
„ prævenientis gratię interioris neceſsitatem
„ ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei,
„ & in hoc erant hæretici, quòd vellent eam
„ gratiam talem eſſe, cui poſſet humana
„ voluntas reſiſtere.

„ *Quinta*: Semipelagianum eſt dicere,
„ Chriſtum pro omnibus omninò hominibus
„ mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe.

„ Experta eſt nuper Beatitudo Sua, quan-
„ tum Apoſtolicæ Sedis in gemini Eccleſiæ
„ capitis errore profligando valuerit autho-
„ ritas: continuò ſedata eſt tempeſtas, atque
„ ad Chriſti vocem & imperium, venti &
„ mare obedierunt.

„ Qnamobrem flagitamus, Beatiſsime
„ Pater, ut clarâ firmâque de Propoſitionum
„ iſtarum ſenſu prolatâ ſententiâ, cui Reve-
„ rendus ipſe Janſenius morti proximus, opus
„ ſuum ſubjecit, caliginem omnem diſcu-
„ tias, animos fluctuantes componas, diſſi-
dia

„ dia prohibeas, Eccleſiæ tranquillitatem, „ ſplendoremque reſtituas. Dùm hæc ſpes „ mentibus noſtris affulget, Sanctitati tuæ „ multos & proſperos annos, ſeculoque „ Beatiſſimam æternitatem Rex ſeculorum „ immortalis adjiciat, optamus ac vo- „ vemus „.

Subſcripſerunt Epiſcopi octoginta quinque.

Neceſſitas recurrendi ad Sedem Apoſtolicam fuit, quod illa Janſenii dogmata, non ſolùm animos quorumdam tum è primo, tum è ſecundo Sacerdotum ordine, præoccupaſſent; ſed etiam delata ad judicium Sorbonæ, licèt pleroſque offenderent contrarium ſentientes; non paucos tamen etiam nacta forent vehementer adeò patrocinantes, ut tumultibus excitatis, ſpem adimerent ad pacatam ibi diſcuſſionem, atque ſententiam perveniendi.

Ideò Clero Galliæ in Comitiis Generalibus viſum fuit, non ſupereſſe aliud conſulendi fidei puritati, & paci publicæ conſilium, quàm ſi ad Supremum Eccleſiæ Tribunal, Sedem Apoſtolicam controverſia deferretur. Sic olim clariſſimum Galliæ, & totius Eccleſiæ lumen S. Bernardus epiſt. 190. ad Innocentium II.: *Oportet ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quæque, & ſcandala emergentia in Regno Dei, ea præſertim quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror, ibi potiſſimum reſarciri damna fidei, ubi non poteſt fides ſentire defectum: hæc quippè hujus prærogativa Sedis; cui enim aliquando dictum eſt, Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua?*

Preces Chriſtianiſſimi Cleri benignè excepit Innocentius X. eoque juſſit Propoſitiones diſcuti examine, de quo ſic legitur apud Cardinalem de Aguirre Tomo 3. Theologiæ S. Anſelmi Prolegomeno 5. num. 74." Ut nemo Doctorum illorum detrectet Formulam „ ab Alexandro VII. præſcriptam, omneſque „ abſque fuco & apertiſſimè execrentur „ quinque illas theſes Janſenii, *juxta ſenſum* „ *ab authore intentum*, proderit, præter ipſius Pontificis teſtimonium celebre de diligentia ſumma Romæ adhibita in earum „ examine ac damnatione, aliud doctiſſimi „ Cardinalis Albizii, ocularis teſtis, libro „ *de inconſtantia in Fide* cap. 3. num. 26. ajentis „: *Quæ quidem diligentia, me aſſiſtente Aſſeſſore Supremæ & Univerſalis Inquiſitionis Romanæ, & maxima quidem adhibita fuit, eùm ſanctæ memoriæ Innocentius X. ad condemnationem quinque Propoſitionum ex Auguſtino Janſenii decerptarum, devenit.*

Non enim contentus fuit, quòd in pluribus Congregationibus habitis coram Eminentiſſimis & Reverendiſſimis Supremæ Univerſalis Inquiſitionis Cardinalibus Inquiſitoribus, ſententiæ doctiſſimorum Theologorum, Qualificatorum Ordinariorum, adhibitis etiam extraordinariis Qualificatoribus, exquirerentur: Sed ipſemet Innocentius per plures dies eorumdem Theologorum Qualificatorum ſententias maximâ cum patientia audivit, & coram ſe, Cardinalibus Inquiſitoribus, & Theologis Qualificatoribus, quemdam Abbatem de Lane, alioſque doctrinæ Janſenianæ fautores orantes admiſit; votaque Theologorum Qualificatorum in ſcriptis redacta magno ſtudio & diligentiâ perſcrutatus fuit; aliiſque eruditiſſimis viris in Conſilium adhibitis, ac indictis per Eccleſias Urbis ſupplicationibus, tandem in pervigilio Penteeoſtes ad condemnationem prædictarum quinque Propoſitionum devenit, afflante equidem Spiritu Sancto, cujus aſſiſtentia in hoc graviſſimo negotio ſemper evidentiſsimè apparuit.

Dein proſequitur Cardinalis Aguirre: *Eant nunc quieunque aliter ſentiunt, aut loquuntur, vel ſcripturiunt de examine, diſcuſſione, & conſultationibus præparatoriis ad eam definitionem edendam, quâ nullam diutius, aut attentiùs Roma meditata fuit.*

Aliud ſimile de accurato examine teſtimonium habemus ipſius Innocentii X. in Brevi Apoſtolico, quo ad Gallicanorum Antiſtitum jam relatam epiſtolam reſpondit 31. Maii 1653. quod ſubjungo." Venerabi- „ les Fratres, Salutem, & Apoſtolicam be- „ nedictionem: Rectè atque ordine fecit „ Fraternitatum veſtrarum pietas, quæ in „ Eccleſiis iſtis, Propoſitionum, de quibus „ ad nos ſcripſiſtis, occaſione turbas ingentes excitari cernens, aſcendit ad locum „ hunc Sanctum, quem elegit Dominus, ut „ Catholicam ſuper his veritatem à nobis „ quæreret „.

„ Nos igitur poſt longam accurati examinis indaginem, & preces luminum Patri „ Deo enixè porrectas, quid ſentiendum ſit „ de Propoſitionibus illis, declaravimus ac „ definivimus hac Conſtitutione, quam cum „ his literis ad vos mittimus. Ex ea ſententiam Orthodoxæ fidei in gravi hoc negotio à Nobis audietis: nec dubitamus quin „ futura ſit cum populis Chriſtianis ſalutaris, „ tum ſummoperè grata inſigni zelo Fraternitatum Veſtrarum, quibus benedictionem „ Apoſtolicam peramanter impertimur„.

Inſcriptio erat: *Venerabilibus Fratribus* „ *Archiepiſcopis & Epiſcopis Galliæ*.

Nihilominus Janſeniani, quibus fixa erat animo pertinacia, ſtatim ut à Pontifice ſcripti anathemate conſpexerunt quinque illa ſua adco

Digitized by Google

adeò adamata dogmata, dicuntur collatis inter ſe conſiliis ſtudioſè deliberaſſe, quomodò eadem inpoſterum tueri pergerent.

Cenſuêre aliqui ardentiores, ſententiam Pontificis apertè impugnandam, defendendos Articulos in ſenſu obvio, quem verba per ſe exhibent, tanquam Auguſtinianos, & catholiciſſimos. Aliis videbatur nimiæ iſtud Auguſtini diſcipulos exponere invidiæ, nimio periculo, ne omnibus inpoſterum excluderentur Beneficiis atque officiis, quin & forſitan ſpoliarentur obtentis, pœnâ etiam carceris mulctarentur & exilii.

Quarè his apparuit ſecurius & conſultius, Bullam Pontificis exteriùs admittere; ſed ſimul interpretari ita, ut non rejiciat niſi ſenſus Propoſitionum exoticos, quos conſtat neque à Janſenio, neque ab ejus ſectatoribus traditos fuiſſe vel defenſos.

Hac ratione, inquiebant, univerſa Janſenii doctrina propugnabitur deinceps, ut illibata æquè ac ante, omnis adverſantium conatus & Bulla ipſa Pontificia eludetur, noſtraque omnia in tuto poſita remanebunt. Exigebant temporum circumſtantiæ, ut nondum ſatis firmatâ Janſeniſtarum potentiâ, conſilium poſterius eligeretur: & reipsâ idem amplexos conſpicimus; licèt pauci inter eos magis candidi doleant hanc ſuis pudendam nimiùm ſimulationem, & fallaciam placuiſſe. Placuit tamen & communiore illarum partium exercitio confirmata eſt.

Machinatio adeò deteſtabilis, quando ab Epiſcopis comperta fuit, eos compulit pro novo remedio ad Innocentium recurrere, conceptâ maturè epiſtolâ, cui præter Julium Mazarinum, ſubſcripſere qui Pariſios convenerant Archiepiſcopi ſex, Epiſcopi ſupra triginta.

„ Poſt promulgatam (inquiunt) ab univerſis Galliarum Epiſcopis, Sanctitatis veſtræ Conſtitutionem, quâ quinque Propoſitiones e libro Cornelii Janſenii Iprenſis Epiſcopi excerptæ damnantur, nihil aliud expectandum videbatur, præcipuè à Gallis, qui in Sede Apoſtolica colenda ſemper potiores fuerunt, quàm ut purâ & non fucatâ concordiâ in veræ Fidei unitatem omnium animi conſpirarent.

„ Sed diſſidiorum author tam ſingulare & piis omnibus ſummopere expetendum bonum Galliis invidit: quodque palàm obtinere non poterat, nempe ut à debita Sedi Apoſtolicæ reverentia, per apertum Conſtitutionis editæ contemptum recederetur, callidis molitionibus, ad ſimplicium & incautorum mentes ſubvertendas aggredi tentavit.

„ Quare ad munus Epiſcopale pertinere putavimus, recens excitatas à Clericis numero paucis contentiones, definitione noſtrâ compeſcere: quâ Conſtitutionis Apoſtolicæ integra executio, quæ nobis commiſſa eſt, adverſus alienas à vero illius ſenſu expoſitiones ſanciatur. E vetere Fidei depoſito, cujus cuſtodia Cathedræ Petri à Chriſto concredita eſt, partem adimere tentant; Decreti Apoſtolici majeſtatem ad ficta controverſias dirimendas turpiter dejiciendo.

„ Quinque etenim Propoſitiones Decreto illo proſcriptas, damnare ſe quoque profitentur; ſed alio planè ſenſu, quàm qui à Janſenio traditus & explicatus eſt: ad quem Propoſitiones illas nullatenus pertinere conſtantiſſimè aſſerunt. Hac arte, reſtaurandis diſputationibus iiſdem ſibi locum apertum relinquere parant, & redivivæ litis prolixam materiam.

„ Quare ut his incommodis prævertere tur, & Conſtitutioni authoritas ſua conſtaret, atque ſincera ejus executio ſequeretur, Nos in hac urbe Pariſienſi congregati cenſuimus, & per epiſtolam encyclicam his literis adjunctam declaravimus, Propoſitiones illas & opiniones eſſe Cornelii Janſenii, & in ſenſu ejuſdem Janſenii à Sanctitate veſtra damnatas diſertis & manifeſtis verbis.

„ Quam enim author ille uſurpatione privatâ, novam doctrinam, ſub ſpecie veteris inducebat, neceſſum fuit, ut Apoſtolica Sedes, judicio lato ex publica & antiqua Eccleſiæ traditione refelleret, ne Chriſtianæ Fidei doctrina, pravis ab illo ſcriptore ad teſtimonia veterum Patrum, quos laudat, adhibitis interpretationibus obrueretur. Nihil quippè aliud egit Conſtitutione ſuâ Innocentius X. quàm ut authoritatis ſuæ præſidio antiquam Fidem muniret, *non dicendo nova, ſed dicendo nove*, juxta receptas in Scholis Theologiæ locutiones, quibus Janſenius quoque utitur.

„ Eo pacto Beatitudo Veſtra liquidò explicuit atque confirmavit regulam Fidei de gratia & libero arbitrio, quam ex parte priùs aſſertam adverſus Manichæos, quod attinet ad arbitrii libertatem, poſtea Deceſſores veſtri Innocentius I. & Zoſimus cooperantibus Africanorum Conciliorum literis, contra Pelagianos plenè conſtabiliverant: quamque deinde Cæleſtinus I. ac Concilium Arauſicanum, juxta capitula à Sede Apoſtolica tranſmiſſa, & Superiori Seculo Tridentinum ſolicitè atque diligenter enucleatam definiverant.

„ Qua-

„ Quapropter & Conſtitutionem ordine
„ Canonico latam, atque genuino in ſenſu
„ intellectam, quem literæ patefaciunt, de-
„ votiſſimo obſequio nos ſuſcipere teſtamur:
„ præterea verò daturos operam profitemur,
„ ne quis curæ noſtræ ſubditus, impunè con-
„ traria veſtris definitionibus docere, ſcri-
„ bere, aut loqui præſumat, pœnis in hære-
„ ticos à jure decretis alioquin à nobis ſta-
„ tim puniendus.

„ Ex qua concordi omnium ſententiâ,
„ ſubſcriptionibus noſtris firmatâ Beatitudo
„ veſtra facilè intelliget, nulli è collegio no-
„ ſtro propoſitum fuiſſe, ut aliquid dignitati
„ Conſtitutionis adverſum proferret, aut
„ ſcriberet, quinimò deſtinatum eſſe nobis
„ pleniſſimâ veneratione Sacram B. Petri Se-
„ dem & Sanctitatem veſtram colere: cui
„ proſperos & felices annos vovent, cui
„ ſunt cum ea, qua par eſt obſervantia Bea-
„ tiſſime Pater, devotiſſimi & addictiſſimi
„ filii, Cardinales, Archiepiſcopi, & Epi-
„ ſcopi Galliæ in Pariſienſi urbe congregati
„ die 28. Martii 1654.

Reſpondit Innocentius X. anno 1654.
die 29. Septembris ut ſequitur: " Dilecti Fi-
lii noſtri, ac Venerabiles Fratres ſalutem
„ & Apoſtolicam benedictionem; Ex literis,
„ quas à vobis die 28. Martii proximè elapſi
„ ad nos datas à Venerabili Fratre Epiſcopo
„ Lodevenſi accepimus, jucundum ſanè ac-
„ cidit, probari nobis luculentiùs veſtræ pie-
„ tatis zelum in his partibus obeundis, quas
„ nos omnibus Paſtoralis officii Adminiſtris
„ injunximus, ut qua par eſt obedientiâ,
„ ubique ſervari enixè curent. Conſtitutio-
„ nem noſtram, quâ die 31. Maii anni 1653.
„ damnavimus in quinque Propoſitionibus
„ Cornelii Janſenii doctrinam ejus libro
„ contentam, cui titulus *Auguſtinus*.

„ Atque ideo placet auctam exinde in vos
„ benevolentiam noſtram hoc itidem locu-
„ pletiſſimo literarum noſtrarum teſtimonio
„ palàm fieri, majoribus etiam in dies argu-
„ mentis vobis præclariùs conſtituram: ac
„ ſimul vos Dilecti Filii noſtri, & venerabi-
„ les Fratres, ac cæteros quoſcumque Re-
„ gni iſtius Epiſcopos hortamur, quàm ve-
„ hementer in viſceribus Chriſti Jeſu, ut
„ ſtudio & conatu prorſus unanimi conſpi-
„ rantes in Domino, in id ſedulò operam
„ detis, quod opportunius validiuſque con-
„ tulerit ad executionem ſtabiliendam, ac
„ firmandum penitùs uſum ejuſdem noſtræ
„ Conſtitutionis, noſtrique identidem De-
„ creti, quo Sanctionem ipſam neceſſariò
„ conſequente, die 23. Aprilis anni 1654.
„ libri quoque de ea re editi damnantur.

„ Id verò ſi vos unà & conſtanter exequa-
„ mini, piæ ſolicitudinis zelum, quo San-
„ ctæ huic Sedi ac nobis egregiè obſecuti
„ hactenus eſtis, inſigni profectò meritorum
„ incremento cumulabitis, ac ſponte pro-
„ penſam in vos Pontificiam voluntatem ex-
„ citabitis, majorem in modum ad benevo-
„ lentiſſimos erga vos ſenſus Apoſtolicæ
„ charitatis, quâ interim vobis ex animo be-
„ nedicimus.

„ Datum Romæ apud S. Mariam majorem
„ ſub annulo Piſcatoris diæ 29. Septembris
„ 1654. Pontificatûs noſtri anno 10.

Quæ quidem ſapientiſſima, & tanto di-
gna Pontifice reſponſio fuit; ſed frangendæ
Janſeniſtarum pervicaciæ non ſufficiens: quo-
rum creſcente in dies temeritate, & fraudum,
atque illuſionum multitudine, anno 1656.
dum Innocentio ad Superos evocato, Alexan-
der VII. ſucceſſerat, Galliæ Clerus zelum
novi Pontificis contra rebellium dolos ac
mendacia, iteratis denuntiationibus excita-
vit, ita ſcribens die 2. Septembris Pariſiis
quò ad Comitia Generalia convenerat.

„ Sanctiſſime Pater. Non obſcura ſunt
„ Divini Numinis conſilia, cur Beatitudi-
„ nem Veſtram ad Epiſcopatûs apicem, id
„ eſt ad Apoſtolicæ Sedis principatum, ſuf-
„ fragantibus omnium votis, evexerit. In-
„ tererat quippè rei Chriſtianæ, ut is unita-
„ tem Eccleſiæ his difficillimis temporibus
„ regeret, qui pietate ſuâ cæleſte præſidium
„ fidelium gregi promereri poſſet, atque
„ prudentiâ ſuâ æquè ac conſtantiâ fluctus
„ illos ſuperare, quibus Petri navis, cujus
„ clavo feliciter tenendo admotus es, atro-
„ citer concutitur.

„ Nos ſanè, qui à Chriſto Domino in
„ partem ſolicitudinis vocati ſumus, mini-
„ ſterio noſtro id egimus ſuperioribus annis,
„ apud felicis memoriæ Innocentium X. ut
„ Conſtitutionem ederet, quâ motus in
„ Galliis excitati, ob Janſenii Iprenſis quon-
„ dam Epiſcopi doctrinam, certis capitibus
„ comprehenſam, compeſcerentur. Promul-
„ gatum à Gallicanis Epiſcopis Decretum,
„ ſtudioſè amplexi ſunt fideles populi, dem-
„ ptis paucis, qui de Janſenii doctrinâ nihil
„ conſtitutum fuiſſe, palam cùm ſimularent,
„ intimis animorum ſenſibus ex illius dam-
„ natione urebantur.

„ Horum cavillationes ſine mora compri-
„ mendas rati, judicio ſuo decreverunt re-
„ ligioſiſſimi Epiſcopi, quinque Propoſitio-
„ nes illas ad Janſenium pertinere, ejuſque
„ opiniones fuiſſe proſcriptas.

„ Quam ſuam ſententiam cum retuliſſent
„ ad eundem Pontificem Maximum; illam
„ huma-

Digitized by Google

humaniſſimis verbis non ſolùm probavit; ſed authoritatis Apoſtolicæ pondere de integro confirmavit, Brevi dato ad hunc Cleri Gallicani cætum, qui tunc prope diem cogendus erat, niſi moræ quædam obſtitiſſent.

„ Porrò dum conventum agimus, primum nobis ſtudium fuit tuendæ religionis, quam ab infeſtis Calvinianæ hæreſcos Sectatorum molitionibus vindicare curavimus, impetrato à clementia Chriſtianiſſimi noſtri Regis edicto, quo nefarios illorum conatus repreſſum iri nobis meritò pollicemur.

„ Priorem curam excepit alia illi germana ob erroris Societatem, de profliganda Janſeniana doctrina, Brevis Apoſtolici majeſtate, quod frequenti cætu legi, promulgari, in acta redigi, omniumque ſubſcriptionibus muniri decrevimus. Eâdem ſanè mentis alacritate illud ſuſcepimus, quâ Concilii Africani Patres ab ipſis expetitam Zoſimi epiſtolam amplexi ſunt, quæ Pelagii, atque Cæleſtii errores, quos clanculùm propagabant, peremptorio Decreto proſtravit. Iiſdem artibus graſſantur novæ ſectæ diſcipuli, ac præterea ut à capitibus ſuis fulminis Apoſtolici amoliantur ictum, licèt obfirmato animo, quinque Propoſitiones Janſenio iterùm abjudicent, ad facti quæſtionem, in qua Eccleſiam falli poſſe docent, controverſiam deducere nituntur.

„ Quas ingeniorum verſutias verâ prudentique verborum complexione infregit Breve Apoſtolicum; quod tricis illis ſyllabarum ad umbratiles Scholarum diſputationes relegatis, deciſioniſque authoritate ad juris quæſtionem reſtrictâ, doctrinam Janſenii, quam opere illo ſuo explicuit, in Propoſitionum confixarum materia, Pontificiâ Conſtitutione damnatam fuiſſe declarat. At enim ut ſe damnationi ſubducant, celeberrimum Auguſtini nomen obtendunt, cujus doctrinæ ſe profitentur eſſe ſectatores; repudiato etiam ſi res eorum ita ferant, ipſo Janſenio. Hujus tamen pravas & detortas, quas ad Doctoris egregii locos adhibet, interpretationes amplectuntur; ſicque magiſtrum illum optimum à Cæleſtino laudatum, dum verbis colunt, adultero ſenſu violant.

„ Quod à nobis adnotari oportuit, in actis de Brevis promulgatione confectis, ut eorum calliditatibus iretur obviam, quibus incautorum & ſimplicium animis illudunt; ac ſi Auguſtinum aſſererent ipſi; à cujus tamen ſententiâ pertinaciter diſcedunt, quæ per Conſtitutionem de iis, quæ ſunt regulæ fidei adverſa, latam, conſtabilita eſt; ſicque in priorem illam fulguriti Janſeniani erroris damnationem recidunt.

„ Totam videremur debellati hoſtis gloriam in Deceſſorem refudiſſe; niſi conſtaret orbi Chriſtiano, quis tunc fuiſſet particeps curarum, & præcipuus rerum Adminiſter, quem Parens optimus ad laudis ex hoc egregio facinore partæ communionem adſciviſſet. Decoris iſtius pars maxima pertinet ad Sanctitatem veſtram, quæ quidem, cùm ſuis nunc auſpiciis res Eccleſiæ univerſæ inexhauſtâ ſolicitudine gerat, illud augere perget meditatâ & uberiore ſi opus ſit, Catholici dogmatis illuſtratione.

„ Nos ſanè officio veſtro non deerimus, nec reliqui Epiſcopi, quos encyclicâ epiſtolâ monuimus de rebus in hoc conventu actis, deque iis, quæ nobis gerenda videntur in Provinciis, ut fideles omnes, obſequio ſuo & uſu, Conſtitutionem firment, pœnis alioquin à jure decretis adverſus hæreticos, Epiſcopali judicio coercendi. Finita eſt cauſa reſcriptis Apoſtolicis; utinam finiatur & error, ſi licet verbis Auguſtini vota noſtra concipere, quorum compotes erimus, ſi *Alexandri VII.* Pontificis Maximi Sanctitas, juxta veterem ritum divino Numini illa conſecraverit; a quo viciſſim longævitatem Beatitudini veſtræ ſtudioſiſſimè poſtulant, qui ſunt cum ea, qua par eſt reverentiâ & veneratione, Beatiſſime Pater, obſequentiſſimi & devotiſſimi Filii veſtri, Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Eccleſiaſtici viri in Generalibus Cleri Gallicani Comitiis congregati Pariſiis die 2. Septembris 1656. „

Subſcripſere Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates &c. circiter ſeptuaginta.

Ea Gallicanorum Antiſtitum & inferioris Cleri denuntiatio, ab Alexandro VII. qui rerum omnium in cauſa Janſenii geſtarum erat apprimè conſcius, diploma obtinuit, quo nullum infringendis Janſenianorum cavillationibus excogitari poterat ſapientius accommodatum. Conſtitutio illa eſt vulgò *Ad Sanctam*, vel ut alii legunt, *Ad Sacram Petri Sedem*, declarans, atque definiens, Propoſitiones quinque Janſenii, non ſolummodo ſecundùm ſe; ſed etiam prout ab eodem authore traditæ ſunt, & in ejus libro *Auguſtinus* appellato, perſpicuè continentur, damnatas fuiſſe ab Innocentio X., atque à ſe iterum condcmnari.

Præ-

Digitized by Google

Præterea vocat *filios iniquitatis*, qui illud etiam antè Conſtitutionem ſuam inficiari præſumpſeraut. Idem pernicioſiſſimum mendacium propagandæ novæ hæreſi nimis opportunum, minimè ſibi deſtituendum cenſuere callidi novitatis patroni: atque inter illos, neſcio quo pacto, vel quâ imprudentiâ comparere non erubuerunt ipſi Pariſienſes Vicarii in Edicto anni 1661. 5. Junii; ſed mox acri reprehenſione, & mandato Alexandri VII. ad palinodiam compulſi ſunt. Breve de hoc Apoſtolicum datum legitur eodem anno die 1. Auguſti.

Neque ſic tamen perfidiæ nuntium remiſere Janſeniani, adverſus quam cùm remedium non occurreret promptius, Galliæ Antiſtites concepere formulam, quâ ſuis imponerent Eccleſiaſticis profiteri, condemnatam meritò eſſe Conſtitutionibus Apoſtolicis Janſenianam in quinque Propoſitionibus doctrinam.

Quod ſaluberimum Decretum, ut majoris apud omnes ponderis eſſet, neque futuris temporibus aliquorum contingeret Antiſtitum negligentiâ aboleri, petierunt illud à Sede Apoſtolica confirmari, vel ſi videretur, melius aliud ſubſtitui. Poſtulato Antiſtitum ſuas preces junxit Rex Chriſtianiſſimus, atque ita impetrata eſt ab Alexandro VII. Conſtitutio *Regiminis Apoſtolici*, quâ omnibus in Gallia Eccleſiaſticis tum Clericis, tum Religioſis Viris & Monialibus præcipitur juramentum, quo Janſenii ſenſus prout in famoſo ejus volumine exprimitur, in quinque Propoſitionibus omni ſinceritate condemnetur.

Juramento iſto Pontificiâ, Regiâ, & Gallicanorum Præſulum authoritate ſtabilito, actum videbatur de nova hæreſi in Galliis. Verùm Dei & humani generis inimicus Antiſtites quatuor ad rebellionem concitavit, additis Doctorum aliquot & Sacerdotum ſuppetiis, quorum pertinaciam cum neque ratio, neqe authoritas flecteret, frangere debuit caſtigatio; ſed orto Pontificem inter & Galliæ Clerum de judicii formâ diſſidio, judicium ſuſpenſum eſt.

Mortuo interim Alexandro VII. cauſam quidem contra refractarios proſequi voluit Clemens IX.; ſed quoniam, ut aliàs monui, nulla memoratur hæreſis, ne Ariana quidem, fraudibus inſtructa callidioribus, quàm Janſeniſtica, modum hæc commenta eſt, quo & Apoſtolicum Pariſiis Nuncium falleret, & ſuos ſubduceret ſectatores ſupplicio.

Perſuaſit ſcilicet Nuncio, eos Janſenianam hæreſim jurejurando candidè deteſtatos, dum quod Alexandrinâ Formulâ, & ſubriſcriptionibus publicis profeſſi fuerant, proteſtationibus clandeſtinis, ſeu *Proceſsibus*, ut vocant, *verbalibus*, deſtruxerunt. Suppoſitam eorum converſionem Pontifici plures Antiſtites alii teſtati ſunt, ſuis ſtudiis procuraram: cumque refractarii ulteriorem, ſi quam Apoſtolica Sedes exigeret, obedientiam promitterent, iſtud ſaltèm velut aliquod converſionis initium laudavit Pontifex, & Mediatorum conatibus grarulatus eſt. Hinc à Novatoribus triumphatum, quaſi profeſſionem Alexandrinæ formulæ, explicationibus, ut dixi, clandeſtinis & ſubdolis enervatam, Sedes Apoſtolica approbaſſet.

Prætenſa itaque ea Janſeniſtarum de Eccleſiæ ſimplicitate victoria, & jactata adeò *Pax Clementis IX.* gloriationem viſa eſt firmare hæreticam, quaſi pax nulla Eccleſiæ ſperanda ſit, niſi relictâ Novatoribus pleniſſimâ diſſeminandæ hæreſeos libertate. Quin magnam illi autumant præſtare ſe Conſtitutionibus gratiam, quando eas ſolo aſpernantur ſilentio, non contumeliis diſcerpunt, non proterunt calcibus; ſed frivolis tantùm explicationibus detorquent in alienam, & ſuis minimè infeſtam erroribus ſignificationem.

Iſta Janſeniſtarum perfidia pluribus Catholicorum ſcriptionibus doctiſſimis accuſara palàm fuit, & frequentiſſimè convicta. Sed ut novis hæreticis frons plus quàm meretricia eſt, & neſcia erubeſcere, eâdem illi ſemper oberrant orbitâ, fixumque habent à ſuis, quas pro Auguſtinianis & Evangelicis habent, opinionibus, ne latum quidèm unguem recedere; niſi dura forſitan à ſummis impoſita Principibus neceſſitas compulerit: & tunc quidem ſimulatio potiùs obedientiæ, & vera hypocriſis ab iis expectanda eſt, quàm Chriſtiana ſubmiſſio.

Coercendi nihilominùs hæretici illi ſunt, & legibus ad profeſsionem fidei clariſsimam obſtringendi, ſi enim ſubdola magiſtros pertinacia egerit in reprobum ſenſum, quo crimina minimè vereantur perfidię atque perjurii, diſcipulis tamen non auſis tantum de ſuis ſuſpicari Doctoribus flagitium, quàm maximè proderit Sacramento confirmata profeſsio, cujus ſentiunt ſe religione inviolabili obligatos, ut doctrinam Janſenii procùl abjiciant animo, quam perſpicuâ adeò juramenti formulâ execrantur. Moniales quidem Portus-Regii & ſimiles, quarum incautas mentes inveterata peſſumdederat hæreſis, edoctæ à ſuis Presbyteris pejerandi fallaciam, ab Eccleſia communionem Divini corporis, quo annos aliquot privatæ fuerant, dolo ſacrilego ſuffuratæ ſunt.

Attamèn non omnibus Janſenianæ addictis

ctis quomodolibet novitati, ſopita adeò religio eſt, & obducta callo conſcientia, ut tantum nefas pejerandi non horreant; ideò indubitatum eſt, Alexandrinam Formulam, quantumlibet violentis Janſeniſtarum contortionibus vexatam, ſaluriferum pluribus obicem fuiſſe, ne Janſenianis animum erroribus retinerent perpetuò implicatum.

Pacifica autem hoc præcipuè pacto nova ſecta eſt, ut ſinarur palmites ſuos impunè quaquà verſus extendere: Verera facilè patierur anathemata, & ſilentio deſpiciet, ne palàm videatur *contra authoritatem ſe erigere, aut ſcindere unitatem*. At cavendum Eccleſiæ Rectoribus, ne ireraris crabrones iſtos Conſtitutionibus irritent, niſi velint acerbis furentium punctionibus lancinari.

Tunc enim hæreticis, abjectâ modeſtiæ larvâ, hypocriſis vertitur in rabiem, ſive ut dicitur Pſalmo 57.: *Furor illis ſecundùm ſimilitudinem ſerpentis: ſicut aſpidis ſurdæ obturantis aures ſuas*. Verùm tumultuentur illi, & inſaniant quantum voluerint; non propterea deſinent Prępoſiti contra eos *aſcendere exadverſo, & opponere murum pro Domo Iſrael*, haud dubii quin ad ſe quoque pertineat illud Ezech. 2.: *Hæc dicit Dominus Deus.... Ne timeas eos, neque ſermones eorum metuas; quoniam increduli & ſubverſores ſunt: cum Scorpionibus habitas; Verba eorum ne timeas, & vultus eorum ne formides*. Jerem.1. *Ego quippè dedi te hodie in Civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æneum... & bellabunt adverſum te, & non prævalebunt; quià Ego tecum ſum, ait Dominus*.

Quamdiu hæreticis terinere ſinum Eccleſiæ libuerit, ut eum certiore diſcerpant pernicie, non eſt dormiendum Præſulibus, ſed vigili oculo omnis eorum molitio ſolicitè obſervanda eſt, neque maleſanæ pacis ſtudio, aut turbationis formidine indulgendum eis quidpiam, aut connivendum: non ſunt prętereundæ ſilentio interpretationes ſubdolæ, quibus definitiones fidei convellere attentant; ſed iteranda potiùs contra eos anathemata, & condemnationibus clariſſimis deſtruenda novarum contra Bullas mendacia cavillationum.

Opportuno Divinæ providentiæ conſilio perſuaſum iſtud fuit religioſiſſimis Belgii Auſtriaci Epiſcopis, duce Humberto Archipræſule Mechliniensi totius Belgii Primate. Ultimam hi Janſenianorum arcem ſtatuerant ſibi viribus omnibus expugnandam: quæ deducenda aliquantulum hiſtoria eſt, ut lector intelligat, quo ſenſu *pati* ſtudeant Janſeniani *anathema* contra hęreſim, non humili *patiendo* obedientiâ; ſed nequiſſimis vellicando fraudibus, & ſi Deus permitteret, eluſionibus deſtruendo. Semper illis ſingulari curæ eſt ſua, ſi ita dicere liceat, hęretica *veritas*, ne eam *prodere* videantur. Abſit autem, inquit Queſnellus, ut illud ſit *contra authoritatem ſe erigere, aut ſcindere unitatem*.

CAPUT XVII.

Neceſsitas propinquior Conſtitutionis Vineam Domini Sabaoth.

1 Remedium adverſus invaleſcentem quotidiè novam hęreſim promptius non invenere Belgii Antiſtites, quàm juramentum Formulæ Alexandri VII. adhibitâ curâ ne illud ſolitis Janſeniſtarum artibus in ſenſum extraneum detorquendo redderetur inutile; imò noxium, quando hęretici præſtito ſubdolè juramento, crederentur omnem, quâ ante laboraverant, à ſe amoviſſe hæreſios ſuſpicionem.

Statuerunt itaque Epiſcopi à ſingulis Beneficiorum & Sacrorum Ordinum Candidatis juramentum exigere, non ſolùm verbis Formulæ; ſed etiam ſenſu Alexandri VII. in ejus Conſtitutionibus, atque ipsâ Formulâ dilucidè expreſſo, juxta ſignificationem propriam & obviam, excluſo omni penitùs ſive exceptionis, ſive diſtinctionis effugio. Pupugit tanta accuratio novos Auguſtini diſcipulos, qui mox proteſtationibus oppoſitis, quas *ſupplicationum* vocabulo nominare placuit, hanc Epiſcoporum providentiam infringere conati ſunt, miſſo etiam Romam Oratore, qui onus iſtud ab Epiſcopis impoſitum deprecaretur, utpotè teneris ſuorum conſcientiis grave nimium & non tolerabile.

Undenam, inquies, tanta Novatoribus audacia fuit, ut iſtud tentare præſumerent apud Apoſtolicam Sedem? Similis hæreticorum veterum derivari in ipſos temeritas potuit: Ex Cypriano ſcilicet diſcimus epiſtola 55.: *Romam cum mendaciorum ſuorum mercibus navigaverunt, quaſi veritas poſt eos navigare non poſſet, quæ mendaces linguas rei certæ probatione convinceret.... Navigare audent & ad Petri Cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, undè unitas Sacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis literas ferre, nec cogitare eos eſſe Romanos, & quorum fides Apoſtolo prædicante laudata eſt, ad quos perfidia non poſſit habere acceſſum.*

A fraudulentis iſtiuſmodi refractariis tentata etiam temerè fuerat ſapientia, fides, & conſtantia Hormiſdæ Pontificis, ut teſtatur

cur ipſe epiſtolâ ad Poſſeſſorem: *Per hunc ferè jugem annum quorumdam ſcytharum.... ſubtili tectas calliditate verſutias, & ſub religionis obtentu, ſamulantia odiis ſuis venena pertulimus... Sed quando corda malè ſibi credula veritatis obtemperant inſtitutis? Quando acquieſcunt paci, contentionum ſtudiis aſſueti; ſola certamina amantes de religione captare, & mandata negligere?*

Nunquam apud eos charitas novo commendata præcepto: nunquàm pax Dominico relicta deceſſu: una pertinacis cura propoſiti, rationi velle imperare, non cedere: contemptores authoritatum veterum, novarum cupidi quæſtionum: Solam putantes ſcientiæ rectam viam, qualibet conceptam facilitate ſententiam; eò uſque tumoris elati, ut ad arbitrium ſuum, utriuſque orbis putent inclinandum eſſe judicium: nec in numero Fidelium deputant ſequaces traditionis paternæ, ſi ſuæ viderint cedere nolle ſententiæ:

Docti crimina ſerere, obtrectationum venena componere, integrum Eccleſiæ corpus odiſſe, ſeditiones inſtruere, invidiam concitare, & pro obedientia... obſtinationem pertinacis amare ſuperbiæ.

Diceres in ſcythis illis hypocritis deſcribi indolem & mores noſtrarium Janſeniſtarum, quorum ſolummodò in labiis, dolo ac mendacio plenis Religio eſt.

Ut autem certius aliquid reſpondeam interrogantibus, undè tanti animi novatoribus fuerint, ut auderent contra præſcriptum ab ipſa Sede Apoſtolica juramentum, Romam mittere Oratorem, qui ejus conaretur vel abolitionem emungere, vel explicationem ineptiſſimam, quæ robur omne juramenti, utilitatemque deſtrueret? Animos illos ſuis fecit Walonius epiſtolâ ex Urbe ad Arnaldum (ſive ut aliàs vocat Factio, ad *Sanctam Familiam*) data anno 1691. die 1. Septembris. Sic nempè in ea Vvalonius: *Si præſens Pontificatus* (Innocentii XII.) *quantumcumque quoad regimen & res dogmaticas miſerabilis, perſeveraverit, poterit in Congregatione S. Officii aliquid boni fieri contra Molinifmum.*

Quid Moliniſmi nomine Janſeniani intelligant, ſatis exploratum eſt, ferè ſcilicèt quod Papiſmi vocabulo ab aliis paſſim hæreticis appellatur. Emanavit autem à Sede Apoſtolicâ præter duo Brevia ad Belgii Epiſcopos, Decretum, quibus ſperaverat Pontifex, elidendas omnes Janſeniſtarum verſutias, & pacem illis Eccleſiis reſtituendam.

Verùm ſecùs accidit. Licèt enim novi hæretici inflicta ſibi vulnera ſentirent & cladem certiſſimam, eam tamen preſſo animis dolore diſſimulandam ſibi callidè ſtatuerant, & quaſi partâ victoriâ plaudendum, additis utrique Brevi, & Decreto expoſitionibus, quæ fictitio triumpho mendacem materiam ſuppeditarent. Theologum me ſibi & Conſiliorum intimorum participem elegerat Antiſtes præcipuus in Belgio hæreſios Janſenianæ maſtix; ſed neſcio cujus ſeu fraude, ſeu imprudentiâ obtrudi ille ſibi paſſus fuerat Officialem, tricarum quidem legalium peritum; ſed Theologiæ ignorantiſſimum, qui Janſenianis partibus, ubicumque poſſet, impenſiſſimè favens, apud me tamen, & maximè apud Præſulem cupiebat videri rei Catholicæ contra novos hæreticos ſtudioſus defenſor. Undè à Janſeniſtis *Fratris ambidextri* nomine inſignitus legitur.

Huic perſuaſum à ſuis fuerat, nos causâ cecidiſſe apud Apoſtolicam Sedem: Indè veniſſe reſponſa, qualia adverſarii expetivere, videlicet condemnata eſſe quinque famoſa dogmata ſolùm *in ſenſu obvio, quem eorum verba per ſe exhibent*; non autem in ſenſu Janſenij; ideoque illum, non Janſenii ſenſum inpoſterum Alexandrinæ juramento Formulæ execrandum. Eâdem opinione volebat imbuere Antiſtitis noſtri Vicarium, ut quoties exigenda ſibi eſſet à Sacrorum Ordinum Candidatis jurata Formulæ ſubſcriptio, non offenderetur, ſi quem forſitan declarantem audiret, ſe quinque Articulos rejicere in ſenſu obvio, à Janſenio autem præcindere, ſive ut novi iſti Theologi vocant, *definitis præſtare fidem dogmatibus, factis reverentiam*.

Non conſentiebat Vicarius, utpotè apprimè Catholicus & novitatibus infenſus. Officialis verò confidebat adeò ſuorum de parta victoria aſſertioni, ut me non refugeret arbitrum.

Conveniunt itaque me pariter: Officialis Breve Apoſtolicum, quod pridiè allatum fuerat, & manè legeram apud ipſum Antiſtitem, in medium profert, doloremque ſimulat, quaſi de peſſumdata Alexandrini juramenti formulâ, imò & Conſtitutione tum *Regiminis Apoſtolici*, tum anteriore *Ad Sanctam*.

Ego, qui ingenium hominis noveram, & tam fictitium dolorem, quàm veram Pontificii ſenſûs ignorantiam, quid, inquiebam, in his literis Apoſtolicis eſt, quod moleſtiam afferre queat Theologis Orthodoxis, aut victoriæ ſpeciem Janſenianis? Ille ſtatim ſignabat digito verba, quibus juramenti modus exprimitur, *ſincerè*, ſcilicèt, *damnanda eas Propoſitiones, ex libro Janſenii excerptas in ſenſu obvio, quem ipſamet Propoſitionum* verba

verba præſeferunt, prout ſenſum illum damnarunt Summi Pontifices Prædeceſſores noſtri, damnatumque haberi voluerunt a Chriſti fidelibus.

Videſne, ajebat, damnandas tantùm eſſe Propoſitiones *in ſenſu obvio, quem ipſamet Propoſitionum verba præſeferunt*, non autem in ſenſu Janſenii? Video, reponebam, verba, quæ indicas; ſed cur ea à præcedentibus & conſequentibus, quæ jam legimus, divellis? Quæ Chriſti Vicarius in ſuo Brevi minimè prolixo, tantâ ſapientiâ voluit conjungi, non patitur veritatis amor & debita Pontifici reverentia nos ſeparare, præſertim quæ ejuſdem periodi ſunt, non fruſtranea, non ſuperflua; ſed partem conſtituentia maximè convenientem, imò neceſſariam determinandæ ſignificationi & elidendis Janſenizantium cavillis?

Reddamus itaque integram, & attentiùs contemplemur conſtructionem, quam in ipſo legimus Brevi.

Jubemur à Pontifice non ſolùm *damnare eas Propoſitiones in ſenſu obvio*, ſed *damnare ex libro Janſenii excerptas in ſenſu obvio*. Non debemus caudam jungere capiti, pectore prætermiſſo. Voluit nempè Apoſtolica Sedes ab Epiſcopis pariter & eorum adverſariis, quibuſdam Presbyteris, interpellata, finem imponere contentionibus, declarando, quomodo jurare oporteat eos à quibus Alexandrinæ contra Janſenium Formulæ ſubſcribendum eſt.

Duo autem declarat Pontifex fatalia novitati: Primum damnandas eſſe eas Propoſitiones, non fictitias, quas neque Janſenius, neque alius defenderit in Eccleſia Theologus, ſed reverâ Janſenianas, utpotè fideliter ex libro Janſenii excerptas. Alterum eſt excerptionem illam, & condemnationem non poſſe intelligi juxtà ſenſum aliquem alienum, & exoticum; ſed proprium *& obvium, quem ipſamet Propoſitionum verba præſeferunt*, quæ periodi pars, eſt cenſuræ veteris diſtincta magis & clarior expoſitio Janſenianis infeſtiſſima; illorum enim apud Innocentium X. Oratores, in Libello ſupplice trium columnarum declaraverant, ſolum ſecundæ columnæ ſenſum eſſe nativum, & legitimum, ſeu proprium verborum, atque hunc à ſe unicum defendi: primæ verò columnæ ſenſum eſſe hæreticum, Lutheranum atque Calviniſticum, qui à Propoſitionibus *alienus* eſt, eiſque nonniſi *malignè affingi poteſt*, qui proindè non magis Propoſitionibus attribui poteſt, quàm ſenſus hæreticus Sacris Literis, quibus iſtiuſmodi ſenſus à Novatoribus heterodoxis *malignè affingitur*.

Minùs etiam ad Propoſitiones pertinet columna tertia, utpotè ſenſum continens, ut rectè Oratores monuere, *Propoſitionibus contrarium*. Undè liquet fallacem eſſe Libelli ſupplicis epigraphen, cùm dicitur *Breviſſima quinque Propoſitionum in varios ſenſus diſtinctio*; quandoquidem ex ipſis convincitur opuſculi verbis, ſenſum Propoſitionum nonniſi unicum eſſe.

Quis, inquies, fallaciæ illius fructus ſperari à ſuis authoribus potuit?

Fructus eludendis Apoſtolicę Sedis contra Propoſitiones definitionibus maximè accommodatus. Quid enim in Janſeniſtarum vindiciis occurrit frequentiùs, quàm Propoſitiones eſſe ambiguas, æquivocas, atque ita ſtudioſè ab excerptoribus & denunciatoribus concinnatas, ut cùm ſignificationis eſſent non unius, veramque & Auguſtinianam æquè caperent, ac perverſam, dum Conſtitutio Pontificia ſenſus varios non diſtingueret, pro libitu poſſet à Propoſitionum adverſariis in ſenſum Auguſtinianum & catholicum condemnatio detorqueri.

Iſtud Janſeniſtarum mendacium, ipſorum famoſiſſimo *Libello ſupplice*, ad quem identidem ab illis remittimur, jam convici.

Quapropter in Literis Apoſtolicis Innocentii XII. ad Belgii Epiſcopos, cum declaratur ſubſcribentibus Formulæ Alexandrinæ, *condemnandas* eſſe *Propoſitiones ex Libro Janſenii excerptas in ſenſu obvio, quem ipſamet Propoſitionum verba præſeferunt*, evidens eſt, damnationem à Pontifice non reſtringi ad ſenſum Lutheri atque Calvini, qui in Libelli ſupplicis columnâ primâ exprimitur, diciturque adeò non eſſe proprius, ſive obvius Propoſitionum, ut nonniſi *malignè eis affingi poſſit*: proindè non minùs perſpicuum eſt, Innocentii XII. memoratum Breve jurantibus præſcribere Janſeniani ſenſûs in quinque Propoſitionibus deteſtationem: is enim fatentibus, imò proteſtantibus, ut jam vidimus Janſeniſtarum legatis, ſolus Propoſitionum ſenſus germanus & legitimus, ſeu proprius & naturalis eſt.

Nimium iſtud erat ad dejiciendum Officialem, qui Theologiæ, potiſſimum polemicæ ignorantiſſimus, voluntate magis favebat Novatoribus, quàm intellectu. Plura in eo poſtmodùm detegens Antiſtes, quæ munere & ſuo contubernio indignum redderent, privandum cenſuit utroque. Sic ille dimiſſus acri correptione continuit ſe quamdiù ſuperfuit Antiſtes, à quo pœnam ſibi metueret graviorem; at illo defuncto, quaſi ſolutus omni formidine, aliquando Janſeniſtæ rabidi, aut minimè ſobrii, publicam ſibi

ſpontè,

ſponte, & actu maximè ſolemni, accerſivit infamiam.

Denique ut *Fratrem* hunc aliàs *ambidextrum*, poſtea nimis publicè ſiniſtrum, Divino, ad quod evocatus eſt, judicio relinquamus, ipſa pars poſterior Brevis Apoſtolici confutandis Novatoribus ſufficit.

Quod enim ibi ſequitur, *prout ſenſum illum damnarunt Summi Pontifices Prædeceſſores noſtri, damnatumque haberi voluerunt à Chriſtifidelibus*, ſatis indicat jurantes Formulâ Alexandrinâ rejicere à ſe debere ſenſum Janſenii in quinque traditum damnatumque Propoſitionibus.

Verba enim Alexandri VII.in Conſtitutionibus *Ad Sanctam*, & *Regiminis Apoſtolici* magis dilucida ſunt, quàm ut ullis valeant Janſeniſtarum interpretationibus, nimium frivolis, obſcurari. Quid nempè clarius quàm quod prior Alexandri Conſtitutio vocet *Filios iniquitatis* eos, *qui quinque Propoſitiones vel in Libro Janſenii non reperiri, vel non in ſenſu ab eodem intento damnatas fuiſſe, aſſerere non reformidant*: & mox: *Quinque illas Propoſitiones ex Libro Janſenii excerptas, ac in ſenſu ab eodem Janſenio intento damnatas fuiſſe definimus & declaramus, & uti tales, injuſtâ ſcilicet eâdem ſingulis notâ .... iterum damnamus*.

Secuta dein Alexandrina altera præſcribit juramenti formulam à ſingulis Galliarum Eccleſiaſticis, etiam Monialibus præſtandi, juxta quam jurans quilibet teſtatur, ſe *quinque Propoſitiones ex Janſenii libro, cui nomen AUGUSTINUS excerptas, & in ſenſu ab eodem authore intento, prout illas per dictas Conſtitutiones Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicere ac damnare*.

Ante Breve Innocentii XII. ad Belgii Epiſcopos datum anno 1694. die 6. Februarii prodierat Decretum die 28. Januarii ejuſdem anni, in quo " Sanctiſſimus Dominus Noſter
,, Innocentius XII.auditis votis Cardinalium
,, ad præcavendas omnes diſſidiorum cauſas,
,, quæ Chriſtianam pacem dilacerant, tàm
,, verbis, quàm ſcriptis ſuper interpretatio-
,, ne, ſeu declaratione Formularii Alexandri
,, Septimi, in condemnationem quinque
,, Propoſitionum, ex libro Cornelii Janſe-
,, nii, cui titulus *Auguſtinus*, excerptarum
,, & condemnatarum, quoſcumque alios
,, ſenſus Formularii, præter eum, quem in
,, ſenſu obvio ipſius verba per ſe exhibent,
,, afferri, uſurpari, aut de his diſputari in-
,, terdixit, & prohibuit, ac ſuper ejuſdem
,, Formularii interpretatione, ſicut & præ-
,, dictarum Propoſitionum in alios ſenſus,
,, præter eum, quem ipſa verba per ſe exhi-
,, bent, omnibus & ſingulis.... perpetuum ſi-
,, lentium impoſuit ,,.

Formularium autem juxta verba ſua & ſenſum obvium clariſſimè condemnat Propoſitiones, non ſolummodò ſecundùm ſe; ſed etiam ut excerptas ex Libro Janſenii, quâ ratione jurans quilibet, indubiè rejicit & Propoſitiones quinque, & in iis Janſenii ſenſum.

Oppoſitum quidem Joannes Libertus Hennebel Lovanienſis Doctor ab Epiſcoporum adverſariis & Queſnello adhærentibus Romam miſſus, ad ſubruendum, ſi poſſet, Alexandrinæ Formulæ juramentum, auſus eſt ex Urbe ſcribere ad Archiepiſcopum Mechlinienſem, quaſi à jurantibus non requireretur ampliùs condemnatio ſenſûs Janſenii in quinque Propoſitionibus expreſſi; ſed ſenſus obvii ſolummodò Propoſitionum, præſcindendo à ſenſu authoris.

Archiepiſcopo mirabilis accidit iſtiuſmodi explicatio Pontificii tum Brevis, tùm Decreti, utrumque manifeſtè deſtruens, nec illud ſolum, ſed Formularium quoque, atque ipſas Conſtitutiones tum Alexandri VII. *Ad Sanctam*, & *Regiminis Apoſtolici*, tùm etiam Innocentii X. quibus ſi damnata non fuerit doctrina Janſenii; ſed ſenſus ſolùm imaginarius, & quem ſibi novator omnis pro libitu fingere poterit *obvium*, quid Eccleſia tanto tempore, tot ſtudiis, tot Conſtitutionibus profecit, viſa ſibi novam hæreſim impugnare; cùm non niſi umbram inanem, & ſuâ ſomniante phantaſiâ fabricatum hærcſios impeteret ſimulacrum? Archiepiſcopus minimè diſſimulandum ſibi duxit mendacium adeò pernicioſum; non enim dubitare poterat, quin ea epiſtola ſtudioſè compoſita eſſet ad totius novæ ſectæ eruditionem, & proindè ſæpiùs deſcripta, ad Queſnellum etiam, atque Lovanienſes aſſeclas tranſmitteretur. Quarè Catholicæ Religionis in Belgio conſervandæ ſtudioſiſſimus Antiſtes, de epiſtola tam pernicioſa Sedem Apoſtolicam mox certiorem reddidit.

Reſponſum autem accepit, quòd ſequitur: " Acta Romæ die 14. Septembris 1694.
,, à Joanne Liberto Hennebel Sacræ Theo-
,, logiæ Doctore Lovanienſi, coram Sacra
,, Congregatione S. Officii, prout habentur
,, in ejus Regeſtis. Declaratio Joannis Li-
,, berti Hennebel circa epiſtolam quandam
,, ad Reverendiſſimum D. Archiepiſcopum
,, Mechlinienſem ſcriptam, exhibitam Sacræ
,, Congregationi S. Officii die 14. Sep-
,, tembris 1694.

,, Ego infraſcriptus, ex parte Sac. Con-
,, gregationis S.Officii paternè commonitus,
,, epiſtolam, quam 27. menſis Februarii

„ proximè elapſi ad Reverendiſſimum D.Archiepiſcopum Mechlinienſem ſcripſi,eidem Sae. Congregationi multum diſplicuiſſe, utpotè quam Eminentiſſimi Patres Decreto Apoſtolico die ſexta ejuſdem menſis emanato contrariam eſſe judicaverunt, declaro per præſentes, quod huic Sae. Congregationis de epiſtola mea judicio, per omnia me ſubmitto, improbans quidquid Eminentiſſimi Patres in præfata epiſtola mea improbandum cenſuerunt.

„ Epiſtolam verò ipſam me ſcripſiſſe plurimum doleo; neque me inpoſterum ſimile quid facturum; ſed Decretum Apoſtolicum, præſcriptumque in eo ſilentium inviolabiliter obſervaturum promitto, hoc unum in præſentiarum Eminentiſſimos Dominos rogans humillimè, ut mihi culpam ingenuè agnoſcenti, ac emendare ſpondenti pro ſua benignitate, ac paterna pietate ignoſcere, ac veniam dare dignentur. Romæ die 14. Septembris 1694. & ſignatum erat *Joannes Libertus Hennebel* „.

Nihilominus Queſnelli nobis impudentia perrexit occinere, quod juxta mentem Innocentii XII. literis Apoſtolicis indicatam, nullo modo neceſſe ſit,à ſubſcribentibus Alexandrinæ Formulæ, ſenſum Janſenii in quinque Propoſitionibus condemnare; quod ſi antea judicatum fuerit neceſſarium, ab Innocentio XII. fuiſſe correctum, ſive expoſitione mitiore, accommodatum Janſenianæ meliùs veritati.

Quapropter viſum eſt Belgii Epiſcopis ipſique Innocentio Pontifici ſcandaloſam adeò & noxiam interpretationem de aperto palàm redarguere mendacio. De eo igitur conquerentibus graviter Epiſcopis, Sanctiſſimus reſpondere dignatus eſt Brevi altero his verbis: " Non ſine admiratione intelleximus, nonnullos in iſtis Diæceſibus reperiri, qui verbis,aut calamo auſi fuerint affirmare, ſupradicto noſtro Brevi alteratam ſeu reformatam eſſe Conſtitutionem Alexandri VII. decimâ ſextâ Octobris 1656. editam, necnon Formularium ab ipſomet pronuntiatum; cùm dicto Brevi utrumque ſpecificè confirmetur, & omnimodè intenderimus, & intendamus, iiſdem adhærere, & nequaquam ſinere, ut aliquid addatur vel dematur à prædicto Formulario, illud quovis modo alterando in aliqua ejus minimâ parte; ſed quod in omnibus & ſingulis ejuſdem partibus, uti mandavimus, mandamus etiam ad amuſſim obſervari.

Datum Breve iſtud fuit die 24.Novembris 1696. Verùm Queſnellus, Conſtitutiones Apoſtolicas, etiam maximè ſolemnes contemnere ſolitus, aut interpretationibus frivolis contemptui æquivalentibus, eludere, eodem etiam inpoſterum proſecutus tramite, ſeu artificio eſt, ut tum Brevia, tum Decretum, non ſolummodo ad eliminandam Janſenii hæreſim inutilia redderet; ſed ad eam potiùs ſtabiliendam fictione iniquiſſimâ aptaret.

Huc duo direxit opuſcula ipſis titulis mendaciſſima: *Defenſio duorum Brevium Innocentii XII.* Et *Defenſio Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum contra Leydecker.* Appellari primum debuit *ſubverſio duorum Brevium*; alterum *Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum impugnatio.* Verùm Janſenianis iſtiuſmodi ludificationibus circumveniri ſe minimè paſſa Apoſtolica Sedes, haud defenſionibus ſibi talibus opus eſſe, utriuſque operis damnatione monſtravit.

Ipſe Walonius, licèt Janſenianorum Agens generalis, & Queſnello addictiſſimus; ſed ipſo candidior, dum ſocii ad fallendos ſimplices, & plures ſuis partibus adjungendos, publicè victoriam ſimularent, ſe ſuoſque in illo Decreto & Brevibus causâ cecidiſſe, dolore non mediocri confeſſus eſt, familiaribus ſcribens. In primis Antonio Arnaldo die 6. Februarii 1694.

Non parum affligimur Decreto nuperrimè hic promulgato. Commiſerationem movet tota ea agendi ratio Inquiſitionis & Romanæ Curiæ: iterum die 13. ejuſdem menſis: *Brevia circa Formulam Alexandrinam, non meliora ſunt Decreto. Quod in illis omnibus malum occurrit, eſt introductio illius Formulæ in Belgium, præcipiendo ut ei ſine exceptione, ſine expoſitione ſubſcribatur in ſenſu obvio, quem ipſius verba exhibent.* Rurſus die 21. *Videritis modò Decretum typis editum, & forſitan duo Brevia: Quò plus ea relego, eò diſplicent magis, præcipuè circa juramenti Formulam. Turpis etiam error eſt in Brevi ad (Lovanienſem) Academiam, applicatio capitulorum Cæleſtini Pontificis ad præſentem materiam.*

Ad Erneſtum quoque, novi Ordinis, ut in Cifra legitur, *Patrem Subpriorem* die 27. ejuſdem menſis Februarii:*Ex duabus poſterioribus literis Opſtraetii facilè colligo, Lovanienſes & eorum amicos non exiguâ laboraturos difficultate in ſubſignatione Formulæ, ſi ab eis juxta præſcriptam in Brevibus regulam exigatur.*

Ad eundem die 20. Martii ejuſdem anni 1694. *Expectabimus quid in Comitiis* (noſtrorum) *Bruxellenſibus, quæ poſt Brevium adventum celebrari debuerant, concluſum fuerit.*

Non

Non dubito quin Archiepiſcopus Mechlinienſis, & Sylveducenſis Vicarius Apoſtolicus cùm ſibi adhærentibus triumphaturi ſint propter impoſitam illic puram & ſimplicem Alexandrinæ Formulæ ſubſcriptionem.

Eodem die ſcribebat Walonius ad Arnaldum: *Nequaquam miror veſtram ex Decreto perturbationem propter ſtabilitam illic ſubſcriptionem Formulæ in ſenſu obvio. Adhuc pejus erit cùm Brevia videritis.*

Nihilominus more plurium hæreticorum, dum cladis ſuæ conſcii ringebantur animis, in publico tamen ſtatuerunt ſibi quaſi de parta victoria gloriandum; ne à ſuorum plurimis fortè minùs contumacibus deſererentur.

Fraudulentorum iſtiuſmodi hæreticorum exempla varia exhibet Poſſidius in vita S. Auguſtini cap. 17. Baronius quoque ad annum Chriſti 313. n.39. de Donatiſtis ſimili dolo utentibus, *Mira res* (inquit) *cum enim ipſum Melchiadis & Coepiſcoporum judicium de condemnatione Donati, & Cæciliani abſolutione ſic fuerit toto orbe vulgatum Chriſtiano ... tamen eò impudentiæ atque pervicaciæ pervenerunt Donatiſtæ, ut petulanter jactarent, cauſam tunc adjudicatam fuiſſe Donato.*

Non diſſimilis hac occaſione, ut jam monui, fuit Queſnelliſtarum in Belgio confidentia, in quam Illuſtriſſimus D. Henricus Joſephus Van Suſteren tunc Mechlinienſis Archiepiſcopi Vicarius Generalis, nunc Brugenſium Epiſcopus, in Cauſa Queſnelliana ſub finem Articuli 7. ſapientiſſimè ſic animadvertit: *Quid miri? Cretenſes ſemper mendaces. Janſeniani reſtrictiones quidem averſantur (& meritò ſi purè mentales fuerint) verùm aperta mendacia non abhorrent, excolantes culicem, Camelum autem glutientes.*

Denique Queſnellum *erigere ſe contra authoritatem*, etiam Innocentii XII. cujus doloſiſſimè ſe fingit vindicem, patet ex eo quod Pontifex tum in Decreto, tum in Brevibus conſtituat jurandum eſſe juxta Formulam Alexandri integram, ſecundùm omnes & ſingulas partes, ſine ulla exceptione aut explicatione, neque Formulam vel in minima parte alterando; ſed intelligendam illam in ſenſu obvio, quem verba Formulæ per ſe exhibent. Totum autem iſtud Queſnellus apertè tranſgreditur, quando in Reflexionibus, quas Cauſa Queſnelliana refert Art. 7. Formulam Alexandri VII. ſæpiùs ab Innocentio XII. quoad omnia & ſingula approbatam ſic audet corrumpere, ut ubi Formula exprimit damnari quinque Propoſitiones *in ſenſu ab authore intento*, ejus loco ſupponat *in ſenſu obvio*. Ipſe Walonius die 10. Aprilis 1694. ad *Sanctam familiam* ſcribens, Arnaldo minimè diſſimulat, evidens eſſe, Alexandri Formulam & juramentum Queſnellianis explicationibus immutari: *Ea* (inquit) *interpretatio eſt reipsâ quædam ſpecies retractationis Formulæ, ſicut diſtinctio DOGMATIBUS FIDEM, FACTO REVERENTIAM, quædam erat illius correctio; quia ſemper erit veriſſimum, quod ſenſus obvius, & quem verba Formularii præſeferunt, contineat in ſe fidem circa factum.*

Idem literis ad Queſnellum, aliàs *Sanctæ familiæ Patrem Priorem* datis die 3. ejuſdem menſis, quibus ejus allegatio, atque defenſio refutatur, ſic urget: *Quod in prioribus tuis ajebas, eos, qui recuſabant antea ſubſcribere purè & ſimpliciter, interpretatos quidem rectè ſenſum ſubſcriptionis; ſed non Formulæ, quæ, inquis, perſpicua eſt, neque expoſitione indiget; iſtud, ajo ego, minimè ſolvit quod objeceram. Cum enim verba Formulæ, ut agnoſcis ipſe, clara ſint, & omnis expertia ambiguitatis, quomodo diſtinctionem vis intelligi in ipſius Formulæ ſubſcriptione?*

Talis præſidio diſtinctionis ſubſcibere licuiſſet Formulæ Sirmienſi, Ariminenſi &c. dicendo, aliter à nobis formulam & diſtinctionem intelligi, quàm ab Arianis.

Quis igitur modus, profeſſionis aliquid ſeriæ ab hodiernis Novatoribus impetrandi? Sic facilè aſſequimur, quid Queſnello ſit *pati in pace excommunicationem & anathema injuſtum*. Contemnere illud ſcilicet, & ne contumacia appareat, ac contra Eccleſiam rebellio, ſubſcribere cuicumque formulæ; ſed ita ut reſervetur animo, & intelligatur à ſubſcribentibus ſenſus longè alius, quàm in præſcripta profeſſionis formula juxtà ſignificationem obviam exprimatur. Sic *veritas* Janſenii ſuppoſita non *proditur*: nihil patitur detrimenti.

Sed num ea *Sancti Pauli imitatio* eſt? Nihil fuit hoc Apoſtolo, & cæteris Chriſti diſcipulis in omni ſua prædicatione & doctrina candidius. Ratio longè alia & oppoſita traditur à Queſnello, velut neceſſaria conſervandæ in Eccleſia *paci*, ſuiſque *pacifica* in officio & beneficio quolibet poſſeſſioni; atque iſtud iterùm, Janſeniſtarum judicio nequaquam eſt *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Contra iſtiuſmodi fallaciam quis tandem modus, quod remedium? Poſtulari videbatur potentius, quàm decrepitæ Innocentii XII. tunc ſenectuti congrueret: Pontifici illud vegetior Divina providentia reſervavit, Clementi ſcilicet XI. quem illi dedit ineunte præſenti ſeculo ſucceſſorem.

Sed

Digitized by Google

Sed & dignifsimus iſte Chriſti Vicarius, licèt maximis naturæ & gratiæ dotibus, nominatim Janſeniſmi notitiâ, & omnium vigentium tunc controverſiarum inſtructiſſimus, tamen ut indoles ejus reſpondebat nomini, longanimis in primis erat, atque ad increpationes graves & publicas, non niſi neceſsitate admodum urgente poterat adduci. Urgentiſsima autem fuit, fraus inexpectata, & quâ à Diabolo ſuggeri Novatoribus non poterat nequior, aut magis exitialis. Exhibebitur illa capite ſequenti.

CAPUT XVIII.

Conſtitutionis Vineam Domini Sabaoth *neceſſitas proxima ex reſolutione potiſſimùm famoſi* Casûs Conſcientiæ.

1 QUantumlibet conſpicua ſit promiſſio Servatoris, portas inferi adverſus Eccleſiam non prævalituras; nulla tamen futilibus adeò fundamentis nixa hæreſis eſt, quæ eandem ſe poſſe deſtruere, ſuoque cætui maleſano applicare Chriſti ſententiam non præſumat. Vix autem alia hæreſis in ea ſuperat temeritate Janſenianam, cujus perniciosis artibus detegendis pars operis mei non exigua occupatur: & quoniam velut inter catenæ annulos, continua quædam in hac hæreſi ſeries, & connexio fallaciarum eſt, juverit præcipuas breviſſimo hic repetere compendio, undè & Janſenianæ *conſcientiæ* in famoſi *Caſus* argutiis contenta nequitia faciliùs deprehendatur, & ſaluberrimæ Conſtitutionis *Vineam Domini Sabaoth* ampliùs pateat urgentiſſima neceſſitas.

Janſenius Michaelis Baii, Uſſerii Calviniſtæ, ipſiuſque Calvini veluti edoctus artificia, totus *Auguſtinus* videri cupit, neque tam ſuis, quàm Sancti illius vocibus omnia enuntiare. Ex hujus itaque Doctoris maximi conſutis perfidè textibus hæreticum plerumque compoſuit centonem, cui inſcribi voluit magnificam epigraphen *Cornelii Janſenii Iprenſis Epiſcopi Auguſtinus*. Sic etiam Calvinus lib.5. in Pighium ait *Doctrinæ meæ nullum caput eſt, quod non propè ad verbum ſæpius apud Auguſtinum occurrat*.

Similes Auguſtini fuerant diſcipuli Lutherus & Wickleffus,& quis ferè non horum temporum hæreticus? Auguſtini ſcilicet crebrò vocibus loquuntur; ſed in alia prorſus antecedentium & conſequentium circumſtantiâ adhibitis. Tali autem ſcribendi & decipiendi methodo, nulla introducendis quibuslibet novitatibus, nulla etiam malevolis vel incautis diſcipulis, in errore & pertinacia obfirmandis magis idonea eſt.

Mox enim oggeritur tam multiplex, tam illuſtris à Patribus, Conciliis ipſiſque Pontificibus præſtita Auguſtini voluminibus approbatio: undè promptum curvis novitatum artifici eſt concludere: Quid igitur, num Sacratiſſima totius Traditionis authoritas dejici valeat, aut luxari recentium Conſtitutionibus Pontificum, eiſque temerè adhærentium aliquot opinionibus ſcholaſticorum? Hac ratione deſtruere ſe Janſeniani autumant, quidquid definitionum contra Baji Articulos à Pio V. & Gregorio XIII. editum eſt, quidquid contra eoſdem & Janſenii errores hæreticos ab Urbano VIII. Innocentio X. Alexandro VII. Clemente XI. poſtea declaratum.

Nam contra priores tres Pontifices gravi cenſurâ intonuit Arnaldus Apologiæ primæ pro Janſenio Præfatione dicens: *Non poteſt ſine execatione voluntariâ & pertinaciâ portentosâ negari, Propoſitiones Baji, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia doctrinæ S. Auguſtini*.

Fruſtrà reclamat Eminentiſſimus Noailles Archiepiſcopus Pariſienſis epiſtolâ ad Clementem XI. Pontificem data anno 1711. *Certum illi* (Clero Galliæ in Comitiis Generalibus anni 1705.) *fuit Pontificiis Decretis adverſus Janſenium nihil deeſſe, ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe. Idem & de Apoſtolicis adverſus Bajum ... Definitionibus profeſſurum eſſe Clerum exiſtimo, ſi de illis actum fuiſſet*.

Mortuo Urbano, cùm nihilominùs Janſenii librum, tanquam in nullo apice à probatiſſimis Auguſtini dogmatibus recedentem refractarii defenderent, Innocentius X. Urbano ſuccedens, Propoſitiones quinque, famoſi voluminis compendium, à Galliæ Epiſcopis denuntiatas, expleto accuratiſſimo examine, tanquam hæreticas condemnavit.

Nihil artium prætermiſerant Janſeniani, quo anathematis ictum à charis ſibi dogmatibus averterent; inter cætera commenti ſignificationes, ſive *ſenſus Propoſitionum varios*: ſperabant ſcilicèt forè ut Pontifex, varietate ſenſuum territus, à condemnatione Propoſitiones abſolutas dimitteret, aut ſuſpenderet ſententiam.

Fraudem ridiculam contempſit Pontifex, & conceptum maturo conſilio judicium, Orbi Catholico manifeſtavit. *Ridiculam fraudem voco*; quia ſuis ipſa verbis convincitur, dum pro oſtendendis *variis Propoſitionum ſenſibus*, tres ſolummodò allegat, quorum primum

mum ait ad Propoſitiones minimè pertinere; ſed eis nonniſi *malignè affingi poſſe*; tertium adeò Propoſitionibus non poſſe tribui, ut ſit iis directiſsimè *contrarius*. In utroque Janſeniani Oratores facilè habuerint Sedem Apoſtolicam & cęteros paſsim Catholicos conſentientes.

Sed utroque ſuppoſito, & ſponte conceſſo, nihil indè confici potuit, quod Innocentium X. moraretur à ferenda in Propoſitiones ſententia, cùm, fatentibus Janſeniſtis, unicus eſſet ſingulis ſenſus, de quo contendentes utrimque Theologi definitionem expectarent Apoſtolicam.

Hanc tulit & clariſsimè enuntiavit Innocentius. Janſeniani autem, quibus fixa animo erat pertinacia, ſtatutumque Catholicæ nunquam acquieſcere veritati, Conſtitutionem Apoſtolicam non aliâ voluerunt lege ſuſcipere, quàm ut proſcriberet ſenſum ſolummodò è tribus in libello ſuo ſupplice commemoratis ordine primum, eumque, ut declaraverant, non niſi malignè Propoſitionibus aut Janſeniano volumini affingendum.

Quæ ſi ſubſiſteret cavillatio, nihil res catholica quinque Innocentii definitionibus profeciſſet, ſed doctrina omnis, de qua vehemens adeò inter Theologos contentio fuit, maneret penitùs indefinita, atque univerſa Janſenii doctrina circa quinque Propoſitionum materiam ab anathemate immunis. Deſtruere ram noxiam & mendaciſsimam definitionis ſuæ interpretationem aggreſſus quidem eſt Innocentius, Apoſtolico Brevi ad Galliæ Epiſcopos dato die 20. Septembris anno 1654. Verùm non diù poſtea ſuperſtes finem conſequi non potuit.

Eundem ardentiſsimè requirentibus iterùm Chriſtianiſsimi Regni Præſulibus, Alexander VII. ſolemni Conſtitutione, eâque geminâ proſecutus eſt, reſcindens, atque perſtringens acriter quidquid pro retinendo Janſenii ſenſu novatores hactenùs procuderant.

At Dæmonis ingenium tot inſtructum fraudibus quis exhauriat? Novam is ſuggeſſit fallaciam, qua nulla videbatur ſpecioſior poſſe adornari. Profeſsio ea fuit fidei, nullam continens hæreſim, imò pluribus Catholicis Janſenianam viſa rejicere.

Quemadmodùm nempè Janſenius ipſe ad illudendum adverſariis, utitur quandoque locutionibus catholicis, & ſuo ſyſtemati in ſpeciem oppoſitis, non difficile ejus ſectatoribus fuit, dicta ex eo quædam colligere à Catholicis dogmatibus verbotenùs non abhorrentia, atque his poſitis proteſtari, nullam ſibi aliam de prædeſtinatione, libertate, gratiâ doctrinam eſſe, ut olim Pelagius formulam concepit vocibus contextam Catholicis, quamque Orthodoxus quilibet, ignorans eſſe obſtinatiſsimi hæreſiarchæ, amplecti ſine ſcrupulo potuiſſet, ſicut à pluribus Hieronymo attributa eſt.

Hac arte circumveniendum Janſeniani ſperavere Pontificem, ut profeſsionis authores cum ſociis crederet non ſolùm eſſe Catholicos; ſed etiam, à juramento Alexandrinæ Formulæ eximendos. Profeſsioni addidere literas ad Pontificem officioſiſsimas, quibus eum de ſincera ſua ac plenâ ſcribentium obedientiâ ſecurum redderent, paratos etiam ſe mentirentur ad præſtandum ſine mora, ſi quod ulterioris ſpeciminis Sanctiſsimus deſideraret. Confirmavere idem plurium teſtimonia Epiſcoporum: quanquam nec inter Galliæ Antiſtites defuit, qui Patres Eminentiſsimos, & per hos Pontificem moneret de fallacia.

Non importuna monitio fuit, etſi Alexandro VII. haud neceſſaria, utpotè cui ſua ſatis prudentia dictabat, Janſeniſtarum ingenio nihil eſſe magis ſubdolum, nihil in retinendo Janſenii ſenſu magis obſtinatum. De profeſsione fidei ſtudioſè ſilens, aliquod eis gratulari voluit initium converſionis *ad ſaniorem doctrinam*, quàm fuerat ab eis hactenus contra definitiones Apoſtolicas pertinaciter propugnata.

Pupugit homines perfidos Pontificia ſuppoſitio de *converſione ad ſaniorem doctrinam*, undè quilibet argueret ſenſiſſe eos antea minùs ſanè, quod de ſuis aſſeri Janſeniana vix patitur demiſsio magis, quàm humilem criminis confeſsionem ſuperbia Diaboli. Hinc ſecuta Queſnelli & ſociorum edita typis Proteſtatio, ſe nullum penitùs doctrinæ articulum mutaſſe, adeò inconcuſſa apud eos manet totius Janſeniani ſyſtematis defenſio.

Quoniam autem, ſi quæ ulterior obedientiæ probatio Pontifici videretur neceſſaria, ad eam quoque ſe prompti obtulerant, perſtitit Pontifex in exigendo juxta ſuam Formulam juramento, quod maximè declinare profeſsione fidei ambiguâ, & fictâ optaverant ſubmiſsione. Ipſi verò poſtulatum ubi non minore, quàm antè pertinaciâ recuſarent, execrabilem prodidere hypocriſin, atque itâ confracta obtritaque fraudis machina eſt.

Mortuo Alexandro, cùm Roſpiglioſius ad Thronum Apoſtolicum evectus, aſſumpto nomine Clementis IX. veſtigiis ſui Deceſſoris inſiſteret, novæ ſectæ in Gallijs reliquias extirpare penitùs deſiderans, impoſitam Ecle-

cleſiaſticis omnibus legem de præſtando juxta formulam juramento, juſſit quàm accuratiſſimè obſervari.

Zelo Pontificis obſecuti alacriter Rex Chriſtianiſsimus, & Catholici Antiſtites non pepercere debitis rebellioni ſuppliciis: Cenſuras ſtrinxere Epiſcopi; Rex addidit indignationem & exilia.

Hac ratione perierat in Galliis Janſeniana hæreſis, niſi ei Diabolus de nova fallacia providiſſet. Ea fuit juramenti perfidia & ſimilis ſubſcriptio: jurare ſcilicèt docuit exteriùs ſimpliciter, atque ita ſubſcribere Formulæ, ut tamen contraria mentis intentio ſenſum juramenti & ſubſcriptionis limitet, adeò ut univerſa Janſenii ejuſque voluminuis doctrina, quibuſcumque expreſsa propoſitionibus, incolumis maneat, & deteſtatione interiore minimè comprehendatur.

Interim autem dùm iſtiuſmodi jurandi ratio ab Eccleſiæ Rectoribus, quibus jurantes videri volunt Catholici, ſincera creditur, ne talis forſitan ſuæ quoque hæreſios Sectatoribus videatur, ſuam eis perfidiam pandunt in ſecretis ſuorum conventibus, & *diſcurſibus*, vt vocant *verbalibus*. Succeſsit illis aliquamdiù tàm callidis inſtructa fraudibus perfidia, ut etiam Pontificium Pariſiis Nuntium deceperit, quod ipſe teſtatus ſępiùs & execratus eſt.

Hoc modo novi hæretici, ab Eccleſia priùs excommunicati, à Rege mulctati exilio, communionem ab Eccleſia furati ſunt, & à Principe reconciliationem. Ea eſt magnificè adeò à Janſeniſtis jactari ſolita *Pax Clementis IX.* Verùm ut fraus detecta, facilè eliditur, majorem ea poſtmodùm cognita, ſuis authoribus conſcivit Sedis Apoſtolicæ, & Catholicorum omnium indignationem.

Intereà tamen, ut dixi, tempore aliquanto nequitia de Præfectorum Eccleſiæ providentiâ impunè triumphos agere viſa fuit, donec ſuis prodita ſacrilegiis, fortiore expugnata brachio eſt, & catholicorum omnium deteſtationibus devota inferis, undè emerſerat.

Non diù tenuit Clementis IX. Pontificatus, uti neque ſequentis proximè Clementis X. Sub hoc Pontifice cępit clàm ſerpere hæreſis Quietiſtarum; magis tamen ſedente Innocentio XI. atque ad ea tandem ſe extendere crimina, quæ aures caſtæ fugiunt vel audire; utilitati tamen fuere maximæ ad ſectæ nefariæ deſtructionem.

Quietiſtica & Janſeniana impietas propter aliquam principiorum ſimilitudinem, videbatur in unam poſſe coaleſcere Eccleſiam, quæ accreſcente in dies Sectatorum, etiam nobilium & potentium multitudine, terrorem incuteret Vaticano, niſi tempeſtivo ejus icta fulmine nova hæreſis præfocaretur. Quod ab ipſo opportunè præſtitum Innocentio, à quo illa ſibi patrocinium ſtultiſſimè pollicebatur, aut indulgentiam. Saluberrima hæc in Quietiſtas animadverſio affixit graviter Janſenianos, quibus tanta fęderatorum infamia, non poterat non maculæ quidpiam aſpergere, & ſuſpicionis minimè decoræ. Horum conſternatio ingens ex ipſis innotuit Walonii epiſtolis.

De Alexandro VIII. ſuis partibus adjungendo ſpem ſibi non dubiam conceperant Janſeniani: Fiduciam ſuam & gaudium de ejus ad Pontificatûs apicem elevatione, teſtati mox fuere communibus ex Hollandia ad Sanctiſſimum literis, cum ſingulorum ſubſcriptione nominum. His blanditiis ſibi devinciendum maximè novum Pontificem arbitrati ſunt; ſed Novatorum adulationibus non capitur Apoſtolica Sedes; minimè etiam circumveniri potuit Sapientiſſimi Pontificis providentia ſingularis & religio. Quapropter brevì *verſa eſt* Janſeniſtarum *cythara in luctum* ut lamentabatur Malpaix epiſtolâ anni 1691. 2. Februarii.

Ibid. *Qualis* (inquit) *cataſtrophe! Quando nobis hic abblandiebamur quaſi Roma faveret inpoſterum veritati & juſtitiæ, fulmen è Vaticano proſiliit, cujus tonitru ad noſtras uſque terras perſonuit, nobiſque minabatur interitum, niſi Alpinis alliſum montibus feliciter evanuiſſet.*

Fulmen illud fuit Alexandri VIII. anathema in Propoſitiones triginta & unam. Quare & excommunicari poſt obitum Pontifex à Walonio ejuſque Sociis meruit, ut ipſius Walonii proditur ad Queſnellum literis datis 17. Martii 1691. Sub eodem Pontifice, obſoletam, & ſicut in primi Tomi Prolegomenis oſtenſum eſt, ſubdolam fidei ſuæ profeſſionem Queſnellus iterùm protruſit, ſucceſſu non meliore.

Sperabat ſcilicèt, ambiguarum aliquot obſcuritate vocum, enuntiationes alias horridas, & impietate, atque hæreſi infames, quas pluribus ſolitus erat inſarcire tractatibus, nequiter occultare aut lenire, ipſe in primis haberi Theologię dogmaticæ ſimùl & aſceticæ Doctor, quem inoffenſo pede adire & ſequi quocumque duxerit, ſecuriſſimè liceret; ſed non defuere, qui profeſſionis minimè ſufficientis, & ex authorum circumſtantiâ ſuſpectæ, fallaciam aperuere.

Spe itaque rursùs inaniſſimâ deluſi Novatores, & diplomate afflicti non uno, ſolatium hauſere præcipuum ex illius obitu Pontificis,

tificis, quem caſſibus ſuis facilè irretiendum eſſe, opinionibus hæreticis & affectibus obſecurutum, dementiſſimè ſibi ſuiſque perſuaſerant.

Finito Pontificatu, qui Catholicis brevis nimium, hæreticis & Novatoribus luctuoſus fuit, ſpes ſuas Janſeniani & ſtratagemata converterunt ad Innocentium XII., quem *in dogmaticis eſſe tanquam O in cifra* nuntiaverat Walonius; proindè & *Pontificatum* iſtum quoad ejuſmodi materiam eſſe *ineptiſſimum*: idem ajebat de *Regimine*; ſed vel ideò monebat tempus illud *eſſe peridoneum, ut aliquid boni agatur in Congregatione S. Officii*.

Ut autem occaſione, rebus benè gerendis adeò opportunâ ſtrenuè uterentur, & cum fructu magis uberi, jungendum Walonio adjutorem cenſuere è Lovanienſibus aſtutiſſimum. Præcipua utriuſque cura fuit, uti & Torellii & Ludovici Maille, qui ambo Galli ab intimis Walonio conſiliis erant, ut Janſeniani libri in quinque Propoſitionibus ſenſus anathemate liberaretur.

Huc ferè omnia Quatuorvirûm conſilia, atque molimina dirigebantur: Sed attentiſſimi Antiſtites Belgii Auſtriaci erant, ut Sedem Apoſtolicam de Novatorum fraudibus monerent, rogarentque vehementiùs pro novo contra tot venena antidoto.

Iſtud geminis ad Belgii Epiſcopos Brevibus, junctoque eis Decreto, quantum in illis circumſtantiis ſufficeret, à ſe præſtari Innocentius curavit.

Ar Janſenianorum longè ampliùs miratus ſum impudentiam ac temeritatem, quod ipſius poſtea Clementis XI. ingenium perſpicax, eruditionem ac pietatem tentare præſumpſerint novâ machinâ, quâ quidem doloſiorem ſuggerere Inferi non potuerunt; Verùm fruſtra jacitur rete antè oculos pennatorum. Machina illa fuit famoſus *Conſcientiæ caſus*, quem plurium operâ & longâ meditatione compoſitum, diſcuſſum, correctumque in pejus, antequam luci committerent, ſubjicere adhuc voluerunt cenſuræ cæterorum omnium, quibus aliquid eruditionis, aut prudentiæ Janſenianæ eſt, ut ei adderet quiſque vel demeret, prout Eccleſiæ & Religionis novæ profectui, conducere videretur.

Caſus itaque fingitur propoſitus à Confeſſario, qui in Sacramento Pœnitentiæ virum nactus fuerit Eccleſiaſticum à Janſeniano ſyſtemate non alienum, qui crederet Janſenii ſenſum à ſe perperàm condemnatum &c. Tali confitentis cognitâ diſpoſitione dicitur Confeſſarius non auſus abſolutionis beneficium impertiri, niſi priùs doctorum judicia exploraſſet.

De caſu igitur ſic expoſito Confeſſarius Doctores ſingulos conſulens. "Accipe, inquit, ſuſpiciones, quæ moventur contra hunc Eccleſiaſticum, & reſponſa, quæ dat pro ſua defenſione.

„ Ego Eccleſiaſtico iſti dixeram, ſuſpectum eum eſſe de errore circa quinque Propoſitiones condemnatas ab Innocentio X. & Alexandro VII.

„ Ille autem mihi profeſſus eſt, ſe eas condemnare ſemperque condemnaſſe nudè & ſine reſtrictione in omnibus ſenſibus, quos Eccleſia condemnavit, imò etiam in ſenſu Janſenii, prout Innocentius Papa XII. eas explicuit in ſuo Brevi ad Epiſcopos Belgii: Eodem modo ſubſcripſit Formulario, quando poſtulatum ab eo fuit: cujus rei exhibet teſtimonium datum à Vicario Generali Epiſcopi N.

„ Ad factum Janſenii quod attinet, cùm juxta D. de Perefixe ignorantiæ ſit, aut malitiæ contendere, Eccleſiam exigere eandem fidem circa factum iſtud, quam circa jus, ait ſe in condemnatione Propoſitionum non eodem modò credere facti deciſionem, quo deciſionem juris; ſed autumat ſibi ſufficere ſubmiſſionem venerationis & ſilentii, circa id quod Eccleſia de facto definivit; & quamdiù non poterit juridicè convinci, aliquam ex damnatis Propoſitionibus docuiſſe, non debere ſe affici ullâ moleſtiâ, neque ſuam fidem ſuſpectam haberi, quoniam hoc vetat Papa defunctus Innocentius XII. in quodam Brevi, quod Clerus Galliæ in noviſſimis Comitiis probavit." Reſolutio autem Caſûs hæc erat.

„ Doctores infraſcripti de Caſu ſic expoſito judicant ſententias Eccleſiaſtici memorati neque novas eſſe, neque ſingulares, neque ab Eccleſia condemnatas, denique nec tales, circa quas Confeſſarius ab eo exigere debeat, ut eas à ſe abdicet, antequam abſolvatur. Deliberatum in Sorbona hac die 20. Julii 1701.

„ Subſignaverunt *N. Petitpied* Profeſſor in Sorbona.

„ *G. Bouret* Profeſſor in Sorbona.

„ *Sarraſin* Lector & Profeſſor Regius.

„ *Pinſonnat* Lector & Profeſſor Regius.

„ *Elias Dupin* Profeſſor Regius.

„ F. N. *Alexandre*.

„ *Le Peſcheur*.

„ *Soullet* Canonicus Regularis Sanctæ Crucis.

„ *Ruffin* Canonicus Regularis S. Crucis.

„ *Le Beau* Canonicus Regularis S.Crucis.
„ *De Bourges* Prior S. Victoris.
„ *De Longueil* Canonicus Regularis Sancti Victoris.
„ *Gueſton* Canonicus Regularis Sancti Victoris.
„ *De Combes* Abbas S. Geneſii.
„ *Le Franch*.
„ *Jollain* Parochus S.Hilarii.
„ *Tullou* Parochus S.Benedicti.
„ *Hideux* Parochus Innocentium.
„ *Blanpignon* Parochus S. Merici.
„ *Feu* Parochus S. Gervaſii.
„ *De Voulges* Parochus S. Martini.
„ *Deſprez* Parochus de Roulle.
„ *Le Febvre de Chevaliers* Archidiaconus Eccleſiæ Trecenſis.
„ *Veron* Ærarius Eccleſiæ Lingonenſis.
„ *Hyacinthus Delan* Theologus Rotomagenſis.
„ *Molin*.
„ *De la Roque* antiquus Theologus Meldenſis.
„ *De la Geneſte*.
„ *Girard*.
„ *Picard* Parochus S.Clodoaldi.
„ *Borrey*.
„ *L. de la Mare.*
„ *G. de la Mare.*
„ *Joly*.

De aliqua Casûs hujus viciſſitudine ita ſcribit Dominus de Thiery de Viaixnes in epiſtola die 26. Januarii 1703. *Prima compoſitio fuit Dominorum Roulland & Anguettille, juxta quam Caſus editus eſt Leodii typis Broncart ſub finem unius è Diurnis Pariſienſibus, verùm cum in eo admitteretur gratia ſufficiens Thomiſtarum, complures è Doctoribus offendit, ut ei ſubſcribere noluerint. Obicem iſtum ut tolleret Dominus Petitpied junior, concepit Caſum alium magis politum, & plus continentem acuminis. Ille eſt cui ſubſcripſere Doctores quadraginta, quique promulgatus Pariſiis, tertiâ jam donatus conſpicitur editione.*

Idem Dominus Thiery die 3.Martii eodem anno ita nuntiat: *Dominus Rouland primus in componendo Caſu operam poſuit; ſed cum neceſſitas gratiæ ſufficientis Thomiſticæ, quam admittebat, pleriſque Auguſtinianis Doctoribus diſpliceret, Dominus Petitpied locum illum mutavit, & lucis plurimum Caſui addidit. Dominus Perrier nepos Domini Paſchalis in Eccleſia Cathedrali Claromontii in Arvernia Canonicus materiam ſuppeditaverat compoſitioni. Verùm frequenter ei adhibita correctio eſt, antequam ſineretur prodire in publicum.*

Non levis ratio Janſenianis erat, nihil prætermittendi induſtriæ, ut caſus redderetur numeris omnibus abſolutus, utpote à cujus fortuna totius penderet approbatio Janſeniſmi, ſaltem ut tolerabilis & nullo perſtricti anathemate; quâ ſtabilitâ ſemel ſententiâ, corruebat quidquid unquam Romani Pontifices contra Janſenium definivere, atque univerſa Eccleſia inter articulos credidit indubiratos. Tanti gravitas momenti non latuit etiam ſapientiam Catholicorum, maximè Sedis Apoſtolicæ, cui denuntiara, ſtatim commiſſa eſt examini. Diſcuſſione haud longâ opus erat ut pernicies detegeretur, quæ mox fulmine percuſſa Vaticano, à Clemente XI. duo expreſſit Brevia die 13. Februarii 1703. ad Cardinalem de Noailles Archiepiſcopum Pariſienſem & Regem Chriſtianiſſimum: Quæ ſubjungo.

CAPUT XIX.

Duo ſaluberrima Brevia à Queſnellianis impudenter excepta.

1 CLementis XI. Breve ad Cardinalem Archiepiſcopum Pariſienſem.

Dilecto Fratri noſtro, titulo S. Mariæ ſuper Minervam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali de Noailles nuncupato.

„ Dilecte Frater Noſter ſalutem: Non
„ ſine magnâ paterni cordis noſtri amaritu-
„ dine nuper accepimus, editum Pariſiis, ac
„ promulgatum fuiſſe libellum quemdam
„ cui titulus: *Cas de Conſcience proposé par*
„ *un Confeſſeur de Province touchant un Ec-*
„ *cleſiaſtique, qui eſt ſous ſa conduite, & re-*
„ *ſolu par pluſieurs Docteurs de la faculté de*
„ *Theologie de Paris*, mole quidem perexi-
„ guum; ſed multiplici noxiæ doctrinæ ve-
„ neno abundè refertum, quo ſcilicet plu-
„ res damnati errores, pernicioſæque No-
„ vitates adſtruuntur, ac ipſæ etiam felicis
„ recordationis Alexandri VII. Prædeceſſo-
„ ris noſtri ad Janſenianam hæreſim non ſo-
„ lùm iterum damnandam; ſed & præcluſis
„ omnibus callidorum hominum effugiis, ac
„ tergiverſationibus radicitus evellendam,
„ tantâ maturitate editæ Conſtitutiones,
„ quibus & nos firmiſſime inhæremus, in-
„ directè quidem ac veluti per cuniculos
„ impetuntur.
„ Quid enim aliud eſſe dixerimus, Libelli
„ hujuſcemodi authores tam ſplendido ver-
„ borum apparatu erga Pontificias Conſtitu-
„ tiones internam ſemper obſervantiam pol-
„ liceri, quam interim exteriùs violant, &
„ ut ſilentium pollicentur, quotidie ſilen-

rium

„ tium rumpere ? Quid inanibus quæſtionibus, quæ ad nihil proficiunt, præterquam ad ſubverſionem audientium, Eccleſiaſticarum ſanctionum perſpicuitati tenebras velle affundere; niſi malum quod corde fovent, per quandam diſſimulationem aperire ? Itaut illud jure uſurpari poſſet: *Sermo eorum ut Cancer ſerpit*; & aliud: *Acuerunt linguas ſuas ſicut Serpentis: Venenum Aſpidum ſub labiis eorum.*

„ Ingemuimus planè videntes homines, qui ſe Catholicos profitentur, eò temeritatis ac pervicaciæ deveniſſe, ut præfatis Apoſtolicis Conſtitutionibus, cæteriſque hujus Sanctæ Sedis Decretis adhuc obviam ire, eorumque vim emendicatis undique captioſis difficultatibus eludere ſe poſſe confidant. Verùm cùm ſubdolis eorum artibus non modò, ut par eſſet, minimè obſiſtere; ſed potiùs patrocinari, ac veluti manum porrigere comperimus Pariſienſis Scholæ Doctores, qui libellum ipſum palàm auſi ſunt ſuo calculo comprobare, obſtupuimus planè, & magnâ ſimul perturbatione pro Domo Dei exarſimus, ſtatimque, ne commiſſo nobis muneri deeſſe videremur, de valido adhibendo remedio cogitavimus.

„ Quapropter libellum Apoſtolica authoritate damnavimus ac prohibuimus, ne ejus lectione Fidelium mentes inficerentur. At verò quoniam ut S. Proſper præclarè admonet, hujuſmodi hominum pravitati, non tam diſputationum ſtudio, quàm authoritatis privilegio eſt reſiſtendum, circumſpectionem tuam ſeriò admonemus, ut zelum, quo maximè ferves, pro ſana doctrina, Eccleſiæque pace tuendâ excites, exeras, atque intendas inveſtigandis omni ſtudio, diligentiâque libelli hujus authoribus, ac præcipuis promotoribus, atque evulgatoribus; neque enim clam fieri potuit, quod non niſi à multis valuit perpetrari, ac in eos poſtmodum gravibus, ut tantæ debetur audaciæ, pœnis animadvertas.

„ Porrò Doctores illos, quos ſanè decebat magis expugnandis Eccleſiæ teterrimis hoſtibus, quàm convellendis Apoſtolicæ Sedis Conſtitutionibus nomen inſcribere, omnino volumus ſeveram adeò, te puniente, diſtrictionem ſubire, ut cæteri in poſterum à ſimilibus abſterreantur.

„ Chariſſimum inſuper in Chriſto Filium noſtrum Regem Chriſtianiſſimum, & datis literis, & per venerabilem Fratrem Epiſcopum Milenſem Nuntium noſtrum, qui plura tecum hac de re differet, enixè

„ rogamus, ut Circumſpectioni tuæ in exequendis hiſce mandatis noſtris, pravorumque hominum nequitiâ coercendâ, Regalis quoque velit auxilii brachium impertiri: quod quidem Majeſtatem Suam pro ſummo, quem in compeſcendis hæreſum & novitatum fautoribus hactenus oſtendit, zelo confidimus egregiè præſtituram: & tibi interim Dilecte Frater noſter Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

„ Datum Romæ die 13. Februarii 1703.

Eodem die ad Regem Galliæ datum eſt Breve hac inſcriptione: *Chariſſimo in Chriſto Filio noſtro Ludovico Francorum Regi Chriſtianiſſimo, Clemens Papa XI.*

„ Chariſſime in Chriſto Fili noſter ſalutem: Audivimus nuper, audaci planè, ac ſubdolâ nonnullorum hominum operâ, qui in id nati eſſe videntur, ut Eccleſiæ ac Reipublicæ pacem perturbare non ceſſent, libellum quemdam prodiiſſe, cui titulus: *Cas de conſcience proposé par un Confeſſeur de Province touchant un Eccleſiaſtique, qui eſt ſous ſa conduite, reſolu par pluſieurs Docteurs de la Faculté de Theologie de Paris.*

„ Quo ſanè plura pernicioſæ doctrinæ capita, erroreſque damnati revocantur in lucem, & ipſa etiam hæretica Janſenii dogmata non obſcurè foventur, dum editæ olim pro iis omnibus abolendis Conſtitutiones Apoſtolicæ captioſis ſubtilitatibus eluduntur.

„ Id porro in quantum Chriſti Fidelium ſcandalum, atque utriuſque Regiminis perturbationem vergat, Majeſtas Tua, cujus mentem tantâ in gubernandis populis ſapientiâ illuſtravit Altiſſimus, ex ſe ſatis ipſa deprehendet.

„ Quoniam verò contra iſtiuſmodi homines continuâ novitatum prurigine laborantes non amplius legibus ac ſanctionibus, quæ ſatis multæ hactenus promulgatæ fuerunt; ſed gravium potiùs adhibitione pœnarum agendum videtur, ne malum toties compreſſum, & quotidie reviviſcens, ulteriùs ſerpat, opportunum exiſtimavimus, damnato priùs juxta Sedis Apoſtolicæ morem libello, Dilecti Fratris noſtri Ludovici Antonii Sacræ Rom. Eccleſiæ Cardinalis de Noailles Eccleſiæ Pariſienſis Præſulis zelum ac pietatem per Apoſtolica ſcripta excitare, ut in ejuſdem libelli authores, evulgatoreſque præcipuos ſummo ſtudio conquiſitos ſeveriùs animadvertat, Doctoreſque non paucos, qui Romanorum Pontificum Prædeceſſorum

„ noſtrorum Conſtitutiones, & Regia etiam „ Majeſtatis Tuæ Decreta contemnentes, „ eidem libello palàm ſubſcribere non ſunt „ veriti, debitis pœnis afficiat.

„ Eâ autem in re, quâ non Eccleſiæ ſo„ lùm, quæ Majeſtati Tuæ maximæ curæ „ eſt, ſed & ipſius Regni utilitas quæritur, „ ſummopere decet Regalis brachii tui in „ præfati Cardinalis auxilium exerceri po„ teſtatem, atque ita paucorum hominum „ temeritatem compeſci, ut palàm fiat om„ nibus, eam hodie inter Sacerdotium & „ Imperium, miſerante Domino, vigere con„ cordiam, ut impunè non liceat turbulen„ tis ingeniis, & nunquam cavillandi finem „ facientibus, Eccleſiaſticas ſimul ac Regias „ leges infringere.

„ Novit profectò, Chariſſime fili noſter, „ novit & gratulatur Eccleſia omnis, quan„ to pietatis ſtudio, quantâ Regii Nominis „ laude, eliminandis Catholicæ fidei, ac „ diſciplinæ adverſis erroribus & novitati„ bus; præcipuè verò radicitùs extirpandis „ Janſenii dogmatibus allaboraveris. Tuæ „ nunc prudentiæ, tuæ religionis ac pietatis „ eſt, cæpto operi ſupremam manum adii„ cere, traditamque tibi ab Altiſſimo pote„ ſtatem, in ipſius atque Eccleſiæ obſequium „ exercere.

„ Ne patiaris igitur Chariſſime Fili, ut tot „ labores ac ſtudia, quæ extirpandæ ex flo„ rentiſſimo regno tuo peſſimæ hæreſis con„ tagioni adhibuiſti, paucorum hominum „ veſaniâ fructu evacuentur. Sileant inquie„ ti homines, coerceantur protervi: pareant „ contumaces, & quos Eccleſiæ manſuetu„ do non flectit, poteſtas Regalis compeſcat „ & conterat; ut ita, quam Eccleſiæ Dei „ dederis, Deus ipſe donet Regnis tuis, ac „ perpetuò ſervet tranquillitatem. Eam in„ terim Majeſtati tuæ cum cæteris bonis om„ nibus ex animo precantes, Apoſtolicam „ ſimul benedictionem tibi amantiſſimè im„ pertimur.

„ Datum Romæ die 13. Febr. 1703. „

Digniſſima hæc indubiè fuere zelo tanti Pontificis, pro conſervanda fidei puritate ſolicitè vigilantis. Brevibus jungebatur Decretum, quo eadem libellum peſtiferum damnabat authoritas. Maximè quoque religioſum hìc fuit ſtudium Eminentiſſimi Pariſienſium Archiepiſcopi, qui promulgationem Brevium præveniens, pleroſque è Quadraginta Doctoribus ad debitam induxit palinodiam, ſuoque *Caſum* confixit diplomate. Rex denique Chriſtianiſſimus cum ſuo Senatu, in tanto fidei periculo minimè paſſus eſt deeſſe operam ſuam & poteſtatem.

Duobus obſtinatis *Caſûs* Approbatoribus pœnam exilii decrevit. Sorbona quoque de Religioſiſſimi Principis animo probè edocta, pertinacibus ſtatuit reſciſſionis pœnam, niſi præſcripto tempore ſe Pontifici Maximo, Regi, Archiepiſcopo, ſuæque amantiſſimæ Matri redderent Chriſtianâ palinodiâ obſequentes.

Quid ad hæc omnia Queſnellus? Verba ejus aliqua reddam capite ſequenti. Plura impedivit ejus captivitas, & poſt fugam conſcribenda multiplex apologia. Interim ejus ſocii dolorem hìc ſuum, imò & furorem, inter amicos potiſſimùm non diſſimulaverunt. Ita Prauvvelius Amſtelodami ad fidem Catholicam, ſi fas eſt credere, propagandam Miſſionarius die 19. Aprilis 1703. ad Joſephum Brigode Queſnelli Secretarium, *Breve*, inquit, *Pontificis ad Regem Galliæ cenſemus indignum Succeſſore S. Petri, & parum conveniens lachrymis, quibus conatur Clemens populos decipere; cùm iſtud Breve potiùs indicet animum tigridis, quàm Paſtoris, cujus eſt oves diligendo paſcere.*

Neque ea ſolius Prauvvelii opinio eſt; ſed ſimilium ei Miſſionariorum, quod indicatum voluit illo *Cenſemus*, ne ſibi cenſuræ temeritas obiiciatur. Paulò mitiùs ex Urbe Walonius ad Queſnellum ſcripſerat: 3. Martii 1703. *Præter Decretum adverſus Caſum conſcientiæ, dicitur Pontifex miſiſſe tria Brevia. Valde quidem imprudens* (Pontificis) *facinus eſt, ſed omnia timere debemus ab* OLIBRO (in ciſra Clemente XI.)

Idem 5. Maii eodem anno *plaudit ſibi Pontifex, quod Brevia illa miſerit, ratus præſtitam à ſe rem optimam, atque Eccleſiæ utiliſſimam. Inde facilè colliges, quanta ejus in his omnibus præoccupatio ſit, quanta pertinacia ſimul & ignorantia.*

Nonne igitur iniquiſsimos nos eſſe oporteat, qui de novis iſtiuſmodi Theologis cenſeamus, velle eos *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*? Imò jubemur credere Queſnello aſſerenti, iſtud eſſe *pati pacificè anathema injuſtum*, & *Pauli* Apoſtoli *imitari* in perſecutionibus tolerantiam. Qualis Queſnelli ipſius hìc modeſtia fuerit, videbimus, ut dixi, capite proximo.

CA-

CAPUT XX.

Queſnelli intemperiæ in Casûs denuntiatores & Romanos Judices.

1 AUthor Proceſsûs juridici contra Queſnellum Art. 18. poſt relatum utrumque Breve Apoſtolicum, "
„ Vidimus hìc (inquit) ut ſupremus vigil
„ animadverſum velit in authores evulgato-
„ reſque famoſi illius *Caſus conſcientiæ, quo*
„ *plura pernicioſæ doctrinæ capita erroreſque*
„ *damnati revocantur in lucem, & ipſa etiam*
„ *hæretica Janſenii dogmata non obſcurè fo-*
„ *ventur*. At aliter viſum fuit Queſnello.

„ Janſenianæ aciei dux & anteſignanus
„ cùm eſſet, partium ſuarum eſſe cenſuit,
„ quadraginta illos commilitones, quâ va-
„ luit arte, quo luxuriabat (Gallicè) ſtylo,
„ contra quoſcumque Eccleſiæ & Reipubli-
„ cæ Principes tueri, in caſtris ſuis retinere,
„ ſeu confirmare in placitis...

„ Significatum ei fuerat quod Doctores
„ illos 40. quiſpiam Regis Chriſtianiſsimi
„ Miniſter *inquietos ſpiritus* appellaſſet, æter-
„ nùm agitantes Quæſtiones pericuoſas ſu-
„ per condemnatione juſtè pronuntiatâ: &
„ hoc publicè in Senatu. Agitandus ergo
„ erat Regius ille Miniſter, ſcriptoque impu-
„ denti à Moderatore Factionis impeten-
„ dus, & quidem nomine plurium è 40.
„ commilitonibus, qui in reſolutione Casûs
„ ſupraſcripti Queſnellianæ militiæ ſe de-
„ voverant.

Scriptum Queſnelli erat prolixa novem paginarum epiſtola, in qua ſuorum nomine commilitonum, ita Miniſtrum illum alloquitur: " Noſti quâ de re agatur, de adigendis
„ ſcilicet hominibus ad condemnandum in
„ facie Eccleſiæ Epiſcopum (ſeu librum Jan-
„ ſenii) tanquam reum traditarum quinque
„ hæreſum, totidemque blaſphemiarum;
„ tota autem probatio eſt, quod Papa dixe-
„ rit. Dixit quidem; ſed non niſi ex auditu,
„ quia iſtud ſibi relatum acceperat à quibuſ-
„ dam Theologis abſque ullo examine juri-
„ dico, ullâ confeſsione aut convictione,
„ ullo judicio, ut appellatur, contradictorio „.

Diceres Queſnellum ſua pro Janſenio & contra Sedis Apoſtolicæ judicium mendacia didiciſſe à priorum temporum hæreticis. Sic inter cæteros Author Apologiæ pro Petro Abailardo, quæ inter hujus epiſtolas eſt, contra Sanctum Bernardum denuntiatorem, & Sedis Apoſtolicæ judicium declamat: *Renuntiavit Apoſtolico Bernardus, & ſtatim à Romana Sede literæ damnationis in Petrum, per Gallicanam Eccleſiam volaverunt. Damnatur aureum os illud, promptuarium rationis, tuba fidei, hoſpitium Trinitatis: damnatur pr dolor! abſens, inauditus, & inconvictus.*

Quid dicam? Quidve non dicam... Cujus unquam Jeſu bone culpa tam cæcos habuit judices, ut non utrinque cauſæ latera ventilarent?... Iſti clauſis oculis palpant negotium, & quaſi oculati rerum cognitores, arcu iniquitatis intento, toxicum ſubitò jaculantur. Similia fuere lamenta Juliani pro Pelagio condemnato, talia Sycophantæ Ariani presbyteri pro Ario apud Conſtantiam Conſtantini Imperatoris ſororem, quibus ipſa miſerè circumventa funeſtæ materiam tragediæ præbuit.

Proſequitur Queſnellus pag. 4. " Vide-
„ turne igitur tibi *ſpiritus inquietus*, non aſ-
„ ſentiri ſententiis illis erroneis (faventibus
„ authoritati Pontificiæ) neque eas velle
„ ſubſcriptionibus formulæ approbare, quæ
„ non aliâ exiguntur intentione, quàm ut
„ pernicioſa adeò dogmata ſtabiliantur? „

Pag. 9. " Verùm interea dum ille (An-
„ tijanſenianus Doctor du Mas) ſinitur edere
„ impunè quælibet pacem turbantia (Janſe-
„ niſticam) tres lineæ exaratæ, non niſi ex
„ charitatis & officii debito (quod eſt non
„ permittere ut hæretica Janſenii doctrina
„ ſubſcriptione formulæ Alexandrinæ ab om-
„ nibus Eccleſiaſticis condemnetur) tres iſtæ
„ lineæ (caſum conſcientiæ exprimentes)
„ quæ nihil continent, niſi fundamenta pa-
„ cis, nituntúrque dogmatibus in tota Tra-
„ ditione [Janſeniſtica] indubitatis, atque
„ in Francia habitis, velut libertatis Gallicæ
„ firmamentis; tres denique iſtæ lineæ, non
„ ſpirantes niſi pacem, diſplicent & accu-
„ ſantur ab hominibus cupidis, nonniſi pri-
„ vata ſua amantibus commoda: accuſantur
„ quidem tanquam Eccleſiaſticæ pacis vio-
„ latio maximè ſcelerata.

„ Hoc obtentu ſupremarum fit commotio
„ Poteſtatum contra Doctores quadraginta,
„ quorum ſcientia & pietas toti conſpicua
„ mundo eſt, quique ſine peccato negare
„ non poterant teſtimonium veritati rece-
„ ptæ in ſcholis omnibus quovis tempore.
„ Verùm non deerit eis tribunal, in quo
„ ipſorum triumphabit innocentia, eo judi-
„ ce, qui ipſa juſtitia eſt.

„ Ignoſce reverenti huic querimoniæ,
„ quam ipſa exprimit oppreſſa, conculcata
„ innocentia „.

Nulla in hac Queſnelli declamatione periodus eſt, quæ non mendaciis ſcateat, & non mereretur ſcuticâ ſeveriore caſtigari; ſed quan-

Digitized by Google

quandonam finem facere potero præſenti operi; ſi ſingulas Janſeniſtarum ineptias intercurrentes, ſeriâ dignari oporteat confutatione?

Quatuor ſunt, de quibus Lectorem breviter monere ſufficiat. Primum quod attinet ad *Maſium* Doctorem Sorbonicum, eſſe ipſum de Eccleſia Catholica optimè meritum ſuâ *de quinque* Janſenii *Propoſitionibus hiſtoriâ*, quæ hæreſim illam convincit; ideoque noluit eam ſine latratu Queſnelliana rabies prætērire, ſi truculentis ei nocere morſibus non potuit. Librum contra *Hiſtoriam* illam Queſnellus edidit titulo *Duorum capitalium errorum*; ſed prætenſus uterque error non niſi exploratiſsima veritas eſt, neque frivolis Queſnelli oppoſitionibus luxata, neque aliorum unquam Janſeniſtarum fraudibus convellenda.

Secundum eſt, quod illæ *tres lineæ* tantis à Queſnello elogiis celebratæ, ſunt ipſe *Caſus Conſcientiæ* cum ſuis approbationibus, judicio Eccleſiæ, veneno plenus lethifero, & ut Apoſtolico percuſsus anathemate, futurus ſemper penes Catholicos execrationi.

Tertium: Vocari à Queſnello homines cupidos & paci Eccleſiæ inimicos, quotquot novæ hæreſi adverſantur cum Romano Pontifice, Cardinales, Epiſcopos, & Theologos Orbis Catholici univerſos.

Quartum: Quouſque prætenſa Gallicana Eccleſię libertas à Novatoribus protendatur, quamque debilibus jubeatur inſiſtere fundamentis, quaſi nempè Janſenianæ hæreſios, quam tota Chriſti pridem horruit Eccleſia, condemnatio exigi hoc tempore nequeat in Galliis, niſi Chriſtianiſſimi Regni libertas funditùs ſubruatur.

Adeò perſpicaces non fuere hujus Regni Antiſtites quando ab Alexandro VII. Formulam juramenti enixis precibus petierunt: cęcus etiam in Queſnelli ſententia fuerit Rex ipſe, quando per ſuum in Urbe Oratorem præſcribi eandem Formulam à Sede Apoſtolica poſtulavit, impoſitâ ſimul Eccleſiaſticis ſingulis, ſubſcriptionis, jure jurando confirmandæ, inevitabili neceſſitate.

Denique mente & oculis capti fuerint Regii Adminiſtri cum Illuſtriſsimo Pariſiis Senatu, aliàs in ſuis & Regni juribus defendendis non minùs fortes, quàm in cognoſcendis periti, & inveſtigandis induſtrii. Mente, inquam, & oculis capti fuerint, quando hanc authoritatis Pontificię diſpoſitionem, voluntate propenſiſsimâ amplexi ſunt.

Defuit illis Queſnelliani iſtud lumen ingenii, quo ab admittenda profeſsionis formulâ ſtudioſius caverent, utpotè quâ neceſse aliàs foret libertatis ſuæ fundamento ſubruto, totum peſsumdari ædificium.

Prætereo hominis privati, & nullâ, niſi, quam hæreſis tribuerit, authoritate prædici impudentiam, atque temeritatem in laceſsendo non ſolùm Regio Adminiſtro; ſed ipſo pariter Senatu, qui ejuſdem ſecutus ſententiam *Caſum Conſcientiæ* cum ſuis approbationibus condemnavit. Sic novę Eccleſiæ Apoſtolus hypocrita nos docet *imitari S. Paulum*, ſic *pati in pace anathema injuſtum*, ſic *non erigere nos contra authoritatem*, *aut ſcindere unitatem*.

Parum Queſnello eſt invehi in Regium Senatorem: docere etiam præſumit & acriter reprehendere Eminentiſs. ſuum Archiepiſcopum Noailles, Epiſtolâ anonymâ, velut *Doctoris Sorbonici & Officialis Diæceſeos NN.*; in qua ſic Cardinalem commonet. " Quod
„ attinet ad *Caſum Conſcientiæ*, qui tantum
„ ſtrepitûs hoc tempore excitat, miror inci-
„ diſſe alicui cogitationem ſolicitandi Emi-
„ nentiam Veſtram, ut contra eundem eli-
„ ceret cenſuram.

„ Magis etiam obſtupui, audiens te ſua-
„ ſionibus iſtiuſmodi concuſſum, & inclina-
„ tum, de tua conſtantia remiſiſſe. Non tu
„ ſolus, Eminentiſſime Domine, talibus ten-
„ taris molitionibus: plures novi, quibus eę-
„ dem inſidiæ ſtructæ ſunt, quibus ſuccu-
„ buere aliqui, reſtitere alii non ſine gra-
„ viſſima adverſus Solicitatores indignatio-
„ ne. Non tibi author fuerim, ut cęteros
„ prævenias; ſed publicum explores judi-
„ cium, ut, ſalvo honore, te ſubducas, quem-
„ admodum Illuſtriſſimus meus Præſul ſibi
„ cenſuit conſulendum „.

„ Perdifficile foret non ſe prægrandibus
„ exponere improperiis omnium Sapientum
„ (quales omnes & ſoli indubiè Janſeniani
„ ſunt) unicum autem referretur ſolatium,
„ placuiſſe parti Curiæ „: Regi ſcilicet ejuſque Chriſtianiſſimam ſectantibus religionem, à Janſeniana non minùs, quàm à Calviniana hæreſi alienam.

Paulò poſt, finitâ quaſi epiſtolâ, ſed nondum miſsâ, fingitur inexpectatus adveniſſe nuntius de edita ab Eminentiſſimo *Casûs* condemnatione. Tunc plenas laxat hypocrita lamentis & declamationibus habenas:
„ Eccum igitur (inquit) inflicta plaga. De-
„ ceptus ſum, fateor. Nunquam credide-
„ ram deducendum eò uſque Casûs nego-
„ tium. Latam à te ſententiam quoties le-
„ go, à lacrymis temperare nequeo, aut
„ ullam admittere conſolationem.

„ Nulla hìc cauſa mea privata agitur: ne-
„ que me angit periculum veritatis; perire

enim

„ enim ea nunquam poterit, aut deeſſe
„ Deo modus eam ab inſultibus hominum
„ liberandi. Novam imminere prævideo
„ quadraginta Doctoribus, aliiſque pluribus
„ tempeſtatem, quorum fortunatiſſima ſors
„ fuerit; ſi quantum Dei donum ſit, agno-
„ ſcunt, & quanti meriti, perſecutionem ſu-
„ ſtinere pro veritate & juſtitia.

„ Quod autem præcipuè transfigit ani-
„ mum mæſtitiâ, eſt nova Eccleſiæ pertur-
„ batio, & pax penitùs deſtructa: pax (in-
„ quam) opus Regis Chriſtianiſſimi adeò
„ glorioſum, pax denique quæ tanto conſti-
„ terat, funditùs everſa conſpicitur: quoque
„ nihil accidere poterat luctuoſius, everſa ab
„ eo, quo nemo hactenùs viſus fuerat ad ejus
„ defenſionem meliùs comparatus. Verùm
„ cauſa Dei eſt: in eo ſpes ponenda „ Jan-
ſeniſtica non minùs, quàm Calviniana.

Alia ejuſdem epiſtola ad eundem Archiepiſcopum Cardinalem cernitur, in Proceſſu juridico Art. 18. cujus Laciniam ex Gallico à me translatam juverit referri:"

„ Nonniſi tremente dextera ſiſtere me per
„ epiſtolam poſſum Eminentiæ Veſtræ: re-
„ verentia & metus ei diſplicendi excutiunt
„ mihi quodammodò è manu calamum, ſed
„ timor diſplicendi Deo me confirmat, im-
„ pellitque ut ad te ſupplex accedam, & bre-
„ viſſimi alloquii expetam beneficium: quod
„ ſi mihi concedere dignatus fueris, benignè
„ etiam indulgeas, ut mihi tantiſper liceat
„ oculos occludere Dignitati Tuæ Eminen-
„ tiſsimæ, & cęteris, qui te undique circum-
„ dant ſplendoribus, quorum aſpectu territus
„ non poſſem animi mei ſenſum, qua opus eſt
„ libertate, ſalvâ quamvis reverentiâ, ex-
„ primere.

„ Cum enim nulla me ad ſcribendum ra-
„ tio moveat, nulla res mihi curæ ſit, niſi
„ fama tua & ſalus poſt veritatem & Eccle-
„ ſiam, diſsimulare non poſſum, neque mu-
„ tilare graviſsima veritatis momenta, quæ
„ nemo alius tibi exponere audeat. Quem
„ ſi non valuero finem mihi propoſitum con-
„ ſequi, patere ſaltem, Eminentiſsime
„ Princeps, tuis me pedibus advolutum,
„ fletibus mala Eccleſiæ deplorare.

„ Verùm ſingularis, quâ me tolerare ſo-
„ les, benignitas, ſpem facit gratiæ utriuſ-
„ que. Eheu! Quomodo pacis filii non ge-
„ merent, illato vulnere lethifero paci Ec-
„ cleſiæ, & quidem, eâ inflicto manu,
„ à qua pacis ſemper ſperaverat confir-
„ mationem: ut meritò dicatur cum
„ Propheta, Patres & *Angelos pacis ama-*
„ *rè flere*! Non Angelos ſolùm dico,
„ quos oculis intueri non conceditur; qui
„ Servatore nato pacem hominibus nuntia-
„ bant; ſed illos etiam, quos cernere no-
„ bis obtigit, Angelos Eccleſiarum Aleta-
„ næ, Appamienſis, Bellovacenſis, atque
„ Andegavenſis. Magni illi Antiſtites, quo-
„ rum vita & agendi ratio verè appellari po-
„ tuit Angelica, meriti fuerant ſuis pro ve-
„ ritate ſtudiis, laboribus, & fide in adim-
„ plendis omnibus Sacri ſui miniſterii parti-
„ bus, impetrare à Deo pacem Eccleſiæ adeò
„ deſideratam.

„ Alii ſe ipſis junxerant Epiſcopi adjuto-
„ res pro jaciendo tanti operis fundamento,
„ jamque illud ad perfectionis apicem dedu-
„ xerunt, Apoſtolicâ Sede & Rege noſtro
„ Chriſtianiſſimo approbantibus, Eccleſiâ
„ applaudente univerſâ, maximo bonorum
„ omnium ſolatio. Ecce autem ædificium
„ illud, quod tantis conſtiterat Eccleſię la-
„ chrymis, tandem dirutum, atque ſubverſum
„ funditùs. Proindè animæ illæ ſanctæ &
„ beatitudinem conſecutæ, quæ tanti bene-
„ ficii largitori Deo laudes debitas cane-
„ bant, mærentes iterùm vident Eccleſias
„ Galliæ in priſtinam incidiſſe confuſionem.
„ Quomodo enim pax illic ſubſiſtere valeat,
„ tuo, Eminentiſſime Domine, fundamentum
„ ejus ſuffodiente Decreto?

„ Quinquaginta annorum experientia ni-
„ mium nos convicit, nunquam ſperari poſ-
„ ſe Eccleſiæ pacem, niſi ſublato piis con-
„ ſcientiis onere non tolerando fidei inte-
„ rioris circa factum, cujus teſtimonium pu-
„ blicum eſt ſubſcriptio Formulæ pura &
„ ſimplex. Teſtimonium autem falſum eſt,
„ & confirmatum perjurio, ſi jurans certi-
„ tudinem non habeat de facto, magis etiam
„ ſi perſuaſum ſibi teneat oppoſitum.

„ Quicumque lumine præditi ſunt & reli-
„ gione, qua nihil habeant in hoc Mundo
„ charius, extrema potiùs quælibet patien-
„ tur, quàm plagam inferant animæ morti-
„ feram, pejerando, & ſubſcriptione ſacri-
„ legâ ſcandalizando Eccleſiam. Recuſanti-
„ bus quidem imminet vexatio multiplex, &
„ infamia: concitabitur adverſus eos pote-
„ ſtas Principum, & Epiſcoporum. Eccum,
„ Eminentiſſime Antiſtes, qualem pacem
„ tuum proferet Decretum.

„ Pleroſque è Caſûs approbatoribus ad
„ retractationem adiges, & ſingulari tibi
„ duces ſolatio, ut ipſo tuo teſtaris diplo-
„ mate, *Doctorum iſtorum aliorumque Ec-*
„ *cleſiaſticorum exhibitam tuis juſſibus ſub-*
„ *miſſionem*.

„ Sed quale ſolatium eſt coacta ſubmiſſio,
„ mendacium publicum & ſcandaloſum, te-
„ ſtimonium falſum humanâ extortum for-
midi-

midine Doctoribus, & Presbyteris, repugnante nequidquam intellectûs lumine atque conſcientiâ. Certiſſimum enim eſt quadraginta Doctores eximiâ inſtructos ſcientiâ, qui *Caſui conſcientiæ*, præmiſſo diligenti examine, aſſenſu unanimi ſubſcripſerunt, non mutaturos ſententiam; ſed eam altâ mente repoſitam retinentes, tantiſper ſilentio compreſſuros, propter metum eorum, qui horrifico tonitruum ſono fulmina minitantur.

„ ...Simulatio ſcelerata, pudenda prævaricatio, & abſurda ignavia eorum eſt, qui coram Sacris Altaribus promiſerunt, ſe *veritatem uſque ad effuſionem ſanguinis defenſuros*.

„ Quærere nunc ex te liceat, Præſul Eminentiſſime, cui ea culpa potiſſimùm imputabitur? Præter retractatores illos perfidos, & præ illis indubiè rei ſunt, qui contra omnium ſententiam Theologorum, contra traditionem Patrum, contra Divina Scripturarum oracula, contra omnes denique æquitatis regulas ad infamem adeò palinodiam Doctores miſeros compellunt....

„ Plerique retractantium, etiam tuo judicio, ſuſpecti remanent; de dogmatibus perverſis, & ſubmiſſione ſimulatâ. Iſtud eſt quod ajebam, illos non mutaviſſe ſententiam; ſed obediendo exteriùs ceſſiſſe coactioni non veritati. Decreti igitur tui fructus eſt facere hypocritas „.

Talis ubique Queſnelli & ei adhærentium eſt reverentia, talis ſubmiſſio erga Præpoſitos Eccleſiæ, quibus non diutiùs blandiuntur, quam ſibi patrocinantes ſentiunt, aut ſperant. Tùm & non aliàs, poſuit Spiritus Sanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei: Tunc Epiſcopi Apoſtolorum Succeſſores ſunt, eâdem cum ipſis poteſtate præditi.

In exornando laudibus Cardinale Noaillio ſecundam maximè eloquentiam exhaurire ſolet Queſnellianorum Rhetorica; ſed areſcit ſubitò & in publicam convertitur aſpernationem, ubi mandati quidpiam, Janſenianæ contrarium novitati ab Eminentiſſimo dimanarit.

Doctores quoque Sorbonici, quanti Novatoribus viri ſunt, quicumque circa *Caſum conſcientię* reſolutioni perfidæ ſuffragantur! At mox in turpem prolabuntur, ſaltèm exteriùs, apoſtaſiam, quando fautricem hæreſios temeritatem catholicâ damnant palinodiâ.

Hic maximè Queſnellus voluiſſet deficientium à ſe Doctorum, altè impreſſa animis inſediſſet Propoſitio 92. quâ nulla ad confirmandos in pertinacia Novatores videtur accommodatior: *Pati potiùs in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Prodiderunt autem miſeri illi veritatem Janſenianam formidine excommunicationis & anathematis, quod contra novæ fidem Eccleſiæ quomodo potuit non eſſe *injuſtum*? Porrò quantum gloriæ in Faſtis ſeu Kalendario Portus-Regii conciliavit Nicolao Petitpied & Hyacintho de Lan contumax obſtinatio, ſpretis Archiepiſcopo Pariſienſi, Rege Chriſtianiſſimo, ipsâque Apoſtolicâ Sede, tantum vituperii & dedecoris apud Queſnellum perpetui, meruit Retractatio timidorum.

CAPUT XXI.

Caſus Conſcientiæ antequam naſceretur, damnatus fuit à Galliæ Clero, poſtea diſertiùs ab ipſa Sorbona.

1 ANNO 1700. die 4. Decembris Clerus Galliæ conſpicatus, pernicioſiſſimam Janſeniſtarum fallaciam in eo ſitam, ut perſuadendo, quinque Propoſitiones, ab Innocentio X. & Alexandro Septimo condemnatas, non eſſe Janſenii, univerſam iſtius Epiſcopi doctrinam, cujus Propoſitiones illæ compendium quoddam ſunt, ab omni abſolverent cenſurâ, atque ita liceret in poſterùm ubicunque libuerit, eam inſtaurare, deſtruendum meritò cenſuit mendacium dogmaticum adeò exitiale. Si enim illud invaleſcere unquam contingeret, facilè foret, Janſeniani voluminis pariter proſcriptione contemptâ, illud omnium obtrudere manibus, atque ita impia ejus, blaſphema, hæretica dogmata, quibus à capite ad calcem ſubdolè reſperſum eſt, ſimplicium incautorumque animos pervertendo trahere in exitium.

Quaptopter Janſenianorum Propoſitiones quatuor eandem ingerentes perniciem, Clerus Gallicanus colligens, ſapientiſſimè confixit. Cenſuram hic exhibeo: Propoſitio prima ex præfatione Libri, cui titulus: *AUGUSTINIANA ECCLESIÆ ROMANÆ DOCTRINA: Jam tandèm Eccleſiæ & Regnorum Principes ex hoc clariſſimo argumento agnoſcunt, phantaſma Janſeniſmi quæſitum ubique; ſed nuſquam repertum, præterquam in laboranti quorundam phantaſia.*

Popoſi-

Propoſitio ſecunda : " *Conſtitutione* „ *Innocentii X. nihil aliud actum, quàm ut* „ *revocarentur, atque exacerbarentur diſputationes. In eandem viam pertractus eſt* „ *Alexander VII. ut homo ab hominibus facilè* „ *impellendus in eas res, quæ parum ejus* „ *officio convenirent..... Innocentius quoque XII. cùm ex officio teneretur claram* „ *proferre ſententiam, generalibus, æquivociſque verbis adhibitis, dat locum exiſtimandi, ſe non auſum clariùs loqui, tanquam errare metuentem ... Atque illud IN* „ *SENSU OBVIO, ejuſdem Pontificis adhùc magis generale eſt & vagum, quàm* „ *verba Alexandri VII. IN SENSU A JANSENIO INTENTO .... Epiſcopi denique* „ *Gallicani, libertates Eccleſiæ Gallicanæ,* „ *ſub earum aſſerendarum ſpecie labefactarunt, ſuper recipienda Conſtitutione Innocentii X.*

„ Propoſitio tertia ex Panegyris Janſenianæ Prologo Galeato pag. 55. & 62." *Aliquam huic malo medicinam attuliſſe videbatur Innocentius XII. in Brevi ſuo 6. Februarii 1694.... Verùm mitigationem illam præſumptam non parùm extenuavit Breve datum 24. Novembris 1696. ubi Pontifex disertè negat, Conſtitutionem aut Formularium Alexandri VII. Brevi ſuo alteratam aut reformatam fuiſſe in aliqua minima ejus parte .... Nec placet eorum opinio, quæ ex ipſo primo Brevi 6. Februarii 1694. edito aliquid mitigationis circa Factum tentavit exſculpere... Sed & nihilo majorem in Quæſtione Juris progreſſum factum eſſe, jam quoque convenit oſtendere.*

„ Propoſitio quarta : *Circa condemnationem AUGUSTINI JANSENII opus eſſet collatione regulari habitâ, vel coram Judicibus à Romano Pontifice, vel à Rege datis ... Nondum omnes interierunt, qui ſciunt deliberationes* (de Janſeniano negotio) *quas nunc Epiſcopi, ut regulas hodiernarum deliberationum* (circa novum Quietiſmum) *ſumunt, Cleri Gallicani æternùm forè propudia* „.

„ CENSURA: Hę quatuor Propoſitiones, quibus inquieti homines Innocentii X. & Alexandri Conſtitutiones, Innocentii quoque XII. Brevia ab omnibus approbata, apertè contemnunt, Epiſcopos rebus judicatis inhærentes inceſſunt maledictis, & cauſam hanc de integro retractari poſtulant, tanquam tot Apoſtolicis Conſtitutionibus, etiam accedente Eccleſiarum conſenſione, cauſa nondum finita fuerit, falſæ ſunt, temerariæ, ſcandaloſæ, contumelioſæ in Clerum Gallicanum, Summos Pontifices, & univerſam Eccleſiam, Schiſmaticæ & erroribus faventes „.

Hactenùs Gallicani Præſules, qui quaſi præſagi machinationis Janſeniſticæ biennio poſt in lucem erupturæ, eam in ipſo quodammodo parturientium utero præfocare conati ſunt: Sed nulla hac hæreſi hydra pernicioſior eſt, nulla mactatu difficilior, quæ amputatis ſæpiùs cervicibus adeò non extinguitur, ut quaſi viribus auctior, certè magis rabida ex vulnere, ſemper furere videatur atrociùs, donèc Chriſtiani Orbis universâ in eam conſpirante multitudine, novam ſibi *Nordſtrandiam* coacta quærere, ditiones Catholicas ſui liberet timore contagii.

Expulſa frequenter è clariſſimo Sorbonicorum Collegio non deſpondet animum, quin etiam nuper aſylum ſibi & non leve præſidium ſperare auſa fuerat, quando quadraginta Doctorum prudentiam circumvenit; ſed duobus ad Dei judicium evocatis, duobus aliis in maleſana perſiſtentibus obſtinatione, cæteri cum celeberrimo illic Theologorum Senatu hanc tulere de ultima Janſeniſtarum molitione ſententiam.

„ Die Lunę primâ Septembris anni 1704. „ habita ſunt in Aula Collegii Sorbonæ poſt „ ſolemne Sacrum de Spiritu Sancto Comitia „ Sacræ Facultatis generalia ordinaria, in „ quibus Magiſter Joannes Vivant Syndicus „ dixit, Eminentiſſimum D. Cardinalem „ Archiepiſcopum Pariſienſem, accerſitis ad „ ſe, & ſummâ humanitate exceptis, Venerandis quatuor è Sapientiſſimis Magiſtris „ noſtris Senioribus, & Syndico, hæc ab „ ipſis referenda ad S. Facultatem gravisſimâ „ Oratione declaraſſe: Regem Chriſtianisſimum pro eximio, quo flagrat ſtudio Religionis, & ſingulari, quâ Sacrum hunc „ Ordinem proſequitur benevolentiâ optare, ut quoniam duo ex hoc Ordine Magiſtri, videlicèt Magiſter Nicolaus Petitpied Lector Sorbonicus, & Magiſter Hyacinthus de Lan Eccleſiæ Rotomagenſis „ Theologus, revocare contumaciter renuunt ſubſcriptam à ſe in Libello inſcripto „ *Cas de Conſcience*, doctrinam, quæ comperta ſit favere damnatis Janſenii erroribus, compreſſa ſcandala renovare, Pontificiis Conſtitutionibus, Sanctionibus „ Cleri Gallicani, ac Edictis Regiis, ut & Sacræ Facultatis Decretis omninò adverſari, „ Sacra Facultas ſuſpenſo quocumque alio „ negotio, decernat quod fidei integritati, „ honori Sacri Ordinis, & illorum Magiſtrorum ſaluti magis expedire cenſuerit.

„ Quibus relatis, ſubjunxit D. Syndicus, perſpectum eſſe omnibus, à multo tempore

” præſens negotium conſtare, ſparſum per
” urbem ac uuiverſum latè regnum, imò &
” extra Gallias, ſcriptum quoddam typis
” non ſemèl editum, cui titulus eſt *Cas de*
” *Conſcience proposè par un Confeſſeur de*
” *Province, touchant un Eccleſiaſtique qui*
” *eſt ſous ſa conduite*: in ejus inſcriptione
” dici, *propoſitis Quaſtionibus reſponſum*
” *ſuiſſe à compluribus Theologis Pariſienſi-*
” *bus*, & in fine ſubjici, *deliberatum in*
” *Sorbona*: Ex quo quibuſdam videri poſ-
” ſet, probatum illud fuiſſe à toto Ordine,
” aut certè à majori ejus parte, licèt clan-
” culùm S. Facultate, imò & pleriſque Ma-
” giſtrorum prorſus iuſciis inſcripeum edi-
” tumque fuerit: revocatum quidem fuiſſe
” à triginta ſex è quadraginta Magiſtris, à
” quibus probatum fuerat; ſed duobus fato
” functis, pertinaces ſupereſſe alios duos,
” quos cum patienti ſilentio emollire non
” potuerit Sacra Facultas, imò nec monitis,
” nec cenſurâ Eminentiſsimi Paſtoris, nec
” amicorum conſiliis, nec exilii moleſtiâ,
” nec remotione à Sacris miniſteriis ullate-
” nùs flecti videat ac doleat, jam apertâ
” erroris damuatione, & inflictis, ut par
” eſt, pœnis, eos ab ipſa impugnari neceſ-
” ſum ſit; præcipuum publicæ offenſionis
” caput viſum fuiſſe hanc pręfati ſcripti Pro-
” poſitionem, quâ aſſeritur, *Catbolico bo-*
” *mini, & Clerico, qui ſubſcripſit Formulæ*
” *Alexandri VII. ſufficere obſequium, quod*
” *vocant ſilentii & reverentiæ: il lui ſuffit*
” *d'avoir une ſoumiſſion de reſpect & de ſilen-*
” *ce a ceque l'Egliſe à decidè ſur ce fait* (de
” Janſenii facto agitur) ex quo ſequitur, li-
” cere ipſi aliter de hoc ſentire, quàm ab
” Eccleſia definitum ſit, intùs credere, Ec-
” cleſiam eâ in re definienda, nempè in dam-
” nando Janſenii Libro, & ſenſu erraſſe, falsò
” hæreſim tribuiſſe Janſenio, pugnare ab
” annis quinquaginta & ampliùs adverſus
” umbram, ſine cauſa ipſam tantopere con-
” queri, immeritò Sanctos Sacerdotes,
” pioſque veritatis defenſores ab ea vexari:
” quæ omnia factioſæ opiniouis conſectaria
” horrent aures piæ.

Evulgatâ hac exitioſâ doctrinâ commotam ſubitò Chriſtianam Rempublicam: indignationem Apoſtolicam adverſus ſcandaloſam temeritatem ſcriptis ad Regem literis ſignificatam ſuiſſe à Sanctiſſimo & Clementiſſimo Pontifice: Solemni ſtatim cenſurâ proſcriptam fuiſſe præfatam Propoſitionem ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo, cujus doctrinam, poſitis repente ſallacibus præjudiciis, amplecti ſe profeſſi ſunt plerique eorum qui inſelix ſcriptum incautè probaverant: in idem propoſitum editis quoque eâ de re mandatis, conſpiraſſe multos ex Illuſtriſſimis Præſulibus. Regis ipſius ſolitum exarſiſſe tuendę Religionis ſtudium adverſus contumaces turbulentæ novitatis defenſores: excitata ubique pro fidei incolumitate omnium benè ſentientium ſtudia & vota.

Maximo autem dolore non potuiſſe non affici Sacram Facultatem, quæ videret etiam à ſuis in diſcrimen adduci præcipua antiquæ doctrinæ ſuæ & pietatis monumenta, Cenſuram nempè adverſus epiſtolam Antonii Arnaldi latam anno 1656. & Decretum ſuper Formula fidei datum anno 1661. utrumque haberi apud Sacram Facultatem ſummo in pretio, ac veluti normam benè ſentiendi & loquendi, ſervari ut firmiſſimum veritatis tranquillitatiſque præſidium: ſubſcriptum à ſingulis Sacri Ordinis Magiſtris, ab omnibus adhùc Candidatis quotidie ſubſcribi in teſtimonium & pignus Catholicæ unanimitatis.

Nemini dubium eſſe poſſe, neceſsitatem interioris & ſinceri aſſenſus Eccleſię damnanti ſenſum & librum Janſenii, ſeu definienti Factum, ut ajunt, Janſenii, luculenter aſſertam eſſe ſolemni cenſurâ latâ adverſus præfatum Antonium Arnaldum, qui etſi fateri tunc non recuſaret, Pontificiis circa illud factum judiciis non eſſe obſequendum, offerretque reverentiæ ſilentium, quod quidem nec antea ſervaverat, nec poſtea ſervavit; imò quod ſtantibus illius & cum illo ſentientium præjudiciis ſervari nequaquam poſſet, cum tamen aſſenſum mentis Eccleſiæ judicio deberi in hoc facto Janſenii pertinaciter negaret, nec Propoſitionis circa hoc Factum damnationem, Sacrâ deliberante Facultate, nec debitas huic contumaciæ pœnas effugere potuit.

Eundem in errorem, eandem in culpam impegiſſe duos præfatos Doctores, imò graviter lapſos: Antonium Arnaldum contendiſſe quidem ſatis eſſe reverentię ſilentium homini Catholico; ſed nullâ ſpeciali ſubſcriptionis, aut Sacramenti religione ad aſſentiendum obſtricto; hos verò Magiſtros inverecundè docere, etiam eos, qui præſtito Sacramento ſubſcripſere formulæ fidei, qua ſe ſubjecerunt Conſtitutioni Alexandri VII. Factum illud definientis, & profeſsi ſunt à ſe ſincero animo rejici & damnari quinque Propoſitiones excerptas è libro Janſenii in ſenſu ab authore intento; poſſe tamen intùs aliter ſentire, quàm definitum ſit, habere ut Catholicum ſenſum & librum Janſenii, & circa iſtud nonniſi ad unum reverentiæ & ſilentii obſequium teneri; omnem hanc alienam à ſinceritate Chriſtiana reſponſionem vergere in ludibrium & contemptum dictæ Cenſurę & Decreti Sacræ Facultatis ſuprà Formula fidei; imò ut in aperto eſt,

Apoſto-

Apoſtolicarum Conſtitutionum, *Sanctionum Cleri Gallicani & Regiorum Edictorum.*

„ Quibus expoſitis, & lectis poſtmodum ex integro Cenſurâ Sacræ Facultatis adverſus epiſtolam Antonii Arnaldi, & Decreto ſuper formula fidei, & articulo præfati ſcripti *Cas de conſcience*, qui ad prædictam Propoſitionem pertinet, eoque diligenter collato cum prædictis cenſura & Decreto, D. Syndicus poſtulavit, quod ſequitur: Primo ut Sacra Facultas renovet & confirmet cenſuram latam 31. Januarii 1656. in libellum, cui titulus eſt: *Lettre de Monſieur Arnaud &c.* & Decretum ſuper formulâ fidei datum 2. Maii anno 1661.

„ Secundò declaret, Propoſitionem contentam in Libello cui titulus eſt: *Cas de conſcience*, quâ de Clerico, qui ſe ſubſcripſit formulæ fidei ab Alexandro VII. ſancitæ, hoc ſtatuitur: *Il lui ſuffit d'avoir une ſoumiſſion de reſpect, & de ſilence pour ceque l'Egliſe à decidè ſur le fait de Janſenius*, adverſari prædictæ cenſuræ in epiſtolam Antonii Arnaldi, & Decreto ſuper formulâ fidei.

„ Tertiò: Hanc eamdem Propoſitionem damnatam pronuntiet in prædicta cenſurâ adverſus epiſtolam Arnaldi, eamque afficiat iiſdem Notis, quibus proſcripta fuit Arnaldina Propoſitio, quæ dicitur Facti.

„ Quartò: Quoniam in ſcripto *Cas de conſcience* præfatæ Propoſitioni: *Il lui ſuffit*, præmittitur, Penitentem, cujus opinionem innoxiam Doctores illi cenſuerunt, ſubſcripſiſſe Formulæ ſancitæ ab Alexandro VII., quæ adjunctum habet juramentum, hanc adhuc notam addat prioribus, nempè quòd illa ipſa Propoſitio memorata *Il lui ſuffit &c.* faveat mendacio & perjurio, quâ ratione ipſam proſcripſit Eminentiſſimus Archipræſul in mandato adverſus prædictum ſcriptum *Cas de conſcience* promulgato 22. Februarii anni 1703.

„ Quintò: declaret, ſe nunc non attingere, aut expendere cetera ſcripti, cui titulus eſt *Cas de conſcience*, capita.

„ Sextò: Perſpectâ duorum præfatorum Magiſtrorum pertinaciâ decernat, ipſos è ſinu ſuo repellendos, expungendoſque ex Albo Doctorum, & ipſo facto repulſos expunctoſque, niſi infrà menſem conſilium mutaverint, ceterorumque, quos in probando ſcripto ſocios habuere, Magiſtrorum exemplo inconſultam deliberationem revocaverint, & inſuper cenſuræ adverſus epiſtolam Antonii Arnaldi, Decreto ſuper regulâ fidei, & præſenti concluſioni ſubſcripſerint, atque de his omnibus certiorem fecerint Sacram Facultatem. Quod ut preſtetur faciliùs & certiùs curam demandet Sacra Facultas Syndico ſcribendi epiſtolam ad duos præfatos Magiſtros, quâ ipſos hortetur, ne communem Matrem, ipſorum amantiſſimam, diuturniori moleſtiâ afficiant; ſed prompto ad meliorem mentem reditu, &, uti par eſt, docilitate ſolentur.

„ Septimò: Seligat Deputatos, qui Eminentiſſimo D. Archipræſuli referant, quid actum fuerit à Sacra Facultate, ipſumque rogent, ut gratiarum actiones, vota, & obſequia, & gratulationes totius Ordinis Regi optimo & religioſiſſimo, nomine Sacræ Facultatis offerat.

„ Quæ cùm miſſa eſſent in deliberationem ab honorando Magiſtro noſtro Franciſco Joiſel Decano & Comitiorum Præſide, in generali ſua Congregatione, cui adfuere pluſquam 150. Magiſtri, communibus votis ſic cenſuit.

„ Primam Propoſitionem contentam in Libello, cui titulus eſt: *Cas de conſcience propoſè par un Confeſſeur de Province, touchant un Eccleſiaſtique, qui eſt, ſous ſa conduite, & reſolu par pluſieurs Docteurs de la Facultè de Theologie de Paris*, quâ dicitur, *Il lui ſuffit d'avoir une ſoumiſſion de reſpect & de ſilence pour ceque l'Egliſe à decidè ſur le fait de Janſenius*, adverſari cenſuræ Sacræ Facultatis latæ die ultimâ Januarii anno 1656. in epiſtolam Antonii Arnaldi, & Decreto ejuſdem ſuper formulâ fidei dato 2. Maii 1661.

„ Secundò: Inhærendo prædictæ Cenſuræ adverſus epiſtolam Antonii Arnaldi, prefatam Propoſitionem *Il lui ſuffit d'avoir une ſoumiſſion de reſpect & de ſilence pour ceque l'Egliſe à decidè ſur le fait de Janſenius*, damnandam eſſe, ut & ipſam damnat iiſdem notis, quibus in prædicta cenſura proſcripta eſt prima ejuſdem Antonii Arnaldi Propoſitio, quæ dicitur *Quæſtio Facti*, nempe ut temerariam, ſcandaloſam, injurioſam Summis Pontificibus & Epiſcopis Galliæ, atque etiam ut præbentem occaſionem renovandæ ex integro poſt damnationem Janſenii doctrinæ: & in quantum eâdem Propoſitione præfatâ dicitur illud obſequium reverentiæ & ſilentii ſufficere, etiam eis, qui ſubſcripſerunt Formulæ fidei, quæ adjunctum habet juramentum ex ſanctione Alexandri Septimi, prædictis notis hanc etiam eſſe adjiciendam, ut & adiicit, nempe quod faveat mendacio & perjurio.

„ Tertiò : Stare debere inconcuſſam, ſicut
„ & re ipsâ apud ipſam ſemper ſtetit, & ſtat,
„ authoritatem prædictæ cenſuræ adverſus
„ epiſtolam Antonii Arnaldi , & prædicti
„ Decreti ſuper formulâ fidei , adeò ut qui-
„ cumque Magiſter , aut Candidatus adver-
„ ſus utrumque , aut alterutrum , uti & ad-
„ verſus præſentem conclufionem aliquid
„ ſcripſiſſe , dixiſſe , aut prædicaſſe depræ-
„ henſus fuerit , eo ipſo à Sacra Facultate
„ pulſus habeatur .

„ Quartò : indulgendum præfatis duobus
„ Magiſtris Nicolao Petit-pied Lectori Sor-
„ bonico, & Hyacintho de Lan Eccleſiæ Ro-
„ thomagenſis Theologo , ſpatium unius
„ menſis à die notitiæ ; intra quod niſi da-
„ tam prædicto Libello , cui titulus eſt : *Cas
„ de conſcience* ſubſcriptionem ſincerè revo-
„ caverint , & præſenti concluſioni , ac præ-
„ dictis , licèt jam antea ipſis ſubſcripſerint,
„ cenſuræ adverſus epiſtolam Antonii Ar-
„ naldi , fideique formulæ in Decreto Sa-
„ cræ Facultatis receptæ , abſque ulla re-
„ ſtrictione aut exceptione ſubſcribant , &
„ de his omnibus certiorem fecerint D.Syn-
„ dicum , ipſo facto abſque ulla alia delibe-
„ ratione habebuntur excluſi à Sacra Facul-
„ tate , & ſpoliati jure Magiſterii .

„ Quintò : Scribendam à D.Syndico epi-
„ ſtolam duobus præfatis Magiſtris, qua ipſos
„ adhortetur , ut depoſitâ tandem pertina-
„ ciâ vocem Sacræ Facultatis ipſorum ma-
„ tris dociles audiant.

„ Sextò: Adeundum eſſe Eminentiſſimum
„ D.Archipræſulem per Venerabilem D.De-
„ canum , & ſex Sapientiſſimos Magiſtros
„ noſtros ſeniores , & Syndicum , qui ipſi
„ renuntient , quid actum ſit à Sacra Facul-
„ tate , ipſumque orent , ut Regi Chriſtia-
„ niſſimo teſtificetur , quanto grati obſequii
„ ſenſu delatum ad ſe juſſu Regio præſens
„ negotium Sacra Facultas exceperit , quàm
„ concordi & felici deliberatione confecerit,
„ & nomine Sacræ Facultatis Religioſiſſimo
„ Principi gratuletur dignum Eccleſiæ Pri-
„ mogenito continuum defendendæ fidei
„ zelum ac ſtudium.

„ Ultimò : Ut omnibus magis ac magis
„ innoteſcat , Sacram Facultatem in docen-
„ da ſana doctrina, & aſſerenda Eccleſiæ au-
„ thoritate conſtare ſibi ſemper, typis man-
„ danda eſſe latino ac vernaculo idiomate
„ curâ D.Syndici , & publici juris facienda,
„ præſentem concluſionem , cenſuram ad-
„ verſus Libellum *ſeconde Letre de M. Ar-
„ naud* latam ultimâ Januarii anno 1656.,
„ & Decretum ſuper formulâ fidei datum
„ 2. Maii 1661.

„ Cœterùm licèt Sacra Facultas unum
„ tantùm ſuprema memorati Libelli , cui ti-
„ tulus eſt *Cas de conſcience* caput damnet,
„ declarat ſe non intendere alia probare in
„ eo contenta , quæ nunc non expendit „.

Infrà habebatur de Mandato &c. & ſi-
gnatum erat *Carolus de Champreille.*

CAPUT XXII.

Janſeniſtarum Gallorum adverſus Cleri ſui cenſuram rebellio.

1 INter Romanas Walonii epiſtolas con-
ſpicitur ſcriptum prolixius , continens
notas in cenſuram Antiſtitum Galli-
canorum ſuperiore capite relatam contra
Propoſitiones quatuor prodromas *Casûs con-
ſcientiæ* , totamque Janſeniſmi materiam ſy-
nopſi ſubdolâ complectentes .

Quamvis ſcilicèt libros Walonius non
ederet ; Cenſorem tamen agebat quodam-
modò generalem alienorum operum , non
parcens ulli , ſive Apoſtolicæ Sedis , ſive
Gallicanorum Antiſtitum Decreto, præſertim
ſi Janſenianæ contineret quidpiam hæreſi ad-
verſum . Scopus autem iſtiuſmodi Notarum
fuiſſe videtur præcipuus , ut Arnaldo , dum
viveret , & poſtea Queſnello materiam li-
bellorum ſuggererent.

Sic igitur in Gallorum Antiſtitum cen-
ſuram , memoratos quatuor Articulos ferien-
tem Walonius animadvertit pag. 4. " Qualis
„ Epiſcoporum affectatio ! Cenſuræ dogma-
„ ticæ initium ducere à Libro , qui unicè
„ compoſitus eſt adverſus pernicioſas & ma-
„ ximè erroneas novitates *Nodi Sfondra-
„ tiani* , cui Comitiorum Antiſtites præcipui
„ propalam adverſantur , Liber undè Propo-
„ ſitio decerpta eſt , ipſis dicatus cernitur
„ Comitiis epiſtolâ nuncupatoriâ maximè
„ reverenti , & Eccleſiæ Gallicanæ honori-
„ ficâ.... Libelli cæteri , qui ab Epiſcopis re-
„ prehenduntur , extra Galliam typis editi
„ ſunt abſque authoris , typographi, atque
„ approbatoris nomine , ideoque indigni
„ Comitiorum examine & cenſurâ „ .

Pag.5. " Quod in Antiſtitum cenſura
„ dicitur , *Niſi eum , qui aut Conſtitutioni-
„ bus Apoſtolicis detrahit* , additum eſt in
„ eum finem , ut nunquam deſint , quos ve-
„ luti Janſeniſtas perſequi liceat , ſectæque
„ chimericæ tribuatur exiſtentia.

Pag.7. " Vocabulum *Sanctiſsimus* con-
„ ceditur cuilibet Pontifici, dum inter vivos
„ eſt , at poſt obitum parum convenit tali,
„ qualis fuit Alexander VII. „ .

Pag.9. " Quod in Propoſitione prima
aſſe-

„ aſſeritur, *Janſeniſmum eſſe phantaſma*, aſ-
„ firmatum legimus quadraginta annorum
„ ſpatio libris innumeris. Non merebatur
„ iſtud cenſuram Antiſtitum. Exiſtatne etiam-
„ num Janſeniſtarum ſecta, quæſtio facti eſt,
„ de quo publicum & commune poſtulan-
„ dum eſt judicium. Undenam autem acci-
„ dit ut Epiſcopi Aulæ præſidio ſuffulti, nul-
„ lum hactenus invenerint, contra quem
„ procederent *ſervato juris ordine* „?

Pag. 11." Dum ſe Epiſcopi Janſeniſta-
„ rum adverſarios profitentur, debuiſſent di-
„ ſtinctè evolvere æquivocum iſtiuſmodi
„ verborum *ſenſus Janſenii*, & declarare
„ quod nec fides, nec juramentum exigatur
„ circa *Factum*; alioquin perennis erit ani-
„ morum carnificina, & perſecutio probo-
„ rum propter id ſolùm, quod dilucidè &
„ ſincerè loqui cupiant, ubi jubentur adhi-
„ bere teſtem Deum, & Sancta ejus Evan-
„ gelia „.

Hactenus Walonius in Notis ad Queſnellum tranſmiſſis die 2. Octobris 1700., in quibus, ut patet, varia poſtulant caſtigationem; ſed ne eadem, aut ſimilia ſæpius repetenda ſint, malo Walonii animadverſionibus jungere prius aliquas Queſnelli ac tandem Gerberonii audaciores, qui ſicut minùs, quàm prior diſſimulare noverat, magis deprehenditur temerarius; ſed & minus hypocrita.

Queſnellus itaque in *Epiſtola ad quemdam ſecundi Ordinis Deputatum* in Comitiis Cleri, pag. 6. " Generoſis iſtis Epiſcoporum
„ (Janſenii potiſſimùm & ſimilium) defenſo-
„ ribus vertitur crimini, quod Principes tem-
„ porales & Eccleſiæ Paſtores admoneant
„ Janſeniſmum iſtum eſſe imaginarium, ne-
„ que reperiri, niſi in eorum phantaſia, ac qui
„ veritatis pariter & juſtitiæ inimici ſunt „.

Pag. 18." Circa aliud accuſationis ca-
„ put (quod triennio poſt in *Caſu Conſcientiæ*
„ condemnatum eſt) dicuntur Præſules Ve-
„ ſtri nihil concluſuri, niſi poſt maturioris
„ conſilii deliberationem. Res delicatiſſima
„ eſt: non decet eos honorem ſuum expo-
„ nere diſcrimini, definientes, quod neceſ-
„ ſe nobis fuerit refutare. Exemplum *Juris*
„ *à Facto*, in Janſeniana cauſa, juxta ſupe-
„ riorum Comitiorum ſententiam *inſeparabilis*, quod illius cœtus macula eſt & de-
„ decus ſempiternum, terrori eſſe debet Co-
„ mitiis hodiernis, ne ſimili apud poſteros
„ opprobrio ſe reddant obnoxia „.

Gerberonius qui Queſnellum, ut monui, ſuperat candore, ſimul impudentiâ & temeritate, *Exhibitionem* edidit, quam vocat *Charitatis pro Domino Cice*: ubi pag. 44. ait "
„ Incumbit Præſulibus noſtris oſtendere, in
„ quo conſiſtat hæreſis, quæ ab eis Janſenii
„ appellatur: Quis eam doceat Magiſter;
„ Quis diſcipulus ſectetur, alioquin zelus
„ iſte delirium reputabitur, aut phreneſis
„ Antiſtitum ſeductorum „.

Ibid." Clerus noſter è phantaſmate hæ-
„ reſim fingit, veluti exiſtentem; nos au-
„ tem credere malumus Epiſcopos fingendo
„ talia ſomniaſſe. Janſeniſmum definiunt
„ ſectam eſſe hæreticam, quod quid aliud
„ eſt, quàm Auguſtini ſenſui, quem nomi-
„ nare non audent, hæreſios maculam affri-
„ care? Nominare, inquam, Doctorem
„ Sanctiſſimum non audent, veriti, ne
„ Catholicorum omnium clamoribus ob-
„ ruantur „.

Pag. 45." Eheu! Quis credidiſset, de-
„ lapſuros eò Galliæ Antiſtites, ut anathe-
„ ma dicerent Auguſtino, ac Pelagium de-
„ fenderent „? Ita Gerberonius, qui non contentus Opuſculo ad Gallicanum Præſulem directo, quo Comitia Cleri Generalia ſcurrilibus adeò laceſſit improperiis, vulgari eadem inſeruit Cantico, quod à plebeis utriuſque ſexus, etiam pueris per compita, nocturnis diurniſque vocibus frequentaretur. Nonne iſtiuſmodi ſcripta Ethicam ſapiunt ſeveriorem, charitatemque in actibus ſingulis neceſsariò dominantem, quâ ſolâ damnabilis cupiditas juxta novos iſtos Auguſtini diſcipulos valeat evitari?

Ita ſuos inſtituit nova Eccleſia proſelytos: talibus in illa prælucent exemplis Presbyteri, etiam Religioſi, neque hi vulgaris inter Regulares Ordinis; Verùm etiam maximè *Reformati*. Nunquid & nos iniqui nimium fuerimus erga iſtiuſmodi Sanctos; ſi credimus eos *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*? Imò, inquiet cum Queſnello Gerberonius, iſta aptiſsima *Sancti Pauli imitatio eſt*: iſtud eſt *pati pacificè excommunicationem & anathema*, etiam *injuſtum*.

Non defendere *veritatem*, ubi neceſsitas poſtulat, eſt eam procul dubiò *prodere*. Unde obſtinatis Janſenii defenſoribus, dum ſuam conſpiciunt, à Romana Eccleſia proſcribi iteratis toties ſententiis novitatem, dum omnis eam ratio deficit, neque deſtituit ſolùm, ſed etiam ferit authotitas, quando denique non juvat ampliùs hypocriſis apertè nimium detecta, quid aliud ſupereſt, quo ſe novi hæretici tueantur, niſi recurſus ad clamores & convitia, quibus ſperant ſe formidinem adverſariis, etiam Epiſcopis & Pontificibus injecturos, ut à ſui inſectatione deterreantur?

Verùm

Verùm occurrit aureum S.Cypriani monitum epiſtola 55. ad Cornelium Papam: *Si ita res eſt*, inquit, *Frater ut nequiſſimorum timeatur audacia, & quod mali jure atque æquitate non poſſunt, temeritate ac deſperatione perficiant, actum eſt de Epiſcopatus vigore, & de Eccleſia gubernanda ſublimi ac divina poteſtate, nec Chriſtiani ultra aut durare, aut eſſe jam poſſumus; ſi ad hoc ventum eſt, ut perditorum minas atque inſidias pertimeſcamus*.

Alia Janſeniſtarum Walonio authore fallacia eſt, loca omnia, Gallias potiſſimùm per ſuos in Belgium, maximè Batavicum, profugos, implere lucubrationibus anonymis, venenum hæreſios latiſſimè ſpargentibus. Dum autem in eas cenſura ſtringitur, vociferari quaſi indignum foret Præſulibus, feriam talium operum, ab omnibus quodammodò deſertorum, inſtituere diſquiſitionem. Dolo ea pernicioſiſſimo compoſita, ſummo ſtudio à Novatoribus ubique divulgantur, commendantur, obtruduntur omnibus, ingentem ubique fidei ſtragem pariunt, & interitum animorum; nec tamen, ſi Walonius audiatur, decebit Epiſcopos eorum intendere examini & curſum anathemate cohibere.

Iſtud pariter Romę Generalis idem Janſeniſtarum Agens perſuadere dudum Sac. Inquiſitoribus conatus eſt, cui nec defuere ejuſdem factionis & fallaciæ adjutores perfidi, qui illud etiam ſceleratius excogitavere mendacium, quaſi Galliam & Belgium inundantes libelli infames: contra Religioſos Ordines, contra Epiſcopos, contra ipſam Apoſtolicam Sedem ejuſque Sanctiſſimas Conſtitutiones non prodirent authoribus iis, qui vulgò Janſeniſtarum nomine appellantur; ſed eorum adverſariis ad conflandam Auguſtini diſcipulis invidiam.

Multis quoque minimè malis hypocriſim ignorantibus Janſenianam, haud videbatur veriſimile, à viris adeò modeſtis, & ethicam profitentibus ſeveriorem, iſtiuſmodi fingi poſſe mendacium, vel eorumdem ſive ſtudio, ſive conſilio & conſpiratione talia edi Opuſcula.

Verùm Divina Eccleſiam gubernans providentia, primùm ex ſtratagemate falſi *Arnaldi*, licèt ſimplicitati non ubique congruo, dein & captivitate Gerberonii, Brigodii atque Queſnelli cum omni ſcriptionum armamentario, iſtud elicuit pro Eccleſiæ incolumitate beneficium, quod detexerit palàm Janſenianæ myſterium iniquitatis, & convicerit hypocriſim nullis inpoſterum, niſi decipi volentibus nocituram.

Tunc enim centenorum operum exitialium ſcriptores documentis authenticis innotuere. Denique licèt Sedis Apoſtolicæ vigilantia & circumſpectio aliquandiù fraudibus Novatorum à remedio adhibendo retrahi videatur, cum tamen adverſus Petram Eccleſiæ prævalere nequeant *portæ Inferi*, non diù Romanæ prudentiæ illuditur, ut ex ipſo diſcimus Cypriano, nemini, etiam Pontificum, ſolito adulari. Epiſt. 55. *Romam* (inquit) *cum mendaciorum ſuorum mercibus navigaverunt; quaſi veritas poſt eos navigare non poſſet, quæ mendaces linguas rei certa probatione convinceret .... Navigare audent & ad Petri Cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, undè unitas Sacerdotalis exorta eſt, & à ſchiſmaticis literas accipere, nec cogitare eos eſſe Romanos, & quorum fides Apoſtolo prædicante laudata eſt, ad quos perfidia non poſſit habere acceſſum*.

Impudens Walonii interrogatio eſt, Epiſcopis inſultantis, cur nullum in Gallia Janſenianum, favore curiæ nixi, comprehenderint, ſi vera ſit eorum, de prætenſis Janſenii ſectatoribus querimonia. Facilis & veriſſima occurrit reſponſio, cauſam impunitatis eſſe non unicam: Ipſorum in primis Janſeniſtarum fraudem exquiſitiſſimam, & hypocriſim ſingularem, quâ neſcio an ulla ſuperiorum temporum hæreſis unquam pepererit callidiorem. . . . .

Dum enim in Galliis perſonarent omnia apologiis pro hæretico Janſenii ſyſtemate, quaſi illæ ab inferis prodiiſſent, nullus comparebat uſpiam author, nullus typographus vel approbator; ſed ſcriptores iſtiuſmodi peſtiferi, quaſi virulentarum artifices potionum, cum tutum ſibi in Francia non arbitrarentur, latebras in Belgio, præſertim Batavico delegerunt.

Satis noverant, nullum ſibi propter ſcriptiones fidei contrarias periculum creandum in Hollandia à poteſtate laica, Romanæ oppoſita Eccleſię, neque à Clero præcipuo paſſim connivente, vel etiam patrocinante novitati.

In Brabantia autem orthodoxâ ſcripſit ad Noriſium Queſnellus: *A ſolito hominum commercio ſegregatus locum incolo, vix paucis amicis notum, paucioribus pervium*. Idem ſcribere potuiſſent Arnaldus, Joſeph Brigode, Gabriel Gerberon, pro quibus anxium ſe pluribus literis oſtendit Walonius, ne Archiepiſcopi Mechlinienſis vigilantiâ deprehenſi caperentur.

Non fuiſſe timorem panicum, eventus docuit. Horum interceptio, plurimorum indicium fecit, quorum non pauci tum Archiepiſcopo, tùm poteſtati laicæ in Belgio & Gallia

Gallia pænas dederunt, etſi facinoribus leviores. Antea Gilbertium Duacenæ Univerſitatis Cancellarium hæreſios condemnavere Epiſcopi Atrebatenſis & Tornacenſis cum pluribus à Pariſienſi Archiepiſcopo, juſſu Regio conſultis Sorbonæ Doctoribus. Cancellarium hunc cum aliquot ei & Arnaldo adhærentibus mulctavit Chriſtianiſſimus exilio.

Vindictæ alios non innocentia; ſed ſceleratior ſubtraxit inſtructa fraude multiplici, etiam perjurio hypocriſis. Quem enim à Janſenianæ hæreſios ſuſpicione non liberet Formula Alexandri VII. ſignata cum juramento ſimpliciter, abſque ullo exceptionis indicio? A Queſnelli verò aſſeclis intentio reſtringitur ad ſignificationem fictitiam; totus ſenſus Janſenii, mente ſubdolâ, imò ſacrilegâ excipitur, dum verbis diſertiſſimis ejuratur.

Poſtulatio frivola eſt; ſeu non expers fallaciæ, dum adverſarii ab Epiſcopis exponi ſibi cupiunt, quid Janſenianæ hæreſios nomine intelligant, quaſi Propoſitiones quinque ab Innocentio X. Alexandro VII. & ſuccedentibus Pontificibus condemnatæ cenſurâ hæreſios, communem fugiant intelligentiam Theologorum.

Minimè obſcuræ ſunt in ſe, minùs etiam in Janſenio, in quo lucidis adeò circumſtantiis, præviis & conſequentibus ſplendeſcunt, ut qui tenebras eis affingere voluerit, neceſſe ſit lectoribus oculos eruat, niſi quos novitatis libido, tanquam injecto pulvere, teneat offuſcatos. Antequam Janſenii Propoſitiones anathema ſubierunt, ſenſum earum perſpectiſſimum habuere ejus diſcipuli.

Ita profeſſi ſunt libris pluribus, & pro eo tanquam pro aris & focis contra adverſarios decertarunt. At ubi hæreſeos illæ infamiâ notatæ ſunt evaneſcere cœperunt, nec ampliùs à Janſenianis videri in Janſenio. De qua eorum perfidia graviter queſti ſunt Gallicani Præſules in Comitiis Generalibus, communi epiſtolâ ad Alexandrum VII. datâ anno 1656. die 2. Septembris, cujus antequam verba proferam, ſuo Janſenianos convincere lubet teſtimonio; quo nullum eſſe queat in nova Eccleſia magis irrefragabile.

Illud eſt Natalis de la Lane, qui fuit Abbas B. M. de Valle creſcente Doctor Sorbonicus, & Janſenianæ pro defendendis quinque Propoſitionibus ad Innocentium X. Legationis anteſignanus. Audiatur Liber ejus de *Gratia victrice*, quem pluribus munitum edidit approbationibus ſuorum.

Ibi pag. 10. 16. 18. 21. & 22. *Propoſitiones* (inquit) *quinque Janſenii in ſenſu orthodoxo, à quo alienæ non ſunt, poſſunt intelligi: ad doctrinam de gratia efficaci referri omnes poſſunt. Veriſſimæ ſunt, maximeque Catholicæ; eo videlicet ſenſu, quo illas adverſus Jeſuitarum errores ſuſtinuit* (Janſenius) *Iprenſis Epiſcopus, & quo illas neque Eccleſia, neque S. Sedes damnabit unquam. Omnes Chriſtifideles ad eas in materia de gratia efficaci propugnandas obſtringit religio.*

Illo ſenſu neque negari poſſunt, neque oppugnari, niſi ab eo, qui Pelagianorum, aut Semipelagianorum erroribus implicatur. Hæ Propoſitiones ab omni cenſuræ periculo abſunt longiſſimè: & quidem uſque adeò ut Eccleſiæ fides & vera Chriſtianæ gratiæ doctrina iis potiſſimùm contineatur. Ad ſanum illarum ſenſum ſtabiliendum opera elaborata ſunt complura; præcipuè verò incomparabilis illa (Antonii Arnaldi) *pro Sanctis Patribus Apologia, quæ jam recens in lucem editur. Senſum denique tam ſanum, quo Iprenſis Epiſcopus alique Sancti Auguſtini diſcipuli eas huc uſque ſuſtinuerunt, diſcerni oportet ab hæretico.*

Librum illum Lalanius nomine, non quidem proprio, ſed fictitio *de Bon-lieu*, edidit, alluſione ad locum Monaſterii *Valliscreſcentis*, cujus, ut dixi, gaudebat titulo Abbatiæ. Sed nomina ſua non diſſimulavere Approbatores, cum nondum videretur imminere tantum à Rege Chriſtianiſſimo periculum. Hic etiam notari obiter meretur, quod Girardus Lalanii potiſſimùm operâ ſeu conſilio, compoſuerit illam quinque Articulis contentam fidei Profeſſionem, quam ſibi ad integram Orthodoxiæ probationem ſufficere Queſnellus ſæpius vociferatur, quodque eandem inter primos Lalanius adoptarit:

Denique quod Queſnellus Articulis illis aliquoties textus hanc annexuerit, quam ſtudiosè omnibus inculcari voluit, animadverſionem, dicens: *Unum eſt quod obſervari maximè velim, nempe Articulos iſtos* (Arnaldi Lalanii, & cœterorum) *omnium conſenſu probatos, Auguſtinianis non arte elicitos, non metu extortos, non argumentorum vi expreſſos; ſed ſponte oblatos, penè obtruſos; nec colloquii iſtius peractionem fuiſſe; ſed Prodromum. Neque hoc mirum cuiquam videri debet, cum eandem ſemper doctrinam docere ſe illi profeſſi ſint libris innumeris, illoque in primis cui titulus: Antonii Arnaldi Doctoris Sorbonici ſuper illa Propoſitione SS. Chryſoſtomi & Auguſtini*, DEFUIT PETRO TENTATO GRATIA, SINE QUA NIHIL POTERAT, *Diſſertatio Theologica &c.*

Quâ igitur fronte Walonius, Gerberonius, Queſnellus Archiepiſcopos & Epiſcopos ſuos, in Comitiis Generalibus definientes, Janſeniſmum minimè phantaſmatibus annu-

Digitized by Google

annumerandum, audent laceſſere, velut inani deluſos opinione? Quomodo non eos pudet ad ſuos nos remittere majores, Profeſſionis ſubdolæ architectos, quos conſtat Janſenii Propoſitiones quinque hæreticas, in ſenſu proprio & obvio defendiſſe, rejecto ſolummodo ſenſu improprio, qui eis nonniſi *malignè affingi poſſet*?

Sed digna Janſenianis fallacia eſt, quòd Propoſitiones quinque, quæ antè anathema fuerant Janſenii, & debuerant juxta eos eſſe Catholicorum omnium, poſt anathema negentur traditæ ab ullo inter Catholicos: Similiter Propoſitionum ſignificatio, quæ omnibus, maximè Janſeniſtis, obvia priùs fuerat & germana, cœperit eiſdem eſſe exotica, aliena, fictitia. Quæ autem priùs ad Propoſitiones legitimè ſumptas pertinebat minimè, ſed ſolâ eis interpretatione *malignâ poterat affingi*, nunc jubentibus Janſenianis in *propriam* mutata ſit & *obviam*, *quam Propoſitionum verba per ſe exhibent*.

Ut nempe à novis iſtis Auguſtini diſcipulis, fidei pro libitu invertendæ poteſtas, ſibi omnimoda vindicatur; ſic mutandæ cujuſcumque in vocibus ſignificationis. Ne tamen exiſtimes, Janſenianos ſine ulla, ſaltem commodi ſui, ratione in his ſenſuum attributionibus variaſſe; Prior neceſſaria videbatur, ut, ſi Propoſitiones damnari contingeret, ſolum diceretur Pontifex ſenſum proſcribere *alienum*, *improprium*, *quem legitimè ſumptæ non habent*; ſed ſolùm maligna eis poteſt affingere interpretatio.

Quando autem poſtea Sedes Apoſtolica declaravit ſenſum non fictitium; ſed reverà à Janſenio in ſuo libro apertè traditum, eumque obvium, quem Propoſitionum verba per ſe exhibent, tunc neceſſarium Janſenianis fuit mutare clypeos, & quem antea meritò vocaverant alienum, atque fictitium, nunc appellatione perfidâ mutare in obvium, ne doctrina ſua verè impia, blaſphema & hæretica; ſed aliena quædam & fictitia talibus notata maculis videretur. Nunc Cleri Galliæ de hoc teſtimonium in memorata ad Alexandrum VII. epiſtolâ videamus.

Promulgatum à Gallicanis Epiſcopis decretum (Innocenti X.) *ſtudiosè amplexi ſunt Fideles populi, demptis paucis, qui de Janſenii doctrina nihil conſtitutum fuiſſe, palàm cùm ſimularent, intimis animorum ſenſibus ex illius damnatione urebantur. Horum cavillationes ſine mora comprimendas rati, judicio ſuo decreverunt religioſiſſimi Epiſcopi, quinque Propoſitiones illas ad Janſenium pertinere, ejuſque opiniones fuiſſe proſcriptas.*

Quam ſuam ſententiam cùm retuliſſent ad eundem Pontificem Maximum, illam humaniſſimis verbis non ſolùm probavit; ſed autoritatis Apoſtolicæ pondere de integro confirmavit, Brevi dato ad hunc Cleri Gallicani cœtum ... Eâdem ſane mentis alacritate illud ſuſcepimus, quâ Concilii Africani Patres ab ipſis expetitam Zozimi epiſtolam amplexati ſunt, quæ Pelagii atque Cœleſtii errores, quos clanculum propagabant, peremptorio Decreto proſtravit. Iiſdem artibus graſſantur novæ ſectæ diſcipuli: ac propterea ut à capitibus ſuis fulminis Apoſtolici amoliantur ictum (licèt ob firmato animo quinque Propoſitiones Janſenio iterum abjudicent) ad Facti quæſtionem, in qua Eccleſiam poſſe falli docent, controverſiam deducere nituntur.

Quas ingeniorum verſutias verâ prudentique verborum complexione infregit Breve Apoſtolicum: quod tricis illis ſyllabarum, ad umbratiles ſcholarum diſputationes relegatis; deciſioniſque autoritate ad juris quæſtionem reſtrictâ, doctrinam Janſenii, quam opere illo ſuo explicuit in materia Propoſitionum confixarum, Pontificiâ Conſtitutione damnatam fuiſſe declarat.

Dein inſtitutum proſequens Alexander Septimus Diplomate *Ad Sanctam* pronuntiat *iniquitatis filios*, quicunque prædictas quinque Propoſitiones, vel in Libro Janſenii non reperiri; ſed fictè & pro arbitrio compoſitas fuiſſe, vel non in ſenſu ab eodem intento damnatas eſſe, aſſerere non reformidaverint.

Ad Walonii igitur eique adhærentium quæſtionem, quid nomine Janſeniſmi à Galliæ Clero & univerſâ Eccleſia Catholica, juxta definitiones Apoſtolicas intelligatur, quid condemnetur, facilis reſponſio eſt, intelligi & damnari ſenſum Propoſitionum obvium, quem & verba ipſarum, & Liber Janſenii locis plurimis, modis & phraſibus maximè variis clariſſimè exhibent, quem in Jacobo Gilberto poſt Doctores Sorbonicos damnavere Tornacenſium & Atrebatenſium Antiſtites, ambo adverſariis minimè ſuſpecti, quem plures Galliæ Præſules, etiam Aquenſis Senatus Regius in impio Gerberonianæ *Pietatis Speculo*, atque ipſe Eminentiſſimus Noailles in ejuſdem Gerberonii *Expoſitione fidei*, tanquam hæreticum, & Janſeniſmi quodammodo compendium proſcripſere.

Interrogent Walonius & Queſnellus *Sapientiſſimos Magiſtros* Sorbonicos, quid in ſecunda Arnaldi ad Parem Franciæ epiſtolâ Janſenianum & hæreticum cenſuerint eorum Majores, quid in eadem execrentur eorum poſteri, omnes, inquam, Doctores & Baccalaurei, qui ab anno 1656. in hunc uſque diem fuere, nemine gradum Academicum adipi-

adipi-

Digitized by Google

adipiſcente, niſi qui cenſuræ priſtinæ ſubſcribendo hanc Arnaldi Propoſitionem: *Deſuit Petro tentato gratia, ſine qua nihil poterat*, declaraverit *temerariam, impiam, blaſphemam, anathemate damnatam & hæreticam.*

Neve tanto forſitan annorum ſpatio obſolevisſe judicium illud, & Decretum, Novator quiſpiam obtenderet, ſolemni nuper ſtatuto vetuſta ſanctio confirmata eſt. Hunc ictum novæ hæreſi fatalem non præviderat Queſnellus, ſive quiſquis author eſt *Cauſæ Arnaldinæ* editæ anno 1699. in cujus præfatione hoc fundit vates temerarius Oraculum: *Tempus erit aliquando, cùm Sacra Facultas tam indigni judicii pudenda myſteria revolvens, & illatam tam ſibi charo, tam omnibus venerando capiti injuriam exhorreſcens, conflatam indè invidiam à ſe depellere ſeriò cogitabit, cenſuram è ſuis Commentariis eraſam, exciſam volet.*

Quod tunc centum & trigiuta ſuffragiis contra novam hæreſim definitum fuerat, aliis quibuſdam refragantibus, nunc communi ſententiâ Comitiorum, quibus ultra centum & quinquaginta Doctores intererant, gaudet Eccleſia Catholica (ſolis ringentibus hæreticis) in perpetuum ſtabiliri.

Ibid. de Arnaldi vindiciis præmittitur, *nihil iſtas profuiſſe apud profeſſos Arnaldi inimicos, facinoris duces, qui cæco impetu ad cenſuram publicandam, & Collegam ſuum atroci aliqua notâ infamandum properabant, cujus occaſionem ſibi quavis ſatisfactione eripi impatientiſſimè ferebant.*

Ex Apologiis iſtis aliquot reperio ab Alexandro VII. anno 1657. 6. Septembris damnatas & prohibitas ſub pænis & cenſuris in Sacro Concilio Tridentino, & in Indice librorum prohibitorum contentis, aliiſque arbitrio Sanctitatis Suæ infligendis.

Inter proſcriptas ibi Arnaldi vindicias ſunt ſequentes: *Epiſtola & Scriptum ad Sacram Facultatem Pariſienſem in Sorbona congregatam die 6. Decembris 1655.*

Scripti pars altera ad Sacram Facultatem Pariſienſem in Sorbona congregatam die 10. Decembris 1655.

Epiſtola & alter Apologeticus ad Sacram Facultatem Pariſienſem in Sorbona congregatam die 17. Januarii anni 1656.

Epiſtola inſcripta Viro Sapientiſſimo Henrico Holdeno Sacræ Facultatis Pariſienſis Doctori, incipiens: Eâ temporum conditione.

Vera S. Thomæ de gratia ſufficienti & efficaci doctrina dilucidè explanata.

Expoſitiones Theologicæ, de quibus hodie maximè diſputatur clariſſimè demonſtratæ.

Conſtitut. Theol. propugn. Tom. IV.

CAPUT XXIII.

Frivola retunditur Arnaldinæ Cauſæ *excuſatio.*

1 SI Apologiæ iſtius Authori objicias irreverentiam erga S. Sedem, ejuſque violatæ authoritatis crimen, quando Opuſcula Arnaldi memorato Alexandri VII. diplomate *prohibita & condemnata* in nuperis illis Magiſtri ſui vindiciis integra rurſus edidit; præoccupat in eadem Apologetici ſui Præfatione: *Hoc* (inquit) *ſanctè poſſum profiteri, in iis recudendis nihil quidquam admiſſum me voluiſſe, quod Apoſtolicæ Sedis honori, & Ordinationibus vel minimum detraheret. Quod igitur fecit neceſſitas defendendæ innocentiæ viri, tam benè de Eccleſia, & Apoſtolica Sede meriti, benignè, ut confido, accipiet Sedes Apoſtolica, quæ ſuorum filiorum innocentiam, malevolorum obtrectationibus obſcurari non amat, multò minùs patitur Defenſorum ſuorum famam inermem & indefenſam invidorum patère calumniis.*

Bonum, ut dicitur, ex integra cauſa eſt, malum ex ſingulis defectibus. Non is probus Eccleſiæ & Sedis Apoſtolicæ defenſor eſt, qui lucubrationis quidem aliquid pro fide Catholica contra hæreticos ſcripſit, dum plurima fidei & Apoſtolicis Decretis apertè adverſantia ſimul compoſuit ac divulgavit.

Pridem hanc hæreticorum fallaciam detexit S. Gregorius lib. 7. epiſt. 57. *ſtudent*, inquit, *ut pro fide certare videantur*. Peſſimus hæreſiarcha Neſtorius, cùm Patriarcha Conſtantinopolitanus eſſet, Imperatorem, teſte Socrate lib. 7. cap. 29. ſic affatus eſt: *Mihi, à Imperator, terram hæreticis purgatam tribue; & ego tibi cælum tribuam: Tu mihi in profligandis hæreticis ſubveni, & Ego tibi in profligandis Perſis ſubveniam.*

Iſtud agunt iſtiuſmodi hæreſiarchæ, ut cum fidei defenſores apparuerint, atque ita ſibi in Eccleſia conciliaverint authoritatem, novitates ſuas faciliùs inſtillent ſimplicibus, ipſique Eccleſiæ Præpoſiti ab infligendo eis anathemate deterreantur. Vincentius Lirinenſis Commonitorii cap. 16. *Quis eum*, inquit, *facilè errare crederet....qui quotidie palàm Divina tractabat eloquia, & noxios quoque Judæorum & Gentilium confutabat errores? Quomodo tandem iſte modò non fidem faceret, ſe recta docere, recta prædicare, recta ſentire, qui ut uni ſuæ hæreſi aditum patefaceret, cunctarum hæreſeon blaſphemias inſectabatur?*

Præſentiam Corporis Chriſti in Eucha-

riſtia contra Calvini hæreſim ſtabilivit Arnaldus: iſtud rectè, quanquam Petrus Jurieux inter Calviniſtas celebris Arnaldum rideat, quod præſentiam Sacri Corporis comprobare ſe opere Theologico ſimulet, quam adoptatâ Carteſii Philoſophiâ ſtatuit impoſſibilem; ſuppoſitâ potiſſimùm cujuſque corporis extenſione actuali adeò neceſſariâ, ut ne minimum quidem ei detrahi valeat, quin tantumdem de eſſentia auferatur.

Qıomodo igitur, ſi hæc rigidè intellecta ſubiiſtuit, Corpus, quod in Cęna ultima plurium pedum extenſionem habuit, & nunc habere creditur in Cęlo, ad exiguam ſpecierum particulam, & ſimilem redigetur extenſionem, retentâ eſſentiæ integritate? Prætereo Euchariſtiæ uſum ab Arnaldo in fraudulento Opere *De frequenti Communione* rariſſimum redditum ac penè nullum; quin & re ipsâ nullum ab Arnaldi Sorore *Agnete à Sancto Paulo in Corona Sanctiſſimi Sacramenti*, ſi quidem lucubratio iſta blaſphemiis turgens, pluribus à Sancyrano contra Sorbonicos defenſa vindiciis, ad Monialem iſtam potiùs, ut à Sancyrani Sectatoribus ſpargebatur, quàm ad ipſum pertinęat Apologiſtam.

De hoc quidquid ſit, fuerit etiam maximè ſerium Arnaldi pro myſterio Euchariſtico certamen, non propterea hæreſis ejus de gratia, nihil connexionis habens cum illo myſterio, diſſimulari à Sorbona & Sede Apoſtolica debuit, neque ipſe in utramque impudentiſſimè inſurgendi aſſumere authoritatem.

Urbanus VIII. Conſtitutione *In eminenti* declaraverat, *ex diligenti & matura libri, cui tilus Auguſtinus* (Janſenii) *lectione compertum fuiſſe, in eodem multas ex Propoſitionibus à Prædeceſſoribus* (inquit) *noſtris olim damnatis contineri, & magno cum Catholicorum ſcandalo, & authoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes & probibitiones defendi.... malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ & fidei Catholicæ perniciem vertenti*. Arnaldus tunc quidem imprudentiâ juvenili (ſed quam ſenilis poſtea deteſtabilem magis reddidit pertinacia) elapſo triennio prolixam edidit pro eodem Janſenii volumine Apologiam, in cujus Præfatione Apoſtolicæ Sedis Conſtitutionem arguens mendacii ait: *Doctrina Epiſcopi Iprenſis* (Janſenii) *non eſt alia, quàm S. Auguſtini.* Ibid. *Hujus Sancti Doctrina per Iprenſem Antiſtitem potentiſſimè ſtabilita eſt.*

Contra iſtud autem quod dicitur in Bulla, *multas ex Propoſitionibus* (Bajanis) *olim damnatis contineri* (In Janſenii libro) *& magno cum ſcandalo &c. defendi*, reſpondet in eâdem Pręfatione Arnaldus: *Non poteſt ſine excæcatione voluntaria, & portentoſa pertinacia negari, Propoſitiones Baji, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia doctrinæ S. Auguſtini.* Apologiæ huic alteram author idem ſuperaddidit: Innocentius autem Decimus, utramque Apoſtolico profligavit anathemate.

Denique prout in ipſo Theologiæ tirocinio imbutus à Sancyrano fuerat rebellionis ſpiritu contra Apoſtolicam Sedem, & amore novitatum quantumlibet ab Eccleſia damnatarum, voluit turbulentiſſimæ vitæ coronidem imponere editione famoſorum novem Tractatuum, quos *Propoſitarum Steyaertio Difficultatum* nomine fallaciſſimo appellare ei placuit; quaſi ad certamen aliquod Scholaſticorum de adiaphoris, circa quæ diſceptatio utrinque iunoxia eſt, Lovanienſis Academicus provocetur, dum univerſa tractatuum moles, præſertim ultimi, qui cęteros longè ſuperat magnitudiue & malitiâ, non ſit aliud, quàm ſcandaloſa adverſus plurimas Eccleſiæ ſanctiones machinatio.

Neque hìc, ut paſſim alibi, Novator larvâ decipit pietatis ac modeſtiæ; ſed perduellionis audaciam ubique oſtentare, Romanos Pontifices & conſtitutas ab eis Cardinalium Congregationes, aperto marte, & fronte imperterritâ aggreditur: Decreta omnia ſuis adverſantia novitatibus conculcat, adeò ubique irreverens, adeò infrunitus, & temeritatem prodens ſchiſmaticam, ut ipſemet Walonius, qui ſcriptionis author conſilio fuerat, viſo opere exhorruerit, exhorruerint pariter ambo ejus Conſiliarii Maille & Torreil, & vehementiſsimè doluerint, ut ex Walonii literis compertum eſt, *Partem* illam *Difficultatum Nonam*, hunc prætuliſſe titulum.

Cum enim omnibus controverſiarum hujus temporis non incurioſis iuuotuerit, partes octo anteriores etſi anonymas, Antonio Arnaldo authore prodiiſſe, non poterat *Nona Pars* apud Romanos & omıes ubique Sedi Apoſtolicæ adhęrentes, non afferre graviſsimum contra Arnaldum ejuſque ſocios præjudicium. Debebat in Romanorum mentibus deſtruere, quidquid Arnaldi cauſam in hac Curia agentes, tot annorum fraudibus & mendaciis, pro commendanda ejus hypocriſi velut pietate, & erga Sedem Apoſtolicam obſervantiâ fuerant operati.

Hic tamen, ſi Queſnello credimus, vir eſt de Eccleſia tàm benèmeritus & de Sede Apoſtolica, ut ægrè ferre eadem uequeat, quidquid damuatorum Arnaldi Operum novis

Digitized by Google

vis editionibus evulgetur. Saxeus porrò ſit, qui non crediderit, tot relata ex Arnaldo & ejus vindice ſpecimina, probationes eſſe modeſtiæ & *patientiæ* Janſenianæ, quæ in *pace* ferat *excommunicationes & anathemata* etiam *injuſta*, minimè velit *ſe erigere contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

Quis igitur fidem deneget Queſnello, ſanctè profitenti, *in damnatis Arnaldi lucubrationibus recudendis, nihil quidquam admiſſum ſe voluiſſe, quod Apoſtolicæ Sedis honori, & Ordinationibus vel minimum detraheret*. Si Queſnellus operis iſtius author ſit, non eſt veriſimile, quod tunc prævideritt, ſe cum omnibus ſuis ſcriptis capiendum ab Archiepiſcopo Mechlinienſi, atque ita detegendas ſuas contra fidem Eccleſiæ molitiones, contra Sedis Apoſtolicæ authoritatem, & omnia indè promanantia Decreta.

Sic nempè univerſos ſuos in Janſenii exercitu commilitones jubet eſſe memores & tenaces libertatis ſuæ, apud Catholicos hactenus inauditæ: *Habemus*, inquit, *nos hoc ſingulare præ aliis, quo nobis benè eſt, & quod ſemper retinebimus, quod nempè ſimus in poſſeſſione, eâdem ſemper proſequendi ſemitâ, quidquid opponant Romani Cenſores, & quodcumque Decretum ab hoc emanaverit tribunali*. Ita Epiſtola Queſnelli edita nomine *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*, occaſione diplomatis Alexandri VIII. adverſus Articulos triginta & unum.

In eadem tamen etiam epiſtola videri author cupit pro Pontificia dignitate ſolicitus, dum ait: *Cenſores Romani præjudicant authoritati S. Sedis, quando ejus nomine edunt tales cenſuras; &, niſi cautiores fiant, efficient, ut in S. Sedem, aliunde Catholicis omnibus adeò venerabilem, redundet contemptus, qui Decretis talibus debetur*.

Hujus ſuæ rebellionis rationes Queſnellus reddit varias in eadem epiſtola: nempè, inquit, *Maxima pars Cardinalium & Theologorum* (qui adhibentur ad Cenſuras) *nihil intelligit. Miniſtri Curiæ Romanæ ſeduci ſe ſinunt factionibus ad configendos doctrinæ articulos. Cenſores Romani promiſcuè & pro libitu damnant, quidquid non congruit Theologiæ ſuæ dogmatibus, ſæpè falſiſſimis, & vix aliquid habentibus de Theologia Patrum. Cenſores illi modicam habent antiquitatis notitiam; imò ſæpè neſciunt, quod in recentioribus Theologis eſt optimum.*

Præterea *Cenſurarum Romanarum ſcopus eſt, fovere diſcordiam inter Religioſorum Ordines, & Theologos Catholicos. Deciſiones Romanæ magis involvunt tenebris quæſtiones, & diſputationes protrahunt difficiliùs finiendas. Videntur Cenſores illi metuere, ne nimis citò oriatur in ſcholis concordia, atque ita Cenſoribus illis in poſterum opus non ſit. Ideo perſuaſum videtur eiſdem Cenſoribus, non benè concepta fore ſua Decreta, niſi novis ea tricis implicent, quæ authoritatem ſuam & Tribunal faciant neceſſaria. In Cenſuris illis exigua apparet æquitas & amor pacis: certum eſt decreta noſtra civilia magis juſta eſſe, & æquitati conformia, quàm Eccleſiaſtica Romanæ Curiæ. Tribunal iſtud videtur latronum latibulum,* UN COUPEGORGE, *ubi Cenſores ita inſidiantur hominibus, ut eos damnent antequam locum tribuant defenſioni.*

Hactenus Queſnellus in epiſtola typis edita, quæ tam horrida ipſis apparuit. Trium viris cauſam Janſenianam in Romana Curia Agentibus Vvalonio, Torreil, & Maille, ut inde ſibi metuerent; à ſe enim ſubminiſtratam fuiſſe materiam, non levis ſuboriretur Romanis ſuſpicio. Subrui quoque videbant humilitatis & modeſtiæ opinionem, quam ſtudioſa tanti temporis ſimulatione tot fraudibus, & mendaciis conciliare penes plurimos cęperant, non ſibi ſolùm; ſed Queſnello pariter, Arnaldo & cęteris Auguſtini Batavi diſcipulis.

Lectorem nunc Catholicum obteſtor, ut diſpiciat, quàm ſeria poſsit eſſe Queſnelli Præfatio *Cauſæ Arnaldinæ*, & in ea Proteſtatio ſuperiùs indicata: *Hoc ſanctè poſſum profiteri, in iis*, poſt Sedis Apoſtolicæ prohibitionem *recudendis* (Arnaldi Operibus) *nihil quidquam admiſſum me voluiſſe, quod Apoſtolicæ Sedis honori, & ordinationibus vel minimum detraheret*.

Audiamus alterum candoris ſpecimen, quo ſe Queſnellus ibi eximere parat à violatæ tam graviter reverentiæ, atque ſubmiſsionis crimine: *Nolim* (inquit) *hoc loco diſſimulare, cùm iſta omnia jam recuſa eſſent, & prope venum ibant, monitum me ab amico Romanarum rerum ſcientiſſimo, nonnulla è ſcriptis illis* (Arnaldinis) *Romano Indici fuiſſe inſerta*. Iſtud à ſimplicibus ſic accipiendum confidit, ut credatur ipſe, cùm ſcripta ea typographo traderet recudenda, ignoraviſſe celebrem & notiſsimam Theologis Bullam Alexandri VII. qua poſt octodecim *Ludovici Montaltii* (veriùs *Blaſii Paſchalis*) *epiſtolas*, vulgò *Provinciales*, & decimam nonam *Advocati* Janſeniani, damnantur ac prohibentur Antonii Arnaldi Doctoris & ſocii Sorbonici opera ſequentia, quæ ibi referuntur, & quorum *nonnulla* à Queſnello, ut vidimus, fatente, poſt prohibitionem Pontificiam ſuo recuſa ſtudio & imperio ſunt.

Non audet homo vafer aſſerere, ſe, cum

Cauſam Arnaldinam typis committeret, ignoraviſſe ſententiam Pontificiam, contra *nonnulla ſcripta Cauſam* illam concernentia, & conſtituentia partem ejus non minimam, *ab amico Romanarum rerum ſcientiſſimo, ſe de eo monitum, cùm omnia jam recuſa eſſent, & propè venum ibant*. Quæ amici monitio conſiſtere facilè potuit, cum eo quod etiam Queſnellus ante monitionem illam prohibitionis Romanæ fuerit, ut verbo ejus utar, *ſcientiſſimus*.

Cuinam enim rationis compoti, etiam Janſenianis partibus addicto perſuadebitur, ut veriſimile, quod Arnaldum ea Pontificis contra libros ſuos latuerit cenſura? Arnaldum, inquam, nullo aliàs diſtractum officio, curis mundi omnibus expeditum, ſolis ferè incumbentem ſtudiis & ſcriptionibus pro novitatum, Bajanæ potiſſimùm & Janſenianæ hæreſios divulgatione, pro concludenda anguſtiſſimis terminis authoritate Pontificiâ, pro Religioſorum ſibi adverſantium depreſſione?

Suppoſito igitur, quod nemo ſanæ mentis negaverit, ignotam Arnaldo minimè fuiſſe Alexandri VII. contra tot ſcripta ſua ſententiam, quâ veri ſpecie in dubium revocabitur, quin Queſnellus Arnaldi, ab eo tempore, quo uterque ex Gallia profugus, partim in Belgium Auſtriacum, partim in Hollandiam & Leodienſium ditionem ſe recepit, ut ſocius fuit individuus, contubernalis, & ſtudiorum conſiliorumque particeps, ita conſcius fuerit damnationis in tot Arnaldi opera ab Alexandro VII. vibratæ, quæ in Gallia non ſolis Theologis; ſed lippis quodammodo & tonſoribus innotuerat, quamque dein fuga reddidit celebriorem? Quapropter hanc ignorantiæ ſimulationem, non quidem inter aperta mendacia numerare poſſumus; cum abſolutè ſe neſciviſſe non aſſerat, licet excuſationis gratiâ ab aliis cupiat exiſtimari. Saltem illa moniti cum talibus circumſtantiis allegatio indubiè fallax eſt, & ad circumveniendum ſimplices unicè idonea.

Ad detegendam amplius Queſnelli hypocriſin lector Catholicus animadvertat, quòd is antequam *ſanctè profiteatur*, ſe in recudendis poſt anathema Arnaldi Operibus, *nihil admiſſum voluiſſe, quod Apoſtolicæ Sedis honori & Ordinationibus vel minimum detraheret*, inquirat in anathematis rationem, neque aliam, ſi ei credimus, inveniat niſi hanc Janſeniani Principis dignam ingenio: *Hoc ſcio*, inquit, *ſuſpecta eſſe Albiziana tempora; quandiù enim Aſſeſſoris S. Officii munere functus eſt Albizius, Moliniſtis eorumque aſſeclis ad nutum obſequens, Auguſtini diſcipulos omni patrocinio deſtitutos, qua valuit authoritate protrivit*.

Si vera ea & ſufficiens ratio habeatur, ut Arnaldinorum Operum confixio ſuſpecta ſit, facile erit Novatoribus, quamlibet eludere Sedis Apoſtolicæ ſententiam, cauſando Aſſeſſorem S. Officii, aut aliquem ejuſdem Congregationis Eminentiſſimum Cardinalem non eſse authori Operis vel dogmatis benevolum; ſed in ejus adverſarios toto animo propendere; unde *ſuſpecta* ſemper dici poterunt ea *tempora*, ſuſpecta omnia eorumdem temporum judicia.

Non excidit nobis epiſtola Walonii data ex Urbe die prima Septembris 1691. à me ſæpius indicata nuntians: *Si præſens Pontificatus* (Innocentii XII.) *quantumvis miſerabilis quoad regimen, & res dogmaticas, perſeveraverit, poterit in Congregatione S. Officii aliquid boni fieri contra Moliniſmum*. Quis hic non intelligat in Congregatione illa tunc temporis non defuiſſe Moliniſtis adverſarios, & quidem authoritate prævalentes? Hactenus tamen nullum ſocium, aut diſcipulum Molinæ ſcribentem vidimus, vel audivimus ſuſpecta ſibi ſuiſque eſſe illius Pontificatus tempora, ſuſpectam S. Officii Congregationem, & omnia illìc contra ſe aut libros ſuos judicia.

Quod de *Albizianis temporibus* Queſnellus enuntiat, extenſionem habet non exiguam; trium videlicet Pontificatuum Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. Sed quid opus recurrere ad frivolos Albizianorum temporum obtentus, niſi ut ſimplices decipiantur; quandoquidem *iſtud præ ceteris ſingulare habent* Queſnelli aſſeclæ cum ſuo duce, ut in relata ejus epiſtola legimus, *quod fixum animis retineant, eâdem ſemper progredi ſemitâ, quidquid opponant Romani Cenſores, & quodcumque Decretum ab illo emanaverit Tribunali*?

Eadem Queſnelli epiſtola monitos nos voluit, *Majori Romanos pollere ingenio, quàm ut exiſtiment nos terreri ſententiâ lata excommunicationis Pontifici reſervata*. Ibidem omnem penitus erga Pontifices exuit, ſi quam unquam habuit, obedientiam, ita declarans: *Quando Romanorum Pontificum fulmina juſta ſunt, quando non apparet admixta paſſio, quando veritati nullatenus præjudicant, quando nihil damnant niſi errores, & quando in forma legitima eos damnant, laudamus & approbamus ſententiam, licèt Tribunal agnoſcere non poſſimus*.

Sic Magni quoque Mufti, ſeu Sacerdotis Turcici, quamlibet talibus veſtitam circumſtantiis ſententiam laudabimus, *licèt Tribu-*

Digitized by Google

Tribunal agnoſcere non poſſumus. Eò itaque reducitur *Sancta* Queſnelli *profeſſio, nihil quidquam admittere ſe voluiſſe, quod Apoſtolicæ Sedis honori & Ordinationibus vel minimum detraheret*.

Sic eſt pacificus in tolerandis excommunicationibus, quas ut alius ajebat, naſo eſt ſolitus ſuſpendere adunco. Religioſus adeò eſt, adeò reverens Pontificum & Epiſcoporum, ut quotieſcumque novitatis quidpiam ſuæ, vel lucubrationis feritur anathemate, nolit *ſe erigere contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

Allata ſpecimina detraxere larvam hypocritæ, quantum ſufficit, ne quis ſapiens ſinat ſe doloſiſſimis ejus obedientiæ vel religionis fictionibus circumveniri. Sed nondum ſtatim finis: Superſunt recentiora non pauca, neque leviora ejus nequitiæ argumenta.

Adverterit ſuperiùs Lector, me indicaſſe dubium de authore *Cauſæ Arnaldinæ*, ſeu potiùs *Præfationis* geminæ, & *Animadverſionum* brevium in Sorbonica contra Arnaldum acta; præter quas nihil compoſitionis novæ liber ille complectitur: totus quoad cætera, conſiſtens in collectione Arnaldinorum aliquot operum, partim à Sede Apoſtolica damnatorum, partim damnatis conſentientium; *Præfationis* autem utriuſque & *Animadverſionum* ſtylus latino idiomate non inelegans, neque diſſimilis videtur lucubrationibus aliis, quas Queſnellus noſcitur concinnaſſe. Quis etiam meliùs totam vitæ Arnaldinæ ſeriem, quæ in prima *præfatione* deducitur, habere potuit exploratam, quàm fidiſſimus ejus Achates, annorum complurium in *Sancta*, ut à ſuis dicitur, *familia* contubernalis, conſiliorum, machinationum, laborum omnium particeps, totius ſub unico *Patre Abbate*, Janſeniani *Ordinis Pater Prior*? Idem Arnaldo dein mortuo ſucceſſit in Supremum regimen non ſolùm *Sanctæ* Bruxellis *familiæ*; ſed etiam totius *Ordinis*, communibus Patrum, Fratrum, & maximè Sororum Portus-Regii ſuffragiis electus, retento tamen *P. Prioris* ſolummodò nomine, ob defuncti incomparabilis adeò *Abbatis* reverentiam.

Si quis tamen Queſnello inferior *Cauſam* ſibi *Arnaldinam* vindicet, nolim hanc ei penes novum *Ordinem* gloriam, penes Catholicos infamiam invidere. Quanquam neque veriſimile eſt, tanti momenti Apologiam, in illo *Ordine*, in quo tam mirabilis obſervatur ſubordinatio perſonarum, & moliminum communicatio, fabricatam fuiſſe & typis editam; niſi Supremo Capite conſcio & approbante.

Quiſquis demum author fuerit, exceſſibus encomiorum, quæ Arnaldo, eiuſque ſine diſcrimine lucubrationibus tribuit, inſigniter ſe prodidit Janſenianum, & ſimulatâ Pontificiæ Conſtitutionis ignoratione hypocritam.

CAPUT XXIV.

Qualis fuerit Queſnellianorum in ferenda Conſtitutione Vineam Domini Sabaoth *patientia*.

1 Si quid antea cerebri fuerit *Petro Gratiano* in Hollandia Miſſionario, ſubverſum penitus videtur, occaſione Conſtitutionis, quam Clemens XI. anno 1705. edidit ad elidendas Janſeniſtarum cavillationes, cujus initium eſt *Vineam Domini Sabaoth*.

Contra Conſtitutionem hanc à mirabili illo *Gratiano* typis prodiit *Epiſtola altera ad Clementem XI. Urbis Epiſcopum, ſeu Collyrium pro Formulariſtis, ut videant & caveant perjurii periculum; quia non licet ſecundùm mentem Clementis ſubſcribere Clementinæ, aut Alexandrinæ* (formulæ) *niſi Judices interiùs, in libro Janſenii doctrinam hæreticam contineri, quod falſiſſimum eſſe conſtat, niſi gratia efficax Cenſuræ Lovanienſis ac Duacenſis dicatur hæreſis*.

Hactenus titulus. Epiſtola ipſa ſic incipit. "Tribus abhinc annis ſcripſi Paternitati tuæ Dedicatoriam, in qua expoſtulabam adverſus Moliniſtas gratiæ Chriſti inimicos,,.

Pag. 3. "Hæc apud Romanos oppugnatur, ad quos Paulus Apoſtolus epiſtolam, gratiâ per ſe efficaci plenam ſcripſit.

„ Hæc tu Clemens undecime coram vides, „ & probè noſcis, & diſſimulas: & adhuc „ ægrè feres, quod dicaris inimicis gratiæ „ favere? Ad hæc enim non ſolùm taces, quę „ à te, ſi Chriſti gratiam & charitatem haberes, vel probè noſceres, deberent damnari & anathematizari. Verùm quod amplius eſt, & horrendum, tu ipſe in Janſenio eandem Chriſti gratiam, quâ Chriſtiani ſumus, & ſpiritu facta carnis mortificamus, condemnaſſe videris, & diceris apertè, non ſine ſumma veriſimilitudine: Parum abeſt quin dicam tibi anathema „.

„ Pag. 4. Vis in Bulla, quæ incipit *Vineam Domini Sabaoth*, ut Janſenii Libri ſenſus ab „ omnibus Chriſtifidelibus, ut hæreticus „ damnetur; Quin imò vis ut omnes Alexandro VII. obediant, niſi velint iniquitatis filii, & perjuri audire & haberi (ſi interim

Digitized by Google

„ interim Formulæ juramenti ſubſcripſerint)
„ vis, inquam, ut interiùs judicent, in Libro
„ Janſenii doctrinam hæreticam contineri.
„ Atqui ſenſus Libri Janſeniani, aut doctrina
„ Libri eſt apertè Auguſtinianus & Apoſtoli-
„ cus: ergo nemo poteſt damnare ſenſum
„ Janſenii, quin condemnet Apoſtolum
„ ipſum.„

Pag.4." O Clemens, Pater mi, Deum
„ teſtem invoco, quomodo pro te orave-
„ rim, ut ante mortem meliùs ſaperes, &
„ intelligeres, & noviſſima provideres! Quia
„ certiſſimus ſum, quòd reprehenſibilis ſis,
„ & non rectè ſecundùm Evangelium Chri-
„ ſti ambules: undè boni ac æqui Conſu-
„ le, quod tibi cum Paulo in faciem re-
„ ſiſtam„.

Poſtquam pag.6. contra eos, qui aliquam in hoc ſtatu gratiam ſufficientem ab efficaci diſtinctam admittunt, ita Pontificem monuerat: *Noli quaſo, illis Neo-& pſeudo-Thomiſtis & Auguſtinianis aures præbere; quia neſciunt quid dicant:*

Rurſus, inquit pag. 7. *rogo tuam Paternitatem, noli ampliùs audire iſtos miſerabiles Monachos; quia tuam infallibilitatem alioquin certiſsimè reddent fallibilem; quia Eccleſia non recedet ab Auguſtini doctrina; hæc autem eſt illa quam in Janſenio condemnas, ſi illos audias* „.

Doctrinam Eccleſiæ Gratianus vocat, qualis à Queſnello traditur Propoſ.28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſsio*, atque ita non ſolùm omnis gratia ſe ipsâ obtinet effectum, ſed ipſam quoque efficit juſtitiam, unde nullis peccatoribus in peccato manentibus obtingit: cujus ratio redditur pag. 1. *Cùm etenim illa infuſione charitatis bonos à malis diſcernat, nequit bonis ac malis eſſe communis*: & pag.2. *Secundùm enim id, quod magis delectat, operemur neceſſe eſt, & impoſsibile eſt ut Deus moveret aliquem ad actum charitatis, & ille amitteret charitatem peccando.* Nullus autem actus expers charitatis in nova Eccleſia bonus eſt, neque ullus charitatis actus expers juſtitiæ.

Pag.8. *Spero quòd hac legentes, qui tuam Clementinam habent, ut eſt, pro horribili & abominanda Bulla, cam abominentur in æternum; quia ſapit tyrannidem inauditam: pæniteant quoque, qui eam exoſculati ſunt, & conſequenter omnibus in ea contentis dederunt aſſenſum....Niſi pænitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. Vale Domine Papa, donec reſipiſcas.... Myſterium tibi dico: cæcitas pro parte contigit in Monachiſmo, donec plenitudo ſecularium intraverit; Sed ſi non manſerint in incredulitate gratia, rurſus inſerentur, Oleaſter cùm ſint, bonæ olivæ Auguſtini, Franciſci, Dominici, Ignatii.*

Hactenus Petrus Gratianus, cui pro *Collyrio Formulariſtis* oblato, viciſſim reddere illi poſſunt helleborum, quod cerebrum expurget, & mentem, ſi quidem aliàs habuit, reſtituat ſaniorem. Interim ex hoc Queſnelli diſcipulo diſcimus, qualis ſit novæ Eccleſiæ *patientia*, quàm *pacificè* ferat *anathema*, quod vocat *injuſtum*, à Clemente XI. iteratum contra quinque Propoſitiones eodem ſenſu hæreticas, quo à Janſenio in famoſo opere aſſeruntur.

Egregium hæc epiſtola typis edita documentum eſt, quàm novæ Eccleſiæ Apoſtoli in Hollandica Miſſione ab Arnaldo & Queſnello ex Gallia profugis, inſtituti probè fuerint, quàm horreant *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Gratiano non cedit alter ejuſdem Tribûs, ſeu conventiculi non minus famoſus *Ægidius Candidus*, ad quod ipſius Gratiani patrocinio primùm aſſumptus, non levia deìn ſcriptis publicis, etiam contra ſuos iniit certamina: ut hæretici in oppugnandis catholicis concordes, inter ſe pro imperio digladiari ſolent, communi eorum genitrice ſuperbiâ inſtigante.

Fictitium *Gratiani* nomen eſt, aliud verum non Ultrajecti ſolummodo, ſed totâ Hollandiæ Miſsione notiſsimum. Iſtud lepidum quod Ægidio *Janſeniſmum* exprobret, cui conveniret illud: *Væ tibi, væ nigræ, dicebat cacabus ollæ.* Verùm Janſenianam nunc in *Candido* manſuetudinem contemplemur, ſive *patientiam* in tolerando *anathemate*, ut dicitur *injuſto*, ſimile *pacis* ac *unitatis* ſtudium, demiſsionem ac reverentiam erga authoritatem potiſsimum Supremam Apoſtolicæ Sedis.

Quin Ægidii fœtus ſit: *Depulſio excommunicationis per Illuſtriſsimum D. Buſſi Coloniæ Nuncium Pontificium attentatæ in Reu. D. Matthiam Torkium &c.* neminem credo ambigere, cui ſtylus & ſcribendi ratio Ægidiana explorata eſt, quanquam & cognita aliàs ipſius Torkii non inferior temeritas videatur: ad utrumque proles eadem pertineat, ad Candidum ut genitorem, ad Torkium ut adoptantem.

Ibi pag.13. dicitur: "Quid, amabo, ullo
„ tempore horribilius Eccleſia Dei vidit Con-
„ ſtitutione illa *Vincam Domini Sabaoth* ab ex-
„ ordio nuncupatâ, quâ modernus Pontifex
Clemens XI. *Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis mandat, ut ſinguli in ſuis reſpectivè Diæceſibus exequantur, & ab omnibus obſervari curent, & inobedientes quoſcumque per cenſuras, aliaque juris & fa-*

cti

Digitized by Google

Eli remedia, *invocato ad hoc etiam brachii*
ſecularis auxilio coërceant & compellant?

In ea Clemens ut *impudentiæ* non vul-
garis reos, & veluti *naturalis honeſtatis*, *ne-*
dum Chriſtianæ ſinceritatis oblitos delineat,
qui aſſerere non dubitant, *Formulæ ab Ale-*
xandro VII. præſcriptæ ſubſcribi licitè poſſe ab
iis, *qui interiùs non judicant*, *Janſenii Libro*
doctrinam hæreticam contineri.

„ Quamobrem ut diſertè edicit *ad obedien-*
„ *tiam Apoſtolicis*, hoc eſt Pontificiis *Conſtitu-*
„ *tionibus debitam requiri*, *ut quis Janſeniani*
„ *libri ſenſum in quinque Propoſitionibus*, *inte-*
„ *riùs ut hæreticum damnet*, *nèc ſatis eſſe*, *ſi*
„ *eâ de re obſequioſum ſilentium teneatur*.
„ Porrò eos, qui contrafaxint, *maximum*
„ *toti Eccleſiæ inſerre ſcandalum*, *latam ad*
„ *fovendam ſilentio hæreſim*, *viam ſternere*,
„ *Eccleſiam jurejurando decipere*, impiis, qui
„ *in tenebris conticeſcunt*, ſimiles eſſe &c.„

Pag. 14. " Quid igitur? Si ſenſus ille
„ idem, qui Auguſtini Pelagium, applauden-
„ te olim Eccleſiâ, evertentis ſit, num ut
„ impudens, ut Chriſtianæ ſinceritatis obli-
„ tus, ut hęreſi viam pandens &c. exagitandus
„ venit, qui Auguſtinianæ doctrinæ non
„ renuntiat? „

Ibid. " Nihilominus nullis jam de fæde-
„ rato hoc Belgio Presbyteris venalis eſt
„ Pontificis hodierni gratia, niſi juxta præfi-
„ xam legem à D. Nuntio Buſſio horrificæ iſti
„ Bullæ *Vineam Domini Sabaoth* dictæ, ſub-
„ ſcribant „.

Aſſerere itaque, & famoſis typo editis
opuſculis quaqua verſus divulgare, qualia
modò ex *Petro Gratiano*, & *Ægidio Candido*
retuli, ſi ſit *pati pacificè excommunicationem*
& anathema etiam quod ſuppoſueris *inju-*
ſtum, ſi ſit *imitari S. Paulum*, ſi minimè *eri-*
gere ſe contra authoritatem, *aut ſcindere unita-*
tem, debemus nobis Catholici eruere quod-
cumque priùs fuerat judicium de patientia &
pace Chriſtianâ, de ſubmiſſione erga Eccleſię
cenſuras, de reverentia authoritatis, de *uni-*
tatis amore ac ſtudio, ut ideas priſtinas cum
recentibus pſeudo-Apoſtolicis, & toti inco-
gnitis antiquitati, commutemus.

Non ſiſtit authoris temeritas in procul-
canda Apoſtolicâ Conſtitutione, totius, ut
ſuprà monui, conſenſu Eccleſiæ conſecrata;
ſed ipſum aggreditur Chriſtum Domini San-
ctiſſimum Pontificem.

Pag. 14. " En (inquit) ſi ſuperis placet,
„ feliciter Eccleſiam Dei regit, qui veram
„ Dei gratiam, quâ Chriſtiani ſumus, in
„ Janſenii Libro meridianâ luce fulgentem,
„ á morigeris Eccleſiæ Filiis, ſive Romanæ
„ Curiæ projectis ſervis, damnari, rejici,
„ atque execrari compellit. Ubi ſumus, O
„ Dilecti & electi Dei! O grex puſille! O pauci
„ intrepidi perfectæ gratiæ amatores „!

„ Si quid video, ſi quid capio, verè in
„ Athanaſiana tempora incidimus, quibus
„ ſicut Liberius Pontifex juxta Sanctos Pa-
„ tres Divinam Chriſti perſonam abnegare
„ æſtimatus fuit in Athanaſio, ita jam Cle-
„ mens divinam ejuſdem Chriſti ac Salvato-
„ ris noſtri gratiam abnegare cenſendus eſt
„ in Janſenio „.

„ Ejiciat ex animo ſuo qui poteſt, ego ex
„ meo ejicere nullo modo poſſum, quin Cle-
„ mens noſter per Jeſuitas in hocce extirpan-
„ di Janſeniſmi negotio ſuffultus ac directus,
„ Jeſuiticis etiam, hoc eſt Semipelagianis
„ erroribus afflatus ſit. Hinc illa Vaticana
„ fulmina: hinc illa proborum ſub Janſeniſ-
„ mi titulo inſectatio, & oppreſsio: hinc cę-
„ tûs hujus Catholici in Fędcrato Belgio á
„ Summo Paſtore (Archiepiſcopo Sebaſteno)
„ ac digniore Clero ejus, ad imas uſque oves
„ ſuffoſsio, demolitio, deſtructio: hinc om-
„ nium penè lerna malorum, quibus Eccleſia
„ univerſa longè latèque affligitur ac propè
„ concidit „.

Pag. 16. " Hæc pars & hæc ſors eſt natu-
„ ræ adverſus gratiam prælianris, & per ve-
„ xationes haſce Janſenianas, ſub hoc Ro-
„ mano Pontifice magnificè triumphantis.
„ Nihil eſt itaque quod admodum obſtupe-
„ ſcamus, ſi deviis principiis imbutus Cle-
„ mens, *æmulatione Dei*; *ſed non ſecundùm*
„ *ſcientiam*, Evangelium gratiæ Dei (Calvi-
„ no-Janſenianæ) perſequitur, & obſequium
„ Deo ſe præſtare credit, ſi illos *publicæ*
„ *tranquillitatis perturbatores*, *iniquitatis fi-*
„ *lios*, *inquietos*, *veritati non acquieſcentes*,
„ *impudentes & pravos homines* exſcindere
„ & devaſtare pergat. Vide *Bullam Vineam*
„ *Domini Sabaoth* „.

„ Ita Viri pii á miniſteriis Eccleſiaſticis
„ exiguntur, aut repelluntur: mercenarii &
„ perverſi exuviis eorum exultant: vulgus
„ incertum ſtudia in contraria ſcinditur: per-
„ juriis putreſcit Clerus (jurans juxta For-
„ mulam Alexandri VII. contra Janſenium)
„ diſciplina corruit: vera Chriſti gratia abji-
„ citur: Pelagius Vineam Domini depaſci-
„ tur, & iniquo illi (Antichriſto) fortiſsimè
„ viam parat „.

„ Quapropter potiori nunc jure cum San-
„ cto Gregorio lib. 4. epiſt. 38. in haſce vo-
„ ces erumpere nobis liceat: *Rex Superbiæ*
„ *propè eſt*: *&*, *quod dici nefas eſt*, *Sacer-*
„ *dotum ei præparatur exercitus*, *qui cervici*
„ *militant elationis*, *qui ad hoc poſiti fuerant*,
„ *ut ducatum præberent humilitatis* „.

Hæ

Hæ rebelli, contra Nuntium Colonienſem, Matthiæ Torkio latæ ſuppetiæ fuerant ab Ægidio Candido, malarum paſsim omnium cauſarum contra Pontificem, apud Belgas Patrono famoſiſsimo anno 1709.

Reſponſio hic adhiberi potuiſſet à Clemente XI., vel ejus Nuntio, qualis furenti Juliano data ab Auguſtino fuit lib. 1. Operis perfecti num. 22. *Non timemus Julianum* (vel Ægidium de Witte) *cùm videmus factum eſſe Tullianum: imò potiùs dolemus inſanum, cùm videmus ſenſum perdidiſſe Chriſtianum.* Num. 11. *Convitiare, quantum potes; Quis enim convitioſius hoc non poteſt?* Num. 14. *Hæc quidem dicis; ſed tu dicis; qui autem legit, & intelligit, ſi non Pelagianus* (vel Janſenianus) *eſt, non hæc dicit.*

Ita Lectori Catholico, apud Belgas præcipuè, ubi Ægidii hujus furiæ contra Sedem Apoſtolicam, eique obedientes Catholicos, notiſsimæ ſunt, ſufficit nomen intelligere authoris, ut neque pondus habeat criminatio, neque multum pariat admirationis; ſed in mentem ſtatim veniat cogitatio, ſimilis Auguſtinianæ; quanquam aliquibus nimium fortè mitis videbitur, ſicut Mario Mercatori nimia Auguſtini non ſatis placuit contra furentis Juliani Philippicam manſuetudo, unde ſupplendum ſibi ducens acrimoniæ defectum, ſic ipſe reſpondet.

Erubeſce infeliciſſime, in tanta linguæ ſcurrilitate...vulgares tu dignus audire declamationes: tu unus Philiſton, unus Latinorum Lentulus, unus tibi Marullus comparandus. Namque Martialis & Petronii ſolus ingenia ſuperaſti. Te veriſſimè Ampſanctinæ ſcaturiginis conregionalis tuæ teterrimus fœtor, te Averni lacûs nocentiſſimus halitus, te poſtremò Atabulus Provinciæ tuæ peſtifer halitus inflavit, quibus tot morbis turgidus, & maleſanus; imò inſanus effectus, hæc eructares, hæc evomeres, exhalares: atque utinam; quia hoc tibi fuiſſet utilius, vitalem ſpiritum exhalaſſes, antequam tam obſcœna, tamque plena dedecoris pleno ore proferres!

Eodem ſtylo proſequitur Marius cœtera, reſpondere volens ſtulto juxta ſtultitiam ſuam, ut effrænem convitiandi & criminandi libidinem petulans juvenis comprimere diſceret, expertus non defore aliàs, qui paria redderent, etiam cum fœnore. Nos Auguſtini in corripiendo manſuetudinem, quàm Marii acerbitatem, etſi juſtiſsimam, malumus imitari.

Et mihi quidem minùs diſplicet Ægidii in laceſſendo Clemente XI. rabies, quàm Queſnelli in laudando Innocentio XII. ſimulata veneratio; quemadmodum Lutherus plus nocuit Eccleſiæ ipſique Sedi Apoſtolicæ, fingendo blanditias & venerationem, quàm evomendo quæ pridem pectore conceperat & foverat corruptiſsimo plauſtra convitiorum. Theſium ſuarum analyſim prolixam dedicans Leoni X. Pontifici: *Hic me*, inquiebat, *Beatiſſime Pater, proſtratum pedibus ſuæ Beatitudinis offero, cum omnibus quæ ſum & habeo: vivifica, occide, voca, revoca, approba, reproba ut placuerit. Vocem tuam, vocem Chriſti in te præſidentis & loquentis agnoſcam. Si mortem merui, mortem non recuſabo.*

Quid autem ſplendido iſto obedientiæ figmento hæreſiarcha ſectatus eſt? Non diſsimulat Ulembergius in vita Lutheri ad annum 1518. *Quæ*, inquit, *paulò poſt ſecuta ſunt, teſtantur, cum hac ſubmiſſione nihil aliud ſpectaſſe, quam ut captaret favorem hominum, atque interim dum res ſuas ſtabiliret in Germania, Summo Pontifici glaucoma objiceret, aut fumos, quod ajunt, venderet.*

Qualis enim & quam ſeria fuerit ea Lutheri ſubmiſsio mox aperuit gemina ejus ad Sylveſtri Prieratis Epitomen reſponſio, in qua: *Hos Cardinales, hos Papas, & totam illam Romanæ Sodomæ colluviem appellans*, omnes in eos concitat Poteſtates, ut perſequantur ferro & face, opprimant, atque extinguant. Si tantùm Janſenianis virium eſſet, quantùm odii & furoris adverſus Apoſtolicam Sedem, quid ea facturi eſſent, non adeò difficilis apparet, ex eorum lucubrationibus conjectura.

Lucis haud parum addere videtur edita ab ipſis *Collectio Poëmatum*, veriùs dixeris Satyrarum, quas Janſeniana charitas occaſione Bullæ *Unigenitus* protrufit. Inter illas pag. 27. inſigne illud legitur Epigramma.

> Queſnellum & Paulum condemnat Papa: Quid ad nos?
> Fallitur & fallit: Numen abeſſe probat.
> Libertas antiqua perit; dum Roma triumphat;
> Jeſuita exultat, Gallia tota gemit.

Plurima iſtiuſmodi toto reſperſa ſunt Opuſculo: neque deſunt in Ægidii Candidi, Queſnelli & Gerberonii ſcriptionibus pattim relata hactenus, partim referenda a me in poſterum ſpecimina, è quibus utriuſque fori Principes perſpiciant, quales ſinum Eccleſiæ decerpant viperæ, exitium etiam Reipublicæ minitantes, ſi quæ eas auſa fuerit irritare, aut non in plena relinquere agendi quidlibet, & ſolitum ſpargendi virus mortiferum libertate. Quibus itaque fidem Eccleſiæ deſtruere pertinaci decretum animo eſt, permittat Deus potiùs ut contumelioſis adeò & apertè inſipienti-

pientibus ſcriptis prodant nequitiam, quàm ſictâ obtegant pietate.

Quaudo autem Catholicis novi hæretici objiciunt, ſuos ab Eccleſia hactenus non expelli, aliquos etiam ad Cathedras in Scholis, & ad ipſas ſubindè Epiſcopales infulas promoveri (qualia & Neſtorianis contigere; & ipſi inde quaſi de Eccleſia triumphabant) reſponſio occurrit Leontii Byzantini lib. 3. contra Neſtorianos, & Eutychianos num. 42. *Hoc non ex innocentia reportarunt; ſed ex nimio ſtudio, quod, ut laterent, adhibuerunt. Non enim patiebantur efferri in vulgus impietatem; quin neque ſibi tutum eſſe ſciebant.... Hac ratione & viâ Apollinarius tanquam quidam ſplen crevit in totius corporis ægrotationem, magnitudinem prçter naturam capiens. Eodem exemplo poſſum veſtra conferre. Studium Patrum* (& Pontificum) *in maximè neceſſariis occupatum fecit, ut veſtræ impietatis parentes & authores laterent; præſertim cum in iis, quæ ad Trinitatem pertinebant, fingerent, ſe unà cum ipſis adverſus hoſtes Trinitatis pugnare, & eo modo benevolentiam ſimularent, ſpecie ac ſimulatione idem ſentiendi, latebras ſibi præparantes. Difficillima enim res ad deprehendendum eſt malitia ſimulatione benevolentiæ tecta.*

Proiudè tumultuantium palàm Janſeniſtarum, qui de ſecta communiter Candidorum ſunt, vociferationes audire malo, quàm blandos ſibilos politicorum, qui ejuſdem cum prioribus impietatis ſunt, atque hæreticæ perfidiæ, ſolâ autem ab iiſdem differunt hypocriſi, & ſaerilegiis perjuriorum, dum repugnante interiore judicio, formulam Alexandri VII. jurant, Candidis minùs irreligioſè detrectantibus.

Prodierant antea *variæ quæſtiones juris & reſponſa* Janſeniana; Inter quæ legitur pag. 10. " An multitudo & authoritas juran-
„ tium (juxta Formulam Alexandri VII.) prç-
„ valere non debeat paucitati eorum, qui ju-
„ rare non audent? Reſpondeo: minimè; nam
„ qui jurare non audent, aliâ ratione move-
„ ri non poſſunt, quàm timore Deum offen-
„ dendi; cùm nonniſi vexatio, & ſecluſio
„ ab omni promotionis ſpe, immineat eis,
„ qui non jurant. Jam autem unus ex illis
„ prævalet decem millibus aliorum, qui ſpe
„ vel metu temporalium adducuntur ad ju-
„ randum, nihilque ſolieiti ſunt, an Deum
„ jurando offendant „.

Quaſi verò medium non ſit inter detrectantes jurare ex religione, & jurantes ex cupiditate acquirendorum, vel metu amittendorum temporalium. Hanc reſponſi ſui egregii rationem diſcere author potuit à Calviniaͅnis ex Gallia in Angliam, Hollandiam & alias Acatholicorum ditiones profugis eo tempore, quo glorioſæ memoriæ Ludovicus XIV. hæreſim ex Regno ſuo Chriſtianiſſimo eliminare totis viribus conatus eſt. Tunc obſtinatiſſimi Calviniſtarum deducere ſoliti erant velut firmiſſimum pro ſua hæreſi argumentum ex eo, quod patriam deſerere, & opes omnes fiſco Regio addieendas relinquere maluiſſent, quàm Calvini abdicare dogmata; proinde quod tale pro ſua religione teſtimonium, & conſtantia vel in uno Calviniſta prævaleret decem millibus in Regno Galliæ Catholicis, quos in Eccleſia & fide Romanâ detiuet ſpes officiorum pinguium, vel timor excidendi poſſeſsis, etiam patrimoniis.

Verùm nos traditione perpetua edocti, nobilioribus in Religione & Eccleſia Romana rationibus, tot glorioſos Martyres & religioſiſsimos Confeſſores novimus periti eſſe immobiles, quorum nitimur ſequi veſtigia, ut hæredes fidei, ita & virtutum Chriſtianos decentium æmulatores. Neque minùs exploratum eſt hæreticos maximè perfidos, ut pleraſque hæreſes una parens ſuperbia genuit, eandem pariter cauſam habere præcipuam pertinaciæ.

Jactantiam ſchiſmaticam aptè reprimit Auguſtinus contra Epiſtolam Parmen. lib. 3. cap. 6. dicens " Audent ſacrilega ſchiſmata
„ vel hæreſes impiæ, ſi quando in flagello,
„ ut ſe corrigant, admonentur, pçnas furo-
„ ris ſui, etiam inter Martyria deputare.
„ Quod exiſtimans etiam Parmenianus in fi-
„ ne epiſtolæ ſuæ exhortatur Ticonium, ut
„ in parte Donati permaneat, & perſecutio-
„ nes perferat...adhibens etiam teſtimonium
„ Scripturæ Eccleſ. 2. *Væ his qui perdiderunt*
„ *ſuſtinentiam, & diverterunt in vias pra-*
„ *vas: & quid facient cùm inſpicere poterit*
„ *eos Dominus?* More ſuo cuncta de Divinis
„ Libris adverſus ſeipſos proponentes.....
„ Nonne ſcriptum eſt Eccleſ. 3. *Non contra-*
„ *dicas ullo modo veritati?*
„ Cui autem niſi veritati contradicitur,
„ eum etiam Regi ex veritate aliquid jubenti
„ reſiſtitur? Sed Rex homo qui minatur, vel
„ qui vindicat, ad tempus moleſtus eſt: non
„ ſic ille Rex, qui etiam veritas dicitur, qui
„ nunc quoque illis per Prophetam Jeremiam
„ clamat: *Sine cauſa percuſſi filios veſtros, di-*
„ *ſciplinam non receperunt....* Sub vindicta
„ Regum poteſt hominum pertinacia falſo
„ nomine virtutis laudari; æternis autem
„ ignibus concremari nec erit, nec vocabitur
„ fortitudo... priùs quid faciant, & poſtea
„ quid patiantur, advertant, ne cùm ad-
„ verſus facta ſua oculos claudunt, & ad pç-

„ nas ſuas oculos aperiunt, & hîc fruſtra
„ temporalem patiantur, & in vltimo judi-
„ cio Dei etiam pro hoc ipſo, quod fruſtra
„ eos talibus moleſtiis, ut emendaret, admo-
„ nuit, æterno ſupplicio puniantur.„

Dignum hæreſiarchâ ſolatium fuit in cauſa peſſima, quod Neſtorius Cœleſtio dedit; futurum ſapiens & pium, ſi pro Catholicæ fidei, non pro hæreſios confirmatione aut ſchiſmatis fuiſſet. Juſſu Theodoſij religioſiſſimi Imperatoris, cogebatur Cœleſtius cum ſuis ab Urbe regia exulare, deſperatâ abſolutione, quam ſe fraudibus ab Eccleſia emunctarum, ſibi ſuiſque blandiens præſumpſerat.

In hiſce afflictionibus conſolator inſignis adeſt Cœleſtio per epiſtolam Neſtorius "Noli
„ (inquit) ægrè ferre, Venerabilis, perfe-
„ rens ab his, qui ea, quæ inferuntur, face-
„ re debent; præſertim aſſerentibus verita-
„ tem, & refugientibus pollutorum commu-
„ nionem; quia & ſanctis, qui ante noſtram
„ ætatem extiterunt, gratæ fuerunt ærumnæ: &
„ ipſæ quidem temporales erant; veritas au-
„ tem æterna. Sic Joannes Baptiſta de pec-
„ cato arguens Herodem, & quidem Regem
„ exiſtentem, capite condemnatus eſt; ſed
„ non formidavit; Chriſtum enim habebat
„ caput, quod non poſſet abſcindi. Sic Pau-
„ lus hoc modo quoque & Petrus interfecti
„ ſunt. Et quid amplius dici opus eſt? Ita
„ actum eſt ſemper per diverſas tentationes
„ pietate currente. Noli igitur à veritate de-
„ ficiens, eam prodere &c.„

Ita Neſtorio non minùs quàm Queſnelo placuit conſilium *patiendi potius in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodendi veritatem*: atque iſtud Queſnelli ille Prodromus cenſuit eſſe *imitari Sanctum Paulum*, S. Petrum, Joannem Baptiſtam, quin omnium perfectiſſimum exemplar, Dei Filium.

CAPUT XXV.

Conſtitutio Clementis XI. Vineam Domini Sabaoth *ab Ægidio de Witte, aliàs* Candido *toti Eccleſiæ* ſolemniter denuntiata.

1 OMnia nunc fiunt, fieri quæ poſſe negabam, à novis ſcilicet Auguſtini diſcipulis, quorum audacia aſcendit ſemper, neque ubi terminos aliquando poſitura ſit, facilè fuerit divinare. Quoties aliàs jactatum audivimus, nullum reperiri uſpiam Janſeniſtarum, niſi in aliquorum cerebro, quorum intereſt adverſarios ſuos Ethicam profitentes rigidiorem, ſuſpicione hæreſios commaculare!

Iſtud ſonoris ubique vocibus & libellis multo tempore declamatum fuerat, & à plurimis creditum, quidquid reclamarent ſaniores Theologi, & graſſantis latè contagii non obſcura proferrent indicia, fides eis habita non eſt, donec Divinæ placuit providentiæ eventus aliquos permittere, atque diſponere, unde accenſa bilis Novatoribus, & quod ſubdola hactenus contexerat hypocriſis, abjectâ ſimulationis larvâ, impatiens fræni prodidit rabies.

Quemadmodum Calviniſtæ intra pacis, & qualiſcunque modeſtiæ limites ſe continere in Galliis viſi fuerant, donec impietatis exercitium, ſeveriore eis imperio interdictum eſt; tunc omni exutâ penitus erga Chriſtianiſsimum Principem veneratione in furias acti, uſum quodammodo rationis amiſiſſe viſi, fanatici appellari communiter meruerunt.

Ad ſimilem inſaniam Janſenianos redigere nuper viſa eſt Conſtitutio *Vineam Domini Sabaoth*; maximè verò totius Eccleſiæ ei ſe ſubmittentis obedientia, adeò ut refractarii qui ſupererant, non admodum multi apparerent, iique ab omnibus paſſim, etiam quibus potiſsimùm nixi fuerant, protectoribus deſtituti. Defectum itaque multitudinis, & potentium patronorum, cum aliud in promtu non eſſet, ſuppleri poſſe arbitrati ſunt audaciâ & temeritate, ſicut rebellium manipulus Calviniſtarum, pleriſque ſuorum ex Gallia fugientibus, diù reſiſtere Regum potentiſſimo auſus eſt. Hinc illi fanaticorum, ut dixi, nomen ſibi & infamiam conſcivere.

Fanaticus furor indubiè apparuerit Catholico cuilibet Lectori in relata ſuperiùs epiſtola Petri Hollen, ſub *Petri Gratiani*, quaſi gratiam defendentis, nomine: ubi pag. 3. pro ſua pluſquam Pontificia authoritate, denuntiat Clementi XI. *Parùm abeſt, quin dicam tibi anathema* propter Conſtitutionem tuam cujus initium eſt *Vineam Domini Sabaoth*. Plura fanaticam rabiem præſeferentia occurrunt tum in Miſſionarii ejuſdem Ultrajectini opuſculis variis, tum in aliorum, quæ partim retuli, partim loco & ordine convenientibus ſequentur.

In primis cui ſano non olêre fanatiſmum videbitur attentata illa anno 1709. Kalendis Juniis ab homine privato, inter hæreticos latenti, neque tolerato uſquam inter Catholicos, à tali inquam attentata *ſolemnis denuntiatio Conſtitutionis*, quam univerſa conſenſu maximo, & debitâ ſubmiſſione acceptavit Eccleſia? Audiatur nihilominùs Janſenianæ egregium ſpecimen temeritatis: *Denuncia-*

nuntiatio ſolemnis Bullæ Clementinę, quæ incipit VINEAM DOMINI SABAOTH, *facta univerſa Eccleſia Catholica ac præſertim omnibus Hierarchis ejus, tanquam evertentis doctrinam gratiæ, quâ Chriſtiani ſumus, tanquam reſuſcitantis Pelagium cum ſuis aſſeclis, tanquam objicientis Eccleſiam extraneorum ſcandalo, diſſidia jam nimium diu durantia acerbiùs exulcerantis, atque ſub ſensûs Janſeniani involucro, prima & certiſſima Chriſtianę pietatis fundamenta, hoc eſt gratiam Dei per ſe efficientem, & prædeſtinationem electorum gratuitam hæretico carbone notantis.* QUASI TUBA EXALTA VOCEM TUAM, *Iſaię cap.*58.

Hactenus ſola epigraphe, cui tota egregiè convenit lucubratio, digna authore Ægidio de Witte Janſeniſta *Candido*, & ſimilium *Candidorum* principe, quæ dignitas ſufficientem ei tribuere viſa fuerit authoritatem, ut Conſtitutionem Pontificiam toti denuntiaret Eccleſiæ, tanquam omnimodè exitialem, & ab univerſo fidelium cœtu feriendam anathemate.

Sic igitur Eccleſiam alloquitur pag. 2. "
,, Nullatenus dubito, quin ſi in Spiritu San-
,, cto legitimè congregeris ò Sponſa Chriſti,
,, Bullamque Clementis *XI.* anno 1705. 17.
,, Kalendas Auguſti editam maturâ delibera-
,, tione excutias, eandem compertura ſis
,, multo evidentiùs, & periculoſiùs alienam
,, ab Apoſtolicis dogmatibus, & à definitio-
,, nibus Sacrorum Conciliorum & cunctorum
,, probabilium Patrum &c.,,

Pag. 3." Quis fando explicet, aut lachrymis
,, æquet, quantum fidei tuæ vulnus infligat,
,, quantam veræ Chriſtianę pietati perniciem
,, afferat, quæ ſcandala, quæ fomenta diſ-
,, ſidiorum, quæ errorum & impietatum
,, ſeminaria in ſe contineat hujuſmodi Con-
,, ſtitutio,,!

,, Quid enim damnatâ à filiis tuis ſalutari
,, Jeſu Domini noſtri gratiâ, reliquum eſſe
,, poteſt, niſi ut recedat à te Spiritus Chri-
,, ſti tui, ut areſcant filiorum tuorum corda,
,, ut Deus averſetur ſuperbam hæreditatem
,, ſuam, ut auferatur à te regnum ejus, ut
,, religio ſancta concidat, & Pelagiano erro-
,, ri faſtuoſiſſimè triumphanti, ac tua pomę-
,, ria latè depopulanti, ultimam imponat co-
,, ronidem adventus Antichriſti?,,

,, Cape porro experimentum ò Sponſa Do-
,, mini! Rem ritè examina: confer Auguſti-
,, niana & Janſeniana dogmata, & deprehen-
,, des non ita lucere Solem in meridie, quàm
,, Iprenſium Præſulis cum Doctorum tuorum
,, apice Aurelio Auguſtino, ſuaviſſima con-
,, cordia ſplendeat.,,

Ego verò Ægidii in exoticis & falſiſſimis aſſertionibus confidentiam minimè veritus, ajo, non aliam inter Aurelium Auguſtinum & Cornelium Janſenium eſſe concordiam in materia damnatarum à Summis Pontificibus Propoſitionum, quàm calidum inter & frigidum, lucem inter & tenebras, catholicam doctrinam inter & hæreticam. Iſtud à me non inaniter jactari teſtimonio luculentiſſimo ſunt ſuperiora mea volumina, præſertim primum, quod totum ferè de gratia eſt, & clariſſimis Auguſtini textibus confutant Queſnelli dogmata, quæ Janſenianis conſona eſſe neque Queſnellus ipſe, neque Ægidius inficiari voluerit.

Novimus autem hanc eſſe frivolam hæreticorum omnium næniam, Auguſtinum inclamantium, tanquam ſibi in omnibus patrocinantem. Ita Calvinus initio Libri ſui de æterna Dei prædeſtinatione, ad objectam ſibi veteris Eccleſiæ authoritatem, reſpondere non dubitat: *Auguſtinus ipſe adeò totus noſter eſt, ut ſi mihi confeſſio ſcribenda ſit, ex ejus ſcriptis contextam proferre abunde mihi ſufficiat.... Conſtabit quàm ſolidè omni ex parte mihi ſuffragetur.*

De libero arbitrio in librum 3. Pighii *Auguſtinum* (inquit) *aſſerui prorſus eſſe noſtrum.*

Ibid. ſub finem: *Ergo etiamſi crepet Pighius, nobis hoc extorquere non poteſt, quin Auguſtinus totus ſit noſter.* Unde hæc Calvini gloriatio eſt: Se *nihil, quàm Auguſtinum ſequi... promptum eſſe recognoſcere, quantâ fide ac ſinceritate veram ac genuinam Auguſtini mentem explicarit.* In Librum 2. Pighii ait: *Doctrinæ meæ nullum caput eſt, quod non prope ad verbum ſæpiùs apud Auguſtinum occurrat.* Paria cæteri hæretici de ſua cum Auguſtino concordia autumant, aut mentiuntur. Rationem reddit Claudius Sancteſius Ebroicenſis Epiſcopus lib. de reb. Euchariſt. repetit. 6. cap. 9. *Obſervare*, inquit, *licet, adverſarios ſive noſtra deſtruendo, ſive ſua aſſerendo, ſolidis & certis ſcripturis carere, atque in omni controverſia ad unum Auguſtinum, tanquam ad Sacram ancharam confugere; non quod ab eorum partibus ſtet; ſed quoniam tam multa, actam variè ſcripſit pro re natâ, ut facile fuerit omnibus poſt illum hæreticis, aliquid de ipſo contorquere, atque aliorſum, quàm ipſe dixerit, vertere.*

Ad repetitionem examinis à tota Eccleſia in Concilio Oecumenico faciendi, prout Ægidius poſtulat, ipſe reſpondeat Auguſtinus lib. 2. Operis imperfecti. *Quid adhuc quæris examen, quod factum eſt apud Apoſtolicam Sedem? Ergo hæreſis non adhuc exa-*

da ; ſed coërtenda poteſtatibus Chriſtianis.

Pergamus nihilominus hujus Janſeniſtæ *Candidi*, veriùs rabidi, quantumlibet inſulſas audire vociferationes: pag.5. " Quoniam igitur Clementi lubet, ut næniæ illæ faſtidioſiſſimæ de quæſtione facti, de ſilentio obſequioſo, & de ſenſu obvio, quæ nimium diu & ſcribentium manus, & impreſſorum exercuere præla, & legentium oculos defatigarunt, à nobis abigantur, faciant quod lubet. ,, Ibid. " Facit hoc ergo hodie Clemens Pontifex tuus; ſed facit juniorum Pelagianâ fallaciâ tinctorum, qui aſſiſtunt ei, conſilia ſequens; ſed facit ab antiquis Prædeceſſorum ſuorum documentis recedens; ſed facit à Scripturis Sanctis, à Sacrorum Conciliorum Canonibus, & probatorum in hac materia Eccleſiaſticorum procerum traditis clarè devians. ,,

Pag.*6.* " Quod ergo, aut unde, O prudentiſſima mater! in tam magnis anguſtiis ſperandum nobis conſilium aut præſidium? Nullum jam utique ab Urbe Roma, quæ à variis doloſiſsimis ſtratagematibus circumventa, in Molinianas tendiculas immiſit pedem. *Egreſſa eſt iniquitas à ſenibus* Vicariis tuis, *qui videntur regere populum tuum. Conjuraſſe contra te videtur univerſitas populi Chriſtiani à minimo uſque ad maximum.* ,, Remanente penes ſolum Ægidium veritate fidei & religionis. An neque iſtud eſt contra Pontificum, *contra* totius Romanæ Urbis, contra Epiſcoporum omnium *erigere ſe authoritatem*? Et ſi univerſitas populi Chriſtiani videatur contra Chriſti Eccleſiam conſpiraſſe, ubinam & cum quibus reperiet Ægidius *unitatem*? Quomodo Eccleſia inter mortales erit hoc tempore catholica, ſeu univerſalis? Sinamus tamen Denunciatorem proſequi; quoniam inſanire conſtitutum habet; ſuamque dum ingeminat ſolitudinem, omnes quaſi inflicto anathemate, à ſuo conſortio abdicare.

Pag.8. " Totam ſalutem noſtram, adeoque & illius totius gloriam homini tribuentes, graviter ſuffulcit Bulla Clementis..... infirma eſt ipſa religionis arx: terra infecta eſt à lue Pelagiana .... cadit corona capitis noſtri. Denique, niſi ponatur promptus obex, totus mundus propediem poſt Molinam & Leſsium abierit in errorem. Exurgite igitur ò Sacri Proceres, erigite charæ matris veſtræ naviculam, quam ipſe Navarchus in ſyrtes agit, à præſentiſsimo ac diro naufragio: ,,

Pag.9. " Deprehendetis ipſam veram ac genuinam Salvatoris noſtri gratiam Clementinâ Conſtitutione feriri atque aboleri" Quod nulla hactenus Academia, neque Clerus Gallicanus in comitiis generalibus congregatus) deprehendere potuit, Eccleſiâ universâ Bullam iſtam Pontificis admittente. Ita vera gratiæ fides, & doctrina, Catholicos omnes fugiens Sedi Apoſtolicæ obſequentes, ad ſolos ſe receperit Ægidium de Witte, Petrum Hollen, Matthiam Torkium & paucos ſimiles Janſeniano conſperſos pulvere. Novatores. Pag. cit. " Ex his (inquit Ægidius) commonſtranda erit Synodi illius univerſalis congregandæ plena ac ſuprema neceſsitas. ,,

Regerimus nos illud Auguſtini lib. 4. contra duas epiſt. Pelagianorum cap. ultimo: *Haud verò congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quaſi nulla hæreſis aliquando, niſi congregatione Synodi damnata ſit; cùm potiùs rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit .... Verùm iſtorum ſuperbia, quæ tantùm ſe extollit adverſus Deum .... hanc etiam gloriam captura intelligitur, ut propter illos Orientis & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente, pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur; cùm potius vigilantiâ & diligentiâ Paſtorali, poſt factum illis competens, ſufficienſque judicium, ubicumque iſti Lupi apparuerint, conterendi ſint, ſive ut ſanentur atque mutentur, ſive ut ab aliorum ſalute atque integritate vitentur.*

Proſequitur tamen Ægidius pag. 11. " Profectò quàm non ſatis hodiè in horrore Pelagiana Romæ ſit peſtilentia, vel ex eo ſolo conſtare poteſt, quod abominabilis ille Liber Cardinalis Sfondratii, cui nomen: *Nodus Prædeſtinationis diſſolutus*, Pelagium, Cæleſtium, Julianum multis capitibus ſupergreſſus, ibidem exquiſitiſsimis ornatus approbationibus in prælum ierit. ,,

Denique eâdem pag. " Conſtitutionem (inquit) jam ſæpius memoratam denuntio ut inimicam gratiæ Dei, ut fautricem humanæ ſuperbiæ, ut calumniatricem inſignis Epiſcopi (Janſenii) ut deſtructricem Hierarchici Ordinis, per ea quæ extorqueri mandat perjuria, ut omnis boni, quod à ſola Chriſti gratia manare poteſt, obtruncatricem, omnis mali iliadem, animarum ruinam, ſalutis excidium, & apertam, & inevitabilem ſtragem ,,. Alter veriùs dixerat ſtragem & inverſionem cerebri Ægidiani, ſi priùs aliquid rectitudinis habuerit & ſanitatis.

Denunciationem comitata eſt epiſtola ad ſingulos Epiſcopos, quam hic pariter exhibeo ,,. Illuſtriſsime Domine; Ne, quæſo,

,, ſatyræ

,, ſatyræ loco habeas denuntiationem adjun-
,, ctam, neque conſacerdotem tuum repu-
,, tes, quaſi unum de filiis Belial; quia ex
,, multitudine doloris & mæroris mei locu-
,, tus ſum ... Quid mirum ſi zelo Chriſtiano
,, commota ſunt viſcera mea, dum præterito
,, veluti & neglectoAuguſtino, ſub perilluſtris
,, Janſenii nomine, ipſa eadem SS. Patris dog-
,, mata, per Clementem XI. in Apoſtolica
,, Petri Sede conſidentem Pontificem, con-
,, ſpexi damnari, repudiari, & hæreticâ no-
,, tâ affici... Janſenio cadente neceſſe eſt Au-
,, guſtinum cadere, & ſimul victoriam, ipſo
,, olim duce, ab Eccleſia de Pelagio repor-
,, tatam.,,
,, Hæc res me incendit, ut obteſtationes
,, has in chartam conjicerem, & vos ad con-
,, gregandum ope Principum veſtrorum (ſic
,, enim antiquitus fieri ſolitum, ex Hiſtoria
,, Eccleſiaſtica diſcimus) univerſale Conci-
,, lium pro avertenda Pelagiana peſte, & ſal-
,, vanda mutuis auxiliis, Salvatoris veſtri
,, gratiâ excitarem.... Cœterùm pro certo ha-
,, betote, me nihil unquam detrimenti à Cu-
,, ria Romana paſſum, ut ne fortaſſis ſuſpi-
,, cemini me in denunciationem hanc indu-
,, ctum exulcerato animo deſcendiſſe... Inſti-
,, tui & vobis ſtimulos addere, ut quo ad
,, horrificam illam Bullam Clementis XI.
,, conventu Synodali examinandam, repro-
,, bandam, amoliendam, & ad perjuria, ex
,, illius extorta ſubſcriptione, in dies latiùs
,, ac latiùs proſerpentia, judicio veſtro œcu-
,, menico reſtinguenda, celeriter convo-
,, letis.,,

Si ex *Ægidio* quæram, quâ polleat authoritate, ut omnes *Chriſtiani* Orbis Epiſcopos ad Concilium vocare præſumat, qui ne unum quidem denunciationis ſchiſmaticæ reperire potuerit approbatorem, *niſi* forſitan occulto ſuffragio Matthiam Torkium, & Petrum Hollen, aliàs *Gratianum*, eundemque inepto magis vocabulo *Amos Prophetam*? Reſpondebit pro ſolita ſua temeritate *Ægidius*, non aliâ quàm ſua ſibi authoritate opus eſſe, ubi in diſcrimen vocatur Dei Eccleſia.

Verùm Queſnellus, quantumlibet doctrinâ Denuntiatori conſentiens, ad tantam nihilominus exhorruit audaciam, & in Reſponſione ad geminas Archiepiſcopi Cameracenſis epiſtolas *Denunciationem* vocat *ſcriptum infortunatum, abſurdum, ſcandaloſum, temerarium & planè intolerabile*.

Quas cenſuras ægerrimè ferens *Ægidius* in *Auguſtini Iprenſis vindicati vindiciis uberioribus* ſect. 1. pag. 9. ſenſum ſuum ita exprimit: *Percellit me, fateor, inſolita hæc, & ingens à via æquitatis & juſtitiæ exorbitatio, et ſubmiſſiſſime inclinor, atque humilior ſub manu Dei, quando viros, cæteroquin multis titulis venerandos, in uſque adeò aperta & obvia præcipitia, velut animi gratiâ provolvi cerno.*

Ibid. " *Ex jam dictis, vel me tacente, res ipſa loquitur, quantoperè rem faciat à nota probitate ſua alienam, & cordato viro indignam Paſchaſius Queſnellus in ſua ad Epiſcopum Cameracenſem Reſponſione, dum illic Denuntiationem noſtram, nec à ſe everſam, nec labefactatam, imò nec lectam inſectatur contumelioſis vocibus* SCRIPTI INFORTUNATI &c. ut ſuprà. *Nemini quippè viro probo licitum eſt, tales aculeos infigere ſcripto, quod non infirmaverit, ſeu quod non demonſtraverit, atrocia iſta convitiorum nomina, certà & perſpicuè promereri.*

Reſpondere autem Queſnellus meritò poterat, nullâ lectione operis, nullo examine opus eſſe, ubi ſolus titulus malitiam continet cenſuris digniſſimam, nec minoribus quàm quæ inflictæ ſunt. Ita Illuſtriſſimus Cameracenſium Archiepiſcopus in prima ad Queſnellum epiſtola pag. 5. de eadem Ægidii Denuntiatione pronuntiat: *Hæc opella blaſphemiam frontiſpicio inſcriptam gerit. Solus titulus impias contra judicium S. Sedis enunciationes complectitur.* Archiepiſcopus autem ille neque de imperitia argui poteſt, ut conſtat ex pluribus ab eo editis lucubrationibus polemicis; neque de pietatis defectu, cujus vitæ integritas toti Galliæ & Belgio conſpicua eſt, religio etiam & demiſſio animi illuſtri teſtatiſſima exemplo, cùm opuſculi ſui *Maximes des Saints* Pontificiam cenſuram primus ipſe in Concione publica ſuſcepit, & veneratione maximâ amplexus eſt.

Candorem denique in eo ipſe prædicat Ægidius in memoratis *Vindiciis uberioribus* ſectione primâ, ſic exordiens. *Quibus efferam laudibus, quibus celebrem encomiis, quo præconio vocis exornem, quo ſtudio proſequar, aut qua demum grati animi teſtificatione complectar candorem illum egregium Domini Fenelonii Archiepiſcopi Cameracenſis, qui quanquam à Doctrina noſtra toto Cœlo, Terrâ & Oceano alienus ſit, tamen &c.*

Eâdem ſectione pag. 6. *Magno* (inquit) *rurſus encomio ob nativam ſinceritatem ſuam decorandus mihi eſt D. Fenelonius, quando de Janſenio germanitùs & exertè edicit* pag. 34. edit. 1. Secundæ verò pag. 22. *Nullius unquam Scriptoris textum tam fuiſſe perſpicuum, tàm evolutum, & planum, tamque inidoneum, qui æquivocationem reciperet: totum ſyſtema ipſius inſilire in oculos, & ad ſingulas propè paginas Lectoribus inculcari.* Quod

Digitized by Google

Quod Archiepiſcopi judicium ſic Ægidius confirmat: " Nihil certius, nihil exploratius, nihil ab omni controverſia remotius eſt omnibus cordatis, integris & æquis arbitris. Sed & hinc legitimâ conſequentiâ fluit, quod nupera iſta, de qua litigamus, Conſtitutio Clementina: *Vineam Domini Sabaoth*, quæ apertè ipſum genuinum, proprium & obvium, atque *in omnium oculos inſilientem* libri Janſeniani ſenſum proſcribit, nonniſi per meros cavillos,& vitilitigationum inurbanarum ſtrophas, atque fallacias ad *Quæſtionem Facti*, quæ jam ſilet, torqueri, pertrahi, aut rapi queat. „

Rationem audi veriſſimam: " Quando enim (inquit Ægidius) libri perſpicuè & clarè damnati ſenſus itidem planus, perſpicuus & clarus eſt; multò maximas nugas agunt, qui tum ad internas Superiorum mentes confugiunt, qui corda illorum abdita contra manifeſtè pronuntiatas ſententias ſcrutari volunt; qui ad proteſtationes clandeſtinas, actui ſolemni contrarias, ſe proripiunt, qui demùm per inutiles quæſtiones *Facti*, quod nullum omninò eſt, nullo unquam tempore terminandas lites fovere & alere non deſiſtunt. Porrò hæc eſt hujuſce præſentis diſputationis noſtræ imago & vera facies. „

„ Legant Arabes, qui latinè callent, legant Tartari, legant Turcæ litigioſum volumen Janſenii: ſimpliciter, ſincerè, candidè intellectum applicando ad obvias atque uſu latini idiomatis receptas poteſtates vocum: legant iidem eodem animo integro Clementinam Bullam: & nemo ex illis hærebit aut vitilitigabitur in quæſtione *Facti*: Sive penes ſe diſputabit utrum libri Janſeniani ſenſus per ſe efficientem edoceat gratiam (excluſâ omni aliâ) vel utrum Clemens XI. Pontifex in ſua Conſtitutione *Vineam Domini Sabaoth* de exordio nuncupata, ipſum libri Janſeniani ſenſum ut hæreticum profligat, prohibeat ac proſcribat. Ut tantò magis pudere debeat Chriſtianos, qui ſuis adhuc præventionibus ſtabiliri neſciis occupati, cum lis de ſenſu *Quis*, & *Qualis* perſpicuis luculentiſſimè ſententiæ verbis evacuata ſit, etiamnum tricari, tergiverſari, ac cavillari pergunt, & cum Lucerna Diogenis in foro publico homines quærere medio ac claro die. „

Hactenus Ægidius cujus *rationem* appellavi *veriſſimam*; quatenus nempe aſſerit, nullam ſupereſſe quæſtionem ſeu controverſiam circa *Factum* clariſſimum, quale deprehenditur in cauſa Janſenii, cujus ſenſus maximè perſpicuus noſcitur, & hujus condemnatio in Bulla *Vineam Domini Sabaoth* lucet Sole fulgentior.

Verùm error Ægidii & reliquis paſſim Janſenianis familiaris eſt ſcriptoribus, quod ex damnatione ſenſûs à Janſenio intenti inferant veluti indubitatum, quòd omnis gratia per ſe efficiens proſcripta ſit, quia, inquiunt, omnibus Janſenium legentibus manifeſtum eſt, quòd gratiam per ſe efficientem defenderit; ſed ignorat Ægidius vel cautè diſſimulat, non omnem gratiam per ſe efficientem, ut à ſuis exponitur defenſoribus, eſſe indolis ejuſdem & efficaciæ.

Ipſe enim Janſenius lib. 8. de gratia Chriſti cap. 2. ſeptem enuntiat diſcrimina ſuum inter Medicinale adjutorium & phyſicè prædeterminans Thomiſtarum: Inter diſcrimina illud palpabile eſt: *Prædeterminatio phyſica talis eſſe dicitur, ut in quibuſcumque circumſtantiis voluntas collocetur, ſemper faciat facere, & operetur effectum ſuum, omnemque ſuperet reſiſtentiam: Chriſti adjutorium nullo modo. Nam delectatio victrix, quę Auguſtino eſt efficax adjutorium, relativum eſt, Tunc enim eſt victrix, quando alteram ſuperat. Quòd ſi contingat alteram ardentiorem eſſe, in ſolis inefficacibus deſideriis hærebit animus, nec efficaciter unquam volet quod volendum eſt.*

Parum quoque in ſcholaſticis verſatum eſſe oporteat, qui neſciat plurimas eſſe efficientis per ſe gratiæ explicationes, etiam inter Angelici diſcipulos. Ipſa quoque gratia congrua juxtà defenſores ſuos dici poteſt per ſe vires ſuas exercere & operari. Præterea longè aliud eſt gratiam per ſe quidpiam efficere, itaut liberum hominis arbitrium reſiſtere, operationemque valeat impedire, ut Catholici docent, aliud gratiam ſic operari, ut voluntas obicem ponere nequeat, ſuſpendere atque etiam negare penitus conſenſum. Aliud denique eſt omnem gratiam ſtatuere victricem, aliud ſic victricem agnoſcere, ut ſimul alia merè ſufficiens admittatur. Poſterius plurium Catholicorum eſt: primum Calvini atque Janſenii.

Pro ſua autem ſchiſmatica Bullæ Pontificiæ *Denunciatione*, audiat Ægidius Ivonem Carnotenſem, qui ante ſexcentos & ampliùs annos floruit, in epiſtola 8. ad Richerium Senonenſem Archiepiſcopum: *Contra Sedem Apoſtolicam caput erigitis, cujus judiciis & Conſtitutionibus obviare, planè eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere*. Beatus quoque *Auguſtinus Triumphus* tempore S. Bonaventuræ Doctor Pariſienſis lib. de Poteſtate Eccleſia-

Digitized by Google

cleſiaſtica quæſt. 10. *Si aliqua* (inquit) *ſunt dubia & obſcura in fide, ad Papam pertinet interpretari & determinare, poſt cujus determinationem, hæreticum eſt contrarium pertinaciter aſſerere*. Cum autem de Janſeniſmo lis potiſſimùm hìc moveatur ab *Ægidio*, adeat Articulum primum inter quatuor expreſſos in epiſtola Cardinalis Noaillii, quam integram aliàs retuli.

In illa Eminentiſſimus, cum quinque aliis Archiepiſcopis & totidem Epiſcopis, qui Generalibus Cleri Gallicani Comitiis anno celebratis 1705. interfuere, Clementi XI. teſtatur, qualis illic fuerit Cleri ſententia: *Certum* (inquit) *illi fuit Pontificiis Decretis adversùs Janſenium, nihil deeſſe, ut univerſam Eccleſiam obligent: & circa illa nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe*.

Si autem *Ægidius* Clerum Galliæ ſibi habeat, ut habet certiſſimè, adverſantem, unde præſidium ſpetare Janſeniana ejus Novitas vel Denuntiatio poterit? Non in Germania & Polonia, ubi nonniſi pauciſſimis nota eſt, minus etiam in Italia, Hiſpania, Luſitania, ubi nimium vigiles ſunt Fidei Quæſitores, & juxta maleferiatam *Ægidii* phantaſiam Pelagius dominatur. Belgium Auſtriacum quot habet Epiſcopos, tot duce Primate ſuo Eminentiſſimo Mechlinienſium Archiepiſcopo, Apoſtolica Sedes fortiſſimos pro omnibus ſuis Conſtitutionibus numerat heroës.

Quid ab ipſis Lovanienſis Academiæ Theologis expectare valeat, ſatis novit *Ægidius*, ex hymno Ambroſiano *Te Deum laudamus &c.* quem Univerſitas pro accepta Conſtitutione *Vineam Domini Sabaoth*, juſſit ſolemniter decantari, unde tantam alibi vidimus, lamentantis *Ægidii* contra Lovanienſes Theologos intemperiem.

Quid ſupereſt, niſi ut ſe in cauſa adeò maleſana conſpiciens, ab omnibus, præterquam à Petro Hollen, & uno forſitan alterove non minùs exotico deſtitutum, de ſua glorietur ſolitudine, ut ſuprà retulimus ſibi applicantem illud *ſingulariter ſum ego donec tranſeam*; ideoque merebitur iterum animadverſionem Steyaertii, quod inquirentibus, unde ea, ſi quæ futura eſt, vineæ Belgicæ devaſtatio? Reſponderi valeat: *Singularis ferus depaſtatus eſt eam*.

Non poterat Janſenianus hic antonomaſticè *Candidus* dare ſpecimen illuſtrius ex quo colligere nobis liceat, quantum illi Candidorum ſectæ ſtudium *pacis* ſit, quæ cura ne *contra authoritatem ſe erigere* videatur, *aut ſcindere unitatem*.

Antequam hæc à me *Denunciatio* dimittatur, requirere ipſa Lectori forſitan videbitur, ut de authore diſtinctiùs aliquid indicetur; nam æſtimatio Operis ex circumſtantia ſcriptoris non leve ſolet pondus accipere, vel præjudicium. De Novatore hoc audaciſſimo & ut *Candidi* ſortito nomen, ita & *Candidorum* dicto communiter Principe Janſeniſtarum, partim præſenti tomo, partim præcedentibus ſubinde, ut ferebat occaſio, memoravimus complura, quæ ſubnendæ ejus abundè ſufficiant authoritati. Alieniſſimus quidem ſum à duobus erroribus ab Innocentio XI. condemnatis quadrageſimotertio & quadrageſimoquarto inter 65. *Quid ni nonniſi veniale ſit, detrahentis authoritatem magnam ſibi noxiam, falſo crimine elidere?* Et *probabile eſt, non peccare mortaliter, qui imponit falſum crimen alicui, ut ſuam juſtitiam & honorem defendat. Si hoc non ſit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia*. Mihi verò in toto opere propoſitum fuit inviolabile, eritque inpoſterum, nihil unquam adverſariis objicere niſi facta ſua veriſſima, ſicut & opiniones doctrinæ ſanæ atque Catholicæ non conſentientes.

Quantum virum eſſe oportuit, quàm puræ fidei, quàm ſtabilitæ virtutibus famæ, quantæ authoritatis, qui cenſuris atrociſſimis afficere audeat Conſtitutionem Pontificiam, totius Eccleſiæ judicio ſaluberrimam, in qua Clerus Gallicanus, etiam teſte Cardinali Noaillio, *gaudens & exultans, fidei ſuæ ſenſum recognovit, & ita ſemper ſe tenuiſſe, ut veſter Apoſtolatus expoſuit, jure lætatus eſt*.

Quæ verba Eminentiſsimus Antiſtes, cum ſuis in Gallia Collegis, Clementi XI. ſcribenda cenſuit, ut olim ab eorum Majoribus adhibita fuerant, cùm Leoni Magno de fide ab ipſo firmatâ applauderent. Quantus igitur (liceat iterùm quærere) magiſter eſſe debuit ſupra univerſam ſapiens Eccleſiam, qui ſummâ obedientiâ acceptam ubique Pontificis Maximi de fide Conſtitutionem, *denuntiare* præſumpſerit, & quidem *ſolemniter*, velut fidei contrariam, & animis exitialem? Eſt autem qui authoritatem ſupplere voluit audaciâ, famoſus Ægidius de Witte Gandavenſis Presbyter, Theologus Lovanienſis, nullo inſignitus gradu Academico; quia Profeſsionem fidei cum promiſsione obedientiæ Conſtitutionibus Apoſtolicis contra Bajum & Janſenium præſtare obſtante Janſenianâ conſcientiâ, non potuit.

Mechliniæ tamen poſt annos aliquot, occaſio ſe obtulit promotionis; ſub Præſule minimè malo; ſed qui cum Theologicis levitet

viter tinctus eſſet, dirigi ſe & decipi paſſus eſt à fautoribus uovitatum. Illic Ægidius Parochię præfectus B. Mariæ Virginis, etiam Decani titulo in eadem Collegiata Eccleſia decoratus eſt. Mox typo editis Opuſculis communem methodum adminiſtrandi Pænitentiæ Sacramentum vellicare cępit, arrodere confeſsionem peccatorum venialium, ac viam ſternere Sacramento penitus abrogando. Tandem reclamantibus omnium Ordinum Theologis, obortoque inter ipſos Laicos non levi ſcandalo, & querimoniâ adverſus eos, à quibus officii ratio poſtulabat, ut effrænem illam reprimerent temeritatem, Archiepiſcopus eam latâ ſententiâ condemnavit.

Quo dein Antiſtite defuncto, atque ex Sede Brugenſi Mechliniam, authoritate Apoſtolicâ translato Humberto Guilielmo à Pręcipiano, turbata tota Janſeniſtarum Hieroſolyma, ſeu veriùs Babylon eſt, facilè prævidens, non fore ſibi ſub tali Præſule erudito, vigilanti pariter ac forti, novitates diſſeminandi licentiam.

Solâ perceptâ nominationis ejus famâ, anno 1690. die 27. Maii ita nuntiabat cognato ſuo unus è Licentiatis Lovanienſibus non vulgaris: *Voici bien aes preſages, de ceque l'ona à attendre pour les pauvres Janſeniſtes. Cependant on eſpere que Dieu n'abandonnera pas la cauſe des Defenſeurs de ſa verite.*

Quod latinè redditum ſic ſonat. *En quot preſagia de iis, quę miſeris imminent Janſeniſtis! Veruntamen ſperatur fore ut Deus, veritatis ſuæ non deſerat Defenſores.* Epiſtola hæc diſponente Deo, manibus excidit cognati, qui eam acceperat, moxque ad ipſum delata Archiepiſcopum, ab eodem mihi exhibita fuit.

Dignus hic Articulus mihi viſus eſt, quem ex epiſtola deſcriberem. Cognatus autem ille erat de quo Melchior Leydeckerus Calviniſta in *Janſeniſmi* Hiſtoria citatis quibuſdam ejus ſententiis ita teſtatur pag. 275. *Hæc Carolus Bontius, quem laudamus ut Janſeniſtam ingenuum, ipſoque Patriarchâ* (Janſenio) *meliorem*. Non melioris famæ fuit Bontius ille apud Catholicos in Hollandia, ubi ad Miſsionem aliquam à Sebaſteno Archiepiſcopo Janſenianis benevolo deſtinatus, à tumultuantibus ruſticis expulſus fuit.

Non uſquequaque inania fuiſſe licentiati *præſagia* de iis quę *imminebant miſeris Janſeniſtis*, expertus inter cœteros tum ipſe Bontius fuit, tum maximè Ægidius. Prior enim à Bruxellenſi Capitulo electus Secretarius, opponente ſe Archiepiſcopo, pacificam adire nunquam valuit poſſeſsionem: Poſterior coactus brevì fuit mutare Sedem, & extra Diœceſim ſe recipere, aliàs ob rebellionis pertinaciam carceri mancipandus.

Præcipuus offenſionis ejus lapis fuit, occaſione Diplomatis; quod novus Archiepiſcopus, conſilio cum ſuis ſuffraganeis Præſulibus inito, ediderat pro obedientia erga Sedis Apoſtolicæ Conſtitutiones, nominatim pro non legenda promiſcuè Scriptura Sacra idiomate vulgari. Exemplum ſui Archipræſulis cæteri paſsim Antiſtites ſecuti ſunt: & Mechliniæ Parochi omnes Decretum promulgarunt, præter Ægidium.

Acceiſitum Archiepiſcopus de officio monuit: ille primùm tergiverſari, cauſatus promulgationem in ſua Eccleſia à Religioſi Ordinis Concionatore factam. Non ſufficit, inquiebat Antiſtes, tuum eſt verbo & exemplo oves paſcere, proindè Decretum tu ipſe fidelibus è ſuggeſtu prælege, eoſque ad obedientiam hortare. Reſpondet tandem Ægidius, multa ſubindè Romæ iniqua ſtatui, ideoque Illuſtriſsimi Decretum non eſſe expers injuſtitiæ, cujus ipſe conſtituere ſe nollet participem.

Ad quod Archiepiſcopus, aut iſti, inquit, erroneo conſcientiæ tuæ dictamini renuntians, mox miniſterium tuum imple, aut ego, quod muneris mei eſt, promptè exequar. Ægidius, quid ſibi hæc vellet oratio, ſatis intelligens, in manus tuas, inquit, Illuſtriſsime Domine, Parochiam & Decanarum reſigno, liceat mihi modò tuâ excedere Dięceſi: ad meam regrediar Gandavenſem.

Cui Archiepiſcopus, vade, inquit, quòcumque te lubentia tulerit; ſed cave moras apud nos traxeris, ne tuæ alios contumaciæ pravitas inficiat.

Profectus ad ſuum Gandavenſem Epiſcopum, ab eodem mox civitate excedere juſſus eſt. Unde in Pagum *Augbemium* ſe recipiens, ibi aliquamdiu latuit, donec confluentibus ad eum Novatoribus, Gubernator Aldenardenſis, veritus machinationis quidpiam, immiſsâ noctu militum turmâ, conventiculum diſsipavit, & interceptis profugientium ſcriptis, plura detexit iniquitatis myſteria. Cùm igitur, ubi ſecurus pedem figeret apud Catholicos, nuſquam reperiret Ægidius, ad Batavos ſe recepit Ultrajectenſes; ubi a Petro Hollen Miſsionario benignè admiſſus fuit in numerum eorum, qui non ſtudiis ſolùm & ſcriptionibus, ſed pecuniâ etiam & facultatibus cauſam promovent Janſenianam.

Hic Petrus Hollen eſt, quem ſuperiùs retuli ſcribenrem ſub fictitio *Gr. tiani* nomine, duas epiſtolas ad Clementem XI. typo editas,

in qua-

in quarum poſteriore nihil ſimulans, aut diſſimulans, Pontifici verbis clariſſimis denuntiat *Parum abeſſe,! quin ipſi dicat anathema.*

Heroëm itaque Ægidium, eumque adeo glorioſum novę Eccleſię Confeſſorem quomodo non amantiſſimè amplexus illicò fuiſſet *Gratianus* ille, & omni ſubſidiorum genere foviſſet ? Quanquam & inter hos poſtmodum non levis exarſit diſcordia, quæ etiam in publicas prorupit contumelias: tunc rabie, quam contra Sedem Apoſtolicam conceperant, in ſe invicem converſâ, mutuis ſe morſibus dilacerarunt. Objiciebat *Gratianus* Ægidio Janſenianam hæreſim, Ægidius *Gratiano* ſtultitiam. Exiſtimant alii utrumque elogium, à multi temporis amicis ſe invicem intimè cognoſcentibus, adòrnatum, aptè ſingulis convenire. Ultimam Ægidius bilem evomuit in Conſtitutionem *Unigenitus*. Quando à me verba Novatoris referri audies, Lector Catholice, fanaticum indubiè authorem cenſebis, ubique ſe prodente potiùs furore, quàm procedente à ſanæ mentis Theologo accuſatione. De hac loco magis proprio plura.

Interim ex allatis hàctenus ſpeciminibus facilè ſapiens Lector colliget, quales nacta ſit nova Eccleſia Apoſtolos, quales Romana & Apoſtolica Sedes adverſarios ac perſecutores: qualis à rigidioris illis ethicæ Doctoribus hypocritis, exemplo tradita ſit patientiæ virtus, quale unitatis & pacis ſtudium, qualis reverentia authoritatis, obedientia, demiſſio, modeſtia: Quales quidem à Sanctorum nemine; ſed à Luthero, Calvino & ſimilibus novarum hæreſum Patriarchis exercitas legimus, atque omnis ſemper Catholicus deteſtabitur.

Quæ autem huc uſque retuli, quantumvis horrida videantur, & reverà neceſſe ſit apud omnes innovandi libidine non infatuatos, execrabilem reddant hæreſim Janſenianam, velut arborem tot ſcandaloſis quotidie & exitialibus fructibus luxuriantem: alia tamen, ad quæ ſenſim progredimur, graviora longè ſunt, & majorem Eccleſiæ minitantur perniciem, ſi ex initiis de fine liceat ominari.

Antequam ad alia gradum faciam, videtur neceſſaria ipſius exhibitio Conſtitutionis *Vineam Domini Sabaoth*, tam ſalutiferæ fidelibus, quàm novis hæreticis odioſæ: in qua Lector Catholicus omnia deprehendet ad ædificandam Eccleſiam ſapientiſſimè diſpoſita, omnia Pontifice verè Sanctiſſimo & reipſa Maximo prorſus digna; quæ non exaraverit manus hominis, niſi aſſiſtente illo, & peculiariter juvante, qui fidem ſuo Vicario promiſit nullo tempore defecturam.

CAPUT XXVI.

Conſtitutio VINEAM DOMINI SABAOTH *Catholicis omnibus acceptiſſima.*

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

D. CLEMENTIS

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ XI.

Confirmatio & Innovatio Conſtitutionum Innocentii Papæ X. & Alexandri Papę VII. adversùs Janſenianam hæreſim editarum cum nonnullis declarationibus pro debita illarum obſervantia adjectis.

CLEMENS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei

Univerſis Chriſtifidelibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

VINEAM Domini Sabaoth, quæ eſt Catholica Eccleſia, pro commiſſo Nobis divinitùs Apoſtolicæ ſervitutis munere cuſtodire, atque excolere omni ſtudio, atque induſtriâ jugiter ſatagentes, ea, quæ à Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris ad ſuccreſcentes in illa pernicioſarum novitatum vepres radicitùs evellendos prudenti, ſalubrique conſilio conſtituta eſſe noſcuntur, ut quibuſcunque Inimici Hominis molitionibus dejectis, firmiùs ſemper, atque exactiùs obſerventur, Apoſtolici muniminis noſtri præſidio libenter roboramus, atque aliàs deſuper ſolicitudinis, & providentiæ noſtræ partes interponimus, ſicut omnibus maturæ conſiderationis trutinâ perpenſis, ad fidelem, ac tutam orthodoxæ veritatis cuſtodiam, necnon Animarum pretioſo Unigeniti Dei Filii Domini Noſtri Jeſu Chriſti Sanguine redemptarum ſalutem expedire in Domino arbitramur. Sanè poſtquam fel. rec. Innocentius Papa X. Prędeceſſor Noſter per quamdam ſuam deſuper editam Conſtitutionem quinque famoſas Propoſitiones ex libro Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titulus *Auguſtinus* excerptas Apoſtolici cenſurâ judicii ritè confixerat, rec. mem. Alexander Papa VII. etiam Prædeceſſor noſter ad ejuſmodi jam damnatos errores è Chriſtifidelium mentibus prorsùs abolendos, publicęque tranquillitatis perturbatorum ſubtili tectas calliditate machinationes penitus evertendas, prædictam Innocentii Prædeceſſoris Conſtitutionem, toto illius inſerto tenore,

definitione continetur, ſub cenſuris, & pœnis contra hæreticos, & eorum' fautores in jure expreſſis. Præcipimus pariter omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, necnon hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ut contradictores, & rebelles quoſcunque per cenſuras, & pœnas prædictas, cœteraque juris, & facti remedia opportuna, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis, omninò coerceant, & compeſcant. Non intendentes tamen per hanc declarationem, & definitionem ſuper prædictis quinque propoſitionibus factam, approbare ullatenus alias opiniones, quæ continentur in prædicto libro Cornelii Janſenii. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo tertio, pridiè Kal. Jun. Pontificatus noſtri Anno nono. Cum autem ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis Filii prædictas quinque Propoſitiones, vel in libro prędicto ejuſdem Cornelii Janſenii non reperiri, ſed fictè, & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel in ſenſu ab eodem intento damnatas non fuiſſe, aſſerere magno cum Chriſtifidelium ſcandalo non reformident: Nos, qui omnia, quæ hac in re geſta ſunt, ſufficienter, & attentè perſpeximus, utpotè qui ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris juſſu, dum adhuc in minoribus conſtituti, Cardinalis munere fungeremur, omnibus illis Congreſſibus interfuimus, in quibus Apoſtolicâ authoritate, eadem cauſa diſcuſſa eſt, eâ profectò diligentiâ, quâ major deſiderari non poſſet, quamcunque dubitationem ſuper præmiſſis in poſterum auferre volentes, ut omnes Chriſtifideles in ejuſdem Fidei unitate ſeſe contineant, ex debito noſtri Paſtoralis officii, ac maturâ deliberatione, præinſertam Innocentii Prædeceſſoris noſtri Conſtitutionem, Declarationem, & Definitionem, harum ſerie confirmamus, approbamus, & innovamus, & quinque illas propoſitiones ex libro prœmemorati Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titulus eſt *Auguſtinus* excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio Janſenio intento damnatas fuiſſe, declaramus, & definimus, ac uti tales, inuſtâ ſcilicet eâdem ſingulis nota, quæ in prædictâ declaratione, & definitione unicuique illarum ſigillatim inuritur, iterum damnamus, ac eundem librum ſępèdicti Cornelii Janſenii, cui titulus *Auguſtinus*, omneſque alios, tam manuſcriptos, quàm typis editos, & ſi quos forſan in poſterum edi contigerit, in quibus prædicta ejuſdem Cornelii Janſenii Doctrina, ut ſuprà, damnata defenditur, vel aſtruitur, aut defendetur, vel aſtruetur, damnamus itidem, atque prohibemus. Mandantes omnibus Chriſtifidelibus, ne prędictam Doctrinam teneant, prædicent, doceant, verbo, vel ſcripto exponant, vel interpretentur, publicè, vel privatim, palam, vel occultè imprimant, ſub pęnis, & cenſuris contra Hæreticos in jure expreſſis ipſo facto abſque alia declaratione incurrendis. Præcipimus igitur omnibus Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cęteriſque locorum Ordinariis, ac hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ac Judicibus Eccleſiaſticis, ad quos pertinet, ut præinſertam ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris Conſtitutionem, Declarationem, ac Definitionem, juxta præſentem noſtram determinationem, ab omnibus obſervari faciant, ac inobedientes, & rebelles prædictis pęnis, aliiſque juris, & facti remediis, invocato etiam, ſi opus fuerit, brachii ſecularis auxilio, omninò coerceant. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſexcenteſimo qninquageſimo ſexto, decimo ſeptimo Kal. Novembris, Pontificatus Noſtri Anno Secundo. Subindè verò, quò omnis Apoſtolicarum definitionum eludendarum aditus intercluderetur, memoratus Alexander Prædeceſſor, priſcum Eccleſiæ morem ſequutus, certam edidit Formulam ab omnibus Eccleſiaſtici Ordinis, tàm Secularibus, quàm Regularibus perſonis ſubſcribendam per aliam ſuam hac in re promulgatam Conſtitutionem tenoris ſequentis, videlicet: ALEXANDER Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Regiminis Apoſtolici Divinâ providentiâ Nobis, quamvis immeritis, commiſſi ratio poſtulat, ut ad ea potiſſimùm, quæ Catholicæ Religionis integritati, & propagationi, animarumque ſaluti, & Fidelium tranquillitati conſulere apta, & idonea eſſe judicantur, animum, & curam omnem, quantum licet in Domino, applicemus. Quamobrem Cornelii Janſenii hæreſim, in Galliis præſertim, ſerpentem, ab Innocentio X. fel. record. Prædeceſſore noſtro ferè oppreſſam, ad inſtar colubri tortuoſi, cujus caput attritum eſt, in varios gyros, & cavillationum deflexus euntem ſingulari Conſtitutione ad hunc finem editâ altero aſſumptionis noſtræ anno extinguere conati fuimus. Sed ut multiplices Hoſtis hominum generis artes adhibet, nondum plenè conſequi potuimus, ut omnes errantes in viam ſalutis redirent, qui tamen unicus erat votorum, & curarum noſtrarum ſcopus, quibus operam, & induſtriam ſuam egregio ſanè ſtudio Venerabiles Fratres noſtri Archiepiſcopi, & Epiſcopi Regni Gal-

liæ, earumdem Conſtitutionum Apoſtolicarum exequutioni præcipuè intenti contulerunt, & Chariſſimus in Chriſto Filius noſter Rex Chriſtianiſſimus ſingulari pietate auxiliarem dexteram ſtrenuo, ac conſtantiſſimo animo porrexit. Cùm autem præfatus Rex Chriſtianiſſimus eodem Religionis zelo ductus per ſuum in Urbe Oratorem Nobis ſignificari, exponique curaverit, nullum aliud opportunius remedium peſtiferæ hujus contagionis reliquiis extirpandis adhiberi poſſe, quàm ſi omnes certam Formulam ſubſcriberent noſtrâ authoritate firmatam, in qua quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui titulus *Auguſtinus* excerptas ſincerè damnarent, ac proindè illam à Nobis quantocyùs expediri, ad quælibet effugia præcludenda, omneſque removendos obtentus, flagitaverit: Nos tam piis dicti Regis Chriſtianiſſimi votis benignè annuendum eſſe ducentes, Formulam infraſcriptam ab omnibus Eccleſiaſticis, etiam Venerabilibus Fratribus noſtris Archiepiſcopis, & Epiſcopis, necnon aliis quibuſcunque Eccleſiaſtici Ordinis, tàm Regularibus, quàm Secularibus, etiam Monialibus, Doctoribus, & Licentiatis, aliiſque Collegiorum Rectoribus, atque Magiſtris ſubſcribi diſtrictè mandamus; idque intra tres menſes à die publicationis, ſeu notificationis præſentium; aliàs contra eos, qui intra terminum prędictum non paruerint, irremiſſibiliter procedi volumus juxta Canonicas Conſtitutiones, & Conciliorum Decreta. Formula à ſupradictis ſubſcribenda. Ego N. Conſtitutioni Apoſtolicæ Innocentii Decimi datæ die 31. Martii 1653. & Conſtitutioni Alexandri VII. datæ die 16. Octobris 1656. Summorum Pontificum me ſubjicio, & quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui nomen *Auguſtinus* excerptas, & in ſenſu ab eodem authore intento, prout illas per dictas Conſtitutiones Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia. Decernentes inſuper præſentes literas ſemper, & perpetuò validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenos, & integros effectus ſortiri, & obtinere. Sicque per quoſcunque Judices Ordinarios, & Delegatos ubique judicari, & definiri debere, ſublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate; ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quocunque quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis committimus, & mandamus, ut ſinguli in ſuis Diœceſibus, ac locis ſuæ juriſdictioni ſubjectis præſentes literas, & in eis contenta quæcunque exequantur, & exequutioni mandari, ac obſervari ab omnibus curent, & inobedientes quoſcunque per ſententias, cenſuras, & pęnas, aliaque juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſitâ, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſecularis auxilio, omninò compellant. Volumus autem, ut præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis originalibus literis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc noſtram Conſtitutionem, & ordinationem infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc atteutare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo quarto, quintodecimo Kalendas Martii, Pontificatus noſtri Anno decimo. Sic equidem Cauſa finita eſt; non tamen ſic, ut par erat, finitus eſt error Apoſtolico toties mucrone percuſſus: Neque enim defuere, nec adhuc deſunt, homines veritati non acquieſcentes, & nunquam Eccleſiæ contradicendi finem facientes, qui variis diſtinctionibus, ſeu potiùs effugiis ad circumventionem erroris excogitatis, Eccleſiam ipſam turbare, eamque interminatis quæſtionibus, quantùm in ipſis eſt, involvere, & implicare conantur; quodque deterius eſt, ipſamet Apoſtolicæ Sedis decreta redarguendis eorum pravis ſenſibus condita, ac præſertim quaſdam piæ mem. Clementis Papæ IX. die 19. Januarii 1669. ad quatuor Galliæ Epiſcopos, necnon binas ſimilis memoriæ Innocentii Papæ XII., etiam Prædeceſſorum noſtrorum die 6. Februarii 1694. & die 24. Novembris 1696. ad Epiſcopos Belgii in forma Brevis reſpectivè datas literas in erroris ſui patrocinium advocare, temerario planè auſu, non erubeſcunt: perindè ac ſi memoratus Clemens Prædeceſſor, qui eiſdem ſuis literis, ſe Innocentii X. & Alexandri Septimi Prædeceſſorum Conſtitutionibus ſupradictis firmiſſimè inhærere, ac à dictis quatuor Epiſcopis veram, & totalem obedientiam, adeòque Formulæ à præſato Alexandro Prædeceſſore, ſicut præmittitur, editæ ſincerè per eos ſubſcribi voluiſſe declaravit, aliquam in tam gravi negotio exceptionem, ſeu reſtrictionem, quàm nullam prorſus ſe unquam admiſſurum fuiſſe proteſtatus fuit, re

ipſâ

ipſâ admiſiſſet; dictus verò Innocentius XII. Prædeceſſor, dum ſapienter, ac providè prędictas quinque propoſitiones ex memorato libro Janſenii excerptas in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum verba exhibent, ac præſeferunt, damnatas eſſe pronunciavit, non de ipſomet obvio ſenſu, quem in Janſenii libro habent, quive ab eodem Janſenio intentus, ac à præfatis Innocentio X. & Alexandro VII. Prædeceſſoribus damnatus fuit, ſed de alio quopiam diverſo ſenſu cogitaſſet, dictaſque Innocentii X. & Alexandri VII. Prædeceſſorum Conſtitutiones temperare, reſtringere, aut alio quovis modo immutare voluiſſet, iiſdem ipſis literis, quibus eas in ſuo robore fuiſſe, & eſſe, ſeque illis firmiter inhærere verbis apertiſſimis aſſerebat. Prætereà iidem inquieti homines ſparſis undequaque ſcriptionibus, ac libellis, exquiſitâ ad fallendum arte compoſitis, non ſine gravi Apoſtolicæ Sedis injuriâ, maximoque totius Eccleſiæ ſcandalo docere non ſunt veriti: Ad obedientiam præfatis Apoſtolicis Conſtitutionibus debitam non requiri, ut quis prædicti Janſeniani libri ſenſum in antedictis quinque propoſitionibus, ſicut præmittitur, damnatum interiùs, ut hæreticum, damnet; ſed ſatis eſſe, ſi ea de re obſequioſum (ut ipſi vocant) ſilentium teneatur. Quæ quidem aſſertio quàm abſurda ſit, & animabus Fidelium pernicioſa, ſatis apparet, dum fallacis hujus doctrinæ pallio non deponitur error, ſed abſconditur; vulnus tegitur, non curatur; Eccleſiæ illuditur, non paretur; Et lata demùm filiis inobedientiæ via ſternitur ad fovendam ſilentio hæreſim; dum ipſam Janſenii doctrinam, quam ab Apoſtolicâ Sede damnatam Eccleſia Univerſalis exhorruit, adhuc interiùs abjicere, & corde improbare detrectant. Quin etiam eò impudentię nonnullos deveniſſe compertum eſt, ut veluti naturalis honeſtatis, nedum Chriſtianæ ſinceritatis obliti, aſſerere non dubitaverint, præfatæ Formulæ à memorato Alexandro Prędeceſſore præſcriptæ ſubſcribi licitè poſſe, etiam ab iis qui interiùs non judicant prædicto Janſenii libro doctrinam hæreticam contineri. Quaſi verò, contra quam ſcriptum eſt; Qui loquitur veritatem in corde ſuo; Et: Qui jurat proximo ſuo, & non decipit; hujuſmodi erroris ſectatoribus liceat Eccleſiam ipſam jurejurando decipere, ſimulque Apoſtolicæ Sedis providentiam fallere; dum ejuſdem Formulæ conceptis verbis loquuntur, quod Eccleſia loquitur, quod tamen ſentit ipſa non ſentiunt; ſeque parere Conſtitutionibus Apoſtolicis profitentur, quibus animo contradicunt. Hinc eſt, quod Nos ad opportunum, & efficax tam exitiali morbo, qui ut cancer ſerpit, & quotidiè in deterius vergit, remedium adhibendum, non minùs demandatæ Nobis omnium Eccleſiarum ſolicitudinis debito, quàm plurimorum Venerabilium Fratrum noſtrorum diverſarum partium, ac præſertim Regni Galliarum, Epiſcoporum zelo, ac precibus excitati; ne hujuſmodi pravi homines Catholicæ Eccleſiæ pacem ſubvertere impunè pergant, & ſimplicium, ac puſillorum mentibus imponere, docentes quæ non oportet; neve ullus, apud eos quoque, qui bonâ, ut ajunt, fide, ac falſis rumoribus decipi ſe fortaſſe patiuntur, de mente, ac ſententiâ Apoſtolicæ Sedis ampliùs ambigendi ſuperſit locus; Divino priùs, tam privatis noſtris, quàm publicè indictis precibus, implorato præſidio, ac re maturè diſcuſſâ, de nonnullorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium conſilio, auditiſque complurium in Sacrâ Theologiâ Magiſtrorum ſuffragiis; Primò quidem præinſertas Innocentii X. & Alexandri VII. Prædeceſſorum Conſtitutiones, omniaque, & ſingula in eis contenta authoritate Apoſtolicâ, tenore præſentium confirmamus, approbamus, & innovamus. Ac inſuper, ut quævis in poſterùm erroris occaſio penitùs præcidatur, atque omnes Catholicæ Eccleſiæ filii Eccleſiam ipſam audire, non tacendo ſolùm (nam & impii in tenebris conticeſcunt) ſed, & interiùs obſequendo, quæ vera eſt Orthodoxi hominis obedientia, condiſcant; hac noſtra perpetuò valiturâ Conſtitutione: Obedientiæ, quæ præinſertis Apoſtolicis Conſtitutionibus debetur, obſequioſo illo ſilentio minimè ſatisfieri; ſed damnatum in quinque præfatis Propoſitionibus Janſeniani libri ſenſum, quem illarum verba præſeferunt, ut præfertur, ab omnibus Chriſtifidelibus ut hæreticum, non ore ſolum, ſed & corde rejici ac damnari debere; nec aliâ mente, animo, aut credulitate ſupradictæ Formulę ſubſcribi licite poſſe; itaùt qui ſecus, aut contrà, quoad hæc omnia, & ſingula, ſenſerint, tenuerint, prædicaverint, verbo, vel ſcripto docuerint, aut aſſeruerint, tanquam præfatarum Apoſtolicarum Conſtitutionum tranſgreſſores, omnibus, & ſingulis illarum cenſuris, & pęnis omninò ſubjaceant, eâdem authoritate Apoſtolica decernimus, declaramus, ſtatuimus, & ordinamus. Decernentes pariter eaſdem præſentes, & præinſertas literas ſemper, & perpetuò validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere. Sicque per quoſcunque Judices Ordinarios, & Delegatos ubique judicari, & definiri debere, ſublatâ eis, & eorum

Digitized by Google

rum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate; ac irritum, & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocircà Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, necnòn hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, & Judicibus Eccleſiaſticis, ad quos pertinet, committimus, & mandamus, ut ſinguli in ſuis reſpectivè Diœceſibus, ac locis ſuæ juriſdictioni ſubjectis, ipſas præſentes literas, & in eis contenta quæcunque exequantur, & exequutioni mandari, & obſervari ab omnibus curent, & inobedientes, & rebelles quoſcunque per cenſuras, & pœnas præfatas, aliaque juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſitâ, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſecularis auxilio, omninò coerceant, & compellant. Volumus autem ut earundem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem fides prorsùs adhibeatur, quæ ipſis Originalibus literis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Noſtræ Confirmationis, Approbationis, Innovationis, Decreti, Declarationis, Statuti, & Ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinto, Decimoſeptimo Kalendas Auguſti, Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

I. Card. Prodatarius.

F. Oliverius

Viſa de Curia C.A. Fabronus.

Loco † Plumbi.

P. Porta

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Anno à Nativitate Domini Noſtri JESU CHRISTI Milleſimo ſeptingenteſimo quinto, Indictione decimatertia, die verò decimaſexta Julii, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini Noſtri, Domini CLEMENTIS Divina Providentia Papæ XI. Anno Quinto, ſupradictæ Literæ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Eccleſiæ S. Joannis Lateranenſis, Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, Magnæ Curiæ Innocentianæ Montis Citatorii, in Acie Campi Floræ, & aliis locis ſolitis, & conſuetis Urbis per me Thomam de Unionibus ejuſdem Sanctiſſimi D. N. Papæ Curſorem.

Joannes Græcus Mag. Curſ.

Hæc Conſtitutio unanimi per Eccleſiam conſenſu, obedientiâ & gaudio accepta fuit, iis potiſſimum locis, quibus Janſeniana novitas ab initio maximè inſidiata eſt. Lovanii Theologica Facultas ſolemnes Deo gratias egit Hymni Ambroſiani cantu publico in æde Sacra Patrum Auguſtinianorum. Clerus Galliæ in Comitiis Generalibus anni 1705. Lutetiæ ingentem animi lætiam, datis etiam ad Clementem XI. literis teſtatus eſt; Verùm cum minùs providè illis quidpiam inſeruiſſet, quo nimium videretur Epiſcopali tribuere authoritati, atque detrahere Pontificiæ, Sanctiſſimo Domino diſplicuere non parum. Undè & occaſio fuerunt Brevis Apoſtolici, quo paterni animi ſenſum Pontifex graviſſimum declarans, Auriſtites ad debitam Chriſti Vicario reverentiam, ac obſervantiam revocaret. Ea Clementis XI. reſponſio data eſt eodem anno 1705. Novembris die 19. ad Epiſcopos Galliæ Pariſiis congregatos.

EPISCOPIS GALLIÆ PARISIIS CONGREGATIS.

19. Novembris 1705.

VEnerabiles Fratres &c. Gratulationes veſtras, quibus editam nuper à nobis pro comprimenda iniquorum hominum contumaciâ, Conſtitutionem excepiſtis, ex datis ad nos litteris veſtris magnâ quidem animi voluptate cognovimus, novam inde fiduciam concipientes, non inanem fuiſſe laborem noſtrum, voſque pro paſtoralis veſtri muneris debito curaturos, ut extinctis prorſus Apoſtolicæ Sedis judicio Janſeniani erroris reliquiis, idipſum tandem ſapiant omnes, ſintque perfecti in eodem ſenſu, & eâdem ſententiâ.

Verùm uberem adeò gaudii noſtri materiam turbavit admodum nonnullarum Epiſtolarum, aliarumque ſcriptionum palam editarum delata ad Apoſtolatum noſtrum notitia, quibus nihil magis obtendi, atque adſtrui videtur, quam ut ſumma ejuſdem Sedis authoritas multifariam impetatur, perinde ac ſi nullum hodie Epiſcopali zelo argumentum dignius occurat, quàm B. Petri

Sedis

Innoc. I. Epiſt. 11. ad Concil. Carthag.

Sedis poteſtatem attenuare, unde ipſe Epiſcopatus, & tota authoritas nominis hujus emerſit. Quodque mirandum magis, quin & dolendum acerbiùs nobis fuit, iſta à Fraternitatibus veſtris tentari vidimus eo ipſo tempore, quo extirpandis errorum radicibus, quibus Eccleſias veſtras infici ſentiebatis, imploratum à vobis, poteſtatem veſtram planè imparem expertis, & ab ipſo Chriſtianiſſimo, ac religioſiſſimo Rege veſtro inſtantiùs expetitum brachium, & auxilium paternâ, quâ vos, Eccleſiaſque veſtras charitate complectimur, libentiſſimè impendebamus.

Agnovimus in eo ſanè conſuetam nequiſſimorum quorumdam hominum aſtutiam, qui dum Janſenianum virus, quod corde retinent, pęnarum metu proferre non audent, Romanæ Sedi à quâ comprimi ſe maximè ſentiunt, occultum veluti bellum indicere conantur, ac per importunas quæſtiones in catholicæ unitatis perniciem, diſſenſionum ſemina ſpargere. Vos autem Ven. Fratres, quorum muneris erat corripere inquietos, nimis turpe eſt eorumdem potiùs ſuggeſtionibus cedere, Eccleſięque turbatoribus, non ſatis advertentes, vos manum præſtare, effusâ nimis de Romani Pontificis poteſtate ſcribendi, ac judicandi licentiâ.

Num. 16.

Multùm profectò erigimini filii Levi; Quis enim vos conſtituit Judices ſuper Nos? Nunquid inferiorum eſt de ſuperioris authoritate decernere, ejuſque mandata diſcutere, judicia examinare? Pace veſtrâ dictum ſit, Ven. Fratres, intoleranda planè res eſt, paucos Epiſcopos, & earum potiſſimum Eccleſiarum, quarum privilegia, & decora nonniſi Romani

Innoc. I. Epiſt. ad Conc. Milevit.

Pontificis favore, ac beneficio conſtant, adverſus ſui nominis, & honoris authorem caput attollere, primæque Sedis jura corrodere, quæ non humanâ, ſed Divinâ authoritate nituntur. Interrogate majores veſtros, & dicent vobis, non eſſe particularium Antiſtitum Apoſtolicæ Sedis decreta diſcutere, ſed implere. Et quandoquidem Epiſcoporum Galliæ

S. Leo Epiſt. 51.

S. Leoni Magno de conſonantia fidei gratulantium verba producitis, ab iiſdem utique diſcere poteratis, quę veſtri ſimilium, quos propterea imitari non pudeat, Antiſtitum in recipiendis Apoſtolicæ Sedis definitionibus partes revera ſint; Apoſtolatûs veſtri, inquiunt, ſcripta ita ut ſymbolum fidei quiſquis Redemptionis Sacramenta non negligit, tabulis cordis adſcripſit, & tenaci, quoad confundendos hæreticorum errores paratior ſit, memoriæ commendavit.

Longè ergo aberant olim præſtantiſſimi Galliarum Epiſcopi ab arrogando ſibi jure diſcutiendi Apoſtolicæ Sedis Conſtitutiones, quas ut ipſum Fidei Symbolum recipiebant, nec multum temporis, aut ſedulitatis impendendum cenſebant, ut de illarum exequtione deliberarent; ſed ſatis ſibi eſſe arbitrabantur, ſi earum tenorem ad confundendos hæreticos memorię commendarent; docebantque inſuper (quod vos maximè animadvertere oportet) Romani Pontificis definitiones non ex Gallorum fide dijudicandas; ſed contrà fidem ſuam ideò firmam, ratamque agnoſcebant, quòd Definitioni Romani Pontificis conſentiret. Audite illos S. Leoni iſta ſubdentes: Doctrinæ poſt Deum veſtrę debet quiſque fidelis, ut conſtanter teneat, quod credebat, debet etiam infidelis, ut à perfidia ſuâ, agnitâ veritate, diſcedat, & Apoſtolicæ inſtitutionis luce perfuſus, erroris ſui tenebras derelinquat. Hæc Patrum fides, hæc majorum traditio, hæc conſtans veterum Gallicarum, ſicut & cęterarum totius Chriſtiani Orbis Eccleſiarum regula, quæ quorumlibet demùm novitiis humanorum ingeniorum adinventionibus oppugnari poteſt, labefactari omninò non poteſt. Neque Vosipſos, Ven. Fratres, præclara

S. Gelaſius Epiſt. 11. ad Epiſc. Dardan.

veſtra aut Sacrarum literarum peritia, aut in evolvendis priſcis Eccleſię monumentis ſtudium ac diligentia ignorare patitur, quod cuncta per mundum novit Eccleſia, quod inquam, ſedes B. Petri Apoſtoli de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio.

Profectò ſi vel ipſam Apoſtolicę Conſtitutionis noſtræ formam, & quidem non à nobis recens adinventam; ſed à Prædeceſſoribus noſtris longâ ſæculorum ſerie uſurpatam obſervare placuiſſet, quâ omnibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis Conſtitutionis

ejuſdem

ejuſdem exequtionem, & obſervantiam integram authoritate Apoſtolicâ præcipimus, committimus, & mandamus, edoceti vel ex ea ſatis poteratis, nos hac in cauſa non veſtrum conſilium expoſcere, non rogare ſuffragia, non expectare ſententiam; Sed obedientiam injungere, obedientiam, inquam, illam, quam B. Petro Apoſtolo, Sanctæque Romanæ Eccleſiæ, ac nobis, noſtriſque Apoſtolicis Decretis, atque mandatis in ipſo Sacræ veſtræ inaugurationis limine ſolemni jurejurando polliciti eſtis.

Ægrè quidem, Ven. Fratres, in hoc invito argumento verſamur; memores enim tenuitatis noſtræ, non ut dominantes in Cleris apparere affectamus; ſed ſubditi omni humanæ creaturæ propter Deum eſſe cuperemus, atque vtinam datum nobis eſſet humiliori loco conſiſtere; at verò cùm neutiquam privatam noſtram; Sed Apoſtolicæ B. Petri Sedis, in qua non immeriti ſolùm, ſed & inviti Divino ſic diſponente judicio præſidemus, cauſam agamus, poſtquam diù, multùmque ſtudio pacis, & unitatis amore tacuimus, pluraque nimis audacter, ac perperam adverſus ejuſ-

S. Leo Epiſt. 51. dem Apoſtolicæ Sedis jura, dignitatemque geſta, charitate Chriſti, quæ patiens eſt, & paternâ prorſus indulgentiâ toleravimus, dum inordinato pravoque proceſſu impunitarum tranſgreſſionum quotidie augentur exceſſus, & crebreſcunt culpæ, quæ toleratæ ſuut ſtudio fidei reparandæ, & amore concordiæ, amplius diſſimulare nobis, aut ſilere non licet, & loeum Unigeniti Filii Dei, ac Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, quem indigni tenemus in terris, ultra negligere nec poſſumus, nec debemus. Videmus enim, Ven. Fratres (quod non ſine intimo paterni noſtri cordis mærore loqui compellimur) veſtris potiſſimùm in regionibus plurima in dies ab iis, qui ſe catholicos profitentur palam ſcribi minuendis, convellendiſque hujus S. Sedis juribus, eâ profectò, ut minimum dicamus, libertate, ac licentiâ, quæ nonniſi hætherodoxis Eccleſiæ hoſtibus gaudio, Orthodoxis verò, piiſque ſcandalo, ac luctui, nemini certè fructui aut utilitati eſſe poſſint. Iis porrò vel ipſa quandoque nonnullorum Epiſcoporum ſcripta conſentire nimis deploranda, nobiſque minimè ferenda res eſt, quaſi non eadem Apoſtolica judicia pro ſancienda regula Fidei à Summis Pontificibus lata, quæ paucos ante annos divinâ, æque ac ſummâ per univerſam Eccleſiam authoritate niti, omnis Gallicana Eccleſia, datis ad Prædeceſſores noſtros literis palam profeſſa eſt, modò fere infirma debeant, ac veluti nutantia reputari, niſi ſuperveniente veſtro, paucorum ſcilicet Epiſcoporum judicio fulciantur.

Currebatis benè, Ven. Fratres, & Majorum veſtrorum ſecuti veſtigia ad Apoſtolicam Sedem, tamquam ad Fidei arcem, totius diſciplinæ metropolim, & unitatis Catholicæ centrum, quo omnium Eccleſiarum lineas collimare neceſſe ſit, ne aliò diſtortæ, ruinam inveniant, & ad Beati Petri Fidem nunquam deficientem, quâ hæreticorum errores peremptorio decreto proſternuntur, fidenter non minùs, quam humiliter confugiebatis. Quare ergo tam citò transferimini penè in aliud Evangelium, ac ſi Fidei arcem, & diſciplinæ Metropolim, vt minùs tutam explorare tentetis, lineaſque veſtras non ad unitatis Catholicæ centrum deducere, ſed ipſum potius centrum ad lineas veſtras exigere velle videamini, ac demum B. Petri fidem nunquam deficientem agnoſcere erubeſcatis.

Videte, quæſo Ven. Fratres, & in conſpectu Superni Paſtoris, qui nos omnes in veritate ſua judicaturus eſt, ſollicitâ mente perpendite, num iſtud ſit, quod veſtri muneris, quin & honoris eſſe profitemini, & in quo Gallos ſemper potiores fuiſſe gloriamini, Sedem ſcilicet Apoſtolicam colere, an potius lædere; num ſit Romanæ Eccleſiæ jura, honores, privilegia, & authoritatem conſervare, defendere, augere, ac promovere, quod prævio conſecrationi veſtræ juramento pariter ſpopondiſtis, an potiùs eadem jura convellere, honores imminuere, privilegia, & authoritatem velut in dubium revocare. Satius profectò vobis, ſatius & clariſſimis, quibus Gallia veſtra floret, ingenijs foret adverſus hereticos dimicare, quàm petræ illius, ad quam omnes

omnes demum hæreſes alidendæ, & per quam conterendæ ſunt, ſoliditatem quotidie in quæſtionem vocare, firmiſſimumque Eccleſiæ fundamentum, ſupra quod totius Eccleſiaſtici ædificii altitudo conſurgit, quaſi velle concutere, quod planè eſt Eccleſiæ ipſius arma obtundere, clypeumque hoſtibus miniſtrare.

S. Auguſt. Serm. 15. de SS.

Et quidem cùm, ut magnus olim fidenter ajebat Leo, præter illam petram, quam Dominus in fundamento poſuit, ſtabilis eſſe nequeat ulla conſtructio, videte Ven. Fratres, ne iſta porrò cauſa ſit, cur poſt tot annorum curricula numquam in Eccleſiis veſtris pax vera fuerit, nec unquam futura ſit, niſi, ut vos ipſi non ita pridem loquebamini, profligandis erroribus, Romanæ Sedis invaleſcat authoritas, & clara, firmaque de rebus ad catholicam fidem pertinentibus prolata ſententia caliginem omnem diſcutiat, animos fluctuantes componat, diſſidia prohibeat, Eccleſiæ tranquillitatem, ſplendoremque reſtituat. Tum demum unanimes idipſum ſentietis, & non erunt in vobis ſchiſmata, cùm primæ Sedi, unde Sacerdotalis unitas exorta eſt, humili adhæſione conſentietis: tunc à ſubditis vobis ovibus integram obedientiam exigeris, cùm ea Romanæ Eccleſiæ, cui ſubjectos vos eſſe cognoſcitis, pleno animo præſtiteritis.

Epiſt. 54.

Maneat ergo, Ven. Fratres, ſuus Epiſcopali Ordini honor, ac dignitas; ſed quos poſuerunt Patres noſtri terminos non excedat. Romanam Eccleſiam Eccleſiarum omnium matrem & magiſtram nulli inferiores Antiſtites judicare, aut docere præſumant, aut poſt ejus judicare judicium; ſed quæ Romanus Pontifex (veteres vobis Gallicanos Canones recitamus) ſecundum Sacrum ſuum miniſterium authoritate Apoſtolicâ decreverit, in ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debita illi obedientia in omnibus conſervetur, & maximè ab his (ut olim Gallus Antiſtes, & quidem non ignavus Epiſcopalis amplificator juris admonuit) qui in illis regionibus habitant, in quibus Divina gratia per ejus prædicationem omnes in fide genuit, & catholico lacte nutrivit.

Concil. Pontigon. anno 876.

Hincmar. Rhem. in præf. lib. de divort. Clothari.

Non ut confundamus vos, hæc ſcribimus, ſed pro paſtorali noſtra ſollicitudine, quam vobis etiam debemus impendere, ut Fratres & Filios chariſſimos admonemus, rogamus, & obſecramus in Domino Jeſu, ne à veritate longiùs aberrantes, effusâ nimis de Apoſtolica Sede amantiſſima Parente veſtrâ, unde vobis religionis, propitio Chriſto, fons, & origo manavit, & de ejus Conſtitutionibus, & Decretis loquendi ſcribendive licentiâ, cæteris per univerſam Dei Eccleſiam offendiculo eſſe pergatis. Diſpenſatio enim nobis credita eſt, & ad noſtrum tendit reatum, ſi contra paternarum regulas ſanctionum, B. Petri, ejuſque Sedis cauſam deſeramus; quoniam ſi negligenter ea, quæ malè uſurpantur, omittimus, exceſsûs viam aliis aperimus. Nemo ergo vos ſeducat inanibus verbis, aut falsâ vobis protendendæ magis authoritatis veſtræ promiſſione blandiatur. Diſcamus omnes non altum ſapere; ſed timere, cùm ſcriptum ſit: Rectorem te poſuerunt, noli extolli, cumque Domino admonente ſtudere debeamus, ut qui major eſt in nobis, fiat ſicut minor, pudeat, quod qui minores ſunt, majori ſe æquare, quin & præferre quodammodo velle videantur. Charitatem ſectemur, ſine qua nihil ſumus, quæ non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, multò minùs, quæ ſua non ſunt, tentare præſumit. Maneat diſpoſitio veritatis, ipſo Chriſti verbo firmata, quod etiamſi cœlum & terra tranſierint, præterire non poteſt, ut ſcilicet B. Petrus Apoſtolus, cujus adhuc in ſede ſua vivit poteſtas, & excellit authoritas, confirmare debeat Fratres ſuos, non ipſe à Fratribus confirmari. Unitatem demum Catholicæ Eccleſiæ, rejectis vanis, & inutilibus contentionibus, quæ magis præſtant quæſtionem, quàm ædificationem Dei, firmiter cuſtodiamus; unitatem, inquam, quæ ut à majoribus noſtris accepimus, in eo potiſſimùm ſita eſſe dignoſcitur, ut quamvis in populo Dei multi Sacerdores ſint, multique Paſtores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Et Apoſtolicam benedictionem vobis omnibus, Ven. Fratres, quos ſincerâ in Chriſto charitate diligimus (quare & vobis liberiùs ad utilitatem veſtram loquimur) amantiſſimè impertimur &c.

Epiſcopi Galliæ inter Epiſt. S. Leonis 51.

S. Gregor. lib. 7. Epiſtola 28.

S. Leo Serm. 2. de Aſſumpt.

S. Leo Serm. 1. de Aſſumpt.

Hactenus Summus Pontifex, cui ſatisfacere non poterat hæc à ſe exarata repreheuſio, ſi eam Clerus ſilentio diſſimularet; ideo errati à Præſulibus commiſſi excuſationem congruam poſtulavit. Hanc Eminentiſſimus Pariſienſium Archiepiſcopus, ſuo & Comitiorum, quibus præfuerat, nomine, concinnandam aſſumpſit: Verùm concepta ab eo Epiſtola minimè placuit Sanctiſſimo: quapropter ab eo non admiſſa; ſed penitus rejecta eſt. Quod ubi Regi Chriſtianiſſimo innotuit, voluit omnino ejus pietas, ut Chriſti Vicario fieret ſatis; ſed non tam facile fuit de modo cum Archiepiſcopo convenire. Tandem, jubente efficaciùs Rege, ut mora ulterior abrumperetur, concepta fuit Epiſtola eo modo, qui videretur offenſum optimi Pontificis animum pacaturus. Videre illam, & diſcutere maturiùs, antequam mitteretur, Rex ipſe voluit, quæ & Regi placuit, & eo mandante à Cardinale Archiepiſcopo ſubſignata eſt. Authographum in ſcriniis Romanæ Curiæ ſervatur: è quo laciniam citavi ſæpiùs, & nunc integrum Lectoribus deſcriptum exhibeo.

Beatiſſime Pater.

CUM intimo doloris ſenſu accepi, modum illum, quem Clerus noſter Gallicanus in Comitiis habitis anno 1705. tenuit, occaſione Conſtitutionis à Sanctitate Veſtra editę adverſus Janſenianum errorem, quæ incipit: Vineam Domini Sabaoth, viſum fuiſſe eidem Sanctitati Veſtræ diverſum ab eo, quem olim Majores noſtri occaſione Conſtitutionum à Summis Pontificibus Innocentio X. & Alexandro VII. eâdem in re editarum, tenuerunt, adeoque præfatam Sanctitatis Veſtræ Conſtitutionem, non eâ, quæ par erat, veneratione, atque obedientiâ ab eodem Clero acceptam fuiſſe. Quod ſanè cum à mente ipſius Cleri prorsùs alienum fuerit, officii mei, & æquitatis eſſe duxi Beatitudini Veſtræ quid rei eſſet aperire, maximè cum iis Comitiis præfuerim, eâque de cauſa votorum omnium particeps, ac præcipuus teſtis extiterim.

Teſtor igitur, primò in Comitiis prædictis Clerum noſtrum verè in animo habuiſſe, Sanctitatis Veſtræ Conſtitutionem eodem prorſus obſequio, eâdemque obedientiâ accipere, & amplecti, quâ Majores noſtri omnes Sanctitatis Veſtræ Prædeceſſorum Bullas adversùs Janſenium acceperunt, & amplexi ſunt.

Secundò, cùm Clerus dixit, Conſtitutiones Summorum Pontificum à corpore Epiſcoporum acceptatas totam Eccleſiam obligare, mens ejus non fuit neceſſariam eſſe ejuſmodi acceptationis ſolemnitatem, ad hoc ut illæ tanquam regulæ credendi, & loquendi ab omnibus Catholicis haberi debeant, licèt aliquando iſta ſolemniras non mediocris eſſe poſſit utilitatis, ubi natus eſt error; ultima Janſeniſtarum munimenta, ipſiſque effugium omne in noſtris partibus, principio ab his conceſſo, intercludere operæ pretium duxit.

Tertiò, non ſibi arrogavit Clerus, ut ſanctiones Pontificias examini ſuo judicandas ſubjiceret, ſed in ipſis, quod olim ſcribebant Leoni Magno Epiſcopi Gallicani, *Gaudens, & exultans fidei ſuæ ſenſum recognovit, & ità ſe ſemper tenuiſſe, ut veſter Apoſtolatus expoſuit; jure lætatus eſt*.

Quartò, certum illi fuit, Pontificiis Decretis adversùs Janſenium nihil deeſſe, ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe. Idem & de Apoſtolicis adverſus Bayum, & Molinoſum, & librum vulgò dictum *Maximes de Saints*, Definitionibus profeſſurum fuiſſe Clerum exiſtimo, ſi de illis actum fuiſſet.

Quæ cùm ità ſe habeant, & genuinam noſtrorum Epiſcoporum ſententiam explicent, Sanctitatem Veſtram enixe precor, ità de Eccleſia Gallicana ſentiat, ut illam credat, qualem ſcripſit Innocentio II. S. Bernardus, *fortem in Fide, pacificam in unitate, devotam in obedientia veſtra, promptam ad ſervitium*; Sic etiam hodie affecti ſunt omnes Epiſcopi noſtri; Ego verò debitæ Apoſtolatui veſtro obedientiæ primus omnium faciam ſatis.

Apoſtolicæ Sedi quanta debeam monebunt me ſemper religio, gratus animus, & inſita erga Romanam Eccleſiam reverentia, neque neceſſarius erit ad confirmandam omnimodam hanc meam obſervantiam aſpectus Purpuræ illius, qua honeſtor, & in omnibus ſumma cum veneratione, & obſequio me exhibeo.

Pariſiis 28. Junii 1711.

SANCTITATIS VESTRÆ &c.

Epiſtolam Eminentiſſimi mittere voluit Rex ipſe, atque per ſuum in Urbe Oratorem Pontifici tradi ſimul cum literis ſuæ Majeſtatis, quibus Sanctiſſimum reddebat certiorem; quòd non alia mens fuerit Antiſtitum in Comitiis generalibus anni 1705. dum Conſtitutionem Apoſtolicam acceptarunt, quàm debitam præſtare Chriſti Vicario reverentiam. Non inutile erit ipſam Regis Epiſtolam ſcriptam 27. Junii è Gallico Latinè reddere.

„ Quemadmodum exploratum nobis eſt,

Regni

„ Regni noſtri Epiſcopos in Comitiis anno 1705. cum facultate noſtra celebratis, „ acceptando Beatitudinis Veſtræ Conſtitutionem, aliud non intendiſſe, quàm ſuam „ ei oſtendere venerationem, approbavimus „ præſentem Cardinalis de Noailles Epiſtolam, qui ut Comitiis illis præfuit, ſcribit Beatitudini Veſtræ velut teſtis eorum, „ quæ intuitus coram eſt, & de Confratrum „ ſuorum novit ſententia. Nos quoque Sanctitatem Veſtram obſecramus, ut firmiter „ perſuaſum habeat, nos authoritatem noſtram libenter omni tempore impenſuros, „ ut debita Eccleſię Capiti & Chriſti Vicario reverentia in ditionibus noſtris conſervetur, atque intimo affectu nos à Deo expetere ut diuturnam tanto Pontifici in bonum Eccleſiæ tribuat incolumitatem.

CAPUT XXVII.

Quanta pace *& modeſtiâ Queſnellus* paſſus fuerit anathema *inflictum verſioni ſuæ Gallicæ* Novi Teſtamenti cum obſervationibus Moralibus: *An non* erexerit ſe contra authoritatem, aut ſciderit unitatem.

1 Turbarum omnium, quibus Eccleſia, potiſſimùm Gallicana, hoc tempore concutitur, origo eſt, Queſnelliana Novi Teſtamenti verſio Gallica (vulgò *Teſtamentum Catalaunenſe*) cum obſervationibus moralibus. Opus in tomos quatuor dividitur, qui à Clemente XI. anno hujus ſeculi octavo menſis Julii die 13. ſpeciali Diplomate condemnati ſunt, cenſuris longè mitioribus, quàm eorum merebatur perverſitas. Acceſsêre qoſtmodum Propoſitionibus Notę graviores, quod infamiæ incrementum, exigente Queſnelli eique adhærentium pertinaciâ, Conſtitutio *UNIGENITUS* juſtiſſimè pariter, ac ſapientiſſimè adjunxit.

Ut nempè ſuperioribus temporibus, ita recentiſſimè experta eſt Eccleſia, hæreticos, iſtiuſmodi manſuetudine non emendari; ſed audaciores reddi, atque ferociores, quaſi cognita ſua ſatis innocentia, vel culpa levior non tantas contra ſe excitare debuerit tempeſtates: ita Sedis Apoſtolicæ clementiam in duritiam convertunt, iis quodammodo ſimiles *Leopardis, quibus cum benè feceris, pejores fiunt*, ut de militibus ſuis cuſtodibus Martyr Ignatius conqueritur, epiſtolâ ad Romanos.

Queſnelli itaque aliàs tantopere affectata charitas, pax, modeſtia, demiſſio audiatur in ejus *Dialogis* circa Pontificiam Operis ſui cenſuram. Pag. 55. "Quando errores „ & exceſſus, quibus ſcatere liber dicitur, „ exhibiti fuerint ejus authori, & fautoribus, „ confuſione hi operient facies adverſantium, & de calumnia publicè convincent „ eos, qui Pontificem fraudibus circumvenientes ad iniquam adeò impulere ſententiam „.

Pag. 157. " Cui tale Decretum videbitur tolerandum, in quo fictitiorum obtentu lapſuum, quorum nullus indicatur, Romana Curia Teſtamenti novi verſionem fideliſſimam cum *Annotationibus moralibus*, „ anathemate proſcribit, tanquam Verbi „ Dei corruptionem damnabilem & errorum „ etiam impiorum hæreſumque congeriem „ manifeſtam, poſtquam librum illum Antiſtites & Doctores eruditi approbaverunt, „ velut Catholicum ubique & perutilem „.

Pag. 191." Totum imputatur virulentorum nequitiæ Cenſorum .... Condemnatio „ iſta opus tenebrarum eſt, & horrendæ conſpirationis „.

Pag. 196. " Sola ignorantia, paſſio, æmulatio, & calumnia Diabolica accuſationes „ errorum adverſus *Obſervationum Moralium* tomos inſtituere potuit „.

Pag. 210. " Paſſio violenta & cupiditas „ Decretum dictavit ... Omnibus formis Canonicis deſtitutum eſt, & Sanctiſſimis judiciorum Eccleſiaſticorum regulis contrarium, itaut meritò dici poſſit judicium „ enuntiatum tyrrannicâ poteſtate, non authoritate canonicâ „. Hactenus Queſnellus. Nonne humilis iſta & *pacifica anathematis tolerantia eſt*? Ita ſuos Queſnellus docuit *non erigere ſe contra authoritatem*, *aut ſcindere unitatem*.

Statuamus igitur Cæſarem, aut Principem quemcumque temporalem, Decretum quodpiam ediſſe, non omnibus, ut accidere ſolet, ſubditis gratum, aliquibus odioſum; quod ſi privatim forſitan deprecari quibuſdam animus fuerit, dignus veniâ videri poterit conatus, etſi utcumque temerarius, quandoquidem Principis eſt attendere non adeò, quid ſingulorum guſtui accommodatum ſit, quàm quid communi conveniat utilitati, de qua judicium ad ipſum pertinet Principem eiuſque Senatum, non ad inferiorem quemlibet, etiam dignitatis inter cęteros eminentis ſubditum; minùs ad privatum homuncionem qualis *Dialogorum* author noſcitur Queſnellus. Suppone proinde ſcriptorem iſtiuſmodi in cauſis ſeculi & temporalibus Decretum Cæſaris, Regis aut Principis tali-

bus vellicare conviciis, ut dicatur *Decretum Diabolicam continere calumniam, judicium enuntiatum eſſe tyrannicâ poteſtate, non authoritate legitimâ, ut æquitatis regulæ poſtulabant.*

Quid, ubi talis improperii in ſcriptis publicis author innoteſceret, ſubiturum ſupplicii exiſtimas? Eo tempore quo Queſnellus latuit Bruxellis videre illic potuit virum nobilem ferali expoſitum pegmati, ligatum funibus, ut quem conſcripſerat libellum, videret lacerari manu carnificis, in rogum injici, atque infami abſumi incendio, ipſe verò ad triremes eâdem Senatus Regii ſententiâ condemnatus eſt. Longè plura & deteriora ſunt quæ ſuis Queſnellus *Dialogis* inſperſit contra Summum Pontificem & Romanam Curiam, quàm quæ addictus ille triremibus Nobilis libello ſuo inſeruerat contra ſtatus politici in Belgio Moderatores.

Verùm Nobili iſto Queſnellus in hoc callidior fuit, quod ille in Belgio Auſtriaco, Senatus illius juriſdictioni ſubdito, ſuum imprudens Libellum ediderit; Queſnellus in Hollandia, ſatis conſcius, non rigidam illic inquiſitionem inſtitui in Scriptores Operum contra Pontificem, ejuſque in gubernanda Eccleſia Adminiſtros: neque, ſi Scriptores iſtiuſmodi deprehendantur, dignos reputari ſupplicio. Major videri poterit Gerberonii temeritas, quando Bruxellis, quæ pars Diœceſeos Mechlinienſis eſt, contra loci ejuſdem Antiſtitem abſurdiſſima quæque ſcribere auſus fuit Libellis variis de ejuſdem *ſententiis & Agendi ratione.*

In primo eorum ait pag. 26. *Meditatur Archiepiſcopus in has Provincias introducere regimen Gallicum, millies magis injuſtum & crudele, quàm ſint Tribunalia Inquiſitionis.* Sed latebris ſuis fidebat, & nequitiæ typographi, in quo prævaleret lucri cupiditas religioni. Gerberonii tunc impunitas animos addidit Queſnello, ut contra ejuſdem Archiepiſcopi Decretum datum anno 1695. die 15. Januarii in lucem protruſerit infame Opuſculum fallaci titulo *Humillima exhibitionis* in quo pag. 30. Sic enuntiat: " Neſcio an un-
„ quam prodierit Decretum magis veritati
„ contrarium, quàm tuum quomodocumque
„ accipiatur „.

Pag. 36." Noli credere nos eſſe tam ſto-
„ lidos, ut terreamur tuo Decreto veritati-
„ bus ad ſalutem neceſſariis adeò adver-
„ ſante „.

Pag. 45. " Totum Decretum à principio
„ ad finem palam omnibus oſtendit, neque
„ amorem veritatis aut juſtitiæ, neque zelum
„ pro bono Eccleſiæ; ſed ſpiritum odii, vin-
„ dictæ, invidiæ illud peperiſſe „.

Pag. 46." Quomodo igitur Decretum
„ tuum æſtimari poterit niſi velut omni Pa-
„ ſtorum ac fidelium obedientiâ & reveren-
„ tiâ indignum? „

Pag. 49." Conqueri deſine. Decretum tuum
„ adeo non approbatur communiter, ut potius
„ ejus injuſtitia ubique obvia omnes ad indi-
„ gnationem provocet atque contemptum „.

Pag. 62." Poſſetne aliquis abſque Divi-
„ ni offenſione Numinis & crimine calumniæ
„ tali applaudere Conſtitutioni „? Nondum Lector Catholice intelligis, quomodo Janſeniani ſint *pacifici, humiles, modeſti, patientes ſilentio obſequii & reverentia in tolerandis cenſuris* etiam judicio ſuo *injuſtis*, quales eſſe neceſſariò oportet omnes novam hæreſim ferientes, vel ſuam refrænantes quidlibet effutiendi licentiam.

Sed ne divertamur longiùs à propoſitis Queſnelli *Dialogis*. Illic tono magiſtrali Sedem Apoſtolicam Queſnellus de judicii peccato graviſſimo commonet pag. 180. dicens: " Poſtulabat æquitas, ut non tam
„ properè, furtim, & crudeli inhumanitate
„ damnaretur author (Queſnellus tam benè
„ de Eccleſia meritus) ſed redderetur cer-
„ tior de iis, quæ in opere reprehendenda
„ viderentur. „ Pag. 190." Satis apparet, to-
„ tum condemnationis negotium eſſe effe-
„ ctum inſtructiſſimæ fraudibus conſpira-
„ tionis. „

Nonne multum injurius Queſnello videbitur, aut nimium rigidus Cenſor, qui eum negaverit, ſcriptis talibus mereri laudem *patientiæ pacificæ in tolerando anathemate*, etiam ut prætenditur *injuſto*, aut putaverit *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*? Spiritus ejus turbulentus, & ſchiſmaticus, ſtudens membra, etiam nobiliora à viſibili Eccleſiæ capite ſeparare, ſe prodit ampliùs in iis, quæ ſubjicio:

Pag. 74. dicitur " Romana Curia adver-
„ ſus Cardinalem Noaillium amaro erat ani-
„ mo: neque alia ſubfuit ratio condemnan-
„ di Operis ab Eminentiſſimo illo approbati,
„ niſi ut ſuas Curia illa iras oſtenderet con-
„ tra approbatorem. „

Pag. 157." Decretum iſtud indignatio-
„ nis injuſtæ effectus eſt: ideò rejici debet ac
„ ſupprimi. „

Pag. 210." Vocari magis debuit aliquo-
„ rum ſanctio Cardinalium, quàm Pontifi-
„ cis. Cauſa inſtituta eſt in Congregatione
„ S. Officii. Circumſtantiæ hujus expreſſio
„ ſtudioſè in Diplomate prætermiſſa eſt ad
„ fallendum Regem ejuſque Proceres & Se-
„ natum. Ita opus tenebrarum promoveri
„ fraudibus oportuit. „

Pag. 235. "Adeò contra librum & Emi- „ nentiſſimum ejus approbatorem furit ar- „ mata calumniis Factio. Quod egit Roma „ contra Librum, atræ conſpirationis fœtus „ eſt cujus pars non minima Regularibus ad- „ ſcribenda. Jure poteſt Archiepiſcopus De- „ cretum contemnere, adhærendo judici- „ bus, quos patriæ leges & natura quodam- „ modo, ipſi præ cæteris conſtituunt. Si ad „ hos ſe converterit, judicium conſequetur „ ſapientiâ, & juſtitiâ plenum. „

Pag. 263." Horrenda deduci ex Decreto „ poterunt, ſi diſſimulatione & ſilentio vi- „ res ceperit. Deberet ea cauſa diſcuti & „ definiri in Tribunali, quale & Eminentiſ- „ ſimi dignitas calumniis afflicta & rei poſtu- „ lat magnitudo. „

Pag. 238. " Res ea ad Regem pertinet, „ tanquam Sacrorum Canonum cuſtodem,& „ protectorem. Exigunt autem Canones Tri- „ bunal Epiſcoporum duodecim ut de uno „ ſententia feratur „. Queſnelli nihil intereſt ſubruaturne Eccleſiaſtica libertas, dummodò lucubrationem ſuam ad fidei Catholicæ & animorum interitum, Satanico elaboratam ſtudio adverſus anathema tueatur. Prętermiſſo ſcilicet Supremo Chriſti Vicario ad Regem attinet impedire, ne Liber ullus ab uno Galliæ approbatus Epiſcopo, à Sede Apoſtolica proſcribatur, niſi priùs duodecim Antiſtitum in eodem Regno ſententiâ fuerit condemnatus. Iſtiuſmodi pro deponendo Epiſcopo figit ſibi Clerus Galliæ conditionem; ſed eam requirere ad libri cujuſlibet ab uno approbati Antiſtite condemnationem, ſoli hactenus in mentem incidit Queſnello, ut novæ fidei, ita & legum novarum mirifico inventori. Epiſcopi Aptenſis, Lucionenſis, Rupellenſis hanc ſibi impoſitam à Novatoribus legem Ignoravere, quando Sedis Apoſtolicę judicium prævenientes, in eundem Queſnelli Librum tulere ſententiam. Ignoravit & Eminentiſſimus Noailles quando illorum Antiſtitum documenta Paſtoralia è Pariſiorum finibus proſcripſit.

Si Rex Chriſtianiſſimus legum Eccleſiæ cuſtos & protector eſt, Sacrorumque Canonum, cur non etiam Legum & Canonum à Comitiis Oratorii generalibus pro illa Congregatione decretorum? Cur legitimæ adeò poteſtati ſe Queſnellus ſubmittere noluit? Anno 1678. in Comitiis illis ad excludendas in poſterum ab illo ordine novitates, ſtatuta fuerat doctrinæ regula, quæ *ab omnibus Comitiorum Patribus ſubſignata, eorumdem nomine Regi oblata eſt*. In eodem ſcripto *juraverunt in verba formulæ* (ſeu regulæ) *nec ſe ab illius tenore, ne tranſverſum quidem unguem unquam diſceſſuros*.

Cum autem extra Comitia aliqui novitatibus addicti, fixo à Præpoſitis Canoni refragarentur; poſt alterum triennium, dum Congregationis Comitia habentur, prolata ſunt Regia mandata, quibus juſsi omnes proprio Chirographo formulam munire, ejuſque doctrinam ex profeſſo amplecti. *Edictum per Provintias miſſum: mandata Viſitatoribus executio. Omnes ad hanc neceſſitatem adacti, ut vel obtemperent, vel quaſi juſſis rebelles è Congregatione pellendi, ad extremos regni limites ablegarentur, aut expirerentur pejus aliquid. Ut utrique neceſſitati*, inquit Queſnellus, *me ſubducerem, meum amicorumque conſilium fuit.*

Ita habet epiſtolâ ſcripta anno 1687. ad P. Henricum Noris, qui poſt Sacrâ Purpurâ donatus fuit. Rebellis igitur è Domo Pariſienſi abire juſſus, Aureliam ad ligerim ſecedere compulſus eſt, atque inde maluit fugâ ſe in Belgium recipere, quàm Regi & Præpoſitis obſequi.

Dum in latibulo ſuo degeret Bruxellenſi anno 1695. junxit ſe tumultuantibus Janſenianis; quin typis edito Memoriali Gallico contra Decreta Caroli Secundi Regis Catholici de non *promovendis ad Officia aut Beneficia ſuſpectis de Janſeniſmo, Rigoriſmo aut Novitatibus, & ne Magiſtratus Laici, quocumque titulo aut prætextu, etiam poſſeſſionis, cauſas ſuſciperent Eccleſiaſticorum, quos Epiſcopi ſive propter mores, ſive propter dogmata cenſuerint caſtigandos*. Quæ Decreta juſſu Regis Catholici in Belgio promulgaverat Sereniſſimus Elector Bavarus eodem anno die ſeptima Novembris.

Adverſus ea refractarii primùm Illuſtriſſimos Brabantiæ Ordines, dein illius Provinciæ Senatum, Romæ etiam Summum Pontificem ſcriptis contra Regem maximè contumelioſis, interpellare non ſunt veriti. In illis piiſſimus Monarcha proſcinditur tanquam fœdifragus & perjurus, tanquam authoritatis Pontificiæ contemptor, & graviſſimæ reus injuſtitiæ contra dictamina & leges, etiam naturæ. Adeò Queſnellus & ejus aſſeclæ ſunt *pariſiti*, in duris contra ſe Conſtitutionibus *patientes*: tantum abeſt, ut audeant *ſe erigere contra authoritatem aut ſcindere unitatem*.

In memoratis præcipuè Queſnelli *Dialogis* plurima paſſim ſparſa habentur ſimilia iis, quæ ſuperiùs exhibui. Verùm omnia hic deſcribere longum nimis eſſet, & forſan lectoribus tetricum, tot ſimul congeſtis hominis apertè ſchiſmatici ſordibus, abſurdis inquam, contra Sanctiſsimum Clementis XI. Decretum declamationibus & contumeliis detineri; allata hic ex infinitis ſpecimina abundè ſufficere vi-

re videntur, ut affectata Janſeniſtarum modeſtia, Charitas, tolerantia & *pacis* ſtudium de turpi fallacia & vetiſſima hypocriſi convincatur.

In Proceſſu contra Queſnellum juridico, appellato *Cauſa Queſnelliana*, objiciuntur ei cum probationibus luculentis ſequentes Articuli: Primus: *Quod poſtquam anno* 1678. *in Comitiis Oratorii Berulliani omnibus & ſingulis ejuſdem Congregationis injunctum fuiſſet ſubſcribere* Formulæ *rejiciendi in ſcholis hæreſim Janſenianam, & ipſe pertinaciter recuſaſſet ſubſcribere Galliam deſeruerit, & quamvis Presbyter, latitaverit in Belgio Catholico ſub veſte laica.* Secundus: *Quod ibidem & in vicinis Provinciis plures turbas & diſſidia excitaverit: Presbyteros commoverit adverſus proprios Epiſcopos, Clerum Batavicum impulerit adverſus Summum Pontificem....*

Decimus: *Quod pertinaciter adhæſerit* (imò Ducem ſe præſtiterit) *Factioni eorum, qui adverſus Eccleſiæ Decreta, & edicta Principum conjurarunt, Librum & Doctrinam Janſenii tueri. Quod illa Factio late per Galliam, Belgium, Hollandiam ſit diffuſa, & à Factioſis vocetur* Ordo: *Quod illa Factio habeat ſuas, uti vocant, Abbatias, Prioratus, Collegia, Domos, Hoſpitia & Eremos: Quod illa Factio plures complectatur Seculares, & Regulares, quorum aliquos Viſitatores, alios Priores, alios ſimpliciter Patres, alios Fratres appellant: Quod à morte Domini Arnaldi, quem* Patrem Abbatem *nuncupabant, Pater Queſnel Factionem hanc conſiliis ſuis rexerit ſub titulo* Patris Prioris.

Quod variat inſtituerit viſitationes, exigens à præcipuis, ut ad ipſum referrent quæcumque poſſent promovere dictam Factionem: Quod ad eum effectum procuraverit diſtributiones pecuniarum, quibus procuratores Factionis tam Romæ, quàm Pariſiis & alibi exiſtentes poſſent cauſas Factionis ſuſtinere. Articulus decimusquartus: *Quod tam ſcripſerit, quàm ab intimis ſuis receperit literas Regi noſtro Catholico, Regi etiam Chriſtianiſſimo & utriuſque Adminiſtris; imò & Summis Pontificibus, Cardinalibus & Epiſcopis graviter obtrectantes, quodque illos, à quibus ejuſmodi literas recepit, continuaverit colere ut intimos.*

Sunt nempe illi paſſim in novo *Ordine* Sanctiſſimi; quia in talibus virtutibus præcipuè ejus religio ſita eſt, ſimilis ei, quæ ab Hormiſda Pontifice deſcribitur epiſtolá ad Poſſeſſorem: *Per hunc ferè jugem annum quorumdam Scytharum, qui Monachos præſeferebant ſpecie, non veritate, profeſſione non opere, ſubtili tectas calliditate verſutias, & ſub religionis obtentu ſimulantia odiis ſuis venena pertulimus;.... Sed quando corda malè ſibi credula unitatis obtemperant inſtitutis? Quando induit obedientiæ humilitatem opinionibus ſuis vallata ſuperbia? Quando acquieſcunt paci, contentionum ſtudiis aſſueti, ſola certamina amantes de religione captare, & mandata negligere? Nunquam apud eos charitas novo commendata præcepto, nunquam pax Dominico relicta diſceſſu.*

Una pertinacis cura propoſiti, rationi velle imperare, non cedere: contemptores authoritatum veterum, novarum cupidi quæſtionum: Solam putantes ſcientiæ rectam viam, qualibet conceptam facilitate ſententiam: eò uſque tumoris elati, ut ad arbitrium ſuum utriuſque Orbis putent inclinandum eſſe judicium: nec in numero Fidelium deputantes ſequaces traditionis paternæ, ſi ſuæ viderint cedere nolle ſententiæ. Docti crimina ferere, obtrectationum venena componere, integrum Eccleſiæ corpus odiſſe, ſeditiones inſtruere, invidiam concitare, & pro obedientia ... obſtinationem pertinacis amare ſuperbiæ.

Non poſſet coloribus magis genuinis depingi indoles Janſeniſtarum. Quotidianæ & typis vulgatiſſimæ ſunt eorum contra Morales Theologos, quos Caſuiſtas nominant, infames ſatyræ: ab illis ſcilicet introducta fuerit motum omnis inter Chriſtianos corruptio. Quemadmodum autem hanc in ſcholaſticos contumeliam primùm excogitavere hæretici, hos ponè ſequi hodiernis placuit Novatoribus, quibus nihil largius eſt, quàm conſcientia, de qualibus S. Bernardus obſervat ſerm. 65. in Cant. *Repleti ſunt Phariſaico ſpiritu, liquantes culicem, & glutientes camelum.* Familiaris ipſis eſt pro ſanctitate inobedientia, atque rebellio, contemptus omnium cenſurarum & anathematum Eccleſiæ, ſuperbia & nata ex ea pertinacia, odium omnium non faventium ſuæ novitati, rabies, calumniæ contra adverſantem quemlibet, cujuſcumque Ordinis vel Dignitatis.

Inſignem ſe nobis exhibet Queſnellus novæ ethicæ Doctorem in famoſis, quos hic diſcutio *Dialogis*, in quibus pag. 282. ſic concludit: *Non igitur commovere nos debet Decretum* (*Clementis XI.*) *utpote nullius roboris aut effectus. Ne quidem hic locus eſt quæſtioni, an ſaltem non eſſet melius obedire.* Imo Theologia Moralis nova & mirificè rigida definit, peccatum hic non leve fore obedientiam.

Pag. 283. *Decretum illud datum eſt non ſolummodo ſine cauſa & ratione, ſed inſtigante dominandi ſpiritu, & affectatione chimericæ authoritatis abſolutæ, atque arbitrariæ...*

Crede-

Crederesne te non peccaturum fovendo principia adeo pernicioſa, ac nata ſubvertere, ac perdere omnia in Eccleſia? Vergunt enim ad omnium Dominum conſtituendum hominem paſſionibus, erroribus, deceptioni obnoxium. Periculo iſtud exponitur majori ex eo, quod ubi ex ejuſmodi opinione quidpiam perperam decretum eſt, nequeat retractari. Jubemur obedire cæco modo ſicut mancipia, imò ſicut beſtiæ, quibus neque intellectus eſt, quo juſtitia ab iniquitate diſcernatur, neque conſcientia, quæ ab injuſtitia abhorreat, ne in conſenſum animus prolabatur. Oratio iſta rebellionis omnis contra Supremam ſive Eccleſiaſticam, ſive Laicam poteſtatem aptiſſimum fundamentum eſt. Quæ enim hæreſis non obtendit pro ſe ſtare Divina Oracula & veritatem? Quæ rebellio pro ſe non militare juſtitiam?

Poteſtatem igitur Supremam, quam ſive Pontifici pro gubernanda Eccleſia, ſive Regi pro Republica conceſſam omnis probè Catholicus agnoſcit, declinare, eludere quivis refractarius facilè poterit, modò in aliquo Janſeniſtarum Lyceo, Queſnelliano potiſſimùm inſtitutus. Illic mandatum omne diſplicens edocebitur contemnere tanquam injuſtum, ex dominandi libidine, cupiditate, aut quocumque alio inordinato animi motu, non ex amore boni publici aut ratione æquitati congruâ profectum: talibus imperiis prætendere Principem poteſtatem abſolutam, arbitrariam, tyrannicam, cæcâ noſtrâ & aſininâ obedientiâ ſtabiliendam: proinde ne quidem probabile eſſe quod juſſibus parere expediat.

Quin & ab iiſdem rigidioris ethicæ Doctoribus diſces, illicitum eſſe, & gravi obnoxium peccato, talibus ſe decretis ſubmittere; cum ſit fovere tyrannidem, & authoritatis chimericæ pernicioſiſſimum exercitium, miſerrimam ſimul ſubditis imponere ſervitutem. Denique ex talibus præmiſſis ſequitur Queſnello & Janſenianis omnibus familiaris concluſio, Decretum qualecumque, ſuo non accomodatum guſtui, eſſe irritum, nullius roboris aut effectus, nullâ dignum reverentiâ, ab omnibus deſpiciendum.

Fallaciam hanc, ut cæteras paſſim, à ſuperiorum temporum hæreticis acceptam ad uſus ſuos nova ſecta, quâ in ſimilibus potiſſimum valet, dexteritate convertit. Julianus Pelagii & Cœleſtii ſuccenturiator ſtrenuus profligatam à Zozimo Pontifice ſimul & Honorio Imperatore dolens Pelagianam hæreſim, non eſt veritus tantam proſcindere authoritatem. Querebatur, Romæ omnia facta eſſe obreptionibus.

Planctus ejus legitur apud Auguſtinum lib. 1. Operis perfecti cap. 10. ubi ait: *Romanos Clericos juſſionis terrore perculſos non erubuiſſe, prævaricationis crimen admittere, ut contra priorem ſententiam .... pronuntiarent.* Eodem lib. cap. 3. luget, *ſeditionum Decreto excluſam eſſe de Eccleſiis cenſuram virtutum* (Pelagium & Cœleſtium)

Iterùm apud Auguſtinum lib. 3. contra Julianum cap. 1. idem hæreticus refertur dicens: *Apud Judices non potuimus agere cauſam noſtram; quia nemo de rebus dubiis bene conſultat, niſi qui ab odio, irâ, & amicitiâ vacuum pectus attulerit, quales non fuerunt, qui de cauſa noſtra judicarunt; quia priùs eam cœperant odiſſe quàm noſſe.*

Non minore eloquentiâ author Apologiæ pro Petro Abailardo contra ſententiam Sedis Apoſtolicæ, velut Mellifluі Doctoris fraudibus impetratam, declamat, dicens: *Renuntiavit Apoſtolico Bernardus, & ſtatim à Romana Sede literæ damnationis in Petrum per Gallicanam Eccleſiam volaverunt. Damnatur aureum os illud, promptuarium rationis, tuba fidei, hoſpitium Trinitatis: damnatur, proh dolor! abſens, inauditus & inconvictus... Cujus unquam Jeſu bone, culpa tam cæcos habuit Judices, ut non utrimque cauſæ latera ventilarent? ... Iſti clauſis oculis palpant negotium, & quaſi oculati rerum cognitores arcu iniquitatis intento, toxicum ſubito jaculantur.*

Lutherus in Leonis X. Conſtitutionem quantis invehi ſolitus fuit clamoribus & conviciis, tanquam execrabilem Antichriſti Bullam! Tomo 2. pag. 35. *Conſtat*, inquit, *Romæ rem actam ſine ordine, vehementer obſiſtente Cardinale Sanctæcrucis, & aliis multis.* Quanquam ut magis imminuat Diplomatis authoritatem, *Bulla* (inquit) *Coloniæ Lovaniique nata, fuit excuſa antequam evulgata. Stylus eſt Fratralis, & multum abhorrens à ſtylo Romano.* Quaſi tamen non ſatis malitiæ vel peritiæ in Fratribus ſit, conjecturam ſuam & iras convertit præcipuè in Eckium dicens: *Veroſimillimum eſt, hanc prolem eſſe monſtri illius Joannis Eckii, hominis ex mendaciis, hæreſibusque contuſi & conſuti.*

Queſnellus etiam ſuperiùs totius contra ſe procellæ cauſam non minimam tribuit Regularibus, quibus ſubſidium acceſſerit & patrocinium unius è Clero Eminentiſsimi, non minùs odioſi hæreticis recentioribus, quàm fuit Eckius Lutheranis.

Hic mihi minuenda viri probè Catholici, amici, & ſemper honoratiſsimi admiratio, qui lectis Queſnelli contra Decretum Apoſtolicum *Dialogis*, non ſe continuit, quin exclamaret: Quantum Queſnelli in defendenda

denda cauſa peſsima ingenium! Quanta & Chriſtianæ Reipublicæ jactura atque calamitas, quod vir ille ſe dederit in reprobum ſenſum! Quanta enim ſcripturus pro veritate Catholica fuiſſet, qui tam ſpecioſis mendaciis novit pro errore tam multiplici, & hæreſi decertare!

Ego verò, inquiebam, etſi Queſnello in patrio ſuo idiomate eloquentiam non denegem, eamque fucis comptam ſpecioſis, & mendaciis copioſam, qua ſimplices & multi & inſtabiles decepti miſerè capiuntur; non tamen in hoc ingenium Novatoris adeò miror, utpotè craſsiſsimis errorum tenebris obnubilatum, neque legitimi aliquid, ubi accurato examine diſcutitur, uſquam conficiens argumenti. Iſtud à me non aſſeri temere; ſed tribus tomis ſuperioribus ubique evictum, quivis Theologus deprehendet.

Neque in ipſis Queſnelli contra veritatem agnitam fallaciis, multum ejus mirari valeo ingenium; ſed aliquam potiùs lectionis diligentiam, quæ præteritorum hæreticorum fraudibus, quæ paſsim referuntur, cognoſcendis incubuit, ut ſuis uſibus coaptaret: unde imitationis ipſi, non inventionis, ſi quæ foret gloria, deberetur.

CAPUT XXVIII.

Quàm pacifica fuerit Queſnelli, & ſociorum patientia in tolerando anathemate contra Propoſitiones 101. *An non erexerint ſe contra authoritatem, neque ſciderint unitatem?*

1 GAllica Novi Teſtamenti verſio Queſnelliana, cum *Obſervationibus Moralibus* frequenter edita, & magno Janſeniſtarum ſtudio in omnibus Europæ regionibus divulgata, ſuſpicionem movere cœperat Epiſcopis quibuſdam & Doctoribus Catholicis, ne ſub velamine pietatis lateret inſerti ſubdolè erroris, etiam hæretici perfidia, futura ſimplicibus exitialis. Et quidem, ſi pernicies ſubeſſet, eo foret vitatu difficilior, quod ipſo præſeferret titulo ſanctitatem, *Meditationes Chriſtianas*, imo *Moralis Evangelicæ compendium*. Quis in ejus lectione, pro qua vadem ſe præſtiterat Cardinalis Archiepiſcopus, periculum putet ſubverſionis?

Tanta, fateor, authoritas minùs providè Operi conceſſa, nata fuerat plurimis funeſta accidere, nempè ſimplicibus; Verùm doctis & ſapientibus, quibus exploratum eſt, quâ ratione Antiſtites & in dignitate Eminentiſsimâ conſtituti ſuas largiri aliquando ſoleant prolixis Operibus approbationes, non ſemper ipſorum ſententia videbitur, quidquid in volumine legitur approbato. Ut enim Eccleſiæ Præſules multitudo premit undique ac penè obruit negotiorum, non multum temporis ſuppetit ſcriptionibus iſtiuſmodi accurato examine diſcutiendis.

Quapropter neceſſarium eſt, alienæ operæ ſubſidio utantur, adhibendo Theologos, quos penes ſe habent, peritiâ, prudentiâ, virtute conſpicuos; quorum ſuffragiis minore erroris periculo fidunt, quando authorem ipſum pluribus ſibi probatiſsimum occaſionibus & ſcriptionibus noverunt, neque ullius unquam erroris noxii ſuſpicione vel leviſsimè afflatum. Si verò, ut aliquando mærentes conſpeximus, Antiſtitem contingat in bona, quam de Miniſtris ſuis conceperat opinione decipi, ut non ſemper facile eſt, veram ab hypocriſi diſcernere pietatem, animumque catholicum ab hærerico, tunc nihil pronius eſt, quam libros aliquos ſubdolè compoſitos, intextiſque ſcatentes erroribus recipi ut ſanos, & commendari ab Epiſcopo, etiam Cardinale. Quod veriſimile eſt eveniſſe Eminentiſsimo Noailles, in approbandis Queſnelli tomis quatuor Novi Teſtamenti Gallici & *Obſervationum Moralium*.

Quomodo enim Eminentiſsimus, conſcius erroris hæretici, qui totius Janſenianæ hæreſios fundamentum eſt, atque ut talem in Gerberonio condemnavit, approbaſſet in ſecundo Queſnelli Articulo & ſequentibus non paucis? Singularis igitur iſta Queſnelli fallacia fuit, & ingenio digna ſchiſmatico, ad defenſionem ſui Operis contra Apoſtolicum anathema concitare Eminentiſsimum approbatorem, veluti ſi cauſa ipſius præcipuè ageretur, neque poſſet, libro cadente, ſtare approbatoris authoritas, vel fama immunis à maculis, quibus damnata à Pontifice lucubratio notatur.

Oppoſitum cenſuete omnes qui rectè ſapiunt; facilè ſcilicet ab Eminentiſsimo diluendum quidquid ſuſpicionis forſitan ſiniſtrę ex approbatione minùs providâ conflari ſibi ab adverſariis ſive ignorantibus, ſive malevolis potuiſſet. Tantummodo abdicandus ipſi liber erat, & approbatio retractanda. Quo facto, iniquiſsimus, judicio omnium, & dignus odio proborum haberi debuiſſet, quiſquis ex approbatione, ut oportuit, revocatâ atque deſtructâ, anſam infamiæ vel accuſationis arripuiſſet. Manifeſtâ iſtud patuit experientiâ, quando Librum antea à ſe approbatum, Eminentiſsimus Pontificiâ edoctus ſententiâ abjecit, prohibuit, condemnavit.

Frenduit tunc quidem Queſnellus cum male-

maleſanis aliquot, & inflatis ſuperbiâ Janſeniſtis, quibus in errore quolibet magis obſtinatio Diabolicæ ſimilis, quàm Chriſtiana placet humilitas. Hæc enim Catholicos docet, cujusvis hominis anguſtis circumſcribi limitibus prudentiam: errorem qualemcumque mox ubi innotuerit, deferendum, &, ſi vulgi animis poſſit eſſe noxius, publicè reprobandum. Quod laude digno conſilio à Pariſienſi Archiepiſcopo præſtitum gratulamur.

Alia quæ ad nimiam retractationis moram attinent, & Conſtitutioni *Unigenitus*, non qualem omninò decuit quoad omnes circumſtantias acceptationem, hìc non diſcutio. Talibus locus forſitan eſſe poterit alibi ſi Majoribus videatur. Nunc ad Conſtitutionem *Unigenitus* convertamur, examinaturi, quam ea *pacificè*, quantâ *patientiæ* demonſtratione, quantâ *authoritatis* reverentiâ & conſervandæ ſolicitudine *unitatis*, à novis excepta fuerit Auguſtini diſcipulis.

Quemadmodum cæteris paſſim Conſtitutionibus Apoſtolicis audaciſſimè repugnantem vidimus Ægidium de Witte, alias *Candidum*, aliàs *Albanum*, ſic nemini cedere voluit, ſed impugnatæ inter Belgas ſanctionis *Unigenitus* gloriam præripere omnibus infami Opere, cui titulus eſt: *Inſtructio data populo Fidelium circa Bullam recentiſſimè Româ tranſmiſſam nomine Clementis XI. Pontificis, quâ probibentur Articuli* 101.

Sic ſtatim initio Fideles Ægidius commonet. *Dimanavit nuperrimè ex Urbe Conſtitutio, quæ multos indubiè ſtupore afficiet, utpote quæ edita videatur, ad ſubruenda penitus religionis & pietatis Chriſtianę fundamenta, ad hominem miſerum Divinæ gratiæ ſubtrahendum, ut ſolis fidat corruptæ naturæ viribus, ſine fidei lumine, ſine Chriſto, ſine Deo ejuſque dilectione, beatitudinem expectet immortalem.*

Ex tali Præfatione, quid toto ſecuturum ſit opere, facillima conjectura eſt: neque mirabitur quisquam talem Ægidianæ fæcunditatis ſobolem, qui viderit *Janſenianam* ejus *Panegyrim* cum tribus contra damnationis Romanæ ſententiam *Apologiis*: poſtea *Apologiam novam pro ſacroſancta doctrina Janſenii Epiſcopi Iprenſis*: Dein *Auguſtinum Iprenſem vindicatum, atque è damnatione Romanorum Pontificum Urbani VIII., Innocentii X., Alexandri VII., & Clementis XI. ereptum & erutum*: Eidem libro additam *Denunciationem ſolemnem Bullæ Clementis Undecimi Vineam Domini Sabaoth*, & plura ejuſdem furfuris Opera ſcaturientia ex eodem latice: iſta, inquam, quiſquis legerit, nequaquam mirabitur præſentis *Inſtructioni* veſaniam.

Hanc ego, aut ſimilem tunc temporis Romæ degens expectaveram minimè dubius, neque diu differendam; quia moras non patiebatur Janſenianæ periculum Eccleſiæ, imo certum hæreſios, ſi Ægidio credimus, *Sacroſanctæ*, excidium, niſi collectis undique viribus obſiſteretur; antequam Conſtitutio communi ubique gentium ſubmiſsione acceptata robur caperet nullis inpoſterum impugnationibus quatiendum.

In fine Libelli ſcribitur datus feſto Sanctorum Simonis & Judæ anno 1713. eodem quo Pontificis edita Conſtitutio eſt, quia, ut dixi, novæ hæreſi tutum non erat, in tam præſenti diſcrimine procraſtinari remedium. Non ſatis Ægidio fuit *Inſtructionem* venum exponi publicè; ſed neceſſarium cenſuit, candem Supremo Bruxellis Senatui, penes quem Belgii totius Auſtriaci gubernatio tunc erat, cum Libello ſupplici exhiberi, ut Conſtitutionem, juxta Ægidium Religioni, pietati, fidei Catholicæ exitialem, perturbatricem etiam pacis & tranquillitatis publicæ, nequaquam ſineret in illis Provinciis divulgari.

Senatus Libellum typis editum cum altero manuſcripto ad ſingulos miſit Epiſcopos, eorum de utroque exploraturus ſententiam. Fuit ea, qualem dari decuit à Præſulibus orthodoxis; non modò rejiciendos Libellos; ſed authores etiam, ſi innotuerint, graviter puniendos. Itaque Conſtitutio, permittente Senatu, neque alio uſpiam inferiore Magiſtratu, aut Judice obſiſtente, ab Epiſcopis more ſolito promulgata eſt.

Anno ſequente alia prodiit lucubratio, molis longè majoris Gallica, eaque exceptis Hexaplis, quæ ſecuta poſtmodum ſunt, præcipuam Queſnelli exhibens Apologiam, ſub titulo hoc ancipite & fallaci, *Clementis XI. Pontificis Conſtitutio Latinè & Gallicè cum animadverſionibus in Propoſitiones centum & unam cenſurâ notatas*. Opus quidem anonymum eſt; omnibus tamen circumſtantiis, ſtylo potiſsimùm & audaciâ, ubique Queſnellum loquitur genitorem. Spiritus ubique Queſnelli emicat impudens, & ſchiſmaticus, authoritatis Apoſtolicæ contemptor, Conſtitutionum omnium ſibi non placentium hoſtis apertiſsimus, & proculcator maximè irreverens.

Ex ſola præfatione facilè judicabitur de opere: ex concluſione quoque ſpecimina proferam minimè obſcura, quibus Articuli præſentis pateſiat hypocriſis fingens *pacificam* novæ ſectæ *patientiam* in toleranda *excommunicatione & anathemate* etiam *injuſto*, quaſi

quaſi Queſnellus cum ſuis horreat *erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.*

Specimina videamus in ipſa primùm Præfatione: *Reperient*, inquit, *in hoc Opere etiam imperiti, collectionem textuum, quibus non ſolummodò manifeſtum fiat* Obſervationum Moralium *authorem nihil docuiſſe, niſi quod à Sanctis illis Doctoribus traditum acceperit; ſed ſuam etiam accendi ampliùs lectione continuâ pietatem: invenient veritates Catholicas, quas Conſtitutio proſcribit, expoſitas iiſdem Sanctorum textibus claritate admirabili, & unctione omnimodè Divinâ. Si autem aliquibus Apologia præſens acris nimium, & vehemens videatur, conſiderent illi Diplomatis iniquitatem ad ſummum perverſitatis apicem provectam.*

Non dicitur quidem Conſtitutio inordinatis animi affectibus dictata; ſed aſſerere haud veremur, paſſionem acerbiſſimam non potuiſſe modos loquendi concipere magis horridos, & minore juſtitiâ applicatos. Verumtamen alieniſſimi ſumus à lædendâ reverentiâ & veneratione debitâ authoritati adeò eminenti, quam in Petri ſucceſſore & Chriſti Vicario omnes agnoſcimus.

At fierine poſſet ut homini Chriſtiano luctum non exprimerent, et planctus publicos fallaciæ, quibus expoſitos videmus Eccleſiæ Præſules, etiam Supremos; dum contra innocentiam præoccupati, aures præbent nimis faciles hominibus fraudulentis & ſine verecundia calumniantibus juſtos, ſimiles iis, de quibus dicitur Pſalmo 10." Paraverunt ſagittas ſuas in pharetra, ut ſagittent in obſcuro rectos corde? „

Advertendum nihilominus in Conſtitutionis exordio eſt, quod poſtquam exhauſtæ ibi fuerint phraſes amariſſimæ, & modi loquendi maximè violenti, quales Socinianiſmi vix meretur impietas, non producuntur dogmata, niſi quæ proſcribit Conſtitutio. Reverà aut exordium illud poſtulabat propoſitiones alias, aut propoſitionibus aliud debebatur exordium.

Ibid. *Verba amaritudinis adeò ſtupendæ, totidem characteres & ſigna clariſſima ſunt oculis omnium patentia, è quibus facilè perſpiciant etiam maximè rudes, modò non penitus iniqui, qualis genius conſtruendo Bullæ ædificio præſederit.*

Veriſſimè quoque dicetur dominans in Conſtitutione acerbitas, ejuſdem eſſe remedium, futurumque fuiſſe ut Bulla magis ad nocendum eſſet idonea, ſi major in ea apparuiſſet moderatio. His tamen omnibus nequidquam obſtantibus, recurrit undique metuendi ratio, ne malis in Eccleſia innumeris cauſa Conſtitutio eadem futura ſit. Neque publicus contra eam populi clamor, neque tot Opera typis edita, quibus Bullæ injuſtitia & errores evidentiſſimè demonſtrantur, impedient ejus artifices, quin ex ea quantum poterunt emolumentum eliciant.

Si nunc ſilentio ſe continent, non continebunt perpetuò; ſed aliquando elatis vocibus proſilient foras, atque fatali hoc armati Diplomate aberrationes ſuas dogmaticas, quibus Pontificia ſanctio ſuffragatur, velut fidei articulos prædicabunt; nos verò ab iiſdem accuſabimur tanquam hæretici, propterea quòd adhæſerimus traditioni, quam conſtat Bullæ eſſe directiſſimè contrariam.

Præfationem finiens moneo, Propoſitiones omnes & ſingulas eſſe veras, non ſolummodò ſecundùm ſe, quod toto Tractatu demonſtrabitur; ſed etiam ſecundùm omnes Operis circumſtantias, quas maximè attendi oportuit. Ridiculum enim foret, & ſapienti Judice indignum, Articulos juxta ipſorum ſolummodò verba aceeptos, & pro libitu ſenſui affixos exotico ferire, aut fingere condemnatos; ſed oſtendere præterea neceſſarium eſt, ſenſus illos damnationem promeritos, eo volumine contineri. Iſtud autem nullus unquam oſtenderit, quandoquidem è Propoſitionibus ne una quidem ſit, quin talibus in libro affecta, & determinata reperiatur modificationibus, ut ſi quis eandem nihilominus condemnare præſumpſerit, oporteat eum omnibus æquitatis regulis nuntium remittere, ſeque velle ſibilis exponere univerſorum.

Mihi quidem perdifficile appareret, inter Catholicos Scriptorem reperiri polemicum, quem in confutanda iſtiuſmodi hypocritæ impudentiâ virtus patientiæ non deficeret. Sed & cum tanta adverſarii, quaſi debellatâ Conſtitutione, triumphans jactantia, nihil illic probationis afferat, nihil pariter argumentis Theologici exigit confutatio. Quod ait de Sanctis Patribus Queſnello ubique faventibus, abundè à me totis tribus tomis ſuperioribus de falſitate convictum eſt, & parum, quod ſupereſt de diſciplina, convincere pergam ubicumque viſa res fuerit poſtulare.

De unctione Spiritus Sancti, quæ in damnatis dicitur ſentiri Propoſitionibus, de ſuis hæreſiarcha quilibet erroribus fundamento non abſimili, ſed fallacisſimo poterit affirmare. Rectiùs ſibi gratularentur adverſarii, parcitum enunciationibus pluribus, quæ accurato perpenſæ examine, cenſuram poterant promereri.

Ex iſtiuſmodi Præfatione conjectura Lectori facilis erit de reliquo Opere, quod quilibet inſpiciens deprehendet, ſpirare ubique apertiſ-

apertiſsimum Sedis Apoſtolicæ contemptum; neque minùs definitionum omnium & cenſurarum; quantumvis mendaciter ſuam, ſuorumque Queſnellus reverentiam erga authothoritatem, ſoleat prædicare, & ſummam fingere à ſchiſmate averſionem. Quodnam autem talia ſcripta, typis publicè divulgata, indicant in ſuis authoribus ſtudium pacis, quàm ſpeciem patientiæ?

Si referre voluero, quæ in ſingularum vindiciis Propoſitionum contra Ponrificis ſententiam effutiuntur abſona prorſus, & perabſurda, cùm liber quadringentarum propemodùm paginarum ſit, præſentis voluminis partem neceſſe fuerir occupare, non minimam. Sola adverſarii prolixa concluſio impudentiam ejus centies iteratam exhiber, & declaratiſsimam adverſus Chriſti Vicarium rebellionem. *Primò* (inquit) *evidens eſt ſanctione Pontificiâ condemnari ingentem numerum Propoſitionum, quæ iiſdem, aut æquivalentibus verbis traduntur à Sanctis Patribus.*

Non minùs clarum eſt, Propoſitiones alias ferè omnes in ſenſu proprio nonniſi Auguſtini, & aliorum veterum Sanctorum dogmata continere, & quidem perſpicuè adeò; ut nonniſi oculis, & bonâ utcumque fide opus ſit ad illud deprehendendum. Articuli etiam complures traditi ſunt à Patribus, tanquam in Scripturis ſundatiſſimi. Ingens quoque eorum numerus præcipua conſtituens religionis & ethicæ Chriſtianæ capita, concuti nequit, niſi deſtruendo penitùs Chriſtianiſmum. Plures in Sacro Codice leguntur verbis, ſive iiſdem, ſive in eundem prorſus convenientibus ſenſum: aliqui ipſit terminis, & in ſenſu obvio acceptis Lectori exhibent dogmata fidei. Præterea Articuli quidam fide minimè bonâ excerpti fuere, neque meliore condemnati, in quibus nemo, cui aliquis pietatis ſenſus eſt, quidpiam reperiet, niſi pietati congruum & ædificationi.

Hæc omnia ad Factum pertinentia, ut toto præſenti demonſtrata ſunt opere, in concluſione ſupponere poſſum tanquam conſtantiſſimæ veritatis ac prorſus indubitatæ.

Hactenus Janſeniana Queſnelli confidentia, qualis omnium paſsim hæreticorum eſt, qui tum ſe eviciſſe cauſam courra Eccleſiam vociferantur, quando Scriprurarum, & Patrum ſententias aliquas corruprionibus verſionum, truncarionibus, interpretationibus perfidis, in ſui traxerint patrocinium erroris. Eandem Macedonio perfidiam exprobrar S. Athanaſius vel quiſcunque Operis author eſt, Dialogo 3. de Trinitate: *Quemadmodum* (inquir) *Manichæi & Phryges, omneſque adeò hæreſes dictitant, ſe ita credere ut Sancti Apoſtoli tradiderunt, ita & tu facis.*

S. Gregorius in 15: caput Jobi capite 15. *Hæretici* (inquir) *ut ea, quæ aſſerunt, commendare ſtultis mentibus hominum, quaſi de antiquitate poſſint, antiquos Patres ſe habere teſtantur, atque ipſos Doctores Eccleſiæ, ſuæ Profeſſionis Magiſtros dicunt: cumque præſentes prædicatores deſpiciunt, de antiquorum Patrum magiſterio falsâ præſumptione gloriantur.*

Eunomius à magiſtro ſuo Aërio dolis inſigniter inſtructus, ab initio Apologiæ ſuæ, hac illudere parat Lectoribus præfatione ut refert S. Baſilius lib. 3. contra Eunomium. *Eam verò, quæ jamdiu apud Patres obtinuit, piam traditionem, tanquam amuſſim quamdam aut regulam, exponendo præmittamus, ut quæcunque dicuntur, tutiùs per eam poſſimus judicare.*

Adeò hæretici omnes ſemper Patricii haberi voluere; etſi ſatis conſcii, nihil ſe haberc à Patribus, præter verba mutila, corrupta, explicationibus alienis, & Parrum ſenſui contrariis violata atque peſſumdara.

Non ibi ſiſtir Queſnelliana Concluſio: à Propoſitionibus gradum facir ad oppoſitam eis Clementis XI. definitionem. *Conſtitutio* (inquit) *damnat in ſenſu proprio & obvio Articulos, qui iiſdem verbis à Sanctis Patribus, ipſiſque Scripturarum oraculis conſecrati ſunt, qui nihil continent, niſi ſententias Patrum, & ab iis traduntur, veluti veritates in Divinis literis fundatæ, ſuntque religionis & Ethicæ Chriſtianæ capita præcipua, ac regulæ pro diſciplina maximè eſſentiales.*

Denique proſcribit Conſtitutio Propoſitiones fide divinâ neceſſariò credendas. Tales autem prohibens enuntiationes, cenſuris duriſſimis, ſaltem ſingulas tanquam ſalſas, eaſque defendi prohibens ſub pœna excommunicationis; talis, inquam, Conſtitutio quid aliud meretur, quàm rejici? Neque benignius formari poteſt de ejus Authore (Clemente XI.) judicium, quam ſi dicatur deceptus, quòdque, ſi imbueretur meliùs, vellet ipſe reſarcire damnum, quod ſuæ Sedi, & maximè veritati intulit cenſura, tot feriens Propoſitiones Catholicas, tot ſtabiliens errores, imò & hæreſes, ut ſimplex earum expoſitio implendo libro ſufficeret.

Atqui ex annotationibus in Propoſitiones ſequitur, Conſtitutione probiberi ingentem enuntiationum multitudinem, quales deſcripſi, atque, ut ex ipſo liquet Diplomate, infligi earumdem inpoſterum in ſenſu proprio et obvio deſenſoribus, excommunicationem: utque paucis omnia complectar, ex deductis ſequitur, Conſtitutionem negare, quod illis Propoſitionibus affirmatur, proindè negare veritates

plurimas Orthodoxas , earumque negationem aliis præcipere. Aliud itaque non meretur Conſtitutio , niſi ut rejiciatur . Quid à Conſtitutionis propugnatoribus valeat opponi diſputatis à me contra eam hactenus , & ineluctabili argumentorum robore probatis , aſſequi nequeo.

Quapropter nullus ſupereſt prætextus veriſimilis , qui noſtræ obicem afferat concluſioni ; videlicet , Conſtitutionem adeò acceptari non poſſe , adhibitis etiam quibuſcunque explicationibus , aut determinationibus , ut oporteat eam repelli , ac rejici abſolutè , utpotè quæ explicari nullâ congruâ valeat ratione , quandoquidem, qui configuntur Articuli, in ſenſu proprio & obvio , in quo proſcribuntur , non exhibent , ſaltem plerique , niſi veritates Catholicas momenti maximi , & fide ab omnibus credendas .

Pag.343. *Hactenus oſtenſum eſt, quod, ſi Conſtitutio proſcribat ſenſum , quem Propoſitionum verba per ſe exhibent , cenſeri debeat proſcribere Scripturam Sacram , & Traditionem , ſive doctrinam Eccleſiæ conſtantem atque perpetuam . Dicamus amplius & abſque ullâ auxeſios ſpecie : Religio & Chriſtianiſmus Conſtitutione ſubvertitur .*

Pag. 347. *Quomodolibet Conſtitutionem accipias , nullâ poteſt ratione ſuſtineri : ſi Articulos feriat ſignificatione communi & obviâ intellectos , cenſura eſt erronea ; imò hæretica; quia multi ex illis Articulis ſunt veritates momenti graviſſimi, tradita à Patribus, nonnulli etiam partem fidei Catholicæ conſtituunt.*

Pag. 349. *Neceſſe eſt igitur ut vel Patribus renuntiemus , vel Pontificia Conſtitutioni . Luctuoſa conditio ! Verùm cum evitari nequeat, quis in electionis neceſſitate dubitet, quæ partium amplectenda ſit?*

Pag. 352. *Conſtitutio ne quidem à toto Cardinalium Collegio approbata fuit ; ſed quatuor tantum aut quinque communicata .*

Pag.354. *Si Conſtitutio admittitur, quandoquidem Propoſitionum condemnatio , ſit univerſę proſcriptio Traditionis , neceſſe eſt hujus Sacram & inviolabilem diſrumpi ac deſtrui penitus catenam , & antiquæ fidei ſubſtitui novam, quæ nata primùm fuerit die 8. Septembris 1713.*

Pag. 357. *Conſtitutio hæc haberi nequit, niſi tanquam judicium erroneum, & argumentum invictiſſimum , Sacris Eccleſiæ faſtis , ad perpetuam rei memoriam inſerendum , adverſus chimericam Pontificum falli neſciam authoritatem .*

Pag. 358. *Conſtitutio hæc omnibus rectè ſentientibus videbitur agger idoneus , quem torrenti ſcriptorum , authoritatem iſtiuſmodi promoventium objiciant , progreſſumque impediant periculoſæ adeò imaginationis . Quidni & aperiat oculos iis, qui imprudentèr hactenus errore fuerant præoccupati?*

Pag. 361. *Si Liber prohibitus eſt propter Articulos ſecundùm ſe , & ſenſu obvio intellectos , evidens eſt , ipſam condemnationis ſententiam mereri potiùs anathemate configi , quàm librum , ob rationes crebrò ſuperiùs inculcatas , & quia proſcriptos inter Articulos, ne vel unus eſt , qui juxtà æquitatis regulas, & ſepoſitis fallacibus tricis non ſit omnimodè conſonus veritati .*

Pag. 362. *Ne una quidem Propoſitio inter condemnatas eſt , quæ juſto potuit proſcribi judicio , & cavillationibus remotis . Unde librum prohibitum , meritò cenſebimus puriſſimum , ubique perquàm accuratum , & maximè catholicum ; ideo non ille ; ſed illum feriens* Conſtitutio , *verè obnoxia condemnationi eſt: & , ſi quidem nullum in mundo Tribunal eſt, à quo ſperare liceat mutationem ſententiæ , eſt apud Superos , nullam patiens viciſſitudinem, in quo ipſa anathemate percutitur* Conſtitutio, *velut cauſa erroris & ſcandali , opus præoccupationis intuitu ejus, cujus nomen gerit (Clementis XI.) opus conſpirationis, paſſionis, vindictæ & furoris, reſpectu aliorum, qui illi promovendo tot impendêre molimina ; qui ut Epiſcopos ad Conſtitutionis admiſſionem inducerent, omnibus uſi fuere artibus , atque iſtud tandem conſecuti ſunt , ut pars Antiſtitum, declarationem ediderit probroſam , quæ magno eis paſſim dedecori vertitur , & inſigne futurum eſt apud poſteros monumentum ignominioſæ ſervitutis, quâ Pontificio ſe jugo ſubjecerint.* Hucuſque Queſnellianæ vindiciæ.

Nunquid igitur Judices eſſe nos oporteat admodum iniquos , ſi tales Auguſtini Iprenſis diſcipulos aſſeruerimus *erigere ſe contra authoritatem* Romani Pontificis , & plerorumque Antiſtitum , *aut ſcindere unitatem,* quantum in ipſis eſt , Pontifices inter & Epiſcopos , atque hos inter & communem turbam fidelium ?

Nihil ſibi Queſnellus vindiciis præſentibus egiſſe videretur , niſi Janſenianam hæreſim ab inferis revocatam , ſubrutâ Chriſti Eccleſiâ , in Throno victoriæ collocaret . Hunc præcipuum *Obſervationibus Moralibus* fuiſſe finem intentum, qui cenſuerit, non temerarius videbitur divinator ei , qui ex tomis meis ſuperioribus primum ſaltem perlegerit.

Quomodo igitur hic animum ſuum Queſnellus iterum prodat, audiatur pag. *364.*"
„ Quem non rapiat argumentum tam evi-
„ dens , & communi omnium intellectui ac-
„ commodatiſſimum , ex ipſa ultrò Conſtitu-
„ tione proſiliens , ad convincendos etiam
„ maximè

„ maximè præoccupatos, quod Janſeniſ- „ mus, ſpectrum adeò horrendum, quo tot „ annis terror incutitur poteſtatibus, non „ aliud ſit, quàm inanis phantaſiæ fœtus, & „ meriſſima chimera?

„ Conſideremus Propoſitiones de gratia, „ quas Conſtitutio proſcribit anathemate. In „ his conſiſtere neceſſe eſt Janſeniſmum *Ob-* „ *ſervationum Moralium*, ipſiuſque pariter „ authoris. Nemo enim vocabit in dubium, „ quin Articuli tantâ curâ, tanto ſtudio ex „ illo opere decerpti, ſint adverſariorum ju- „ dicio præcipui, quoſque tanquam maximè „ duros, cenſuerint magis obnoxios conde- „ mnationi. In his autem nonniſi genuina „ attendenda eſt ſignificatio, una verbis pro- „ pria, ſive lectoris cujuslibet intellectui oc- „ currens illicò: altera à vocibus aliena & „ extranea. Juxta priorem omnes Articuli „ ſunt veterum & Sanctorum Patrum, à qui- „ bus traduntur, ut jacent, iiſdem prorſus „ verbis, aut æquivalentibus, ut à me oſten- „ ſum eſt probationibus, quibus nihil unquam „ veriſimile opponetur, quidquid ſit de ſi- „ gnificatione aliena & extranea, quæ noce- „ re Propoſitionibus non poteſt, neque latam „ contra eas ſententiam ab injuſtitia ex- „ cuſare. „

Pag. *366.* " Adverſarii itaque contra „ Janſeniſmum clamores ad tavim uſque ef- „ ferant: horridis eum, quantum voluerint, „ depingant coloribus, ſola ſufficit Conſti- „ tutio, ut omnis accuſatio diluatur. Con- „ ſtitutio larvam detrahit & horrorem ficti- „ tium. Terrere Janſeniſmus alibi poſſet: Sed „ in Conſtitutione nihil habet, quod metum „ parere valeat, aut averſionem. Conſtitutio „ omne quod latuerat, myſterium pandit, „ omnemque Moliniſmi ac Sfondratiſmi de- „ tegit iniquitatem. „

„ Janſeniſmus pietatis Chriſtianæ, atque „ humilitatis doctrina eſt ab Auguſtino & cę- „ teris Sanctis Doctoribus tradita, qui contra „ Pelagianos & Semipelagianos pro Divinæ „ gratiæ gloriâ dimicarunt: eſt Evangelium „ omnipotentis gratię Jeſu-Chriſti, eſt Evan- „ gelium Pauli Apoſtoli & omnium Sancto- „ rum. Quantæ gloriæ eſt Janſeniſmus iſte! „ Quantæ Conſolationis! Faxit Deus ejuſ- „ dem victricis gratiæ viribus, ut in ejus pro- „ feſſione fideles uſque ad vitæ terminum, „ Deo animam reddamus. „

Proſequitur author pag. ſequenti ſibi objiciens " At (inquies) Doctrina Propoſi- „ tionum expreſſa vocibus ſenſu proprio & „ obvio intellectis non condemnatur à Pon- „ tifice... remotiſſimum ab illo ſenſu eſt quod „ Clemens XI. proſcribit: reprobat ſenſus „ impios & hæreticos eoſdem prorſus, quos „ Propoſitionum author clariſſimè deteſta- „ tur (& ſuperiùs diximus à Propoſitionibus „ alienos eſſe & maximè extraneos)

Tum ſibi reſpondens " Utinam (inquit) „ Conſtitutionem tam benignâ nobis liceat „ interpretatione donare, atque ipſe Ponti- „ fex motus tandem generali ſcandalo, cujus „ cauſa fuit condemnatio Propoſitionum, „ adeò dilucidam Conſtitutioni & ſalvandæ „ fidei neceſſariam tribueret ſignificatio- „ nem! .... Verùm ad quamcumque partium „ ſe vertat Pontifex, Janſeniſmus authoris, „ cujus Propoſitiones ſunt, ſemper erit in- „ aniſſimum phantaſma. „

Pag. *369.* " Porrò ſi Author ille non ſit „ Janſeniſta, quis tandem erit? Si Janſeniſ- „ mus ejus merè ſit imaginarius, ſi ſomnium, „ ſi illudens viſio, cujus unquam Janſeniſmus „ rei aliquid habebit, ſive erroris alicubi con- „ ſiſtentis? Iſtud eſt ad quod pervelim le- „ ctorem attendere. „

Attendimus nos quidem, & provocatoris votum attentio noſtra procul dubio ſuperat; Inter Propoſitiones Queſnelli de gratia, aliquas eſſe certiſsimè hæreticas, argumentis Theologicis è Scriptura, è Conciliis & Sanctis Patribus etiam Auguſtino, & definitionibus Romanorum Pontificum totius Eccleſiæ conſenſu atque obedientia conſecratis, oſtendi loco proprio tam luculentè, tam perſpicuè, ut ſolâ latini idiomatis intelligentiâ Lectori opus ſit ad capiendum. Neque vereor, ne ullis cujuſcunque adverſarii in vitilitigando verſatiſsimi rationibus, aut fraudibus tam multiplex mea ac fuci omnis expers demonſtratio ſubvertatur.

Propoſitiones illas prorſus congruere quinque Janſenianis, cenſurâ hæreſios juſtiſſimè condemnatis, per ſe pariter indubitatum eſt, & probationibus à me indeclinabilibus oſtenſum. Viderer etiam aliquibus, pluſquàm oportuit, inculcaſſe; niſi ea foret novæ hæreſios pervicacia, quæ vel ex præſenti capite manifeſta eſt, ut nullam priſtina Eccleſiæ tempora viderint, difficiliùs inflectendam. Ideò non tam converſioni magiſtrorum, quos ſuperbia, & nata inde contumacia peſſumdedit, quam inſtitutioni ſimplicium, quos Janſeniana forſitan ſeduxerat hypocriſis, ſubvenire poterit ſive mea, ſive quæcunque alia Conſtitutionis propugnatio. Plura in memoratam hactenus adverſarii concluſionem animadvertenda eſſent; ſed priùs quod ex ea ſupereſt audiatur.

Pag. *375.* *Longè magis vigiles & ſolicitos reddere nos debet Conſtitutio. Diſſimulare non poſſumus Romanæ Curiæ præoccupationem pro Car-*

Cardinale, cujus aberratio multiplex Pelagiana toti comperta eſt Eccleſię. Novimus Conſtitutionem opus eſſe propriè Jeſuitarum, quorum tantus ardor, tantum ſtudium eſt, ut Pelagiana hæreſis doloſiſſimis obducta coloribus in Eccleſiam invebatur. Videmus quàm parum reverentiæ deſerant Sanctis Patribus quandoquidem eorum ſententias, iiſdem prorſus contextas vocibus, circa victricem gratiam, Conſtitutio proſcribat: Videmus pariter, quàm pernicioſam aperiat funeſta eadem ſanctio januam, ad omnia S. Auguſtini dogmata funditus ſubruenda.

Conſpicimus tandem, illam univerſis ſcholæ Moliniſticę circa gratiam erroribus authoritatem tribuere, vel ſavorem. Neque Conſtitutioni ſufficit, triumpbum concedere Jeſuitis, quoad Articulos, connexionis aliquid babentes cum materia de gratia; in Canonem præterea Sacrorum dogmatum refert cæteros eorum exceſſus circa virtutes, circa formidinem ſervilem, Pœnitentiæ Sacramentum, & alias momenti graviſſimi quæſtiones. Armemus nos igitur magnis animis & viribus: coram Deo ex imo cordium ingemiſcamus cum Eccleſia bumiliata. Compatiamur ejus afflictioni: maneamus inviolabili conſtantiâ affixi perpetuò veritati, cujus notitiam divino impertitam beneficio accepimus.

Non faſcinent nos vana circa obedientiam dogmata, quibus nullus in bis circumſtantiis locus eſt; ſed memores teneamus illud Apoſtoli monitum datum Galatis capite primo: „ Licèt nos, aut Angelus de cælo evangelizet vobis præterquamquod evangelizavimus vobis, anathema ſit „. *Veritatem tanto firmiùs conſervemus, quantò amplius moliuntur homines eam nobis eripere: Semper fideles ſimus in reddendo ei teſtimonio non verbis ſolùm; ſed vel maximè actionibus: Suffocemus in animis noſtris amaritudinem omnem & acerbitatem.*

Confiſi denique prorſus Deo, qui ſuæ non deſinit invigilare Eccleſiæ, promiſitque ſe in medio ejus cuſtoditurum perpetuò veritatis depoſitum, nulli obnoxium mutationi. Conſolemur invicem, & nos ipſos ſpe firmâ videndi luctuoſos turbines & tempeſtates redditâ Eccleſiæ malaciâ diſſipatas, ſublatum ſcandalum, & veritatem glorioſâ victoriâ triumpbantem. Amen: amen. Huc uſque adverſarius, quem Queſnellum ipſum eſſe, ſi ex ungue Leonem cognoſcimus, temeritas, impudentia, jactantia, mendaciorum non minùs diſerta profuſio, quàm verborum, univerſa denique ſcriptionis ratio apertiſsimè convincunt; quanquam adjutorem ei compoſitionis domeſticum, magiſtri haud ſegniter ſectantem veſtigia non videamur poſſe ſeni ſub annorum & laborum pondere fatiſcenti denegare.

Nunc ad expendendum, quem retuli, concluſionis terminum noſtra aliquantùm attentio convertatur.

Eminentiſsimus, Adverſarii judicio, Archipelagianus, eſt Cardinalis Sfondratius, propter librum poſthumum *Nodus Prædeſtinationis*, qui in lucem prodiit operâ Scotiſtarum, poſtea à variorum ordinum Religioſis Profeſſoribus, contra Gallorum quorumdam Antiſtitum denunciationem acriter defenſus. Nullam ego in hoc certamine partem habui, neque habebo in poſterum; Sed quam mihi ſemper propoſui Eccleſiæ Catholicæ contra novos hæreticos defenſionem, unicè proſequi cupio, contentiones Scholaſticas aliis, quibus id pugnæ genus placuerit, relicturus.

Ne quidem Societaris, cujus Theologus, etiam tacens, à Queſnellianis ubique denuntior, ſententias uſpiam propugno, niſi quouſque cum cæteris Catholicorum ſcholis conſentiunt. Verùm ſemper mihi ſtatui contra hæreſes, aut novitates noxias à Sede Apoſtolica condemnatas diſputanri, non argumentis contendere adiaphoris, aut uni ſcholæ quantumlibet orthodoxæ propriis, ſed communibus, & in tota receptis Eccleſia.

Nihilominus ab Adverſario dignitatis minimè vulgaris declaror proditus Tomo meo primo non Moliniſta ſolùm, ſed Moliniſmum tradens exquiſitiſſimum & veriſimilitudinis limites maximè excedentem *le Moliniſme le plus outré*. Si igitur Pelagianum eſſe & Moliniſtam, judicio Queſnelli, non ſententiis; ſed ſolo differant vocabulo, facilè apparet, qualem me oporteat inter Pelagianos eſſe, nempe maximum, *le plus outré*.

Moliniſtæ autem cęteri, ni fallor, quando legerint de minoribus ſe erroribus ad Pelagianiſmum, ut prætenditur, attinentibus accuſari, quàm Tomum mei Operis primum, à Scholarum paſſim omnium Theologis eximiè laudatum, ab Epiſcopis & Cardinalibus etiam in Gallia, me neque rogante, neque conſcio defenſum, non ſibi anxiè laborandum ducent, aut implenda vindiciis volumina, ut impactam hæreſeos calumniam amoliantur; ſi adhuc minùs eorum, quàm meo ſenſui ea macula conveniat.

Non quidem zelus Domûs Domini, neque ſolicitudo omnium Eccleſiarum; ſed novę ſolummodo convincitur Queſnellum comediſſe, quando ſuos monuit tam ſeriò, tam patheticè ut *vigilent atque arment ſe magnis animis & viribus*, ne Conſtitutionem UNIGENITUS invaleſcere patiantur. Quid nempe eâ poteſt eſſe perniciosius, ſi opus præci-

puè

pè noſcitur eſſe Jeſuitarum, ut eſſe perhibet teſtis, penes novam Eccleſiam irrefragabilis Queſnellus, cujus ibi authoritas pro omni ratione eſt, & aſſertio qualiſcumque probatione non indiget?

Rogarem aliàs, ut quod de Conſtitutione jactatur tantâ confidentiâ, eam favere hæreſi Pelagianæ, aliquo iſtud nobis argumento probabili perſuadere, viri illi magni, & mirabiles Theologi conarentur; quod hactenus videre non licuit. Clamoribus eorum inconditis non terrebimur magis, quàm Tridentini Patres eâdem frivolâ Pelagianiſmi calumniâ à Lutheri & Calvini ſectatoribus impetiti.

Conſtitutionis juſtitiam, Adverſatiorum errores, etiam hæreſes, præſertim de gratia & libertate, omni Theologicorum genere argumentorum demonſtravi Tomo potiſſimùm primo, duobus ſequentibus errores de virtutibus Theologicis, de timore, aliiſque materiis, pariter non leves, & proinde æquiſſimè confixos; Nihil ſimile oſtenſum eſt hactenus, neque ullo tempore oſtendetur contra Pontificiam, quam defendimus ſanctionem. Triumphus gratiæ victricis fruſtra à Janſeniſtarum vindiciis expectatur: ad eum procurandum non magis idoneæ ſunt, quàm fuerit *Inſtitutio Calvini*, & poſtea *Cornelii Janſenii* dictus præpoſterè *Auguſtinus*.

Quod adverſarius omnibus contra Janſenium definitionibus inſultans ait de Janſeniſmi phantaſmate & hæreſi imaginaria, ſcopum ampliùs detegit authoris, & ſimilium contra Bullam UNIGENITUS ſcriptorum; ſubdolam videlicet Janſenianæ hæreſios defenſionem. Tempeſtatum verò ac turbinum, de quibus mendax adverſariorum lamentatio eſt, qui alii motores incentoreſque ſunt, quàm Queſnellus & ejus ſocii ac vindices, contra Chriſti Vicarium rebellione publicâ, & ſcandaloſiſſimâ conſpirantes? Tranquillitas, ut ab iiſdem ſolis contra Conſtirutionem tumultuantibus, Eccleſiæ fuit erepta, in eorum unicè poteſtate eſt, ut quàm citiſſimè reſtituatur.

CAPUT XXIX.

Inſigne ſpecimen Queſnellianæ manſuetudinis, venerationis erga Epiſcopos &c. elucens in animadverſionibus ejuſdem Authoris circa deliberationes Gallicanorum Præſulum anni 1713. & 1714.

1 QUàm alienum fuerit Queſnelli ingenium ab *erigendo ſe contra authoritatem, aut ſcindenda unitate*, exemplis vidimus luculentis adeò compertum, ut ſupervacanea ulterior adverſus ejus hypocriſin demonſtratio videatur: Verùm ſuperiora ſpecimina ſolos ferè impetebant Pontifices, eorum Curiam, & omnia indè promanantia contra novam hæreſim Decreta; præſenti autem capite palam fiet ejus in vellicandis Epiſcopis impudentia. Et quidem prætereo hìc contra Archiepiſcopos Mechlinienſem, & Pariſienſes tres ſcripta ignominioſa; neque alia referam ſeu vetera, ſeu recentiora præter famoſiſſimas ejus Animadverſiones in Acta Epiſcoporum, Pariſiis juſſu Regis Chriſtianiſſimi congregatorum ſub finem anni 1713. & initio ſequentis. Acta illa integra dabit Tomus præſens, poſtquam finis impoſitus fuerit Propoſitionibus. Sufficiet hìc nobis eorum Præfatio & concluſio in compendium redactæ, cum Queſnelliana contra utramque ſententia.

Epiſcoporum conventus die 23. Januarii 1714. declaravit ſe *lætitiâ ſummâ agnoviſſe in Conſtitutione Clementis XI. doctrinam Eccleſiæ*. Quam declarationem Queſnelliana temeritas ſic aggreditur: *Undenam igitur accidit, Fideles communiter, & publicè in ea Bulla non agnoviſſe, niſi prorſus oppoſitum; doctrinæ videlicet Eccleſiæ ſubverſionem? Quomodo Bulla eadem, quæ tantâ* Epiſcopos implevit lætitiâ, *tantum ubique excitavit ſcandalum, quantum nuſquam aliàs fuerat auditum? Sed & quomodo illa Antiſtitum congregatio eam conſecuta notitiam eſt, ut in* Bulla doctrinam Eccleſiæ agnoſceret?

Non aliter, quàm Propoſitiones pleraſque ſpoliando ſignificationibus propriis & genuinis, ut exoticas eis ſubſtitueret atque chimericas, quarum nullum in Obſervationum Motalium *opere veſtigium eſt. Depravationem iſtam nemo eſt qui deprehendere non ſtatim valeat in ipſa Præſulum* Inſtructione Paſtorali. *Quid ipſâ fieret* Inſtructione; *ſi methodo ſimili de ea ferretur judicium, quandoquidem intellecta ſecundùm ſe, amplam adeò præbeat cenſurarum materiam?*

Denique quod Congregatio in Bulla vocat doctrinam Eccleſiæ *non convenit omnibus Bullæ partibus: Sæpe non eſt niſi purus putus Moliniſmus, qui & in* Paſtotali Inſtructione *conſpicitur, quæ vel propterea probrum erit Cleri Galliæ ſempiternum.*

Ita Queſnellus contra Romanum Pontificem, contra Galliæ Clerum definit, omnium Judex: Ubinam autem non inveniet Moliniſmum propriè dictum & prout ab aliis ſcholis diſtinguitur, qui acutos adeò oculos habet, ut eum detegat in Bulla *Unigenitus*, & in *Paſtorali* quadraginta Antiſtitum *Inſtru-*

ctione

ſtione, à ſexaginta aliis ejuſdem Regni Epiſcopis adoptata? Cenſebunt illi meritò, quod novum hunc Theologum obcæcaverit hæreſios ſuæ contra Pontificem, eique obedientem Eccleſiam defendendę, maleſanus amor, & ad furorem uſque provecta pertinacia, ut videre ſe autumet, quod aberrantis phantaſiæ illuſio aut ſomnium dictarit.

Quàm feſtivè aliàs eum Magiſtro ſuo Arnaldo, contra hæreſios, tanquam imaginariæ fictionem declamare ſolitus eſt, ejuſque ſerios inſectatores exponere riſui, quaſi nocturnorum lemurum artifices; ſive, ut vocare ei placuit, *Viſionarios*! Benè habet quod ſaltem in Apoſtolorum Symbolo nullus Articulus ſit, clarè oppoſitus novæ hæreſi; alioquin Cenſuram Moliniſmi in novę Eccleſiæ tribunali non effugeret.

In hoc enim judicio nullum in materiâ de gratia occurrit medium inter Janſenii dogmata, & Molinæ, imò Pelagii; ut Pelagianum eſſe & Moliniſtam, vel non Janſenianum, *termini* dicantur *convertibiles*. Calumniam hanc frivolam, ut cæteras paſsim criminationes, & fallacias didicerint Adverſarii à ſuis majoribus ſeu prodromis, hæreticis ſuperioris potiſsimùm & penultimi ſeculi. Antiquiores prætereo: quos novi Theologi minùs forſitan legerint: Exempla ſatis perſpicua ſuppeditant Lutherus & Calvinus cum ſuis uterque diſcipulis.

Calvinus in primis lib. 2. Inſtitutionis cap. 3. *Audiamus* (inquit) *Auguſtinum ſuis verbis loquentem, ne ætatis noſtræ Pelagiani, hoc eſt, Sorbonici ſophiſtæ, totam vetuſtatem nobis adverſam pro ſuo more criminentur; in quo ſcilicet patrem ſuum Pelagium imitantur*.

Ubi videmus Sorbonicos eodem tunc à Calvino decoratos elogio, quo nunc à Queſnello Theologos Societatis, quin & Scholarum omnium Janſenio contrarios.

Juxta Kemnitium in locis Theologicis parte 1. *de Viribus humanis*, nulli magis Pelagianis erroribus addicuntur, quàm Dominici & Franciſci Sanctiſsimæ pariter ac doctiſsimæ Familiæ. *Poſt Lombardum* (inquit) *circa annum Domini* 1200 *inſecuti ſunt Franciſcus & Dominicus, quorum poſterior rurſus Caſſiani doctrinam canonizavit. Ex illorum latibulis anno Domini* 1250 *Monachi progreſſi in Scholis cœperunt Cathedras docentium occupare, & appellantur Sententiarii, qui omnes in loco de libero arbitrio cum Pelagianis errarunt*.

Ibid. *Romanus Pontifex apertè canonizavit Pelagianiſmum*.

Eodem convitio Calvinus ipſam laceſſivit Tridentinam Synodum, cujus hæreſim ait fuiſſe etiam Pelagianâ deteriorem. Sic in Antidoto Concilii Tridentini adverſus ejus Acta atque Decreta ſeſsionis 6. ſub initium, aſſerit, Patres illos *aliquantò inverecundiùs inſaniiſſe, quàm Pelagium*.

Ibid. pag. 328. *Quis* (inquit) *Sacrilegium hoc excuſet, quod ſuis etiam inventis juſtificandi vim arrogare non dubitant? Id ne Pelagius quidem unquam tentavit... Humanis Legibus tantum deferre, nunquam illi venit in mentem*.

Hieronymus Zanchius Tract. Theolog. lib. 1. c. 6. Theſi 7. generatim Pontificios Theologos Pelagianos facit: Hubertus Sturmius lib. de Prædeſtinatione, *deteriores Pelagio, aut meros Pelagianos*.

Dordraceni in Synodo ajunt: *Pelagianorum erroribus, tametſi verbis denegare* (Pontificii) *videantur, reverà participant*.

Rurſum Kemnitius in examine ſeſsionis ſextæ Tridentinæ: *Hoc* (inquit) *memori mente reponamus, & noverimus, non ſeriò; ſed pro forma tantùm fieri quando Pelagianiſmum damnant Pontificii*.

Idem hæreticus ibid. *Inſpiciat Lector Decreta Tridentina, & agnoſcet, quàm generaliter & inſidioſe ſine juſta & neceſſaria diſtinctione utuntur verbo adjuvandi. Nec calumnioſè verba torquemus; ex Andradio enim Concilii interprete atateimus, quam ſententiam ſub illis verborum involucris texerint; nam & Caſſiani manifeſte Pelagianas ſententias.... quarum etiam quadam in Arauſicano Concilio diſertè damnatæ ſunt, Andradius Tridenti in ipſo Concilio publicè defendit*.

Jeſuitas præcipuè Kemnitius impetit Pelagianiſmi calumniâ, ut Andradius refert ſcriptor probè Catholicus lib. 4. Orthodoxarum explic. dicens: *Tota Kemnitii diſputatio verſatur in accuſando Societatem Jeſu Pelagianiſmi, quam eo ſolo miraculo ait cæteris hominibus præſtare, atque canonizari voluiſſe, quod Pelagium nunc demum, poſt tot ſecula excitaverit, in vitamque revocaverit*.

Ibid. *Reprehenderit Kemnitius Patres Societatis Jeſu, quod iiſdem Sacrarum litterarum teſtimoniis, iiſdem argumentis, quibus olim Pelagius, arbitrii libertatem firmandam ſuſceperint*.

Ibid. *Ne verò procacitate & impudentiâ cuiquam conceſſiſſe Kemnitius videretur Colonienſes Societatis Jeſu facit falſi criminis reos, nempe qui iiſdem Auguſtini ſententiis ſuam confirment, quas ipſummet tandem improbaſſe, et acriter reprehendiſſe certò ſciebant*.

Quæ Pelagianiſmi accuſatio, etſi ſapientum judicio frivola fuerit; quia tamen Lutheri & Calvini ſectatoribus, ad ſe contra Eccle-

Eccleſiam ſtabiliendos profecit, eam ſibi minimè prætermittendam credidere novi Theologi, utpote qui memoratis hæreticis maximè ſunt affines, non incongruè ſibi ab eis exiſtimant mutuandum quidquid artium, mendaciorum, perfidię eiſdem ceſsiſſe proſperè eventus docuit. Talibus & circumveniuntur ſimplices, & malevoli ſe decipi gaudent, ut debitæ Chriſti Vicario obedientiæ ſe ſubducant, atque in ſolis labiis, quanquam neque Catholicum ſemper ſonantibus, retineant Religionis ſpeciem.

In tota denique relata adverſi Operis parte, verbis penè ſingulis, ſe prodit hęreſios novæ indoles turbulenta, correptionis & jugi omnis impatiens, authoritatis, etiam ſupremę ſacrilega contemptrix, in unctos Domini contumelioſa.

Simulatione & hypocriſi Queſnellus opus habuit in famoſis *Obſervationibus Moralibus*, de quibus omnis contentio eſt. Illic enim, ut errores ſuos & hæreſes obtegeret pallio Sanctitatis, aſceticum agere oportuit, & cum pietatis ſpecie affectare quidquid virtutum poſset in moribus deſiderari. Hinc profluxerit doloſa & meritò damnata præſens enuntiatio: *Pati potius in pace excommunicationem et anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*. Verùm ubi detecta eſt fallacia, genius ſe prodit hæreticus, & abjectâ modeſtiæ larvâ, foras proſilit, quæ latuerat rabies, ut in referendis proximè laciniis lector ampliùs perſpiciet.

Pergit Adverſarius: *Voces reverentiæ & ſubmiſſionis* (*quas* Paſtoralis *Antiſtitum* Inſtructio *exprimit*) *ſunt valdè æquivocæ. Non magnum reverentiæ ſpecimen eſt, Conſtitutionem non admittere, niſi cum multitudine explicationum, quarum defectus minimus eſt, non eſſe multum conſentaneas rationi. Neque eſt undè magnificè adeò prædicetur* Submiſſio, *quando Pontificis judicium non admittitur, antequam examinatum fuerit, & interpretationibus, modificationibus, determinationibus donatum, pro libitu eorum, qui ſubmiſſionem vocibus profitentur: de quo ſi Romana Curia non oſtendat publicè, quam concepit animo indignationem, indè ſit, quod proſpiciens, ſe cauſâ malâ implicitam, diſſimulare potius eligat, quàm exponere ſe periculo perdendi omnia; ſi tam importunâ in circumſtantia, ſuas prorumpere palam iras permitteret.*

Sic Novatoris ingenium, totum in maligno poſitum, res maximè innocuas, virulentæ inſtar araneæ, in venenum novit convertere, Clementiſſimum Pontificem contra tot Præſules ſibi ſubmiſſos & catholicos concitans; ut quantum in ipſo eſt *unitatem* funeſto ſchiſmate diſſolvat. Rationem Antiſtites Pontifici expoſuere, ob quam Documentum ediderint Paſtorale; nullus in tota ea epiſtola ſermo eſt, nullum indicium de aliquo vel minimo Conſtitutionis Apoſtolicæ vitio, nullum de ejus tenebris, quæ opus habuerint ſuarum lumine explicationum; ſed ut ſiniſtris, & à mente Pontificis, Bullæque, quantumvis dilucidæ, alienis ſenſibus janua obſtrueretur.

Ipſorum de hoc audiatur teſtimonium Epiſcoporum in epiſtola ad Clementem XI. data Nonis Februarii 1714. *Decrevimus edere Paſtoralis Documenti communem quamdam formulam; Hæc enim ratio & utilior, & expeditior nobis viſa eſt, ut non modò evellantur & profligentur errores, juſtâ cenſurâ non ita pridem notati; ſed ut etiam de iiſdem Propoſitionibus, quæ illos continent, diſputandi ac litigandi, tricarum ac novitatum avidis animis, omnis tollatur occaſio: Erit igitur Paſtoralis iſthæc inſtitutio, velut præſidii ac munimenti loco à nobis poſita, adverſus alienas à vero ſenſu Pontificiæ Conſtitutionis interpretationes, quibus magnos & uberes, quos omnis Eccleſia certò ſperat, & jam percipit ex Apoſtolico Decreto fructus interturbare, vel peſſumdare iniqui homines, irrito conatu moliuntur.*

Nullum hìc indicium inobedientiæ, nullum volendi modificare, ſive reſtringere, vel corrigere Conſtitutionem. Explicationes & commentaria in ipſam à Sancto Spiritu dictatam Scripturam prodeunt quotidie, & prodiere pridem à Sanctis Patribus, nemine propterea ipſis Sacrilegii calumniam inferente, quaſi in Sacro Volumine reprehenderent aliquid tanquam à veritate devium, vel modo expreſſum incongruo, ut neceſſarium ei foret ab interprete emendari. Epiſcopi, ut vidimus, explicationum ſuarum reddidere rationem, ſubmiſſioni & reverentiæ Summo Pontifici debitæ, nequaquam officientem; cur aliam longè diſparem temerariâ oportet fingere conjecturâ?

Si Janſeniſtarum molimina & fines peſſimos, quos innumeris, ac minimè dubiis quotidiè produnt effectibus, Antiſtes quiſpiam, vel Romanus Pontifex declaret fidelibus, ne decipiantur cum ſuarum pernicie animarum, omnia mox Janſeniſtarum clamoribus & querelis perſtrepunt; quaſi judicium de internis, ad ſolum Deum pertinens temerè ſibi homo vindicet, quod tamen à Chriſti Vicario ſibi arrogatum minimè fuit;

ſed quod experientiâ quotidianâ, & factis ſcriptiſque eorum notiſſimis acceperat, abſque erroris periculo declaravit.

Quiſquamne ſapiens, atque exploratam habens decimam partem eorum, quæ ex ipſis Janſeniſtarum vindiciis retuli, mitius poterit de authoribus judicium ferre, quàm in quacunque legitur Clementis XI.ſanctione? Galliarum Antiſtites Catholici, quantumlibet ſuis addicti libertatibus, non tamen ex animis dimittent, ad quam eos, & Sacramenti religio, & ipſius inſtitutio Chriſti Domini adſtringit, *obedientiam*. Fratres eos ſcribere Romanus Pontifex dignatur, neque dedignantur illi, ſe Patris omnium Fidelium agnoſcere Filios, atque præſtare debitam Parenti optimo reverentiam ac ſubmiſſionem.

Verùm novus Theologus, & aſceticus hypocrita, in quo neque obedientia deprehenditur, neque religio, cujus omne ſtudium eſt damnatas pridem opiniones noxias, & hæreſes ſuſcitare, ne ullâ valeat authoritate cohiberi, neceſſarium ſibi ducit diſſidiorum ubique zizania inter Catholicos diſſeminare: committere inter ſe Epiſcopos, & hos iterum cum Pontifice, ut colliſis ab invicem viribus, hæreſis impunita robur ſecuriùs capiat, & incrementum.

Iniquiſſimè etiam Queſnellus de Gallicanorum Antiſtitum pietate judicat & religione, quando Romanum Pontificem *perdituram in Galliis omnia* ſupponit, ſi apparentem aliquem in Epiſcopis reprehenderet defectum *reverentiæ* aut *ſubmiſſionis*. Juxta ſuam ſcilicet irreligioſi & rebellis animi diſpoſitionem, præſumit homo ſchiſmaticus tot Clariſſimorum Antiſtitum metiri, atque reſtringere fidem, ſapientiam, pietatem. Sed non fluxa illis & inſtabilis virtus eſt, ut Janſeniſtarum exiſtimat vel mentiri audet temeritas.

Audiamus Queſnelli cætera: *Pontifex condemnat Articulos centum & unum in ſenſu eorum proprio & obvio: condemnat ut minimùm tanquam falſos: quandoquidem ſolummodo licitum relinquatur eos impugnare; non autem defendere conjunctim, vel diviſim, ſic igitur eos Epiſcoporum proſcribit Congregatio. Quis autem iſtud conciliet cum explicationibus violentis, quas pleriſque Articulis* Inſtructio *tribuit* Paſtoralis?

Propoſitiones ſingulas condemnari *ſaltem ut falſas*, non aſſerit explicitè Conſtitutio; ſed convenire ſingulis & quidem ſenſu non extraneo intellectis, cenſuram aliquam ex iis, quæ in Conſtitutione recenſentur. Cum igitur in Cenſurarum ſerie reperiatur feriens Propoſitiones aliquas veluti *captioſas*, quod vitium, ut olim fraudulentis Idolorum Oraculis, convenire poteſt pluribus enunciationibus æquivocis: cumque ſubinde non facile ſit diſcernere inter ſenſus earum geminos, uter magis proprius & magis obvius ſit; imò circumſtantiæ authoris & ipſius operis faciant verba in ſenſum propendere deteriorem, prohiberi meritò poſſunt, & dictante ſapientiâ debent, quando hic ſenſus admodum pernicioſus eſt, & praxi ſive exercitio plurium comprobatus.

Non multa nobis in quærenda iſtiuſmodi Propoſitione adhibebitur opera: exemplum ipſe eſt qui modò diſcutitur Articulus: *Pati potiùs in pace excommunicationem, & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

Unus ſcilicet ſenſus apparet obvius ad ſpeculationem potiùs attinens, quàm ad praxim, ubinam enim in Eccleſia contingit his temporibus excommunicatione ſive anathemate percuti eos, qui noluerint prodere veritatem? Ipſius exemplum Apoſtoli ficititium eſt. Alter ſenſus obvius; qui legenti cuilibet controverſiarum non penitus ignaro, ſtatim in mentem veniet, Articuli practicè, ut oportuit, intellecti eſt, continens ſuppoſitionem, quod aliquando in Eccleſia Catholica fiat, ut quis propter *veritatem*, quam *prodere*, ſeu abnegare detrectaverit, excommunicatione feriatur.

Talem ſubeſſe Articulo ſenſum quilibet judicabit, præcipuè in iis Chriſtiani Orbis partibus, ubi aliqua juramenti contra Janſenianam hæreſim conſtituti, & ſectariorum contra illud pertinaciſſimorum notitia eſt. Denique ſenſum hunc non meræ ſpeculationis; ſed practicum Articulo tribuet, quiſquis cum meminerit decerptum ex Opere aſcetico *Obſervationum* non metaphyſicarum, ſed *Moralium*, ſive pertinentium ad mores in ſuis lectoribus dirigendos. Circumſtantia evidens concurrit authoris, qui famoſiſſimus ubique poſt Arnaldum eſt tam Janſeniani ſyſtematis defenſor, quàm adverſarius Legis illud deſerere, atque ejurare præcipientis ſub excommunicatione refragantibus inferenda. Nomine autem veritatis ab authore intelligi Janſenianam perſpectiſſimum eſt, neque ab ipſis negabitur adverſariis.

Aſſeruerant Galliæ Antiſtites, ſe confidere, quod ſua *Paſtoralis Inſtructio* optimum productura eſſet in Diœceſibus effectum, deſtructionem ſcilicet errorum, impediret diſſidia, & noxias Conſtitutionis Pontificiæ interpretationes.

Reſpondet Queſnellus pro ſua modeſtiâ, & Epiſco-

& Epiſcopalis reverentiâ *autboritatis* . *Perverſa nimium* Inſtructio *eſt* , *ut fructus ex ea ſperare liceat tam ſalubres* . *Mirifica ſupponi deberet in omnibus patientia, ut ſilentio tolerarent farraginem enormium adeò calumniarum, ineptiarum puerilium, & interpretationum, quæ vel ridiculæ ſunt, vel erroneæ. Unicus quem pariet* Inſtructio *effectus erit exponere contemptui omnes Epiſcopos à quibus fuerit adoptata* .

Ita privatus homuncio , ſuæ , ut aliàs mentiebatur , *conſcius tenuitatis* , excipit Eminentiſſimum Principem Cardinalem de Rohan, cum quadraginta aliis Galliarum Epiſcopis , quorum nominibus & autboritate *Inſtructio* edita eſt : Sic arguit ſexaginta aliorum Antiſtitum ſapientiam, qui *Inſtructionem* ſuo calculo approbatam, adoptate minimè dubitaverunt . Quid acerbiùs à cujuſcumque hæreſios Prædicante contra tot Reverendiſſimos Præſules expectari potuiſſet? Sed non ibi ſiſtit Queſnelli impudentia.

Reperientur (inquit) *Epiſcopi proculdubio non pauci* , *à quibus* Inſtructio *aſſumetur* . *Ex quo autem genere erunt iſti? Ex eorum ſcilicet , qui ducti conſiderationibus terrenis , vilibus & charactere Antiſtitum penitus indignis, parvipendentes officii ſui debitum, non verebuntur ſuam lædere conſcientiam &* Inſtructionem *veluti fœtum ſuſcipere adoptivum* . Tot iterum clariſſimos Antiſtites proſcindere publicè tanquam muneris ſui ac debiti immemores , atque temporalia præferentes commoda religioni, juxtà Queſnellum minimè eſt *contra autboritatem ſe erigere, aut ſcindere unitatem* .

Ita proſequitur . " At etiam fortè non
„ deerunt, qui nolent genua flectere novo
„ iſti idolo, ad quod recuſandum ſola *Inſtru-*
„ *ctionis* lectio ſufficiet : tantùm componere
„ oportet Conſtitutionem cum explicationi-
„ bus Molinianis , quas ei *Inſtructio* tribuit,
„ ipſa inquam lecta *Inſtructio* ſufficiet , ut
„ quilibet agnoſcat, quod eidem adhærere
„ foret prodere veritatem, & vocare in ludi-
„ brium religionem „ . Nonne hæc potiùs cuicumque Lectori Catholico ſufficiunt , & quidem abundantiſſimè , ut agnoſcat , adverſarios iſtiuſmodi *abeſſe* maximè procul *à patiendo pacificè* cenſuras Eccleſiæ, neque minorem eorumdem hypocriſin eſſe , & fictitium horrorem , ne contra *autboritatem ſe erigere* videantur *aut ſcindere unitatem*?

Quis unquam hæreticus & furens contra ſententiam, quâ damnabatur, magis impio eam ſcommate inſectatus fuit , quàm *Idoli*, quo omnes ſimul ei conſentientes Antiſtites in ſacrilegam claſſem redigit idololatrarum? Queſnellus ſcilicet , ut omnes præteriti temporis hæreticos ſuperavit fraudibus , nulli cedere voluit rabie & contumeliis . Quàm putida igitur & explodenda ejus hypocriſis eſt, quoties alibi vindicias ſui nimium acerbas reprehendens , modeſtiam in ſcribendo commendat & manſuetudinem!

Quæ in præſentibus contra Inſtructionem Paſtoralem *Animadverſionibus* ſequuntur pro defenſione dogmatum ſingulorum , non expendo , ne repetitione ſuperfluâ eorum , quæ contra ſingula copioſiùs diſputavi, me lectoremque fruſtra fatigem . Notare hìc ſufficiat , quòd toto Queſnellus hoc ſuo opere ſibi perſimilis , ad Propoſitiones ſingulas Epiſcopos laceſſat probris adeò , ut ſolius Queſnelli eloquentia videatur par eſſe potuiſſe, tantæ contra Antiſtites coacervandę multitudini contumeliarum. Propoſito hìc mihi ſatis ſit fini , poſt relatum adverſarii exordium, convincendæ ejus hypocriſi peridoneum, exhibere *concluſionem* , exordio & toti convenientem Operi .

Pag. 130. " Videntur (inquit) *Inſtructio-*
„ *nis* authores (Epiſcopi) ſtuduiſſe, ut nihil
„ omitterent , quo fidelis populus offendere-
„ tur . Læſus fuerat eorum convitiis contra
„ *Obſervationum Moralium* ſcriptorem , ip-
„ ſorum fide peſſimâ , calumniis , & fictarum
„ ineptiis explicationum . Non minùs irrita-
„ bitur exceſſibus elogiorum , quibus exor-
„ nant Pontificem & Conſtitutionem, quâ, ut
„ perſuadere cupiunt *fides à Pontifice fuerit*
„ *in tuto poſita* . „

„ Quomodo talia conciliare poterunt cum
„ judicio quod Chriſtiana tulit Reſpublica
„ (le Public) quæ Conſtitutionem eſſe cen-
„ ſuit religionis exitium, uti & Chriſtianæ
„ ethicæ & diſciplinæ ; plagam denique ma-
„ ximè funeſtam, quæ fidei Eccleſiæ unquam
„ illata eſt „ ? Talem merebantur coronidem Animadverſiones , quibus Orbi Chriſtiano Queſnellus oſtendere voluit , quàm eſſet *pacificus* & *patiens* in tolerando *anathemate* , ut ait , etiam *injuſto* contra ſuum *Obſervationum Moralium* opus: Quàm longè abfuerit ab omni contra Majores irreverentia , quâ *ſe erigere* videretur *contra autboritatem, aut ſcindere unitatem* .

Neque noſtrâ indigent correptione, quę ſuam adeò manifeſtè præferunt turpitudinem, & magis augent infamiam authoris, quàm ulli potuiſſent , de quibus conqueritur , adverſarii , Antiſtites ſcilicet , & Summus Chriſti Vicarius . Cùm ea Queſnellus ſcriberet, nondum rebellionis ſuæ tot nactus fuerat ſocios; plures ad Generale Concilium appellantes, Conſtitutionem *Unigenitus* tantiſper admitte-

re detrectabant, uſque dum explicationis quidpiam à Sede Apoſtolica adveniret: qua ratione videri voluerunt ſuam potius ſuſpendere obedientiam, quàm penitus denegare.

Quidquid ſit, vix alia hodie refractariis ſuperſunt è ſuperiori ordine, præter paucorum Antiſtitum Gallorum, quæ oſtentent nomina: cętera ſupplent vocabulo *le public*, cujus indefinita ſignificatio eſt, neque tam facilè latinè redditur: interim Janſeniſtis ad fallendos ſimplices apparet peridoneum; ut quando nullos vel paucisſimos habent alicujus famæ aut nominis ſuffragatores, videantur adſcribere ſibi totius populi conſenſum, ſubinde etiam univerſæ Reipublicæ Chriſtianæ, quaſi palam ſe pro Queſnelli Propoſitionibus & contra Bullam *Unigenitus* declarantis.

Qualiſcunque autem ſit iſtiuſmodi ambulans adhuc in tenebris multitudo, compertiſsimum toto Chriſtiano orbe eſt, eos qui contra Bullam vociferantur hoc tempore, aut loquuntur publicè, paucisſimos eſſe, & nonniſi anguſto orbis angulo concluſos: angulum voco paucas in ſola Gallia Diœceſes, quæ in Paſtores inciderint refractarios, & in Chriſti Eccleſia, donec reconciliati fuerint, non amplius à Summo Pontifice numeratos.

Quoties in Janſeniſtarum Opuſculis lego familiare iſtud ipſis *le Public*, quo publicum & quaſi commune allegare ſolent conſentiens ſibi populi teſtimonium, ſemper mihi in memoriam redit plebei cujuſdam *Catoir*, cui cognomen Gallicum obvenerat *tout le Monde*. Ridiculi nominis occaſio fuerat, quod in luſu coram conferta hominum multitudine, cùm dubitatio occurriſſet de lapſu pilæ: num fixos intra limites fuiſſet; unus ille è contendentibus, ad ſpectatorem populum converſus, ut pro ſe ſuffragia eliceret, cùm neminem conſpiceret ſibi annuentem, confidentisſimè tamen adverſariis occlamare cępit, teſtimonium pro ſe dare univerſos, *Tout le Monde le dit*. Parum aberat quin præfidentis mendacium aſſertoris adverſarios falleret, & jam erant, ut acquieſcentes, luſûs reliquum proſequerentur; cùm ex eis aliquis animadvertens, plures è ſpectatoribus obmurmurare; audiamus, inquit, teſtimonium diſtinctiùs ſingulorum. Ecce autem, inſtituto examine, deprehenditur ne unus quidem impoſtori conſentiens. Tunc illum aggredi pars victrix, & quærere ubinam eſſet ſpectatorum ipſi annuentium univerſitas *Tout le Monde*? Ille obmuteſcere: & ſuam damnare ſilentio temeritatem coactus, ferre debuit, ſe omnium partim ſibilis excipi, partim indignatione: quam unius lepida mox terminabat concluſio, ſonorè clamantis *Tout le Monde eſt Catoir*, quod inde abiit in proverbium contra eos, qui in vindicando ſibi totius multitudinis conſenſu perfaciles ſunt, etiam ubi vix aliquem reperiunt ſuæ ſententiæ ſuffragantem.

Janſeniani ſatis conſcii, ſe nimis facilè de mendacio convincendos, ſi jactarent publicè, cunctos Queſnelli novitatibus addictos eſſe, & à Conſtitutione *Unigenitus* alienos, non audent paſsim vocabulo uti adeo generali *Tout le Monde*; ſed ei ſubſtituunt *le Public*. Hæc autem jactatio vix minùs mendax convincitur, quàm prior. Ubinam enim terrarum hactenus judicium iſtud commune publicum innotuit, ubinam auditum eſt?

Vidimus appellationes recentes typis editas ſeptem in Gallia Antiſtitum & inferiorum ibi aliquot Eccleſiaſticorum, quibus ſi addideris Presbyteros quinquaginta circiter in Belgio partim Auſtriaco, partim Hollandico, in quibus unicus Theologiæ Doctor obſcurus eſt, his totum comprehenditur, quod magnifico, ſed fallacisſimo nomine *le Public* à Janſeniſtis continuò decantatur; quaſi communis torrens fidelium ad ipſos confluеret, altiſono murmure, & querelâ publicâ Pontificiam reprobans Conſtitutionem.

Nos *Publicum* illud Queſnello adeò familiare contra ipſum veriùs retorquebimus: in Gallia centum & ampliùs, in Belgio Auſtriaco omnes & ſinguli Epiſcopi publicis diplomatibus Bullam *Unigenitus* admiſere, ſuiſque præſcripſere fidelibus obſervandam. In cæteris Chriſtiani Orbis regionibus partim Decretis publicis eadem promulgata eſt, partim ſine iſtiuſmodi ſolemnitatibus, conſenſu aliunde palam notiſsimo acceptata.

Unde nemo nobis adimere poterit, quin veriſsimè dicatur Chriſtiana *Reſpublica* Conſtitutioni *Unigenitus* obedire; proinde damnare Queſnelli Articulos omnes Cenſuris iiſdem, quibus à Sede Apoſtolica proſcribuntur. Occinere igitur nobis inpoſterum illud ſuum *Publicum*, quaſi commune fidelis populi ſuffragium, adverſarii deſinant, ſeque continentes intra ſchiſmatici ſui conventiculi anguſtias, de catholicæ quaſi conſentientis ſibi Eccleſiæ teſtimonio *publico*, ſi quid eis, non dico bonæ fidei, ſed vel pudoris, vel honeſtatis *publicæ* ſupereſt, gloriari ampliùs non præſumant.

Multiplicem hactenus Queſnelli, eique adhærentium hypocriſin, religionis, pietatis, obedientiæ, manſuetudinis, charitatis penitus expertem, in Propoſitionis hujus examine, luci publicæ expoſuimus, quantum ſufficit; ut nemo niſi inſaniſſimè decipi, atque in damnationis barathrum ſe præcipitem agere ſtolidè volens, novis hiſce aſceticis, veriſ-

ſimis

ſimis illuſoribus contra Sedem Apoſtolicam, Eccleſiarum omnium Magiſtram, inpoſterum aures præbeat, ſed eos veluti aſpides ſurdas, & miſſos ab inferis fugiat baſiliſcos.

CAPUT XXX.

Propoſitionis fructus aliqui in ipſo ejus authore exhibentur, in primis fuga è ſua Congregatione & Regno Galliæ, ne prætenſam proderet veritatem.

1 INdomitum Queſnelli atque indocile ingenium, pronum in diſſidia, ſchiſmata, ac rebellionem innumeris didicimus argumentis, non ex aliorum relatione, quæ poſſet eſſe obnoxia deceptioni, vel calumniæ, ſed ex propriis ejus ſcriptis, maximè typo editis, quæ ſua eſſe haud negaverit, quamvis forſitan prodendum ſe, cùm ſcriberet, antequam caperetur, minimè fuerit ſuſpicatus. Sed ingentium authores criminum perpetuò latére Deus non patitur, ejus communitet providente juſtitiâ ut etiam vivi, & ab hominibus puniantur publicâ ſaltem delictorum infamiâ.

Rebellionem Queſnelli adverſus generalia Ordinis, ſeu Congregationis ſuæ Comitia ſuperiùs indicare cæperam ex Proceſsûs contra eum juridici Articulo 1. Propoſui autem ſolam Articuli inſcriptionem, cujus nulla pars revocabitur in dubium. Nunc authentica produco Comitiorum Acta, quorum ſapientia & æquitas cuivis lectori Catholico ſe facilè manifeſtat, & ſolis poteſt Novatoribus diſplicere.

Qualis antea Queſnellus fuerit, neſcio, neque unquam mihi animus fuit inquirere: Sola repetitio ſcripta ejus contra Decretum Romanum, quo editæ ab eo Diſſertationes in S. Leonis Opera configuntur anno 1676. proindè biennio ante Oratorii Comitia. Scriptis autem illis contra Decretum nihil unquam legeram ſimile, ab ullo exaratum Catholico: adeò illic omnia mentem indicant irâ percitam, & præ furore omnis impotem rationis.

Egregia hæc præludia fuere totius ſecuturæ contra Sedem Apoſtolicam rebellionis. Si in hoc ſtetiſſet ejus temeritas, exiſtimari forſitan potuiſſet, Decreto illo exulceratum adeò ejus animum fuiſſe, ut vindictæ ſpiritu contra Petri Cathedram fremere cœpetit, cum ſchiſmate tamen retinens animum qualicunque integritate fidei orthodoxum. At quid movere eum potuit niſi novorum dogmatum, novæ hæreſios amor fatuus, ut contra Congregationis ſuæ Præpoſitos, non domûs unius aut alterius; ſed univerſos in Comitiis generalibus conſtitutos inſurgeret?

Ipſam doctrinæ formulam hìc à me neceſſariò referendam video, ut Theologus quilibet innovandi libidine non peſſumdatus dijudicare valeat, an tantum ea debuerit Queſnello incutere horrorem, ut exilium perpetuum & miſerrimum, illius præponeret acceptationi. Congregatio itaque anno 1678. die 16. Septembris ſeſſione 6. ſic definivit.

„ Juxta Reſolutiones plurium Comitio-
„ rum noſtrorum, præſertim juxta Decre-
„ tum Quinti, renovatum in Sexto, cui con-
„ ventui ultimus, novo robore addito, ſub-
„ ſcribit. Liberum erit noſtris Theologis
„ tenere ac docere tum Oratorii domeſticos,
„ tum externos, in Seminariis, Collegiis &
„ ceteris Congregationis domibus opiniones
„ omnes receptas, & tradi ſolitas in Eccle-
„ ſia, nemine prohibente. Neque imponi
„ poterit neceſſitas addicendi ſe uni potiùs,
„ quàm alteri.

„ Quandoquidem Congregatio ſibi ſem-
„ per gloriæ duxerit conformandi ſe penitus
„ ſententiis, propenſionibus, praxibus Ec-
„ cleſiæ, quæ eſt columna & firmamentum
„ veritatis, ac ſponſa ejus qui eſt Sapientia
„ æterna, ſtatuit ſemper pergere in rejicien-
„ dis omnibus, quæ illa non admittit, & re-
„ cipiendis omnibus, quæ illa approbat. Hanc
„ normam ſecuta eſt Congregatio tempore
„ honoratiſſimi noſtri Patris & Fundatoris
„ Cardinalis de Berulle, ejuſque digniſſimi
„ ſucceſſoris Reverendi Patris de Condren,
„ uti & ante recentiora de Janſeniſmo diſ-
„ ſidia.

„ Sic agendum neceſſariò fuit; cùm primi
„ Congregationis Presbyteri eſſent Doctores
„ facultatis Theologiæ Pariſienſis, quæ inter
„ omnes Orbis Academias celeberrima, in
„ ſummo gloriæ apice, in perfecta unione,
„ atque concordia ſe conſervat, cum adhæ-
„ ſione inviolabili ſe affixam retinens Arti-
„ culis omnibus ab Eccleſia definitis, manens
„ pariter in omnimoda indifferentia circa ea,
„ quæ ab Eccleſia hactenus determinata non
„ ſunt. Iſtud Sapientiſſima Chriſti Sponſa,
„ & nos cum illa judicamus nihil detrahere
„ venerationi maximæ, qua Theologi omnes
„ proſequi debent Sanctorum Auguſtini &
„ Angelici dogmata.

„ Liberum itaque ſemper erit tenere &
„ tradere prædeſtinationem gratuitam, &
„ gratiam ſeipsâ efficacem; ſic tamen ut cu-
„ ra ſingularis habeatur oſtendendi, quòd
„ efficacitas iſta nullam penitus voluntati in-
„ ferat neceſſitatem; ſed quod voluntatem
„ excitans, relinquat illi nihilominus agen-
di &

„ di & non agendi poteſtatem. Fuit ea ſemper Congregationis ſententia. Cura pariter ſolicita ſit ſtabiliendi gratias verè ſufficientes, quæ adimplendi mandata tribuant poteſtatem; ſed inutiles maneant dum eas voluntas rejiciens, conſenſum denegat: atque id intelligendum eſt de omni ſtatu.

„ Qui has ſententias amplexi fuerint, reverebuntur, & magni facient cæteros oppoſitis dogmatibus adhærentes, ſive in Congregatione, ſive extra illam, ut pacem & concordiam ſervemus cum omnibus Theologis orthodoxis, ut quantùm poſſumus, imitemur immenſam Eccleſiæ charitatem, quæ ſinu ſuo complectitur & fovet unita ſibi membra tam inter ſe diſcrepantia. Denique ut ſe nobis veritas apertiùs pandat, eam humilitatis & charitatis tramite indagemus. Iiſdem obſtringimur rationibus, ut ſolicitudine maximâ devitemus Janſeniſmum, Pontificiis Conſtitutionibus damnatum, neque ſequamur ullum unquam Baji Articulum, qualis eſt: de operibus infidelium, & plures alii. „

Prætereo quædam ad Philoſophiam pertinentia, & ad eliminandam ex ſcholis præcipuè Carteſii novitatem. Non levitate, ſed ratione graviſſimâ Venerabilis ille Patrum conſcriptorum cœtus ad præſcribendam hanc toti Ordini Formulam adductus fuit. Aliquorum ſcilicet imprudentia probroſam ac penè exitialem Ordini conſciverat calamitatem, Janſeniſmi infamiam, ac Regis Chriſtianiſſimi indignationem, eò provectam ut de Oratorii diſſolutione, atque extirpatione non ſemel conſilia agitarit.

Verùm Queſnellus, cui Janſeniana & Bajana hæreſi nihil erat pretioſius, litaſſet ei facilè totius ſuæ Congregationis in Gallia interitum. In Belgium profugi inter primas ac præcipuas curas fuit, Montenſe in Hannonia Oratorium ſuis inſtituere novitatibus, & contra decretam in Comitiis admiſſamque in Oratorio totâ Galliâ Formulam concitare.

Non prætermiſere etiam, quæ partium ſuarum erant Catholici in Regno Chriſtianiſſimo Sodales, ut Montenſes in unione ſecum fraterna, & ſanis dogmatibus continerent, præſcripto contra Queſnellianum virus antidoto. Præpoſitorum in Comitiis congregatorum nomine, ad Patrem Picquery Montenſium Rectorem, ita ſcripſit Pater Thorentier Aſſiſtens Generalis menſe Junio 1691. converſo ad pernicioſum hoſpitem ſermone. *Quid funeſtius, quàm te conſpici declamantem contra doctrinæ regulam à tot viris vitæ integritate præſtantibus approbatam, atque in pluribus ſeſſionibus, ſeu conventibus à Congregatione admiſſam universâ; ſi duos excepero vel tres qui inſano ſtudio placendi deſpectiſſimæ Novatorum Factioni, deſeruere vocationem Dei cognitam, atque in infortunato ſchiſmate, ſubduxere ſe matris gremio, extra quem nulla ſalus eſt?*

Quid luctuoſius, quàm audire te inſectantem contumeliis, velut infelicem, funeſtum, ridiculùm doctrinæ Canonem, qui, ut mox apertam, Congregationem ab exitio liberavit? Quid magis obnoxium offenſioni, quàm tot diris invehi contra eos, quos authores ejus aſſeris ac promotores? Quid ſcandaloſius, quàm famam eis charitatis adimere, & exprobrare, quaſi ſuperbiâ turgidi, & dominandi cupidine, gravia in Congregationem mala eaque ignominioſiſſima intuliſſent, quaſi praviſ ſuis conſiliis perverterent ejus moderatores, & zelo præpoſtero turbarent pacem?

Hactenus Pater Thorentier, cujus epiſtola tanto plus ponderis apud ſuos habere debuit, quod non Aſſiſtentis ſolummodo authoritate polleret, ſed Congregationem etiam univerſam Vicariâ ac ſimul ſupremâ regeret poteſtate. Referre nunc juverit Hiſtoriam, prout ab eodem deſcribitur, & continet rationem, quâ æquitas, ſapientia, imo neceſſitas Formulæ demonſtratur. " Credo „ (inquit) me poſſe narrationis initium ducere proteſtando coram cœlo & terra, jurando ſimul cum Apoſtolo: Teſtis mihi eſt Deus, cui ſervio &c.

„ Ab annis ſexdecim aut ſeptemdecim quidam novitatis, & contentionis ſpiritus è noſtris aliquos inceſſit, propulitque, ut turbas in locis pluribus excitarent: unde non levis orta contra Oratorium procella, concitati contra nos Epiſcopi, Religioſi Ordines, & Academiæ propter novitates noſtrorum non Theologicas ſolùm, ſed etiam Philoſophicas.

„ In Præfatione ſive epiſtola, qua Theſes Epiſcopo Audegavenſi dicabantur, latino idiomate, hæc legitur gloriatio: *Non alio, quàm Andilii & Arnaldi doctrinæ lacte enutriri filios paſſus eſt Generalis noſter Præpoſitus*. Theſis hæc per totam Galliam divulgata, adeò ut ad me uſque Pariſios penetraret, & Oratorium univerſum, ſe factum eſſe miraretur Janſenianum. Prætereà in pleraſque domuum noſtrarum, præcipuè ad Collegia mittebatur Doctrinæ Formula plena Janſeniſmo & malâ fide.

„ Initio prohibebat, ne Janſenii dogmata traderentur; ſed illico addebatur, efficacem gratiam ſtatuendam eſſe in victrici ſuavitate, gratias quaſdam debiles vocari poſſe ſufficientes; quæ tamen nunquam

„ deſtituuntur effectu, propter quem Deus
„ illas concedere decreverit: quod idem eſt
„ ac aſſerere efficaces eaſdem eſſe quemad-
„ modum ceteras: ac denique non oportere
„ nos explicare nimiùm, quid de libertate
„ cenſeamus; quæ natura ejus ſit: Sed in
„ ſtatu corruptionis agnoſcatur ad bonum
„ malumque indifferentia, quæ neque eſſen-
„ tia ſit, neque pars ejus; ſed ſignum ſolum-
„ modo libertatis, ut ait S.Thomas.

„ Omnis ea fallacia non impedit,quin per-
„ cipiatur, quòd ſubtrahendo omnem aliam
„ indifferentiam contrarietatis & contradi-
„ ctionis, non relinquatur alia libertati na-
„ tura, quàm ſpontaneitas abſque coactio-
„ ne. Quis non videat, omnes iſtiuſmodi
„ enuntiationes reipſa eſſe Janſeniani ſyſte-
„ matis fundamentum & compendium, cu-
„ jus Epiſcopi doctrina non alium in finem
„ prohibita fuerat initio, quàm ut lectoris
„ animus deciperetur.

„ Eadem fallendi ratio impulit formulæ
„ iſtius ſubdolæ authores, ut zelum oſten-
„ derent præ cæteris ſingularem, quaſi ad
„ coërcenda diſſidia, ac præcidendam ſini-
„ ſtris de Oratorio rumoribus occaſionem,
„ ideo prohiberent in ſua Formula omnes il-
„ las propoſitiones Philoſophicas, quæ præ-
„ buerant anſam clamoribus, quemadmo-
„ dum ipſi nos antea agnovimus, & volente
„ Rege finem imponi contentionibus,neceſſe
„ nobis viſum fuerat, ut interdicerentur
„ iterum.

„ Præcipuus fallacis Formulæ artifex ſen-
„ tentias in ea contentas priùs ampliùs ex-
„ tenſas,ſermonibus diffuderat in tota ea Ora-
„ torii parte ad quam ierat viſitatum: & cum
„ pro impoſito ſibi munere, inſpirare omni-
„ bus debuiſſet Congregationis inſtitutum,
„ perfectionem Sacerdotii, & obſervantiam
„ regularum, ipſe ingenti collationum mul-
„ titudine diſſerebat de duobus ſtatibus ante
„ & poſt primi hominis lapſum, de efficaci
„ gratia, quæ ſola in hoc ſtatu homini con-
„ cedatur, & de libertate ad ſolum redactâ
„ voluntarium.

„ Parco Authoris nomini, atque in ſcri-
„ nio abſconditas retineo ejus collationes,
„ quas non aliâ ex causâ mihi tradidit, quàm
„ quia putabat eſſe ejuſmodi, ut ad irretien-
„ dum quemlibet, earum lectio ſufficeret.
„ Differo autem pandere ejus nomen, opi-
„ niones & artes ſubdolas, uſque dum ne-
„ ceſſitas revelationem poſtulabit. „

Hactenus P. Vicarius Generalis, qui dein commemorat, quomodo Pariſiis Oratorii Patres ad ſuum Archiepiſcopus palatium convocatos monuerit, de corrigenda priori doctrinæ Formula, quoad Theologica præſertim, quæ cum ſingula legeret, reprehendebat. In Philoſophicis vetari voluit doctrinam Carteſii, quam & prior Formula proſcriptam voluit, & Oratorium faſſum fuerat, rixas in ſuis Collegiis excitaſſe.

Addiderat Archiepiſcopus, Regem non minùs reprimere velle prælia ſcholaſticorum dogmatica, quàm duella Nobilium. Denique ut Regi & Archiepiſcopo fieret ſatis, idem Pater pro ceteris tacentibus loquens, in ejuſmodi convenit ſyſtema, quale in Comitiis Generalibus communi conſenſu probatum, & ſingulorum Patrum ſubſcriptionibus firmatum eſt.

„ Tum Vicarius cœptam ad P. Picquery
epiſtolam proſequens: " Hæc (inquit) For-
„ mula eſt, quam vocare tibi placuit *infortu-*
„ *natam*, contra quam tantum bilis effunde-
„ re, tantis agitari intemperiis: Hæc For-
„ mula eſt, cujus artifices & promotores
„ tantam, te judice, videntur meriti indi-
„ gnationem, & tantis excipi in tua epiſtola
„ contumeliis.

„ Longè alius fuit ſenſus tantorum in Co-
„ mitiis Sacerdotum,quibus ne nunc quidem
„ derogare auſus fueris præclaram, quam de
„ iis ante conceperas, æſtimationem. Cur
„ igitur tanta iracundia, tanta in Literis tuis
„ perſonat declamatio contra doctrinæ For-
„ mulam, quam Rex Chriſtianiſſimus poſtu-
„ lavit, quam tantus Archiepiſcopus nobiſ-
„ cum compoſuit, quam Comitia Generalia
„ aliàs receperant, & ſecuta poſtmodum con-
„ firmarunt, quam univerſum Oratorium
„ ſignavit?

„ Ideone tam indignè Formulam excipis,
„ quia periclitantem Congregationem illa
„ ab interitu vindicavit, conſervans Colle-
„ gia, quæ ſuppeditant Candidatos, Pro-
„ feſſores, Divini præcones Evangelii, quæ
„ Congregationis filios ſcientiis imbuunt,
„ quæ denique incolumitas ejus ſunt & glo-
„ ria? An quia reddidit ei gratiam & favo-
„ rem Principis, antea perditum propter
„ horribilem plurium noſtrorum in Janſeniſ-
„ mo pertinaciam, ut jactare ſoliti eſſent,
„ *conſecrandum lubentiſſimè*, *ſi opus foret*,
„ *Oratorium veritati*? Ita ſuas vocabant er-
„ roneas opiniones.

„ Num quia ſincerè prohibet doceri Jan-
„ ſeniſmum condemnatum à Summis Ponti-
„ ficibus, ab Epiſcopis, ab Academiis, à
„ Religioſis Ordinibus, ab ipſomet authore,
„ à quo nomen ea hæreſis accepit?

„ Non enim ſolummodò à viris doctiſſi-
„ mis Calvini & Janſenii adverſariis invictiſ-
„ ſimè oſtenſum eſt, doctrinam Janſenii de
Liber-

„ Libertate & Gratiâ eandem eſſe, quæ fue-
„ rat Calvini à Tridentino proſcripta Conci-
„ lio, cui accuſationi, ne illi quidem, qui ſcri-
„ ptionibus orbem implent, reſponſi aliquid
„ oppoſuere; ſed ipſemet agnovit Janſenius
„ veritatis convictus evidentiâ, quæ in ocu-
„ los omnium, utramque inter ſe doctrinam
„ conferentium ſpontè inſilit, lib.6.de Gratia
„ Chriſti cap.34. & lib. 8. cap.21. *Iſtam do-*
„ *ctrinam Calvini opinioni concinere.*

„ Num denique ideo Formulam averſa-
„ ris, quia ſectandam illa Oratorio exhibet
„ doctrinam maximè ſecuram, & in Eccleſia
„ communiùs probatam, quæ eſt Doctoris
„ Angelici, & quia nos obligat ad profeſſio-
„ nem diſciplinæ, quam tradidit S. Carolus,
„ & quæ inter recentiores conformior anti-
„ quitati eſt, quâ ratione geminâ ab Orato-
„ rio tolluntur omnes obices, qui impedire
„ potuerant, ne omnibus ſuis miniſteriis &
„ functionibus, ullam pareret utilitatem?

„ Quando igitur eam Formulam invaſiſti
„ convitiis, an non tibi in mentem venit ter-
„ rificum illud, cui te exponeres Divini Ora-
„ culi maledictum: *Væ qui dicitis malum bo-*
„ *num, & bonum malum: Qui vocatis lucem*
„ *tenebras, & tenebras lucem? &c.* Nonne
„ in utramque præceps laberis iniquitatem,
„ dum criminaris Formulam veluti *infortu-*
„ *natam*, cui ſuam debet Congregatio in-
„ columitatem, & bona plurima: dum au-
„ thoribus ejus & promotoribus inſultas ve-
„ lut reis delicti graviſſimi; Veſtram verò
„ contra Superiores univerſos inobedien-
„ tiam, quâ recuſatis tollere ſcandali occa-
„ ſionem, veſtramque probare doctrinæ ſa-
„ næ ac fidei integritatem; talem inquam, in-
„ obedientiam æſtimari ab omnibus vultis
„ tanquam officii Sacerdotalis debitum, tan-
„ quam virtutem, ac teneræ effectum con-
„ ſcientiæ?

„ Verùm ut veſtræ noſtræque fert indoles
„ regionis loqui candidè, dicam quod ſen-
„ tio: non eſt Carteſianæ prohibitio doctri-
„ næ, neque aliud Philoſophicum, quòd tuum
„ contra Formulam animum commovet, tot-
„ que adverſus eam ejuſque authores, tibi
„ exprimit contumelias; ſed obligatio eſt
„ remittendi nuntium Janſeniſmo, aliterque
„ differendi de gratia & libertate.

„ Neque iſtud diſſimulas, cum in tua ais
„ epiſtola: Præcipuæ, quas patimur, diffi-
„ cultates, prout indubiè meminiſti, ver-
„ ſantur circa Ethicam & Theologiam. Cum
„ autem de nullis Theologiæ quæſtionibus
„ præterquam de gratia in Formula agatur,
„ luce clarius meridianâ eſt, propterea ſo-
„ lùm hanc tibi accidere odioſam.

„ Quare in hac materia non ſequeris Do-
„ ctorem Angelicum, qui tibi in Formula
„ proponitur, quemque ne minima quidem
„ unquam erroris umbra offuſcavit? Quo-
„ modo Doctor tantâ conſpicuus ſcientiâ, &
„ ſanctitate, cum tot aliis, qui eum poſtea
„ ſecuti ſunt, Theologis plurium ſpatio ſe-
„ culorum non meliùs Auguſtinum intellexe-
„ rit, quàm Janſenius & Calvinus; licèt
„ prior gratias agi cupiat poſteriori, propter
„ elucidatum nobis amplius Auguſtinum?
„ *Propter Auguſtinum*, inquit, *Calvino po-*
„ *tius gratulandum.*

„ Cur adeò obduratis animum ad ſuſti-
„ nenda, quæ Pontifices & Epiſcopi damna-
„ vere? Horum numero ne quatuor quidem
„ illos excludi patior, qui ſubſcriptionibus
„ ſuis ſignatam Alexandri VII. Conſtitutio-
„ nem Romam mittere coacti ſunt. Non-
„ dum perſpicitis, quid vos excluſerit Leo-
„ dio? Quid Montibus Hannoniæ tantum
„ vobis apud Magiſtratum & Religioſos Or-
„ dines acceſſiverit odium & perſecutiones?
„ Scio hæreſes vobis aliquas fuiſſe immeritò
„ adſcriptas; ſed error cui nimiùm adhæretis
„ pertinaciter, animos addidit quibuſdam
„ veſtris adverſariis, ut Reos vos agerent
„ etiam cæterorum: Vulgus quoque credu-
„ lum indè faciliùs ducitur in ſuſpicionem.

„ An conſcientia tua, cujus teneritudi-
„ nem in epiſtola cauſaris, non concutitur
„ timore, ne tibi in Divino imputentur ju-
„ dicio tot mala, quæ Montenſi veſtro Ora-
„ torio evenerunt, quemadmodum tanto-
„ rum privatio bonorum, & obices fructuum,
„ quos veſtra miniſteria in Eccleſia pepe-
„ riſſent?

„ Credisne excuſationis tibi loco fore per-
„ tinaciam in adhærendo doctrinæ ab Eccle-
„ ſia condemnatæ? Non tamen his terminis
„ concluditur univerſa, quæ vobis imminet,
„ malorum congeries. Dominatio, cui recen-
„ ter ſubditi eſtis, minimè tollet mala pri-
„ ſtina; ſuperaddet autem nova veteribus
„ haud leviora.

„ Quæ enim inter nos contentio eſt modò,
„ Regem diu latére non poterit. Janſeniſ-
„ mum ille, ut noſti, è Regni ſui finibus
„ proſcripſit: Credisne quòd eundem pa-
„ tietur in acquiſita nuper ditione ſubſiſtere?

„ Fruſtra vobis blandiamini fiduciâ con-
„ ditionum, quibus Montenſis Civitas Re-
„ gi tradita fuit, ut ſalva manerent loci &
„ Civium privilegia, leges, mores & con-
„ ſuetudines: hæc enim omnia, quidquid ti-
„ bi aliter perſuaſeris, unicè concernunt re-
„ gimen civile & politicum, adminiſtratio-
„ nem juſtitiæ & Magiſtratûs: Quin etiamſi

eadem

„ eadem extendere placuerit ad leges, cau-
„ ſas, & conſuetudines ſcholaſticas, & iſtiuſ-
„ modi ſtudiorum exercitia, nemo tamen ſa-
„ næ mentis intelliget de conſervandis &
„ protegendis dogmatibus maleſanis, erro-
„ neis, Eccleſiæ & ſtatui pernicioſis. Imò
„ arbitror poſſe me abſque errandi periculo
„ aſſerere, quòd quantolibet Rex arſerit
„ occupaudæ deſiderio civitatis, majore ta-
„ men zelo ferveat religionis, ut quem Pro-
„ vinciis ſuis exulare voluit Janſeniſmum,
„ non patiatur conquieſcere, in novæ acqui-
„ ſitionis populo, & Oratorii Congregatio-
„ ne latè adeò per Gallias propagatâ. „

Hactenus P. Thorentier, Aſſiſtentis Generalis nomine, totum Oratorium adminiſtrans: cujus monitum, ut charitate & ſapientiâ plenum eſt, ita Queſnellianorum pervicaciæ ullatenus excuſandæ omnem aditum intercludit. Circa præſentem Articulum ſingulari animadverſione dignum eſt, quod ſuperiùs innemotatur, fallaciſſimum axioma Novatoribus in ipſo Oratorio familiare, *Totum veritati, ſi opus fuerit, Oratorium ſponte conſecrandum*.

Ubi *veritatis* nomine, ut ſolerter à Thorentiero advertitur, Novatores intelligunt damnatas ſuas ab Eccleſia opiniones. Eaſdem à Queſnello & ejus ſectatoribus vocabulo *veritatis* in Propoſitione 92. accipi manifeſtum eſt: *Pati potiùs in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*; *Obſervationes* enim ſuas Queſnellus non Theoricas, aut metaphyſicas eſſe voluit; ſed *morales*, utpote praxi & moribus accommodatas.

Quem autem locum in praxi & moribus hìc ſibi fingere author potuit ut *proditioni veritatis* præferatur, excommunicationis & anathematis injuſti tolerantia pacifica, ſi non de Propoſitionibus iſtud accipiat in ſenſu Janſenii condemnatis? Hujus enim Antiſtitis doctrina juxta Queſnellum, Arnaldum & utriuſque aſſeclas, puriſſima *veritas* eſt ab Auguſtino Doctore maximo pridem tradita, à cæteris dein Patribus, Conciliis & Pontificibus conſecrata. Proinde iſtud ſibi perſuadentibus omnia potiùs animo obſtinatiſſimo perferenda ſunt, quàm Janſeniana *veritas* Alexandrinæ ſubſcriptione Formulæ abdicanda.

Tanto novis illis Auguſtini diſcipulis Janſenii ſenſus in pretio eſt, ut nihil Eccleſia habeat tam Sanctum, cui non renuntiandum ſit potiùs quàm *prodatur veritas* prætenſa Janſenii, Catholicæ fidei dogmatibus contraria. Pro illa Arnaldum novimus ex non

ignobili in Galliis familia natum, Patriam, Amicos, Conſanguineos, chara omnia deſeruiſſe, varias oberrantem extra Galliam Provincias, ubique inviſum, ubique expoſitum carceris periculo, præterquàm in ſubdita hæreticis ditione: & neque ibi ſubſiſtere cum Queſnello & ſociis tutò potuit propter frequentia Regem inter Chriſtianiſſimum & Batavos diſſidia.

Ut plurimos iſtiuſmodi prætercam prætenſæ veritatis Confeſſores, ac ferè Martyres, quos ad Janſenianæ Eccleſiæ gloriam refert & magnificè laudat Gerberonius toto libro cui titulum fecit *l'Egliſe de France affligée*, *Eccleſia Galliarum afflicta*, Ludovico Decimoquarto perſequente non abſimiles Calvinianis Sanctos Janſenii diſcipulos, qui quidem magiſtrum ſequuntur in dogmatibus hæreticis; ſed non in Chriſtiana humilitate, atque erga Summum Pontificem obedientia, cum plena ſcriptorum omnium ſubmiſſione.

Omittere nequeo funeſtiſſimos effectus, quos hauſtâ ex novo Evangelio, patientiâ & pertinaciâ in prætenſa Janſeniſmi veritate invitis ſuperis retinenda, mox videbimus in Portus-Regi Monialibus, & omnis mirabitur poſteritas. De his capite proximo.

CAPUT XXXI.

Fructus inſtitutionis & pertinaciæ Janſenianæ in Portus-Regii Monialibus conformis Propoſitioni 92.

1 Præmonendus es Lector, geminos fuiſſe Portus-Regii Conventus Monialium Ordinis Ciſtercienſis: unum Pariſiis, alterum foris, atque huic ſubditum Abbatiſſæ Pariſienſi; quia quæ rurale Monaſterium occupabant, Urbanis junctæ antea in Civitate fuerant, & ab eis propter multitudinem nimiam ſeparatæ.

Alterum eſt, Moniales Janſenianas bis fuiſſe rurali Monaſterio expulſas, bis privatas Sacramentorum participatione. Primum earum exilium contigit anno 1664. Alexandro VII. Pontifice, propter rebellionem contra ejuſdem Pontificis Conſtitutiones: Alterum anno 1709. cui occaſionem præbuit Monialium pertinacia contra Conſtitutionem Clementis XI. *Vineam Domini Sabaoth*. Prius exilium brevioris temporis fuit, utpote minus quàm biennio terminatum.

Liberationis tam celeris ratio non fuit converſio exulum, quam minimè ſperari poſſe modis omnibus fruſtra adhibitis deprehenſum eſt; ſed periculum ſubverſionis in aliis, quibus per varia diſperſæ Monaſteria miſcebantur.

Poſt reditum, qui fuit anno 1665. cum nil emendationis contuliſſent, ſed obfirmationem in pertinacia, manſit ſuſpenſio à Sacramentis, donec mortuo Alexandro VII. cui ſucceſſit Roſpiglioſus, aſſumpto nomine Clementis IX., quandam reconciliationis ſpeciem Janſeniani fraudibus obtinuerunt. Decepto ſcilicet Pontificis apud Pariſienſes Nuntio perſuaſum fuit, Janſeniſtas hactenus rebelles, tandem Antiſtitum quorumdam ſtudiis ad obedientiam & ſenſum Catholicum reductos eſſe, paratos ſubſcribere Alexandrinæ Formulæ ſimpliciter & abſque exceptione, quod hactenus detrectaverant.

Subſcripſerunt reipsâ; ſed ſubdolè: & jurejurando roborata ſubſcriptio eſt; utque melius adornaretur fallacia, junxere callidè literas tradendas Pontifici Maximo, quaſi omnimodæ ſuæ erga Apoſtolicam Cathedram obedientiæ teſtes, interea dum clancularijs ipſi inter ſuos proteſtationibus deſtruebant, quidquid videbantur publicis profeſsionibus ædificare. Fraudis ſe inſcium fuiſſe declaravit poſtea Nuntius. Interim eo circumvento, facile perfidis fuit reconciliari exteriùs Pontifici.

Fructus perfidiæ fuit, ut remanenti & novis ſemper obſtinationis acceſsibus aucto rebellionis crimini, innumerabilium adderent ſacrilegiorum multitudinem tot annorum tempore divinis participando Myſteriis, mente ſemper ſchiſmaticâ, & hæreſi affixa Janſenianæ.

Detecto poſtmodum dolo, iterata fuit Sacramentorum interdictio, & tandem cum omnis Monialium iſtarum videretur deſperata correctio, deſtructum funditus, juſſu Regio, Clemente XI. permittente, rurale Monaſterium fuit, cum violato infinitis Virginum fatuarum Sacrilegiis templo.

Ultima Janſenianis illis Monialibus occaſio declarandæ ſuæ contra Eccleſiam rebellionis fuit Conſtitutio Clementis XI. *Vineam Domini Sabaoth*. Poſtquam Galliæ Clerus in Comitiis Generalibus pronâ eam obedientiâ amplexus eſt, uti & clariſsima Sorbona, impoſitum eiſdem Monialibus ab Archiepiſcopo ſuo Cardinale de Noailles fuit, ut ſuam ipſæ quoque jungerent ſubmiſsionem. Verùm hæc nimium gravis, & aperta eis videbatur Janſenianæ *proditio veritatis*, cujus defenſioni omnia ſibi ſemper duxerant conſeeranda.

Nihil à Sacerdotibus & Theologis Catholicis prætermiſſum eſt, quod ad flectendas mulierum duriores virilibus cervices poſſet conducere. Sed neque Archiepiſcopi, neque Sorbonæ, neque Cleri Chriſtianiſsimi, neque totius eis aſſentientis Eccleſię authoritas ſatis ponderis habuit, ut vel unius domûs mulierculas Scripturarum ſibi Patrumque intelligentiam præ omnibus arrogantes, à præconceptis erroribus, quantumlibet impiis, atque hæreticis, reduceret.

Audienda eſt Monaſterii Pariſienſis Abbatiſſa in Libello ſupplice, quem Regi Chriſtianiſsimo obtulit contra ſuarum ruralium rebellionem, & in erroribus pertinaciam; unde ad Janſeniani receptaculi deſtructionem videtur Rex ultimò determinatus.

Sic itaque Abbatiſſa inter cœtera ait:"Si „ Moniales iſtæ non adeò aſpernatæ fuiſſent „ Mandatum Eminentiſsimi Archiepiſcopi, „ recuſando exequi, quod etiam Senatus „ decreverat, ſpes forſitan aliqua ſupereſset, „ fore ut ſuccedere tandem poſset, quod „ mihi ſemper propoſui, juxta piiſsimam „ Majeſtatis Tuæ intentionem, ut charitate „ & manſuetudine devincirem mihi depra- „ vata erroribus ingenia, & pręoccupara „ miſerè à quibuſdam Presbyteris adverſus „ Eccleſiam notoriè rebellibus, qui toto an- „ norum quinquaginta ſpatio abuſi ſunt *in-* „ *firmitate* ſexus fœminei, ipsâque conſcien- „ tiarum teneritudine ut doloſis rationibus „ perſuaderent, facturas rem Deo gratiſsi- „ mam ſi Poteſtati reſiſterent Eccleſiaſticę „ & temporali.

„ Quandoquidem autem ſummo meo „ dolore conſpicio conarus meos omnes irri- „ tos cadere, & ſpes inde conceptas periiſ- „ ſe, dum refractariis iſtis fixum animo eſt, „ extrema quæque experiri, ut in rebellio- „ ne permaneant, ad Regiam Tuam cogor „ protectionem recurrere, ut decernere di- „ gnetur media terminando ſchiſmati, & „ ſcandaloſæ adeò rebellioni maximè op- „ portuna. Duo ſolummodo in mea pote- „ ſtate ſunt; ſed obnoxia malis gravibus, „ quibus ſola poteſt Majeſtatis Tuæ autho- „ ritas obviare.

„ Primum quod à me tentari poſſet reme- „ dium, apparet, ſi omnes quæ officiis ibi „ præſunt, deponam, ſubmiſſis in earum „ locum aliis ex Monaſterio Pariſienſi. Ve- „ rùm quid tali meâ fiet diſpoſitione, quan- „ do Monialibus iſtis animorum ſatis eſt, & „ audaciæ, ut deſpicere non vereantur au- „ thoritatem non ſolùm Eminentiſſimi Ar- „ chiepiſcopi, cui etiam ut præpoſito & Mo- „ deratori ſubditæ ſunt; ſed ipſius quoque „ Summi Pontificis refragari definitionibus, „ quas univerſa Chriſti Eccleſia omni ſub- „ miſſione ſuſcepit? Neque ſatis eſt illis de- „ trectare obedientiam; ſed gloriam inde ſi- „ bi vindicant & meritum, quaſi patientes „ pro-

„ propter juſtitiam, & pro veritate marty- „ res. Omnium autem Paſtorum voces, tan- „ quam Satanæ ſuggeſtiones reſpuunt, & „ averſantur.

„ Tam mirabilem perſpectam habens Mo- „ nialium iſtarum agendi modum & pertina- „ ciam, confidere nequeo, futurum ut aliquid „ deferant, ſive Abbatiſſæ ſive Prioriſſæ ſiue „ aliis mittendis à meOfficiorum adminiſtris; „ & veriſimillimum eſt, eas non aliter à re- „ fractariis excipiendas in Portus-Regii Mo- „ naſterio rurali, quàm anno 1664. & 1665. „ fuerint in Pariſienſi Præſides & Officiales „ ab Archipræſule Pereſixio conſtitutæ.

„ Modus alter ſupereſt, ut omnes ex ru- „ tali ad Pariſienſe Monaſterium transferan- „ tur. At multùm dubito, utrum expediens „ foret obedientibus, quales hic ſumus uni- „ verſæ, miſcere turbam rebellium, quarum „ declarata palam pertinacia tot annos eis „ accerſivit luctuoſiſſimam à Sacramentis „ ſuſpenſionem. Periculum foret, ne rebel- „ lionis ſpiritus aliquando gliſceret in junio- „ res aliquas faciliùs corrumpendas. Inter „ incommoda minimum, quod in eadem do- „ mo apparet inevitabile, foret diviſio ani- „ morum, & ſchiſma refractarias inter & „ obedientes, non levibus obnoxium ſcan- „ dalis.

„ Exemplum omnibus notiſſimum eſt an- „ ni 1665. propter quod neceſſaria tunc ju- „ dicata eſt fatuarum Virginum à prudenti- „ bus ſeparatio.

„ Quæ cum ita ſint ad Tuum Rex Chri- „ ſtianiſſime thronum ſupplex accedo, quàm „ poſſum humillimè deprecans, ut decerne- „ re dignetur, quæ judicaverit neceſſaria „ aut convenientia ad imponendum diſſidiis „ inter duo Monaſteria nimis diu durantibus „ finem juxta ſanctionem datam 3. Auguſti „ proximè præteriti. Quo immortali benefi- „ cio ego & tota Pariſienſis religioſa noſtra „ familia obſtringemur ampliùs ut attolla- „ mus ad cælum manus, illudque votis om- „ nibus ac precibus ardentiſſimis ſolicitemus „ ut Majeſtatem Veſtram diu ſoſpitem & „ hoſtibus ſuis omnibus ſuperiorem ſervet.

Signatum erat *Maria Ludovica Franciſca de Rouſſelet de Chateaurenault Abbatiſſa Monaſterii Diuæ Virginis*, vulgò *Portus-Regii*.

Accepto Libello ſupplice, Rex Chriſtianiſſimus ſtatuit finem diſſenſionibus & ſcandalis, quacunque ratione, ſeu modo efficaciſſimo imponendum.

Cùm autem media hactenus omnia obſtinatio Janſeniſtarum calidiſſimis instructa fraudibus eluſiſſet, neque videretur ſperanda unquam rebellium converſio, quamdiu mutuis inter ſe colloquiis, aut perfidorum conſiliis magiſtrorum foveretur pertinacia, cumque non mederetur ſatis diſperſio per varias domos, aut etiam carcer ſingularum maximè ſolitarius, quamdiu ipſum ſtaret Portus-Regii Monaſterium, ad quod aliquando redeundi ſpes, contumaciam aleret; cenſuit Rex Sapiens, hanc ipſis ſpem penitus adimendam, totius, cum aliter non poſſet, Monaſterii ac templi ad ima uſque fundamenta, deſtructione.

Optatum nacta eſt reſolutio effectum, nam è viginti duabus Monialibus, ad quas redactus fuerat numerus, aliàs longè frequentior, pleræque primi ſpatio biennii, ſtudio Catholicorum Antiſtitum, depoſitâ obſtinatione, Eccleſiæ ſunt reconciliatæ, & ſalutiferis reſtitutæ Sacramentis.

In Abbatiſſæ Libello ſupplice vidimus Virgines fatuas ſic ex Queſnelli Articulo præſenti profeciſſe, ut Sacramentorum privatio ab ipſis ſibi gloriæ verteretur, & non exiguo merito, quaſi *paterentur propter juſtitiam, & pro defenſione veritatis coronarentur martyrio*. Hinc quoque colligimus traditum à Queſnello dogma, non merè Theoricum eſſe, ſed ad praxim maximè pertinere, ad animandam in ſuis utriuſque ſexûs diſcipulis contra omnes Eccleſiæ cenſuras, & pœnas quaſlibet pervicaciam, ne Janſenianam *prodant*, ſeu deſerant *veritatem*, quia *pati potius in pace excommunicationem et anathema injuſtum, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem*.

CAPUT XXXII.

Documenta, Monita, Orationes ad obdurandas Portus-Regii Moniales, ab earum ſeductoribus compoſita.

1 IN ſupellectile chartarum, quæ penes Moniales illas extitit, erant documenta quædam ad præſentem attinentia Propoſitionem, & perquam idonea nutriendis in ſchiſmate rebellibus, contempta Sacramenti Sanctiſſimi privatione. Lacinias hic paucas refero.

„ Nihil eſt, quod magis natum ſit affligere „ re Chriſtianum, quàm remotio à Sacra- „ mentis, præſertim Euchariſtico, quo con- „ tinetur, quidquid dulcedinis in vita Chri- „ ſtiana eſt. At quidquid etiam moliantur „ homines, ut Chriſtum nobis auferant, la- „ bor omnis fruſtraneus eſt; auferre enim „ nobis illum nequeunt, cùm teneamus & geſte-

„ geſtemus pectore, ſi amemus: Afflictiones
„ ipſæ amori huic ſerviunt accendendo ma-
„ gis. Vult Chriſtus Divinam præferri, ut
„ præfert ipſe ſuo Sacro Corpori, veritatem,
„ ſecuras ſimul eſſe nos jubens, fururum ut
„ omnia charitas ſuppleat. Omnis noſtra
„ Sacramentorum privatio utilis eſt ad au-
„ gendum in nobis Jeſu Chriſti deſiderium,
„ ad nos ipſi uniendas magis, & copioſiori-
„ bus cumulandas benedictionibus. „

Percipis Lector, quod alias monui, non accipiendum Queſnelli Articulum, velut metaphyſicum, quaſi caſum reſpiciat merè poſſibilem; ſed ut ipſo Operis ſui titulo præfertur, partem eſſe *Obſervationum Moralium*, & ad *Evangelii Ethicam*, atque exercitium pertinere, quod ubinam locum obtinet, niſi in excommunicationibus, vel privationibus Sacramentorum propter pertinaciam in retinenda mordicùs hæreſi Janſeniana, quæ ſectatoribus & potiſſimùm ſectatricibus *veritas* divina eſt, & rebus omnibus, quæ in mundo ſunt longè pretioſior, ſi quidem *Chriſtus ipſe eam Sacro ſuo præferens corpori, præferre etiam nos docet*, adeò ut veritati, quæ Romanam deſerens Eccleſiam, ad ſolum ſe recepit Janſeniſtarum conventiculum, Sacramenta omnia libentiſſimè immolanda ſint, & ſine Viatico, ſine unctione Sacra, ſine precibus Sacerdotis & Eccleſiæ ſuffragiis emoriendum potiùs, quàm Janſeniana hæreſis, ſpecioſo adumbrata nomine veritatis, à novis Auguſtini diſcipulis deſerenda.

Aliud eodem ſpectans datum rebellibus ſolatium & incitamentum ad pertinaciam eſt, quod ſubjungo:

„ Si novum eſt interdici Monialibus Divi-
„ ni participationem Corporis ob rationem,
„ quæ pro interdicto noſtro obtenditur; non
„ tamen novum, neque inſolitum eſt, pro-
„ hiberi Sanctis uſum Sacramentorum, quin
„ & privari eos Fidelium communione. Mi-
„ nimè mirum eſt, ſi quod accidit, quando
„ tam Sancta erat Eccleſiæ gubernatio, & tot
„ Sancti numerabantur Epiſcopi, contingere
„ videamus etiam hoc tempore inter tot vi-
„ tia, in tanta rerum omnium confuſione &
„ corruptela „: quando, ſi quid priſtinæ ſupereſt Sanctitatis, in ſolo reſidet, & perſecutionem patitur rurali Portus-Regii Monaſterio, ejuſdemque fœderis diſperſa hinc inde exigua Electorum multitudine.

Pro praxi inſigne adhuc ſequitur monitum ſolatio Janſeniano plenum. " In ea pri-
„ vatione ponendus ob oculos eſt Joannes
„ Baptiſta, qui annos triginta tranſigere vo-
„ luit à Chriſti facie ſeparatus: exemplum
„ conſidera Sancti Pauli Eremitæ, qui annos
„ ferè centum vixit in deſerto, itaut neque
„ Euchariſtiam unquam ſumpſerit, neque ul-
„ li interfuerit Miſſæ Sacrificio, aut aliam
„ exercuerit actionem exteriorem, quæ vide-
„ retur communionem habere cum Ec-
„ cleſia „.

Quid contra virgines fatuas talibus imbutas monitis & documentis, poterant Epiſcopi, quid ſummus Chriſti Vicarius efficere, ut rebellioni implicitas ad obedientiam revocarent? quod inter ſupplicia maximè formidandum habet Eccleſia, & remedium adverſus crimina præſentiſſimum hactenus cenſebatur, inutile ad retrahendum ab hæreſi reddidit novorum hypocriſis aſceticorum, pœnas convertentium in gloriam, remedia in venenum.

Aliud de Joanne Baptiſta exemplum ad confirmandam in hæreſi pertinaciam placuit Neſtorio Cœleſtium literis conſolanti: *Noli* (inquit) *ægrè ferre Venerabilis*, *perferens* fortiter perſecutionem patiendam, *præſertim aſſerentibus veritatem... Quia & Sanctis, qui ante noſtram ætatem extiterunt, gratæ fuerunt ærumnæ: & ipſæ quidem temporales erant; veritas autem æterna. Sic Joannes Baptiſta de peccato arguens Herodem, & quidem Regem exiſtentem, capite condemnatus eſt; ſed non formidavit; Chriſtum enim habebat caput; quod non poſſet abſcindi. Sic Paulus hoc modo quoque & Petrus interfecti ſunt. Et quid ampliùs dici opus eſt? Ita actum eſt ſemper per diverſas tentationes pietate currente. Noli igitur à veritate deficiens, eam prodere.*

Excommunicatio ſcilicet & anathema, quo Neſtorius & Cœleſtius feriebantur, injuſtum eorum judicio erat, ut ſolet pœna ſectarum omnium à reis iniquiſsima reputari, utpote propter juſtitiam & veritatem hæreticam illata. Quapropter, inquit Neſtorius, nos talibus Joannis Baptiſtæ, Pauli Apoſtoli, atque ipſius Apoſtolorum Principis roboratos exemplis, non decet ad vitandum iſtiuſmodi anathema *prodere veritatem*. Illud potiùs pati fortiter, & pacificè, *eſt imitari Sanctum Paulum &c.*

Non temerarius videbitur, qui Queſnellum, ficut in ceteris paſsim hæreticorum veterum & recentium ſectatorem, exiſtimaverit hanc Neſtorii legiſſe ſententiam & ab eo mutuatum. Similis jactata fuit à Theodoreto conſtantia, quando Neſtorio adhæſit adeo pertinaciter, ut maximè ſingulare Divinæ miſericordiæ beneficium & potentiſsimæ effectus gratiæ prodigii inſtar viſa fuerit ejus converſio.

Sic nempe ipſe ſcripſerat hæreſiarchæ Neſtorio: *Nullus tuæ perſuadeat Sanctitati, quod*

quod ego Præſul eſſe deſiderans, clauſis oculis, velut recta dogmata, Ægyptiaca (Cyrilli) *ſcripta ſuſceperim .... His autem quæ contra tuam venerationem injuſtè; atque iniquè patrata ſunt, nec ſi mihi utramque manum quis abſcinderet, potero præbere conſenſum, Divinâ procul dubio mihi cooperante gratia, & infirmitatem animæ ſublevante .... Nullum tempus nos per Divinam gratiam, commutatâ fide, nec polypodas, nec chamæleontes oſtendet, quod illi quidem petras, hi verò folia juxta colores proprios imitentur.*

Idem Scribens Andreæ Conſtantinopolitano Neſtorianarum partium Monacho abuti ſacrilegè auſus eſt Pauli ſententiâ, *Fidelis autem Deus, qui non patietur, neque nos, neque vos tentari, ſupra id quod poſſumus;*

Iſta Theodoreti in Neſtorii defenſione obſtinatio, neque ſuperbum minùs, quàm temerarium promiſſum, de ea nullo tempore, quocumque etiam intentato ſupplicio, dimittendâ, occaſionem ingerit digreſſioni.

Quantumlibet novæ hæreſios magiſtri diſcipulis inculcent neceſſariam in acceptis dogmatibus conſtantiam, neque bonorum temporalium jacturâ, neque pœnis gravioribus infringendam ut in ſe receperat Theodoretus ambarum potiùs abſciſſionem manuum ſubiturum, quàm Neſtorio dicturum anathema, pauciſſimos tamen è novarum partium ſectatoribus reperias, qui pingui ſpoliari maliut beneficio, vel officio, quàm anathema dicere Janſeniano volumini & traditis in eo damnatiſque dogmatibus.

In ipſo extitit Theodoreto exemplum memorabile timoris utiliſſimi, pertinaciam, ut videbatur, inſuperabilem, dejicientis. Prolixa cadem; ſed tamen digniſſima relata eſt hiſtoria ex Chalcedonenſi Concilio Act. 8.

„ Reſidentibus omnibus ante Cancellos San-
„ ctiſſimi Altaris, Reverendiſſimi Epiſcopi
„ clamaverunt: Theodoretus modò anathe-
„ matizet Neſtorium.

„ Theodoretus Reverendiſſimus Epiſco-
„ pus tranſiens in medio dixit: Preces ob-
„ tuli Imperatori, & Libellos obtuli Reve-
„ rendiſſimis Epiſcopis agentibus locum Ar-
„ chiepiſcopi Leonis: &, ſi vobis videtur,
„ legantur coram vobis, ut ſicut ſapio, co-
„ gnoſcatis.

„ Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt,
„ nihil relegi volumus: modò anathema-
„ tiza Neſtorium.

„ Theodoretus dixit: Ego per Dei gra-
„ tiam ab orthodoxis ſum nutritus, & ortho-
„ doxa docui; & non ſolum Neſtorium &
„ Eutychen; ſed & omnem hominem, qui
„ rectè non ſapit, averſor, & alienum exi-
„ ſtimo.

„ Epiſcopi clamaverunt: clarè dic anathe-
„ ma Neſtorio & dogmatibus ejus.

„ Theodoretus dixit: verè non dico, niſi
„ quod modo novi Deo placere, priùs ſatis-
„ facio vobis ... Calumniam paſſus ſum: om-
„ nem hæreticum anathematizo, Neſtorium
„ & Eutychen & omnem hominem opinan-
„ tem duos filios, anathematizo.

„ Epiſcopi clamaverunt: Dic apertè ana-
„ thema Neſtorio.

„ Theodoretus dixit. Ego niſi expoſuero
„ quomodo credo, non dico. *Credo autem:*
„ & cum diceret: Epiſcopi clamaverunt: Iſte
„ hæreticus eſt, iſte Neſtorianus eſt: hære-
„ ticum foras mitte.

„ Theodoretus Reverendiſſimus Epiſco-
„ pus dixit; Anathema Neſtorio, & ei qui
„ non dicit Dei Genitricem Mariam: atque
„ in duos filios partitur unum filium unige-
„ nitum.

„ Judices dixerunt; omnis jam dubitatio
„ de Theodoreto eſt ſoluta; quippe Neſto-
„ rium coram nobis anathematizavit.

„ Omnes Epiſcopi clamaverunt: Theodo-
„ retus dignus eſt Sede Eccleſiæ: orthodoxum
„ Eccleſia paſtorem recipiat: Theodoreto
„ Catholico Doctori reddatur Eccleſia. „

Neceſſarium non fuit ad flectendam Theodoreti contumaciam *utriuſque manus abſciſſionem* minitari, ſola cum anathemate ſuffecit Epiſcopatûs intentata privatio.

O! ſi quod ſimile hoc noſtro tempore malis noſtris decerneretur remedium, probabilis apparet plurimorum opinio, pari illud non deſtituendum effectu; ſi nempe Conſtitutionis UNIGENITUS adverſariis, quantumcumque ſe imperterritos oſtentent & feroces, electio proponeretur, aut diplomatis admittendi, aut dimittendi Beneficii, & privatam inpoſterum vitam extra fidelium communionem, extra Principis gratiam ducendi ingloriè, quantumlibet immortalem in nova Eccleſia gloriam promitteret ſchiſmaticorum manipulus, pauciſſimos invenires novi exercitus heroes, adeo fatuè generoſos, ut miſeri eſſe mallent, omnibus odio Poteſtatibus, toti execrabiles Eccleſiæ; quàm contra Queſnelli & Janſenii hæreſim obedientes, cum cæteris loqui fidelibus, forſitan & ſentire.

Aliud pro Monialibus Portus-Regii monitum legitur: " Expectanda vobis eſt ex-
„ communicatio; verùm non video quid ea
„ vobis afferre valeat magis terrificum,
„ quàm quod toleratis hactenus, aut quæ ra-
„ tio movere vos magis debeat ad obedien-
„ dum Pontifici, quàm moverit aliàs ad pa-
„ rendum Archiepiſcopo... Afferi nequit abſ-

que

„ que hæreſi, aut potius quadam ſpecie ido-
„ lolatriæ, quod ratio, quæ vos obſequi non
„ ſivit Pariſienſi Antiſtiti, non impediat ea-
„ dem obedire etiam nunc ſive Papæ, ſive
„ cuicumque Epiſcopo. „

Aliud non minùs idoneum ad foven-
dam Monialium contra omne anathema ob-
ſtinationem eſt, quod ſequitur. " Quando
„ amor Dei diffuſus eſt in cordibus noſtris,
„ non eſt in poteſtate omnium ſimul nos
„ perſequentium, eundem evellere; quamdiù
„ autem amor ille in nobis eſt, non ſolùm in
„ Eccleſia ſumus; ſed ipſamet Eccleſia. At
„ mali eo carentes poſſunt eſſe in Eccleſia,
„ atque in ſublimi quidem gradu poſiti; ve-
„ rùm ipſa propriè Eccleſia non ſunt. „

Moniales Portus-Regii fruſtra Chriſtus admonuit, audiendam eſſe Eccleſiam, atque ei rebelles habendos eſſe velut Ethnicos & publicanos: Quæcunque Pontificis, quæcumque Epiſcoporum juſſio Janſenianæ deprehenditur contraria hæreſi, recipienda non eſt, quidquid excommunicationum in eos detonet & anathematum. *Injuſta* enim omnia neceſſe eſt reputari, quæ Auguſtinianæ, ut à Janſenio exponitur, non ſunt conſona veritati.

Amor Dei rebellibus iſtis ad omnia ſufficit; ſed qualis ab omnibus jactari ſolet hæreticis, quando ſummos Eccleſiæ Præpoſitos aſpernantur. Neque periculum eis eſt, ne ab Eccleſia expellantur, dum ipſamet Eccleſia ſunt; unde neceſſe eſt ab Eccleſia ſeparari, quotquot ab illarum communione Monialium divelluntur.

Ab ipſis Janſeniana ſecta incunabulis eò collimavit, ut vera Chriſti Eccleſia, deſertis Romanis, in ſolis Sancyrano, Barcos ejus nepote, Janſenio, Arnaldo, Troyes, Claudio Seguenotio, & ſecutâ ab illis inſtitutionis propagine conſiſtere crederetur.

Iſtud ſuis Sancyranum ſectatoribus proponere ſolitum, jurato accepimus teſtimonio Joannis de Jovaud Abbatis & Secretarii Generalis Ordinis Ciſtercienſis, quod à Superiore interrogatus Poteſtate dedit anno 1638. Refert Sancyranum de ſtatu præſentis Eccleſiæ ſic diſſeruiſſe. " Rogabat Sancyranus, quid
„ Eccleſiæ nomine intelligis?

„ Reſpondebam, cœtum fidelium compo-
„ ſitum ex Summo Pontifice, Prælatis, Do-
„ ctoribus, Presbyteris, Religioſis & po-
„ pulo.

„ Sancyranus autem, O quantum (inquit)
„ remotus à veritate es! Eccleſia iis tantùm
„ rebus conſiſtit, quæ fuerunt ante ſex ſe-
„ cula ſuperiora: præſens congregatio Pon-
„ tificis, Prælatorum, Paſtorum, Docto-
„ rum, Religioſorum & populi, quos vide-
„ mus vivere ſub iiſdem legibus, non alio ſen-
„ ſu dici poteſt Eccleſia, quàm quòd in locum
„ veræ Eccleſiæ ſucceſſerit; quemadmo-
„ dum aqua cœnoſa & fœtida eundem alveum
„ occupans, quem olim aqua limpida & ſa-
„ lubris, ejuſdem fluminis nomine appella-
„ tur. Neque hæc Eccleſiæ corruptio ſolùm
„ in moribus eſt; ſed in pluribus etiam dog-
„ matibus.

„ Perpauci ſunt, qui Eccleſiæ filii dici me-
„ reantur. Si me audire & ſequi conſtituis,
„ evidenter tibi ex doctrina Patrum & Con-
„ ciliorum demonſtrabo, uſque quæ ſecula
„ duraverit vera Eccleſia; quo tempore de-
„ ſtrui cœpta ſit. Tempus ædificandi, tem-
„ pus deſtruendi: Deus ipſe Eccleſiam diſ-
„ ſolvit: tempus ædificandi tranſiit. Epiſcopi,
„ Eccleſiaſtici, Religioſi plerique ſpiritu
„ Chriſtianiſmi, ſpiritu gratiæ & Eccleſiæ
„ deſtituti ſunt. „

De eodem Novatore Illuſtriſſimus Iſaacius Habert Vabrenſium Epiſcopus in ſua Fidei Catholicæ contra Janſenianos defenſione par. 2. pag. 20. ait. *Nunquam diſcipulos initiandos ſuſcipiebat, quin inciperet à depreſſione, reprehenſione & contemptu doctrinæ communis, ingeminando oculis clauſis, retorto capite, elatâ manu, geſtu ſevero, & quodammodo repellente: Ignorantia, tenebræ, errores ſtupendi, cæcitas ubique*; Præterquam ſcilicet in Saucyrano, & inſtitutis ab eo utriuſque ſexûs diſcipulis; nam de ſuis quæ enunciaret dogmatibus audirus ſæpius jactare eſt, ut habetur ex jurato Secretarii Generalis Ciſtercienſium teſtimonio, cujus partem ſuperiùs retuli, *quod ea non ex Libris didiciſſet; ſed legeret in ipſo Deo, qui eſt veritas æterna, quodque in omnibus ſequeretur ductum interiorum illuminationum, inſpirationum, documentorum, quæ ſibi identidem à Deo ſuggeri ſentiebat*. Ibid. *Tanta* (inquiebat Sancyranus) *diſcernendarum mihi eſt prærogativa animarum, ut quas ſemel obſervavi, dignoſcam electæne à Deo ſint, an reprobatæ*.

Quæ mulier directoris adeò ſapientis, Sancti & cælitus illuminati non gaudeat inſtitui documentis?

Inſinuare ſe noverat Sancyranus Monialibus Portus-Regii, quas tempore non multo ad eam redegit inſaniam, ut præter ipſum ejuſque ſectatores audirent neminem, atque ſupra univerſam ſui ſeculi ſaperent Eccleſiam.

De Arnaldi Sorore ita teſtatus eſt Lingonenſis Epiſcopus anno 1638. die 11. Julii Supremo Franciæ Cancellario, & antea Literis ad Maclovienſem Antiſtitem datis " Ita rapie-

„ rapiebatur Maria Angelica colloquiis San-
„ cyrani, ita iis mentem impleverat, ut non
„ loqueretur, niſi de Eccleſia primitiva, de
„ Canonibus, de conſuetudinibus primorum
„ Chriſtianorum, de Conciliis, de Patribus,
„ præcipuè de Sancto Auguſtino.„

„ De tam incongrua cum proximis agen-
„ di ratione edoctus, monebam Mariam
„ Angelicam: ſed profectu exiguo; nam &
„ me ipſum iiſdem ſermonibus detinebat,
„ identidem memorans S. Auguſtinum de
„ gratia, & S. Paulum de Prædeſtinatione.„

Monialis hæc quamdiu Portus-Regii campeſtre Monaſterium ſtetit, culta ibi fuit honore præcipuo inter omnes Sancyranæ inſtitutionis beatas; imò in Portus-Regii Kalendario inter dies præcipuè memorabiles, de illa Angelica plures legimus, quàm de cęteris ſimul omnibus iſtius Monaſterii virginibus Janſenianâ ſanctitate conſpicuis.

Die 8. Septembris celebratur, memoria nativitatis ejus & baptiſmi, qui fuit anno 1591. Die 27. Octobris anniverſarius eſt primæ profeſſionis emiſſæ anno 1600. cum annum ageret ætatis nonum: biennio poſt benedicta fuit Portus-Regii Abbatiſſa. Benedictionis dies in Kalendario notatur Septembris vigeſimus nonus. Menſe Majo die 7. legitur ſecunda profeſſio, quæ fuit anno 1609. Denique die 6. Auguſti memoria recolitur obitûs, qui fuit anno 1661. ætatis 69. & 11. menſium.

Quandoquidem Alexandri VII. Conſtitutio incipiens *Regiminis Apoſtolici*, quâ juramenti Formula omnibus Eccleſiaſticis, etiam Monialibus præſcribitur contra Janſenianam hæreſim, prodierit ſolùm anno 1664. patet Mariam Angelicam prius è vitâ migraſſe, atque ita ad hanc regulam non potuiſſe religionem ejus & obedientiam explorari. Superſtitum verò contra juramentum illud & Pontificium Regiumque mandatum rebellio famoſa fuit, animata quatuor exemplo Antiſtitum, quorum unus non vltimo numerandus loco fuit Henricus Arnaldus Andegavenſis Epiſcopus dignus Antonio Arnaldo Frater. Conſecrationis ejus dies anniverſarius incidens in 29. Junii referri in Portus-Regii Kalendarium meruit.

Alius inter Sanctos illos magis celebris à novis Auguſtini diſcipulis prædicatur, ut mirabilis Taumaturgus, plurimis ſe invocantibus beneficus. Non dubito quin miſericordia Dei ſuperexaltet judicium, & quantumlibet fundatum appareat dictum vetus, pęnitentiam feram rarò eſſe veram; tamen etiam aliquos ſingulari Dei clementiâ in vitæ termino converti, hiſtoriis quibuſdam partim certis, partim veriſimilibus comprobatum eſt.

Specimen clariſſimum mortalibus etiam peccatoribus ne deſperent exiſtere ſervator voluit in uno ex duobus ſecum pendulis, qui cùm vitam in latrociniis conſumpſiſſet, in fine tamen victricis auxilium gratiæ conſecutus, pœnitentiam egit, quæ ſalutem in eo ſtabilem & perpetuam operata eſt.

Fieri itaque potuit ut Janſenianus aliquis Antiſtes poſt ſimulatam aliàs perfidè converſionem, poſt ſubſcriptionem etiam Formulæ contra apertiſſimum ejus ſenſum, atque adeo contra mentem Pontificis, juramentum candidum exigentis; antequam tamen exhalaret animam, crimen perfidiæ deteſtatus fuerit.

In hac hypotheſi potuit defuncti apud Deum valere interceſſio, pro gratia ſe invocantibus impetrandâ.

At cum in eo neque ullum apparuerit pœnitentiæ de crimine jam palam noto indicium, neque abdicatæ, ſicut oportuit, hæreſios Janſenianæ; imò præcipui Sanctitatis ejus mirificæ præcones eum velut exemplar conſtantiæ in retinendo Janſenii ſyſtemate magnificè oſtentare ſoleant, ignoſcere nobis pariter debebunt, quod iſtiuſmodi ſeu prodigia ſeu beneficia ejuſdem poſt obitum, ut ajunt, obtenta patrocinio veluti partim à verſipellibus Janſeniſtis, ad hæretici confirmationem erroris, ſacrilegè conficta, partim à ſimplicibus nimis leviter credita, inter apocrypha rejiciamus. Dum viveret notus potiſſimum ſectatoribus ſuis, in Janſenii dogmatibus obſirmatus, fucata ejus ſanctitas, velut ſcutum inexpugnabile proponebatur Portus-Regii Monialibus, quo omnia Pontificum contra novam hæreſim fulmina caſſa redderentur & irrita, unde non minùs eliſa corruerent; ſi in tenaces Janſeniſmi virgines contingeret evibrari.

Inter monita à me referri cœpta reperitur etiam hoc decimum quintum: " Quanta
„ conſolatio, ſorores dilectiſſimæ, eſt ſcire,
„ quod omnium qui in mundo ſunt Epiſ-
„ coporum Sanctiſſimus, ſemper vos ad Al-
„ tare præſentes habeat, quod vos reddat
„ omnium participes Sacrificiorum, quod
„ vos, ipſumque ſe vobiſcum offerat, quo-
„ ties offert æterno Patri unigenitum filium:
„ quod approbet veſtram agendi rationem,
„ eique tribuat authoritatem!

„ Non poterit fides veſtra in poſterum
„ condemnari, niſi ſcriatur eâdem damna-
„ tionis ſententiâ fides Sancti: non poteſtis
„ ampliùs de rebellione contra Pontificem
„ & Eccleſiam accuſari; niſi eodem Sanctus
„ crimine involvatur. Non adhuc poterit
ſuperbia

„ ſuperbia vobis tribui Diabolica ; cum ejus
„ ſequamini actiones , quo univerſus ordo
„ Antiſtitum nihil habet ſubmiſſius . Si in-
„ torqueatur excommunicatio , ſat vo-
„ bis debet eſſe ſolatii , quod ſciatis , vo-
„ bis eſſe cum illo ſancto communionem,
„ eumque vos ſemper in ſuo geſtare corde,
„ quo complectitur Chriſtum Dominum .
„ Edita ab illo Paſtoralis inſtitutio , ſeu
„ Decretum , vobis clypei inſtar eſſe debet,
„ contra omnes impetus , & inſidias inimi-
„ corum . Exemplum ejus & ſapientiam op-
„ ponere debetis rationibus omnibus frivo-
„ lis , quæ vobis ad labefactandam veſtram
„ conſtantiam objicientur , & ſimul rejicere
„ qualecumque ſuboriri vobis poſſet de
„ actionibus veſtris dubium; quandoquidem
„ certiſſimum vobis eſſe debeat , ejus vobis
„ eſſe ſectanda veſtigia „ .

Sic unus in Janſeniano ſenſu retinendo obſtinatiſſimus , ideoque Portus-Regii Sanctis adſcribi meritus , norma omnibus illius ſectę tutiſſima eſt quę pręvalere debeat Summi Pontificis & Epiſcoporum omnium authoritati . Fierine poteſt ut homines rationis compotes ad eam, novitatis libidine, redigantur inſaniam ?

Verùm quid ampliùs mirer ignoro: num credulas adeò reperiri tot mulieres , an viros & Theologicâ gloriantes peritiâ, etiam myſticâ , non malevolos ſolùm , ſed etiam impudentes adeo, ut talia ſcripto tradere audeant, & tantâ confidentiâ affirmare .

Finem impono Monitis Janſenianis , ad uſum Portus-Regii conſcriptis, ubi expendero quod ibidem legitur numero nono : " Si
„ quis vobis dixerit ; Subſcribite condem-
„ nationi Antiſtitis (Iprenſis) etiamſi neſcia-
„ tis , ſitne juſta , an injuſta ; Aliàs igno-
„ miniam incurretis inobedientiæ & pertina-
„ ciæ : ſequetur dein excommunicatio; idem
„ iſtud eſt juxtà Gregorium Magnum , ac di-
„ cere : abnegate Jeſum Chriſtum, qui ipſa
„ eſt veritas , & eodem Chriſto nutriemini,
„ abjicite fidem , & menſæ fidelium accum-
„ betis : definite eſſe Chriſtianæ coram Deo,
„ & merebimini comedere panem filiorum
„ Dei „ .

Janſenium , qui dogmata ſua univerſa judicio Pontificis tum in Libro , tum publicis Teſtamenti tabulis pleniſſimè ſubmiſit , minime damnat Eccleſia ; ſed opiniones , quas ſi Pontifex aliquando reprobaturus eſſet , præviâ ipſe ſententiâ abdicavit . Propterea de ejus ſalute ſperare longè melius cuilibet prudenti catholico licebit , quàm de Antiſtitis pertinacis , quantumlibet à Portus-Regii Theologis prædicati tanquam *inter omnes Epiſcopos Sanctiſſimi* cum plurium poſt mortem attributione prodigiorum .

Monitum proinde ſalubrius amplectamur Vincentii Lirinenſis & ſimul Cardinalis Aguirrii . Ita prior in Commonitorio ad orthodoxos cap. 11. *O rerum mira converſio ! Authores ejuſdem opinionis catholici, conſectatores verò hæretici judicantur : abſolvuntur Magiſtri : condemnantur diſcipuli . Conſcriptores librorum filii regni erunt; aſſertores verò gehenna ſuſcipiet.*

Rationem reddit & applicat caſui noſtro Aguirrius in defenſione Cathedræ Petri diſp. 19. ſect. 3. dicens : *Timeant igitur Sectatores Baji & Janſeni , quicumque ii ſint , ne fortè utroque ipſorum Prodromo labe hæreſios formalis exempto ob quandam bonam fidem, aut ſubjectionem animi erga judicium Romani Pontificis , ipſi è contra eam notam ſubeant inſtar Donatiſtarum , & æterno igne ardeant.*

Hinc diſcant Virgines iſtiuſmodi fatuæ, quod prætenſa unius ſanctimonia Epiſcopi, ejuſque in defendenda hæreſi pertinacia minimè tutas reddere valeat imitatrices erroris .

Neque illic excuſatio admittetur , quaſi Virgines illæ ignoraverint , utrum juſta fuerit an injuſta , quæ contra Janſenii ſenſum, prout in ejus libro, & quinque excerptis indè Propoſitionibus exprimitur , lata à pluribus Pontificibus eſt ſententia . Talis affectata non vacat crimine ignorantia . Lex enim lata à legitimo Principe , & legitimè promulgata, neſciri haud præſumitur , & hic nonniſi inaniſſimus ignorantiæ obtentus eſt, dum quod prælucente Apoſtolicâ Sede Eccleſia velut hæreticum deteſtatur , paucæ quædam mulieres cum Epiſcopo, & quidem alieno, retinere volunt , quaſi catholicum . Janſeniana hæc fallacia non hoc primum, aut elapſo proximè ſeculo excogitata eſt : ſed ab ipſo pridem Hieronymo aptiſsimè confutata.

Quidam Origenis & Ruffini aſſecla , errores totâ diſſeminabat Urbe , ſemper ingeminans illud : Ita ſentit Oregines . Aggreditur virum Hieronymus ſciſcitans ut refert in Apol. contra Ruffinum lib. 2. cap. 2. *Benè ſentit* (Origenes) *aut malè ? Neſcio* (inquiebat Novator) *jurans Deo teſte , quod uſque ad præſens , certi aliquid & definiti de hac quæſtione non teneret .* Tum Hieronymus : *Miraris , ſi contra te fratrum ſcandala concitentur; cum id neſcire te jures , quod Chriſti Eccleſiæ ſe noſſe fatentur ?* Cur tanto ſtudio inculcare omnibus conaris Origenis ſententias , neſcius ſintne Catholicæ, an ab Eccleſiæ dogmatibus abhorrentes ?

Janſenium ut Auguſtinum alterum ce-

lebrant

celebrant adverſarii , ubicumque candidè , quod fovent animo , eloqui conceditur, abſque punitionis periculo . Et quidem Portus-Regii Directores & Moniales, ſi neſciviſſent, eſſetne doctrina Janſenii orthodoxa, an hæretica , non inſeruiſſent novo ſuo Kalendario inter æternâ dignos memoriâ viros *Janſenium Epiſcopum Iprenſem* , cujus mortem annuntiant die 4. Maii *1638*.

Cui perſuadere illæ poterant, ignotam ſibi eſſe Janſenii de gratia doctrinam, quæ ut ſuprà ex Lingonenſis Epiſcopi teſtimonio vidimus , non loquebantur niſi de gratia & prædeſtinatione juxta S. Pauli , ut ajebant, ſententiam , & Auguſtini ? Ab Arnaldo edoctæ indubiè didicerant, quod ait in Apologia Gallica pag. 92. *Deum , quemadmodum Salomoni ædificationem Templi,ita Janſenio reſervaſſe doctrinam de Gratia clariùs elucidandam* .

Verùm mendaciſsima illa Janſeniani ſensûs affectata ignorantia, fraudulentis novę hæreſios Doctoribus viſa fuerit pallium maximè idoneum , quo tum Monialium, tum juniorum etiam Sacerdotum contra Eccleſiam rebellio , & in hæreſi pertinacia obtegatur; quoties ſe urgeri viderint ad rejiciendas quinque Propoſitiones non in ſenſu fictitio; ſed tradito in Janſenii volumine.

Lepida eſt in hoc genere fallacia , quâ me circumvenire ſperaverat unus è Duacenſibus Theologis , qui à Rege Chriſtianiſsimo ante annos aliquot expulſi in exilium fuerunt, detectis ſcilicet à *falſo Arnaldo* eorum molitionibus , pro ſtabiliendo in Academia, aliàs maximè Catholicâ, Janſeniſmo.

Unus (inquam) ex illis totâ ditione Gallicâ exulare juſſus , Lovanium ſe receperat , ibi veluti Confeſſor glorioſus ac penè Martyr benevolè exceptus in Adriani VI. Collegium à Præſide Gummaro Huygens,qui ab Innocentio XI. Pontifice & Carolo II. Hiſpaniæ Rege ſuſpenſus etiamnum erat , & uſque ad obitum permanſit , ne Magiſtrorum Regentium adſcriberetur numero . Is itaque Pontificii Collegii Præſes , minimè Pontificius , quomodo poterat non complecti benigniſsimè tanti meriti exulem ? Hic autem conſpicatus prævalere Lovanii Theologos Catholicos, ſperare non poterat Academicam promotionem . Quapropter amicorum conſilio , in curam ſe animarum ingerere conatus eſt, ad quam blandis moribus , & modeſtis utcumque compoſitus videbatur.

Sed difficultas occurrebat non exigua, quod non appareret , quomodo pro Confeſſionibus audiendis facultatem emungeret à Mechlinienſi Archiepiſcopo Janſenianis adeò

infenſo . Recens adhuc erat Duacenſis exilii memoria , neque veriſimile erat nomen exulis Archiepiſcopo & examinatoribus excidiſſe , etiamſi faciem fortiſan hactenus non vidiſſent. Spes unica erat in me partim pietatis & miſericordiæ obtentu , partim precibus Monialium , partim ipſius candidati artibus decipiendo . Lovanium adveneram cum Archiepiſcopo , cui eram à Sacris confeſſionibus & intimis conſiliis . Emittuntur ad me Moniales duæ ex iis , quæ ægris ſerviunt in publico Noſocomio & liberam habent exeundi poteſtatem .

Exponunt illæ,quanto poſſunt encomio, zelum cujuſdam Presbyteri in viſitandis ferè quotidie infirmis , conſolandis & ad omnia Chriſtianorum hominum officia,pœnitentiam præcipuè inſtituendis . Verùm (inquiebant) deeſt ipſi hactenus facultas Archipræſulis pro adminiſtrando Pœnitentiæ Sacramento,quam ſi conſecutus fuerit, pollicetur, fore ut ægrorum ſolatio & ſaluti , ſummâ ſe diligentiâ impendat . Nomen callidè ſubticebatur , cujus ut ſtudioſa apparebat reticentia , ſiniſtræ mihi ſuſpicionis occaſio fuit, magis etiam quòd, ubi quærerem tam pii nomen Presbyteri,tergiverſari miſeras conſpicerem , & facies verecundiâ ſuffundi . Dein nominis primam ſolummodo ſyllabam hallucinando trepidè efferunt , mox & partem aliam , ſed corruptè, quaſi nominis haud ſatis memores .

Audito ego nominis initio , facilè aſſequebar reliquum : tunc nomen, ut erat,enuntians , hiccine , inquiebam , eſt pro quo approbationem petitis ? Hærebant illæ iterum pauliſper retentæ pudore , tandem voce tremulâ confitentur . Neſcitis , reponebam ego, Presbyterum illum eſſe inter Janſeniſtas Duaco à Rege Galliæ ejectum ; imò retentis intra fines regni cęteris , toto excedere juſſum Franciæ Dominio ?

Novimus , inquiunt , in hanc incidiſſe miſerum calamitatem, occaſione fratris ſui natu majoris , qui familiaris aliquibus non bonæ famæ Doctoribus deprehenſus, in ſuſpicionem ſecum traxit infeliciter juvenem,tunc inter Theologos adhuc tironem . Nos autem, Reverende Pater, ſecurum te reddere poſſumus de juvene hoc Presbytero,eſſe minimè Janſeniſtam .

Quibus ego, hominem , ajebam, mihi ignotum non damno ; ſed neque damnare poſſum judicium Regis Chriſtianiſſimi . Fieri quoque potuit , ut error aliquis in hoc judicium irrepſerit . Non ſinit tamen prudentia, me intercedere apud Archiepiſcopum pro viro hac notato infamiâ , niſi is mihi ſuam innocentiam probaverit. Ne acta quidem Duacenſia,

cenſia, & quidquid præteritum eſt, diſcutio; ſi nunc ſaltem bonæ frugis & fidei ſe eſſe oſtenderit, nihil ampliùs requiram. At unum vos moneo, ut ei ſeriò denuntietis, quòd ſi Janſeniſmum animo foveat, fruſtra me acceſſurus ſit, ut decipiat; nihil enim referet niſi confuſionem.

Sat magno virginibus iſtis reſponſum hoc ſolatio fuit, cum de Candidati bonitate & innocentiâ non dubitarent. Ille reſponſo adeò favente à mediatricibus accepto, me convenit totus ad demiſſionem compoſitus: ait ſe eum eſſe, pro quo à Monialibus interceſſum: involutum ſe quidem fuiſſe calamitate Duacenſium; ſed unicè propter fratrem ætate provectiorem; ſe enim juvenem tunc nonniſi rudimentis Theologicis imbui cæpiſſe; proinde minimè ſe tunc fuiſſe ſtudiis comparatum, ut ſe controverſiis immiſceret.

Addebat neque ſe eſſe modò; quia, etſi tempus abſolvendo curſui Theologico ſufficiens interea tranſiiſſet; ſe tamen maluiſſe hactenus à ſpinoſis ſcholæ difficultatibus abſtinere, atque contentum iis, quæ ad ædificationem ſui & proximi ſcitu neceſſaria ſunt, unicè ferè Theologiæ myſticæ ſe dediſſe. Quantum autem ad Janſeniſmum attinet, ſe minimè ei addictum; ſed obſervantiâ, quæ poteſt eſſe, maximâ ſubmiſſum omnibus Eccleſiæ & Sedis Apoſtolicæ definitionibus etiam contra famoſas quinque Propoſitiones ab Innocentio X. & Alexandro VII. condemnatas.

Tum ego laudatâ eatenus prudentiâ illius & religione; non igitur, ajebam, detrectabis agnoſcere, Propoſitiones illas in Janſenii extare volumine, ex eo legitimè excerptas eodem prorſus quo illic defenduntur ſenſu, à Pontificibus prohiberi, cùm dilucida & iterata de hoc toties fuerit Sedis Apoſtolicæ declaratio.

Ad quod Candidatus, damno, inquit, Propoſitiones in quibuſcumque extant vel extiterint unquam libris, etiam Janſenii: damno omni ſenſu, & omnibus cenſuris quibus à Romanis Pontificibus proſcribuntur.

Itaque, inferebam, fateris illas fuiſſe à Janſenio, in ſuo Opere traditas. Hic Candidatus ad quæſtionem adeò claram, quæ reſponſum exigeret didacticum, quo ſe vel Janſenianum proderet, vel oſtenderet probè catholicum, hæſitare & latebras quærere: Janſenii Librum, inquiebat, utpote prohibitum, non lego.

Legiſne, inſiſtebam, Pelagium, Arium, Lutherum, Calvinum, & quidquid iſtiuſmodi peſtium eſt? Neque tamen ſi urſero, ut hæreſes velut ab iis traditas, & ſenſu deteſtabili in eorum contentas Operibus averſeris, rejicias, condemnes, iniqua tibi videbitur poſtulatio; ſed illicò anathema dices dogmatibus prout tradita ac defenſa ſunt ab iis, quibus ab Eccleſia attribuuntur.

Ad quod Candidatus, noſti, inquiebat, mi Pater, quid Arnaldus & alii contra damnationem Janſeniani ſenſus ſcripſerint.

Novi, reponebam ego, quid ſcripſerint illi, quidque à Catholicis ſcriptoribus reſponſum ſit: Tibi verò Arnaldus cum ſuis aliquot Sectatoribus, tantæ authoritatis eſt, ut eis adhærere malis, quàm Supremo Chriſti Vicario, univerſis per Orbem Epiſcopis & Academiis? Siccine approbationem expetis ab Archiepiſcopo, quem deſeris, ut partes ſequaris Arnaldicas à tota reprobatas Eccleſia?

Candidatus iterùm allegans ſuam Theologiæ ſcholaſticæ ignorantiam, ajebat, ſe difficilibus & odioſis nolle diſputationibus immiſceri.

Falleris in ſuppoſito, monebam ego, nulla Catholicos inter diſputatio, nulla quæſtio eſt de ſenſu Janſenii, damnatuſne merito ſit; cùm Pontificia de hoc definitio atque Eccleſiæ conſenſus latére neminem poſſit; de hoc nobis contra Janſeniſtas ſolummodò, qui in numero fidelium non habentur, contentio ſupereſt.

Candidatus, quonam, ait, aſsenſûs genere agnoſcere me oportet, Propoſitiones quinque eſſe Janſenii, & in ejus ſenſu hæreticas, fideine Divinæ, an Humanæ tantummodo? Præterea num iſtud mihi jurejurando affirmandum eſt?

Cui ego: O Domine mi; Tu te Theologiæ Polemicæ aſſeris imperitum; ego verò Te peritiſſimos inter tuarum partium Doctores collocandum cenſeo; quidquid enim ſubtilium maximè cavillationum à veſtris hactenus excogitatum eſt, præſenti colloquio arte callidâ inſeruiſti. De jurejurando quod à te exigerem, nullus mihi ſermo fuit, nulla cogitatio, neque de fide Divina, ſed de agnitione ſimplici, ut proponi quæſtiones ſolent in examine, de quibus quid ſimpliciter & abſolutè Candidatus cenſeat, interrogatur.

Eſsetne reſponſio congrua, ſi ad obvias quæſtiones reponeres interrogationem, ſitne examinatoris intentio juramentum in ſingulis tuis reſponſionibus petere ac fidem Divinam? ut itaque reſcias quid mihi in præſentiarum ſufficiat, eſt confeſſio ſimplex, qualem fidelis quilibet ſine cunctatione, dubio, aut errandi formidine præſtare conſuevit de Pelagii, aliorumque hæreticorum ſententiâ.

Denique Candidatus, tenera, inquit, conſcientia mihi eſt, quæ de ſenſu Janſenii ejuſque

ejuſque Libri, aſſerere mihi prohibet, quod ignoro.

Ego ajebam, quod de ignorantia iterùm memoras, & quàm non innoxia ea ſit, neque excuſabilis, jam oſtendi: Quod autem de conſcientia cauſaris tenerâ, perſpicio teneram eſſe nimium, & ſcrupuloſiorem, quàm conveniat Confeſſario, præcipuè miſerorum in Noſocomiis.

Ad inexpectatam adeò ſententiam Candidatus obmutuit, maluitque Tribunali Pœnitentiæ non admoveri, quàm Janſenianam *prodere veritatem*.

Sed diù nimiùm Moniales noſtræ Belgicæ, cum ſuo Sancto exule, nos à Portus-Regii Sanctis, propter eandem *veritatem patientibus*, abſtractos detinuerunt. Præter monita & documenta, quibus novæ Eccleſiæ Apoſtoli, virgines ſuas fatuas dementare quotidie magis ſoliti erant, ut nihil ad omne genus fallaciæ & fovendam in hæreſi pertinaciam deeſſet, noſtris etiam orationibus abuſi ſunt, quas ad ſuorum venerationem cultumque Sanctorum, Janſeniana devotio applicaret.

Orationes iſtiuſmodi quatuor Latinas reperio typis editas Pariſiis anno hujus ſeculi decimo: *Pro novis Sanctis ad uſum Portus-Regii ruralis. I. Deus qui famulum tuum N. Sacerdotem virtute conſtantiæ in perſecutione roboraſti, ex ejus imitatione tribue, pro amore tuo proſpera mundi deſpicere & nulla ejus adverſa formidare. Per Dominum &c.*

II. Deus qui Beatum N. Confeſſorem tuum atque Pontificem Evangelicæ veritatis gratiâ ſublimaſti, tribue quæſumus, ejus nos ſemper & eruditione proficere, & Oratione defendi.

III. Deus qui nos per famulum tuum N. Abbatem ad agnitionem tuæ veritatis venire tribuiſti, concede propitius, ut ejus fidei adjuvemur meritis, cujus admirandæ vitæ inſtruimur exemplis.

IV. Deus qui familiam tuam famuli tui N. ædificare dignatus es exemplis & effectis ejus ardentiſſimæ charitatis, concede ut ejus interceſſione temporalibus non deſtituatur exemplis, & ſpiritualibus ſemper proficiat incrementis.

Quid verſutiſſimum Dæmonis ingenium ad illaqueandas animas, & in præceps obſtinatiſſimæ rebellionis, damnationiſque luctuoſiſſimæ pertrahendas magis idoneum excogitare potuit? Ignoſce, Lector Catholice, ſi ad finem te avidiùs anhelantem in una tanto tempore detinuerim Propoſitione; volentem me properare, ſtitit Janſenianæ malitiæ nunquam exhaurienda fœcunditas, & ſi quod fuerit ex longitudine tædium, confido varietate materiæ ſublevatum.

Nonageſima tertia Propoſitio damnata.

Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt. *Obſervat. Moral. in Joannis cap. 18. v. 16.*

CAPUT I.

Damnata Propoſitio convincitur de falſitate & pernicie.

Queſnellus Chriſtum Dominum ſuis hic Vicariis opponens, quod horum vitio & excommunicationibus indebitis læditur, Divinâ ipſius Sapientiâ, Juſtitiâ, Bonitate aliquando ſanari aſſerit, quemadmodum vulneratum Petri gladio Malchum, Jeſus tactu corporis benigniore, reſtituit integritati. Ubi notatu digniſſimum eſt, quod fraudulenta Queſnelli aſſertio complectatur non ſola cenſurarum vulnera, quæ hominibus inferuntur; ſed etiam quæ opinionibus. Hæc quoque ſcilicet præcipiti à Pontificibus feſtinatione infliguntur, curanturque aliquando æquiore providentiâ Salvatoris. *Obſervationum* autem illud *Moralium* Opus multorum annorum ſtudio, & arte compoſitum aſtutiſſimâ conſpicimus, ut nullam author prætererit Divini Codicis particulam, cui non aſſuerit Commentarii quidpiam novitatibus faventis, ubicumque locum reperire ſibi viſus eſt, recipiendæ iſtiuſmodi capacem perfidiæ.

Talis ipſi apparuit Sacra de Malcho hiſtoria, quam tamen nonniſi fallaciâ ad eam valuit, detorquendo turpiter, trahere animadverſionem. Quid enim Primorum Paſtorum, qui propriè Romani Pontifices ſunt, præceps feſtinatio infligit vulneris, quod ab ipſo poſtea ſanari oporteat Chriſto? Quid zelus eorum, qui non ſecundum ſcientiam eſſe dicitur, reſcindit, quod ab ipſo reſtituendum Servatore ſit, ut Malcho auricula?

illata à primis Paſtoribus excommunicatio, aufert communionem fidelium & Sacramentorum; arcet ab Eccleſiaſticis officiis,ipſoque in Eccleſias ingreſſu.

Quandonam autem illa Chriſtus per ſe, & non per ſuos Vicarios reſtituit? Quandonam ab illo vulnere ſine eorum miniſterio ſanat? Sanctificantem gratiam Pontifices excommunicatione non auferunt, ſive juſta ſit, ſive injuſta. Proinde quando propter crimina meritò excommunicatis, Deus poſtea pœnitentibus gratiam reſtituit, non illa eſt,quam Eccleſia, ſed Deus ipſe ante latam ab Eccleſia excommunicationem eripuit. Si verò injuſta, ut à Queſnello ſupponitur, ſententia, fuerit, quid ea, ipſo Judice, potuit auferre, quæ penes eundem ſemper nulla eſt? Siquidem juxta Articulum ejus 91. *Excommunicationis injuſtæ metus nunquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro: nunquam eximus ab Eccleſia, etiam quando hominum nequitiâ videmur ab ea expulſi, quando Deo, Jeſu Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ per charitatem affixi ſumus*: atque adeò excommunicatio juſti ſemper irrita eſt, & nulla.

Neque *Eccleſia authoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per Primos Paſtores, niſi de conſenſu ſaltem præſumpto totius corporis* juxta Queſnelli Articulum 90. Quandonam autem præſumi poterit conſenſus adeo generalis totius corporis, ubi ſententia ſupponitur injuſta? Talis igitur excommunicatio ſi expers roboris, imò nulla eſt, nihil vulneris poteſt infligere, nihil quod medicinâ Chriſti egeat vel curatione.

Audiantur de hoc centum Galliæ Epiſcopi in Documento Paſtorali à quadraginta, ut aliàs monui Antiſtitibus edito & pluſquàm ſexaginta aliis adoptato. " Non eſt verum „ (inquiunt) quod Jeſus ſanet vulnera, ſcilicet excommunicationes injuſtas, quas „ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio inflixit. Tunc enim ſolummodo Chriſtus „ excommunicationi mederi dicendus eſſet, „ quando eam quantumcunque injuſtam, „ avertere à ſe innocens oppreſſus non poſſet. De talibus nempe ait Auguſtinus lib. „ de vera Religione cap.6. *Hos coronat in occulto Pater in occulto videns*. Aliàs vel excommunicatio non lædit, atque ita nulla „ ſunt vulnera, quæ Chriſti egeant medicamine, vel ſi lædat, vulnus non ſanatur, „ niſi abſolutione, poſt humilem ſubmiſſionem & ſatisfactionem congruam, à Paſtoribus obtentâ. „

Obſervationi itaque *Morali* tam inſulſæ nequaquam præbita eſt materia à Sacro Codice; ſed à maleſano interprete novitatibus ubique intrudendis nequiter intento, contra Spiritus Sancti mentem perfidè conficta. Quis autem figmenti iſtiuſmodi ſcopus ſeu finis eſſe authori potuit, quis effectus in Lectoribus, quorum turba maxima, imperiti ſunt & ſimplices? In horum gratiam, ſeu potiùs ſcandalum & interitum, opus peſtilens compoſitum eſt, atque editum gallicè, & aliis linguis vulgaribus, diſtractâ quaquaverſum multitudine exemplarium infinitâ.

Fieri non poteſt, quin talis *Obſervatio Moralis* in plebe rudi, & fluxæ fidei mulierculis, quin & in pluribus ſupra vulgus ſapere volentibus, ſi in doctrina ſana non optimè fundati ſunt, reverentiam minuat erga Eccleſiæ Præpoſitos; quod quam ingratum Deo cenſeat Angelicus Doctor, ex ejus diſcimus 2. 2. quæſt.33.art.4. ubi expendens illud Exodi cap. 19. *Beſtia quæ tetigerit montem, lapidabitur*: & lib. 2. Regum cap. 6. de Oza arcam Dei tangente, *iratuſque eſt indignatione Dominus contra Ozam, & percuſſit eum ſuper temeritate, qui mortuus eſt ibi juxta Arcam Dei*.

In utrumque Textum ſic Angelicus loco citato: *Tunc Prælatus inordinatè videtur tangi, quando irreverenter objurgatur, vel etiam quando ei detrahitur: & hoc ſignificatur per contactum montis & Arcæ damnatum à Deo*. Matthæi cap. 16. legimus Chriſtum dixiſſe Apoſtolorum Principi: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis: & quodcumque ſolveris ſuper terram,erit ſolutum & in Cœlis*.

Hæc Chriſti verba maximam apud omnes Catholicos Petro & ejus Succeſſoribus conciliant authoritatem. Verùm ubi novitatibus dediti novum audierint directorem, inverſo quodammodo ordine agentem, quaſi ſolutum habeatur in Cœlo, quod Petrus ligaverit in terra, non tantopere commovebuntur,; ſi ligari ſe à Summo Pontifice conſpicient; cum enim vel in maximè reos vibrata excommunicatio ſoleat eorum judicio eſſe nimium *feſtinata*, *zelo* ſcilicet excommunicantis *inconſiderato*, facilè animum inducent, ut confidant à Supremo è cælis Medico remedium afferendum vulneri, quod ſine ejus mandato Vicarius præproperè inflixit, & ab eodem reſtituendum Domino, quod ſervus traditâ abuſus poteſtate *zelo reſcidit inconſiderato*.

Ex jurato teſtimonio quod interrogatus juridicè de Sancyrano dedit Joannes de Jovaud Ciſtercienſis Ordinis religioſus Abbas & Secretarius generalis anno 1638. die 17. Junii, habemus, *Sancyranum* non ſemel leviter;

viter; ſed *conſtanter affirmaſſe*, *contritionem perfectam ad Pœnitentiæ Sacramentum eſſe neceſſariam; imperfectam ſive attritionem non ſufficere: ante abſolutionem Sacramentalem præſupponi remiſſionem peccatorum contritione impetratam: perperam conferri abſolutionem ſtatim poſt Confeſſionem: uſum hunc communem quidem eſſe, ſed abuſus potiùs nomine appellandum*.

Sententiam hanc Launoyus, Arnaldus & plures iſtiuſmodi reformatores Eccleſię renovarunt, contendentes neceſſariò priùs abſolvi hominem debere in Cælis, quàm remiſſionis accipiat beneficium in terris. Qui error, ubi invaluerit, ſternit ſemitam ad Wicleffi Articulum undecimum in Conſtantienſi Concilio damnatum: *Nullus Prælatus debet aliquem excommunicare, niſi priùs ſciat eſſe excommunicatum à Deo; & qui ſic excommunicat;, eſt hæreticus.*

Quandonam expectari poterit, aut ſupponi futurum ut aliquem Janſenii, Arnaldi, Queſnelli diſcipulum ſuperis diſplicere adeò Janſeniani fateantur, ut contra eum præcipuè ob pertinaciam in hæreſi, excommunicationis juſſio cœlitus dimanatura ſit? *Janſeniſtam enim eſſe eſt eſſe probè Catholicum*, inquit Gerberonius pag. 65. contra *Moralem*, quam nominat *laxiorem Archiepiſcopi Mechlinienſis.*

Martinus Steyaert *Notas* ediderat in hæreticos quinque Janſenii Articulos: atque inſurgente in ſe propterea Ægidio de Witte, *Notarum* vindicias *criſi* ejus oppoſuit; cum autem *Æ*gidium appellatio offenderet Janſeniſtæ, explicuit mox Steyaertius quid illo nomine ſignificatum vellet, non aliud ſcilicet, quam hominem, *qui Janſenii doctrinam tuetur ac profitetur, ſicut uſu venire novimus in nomine Thomiſtæ, & Scotiſtæ, ut nimirum ab authore aliquo nomen tale quis accipiat, qui illius doctrinam tuetur ac profitetur.*

Circa quod in *Proſecutione Criſeos* paginâ 20. Ægidius ſic animadvertit. *Eo dumtaxat, quo deſcribit pacto* (Steyaertius) *Janſeniſtas haberi & eſſe, magno duceremus honori; quid enim glorioſius in hoc genere &c.*

Si etiam, Arnaldo teſte in Apologia pro Janſenio pag. 92. *Quemadmodum Deus reſervaverat Salomoni ædificationem Templi, ita reſervavit Janſenio materiam de Gratia clariùs elucidandam*; qua ratione Deus doctrinæ talis ſectatoribus, & propter eam infligi anathema jubebit unquam, aut jubere poterit? Ideò ſecurus denuntiat Queſnellus in Epiſtola à ſe compoſita & typis edita nomine *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* pag. 30. *Majore pollent ingenio Romani, quàm ut exiſtiment, nos terreri ſententiâ latæ excommunicationis Pontifici reſervatæ*; quia juxta pręſentem Articulum, ad excommunicandum requiritur Chriſti mandatum, quod contra ſuę vindices veritatis, & propter ipſas vindicias dari à Servatore non poſſe, per ſe evidens eſt. Concurrit quoque Articulus Queſnelli nonageſimus.

Pars ſcilicet Eccleſiæ, eaque cæteris præſtantior doctrinæ excellentiâ, & puritate, vitæ pariter integritare & ſanctimoniâ, neque latis, neque ferendis contra ſe excommunicationibus conſentit, aut conſentiens *præſumi* unquam poterit, pars inquam dogmatibus Janſenii obfirmatiſſimè addicta. *Eccleſia* autem licet *authoritatem excommunicandi habeat ut eam exerceat per Primos Paſtores*, non tamen niſi *de conſenſu*, *ſaltem præſumpto totius corporis*.

Non igitur multo opus eſt ingenio Romanis, aut cujuſcumque nationis Theologis, ut poſtquam legerint tot ſchiſmaticas contra Bullam *Unigenitus* ſcriptiones à Queſnelli fautoribus quotidie prodeuntes, judicent eos *ſententia excommunicationis Pontificibus reſervatæ* minimè *terreri*: nimis hebetem eſſe oportet, qui de hoc inpoſterum dubitet; ſed & nimis ſimplicem, ne dicam fatuum, qui talium hypocriſim pro vera accipiat ſanctitate aut religione.

Neque magni acuminis indicium eſt, aut candoris, aſſerere, excommunicationes contra ſe eſſe invalidas, irritas ac penitùs nullas, & tamen *infligere vulnera*, quæ à Chriſto poſtea ſanentur, reſcindere, quæ ab ipſo etiam poſtmodum reſtituantur. Quod nullius roboris eſt & reipſa nullum, non exiſtit, nec niſi falſa apprehenditur imaginatione: Sed difficile erronibus malitiâ & pertinaciâ obcæcatis, uti & hypocritis, eſt, ut ſemper cohærentia faciant aut loquantur.

Non etiam Lector Catholicus ſe decipi ſinat mendacibus Queſnelli & cęterorum gloriationibus Janſeniſtarum, quoties Divinæ gratiæ aut Servatoris tribuunt beneficæ operationi, quod ſuâ ipſi malitiâ moliuntur & ſubinde perficiunt. Fraudulenta iſtiuſmodi gloriatio conſpicitur in præſenti Articulo: *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt.* Art. 96. *Deus permiſtit ut omnes Poteſtates ſint contrarię Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.*

Quidni ratione ſimili glorientur Anabaptiſtæ, Labadiſtæ, Queckeri, ſeu Tremuli cum Illuminatis, Pauperibus de Lugduno, & inſi-

& infinita iſtiuſmodi ſectarum multitudine, quæ univerſis Poteſtatibus inviſæ ſunt, nullius Principis munitæ præſidio?

Quouſque illæ profecere hactenus, non ſuis ſtudiis, machinationibus, fraudibus, minus etiam Dæmonis conſilio & operâ effectum agnoſcunt; ſed Divinæ totum providentiæ, bonitatis, gratiæ beneficium eſſe mentiuntur non minore confidentiâ quam Janſeniſtæ.

Pauciſſimi inter hæreticos tam parum ſobrii ſunt, quàm Lutherus, qui gloriatur à Dæmone ſe didiciſſe aliqua quæ contra Romanam ſcripſit Eccleſiam, quibus tamen quouſque penès innumeros profecerit, ſatis exploratum eſt.

Jacobus Gilbert inter recentiores in Belgio Janſeniſtas locum promeritus non infimum, ad ſublime dignitatis faſtigium in Duacenſium Academia, tempore breviſſimo evectus fuit; quod ut prodigii inſtar pluribus viſum, ipſe velut ſingulare divinæ beneficium gratiæ prædicare dein ſolitus eſt; quaſi ſanare Chriſtus hoc modo voluerit vulnera, quæ annis ab hinc aliquot in fama paſſus fuerat ob ſuſpicionem nempe publicam criminis, ut ferebatur, non unius.

Coactus Sedem ac Diœceſim mutare aliquoties, relictis etiam beneficiis non planè modicis, tandem & Belgium deſerere ſibi magis expediens judicavit. In Galliis benignum facilè reperit ſuſceptorem. Belgio autem excedens inſalutato hoſpite (cuidam enim ſe addixerat Congregationi)ſchedam in cubiculo reliquit, qua ſuperiori gratias agens pro omni præſtito humanitatis officio, locum, quo ſe reciperet non indicabat,ſed ſolum illud *ſpiritus vocat me in deſertum*.

Eccleſiæ præerat tunc Innocentius XI., cujus tempore, occaſione diſſidii ipſum inter & Regem Chriſtianiſſimum circa jura, vulgò *Regalia*, celebratus Pariſiis fuit Cleri Gallicani Conventus, atque in illo Decreti ſunt quatuor Articuli adverſantes ſententiis in reliqua per Orbem Eccleſia communiſſimis, circa Summi Pontificis authoritatem.

Voluit quoque tunc Rex Articulos illos in omnibus Academiarum ſuarum Theologicis Cathedris ſuſtineri. Cum autem voluntas Regia in Gallicanum Belgium perlata & Duacenſibus indicata eſſet, illi unanimes excuſarunt ſe, parati deſerere Cathedras potiùs & Præfecturas Collegiorum, quàm mutare, qua imbuti hactenus fuerant, ſententiam quatuor Articulis non conſentientem. Reipsâ è præcipuis Doctoribus aliqui relictis omnibus Officiis, Beneficiis & Dominio Gallico in Auſtriacum ſe recepere.

Quapropter Rex Chriſtianiſſimus, perſpectâ Duacenſium in ſuis ſententiis firmitate, cùm & nimiæ videretur obnoxium turbationi in Belgicas Cathedras immittere Doctores Gallos, declaravit ſatis ſibi fore, ſi unus ſaltem Articulos illos traderet. Verùm cùm ne unus quidem iſtud oneris ſuſcipere vellet, oblato quocumque præmio, prorupit Gilbertius, qui pagi alicujus in Gallia Parochum agebat, ſeque ad docendum Articulos promptum offereus, à Regiis Miniſtris illicò admiſſus eſt, atque in Belgium rediens, Duaci authoritate Regiâ ad maxima quæque promotus.

Doctoris Laureâ apud Belgas donatus non fuerat, neque Theologiam uſquam aut Philoſophiam publicè profeſſus. Supplere itaque omnia debuit docendi quatuor Articulos voluntas, niſi fortè cum cęteris etiam Doctoratum Gallia contulerit.

Lectionem Duaci nactus Theologicam, cum præcipui Præfecturâ Collegii, dignitate Cancellarii, & Præpoſiti in Eccleſia principe, viſus brevi eſt dignitatum omnium quoddam veluti compendium. Poſterior dignitas *jus* tribuebat plurima conferendi Beneficia; eo ſolerter maximè uſus eſt, ut in loca quævis vacantia intruderet homines novitatibus addictos.

Undè à Janſenianis inſigniter triumphatum, neque exigua indè, juvenum præſertim & promotiones ambientium, ad novam ſectam facta eſt acceſſio. Sic Novatoribus viſus eſt Chriſtus voluiſſe ſanare Janſenianæ vulnera Eccleſiæ, quæ aliorum ante Gilbertium ſive malevolentia, ſive imprudentia inflixerat.

Hæreticam ipſe doctrinam in Cathedrâ primùm obſcuriùs, dein firmatâ ampliùs authoritate apertiùs tradere cępit favore nixus, ut nimis temerè confidebat, Pariſienſis Curiæ.

Tandem eò progreſſa viri audacia eſt,ut in ipſis, quæ dictabat publicè, inſultaret Doctoribus Catholicis, eâ impudentiâ, quæ cùm tolerari diutiùs non poſſet, ipſi denuntiata eſt Regi Chriſtianiſſimo. Hic autem conſulto Archipræſule Pariſienſi, deſignavit Theologos, quorum accurato committerentur omnia examini.

Demum indè prodiit cenſura, quam hìc ſubjungo.

Nos infraſcripti Sacræ Theologiæ Doctores & Profeſſores, juſſu Regis Chriſtianiſſimi, quem nobis aperuit Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Pariſienſis, legimus Quaterniones quoſdam de Gratia à Regio Duacenſis Academiæ Profeſore Theologo publicè in Schola dicta-

dictatos: cumque ferret mandatum Regium, ut noſtram tum de ſcriptis, tum de Scriptore ipſo, quantum inde colligi poteſt, ſententiam, habito acturato examine diceremus, Quaterniones illos attentione, qua par erat evolvimus; in quibus perſpeximus Janſenii Iprenſis Epiſcopi doctrinam Innocentii X. & Alexandri VII. Conſtitutionibus ab univerſo Orbe Catholico acceptis damnatam, non obſcurè, obiter, aut ſtrictim; ſed apertâ fronte, datâ operâ, & ſumma contentione, & pervicaciâ, nec ſine acrioribus, quæ Novatorum animos redoleant, dicteriis, probari, Pontificum Decreta eludi, & in ſenſum peregrinum, atque ab ipſorum mente planè alienum, fictitiâ interpretatione detorqueri: tantumque illud virus, quo nihil ſit ad Scholarum inſtitutionem magis exitioſum, jis in ſcriptis ubique ſerpere, & adeo eſſe frequens, ut ea nullatenus emendari poſſint, ſolaque eorum diſerta ejuratio offenſionem ex jis natam tollere valeat; unde & is nobis illorum author viſus eſt, qui abſque Duacenſis Academiæ pernicie ferri non poſſit, ut pergat ad docendum.

Pariſiis 28. Januarij 1687.

Pirot Doctor & ſocius Sorbonicus Sacræ Theologiæ Profeſſor, Syndicus facultatis.

Sauſſoy Doctor & Theologiæ Profeſſor apud Regiam Navarram.

I. Robert Doctor & ſocius Sorbonicus, Regius Profeſſor & Eccleſiæ Pariſienſis Canonicus & Pœnitentiarius.

B. Guichard Doctor & Theologiæ Profeſſor, necnon Summus Regiæ Navarræ Moderator.

C. l'Eſtocq Doctor Theologiæ Profeſſor Regens apud Sorbonam.

Similem de Scriptis illis ſententiam tulit & publicè etiam è concionantium pulpitis promulgari curavit Epiſcopus Attrebatenſis, cujus Diœceſis Duacum eſt, eodem anno 1687 die 13. Auguſti.

„ Condemnavimus (inquit) & con-
„ demnamus memoratum Tractatum, tan-
„ quam continentem doctrinam falſam, te-
„ merariam, hæreſios damnatam Conſtitu-
„ tionibus Pontificum Innocentii X. & Ale-
„ xandri VII. plenum expreſſionibus contu-
„ melioſis, & amaritudine minimè Chriſtia-
„ nâ adversùs Theologos Orthodoxos „.

Epiſcopus Tornacenſis Gilbertio antea impenſiùs faverat, quàm honori ſuo & Cortracenorum ſaluti civium expediret, quando eum non ſolùm Parochum dedit; ſed etiam turbulentis concionibus ſcandala creantem, apologeticis ipſe publicè etiam è pulpito Sermonibus defendit; donec ſubortâ de quibuſdam ejus actibus famâ minimè honorificâ, è ſua illum Diœceſi ſine ſtrepitu maluit dimittere, quàm importuniùs defendendo, ſuam commaculare forſitan dignitatem. Poſtea tamen erga illum è Galliis redeuntem, & favore Principis ad tam ſublimia Duaci promotum reſumpſiſſe dicitur benevolentiam, cum aliquo etiam commercio literarum; donec novis ejus exceſſibus ad Thronum Regium delatis, & Theologorum Pariſienſium, ut vidimus, judicio graviſſimâ notatis cenſurâ, eum ad quandam inducere palinodiam fruſtra conatus, indocilem expertus eſt & obſtinatum.

Interim Antiſtes ipſe apud aliquos ſuſpicionem incurrere cæperat conniventiæ & colluſionis: Ad quam remotiùs amoliendam à ſe maculam, hanc contra eum epiſtolam typis edidit anno 1687. die 27. Junii.

„ Frater chariſſime, ingenuè fateor,
„ me paululum hæſiſſe, utrum aliquid re-
„ ponerem; cùm enim viderem te, tantâ
„ animi firmitate, ne ab uno dumtaxat tuo-
„ rum Scriptorum apice hactenus deflectere
„ voluiſſe; vix ſperabam mea reſponſa tibi
„ profutura.

„ Ægrè tulit Dominus de Bagnoles
„ (Miniſter Regius) te... in damnatas, at-
„ que ab omnibus rejectas de Chriſti gratia
„ propoſitiones tam præcipiti animi impetu
„ proruiſſe; ſed quod maximè dolendum
„ eſt, à præconcepta ſemel opinione nulla-
„ tenus velle decedere. Sperabat Illuſtriſ-
„ mus Præfectus, meâ operâ aliquid de in-
„ ſita animo tuo, obſtinatâque opinione de-
„ tractum iri; ſed hactenùs fruſtra. Signifi-
„ cas, Frater, te nihil niſi juſtum & religio-
„ ſum defendere, cùm ais, quicumque caret
„ gratia efficaci, mandata Dei non ſolum
„ non adimplet; ſed nec adimplere poteſt.
„ Et hic eſt totius tui de gratia ſyſtematis
„ cardo, atque ut ita dicam, occulta macula.

„ Sed quodnam, amabo, Frater, diſcri-
„ men intercedit, inter tuam puram putam
„ doctrinam, & primam è quinque ab Inno-
„ centio X. atque Alexandro VII. damnatam
„ Propoſitionem diſertis verbis à Janſenio
„ Iprenſi conceptam „? Hactenus Antiſtes.

Rex autem Chriſtianiſſimus inito cum ſuis conſilio, Gilbertium tanquam pernicioſum, & in Academia Catholica minimè tolerandum, non ſolùm è Cathedra; ſed etiam Duaco in exilium expulit, quod audaciæ ſuæ debitum vulnus, nullis ſanare fraudibus hypocrita potuit; Sed creſcente ſemper pervicaciâ, auctum adeo eſt, ut mutato ſæpius exilio, tandem turbulenta vita in Lugdunenſi fuerit caſtro, ſeu carcere terminanda.

CAPUT II.

Undenam Janſeniani, vulnerum ſibi à Primis Paſtoribus inflictorum ſanationem expectent?

1 SI Janſeniani vulnerum ſuæ inflictorum hæreſi ſanationem expectent ſeriò à Servatore Chriſto, inſanire non minùs dicendi ſunt, quàm Judæi, ad Meſſiæ alterius adventum fatuè anhelantes.

Verùm ea Janſeniſtarum jactantia, potiùs irretiendis ſimplicibus, & in damnatiſſima hęreſi retinendis, *velut ſanatio* excogitata eſt. Spe iſtiuſmodi inaniſſimâ miſeri lactantur, obduranturque in pertinacia. Sic neque nova eos terret qualiumcumque comminatio, aut evibratio cenſurarum. Firma ſcilicet concipienda fiducia eſt, fore ut vel Pontifices tandem Chriſti juſſibus obſequentes, enuntiata quælibet contra Janſeniſmum anathemata retractent, aut eadem à Concilio abrogentur œcumenico, aut denique *vox populi* omnem ſuppleat definitionis defectum.

Tali viâ prodromos ſuos egregiè profeciſſe conſpiciunt Calviniſtas, Lutheranos, & plures ſimiles Eccleſiæ Catholicæ, in fide & moribus reformatores. A multitudine deceptorum gregalium ſperant, quod *à Primis* nequeunt *Paſtoribus*. Non obſcurum hujus indicium eſt in pluribus eorum hoc tempore contra Bullam *Unigenitus* opuſculis, inter quæ famoſum *Temoignage de la verité*, *Teſtimonium veritatis*; juxta quod in conſenſum denique totius Chriſtiani populi reſolvitur fidei fundamentum.

Quocirca interrogatus nuperrimè in Belgio Queſnelli diſcipulus in examine pro Cura animarum, *Quodnam eſt fundamentum tuæ fidei?* illico reſpondit: *Eſt veritas ambulans in populo*. Unde Janſeniſmum aliquando in Throno fidei & veritatis communi fidelium acclamatione collocandum, ſpem ſuis facit Queſnellus minimè dubiam; quandoquidem, ut ait in *Notis* typo editis contra Epiſtolam Domini Steyaert pag. 17. *Adeò non perſuadetur ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum eſſe hæreticum, ut jam demùm credere cæperit orbis Catholicus, nihil in eo non eſſe Catholicum*; Licèt, quemadmodum deplorat alibi, nondum diſpoſitio appareat ſufficiens, ut omnis illata Janſenio injuria aboleatur.

In Proceſſu contra Queſnellum juridico, ſeu *Cauſa Queſnelliana*, Articulus nonus eſt: *Quod dixerit publicè, nondum advenisse tempus reddendi juſtitiam Janſenio, & illatam ipſi injuriam reparandi: & interim ipſe per minaces literas jactaverit, ſe aliquando Janſenij defenſionem ſuſcepturum contra Clerum Gallicanum*.

In probatione Articuli profertur audax Queſnelli epiſtola ad quemdam Præſulem, cui ſingularem aliàs debuerat reverentiam. Data fuit epiſtola menſe Novembri 1697. in qua ſic Queſnellus pag. 1. " Si libuerit nobis Dionyſij Raymundi opus iteratis in lucem typis edere, aut redigere in compendium; aut divulgare iterum refutationem Patris Annati, apparebit publicè, illatam fuiſſe famæ (Janſenij) Antiſtitis præſtantiſſimi injuriam maximam; Poſteritatem autem, quæ juſtitiam reddet Janſenio, reddituram quoque ejus adverſarijs. Sed modo maximè diverſo, & poſterioribus parùm honorifico ,,.

In alia non minus prolixa lucubratione, quæ incipit: *Legi amice chare*, Queſnellus mentem ſuam explicat magis dilucidè". Non agitur (inquit) de reddenda nunc Janſenio omni juſtitia ipſi debita, neque de reparanda omni injuria ipſi ab adverſarijs illata. Non iſtud facile eſſet hoc tempore. Inimici ejus adhuc nimiùm potentes ſunt; judices autem nondum ſatis inſtructi lumine.

„ Expectandum eſt, donec lapſu temporis deferveat in prioribus paſſio; diſſipentur autem tenebræ in poſterioribus: neceſſe eſt, ut, quæ poteſtates Eccleſiaſticæ & Seculares intulere vulnera, ipſæmet ſanent. Quærere autem ex te liceat, apparetne tibi talis hodie in pleriſque Principibus & Epiſcopis, animorum conſtitutio, quæ ſpem faciat fore ut ipſi iſtud in ſe ſuſcipiant?

„ Interim perit quodammodo Eccleſia; quia ſubtrahuntur ei, aut redduntur inutiles Miniſtri plerique maximè idonei, & excluduntur ab officijs; qui ſubſcribere recuſant Alexandrinæ contra Janſenium Formulæ.

„ Quod igitur præſenti nobis tempore agendum, & magis urget, eſt diſpicere an iſtiuſmodi ſubſcriptionis negotium in eodem nunc ſtatu ſit, quo fuit quando omnia videbantur potiùs toleranda, quàm præſtanda ſubſignatio; an verò res hodie ſic illuſtratæ ſint, ut ſubſcriptio non damnet, niſi Propoſitiones, præſcindendo à ſenſu Janſenij. Hoc autem exiſtimo à me demonſtratum in opere quod vidiſti ,,.

Opus illud eſt *Defenſio Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum contra Melchiorem Leydeckerum Ultrajectenſem*: qui titulus mendaciſſimus eſt, cum vocari potius liber de-

bue-

buerit oppugnatio Romanæ Eccleſiæ & Romanorum Pontificum, utpote in id unicè intentus, ut perſuadeat, librum Janſenii nunquam Romæ legitimè fuiſſe examinatum; Sed cæco modo, & fallaci teſtimonio aliquorum Janſenio adverſantium, temerè Pontifices credidiſſe, quod Propoſitiones quinque in Janſenii volumine ſenſu hæretico contineantur, dum oſtenditur, nihil aliud toto ſuſtineri opere, præter doctrinam in Auguſtino ab Eccleſia approbatam.

Quæ veritas, inquit Queſnellus, cùm tempore Innocentii XII. Romanæ demum Curiæ eluxerit, meritò Pontifex ille Alexandri VII. Conſtitutiones *Ad Sanctam*, & *Regiminis Apoſtolici*, cum ipſa Juramenti formula reformavit, totum reducendo anathema ad Propoſitionum ſenſum obvium, à Janſeniano longè diſſitum. Iſtud totius Queſnelliani Operis mendaciſſimi ſimul & pernicioſiſſimi compendium eſt.

Mendacium Clemens XI. Conſtitutione *Vineam Domini Sabaoth* abundè convicit, & librum perfidiâ plenum, ad tenebras perpetuas condemnavit. A Clementis Prædeceſſoribus, atque ab ipſo Clemente ſenſus quinque Propoſitionum obvius indubiè proſcribitur, iſque jurejurando juxta Alexandrinam formulam rejicitur, abdicatur; Sed idem pariter obvius in Janſenii volumine eſt. Ridiculos autem ſe & nequiſſimos produnt adverſarii, quando nunc ſenſum fingunt obvium, qui nemini ſanæ mentis obviat, & exoticus ac imaginarius eſt, ſive ut eorum apud Innocentium X. Oratores in Libello ſupplice trium columnarum ſolemniter declararunt, qui non niſi *malignè Propoſitionibus affingi poſſet, quem legitimè tamen ſumptæ non habent*.

Proſequamur in Queſnelli conſilio, ex quo diſcamus, undenam Janſenianæ veritati inflictorum à Pontificibus vulnerum ſanatio expectanda ſit". Videris (inquit) mihi annuere; Sed velles iſtud Bullâ aliquâ ſtabiliri. Vellem & ego; Si nobis obtingeret, Romanæ Curiæ dominari, atque ea eſſet rerum noſtrarum conditio, ut Romanos adigere poſſemus ad Bullam iſtiuſmodi componendam, quæ noſtro congrueret deſiderio, in eandem tecum irem facilè ſententiam. Expectari poſſet Conſtitutio confirmans omnia, quæ meo opere continentur. Sed, mihi crede, ſalus Eccleſiæ & veritatis non eſt ponenda in Romanis Conſtitutionibus: nimio id foret obnoxium diſcrimini. Utamur potiùs mediis, quæ nobis ſe offerunt modò, ut ad plenam omnia diſponamus victoriam ".

Sic ea non amplius à Chriſto, neque ab ejus Vicario & Conſtitutionibus Apoſtolicis; ſed à Queſnelli & Sociorum artibus adventura eſt. Quando enim eam à Sede Apoſtolica, aut ab ejus Sanctionibus, plenam acciperet nova Eccleſia victoriam de ipſis Romanis Pontificibus, eorumque contra Janſenium definitionibus? Futurum aliquando ut in Thronum Apoſtolicum ſuccedat, qui dogmatica Prædeceſſorum Decreta, oppoſitis Conſtitutionibus ſubruat, temerarius nimium ſit, qui opinari audeat vel leviſſimè.

Vidimus quidem aliàs Walonium Româ ſcripſiſſe ad Arnaldum, Bruxellenſi latibulo abſconditum anno 1689. 26. Novembris: *Sub Pontificatu Innocentii XI. intolerabilis erat procedendi modus lentiſſimus, ita ut penè nihil ageretur*. Anno 1691. die 1. Septembris *Si præſens Pontificatus* (Innocentii XII.) *quantumcunque miſerabilis quoad regimen, & res dogmaticas, perſeveraverit, poterit in Congregatione S. Officii aliquid boni fieri contra Moliniſmum*. Et anno 1697. die 26. Octobris: *Nihil fiet contra Decretum Archiepiſcopi Mechlinienſis & ei adhærentium. Pontifex in Quæſtionibus iſtis eſt O in cifra*, ſeu nihil intelligit.

Nihilominus Alexandrinæ contra Janſenium Formulæ ſubverſionem, quo omnia Arnaldi, Queſnelli, Walonii collimabant ſtudia, neque ab illo Pontifice, neque ab ullo ejus Prædeceſſore, unquam elicere potuerunt. Quin imò Innocentius XI. omnes ex Lovanienſibus Doctoribus, qui Janſenio faverent, ſuſpendit à Magiſtrorum Regentium Collegio, quod *ſtricta* dicitur *Facultas*.

Innocentius quoque XII. quantiſcunque tentatus hypocritarum fraudibus, & importunis precibus, atque clamoribus ſolicitatus, adeo à præcedentium Pontificum veſtigiis ne latum quidem unguem dimoveri potuit, ut omnia contra Janſenium definita, etiam Alexandrini juramenti formulam, Decreto Apoſtolico & duobus ad Belgii Epiſcopos Brevibus ſolidiſſimè confirmarit.

Priori quidem Brevi Janſeniana calliditas tenebrarum quidpiam affinxit; Sed illud mox Innocentius Brevi altero clariſſimo diſſipans, Breve prius tam congruè ac dilucidè explicuit, ut Queſnellus, qui ex omni ligno noverat ſibi ſculpere, ut dicitur, Mercurium, nonniſi Sycophantam ſe ridiculum oſtenderit editione opuſculi *Defenſe des deux Brefs, defenſio duorum brevium*, quaſi ea ſuffragarentur Janſenio, aut aliquid Alexandrinæ detraherent Formulæ, vel mutationis quidpiam inducerent, quo rigor priſtinus emolliretur. Quod cùm de primo Brevi Innocentius XII. jactatum intelligeret, infringere Brevi poſterio-

riore voluit mendacium adeò pernicioſum, atque à ſua mente alieniſſimum.

Sic igitur Pontifex Epiſcopis Belgii de hac Janſeniſtarum cavillatione conquerentibus reſpondit die 26. Novembris anno 1696." „ Non ſine admiratione intelleximus nonnullos iſtis in Diœceſibus reperiri, qui verbis & calamo auſi fuerint affirmare, ſupradicto noſtro Brevi alteratam, ſeu reformatam eſſe Conſtitutionem Alexandri VII. decimâ ſextâ Octobris anni 1656. editam, necnon formularium ab ipſomet pronuntiatum; cùm dicto Brevi utrumque ſpecificè confirmetur, & omnino intenderimus & intendamus, eiſdem adhærere, & nequaquam ſinere, ut aliquid addatur, vel dematur à prædicto formulario, illud quovis modo alterando in aliqua ejus minima parte; Sed quod in omnibus & ſingulis ejus partibus, uti mandavimus, mandamus etiam adamuſſim obſervari „. Hactenus Innocentius XII.

Queſnelliana autem utriuſque Brevis ſimulata *Defenſio*, quæ impugnatio ſubdola nominari debuiſſet, cùm in Urbem delata eſt, aliud non retulit, quam indignationem Sedis Apoſtolicæ & condemnationem. Adeò ſpem illi non in Chriſto, ut callidè ſimulant; ſed in fraudibus ponere ſolent, atque mendacijs. Confirmando huic judicio ſerviunt ipſius Walonii epiſtolæ ex Urbe datæ ad Arnaldum; proinde & Queſnellum, qui contubernalis & à ſecretis erat, atque in ſcriptionibus Arnaldi adjutor.

Ita Walonius Româ die Februarii 1694. *Non parum nos affligimur Decreto nuperrimè hic locis ſolitis affixo. Decretum iſtud difficultatem præcipuam adeò non tollit, ut videatur eam potiùs augere ... Expedit tamen non oſtendere foris ſenſum noſtrum, donec Brevia perſpexerimus. Tota illa Romanorum agendi ratio movet commiſerationem.*

Idem 3. Februarii 1694. *Brevia* (ad Epiſcopos Belgii & Academiam Lovanienſem) *circa Formulam juramenti Alexandrinam non ſunt meliora Decreto. Peſſimum in illis eſt, quod in Belgio illa formula ſtabiliatur, præcipiendo ſubſcriptionem, abſque exceptione, aut explicatione, in ſenſu obvio & quem ipſius verba exhibent.*

Attamen Queſnellus, dolorem ſtatuit alto premendum pectore, imò exteriùs ad fallendos ſimplices, & in Janſenianis dogmatibus retinendos, lætitiam fingit quaſi partâ victoriâ: de qua ne cuiquam ſuorum locus dubii relinquatur, occurrit, *Defenſione duorum Brevium*, veriùs illorum interpretatione mendaciſſimâ, quæ dici debuit utriuſque Brevis doloſa ſubverſio, qualis etiam Romæ habita, damnationis ſententiam effugere non potuit. Idem de ſimilis farinæ opere, *Defenſio Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum* ſupra animadvertimus.

Ita Queſnellus neque *plenam*, ad quam ſe omnia diſponere ajebat victoriam, à Chriſto ejuſque præſidio expectat; ſed à ſuis fraudibus & mendaciis. Vidimus quidem ſubinde exercituum duces acceptâ clade, quaſi de victoria plaudentes, quod, etſi campo cedere coacti, priùs tamen ingenti ſtrage hoſtiles copias affeciſſent, ſuaque multò levior quàm hoſtium jactura ſit. Atque iſtud quidem inter militaria numeratum ſtratagemata facilè excuſatur; Sed in rebus fidei non par ratio eſt; in his candor & veritas ſemper intemerata requiritur. Talibus, non verò figmentis, aut quocumque excogitatis ſine mendaciis, Religio Chriſtiana à Servatore & Apoſtolis tradita, ſemper prædicata à Diſcipulis, fovenda etiam ac nutrienda eſt à Poſteris.

Sed mirum non eſt Eccleſias invicem oppoſitas regulis uti, dirigi, proficere contrariis. Jacobum Gilbertum Duacenæ aliàs Academiæ Cancellarium inter novæ Eccleſiæ Confeſſores ac penè Martyres, qui ſingularem in Portus-Regii Kalendario mereri poterat commemorationem, ſuperiore capite ſpectavimus: novis eundem adhuc ſpeciminibus, dignum Queſnellianæ perfidiæ imitatorem, cum quibuſdam ſodalibus videamus.

CAPUT III.

Occaſione fictitii Arnaldi patuit undenam Janſeniani damnatæ ſuæ novitatis vulnera ſananda confidant.

1 Gilbertus à Sorbonicis Doctoribus & ſuo Epiſcopo, atque altero vicino ſibique aliàs nimiùm benevolo Antiſtite condemnatus, Duaco diſcedere, ſuſpenſo officiorum omnium exercitio, à Rege Chriſtianiſſimo compulſus, ſapientiam in exilio diſcere debuiſſet: debuiſſent etiam alii eorumdem cum ipſo dogmatum ſectatores; Sed de timore humano rectè dicitur, quòd Dei timori ſanctiſſimo, & ſaluberrimo à Queſnellianis perperam applicatur, cohibere illum poſſe manus, non animum. Fures & latrones metu patibuli, à criminibus abſtinent in publico, at in ſolitudine, & tenebris, quæ certam promittunt flagitiis impunitatem, quid non audeant?

Sic & Janſenianæ Sectæ Theologos quoſdam Duacenos, quantumlibet adverſarios Tho-

Thomiſtarum ; docuerat metus exilij locutiones in publico affectare Thomiſticas. Sic Rivette S. Theologiæ Licentiatus & Profeſſor Regius ad amicum ſcribens *Gratia* (inquit) *ſufficiens reddita eſt hic neceſſaria ; ſi non ſufficiat ad actionem, ad quam conceditur, ſufficit ferè ad nos liberandos ab inſidiis adverſariorum. Cæterùm ab eo nomine abſtineo quantùm poſſum : neque utor, niſi ſolicitè ſemper additâ voce alienante, SENSU THOMISTICO.*

Epiſcopus nempe Attrebatenſis, qui unus hodie ex appellantibus contra Conſtitutionem *Unigenitus* eſt, author eis fuerat, ut dum Academiæ Cancellarius exilio mulctandus eſſet propter apertam nimium & temerariam Janſeniſmi profeſſionem, ex infortunio ejus diſcerent eſſe cautiores. Conſilium hi Antiſtitis ſui, quem ſibi benevolum noverant, ſunt ſecuti in publico, etſi animum retinentes novitatibus addictum ; proindè hanc retulere ab eodem ſuo Præſule defenſionem, in cenſura quâ anno 1687. die 13. Auguſti notaverat hæretica Gilbertii Cancellarii Scripta diſcipulis publicè dictata.

Ipſimet (inquiebat) *quos nimia quorumdam in judicando licentia, reddere voluerat ſuſpectos, quaſi adhærerent huic* (Gilbertii) *doctrinæ, tam dilucida, tam certa, tam authentica nobis dederunt de ſenſuum ſuorum candore & puritate teſtimonia, ut dubitari nequeat, quin in materia de gratia, doctrinæ ſint penitus Orthodoxæ.*

Theologos iſtos illuſiſſe Epiſcopo, patuit poſtea manifeſtè, quando conſilia malignantium prodita ſunt à *Fictitio Arnaldo*. In hoc nomine ne lector hæreat ignarus, qui fortè hiſtoriam in aliquo ex Tomis ſuperioribus relatam non viderit ; paucis iterum ſignifico Theologum fuiſſe Catholicum, qui conſilium ſecutus Regis Chriſtianiſſimi, innoteſcere hactenus publicè non voluit.

Conſpicabatur ille Cancellarii exilium reddidiſſe quidem ſocios ejus cautiores ; ſed non ſaniores, utpote qui cùm retinerent mordicus totum Janſenii de auxiliis gratiæ Syſtema, vocibus in publico utebantur Thomiſticis, quibus apparerent Catholici, atque ita invigilantium ſibi adverſariorum diligentiam eluderent.

Fraudem hanc ipſe ratus nimium deteſtabilem, & Eccleſiæ maximè pernicioſam, licitum ſibi cenſuit ſtratagemate detectam elidere. Theſes ſeptem ſtudioſè compoſuit, damnatam Janſenii de gratia doctrinam apertè & ſine fucis, ſine ambagibus continentes : propoſuit eas præcipuis Arnaldi & Queſnelli in Duacenſi Academia cultoribus, ut ſuum de iis ſcripto legitimo, coram Notario & teſtibus judicium promerent.

Quod ut faciliùs emungeret, literas dabat ad ſingulos humaniſſimas, ſubſignatas *A. A.* quibus ajebat, tales eſſe modò compertas ſibi rerum circumſtantias, ut candida & aperta declaratio ſuæ commiſſæ fidei conductura plurimum eſſet ad Dei gloriam & Eccleſiæ utilitatem. Edocebat eos ſimul quomodo formanda eſſet reſponſionum inſcriptio, cùm locus, quem incoleret, neceſſitate ſic exigente, hactenus celaretur. Non deerant etiam in literis aliqua, quæ viderentur Arnaldo propria, niſi quod ſtylus Gallo-Belgam, ſive Walonem potiùs ſapere videretur, quàm elegantiam Arnaldi.

Unde ſimplicitatem eis nimiam verus poſtea Arnaldus exprobravit. Verùm cùm plures circumſtantiæ, ut dixi, viderentur Arnaldo propriæ, hominum aliàs callidorum, deluſa aſtutia eſt, ut ſubſcriptionem *A. A.* quæ multis poterat nominibus convenire, ſic interpretari non dubitaverint ut eſſet *Antonius Arnaldus* ; ſive quia ſtyli Gallici ignorantiâ Walonem detegere nequiverunt authorem, ſive quia exiſtimaverint Arnaldum ſtudio ſuam voluiſſe elegantiam occultare, ne, ſi fortè in adverſantium manus literæ incidiſſent, facilè ſcriptor innoteſceret.

Quidquid ſit, ab Arnaldi clientibus maximâ acceptæ lætitiâ, creditæ ſtatim ſunt Arnaldicæ, effectumque conſecutæ, quem ſibi artifex ſtratagematis propoſuerat. Illi itaque mox inter ſe celebrare conventicula, literas quiſque ſuas producere, quibus eos vir tantus, tam celebris dignaretur. *Theſes* ſeptem proferebant *ad mentem Divi Auguſtini irrefragabilis gratiæ Doctoris*. Pulchra inſcriptio ; neque illorum quiſpiam diſſentiebat, aut vocabat in dubium, quin ſubjectis apprimè Theſibus conveniret. Unicus ſupererat, nec leviter angebat metus, ne approbationes adeò ſolemnes & authenticæ in manus inciderent hoſtiles, Theologorum ſcilicet Pontificiis faventium Conſtitutionibus.

Janſenii enim ſenſum in quinque Propoſitionibus condemnatum, in oblatis Theſibus reſuſcitari, tam apparebat evidens, ut nullis poſſet cavillationibus offuſcari. Undè approbationum detectio, futura eſſet approbantium ruina : cujus exemplum recens adeò habebatur in Gilbertio, propter doctrinam ſimilem in exilium pulſo.

Prima Theſis à putatitio Arnaldo propoſita erat " Gratiam efficacem ... neceſſariam
„ eſſe, ut quis verè & propriè poſſit opera
„ bona exercere, tentationes ſuperare &c.
„ fatetur quiſquis in Traditione Eccleſiæ, in

„ Auguſtino, aliiſque Sanctis Patribus pere-
„ grinus non eſt.

„ Secunda: Igitur qui gratiam aliquam
„ ſufficientem, ab efficaci diſtinctam, in
„ hunc amiſſæ innocentiæ ſtatum invehunt,
„ mirum quantum ab Auguſtini mente defi-
„ ciunt, qui naturæ integræ gratiam ſuffi-
„ cientem tantùm; lapſæ verò efficacem tan-
„ tùm attribuit. Hæc ſi indubitata Auguſti-
„ ni principia, vel minimùm concutias, to-
„ ta cæleſtis illius doctrinæ compages ſolva-
„ tur neceſſe eſt.

„ Tertia: At quid de gratia ſufficien-
„ te ſenſu Thomiſtico? Minùs diſplicet, quia,
„ niſi hallucinari velis, particulam includit
„ alienantem, & nebuloſo tempore occu-
„ lendis gratiæ Evangelicæ Myſteriis eſt per-
„ idonea. Interim cùm vox illa, & res vo-
„ ce expreſſa purioribus Eccleſiæ ſeculis
„ ignota fuerit, illam meritò ex ſana Theo-
„ logia relegandam judicamus.

Theſis quarta & quinta ad peccatum attinens Philoſophicum vix aliquid ſingulare continet, niſi quod afferat nullam Juris naturalis ignorantiam excuſare à peccato.

Unum hìc breviter velut tranſiens annoto, ineptiſſimam fuiſſe peccati Philoſophici in Propoſitione ab Alexandro VII. damnata deſcriptionem, quaſi illud eſſet quoties *non cogitatur actu de Deo*: undè & abſurdiſſima educebatur concluſio actum qualemcumque cum tali ignorantia, ſeu veriùs non cogitatione actuali de Deo, non eſſe offenſam Dei, neque peccatum mortale diſſolvens amicitiam Dei, neque æternâ pœnâ dignum. Erat quidem Profeſſoris iſtius opinio, quòd impoſſibilis eſſet cogitatio, quæ non eſſet de Deo, quia, inquiebat, omnis cogitatio eſt de Deo, vel de creatura; hæc autem cùm ſit ens *ab alio*, Deum in obliquo connotat.

Impoſſibilitate quidem ſuppoſitâ, evidens eſt, nullam ex tali Syſtemate ſecuturam in moribus corruptionem; Sed cum explicatio & valdè fragilis ſit, & dictatis reſervata Scholaſticis, non exprimatur in eo, quod typis editum ad diſputandum proponitur, non poteſt non Propoſitio eſſe digna cenſuris omnibus, quibus à Sede Apoſtolica proſcribitur, videlicet quòd ſit *ſcandaloſa*, *temeraria*, *piarum aurium offenſiva*, & *erronea*.

Quapropter meritò mihi ſemper viſa eſt Profeſſorum iſtiuſmodi imprudens levitas, neque toleranda, qui Theſes obtrudunt exoticas, reſervando ſibi ratiunculæ quidpiam, quod in Cathedra ſuſtinere valeant, quaſi inde ſibi conciliaturi famam ingenii; cùm nihilominus nihil referant, niſi inaniſſimæ improperium jactantiæ. *Parturiunt montes; naſcetur ridiculus mus*.

Ad Arnaldum fictitium redeamus.

" Theſis Sexta: Sed quomodo cum illa
„ peccati Philoſophici Cenſura conciliari
„ poteſt bicornis voluntatis indifferentia, &
„ Ariſtotelicæ libertatis definitio: *Libertas*
„ *eſt Potentia, quæ poſitis omnibus ad agen-*
„ *dum prærequiſitis, poteſt agere & non agere*;
„ Cum utique non poſſit tam vitari quàm
„ non vitari quod ignoratur? Cave ad ſen-
„ ſum diviſum & compoſitum, aut ad indiſ-
„ rentiam judicii confugias; Vana ſunt enim
„ illa Neotericorum effugia, declinandis ſe-
„ mipelagianorum terriculamentis malè ad-
„ inventa. Satius igitur nobis videtur & S.
„ Auguſtini principiis conformius, ejuſmodi
„ libertatem in flexibili ad libitum volunta-
„ tis indifferentiâ, & in expedita ad utrumli-
„ bet potentiâ conſiſtentem, poſt peccatum
„ Adæ porſus rejicere.

" Theſis Septima: Inferes illicò neceſſi-
„ tatem induci in actiones humanas. Apage
„ illa inania conſectaria, centies ex famoſis
„ quinque Propoſitionibus perperam accer-
„ ſita, & centies exploſa. Neceſſitatem
„ quidem naturæ & immutabilitatis in hoc
„ viatoris ſtratu abhorremus: aliam verò
„ quamlibet neceſſitatem, nihil eſt quod re-
„ formidemus, Duce Auguſtino de Civitate
„ lib. 5. cap. 10. *Si autem definitur neceſſitas,*
„ *ſecundùm quam dicitur, neceſſe eſſe ut ita*
„ *ſit aliquid, vel ita fiat, neſcio cur eam ti-*
„ *meamus ne nobis auferat libertatem*. Hanc
„ neceſſitatis cum libertate concordiam de-
„ inceps agnoſcet, quiſquis catholicè ſen-
„ tiet, & peſtiferam peccati Philoſophici
„ doctrinam ſeriò ejurabit. „

Acceptis Theſibus Jacobus Gilbert exultans in ſuo exilio, eas promptiſsimè approbavit inſigni encomio: *Doctrina* (inquit) *in Superioribus Septem Theſibus contenta, per Apoſtolicam traditionem ad nos tranſmiſſa eſt, à gratiæ Doctore Divo Auguſtino tradita, & genuinum Romanæ Eccleſiæ ſenſum hac ſuper materia dilucidè exponit, adeoque ab omni errore, erroriſque periculo eſt longè remotiſſima*.

Valde conveniens & æqua viſa eſt hæc approbatio tribus Baccalaureis Joanni Baptiſtæ Malpaix, Joanni Bruneau, & Baſilio du Bron, uti & Joanni Franciſco Malpaix, qui Eccleſiæ Collegiatæ Canonicatu à Gilbertio Præpoſito donatus, hanc ei grati animi teſſeram reddere voluit, ut approbationem ejus cum tribus illis Baccalaureis, ſuo calculo confirmaret.

Adrianus Wille Licentiatus, verbo *exiſtimo* aliquid majoris modeſtiæ præſeferre maluit: *Has* (inquit) *ſeptem Concluſiones atten-*

tentè legi, maturè conſideravi, & doctrinam in illis contentam, per Apoſtolicam Traditionem ad nos tranſmiſſam eſſe, atque ab irrefragabili gratiæ Doctore Divo Auguſtino traditam, nullumque errorem continere; ſed genuinum Romanæ Eccleſiæ ſenſum hac ſuper materia cenſeo, ac exiſtimo.

Brevior eſt; ſed eundem ſenſum complectitur approbatio Franciſci de Laleu Doctoris, Petri Rivette Licentiati, & Petri de Ligny Baccalaurei: *Hæ Septem Propoſitiones de Gratia, de Peccato Philoſoqhico, & de libertate humana, Doctrinam continent verè Auguſtinianam, & orthodoxam, ac proinde nulli Cenſuræ obnoxiam.* „

His abſolvitur totus approbantium numerus. Cur plures non acceſſeriut, teſtatur ſolito ſuo candore, & fert ægerrimè Canonicus Malpaix, quod eadem ſecum ſentientes, ſcripto non audeant profiteri: *Quod plures* (inquit) *à Theſium approbatione retrahit, eſt quod magis Jeſuitas timeant, quam Deum. Satis conſpicantur eadem illis Theſibus contineri dogmata, quæ tradidit Gilbertius, ideoque ab eadem ſibi metuunt* (exilii) *ſorte.*

Ex ipſis ſubſcribentibus complures eodem territi ſupplicio, Approbationem manu tremula conſignarunt. Ita Petrns Rivette putatitio Arnaldo reſpondet. *Approbationis noſtræ uſum tuæ committimus prudentiæ, de qua non ambigimus, quin tanta ſit, quanta ad præſens negotium eſt neceſſaria. Si enim approbatio noſtra Jeſuitis innoteſceret, nihil prætermitterent molitionis, ut nos perderent.* Adrianus Wille: *Non ſine magna* (inquit,) *formidine ſubſcribo; ſed quia ſecurum me eſſe jubes, nihil inde evenire poſſe mali, tuæ fidem habeo aſſertioni.*

Simili ratione Petrus de Ligny: *Niſi eſſes omnium mortalium in tractandis negotiis verſatiſſimus, & peritiſſimus non levi exponeremur periculo accipiendi ex Aula Epiſtolam* LETTRE DE CACHET, *quâ pelleremur in exilium, approbatarum Theſium mercedem. Ingens profectò foret Eccleſiæ detrimentum, ſi contingeret, Dominos de Laleu & Rivette exilio mulctari.*

Generoſior autem ipſe de Laleu, etiam ad Martyrium, ſi opus foret, pro Janſeniani confeſſione Evangelii, ſe promptum exhibet, ſic Arnaldo ſuo imaginario reſpondens: *Quod attinet ad ſcriptum, quod tibi mittimus, tuæ relinquo prudentiæ, ut eo utaris prout Dei gloriam exigere judicaveris. Non facio animam meam pretioſiorem me.*

Idem: *ſubſcripſimus*, inquit, *quemadmodùm pro veritate judicaveras expedire: atque iſtud ego quidem tantò majore præſtiti lætitiâ, quod in memoriam mihi redierit, quomodo aliàs admiratus Dei judicia in cauſa Gilbertii, indita fuerit mihi cogitatio, electum me eſſe à Deo, ut magis indè proficerem, quàm ipſe.*

Quomodo tali animatus Vaticinio, non quidvis audeat Doctor, tam mirificè divinitus illuminatus? Non tamen temerarius eſſe vult, & zelo forſitan intempeſtivo, detrimentum magis, & obicem afferre veteri reducendæ in Eccleſiam doctrinæ, quæ Pelagianiſmo ſcilicet invaleſcente, quodammodo tenebris obſita & ſepulta eſt. A Joanne Vergerio Abbate Sancyrano, ab Arnaldo, & recentiùs à Queſnello, Gerberonio, Ægidio de Witte iſtud didicerit.

A Queſnello in primis Arnaldi diſcipulo docemur Propoſitione nonageſimâ quintâ. *Veritates eò devenerunt, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi eſt veluti idioma incognitum: adeò remotus eſt à ſimplicitate Apoſtolorum & ſupra communem captum Fidelium. Neque ſatis advertitur quod hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in filios ſuos.*

Iterum Queſnellus in *Colloquiis circa Decretum Romanum prohibens Novum Teſtamentum Catalaunenſe cum obſervationibus Moralibus* pag. 103. *In hac Fæce ſeculorum, in hac diſciplinæ corruptione, omnis penè ſpiritus Apoſtolicus extinctus eſt.* Dicitur *omnis penè*, quia ſcintillæ quidpiam, deſertis Pontificiis, ſupereſſe reliquum creditur in Janſenianis.

Gerberonius anno 1697. ſub ficto nomine *Martini du Cheſne* edidit *Diſquiſitiones duas de Prædeſtinatione gratuita & gratia per ſe efficaci:* pag. 77. relatis Innocentio I. Zozimo &c. Pontificibus, qui olim Pelagium condemnarunt, hanc mendaci dignam hypocritâ ſuggerit annotationem: *Vigor hic Apoſtolicus in Catholicis victricis, ſeu ſe ipſa efficacis gratiæ, & gratuiti Divinæ prædeſtinationis propoſiti, veritatibus aſſerendis, amputandiſque vel tenuioribus hæreſios Pelagianæ ſurculis, utinam in iis, qui Eccleſiæ poſt tantos Pontifices præfuerunt, non deferbuiſſet! Illa jam non doleret, Chriſtianam de Chriſti gratia & prædeſtinatione fidem, ſuccreſcentibus in ipſo Domini agro novarum opinionum Zizaniis, penè ſuffocatam: illa, ut apertiùs loquar, non ſe ferè totam gemens & lugens miraretur Pelagianam.*

Poſtquam Diſquiſitiones illæ, quam meruerant damnationis ſententiam ſubierant, obductâ facie prodiere iterùm ſub larvâ, ſeu mutatâ ſolùm Epigraphe in *Hiſtorico-Theologicas Diſſertationes* &c. Nunquid bellè, & con-

congruè tutiori ac rigidiori Ethicæ? Sed quid à definitionum Apoſtolicarum hoſtibus, & contemptoribus obſtinatis expectes documenti ſalutiferi, & reformationis ſeriò adamatæ? Nobis audire ſemper & ſequi ſecurius eſt Eccleſiarum omnium Matrem ac Magiſtram.

Non ſaniùs de Eccleſia hujus temporis judicium fert Ægidius de Witte, ſemper paratus contra Apoſtolicam Sedem furere, & inſanire. In *Denuntiatione*, ut vocat, *ſolemni Bullæ Clementis XI. Vineam Domini Sabaoth* pag.6. Sic alloquitur Eccleſiam: *Conjuraſſe contra te videtur univerſitas populi Chriſtiani à minimo uſque ad maximum.* Pag.8 *Infirma eſt ipſa Religionis Arx* (Roma) *Terra infecta eſt à lue Pelagiana*; quia præter Janſeniſtas, adſcribere militiæ Pelagianæ univerſos, Janſenii ſectatoribus proprium eſt: diſcere illud potuerunt à Calvinianis & Lutheranis eâdem calumniâ contra Tridentinum ſuos vindicantibus Patriarchas.

Idem in *Depulſione excommunicationis in Matthiam Torkium* latæ pag. 8. *Sed quod denique, ajet quis, ingentibus hiſce malis, confuſionem penè Babylonicam Eccleſiæ invehentibus perfugium? Certè nullum expectandum ab Urbe Româ, quæ totius ægritudinis, qua à planta pedis uſque ad verticem Eccleſia luctuosè atteritur, præcipua & prima cauſa eſt.*

Sed nimiùm à Duacenis divertimur. Notare cęperam, quòd Dominus de Laleu, quantumlibet fervidus novæ Eccleſiæ Apoſtolus, non tamen judicet, magnum illud, & plenum myſterio, reformationis negotium, præcipiti conſilio & molitionibus præproperis, exponi oportere diſcrimini. Cujus ſuæ providentiæ ſpecimen dat phantaſmati Arnaldino ſcribens: *Exultarem gaudio; ſi ea adveniſſet temporum conditio, ut quæ meditamur, palam prodere liceret, & liberè eloqui Auguſtini dogmata utendo etiam phraſibus Auguſtinianis! Fateor, non ſatis perſpectas mihi eſſe rerum & temporis circumſtantias, ut ferre judicium ſecurè valeam. Cæterùm caveamus ſtudioſè, ne prædefinitam à Deo horam feſtinatione nimiâ pręveniamus. Gilbertius etiam crediderat exoptatum tempus eluxiſſe; ſed eventus docuit contrarium.*

Non inanem fuiſſe Novatoris hujus formidinem, non minus ipſe proditus, ſui didicit experimento exilii. Videre jam Lector cœperis, an novi iſti Eccleſiæ reformatores, reverà in Chriſto, ut ſimulant, an verò in machinationibus ſuis occultis & ſubdolis, ſpem ponant reſtituendi quod in doctrina ſana diuturnitate temporum, & maximè pernicioſis, ut autumant, Pontificum contra novam Eccleſiam Conſtitutionibus collapſum aut vulneratum eſt.

Sacrilegam hanc Janſeniſtarum fiduciam, ſolis nitentem fraudibus, perfidiâ, mendaciis, atque perjuriis, operæ pretium eſt non accerſitis aliundè teſtimoniis; ſed ipſorum ſcriptis convincere.

In ſolis hìc ſiſto Duacenſibus, atque ab ipſorum ordior duce Cancellario Jacobo Gilbert, de quo ſuperiùs præmiſi aliqua, quibus lectoris animus congruè ad ſequentia diſponatur. Hic homo tantâ Regis Chriſtianiſſimi benevolentiâ promotus, nullis præcedentibus meritis; ſed demeritis non levibus, cui omnis meriti loco, fuiſſe creditur declaratio voluntatis ſcribendi, contra receptam in reliquis Orbis partibus Pontificiam authoritatem quàm in Galliis ampliorem; hic, inquam, ad quælibet maximè ſublimia promotus, ut Theologiæ tirones innocuos falleret, propinatumque illi hæreſios venenum haurirent ſecuriùs, ſic eos monuit tractatu de Gratia pag.70. *Reflectant omnes, me ad eam, quâ Divinâ providentiâ, & præter merita promotus ſum, dignitatem, non perveniſſe, niſi eâ profeſſione præſtitâ, quam Formulâ ſuâ exigit Rex noſter circa Propoſitiones damnatas: imò ad illam formulam addidiſſe me, præfatas Propoſitiones damnare me in omni ſenſu, quo Conſtitutiones Apoſtolicæ damnarunt eas, & deinceps damnabunt.*

Poſtea autem ad ſeptem Theſium authorem ſcribens, *Evangelicam*, inquit, *de Chriſti gratia doctrinam ſanaſti à Vulnere, quod ei Alexander VII. ſuâ inflixerat Conſtitutione, & cujus nondum penitus obducta eſt cicatrix.*

Duo hæc inter ſe quis conciliet invicem maximè oppoſita? Quæ ut Lector quilibet, etiam non Theologus percipiat, ponat ſibi ob oculos Formulam ab Alexandro VII. propoſitam, cui Gilbertius jurejurando, ut Rex Chriſtianiſſimus imperaverat, ſe ſubſcripſiſſe profitetur " Ego Jacobus Gilbert Conſtitu- „ tioni Apoſtolicæ Innocentii X. datæ die 31. „ Maii 1653., & Conſtitutioni Alexandri „ VII. datæ 16. Octobris 1656. Summorum „ Pontificum me ſubjicio, & quinque Propo- „ ſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui no- „ men Auguſtinus, excerptas, & in ſenſu ab „ eodem authore intento, prout illas per „ dictas Conſtitutiones Sedes Apoſtolica „ damnavit, ſincero animo rejicio ac damno „ & ita juro: ſic me Deus adjuvet, & hæc „ Sancta Dei Evangelia.„

Componat, inquam iſta, qui poteſt: *Alexander VII. damnando quinque Propoſitiones in ſenſu intento ab eodem authore Janſe-*

Digitized by Google

ſenio, inflixit vulnus Evangelicæ doctrinæ de Chriſti gratia. Et *me Conſtitutioni eidem ſubjicio, & quinque illas Propoſitiones in ſenſu intento ab eodem authore Janſenio, prout illas Alexander VII. damnavit, ſincero animo rejicio, ac damno, & ita juro.*

Perjurium evidens eſt, ſi eo animo Gilbertius juraverit, quem officiis & beneficiis potitus poſtea, clanculum declaravit. Aliud eſt in quo ſe à perfidię ſaltem crimine non liberabit. Poſt condemnatum ab Attrebatenſi ſuo Antiſtite Tractatum ſuum de gratia, velut hæreſes continentem, ab eodem Epiſcopo juſſus compoſuit lucubrationem, cui titulus: *Jacobi Gilbert Explicationes & Retractationes quarumdam Propoſitionum, in Tractatu ſuo de Gratia occurrentium, quæ aut explicandę, aut retractandæ viſę ſunt*. Scriptum iſtud ab authore ſubſignatum eſt Inſulis die 27. Julii anno 1687. coram Attrebatenſis Seminarii Moderatore miſſo ab Epiſcopo.

Quæ quàm ſeriæ, quàm ſinceræ fuerint *Retractationes*, collige ex eo quòd dein, acceptis ſeptem Theſibus, cum Duacenſium ſuorum approbationibus [nam ipſe in exilium miſſus aberat] ſic reſponderit Petro de Ligny: *Conſolatur me plurimùm Theſis cum veſtris de ea æquiſſimis judiciis; quia in illa ſimul & compendium & confirmationem perſpicio mei de Gratia Tractatus.*

In Retractationis memoratæ Articulo 31. ait: *Gratiam ſenſu Thomiſtico ſufficientem, quę det poſſe etiam propinquiſſimum, libenter admittimus.* Triennio autem poſt inter ſuos confidentiùs, quod cenſebat, enuntians, ad Quæſtionem, quid ſtatuendum eſſet de gratia ſufficienti Thomiſticè, reſpondit: *Cùm vox ipſa & res voce expreſſa purioribus Eccleſiæ ſeculis ignota fuerit, illam ex ſana Theologia relegandam judicamus.*

Triennio ante cùm intelligeret Gilbertius Tractatum ſuum de gratia denuntiatum eſſe Regi Chriſtianiſſimo, atque ab eo commiſſum examini Sorbonicorum, nihil promptius habuit, quàm pallio ſe cooperire Thomiſtico, Theſibus nempe eodem anno 1687. editis, ubi n.49. ait: *Dum videmur à gratia ſufficiente in ſenſu Thomiſtarum recentiorum recedere, nullo modo recedimus à re per illam in ſenſu Thomiſtico importata.* Inter ſuos autem poſtea aperiens mentem, ut jam retuli, *Cùm vox ipſa & res voce expreſſa purioribus Eccleſiæ ſeculis ignota fuerit, illam ex ſana Theologia relegandam judicamus.*

Inter Janſeniſtarum Duacenſium heroes vix ulli cedebat audaciâ Petrus de Ligny, juvenis quidem Baccalaureus, & licèt nonniſi Philoſophiæ Profeſſor, arrogabat ſibi ſcientiam ſupra ætatem, etiam ſupra ſuos quorum Theologicam agnoſcit, & prædicat peritiam. Ad amicum ſcribens ait: *Quidam vir doctus judicat ſufficientem gratiam Moliniſtarum eſſe errorem; ego autem illam cenſeo eſſe hæreſim; gratiam verò Thomiſtarum eſſe ſtultitiam.* Ubi digna humili & ſapiente Auguſtini diſcipulo, ſui ſupra *virum doctum* æſtimatio meretur animadverſionem.

Optimo ut vidimus, Janſenianis uſui eadem Thomiſtarum gratia eſt, quando neceſſitas poſtulat ut cenſeantur Catholici. Ita moniti ſuprà fuimus ab uno ex novatoribus illis non infimo Petro Rivette, ubi ad amicum ſcribens, *Gratia ſufficiens* (inquiebat) *reddita hic eſt quodammodo neceſſaria: Si non ſufficiat ad actionem, ad quam dicitur ſufficiens; ſufficit tamen utcumque ut nos ab inſidiis liberet adverſariorum. Cæterum voce illa utor, quàm poſſum parciſſimè, & ſemper ſolicitè addendo particulam alienantem SENSU THOMISTICO.*

Ita Præpoſitis Eccleſiæ illuditur, & Sycophantæ ad omnia Beneficia & Officia reputantur idonei. Quidquid enim illi antea obtruſerint manifeſtè hæreticum, atque ut tale a Sede Apoſtolica ſæpius in Janſenio damnatum, detersâ omni malitiâ expurgatum ſatis inpoſterum videbitur, ludicrâ illâ ſufficientis gratiæ ſenſu Thomiſtico, profeſſione.

Audiatur iterum præfervidus noſter Auguſtini Batavi diſcipulus Petrus de Ligny, & quidem non in quadam temerè ad amicum datâ epiſtolâ; ſed in profeſſione fidei ultroneâ ad patrocinantem ſibi & benevolum Antiſtitem exaratâ attentione maximâ, & juxta intimum animi ſenſum, utpote Deo in teſtem invocato: *Illuſtriſſime Domine*, inquit, *Declaro coram Deo, quod conſtantiâ inviolabili adhæream omnibus Arnaldi ſententiis quem ſemper amore & æſtimatione proſecutus ſum velut Theologum cæteris omnibus ſuperiorem. Hoc duce, credo me ſecuriùs abdita S. Auguſtini dogmata inveſtigaturum.*

Elevatio Arnaldi *ſupra omnes Theologos*, & inviolabilis in omnibus ejus dogmatibus obſirmatio extendit ſe multò latius, quàm Theologum deceat Catholicum, & quidem ſecuritatis & rigoris præ cæteris ſtudioſum: complectitur enim doctrinam Janſenii univerſam ab Arnaldo ſępius magnis encomiis, etiam contra Conſtitutiones Apoſtolicas approbatam atque defenſam, ultra Propoſitiones plures ab Alexandro VIII. de Sacramento Pęnitentiæ &c. cenſuris meritò notatas.

Profeſſio Articuli 3. eſt: *Declaro coram Deo, me credere quod libertas indifferentiæ in ſtatu naturæ lapſæ non niſi chimera ſit, humana*

na inventio inter Pelagianæ reliquias Philoſophiæ.

Art. 4. *Coram Deo declaro me credere; quòd poſt lapſum Adæ nulla prorſus detur gratia ſufficiens; ſed efficax ſolummodo: quòd Moliniſtarum circa id ſententia ſit ſemipelagiana, & condemnata in Congregatione de Auxiliis; ſententia quoque Thomiſtarum ſit exotica & mera ſtultitia.*

Art. 5. *Declaro coram Deo quòd credam nos abſque gratia efficaci non ſolum nihil agere, ſed neque poſſe: atque hanc veritatem comprehendi Articulo primo inter quinque oblatos Alexandro VII. & ab eodem Pontifice approbatos.*

Art. 6. *Declaro coram Deo, me credere quòd Prædeterminatio phyſica, eo modo quo in Thomiſtarum ſcholis exponitur, ſit prorſus contraria doctrinæ S. Auguſtini, & quòd ſolutiones illic adhiberi ſolitæ ſenſus diviſi & compoſiti, uti & indifferentiæ judicii ſint cavillationes inaniſſimæ, quarum nullum in Patribus reperiatur indicium.*

Idem ſcribens eodem tempore ad amicum: *Proteſtor tibi* (inquit) *quòd remotiſſimus ſim ab opinione, vel potius, ſi ita mavis, ab errore aſſerente libertatem indifferentiæ ... Ea novitas eſt Molinæ, & ſola Thomiſtarum ſocordia eam recipit falſitatem & adoptat.*

Quantumlibet ſtudiis immerſus & ſerius appareat hic Baccalaureus; attamen etiam ſubindè ei nugari lubet, velut cùm Arnaldo fictitio ſcribens ait: *Speramus ſore ut Servator tibi vires tribuat ſufficientes, non ſenſu Thomiſtico; ſed Auguſtiniano, ut pergas diruere funditus illum iniquitatis Coloſſum à Molinæ ſectatoribus tot fraudibus, atque calumniis fabricatum.*

Dilucida hæc ſunt, quæ nullis valeant tergiverſationibus eludi, vel interpretationibus frivolis excuſari, ſpecimina audaciæ ac temeritatis Janſenianæ, nullam reverentis authoritatem, etiam Pontificiam: prohibet enim illa contumelias jactari in eas ſententias, quas permittit eadem doceri liberè ac prædicari. Sed quomodo tantis ſuccenſus ignibus Janſeniſta non oderit cane pejus & augue eos, quos noverit adeo novæ hæreſi infeſtos?

Gilbertius in retractatione, quam juſſu Attrebatenſis Epiſcopi compoſuerat anno 1687. Art. 25. *Diſplicet mihi* (inquiebat) *me dixiſſe, Molinæ ſectatores in aſſertione gratiæ merè ſufficientis non effugere Pelagii errorem de gratia meræ poſſibilitatis, &, ſi alicubi, hic maximè fateor, me videri potuiſſe Janſenii ſpiritu abreptum.*

Sed neque æquitas, neque bona fides aut religio eundem retinuit Novatorem, quin ipſam quoad omnia revocaverit, deſtruxerit Retractationem triennio poſt ſcribens Baccalaureo de Ligny: *Me conſolatur plurimùm Theſis, & quod de ea tuliſti judicium. Video ibi Tractatus mei de gratia & compendium ſimul & approbationem.* Atque ita Gilbertius, quidquid triennio ante & à Sorbonicis Doctoribus, & à ſuo Antiſtite notari viderat tanquam hæreticum, & ipſe mox viſus fuerat retractaſſe, hìc integrum reſtituit, ſuamque penitus ſubruit palinodiam.

Verùm non tam citò nobis Profeſsio Baccalaurei dimittenda eſt. Art. 8. ait: *Declaro coram Deo, me credere, quòd nulla detur in jure naturali ignorantia invincibilis: atque ita quiſquis jus illud non ſervat, in quacumque fuerit circumſtantia, peccato obnoxius eſt, & ſupplicio coram Deo;* licèt ſæpe ignorantia illa ſuperari ſine gratia nequeat, neque ulla in hoc ſtatu mortalibus obtingat ſufficiens; ſed efficax ſolummodo juxta Articulum 4. Efficax autem gratiæ auxilium non dari omnibus ſatis manifeſtum eſt. Undè facilè foret elicere hæreticam Janſenii Propoſitionem tertiam: *Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas à coactione.*

Nodum hunc ſolvere ſi nequeat, inſtar Alexandri Macedonis, facilè mox ſcindet acinace, autoritatem denegando omnibus contra Janſenium Decretis, ut mox amplius videbimus.

Art. 9. *Declaro coram Deo me credere; quòd ſit abuſus intolerabilis, abſolvere pænitentem, antequam præceſſerit emendatio, & quòd adminiſtrare Sacramentum eis, quorum dolor provenit ſolùm ex metu gehennæ, ſit illud profanare.*

Paucis menſibus antequam hæc de Ligny ſcriberet, prodierat Decretum Apoſtolicum Alexandri VIII. feriens Articulos 31. inter quos legere poterat hunc 17. *Per illam praxim mox abſolvendi, ordo pænitentiæ eſt inverſus.* Et 18. *Conſuetudo moderna quoad adminiſtrationem Sacramenti pœnitentiæ, etiamſi eam plurimorum hominum ſuſtentet authoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Eccleſia non habetur pro uſu; ſed abuſu.*

Diu verò antè, videlicet anno anno 1667. die 5. Maii ediderat Alexander VII. Decretum prohibens cenſuras & contumelias utrique de Attritione contendentium parti, ut ſequitur.

„ Sanctiſsimus Dominus Noſter &c.
„ Cum acceperit non ſine gravi animi mœ-
„ rore, Scholaſticos quoſdam acriùs, nec
„ abſque Fidelium ſcandalo, inter ſe con-
„ ten-

Digitized by Google

„ tendere, an illa attritio, quæ concipitur
„ ex metu gehennæ excludens voluntatem
„ peccandi cum ſpe veniæ, ad impetrandam
„ gratiam in Sacramento pæniteutiæ requi-
„ rat inſuper aliquem actum dilectionis Dei,
„ aſſerentibus quibuſdam, negantibus aliis
„ & invicem adverſarii ſententiam cenſuran-
„ tibus, Sanctitas Sua enixè cupiens pacis
„ vinculum inter fideles ſervari, omnem
„ ſciſſuræ fomitem extinguere, auditis votis
„ Eminentiſſimorum ac Reverendiſſimorum
„ DD.Cardinalium adversùs hæreticam pra-
„ vitatem Generalium Inquiſitorum, necnon
„ Dominorum Conſultorum & Qualificato-
„ rum Sacræ Congregationis ejuſdem Gene-
„ ralis Inquiſitionis, hoc præſenti decreto in
„ virtute Sanctæ Obedientiæ, & ſub pæna
„ excommunicationis latæ ſententiæ, huic
„ Sanctæ Sedi reſervaræ, aliiſque pænis ejuſ-
„ dem Sanctæ Sedis arbitrio taxandis, præ-
„ cipit cunctis & ſingulis Fidelibus quocum-
„ que gradu ac dignitate, etiam Epiſcopali,
„ & majori, imò & Cardinalitia fulgentibus,
„ ut, ſi deinceps de materia Attritionis præ-
„ fatæ ſcribent, vel libros aut ſcripturas
„ edent, vel docebunt, vel prædicabunt,
„ vel alio quovis modo pænitentes, aut
„ Scholares cæteroſve erudient,non audeant
„ alicujus Theologicæ Cenſuræ, alreriuſve
„ injuriæ, aut conrumeliæ notâ taxare alte-
„ ram Sententiam, ſive negantem neceſſi-
„ tatem aliqualis dilectionis Dei in præfata
„ attritione ex metu gehennæ concepta,quæ
„ hodie inter Scholaſticos communior vide-
„ tur, ſive aſſerentem dictæ dilectionis ne-
„ ceſſitatem, donec ab hac Sancta Sede fue-
„ rit aliquid in hac re definitum.

„ Statuit prætereà Decretum hoc ſeu
„ illius exemplar, ad Valvas Baſilicæ Prin-
„ cipis Apoſtolorum de Urbe, & in acie
„ Campi Floræ affixum, omnes ubique exi-
„ ſtentes arctare & afficere ac ſi unicuique
„ perſonaliter fuiſſet intimatum„.

Verùm neque Alexandri VII.neque VIII. penes novam Eccleſiam magna eſt aurhoritas: longè gravioris ponderis eſt Arnaldina & Vergeriana, ſeu Sancyrani Abbatis, quorum poſterior paſſim credirur aurhor præcipuus libri de *Frequenti*, ſeu potiùs rariſsimâ *Communione*, quem Arnaldus aliquibus additis, in lucem dedit.

Ex illo autem utraque, quam retuli, Propoſitio, cum pluribus aliis, deſumpta eſt, & tacito authoris nomine,ab Alexandro VIII. condemnata. Sed vel propterea, & ſimul ob reprobationem quatuor Articulorum Cleri Gallici, meruit Pontifex ille à Walonio, Arnaldo, Queſnello & reliquâ Eccleſiâ novâ, ſive ut à ſuis vocatur *Familia Sancta La ſainte Famille*, feriri anathemate, etiam poſt obitum, ut ex Walonii literis à me aliàs narratum eſt. Alexandro quoque ſeptimo, præcipuè poſt mortem titulus *Sanctiſſimi*, judice Walonio, minimè convenit. Idem Pontifex juxta Gilbertium, ut ſupra vidimus, *intulit Chriſti gratiæ vulnus, cujus cicatrix nondum*, ut oportuit, *obducta eſt*.

Denique ſi Baccalaureum noſtrum de Ligny audire placuerit, quidquid Alexander VII. & ante eum Innocentius X. defininivit, malevolentia ipſorum fuit, vel turpis ignorantia, ſinentium ſe à deceptoribus circumveniri. Sic amico Baccalaureus ſenſum ſuum aperit: *Certiſſimè perſuaſum habeo, Iprenſem Antiſtitem* (Janſenium)*fuiſſe* in ſuis dogmatibus *condemnatum artibus factionis Moliniſticæ, neque ullam ab eo traditam fuiſſe de gratia doctrinam, niſi acceptam a Doctore gratiæ Auguſtino: Quin imò credo, nullum unquam Pontificem dediſſe argumenta magis evidentia authoritatis ſuæ erroribus obnoxiæ, quàm infligendo anathema quinque Propoſitionibus in ſenſu à Janſenio intento: Quapropter nullo angor ſcrupulo in lectione librorum omnium de Janſeniſmo tractantium*, quantumlibet à Pontificibus prohibeantur.

Idem in alia epiſtola *ſumus hic in regione admodum ſcrupulis addictâ, quantum attinet ad libros prohibitos. Paſſim hic homines legere non audent libros tractantes de Janſeniſmo, veriti ne in Conſtitutiones impingant Pontificias; ego verò cum perſuaſum prorſus habeam, Pontifices in condemnatione Janſenii fuiſſe deceptos, nihil in hac lectione patior difficultatis*.

Circa Jeſuitas autem Janſenio præcipuè adverſantes *Aſſequi nequeo*, (inquit idem Baccalaureus) *quomodo fieri poſſit, ut Chriſtiani, Religioſi, & quidem nominantes ſe Jeſu ſocios, ſic opponant ſe Janſenio tantæ integritatis Antiſtiti, ut nullâ exiſtimari valeat dignus reprehenſione*.

De reprehendendo nunc non agitur defuncto Antiſtite; Sed de abdicanda ejus doctrina, cui ipſemet nuntium remiſiſſe noſcitur; quando eam ſecuturo Pontificis judicio ſponte & ſæpius in vita;moriens quoque diſertiſſimè ſubmiſit. Suo autem Baccalaureus ſcribens Præſuli, cui fidem ſuam aperire conſtituit integram,ſic proſequitur Articulo 10.*Declaro coram Deo, me credere, quod in hac ſeculi corruptione confeſſarii ad officium ſuum congruè inſtituti,reſtringere debeant uſum communionis frequentem, quodque cibus ille cæleſtis in venenum convertatur lethiferum pleriſque illum ſumentibus abſque eximia cordis pu-*

Digitized by Google

ritate, *& amore Numinis ardenti*.

Quanta debeat eſſe ea cordis puritas, & quàm fervidus Dei amor, intelligimus ex Propoſitione vigeſima tertiâ inter 31. ab Alexandro VIII. anathemate perſtrictas, ubi dicitur: *Similiter arcendi ſunt à Sacra Communione, quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus & omnis mixtionis expers*, quæ cum excerpta ſit ex libro Arnaldi *de frequenti Communione*, & Baccalaureum viderimus Articulo 1. *coram Deo declarantem, quod conſtantia inviolabili adhæreat omnibus Arnaldi dogmatibus*, facilè quoque intelligitur, qualis ab eo amor & puritas requiratur, ut non convertatur communio in venenum.

Quàm igitur Sanctos ſupponere debemus iſtiuſmodi novæ Eccleſiæ Presbyteros, quos, ſi ſtipendio opus habeant, aut obſtringantur beneficio, intuemur Miſſæ Sacrificium ferè quotidie celebrantes! Sed quidquid forſitan de Presbyteris ſit, compertum fuit ab initio malignantis Eccleſiæ, in id collimaſſe ejus apoſtolos, ut Euchariſticam ſumptionem rariſſimam plebi fidelium redderent, ac penè nullam. Quod ex *Corona Sanctiſſimi Sacramenti* exploratiſſimum fit.

Illic *Chriſtus* dicitur *ſuæ ſolitudini relinquendus*,& plura ſimilia. Quod opuſculum propterea, ut aliàs monui, graviſſimis cenſuris à Sorbonica facultate condemnatum eſt. Aliquandiù Sancyrani creditum fuit; quia pluribus ab eo lucubrationibus contra Sorbonicos vindicatum; quamvis poſtea ejus Sectatoribus viſum fuerit expedire, ut damnationis infamia conjiceretur potiùs in *Mariam Angelicam* Arnaldi ſororem & dignam Portu-Regio Monialem.

Pergit Baccalaureus Art. 11. *Declaro coram Deo, me credere quod Monachi ſopiant imperitam plebem, & in prava peccandi conſuetudine retineant, promiſsâ criminum impunitate & fiduciâ quarumdam indulgentiarum pro articulo mortis, quas affigunt neſcio quibus devotionum quiſquiliis, quæ neque mutandis moribus ſerviunt, neque ad animorum pertinent converſionem, ſed ſiſtunt in cultu quodam exteriore, & ſemijudaico* Art. 12. *Declaro denique coram Deo, me credere quod inter devotiones illas plebejas ſint ſcapulare, Roſarium, Zona & Confraternitates aliæ, quodque obſequium redderet Eccleſiæ, qui devotiones illas phantaſticas aboleret, utpote plus habentes nugarum Theatralium, quàm veræ pietatis*.

Hæc omnia produnt in Novatoribus animum à Religioſis, præſertim mendicantibus, inſigniter alienum; Conſtat enim Scapulare, Roſarium, Zonam & ſimiles devotiones atque Confraternitates à Religioſis iſtiuſmodi potiſſimum promoveri, & quidem fructibus optimis & copioſis.

Recitatio Roſarii, judicio Catholicorum omnium, occupatio homine Chriſtiano digniſſima eſt, tota conſiſtens in profeſſione fidei, quæ Apoſtolorum Symbolo continetur, dein in Dominica Oratione atque Salutatione Angelicâ, cum clauſula quæ authoritate Eccleſiæ Salutationi Angeli & Elizabethæ addita, uſu piiſſimo omnium Fidelium nemine præter hæreticos obganniente, conſecrata eſt. Habent ne adverſarii aliquam novas inter Portus-Regii Orationes magis piam, quàm Dominicam ab ipſo nobis compoſitam Servatore? His tribus, ut dixi, Symbolo Apoſtolorum, Salutatione Angelicâ & Oratione Dominica totum abſolvitur Roſarium.

Quod ad Confraternitates attinet etiam cæteras, quas non ſolummodo inferiorum Antiſtitum; ſed Apoſtolicæ quoque Sedis approbavit authoritas, earum pariter inſtitutio ſaluberrima eſt, qua obſtringitur adſcripta plebs Fidelium, diebus præcipuè feſtis tempus notabile impendere Orationibus, & aliis incumbere pietatis exercitiis. Obligatur quoque Regulis ad frequentem uſum Sacramenti pœnitentiæ & Euchariſtiæ, dum aliàs differrent plurimi in menſes aliquot, imò ad tempus uſque Paſchale.

Si hæc omnia, & longè plura religionis, etiam miſericordiæ & charitatis opera, quæ confratrum regulis præſcribuntur, non ſint niſi devotiones mimicæ & phantaſticæ, ſi totæ terminentur cultu ſemijudaico, ſi denique obſequium præſtaret Eccleſiæ, qui hæc abrogaret, edoceat nos Baccalaureus, quid illis omnibus abolitis, ipſe ad excitandam & fovendam populi religionem atque pietatem opportuniùs ſubſtituendum cenſeat ac ſalubriùs. Documentum nobis breviſſimum ſuggerit Queſnelli. Art. 68. *Dei bonitas viam ſalutis abbreviavit in fide & precibus*.

Præter alia præſcribi ſolita Confraternitatibus, nonne fides & preces, ut jam oſtenſum eſt, Roſario continentur? Salutis autem ſemita, prout à Queſnello velut adæquata traditur, percommoda libertinis eſt, quæ eos liberat præceptis jejunii, confeſſionis & aliis difficultates afferentibus non exiguas.

De poſteriore hoc Articulo diſſerendi occaſionem rurſus offeret Propoſitio Queſnelli 94. Præſenti autem capite, diutiùs videbor forſitan, quam juvenis unius meretetur temeritas, referendis ejus & confutandis exceſſibus inhæſiſſe. Verùm licet ætate juvenis, & gradu non niſi Baccalaureus; in nova tamen Eccleſia viris magnis & Doctoribus non impar ab illo tempore habitus fuit, zelo, frau-

fraudibus, hypocriſi, labore nemini ſecundus. Unde in ſpem magnam alebatur propagandi novi Evangelii in Provincias etiam remotas, deſtinatâ primis ejus laboribus exilii tempore Poloniâ.

Illuc eum ſe recipiſſe novimus, famamque ut inde ſcribitur, captaſſe etiam nobilitatis magnæ, quæ Belgio communiter ignota eſt. Rei potiùs familiaris anguſtias indicat Gilbertius anno 1690. amico literis nuntians: *Dominus de Ligny Academiam deſerere debebit; niſi ei de ſubſiſtendi mediis provideatur. Deſeruiſſet jam inde, niſi eum retinuiſſem promiſſo vacaturo proximè Canonicatu.* Mirificam in nova Eccleſia fecîſſe ſe de ſuis meritis exiſtimationem, non ignorabat ipſe Baccalaureus, ſic amico ſcribens eodem anno: *Dominus Rivette & deLaleu indubiè mihi diſceſſum ex Academia minimè ſuadebunt, utpote ſatis conſcii, me Dei adſtipulante gratia, poſſe aliquid efficere adversùs virulenta dogmata Jeſuitarum.*

Ejuſdem ſententiæ ſe profitetur Dominus Rivette in literis ad amicum eodem anno 1690. *Eadem* (inquit) *mihi æſtimatio eſt de Domino de Ligny, noſtro Philoſophiæ Profeſſore. Confido futurum ut aliquando ſit Academiæ noſtræ utiliſſimus. Acri præditus eſt ingenio, zelo fervido contra Moliniſmum & addictiſſimus Ethicæ puriori.*

Iſtius Ethicæ ſpecimina quædam dare voluit in Profeſſione fidei ad benevolum, ut vidimus directa Antiſtitem. Addo alterum ſuperioribus ſimile: Amicum ſic conſulit: *libros de Janſeniſmo tractantes lego abſque ullo conſcientiæ remorſu; ſed dubium mihi incidit de operibus juſtè damnatis, qualia ſunt Lutheri, Calvini, Jurii & ſimilium hæreticorum. Rem mihi facies gratiſſimam, ſi tua in hoc mihi eruditione ſubveneris.*

Nonne digna rigidioris Ethicæ Sectatore dubitatio eſt? Ne verò exiſtimes, lector, dum ſuperiùs Baccalaureum hunc vidiſti adeò Jeſuitis infenſum, benevolum fortè eſſe Ordinibus Religioſorum cæteris, indolem ſequitur Janſenii ſectatoribus communem, quæ eſt Religioſos odiſſe univerſos licèt præcipuè feratur rabies in Jeſuitas.

Ita juvenis hic de Ligny poſtquam in epiſtola quadam non malè ſentire viſus fuerat de quodam Sacro Ordine, in fine nihilominus monet neque fidendum monachis, neque multum ab eis ſperandum boni, egregio concludens epiphonemate *Mais apres tout, Moines ſont Moines; ſed denique Monachi ſunt Monachi.* Sic etiam loquens de Regio Duaci Collegio, *incommodum* (inquit) *noſtro accidit Regenti, ſeu Præſidi, quod duo inde Profeſſores* (Philoſophiæ) *præcipui diſcedamus, non niſi duobus remanentibus, & quod pejus eſt, uno ex iis Monacho.*

Ut tam mirabili finis imponatur hiſtoriæ, ſupereſſe lectori videbitur nomen Arnaldi fictitii revelandum. Candidè dico, me ignorare: quidquid tamen obſcuræ de eo notitiæ ad me pervenit, lubens communico. Omnia ille documenta authentica, & ſcriptas ad ſe tanquam ad Arnaldum literas depoſuerat penes Patrem Payeu Societatis Duaci Collegium tunc temporis moderantem, volueratque ut hic cuilibet ea inſpicere, ac legere cupienti exhiberet.

Suam de hoc diſpoſitionem Arnaldus fictitius, epiſtolâ typis editâ publicam reddidit; ne fides ſua & veritas à quopiam poſſet in ſuſpicionem poſtea vel dubiū vocari. Commiſſum ſibi negotium Religioſus quâ fide ſuſceperat, executus eſt, tacito ſemper nomine authoris, quod ne mihi quidem aperuit, etiam quando mox Leodienſis Collegii gubernaculo admotus me Lovanio ad ſe humaniſſimè invitavit atque excepit hoſpitem familiariſſimè, de ipſa agens Arnaldi fictitii hiſtoria, quantum à me honeſtè poterat deſiderari, non enim patiebatur me humanitas petere, quod animadvertere ſatis poteram, datâ ab eo ſilentii fide non poſſe revelari.

Accepta autem à Rectore commiſſio ſufficiens vero Arnaldo apparuit argumentum, ut eum velut ſtratagematis authorem, multis inceſſeret contumeliis. Sed accuſationem illico Pater ille ſcripto publico refutavit. Unde in alios è Societate Antijanſeniſtas, ſuſpicionem Arnaldus & querimoniam convertit, ſed & ab illis repulſus, hæſit palpitans in tenebris, ubique impingens miſerè, ubique offendens. Detectorum verò aliqui Janſeniſtarum, aut eis faventium, ſtatim ac fictitius Arnaldus, ſtratagematis ſucceſſum epiſtolâ ad Doctorem Academicum typis editâ divulgaverat, induxere Attrebatenſium Antiſtitem, ut Patrem Payen adigeret ad omnia ſibi tradenda fictitii Arnaldi documenta. Verùm de hoc factus certior, qui ea Patri conſignaverat, recipere ab eodem maluit, atque ad ipſum deferre Chriſtianiſſimum Regem.

Inde ſecuta ſunt reorum exilia, & Academia Duacenſis puritati ac famæ priſtinæ reſtituta eſt, pace ſimul redditâ & tranquillitate, quæ feliciter durat in hunc uſque diem; etſi reis aliquibus poſt annorum plurium pænitentiam, & Profeſſionem fidei Duacum reditus conceſſus ſit.

Qui chartas omnes ad Regem Chriſtianiſſimum pertulit; ſe modum hunc excogitaſſe faſſus eſt, ut hæreſim perniciosiùs quo-

tidiè ſerpentem, & ſuâ plurimos fallentem hypocriſi, in lucem pertraheret, ab Eccleſiæ Præpoſitis & Protectore Chriſtianiſſimo faciliùs extinguendam. Rex, ut erat verborum parciſsimus, documenta omnia accipiens, ſtratagema, inquiebat, video noſtris ſubinde militaribus ſimile, tu autem cave, ne velut author tuis innoteſcas adverſariis.

Sic ille ſine ſtrepitu in Belgium reverſus ſe continuit adeò ſolerter, ut ne hodie quidem de eo certi quidquam eruperit. Hoc unum inter noſtros communiùs creditur, velut ab aliquo Regis Miniſtro intimo reſcitum, quod denuntiator ille fuerit è Clero ſeculari Presbyter. Mihi difficile creditu apparet, unicum fuiſſe hujus ſtratagematis executorem, quidquid de induſtrio inventore ſit.

Aliquid luminis mihi acceſſiſſe viſum eſt ex colloquio quod non diù poſteà mihi obvenit cum Sacerdote ordinis ſecularis, qui & doctiſsimus erat & apprimè Catholicus, zelo contra novos hæreticos atque hypocritas ardens. Is, cùm ſermo incideret de Arnaldo fictitio, unum hoc ſibi elabi paſſus eſt, *Nemo totius hiſtoriæ magis conſcius eſt, quam Ego.* Nolui ulterius, ſive diſtinctius aliquid, quàm quod ultro panderet, interrogare; ne fortè, quod celatum magis cuperet, importunâ viderer velle inquiſitione emungere. Inde quidem ipſum ſtratagematis exequendi, forſitan & excogitandi, participem fuiſſe, non apparebat temerarium ſuſpicari.

Quidquid ſit, non multis poſtquam mecum egerat menſibus, dilata ejus promotio eſt, quam hodiedum tenet, ampliſſima; etſi meritis ejùs inferior; quia vir omnimodè præclarus, non ad privatum eâ utitur commodum; ſed ad publicam Eccleſiæ utilitatem; ut qualiſcumque ei accedens dignitas, non niſi majoris ſemper meriti inſtrumentum ſit.

Denique ut præſenti finis capiti imponatur, non temeraria ſolùm, ſed etiam Sacrilega eſt Queſnelli, eique adhærentium præſumptio, ſi revera ſibi perſuadeant, quod præ ſe ferunt, futurum aliquando, ut quæ Janſenianæ hæreſi à Romanis Pontificibus infliguntur vulnera, ab ipſo ſanentur humani generis Servatore. *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt.*

Verùm non adeò inſanire credidero novæ hæreſeos Doctores; ſed in ſua induſtria, in ſuis artibus, dum inter ſe confidentiùs loquuntur & ſcribunt, ut vidimus hactenus, ſpem omnem collocant, quam ad oſtentationem tantummodo, ac deceptionem, publicè ſimulant, ſe non niſi in Chriſto & ejus gratiâ figere. Candidior Gilbertius, ut ſupra retuli, ad Arnaldum fictitium ſcribens: *Evangelicam* (inquit) *de Jeſu Chriſti gratiæ doctrinam liberaſti à vulnere, quod ei Alexander VII. inflixerat, & cujus nondum ſatis obducta eſt cicatrix.*

Non itaque à Chriſto eſt expectanda amplius doctrinæ iſtiuſmodi Evangelicæ *ſanatio à vulnere quod præceps*, ut perſidè fingunt, *Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato.* Sed prætenſa ſanatio, invaleſcens pertinacium rebellio eſt. Hæc ſcilicet invitâ Sede Apoſtolicâ, invitis Epiſcopis, Janſeniſmum reſtituet, ut contra Pontificum, ipſiuſque Tridentinæ Synodi definitiones, ſe Lutherana & Calviniana hæreſis tumultibus ſtabilivit.

CAPUT IV.

Teſtimonium veritatis *à voce populi, ut prætenditur, acceptum*, ſanandis vulneribus, *cuicumque hæreſi* inflictis, *aptiſſimum oſtenditur.*

1 Gravis hìc aſſumitur contra adverſarios accuſatio, quæ ubi probata fuerit, ſufficiet convincendis de hypocriſi maximè perfidâ; quâ ſcilicet omnem illi primis Paſtoribus, etiam in Concilio œcumenico congregatis modum adimunt ullam inpoſterum reprimendi hæreſim, quantumvis ob impietatem & blaſphemias deteſtabilem. Quæ enim nova ſecta obtendere, ſaltem mentiendo ut noſtri hodiè adverſarii, non poterit *vocem publicam, clamorem populi*, ſibi ſuffragantis?

Hoc ſcuto quælibet armata hæreſis ridebit ſecura, & aſpernabitur omnes Romanorum Pontificum, quantumlibet ab Epiſcopis receptas, quin & Conciliorum Generalium definitiones atque anathemata. Non igitur neceſſe Novatoribus eſt, quærere alibi ſuæ hæreſios Servatorem: non medicum ſanandis ſuis vulneribus idoneum: totum reperiunt in *clamore populi* ſive fictitio, ſive alicubi forſitan exorto; inſtigatione videlicet Parochi Schiſmatici ſimul ac hæretici, commiſſam ſibi multitudinem ſeditioſis ſermonibus atque concionibus excitantis.

Remedium iſtud hactenus Catholica ignoraverat Eccleſia; cumque in novis primùm Theologis illud obſcuriùs legerem, ut nationis atque indolis ſum, ſiniſtris non admodum deditæ ſuſpicionibus, mirabar equidem inculcatam toties de *voce publica* & *Clamore populi* mentionem; donec tandem anno

hujus

hujus ſeculi decimo quinto, in plenam prodiit lucem myſterium iniquitatis, libro famoſiſſimo cum hac epigraphe *Temoignage de la verité*, *Teſtimonium veritatis*.

Illic tota Chriſtianorum Eccleſia luxandum facilè perſpicit, quidquid unquam crediderat, Sacroſanctis Pontificum & Conciliorum definitionibus confirmatum. Semper enim illis opponere hæretici poterunt *vocem populi* ſecum inſanientis.

Contra peſtilentem adeò novitatem, ſacrilegii & impietatis omnis facilè productricem exarſit illicò Clerus Galliæ, atque ipſe Regis Chriſtianiſſimi Senatus. Prior in Comitiis Generalibus congregatus pluribus ex opere Propoſitionibus excerptis notas graviſſimas inuſſit, etiam hæreſios, Schiſmatis, impietatis atque blaſphemiæ: Senatus autem non ſolum prohibuit opus; ſed in authorem quoque, Typographum, atque divulgatores ſedulò inquiri juſſit pro meritis puniendos.

Documentum de hoc publicum è Regeſto Senatús extractum lector accipe."

„ Die Jovis 21. Februarii anno 1715. tem-
„ pore matutino: Ingreſſi ſut Regii Admini-
„ ſtri, qui Guilelmo Franciſco Joly de Fleu-
„ ry Regis cauſidico referente ita fati ſunt.

„ Inter lucubrationes varias, quæ cir-
„ ca præſentis temporis de Religione quæ-
„ ſtiones, in lucem editæ ſunt, tum contra
„ prohibitiones Regni priſtinas & generales,
„ tum contra ſpecialia interdicta anni 1712.
„ diei tertiæ Februarii & contra diploma
„ anni 1714. 14. Februarii, nulla prodiit,
„ quæ Miniſterii noſtri magis debuit excitare
„ vigilantiam, quàm ea, cui titulus eſt *De*
„ *Teſtimonio veritatis in Eccleſia*, *diſſertatio*
„ *Theologica*, *in qua examinatur*, *quale iſtud*
„ *teſtimonium ſit*, *tam in communi*, *quàm in*
„ *particulari circa Conſtitutionem ultimam*,
„ *ut ſit præcautio fidelibus*, *& Apologia Ec-*
„ *cleſiæ Catholicæ adverſùs hæreticorum Pro-*
„ *teſtantium exprobrationes*.

„ Prolixitatis nimiæ foret, omnes re-
„ ferre contumelias, quæ toto Opere ſparſæ
„ ſunt; ut autem uno veluti aſpectu intuen-
„ dum exhibeamus genium in omnibus li-
„ belli hujus partibus dominantem, ſufficit
„ dicere, quòd ubi author loquitur de Con-
„ ſtitutione, non vereatur ſæpius repetere,
„ quod *mereatur anathema*: quando ſermo-
„ nem inſtituit de *Pontifice*, judicat eum
„ eſſe, *quem honor & ſecuritas Eccleſiæ poſtu-*
„ *lat Concilio œcumenico denuntiari*, *ut con-*
„ *tra illum juridicè procedatur*, *& cui inte-*
„ *rim Eccleſia ſuis precibus petere à Deo de-*
„ *beat palinodiæ*, *& veræ gratiam conver-*
„ *ſionis*.

„ De Epiſcopis Conſtitutionem reci-
„ pientibus agens, deſcribit eos, non quaſi
„ *Patres*, *& Paſtores*; ſed veluti *idola &*
„ *mercenarios*, *quos Regiæ indignationis ti-*
„ *mor*, *aut ſpes favoris induxerit ad ipſum*
„ *Chriſtum Jeſum anathemate condemnan-*
„ *dum*.

„ Eſt etiam in eodem Opere viſa nobis
„ exponere Lectores longè majori ſcandalo,
„ & graviori adhuc diſcrimini, aſſertio quo-
„ rumdam dogmatum circa authoritatem
„ Eccleſiæ falli neſciam, quæ totum quodam-
„ modo ſyſtema, & fundamentum Operis
„ conſtituunt.

„ Pluribus quidem affirmat author,
„ Epiſcopos eſſe doctrinæ judices, futurum-
„ que ſemper in Eccleſia *teſtimonium verita-*
„ *tis* nulli obnoxium errori. At quale nobis
„ præbet indicium, unde ea in Epiſcoporum
„ judicio prærogativa agnoſcatur? *Eſt*, in-
„ quit, *certitudo quæ oritur ex notitia publica*
„ *& aſſenſu omnium Fidelium*.

„ Publicæ huic notitiæ affigit *vocem*
„ *Dei & Eccleſiæ*, *clamorem fidei & teſti-*
„ *monium veritatis*, *quod ſupra omnes*, in-
„ quit, *ſtabilitas legibus formulas*, *ſuper om-*
„ *nia teſtimonia eſt*: *omnia ſibi ſubdita ha-*
„ *bet*, *omnia judicat*, ſynodos etiam œcu-
„ menicas; quia in ejuſdem Sententia Au-
„ thoris, *conſervatio veritatis toti corpori*
„ *conceſſa fuit*, *& vel minimam adhibentibus*
„ *attentionem evidens eſt*, *quod teſtimonium*
„ *publicum corporis Eccleſiæ* (quod juxta ip-
„ ſum eſt corpus Fidelium) *ſit lex ſuprema*,
„ *& ſuperior judiciis Epiſcoporum*.

„ Ita judices fidei Epiſcopos à judican-
„ di munere deponit author, jubendo. *Epiſco-*
„ *pale judicium ab aſſenſu populi dependere*
„ *neceſſariò*, *ut vim legis tribuat eorum judi-*
„ *cio*, *utque hoc reddatur irrevocabile*. Le-
„ gem itaque fidei, & promiſſionum certitu-
„ dinem ſuſpendit, non ab Epiſcopis; ſed *à*
„ *teſtimonio unanimi totius corporis omnium*
„ *Fidelium*, in gregem transferens authori-
„ tatem, quæ ſolis a Chriſto conceſſa fuerat
„ Paſtoribus.

„ Nihil miri, ſi, quando loquitur de
„ Præſulum, quoad ſententias, diviſione,
„ etiam in materia fidei; quando de circum-
„ ſtantiis unde *dijudicari valeat de minore*,
„ *vel majore Antiſtitum in Concilio libertate*,
„ utì & *majore vel minore adhibitâ illic in-*
„ *ſervandis judicii regulis diligentiâ*, vult
„ *de omnibus appellari ad publicum & noto-*
„ *rium populi judicium*: *De definitionibus* (in-
„ quit, *Concilii ferenda nobis ſententia eſt*, *ex*
„ *impreſſione*, *quam illa inferent Eccleſiæ*
„ (quam author ſic opponit Concilio) *aſſen-*

ſu

„ *ſu aut diſſenſu Fidelium, commotione, ac tumultu populorum*, quod teſtimonium juxta authorem eſt, *etiam præſcindendo à majore ſuffragantium numero, probatio ſimpliciſſima, ſignum certiſſimum de fide teſtium, ideoque de Cathedræ authoritate.*

„ Eò uſque author protendit ſuorum dogmatum exceſſus, ut ſenſum tribuens tam novum, quàm temerarium ſententiæ S. Cypriani, dicere audeat, quod cum ſit Cathedra *una*, *integra quoque ſit in ſingulis membris.*

„ Perſpicitis conſectaria pernicioſa, quę ex his principiis profluere neceſſe eſt. Eccleſiæ authoritas nulli obnoxia errori ab ipſo agnita authore, velut unum è præcipuis religionis fundamentis, tamquam *columna & firmamentum veritatis*, non eſſet impoſterum niſi fundamentum fragile, incertum, & facile ſubruendum, quando penderet à certitudine nixa judicio populi, & prætenſâ ut ibi dicitur, notorietate; quandoquidem aliquibus ſubinde apparet evidens, quod prorſus oppoſitum videtur cęteris. Vacillaret proinde neceſſario fides, quando ut definitio ferretur, ſive pro majore, ſive pro minore contendentium parte, neceſſariò conſulenda eſſet, tanquam certa veritatis regula exteriorum *notorietas* circumſtantiarum, quam differentium ab invicem ingeniorum diſpoſitio varia, apprehendere ſolet modis maximè diverſis.

„ Quod igitur privato cuilibet videretur notoriū & evidens, definiret regulam fidei: & inconcuſſum teſtimonium veritatis, quæ debet una eſſe in Eccleſia, ſubmitteretur judicio tam fluxo, tam vario Fidelium ſingulorum. Tali ratione fides noſtra, cui proprium eſt in ſubmiſſione fundari, ſolâ niteretur evidentiâ arbitrariâ: proinde deficeret nos regula certa & immota, populis inter ſe quoad ſententias diviſis: neque ſupereſſet nobis aliquid, unde noſtra valeret fides inpoſterum determinari. Oporteret itaque aut majorem ſequi ſuffragantium è populo numerum, aut reducere ſe ad prævalentes ingenio.

„ Verùm cur majori fidelium multitudini plus inerit roboris ad definiendum, quàm majori numero Paſtorum? Num ſeduci nequeunt populi? Si conſulere neceſſe eſt ſapientiores, erit eorum ſemper inferior numerus: Quis etiam certò ſtatuet de charactere ad judicandum congruo, & qui prævalere debeat aliis contrarium alicubi ſentientibus? Quanta confuſio & naſcitura perplexitas!

„ Quot inter ſe pugnantia! Secta quælibet jactare poterit, ſimilem ſibi eſſe fidei firmitatem: atque ita prolabentes in eandem, quam Proteſtantibus nos aliàs toties exprobravimus, varietatem & incertitudinem, non habebimus deinceps characterem, qui religionem veram à ſectis diſtinguere valeat maximè pernicioſis. Si ageretur de quopiam doctrinæ articulo, vel minimæ obnoxio dubitationi, poſtulaſſet à nobis debita Eccleſiæ reverentia, ut omnis à nobis molitio ſuſpenderetur, uſque dum Eccleſia ſuam de libro pronuntiaret ſententiam, ut temporalis poteſtas ſe jungeret ſpirituali.

„ Verùm quandoquidem, quod impugnatur dogma, ſit ex præcipuis authoritatis Eccleſiaſticæ, in fidei materia fundamentis, cumque Syſtema authoris tam aperte contrarium ſit doctrinæ univerſalis Eccleſiæ, ipſiuſque ſpeciatim Cleri Gallicani, cenſuimus, nihil ampliùs deſiderari, ut juxta muneris noſtri rationem à veſtra æquitate & ſapientia peteremus condemnationem operis adverſantis tum paci *Eccleſiæ*, tum ſtatûs politici publicæ tranquillitati.

„ Denique vel inde opus meretur Tribunalis veſtri illuſtriſſimi cenſuram, quod contumeliis non levibus impetat Poteſtates, etiam maximè venerandas, & tranſgrediatur promiſcuè non ſolummodo leges Regni generales; ſed etiam particulares latas die 3. Februari anno 1714. quas in ſuas Curia tabulas retulit. Quapropter concepimus ſcripto concluſiones, ut lucubratio illa ſupprimatur, inquiri jubeatur in eos, qui illam compoſuerunt, ediderunt typis, aut diſtribuerunt, & ut petamus iterari factas à vobis antea in ſimilibus occaſionibus prohibitiones.

„ Egreſſis Miniſtris Regiis, hanc tulit ſenatus ſententiam viſo libello, cui titulus eſt: *De Teſtimonio veritatis in Eccleſia Diſſertatio Theologica, in qua diſcutitur, quale iſtud teſtimonium ſit tum in communi, tum in particulari circa Conſtitutionem ultimam, ut præcautio fidelibus ſit, & Apologia Eccleſiæ Catholicæ contra exprobrationes Proteſtantium 1614.*

„ Idem libellus typis editus eſt ſine nomine authoris & typographi, abſque privilegio & facultate. Partes ejus variæ lectæ fuerunt, uti & Decretum ejuſdem Curiæ 3. Februarii 1712. Diploma Regium 14. Februarii 1714. in Curiæ tabulas relatum die 15. ejuſdem menſis: & ſimul Concluſiones Procuratoris Generalis Regii

„ initâ

„ initâ deliberatione, Curia juſtitiam admi-
„ niſtrans circa concluſionem Procuratoris
„ Generalis Regij, decernit, ut memoratus
„ libellus ſupprimatur & ſuppreſſus maneat.

„ Ideo præcipit ut quicumque ejus
„ exemplaria habet, defert ad Fiſcum
„ ejuſdem Curiæ: prohibet inſuper omnibus
„ typographis, bibliopolis, propolis circum-
„ foraneis & cæteris ne typis edant, vendant,
„ diſtribuant libellum iſtum ſub pæna addi-
„ cendorum Fiſco exemplarium, & ſolutio-
„ nis mille florenorum ... etiam punitionis
„ corporalis.

„ Mandat præterea ut inquiratur in eos
„ qui typis ediderint, compoſuerint, diſtra-
„ xerint, aut diſtribuerint eundem libellum,
„ ut juxta Concluſionem Procuratoris Ge-
„ neralis ſtatuatur quod conveniens videbi-
„ tur. Jubet pariter ſervari & mandari exe-
„ cutioni Decreta ſuperiùs relata, nomina-
„ tim quod prodiit 14. Februarii 1714. &
„ Curiæ hujus tabulis inſcriptum eſt die 15.
„ ejuſdem menſis; quo interdicitur omnibus
„ ne inpoſterùm componant, typis edant,
„ vendant vel diſtribuant aliquem libellum
„ vel lucubrationem ullam ſcriptam pro de-
„ fenſione libri à Pontifice interdicti, vel
„ Propoſitionum ab eodem damnatarum
„ Conſtitutione receptâ, & ſigillo Regio le-
„ gitimè munitâ.

„ Denique vetat omnibus, ne contra
„ præſens Decretum aliquid attentetur, di-
„ gnâ aliàs pænâ reis tanquam pacis & quie-
„ tis publicæ perturbaroribus non defutura".
Ita Senatus Regius anno ſeculi hujus 15.

Simile Rex ipſe Diploma ediderat anno ante; graviſſimè prohibens Conſtitutionis *Unigenitus* authoritate ſuâ legitimè promulgatæ, omnem inpoſterum impugnationem. Cujus ſuæ Regiæ Sanctionis, ſi quis uſpiam tranſgreſſor exiſteret, haberi eum juſſerat, ut ſupra, pacis & quietis perturbatorem, ac veluti talem pro gravitate criminis puniri.

Utinam autem, ut cæterarum in Galliis legum, par eſſet Decreti utriuſque pro religione in Curiæ tabulas relati obedientia, par Magiſtratuum ubique pro illo vigilantia, & contra reos executio pænarum! Paulò ſeverior forſitan caſtigatio paucorum, exemplo cæteris eſſet ſalubriori, neque adeò Gallicana, imò univerſa tot amariſſimis & maximè ſcandaloſis contra Conſtitutionem ſcriptionibus turbaretur Eccleſia.

Verùm quando ipſos inter Eccleſiaſticos,& quorum multis debita titulis erga Conſtitutionem obedientia debuerat norma eſſe cæterorum, perſpicitur ea tranſgreſſionis publicæ quotidiana temeritas, quæ omnibus probè catholicis horrori eſt, hæreticis riſui & triumpho, quid à quibuſdam inferioribus expectemus, quorum in ſola ſuperficie religio eſt, omne in excogitandis novitatibus ſtudium, omnis labor in vellicandis Conſtitutionibus Apoſtolicis & dilacerandâ eorum famâ,qui Summo Chriſti Vicario adhærentes, pro ejus authoritate, religioſâ fortitudine præliantur. Importunioribus quibuſdam Adverſariis dici poſſet. *Vos eſtis ſal terræ; ſi ſal infatuatum fuerit, in quo ſalietur? Si vos, per quos condiendi ſunt quodammodo populi*, non *metu perſecutionum temporalium*, ſed innovandi libidine & effræni in erroribus contra Eccleſiam defendendis pertinaciâ, *amiſeritis regna cælorum, qui erunt homines, per quos à vobis error auferatur; cùm vos elegerit Deus, per quos errorem auferat cæterorum?*

Quando rumor increbuit de tractatu inter novos aliquos Auguſtini diſcipulos, cum pſendo-reformata Anglorum Eccleſia, unde novorum foret Proteſtantium cum antiquioribus concordia, mirabar initio, nullum comparere Opuſculum, quo fides omnis abrogaretur rumori tam propudioſo, & ii quorum fama adeò graviter lædebatur; cùm ſibi tam benevolos nacti ſint Gazettarum in Hollandia Scriptores, non curaverint hactenus Novellis iſtis, totam pervagantibus Europam, verbum inſeri, quo fabula ſibi tam noxia ſubverteretur. Interea creſcente in dies rumore & cum eo Novarorum infamiâ & ſcandalo puſillorum, admirationem mihi aliquis eximere voluit, cauſatus utriuſque partis eò vota pridem & ſtudia collimaſſe. An is rectè cenſuerit judicent alii. Interim quædam mihi inde cogitatio oborta eſt, non inutile inquiſitionis de hoc quidpiam inſtituere capite proximo.

Interim ſuprà ſpectavimus Senatus Regii Pariſienſis de Queſnellianæ *veritatis Teſtimonio* judicium, omni parte æquiſſimum. Supereſt de eodem audienda gravior Cleri Gallicani ſententia data anno 1715. die 22. Octobris.

Propoſitio I. excerpta è libri illius pag. 27. & 28. " Impreſſio quam fecit Conſtitutio
„ (Unigenitus) in animis hominum, & judi-
„ cium, quod de ea tulerunt (qui contra
„ eam tumultuati ſunt) eſt vox Eccleſiæ &
„ teſtimonium veritatis. „

CLERUS GALLICANUS: Hæc *Propoſitio eſt hæretica*.

Propoſitio II. ex pag. 29. " De hoc te-
„ ſtimonio dixit Paulus Apoſtolus: *Eccleſia*
„ *eſt columna & firmamentum veritatis*. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica*.

Pro-

Propoſitio III. ex pag. 29. "Idem teſti- „ monium eſt, quod Auguſtinus vocat virtu- „ tem Dei, & clamorem fidei. „

CLERUS GALLICANUS: *Eſt falſa & S. Auguſtino injuria.*

Propoſitio IV. ex pag. 29. " Teſtimo- „ nium illud eſt ſuperius omnibus formalita- „ tibus, omnibus teſtimoniis: ſunt illa ipſi „ ſubordinata: omnia ejus ſubduntur judi- „ cio. „

CLERUS GALLICANUS: *Eſt hæretica & ſchiſmatica.*

Propoſitio V. ex pag. 29. "Ad illud (Te- „ ſtimonium) Scriptores inter Polemicos „ præcipui retulerunt ſemper & referre de- „ buerunt Quæſtionem celebrem de autho- „ ritate Conciliorum œcumenicorum. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio „ eſt hæretica.*

Propoſitio VI. "Implicant ſe & oberrant „ in circulo ſineſine, qui alibi (extra illud te- „ ſtimonium) quærunt deciſionem Quæſtionis „ de Conciliorum authoritate. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Propoſitio VII. ex pag. 29. " Ad hunc „ reducti terminum hæretici (ſeu preſſi hoc „ teſtimonio) nullam adverſus Præſcriptio- „ nes noſtras afferre poſſent difficultatem ſo- „ lidam. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt falſa.*

Propoſitio VIII. ex pag. 83. " Luxato „ hoc fundamento, non ſubſiſtunt ampliùs „ noſtræ contra hæreticos præſcriptiones. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt falſa & hæretica.*

Propoſitio IX. ex pag. 83. " Teſtimo- „ nium illud publicum in Eccleſia ſubſiſtens, „ eſt quædam lex ſuprema, cui omnia cor- „ poris membra ſubjecta ſunt. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Propoſitio X. ex pag. 86. " Publicum „ illud Eccleſiæ Teſtimonium (quod juxta authoris ſyſtema eſt approbatio aut reſi- „ ſtentia populorum) eſt lex ſuprema judicii „ Epiſcoporum. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Propoſitio XI. ex pag. 87. " Attentè con- „ ſiderandum eſt, quod vox Epiſcoporum, „ non ſit vox Eccleſiæ (ideſt clamor populo- „ rum), ſed vox Eccleſiæ debeat eſſe regula „ vocis Epiſcoporum. Unde patet quod vox „ Eccleſiæ ſit aliquid ſupra vocem ipſorum „ Antiſtitum. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Propoſitio XII. ex pag. 95. " Iſtud eſt „ quod dicere me coëgit ab initio Diſſerta- „ tionis, quòd clamor publicus Eccleſiæ (ſive „ quod notorietas publica nos docens quid „ operata in fidelium animis fuerit definitio „ fidei) ſit teſtimonium præcipuum & certiſ- „ ſimum. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Propoſitio XIII. ex pag. 96. " Ab omni „ alio appella ad illius teſtimonii notorieta- „ tem: de Concilii definitione judica ex im- „ preſſione, quam illa fecerit in Eccleſia. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Propoſitio XIV. ex pag. 99. " Nemo ita- „ que ſibi perſuadeat, quòd Epiſcoporum „ authoritas, in judiciis ſuis Eccleſiaſticis „ non dependeat à fidelium approbatione. „ Eccleſiæ conſuetudo illam requirit neceſ- „ ſariò, ut judicia vim legis obtineant, ne- „ que unquam valeant revocari. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Propoſitio XV. ex pag. 90. " Concluſio „ doctrinæ hìc ſuperiùs ſtabilitæ: Judicia „ Epiſcoporum dependent neceſſariò à cor- „ poris fidelium approbatione. S. Paulus ei „ ſubjicit Prophetas. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Propoſitio XVI. ex pag. 129. " Quoad „ veritatem iſtiuſmodi, cujus deciſio poſtu- „ lat examen aliquod, definitio Concilii „ ſemper dependet à teſtimonio Epiſcopo- „ rum abſentium. Ita accidere poſſet in Con- „ cilio Ducentorum vel trecentorum Anti- „ ſtitum ut major numerus amplecteretur „ malam partem. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica & ſchiſmatica.*

Propoſitio XVII. ex pag. 128. " Epiſco- „ pi abſentes habent jus reclamandi, & ut „ ſemper audiantur. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica & ſchiſmatica.*

Propoſitio XVIII. ex pag. 128. " Non „ ita ponenda eſt tota authoritas Cathedræ „ in Concilio, quantumcunque œcumenico, „ ut adimatur illa Epiſcopis abſentibus. „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica & ſchiſmatica.*

Propoſitio XIX. " Væ illi, qui non ſuſci- „ pit examinandam doctrinam illam (con- „ demnatam à Paſtoribus unitis Paſtorum „ capiti). „

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica & tendens ad Phanaticiſmum.*

Pro-

Propoſitio XX. ex pag. 29. "Tota Ec-
„ cleſia Teſtimonium fert contra Conſtitu-
„ tionem (Unigenitus.)„

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt falſa.*

Propoſitio XXI. ex pag. 29." Conſtitu-
„ tio meretur anathema.„

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt blaſphema & impia.*

Propoſitio XXII. ex pag. 35." Conſtitu-
„ tio offendit veritates religionis communiſ-
„ ſimas, & condemnat, non dico expreſſio-
„ nes ſacræ Scripturæ & traditionis; ſed mo-
„ dum loquendi pietatis Chriſtianæ maximè
„ uſitatum.„

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt impia & blaſphema.*

Propoſitio 23. ex pag. 66." Generalis
„ vox Eccleſiæ eſt contra Conſtitutionem„

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt falſa.*

Propoſitio 24. ex pag. 67."vix erat Con-
„ ſtitutio apud nos divulgata, quin fuerit
„ horrori & conſternationi probis omnibus„

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt falſa & blaſphema.*

Propoſitio 25. ex pag. 29." Subſiſtens in
„ Eccleſia iſtud Teſtimonium (populi) eſt
„ ſcriptura æquè digna veneratione in ſe
„ ipſa, quàm teſtimonium ſubſiſtens in ſcri-
„ pturis Divinis„.

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt blaſphema & hæretica.*

Propoſitio 26. ex pag. 120." Approba-
„ tio aut reprobatio, quæ eſt in multitudine
„ Fidelium, ſive impreſſio de novitate, vel
„ conformitate cum doctrina vetere, quam
„ impreſſionem in ipſa multitudine facit de-
„ finitio fidei propoſita, quando occurrit
„ ſententiarum diverſitas, eſt probatio ma-
„ ximè ſimplex & ſignum certiſſimum de fi-
„ de teſtium, ac proinde de authoritate Ca-
„ thedræ„.

CLERUS GALLICANUS: *Propoſitio eſt hæretica.*

Si in Propoſitionis ultimæ facta à me verſione appareat quidpiam minùs lucidum, ex ipſo forſitan textu Gallico lector ſenſum meliùs percipiet: *l'aveu, ou le deſaveu du corps des Fideles, c'eſt a dire l'impreſſion de la nouveauté ou de conformité, avec l'ancienne doctrine, que fait ſur l'Egliſe une definition de foy, qu'on lui propoſe, c'eſt dans le cas de partage la preuve la plus ſimple, & le Signe le plus deciſif de la fidelité des temoins, & par conſequent de l'authorité de la Chaire.*

Retuli hactenus Cleri Gallicani datum in Comitiis Generalibus judicium de Propo-

ſitionibus è prætenſæ *veritatis Teſtimonio* excerptis. Juverit addere eorumdem Præſulum contra librum ipſum moderatiſsimam Cenſuram.

„ Primum ac præcipuum Paſtoralis of-
„ ficii munus eſt, commiſſæ ac traditæ ſemel
„ Fidei depoſitum inviolatè ſervare: in illa
„ autem tutandâ tantò ſtudioſiùs invigilare
„ Nos opportet, quantò periculoſiùs ipſam
„ aggrediuntur Novatores, qui velut perſo-
„ nam veritatis ſibi circumponendo, nobi-
„ ſcum ſe rectè ſentire fingunt, ut hac arte
„ ſimplicibus & incautis fidelium animis,
„ impietatis ſuæ venenum faciliùs infundant.

„ Hoc nuper facere tentavit Author
„ Scripti cui titulus *Du Temoignage de la verité dans l'Egliſe*&c. Sanctas ille ac ſublimes
„ Eccleſiæ regulas, inconcuſſum Catholicæ
„ Fidei adversùs hæreticos robur ac præſi-
„ dium ponere quidem ſuſcipit; ſed à per-
„ verſis illis hominibus in hoc ſolùm differt,
„ quod iſti non viderentur ſibi abſtrahere ſe
„ poſſe ab eorum poteſtate *quos ſpiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*,
„ niſi ab ejuſdem Eccleſiæ ſinu, conſtitutis
„ ſibi novis conventiculis, diſcederent; ille
„ verò multò audacior, ut nemini ſubdatur,
„ fingat in ipſa Eccleſia novum regiminis ge-
„ nus, quo inſtituta à Chriſto Domino gu-
„ bernatio funditùs evertitur.

„ Fatetur ſcriptor ille viſibilem & con-
„ ſpicuam Eccleſiam, adversùs quam portæ
„ inferi non prævalebunt; verùm illam ean-
„ dem in certis temporum articulis ſic denſâ
„ caligine involutam exhibet, ut vix poſſit
„ internoſci.

„ Quin per illas tenebras ac tempeſta-
„ tes, quas oportet eſſe, ut qui probati ſunt,
„ manifeſti fiant, & in quibus, ut ſua Chri-
„ ſti promiſſis conſtet fides, tunc maximè
„ neceſſe eſt nec latére, nec ignorari Eccle-
„ ſiam, ſufficere ait Author, ſi illa ab iis de-
„ tegatur & dignoſcatur, qui ſunt recto ac
„ ſimplici corde, quoſque ſuæ non excæcant
„ cupiditates.

„ Nihil certè inſtituto Chriſti magis
„ adverſum dici potuit, qui Eccleſiam ſupra
„ montem conſtitutam voluit, ut eſſet clara
„ atque conſpicua, cujus & in ſole taberna-
„ culum poſuit, ut luceret univerſo Orbi, &
„ non ſolùm juſtis, ſed etiam peccatoribus
„ viſibilis ſemper exiſteret.

„ Ab iis ergo Eccleſiam quoque conſ-
„ pici poſſe neceſſe eſt, quos ſua vitia per-
„ turbant, & qui nondum ſunt recto ac ſim-
„ plici corde; hoc quippe ut aſſequantur,
„ indigent ipſius Eccleſiæ ope & Sacro mini-
„ ſterio quod Chriſtus in ipſa inſtituit ad per-

„ fectionem & conſummationem Sanctorum,
„ & in ædificationem corporis ſui, quod eſt
„ Eccleſia.

„ Revereri etiam videtur Cathedræ Sa-
„ cerdotalis authoritatem, cui omnes fideles
„ obſequi tenentur, ſed ab iis, qui ſoli jus
„ obtinent ſedendi in ea Cathedra, in qua
„ pro Chriſto legatione fungentes, divina
„ oracula proferunt, authoritatem illam
„ transfert ad cætum fidelium, quorum de-
„ legatos tantùm & interpretes Epiſcopos
„ habendos putat, nec aliud uniuſcujuſque
„ munus eſſe, quàm ut ſententiam declaret
„ illius Eccleſiæ, cui præeſt, & quæ illum
„ mittit, ſicut Pater miſit Filium.

„ Quod attinet ad Concilia generalia,
„ ubi Spiritûs Sancti præſentiam teſtatur
„ Congregatio Sacerdotum, edita ab eis in
„ fidei rebus judicia, vim judiciorum Eccle-
„ ſiæ, ut putat ille, non obtinent, niſi ex
„ approbatione populi, cùm tamen Chriſtus
„ certiſſimè ſit in medio congregatorum Præ-
„ ſulum, qui illos doceat, qui illos mittat,
„ qui ad finem uſque ſeculorum dictet
„ quod illi prædicent & doceant, qui & de-
„ claravit & confirmavit ipſe, ſe in Apoſto-
„ lis ſuis, atque adeò in eorum ſucceſſoribus
„ obaudiri.

„ Imò & prolatorum maximè concordi-
„ bus animis Decretorum, idem ſcriptor ve-
„ ritatem explorari & pendere ſtatuit ex con-
„ ſenſu vel diſſenſu populi,& affectu per ipſa
„ Decreta illorum animis impreſſo, cùm
„ conſtet imperitam vulgò plebem exami-
„ nandis valde eſſe imparem Quæſtionibus
„ illis, quæ in Conciliorum cætibus tracta-
„ ri ſolent; nihilominus illud populi judi-
„ cium author appellat vocem Eccleſiæ, te-
„ ſtimonium veritatis, vocem etiam Dei,
„ fidei clamorem, teſtimonium omni ritu po-
„ tentius, omni teſtimonio robuſtius, cui
„ cætera omnia teſtimonia cedant, quodque
„ demum cæterorum ſit norma atque judi-
„ cium.

„ Illud idem teſtimonium donat nomi-
„ ne ſupremæ legis in Eccleſia, quam legem
„ audet dicere eſſe illam, quam Chriſtus ipſe
„ ſcripſit per Spiritum Sanctum in cordibus
„ fidelium, quæ explicet mortuam literam,
„ id eſt, Sacras Scripturas, quaſi pro nihilo
„ habenda eſſet illa Eccleſia, quæ ſola Sa-
„ crorum Librorum eſt fida cuſtos, atque
„ indeficiens interpres, quam ſine ulla am-
„ biguitate Scriptura demonſtrat.

„ Vult quoque ut dediſcant fideles, in
„ ſuis ipſorum cordibus gigni fidem ex audi-
„ tu & per verbum Chriſti, quod tutiſſimè
„ & jure ſuo ſoli Epiſcopi prædicant, quos
„ in Apoſtolorum perſona cum omni ſua po-
„ teſtate miſit ad docendum omnes gentes,
„ ita ab ipſis Epiſtolam Chriſti viſibili modo
„ miniſtrari, ut illa eadem in ipſorum cor-
„ dibus intùs operante Spiritu Sancto effor-
„ metur.

„ Epiſcopatum unum eſſe confitetur,
„ eundem & indiviſum, quem tamen quan-
„ doque conſtare, ait, paucorum Epiſcopo-
„ rum numero, etiam à legitimo ſuo capite,
„ ſeu à Cathedra principali, unde unitas Sa-
„ cerdotalis exorta eſt, diſſidentium, & abſ-
„ que perfecta illa totius fraternitatis & una-
„ nimitatis Epiſcoporum cohærente concor-
„ diâ, quibus in ſolidum & regendam Ec-
„ cleſiam ſuam, & ſervandum Fidei integræ
„ Depoſitum Chriſtus commiſit.

„ Demum libelli Author nihil non mo-
„ vet, ut Chriſti grex metuat & caveat à
„ Paſtoribus ſibi per Chriſtum præpoſitis:
„ hos itaque laceſſit & percutit, ſi queat hoc
„ pacto diſpergere oves, & eas à via verita-
„ tis & juſtitiæ in viam mendacii & iniquita-
„ tis divertere.

„ Tumque damnatos à Sanctiſſimo Pon-
„ tifice & ab Epiſcopis errores, quos ipſe au-
„ ſu temerario defendendos ſuſcipit, in tuto
„ fore confidit, ſi Pontificem & Præſules con-
„ vitiis & maledictis impetat, nec attendit
„ fortes ac fideles Chriſti miniſtros nec in-
„ fringi aut debilitari, *quaſi ſint ſubtractio-*
„ *nis filii in perditionem, & non potiùs fidei*
„ *in acquiſitionem animæ*, ſed alacriores &
„ robuſtiores effici ad fidem tutandam, ve-
„ ritatique teſtimonium exhibendum.

„ Sunt iſta infauſti hujus libelli, perni-
„ cioſæque illius doctrinæ & Sacris Litteris
„ palàm adverſæ, præcipua capita, quibus
„ non ſolùm in hac cauſa, adverſus omnem
„ Eccleſiæ & Catholici dogmatis tenditur
„ unitatem, ſed etiam cunctis hæreſibus re-
„ ſumendi vires, atque in priſtinos uſus in-
„ ſurgendi latus campus aperitur.

„ His itaque de cauſis, auditis primùm
„ Illuſtriſſimis ac Reverendiſſimis Epiſcopis,
„ quibus prædicti libri examinandi cura à
„ Nobis erat commiſſa, Nos Archiepiſcopi,
„ Epiſcopi, aliique Eccleſiaſtici Viri Pariſiis
„ congregati, invocato priùs Chriſti nomi-
„ nomine, & cæleſti implorato auxilio,

„ Pronuntiamus hanc doctrinam in li-
„ bro qui inſcribitur *du Temoignage de la*
„ *verité dans l'Egliſe*, edito ſine nomine Au-
„ thoris & Typographi anno 1714. conten-
„ tam, totoque Opere paſſim diſſeminatam,
„ eſſe ſeditioſam, temerariam, ſcandaloſam,
„ eâque ſubverti ordinem à Chriſto Domino
„ in Eccleſia regenda inſtitutum, eamdem
in-

„ injurioſam Sanctæ Sedi Apoſtolicæ & Epi-
„ ſcopis, falſam, erroneam, ſchiſmaticam &
„ hæreticam, atque à cunctis fidelibus reji-
„ ciendam. Datum in Comitiis generalibus
„ Cleri Gallicani habitis Lutetiæ Pariſiorum
„ in aula majoris Monaſterii Auguſtiniano-
„ rum anno Domini 1715. die 29. Octo-
„ bris. „

Si tot Illuſtriſſimorum Antiſtitum authoritas, quam aliàs irrefragabilem judicari nova Secta voluit per Sancyranum in ſuo *Petro Aurelio*, non ſatis hodie penes eamdem ponderis habeat, audiatur Sancyranus ipſe primus novæ illius fundator Eccleſiæ eodem lib. in 8. Cauſ. Spong. pag. 218. *Nec patitur Eccleſiæ diſciplina, ut à ſolemni Illuſtrium Antiſtitum judicio, ad privatorum hominum ſuffragia provocetur. Hoc novum in Eccleſia, hoc inauditum, hoc demum plenum ſcandali, & ſchiſmatum patens via... Quid minùs ferendum, quàm eos, qui Epiſcopos de privatorum doctrinis ſententiam ferre indignantur, privatos quærere Cenſores, qui de Epiſcoporum judicent judicio?*

Longè etiam minùs tolerandum eſt, quòd non ad privatorum tantummodo Doctorum, contra aliquos in Gallia Epiſcopos; ſed vulgarium etiam opificum, ruſticorum ac mulierum, cæterorumque ex infima & imperitiſſima plebe requirantur ſententiæ adversùs Summum Chriſti Vicarium, etiam ubi Regionum omnium Antiſtites nactus eſt ſui judicii approbatores.

Plebem, inquies, ſuſtentat quorumdam authoritas Epiſcoporum. Verùm ab eorum hìc authoritate præſcinditur, ubi vox populi in ſupremo ordine & ſuper omnia collocatur, etiam ſupra univerſorum judicia Antiſtitum. Deinde quid paucorum in Regno aliquo refragatio Præſulum valet contra communiſſimam Regionum omnium Sedi Apoſtolicæ conjunctarum ſententiam? Arianorum aliorumque ſubinde hæreticorum Antiſtitum longè majorem numerum, majorem eis adhærentium ex omni ordine quam contra nos adducere poſſunt Conſtitutioni *Unigenitus* rebelles.

Exhibeant palàm, quos adeò magnificè jactant, tomos geminos nominibus & ſubſcriptionibus refertos, quæ comparatio fieri poteſt ad multitudinem infinitam Pontifici ſuffragantium ex omni Natione, quæ ſub cœlo eſt? Perſpecta mihi ſatis eſt Belgarum frequentia & religio, ut ſine temeritate, aut erroris periculo aſſerere valeam, hanc ſolam Chriſtiani orbis particulam, quantumlibet Calviniano Schiſmate & hæreſi aliquibus in provinciis ab Eccleſia infeliciter divulſam, millionem & amplius ſubminiſtraturam fidelium Pontifici Romano ejuſque obedientium Conſtitutioni.

Denique toto orbe ſuffragantium nomina non tantum duo *tomi* non caperent, ſed vix geminæ Bibliothecæ. Verùm ut *pauperis eſt numerare pecus*, paucitatem refragantium ipſa indicat computatio ſingulorum. Contra paucitatem iſtiuſmodi novitatemque, ſicut olim contra ſimilem Donatiſtarum, munivit Catholicos Auguſtinus: nobis pariter ſolicitè monendi ſunt horum temporum Fideles, ne ſpecioſis quibuſcumque fraudibus circumveniri ſe patiantur, ut maleſani & à cæcis alicubi Paſtoribus concitati populi clamores audiant, contra ſententiam in ſupremo Eccleſiæ Tribunali, applaudentibus totius penè Chriſtiani orbis Epiſcopis, definitam.

Nimium deſipiunt, qui contra tutiſſimam hanc Divini Spiritus tubam, rebellium aliquot auſcultant murmuri Novatorum; quaſi eos debeamus credere *Salvatores ſanantes vulnera, quæ præceps Primorum*, ut Queſnellus ſomniat, *Paſtorum, feſtinatio infligit ſine ipſius mandato, reſtituentes quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt*. Tales nobis veriùs ut Antichriſti ſunt repudiandi, deteſtabiles perturbatores Eccleſiæ, fidei corruptores, ſimplicium denique ſeductores peſtiferi, perniciesque certiſſima animorum.

CAPUT V.

Digreſſio occaſione rumoris de facienda veterum Proteſtantium cum quibuſdam recentioribus unione.

1 DIgreſſionem voco; Queſnelli tamen Articulo maximè convenientem; ſiquidem rumori ſubſit veritas: Quid nempe in Hollandia nuper molitionibus ſuis antichriſtianis Queſneliſtæ effecerint, ad ſanandum vulnus, quod Clementis XI. contra Sebaſtenum Archiepiſcopum diſpoſitione ſibi ſenſerant inflictum, partim indicavi aliàs, partim poſteà attingetur.

Succeſſibus Factioni Schiſmaticæ congruis non caruit machinatio; undè non deſperandum illa ſibi autumaverit de ſecuturo conatuum in Anglia effectu, eoque in Gallias uſque & Belgium extendendo. Diſpoſitio autem ad illam concordiam à Janſeniſtis cum ſeparatis pridem ab Eccleſia Proteſtantibus ineundam, altiùs repetenda eſt.

Ludovicus à Sancto Amore Sorbonicus Doctor unus è Janſeniſtarum oratoribus, pro impediendo quinque Propoſitionum anathemate, ad Innocentium X. miſſis, poſtquam

Digitized by Google

Romæ quantâ potuit induſtriâ cauſam illam egerat; ſed infeliciter, reverſus cum ſuis eſt in Gallias per Helvetiam, inſtructus literis commendatitiis; quibus effectum, ut humanitate & benevolentiâ ſingulari, etiam convivio ab hæreticorum præcipuis exciperetur, veluti Doctrinæ communis de gratia & libertate ſtrenuus defenſor.

Famoſi hic operis author eſt, quod inſcribitur *Diurnum Domini à Sancto Amore*. Iſtud veluti mendaciis & calumniis plenum, atque ad reſuſcitandam poſt anathema Janſenianam hæreſim arte maximè ſubdolâ compoſitum, à Sede Apoſtolica, & Regio Pariſiis Senatu condemnatum eſt, atque infami incendio addictum.

Nihilominus, decerpta indè lacinia, in qua non videtur mentiendi ratio fuiſſe, audiri poterit pag. 563. ubi narrat quòd Baſileæ Buxtorfius linguæ Hebraicæ Profeſſor celebris, ſecum agens amiciſſimè, conqueſtus multum fuerit de receptâ nimiùm Molinæ circa gratiam doctrinâ: ajebat debere eam ab Eccleſia eliminari; Auguſtinianam verò (Calvini aut Janſenii ſenſu explicatam) debere à Pontifice ſolemni per totam Eccleſiam definitione ſtabiliri. Ubi hunc Papiſtæ ad reformatos acceſſum fecerint, non ſtabit, inquiebat, per Reformatos, quin omnis adhibeatur conatus, ut tandem etiam in materia Euchariſtiæ inter partes conveniat.

Iſtud dictorum à Buxtorfio compendium eſt, cui Santamoreus ſic reſpondit: *Fateor Auguſtini dogma palmare eſſe, ſecundum in primis pietate & charitate Chriſtianâ, accommodatiſſimum ad excitandas utriuſque partis pro altera curas & deprecationes: idoneum ad eliciendos pro fratrum errantium ſalute ſinceros gemitus, ut in viam redeant, non impoſito onere credendi id, quod fides reipſa non exigit.*

Juxta Buxtorfium, Santamoreo non diffitente, Janſeniſmus ad Calviniſmum gradus proximus eſt. Quapropter etiam Joannes de Labadie è Janſeniſta Ambianenſi Montalbanum ſe conferens, Calvini hæreſim publicè profeſſus eſt, ac deindè in Hollandiam ſecedens, novæ hæreſios artifex fuit, cujus ſecta peſſima nomen ſortita à fundatore, *Labadiſtica* dicitur.

Is Montalbano ad Ambianenſes ſuos, aliàs in Janſeniſmo ſocios exaravit epiſtolam in qua ſic enuntiat: *Noſtis, quòd eorum eſſem è numero, qui Janſeniſtæ appellantur, quales & vos eſſe mihi perſpectum eſt. Facilè deprehendetis omnes* (Janſenianos) *aut prorſus, aut partim coſentire Reformatis: ſolo eos timore aut puſillanimitate retineri, humanos eis dominari reſpectus*. Et paulò ſuperiùs: *Reverà ſuppoſitâ de prædeſtinatione & gratiâ, qualem Janſenius explicat, quamque ſolam oſtendit eſſe veram & Orthodoxam, prorſus eadem eſt, & integra doctrina Eccleſiæ Reformatæ.*

Sola diverſitas eſt in quodam loquendi modo, de quo indubiè brevi inter partes conveniet. Quæ cum ita ſint, nonne hoc eſt plus quam Semireformatum eſſe?.. Nonne hoc eſt cum Calvino admittere liberum arbitrium ſervum, concupiſcentiam dominantem, neceſſitatem ad malum, Jeſum Chriſtum liberatorem electorum tantùm, impotentiam implendi mandata &c.?

Acquoya pagus in Hollandia prope Leerdamum Cornelio Janſenio Iprenſium Antiſtiti patria fuit: Frater Ottho Janſenius vir probè Catholicus. Huic poſt Epiſcopi mortem, & editionem famoſi Operis gratulatus plurimum eſt de tam pulchro Syſtemate, Calviniani de gratia nucleum continente, Paulus Calonus Calviniaui Evangelii Miniſter Leerdamenſis, datâ hac ad ipſum epiſtolâ die 13. Februarii anni 1641.

„ Die 5. hujus menſis vir honoratus „ Hagæ-comitis exhibuit mihi volumen in„ gens & præclarum Fratris tui, prælo com„ miſſum ab ejus Sacellano juxta Teſtamen„ tum à Fratre tuo conditum. Continet liber „ hic defenſionem unius ex præcipuis reli„ gionis verè Chriſtianæ articulis ſub nomi„ ne Sancti Patris Auguſtini.

„ Iſtud ipſum dogma eſt, quod apud „ nos conſtanter traditur & prædicatur: pro „ cujus defenſione dilectiſſimus Frater tuus „ teſtatur, ſe multa Lovanii ſuſtinuiſſe præ„ lia, multa indigna perpeſſum: atque ecce „ jam inde à Pontificio apud Bruxellenſes „ Nuntio, Jeſuitarum artibus concitato, li„ ber idem proſcriptus eſt. Gratias ago Deo, „ & agam publicè pro tam propitio lumi„ ne, quo Fratris tui intellectum illuſtrare „ dignatus eſt.

„ Laudem meretur Frater tuus ſingula„ rem, quem prædicare nunquam deſinam; „ Deum precatus, ut parem erga te ac tuos „ omnes miſericordiam exerceat, ut non in „ illo tantùm puncto Fratrem imiteris; ſed „ humanam omnem contaminationem, & „ falſam religionis larvam abiiciens, ad an„ tiquam, Catholicam, Apoſtolicam Roma„ nam, quæ Acquoyæ publicè prædicatur, „ & à Celſiſſimo Principe, & Provinciarum „ Magiſtratibus, contra adverſariorum no„ ſtrorum vim defenditur, propediem rever„ taris.

„ Mox ubi Fratris tui librum nactus „ fuero, ad gregis mei ædificationem illo,

„ ut

„ ut par eſt, utar. Intereà flagito ut pacem „ & unionem colas cum filio meo Paſtore „ tuo legitimo, ad quam etiam ipſum, quantum conſcientia ejus & munus patietur, „ hortatus ſum quinto Februarii, quo die de „ libro Fratris tui primùm reſcire quidpiam „ mihi licuit. Denique Deum oro ut te, dilectiſſime, cum tuis omnibus incolumem „ ſervet. Datum Leerdami die 13. Februarii 1641. Tibi obſequentiſſimus, & ſalutis „ tuæ ſtudioſiſſimus Paulus Calonus Eccleſiæ „ Leerdamenſis Paſtor.

Similis de Janſenii libro ſenſus fuit Giſberto Voetſio apud Hollandos celebri, qui ſcriptis antea controverſiis cum Janſenio & Liberto Fromondo, fido Janſenii Achate contenderat: Jacobus quoque Friglandius Calvinianus ibidem magni nominis, Janſeniano huic volumini applauſit mirificè. Hugo Grotius multorum operum condemnatione Romæ notiſſimus, è libro Janſenii ſpem ajebat affulgere minimè levem concordiæ brevi ſecuturæ ſuam inter Hollandicam Eccleſiam & Romanam.

Ex eo autem præcipuè Janſenium laudabat, quòd non nimiùm ſe adſtringeret definitionibus Pontificum, quin ab iis recederet facilè, cùm oppoſita occurrerent, ut putabat, teſtimonia veterum. Samuel Mareſius Calviniſta Groeninganæ in Friſia Academiæ Doctor Apologiam Noviſſimam ſcripſit pro Janſenio, in qua interrogat pag. 18. *Cur magis Leydenſis, vel Groeningana Academia hæreſeos accuſabitur in Belgio, quàm Lovanienſis, quæ hæretica declaratur, & feritur anathemate?*

Errat in hoc facto Mareſius; nam licèt aliqui Lovanienſium damnatis Janſenii dogmatibus adhæſerint pertinaciter, ideoque ab hæreſi nequeant excuſari, nunquam tamen ex illa Academia quiſpiam declaratus à Sede Apoſtolica hæreticus fuit; multò minus univerſitas, in qua defuere nunquam, etiam Janſenii tempore, fidei Catholicæ defenſores; imò nullus hodie Theologiæ Doctor eſt in toto Magiſtrorum Regentium Collegio, quod *Stricta Facultas* dicitur, qui non ſe Janſeniano quinque Propoſitionum ſenſui contrarium profiteatur, nullus qui non Formulæ Alexandrinæ jurejurando ſubſcripſerit, aut ſubſcribere paratus ſit, quoties legitimæ viſum fuerit Poteſtati. Nullus denique eſt inter eos, qui Clementis XI. Conſtitutiones tam *Unigenitus*, quàm *Vineam Domini Sabaoth* non admiſerit, non ei ſe promiſerit penes omnia pariturum.

Quid cum uno quopiam inferioris ordinis Doctore, & duobus, aut tribus aliarum facultatum maleſetiatis capitibus, Magiſtrelli ibi aliquot Grammaticæ aut Philoſophiæ contra ſuos in Theologicis præceptores, contra omnes Belgii, & totius ferè orbis Epiſcopos, ipſamque Sedem Apoſtolicam, & Conſtitutiones ejus Sanctiſſimas temerè gatriant, aut inſaniant, parum referret Reipublicæ Chriſtianæ, niſi teneros puerorum & adoleſcentium animos, quos inferioribus iſtiuſinodi diſciplinis inſtituendos ſuſcipiunt, non etiam ſpiritu imbuerent Schiſmatico, atque omnis redderent poteſtatis Eccleſiaſticæ contemptores.

Gloriantes quidem audio iſtos infimi ſubſellii præceptores ſe rebellis agminis ſui duces præter unum è Theologiæ Doctoribus inferioris, ut dixi, ordinis, nactos eſſe duos juris interpretes, & Medicum unum; cui Baſilius Magnus, ut olim reſponderat præfecto culinæ Imperatoris, tuum eſt de pulmentis ſententiam ferre, non Divina eloquia judicando decoquere, hic ratione ſimili diceret: Tuum eſt Medice de apozematibus & decoctis, de cataporiis & ſimilibus ſtatuere corporum medicamentis, non de Theologicis, contra Summum Chriſti Vicarium, contra tot centenos ubique terrarum Epiſcopos, eiſque adhærentem Eccleſiam.

Indignans etiam hic increparet Hieronymus ſuis ſuperiora ſtudiis tractantes Grammaticos, Philoſophos, & Medicum: Epiſtolâ ad Paulinum *Quod Medicorum eſt*, (inquit) *tradunt medici, tractant fabrilia fabri, ſola Scripturarum ars eſt* (proinde & ſcientia Theologica) *quam omnes ſibi vendicant, quam garrula anus, quam delirus ſenex, quam ſophiſta* [Medicus, Grammaticus] *verboſus lacerant, docent antequam diſcant... Adducto ſupercilio grandia verba tonantes inter mulierculas* [& pueros] *de Sacris Literis philoſophari*, ſuumque præſumunt ſupra, imò contra Pontificium de fide & dogmatibus erigere tribunal.

Unus è duobus Juris Doctoribus, qui Conſtitutioni *Unigenitus* refragantur, librum conſcripſit, quem ſpecioſo hoc decoravit nomine *Jus Eccleſiaſticum univerſum*, quem cenſuere alii convenienti magis nomine appellandum *Jus Eccleſiaſticum ſubverſum*; ideoque à Sede Apoſtolica meritò condemnatum.

Idem author ſuis antieccleſiaſticis conſiliis, & ſuo indignis Sacerdotio reſolutionibus, eam Cleri Hollandici partem, quæ & rebellis Pontifici eſt, & à Janſenii erroribus non vult recedere, in rebellione fovit & Schiſmate. Alterum Juris Doctorem haud novi, niſi quod dicatur paſſim antipontificius & authoritatis Eccleſiaſticæ in plutibus nec levibus contemptor. Re-

Redeo ad prætenſam Janſenianos inter & alios hæreticos ſpem concordiæ. Janſenius anno 1620. ita ſcripſerat Lovanio ad Sancyranum: *Concilio Dordraceno finis impoſitus eſt. Illud à multo tempore habeo Flandrico expreſſum idiomate: Latinum, quod ad te mitterem exemplar, conſequi non potui. Vix differunt Dordraceni à doctrina Orthodoxorum* (nempe Janſeniſtarum) *in materia de prædeſtinatione & reprobatione, prætermiſſo quid-quid durum ſonabat in doctrina Calvini; ſi exceperis, quam retinent de prædeſtinatione certitudinem, juſtitiam perdi neſciam, & quoſdam alios errores.*

Calviniani autem ſuſpicantur Janſenium, ex illo Concilio non parùm in ſuo Syſtemate profeciſſe. Ita Joannes Franciſcus Ottius Miniſter Tigurinus in oratione de Cauſa Janſeniana ipſos alloquens Janſenii Sectatores, *Quid ſi* (inquit) *Janſenio veſtro Patrum Dordracenſium Canones, Auguſtini intentiùs inſpiciendi cauſam attulerint? Quia eadem diſputationum materia & argumentum, idem ferè tempus: nec Janſenio, utpote vicino, acta, ſcriptaque Dordracenorum ignota eſſe potuere. Veſtram Auditores fidem voco, an non ea, quæ jamjam ex Janſenii ejuſque aſſeclarum doctrina propoſiturus ſum, cum noſtra confeſſione conſentiant adamuſſim atque conveniant* &c.

Anno 1650. editus à Janſenianis fuit Catechiſmus Gallicè Scriptus *de gratia*, cumque eſſet pernicioſiſſimus, & condemnatos in Bajo Articulos apertè reſuſcitans, exarſit in eum mox zelus Apoſtolicæ Sedis, & eodem anno die 6. Octobris eundem proſcripſit tanquam *continentem quamplures ſententias, aliàs per felicis recordationis Pium V. Gregorium XIII., Urbanum VIII. damnatas.*

Nihilominus ut magno ſtudio, & induſtriâ ſingulari compoſitus cenſebatur à novis Apoſtolis, ad novæ Eccleſiæ ædificationem plurimùm conducturus, noluerunt eum damnationis tenebris ſepultum relinquere; ſed tamen cum ſint etiam conſcientiæ, ut quidem perſuadere ſimplicibus hypocritæ conantur, valdè teneræ, nè viderentur Apoſtolicam negligere, & contemnere prohibitionem, alium Catechiſmo titulum præfixere anno 1679. nempe *Elucidationes quarumdam difficultatum de gratia* &c.

Quanquam & plures reperio cum Catechiſmi nomine editiones etiam Belgicas, quæ annum omnes præferunt 1650. etſi evidens ſit ex illis aliquas eſſe multò recentiores.

Praxes iſtiuſmodi penes rigidioris, &, ſi ipſis credimus, ſecurioris Ethicæ magiſtros, infinitæ ſunt in omni genere, quarum non exiguam copiam, vel ex præſenti meo Opere ſtudioſus lector colligere poſſit, locis pluribus indicatam, prout materiæ, & circumſtantiarum viſa fuerat exigere varietas.

Catechiſmus ille, ubi primùm prodiit, vehementer conturbavit catholicos, quos metus inceſſit non panicus, Janſeniſmum, qui inter viros hactenus & mulieres aliquot fatuas ſe continuerat, etiam pueris inpoſterum inſtillandum. Inde autem ſumma fuit exultatio hæreticorum, qui ſicut Janſenianam hereſim, ita & ſuam videbant eo opere in ipſo Eccleſiæ ſinu quotidiè latiùs propagandam.

Inter cæteros Samueli Mareſio, Calvinianæ, ut ſupra memorabam, Theologiæ in Friſia Profeſſori, placuit adeo, ut novis eum typis cum elogio donaverit: Sic ille in Epiſtola Dedicatoria: " Cùm nuper eſſem apud
„ te, oſtendebas mihi Catechiſmum gratiæ
„ Janſeniſtarum, quem Lutetiâ attuleras: &
„ mirabaris meritò, rem eò deveniſſe in
„ communione Romana, ut plurimis nunc
„ inciperet arridere illa gratiæ ſalutaris do-
„ ctrina, quæ olim tam diras perſecutiones
„ in Proteſtantibus Reformatis paſſa fue-
„ rat. „

Et ſub medium: " vel hinc liquebit
„ confirmari celebria illa quinque capita
„ de prædeſtinatione, Redemptione per
„ Chriſtum, libero arbitrio, converſione
„ peccatorum, & perſeverantiâ Sanctorum,
„ quæ contra Remonſtrantium ſtrophas vin-
„ dicavit, aſſeruit, explicavit ex Dei Ver-
„ bo celeberrima Synodus nationalis Dor-
„ dracena ante annos triginta duos præter-
„ propter celebrata, & in quibus omnibus
„ nobis conſonos habemus doctiſſimos Jan-
„ ſeniſtas, adverſantibus & ringentibus Je-
„ ſuitis. „

Melchior Leydeckerus Calviniſticæ Ultrajecti apud Batavos Theologiæ Profeſſor prolixas edidit Theſes anno 1679. & 1680., quas *Hiſtorico-Theologicas* vocat. De *Janſeniſmo* pars una eſt, altera *de vario Janſeniſtarum fato*. Parte 2. quæ anno 1680. defenſa ab eo publicè, & typis prodiit divulgata, eundem de gratia Catechiſmum Theſi 56. ita prædicat. " Libellus ſanè lectu digniſſimus
„ eſt, ut qui medullam Janſeniani voluminis
„ continet, & retundit feliciſſimè omnes Je-
„ ſuitarum contra gratiam calumnias.

" Implevit hic latè ſtatim Chriſtianum ferè
„ orbem, multoſque à Jeſuitis averſos, Jan-
„ ſenii fide imbuit; quorum ſimul aperuit
„ oculos, ut viderent injuſtas Pontificum in
„ Iprenſem iras, vanaſque Bullas, quibus
„ im-

„ imperio, non ratione, doctrina de gratia, „ quæ conſcientiam urget, premebatur. „

A preſſione itaque illâ, judicio Leydeckeri, Calvinianam de gratia doctrinam expediunt Janſeniani, Catechiſmis ſcilicet eandem ingerendo mentibus etiam puerorum, ſi quidem *Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem teſta diu*.

Ne autem poſtea auditis Catholicæ fidei dogmatibus, Janſeniana paulatim diffluant, occurrit Sectæ vigilantia libellis aliis innumeris, idiomate præſertim Gallico editis, & elegantioris illicio ſcriptionis, rapiendis ad ſe ex omni ætate, ſexu, ordine hominibus ſubdolè accommodato.

Callidiſſimum autem & maximè peſtilens Novatorum, Queſnelli potiſsimùm, conſilium fuit, non ita apertè, & denſo nimiùm agmine conglobatum ob oculos ponere uno quodam aſpectu exhauriendum totum Janſeniani ſui Syſtematis virus, quod ità facilius deprehenderetur; Sed illud potiùs locis pluribus diſperſum, atque intextum ſtudioſè variis pietatem aliàs ſapientibus documentis, ut nunquam facilùs veneno quis capitur, quàm ubi cibo, vel potui exquiſitiſsimo immixtum, conditumque proponitur.

Is modus Janſenii Sectatoribus ſemper maximè idoneus apparuit ad irretiendos ſibi proſelytos; ideoque familiarem eis redditum videmus, & uſitatiſsimum. Placuit idem etiam Joanni Wietts, de quo dubitant non pauci, fueritne Calvino faventior an Janſenio. Erat enim ex Belgio quidem Catholico Antuerpiâ Oriundus; ſed dein ad Batavos ſe transferens, Principi Auriaco etat à Conſiliis, Prædicantium hæreticorum cætibus non tantùm intereſſe; ſed præeſſe etiam ſolitus.

Ab eo ſimulatiſsimam pietatem, & veriſsimam hypocriſin exhibens ipſa ſuâ epigraphe, anno 1676. liber prodiit *Centuria colloquiorum Dei & animæ, quibus Janſenianam de gratia doctrinam è campo diſputandi Martio in placidum meditandi Elyſium compendiariò transducere conatus eſt Joannes Wierts Antuerpienſis*.

Verùm Apoſtolica Sedes, quæ ſplendidis verborum phaleris non deluditur, librum iſtum non ad campum ducere Elyſium; ſed ad Stygios lacus accurato examine deprehendens, Eccleſiæ finibus interdixit.

Wiertſius ex Hollandia librum ſuum dono miſerat Antuerpiam ad virum nobilem, cui cum ipſe poſtea Antuerpiam veniens non placere donum conſpiceret, erraſſe ſe ajebat, quod omiſſo in epigraphe Epiſcopi Iprenſis nomine, pro *Janſeniana doctrina* non poſuerit *Auguſtinianam*. Ita quibus Calvinus non diſplicet, & in pretio eſt Janſenius, Auguſtini nomen uſui eſt, ad declinandam apud Catholicos hæreſios exprobrationem.

Puſillanimes nimium videntur Calvinianis novi iſtiuſmodi Auguſtiniani, qui ab Eccleſia Romana, à qua conſtat eos dogmatibus & rebellione contra Pontificem defeciſſe, ſeceſsionem apertiùs non profiteantur; ſed mendaciſsimâ pergunt ſimulatione imponere quaſi Romanis adhæreant, quibus toto animo & totis viribus adverſantur. Ideo vel ut ſocordiam & fidem malam eis exprobrat Leydeckerus, quos aliàs *viros graves* nominat, & qui *Auguſtiniani eſſe* profeſsione publica cupiunt.

Ita anno 1679. Theſi 66. non aſſequens quid eos in Romana Eccleſia amplius retinere valeat, *Commovetne illos*, inquit, *reverentia viſibilis unius capitis in terris? At ſcripſerunt jam de duplici Eccleſiæ capite*. Imò tot ſummos fecere Pontifices, & in ſuis quoſque Diœceſibus ſuprema capita quot ſunt Epiſcopi; quanquam & horum ita limitant poteſtatem, ut nullum legitimum, nullum validum ſit poteſtatis Eccleſiaſticæ exercitium, nullus clavium uſus, niſi conſenſu ſaltem ſuppoſito plebeorum, etiam mulierum, omnium denique fidelium.

Apertiùs hic mentem ſuam expoſuit nova Secta ſuſtinens Queſnelli Articulum 90. *Eccleſia authoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per Primos Paſtores, de conſenſu ſaltem præſumpto, totius corporis*. Cujus aſſertionis ſcandaloſam duritiem adeo non emolliunt ejus vindices, ut ſuis illam defenſionibus augeant plurimùm. Quidquid enim ex Patribus probationis adferunt, ad hoc reducitur, quod claves non uni homini; ſed Eccleſiæ, ſive univerſitati fidelium datæ fuerint, quales quidem ita ſententias congruè omnes interpretantur contra hæreticos orthodoxi, ut poteſtas clavium non ab uno dependeat Petro, ita ut cum ipſo emoriatur, neque ejus participes reddantur cæteri; ſed quod in totius bonum Eccleſiæ, poteſtas Principi Apoſtolorum, & in eo Succeſſoribus tradita ſit, atque hoc ſenſu toti Eccleſiæ.

Verùm quando iſtiuſmodi effata Patrum accipere libitum eſt pro reſtringenda poteſtate Pontificum in excommunicando, quaſi exercitium neceſſariò habendum ſit nullius roboris, niſi ubi tota fidelium communio conſenſerit, vel conſentire fuerit præſumpta; evidens eſt probationem iſtiuſmodi adduci ineptiſsimè; aut ſi quid valeat ad limitandam Pontificis aliorumque Antiſtitum facultatem excommunicandi, ut ejus exercitium dependeat à *conſenſu, ſaltem præ-*

ſum-

Digitized by Google

ſumpto fidelium etiam cæterorum & quidem omnium, eadem ratio concludet neceſſariò, authoritatem etiam in ferendis legibus, in diſpenſando, in ſolvendis vel ligandis peccatoribus à ſimili pendere *totius corporis conſenſu*, hæc enim omnia ad claves pertinent, eorumque actus totidem ſunt illius exercitia poteſtatis.

Neque dogmatis perniciem multùm imminuit, quod additur ſufficere totius conſenſum Corporis *ſaltem præſumptum*; non enim præſumi poterit conſenſus omnium, quoties aliquos, imò vel unum conſtiterit reclamare. Quandonam autem ſupponi poterit tanta univerſis Eccleſiæ filiis unio, charitas, ſubmiſſio, humilitas, prudentia, ut unius excommunicati fautores, & amici omnes præſumi valeant excommunicationis ſententiam approbare, itaut non cuperent eam ſuſpendi, aut in mitius ſupplicium commutari?

Quis non in Sacramento Pœnitentiæ abſolvi deſideret, aut pro eo cupiat quiſpiam amicorum? Quis non adverſarium aliquem patitur, qui mallet ejus abſolutionem differri, donec in lite vel contentione aliquâ prætenſam dederit ſatisfactionem? Quandonam Pontifex, Epiſcopus vel Concilium etiam Oecumenicum, legem tulerit adeò ſubditorum omnium guſtui accommodatam, ut legislator præſumere ſapientet valeat, eam diſplicere nemini?

In tales exceſſuum abyſſos attentata à Novatoribus Eccleſiæ reformatio præcipites agit ſibi temerè credulos, dum Magiſtri, ut mihi quidem perſuaſiſſimum eſt, & non levibus alibi probabile reddidi argumentis, nihil penitus credunt, ſicut oportet, ad juſtitiam & ſalutem.

Audire adhuc aliquantulùm pergamus novæ Eccleſiæ confœderatos. Leydeckerus in Theſi ſuperiùs allegari cœpta hortationem proſequitur, ut Janſeniani tam ſtrenuè cœptam à Pontifice & Romana Eccleſia diſceſſionem, majoribus animis perficiant.

An eos (inquit) *in Romana communione retinet ſpes reformationis inſtituendæ, quæ omnis periit valentibus Jeſuitis* (Dominicanorum maximè ſuffultis præſidio)? Sic enim ſequitur: *Quin potius manebunt ſemper oppreſſi viri docti, eò laborantibus non tantum Jeſuitis; verum etiam Dominicanis.*

Theſi 28. unicè deſiderat Leydeckerus, ut Janſeniſtæ candidè enuntient *non dari in homine poteſtatem reſiſtendi* (ulli gratiæ) *quia fatentur gratiam ſemper efficacem eſſe, ac rejiciunt ſeu Jeſuitarum, ſeu Dominicanorum ſufficientem.*

Sed, inquit Theſi 52. inter defenſas anno 1680. die 2. Junii: *Cordatiores illis Papæ adulatoribus fuere Lovanienſes* (aliqui) *qui in ſua perſtiterunt mente, atque vehementiùs ſunt invecti in Jeſuitas, omnium perturbationum cauſas: nec defuere in hunc uſque diem in univerſitate Lovanienſi Doctores, qui Janſenio adhærent, quidquid impotens Papa fulminaverit.*

In Theſibus anni 1679. ait num. 26. *ſanè, quæ Janſenius dicet de libero arbitrio, ſtante inſuperabili prædeterminatione & gratia* (quæ nulla ſufficiens, nulla niſi efficax, & nullo modo ſuperabilis conceditur) *dicet Calvinus, dicemus & nos.*

Ex his & pluribus, quæ in juridica de Sancyrano referuntur inſtructione, veriſimilis redditur de eo fama, quæ apud Franciſcum Annatum Chriſtianiſſimi Regis Confeſſarium in Reſponſione ad Scriptum de *Fide humana*, ſub finem legitur, dixiſſe Abbatem illum Janſenii Magiſtrum, *quod Calvinus benè ſenſerit, malè locutus ſit*, apertè nimium aſſerendo nullum eſſe liberum arbitrium, utpote quod in homine lapſo penitus perierit,

Calviniani quoque non minùs ſuæ, quàm Janſenianæ ſententiæ, probè conſcii, inter quos Antonius Cregut Calvinianæ Eccleſiæ Profeſſor Theologus, feſtiviſſimè ſibi plaudunt hoc anagrammate: *Cornelius Janſenius*, cui iiſdem, ſed aliter diſpoſitis characteribus conveniat *Calvini ſenſus in ore*.

Vidimus & nos Janſenium ſuperiùs Calviniani Conciliabuli Dordracenſis de Divinæ gratiæ auxiliis judicium approbantem: & Janſenii Sectatores paſſim, etiam hodierni, agnoſcere coguntur ſuam & Calviniſtarum ſententiam ab invicem non diſcrepare.

Ita Queſnellus ſub nomine Doctoris Germain in *Traditione Eccleſiæ Romanæ de gratia* anno 1690. tomo 3. pag. 152. *ſuper materia de gratia non eſt ſolidum diſſidium Catholicos inter & Calviniſtas*. Ibid. pag. 188. *Calviniani plerique verè & regulariter reconciliati ſunt cum Catholicis in materia de gratia.*

Pag. 197. *Manifeſtum eſt, Calviniſtas non tueri ampliùs gratiam, quæ neceſſitat voluntatem & deſtruit liberum arbitrium.*

Pag. 200. *Calviniſtæ jampridem de gratia non ſuſtinuerunt, niſi dogmata Catholica, exceptis aliquibus modis loquendi, & Quæſtionibus, quæ tantùm ſunt de voce.*

Denique pag. 201. *Prætenſis Janſenii diſcipulis vertendum eſt honori, quod circa concordiam gratiæ cum libertate, dogmata profiteantur quæ & confirmantur ab Eccleſia, & reducendis ad eam hæreticis ſunt maximè accommodata.*

Quid

Quid ad ſimilia Calviniſtæ? Rident inaniſſimam Janſeniſtarum gloriationem, quaſi de procurata ſuis laboribus & ſtudiis converſione Proteſtantium Reformatorum. Contra inquiunt illi, noſtris eſt debita ſcriptionibus gloria de ipſius Janſenii, eique adhærentium ad nos acceſſione. Calviniani præco Euangelii inter ſuos celebris Petrus Jurieux libro de Spiritu Arnaldi, Queſnelli & utrumque ſequentium diſcipulorum ait: " Verum eſt
„ quod ad nos omninò acceſſerint in mate-
„ ria de gratia; ſed accedentes ad nos, vo-
„ luerunt nos à ſe avertere, attribuendo no-
„ bis ſententias, quas ipſi certiſſimè ſciunt
„ nos neque tradere, neque tenere; quæ in-
„ ſignis perfidia eſt. „

Relatæ Queſnelli ſententiæ non leves exigerent annotationes: ſed nimium nos ab inſtituto diverterent. Ad illud, quod dixerat, ſibi ſuiſque vertendum gloriæ, ſua dogmata & ab Eccleſia probari, & reducendis hæreticis eſſe maximè idonea, quid reſponſionis à quovis Catholico expectare potuit, quàm quod talia affirmanti frons debeat eſſe meretriciâ impudentior? paucis ego te, Queſnelle, convenio:

Quid? An Bajani Articuli, hæreſeos aliiſque reſpectivè cenſuris ab Eccleſia proſcripti, & à vobis poſt anathema, audaciſſimè tot editis typo lucubrationibus reſuſcitati, cenſendi ſunt ab Eccleſia, quaſi detergente omnem anathematis fuliginem, hoc tempore *probari*? pars illorum non exigua, Conſtitutione *Unigenitus* in famoſo tuo Opere iterum condemnatur.

Probanturne ab Eccleſia quinque hæreſes Janſenii, à vobis toties cum univerſæ Eccleſiæ perturbatione & ſcandalo renovatæ? Probanturne ab Eccleſia Opiniones triginta, quibus hæreſios aliarumque reſpectivè notarum Alexander VIII. infamiam juſtiſſimè inflixit, & quarum contra Pontificis Sententiam pars maxima à vobis apertiſſimè inſtauratur?

Propter doctrinam quidem; ſed minimè *probatam ab Eccleſia*, cum Arnaldo ex Gallia profugus, & neque in ditione Leodienſi, neque in Belgica inter Catholicos toleratus, Leodienſis etiam juſſu Principis ad carcerem conquiſitus, tandem in Bruxellenſi latibulo ſolis tenebris tutus, degere potuiſti, atque inde impiorum more intendere arcum ad ſagittandum in obſcuro rectos corde, religioſos ſcilicet à tua hæreſi averſos, Doctores, Epiſcopos, Cardinales, ipſum ſupremum Chriſti Vicarium, atque ejus omnia & inferiorum Antiſtitum Decreta tuæ adverſantia novitati.

Sed neque in his latebris ſemper tibi licuit eſſe ſecuro. Tandem enim ſolerti plurium annorum indagine deprehenſus, poſt Arnaldi obitum, mox poteſtate tum Eccleſiaſticâ, tum Regiâ abductus in carcerem es. Jubes quidem nos credere, quod magnificè jactare ſolitus es, te inde *Divinâ Providentiâ liberatum*, cui tunc primùm fides adhibebitur gloriationi, quando perſuaſum fuerit, omnia nefariorum ſcelera eſſe Divinæ Providentiæ adſcribenda; quaſi omnium author dici Deus valeat delictorum; licèt Divino dictante Spiritu ſcriptum ſit *quoniam non Deus volens iniquitatem tu es*.

Solent etiam cæteri cum Queſnello hæretici ſe ſuoſque, ubi quid caſtigationis vel ſupplicii, Divinâ humanâque exigente juſtitiâ, patiuntur, Divinorum oraculorum ſacrilegâ animare applicatione, ut illo glorioſorum Martyrum ad Tyrannum Babylonicum reſponſo: *Potens eſt Deus, O Rex, liberare nos de fornace hac*. Neque minùs novæ Eccleſiæ Apoſtoli confirmare ſuos in hæreſi poſſunt, quam Theodoretus, cùm inſaniens Neſtorio adhæreret, Andream Conſtantinopolitanum, earumdem partium monachum conſolabatur Paulinæ imitatione ſententiæ: *Fidelis autem Deus, qui non patietur nos, neque vos tentari, ſupra id quod poſſumus; ſed faciet etiam cum tentatione proventum.*

Julianus quoque Pelagii & Cœleſtii Sectator, atque defenſor acerrimus contra Edicta Pontificia ac Regia ſuos animabat ad pertinaciam libro edito maximè fallaci *de Bono Conſtantiæ*, ut videre eſt apud Bedam Præfatione in Cantica, & apud Auguſtinum lib. 1. Operis perfecti cap. 11. *Spem & fidem habemus*, inquit, *in Deum, qui frequenter deſperatas temporum liberavit ruinas*.

Sic & juxta novi Doctoris aſcetici mentem, indiciis innumeris ubique obviis manifeſtam, obfirmandus in ſuis & Janſenii dogmatibus animus eſt, quidquid Pontifices obſtrepant, cenſurarum fulmina vibrantes: quia *Ieſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Ieſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt*. Julianus loco citato addiderat: *Conſtantiam tamen quam uſque ad mortis horam Deus exerceri voluit, ſi nullus in præſentiarum ſequeretur effectus, æterna remuneratione donabit*. Quæ remuneratio, qualis ſit, malo ſuo ſentit hæreticus. Demum quamcunque ſimulent iſtiuſmodi authores impietatis, & magiſtri perfidiæ, habere ſe in Deo & Chriſto ejus fiduciam, mera ſimplicium deluſio eſt, & mendax oſtentatio. Undenam autem inflictis hæreſi ſuæ & novitati vulneri-

bus temedium expectent, magis aperiet caput ptoximum.

CAPUT VI.

Quem medicum & qualem medicinam vulneribus novæ Eccleſiæ ſanandis, præſtituant adverſarii.

1 SI nos, inquiet Queſnellus, adverſatiorum nomine deſignes, jam declaravimus non alium nos medicum deſiderate, quàm *Jeſum*, non aliam medicinam, quàm ejus *gratiam*. Ita quidem legimus in Queſnelli Articulo præſenti 93. & 96. Novimus etiam talia ab ipſo in opere aſcetico ad circumveniendum ſimplices ſtudioſè compoſito, ſimulari; ſed ubi inter ſuos confidentiùs loquitur, & ſcribit, ſatis indicat, futurum ſe aliquando Janſeniani Syſtematis tot afflicti ac læſi Conſtitutionibus inſtaurarorem.

Videri de hoc poteſt juridicus contra eum Proceſſus, ſive *Cauſa Queſnelliana* Art.9. cujus hic titulus eſt: *Quod dixerit publicè, nondum adveniſſe tempus reddendi juſtitiam Janſenio, & interim ipſe per minaces literas jactaverit, ſe aliquando Janſenii defenſionem ſuſcepturum contra Clerum Gallicanum*. Gilbertius verò ad Arnaldum ſcribens, ei roram *ſanationis* gloriam attribuit: *Sanaviſti*, inquir, *Evangelicam de Chriſti gratia doctrinam à vulnere, quod ei inflixerat Conſtitutione ſuâ Alexander VII. & cujus nondum penitus obducta eſt cicatrix*.

Ægidius autem de Witte Candidorum princeps Janſeniſtarum, hanc neque Arnaldo, neque Queſnello concedere laudem conſtituit, quam ſibi potius arbirratur debitam; ut opus nupetum in primis celebre contendit ipſâ ſuâ epigraphe: *Auguſtinus Iprenſis vindicatus, atque è damnatione Romanorum Pontificum Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. & Clementis XI. ereptus & erutus; ſive Apologeticus Cornelii Janſenii per Ægidium Albanum, nuper in civitate Metropolitica Mechlinienſi Decanum & Paſtorem Eccleſiæ Collegiatæ & Parochi alis B. Mariæ. Anno afflictæ gratiæ 70. æræ vulgaris* 1711.

Albanum modò ſe vocat, communiùs *Candidum*: utrumque lingua Belgica ſignificat *de Witte*. Albani autem nomine hic uti mavult, ut in decurſu Operis Clementem XI. Pontificem alloquens dicete quaſi majore valear aurhoritate, *ſine te moneri à tuo conpreſbytero & cognomine*.

In ipſo ritulo accurarè notatum tempus videmus, quo affligi à Romanis Pontificibus cœpit Evangelica juxta Janſenium gratiæ doctrina. Conſpicimus eam ſimul è damnatione *ereptam & erutam*, non per humani generis Redemprorem *Jeſum*, ſed per *Ægidium Albanum* Pontificis Maximi *compreſbyterum & cognominem*.

Duacenſis Canonicus Malpaix Præbendâ à Gilbertio Præpoſito donatus, conquerens de Alexandri VIII. contra 31. Articulos Diplomate, ſic ad amicum ſctibebat die 2. Februarii 1691. *Vaticani fulminis fragor ad noſtras uſque terras auditus eſt, noſque illius ictum evadere non poteramus, niſi Alpinis illud rupibus alliſum innoxiè concidiſſet*. Quid iſto ſanandi modo cogitari potuit præſentius, contra omnes Pontificum ſive præteritas, ſive futuras inpoſtetum Conſtitutiones? Qualeſcunque enim fuerint, ſi Janſenianis Novitatibus adverſæ, ſemper fingi poterunt alliſæ Alpibus periiſſe.

Non igitur ultramontanis novatoribus opus ampliùs erit ſanatione vulnerum, utpote quæ nulla fuerint, omni Vaticano fulmine intra montes ſemper emortuo. Tonitrua quidem horrida ſunt tironibus, qui nondum iſtiuſmodi boatibus aſſueverunt; ſed ſonitus inanes ſunt, quando impacta rupibus fulmina procul interierunt.

Gabriel Gerberon in Hiſtoria generali Janſeniſmi tomo 3. pag. 86. Modum non minùs facilem ſuggerit; ut ſingulati Chriſti medicamine opus non ſit, quamcunque damnationis ſentenriam, ſive contra libros, ſive contta opiniones Apoſtolica Sedes vibraverit. *Aliquis* (inquit) *juſtam conceperat indignationem adversùs iniquiſſima libris excellentibus, qui nunquam interire debuiſſent, illata ſupplicia. Nihil illi inſpirabant, niſi amorem veritatis, & gratiam Salvatoris; damnabantur tamen ad incendium... Indignatione adeò juſtâ commotus author, lugebat illam bonorum operum ſortem infeliciſſimam in quodam poëmate, cui titulus erat, Unguentum adversùs combuſtionem. Quodam hujus poematis loco Pontificem ſeducentem & ſeductum vocaverat Antichriſtum. Monitus autem poſtea ab amico, diſpliciturum multis Antichriſti vocabulum, explicuit ſe, & quod ſibi excidetat, correxit.*

Explicatio nempè & correctio in eo poſita fuit, quod ediceret ſe Antichtiſti nomine non intelligete eum, qui in fine mundi futurus noſcitur, ſed ejus in affligenda Chriſtianorum juſtitiâ præcutſorem.

Unguentum idem advetſus combuſtiones omnes ſimiles, & damnationis ſententias extendere Janſeniana facilè noverit induſtria. Quacumque enim infame Anti-Chriſti vocabu-

bulum expoſitione lenire conatus fuerit, nunquam tamen ejus tantopere emollietur durities, quin ſonet abſurdiſſimè, & impactum Pontifici, ejus apud ſimplices plurimùm detrahat authoritati: facilè enim cenſebitur anathema injuſtum, quod evibratum ab Antichriſtiano prodierit Tribunali: tum quoque, ſi uſquam, licebit confidere futurum, ut *Jeſus ſanet vulnera, quæ præceps Primi Paſtoris feſtinatio infligit ſine ejus mandato: Jeſus reſtituat, quod ille inconſiderato zelo reſcidit.*

Unguentum aliud aliquantò mitius, curandis tamen iſtiuſmodi vulneribus utcumque idoneum, eximia Queſnelli ars medica excogitavit in Epiſtola, nomine *Abbatis ad quemdam Romanę Curię Prælatum*, occaſione ſententiæ ab Alexandro VIII. latæ contra Articulos 31. Illic pag. 31. dicitur *ſatis notum eſſe, quàm parùm conferat Pontifex ad condenda Decreta, & quàm ineptus ſit, ut multum conferat.*

Confirmat illud Walonius de Innocentio XII. ad Queſnellum ita ſcribens 1697. 26. Octobris. *Pontifex in quęſtionibus iſtis* [dogmaticis] *nihil intelligit.* Simile Ludovicus à Sancto-amore non infimus Janſeniſtarum apud Innocentium X. legatus, de iſto refert Pontifice, quaſi ſuam faſſus fuerit ignorantiam.

Queſnellus animadvertens non ſufficere ad deſtruendam Romanorum diplomatum authoritatem, ſi Pontifices, quorum nomine prodeunt, ſcientiâ non emineant Theologicâ, modò tales habeant Conſultores; etiam hos cenſuit ad claſſem ignorantium remittendos, Epiſtolæ citatæ pag. 31. dicens: *Maxima pars Cardinalium & Theologorum* (qui adhibentur ad infligendas Propoſitionibus cenſuras) *nihil intelligit.*

Pag. 43. *Cenſores Romani judicant, non prout veritas exigit, aut ratio; ſed pro libitu, ferientes, quidquid non conſentit ideis ſuis Theologicis, quæ ſæpe falſiſſimæ ſunt, vix aliquid habentes de Theologia Patrum.*

Quod *unguentum* deſideres *adversùs* Romanorum anathematum *uſtulationes* præſentius? Ita Divini Medici defectum ſupplet Eccleſiæ Reformator Queſnellus. Imò quod ſuggerente ſpiritu non bono, ipſe contra Chriſti Vicarium conceperit, ſatis ponderis habere judicabitur in Reformata Eccleſia, ut dicatur *Jeſus ſanare vulnera, quæ præceps primorum Paſtorum feſtinatio inflixit ſine ejus mandato; Jeſus reſtituere quod ipſi inconſiderato zelo reſciderant.*

Non ex ſola Pontificum, Cardinalium, Conſultorum prætensâ ignorantiâ, Janſenianum componitur adversùs anathemata quælibet *unguentum*, injuſtitia ſimul illud ingreditur, & omnis generis iniquitas. Sic primus iſtius inventor remedii, non unum neque vulgare malitiæ, atque nequitiæ genus, impacto *Antichriſti* nomine complexus eſt.

Ad Apoſtolicam Cathedram elevato Alexandro VIII. devoti Arnaldo & Queſnello in Hollandia Miſſionarii, rumore decepti, quo creditus ab aliquibus ante Pontificatum fuerat, minùs benevolus erga Religioſos quoſdam, præ cæteris Antijanſenianos, hanc ad eum dedêre gaudii ſui teſtem epiſtolam.

„ Sanctiſſime Pater, una omnium, qui
„ Chriſtum verè diligunt, lætitia eſt, Te Ec-
„ cleſiæ à Deo datum eſſe Paſtorem, qui il-
„ lam non ab exteris ſolùm hoſtibus, aper-
„ tè eam impetentibus defendas; ſed etiam
„ à domeſticis, qui Chriſtianæ fidei, ac pie-
„ tatis leges adulterando, gregem Chriſti
„ peſtifero pabulo corrumpunt: eos verò
„ Apoſtolico vigore tuearis, qui in partem
„ ſolicitudinis vocati, paſcendis ovibus ſibi
„ commiſſis ſedulò invigilant.

„ Hæc, Beatiſſime Pater, omnium
„ Chriſti Fidelium communis lætitia, nos,
„ qui in fœderato Belgio Catholicæ plebis,
„ quæ nobis obvenit, curam gerimus, ſin-
„ gulariter affecit: ac immenſas Deo grates
„ rependimus, quòd eum te nobis Summum
„ Pontificem dederit, ad quem in anguſtiis,
„ quibus hìc premimur, tutò confugiamus,
„ & quem juxta Eccleſiæ leges, in majoribus,
„ hoc eſt fidei præſertim ac morum cauſis,
„ fidenter conſulamus, Apoſtolico tuo ju-
„ dicio tam ea, quæ ſentimus, ac docemus,
„ quàm quæ ab aliis nobis objecta, non pa-
„ rùm nos in obeundo noſtro munere impe-
„ diunt, ſummâ animi demiſſione ac filiali
„ obedientiâ ſubiicientes „.

Benignè excepit ſupplicum preces Pontifex Maximus, quidque de præcipuè agitatis, atque Eccleſiam turbantibus quæſtionibus credendum, quomodo agendum eſſet, edocuit Decreto, quo triginta & unus Articuli configuntur die 7. Decembris 1690. Iſtud Decretum eſt, de quo Gerberonius relatæ epiſtolæ authoribus addictiſſimus, & eorum viciſſim ali ſolitus benevolentiâ, ita ſcripſit Dialogo ſecundo inter Jeſuitam & Abbatem pag. 39. *Cenſura illa ambigua ſcandalum eſt Romanæ Curiæ, S. Officii dedecus, & Pontificatus Alexandri VIII. opprobrium.* Pag. 40. *Quamcunque in partem vertatur hoc Decretum, non poteſt niſi opprobrio eſſe ſuis authoribus.* Pag. 41. *Quod mihi modò de Decreto dixiſti, abundè ſufficit, ut illud velut infame & ſcandaloſum reiiciatur ab omnibus, quibus eſt religio.*

Idem Decretum eſt, de quo Canonicus Duacenſis Malpaix Epiſtolâ adeò lugubri conqueritur die 2. Februarii 1691. *Verſa eſt citbara in luctum. Mira Cataſtrophe! quando nobis bic abblandiebamur fiduciâ, fore ut Roma* (tantis ut credebamus dotato virtutibus Pontifice) *faveret juſtitia & veritati, Vaticani contra nos fulminis tonitru in noſtrum uſque Belgium perſonuit, noſque miſerè percutiens proſtraſſet, niſi Alpibus feliciter alliſum eliſumque interiiſſet.*

Iſtud Decretum eſt, propter quod, & aliud coutra Gallicanos quatuor Articulos, Pontifex in alterum Janſeniano judicio converſus eſt quodammodo *Antichriſtum*. Sic enim Walonius in epiſtola ad Queſnellum anno 1691. die 7. Martii: *Non ſolus tu Pontificem defunctum* [Alexandrum VIII.] *atro notari jubes excommunicationis calculo: adduc: ego non potui, ut vel uni ex novem ſolemnibus exequiarum officiis pro eo in Baſilica S. Petri celebratis intereſſem: neque ad aram pro ejus anima orare, & ne vel meminiſſe ejuſdem potui.*

Huic proinde Pontifici ſimile quid contigit à Janſenianis, quod Dei Filio à perfidis judæis, hodie *hoſanna* conclamantibus, mox *Crucifige, crucifige*. Arnaldus ad Walonium ſcribit die 3. Octobris 1692. *Pontificatus ejus, qui Decretum contra 31. Articulos edidit, etiamnum malè olet, unde fiet, ut quod ad ejus minuendam authoritatem dicetur, meliùs influat*. Deſtructâ ſcilicet calumniis, & quibuſcumque frivolis obtentibus authoritate Pontificis; Arnaldus cum ſuis autumat, ſe deſtructurum facilè, quidquid definitionis dogmaticæ contra Janſenianos editum ab eo fuit. Tali ratione fingit Queſnelli hypocriſis, *Jeſum quandoque ſanare vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit, ſinè ipſius mandato*: fingitur *Jeſus reſtituere quod ipſi inconſiderato zelo reſcindere* ſupponuntur.

Innocentius XI. a Janſeniſtis æquè ac à Catholicis meritò laudatus fuit, & verè Sanctiſsimi nomine prædicatus, quando prohibuit Arriculos 65, ſolicitantibus præcipuè Lovanienſibus. Tunc Neercaſſelii judicio, *Os Domini locutum eſt*; Sed ubi Pontifex idem prohibuit, ne Gummarus Huygens & aliqui ejus ſocii, ad Magiſtrorum Regentium illic numerum eligerentur, parùm abfuit, quin *tyrannorum maximus* declararetur; certè Decretum hoc Arnaldus Epiſtolâ ad eundem Neercaſſelium Epiſcopum Caſtorienſem datâ vocat *injuſtiſſimum & maximè tyrannicum quod unquam Orbis vidit*.

Ipſi Sanctiſsimo Pio V. impingit Gerberonius *pertinaciam*, & voluntariam quodammodo cæcitatem in nolendo percipere Michaelis Baii, pro ſuis Propoſitionibus ab anathemate vindicandis, æquiſsimas, ut ait rationes. Ita Gerberonii Dialogus 2. inter Abbatem & Jeſuitam anno 1693. pag. 22. *Non adeò miramur nequitiam eorum, qui Curiam Romanam deceperant, quàm Pontificis* [Pij V.] *inflexibilitatem, qui manebat adeò praeoccupatus, ut, quidquid Baius ipſi exponeret omni candore, & ſubmiſſione poſſibili, non ſufficeret, ad eum ab errore revocandum; nempe quod ſcriptum fuerat, manere debuit ſcriptum. Atque ea videtur eſſe etiam bodie Romanæ Cancellariæ regula.*

Poſtquam integro ſeculo & ampliùs ſuis ſepulta tenebris jacuerant Baii opera, placuit Gerberonio, ſuppetias undique ferentibus cæteris Janſenianis, omnia novis typis iterum in lucem protrudere, additis etiam pluribus, quæ hactenus latuerant, manuſcriptis.

Neque ibi ſtetit Novatoris audacia; ſed vindicias addidit impudentiſsimas damnatorum dogmatum, poſtquam obedienti erga Sedem Apoſtolicam obſequio, & conſenſu adeò unanimi univerſa damnationem receperat Eccleſia, ut, teſte ipſo Cardinale Noaillio in epiſtola anni 1711. ad Clementem XI. *nulla circa eam mutatio expectari valeat, nulla tentari vel admitti appellatio*. Verùm quid tam firmiter ſtabiliri in Eccleſia poteſt, quæ ſufficere authoritas Novatoribus, hæreſim introducere, aut veterem volentibus reſuſcitare?

Poſt relatam Sanctiſſimi & doctiſſimi Pontificis Pii V. contra Baii Articulos ſententiam, *Animadvertendum eſt*, inquit Gerberonius, *quòd Delatores & impoſtores ſuis fraudibus & mendaciis. Pium V. ita circumvenerunt, ut tandem ab eo cenſuram & Diploma adverſùs Baii ſententias extorſerint, Michaele Bajo non ſolùm non audito, nec vocato; ſed nullâ quæ ſciatur, niſi leviſſimâ inſtitutâ diſquiſitione, & abſque librorum Michaelis Baii examine, quos ſi vel aperuiſſent, fraudem Delatorum comperiſſent & nequitiam.*

Sic omnes contra novitatem aliquid definientes Pontifices, quantumlibet Sanctos & doctos, quâ geminâ notavi laude, & quidem in gradu prorſus eximio, hunc Maximum Chriſti Vicarium floruiſſe, neceſſe eſt Janſeniſtarum judicio fuiſſe admodum iniquos & tenendis Eccleſiæ gubernaculis ineptos, qui in definiendis fidei & ſanæ doctrinæ Articulis, atque oppoſitis condemnandis, incurii fuerint & negligentes cum gravi pernicie animarum.

Sic nempe Gerberonius poſt ſequentes

ibi

ibi *Animadverſiones* aliquot ſimiles, concludit: *Ex quibus æquiores arbitri deducunt, non inutilem modò... Sed magis in Catholicæ veritatis perniciem, quàm in errorum extirpationem, latam eſſe cenſuram hanc*. Quis igitur alium deſideret Salvatorem, quam Gerberonium, ut *ſanet vulnera, quæ præceps Pii V. feſtinatio inflixit ſine ipſius mandato*?

Sic abundè Gerberonius *reſtituit, quod inconſiderato zelo reſciderat* Pontifex. Abundè, inquam, totum Gerberonius reſtituit; quia latam aperuit januam, reſtituendis quoque cæteris, quæ Romani Pontifices, etiam Eccleſiâ universâ partim apertè, partim tacitè conſentiente, damnarunt. Eò reſpiciunt, eò contendunt omnia Novatorum ſtudia, ut omnes Sedis Apoſtolicæ Sanctiones ſibi incommodas ſubvertant, reddendo Fidelibus ob prætenſam injuſtitiam odioſas, evanidas, & ad refrænandam hæreſim inutiles.

Queſnellus in Epiſtola *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* pag. 30. *Certum eſt*, inquit, *Decreta civilia magis juſta eſſe, & æquitati conformia, quàm Decreta Curiæ Romanæ*. Poteratne jactari quidpiam ſive in Sedem Apoſtolicam contumelioſius, ſive ad reducendas quaslibet hæreſes, ejus authoritate condemnatas, magis idoneum? Pag. 15. præmiſerat: *In Cenſuris Romanis modica apparet æquitas & amor pacis*.

Ab eo quidem tempore quo Arnaldus, Queſnellus, Gerberonius è Gallia profugientes, uti & Ægidius de Witte è Belgio Catholico, opportunitatem nacti ſunt ſcribendi quidlibet impunè, vix aliis ætatem reliquam impenderunt lucubrationibus, quàm novam promoventibus hæreſim, & Sedis Apoſtolicæ impugnantibus authoritatem. Hac enim ſubrutâ, facilè videbatur inferiorum contra ſe Antiſtitum Diplomata aſpernari, quibus etiam, quoties ſentirent ſuæ adverſantia novitati, detraxere liberaliùs.

Experti illud fuere omnes Belgii Auſtriaci Præſules, in Galliis etiam Archiepiſcopi Aquenſis, Pariſienſis, Remenſis, & Epiſcopi inferiores plurimi. Sed nemo magis, iſtorum quatuor tenebrionum expoſitus furori fuit, quàm ſupremus Chriſti Vicarius cum aſſiſtentibus ſibi Cardinalibus & Theologis; tune potiſſimùm, quando novæ Eccleſiæ Evangelium tomis quatuor comprehenſum, cenſuris gravibus à Pontifice Maximo condemnatum eſt.

Continebat illud *Novum Teſtamentum*, Gallicè à Queſnello redditum *cum Obſervationibus Moralibus*, quibus nihil magis ſubdolum ulla unquam hæreſis meditata eſt: ideoque tot annorum ſpatio eluſit fidelium non gregalium ſolummodo & privatorum; ſed & Antiſtitum religionem, ſuorumque vigilantiam adverſariorum. Detectâ autem tandem fallaciâ contra tomos illos excitari in Eccleſia cœpit zelus variorum ordinum etiam Epiſcoporum.

Sed mederi illi non poterant, neque ſerpens latè contagium impedire; tum quia per omnes illic Provincias ſe diffuderat, tum vel maximè quòd præter peſtiferos aliquot ex Novatoribus propugnatores, etiam patronos nactum fuerat Antiſtites duos vel tres, quos pietatis ſpecies initio fefellerat, neque dedocere ſatis errorem poterat paucorum authoritas coepiſcoporum.

Ab his, prout ſemper moris fuit in cauſis majoribus, ad Sedem Apoſtolicam recurſum eſt, contra cujus authoritatem teſte Angelico 2.2. Quæſt. 11. Art. 2. *nec Hieronymus nec Auguſtinus, nec aliquis Sacrorum Doctorum ſuam ſententiam defendit*.

Precibus igitur variorum, etiam Antiſtitum benignè inclinatus Clemens XI. contentioſi Operis examen inſtitui curavit, quanto potuit ſtudio, atque ipſemet pro ſuâ notâ omnibus ſapientiâ, & in polemicis ad fidem & mores pertinentibus ſingulari peritiâ, non paſſus eſt ſuam etiam operam ac diligentiam deſiderari. Tandem accuratiſſimo expleto examine, & auditis eorum, quibus diſcuſſio commiſſa fuerat, Cardinalium, aliorumque in Sacra Theologia Magiſtrorum ſuffragiis, qui unanimi conſenſu librum prohibendum eſſe cenſuerunt, Pontifex enuntiavit ſententiam, illorum judiciis convenientem.

Proſcriptus itaque liber eſt, tanquam *Sacrum ipſum Novi Teſtamenti textum exhibens damnabiliter, nec ſinè auſu temerario vitiatum, & alteri verſioni Gallicæ dudum à felicis recordationis Clemente Papa IX.... damnatæ in multis conformis; à vulgata verò editione, quæ tot ſeculorum uſu in Eccleſia probata eſt, atque pro authentica haberi debet, multipliciter diſcrepans & aberrans. Notas inſuper & obſervationes continet, habentes quidem ſpeciem pietatis; ſed ad virtutem ejus abnegandam ſubdole deducentes, in quibus paſſim occurrunt doctrinæ, & Propoſitiones ſeditioſæ, temerariæ, pernicioſæ, erroneæ, aliàs damnatæ, & Janſenianam hæreſim manifeſtè ſapientes*.

Videbatur hic finis impoſitus diſſidiis; ſed unus Queſnelli affecla perfidus, mendaciis ſuis & calumniis luctuoſo Schiſmati materiam primus & præcipuam ſubminiſtravit.

Pariſios ille ex Urbe redux ſparſit inter ſuos, quaſi Romæ exploratum habuerit, Queſnelliani Operis proſcriptionem non eſſe pro-

propter vitium lucubrationis; ſed Eminentiſſimi Approbatoris; qui Romanam Curiam offenderit præſidens Comitiis Cleri Gallicani anno 1705. ubi Conſtitutio *Vineam Domini Sabaoth* admiſſa quidem fuerat; ſed modo erga Sedem Apoſtolicam, ut ipſe Pontifex declaravit, minùs, quàm decuit, reverenti: pro quo, ut exigebat Chriſti Vicarius, & ipſe Rex Chriſtianiſſimus juſſit, ſatisfactio tandem aliqua data eſt anno 1711. à Cardinale Archiepiſcopo, nomine totius Cleri, qui Comitiis interfuerat.

Literis nempe ad Clementem XI. datis, quas comitabantur Regiæ, expoſita benigniùs fuit memorata Conſtitutionis acceptatio, cum profeſſione obedientiæ erga Sanctam Sedem; cui nihil voluerint Comitia detractum. Satisfactionem hanc triennio præceſſit condemnatio Queſnelliani libri, ſcilicet anno hujus ſeculi octavo. Antea autem narrator mendaciſſimus, & totius incentor diſſidii, Pariſios appulerat, & quidem pingui ab ipſo Pontifice beneficio donatus. Hanc vicem ingratus & perfidus benignitati reddidit, ſimilis illis militibus quos Ignatius Martyr Epiſtolâ ad Romanos comparat Leopardis, *quibus cum bene feceris, pejores fiunt*.

Is itaque, ſecutâ poſtmodum Queſnelliani libri proſcriptione, divulgavit, Pontificiam hanc ſententiam effectum eſſe indignationis, pridem à Pontifice conceptæ adversùs Cardinalem Archiepiſcopum; ſeque id colligere ex eo quod Romæ valedicens alicui rerum conſcio, ex eo intellexerit, non debuiſſe Archiepiſcopum Pariſienſem inſultare adeò Sedi Apoſtolicę, alioquin etiam penes hanc eſſe unde nimia ejus elatio deprimatur. Iſtud cum in libello quopiam famoſo legerem, detuli ad ipſum, qui accuſabatur minarum. Riſu ille & indignatione excepit calumniam, ajebatque hominem ſibi quidem valedixiſſe; ſed nihil à ſe dictum ſimile; proinde mendacium eſſe dignum proferente, ut confirmetur effatum vetus *Cretenſes* & Janſeniſtæ *ſemper mendaces*, ſive ut Gallica fert paræmia, *il ment comme un Janſeniſte*.

Quapropter mihi ſemper viſa ſunt periculo plena, & gravibus obnoxia calumniis Colloquia, cum novæ ſectæ promotoribus, ſi neminem tui teſtem habueris. Amant illi cum Eccleſiæ potiſſimùm Principibus ſine arbitro agere, ur dein referre & mentiri impunè quidlibet valeant in locis maximè remotis.

Hac uſi fallaciâ ſunt ab ipſis Janſeniſmi incunabulis, quando damnatis ab Innocentio X. quinque hæreticis Janſenii Propoſitionibus Ludovicus à Sancto-amore, cum cæteris Janſeniſtarum Oratoribus, Româ in Galliam reverſus, ſuum edidit *Diurnum*: Compoſuerat illud ex iſtiuſmodi relationibus, & quaſi vivæ vocis oraculis, ſolo ſuo & ſodalium nixis teſtimonio, cui tantùm fidei à Catholicis habendum eſt, quantùm conſensûs tribuendum Syſtemati dogmatico. Hoc Santamorci Evangelio totus ferè nititur *Prologus Galeatus Panegyreos Janſenianæ*. Authore Ægidio de Witte, & pars non minima *Generalis Hiſtoriæ Janſeniſmi* à Gerberonio editæ. *Diurnum* illud à Sede Apoſtolica damnatum, Pariſiis etiam infami addictum incendio fuit; verùm adversùs omnia Vaticani fulmina, & imperatos à Principibus rogos, promptiſsimum tradidit Janſeniana Factio *unguentum* ſuperiùs indicatum, mille ſcilicet inſtructam fraudibus & mendaciis rebellionem.

Fructus aliqui referendi ſunt narrationis illius perfidæ, quam de valedictione ſua Romana commentus eſt calumniæ artifex inhumanus, & bonis omnibus deteſtabilis. Queſnellus in Dialogo circa Decretum Romanum quo feritur *Novum teſtamentum Catalaunenſe cum Obſervationibus moralibus*, p. 74. ait "Ro-
„ mana Curia adverſus Cardinalem Noail-
„ lium irritata fuit, neque rationem habuit
„ aliam condemnandi operis ab Eminentiſ-
„ ſimo illo approbati. Voluit ita Romana
„ Curia ſuas in Cardinalem iras oſtendere,
„ atque hoc modo terrere cęteros, ne quis in-
„ poſterum audeat Romanis ſe molitionibus
„ opponere.

Pag. 157. "Decretum iſtud, quod in-
„ juſta peperit indignatio, rejici debee ac
„ perpetuò ſupprimi... Quis patiens ferat
„ Sanctionem, in qua obtentu fictitio erro-
„ rum, quorum nullus allegatur, Romana
„ Curia Novi taſtamenti verſionem fideliſsi-
„ mam, tanquam Divini verbi damnabilem
„ corruptionem, & annotationes morales
„ maximè utiles, ac penitus orthodoxas, ſa-
„ pientiſsimorum judicio Antiſtitum, & præ-
„ ſtantium eruditione Doctorum approba-
„ tas, configit nihilominus, atque ab uni-
„ verſa proſcribit Eccleſiâ, veluti errorum,
„ impietatum, hæreſum congeriem mani-
„ feſtam?

„ Inde Metropolis Gallicanæ Archie-
„ piſcopus Cardinalis, & plures alii Antiſti-
„ tes cum cæteris libri approbatoribus, per
„ calumniam publicè, & magno fidelium
„ ſcandalo denuntiantur tanquam Sacri Co-
„ dicis corruptores, doctrinæque fautores
„ temerariæ, ſeditioſæ, hæreticæ„, &c. p. 180.
„ Poſtulabat æquitas, ut non ita properè,
„ furtim, & crudeli inhumanitate damnare-
„ tur

„ tur author; ſed redderetur certior de iis,
„ quæ in ſuo opere reprehenſione digna vi-
„ derentur. „ Pag. 90. " ſatis apparet totum
„ hoc condemnationis negotium, eſſe con-
„ ſpirationis ſubdolæ effectum.

„ Textum verò Novi Teſtamenti de-
„ pravatum eſſe adeo, ut condemnari merea-
„ tur, obſervationes etiam ſeditioſis, teme-
„ rariis, pernicioſis, erroneis, & manifeſtè
„ Janſenianis propoſitionibus, ſive quinque
„ Propoſitionum erroribus imbutas eſſe, ne-
„ mo ſani judicii adducetur ut credat „ Ibid. "
„ Totum veriùs imputatur virulentorum ne-
„ quitiæ Cenſorum „ Pag. 191. " Imò dam-
„ natio iſta opus tenebrarum eſt, & horridæ
„ conſpirationis „ Pag. 196. " Demonſtratu
„ facile eſt, quod ſola ignorantia, paſſio,
„ æmulatio, & calumnia Diabolica accuſa-
„ tiones Janſeniſmi, aut aliorum errorum,
„ adverſus *Obſervationes* inſtituere potue-
„ rit „.

Pag. 210. " Paſſio violenta & cupiditas
„ Decretum dictavit, omnibus formis Cano-
„ nicis deſtitutum, & Sacratiſſimis judicio-
„ rum Eccleſiaſticorum regulis contrarium,
„ ita ut meritò dici poſſit judicium enuntia-
„ tum tyrannicâ poteſtate, non authoritate
„ Canonicâ „.

Pag. 226. " vocari magis debuit De-
„ cretum quorumdam Cardinalium, quàm
„ Pontificis. Cauſa hæc inſtituta eſt in Con-
„ gregatione S. Officii, ſive Inquiſitionis.
„ Hujus circumſtantiæ expreſſio ſtudioſè in
„ Diplomate prætermiſſa eſt ad fallendam
„ Curiam & Regios Adminiſtros... Ita opus
„ tenebrarum promotum eſt. „ Vereor ne prolixa & nimis forſitan continua Queſnellianorum textuum congeries tædio lectori ſit; ideo antequam proſequar, reſponſionis quidpiam interſerere juverit.

Ordior à poſtremo. Suam ignorantiam & ſimul malevolentiam prodit adverſarius, quando ex modo procedendi uſitatiſſimo, & noto omnibus in Romana Curia non peregrinis, myſterium fingit; veluti redditurus inde Sanctionem de fallacia ſuſpectam. Condemnatio lata eſt juxta formam Brevibus Apoſtolicis ſolitam, in quibus Pontifex ipſe, non Sacra loquitur Congregatio Cardinalium: neque ejus neceſſe eſt fieri mentionem. Sic à Clemente IX. prohibitum fuit Rituale Aletenſe: ſic ab eodem Pontifice verſio Gallica Novi Teſtamenti impreſſa Montibus Hannoniæ: ſic ab Alexandro VII. Verſio Gallica Miſſalis Romani.

Quid verò ſententiæ Pontificiæ detrahere debet, quod audire priùs voluerit Eminentiſſimos S. Officii Cardinales, ejuſdemque Sacræ Congregationis graviſſimos Theologos & Conſultores, viros doctrinâ, ſapientiâ, æquitate ſpectatiſſimos, ac prorſus majores omni exceptione? Si eos Chriſti Vicarius non conſuluiſſet, non evaſiſſet oppoſitam adverſariorum calumniam, quaſi ex odio vel ignorantiâ, & pro mero libitu, vel ſeductus fraudibus denuntiantium; non ex debito rationis, & æquitatis dictamine judicaſſet. Sacrum quidem Inquiſitorum nomen hæretici Principibus & populo ſemper reddere conati ſunt odioſum, mille confictis de eorum duritie, crudelitate, injuſtitiâ narrationibus.

Illos fabularum figulos ut in cæteris paſſim, ita & in hoc imitati ſtrenuè ſunt Janſeniſtæ. Gerberonius avertere volens Belgarum animos à præclaro, & Catholicorum omnium veneratione digniſſimo Archipræſule Mechlinienſium Humberto Guilielmo à Precipiano, cenſuit nihil ſe contra eum ſcribere poſſe odioſius, quam quòd *meditetur in Belgii Provincias inducere regimen Gallicum, millies magis injuſtum & crudele, quam ſint Tribunalia Inquiſitionis*. Ita Gerberonius in libello typis edito *de ſententiis & agendi ratione Archiepiſcopi Mechlinienſis* pag. 26.

Certiſſimum eſt & totius Europæ experientiâ compertum, quòd ubicumque viget hoc Tribunal ſalutiferum, fides & religio perſeveret integerrima, nullis turbetur hæreſum monſtris Reſpublica; ibi verò unde exulare illud cogitur, mille erroribus & novitatibus identidem pullulantibus corrumpatur, peſſumdetur Eccleſiæ doctrina non abſque innumerabilium ſtrage ac pernicie animorum. Adde ſeditiones, inteſtina bella, civium cædes, agrorum depopulationes, incendia & ruinas Urbium, defectiones Provinciarum Regnorumque à Principibus legitimis.

Citari ad examen operis ſui Queſnellus non debuit; non enim de authore cenſuris feriendo agebatur; ſed de opere, quod cum typis editum, ad intelligentiam omnium eſſet, non deerat modus Pontifici, Cardinalibus & Theologis ſeu Conſultoribus S. Officii, quo illud perciperent, etiam ſine interprete. Ita de hæreticorum etiam mortuorum ſcriptis ſemper in Eccleſia, & in Conciliis quidem œcumenicis judicatum eſt.

Notum quoque Sedi Apoſtolicæ eſt & pridem fuit indocile Queſnelli ingenium, ut nihil luminis; ſed fallaciæ & obſcuritatis plurimum ab ejus expectari Commentariis ſive explicationibus potuiſſet. Immeritò autem de cenſurarum duritie conqueritur; cùm ſi quod dicere liceret earum vitium, illud non exceſſui, ſed defectui potiùs tribuendum videretur, nam nimiâ quodammodo, certè

tali

tali indebitâ authori manſuetudine judicantium, tacitæ fuerunt cenſuræ, adhibitis longè graviores, quales ſunt *contumeliarum non in Eccleſiam ſolum; ſed etiam in poteſtates ſeculi*: præterea cenſuræ *impietatis, blaſphemiç & hæreſeos*: quas notas variis reſpectivè libri illius Propoſitionibus convenire, declaratum poſtea fuit Conſtitutione *Unigenitus*: cujus judicii æquitas à me hactenus, ut confido, luculentè ſatis ac perſpicuè demonſtrata eſt, & confirmaturum me in poſterum ſpondeo, etiam copioſiùs; ſi quæ talibus digna vindiciis, oppoſitio adverſariorum viſa fuerit poſtulare; ſed non exiſtimo futurum; cùm, quæ crediderant validiora contra Conſtitutionem ſpicula, tomis quatuor confracta videant atque protrita.

Quapropter concludere mihi contra *Colloquia* Queſnelli licet, frivolam eſſe omnem ejus declamationem rhetoricam adversùs ſui Operis proſcriptionem, & cenſurarum veluti duritiem atque iniquitatem; unicum verò prioris ſententiæ, ut monui, defectum eſſe, nimiam lenitatem, omiſſis ſcilicet, quos liber peſtilens merebatur, cenſuris *blaſphemiç, impietatis*, & *hæreſeos* manifeſtæ. Has, exigente Queſnelli impudentiâ, ſupplere Conſtitutio *Unigenitus* debuit: unde & maleſana ejuſdem declamatoris convincitur jactantia, quaſi librum affligere ſola potuerit injuſtitia, calumnia, paſſio vehemens, & ſpiritus vindictæ.

Oſtenſis ad ſolis lucidiſſimi radios criminibus damnati operis, inaniſſimus authoris eſt,& nequiſſimus ad vociferationes iſtiuſmodi,& convitia recurſus. Non majoris ponderis ſunt, quæ in iiſdem Colloquiis ſequuntur ſpiritu dictata Schiſmatico, & Apoſtolicæ Cathedræ contemptus. Poſt exagitatum ſcurriliter S. Officii Qualificatorem, cui impoſita fuerat facienda in S.Congregatione relatio Operis Queſnelliani pag. 228. " Videntur (inquit Queſnellus) Romani Comœdiam exhibere voluiſſe. Si Dominus Moliere viveret, Comœdiam inde componeret dignam Theatro. Scena foret Romæ in Palatio S. Officii. Quis riſum teneret perſpiciens in Theatro bonum Patrem S. Lazari Gallicè balbutientem?

„ Verùm res agitur nimis ſeria, quàm ut in ludum illam convertere liceat: magis lacrymas poſcit talis ſubverſio juſtitiæ,tam pudenda Epiſcopalis Ordinis aſpernatio, & Romanorum excitas miniſtrorum, qui ſe columnas Eccleſiæ credunt, neque vident quòd ejus ſubruant fundamenta, veritatem erroris nomine condemnantes. Non ego judicium iſtud ludibrio expono: ipſum ſe exponit, undequaque ridiculum „. Imò nonne Queſnellus ita nugas agens maximas in cauſa religionis, atque de ſupremo Eccleſiæ Tribunali,de ſententia ab ipſo Chriſti Vicario pronuntiatâ thraſonem magis ſcenicum refert, quam ſerium Eccleſiæ reformatorem?

Pergit pag. 235." Adeo Factio & calumnia furit adversùs librum & Eminentiſſimum ejus approbatorem „.

Ibid." Romana molitio adverſus librum atræ conſpirationis effectus eſt, cujus pars non minima Regularibus adſcribenda. Jure poteſt Archiepiſcopus Decretum Romanum contemnere, adhærendo judicibus, quos ipſi patriæ leges, & natura quodammodo conſtituunt. Si ad hos ſe converterit, judicium conſequetur ſapientiâ & juſtitiâ plenum. „

Pag.236." Horrenda deduci ex Decreto poterunt; ſi diſſimulatione & ſilentio vires capere permittatur. Deberet ea cauſa diſcuti & decidi in Tribunali, quale & Eminentiſſimi dignitas, calumniis afflicta, & rei magnitudo poſtulat. „

Pag. 238." Res ea ad Regem pertinet, tanquam Sacrorum Canonum cuſtodem & protectorem. Exigunt autem Canones Epiſcoporum duodecim tribunal, ut de uno feratur Antiſtite ſententia. „

Quò non Schiſmaticum Novatoris ingenium temeritatem protendit, & impudentiam? Auditumne unquam in Chriſti Eccleſia fuit, librum ab uno probatum Antiſtite, non poſſe à Sede Apoſtolica condemnari, vel ad judicium illud requiri duodecim ſententiam Epiſcoporum?

Iſtud ſibi juris conſtituit Galliæ Clerus, ut à Sede Epiſcopus deponatur; verùm ex ad librum quemlibet, etiam privati Theologi, ſuffragante Eiſcopo editum extenſio, Queſnellianæ figmentum induſtriæ eſt, ad nihil aliud utile, quàm ut Janſeniſtarum, omnia innovare, invertere, peſſumdare volentium, ſtudiis novam præbeat materiam, & argumentum.

Pag.267." Nonnulli Romæ omni lumine deſtituti depravationes Sacrilegas (in illa Novi Teſtamenti verſione Gallicâ) videre ſe arbitrati ſunt. Mirabilis cæcutientium temeritas Cenſorum,qui tenebras ſuas anteponere præſumpſerint lumini tot inſignium eruditione virorum, qui judicium de libro tulerant prorſus oppoſitum „.

Pag.269." Non niſi cæca præoccupatio aut quidpiam ſceleratum magis, Cenſores illos ad tam iniquam, & Sacris Canonibus, atque ipſis Apoſtolicis Conſtitutionibus repugnantem ſententiam, *inſtigare* „ po-

„ potuit. „ Pag. 274. " Utinam cum Roma-
„ nis ſuis Pontifex debitâ prudentiâ & æqui-
„ tate in judicio de hoc opere proceſſiſſet!
„ Non cogeremur dolore maximo videre
„ authoritatem, & honorem Apoſtolicæ Ca-
„ thedræ, expoſitam adeo improvidè, &
„ implicitam cauſæ peſſimæ per imprudén-
„ tiam & paſſionem eorum, quibus nimium
„ ſolet fidere Sanctiſſimus. Oro Deum inti-
„ mo affectu ne crimen adeo enorme puniat
„ (in Clemente XI.) quemadmodum Sa-
„ crilegium Joakim Regis Juda ultus eſt in
„ ipſo Rege ejuſque Regno, & poſteritate,
„ Sed vehementer metuo ne hoc Decretum
„ pluribus aliis recenſitis ſuperiùs Sanctio-
„ nibus junctum, ac multis præterea ejuſ-
„ dem Curiæ exceſſibus, graviſſimum tan-
„ dem accerſat ſuis authoribus ſupplicium. „

Sanctiſſimus verò Pontifex & quotquot habuere partem aliquam in Queſnelliani Operis examine & condemnatione, ſatis ſecuro de his animo ſunt, neque eſt cur eos unquam ſui facti pœniteat: Si autem tot exitialium ſcriptionum Queſnellum haud pœnituerit ante morrem, pœnitentia indubiè eum manſerit perpetua, nec profutura, procul à felicitatis culmine, ad quod eum nuper typis edita imago impia provexit. Quod ea me inferorum fecerit janitorem, faciliùs condono, quàm quod Sanctiſſimum Pontificem eò detruſerit, bajulis quatuor integerrimis Cardinalibus, quorum, pro omni crimine eſt conſilium, quod dediſſe eos ſupponitur ad Bullam *Unigenitus*. Tales imagines, talia ſcripta ſunt Novatorum *Unguenta*, & *remedia*, quæ *ſanandis vulneribus*, qualiacunque Apoſtolicæ definitiones *inflixerint*, apparent opportuniſſima.

Talibus olim imaginibus & libellis infamibus Lutherani & Calviniſtæ apud imperitam plebem contemptum & odium creaverunt Sacerdotibus, Religioſis, Epiſcopis, Cardinalibus, ipſiſque Pontificibus: atque indè eſt quod omnia contra ſe, ab Eccleſiaſticis conſtituta judicibus floccifacientes, dicere Queſnelli ſenſu potuerint: *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt*:

Sed nonne furente dignior hæretico, quàm Romanæ Eccleſiæ Sacerdote, eſt comparatio impii Regis Joakim cum Sanctiſſimo Clemente XI. Pontifice? Ille Divina volumina quotquot reperire potuit, exuſſit: hic ſolummodo *Obſervationes* Queſnelli pernicioſiſſimas, Novi Fœderis Textum Sacrum ad impietatem, ad blaſphemias, ad hæreſim de-

torquentes, ut ex Evangelio Chriſti facerent Evangelium hominis minimè ſani, minimè orthodoxi.

Si flammis addicere non liceat librum hæreticum, quia Sacrorum ſimul textuum verba continet, nulla unquam ſcriptura corruptiſſima committi incendio potuiſſet; verborum enim mutatio, vel additio hæretica communiter non adeò frequens eſt, quin pleraque alia remanſerint integra: neminem autem hactenus ea inceſſit religio, quæ talia Scripturarum volumina tradi ignibus prohiberet. Eſtne liber ullus adeò hæreticus, qui non aliquibus è Sacro Codice textibus penes verba integris; ſed ſola tantùm interpretatione perverſis ad ſuæ firmamentum hæreſios abutatur?

Contra hanc Novatorum verſutiam Catholicos pridem duxerat præmuniendos Vincentius Lirinenſis Commonitorii cap. 35." Vi-
„ deas eos (inquit)" volare per ſingula quæ-
„ que Sanctæ Legis volumina... lege Pauli
„ Samoſareni opuſcula, Priſciliani, Eunomii,
„ Joviniani, reliquarumque peſtium; cernas
„ infinitam exemplorum congeriem, propè
„ nullam omitti paginam, quæ non Novi aut
„ Veteris Teſtamenti ſententiis fucata & co-
„ lorata ſit; ſed tantò magis cavendi, & per-
„ timeſcendi ſunt, quantò occultiùs ſub di-
„ vinæ legis umbraculis latitant; ſciunt
„ enim fœtores ſuos nulli fere citò placitu-
„ ros; ſi nudi & ſimplices exhalentur: atque
„ idcirco eos cœleſtis eloquii velut quodam
„ aromate aſpergunt. „

Idem cap. 37." Si quis interroget quem-
„ piam hæreticorum, undè probas, unde
„ doces? continuò mille teſtimonia, mille
„ exempla, mille authoritates parat de lege,
„ de Pſalmis, de Apoſtolis, de Prophetis,
„ quibus novo & malo more interpretatis ex
„ arce Catholica in hæreſeos barathrum in-
„ felix anima præcipitatur. „

Talia opuſcula qui combuſſerit, ut combuſta à Catholicis fuêre omni tempore, is, Queſnello judice, flagitium committit & Sacrilegium, quale Regis impii Joakim graviſſima Dei ultio ſecuta eſt, & omnis ſemper deteſtabitur poſteritas.

Proſequamur paululum adhuc in damnatis adverſarii *Colloquiis*. Pag. 276." Con-
„ ſultoribus ſub Clemente XI. nimiùm mites
„ viſæ fuerunt cenſuræ adverſus Gallicè edi-
„ tum Montibus Teſtamentum Novum à
„ Clemente IX. Pontifice vibratæ: vel po-
„ tius reperti modò ſunt Examinatores ni-
„ miùm acerbi & vehementes, quàm ut fu-
„ tilis illius cenſuræ limitibus ſe continerent.
„ Ut autem ad infames rogos damnaretur

„ Verſio Catalaunenſis, opus fuit perſua-
„ dere Fidelibus, quod *ipſum Novi Teſta-*
„ *menti textum exhibeat damnabiliter, nec*
„ *ſine auſu temerario vitiatum*. Quam atro-
„ cem eſſe calumniam ſuſtineo, & cenſores
„ provoco ut vel minimum ejus argumen-
„ tum proferant. „

Argumenta ego complura protuli Tomo I. in Prologomenis cap. 16. quod cum à nemine videam hactenus confutatum, uti & cætera à me ſatis, ut autumo, dilucidè & copioſè deducta, non eſt cur ſupervacaneâ vindicem apologiâ. *Colloquia* ſua Queſnellus undequaque Schiſmaticis faventia, ſimili terminat concluſione pag.279." Decretum illud
„ continet tot errores minimè tolerandos,
„ ut numerari neceſſe ſit inter caſſa, irrita,
„ & quorum nulla penitus habenda ſit ratio.„

Pag. 281." Decretum ex omni parte
„ evanidum eſt & nullum; cum datum
„ fuerit ſine cauſa, ſine forma Canonica,
„ contra omnem rationem, ſolâ nixum præ-
„ tenſâ Pontificis authoritate, quemadmo-
„ dum ſupremâ ita & abſolutâ. „

Pag. 282." Non igitur nos commovere
„ debet Decretum iſtud, utpote prorſus nul-
„ lum, five nullius ponderis & effectus. Ne
„ quidem hic locus eſt dubio, vel quæſtioni,
„ utrum ſaltem non expediat obedire po-
„ tius, quàm refragari. „

Denique pag. 283." Decretum fœtus
„ paſsionis eſt, expers penitus rationis, con-
„ ditum inſtigante ſpiritu dominationis, ni-
„ xum ſuppoſito authoritatis fictitiæ, abſo-
„ lutæ ſcilicet & arbitrariæ. Credereſne te
„ non peccaturum, fovendo perſuaſionem
„ adeo noxiam, & natam perdere ac ſubver-
„ tere omnia in Eccleſia? vergit enim ad
„ conſtituendum omnium Dominum, homi-
„ nem paſsionibus, erroribus, deceptioni-
„ bus obnoxium. Majori iſtud periculo ex-
„ ponitur, eò quod, dum iſtiuſmodi dogma-
„ tis opinione injuſtè quidpiam Pontifex ſta-
„ tuit, vel definivit, obſtet eadem, ne ullo
„ tempore retractetur. Præcipitur nobis obe-
„ dientia cæca, ut pareamus veluti manci-
„ pia, imò beſtiæ, quibus neque intellectus
„ eſt ad diſcernendum à bono malum, neque
„ conſcientia, quæ injuſtitiam averſetur ne
„ ei quomodocumque conſentiamus. „

Non poterat Queſnellus, conveniente magis coronide Schiſmaticos finire Dialogos. Somnia ſua, imò ſtudioſè à ſe excogitata mendacia veluti fundamentum, & quidem unicum Apoſtolico affingit judicio. Certiſſimum autem mihi eſt S. Officii Conſultores, quorum perſpecta omnibus ſapientia eſt, à fundamento illo fictitio ad ſuam hic ſententiam confirmandam prorſus inepto, fuiſſe remotiſsimos. Illam enim arbitrariam poteſtatem omnia ſtatuendi ac definiendi pro mero libitu ſine ratione & contra juſtitiam, nemo Pontificibus prudens attribuit Catholicus, affingunt nobis hæretici, à quibus ſuam hanc calumniam, ut paſsim cætera, mutuatus creditur Queſnellus.

Cui autem Theologo, cui homini niſi fatuo venire in mentem poſſet, ut Pontifici ſuaderet, ferendam pro libitu & nullâ apparente veritate aut juſtitiâ, contra librum ſententiam, definiendo, quod ad *abnegandam virtutem pietatis ſubdolè deducat*, quod *in eo paſſim occurrant doctrinæ & Propoſitiones ſeditioſæ, temerariæ, pernicioſæ, erroneæ, alsàs damnatæ, & Janſenianam hæreſim manifeſtè ſapientes*?

Iſtud verò à S. Officii Conſultoribus, accurato libri præmiſſo examine, non temerè fuiſſe judicatum, confirmavit aliud poſt triennium examen, quod ab octo præſtantiſsimis Theologis, coram duobus non ſolâ purpurâ ſed & eruditione & pietate Eminentiſsimis Cardinalibus toto biennio maximâ diligentiâ iteratum eſt, additis longè gravioribus cenſuris, quæ in priore damnationis ſententiâ fuerant prætermiſſæ, quales ſunt *blaſphemiæ*, *impietatis*, *hæreſios*.

Neque poſteriorum aliquam fuiſſe nimis duram, ex meis contra Propoſitiones diſputationibus, exiſtimo pluſquam ſufficit, patuiſſe: neque putem (certe à nemine oſtenſum fuit hactenus) me quidpiam duriùs de ullo ex damnatis Articulis enuntiaſſe, quàm ejuſdem mereretur perverſitas. Nunquam hæreticorum judicio ulla eorum ſententia juſtè condemnata eſt, nunquam juris ordo & forma debita ſervata: ſemper judices fraudibus accuſantium circumventi, vel lapſi ignorantiâ, vel pravis affectibus obcæcati, odio, invidiâ, cupiditate, vindictæ ſpiritu impellente, ipſam proſcripſere injuſtiſsimè veritatem pariter & Sanctitatem.

Ab annis quadraginta quinque Franciſcus Simonis in Libello aureo de Fraudibus hæreticorum parte 3. fraudem hanc indicat quartam *Apoſtolicas ſententias errorum condemnatorias ſugillare ut ſubreptitias, ſuppoſititias, extortas*." Canes (inquit) videre
„ eſt rabido morſu in ſaxum ſævire, quo
„ ſunt petiti. Caninum hoc habent hæretici,
„ ut alia pleraque, rictum, dentes, latra-
„ tum, rabiem: eâ gratiâ, ut opinor, à
„ Joanne Apoſtolo Apoc.cap.22. inter *canes*
„ *foris* reſidere juſſi.

„ Si Decretum fidei exierit miſſum, di-
„ ctatumque divinitùs, involant in Decre-
tum,

„ tum, ipſumque dente maledico proſcin- „ dunt furenter. Quidquamne gravius, ſa- „ pientius, ſanctiuſque vidit Eccleſia, „ quàm Nicænum Concilium trecentorum „ decem & octo Patrum? Uſpiamne Epiſco- „ porum Synodus œcumenica Decretum „ extulit deliberatius, exactiuſve ad amuſ- „ ſim Apoſtolicæ Traditionis, quàm eſt Ni- „ cænum illud, quod Eccleſia univerſa pro „ Fidei Symbolo utendum ſumpſit in omnes „ annos? Attamen inventus eſt Sabinus Ma- „ cedonianâ ſordens hæreſi hiſtoricus, qui „ & authoritatem Nicænorum Patrum ener- „ varet, & Nicænum Decretum pro ſubrepti- „ tio extortove haberet.

„ Etenim ut refert Socrates lib. 1. cap. „ 6. *Eos, qui Nicæ coacti erant, imperitos & „ inſcios vocat, neque veretur ipſi Euſebio „ Cæſarenſi ignorationis vitium falsò objice- „ re; neque illud ſecum cogitat, eos, qui ade- „ rant in Concilio, licet fuiſſent imperiti, ut „ ipſe prædicat, animis tamen à Deo illuſtra- „ tos, & Spiritus Sancti gratiâ imbutos, nul- „ lo modo à veritate aberrare potuiſſe.* „

Queſnelli eruditionem non latuit querimonia Juliani Pelagianarum partium Epiſcopi apud Auguſtinum lib. 3. contra Julianum cap. 1. *Apud judices non potuimus* (inquit) *agere cauſam noſtram; quia nemo de rebus dubiis benè conſultat, niſi qui ab odio, irâ, & amicitiâ vacuum pectus attulerit, quales non fuerunt, qui de Cauſa noſtra judicarunt; quia priùs cœperunt Cauſam noſtram odiſſe, quàm noſſe.*

Quandonam ſcilicet audiuntur hæretici, niſi exaudiantur? Non autem fruſtra Queſnellus talia hæreticorum exempla legere ſolet, quin ex illis proficiat, arripiatque iſtiuſmodi, cùm meliora deficiant, cauſæ ſuæ præſidia imitator induſtrius. Tale etiam recentius repererit apud Lutherum, qui errores ſuos à Leone X. damnatos ſentiens, ut legitur tomo 2. Operum ejus, accuſare Pontificem cœpit impiæ tyrannidis, quaſi in ſuis lucubrationibus damnatus fuerit non vocatus, neque auditus, neque convictus. Unde placuit hæreſiarchæ ſolemnem inſtituere appellationem ad futurum Concilium.

Malè ceſſit authori ea molitio; Quid enim convenientibus in unum Patribus lucratus eſt, niſi ut hæreſis majore celebritate, majore quoque authoris dedecore ab univerſo damnaretur Concilio? Verùm Luthero aſtutior Queſnellus appellare novit nullo ſuo periculo. Perſpectum ſatis habuit, publicum Europæ Statum nullatenus diſpoſitum ad Convocationem Synodi OEcumenicæ, propter diſſidia inter Chriſtianos Principes tam

frequentia, & formidinem bellorum continuam, ut ſatis appareat veriſimile priùs vitæ noſtræ terminum futurum, quàm initium Concilii.

Proindè talis appellatio, ſi legitima foret, modum præſtaret ſecuriſſimum, ſpargentibus hæreſim qualemcumque, ut impunè auderent quidlibet, neque in Eccleſiæ eſſet interim poteſtate, exitialem maximè peſtem reprimere; ſed graſſari quotidie latiùs permitteretur, non ſolùm annis pluribus; ſed fortè ſeculis; ut enim plus quàm ſeſquiſeculum tranſiit, intra quod, ut maximè deſideraſſet Pontifex, non potuiſſet, neque poſſet hoc tempore ditionum omnium Antiſtites congregare, atque à ſuis retinere Diœceſibus avulſos, quantùm negotiorum gravitas & multitudo, in Synodo tractanda exigeret.

Quis igitur interim neceſſitati proſpiciet Eccleſiæ, atque hæreticam reprimet temeritatem? Perſpicimus hic loco Chriſti, longè alium ab hypocritis ſibi conſtitui Servatorem, atque ita medicum *ſanandis vulneribus*, quæcunque Pontifices *inflixerint*; quia juxta hæreticos ſemper novitas damnatur perperam, ſententiâ præcipiti, & ſine Chriſti mandato; imò Deo potiùs, veritate & juſtitiâ repugnantibus. Hic ſenſus Queſnelliani Articuli abſurdiſſimus quidem eſt; ſed ab authoris intentione apparet minimè alienus; ſuorum ſcilicet dogmatum librorumque intuitu.

Quandonam enim Queſnelli Opus aliquod vel dogma ſanctio Pontificis proſcribendo læſit, & non ſtatim à Queſnello adhibita *unctio* eſt, qualis à me hactenus multiplex commemorata? Neque præſentes ſolùm *Dialogi*; ſed & diù antè edita Queſnelli Epiſtola nomine *Abbatis ad Quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*, *Notæ* ejuſdem *in Decretum Indicis*, quo *Diſſertationes in S. Leonis Opera* ſupprimuntur, *Unguenta* præterea Queſnelliana ſunt, libelli acerbiſsimi contra Clementis XI. Diſpoſitionem circa Hollandiæ Miſsionarios & ſuſpenſionem Archiepiſcopi Sebaſteni ab Officio Vicarii Apoſtolici, ac deinde contra depoſitionem ejuſdem, ac remotionem: denique poſt obitum contra priuationem Sepulturæ Eccleſiaſticæ & orationum.

Alia non refero omnem quodammodo excedentia numerum ſcripta Queſnelliſtarum rebellium contra varias Sedis Apoſtolicæ ſententias. Catalogum ſexaginta Operum anonymorum, quæ ſolus edidit Gerberonius exhibet juridicus contra eum Proceſſus, vix pauciora ſunt Ægidii de Witte, plura etiam Antonii Arnaldi &c. Quæ omnia *unguenta* Janſeniſtarum ſunt, authores eorum *Medici*, & quodammodo Salvatores Eccleſiæ novæ

adverſùs quęlibet à Primis Paſtoribus *inflicta* vel infligenda in poſterum *Vulnera* pernicioſis novæ Sectæ libris, atque opinionibus.

Tales (inquam) illa medicinas, tales medicos, etiam à ſui exordio ſemper in promptu habuit, contra omnia ſibi adverſantia Romanorum Pontificum, Cardinalium, Epiſcoporum Diplomata. Quotieſcumque enim *Vulneris* ſibi quidpiam *infligi* ab his ſenſerit, illico ſolita fuit protrudere Opuſculum aliquod, infame quidem & anonymum; quod tamen penes imperitam multitudinem ſufficeret pro Apologia: atque hoc ſenſu dictum ab hypocrita intellige: *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt.*

Non his tamen exhauritur ars medica & chirurgica Janſeniſtarum: habet præterea inſtructiſſimas omni fraudum genere officinas. Fallacias autem iſtiuſmodi exponere, vel enumerare ſingulas, non unius capitis eſt; Sed Tractatum exigit, Franciſci Simonis Opere longè prolixiorem; quia ne una quidem e recenſitis illic Fraudibus eſt, quam legens quilibet non ſtatim videat, ut à veteribus pridem hæreticis progenita fuit, à Janſenianis imitatione accuratiſſimâ adoptari. Ut autem vulgò dicitur, quod facile ſit inventis aliquid addere, paucis arctari additionibus non potuit fœcundum novæ Sectę ingenium.

Illarum partem non modicam toto meo hactenus ſparſam Opere, Lector diligens deprehendere potuit: poterit etiam in examine Propoſitionum quæ ſuperſunt. Verùm ulluſne ſol occidit, qui non aliquid novi monſtri contra Bullam *Unigenitus*, à Novatoribus conſpexerit parturiri?

CAPUT VII.

Spes ridicula novitati concepta è Concilio Œcumenico; magis etiam è voce populi.

1 NOvi ſyſtematis ſcopus eſt, omnem authoritatem falli neſciam demere, non ſolùm definitionibus Apoſtolicæ Sedis, & quidem communiſſimo conſenſu Antiſtitum receptis, ut eſt Conſtitutio *Unigenitus*; ſed ipſis quoque Conciliis Œcumenicis, eamque in ſola *voce populi* collocare. Quis autem de voce illa quidpiam certi ſtatuat, à qua parte ſtet multitudinis major numerus?

Inſignis veſaniæ foret velle multitudinem Fidelium ſolis Galliarum finibus concludere; percurrant autem adverſarii totum extra Gallias Orbem, quàm latè Catholica extenditur Eccleſia: interrogent populos alibi univerſos, utque in eis, quoniam ita cupiunt, omnis ſexus, ætatis, conditionis homines nobiles, milites, mercatores, omnium artium opifices, cives, & ruſticos, ſervos etiam, bajulos, mendicos, & ſi quod aliud infimæ ſortis hominum eſt viros inter & mulieres, interrogent, inquam, univerſos & ſingulos, cui malint adhærere judicio: Pontificiſne Romani Conſtitutionem dogmaticam, tanquam fidei & morum regulam proponentis, cui conſenſu partim tacito, partim expreſſo cuncti Antiſtites ſuffragati ſunt, ſi pauciſſimos in Galliis exceperis; an verò cum pauciſſimis iſtis Conſtitutionem fidei tanquam hæreticam deteſtari?

Fallor, ſi interrogatio tam abſona benignis auribus accipienda judicabitur, & non mille potiùs execrationibus repellenda. Recurſus itaque Janſeniſtarum ad iſtiuſmodi figmenta præſidii, quem non convincent mediocriter Sapientem, ipſiſmet adverſariis cauſam ſuam videri perditiſſimam, neque ullum eſſe in Eccleſia Tribunal, ullam authoritatem, cujus velint obedire ſententiæ, niſi ſuæ faverit opinioni? Si in Concilio damnentur Œcumenico, ſufficiet aliquos ex præſentibus Queſnellianarum partium Epiſcopis definito fidei Articulo fuiſſe refragatos, qui quando, ſive finitâ Synodo, ſive antea ad proprias Sedes redierint, cum prætenſa populi voce, reclamare poterunt, atque hoc modo totum reddere inanem Concilii OEcumenici apparatum.

Ad aliquam obtendendam contumaciç ſuæ ſpeciem rationis, non deerunt, ut litigare volentibus deſunt nunquam, prætextus frivoli, qualibus hæretici ſolent credulam ſibi imperitæ plebis decipere multitudinem, ſibique colligatam in rebellionis trahere ſocietatem. Potuerint etiam aliqui ejuſdem Factionis Epiſcopi ſuis ab initio remanſiſſe in Sedibus, ſive valetudinis, ſive alterius allegatione rationis, ab itinere ad Concilium ſe excuſantes: reverâ autem ideo non intereſſe Concilio maluerint, ut quidquid ibi ſtatutum definitumque fuerit ſuis opinionibus non conveniens, valeant illud liberiùs reïcere, irritumque ſuo reddere arbitratu. Prompta eis ſemper erit appellatio à præſenti Synodo, juxta veritatem & juſtitiam non judicante ad aliam Divinis Scripturarum Oraculis & Patrum veſtigiis religioſiùs, ut confiditur, inſtituram.

Aliud quoque movere ſeptem refractarios Antiſtites poſſet, ut Concilium adire minimè ſibi expediens ducerent, Quocunque ſcilicet pro Queſnelli dogmatibus ardore ferveant;

veant, ſuiſque in Diœceſibus, quodammodo velur Pontifices ſummi è Cathedra loquantur quidlibet, & ſcribant intrepidè: at ne in Galliis quidem celebrari eos audivimus hactenus ſingularis famâ ſcientiæ: extra Gallias autem ſola notos reddidit contra Bullam *Unigenitus* publica & obſtinata rebellio. Proiude quomodo exiguus ille refractariorum, neque valde eruditorum manipulus comparere in Concilio auderet? Quomodo os pro novitatibus aperire, totius antea Eccleſiæ anathemate condemnatis? Quomodo eaſdem contra tot inſtructiſſimos Scientiâ Theologicâ ex omnibus nationibus Epiſcopos defendere?

Quapropter nunquam mihi videri potuit iſtiuſmodi ad OEcumenicum Concilium appellatio ſeria; ſed quæſita ſolùm obducendæ contumaciæ larva, & inaniſſimum appellationis ſimulacrum. Præterea quot exceptionibus Novatorum obnoxia eſſet, ſi, quam hoc tempore deſiderare ſe ſimulant, Synodum contingeret celebrari! Quæ ſatis libera civitas videretur? Nulla in Italia, Hiſpania, Luſitania, ubi Sacra viget adversùs hæreticam pravitatem Inquiſitio: nulla placeret ditio Principi ſubjecta probè Catholico, & Sedis Apoſtolicæ reverenti. Omnes etiam qui convenirent Epiſcopi, hoc ipſo fierent Novatoribus ſuſpecti, quo noſcerentur authoritati favere Pontificiæ, nullamque credere ejus ſententiam, quâ Fidelibus univerſis fidei regula præſcribitur, obnoxiam eſſe erorris periculo. Exceptio contra eos Libellis pluribus recentiſſimè declarata eſt.

Conſtat autem omnes extra Galliam Eccleſias authoritati iſtiuſmodi Pontificiæ ſuffragari. Omnium igitur, præter Gallicanorum Antiſtitum, judicia in Concilio OEcumenico pro Conſtitutione *Unigenitus* nullius ponderis forent; quia erroneo juxta adverſarios principio niterentur, non Canonico Bullæ, & damnatarum in ea Propoſitionum examine. Sed num Gallorum ſaltem Præſulum legitimæ cenſebuntur ſententiæ? Quotquot antea Conſtitutionem probaverant, numerum ſupergrediuntur longè centeſimum, adeòut ſi computum ineas, deprehenſurus ſis pertinacibus oppoſitos plures decuplo.

Tum his obiicere non minùs promptum habitura eſt paucitas Queſnelliſtarum, quòd diſquiſitionem in Concilio debitam neglexerint, inhærentes improvidæ ſuæ ante Concilium admiſſioni.

Denique quantumlibet operoſa, etiam ſupervacanea inſtaurata Diſquiſitio in OEcumenico fuiſſet, nihilominus certa nunquam cedere authoritati novitas, comminiſcetur facilè novi quidpiam figmenti, quo formata poſt omne ſtudium Cenſura, decretumque anathema eludatur. Puduerit, inquient Queſnelliani, Epiſcopos præcipitis ſui prioris judicii imprudentiam, & iniquitatem agnoſcere, atque ita illatam veritati & juſtitiæ plagam convenienti ſanare palinodiâ: nimium quoque indulſerint reſpectui humano, nolentes diſplicere Pontifici & forſitan Principi; ſi hunc noverint Conſtitutioni Apoſtolicæ patrocinari.

Sic vivente Ludovico XIV. ut erat verâ religione Chriſtianiſſimus, quicumque Antiſtites, à Queſnelli ſe novitatibus alienos, & Apoſtolicæ Sedis reverentes oſtenderent, proclamabantur à Janſenianis illicò veluti Epiſcopi magis politici & Curiales, quàm Eccleſiaſtici, utpote qui ſecundo Aulæ utrinſque Favonio velificari magis cuperent, quàm remigatione difficili, neque omnis experte diſcriminis, ſeculi torrentibus obluctari. Indigniſſima quidem eſt in tantos Eccleſiæ Præſules jactata à Novatoribus contumelia.

Ratio autem à Queſnello brevi periodo comprehenditur, extendens ſe multò latiùs, quàm ad congregandos Pariſiis Epiſcopos. Sic in *Dialogis circa Romanum Decretum prohibens Novum Teſtamentum Catalaunenſe cum Obſervationibus Moralibus* pag. 103. *In hac* (iniquit) *fece ſeculorum, in hac diſciplinæ corruptione omnis penè Spiritus Apoſtolicus extinctus eſt.*

Undè non mirum, quod pridem antea in ſcripto contra Illuſtriſſimum à Marca Archiepiſcopum Toloſanum pag. 60. Sodalium ſuorum, pro veritate fidei Janſenianæ, & ſimilis Ethicæ puritate dimicantium, deplorans ſortem miſeram, *Cernimus* (iniquit) *poteſtates omnes ſpirituales, æquè ac temporales in eorum armatas perniciem.*

Ante Queſnellum Joannes Vergerius Abbas Sancyranus, ut de eo ſcribit Iſaacius Habertus Epiſcopus Vabrenſis in Defenſione Fidei parte 2. pag. 20. *Nunquam diſcipulos initiandos ſuſcipiebat, ut ex ipſorum immediatè teſtimonio cognovi, quin inciperet à depreſſione, reprehenſione, & contemptu doctrinæ communis, ingeminando oculis clauſis, retorto capite, elatâ manu, geſtu ſevero, & quodammodo repellente, Ignorantia, tenebræ, errores ſtupendi, cæcitas ubique.*

Neqne ab eo tempore, quantumvis improbè laboraverint Janſenius, Arnaldus, Queſnellus & eorum Socii, prætenſa illa cæcitas, ab Eccleſiæ Præpoſitis arceri potuit, ſed in jiſdem remanſere tenebris, nolentes recipere lucem à tantis oblatam Reformatoribus, quin eam iteratis ſæpius cenſuris & exe-

execrationibus proſcripſerunt.

Quid igitur ſpei, quid non potiùs deſperationis à talium Conventu Antiſtitum Queſnelliana reformatio concipere potuit? Non ignorant illud homines illi præditi ingenio minimè hebeti; quantumvis perverſo; ſed fiduciam mendacio ſimulant, ne in damnatione à Sectatoribus deſerantur. Quod illuſionibus iſtiuſmodi irretiant ſimplices, mulierculas & plebem credulam, non adeò mirum eſt, quàm quod aliquos ex ipſo Epiſcopali Ordine tam inanibus valuerint circumvenire fallaciis. Salutem hæreſi promittunt ab univerſorum conventu Antiſtitum, quorum ſingulos, paucis in Gallia exceptis, eam certiſſimè norunt inflicto à Sede Apoſtolica anathemate pariter deteſtari.

Non tamen nullo ſuo commodo excogitavere adverſarii hanc ad Concilium appellationem; dum enim in omnium ſimulant Epiſcoporum judicio ſpem, atque fiduciam, videntur non temerarium juſtitiæ ac veritatis ſuſcipere patrocinium. Sed & veriſimile noverunt, vitæ ſuæ priùs terminum ſpectandum, quàm Concilii initium OEcumenici. Intercà quidlibet innovantes, quæ eos authoritas coercere poterit? Magis tamen, quæ ſanationem pollicetur hæreſi medicina adversùs anathema Pontificium, ab univerſi Chriſtiani populi clamoribus derivatur.

Medicinam iſtam fictitiam veriùs alii præſens toxicum appellant, cui depellendo, ut Scorpionum ictibus, oleum ipſis expreſſum Scorpionibus medetur, ita ſolum ſufficere apud adverſarios deberet, deductum ex ipſorum inculcatis paſſim teſtimoniis argumentum. Sic nempe Ægidius de Witte vehementiſſimus aliàs contra Bullam *Unigenitus* declamator, in *Auguſtino Iprenſi vindicato* pag. 280. *Benè ſubductâ* (inquit) *ratione, Moliniano, aut Pelagiano contagio jam nunc contaminata videtur longè maxima Reipublicæ Chriſtianæ pars, atque intrepidus veræ gratiæ amatorum cuneus, ſi numerum aut copiam ſpectes, liberi arbitrii decomptoribus, adeoque & deceptoribus non parum cedere.*

Si Moliniano contagio, quod juxta famoſiſſimum hunc Janſenii Vindicem, à Pelagiano minimè vel perparum differt, contaminata videatur pars longè maxima Reipublicæ Catholico-Chriſtianæ, evidens apparet Eccleſiæ Catholicæ partem longè maximam adjecturam calculum Conſtitutioni, cui Molinianos obedientiam præſtare ubique promptiſſimam, omnibus, maximè adverſariis, exploratum eſt. Quis igitur, niſi maleſanus ab imbuto iſtiuſmodi dogmatibus *populo vocem* expectet Conſtitutioni *Unigenitus* contrariam?

Idem author in *Denuntiatione ſolemni Bullæ Vineam Domini Sabaoth* pag. 6. ſermone ad Eccleſiam converſo ait " Conjuraſſe videtur contra te Univerſitas populi Chriſtiani à minimo uſque ad maximum, abiens poſt Molinam, & Pelagium." Talis populus, quò ampliùs vociferabitur, recrudeſcere ſemper magis faciet vulnera, novo Janſenii & Queſnelli de gratia ſyſtemati à Pontificiis inflicta Conſtitutionibus. Quò itaque ampliùs augebitur clamor populi, neceſſe eſt creſcat etiam novæ Eccleſiæ clades, & deſperatio.

Sancyranus juxta teſtimonium jurejurando confirmatum Abbatis & Secretarii Generalis Ciſtercienſium Joannis de Jovaud interrogaverat, *Quid Eccleſiæ nomine intelligeret*; reſpondente Jovaud: *Cœtum Fidelium compoſitum ex Summo Pontifice, Pręlatis, Doctoribus, Religioſis & populo*; Sancyranus: *O quantum*, *inquiebat*, *remotus es à veritate! Eccleſia jis tantum rebus conſtituitur, quæ fuerunt ante ſex ſecula. Præſens Congregatio Pontificis, Pręſulum, Doctorum, Religioſorum & populi, quos videmus vivere ſub jiſdem legibus, non alio ſenſu poteſt dici Eccleſia, quam quod in locum verę Eccleſię ſucceſſerit, quemadmodum aqua cœnoſa & fœtida eundem alveum occupans, quem olim aqua viva limpida & ſalubris, ejuſdem fluminis nomine appellatur.*

Neque hęc Eccleſię corruptio ſolùm in moribus eſt, ſed in pluribus etiam dogmatibus. Perpauci ſunt, qui Eccleſię filii dici mereantur ... Tibi demonſtrabo uſque quę ſęcula duraverit vera Eccleſia, quo tempore deſtrui cœpta ſit. Tempus ędificandi: tempus deſtruendi: Deus ipſe Eccleſiam diſſolvit.

Gabriel Gerberon *Notis* in Epiſtolas Janſenii ait pag. 179. *Janſenius ſtatuerat in Eccleſiam introducere puras S. Auguſtini de gratia & prędeſtinatione ſententias, penè illic incognitas*. Verùm Janſeniano illo Opere ab Eccleſia ſtatim ac prodiit, eliminato, & prohibitis omnibus ejus vindiciis, remanſerit illa Auguſtinianarum de prædeſtinatione, & gratiâ veritatum ingnorantia.

Quid igitur clamoris ſalutiferi in tali materia ſperes ab ignorante, quin & communiſſimè Pelagiano aut Semipelagiano *populo*, ut iterum teſtatur Gerberon in *Reſponſo ad diſcordię Janſenianę Enarratorem Diſpunctum* pag. 5. dicens: *Undenam putas, Pelagiana, aut ſaltem Semipelagiana hęreſis noviſſimis his temporibus Chriſtianum penè totum inundat orbem, niſi quia, pręterquam quod omnes naſcuntur Pelagiani, Chriſtianę plebi ſubducuntur Catholicæ, quas de gratia Chri-*

Chriſti, & prædeſtinatione, poſt Scripturas & Auguſtinum, Sancti Patres protulerant, veritates, & his ſubductis, nihil Chriſtiano populo oggeritur, quàm . . . Pelagianorum aſſertiones?

Cui proinde ſanæ mentis homini perſuadebitur, quòd partim *pelagianâ*, partim *ſemipelagianâ hæreſi totum penè Chriſtianum orbem inundante, ſubductiſque Chriſtiano populo Catholicis Scripturarum, & Sanctorum Patrum de Prædeſtinatione & gratiâ veritatibus, dum nihil ei oggeritur, quàm Pelagianorum aſſertiones*, nihilominus populus ille nonniſi ſana approbaturus ſit dogmata, & ſpuria rejecturus, atque ita vox ejus de Romanorum Pontificum, atque Conciliorum Generalium ſententiis ſecuriſſimè declaratura, ſintne verbo Dei ſcripto ac tradito, atque adeò Catholicis veritatibus convenientes, an oppoſitæ? Queſnellus Articulo 95. *veritates*, inquit, *eò devenerunt, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis*.

Quæ igitur prudentia dictabit, ad erroneum iſtiuſmodi tribunal referre dijudicandas omnes Apoſtolicæ Sedis & univerſorum Antiſtitum de fide & religione ſententias? Quis ſapiens inter vicina ambulans præcipitia, ducem ſibi eligat cæcum? Diceres mentecaptum, qui tali vitam ſuam ſalutemque committeret.

Non minùs videntur deſipere adverſarii, quando negatâ Summo Chriſti Vicario, & Epiſcopis univerſis falli neſciâ authoritate, fidem ſuam ſalutemque ſuſpendunt ex judicio multitudinis, quam cenſuerint non modo vitiis contaminatam; ſed etiam erroribus, & quidem hæreticis peſſumdatam. Hanc nihilominus fide peſſimâ ſibi fingere patrocinantem, ſemper novatoribus promptum eſt, atque hujus figmento ſubſidii, omnia cujuſcumque tribunalis, maximè legitimi ridere anathemata: quidquid vulnerum ſentiunt novitatibus inflictum, hoc illico ſanare remedio, quod ipſis generalis medici Salvatoris inſtar ſit. Hoc ſenſu intelligitur fictitius *Jeſus* Queſnelliana *ſanare vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato; Jeſus reſtituere, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt*.

Antequam fallacem Articulum dimittam, diſſimulare nequeo, admiratum me ſæpius fuiſſe adverſariorum impudentiam, quòd ubi contra eos legitimum affertur præjudicium, ex hæreticorum ipſis conſentientium applauſu, qualis fuit prodeunte olim Janſenii volumine, & nunc ubique perſonat occaſione recentiſſimæ contra Eccleſiam rebellionis: adeo erubeſcere neſciant, ut non vereantur oggerere nobis identidem illud Queſnelli ex mendaciſſima ejus *Traditione Eccleſiæ Romanæ de gratia* tomo 3. pag. 201. *prætenſis Janſeniſtis honori vertendum eſt, quod circa concordiam gratiæ cum libertate, tradant doctrinam, quæ & probata eſt ab Eccleſia, & magis accommodata reducendis ad Eccleſiam hæreticis*.

Qualis jactata ea ſit à Queſnello approbatio Eccleſiæ, ignorare ipſe non poterat ex latis contra Janſenium cenſuris; luculentiùs autem poſtea edoctus eſt Conſtitutionibus *Vineam Domini Sabaoth*, & *Unigenitus*, ut præteream Alexandri VIII. anathema contra Articulos 31., quorum aliqui de gratia ſunt, longè plures in Bulla *Unigenitus* feriuntur. Gloriationem autem Queſnelli de converſis doctrinæ ſuæ præſidio hæreticis, repreſſam aliàs vidimus à Calviniſta Petro Jurieux in libello de SPIRITU ARNALDI: *verum eſt*, inquit, *quod ipſi* (Janſeniſtæ) *ad nos omnino acceſſerint in materia de gratia; ſed accedentes ad nos, conati ſunt a ſe nos removere, tribuendo nobis ſententias, quas ſciunt à noſtris minimè ſuſtineri, quę inſignis perfidia eſt*.

Verùm ut Diaboli, quantumlibet inter ſe diſcordes, ubi tamen de odio Dei, & procurandâ hominum pernicie agitur, ſtudia jungunt & rabiem, ita hæretici Calviniſtæ, Lutherani, Janſeniſtæ quantumvis invicem in pluribus adverſi, in oppugnandis tamen Pontificiis definitionibus, quibus dogmata tribus illis ſectis communia proſcribuntur, maximè unanimes ſunt, conſilia conferunt & vires, potiſſimùm contra Bullam *Unigenitus*, quâ nihil eſt novis hæreticorum Eccleſiis infeſtius, nihil firmandæ fidei & doctrinæ Catholicæ magis idoneum. Conſpirationis autem iſtiuſmodi contra Bullam ratio paulò diſtinctius exponenda eſt.

CAPUT VIII.

Ratio medicorum ex Germania, Anglia, Hollandia concurrentium ad ſananda vulnera, quę Sectis hæreticorum pluribus Conſtitutio Unigenitus *inflixit.*

1 COmperta omnibus ſunt non Janſeniſtarum ſolummodo; ſed etiam Lutheranorum & Calviniſtarum ſtudia, pro defendendis contra Bullam *Unigenitus* Propoſitionibus Queſnelli. Tanta ſollicitudo, & hæretica, ſi ita vocare liceat; charitas urget tres illas Eccleſias, ut Queſnelli cauſam non aliter, quàm propriam ſuſcipiant, curandis ejus vulneribus non ſecus im-

Digitized by Google

impenda nt operam, quàm ſi commune periculum eſſet, communis calamitas.

E Lutheranis Queſnello medicamina contulere Joannes Frickius Ulmenſis, Joannes Wolfangus Jegerus Tubiugenſis, Gotlob Fridericus Jenichen Lipſienſis. Calvinianus indubiè eſt author *Reflexionum nulli addictarum parti*, quemadmodum & Novellarum, ſive, ut dicitur, Gazettarum in Hollandia ſcriptores. Anglos etiam cum Queſnellianis momenti maximi conſilia contuliſſe, dudum fama divulgavit: certiora de tractatuum ſucceſſibus nondum innotuere: in maturiora forſan rempora, & proſperas magis circumſtantias reſervantur.

Quæ ſive in *Reflexionibus* Calvinianis, ſive in Lutheranorum opuſculis Conſtitutioni objiciuntur, nihil continent, quod ab *Auguſtini Vindicati* & à me in reſponſionibus contra Janſeniſtarum oppoſitiones, abunde non reperies confutatum: quorum ſcilicet cauſa & damnatio communis eſt, ſimiles eſſe decuit apologias. Quod igitur unicum mihi propono præſenti capite exequendum, eſt oſtendere, Janſenianos cum Lutheri & Calvini aſſeclis, dogmatici ſimilitudine Syſtematis moveri potuiſſe, ad ferendas Queſnello ſuppetias, adversùs Conſtitutionem *Unigenitus*, ſive, ut Queſnelliani Articuli figuram proſequar, ad *ſananda* collatis ſtudiis & artibus *vulnera*, quæ tot Propoſitionibus Clementina Conſtitutio *inflixit*.

Præcipuam Queſnelliani Syſtematis partem brevi complector epitome, cui Janſenium cum Lutheranis, Calviniſtis, eorumque Patriarchis concinere in ſpeciminibus aliquot audiemus, plura vitandi tædii gratiâ prætermiſſuri.

Primò: Deus non vult omnes homines ſalvos fieri.

Secundò: Chriſtus pro nullius reprobi ſalute mortuus eſt.

Tertiò: Nulla datur in hoc hominis ſtatu gratia merè ſufficiens.

Quartò: omnis in hoc ſtatu gratia efficit omnem effectum, ad quem conceditur, & cujus in talibus circumſtantiis capax eſt.

Quintò: omnis gratia effectum illum obtinet virtute inſuperabili, & cui voluntas humana conſenſum nequeat denegare vel ſuſpendere.

Sextò: ſine tali auxilio, non tantùm nihil boni operis ſit; ſed neque fieri poteſt.

Septimò: omne bonum opus & ejus præmium eſt purum Dei donum.

Octavò: ſine gratia omne deliberatum opus eſt peccatum.

Nonò: omnia opera deliberata ſine fide ſunt peccata.

Decimò: ſunt etiam omnia peccata ſine amore Dei.

Undecimò: Ex timore gehennæ nullum poteſt animus vitare peccatum.

Duodecimò: Amor concupiſcentiæ, quo deſideramus nobis Deum, eſt peccatum ſi abſit charitas.

Articuli iſti duodecim ſicut Queſnellianorum dogmatum pars aliqua ſunt communis Janſenianis & utriuſque ſuperioris ſeculi hæreticis, videbantur etiam à recentiſſimis eorum Sectatoribus exigere communem ſollicitudinem pro ſui contra Bullam *Unigenitus* defenſione.

Primus Articulus à Queſnello traditur Propoſitione 12. "Quando Deus vult ſalvare „ animam, quocumque tempore, quocum„ que loco, effectus indubitabilis ſequitur „ voluntatem Dei „. Salutem in pluribus non ſequi compertiſſimum eſt, ideoque juxta Queſnellum plurimi ſunt, quorum Deus ſalvare animam non voluerit. Janſenius Tomo I. Editionis Lovanienſis col. 514. "Erronea eſt „ ſententia recentiorum, qui exponunt lo„ cum Apoſtoli I. Tim. II. vult omnes homi„ nes ſalvos fieri, de voluntate ſalvandi om„ nes quantum in ſe eſt.„ & Tom. 3. col. 374." „ Expoſitio enim ea ab errantibus introdu„ cta, à veris gratiæ defenſoribus graviter „ improbata eſt.

Ibid. col. 1013. "Non poteſt ſtatui vo„ luntas generalis, quâ Deus omnes homi„ nes in damnatione primi peccati poſitos „ velit ſalvos fieri, & ex qua voluntare ge„ neralia remedia ſint omnibus præparata.„ Col. 1014. "Circa eos, qui reprobandi ſunt, „ Deus ante omnem præviſionem peccati „ actualis habet voluntatem fixam eos relin„ quendi in eo ſtatu, ex quo cæteros libera„ re ſtatuit: ille autem citra dubium eſt per„ ditionis & damnationis ſtatus.„ Col. 1018." „ Profectò ſic ſe cum cæteris gerit, ac ſi ne„ minem liberare; ſed omnes damnare ſta„ tuiſſet, non ſufficientem redemptionem ac „ gratiam præparando „.

Calvinus lib. 3. Inſtitutionis cap. 24. in I. ad Timoth. cap. 2." Quo nihil aliud profectò „ (Apoſtolus) ſignificat, quàm Deum nulli „ hominum ordini viam ad ſalutem præclu„ ſiſſe. „ Ibid. "Pueriliter ergo hallucinan„ tur, qui hunc Pauli locum prædeſtinatio„ ni opponunt: Si Deus, inquiunt, indiffe„ renter vult ſalvos fieri, falſum eſt alios ad „ ſalutem, alios ad exitium æterno ejus con„ ſilio eſſe prædeſtinatos: Aliquid fortè di„ cerent, ſi Paulus hic de ſingulis homini„ bus ageret. „

Articulum 2. tradunt Propoſitiones Queſnelli quatuor, nempe trigeſima: " Omnes, quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter. „ Trigeſima prima. " Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum: pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat. „Trigeſima ſecunda:" Jeſus Chriſtus ſe morti tradidit ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine Primogenitos, id eſt Electos, de manu Angeli exterminatoris.„Trigeſima tertia:" Proh! quantum oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renuntiaſſe ad hoc, ut quis fiduciam habeat ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum, ejus amorem, mortem, & myſteria, ut facit S. Paulus dicens: Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me „.

Acceperit ea Queſnellus ex Janſenio Tom.I.col.546." Chriſtus non pro totius mundi redemptione crucifixus & mortuus eſt; ſed tantùm pro iis, qui ſalvantur„. Tomo 3. col.390." Chriſtus pro infidelium in infidelitate morientium, aut juſtorum non perſeverantium ſalute mortuus non eſt, nec ſanguinem fudit, nec ſemetipſum redemptionem dedit„. Ibid." Imò non magis pro æterna liberatione ipſorum, quàm pro Diaboli deprecatus eſt „.

Calvinus in cap.17. Joannis ": Chriſtus proprii gregis ſolummodo fuit ſolicitus, & pro Electis ſuis duntaxat oravit. „ *Contra remonſtrantes* in ſpecimine Amſtelodamenſi Art. 43. " Non eſt tamen Chriſtus ſecundùm conſilium, mandatum & commiſſionem ſui Patris mortuus pro omnibus... Sed pro ſolis Electis „. Simon Simonius contra Schegzium lib. 2. fol. 24. ſcribit: " Chriſtum tantùm Electorum gratiâ ſe ipſum exinaniviſſe, formâ ſervi aſſumptâ. „

Articulus 3. traditur à Queſnello Propoſitione 9. " Gratia Chriſti eſt gratia ſuprema, ſine qua confiteri Chriſtum nunquam poſſumus, & cum qua nunquam illum abnegamus „. Prop.10." Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare „. Prop.11. " Gratia non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei, jubentis & facientis quod jubet „.

In tribus his Queſnelli Propoſitionibus indefinitè exprimitur gratia, quæ nobis ex Chriſti meritis obvenit: ſubjectum autem indefinitum in quibuſcunque enuntiationibus dogmaticis æquivalet univerſali, ut idem ſit ac ſi dicatur *omnis gratia Chriſti*.

Janſenii idem ſenſus fuit Tomo 3. col.250. " Poſt lapſum Adæ nullum datur adjutorium verè ſufficiens, quin ſimul efficax ſit. „ Ibid. col.254. " Gratia ſufficiens videtur monſtrum quoddam ſingulare gratiæ.

Ita viſum quoque fuit Sinnichio Janſenii ardentiſſimo defenſori. Hic anno 1650. die 26. Februarii Theſim quartam ſic poſuit:" Imaginaria eſt & inutilis in hoc ſtatu gratia ſufficiens. „ Et anno 1649. 16. Octobris Theſi quarta ait: " Gratia ſufficiens ſtatui noſtro non tam utilis, quàm pernicioſa eſt; ſic ut meritò proindè petere poſſimus: à gratia ſufficienti libera nos Domine „.

Ab hoc Sinnichii errore liberavit Eccleſiam Alexander VIII. damnans eum inter triginta unum, quorum triginta fuerant à Janſenii ſectatoribus traditi. Janſenio & ejus diſcipulis errandi occaſio videtur præbita à Calvino in Antidoto ad ſeſſionem 6. Concilii Tridentini. " Motus (inquiebat) Spiritus Sancti ſic eſt efficax, ut fidem ſemper gignat „. Chamierus Calviniſta induxerat Bellarminum quærentem, " Au poſito auxilio gratiæ homo poſſit legem implere, vel ſi maluerit prævaricari?„ad quod hæreticus reſpondit Tom.3. lib.3. cap.6., " Si illud auxilium gratiæ intelligatur, extrinſecum, verum eſſe; ſi intrinſecum, tunc ſemper operari.

Petrus Molineus in epiſtola citata à Maldero Antuerpienſium Epiſcopo 1.2. fol.485." Peſſimum (ait) quod reperio in opinionibus iſtis nuperis, eſt gratia iſta ſufficiens, quam dicitur Deus dare omnibus hominibus. „ Complectuntur hæc Queſnelliani compendii, ut patet, etiam Articulum 4.

Quintum manifeſtè continet Propoſitio Queſnelli Decima jam relata:" Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare. „ Docuit eam priùs Janſenius Tom.3. col. 97. " Adjutorium gratiæ ante lapſum Adæ tale erat, ut ab ipſo liberæ voluntatis nutu penderet, ſalvaque maneret illa voluntatis in utramque partem flexibilis indifferentia: nunc verò tale eſt, quod ſuapte efficaciâ faciat influere facultatem, nec ipſius libero arbitrio ſubjaceat „.

Et col.103. " Nullum adjutorium gratiæ, cujus uſus ita ponitur in arbitrio voluntatis, ut illo utatur aut non utatur, ut illud deferat aut non deferat, conſentiat aut non conſentiat ſi voluerit, ad medicinale adjutorum ullo modo pertinere poteſt „.

Monendus eſt hìc lector Catholicus, ne à fraudulentis Janſenii mangonibus ſe decipi patiatur, quaſi Janſenius præterea in hoc ſtatu adjutorium aliud verè internum, ſive gra-

tiam meritis Chriſti, hominibns conceſſam
agnoſcat : ajo ego certiſsimum eſſe, paratus
quemlibet, qui in diſceptationem vocare vo-
luerit, convincere, quòd nomine medicina-
lis adjutorii non aliquam ſpecialem ; ſed om-
nem veram & interiorem gratiam Chriſti me-
ritis impetratam Janſenius intelligat. Profi-
teor enim me tanto pridem ſtudio in hujus
Epiſcopi opere verſatum, ut vereri non de-
beam, ne ullus ejus defenſor ſobdolus me cir-
cumveniat.

Errorem iſtum de Janſeniani ſensûs in-
telligentia indicandum cenſui; quia Theolo-
gos etiam inſignes, in eo quibuſdam fallaci-
bus Janſenii fautoribus nimis credulos depre-
hendi.

Calvinum hìc, ut paſsim alibi, Janſe-
nius ducem habuit. Sic Hæreſiarcha in An-
tidoto ſeſſ.6. Tridentinæ ſub initium ". In eo
„ hallucinantur, quod motum nobis offerri
„ ſomniant, qui mediam electionem nobis
„ relinquat. Nihil autem de efficacia illa
„ cogitant &c.„ lib.2. Inſtitut. cap. 3. " Me-
„ dium quem ſophiſtæ imaginantur volunta-
„ tis motum, cui obſequi, vel repellere libe-
„ ra ſit, apertè excludi videmus, ubi aſſeri-
„ tur efficax ad perſeverandum conſtantia.„
Capite præcedenti dixerat ". Gratia [om-
„ nis] voluntatem movet, non qualiter mul-
„ tis ſeculis traditum eſt & creditum, ut no-
„ ſtræ poſtea ſit electionis, motioni aut ob-
„ temperare aut refragari ; ſed illam effica-
„ citer afficiendo „.

Superiùs Chamierum dedi aſſerentem
omne gratiæ *auxilium intrinſecum neceſſariò
operari*.

Sextus compendii Articulus ad Queſ-
nellum pertinet, traditus ab eo ſæpiſsimè, in
primis Propoſitione 2. *Jeſu Chriſti gratia
principium efficax boni cujuſcunque generis,
neceſſaria eſt ad omne opus bonum : abſque illa
non ſolùm nihil fit; ſed nec fieri poteſt.* Prop.3.
*In vanum Domine pręcipis, ſi tu ipſe non das
quod pręcipis*. Prop.4. *Ita Domine omnia poſ-
ſibilia ſunt ei, cui omnia poſſibilia facis eadem
operando in illo* per gratiam efficacem; quia
alia in hoc ſtatu non agnoſcitur à Queſnello.
Prop. 5. *Quando Deus non emollit cor per in-
teriorem unctionem gratię ſuę* [quo modo au-
xilium indicatur efficiens] *exhortationes &
gratię exteriores non inſerviunt, niſi ad illud
magis obdurandum* Prop.42. *ſola gratia Chri-
ſti reddit hominem aptum ad Sacrificium fidei:
ſine hoc nihil niſi impuritas, nihil niſi indigni-
tas*.

Similes ſunt Propoſitiones quatuor præ-
cedentes. Certum eſt ex ſuperioribus, nul-
lam, etiam juxta Queſnellum, eſſe in ho-
mine lapſo gratiam, niſi Chriſti, ſive ut idem
author ſæpe alibi, & Janſenius paſſim vocat
medicinale adjutorium: quale penes utrumque
novatorem non eſt aliud, quàm efficax : &
omne aliud juxta erroneum utriuſque judi-
cium foret inutile. Sententiam Queſnelli jam
dedi pluribus Propoſitionibus ſignificatam :
eodem deduci poſſent plures aliæ.

Clariſſima quoque eſt Janſenii lib. 1. de
Gratia Servatoris Col. 81. " Cujus [inquit]
„ medicinali gratiâ & adjutorio niſi vires
„ priſtinæ reſtaurarentur, tam eſt impoſſibile
„ voluntati ut bene velit, & operetur, quàm
„ homini cæco ut videat, vel ſurdo ut audiat,
„ vel tibiis fracto ut rectè gradiatur, quam-
„ vis eis & lux & ſpecies, & ſcipiones & om-
„ nia cætera ſanitatis adjumenta ſuppetant.„
Fruſtraneum hìc foret congerere eodem con-
ſpirantia Lutheri, Calvini & utrique adhæ-
rentium dogmata; cum iſte eorumdem ſenſus
omnibus adverſariis ac amicis exploratiſsi-
mus ſit.

Articulus 7. juxta Queſnelli mentem
convenit cum Propoſitione *69. Fides, uſus,
augmentum & præmuim fidei, totum eſt do-
num puræ liberalitatis Dei*. Eadem fuit Jan-
ſenii ſententia Tom. 3. col. 193. " laudem
„ (inquit) boni operis bonæque voluntatis
„ partiri cum Deo, impium eſſe patet ex eo,
„ quod poſt lapſum hominis tota laus bonæ
„ voluntatis, atque operis in ſolam gratiam
„ referenda ſit „. Tom. 1. col. 269. " Pela-
„ gianæ phraſes ſunt, gratiam provocare, al-
„ licere, cöoperari voluntati „.

Præiverat Lutherus Tom. 1. Reſolutio-
ne Propoſitionum Lipſienſium Concluſio-
ne 2." Fruſtra garritur diſtinctio ſophiſtarum,
„ actum bonum eſſe totum à Deo, ſed non
„ totaliter; eſt enim totus & totaliter à
„ Deo „. Calvinus in Antidoto ſeſſ. 6. Tri-
dentinæ ſub initium ". Poſtquam ſingulari
„ Dei beneficio factum eſt, ut Pelagii impie-
„ tas repudiaretur... mediam viam excogi-
„ taverunt, ut in homine juſtificando neque
„ totum Deo, neque nihil darent... Nihil
„ tandem aliud continet eorum definitio,
„ quàm tritum illud Scholarum dogma: par-
„ tim gratiâ Dei, partim operibus propriis
„ juſtificari homines, ut aliquanto ſe magis
„ verecundos oſtendant, quàm fuerit Pela-
„ gius „.

Ibid.cap.6.: " ait Nihil laudis refundi in
liberum arbitrium ex bono opere ; ſed totum
Deo tribuendum ". Rurſus in ſeſsionem 6. ſub
initium ". Sed in quo hominem Deo ſocium
„ adjungunt ? quia gratiam Dei, quam re-
„ pudiare poſſet, liberè recipit... Quantum
„ ex virtute Dei detrahunt ! „ lib.3. Inſtitur.
cap.24. "

cap.24." Neque id quemadmodum vulgò accipiunt, qui inter Dei gratiam, voluntatem, curſumque hominis partiuntur... Quod ſi apertè impium eſt, non dubitemus noſtris voluntatibus aut ſtudiis nihil relinquere „.

Octavus Articulus Queſnellianos continet non paucos; in primis hunc 39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum*. 40. *ſine gratia nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*.

Præluxerat Queſnello Janſenius Tom.2. col.631." Ita periit libertas abſtinendi à peccato (ſine gratia) ut nec in ullo quidem opere omnis peccati culpam [homo] poſſit effugere.„Ibid." Ita inducta eſt peccandi neceſſitas, ut in omni actu, quo legem ſibi videtur vel ſervare, vel transgredi, reus alicujus peccati teneatur „. Paria habet Col.496.497.523.&c.

Calvinus etiam lib. 2. Inſtitut. cap. 3." Gravi telo confoditur ejus ingenium, cum omnes quæ indè prodeunt cogitationes ut ſtultæ, frivolæ, inſanæ, perverſæ irrideantur „. Lib.3. Inſtitut. cap.14. "Eſt maledictum, nec modò nullius ad juſtitiam pretii; ſed certi ad damnationem meriti, quidquid cogitat, meditatur, perficit homo, antequam Deo per fidem reconcilietur „.

Idem Queſnelliani Syſtematis ſenſus eſt; quod enim traditur Propoſitione ejus 40. *ſine gratia nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*, apprimè convenit cum eo quod ex Calvino jam retuleram *eſſe certi in damnationem meriti, quidquid* homo *perficit antequam Deo per fidem reconcilietur*; quia juxta Queſnelli Propoſitionem 27. *Fides eſt prima gratia*, juxta 28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio*. Ita quod Calvinus unicâ docet periodo, tribus à Queſnello aſſertionibus enuntiatur diſtinctiùs.

Articulus 9. continet Propoſitionem Queſnelli 42. ſuperiùs relatam: *ſola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad Sacrificium fidei: ſine hoc nihil niſi impuritas, nihil niſi indignitas*. Præterea habemus ex Prop. 40. *ſine gratia nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*: Prop.26. *Nullæ dantur gratiæ niſi per fidem*, & juxta Propoſitionem 27. *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum*, unde ſequitur manifeſtè compendii Articulus 9. quod omnia opera deliberata ſine fide ſint peccata. Sic docuerat Janſenius Tom. 2. de ſtatu naturæ lapſæ col.553." ſola abſentia fidei ſufficit, ut om-

nia opera infidelium vera ſint peccata „.

Lutherus in epiſt. ad Gal. cap.4." Opera extra fidem facta, ut maximè in ſpeciem Sancta videantur, ſub peccato & maledicto ſunt„.Bucerus in epiſt.ad Rom.cap.14. ver.23." Quod fide caret, non modò ingratum; ſed & abominabile eſt coram Deo„.

Decimus Articulus multis Queſnelli Propoſitionibus congruit: in primis Quadrageſimæ quartæ: *Non ſunt niſi duo amores, undè volitiones & actiones omnes noſtræ naſcuntur, amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur, & amor, quo nos ipſos ac mundum diligimus, qui quod ad Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum fit malus*. Prop.47. *Obedientia legis profluere debet ex fonte, & hic fons eſt charitas. Quando Dei amor eſt illius principium internus, & Dei gloria ejus finis, tunc purum eſt, quod apparet exteriùs: alioquin non eſt niſi hypocriſis, aut falſa juſtitia*.

Tam neceſſaria ad omnes actus, charitatis obligatio, non eſt inventa primum à Queſnello; tradita prius fuit à Janſenio Tom.2. de ſtatu naturæ lapſæ col. 509." Nullum omnino fieri poteſt opus bonum, hoc eſt ſine peccato, niſi in finem, in quem referri vera ſapientia præcipit, hoc eſt in Deum propter ſe dilectum referatur „. Col. 511. de operibus infidelium moraliter bonis ait: " Hæc eſt ratio cur hujuſmodi opera... ſint peccata, quia non ad illum finem referuntur, quo vera ſapientia referenda eſſe præſcribit „.

Calvinus in Antidoto Concilii Tridentini ſeſſ. 6. in can. 7." Ideo peccant infideles quidquid agant, quod facta ſua non ad legitimum finem referunt „. Iiſdem Auguſtini teſtimoniis aſſertionem confirmat, quibus utitur Janſenius. Iterum Calvinus lib.3. Inſtitut. cap.14." Quia ergo ſcopum non reſpiciunt, quem Dei ſapientia præſcribit, tametſi officium bonum videtur, quod agunt; ſine tamen perverſo peccatum eſt.„ Chamierus Calviniſta lib. 4. cap. 10." Non eſt neceſſe aliquem operari propter Diabolum ut peccet; ſed ſufficit omninò non operari propter Deum „. Petrus cognomento *Martyr* in epiſt. ad Rom. cap.2. de infidelibus ait": Præclara eorum opera, licèt quoad ipſos peccata eſſent; tamen ex ſua natura vel genere, cùm accederent ad illa, quæ Deus in lege præcepit, damnari non poterant humano judicio: coram Deo tamen prava fuiſſe, ideo non eſt dubium, quod ad congruum finem minimè referrentur.

Undecimus Articulus convenit Queſnel-

liano 61. *Timor non niſi manum cohibet; cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore juſtitiæ non ducitur.* Et 62. *Qui à malo non abſtinet niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo.*

Janſenius Tom. 3. col. 572. " Impoſſibi-„ le eſt ut ille, qui in peccandi propoſito con-„ ſtitutus eſt, ſolâ pœnæ formidine ita mutet „ voluntatem, peccatum deteſtetur, ut non „ peccet; nam hoc proprium officium chari-„ tatis eſt.„ col. 587." Præceptum bonum ex-„ timore nequidem concupiſci poteſt; ſed „ ſolâ charitate. „ Col. 584." Juſtitia, quam „ ex formidine quis operatur ... non eſt ve-„ ta; ſed ex affectu inquinato orta. „ Col. „ 577." Timens, quidquid ex illo timore fe-„ cerit, nihil ex animo, nihil ex corde, ni-„ hil volenter, nihil coram Deo; ſed tantùm „ in ſpeciem coram hominibus operatur.Hinc „ non eſt amicus rectitudinis, nec Dei; ſed „ potiùs hoſtiles erga eum animos gerit. „

Lutherus in *Aſſertionibus Articulorum contra Bullam Leonis* Aſſert. 4. " Imperfecta „ charitas morituri ſecum fert neceſſariò „ magnum timorem, qui ſe ſolo ſatis eſt fa-„ cere pœnam purgatorii, & impedire intro-„ itum regni. „ Ibid. Aſſertione 6. " Con-„ tritio,quæ paratur per diſcuſſionem & col-„ lectionem & deteſtationem peccatorum, „ qua quis recogitat annos in amaritudine „ animæ ſuæ, ponderando peccatorum gra-„ vitatem, multidinem, fœditatem, amiſ-„ ſionem æternæ beatitudinis, & acquiſitio-„ nem æternæ damnationis, hæc contritio „ facit hypocritam; imò magis peccatorem. „ Idem hæreticus Sermone de pœnitentia. " Quò magis timore pœnæ & dolore damni „ conteruntur, eò magis peccant, & affi-„ ciuntur ſuis peccatis, quæ coguntur, non „ autem volunt odiſſe. „

Articulus 12. docetur à Queſnello in Propoſitionibus variis: inter quas eſt 44. ſuperiùs relata, dein & 54. *Amore Dei in corde Peccatorum non ampliùs regnante, neceſſe eſt ut in eo regnet carnalis cupiditas, omneſque ejus actiones corrumpat.* Prop. 46. *Cupiditas aut charitas uſum ſenſuum* (eadem interiorum animæ facultatum ratio eſt) *bonum vel malum faciunt.*

Janſenius Tom. 3. col. 525." Concupiſcentia reſpectu Dei amor vitioſus eſt. „ Col. 526. " Spem Chriſtianam deprimunt, qui „ eam ſubtrahunt charitati & quodam ſincc-„ ritatis adulterio puritatem Divinæ & gra-„ tuitæ charitatis in concupiſcentiæ amorem, „ aut in mercenariæ cupiditatis fœditatem „ vertunt. „ Col. 530." Abſit ut ita Chri-„ ſtianus propter retributionem operetur, „ ipſum Deum mercedem, tanquam ſibi uti-„ lem expectando. „ Lutherus in Aſſertionibus Articulorum contra Bullam Leonis Aſſertione 6." Contritio quæ paratur, per amiſ-„ ſionem æternæ beatitudinis, facit hypo-„ critam, imò magis peccatorem. „

Calvinus in Antidoto Concilii Trid. ad ſeſſ. 6. can. 25. " Dei judicio nihil eſt ſince-„ rum, nec probum, niſi quod ex perfecto „ ejus amore manat. „ In can. 31. " Cum „ ingenuam à filiis ſuis obedientiam requi-„ rat Deus, ſervile (ſeu mercenarium) hujuſ-„ modi obſequium non repudiabit modò; „ ſed & procul etiam rejiciet. „

Parallelum hactenus deductum Queſnelliana inter dogmata Conſtitutione *Unigenitus* proſcripta & tradita aliàs à Janſenio, Calvino, Luthero, atque ab eorum Sectatoribus, non niſi ſpeciminis loco eſt, ad longè plura, ſi opus videretur, facile producendum. Verùm allegata ſufficiunt, ut indubitata appareat ratio, ob quam Janſenii, Calvini Lutheri aſſeclæ ſonoris adeò planctibus lugeant Queſnelliano *inflicta* Syſtemati *vulnera*.

Doctrinæ ſcilicet ſocietas ignorare eos non ſinit, ejuſdem pariter ſe eſſe damnationis participes, Queſnellique *vulnera* ſibi eſſe communia: Quapropter ad ea *ſananda*, collatis conſiliis, viribus, & omni accerſito undique medicaminum genere, ſibi ſtatuunt concurrendum, nihil relinquendum eſſe apud homines & inferos intentatum, ut extrema pernicies à nova Eccleſia avertatur.

Franciſcus Simonis Tractatu de Fraudibus hæreticorum Parte 3. Fraudem hanc tertiam poſuit. *Ad ſententiam errorum ſuorum condemnatoriam lamentari miſerabiliter.* Quod variis exemplis oſtenſurus, ſic præfatur: " Hæreticos indigitans S. Hieronymus „ in Michæam cap. 1. *Plancturi ſunt* (iniquit) „ *aliquando Dracones, quando viderint dra-„ conem maximum captum, & in hamo pen-„ dere piſcantis, & mire deſolatum, & luge-„ bunt quaſi filiæ Sirenarum.*

„ Hoc mihi viſus eſt dicere:Si quando er-„ rores ſui Patriarchæ condemnatos viderint „ ab Eccleſia, & Succeſſore Piſcatoris Pe-„ tri, Supremo Eccleſiæ Pontifice, tum ve-„ rò planctus & lamenta edent hæretici etro-„ ribus ipſis periculoſiora, ni caveris. Draco „ maximus quidam erat Arius, cujus errores „ poſtquam damnaverat Nicæna Synodus, „ planctus quidam draconum, luctuſque Si-„ renarum perſonuit Eccleſiâ totâ. Fuit is in „ primis luctuoſus Conſtantiæ Conſtantini „ Imperatoris ſorori; exinde aliis plurimis „ perniciem attulit. Conſtantiam quidem plan-

„ planctu ſuo expugnavit Arianus Sycophanta Presbyter, quem dicere liceat plaugere doctum... planctu draconis, & luctu Syrenis victa Conſtantia, quam veri planctûs materiam paraverit Eccleſiæ univerſæ, hiſtoriæ meminerunt. „

Longè familiarior alia, quàm Draconum & Sirenum, eſt ſimilitudo frequentibus probata experimentis in viliſſimâ porcorum proſapiâ; paucorum etiam menſium & hebdomadarum nefrendibus. Lepidum eſt, quod in nupera Viri Nobilis ruſticatione accidit præſenti non incongruum inſtituto. Quidam è Clero Janſenianus, à Nobili invitatus ad prandium, cui & intererat Religioſus ut Romano maximè obediens Pontifici, ita Conſtitutionem *Unigenitus* non ſolùm omni ſubmiſſione recipiens; ſed etiam contra adverſarios ſolitus defendere.

Finito prandio, Nobilis ut duos illos inter ſe committeret, ſermonem inſtituit de Bulla *Unigenitus*, cujus occaſione Eccleſia Gallicana tantis motibus agitatur. Agitatur enimverò ait Janſeniſta, & agitabitur ſemper majoribus; donec perpetuis illic ſilentii tenebris nefaſta Conſtitutio ſepeliatur.

Ad quod Religioſus: ſepelietur illa in Regno Chriſtianiſſimo Kalendis græcis; quin imò, creſcente in dies numero eorum, qui ſe Conſtitutionem recipere profitentur, exiguus qui ſupereſt reluctantium Epiſcoporum manipulus, facilè poterit vel ad obedientiam quaqua ratione adduci, vel ob contumaciam caſtigari: ut quos forſitan ex inferioribus pravum Antiſtitis exemplum perverterat, ab imitatione deterreat inflictum Superiore authoritate ſupplicium.

Ad quæ concitatior apparens Janſeniſta, dabit, inquiebat, veritatis defenſoribus Deus, qui ipſa eſt veritas, gratias & animos afflictionibus non inferiores. Interim quidquid acciderit, beati Chriſto judice, erunt quotquot perſecutionem paſſi fuerint propter juſtitiam.

Martyres, ajebat Religioſus, non ſupplicium; ſed cauſa facit. Neque vanis fidamus obtentibus, quales nunquam hæreticis deſunt; clariſſima autem Chriſti ſententia eſt: Qui Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus & Publicanus.

Nobilis probè Catholicus, video, inquiebat, veſtrum neminem à ſententia diſceſſurum: & quidem de Janſenianis potiſſimum Doctoribus audivi pridem obſervatum, converſionem eorum, ſi quæ fuerit, cenſeri prodigii inſtar.

Addebat Religioſus, imò dicito prodigiorum maximum.

Janſeniſta ſe hic utrimque pungi ſentiens, ſint, inquiebat, Janſeniſtæ, ſi qui reperiantur uſpiam extra phantaſiam malevolorum & ignorantium, ſint quales à vobis reputantur, in erroribus obſtinatiſſimi, ego profectò neque Janſenii, neque Queſnelli; ſed veritatis & Auguſtini unicè diſcipulus ſum.

Studioſa tamen adeò, ſubſumebat Nobilis, propugnatio Queſnelli & in eo Janſenii, indubitatum erga eos & illorum dogmata, videtur prodere affectum. Sic enim naturâ omnibus inditum, ut ſimile ſimili gaudeat, ejuſque ſuſcipiat defenſionem. Exemplum in promptu eſt, ut ſermonem nimis ſerium, certaminis ſpectaculo amœniore terminemus.

Quo dicto convocat famulos tum ſuos, tum villici, jubetque inſtructos baculis, circuli formâ conſiſtere, villicum autem in circuli medio rotare caudam nefrendis ſeu porcelli, qui mox ſtridulo clamore excivit, quotquot in vicinia erant, ejuſdem generis animalia. Accurrêre autem undique, atque impetu tanto, velut acta rabie irruerunt in circulum, ut nullis arceri ſatis verberibus poſſent: ſed ne quid funeſti accideret famulis propugnatoribus, liberum projici nefrendem oportuerit. Sic ab immundiſſimis animalibus didicit Janſenianus Presbyter, non indignari, compellantibus eum nomine, quod importuna novi ſyſtematis defenſio merebatur.

Nos quoque rationem colligimus, propter quam juncti Janſenianis Calviniſtæ pariter & Lutherani, tanto concurrant undique ſtudio, ad ferendas Queſnello contra Pontificem ſuppetias; quia videlicet cauſa illis omnibus communis agitur, communia omnibus dogmata feriuntur, idem omnes impetit anathema; illud ipſi quidem ab Eccleſia ſeparati, obduratique minùs ſentiunt; hæreticæ tamen oſtentatio charitatis, erga Symmiſtam & fratrem, Vaticano fulmine in tot ſuis dogmatibus ſaucium, compati eos jubet, atque ut ferocia in Sedem Apoſtolicam animantia, etiam furere, quando & ratio deficit, & proficere aliter deſperant.

Tales Queſnello medici ſunt, Salvatoris loco; cùm enim hic vulnera à ſuo Vicario æquiſſimè inflicta hæreſi, & comitantibus eam erroribus, ſanare detrectet, Queſnellus undequaque ſibi mutuanda cenſuit medicamenta, etiam ab inferis; quoniam fruſtra eſſet à ſuperis expectaturus, juxta illud; *Flectere ſi nequeo ſuperos, Acheronta movebo.*

CA-

CAPUT IX.

Confutatur Frivola Queſnellianæ Propoſitionis Defenſio.

1 PRæcipuum Queſnelliani exercitûs contra Apoſtolicam Conſtitutionem armamentarium continent Hexapla; ſed abſurdus adeò præſens Articulus eſt, ut pro univerſis ejus vindiciis aliud Janſeniana ſolertia non repererit, quàm unicum Sacri Codicis textum eò minimè pertinentem, & quandam Origenis ſententiam non minùs à propoſita Quæſtione alienam. Nihilominus objectio utraque diſcutietur.

Joannis 9. *Audivit Jeſus, quia ejecerunt eum foras: & cum ejeciſſent eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei? Reſpondit ille, & dixit: Quis eſt, Domine, ut credam in eum? Et dixit ei Jeſus, & vidiſti eum, & qui loquitur tecum, ipſe eſt. At ille ait: credo Domine, & procidens adoravit eum.* Inde concludere adverſariis placuit: igitur rectè à Queſnello dicitur *Jeſus quandoque ſanare vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio inflixit ſine ipſius mandato: Jeſus reſtituere, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt.*

Argumentum ſimile eſt illi, quo ad impingendam Pontifici Romano, vel Auguſtiſſimo noſtro Imperatori tyrannidis calumniam, reum ejus criminis oſtenderem Principem Saracenorum, ſeu Imperatorem Turcarum.

Quid enim Eccleſiæ Chriſtianæ Primi Paſtores, ſeu Pontifices commune habent cum iſtis Phariſæis, ut horum iniquitas noſtros quoque convincere valeat injuſtitiæ Summos Præſules? Phariſæi ſceleratiſſimi, hominem, quem à cæcitate Chriſtus liberaverat, quia ejus beneficium confitebatur, è Synagoga nefariè ejiciunt: Ergo etiam Supremi Eccleſiæ Præpoſiti ſimilia committunt, & quidem hoc tempore, ut de hac eorum injuſtitiâ Fideles oporteat edoceri in *obſervationibus* non metaphyſicis, non theoricis; ſed *moralibus* ad dirigendos inpoſterum mores hominum magno ſtudio concinnatis;

Num etiam Chriſtus Eccleſiam hac inſtituit ratione, ut ſi quæ *vulnera* à *Primis infligantur Paſtoribus feſtinatione* forſitan *nimiâ*, non efficere debeamus, ut ab ipſis Paſtoribus ſanatio præſtetur; ſed eam expectare ſufficiat à Chriſto? Hinc & ſummorum contemptus Antiſtitum & infinita orietur ſcandalorum congeries.

Denique ut ſuperiùs Gilbertum Academiæ Duacenſis Cancellarium Arnaldo vidimus applaudentem, quòd *doctrinam de Chriſti gratiâ ſanaverit à vulnere, quod ei Alexander VII. inflixerat, & cujus nondum ſatis obducta eſt cicatrix*; vidimus & Queſnellum ad feliciora anhelantem tempora, & meliores hominum diſpoſitiones; quibus, quidquid illatum aliàs fuerat Janſenio injuriæ, reſarcire liceat, inflictiſque ejus doctrinæ mederi vulneribus.

Innumera iſtiuſmodi de plagis Janſeniano incuſſis ſyſtemati, lamenta ſuſpiriaque ad faventiores circumſtantias, dubitare neminem ſinunt, quin de Sedis Apoſtolicæ contra libros quoſdam & dogmata cenſuris, veluti de inflictis per eas veritati vulneribus in Propoſitione ſermo ſit; proinde via lata ſternitur perennaturis erroribus & rebellioni, dum contra omnes Pontificum ſententias, medicamen & ſanatio ab ipſo expectabitur totius humani generis Salvatore.

Nullam autem tali ſenſui, ut patet, occaſionem præbuit Hiſtoria Sacra de Cæco illuminato; ſed ſola novi hujus interpretis confinxit nequitia.

Non minor ea eſt in objiciendo Origene Adamantio hom. 14. in cap. Levitici 24. ubi juxta editionem Latinam Pariſienſem anni 1604. à Genebrardo Theologo Pariſienſi Divinarum, Hebraicarumque Litterarum Profeſſore Regio cum Græca veritate collatam, ſic legimus. *Interdum fit ut aliquis non recto judicio eorum, qui præſunt Eccleſiæ, depellatur, & foras mittatur: ſed ipſe non ante exiit; hoc eſt, ſi non ita egit, ut mereretur exire, nihil læditur in eo quod non recto judicio ab hominibus videtur expulſus: & ita fit ut interdum ille, qui foras mittitur intus ſit & ille foris, qui intùs retineri videtur. Vis tibi oſtendam & alium, qui à nullo ejectus exiiſſe dicitur? Scriptum eſt de Cain, quia exiit à facie Dei.*

Magis innocua, ut liquet, Originis ſententia eſt quàm ut aliqua veri ſpecie in ſuum trahere poſſit adverſarius patrocinium; perfido autem more ſuo ita Gallicè reddidit. *Il n'arrive que trop ſouvent, que celui qui eſt monté ſur le Tribunal pour juger les peuples, ne ſe conduit pas, d'une maniere proportionée a la ſublimité d'un miniſtere ſi ſaint: ainſi ſouvent il arrive ou qu'il condamne des innocens, ou qu'il delivre des pecheurs des liens de leurs crimes, etant luy meme lié par ſes propres pechez, & conſultant ſon inclination plutot que la juſtice, quand il s'agit de lierceux qui luy ſont ſoumis; il ſe prive alors luy meme du pouvoir de lier, & de delier, qu'il exerce ſelon ſon caprice; & ſans avoir egard aux mœurs des perſonnes, qui dependent de lui.*

Quæ verſio hunc ſenſum exprimeret latinè:

tinè:

tiuè: *Non niſi nimis ſæpe accidit illum, qui Tribunal conſcendit, ut judicet populos, non ſe gerere eo modo, qui tam ſublimi & ſancto conveniat miniſterio, atque ita contingit ſæpe ut innocentes condemnet, aut liberet peccatores à criminum vinculis, ſuis ipſe ſceleribus conſtrictus; & inordinatas potiùs animi propenſiones conſulens, quàm juſtitiam, ubi de ligandis ſubditis agitur, vel ſolvendis, ipſe ſe ligandi, atque ſolvendi ſpoliat poteſtate, quam inconſultè ac maleſano exercet judicio, nullâ habitâ morum in ſubditis ratione.*

Hic ſenſus corruptiſſimus verſionis Gallicæ eſt, in qua primum occurrit vitium, dum pro *interdum* ponitur *non niſi nimis ſæpe*. Alterum momenti præcipui eſt, quod ubi dicitur *non recto judicio eorum, qui præſunt Eccleſiæ*, per quos intelliguntur *Epiſcopi* indefinitè, & evidens eſt ex immediatè antecedentibus, ac totius capitis contextu, adverſarius, pluralem numerum vertit in ſingularem, non minùs ſubdolè additâ circumſtantiâ *ut judicet populos*, quo dictum de Epiſcopis iniquis, de Summo Pontifice accipiatur. *Eccleſiæ* nempe ſuæ *præeſſe* convenit Epiſcopis, etiam inferioribus & ſingulis. *Judicare* autem *populos* altiorem indicat poteſtatem.

Plura quæ in verſione Gallica ſequuntur odioſa, & Romano Pontifici interpres perfidus affingit, in citato Origenis textu minimè leguntur, ut lectorem facilè collatio convincet. Præterea in textu agitur de excommunicatione homini inflictâ; circa quam facilè errorem contingere poſſe non tantùm Epiſcopis; ſed etiam Pontificibus, à nemine vocatur in dubium; Propoſitio verò damnata errorem & injuſtitiam primis objectam Paſtoribus non reſtringit ad vulnera inflicta hominibus; ſed ampliſſimè patet ut etiam de librorum, dogmatum, ac fidei læſionibus intelligatur.

Denique nec Origenes illatam ab homine excommunicationem vult à Chriſto immediatè ſanari, ut in proſcripto Articulo intendit Queſnellus.

Mirabiles igitur apparent noſtri hìc adverſarii, confixarum à Clemente XI. Propoſitionum vindices, cum quidlibet probare noverint ex quolibet, locos maximè improprios authorum veterum, Divinorumque oraculorum, in cujuſcumque alieniſſimi dogmatis trahendo patrocinium, corruptione ſaltem adhibitâ, qualem vix auſus fuerit Lutherus, aut alius illo impudentior hæreticus.

Verùm diſſimulatis etiam omnibus Sacrorum Textuum depravationibus, perſpiciunt ſatis homines fraudulenti, ne ſic quidem in illis fundamenti ſatis eſſe ut legitimi cujuſdam ſpecie ratiocinii Queſnellianus Articulus inferatur: ideo coacervare temerè ſententias veteres malunt; quàm eas ad legitimi alicujus formam deducere argumenti.

Ratio manifeſta eſt, quia cùm veritas una ſit, ut nequeat duobus invicem oppoſitis convenire, non foret Novatoribus facile, columnam & firmamentum veritatis, quod eſt Eccleſia, concutere, aut ejus nixum authoritate convellere judicium, ut contrarium ei mendacium ſtabiliatur.

Verùm quid ſophiſta doloſus ſibi credulis ſimplicibus veriſimile non faciat, ſententiarum veterum corruptarum fallaciſſimis paſſim allegationibus? Quapropter Galliarum Antiſtites in Comitiis Cleri Generalibus anno hujus ſeculi decimo quinto, adverſùs venenum, quod infamibus ſuis Hexaplis imperitæ multitudini propinare Queſnelliani cæperant, opponendum providè cenſuerunt ſalubre antidotum, ſolemnem ejuſdem Operis condemnationem, quam ſubjungo.

„ Sacratiſſimum, cui inaugurati ſumus „ Miniſterium non impleremus, niſi in id curas noſtras libentiſſimè impendamus, & „ ſuper-impendamus ipſi, ut ſua fidei „ ſinceritas, integritaſque conſtet; hoc „ ipſum bonum depoſitum, quod nobis „ cuſtodiendum commiſit Spiritus Sanctus, „ cum poſuit nos Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, urget Nos ut vigilantes ſimus in omni inſtantia ſuper Iſrael, ne „ homines profanarum novitatum cupidi, „ ſeduci faciles, nec ſatis tenaces Apoſtolicî „ præcepti, *Nolite omni ſpiritui credere*, ſenſim, atque etiam ſine ſenſu incidant in laqueos, quos abſconderunt pedibus eorum, „ Religionis hoſtes.

„ Hoc animo ducti, qui ſemper in Eccleſia vigebit, cùm accepiſſemus, ſpargî „ in vulgus librum cui titulus, *Les Exaples* „ *ou les ſix colomnes ſur la Conſtitution Unigenitus*, diligenti diſcuſſione præviâ, noſtrî „ muneris eſſe duximus, adhibere conatus „ omnes ad hunc librum tam noxium fidelibus excutiendum de manibus. In eo ſcriptor renovat errores è libro nuncupato *Reflexions Morales*, juſtiſſimè à Sanctiſſimo „ Romanæ Eccleſiæ Pontifice Clemente XI. „ Conſtitutione *Unigenitus*, & ab Epiſcopis „ proſcriptos: hujus libri ſententias nedum „ Scripturæ Sacræ, Conciliorum & Patrum „ dictis conſentaneas efficere (quod quidem „ fidenter in ſe receperat, quo lectori ſimplici & credulo imponeret) quin imò multa paſſim teſtimonia ex iis veri luciſque „ hauſta fontibus, vitiare atque adulterare, „ auſu planè temerario non eſt veritus.

„ Nos

,, Nos à Chriſto conſtituti, qui fidei
,, depoſitum cuſtodiremus, & ſederemus de
,, doctrina judices, hanc perſonam, & has
,, longè maximas graviſſimaſque partes, non
,, pro dignitate, officioque ſuſtineremus, niſi
,, eximios, qui nobis præiverunt, quique in
,, Fide ab omni detrimento conſervandâ toti
,, fuerunt, Epiſcopos ſecuti, tam pernicioſo,
,, infeſtoque Operi meritam Cenſuram infli-
,, geremus.

,, Quæ cum ita ſint, auditis eâ de re,
,, qui in illam cognitores dati fuerant Illuſtriſ-
,, ſimis Epiſcopis, ipsâque causâ pro ejus
,, gravitate ſuis omnibus momentis ac pon-
,, deribus, ut oportuit, libratâ, producto
,, coram libro, qui inſcriptus eſt, *Les Exa-*
,, *ples*, divino Numine ſuppliciter invocato,
,, obteſtati Spiritum Sanctum ut noſtris men-
,, tibus lumina præferret:

,, Nos Archiepiſcopi, Epiſcopi, cæte-
,, rique Eccleſiaſtici viri Delegati ad hæc Co-
,, mitia generalia Cleri Gallicani, pronuntia-
,, mus, libro cui titulus *Les Exaples, ou les*
,, *ſix colomnes ſur la Conſtitution Unigenitus.*
,, *à Amſterdam chez Gerard Kuyper, pres*
,, *l'hotel de Ville*, 1714., renovari errores
,, ſæpius à Sancta Sede, nominatim Conſti-
,, tutione *Unigenitus*, & ab Epiſcopis con-
,, demnatos, eoque contineri doctrinam in-
,, jurioſam Sanctæ Sedi & Epiſcopis, ſcan-
,, doloſam, erroneam, hæreticam, & cre-
,, berrima è Scriptura Sacra, Conciliis, &
,, Patribus falſata teſtimonia.

,, Datum in Comitiis generalibus Cleri
,, Gallicani habitis Lutetiæ Pariſiorum in
,, aula majoris Monaſterii Auguſtinianorum,
,, anno Domini Milleſimo Septingenteſimo
,, decimoquinto. Die 25. Octobris.

Huc uſque Cenſura Præſulum juſtiſsi-ma, niſi quod, ſi peſtiferi Operis pravitatem conſideres, multò mitior ſit ejus merito. Plenum ubique fallaciis deprehenditur ad reducendas hæreſes in Bajo atque Janſenio ſæpius condemnatas, doloſiſsimè compoſitum.

A Palmari; ſed nimis facilè convincendâ calumniâ ſtatim duxerat ipſa Præfatio initium, de Cardinale Caſsino ex Sacro Capucinorum Ordine ad Eminentiſsimorum Patrum Collegium bonis omnibus applaudentibus promoto. Illic inducitur Cardinalis tanquam Conſtitutioni contrarius adeò, ut antequam ederetur, pro ea impedienda, adierit Clementem XI. atque in genua provolutus, quantis potuit precibus oraverit.

Quæ Fabula, ut primùm Illuſtriſsimi Graſſenſis Epiſcopi Literis ad eum delata fuit, offendit graviſsimè, duxitque Cardinalis, ut hic ſequitur, Illuſtriſsimo reſpondendum: *Quàm ego optimè ſentiam de Sanctiſſima illa Conſtitutione, novit Summus Pontifex. Quid homines contra veritatem effutiant, non curo; qui enim judicat me, Dominus eſt. Ante illius Conſtitutionis publicationem nullum mihi de illa negotium fuit; probis quippè & doctiſſimis viris, ex quorum numero ego eſſe non poteram, fuerat commiſſum examen. Poſt illius publicationem, tanquam fidei dogmati in ſinceritate ſpiritus illi adhæſi, adeò ut pro illius tuitione ſanguinem & vitam profundere ſim paratus.*

Idem Cardinalis in Epiſtola data ad Reverendiſsimum Patrem Michaelem Angelum Raguſanum Capucinici Ordinis Generalem: *Tantum* (iniquit) *à veritate abeſt quod de me dicitur; quaſi me provolverim in genua coram Pontifice, ut eum à promulgatione Conſtitutionis averterem, quin potiùs ſupplex Sanctiſſimum oraſſem pro ejuſdem editione.*

Recentioribus iterùm typis *Hexapla* prodiere; omiſsâ tamen Hiſtoricâ Præfatione. Omiſsionis autem ratio redditur, quòd in prolixiorem ea reſervetur materia narrationem. Veriorem ego rationem arbitror, quod ab amicis moniti Hexaplorum authores de convicto nimium manifeſtè mendacio contra Eminentiſsimum Caſsinum, alto deinceps duxerint illud ſepeliendum ſilentio: abſque aperta tamen palinodia, quæ extra omnem uſum in nova Eccleſia eſt, & attentâ communi hæreticis ſuperbiâ, impoſsibilis.

Quales habeat nova Eccleſia medicos, *unguentarios*, Salvatores, qualia unguenta & medicinas curandis vulneribus, quæcumque fuerint inflicta, vel infligi aliquando poterunt à Primis Paſtoribus, facilè collegerit Lector ex iis, quæ totis novem capitibus contra præſentem Articulum allegavi. Medicus nempe adorando *Jeſu Chriſti* nomine, ſacrilegè uſurpato, ſupponitur in primis Queſnellus ipſe poſt Arnaldum, Janſenium, Sancyranum.

Similes medici ſunt quotquot hi reliquere ſuæ inſtitutionis ſcriptores polemicos, damnatorum dogmatum audaciſsimos vindices, inter quos non infimo loco ſunt Gabriel Gerberon, Eugenius de Gelder, & Candidorum Princeps Janſeniſtarum Ægidius de Witte. De Arnaldo Janſeniſtarum cùm viveret, Protomedico, teſtimonium ſupra audivimus Jacobi Gilberti Duacenſium Cancellarii in ſua ad eum Epiſtolâ magnificè gratulantis quòd *Doctrinam de gratia liberaverit à vulnere, quod ei Conſtitutione ſuâ inflixerat Alexander VII. & cujus nondum ſatis obducta eſt cicatrix.*

Non leve vulnus Janſenianis intulerat Alexandri VIII. contra 31. Articulos definitio.

tio. Adversùs hanc Walonius ſubminiſtratâ ducumentorum, quaſi medicaminum copiâ, imploraverat opem *Familiæ Sanctæ*, quæ occulta in Bruxellenſi degebat latibulo. Arnaldus, qui *Patris Abbatis* titulo, *Familiæ*, imo toti Ordini præerat, preſſus ſenio, & totius novæ Eccleſiæ ſolicitudine diſtentus, curam hanc committendam cenſuit Queſnello, qui *Patris Prioris* nomine, ſecundas in *Familiæ* & univerſi *Ordinis* regimine partes tenebat.

Verùm eventus docuit, judicio ipſius Walonii, nondum eum in tanti Gymnaſio Doctoris adeo profeciſſe, ut triginta gravibus ſanandis vulneribus ars ejus & induſtria ſufficeret. Opuſculum Queſnelli quaſi *Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*, cùm à Walonio inventum fuerit minùs habens, operoſioribus eguit Arnaldi ſuppetiis, totâ ſcilicet parte nonâ *propoſitarum Steyaertio Difficultatum*.

Ipſæ quidem poſtea *Difficultates*, non minùs, quàm Propoſitiones, opus medico habuere, ut pote à Sede Apoſtolica, expreſſis ſingulis diſtinctè partibus, condemnatæ, quemadmodum & *Epiſtola Abbatis*.

Non ceciderunt tamen incaſſum lucubrationes ambæ; Janſenianis enim lectoribus talia ſuggeſſere adversùs prohibitiones omnes medicamina, qualia à Doctoribus Schiſmaticis poterant expectari. Specimina ex illis abſurdiſſima ſæpè aliàs protuli.

Remediis ſaucios ſanantibus, ſalubriora meritò cenſentur, quæ impediunt ne quidquam vulneris inferatur. Talis remedii artifex haberi voluit Malpaix dignus Gilbertio diſcipulus, doctus Vaticani fulmina velut mediis alliſa alpibus, diſſipataque contemnere.

Quot artis iſtiuſmodi peritos offendit Conſtitutio *Unigenitus*? Suâ Queſnellus non innocentiâ, non veritate, ſed cavillandi peritiâ fretus in *Dialogis circa* priorem *Obſervationum Moralium condemnationem*, Pontificem provocabat ad explicitam, diſtinctamque ſuorum dogmatum, quæ diſplicuerint exhibitionem; ſimul tamen non obſcurè ſignificans, ſingula ſe à cenſurarum infamia vindicaturum.

Minis iſtiuſmodi minimè territus Pontifex; ſed tamen provocatione temerariâ authoris, magis etiam precibus Chriſtianiſſimi Regis, & Gallicanorum Antiſtitum excitatus, poſt iteratum toto biennio diligentiſſimum examen, pernicioſorum dogmatum centum & unius catalogum exhibuit; Quamvis neque ſic, ut profitetur Conſtitutio, & me oculi convicerunt, exhauſta fuerit exitialium ſententina Propoſitionum.

Non in ſolis Alpibus præſenti diplomati Queſnellus inſidias paravit, ne fulmen in Gallias, Germaniam, Belgium penetraret; ſed in ipſa illud ſuffocare voluit Italiâ, ac totius Chriſtiani Orbis Metropoli, infamium illuc tranſmiſsâ copiâ Libellorum, quibus Pontificis judicium proſcinditur ut iniquiſſimum; damnata autem, cum ſociis novitatibus, hæreſis, de Eccleſiæ anathemate triumphans, veluti ſupra Thronum Apoſtolicum collocatur.

Libelli iſti, quamvis ferè omnes anonymi ſint, multitudine tamen ſuâ, non exiguum eſſe authorum iſtiuſmodi numerum, ſatis indicant. Totidem Queſnellianis Medici ſunt, *Jeſu* nomine indigniſſimè appellati, ad *ſananda* concurrentes *vulnera*, quæ Summi *Paſtoris*, eique adhærentium ubique Præſulum authoritas, maximâ æquitate & ſapientiâ *inflixit*.

Medicinas autem ſive unguenta, quæ tot medicorum partim excogitavit induſtria, partim à ſuis Majoribus, potiſſimum hæreticis, mutuata eſt, vix faciliùs, ut ita dicam, enumeres, quàm ſidera firmamenti. Unguentorum hic & quorumcumque nomine medicaminum non aliud intelligo, quàm mendacia, calumnias, ſatyras, clamores ſeditioſos, ſchiſmaticos libellos, machinationes ſubdolas, fraudes denique omnis generis.

Plurimas ego toto præſenti Opere, prout materia exigere videbatur, locis propriis indicavi; ſequentur etiam non paucæ, antequam finem attigerit lucubratio. Celebris Tractatus eſt Franciſci Simonis *de Fraudibus hæreticorum*, à Baij, Janſenii, eoſque ſectantium nominibus abſtinens; nemo tamen eſt in hodiernis controverſiis utcumque verſatus, qui non intelligat fraudes ſingulas ab antiquioribus inventas hæreticis, a Baij & Janſenii diſcipulis, Queſnello præcipue & ejus contra Eccleſiam vindicibus adoptari.

In qua accuſatione ſi veritatis à me limites excedi aliquis autumet, aut durius quidpiam de adverſariis enuntiari, publicè moneri me haud ægrè patiar, etiam gratias habiturus monitori; modò non confuſis clamoribus, ſed diſtinctis objectionum capitibus duxerit inſiſtendum. Seligat itaque ex toto *Franciſci Simonis* Opuſculo *fraudem* quamlibet hæreticorum veterum, in me recipio ut eandem in Queſnello ejuſve ſectatoribus probatione non unicâ clariſſimè demonſtrem; ſed & quàm exigua pars illa fallaciarum eſt, quibus novam hodie Eccleſiam cernimus abundare, ſeque contra Romanæ, Catholicæ, & Apoſtolicæ definitiones erigere, ac procaciter tueri!

Medicamina ea ſunt, quibus præſens Queſnelli Articulus confidere ſuos docet, fore ut prætenſus ſuus ac verè fictitius novarum fautor hæreſum *Jeſus ſanet vulnera, quæ Primorum Paſtorum* debita ſolicitudo ac religio, penes Queſnellum *præceps feſtinatio infligit*. Quamvis autem fraudibus fœcundum adeo ingenium Janſeniſtarum ſit, ut illas velle uno capite exhaurire, ſimilis quodammodo videretur temeritas ei, quâ immenſum puer Oceanum in foſſæ perexiguæ vel conchæ anguſtias aſſumeret redigendum. Ut tamen ſine congruo Articulus concludatur revocandæ breviter Lectori in memoriam ſunt medicinæ ſeu fraudes Eccleſiæ novæ ſervatoribus magis familiares. Inter eas primo loco eſt confictum Divini Codicis & Traditionis Sacræ, Auguſtini præ cæteris patrocinium. Aliud figmentum ſequitur de imperitia Romanæ Curiæ, in primis Summorum Pontificum.

Prohibeat igitur Sedes Apoſtolica Libros & Articulos dogmaticos qualeſcumque, in promptu ſemper Queſnelli diſcipulis erit præſcriptum à protomedico ſuo unguentum: *Satis notum eſt, quàm parum Pontifex conferat ad condenda iſtiuſmodi Decreta, & quàm ineptus ſit ut multum eò conferat. Maxima pars Cardinalium & Theologorum, qui adhibentur ad propoſitionum examina, nihil intelligit*.

Quando autem lata fuerit ſententia à Pontifice non ſolùm Sancto; ſed etiam doctiſſimo, ut imperitiam ei affingere ne hæreticorum quidem auderet impudentia, tunc locus fingitur circumventioni.

Ita Gabriel Gerberon, in nova editione omnium operum Michaelis Baii cum audaciſſimis Gerberonii vindiciis, in quibus poſt relatas Pontificum contra Baij Articulos cenſuras, atque hujus palinodiam, ita monet. *Animadvertendum eſt primò, quòd iſti delatores ac impoſtores ſuis fraudibus ac mendaciis PiumV. ita circumvenerunt, ut tandem ab eo cenſuram ac Diploma adversùs has ſententias extorſerint, Michaele Bajo non ſolùm non audito, nec, vocato, ſed nullâ quæ ſciatur, niſi leviſſimâ inſtitutâ diſquiſitione, & abſque Librorum Michaelis Baij examine, quos ſi vel aperuiſſent, fraudem delatorum comperiſſent ac nequitiam*.

Non tam leniter Clementem XI. tractandum cenſuit Queſnellus in Colloquiis contra priorem famoſi ſui operis condemnationem ſcribens: Pag. 210. *Sententiam dictavit paſſio violenta & cupiditas. Decretum nihil habet formæ Canonicæ, omnibus judiciorum Eccleſiaſticorum regulis eſt contrarium adeò, ut dici poſſit judicium latum tyrannicâ poteſtate: quique illud tulit*, Pag. 219. *non corrector: ſed proditor*. Pag. 229. *Quis ſibi temperet a lacrymis conſpiciens talem juſtitiæ ſubverſionem? Quanta cæcitas eorum qui ſe columnas Eccleſiæ arbitrantur!*

Talibus contra ſolemne Sanctiſſimi Pontificis judicium cenſuris colloquia illa plena ſunt, talibus unguentis, ad ſananda facilè *vulnera* quæcumque, ſive quæ, ut Queſnellus ait, *præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato*: ſic *Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt*: tot nempe Janſeniana & Bajana dogmata, adde etiam Calviniana, quæ dum Queſnellus tam ſalubriter in Eccleſiam, ſub Auguſtini nomine reducere conatus fuerat, Clemens XI. imprudenti ſuo anathemate eliminat.

Idem Pontifex Conſtitutione *Vineam Domini Sabaoth*, reſciderat cavillationes omnes Janſeniſtarum; ſed nullo negotio reſtituit Ægidius de Witte lucubratione perbrevi, quæ *Denuntiationis ſolemnis* magnifico titulo, non ſolùm Conſtitutionem Pontificis configit tanquam hæreticam; ſed ipſum Chriſti Vicarium in facie totius Eccleſiæ declarat pag. 5. *juniorum Pelagiana fuligine tinctorum, qui ei aſſiſtunt conſilia ſequi, ab antiquis Sanctorum Prædeceſſorum ſuorum documentis recedere, à Scripturis Sanctis, à Sacris Conciliorum Canonibus, & probatorum in hac materia Eccleſiaſticorum procerum traditis clariſſimè deviare*.

Eadem Conſtitutio Petro Hollen apud Ultrajectenſes in Hollandia Miſſionario, ſi credere fas eſt, Apoſtolico, occaſio fuit ſcribendi nomine Petri Gratiani Epiſtolam alteram ad Clementem XI. ubi pag. 3. *Miſerrime Clemens*, (inquit) *quomodo te eximam à tyrannide & hæreſi?* Ibid. *Parum abeſt, quin dicam tibi anathema*.

Rurſum Ægidius de Witte in *Depulſione excommunicationis latæ in Matthiam Torkium*, pag. 15. *Ejiciat ex animo ſuo qui poteſt, ego ex meo ejicere nullâ ratione poſſum, quin Clemens noſter ſemipelagianis erroribus afflatus ſit. Hinc illa Vaticana fulmina, hinc illa proborum ſub Janſeniſmi titulo inſectatio & oppreſſio... Hinc omnium penè lerna malorum, quibus Eccleſia univerſa longè latèque affligitur, & prope concidit*. Sic omnis medicinæ breviſſimum fit compendium, aſſerendo Pontificem eſſe *Semipelagianis erroribus afflatum, atque hinc illa Vaticana fulmina prodire*, quæ proinde nullius roboris eſſe valeant, nullum dogmatibus vulnus infligere, niſi penes imperitos & ſimplices, originis undè emiſſa ſint fulmina, ignaros.

Excuſare aliàs Janſeniſtæ conati fuerant

quod

Digitized by Google

quod in occulta clavi propè Aldenardam detectâ deprehenderentur *Romam* vocare *Maſſiliam*, & Pontificem *Patrem Generalem* Maſſilienſium, ſive Semipelagianorum; at poſtmodum creſcente audaciâ, & verſâ in rabiem hypocriſi, confirmandis potiùs, quàm excuſandis iſtiuſmodi appellationibus ſtuduere.

Idem Ægidius in *Denuntiatione ſolemni* pag.6. *Nullum*, (inquit) *ſperandum nobis auxilium aut conſilium ab Vrbe Roma, quæ à variis doloſiſſimis ſtratagematibus circumventa in Molinianas* (ſive ut author explicat, Semipelagianas) *tendiculas immiſit pedem. Egreſſa eſt iniquitas à ſenibus judicibus Vicariis ejus, qui videntur regere populum tuum O Mater Eccleſia!* Pag. 11. *Quàm non ſatis hodiè in horrore Pelagiana Roma ſit peſtilentia &c.*

Ideo judicia Romana de libris vel dogmatibus, penes novos iſtos Auguſtini diſcipulos vel uulla, vel non niſi leviſsima infligere poſſunt vulnera, quæ non Divino egeant Medico; ſed ipſi abuudè ſufficiunt Janſeniſtæ, Romauarum judices & contemptores cenſurarum. Neque multis opus habent argutiis, aut diſputationibus, declaratione perbrevi & plena totum abſolvitur. Queſnellus in *Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanę Curiæ Pręlatum* ait pag. 39. *Miniſtri Curiæ Romanæ à Factionibus ſeduci ſe ſinunt ad ferendas de Propoſitionibus cenſuras*, adeo ut *certum ſit Decreta Civilia eſſe magis juſta & conformia æquitati, quam Decreta Curiæ Romanæ.*

Denique ſive Romani cujuſcumque judicii modum, ſive finem conſideres, non aliud meretur ſententia, quàm contemptum, ut quidem ex Queſnelliana ſequitur hypotheſi pag. 21. *Romanum Tribunal videtur eſſe carnificina, ſive latibulum latronum, ubi judices inſidiantur hominibus ut eos damnent antequam locum præbeant defenſioni*. Et pag.15. *Cenſurarum Romanarum ſcopus eſt fovere diſcordiam inter Religioſorum Ordines & Theologos Catholicos.*

Quot verba, tot calumniæ maleſanæ. In primis quod aſſeritur de condemnatione hominum antequam locus fuerit defenſioni; nullus mortalium ibi condemnatur, niſi citatus, & ſi comparere voluerit, auditus. Proſcriptio tamen librorum, & dogmatum, quæ voluminibus continentur, ut ſatis illa intelligi à Sede Apoſtolica poſſunt ſine interprete, evidens eſt quod non exigat citationem authoris. Quod infamia Operis redundet in authorem, præſertim ubi doctrinæ perverſitas enormis eſt, imputet ille ſuæ ſive malitiæ, ſive imprudentiæ & temeritati. Quis verò æquus & ſapiens dixerit non licere Pontifici, ubi peſtifera voluminis doctrina compertiſſima eſt, au-

thorem, quiſcumque fuerit, in Decreto reprehendere niſi auditus priùs fuerit, aut vocatus?

Nonne ſic ipſi quotidie adverſarii & ſcrupuloſi hypocritæ, in ſuis ſcriptionibus liberè & atrociſſimè vellicant quoslibet ſibi contrarios ſcriptores, Religioſos, Epiſcopos, Cardinales, ipſoſque Pontifices, etiam quos neque viderint unquam neque audierint, niſi in ſcripris forſitan aut diplomatibus?

Quidquid ſit, lector Catholicus, imò quilibet rationis compos conſideret, quo loco penes novos Auguſtini diſcipulos ſint ſententiæ latæ in Tribunali, quod inſtar *latibuli latronum* ſit, ubi Decreta conduntur iniquiſſima paſſim & pernicioſa; quam fidem illa facere debeant; quàm potiùs inepta ſint, ut, niſi fortè apud fatuos, infligant vulnera veritati, quæ opus habeant omnipotenti Medico ut ſanentur.

Dilucidè & ſine ambagibus profitetur Queſnellus in *Epiſtola Abbatis* pag.4. *Quando Romana Decreta aut injuſta ſunt, aut per factiones extorta, aut per paſſionem lata, aut nata ſunt in Eccleſia potiùs turbas excitare, quàm boni aliquid afferre, tunc noſtro utimur jure, & apertè declaramus, nullam nos eorum habere rationem.* Quid iſtud juris ſit ibidem explicat: *Quando Romanorum Pontificum fulmina juſta ſunt, quando non apparet admixta paſſio, quando veritati nullatenus præjudicant, quando nihil damnant niſi errores, & quando in forma legitima eos damnant, laudamus & approbamus ſententiam, quanquam tribunal agnoſcere non poſſimus. Habemus* ſcilicet, ut dicitur pag. 18. *nos iſtud ſingulare præ cęteris, quo nobis bene eſt, & quod perpetuò retinebimus, ut eâdem ſemper procedamus ſemitâ, quidquid opponant Cenſores Romani, & quodcumque Decretum ab hoc emanaverit Tribunali*: Et quidem pag. 30. *Ipſis Romanis plus ingenii eſt, quàm ut credant nos terreri ſententiâ latæ excommunicationis Pontifici reſervatæ.*

Nugatur itaque Queſnellus, atque hypocritam agit ſtrenuè, quando Theologum ſe fingens myſticum, præſenti Articulo ait: *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Jeſus reſtituit quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt.* Saris enim aliunde ſuis proſpicit Queſuellus, ut nullo Divini Servatoris opus habeant prodigio, nullo auxilio cœleſti: ſufficit *Spiritus Schiſmaticus & hæreticus*, quo *plenam* eſſe *Epiſtolam* ſeptem rebellium Epiſcoporum ad Innocentium XIII. datam ſub finem anni ſuperioris, declaravit ipſe Innocentius Decreto anni hujus 1722. 8.Januarii.

Prorſus ſimili *ſpiritu plena* eſt *Epiſtola* Queſnelli ſub nomine *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*; neque minùs plenæ ſunt Arnaldi *Difficultates propoſitæ Domino Steyaert*, præcipuè pars nona. Quiſquis enim tali ſpiritu animatus eſt, nihil vulneris ſentit, aut metuit à Vaticano fulmine, utpote pectus gerens adversùs omnia induratum anathemata.

Verumtamen non omnibus tale contra Eccleſiæ cenſuras propugnaculum, ſive remedium adversùs vulnera arridere poteſt; quia nimis apertè Schiſmaticum: pluribus placet hypocriſis, ut cum animo hæretico appareant Catholici. Talibus allubeſcit potius conſilium *appellandi ad Teſtimonium veritatis*, ſitum in *voce populi*; quam alicubi à furentibus ſuſcitatam presbyteris, præponere non erubeſcunt totius Chriſtiani Orbis Epiſcopis & populis, qui Summo Chriſti Vicario adhærentes, Conſtitutionem ejus, animo promptiſſimo amplectuntur. Alius obvelandæ malæ fidei, & pertinaciæ modus eſt Conſtitutionem reiicere obtentu Appellationis fictitiæ ad Synodum Œcumenicam, quam Novatores neque ſeſe viventibus celebrandam exiſtimeut, neque ſi celebrari contingeret, ad eam vellent accedere; ſed & frivolis undique quæſitis obtentibus declinarent.

Quomodo enim pauciſſimi ditionis unius Antiſtites, quorum peritia Theologica in nullo hactenus, quantum ſcire licuit, eluxit ſpecimine, congredi auderent cum tanta multitudine Epiſcoporum, acumine ingenii, ſcientiâ Canonum, & Theologiæ, nec minus eloquentiâ præſtantium, quales inter Catholicos & Romano Pontifici obedientes in ſingulis Chriſtiani Orbis regionibus minimè deſunt?

Ideò neſcio quis ſapiens in animum ſuum inducere valeat, ut arbitretur, ſerias eſſe tales hoc tempore appellationes, aut Synodum Œcumenicam reverà ab iſtiuſmodi appellantibus deſiderari. Certiſſima enim foret eorum condemnatio, quam eludere ars nulla poſſet, aut tergiverſatio impedire: Unde vel obediendum perſpicerent, vel Eccleſiâ excedendum. Primum difficulter pateretur ſuperbia, quæ totius Orbis præſumit ſibi inclinare judicium. Poſterius [quidquid forſitan in aliquibus de religione ſit] non permitteret vitandæ ſtudium infamiæ, & pingujum cupiditas, vel poſſeſſio Beneficiorum.

Quis igitur in iſtiuſmodi rebellium Appellationibus aliud concipiat, quàm perpetuæ conſilium pertinaciæ cum qualiſcumque Catholiciſmi profeſsione conjunctum?

Quæ tam nefaria intentio non tribuenda eſt Epiſcopis; ſed perfidis eorum conſultoribus, quorum hypocriſi miſerè circumventi, in eorum autumant eruditione, ſapientiâ, & pietate ſuam collocari tutiſsimè religionem.

In illorum quoque numero, quos veluti pertinaces inceſſo hactenus, comprehendere nolim eos, qui tandem Conſtitutionem *Unigenitus* admittendo, ab improvida videntur Appellatione recedere; etſi, neſcio quo conſilio, huc uſque differant tam glorioſâ ſibi, quàm ovibus ſalutiferâ, Eccleſiam palinodiâ ædificare.

Interim nos in Queſnello & ejus ſociis artem mirabimur ſingularem medicandi vulnera quælibet Janſenianæ hæreſi & comitantibus eam novitatibus inflicta. Nullum enim hactenus Decretum Pontifex, aut Sacra Cardinalium Congregatio, nullum quiſcumque Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, nullum Academia, etiam Sorbonica edere potuit Janſenianis aut Bajanis erroribus infeſtum, quin ſtatim in publicum proſilirent opuſcula famoſa, & novitatum contra ipſos judices acerbiſſimæ vindiciæ.

Damnata Michaelis Baii dogmata contra Sanctiſſimum Pium V. Pontificem, ejuſque ſucceſſores Gregorium XIII. & Urbanum VIII. propugnavit Gabriel Gerberon: librum Janſenii contra Urbanum VIII. Innocentium X. Alexandrum VII. Antonius Arnaldus, Jacobus Gilbert, Ægidius de Witte: Arnaldi Apologias contra Pontifices & Sorbonam, Arnaldus ipſe & Paſchaſius Queſnellus.

Aggreſſi pariter fuere ſententiam Alexandri VIII. contra 31. Articulos Arnaldus, Gerberon & Queſnellus. Expoſitionem fidei hæreticam à Gerberone compoſitam, à Pariſienſi Archiepiſcopo damnatam, ſuſtinuit contra Archiepiſcopi ſententiam Gerberon ipſe, & Queſnellus. Cauſam Archiepiſcopi Sebaſteni, eique & Janſenio adhærentium in Hollandia Miſſionariorum, contra Sedis Apoſtolicæ declarationes ſæpiùs iteratas, & tandem roboratas anathemate, nihilominus tueri perrexit audaciſſimè Queſnellus:

Idem famoſum *conſcientiæ caſum* & Janſenianam ejus *Reſolutionem* à Clemente XI. reprobatam, ab Eminentiſſimo etiam Noaillio juſſam revocari, Queſnellus retineri voluit, quaſi conſonam veritati ac juſtitiæ. Janſeniſtarum pro conſervando Janſenii ſenſu hæretico velut Catholico, fallacias & cavillationes à Clemente XI. Conſtitutione *Vineam Domini Sabaoth* prohibitas convulſaſque non ſolùm defendere præſumpſit Ægidius de Witte; ſed eas tanquam fidei regulas præſcribens, ipſam Sedis Apoſtolicæ Conſtitutionem univerſæ denuntiavit Eccleſiæ, veluti veneno turgentem

tem lethifero; & protsus hæreticam.

Ad celeberrimam tandem devehimur Conſtitutionem *Unigenitus* contra centum & unum Articulos. Quot eam Opuſculis ſtatim vidimus à Queſnello,ejuſque commilitonibus impugnari! Finem Scriptionibus iſtiuſmodi ne Regia quidem in Galliis authoritas imponete potuit. Ad illud porrò nova hæreſis aſcendit audaciæ faſtigium, ut Queſnellianos omnes Articulos detersâ Cenſurarum infamiâ ab omnibus aſſerat retinendos: Bullam autem *Unigenitus* anathemati ſubjiciendam.

Celebriora hic ego ſolùm contra Baii, Janſenii, Queſnelli hæreſim retuli judicia Sedis Apoſtolicæ, conſenſu Eccleſiæ communiſſimo recepta, ſimul & obſtinatorum adversùs ea ſcandaloſiſſimam rebellionem; at quiſquis Arnaldicas contra *Steyaertium Difficultates* & Gerberonianam pro *Janſeniſmo biſtoriam* legerit, videre in utroque authore potuit longè plura Schiſmaticæ præſumptionis ſpecimina:inter cætera, ampliùs quàm quinquaginta libros peſtiferos contra variorum Pontificum & Congregationum Sacrarum tum Inquiſitionis, tum Indicis ſententiam reperiet laudatos, quaſi ab omni pravitatis ſuſpicione immunes.

Denique nullus liber à novæ ſectæ Scriptoribus hucuſque editus cernitur, quantumvis impius & exitialis, nullum dogma tam horridum & apertè hæreticum, quod ſi aggredi quis voluerit, non offendat illico novæ Eccleſiæ defenſores. Si illud fulmine feriatur Apoſtolico, aut vulneris quidpiam ab inferiore accipiat Tribunali, parata mox ſentit remedia accurrentium undique Medicorum, quibus nihil inſanabile, nihil reſciſſum, quod eorum non aſſumat induſtria reſtituendum.

Circumforaneorum quorumdam vulgò *Operatorum*, mirabar aliàs Pariſiis præſidentem jactantiam, ipsâ arte multis indubiè gradibus ſuperiorem; alioquin nullus morbo, nullus vulneri ſuccumberet, qui excogitato ab illis medicamine uteretur. Regiam illam ſcilicet obambulans Metropolim, inter cætera viſu digniora ſpectabam affixa ubique programmata, quæ *Operatorum* iſtiuſmodi nomina indicarent ac domicilia, cum ingenti morborum ac vulnerum catalogo, quibus Medicorum eorumdem induſtria, ſi promiſſis fides eſt, *infallibiliter mederetur*. Colligenti itaque mihi mala ſimul omnia, quæ tot programmatibus exprimebantur diverſa, nullum videbatur ſupereſſe, quod *operatorum* omnium artem fugeret, aut ſuperaret jactantiam.

Magnificis hiſce promiſſoribus, ſeu illuſoribus non multùm abſimiles mihi videbantur Arnaldus, Queſnellus, Gerberon ex Gallia tunc in Belgium profugi, qui ut ſuis ibi Janſenianis hoſpites ſe commendabiles redderent, oſtentare mox cœperunt libellis pluribus, ſingularem peritiam ſanandi vulnera, quæcumque novæ hæreſi Pontifices, & inferiores Epiſcopi cum Academiis ubique gentium intuliſſent.

Sectari quidem demiſſionem animi videri voluit Queſnellus, quando debitam ſuis ſtudiis & artibus gloriam, Chriſto tribuere maluit, aſſerendo, *Jeſum quandoque ſanare vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Jeſum reſtituere, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt*. Verùm hæc affectata nimiùm Queſnelli humilitas, impia hypocriſis eſt, cum blaſphemia, imponens Jeſu Sanctiſſimo inflictorum hæreſi vulnerum ſanationem, reſtitutionemque novitatum, à Chriſti Vicariis juſtiſſimè proſcriptarum.

Deterior ea Queſnelli temeritas apparet, & pernicioſius mendacium illo, quo mulier mariti furta quotidiana, quibus vivere ſoleret ipſa percommodè, non aliter vocabat, quàm *Divinæ providentiæ beneficia*. Mirabantur ſcilicet vicini familiam ali lautè adeo, & quodammodo ſplendidè, cui neque à patrimonio proſpectum eſſet, neque ab officio, arte, aut mercaturâ: vicinorum murmure excitatus Parochus, creditam ſuæ curæ matrem familias de vitæ ratione & mediis interrogat: illa ſolito inhæret reſponſo vivere ſe *Divinâ providentiâ*; non acquieſcenti tamen Parocho; ſed providentiæ modum exponi ſibi diſtinctiùs cupienti, tandem evolutum eſt iniquitatis myſterium, fatente muliere, *Mon mary travaille en poche*: *Maritus meus laborat in crumenis*.

Addebat tamen illum neque in prandio, neque in Cœna Divinæ hujus beneficentiæ obliviſci; ſed Chriſtianam hanc ſemper benedictionem, magnâ devotione præmittere: *Benedic Domine nos & hæc tua dona, quę de tua largitate ſumus ſumptari per Chriſtum Dominum noſtrum*; Quæ quidem in tali circumſtantia oratio blaſphemiam ſapit; minùs tamen impiam, quàm Queſnelliana Propoſitio, ſenſu authoris intellecta, Deum faciens damnatarum ab Eccleſia hæreſum inſtauratorem. *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quę pręceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato: Jeſus reſtituit, quod ipſi indiſcreto zelo reſcindunt*.

Eugenius de Gelder poſt defenſum ſæpius Janſenium, Sociis ſuis & Doctoribus audentior, artem ſuam medicam extendere voluit ad Michäelem Molinos, junctum fœdere Jan-

Janſenianis; vulneribus autem non ſolùm graviſſimis; ſed pudendis etiam & infamibus laborantem. At non eò uſque provectam eſſe ſuam induſtriam, malo ſuo comperit. Cœteri iniquitatis filii, Eugenium ſuis in ſordibus derelinquentes, cùm educere non poſſent, zeli præcipitis damnavere; ut enim, monuere alii Eugenio callidiores, prævenienda Dei hora non eſt, quâ liberè eloqui dabitur, quod adhuc ſilentio premendum eſt. Nondum ſcilicet ſatis viribus firmati ſumus: neque ſatis fracta adverſariorum potentia. Ita cum Queſnello Janſenianos inter Medicos Duaceni; quorum tamen, ut ſuprà vidimus, ſpeculationi practica longè impar ſapientia deprehenſa eſt.

Nonageſima quarta Propoſitio damnata.

Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores. *Obſerv. Mor. Rom. 14. v. 16.*

CAPUT I.

Propoſitionis perverſitas compendio exhibetur.

1 INſtructio Paſtoralis centum & ampliùs Gallicanorum Antiſtitum circa præſentem Articulum, & nonageſimum quintum, ita Diœceſium ſuarum Fideles alloquitur. " Satis perſuaſum nobis eſt, Fra-
„ tres chariſſimi, vos pro amore & reveren-
„ tiâ, quibus Eccleſiam proſequimini, lege-
„ re abſque indignatione non poſſe deſcrip-
„ tionem hodierni ſtatûs horridam, quæ
„ in poſterioribus Queſnelli Propoſitionibus
„ Sancta Chriſti Sponſa depingitur.

„ Videbitis ibi Authorem Articuli ve-
„ luti Poteſtatibus omnibus ſuperiorem, de
„ cunctis ſibi judicium arrogare. De Paſtori-
„ bus enuntiat eos quaſi tyrannos *dominatum*
„ *exercere ſupra fidem Fidelium, & fovere*
„ *diviſiones propter res, quæ nec fidem læ-*
„ *dunt, nec mores: quòd veritates eò devene-*
„ *rint, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque*
„ *Chriſtianis, & modus eas prædicandi ſit ve-*
„ *luti idioma incognitum; adeò remotus ſit à*
„ *ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra commu-*
„ *nem captum Fidelium: Neque ſatis adver-*
„ *tatur, quòd hic defectus ſit unum ex ſignis*
„ *maximè ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, &*
„ *iræ Dei in Filios ſuos.* „

Duobus iſtis Articulis, Illuſtriſſimi Præſules, jungere potuiſſent hunc 96. *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis; ut ejus victoria attribui non poſſit niſi Divinæ gratiæ.* Hæc, duce Queſnello, omnium paſſim contra Eccleſiam declamatio Janſeniſtarum eſt: *Miſera Dei Eccleſia! Quomodo gubernaris hoc tempore?* Inquiebat devotus Arnaldo, & Queſnello Diſcipulus Malpaix in Epiſtola anni 1692. die 2. Februarii, occaſione Diplomatis Alexandri VIII. contra Propoſitiones 31. cui Novatorum calamitati altera acceſſerat Sanctio à Belgii Epiſcopis edita adversùs lectionem promiſcuam Scripturarum in idiomate vulgari.

Novos addebat gemitus injectum Janſenianis Tornacenſibus frænum fortius à Vicariis, defuncto Antiſtite minùs indulgentibus. Conſtitutio dein Clementis XI. *Vineam Domini Sabaoth* præcludens omnibus Janſenianis aditum evaſionibus, bilem adeo movit Ægidio de Witte, ut in acerbiſſimas prorumpens de Eccleſiæ regimine querelas, Naviculam Petri ab ipſis in abyſſum demergi Rectoribus vociferaretur palàm, famoſis *Auguſtini Iprenſis*, ſive Janſenii *Vindiciis*, & altero non minùs impudenti Opere, cui titulum fecit. *Denuntiatio ſolemnis Bullæ Clementinæ Vineam Domini Sabaoth.*

His & pluribus iſtiuſmodi ſaluberrimis Sanctionibus, præcipuè Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. contra Baii & Sociorum Articulos: ſed longè maximè ejuſdem Urbani dein Innocentii X. & Alexandri VII. Bullis contra Janſenium, inter quas non infimo loco eſt præſcribens odioſiſſimam Janſeniſtis jurandi formulam; his, inquam, omnibus Queſnellus offenditur graviſſimè, ad obitum uſque implacabilis, quidquid ſubinde pernicioſiore hypocriſi aliud finxerit. His denique Decretis & definitionibus Eccleſiæ Præpoſiti, *partim dominatum exercent ſupra fidem fidelium, partim fovent diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

Utraque memorata Ægidii lucubratio materiam mihi copioſam præbuit ad inſectandum ſuperiorem Articulum, & detegendam Authoris, eique adhærentium indolem ſchi-

mati-

maticam prorſus, & omnis expertem reverentiæ. Manifeſtus hic nimiùm & nullâ arte excuſabilis temeritatis exceſſus ipſi diſplicuit Queſnello, quantumlibet in deſtruenda Eccleſiæ authoritate Ægidio conſentiret; quin & documentis ei ſimilibus non ſemel præluxerit & exemplis. Verùm ut facilius eſt ignem domui injicere, quàm figere terminos incendio, ita & Magiſtri perfidi diſcipulos faciliùs in Schiſmata pertrahunt & errores, quàm deceptorum animos intra affectatæ modeſtiæ & hypocriſis contineant limites.

De Hæreticis iſtiuſmodi ſcribit Hieronymus ad Cteſiphontem *Magiſtrorum ſilentia profert rabies Diſcipulorum: quod audiverunt in cubiculis, in tectis prædicant.*

Quanquam & quæ Queſnellus palàm in memoratis tradidit Propoſitionibus, ſemina appareant maximè congrua producendis fructibus, quales in Ægidio viſa dein fuit Queſnelli reprehendere moderatio, non præſaga forſitan anathematis contra ſuum Moralis Evangelicæ compendium excerptaſque inde tanto numero Propoſitiones.

Tunc enim rabies illum corripuit Ægidianâ vix mitior: tunc denunciavit Concilio Œcumenico Bullam *Unigenitus*, ut Conſtitutio *Vineam Domini Sabaoth* ab Ægidio accuſata eſt. Imo quinquennio aute Bullam *Unigenitus* infamem Queſnellus Satyram compoſuit & typis edidit, Colloquiorum nomine contra primam ſuis Operis condemnationem; Satyram, inquam, edidit, de cujus temeritate & malitiâ meritò dubites an non palmam præripiat ſecutæ cuilibet ad Cocilium provocationi.

Verùm ut præſentem hìc ſolum diſcutiamus Articulum, triplex in eo cernitur perverſitas, in graviſſimis totidem contra Summos Eccleſiæ Præpoſitos ſita calumniis. Prima eſt quòd *inimicis Eccleſiæ peſſimam de ea ingerant opinionem.* Secunda *quòd dominatum exerceant ſupra fidem fidelium.* Tertia *quòd diviſiones foveant propter res, quæ nec fidem lædunt nec mores.*

Ex tribus his criminationibus nulla eſt, quam argumento vel leviſſimè probabili adverſarius unquàm ſtabiliat. Et quidem ad primam quod attinet, non aliam ſcandali rationem Queſnellus profert, præter geminam quæ in eodem ſequitur Articulo, & ſolâ ejuſdem nititur aſſerentis authoritate, quæ nullius penes Catholicos ponderis eſt, nullius fidei; quantumlibet ille à fatuis Portus Regii Monialibus *Eliſæi* nomine, divini inſtar celebretur oraculi.

Status Eccleſiæ non poteſt Hæreticis non eſſe miſerabilis & luctuoſus, quoties eorum illa damnaverit errores, atque repreſſerit audaciam: tunc exercere dicitur tyrannidem ſupra fidem, & debitam Chriſtianis hominibus libertatem: tunc perturbare Eccleſiam definitionibus non neceſſariis, & damnationibus contumelioſis.

Hanc Novatorum nequitiam oſtendere exemplis non foret compendii brevis, quod præſenti mihi capite propono; ſed deductionis amplioris, ad quam neque materiæ me copia deficiet, neque ſtudium obſequendi lectoris deſiderio, quem ſcio cupidum eſſe notitiæ de Queſnelliſmo accuratiſſimæ. Hic paucis tantummodò interrogo adverſarios, ut edicant, quid Magiſtrum ſuum movere potuerit, ut *Chriſtianis* ſuis *meditationibus* in lingua editis vulgari ad uſum omnium utriuſque ſexus fidelium, inſereret adeò infanda, & Supremis Eccleſiæ Moderatoribus contumelioſa.

Si talia Sectæ cuipiam impegiſſet hæreticæ, nemini appareret dubium, quin lectoribus ſuis horrorem hæreſeos illius incutere voluiſſet, atque ita eos in fide, ac religione catholicâ confirmare. Queſnellianis quidem improperiis non diſſimilia apud hæreticos contra noſtram ſcripta Eccleſiam facilè reperies, neque cum legeris, dubitabis quo ea conſilio, quo fine edita ſpargantur in vulgus; ut turba ſcilicet imperita contra Romanos Pontifices concitetur vehementiùs & removeatur longiùs à converſione.

Modus ille novi paſſim Evangelii præconibus familiaris eſt, ut quod veritate nequeunt, commentis iſtiuſmodi & calumniis perficere conentur: Vocatâ ſcilicet in odium & contemptum Sede Apoſtolicâ, ſuam ipſi ſupra fidelium cœtum ſperant erigere authoritatem.

Gloriantem vidimus aliàs Queſnellum in ſubdola ſua & mendaciſsima *Eccleſiæ Traditione* Tomo 3. de ſuis dogmatibus veluti ad reducendos in Eccleſiæ ſinum hæreticos optimè accommodatis. Illic nempe pag. 201. *prætenſis*, inquiebat, *Janſeniſtis honori vertendum eſt, quòd circa gratiæ cum libertate concordiam, dogmata tradant tum Eccleſiæ judicio comprobata, tum reducendis ad Eccleſiam hæreticis accommodatiſſima.*

Approbatio quidem fictitia eſt; eâ tamen ſuppoſitâ, fateor ultrò nihil eſſe in tali concordia, quod remorari hæreticos debeat à regreſſu ad Eccleſiam. Si enim cum neceſſitate ſimplici, ſive coactionis tantummodò experte, admittatur concordia libertatis ſufficientis ad meritum, neminem hodie habebit hæreticum diſſentientem, nec habuit à multo tempore. Quicquid enim ſubinde durius

rius loqui viſi fuerint Lutherus & Calvinus, utrumque tamen Janſenii ſententiam inter quinque hæreticas tertiam tradidiſſe compertum eſt.

Ut nempè Janſenii locis pluribus doctrina conſpicitur, *Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiri libertatem à neceſſitate; ſed ſufficere libertatem à coactione;* perſpicua quoque Lutheri enunciatio eſt tomo 3. de ſervo arbitrio: *Sequitur, nos neceſſariò operari: neceſſariò dico, non coactè ... hoc eſt homo cum vacat Spiritu Dei, non quidem violentiâ, velut raptus obtorto collo nolens facit.... ſed ſponte & libenti voluntate.*

Ibid. *Facimus volentes & lubentes pro natura voluntatis: quæ ſi cogeretur, voluntas non eſſet, nam coactio potius eſt, ut ſic dicam, noluntas.*

Bucerus quoque Lutheri Diſcipulus libro de concordia doctrinæ, Magiſtrum ſuum explicans ait, *quod ſolam libertatem à neceſſitate negaverit: ſed libertatem à coactione conceſſerit.* Videri de hoc poteſt Bellarminus lib. de gratia & libero arbritrio cap. 4. in medio.

Imò Calvinus contra Pighium ſcribens de libero arbitrio lib. 2. ait: *Si coactioni opponitur libertas, liberum arbitrium eſſe fateor, & conſtanter aſſevero, ac pro hæretico habeo quiſquis ſecùs ſentiat.*

Pergat igitur Queſnellus, quantùm libuerit inaniſſimè gloriari in *Notis ad Epiſtolam Steyaertii* p.17. quaſi *adeò non perſuadeatur, ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum eſſe hæreticum, ut jam demum credere cœperit Orbis Catholicus, nihil in eo non eſſe catholicum.* Omni ſcilicet hæretico ſua & Magiſtri ſui ſententia catholica eſt, & Scripturarum Patrumque teſtimoniis, Auguſtini præcipuè conſecrata.

Nos Apoſtolicæ Sedis & Catholicorum omnium Antiſtitum, Academiarum, Doctorum judicio credere malumus, Janſenianam de gratia & libertate ad meritum requiſitâ, concordiam eſſe hæreticam: Malumus etiam oculis noſtris credere, quinque Propoſitiones hæreticas eſſe totius Janſeniani operis veluti nucleum & accuratiſſimam quoad præcipua Epitomen.

Ridicula Queſnelli ſententia eſt in Traditione Eccleſiæ Tom.3. p.188. *Calviniſtas pleroſque verè & regulariter reconciliatos eſſe cum Catholicis in materia de gratia.*

Catholicos ibi intellige Queſnellum ipſum & ejus ſectatores. Cum talibus Calviniſtas facile fuerit conciliari; non quaſi abjectis illi Magiſtrorum erroribus ad ſaniora dogmata converſi ſint, quandoquidem eadem, quæ cum Janſenianis tradere conſpiciuntur Calviniſtæ hodierni, à primis ſectæ ſuæ fundatoribus acceperint: quæque à Queſnello vocatur Calviniſtarum reconciliatio, aliud reverà non ſit, quàm perfidus Janſeniſtarum à Catholicis ad hæreticos tranſitus, & apoſtaſia à fide.

Undè fundamento non deſtituitur inſultatio Petri Jurieux inter Calvinianos celebris, dum libro de *Spiritu Arnaldi* ait: *verum eſt, quòd omninò ad nos acceſſerint in materia de gratia; ſed accedentes ad nos, conati ſunt nos à ſe removere: & nobis attribuunt ſententias, non ſolùm quas non tenemus; ſed etiam quas à nobis alienas eſſe certiſſimè noverunt: quæ inſigniter iniqua criminatio eſt.*

Sed quoniam Queſnello tam honorifica viſa eſt ſua divinæ gratiæ cum libertate concordia, quaſi reducendis ad Eccleſiam hæreticis perquàm ſit idonea; licèt ab his longè veriùs dicatur, adducendis ad ſe Janſeniſtis aptiſſima; ex ipſo quærerem Queſnello, aut quoniam ad Tribunal Numinis evocatus eſt, ex pervicacibus ejus diſcipulis, num etiam reducendis ad Eccleſiam hæreticis præſens ejus conducat Articulus; *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores?* Adde Art.95. *Veritates eò devenerunt ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi eſt veluti idioma incognitum.* Art.96. *Deus permittit, ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis.*

Art. 97. *Nimis ſæpe contingit, membra illa, quæ magis ſanctè, ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici atque tractari tanquàm indigna; ut ſint in Eccleſia.*

Art.99. *Pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in Eccleſia ſua poſuit, ut in ea eſſet odor vitæ, V.G. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla &c.*

Art. 100. *Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, perſequendo veritatem, ejuſque diſcipulos! Tempus hoc advenit.. Haberi & tractari à Religionis Miniſtris tanquàm impium, & indignum omni commercio cum Deo, tanquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in ſocietate Sanctorum eſt hominibus piis morte corporis mors terribilior.*

Neque iſtud Queſnelli monitum ad ſolam pertinet ſpeculationem; ſed ad praxim, & hodiernas maximè circumſtantias; quia, ut præmittitur, *Tempus hoc advenit:* & ibidem mox ſequitur: *Frequenter credimus ſacrificare Deo impium, & ſacrificamus Diabolo*

bolo Dei ſervum. Denique Art. 101. *Nibil ſpiritui Dei, & doctrinæ Jeſu Chriſti magis opponitur, quàm communia facere juramenta in Eccleſia; quia hoc eſt multiplicare occaſiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & idiotis, & efficere ut nomen, & veritas Dei aliquando deſerviant conſilio impiorum.*

Queſnellianis Apoſtolis talia de Eccleſia noſtra prædicantibus reſponderent indubiè Moſcovitæ Schiſmatici, Genevenſes, & Batavi Calviniſtæ, cum quotquot in Germania ſunt Lutheranis, nihil ſimilis perſecutionis defenſoribus & Prædicatoribus veritatis in ſuis metuendum conventibus, vel Eccleſiis, magnam illic eſſe veritatis reverentiam, ſuas utriuſque fori Poteſtates à talibus procul abeſſe & abhorrere exceſſibus: ideò oportere novis illis Apoſtolis cerebrum excidiſſe, quando tali eos autumant ratione allici ad Eccleſiam Romanam, in qua confuſionem aſſerunt Babilonicâ deteriorem.

Nihilominus credere nos Queſnellus jubet, ſe ſuoſque ſtudia jungere opportuniſſima Gallicanis Epiſcopis, ad procurandam fratrum errantium converſionem, & reductionem ad Eccleſiam.

Propter hos nempe non ſolummodò permitti, ſed commendari omnibus oportuit, contra tot Apoſtolicæ Sedis & Eccleſiæ, etiam non ita pridem Gallicanæ, Conciliorumque prohibitiones, Sacri Codicis in vulgari idiomate promiſcuam lectionem: abſtineri quoque à prohibendis Hæreticorum voluminibus. Sic enim Queſnellus in animadverſionibus contra Decretum ſuas feriens *Diſſertationes in Leonis magni opera* numero 18. reprehendit, quòd eodem Romano diplomate proſcribatur Synodicon Anglorum:

Quando (inquit ingemiſcens ſubdolè Queſnellus) *omnis opera conferri debuit ad ſanandos, & reducendos eos, qui ob unius duritiem Pontificis ſe ab Eccleſia ſepararunt, præpoſtera capiuntur conſilia, nihilque prætermittitur quod eoſdem ſemper ampliùs irritare valeat, & ab Eccleſia Romana avertere, eorum opera configendo. Quod in iis pravum occurrerit, expediret diſſimulare &c.* Plura iſtiuſmodi ſunt Queſnellianæ politicæ pro hæreticorum converſione documenta; ſed ipſa hìc ſolicitudinis oſtentatio mera hypocriſis eſt, & inſaniſſimè quæſita, fidem Apoſtolicam accuſandi occaſio.

Quis autem modus ſupereſt Eccleſiæ, evadendi linguam maledicam Janſeniſtarum? Si libros Catholicorum prohibet propter commiſſa contra Regulas Indicis delicta, replent omnia queſtibus, quaſi à charitate & juſtitia alienum ſit lucubrationes authorum pietate & eruditione præſtantium; multa in ſe utilia continentes, proſcribere propter defectus non repugnantes fidei: aut ſi aliquid iſtiuſmodi eſt, chriſtiana manſuetudo Eccleſiæ poſtularet, inquiunt, de eo moneri authorem, ut corrigeret quod cenſuræ foret obnoxium; non verò damnationis feru[illegible] divexandus eſt; undè non ſolùm ipſi ignominia inferatur, ſed etiam jactura typographo.

Tridentinæ quoque Synodi, ajunt, intentio fuit, libros hæreticorum, ad ſubverſionem fidelium compoſitos arcere procul ab Eccleſia, non debito peſtilentibus libris ſupplicio, levioris errati reos involvere orthodoxos. Talis aliàs Queſnelli eique adhærentium querimonia eſt. Nunc autem ejuſdem hypocritæ prudentia verſatilis reprehendendam ſibi ſtatuit hæretici voluminis, quale illud apertiſſimè *Synodicon Anglorum* eſt, prohibitionem etiam ſimpliciſſimam, quia offendendus inde proſpicitur animus hæreticorum, magiſque ab Eccleſia avertendus.

Denique ſi liber aliquis anonymus, & nullius cenſoris legitimi, aut alteriùs Doctoris firmatus teſtimonio, vel decerptæ ex eo Propoſitiones abſurdiſſimæ ad Tribunal Sedis Apoſtolicæ, vel Comitiorum Epiſcopalium deferatur, clamitat Queſnellus, ſuggerente Walonio, tantorum eſſe minùs conveniens Præſulum dignitati, diſtrahi eos examine librorum, quos neque ut ſuos vellet agnoſcere author, neque ullius Approbator defendere; ſed deſererent univerſi.

Iſtius tamen generis, pauciſſimis exceptis, ſunt libelli omnes hoc tempore Chriſtianam turbantes Eccleſiam, & ſi fieri poſſet, etiam corrumpentes. Neceſſe igitur erit infinitam permittere exitialium operum farraginem, atque in ſolas animadvertere adverſantium Queſnello & Janſenio ſcriptiones.

Talis Eccleſiam gubernandi ratio novatoribus placet unicè: Hanc ſi Apoſtolica Sedes, & Antiſtites Catholici inierint, relictâ novis hæreticis liberrimâ diſſeminandi impunè quidlibet facultate, *tunc non dominatus exercebitur ſupra fidem fidelium: tunc non fovebuntur diviſiones & ſchiſmata propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores: tunc minimè mala inimicis Eccleſiæ ingeretur de ea opinio*. Partes nobis ſingulæ accuratiùs diſcutiendæ ſunt.

Digitized by Google

CAPUT II.

Expenditur prætenſus *ſupra fidem fidelium dominatus*.

1 NOvum Teſtamentum cum *Obſervationibus moralibus* Gallicè in lucem prodire cœpit ab annis, ut ex ipſo Queſnello diſcimus, vix minùs quadraginta, approbante Illuſtriſſimo Vialard Eminentiſsimi Noailles in Catalaunenſium Sede Anteceſſore. Quid autem tunc temporis fuerit, unde præſentis Articuli à Queſnello occaſio deſumpta ſit, non reperio præter Conſtitutiones adversùs Janſenium, & ſi forſitan remotiora attendere libuerit, definitiones contra Baii & aliorum quorumdam Lovanienſium Propoſitiones.

Ad Bajum quod attinet, juſſus quidem eſt, quæ prava ſcripſerat retractare, quod non eſt dominatum & tyrannidem, ut hìc intelligitur, ſupra fidem fidelium exercere; ſed legitimam à Chriſto Domino conceſſam ſuo Vicario poteſtatem.

Exercitium idem pietatis fuit & miſericordiæ erga ipſum Bajum, quem in ſuis contra doctrinam ſanam & fidem Catholicam erroribus relinquere, etiam poſt inflictum eis à Summo Pontifice anathema, non charitas fuiſſet; ſed crudelis & exitialis indulgentia. Errorum authoribus eorumque diſcipulis ſaluberrimè ſemper ab Eccleſiæ Præpoſitis imperata palinodia legitur, approbantibus ipſis, atque obedientiam urgentibus, quibus ad Eccleſiæ defenſionem Deus gladium conceſſit, piiſsimis Imperatoribus.

Sanctus Leo Pontifex Epiſt. 85. ad Septimium contra Pelagianos: *Qui ſe* (inquit) *correctos videri volunt, errorem ſuum & ipſos erroris authores damnari à ſe ſine ambiguitate fateantur, ut ſenſibus pravis & dudum peremptis nulla ſperandi ſuperſit occaſio, nec ullum membrum Eccleſiæ, talium poſſit ſocietate vitiari*.

In quem locum Franciſcus Simonis de fraudibus hæreticorum parte 3. fraude 2. animadverſionem ſuggerit eruditione ſuâ dignam & ſapientiâ, dicens: " Sed ô rem diffi-
„ cilem, atque arduam hæreticis, damnare
„ errores vel ſuis, vel ſuorum Patriarcharum
„ nominibus affixos! Senſerunt iſtud Pela-
„ giani Epiſcopi octodecim, qui tractoriæ
„ Zozimi Epiſtolæ ſubſcribere detrectarunt
„ inter omnes pertinaciſsimè. Omnium no-
„ mine Julianus Epiſcopus Eclanenſis libel-
„ lum fidei ſcripſit, miſitque ad Zozimum
„ Papam, quo primùm quidem quid ſenti-
„ rent, vafrè explicuit, tum quid deterreret
„ ne ſubſcriberent Pelagii, atque Cæleſtii
„ damnationi, expoſuit.

„ Hìc verò quid prætexerent illi Dia-
„ bolicis virtutibus tam exercitati, niſi cha-
„ ritatem, caſtumque Dei timorem? Huc
„ redibat ratio: Homines apprimè Catholi-
„ cos, abſentes, inauditos, quorum hæreſim
„ non cernas, neque invenias uſpiam, dam-
„ nare hæreſeos, non ſinit Dei timor, non
„ charitas. Liceat ergo neque damnare,
„ neque probare; ſed neſcire, atque ſilere.

„ Sed hæc ipſi quàm piè, quàm religio-
„ sè „! libel. fidei pag. 4. *Iſtud autem Sanctitatem veſtram ſpecialiter admonemus, ne ad veſtram reprehenſionem factum putetis, quod ſic abſentium damnationem ob Dei timorem ſubſcribere non audemus, docti per Scripturas humanam voluntatem præceptis Dei non debere præferri, dicentis: Non credes auditui vano, nec conſenties cum iniquo fieri injuſtus; Et ne multitudini quis credendum putaret, adjunxit: Non eris cum pluribus in malitia: Et iterùm, priuſquam interroges ne vituperes quemquam...*

His & cæteris teſtimoniis confirmati, metuimus in abſentium, & nobis inauditorum capita dictare ſententiam; niſi cum præſentes fuerint confutati. Quamvis igitur Sacerdotalis officii ſit, Chriſtianæ charitatis eos qui ſe libellis purgarunt, Catholicos confitentur, & damnabilia ſibi objecta condemnant, liberâ authoritate defendere, & in dubiis rebus de unoquoque meliora ſentire; tamen dudum promiſſam æqualitatis libram mediam inter utrumque ſervantes, nec damnamus inauditos, nec defenſamus abſentes.

In quem locum ſic iterum Franciſcus Simonis". O teneros hæreticorum animos!
„ Pelagianam & Cęleſtianam hęreſim damna-
„ verant duo Pontifices Romani, Innocentius
„ atque Zozimus: & quidem Zozimus reco-
„ gnitâ causâ tam anxiè, ut non vitarit invi-
„ diam mollioris animi erga factionem Ec-
„ cleſiæ rebellem: *Pelagii atque Cæleſtii con-*
„ *demnatio per totum orbem miſſa, ſubſcriptio-*
„ *nibus Sanctorum Patrum erat roborata...*

„ Ecce autem Epiſcopos octodecim ti-
„ mor Dei & charitas impedivit, ne ſenten-
„ tiæ Eccleſiæ totius ſuum nomen ſubſcribe-
„ rent; imo amore pravorum dogmatum,
„ atque impiorum magiſtrorum, ſimulque
„ hæreticâ ſuperbiâ excæcati ſunt, uſque
„ adeò, ut quod videbant omnes homines,
„ ipſi ſoli non viderent, damnatam ab Eccle-
„ ſia hæreſim docuiſſe Pelagium, atque Cæ-
„ leſtium, tum verò uſurpare ſibi auderent
„ hanc legem: *Quod viderunt oculi tui lo-*
„ *quere*. Atque hæc quidem Latinorum, ac

ferè

„ ferè SiculorumEpiſcoporum octodecim cę-
„ citas fuit „.

Idem poſt pauca : " Non defuere quos
„ exemplo, & fortè perſuaſione Siculorum
„ Epiſcoporum, inceſsit charitas quædam
„ Diabolica,& Dei timor minimè ſalubris,ne
„ vel ſubſcribere omnino, vel ſine cautione,
„ atque exceptione fraudulentâ auderent.

„ Erant quoque in exigendis ab infe-
„ riore Clero ſubſcriptionibus lentiores,qui-
„ dam: Epiſcopi verò illi, quos major agebat
„ fidei ardor, cùm perſpicerent, haud ſatis
„ præſidii eſſe in Pontificiis Decretis, ad ex-
„ ſcindendam hæreſim, tot fraudibus ſeſe
„ augentem, remedium communi malo Afri-
„ cæ atque Italiæ ab Imperatoria poteſtate
„ petendum cenſuerunt, effectumque eſt
„ Auguſtini, ut videtur, & fortè Alipii, ar-
„ canis cum Valerio Comite conſiliis,ut Ho-
„ norius Imperaror Epiſtolam illam dederit
„ ad Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum,
„ quâ robur illud adjunxir Pontificiæ aurho-
„ ritati, quod par eſſet abrumpendis tergi-
„ verſationibus Pelagianorum, ne ſententiæ
„ Zozimi ſubſcriberent.

Libet ex Imperatoria Epiſtola delibare quædam: *Dudum quidem fuerat conſtitutum, ut Pelagius atque Cæleſtius infandi dogmatis repertores, ab Urbe Româ, veluti quædam Catolicæ veritatis contagia pellerentur ..... ſed quia obſtinati dogmatis pertinax malum, ut Conſtitutio geminaretur, coëgit .... præcipuè tamen ob quorumdam Epiſcoporum pertinaciam corrigendam, qui pravas eorum diſputationes vel tacito conſenſu aſtruunt, vel publicâ oppugnatione non deſtruunt .... Religio tua competentibus ſcriptis univerſos faciet admoneri, ſcituros definitione teſtimonii tui, hanc ſibi definitionem eſſe præſcriptam, ut quicumque damnationi ſuprà memoratorum, quo pateat mens pura, ſubſcribere impiâ obſtinatione neglexerint, Epiſcopatûs amiſſione mulctati in perpetuum communione priventur ...*

Non patietur Sanctitas Tua Sectæ deteſtabilis homines in injuriam religionis, nova & inuſitata meditantes, ſecretis tractatibus occultare ſacrilegium, publicâ ſemel authoritate damnatum. Una enim eademque culpa eſt eorum, qui aut diſſimulando conniventiam, aut non damnando favorem noxium præſtiterint.

Tum Simonius," Habes (iniquit) Lector,
„ Majeſtate Sacrâ dignam ſententiam. Ha-
„ bent Reges Principeſque exemplum illu-
„ ſtre,quo ſibi conceſſum à Supremo Domi-
„ natore potentiam ad protegendam Eccle-
„ ſiam & Religionem, ibi potiſſimum adhi-
„ beant, ubi Eccleſiarum Epiſcopos aut per-
„ tinacia invaſit ſubſcribere detrectantes for-

„ mulę fidei à Sede Apoſtolica præſcriptæ, aut
„ ſegnities,parùm curioſè exigentes inferioris
„ Cleri ſubſcripriones.

„ Afflixit Pelagianam Factionem graviter
„ Imperatorium Edictum, eatoque ſtitit Au-
„ guſtino & Alipio conſilium Eccleſiæ ſalu-
„ berrimum,& diligentia,quâ ſunt uſi ad inji-
„ ciendam Honorio ſolicitudinem tam ſan-
„ ctam.

Hac ſcilicet ratione Pelagianis viſi ſunt *dominatum exercere ſupra fidem fidelium, & fovere diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores*. Dominatus ſiquidèm tyrannicus Pelagianis cenſebatur, & quidem ſupra fidem Fidelium, jubere eos ſubſcribere lato in Pelagium atque Cœleſtium anathemati, quos ipſi ſtatuerant animo innocentes, aut quorum nullum ſaltem perfidæ hæreſeos crimen ducerent exploratum.

Quæ ad factum pertinens quæſtio neque ad fidei referenda eſſet diſſidium, neque mores attingeret; ut proinde ideò commovens Eccleſiam, diceretur fovere diviſiones propter res nihili, neque fidei vulnera inferentes, neque diſciplinæ.

Hæc quidem Pelagianis hæreticis cavillatio tunc familiaris fuit, ut eſt præſenti tempore Janſeniſtis, univerſa Janſenii dogmata, etiam maximè hæretica, ſubducere volentibus condemnationi.

Unde quot eorum proſiliere lamenta contra præſcriptam ab Alexandro VII. omnibus in Gallia Eccleſiaſticis profeſſionem fidei, juratis ſubſcriptionibus aſſirmandam! Iſtud erat dominari *ſupra fidem fidelium*; exigere ſcilicet, ut præſtito Sacramento, aſſererent, quod certum minimè crederent, imò cujus oppoſitum retinerent animo indubitatum.

Cui enim Janſeniano compertiſſimum non videatur, librum, cui quintuplex hæreſis à Pontificibus adſcribitur, ab omni eſſe errore Theologico immunem? Utrùm contineat (inquies) liber ille quinque imputatas hæreſes, vel non contineat, quid iſtud fidei divinæ, ſeu primæ virtutis Theologicæ intereſt? Quid morum aut pietatis? Janſeniſtarum hæc doloſiſſima allegatio diſcuſſa ſtudioſiùs, atque convulſa fortius fuit Tom. I. Hic verò accuſatio *de Dominatu ſupra fidem fidelium* materiam novam ſuggerit ſat copioſam, quâ præſentis capitis parte reliquâ occupemur.

Joannem Eckium & præcipuè Cardinalem Caëtanum criminatio Lutheri, Queſnellianæ ſimilis, impetivit. Ab iſtiuſmodi adulatoribus Leo X. Pontifex inflatus & inſtigatus contra Lutherum dicitur, ur ad palinodiam eum compelleret, qui dominatus Luthero intolerabilis viſus eſt, & quodammodò tyrannicus.

Ita Pontificem Tom.2.Operum Monachus humilis, aut ſuperbiâ potiùs inſaniens hæreſiarcha alloquitur: *Sine me Optime Leo, hic & meam aliquando cauſam agere, veroſque tuos hoſtes accuſare. Notum eſſe arbitror tibi, quid mecum egerit Cardinalis Sancti Sixti Legatus tuus imprudens, & inſelix; imò infidelis, in cujus manu ob tui nominis reverentiam cum me & omnia mea poſuiſſem, non hoc egit ut pacem ſtatueret, quam uno verbulo potuiſſet facile ſtatuere; cum ego tunc promitterem ſilentium, & me finem cauſæ meæ facturum, ſi Adverſariis idem mandaretur. At homo gloriæ cupidus cæpit mihi palinodiam mandare.... Unde quidquid poſt hæc ſecutum eſt, non Lutheri; ſed Cajetani tota culpa eſt, qui ut ſilerem & quieſcerem, non eſt paſſus; quod tum ſummis viribus poſcebam. Quid enim ampliùs facere debui?*

Dein multis interpoſitis ſubmiſſionem inſigni dignam hypocritâ repetens, ſic proſequitur: *Venio, Beatiſſime Pater, & adhuc proſtratus rogo, ſi fieri poteſt, manum apponas, & adulatoribus iſtis, pacis hoſtibus, dum pacem ſimulant, frænum iniicias.*

Porro palinodiam ut canam, Beatiſſime Pater, non eſt quod ullus præſumat; niſi malit adhuc majore turbine cauſam involvere.. Contentiones odi; neminem provocabo; ſed provocari rurſus nolo. Provocatus autem, Chriſto Magiſtro, elinguis non ero. Poterit Tua Beatitudo brevi & facili verbo contentionibus iſtis ad ſe vocatis, & extinctis, ſilentium & pacem utrimque mandare; id quod ſemper audire deſideravi. Proinde mi Pater Leo; cave ſirenas iſtos audias, qui te non hominem; ſed mixtum Deum faciunt, ut quævis mandare & exigere poſſis. Non fiet ita, nec prævalebis.

Adverſus Eckium ſic ibidem expoſtulat Lutherus: *Aperuit oculos ſuos Satanas, & ſervum ſuum Joannem Eckium, inſignem Chriſti adverſarium extimulavit indomitâ gloriæ libidine, ut me traheret in arenam inſperatam, captans me in uno verbulo de Primatu Romanæ Eccleſiæ mihi obiter elapſo. Hic thraſo ille glorioſus ſpumans & frendens jactabat pro gloria Dei, pro honore S. Sedis Apoſtolicæ, omnia ſe auſurum, & de tua inflatus abutendâ ſibi poteſtate, nihil certiùs expectabat, quàm victoriam; non tam Primatum Petri, quàm ſuum Principatum inter Theologos hujus ſeculi quærens, ad quem non parvum momentum habere ducebat, ſi Lutherum duceret in triumpho.*

Quiſquis hæreticos ſibi ſtatuit fortiter inſectandos, effugere non facile poterit hanc eorum calumniam, quaſi non Dei gloriam, non animarum ſalutem, non Eccleſiæ pacem, non Religionis & fidei incolumitatem promovere ſtudeat; ſed ſuum in cæteros dominatum, ambitione pulſus & invidiâ adverſùs eos, quos ſuo ſenſerit dominatui non obſequentes.

Hæretici quidem dum Catholicæ fidei vindicibus ſe poſſe reſiſtere deſperant, nihil æquè in promptu habent, quàm poſtulare ut pacis ſtudio partes utrinquè conticeſcere jubeantur: quo quidem fraudulento conſilio, ſubinde viri etiam probi, & non infimæ notæ Antiſtites circumventi reprehendunt ardentioris zeli Theologos, quaſi intra diſcretionis & prudentiæ limites non ſe contineant ſatis; forſitan etiam ab omni pravorum affectuum, invidiæ aut vanæ gloriæ motibus non planè liberi.

Modis omnibus & fraudibus egerant Conſtans Imperator & ejus Emiſſarii Monothelitæ ut invictiſſimum fidei Vindicem S.Maximum Martyrem nefandi ſilentii lege conſtringerent. Celebris ejus eſt cum Troilo Dialogus, in quo cum Troilus & Epiphanius protuliſſent orationem Monothelitis verbo tenus contrariam, *ſi ita creditis* inquiebat Maximus, *cur me cogitis communicare Typo, qui hæc penitus tollat?*

Cui Troilus: *Non ſublatum eſt, ſed juſſum eſt ſileri, ut omnes pacem tueremur,*

Ad quod Maximus: *Tacere ſermonem eſt eum tollere; Nam per Prophetam dicit Spiritus Sanctus; non ſunt loquelæ, neque ſermones, quorum non audiantur voces eorum. Quam ob rem qui non dicitur ſermo, omnino non eſt.*

Troilus. *Habe in corde tuo ut vis: nemo te prohibet.*

Contra quod inſurgens Maximus. *At* (iniquit) *univerſam ſalutem in corde non definivit Deus, qui dixit: Qui me non confitetur coram hominibus, nec ego confitebor eum coram Patre meo, qui in cœlis eſt: ac divinus Apoſtolus docet dicens: corde creditur ad juſtitiam; ore autem confeſſio fit ad ſalutem. Si igitur Deus & Dei Prophetæ, & Apoſtoli jubent confiteri myſterium vocibus ſanctum & magnum, ac tremendum, totius mundi ſalutare, nullo modo utile eſt ſilentium..... ne tacentium hominum ſalus minuatur.*

Epiphanius autèm cum veritati reſiſtere rationibus non poſſet, accenſus irâ, comminationibus indulſit; ſed his Maximus minimè territus non minùs liberè reſpondit. *Ego & conſervi mei, eos qui juxta Arium & Apollinarium unam voluntatem & unam operationem dicent, anathematizavimus.*

Iſtud Epiphanio, Troilo, ipſiſque po-

tiſſi-

tiſſimùm Imperatori viſum eſt dominatum exercere iniquiſsimum ſupra fidem fidelium, quibus relinqui debuit, unam vel geminam agnoſcendi in Chriſto voluntatem, operationemque, pleniſsima libertas.

Chriſtiano autem & verè Maximo digna in fidei confeſsione conſtantia, atque in defenſione fortitudo heroica martyrium ipſi crudeliſsimum ab hæreticis obtinuit. Corpus nempè ſenio, inediâ, vigiliis, ac laboribus fractum, immanibus nervorum ictibus ad mortem uſque contundi paſſus eſt potiùs, quàm ſilentii ſacrilegi turpitudine animam maculari.

Cùm igitur nullum ampliùs in corpore membrum eſſet, quod ad motum omnem inutile non reddidiſſent verbera, non deſiit lingua catholicam de duabus Chriſti voluntatibus & operationibus edere confeſsionem: & linguâ quidèm à tortoribus erutâ Martyrem non deſtituit enuntiatio, ut in Actis legimus Martyrii: *linguam illam Theologam, quæque ſermonibus fluviorum inſtar ſcaturiverat, à faucibus uſque, & à continua epiglottide, ſceleſtiſſimè præcidunt, ut vocis adempto inſtrumento, doctrina ei quoque & ſermones eriperentur, poſteaque conticeſceret & mutus eſſet. At verò Egregie Maxime, non eras vel linguâ exſectâ taciturus. Verùm qui linguam perficit omnium, & muto ſurdoque dedit ſermonem, ipſe fecit ut præter opinionem loquereris, ſermoneſque emitteres magis quàm antea articulatos.*

Quid autem tantos noſtro tempore planctus elicuit Janſeniſtis de turbata Eccleſiæ pace, de diviſione inter Theologos, quin & interioris notæ Eccleſiaſticos, ipſaſque in Gallia Moniales, diſsidiorum flammâ noſtras quoque Belgii Provincias infeliciter corripiente? Cauſa propriè fuit, eſtque hodiedum Diabolica novis hæreticis altè inſita obſtinatio, & innumeris inſtructa fraudibus temeritas, fixum ratumque ſibi ſtatuens, nullis ab hæreſi Apoſtolicis Conſtitutionibus, nullis Epiſcoporum ſtudiis, nullâ authoritate Principum dimoveri.

Occaſio autem excitandi tantos in Galliis & Belgio ſtrepitus, pertinacibus Janſenii Sectatoribus præcipua fuit præſcriptum contra hæreſim juramentum, quo adſtringitur quidquid in Gallia Eccleſiaſtici Ordinis eſt, etiam Monalium.

Juramenti iſtius, & Janſenianorum contra illud motuum prolixa hiſtoria eſt, futura, cui libuerit, voluminis non exigui materia, ut fuit hactenus lucubrationum, quarum ipſa nec brevis, nec facilis ſit enumeratio.

Novitatis hæreticæ contagium, Janſenii imò Baii temporibus, qui Janſenii prodromus fuit, ſopitum potiùs quàm extinctum remanſerat, donec Gallis profugis nova in Belgium venena conferentibus, ſingularis illic Præſulibus impoſita eſt vigilantiæ neceſſitas, ad ſiſtendam, quam latiùs quotidie ſerpere deprehendebant, perniciem.

Inde accenſa rabies Arnaldi, Queſnelli, Gerberonii, quibus auxiliatricem manum ſtrenuè junxit Ægidius de Witte, Joannes Opſtraetius, Andreas Schurius, Petrus Hollen, & ſimiles tam addicti Janſenio, quàm averſi à Pontifice, & Epiſcopis fidei Apoſtolicæ inhærentibus, atque doctrinæ in Eccleſia receptæ. Zelo hìc præluxere cæteri Belgii Auſtriaci Antiſtites, qui occaſione conſecrandi novi Præſulis convenientes ſtatuere varia; in primis obediendum omnibus Sedis Apoſtolicæ ſive quoad libros, ſive quoad dogmata Decretis, nominatim Regulæ quartæ *Indicis* Tridentini de non legendâ promiſcuè in vulgari idiomate Scripturâ Sacrâ.

Hinc Janſenianis hypocritis, manſuetudinem aliàs & modeſtiam ſimulantibus, mota bilis, qui noſtrum cum vicinis Provinciis Belgium, mox implevere libellis infamibus, de turbata fidelium pace, & Reipublicæ tranquillitate conquerentes. Murmur præcipuum fuit de juramento juxta Alexandrinam Formulam coſtituto ſingulis Beneficiorum, & Sacrorum Ordinum Candidatis; ſine quo ſpes nulla Beneficii foret, nulla Ordinis.

Tunc maximè Queſnellus conſpicere ſibi viſus eſt præſentis Suæ Sententiæ confirmationem: *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

Quot tunc habita Antuerpiæ, Bruxellis, Lovanii à novis Auguſtini Diſcipulis conciliabula ad diſſipandam adeo ſibi terrificam tempeſtatem! Illic decreta tandem in Urbem legatio, eum ex mendacibus Walonii literis didiciſſent *miſerabilem eſſe Innocentii XII. quoad regimen & dogmatica Pontificatum, proinde adversùs Moliniſmum* (quo nomine hìc intellige communem Eccleſiæ doctrinam) *aliquid boni in S. Officio efficiendi aptiſſimam eſſe opportunitatem*. Votis quidem minimè reſpondit legationis ſucceſſus; attamen ſupplere eum novit Queſnelliana in comminiſcendis cavillationibus & fallaciis exercita pridem induſtria: librum excogitavit peſtiferum, & ſuâ fronte præferentem omnia, quæ totius inſtituti Operis directiſsimè adverſantur.

Libri inſcriptio eſt *Defenſio Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum*, dum tota

Ope-

Digitized by Google

Opere aliud non agitur, quàm ut lectoribus peſuadeatur, omnia Romæ contra Janſenium acta, decreta, difinita, falſis niti ſuppoſitionibus, & relationibus adverſariorum ſubdolis; volumen Iprenſis Antiſtitis numquam fuiſſe legitimè examinatum; Pontifices dolo multiplici circumvetos, maledicis temerè crediditſſe accuſatoribus: unde contigerit, quòd Innocentius X. & Alexander VII. dum viſi ſibi ſunt doctrinam Janſenii anathemate configere, intenderint animum in id unicè, quod velut Epiſcopi illius ſententia à delatoribus proponebatur; ſed à mente authoris, & libri ſenſu proprio noſcitur alienum.

Omnes itaque totius Orbis Antiſtites, exceptis quatuor in Gallia Janſenianis, omnes Academiæ in dignoſcendis Janſenii dogmatibus, & ab imputato phantaſmate diſcernendis, hallucinati miſerè ſunt, & hodiedum turpiter deluduntur. Nos verò poſt demonſtratos centies in Janſenii volumine expreſſos clariſſimè, & locis pluribus errores quinque hæreticos, qui Pontificiis ſanctionibus condemnantur, mirari ſatis non poſſumus, voluntariam & obſtinatam adeo in Novatoribus cæcitatem, affectatam ignorantiam, & ad fallendos ſimplices ſibi credulos mendaciſſimam ſimulationem.

Egregiæ ſuæ *Defenſioni Romanæ Eccleſiæ, & Summorum Pontificum*, alteram Queſnellus addidit non meliori fide *defenſionem duorum Brevium Innocentii XII. ad Belgii Epiſcopos*, quæ vocari debuit *duorum Brevium, & Decreti Brvibus juncti ſtudioſa ſubverſio*. Pars nempe ea purioris, & ſeverioris Ethicæ Janſenianæ eſt, ut fuit hæreticorum veterum, fallacibus inſcriptionibus incautos allicere lectores. Si tales ea fraus Queſnelliana deceperit, Apoſtolicam Sedem fallere non potuit, cujus anathemate maleſida utraque *Defenſio* proſcripta eſt.

Interim obligatio impoſita jurandi formulâ Alexandri integrâ, abſque ullius exceptione partis, viſa Janſenii Sectatoribus fuit non toleranda *dominatio in fidem* & religionem *fidelium*, quales ipſi indubiè judicio ſuo ſunt.

Ita Gerberonius in Reflexionibus Religionis & Statûs pag. 7. " Obligare Eccleſia-
,, ſticos, qui ſe offerunt ad Sacros Ordines,
,, & facultatem petunt adminiſtrandi Sacra-
,, mentum Pœnitentiæ, obligare, inquam,
,, eos ut ſubſcribant Formulæ Alexandri
,, VII. eſt illos obſtringere ad mendacia &
,, calumnias, ad falſa teſtimonia & perjuria,
,, atque ut per tot crimina ad Filii Dei Mini-
,, ſterium accedant.

Iterùm pag. 22. " Exigere ſubſcriptio-
,, nem Formulæ Alexandrinæ ab illis, qui
,, Sacros Ordines ſuſcepturi ſunt, eſt replere
,, Provincias illas perjuriis & Sacrilegiis;
,, cum ſubſcribi nequeat ſine calumnia &
,, perjurio.,,

Ibid. pag. 9. " Scopus eorum, qui omnia
,, adhibent ut jubeant credere, quòd ſenſus
,, damnatus, ſit ſenſus Janſenii, non poteſt
,, eſſe alius, quàm ut ſub Janſenii nomine,
,, doctrinam ſubruant Auguſtini.,,

Pag. 8. " Si ſolemniter jurejurando pro-
,, fiteamur, ſenſum hæreticum, in quo quin-
,, que Propoſitiones damnatæ ſunt, eſſe ſen-
,, ſum Janſenii, agnoſcere oportebit, Do-
,, ctrinam Apoſtoli & Auguſtini de gratia &
,, prædeſtinatione eſſe hæreticam.,,

Ratio ab eodem Gerberonio redditur *in* alio opere, cui, ut Janſenianis ſolitum eſſe jam monui, titulus mendax præfigitur: *Ethica Laxior Archiepiſcopi Mechlinienſis pag. 59.*" Pau-
,, ciſſimi, *inquit*, gnari quid doceat S. Au-
,, guſtinus, lecto libro Janſenii, non convin-
,, centur, Iprenſem Auguſtinum cogitare &
,, loqui eadem, quæ Hipponenſem.,,

Queſnellus famoſis *quinque Articulis* in iterata editione hanc ſubtexuit animadverſionem. Pag. 22. " Conſequitur nunc
,, omnium oculis patère, quàm inani funda-
,, mento ſubſtructum ſit totum illud novæ
,, hæreſios figmentum, & quanto ſe crimine
,, polluerint, qui tantos in Eccleſia motus
,, gratis excitarant.,, Sic totum Janſeniani Operis Syſtema in quinque Propoſitionibus, velut compendio damnatum, permitti impoſterum debebit ab Epiſcopis, ſummiſque Pontificibus, niſi Queſnelli judicio haberi maluerint, tanquam gravi *crimine* animum *polluentes*, & peſſimam *inimicis Eccleſiæ ingerentes de ea opinionem*.

Jubere ſcilicet ut Eccleſiaſtici rejiciant in quinque Propoſitionibus ſenſum Janſenii tanquam impium & hæreticum, qui juxta Janſenianos nihil continet, niſi Scripturis congruum & Traditioni, iſtud iniquiſſimum eſt, Queſnello judice, *ſupra fidem fidelium exercere dominatum*. Expungenda quoque neceſſariò eſt Regula quarta *Indicis* Tridentini à Romanis Pontificibus ſæpius approbata, etiam non ita pridem ab Innocentio XII. aliàs imminet cenſura Gerberonii in *Brevi & neceſſariâ*, ut vocat, *inſtructione circa Lectionem Scripturæ Sacræ* pag. 22. " Epiſcopus,
,, qui prohibet plebi, ne promiſcue Scriptu-
,, ram legat in lingua vernacula, non eſt Pa-
,, ter, neque Paſtor; ſed tyrannus adimens
,, conceſſam à Supremo Numine liberta-
,, tem.,, Quod ut tyrannice, ita & injuſtiſſimè *dominari* eſt in Pietatem *fidelium & religionem*.

Pag

Pag. 21. " Minimè decet Epiſcopos,
„ præſertim Belgii, prohibere fidelibus vul-
„ gò Divini Codicis lectionem; quia talis
„ prohibitio Acatholicis vicinis ſuppedita-
„ ret arma nova, ad Eccleſiam iterum impu-
„ gnandam, & accuſandam, tanquam non
„ eſſet Chriſti Eccleſia; ſed potiùs Congre-
„ gatio Diaboli.

In alio Libello Gerberonius eodem tempore ſub hoc fraudulento titulo *Defenſio ſententiarum & actionum Atchiepiſcopi Mechlinienſis* pag. 44. " Omnes (inquit) quibus ali-
„ quod veſtigium judicii & pietatis ſupereſt,
„ Decretum Archiepiſcopi, & aliorum Bel-
„ gii Antiſtitum, ſemper exhorreſcent, &
„ characterem ſeditionis, erroris, injuſtitiæ
„ in eo obſervabunt.„

Ægidius de Witte deſerere maluit ſuam Mechliniæ Parochiam, & in Collegiata Eccleſia Decanatum, quàm Decretum illud Archiepiſcopi promulgare.

Contra idem Dialogos edidit, & quidem Dialogo 3. *inter Parochianum & Theologum* pag. 6. ait, "Gravi obnoxium pœnæ eſt, at-
„ que in Dei judicio rigidam cogentur Antiſti-
„ tes rationem reddere de damno, quod inde
„ ſimplices paſſi fuerint: ſicut etiam de ſubſidio
„ quod inde acceperint hæretici contra noſtræ
„ ſanctimoniam religionis,„ *exprobraturi* ſcilicet, ut ſuprà monuit Gerberonius, *non eſſe veram Chriſti Eccleſiam; ſed Congregationem Diaboli, ejuſque Epiſcopos non eſſe Patres, neque Paſtores; ſed tyrannos, adimentes populo conceſſam à Supremo Numine libertatem*. Ita Gerberonius & de Witte concinunt Queſnello aſſerenti: *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem*, religionemque *fidelium*.

Quemadmodum in omni Regno & Republicâ nihil odioſius eſt tyrannide, ita ſeditioſis, & rebellionem contra Principem aut Rempublicam meditantibus, nulla accuſatio apparet ad concitandum populum magis idonea. Vix enim aliud hominibus, & cujuſvis generis animantibus charius à natura inditum, quàm libertas: unde ejus amor tam frequentium cauſa rebellionum eſt. Libertini præcipuè conſpiciuntur hæretici, nihil credere volentes, niſi aſſumptis pro libito opinionibus conſentiens.

Et quidem penes novos, quos præſenti Opere præcipue impugnamus, hæreticos, ſi quis Epiſcopalis Ordinis eſt, ſupremam, & à nullo dependentem Pontifice poteſtatem clavium, pro ſuis ſaltem dirigendis ovibus ſe accepiſſe minimè dubius ſuſtinet.

Jus ſimile in ſua ſibi Parochiâ vindicat Parochus: Laicorum turba de ipſis judicat Epiſcoporum, etiam in Conciliis congregatorum, ipſorumque Pontificum definitionibus, ut ſuprà vidimus in famoſo Janſenianæ *veritatis teſtimonio*. Jus iſtud antiquitati incognitum, liberaliter univerſis hoc tempore tribuunt Novatores, ut omne ſibi genus hominum concilient, etiam ruſticos, opifices, & quidquid cum mulieribus imperitiſſimæ plebis eſt.

Sic multitudine terrorem incutere geſtiunt non ſoli Apoſtolicæ Sedi & inferioribus Epiſcopis; ſed potentiſſimis etiam Principibus ut tolerari ab jis debeant, ne Eccleſia & Reſpublica tumultibus concutiatur, atque incolumitas utriuſque in diſcrimen adducatur præſentiſſimum.

Animadverſione dignus eſt adverſantium dolus, qui tanto ubique ſtrepitu commendant conceſſam cœlitùs fidei libertatem, cùm ipſi præ cæteris maximè appareant violenti, ut univerſos ſuæ faciant conſentire ſententiæ; refragari neminem patiantur. Quas non excitavit tragædias Lovanii ab ipſis novæ hæreſeos incunabulis contra Doctores *Joannem Schenckelium, Guilielmum ab Angelis*, & alios Bullam Urbani VIII. quâ par erat obedientiâ proſequentes! Queſnellus, Gerberonius, Eugenius de Kelder, Ægidius de Witte quantis Catholicos impetivere contumeliis, non exiguam vitæ partem libellis infamibus impendentes!

Omnis Ordinis Sacerdotes, Religioſi, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Cardinales, ipſique Summi Pontifices, Magiſtratus etiam ſæculi, Principes, ac Reges effugere ſtylum eorum maledicum minime potuere, quoties viſi ſunt fidei priſtinæ tenaces, nolle genuflectere novitati.

Quid locis pluribus paſſi fuerint & patiantur etiamnum Conſtitutionibus Apoſtolicis, præſertim poſterioribus ſubmiſſi in Gallia Theologi, compertiſſimum eſt, plaudentibus maximè hæreticis, ingemiſcentibus autem univerſis cum Chriſti Vicario Orthodoxis.

Prætenſam Eccleſiæ reformationem exorſus eſt Sancyranus *Dominatu ſupra fidem* eorum, quos ſuſcipiebat novitatibus inſtituendos, jubebat eos omni abſtinere ratiocinio, nullum audire præter ſe fidei magiſtrum, & hauſtis aliunde inſtructionibus renuntiare, ut eſſent *ſicut tabulæ raſæ*, admittendis quibuſlibet, in Eccleſia hactenus ignoratis, dogmatibus perquam idonei.

Extant de hoc teſtimonia authentica, quæ in proceſſu authoritate Regis Chriſtianiſſimi inſtituto referuntur. Ita Joannes de

Jo-

Jovaud Ciſtetcienſis Ordinis religioſus Abbas jutejurando teſtatus eſt anno 1638. die 17. Junii, Sancyranum ſibi dixiſſe. " Adducito mihi quindecim aut viginti Religioſos juvenes qui ſint inſtar tabulæ raſæ, nullis imbuti aliunde ſententiis, omni ratiocinio ſepoſito, aures mihi tantùm faciles præbeant, & ſubjiciant intellectum : in me recipio fore ut ſex menſium ſpatio omnes ad ſupremum Theologiæ apicem proveham.„

In eodem teſtimonio eſt quòd Sancyranus ſæpius *jactaverit, ea quæ enuntiabat dogmata, non ex libris ſe didiciſſe; ſed legere in ipſo Deo qui eſt veritas æterna : ſequi ſe in omnibus interiorum dictamina illuminationum, inſpirationum, documentorum, quæ ſibi à Deo identidem ſuggeri ſentiebat*. Ideò neminem ſibi patiebatur contradicentem. Quis nempe in dubium tevocare audeat, quæ Deus ipſe ſuggerit, atque in æterna dilucidè conſpiciuntur veritate ?

Si iſtud non eſt dominatum exercere ſupra fidem fidelium ; quid tandem erit? Dominus etiam Caulet, qui dein fuit Epiſcopus Appamienſis, legitimo hæc pandit teſtimonio : *Prorſus* (inquiebat) *exploratum habeo, eos omnes qui ſe Sancyrani ſubjecerant directioni, eò redactos ab illo fuiſſe, ut cum ipſo ſolo agerent, à quo tam arcto, & ecco conſtringebantur imperio, ut illis utrumque neceſſarium ad indagandam veritatem, eamque à mendacio diſcernendam, modum eriperet, rationem ſcilicet & authoritatem : jubebantur abſtinere omni ratiocinio, quo dogmatum novitas diſcuteretur : Arcebantur à cæterorum hominum conſuetudine : Perſuadebat denique Sancyranus, omnes alios homines falli, ideò meritò à ſe prohiberi, ne ullum præter ſe conſulerent, aut ulli à ſe dicta communicarent*.

Tale novæ Eccleſiæ initium fuit, talis fundator, & præcipuus Arnaldi magiſter atque Janſenii, quorum inſtitiſſe veſtigiis Queſnellum ex juridico contra eum proceſſu diſcimus, potiſſimùm Articulo decimo.

Michael quoque Molinos ſectæ Quietiſticæ author, novis Auguſtini diſcipulis percharus, arctoque junctus fœdere, à dominatu ſupra fidem ſuorum duxit novæ Eccleſiæ exordium.

De Sacræ fidei Quæſitoribus & Romanorum Pontificum adversùs hæreticos vigilantiâ velut inhumanâ tyrannide Lutherani & Calviniſtæ quàm miſerabiliter lamentabantur! Pro libertate conſcientiæ tot ſe committere prælia cauſati; ubicumque prævaluerunt nihil minùs, quàm liberum catholicæ religionis exercitium permiſere : direptiones Eccleſiaſticorum proventuum, exilia, carceres, afflictiones graviſſimæ Sacerdotum, & infinitæ aliæ contra Catholicos perſecutiones, luculenta præſtant teſtimonia, quàm egregii libertatis circa fidem vindices ſint hæretici. Præcipuum tamen Eccleſiam gubernantium crimen eſt, Queſnello judice, arctare nimium animos fidelium in credendo: *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium*.

Abſurdiſſimum potiùs, & in Eccleſia hactenus inauditum conſpicimus hodie tentati ab Adverſariis ſpecimen *dominatûs ſupra fidem fidelium* à Summo Chriſti Vicario inculcatam. Sed parco, quorumdam viventium ductus reverentiâ, cui non tantum forſitan deferendum arbitrabitur poſteritas.

Non iſtud ſolùm penes adverſarios regiminis noſtri Eccleſiaſtici vitium eſt, aliud complementum ſcandali, pravæ de Eccleſia opinionis in hæreticis fundamentum eſt, *videre illic foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt nec mores*; quod injuſtiſſimum accuſationis caput non minùs accuratam à nobis exigit diſquiſitionem.

CAPUT III.

Quam indicare Queſnellus viſus fuerit præcipuam diviſionis materiam, nibil vulneris inferentem fidei, aut moribus. Fallacia convincitur.

1 Baij hic & Janſenii dogmata à Queſnello intelligi, nullus ut exiſtimo in hodiernis verſatus controverſiis inficiabitur. Eſſe enim præcipua inter nos & Queſnelli aſſeclas de utroque certamina, editis utrimque lucubrationibus innumeris manifeſtum eſt: Neque ullus in Galliis & Belgio Theologus ignorat. Non minùs exploratum omnibus eſt, Bajaniſmum pariter & Janſeniſmum, quos velut hæreſes meritò inſectamur, à novis iſtiuſmodi Auguſtini diſcipulis non niſi phantaſmata reputari, & hæreſes ſolum imaginarias. *Sic ſtrena amatoribus veritatis oblata per Joannem Lucam* ficto nomine, & falsâ patriâ *Veronenſem*. Pag. 51. *Hæreſis Bajana optimè vocatur imaginaria*. Ibid. *Defenſores propoſitionum Bajo & Janſenio attributarum, non niſi Auguſtinum & veritatem defendunt*.

Antonius Arnaldus in præfatione *Apologia pro Janſenio* ait *Propoſitiones Baij, quæ renovantur à Janſenio, continent doctrinam S. Auguſtini*.

Quid autem de iiſdem propoſitionibus nos docet Urbani VIII. Conſtitutio *in Eminen-*

nenti ?" Cùm (inquit) ex diligenti & matura
,, ejuſdem libri , cui titulus , *Auguſtinus* , le-
,, ctione poſtmodum compertum fuerit , in
,, eodem libro multas ex propoſitionibus à
,, Prædeceſſoribus noſtris olim, ut præfertur,
,, damnatis contineri, & magno cum Catho-
,, licorum ſcandalo & authoritatis dictæ Se-
,, dis contemptu , contra præfatas damna-
,, tiones & prohibitiones defendi ; Nos huic
,, malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chri-
,, ſtianæ , & fidei Catholicæ perniciem ver-
,, tenti , opportunum remedium adhibere
,, volentes , Conſtitutiones Gregorii ac Pij
,, Prædeceſſorum prædictorum noſtrorum ,
,, necnon Decretorum hujuſmodi , totos &
,, integros tenores , ac datas etiam veriores,
,, præſentibus pro totaliter expreſſis & inſer-
,, tis habentes , motu proprio & ex certa
,, ſcientia noſtra , ac de Apoſtolicæ poteſta-
,, tis plenitudine, hac perpetuò valiturâ Con-
,, ſtitutione ejuſdem Pij & Gregorij Præde-
,, ceſſorum Conſtitutiones prædictas , om-
,, niaque & ſingula in eis contenta, Apoſtolicâ
,, authoritate tenore præſentium perpetuò
,, confirmamus & approbamus : librum præ-
,, dictum , cui titulus eſt *Auguſtinus* , Arti-
,, culos, opiniones & ſententias in dictis Con-
,, ſtitutionibus reprobatas , atque damnatas,
,, ut à nobis compertum eſt , continentem ,
,, & renovantem, eâdem authoritate per præ-
,, ſentes omnino prohibemus , ac pro veti-
,, tis & prohibitis haberi volumus & man-
,, damus ,, .

Quandoquidem Propoſitionum Baij reſuſcitatio malum ſit in *ſcandalum Reipublicæ Chriſtianæ* , & fidei *Catholicæ perniciem vertens* , ut rectiſſimè à Sede Apoſtolica monemur , atque ab aliis ſæpius monſtratum eſt , Arnaldinam meritò deteſtantur Doctores Catholici temeritatem , quâ nos credere novator jubet , *Propoſitiones Baij* , *quæ renovantur à Janſenio* , *continere doctrinam Sancti Auguſtini* : Neque toleranda Queſnelli impudentia eſt , mentientis diviſionem eâ reſuſcitatione à Janſenio , ab Arnaldo , à Gerberone , à ſe ipſo & ſingulorum ſociis, atque diſcipulis excitatam , tribui debere Eccleſiæ Rectoribus , verſarique circa quæſtiones adiaphoras , quarum tum affirmatio , tum negatio ſit innocua , nihil læſionis inferens *fidei* , aut *moribus* .

Sed & quidquid Janſenius docuit in quinque famoſarum materiâ Propoſitionum , quas totius judicio Eccleſiæ conſtat eſſe hæreticas, prout à Sede Apoſtolica in ſenſu Janſenii declaratæ , damnatæque ſæpius fuerunt; nihilominus perfrictâ fronte Queſnellus in *Notis adverſus Steyaertii Epiſtolam* pag. 17. aſſerere audet : *Adeò non perſuadetur ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum hæreticum eſſe*, *ut jam demum credere cœperit orbis Catholicus* , *nihil in ipſo non eſſe Catholicum* .

Nihil ab Arnaldo , à Queſnello , & Gerberone tradi frequentiùs , quàm Janſenii hæreſim merè phantaſticam eſſe , & inane ſpectrum, terrendis pueris, aut ignorantibus tantummodò idoneum , non eſt neceſſe ex eorum lucubrationibus ampliùs oſtendere , cùm refragantem ex ipſis habeam neminem . Aſſerunt ſcilicet omnes Janſenii aſſeclæ Arnaldus Queſnellus, Gerberonius , de Witte , eorumque diſcipuli, Janſenium à quinque hæreticis & damnatis ab Eccleſia Propoſitionibus fuiſſe alienum .

Verba tamen nos Janſenii clariſſima Propoſitionibus illis prorſus conſona allegavimus ſæpius , & ante nos alii ; ſed obfirmata Novatoribus pertinacia eſt , & cæcitas nimiùm voluntaria : Conſpicerent eas alioquin locis obviis , quemadmodùm conſpexere eorum Majores & primi vindices Propoſitionum : inter quos Lalanius lib. de gratia victrice ejuſque Approbatores magnifici Brouſſe, Bourgeois, Talendier , Feydeau, Herman, Olonergean .

Illic nempe pag. 10. 16. 18. 21. 22. dicitur:"
,, Quinque Propoſitiones Janſenii in ſenſu
,, Catholico poſſunt intelligi . Veriſſimæ
,, ſunt , maximeque Catholicæ eo ſenſu, quo
,, illas adversùs Jeſuitarum errores ſuſtinuit
,, Iprenſium Epiſcopus , & quo illas neque
,, Eccleſia, neque Sancta Sedes damnabit un-
,, quam . Ad eas in materia de efficaci gratia
,, propugnandas univerſus fidelium cœtus
,, religione obſtringitur .

,, Illo ſenſu negari nequeunt , niſi ab
,, eo, qui Pelagianorum, aut Semipelagiano-
,, rum erroribus implicatur . Propoſitiones
,, eædem ab omni cenſuræ periculo abſunt
,, longiſſimè . Fides Eccleſiæ , & doctrina de
,, vera Jeſu Chriſti gratia iis potiſſimum con-
,, tinetur . Ad ſanum illarum ſenſum ſtabi-
,, liendum elaborata ſunt Opera complura ;
,, præſertim omni ſuperior comparatione &
,, encomio , celebris illa (Arnaldi) pro San-
,, ctis Patribus Apologia , quæ jam recens in
,, lucem editur .

,, Senſum denique tam Sanctum , quo
,, Iprenſium Antiſtes , aliique Auguſtini di-
,, ſcipuli eas ſuſtinuere hactenus , diſcernere
,, oportet ab hæretico , quem affirmavere
,, Janſeniſtarum apud Innocentium X. legati
,, *eſſe à Propoſitionibus alienum* , *extraneum* ,
,, *quemque* propriè *ſeu legitimè ſumptæ non*
,, *habent* ; Qui denique eis non niſi *malignè*
,, *affingi poteſt* ,, .

Damnatis aurem ab eodem Innocentio Propoſitionibus, & declarante diſertiùs Alexandro VII. damnationem afficere ſenſum à Janſenio intentum, prout idem in famoſo ipſius volumine exprimitur, atque defenditur, ac tandem edocente nos Innocentio XII. duobus ad Belgii Epiſcopos Brevibus, & præterea Decrero ſenſum illum eſſe *proprium & obvium, quem Propoſitionum verba per ſe exhibent*, confracta penitùs Janſeniſtarum machina eſt, atque omnis cavillationibus illis interclusus aditus. Quas dein alias ſectæ illius perfidia commenta fuit, debito anathemate perſtrinxit, dejecit Clementis XI. Conſtitutio, quæ incipit. *Vineam Domini Sabaoth*.

Circa propoſitiones illas nullum ampliùs genuinos inter Eccleſiæ filios diſſidium eſt. *Diviſio* enim cujus in Queſnelli Articulo, mentio fit, Janſeniſtarum ſolummodò eſt ab Eccleſia deficientium. Ab his ſolis diviſio ortum duxit: ab his ſolis perpetuò *fovetur*: quę eum ex hæreſi profluxerit, & publicâ producatur contumaciâ, Queſnello reſpondebimus, *diviſionem* in Eccleſia non *foveri*, minùs etiam *foveri* à Sede Apoſtolica, eique obedientibus Epiſcopis.

Quid nobis autem cum obſtinatis palam hæreticis, contra Chriſti Vicarium rebellibus? Iſti ut ab Eccleſiæ capite, ita & à corpore ſeparati, qualemcumque *foveant diviſionem*, non eſt eur ea Eccleſiæ imputetur, neque eur pravam de illa *ingerat hoſtibus opinionem*.

Examinandum ſupereſt, num *diviſio* illa ſit *propter res quæ*, ut Queſnellus aſſerit, *nec ſidem lædunt, nec mores*.

Janſeniſmus in quinque damnatis Propoſitionibus conſiſtens, præcipua tunc, cùm ſuas Queſnellus in Novum Teſtamentum ederet *Obſervationes*, materia *diviſionis* erat, de qua præſens conqueritur Articulus. Non eſſe autem Janſeniſmum phantaſmatibus annumerandum; ſed Propoſitiones, à quibus propria ejus deſumitur denominatio, eſſe reverà à Janſenio traditas & ab ejuſdem ſectatoribus defenſas, ex ipſorum cœpi oſtendere teſtimonio, demonſtrationem proſecuturus ex ipſo Janſenii volumine. Denique iſtud inter nos & Janſenianos diſſidium, eſſe de quæſtionibus fidei atque in mores quàm maximè influere ſimul patefaciam.

E quinque Propoſitionibus prima eſt: *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus & conantibus ſecundùm præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia: Deeſt quoque illis gratia, quâ poſſibilia fiant*. Damnavere eam Innocentius X. Alexander VII. Clemens XI. tanquam *temerariam, impiam, blaſphemam, anathemate damnatam, & hæreticam*.

Excerpta propoſitio eſt ex Janſenio lib. 3. de gratia Chriſti cap. 13. col. 334. dicente: *Hæc igitur omnia planiſſimè pleniſſimeque demonſtrant, nihil eſſe in S. Auguſtini doctrina certius ac fundatius, quàm eſſe præcepta quædam, quæ hominibus non tantùm infidelibus, excæcatis, & obduratis; ſed fidelibus quoque & juſtis volentibus, conantibus ſecundùm præſentes quas habent vires, ſunt impoſſibilia: deeſſe quoque gratiam; quâ fiant poſſibilia*.

Ibid. Sic concludit: *Ex hac indubitatâ doctrina quædam non parvi momenti, ad hanc rem ſpectantia, inferuntur & clareſcunt: Primum, eſſe quædam homini præcepta ſecundùm ſtatum & vires, in quibus conſtitutus eſt, impoſſibilia... Secundum non adeſſe ſemper gratiam, qua poſſimus, hoc eſt qua illa eadem præcepta implere ſufficiamus: Tertium, hanc impotentiam reperiri non ſolùm in excæcatis, obduratis, & infidelibus... Sed etiam fidelibus & juſtis: Quartum, hanc impoſſibilitatem fidelibus accidere, non tantùm quando nolunt præcepta facere; ſed etiam quando volunt*. Hactenus Janſenius.

Propoſitio inter quinque damnatas ſecunda eſt: *Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur*. Hanc cenſura Pontificia declarat *hæreticam*. Traditur Propoſitio à Janſenio locis plurimis: è quibus unum alterumve exhibeo lib. 2. de gratia Chriſti cap. 24. editionis Lovanienſis col. 200. *Gratiam Dei Auguſtinus, ita victricem ſtatuit ſupra voluntatis arbitrium, ut non rarò dicat hominem operanti Deo per gratiam, non poſſe reſiſtere*. Capiti hic præfigitur titulus: *Tangitur natura adjutorii ſufficientis, & oſtenditur nullum dari poſt lapſum, quin ſimul efficax ſit*.

In priore textu de gratia indefinitè aſſeritur, ei juxta Auguſtinum reſiſti non poſſe, quod & condemnati Articuli malitiam continet, & ſuperaddit alteram graviorem, negatam videlicet reſiſtendi gratiæ poteſtatem.

Neque refert quod Janſenius utatur nomine Auguſtini; nemo enim in Janſenio verſatus ignorat, cum ſuas ſolitum ſententias, Doctoris Sancti nomine vendirare: Unde & ſuo Operi appellationem tribuit *Auguſtini*. Apertiſſimè omnem à ſe traditam Hypponenſis Antiſtitis authoritate doctrinam, non ſolummodò ſuam eſſe jactat; ſed etiam ab omnibus fide neceſſariò tenendam.

Sic loquitur in præfatione tomi tertii: *Nihil publico utilius fieri poſſe puto, quàm ſi genuina profundiſſimi Doctoris mens, hoc eſt Eccleſię Catholicę ſententia, quam ille explicuit, & contra hęreſes propugnavit de gratia & prędeſtinatione, proferatur*. Ibidem paulò ſupe-

ſuperiùs: *In illa materia verſamur, ubi poſt tot Apoſtolicę Sedis, Conciliorumque pronuntiata ex Auguſtini libris verbo ſenſuque tenus hauſta, meritò adversùs hujuſmodi adverſarios retorquere poſſumus: Si quis vobis annuntiaverit, prętcr id quod ex Auguſtino accepiſtis, anathema ſit.*

Idem diſtinctè Janſenius pro ſecunda ſua Propoſitione hæretica affirmat lib. 2. de gratia Chriſti cap. 25. *Hęc itaque eſt vera ratio & radix, cur nulla omnino medicinalis Chriſti gratia effectu ſuo careat; ſed omnis efficiat ut voluntas velit & aliquid operetur: Quod quantumvis gratię iſtius congruę authoribus permirum videatur; veritas tamen eſt in Scripturis Sanctis & Auguſtini ſcriptis explorata.*

Tertia inter quinque famoſas Propoſitio eſt: *Ad merendum & demerendum in ſtatu naturę lapſę non requiritur libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas à coactione.* Huic Propoſitioni à Sede Apoſtolica univerſo aſſentiente fidelium cœtu, cenſura inuritur hæreſeos. Stabiliendo eidem dogmati totum ſuum Janſenius compoſuit *Auguſtinum*. Totum ſcilicet novi Syſtematis fundamentum eſt ſæpiſſimè ab authore decantata, ſed intellecta perperam Auguſtini ſententia: *Quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt.*

Quod nempè Auguſtinus aſſerit, de delectatione libera, quæ actus voluntatis eſt, propoſitum delectationis objectum deliberatè approbans & amplectens, Janſenius explicat de indeliberata delectatione, quæ vel cæleſtis eſt, conſiſtens in præveniente gratia; vel eſt terrena concupiſcentia ad conſenſum malum pelliciens voluntatem, ut gratia ad bonum.

Statuit autem Janſenius naturæ lapſæ inter duas haſce oppoſitas invicem illecebras, luctam perpetuam, quarum fortior in conſenſum neceſſariò pertrahat voluntatem; quia *quod amplius nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt.*

Hallucinatio, ut notare cœperam, Janſenii eſt in eo, quod ubi Auguſtinus cum omnibus Theologis & Philoſophis aſſerit ſubjectas voluntatis imperio facultates, ſequi neceſſariò, & exequi, quod voluntas dominans juſſerit, Janſenius errore craſſo accipiat, quaſi indeliberata delectatio ardentior oppoſità etiam indeliberatà, voluntatem neceſſariò determinet ad conſentiendum.

Dominium itaque quod Auguſtinus, ipſo dictante naturæ lumine, concedit voluntati in facultates animæ inferiores, & poſteriores in operando, Janſenius repugnante ratione omni & lumine naturæ, tribuit concupiſcentiæ indeliberatæ, in ipſam hominis voluntatem, quæ juxta erroneum Janſenii axioma, in nullis foret actibus libera.

Quod enim alicubi ait, hominem quoties concupiſcentiæ indeliberatæ delectatio ardentior eſt, quàm gratiæ, peccare quidem neceſſariò; ſed inter ipſa peccatorum genera, electionem manere liberam, cavillatio maximè frivola eſt, quæ ab ipſo perſpicuè deſtruitur aſſerente. Vult nempe tentationem impudicitiæ ſuperari poſſe conſenſu avaritiæ, vel ſuperbiæ: & contra. Verùm ſi, ut contendit Janſenius, ardentior illecebra ſemper neceſſariò ad ſe pertrahat voluntatem, quomodo inclinare ſe homo poterit in objectum ſuperbiæ, vel avaritiæ, atque avertere à luxuria, quando ad poſteriorem fuerit tentatio vehementior? *Quod ampliùs nos delectat* juxta Janſenium indeliberatè, *ſecundùm id operemur neceſſe eſt*: exiſtente proinde delectatione indeliberata luxuriæ ardentiore, quàm avaritiæ, vel ſuperbiæ, ſecundùm priorem *operemur neceſſe eſt.*

Concluſio inevitabilis, & Janſeniani erroris convictio nimis eſt manifeſta, quam mirum eſt novæ Sectæ Principem, ſuper omnes ſe Scholaſticos tam elato paſſim ſupercilio erigentem, non perſpexiſſe. Sed quem novitatis ambitio in avia propulerit quibus non errorum præcipitiis exponat etiam nolentem! Attendat quoque lector, Janſenium ubique de actibus agere meriti capacibus vel demeriti: neque ullam in hoc ſtatu agnoſcere actionem mediam, ſive indifferentem.

Proinde quoties de libertate hominis diſſerit, ſemper intelligit de liberrate ad meritum aut demeritum requiſita, atque ſufficiente: in quo nullus noſcitur Janſenii diſcipulus refragari. Unde compertiſsimum eſt, Propoſitionem tertiam damnatam à Pontificibus, contineri ſenſu hæretico locis Janſenii ſequentibus: lib. 6. de gratia Chriſti cap. 6. *Neſcio quid manifeſtius urgentiuſque proferri poſſet ad demonſtrandam volitionis cujuſque libertatem, etiam illius, quam nos habere neceſſe eſt?*

Lib. 8. de gratia Chriſti cap. 19. *Nulla gratia efficacia, nulla neceſſitas actibus voluntatis liberis formidanda eſt, ſed ſola coactio, & neceſſitas violentiæ.*

Cap. 20. Poſtquam dixit *inductam eſſe peccandi neceſsitatem*, addit: *In nobis non ſolùm ipſa potentia voluntatis, quæ de ſe ad malum flexibilis eſt; ſed & pondus ad peccandum remanet, quod eſt peccandi poteſtas perfectiſſima.*

Gemini quidem textus ſunt; qui aliquos Janſenianæ fallaciæ minùs conſcios, in fraudem induxere ut eum crederent, veram agno-

viſſe indifferentiæ in lapſo homine libertatem. Unus eſt lib.6. de gratia Chriſti cap.34. *Hominum igitur viatorum non ſolùm coactionis expertem eſſe libertatem ; ſed etiam neceſſitatis immutabilis voluntariæ , hoc eſt ad utrumque indifferentem eſſe .* Alter cap. 36. *Cæteras humanæ vitæ actiones* (deliberatas omnes viatorum) *quamvis juxta jam tradita Auguſtini principia , ſine indifferentia nihil vetaret eſſe liberas , reipsà tamen non ſolùm ſine violentia ; ſed cum quadam indifferentia contradictionis , imo contrarietatis .... fieri credimus .*

Ne decipiatur lector Catholicus, ut credat , Janſenium his verbis ſenſum hæreticum à ſuo Syſtemate amoliri, monendus eſt ut attentionem convertat , in priore ſententia , ad illud *neceſſitatis immutabilis voluntariæ* , quo explicat Janſenius , quid nomine *indifferentiæ ad utrumque tum contradictionis , tum contrarietatis intelligat*; videlicet *mutabilitatem*, ut neque objecto bono , neque malo , ita affixa maneat voluntas hominis , quin valeat , tranſeuntibus circumſtantiis , deſinere amor , eique odium ſuccedere,ſive quolibet voluntatis exercitio derelicto proſilire animus ad oppoſitum,prout contigerit gratiam, vel concupiſcentiam eſſe ferventiorem. In hoc voluntas viatorum diſcernitur à voluntate Beatorum , Damnatorumque , quòd Beatorum ſic afficiatur bono , damnatorum autem malo , ut neutra flecti unquam valeat in contrarium .

Quarta Janſenii propoſitio eſt : Semipelagiani *admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus , etiam ad initium fidei ; & in hoc erant hæretici , quòd vellent eam gratiam eſſe talem , cui poſſet humana voluntas reſiſtere ,. vel obtemperare .* Quam Propoſitionem Pontifices declaravere *falſam & hæreticam .*

Tradidit eam Janſenius lib. 8. de hæreſi Pelagiana cap. 6. dicens : *In hoc ergo propriè Maſſilienſium error ſitus eſt, quod aliquod primævæ libertatis reliquum putant , quo ſicut Adam, ſi voluiſſet , poterat perſeveranter operari bonum , ita lapſus homo credere poſſet ſi vellet ; neuter tamen abſque interioris gratiæ adjutorio , cujus uſus vel abuſus relictus eſſet in unius cujuſque arbitrio & poteſtate .*

Quinta Janſenii Propoſitio eſt . *Semipelagianum eſt dicere , Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe , aut ſanguinem fudiſſe .* Cenſura Apoſtolica *falſam , temerariam , ſcandaloſam ., & intellectam eo ſenſu , ut Chriſtus pro ſalute dumtaxat Prædeſtinatorum mortuus ſit , impiam , blaſphemam , contumelioſam , Divinæ pietati derogantem & hæreticam declarat , & uti talem damnat .*

Tradita à Janſenio Propoſitio fuit diſertiſſimè lib. 3. de gratia Chriſti cap. 21. *Nec enim juxta doctrinam antiquorum , pro omnibus omnino Chriſtus paſſus, aut mortuus eſt, aut pro omnibus omnino tam generaliter ſanguinem fudit ; cùm hoc potiùs tanquam errorem à fide catholica abhorrentem , doceant eſſe reſpuendum .* In Parallelo cap. 3. docet eſſe errorem *Maſſilienſium* : quo nomine Semipelagianos intelligi omnibus indubitatum eſt .

Pro fide quidem & juſtitiâ temporaneâ quorumdam non prædeſtinatorum , mortuum eſſe Chriſtum , agnoſcit cum ſuis Janſenius ; non autem pro ullius reprobi ſalute . Ita citato lib. 3. de gratia Chriſti cap. 21. ait . *Quibuſdam hominibus dare prædeſtinavit fidem , charitatem , & in ea perſeverantiam uſque in finem , quos eſſe prædeſtinatos , electos & ſalvandos dicimus ...... pro iſtis in æternum vivificandis mortuus eſt : pro iſtis ab omni malo liberandis rogavit Patrem ſuum; non pro cæteris , qui à fide & charitate deficientes in iniquitate moriuntur .*

Ibid. *Quæ ſanè cùm in Auguſtini doctrinâ , perſpicua certaque ſint , nullo modo principiis ejus conſentaneum eſt , ut Chriſtus Dominus vel pro infidelium in infidelitate morientium , vel pro juſtorum non perſeverantium æternâ ſalute , mortuus eſſe , Patrem oraſſe ſentiatur .* Tum addit : *Ex quo factum eſt , ut juxta S. Doctorem non magis Patrem pro æterna liberatione ipſorum* (non perſeverantium in juſtitia) *quàm pro Diaboli deprecatus fuerit .*

Ubi patet Propoſitionis quintæ à Pontificibus damnatæ ſenſum , non ſolummodò *falſum , temerarium , ſcandaloſum* à Janſenio traditum fuiſſe ; ſed eitam , *impium , blaſphemum , contumelioſum , divinæ pietati derogantem & hæreticum .* Patet inſuper , ſenſum illum in verbis Janſenii exprimi duriùs,& majore emphaſi , quàm verbis , quibus in Conſtitutione Pontificiâ refertur , atque proſcribitur .

Simile advertimus in Propoſitionibus cæteris , potiſſimùm primâ , ſecundâ , tertiâ . Prima ſcilicet ſimpliciter tantùm aſſerit , *aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus & conantibus ſecundùm præſentes quas habent vires , eſſe impoſſibilia , deeſſe quoque gratiam, qua poſſibilia fiant*: Quæ aſſertio etſi promerita cenſuras omnes, quibus à Sede Apoſtolica afficitur ; in ſe tamen ſimplex eſt , & accipi poſſet ut ſcholaſticè enuntiata , velut nova authoris opinio : at in Janſenio , ut ſupra vidimus , traditur velut *planiſſimè pleniſſimeque demonſtrata S. Auguſtini doctrina* , quâ *nihil in ipſo certius ſit ac fundatius* .

Quid

Quid autem Janſenius attribuendo tanta firmitate Propoſitionem aliquam S. Auguſtino, intelligat, & judicari à lectoribus velit, ſuperiùs ex ipſius Janſenii declaratione perſpeximus; nempe eſſe *doctrinam Eccleſiæ*, & fide neceſſariò tenendam; quia, inquit, tractando de gratia & prædeſtinatione, *in illa verſamur materia, ubi poſt tot Apoſtolicę Sedis, Conciliorumque pronuntiata, ex Auguſtini libris verbo ſenſuque tenus hauſta, meritò adverſùs hujuſmodi retorquere poſſumus; ſi quis vobis, annuntiaverit, præter id, quod ex Auguſtino accepiſtis, anathema ſit*.

Secunda quoque damnata Janſenii Propoſitio, benigniùs excerpta eſt, quàm in ejus volumine reperiatur. Refert enim eam Conſtitutio tanquàm affirmantem quòd *interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtatur*; Janſenius verò ampliùs aſſerit, *reſiſti non poſſe*.

Juxta Propoſitionem tertiam, Sedi Apoſtolicæ à Catholicis Doctoribus & Epiſcopis denuntiatam, & ab ea confixam, *ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas à coactione*: ubi accepta in rigore Propoſitio declarat quidem neceſſitatem ſimplicem in hoc ſtatu poſſe cum merito ac demerito conſiſtere; ſed à talis neceſſitatis in actibus noſtris meritoriis ac demeritoriis exiſtentiâ abſolutè præſcindit.

Longè autem deterior Janſenii ſenſus eſt, omnibus naturæ lapſæ actionibus neceſſitatem affingens, juxta intellectam præpoſterè Auguſtini Sententiam: *quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*. Quaſi omnis nunc humana actio neceſſariò pendeat ex delectatione majore indeliberatâ ſeu gratiæ, ſeu concupiſcentiæ: quarum alterutra ſemper ardentior voluntatem neceſſariò pertrahat in conſenſum. In nullis bonis actibus, qui juxta Janſenium, alici nequeunt ſine gratia, reperiri poterit exempta à ſimplici neceſſitate libertas; ſiquidem homo *operanti Deo per gratiam reſiſtere non poteſt*; quod aſſerentem Janſenium vidimus ad Propoſitionem Secundam.

Nullum fieri peccatum à nobis liberè, docet Janſenius lib. 3. de gratia Chriſti cap. 26. ubi allatâ Auguſtini definitione ex libro de duabus animabus cap. 11. *Peccatum eſt motus voluntatis* (ſcilicet inordinatus) *unde liberum eſt abſtinere*, ſtatim ſubjungit: *Quam definitionem* (Auguſtinus) *ſæpe proteſtatur, nulli peccato, niſi ſolius primi hominis convenire*.

Ex allegatis perſpectiſſimum eſt, Queſnellum & ejus ſocios ante Conſtitutionem *Unigenitus*, turpiter fallere ſolitos fuiſſe, quando ſimplicibus perſuaſere *Diviſionem* inter ſe & Pontificios, nullo modo fidem attingere; ſed omnem de factis quibuſdam non revelatis, & momenti leviſſimi eſſe diſcordiam, circa quæ quidquid ſenſeris, nihil diſcriminis fides patitur, nihil religio. Turpiter, inquam, fefellere & mendacio perniciosiſſimo; cùm enim in Janſenii doctrinâ minimè peregrini ſint, ignorare nequeunt quæ indè protuli, & toto ejus volumine diſperſa conſpicimus, manifeſtè hæretica; qualia in ſenſu authoris à Pontificibus veriſſimè declarata, atque juſtiſſimè condemnata ſunt.

Quorſum autem ea, & plura ſimilia, quę à tribus anterioribus Summis Chriſti Vicariis Pio V. Gregorio XIII. Urbano VIII. hæreſios & aliis reſpectivè profligata cenſuris; nihilominùs Janſeniani quotidiè & pertinaciſsimè defendunt, perſuadere Queſnellus nititur, eſſe innoxia, à quibus neque fidei, neque moribus læſio metuenda ſit? Et quidem pro honore Eccleſiæ non vulgarem præ ſe fert hypocrita ſolicitudinem, non ſine dolore & gemitu, ut apparet, aſſerens, *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores*.

Supponit Queſnellus, ſe ſuoſque in Eccleſia eſſe; imò membra ejus cæteris puriora; proinde ſua pro Janſeniſmo & Bajaniſmo certamina, eſſe in ipſis Eccleſiæ viſceribus. Unde luget Theologorum, ſibi, ad *Diviſionem* uſque, adverſantium ſtudia, ſcriptiones, clamores non reprimi ab Epiſcopis & Superioribus Eccleſiæ Moderatoribus, ſed *foveri* potiùs, & novis ſemper diplomatibus flammas diſſidiorum ampliùs accendi.

Deteſtabilis perfidia hujus Novatoris, & digna novæ Eccleſiæ Apoſtolo impudentia, in præfatione Opuſculi, velut *Auguſtinianorum Theologorum doctrinam* ab erroribus remotiſsimam exhibens, ſic Alexandrum VIII. alloquitur: *Diſcipuli S. Auguſtini, quos invidiosè Janſeniſtas vocant, ad compeſcendos, quantum in ipſis eſt, calumnioſos rumores, & obſtruendum os loquentium iniqua, palàm & publicè profitentur, proclamant, atque conteſtantur, quoſcunque in famoſis quinque Propoſitionibus errores, Conſtitutionibus ſuis damnarunt Innocentius X. & Alexander VII. Summi Pontifices, eos ſe ex animo & ſemper damnaſſe, quocumque tandem in libro, à quocumque aſſerti reperiantur*. In ipſo Opuſculo pag. 30. *Sua ſtat quoad nos fidei Catholicæ puritas, quam novus error nullus corrumpit; ſua unitati catholicæ integritas, quam nulla Se-*

cta

ĉta diſcindit; *Sua Apoſtolicæ Sedi reverentia, cujus Conſtitutiones nemo labefactat, nemo temerat, niſi qui fingit nonnullos, imò plurimos eſſe in ipſo Eccleſiæ ſinu, qui illis obluctentur, quique errores ab illa primaria Petri Sede damnatos pro damnatis non habeant*; *cùm è contrario omnes ad unum Catholici, ac præ omnibus Theologi Auguſtiniani, illorum damnationem promptiſſimâ, & concordiſsimâ obedientiâ amplexi fuerint*. Verborum numerus vix ſuperat multitudinem mendaciorum.

Non lubet tædio me afficere & lectorem, repetendo Conſtitutiones ſingulas, quæ contra Bajum, Janſenium & utriuſque diſcipulos prodiere ab annis centum quinquaginta & ampliùs, ut Queſnelliſtarum contra ſingulas rebellionem obſtinatiſsimam demonſtrem: exempla toto meo Opere, prout ſubinde circumſtantiæ exigunt ad convincendam adverſantium ſive hypocriſim, ſive perfidiam, occurrunt plurima. Sufficiat hìc eos generaliter provocare, ut vel unum proferant ſuæ erga Sedem Apoſtolicam obedientiæ ſpecimen, unum inquam, dum contra ſuas edi opiniones quamcumque contigit definitionem.

Nota nimiùm ipſius Queſnelli proteſtatio eſt in Epiſtola ſub nomine *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* pag. 4. *Quando Romana Decreta aut injuſta ſunt, aut per factiones extorta, aut per paſſionem lata, aut nata ſunt in Eccleſia turbas potiùs, quàm boni aliquid afferre, tunc noſtro utimur jure, & aperte declaramus, nos nullam eorum habere rationem*.

Quandonam autem decerni Romæ quidpiam poterit, novis iſtis Theologis adverſum, quod non aliquo penes eos ex memoratis vitiis cenſebitur laborare? Imò cadem declaratur paginâ: *Quando Romanorum Pontificum fulmina juſta ſunt, quando non apparet admixta paſsio, quando veritati nullatenus præjudicant, quando nihil damnant, niſi errores, & quando in forma legitima eos damnant, tunc laudamus & approbamus ſententiam, quamvis tribunal agnoſcere non poſſumus*.

Quod igitur tribunal nova Secta ſibi legitimum ſtatuit? Non aliud, quàm divinum; ad quod appellantem pro *caſûs conſcientiæ* Approbatoribus, Queſnellum legimus in proceſſu contra eum juridico ſeu *Causâ Queſnellianâ* Art. 18.

Omnis alia ad generale Concilium provocatio inanis & plena fallaciæ eſt; quia nempe exploratiſsimum eſt convenire nullum poſſe turbatiſſimis temporibus, qualia ſeculo pene integro fuêre, bello gravi: neque meliorum ſpes admodum propinqua, & novi belli metu vacua eſt. Interà novitas quælibet ſine fræno permittenda, òmnique ſubductus judicio hæreticus, ſecurus plaudere poterit, atque inſultare Eccleſiæ.

Quin & ſuis Queſnelliani proſpexere poſteris. Quandocunque ſcilicet convenire iſtiuſmodi Synodum contingeret, tot ei conditiones præfixit Ægidius de Witte in *Auguſtino Iprenſi Vindicato*, & recentior Janſenianæ *Teſtis veritatis*, ut nulla Synodus Œcumenica futura ſit, contra cujus judicium excipere nova Secta non valeat, confictâ potiſſimùm *voce populi*, Conciliis omnibus Superiore. De hac aliàs forſan plura.

Interim ſufficiat demonſtraſſe mendaciſſimam Queſnelliani Articuli ſuppoſitionem, quaſi à Catholicis Theologis excitetur, & ab Eccleſiæ Præpoſitis *foveatur diviſio propter res* innoxias, & *neque fidei* officientes *neque moribus*. Prioris, & præcipuæ partis ad fidem attinentis falſitas, abundè ſuperiùs convicta eſt: undè facilis ſequitur deſtructio poſterioris; quia fides moribus fundamentum eſt, ut meritò adverſariis intorqueamus dictum vetus, exprobrari ſolitum hæreticis, *Vos eſtis morum ruina, qui ipſius fidei, ſupra quam mores ædificandi ſunt, nitimini fundamenta ſubvertere*.

Et quidèm ne à citatis Janſenii Propoſitionibus divertamur, nonne ſubverſioni morum ſufficit, illud, quod ex Auguſtino perperàm Janſenius adducit: *Quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*. Adhibetur ſcilicet à Janſenio, ut oſtendat nos in omnibus ſemper actibus deliberatis ſequi neceſſariò majorem voluntatis illecebram, ſive cœleſtis ea ſit gratiæ, ſive terrena concupiſcentiæ, quarum utravis fortior, ſive ardentior eſt, etſi indeliberata, conſenſum neceſſariò à voluntate impetret deliberatum. Quo dogmate poſito quanta ſequatur in moribus pernicies, non multis opus eſt argutiis ut convincatur.

Si enim, ut ſtatuit Janſenius, lucta perpetua ſit inter duas iſtas oppoſitas cœleſtis & terrenæ illecebræ poteſtates, neque alterutrius victoria aut clades à libero etiam hominis arbitrio pendeat, ſed à majore gratiæ, vel concupiſcentiæ delectatione indeliberatâ, evidens eſt laxari fræna criminibus, neque conatum adhibendum eſſe, utpotè fruſtraneum reprimendis, ſi gratiæ ſuavitas gradu aliquo ſuperet objectæ delicias turpitudinis aut contrà. Denique ſi contigerit parem utrimque eſſe dulcedinem & delectationem, inter utramque ſuſpenſus neceſſariò hærebit animus, neque partium alterutri conſentire poterit aut diſſentire.

Tali

Tali ſuppoſitâ in humanis actibus neceſſitate, ut rectè monuit Doctor Angelicus in quæſtionibus diſputatis de malo quæſt. 6. de Electione, inducitur opinio hæretica; *tollit enim rationem meriti & demeriti ... Tollitur deliberatio, exhortatio, praeceptum & punitio, laus & vituperium*.

Fatuus nempe legiſlator cenſebitur præcipiens, quod noverit ſubdito non liberum fore ut adimpleat. Idem cenſebitur de hortatore ad impoſſibilia. Inferre etiam alicui ſupplicium propter id, quod vitare non potuit, ſolius barbari aut tyranni eſt. Gratuita poteſt largiri Princeps optimus munera ſervis, etiam nihil agentibus; ſed ea meritorum retributionibus nemo ſapiens annumerabit.

Inſignibus itaque, & pernicioſiſſimis Queſnelliana Propoſitio mendaciis turget, quâ perſuadere omnibus homo ſubdolus conatur, diſſidium inter nos, & ſe ſuoſque leviſſimi momenti eſſe, ad fidei aut morum dogmata, & praxim minimè pertinens: proinde à quacumque parte veritas ſteterit, aut falſitas, nihil inde *jacturæ*, nihil periculi Eccleſiam ſubire, niſi quantùm ea ſcinditur altercationibus, & pax publica turbatur: Quod non ſibi, ſed adverſariis ſuis iniquiſsimè ſtatuit imputandum. Quæ contra Pontifices, Epiſcopos & Doctores omnes Catholicos calumnia, penes hæreticos quidem facilè, penes Orthodoxorum autem neminem fidem reperiet. Convincenda tamen mihi ampliùs eadem perfidia eſt.

GAPUT IV.

Propoſitionis iniquitas ex quinque primis Queſnelli enuntiationibus ampliùs demonſtratur.

1 QUæ in Janſenii libro horruêre pridèm Catholici dogmata, diſcipuli ejus, mutatis centies phraſibus & figuris, inſeruêre tot ſuis lucubrationibus, ut unus eorum typis edito gallicè Opuſculo *ad amicum Lovanienſem*, cum monuerit, *fruſtranea eſſe Pontificiorum ſtudia ad ſepeliendum tenebris volumen, cujus doctrina tot eſſet ubique vindiciis & omnis generis ſcriptionibus divulgata*. Et quidem Queſnellus experiri nos voluit, quantum ſua valeret induſtria in Janſenii dogmatibus inſerendis Operi, in quo minimè expectaretur, quale eſt quod ipſo titulo vocat. *Compendium Moralis Evangelicæ*. Docet itaque ipſa Queſnelliani Operis inſcriptio, traditam ibi inſtitutionem non merè theoricam eſſe; ſed ad mores maximè pertinentem. Diſcutiamus articulos aliquot.

Juxta primum, *quid aliud remanet animæ, quæ Deum atque ipſius gratiam amiſit, niſi peccatum & peccati conſecutiones, ſuperba paupertas & ſegnis indigentia, hoc eſt generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum*? Fruſtra igtur peccatorem quemlibet hortaberis, ut concupiſcentiæ motibus reſiſtat, ne pergat indulgere ſenſibus quidquid gratum occurrerit, & ad malum allíciens ſequi; ſed ad pœnitentiam connitatur operibus bonis. Fruſtra, inquam, hæc occines peccatori, qui Queſnelliano aures præbuerit documento. Hinc enim in promptu erit excuſatio: *Dei gratiam* ſemel peccando *amiſi*; proinde nihil impoſterum *remanet animæ* meæ, *niſi peccatum & peccati conſecutiones, ſuperba paupertas, & ſegnis indigentia, hoc eſt generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum*. Non eſt itaque cur mihi Dei aut Eccleſiæ mandata prædices, quæ *labore* aliquo, vel conamine opus habeant, ut ſerventur.

Inſtat hortator Catholicus illo Petri Apſtoli ex Epiſtola 2. cap. 3. v. 9. quo Deus dicitur *nolens aliquos perire; ſed omnes ad pœnitentiam reverti*: & Apocalypſeos cap. 3. v. 20. *Ecce ſto ad oſtium & pulſo: ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum*. Prior ſantentia manifeſtè dirigitur ad eos, qui Deum atque ipſius gratiam peccando amiſerant, qui à Deo per peccatum receſſerunt, ideoque debeant per *pœnitentiam reverti*. Idem apparet evidens de ſententia poſteriore, quia ad januam juſtorum ſtare minùs propriè dicitur; ſed intimè illis præſens eſt, quos per ſanctificantem gratiam inhabitat. Non igitur animæ, quæ Deum atque ipſius gratiam peccando amiſit, oboritur ſtatim *generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum*; quando quidem pœnitentiam agere volet, atque ita gratiam Dei, quam delinquendo perdiderat, pœnitendo recuperare. Oſtium quoque quod Deo expulſo occluſerat, aperire iterùm poteſt reſipiſcendo, auditâ ſcilicet voce miſerentis Dei, & oſtium pulſantis ut aperiatur, atque ingredi ſibi iterum liceat. Quemadmodum apud homines modo loquendi uſitatiſſimo dicitur gratiâ Principis excidere, quiſquis cum graviter offendit, ita delicto quolibet mortifero Divinæ amicitiæ gratia amittitur; ſed non propterea Deus omne ſubtrahit auxilium tum naturalis ordinis, tum illum excedens, & gratuitum; quod actualis gratia appellatur. Hæc indubie ad omne opus ſalutiferum neceſſaria eſt & hominibus, etiam peccatoribus, quamdiù in via ſunt, juxta Augusti-

guſtini & Angelici ſententiam non penitus deuegatur. Offertur ſaltem, etiam quibus propter liberam obicis poſitionem non concedirur.

Iſaias Dei nomine vuiverſis annuntiat peccatoribus Cap. 1. *lavamini: mundi eſtote: auferte malum cogitationum veſtrarum ... Si ſuerint peccata veſtra ſicut coccinum, quaſi nix dealbabuntur*: Eccleſiaſtici cap. 18. *Nunquid voluntatis meæ eſt mors impii dicit Dominus Deus, & non ut convertatur à viis ſuis & vivat? .... Quare moriemini Domus Iſraël? Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus: revertimini & vivite*. Cap. 33. *Sic locuti eſtis dicentes, iniquitates noſtræ, & peccata noſtra ſuper nos ſunt ... Dic ad eos; vivo ego, dicit Dominus Deus: nolo mortem impii; ſed ut convertatur impius à via ſua & vivat. Convertimini, convertimini: impietas impii non nocebit ei*. Denique Chriſtus ipſe Matthæi cap. 11. *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis* pondere peccatorum; *& ego reficiam vos*. Quæ omnia valde incongruè dicerentur, neque poſſent à fallaciæ vitio liberari; ſi omnis à divina exulans amicitiâ ad eam redire non poſſet, neque delicta pænitudine expiare, aut agere boni quidpiam, quo ſe ad reconciliationem diſponeret. Suppoſito Queſnelli Articulo, ne minimus quidem adhiberi poſſet à peccatoribus conatus ad evitandas criminum occaſiones, aut tentationibus reſiſtendum. Quid autem pronius, quàm ut tali inſtitutus dogmate peccator, omnem inpoſterùm abjiciat converſionis curam, omne ſtudium ſalutis, & operum bonorum, nullis mundi & carnis illecebris denegare cupiat conſenſum?

An tali non permittere curſum liberum opinioni, cenſeri penes Queſnellum debuit, *dominatum exercere* intolerabilem *ſupra fidem fidelium, aut fovere diviſionem propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores*? Si *nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerat ejus inimicis*, quàm talia illic prohiberi dogmata, ſcandalum nos ab ipſis perperam acceptum, & ab Eccleſiæ Præpoſitis minimè datum eſſe oſtendimus: credemus etiam Sanctis Patribus quod ſi de veritate ſcandalum naſcitur, illud potiùs permittendum ſit quàm veritas deſerenda.

Secundus Queſnelli Articulus eſt: *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcunque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illa non ſolùm nihil fit; ſed nec fieri poteſt*. Hæc opinio ab ortu Janſeniani voluminis ſemper in nova Eccleſia obſtinatiſſimè defenſa eſt, veluti totius Janſeniani Syſtematis fundamentum, quo ſubruto neceſſe foret univerſum corruere ædificium, tot fabricatum ſtudiis ac laboribus, tot artibus ac fallaciis ſtabilitum. De ea proinde ſententia intelligere Queſnellus non potuit, quaſi ad fidem minimè pertineret aut mores.

Sed, inquit, *Diviſio*, quæ ejus oritur occaſione, non eſt juſta, cùm mea & meorum aſſertio ſit Auguſtinianæ fidei de gratia, & Chriſtianæ Ethicæ veluti radix, adeoque neque fidem lædere valeat, neque mores, ut in noſtra hypoteſi manifeſtum eſt. Ita quidem Queſnellus; ſed contra ejus hypotheſim, Romanæ judicio Eccleſiæ, à fidei & morum regulis longiſſimè aberrantem invehitur meritò Catholicorum ubique exercitus Theologorum, atque Antiſtitum. Quid enim hoc novitatis axiomate non introducitur erroris, omnem excuſans in bonis operibus, eorumque neglectu ſegnitiem? Quidquid ſcilicet omiſſum eſt, defectui ſeu denegationi efficacis gratiæ tribuitur, & quidem nihil ampliùs fieri potuit quàm gratiæ ſupernaturalis auxilio effectum eſt; nam *ſine Chriſti gratia efficaci non ſolum nihil boni fit; ſed nec fieri poteſt*.

Quidquid igitur boni operis factum non eſt, fieri non potuit. Nullius proinde omiſſio imputabitur unquàm homini; ſed Deo, qui auxilium neceſſarium denegavit. Unde ſi quæ uſpiam eſt omiſſione boni operis culpa, in ſolum Deum tota convertitur; cùm homo nihil boni ſibi poſſibilis prætermiſerit. Quâ verò juſtitiâ ſuppliciis deputabitur æternis, qui opera miſericordiæ prætermiſerit deſtitutus gratiâ efficaci; ſi verus eſt Queſnelli Articulus, *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcunque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illa non ſolùm nihil fit; ſed nec fieri poteſt*? Quiſquamne judex adeò barbarus eſt, qui ad cruciatus hominem condemnet atrociſſimos propterea, quòd non fecerit, quod in ſua poſitum non fuerit poteſtate, quale foret, quòd unius horæ aut diei ſpatio ex Italia quiſpiam non volaverit in Belgium, aut ſenex pedibus currendo, non ſuperaverit equitem? Rectè Ennodius Ticinenſis Epiſcopus lib. 2. Epiſt. 19. *Inter homines à recti diſcordat affectu, qui à ſubjectis exigit, quæ in poteſtate non tribuit: Hoc de Deo quâ conſcientiâ ſentiatur, attendite*. Ipſe Auguſtinus lib. de natura & gratia cap. 69. *Eo ipſo firmiſſimè creditur, Deum juſtum & bonum impoſſibilia non potuiſſe præcipere, hinc admonemur & in facilibus quid agamus, & in difficilioribus quid petamus*. Admittitur denique ab omnibus hæc Bonifacii VIII. de Regulis juris in 6. reg. 6. *Nemo poteſt ad impoſſibile obligari*. Quapropter ubicunque impoſſibilis eſſet obſervatio mandati, perſpicuum eſt neceſſariam fore obedientiæ omiſſionem, quam proinde

inde evidens ſit, imputari ad culpam, demeritum, vituperium, atque ſupplicium non poſſe. Ita non ſolius fidei; ſed & naturæ docemur lumine, adſtipulantibus quotquot ubique terrarum ſunt, Doctoribus, novitatis libidine non infatuati: Clariſſimè ut ſuprà retuli, S. Thomas de Malo quæſt. 6. de Electione: *ſi non ſit liberum aliquid in nobis; ſed ex neceſſitate movemur ad volendum, tollitur deliberatio, exhortatio, præceptum, & punitio, & laus, & vituperium.*

Si hæc omnia tollens opinio, nullum fidei detrimentum adferat, nullum moribus, undenam illis tandem læſionis periculum iminebit, aut quæ alia cenſebitur juſta Catholicis ſe à novatoribus *dividendi* ratio? Qualem notavimus in duobus Queſnelli Articulis nequitiam, pluribus ſequentibus perſpicimus confirmatam.

Tertius ſic enuntiat: *Invanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das quod præcipis.* Quartus: *Ita Domine. Omnia poſſibilia ſunt ei, cui omnia poſſibilia ſacis, eadem operando in illo.*

Quintus: *Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ ſuæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad illud magis obdurandum.* Qui quidem tres articuli propinant virus peſtiferum: priores duo occultius; ſed vel ideò ſtudioſiùs à nobis fugiendi ſunt, & eò magis execrabiles, quò ad circumveniendos perdendoſque ſimplicium animos magis ſubdolè compoſiti.

Horum primus, qui tertius in Conſtitutione eſt, Deo exprobrat in præcipiendo vanitatem, quoties efficacis gratiæ non præſtat auxilium, quo impleri ab homine curet, quod imponitur. Sequens indicat ea ſola eſſe mandata homini poſſibilia, quæ in illo Deus ipſe invicto gratiæ præſidio operatur. Alius denique omnia, quæ excogitari ab animorum medicis ſolent, & ab univerſa ſuaderi atque adhiberi Eccleſia, ut diſponantur ad pœnitentiam peccatores, non ſolùm ut inutilia arguit, ſed etiam ut noxia, & nata inducere *obdurationem*, quoties non *emollitur*, ſive reipsâ non ſanatur cæleſti animus unctione.

Deſtruitur errore illo tricipiti ſaluberrimum Spiritus Sancti monitum *Cum timore & tremore ſalutem veſtram operamini.* Solvimur enim omni curâ & ſolicitudine in exercitio bonorum operum, quando nihil circa ea poſſumus, niſi quod omnipotens Dei reipsâ perficit inclinatio. Denique nihil doceri potuit pernicioſius, atque ad corruptionem non fidei ſolùm; ſed morum etiam accommodatum magis callidè, quàm Articulus idem in Conſtitutione quintus, peccatores ante converſionem non ſolùm retrahens, ſed etiam abſterrens à lectionibus piis, à Sacris concionibus, & quibuſcunque ad pœnitentiam incitamentis, monente Queſnello ea omnia converſionem tempore præcedentia, *non inſervire, niſi ad cor magis obdurandum.*

Quemadmodum ſcilicet cæcitatem mentis optare, ſibique ultro accerſere nemini licitum eſt, ita neque obdurationem: Proptereà peccator in ea Queſnelli ſententiâ omnes exteriores gratias, exhortationes, lectiones & quævis alia ad converſionem adminicula, fugere debet tanquam animum ampliùs obcæcantia, ſi converſionem, ſive *emollitionem cordis* à divina interiore gratia, juxta adverſarios unicè pendentem præveniant.

Nihilne ab hujuſmodi novitatis in Eccleſia hactenus inauditæ præceptionibus horridis, turbæ credulæ metuendum, ne quoties in peccatum aliquod inciderit, omnia ad converſionem monita averſetur, atque ita pronior ſemper in plura devolvatur crimina, ſemper magis ſibi difficilem reddens, & majori ſimilem prodigio converſionem?

Nullum quidem periculum ſive lædendæ fidei, ſive diſciplinæ metuendum Queſnellus proſpicit, & nihil erroris, aut imprudentiæ in 101. Propoſitionibus à Clemente XI. condemnatis: ſed neque Lutherus, neque Calvinus, neque hæreſiarcharum alias, pravi quidpiam in ſuo ab Eccleſia damnatiſſimo Syſtemate agnovit; vel agnitum deteſtabili magis diſſimulavit perfidiâ.

CAPUT V.

Queſnellianæ doctrinæ perverſitas noxia fidei, & moribus exitialis oſtenditur ex reliquis ejus Propoſitionibus.

1 SExtus Queſnelli Articulus: *Diſcrimen inter fœdus Judaicum & Chriſtianum eſt, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia: In iſto verò Deus peccatori dat quod jubet, illum ſuâ gratiâ purificando.*

Art. Septimus: *Quæ utilitas pro homine in veteri Fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipſi ſuam legem? Quæ verò felicitas non eſt admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis!*

Quæ Deo hìc imponitur à Queſnello durities contra populum Judaicum, adverſatur miſericordiæ Dei & bonitati in divinis oraculis per Prophetas Sanctiſſimos prædicatæ toties, & tam emphaticè ingratis peccato-

ribus exprobratæ. Ubinam autem, ſi iſtis Queſnelli Articulis creditur, Dei beneficentiam & affectum adeò paternum reperies erga populum præ omnibus electum, atque dilectum gentibus, ut Deus meritò conqueratur adverſus eum Iſajæ cap. 65. & iterùm per Apoſtolum in Epiſtola ad Romanos cap. 10. *Expandi manus meas tota die ad populum non credentem & contradicentem*.

Proverbiorum cap. 1. *Sapientia foris prædicat... Convertimini : en proferam vobis ſpiritum meum ... quia vocavi, & renuiſtis: Extendi manum meam, non fuit qui aſpiceret: deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis*. Eane populi ſunt à Deo ſemper deſerti indicia? Expandere manus tota die, animum Dei indubiè ſignificat maximè benevolum, protectionem & opem omnem neceſſariam, non ſemel aut leviter; ſed conſtanter & perpetuò offerentis. Alieniſſimus itaque Deus fuit ab imputata ſibi à novis Doctoribus crudelitate, quaſi dilectum populum gravaſſet legibus, quas noſſet ejus viribus longè ſuperiores, & nullo penitùs oblato ſubſidio juſſiſſet à miſeris, invalidis, omni deſtitutis auxilio, ſub pœna graviſſima obſervari.

Deuteronomii cap. 30. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non ſupra te eſt, neque procul poſitum; ſed juxta te eſt ſermo valde, in ore tuo & in corde tuo, ut facias illum. Conſidera quod hodie propoſuerim in conſpectu tuo vitam & bonum, & è contrario mortem & malum, ut diligas Dominum Deum tuum ... Elige ergo vitam ut & tu vivas*. Poteſtne Deum homo diligere ita ut Charitatis impleat præceptum *derelictus infirmitati propriæ, & impotentiæ* naturali? Solus aſſerit Pelagius: Deus verò hominem decipere turpiter voluerit; Si tantam præ ſe ferens erga homines benevolentiam, & præſtandæ ab eis obedientiæ deſiderium, derelinquere eos pariter decreviſſet abſque omni adjutorio, quod noviſſet adeò ad poſtulatam actionem ſufficientemque ejus potentiam neceſſarium.

Maleſana diceretur Dei ſapientia; ſi electionem ſuaderet exercitii ſalutaris, quod abſque negato à ſe auxilio naturæ ordinem tranſcendente, perſpiceret impoſſibile non minùs, quàm Oceani totius abſque navigio tranſitum. Sapientiæ cap. 12. *O! quàm bonus, & ſuavis eſt Domine, ſpiritus tuus in omnibus; ideoque eos, qui exerrant partibus corripis ... ut relictâ malitiâ credant in te Domine*. Eccleſiaſtici cap. 15. *Ante hominem vita & mors: bonum & malum: quod placuerit ei, dabitur illi; quoniam multa ſapientia Dei & fortis in potentia, videns omnes ſine intermiſſione* cap. 18. *Quid eſt homo, & quæ eſt gratia illius? ... Propter hoc patiens eſt Deus in illis, & effundit ſuper eos miſericordiam ſuam. ... Miſericordia autem Dei ſuper omnem carnem*.

Ibid. cap. 15. *Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domum diſciplinæ ... Comparate vobis ſine argento, & collum veſtrum ſubjicite jugo, & ſuſcipiat anima veſtra diſciplinam; in proximo eſt enim invenire eam*. Denique Iſaiæ cap. 5. *Quid eſt quod debui ultra facere vineæ meæ & non feci ei? An quod expectavi ut faceret uvas, & fecit labruſcas?*

Hæc omnia dicuntur hominibus in antiquo Fœdere conſtitutis, quibus facilem Queſnellus contra Deum ſuggerit reſponſionem, & quidem ut ab ultimo Dei improperio ducam exordium, quomodo (inquit vinea) à me miſerâ, derelictâ, aridâ & incultâ potuit uvarum copiam tua, Domine, ſapientia expectare? *Quid eſt*, (rogas) *quod debui ultra facere vineæ meæ & non feci*? liceat mihi, ſalvâ reverentiâ reſpondere, viciſſim quærendo; Quid mihi, quod noveras neceſſarium ut *uvas facerem*, præſtitiſti? Aridam ſine aqua, ſine cultura, ſine cuſtodia permiſiſti ſilveſcere, obrui ſentibus & Zizaniis, omniumque exponi incurſibus animalium.

Similiter, inquiet Judæus in hypotheſi Queſnelliana: Quæ utilitas homini in noſtro fœdere, in quo nos propriæ relinquimur infirmitati, & ſimul lex impôuitur abſque ſupernaturali gratia impoſſibilis obſervatu? Iterum (ſed qua æquitate)? à nobis *Deus exigit fugam peccati, & implementum legis, relinquendo nos in impotentia*.

Agitur quidem Art. 6. nominatim de peccatore; at ſeptimus de judæis univerſim enuntiat: *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati*? Tali autem aſſerto fides indubie læditur, tot relatis Scripturarum teſtimoniis declarata, neque levis indè etiam in mores illius populi derivari debuit pernicies, ſi tali fuerit dogmate inſtitutus. At inquies, quidquid de judæis fuerit, quidquid etiam de fide; hæc Chriſtianorum intuitu in ſola hærens ſpeculatione, nullum videtur inferre poſſe moribus detrimentum. Ego verò ajo inferri maximum, ſi junxeris Articulos aliquot ſequentes, qualis eſt octavus: *Nos non pertinemus ad novum fœdus, niſi in quantum participes ſumus ipſius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id quod Deus nobis præcipit*.

Sexageſimus tertius: *Baptizatus adhuc eſt ſub lege ſicut Judæus, ſi legem non adimpleat vel adimpleat ex ſolo timore*.

Sexageſimus quartus: *Sub maledicto legis nunquam fit bonum; quia peccatur ſive facien-*

ciendo malum , ſive illud non niſi ob timorem evitando .

In ejuſdem Novatoris documento 5. pag.253. legimus : *Eſſe ſub lege eſt eſſe ſub dominatione peccati; quia homo illic exiſtens ſine gratia , ſine amore , ſine charitate , nihil habet in corde , niſi formidinem ſervilem .*

Qualis autem timor ille juxta Queſnellum ſit, diſcimus ex damnato ejus Articulo 67. *Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum , niſi ut Dominum durum , imperioſum , injuſtum , intractabilem .*

Nunc qualem ea dogmatum textura partim in ſe contineat, partim connexione neceſſariâ ſecum invehat Chriſtianæ non ſolùm fidei , ſed etiam praxeos corruptionem , facilè intelligit quivis mediocriter Theologus : utque etiam non Theologus percipiat , dilucidâ , & quàm potero breviſſimâ deductione efficiam .

Vidimus in Queſnelli ſententia *Baptizatum adhuc eſſe ſub lege ſicut judæum , ſi legem non adimpleat , vel adimpleat ex ſolo timore .* Evidens eſt nullum peccatorem adimplere legem : igitur peccator omnis , etiam *baptizatus adhuc eſt ſub lege ſicut judæus .* Atqui eſſe ſub lege ſicut Judæum in Queſnelli ſententia, eſt eſſe *ſub dominatione peccati ſine gratia , ſine amore , ſine charitate ;* ita ut *nihil habeat in corde niſi timorem ſervilem .*

Omnis qui ſine gratia eſt , nihil boni , nihil indifferentis agere poteſt ; ſed neceſſariò peccat in omnibus actibus , quia juxta Art.38. *Peccator non eſt liber , niſi ad malum ſine gratia Liberatoris .*

Confirmat Articulus 39. *Voluntas, quam gratia non prævenit , nihil habet luminis niſi ad aberrandum; ardoris niſi ad ſe præcipitandum ; virium , niſi ad ſe vulnerandum . Eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.* Art. 40. *Sine gratia nihil amare poſſumus , niſi ad noſtram condemnationem .*

Art.41. *Omnis cognitio Dei etiam naturalis , etiam in Philoſophis Ethnicis , non poteſt venire niſi à Deo , & ſine gratia non producit niſi præſumptionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſum Deum , loco affectuum adorationis , gratitudinis , & amoris .*

Art.42. *Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad ſacrificium fidei : ſine hoc nihil eſt , niſi impuritas , nihil niſi indignitas .*

Complures in eundem ſcopum collimantes Articulos profero, & ex eodem authore, ex eodem collectos opere , ſapientiſſimè denuntiaverunt Antiſtites, & Summus Pontifex condemnavit, ne de Scriptoris vel Scriptionis intentione cuiquam dubium ſuboriatur, vel excidiſſe errorem fortuitò & non intentum ſta-

dio quis exiſtimet . Quod filio ſcilicet minùs perverſo , fortè imprudentius elapſum foret, videretur à Patre poſſe clementiſſimo diſſimulari .

Renovatos itaque hìc conſpicimus errores à tribus olim Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. & Urbano VIII. juſtiſſimè proſcriptos ; hunc ſcilicet inter Bajanos vigeſimum ſemptimum : *liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio, nonniſi ad peccandum valet* 35. *Omne quod agit peccator vel ſervus peccati peccatum eſt* 40. *in omnibus ſuis actibus peccator ſervit dominanti cupiditati* , quia ut juxta Queſnelli *documentum*, ſeu *monitum quintum* vidimus, *ſub lege eſſe* , ut omni accidit peccatori , *eſt eſſe ſub dominatione peccati ſine gratia , ſine amore , ſine charitate , nihil habere in corde niſi formidinem ſervilem* : in quo ſtatu , ut Queſnellum non ſolummodo affirmantem ; ſed operoſiùs inculcantem audivimus , nihil niſi peccatum committitur , aut fieri aliud poteſt .

Omnem Peccatori gratiam denegari antequam reipsâ convertatur , patet in Queſnelli Articulo 28. *Prima gratia , quam Deus concedit Peccatori , eſt peccatorum remiſſio .*

Alia ratio cur in peccatoribus , antequam efficaci gratiâ ad juſtitiam promoveantur, omnis actio peccatum ſit, eſt quòd juxta citatum Queſnelli *Monitum* 5. *eſſe ſub lege* (quod omini accidit peccatori) *ſit eſſe ſub dominatione peccati , ſine amore , ſine charitate , neque habere aliud niſi formidinem ſervilem .*

Quæ nempe humana actio eſſe Queſnello valeat immunis à vitio , ſi expers fuerit amoris? Sic docet Articulo 44. *Non ſunt niſi duo amores , undè volitiones & actiones omnes noſtræ naſcuntur : amor Dei qui omnia agit propter Deum , quemque Deus remuneratur , & amor, quo nos ipſos ac mundum diligimus , qui quod ad Deum referendum eſt , non refert, & propter hoc ipſum ſit malus* : Art. 45. *Amore Dei in corde Peccatorum non ampliùs regnante , neceſſe eſt ut in eo carnalis regnet cupiditas , omneſque actiones ejus corrumpat .* Art. 46. *Cupiditas aut charitas uſum ſenſuum bonum vel malum faciunt.* Art.47. *Obedientia legis profluere debet ex fonte , & hic fons eſt charitas . Quando Dei amor eſt illius principium interius , & Dei gloria ejus finis , tunc purum eſt quod apparet exterius ; alioquin non eſt niſi hypocriſis, aut falſa juſtitia .*

Quapropter omnis ſibi conſcius peccati gravis , antequam Deo per gratiam & pœnitentiam reconcilietur, abſtinendum ſibi ducet ab omni opere miſericordiæ , juſtitiæ & cujuſcunque virtutis moralis ; aucturus aliàs actibus ſingulis multitudinem peccatorum ,

majoremque accerſiturus infelicis animæ damnationem: quin omnis peccator adigetur neceſſariò ad deſperandum; quia juxta *Monitum* Queſnelli quod retuli *quintum*, *nihil habet in corde niſi formidinem ſervilem*. Hæc autem juxta Articulum 67. *Non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem*: à quo quid bonitatis, gratiæ, clementiæ, expectare peccator poterit? Unde fit, ut juxta Articulum 60. *Si ſolus ſuppliciis timor animat pœnitentiam, quo hæc eſt magis violenta, eò magis ducat ad deſperationem*.

Ne orare quidem Queſnellus impium ſinit Art. 56. *Oratio impiorum eſt novum peccatum, & quod Deus illis concedit, eſt novum in eos judicium*.

Reclamantem hìc aliquando audivimus Queſnellum ejuſque vindices, veluti adverſus calumniam, dum quod ab eo ſolùm *de impiis* dicitur, interpretamur de peccatoribus quibuſcumque. Sed facilis nobis depulſio querelæ eſt, facilis convictio, quòd Queſnellus hìc ut paſſim alibi, decipiat incautos. Nam Articulo ejus 58. *Nec Deus eſt, nec religio, ubi non eſt charitas*. Hæc inter virtutes Theologicas Princeps in nullo propriè peccatore eſt, ut ipſe Queſnellus aſſerit in 1. Epiſt. Joannis cap. 3. v. 9. *Nullum peccatum compatitur charitas*. Conſentit Doctor Angelicus 2. 2. quæſt. 24. art. 12. *Quilibet actus peccati mortalis contrariatur charitati ſecundùm propriam rationem, quę conſiſtit in hoc quod Deus diligatur ſuper omnia*.

Auguſtinus lib. 15. de de Trinitate cap. 18. de charitate loquens, *Nullum*, inquit, *eſt iſto dono excellentius: ſolum eſt quod dividit inter filios regni & filios damnationis æternæ*. Tractatu 9. in Epiſt. Joannis. *Anima noſtra fœda eſt per iniquitatem: amando Deum, pulchra efficitur* Ibid. *Quantum in te creſcit amor, tantum creſcit pulchritudo, quia ipſa charitas eſt animæ pulchritudo*. Tract. 2. *Talis eſt quiſque, qualis ejus dilectio eſt. Terram diligis? Terra eris: Deum diligis? Quid dicam, Deus eris? Non audeo à me dicere. Scripturas audiamus: Ego dixi dii eſtis, & filii Excelſi omnes*. Proverb. cap. 8. *Ego diligentes me diligo*. Denique S. Petri Epiſt. cap. 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum*. Proinde peccatoris nomine intelligitur is à quo charitas exulat. *Ubi* autem *charitas non eſt* juxta citatum Queſnelli Articulum 58. *Nec Deus eſt, nec religio*.

Dicat nunc quilibet communem retinens loquendi conſuetudinem; an quoties nominari audit hominem, qui neque Deum habeat neque religionem, non intelligat hominem *impium*, libertinum, & in praxi quodammodo atheum? Evidens itaque eſt, peccatorem omnem charitate non præditum Queſnello *impium* eſſe; cùm prorſus ſine Deo & religione ſit. Confirmatur articulo 57. *Totum deeſt peccatori, quando ei deeſt ſpes, & non eſt ſpes in Deo, ubi non eſt amor Dei*.

Peccatori, cui totum deeſt, quid fidei ſupereſſe poterit, quid religionis? Ratio ulterior redditur Art. 28. *quia prima gratia, quam Deus concedit peccatori eſt peccatorum remiſſio*, quâ peccator eſſe deſinit; & donatur juſtitiâ. *Fides* quoque per Art. 27. *eſt prima gratia & fons omnium aliarum*. Unde perſpicuum fit in peccatore quamdiù peccator manſerit nihil ſupernaturalis fidei eſſe poſſe, nihil gratiæ, aut religionis. Rurſus juxta Articulum 1. in omni peccatore nihil *remanet niſi peccatum & peccati conſecutiones, ſuperba paupertas, & ſegnis indigentia, hoc eſt generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum*.

Cùm dicitur impotentia ad orationem, ſubintellige ſalubrem; nam aliàs etiam *impiis oratio* tribuitur Art. 59. ſed quæ *novum eis peccatum ſit, & quod Deus illis concedit eſt novum, in eos judicium*.

Denique ut pareat peccatorem omnem eſſe Queſnello *impium*, aliâ opus probatione non eſt, quàm quod ex *Documenti* ejus *quinti* pagina 253. jam retuli, hominem conſtitutum ſub lege, *eſſe ſub dominatione peccati, ſine gratia, ſine amore, ſine charitate, nihil habentem in corde, niſi formidinem ſervilem*: atque hæc quàm impia ſit penes Queſnellum, declarat ipſe Art. 67. *Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem*.

Quænam in homine, non ſibi aliter Deum repræſentante, poteſt erga Deum eſſe pietas, quæ non ab eo averſio, quod non ejus odium, quis non horror & execratio? Quidquamne ad impietatem requiras ampliùs? Fidei ac naturæ lumine diſcimus, Deum eſſe neceſſariò optimum maximum, quo nihil eſſe melius valeat, aut cogitari; ideoque Deum non fore, quidquid vel in minimo ab infinitæ culmine perfectionis deficeret.

Omnis itaque peccator, ſi Queſnello judice, non aliud animo teneat, quàm formidinem ſervilem, neque hæc aliter repræſentet Deum, quàm notis adeò ſacrilegis deteſtabilem, neceſſe eſt dicatur ad omnem diſpoſitus impietatem, etiam atheiſmum; quo nulla pronior via eſt ad omnem in moribus diſſolutionem.

Eò tandem delabitur, eò diſcipulos deducit tanto à Novatoribus affectata faſtu correctio

rectio diſciplinæ pariter ac dogmatum, quando in ipſis reformatoribus, ſi quovis alio nocentiorem crimine hypocriſim exceperis, nihil pietatis reperies, aut religionis. Sunt & alia Queſnelli dogmata, quæ ſi accuratiùs expendantur, ad introducendam moribus diſſolutiſſimam laxitatem ſunt accommodatiſſima.

Calvino & Luthero quantumlibet ſpurco, mirificè placuiſſet Articulus Queſnelli ſexageſimus octavus: *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis, claudendo totum in fide & precibus*.

Adde ſexageſimum nonum. *Fides, uſus, augmentum, & præmium fidei, totum eſt donum puræ liberalitatis Dei*. Proinde in omni fidelium opere ſalutifero quod indubiè fides vel *uſus fidei* eſt, nullum ſupereſt propriè meritum, nulla ei debita deprehenditur merces. Hinc ut prædeſtinationem, ita etiam executionem ſalutemque ſibi vindicant merè gratuitam. Nam ſi meritum requiſieris, illud ab univerſo Queſnelli de gratia ſyſtemate, neceſſe eſt fatearis alieniſſimum. In omnium ſcilicet ſive Theologorum, ſive Philoſophorum, imò hominum ratione utentium ſententiâ ad meritum & mercedem propriè dictam requiritur libertas.

Soli Janſenio & ejus Sectatoribus ea inſania placuit, quòd *ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiratur libertas à neceſſitate, ſed ſufficiat libertas à coactione*. Fatua nimium ea hæreſis, etiam Calvini & Lutheri diſcipulis apparuit; ideò maluerunt cum Patriarchis ſuis, deſtructioni libertatis, proſcriptionem jungere meriti & mercedis.

Reclamat Queſnellus non diſplicere ſibi libertatem, modò caveatur Moliniſtica. Frivola cavillatio! Nihil mihi toto opere cum Molina, neque libertatis ad meritum & demeritum requiſitæ nomine, aliud poſtulo aut intelligo, quàm quod à Catholicis paſſim admittitur, ſignificatum vulgatiſſimâ definitione, *poteſtas agendi & non agendi poſitis omnibus ad agendum prærequiſitis*: quam Didacus Alvarez Thomiſta celeberrimus & de Moliniſmo nemini ſuſpectus lib. 4. de Auxiliis cap. 14. dicit eſſe Catholicorum omnium. *Habetur enim* (inquit) *definita in Concilia Tridentino ſeſſ. 5. de juſtif. cap. 5. & Canone* 4.

Contra hanc quidem vidimus inſurgentem Gummarum Huygeus vulgò *intrepidum*, deducto vocabulo ab audacia, quâ cùm aliquid contra communem ſenſum temerè aſſereret, non verebatur addere ſolitum ſuum *Dico interpidè*. Sic ille in dictatis publicis Art. 1. obſerv. 2. *intrepidè negamus illam definitionem: neque enim tantâ vel authoritate, vel ratione nititur, ut eam admittere cogamur: nec etiam adeò bene de Theologiâ merita eſt, ut eam vel explicare teneamur; etenim nimium propendet in Pelagianorum & Semipelagianorum errores*.

Theologi hujus nimiùm *intrepidi* temeritas non parum animos commovit Lovanienſium Sedi Apoſtolicæ, & doctrinæ veteri addictorum, atque ipſius Innocentii XI. qui, adſtipulante Carolo Secundo Hiſpaniarum Rege, aditum ei ad Magiſtrorum, Facultatem Theologicam Regentium, Collegium interdixit, ſuſpenſione, quam Innocentii Succeſſores voluerunt eſſe perpetuam.

Contra hanc quidem Walonius litteris ad Arnaldum datis anno 1688. die 13. Auguſti acerbè queritur, dicens, *aliud parùm honorificum tam Sancto Pontifici eſt negotium Domini Huygens. Ratio gemendi coram Deo eſt, quod tamdiù perſiſtatur in injuſtitia tam evidenti*. Metuit idem Doctor vindicias etiam à Queſnello in *defenſione Eccleſiæ Romanæ & Summorum Pontificum*,

Sed, ut nihil unquàm defenſionis veræ Eccleſia Catholica, & S. Sedes expectare à ſuis hoſtibus poteſt, ita neque à perfidis deſertoribus, catholicos ſe vix aliâ ex cauſa ſimulantibus, quàm ut ſecuriùs decipiant, Apoſtolicæ Sedis providentiam fraus illa non latuit, neque proditionis effugit ſupplicium.

Interim Huygenius ille *intrepidâ* ſuâ temeritate noſcitur fuiſſe tempore non exiguo ſive author, ſive fautor præcipuus Lovanienſis incendii; potiſſimùm quando Arnaldus, Queſnellus, Gerberonius è Galliis in Belgium profugi, Bruxellis ſibi delegêre latibulum, ne medii quidem diei itinere Lovanio diſſitum; inde ſcilicet ſuccenſam diſſidii flammam facile fuit, novis identidem immiſſis facibus nutrire.

Quæ lovanienſium *diviſio* ſi Anglis, Batavis, & aliis Belgio noſtro vicinis Eccleſiæ hoſtibus, ſiniſtram de ea *ingeſſerit opinionem*, æquitas poſtulat & veritas, ut ejus occaſio non Theologis imputetur antijanſenianis, non Epiſcopis Pontificem ſequentibus, longè minùs Sedi Apoſtolicæ; ſed Arnaldinæ & Queſnelliſticæ factioni.

Eadem libertatis definitio non magis toleranda apparuit quibuſdam Duacenis Arnaldinæ umbræ adoratoribus, quando ſeptem Theſes, velut ab Arnaldo compoſitas, magnificis elogiis approbarunt. Sic nempe Theſi ſexta aſſeritur: "Sed quomodo cum illa peccati Philoſophici cenſurâ conciliari poteſt „ bicornis voluntatis indifferentia, & Ariſtotelica libertatis definitio: *libertas eſt po-*

ten

tentia, quæ poſitis omnibus ad agendum prærequiſitis, poteſt agere & non agere; Cùm utique non poſſit tam vitari, quàm non vitari id quod ignoratur?

„ Cave ad ſenſum diviſum & compoſitum, aut ad indifferentiam judicii confugias; vana enim ſunt illa Neotericorum effugia, declinandis Semipelagianorum terriculamentis malè adinventa. Satius igitur nobis videtur, & Sancti Auguſtini principiis conformius, ejuſmodi libertatem inflexibili ad libitum voluntatis indifferentiâ conſiſtentem, poſt peccatum Adę prorſus reiicere.

Theſ.7. " Inferes illicò, neceſſitatem induci in actiones humanas. Apage inania illa conſectaria, centies ex famoſis quinque Propoſitionibus perperam accerſita, & centies exploſa. Neceſſitatem quidem naturæ & immutabilitatis in hoc viatoris ſtatu abhorremus, aliam verò quamlibet neceſſitatem nihil eſt quod reformidemus.

Non fuit ſatis Petro de Ligny approbaſſe cum Sociis concluſiones illas veluti *continentes doctrinam verè Auguſtinianam* & Orthodoxam; *ac proinde nulli obnoxiam cenſura* anno 1690. die 18. Novembris; aliquanto poſt dedit ſpecialem fidei ſuæ profeſſionem, quam miſit Epiſcopo N.N. Janſenianis, ut quidem credidit, novitatibus faventi.

Profeſsio illa duodecim conſtabat Articulis, quos veluti Sacramento confirmans, teſtabatur, ſe ſanctos ſingulos *declarare coram Deo*. Illorum tertius erat " Credo libertatem indifferentiæ in natura corrupta non eſſe niſi chimeram, inventionem humanam, & reliquias Philoſophiæ Pelagianæ. „ Art.4. Poſt Adæ lapſum nulla datur amplius gratia ſufficiens; ſed ſolummodo efficax. Moliniſtarum circa hoc ſententia eſt Semipelagiana, & damnata in Congregatione de *Auxiliis*, opinio autem Thomiſtarum exotica eſt & mera ſtultitia.

Art. 5. " Sine gratia efficaci non ſolùm nihil facimus; ſed neque poſſumus: contrarium eſt Semipelagianum. Hæc veritas deducitur ex primo Articulo inter quinque oblatos Alexandro VIII. & ab eodem Pontifice approbatos. „ Pergit Petrus de Ligny Art.6. Prædeterminatio phyſica, prout in ſchola Thomiſtarum exponitur, eſt prorſus contraria doctrinæ S. Auguſtini: ſolutiones quoque per *ſenſum diviſum & compoſitum, & indifferentiam judicii, ſunt mere cavillationes, quarum ne minimum quidem in Patribus veſtigium eſt*.

Ad falſi Arnaldi Theſim ſextam, ubi dicitur *tam vitari poſſe, quàm non vitari*, notanda eſt hallucinatio Janſeniſtarum, vel potiùs perfidia, declamantium contra Theologos orthodoxos, quaſi ad libertatem hi requirerent verum *æquilibrium* inter agendi & non agendi potentiam, ita ut nulla penitus ſit ad alterutrum ſive ex gratia, ſive ex concupiſcentia major propenſio, vel major ad alterutrum difficultas.

Non exiſtimo diſignatum iri quempiam inter Theologos Janſenio adverſantes, qui ita deſipiat. Nobis quidem iſtud malevolè imponitur; non quòd ita ſentire nos adverſarii credant; ſed ut apud ſimplices vociferandi contra Bullam *Unigenitus*, quædam eſſe ratio videatur; quaſi nempe tales foveat ineptias Pontificia definitio, vel ad eas legitimo valeat pertrahi argumento; ideoque *Appellantes*, contra abuſus iſtiuſmodi, meritò expetant ſaniores à Sede Apoſtolica *Explicationes*. At ſcandalum hoc merè fictitium, non aliter quàm Phariſaicum, deſpici meretur, neque per hoc rebellio excuſatur; ſed magis proditur perverſitas illud obtendentium.

Redeo ad Queſnelli Articulos. Eos *fidem* peſſumdare & *mores*, ſi auferant humanis actibus libertatem, vidimus à Doctore Angelico, duce rationis lumine confirmari: atque ea conſecutio adeò manifeſta, & ineluctabilis eſt, ut extra infatuatam novitatis ſpiritu Janſenianam ſectam, alium non facile invenias refragantem. Sola ſupereſt difficultas in demonſtranda hypotheſi, ſeu antecedente; videlicet Queſnelli Articulos tum bonis, tum malis actibus tollere libertatem.

Dum bonos actus nomino, ſolos hìc intelligo ſalutares, & ad juſtitiam vitamque utiles ſempiternam; qui proinde vires exigunt naturæ ordine ſuperiores. Neque Queſnellus ullam in homine lapſo agnoſcit ſine gratia poteſtatem niſi ad peccandum. Ita emphaticè denuntiantem vidimus propoſitione 39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum: Eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum*.

Propoſitionis hujus falſitas à me loco proprio impugnata eſt; hìc verò diſſimulanda: quia de bonitate ſalutiferâ, & ſupernaturali præſens currit diſſertatio. Sola tradita à Queſnello definitio gratiæ, ſufficit diſſolvendę penitùs quæſtioni.

Art. 10. *Gratia eſt operatio manus Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*. Huc confluunt etiam cæteri plerique de gratia Articuli, ideam ejus præcipuè deſcribentes: qualis eſt 21. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis,*

bilis, utpotè quæ eſt operatio voluntatis Omnipotentis, ſequela & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum. Art. 23. *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, quâ creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.* Art. 24. *juſta idea, quam Centurio habet de Omnipotentia Dei & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate.* 25. *Deus illuminat animam, & eam ſanat, æquè ac corpus ſolâ ſuâ voluntate: jubet & ipſi obtemperatur.*

Aliàs monui, & mente memori tenendum eſt, quòd ubi Queſnellus, aut Janſenius de Chriſti gratia loquuntur, diſcerni eam cupiant à gratia, quæ ante lapſum primo homini obtigit, non quaſi etiam poſt lapſum duo gratiarum interiorum & ſupernaturalium genera agnoſcant, quorum unum ſolummodò efficax ſit, alterum quodammodo ſubdatur hominis arbitrio, atque omni ſubinde careat effectu, quemadmodum auxilio penès nos accidit ſufficienti.

Sic igitur intellige Propoſitionem Queſnelli vigeſimam primam. *Gratia Jeſu Chriſti*, ſive omnis gratia ſupernaturalis, quæ ex meritis Jeſu Chriſti hominibus poſt lapſum conceditur, *eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela & imitatio operationis Dei incarnantis & reſuſcitantis filium ſuum.* In eumdem ſenſum conveniunt Articuli cæteri ſuperiùs memorati.

Sicut operatio Dei incarnantis, & reſuſcitantis filium ſuum, à ſolo pendet divino arbitrio, non autem ab electione & cooperatione libera humanitatis, ita in hominibus poſt lapſum omnis gratia ſupernaturalis interior, *Chriſti* meritis impetrata, ſicut *eſt imitatio operationis Dei incarnantis & reſuſcitantis Filium ſuum*, ita pariter eſt *fortis, potens, invincibilis*: quæ omnia complectitur gratiæ definitio brevis & clariſſima, quæ traditur propoſitione 10. *Gratia eſt operatio manus Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare.*

Definitionem hanc non ſe extendere ad gratiam primi hominis, quamdiu in ſtatu innocentiæ fuit, convenit inter omnes, nemine diſſentiente, Non minùs convenit, quòd in definitionibus ſubjectum illimitatè poſitum æquivaleat univerſali. Ita cum dicitur *Homo eſt animal rationale*, nemo dubitat, quin *rationale animal* de omni homine prædicetur. Sic quoque cùm legis *Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retàrdare*, non dubites quin omne quod de *gratia* ibi dicitur, de omni gratia intelligendum ſit.

Subinde monui agi de *gratia interiore & ſupernaturali*, non quaſi ea monitio lectori Theologo ſit neceſſaria; cùm ſatis exploratum habeat, de tali hìc ſolummodò gratia ſermonem eſſe; ſed quia omnibus debitores ſumus, ne circumveniatur imperitus, aut hæreat velut in æquivoco, qui gratiarum nomine audiverit comprehendi aliàs dona quælibet indebita, etiam quæ naturæ ordinem non excedunt. Nos verò hìc ut omnes utriuſque partis Theologi in iſtiuſmodi diſputationibus, agimus de ſupernaturali auxilio ad omnes actus ſallutiferos requiſito, & tam neceſſario ut ſine eo non ſolùm nihil iſtiuſmodi operis homo faciat; ſed neque poſſit.

Hoc ſtabilito gratiæ ſignificato, Catholicos inter & Janſeniſtas diſceptatio ſupererat, an poſt primi hominis lapſum, detur unicum genus gratiæ, idque ſolùm inſuperabiliter efficax, ut à Janſeniſtis aſſeritur, an verò præter efficax detur aliud ſufficiens quidem; ſed quod renitente libero arbitrio deſtituatur effectu.

Definita pro nobis videri ſatis quæſtio poterat contra Janſenium, quando hæreſeos damnata eſt hæc ſecunda ejus, inter quinque propoſitio; *interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur*, & ſimul quarta: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quòd vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere vel obtemperare.*

Quæ *propoſitio falſa & hæretica* declarata eſt; falſitatis cenſurâ partem hiſtoricam afficiente, cenſurâ hæreſeos dogmaticam, quatenus hæc voluntati humanæ deneget poteſtatem reſiſtendi gratiæ prævenienti, & neceſſariæ ad ſingulos actus ſalutiferos, etiam ad initium fidei. Verùm pertinacibus novæ hæreſios defenſoribus, Queſnello in primis placuit eam figuris & phraſibus tam variis adornatam reſtituere, ut metuere videantur, ne ſua non ſatis temeritas innoteſcat.

Iſtud pridem obſervavere Lucionenſis & Rupellenſis Antiſtites in Documento Paſtorali anno 1711. die 14. Maii in quo hanc referunt Epiſtolam à quodam *Iſole* Queſnellianis partibus devoto, ad ipſum datam Queſnellum anno 1690. die 13. Martii: *Ab aliquot diebus quaſdam obſervationes, quæ mihi quidem arrident maximè, pervolvo: His graviſſima quæque dogmata modis innumeris exponuntur, ac ſemper ad permovendos animos aptiſſimis. Neque verò eſt quod lector longius per-*

perquirat : ſic exhibentur, ſic admoventur atque aptantur inter ſe ut illorum aſpectum devitare nemo poſſit .... Non, quid poſitis principiis conſequens ſit lectoribus dijudicandum permittitur; ſed quod innoteſcere eis volumus, ibi totum exprimitur.

Hoc unum vereor, ne ſe quædam doctrinæ capita frequentiùs, quàm par eſt, doceri eaque ſibi ſæpius ingeri & inculcari animadvertant. Nam id quidem ſedulò quæſitum fuiſſe, manifeſtum eſt : & quod aſſutum eſt panno, ſic eminet, ut pannum ipſum aliquando obruat. Sed mirum, quod à me jam animadverſum eſt, nihil eſt quod hominibus probari non poſſit, modo prius admoniti non ſint, ut ab illo caveant.

Iſolei obſervationes iſtæ ſunt in Queſnelli librum, tam ſæpè Janſeniana dogmata inculcantem, ut timeat ne frequens nimium eorum inculcatio ſuſpicionem molitionis ſubdolæ lectoribus ingerat.

Contra eamdem machinationem etiam duo memorari ſuperiùs Epiſcopi ſuos eſſe muniendos ſubditos duxerunt in eodem Paſtorali documento". Hæc (inquiunt) *graviſ-*
„ *ſima dogmata* ſunt, hæc *quædam doctrinæ*
„ *capita*, quæ ne *lector frequentiùs ſibi* in-
„ *geri in* Queſnelli ad novum Teſtamen-
„ tum. *Notationibus animadvertat*, domnus
„ *Iſole* ſubveretur. Hæc denique placita de
„ quibus cupit homines *non priùs admoneri*,
„ ut jam edito opere, nimium ſera expoſtu-
„ latio videatur. Hæc Fratres chariſſimi, ut
„ ipſi ſatis perſpicitis, non ſunt Evangelica
„ dogmata, quæ omnes catholici profi-
„ tentur & agnoſcunt. De iis enim nul-
„ lus fuiſſet timendi locus, ne quis expoſtu-
„ laret.

„ Ea profectò hìc indicantur dogmata,
„ quæ Janſenii defenſores propugnant : ii
„ ſunt *puri & aperti errores Janſenii* : ea eſt
„ ipſa *Janſeniana* hæreſis, quam Epiſcopus
„ Meldenſis in *Obſervationibus* (Queſnellia-
„ nis) deprehenderat, quamque cum Tho-
„ miſtarum doctrina, cujus accerrimus pro-
„ pugnator ſemper extitit, miſcere & con-
„ fundere nunquam voluit.

„ Verùm ea dogmata cum ſint in *Ob-*
„ *ſervationibus* Queſnelli, modis *innumeris*
„ expoſita, *iiſque ſemper ad permovendos ani-*
„ *mos aptiſſimis*; cum ea ſic *admoveantur*,
„ *atque aptentur inter ſe, ut illorum aſpe-*
„ *ctum devitare nemo poſſit*, cum *certæ doctri-*
„ *næ capita* lectoribus *ſic ingerantur*, ut *ſe-*
„ *dulò id quæſitum fuiſſe, manifeſtum ſit*;
„ nonne *Obſervationum* librum hoc uno jam
„ patet conſcriptum eſſe conſilio, ut erro-
„ rem diſſeminet, atque erroribus totum,
„ quantus eſt, ſcatere, ſic ut vanus fu-
„ turus ſit omnis in illo perpurgando labor?„

Ita de Queſnelli libro, & quidem antequam tot excerptorum ex eo dogmatum prodiret condemnatio, cenſuere iſti Galliarum Antiſtites : Ita Queſnelli aliàs adorator Dominus Iſole. Quomodo in totius fidei & virtutum omnium perniciem ea lectorem pertrahat doctrina, tribus tomis ſuperioribus non minus dilucidè, quàm copioſè à me deductum arbitror, & quivis non penitùs rudis ex diſputatis contra præſentem hactenus Articulum, facilè colliget.

Denique ut totum breviſſimâ ſimul & perſpicuâ complectar epitome: Si omnis *gratia eſt operatio manus Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*, ut ſtatuit propoſitio 10. & multis ſequentibus confirmatur, obtinet omnis gratia effectum ſuum neceſſariò, & quidem neceſſitate iſtiuſmodi, quam nulla voluntas hominis infringere valeat, aut impedire; ſicut humanitas Chriſti ſuſpendere non potuit Incarnationem Filii Dei, neque creatura ulla obicem ſuæ ponere creationi, neque poterit reſuſcitationi ex mortuis. Hæ ſcilicet ideæ ſunt, juxta quas concipi a nobis debeat, ſi Queſnello credimus, divinæ gratiæ in hoc ſtatu operatio.

Adde propoſitionem 40. *Sine gratia nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*. Suppoſito utroque iſto novæ Eccleſiæ axiomate manifeſtum eſt præſente gratia, abſtineri non poſſe à boni operis volitione; gratiâ verò abſente, conſentiri neceſſariò cupiditati.

Quandonam igitur illa ſalutaris actio à libera pendebit hominis electione, ut ab ea ſe contineat, vel eamdem abſque ullo neceſſitatis vinculo ſequatur ? Similis ratio eſt de peccatis.

Si dicas, Janſenium ſapienter animadvertere, quod, licèt abſente gratiæ victricis auxilio, neceſſitas inevitabilis ſit delinquendi, inter ipſa tamen peccata electio ſit, ut motivo avaritiæ, vel ſuperbiæ ſuperare valeat tentationem luxuriæ; ineptiſſima cavillatio eſt, indigna tanti nominis Magiſtro & ejus ſectatoribus, qui erigere ſe volunt ſupra omne, quod doctorum hominum & Antiſtitum eſt in Eccleſia.

Itane voluntas in delectu peccatorum libera eſt, ut poſſit motivo avaritiæ vel ſuperbiæ quod aliquando venialis delicti malitiam non excedit, vincere tentationem luxuriæ, ſive libidinis carnalis, quæ à culpa nunquam liberatur mortiferâ?

Quomodo etiam carnis ſtimulus vinci juxta Janſenium poterit vanâ gloriâ, vel amo-

re pecuniæ, ſi valeat ejus principium, quod totius novi de gratia ſyſtematis fundamentum eſt, *Quod ampliùs nos delectat* delectatione indeliberatâ, & omnem liberi arbitrii conſenſum præcedente, *ſecundum id operemur neceſſe eſt*? Si igitur delectatio carnis ardentior ſit, quàm pecuniæ amor, aut vanæ gloriæ, ſecundùm priorem *operemur neceſſe eſt*.

Neque admiſit unquam, aut admittere potuit Janſenius gratiâ ad dandam eleëmoſynam, ſatis hominem muniri adverſus illecebras impuritatis. Videre, cui id licitum eſt, poterit Janſenii lib. 4. de gratia Chriſti cap. 7. & 9. iterum lib. 8. cap. 3.

Walonium quidem malè habuit, ut in ejus ad Arnaldum Epiſtolâ legitur, quòd delectationem tum gratiæ, tum concupiſcentiæ vocaverit *indeliberatam*, & non dixerit liberam, ſubintelligendo ſpontaneam; verùm addebat, *non propterea Janſenii cauſa nobis deſerenda eſt, atque in idem tandem rediiſſet explicatio ſignificatum*.

Queſnellus quoque iſto Walonii ſcrupulo, quem ex domeſtico ſuo tunc indubiè intellexerit Præceptore, nequaquam deterritus eſt à conciuendo hoc novæ hæreſeos triumpho in *Notis ad Epiſtolam* Steyaertii pag. 17. *Adeò non perſuadetur, ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum hæreticum eſſe, ut jam demum credere cæperit Orbis Catholicus, nihil in eo non eſſe catholicum*.

In alio ſcripto quod incipit *Mon cher amy*, pag. 1. ut refertur in proceſſu contra eum juridico, ſeu *Cauſâ Queſnellianâ* Art. 9. conqueritur Queſnellus, *nimiam adhuc eſſe potentiam in Janſenii adverſariis, & defectum luminis in Judicibus: unde fit* (inquit) *ut cogitari nondum valeat de omni, quæ Janſenio debetur, vindicandâ juſtitiâ, ipſoque ab illata injuria liberando. Expectare oportet, donec in prioribus paſſionis ardor vehemens aliquantum remiſerit, & in poſterioribus tenebræ diſſipatæ ſint*. Tunc nempe omnia contra Janſenii hæreſim definita retractabuntur à Pontificibus, aut velut abolita ab Eccleſia cenſebuntur.

Hæc Janſeniſtarum maleſana ſpes indubiè implenda eſt, quando Judaica alterius Meſſiæ expectatio.

Intereà liquidò demonſtratum eſt Romanæ Eccleſiæ contra Baii, Janſenii, & Queſnelli dogmata, Conſtitutiones non aërem ferire, aut inanes umbras, ſed pernicioſæ doctrinæ Articulos, quorum aliquos conſtat eſſe impios, blaſphemos, hæreticos ut ſuis reſpectivè cenſuris æquiſſimè notantur, proinde natas ideò *diviſiones non eſſe propter res, quæ nec fidem lædunt nec mores*; cùm & fidem deſtruant, & quidquid virtutum ſive divinarum eſt, ſive moralium ſubrutâ humanorum actuum libertate.

Undè pariter neceſſe eſt, infidelium libertinorum, atheorumque largiſſimam aperiri januam impietati. Denique quidquid inde motuum, *diviſionis*, & Schiſmatis ortum conſpicitur, non Sedi Apoſtolicæ, non adhærentibus ei Epiſcopis, non cæteris Chriſti Fidelibus, ſupremi ejus in terris Vicarii vocem ſequentibus, tribuendum eſt; ſed Arnaldo, Queſnello, Gerberonio, Gilbertio, Ægidio de Witte, Eugenio de Gelder & iſtiuſmodi turbulentis, & omnis fræni impatientibus ingeniis, quæ etiam Bajo & Janſenio, Sedi Apoſtolicæ omnia ſua ſcripta & opiniones ſubmittentibus refragari ſuperbiſſimè præſumunt.

Iſti itaque cum ſuis Sectatoribus, quemadmodùm diſſidiorum, Eccleſiam funeſtè concutientium, authores ſunt, unicè quoque *fautores* reputandi, dum paucitati ſuæ jubent cedere univerſos, etiam multis in omni genere, gradibus ſuperiores. Hic eorum *dominatus*, ex omni parte illegitimus, in ſola conſpicitur fundari temeritate & ſuperbiâ. Neque eſt cur hæc omnia inimicis Eccleſiæ ſiniſtram de ea ingerant opinionem Oportet enim *hæreſes eſſe*: & fuere ab initio Eccleſiæ, neque ulla tam feliciter ſecula fluxere, ut non Diabolum experta ſint, novi quidpiam monſtri hæretici parturientem. Ut igitur ſuperiorum temporum hæreſes non aſperſêre maculam Eccleſiæ, à qua authores, fautoreſque pertinacia ſeparavit, ita neque à nova Queſnelliana hæreſi labem contrahit hodie Chriſti Sponſa; maximè dum Bulla *Paſtoralis officii* à Sedis Apoſtolicæ communione repulit univerſos Conſtitutioni *Unigenitus* non obedientes.

CAPUT VI.

Turbis & diſſidiis initium nova Secta Duce Saneyrano in Galliis dedit innovatione doctrinæ & praxeos circa Sacramenta.

1 Non minima pars Religionis noſtræ ſunt inſtituta à Chriſto Domino Sacramenta, gratiarum cœleſtium fontes uberrimi: utque illa continent præcipua ſalutis noſtræ ſubſidia, eadam à Novitatibus concuti, ægerrimè ferunt, tum vulgarium multitudo fidelium, tum præ cæteris Doctores, Epiſcopi, maximè Romanus Pontifex, cui in Petro Apoſtolorum Principe, totius cura Eccleſiæ, ſingulari titulo & authoritate commiſſa eſt.

Quibus verò conſilium fuit, Eccleſiam convellere, ejuſque fundamentis, ſi & ipſa non ſubruerent, ſuperſtruere novam, à Dogmatibus circa Sacramenta & gratiam duxere initium. De gratia actum eſt ſuperiùs: de Sacramentis nunc aliqua referamus. Inter præcipuos novæ Eccleſiæ fundatores, præter Janſenium indubiè fuere Sancyranus Abbas Commendatarius & Seguenotius Oratorii Berulliani Presbyter, juſſu Cardinalis Richelii ſub Ludovico XIII. Galliam modetantis, ambo in carcerem conjecti, Vincennenſem prope Pariſios Sancyranus, *Baſtillam* Pariſienſem Seguenotius, eodem anno 1638. quo Ipris Janſenius peſte mirabili extinctus eſt; mirabili, inquam, quia in civitate illa præter Epiſcopum eo anno nullus memoratur contagio mortuus.

Libet Janſenii poſthumus, qui tantum ſtrepitûs in Eccleſia excitavit, de auxiliis gratiæ ferè totus eſt: doctrinæ de Sacramentis & aliis ad praxim pertinentibus innovatio, aliis novæ Eccleſiæ Apoſtolis commiſſa: præſentis capitis inſtitutum de ſolis agi poſtulat Sacramentis, in quo ordinem temporis ſequar potiùs, quàm materiæ.

Illuſtriſſimus Sebaſtianus Lingonenſium Antiſtes, qui Sancyrano antequam eum ſatis noſceret, faviſſe impenſiùs noſcebatur, anno 1638. die 10. Julii interrogatus de eo fuit juſſu Regis. Quapropter poſtridie adiens ſupremum Galliæ Cancellarium, tradidit ei declarationem, quam aliquot menſibus antea ſcriptam miſerat ad D. de Harlay Epiſcopum Maclovienſem. In hac inter Sancyrani dogmata
legimus quæ ſequuntur. " Sacramentum pœ-
„ nitentiæ non delet peccata. Communio
„ plus valet ad delenda peccata, & diſpo-
„ nendum hominem ad beatam mortem,
„ quàm Confeſſio. Ideò magis expedit pe-
„ ſte infectis, aliiſque moribundis admini-
„ ſtrari Sacramentum Euchariſtiæ, quàm
„ pœnitentiæ.

„ Confirmatio, Sacramentum Ordinis,
„ & Conſecratio Epiſcopi, tollunt peccata
„ tum quoad culpam, tum quoad pœnam
„ æquè ac Baptiſmus. Verba abſolutionis
„ non operantur remiſſionem; ſed declarant
„ tantùm. Contritio ad Sacramentum pœ-
„ nitentiæ omninò neceſſaria eſt, ut pecca-
„ ta remittantur. Verba Concilii Tridentini
„ explicanda ſunt de contritione, ut à qui-
„ buſdam Lovanienſis Academiæ Doctori-
„ bus explicantur: aut dicendum quòd Con-
„ cilium in hoc articulo erraverit.

Joannes de Jovaud religioſus Abbas Ciſtercienſis à Sancyrano habitus fuerat, veluti *talentis minimè vulgaribus præditus*, at*que edendis in lucem libris peridoneus*. Is autem familiariter aliquamdiu Sancyrano uſus, ejuſdem cenſebatur non ignorare dogmata. Juſſus itaque de eo in carcerem detruſo ferre teſtimonium, jurejurando confirmatum, paruit die 17. Junii ejuſdem anni 1638.

„ Multa (inquit) de dogmatibus ad Sa-
„ cramenta ſpectantibus, & de præſenti Ec-
„ cleſiæ ſtatu Sancyranus diſſeruit; inter cæ-
„ tera conſtanter affirmans, contritionem
„ perfectam ad pœnitentiæ Sacramentum eſ-
„ ſe neceſſariam, imperfectam, ſive attritio-
„ nem non ſufficere: ante abſolutionem Sa-
„ cramentalem præſupponi remiſſionem pec-
„ catorum, contritione impetratam: abſolu-
„ tionem non eſſe niſi declarationem remiſ-
„ ſionis: perperam conferri abſolutionem
„ ſtatim poſt Confeſſionem: uſum hunc com-
„ munem quidem eſſe; ſed abuſus potiùs no-
„ mine appellandum.

„ Opponebam argumenta quædam
„ Theologica, ob quæ Sancyranus graviter
„ me increpans, ajebat Theologiam Scho-
„ laſticam, ut paſſim traditur, eſſe doctri-
„ nam noxiam: cumque dicerem, Sacramen-
„ tum pœnitentiæ in lege gratiæ ex attritis
„ contritos reddere; reſpondebat eſſe ine-
„ ptum loquendi modum Scolaſticorum, ne-
„ que in Sacris paginis, neque in Conciliis
„ fundatum. Multa prætereà dogmata ædifi-
„ cationis omnis expertia tum Sancyranus,
„ tum nepos ejus Barcos, perpetuus avuncu-
„ li ſui ſuffragator, effutiebant.

„ Cùm non diſſimularem, præferre me
„ ejuſmodi novitatibus communem praxim
„ Eccleſiæ; Quid, rogabat Sancyranus, no-
„ mine Eccleſiæ intelligis? Cœtum, reſpon-
„ denbam, Fidelium compoſitum ex Summo
„ Pontifice, Prælatis, Doctoribus, Preſby-
„ teris, Religioſis & populo.

„ Sancyranus autem, ò quantum in-
„ quiebat, remotus es à veritate! Eccleſia
„ in iis tantùm rebus conſiſtit, quæ fuerunt
„ ante ſæcula ſuperiora.... Cùm ageremus
„ de peccatis venialibus, ſignificabat San-
„ cyranus, ea non eſſe materiam ſufficien-
„ tem ad abſolutionem Sacramentalem, di-
„ ſertè affirmans, in veteri Eccleſia nunquam
„ abſolutionem Sacramentalem in confeſſio-
„ ne ſolorum venialium impertitam fuiſſe:
„ Cofeſſionem, quam S. Auguſtinus vocat
„ juſtorum, non fuiſſe Sacramentalem; ſed
„ actum tantummodò demiſſionis, qui laico
„ cuicunque obvio exhiberi poſſit.

„ Hæc à Domino Barcos Sancyrani Ne-
„ pote confirmabantur illo S. Jacobi textu:
„ *Confitemini alterutrum peccata veſtra.*

„ Cumque objicerem Concilium Tri-
den-

Digitized by Google

„ dentinum, quod perſpicuè docet peccata
„ venialia eſſe ſufficientem abſolutionis ma-
„ teriam; licèt non neceſſariam: approbas
„ ne, quærebat Sancyranus, Tridentinum?
„ Et moto capite ſubjunxit: ſi cum Tridenti-
„ no ſentias, conſentis Pontifici. Imò, aje-
„ bam, conſentio utrique.„

Plura ex eodem teſtimonio prætermittens addo aliud brevius Alexandri Colas Domini de Promorant Sacerdotis & Abbatis, qui per Sacros Ordines jurans teſtatur, *ſe coram audiviſſe Abbatem Sancyranum debacchantem adverſus praxim Religioſorum, & omnium hominum ſpiritualium iſtius temporis (circa adminiſtrationem potiſſimùm Sacramenti penitentiæ).... Dominus le Feron in civitate Carnotenſi Canonicus, magnificus Sancyrani præco, ſimilia mihi principia occinuit: inter quæ ſunt, pœnitentes nimis facilè & nimis citò à Confeſſariis abſolvi: debere eos multo tempore relinqui in lacrymis & ſingultibus, donec de peccatis perfectè conterantur. Sine contritione perfecta abſolutionem eſſe invalidam. Dominus le Fere ejuſdem Civitatis Canonicus mihi affirmavit, Dominum le Feron eaſdem ſibi ſententias conatum inculcare tam importunè, ut videretur ſibi velle cerebrum ſubvertere.*

Maria Aquiaviva Ducis Atrii Filia Monialis Ordinis S. Benedicti die 19. Junii 1638. teſtata eſt, à Superiore ſua prælectam ſibi Epiſtolam Sancyrani, quâ Novator ille docebat, quòd *invocatio Nominis Jeſu æquè efficax ſit, ac Euchariſtiæ Sacramentum.*

Teſtabatur eadem Monialis *Superiorem ſuam quatuor, vel quinque menſibus abſtinuiſſe à Sacra Communione, quo tempore eam Sancyranus exercebat in operibus Pænitentiæ.*

Deinique Nicolaus le Tardif Senatûs Regii Cauſidicus, qui in Portu Regio Sororem habens, etiam ipſe Sancyranum nactus fuerat animæ ſuæ directorem, de eodem 16. Junii 1638. interpoſito juramento teſtabatur, *ſe ita fuiſſe à Sancyrano inſtitutum, ut ſemper crediderit, ad abſolutionem requiri contritionem perfectam.*

Docuerat prætereà Sancyranus, quòd *Sacramentorum frequentatio ſæpius pernicioſa ſit, quàm utilis, iis, exempli gratiâ, qui lapſus ſuos veniales non corrigunt: quòd Sacramentum Confirmationis plus operetur, quàm Baptiſmus: quòd peccata remittat & quoad culpam, & quoad pœnam, quòd ad Sacerdotium non ſit conſultum admittere eum qui ſemel deliquiſſet contra caſtitatem.* Non erit itaque conſultum ad Sacerdotium aſpirare ei, qui talis ſibi pridem commiſſi forſitan delicti eſſet conſcius. Sic neque Auguſtino licuiſſet ad Sacerdotium promoveri..

Libellus, cui titulus eſt *Corona Sanctiſſimi Sacramenti*, aliquanto ante editus, non levioribus turbis anſam præbuerat; à Sorbonicis Doctoribus fortiter impugnatus, ardentibus autem vindiciis à Sancyrano defenſus, eidem velut authori à pluribus tribuebatur; ſed ubi pudenda nimium apparvêre opuſculi dogmata, maluit factio illud adſcribere Agneti à Sancto Paulo Sorori Arnaldi in Portu Regio Moniali, ut quidquid contineret Theologicæ obnoxium cenſuræ, facilius condonaretur ignorantiæ ſexûs, atque à multis legeretur avidiùs, quòd à nobili foret Virgine excogitatum.

Sed quidquid pro eo patrocinii imploratum eſt, quidquid fallaciæ pro ejus impenſum defenſione, impedire non potuit, quin anno 1633. die 18. Junii Sorbonæ Theologica Facultas graviſſimam hanc in libellum ediderit cenſuram; *Quòd ſcateat ineptiis, erroribus, blaſphemiis, & impietatibus, quæ eò tendunt ut animos à virtutum, præſertim Fidei, Spei, & Charitatis exercitio avertant, modum orandi à Jeſu Chriſto inſtitutum deſtruant, & introducant opiniones contrarias effectibus divini erga nos amoris, quem Deus præcipuè elucere voluit in Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, & Myſterio Incarnationis.*

Speciminis loco ſint quæ exhibeo ex opuſculo Gallico latinè tranſlata: num. 11.
„ proponitur Inacceſſibilitas: Jeſus Chriſtus
„ maneat in ſeipſo, relinquens creaturas in
„ impotentia ad ſe accedendi.

„ Num. 13. Independentia: non reſpi-
„ ciat Jeſus Chriſtus animarum merita; ſed
„ omnia diſponat pro libito. Renuntiemus
„ poteſtati, quam habemus, Deo nos ſub-
„ jiciendi in eo quod exiſtentibus in gratia,
„ ſeipſum promiſerit. Non iſthic collocemus
„ ſpem noſtram; ſed maneamus in beata in-
„ certitudine, quæ independentiam Dei ve-
„ neretur.

„ Num. 14. Incommunicabilitas: ut
„ non dimittat ſe Chriſtus ad communican-
„ dum ſe nobis, inter quos & ejus infinitudi-
„ nem nulla eſt proportio: maneamus in no-
„ ſtra indignitate tam divinæ communicatio-
„ nis: æſtimemus nos felices, quod divinorum
„ donorum nullo modo reddamur participes:
„ gaudeamus, ea tanta eſſe, ut eorum non
„ ſimus capaces.„

„ Num. 16. Inapplicatio: ut Jeſus Chri-
„ ſtus ſeipſo occupetur, neque ullam in ſe
„ patiatur creaturam ſeu nihilum: nihil cu-
„ ret extra ſe: non offeramus nos illi, ut ſe
„ nobis applicet; ſed potiùs ut ab illo reji-
„ ciamur, propterea quod debeat ſe nobis

„ præferre: Amplectamur illam applicatio-
„ nis negationem: eligamus potiùs, ut Chri-
„ ſtus noſtri obliviſcatur, quàm ut noſtri
„ memoria, Chriſti erga ſe applicationem
„ interrumpat, eum applicando ad creatu-
„ ras. „

Quidni tandem omnis Chriſti, Deiparæ & aliorum Sanctorum invocatio, ſaltem ut non ſatis conveniens, reprehendi valeat, ne noſtris precibus eorum beatifica ad divinitatem *applicatio* interrumpatur, quando noſtri eos memoria ad degentes in terris homines *applicabit*.

Quæ omnia inter catholicos inaudita, meritò eorum animos ad indignationem commoverunt, & graves Sorbonicis expreſsére cenſuras; pergrata autem fuerint Genevenſibus, qui etiam à Calvino didicerant, locutionibus quibuſdam uti, quæ primâ fronte non videbantur à Catholicis abhorrere, fallendis autem ſimplicibus poterant eſſe peridoneæ, ut Calvinus de Myſterio Euchariſtiæ vix pejus diſſerere, quàm ſoror illa Arnaldica videretur.

Sic nempe hæreſiarcha ſubdolus in caput 26. Matthæi: *verè in cœna datur nobis corpus Chriſti, ut ſit animis noſtris in cibum ſalutarem, hoc eſt ſubſtantiâ Corporis Chriſti paſcuntur animæ noſtræ, ut verè unum efficiamur cum eo.* Et infrà. *Non ergo vacuum & inane ſignum nobis proponitur; ſed verè carnis & Sanguinis Domini fiunt participes, qui fide promiſſionem hanc recipiunt.*

Lib. 4. inſtitut. cap. 17. *Quemadmodum non aſpectus; ſed eſus panis alimentum corporis ſufficit; ita verè ac penitus participem Chriſti, animam fieri convenit.* Et §. 32. *in Sacra ſua cœna jubet me ſub Symbolis panis ac vini corpus & ſanguinem ſuum ſumere: nihil dubito, quin & ipſe verè porrigat, & ego recipiam.*

Quibus omnibus expreſſionibus adeò, ut apparet, Myſterio Euchariſtiæ faventibus, aliud non intenditur, quàm eluſio authoritatis, & Sacrorum Textuum, qui pro confirmatione orthodoxæ fidei è Scripturis & Patribus proferuntur, quos hæretici videri volunt admittere tanquam à ſuis opinionibus non alienos.

Neque ſecuritatem mihi præſtare ſolent maximam aliqua Janſeniſtarum circa Euchariſtiam aſſerta, quaſi adverſantia Calvinianis: quando principia quædam illorum conſidero philoſophica, quale aliàs retuli Cartheſianum de extenſione corporis actuali, quæ ad ejus adeò pertineat eſſentiam, ut quantum detrahitur extentioni tantumdem neceſſario eſſentiæ dematur.

In cauſa Queſnelliana art. 10. poſt medium refertur Epiſtola, qua Queſnellus, tanquam novi Ordinis Pater Prior, ſive, ut inſcriptio præfert, *Reverendus Pater Provincialis Auguſtinianorum*, conſulitur de mutando Directore viri nobilis, qui Parochum ſibi delegerat ruralem Janſenianis partibus addictum, ſive ut Epiſtola exprimit, *unum Amicorum*; ſed qui de Euchariſtia non ſentiret aliter, neque aliter ſuum ſenſum exponeret, quàm *Proteſtantes* (ſeu Calviniſtæ.)

Eo Directore nobilis uſus fuerat annis decem vel duodecim, atque eandem hauſerat doctrinam, donec, remordente conſcientiâ, alium deſignari ſibi petiit inſtructorem.

Ait author Epiſtolæ, ſe pro hac mutatione procuranda valdè ſolicitari; ſed rem difficultatibus non carere &c. in quod & quædam alia ibi antecedentia pro Fiſci Procuratore, & ejus nomine Illuſtriſſimus D. Henricus Joſephus Vanſuſteren nunc Brugenſium Epiſcopus, tunc Archiepiſcopi Michlinienſis Vicarius Generalis ſic animadvertit. *Tanta eſt Queſnelli authoritas, ut ejus ſolius nutu, etiam cum periculo ſalutis eternæ omnibus ſe exponant, ſi ita jubeat, caci ſtolidique ſubditi, ibi obedientes, ibi morigeri, ubi omnino repugnare, & obluctari deberent.*

Non levem nuper in Gallia ſtrepitum excitavere Theſes ad Calvinianam de Euchariſtia hæreſim deducentes, authoribus aliàs nimiùm ſcrupuloſis in Conſtitutionis *Unigenitus* admiſſione. Noti ſunt rumores totâ publici Europâ, de tractatu à quibuſdam inchoato Sorbonicis, pro uniendâ Anglicana Eccleſia Gallicanæ.

Epiſtola de hoc ſcripta Londini die 17. Martii anni hujus 1721. intra conditiones pro unione propoſitas, & quaſi conceſſas exprimit, quod circa *Modum* præſentiæ Chriſti in Euchariſtia, explicatio utrique Eccleſiæ libera relinquatur: quod permittatur uſus Calicis laicis: matrimonium Sacerdotibus: excluſio S. Crucis & imaginum: quod Romanus Pontifex agnoſcendus ſit tanquam primus Epiſcopus *inter pares*.

Profitentur Commiſſarii illi ſe non agere anthoritate Antiſtitum, ſed Eccleſiaſticorum complurium & Doctorum; qui in eadem ſecum ſententia ſint. Addebat Epiſtola duos illos Sorbonicos, quorum refert nomina, acceſſiſſe ad Miniſtros ſtatûs, & ab his remiſſos ad Anglicanæ Eccleſiæ Epiſcopos, à quibus frigidè accepti fuerint, ut non magnum promittat Schiſmatica hæc legatio ſucceſſum. Sed nimis citò delabimur ad ſeculum præſens. Et quidem ad prætenſam illam quod attinet unionem, Sancta Dei Eccleſia, in ſua ma-

mavult perſiſtere, ab hæreticorum conventiculo diviſione, quàm iniquis adeò legibus conſentire.

Anno 1646. typis editus fuit liber hoc titulo Reliquiæ Joannis Vergerii Abbatis Sancyrani, ubi pag. 25. citantur Petri Aurelii (vero nomine Joannis Vergerii) vindiciæ quibus aſſeritur, *clariſſimum eſſe quòd Epiſcopus reſurgere non poſſit per media ſtatui ſuo propria; cum hoc ipſo quo peccator eſt, ſtatum amittat ex primævo jure, nec ampliùs in eo ſit.*

Videtur aſſertio conſona Wickleffianæ in Conſtantienſi Concilio damnatæ, quâ dicebatur *Nullus eſt Prælatus, nullus Epiſcopus, dum eſt in peccato mortali*. In iiſdem Reliquiis eâdem pag. refertur ex Sancyrani, ſeu *Petri Aurelii vindiciis*, quòd *quâlibet vinculi caſtitatis infractione perimatur Sacerdotium*.

Credit verò Eccleſia Catholica ſacerdotium imprimere characterem, qui ut dicitur Tridentini ſeſſ. 23. cap. 4. *nec deleri, nec auferri poteſt*. Et Canone 4. *Si quis dixerit, per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde fruſtra Epiſcopos dicere accipite Spiritum Sanctum, aut per eam non imprimi characterem, vel eum qui Sacerdos ſemel fuit, laicum rurſus fieri poſſe, anathema ſit.*

In iiſdem Reliquiis pag. 312. referuntur famoſæ Sancyrani *Epiſtolæ Spirituales* typis editæ, quibus dicitur, quod *ad Eccleſiam ſpectet corrigere malos Sacerdotes, & abſcindere ſi viſum fuerit, & tunc amplius Sacerdotes non ſint.*

Antequam Sancyrani Epiſtolas dimittam, geminas producere ex iis oportet exoticas de Euchariſtiæ uſu ſententias. Prima refertur in Reliquiis pag. 294. *ſecundùm S. Chryſoſtomum, vix opus eſt minore diſpoſitione ad audiendam Miſſam, quam ad communicandum*. Altera eſt in iiſdem Epiſtolis juxta editionem Lugdunenſem Tom. 1. Epiſt. 42. pag. 339. *Nunquam oportet referre uſum Sacramentorum ad feſta Sanctorum, communicando ratione talis aut talis feſti.*

Contemporaneus Sancyrano atque eodem anno 1638. quo Sancyranus Vincennenſi, ut retuli, prope Pariſios carceri mancipatus fuit, Claudius Seguenot Berulliani Oratorii Presbyter, Sancyrani aſſecla Pariſienſi carceri traditus eſt.

Is librum ediderat de virginitate, cujus Articulos aliquot Sorbona confixit. Inter illos ſextus eſt ex pag. 122. 126. 128. *Attritio non ſufficit; ſed contritio ex perfecta charitate abſolute neceſſaria eſt ad recipiendum Sacramentum pœnitentiæ* Art. ſeptimus ex pag. 129. & 130. *Abſolutio nihil aliud eſt, quàm declaratio juridica peccati jam remiſſi.*

Cenſura Sorbonica: *Hæ propoſitiones ſunt quietis animarum perturbativæ, communi & omnino tutæ praxi Eccleſiæ contrariæ, imminuunt efficaciam Sacramenti Pœnitentiæ; & inſuper temerariæ ſunt & erroneæ.*

Art. octavus ex pag. 184. *Ex ordine & natura rei requiritur, quòd Confeſſio ſit publica.*

Cenſura Sorbonica: *Hæc doctrina eſt nova, falſa & periculoſa.*

Denique Sorbona concludit: *Præter hæc ſic annotata, ſunt alia quamplurima ſparſim in toto contextu Libri reprobanda, quæ omnia Sacræ Theologiæ Facultas Pariſienſis damnavit, & librum tot nævis & erroribus aſperſum cenſoriâ hac animadverſione notavit, dignumque cenſuris, ut ejus Lectione omnes Catholici interdicantur. Datum in Sorbona die 1. Menſis Junii, & confirmatum die 1. Julii 1638.*

Si Attritio non ſufficiat; ſed contritio *ex perfecta charitate* abſolutè neceſſaria ſit ad Sacramentum Pœnitentiæ; ſi abſolutio nihil aliud ſit, quàm declaratio juridica peccati jam remiſſi, ut adverſarii iſtiuſmodi contendunt, minùs miror, quod adeò rara penès ipſos confeſſio ſit, & licèt eorum aliqui frequentem ſuis pœnitentibus, præſertim mulieribus, ſuadeant, ipſi tamen vix ſemel annis ſingulis confiteantur, quemadmodum ex eorum literis in cauſa Queſnelliana relatis Art. 10. §. 6. exploratum eſt.

Et ſanè cur ceremoniâ tam moleſtâ, & ut exiſtimant parum utili, utantur frequentius? Quis verò, niſi urgentiſſimâ neceſsitate confiteatur, ſi publica exigatur peccatorum propalatio?

Hujus neceſsitatem inducere, ſive, ut Novatores ajunt, reducere conatus eſt cum Sancyrano Antonius Arnaldus; ſubdolè quidem, itaut à ſuis ambo ſatis intelligerentur diſcipulis, non ita ab aliis; quo ſerpere novitas impune poſſet, neque in Judicio facile convinci. De Arnaldo Sancyrani Diſcipulo, novitates poſt Magiſtri obitum proſequente, mox diſtinctiùs agendum eſt.

Interim Lector ſapiens conſideret, nihilne in his omnibus lateat, nihilne etiam ſe palam prodat, quo fidei ac moribus plaga inferatur: dein quibus imputari oporteat diviſionis malum, quodcumque inde partes inter contrarias exortum conſpicimus, ipſique nobiſcum lugere videntur Adverſarii; Catholiciſne communi adhærentibus doctrinæ; an importunis iſtiuſmodi, atque præpoſteris Scholarum & Eccleſiæ Reformatoribus.

CA-

CAPUT VII.

Arnaldus quæ tradita acceperat à Sancyrano dogmata, latiùs propagavit, magnâ Eccleſiæ perturbatione.

1 PRimus, quo clareſcere potiſſimum Arnaldus voluit, & præſentem Eccleſiæ, in adminiſtrando pœnitentiæ Sacramento, praxim convellere, liber extitit *de frequenti communione*. Compoſitus ille à Sancyrano fuerat cum inſcriptione *de pœnitentia*; ſed editionis gloriam magiſter relinquere maluit diſcipulo; ſic Operi pariter conſulturus, & famæ Arnaldi, quem ſucceſſurum ſibi novæ Eccleſiæ principem deſignabat.

Conducebat Operi plurimum quod Arnaldus author communiter crederetur, qui multorum neceſſitudine, & amicitiâ potens, faciliùs poſſet non doctorum ſolummodo; ſed etiam Antiſtitum acquirere approbationes, quæ lucubrationem redderent magis commendabilem, & à condemnationis periculo ſecuriorem: Hæc quoque multo elaborata ſtudio, conciliaret parenti ſuo credito authoritatem. Neque reverà tota compoſitio eſt Sancyrani, ſed aliqua ab Arnaldo addita ſunt, occaſione, ſeu prætextu refutandi cujuſpiam Religioſi, novis iſtiuſmodi directoribus animorum, & Reformatoribus adverſantis.

Mutandus etiam Arnaldo libri titulus apparuit, atque ad ſubornandam meliùs fallaciam, ſubſtituenda epigraphe *de frequenti communione*, ſubintelligendo *de rariſſimâ*. Dum autem novi Theologi, hoc iuſtituti volumine, unicum pro peccatis mortiferis, in primitiva Eccleſia agnoſcunt pœnitentiæ genus, idque Canonicum, ſeu publicum, & ſimul ad ſtatum Eccleſiæ priſtinum reſtituendum, omnia ſe diſponere glorientur, facilè eſt colligere, quænam ab ipſis reformatio prætendatur. De hac Ægidium de Witte Arnaldo velut oraculo ſuo ſcribentem audiamus 11. Junii 1681.

„ Aliquando ſubit mihi cogitatio conſcribendi aliquid de Sacramento Pœnitentiæ hiſtoricè ac doctrinaliter; quia hoc arbitror conducere poſſe ad collapſos Chriſtianorum mores quadantenus reſtaurandos.

„ Morini hiſtoria, ut multa corraſit, quæ placent, ita in plurimis & omninò diſplicet. Certè non multum conferet in illum finem, quem jam expoſui. Ab hoc negotio, quod alioquin ſatis eſt arduum, me deterret una palmaria difficultas, quam hiſce vobis exhibeo, ut vel lucis aliquid, vel conſilii à vobis hauriam; vereor enim ne idem ipſe portas etiam laxitatibus aperiam, qui velim occludere.

„ Sedulò pertractanti mihi, quæ Patres de Sacramento Pœnitentiæ edidêre, hæc ingeritur opinio, non omnia antiquitus, quæ nunc vocamus mortalia peccata; ſed eorum pauca dumtaxat, per Sacramentum Pœnitentiæ curata fuiſſe; reliqua verò privatâ compunctione, ac bonis operibus abſterſa.

„ Inducor in hanc ſententiam variis argumentis: Aliqua delibabo. Primum ſtatuo, non binam, ut volunt Morinus, Petavius & alii; ſed unicam dumtaxat peccatorum mortalium Pœnitentiam veteribus notam eſſe. Facile mihi eſt hanc Propoſitionem ſtabilire, & omnia adverſariorum argumenta contraria convellere. Huic tamen probationi jam non immoror; quòd arbitrer vos hac in re nou diſſidere, quam & olim in libro *de frequenti Communione* ſolidè aſtruiſtis.

„ Difficultatis, quam proponere decrevi, cardo verſatur in hac quæſtione, an unicæ illi publicæ Pœnitentiæ omnia peccata mortifera ſubjecta fuerint.

„ Circa quam opinor in hunc modum: Initio quidem in pauciſsima peccata per Sacramentum Pœnitentiæ, ſive claves Eccleſiæ animadverſum fuiſſe, paulatimque cùm Chriſtiani mores in deterius irent, & nova eaque gravia crimina erumperent, peccatorum Pœnitentiâ eluendorum numerum excreviſſe.

„ Arbitror, ſenſim & in variis Eccleſiis, variè criminum Pœnitentiâ caſtigandorum extenſionem factam, quæ inter cætera maximè elucet in Canonibus Concilii Eliberitani, & S. Baſilii ad Amphilochium. Dilabor ad Auguſtinum noſtrum; quia ſupervacaneum eſt de hac materia fuſiùs vobiſcum agere. Inſinuare mihi videtur etiam non omnia peccata mortem æternam inferentia per Pœnitentiæ Sacramentum curata fuiſſe...

„ Libenter igitur quid ſuper hac Propoſitione ſentiatis, intelligam; nam, ſi ita eſt, quis modus hæc evulgandi ut laxitatibus non pandatur via? Et quis modus ſilendi hanc quæſtionem, ſi de Sacramento Pœnitentiæ hiſtoricè conſcribatur? An non ſatiùs abiicienda eſt iſtius tractatûs cogitatio? Quod & facere paratus ſum. Interim flagito, ut mentem veſtram ſuper hac re non gravemini aperire „.

Hanc Epiſtolam refert *cauſa Queſnelliana* Art. 10. ubi Procuratoris Fiſcalis nomine,

ne, Illuſtriſsimus D. Henricus Joſephus Van ſuſteren ſic animadvertit: "Ecce ut famoſus „ ille *pro S. Cornelio Athleta* (Ægidius de „ Witte) ad Arnaldum ceu ad ducem ſuum „ recurrat, ſeque ejus judicio ſubiiciat, pa- „ ratus Tractatum ſuum ac lucubrationes „ Uulcano conſecrare, ſi ita Arnaldus cen- „ ſeat expedire. Utinam lucubrationes, „ quas in materia Sacramenti Pœnitentiæ „ dein edidit ille Arnaldi Diſcipulus, æter- „ nis fuiſſent immerſæ tenebris„! Belgium enim totum ad illas linguâ Belgicâ conſcriptas plurimum obſtupuit, graviſsimeque offenſum fuit. Alphonſi Archiepiſcopi Mechlinienſis contra illud Diploma exhibebitur mox, ubi quædam dedero ex libro, quem de *Pœnitentia* prius ſcripſerat Sancyranus; ſed editionis gloriam, ut dixi, Diſcipulo ſuo Arnaldo relinqueree voluit.

Alexander VIII. excerptas ex eo à Belgis Theologis Propoſitiones varias, ac Sedi Apoſtolicæ denuntiatas, inter triginta & unam, gravibus reſpectivè cenſuris prohibuit ac condemnavit, tacito Authoris ac libri nomine.

Arnaldinæ Propoſitiones ſunt quæ ſequuntur: Decima ſexta: *Ordinem præmittendi ſatisfactionem Abſolutioni induxit non politia, aut Inſtitutio Eccleſiæ; ſed ipſa Chriſti lex & præſcriptio, naturâ rei id ipſum quodammodo dictante* Decima ſeptima: *per illam praxim mox abſolvendi ordo Pœnitentiæ eſt inverſus*.

Decima octava: *Conſuetudo moderna quoad adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamſi eam plurimorum hominum ſuſtentet authoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominùs ab Eccleſia non habetur pro uſu, ſed abuſu*.

Vigeſima ſecunda: *Sacrilegi ſunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis ſuis Pœnitentiam egerint*.

Vigeſima tertia: *Similiter arcendi ſunt à Sacra Communione, quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus, & omnis mixtionis expers*.

Ægidio Gabrielis adeò placuit liber Arnaldi de *frequenti Communione*, ut pro ſuis *ſpeciminibus moralibus*, quibus non parum Belgium conturbavit, plurima ex eo praxi Eccleſiæ non convenientia mutuatus ſit, quale eſt pag. 119. *Per ſtatum firmum & immobilem in virtute Chriſtiana homo judicari debet dignus Euchariſtiâ*.

Si arcere à Communione oporteat omnes illos, quorum affectus nondum ſunt puriſsimi, & omnis mixtionis expertes, quique nondum firmitatem in virtute Chriſtiana nacti ſunt *immobilem*, non niſi pauciſsimis chriſtianorum [ſi ullis] permittenda eſt Sacræ Synaxeos participatio. Nonne iſtiuſmodi rigor; ſi in Eccleſiam inducatur, ingentibus illic turbationibus occaſio erit? Et quis diviſionis, qui in animorum Directoribus, & multitudine fidelium orietur, author fuerit & fautor, niſi cum ſuis ſectatoribus Arnaldus?

Horridum hic contra communis praxeos tenaces confeſſarios & Paſtores intonat libro *de frequenti Communione* Editionis latinæ pag. 299. *Sacrilegè & nefariè dilaceratur Eccleſia, ſi is, qui peccatum mortale commiſit, admittatur ad Sacram Communionem antè actam pluribus diebus pœnitentiam*.

Sic etiam author Theſium Lovanii defenſarum anno 1690. 26. Januarii; *Impium eſt dare abſolutionem Sacerdoti non multò ante lapſo, eſto quædam eſſet celebrandi neceſſitas, puta ne die feſto populus Sacro fruſtraretur*. Ibidem: *Non eſt abſolvendus de cujus relapſu Confeſſarius dubitat vel formidat*.

Quantis regulæ iſtiuſmodi nimiùm generales obnoxiæ ſint commotionibus, & ſcandalis, prudentes Confeſſarii facilè intelligunt. Quamdiu fragiles peregrinamur, quis extra omnem lapsûs, vel relapsûs formidinem eſt? Quis *firmitatis in virtute immobilis*? Tales quidem Janſeniani judicio ſuo ſunt; quod ſapientiùs cenſent alii fatuam præſumptionem.

Non minùs inſipiens cenſura eſt Matthæi Rovuroy in Namurcenſi Seminario Profeſſoris, dum Obſerv. 7. de gratia ait: *Ex doctrina de gratia per ſe ſufficienti, ſequitur non recta adminiſtratio Sacramenti Pœnitentiæ*. Idem de Fide §. 11. *Doctrina de gratia ſufficienti ducit ad laxitatem*. Rurſus obſerv. 7. de gratia: *Qui ſtatuunt gratiæ efficaciam in Prædeterminatione non rectè ſentiunt de differenda Abſolutione*. Ibid. *Aliud eſt, quod illos Theologos Thomiſtas recentiores facit malè judicare de converſione peccatoris, & conſequenter de dilatione Abſolutionis, nempe certi modi loquendi Sancti Thomæ, & Thomiſtarum veterum, quos minùs intelligunt; ut ſunt hi: Minima gratia, minima charitas ſufficit ad Juſtificationem*.

Cui Thomiſtæ, cui Scholæ alterius cujuſcunque Catholicæ Theologo non bilem moveat Profeſſoris haud admodum provecti temeritas? ſed nempe ſic inſtitutus fuerat Lovanii à Gummaro Huygens; qui ſibi *Doctoris intrepidi*, ut ſuprà monuimus, nomen aſſertis audacioribus conſecutus eſt.

Matthæum hunc dignum tali magiſtro Diſcipulum à docendi Cathedra amovit Namurcenſium Antiſtes. Similem Illuſtriſſimus Hum-

Humbertus Archiepiſcopatui admotus Mechlinienſi, reperit in Seminario ſuo Profeſſorem Joannem Opſtractium, quem mox pariter exauthoravit.

Queſneſnelli autem & ei adhærentium Novatorum hypocriſis mirabilis eſt, & confidentia impudens, quâ Eccleſiam ejuſque Moderatores ſupremos accuſare palàm audeant, quaſi *fautores diviſionis*, dum centenis ipſimet, quas ignorare nequeunt, probationibus convincuntur, eſſe authores fautoreſque manifeſti diſſenſionis tanto tempore Eccleſiam divexantis.

Magis etiam inſanire eos oportuit; ſi hæc omnia neque fidem attingere, neque mores autumaverint.

At, inquiunt, dogmatibus iſtis, utpote conſonis veritati; neque *fides læditur*, neque depravatio ulla fit in *moribus*.

Capio, quod juxta vulgare Proverbium, non malè cuique ſuæ olcant ſordes, atque iſtud in omnibus paſſim locum obtinet hæreticis.

Quinimò *Joannes Cantor* adverſus Steyacttium edens *Refutationem Concluſionum Theologico-practicarum*, in Præfatione ait: *Quis uſque adeò in Theologicis peregrinus eſt, ut ignoret, non elapſum modò; Sed elapſa ante nos plura Secula, à ſalutari pœnitentiæ, per Concilia & Patres traditæ rigore, plurimum receſſiſſe, & indulgentiâ ſuâ nimiâ non modò innumeras animas egiſſe præcipites; verùm & omnes ſtatus & ordines, ſeculares & Eccleſiaſticos horrendum fœdaſſe.*

Joannis Cantoris nomen fictitium eſt: Author creditur Ægidius de Witte. Difficiliùs divinabitur author libelli belgicè ſcripti, cui titulus: *Solida & brevis demonſtratio, non eſſe ſectam Janſeniſtarum in Hollandia*. Illic pag.86. quæritur: *Eſt ne novitas, quod aliquis, qui tantum ſemel in grave peccatum incidit, nequeat tempore ſe exiguo convertere? Nonne iſtud omninò eſt fundatum in Evangelio?*

Rationem ulteriorem reddit Ægidius Gabrielis in *ſpeciminibus Ethicæ Chriſtianæ* pag.131. *Ratio differendi abſolutionem, donec proportionata delictis pœnitentia peracta ſit; eſt quia ſanatio ſpiritualis peccatoris de lege ordinaria, non minori tempore indiget, quàm corporalis; imò majori.*

Ubi author vel ſupponit converſionem fieri ſolis naturæ viribus (ut fieri ſolet ſanatio corporis) quæ ſuppoſitio minimè Catholica eſt; vel gratiæ vires ſupponit non eſſe majores; ſed potiùs minores viribus naturæ, quæ iterum ſuppoſitio abhorret à Catholica veritate.

Ut igitur mortifcta corporis læſio pluribus eget non hebdomadis ſolùm; ſed etiam menſibus; differenda abſolutio ſtatuitur *non minore tempore, imò majori*. Unde Theologus iſte Arnaldo devotiſſimus, in iiſdem ſpeciminibus pag.154. & 318. concludit *Praxis mox abſolvendi poſt Confeſſionem criminum, eſt praxis & Moralis Diabolica.*

Turbatiſſimam vidimus Mechlinienſem Eccleſiam ante adventum Illuſtriſſimi Humberti, annis pluribus, quibus Archiepiſcopatui præfuit Antiſtes ex Principe familiâ oriundus, & indole minimè malus; ſed Theologicis tinctus levius, quàm illius temporis circumſtantiæ, & graſſantium contagia novitatum videbantur exigere. Is, neſcio quo fato, in Lovanienſes quoſdam inciderat Adminiſtros, in Theologicis quidem Antiſtite haud multò peritiores; ſed novæ prorſus deditos factioni. Satis iſtud erat Novatoribus, ut ea exequerentur conſilia, quæ ingentibus Archidiæceſim illam motibus concuſſerunt.

In Pagis ubi præter Parochum, & Vicarium ſeu Capellanum, nullus aderat Confeſſarius, integræ Parochiæ, uno ſubindè alterove excepto, dimittebantur ſine abſolutione, etiam feſtis Paſchalibus: undè ruſtici utriuſque ſexûs pro abſolutionis beneficio turmatim ad Civitates, & Sacra Regularium tribunalia recurrebant. Reduces nova expectabat tempeſtas, denegatio Communionis. Percommoda ea Parochis accidebat durities. Sic enim Confitentium multitudine ſe facilè expediebant; dum Confeſſionis initio captabant occaſionis quidpiam, quo Confeſſionem abrumperent. Neque ſic repulſi pœnitentes ad eoſdem facilè Confeſſarios revertebantur. Quinam ibi tantorum motuum & *diviſionum* authores *fautoreſque* dicendi, niſi Arnaldinarum partium novatores Parochi, & Confeſſarii?

CAPUT VIII.

Nova illa ab adverſariis excogitata ratio reddendi Sacramentum Pœnitentiæ minùs neceſſarium, rariſſimum, ac penè nullum, non minima perrexit eſſe diviſionis occaſio.

1 HAbent Novatores, & deſides Parochi dogma ſibi commodum quo ad moribundos, noctè præſertim frigidâ, & inſalubri aurâ vocati, minimè feſtinent; ſed differant in craſtinum; Sic enim Ægidius Gabrielis in ſpeciminibus pag. 144. *hæc objectio: Quid ſi morerer non abſolutus? vana & frivola eſt: vel enim peccator efficaciter intendit converti, vel non: Si effi-*

Digitized by Google

efficaciter intendit converti, pœnitentiam implebit, &, ſi moriatur ante abſolutionem, ſolâ voluntate efficaci converſionis ſalvabitur: Si non intendis, abſolutio ipſi oberit; quia ad illam non eſt diſpoſitus, ſicque addit peccatis ſuis ſacrilegium ad majorem ſui damnationem.

Faciliùs nodum ſolvit, & omnem ſcrupulum Queſnellus eximit ſive crudelitati, ſive deſidiæ talium Parochorum, Propoſitione ſua 28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori eſt peccatorum remiſſio*; proinde vel gratiam habet moribundus, & ipſa eſt peccatorum condonatio, vel omni gratia deſtitutus eſt, ſinè qua abſolutio Sacerdotis irrita erit, & delictis prioribus addet Sacrilegium. Præterea juxta Propoſitionem 68. *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis, claudendo totum in fide & precibus.* Tantum itaque moribundus eliciat actum fidei, atque à Deo petat peccatorum veniam, eo ipſo viâ ſalutis graditur ad æternitatem.

Quiſquamne unquam Theologus excogitavit hactenus modum, quo in adultis crimina cognita deleantur ſolis actibus externis? Mirabilis ea inventio Arnaldi eſt Lib. *de Frequenti Communione*. pag.521. *Aliquando pœnitentiæ exteriores poſſunt eſſe tam magnæ, ut ſuppleant defectum doloris interni.*

Ad hanc aſſertionem abſurdiſſimam reſpexerit indubiè Illuſtriſſimus Abra de Raconis Vavrienſium Epiſcopus, quando in Libro cui titulus *Continuatio examinis libri de Frequenti Communione* pag.403. iniquam Arnaldi querimoniam ſic repellit: *Nemo ex iis quos hic, Arnalde criminaris, quidquam impugnavit, præterquam errores pernicioſi libri cujus te authorem venditas: nemo quidquam accuſavit, niſi mendacia, quibus eundem librum fulſiſti ad ſubruendum Pœnitentiæ Sacramentum, reſcindendo Contritionem, & Confeſſionem Sacramentalem, totum reducendo ad pœnitentiam quandam Canonicam, & abſolutionem Ceremonialem, denique ad abolendum uſum Euchariſtiæ Communionis, prætextu ſingularis cujuſdam reverentiæ & diſpoſitionis, cujus juxta Saneyranum expertes fuerunt ipſi Apoſtoli.*

Aliud ſtratagema ſubdolum Arnaldi, quo homines à pœnitentiæ Sacramento averterentur, detexit idem Vavrienſis Epiſcopus. Lugebat ſcilicet hypocrita introductum in Eccleſiam morem, quaſi ante non fuerit, confitendi peccata venialia, quo factum, inquit, ut cum Pœnitentiæ Sacramentum juſtis, & peccatoribus commune ſit, conſtare publicè nequeat ex Confeſſionis uſu, qui mortaliter deliquerint, qui tantùm venialiter, atque

ita pro quibus ab interitu liberandis gemere potiſſimùm ac precari Deum Eccleſia debeat.

Myſterium iniquitatis ſi nondum, lector aſſequeris, clariſſimè evolventem audi Vavrienſem Antiſtitem in *Examine libri de frequenti Communione* pag.216. *Lector judicet, quo iſta, quam tanto molimine Sancyranus nitebatur inducere, collimet doctrina de abolenda peccatorum venialium Confeſſione; ut nempe Confeſſio quæ juxta hanc methodum fieret de ſolis peccatis mortalibus, proderet palam interiorem pœnitentium ſtatum, animam emortuam, infamium, & Lethiferorum criminum ſordibus opertam. Sic enim Confeſſionis onus, quod jam inde, & per ſe ſatis grave eſt, effeceretur minùs tolerabile: atque ita metu ſe prodendi, & reddendi publice infamem, quilibet à Confeſſione averteretur; quem præcipuum fuiſſe Saneyrani ſcopum, ſatis exploratum eſt.*

Sed neque mortalium omnium peccatorum retinere Confeſſionem animus Sancyrano fuit aut Arnaldo; Cùm enim ut obſervavit ſuperius ipſe Ægidius de Witte, interpres Magiſtri ſui Arnaldi ſtudioſiſſimus, libro ejus *de Frequenti Communione* non niſi unicum agnoſcatur in veteri Eccleſia Sacramentalis Pœnitentiæ genus, idque Canonicum, quod non attingeret peccata venialia, neque omnia mortifera; ſed graviora ſolummodò, eaque publica, quæ ut ſcandalo cæteris fuerant fidelibus, publicam requirebant pœnitentiam & reconciliationem.

Cùm fallaciſſimâ rigoris ſpecie ad normam diſciplinæ veteris, præſentem cupiant reformari, aut potius cupere ſe mendaciter ſimulent, ſatis apparet, quid ſuis pernicioſi hypocritæ molitionibus intendant: confidunt ſcilicet populum, cui occultorum criminum, etiam merè internorum confeſſio gravis eſt, ejuſdem cum pœnitentia Canonica mutationi facilè conſenſurum. Sed nondum tempus eſt, talia exequendi, aut explicandi diſtinctiùs, nimiùm adhuc prævalentibus cum Romano Pontifice Epiſcopis, Academiis, Paſtoribus & Religioſis Catholicis.

Ideo ſi horum ſapientia & Religio circumveniri, & in novitatis pertrahi patrocinium, aut conſenſum nequeat, fama & authoritas omni commentorum & calumniarum genere deſtruenda eſt. Initium huic ſtratagemati gnaviter datum videbimus in ſequentibus.

Proſequamur interim diſcuſſionem temerariæ novitatis, quæ non leviter Provincias Belgicas exagitavit.

Nacti Janſeniſtæ, quem ſuperiùs memo-

ravi Archiepiſcopum Mechlinienſem non valde eruditum, poſſeſſumque à novitatum amatoribus, palam prædicare cæperunt contra frequentem Sacramentorum uſum, præcipuè Confeſſionem venialium, ut monui Tomo tertio.

Non defuere tamen tum è ſaniore Clero, tum è Religioſis præcipuè familiis, qui ſe novitatibus ſtrenuè opponerent: inter quos R.P. Marcus à Sancto Franciſco Carmelitanus Excalceatus, edito Libello *Aurea Fodina* nomine: Addidit dein *Libellum ſupplicem* adverſus iniquas Ægidii de Witte oppoſitiones, & ſolitam ipſi in ſcribendo maledicentiam.

Duo nempe opuſcula Patri Marco intorſit audax Ægidius, tam abſona, ut ipſos puduerit Archiepiſcopi Adminiſtros, aliàs ut dixi, à Novatoribus minimè alienos: Archiepiſcopus quoque cenſuit non poſſe ampliùs tantam impudentiam diſſimulari. Ex diplomate Archipræſulis perſpicitur utcunque temeritas Novatoris.

„ Alphonſus de Berghes Dei, & Apoſto-
„ licæ ſedis gratiâ Archiepiſcopus Mechli-
„ nienſis, Primas Belgii &c. omnibus has
„ viſuris ſalutem in Domino. Ea removere
„ cupientes, quæ progreſſum in virtute, &
„ fructuoſam Sacramentorum participatio-
„ nem poſſent impedire, cunctis curæ no-
„ ſtræ commiſſis commendamus non tantùm
„ *uſum piorum hominum in Confeſſione dicen-*
„ *tium venialia* juxta Concilium Tridenti-
„ num Seſſ. 14. cap. 5. Sed etiam frequenta-
„ tionem Sacramenti Pœnitentiæ, *quod pro*
„ *fidelibus quoties poſt Baptiſmum in peccata*
„ *labuntur, Deo reconciliandis Chriſtus Do-*
„ *minus inſtituit, magnos quidem fletus, &*
„ *labores ad novitatem vitæ exigens: ſed dif-*
„ *ficultates allevians multis magniſque com-*
„ *modis & conſolationibus, quæ omnibus di-*
„ *gne ad hoc Sacramentum accedentibus, per*
„ *abſolutionem certiſsimè conferuntur*, ut di-
„ ſcimus eâdem Seſſ. Can. 1. Ibid. cap. 2.
„ & 5.

„ Ideò per præſentes decernimus, ex li-
„ bellis intitulatis *Aurea Fodina ſuffoſſa*,
„ & *Confutatio libelli ſupplicis R. P. Marci*
„ *à S. Franciſco Carmelitani Excalceati per*
„ *Ægidium Albanum* (de Witte) *Paſtorem*
„ *& Decanum Eccleſiæ Parochialis & Colle-*
„ *giatæ B. Mariæ Virginis trans Diliam Me-*
„ *chliniæ*, expungendas eſſe tam provocatio-
„ nes ad oſtendendum, quòd aliquis San-
„ ctorum Patrum fuerit Sacramentaliter con-
„ feſſus, quodque aliquis tempore ipſorum
„ fuerit ter Sacramentaliter abſolutus, quàm
„ Aſſertionem, quaſi viventibus dictis Sanctis
„ Patribus non fuiſſet uſitata venialium Con-
„ feſſio.

„ Inſuper expungendæ erunt cenſuræ ſeu
„ notæ in dictum P. Marcum, ſive in Præfa-
„ tione dictorum libellorum, ſive pag. 5. di-
„ ctæ *Confutationis*, atque aliter adſcriptæ,
„ necnon alia à duobus Cenſoribus noſtris
„ junctim determinanda: Et uſque dum ea
„ correctio fuerit facta, prohibemus dictos
„ libellos quocunque idiomate imprimi, &
„ quocunque modo diſtrahi; mandantes po-
„ pulum ſpecialiter doceri de prædicta hujus
„ Sacramenti utiliſſima inſtitutione, & fre-
„ quentatione, mediantibus debitis diſpoſi-
„ tionibus per Concilium Tridentinum re-
„ quiſitis, ac de prememorato uſu piorum
„ hominum venialia confitentium: cumque
„ coram nobis tam verbo, quàm ſcripto præ-
„ dictus author pluries declaraverit, ſe nul-
„ lam habuiſſe intentionem inferendi prædi-
„ cto Patri Marco, aut alteri ullam injuriam,
„ idcirco, & hanc declarationem omnibus,
„ quorum poterit intereſſe, notam volumus.
„ Actum Bruxellis in Palatio noſtro Archie-
„ piſcopali die 28. Menſis Aprilis 1687. „

Neſcio quid magìs hìc mirer, nimiam optimi Antiſtitis in caſtigando manſuetudinem, an aſſiſtentium ei Miniſtrorum nequitiam.

Uterque Ægidii libellus ſcandaloſiſſimus, non alio ſcriptus conſilio, quàm ut communiſſima piorum praxis fidelium, à P. Marco propoſita, & commendata, ludibrio exponatur cum religioſo ſuo authore, uterque, inquam, Ægidii libellus à capite ad calcem nihil continens, niſi impudentem Doctrinæ & praxeos veteris impugnationem, ludibria, & contumelias in P. Marcum, non tamen oculis ſubtrahitur eorum penes quos eſt, ſed prohibetur tantùm ulterior ejus diſtractio: neque ea prohibitio abſoluta eſt, ſed tantummodo donec corrigatur; cùm faciliùs *Augiæ ſtabulum* à ſordibus mundaveris, quàm ab omnis generis vitiis utrumque Novatoris opuſculum.

Perſuaſit Archiepiſcopo Ægidius, & facilè confirmaverint ſubdoli ejus apud Antiſtitem patroni, quòd *nullam habuerit intentionem inferendi P. Marco, aut alteri ullam injuriam*. Quidquid ſcilicet contumeliarum, quidquid ſcommatum à maledicis in ſuos jacitur adverſarios, non *injuria* ab iis reputatur, ſed delictorum merita reprehenſio.

Devotum Arnaldo & Queſnello diſcipulum Ægidium Gabrielis ſpeciminum Moralium authorem citavi ſæpiùs. *Specimina* is diviſerat in *Chriſtiana*, & *diabolica*: prioris generis erant Arnaldica, poſterioris paſſim con-

contraria novitati. Offendit liber graviſſimè quidquid rectè ſentientium in Belgio Theologorum eſt, à pluribus impetitus;, etiam ab Illuſtriſſimo Fierlant Brabantiæ Cancellario, qui hanc ſuo præmiſit Operi Præfationem.

Eſt animus (inquit) *exhibere dogmata libri, malis avibus in lucem jam toties protruſi, quæ religionis pacem non immeritò multis videntur turbare, & quæ non occultè cum Cornelio Janſenio, & Michaele Bajo conſpirant; novum Pœnitentiæ ritum invehunt: ab Eucharistiæ perceptione tam ſalutari, totieſque, & tam impensè à Sanctis Patribus commendata avocant: verbo uno, religioni & moribus; meo quidem & multorum aliorum judicio, inimica . . . Nullæ mihi privatæ cum P. Gabrielit inimicitiæ: virum amo: non amo doctrinam. Evolvi libellos, quotquot hinc illinc à Belgis Theologis ſcripti ſunt tantâ animorum contentione, ipſe partium liber. Nullus crudiùs, nullus importuniùs ſe geſſit hoc authore in Morali ſua Chriſtiana ac diabolica*. Quod hic Illuſtriſſimus Caucellarius præfatur, toto oſtendit erudito opuſculo, quo & *Moralis* illius condemnationem, & laboris tam utiliter impenſi laudem egregiam ab Innocentio XI. conſecutus eſt, ut conſtat literis Cardinalis Cybo, juſſu Pontificis ad eum datis die 18. Decembris 1683.

Sententiam Romanam præceſſerat Hiſpanica Inquiſitionis Toletanæ die 28. Auguſti 1681. prohibens & damnans *ſpecimina* illa *Moralia Patris Gabrielis tanquam continentia Propoſitiones hæreticas Michaelis Baji, & Janſenii, ſapientes hæreſim, ſchiſmaticas, erroneas, falſas, temerarias, ſcandaloſas, male ſonantes, injurioſas Chriſto Domino, Conciliis & Sanctis Patribus*.

Eodem Inquiſitionis Hiſpanicæ Decreto prohibetur liber, qui non minus ſtrepitûs in Belgio excitavit, à pluribus acriter, & ſolidè refutatus hunc præferens titulum: *Methodus remittendi, & retinendi peccata authore Gummaro Huygens Sacræ Theologiæ Doctore Lovanienſi*. Prohibetur autem *tanquam continens Propoſitiones Janſenii condemnatas, temerarias, & quæ tam fideles à Sacramento ſuſcipiendo avertere natæ ſunt, quàm Confeſſarios ab eodem adminiſtrando*.

CAPUT IX.

De quibuſdam aliis circa Sacramenta novitatibus, quibus Eccleſia à Janſenii Sectatoribus conturbata eſt.

1 SUnt & aliæ novitates circa Sacramentum Pœnitentiæ, undè gravibus in belgio motibus, & *Diviſioni* occaſio ſecuta eſt. Illas Celebratiſſimus Humbertus Archiepiſcopus Mechlinienſis anno 1692. Sedi Apoſtolicæ denuntiavit, inter quas eſt titulus de ſatisfactione: *Scholaſticæ novitates ſunt, dicere, quod ſatisfactio tantùm ſit pars integralis pœnitentiæ, de quo Sancti Patres, Capita, & Doctores ſanctæ noſtræ Eccleſiæ nihil ſciverunt*. Ita *Criticus ſpiritualis* ſive Ægidius de Witte contra P. Pluskens ex ordine Minorum parte 2. pag. 6. Idem parte 1. pag. 5. *Exercitium operum pœnalium non tantum neceſſarium eſt ad ſatisfactionem pœnarum, quæ reliquæ manent; ſed etiam ad remiſſionem culpæ, ſive ad reconciliationem cum Deo.* Ibid. pag. 11. *Nihil clarius eſt, quàm ſatisfactionem planè deſtrui; ſi ſequamur hoc principium: ſatisfactio non eſt neceſſaria ad deletionem culpæ: ſed poenarum reſiduarum, aliàs in purgatorio luendarum*.

Plus ſtrepitûs & ſcandalorum pepetit in Belgio relaxatio ſigilli in Sacramento pœnitentiæ; atque hæc non à laxis; ſed à rigidis Theologis introducta, atque à ſimilibus Confeſſariis deducta ad praxim. Re delata ad Sedis Apoſtolicæ Tribunal, inde reſponſum venit anno 1682. Feriâ quartâ die 18. Novembris: Datum in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis, habita in Conventu S. Mariæ ſuper Minervam coram Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis Dominis Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, in tota Republica Chriſtiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus à Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

„ Præviâ maturâ Conſultatione DD. Con-
„ ſultorum, facta fuit diſcuſſio ſequentis Pro-
„ poſitionis: *ſcientia ex confesſione acquiſitâ*
„ *uti licet, modò fiat ſinè directa aut indirecta*
„ *revelatione & gravamine pœnitentis; niſi*
„ *aliud multò gravius ex non uſu ſequatur, in*
„ *cujus comparatione prius meritò contemna-*
„ *tur*: additâ etiam explicatione, ſive limi-
„ tatione, quod ſit intelligenda de uſu ſcien-
„ tiæ ex Confesſione acquiſitæ cum grava-
„ mine Pœnitentis, ſecluſâ quacunque re-
„ velatione, atque in caſu, quo multo gra-
„ vius gravamen ejuſdem Pœnitentis ex non
„ uſu ſequeretur: & ſtatuerunt, dictam Pro-

,, poſitionem, quatenus admittit uſum dictæ
,, ſcientiæ cum gravamine Pœnitentis, om-
,, nino prohibendam eſſe, etiam cum dicta
,, explicatione ſive limitatione, & præſenti
,, Decreto prohibent, ne quis ultra audeat
,, talem doctrinam publicè, aut privatim do-
,, cere, aut defendere, ſub pœnis arbitrio
,, Sacræ Congregationis infligendis: man-
,, dantes etiam univerſis Sacramenti Pœni-
,, tentiæ Miniſtris, ut ab ea in praxim dedu-
,, cenda prorſus abſtineant.

Non abſtinuere penitus Novatores in Michliniensium Archidiœceſi, donec illuc advenerit Illuſtriſſimus Humbertus, ſingulari Dei & Sedis Apoſtolicæ providentiâ, à Brugenſi Sede tranſlatus, cujus vel fama fuit malevolis terrori.

Sic enim novarum partium Theologus & Libellorum iſtiuſmodi Approbator ordinarius, auditâ hujus Antiſtitis ad Archiepiſcopatum Regiâ nominatione Cognatum ſuum Carolum Bontium de ea anxius certiorem fecit, literis ad eum datis 27. Maii 1690. *En quot præſagia, de jis quæ impendent miſeris Janſeniſtis! Sed ſperatur Deum veritatis ſuæ defenſores non derelicturum.* Textus Gallicus eſt: *voici bien des preſages de ce que l'on a à attendre pour les pauvres Janſeniſtes. Cependant on eſpere que Dieu n'abandonnera pas la cauſe des defenſeurs de ſa verité.*

Tam vera fuere de novo Antiſtite præſagia, quàm ſpes vana de protegendis cœlitus, prætenſæ defenſoribus veritatis.

Prima ſcilicet Archipræſulis cura fuit, ſuos inducere ſuffraganeos, ut ſecum unanimes extirpandis novitatibus incumberent, atque in primis urgendæ apud omnes accuratiſſimæ obſervationi Romanorum omnium Decretorum, quæ ſive libros interdicerent, ſive dogmata.

Remotior à ſua Cameracenſi Metropoli eſt Civitas Montenſis: unde plus hìc audere viſi ſunt novatores: præcipua ferebatur querela, eaque publica, de quibuſdam Oratorii Berulliani Presbyteris, contra quos, & alios è Clero Eccleſiaſticos Archiepiſcopus tribus in dignitate conſtitutis, viſitationis contulit authoritatem.

Fuere illi Illuſtriſſimus Baſſery Brugenſium Epiſcopus, Decanus Montenſis, & Martinus Steyaertius multis titulis honoratus. Hi tres commiſſo ſibi munere perfuncti, prolixas ad Cameracenſem Archiepiſcopum dedere literas die 10. Julii 1690. quarum ſolummodo pertinentem huc laciniam exhibeo.

,, Ultimum (inquiunt) ſupereſt; ſed
,, non minimum, quod nuper exortum, non
,, Oratorii ſolùm Patres; ſed omnes paſſim
,, ſupradictos pervadit, admittitque diſertè
,, à ſe non ſolo practicatum Pater Maillart
,, Oratorii Sognienſis, nempe quòd jam paſ-
,, ſim à Pœnitentibus exigatur, per alios qui-
,, dem mitiùs. per alios duriùs, ut compli-
,, cem peccati carnis, præſertim Eccleſiaſti-
,, cum Confeſſario revelent, veniamque
,, dent, eum ſuperiori denuntiandi, quod
,, nuſquam Epiſcopi aut Pontifices ſentiunt,
,, nullibi Sancti vel Doctores tradunt niſi in
,, caſu ſolicitationis.. Cogitari quidem poſ-
,, ſet, quid in Patrem Maillart ſtatuendum
,, foret, qui exceſſum ſuum etiam faſſus eſt,
,, & ſuper quo notabilis fuit querela, ut præ-
,, ſertim patet ex depoſitione Paſtoris Sancti
,, Nicolai.,,

Non minores fuere Lovanii contra *Doctorem intrepidum* querelæ. Cùm is Collegio Adriani VI. Pontificis Præfectus, alumnorum etiam animos ſuſciperet in Sacris Confeſſionibus dirigendos, non facilè erat ab eo ad Beneficium aliquod, ad curam animarum, vel Sacrum ordinem teſtimonium accipere, niſi eodem uteretur Confeſſario. Variorum autem de eo querimonia confirmata fuit ex quibuſdam ejus literis tempore Alphonſi Mechlinienſis Archiepiſcopi ſcriptis, & poſt ejus obitum, ſub Humberto ejus Succeſſore in Tabulario repertis. Hæc contra *Doctorem intrepidum* mota tempeſtas, reliquos inferioris notæ haud parum coercuit.

Famoſus quidem, & ipſum *Doctorem intrepidum* audaciâ ſuperans Ægidius de Witte, ſub fictitio *Joannis Cantoris* nomine ſatis notus, in Refutatione Concluſionum Theologico-practicarum de adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ pag. 7. *Confidentis* (inquit) *arrogantiæ eſt, generatim aſſerere, perperam adhiberi ſcientiam ex Confeſſione habitam, ad Complices, Familiæ, Sociorum correctionem.*

Accuſatus hactenus confidentis arrogantiæ non fuerat Clemens VIII. cujus illud legitur Decretum editum anno 1594. die 26. Maii. *Tam Superiores pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſarii, qui poſtea ad Superioratus fuerint promoti, caveant diligentiſſimè, ne eâ notitiâ, quam de aliorum peccatis in Confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.*

Denique ſapientiſſima eſt Doctrina Angelici Aquinatis in librum quartum Sententiarum Diſtinct 21. quæſt. 3. *Nec tamen ſigillum Confeſſionis contra charitatem militat; quia charitas non requirit, quod apponatur remedium peccato, quod homo neſcit: illud autem quod ſub Confeſſione ſcitur, eſt quaſi neſcitum, cùm non ſciat ut homo, ſed ut Deus.* Unde Theo-

Digitized by Google

Theologi communiter ſtatuunt, licitum aliquando Confeſſario negare peccati notitiam, quam ex ſola hauſerit Confeſſione; quia, inquiunt, non hìc propriè mentalis, ſed realis maximè reſtrictio eſt, conſignificante circumſtantiâ Confeſſarii, quandoquidem, ut ait S. Thomas *illud quod ſub Confeſſione ſcitur, eſt quaſi neſcitum, cum non ſciat ut homo* (qui unicè interrogari poteſt) *ſed ut Deus*.

Rigor hic contra reſtrictionem communiſſimo judicio innocuam, & fortè neceſſariam, magis apparet exoticus in jis, qui in excuſandis apertiſſimis mendaciis contra omnes ſcholaſticos iniquiſſimè benigni ſunt, ut nihil dicam de perjuriorum praxi à Queſnello traditâ, de qua differet Articuli ultimi confutatio.

Nemo contra memoratam Confeſſarii reſtrictionem rigidior eſt Guminaro Huygens, alias (ut diximus) *Doctore intrepido*: nemo in præſtando mendaciis patrocinio manifeſtus magis & temerarius, quàm eodem magiſtro vix inferior impudentiâ diſcipulus, qui Lovanii 1696. die 21. Julii in Schola Artium Profeſſor, hanc Theſim à ſe typis editam defendit publicè. *Mendacii malitia nequaquam ab oppoſitione cum prima veritate; ſed ab oppoſitione cum jure alterius, cui loquimur repetenda. Quare ceſſante hoc Jure, aut ab alio eminentiori abſorpto, nulla fuerit hæc malitia.* Quale autem à prætenſis iſtiuſmodi Auguſtini Diſcipulis jus creditur eminentius eo, quo ad ſuorum obligari ſe autumant dogmatum propugnationem, à quo proinde quodvis aliud abſorbeatur oppoſitum? Et ſanè Profeſſorem hunc tum temporis juvenem profeciſſe adeò nuper vidimus, ut contra Sedem Apoſtolicam ſe erexerit Cenſorem, Decreta ejus condemnare non veritus iniquitatis & imprudentiæ.

Sunt & aliæ Theologorum nobis adverſantium aſſertiones circa Sacramenta, quæ ut antea in Belgio inauditæ, cùm nuper introduci cæperant, non apparuerunt ſatis ſecuræ; unde occaſio variis inter Theologos motibus data eſt, ut illas Humbertus Archiepiſcopus Mechlinienſis Sedi Apoſtolicæ Judicaverit denuntiandas anno 1692.

Inter illas ſunt parte ſeptima Art. 2. *Non Baptizati, qui baptizati creduntur; ſi cum Fidelibus in Sacramentorum perceptione communicent, non malè de Eccleſia eſſe dicuntur*, atque ita Janſeniani à Pontifice excommunicati, ſi à ſuis tales eſſe non credantur, & cum Fidelibus communicent, de Eccleſia erunt. Securiùs nos inſiſti credimus Concilii Florentini Decreto pro Armenis: *Per ipſum* (Baptiſmum) *membra Chriſti, ac de corpore efficimur Eccleſiæ*. Eodem Decreto diſcimus, *Primum omnium Sacramentorum locum tenere Baptiſmum, qui vitæ Spiritualis janua eſt*.

Quare etiam Primati noſtro Belgii & Theologis illic communiſſimè diſplicuere propoſitiones tres ſequentes: Prima: *An Sacramentum confirmationis validè conferri poſſit non baptizato, hactenus non eſt deciſum*. Secunda: *An character Ordinis præſupponat Characterem Baptiſmi, eſt vetus quæſtio, hactenus indeciſa, cujus utramlibet partem ſuſtinere fas eſt*. Tertia: *ſi ſuſtinueris characterem Sacerdotii ſupponere Characterem Baptiſmi, non ideò ſatis liquidè cogeris admittere, panem non eſſe validè conſecratum, ſuper quo conſecrationis verba protulerit non batizatus ad Sacerdotium promotus*. Tres ultimæ Propoſitiones unius Theologi ſunt, uti & quæ ſequitur: *Quid ni impedire poſſet Eccleſia, ne Epiſcopus Canonicè ordinatus, & poſt ordinationem in hæreſim lapſus, validè deinceps ordinet?*

Quibus Articulis aliiſque facilè centum de Sacramentis, quos brevitatis gratiâ prætermitto, nullam quidem Cenſuram Archiepiſcopus infligit; ſed ſuam ſolummodo, Denuntiatione oſtendere voluit erga Chriſti Vicarium, & Eminentiſſimos ab eo conſtitutos Fidei Quæſitores, obſervantiam.

Horum enim mandatum Literis Cardinalis Cybo acceperat, colligendi quotquot ipſi viderentur Propoſitiones, Belgii Provincias conturbare. Paruit Religioſiſſimus Archipræſul, & vel inde confirmatur Lector Catholicus contra præſentem Queſnelli Articulum, non exerceri à Præpoſitis Eccleſiæ tyrannicum in *Fidem Fidelium Dominatum*. Præterea qualiſcunque adverſariis appareat *diviſio*, eam minimè induci à Theologis Pontifici obſequentibus, minimè ab ipſo Chriſti Vicario, aut inſtitutis ab eo Sacris Congregationibus foveri; ſed à Queſnello eique adhærentibus Antipontificiis, qui nullam reverentur in Eccleſia authoritatem, nullum ſuis injici frænum novitatibus patiuntur.

CAPUT X.

Quibus attribuenda Diviſio orta in Belgio occaſione ſeptem punctorum, niſi Arnaldicis & Queſnellianis in Belgio Novatoribus?

1 NOn levem in Belgio diviſionem peperit definitio *ſeptem punctorum, quæ credi oporteret neceſſitate medii*. Aliqui Diœceſeos Mechlinienſis Parochi, freti ſive indulgentiâ Antiſtitis Alphon-

phonſi, ſive ei miniſtrantium malefidâ cum Novatoribus colluſione, determinaverant puncta ſeptem veluti credenda ab omnibus neceſſariò neceſſitate medii. Quæ molitio graves inter Theologos motus, ac diſſidia produxit, & mox Romam delata Summo Pontifici, Cardinalibus, atque Conſultoribus diſplicens reprobata eſt.

Romanæ Sententiæ refractarii ſe oppoſuere in Belgio Novatores, eamque editis vindiciis impugnarunt; ſed & ipſæ temeritatis ſtatim pœnas dedêre, Romano diplomate proſcriptæ. Arnaldus autem qui tunc recens è Galliâ in Belgium profugerat, zelum ſuum illico exercere voluit, ſeque Belgis Novatoribus præſtare Anteſignanum.

Ut enim nunc intelligo ex Literis Joannis Neercaſſelii Epiſcopi Caſtorienſis, ante Archiepiſcopum Sebaſtenum Apoſtolici in Hollandiâ Vicarii, datis anno 1680. die 8. Februarii ad P. Picquery Montenſis Oratorii Rectorem, ad hunc ſtatim ſe receperat Arnaldus, antequam ex Hannonia in Brabantium migraret, aut Hollandiam, latebras quæſiturus, quam poſſet tutiſſimas, & ad novæ Eccleſiæ præſidium optimè accommodatas.

Has tandem Bruxellis nactus eſt. Minùs ſecuræ illę Gerbetonio, Brigodio & Queſnello poſt Arnaldi obitum fuere, Archipræſulis tandem ſagacitate detectis comprehenſiſque anno 1703. Feriâ quartâ poſt Pentecoſten. Obiter noto fugam Queſnelli è Galliis, Arnaldicâ quinquennio & ampliùs poſteriorem fuiſſe, ut pote quæ fuit ſolùm anno 1685.

Reperit itaque Queſnellus novam Eccleſiam ante ſuum in Provincias Belgicas adventum, operâ & induſtriâ Arnaldi non levibus auctam progreſſibus, animos creviſſe novis Theologis, jacta ſtudioſe ſemina *Diviſionis*, omniaque ad rebellionem contra Sedem Apoſtolicam diſponi.

Indicium hujus aliquod nobis exibet Arnaldi ad ſuum in Urbe Agentem Epiſtola ſcripta anno 1681. die 2. Januarii. *Si* (inquit) *vera ſunt, quæ hic à Monachis ſparguntur, quod Juſtificatio praxeos Paſtorum circa ſeptem puncta* (credenda neceſſariò neceſsitate medii) *Cenſuram Romæ non effugerit, neque etiam liber Patris Gabrielis, nonne cogentur homines judicare, quòd rectiſſimè faciamus in Galliâ retinendo fortiter poſſeſſionem, in qua ſumus, contemnendi omnes iſtiuſmodi dimanantes ab Italia cenſuras; quandoquidem quod fieri conſpicimus ſub Pontifice tam Sancto, omnem videatur ſpem adimere, futurum ut majore illic impoſterum circumſpectione ferantur judicia.*

Idem 16. Aprilis 1683. *Quocunque oculos circumferimus, offerunt ſe undique rationes multiplices lamentorum. Una ex illis eſt, quam nuntias, de libro Patris Gabrielis. Non dubito, quin antequam hæ tibi literæ tradantur, Cenſura ad nos pervenerit. Et adhuc angit te cura ne forſitan ab iiſdem Cenſoribus feriatur Cauſa Janſeniana propter titulum! Candidiſsimè aſſero, de eo perparum me eſſe ſollicitum.*

Quid enim iſtiuſmodi Cenſorum genere agas, qui prompti ſemper ſunt ad condemnandum veritatem quamlibet, ubi vel inaniſsima fuerit Bajaniſmi aut Janſeniſmi imaginatio? Ea Romanorum Idola ſunt, quibus conſecrari omnia oportet, aut potiùs Idolum ipſis verum eſt ſua gloria. Ea ipſos reddit obſtinatiſsimos in omni ſuo, quamvis iniquiſsimo, facto, & maximè pudendo.

Exemplum iterum Arnaldus ingerit, quod præcipuam hic ſibi ait indignationis eſſe cauſam, nullo tempore Romanis Congregationibus condonandam; videlicet *proſcriptionem non ſolum prioris opuſculi de ſeptempunctis, ſed etiam poſterioris, quod erat,* (inquit) *innocua præcedentis defenſio,* dicta *Juſtificatio praxeos Paſtorum. Hæc omnia me confirmant quotidie magis in Propoſito, quod pridem conceperam, minimè curandi; ſed contemnendi penitus omnes iſtiuſmodi condemnationes librorum, ſive illæ ab Inquiſitione emanaverint, ſive ab Indicis Congregatione; quandoquidem tot videamus occurrere exempla, quibus ſignum reddatur valde æquivocum, alicujus illic probibitio libri, vel condemnatio.*

Eandem Arnaldus materiam adverſus Romanas librorum dogmatumque proſcriptiones pluribus proſecutus eſt anno 1692. in lucem edito infami opere, trecentas & quinquaginta ſex paginas complectente, quarum vix ulla eſt, quæ non aliquod rebellionis contra Sedem Apoſtolicam ſpecimen prodat. Operi titulus eſt *Nona pars difficultatum propoſitarum Domino Steyaert*; partem autem hanc cum octo præcedentibus nominatim expreſsis, ſingulari Diplomate Sedes Apoſtolica condemnavit.

Stupenda bonis omnibus, & maximè deploranda apparuit ea ſenis octogenarii cæcitas & obſtinatio, quòd ſatis proſpiciens non procul abeſſe terrificum Numinis Judicium, maximè ſibi conſcius vitæ turbulentiſſimæ, ac penè totius in maledicis, & contumelioſis opuſculis, novitates, hæreſim, ſchiſma ſpirantibus contra leges Eccleſiaſticas, & politicas tranſactæ, eam terminare veritus non ſit memorato volumine, quo vix aliud magis irreverens, magis ſcandoloſum à per-

ver-

verſiſſimo hæretico contra Sedem Apoſtolicam, & promanatia inde Decreta noſcitur prodiiſſe.

Scribenti Magiſtro, & ſub annorum pondere fatiſcenti ſtrenuam indubiè operam contulit ſubpar Diſcipulus contubernalis Paſchaſius Queſnellus, quemadmodum non ſine Magiſtri conſilio & approbatione, ſuas in novum Teſtamentum compoſuerit *Obſervationes Morales*, unde centum & unus Articuli excerpti Conſtitutione *Unigenitus* proſcribuntur.

Hæc omnia cum præcedentibus conſiderans lector judicet, an non inſigniter pacifici ſint Adverſarii, & ab omni umbra Schiſmatis abhorentes, qui ſemper nova & exotica circa Religionem moliuntur, nunquam ſe intra communis Doctrinæ & praxeos Eccleſiaſticæ limites continent, in nullis ſe patiuntur exceſſibus corrigi; redarguti aguntur in rabiem: omnia queſtibus, contumeliis, tumultibus replent.

Quapropter, ſi pacem deſideret Reſpublica, ſi unionem Eccleſia cum iſtis novi Auguſtini Diſcipulis, hanc ſibi ab illis noverit præſcriptam legem, ut habenas eis relinquat laxiſſimas, ampliſſimam, inquam, innovandi quidlibet facultatem. Tunc & non aliàs Queſnelliana Factio vociferari deſinet adverſus Eccleſiæ Præpoſitos, tanquam peſſimam hæreticis & Schiſmaticis ingerentes de ejus regimine opinionem, propter Dominatûs exercitium, quod illic, Judicio Queſnelli, cernitur ſupra fidem Fidelium, & propter diviſionem quæ à præſidibus fovetur circa res innoxias, à quibus nihil metuendum ſit fidei, nihil moribus. Plura inquietæ indolis, audacis & Schiſmaticæ ſpecimina Lectorem expectant in ſequentibus.

CAPUT XI.

Non exigua diviſionis cauſa eſt vulgarium devotionum, & Religioſorum eas præcipuè promoventium inhumana vellicatio.

1 QUi *Cauſam Arnaldinam* edidit anno 1699. ſolis ferè Arnaldi Tractatibus, iiſque non paucis prohibitis conſiſtentem, in præfatione vitam nobis Arnaldi deſcripſit ab incunabulis uſque ad tumulum, cujus locum, qui in Diœceſi Mechlinienſi eſſe creditur, ſi reſcire Archiepiſcopo licuiſſet, non fuiſſet paſſus terram ſacram ſuæ ſubditam Juriſdictioni, à talibus contrahere cineribus infamiam. Nihilominus Præfationis author Arnaldum nobis exhibens ut Sanctum, Patribus Maximis vix inferiorem, præcipuè luget, quòd *ante ſeptimum ætatis annum Patre optimo amantiſſimoque orbatus, Præceptorem in eo ſcientiſſimum amiſerit, vitæque Magiſtrum, qui Antonii ſui ingenium moreſque formare, & literis excolere jam tum cœperat.*

Quale iſtud magiſterium fuerit, qualis culturæ initium, proinde qualis jactura filio ſeptenni talem amiſiſſe in Patre inſtitutorem, colligi utcunque poteſt ex Oratione ipſius Patris, quam patentibus valvis in ſenatu tanquam Cauſidicus habere voluit, ſed à cognoſcentibus ejus furorem ſenatoribus permiſſus tantummodò eſt ſuam contra Jeſuitas Philippicam clauſis januis declamare. Specimen ejus lector accipe: *Quando Jeſuitæ totâ Gallia exulabunt, tunc ſecurus degam: tunc videbo funeſtas omnes Hiſpanorum in Gallia diffractas machinationes: tunc Confraternitates omnes nominis Jeſu, Funiculi ſeu Zonæ, Cuculli, collarii parvi & infinitæ aliæ in fumum ibunt ac ventos leves.*

Si in ſolos odium Jeſuitas eſt, cur quidquid iſtiuſmodi confraternitatum ab aliis inſtitutum noſcitur, directumque tum Religioſis, tum clericis, ejicere Galliâ oportebit? Sed non ea ſola declamationis iſtius labes eſt, ut plures variorum ordinum, etiam è ſecularibus animadverterunt, in ea plus aliquid detegentes quàm famæ Authoris conveniens videretur ac Religioni.

Hæc ſcilicet in ſuſpicionem vocata eſt minimè levem, ab aliquibus Calviniſmi, ab aliis, ut apparebat, mitioribus ſemicalviniſmi, dum hæreſeos contagium latè Gallias inundabat. Quod autem Cauſidicus Arnaldi parens, non ſolùm tunc ore protulit; ſed ad poſteros quoque typis voluit derivari; videtur altè animo impreſſum tenuiſſe Filius; Cùm ejus paſſim diſcipuli & Proſelyti eadem premere veſtigia deprehendantur. Inter eos ita Joannes Van Heumen tam Antipontificius, quàm Antimonachus Amſtelodami Miſſionarius Epiſtolâ typis Editâ ad P. Glabais Minoritarum illic Moderatorem, pag. 8: *Quando executioni plenè mandabuntur edicta ordinum Hollandiæ* (contra Religioſos) *nonne Eccleſia Belgica brevì illic mutabit faciem? tunc Religio non ampliùs alligabitur ſcapularibus, Roſariis, Funiculis, ſeu Zonis; ſed verbo Dei.*

Vidimus aliàs Petrum de Ligny inter Duacenſes Academicos Umbræ Arnaldicæ adoratores in profeſſione fidei Art. 1. *coram Deo declarantem ſe adhæſione inviolabili addictum ſemper fuiſſe omnibus Arnaldi ſententiis, quem Theologis ſemper præpoſuerit univer-*

ver-

verſis. Unde ſequitur Articulus 11. *Monachos ſopire plebem, & in prava offendendi Deum conſuetudine detinere, ſpe impunitatis, & Indulgentiarum pro articulo mortis, affixarum neſcio quibus devotionibus ludieris, quæ ad mutationem morum, & converſionem vitæ nihil conducunt; ſed ſiſtunt in cultu quodam exteriore, & ſemijudaico.*

Denique Art. 12. *Inter populares iſtiuſmodi devotiones numerari poſſunt Scapulare, Roſarium, Funiculus, & aliæ Confraternitates, quodque præſtaret obſequium Eccleſiæ, qui devotiones illas aboleret phantaſticas, & plus ludi mimici, ſeu theatralis continentes quàm veræ pietatis.*

Henricus Spoor priùs Sacræ Theologiæ Baccalaureus Lovanienſis, nunc corporum Medicus, ſingularem affectat in rebus Eccleſiaſticis eruditionem. Tractare autem illas ſolet adeò ſcurriliter, ut in hac parte nihil concedere videatur ſpurciſſimo inter Calviniſtas & experti penitus religionis. In *Querulo Mercurio* Religioſos, Cultum Sacrarum imaginum, & Eccleſiaſticas Ceremonias ad Idolorum Sacrificulos, & ſuperſtitiones rejicit pag. 8. *Si aquas luſtrales, ſi ſemideos, ad eoſque ſupplicationes, Deos majorum & minorum gentium, divoſque omni ſcientiæ, ſceleri & pecudi præſidentes conſideraverimus, ſimulque eorum cultum & ceremonias ad Monachorum ſupellectilem tranſtulerimus, Symbolizatio reperietur non exigua. Sed hæc in aures eorum inſuſurrare decrevi, neque enarrare Panem Tolentinum contra Febrim tertianam.*

Sic ille ſive ſacrilegâ libertinorum dementiâ circumventus, ſive furore percitus contra omnes, quos aliquid operæ vel teſtimonii contuliſſe arbitratur ad amovendum à Vicarii Apoſtolici munere Archiepiſcopum Sebaſtenum. Non attendit autem homo imprudentiſſimus, talia ſcripta minimè juvare cauſam ſuorum, ſed magis prodere.

Noſcitur enim è grege ſive ovium ſive hædorum eſſe Jacobi Catſii, qui unus è Sebaſteni Provicariis, cum eo ſimul à Pontifice ſuſpenſus, ac dein penitus munere privatus, rebellis perſtitit atque in notiſſima omnibus excommunicatione, vitæ infelici terminum poſuiſſe creditur funeſtiorem. Proinde tam impia Spoorius prædicando ſuper tecta, ſupponitur audiviſſe ſimilia in cubiculis, ut pridem in hæreticis obſervatum eſt, quod magiſtrorum perfidia clanculum inſuſurraverat diſcipulorum auribus, horum temeritate in compitis divulgari. Unde manifeſtior redditur mutandi tunc regiminis in illa Miſſione neceſſitas.

Alter è Sebaſteni Provicariis erat Hugo Van Heuſſen. Hic cum Joanne Chriſtiano Van Erckel, & aliis octodecim è Clero illo Queſnellianarum partium presbyteris contra Sedem Apoſtolicam rebellibus proteſtationem edidit adverſus Nuntium Pontificis Coloniæ reſidentem, die 10. Julii 1709. Præmittunt adoptatam à ſe Eraſmi, ſententiam ex Epiſtola ejus 477. novæ Editionis: *Mundus oneratus eſt tyrannide Fratrum Mendicantium, qui cum ſint ſatellites ſedis Romanæ, tamen eò potentiæ ac multitudinis evadunt, ut ipſi Romano Pontifici, atque ipſis adeò Regibus ſint formidabiles.*

Gisbertus Amſtelius cauſam Sebaſteni contra Pontificis ſententiam ſuſcipiens; primæ *Expoſtulationi* hunc titulum indidit: *Expoſtulatio adverſus eos, qui dicunt ſe de conſortio Jeſu eſſe, & non ſunt; ſed ſunt Synagoga Satanæ*. pag. 4. illos alloquens ſocietatis Religioſos ait: *Contra Archiepiſcopum Sebaſtenum iniiſtis conſilium ... pium illum Davidem exuiſtis ſolio.*

Veriùs exuerunt illum Queſnellus, & ejus ſocii novatores, dum pravis eum conſiliis adduxere in reprobum ſenſum rebellionis, & pertinaciæ uſque in finem, quæ diu nimium abutens Clementis XI. patientiâ, & benignitate; tandem Sanctiſſimum impulit ut inito prius cum Cardinalibus, & S. Inquiſitionis Theologis conſilio, eum ſepulturâ Eccleſiaſticâ & ſolitis Fidelium ſuffragiis privaret.

Quapropter neſcio cujus unquam hæretici impudentiæ ceſſerit Queſnelliana, quando temere ſcriptum à ſe Articulum 94. uſque ad finem vitæ retinere contumax auſus eſt, ac defendere, quo tyrannici dominatûs Exercitium, & luctuoſa Eccleſiam perturbans diviſio non ſolùm aſſeritur; ſed ipſi tribuitur Apoſtolicæ ſedi; quaſi ab ea tum originem traxerit, tum perpetuum accipiat fomitem & incrementum: *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic Dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res quæ nec fidem lædunt; nec mores.*

Minimè ſiſtit in relatis hactenus, Ingenium novaturiens Queſnelliſtarum. Citatâ pag. 8. proſequitur Henricus Spoor in *Mercurio Querulo*. *Miſſas facio Reliquias ex putri Catacombe collectas. Quid memorem ſupplicationes Compoſtellam, ad limina Apoſtolorum, ad capita trium Regum? Sileo Divos præliis, urbibus, artibus, opificiis, omnique pecudi patrocinantes. Non enim latet Mercurium, hujuſcemodi rebus gazam Monachorum impleri; præſertim ſi miraculo quopiam aut Indulgentiis uſque ad Campos Elyſios penetran-*

trantibus fuerint dotatæ .

Sunt ne voces iſtæ Catholici in Theologia Baccalaurei Lovanienſis, an Genevenſis aut Batavi Calviniani, ad impietatem Atheorum magnis paſſibus properantis? Cum talibus niſi uniti fuerimus, *Diviſio* execrabilis Queſnello videbitur, quæ *inimicis Eccleſiæ peſſimam de ea ingerat opinionem*; utpotè *propter res, quæ nec fidei* nocumento ſint, *nec moribus* .

Anno 1700. ſub initium Aprilis ſcribebat ex Urbe Walonius ad Queſnellum. „ Confraternitates variæ ſe præparant ad „ inſtituendas feriâ 5. & 6. hebdomadæ San„ ctæ Proceſſiones, in quibus ſtrenuè fla„ gellabitur. Quæ eſt Sancti Marcelli, ſive „ Religioſorum Servitarum, dicitur condu„ cere ducentos vel trecentos viros, ſoluto „ ſingulis ſex Juliorum ſtipendio, ut ſibi mi„ nimè parcant. Scandalum ingens eſt, quod „ in Chriſtianorum Metropoli Pœnitentia ac „ religio in rebus talibus conſtituantur: vel „ potiùs devotiones iſtiuſmodi permittantur. „ Remittere eos oporteret ad Hiſtoriam Fla„ gellantium, quæ hìc hactenus non com„ paruit.„

Idem in Epiſtola ejuſdem anni data 20. Aprilis " Intelligo, pleroſque eorum, „ qui in Proceſſione Sancti Marcelli ſe fla„ gellabant, aut ferebant machinas Crucifi„ xi, & candelabra facibus Ceræ candidæ „ onuſta, fuiſſe ex infima plebe bajulos, aut „ ruſticos, ad hoc conductos pretio & ebrios. „ Propinabatur eis vinum largiter, quo ro„ bur adderetur. Spectaculum hoc, ut ajunt, „ referebat magis pompam bacchanalium, „ quàm piorum hominum proceſſionem.„ Hactenus Wallonius, qui eodem anno viſitationes quatuor Baſilicarum à Pontifice præſcriptas pro lucrandis anni Sancti Indulgentiis reprehendebat ſcurriliter in viris utriuſque fori Principibus propterea quod iter novem milliarium Italicarum conficerent vehiculis ſex equorum.

Hinc mirari deſinamus Gaſettarios Hollandiæ referre, atque Ludibrio excipere res Sacras, quas Chriſtianorum in Eccleſiæ Metropoli pietas veneratur, quando videmus talia ab hypocritis, ſingularem in Urbe pietatem ſimulantibus, ad Religionis ludibrium, infenſiſſimis ejus hoſtibus perſcribi.

Ad proceſſionem quod attinet Sancti Marcelli, ea Romæ agentibus, & coram ſpectantibus Catholicis, uſu perpetuo probata adeò atque laudata eſt, ut nullius ibi egeat apologiâ.

Neque Walonius teſtari audet ſe ſcandali quidpiam quod commemorat, coram vidiſſe; ſed refert fide ſodalium, forſitan libertinorum, qui impiis iſtiuſmodi commentis apud ſimplices proficiunt, ſuaque perfidè promovent ſacrilegia. Ut autem mendaciorum nebulas lux ampliùs diſſipet veritatis, quotquot ſpectavere mecum Socii Proceſſionem iſtam anno Sancto à Servitis Patribus directam, eximiis laudibus extulerunt magnificum in eo ſplendorem ad pietatem, pœnitentiam & compunctionem decentiſſimè compoſitum; nihil verò ludicri, nihil quod occaſionem præbere potuerit calumniæ: undè quidquid ſcandali comminiſcitur Walonius, merè phariſaicum eſt, à ſolis malevolis Religioſorum ac Religionis hoſtibus immeritò accipitur, & magis impiâ fingitur temeritate.

Horror Sanctus, quem, ſe verberantium pia Sævitia incutiebat videntibus, & audientibus, ſpectacula potius Martyrum, quàm luxuriam bacchanalium referebat. Cur viles inter bajulos Walonius, non numerat Eminentiſſimos, & præcipuæ nobilitatis Cardinales, qui induti ſaccis, non ſolùm pedites toto tempore incedebant, ſed alternis quoque crucem præferebant altiſſimam: quem laborem neque Walonius, neque ullus facilè Janſeniſta ſubiiſſet. Is nempe Phariſæorum ſpiritus & hæreticorum eſt reprehendere in aliis quidquid boni operis vecors ipſorum averſatur ignavia.

Contra flagellationes voluntarias remittit nos Walonius ad *Hiſtoriam Flagellantium*, quam dolet Romanis non innotuiſſe, ut exterioris iſtud pœnitentiæ genus, tanquam noxium tolleretur. Verùm Hiſtoria illa Romam ſubiens anno 1709. propter ſpurcitias vehementer diſplicuit, atque in prohibitorum voluminum Indicem relata eſt die 4. Martii. Author ipſe fœditatem operis ſubodoratus, monuerat in præfatione, ſe ſcribere *Lectoribus piis, eruditis, caſtis, & non aliis*. Proteſtatio fuit actui contraria; non enim luci publicæ exponi debuit, quod tam multis prævîſum fuerat nociturum: neque alium Præfatio uſum habuit, quàm ut caſti communiter obſcænitatem exoſi librum abjicerent, luxuriæ verò Sectatores flagitioſi, illum arriperent legerentque avidiùs. Non mihi animus eſt ſordes illas præſenti illinere operi.

Univerſa autem adverſarii contra uſitatiſſimum pœnitentiæ exercitium ad hoc reducitur accuſatio, *quòd ſit rectæ rationi, pietati, pudori contrarium; quòd ſint Idololatriæ veteris reliquiæ, quas in Chriſtianiſmum ſuperſtitio quorumdam imperitorum ſub devotionis, & pœnitentiæ umbrâ introduxit: exercitium, quod mentes hominum melancholicas ac moro-*

ſas, incredibili jucunditate expleat, & voluptate.

Denique concludit author, *ex his locus dubitandi non relinquitur, quin Pariſienſis Senatus, dum publicas pœnitentium proceſſiones vetuit, ſolitariam flagellandi ſe ipſum reprehenderit inſulſitatem.* Imo inſulſiſſima arguendi ratio eſt, ex prohibitione Proceſſionum iſtiuſmodi, concludere privatorum actuum reprobationem. Univerſa pœnitentium multitudo, larvatorum erat, quæ ſuſpicionibus alicubi poterat eſſe obnoxia, præſertim confluente undique turba ſpectantium plebæorum.

Alios offendere poteſt nuditas, alios cruentatio nimia, utque nullum adeò ſanctum eſt exercitium, præſertim publicum, cui Diabolus non inſidiatur, gliſcentes in iſtud locis aliquibus abuſus, quibus nihil commune eſt cum flagellationibus privatis, occaſio eſſe poterant, cur publicæ prohiberentur, relictâ laudabili, & à nullo hactenus reprehensâ Catholico, conſuetudine privatarum. Ineptiſſima quoque eſt pro harum reprehenſione, allegatio veteris Hiſtoriæ de hæretica Flagellantium ſecta, cui ea verberatio erat pro Baptiſmate, quo quiquid committeret criminum, velut Baptiſmate abſtergeretur.

Cui mediocriter erudito non ea *Flagellantium* hæreſis nota eſt? Attamen ex tot ſcientiâ ſacrâ imbutiſſimis ſanctis, nulli hunc ſcrupulum in mentem veniſſe legimus, ut à ſpontanea illa caſtigatione abſtinendum ſibi duceret, quia hæretici eâ ad omne Sacrilegium abuſi ſunt. Nonne Sanctorum Patrum, atque ipſius potiſſimum Auguſtini authoritate, etiam Divini Spiritûs oraculis ſtabilire errores pridem voluit, & velle pergit hæreticorum perfidia?

Sanctiſſimo Jeſu Chriſti Corpore ad artes magicas Diabolus, & ab eo inſtructi venefici abutuntur. Nemo tamen propterea, præter hæreticos, ſacram hoſtiam criminatur. In S. Carolo Eccleſia laudat quod *nocturnis vigiliis, aſperrimo cilicio, aſſiduis flagellis corpus domuerit.* In S. Cajetano quod *corpus integras noctes interdum verberationibus affigeret*: In S. Maria Magdalena de Pazzi, quod *corpus ſuum cilicio, flagellis, frigore, inediâ, vigiliis, nuditate, atque omni pœnarum genere cruciaret.* De omnibus ferè recentiùs in Sanctorum numerum relatis, ea corporis maceratio inter encomia memoratur.

Ignoravere ſcilicet omnes illi Sancti ex utroque ſexu, & ignorare pergit hactenus Eccleſia, *proprii corporis flagellationem eſſe rectæ rationi, pietati, pudori contrariam, eſſe Idolatriæ reliquias, quas in Chriſtianiſmum ſuperſtitio invexit ſub umbra devotionis ac pœnitentiæ.* Nunc primum ex Wallonio & Socio ejus Novatore diſcimus, *exercitium illud adeò corpus non affligere, ut mentes hominum melancholicas, & moroſas incredibili jucunditate expleat & voluptate.*

Quanto alias ſtrepitu Novatores objiciunt *praxim S. Caroli*! Quomodo igitur tantis eam hìc inceſſunt calumniis? Verùm dicamus candidè, quòd res eſt, quemadmodum dulce bellum dicitur inexpertis, & minimè congruè judicant cæci de coloribus, ita Janſeniani hypocritæ, & delicatuli de corporis macerationibus, quas nunquam fuit illis animus experiri. Nihil frequentius, ut jam monui, nobis illi occinunt, quàm *diſciplinam & praxim S. Caroli*; ſed præter hypocriſim verboſam, nihil habet ea oſtentatio rigoris. Veterem bucciniant clamoſiſſimè pœnitentiam, quorum vitâ nihil ſive à vetere, ſive à nova pœnitentia invenitur remotius. Imponunt onera gravia humeris hominum, quæ ne attingere quidem ipſi digito cupiant.

Alphonſum Archiepiſcopum Mechlinienſem, Humberti nuper mortui prædeceſſorem conſiliarii domeſtici turbulenti multis implicuere moleſtiis, concitantes præcipuè in Religioſos Ordines, & uſitatiſſimas illic devotionum conſuetudines. Sæpè autem cogitavere conſilia, quæ non potuerunt ſtabilire, unde fructum alium non retulerunt, quàm commotionem populi, & omnium contra ſe indignationem.

Cum de Proceſſionibus mentio inciderit, geminas recordor quarum me contigit eſſe ſpectatorem. Carmelitani Patres Lovanii, in Proceſſione cum Sanctiſſimo Sacramento circumferre ſolent imaginem Deiparæ; contra illam venerat eo anno interdictum ab Antiſtite, nolente ut filium imago Deiparæ comitaretur. Appellavere Patres ad Internuntium, qui authoritate Apoſtolicâ ſuſtulit interdictum, & ne à tumultuantibus contrà Novatoribus ſcandalum fortè publicum crearetur, ipſe Internuntius Bruxellis Lovanium excurrit, ſubmiſſis eò ſimul à ſupremo Belgii Gubernatore militibus aliquot prætorianis.

Bruxellis etiam Novatores nomine Archiepiſcopi vetuerant, ne imago S. Michaelis Archangeli, quem colit Civitas Patronum, ſimul cum Sanctiſſimo, ut mos fuerat, portaretur in Proceſſione. Verùm cum indubitata prævideretur populi ſeditio, neque leve periculum immineret authoribus novitatis; pridie ſub medium noctis miſit Belgii Gubernator, unum è præcipuis Adminiſtris, qui Archiepiſcopum certiorem redderet de

peti-

Digitized by Google

periculo, atque ad interdicti induceret abolitionem.

Latuerat forſitan Novatores Bulla Clementis VII. controverſiam clariſsimè dirimens anno 1531. 11. Kal. Februarii, in qua ſic ſtatuitur; " Ne propter Superiorum ſive „ Rectorum novitates, vel auſteritates à ſuo „ bono propoſito aut devotione Chriſti Fideles abſtrahantur, aut aliàs in ſpiritualibus detrimenta patiantur; ſed ut ipſi Fideles ad Eccleſias confluentes ſedatis ac procul rejectis quibuſcunque diſcordiis, cæleſtis gratiæ munus conſequantur... volumus,& authoritate Apoſtolicâ ordinamus, quòd.... Proceſsio annualis dictæ Cappellæ (Eccleſiæ de Aſſenede tunc Diæceſcos Trajectenſis) quæ ſemel in anno, videlicet die Dominico poſt octavam Paſchæ celebrari ſolet, ex nunc ut antea, illo die non celebretur; ſed volumus quòd authoritate præfatâ ipſo die S. Laurentii Martyris per dictos Rectores, ſive per Cappellanum electum cum Confratribus & Conſororibus dictæ Confraternitatis, cum Venerabili Sacramento, ac imagine de ſeptem doloribus Beatæ Mariæ Virginis, per circuitum & intra limites, ſive diſtrictum prædictæ Capellæ, ut præmittitur, ad honorem Dei Omnipotentis, & Beatæ Mariæ Virginis,devotiſſimè celebretur... Quòdque ut dicta proceſsio devotiùs ac celebrius perpetuis futuris temporibus fieri poſsit, ipſique Chriſti Fideles ad eam copioſiùs confluant, quo ex hoc ibidem dono cæleſtis gratiæ uberiùs ſe conſpexerint refectos, de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus authoritate confiſi, omnibus & ſingulis Chriſti Fidelibus, verè pœnitentibus & confeſsis, ſeu propoſitum confitendi habentibus, qui dictæ Proceſsioni, & ſummæ Miſsæ interfuerint, ſeptem annos & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, authoritate & tenore dictis, de ſpeciali dono gratiæ concedimus pariter & elargimur, præſentibus ac perpetuis futuris temporibus duraturas...

„ Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, approbationis, confirmationis, communitionis, ordininationis, ſuppletionis, conceſsionis, derogationis, ſtatuti, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire.Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. „

Conſtitutio Theol. propugn. Tom.IV.

Malo credere Archiepiſcopi Conſultores, qui, ut erant in Theologicis leviſsimè tincti, ex ignorantia potiùs, quàm Conſtitutionis Apoſtolicæ deliquiſſe contemptu; quanquam non omnino excuſabilis temeritas fuit, morem in omnibus Belgii Provinciis uſitatiſsimum, à tot viris non eruditione minùs, quàm pietate præſtantibus approbatum reprehendere, condemnare palam, quaſi irreligioſum,& Divino cultui derogantem.

Inde locis pluribus, ut Diœceſis Mechlinienſis ampliſsima eſt, commotio orta, non levis, & Clerum inter novitatibus deditum, ac Religioſos doctrinæ & praxeos veteris tenaciſsimos diſſenſio. Non potuit ea latère vicinos hæreticos, quorum aures & oculi ſemper intenti ſunt, ut materiam captent fovendo ſuo contra Eccleſiam odio & deſpectui opportunam. Denique ex ipſius diſcimus teſtimonio Servatoris, neceſſe eſſe ut veniant ſcandala; ſed & væ hominibus per quos ſcandalum venit,

Mirabiles autem ſunt, & fuere omni tempore Novatores, ut, dum ipſi diſsidiorum & Schiſmatum ubique ſpargunt zizania, ubique faces inferunt incendiarias, ſuis ipſi nos querimoniis præveniant, quaſi ſeriò lugeant emergentes in Fidelium multitudine diviſiones; unde *opinionis de Eccleſia* non honorificæ, ab ejus hoſtibus occaſio accipiatur. Omnibus autem manifeſtum eſt, qualiſcumque ea *diviſio* ſit, qualecunque ſcandalum, ſolis eſſe tribuendum inquietis, & nova ſemper molientibus adverſariorum ingeniis.

Fruſtra denique diſciplinæ ſanctioris, & purioris Ethicæ ſpiritum obtendunt ji, in quibus deprehenditur, ut in hæreticis communiſſime, dominari ſuperbia, Apoſtolicæ Sedis contemptus, odium contra Religioſos, & proprii amor commodi, non charitas, non Juſtitia, non religio.

Ex jis qui Diœceſim, ut retuli, Mechlinienſem, reformationibus exoticis turbarunt, aliquis adeptus poſtea præcipuam in Collegiata Eccleſia dignitatem, facillimus apparuit, & minimè ſcrupuloſus in reſtringendis nimium Divinis Officiis, ſive ſacrificiis, obtendens proventuum ex Fundationibus,lapſu temporis decrementa. Verùm ærario Præfectus, quem novitatis aura non afflaverat; ſed Religio urgebat & juſtitia, iniquis iſtiuſmodi reſtrictionum molitionibus ſe quantum poterat opponebat: neque ſucceſſu pietas ejus caruit, dum litibus, quas continuò intentabat, in judicio evictis,reſciſſa officia & ſacrificia reſtituit.

Cùm itaque præpoſteros illos Reforma-

tores non tantùm moleſtiis afficeret; ſed gravibus etiam oneraret litium expenſis, memoratus ille prioris Antiſtitis Conſiliarius, & dein Capitulo iſti Collegiato Præfectus, cùm ſe ſuoſque expedire litium ſumptibus aliter non poſſet, deprecari me cæpit, ut quâ videret tum apud Præfectum ærario, tum apud Archiepiſcopum valere gratiâ, uterer ad ſui pacem Capituli & inter Canonicos charitatem: addebat ſe ſuoſque univerſa velle ipſius arbitrio Præſulis committere, reſciſſo ſtrepitu contentionum.

Specioſa videbatur oratio, donec ab ærarii Curatore edoctus intellexi, non alio iſtud conſilio à Novatoribus tentari, quàm ut novam proximè imminentem ſuis capitibus & crumenis ſententiam averterent.

Aliquanto antè elegerant Capitulo ſuo ſecretarium, *quem* Calviniſta Melchior Leydeckerus in Janſeniſmi Hiſtoria pag. 275. *laudamus,* (inquit) *ut Janſeniſtam ingenuum præ cæteris, ipſoque Patriarcha meliorem*; ſed Archiepiſcopus illum tunc in Hollandia degentem, ad ſuam noluit divertere Diœceſim, minùs adſciſci Canonicorum Capitulo Secretarium. Prævalens nihilominus in illo cœtu authoritas faventium novitati, retinere mordicùs electionem Secretarii voluit.

Quapropter Ærarii Cuſtos prudentiſſimum hinc deſumpſit, ſuggeſſitque mihi conſilium, quo facilè foret detegere, num pacis amor, & Antiſtitis reverentia eos ad hanc impelleret litium deprecationem: *Ut omnis*, inquiebar, *reſcindatur contentio, & plena Capitulo reſtituatur tranquillitas, quidquid diſſidiorum eſt, quidquid litium, tam circa fundationes, Officia, ſacrificia, quàm circa Secretarii electionem, totum, per me licet, ponatur in Antiſtitis arbitrio*.

Nihil apparebat conſilio iſto æquius; ſed ut is indolem noverat adverſariorum, quærentium unicè quæ ſua ſunt, & ſubinde non ſua, prædixerat conditionem ab iis minimè admittendam. Veritatem eventus docuit, atque inſigni ego confirmatus experimento ſum, in ea, quam aliunde de novis iſtiuſmodi Auguſtinianis conceperam, opinione.

Quod autem illuſtrius haberi poteſt ad detegendam in hujus temporis Reformatoribus hypocriſim, fallacemque de *Diviſione* querimoniam, quam in ipſo Queſnello, per omnem vitam turbulentiſſimo homuncione, quem nihilominus non pudet, de Summis Eccleſiæ Præpoſitis palam conqueri, quaſi *foveant* iniquas *in Eccleſia Diviſiones*, atque ita peſſimam *de ea ingerant hæreticis opinionem*?

Ipſi itaque Propoſitionis authori & ejus aſſeclis rectiùs intorquebitur illud Hormiſdæ Pontificis in Epiſt. ad Poſſeſſorem." Quando
„ acquieſcunt paci contentionum ſtudiis aſ-
„ ſueti, ſola certamina amantes de Religione
„ captare, & mandata negligere? Nunquam
„ apud eos charitas novo commendata præ-
„ cepto, nunquam pax Dominico relicta di-
„ ſceſſu eſt: una pertinacis cura propoſiti, ra-
„ tioni velle imperare, non cedere, con-
„ temptores authoritatum veterum, nova-
„ rum cupidi quæſtionum: ſolam putantes
„ ſcientiæ rectam viam, quâlibet conceptam
„ facilitate ſententiam: eò uſque tumoris
„ elati, ut ad arbitrium ſuum, utriuſque or-
„ bis putent inclinandum eſſe judicium: nec
„ in numero Fidelium deputant ſequaces
„ traditionis paternæ; ſi ſuæ viderint cedere
„ nolle ſententiæ: docti crimina ſerere, ob-
„ trectationum venena componere, Inte-
„ grum Eccleſiæ corpus odiſſe, ſeditiones
„ inſtruere, invidiam concitare, & pro obe-
„ dientia obſtinationem pertinacis amare ſu-
„ perbiæ.

Et Paulò antè." Quando induit obe-
„ dientiæ humilitatem, opinionibus ſuis val-
„ lata ſuperbia?

CAPUT XII.

Altera Diviſionis *cauſa eſt præpoſtera Mariani cultûs reformatio.*

1 FRanciſcus Simonis Tomo 1. de fraudibus hæreticorum, hanc ponit decimam tertiam: *Cultum Sanctiſſimæ Virginis Mariæ circumſcribere peranguſtè, & ſcrupuloſè, ſimplicemque pietatem Fidelium erga Dei Matrem arguere impietatis in Deum atque Idololatriæ*. Adeò ſcrupuloſum genus hominum ſunt hæretici, ut licèt de Deo impiè ſentiant, à contumelioſis in eum atque blaſphemis opinionibus non abſtinentes, anguntur conſcientiâ in cultu Deiparæ à Fidelibus communiter uſitato: verentur ſcilicet, nè debitæ Deo venerationi quidpiam detrahatur. Novatores hodierni, hæreticorum veterum in plurimis veſtigia ſectantes, non tamen crudè adeò & barbarè de Beatiſſima Virgine, eique debito honore, quam de Sanctis quibuſdam aliis, & eorum veneratione loqui ſolent; ſaltem in publico; ſed Religionis obtentu exceſſus aliquot, ut vocant, reſcindi cupiunt. Huc ſpectavere famoſa *Monita ſalutaria Beatæ Mariæ Virginis ad cultores ſuos indiſcretos*; ſed illa minimè *ſalutaria*, neque Deiparæ convenientia cenſuit ſacra *Indicis* Congregatio, à quâ Opuſculum con-

fixum

Digitized by Google

fixum eſt; quamvis, temeritate Queſnello ſolitâ, ab eo contra Tribunalis illius ſententiam deiu fuerit propugnatum.

Quàm anxia in *Monitis* iſtis fallacibus apparuit ſolicitudo, ne nimia in Dei Matre fiducia poneretur! Suppetias illis, etiam poſt eorumdem interitum, ferre voluit Andreas Schurius, verſo in linguam Belgicam Officio Beatæ Virginis, atque ita corrumpendo, ut vix aliquid in eo appareat, Calviniſtis, & Lutheranis Deiparæ hoſtibus diſpliciturum.

Quidquid ferè honorificentioris tituli eſt in ejus laudibus, ab Eccleſia approbatum, Schurii expunxit, à nullo probanda Catholico, ſapientia. Eſt autem Andreas Schurius turbulenti paſſim habitus ingenii, ideoque pridem à Miſſionis functionibus amotus ab ipſo ſibi aliàs favente nimium Vicario. Depoſitionem ſub initium ægerrimè Schurius tulerat; poſteà tamen ſe conſolatus eſt, veluti ſic nactus *otium Sanctum*, ſcriptionibus contra communem Eccleſiæ Doctrinam, & praxim opportuniſſimum.

Hìc devotus adeò Arnaldo diſcipulus fuit, ut eo mortuo, nihil acerbius deploraverit, quàm brevem adeò fuiſſe illius apud Batavos commorationem, neque ſibi frequentiùs *ad Gamalielis illius pedes* inſtitui licuiſſe. Verùm quod præſtare Arnaldus nequiit, ſuppleverit poſteà Queſnellus, ad totius Eccleſiæ novæ Regimen, Arnaldo mortuo, aſſumptus.

Prætermiſſis, quæ contra Roſarium, aut alias iſtiuſmodi devotiones ſcripſit, ea ſolùm ex Mariani officii verſione refero, quæ faciendæ in hac materia cum hæreticis unioni, videri potuerint Novatoribus maximè accommodata: & quidem intra ſolos me contineo hymnos, Capitula & Antiphonas aliquot.

Pulcherrima Eccleſiæ oratio eſt *Salve Regina Mater miſericordiæ &c.* quam ita reddit belgicè Schurius, ut hujus temporis hæreticis noverit non admodum diſpliciturum. Pro *Salve Regina Mater miſericordiæ*, ponit *Salvatorem genuiſti qui eſt Pater miſericordiæ*. Pro *vita, dulcedo & ſpes noſtra ſalve*. Jubemur belgicè legere *Virgo dulcis quæ paris eum in quo ſperamus*; quia *ſpem noſtram* vocare purum hominem videtur iſtiuſmodi Auguſtini diſcipulis periculoſum; Quanquam periculum veriti non ſunt Sancti Patres. Et quidem Auguſtinus Serm. de Annuntiatione D. Virginem alloquens. *Tu es* (inquit) *ſpes unica peccatorum; quia per te ſperamus veniam omnium delictorum, & in te eſt noſtrorum expectatio præmiorum.*

Schurius in eâdem Antiphona non approbat illud *ad te clamamus, ad te ſuſpiramus:* utrobique expungens *ad te* videtur innuere, non ad B. Virginem clamandum eſſe, non ad eam ſuſpirandum; ſed ad ſolum Deum. Non tolerant adverſarii D. Virginem dici *Advocatam noſtram*: advocatum jubentes unicum eſſe Chriſtum.

Ave Regina Cælorum. Regnum illud ſoli Patri, Filio, & Spiritui Sancto tribuere mavult Schurius, & ſcribere *Regina in Cælis honorata*, ſicut Rex aliquis vel Regina Romæ habitans illic honoratur, licèt neque Rex, neque Regina Romanorum ſit. Pro *Domina Angelorum*, Schurius ait: *inter Angelos inſtar Dominæ*.

In Antiphona *Alma Redemptoris Mater*, illud *Peccatorum miſerere* à Novatore vertitur *ora pro infirmis hominibus*, quales etiam Juſti ſunt. Auguſtinum ſuprà non puduit B. Virgini dicere *Tu es ſpes unica Peccatorum*, & in Litaniis Lauretanis tota eam vocat Eccleſia *Refugium Peccatorum*.

In eadem Antiphona non placet Schurio Deiparam appellari *perviam cæli portam*, cujus loco mavult dicere, *Juſtis viam ſternis ad cælum*.

In hymno *Ave Maris Stella* omittitur *Felix Cæli porta*, cui ſubſtituitur iſtud: *Quæ ad Angeli Salutationem Cælum aperis, & paras viam quieti*. Quod ſubſiſteret; etſi poſt conſenſum Angelo præſtitum nihil ampliùs beneficii aut patrocinii nobis à Virgine proveniret. Nos ſalubriùs ab Eccleſia inſtituti, Mariæ cum fiducia dicere non veremur *ſub tuum præſidium confugimus*.

In Hymno ad Primam, Tertiam, Sextam Nonam ſcandaloſum novo Interpreti viſum fuerit illud: *Maria Mater gratiæ*: pro quo legi curat. *Maria Mater quæ nobis paris largitorem gratiæ*. Abrogari voluit *Dulcis parens clementiæ*, atque ejus loco dici *Maria dulcis indole*. In eodem Hymno eſt, *Tu nos ab hoſte protege, & horâ mortis ſuſcipe*: quaſi nimis iſtud magnificum ſit, ita exprimit Reformator *ora Filium tuum ut ipſe nos protegat, & mortis horâ ſuſcipiat*. In verſu ad *Primam* incongrua eidem apparet appellatio *Virgo Sacrata*; quaſi Maria in utero concipiens Dei Filium, novem geſtans menſibus, pariens, lactans, nutriens tanto tempore, prophana fuerit, vel non *Sacrata*, pro quo ſcribitur *virgo pura*.

In oratione ad *Primam* pro *Da quæſumus ut ſua nos defenſione munitos*, potiùs interpres eligit *interceſſione ſuffultos*. Auguſtiùs ſonat *defenſio*, quàm *interceſſio*. Ad corrigendam quaſi nimiam magnificentiam, iſtud *Monſtra te eſſe Matrem*, quod eſt in Hymno *Ave Maris ſtella*, ſtatim additur, *flexis genibus*

bus

Digitized by Google

bus ante thronum tui Filii.

Ad Matutinum,ſcrupuloſi noſtri non approbant illud *Precibus*, *& meritis B. Mariæ ſemper Virginis, & omnium Sanctorum perducat nos Dominus ad Regna Cœlorum.* Omittendum ſtatuunt, *& meritis*, quia merita Chriſti precibus Mariæ,& omnium Sanctorum nobis applicata ſufficiunt. Reſcindendum itaque pariter judicabitur in Hymno ad veſperas Sancti Joſephi quod de meritis illius Sancti dicitur: *Nobis Summa Trias parce precantibus, da Joſeph meritis Sidera Scandere*: & in oratione;*Sanctiſſimę Genitricis tuæ Sponſi quęſumus Domine meritis adjuvemur*. Feſto etiam S. Franciſci de Paula cum univerſis oramus Fidelibus, ut *ejus meritis*, *& interceſſione*, *promiſſa humilibus pręmia feliciter conſequamur*. Lutheraniſmum ſapit & Calviniſmum mutatio orationis ad *Laudes* poſt Nativitatem. Textus Eccleſiæ habet: *Deus qui ſalutis ęternæ Beatę Marię Virginitate fœcunda humano generi pręmia pręſtitiſti*. Verſio pro *pręmia* ponit *bona* præſtitiſti. Quis autem negat Catholicus, vitam æternam eſſe conceſſam *meritis retributionem*? Solis Novatoribus, nomina *meriti*, *mercedis* & *pręmii* impropria videntur, & veri ſenſus vacua juxta Queſnelli Articulum 69. *Fides*, *uſus*, *augmentum & præmium fidei*, *totum eſt donum purę liberalitatis Dei*.

Rurſus ad Matutinum feria 4. & Sabatho diſplicet Reformatoribus Benedictio, *Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria*:benedici à Deipara nolunt ſed à ſolo Chriſto: ideò in verſione legere nos cupiunt: *Virgo Maria impetret nobis benedictionem à Filio*. Si ſcrupuloſi ſimiles Auguſtini diſcipuli ſpectaſſent Patriarcham Jacob cum Angelo tota nocte Luctantem, certumque non dimittere eum, niſi elicitâ priùs benedictione, *Non dimittam te*, *niſi benedixeris mihi*, docuiſſent eum labori tam inutili parcere, & accuſaſſent forſitan ſuperſtitionis.

Oratio ad laudes ſic habet: *Deus qui de B. Marię Virginis utero verbum tuum, Angelo nuntiante, carnem ſuſcipere voluiſti, præſta ſupplicibus tuis*. Reformator addit *Filiis*, ſive juſtis, ne Patrocinari etiam peccatoribus cenſeatur.

Specimina hæc quædam ſunt, non omnia verſionis corruptiſſimæ ab Andrea Schurio compoſitæ. Is fructus *otii ſancti*, ut vocat, quod ei peperit Apoſtolicæ ablatio Miſsionis. Depravationem textuum in vertendo excuſare nititur cauſando ſtylum ligarum inquo verba reddi eadem nequeant, quæ in ſoluto, ſeu proſâ; Sed excuſatio fraudulenta eſt & frivola, nam qui pio ut oportet erga Deiparam affectu eſt, poëta tam facilis, ut eſt Schurius, reperiet pro ſuis verſibus verba ſatis convenientia, quæ latinis æquivaleant, neque laudes Deiparæ detrahant, ab omnibus ei tribui ſolitas: aut ſi tam curta penes eum Belgicarum phraſium ſupellex eſt; ut latinas preces Belgicis reddere verſibus nequeat, ab his rectiùs abſtinebit.

Corruptiones iſtiuſmodi, quibus ſacrorum voluminum in linguas vernaculas verſiones obnoxiæ ſunt, juſtiſsimam præbuere cauſam Pontificibus & authoribus regularum *Indicis* Tridentini, ut præſcriberent pro operum talium editionibus tot leges, atque præcautiones, ut libelli precum in vulgari Idiomate à Sede Apoſtolica promiſcuè permittantur. Libellus autem iſte Schurii anonimus, ſpeciatim ob rationem multiplicem damnatus eſt.

Magis ſubdolus fuit author *Monitorum*, ut vocat,*Salutarium Beatę Marię Virginis ad Cultores ſuos indiſcretos*; qui Janſenianæ Sectæ nequitiâ nondum apud nos adeò publicè prorumpente, feſellit faciliùs viros aliquos minimè malos, qui illum crederent verum Deiparæ Cultorem, quibuſdam tantummodò adverſantem abuſibus, qui nimium tribuendo Mariæ, debitum Deo honorem detraherent, ipſique proinde diſplicerent neceſſariò Genitrici.

Sed quoſcumque alios, etiam Epiſcopos ea circumvenerit fallacia, Sedem Apoſtolicam, ut ſupra retuli decipere non potuit, à qua, diligentiore præmiſſo examine, opuſculum proſcriptum eſt. Ad illud indubiè reſpexit Franciſcus Simonis, quando citatâ ſuperiùs, parte primâ de *Fraudibus hęreticorum*, fraude decimâ tertiâ, ſcrupuloſos iſtiuſmodi Mariani cultûs Reformatores, ut veros exagitat hypocritas.

Non patiuntur novi illi Myſtici, quod ab aliquibus dicatur, *ad Chriſtum juſtitia, ad Mariam miſericordia pertinere*. Dictum idem reprehenderunt, & velut blaſphemiam exprobravere pridem Catholicis Lutherani. Ad quod Regi Angliæ reſpondit Cardinalis Perronius, & ſatis tutos ſe Catholici arbitrantur authoritate Doctoris Angelici in Præfatione ad Epiſt. Canon. qui poſtquam applicuiſſet Beatiſſimæ Virgini Hiſtoriam Eſtheris Reginæ; *hanc* (inquit) *virgam auream Deus Pater nobis extendit, quando charitate maximâ, quam ad nos habebat, Filium paſſioni expoſuit*. *Humanitatem ejus Virgo Beata tetigit, quando Filium Dei in utero concepit, & poſtmodum peperit, & ſic dimidiam partem Regni Dei impetravit, ut ipſa ſit Regina miſericordiæ,*

diæ, cujus filius eſt Rex juſtitiæ.

Sic etiam Gerſon Tract. ſuper *Magnificat: habet Maria virtutem influxivam ſuper omnes: Principatum habet dimidium Regni Dei, ſi ſic dici poteſt, ſub typo Eſther & Aſſueri; Regnum quippe Dei conſiſtit in poteſtate & miſericordiâ: poteſtate Domino remanente, ceſſit quodammodo miſericordiæ pars Chriſti Matri, ſponſæque regnanti.* Hinc ab Eccleſia totâ, Regina Mater miſericordiæ ſalutatur.

Ringantur itaque cum Lutheri & Calvini Diſcipulis, noſtri hic adverſarii & quantum furor illis maleſanus dictaverit, reprobent, Mariam Deiparam appellari *Reginam Matrem miſericordiæ, Reginam Cœlorum, ſpem noſtram, Advocatam, Mediatricem. Spem unicam Peccatorum* vocavit ſuperiùs Auguſtinus.

Luthero talibus offenſo reſpondet Cocleus in Confut. Artic. 91. *Dic quæſo, Luthere, cum Pater omne Judicium dederit Filio, quam poſſumus apud Filium judicem, habere meliorem Advocatam, quàm ipſius Matrem? Adeone vilis in conſpectu Filii ſui videtur tibi, ut ſtante te coram tremendo illo Judice nihil pro te loqui audeat?... Ego verò libenter & magna ſpe cum Eccleſia dico: Eja ergo Advocata noſtra.*

Inter varias colendi Mariam Virginem rationes, ſeu modos uſitatiſſimos penes omne Fidelium genus cernitur recitatio Roſarii. A pluribus autem animadverſum eſt, Janſenianis proprium eſſe, devotionem hanc contemnere, & quodammodo odiſſe.

Petrum de Ligny inter Duacenos propter Janſeniſmum exules non infimum, vidimus in Profeſſione fidei Epiſcopo *declarantem*, ut ait, *coram Deo*, quòd cenſeat *Monachos ſopire plebem, atque in ſuis peccandi contra Deum conſuetudinibus retinere, fiduciâ quarumdam indulgentiarum pro Articulo mortis & fretos devotionibus quibuſdam ludicris, quæ neque ad mutationem morum, neque ad Converſionem animi quidquam conferunt; ſed ſiſtunt in cultu quopiam exteriore, & ſemijudaico.* Ibid. Art. 12. *Inter plebeas iſtiuſmodi devotiones numerari poſſunt Scapulare, Roſarium, Zona, & aliæ Confraternitates. Ingens Eccleſiæ obſequium cenſeo præſtiturum eum qui talia devotionum figmenta & plus ludificationis mimicæ, quàm pietatis habentia, penitus aboleret.*

Ubi vides, & quilibet pius horret, Sanctiſſimum Beatæ Virginis Roſarium, cum aliis per totam ubique Eccleſiam frequentatis & probatiſſimis Mariani cultus exercitiis, inter ceremonias ſemijudaicas, & Hiſtrionum nugas, temeritate impiâ ablegari. Non in ſolis verbis contra Roſarium Lovanii ſtetit indignatio *Fratris Ambidextri*, ut eum ciſra nominat Janſeniana, Aughemii prope Aldenardam in Novatorum detecta Conciliabulo, diu antequam nova cum Queſnello in Bruxellenſibus ejus latebris intercepta eſt. Iſtud lectorem moneri oportuit, ne appellationum ſubinde diverſitas pariat confuſionem.

Hic igitur *Frater*, ut dicitur, *Ambidexter*, minimè Religioſus (quo aliàs familiariter uſus fui, antequam ſe nimis proderet ſiniſtrum) Concluſiones nactus juridicas dicatas Archiepiſcopo Mechlenienſi, continere rabiem non potuit contra Roſarium, Scapulare, Zonam & alia iſtiuſmodi devotionis inſtrumenta, dum ea conſpiceret in præfixâ Concluſionibus imagine, exhibente inſignia Archipræſulis gentilitia, quæ tenerent *Juſtitia & Pietas.*

Pendebant ſcilicet inſtrumenta illa è brachio, cujus manus Crucem Domini geſtabat. Itane, inquiebat, irâ percitus *Frater Ambidexter*, in talibus ſtatuitur pietas nugis? Nec mora: in plura imaginem fruſtra diſcerpit, atque ea in terram projecta conculcat pedibus ſpectante ipſo, qui humanitatis gratiâ obtulerat, Archiepiſcopi Secretario; &, ut actus ſolemnior eſſet, pluribus Academicis. Secretarii nempe erat Concluſiones in Schola publica defendere pro gradu *licentiæ*.

Dicari eas ſibi permiſerat, & gratum habuerat Antiſtes, conſcius etiam & approbator imaginis præponendæ. Circumſtantiæ prætereà plures non parum aggravant facinus *Ambidextri*.

Honoratus ipſe ab Archiepiſcopo erat dignitate inter Aulicos præcipuâ & officio non uno, neque exiguorum fructuum. Et quidem Lovanium miſſus fuerat, ut vices Archiepiſcopi ſuppleret, aſſiſtens actui publico & Concluſiones, ad Præſulem deferendas accipiens. Eò autem progreſſa eſt *Ambidextri* temeritas, ut cum eas privatim tanta, ſicut retuli, afficeret contumeliâ, monuerit Candidatum, ne Concluſiones talem præferentes imaginem, traderet ſibi in ſchola publica, aliàs eandem publicè infamiam ſubituras.

Quando glorioſus adeò Factionis Heros in Schola Academica comparuit, ab omnibus quidem propter reverentiam Archiepiſcopi honorificè habitus eſt, à Novatoribus autem ſingularis prorſus benevolentiæ teſtificatione. In diſputationibus, uti & ſolemni convivio, quod promotionem ad licentiam ſequi ſolet, continere ſe *Ambidexter* viſus eſt; ſed cùm ad propria me recepiſſem, in horto ipſe cum pluribus ambulans Academicis, & quidem pro-

Digitized by Google

probe Catholicis, nam alii à Secretario invitati, ſi rectè memini, non fuerant, furorem contra Roſarium, Scapulare &c. reſumens, imaginem iterum affectam probris laceravit conculcavitque.

Quo ſenſu, hæc intelligens Archipræſul, acceperit, non diu poſtea apparuit; quando *Fratrem Ambidextrum* abeſſe à menſa, Domo, familiâ ſuâ juſsit & pinguiore ſpoliavit officio; Secretarii autem religionem quibuſcunque potuit honorum gradibus compenſans, cum iu æmuli locum ſuccedere voluit: quem officio illo, dein etiam Vicarii Generalis munere ſummâ laude adminiſtrato, non tantùm ad Epiſcopales infulas Cæſari, & Senatui commendavit; ſed etiam, de ſecuturo commendationis effectu veluti ſecurus, Paſtoralis pedi & mytræ ſuæ moriens ſcripſit heredem.

Non vauus vates Illuſtriſſimus fuit, annuente ejus votis Cæſare; & multò magis Pontifice, cui pridem notus & gratiſſimus cliens fuerat; non ſolùm cùm pro Archiepiſcopo Legationem obiret *ad Sacra Limina*; ſed etiam ampliùs poſtea, quando & Queſnellum cum omni cepit ſupellectile literariâ, & ex infinita chartarum ejus farragine proceſſum juridicum labore compoſuit incredibili. Plura quæ referri à me non patitur digniſsimi hujus Epiſcopi adhuc viventis modeſtia, non tacebit poſteritas.

Interim dimiſſo *Fratre Ambidextro*, alios ex Queſnelli Diſcipulis conſideremus Mariani cultûs, præcipuè *Roſarii* adverſarios, ſeu contemptores. Ridet minimè religiosè devotionem iſtam Andreas Schurius, ſcribens pro *libertate*, ut ait, *ſimplicium in legenda Scriptura Sacra* promiſcuè, & quocunque idiomate: ubi Religioſos S. Dominici ſic exagitat pag. 133. *Quid miri, Virgines Dominicanorum*, vulgari nomine *Devotas*, *tam fervidas eſſe pro Roſario? Coronulis iſtis juvantur gladii, convertuntur Regna, Regiones intercipiuntur*.

Quæ Sarcaſtica oratio quid velit, ſatis intelligimus: didicerit ſcurriles iſtiuſmodi irriſiones Batavus Scriptor ab Eraſmo ſuo Roterodamenſi, de quo aliqui dubitant fuerit ne à Luthero inſtitutus, an ab eo Lutherus: Ad commendandam autem omnibus Divini voluminis lectionem, non exigui ponderis Schurio viſa eſt Eraſmi authoritas, qui ut Schurius teſtatur eodem libro pag. 135. *Magis æſtimabat lectionem unius capitis ex Evangelio, vel Epiſtolis Pauli, quàm omnes Roſarii globulos balbutiendo percurrere*. Adeò autem Schurio placet Eraſmi religio, ut Epiſtorum libro 3. Epiſt. 21. de eo ſcribere non dubitet:

Me ſtylus & pietas rapiunt & Candor Eraſmi:
Det Deus hæc animo ſint rediviva meo.

Salubrius votum æſtimo, ut omnium, quæ contra Cultum Virginis Matris, aliaque Religionis Chriſtianæ exercitia & ejus Miniſtros ſcripſit Eraſmus ſcandaloſiſſimè, ſufficiens in Divino Tribunali retractatio cenſeatur quæ apud Caniſium & alios Mariani cultus vindices refertur: *Per merita omnium, qui in te ſpes fixere ſuas & vota, obſecro obteſtorque, Virgo intemerata, peccatoris hujus patrocinium apud Filium ſuſcipe, & ejus iram, quam meis flagitiis excitavi, deprecare*.

Joannes Van Heumen è clero Amſtelodami Miſſionarius, Reformationi, utì teſtatur, unicè intentus, nihil ad eam reperit accommodatius, quàm excluſionem Religioſorum ab omnibus Fœderati belgii Provinciis.

Sic in Epiſtola typis edita ad P. Glabais Minoritis in Miſſione Hollandica Præpoſitum pag. 8. *Quando executioni* (inquit) *plenè mandata fuerint edicta ordinum Hollandiæ* (contra Regulares) *nonne Eccleſia Belgica brevi in Batavia mutabit faciem? Tunc Religio non ampliùs alligabitur Scapularibus, Roſariis, funiculis, Zonis; Sed verbo Dei*, quod novorum conſilio Directorum, ſine ſcrupulo legitur ab omnibus promiſcuè in idiomate vulgari, & verſionibus nou diſſimilibus Queſnellianæ.

Varia vidi ruſticorum & plebejorum ex utroque ſexu teſtimonia, quibus conquerebantur de Miſſionariorum ſuorum adverſus Roſaria perſecutione, quæ eos cogeret Roſaria ſolicitè abſcondere, ſi iiſdem uti cuperent ad orandum tempore Sacrificii.

Aliquanto modeſtior apparuit, etſi minimè ſauus, liber à Joaune Nercaſſelio approbatus hoc titulo: *Chriſtianæ Conſiderationes & preces excerptæ ex Scriptura Sacra, Miſſali, & Sanctis Patribus circa præcipuas obligationes Fidelium*; ubi pag. 91. ſic monet: *Conſuetudo illorum qui tempore Miſſæ ſe occupant precibus ad Sacrificium non pertinentibus, vel recitatione Roſarii, eſt parum laudabilis*.

Quid autem ſalubrioris exercitii ſuggeretur, ſimplicibus potiſſimum, rudibus & illiteratis, qui nec legere quidem norunt? Sed neque excitandis piis affectibus materia deeſt in oratione Dominica, Salutatione Angelica, & Symbolo Apoſtolorum, ſi formulæ illæ, ut par eſt, in Catechiſmis & concionibus exponantur.

Verùm iſtis Hollandiæ Miſſionariis, à quibus liber ille, ad Fidelium ibi inſtitutionem, præcipuè editus eſt, placent ampliùs nova

Digitized by Google

nova devotionis adminicula', inducendis etiam Dogmaticis Novitatibus magìs idonea. Ex Patribus enim & Scripturis ſubinde ſententiæ deliguntur, donanturque vulgari idiomate, non fide optimâ; & accedente præſertim Janſeniſtarum Commentario.

Attrahendis ad ſe mulierculis ſuperbis, & maleſanis accommodata eſt totius Miſſæ, etiam Sacri Canonis in Linguam vernaculam translatio. Hæc ipſis obtruditur, ut cum Sacerdote Miſſam celebrante, ipſæ pariter ſacrificent. Præ Roſario ſcilicet ejuſque uſu ſanctiſſimo, ſalutaris magìs eſt Miſſalis in idiomate vulgari lectio, ab Alexandro VII. poſtulantibus Galliarum Epiſcopis reprobata.

A memorato Neercaſſelio, qui Caſtorienſis Epiſcopi titulo, Vicarius Apoſtolicus Batavicæ Miſſioni ante Sebaſtenum præfuit, initium illic novitatibus datum eſt, vocatis in ſubſidium Arnaldo, queſnello, & Sociis tunc recenter è Gallia profugis.

Schurius ait: *non quidem diſplicere ſibi Orationes Roſario contentas*; Sed modum. Rationem hanc exprimit: *Tolerabilius eſſet, ſi poſt decem orationes Dominicas una ſequeretur Parthenica*. Conformius nempe iſtud foret famoſo *Monito ſalutari* 14. attributo *Beatæ Mariæ Virgini ad Cultores ſuos indiſcretos*: *Nolite plus temporis, aut precum mihi, quàm Deo impendere*: quaſi precibus ad Deiparam fuſis non honoretur Deus, & quidem longè principaliùs, quàm Deipara. Error iſte in rudibus magìs excuſabilis videretur, quàm in iſtiuſmodi Doctoribus, & deceptoribus, in quibus affectata nimium ignorantia, turpis nequitia eſt.

Scandaloſus quoque ab Alexandro VIII. damnatus meritò eſt Articulus intra triginta unum hìc vigeſimus ſextus: *Laus quæ defertur Mariæ, ut Mariæ, vana eſt*. Quis Fidelium Mariam præciſè ut Mariam laudat, præſcindendo à ſingularibus, quibus à Deo cumulata eſt dotibus, & prærogativis? Non ignorant iſtud adverſarii; ſed qualemcunque Divæ Virginis cultum arguere præſumunt, ut vanum & illicitum, niſi quem imperaverit charitas erga Deum.

Animadverterat iſtud aliàs Franciſcus Simonis de Fraudibus Hæreticorum Parte 2. Fraude 13. dicens. " Flagrant omnes Hæreti-
„ ci, ſimulant, inquam, ſe flagrare miro ſtu-
„ dio liquidiſſimè excoquendi charitatem
„ omni terreno vitio: hoc ſtudio feroces,
„ Fidelium pietatem erga Dei Matrem ad in-
„ juriam Dei rapiunt. Hic ad terrorem ſim-
„ plicium, Paulinum iſtud 1. Tim. 1. inten-
„ tare gaudent, *Soli Deo honor, & gloria*.
„ Quis hunc locum Hagiomachus præteriit?
„ Hìc periculum exaggerant pravæ diviſionis
„ humani cordis, ut præter Deum aliquid
„ ametur. Infinitus ille eſt ſcilicet, at-
„ que infinitè amandus, omnem jure ſuo po-
„ ſtulans à nobis, atque omnem abſorbens
„ amorem. O miſer! (inquiunt) nonne vi-
„ des, nonne ſentis, hominem te amare, &
„ planè *Ancillam Domini*, cum Matrem Dei
„ amas? Vide etiam atque etiam ne quid
„ terrenæ fœcis amor iſte admixtum habeat:
„ *Non eſt pulchra dilectio quæ Deo non tribuit*
„ *omnia*: Res eſt magni periculi plena.

„ Fabulam expoſuit Martinus Lutherus in
„ iis Commentariis, quibus Canticum Ma-
„ rianum *Magnificat* deturpavit. Terrorem
„ auxit Calvinus in cap. 2. Joannis, atrocem
„ in Mariam ipſam injuriam interpretans,
„ Deo eripere quod ſuum eſt. His illi præ-
„ ceptis ſimplicem pietatem Fidelium turba-
„ re gaudent.

„ Sed planè impii Pſalmo 13. *Trepidave-*
„ *runt timore, ubi non erat timor*. Periculum
„ nullum eſt, Dei Matrem non amandi ca-
„ ſtiſſimè. Nemo Fideles inter, tam brutus
„ homo eſt, qui Dei Matrem amet colatve,
„ niſi quia Dei Mater eſt, qui amor cultuſque
„ non poteſt non referri in Deum ipſum.
„ Tendit omniuo, quis hoc non videt? Iſta
„ Novatorum inſania pertinet ad veſaniam
„ Begardorum, qui ut explicui Fraude 11.
„ charitatem affectarunt uſque adeò expur-
„ gatam omni fæce creatâ, ut nefas ſibi du-
„ cerent Deum amantes, ullam admittere
„ cogitationem Sacratiſſimæ humanitatis, &
„ Paſſionis Chriſti. Periculum eſt ſcilicet,
„ ne amor Dei Matris hæreat in re creata;
„ quia res creata eſt Dei Mater: eſt igitur &
„ periculum, ne is amor quo Chriſtus ama-
„ tur, hæreat in humanitate: quia denique
„ Chriſtus homo eſt.

„ Apage Satanicos ſcrupulos, atque om-
„ nis ſinceræ pietatis perturbatores „. Scrupuloſum videas præ cæteris Calvinum in cap. 2. Joannis ad illa verba *quid mihi, & tibi eſt mulier?*" Cur (inquit) *præciſè negat... nec*
„ *eam Matris jam nomine dignatur? Ne homi-*
„ *nes nominis materni honorem ſuperſtitiosè in*
„ *Maria evehendo, quæ Dei propria ſunt, in*
„ *ipſam transferant... Ne immodicus Ma-*
„ *tris honor Divinam ſuam gloriam obſcuret.*
„ *Porro quàm neceſſaria hæc admonitio fuerit,*
„ *ex craſſis fœdiſque ſuperſtitionibus, quæ*
„ *poſtea ſecutæ ſunt, conſtat. Facta eſt enim*
„ *Maria Regina Cœli, ſpes, vita, & mundi*
„ *Salus... Cumque has execrabiles in Dei*
„ *Filium blaſphemias damnamus, maligni*
„ *& invidi vocamur; immò calumniautur,*
„ *Sanctæ Virginis honorem hoſtiliter à nobis*
„ *impugnari* „.

Quando Batavi à Rege Hiſpaniæ & fide Catholica defecerunt, Calviniana Factio etiam Antuerpiam penetravit adeò prævalens viribus, ut hagiomachiam in templis publicè oſtentare cœperit & pueros edocere Salutationem Angelicam reſciſsâ poſteriore parte quam Eccleſia addidit, *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis peccatoribus &c.* Sed repulſis poſtea hæreticis, cultus B. Virginis, & Sanctorum integritati priſtinæ in toto belgio Auſtriaco reſtitutus eſt, reſtituta quoque oratio Angelica.

Exemplar nihilominùs aliquod libelli, in quo pueris primùm legere diſcentibus tradi ſolet oratio Dominica, & ſalutatio Angelica, ſuperfuit ad noſtra uſque tempora, ſicut tunc editum fuerat cum truncatâ, ut jam retuli, Parthenica oratione. Non defuit Mechliniæ ſive perfidus, ſive imprudens Typographus qui illud è tenebris eductum novâ luce donavit.

Statim pueris in ſcholis trivialibus obtruſum; initio cautiùs, nec niſi iis in ſcholis, quibus præerant Novatores, vel eis addicti, atque obnoxii. Paulatim diſſimulantibus quorum erat officium impedire, nova editio illa ſerpſit eò latiùs, quo liberiùs, donec novo Archipræſuli Humberto atque ipſi Sedi Apoſtolicæ denuntiata, utriuſque proſcripta fuit judicio.

Citatus ab Archiepiſcopo Typographus aliud non reſpondit, quàm imprudentiâ ſuâ contigiſſe, ut reperiens impreſſum à ſeculo typis Antverpienſibus exemplar, ſibi licitum duxerit ſequi. Veriſimilior aliorum ſuſpicio eſt, iſtud non ita caſu repertum editumque; ſed reimprimendi conſilium nequiter datum à Novatoribus. Archiepiſcopi autem Officialis, cui cura examinis incumbebat, deprehenſus poſtea eſt *Frater Ambideſter*, neque voluntas, neque induſtria ei defuit, quâ clientes ſuos etiam hic infamiæ ſubduceret, & ſupplicio.

Quod in Salutatione Angelica, Eliſabethæ vocibus dicitur *Benedicta tu inter mulieres* lingua Belgica non exprimeret ſine omni æquivoco, cujus una ſignificatio foret Deiparæ contumelioſiſſima, quaſi foret *infra mulieres* cæteras. Quapropter belgarum pietas maximè abhorrens ab omni AntiMariana, in Deum præcipuè redundante blaſphemiâ, ipſos impulit, ut prætèrita voce æquivocâ *Onder*, dicerent *boven*, id eſt *ſuper mulieres* reliquas. Quæ expresſio Fidelium illic omnium uſu receptisſima, offendit hujus temporis Novatores, qui ingenti ſcandalo & indignatione Catholicorum vocem ſubſtituere voluerunt æquivocam.

Queſnellus in *libello ſupplice* contra Decreta Caroli Secundi Regis Hiſpaniæ per Electorem Bavariæ in belgio promulgata die 7. Novembris 1695. pag. 20. citat Eminentisſimum Bellarminum in quadam haud nominata *Præfatione* reprehendentem varios honoris titulos, quos Chriſtianorum ſimplicitas Beatæ Virgini imprudenter tribuerit in Litaniis Lauretanis, ipſe verò ſuſtulerit.

Præfatio illa quo loco habeatur, in quem librum, Queſnellus non memorat, quærere nos jubet aut divinare. At ne ſic quidem aſſequimur: pridem autem ſcripto publico, & typis edito, videlicet, *Motivo juris pro Decretis Regiis* contra Queſnellum, & ejus in belgio Socios edito pag. 119. rogatus idem fuerat ut ſuam de illa *quadam Bellarmini præfatione* fidem liberaret indicando, quænam, & ubi ea Præfatio ſit; nam *in iis, quæ extant Bellarmini operibus non invenitur*. Reſpondit nuſpiam Queſnellus, neque pro ipſo alius. Provocationem tamen minimè potuit ignorare.

Certè nihil æquè pupugit Novos Auguſtini diſcipulos, quàm illa Decretorum Regiorum contra *libellum ſupplicem* defenſio. Reſponſuros ſe jactaverant in Belgio, antequam indè diſcederem. Quæ eorum ſeu promisſio, ſeu comminatio ad me perferebatur undique, quem certò illi ſuppoſuerant eſſe tam infeſti Operis authorem; ſed intra verba inania ſtetere minæ: atque ego has denuntiantibus reſpondi, me pede firmo expectaturum, quidquid tantæ ſtudia Factionis contra me, ſive contra *Decretorum vindicias* molirentur. Sed minas, ut dixi, opera deſtituerunt.

Sic autem Queſnellus in convicto undique de mendaciis *libello ſupplice*, Bellarminum memorat " teſtatum, ſe reſcidiſſe plures
„ verſus ex Litaniis Divæ Virginis Lauretanæ, eò quòd eſſent nimis metaphorici,
„ quales *ſunt Turris Eburnea*, *Hortus concluſus*, & ſimiles: Se etiam alios expunxiſſe; quia quamvis patiantur ſenſum bonum, patiuntur etiam duriorem, ex quo
„ Eccleſiæ inimici occaſionem arripiunt blaſphemandi, ut cum dicitur: *Maria Dei & hominum Mediatrix intercede pro nobis*:
„ *Ab omni malo libera nos Domina*. Sunt & alia ſimilia. Invocationes enim hujuſmodi videntur tribuere D.Virgini, quæ Chriſto tanquam Deo ſunt propria „.

A Queſnello additur, litanias reformandi onus à Paulo V. fuiſſe Bellarmino impoſitum. Nos autem ab hominibus fallere ſolitis, meritò exigimus certioris aliquid documenti, tum de mandato illo Pontificis, tum de

de teſtimonio Bellarmini, & *quadam* innominati operis *Præfatione*.

Ad rationes quod attinet, reſpondeo ut in *Motivo juris* pag. 120. neque ſenſum metaphoricum, neque ſcandalum Phariſaicum hæreticorum debere quidpiam immutare in ritibus, & precibus Eccleſiæ uſitatis; Quidni alioquin expungatur è Sacro Codice illud Chriſti *Pater major me eſt*; Quia Ariani eo abutuntur ad negandam Chriſti divinitatem? Deleti oportuerit etiam illud *Qui manducat hunc panem*; quia & metaphorica locutio eſt, & inde Lutherani, imò & Calviniani accipiunt ſuæ confirmandæ hæreſeos occaſionem.

Quid magis metaphoricum, quàm Apocalypſis & Cantica Canticorum? Atque ex hoc quidem libro quàm multi ſcandalum imprudenter accipiunt! Non ideò tamen ſacræ paginæ mutilandæ ſunt: neque prætermittit Eccleſia metaphoras ejuſmodi in Horis Canonicis & Sacrificiis, quas nulli licitum eſt præterire.

Quandocunque mutationis aliquid ſive in litaniis, ſive in aliis precibus aut ſacris ritibus decernere Pontifici, aut inſtitutæ ab eo Cardinalium Congregationi placuerit, mutationem nemo noſtrûm noxiis annumerabit novitatibus; Verùm hanc cupimus ut nobiſcum adverſarii fixam ſemper regulam teneant, nihil in Ritibus, nihil in praxi communi Eccleſiæ innovandum eſſe propriâ & privatâ authoritate.

De ſalubris & neceſſariæ transgreſſione Regulæ accuſantur illi meritò, ut maximè rei, velut authores, fautoreſque unici *diviſionis*, cujus culpam in Eccleſiæ Præpoſitos, præſertìm Apoſtolicam Sedem, iniquiſſimè conjiciunt. Ab iiſdem in cæteros Eccleſiæ hoſtes prava omnis de ea derivatur *opinio*.

Antequam adverſariorum contra litanias Virginis Lauretanas ſcrupulos dimittamus conveniendus nobis Queſnellus eſt aut in demortui ejus locum, non diſſimilis ſucceſſor, ut edoceat, quomodo invenire potuerit titulum *Turris Eburnea* e Litaniis à Bellarmino, Pauli V. Pontificis imperio ſublatum; Cum hodie æquè ac antea in ſua titulus iſte poſſeſſione pacificâ reperiatur?

De titulis *Hortus Concluſus*, & ſimilibus quos Queſnellus aſſerit eodem jubente Pontifice ſublatos, informari diſtinctiùs cupimus, quandonam in Litaniis illis fuerint. *Refugium Peccatorum* Virgini tribuere nova refugit religio; quia, ut nos monet Queſnellianus author famoſi Opuſculi *Monita ſalutaria B. M. Virginis ad cultores ſuos indiſcretos, non eſt Deipara refugium peccatorum impœnitentium*.

Cui Monito Queſnellus addit in Obſervationibus Moralibus circa Novum Teſtamentum Joannis cap. 9. v. 3. *Peccator pœnitens non eſt ampliùs peccator apud Deum*. Ideò Maria refugium eſſe nequit eorum, qui *apud Deum peccatores ſunt*; ſed tantummodò juſtorum, qui falsò creduntur ab hominibus peccatores.

Propter iſtiuſmodi titulos, quibus novi Theologi non conſentiunt, nova pariter eos devotio non allicit ad Litaniarum iſtiuſmodi lectionem; unde faciliùs condonabitur Queſnello error circa titulum *Turris eburnea*, quem ſublatum è Litaniis credidit, quem oculi noſtri quotidiè in iis conſpiciunt; Ut enim dicitur, *quod miſeri amant, facilè credunt*, cum ipſe ſolitus non fuerit eas legere, & titulum illum averſatus, auferri à litaniis cuperet, jam ſibi perſuaſerit expunctum: aliàs mendacium nimis facilè ipſo convincetur intuitu oculorum.

CAPUT XIII.

Catechiſmorum innovatio & corruptio ab Adverſariis tentata non levium occaſio diviſionum.

1 Ab anno 1633. in uſu communi penes Fœderati Belgii Catholicos fuerat Catechiſmus avitæ congruus pietati. Verùm anno 1690., favente novitatibus Vicario Apoſtolico, impreſſus eſt alius plurima innovans, quemadmodum utriuſque Catechiſmi inter ſe collatione redditur manifeſtum.

De indulgentiis in priore quæritur: *Unde nobis indulgentiæ proveniunt? Reſpondeo*, inquit: *Ex abundanti theſauro paſſionis, & ſatisfactionis Chriſti ac Sanctorum*. In novo prætermittitur *ac Sanctorum*. Piaculum ſcilicet Novatoribus eſt aſſerere quod nobis *Sanctorum merita ſuffragentur*. Ideò ut ſuperiùs retuli Andreas Schurius Sebaſteno percharus, ejuſque præcipuus defenſor, Officium parvum B. Virginis vernaculo corrumpens idiomate, ubi ab Eccleſia in abſolutione dicitur *Precibus, & meritis B. Mariæ ſemper Virginis, & omnium Sanctorum, perducat nos Dominus ad regna cœlorum*; Expungit *& meritis*: propter quod, & alia non pauca verſio illa denunciari Sedi Apoſtolicæ meruit, & ab ea proſcribi.

De Indulgentiis prætereà quæritur in Catechiſmo vetere: *Quomodo Indulgentias promeremur*: Reſponſio redditur communis & ſolida: *Exequendo omnia præſcripta ab eo qui illas largitur*: juxta novum *promeremur*

illas eodem medio, quo theſaurus iſte primum acquiſitus fuit, ſcilicet triſtitiâ, mortificatione, & dolore. Neque Indulgentias lucrari poſſimus: niſi ſaltem ita ſimus diſpoſiti, ut, ſi in poteſtate noſtra eſſet, Deo perfectè ſatisfacere vellemus, dum impedimur morbo, vel aliâ infirmitate.

Sic etiam Van Heuſſen, unus è quatuor, quos Sebaſtenus ſibi deſignaverat Provicarios, libellum de *Jubileo* edidit, quo illud redditur parum fidelibus utile, requiſitis ad illud iis conditionibus, quæ pleroſque ab eo averrant potiùs, quàm alliciant. Ideò opuſculum illud fallax viſum fuit Romanis Cenſoribus minimè tolerandum, neque author ad Vicarii officium promovendus.

Proſequamur aliquantulum in Catechiſmis: Verus in profeſſione fidei tradit quod *Sanctos cum Chriſto regnantes honorari & invocari deceat, & quod illi preces noſtras Deo pro nobis offerant*: Ejus loco novus ſuſtituit flaccidum illud quod *Sancti cum Chriſto regnantes honorari & invocari poſſint, & preces ſuas Deo pro nobis offerant*, quaſi cultus ille tantùm permittatur, & licitus vel indifferens ſit, non eriam commendabilis tamquam honeſtus, religioſus, utilis & ſalutaris.

Meruitne etiam expungi, quod univerſa de Beatis credit Ecclelia, illos non ſuas tantummodo orationes, ſed noſtras etiam offerre Numini ſuſcipiendas? Clariſſimum eſt iu Libro Tobiæ cap. 12. teſtimonium Raphaelis Archangeli: *Quando orabas cum lachrymis & ſepeliebas mortuos, & relinquebas prandium tuum, & mortuos abſcondebas per diem in domo tua, & nocte ſepeliebas eos, ego obtuli orationem tuam Domino.*

In Catechiſmo veteri commendabatur uſus Roſariorum & Decadum: in novo nulla de iis fit mentio.

In veteri docebantur pueri *exponenda eſſe peccata Sacerdoti tamquam judici, qui de illis judicare debeat, ſintne remittenda an retinenda*. In novo neque ſtatuitur Sacerdos judex, neque poteſtas in eo agnoſcitur peccata remittendi; Sed tantum quod *nequeat adverſus infirmitates noſtras præſcribere remedia, ſi eas ipſi non detexerimus.*

In veteri inter ea quæ *poſt abſolutionem peragenda ſunt*, monemur ſatisfactionem impoſitam implere quàmprimùm. De hoc altum in novo ſilentium eſt; quia juxta rigidiores Pœnitentiarios, ſatisfactio abſolutioni neceſſariò eſt præmittenda.

Inſtitutio Catechiſmi veteris ad interrogationem: *Quid intelligitur per Sacerdotem proprium; cui ſingulis annis ſemel debemus peccata confiteri*, reſpondet: *primò proprius noſter Parochus, aut qui ab eo poteſtatem accepit: Secundò proprius Epiſcopus, & ſuper omnes Romanus Pontifex: Tertiò omnes Religioſi qui ab ipſo ad hoc mittuntur*. In novo ſolus exprimitur proprius Paſtor, ſeu Parochus; quin, inquit Ægidius de Witte in Aurea fodina ſuffoſſa, parte 2. pag. 51. *in præcepto Eccleſiæ de Confeſſione annua per Sacerdotem proprium neque Epiſcopus neque Pontifex intelligi poteſt.*

Catechiſmus prior ad quæſtionem *Quis eſt judex omnium controverſiarum fidei?* Reſpondebat: *Romanus Pontifex, tanquam ſucceſſor Petri, quem Chriſtus ovium ſuarum Paſtorem conſtituit, dans ei etiam claves cœlorum: & ſub ipſo generale Concilium, quemadmodum in Teſtamento veteri erat Summus Sacerdos cum concilio ſuo*: Poſterior Catechiſmus interrogationem ſic mutat pariter & reſpontionem: *Quando controverſia oritur de fide, eſtne confugiendum ad Eccleſiam? Reſp. Nemo eſt præter eam, qui de tali controverſia ſententiam ferre valeat: Cui dum prolata fuerit, debemus abſque oppoſitione acquieſcere.*

Præcipua mutationis cauſa, janſenianæ videtur hæreſios introductio; huc enim novæ ſectæ ſtudia ſemper maximè collimant, ut capitalia impietatis illius dogmata ab omnibus ſuſcipiantur: quo poſito fundamento ſuperſtruendam facilè prævidet totius Janſeniani fabricam ædificii.

Catechiſmo veteri juventus Batavica docebatur, *Neminem creatum eſſe ad damnationem, ſed Deum velle omnes homines ſalvos fieri*. Ex novo aliud non diſcitur, *quàm Chriſtum effudiſſe ſanguinem pro ſalute hominum*; Non *omnium*, quod ſubdolè ommittitur, ut poſſit Chriſtus pro non aliorum ſalute mortuus intelligi, quàm Prædeſtinatorum. De quo authoris ſenſu ne dubites, hanc addit gratiæ definitionem: *Eſt inſtructio & inſpiratio Spiritûs Sancti in nobis, quæ nos facit dignoſcere, amare & implere ea, quæ Deus à nobis exigit.*

Proinde omnis gratia facit nos amare, & implere precepta, neceſſe enim eſt, difinitionem omni competere definito, quod hìc eſt *gratia*. Si igitur veram aſſeris allegatam gratiæ definitionem, cogeris ferè toti Janſeniano Syſtemati, quantumlibet hæretico, tribuere veritatem. Prima ſcilicet Janſeniana propoſitio, & fatentibus utriuſque partis Theologis radix cæterarum eſt. *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus,*

tibus, & conantibus ſecundùm præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia. Deeſt quoque illis gratia, quâ poſſibilia fiant.

Evidens eſt, aliqua Dei præcepta eſſe quæ impleri nequeant ſine gratia, qualia ſunt fidei, ſpei, charitatis, pœnitentiæ, quæ conſtat ordinis eſſe ſupernaturalis, imò ſi Queſnello credimus, propoſitione 39. *voluntas quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe pricipitandum; Virium niſi ad ſe vulnerandum.* Uude ſi nulla detur gratia, niſi quæ mandata impleat, perſpicuum eſt, toties illud deeſſe ſubſidium, quoties peccatur. Hac ratione liberum non erit homini præſtare obedientiam mandato. Nihilominùs hanc quantumvis neceſſariam traſgreſsionem abſolvere à demerito nolunr recentiores illius artifices Catechiſmi; *Unde ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requirltur libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas a coactione*: quæ eſt hæreſis Janſenii tertia.

Eadem novi Catechiſmi enuntiatio continet hæreſim Janſenii ſecundam *interiori gratiæ in ſtatu naturę lapſæ numquam reſiſtitur*. Non enim reſiſtitur gratiæ cui obeditur, ſive qua *implemus* quod præcipitur. Denique ut tranſiliamus Articulum Janſenii quarrum, quomodò Chriſtus mortuus fuerit pro ſalute ullius reprobi, cui denegaverit gratiam omnem neceſſariam, qua divinis parere juſsionibus poſſet, atque ad gloriam pervenire? Ita à Catechiſmi reformatoribus inducitur hæreſis Janſenii etiam quinta: Et tamen nova ea puerorum iuſtitutio ſuperficie ſua promittit *præcipua Catholicę fidei myſteria, & maximè neceſſarias verę pietatis regulas.*

Aljus prætereà delatus è Gallia in Miſsionem illam eſt *Catechiſmus* parvus *de gratia*, atque à Belgis Novatoribus Belgico verſus idiomate, quod nobis cum Batavis commune eſt. Prohibitus ille fuerat ab Innocentio X. anno 1657. die 6. Octobris tanquam *continens quamplures ſententias per Pium V. Gregorium XIII. & Urbanum VIII. damnatas.*

Decuitne Miſsionarios Apoſtolicos cum offenſione fidelium, & multorum perniciè, opponentibus ſe aliis tum è Clero Seculari, tum præcipuè è Religioſis, eandem Domini vineam excolentibus, talem inducere novitatem? Quibus ea Miſsionariorum & ab his inſtructorum Fidelium imputanda *diviſio*, niſi Arnaldi, Queſnelli & Gerberonii diſcipulis, qui Magiſtros iſtiuſmodi è Gallia profugos, nimiâ confidentiâ complexi ſunt, eoſdemque errorum duces nimiâ ſecuti levitate?

Geminos adhuc tenct Belgium Catechiſmos in quibus novitatis, corruptelæ atque adeò diviſionis materiam nova ſecta inſpergere meditata eſt. Sunt iſti celeberrimus Melchlinienſis ab illius olim Provinciæ Concilio approbatus, & alter Lovanienſis, ad uſum Facultatis Artium, pridem compoſitus, & uſu ibi in hæc uſque tempora, non levem nactus penes Academicos authoritatem.

Mechlinienſis nimio pollet confirmationis robore, quàm ut textum ejus vellicare Novatores audeant: ſed opportuna eis ſemper verſio Gallica eſt, ut verba authorum catholica, iu ſenſum trausferant hæreticum. Hæc adhibita perfidia eſt in expoſitione Orationis Dominicæ, ubi in textu catholicè dicitur *nos Deus inducere in tentationem, quando eam nobis evenire permittit, neque largitur gratiæ auxilium, quo illam ſuperemus*. Verſio Gallica pro *ſuperemus* exprimit *ſuperare valeamus*; quo ſuppoſito caderemus neceſſariò, & tamen demereremur: atque ita prima & tertia ſtabiliretur Janſenii propoſitio hæretica.

Quapropter Archiepiſcopus Mechlinienſis Humbertus ſuppreſsis editionibus, in quas lapſu temporis, quidpiam erroris irrepſerat, recentiorem ſubſtituit tum Belgico, tum Gallico idiomate correctiſſimam.

Lovanienſis Catechiſmus, à Liberto Fromondo Teſtamenti Janſeniani executore progenitus, non deberet Novatoribus eſſe ſuſpectus. Attamen creſcente novitatis ſtudio, Arnaldi & Queſnelli Sectatoribus diſplicere cœpit adeò, ut non videretur eis ampliùs tolerandus. Sic contra illum Gummarus Huygens in Theſibus anni 1687. monuit: *Quod ad illum Catechiſmum attinet, plura habet quæ meritò improbentur; ut propterea dicta Facultas (Artium) optimè cenſuerit, ſubſtituendum eſſe alium, aut hunc eſſe emendandum: quod plures alii mecum optant fieri citò; nam periculum eſt in mora.*

Theſis hæc ſcandalo fuit plurimis, concitans iu ſe ſuumque authorem indignationem omnium rectius ſentientium, tum Lovanii, tum alibi, ubi Catechiſmus cum Huygenii Sententiis comparatus innotuit. Nec defuerunt Satyræ acerbiores, quæ ridiculum reddidere adeò denuntiatorem *periculi*, ut niſi re non minùs, quàm nomine fuerit *intrepidus* & neſciens erubeſcere, Theſios illum ſuæ pudere debuerit, ac pœnitere temeritatis. Lepidum inprimis & rationum acumine æquè ac ſalibus mordax opuſculum fuit, titulum præferens *Periculum in mora*, ubi doctri-

næ

næ Huygenianæ opponitur Cathechiſmus, ut colligi haud difficulter valeat, quæ ratio authorem Theſeos moverit ad exigendum celerem adeò Catechiſmi correctionem, denuntiato tam patheticè *periculo in mora*: Bajanis ſcilicet perunctus erroribus Magiſter ferebat ægerrimè, quidquid illis videretur contrarium.

Quod Huygenius ait de *Facultate Artium*, deſiderante Catechiſmi alterius *ſubſtitutionem*, aut *emendationem præſentis*, facilè credo de aliquibus ad eam pertinentibus Facultatem, in qua nunquam defuere novitatibus addicti, uti nec deſunt hodie in Queſnelliana propenſi dogmata; ideoque Bullæ *Unigenitus* infenſi. Mirabilis ea ibi Philoſophorum aliquot, & Grammaticorum præſumptio eſt, quod majore Facultatis ſuæ numero; *Theologicâ* etiam *ſtrictâ*, quæ Doctorum Regentium eſt, universâ Conſtitutionem Pontificiam, ut par eſt, acceptantibus, refragari etiamnum audeant, & in rebellione perſiſtere contumaces.

Longè prudentius & ſalubrius fuiſſet Huygenii judicium; ſi Magiſtellis iſtiuſmodi inſipientibus *ſubſtituendos eſſe alios, aut illos emendandos cenſuiſſet: quod plures alii mecum optant fieri citò; nam periculum eſt in mora*: neque periculum tantumodo; ſed damnum certiſsimum; juventutis ſcilicet talibus commiſſæ inſtitutoribus corruptio & perniçies. Non enim Novatoribus illis ſatis eſt diſcipulos pravis imbuere opinionibus, quoties explicanda eis doctrina Chriſtiana eſt; verùm & Grammaticis eaſdem notunt inſinuare compoſitionibus, tractatibus quoque Philoſophicis, potiſsimùm de Voluntario, libero, neceſſario, & ſimilibus, qui connexionis aliquid habere videantur cum ſolitis agitari de Bajaniſmo, & Janſeniſmo controverſiis.

Neque leve inde patitur tranquillitas publica, diſciplina Eccleſiæ, Religio & Fides Catholica detrimentum. Luctuoſa enim nimium docet & pridem docuit experientia, inſtitutos à Magiſtris talibus adoleſcentes, hauſtum in Gymnaſiis venenum, ætate reliqua raro, nec niſi difficulate maxima dimittere juxta illud:

Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorē teſta diu.

Iſtud eſt quod ſæpe deplorant Epiſcopi, & quicumque verè diligunt decorem Domûs Dei, pacem publicam, motum & fidei integritatem, ſine qua ſcholis & populis nulla unio, nulla ſalus animis expectanda eſt.

CAPUT XIV.

Adverſariorum temeritas in laceſſendis Poteſtatibus, etiam Supremis, cauſa non minima Diviſionis *eſt*.

1 Ægidius de Witte in Auguſtino Iprenſi vindicato pag. 335." Remedium Poteſtatem illam (Pontificiam) fines ſuos immenſis paraſangis egreſſam, in ordinem reducendi, & magna atque innumera mala ex illius imperio ac jugo exorta averruncandi, juſtum, promptum & efficax non aliud quæri, aut reperiri poteſt, quàm ex viva mentis applicatione ad illam Sacratiſsimam, & cum honore, ac reverentiâ omni ſuſcipiendam Salvatoris noſtri gnomen ac regulam, *Ab initio non fuit ſic*."

Quod de non dimittendâ uxore legitima Chriſtus monuit in lege nova, quemadmodum uſum non habuit libellus repudii ante Legem Moyſis, ſolus hæreticus ad *regulam* deduxerit generalem, ut iſtud omne & ſolum fieri debeat, vel conveniat, quod factum fuerit ab initio. Inde Lutheranus ſtatuit uſum Calicis immeritò laicis denegari, quia *ab initio non fuit ſic*, abrogandæ eſſent veſtes Sacræ pro Sacrificio Miſſæ, abolendæ omnes quæ poſtea additæ ceremoniæ: ceſſare deberet feſtorum omnium quæ ab initio non fuerunt, obſervatio, uti & Decretorum omnium ſive Pontificiorum, ſive Synodalium, quibus novi quidpiam præcipitur vel prohibetur.

Unde quæ confuſio in Eccleſia, quæ diſſolutio oritura ſit, facile quivis prudens aſſequitur. Et quidem de ſtatu Pontificiæ dignitatis conformando, quod Ægidius optaret, primorum Pontificum conditioni, exigeret etiam primorum Fidelium noſtris temporibus ſimplicitatem, innocentiam, ſubmiſſionem erga Eccleſiæ Propoſitos, etiam pauperrimos.

Ab initio non fuit ſic quod ſimplex Sacerdos contra ſuum Epiſcopum, atque ipſum Apoſtolorum Principem rebellis inſurgeret, ut inſurgentem libellis infamibus Ægidium, vidit ſummo ſcandalo Belgium; & Provinciæ tum finitimæ, tum remotiores vehementiùs indignatæ ſunt. De Galliis, & quibuſdam ibi refractariis, etiam Præſulibus nihil (nunc quidem) enuntio. Ad patientiæ exercitium & meriti incrementum permiſit Deus naſcentem Eccleſiam graviſsimis affligi perſecutionibus, quas non judicarit ſecututis temporibus convenire.

Inſigne ſpecimen temeritatis Ægidianæ eſt in *Auguſtino Iprenſi vindicato* par. 2. cap. 12.

12."Tertia Romanę Curię ad ſublimitatis ſuę
„ machinam conſtuendam induſtria in hoc
„ ſategit, ut Romanos Imperatores ſpecie
„ exaltandi ſceptri ſui, in ſuam cauſam illa-
„ quearet; qui, ut eſt natura hominum,
„ ſibi facilè paſsi ſunt perſuaderi, ad Imperii
„ ſui Majeſtatem conducere, ſi Epiſcopus
„ Urbis, quæ tum Sedes Imperii erat, autho-
„ ritatis poteſtate, & præcipiendi arbitrio,
„ cæteris Præſulibus leges figeret.

„ Quare & per PręfectosProvinciarum ſua-
„ rum mandabant in rem judicatam mitti
„ quod Pontifices, fortaſsis aut male informa-
„ ti, aut affectibus ducti, contra fas & æquum
„ in Epiſcopos ſtatuiſſent. Hæc induſtria pro-
„ cul dubio nobis peperit iniquiſsimam illam
„ Novellam titulo 24. Codici Theodoſiano
„ inſertam ſub nomine Theodoſii Junioris:
„ *omnibus Epiſcopis pro lege ſit, quidquid*
„ *ſanxit, vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis autho-*
„ *ritas; ita ut quiſquis Epiſcoporum ad judi-*
„ *cium Romani Antiſtitis evocatus venire*
„ *neglexerit, per Moderatorem ejuſdem Pro-*
„ *vinciæ adeſſe cogatur, per omnia ſervatis,*
„ *quæ Divi parentes noſtri Romanæ Eccleſiæ*
„ *detulerunt*.

Locus hìc non eſt defendendi ſive Conſtitutionem Cæſaream, ſive Pontificiam authoritatem; ſed oſtendendi, qualiſcunque *Diviſionis* in Eccleſia authores & fautores, non alios eſſe hoc tempore quàm Queſnellianos ipſos, fraude turpiſſimâ de *Diviſionibus* conquerentes.

Nihil dignius Catholica Majeſtate Caroli Secundi, nihil æquius & ſapientius decerni poterat, quàm quod anno 1695. die 7. Novembris pro Religionis & fidei incolumitate, quæque inde pendet, tranquillitate populi, in ſubditis ſibi Belgii Provinciis promulgari curavit per Sereniſſimum Bavarię Electorem, *ut omnibus deinceps vacaturis promotionibus tam ad dignitates Eccleſiaſticas, quàm ad officia ſecularia, excludantur, quicunque deprehenſi fuerint ſequi Doctrinam Janſenii, vel de Rigoriſmo, vel de Novitatibus ſuſpecti habebuntur, quemadmodum & eis adhærentes, & eorum Protectores*.

Cùmque idcirco neceſſarium ſit caveri, ne qui de ejuſmodi Doctrinis ſuſpecti ſunt, ulli Collegio in Lovanienſi Academia præficiantur .... præſentes ad vos (*litteras*) *dirigimus ut vobis* (conſulibus & Magiſtratui Lovanienſi) *mandemus & interdicamus, quemadmodum authoritate & juſſu Regis ſeriò interdicimus, ne ulli, qui ejuſmodi Doctrinæ adhæret, aut de adhæſione ſuſpectus eſt, conferatis ullum Regentis aut Præſidis officium, ullam lectionem, ullum Beneficium, quod à collatione veſtra, ſeu in Academia Lovanienſi, ſeu alibi dependeat. ſi ſecus fiat, irrita & nulla erit collatio*.

Ad Senatum Brabantię præter literas contra libros novitatibus faventes, vel detrahentes Epiſcopis, aliiſque Superioribus Eccleſiaſticis, alteræ eodem die expeditæ ſunt, quibus *ſeriò interdicitur ne ullos ad ſe recurrentes Eccleſiaſticos, quos Epiſcopi propter mores aut Doctrinam aggreſſi fuerint, vel deinceps aggredientur, ſenatus recipiat, neve ſe iis immiſceat, aut ullâ ratione præſtet patrocinium ſive poſſeſſionis, ſive alio titulo*.

Non defuere Janſenianis calumniæ & interpretationes falſæ, quibus Decreta illa apud Sedem Apoſtolicam accuſarent, velut Innocentii XII. ad Belgii Epiſcopos Brevibus adverſantia: ſed neque muneri ſuo defuere Regii Adminiſtri, Archiepiſcopus Mechlinienſis, aliique, qui perverſitatis tenebras veritatis lumine diſſiparent. Quæ verò in Belgio eaſdem Regis Catholici ſanctiones mox ſecuta fuerunt, exprimit *Motivum juris*, quo illę adverſus Queſnelli, atque ei adhærentium calumnias vindicantur. Motivi illius initio ſic declaratur: *Vindiciarum occaſio & neceſſitas*." Vix prodierant Decreta Regia ad-
„ verſus novitatum in materia Religionis
„ propugnatores & ſuſpectos, quin gravis
„ inter Clericos aliquot obſervata ſit com-
„ motio, & quaſi expreſſis nominibus ſingu-
„ li in iis notati ac damnati fuiſſent, ita in ea
„ palàm & privatim invecti ſunt: ubique à
„ turbulentis conclamatum, opprimi inno-
„ centes & Sanctiſſimos quoſque Eccleſiaſti-
„ cos, damnari in remoto, & nunquam à ſe
„ viſo Tribunali non auditos, non citatos,
„ nedum convictos: contra eos pœnas ſtatui
„ ut graviſſimas, ita & iniquiſſimas: atque
„ adeò violari Belgii privilegia, ab hoc ipſo
„ Rege Sacramento confirmata; peſſumdari
„ legem ab Innocentio XII. de ſervando *ju-*
„ *ris Ordine* Epiſcopis Belgii præſcriptam;
„ denique conculcari jura omnia humana &
„ divina. Hæc illi non ſermonibus tantùm
„ vociferantur; ſed & libellis tum manu-
„ ſcriptis, tum typo editis quaquaverſus
„ divulgant.

„ Neque ſua diſsimulant nomina; ſed
„ Joannes Libertus Hennebel, eorum ad
„ Curiam Romanam Legatus ſuo & ſuorum
„ nomine obtulit prolixum Memoriale Ita-
„ licum Sedi Apoſtolicæ; utì & Guilelmus
„ Vande Neſſe Bruxellis dici ſolitus *Paſtor*
„ *S.Catharinæ*, reverà *Vicarius*, Illuſtriſsimis
„ Brabantię Ordinibus libellum illum ſuppli-
„ cem, ſeu potius ſeditioſum obtulit, una
„ cum Memoriali impreſſo.

„ Oſ-

„ Offerebatur autem à Paſtore , non
„ tantùm ſuo ; ſed & multorum aliorum no-
„ mine. Utrumque libellum die 22.Februarii
„ *1696.* miſerunt Deputati Ordinum Bra-
„ bantiæ ad Archiepiſcopum Mechlinienſem
„ Belgii Primatem , quem licèt Bruxellis
„ præſentem, maluerunt tamen ſcriptâ com-
„ muni nomine Epiſtolâ de hoc conſulere,
„ ut reſponſum etiam ſcriptum acciperent.
„ Non diſtulit illud Archiepiſcopus , pro rei
„ magnitudine, ſuoque in Religionem zelo,
„ grave & efficax.

„ Quo viſo, ſtatuerunt Deputati, nihil
„ contra Regis Decreta, vel eorum execu-
„ tionem tentandum, ac proinde rejicien-
„ dam Paſtoris, eique adhærentium poſtula-
„ tionem ; ſed & contra Memoriale Italicum
„ Hennebelli declararunt ſe omnes Belgii
„ Epiſcopi literis ad Pontificem datis, atque
„ etiam ipſa Lovanienſis Academia in Co-
„ mitiis generalibus idem expreſſa declara-
„ tione reprobavit. Quapropter videri ha-
„ ctenus poterant Memorialia illa non egere
„ alia refutatione ; donec tandem nuperrimè
„ innotuit , Senatum Brabantiæ fraudulentis
„ Memorialium rationibus circumventum ,
„ in ſuis ad Sereniſſimum Bavariæ Electo-
„ rem literis datis 13. Aprilis *1699.* Man-
„ data Regia tanquam inutilia & noxia re-
„ prehendere , atque hoc Senatus conſultum
„ jam typis editum , tanquam Memorialis
„ Bruxellenſis confirmationem, ei annecti,
„ & utrumque non tantùm Gallico idiomate
„ impreſſum ſerpere per Belgium & Italiam ;
„ ſed etiam Hiſpanico per Hiſpaniam..

„ In me recipio evidenter oſtenden-
„ dum, Decretis illis nihil excogitari poſſe
„ æquius , nihil in illis reperiri clementiæ &
„ providentiæ Regis non maximè conſenta-
„ neum : nihil illis opponi præter ineptas ca-
„ villationes. „

Sic Author *Motivi juris*, qui propoſitum eâ fide executus eſt, ut Queſnellum & ejus Socios de Regiis Decretis conquerentes, ubique de fraudibus & mendaciis convicerit, quæ illi nunquam diluere, nulla unquam veriſimili potuerint ratione excuſare: ne tentare quidem excuſationis quidpiam auſi ſunt.

Motivum illud compoſitum fuit juſſu Archiepiſcopi Mechlinienſis ab intimo ejusConſiliario.

Prævenit autem ipſe Antiſtes, & mox ut ſibi ab Illuſtriſſimis Brabantiæ Ordinibus communicatum accepit Memoriale Gallicum oblatum nomine, ut præſeferebat, *ingentis numeri Theologorum ex Academia Lovanienſi*, inquiri accuratè Lovanii curavit, quis, & qualis eſſet oſtentatus ille *ingens numerus Theologorum*.

Sinè morâ paruit Univerſitatis Rector , qui tunc erat Martinus Steyaert, & in Majori Theologorum Collegio in horam primam poſt meridiem 25. Februari *1696.* convocavit *omnes & ſingulos* Sacræ Theologiæ Profeſſores ac Lectores Monaſteriorum Regularium, quibus exhibuit libellum gallicè inſcriptum. " *A Meſſeigneurs Meſſigneurs les Etats*
„ *de Brabant. Un grand nombre des Theolo-*
„ *giens de l'Univerſitè de Louvain &c*, Item
„ alium Libellum, qui incipit *Eminentiſſimi*
„ *Patres : Ad Sedem Apoſtolicam*, unà cum
„ Epiſtola Doctoris Hennebel data die 26.
„ hujus anni : Quæ incipit : *Eminentiſſimi ac*
„ *Reverendiſſimi Domini : Audeo mittere &c.*
„ Petiitque ab illis an libellos offerri cura-
„ verint ? An ſaltem illos approbent, & quid
„ de illis cenſeant? Qui omnes & ſinguli una-
„ nimiter declararunt, ſe in illis libellis nul-
„ lam partem habere , nec eoſdem à ſe pro-
„ bari.

Idem Academiæ Rector pridie in eodem Majori Collegio Theologorum in horam tertiam convocaverat *omnes & ſingulos Sacræ Theologiæ Doctores & Profeſſores Academicos.* Comparuere omnes exceptis duobus *Joanne Lovino*, qui infirmitate detentus comparere non potuit, & *Gummaro Huygens*, qui rationem abſentiæ non reddidit. " Univerſi autem
„ comparentes, audito prælegi libello ſup-
„ plice, *A Meſſeigneurs*, ut ſupra, Reſpon-
„ derunt ſe in *illo Libello nullam habuiſſe aut*
„ *habere partem, nec eundem à ſe probari.*

„ Prætereà (inquit Rector) die 29. ejuſ-
„ dem menſis ex præfatis Dominis ſequentes
„ una mecum anteriori illi reſponſioni, &
„ declarationi addiderunt, ſe *libellum illum*
„ *omninò improbare tanquam ſeditioſum, &*
„ *ſuæ Catholicæ Majeſtati injurioſum*„. Subſcripſere Academici Profeſſores octo.

Hinc collige inſignem *Supplicantium* fraudem dum in Memoriali ſimul oblato Illuſtriſſimis Brabantiæ Ordinibus ajunt *præcipuas contendentium partes eſſe hinc Lovanienſes Theologos cum ſuis ſequacibus, inde ſat notos adverſarios* (Jeſuitas).

Steyaertius; qui tanquam Academiæ Rector, documentum horum omnium authenticum fecit, noſcitur fuiſſe partium aliàs Arnaldicarum, ab Arnaldo Pariſiis domo liberaliter exceptus, verùm dum aliquot poſt annis ſe Apoſtolicis contra Janſenium Conſtitutionibus ſubmittens, pro iis etiam ſcribere cœpit, tunc omnium in ſe Janſeniſtarum, Arnaldi maximè tela convertit anno *1692.* donatus ab illis *ſtrenulâ chronographicâ*, quâ ſalutatur à notis Auguſtini & charitatis diſcipulis, tanquam *Vicarius Apoſtolicus Silvæducen-*

cenſis Marthius Steyaert, Frater Apoſtata, Author Schiſmatis Lovanienſis, vafer novitatum Architectus, Laxonum ſtrenuus Advocatus, innocentum ſubdolus & ferox perſecutor, audax & ferox calumniator, fatuus adulator. Quid boni, quæſo, Diæceſis Silvæducenſis expectas à tali viro, qui laxiorem viam profeſſus, vos per eam verbo & exemplo in æternum exitium eſt perducturus?

Dicitur Steyaertius *author Schiſmatis Lovanienſis*: quia Janſenianorum partibus ſe ſubducens, plures ſecum traxit Academicos. Propterea novem *partibus difficultatum* Arnaldus eum impetiit, Queſnellus *Notis* vehementibus in Epiſtolam ejus ad *Archiepiſcopum Cameracenſem*.

Arnaldum, & Queſnellum præceſſerat Ægidius de Witte *in Spongia Notarum*, quas Steyaertius ediderat contra quinque Propoſitiones Janſenii hæreticas in ſenſu, qui ab eodem authore intentus fuerat, atque in ejus exprimitur volumine.

Non mitiùs excipit Dominus Malpaix unus è famoſis exulibus occaſione falſi Arnaldi, Vicarios Tornacenſes in Epiſtola anni 1691. 2. Februarii. *Tres Vicarii Generales Tornacenſes ſunt tres Diocletiani, qui opprimunt miſeram illam Diæceſim. Tres iſti, veluti flagella iræ Divinæ, percutiunt & affligunt omnes, qui non habent characterem beſtiæ, & qui laxitatis imaginem fronte non præferunt. Sufficit, quempiam eſſe mediocriter honeſtum, ut muniis omnibus Eccleſiaſticis excludatur, ſinè ulla ſpe promotionis. Satis apparet, quo Spiritu agantur tres illi Lupi, qui impunè dilacerant gregem. Niſi Deus brevi finem imponat perſecutioni, totam miſeram Diæceſim pervertent. Boni Paſtores gemunt ſub jugo tyrannico: vident perire ſuos conatus* (pro ſtabilienda Eccleſia nova) *& multos bonos Eccleſiaſticos, qui ſaniori parti ſe addixerant, pati naufragium.*

Poſt Alphonſi Archiepiſcopi Mechlinienſis obitum ſpargebantur ſchedulæ famoſæ, & ſacrilegæ ad Deum preces vernaculo idiomate, aſpergentes infamiâ ſingulos Belgii Catholici Antiſtites, qui videbantur poſſe Mechliniam promoveri: poſcebant ſucceſſorem unicè è S. Auguſtini diſcipulis, purioris Ethicæ Doctorem. Mox autem ut aſſumptus fuit Illuſtriſſimus Humbertus, atque hic animatis etiam Præſulibus ſuis ſuffraganeis, cæpit frænum injicere novitati, ſenſit omnium Janſeniſtarum in ſe jacula converti.

Præcipuas eum opprimendi partes ſibi vendicavit Gerberonius, latebris ſuis fiſus, & mutato in ſingulis lucubrationibus nomine, ut in ſe uno pugnare Janſeniſtarum legio videretur.

Cùm in moribus, quibus erat Antiſtes integerrimus, atque ut talis notus omnibus, nihil calumnia reperiret quod ſpecie aliqua veritatis eſſet obnoxium reprehenſioni, univerſas Antiſtitum ad ſedem aliam translationes, Apoſtolicâ licèt factas authoritate, velut deteſtanda maximè *adulteria* libellis pluribus criminatus eſt.

Contra hanc omnium judicio ineptiſſimam calumniam, nullâ videri opus debuit apologiâ, quandoquidem in omnibus Chriſtiani orbis partibus exempla occurrant frequentiſſima, in quibus Præſules etiam ſanctitate conſpicui, in translationem ſui ad aliam Cathedram conſentiunt. Ut exemplum Gregorii Nazianzeni, & alia vetuſta prætercam, nonne Sanctiſſimus Pius V. ante Pontificatum maximum duabus ſucceſſive ſedibus applicatus eſt? Quiſquamne ipſi ante Gerberonium crimini vertit, aut culpæ leviſſimæ?

Quàm ſanctus adverſariis fuit Gilbertus ad Choyſeul, priùs Convenarum, dein Tornacenſium Epiſcopus, à quo jacta in Tornacenſi agro tot ſemina Sanctitatis, luget adeò Malpaitius à tribus poſt ejus obitum Vicariis peſſumdari! Eminentiſſimus de Noailles tertiam hodie Cathedram occupat, neque in hoc auditur hactenus divexari ſcrupulo, aut ab aliis accuſari. Debuerat proinde Gerberonium pudere temeritatis, ſaltem ubi de errore monitus publicè à me, & ab aliis fuit. Verùm poſt monitiones ſic proſequitur in libello cui titulus *Defenſio ſententiarum* pag. 30. *Non exiſtimo nimii rigoris arguendum eſſe eum, qui in Notis ſuper Decreto Archiepiſcopi Mechlinienſis interrogavit, an Præſul, qui ex Sponſo Eccleſiæ Brugenſis factus eſt Sponſus Eccleſiæ Mechlinienſis, non habendus ſit potiùs adulter quàm ſponſus.*

Ibidem pag. 25. *Archiepiſcopus qui primam Sponſam deſeruit ad ducendam alteram nonne adulter & non ſponſus eſt?* pag. 26. *Ne ille juris Canonici imperitus eſt, qui arbitretur nimis acerbam, ac duram eſſe intortam Epiſcopo exprobrationem adulterii, cum de uno Epiſcopatu ad alium translatus ſit.*

Ignoraverit Gerberonius declarationem Pelagii Pontificis, qui apud Carranzam in Summa Concilii Aurelianenſis quinti in ſecunda ſua Epiſtola Decretali ita reſpondet Archiepiſcopo Benigno: *Exigit Dilectio tua conſulta Sedis Apoſtolicæ, ſi licitum foret Epiſcopo tranſire, aut mutari de Civitate in Civitatem; cum quidam Canones (ut tibi videtur)*

tur) hoc fieri prohibeant ... Scias , Frater dilectiſſime , ... aliud eſſe mutare, & aliud mutari . Quod enim in Canonibus legitur , non debere Epiſcopum de Civitate in Civitatem tranſire , non de his dicitur , qui authoritate Majorum hoc agunt , ut aliquando exigit neceſſitas , vel utilitas ſpiritualis .

Ibidem : *Quapropter , chariſſime , muta Epiſcopum causâ neceſſitatis , aut utilitatis ſuper quo conſulere nos voluiſti, & alios Fratres noſtros , quibus hoc faciendum neceſſitas , aut utilitas compulerit , agere doce; quia hoc, quod tibi ſoli ſcribimus , omnibus fieri mandamus .*

Ad praxim minimè raram etiam piiſſimorum & Sanctorum Antiſtitum ſibi objectam reſpondere non dubitat Gerberonii impudentia pag.3. *Hujuſmodi translationes hodie valde uſitatæ ſunt: Sed hoc tantùm probat, id malum magis invaluiſſe quàm unquam antea . Quod malum originem trahit ab ambitione & avaritia , quæ Eccleſia legibus ſe neſcit ſubmittere .* Quæ omnia dum idiomate ſcribuntur vernaculo , & imperitorum ac malevolorum manibus obtruduntur , fieri natum eſt , ut quò translatus venerit Epiſcopus , velut cupidus æſtimetur, & contra Eccleſiæ Canones illegitimè promotus . Undè facilè fiat, utDecretorum ejus authoritas in dubium vocetur , vel ſuſpicionem .

Sed parum iſta moverunt Gerberonium; quia iſtiuſmodi lucubrationum ſcopus noſcitur fuiſſe præcipuus , ut ſubditos à Præſulum non faventium novitati, obedientiâ liberaret. Sic etiam Domious Malpaix in Epiſtola data anno 1691. 2. Februarii adverſus Decreta Archiepiſcoporum Mechlinienſis , & Cameracenſis , de non legenda promiſcuè ſcriptura in lingua vulgari exclamat. " Novum ſcandalum ! Adoranda verba , quæ Deus omnibus ſuis famulis reliquit ad ſolatium (*ſolatio habentes libros ſanctos*) ipſis ſunt erepta è manibus , quaſi malus, & pernicioſus liber , idque per Archiepiſcopos Mechlinienſem & Cameracenſem (quos alii omnes Belgii Auſtriaci Antiſtites ſecuti ſunt).

„ Horrenda cæcitas , ſcandoloſæ ordinationes Fratribus noſtris ſeparatis , idoneæ quæ ipſos in perpetuum à Communione Eccleſiæ ſejungant : pernicioſæ & exitiales omnibus Chriſti Fidelibus! uſque quo Domine , uſque quo ? Quid veteris Eccleſiæ Fideles cogitaſſent de Epiſcopo , qui hujuſmodi Decretum edidiſſet ?

„ Miſera Dei Eccleſia ! Quomodo gubernaris hoc tempore ? S. Paulus vult ut omnes Fideles volvant ſuas Epiſtolas : Epiſcopi autem Romanus , Mechlinienſis , & Cameracenſis, id nolunt : cui credendum ? Priori ſinè dubio;ſcimus enim quia huic locutus eſt Deus . Iterum dico quale Neophytis ſcandalum „ !

Non minùs impudenter Gerberonius *in defenſione ſententiarum &c.* pag.15. " Nonne oportet omni æquitati,imò pietati nuntium remiſiſſe eum , qui judicet , non eſſe conquerendum de Decreto , quod conſcientias perturbat, & quod clariſſimè convictum eſt de illata Deo injuria ? „

Ibid. pag.24. " Nimis verum & manifeſtum eſt, quod Archiepiſcopns ediderit Decretum, de quo conquerimur , tanquam de injuria Verbo Dei, & authoritati Regiæ illatâ ; & tanquam de mandato quod apertam hæreſim exitialem animis complectitur . „

Rutſum Gerberonius in *Brevi & neceſſaria inſtructione circa Lectionem Scripturæ Sacræ* pag.22. " Epiſcopus qui prohibet plebi lectionem promiſcuam Scripturæ Sacræ in lingua vulgari , non Pater eſt , neque Paſtor ; ſed potiùs tyrannus , adimens libertatem à Deo conceſſam „ . Idem in *defenſione ſententiarum* pag.44. " omnes ,. quibus aliquod veſtigium judicii & pietatis ſupereſt, Decretum illud ſemper exhorreſcent , & aliquem characterem ſeditionis , injuſtitiæ & erroris in eodem agnoſcent . „

Iterum in *Brevi & neceſſaria inſtructione* pag.26. " Virtutis eſt non obedire talibus Præpoſitis: qualis enim foret iſta obedientia ? Non abſimili Neſtorius, Julianus , Sergius , & plures alii hæretici Epiſcopi plurimos ſimplices ſuis hæreſibus implicuerunt, & pertraxerunt ad Inferos . „

Inſignes Gerberonio ſuppetias tulit Ægidius de Witte , variis præcipuè Dialogis .

In tertio qui eſt *inter Theologum & Parochianum* pag.7. ſuggerit dignum ſuâ induſtriâ conſilium dicens : " Expedit hujuſmodi Decreta per uſum contrarium abrogare , ad quod conducet, lectionem ſacrorum voluminum ob tale Decretum non omittere , eamque etiam aliis , qui curæ noſtræ ſunt crediti , vel qui nos conſulunt , commendare . „

Solent Theologi noxam agnoſcere in primis ſaltèm legis tranſgreſſoribus , antequam ſuperior , videns eam à nemine obſervari , neque contradicens , in ejus ſupponitur abolitionem tacitus conſentire . Verùm iſtud Ægidii conſilium pro abrogandis legibus , ſive civilibus , ſive Eccleſiaſticis , non memini ab ullo traditum authore Catholico ;

ſed

ſed tale decuit Candidorum Principem Janſeniſtarum.

Si Antijanſenianus quiſpiam imprudens, fuiſſet iſtiuſmodi progenitor laxitatis, quas non contra eum tragædias excitaſſent Arnaldus, Queſnellus, Gerberonius! Quibus non perſonuiſſent Satyris *Literæ Provinciales Ludovici Montaltii*, ſeu Blaſii Paſchalis, & aliorum non melioris notæ Opera? Superiùs vidimus Janſenianum præſagium de calamitatibus à futuro mox Archiepiſcopo Mechlinienſi eodemque Belgii Primate Humberto imminentibus novæ Janſeniſtarum Eccleſiæ; ideò viciſſim hæc contra eum omnia ſtatuit tentanda; immittendum in eum undique libellorum diluvium: dilacerandam ejus famam: Nihil denique prætermittendum, quo conflari adverſus eum valeat odium & indignatio populi.

Tres eodem tempore, contra primum Archipræſulis Decretum libellos edidit Gerberonius, Gallicè, Latinè, Belgicè, ut terrorem incuteret non acrimonia ſolùm; ſed etiam multitudo ſcribentium. Operi Gallico titulus erat *ſententiæ & agendi ratio Archiepiſcopi Mechlinienſis*.

Illic pag.20. dicitur. " Sonorè & publicè contra Archiepiſcopum querimur; non tantùm quòd ſtatuerit doctiſſimos & optimè moratos Eccleſiaſticos perdere; verùm etiam quod illud exequatur viâ maximè irregulari & prorſus inuſitatâ. „ Pag.21. Petiit & conſecutus eſt à Rege Hiſpaniæ ut omnes vix juſtitiæ occluderentur omnibus, quos ei placuerit perſequi. „

Pag. 23. " Omnes abuſus de quibus Archiepiſcopus in libello ſupplice oblato Catholicæ Majeſtati conqueritur, ſunt imaginarii, & nonniſi ementiti prætextus quibus Regem circumveniat, inducatque ut ſuffulciat violentam atque iniquiſſimam ſuam agendi rationem. „

Ibid. " ſine ulla informatione: ſed falſis innixus ſolummodo ideis Archiepiſcopus in quorumdam conjuravit Eccleſiaſticorum perniciem, eoſque inclementiſſimè perſequitur: quia autem nullum in eis reperit errorem, aut alicujus momenti delictum, ideò cogitur contra Eccleſiæ regulas, & normam Juſtitiæ procedere, atque agere more Sicariorum. „

Pag.26. " Meditatur in has Provincias inducere regimen Franciæ, millies magis injuſtum & crudele, quàm ſint Tribunalia Inquiſitionis „. Ibid. Archiepiſcopus " eſt ſimul pars, teſtis, Judex, executor contra Regis ſubditos. Nonne hoc eſt in hac Provincias introducere regimen purè tyrannicum, & contrarium omnibus legibus, omnibus conſuetudinibus, & omnibus harum Provinciarum privilegiis, ad quæ ſervanda Rex Jurejurando ſe obſtrinxit? „

Facultatem hujus *Regiminis purè tyrannici* juxta pag.21. *Archiepiſcopus petiit & conſecutus eſt à Rege Hiſpaniæ*, atque ita eum fecit violatorem datæ fidei pariter, & juramenti uti & fautorem tyrannidis authoremque præcipuum. Pag.26. *Regimen Franciæ millies magis injuſtum* aſſeritur *quàm tribunalia Inquiſitionis*. Cumque illud ſit quod in Belgii *Provincias introducere meditatus eſt* Illuſtriſſimus *Humbertus*, conſpicimus verbis pauciſſimis hunc Archiepiſcopum ſimul cum Regibus Catholico Carolo Secundo, & Chriſtianiſſimo Ludovico XIV. cum omnibus Sacræ Inquiſitionis tribunalibus accuſari enormis injuſtitiæ.

Juxta Eugenium de Gelder ardentiſſimum Janſeniani Euangelii in Belgio præconem, in libello, quem *ſupplicem* vocat, *& ultimam vocem zelatricis innocentiæ ad Innocentium XI. pag.6. Tanta Monarchiæ Hiſpanicæ corruptela eſt, ut omnia ſubſellia, dignitates, & miniſteria in tota dominatione à planta pedis uſque ad verticem repleantur perſonis corruptis, unicè quærentibus quæ ſua ſunt, non quæ juſtitiæ, Regis aut Reipublicæ vel Dei. His autem alii ejuſdem farinæ in locum demorientium continuò ſubrogantur: unde oritur reformationis impoſſibilitas.*

Verior fuit impoſſibilitas in Religioſi hujus rectoribus linguam ejus & calamum frænandi maledicum, quod neque carceris moleſtia, neque præcepti religio potuere. Gabriel Gerberon in opuſculo cui titulus eſt, *Eccleſia Gallia afflicta* totus eſt in conquerendo de afflictionibus illic Janſeniſtarum, velut iniquiſſimam patientium perſecutionem. Similem tentatam ait ab Archiepiſcopo Mechlinenſi Humberto, qui Regi Hiſpaniæ perſuaſerit ut pro ſua ſibi Diœceſi tyrannicam concederet authoritatem.

Damnatis ad incendium à ſupremo Geldriæ Senatu tribus Gerberonii libellis infamibus, quos tribus ab eo linguis, eodem tempore editos memoravi, nihil territus idem ſcriptor mox ipſum invaſit Regium Senatum novo opuſculo, cui nomen indidit *Defenſionis*: ubi pag. 5. ait " *Facilè videre eſt, ſententiam à Concilio Geldriæ contra tres libellos pronuntiatam, repugnare veritati & juſtitiæ: & ideò virtutis eſt, eam non agnoſcere tanquam regulam opinionis quæ de tribus iſtis lucubrationibus concipienda eſt* „. Quæ non Senatui Aquenſi, & Cardinali illic Archiepiſcopo,

Cardinali Epiſcopo Gratianopolitano, atque ipſi Illuſtriſſimo le Tellier Archiepiſcopo Remenſi Gerberonius improperavit? Clerum Gallicanum in Comitiis generalibus congregatum quibus non velut imperitiſſimum exagitavit contumeliis? Cui non expoſuit, etiam puerorum mulierumque ludibrio?

Queſnellus quoque ſeditioſis ſcriptionibus Montenſem populum contra Magiſtratum impellere conatus eſt, quaſi introducentem Inquiſitionis Tribunal, cujus nomen hæretici innumeris fabulis & calumniis adeò reddidere Belgii Provinciis odioſum. Ipſam ſuam Oratorii Congregationem turbavit diſſidiis & rebellione adeò ut ex Gallia profugere coactus ſit in Belgium, ubi mox ſuos à totius ordinis obedientia, & Conſtitutionibus avellens, complures fecit etiam Pontifici refractarios, graves Epiſcopis, & populo pernicioſos.

Non pepercere Queſnellus & Gerberonius Eminentiſſimo de Noailles, in quem Queſnellus Sorbonicos quadraginta Janſeniano *Conſcientiæ Caſui* temere ſuffragatos extimulavit, poſtquam eundem Antiſtitem Gerberonius laceſſiverat ut fidei corruptorem. Denique ubicunque duo illi novæ Eccleſiæ Apoſtoli cum Arnaldo & Ægidio de Witte fixere pedem, diſſidiorum incendia exarſerunt.

Referendum aliquid diſtinctius eſt ex indicato ſuperiùs Gerberonii opere, *Eccleſia Galliæ afflicta* ubi juxta Janſenianæ fidei, Juſtitiæ, charitatis regulas deſcribitur, prætenſæ perſecutionis hiſtoria. Pag.2. Sic alloquitur Archiepiſcopos & Epiſcopos in cleri Comitiis congregatos. " Quandoquidem, ſi „ Comitiorum veſtrorum Oratoribus fides „ eſt, tanta ſolicitudine incumbitis, ad impediendum, quidquid Eccleſiæ poſſet unionem diſſolvere, tolerare minimè debetis, „ quòd Paſtores à populo, Sacerdotes ab Altaribus, Religioſi & Moniales à Monaſteriis avellantur „.

Pag.22. " Sanctimoniales illæ (Portus „ Regii) verè Sanctæ Domo ſuâ expelluntur; ſed enormi, & totum percellente „ mundum injuſtitiâ. „

Pag.133. " Pariſienſis Presbyter virtute „ magis clarus, quàm proſapiâ, Carceri „ (Baſtillæ) mancipatus eſt propter non aliud „ crimen, quàm quòd Eccleſiam amaverit, „ & veram Chriſti gratiam „. Pag.143. " In „ Gallia non ſolùm Chriſti Evangelium perſecutionem patitur, ubi Sanctiſſimorum „ Dogmatum, & veritatis Evangelicæ Defenſores mulctantur exilio, aut carcere, „ abſque ulla forma juſtitiæ; Sed & ſuſcepta „ Eccleſiaſtici juris invaſio extenditur in loca maximè Sacroſancta; quorum protectionem olim Regum noſtrorum pietas ſibi „ gloriæ duxerat & honori. „

Similia ſcripſit & typis edidit Arnaldus, in tanta novæ Eccleſiæ neceſſitate ſuam non paſſus operam deſiderari. Sic in Epiſtola anno 1691. Eminentiſſimum le Camus Gratianopolitanum Antiſtitem alloquitur: " Ab „ Eminentiæ veſtræ zelo, quo fertur pro juſtitia, & vera Regis gloriâ, expecto futurum, ut ubi occaſio apparuerit opportuna, „ adlabores quantum poteris, ad tollendum „ ſcandalum, quod pulchritudinem regiminis ejus commaculat, eritque peſſimum „ ſecuturis ſeculis exemplum; videlicet quòd „ adeò multi conſpiciantur Eccleſiaſtici exploratæ pietatis, exules, fugati, captivi „ ob rationes falſas aut frivolas, abſque ulla forma Juſtitiæ, nullo dato defenſioni loco, nulla ſpe apparente finis imponendi injuſtisſimæ vexationi, cujus rigor in dies „ creſcit potiùs, quàm minuatur.

„ Dum enim exulum pietas aliquo in loco reverentiam eis conciliare cœpit & amorem, transferuntur inde in remotiora loca „ & magis incommoda „. Idem in opuſculo pro clientibus ſuis Duacenis exulibus contra *Eluſiones Reflexionum* pag.15." In Gallicana „ Eccleſia non judicantur ampliùs Eccleſiaſtici in Dogmaticis: omnia judicia in vias „ facti commutata ſunt. Potentia Superiorum non eſt innocentibus præſidio, ſed debilioribus oppresſioni. Si Epiſcopus ſervare juris ordinem decreverit, ut judicet „ de accuſationibus inſtitutis adverſus optimos Diæceſis ſuæ Eccleſiaſticos (quales „ Janſeniano Antiſtiti omnes fuerint ejuſdem „ hæreſeos Sectatores) ſuſcitatur contra „ eum authoritas Regia: Documenra litis „ eſſentialia ei auferuntur; jubetur ab omni „ deſiſtere proceſſu & indefenſam ſuorum innocentiam relinquere extranei arbitrio, & „ vindictæ inimicorum. „

Aliud moderationis pacificæ in Arnaldo ſpecimen occurrit, ubi contra ſupremos Belgii Moderatores & Pontificium illic Adminiſtrum lucubrationem edidit, hac inſignitam Epigraphe *Defenſio judicii æqui*. Illic dicitur „ Dominus de Pape (Protopræſes) inſtigatus à Jeſuitis opprimendum ſuſcepiſſe „ Theologorum Lovanienſium Senatum, vulgò *Facultatem ſtrictam*, ut impediret, ne „ ad eum eligi poſſet Gummarus Huygens. „ Dux etiam de Villa-HermoſaBelgii Gubernator, inductus ab eodem Supremo Præſide Conſilii intimi, indicavit Lovanienſibus „ ſe non toleraturum ejus electionem; ſed „ ve-

„ veritus ne mandato tam injuſto, & quod
„ eligentium læderet conſcientiam, non pa-
„ reretur, electionem omnem prohibuit.
„ Internuntius Pontificis Doctores quin-
„ que mandato, ut ajebat, à Romana Curia
„ accepto, excluſos denuntiat, abſque ulla
„ forma juſtitiæ, contra leges omnes Divi-
„ nas pariter & humanas „.

Iterum Arnaldus in Epiſtola quam re-
fert *Cauſa Queſnelliana* pag. 373. " Internun-
„ tius in machinationis ſuæ partes traxit Con-
„ ſilium intimum, cujus Præſes totus Socie-
„ tati devotus eſt, illudque ſuis artibus in-
„ ſtigavit, ut Lovanienſes torqueret Acade-
„ micos, ad actum injuſtiſſimum ſimul & ma-
„ ximè infamem.. Omnia jura clamabant,
„ non procedendum ulteriùs; Verùm neque
„ legibus neque rationibus auſcultatur, ubi
„ fixa Decretaque aliquorum perſecutio eſt.
„ Citabatur, qui Academiæ à ſecretis erat,
„ neque abſterrebat, quod is contra præſti-
„ tum jusjurandum obtemperans, Deum
„ offenderet „.

Walonius in Epiſtolâ ex Urbe ad Queſ-
nellum datâ anno 1692. 12. Aprilis: " Quid-
„ quid mali & injuſtitiæ in ſubſcriptionibus
„ Formulæ Alexandrinæ contra Janſenium
„ eſt, totum ab Aula Galliæ ducit originem.
„ Quanta Curiæ illius contra Jacobum Gil-
„ bertium durities! „ Idem 22. Martii ait.
„ Miſeri Doctores Duaceni nimis bene ſe
„ defenderunt, quàm ut faventem ſibi juſti-
„ tiam ſperare à Curia liceret „. Anno 1702.
die 4. Martii Walonius ad Queſnellum:
„ Qualis Cataſtrophe miſeris Majoribus [in
„ cifra *Lovanienſibus*]?
„ Humanitùs loquendo, non apparet,
„ quid auxilii expectari valeat ab Aula Ma-
„ dritenſi quæ motum, & directionem ſuam
„ accipit Verſaliâ. Obſtinatio Regis Galliæ
„ eſt terribilis „. Anno 1692. 8. Novembris.
„ In negotio Bullarum Gallia miſerè inclina-
„ vit ſe circa 4. Articulos Cleri Gallicani. „

Anno 1687. 10. Octobris. " In Galliis
„ pœnæ & exilia reſervantur viris integerri-
„ mis, qui Janſeniſtarum nomine infaman-
„ tur; uti & Romæ, qui hujus Curiæ præ-
„ tenſionibus, non cæcè conſentiunt. At-
„ que ita probitas, & virtus Chriſtiana per-
„ ſecutionem patitur ubique. „

Kryſius è Clero in Hollandia Miſſiona-
rius Sebaſtenum Archiepiſcopum comitatus
Romam, inde ſcribebat anno 1702. 1. Apri-
lis ad Joſephum Brigode Queſnelli Secreta-
rium. " Satis redditur manifeſtum ex nego-
„ tio Captivi N. N. [in Archiepiſcopi Me-
„ chlinienſis Palatio Bruxellenſi] quòd ju-
„ ſtitia pedibus conculcetur. Quid Spei ſu-
„ per eſt regioni, ubi juſtitiæ pulſæ ſucceſſit
„ violentia? Veritas & juſtitia hic Romæ
„ non meliore loco eſt, ut patet in cauſa Se-
„ baſteni.

Abundantem hìc habes, Lector, con-
geriem documentorum; unde qualis Eccle-
ſiæ novæ ſpiritus ſit, facilè dignoſcas. Mul-
titudine volui adverſarios obruere, ne in
paucis forſitan excuſationis quidpiam com-
miniſceretur hypocriſis.

Ex his verò omnibus fit evidens, Fa-
ctionis indoles contemptrix & hoſtis omnium,
etiam Supremorum Principum, qui frænum
cenſuerint novitatibus injiciendum. Adde
Scurriles Satyras, & virulenta *poemata*, qui-
bus librum integrum implevere. Quid de
mappis infamibus, quarum una exhibet *Tur-
rim Babel*, atque ei comparat Gallicanam Ec-
cleſiam propter Conſtitutionem *Unigenitus*
diverſimodè acceptatam:

Altera magìs nefaria, collocans in Cœlo
SanctumPatrem Queſnel cum Auguſtino pro-
ximum Salvatori: Pontificem verò Clemen-
tem XI. ad Inferni ſupplicia delatum à qua-
tuor Cardinalibus ibi nominatis, meque fun-
gentem munere janitoris. Conveniuntne
talia pietati & modeſtiæ ab adverſariis aliàs
tantopere affectatæ?

Ferebant priùs ægerrimè illud Conſti-
tutionis exordium, quo monemur *ut atten-
damus à falſis Prophetis, qui veniunt ad nos
in veſtimentis ovium, quo nomine potiſſimum
demonſtrantur Magiſtri illi mendaces, & in
deceptione illuſores, qui ſplendidâ pietatis ſpe-
cie prava Dogmata latenter inſinuantes, in-
troducunt Sectas perditionis ſub imagine San-
ctitatis*: Et quoniam ipſi judicari voluêre *ex
fructibus*, nonne præclari ſunt, & concluden-
do de authoribus judicio ſufficientes, quos
retuli hactenus? Superſunt plurima; ſed ve-
reor ne nimia ſordium accumulatio faſtidium
adferat Lectori, quando ex allatis liquidiſſi-
ma adverſus Queſnelliſtas convictio eſt, ipſoſ-
met, & turbulenta eorum molimina perver-
ſam hæreticis de Eccleſia *ingerere opinionem*,
neque aliam *Diviſionis* cauſam eſſe, quàm
eorumdem contra definitiones Eccleſiaſticas
rebellionem, in erroribus pertinaciam, in
calumniis & ſcriptis infamibus temeritatem.

Minimè eam fovet; ſed neque impedire
ſatis poteſt Apoſtolica Sedes, quando omnes
Cenſuræ & anathemata deſpiciuntur: pridem
Janſeniani, ut Gerberonius in *Janſeniſmi Hi-
ſtoria* gloriatur, repcrêre *unguentum Adver-
ſus uſtulationes librorum*. Unguentum idem,
quod in Cenſurarum omnium atque anathe-
matum contemptu ac pertinacia ſitum eſt,
non minùs facilè medetur cuilibet errori,
etiam

etiam hæreſi, à Sede Apoſtolica condemnatæ.

Quapropter inter humana præſidia, vix aliud Eccleſiæ ſupereſt, quàm attentio in promovendis ad Beneficia & officia, ne eligantur de novitatibus ſuſpecti. Et quoniam inter Janſenianos maximè temerarii, quales fuere præcipui à me hactenus relati, novæ hæreſeos propagatores, temporalibus iſtiuſmodi ſubſidiis non indigent, ſive quia pietatem aliàs ſimulando Beneficium fraudibus, & hypocriſi ab Eccleſia emunxere, ſive quia aliundè ſatis ſibi proſpectum habent patrimonio, ſive quia ſuccurſum accipiunt partim ex communi novæ Eccleſiæ ærario, partim ex ſuorum diſtractione Operum, quæ quanto vehementiora ſunt contra Apoſtolicam Sedem, contra obedientes ei cum Cleto Epiſcopos & Religioſos Ordines, avidiùs emuntur ab hæreticis & à novitatis ſemper amante populo; præſertim ubi Regularium quorundam, à primævo deficientium Spiritu, & libertinorum aliquot Clericorum, tegentium hypocriſi impietatem, Conſiliis peſſimis nova hæreſis commendatur. Alterum à quo ad extinguendam novitatis peſtem ſubſidium expectare Eccleſia valeat, eſt brachium ſeculare, ut *quos Eccleſiæ manſuetudo non flectit; poteſtas Regalis compeſcat, & conterat*, ut Clemens XI. Regem Chriſtianiſſimum monuit Apoſtolico Brevi die 13. Februarii 1703. occaſione famoſi *Caſus Conſcientiæ*.

CAPUT XV.

Schiſmatica Janſeniſtarum indoles unionem ubique exoſa, etiam inter Principes, præcipuè Pontificem, & Regem Chriſtianiſſimum.

1 QUemadmodum Arnaldus, Queſnellus, Gerberonius è Gallia in Belgium profugi, illud ut ſupra vidimus, ſcriptis ſeditioſis, & Schiſmaticis implevere, Populum & Clerum contra Religioſos, Miſſionarios Hollandiæ contra Vicarium, Magiſtratus Laicos contra Epiſcopos & Regem, univerſos contra Sedem Apoſtolicam concitando, ita Ægidius de Witte experiri voluit, an non poſſet vetera diſſenſionum inter Pontificem & Regem Galliæ, ſuffocata pridem ſemina ſuſcitare.

Digna Rege Chriſtianiſſimo & primogenito Eccleſiæ Filio fuit Sanctio, quâ Ludovicus XI. Pium Secundum Pontificem ſic alloquitur: *Te Vicarium Dei viventis eâ veneratione proſequimur, ut Sacra, præſertim in Eccleſiaſticis rebus, tua monita, velut Paſtoris audire, illique parere promptâ mente velimus. Te Principem totius Eccleſiæ, Antiſtitem Sacrorum, Te Dominici Gregis Paſtorem profitemur & ſcimus: teque jubentem ſequimur: Tibi & Beatiſſimi Petri Cathedræ conſentimus. Itaque ſicut mandaſti, Pragmaticam Sanctionem, Tuæ Sedi infenſam, utpote quæ Schiſmatis tempore, atque per ſeditionem mota ſit, à Regno noſtro, noſtroque Viennenſi Delphinatu, & omni ditione noſtra per præſentes pellimus, dejicimus, ſtirpituſque abrogamus.*

Abrogationem hanc confirmans Leo X. cum Concilio Lateranenſi ſeſſ. 11. ait. *Nos maturè attendentes Pragmaticam Sanctionem, vel potiùs ut dictum eſt, corruptelam, Schiſmatis tempore à non habentibus poteſtatem, editam reliquæ Chriſtianæ Reipublicæ, Eccleſiæque Sanctæ Dei nullatenus conformem, & à claræ memoriæ Ludovico XI. Francorum Rege Chriſtianiſſimo revocatam, caſſatam, atque abolitam, libertatem, authoritatem, & dignitatem dictæ Sedis violare ac diminuere.... ipſamque notoriæ nullitati ſubjacere, nulloque niſi alicujus temporis, ſeu potiùs tolerantiæ cujuſdam adminiculo fulciri; etſi Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri præfati, prout ipſi ſuo tempore ſummopere ſe optare demonſtraverunt, corruptelam & abuſionem hujuſmodi vel malignitate temporum, vel aliàs illi providere, & in totum occurrere non valentes, ſuis temporibus toleraſſe viſi fuerunt; conſiderante tamen ab ipſius Bituricenſis Sanctionis editione vix annos ſeptuaginta fluxiſſe, nullumque infra hoc temporis ſpatium, præter hoc Lateranenſe Concilium, legitimè fuiſſe celebratum; in quo cùm, diſponente Domino, conſtituti ſimus, ab ejuſdem improbæ ſanctionis extirpatione, & totali annullatione, ſine noſtra ac tantorum Patrum congregatorum notâ, ac noſtrâ, & illâ utentium animorum periculo, abſtinere, ſeu deſiſtere non poſſe, Auguſtino Teſte judicamus atque cenſemus.*

Demùm Franciſcus primus Ludovici Undecimi contra Pragmaticam Decretum confirmans, odioſæ ſanctionis reliquias extinxit, initis cum Leone X. Pontifice Concordatis, quæ in Regio Senatu ſeu Parlamento lecta, & ab eo probata, regeſto inſerta atque promulgata fuere 22. Martii 1517.

Ita pax optatiſſima inter Sedem Apoſtolicam & Regem Chriſtianiſſimum plenè compoſita, ac firmiter ſtabilita duobus Seculis manſit, niſi quod ante annos aliquot occaſione Regalium, quidpiam turbari cœperit; ſed & diſſidii iſtius flamma feliciter extincta eſt dolentibus Janſeniſtis, quo-

Digitized by Google

quorum ſpes non minima in Catholicorum Principum, Chriſtianiſsimi præſertim adverſus Romanum Pontificem contentionibus poſita eſt. His ſcilicet vigentibus fieri natum eſt, ut neque Pontifices eâ ſibi videantur ad Seculares Curias confidentiâ recurrere poſſe, ad expetendas contra emergentem hæreſim ſuppetias, neque tantus ardor Principibus ſit ut Pontificias definitiones armatâ contra refractarios ſuffulciant authoritate.

Ideò Janſeniſtarum, vulgò *Candidorum* Princeps Ægidius de Witte diſsimulare nequit, ſuum propter abrogationem Pragmaticæ dolorem *in Auguſtino Imprenſi vindicato* pag. 301 ubi de Concilio Baſileenſi ait " Decreta illius Rex Galliæ Carolus VII. in rem judicatam miſit, conditâ plæclarâ iſtâ anno 1438. apud Bituriges Sanctione Pragmaticâ, quam ſi hucuſque ſartam tectam ſervaſſent Galli, eandemque adoptaſſent, aut ei ſimilem confeciſſent, vel purè & ſimpliciter Decreta Baſileenſium executi fuiſſent cæteri Chriſtiani Principes, ò quantum turbarum atque corruptelarum abegiſſent ab Eccleſia Dei, & quantum ſplendoris contuliſſent dilectiſſimæ Sponſæ Chriſti! .... ſed omnem lapidem movit Romana Curia, ut ſanctionem illam egregiam, dominatus ſui averruncatricem à cervice ſuâ depelleret. „

Pag. 302. " Egregiam hanc laudem Romana Curia debuit Pio ſecundo Pontifici, qui.... Turgeſtinus, ac dein Senenſis Epiſcopus à Nicolao Pontifice deſignatus, ſpe etiamnum altioris gradûs, dejectione propudioſiſsimâ Romanis exorbitationibus tuendis, toto Spiritu ſe devovit... Pio ſecundo ad æternitatem vocato Paulus ſecundus in cathedra Apoſtolica ſucceſſaneus, viciſsim omnes conatus ſuos explicuit Pragmaticæ Sanctioni in Gallia radicitùs extirpandæ. „

Pag. 303. Rex denuo à bonis conceptibus ſuis traſverſum actus, poſtulatis annuit... Idem Ludovicus Rex inſtar Vertumni juxta commodorum ſuorum Cynoſuram ſe duci ac reduci ſinens &c.... Ludovico XI. mortuo Filius ejus Franciſcus Primus cum Leone X. Pontifice, indecorum monopolium iniens Sanctiſſimam illam legem funditus evertit, ac Galliam vix emergere è ſuâ ſervitute incipientem, denuò miſerrimè ſub jugum miſit.

Pag. 304. " Ita duo juvenes Principes, Rex viginti annorum, Pontifex præter propter triginta octo privatâ authoritate, & ſingulari coitione inter ſe ſolos factâ, diſſipaverunt multò plæclariſſimum Concilii Generalis opus, quod reformandæ in capite & in membris Chriſtianæ ſocietati à multis ſeculis Eccleſia, viderat. „

Non poterat tali Janſeniſtarum Principe dignior eſſe Oratio, quæ abjectâ hypocriſis larvâ indolem ſectæ patefaciat ſchiſmaticam, & poteſtatis omnis præſertim, Eccleſiaſticæ contemptricem. Videt impudens Ægidius ipſum Regem Chriſtianiſſimum *pellere deiicere, ac ſtirpitùs abrogare* Sanctionem pragmaticam, ut potè ſedi Apoſtolicæ *infenſam, motam Schiſmatis tempore & per ſeditionem*. Legit ſeſsionem II. Concilii Lateranenſis in qua Præſide Leone X. approbatur Pragmaticæ *depulſio, dejectio abrogatio* omnimoda, ſive ut dicitur *ſtirpitùs*.

Ipſa quoque Sanctio declaratur *improba, corruptela & abuſio*, non niſi *malignitate temporum* aliquandiù *tolerata, à cujus extirpatione & totali annullatione*, inquit ibidem Pontifex, *ſine noſtra ac tantorum Patrum congregatorum notâ, ac noſtræ & illâ utentium animarum periculo abſtinere, ſeu deſiſtere nos non poſſe, Auguſtino teſte judicamus atque cenſemus*.

Hæc omnia ob oculos poſita habet Ægidius, & ut clariſsima ſunt, ſatis intelligit; ſed minimè reveritus, *Sanctionem* vocat legem *ſanctiſſimam, opus plæclariſſimum Concilii Generalis*, Baſileenſis ſcilicet illegitimi, acephali, & durioribus aliàs nominibus appellati.

Denique concordia inter ſupremam utramque inita poteſtatem, probata adeò à Regio Senatu, Janſenianâ temeritate ab Ægidio definitur *indecorum monopolium*; *privatâ authoritate* duorum juvenum Pontificis & Regis, infeliciter initum. Etiam Walonius in concordia cum Innocentio duodecimo inita dolebat nimium ceſſiſſe Galliam, ita Queſnello ſcribens anno 1692. 8. Novembris: *In negotio Bullarum Gallia miſerè ſe relaxavit circa quatuor Articulos*, non minùs Sedi Apoſtolicæ odioſos, quam fuerit olim pragmatica Sanctio.

Non quaſi Janſeniſtas cura tangat Gallici nominis, honoris, aut emolumenti; Sed quia huic Sectæ proprium eſt odiſſe principatum omnem, ſuis erroribus, & eorum præconibus non benevolum, aut conniventem. Cùm tamen ad ejuſmodi nondum evecti ſint potentiam, ut ſummos Principes aperto Marte, & à fronte aggredi audeant, collidere eos inter ſe, & cum Pontifice conantur, ut fractis mutuâ colliſione

ne

Digitized by Google

ne viribus, novitas doctrinæ, libertate plenâ gaudeat & ſecuritate. Alioquin enim de Rege Chriſtianiſſimo glorioſæ mem: Ludovico XIV. & ejus Regimine conquerentem ſupra vidimus Gerberonium, tanquam *injuſtiſſimo*, & quo nihil *magis tyrannicum* reperias.

Eugenius quoque de Gelder poſtquam Madritenſem Curiam & totius Monarchiæ Hiſpaniæ gubernationem accuſaverat tanquam iniquitatis plagâ laborantem inſanabili, in eodem ſuo ad Innocentium XI. *Libello ſupplice, ſive ultima voce Zelatricis innocentiæ* Janſenianæ pag. 116. " Galliarum Regis (inquit) hæ ſunt maximæ politicæ; in aqua turbida, quam ipſe commovit, utiliter piſcari: omnibus leges dare, à nullo accipere: ab omnibus fidem exigere, nulli præſtare: quæ ab aliis in ſuum favorem quocunque pacto, & quantumvis injuſto, concordata ſunt, tanquam Camelis ligata, & clavis trabalibus firmata declamare: quæ ipſe aliis quibuſcumque promiſſionibus, vel jurejurando ſtipulavit, ſi major aliunde utilitas alliciat, tanquam fila aranearum reputare: bella non aperto Marte; Sed clandeſtina gerere: totum orbem diſſidiis ſcindere, & occultis cabalationibus perturbare: Sacra æquè ac profana, ulnâ proprii intereſſe metiri, illudque tanquam idolum jugiter in oculis habere; nihil clamare quàm pacem, unionem, libertatem, & nihil cauſare quàm bella, Schiſmata, diviſionem, & miſerabilem ſervitutem. "

Quæ omnia Pater Eugenius didicit à Janſenio, atque ex ejus *Marte Gallico* mutuatus eſt, niſi quod ibi comptiùs atque ad imponendum aptiùs deducta, ipſe quaſi furiis actus nullâ habitâ honeſtatis ratione, ſtolidum vertit in compendium.

Neque Religioſiſſimo Imperatori Leopoldo glorioſæ mem: peperit illa *vox ultima zelatricis* hæreſios vel inſaniæ Janſeniſticæ potius quàm *innocentiæ* pag. 7. Denique in ipſum Poloniæ Regem Scriptoris huius rabies ſe extendit, adverſus eum concitans, non ſolum Pontificem; ſed & Poloniæ Dynaſtas cum populo, & quotquot ubique gentium ſunt fidei amantes, & Eccleſiæ pag. 112.

Verùm, inquies, unde tanta novi hujus Apoſtoli ira adverſus Principes adeò à ſe remotos? Rationem ipſe non diſſimulat, quæ non eſt alia quàm eorumdem erga Religioſos maximè Antijanſenianos benevolentia. Ægidius autem de Witte, dimiſsis ſeculi Principibus & inferioribus ex Eccleſiaſtico Ordine, adverſariis, arma convertit in ſolos ferè Pontifices, à quibus inflicto, & repetito toties anathemate nova hæreſis proſtrata eſt.

Hos igitur impetere ſtatuit telis omnibus veneno illitis calumniarum, quaſcumque ſive ex Lutheranorum, ſive ex Calviniſtarum, aliorumque eis affinium libertinorum armamentario colligere potuit, ea potiſsimùm quæ magis idonea viderentur ut Apoſtolicam Sedem fidelium cœtui redderent odioſam; proinde omnes ab ejus unione, & obedientiâ ſeduceret.

In primis quæ de Romanis Diſpenſationibus ait in Janſeniani voluminis defenſione; ſive ut vocat, *Auguſtino iprenſi vindicato* pag. 290 pudet deſcribere, utpotè furente hæretico, quàm Romanæ communionis Presbytero digniora: neque meliora ſunt, quæ de excommunicationibus habet pag. 292. ſed obcæcavit hominem paſsio, atque in furorem egit iterata toties Pontificia Janſeniani Operis, & hæreticorum ejus dogmatum condemnatio; quam cùm aliter nequeat, ulciſci conſtituit, authoritatis Pontificæ iniquiſsima depreſſione. . .

Pag. 344. citans Gregorium VII. ita de eo impudenter enuntiat. " Gregorius VII. notus ille dominationis Pontificiæ inventor, eò demùm progreſſus eſt, ut donationi Pallii annecteret jusjurandum fidelitatis & ſubjectionis erga Apoſtolicam Sedem, à quibuſcumque edendum Metropolitanis: quin & hoc gravaminis Romanos Pontifices in ipſos Patriarchas Orientis imponere voluiſſe, cognoſci poteſt ex Innocentio III. cap. 5. in Synodo ſua Lateranenſi. Ita Pallium iſtud, quod initio velut officii mnemoſynum, & peculiaris cujuſdam benevolentiæ teſſera mittebatur, in ſervitutis graviſsimæ & indebitæ ſubjectionis ſignum ac notam commutatum eſt. "

Pag. 346. " Immenſæ erectionis Pontificiæ induſtria fuit, commentitia illa farrago Decretalium, à primis Sanctiſsimis Eccleſiæ Pontificibus ut fingunt, emanatarum, quæ ſub Iſidori Mercatoris nomine edita, ſummam veteri diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtragem intulit, & novi juri Canonico ſuper antiquorum Canonum ruinâ ædificando, primas veluti imagines ac lineas duxit. "

Pag. 348. laceſſit Bonifacium VIII. Pag. 352. dicitur. " Si Dictatuum illorum famoſorum ipſius (Gregorii VII.) nomine inſcriptorum verus, ut poſt Baronium non ita pridem adhuc contendit Pater Chri-

„ ſtia-

„ ſtianus Lupus, & indubitatus ſit author, „ profectò vix hominem typho turgentiorem „ in Throno ſive Sacerdotali, ſive Regali „ confidentem ab hominum memoriâ aut „ Seculum, aut Eccleſia vidit. Verùm cum „ viri acres in arte criticandi, hoſce *dicta-* „ *tus* Gregorio fortiter ac disertè abjudi- „ cent, neque nos Pontificem illum in iſto „ genere ſatis ſontem hoc novo adſcititio „ crimine maculabimus.„

Ibidem. " Magno incremento Pontifi- „ ciæ poteſtati fuit collatio Beneficiorum, „ quorum dominium infinitis ſolertiis, *Ex-* „ *pectativarum*, *Unionum*, *Reſervationum*, „ *Reſignationum*, *Penſionum*; *Commenda-* „ *rum*, *regreſſûs & acceſſûs*, atque aliis ar- „ tibus pedetentim ſibi vindicavit Romana „ Curia, & Canoniſtæ, adulatorium ſcripto- „ tum genus... Quod non ita mirum; cùm „ ipſe Clemens IV. Pontifex anno 1266. „ non eſſet veritus dicere &c.„

Denique pag. 353. inter abuſus à Pontificibus amplificandæ ſuæ dignitati invectos eſt, inquit *Ægidius*, " Decreti Gratiani in „ Eccleſiam cum authoritate invectio vel in- „ truſio; quod, tametſi ex bonis ac malis „ mercibus negligenter ſine lima & judicio „ compilatum eſſet; quia tamen amplifican- „ dæ Pontificiæ poteſtati inſigniter velifica- „ bat, gratanter ac cum plauſu à Canoniſtis „ receptum fuit, & ab ipſis dein Pontificibus „ Pio IV. & V. ac præſertim Gregorio XIII. „ velut correctius & purgatius Romæ edi- „ tum. At qui ſaltem ſpecimen aliquod aſ- „ ſentationis erga Romanam Sedem in De- „ creto videre cupit, legat ſolam quæſtio- „ nem tertiam *Cauſæ nonæ*„ &c.

Sic omnes iſti Pontifices Gregorius VII. Bonifacius VIII. Innocentius III. cum Concilio Lateranenſi, Clemens IV. Pius IV. S. Pius V. Gregorius XIII. cum Romana Curia & Canoniſtis velut *adulatorio ſcriptorum genere*, ab uno Janſeniſtarum furentium vulgò *Candidorum* Principe, veluti falſitatis damnoſiſſimæ, atque injuſtitiæ non tolerabilis invectores fautoreſque redarguuntur.

Adeò Janſeniſtæ ſunt genus hominum pacificum, omnem horrens in *Eccleſia diviſionem*: adeò novum genus Sanctorum ſunt humilitatis ſtudioſum & modeſtiæ: ſic impediunt ſcandala: ſic ædificant ſimplicium turbam fidelium, ipſoſque *Eccleſiæ inimicos*, ne ſiniſtram de ea concipiant imposterum *opinionem*.

At inſignem adeò Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, & Juris Canonici oſtentare voluit eruditionem; ab affinibus quidem acceptam hæreticis, Schiſmaticis, & Libertinis; ſed tamen idoneam ut apud temere credulos, & ſimplices Romanorum Pontificum maculetur fama, & veneratio minuatur.

Ea ſcilicet contra Summos Chriſti Vicarios farrago criminationum convenientiſſima Ægidio viſa eſt pro *Auguſtino Iprenſi*, ſive pro erroribus Janſenii, & hæreſibus Apologia; quaſi conſecutio ligitima ſit, *Pontifices in aliquibus ad diſciplinam pertinentibus ſibi nimium arrogant: nullius itaque fidei, nullius ponderis ſunt Conſtitutiones Dogmaticæ contra quinque Janſenii hæreſes, quas univerſa Pontificibus obediens, deteſtatur Eccleſia*.

Concluſionis dementia in omnium inſilit oculos: antecedentis quoque hypotheſim convellere ſat mihi in promptu eſt; verùm, ut alterius eſt generis & inſtituti diſſertatio, ad præſentem minimè pertinens articulum, neque ad alium totâ Conſtitutione *Unigenitus* reprobatum, à ſuſcepta diverteret nimium quæſtione.

Iſtud autem contra ipſos notandum adverſarios, quod talibus vindiciis, à propoſito tam alienis, non ſolùm ineptiſſimos ſe prodant, malæ cauſæ patronos, qui rabie impelluntur potiùs, quàm rationis lumine ducantur: ſed & Schiſmatici ſpiritus infamiem ſibi conſciſcunt, vel ſuſpicionem.

Lugerent nihilominùs meritò, ſi ſatis ſeriò, ſuos inter, & Catholicos *diviſionem*, ortumque inde ſcandalum hæreticis, addo & ſimplicibus inter orthodoxos. Verùm non iſtud eſt, quod nova factio deplorat: unicum, quod *diviſionis* nomine intelligit, eſt Catholicorum, atque inprimis Apoſtolicæ Sedis conſtans ſtudium, in urgendâ definitionum pro fidei integritate, contra Bajum, Janſenium, & utriuſque diſcipulos obedientiâ. Quandoquidem ſcilicet fixa illis, atque obfirmata animo pertinacia eſt, ſemper erit individua rebellionis comes *diviſio*.

Noverit igitur Romana Eccleſia, hanc ſibi præſcribi à Novatoribus conditionem, hanc legem, ut ſi pacem cum illis deſideret, ſi unionem, neceſſe ſit, plenam eis concedere retinendæ perpetuò, & extendendæ quolibet novitatis, etiam hæreticæ facultatem.

Num inter ſuos ſaltem pacem coaleſcere ſtabilem patiuntur? Superioris utriuſque ſæculi experientia docuit, non diuturnam hæreticis obtingere de Religione concordiam. In quot Sectas, ceu hydræ capita, monſtrum Luthero-Calviniſticum conſpeximus diſpertiri! Janſenianis tamen, antequam Reipublicæ, vel potentis obveniret protectio Principis, vires colligendæ ſunt, neque mutuo inter ſe ſchiſmate diſpergendæ: quanquam & in

in illis ſuperbia, præcocis amor libertatis, inquieta, & turbulenta indoles, diu regulis prudentiæ non facilè contineantur.

Vivente quidem Arnaldo, eorum in publicum tariſſimè proſiliebant diſſidia; ſed velut *Patrem* & *Abbatem* univerſa audiebat prona & venerebatur *fraternitas*; ejus unius arbitrio vix minùs facilè quàm penes nos Apoſtolicæ Sedis, omnia dirimi ſolita erant, atque componi. Verùm eo ad ſupremi tribunal judicis evocato, quamvis Queſnellus communibus Portûs Regii, eique adhærentium ſuffragiis electus videretur totius novæ Eccleſiæ moderator; non tamen ubique extra Galliam à ſuis omnibus obtinuit reverentiam & ſubmiſſionem, quæ Arnaldo præſtita fuerat; neque ipſe Arnaldus poſtquam vivere deſiit, ut mox videbimus, eam in omnibus ſuis venerationem retinuit, quam vivus fuerat conſecutus.

CAPUT XVI.

Diviſio inter prætenſos Auguſtini Diſcipulos.

1 IN nulla Republica, in nullo Ordine, ne in ulla quidem Schola res fluunt adeò ſemper pacificè, ut nihil unquam diſſidiorum ſit, etiam ſubinde actium, præcipuè inter Scholas diverſas, etſi Chriſtianæ inter ſe charitatis vinculo conjunctas. Verùm ubique ſpargere diſſenſionum ſemina, ubique ciere turbas, omnibus Ordinibus, omnibus Poteſtatibus infeſtos eſſe, tumultuari etiam inter ſe, mutuiſque ſe, Cadmæorum inſtar Fratrum, concidere vulneribus, peſſimo hominum, & hæreticorum generi proprium eſt, diabolicum furorem, non Chriſtianam ſapiens charitatem.

Singula hic memorata adverſariis convenite, & quidem in gradu non infimo, oſtenditur à me variis contra præſentem Articulum Capitibus, & exemplis ubique illuſtribus, ac indubitatis. Hic ſolùm ſupereſt, quod poſtremum in ordine collocavi, bella novæ Eccleſiæ inteſtina fideli exponere narratione.

Luculentum diſcordiæ ipſiſque irrefragabile adverſariis eſt teſtimonium Gabrielis Gerberon in opere à ſe typis edito cum hac epigraphe: *Diſcordia Janſenianæ Enarrator. Omne Regnum in ſeipſum diviſum deſolabitur. luc. cap. 4. v. 17.*

Pag. 1. ait." Diſſidium, quod Candidos „ inter & minùs puros Auguſtini Diſcipulos „ dudum exortum eſt, jam innotuit; ſed in „ quo ſitum ſit, non plurimi norunt. Ut igi„ tur, inquiunt, frumentum à paleis, & pre„ tioſum à vili ſecernere, & à quibus parti„ bus ſtandum ſit, cognoſcere valeant Sacræ „ Scientiæ Candidati, hic duximus expo„ nendum, in quibus illi ab iſtis diſſideant, „ proferendaſque illorum, qui germanam „ Auguſtini doctrinam ſectantur, adverſus „ eos, qui illam adulterant, querelas.

„ Equidèm conſentiunt omnes, qui ſe „ Auguſtini Diſcipulos dicunt, in præcipuis „ doctrinæ capitibus (pag. 2.) de gratiæ „ ſeipsâ efficacis, ſeu victricis ad ſingulos „ virtutis actus neceſſitate, ſecluſa omni „ aliâ gratiâ, quæ vires det planè ſufficien„ tes: de operibus infidelium, quæ licet ex „ officio bona, ipſo non recto fine peccata „ ſunt: de natura liberi arbitrii: de ſtatûs „ puræ naturæ repugnantiâ: de morte Chri„ ſti oblatâ & acceptâ pro Electorum dum„ taxat ſalute; etſi non pro ſolis electis: de „ voluntate beneplaciti, quâ Deus non „ omnes, ſed eos tantùm, quos elegit, vult „ ſalvos fieri: & circa Janſenium, quòd non „ niſi metam Auguſtini doctrinam tradide„ rit.

„ Diſſentiunt autem in eo, quòd mi„ tiores uſurpent locutiones, quibus in ſpe„ ciem ſaltem à Molinæ (ab Aquinatis, & „ Eccleſiæ paſsim) dogmatibus non adeò „ recedere videntur, alioſque, qui iſtis non „ utuntur, eorumque libros redarguant, de„ ſpiciant, nec evulgari patiantur, inclaman„ tes, quòd hi duriùs loquendo, non levia „ faceſſant negotia bonæ, ut vocant, cauſæ „ in Aulis potentioribus.

„ Qui verò puriores jactantur Auguſti„ ni Diſcipuli, non deſerendas autumant „ Sancti hujus Doctoris elocutiones. „ Pag. „ 3. Cordatiores hi Theologi molliora, quæ „ alii proferunt themata, Auguſtino non ſo„ lum incognita; ſed ſaltem in terminis ad„ verſa, plurimùm conqueruntur, ab aliis „ voces uſurpari Pelagii magis, quàm Au„ guſtini ſenſum præferentes, ſic ut cum „ Auguſtino & Janſenio utcunque ſentien„ tes, cum Pelagii & Molinæ Schola in mul„ tis loquantur. „

Pag. 4. " Si ob impendentia mala nec „ deſerenda eſt veritas, nec tacenda, nec „ diſſimulanter proferenda, ad cor re„ deant timidiores Auguſtini diſcipuli, „ & virtute induti ex alto, verborum larvas „ deponant, & fortiter impavidè que catholi„ cas de gratia & prædeſtinatione veritates „ nudas ac ſinceras tueantur, Pelagianiſque „ opponant dogmatibus, quæ fidem pieta„ temque corrumpunt. Et ut animadverte„ rent, quantum ab Auguſtino defecerint, „ &

„ & à germanis illius diſcipulis ac vindici-
„ bus; quæſitum adhuc eſt ab eis...

„ Sextò an dum obedienter ut profi-
„ tentur, ac reverenter Conſtitutioni Pii V.
„ ſe ſubjiciunt (pag. 6.) damnatas in illa di-
„ ſertas Auguſtini concluſiones cenſeant in
„ ſe & ut jacent, cenſorio ſtigmate inuſtos,
„ adeò ut jam nefas ſit, illas defendere, ut
„ ab Auguſtino (juxta Janſenium) efferun-
„ tur: & an exiſtiment vim legum habere,
„ & cunctos obſtringere Conſtitutiones, quæ
„ ne Romæ quidem ſunt promulgatæ.„ Promulgatam Romæ non eſſe Conſtitutionem Sancti Pii Pontificis, mendacium convictiſſimum eſt ipſâ Bullâ Urbani VIII. quæ incipit *in Eminenti*, quam conſtat & integram continere & confirmare Bullam Sanctiſſimi Pii, & fuiſſe promulgatam Romæ affixione publicâ in locis ſolitis anno à Nativitate Domini 1643. die 19. Junii.

Pergamus audire *Janſenianæ diſcordiæ Enarratorem* Gerberonium. " Septimò an
„ dum ſe Gregorii XIII. Conſtitutionem am-
„ plecti declarant, agnoſcant in illa confir-
„ matam Pii V. Bullam, & Articulos in ea
„ proſcriptos iterum eſſe damnatos, ut vulgò
„ exiſtimant, qui illi reverenter ſe ſubjici-
„ unt? An falſus fallaxque fuerit Academiæ
„ Lovanienſis Sinichius (Janſenianis parti-
„ bus devotus) apud Romanum Pontificem
„ orator, qui in ſupplicationibus Papæ exhi-
„ bitis oppoſitum conſtanter (ſed fide perſi-
„ mâ) aſſeruit?

„ Octavò an dum Urbani VIII. contra
„ Janſenii Auguſtinum Diploma ti ſeſe obe-
„ dienter ac reverenter ſubjiciunt, ſincerè
„ & ex animo credant, nulla in eam irrepſiſſe
„ contra mentem & mandata Pontificis; &
„ Janſenium, ut in illa Bulla enuntiatur,
„ multos ex Articulis à Pio V. damnatis, in
„ ſuo Auguſtino renovaſſe ac defendiſſe: &
„ an mentitos ac rebelles in Sanctam Sedem
„ autument Prælatos (duos, in quos de-
„ nuntiata, & in Belgio affixa publicè Ponti-
„ ficia excommunicatio fuit) & Theologos
„ Belgii, qui propter ejuſmodi difficultates
„ diu pertinaciter contenderunt, hanc Bul-
„ lam non eſſe in Belgio promulgandam?

Pag. 7. " Nonò: An Alexandri VIII.
„ Decretum reverenter recipiendo, damna-
„ tas in illo Auguſtini & aliorum Patrum aſ-
„ ſertiones ſincerâ fide damnent abſque ulla
„ exceptione aut diſtinctione?

„ Decimò, quo animi candore, aut quâ
„ religione paratos ſe dicant ad jurandum,
„ quòd quinque Propoſitiones ſint Janſenii,
„ & in ejus ſenſu damnatæ, ut declaratur in
„ Alexandri VII. formula, cui abſque ulla
„ diſtinctione, reſtrictione & explicatione
„ ſubſcribendum decrevit Innocentius XII.
„ dum ipſi minimè ſibi perſuaſum habent,
„ quod Janſenius ejuſmodi Propoſitiones
„ docuerit, nec niſi meram Auguſtini do-
„ ctrinam tradiderit?

„ Ultimò; quinam Eccleſiæ bono, ca-
„ tholicæque veritati meliùs conſulant; an
„ qui cæcâ indiſcretâque obſervantiâ Con-
„ ſtitutiones manifeſtæ ſubreptionis vitio la-
„ borantes (ut laborare juxta Janſenianos
„ neceſſe eſt omnes Bajo, Janſenio, & obſti-
„ natis utriuſque Sectatoribus contrarias)
„ praviſque ac falſis ſuppoſitionibus obten-
„ tas; ſi quæ ſint, amplectuntur: an qui vel
„ de illis modeſtè ſilent, vel ubi juſtitiæ,
„ vel religionis ratio urget, ſubreptionis il-
„ larum invicta argumenta ſine fictione &
„ adulatione produnt?

„ Ad hæc ſine ambagibus, aut tergi-
„ verſatione reſpondeant Theologi, qui ſe
„ Auguſtini jactant diſcipulos, nec tamen
„ omninò abhorrent ab æmulorum ejus locu-
„ tionibus ac conteſtationibus: vel ſi, quid
„ circa hæc quæſita ſentiant, exprimere non
„ fert animus, ſaltem eos ſeu bonæ, ut di-
„ citur cauſæ nocentes non criminentur invi-
„ dioſè, qui diſſimulanter loqui neſcientes,
„ Auguſtinianam doctrinam creduntur ſince-
„ riùs diligere, puriùs tradere, & propugna-
„ re fortiùs: ut *unanimes, uno ore honorificetis Deum* Rom. 15. v. 6.

Inter mitiores Auguſtini diſcipulos Gerberonius potiſſimùm numerat Joannem Libertum Hennebel, & Joannem Obſtraet Lovanienſes Theologos. Contra poſteriorem invehitur opuſculo quod dicitur: *Ad eruditiſſimum Joannem Obſtraet Fraterna admonitio.* Audiendus de eo eſt *Proceſſus Officii Fiſcalis Curiæ Eccleſiaſticæ Mechlinienſis contra Dominum Gabrielem Gerberon..... Religioſum Presbyterum, qui è Gallia profugus, ſub veſte laica & nomine ficto Auguſtini Kergrè in Belgio per plures annos latitaverat.*

Sic igitur Proceſſus Cap. 3. num. 26.
" Se anonymum hunc admonitorem eſſe, ſeu
„ ſcripti hujus parentem, faſſus fuit ad Arti-
„ culum 103. Gerberonius, cujus indefeſſa
„ pro Factione Janſenianâ ſolicitudo nemi-
„ nem ex illa impunè patitur ſigna militiæ
„ ſuę deſerere, & ad aliena caſtra tranſvolare;
„ imo ne quidem ſinit Fratres, aut domeſti-
„ cos fidei ſuæ veſtiri duplicibus, ſeu tegi
„ tantiſper, donec albeſcat dies, commu-
„ nium terminorum foliis; quæ, uti anno
„ 1690. Janſeniani Duacenſes credito Pa-
„ triarchæ ſuo Arnaldo confidenter ſcribe-
„ bant, *nebuloſo tempore occultandis gratiæ*

„ *Evangelcia Myſteriis ſunt peridonea*.

„ Hinc *dilectiſſimum* ſuum *Fratrem Op-* „ *ſtraetium*, *qui datę ſatisfactionis*, & *Re-* „ *ſponſorum ad Enarratorem diſeordia Jan-* „ *ſenianæ* ſcriptor habetur & vindex, ita ag- „ greditur, ac *Fraternâ* (ut ait) *admonitione* „ corripit: pag. 1. *in tam ignavo*, *fœdo*, *ac* „ *turpi fœtu*, *forti Opſtraetio prorſus abſimi-* „ *li*, *te quis agnoſceret niſi illius parentem te* „ *ipſe agnoſceres ac tutorem? Heu! quo te ve-* „ *ſana falſæ cujuſdam paeis cupido abripuit*, „ *ut paeem eum Auguſtini hoſtibus habeas?* „ *Adverſus fortiſſimos & candidiſſimos illius* „ *defenſores bella moves*, *qui niſi veritate* „ *proſtratâ*, *vinci non poſſunt*.

Pag. 2. " *Utinam nec tu*, *nec hodierna* „ *Schola à Scripturæ & Auguſtini phraſibus*, „ *ubi de gratia agitur & prædeſtinatione*, *un-* „ *quam receſſiſſet! Non tot à catholica verita-* „ *te ad Pelagianiſmi deflexiſſent deliramen-* „ *ta*, *nec totum penè orbem miraremur*, *ac* „ *lugeremus factum eſſe Pelagianum*.

„ Ex provocatis à Gerberonio mitiori- „ bus, & *minùs candidis*, ut vocat, Augu- „ ſtini diſcipulis Joannes Libertus Hennebel „ *Reſponſum* compoſuit *ad diſeordiæ Janſe-* „ *nianæ Enarratorem* Gerberonium. Hic „ autem aliud mox opuſculum repoſuit hoc „ titulo: *Reſponſum ad diſeordiæ Janſenianæ* „ *Enarratorem diſpunctum*. Ubi Reſponſum „ ejuſque authorem, aliàs novis Auguſtini „ diſcipulis æſtimatiſſimum, & pro quo alen- „ do collectæ fiebant in nova Eccleſia, ſic „ excipit Gerberonius pag. 3. Vana, turpia, „ & viro Catholico indigna ſunt Reſponſa, „ quæ adverſus *Enarratorem diſeordiæ Jan-* „ *ſenianę data ſunt* „

Pag. 8. " Ad Arnoldi Eyben Approba- „ tionem quid dicam? Mitiores Auguſtini „ diſcipuli non eſt mirum ſi ſuos habeant aſ- „ ſentatores, & ignavi ignavum invene- „ rint Approbatorem. „

Pag. 10. " Nova, inſolens, & Catholi- „ cis Theologis planè indigna via eſt, quâ „ Hennebellus aggreditur, doctrinæ diſsidia „ circa gratiam.... ita componere ut.... „ Lovanienſes compelleret ad doctrinæ ſuæ „ dimittenda principia, & ea admittenda, „ quæ eam velint nolint ipſi ſuſdeque ſub- „ vertant. „

Pag. 11. " Si non quæſtionis; ſed fidei, „ ac catholicæ veritatis res fuit, ipſe (Hen- „ nebel) cum ſuis, veritatis proditor eſt ma- „ nifeſtus, vel ſaltem infamis deſertor in Ar- „ ticulis ab eo exhibitis. „ In alio Gerbero- „ nius ſcripto, cui titulus eſt: *Memoriale pa-* „ *cis Sacræ Congregationi à Domino Hennebel* „ *ſuo prętenſorumque Janſeniſtarum Belgii no-* „ *mine exhibitum anno Jubilæi* 1700. *cum ani-* „ *madverſionibus ac annotationibus cenſoriis*, non minùs Doctorem illum & ſocios exa- gitat,

Pag. 12." Mirantur eruditi omnes, quòd „ Hennebellus cum ſuis, libros commendet „ adverſus duo præcipua Lovanienſis Aca- „ demiæ Lumina Bajum & Janſenium. „

Pag. 15. " Si Alexandri VIII. Pontificis „ nomini parcere, ac honori conſulere vo- „ luiſſet Hennebellus, nullam Decreti ipſius „ contra 31. Articulos mentionem feciſſet, „ quod, ſi Antonio Anauld impavido catho- „ licæ veritatis aſſertori, & cuidam *juris Pon-* „ *tifieii Candidato* (qui ipſe eſt Gerberonius) „ creditur, non levem Sedi Apoſtolicæ in- „ juriam fecit, quippe quod, ut eorum argu- „ menta videntur demonſtraſſe, expreſſas „ Sanctorum Patrum ſententias, & plurimas „ damnet Propoſitiones, in ſenſu obvio & „ in terminis in Schola vulgò receptis catho- „ liciſſimas, adeò ut non niſi collo violenter „ obtorto adduci poſſint ad intellectum ali- „ quem maleſanum, in quo proſcriptæ di- „ cantur, & in quo à nullo Theologorum „ unquam traditæ reperiantur, ut ex ipſiſ- „ met *Notis brevibus & modeſtis* ad ejuſmo- „ di Decretum liquet: & non poteſt neſci- „ viſſe earum author. „

Paſſim nempe is creditur Hennebellus ipſe: unde & ejuſdem minùs explorata reddi- tur bona fides in admittendis etiam cæteris Conſtitutionibus, & ſubſcribendo Formulæ Alexandri VII. metuunt nempe aliqui, ne forſitan cavillari didicerit à Queſnello, ſuo aliàs in temporalibus Benefactore, ut appa- ret, præcipuo.

Gravior & prolixior eſt Ægidii de Wit- te contra Hennebellum proteſtatio in Lucu- bratione, cui titulum fecit: *Quæſita ſatisfa- ctio fidei & doctrinæ eirea declarationem ab Hennebello oblatam Sedi Apoſtolieæ*, *nomine ſuorum die* 10. *Septembris* 1700. Sic autem Ægidius præmonet: *oportet non tempori ac- commodare ſermones*; *ſed rectam ſemper & nuſquam inflexam veritatis ſervare normam*: Theodoretus Epiſtola 135.

In præfatione ſic idem Ægidius. " Vix „ quidquam ſolet eſſe inimicius veritati, „ quàm pax coaleſcens conventione ambi- „ guâ, diſtortis, fallacibus, aut obſcuris „ terminis, ac propoſitionibus ad politicum „ concentum potiùs fucatamque concor- „ diam, quàm ad fidelem ſinceramque unio- „ nem excogitatis. In hoc genere nobis nu- „ meranda videtur pax adumbrata per de- „ clarationem D. Joannis Liberti Hennebel „ S. Theologiæ Doctoris, quæ non, ut præ- „ fer-

„ fertur, Belgicæ Eccleſiæ ſedandæ idonea; „ ſed magis apta videtur tum veteribus enutriendis irritandiſque diſſidiis, tum novis „ etiam invehendis. Veritas candida, una, „ ſimplex & indiviſa, ac ſicut illius amans, „ neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram declinat; ſic neque ducto in utrumque latus aratro, glebas dexteras & ſiniſtras „ cum ſubverſo calle regio conglomerat & „ confundit.„

Declaratio Hennebelli. " Ut conſtet de „ illorum obedienria, ac reverentia erga „ S. Sedem, iterum reverenter ac obedienter „ ſe ſubjiciunt Conſtitutionibus & Decretis „ Apoſtolicis Summorum Pontificum Pii V. „ Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii X. „ Alexandri VII. Innocentii XI. Alexandri „ VIII. omneſque ac ſingulas Propoſitiones „ damnatas, prout eas Apoſtolica Sedes „ damnat, rejiciunt pariter ac damnant.„

Circa declarationem illam interrogat Ægidius pag. 4." Quouſque ſe illa extendit, „ inclinat, & ſubjicit obedientia? Quæritur „ utrum Orator propoſitiones omnes & ſingulas Pianâ & Gregorianâ Conſtitutione „ contentas, dignè cenſurâ flagellatas exiſtimet, & quo ſenſu, obvio, vel non obvio? „ Aut fortaſſe aliquo inter utrumque medio? „ Rogamus illum ſenſum, aut quemcumque „ demum alium, damnatione dignum nobis „ pandi V. G. circa Propoſitiones has: *liberum arbitrium ſine gratiç Dei adjutorio* „ *non niſi ad peccandum valet. Deus non* „ *potuiſſet ab initio talem creare hominem*, „ *qualis nunc naſcitur*.

„ Circa Bullam Urbani quæritur, utrum „ contra ſenſum Majorum ſuorum (Janſeniſtarum) ſeriò credat perilluſtrem Janſenium reverâ peccaſſe in Bullam Pauli V. „ (vel Pii V. & Gregorii XIII.) adeoque „ fundamento ſolido Urbani Conſtitutio nixa fuerit... Item quæritur utrum in dubitationem vocet celebre illud inſtrumentum „ Joannis Sinnichii (notiſſimi Janſeniſtæ) è „ quo pateſcit Bullam Urbani non modo „ *ſub* vel obreptitiè; ſed etiam depravatè & „ temerante manu fuiſſe ab Albizio concinnatam.

„ Circa Bullam Innocentii X. viciſſim „ geſtiremus ab Oratore intelligere ſenſum „ obvium, in quo Propoſitiones famoſas „ condemnare oporteat, ne cæcâ obedientiâ contingat nos impingere in legem „ Dei.

„ Ad Bullam Alexandri VII. hæc quæſtio fit: utrum alio principaliori fine eam „ emanaſſe credat, quàm ad aſſerendum „ Factum Janſenianum: id eſt quinque Propoſitiones ex Libro Janſenii, cui titulus „ eſt *Auguſtinus*, excerptas fuiſſe, & in ſenſu per eundem Janſenium intento damnatas? Utrum credat Factum iſtud ſubeſſe? „ Et, ſi non credat, rogamus exactè definiri, quid ſibi velit & quouſque ſe addira „ porrigat *obedientia*? Nam *reverentiam* „ utcunque capimus.

„ Circa Decretum Alexandri VIII. ſimiliter quærimus: Utrum Propoſitiones illius „ omnes & ſingulas debitè proſcriptas autumet? Et, ſi ita, ut aſſignet ſenſum proſcriptione illâ dignum Propoſitionum V. G. „ ſecundæ, ſeptimæ, & octavæ, duodecimæ, „ decimæſextæ, trigeſimæ primæ.„

Plura illic ſimili tenore audax Ægidius proſequitur, cui ab Hennebello oppoſitus fuit libellus *Satisfactio* appellatus. Lovanienſibus verò aliis, dictis ibi vulgò *Pontificiis*, non ſatis candida, neque ſufficiens viſa eſt *Declaratio* Hennebelli, & *ſatisfactio*; ideò ab ipſis edita *Declaratio plenior*. Inter poſteriores Steyaertius addidit *Reſponſionem pacificam*, quam conſpicatus Ægidius, dimiſſo Hennebello, & omni abdicatâ ſpecie moderationis, furere cœpit, & in novum adverſarium unguibus & dentibus involare, Opuſculum edens, cui titulum fecit, *Expoſtulatio non pacifica adverſus Reſponſionem ſimulatè pacificam Martini Steyaertii ad Declarationem* *Joannis Liberti Hennebel*. *Quid tibi & paci?* lib. 4. Regum cap. 9.

Sic Ægidius præfatur: " importuna narratio eſt, dum perturbator Univerſitatis „ toti Belgio manifeſtus, origo diſſidiorum, „ fax ſimultarum, procella tempeſtatis, vultum modeſtiæ ſimulatè affectans, de concordia & pace diſſerit.... Non caduceatoribus iſtis oneroſis, qui non aliâ lege, „ quàm pravâ dominatione in alienam fidem, omnibuſque tanquam ſervis pecoribus ſub jugum miſſis, pacem initam, atque „ emptam volunt, Eccleſia aut tempus eget.

Similis eſt totus libellus, niſi quod operosè præterea impugnet Pontificiam in fidei definitionibus authoritatem, & omnia contra Janſenium ejuſque diſcipulos Decreta proterat. Undenam Janſeniſtarum in Steyaertium aliàs amicum, odia exarſerint, aperit Ægidius de Witte in *Spongia Notarum* anno 1688., ubi ita præloquitur. " Origo hujus pugnæ & „ Lovanienſis Theologi (Steyaertii) in hac „ materia genius altiùs repetenda ſunt, dum „ Romæ cum cæteris Academiæ legatis ageret, furtìm centonem quemdam contexuit „ quo Propoſitiones quinque heterodoxo „ intellectu à Janſenio traditas fuiſſe contendit.

„ Quam

„ Quem in ſcopum collimaverit iſtud Le-
„ nocinium quis ediſſeret ? .... En cento il-
„ le primo auctiot ſub ſchemate *Concluſio-*
„ *num Theologicarum ſeu Notarum in quin-*
„ *que Propoſitiones famoſas* in lucem prodit,
„ atque ... colluſione prætet decorem, con-
„ curſu præter meritum, in *Bajanorum Col-*
„ *legio* à non Bajano Præſide propugnatus
„ eſt.„

Ibid. paulò ſuperiùs mirificam Ægidius in lamentis minimè catholicis exerit eloquentiam. " Nova (inquit) belli nubes, Procella
„ Æoli inexpectata, nova prælii tempeſtas
„ exoritur. Ecce Lovanienſis Academiæ
„ Theologus, quis hæc olim præſagiiſſet
„ (quando ab Arnaldo Pariſiis hoſpitio tam
„ humaniter, tam benevolè exceptus eſt ?)
„ Gratiæ per ſe efficacis ad mortem aſſecla,
„ non ita pridem apud Iprenſes Canonicus,
„ Clariſſimum (Janſenium) quondam Lo-
„ vanienſis univerſitatis Doctorem, Ipren-
„ ſium Præſulem glorioſum laceſſit *Concluſio-*
„ *nibus*, & *Notis* ſcholaribus .... Sed cum
„ ita viſum Theologo, vel ita ingratiis de-
„ certandum eſt. Res ipſa loquitur in quem
„ certaminis hujus invidia jacienda ſit.„

Toto Opuſculo doctrinam Janſenii Ægidius ſuſcipit defendendam, uti & plures damnatas Apoſtolico Alexandri VIII. diplomate Propoſitiones.

Sublato è vivis Steyaertio, arma Ægidius convertit in Andream Schurium inter novos Auguſtini diſcipulos Scriptorem in Hollandia celebrem, qui etſi ſententiis ab Ægidio paſſim non diſſidens, quin ut in Epiſtolis typo editis teſtatur, *Candidum ejus pectus exoſculari* ſolitus; Cùm tamen duriores ejuſdem ac liberiores ſcribendi modos reprehenderet, effugere non potuit Ægidii Scuticam, qualis fuit *Polemicon, ſive bellica expoſtulatio catholici Philaletis adverſus Irenicon, ſive Epiſtolam pacificam Chriſtiani Philireni* (Andreæ Vander Schuuren). *Non veni pacem mittere, ſed gladium* Matth. cap. 10.

Sic habet pugnacis Ægidii Prologus:
„ Ferendi non ſunt importuni, atque intem-
„ peſtivi illi buccinatores pacis cum diſpen-
„ dio veritatis ... Dum religionis baſes (in
„ Janſenio) quatiuntur, dum Pelagius in Ec-
„ cleſiam intrare parat, dum muros diruit,
„ dum arcem obſidet (à ſolis Janſenii Secta-
„ toribus defenſam) dum in ædes varias
„ flammam conjicit, & jam proximus ardet
„ Eucalegon, adhuc de pace, de modeſtia,
„ de ſilentio verba facere, profectò non fidi
„ civis monita; ſed hoſtiles veluti inſidiæ
„ ſunt.

„ Satius ergo fuerat, ut intra ſuam co-
„ chleam cum ſuo *Irenico* ſe continuiſſet he-
„ ſternus *Philirenus*, & illic, ſi videbatur, ſe
„ oblectaſſet ſententiâ oris ſui, quàm quod,
„ ſi quid aliis adhuc religioſi ignis in corde
„ palpitat, falſæ pacis præconio, vel injectâ
„ frigidâ conetur exanimare.„

Prologo tam fervido concinunt cætera, quibus dimicat pro quinque damnatorum in Janſenio dogmatum ſenſu, ut ait, Auguſtiniano, catholico & fidelibus, qui ſalvi eſſe voluerint, inviolatâ conſtantiâ retinendo. In hujus damnatione confidentiſſimè aſſerit, Eccleſiam nihil habuiſſe partis; ſed totum opus fuiſſe doloſorum quorumdam hominum, Romanos Pontifices decipientium machinationem. Quem autem reveretur Ægidius, cum quo pacem ſervat, ſi ſuis non ſenſerit erroribus conſentientem ? Ne quidem *Patrem Abbatem*, ſeu Arnaldum, & ſubſtitutum ei communibus novæ Eccleſiæ ſuffragiis Queſnellum ubi ſuæ impudentiæ & temeritati offenderit refragantem.

Audire Ægidium lubet in *Auguſtini Iprenſis vindiciis uberioribus*, quâ parte aggreditur Reſponſionem Queſnelli ad Epiſtolam Archiepiſcopi Cameracenſis, pag. 9. " Ex
„ jam dictis, vel me tacente, res ipſa loqui-
„ tur quantopere rem faciat à notâ ſuâ pro-
„ bitate alienam, & cordato viro indignam
„ Paſchaſius Queſnellus in ſua ad Archiepi-
„ ſcopum Cameracenſem reſponſione, dum
„ illic *denuntiationem* noſtram (Bullæ Cle-
„ mentis XI. cui initium eſt *Vineam Domini*
„ *Sabaoth*) neque à ſe everſam, neque labe-
„ factatam, imò neque lectam [Quis crede-
„ ret niſi ipſummet teſtem haberet ?] inſe-
„ ctatur contumelioſis vocibus *ſcripti infor-*
„ *tunati, abſurdi, ſcandaloſi, temerarii &*
„ *planè intolerabilis* ...

„ Percellit me, fateor, inſolita hæc in-
„ gens à via æquitatis & juſtitiæ exorbitatio,
„ & ſubmiſſiſſimè inclinor atque *humilior ſub*
„ *potenti manu Dei*, quando viros, cætero-
„ quin multis titulis venerandos, in uſque
„ adeò aperta & obvia præcipitia, velut ani-
„ mi gratiâ, provolvi cerno.„

Pag. 16. " Sed contra hæc omnia objiciet,
„ & magnis in cœlum laudibus vehet, ut fa-
„ cit contra Archiepiſcopum Cameracenſem
„ Queſnellus, duo ſcripta Antonii Arnaldi
„ adverſus Paſchalium (pag. 17.) verùm ubi
„ collecto animo, & poſito nimio erga Ar-
„ naldum in hac re ſtudio, accuratiùs illa-
„ rum ſcriptionum vim & fundamenta rima-
„ tus fuerit, comperiet bonum in iis dormi-
„ taſſe Antonium, & qui æmulos ſuos ſo-
„ phiſticæ hallucinationis accuſat, ipſummet
„ ſophiſmate, quod Dialectici *petitionem*
„ *prin-*

,, *principii* vocare ſolent, à veri orbitâ pro-
,, palam in binis his Tractatibus deflexiſſe. ,,

Pag. 18. " Nullius ergo ponderis aut pre-
,, tii ſunt quæcunque facta, quæ in chimæra
,, Janſenii, ad quam Queſnellus nos remit-
,, tit, vel aliàs coacervata ullibi ſunt, ut de-
,, monſtretur, non damnaſſe Pontifices ſub
,, larva quinque verſatilium Propoſitionum,
,, aut ſensûs ab authore intenti gratiam per
,, ſe, vel ſuâ divinâ omnipotentiâ effica-
,, cem. ,,

Pag. 21. " Hoc nunc pugno, hoc con-
,, tendo, hoc tueor, & in hoc perſiſto, poſt
,, Conſtitutionem nuperam Clementis XI.
,, (*Vineam Domini Sabaoth*) omnia effugia
,, ad Prædeceſſorum ejus Conſtitutiones
,, emolliendas, infringendaſve, ſolicitè ob-
,, ſtruentis, nullas ampliùs ſupereſſe rimas
,, honeſtas, quibus gratiæ per ſe (inſupera-
,, biliter & irreſiſtibiliter) efficacis ſalus ſub
,, Janſeniani ſensûs velamine evidenter dam-
,, natæ, obtinente Clementinâ ſententiâ in
,, tuto ſit. Non ſpernet ut opinor, Paſcha-
,, ſius Queſnellus Scriptorem ſibi notum,
,, qui haud ita dudum hanc *Obſervationem*
,, ſucco veritatis & Chriſtianæ ſinceritatis
,, plenam Gallicâ linguâ prompſit (in libello
,, *Reflexions ſur une lettre pag.* 91.)

,, Tametſi olim quędam offuciæ extiterint
,, circa ſenſum & modum ſignandi Formula-
,, rii; nunc ſanè poſt editam Conſtitutionem
,, moderni Pontificis, dubitationum omnium
,, nebulæ diſſipatæ ſunt (Pag. 22.) ſenſus ob-
,, vius, quem ipſamet Propoſitionum verba
,, præſeferunt, & quem non injuriâ excel-
,, lentes Epiſcopi unicam ſopiendarum ho-
,, diernarum diſſenſionum viam cenſebant,
,, nullius ampliùs usûs eſt: declaratus eſt in-
,, idoneus: ſilentium religioſum erga Factum,
,, quod item inclyti Præſules velut ſacrum
,, arbitrabantur, abiit, exceſſit, emarcuit, à
,, Bulla Clementina proſcribitur.

,, Nec eſt quod ampliùs quis ſibi blandia-
,, tur, ut plures Theologi factitabant, ſub-
,, ſcriptionem Formularii, nullum aſſensûs
,, interioris, & diſerti in condemnationem
,, conſensûs teſtimonium continere: Ponti-
,, fex aliter decernit & ſancit, & cuilibet
,, dogmatis Janſenii conſectaneo præcipit,
,, ut Decretum recipiat. Huc uſque ille can-
,, didus *Obſervator*. Quid ego jam porro ab
,, hiſce animadverſionibus alienum, aut eiſ-
,, dem non inſignitè conſonum pro funda-
,, mento meæ *denuntiationis* protuli?

Cur ergo ſenſibus juncti disjungimur ſtudio?... Quanto providentius eſſet, in unum conferremus vires nobis adhuc reliquas univerſas... quàm ut adhuc divellamur in partes, pertenuis ac puſillus grex, in tantaque certantium hominum pro divinâ gloriâ paucitate, nosmetipſos mutuis vulneribus atteramus. Scire cuperem quò tendant, quid meditentur, quò colliment, quid tandem expectent aut de diverticulis ſuis, aut de tentato adverſum me prælio hi poſtremi æmuli mei... Anne ſperant, Romanos Pontifices poſt huc uſque actam diuturnam tragædiam, in melius relaturos ſua conſilia? O! nullas habet ſpes gratia, ſi tales habet.

Queſnellus fidei ſuæ profeſſionem in materia de gratia ediderat quinque conſtantem Articulis, quæ olim ad declinandum Alexandrinę formulæ juramentum ſubornaverant Lalanius & Girardus, probante Arnaldo. Contra eos verò declamat Ægidius in *Quæſita ſatisfactione fidei & doctrinæ*, circa declarationem ab Hennebello S. Sedi exhibitam ſuo & ſuorum nomine die 10. Septemb. 1700. Contra, inquam, declamat Ægidius pag. 8. *quinque Articulos* vocans *ridiculos admodum*: pag. 10. *ſtultos, inſulſos, & ſine diſciplina, ad nihil omnino utiles, niſi ad gerendas lites interminabiles, atque ſubverſionem jam quidem audientium; ſed cum tempore & docentium.*

Poſt Arnaldi obitum à quodam ejus diſcipulo Opuſculum prodiit hac epigraphe: *Notio humanæ libertatis ab Antonio Arnaldo delineata*: Unde paucas exhibeo deſcriptas aſſertiones, ut lector Catholicus diſpiciat, an juſtæ fuerint contra eas iræ Gerberonii.

Pag. 103. *Si aliquod bonum voluntati ita proponitur, ut omnimodè bonum, & ſecundùm omnem conſiderationem, ex neceſſitate naturali voluntas in illud tendit.* Ibid. *Hinc ſequitur, amorem beatificum non eſſe liberum.* Ibid. Rursùs: *Neque dici poteſt, mentem noſtram Deum clarè viſum velle amare, quia vult.*

Pag. 104. *Beati qui Deum vident, in amore beatifico liberi non ſunt. Idem de Chriſto dicendum.*

Pag. 107. *voluntas beatitudinis in communi, etſi voluntaria, non eſt libera.*

Pag. 106. *voluntates, quæ ſunt neceſſariæ; ſed cum advertentiâ rationis, à voluntatibus liberis non videtur excepiſſe Sanctus Auguſtinus.* Ibid. *Nonne ſatius eſt voluntates illas ita diſtinguere, ut poſteriores appellemus voluntarias & liberas, cum quibus ſtat potentia ad oppoſitum; priores verò voluntarias & non liberas?*

Pag. 107. *Meliùs ergo ſentire videntur, qui id quod homines ex neceſſitate [ſine potentia ad oppoſitum) volunt, voluntarium eſſe concedunt, liberum negant.*

Gerberonius ægrè tulit talia ab Arnaldo ſcripta, ægrius, fuiſſe typis publicè divulga-

gara utpotè interpretans eſſe è Caſtris Auguſtini eatenus defectionem. Non diſſimulat dolorem ſuum in libello cui titulus: *Notationes breviſſimæ in Notionem humanæ libertatis ab Antonio Arnaldo Doctore Sorbonico delineatam, per Hubertum S. Theologiæ licentiatum.*

In præmonitione Typographus rationem reddit, cur *Notationes* illæ luci publicæ committantur, *quatenus*, inquit, *intelligant omnes, veritatis, quæ eadem ſemper eſt, lumen, undecunque fulgeat, magis eſſe ſequendum, quàm ignes fatuos, nuda nomina vel Nicole, vel Arnauld, vel ſi quis eſt aliorum ejuſmodi fluctuantium hominum, quibus multi in errorum voragines incauti adducuntur.*

Quin per Typographum ſuum ipſe loquatur Gerberonius non apparet dubium; quis enim Typographus de Arnaldo, Nicolio, & ſimilibus aſſerere audeat eſſe *homines fluctuantes, nuda nomina, ignes fatuos* &c.

Certius audiatur Opuſculi author, ſuo loquens nomine, Gerberonius. Se enim ejus Scriptorem agnovit in *Proceſſu* juridico contra ſe inſtituto apud Archiepiſcopum Mechlinienſem, ut ibi refertur cap.7. num.9. " *Qui* „ *Notionem* hanc *Cauſæ Arnaldinæ* nuper in „ lucem editæ inſeruit, Antonii Arnaldi no„ mini peſſimè conſuluiſſe, mihi & amicis „ Auguſtinianâ doctrinâ imbutis viſus eſt. „ Ejuſmodi *Notionem* legitimum eſſe cele„ berrimi hujus Doctoris fœtum, in fide „ iſtius conſarcinatoris equidem crediderim; „ Sed quàm procul ab Auguſtino in ea Ar„ naldus deflexerit, nemo non percipit, in „ eo miratus, quàm obnoxia ſit mobilitati „ humana mens, etiam in viris fortiſſimis.

Paucis ante obitum annis, ſi relatori fides eſt, fortiſſimum hunc Auguſtini vindicem in conciliandа gratia cum libertate, ab Auguſtini caſtris ad aliena, neſcio qua tranſvolaſſe ſtupent ac dolent ejus commilitones: rident & improperant ejus æmuli.

Tum relatis, ut ſupra, Arnaldi Aſſertionibus ſuas opponit Gerberonius interrogationes. *A Theologis* (inquit) *qui ſe Auguſtini profitentur diſcipulos, quæritur primò: An Auguſtini contra Pelagianos certantis doctrinæ conſonum ſit, nullam propriè dictam in voluntate libertatem agnoſcere, ubi non manet potentia ad oppoſitum?*

Secundò an non Auguſtino contra Pelagianos Eccleſiæ fidem aſſerenti, & Chriſti gratiam cum libero voluntatis arbitrio concilianti apertè repugnet, qui docet, quod ſi aliquod bonum voluntati proponitur, ut omnino bonum, ita neceſſitate naturali voluntas in illud tendat, ut in illud non liberè feratur: unde nec amor beatificus liber ſit; quia mens noſtra ad amandum Deum clarè viſum, ita eſt naturaliter determinata, ut dici non poſſit, Deum clarè viſum amare quia vult, & proinde quod Beati qui Deum vident, in amore beatifico liberi non ſint: quod & de Chriſto dicendum.

Tertiò an non Auguſtino manifeſtè renuntiet in hac ſaltem parte, quæ maximi momenti eſt, qui dum confitetur quòd Auguſtinus omnes voluntates, quæ cum advertentia rationis ſunt, aſſerat eſſe liberas; etſi non habet potentiam ad oppoſitum, qualis eſt amor beatificus, nihilominus miſſo Auguſtino, concludit quod ſatius ſit, voluntates illas dicere non liberas?

Quæritur quartò an Auguſtini doctrinæ concinat, qui voluntarium cum advertentiâ rationis aliud dixit liberum, aliud non liberum?

Quæritur quintò, an Auguſtino injurius non ſit, qui inde deducit, quòd melius (quàm Auguſtinus) ſentire videantur, qui ad voluntarium cum quo non manet potentia ad oppoſitum, etſi cum advertentia rationis eſt, voluntarium eſſe concedunt, liberum negant?

Quæritur ſextò, an Doctoris (Arnaldi) cùm hanc libertatis ideam delineavit, quanticunque ſit apud Theologos nominis, ſententiæ magis, quàm Auguſtini adhærendum ſit, hujuſque deſerenda, ut illius teneatur?

Quæritur ſeptimò, an tanti viri famæ conſuluerint, qui hanc ipſius de libertate Notionem *latinè & gallicè divulgarunt?*

Quæritur octavo, an amicâ, an inimicâ manu hæc prodita ſit?

Quæritur nono, an non homines magis, quàm veritatem diligant, qui quæ in illa idea *reprehendenda ſunt, ut Auguſtino prorſus adverſa, & ejus reſponſiones adverſus Pelagianos evertentia diſſimulant, & verentur redarguere?*

Hactenus Gabriel Gerberon, qui, ut audaciâ inter Catholicos non audirâ, minùs etiam decente tam Sancti Ordinis religioſi Theologum, contempto trium Pontificum anathemate, Bajaniſmi vindicias ediderat impudentiſſimas, ita rejici aliquas ab Arnaldo Michaelis Baji opiniones, ſibi cenſuit non tolerandum. Talis eſt trigeſima nona: *Quod voluntariè ſit, etiamſi neceſſariò fiat, liberè tamen ſit*; & ſexageſima ſexta, *ſola violentia repugnat libertati hominis naturali.*

Nos illos Janſenii diſcipulos mutuis ſe conficere vulneribus ſinamus, nam licèt hìc veritas ab Arnaldo ſtet, velim tamen ex aliquo ejus defenſore intelligere, quomodo cum hoc aliàs minimè contemnendo Syſtemate compoſiturus ſit ſequentes Janſenii Articulos Tom.3. editionis Lovanienſis col.632. *Nec-*

ceſſitas, quæ eſt voluntaria, quâ ſimpliciter neceſſe eſt aliquid fieri, non repugnat libertati.

Eodem Tom. col.867., & 624. *Hoc ipſo, quo volitio eſt, libera eſt*. Rurſus col.624. *Contradictionis abſurditas eſt, volitionem eſſe poſſe, quæ tamen non ſit in noſtra poteſtate, nec libera*. Col.628. *Sola neceſſitas coactionis repugnat libertati*. Col. 658. *Libero ſola prementis, cogentiſque neceſſitatis violentia repugnat*.

Iſtiuſmodi Articulis patet & reſuſcitari geminos quos retuli in Bajo damnatos, & non congruere traditam ab Arnaldo *Libertatis Notionem*.

Supereſt ex hujus Sectatoribus quærendum, quomodo is in Apologia Janſenii, atque in ipſa ejus ſcripſerit præfatione: *Non poteſt ſinè voluntaria excæcatione & portentoſa pertinacia negari Propoſitiones Baji, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia doctrinæ S. Auguſtini?* Ibid. *Auguſtini doctrina per Iprenſem Antiſtitem potentiſſimè ſtabilita eſt*. Ibid. *Janſenii doctrina continet præcipua fundamenta doctrinæ S. Auguſtini à Sancta Sede toties approbata. Accuſationes, ob quas Urbanus VIII. probibuit lectionem libri Janſenii, fuerunt falſa; utì & informationes data Pontifici, quòd liber Janſenii cauſa ſcandali eſſet in Belgio*. Denique *Janſenii Propoſitiones damnari non poſſunt tanquam hæretica aut erroneæ, quin Sancta Sedes & tota Eccleſia de approbatis erroribus & hæreſibus accuſentur*.

Quomodò, inquam, ea omnia Arnaldiſtæ conjunxerint cum traditis ab eo de libertate dogmatibus? Hæc etiam Bajanis à Sede Apoſtolica condemnatis apertiſſimè refragantur, quibus anteriora tam inſolens præbuere adverſus tres Pontifices patrocinium.

Gerberonio in defendenda hæreſi Janſeniana clarè, & ſine ambagibus cedere non vult Ægidius de Witte, quin hujus candor & temeritas impudentiam ſuperat prioris, quaſi plus omnibus ſapiat, certè plus omnibus audeat, etiam ſuorum.

Queſnellus & reliqui paſſim poſt latum ab Innocentio X. anathema in Propoſitiones quinque è Janſenii volumine excerptas, magnâ eas facilitate rejiciunt, & quidem poſt Innocentii XII. Brevia ad Belgii Epiſcopos, in ſenſu, ut vocant, obvio; ſaltèm ubi loquuntur publicè; ad amoliendam à ſe ſuiſque hæreſios ſuſpicionem, in ſola ſe ajunt Facti innocui quæſtione à cæteris diſſidere Fidelibus, non credentes Janſenium, vel ejus librum talia tradidiſſe dogmata, in ſenſu præſertim hæretico & condemnato.

Conſtitutio Theol. propugn. Tom. IV.

Hâc fallaciâ Janſeniani voluminis ſenſum, reverà impium, atque hæreticum, retinentes animo quaſi Catholicum, apparent credulis orthodoxi, cathedris admoventur, & dignitatibus etiam ordinis non infimi. Ægidius verò doctrinæ quantumlibet peſtilentis Theologus, minus tamen præ ſe ferens fallaciæ, in *Auguſtino Iprenſi vindicato* ait pag.255. *Ex bis liquet, quod pede firmo & irretorto, perſiſtendum fuerit ſive Epiſcopis, ſive Theologis eruditis Belgii & Galliarum regni in ipſa defenſione Propoſitionum, ut per ſe jacent ac reſonant, ac Bulla iſta Innocentiana, magiſque adbuc Alexandrina, totis viribus oppugnandæ fuerint à verè intrepidis divinæ gratiæ amatoribus . . . . Et mytra & Pedum & Abſidæ gradatæ, & cathedræ, & opimi cenſus, & vita denique ipſa conſtantiſſimè exponenda fuerant in negotio tanti ponderis.*

Idem in *Vindiciis uberioribus*, pag.43. „ Quidquid, inquit, circumveniantur Pontifices, dormitent Epiſcopi, ſileant eruditi, „ me ſolum relinquant: Clementinam Bullam (quæ incipit *Vineam Domini Sabaoth*) „ vanis effugiis & cavillis frigidiſſimis tueri „ pergant: Quidquid demum occlament contra me inimici, vel deficiant à me amici &c. „ ſolus ego ſtabo in acie contra Pontificis Conſtitutionem, pro univerſa Janſeniani voluminis doctrina: *perſiſtam*, ut ſupra, *pede firmo & irretorto in ipſa defenſione Propoſitionum, ut per ſe jacent ac reſonant*.

En diviſionem inter novæ Scholæ Theologos propter res momenti, non ut Queſnellus nos commovet, leviſſimi, *quæ nec fidem lædunt, nec mores*; Sed quæ juxta Ægidium *Candidarum* inter Janſenianos partium Principem, ut in ipſo *denuntiationis ſolemnis* titulo loquitur, *evertunt doctrinam gratiæ, qua Chriſtiani ſumus, objiciunt Eccleſiam extraneorum ſcandalo, diſſidia jam nimium diu durantia acerbiùs exulcerant, atque ſub ſenſus Janſeniani involucro, prima & certiſſima Chriſtianæ pietatis, humilitatis, gratitudinis, ſpei & charitatis principia, & fundamenta, (boc eſt gratiam Dei per ſe efficientem, & prædeſtinationem Electorum gratuitam] bæretico carbone notant. Quaſi tuba exalta vocem tuam Iſa. 58.*

Hanc Ægidii Candidi vocem non audivit; certè minimè ſecutus eſt, neque aliis ſequi licitum cenſuit magni nominis Antiſtes; quem Queſnellus novi ſui Ordinis *Patrem Generalem*, licèt inſcium, vocare ſolitus erat. Etenim Antiſtes ille anno 1711. Clementi XI. ſcribens, catholicè profitetur, quòd in Conſtitutione *Vineam Domini Sabaoth*, ipſe cum

reliquo Galliæ Clero in Comitiis generalibus congregato [anno 1705.] *gaudens & exultans fidei ſuæ ſenſum recognoverit, & ita ſemper ſe tenuiſſe, ut veſter Apoſtolatus expoſuit, jure lætatus ſit.*

Gerberonius autem, etiam ante hanc Antiſtitis declarationem, conſiderans ac lugens plerorumque, qui ſe Auguſtini diſcipulos præ cæteris prædicabant, amplecti dogmata, aut ſaltem vocibus enuntiare, Janſeniano minimè conſona Syſtemati, imminere hinc novæ interitum Eccleſiæ præſagiens, ſcripſit opuſculum hoc titulo: *Occaſus Janſeniſmi*; ex quo juridicus contra Gerberonium *Proceſſus* cap.4. refert ſequentia:

„ Quod inter gradus, per quos ait ab Au-
„ guſtino deficere Theologos, qui ſub eo
„ priùs militabant, ponat primò *illum*, *quod*
„ *ejurent eos qui Auguſtini partium Primipili*
„ *firmioreſque genuinæ illius doctrinæ vindi-*
„ *ces ultimis temporibus fuerunt; videlicet*
„ *Michaelem Bajum & Cornelium Janſe-*
„ *nium*. Quòd tertium gradum conſtituat
„ hunc: *Plurima admittunt Themata, quæ*
„ *Auguſtinus non modò non habet; ſed quibus*
„ *totus repugnat; nimirum quòd in Deo &*
„ *in Chriſto vera & propriè dicta ſit volun-*
„ *tas ſingulos homines ſalvos faciendi: quòd*
„ *auxilia dentur verè ſufficientia, quæ vo-*
„ *luntate hominis renitente nonnunquam ſuo*
„ *careant effectu: & quod arbitrii libertas in*
„ *eo ſita ſit, quòd poſitis omnibus ad agendum*
„ *requiſitis homo agere poſſit vel non agere*„.

Denique ut omnis paſſim hæreſis turbulenta eſt, & à *diviſionis* ac ſuperbiæ ſpiritu dictata, ejuſdem protſus genii fuiſſe Janſenianam, ab ipſa ſua origine, toto in hæc uſque tempora progreſſu, pluſquam ſufficientibus à me arbitror ſpeciminibus demonſtratum. Atque hæc quidem lector, velim non ita accipias, quaſi exhauſta iis ſit *diviſionis* Janſenianæ materia; imò pro certo habeas, non eſſe partem mediam eorum, quę mihi in promptu ſunt. Sed ad alios properandum eſt Articulos; priùs tamen audienda præſentis defenſio.

CAPUT XVII.

Damnatæ Propoſitionis defenſio ſenſum Authoris prodit magis deteſtabilem.

1 INtorquent nobis Hexapla illud Ezechielis 34. *Fili hominis propheta de paſtoribus Iſrael: propheta, & dices paſtoribus: Hæc dicit Dominus Deus: Væ paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos. Nonne greges à paſtoribus paſcuntur? . . . Quod infirmum fuit, non conſolidaſtis; & quod ægrotum, non ſanaſtis: quod confractum eſt, non alligaſtis: quod abjectum eſt, non reduxiſtis; & quod perierat, non quæſiſtis; ſed cum auſteritate imperabatis, & cum potentia.* Talia tunc temporis improperia conveniſſe ſceleratis populi Iſraelitici Sacerdotibus, ipſo Deo revelante, didicimus; ſed ex quo Queſnellus accepit oraculo, à quo fidem faciente authore, vel experimento, eadem ferire noſtrorum temporum Pontifices, Sanctiſſimos Chriſti Vicarios?

Reflexiones ſuas *Morales* Queſnellus edidit ſub Innocentio XI. quem ipſe in *Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* pag.40. vocat *bonum Pontificem*: Walonius Arnaldo ſcribens anno 1688. Die 3. Auguſti *tam Sanctum Pontificem*, & damnante ipſo Articulos morales ſexagintaquinque, Joannes Neercaſſelius cum Epiſcopi Caſtorienſis titulo, Apoſtolicus Hollandiæ Vicarius, in ſuo diplomate pro commendandâ omnibus obedientiâ erga idem decretum, non dubitavit in eo oraculum agnoſcere Spiritûs Sancti, meritò exclamans: *Os Domini locutum eſt.*

Evecto ad Pontificale ſolium Alexandro VIII., omnia feſtiviſſimis perſonuere plauſibus Arnaldiſtarum: horum tenemus Epiſtolam, præcipuorum in Hollandia ſubſcriptionibus inſignem, quâ novo Chriſti Vicario ſic gratulantur. *Sanctiſſime Pater; una omnium qui Chriſtum ſincerè diligunt, lætitia eſt, Te Eccleſiæ à Deo datum eſſe Paſtorem.*

Quæ lætitia in quo fundata fuerit, in quo deſierit, diſcimus ex Epiſtola Presbyteri Malpaix data ex Belgio anno 1691. die 2. Februarii: *Verſa eſt cythara in luctum: Mira Cataſtrophe! Quando nobis hic blandiebamur, quaſi Roma faveret veritati & juſtitiæ; fulmen Vaticanum contra Articulos 31. ad noſtras uſque terras auditur, & nos percuſſiſſet, niſi ad Alpes fuiſſet feliciter alliſum.* Spes itaque obtinendi Janſenianis dogmatibus patrocinii, fuit ratio lætitiæ, quam in plena contumeliis, atque calumniis lamenta vidimus commutari, mox ut contra Janſeniſtarum Articulos Pontificia prodiit definitio. Mœrorem auxit, & rabiem reprobatio Propoſitionum quatuor Gallicanarum Pontificiæ adverſantium authoritati. Hic actus Alexandri VIII. Pontificatum breviſſimum cum vita terminans, Queſnello vix priùs Bruxellis innotuit, quàm ejuſdem Pontificis ad vitam tranſitus immortalem.

Minùs autem de Innocentio XII. conqueri Queſnellus voluerit, de quo edoctus à Walonio ex Urbe fuerat anno 1691. Menſe

Se-

Septembri, quòd *quantumcunque Papatus ſit miſerabilis quoad regimen & res dogmaticas; ſi tamen*, inquiebat, *perſeveraverit, poterit aliquid boni fieri in Congregatione S.Officii contra Moliniſtas*. Unde Queſnellus animum ſumpſit non ſolummodo edendi librum, quo Innocentii X., & potiſſimùm Alexandri VII. contra Janſenianam hæreſim, definitiones convelleret; ſed eundem etiam ipſi dicandi Innocentio XII.

Operi titulum præfixit hunc fallaciſſimum: *Defenſio Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum in materia de gratia contra Melchiorem Leydeckerum Theologum* (Calviniſtam) *Ultrajectenſem*.

Memorabile inprimis elogium eſt, quod ipſa præfert inſcriptio. " Sanctiſſimo Patri In-
„ nocentio XII. Pontifici Maximo, Chriſti
„ Vicario, Apoſtolorum hæredi, Petri in
„ primatu ſucceſſori, Principum Eccleſiæ
„ Principi, pauperum Patri amantiſſimo, pro-
„ viſori largiſſimo, Hoſpiti munificentiſſimo;
„ qui præpoſitus Domui Domini, domum
„ Romani Pontificis domum voluit eſſe ege-
„ norum, qui judex populi conſtitutus, ve-
„ nalia ſanxit non eſſe judicum tribunalia:
„ Qui unctus in Summum Sacerdotem con-
„ tinuò non acquievit carni & Sanguini: Qui
„ poteſtatem Apoſtolicam in miniſterium da-
„ tam ratus, factus eſt oppreſſorum refugium,
„ pupillorum tutor, viduarum judex, cæ-
„ corum oculus, mutorum lingua, ſenum
„ baculus: quem Spiritus Sanctus poſuit ca-
„ tholicæ veritatis cuſtodem, gratiæ Divinæ
„ aſſertorem, Auguſtinianæ doctrinæ vindi-
„ cem, diſciplinæ ſanctæ inſtauratorem,
„ Chriſtianæ unitatis centrum, Eccleſiaſticæ
„ pacis amatorem; utinam & Reſtituto-
„ rem! „

Poteſtne Pontifici tot Laudibus condecorato ab ipſo Sedis Apoſtolicæ non magno aliàs cultore; ſed magis hoſte, ab eodem intorqueri, quod in damnato Articulo ſupremis Eccleſiæ Rectoribus exprobratur, quaſi *dominatum exerceant* [tyrannicum] *ſupra fidem fidelium, & foveant diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores*, unde peſſima *inimicis Eccleſiæ de ea ingeratur opinio*? Prorſus oppoſita ex memoratis, ut patet, laudibus formari debuit pro tali Pontifice concluſio.

Minùs etiam onerari ille Chriſti Vicarius potuit illo, quod ex Ezechiele objicitur: *Væ Paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos: Nonne greges paſcuntur a Paſtoribus*? Contrà Innocentius ab ipſo prædicatur adverſario, tanquam *Pauperum Pater amantiſſimus, Proviſor largiſſimus, hoſpes munificentiſſimus*, *qui . . . . domum Romani Pontificis domum voluit eſſe egenorum &c.*

Conſtitutio Theol. propugn. Tom.IV.

Minimè quoque eum ferit reprehenſionis Propheticæ ſeu divinæ pars altera: *Quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, & quod ægrotum, non ſanaſtis: Quod confractum eſt, non alligaſtis: quod abjectum eſt, non reduxiſtis, & quod perierat, non quæſiſtis; ſed cum authoritate imperabatis & cum potentia*. Innocentius verò *Judex populi conſtitutus . . . poteſtatem Apoſtolicam in miniſterium datam ratus* (non in dominatum & tyrannidem) *factus eſt oppreſſorum refugium, pupillorum tutor, viduarum judex, cæcorum oculus, mutorum lingua, ſenum baculus, diſciplinæ ſanctæ inſtaurator: Chriſtianæ unitatis centrum, pacis Eccleſiaſticæ amator*.

Non eſt igitur veriſimile, quod Queſnellus de *dominatu* conquerens, qui ſupra *fidem Fidelium*, ipſo judice *exercetur*, atque de *fomite diviſionis*, culpam conjicere voluerit in Pontificem adeò Sanctum.

Præcipuam calumniarum nubem depluere neceſſe fuit in Clementem XI. At neque is occaſionem Queſnelliano Articulo præbuiſſe poteſt, ſiquidem ante omnem à Clemente editam Conſtitutionem, quin & ante ejus Pontificatum editus fuit *Obſervationum Moralium liber*, unde condemnatus Articulus excerptus eſt.

Paulò antè Innocentii XII. obitum ſcribens ex Urbe Walonius Sebaſteno promittebat Albanum tunc Cardinalem, cordatum, in omnibus protectorem; ſed ſolo laborantem vitio credulitatis, de graſſante Janſenii hæreſi, & Alexandrinæ contra eam formulæ neceſſitate. Quam quidem hæreſim, quotidie proficere conſpicatus, poſtea idem Innocentii XII. Succeſſor, prudentiſſimè cenſuit non ſolùm eſſe juramentum illud neceſſarium contra luem mortiferam antidotum; ſed etiam contra omnia Janſeniſtarum effugia explicationibus à ſe perſpicuis ſtabiliendum.

Præſtitit illud Conſtitutione totius Galliæ, & cæterarum Regionum applauſibus acceptiſſimâ *Vineam Domini Sabaoth*; ſolis contra eam frendentibus Janſeniſtis; quod conſpicerent eo diplomate ſecurim poſitam ad hæreſios radicem. Agnoſcit Ægidius de Witte, nullum fore ampliùs Janſeniano locum Syſtemati; Si Clementina illa invaluerit Conſtitutio.

Hinc furorem concipiens, eamdem toti Eccleſiæ ſtatuit *denuntiandam*. Præterea *Auguſtinum* edidit *Iprenſem vindicatum, atque è damnatione Romanorum Pontificum Urbani VIII., Innocentii X. Alexandri VII. & Clementis XI. ereptum, & erutum, anno afflictæ*

gratiæ ſeptuageſimo, *Æræ vulgaris* 1711. *Zachariæ cap.*1. *v.*11. *Domine exercituum uſquequo tu non miſereberis jeruſalem*, *& Urbium Juda, quibus iratus es? Iſte jam ſeptuageſimus annus eſt*. Exodi 32. *Si quis eſt Domini, jungatur mihi*.

Sic claſſicum canit Ægidius adverſus quatuor Pontifices & eorum contra Janſenianam hæreſim Conſtitutiones: de quibus eodem anno 1711. die 28. Junii teſtantem vidimus Eminentiſſimum Noailles Epiſtolâ ad Clementem XI. de Clero Gallicano in Comitiis generalibus congregato ejuſdem ſeculi anno 5. videlicet *Certum illi* (Clero) *fuiſſe*, *Pontificiis Decretis adverſus Janſenium nihil deeſſe*, *ut univerſam Eccleſiam obligent*, & *circa iſta nec appellationem admitti*, *nec mutationem expectari poſſe*.

Eam fuiſſe Comitiorum illorum ſententiam teſtati ſunt præterea ſex alii Archiepiſcopi & quinque Epiſcopi in Comitiis anni 1710., qui prioribus, de quibus ferebant teſtimonium, cum Eminentiſſimo Pariſienſium Archipræſule interfuerant. Quapropter, ſi quæ *diviſio*, ſi quod ſcandalum & prava *de Eccleſia opinio inimicis ejus ingeſta* fuerit, non ea culpa Clementis XI., non aliorum fuit Romanorum Pontificum; ſed contumacis Ægidii, eique adhærentium Janſeniſtarum.

Neque ea proprie *Eccleſiæ diviſio* eſt, cum Janſeniſmum publicè profeſſi, quamvis nomen catholicum mentiantur, Sacramentis Eccleſiæ non ſine ſacrilegio participantes, non ſint membra Eccleſiæ. Bullam verò *Unigenitus*, quanquam & hæc ſaluberrima ſit, nec niſi aſſiſtente ſingulariter Numine, conſcripta, non eſt veriſimile quòd ſpiritu Queſnellus Prophetico præviderit, dum Teſtamenti novi verſionem Gallicam cum *Obſervationibus* compoſuit ac divulgavit. Idcirco ad eamdem Bullam minimè reſpexerit damnatus Articulus, *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem &c.*

Neque in Clementem XI. vibrari, niſi iniquiſſimè, potuit illud Ezechielis *Væ Paſtoribus Iſrael*, *qui paſcebant ſemetipſos*; *Nonne greges à Paſtoribus paſcuntur &c.*? Quibus enim Sanctiſſimi illius Pontificis vita intimè perſpecta fuit, nota eſt benignitas & liberalitas in pauperes, erga ſe in victu & veſtitu parcimonia ſingularis, quâ ſibi detrahebat, ut miſerorum ſuccurreret egeſtati: Eleemoſynas ejus à Pontificatûs initio uſque ad finem largiſſimas fuiſſe, teſtantur arcanorum ejus optimè conſcii.

Quòd idem Chriſti Vicarius non prætermiſerit, *infirma conſolidare*, *ſanare ægrota*, *confracta alligare*, *reducere abjecta*, *& quærere quod perierat*, teſtimonio luculento ſunt, &, erunt poſteris temporibus tot Conſtitutiones ejus, Decreta & Brevia Apoſtolica, quorum collectio ſub typis eſt, volumen impletura non exiguum: Præcones Evangelii in remotiſſimas Orbis regiones, Epiſcopi etiam & Patriarchæ immenſis ſumptibus deſtinati.

Quæ Queſnellum maximè pupugêre fuerunt Archiepiſcopi Sebaſteni à Vicarii Apoſtolici munere depoſitio, & Bulla *Unigenitus*. Verùm quiſquis omnia utrinque geſta tum Pontificis, tum Adverſantium ei refractariorum, attentâ mente conſideraverit, non ſe continere poterit à graviſſima contra refractarios indignatione: in Pontifice autem nihil reperiet, quod reprehendat; niſi nimiam forſitan in ferendis rebellibus obſtinatis & impœnitentibus longanimitatem.

Sed imitari voluerit mitiſſimus Clemens Dei manſuetudinem prædicatam 2. Petri Cap.3. *Patienter agit propter vos*, *nolens aliquos perire*; *ſed omnes ad pœnitentiam reverti*: & Pauli Epiſtolâ ad Rom. cap.2. *ignoras*, *quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit*, *tu autem ſecundùm duritiem*, *& impœnitens cor tuum theſaurizas tibi iram in die iræ*.

Quod ſanè ſpiritûs Divini monitum applicare poſſumus circumſtantiæ præſenti, & unicuique intorquere rebellium: *Ignoras quoniam benignitas Dei* [Ejuſque Vicarii] *ad pœnitentiam te adducit*: *tu autem &c.*

Alium prætereà textum Scripturæ Hexapla objiciunt ex Matth. cap.20. *Jeſus autem vocavit eos ad ſe*, *& ait*; *Scitis quia Principes gentium dominantur eorum*; *& qui majores ſunt*, *poteſtatem exercent in eos*. *Non ita erit inter vos*: *ſed quicunque voluerit inter vos major fieri*, *ſit veſter miniſter*, *& qui voluerit inter vos primus eſſe*, *erit veſter ſervus*.

Audiamus pariter Commentarium Cornelii à lapide textui Sacro convenientiſſimum. „ Chriſtus hìc non culpat, nec vetat
„ authoritatem & poteſtatem civilem vel Ec-
„ cleſiaſticam, quam habent Principes &
„ Epiſcopi, ut volunt Anabaptiſtæ. hæc
„ enim in omni Republica ad regimen poli-
„ ticum eſt neceſſaria, ideoque ſancita jure
„ naturæ, divino & humano, Sed tantùm
„ taxat ambitionem, & ex ea ſequentem ty-
„ rannidem, quam in ſuos exercere ſole-
„ bant. . . . imperioſè dominantur ſubdi-
„ tis, quaſi domini mancipiis, calcando eos
„ & proterendo.

„ Tyrannus enim non ſubditorum; ſed
„ ſui ipſius bono & honori in regendo con-

„ ſu-

„ ſulit, adeoque ſubditis, quaſi ſervis abutitur: veri Principes autem ſubditis conſulunt potiùs, quàm ſibi: quare magis miniſtri ſunt, quàm Domini „. Ita Cornelii commentarius: in quo, uti & in Chriſti ſententia, nullum prorſus verbum eſt, quo præſens Eccleſiæ regimen feriatur.

Longè ſcilicet aliud eſt, Apoſtolos, & in iis omnium temporum Antiſtites, etiam Summos Pontifices, ſalubribus à Chriſto monitis inſtitui: nè ſubditos ſibi populos durè, injuſtè, tyrannicè regant: aliud notari eâ infamiâ Romanos Pontifices, & Epiſcopos alicujus temporis determinati. Nonne ſtolidiſſima accuſandi ratio reputabitur, ſi quidquid in Sacro Codice de Scribarum paſſim & Phariſæorum vitiis refertur, noſtri temporis applicetur Doctoribus, non alio argumento, quàm quòd vitia illa reprehendant Sacræ paginæ?

Quiſquis in Moralibus Queſnelli Obſervationibus legerit: *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem Fidelium & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores*; minimè dubitabit quin author arguat Eccleſiaſticum regimen ſui temporis. Iſtud ſcilicet eſt, quod Queſnellus ait, *videre* hæreticos ingenti ſcandalo, adeò ut peſſimam in ipſis pariat *de Eccleſia opinionem*.

Provocare igitur liceat tanti acuminis diſputatores, ut ex alterutrâ; vel, ſi magis placuerit, ex utraque ſimul Divini Codicis ſententiâ aſſertum ſtabiliant Articulum: quod ſi nequiverint, ut nequeunt certiſſimè, agnoſcant calumniam ſuam eſſe fatuam, & jure optimo ab Eccleſia condemnari. Putidi etiam illuſores ſunt Queſnelli vindices, & de mendacio convincuntur multiplici, dum contra Bullâ *Unigenitus* declamantes, aſſerunt, eam paſſim proſcribere non Patrum ſolummodò; ſed ipſas Divini Spiritûs in Sacris paginis locutiones, Quod uti falſiſſimum de nonaginta quatuor Articulis à me arbitror ſatis dilucidè oſtenſum, de ſecuturis idem in me recipio.

Non plus præſidii habent; ſed magis fallaciam ſuam produnt Adverſarii in objecta nobis Homilia 2. Chryſoſtimi circa Epiſtolam Titi. Apoſtolus ibi agit de Epiſcopis, dicens: *Oportet enim Epiſcopum ſine crimine eſſe, quaſi Dei diſpenſatorem, non elatum, non iracundum, non ebrioſum, non percuſſorem*.

In quod ita Chryſoſtomus: " Nam is qui „ exteriore ac mundanâ poteſtate ſubnixus „ eſt, quoniam lege imperat, ac neceſſariò „ illi obtemperatur, meritò ſæpius contra „ ſubjectorum voluntatem, atque ſententiam „ dominatur. Porro is qui volentibus atque „ hortantibus, & gratias agentibus præeſſe „ vult; ſi eâ lege præſumit, ut conſilio proprio tantùm omnia faciat, quaſi nemini rationem redditurus, tyrannicè potiùs quàm „ populariter exercet officium. „ Ubi neque in textu Apoſtoli, neque in Chryſoſtomi animadverſione verbum eſt; vel minimum indicium de accuſando Chriſti Vicario; ſed utriuſque ſententia de Epiſcopis agit in communi.

Adverſarius ſolitâ ſuâ utens perfidiâ, quaſi tota oratio foret de Summo Pontifice, ſic vertit Gallicè *ſi celuy qui eſt établi le Chef de l'Egliſe*. Juxta quod Chryſoſtomus expreſſiſſet: *ſi is qui ſtabilitus eſt Caput Eccleſiæ*.

Altera perfidia eſt in concluſione. Aſſumptum Sancti Antiſtitis ſolùm eſt hypotheticum. Ex tali autem antecedente deducere concluſionem abſolutam, ut deducitur ab adverſario, nullus Dialecticus cenſurâ dignabitur mitiore, quàm ratiocinii inſipientis.

In multis delinquerent Pontifices, ſi non Cardinalium, non Antiſtitum, non Theologorum, aut Juriſperitorum, non Spiritûs Sancti dictamina; ſed inordinatos animi motus, atque affectus carnis, & ſanguinis ſequerentur. Inde autem inferre, quod præſentis temporis Pontifices ſint iſtiuſmodi, iniquiſſimum eſt, & quemadmodum antecedens ab omnibus admittetur ut veriſſimum; ſic ab omnibus ratione & æquitate præditis conſecutio repudiabitur tanquam omnis expers juſtitiæ & veritatis.

S. Gregorius etiam capite 6. partis 2. *Paſtoralis*, non de Romanis Pontificibus ſpeciatim; ſed de omnibus agit ad aliquam evectis in Eccleſia dignitatem. Hos monet Gregorius de ſui debito muneris, & ex eis ſuperbos ac ſubditis graves increpat, quos quidem ait reperiri frequenter; ſed quomodo hinc iterum adverſarius deducet, vitiis iſtis Romanos Pontifices & quidem præſenti exiſtentes tempore laborare?

Quod nobis opponitur ex S. Bernardi libro 2. de Conſideratione verſus finem, Pontificibus quidem impingitur, & quidem pleriſque, adeò ut nullum viderit ab eo vitio immunem; at non iſtud ait ſolorum eſſe Pontificum; ſed omnium ſive in Eccleſia, ſive in Republica Principum. Alloquens nempe Eugenium Papam ſuæ aliàs inſtitutionis in Monaſterio diſcipulum, ait. " Eſt item vitium, „ cujus ſi te immunem ſentis, inter omnes, „ quos novi ex his, qui Cathedras aſcenderunt, ſedebis, me Judice, ſolitarius; quia „ veraciter ſingulariter que levaſti te ſupra „ te juxta Prophetam. Facilitas credulitatis „ hæc

„ hęc eſt,cujus callidiſſimę vulpeculę magnorum neminem comperi ſatis caviſſe verſutias. Inde ipſis pro nihilo iræ multæ: inde innocentium frequens addictio: inde præjudicia in abſentes.„

Hìc iterum & bona fides in adverſario deſideratur & mens ſana. Illud *inter omnes quos novi, qui Cathedras aſcenderunt, ſedebis, me judice, ſolitarius*, Gallicè exponis *Te ſolum eſſe dicam inter tuos Confratres*; quaſi de Romanis iterum ſolis hoc loco Pontificibus ſermo ſit. Oppoſitum patet ex eo quod Bernardus exprimat *omnes qui Cathedras aſcenderunt*. Romana & Apoſtolica Cathedra non niſi una eſt. Loquitur proinde Sanctus de omnibus Epiſcopis; imò de omnibus poteſtate in alios præditis; cùm enim vitium illud aſſerit eſſe *facilitatem credulitatis*, ſtatim addit, *hanc eſſe callidiſſimam vulpeculam, cujus verſutias neminem magnorum comperi ſatis caviſſe*.

Quid autem miri adeò, Pontifices non penitus immunes eſſe ab eo vitio, à quo neminem eorum, *qui ad* quaſcunque *Cathedras aſcenderunt*; imò *magnorum neminem* ſibi *ſatis caviſſe* Doctor mellifluus *comperis*? Iſtud ne eſt, quo nihil pejorem Eccleſiæ inimicis de ea ingerit opinionem, quando omnibus in quocunque Statu & Ordine Rectoribus, quin *magnis* omnibus eſt communiſſimum? Num ipſi fortè Hæretici & Schiſmatici amore proprio, æſtimatione ſui & ſuperbiâ tam obcæcati ſunt, ut non videant, ſe ſuoſque in dignitatibus & gubernationis munere conſtitutos, imò quoſlibet judicio ſuo *magnos*, ſimili laborare vitio multiſque longè gravioribus?

Non tamen propterea à cœtibus ſuis horrorem concipiunt, ſatis conſcii quod ſi ea infirmitas Præpoſitos, & viros quodammodo *omnes magnos* in Chriſtianiſmo occupet, ab eâ immunes minimè inventuri ſint Reſpublicas Paganorum.

Animadvertere quoque adverſarius debuerat, niſi fixum animo habuerit reddere Sedem Apoſtolicam fidelibus odioſam, atque ita eos trahere in barathrum ſchiſmatis & perditionis, animadvertere, inquam, debuerat, in eodem genere vitii, gradus eſſe maximè varios & inæquales; undè minimè neceſſe eſt, à facili credulitate effectus in omnibus procedere æqualiter funeſtos. Et quidem quæ vel penes adverſarios *familia* eſt, etiam antonomaſticè *Sancta*, *la Sainte famille*, expers penitus iſtius vitii, à quo *neminem magnorum* ſat liberum ſe *comperiſſe* Mellifluus teſtatur? In Queſnellianis cœtibus omnes *magni* ſunt, omnes ſibi docentium Cathedras vindicant, & quidem ſupra, imò contra Sedem Apoſtolicam.

Ex iis, quos *Diviſionis* ſuæ partibus infeliciter Queſnellus implicuit, conſpiciuntur aliqui, qui *cathedras aſcenderunt*, etiam Epiſcopales. Adeone putidè adulari eis Queſnellus voluerit, ut immunes penitus eſſe perſuaſerit à communi vitio credulitatis, ſubinde nimium facilis, atque *callidiſſimæ hujus vulpeculæ* ſemper *ſatis caviſſe verſutias*?

Probè novimus, & ſufficientibus aliàs notavi indiciis, non minimum Queſnellianæ autorem Tragædiæ, totiuſque Schiſmatis incentorem, quem ſimilem jure diximus Leopardis, quibus, ut ait Ignatius Martyr, *cùm benefeceris, pejores fiunt*. Is nempe Factioni addictiſſimus, ut pridem fama tulerat; Romæ tamen ſive Inquiſitionis formidine, ſive ſpe Beneficii ſe in publico continuerat, blanditus etiam ſubinde Pontifici verè Optimo Maximo Clementi XI. à quo rediturus in Galliam, pingue Beneficium emunxit.

At quomodò Chriſti Vicarius tam Sanctus, & tam ſapiens conferre illud potuit homini tam indigno, certè plurimum ſuſpecto, unde adeò à juſtitiæ diſtributivæ regulâ conferendi beneficia dignioribus viſus fuerit aberrare? Locum hìc habere potuit, quod memorat Sanctus Bernardus, *neminem ſe comperiſſe Magnorum, qui callidiſſimæ vulpeculæ*, quæ eſt *facilitas credulitatis*, *ſatis caverit verſutias*.

Poſtquam ſcilicet Queſnellus in libro mendaciſſimè appellato *Defenſio Romanæ Eccleſiæ, & Summorum Pontificum*, ſuos apprimè docuit in Janſeniſmi materiâ fallere, & pejerare, non admodum difficile candidato fuerit, ſe in hoc ſimulare Catholicum, & Pontificiis Conſtitutionibus obedientem: non defuerint ei etiam teſtimonia, & patrocinia Majorum, qui novitatibus clam faverent, vel decepti ab eo fuerint exteriori pietatis ſpecie, & Lenociniis verborum.

Veriſimile denique apparet, quòd ſuſpicantur alii, non omnino incognitum Pontifici fuiſſe Candidati ingenium; licèt fallax, attamen non contemnendum; quod ut offenſum nocere graviùs poſſet, ita devinctum conciliatumque prodeſſe Eccleſiæ plurimum; ſaltem ſpes probabilis videri potuit nociturum minùs.

Quidquid ſit, ingratiſſimi hujus perfidia, egregio Præpoſitis Eccleſiæ documento eſt, novæ Sectæ ſtudioſis, etiam jurantibus vix fidendum, neque tam alliciendos Beneficiis, quàm Cenſuris aliiſque punitionibus conſtringendos, ne & in ipſis creſcat audacia, præſumptio, authoritas: in Catholicis autem

mœror,

mœror, offenſio, ſcandalum oriantur. Perfidus ille in Gallias rediens, pro lauto Beneficio pernicioſiſſimam reddidit calumniam; quaſi conſtituerit Pontifex ulciſci in Eminentiſſimo Pariſienſium Archipræſule defectum reverentiæ ab eo commiſſum in accipienda Conſtitutione *Vineam Domini Sabaoth*; ideoque damnationem Operis Queſnelliani ab illo Antiſtite magnis elogiis approbati, non tribuendam Operis pravitati; ſed condemnantium odio & ſpiritui vindictæ contra Eminentiſſimum Approbatorem.

Relatio hæc, etſi falſiſſima, arrepta à Queſnello avidè fuit, & quod dolendum ampliùs, *callidiſſimæ vulpeculæ non* ſatis cavêrunt verſutias viri etiam Majores: atque hinc captata à rebellibus adverſus Conſtitutionem excuſatio iniquiſsima, quæ totis à me Tomis quatuor convicta eſt, demonſtrato proſcriptorum Dogmatum veneno peſtifero: unde Pontificiæ Conſtitutionis veritas & juſtitia fulgere cernitur, ut Sol meridie. Ubi reus quiſpiam in delicto graviſsimo, commiſſo publicè, quod inficiari nequiverit, deprehenſus meritò afficitur ſupplicio, frivola nimium ab omnibus ratione præditis reputabitur Rei vociferatio adverſus Judices velut odii ductos Spiritu vel ultionis.

Denique, ſi quod in noſtri temporis Præſulibus vitium *facilis credulitatis* ſit, longè frequentius arbitror quod credant nimium hypocriſi malignantium Janſeniſtarum; unde indignorum ſequatur pernicioſa promotio, quàm quod nimium deferant accuſationibus eos calumniantium. Si prior credulitatis exceſſus non corripuiſſet aliquando Regem Chriſtianiſsimum glorioſæ memoriæ Ludovicum XIV. quique ei à Sacris erat Confeſsionibus, virum Religioſum & pacificum, non fuiſſent ad Epiſcopales infulas à Pariſienſi Curiâ nominati, neque confirmati à Sede Apoſtolicâ, quos ea poſtmodum experta eſt, & univerſa luxit Eccleſia, Definitionibus toto Chriſtiano orbe acceptiſsimis refragantes.

Quæ autem ratio tam malam hæreticis ſuggerere debet de Eccleſia opinionem, propter aliquod Præpoſitorum vitium adeò commune omnibus utriuſque fori Principibus, ut Doctor Mellifluus teſtetur ſe inter *viros Magnos* reperiſſe neminem *qui ab hujus ſibi ſatis caverit vulpeculæ callidiſſimæ verſutiis*? Iterum quæro, an fatuos adeò credat Adverſarius hæreticos, ut ſuos autument Directores ab eo alienos eſſe vitio, à quo *Magnorum neminem* Doctor Sanctiſsimus repererit immunem?

Suam denique & damnati cauſam Articuli longè reddidit deteriorem, quando benigniore, ut oportuit, interpretatione adeò non ſtuduit Propoſitionis mitigare duritiem, ut contumeliam potiùs ſuperaddiderit magis horridam, ea in Sedem Apoſtolicam coniiciens crimina, quæ impiis olim Iſraelitarum Sacerdotibus per Ezechielem Deus voluit exprobrari. *Dices Paſtoribus Iſrael .... Væ Paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos, nonne greges à Paſtoribus paſcuntur? .. Quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, & quod ægrotum, non ſanaſtis: quod confractum eſt, non alligaſtis, & quod abjectum eſt, non reduxiſtis, & quod perierat non quæſiſtis; ſed cum authoritate imperabatis eis, & cum potentia.*

Quod improperium vel judicat Adverſarius non congruere Queſnelli Articulo quoad ſenſum; quo ſuppoſito ad ejus ineptiſſimè adducitur confirmationem; vel convenire aſſerit; tunc autem ea Divini oraculi ad noſtros Pontifices applicatio, ſenſum indicat Queſnelliani Articuli gravioribus turgere calumniis, quàm hujus videbantur ſtatim vocibus ſignificari.

Nihilominus credere nos adverſarii jubent, ſe maximè ſolicitos eſſe pro ſchiſmaticorum, atque hæreticorum ad Eccleſiam reductione, ad quam ſua præ cæteris dogmata eſſe idonea arbitrantur; nos autem ut in hæreticis & ſchiſmaticis foveatur Eccleſiæ noſtræ odium & contemptus, nihil opportunius exiſtimamus, quàm Queſnellianorum Dogmatum Syſtema; maximè poſtremorum, quibus Eccleſiæ ſtatus teterrimis depingitur coloribus, qualis præſens eſt enuntiatio, juxta quam *Dominatus in Eccleſia exercetur ſupra fidem Fidelium, & foventur diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

CAPUT XVIII.

Auctarium & Concluſio Diſputationis.

1 QUis igitur modus conciliandi Janſeniſtarum animos, ut Sedem Apoſtolicam, atque adhærentes ei Epiſcopos accuſare deſinant velut tyrannicè gubernantes Eccleſiam, ſubditis imponendo fidem pro mero libito, minimè conſonam Sacris Literis vel Traditioni; his autem conſentaneum prohibendo? Iſtud ſcilicet eſt Dominatum exercere in fidem Fidelium: iſtud peſſimam hæreticis & ſchiſmaticis ingerit de Eccleſia opinionem.

Alia prætereà, ut vidimus, opinionis peſſimæ ratio in Articulo deſignatur, cujus pariter culpa in Eccleſiæ Præpoſitos, præſertim in Petri coniicitur Succeſſores. Eſt ea *Diviſio* ob res nihili, quibus neque fides læditur, neque moribus inducitur corruptio, quamlibet ample-

ampleĉti partem contendentium placuerit, vel rejicere. Quis, inquam, modus talibus commotos obtentibus animos Janſeniſtarum pacandi, reducendique ad officium, ſive obedientiam erga Summum Chriſti Vicarium, & ad ſinceram eum cæteris quoque fidelibus charitatem?

Si totam attentâ mente revolvimus Janſeniſmi Hiſtoriam, tot edita à recentioris iſtius hæreſeos Sectatoribus ac magiſtris Opera, alium non reperiemus modum opportuniorem, imò non alterum idoneum & ſufficientem, quàm abolitionem omnium, quæ contra Janſenium, ejuſque diſcipulos definita, decreta, declarata hactenus à Sede Apoſtolica fuerunt.

Si tamen nimium dura videbitur hìc imponi Eccleſiæ Præſidibus & Theologis orthodoxis conditio, ut palinodiam canant publicè omnium, quæ contra novam Sectam toto octoginta annorum tempore conſtituta ſunt; ſatis forſitan Janſenianis erit & Queſnelliſtis, ſi libera omnibus relinquatur poteſtas ſcribendi quidlibet pro ſuo ſyſtemate, & impugnandi, convellendi univerſas contra illud Pontificum Conſtitutiones, Epiſcoporum, Regumque ac Principum Diplomata, Decreta Academiarum etiam Pariſienſis, Doctorum denique omnium contra eandem hæreſim lucubrationes.

Proinde à nemine impoſterum exigatur ſubſcriptio Formulæ Alexandrinę contra Janſenium, aut Cenſuræ Serbonicæ contra Arnaldum: à nemine poſtuletur admiſſio Conſtitutionis *Vineam Domini Sabaoth*, aut recentioris, quæ incipit *Unigenitus*: appellationes contra eam ad Concilium Œcumenicum in ſuo remaneant vigore: ſitque unicuique liberum, edere Appellationes novas, vel anterioribus adhærere.

Hæ leges iniquiſſimæ quidem & ad ſubverſionem fidelium, authoritatis Pontificiæ contemptum, Religionis corruptionem, ruinam Eccleſiæ, atque exitium animarum accommodatiſſimæ ſunt; ſed tamen neceſſariæ à Novatoribus ſtatuuntur ad tollendam, de qua Queſnellus queritur, *Diviſionem*, ad impediendum, ne regimen Eccleſiæ ab iiſdem obſtinatis Queſnelli Sectatoribus accuſetur inpoſterum de *Dominatu*, & quæ eo nomine ſignificatur, omnibus odioſâ mortalibus, tyrannide.

Adverſariis non ſufficere, quod Eccleſia à novis abſtineat Conſtitutionibus, patet vel ex eo, quòd quando ſuas Queſnellus compoſuit *obſervationes Morales*, Eccleſiæ Præpoſitis adeò contumelioſas, nondum Conſtitutio *Unigenitus*, nondum ejus prodroma *Vineam Domini Sabaoth*, nondum Decretum Alexandri VIII. contra Articulos triginta unum prodierant, neque aliud Janſenianis magnopere diſplicens, *poſt Bullam Regiminis Apoſtolici*, editam ab Alexandro VII.; atque adeò toto tempore Clementis IX. Clementis X. Innocentii XI. ab infligendo novo Janſenianis vulnere abſtinuit. Sed altè nimium infixa hæreſis, ejuſque Defenſoribus lethalis hæſerat arundo, Formula ſcilicet Juramenti ab Alexandro VII. præſcripta. Ab hoc onere teneris Janſenianorum animis intolerabili, liberari eos oportet, niſi Eccleſiam perpetuis concuſſam tumultibus, & ſchiſmaticis perſpicere malumus *Diviſionibus* laceratam.

Ita Queſnellus Eminentiſsimum de Noailles alloquitur in ſcripto pro quadraginta Doctoribus, qui Janſenianæ *Caſum Conſcientiæ* approbaverant, ut refert Proceſſus juridicus, ſive *Cauſa Queſnelliana* Articulo 6. & 18." Experientia annorum quinquaginta nimis reddidit manifeſtum, nullo tempore coalituram pacem, niſi candidæ, & Deum timentes animæ liberatæ fuerint jugo intolerabili interioris fidei circa *Factum*, cujus teſtimonium publicum eſt pura & ſimplex Formulæ ſubſcriptio; ſed teſtimonium falſum, & confirmatum perjurio, quoties de facto certitudo abeſt, vel adeſt perſuaſio de oppoſito.

„ Quicumque ſapiunt, neque aliud quærunt quàm conſulere conſcientiæ, extrema & duriſsima quæque tolerabunt potiùs quàm induci ſe patiantur, ut ſubſcriptione ſacrilegâ vulnus inferant animæ ſuæ lethiferum, ſcandalum quoque Eccleſiæ, actione Chriſtianę ſinceritati, & jurejurando contrariâ Religioni. Jurare detrectantibus ſubeundæ manent accuſationes, cum vexationibus omnis generis, excitatis contra eos utriuſque fori Principibus. Illa ſcilicet, illa pax eſt tuo, Eminentiſsime Præſul, progignenda mandato.„

Supponit hìc novus Theologus haberi non poſſe certitudinem, quòd ſenſus Janſenii, prout in ejus libro exprimitur, & oculis Eccleſiæ expoſitus eſt, contineat hæreſim & impietatem, quæ illi à Sede Apoſtolica adſcribitur & condemnatur. At iſtud Queſnelli tam falſum & frivolum ſuppoſitum eſt, quàm hæreticorum omnium, exiſtimantium ſua ſuorumque Patriarcharum Dogmata, & ſenſus eſſe maximè orthodoxos.

Audiatur iterum Queſnellus ad Pariſienſem Archiepiſcopum ſcribens." Heu! quomodo filii pacis, gemitus premant, videntes Paci Eccleſiæ vulnus mortiferum illâ inflictum manu, à qua eam ſemper ſpe- „ rave-

„ raverant ſtabiliendam? Dicere poſſumus „ cum Propheta: *Angeli pacis amarè flent.* „ Eccum Eccleſiam Gallicanam immerſam „ iterum confuſioni: quomodo enim ibi „ pax ſubſiſteret, cujus fundamentum tuo „ ſubruis mandato, (quo Janſenianam *Caſus* „ *Conſcientiæ* approbationem jubes à Docto- „ ribus revocari.)

Talis itaque totius Janſeniani ſensûs velut innocui approbatio niſi permittatur, ſpes nulla pacis, nulla unionis ſupereſt; quandoquidem ſtatutum fixumque novi Auguſtini diſcipulis eſt, nullam quietem ſibi, pacem nullam concedere Eccleſiæ; ſed omnia turbare, ſeditioſis omnia implere lucubrationibus, ubique jacere ſemina *Diviſionis*, donec liberrima eis præſtetur docendi, rejiciendi, innovandi omnia, prout Janſeniſtarum Patribuſconſcriptis viſum fuerit.

Hac ſuâ pertinaciâ deteſtabili, quam heroicam ipſi conſtantiam vocant, confidunt ſe tandem aliquando de Sede Apoſtolica & Eccleſia triumphaturos, quando hæc terminandis nunquam difficultatibus fatigata, debilitata plurium à ſe receſſu, deſtituta Principum Laicorum ſubſidio, à pluribus diverxata Magiſtratibus, ſuccumbere cogetur, & Janſenianis laxas relinquere novitatibus habenas.

Sic aliàs ſentientem politicum vidimus Queſnellum in ſuo ſcripto, quod *Cauſa Queſnelliana* refert Articulo 9. ubi hic Theologus amicum commonet, *tempus nondum adveniſſe reſarciendi omnem illatam Janſenio injuriam*; expectandum donec plus luminis ſit in Judicibus, minus potentiæ in adverſariis.

Non minus politicum agit Gabriel Gerberon in *Reflexionibus Religionis & ſtatus* contra Alexandrinæ Formulæ in Belgium introductionem pag. 5. *quod* (inquit) *meretur plus aliquid attentionis, eſt, ſubſcribi Formulæ Alexandri VII. non poſſe abſque crimine; quia ſubſcriptio illa neceſſariò continet violationem Divinæ legis, judicium temerarium, calumniam, teſtimonium falſum, atque perjurium.*„

Ideo pag. 7. *obſtringere Eccleſiaſticos, ut antequam ad Sacros Ordines, vel audiendas Confeſſiones admittantur, ſubſcribant illi Formulæ, eſt eos obſtringere ad mendacia, calumnias, falſa teſtimonia, perjuria, & ut per tot crimina ad Filii Dei Miniſterium promoveantur.*„

Pag. 8. *Etiam iſtud animadverſione digniſſimum eſt, quòd non de ſola agatur famâ Janſenii; ſed etiam de Religione Catholica & fide Eccleſiæ. Si enim profeſſione ſolemni & jurejurando aſſirmetur, damnatum in quinque Propoſitionibus ſenſum hæreticum eſſe Janſenii, neceſſe erit agnoſcere Doctrinam Auguſtini, ipſiuſque Pauli Apoſtoli de Gratia & Prædeſtinatione condemnatam eſſe, & hæreticam.*„

Pag. 9. *Proinde conſilium & ſcopus eorum, qui omnia moliuntur, ut nos obligent ad credendum & jurandum, quòd ſenſus Janſenii damnatus fuerit, alius eſſe non poteſt, quàm ut ſub Janſenii nomine Doctrinam ſubruant Auguſtini, & ſuper ejus ruinas reædificent Doctrinam Pelagii.*

Itaque Gerberonii judicio, omnes, qui Alexandrinæ Fromulæ juxta ſenſum ejus obvium ſubſcribunt, quemadmodum Sedes Apoſtolica præcipit, mendaces ſunt, calumniatores, perjuri, atque Pelagianæ hæreſios toxico afflati. Denique ut tum Eccleſiæ, tum ſeculi Principibus ratione magis politicâ perſuadeat, arcendam à ſuis finibus ſubſignandæ Formulæ neceſſitatem;

Pag. 23. memorat quòd „ *anno 1648. concepta fuerit à Pontificis apud Belgas Internuntio Formula, juxta quam omnes ad Beneficia promovendi, jubebantur admittere Urbani VIII. contra Janſenium Conſtitutionem, & jurejurando aſſirmare, quòd Articuli in Bajo condemnati defenderentur Janſenii volumine: quæ formula adeò nihil contulit ad ſedandas in Eccleſia contentiones, ut eas auxerit potiùs, neque finis eis aliter imponi potuerit, quàm Formulæ abrogatione.*

Notum præterea eſt, quales Formula Alexandri VII. in Gallia motus, quanta diſſidia & turbas excitaverit, ut præ foribus eſſe Schiſma inevitabile conſpiceretur, quod neque Pontifex, neque Rex ſiſtere potuerunt, niſi abrogatâ anno 1668. ſubſcriptione Formulæ, ſive permiſsâ ſubſcribentibus explicatione, quâ Propoſitiones quinque damnarentur ſenſu alio quàm Janſenii.„

Facilè hic percipit Lector Catholicus, qualis indoles, qualis pietas & religio eorum ſit, qui vulgò novi vocantur *Auguſtini Diſcipuli*, & ſingularis famam ambiunt Sanctitatis; Chriſtianiſſimum interim Galliæ Regnum parati concutere tumultibus, atque ipſam ſacrilego *Schiſmate* dilacerare Eccleſiam, niſi Janſenianum ſinantur ſenſum damnationi ſubducere, omnibus contra eum difinitionibus proculcatis, omni contempto anathemate.

Cùm autem Gerberonius & prætenſi ſimiles Eccleſiæ Reformatores comminatione Schiſmatis glorientur, atque hujus incuſsâ formidine, injectum Eccleſiæ Moderatoribus, ipſi Regi potentiſſimo, jactitent frænum; ne eodem proſequerentur zelo in exigenda ab Eccleſiaſticis expreſsâ, atque dilucidâ Janſenia-

niani ſensûs tanquam hæretici abjuratione, non vidĕtur ſatis ab Auguſtino malitiam *ſchiſmatis* didiciſſe lib. 2. adverſus literas Petiliani cap. 96. quo ſolum adverſariis *crimen ſchiſmatis* ſtatuit exprobrandum, *vos omnes nocentes & ſceleratos eſſe, non alios aliorum criminibus, quæ apud vos à quibuſdam committuntur ... Sed crimine Schiſmatis, à quo immaniſſimo ſacrilegio nemo veſtrûm ſe poteſt dicere immunem, quamdiu non communicat unitati omnium gentium.*

Hujus criminis gravitatem S. Doctor ex punitione colligit Epiſtolâ 51. alias 172. *Proculdubio te non fugit, prioris populi temporibus & Idololatriæ ſacrilegium fuiſſe commiſſum, & à Rege contemptore librum Propheticum incenſum, quo utroque crimine, Schiſmatis malum non puniretur atrociùs, niſi graviùs penderetur. Profectò enim recordaris, quemadmodum Schiſmatis authores vivos dehiſcens terra ſorbuerit, & hos, qui contempſerant, Cœlo irruens ignis abſumpſerit. Sic nec fabricatum & adoratum Idolum, nec ſacer liber exuſtus meruit vindicari.*

Verùm exemplis talibus, atque Doctoris maximi hortamentis minimè terretur audacia Janſeniſtarum: neque in ſola hæret ſchiſmatis comminatione, ad quod omnia diſponere nuper viſi ſunt non ſolùm aliqui ex inferiore Ordine Presbyteri; ſed etiam, neſcio quibus abrepti Queſnelliſtarum veluti præſtigiis, Antiſtites ſeptem qui declaravere, nullâ ſe authoritate, nullâ potentiâ ad Conſtitutionis Apoſtolicæ obedientiam adducendos.

Si indecora adeò tenere eos, atque in ſenſum reprobum agere pergat obſtinatio, ſi & quorumdam furor vulgarium objicere nobis *Turris Babilonicæ* confuſionem, quod Lutheri aliàs inventum novis placuit Reformatoribus adoptare, ſi iidem acceptis à Sancyrano clavibus Divinorum arcanorum, diſcernere certò præſumpſerint Electos à Reprobis, atque hac uſi ſcientiâ *Sanctum Patrem Queſnel* in Cœlis Chriſto proximum collocare, me verò ad Inferni limina, Janitoris munere fungentem, ipſumque Sanctiſſimum Pontificem Clementem XI. propter Conſtitutionem *Unigenitus* ad Inferos detrudere, delatum Bajulis quatuor S. Officii Cardinalibus; facilè conſolabimur nos illo Auguſtini. Lib. 1. ad Bonifacium cap. 1. *Spero de Domino Deo noſtro, quòd non ſine mercede, quæ in Cœlis eſt, illi me lacerant.*

Sic & egregius Albigenſium hoſtis, qui tacito nomine celebratur à Luca Tudenſi lib. 3. cap. 9. monitus ab amico, ut deſiſteret ab impugnandis hæreticis, ne ſparsâ ab eis libellorum infamium multitudine obrueretur, ipſe Auguſtini fortitudinem & conſtantiam imitatus reſpondit: *Credo mihi repoſitum eſſe hujus infamiæ præmium apud Deum; quia cui hæretici benedicunt, ille eſt maledictus, & cui illi maledicunt, ipſe eſt benedictus*; etiam in hoc mundo, penes Sapientes & probè Catholicos: nam teſte S. Hieronymo non exiguæ gloriæ eſt ab hæreticis perpeti contumelias, & quidquid eorum poteſt maledicentia effutire.

Ita Sanctus hic Doctor Epiſt. ad Auguſtinum: *Macte virtute, in orbe celebraris: Catholici te conditorem antiquæ rurſus fidei venerantur, atque ſuſpiciunt, &, quod ſignum majoris gloriæ eſt, omnes hæretici deteſtantur: & me pari proſequuntur odio, ut quos gladiis nequeunt, voto interficiant.*

Timidos autem & ſuis ſtudentes commodis Pſeudopoliticos quoſdam ſive Doctores, ſive Præſules reprehendit meritò Franciſcus Simonis parte 3. de *Fraudibus hæreticorum* Fraude ultimâ, ubi laudatis fortibus fidei Athletis, ſubjungit. "Quantò hi ſapien-
„ tiùs atque generoſiùs quàm illi oppidò
„ cauti homines, & rationum ſuarum, quàm
„ Ecclesiæ impenſiùs ſtudioſi, quos videas
„ feroces adverſus hæreticam impietatem
„ quoad ſibi & famæ ſuæ tutum eſſe ſen-
„ tiant, damis verò timidiores, ſi ſe commo-
„ verit hæretica rabies; humanâ denique
„ ſapientiâ inſipientes, in quos haud malè
„ conveniat Ezechielis execratio cap. 13.
„ *Væ Prophetis inſipientibus ... qui nihil vi-*
„ *dent. Quaſi vulpes in deſertis Prophetæ tui*
„ *Iſrael erant. Non aſcendiſtis ex adverſo,*
„ *neque oppoſuiſtis murum pro Domo Iſrael,*
„ *ut ſtaretis in prælio in die Domini.*

„ Verendum ne quondam ſibi canere
„ cogantur triſte illud Iſajæ cap. 6. *Væ mihi*
„ *quia tacui; quia vir pollutus labiis ego*
„ *ſum.* Polluit labia ſilentium hæreticum
„ haud ſecùs ac hæreſis ipſa. Te verò, quiſ-
„ quis es, quem Divinus miſit ardor in hæc
„ prælia, nec frangat perturbetue hæreſeos
„ deſperatæ rabies & furor. Ezech cap. 2.
„ *Hæc dicit Dominus Deus ... ne timeas eos,*
„ *neque ſermones eorum metuas; quoniam in-*
„ *creduli & ſubverſores ſunt tecum, & cum*
„ *ſcorpionibus habitas: verba eorum ne ti-*
„ *meas, & vultus eorum ne formides.* „ Jerem. cap. 1. *Ego quippe dedi te hodie in Civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum ... & bellabunt adverſum te, & non prævalebunt; quia ego tecum ſum, ait Dominus ut liberem te.*

Placuit mihi ſemper monitum viri Sancti dicentis Diabolum eſſe ſimilem fœminæ

pro-

procaci, quæ nacta maritum languidum & meticuloſum, miris illum Tragædiis divexare ſolita eſt. At ſi in virum inciderit fortem animo & lacertis, qui ubi verba non ſuffecerint, haud mollibus eam excipiat verberibus, continet illa ſe in officio & ſilentio. Ita novorum petulantia hæreticorum non metu diſſimulanda eſt; ſed caſtigationibus reprimenda.

Sic Beatus Cyprianus Epiſt. 55. ad Cornelium Papam, quem hæreticus nomine *Feliciſſimus* Schiſmaticorum cinctus catervâ à Romam adnavigans, *minis & terroribus aggredi* auſus fuerat, ſalutari roborat hortatione: *Quod ſi ita res eſt, Frater, ut nequiſſimorum timeatur audacia, & quod mali jure, atque æquitate non poſſunt, temeritate ac deſperatione perficiant, actum eſt de Epiſcopatus vigore, & de Eccleſiæ gubernandæ ſublimi, ac Divinâ poteſtate, nec Chriſtiani ultra, aut durare, aut eſſe jam poſſumus, ſi ad hoc ventum eſt, ut perditorum minas, atque inſidias pertimeſcamus.*

Idem Sanctus, ſive quisquis eſt author libri contra Novatianum in principio: *Nos* (inquit) *Fratres dilectiſsimi, non moveat, aut turbet hæreticorum perfidorum abrupta dementia, qui cùm in tam ingenti diſſenſionis & ſchiſmatis crimine conſtituti & ab Eccleſia ſeparati ſint, ſacrilegâ temeritate non dubitant in nos ſua crimina retorquere. Cùm enim ſint à ſemetipſis nunc facti immundi, ſordibus ſacrilegis inquinati, hoc nunc nos eſſe contendunt; & cùm ſcriptum ſit canes foris remanſuros .... rabiem ſuam non ceſſant latratibus excitare, luporum more tenebroſam caliginem optare, quâ facilè poſſint ferinâ ſuâ crudelitate oves a Paſtore direptas, ſpeluncâ tenebroſâ laniare.*

In quem locum Franciſcus Simonis, & ipſe aliquando furentium in ſe Novatorum calumnias expertus, lib. de Fraudibus hæreticorum parte 2. Fraude 10. *Latrent in nos* (inquit) *qui foris ſunt, canes; imò luporum more ululent in tenebroſa caligine ſcriptores tenebriones: ſua in nos crimina dum torquent, non facient criminoſos; niſi timere coegerint. Crimen reputetur, hos lupos timuiſſe.*

Diſceſſionemne ab Eccleſia faciant? Exigua jactura eſt, ſi quidem fixa eis pervicacia; quia ſapientum communis eſt ſententia, expedire Eccleſiæ, ut contumaces hæretici à Fidelibus ſegregentur, quibus aliàs exemplo ſunt noxio, & venenum afflant Doctrinæ peſtiferæ, pariter ac rebellionis. Confirmat nos in eo votum ſaluberrimum Apoſtoli Epiſtolâ ad Galatas cap. 5. *Utinam abſcindantur, qui vos conturbant!* quia, ut ibidem dicitur: *Modicum fermentum totam maſſam corrumpit*: Et, ut S. Bernardus Serm. 65. in Cantica: *longè plus nocet falſus Catholicus, quàm ſi verus appareret hæreticus. Non repullulat error publicè refutatus, & falſitas aperta non germinat. Impius foras miſſus oſtentui victurus eſt, non fructui.*

S. Laurentius Juſtinianus Serm. in Dom. Palm. *Magnâ peritiâ utitur Eccleſia Dei, dum putridum abſcindit membrum, ne exemplo ejus corrumpantur & cætera: ovem quoque morbidam ab ovili rejicit, ne totius Congregationis commaculet gregem. Pertimeſce ergo quiſquis per Excommunicationis Cenſuram ab Eccleſiæ unitate alienus efficeris, ne in eadem ſententia, corporis & animæ patiaris interitum. Pave ſævientium beſtiarum incurſus, quæ foris errantes diripere conſueverunt. Scito te toties alienum eſſe à Chriſto, quoties per Religionis tuæ ſtatuta excommunicaris à Præſule.*

Noli, quæſo, pro parvis magna, & pro terrenis commutare cœleſtia. Noli, inquam, pro peritura ſubſtantia participatione carere fidelium: omnium bonorum, quæ in Eccleſia fiunt, communicatione te privas; ſi excommunicatus, in cordis obduratione perſiſtas. Nam quemadmodum abſciſſum membrum nullo modo vegetatur in corpore, ita inhærens vivificus ſpiritus nutrire non deſinit. Hoc Propheta inſinuans (inquit) *Particeps ego ſum omnium timentium te. Redi ergo ò Excommunicate, ad gremium, propriumque fatere delictum. Ante pedes te ſtatue Præſidentis, humique proſtratus veniam pete, & impoſitum onus pœnitentiæ amplectere.*

Verùm Adverſariis hìc noſtris, aliàs rigidioribus Sacramenti Pœnitentiæ adminiſtris, parum curæ eſt, Supremo Chriſto Vicario, viſibili Capiti Eccleſiæ reconciliari; quin *Petrum Gratianum*, vero nomine *Petrum Hollen* Ultrajecti Miſſionarium ſcribentem vidimus Clementi XI. duas Epiſtolas, in quarum poſteriore dilucidè & ſinè ambagibus Pontifici denuntiat: *Parum abeſt, quin dicam tibi anathema*; ſed eccum mox dignam Miſſionario manſuetudinem: *Verum eſt* (inquit) *Domine Clemens, quòd Prædeceſſores tuos, etiam ipſum Alexandrum VII. excuſaverim, & adhuc excuſo, & eximo ab hæreſi Semipelagiana non ſolum; ſed etiam Moliniano errore, qui pejor eſt priore; aſt Beatiſſime quidem in ore hominum; ſed miſerrime Clemens, quomodo te eximam non ſolùm à Moliniana hæreſi materiali; ſed etiam à tyrannide & hæreſi alterius ſpeciei?*

Idem in Apologia brevi pro Petro Gratiano pag. 4. *O Domine Clemens ... Paſtorum te ſervum gloriaris, verbotenus quidem; ſed*

non ſolùm non te Patrem ; ſed magis Principem Gentium, qui dominatur, te exhibes. Clariùs & nuſquam breviùs quàm in ſcripto Janſenius reviviſcens, tuus exhibetur Dominatus. Pag. 3. *Unum vos rogo, ut moneatis Dominum Clementem, ut legat ea, quæ Paſtor noſter prędicavit & ſcripſit, ne ſeriùs quærat pœnitentiam, & cum Antiocho non inveniat. O infelix Clemens Undecime!* Author Apologię pro Petro Gratiano, ipſe Gratianus eſt, ipſe Paſtor, idem ubique Petrus Hollen, ſe prodens ſingulari ſtylo & inſaniâ.

Tales in Hollandia Arnaldus & Queſnellus formavere diſcipulos. Quid enim ſimile ante utriuſque novi Apoſtoli in eas Provincias adventum ullo ibi tempore auditum eſt? Quando primùm Janſenii liber prodiit, cùm author Batavus eſſet, & à Symmiſtis Lovanienſibus quibuſdam magnificè prædicatus, Vicarium ibi nactus eſt cum imprudentibus aliquot Miſſionariis approbatorem. At mox ubi Urbani VIII. contra eum edita eſt Conſtitutio, omnes ſtatim viſi ſunt ſe ſubmittere; certè nulla contra eam vox irreverens ab ullo iſtic Miſſionario audita eſt.

Corruptio iu eam Chriſti Vineam irrepere quædam cæpit, ex quo Batavi nonnulli, exemplo Janſenii, nec meliore fructu in Galliam ſe contulere à Novatoribus inſtituendi: unde & ſecutum poſtea cum Gallis Novatoribus literarum commercium, & Joanni Neercaſſelio, cum titulo Epiſcopi Caſtorienſis, Vicario Apoſtolico perſuaſum ab iiſdem fuit, ut Arnaldum ejuſque Socios è Galliâ profugos, tanquam miſſos è Cœlo Angelos ſuſciperet. Paruit imprudens, omnique eos fovit ſubſidio.

Neercaſſelio ſucceſſit in Vicariatum non meliori omine Petrus Codde Archiepiſcopus ſebaſtenus, eiſdem profugis re & nomine *Pater Boniſacius*, non abſque Fidelium ſcandalo, Doctrinæ corruptione, ruina fidei, rebellione contra Sedem Apoſtolicam. Unde non levis Præſuli, eique adhærentibus orta eſt infamia, publica excommunicatio, utinam non etiam cum pertinacia interitus ſempiternus!

Denique Queſnellus, qui in præſenti Articulo tantopere conqueritur de *diviſione*, quaſi ea ab Eccleſiæ Præpoſitis, præſertim Summis Pontificibus foveretur, ipſe ab initio, quo orbi quodammodo cæpit iunoteſcere, uſque ad vitæ terminum, ubique ſcandaloſiſſimæ author *diviſionis* extitit, ubique pertinaciſſimus *fautor*.

Nomen ejus anuo 1675. præfixum vidimus *diſſertationibus* iu Opera Leonis Magni, quæ anno proximè ſequenti Decreto S. Congregationis *Indicis* confixæ ſunt. Hæc prima debuerat Queſnello eſſe exercendæ erga Eminentiſſimos Cardinales reverentiæ & ſubmiſſionis occaſio: Talibus autem Decretum excepit contumeliis, tali contemptu & rabie ipſos ejus Eminentiſſimos authores, ut verba penè ſingula ſpiritum Queſnelli indicent ſchiſmaticum, magis temerarium & impudentem, quàm in hodiernis communiter deprehendamus lucubrationibus Calviniſtarum.

Ut nihil in Romano Diplomate remaneat intactum, ſingula ipſius tituli verba dilacerat. Diplomatis inſcriptio eſt: *Decretum Sacræ Congregationis Emitentiſſimorum ac Reverendiſſimorum D.D. Sanctæ Rom. Eccleſię Cardinalium à Sanctiſſimo D. Noſtro Clemente Papa X. Sanctâque Sede Apoſtolicâ ad Indicem librorum, eorumdemque permiſſionem, prohibitionem, expurgationem, & impreſſionem in univerſa Republica Chriſtiana ſpecialiter Deputatorum, ubique publicandum.*

Accipe modò Queſnelliani Spiritus pacifici, & *Diviſionem* horrentis illuſtre ſpecimen: " Non eſt *Decretum*; ſed libellus infa-
„ mis, contrarius legi Dei & bonis moribus,
„ qui prohibet ne bonum appelletur malum.

„ Hæc *Congregatio* non eſt *Sacra*, non
„ enim componitur ex perſonis ſacris; cùm
„ eſſe poſſiut Cardinales ſolâ inſigniti Ton-
„ ſurâ.

„ Stabilivit quidem Congregationem il-
„ lam *Pontifex*; ſed non *Sedes Apoſtolica*.

„ Falſum eſt quòd Congregatio *libros im-*
„ *primendi* tribuat facultatem.

„ Magis etiam ſalſum eſt, quòd jus ullum
„ habeat, aut juriſdictionis exercitium in
„ *univerſa Republica Chriſtiana*.

„ Falſiſſimum eſt quòd Decretum ſit *ubi-*
„ *que publicandum*. „

Tum ipſum Diplomatis tenorem ſic aggreditur: " Impoſtura eſt quòd dicantur *libri*
„ aliqui *reſpectivè ſuſpenſi*.

„ Ad illud *Nemo cujuscumque gradus &*
„ *conditionis eos legat*; Error [inquit Queſ-
„ nellus] eſt intolerabilis, quòd Cardinales
„ præcipiant Epiſcopis, qui tantò Cardina-
„ libus ſuperiores ſunt, quantò inſtituta à
„ Chriſto dignitas ſublimior eſt eâ, quæ in-
„ ventionis ſolummodò humanæ eſt.

„ Verba illa *Nemo cujuſcumque gradus &*
„ *conditionis*, comprehendunt etiam Reges.
„ Eſt autem inſolens & intolerabilis temeri-
„ tas; Reges enim uncti ſunt à Domino,
„ quorum adrepere pedibus debent Cardi-
„ nales, ſi eis uon alia quàm Cardinalitia
„ dignitas obvenerit.

„ Quod

„ Quod in Decreto dicitur, *libros probi-*
„ *bitos tradendos eſſe Inquiſitoribus, ſeu lo-*
„ *corum Ordinariis*, eſt recti ordinis ſubver-
„ ſio horrenda, inferioris ſortis Monachum,
„ cui *Inquiſitoris* eſt inditum nomen, ante-
„ ponere Succeſſoribus Apoſtolorum, & Vi-
„ cariis Jeſu Chriſti .... Quod de *pœnis* ad-
„ ditur, audacia temeraria eſt, Congrega-
„ tionem Monachorum, Præſide presbytero
„ quodam aut Clerico, veſte induto rubrâ,
„ pœnas minitari Epiſcopis, ipſiſque Regi-
„ bus? „

Dignitatis ſcilicet Eminentiſſimæ excogitari non potuit juxta Queſnellum idea magis congrua, quàm ſi Cardinalis definiatur *homo indutus veſte rubrâ*.

Sed magìs hìc convertenda noſtra attentio eſt ad authoris ingenium turbulentum ac diſſeminandis ubique *diviſionum* ſeminibus, quâ pollet arte & induſtriâ, ſemper intentum. Ibi contra Sacros Inquiſitores concitat Epiſcopos & Reges: apud eoſdem etiam invidiam creans Cardinalibus, ipſiſque Pontificibus, quaſi injuſtam uſurpantibus poteſtatem, Epiſcopali nimium authoritati, ac Majeſtati Regiæ derogantem. Sic tantùm præludere Queſnellus voluit gravioribus tragædiis, & turbis ſchiſmaticis, quas excitatum iret, ubicunque gentium degeret, vel quò migrare cogeret neceſſitas vitandi debita ſuæ temeritati ac rebellioni ſupplicia.

Anno 1678. biennio poſtquam prohibitæ fuerant ejus *Diſſertationes*, cùm propter Dogmatum novitates, quibus Oratorii in Galliis Congregatio addicta in ſuorum pluribus credebatur, periculum adiiſſet interitûs, juſſu Regis, & operâ, atque Conſilio Archiepiſcopi Pariſienſis, in Patrum illorum Comitiis ſtatutum eſt, ut univerſi ſubſcriberent Formulæ Dogmaticæ, quam in poſterum in Collegiis, Seminariis, Domibus Profeſſores ſequerentur à Janſenianis erroribus in Theologia, & Carteſianis in Philoſophia novitatibus alienam; jurejurando ſubſcripſere in Comitiis omnes.

Eadem Formula in novis poſt triennium Comitiis confirmata eſt, & ſicut Queſnellus in Epiſtola anni 1687. memorat, *Edictum per Provincias miſſum, mandatâ viſitatoribus exequendi Provinciâ: omnes ad hanc neceſſitatem adacti, ut vel obtemperent, vel quaſi Regiis juſſis rebelles è Congregatione pellendi, ad extremos Regni limites ablegentur, aut pejus aliquid experiantur. Ut utrique me neceſſitati ſubducerem, meum amicorumque conſilium fuit*.

Antea, ut paulò ſuperiùs ſcribit, cùm approbatæ in Comitiis Doctrinæ ſe oppoſuiſſet, *inde iræ*, inquit, *inde orta adverſum me tempeſtas; nam primum è Domo Pariſienſi abire juſſus, Aureliam ad ligerim ſecedere compulſus ſum*: Denique & ex Galliis profugere in Belgium. Quid non ibi diſſidiorum movit turbarumque! Proceſſus ille *Cauſa Queſnelliana* dictus, ſolis recenſendis Queſnelli Schiſmaticis molitionibus impendit Articulum 2. pluſquam centum & quadraginta paginas complectentem, è quibus pauca pro ſpecimine delibabo.

In quinque Paragraphos Articulus dividitur, quorum primo titulus eſt: *Pater Queſnellus in Belgio Catholico, viciniſque Provinciis turbas & diſſidia excitavit per doctrinam ſuam de authoritate Summi Pontificis*. §. 2. *P. Queſnellus conturbavit oratorium Berullianum Belgii*. §. 3. *Queſnellus turbavit Univerſitatem Duacenſem*. §. 4. *variæ ſimul recenſentur turbæ, quas Queſnellus in Univerſitate Lovanienſi & per totum Belgium excitavit, Presbyteros commovens contra proprios Epiſcopos*. §. 5. *Quod Clerum Batavicum impulerit adverſus Summum Pontificem*.

Hæc omnia plurimis, & indubitatis documentis ac teſtimoniis oſtenduntur. Et quidem Cleri Batavici ſtatum veterem, & novum exploratum in primis habuit Proceſsûs Author, ntpotè & ipſe Batavus Archiepiſcopi Mechlinienſis tunc Vicarius generalis, nunc Illuſtriſſimus Brugenſium Antiſtes. Sic autem Vineæ illius Dominicæ nobis ſtatum depingit.

„ Antequam illi famoſi profugi è Gallia
„ Arnauld, du Vaucel, Gerberon, Queſnel
„ & eis adhærentes in Hollandiam advene-
„ rant, Eccleſia Romano-Catholilica, quæ
„ illic Chriſto colligitur, verè erat dilectiſſi-
„ ma Chriſti Sponſa, florens vinea, quæ lu-
„ xuriabat ſanguine Martyrum Gorcomien-
„ ſium, qui pro authoritate Summi Pontifi-
„ cis graviſſima tormenta ſuſtulerant; quæ
„ gratiſſimum ubique modeſtiæ, pietatis &
„ Religionis odorem exhalabat, quæ ad
„ piam aliarum vinearum invidiam ſuaviſſimo
„ turgebat charitatis vino.

„ Clerus illic erat Chriſti bonus odor, ac
„ ipſe & Grex ipſi commiſſus, unum corpus,
„ & unus Spititus, Eccleſiæ Capiti tenaciſſi-
„ mè adhærens: gloriæ ducebant omnes, ab
„ Acatholicis *Pontificii*, ſive *Papiſtæ* voca-
„ ri, atque pro Chriſti Vicario prætenſam
„ hanc contumeliam pati: Columbini Eccle-
„ ſiæ illius oculi, Vicarii, inquam; Apoſto-
„ lici, quos poſuerant Summi Pontifices vi-
„ neæ illius cuſtodes, Gregi ſibi tradito ſin-
„ gularem erga Petri Succeſſores inſpirabant
„ ob-

„ obſervantiam „ ; quod exemplis ibi oſtenditur.

„ At à tempore, quo viri illi profugi inſtar vulpium vineam illam ſubintraverunt, „ ac demoliti ſunt, Pontificiæ authoritatis „ radicem ſuffodientes, vellicanteſque, de- „ colorata fuit Sponſa illa, ſpoliata pallio „ charitatis, & laudatæ toties unionis, facta „ rebellium & Antipontificiorum aſylum, „ atque reddita eſt uva vineæ hujus uva fellis, & botri amariſſimi. Quod ſumma ab „ illo tempore in Hollandiam confluxerit „ diſſidiorum & novitatum alluvies, manifeſtum fit ex literis Vicariorum Apoſtolicorum Neercaſſelii, & Coddæi, ac DD. „ Arnaldi, Vaucelii, Gerberonii, Heuſſenii; „ Roſei, SWanei, Meppelii, Erckelii, „ Schurii, Candidi, Bontii, Balenei, Ooſterlingi, PrauWelii, Kriſei, Drioti...

„ Hollandia etiam recipere debuit Arnaldo-Queſnellianum diſcipulum, famoſum „ *Candidum*; qui tam indigna contra Summi „ Pontificis authoritatem, nunquam hic „ priùs, niſi in *Inſtitutionibus* Calvini lecta, „ & ab extraneis Arnaldo & Queſnello dein „ defenſa Mechliniæ effutierat, qui Summos Pontifices coram Acatholicis injuſtitiæ accuſare etiamnum in Hollandia non „ reformidet, qui pro causâ Janſeniana in „ *Panegyri* & *Apologiis* ita inclamare adhuc „ audet: *Revertimini ad judicium*... Mirum „ ſanè non eſt, quòd ad has Arnaldo-Queſnellianas inſtructiones, quæ tanquam oracula illic haberi incæperant, tam turpiter „ labefactata in Hollandia fuerit, tot retro „ ſeculis conſtantiſſimè culta Summi Pontificis authoritas, & quòd dein Clerus Batavicus ab hoc unionis centro deflectens in „ tantam novitatum Cloacam inciderit, au- „ thore præſertim Queſnello.

Ibid. " Non facilè dixero, quantos videamus diſſidiorum fluctus in Hollandia, „ ex continua Queſnellianorum Scriptorum „ alluvie intumuiſſe, & Cleri Batavici animos ad ſcriptiones ſimiles fuiſſe excitatos. „ Hinc prodierunt illic, applaudentibus hæreticis, varii Tractatus Hollandicâ linguâ, „ quoad materiam de Prædeſtinatione, & „ gratiâ ad imitationem Queſnellianorum.. „ Denique in vineam illam Domini tam multa introducta ſunt nova, ut quæ ante adventum Arnaldi, Gerberonii, Queſnelli, „ & aliorum è Gallia confugarum ſuavioleniâ pacis olivâ adumbrata floreſcebat, „ funeſtâ diſſidiorum face aduſta diſperire „ inciperet, & Romano-Catholici, qui antea Cor unum & anima una erant, deploranda in ſchiſmata dividerentur.

„ Pœnitentes, ut vocant, Religioſorum, „ & veterum Paſtorum, ac eorum, qui Romæ, Coloniæ, Monaſterii, aut in aliis purioribus ſcholis Theologiâ enutriti fuerant „ repudiabant Novaturientes libros, novos „ Catechiſmos, nova officia, in quibus antiquis Deiparæ titulis detrahebatur, novas „ verſiones Schurii & Candidi, novam contrariam Tridentino Seſſ. 7. can. 13. ac à Reformatæ religionis Miniſtris antea ſolùm „ uſitatam, Sacramenta adminiſtrandi formam.

„ Contrà alii, qui Arnaldo Queſnellianorum diſcipulorum oratoria frequentabant, mirè rapiebantur eorum libris, quos „ politiore elaboratos ſtylo, & purioris Ethicæ unctione illinitos, pleno ore buccinabant: Novorum Catechiſmorum uſum „ ambiebant, tanquam ſibi glorioſum, quod „ plus aliquid ſaperent, quàm qui antiquæ „ illi ſimplicitati adhærebant: ad Belgicum „ (Miſſæ) Canonem, verſiones S. Scripturæ, „ formas Sacramentorum vernaculas lætabantur, quod ſibi, in quibus multi erant „ plebeii, & craſsâ imbuti Minervâ, liceret „ ultra velum, in Sancta intrare. Hinc graviſſimæ in familiis contentiones, acerba „ inter Conſanguineos dicteria, ex Cathedris convicia & ſcandala per Miſſionem illam profluebant, & in Templis prætensè „ reformatis, de ſibi toties oppoſitâ Catholicorum unione agebant triumphum.

Ibidem " Quò magis numerus Bajanorum & Janſenianorum librorum per Miſſionem Batavam accreſcebat, quò magis „ contentionum fluctus illic intumeſcebant, „ eò altiùs antiquæ Religionis & pacis amantes Romano-Catholici ad Supremum Eccleſiæ Nauclerum, ejuſque in terris Vicarium clamitabant, *Domine ſalva nos perimus*. „

Clamoris hujus teſtimonium omni exceptione majus habemus ab Epiſcopo Ancyrano, qui Miſſionis Mogolenſis Vicarius Apoſtolicus conſtitutus, apud Perſas victima charitatis occubuit. Is cùm per Hollandiam tranſiens, pluribus illic commorari menſibus cogeretur, intereà permotus turbis ingentibus, quas illic mœrens quotidie ſpectabat, Catholicos inter & Queſnellianarum partium Miſſionarios, hanc ſcripſit in Urbem Epiſtolam anno 1697. die 26. Novembris, quæ ut ſcripta fuerat italicè refertur in *Causâ Queſnellianâ* Articulo 2. Paragrapho 5. & à me hic redditur latinè:

Commendo tibi maledictam Janſeniſmi radicem, quæ per has Provincias ſe extendens, nimios progreſſus facit. Adi, quæſo, Pontificem

cem nomine meo, & deſtinato Conſilio hanc ob cauſam miſſus: & dicito, me tanquam indignum Eccleſiæ filium, invocare teſtem Deum, quòd eò uſque malum invaluerit, ut quando Sanctiſſimus illud extirpare volet, experturus ſit, nequaquam in ſua eſſe poteſtate. Tribus menſibus in iis Provinciis verſatus ſum. Egi cum viris ex omni ordine & conditione, non quærentibus quæ ſua ſunt: egi cum omnibus Chriſtianorum Principum legatis, & cum perſonis maximè zelo religionis & pietate præditis: unanimi omnes voce clamant: Tolle Tolle.

In eodem §. pag. 130. Author Proceſſûs Juridici, citatis turbulentis Queſnellianæ Factionis literis exclamat: " Quis non ex-
„ horreſcit, dum Presbyteros, qui pro Prin-
„ cipe pacis legatione funguntur, audit tam
„ audacter declarantes, quod ſperent fore,
„ ut Clerus Batavus adverſus Pontificem
„ aperto conſtantique Marte ſeſe opponat,
„ & fore ut in Miſſione per Belgium fœde-
„ ratum turbæ concitentur, ac augeantur,
„ donec Sebaſtenus ad Clavum navis, malè
„ rectæ reponatur, & imperet Scriptorum à
„ ſuis edendorum ventis, ac turbarum, ſui
„ causâ ſtudiosè movendarum mari? Sic, ſic
„ apud Queſnellium, qui Anteſignanus pu-
„ blicæ tranquillitatis perturbatorum eſt,
„ probandus erat zelus Janſenianæ factio-
„ nis. „

Pag. 131. " ut fine ſuo potirentur, con-
„ citandas judicabant Queſnelliani novas
„ per Fœderatum Belgium turbas, & opem
„ implorandam Magiſtri ſui Queſnelli; qui
„ ſub ditionibus primùm Chriſtianiſſimi,
„ dein Catholici Regum turbas commoverat
„ quàm plurimas. Hic non dubitavit ſtatim
„ petulantis ingenii ſui nervos intendere,
„ fluidumque ſuum, & pietatis fuco adum-
„ bratum exerere ſtylum, ut labanti in Fœ-
„ derato Belgio Janſeniſmo ſuccurreret, il-
„ lic per ſe ſuoſque cooperarios ſtabilito. „

Pag. 138. " Etſi in hoc Paragrapho cæ-
„ teris longiore; quia ſalutem Eccleſiæ Ba-
„ taviæ ſpectat, & materiam hodiedum adeò
„ agitatam, ad ſufficientiam juris clarè com-
„ monſtraverim, quòd Queſnellus gratiſſi-
„ mam illam vineam Domini turbaverit, cle-
„ rumque ejus impulerit adversùs ſummum
„ Pontificem, per inauditam illic, niſi ex
„ Acatholicis, doctrinam *infallibilitati* ſu-
„ premi Eccleſiæ Judicis adverſantem, per
„ libros Janſenianam hæreſim continentes,
„ per ſuas contra Formulam Alexandrinam
„ inſtructiones, & per inſtillata tam Archie-
„ piſcopo Sebaſteno, quàm præfato Clero
„ maleſana conſilia; nihilominùs vel ex hac
„ ſola, quam productum eo, *Reſolutione*
„ Queſnellianâ, cujus originale propriâ
„ Queſnelli manu ſcriptum, inter Hollandi-
„ ca conſignatum eſt, luce meridianâ clariùs
„ intentum illud meum demonſtrabo, oſten-
„ damque, quòd Queſnellus vel ob ſolam
„ hanc ſeditioſam & Schiſmaticam *Reſolutio-*
„ *nem*, ad perpetuum carcerem condemnari
„ mereatur. „

Sebaſtenus poſtquam Romæ coram auditus biennio fuerat, tum voce, tum ſcripto ſubdolè ſe defendens, judicio Congregationis Cardinalium ad examen ſpecialiter deputatæ, approbato à Clemente XI. ſuſpenſus à Vicariatûs Apoſtolici munere fuerat, utì & quatuor ab eo antea conſtituti Provicarii. Inter hos præcipuus erat Hugo Van Heuſſen, qui conceptâ animo rebellione, quam ſuppoſuerat à Queſnello diſſidiorum omnium contra Sedem Apoſtolicam incentore, proculdubio approbandam, geminas ei proponit Quæſtiones; quarum prima eſt: An in præſenti occaſione liceat ſalvâ conſcientiâ recurrere ad Magiſtratus Acatholicos: 2. An in præſentibus circumſtantiis Provicarius ab Epiſcopo (Vicario Apoſtolico) nominatus, & confirmatus à Capitulo (imaginario & exauthorato) poſſit exercere functiones ad munus Provicarii pertinentes.

Ad utramque reſpondet Queſnellus, affirmando. Ratio, inquit, prioris partis eſt; *quòd evidens ſit, ſupremos Hollandiæ Magiſtratus (Acatholicos) plus rationis habere, quàm Principes Communionis Romanæ, ut diſpiciant, qualia mandata à Romana Curia ad ſuas Provincias deſtinentur, & ut metuant ne quid Reipublicæ ſuæ noxium Roma moliatur: quia continuum Monachorum ſtudium eſt, ut quidquid ſub Romano jugo eſt odioſiſſimum, in eas provincias inducatur, & quia pariter eadem Curia nihil prætermittit induſtriæ, ut ſuum ibidem ſtabiliat Dominatum.*

Hominis iſta politici apparent; Sed veriùs Novatoris ſunt contra Sedem Apoſtolicam odio inſanientis; Quales enim vires ſunt Pontifici, quæ claſſis, ut ſubigere Rempublicam valeat tam remotam, tam potentem, quę ipſis Regibus terrori eſt? Non ibi ſiſtit ſchiſmaticum Queſnelli ingenium: *ſunt* (inquit) *Acatholici procul dubio meliùs diſpoſiti, ut de cauſa Sebaſteni eique adhærentium Paſtorum judicent contra libellos eis oppoſitos (quàm Romani). Jus pertinet ad (Calviniana) Reipublicæ Moderatores, cognoſcere & diſcernere, quinam tranquillitatis & pacis publicæ (in religionis materiâ) turbatoris ſint*; ut penes Acatholicos ſolent eſſe Presbyteri orthodoxi, potiſſimum *Miſſionarii Apoſtolici*, quo aliàs nomine poſt defectionem Batavici po-

Digitized by Google

populi à Rege Catholico ſimul & Pontifice, Clerus non minùs quàm Religioſi Ordines gloriabatur; nunc autem appellari Miſſionariorum nomine pudet è Clero ſeculari plurimos.

Ambiunt illi titulos, ut autumant, magis honorificos *Paſtorum*, *Canonicorum*, *Capitularum Metropolitanæ Eccleſiæ Ultrajectinæ*, *& Cathedralis Harlemienſis*. Non tamen inſaniunt adeò, ut pro ſolo nomine inani & fumo, tot opuſculis dimicent Queſnelliani: nucleum magis ſpectant, quàm corticem. Subducere ſe avent Juriſdictioni Eminentiſſimorum Cardinalium negotiis Propagandæ fidei à Pontifice Maximo Præpoſitorum. Declarat Sanctiſſimus ac definit, nullam eis quocunque titulo poteſtatem eſſe conſtituendi Vicarios, Provicarios, Miſſionarios, aut quovis alio nomine juriſdictionem ibi Eccleſiaſticam exercentes.

Proſequens adhuc contra Pontificem Queſnellus audiatur. *Ex eo* (inquit) *Jus maximum vobis oritur recurrendi ad Reipublicæ Batavicæ Magiſtratus, quod Sebaſtenus omnibus ſibi objectis accuſationum capitibus in ipſa Urbe Roma ſatisfecerit pleniſſimè, ut nihil contra eum ampliùs valeat allegari: & tamen opprimi non deſinit ſuſpenſionis ignominiâ ipſe eum adhærentibus ſibi presbyteris.*

Reſponſio ad quæſtionem alteram fundamento, ut Queſnellus exiſtimat, nititur non minùs ſolido: *Quia nihil apparet hactenus, quod ſit inſtitutum Provicarium à ſui muneris exercitio debeat impedire. Quo ſuppoſito ad illud obligatur, quandoquidem commiſſum ſibi gregem deſtituere non liceat, neque ſit alius, qui illas obeat functiones... præterea evidens eſt, quòd Romana ſuſpenſio falſis allegationibus, & calumniis impetrata fuerit à Cleri hoſtibus, ad opprimendum ejus Epiſcopum.*

Suſpenſio Sebaſteni, & Provicariorum abrogatio conjunctæ ſunt, & eâdem Romanâ ſententiâ Decretæ: conſentire alterutri eſt admittere utrumque: Suſpenſionem autem Sebaſteni agnoſcere velut legitimam, eſt concurrere ad ejus oppreſſionem, eum declarare culpæ reum, & ſuffragari judicio, quo nullum ſuit unquam ab omni legitimi judicii regulâ magis alienum: Eſt denique ſibi ipſi accerſere infamiam, aut illatam ab aliis approbare; quia certiſſimum eſt, non deponi Provicarios, niſi propter accuſationes contra ipſos, ac digniſſimum eorum Archiepiſcopum ad Pontificem delatas.... Homini autem Chriſtiano, Sacerdoti præcipuè ei, cui Eccleſiæ alicujus gubernacula commiſſa ſunt, minimè licitum eſt, aut ſibi conſciſcere infamiam, aut inferentibus conſentire... Nova ſervitus, quam Batavorum Eccleſiæ quidam imponere moliuntur, ampla & aperta janua eſt non ſolùm omnibus Romanæ Curiæ machinationibus; ſed etiam Factioni dominatum hujus Eccleſiæ ambienti. Incumbit igitur obligatio eis, quibus Batavicæ Eccleſiæ cura commiſſa eſt abſente Sebaſteno, molitionibus iſtiuſmodi ſe opponere quantâ poſſunt reventiâ ſimul & fortitudine.

Tam pia & reverens eſt, quæ à Queſnello diſcipulis inſtillatur contra Sedem Apoſtolicam rebellio. Non ſuis uſque adeò novitatibus obcæcatus author eſt, quin prævideat, ſua ſecuturis conſilia imminere gravem Sedis Apoſtolicæ indignationem, & fulmina Cenſurarum. Ideo contra hæc etiam Heuſſenium ſtatuit præmuniendum. " Res quidem „ (inquit) momenti graviſſimi eſt, & terri„ficis effectibus obnoxia: quidquid agetis „ aut tentabitis, nullius forſitan utilitatis „ erit pro Eccleſia: Succumbetis ſub poten„tia Romanorum; infligetur excommunica„tio: contra vos undique declamabitur, „ undique inſurgetur, quaſi contra inobe„dientes, rebelles, ſchiſmaticos; verùm „ quando ſecuri ſumus, defendere nos cau„ſam Dei, Eccleſiæ, Paſtoris noſtri, eique „ fideliſſimè cooperantium, ipſiuſque juſtitiæ „ &innocentiæ, debemus nos committere „ Deo, ut cauſam ejus ſuſtineamus ingenti„bus animis, confiſi gratiæ ejus auxilio, „ adorantesque Providentiam, quæ forſitan „ probare conſtituit ſibi famulantium fidem, „ atque conſtantiam, ut majoris patientiæ „ meritum copioſiore valeat gloriâ coro„nare....

„ Horrendas prævideo tempeſtates, quas „ veſtra poterit reſiſtentia excitare, &, ſi „ Romana Curia pertinax maneat in priorum „ executione Decretorum, ubinam finem „ faciet perſecutio? Verùm non minùs corda „ Pontificum, quàm Regum in manu Dei „ ſunt: Cauſa juſta eſt, in qua ſive quis vi„cerit, ſive ceciderit, nihil patitur detri„menti; quin omnia lucratur, etiam vitam „ amittens, ſi pro Deo, ipſius Dei cauſam „ ſuſtineat.

Hactenus Queſnellus, nonne religioſa oratio eſt, ac monitum ſalutiferum, Miſſionarios Apoſtolicos contra ipſam Sedem Apoſtolicam concitare, ſpernere excommunicationes, ſuadere ſacrilegia & mortem ſchiſmaticam Martyrii gloriâ commendare? Verùm non moveat nos malefana iſtiuſmodi hæreticorum jactantia; Franciſcum Simonis potiùs audiamus, Tractatu de *Fraudibus hæreticorum* parte 3. Fraude 19. cujus titulus eſt: *obſtinare animum, & de pertinaciâ hereticâ glo-*

gloriari, ut de conſtantia Martyribus digna.
„ Tractationem (inquit) de Fraudibus
„ hæreticorum tripartitam aggredienti, pri-
„ ma mihi Fraus obtulit ſe *mentiri Sanctita-*
„ *tem vitæ*, & ſimplicium Chriſtianorum
„ oculos faſcinare virtutibus Diabolicis om-
„ nis generis: ibi quandam caſtitatem Dia-
„ boli memorantem Origenem induximus: ibi
„ Diabolica humilitas, modeſtia, gravitas
„ pro ſeminandis erroribus idonea, virtutes
„ celebrandæ nobis erant; hic verò profliga-
„ tâ hæreſi, miſerèque proſtratâ, ſolis hæ-
„ reticorum animis altè fixâ, quid de vir-
„ tutibus Diaboli ſuperſit, præter conſtan-
„ tiam, quâ ſe inviſi hominibus ſuperiſque
„ jactent Martyres quoſdam, nullo pondere
„ authoritatis aut potentiæ de ſtatu ſuo di-
„ movendos?...
„ Fraudes omnes conſumpſerat cum nefa-
„ ria (Pelagii & Cœleſtii) Factione Julianus,
„ ad Fraudem omnem maximè factus. Quid
„ ageret? Erumpente foras animi obſtinatio-
„ ne conteſtatus eſt, nullâ ſe vi de propoſito
„ dimotum iri; ſed exceptum, quidquid in
„ ſe deſęviret procellæ. Sic ad Zoſimum
„ Pontificem ſcribit: *Certum ſit apud San-*
„ *ctitatem veſtram; quia quantumlibet hoc*
„ *mare ventis flantibus intumeſcat, & ama-*
„ *ris in nos fluctibus efferatur, nunquam in-*
„ *tegri judicii domum, quę ſupra juſtitiam*
„ *Chriſti fundata eſt, poterit commovere.*

Parmenianus Donatiſtarum Epiſcopus Ticonium ſuum, non minùs quàm Queſnellus Heuſſenium ad conſtantiam hortatur, cujus hypocriſim ita reprimit S. Auguſtinus lib. 3. contra Epiſtolam Parmeniani cap. 6. *Audent Sacrilega ſchiſmata, vel hęreſes impię, ſi quando in flagello, ut ſe corrigant, admonentur, pœnas furoris ſui etiam inter Martyria deputare. Quod etiam Parmenianus in fine Epiſtolę ſuę exhortatur Ticonium, ut in parte Donati permaneat & perſecutiones perferat... adhibens etiam teſtimonium Scripturæ dicentis Ezech. 2. Vę his, qui perdiderunt ſuſtinentiam, & diverterunt in vias pravas.* Inanem hæretici jactantiam contemnens Auguſtinus reſpondet, *ſub vindicta Regum* [& quorumcumque Principum] *poteſt hominum pertinacia falſo nomine virtutis laudari, ęternis autem ignibus concremari, nec erit, nec vocabitur fortitudo.*

Supremus pro Hannoniæ Provincia Senatus Regius in Civitate Montenſi Decretum ediderat anno 1690. 12. Junii, ut ſequitur: " Cùm Rex nobis mandaverit literis 18.
„ Martii proximè elapſi, ut inquireremus in
„ quędam conventicula & introductionem
„ librorum tractantium de Religione & pie-
„ tate, injungens pariter ut malis quantocius
„ occurreremus.
„ Inſtituta à nobis accurata diſquiſitio, &
„ veritas detecta eſt: Quapropter die 24.
„ Aprilis Diplomate noſtro conventicula ſti-
„ timus: Cumque deprehenſum fuerit, quòd
„ ab annis aliquot gliſcere in hanc Provin-
„ ciam pergant, & plurium manibus ingeri
„ opuſcula plerumque anonyma aut pſeud-
„ onyma, ſinè nomine Typographi: qua-
„ lia ſunt *Epiſtolæ de hæreſi fictitia*; *Collectio*
„ *editorum operum in cauſa quatuor Antiſti-*
„ *tum Aletenſis, Apamienſis, Belloyacenſis, &*
„ *Andegavenſis circa ſubſcriptionem Formu-*
„ *læ Alexandri VII.*; *Phantaſma Janſeniſmi*,
„ *Eccleſia Galliarum afflicta*, & aliæ ſimiles
„ lucubrationes, quibus excitatur populus
„ ad ſermones nimis liberos adverſus Con-
„ ſtitutiones Pontificum, & Propoſitionum
„ quinque in Janſenio damnatarum cenſu-
„ ram. Quod alio collimare non poteſt, quàm
„ ut debita Sanctæ Sedi reverentia, & ſub-
„ miſſio ex hominum animis evellatur, fru-
„ ſtra renitente Regis Providentiâ, à qua
„ ſanctio gemina emanavit die 8. Martii an-
„ no 1642. & 28. Januarii 1658. Quibus de-
„ finitionum ac Decretorum iſtorum obſer-
„ vantia præcipiebatur, additâ gravi tranſ-
„ greſſoribus mulctâ „. Qui autem ſolvendæ par non eſſet cogebatur mulctam cum exilio commutare.

Proſequitur Senatus: " Venditi autem
„ & diſtributi in hac urbe ſunt libri: *Moralis*
„ *praxis Jeſuitarum*, *Epiſtolę Provinciales*
„ ſub nomine *Montaltii*: *Tractatus de Pec-*
„ *cato Philoſophico*: Libri effrænes & convi-
„ ciis turgidi, ubique prodentes bilem la-
„ tentium authorum: quibus nihil minùs cu-
„ ræ eſt, quàm religio & ſalus proximorum,
„ quantumlibet eam verbis fallacibus ob-
„ tendant. Opuſcula iſta prorſus indolem
„ præſeferunt libellorum infamium, ſeu famo-
„ ſorum, canticis mixta Satyricis & ſeditio-
„ ſis, quibus fama læditur Religioſorum Or-
„ dinum, quos conſtat eſſe omni honore &
„ cultu digniſſimos.
„ Alii quoque libri à Sede Apoſtolica
„ condemnati diſtrahuntur, quales ſunt *No-*
„ *vum Teſtamentum* gallicè, vulgò *Montenſe*,
„ cum ſuis vindiciis, *Rituale Aletenſe*, *Theo-*
„ *logia familiaris* Joannis Vergerii Abbatis
„ Sancyrani, & ſimiles.
„ Ut impediatur introductio Operum tam
„ exitialium Religioni, & ſtatui politico,
„ præcipimus Bibliopolis omnibus, ut accu-
„ ratè obſervent, quæ ipſis lege præſcripta
„ ſunt, & ratio dictat, prohibentes illis &
„ quibuſcunque aliis cujuſcunque gradûs,

„ aut conditionis, venditionem, emptionem, „ lectionem, lectionis auditionem, aut re- „ tentionem ullius Libri, vel Tractatûs, Poë- „ matis, vel cantici ex ſuperiùs nominatis, „ vel aliis ſimilibus ſub pœnis Mandato, & „ Diplomate Regio contentis. Ut autem „ tales Libri, Tractatusve hìc exiſtentes ſup- „ primantur, quilibet eos intra dies quin- „ decim à Decreti hujus promulgatione, Or- „ dinariis, vel Decanis ſuis ruralibus trade- „ re teneatur.

„ Cùm certiores facti ſimus, quòd plures „ alii libri per manus volitent de adminiſtra- „ tione & uſu Sacramentorum, Catechiſmi, „ etiam manuſcripti, & alii Tractatus pieta- „ tem concernentes, quidam ex illis anony- „ mi, in quibus tradi dicuntur praxes, & „ Dogmata ſingularia, unde oriri poſſit re- „ ligionis detrimentum, aut perturbatio „ animorum, interdicimus omnibus ne ven- „ dant, diſtribuant, doceant, legant, vel le- „ gi audiant, vel explicent libros iſtiuſmodi „ peregrinos, niſi priùs Ordinariis, vel De- „ canis ſuis ruralibus oſtenſos, & ab iis per- „ miſſos; ſub centum florenorum mulctâ pro „ prima transgreſſione: relapſis autem ſub „ pœna graviore, publicâ & arbitrariâ. Ne „ verò quod anteà hac in re peccatum eſt, „ introductione, & diſtractione dictorum li- „ brorum adverſus Bullas Pontificias, & Re- „ ligioſorum hominum famam, ac ne au- „ thores cantilenarum particulares perſonas „ lædentium, impuniti maneant mandavi- „ mus, ut majore in eos diligentiâ inquiratur, „ proceſſuri dein adversùs reos, prout iſtiuſ- „ modi audacia & exceſſus requirunt.

„ Præſens noſtrum Decretum promulge- „ tur, & affigatur locis ſolitis. Jubemus „ etiam diſtrictè omnibus Magiſtratibus & „ Judicibus hujus Provinciæ, ut ejus obſer- „ vationem omni diligentiâ curent. Datum „ Montibus Hannoniæ 12. Junii 1690.

Sapientiſſimo Senatûs Decreto, ut applauſere omnes illic Catholici, utebantur Novatores; Queſnellus præ cæteris furorem non continens, dente in illud rabido involavit; ſtylo, inquam, irreverenti, conviciis, & calumniis horrido. Quid enim expectes aliud ab homine ad turbandam Eccleſiam, æquè ac Rempublicam quaſi nato? Opuſculum, itaque edidit famoſiſſimum hoc mendaci titulo: *Inquiſitio Jeſuitarum Montenſium ſtabilita in gratiam peccati Philoſophici die 12. Junii 1690. Diplomate Supremi Hannoniæ Senatus*.

Ex tali Epigraphe facilis conjectura fit qualis compoſitio Operis ſit, niſi quòd *Peccati Philoſophici*, & *Jeſuitarum* mentio ad rem minimè pertinens, fallendæ rudium ſimplicitati idonea, ad conflandam Decreto invidiam, aut cooperiendum Scopum Operis, uti & animum authoris ſchiſmaticum apponatur.

Pag.6. Rationes colligere incipit, quibus Decretum laceret, tanquam nullius roboris ac valoris. Ipſa Queſnelli verba ex Gallico referamus: pag.9. " Hinc (inquit) „ oritur ratio tertia, quâ Decretum caſſum, „ & irritum convincatur, utpote injuſtum, „ calumniis reſperſum, adverſans bonis mo- „ ribus, & contrarium Religioni. „

Ibidem. " Quarta probatio deceptionis, „ & quâ Decretum redditur irritum, eſt „ quòd ſupponat librorum iſtiuſmodi intro- „ ductiones eſſe pernicioſas „.

Ibid. " Quinta ratio Decretum ſubruens „ eſt, quòd in eo non ſolùm libri, Tractatus „ & cætera illic memorata prohibeantur; ſed „ etiam omnes libri & Tractatus ſimiles. „ Fuitne quidquam ullo tempore magis op- „ poſitum rationi, magis exoticum & teme- „ rarium, magis injurium Eccleſiæ, aut Re- „ ligioni magis pernicioſum?

„ Sexta ratio Decretum deſtruens, in eo „ ſita eſt, quòd ſeculares Curiæ nihil autho- „ ritatis habeant, quàm quod à Principe de „ ſua illis poteſtate conceditur. Nihil au- „ tem eſt, quòd ſententiam magis reddat „ indignam tali participatione poteſtatis, „ quàm perſpicuus ejus abuſus contra veri- „ tatem, juſtitiam & Religionem. „

Ibid." Septima ratio Decretum evertens „ eſt, quòd imponat Apoſtolicæ Sedi „. Imò Queſnellus potiùs totis viribus, ſeu cavillationibus pugnat adverſus Apoſtolicam Sedem præcipuè quando. Pag.12. dejicere conatur Clementis IX. latam juſtiſſimè ſententiam contra Novi Teſtamenti Montibus, ut præſefert, editam Gallicè verſionem.

Pergamus loquentem audire Queſnellum ipſum Pag.15. " Octava ratio Decretum „ in nihilum redigens eſt, quòd eo jubean- „ tur omnes, qui libros, vel tractatus illos ha- „ buerint, eoſdem intra dies quindecim tra- „ dere Ordinariis, vel ſuis Decanis ruralibus „ quæ vexatio manifeſta eſt per novum hoc „ Inquiſitionis Tribunal, & vis illata ſubdi- „ tis Regis, contra quam authoritas Regia „ interpellanda eſt. „

Pag.16." Nona ratio Decretum exſuf- „ flat, quòd ſcilicet non injuſtum ſolummo- „ do ſit & violentum; ſed etiam exoticum, „ & ejus praxis impoſſibilis. „

Pag.17." Ratio decima, faciens Decre- „ tum abire in auras leves, exhibet enorme „ aliquid, & temerarium magis, quàm quid. „ quid

„ quid prolatum haſtenus: neque ſcio, an „ quidpiam in eo genere ſit magis injurium „ Epiſcopis, magis moleſtum Paſtoribus, & „ cæteris Sacramentorum Adminiſtris, aut „ magis æquitati & rationi contrarium. „

Pag. 20. " undecima ratio non minùs „ conterens Decretum: Quæro ex iſtis Sena- „ toribus, in quo Codice invenerint legem, „ quâ manuſcriptorum lectio interdicatur: „ & quâ lege, præterquam ſuperbiæ & va- „ nitatis, vetitum ſit authori pio & modeſto „ celare ſuum nomen?

Pag. 29. " Denique quod fidem omnem „ quodammodo ſuperaret, niſi indubitatis „ compertum haberemus indiciis, unde & „ Decretum eſſe evanidum certiſſimè con- „ vincitur, eſt defectus libertatis in ipſa Cu- „ riæ deliberatione. „

Pag. 30. „ Scriptioni huic (inquit Queſ- „ nellus) Coronidem impono, addendo „ animadverſiones aliquot in varias iſtorum „ Judicum diſpoſitiones, & motiva, quæ in- „ ducere eos ad Decretum potuerint. „

Hic infrunito ſuo maledicendi genio indulgens Queſnellus, Judicum famam iis proſcindit conviciis, quæ flammis aboleri potiùs, quàm Operi meo inſeri mereantur. Iſta Queſnellus typis infamibus divulgavit contra Regium Provinciæ Hannonicæ Senatum Montibus reſidentem. Similem fœtum ejuſdem Novatoris temeritas in lucem protruſerat paulò antea adverſus Civitatis illius Magiſtratum.

Occaſio ſcriptionis fuerat quòd Leodienſe Capitulum ad Magiſtratum Montenſem ſe converterit pro acquirendâ notitiâ de Oratorii Berulliani Presbyteris in Civitate Montenſi degentibus, cum ſtabiliendi ſe etiam Leodii peterent facultatem. Reddita à Magiſtratu Montenſi informatio eſt, qualem is cenſuit veritati, juſtitiæ, charitati, & bono publico convenire. Juxta hanc rejectâ à Leodienſibus Oratoriſtarum poſtulatio eſt:

Frenduit Queſnellus, cujus forſitan conſilio ea Sodalium ſuorum apud Leodienſes propagatio tentata fuerat, ut ſuas etiam illuc commodiùs extenderet novitates: frenduit, inquam, Queſnellus, acceptâ repulsâ, tribuens eam Montenſium informationi. Furentem calamum in eumdem mox ſtringere minimè veritus eſt Magiſtratum, libello, cui titulus Gallicè *Remontrance Juſtificative*, ſive Exhibitio apologetica. Illic pag. 2. dicitur: " Magiſtratus illius molitio irregula- „ ris. „

Pag. 11. " Neſcio an boni illi Domini, „ qui affectant videri adeò politici, non me- „ reantur egregiam à Miniſtris Regiis objur- „ gationem. „

Pag. 13. " Affectus inordinatus Magi- „ ſtratum illum obcæcavit. „

Attamen pag. 18. " Speramus fore, ut „ ex illo aliqui æquiores declarent palàm, „ ſe quidem ratione muneris eidem vanita- „ tis cœtui interfuiſſe, iniquitatis authori- „ bus immixtos; ſed injuſtis ibi decretis re- „ ſolutionibus minimè conſentire „. Ibid. „ Nihil calumniatoribus commodius fictio- „ ne, cujus gloria Dominis illis debetur „. Pag. 19. " Modus judicii non ſolùm maximè „ irregularis; ſed etiam injuſtiſſimus eſt, qui „ fuit unquam „.

Imò modus ille ſcribendi Queſnellianus, quem à Magiſtro ſuo Arnaldo didicit, familiaris utrique adeò eſt, ut in omni paſſim adhiberi ſoleat occaſione; ſive contra Magiſtratuum Laicorum, ſive contra Academiarum, ſive contra Antiſtitum, etiam in Comitiis Regni Generalibus congregatorum; ſive denique contra Sedis Apoſtolicæ judicia, & Conſtitutiones ſibi Novator alteruter ſcribendam aſſumpſerit: aſſumpſit autem quoties Decretum aliquod extitit Janſenianæ hæreſi, aut aliis ſuis novitatibus contrarium.

Quod attinet ad præſentes Queſnelli vindicias, non impunitas reliquit Montenſium Magiſtratus; ſed publico in eas inſurrexit Diplomate, ut hìc ſequitur. " Viſo à Scabinis „ Civitatis Montenſis Opuſculo quodam ty- „ pis edito ſub hac Epigraphe: *Exhibitio* „ *apologetica Presbyterorum Montenſis Ora-* „ *torii* (Queſnellianis directi conſiliis) *Illu-* „ *ſtriſſimo & nobiliſſimo Eccleſiæ Cathedralis* „ *Leodienſis Capitulo 29. Martii 1690.* quod „ opuſculum Leodii publicè divenditum, in „ hac noſtra Civitate clam diſtributum ac „ divulgatum, abſque nomine Authoris, „ plenum mendaciis, calumniis, allegatio- „ nibus falſis, contumeliis, publicis & ini- „ quiſſimis famæ detractionibus, mandavi- „ mus ac mandamus ſententiâ juridicâ ut la- „ ceretur, & comburatur publicè manu Car- „ nificis &c. „ ſententiæ hujus enuntiatio & executio fuit die 27. Aprilis 1690.

Poſtquam Queſnellus Hannoniæ Provinciam turbavit, & contumelioſis ſcriptionibus tum Regium illic Senatum, tum Urbis Montenſis Magiſtratum læſit atrociſſimè, commovit Brabantiam, ipſamque Hiſpaniam *Memoriali* Gallicè & Hiſpanicè edito contra Mandata Regia ab Electore Bavariæ in Belgio promulgata anno 1695. die 7. Novembris. Mandata illa neminem feriebant; ſed novitatum ſolummodo, & Janſenianæ hæreſis progreſſui obex neceſſarius, & remedium decerni-

nitur ſaluberrimum, ut ſupra pluribus deductum eſt. Non ſolùm autem Queſnellus Memoriali ſuo anonymo Regem Catholicum arguit injuſtitiæ; Sed quod majoris audaciæ fuit Queſnelliana apud Lovanienſes Factio libello ut vocabat ſupplice, reverà temerario, & Majeſtati Caroli Secundi maximè injurio, accuſabat eum velut perfidum & perjurum, utpote qui fidem jurejurando datam de conſervandis Belgii legibus, conſuetudinibus, privilegiis, in Decretis præſentibus ſacrilegè violaſſet.

Anno 1704. Queſnellus poſtquam effracto in Ædibus Mechlinienſis Archiepiſcopi Bruxellis carcere elapſus, infame dedit Opuſculum veluti *Motivum juris*, quod, quale fuerit, ex ſententia contra illud latâ à Senatu Brabantiæ, utcunque intelligitur: damnatum enim ibi fuit, tanquam *ſcandaloſum, authoritati ac Perſonæ Regis, nec non Excellentiſſimo Belgii Gubernatori, Senatibus, Archiepiſcopo Mechlinienſi, atque ejus Miniſtris injurium*. Ideo Bruxellis apud Brabantiæ Cancellariam flammis traditum eſt die 11. Auguſti anno 1704.; & poſtridiè publico ejuſdem Senatûs Diplomate prohibitum ſub pœna 500. Florenorum pro quolibet exemplari, quod penes quemcunque deprehenderetur.

Verùm Queſnellus aſſuetus pridem condemnationibus, à quocunque inflictis tribunali, ſive ſeculari, ſive Eccleſiaſtico, etiam ſupremo, facilè ſe conſolatur ſuo contra omnium tribunalium ſententias ſcribendi modo petulantiſſimo, eaſque vellicandi Satyris & contumeliis, quo in genere, quidquid hodie hæreticorum eſt, videtur non modicè ſuperare. Contra hanc Senatûs Brabantini ſententiam Queſnellus ſcribens in *Ideæ generalis* Præfatione pag.6. ait. "Scimus quis „ ſollicitaverit & extorſerit potiùs, quàm ob- „ tinuerit Mandatum à Curia Bruxellenſi ut „ *Motivum juris* combureretur; quod reve- „ rà non eſt effectus magnæ moderationis & „ patientiæ. „

Quæcunque fanda & nefanda Queſnello dictaverat rabies contra Regem, ejuſque authoritatem, contra Gubernatorem Belgii, contra Senatus Regios, contra Archiepiſcopum ejuſque Adminiſtros, voluerat Queſnellus tolerari ſegniter, etiam à ſuprema utriuſque fori in Belgio Poteſtate; ſed non ignorabat Illuſtriſſimus Belgii Primas perpetuam, & Sanctorum Patrum, ac Romanorum Pontificum exemplis probatiſſimam conſuetudinem, ſubinde etiam neceſſitatem, contra Novatores authoritati Eccleſiaſticæ rebelles, brachii ſecularis implorare ſubſidium.

Reſpondere pariter Queſnello poterat, ut S. Hieronymus Rufino lib.3. contra eundem, qui poſtquam Hieronymum ſcriptis non modicè pupugerat, ægrè ferebat S. Doctoris ſe reſponſionibus non molliter contundi, prædicans ei Evangelium patientiæ & charitatis, cui ita Hieronymus *Quem emendare cupiebas magiſter indocte? Eoſne qui non peccaverant; an me ad quem non ſcripſeras? Brutos putas eſſe lectores, & omnes non intelligere prudentiam tuam; imò malitiam, quâ & ſerpens prudentior fuit cunctis beſtiis in Paradiſo, ut à me ſecretam admonitionem flagites, quem publicâ accuſatione perſequeris? Et non te pudet, accuſationem tuam Apologiam vocare, quereriſque, cur opponam clypeum pugioni tuo, & tibi quaſi Religioſulus & Sanctulus perſonam humilitatis imponis, & dicis: Si erraveram, quare ſcribis aliis, & non meipſum redarguis?*

Hoc ipſum in te torquebo: quidquid enim me feciſſe cauſaris, quare non ipſe feciſti? velut ſi quis pugnis aliquem calcibuſque collidens, ſi reſiſtere voluerit, dicat ei: Nonne tibi præceptum eſt: qui te percuſſerit in maxillam præbe ei & alteram? Quid enim bone vir, tibi præceptum eſt, ut me verberes, oculum mihi effodias, & ſi paululum me commovero, Evangelii mihi præcepta cantabis?

Moderationem & patientiam in Archiepiſcopo Queſnellus deſiderat magis eximiam, ut ſine querela perferat omnes à ſe propudioſiſſimè jactatas libellis infamibus contumelias, dum ipſe Queſnellus nullam adverſus ſe patitur quâcumque latam authoritate ſententiam, quin efferatis eam conviciis inſectetur.

De ſuo Opere pronuntiat, non fuiſſe niſi *juſtam & neceſſariam innocentiæ defenſionem*: quantumlibet autem Bruxellis diſſitus, poſtquam è carcere in Hollandiam profugerat, credere nos jubet, ſe conſcium arcanorum, quæ in Senatu Brabantiæ acta ſunt; videlicet. "Recuſaſſe illum exequi mandatum „ Supremi Senatûs, priuſquam accuſatum „ opuſculum examinaſſet; quia non deerat „ ratio ſuſpicandi Mandatum illud fuiſſe frau- „ dibus emunctum.

„ Iteratum nihilominus authoritatis ſu- „ premæ imperium coegit Brabantiæ Sena- „ tum progredi ad executionem. Verùm „ executiones iſtiuſmodi ſunt ſigna valdè „ æquivoca, comburuntur libri mali, combu- „ runtur & boni: Prophetia Jeremiæ igni „ tradita fuit à Rege Joakim. „

Digna Queſnello eſt Senatûs Catholici cum Rege impio, ſuæque infamis ſcriptiunculæ cum Divinis oraculis comparatio. Quæ non abſurda & infamia Queſnellus ſcripſit con-

contra Cardinales, Archiepiſcopos, & alios variarum Nationum Antiſtites quoſcunque Janſenianæ potiſſimum hæreſi noverat infeſtos! ſpecimiua complura exhibet *Cauſæ Queſnellianæ* Articulus 14.

Novam Sectam in ipſis quodammodo incunabulis præfocare ſtuduit Illuſtriſſimus à Marca Archiepiſcopus Toloſanus, qui à foro Seculi ad Eccleſiaſticum Divinâ Providentiâ translatus, in Generalibus Gallicanorum Antiſtitum Comitiis contra primùm natam Janſenii hæreſim non infimus actor fuit: Cumque eſſet eruditione, & politiore literaturâ præcipuè inſtructus, commiſſa ei dicitur literarum ad Sedem Apoſtolicam compoſitio, in quibus cùm elucere fecerit Gallicanæ Eccleſiæ erga Romanum Pontificem obſervantiam, ac ſubmiſſionem, inſigni zelo fidei adverſus hæretica Janſenii Dogmata conjunctam, non potuit Præſul, ut ſummam apud Catholicos laudem promeritus, non excitare bilem novis hæreticis, & ejus poſt obitum fama, charitatis Janſenianæ Scriptionibus lacerari.

Ita de illo Queſnellus in lucubratione, cui initium eſt: *Neſcio Domine*, & refertur Articulo jam indicato. Illic dicitur Archiepiſcopus *poſt Comitia anni* 1657. *donatus Abbatiâ decem millium florenorum, tanquam præmio fidelitatis in exequendis conſiliis & molitionibus Cardinalis* (*Mazarini*) *cum detrimento Eccleſiæ, veritatis, Juſtitiæ & innocentiæ*.... *Pro Bullis* (*à Pontifice obtinendis*) *non dubitavit vendere veritatem, libertates Eccleſiæ Gallicanæ, ſuum honorem, famam & conſcientiam*, inquit Queſnellus. Iterum in Epiſtola typis edita nomine *Epiſcopi ad Epiſcopum* pag. 133. " Archiepiſcopus à Marca
„ impugnando Janſenium, accendit diſſi-
„ diorum flammam in Eccleſiâ Gallicanâ;
„ implens illic omnia confuſione; reum ſe
„ coram Deo conſtituit innumerabilium ma-
„ lorum, quæ totis quinquaginta annis in
„ Eccleſia committuntur, & quorum nova
„ etiam hoc tempore ſemina jaciuntur (*Ca-
„ ſum* videlicet janſenianæ *conſcientiæ* con-
„ demnando.

„ Terribile in eo conſpicitur judicium Dei
„ adverſus Antiſtitem Aulicum, & ambi-
„ tioſum aſpirantem ad Pariſienſium Archie-
„ piſcopatum, quem vix priùs obtinuit, quàm
„ ſibi viderit eripi à Supremo Judice ad tri-
„ bunal indeclinabile evocatus, antequam
„ frui liceret ambitionis objecto, & gloriâ
„ extinguendi, ut ſibi promiſerat, incendii,
„ cujus ipſum eſſe conſtiterat incentorem. „

Magis aſſeruit Queſnellus, & Janſeniſtæ cæteri ſcripſere magis infamia contra Succeſſorem ejus Illuſtriſſimum de Harlay; cui licèt infenſiſſimi fuerint Calviniſtæ, utpote paſſi ab eo plurimum, compatiebantur tamen cum ſuo Petro Jurieux, propter nimias, & omni contrarias humanitati calumnias, ad quarum nequitiam, & impudentiam, ſe nunquam contra illum Antiſtitem provectos teſtati ſunt.

Pepercitne ſaltem Queſnelliana & Sociorum hypocriſis, Archiepiſcopo hodierno Eminentiſſimo de Noailles? Dum ſubdolè ei adulati ſunt, ſimul intulere calumnias, & contumelias graviſſimas, quas nemo Catholicus abſque indignatione audiat, neque ego quâ ratione Eminentiſſimus tam patiens tulerit, ſatis aſſequor. Quæ contra Archiepiſcopos Remenſem, Mechlinienſem & alios in particulari Antiſtes Queſnelli, Gerberonii, & ſimilium bilis rabida vomuerit, deſcribere ſi animus foret, Tomus præſens non ſufficeret. In furorem eos præcipuè agere viſa eſt Gallicanorum Præſulum Cenſura, quam anno 1700 die 4. Decembris in Comitiis generalibus rati ſunt neceſſariam reprimendæ hæreſi Janſenianæ, quæ mendacis larvâ Phantaſmatis ſe obtegens, illudebat plurium credulitati, ut quaſi innoxiam amplecterentur, quam pridem Eccleſia damnaverat impietatem.

Quo enim conſilio ſimplicibus, & imperitis perſuadere novi Apoſtoli conantur Janſenianam hæreſim nuſquam exiſtere, neque extitiſſe, niſi in errante aliquorum Phantaſia; ſed quæ hujus hæreſeos contumelioſo nomine in invidiam vocantur Dogmata, non eſſe alia, quàm puriſſima Auguſtini à Conciliis pridem Oecumenicis, ipſiſque Pontificibus conſecrata? Quo, inquam, iſta conſilio, quo fine perſuadentur, niſi ut novæ hæreſeos venenum hauriatur ſecurius tot paſſim fallacibus opuſculis propinatum? Ideo Cleri Gallicani in memoratis Comitiis providentia ſapientiſſimè cenſuit detrahendum illud à nequiſſimis excogitatum ingeniis novæ hæreſi velamen, quatuor Propoſitionibus comprehenſum. Has cum æquiſſima Antiſtitum cenſurâ relatam aliàs, non neceſſe eſt hìc repetere.

Quod huc potiſſimum pertinet eſt, exhibere ſchiſmaticum novæ Eccleſiæ ſpiritum, Queſnelli imprimis, qui adeò adamatæ ſuæ hæreſi vulnus infligi lethiferum, non erat pati ſolitus ſine queſtibus, & quantum penes ipſum eſſet, medicamine. *Epiſtolam* expedivit *ad quemdam è ſecundo* Ordine in Cleri Comitiis Deputatum." Omnes (inquit) de-
„ plorant authorem libri, cui titulus: *Augu-
„ ſtiana Eccleſia Romanæ Doctrina*, aſſeren-
„ tes eum meritò potuiſſe plus humanitatis à
„ Clero Galliæ expectare. „

Ibid.

Ibid. Pag. 3. "Verùm, quod magis af-
„ fligere authorem debet, & occaſionem
„ ſuggerere querelarum eſt, quod ſervata
„ non fuerit Juſtitiæ libra; cùm ſatis conſcius
„ ſit *Hiſtoriam quinque Propoſitionum* fuiſſe
„ pluribus & præcipuis Comitiorum Præſu-
„ libus oblatam. „

Ratio maximè diſpar eſt, quod *Hiſtoriam* hanc conſtet pro fidei Catholicæ defenſione à Doctore Catholico, neque ullâ ſiniſtri dogmatis ſuſpicione afflato fuiſſe compoſitam, aliud autem opuſculum à Comitiis proſcriptum, & ſuſpecti maximè authoris eſſe; & ipſum talibus digniſſimum Cenſuris, qualibus à Clero Chriſtianiſſimo notatur.

Sic itaque Cleri ſui Queſnellus ſententiam invadit pag. ſextâ." Generoſis iſtis Epi-
„ ſcoporum defenſoribus vertitur crimini,
„ quòd Principes temporales, & Eccleſiæ
„ Paſtores admoneant, Janſeniſmum iſtum
„ eſſe Phantaſmatibus annumerandum, ne-
„ que repertum alibi, quàm in eorum cere-
„ bro, quibus eum effingere placuit, ſuis ut-
„ pote ſtabiliendis erroribus opportunum,
„ veritati autem ejuſque defenſoribus op-
„ primendis accommodatiſſimum. Ex hoc
„ cognoſcitur ſpecimine quid Janſeniſmi no-
„ mine intelligendum ſit, qui ubique loco-
„ rum quæritur, invenitur nuſpiam, niſi in
„ maleferiatorum phantaſia. „

Pag. 18." Circa aliud accuſationis ca-
„ put dicuntur Præſules veſtri nil concluſu-
„ ri. Res eſt obnoxia lapſui, cujus periculo
„ non decet Antiſtites honorem Cleri expo-
„ nere, ſtatuendo quidpiam, quod à nobis
„ exigeret confutari. Quod Sancitum aliàs
„ fuit, de *Facto Janſeniano non ſeperabili à*
„ *jure*, quandoquidem opprobrio erit Co-
„ mitiis anterioribus ſempiterno, abſterrere
„ inpoſterum Antiſtites debet, ne ſimili
„ apud poſteros ſe exponant infamiæ. „

Quàm ſolicitus hypocrita eſt pro Gallicanorum fama Antiſtitum, ne, ut in ſuperioribus Comitiis, juxta ipſum infeliciter, ac ſimul turpiter lapſi ſunt in ſenſu Janſenii, ſive libri ejus intelligendo ſyſtemate, concipientes hæreſim, ubi nihil reperias, niſi Auguſtini approbatam toties de gratia doctrinam, novus error committatur priore ignominioſior.

Nota ea Janſeniſtarum fallacia eſt, in antiquioribus hæreticis detecta pridem à Patribus, atque protrita.

Inter eos, quos Ariana perfidia acutos in diſtinctione juris & facti reddiderat, nominantur potiſſimùm Euſebius Nicomedienſis, & Theognis Nicænus Epiſcopi, qui poſtquam exilio damnati fuerant, ad ipſam Nicænam Synodum Epiſtolam dedere doloſâ pœnitentiâ execrandam, ut legitur apud Socratem lib. 2. cap. 10. *Conſentimus* (ajebant) *illi fidei Deciſioni, atque vi & notione verbi Conſubſtantialis diligenter ponderatâ, paci nos totos addiximus: atque nullum errorem ſecuti ſumus* [ſubſcribentes Formulæ quantum ad *quæſtionem juris* attinet.]

Audiatur nunc Cavillatio ſubdola de *quæſtione Facti*: *Anathemati autem Ario à Concilio denuntiato non ob eam cauſam non ſubſcripſimus, quod fidem illam incuſaremus; ſed quod minimè crederemus eum, qui erat accuſatus, hominem ejus generis fuiſſe: præſertim cùm ex illis, quæ privatim ad nos ab eo tum per Epiſtolas relata erant, tum per ejus ſermonem coram habitum declarata, pro certo eramus perſuaſi, ipſum longè alium fuiſſe.* [Ideo non potuimus quæſtioni Facti ſubſcribere.]

Digniſſima hìc, quæ audiatur, eſt animadverſio Franciſci Simonis lib. *de Fraudibus Hæreticorum* parte 3. Fraude 2." Hic ſiſte le-
„ ctor, & fraudem attende hæreticam. Eu-
„ ſebius atque Theognis par illud eſt Epiſco-
„ porum, quod unà cum Mari Chalcedonio
„ præcipuè exarſit in defenſionem Arii, Fi-
„ lium Dei increatum negantis; ut videre
„ eſt apud S. Ambroſium lib. 3. de fide ad
„ Gratianum cap. ultimo. Sic ibi inſurgebat
„ Euſebius: *ſi verum Dei Filium increatum*
„ *dicimus, Homouſion, ſeu Conſubſtantialem*
„ *cum Patre incipimus confiteri.* nihil puta-
„ bat dici poſſe abſurdius.

„ Hoc genus alia pro Ario jactabantur
„ ibi tam impotenter, ut laborandum fuerit
„ Imperatori Conſtantino hæc ſpectanti, ne
„ conflictatio exiſteret indigna Concilii ipſius
„ majeſtate. Nihil ibi ambigebatur, num
„ Arius increatum Dei Filium, adeoque
„ Homouſion Patri inficiatus eſſet: jure infi-
„ ciatum eſſe contendebant Euſebius atque
„ Theognis.

„ Ecce autem ubi anathema dicendum
„ Ario, atque Arii Dogmati inficiantis Dei
„ Filium increatum, & Patri Homouſion,
„ *Anathemati Ario denuntiato à Concilio non*
„ *ob eam cauſam non ſubſcripſimus, quod Fi-*
„ *dem illam incuſaremus*: ſed *quòd minimè*
„ *crederemus eum, qui eſt accuſatus, homi-*
„ *nem ejus generis fuiſſe*. Quid enim? *Facti*
„ *quæſtio eſt* hæc quidem, illa *juris*. Arius
„ ne inficiaretur increatum eſſe Dei Filium,
„ adeoque Homouſion Patri? Non ſinunt
„ credere ejus Epiſtolæ & Sermones. En
„ ſtrophâ deteſtabili converſam orbitam. En
„ fraudem diſtinctionis perfidæ, quæſtionem
„ juris inter & Facti tranſituram ad poſteros
„ hæ-

„ hæreticos omnium ætatum.

„ Perfidam ajo diſtinctionem, quâ quod juris appellant, vel mentiuntur ſe admittere, vel admittunt ſenſu quodam arcano, qui capitali errori, ut extat in ſcriniis damnati authoris, non officiat. Unde arguuntur, ne quidem id quod juris eſt, reipſa ad mittere. Quod animadvertens Hormiſda Papa Epiſt. 24. Joannem Conſtantinopolitanum, quamvis amplè prædicantem Calchedonenſis Concilii fidem, conſtanter renuit Eccleſiaſticâ donare communione, niſi in Sacris Diptycis nomen aboleret impii Acacii. *Recipere* [inquiebat] *Calchedonenſe Concilium, & nomen Acacii defendere, hoc eſt inter ſe diſcrepantia vindicare.*

„ Non ſunt illa diſcrepantia aut pugnantia, ſi fictionem attendas, perverſumque ſenſum, ad quem fidei Decreta ſic torquere gaudent hæretici interpretes, ut Doctrina authoris, cui ſe dediderunt, ſtare illæſa videatur. Mirum, quàm ſint felices omnes hæretici in perveſtigando ſenſu librorum, quos ſcripſerunt Magiſtri, quibus ſe devoverunt. Hìc illorum judicio cæci ſunt ut talpæ & Pontifices Romani, & Epiſcopi Eccleſiæ univerſæ, & quidquid eſt uſpiam hominum perſpicacium. De hoc S, Hieronymus ad Domnionem ſcribens, Monachum riſit Joviniani Diſcipulum. *Idcirco* (inquit) *ſe eruditum putat, quia Jovinianum ſolus intelligit: Eſt quippe Proverbium: balbum meliùs balbi verba cognoſcere.*

„ Sunt verò inprimis infelices Pontifices Romani in aſſequendo ſenſu ſcriptorum hæreticorum, ſi hæreticis credimus. Cœleſtius quidem Pelagii diſcipulus tam habebat certum, ſcripra ſua ſuperare captum omnem Zoſimi Papæ, quàm certus erat admittere, imò eludere quidquid definiviſſet Zoſimus: modò ne cogeretur ea nominatim, quæ ipſe ſcripſerar, retexere. His ſibi ſalvis, nihil dubitavit cætera dare omnia Zoſimo, atque ut Auguſtinus refert lib. de peccaro orig. cap. 7. *Etiam literis Beati Papæ Innocentii non eſt auſus obſiſtere: imò ſe omnia, quæ Sedes illa damnaret damnaturum eſſe promiſit.*

„ Quid verò ad hæc Africani Epiſcopi, quibus notiores eranr fraudes Hæretici? Zoſimo Papæ ſignificarunt, ut Auguſtinus ait lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. *Non ſufficere, quòd ſe generaliter Innocentii Epiſcopi literis conſentire fatebatur; ſed apertè eum debere anathematizare, quæ in ſuo libello prava poſuerat.* Hoc verò Cœleſtius ubi ſenſit à ſe poſtulandum, Romano judicio ſe ſubduxit...

„ Pelagianorum fraudibus diu exercitus Zoſimus, tandem aliquando Africanorum pręcipuè Epiſcoporum diligentiâ edoctus de eorum perfidiâ, pertinaciâ, moliminibus clandeſtinis, artibuſque mille ſpargendi & dilatandi nefarios errores, nihil antiquius habuit in tanto Eccleſiæ diſcrimine, quàm ut fidei formam conderet accuratiſsimam, cui Epiſcopos præcipuè orbis Chriſtiani ſubſcribere oporteret.

„ Rem ipſam his verbis exponit Marius Mercator in Commonit. cap. 3. *Hæc omnia ſubſcripta Capitula, ut jam ſuperiùs dictum eſt, continet illa Beatę memorię Epiſcopi Zoſimi Epiſtola, quę Tractoria dicitur, quâ Cœleſtius, Pelagiuſque damnati ſunt, quę & Conſtantinopolim, & per totum orbem miſſa, ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata; cui Julianus & reliqui complices ejus ſubſcribere detrectantes, conſentaneoſque ſe nolentes eiſdem Patribus facere, non ſolùm imperialibus legibus; ſed & Sacerdotalibus ſtatutis depoſiti atque exauthorati, ex omni Italia deturbati ſunt.*

„ Idem libro ſubnotationum cap. 6. exprobrat Juliano. *Audi nunc & tu... quid olim ipſe pronuntiaveris, in Epiſtolâ videlicet tuâ, quam ad ſedem Apoſtolicam illo tempore auſus es mittere, quando conventus detrectaſti, cum univerſâ Eccleſia per totum orbem Pelagiũ Cœleſtiumque damnare.*

„ Vides Lector Zoſimi Pontificis in tanto negotio circumſpectionem: non ſatis habuit fidei doctrinam præſcribere approbandam, erroreſque damnandos. Formam præſcripſit, *Capitula continentem, qua Cœleſtius Pelagiuſque damnati ſunt*: Hæc ipſa *per totum orbem miſſa, ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata, cui Julianus, & reliqui complices ejus ſubſcribere detrectantes depoſiti, atque exauthorati, ex omni Italia deturbati ſunt.*

„ Didicerat Pontifex, quàm nihil penſi haberent vafri homines, errores damnare, ut nihil ad ſe pertinentes, idque eâ fraude, quâ Pelagius non ſolùm in Dioſpolitana Synodo ab Epiſcopis quatuordecim; ſed etiam in Hieroſolymitano Conventu à Joanne Patriarcha eſt abſolutus, cùm negaret ſua eſſe, de quibus accuſabarur, ſenſum arcanum, quo id negaſſet, animo reſervans, diſcipulis pandendum, cùm eſſet commodum.

„ Ad excludendam hanc fraudem neceſſarium Zoſimi Coſilium ſecutus Leo Papa Septimium adverſus Pelagianos ſic inſtruxit Epiſt. 95. *Qui ſe correctos videri volunt, errorem ſuum, & ipſius erroris*

„ *autho-*

,, *authores damnari à ſe ſine ambiguitate fa-*
,, *teantur , ut ſenſibus pravis , & dudum pe-*
,, *remptis nulla ſperandi ſuperſit occaſio , ne*
,, *ullum membrum Eccleſiæ talium poſſit ſocie-*
,, *tate violari.* Sed ô rem difficilem,atque ar-
,, duam hæreticis , damnare errores vel ſuis ,
,, vel ſuorum Patriarcharum nominibus affi-
,, xos!Senſerũt Pelagiani Epiſcopi octodecim,
,, qui Tractoriæ Zoſimi Epiſtolæ ſubſcribere
,, detrectarunt inter omnes pertinaciſſimè ,

,, Omnium nomine Julianus Eclanenſis
,, libellum fidei ſcripſit , miſitique ad Zoſi-
,, mum Papam , quo primùm quidem quid
,, ſentirent, vafrè explicuit , tum quid deter-
,, reret , ne ſubſcriberent Pelagii atque Cœ-
,, leſtii damnationi , expoſuit . Hic verò
,, quid prætexerent illi , Diabolicis virtuti-
,, bus jam exercitati, niſi charitatem, caſtum-
,, que Dei timorem ? Huc redibat ratio: ho-
,, mines apprimè Catholicos, abſentes, inau-
,, ditos , quorum hæreſim non cernas , aut
,, invenias uſpiam , damnare hæreſios non
,, ſinit Dei timor , non charitas . *Liceat* ergo
,, neque damnare , neque probare ; ſed ne-
,, ſcire atque ſilere . Hæc ipſi quàm piè ,
,, quàm religiosè!...

,, O teneros hæreticorum animos ! Pe-
,, lagianam & Cœleſtianam hæreſim damna-
,, rant duo Pontifices Innocentius atque
,, Zoſimus , & quidem Zoſimus recognitâ
,, causâ tam anxiè , ut non vitarit invidiam
,, mollioris animi erga Factionem Eccleſiæ
,, rebellem. Pelagii atque Cœleſtii condem-
,, natio *per totum orbem miſſa ſubſciptionibus*
,, *Sanctorum Patrum erat roborata* ... Ecce
,, autem Epiſcopos octodecim timor Dei &
,, charitas impedivit , ne ſententiæ Eccleſiæ
,, totius ſuum nomen ſubſcriberent ; imò
,, amore pravorum Dogmatum , atque im-
,, piorum magiſtrorum , ſimulque hæreticâ
,, ſuperbiâ excæcati ſunt uſque adeò,ut quod
,, videbant omnes homines , ipſi ſoli non vi-
,, derent, damnatam ab Eccleſia hęreſim do-
,, cuiſſe Pelagium atque Cœleſtium: tum ve-
,, rò uſurpare ſibi auderent hanc legem :
,, *Quod viderunt oculi tui loquere* . ,, Hacte-
nus Simonis .

An non videris tibi , lector , in illa Pelagianorum Hiſtoriâ technas ubique detegere & obtentus inaniſſimos Janſeniſtarum ? Soli ipſi non vident , & ut conſcientiæ oppidò teneræ ſunt , quidquid ſuis ipſi oculis , novitatis pulvere offuſcatis , non perſpexerint , aut ſe non perſpicere ſimulant , minimè audent profiteri , etſi iteratis ſæpius Conſtitutionibus totius orbis Catholici obedientiâ ſuſceptis Sedes Apoſtolica definivit .

Gallicani Antiſtites anno 1700. in Comitiis, ut vidimus, Generalibus Janſenianam Pelagianæ ſimilem pervicaciam meritis reprehenſionibus caſtigavere ; ſed ut hæreſis impatiens fræni eſt , magis etiam correptionis & Cenſuræ , præter illa , quæ ex Queſnello retuli velut conſilia , ad avertendos à conceptis contra Janſeniſmum enuntiationibus Epiſcopos , temeritas audiatur Gerberonii , expers reverentiæ & pudoris in *Exhibitione* , ut vocat, *charitatis facta Domino Cicè* , pag. 44. ubi aggreditur Cleri Gallicani latam in Comitiis ſententiam contra novam hæreſim, pluribus quotidie Jaſeniſtarum Opuſculis & fraudibus renaſcentem . " Debent [inquit Ger-
,, beronius] Præſules noſtri oſtendere , in
,, quo conſiſtat hæreſis, quæ Janſeniana dici-
,, tur , quis eam unquam Doctor tradiderit ,
,, quis Chriſtianos inter diſcipulus ſequatur.
,, Alioquin zelus iſte Antiſtitum ſeductorum
,, meritò phreneſis reputabitur aut deli-
,, rium . ,,

Ibid. " Clerus noſter declarat authen-
,, ticè, phantaſma rem eſſe exiſtentem, quod
,, potius quàm credamus , dicere nos cogi-
,, mur , Clerum Galliæ dormitando ſomniaſ-
,, ſe . ,,

Ibid." Definire ſimpliciter & ſepoſitâ di-
,, ſtinctione , Janſeniſmum Sectam eſſe hære-
,, ticam , nonne eſt Doctrinam Auguſtini ,
,, quem nominare Præſules non audent , hæ-
,, reſios condemnare ? Non audent inquam,
,, nominare apertè , veriti ne in eos Eccleſia
,, inſurgat univerſa , clamitans : Eccum infe-
,, lici fato Antiſtites Galliæ , dum ex phan-
,, taſmate errorem fingunt , & hæreſim exi-
,, ſtentem , dogmata Auguſtini in Janſenio
,, hæretica pronuntiant , definiuntque De-
,, creto , vim legis , ut quidem volunt , inpo-
,, ſterum habituro . ,,

Pag. 45. " Eheu ! quis induxiſſet in ani-
,, mum , ut crederet , Illuſtres Epiſcopos
,, damnaturos hoc tempore Auguſtinum , ut
,, Pelagium defenderent ? ,, Contra eadem Comitia habetur infamis Ode Gerberonii, ſtylo ligato ſtrophis ſeptemdecim conſtans : quarum tres referuntur in juridico contra Gerberonium proceſſu , quæ ut ſimilem prorſus ſenſum conficiunt , ei quem ex opuſculo retuli ſuperiore , non eſt operæ pretium hìc deſcribere . Eadem Cleri Comitia prolixiùs impetuntur , & non minùs nequiter animadverſionibus ad Queſnellum à Walonio tranſmiſſis .

Denique , ut propoſitionis abſurdiſſimæ reddatur omnibus perſpicua magis iniquitas, proinde , & condemnationis juſtitia , impactam Eccleſiæ univerſæ , & ſummis ejus Moderatoribus calumniam , convertamus ad ſingula-

gularem quamlibet Diœceſim ipſamque Pariſienſium Academiam, dicendo: *Nihil pejorem* de Diœceſi N.N., vel de Sorbona *ingerit opinionem ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores*.

Quis Epiſcopus, quæ Academia inflictam ſibi iſtiuſmodi contumeliam non ut atrocem injuriam averſetur, Authoremque, ſi ſuæ teneat ſubditum poteſtati, non cenſeat tantæ temeritati debito ſupplicio caſtigandum? Quis igitur æquus arbiter ſtatuet, debuiſſe à Sede Apoſtolica, & obſequentibus ei Epiſcopis diſſimulari opprobrium adeò infame, & avertendis ab Eccleſia hæreticis, ipſiſque ſubvertendis inter Orthodoxos ſimplicibus, & infirmis, arte Satanicâ excogitatum?

Creſcit etiam Propoſitionis nequitia accedente circumſtantiâ Scriptoris, deteſtabilem jungentis hypocriſim, & impudentiam temeritati. Cum fide enim, & juſtitiâ honeſtatem ſimul exuiſſe oportuit, & verecundiam eum, qui ſibi conſcius, à ſe, ſuiſque unicè excitatum eſſe, quidquid ferè gravium diſſidiorum fluctuantem Petri naviculam ultimis temporibus exagitavit, nec hodiedum concutere deſinit, perfrictâ nihilo minùs fronte palam conqueri audet de luctuoſis adeò Eccleſiæ motibus. Quidni ratione ſimili Arius ſacrilegè ſciſsâ à ſe Chriſti tunicâ inconſutili de ſciſſione ipſâ conqueri potuiſſet, ejuſque crimen tam nefarium in ipſos conjicere Divini Depoſiti fidiſſimos, ſanctiſſimoſque Cuſtodes Romanos Pontifices, & obedientes eis Antiſtites orthodoxos?

Intereſt hæreticorum, perſuaderi omnibus, qualemcumque ſuos inter & Catholicos diſſenſionem, momenti eſſe perexigui: ab adverſariis immeritò turbari pacem Eccleſiæ, propter res, nullum afferentes fidei nocumentum, nullum moribus. Qui ſeduxere Gothos impia inſtillando Arii dogmata, quolibet parati erant aſſerere Sacramento, de ſolis eſſe vocabulis contentiones, ad Religionem, pietatemque minimè pertinentes.

Euſebius Arianiſmi fautor ſubdolus, Conſtantinum Imperatorem reddere ſecurum voluit, quòd omnis inter Antiſtites diviſio, omnis diſcordia eſſet ob quæſtiones ponderis leviſſimi, de tricis quibuſdam metaphyſicis, quæ ad fidei morumque regulas non attinerent; malum præcipuum eſſe Schiſma Eccleſiarum, originem ducens à Præſulis Alexandri adverſus Arium presbyterum odio & invidiâ.

Juxta Ariminenſis Concilii Antiſtites Arianos, ſola à Catholicis tentata novarum invectio appellationum, præcipuè *Conſubſtantialis*, omnem præbuit jurgiis, & ſchiſmati occaſionem.

Ejuſdem obtruſione nominis importunâ dicebatur ſanctus Hilarius in ſuo exilio, orientis ſubvertere tranquillitatem; hoc ſuppreſſo vocabulo omnia fidei ſalva fore, Occidentis inter & Orientis Eccleſias pacem facilè coalituram. Verùm non latuit Catholicos ea Arianorum fallacia, quæ abolito *Conſubſtantialis* nomine, detractum ibat Dei Filio Divinitatem.

Neſtorius quoque ſcribens Sancto Cæleſtino Pontifici ſolam de vocibus ajebat ſupereſſe, eamque diſcuſſionis facillimæ quæſtionem.

Quàm feriò monebatur S. Gregorius, ne ſcandala oriri, & fortè ſchiſmata pateretur propter appellationem *Epiſcopi Univerſalis*, quam Patriarcha ſibi tribuere cæperat Conſtantinopolitanus! at Sapientiſſimus Pontifex ſatis proſpexit, quò iſta vergeret ſuperbi nominis affectatio, ut Univerſæ ſcilicet Caput Eccleſiæ agnoſceretur, atque unicus propriè Chriſtiani orbis Epiſcopus, cæteri rurſum eſſent ejus quodammodo Vicarii. Quapropter ſchiſmaticam hanc Patriarchæ arrogantiam, fidei pariter inimicam eſſe, & inſtituto divinitus Hierarchico ordini adverſantem, ſtatuit ſibi minimè permittendam eſſe, neque ſegni diſſimulandam ſilentio; ſed omni opportuniore modo fortiſſimè reprimendam.

Romanæ Eccleſiæ de peccato Originis doctrinam, inter quæſtiones adiaphoras rejicere Cæleſtius, & Pelagius conati ſunt quaſi fide, religione, pietate ſalvâ, & integrâ ſentire de eo cuicumque licitum foret quod vellet. Non acquievit Chriſti Vicarius, neque conſenſere cæteri Antiſtites Orthodoxi, qui cum Auguſtino libro primo Operis imperf. contra Julianum Capite 12. totis viribus contenderunt, cauſam iſtam ad Fidei, Religionis, pietatis non ſolùm dogmata pertinere; ſed etiam ad fundamentum, quod Pelagiana impietas ſubverteret, ipſum detrahens cunctis mortalibus Redemptorem.

Denique nec propter iniquam Pelagianorum querimoniam, quaſi locum *in Eccleſia Dei adepta ſit ſtultitia, & turpitudo dominationis*, putavere Eccleſiæ Præpoſiti, dimittendam à ſe cenſurarum ferulam, quâ hæreticorum in opinando, & innovando licentia coerceretur.

Cernis itaque Lector, Janſenianas in præſenti articulo contra Eccleſiam criminationes, & fallacias non tam eſſe Queſnelli ingenio recenter inventas, quàm à veteribus acceptas hæreticis; à Catholicis verò eliſas,

facem præferente Apoſtolicâ Sede, quæ divino Spiritu gubernata hæreticorum præſtigiis obcæcari nequit, aut perfidiâ circumveniri.

Damnata Propoſitio Nonageſimaquinta.

Veritates eò devenerunt, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis; & modus eas prædicandi, eſt veluti idioma incognitum: adeò remotus eſt à ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra communem captum fidelium: neque ſatis advertitur, quod hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in filios ſuos. *Cor.* 14. *v.* 21.

CAPUT I.

Queſnelli obſervatio compendio refutata.

1 QUàm Adverſarii ſuum pro Eccleſia, & reducendis ad eam Hæreticis ſtudium prædicare ſolent magnificè, tàm in avertendis ab ea univerſis fidelibus æquè, ac infidelibus, omni labore, induſtriâ, fraudibus etiam, & calumniis occupantur. Quid enim ad abſtrahendos ab Eccleſia Catholicos, præſertim ſimplices, quid ad removendos amplius ſchiſmaticos fingi potuit accommodatius, quam perſuaderi omnibus, eò miſeram prolapſam eſſe errorum, & ignorantiæ, ut veritates in quibus à Chriſto fundata fuerat, & quarum ipſa viciſſim perpetua cuſtos, columna, & firmamentum, teſte Apoſtolo, eſſe debuit, ab eâdem quodammodo exulare, vel in anguſtiſſimum ſe recipere angulum coactæ fuerint: Sicubi autem foras erumpere tentaverint, *pleriſque Chriſtianis lingua quaſi peregrina* appareant, *& idioma incognitum*: unde neceſſe ſit Eccleſiam, quaſi vetulam vacillantem, & exitio proximam credi, *iram* quoque *Dei in ſuos filios* incumbere.

Quis igitur ejuſmodi cætum exiſtimet dilectam Chriſti Sponſam, tot à Spiritu Sancto exornatam encomiis, cum quâ remanere voluerit, & contra quam portæ Inferi nunquam eſſent prævaliturae?

Sancyranum aliàs exhibui, jactantem Eccleſiæ interitum, ob generalem *non in ſolis moribus, ſed in dogmatibus quoque* ad Fidem pertinentibus, *corruptionem*. *Tempus*, ajebat, *ædificandi à ſeculis aliquot deſiit, ſuccedente deſtructionis* inevitabili neceſſitate. *Et quidem ipſe Dei Filius*, qui ædificaverat Sanctam, poſtea *fædè nimium criminibus & erroribus depravatam conſpiciens* averſari adeò cæpit, ut deſerendam ſibi ſtatuerit *ac ſubruendam funditus*.

Quando igitur Arnaldus, & cæteri à Sancyrano novitatibus imbuti, ad Eccleſiam invitant, non niſi de novâ ſuâ intelligendi ſunt, quàm veteris collapſæ ruderibus ſuperſtruxerint. Ut autem Apoſtolicæ Romanæ odium nobis & horrorem certiùs inſpirent, teterrimis eam; ſed mendaciſſimis depingunt coloribus, veluti plenam rugis, & maculis, Chriſtianæ ignaram fidei, meridie cæcutientem, Charitatis & Juſtitiæ expertem laceram undique, ac diſciſſam, *diviſiones foventibus*, à quibus ratio muneris præcipuè poſtulat impedire.

Nos quidem perpetuâ Traditione didicimus indicia, ſeu notas, quibus vera Chriſti Eccleſia potiſſimùm agnoſcenda ſit, & ab hæreticorum diſcernenda Cætibus; quòd ſit *una*, *Sancta*, *Catholica*, *& Apoſtolica*. Quænam autem è quatuor hiſce notis penes Eccleſiam remanſerit, ſi Queſnellianæ habenda fides eſt hypotheſi? unitas enim tollitur *diviſionibus*: deſinit Eccleſia eſſe Sancta, Catholica, & Apoſtolica, ſi *veritas* in ea defecerit adeò, ut ſit *incognita*, & *lingua quaſi peregrina*. Nulla enim ſine veritate Fides eſt, ſine hac nulla ſpes, charitas, Juſtitia, aut virtus utilis ad ſalutem.

Num talibus Chriſtianam Eccleſiam elogiis commendavere Apoſtoli Gentibus, ut Religionem eis Catholicam perſuaderent?

Præcipua Novatoris excuſatio videbitur quòd non abſoluta adeò & univerſalis enunciatio ſua ſit; ſed reſtricta vocibus *quaſi*, & *pleriſque*. Verùm & ipſe obtentus frivolus eſt, neque enim à me, neque ab aliis Queſnelliana Propoſitio aliter accipitur, quàm ſubintellectâ, quæ adducitur, exceptione; quæ Queſnellum ſcilicet cum ſuis Sectatoribus & fæderatis, minimè comprehendat numero ignorantium veritatem; ſed neque nos Queſnel-

nelliſtas cum ſuo Capite, utpote obſtinatos
Janſenianæ hæreſis defenſores, legitimis Ec-
cleſiæ filiis annumeramus; neque priorum
temporum hæretici, antequam apoſtaſiam pu-
blicè profiterentur, dato Eccleſiæ libello re-
pudii, planxerunt aliter ejus à Fide Catholica
receſſum, quàm ſuppoſitâ ſemper ſui, ſuo-
rumque à communi illo vitio, exceptione.

Sancyranus quoque Janſenii, Arnaldi,
Queſnelli, Gerberonii Prodromus, & Inſti-
tutor, non aliter Eccleſiam periiſſe cenſuit,
quàm remanente in ſe ſuiſque fidei integrita-
te: quemadmodum exiguus hominum & be-
ſtiarum numerus in Arca à generali exitio li-
beratus eſt, ut forent extincti orbis reliquiæ,
& ſemen novi. Similiter Queſnellus *verita-
tis*, & fidei in *pleriſque* aliàs fidelibus, inte-
ritum lugens, haud dubitat, quin eam ipſe
cum ſuis ſervaverit intemeratam; non verò
nos Pontificii, quos notiſſimum eſt, ab illis
non uno fidei Dogmate diſſentire. Meritò
dicimur *plerique*, utpote Grex Catholicorum
univerſus, qui Chriſti Vicarium ſequens, &
poſſeſſionem nactus ampliſſimam uſque ad
terminos terræ; dum à Pontifice averſi Queſ-
nelliani, exiguo orbis angulo concluduntur.

Quando autem derelictâ Eccleſiæ ſeu
Pontificiorum multitudine, in tales ſe rece-
piſſe anguſtias Chriſtiana *veritas* dicitur, ne-
ceſſe eſt pariter quæcunque de Eccleſiæ ma-
gnitudine in Scripturis & Patribus legimus,
ad hanc mendaciſſimè reſtringere paucita-
tem.

Sive igitur inſtitutam à Chriſto Eccle-
ſiam interiiſſe adverſarius dixerit, amplexus
fatuam Donatiſtarum & Sancyrani ſenten-
tiam, ſive eliminatis ex Eccleſia Romanis
Pontificibus cum omnibus Apoſtolicæ Sedi
obedientibus Epiſcopis, Presbyteris, Reli-
gioſis, Doctoribus, & Populo, Chriſti Cœ-
tum in ſolis conſtituat Janſenianis, in quo
penès ſenſum utraque temeritas differat, non
apparet.

Quare Queſnellum æquè, ac Donatiſtas
perſtringere videtur Auguſtini Enarratio in
Pſalmum 101. ad illud: *In conveniendo Popu-
los in unum*: ubi Sanctiſſimus Antiſtes ſic
animadvertit. „ Sed exiſtunt, qui dicunt:
„ jam hoc factum eſt: reſpondit ei in omni-
„ bus gentibus Eccleſia, pariens filios plu-
„ res, quàm illa quæ habebat virum: reſpon-
„ dit ei in via fortitudinis ſuæ . . . . credi-
„ derunt in eam omnes gentes; ſed (inquiunt
„ Donatiſtæ) illa Eccleſia, quæ fuit omnium
„ gentium, jam non eſt, periit.„

Hanc hæreticam vocem, quam à Sancy-
rano reſuſcitatam vidimus, ſic exagitat Au-
guſtinus „ Hoc dicunt qui in Eccleſia non
„ ſunt. O impudentem vocem! Illa non
„ eſt, quia tu in illa non es? Vide, ne
„ tu ideo non ſis; nam illa erit, etſi tu non
„ ſis. Hanc vocem abominabilem & dete-
„ ſtabilem, præſumptionis & falſitatis ple-
„ nam, nullâ veritate ſuffultam, nullâ Sapien-
„ tiâ illuminatam, nullo ſale conditam, va-
„ nam, temerariam, præcipitem, pernicio-
„ ſam prævidit Spiritus Dei. . . quoniam qui-
„ dam dicturi erant contrà: fuit & non eſt;
„ *Exiguitatem*, inquit, *dierum meorum an-
„ nuntia mihi*: Quid eſt quod neſcio quia
„ recedentes à me, murmurant contra me?
„ Quid eſt quod perditi, me periiſſe conten-
„ dunt? Certè enim hoc dicunt: quia fui &
„ non ſum: annuntia mihi exiguitatem die-
„ rum meorum . . . . Quis annuntiabit mihi,
„ niſi ipſa via? Quomodò annuntiabit? *Ec-
„ ce Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummatio-
„ nem Seculi*.

„ Sed hic exiſtunt qui dicunt, vobiſcum
„ ſum uſque ad conſummationem Seculi;
„ *quia nos prævidebat, quia pars Donati erat
„ in terra*. . . . Non vos filii eſtis illorum
„ mortificatorum, quorum vox compedito-
„ rum audita eſt à Domino: abſit. Non hoc
„ indicant facta veſtra: non hoc indicat ſu-
„ perbia veſtra: non hoc indicat vanitas ve-
„ ſtra: non ſapitis, & foris eſtis: ſal infatua-
„ tum eſtis; ideo & ab hominibus conculca-
„ mini. Audite, quid dicat Eccleſia . . . .
„ mota vocibus veſtris & falſis opinionibus
„ veſtris: quærit à Deo, ut exiguitatem die-
„ rum ſuorum annuntiet ſibi, & invenit Do-
„ minum dixiſſe: *Ecce Ego vobiſcum ſum
„ uſque ad conſummationem Seculi*. Hic vos
„ dicitis: de nobis dixit: nos ſumus, nos
„ erimus uſque in conſummationem Seculi.
„ Interrogetur ipſe Chriſtus, cui dictum ſit:
„ *Exiguitatem dierum meorum annuntia mi-
„ hi: Et prædicabiur*, inquit, *hoc Evangelium
„ in univerſo orbe in teſtimonium omnibus, &
„ tunc veniet finis*.

Hactenùs Auguſtinus, calumniam re-
primens Donatiſtarum, & in ea Queſnelli.
Si à Donatiſtis forſitan ſe accepiſſe negave-
rit; eam à Magiſtro & oraculo ſuo Sancyrano
ſe didiciſſe non arbitror inficiaturum. Dona-
ti non minùs, quàm Sancyrani aſſeclæ à
communi Eccleſiæ interitu, ſe ſuoſque exi-
munt Sectatores. Quantumlibet igitur ſua
Queſnelli Articulo exceptio concedatur, non
definit ejus calumnia ſimilis eſſe veterum
blaſphemiæ hæreticorum.

Ad Queſnelli ſcilicet non minùs, quàm
Donati diſcipulos, excluſis Pontificibus &
omnibus eos ſequentibus, Chriſtus reſpexe-
rit, cùm dixit: *Ecce vobiſcum ſum uſque ad
con-*

conſummationem Seculi; *quia nos*, inquiunt, *prævidebat* : *quia pars Donati*, & poſtea Sancyrani, atque Queſnelli, *erat in terra* . . . *De nobis dixit*, *nos ſumus*, *nos erimus uſque ad conſummationem Seculi*. Sed opportunè occurrit ſapientiſſima Auguſtini reſponſio, etiam Queſnellum cum ſociis feriens : *Non hoc indicant ſacta veſtra* : *Non hoc indicat ſuperbia veſtra* : *Non hoc indicat vanitas veſtra*. *Non ſapitis*, *& foris eſtis* : *Sal infatuatum eſtis*, *& ab hominibus conculcamini*.

Hæreticis ſemper morem fuiſſe, Eccleſiæ velut tenebris obſitæ, miſerrimam ſimulare, & plangere calamitatem, teſtatur Gregorius Magnus in caput 2. Job. cap. 15. *Quid eſt*, inquit, *quod amici Job conſidere ei ſeptem diebus & ſeptem noctibus referuntur*, *niſi quod hæretici*, *vel in his*, *in quibus verum lumen intelligunt*, *vel in his*, *in quibus ignorantiæ tenebras patiuntur*, *quaſi infirmanti Sanctæ Eccleſiæ ſe condeſcendere ſimulant*, *eique ſub blandimentorum ſpecie dolos deceptionis parant*. Et in caput 7. Job. cap. 22. *Quia ſe hæretici tenere lumen veritatis æſtimant*, *Sanctam Eccleſiam*, *quaſi in erroris nocte poſitam ad diluculum veritatis vocant*; *quatenùs & per cognitionem Dei quaſi per diluculum ſurgat*, *& per precem pœnitentiæ præterita diluat*.

Eadem duo præſenti Eccleſiæ vitia affingunt adverſarii neque minore lugent fallaciâ, quàm ſuperiorum temporum hæretici; ignorantiam ſcilicet *veritatis*, & abolitionem pœnitentiæ : de poſteriore egi pluribus tomo tertio occaſione eò ſpectantium Propoſitionum 87. 88. 89. Supereſt hìc de *veritatis* ignorantia diſſerendum.

Quàm ſolicitè de hac quantocyus depellenda monebat Germaniam Lutherus, ſcriptâ ad Magiſtratus epiſtola encyclicâ ! Eum in finem neceſſaria ipſi viſa eſt erectio Scholarum, quas ſuo ipſe eruditionis lumine illuſtraret.

Sic apud Coclæum de Actis Lutheri ad annum 1524. legitur, Hæreſiarcha Teuthones obteſtans. „ Inſpiciamus miſeriam „ noſtram, & tenebras, in quibus fuimus. Arbitror Germaniam nunquam anteà de verbo Dei audiviſſe quantum nunc : certè in hiſtoriis nullum de hoc reperitur veſtigium. „ Quod ſi illud ſic ſine gratiâ & honore tranſire ſinimus, verendum eſt, ne adhuc horrendiores tenebras, plagaſque patiamur. „ Chari Teuthones, emite, dum nundinæ „ præ foribus ſunt : colligite dum lucidum „ eſt cælum, & aura ſerena. „

Carolſtadio tam generalis apparuit Eccleſiæ ignorantia, ut de Reformatione quodammodo deſperans. „ Cum Lutherum in „ formanda ſua Eccleſia valdè occupatum & „ anxium videret, author ei fuerit, ut novam „ potiùs inſtitueret, quàm reſtitueret vete- „ rem. „ Ita teſtatur Florimundus lib. 2. de orig. hæreſ. cap. 7.

Similem de Eccleſiæ tenebris jactantiam Calvini retundens idem author lib. 7. cap. 18. inducit Eſpencæum ex hæretici veſania ſic concludentem : „ Ergo nullus ampliùs in „ orbe fuit Chriſtianus : Ergo Eccleſia id „ unum egit, ut infernum civibus impleret : „ Ergo demum ante quindecim annos *veri-* „ *tas* orbi illuxit. „ Et ea quidem penès ſolos Calvinum & ejus diſcipulos, ut hodie eſt penès aſſeclas Queſnelli; quorum fidei debemus & inſtitutioni, quod Eccleſiæ non impingatur generalis omninò ignorantiæ probrum; ſed cum exceptione aliqua licèt perexiguâ : *Veritates eò devenerunt*, *ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis*, *& modus eas prædicandi eſt veluti idioma incognitum*.

Sic quando Arnaldi Magiſter Sancyranus, teſte Iſaacio Habert Vabrenſium Epiſcopo in *Defenſione Fidei* parte 2. pag. 20. exclamare ſolitus erat : *Ignorantia*, *tenebræ*, *errores ſtupendi*, *cæcitas ubique*; aſſertionem accipi voluit, non univerſaliter abſolutè; Sed ut Dialectici ajunt accommodè, veluti cùm dicitur *Cælum tegere omnia*, exceptio ſubintelligenda eſt *præter ſe*.

Juxta teſtimonium Domini de Pormorant Abbatis Commendatarii & Sacerdotis, cùm *adversùs Religioſos*, *& omnes iſtius temporis myſticos diceret*, *eos minimè intelligere Evangelium*, *mox addebat* : *Ego Evangelium*, *& perfectam Scriptorum à Sancto Paulo intelligentiam verè poſſideo* : *deplorabat omnium hominum conditionem*, *ſignificans omnes errare in tenebris*, *& ſemitas terere à veritate remotiſſimas*. *Idem è Sancyrani nepotibus aſſerebat natu maximus*. Joannes de Jovaud Ciſtercienſis Religionis Abbas anno 1638. 17. Junii teſtatus eſt jurejurando, ut aliàs retuli, quòd *Sancyranum audiverit jactantem*, *ſe*, *quæ enuntiaret Dogmata non ex Libris didiciſſe*; *ſed legere in ipſo Deo*, *qui eſt veritas æterna* : *præterea ſequi ſe in omnibus ductum interiorum illuminationum*, *inſpirationum*, *documentorum*, *quæ ſibi identidem à Deo ſuggeri ſentiebat*.

Eidem Sancyranus affirmaverat : *Si me audire*, *& ſequi conſtituis*, *evidenter tibi ex doctrina Patrum*, *& Conciliorum demonſtrabo uſque ad quæ Secula duraverit vera Eccleſia*, *quo tempore deſtrui cæpta ſit*. *Tempus ædificandi*, *tempus deſtruendi* : *Deus ipſe Eccleſiam diſſolvit* : *tempus ædificandi tranſiit*.

Joan-

Digitized by Google

Joannes de Caulet Sacerdos Abbas Commendatarius, qui dein fuit Epiſcopus Appamienſis, eodem anno 1638. jurejurando de Sancyrano declaravit, ſe ex illo audiviſſe, quòd *errores irrepſerint in mores Eccleſiæ, ipſique advenerit tempus deſtructionis*.

Denique ut redeam ad teſtimonium Ciſtercienſis Abbatis, *tanta*, inquiebat Sancyranus, *eſt mihi diſcernendarum animarum prærogativa, ut quas ſemel obſervavi, dignoſcam, electæne à Deo ſint, an reprobatæ*.

Procul itaque Novator hic, judicio ſuo, erat ab illis tenebris, ab ea *veritatis* ignorantia, quâ peſſumdari & corruere Eccleſiam credidit. Sic illum ſecuti Gerberonius, Ægidius de Witte, Matthias Torkius & ſimiles in ſuis adversùs Eccleſiam contumeliis, æquè ac Queſnellus, ſe aliosque excipere Janſeniſtas indubiè intelligendi ſunt.

Gerberonius ſcilicet in Notis ad Epiſtolas Janſenii pag. 179. de hoc Antiſtite ait: *Conceperat animo, atque inducere in Eccleſiam ſtatuerat puras Sancti Auguſtini de Gratia & Prædeſtinatione ſententias, penè illic incognitas*. In *Reſponſo ad Diſcordiæ Janſenianæ enarratorem diſpunctum* pag. 5. *Undenàm putas, quòd Pelagiana aut ſaltem Semipelagiana hæreſis noviſſimis his temporibus Chriſtianum penè totum inundet orbem; niſi quia præter quam quod omnes naſcimur Pelagiani, Chriſtianæ plebi ſubducuntur Catholicæ, quas de gratia Chriſti & Prædeſtinatione, Scriptura & Sancti Patres poſt Auguſtinum protulerunt veritates, & his ſubductis nihil Populo Chriſtiano oggeritur & occinitur, quàm ... Pelagianorum aſſertiones*.

Ægidius de Witte in *denuntiatione ſolemni Bullæ Vineam Domini*, pag. 6. Eccleſiam ſic alloquitur: *Conjuraſſe contra te videtur univerſitas populi Chriſtiani à minimo uſque ad maximum*. Pag. 8. *Infirma eſt ipſa Religionis Arx Roma: terra infecta eſt lue Pelagianâ*. Author *depulſæ excommunicationis per Illuſtriſſimum D. Buſſi Coloniæ Nuntium Pontificium attentatæ in R. D. Matthiam Torkium* pag. 16. *Perjuriis putreſcit Clerus: Diſciplina corruit: vera Chriſti gratia abjicitur: Pelagius Vineam Domini depaſcit, & iniquo illi, quem Dominus Jeſus ſpiritu oris ſui interficiet, fortiſſimè viam parat*.

Stylus opuſculi Authorem indicat Ægidium de Witte: adoptaverit illud Torkius, audaciâ & temeritate Ægidio non abſimilis. Audiendus potiſſimum Ægidius in illo opere, cui nomen ſuum præfigere non erubuit, ſub hac Epygraphe: *Auguſtinus Iprenſis vindicatus, atque è damnatione Romanorum Pontificum Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. Clementis XI. ereptus & erutus per Ægidium Albanum* (Belgicè de Witte) *nuper. in Civitate Metropolitana Mechlinienſi Decanum & Paſtorem Eccleſiæ Collegiatæ & Parochialis Beatæ Mariæ trans Dilam*.

Illic pag. 280. dicitur: *Benè ſubductâ ratione, Moliniano aut Pelagiano contagio jam nunc contaminata videtur longè maxima Reipublicæ Catholico-Chriſtianæ pars*.

Pag. 284. *Iſta in dies invaleſcit in Eccleſiam peſtilentia*. pag. 275. *Totum propè mundum apertè poſt Pelagium & Molinam abire cernimus: atque ipſa in primis Italia perquàm malè audit in illo genere*. Omnes ſcilicet Pelagii aut Molinæ diſcipuli Ægidio ſunt, qui à Janſenio alieni: Moliniſtarum nomine penès Ægidium, hæreticos intellige Semipelagianos, quod clariùs exprimit in citata ſuperiùs *depulſione excommunicationis*. pag. 15. *Ejiciat ex animo ſuo qui poteſt: ego ex meo ejicere nullâ ratione poſſum, quin Clemens noſter XI. Jeſuiticis, hoc eſt Semipelagianis erroribus afflatus ſit. Hinc illa Vaticana fulmina*.

Ægidio non minùs feraliter concinit Petrus Hollen, ejuſdem cum Ægidio Ultrajectinæ Congregationis Socius, & Janſenianæ Apoſtolus Eccleſiæ, qui tanquam de gratiâ optimè meritus, antonomaſticè *Gratianus* dici voluit, ut aliàs *Amos Propheta* authoritatem ſibi tribuens Pontificiâ Superiorem. Non exiguam hic ſe præſtare gratiam autumat Alexandro VII. quando illum propter ignorantiam non ſolùm à formalis *hæreſios Semipelagianæ* crimine *excuſat*, *ſed etiam à Moliniano errore, qui pejor priore eſt*. Ita definit Epiſtola ejus altera ad Clementem XI. pag. 3.

Mirificam quoque & Janſenianâ dignam Sanctitate, erga Romanos Pontifices reverentiam Ægidius oſtendit, loquens de Innocentio X. & Alexandro VII. in Auguſtini Iprenſis Vindiciis pag. 276. dicens: *Cur ergo adeò peregrinum videri deberet, ſi ille in ſcientia Theologica valdè parum exercitatus, hic neque illa doctus admodum, & Urbis publicâ voce Jeſuitis intimè coadunatus, contaminatione illâ* (Pelagianiſmi) *naturalitèr inſita infecti fuerint?* Proindè quid miri, ſi tot Pontificibus Pelagianâ aut Semipelagianâ imbutis hæreſi, pars major Eccleſiæ corrumpatur?

Sed, ut inane fundamentum eſt, ita & ſuperſtructum à Novatoribus ædificium; nam neque iſtud quod Moliniſmi nomine propriè appellatur, ab Eccleſia damnatum eſt, neque adeò ut fingitur commune. Novimus autem hanc Janſeniſtarum eſſe verſutiam, ut quidquid ſuæ perſpiciunt non congruere novitati, Moliniſmum vocitent; quâ ratione omnes uni Ordini contrarios, ſuo ſperant conciliare

ciliare faciliùs errori; non autem conſiderant quantum hoc ſuo mendacio proſint infeſtiſſimis ſibi adverſariis, dum horum cauſam attribuunt Eccleſiæ quodammodo univerſæ. Exploratum ſiquidem compertumque eſt, non agnoſci à Janſenianis medium ſua inter & Moliniſtarum, ut vocant, Dogmata; finguntque quod uni proprium Scholæ eſt, ab omnibus, ſi Janſenianos exceperis, adoptari.

Subdolo hoc ſtratagemate perſuadere ſimplicibus cupiunt, quaſi Janſenianis vertatur crimini, & quidem unicè, non eſſe Molinianos. Quod ſanè mendacium magis putidum eſt, & notâ omnibus facti evidentiâ magis convictum, quàm ut ſeriâ egeat confutatione.

Antiquos, ut alibi paſſim, etiam hìc imitari hæreticos placuit Janſenianis. Auguſtinus lib. 1. operis perfecti cap. 75. Juliani reprimens in convitiando petulantiam, *Athanaſianos* (inquit) & *Homouſianos Ariani Catholicos vocant, non & alii hæretici. Vos autem non ſolum à Catholicis; ſed etiam ab hæreticis, vobis ſimilibus, & vobis diſſentientibus Pelagiani vocamini, quemadmodum non tantùm à Catholica Eccleſia; ſed ab hæreſibus etiam vocantur Ariani; vos verò ſoli nos àpellatis Traducianos, ſicut illi Homouſianos; ſicut Donatiſtæ Macarianos; ſicut Manichæi Phariſæos, & cæteri hæretici diverſis nominibus*. Denique, inquit Auguſtinus; *Agnoſce in tuo Dogmate nomen tuum, & Catholicis, à quibus confutaris, deſine objicere & Dogma & nomen alienum*.

Minùs incongrua videri poterat *Homouſianorum & Athanaſianorum* appellatio, quam modò Catholicis omnibus *Moliniſtarum*, vtpotè cum quibus ſolent plurimi intra Charitatis limites contendere acriter: Homouſion autem tuebantur univerſi: Neque ulli ab Athanaſij contra Arium Dogmatibus diſſentiebant.

Hæc vellicandæ ut ſuſceperam Propoſitioni, viderentur poſſe ſufficere, niſi ſuperba nimium & temeraria eſset adverſantium nobis inſultatio, quapropter eadem deiicienda magis, & fortiùs obterenda eſt.

CAPUT II.

Prætenſę à Queſnello veritates *circà gratiam, non ſolùm à* pleriſque: *Sed ab omnibus in Eccleſia meritò ignorata*.

QVandoquidem Queſnello tàm patheticè conqueri lubuit de modo in Eccleſia communiter uſitato prædicandi Populis Evangelium & *veritates* ſcitu neceſſarias, non deſunt, qui in ipſo Decumano ejus Opere, undè excerpti ad Cenſuram Articuli ſunt, reprehendant, quòd cum voluerit *Moralis Evangelicæ* haberi *compendium*, & quidem ad inſtitutionem omnium etiam plebejorum, ac mulierum vulgari editum idiomate, tot ei immiſcuerit difficiles de prædeſtinationis & gratiæ Myſteriis Quæſtiones, quibus Theologorum ingenia fatigantur, facillimè labuntur indocti.

Poſterius Authori placuiſſe ſuſpicio apparet non temeraria; ut enim inſerendis ubique novitatibus conſpicitur intentus; eundem in finem opus tot pietatis fictitiæ contextum illecebris, tot elogiis à factione numeroſiſſimâ, & magni nominis Approbatoribus commendatum, videri maximè idoneum potuit.

Quidquid ſit, cùm præcipua hìc perſonet Queſnelli Lamentatio de ignoratis paſſim in Eccleſia *veritatibus*, non eſt veriſimile, quòd quæ ab ipſo Capitalia novæ ſuæ Eccleſiæ Dogmata reputantur, in tali voluerit Opere præteriri; ne criminis ejuſdem, cujus Religioſas omnes familias in ſalutem proximi incumbentes, Paſtores, Doctores, Epiſcopos, Romanos maximè Pontifices reos agit, ipſe quoque inſons minimè habeatur.

Reuerà, ſi quæ laus eſt, dogmaticas, quibus, ſe devoverit, novitates, etiam hæreticas, locis omnibus opportunè, vel ſi aliter nequeat, importunè ingerere, eam denegare Queſnello nemo poterit.

Sìc Dominus Iſole ejuſdem Sectæ Apoſtolus ad ipſum ſcripſerat anno 1690. die 13. Martii: *Diebus aliquot pervolvo Obſervationes* [tuas *Morales in novum Teſtamentum*) *mihi quidem arrident maximè. In his graviſſima quæque Dogmata modis innumeris exponuntur, ac ſemper ad permovendos animos aptiſſimis. Neque verò eſt, quòd Lector Longiùs perquirat; ſic exhibentur, ſic admoventur, atque aptantur inter ſe ut illorum aſpectum devitare nemo poſſit*.

Ibid: *Quid ex poſitis principiis ſequatur, non permittitur Lectoribus diiudicandum: Quod eos condiſcere volumus, totum exprimitur. Hoc unum vereor, ne Dogmata quædam, frequentiùs ſibi, quàm par eſt, ingeri, inculcari, infarciri animadvertãt; nam id quidem intendi ſedulò & curari impigrè, manifeſtum eſt.*

Epiſcopi Lucionenſis & Rupellenſis anno 1712. die 17. Junii, adeoque prævenientes Conſtitutionem *Unigenitus*, quæ primùm prodiit anno 1713. menſe Septembri, *Documentum* ediderant *Paſtorale*, quo contra Queſnelliani Operis venenum communire greges ſuos dignâ tantis Præſulibus ſolicitudine conati ſunt.

Ibi

Ibi occaſione Epiſtolæ jam relatæ ſuos ita commonent: " Hæc graviſſima dogmata,
„ hæc *quædam Doctrinæ capita*, quæ (*ne Le-*
„ *ctor ſibi frequentiùs ingeri in Annotationi-*
„ *bus animadvertat*, Dominus Iſole ſubve-
„ retur, hæc denique placita, de quibus
„ conveniat homines *non priùs admoneri*; ut
„ jam edito Opere, nimiùm ſera ſit expoſtu-
„ latio: hæc dogmata, Fratres chariſſimi,
„ ut ipſi ſatis perſpicitis, non ſunt Evangeli-
„ ca dogmata, quæ omnes Catholici profi-
„ rentur atque agnoſcunt, de iis enim nullus
„ fuiſſet timendi locus, ne quis expoſtula-
„ ret: ea profectò hìc indicantur dogmata,
„ quæ Janſenii Defenſores propugnant; ii
„ ſunt *puri & aperti errores Janſenii*: ea eſt
„ *ipſa Janſeniana hæreſis*, quam Epiſcopus
„ Meldenſis in Obſervationum libro depre-
„ henderat...

„ Ea dogmata cùm ſint in *Obſervationi-*
„ *bus* Queſnelli, *modis innumeris* expoſita,
„ *iiſque ſemper ad permovendos animos aptiſ-*
„ *ſimis*; cùm ea *ſic admoveantur*; *atque*
„ *aptentur inter ſe, ut illorum aſpectum de-*
„ *vitare nemo poſſit*; cùm *certa doctrinæ capi-*
„ *ta* Lectoribus *ſic ingerantur, ut ſedulò id*
„ *quæſitum fuiſſe manifeſtum ſit*, nonne *Ob-*
„ *ſervationum* librum hoc uno jam patet con-
„ ſcriptum eſſe conſilio, ut errorem diſſemi-
„ net; eo totum, quantus quantus eſt,
„ ſcatere, ut vanus futurus ſit omnis in illo
„ perpurgando labor?

Hactenus Epiſcopi. Queſnellus autem ut Librum ſuum adeò erroribus refertum etiã hæreticis, univerſi legerent avidiùs, tenebras Eccleſiæ deplorat, & tantam indè profluere ſolitam perniciem animorum. Quæ enim expectari, aut ſperari ſalus poterit pleriſque in Eccleſia, ubi veritates neceſſariæ pauciſſimis notæ ſunt? Exitialem itaque hanc ignorantiam depellere Queſnellus cupiens, *veritates* illas tomis quatuor inſeruit. Sed Chriſti Eccleſia ſuis, juxta Queſnellum, aſſueta tenebris, earumque nimiùm amans, volumina excepit odio, atque ad ipſos relegavit Inferos; undè crediderat emerſiſſe.

Judicium hìc minimè iniquum, ab Eccleſia fuiſſe latum, & quas Queſnellus ſibi credulis venditat, velut magni ad ſalutem ponderis veritates, lethifero plena eſſe toxico mendacia, eaſque promerita juſtiſſimè Cenſuras, quas Conſtitutio *Unigenitus* inflixit, arbitror me præſenti quatuor tomorum Opere, pluſquam neceſſe fuerit, demonſtraſſe.

Si autem aliquibus prolixæ adeò lectioni otium non eſt, non refugio præcipuas è prætenſis Queſnelli *veritatibus*, breviſſimo refutare compendio, quo præſentis Articuli inſania magis pateat, eamque propugnantium non magis ſapiens confidentia reprimatur.

Prima atque præcipua Romanam inter, ſive catholicam, Apoſtolicam Eccleſiam, eique oppoſitum ſchiſmaticorum aliquot conventiculum diſſenſio eſt de gratia. Ibi, tanquam momenti maximi à Queſnello veritas celebratur, quæ nulli hactenùs nota fuerat Catholico, Propoſitio 28. *Prima gratia quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio*. Quo ſubſiſtente dogmate, quomodo Stephanus exprobrat Judæis perfidis Act. 7. *vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis: ſicut Patres veſtri, & vos*? Non reſiſtitur Spiritui Sancto ſive ejus gratiæ, quando hæc ipſa eſt peccatorum remiſſio, ſive Juſtificatio peccatoris, ac proindè novum ſemper injuſtificatis ſanctimoniæ augmentum: ita *gratiæ interiori in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur*. Qui quidem Queſnelli ſenſus eſt; ſed pridem declaratus hæreticus in ſecunda Propoſitione Janſenii, nullo diſſentiente Catholico.

Relato Queſnelli Articulo alterum junge ordine ſecundum: *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcunque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illa non ſolum nihil fit; ſed nec fieri poteſt*. Quæ Queſnello *veritas* inter novæ Eccleſiæ fundamenta eſt; quam nos diffiteri non poſſumus in Eccleſia Romana *eſſe linguam quaſi peregrinam pleriſque Chriſtianis*; imò Orthodoxis omnibus, ab ipſo damnatam Eminentiſſimo de Noailles in *Expoſitione fidei* Gerberonianâ velut *hæreticam & anathemate percuſſam ab Innocentio X. & Alexandro VII. in prima Propoſitione Janſenii*, *virus etiam continentem plurium aliarum*, videlicèt ſecundæ, tertiæ, & quintæ.

Adverſarios non excuſat qualiſcunque in Queſnelli Opere facta juſſu Eminentiſſimi Archiepiſcopi, correctio; utpotè quæ Antiſtitis illius Miniſtros, Mandati Executores de execrandâ maximè convincit perfidiâ, dum ex uno alterove expungentes Articulo, errorem eundem in longè pluribus reliquerunt. Sic deceptoribus illis Archipræſulem ſuum & Lectores deludere placuit; quaſi accurata emendatio librum redderet, nulli deinceps obnoxium ſuſpicioni. Undè ea qualiſcunque mutatio, erroris potiùs tegumentum fallax, & quaſi confirmatio, quàm conveniens correctio æſtimanda eſt.

Error ſcilicet prorſus idem, ſed magis ſubdolè remanſit in Propoſitione tertia. *Invanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das quod præcipis*: Et Propoſ. quarta. *Ita Domine, om-*

nia

nia poſſibilia ſunt, cui omnia poſſibilia facis, eadem operando in illo. Aſſerti enim utriuſque ſignificatio obvia, & ab authore certiſſimè intenta eſt, quod neque obſervatio mandatorum, neque ulla operatio ſalutifera nobis ſit poſſibilis; niſi Deus illam ſuâ omnipotenti gratiâ efficiat: Quâ ratione evidens eſt eliminari omnem gratiam ſufficientem, quæ ſimul efficax non eſt, ſive non adipiſcitur quod intendit.

Oporteret in Adverſariorum hypotheſi fallacem dicere invitationem Chriſti, univerſos ad ſe allicientis, tam criminibus, quàm corporis infirmitatibus oppreſſos Math. cap. 11. *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos*. Non omnibus enim efficacem gratiam obtingere, compertiſſimum eſt; venire autem ad Chriſtum ut à morbis animi ſeu vitiis & ſceleribus liberetur, neminem poſſe abſque gratiæ auxilio, contra Maſſilienſium ſive Semipelagianorum hæreſim non minùs indubitatum eſt Catholicis. Neque in Queſnelli ſententiâ dolo careret Sancti Petri affirmatio, dum Epiſt. 2. cap. 3. prædicatur Deus *nolens aliquos perire; Sed omnes ad pœnitentiam reverti*. Abſque gratiæ auxilio omnis ad juſtitiam reditus peccatoribus tam impoſſibilis noſcitur, quàm viſio ſine lumine.

Nihil veri, Queſnello interprete, habuerit vox illa Divini amoris & benevolentiæ plena ad peccatores, excepto nemine directa Apocal. cap. 3. *Ecce ſto ad oſtium & pulſo, ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum*. Poteſtne aliquis audire Dei vocem ſalubriter, vel aperire Deo januam ſicut oportet ad juſtitiam, abſque cœleſtis gratiæ ſubſidio? Solus cum ſuis affirmabit Pelagius.

Reſpondere neque poteſt neque vult novus Theologus, in ſuo Syſtemate Deum peccatoribus gratiam offerre, atque eorum relinquere libertati ut accipiant, vel recuſent, quia vel gratiæ collatio omnem hominis prævenit actionem, vel hæc neceſſariò peccatum eſt juxta Articulum 39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris, niſi ad ſe præcipitandum, virium, niſi ad ſe vulnerandum: Eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum*. Art. 40. *Sine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*. Ea quidem Queſnello veritas eſt; nobis autem eſſet & non ſolùm *pleriſque chriſtianis*; ſed omnibus probè Catholicis *lingua quaſi peregrina, & idioma velut incognitum*: Novimus tamen familiarem fuiſſe Calvino, Bajo & Janſenio.

Sic enim Calvinus lib. 3. Inſtit. cap. 3. de homine in ſtatu naturæ lapſæ ait: *Gravi telo confoditur ejus ingenium; cùm omnes quæ indè prodeunt cogitationes* (ſine gratia) *ut ſtultæ, frivolæ, inſanæ, perverſæ irridentur*. Bajus Propoſitione 27. à tribus Pontificibus Pio V., Gregorio XIII. Urbano VIII. prohibitâ & condemnatâ: *Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio non niſi ad peccandum valet*.

Janſenius lib. 4. de ſtatu naturæ lapſæ cap. 18. *Ita peccato periit libertas arbitrii ad faciendum bonum, ut ante gratiam non ſolùm non poſſit univerſam legem moralis honeſtatis implere; Sed nec unam quidem, nec unum opus ejus: ita inducta eſt peccandi neceſſitas, ut in omni actu, quo legem ſibi videtur vel ſervare, vel transgredi, reus alicujus peccati teneatur*. Lib. 3. cap. 20. *viribus naturæ peccatum ſine peccato non vitatur: nec lex ulla ſervatur*.

Hæ & ſimiles Janſenii Propoſitiones indubiè fuerint inter illas, de quibus meritò conqueritur Urbani VIII. Conſtitutio IN EMINENTI, quòd *à Prædeceſſoribus noſtris* (inquit) *olim damnatæ*, Janſenii libro, *cui titulus Auguſtinus, magno cum Catholicorum ſcandalo & authoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes, & prohibitiones defendantur ... malo in ſcandalum totius Reipublicæ chriſtianæ, & fidei Catholicæ perniciem vertenti*.

Sed his nequaquam territa Arnaldi impudentia, in Præfatione Apologiæ pro Janſenio, *Non poteſt* (inquit) *ſine voluntariâ excæcatione, & portentoſa pertinaciâ negari, Propoſitiones Baji, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia Doctrinæ Sancti Auguſtini*: ubi Urbanus Pontifex cum ſuis Conſultoribus Theologis & Cardinalibus, ab Arnaldo confidentiſſimè declaratur *excæcatus voluntariè & portentosè pertinax*; quia, ut ibidem Arnaldus aſſerit *Accuſationes, ob quas Urbanus VIII. prohibuit Librum Janſenii, fuerunt à veritate maximè alienæ*.

Ibid. *falſa fuit data Pontifici informatio, quaſi liber Janſenii ſcandalo catholicis eſſet in Belgio*; ubi vix minùs ſcandalo fuit, quàm Lutheri Codices in Germania, aut in Galliis Calvini: qui juxta utriuſque hæretici diſcipulos, ædificationi fuere, & maximæ utilitati.

Eminentiſſimus autem de Noailles in Epiſtolâ ad Clementem XI. datâ, atque approbatâ à Rege Chriſtianiſſimo, teſtatus eſt, anno 1711. die 28. Junii, *Pontificiis adverſus Janſenium Decretis nihil deeſſe ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec Appellationem admitti poſſe, nec mutationem expectari*;

ri; *Idem* (inquit) *de Apoſtolicis adverſus Bajum definitionibus, exiſtimo profeſſurum fuiſſe Clerum* (in Comitiis anni 1705.) *ſi de illis actum fuiſſet*.

Sed quomodo tunc Illuſtriſſimus Clerus evadere potuiſſet Cenſuram Arnaldicam *excæcationis voluntariæ & portentoſæ pertinaciæ*? Non evaſit Archiepiſcopus Cardinalis, cùm quo ejus judicio obligetur Eccleſia univerſa, *Apoſtolicis adverſus Bajum Definitionibus* adhærere, eadem tota in Arnaldinam incidit calumniam *excæcationis voluntariæ, ac pertinaciæ portentoſæ*. Quæ an non *portentoſa* in Theologo privato & tunc temporis perquàm juvene, contra Apoſtolicam Sedem & totam ei adhærentem Eccleſiam, ſit temeritas, Lector judicet.

Arnaldum dico *perquàm juvenem*, dum hæc ſcriberet: Natus enim fuerat anno 1612. Apologiam verò pro Janſenio edidit anno ejuſdem ſeculi 44. proinde ætatis ſuæ nonniſi trigeſimo ſecundo vel tertio inchoato; tertio quoque poſt Janſeniani voluminis condemnationem.

Tantoſne [inquies] animos in juvene nova hæreſis fecit? Reſpondentem ſuperiùs exhibui non invenuſto apophtegmate Tertullianum lib. Præſcriptionum adverſus hæreſes cap. 16. *Nuſquam faciliùs proficitur, quàm in Caſtris rebellium*. Non minori lepore Leontius contra Neſtor. & Eutych. lib. 1. in principio: *Seipſos*, inquit, *Sapientes eſſe jubent, & ſunt tanquam ex juſſione & edicto Sapientiâ præditi, quos eruditos eſſe fecit velle tantùm*.

Neſcio autem an inter inflatos ſuperbiâ hæreticos, ullum Hiſtoria Eccleſiaſtica referat magis tumidum Sancyrano, notiſſimo Arnaldi magiſtro, quem juratis virorum omni exceptione majorum teſtimoniis exhibui, authoritatis omnis Eccleſiaſticę temerarium maximè contemptorem. Ab eo inſigniter inſtitutus hic diſcipulus, quem juvenis hauſit novitatis, audaciæ, & elationis Spiritum, ad extremam uſque retinuit ſenectutem, ut ejus octogenarii ſcripta contra Sedem Apoſtolicam inſolentiſſima convincunt. Sola *Pars Nona*, eaque ultima *Difficultatum Steyaertio propoſitarum*, ipſi horrorem incuſſiſſe Walonio, ex ejuſdem ad Arnaldum & Queſnellum literis deprehenſum eſt.

Talibus inſiſtentem veſtigiis conſpicimus hodie furentem adverſus Conſtitutionem *Unigenitus* turbam rebellium, deſpicientem quidquid in Eccleſia uſquam eſt Doctorum hominum, quidquid Antiſtitum.

Hanc in Arianis indolem deſcripſit congruè Alexandrinus olim Patriarcha Alexander Epiſt. Encyclicâ apud Theodoretum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 1. cap. 3. dicens: *Quin imò nec ullum Collegarum noſtrorum, qui ubique gentium ſunt, ad mediocrem ſcientiam perveniſſe cenſent. Solos ſe ſapientes jactant. ... Sibi ſolis ea eſſe patefacta, quæ in nullius unquam ſub ſole cogitationem venire potuerint. O impiam arrogantiam, veſaniam immenſam, inanem gloriam cum furore conjunctam, ſpiritum Satanicum, qui in eorum mentibus callum obduxit!*

Sed ne longiùs Arnaldi contra trium Pontificum Diplomata nos abducat temeritas, oſtendant ejus & Queſnelli vindices, communem Eccleſiæ de libertate ſine gratiâ Doctrinam *veritati* Catholicæ adverſari, aut contrariam à Queſnello variis Propoſitionibus aſſertam, veritati conſentire. Ex illis quæ Sedi Apoſtolicæ & obſequentibus ei Fidelibus apparent execrabiles, duas tantummodo retuli, trigeſimam nonam & quadrageſimam: Tres aliæ quas ſubjungo, in eandem cum ſuperioribus confluunt ſignificationem: eidem ſubjacent Cenſuræ.

Trigeſima octava: *Peccator non eſt liber niſi ad malum ſine gratiâ Liberatoris*. 41. *Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philoſophis Ethnicis, non poteſt venire niſi à Deo, & ſine gratiâ non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris*. 42. *Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad Sacrificium fidei: ſine hac nihil niſi impuritas, nihil niſi indignitas*. Tot phraſibus, & offuciis opus erat, ut reſtitueretur damnatus à tribus Pontificibus Articulos, inter Bajanos vigeſimus ſeptimus: *Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio non niſi ad peccandum valet*.

At, inquiunt Adverſarii, hæc Propoſitio eſt *veritas* maximè Catholica à Conciliis & Sanctis Patribus, Auguſtino potiſſimum contra Pelagianam ac poſtea Semipelagianam hæreſim conſecrata; quæ autem ei opponitur Doctrina nixa Definitionibus Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. invaleſcere quidem viſa eſt & reddi in Eccleſia communis; Sed ante ſeſqui ſeculum vix fuerat cognita. Ita illi; verùm in tota hac adverſarium reſponſione nihil veritatis eſt, nihil candoris, aut bonæ fidei. Quomodo enim qui tantam continuò jactant antiquitatis notitiam ignorare potuerunt, quæ in Sanctis Patribus decantatiſſima ſunt? Ex iis, quoniam Queſnelliſtarum poſtulat obſtinatio, quædam obvia delibemus.

S. Baſilius Homilia 9. in Hexameton panlò ante medium: *Sunt apud nos ipſæ virtutes ſecundùm naturam; ad quas habendas affinitas animæ non ex humanâ Doctrinâ; ſed ex ipsâ naturâ nobis ineſſe videtur*. S.Auguſtinus lib. de Spiritu & litera cap.27. aliàs 28. de Judæis ait: *Ipſi homines erant, & vis illa naturæ inerat eis, quâ legitimum aliquid anima rationalis & ſentit & facit*.

S. Proſper celeberrimus Auguſtini Diſcipulus, & contra Pelagianos acerrimus Defenſor, libro contra Collatorem cap.26. *Vita, ſenſus, & ratio, cæteraque corporis atque animi bona, etiam malis vitioſiſque non deſunt; ſed non in illis veri boni perceptio eſt, quæ mortalem vitam honeſtare poſſunt, æternam vitam conferre non poſſunt*.

S. Joannes Damaſcenus lib.3. de Fide cap.14. in fine: *Naturales virtutes ſunt, ac naturaliter & æquè omnibus inſunt, etſi non omnes æquè ea, quæ naturæ conſentanea ſunt, operentur*.

Gregorius Magnus Hom.27. in Evangelium Joannis cap.15. v. 12. *Sunt nonnulli qui diligunt proximos; ſed per affectum cognationis & carnis; quibus tamen in hac dilectione ſacra eloquia non contradicunt; ſed aliud eſt quod ſpontè impenditur naturæ, aliud quod præceptis Dominicis, ex charitate debetur obedientiæ*.

In his non tecentium Scholaſticotum; Sed Patrum maximè vetetum teſtimoniis perſpicimus actus naturales innocuos, proindè non omnia eſſe peccata, quæ natutæ vitibus cum Dei concurſu ordinario, ſaltem abſque ſupernaturali gratiæ ſubſidio exercentur. Veſtigiis Patrum inhæſere Scholaſticorum Principes Angelicus & Seraphicus. Sic prior 1.2. quæſt.109. Art.5. *Sine gratiâ homo non poteſt mereri vitam æternam; poteſt tamen facere opera perducentia ad bonum aliquod homini connaturale*.

S.Bonaventura in 2.diſt.28.Art.3.quæſt. 3. *Hominis liberum arbitrium in puris naturalibus conſtitutum cum generali Dei influxu, tametſi difficulter; poteſt tamen facere opus bonum morale, quod non diſponat ad gratiam, nec ad gloriam.* Magiſtros hos ſecuti ſunt paſſim cæteri inter Theologos præſtantiſſimi: Gabriel in 2, diſt.28. Concluſione prima, Richardus in 2. diſt.28. Art.1., Durandus in 2. diſt.28. quæſt.2. n.4. Ruardus Tapperus de Libero arbitrio Art.7. exponens Academiæ ſuæ Lovanienſis Dogmata, Lutheranis oppoſita.

Vident itaqne Queſnelliani, Doctrinam quam hoc tempore ſequimur, damnatis ſuis Propoſitionibus contrariam, minimè novam eſſe; ſed antiquiſſimâ ad nos traditione delatam, proſcriptos autem Queſnelli Articulos metitò reputari quaſi *linguam peregrinam, & velut idioma incognitum*; ſicut Chriſtus dicturus eſt in judicio, ſe reptobos *non noviſſe*, ut approbet: opiniones verò iſtas, poſt iterata toties Sedis Apoſtolicæ contra eas fulmina, adhuc *veritatibus*, & quidem indubitatis, ac neceſſariò recipiendis annumerare, non probi Catholici indicium eſt; ſed rebellis animi ac temetarii, ad Schiſmaticotum hæreticorumque caſtra propè nimium accedentis.

Notandum quòd Patribus contra Pelagianos diſputantibus cura fuerit negare libero arbitrio gratiâ deſtituto, poteſtatem cujuſcunque boni operis ad ſalutem aut juſtitiã diſponentis. De operibus autem indifferentibus, aut moraliter ſolummodo & civiliter honeſtis, nulla eis coutentio fuit. Cùm igitur Sancti illi unicè præ oculis haberent veram juſtitiam ac beatirudinem animorum, & quid ad eam promovere hominem poſſet, vel ab ea avertete, hoc ſuppoſito controverſiæ ſcopo, de duplici iſto humanorum actuum genere, ſalubrium ſcilicet animis vel noxiorum, differete, intelligendi ſunt, quoties contra Pelagianam hæreſim ſtatuunt, bona opera eſſe ex gratia; ex nobis autem ſeu libero arbitrio & facultate natutæ nihil nos habere niſi mendacium & peccatum.

Hæc minimè fugiunt adverſantium eruditionem; Sed ſibi comperta diſſimulant, ut dum novitates introducere in Eccleſiam moliuntur, contra omnia ejus ſe muniant judicia, cenſuras, anathemara, eaque in ipſos potiùs convertant Pontifices, quaſi falſa ſuis Conſtitutionibus introducerent, veteremque ab Eccleſiâ proſcriberent *veritatem*. Hinc ſcilicet ea quaſi *lingua peregrina & idioma incognitum pleriſque* teddirur *Chriſtianis*: non omnibus, quia non Queſnello, non cæteris Baji, Sancyrani, Janſenii, Arnaldi diſcipulis, iiſdemque Eccleſiæ, non in Diſciplinâ ſolùm; ſed in multiplici quoque Dogmate, & Fide, ut autumant, Reformatoribus. Verùm ſic omnes pariter novarum Machinatores hæreſum cenſuete, vel callido ſimulavete mendacio, ſe orbi datos ſingulari Divinæ Providentiæ beneficio, ut cymerias ab Eccleſiâ tenebras depellerent, obliterataſque Sacrorum dogmatum reſtituerent *veritates*.

Propoſitio Queſnelli 42., quam inter quinque ſuperiùs ultimo loco retuli, erat: *Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad Sacrificium Fidei: ſine hoc nihil niſi impuritas, nihil niſi indignitas*. Voluit hoc Dogmate Queſnellus teducere in Eccleſiam, Bajanum Ar-

Articulum 25. *omnia opera infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia*, à tribus Pontificibus proſcriptum.

Non parum autem reverentiæ, ſe Chriſti Vicariis deferre arbitratus eſt, quando non iiſdem vocibus; ſed ſolùm æquivalentibus, Baji ſententiam reſuſcitavit; nam ſi *abſque Sacrificio Fidei* nihil in humanis actibus ſit; *niſi impuritas, nihil niſi indignitas*, evidens eſt, omnia opera infidelium eſſe peccata, & virtutes Philoſophorum vitia, utpote Sacrificio Fidei penitùs deſtitutas.

Eandem Queſnellus novitatem pluribus inculcat Articulis: inter quos eſt 26. *Nullæ dantur gratiæ niſi per Fidem*. 27. *Fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum*. 29. *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia*. Quibus ſi connexueris Articulum 28. *peccator non eſt liber, niſi ad malum ſine gratia liberatoris* nullus indubium vocare poterit, quin infidelis omnis, nonniſi ad peccandum libero utatur arbitrio.

Magis etiam generalis, & emphatica 39. Propoſitio omnem fugiendi peccatum infidelibus, & quibuſcunque gratiâ carentibus poteſtatem eripit, *voluntas* ſcilicet *quam gratia non prævenit, nihil habet luminis niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum*. Proinde nulli liberum infideli eſt credere, nulli peccatori ſe convertere; cum juxtà fidem Catholicam homini liberum non ſit ſolis naturæ viribus primam ſibi petere gratiam ſicut oportet; dum autem hæc à Deo ſponte & abſque ullo noſtro merito, ullo conatu conceditur, ipſa Fides & juſtificatio eſt; ſiquidem *Fides eſt prima gratia*: *& prima gratia, quam Deus concedit Peccatori eſt peccatorum remiſſio*, ut vidimus Prop. 27. & 28.

Quemadmodum in humanis vulgatiſſimus loquendi modus eſt, quo, qui indignationem Principis incurrit, dicatur ejus gratiâ excidiſſe, ita paſſim de committente peccatum mortiferum aſſeritur, quòd Deum & ejus gratiam amittat. Is autem quomodo ad pœnitentiam ſe diſponere valeat, ſubſiſtente Articulo primo, *Quid aliud remanet animæ, quæ Deum atque ipſius gratiam amiſit, niſi peccatum & peccati conſecutiones, ſuperba paupertas, & ſegnis indigentia, hoc eſt generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum*?

Ego verò quid ſubdolum magìs, quid ad inducendam Peccatoribus ſegnitiem, omnis pii conaminis negligentiam, & deſperationem, fingi magis idoneum potuerit, quàm memorata hactenùs Queſnelli Dogmata, me non deprehendere profiteor. Veritates quidem intelliguntur à Queſnello, atque eorum inter cætera deploratur ignoratio; nos autem cum Chriſti Vicario & Catholicis univerſis, ultrò agnoſcimus, eadem nobis eſſe *quaſi linguam peregrinam, & idioma incognitum*, deinceps etiam certiùs deteſtandum. Neque ulli, præterquàm imperito, vel novitatibus inſanienti videbitur iſtud *unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in Filios ſuos*.

Nullos Janſeniani faciliùs decipiunt, quàm mulierculas leves, & ſimplices quoſdam Pſeudomyſticos, qualis olim fuit Ægidius Pluyme, unus è Janſeniani voluminis approbatoribus, homo privatus, & nullâ præditus authoritate, ut hodie contra Bullam *Unigenitus* Appellantium, in paucis Galliæ Diæceſibus turba maxima eſt. *Ex lectione*, inquiebat, *Janſenii pluſquàm ex aliis à me lectis, licèt piiſſimis authoribus, proficio in humilitate & diffidentia de nihilo meo*: humilitatem ſimilem & diffidentiam de nihilo ſuo diſcere F. Ægidius etiam potuiſſet ex Calvini Inſtitutionibus, & Lutheri Libro de ſervo arbitrio.

E talium ſcriptis nemo magis proficere viſus eſt, nemo magis humilitatem ſimilem & diffidentiam de nihilo ſuo inſtillare aliis voluit, quàm Queſnellus. Quis enim Calvini, Lutheri, Queſnelli exemplo non ſe *humiliet & diffidat de nihilo ſuo*; Si juxta Articul. 69. *Fides, uſus, augmentum & præmium fidei*, proindè omnium operum bonorum, *totum eſt donum puræ liberalitatis Dei*?

Conſecutio eadem neceſſariò, & perſpicuè fluit ex Art. 11. juxta quem *Gratia*, ſine qua nihil ſalutaris operis fieri poteſt, *non eſt aliud quàm voluntas omnipotentis Dei, jubentis, & facientis quod jubet*. Art. 10. *Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*. Art. 23. *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam quâ creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam*. Art. 24. *Juſta idea, quam Centurio habet de omnipotentia Dei, & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate*.

His ſuppoſitis, evidens eſt, quòd ad nullos actus ſalutiferos ſimus liberi; ubi autem non eſt libertas, non eſt meritum, ut ex hæreſios Cenſurâ in Propoſitionem Janſenii tertiam latâ, omnes tanquam Fidei Dogma tenent Catholici. Quapropter nemini dubium eſſe poteſt, quin in ea hypotheſi, omnes gratiæ ab initio *Fidei*, & quilibet ejus *uſus*,

uſus, qui omnes actus ad ſalutem utiles complectitur, *ſint Dona pura liberalitatis Dei*, atque etiam ut, ipſo fatente Queſnello, tale ſit *præmium*; unde liquet nullum eſſe meritum, niſi impropriiſſimum & prorſus fallacem præmii appellationem.

Tales ſunt Queſnellianæ de gratia *veritates*, quas quidem neſcivimus hactenùs, minùs etiam prædicavimus; ſed neque agnitas neque prædicatas uſpiam legimus à Patribus, aut aliis in Eccleſiâ Orthodoxis. Hæreticis illas, ſcilicèt Luthero Calvino, & eorum Sectatoribus Pater hæreſum, & mendaciorum, Diabolus reſervavit. Ideo non eſt cur fateri nos pudeat, quantumlibet ſpecioſo propoſitam *veritatis* nomine impietatem, ſonare in Eccleſia Romanâ, & ſonuiſſe ſemper *linguæ* inſtar *peregrinæ*, *& idiomatis incogniti*.

Ridemus autem præpoſteros *ſignorum* interpretes, qui confictò ſtolidè in ſuis ſive ſomniis, ſive deliriis omine, terrere ſe poſſe Eccleſiam ſperant, ut fidem mutet, ſuæque *modum* & materiam *prædicationis*: perget illa certiſſimè uſque ad conſummationem ſeculi, *linguam* iſtiuſmodi contemnere *peregrinam*; *Senectutis* autem improperium, quaſi ob veritatis ignorantiam Eccleſia *prope interitum ſit*, ut fatuè pridem ab hæreticis excogitatum eſt, non minore adoptatur hodie à Novatoribus ſtultitiâ.

Quæcunque verò imminere aliquando poterit *ira Dei in filios ſuos*, indubitatum omnibus rectè ſapientibus eſt, *ira* occaſionem minimè futuram prętenſarum Queſnelli ignorantiam *veritatum*.

Quoniam autem ille præ oculis potiſſimùm habuiſſe noſcitur myſteria de Gratiâ, & voluntate Dei erga ſalutem hominum; Chriſti quoque pro ea meritis & affectu; de his aliquid nobis ſupereſt diſtinctiùs examinandum, an in eorum fide aut prædicatione Eccleſia defecerit hoc tempore, & quidem adeò, ut hunc defectum cenſeri oporteat inter *ſigna maximè ſenſibilia ſenectutis Eccleſiæ*, *& ira Dei in filios ſuos*.

Semper lector meminerit receptiſſimæ penes Dialecticos regulæ, quòd in Dogmaticis Propoſitio indefinita æquivaleat univerſali, ut cum dicitur, *Homo eſt animal rationale* nemo dubitet univerſis hominibus *animalis rationalis* tribui prædicatum. Ita ſenſu generali enuntiatos intellige ſequentes Queſnelli Articulos, in primis quintum: *Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ, exhortationes & gratię exteriores non inſerviunt niſi ad illud magis obdurandum*.

Corda non emolliunt gratiæ, niſi efficaces: quotieſcunque proindè hæ non adſunt, quælibet exhortatio, concio, lectio, quodlibet conſilium & exemplum, non inutilia ſolùm; ſed noxia, & non niſi damnationi accerſendæ graviori idonea judicantur; cùm *non inſerviant niſi ad cor magis obdurandum*.

Porrò inter gratias interiores in Queſnelli ſyſtemate nulla eſt, niſi Victrix, & omni ſuperior tentatione. Art.15. *Quando* (ſive quandocunque) *Deus mandatum ſuum & ſuam externam locutionem comitatur unctione ſui ſpiritûs, & interiori vi gratiæ ſuæ, operatur illi in corde obedientiam, quam petit*. 16. *Nulla ſunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ; quia nihil reſiſtit omnipotenti*. 17. *Gratia eſt vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad Jeſum Chriſtum: Quicunque ad eum non venit, poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus eſt doctus à Patre*. 18. *Semen verbi, quod manus Dei irrigat, ſemper affert fructum ſuum*.

19. *Dei gratiâ nihil aliud eſt, quàm ejus omnipotens voluntas: hæc eſt idea, quam Deus ipſe nobis tradidit in omnibus ſuis ſcripturis*. 20. *Vera gratiæ idea eſt, quòd Deus vult ſibi à nobis obediri, & obeditur: imperat, & omnia fiunt: loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt*. 21. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratiâ fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum*. 25. *Deus illuminat animam, & eam ſanat æquè ac corpus ſolâ ſuâ voluntate; Jubet & ipſi obtemperatur*.

Quantumlibet in hoc Adverſario & Novatorum Duce, peſtifera inſectemur Dogmata, nec minùs exagitemus rationes partim frivolas, partim fraudulentas, ne uno quidem penes eum deprenſo uſpiam legitimo ſtabiliendis ſuis Dogmatibus argumento; attamen mirari cogimur ſingularem hominis artem & induſtriam, in adhibendis modis, figuris, phraſibus tam variis, eundem ſemper inſinuantibus errorem.

Tot nempe Articuli jam deſcripti quid aliud ſignificant, quid per eos aliud author voluit intelligi, quàm omne interioris & ſupernaturalis gratiæ auxilium, quod per Chriſti nobis merita conceditur, eſſe invictiſſimum, ejuſque effectum non magis pendere à libero hominis arbitrio, quàm Dei filii incarnatio, vel Chriſti reſuſcitatio, ab humana ejus dependerit libera electione, quam conſtat eò minimè concurriſſe?

Quid liberum cujuſvis hominis arbitrium conferre potuit ad ſui è nihilo productionem, quid

Digitized by Google

quid poſtmodum poterit ad reſurgendum? Iſtæ nihilominùs & ſimiles ideæ ſunt, quas Queſnellus nobis præſcribere voluit quaſi *à Deo ipſo* traditas in omnibus ſuis ſcripturis. Cenſent autem meritò Catholici nihil magis alienum à fidei noſtræ Dogmatibus, nihil magis conſonum hæreticis.

Redit tamen horrida Queſnelli comminatio & augurium imminentis Eccleſiæ interitûs, & *iræ Dei in filios ſuos* propterea quòd talibus aſſenſum præſtare *veritatibus* noluerint; ſed maleſanis iſtiuſmodi terriculamentis minimè commovetur Eccleſia, ut ſe dejici patiatur à fide, quàm à Divino ſuo fundatore per Apoſtolos eorumque Succeſſores accepit legitimâ expoſitam prædicatione, atque in nullo violatam Articulo, perpetuâ retinet firmitate. In expenſis hactenùs Propoſitionibus gratiam Queſnellus præcipuè conſiderat, obtingere ſolitam Fidelibus in Chriſti Eccleſia, nunc ad extraneos attinens diſcutienda eſt.

CAPUT III.

Suppoſita à Queſnello veritas *circa diſcrimen inter Gratiam Adami & noſtram, ab omnibus ſemper eſt ignoranda Catholicis.*

Quemadmodum in Calvini hæreſim propendere nimiùm deprehenditur Queſnellus de gratiâ lapſi hominis differens, ſic ad contraria Pelagianorum caſtra accedere conſpicitur ubi de primi homnis ante peccatum gratia Sermo eſt.

Prop. 34. *Gratiâ Adami non producebat niſi merita humana*. 35. *Gratia Adami eſt ſequela creationis, & erat debita naturæ ſanæ & integræ*. 36. *Differentia eſſentialis inter gratiam Adami & ſtatûs innocentiæ, ac gratiam Chriſtianam eſt, quod primam unuſquiſque in propriâ perſonâ recepiſſet, iſta verò non recipitur, niſi in perſonâ Jeſu Chriſti reſuſcitati, cui nos uniti ſumus*. 37. *Gratiâ Adami Sanctificandoillum in ſemetipſo, erat illi proportionata, gratia Chriſtiana nos ſanctificando in Jeſu Chriſto, eſt omnipotens, & digna Filio Dei*.

E relatis quatuor Propoſitionibus priores duæ inter Bajana Dogmata condemnatæ pridem fuerant à duobus Pontificibus Pio V. & Gregorio XIII. Illic enim prima legabatur: *Nec Angeli, nec primi hominis adhuc integri merita rectè vocantur gratia*. 3. *Et bonis Angelis, & primo homini, ſi in ſtatu illo perſeveraſſet uſque ad ultimum vitæ, felicitas eſſet merces, & non gratia*. 4. *Vita æterna homini integro & Angelo promiſſa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam conſequendam per ſe ſufficiunt*. 5. *In promiſſione facta Angelo & primo homini, continetur naturalis juſtitiæ conſtitutio, quâ pro bonis operibus ſine alio reſpectu vita æterna juſtis promittitur*.

7. *Primi hominis integri merita fuerunt prima Creationis munera; ſed juxtà modum loquendi Scripturæ Sacræ, non rectè vocantur gratia; quo fit ut tantùm merita, non etiam gratia debeant nuncupari*. 9. *Dona conceſſa homini integro & Angelo, forſitan non improbandâ ratione poſſunt dici gratia; ſed quia ſecundùm uſum Sacræ Scripturæ nomine gratiæ ea tantùm munera intelliguntur, quæ per Jeſum Chriſtum malè merentibus & indignis conferuntur; ideo neque merita, neque merces, quæ illis redditur, gratia dici debet*.

Propoſitum ſtatutumque Janſenio fuiſſe, damnatorum in Bajo Dogmatum ſuſcipere defenſionem, diſcimus ex ejus manuſcripto Codice, in quem ante famoſi Operis compoſitionem, conjecerat rudem materiam, initium ducens ab hac parum digna Catholico Epigraphe, *Ad excuſandas Propoſitiones Magiſtri Michaelis* Baii. Tum ſequitur quidquid cavillationum excogitari à Janſenio potuit, & ab ejus poſtea vidimus arreptum diſcipulis, ut Baii Articulos à Pontificio pridem inflicto, iteratoque ſæpius anathemate, vindicarent.

Horrorem autem ipſi Janſenio incutere viſa eſt tam perniciosa, & deteſtabilis machinatio, quando metuens, ne incidente aliquando Codice in manus alienas, & novitatibus forſitan inimicas, characteris proprii teſtimonio convinceretur, Epigraphen totius Indicem Operis & conſilii, quo compoſitio tam plena periculi ſuſcepta eſt, trium confuſione Idiomatum Latini, Græci, & Hebraici, cum Judaicæ imitatione Cabalæ, reddere ſtuduit lectoribus, à ſe non inſtitutis, vix penetrabilem. In ipſo quoque typis edito volumine, quos reſuſcitavit Baii Articulos, videri voluit eos aliquantulum mitigare additione vocabuli *ſpecialia*; vel ſimilis; ſed apparens ea qualiſcunque vocetenus mutatio, occultando potiùs perverſo Authoris ſenſui, quàm Dogmati corrigendo reperitur adhibita.

Sic nempè Janſenius Tomo 3. Editionis Lovanienſis col. 936. *Angelis vita æterna non eſt gratia ſpecialis; ſed merces meriti* col. 935. *In Angelis neque merita neque perſeverantia ſunt ſpecialia Dei dona*. Iterum col. 936. *Merita Angelorum ſunt merita liberi arbitrii, humana & ſua*.

Merita illa Angelorum vocat humana; quia ejuſdem ordinis ſeu rationis ſunt homi-

nis

nis ante lapſum merita & Angelorum. Ex tertiâ ſententiâ pateſcit, quod & aliundè compertum eſt, Janſenium in ſtatu primæ innocentiæ tribuere beatitudinis meritum operibus, ſine gratiâ elicitis.

Perindè dum Janſenius in prima ſententia ait ſe non requirere in ſtatu illo *gratiam ſpecialem*, hoc nomine intelligit quamlibet naturæ ordine ſuperiorem; quaſi dicat: ſi data à Deo homini, congrua ejus naturæ dona, ut gratuita Dei munera ſunt, appellare gratias placuerit, non refugio vocabulum; modò non neceſſariam ſtatuat gratiam, naturali hominis conditione ſuperiorem, quæ omnis Janſenio *ſpecialis* eſt, atque omne opus tali exercitum auxilio, ab eodem Antiſtite *ſpecialis* doni nomine condecoratur, ut verè ſpeciale eſt; ſi cum naturalibus comparetur.

Clariſſimè ſenſus ille Janſenii cognoſcitur è verbis ejus ſequentibus. Tom. 2. col. 797. *Beatitudo ſupernaturalis & Regnum Cœlorum non poteſt à creatura rationali innocente* (in ſolis naturalibus conſtituta) *ſeparari ſine injuſtitia*. Ibid. *Clara Dei viſio nequit negari creaturæ innocenti.* Ibidem iterum: *Regnum Cœlorum, quod ſupernaturalis ordinis eſt, non poteſt à purâ naturâ ſeparari ſine injuſtitiâ*: denique ibidem: *ipſa claræ viſionis beatitudo in Regno Dei non poteſt negari creaturæ innocenti: innocens autem eſt pura creatura*.

Quę omnia, ut apprimè conveniunt Propoſitionibus Baii, facilè perſpicimus cur placere debuerint Arnaldo, quem ſuprà retuli in ſuæ pro Janſenio Apologiæ Præfatione contra variorum anathema Pontificum ſic inſurgentem: *Non poteſt ſine voluntariâ excæcatione & portentosâ pertinaciâ negari, Propoſitiones Baii, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta Capitalia Doctrinæ S. Auguſtini*. Sic Arnaldus trienniò poſtquam Urbani VIII. Conſtitutio *in Eminenti* declaraverat, *multas ex Propoſitionibus* (à Pio V. & Gregorio XIII. *Prædeceſſoribus* (inquit Pontifex) *noſtris olim damnatis contineri, & magno cum Catholicorum ſcandalo, & authoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes & prohibitiones defendi.. malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & Fidei perniciem vertenti*; cui Pontifex ut quantùm poſſet, remedio occurreret maximè opportuno, memoratas S. Pii & Gregorii contra Bajum definitiones confirmavit integrè, librum quoque Janſenii tot ſcatentem perniciosis & damnatiſſimis erroribus confixit.

Verùm hanc Sedis Apoſtolicę Cenſuram minimè reveritus Arnaldus, intolerabili perrexit audaciâ in Apologiâ pro Janſenio pag. 92. quaſi Divinæ Providentiæ Conſilia aſſecutus, Pontificibus & toti eis conſentienti Eccleſiæ inſultare, aſſerens quòd *ſicut Deus aliàs Salomoni deſtinaverat Templi ſui ædificationem, ita reſervarit Janſenio elucidationem gratiæ*. Arnaldo ſuffragatur Queſnellus in *Notis ad Epiſtolam Steyaertii* pag. 18. De omnibus Eccleſiæ contra Janſenium definitionibus triumphans.

E quatuor relatis ſuperiùs Queſnelli Propoſitionibus, non niſi geminas expendi hactenùs, Bajanis pridem à Sede Apoſtolicâ condemnatis iterumque reprobatis in Janſenio conſonantes: duabus aliis Queſnelli Propoſitionibus neque in Bajo, neque in Janſenio me vidiſſe ſimiles memini. Evenire iſtud ſolet novarum Inventoribus hæreſum, ut eorum diſcipuli ſupra Magiſtros ſapere velint, & erroribus novos ſuperaddere.

Queſnello ſcilicet non placuit gratia, lapſis in Adamo hominibus concedi ſolita, quæ juxtà communem ſententiam à Deo animis ipſorum inditur, actualis quidem tranſiens; habitualis autem quæ ſeipsâ hominem ſanctificat, tanquam forma ſtabilis inhærens; ſed actualem Queſnellus ſtatuit Deum ipſum ſive invictiſſimam ejus voluntatem. De hac clariſſimè ſe explicat Propoſitione undecimâ.

Sicut enim Prop. 10. dicitur *Gratia eſt operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*. Propoſitione 11. exponitur quid rei iſta operatio ſit, & definitur aliud non eſſe quàm ipſa Dei voluntas: *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas omnipotens Dei, jubentis & facientis quod jubet*.

De gratiâ actuali ſimul & habituali enuntiat Propoſitio 36. *Differentia eſſentialis inter gratiam Adami & ſtatûs innocentiæ, ac gratiam Chriſtianam eſt, quòd primam unuſquiſque in propriâ perſonâ recepiſſet: iſta verò non recipitur, niſi in perſona Jeſu Chriſti reſuſcitati, cui nos uniti ſumus*.

De gratiâ ſufficiente ſeu habituali diſtinctiùs agit Prop. 37.. Quanquam Queſnelli intentio videatur ut conveniat etiam actuali: *Gratia Adami ſanctificando illum in ſemetipſo, erat illi proportionata: Gratia Chriſtiana nos ſanctificando in Jeſu Chriſto, eſt omnipotens, & digna Filio Dei*.

Hactenùs in Eccleſiâ edocti fuimus de Gratia tum actuali, tum habituali quòd prior ſit auxilium tranſiens quòd intellectum illuminat, & voluntatem excitat, movet, adjuvat ad opus ſalutiferum, ſimul roborans in tentatione ne infirmitas ei humana ſuccumbat. Poſterior gratia ſeipsâ juſtificans, pulchritudo quædam animæ eſt, quæ à Deo in-

fun-

funditur reddens eam Dei oculis gratam, neque unquam deficiens aut deſerens hominem, niſi cum perverſitate liberâ expellitur.

De Priore Queſnellum aſſerentem vidimus, quòd nihil aliud ſit quàm *voluntas omnipotens Dei*, quæ Deus ipſe eſt.

Contra explicationem gratiæ ſanctificantis, quaſi hæc aliud non ſit, quàm Deus ipſe, ſive ſanctiſſima ejus & omnipotens voluntas, diſcimus ex Tridentino Seſſ. 6. cap. 7. *Juſtificatio non eſt ſola peccatorum remiſſio; ſed & ſanctificatio & renovatio interioris hominis per voluntariam ſuſceptionem gratiæ & donorum... unica formalis cauſa eſt juſtitia Dei, non qua ipſe juſtus eſt; ſed qua nos juſtos facit, qua videlicet ab eo donati* (quòd aliquid à Deo diſtinctum ſignificat, eique extrinſecum) *renovamur ſpiritu mentis noſtra* (renovatio utique ſpiritûs mentis noſtræ mutarionem infert nobis inſtrinſecam) *& non modò reputamur; ſed verè juſti nominamur & ſumus, juſtitiam in nobis recipientes unuſquiſque ſuâ, ſecundùm menſuram, quam Spiritus Sanctus partitur ſingulis prout vult, ſecundùm propriam cujuſque diſpoſitione & cooperationem.*

Quanquam enim nemo poſſit eſſe juſtus, niſi cui merita Paſſionis D.N. Jeſu Chriſti communicantur; id tamen in hac impii juſtificatione fit, dum ejuſdem Sanctiſſimæ Paſſionis meritò per Spiritum Sanctum Charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui juſtificantur, atque ipſis inhæret. Unde in ipſa juſtificatione cum remiſſione peccatorum, hæc omnia ſimul infuſa accipit homo per Jeſum, cui inſeritur, Fidem, Spem, & Charitatem.

Conſonat ejuſdem Seſſionis Canon. 11. *Si quis dixerit, homines juſtificari vel ſola imputatione juſtitiæ Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſa gratia & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur; atque illis inhæreat; aut etiam gratiam, qua juſtificamur, eſſe tantùm favorem Dei anathema ſit.*

Quæ omnia contra Adverſarios peremptoria ſunt. Sed Tridentinæ Synodi authoritatem quoties ſibi ſenſerint repugnantem, non magni faciunt tales, ut ſuprà vidimus Reformatores Eccleſiæ. Dum illâ urgentur publicè, comminiſcuntur aliquid expoſitionis frivolæ, quo productum inde textum quemlibet eludere conantur: inter ſuos eundem, ipſamque Synodum contemnunt apertiùs, ut graviſſimis aliàs vidimus de Sancyrano teſtimoniis comprobatum.

Qui autem novi Theologi, iidem hìc novi Philoſophi ſunt; ſed mirabiles & ridiculi. Gratia nempe eſt juſtificans, ratione cujus tanquam formæ homini interiùs inhærentis, denominationem ille veriſſimam accipit Sancti: ſic ab actuali gratiâ interiùs illuminante, excitante, movente, adjuvante homo verè dicitur illuminatus gratiâ, excitatus, motus atque adjutus: à fide ſimiliter quæ actus vitalis eſt hominis, ab ipſo per gratiam elicitus, dicitur homo credens & fidelis.

Non defuere quidem neque deſunt hodie diſtinctorum à ſubjectis accidentium & modorum hoſtes, qui habitus omnes & actus autumant aliud non eſſe quàm ipſam animam, ſic vel aliter ſe habentem: At, qui habitus & actus noſtros aliud non eſſe aſſereret, quàm Deum ipſum, fateor me neque audiviſſe hahacteuus, neque legiſſe; antequam Quaſnelli librum & excerptos ex eo Articulos inſpicere contigit.

Mirabar in primis, & vix oculis meis credidi, cùm initio legerem Propoſitione 11. *Gratia non eſt aliud, quàm omnipotens ejus voluntas: Hæc eſt idea, quam Deus ipſe nobis tradidit in omnibus ſuis Scripturis.* 23. *Deus illuminat animam, & eam ſanat æque ac corpus ſolâ ſuâ voluntate.*

Admirationem augebat Prop. 27. *Fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum.* Conſectarium enim hic ſponte ſua fluit evidens; igitur Fides non eſt aliud, quàm omnipotens Dei voluntas. Quo poſito, cur Spes, Charitas, Pœnitentia, aliud ſit? Imò, pergit Queſnellus Propoſitione 28. *Prima gratia quam Deus concedit Peccatori eſt peccatorum remiſſio.* Verùm ſupponenda ſemper eſt Spes, & amor Dei ſeu Charitas; quia juxtà Propoſitionem 57. *Totum deeſt Peccatori, quando ei deeſt Spes; & non eſt Spes in Deo, ubi non eſt amor* Dei, nempè Charitas; nam Prop. 58. *Nec Deus eſt, nec Religio, ubi non eſt Charitas.*

Proindè cùm prima gratia, quam Deus concedit peccatori, ſit peccatorum remiſſio, & ſimul prima Gratia ſit Fides, neque reconciliari Deo peccator valeat ſine Spe, & Charitate; oportet Fidem, Spem, & Charitatem eſſe primam gratiam, quæ conceditur peccatori; cumque ea non ſit aliud, quàm Dei Omnipotentis voluntas, quæ procul dubio Deus ipſe eſt, Fidem, Spem, & Charitatem, quibus credimus, ſperamus, diligimus, quique omnium judicio actus vitales ſunt animæ noſtræ, oportebit aliud non eſſe, quàm Omnipotentem Dei voluntatem, ſeu ipſum Deum.

Tridentina Synodus Seſſ. 14. cap. 4. ait: *Contritio, quæ primum locum inter dictos Pœnitentiæ actus habet, animi dolor ac deteſtatio eſt de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cætero. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus neceſſarius.* Omnes pœnitentiæ

Digitized by Google

tentiæ actus, quos longiori ſerie recenſet Synodus tum ibi, tum ſeſſ. 6. cap. 6. neceſſe erit in Queſnelli ſyſtemate non ſolùm compingere in unum Fidei actum; ſed vel in *primam gratiam, quam Deus concedit peccatori*, quæque ipſa *eſt peccatorum remiſſio*. Omnes denique memorati pœnitentiæ & virtutum actus non veri animæ noſtræ actus vitales fuerint; ſed ipſa, & *non aliud quàm voluntas Omnipotentis Dei*. Prop. 11.

Quod ne exiſtimes Queſnello temerè & abſque conſideratione debita excidiſſe, idem repetit Prop. 19. *Dei gratia nihil aliud eſt, quàm ejus omnipotens voluntas*: Neve iſtud horreas velut exoticum, imò deteſtabilem in re graviſſimâ novitatem, *Hæc*, inquit Queſnellus, *eſt idea, quam Deus ipſe nobis tradit in omnibus ſcripturis*. Hinc colligimus quàm ſtudioſè Queſnellus ſuos proſequens errores, voluerit eſſe invicem conſonos, quando *differentiam* tradere ſtatuit *eſſentialem*, inter gratiam noſtram & Adami in ſtatu Innocentiæ, quòd ſuam ipſe in *perſona propria recepiſſet*; noſtra verò non *recipiatur niſi in perſona Jeſu Chriſti*, quæ Deus ipſe eſt.

Ea pars aliqua *veritatum* eſt Queſnelli judicio, noſtro autem execrabilium novitatum; quas, quia Eccleſia non amplectitur, miſerum contraxiſſe *ſenium*, ſive *propè interitum eſſe* dicitur & *iræ* Dei obnoxia.

CAPUT IV.

Luctuoſa ut à Queſnello deſcribitur Teſtamenti veteris conditio non veritas; *ſed damnabile figmentum eſt*.

A Gratiis primævæ innocentiæ deducimur ad eas, quæ lapſis in Adamo hominibus Dei benignitas in antiquo fœdere conceſſit: de his ita Queſnellus Art. 6. *Diſcrimen inter Fœdus Judaicum & Chriſtianum eſt, quod in illo Deus exigit fugam peccati & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia: in iſto verò Deus peccatori dat quod jubet, illum ſua gratia purificando*. 7. *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipſi ſuam legem? Quæ verò felicitas non eſt admitti ad Fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis*. 64. *Sub maledicto legis nunquam fit bonum; quia peccatur ſive faciendo malum, ſive illud non niſi ob timorem evitando*. 65. *Moyſes, Prophetæ, Sacerdotes & Doctores legis mortui ſunt, abſque eo quod ullum Deo dederint filium; cum non effecerint niſi mancipia per timorem*.

De quatuor his Articulis non minùs quàm de Superioribus, fateamur neceſſe eſt, eas *pleriſque Chriſtianis*, imò Catholicis omnibus *linguam eſſe quaſi peregrinam & idioma incognitum*. Minimè peregrinum aut incognitum fuit Janſenio; ſed abipſo adamatum inprimis, & inter Doctrinæ Capita in Eccleſiam introducenda non poſtremum. Sic ille Tomo 3. lib. 3. cap. 7. & 8. Lovanienſis Editionis col. 284. & 288. *Non adfuit hominibus ſub vetere lege viventibus gratia ſufficiens ſervandi legem aut ullum præceptum ejus; ſed potiùs impediens*.

Non durus adeò in veteris legis homines eſt Janſenius, ut gratiam omnem deneget univerſis: aliquos, ſed *paucos*, à maledicto excipit ibid. cap. 5. col. 271. ſub finem: *Fuit quidam ſub lege ſtatus, ſub quo generaliter, paucis exceptis, ante Salvatoris adventum non dabatur gratia ſufficiens implendi id quod jubebatur; multò minus gratia ſufficiens ad ſalutem: ſed è contrario talis gratia rationi legis ac ſcopo Dei capitaliter repugnabat*. Præceſſerant Calviniani vulgò Contraremonſtrantes in ſpecimine Amſtelodamenſi Art. 57. *Judæi, quibus Chriſtus prædicabat, non poterant ſe convertere aut credere: nunquam etiam ipſis ſufficiens gratia data eſt, qua ad converſionem aut ſalutem pertingerent*.

Tales nunquam profeſſa eſt, aut tenuit Eccleſia *veritates*; ſed fuere ſemper Catholicis omnibus *lingua peregrina & incognitum Idioma*. Proinde ſi *ſenuiſſe* ideo, ſi *propè interitum eſſe*, *Deique* provocare *iram in filios ſuos* Eccleſia dicenda eſt, eadem ipſi contumelia intorqueri potuit ab ipſis ejus incunabulis; unde pridem Eccleſia perire dubuerat, divinâ eam extinguente vindictâ. Sed fallor ſi non ipſa pariter deſtrui debuiſſet Divinitas, tot fallacia Prophetis aliiſque inſpirans Hagiographis Oracula, tot ſubdolis populum miſerum promiſſis & hortationibus deludens.

Quis enim cum Queſnelli duritie conciliet tot urgentiſſima Scripturarum in Teſtamento veteri monita ad pœnitentiam, tot ad Juſtitiam ſaluteinque conſilia, invitationes, præcepta? Deuteronomii cap. 30. Dicit Dominus non paucis ſolùm electis Sacerdotibus, Prophetis & Patriarchis; ſed univerſo populo: *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non ſupra te eſt, neque procul poſitum, ſed juxta te eſt ſermo valde, in ore tuo & in corde tuo, ut facias illum. Conſidera, quòd hodie propoſuerim in conſpectu tuo vitam & bonum; & è contrario mortem & malum: ut diligas Dominum Deum tuum... Elige ergo vitam ut & tu vivas*.

Quid

Digitized by Google

Quid inſtitutus à Queſnello populus reſpondere Deo potuit? Juxta Art. 7. *Quæ utilitas pro me in veteri Fœdere, in quo* me *Deus reliquiſti* meæ *propriæ infirmitati, imponendo* mihi tuam *legem*? juxta Art. 6. *Exigis* à me peccatore *fugam peccati & implementum legis relinquendo me in meâ impotentiâ*. Quis *implemenum legis* cum *impotentiâ* componat? Contra Deum confirmaret populum Queſnellus, eo quod relinquere hominem *propriæ infirmitati & in ſua impotentia*, indubiè ſit hominem relinquere abſque ſupernaturali auxilio. Juxta Articulum autem 39. *Voluntas quam gratia non prævit, nihil habet luminis niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum: eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*

Si ad omne bonum incapax ſim, quoties à gratiâ non prævenior, quomodo *derelictus* meæ *infirmitati & impotentiæ* diligere te poſſum?

Non apparet quid in ea populi contra Dominum Apologia non foret conſentaneum rationi. Approbat eam Doctorum Aquila Auguſtinus lib. de naturâ & gratiâ cap. 69. *Firmiſſimè creditur Deum juſtum & bonum impoſſibilia non potuiſse præcipere*. Secutus Auguſtinum Ennodius Ticinenſis Epiſcopus lib. 2. Epiſt. 19. *Inter homines à recti diſcordat affectu, qui à ſubjectis exigit, quod in poteſtate non tribuit: hoc de* Deo *qua conſcientia ſentiatur, advertite*. *Conſcientiam* Ennodius haud noverat Queſnellianam, quæ patentem tribuere Deo optimo crudelitatem & injuſtitiam minimè formidat, modò illa ſtabiliendæ ſuæ ſerviat novitati.

Frivolum eſt quod tentari ab Adverſariis ſolet captatum è Tridentinâ Synodo argumentum, quaſi ſeſſ. 6. cap. 11. mandata aliqua agnoſcantur impoſſibilia cum dicitur: *Deus impoſſibilia non jubet; ſed jubendo monet & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis.* Quis neget eſſe præcepta, quæ ſolis nequeant naturæ viribus adimpleri, Deumque, etſi promptum omni tempore opitulari, velle tamen etiam à nobis agnoſci humanarum virium imbecillitatem, ſui indigam ſubſidii, quod ſupplici expetendum oratione ſit?

Nullus ſanæ mentis Theologus ad libertatem meriti capacem ac demeriti, exigit poteſtatem ſemper agendi immediatam: ſufficit hanc paratam offerri, atque in noſtrâ, ſaltem petendo, eſſe poſitam electione: ſic iter, etiam celeriter conficiendum, non cenſebitur claudo impoſſibile, cui paratus equus ſit ad vehendum idoneus.

Verùm nullam hinc Adverſariorum novitas ſibi valet accerſere excuſationem; quandoquidem non tantùm agendi; ſed orandi etiam, & ſalubriter deſiderandi, omnem Judaico populo adimit facultatem. Gratiam enim ad orationem, ipſumque orationis ſalubre deſiderium, neceſſariam eſſe, nemo Catholicus ignorat. Crudelis autem hypotheſis Queſnelliana omni penitùs Judaicum vulgus cœleſti ſtatuit deſtitutum præſidio, non efficaci ſolùm; ſed etiam ſufficenti, tum proximo tum remoto. Impiâ & atroci iſtiuſmodi adulatione non eget Eccleſia, ut Synagogæ præcellere intelligatur. Veriſſimarum aliundè ſat magna nobis copia prærogativarum eſt, quas nemo Theologus ignorat.

Ne verò dubites quin infirmitatis & propriæ impotentiæ nomine Queſnellus intelligat omnem Judaicæ plebi denegari gratiam remotè & remotiſſimè ſufficientem, tum ipſa ſatis indicat ſexta & ſeptima, quam retuli Propoſitio, tum ſole meridiano clariùs oſtendit vigeſimanona, *Extrà Eccleſiam nulla conceditur gratia*. Miſerrimâ hâc egeſtate author liberat Prophetas & Patriarchas, quos propter explicitam de Chriſto venturo Fidem, Eccleſiæ adſcribit.

Ne tamen exiſtimes, ab eorum inſtitutione aliquid ſpei ad juſtitiam & ſalutem obvenire populo potuiſſe, denuntiat Propoſitio 65. *Moyſes, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores legis mortui ſunt, abſque eo quòd ullum Deo dederint filium; eum non effecerint niſi mancipia per timorem.* Quàm ineptus hic ſit ut ad Deum valeat deducere peccatorem, declarat Propoſitio 66. *Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, neque adduci per inſtinctum naturalem, aut per timorem ſicut beſtiæ; ſed per fidem & amorem ſicut filii.*

Ratio ulterior eſt; cur diſpoſitio ad primum Dei amorem nequeat eſſe timor; quia omnis actio & volitio, quæ neque Dei amor eſt neque ab eo gignitur, neceſſariò cupiditas turpis eſt, vel ejus vitioſa progenies; juxta Propoſitionem ſcilicet 44. *Non ſunt niſi duo amores, undè volitiones & actiones omnes noſtræ naſcuntur; amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur, & amor quo nos ipſos ac mundum diligimus, qui quod ad Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum fit malus.*

Omnia itaque Judaicæ plebis opera ſunt peccata, quia juxta Artic. 40. *Sine gratia nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*. Gratiâ eos caruiſſe manifeſtum eſt juxta relatum Artic. 29. *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia*: Quod de Teſtamento antiquo aſſeritur emphaticè, & ſimul nequiſſimè, obtentu extollendi novi Fœderis ſupra

Vetus, citato Articulo 7. *Quæ utilitas pro homine in veteri Fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo illi ſuam legem?*

Et ne dubiũ maneat, quin illa *infirmitas* veram ſignificet ſervandi mandata *impotentiã*, apertiſſimum retuli Art. 6. *Diſcrimen inter Fœdus Judaicum & Chriſtianum eſt, quod in illo Deus exigat fugam peccati & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia: in iſto verò &c.*

Sic igitur à Queſnello terribilis & luctuoſiſſima in Judæorum populum profertur damnationis ſententia, & quidem damnationis nón declinabilis; evidens enim eſt omnem derelictum ſuæ *propriæ infirmitati*, & impotentiæ ſervandi mandata, ea tranſgredi, & perire neceſſariò: non enim juxta Queſnellum quæ, deficiente gratiâ, in homine oritur tranſgreſſionis neceſſitas, à culpa & demerito eximit delinquentem, ut vidimus Art. 40. *ſine gratia nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*.

Rex Pſaltes Deo dixerat *Lucerna pedibus meis verbum tuum*; ſed cui *verbum*, cui lex tua uſui eſſe poterat inferiori populo?

Reſpondet Janſenius Tomo 3. lib. 1. cap. 8. Lovanienſis Editionis col. 33. & cap. 11. col. 43. *Hallucinatur, quiſquis legem eo ſcopo datam putat, ut ejus luce eruditi facilius peccata vitarent, aut per gratiam ſufficientem eam ſervarent; hoc enim Apoſtolo & Auguſtino è diametro contrarium eſt; ſed ut multitudine & magnitudine peccatorum, quæ ex lege ſciebatur futura, eorum ſuperbia frangeretur.* Eâdem col. 33. *Lex Juſtitiam reddidit difficiliorem, & quaſi muro interpoſito impoſſibilem.*

Eodem Tomo lib. 1. cap. 9. col. 37. *Carnalis homo* [ut omnis eſt relictus propriæ infirmitati) *qui legem accipit . . . videlicèt ut quod lex jubet, facere aut nolit aut velit, plerumque peccabit gravius, quàm ſine lege peccaviſſet: graviter quidem ſi facere noluerit, periculoſius ſi voluerit*. Impietatem ſonare apertiùs videtur quod eſt eodem Tomo, lib. 3. cap. 7. & 8. col. 284. & 288. *Non adfuit hominibus ſub vetere lege viventibus gratia ſufficiens ſervandi legem, vel ullum præceptum ejus; ſed potiùs impediens*:

Queſnellus art. 5. *Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ ſuæ, exhortationes & gratiæ exteriores* [inter quas lex Dei Sanctiſſima continetur) *non inſerviunt, niſi ad illud magis obdurandum*. Neceſſarium quoque erit in Queſnelli Syſtemate, quod ex Janſenio retuli, à Judæis in lege veteri peccatum in nullis potuiſſe actionibus devitari, ſive imperata facere vellent, ſive negligere.

Queſnello æquè ac Janſenio præluſerat Hæreſiarcha Lutherus Tomo 3. præfatione in vetus Teſtamentum: *Dicimus legem bonam & utilem; ſed in bono ſenſu, ſcilicet ad revelandas & augendas ſpirituales tranſgreſſiones*. ſimiliter Calviniani vulgò Contra-remonſtrantenſes in ſpecimine Amſtelodamenſi Art. 52. *Alloquitur verbo ſuo reprobos Deus; ſed ideout ſurdiores fiant: accendit ſuum lumen ut cæciores fiant; docet ut hebetiores maneant; medetur eis ne ſanentur.*

Ulterior à Queſnello Superioris aſſerti ratio redditur Art. 64. *Sub maledicto legis nunquam fit bonum, quia peccatur ſive faciendo malum, ſive illud nonniſi ob timorem evitando.* Ubique liquet ſenſus, *ſub maledicto legis peccari ſemper*; aliàs ineptiſſima foret probatio, ſi ad ſtabiliendam priorem Articuli partem *ſub maledicto legis nunquam fit bonum*, deſignaretur ratio, *quia aliquando peccatur*.

De ſenſu authoris generali dubitare non poſſumus convincentibus nos aſſertionibus nimium perſpicuis. Articulo nempè 62. ait: *Qui à malo non abſtinet niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo*.

Prætereà ſub maledicto legis, quo, in Queſnelli ſententiâ, univerſus premitur populus Judæorum, timor nullus eſt filiorum; ſed ſervilis ſolummodò, ut vidimus Art. 65. *Moyſes, Prophetæ, & Doctores Legis mortui ſunt abſque eo, quod ullum* Deo *dederint filium, cùm non effecerint niſi mancipia per timorem.* Timor *nonniſi mancipiis* proprius indubiè *ſervilis* eſt: Et in *Monito quinto*, Gallicè: *Memoire cinquieme* pag. 253. *Eſſe*, inquit Queſnellus, *ſub lege, eſt eſſe ſub dominatione peccati; quia homo illic exiſtens ſine gratia, ſine amore, ſine charitate, nihil habet in corde niſi timorem ſervilem*.

Hic certi reddimur, quod in Queſnelli ſentẽtia *eſſe ſub lege* & *ſub maledicto legis* pro eodem accipiantur ſignificato. Colligimus hinc quoque Moyſen, Prophetas & Patriarchas non fuiſſe ſub lege; ſed ſub gratia, qui veteris licèt Teſtamenti tempore viventes, ad novum potiùs pertinuerint, in venturum credendo fide explicitâ, Servatorem: eoſdem, utpotè Sanctos & electos, neceſſe eſt amore fuiſſe præditos filiorum.

Populi verò relicti ſub lege alia ſupereſt calamitas non levior, indeclinabilis deſperatio, juxta Art. 60. *ſi ſolus ſupplicii timor*, qui propriè ſervilis eſt, *animat pœnitentiam, quò hæc eſt magis violenta eò magis ducit ad deſperationem*. Ratio traditur Articulo ſexageſimo

imo ſeptimo: *Timor ſervilis non ſibi repræſentat* Deum, *niſi ut* Dominum *durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem*. Quam gratiam, miſericordiam, criminum veniam à tali Domino ſperes?

Præiverat Lutherus Præfatione in vetus Teſtamentum: *Sicut in Monte Sina tonitru, fulmen &c.... Sic Lex quando in ſuo vero eſt uſu, nihil aliud facit, quàm quod revelat peccatum, efficit iram; accuſat, & perterrefacit homines, ut non procul abſint à deſperatione*.

At, inquies, quantumcunque miſera fuerit Judæorum conditio, non eſt cur ea nos admodùm commoveat, qui Salvatoris gratiâ nos à ſervitute veteri in ſortem filiorum credimus vindicatos. Verùm Eccleſia, quæ ab Apoſtolo columna & firmamentum dicitur veritatis, errores in Theologicis, præſertim impios, tolerare non poteſt, ſive ad Judæos pertineant, ſive ad Chriſtianos. Sic etiam errores de ſtatu innocentiæ non minùs Eccleſia reſpuit & condemnat, quàm qui lapſorum conditioni hominum adverſantur.

Sic trium Pontificum contra Bajanos Articulos Sententia, teſte Eminentiſſimo de Noailles, univerſæ probata Eccleſiæ conſenſu, inter novem primos collocat ſeptem de ſtatu primævæ Innocentiæ, tum in Angelis, tum in Hominibus: Præterea vigeſimum primum, 23, 24, 26, 55, 78, 79. denique ea Queſnelli in Judæos ſævitia, licèt, quanto eos ampliùs deprimit, videatur altiùs extollere Chriſtianos, attamen neque horum parcit multitudini infinitæ eandem Judaicæ ſubjiciens ſervituti. Licèt enim Art. 6. aſſerat *Deum in* novo Fœdere *peccatori dare quod jubet illum ſua gratia purificando*: & Art. 7. *Deum nobis donare quod petit à nobis*. Art. tamen 8. duriſſimam imponit & à nullo admittendam Catholico conditionem, definiens *Nos non pertinere ad novum Fœdus, niſi in quantum participes ſumus ejus gratiæ, quæ operatur in nobis id quod* Deus *nobis præcipit*: & 63. *Baptizatus adhuc eſt ſub lege ſicut Iudæus, ſi legem non adimpleat, aut adimpleat ex ſolo timore*.

Ubi ex novo Fœdere eliminatur & veteri ſubditur maledicto, omnibus Judæorum oneribus premēdus, quilibet baptizatus antequam efficaci gratiâ donetur, & quoties illâ deſtitutus labitur in peccatum. *Sub lege* ſtatuitur *ſicut Iudæus*, & juxtà relatum ſuperiùs Queſnelli *Monitum quintum, eſſe ſub lege eſt eſſe ſub dominatione peccati, quia homo illic exiſtens ſine gratia, ſine amore, ſine charitate, nihil habet in corde niſi timorem ſervilem*; quibus proindè non obruitur malis deducentibus ad deſperationem! Eo ipſo enim quo *ſine gratia eſt, peccator, non eſt liber, niſi ad malum: nihil habet luminis niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitãdum; virium niſi ad ſe vulnerandum: eſt capax omnis mali & incapax ad omne bonum: nihil amare poteſt niſi ad* (ſuam) *condemnationem*. *Omnis* (in eo) *cognitio* Dei *non veniens niſi à Deo, non producit, niſi præſumptionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſum Deum*. Denique *nihil in ipſo* (eſt) *niſi impuritas, nihil niſi indignitas*, juxtà Articulos trigeſimum octavum & quatuor ſequentes.

Non ibi finis malorũ eſt, quæ in quemlibet Queſnellus conjicit peccatorem dum eum *ſub lege* deprimit, atque ibi, ut in eodem *Monito quinto* vidimus, jubet eſſe *ſine amore*. Juxtà Art. autem 45. *Amore Dei in corde peccatorum non ampliùs regnante, neceſſe eſt ut in eo carnalis regnet cupiditas, omneſque actiones ejus corrumpat*. 49. *ut nullum peccatum eſt ſine amore noſtri, ita nullum eſt opus bonum ſine amore* Dei. 57. *Totum deeſt peccatori, quando ei deeſt ſpes, & non eſt ſpes in* Deo, *ubi non eſt amor* Dei. Hunc pariter Queſnellus, ut expreſſum in eodem ejus *Monito* vidimus, arcet ab omni homine, qui *ſub lege eſt*. Quæ verò eum, charitate exule, neceſſariò deſtituant bona, quæ ei obveniant mala, inculcatum diſtinctiùs Queſnellus voluit Propoſitionibus non paucis. Juxtà Prop. 46. *Cupiditas aut Charitas uſum ſenſuum bonum vel malum faciunt*. Uſus proindè ſenſuum nullus eſt medius, bonum inter charitatis, & malum cupiditatis imperio elicitum. Quod de uſu ſenſuum dicitur, ad omnium facultatum, quæ voluntati ſubditæ ſunt, exercitia, facilè extendetur. 50. *Fruſtra clamamus ad Deum Pater niſi ſpiritus charitatis non eſt ille qui clamat*.

Unde fruſtrà precabitur legi ſubditus, ut converſionis gratiam accipiat; utpotè non audiendus. Si autem oret charitatis ſpiritu, ipſa charitate iuſtificatus eſt, ut ipſe Queſnellus prædicat in primam Epiſtolam S. Joannis cap. 3. v. 9. *nullum peccatum mortiferum poteſt conſiſtere cum charitate*. Proindè peccatorum veniam nunquam precibus peccator, ſivè conſtitutus ſub lege poterit obtinere, ſi nova ſubſiſtit hypotheſis. Prop. 51. *Fides juſtificat quando operatur; ſed non operatur niſi per charitatem*. Ita ſub lege exiſtens orare nunquam utiliter poterit; quia oratio utilis debet procedere ex fide, quæ definiente Tridentina Synodo ſeſſ. 6. cap. 8. *Eſt humanæ ſalutis initium, fundamentum & radix omnis juſtificationis*. Fides autem, niſi imbuta fuerit charitate, orationem utilem producere nequit; ſi nonniſi per charitatem, ut Queſnellus enuntiat, operetur.

Rursùs juxtà Art. 54. nullus ad Deum preces dirigere ſubditus legi poterit ſic, ut exaudiantur ; quia *ſola charitas eſt , quæ Deo loquitur hanc ſolam Deus audit* , imò nihil Chriſtiani operis facere, modo poterit Chriſtiano penès Art. 53. *Sola charitas Chriſtiano modo facit actiones Chriſtianas per relationem ad Deum & Ieſum Chriſtum*.

Quæ truculentior in omnes legi ſubditos contumelia vibrari poteſt, quàm quæ eſt Art. 58. *Nec Deus eſt , nec Religio , ubi non eſt charitas*? Sic nempè Chriſtianus quilibet peccati reus, cum toto Judæorum populo, exceptis Prophetis, & paucis ſimilibus ad novum Fœdus pertinentibus, ad Atheos relegatur. Quæ omnia horrent Chriſtianæ aures. Hæc tamen execrabilium congeries novitatum eſt, quam quia præter Queſnellum, & ejus ſocios, nemo recipit, rejiciunt univerſi, lugentem audire nos oportuit Queſnellum, quaſi *veritates eò devenerint , ut ſint quaſi lingua peregrina pleriſque Chriſtianis* ; undè minatur Eccleſiæ interitum, quaſi proximè imminentem, ſimul *& iram Dei in filios ſuos*.

Sed ea Catholicis intentata à Queſnello maledictio mulierculas quaſdam fatuas terrere potuerit; viris autem ſapientibus pro benedictione eſt, quemadmodum egregius Albigenſium hæreticorum hoſtis, de ſimilium nos docuit maledictis, merito ipſe celebratus encomio à Luca Tudenſi lib. 1. cap. 9.

Verùm diſſimulanda ſilētio non eſt atrox nimiùm Queſnelli in Moyſen & Prophetas Sanctiſſimos calumnia, quâ de graviſſimo ipſi crimine accuſantur, cujus nunquam eos legimus pœnituiſſe : atque ita non apparet quomodo poſt innumerabilium ruinam animarum quas negligente ſuâ & præpoſterâ iuſtitutione ad æterna demerſerint ſupplicia, ipſi ſibi promeriti ſint ſalutem : *Moyſes* ſcilicet, *Prophetæ, Sacerdotes & Doctores legis mortui ſunt, abſque eo quod ullum dederint Deo filium; cùm non effecerint niſi mancipia per timorem*.

Mancipia illa ſub lege fuerunt, quin etiam *Baptizatus adhuc eſt ſub lege , ſicut Iudæus , ſi legem non adimpleat , aut adimpleat ex ſolo timore*. Prop. 63.

Quid ſit *eſſe ſub lege* à Queſnello jam definitum dedimus in *Monito* ejus *quinto*, quòd ſit *eſſe ſub dominatione peccati ; quia homo illic exiſtens ſine gratia , ſine amore , ſine charitate , nihil habet in corde niſi timorem* *ſervilem*, qui per Art. 67. *non ſibi repræſentat Deum , niſi ut* Dominum *durum , imperioſum , injuſtum , intractabilem*, in quo proindè ſpes nulla clementiæ, nulla obtinendæ peccatoribus veniæ collocanda eſt.

Prætereà ſi quilibet *exiſtens ſub lege , ſit ſine gratia, ſine amore* Dei, *ſine charitate*, quomodo ſpem concipiet, ſine qua ſalutaris pœnitentia non elicitur, maximè juxtà Art. 60. *Si ſolus ſupplicii timor animat pœnitentiam ; quo hæc eſt magis violenta, magis ducit ad deſperationem*.

Reſpondeant itaque pro Queſnello mortuo diſcipuli ejus & vindices : cenſeantne ipſi, aut crediderit eorum Magiſter, Moyſen, Prophetas & alios Sanctos veteres, quibus commiſſa fuerit populi directio, ſolam docuiſſe propriam *Mancipiis* formidinem, non autem debitum à *filiis* amorem ?

Si iſtud autument adverſarii, quod non obſcurè Queſnelli indicat Propoſitio, nullam unquam proferent argumenti ſpeciem, qua graviſſimæ à ſe calumniæ amoliantur infamiam. Quâ enim ratione veriſimile fiet, Sanctos illos, tot revelationibus à Deo illuſtratos, & colloquiis, ei quodammodò familiares, tam craſſis vixiſſe tenebris obſitos, tam cæcos ut ignoraverint, qualem inſtitutionem, qualia monita ſalus populi, & ſui proindè obligatio muneris poſtularit ?

Oppoſitum ipſæ Sacræ paginæ tum Teſtamenti novi, tum veteris evincunt Legis, per Moyſen populo traditæ, ac totis ab eo viribus inculcatæ, utì & à Prophetis, cujus primum ac præcipuum caput eſt *Diliges Dominum* Deum *tuum ex toto corde tuo*. Videri de hoc poſſunt præcipuè Exodus, Deuteronomium, Eccleſiaſticus: Prophetarum etiam, Iſaiæ potiſſimum & Ezechielis directa ad populum oracula, Divinæ benevolentiæ, miſericordiæ, manſuetudinis effectibus, atque amoris mutui incentivis plena.

Ineptiſſimum autem & ſcientiæ Sacræ imperitiſſimum oportet eſſe interpretem ; qui, ubicunque in Sacro antiqui Fœderis Codice commendari legitur *Timor Domini*, de ſolo intelligat ſervili, & non ſæpiſſimè de proprio filiis, aut mixto, qui initialis dicitur. Voluntaria neceſſe eſt obcæcatio mentem peſſumdederit adverſariorum ; ſi non percipiant, quantum improvidâ ſuâ, & Divinis Textibus ſæpè maximè incongruâ explicandi ratione, tribuant præſidii Defenſoribus attritionis. pœnarum ſolummodò conceptæ formidine ; quanquam & ſolidioribus nixa fundamentis ſententia, ſubſidio non indiget falſitatis.

Non levibus ſaltem calumniis certiſſimè turget Queſnelli hypotheſis, geminos hoſce complexa Articulos 65. *Moyſes, Prophetæ, Sacerdotes & Doctores Legis mortui ſunt , abſque eo , quod ullum* Deo *dederint Filium ; cùm non effecerint , niſi mancipia per timorem* ; utique ſervilem : 67. *Timor autem ſervilis non ſibi repræſentat* Deum , *niſi ut* Dominum *durum* , *impe-*

Digitized by Google

imperioſum, injuſtum, intractabilem. Proindè timor adeò Sacrilegus in Teſtamento veteri commendari unicè cenſebitur, quoties timoris fit mentio; ejuſque intenditur exercitium.

Quantò meliùs ſaluti animæ ſuæ Queſnellus conſuluiſſet; Moyſen & Prophetas Sanctiſſimos humilibus conciliando ſibi precibus apud Supremum Judicem interceſſores, quàm ſuis eos laceſſendo calumniis, & reos faciendo negligentiæ ſceleratiſſimæ, quâ innumeras animas æternis addixere ſuppliciis, quas Cœlo tranſcribere poterant & ex impoſito ſibi diviuitùs officio.

Neque ſola negligentia vel omiſſio in Queſnelliana hypotheſi crimen Moyſis & Prophetarum eſt; *quod nullum* Deo *dederint filium per amorem*; ſed majus alterum eſt; *quod effecerint tot impia mancipia per timorem*, utique ſervilem, qui in Queſnelli ſententiâ non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem. Talibus illi, ſi cum Queſnello ſenſerint, inſtituerunt blaſphemiis Populum contra Deum, ut nonniſi odiſſe eum diſceret, & velut Numen Tyrannicum execrari.

Deſinat itaque nova Secta ſuos nobis tam ſtolidos, veritatum nomine, venditare errores, quos *linguæ inſtar peregrinæ & idiomatis incogniti*, meritò rejicimus, & velut blaſphemias, zelo Catholico abominamur. Adeò non credimus, quòd Eccleſia propterea contraxerit *ſenectutem*, & interpretante hoc vocabulum Apoſtolo, *propè interitum ſit*: neque ea probabilis mutuendi ratio eſt, ne provocetur *ira Dei in filios ſuos*.

CAPUT V.

Confictæ à Queſnello Veritates *de Infidelium aliorumque Peccatorum converſione*.

EXhibenda hìc compendio venit Queſnelliana novitas de omnis generis peccatoribus, infidelibus potiſſimùm atque Schiſmaticis. Tota ab Authore quæſtio errore breviſſimo ſimul & clariſſimo expeditur, negando omnem Infidelibus, Schiſmaticis, & peccatoribus gratiam, antequam convertantur; quia, inquit, Art. 29. *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia*. Art. 26. *Nullæ dantur gratiæ niſi per Fidem*. 27. *Fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum*. Ubi patet geminas recenſitas poſteriùs Propoſitiones, ſolis infeſtas eſſe Infidelibus, priorem etiam Schiſmaticis; quanquam autumo reperiendos difficillimè Schiſmaticos hoc tempore, quos non aliquis adversùs Fidem error invaſerit.

Verùm quidquid de eo ſit, omnibus illis denegandi gratiam, ratio Queſnello una eademque eſt, quòd omnes in numero Peccatorum ſint; *Prima* autem *gratia, quam Deus* juxta Art. 28. *concedit Peccatori, ſit peccatorum remiſſio*, quâ Peccatores eſſe deſinunt, uti & Schiſmatici & Infideles.

Superſedeo coacervaudis pluribus ex Queſnelliano ſyſtemate ejuſdem erroris Dogmatici fundamentis. Sufficiat deducere ex ipſo conſectarium indeclinabile quidem authori; ſed à nullo aſſertum unquam, à nullo impoſterum admittendum Catholico. Iſtud eſt, neminem poſſe ad Fidem ſe diſponere vel ad juſtificationem. Non enim poteſt ſine gratia: oppoſitum Semipelagianum eſt & hæreticum; ſed neque poteſt juxta Queſnellum aliquis ſe diſponere per gratiam; quia, ut omnis cauſa eſt neceſſariò prior effectu, ita & diſpoſitio; Fides autem & juſtificatio, quæ juxtà veritatem Catholicam eſt effectus gratiæ, juxtà Queſnellum eſt ipſa *prima gratia*. Sic hominis Infidelis, & quantumlibet multis atque enormibus gravati flagitiis, breviſſima & facillima, ſine ullâ prævia pœnitentiâ aut aliâ diſpoſitione abſolvitur tota, non ſolùm ad Fidem; ſed etiam ad Juſtitiam converſio; quia ſicut per Art. 27. *Fides eſt prima gratia*, ita etiam prima gratia eſt ipſa juſtificatio, ſive, ut Articulus enuntiat 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*.

Talis, fateor, converſionis modus ad Fidem & Juſtitiam inauditus hactenùs in Eccleſia fuit, & eſt hodie velnti *Lingua peregrina & idioma incognitum*. Repugnat ei directiſſimè & locis pluribus Tridentinum Cōcilium. Seſſ. 6. totum caput 5. ut ex ipſo titulo liquet, eſt *de neceſſitate præparationis ad juſtificationem in adultis, & undè ſit*. Capitis 6. Inſcriptio eſt. *Modus præparationis*.

Dein Capitis 7. initium. *Hanc diſpoſitionem, ſeù præparationem juſtificatio ipſa conſequitur*. Eadem Seſſione Canon tertius de Juſtificatione eſt: *Si quis dixerit, ſine præveniente Spiritûs Sancti operatione, atque ejus adjutorio hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe ſicut oportet, ut ei juſtificationis gratia conferatur, anathema ſit*. Canon. 9. *Si quis dixerit, ſolâ fide impium juſtificari, itaut intelligat, nihil aliud requiri, quod ad juſtificationis gratiam conſequendam cooperetur, & nulla ex parte neceſſe eſſe, eum ſuæ voluntatis motu præparari atque diſponi, anathema ſit*.

Seſſ. 14. Cap. 4. *Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentiæ actus habet; animi dolor ac deteſtatio eſt de peccato commiſſo*, *cum*

cum propoſito non peccandi de cætero. *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus neceſſarius*. Ibid. *Illam verò contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur; ſi voluntatem peccandi excludat, cum ſpe veniæ; declarat non ſolùm non facere hominem hypocritam & magis peccatorem; verùm etiam donum Dei eſse, & & Spiritus Sancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis; ſed tantùm moventis, quo pœnitens adjutus, viam ſibi ad juſtitiam parat, & quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit*.

Quoniam nobis præſenti capite de Converſione & juſtificatione Infidelium præcipuè ſermo eſt, quomodo hanc in eis gratia operetur, & quibus præviis diſpoſitionibus, clarè nos edocet Seſſionis 6. Caput 6. quo nulla poteſt eſſe deſcriptio accuratior. " Diſponun-
,, tur (inquit) ad ipſam juſtitiam, dum exci-
,, tati Divinâ gratiâ & adjuti, fidem ex au-
,, ditu concipientes, liberè moventur in
,, Deum, credentes, vera eſſe, quæ Divini-
,, tus revelata & promiſſa ſunt; atque illud
,, in primis, à Deo juſtificari impium per gra-
,, tiam ejus, per redemptionem, quæ eſt in
,, Chriſto Jeſu: & dum peccatores ſe eſſe in-
,, telligentes, à Divinæ juſtitiæ timore, quo
,, utiliter concutiuntur, ad conſiderandam
,, Dei miſericordiam ſe convertendo, in
,, ſpem eriguntur, fidentes Deum ſibi pro-
,, pter Chriſtum, propitium fore, illumque
,, tanquam omnis juſtitiæ fontem diligere
,, incipiunt: ac propterea moventur adver-
,, ſus peccata per odium aliquod, & deteſta-
,, tionem, hoc eſt per eam pœnitentiam,
,, quam ante Baptiſmum agi oportet. Deni-
,, que dum proponunt ſuſcipere Baptiſmum
,, inchoare novam vitam, & ſervare divina
,, mandata: De hac diſpoſitione ſcriptum
,, eſt, accedentem ad Deum oportet crede-
,, re, quia eſt, & quod inquirentibus ſe re-
,, munerator ſit.,,

Dein poſt aliquot ſententias Scripturæ Sacræ, ſequitur Caput Septimum exordio ſuperiùs relato: Hanc diſpoſitionem, *ſeu præparationem juſtificatio ipſa conſequitur*. In memoratis hactenus Tridentini Sententiis verba quodammodo ſingula contra Adverſarios peremptoria ſunt; placuit tamen ea deſcribere copioſius, ut novitas multitudine obruatur, & occluſo undique cavillationibus aditu, deſperandum ſibi perſpiciat de evaſione.

Quomodo enim *Fides eſt prima gratia*, ipſaque *peccatorum remiſſio*, ut Statuit Queſnelli Articulus 27. & 28. Si ad juſtitiam tot diſpoſitionibus & actibus præviis Divinâ excitante, & adjuvante gratiâ, liberè elicitis, Infidelem oporteat præparari? Sufficere deberet & omnem ſalutis ſuæ non prodigum, à tam exotica, atque exitiali avertere novitate Canon ille Tridentinus tertius Seſſionis 6. *Si quis dixerit, ſine præveniente Spiritûs Sancti inſpiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe ſicut oportet, ut ei juſtificationis gratia conferatur, anathema ſit*.

Queſnellus tot annorum Theologus, & quidem polemicus Scriptor, tantam affectans eruditionis Eccleſiaſticæ peritiam, Canonem hunc, & reliqua quæ ex Tridentino protuli, ignorare non potuit; ſed contempſiſſe eum veriſimile eſt, edoctum à Præceptore ſuo Domeſtico Arnaldo, prout hic acceperat à ſuo in novis Dogmatibus Inſtitutore Joanne Vergerio Sancyrano Abbate. Hic ſcilicèt cùm Sacroſanctam illam Synodum offenderet ubique ſuis novitatibus repugnantem, neceſſe ſibi duxit, illius convellere authoritatem.

Virorum de hoc habemus omni exceptione majorum teſtimonia, quale eſt Epiſcopi Lingonenſis, cui Sancyranus perſuadere voluerat, *non poſſe haberi fidem Concilii Tridentini Definitionibus; quia celebratum non fuit juxta normam Conciliorum veterum*. Similiter Joanni de Jouaud Religioſo Sacerdoti, Ciſtercienſis ordinis Abbati & Secretario generali; *Tridentinum Concilium fuiſſe Pontificis & Scholaſticorum, qui Doctrinam Eccleſiæ multum immutarint*.

Inde Queſnellus didicerit non magnifacere eam Synodum, ubicunque ſibi deprehenderet adverſam. Definitionibus proinde ejus & Cenſuris, etiam anathemate, nequaquam terreri ſolitus creditur, utpote judicio ſuo injuſtis atque evanidis. Nobis verò conjectura hinc apparet non temeraria, undenam hujus temporis Novatoribus videatur originem duxiſſe prætenſa Eccleſiæ in Dogmatibus corruptela adeò, ut *veritates devenerint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis*.

Si Sancyrano eique adhærentibus obtigiſſet Concilium iſtud Æcumenicum edocere, longè alia condi voluiſſent Decreta, longè alias Definitiones; alios Canones, & præſentibus in non paucis contrarios. Ne longiùs divertam, de converſione Infidelium, Schiſmaticorum, quin & Peccatorum quorumlibet rationem tradidiſſent diverſiſſimam ab ea quæ Decretis illius Synodi & Canonibus continetur. Facillimum illi ſuggeſſiſſent con-

converſionis modum, tot actuum, juſtificationem præcedentium reciſâ ſerie, velut fictitiâ, quandoquidem actu unico, eoque infuſo Divinitus, abſque ulla præparatione homini liberâ, totum reconciliationis negotium abſolvatur.

Nulla ſcilicet præparatio naturalis, ſive humanis viribus cum Dei concurſu ordinario elicita, conducere poteſt ad juſtitiam, ſive ut cauſa vel meritum de congruo, ſive ut diſpoſitio ſolùm. Sed neque hominis conatus aliquis præviam excitantem, & comitem adjuvantem gratiam ſupponens, poteſt eſſe præparatio vel diſpoſitio ad juſtificationem in Queſnelli Syſtemate, ubi & *Fides eſt prima gratia, & prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio*. Prima gratia tum juxta communem etiam Janſenii ſententiam, eſt motus indeliberatus, quem Deus in nobis, ad cjus productionem non liberè concurrentibus, operatur.

Chriſtianus itaque populus juxtà Queſnellum, decipitur plurimùm, exiſtimans tantam actuum humanorum ſeriem primâ gratiâ poſteriorem, communiter præmittendam eſſe, & ſolitam præcedere, velut præparationem hominis, antequam ei delictorum à Deo venia conferatur.

Quæ quidem Doctrina hactenus inter Catholicos inaudita, quaſi *idioma incognitum* univerſis etiam Sanctis Patribus & Theologis apparuiſſet indubiè olim non minùs, quàm omnibus appareat Catholicis hoc tempore. Quapropter neſcio quam Queſnellus cum ſuis Diſcipulis & vindicibus inclamare hic valeat *vocem populi*, tanquam irrefragabile *veritatis* teſtimonium, & Tribunal ſuperius Apoſtolicâ Sede, atque omnibus Epiſcoporum cætibus, etiam œcumenicis.

Nam licèt in paucis Galliç & Belgii Provinciis aliquos nacta fuerit nova hæreſis ſuffragatores publicos; non tamen inducere in animum poſſum, ut credam, eò temeritatis & impudentiæ quempiam perveniſſe, ut ſenſus Propoſitionum obvios, cum abſurdiſſimis, ſed indeclinabilibus conſectariis, quæ præſenti capite, claræ expoſita luci inſectatus ſum, prædicare palam audeat aut defendere. Adeò venenum peſtilens & exitiale eſt, ut horrorem ab eo, ſimul ac innotuerit, neceſſe ſit concipere quemlibet non rudem penitùs; aut novitatis libidine non infatuatum.

Quomodo igitur, inquies, tot nacta ſunt tantoſque Queſnelli volumina Approbatores, tot etiam contra Sedis Apoſtolicæ anathema obſirmatos vindices? Mihi quidem erroris hujus ſemper viſa fuit ratio non una, neque in omnibus eadem. Multos initio deceperit ſpecies pietatis, ut nullus pluribus ab hinc ſeculis prodiiſſe liber hæreticus deprehenditur, ad fallendos, etiam non omnino ſimplices magis idoneus.

Nullibi enim tam callidè virulenta dogmata miſcentur monitis & inſtructionibus, ad virtutem ac Sanctimoniam, ut apparet, compoſitis: neque deſunt verborum & figurarum lenocinia, quæ oculos rapiant incautorum, atque attentionem occupent adeò, ut prætereatur facilè, aut excuſetur, quod alicubi expreſſum occurrerit duriùs, neque ſecundùm Theologiæ Regulas accuratè. Fortè etiam Antiſtites, qui ſuum operi calculum adjecere, nacti fuerant Miniſtros novitatibus faventes, quibus examen operis commiſerunt; undè à culpa faciliùs liberabitur prior approbatio, quàm poſt editam à Sede Apoſtolicâ condemnationem defenſio obſtinata.

Queſnellum autem ejuſque præcipuos aſſeclas, fuiſſe ab initio, huc uſque fidei peſſimæ, & de genere malignantium; aliquos etiam Libertinorum, & quibus in praxi quodammodo *nec Deus ſit, nec Religio*, perſuadere viſa eſt univerſa eorum agendi, ſcribendique norma, tot offucis inſtructa, tanto in adverſarios odio & furore, tanto authoritatis omnis Eccleſiaſticæ & Politicæ contemptu, atque irreverentiâ, tanta libertate in pervertenda falſis interpretationibus Scripturâ, in affingendis Deo Dogmatibus impiis, quæ Divinitatem ipſam horridam reddant & impoſſibilem.

Nullam me hic Adverſariis, nullam eorum Syſtemati impingere calumniam, judicabit indubiè, quiſquis animo ab inordinatis affectibus libero, totam præſentis operis deductionem expenderit. Pars ejus minimè prætereunda eſt deducta alias copioſius de Infidelium aliorumque Peccatorum converſione diſſertatio. Quis dubitet quin à mundi exordio in hæc uſque tempora, multitudo Infidelium ſit quodammodo infinita: Et quidem eorum qui in tenebris Infidelitatis nati, in iis uſque ad vitæ terminum permanentes infeliciter perierunt? Voluntatem tamen Numinis erga omnes homines, etiam Peccatores & Infideles benigniſſimam, Sacræ Paginæ, ipſo dictante Deo, locis pluribus teſtantur.

Juxta illas Deus neminem vult perire; ſed omnes ad Fidem, Pœnitentiam, Juſtitiam beatitudinem converti. Converſionem conſtat requirere aliquod Divinç gratiæ auxilium abſque eo eſſe impoſſibilem. Illud autem Deum nemini eorum unquam concedere voluiſſe ab eo tempore, quo in infidelitate natus eſt, vel in peccatum lapſus, à quo non reſi-

ſipuit, crudelis Novatorum opinio eſt, innumeris Divini voluminis textibus contraria, cujus validior impugnatio nos capite proximo expectat. Hìc mihi ſufficit Lectorem perſpicere quàm meritò tales Eccleſia opiniones non agnoſcat, non recipiat in numerum *veritatum* conducentium ad ſalutem, ſed inter *peregrinas* rejiciat novitates, à quarum ignoratione nihil habet quod ſibi metuat de comminatione interitûs aut *iræ Dei in filios ſuos*.

Quid timendum habeant ipſi intentatores minarum, & talium figuli *veritatum*, opto ut ante exitum è vitâ ſalubriter diſcant, ſuamque non ſerâ, quæ raró vera eſt; Sed tempeſtivâ pœnitentiâ eluant temeritatem: ſcandalum ſimul quod puſillis & ſimplicibus dederunt ad interitum, conveniente & publicâ palinodiâ ad ſuam aliorumque auferant quantocyus ſalutem. Exuant errorem fatuum de *primâ gratiâ*, quaſi ea *Peccatori conceſſa ſit* ipſa *peccatorum remiſſio*, quam non eâ obvenire ſolitam peccatoribus celeritate; ſed longi temporis pœnitentiâ opus eſſe, nulli alias clamoſius contendunt, quàm noſtri hìc diſſolutiſſimi Adverſarii, quoties ſive ad conflandam ſuis æmulis infamiam laxitatis, ſive ad conciliandam ſuæ hypocriſi authoritatem, cenſuerint opportunum.

CAPUT VI.

Errores pernicioſiſſimi tanquam Theologicæ veritates *traditi à Queſnello de voluntate Dei & Chriſti erga Salutem hominum.*

1 SUperiores Queſnelli de gratiâ Articulos quisquis expenderit, facilè aſſequitur qualis ſit ejuſdem de Dei, & Chriſti voluntate ſententia circa ſalutem hominum. Si enim *gratia non eſt aliud quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis & facientis quod jubet* juxta Art. 11. ſi juxta 10. *Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*: ſi juxta 2. *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcunque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illâ non ſolùm nihil fit, ſed nec fieri poteſt*: Denique ut plures alios in eundem ſenſum ſubdolè concurrentes prætercam ſi juxta Art. 4. *Ei* (ſolùm) *omnia poſſibilia ſunt* (circa juſtitiam & ſalutem) *quæ tu Domine poſſibilia facis, eadem operando in illo*; evidens eſt, nullam gratiam homini obtingere ſufficientem, quæ non obtineat effectum; proindè Deum & Chriſtum juſtitiam ac ſalutem nemini optare, niſi cui eandem gratiâ, ſeu medio largiri ſtatuit efficaci. Alias enim Dei deſiderium ſive voluntas non foret ſeria, neceſſariam denegans homini poteſtatem.

Nunc Queſnellus ipſe ſuam de voluntate Dei & Chriſti Sententiam exponat. Prop. 12. *Quando Deus vult ſalvare animam, quocunque tempore, quocunque loco, effectus indubitalis ſequitur voluntatem Dei*. Prop. 13. *Quando Deus vult animam ſalvam facere, & eam tangit interiori gratiæ ſuæ manu, nulla voluntas humana ei reſiſtit*. Prop. 15. *Quando Deus mandatum ſuum, & ſuam externam locutionem comitatur unctione ſui ſpiritus, & interiori vi gratiæ ſuæ, operatur illa in corde obedientiam quam petit*. Prop. 30. *Omnes quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter*.

Similia docemur de voluntate Chriſti. Prop. 14. *Quantumcunque remotus à ſalute ſit peccator obſtinatus, quando Jeſus ſe ei videndum exhibet lumine ſalutari ſuæ gratiæ, oportet ut ſe dedat, accurrat, ſeſe humiliet, & adoret Salvatorem ſuum*. 31. Prop. *Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum: pacem intimo cordium infert, quando eam illis optat*. 32. *Jeſus Chriſtus ſe morti tradidit ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine primogenitos, id eſt electos, de manu Angeli exterminatoris*. 33. *Proh! Quantum oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renuntiaſſe, ut quis fiduciam habeat ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum, ejus amorem, mortem & myſteria, ut facit Sanctus Paulus dicens: Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me*.

Trepidavit hypocrita timore ubi non erat timor: trepidaſſet rectiùs, quoties in Sacrificio profeſſionem fidei edidit mendacem, aſſerens ſe de Filio Dei credere, quod *propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcenderit de Cœlo* ubi non propter ſolorum ſalutem Prædeſtinatorum, ſed *hominum* & quidem *noſtram*, inquiunt Miſſam celebrantes ſinguli quaſi dicerent propter me, & alios homines, propter meam & aliorum hominum ſalutem.

Sic univerſa credit & formulam Fidei intelligit Eccleſia, contra perfidiam Janſeniſtarum; qui non auſi omittere Profeſſionem ſolitam, linguâ doloſâ, & mendaci animo eam pronuntiant, Propoſitionem retinentes Janſenii quintam ſenſu hæretico, videlicet Chriſtum pro nullius reprobi ſalute mortuum fuiſſe; ſed *duntaxat Prædeſtinatorum*.

Qund de ſua electione revelationem novi hæretici non acceperint, facilè credimus; ſed non ideo debuere præpoſtero angi ſcrupulo, quin ſibi *approprıarent Chriſtum, ejus amorem, mortem & myſteria, ſicut facit Sanctus Paulus dicens: qui dilexit me & tradidit ſe-*

ſemetipſum pro me; ut ad beatitudinem pervenirem. Eſt enim, ut diſcimus ex Epiſtola 1. ad Timotheum cap.4. *ſalvator omnium hominum* etiam hæreticorum; ſed *maximè Fidelium*. Quapropter Sanctiſſimus Auguſtini magiſtèr & totius Eccleſię Doctor Ambroſius Tomo 4. lib. de Paradiſo cap. 8. ait, *Venerat Dominus Jeſus omnes ſalvos facere peccatores: etiam circa impios oſtendere ſuam debuit voluntatem, & ideo nec proditurum debuit præterire.... Quod in Deo fuit, oſtendit omnibus, quod omnes voluerit liberare* ab interitu ſempiterno.

Magiſtri ſui inſiſtens probè veſtigiis Auguſtinus Tract.4. in Joannem ſub initium. *Populi autem*, inquit, *ſpernentes propter ſuperbiam ſuam, humilitatem* Dei, *crucifixerunt Salvatorem ſuum, & fecerunt* Damnatorem *ſuum*.

Concinit S. Leo Papa Serm.3. de Paſſione Domini: *Sic ad omnium redemptionem utebatur malitiâ perſequentium, ut in mortis reſurrectioniſque Sacramento etiam interfectores ſui poſſent ſalvi eſſe, ſi crederent.* Serm.11. *Pro omnibus impiis mortuo* Domino, *potuiſſet etiam hic* (Judas) *conſequi remedium, ſi non feſtinaſſet ad laqueum*.

Doctor Angelicus in primam Pauli Epiſtolam ad Timotheum cap.2. v.4. lectione 1. *Chriſtus eſt mediator* Dei *& hominum, non quorumdam; ſed inter* Deum *& omnes homines, & hoc non fuiſſet, niſi vellet omnes ſalvare*.

Contra hanc clariſſimam veritatis tubam quâ omnis ubique gentium Chriſtiana reſonat Eccleſia, maluerunt Arnaldus, Gerberonius, & Queſnellus credere Janſenio docenti lib. 3. de gratia cap.21. *Quibuſdam hominibus dare prædeſtinavit fidem, charitatem & in ea perſeverantiam uſque in finem, quos eſſe prædeſtinatos, Electos, & ſalvandos dicimus....pro iſtis in æternum purificandis mortuus eſt, pro iſtis ab omni malo liberandis rogavit Patrem ſuum; non pro cæteris, qui à Fide & charitate deficientes in iniquitate moriuntur*. Ibid. Col.390. *Quæ ſanè cum in Auguſtini* Doctrinâ *perſpicua certaque ſint, nullo modo principiis ejus conſentaneum eſt, ut Chriſtus* Dominus *vel pro Infidelium in infidelitate morientium, vel pro Juſtorum non perſeverantium æternâ ſalute mortuus eſſe, Sanguinem fudiſſe, Patrem oraſſe ſentiatur*. Mox addit. *Ex quo factum eſt, ut juxta S.* Doctorem *non magis Patrem pro æterna liberatione ipſorum, quàm pro* Diaboli *deprecatus fuerit*. Applauſit ſtatim nova Eccleſia tam pulchræ, ut rebatur, profectò tam dilucidæ Inſtitutoris ſui ſententiæ, quam mox cenſuit accommo-

datâ cantui *Conſideratione Rhytmica* celebrandam p. 38.

Quotquot nati non ordinantur,
Nec in Cœlum Prædeſtinantur
Dei *providentiâ;*
Sunt omnino deſtituti
Omni medio ſaluti
Perquam neceſſario.
Nam pro illis non oravit
Chriſtus Jeſus, nec paravit
Debitum auxilium.

Gabriel Gerberon in *Speculo Pietatis* (quod impietatis rectiùs vocaſſet) pag.140. *Rigor juſtitiæ* Divinæ *relinquens in maſſa peccati illos omnes, quos Miſericordia non elegit, nullum eis præparat auxilium, quod eos ſalvare poſſit*. Quod *ſpeculum* Romæ prohibitum, in Galliis etiam hæreſios damnatum fuit, & meritò traditum incendio. Denique eadem Janſenii Doctrina ſic placuit Queſnello, ut pluribus eandem enuntiationibus jam relatis ſuo *Moralis Evangelicæ compendio* judicaverit infarciendam.

Retrahere è tantâ temeritate ipſum debuerat tum Apoſtolicæ Sedis in eam anathema ſæpius iteratum, & promptâ totius Eccleſiæ ſuſceptam obedientiâ. Verùm cui fixum animo pridem fuit, omnem contemnere authoritatem, quoties ſuis ſenſerit opinionibus repugnantem, riſit etiam totius orbis Chriſtiani Cenſuram, quâ ſenſus ille Janſeniani Articuli declaratur *impius blaſphemus, contumelioſus, Divinæ pietati derogans & hæreticus*.

Queſnelli tamen vindices, etiam ubi deſperant priorum Dogmatum virus aliquo veritatis ementitæ fuco obducere, poſteriorem aſſumunt Articulum prætenſæ cujuſdam ambiguitatis adminiculo ſuſtinendum. Quando nempè Queſnellus enuntiat: *Proh! quantum oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renuntiaſſe ad hoc, ut quis fiduciam habeat, ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum ejus amorem, mortem & myſteria, ut facit S. Paulus dicens: Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me*; non negat inquiunt, etiam eos, qui ad iſtiuſmodi perfectionis apicem non pertigerunt, poſſe ſibi aliquo modo *appropriare Chriſtum, ejus amorem, mortem, & myſteria*, ſed poſſe cum *fiduciâ ut facit Sanctus Paulus dicens. Qui dilexit me & tradidit ſemetipſum pro me*.

Ego autem excuſationem ajo eſſe frivolam; quia etiam juxta veritatem Catholicam qui adeò perfecti non ſunt, poſſunt, imò debent cum fiduciâ, & fide certiſſimâ credere *qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.* Illa enim, profeſſio eſt, quam Sacerdos

quilibet celebrans, verbis æquivalentibus enuntiat in Symbolo Fidei, cùm ait: *Qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cœlo &c.* Fides autem Divina non poteſt fiduciam de eodem objecto non fundare expertem formidinis.

Oporteret quidem *bonis terrenis & ſibimetipſi renuntiaſſe* in perfectionis gradu admodum ſublimi, *adhoc ut quis fiduciam haberet*, qualem Apoſtolus *appropriandi ſibi Chriſtum, ejus amorem, mortem & myſteria*, & dicendi: *Qui dilexit me & tradidit* ſemetipſum pro me, ſic, ut intelligenda ſit Chriſti dilectio abſoluta & efficax meæ ſalutis, atque de hac mihi ſit fiducia, paulinâ non inferior. Verùm ad *appropriationem* iſtiuſmodi, non reſtringitur Queſnelli Propoſitio, neque textus Apoſtoli. Quapropter ea Novatorum interpretatio neque obvia Propoſitionis eſt, neque intenta ab Authore, ſaltem non unicè, ut convincunt quemlibet circumſtantiæ tum aliorum ibi textuum, tum maximè ipſius ſcribentis, & ab eo adamati tantopere atque defenſi publicè ſyſtematis Janſeniani.

Deberent iſti damnatæ turpitudinis mangones ridiculi, expungere Propoſitiones cæteras, quas præmiſi, ſenſum Janſenianæ hæreſios continentes adeò manifeſtè, ut nullâ arte eaſdem valeat hypocriſis cum Fide Catholicâ conciliare. Quomodo enim voluerit Chriſtus effundere Sanguinem pro ſalute alicujus excluſi numero Prædeſtinatorum; ſi juxta Art.31. *Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum*? ſi juxta 30. *Omnes quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter*?

Voluntas Chriſti erga ſalutem hominum conformis proculdubio eſt voluntati Dei, ipſo de ſe perhibente teſtimonium Salvatore: *Ego quæ placita ſunt ei facio ſemper.* Denique juxta receptiſſimam juris regulam: verba ſuſpectorum ambigua, contra ipſos intelligenda ſunt proferentes & ſenſu exponenda deteriore.

Exultant nihilominùs Adverſarii, atque inſultant Apoſtolico Tribunali, quaſi orbitam exceſſerit æquitatis & prudentiæ, proſcribendo Articulum 32. *Jeſus Chriſtus ſe morti tradidit ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine primogenitos, id eſt Electos de manu Angeli exterminatoris.* Quid, inquiunt, dici verius potuit, quàm Chriſtum oppetiiſſe mortem pro æternâ beatitudine electorum?

Sycophantæ miſeri! Num brutos aut ſtipites arbitramini omnes homines, ut argutiunculæ veſtræ ineptias non percipiant? Dum omnia in Galliis & Belgio perſonant controverſiâ de morte Chriſti, ubi Calviniani cum junctis ſibi fœdere Janſeniſtis, toleratam aſſerunt Pro Electorum quidem; ſed alterius nullius perpetua ſalute; Catholici contra totis viribus contendunt, eam Chriſti morientis benevolentiam ſe extendere ad univerſos; memoratam autem Calvini & Janſenii ſententiam, quidquid utriuſque obganniant Sectatores, nullus dubitat Catholicus inter hæreſes impias execrari: ardente inquam, hoc diſſidiorum incendio, Queſnellus quaſi aquam illi reſtinguendo frigidam affundens, ait Chriſtum mortuum eſſe pro Electorum ſalute, ſive ut elegantiore mentem exprimat figurâ, *ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine Primogenitos, id eſt Electos de manu Angeli Exterminatoris.*

Iſtud quidem ſano intellectum ſenſu neutra pars negaverat contendentium; ſed Queſnelliana perplacet locutio hæreticis; quia non ſolùm nihil continet ſuæ contrarium impietati, & blaſphemiæ de morte Chriſti pro ſolorum obitâ beatitudine Prædeſtinatorum; ſed eam videtur in his temporum & diſceptationum circumſtantiis indicare: ut quid enim ab aſſerenda contra hæreticos veritate Catholicâ tam ſolicitè abſtinet Polemicus ſcriptor? In promptu cauſa eſt; quia hæreſim ipſe locis pluribus apertè profitens, eodem ſe à ſuis ſenſu etiam hìc intelligendum ſupponit; cùm locus ei patentiſſimus relinquatur.

Hinc Queſnellianorum vindicium inaniſſima corruit querimonia. " Si in rigore „ vera enuntiatio eſt [inquiunt] quâ ratio„ ne, aut æquitate proſcribitur? Non aſſerit „ ea quidem totum id quod contra Janſe„ nium definivere Pontifices, ſed neque ne„ gat, *præſcindentium* autem ut vulgò dici„ tur, *non eſt mendacium*.

Nos verò potiori jure è Queſnelli defenſoribus quærimus, quid ſibi velit, quòd eorum Anteſignanus, Tomis quatuor tradendum ſuſcipiens ſenſum Teſtamenti novi, excitandæ potiſſimum Fidelium pietati idoneum ſæpius quidem memoret Chriſti mortem pro ſalute Electorum, quod à nullo indubium vocatur, etiam hæretico Janſenii aſſeclâ, aut Calvini; frequenter autem verbis minimè obſcuris ipſam hæreſim reſuſcitet de intentione Chriſti pro ſolorum beatitudine prædeſtinatorum, Divinâque ad eundem reſtrictâ numerum benevolentiâ?

Cur nullibi ſive in Tomis illis quatuor, ubi maximè conveniſſet, ſive in aliis, quos edidit de *Traditione Eccleſiæ circa gratiam & Prædeſtinationem*, ubi frequentior fit mentio de morte Chriſti pro ſalute hominum. Cur inquam, nullibi, quod Scriptorem maxi-

ximè decebat Catholicum, ſtabilit fidem, vel ſimpliciſſimè enuntiat contra graſſantem hoc tempore hæreſim? Imò cur hanc potiùs, quod ſcandaloſiſſimum eſt, tam ſæpe, etiam minimè opportunâ occaſione obtrudit, ingerit Lectoribus, & quidem tanta figurarum & phraſium diverſitate, elegantiâ, & arte ſubdolâ, ut non appareat, quis impoſtor vaferrimus, ad peſſumdandum fidei Articulum ab hæreticis conductus, partes adeò ſacrilegas implere majore fallaciâ potuiſſet?

Quæ ut omnium oculis pateat apertiùs perfidia; Statuamus aliquem tempore Arianorum, qui negare peræfractè ſolitus Divinitatem Filii, de Chriſto diceret *unam in eo eſſe naturam, videlicet humanam*.

Dicant modò Queſnelli vindices, num Eccleſia, damnatis pluribus iſtius Ariani Propoſitionibus, quibus magis perſpicuè abrogatur Filii Divinitas, non poſſet juſtè quin & ſapientiſſime ambiguum illum Articulum cæteris jungere condemnatis? Num æqua Queſnelli defenſoribus videretur ea Arianorum expoſtulatio, allegantium, quod aſſertio unam affirmans in Chriſto naturam, eamque humanam, in rigore vera ſit, cùm alteram ſcilicet Divinam inficiari vocibus haud videatur; ſed ab ea ſolummodo adſtruenda vel neganda abſtineat, *præſcindentium* autem, ut dictnm eſt, *non ſit mendacium*?

Putida, ni fallor, ab orthodoxis omnibus cenſebitur excuſatio.

Celebris fuit diſputatio Sancti Maximi Martyris contra Epiphanium & Troilum Conſtantis Imperatoris Emiſſarios, quam in ſuos retulit Commentarios Anaſtaſius Maximi Diſcipulus.

In ea cùm Epiphanius & Troilus urgerent, ut pacis ſtudio ab enuntiandis in Chriſto duabus naturis & operationibus abſtineretur, non abſtinentes ipſi à minis gravibus niſi pareret; reſpondit Sanctus dignâ Maximo Martyre Conſtantiâ: *Ego & conſervi mei, eos qui juxta Arium & Apollinarium, unam voluntatem & unam operationem dicunt; anathematizavimus*.

Qui anathemate perſtricti fuerant, quantumlibet aliis inſtructi fraudibus hæreticis, non memorantur ad ſimiles Queſnellianis ineptias confugiſſe, ut obtenderent aſſertionem *unius voluntatis & operationis in Chriſto* non eſſe diſſentaneam veritati; quandoquidem nempè in plurali numero unitas continetur, hanc affirmans non eo ipſo deſtruit pluralitatem. Puduit hæreticos veteres tam futili adverſus anathema ſe cavillatione defendere, ſatìs conſcii ſe de hæreſios intentione, ex tot aliis ſuis enuntiationibus clariſſimis facilè convincendos.

Quemadmodum igitur affirmantes in Chriſto *unam voluntatem*, *unam operationem*, ex circumſtantiis perſonarum & frequentium aliàs declarationum, noti omnibus fuere, unius expreſſione ſubdolâ voluntatis, intelligere unicam, ſive *unam ſolam*, ſic etiam quilibet in Queſnelli & Sociorum ejus locutionibus utcunque verſatus ignorare minimè poteſt aſſerentes, *Chriſtum ſe morti tradidiſſe ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine Primogenitos id eſt Electos de manu Angeli exterminatoris*, ſolos *Primogenitos*, ſolos *Electos* debere intelligi. De pluribus enim neque Queſnellus ipſe, neque ullus ejus Diſcipulus ſe patitur explicari, ne hæreſi renuntiet Janſenianæ, cui inhærere ac immori Diabolicâ maleſanis fixum obfirmatumque pertinaciâ eſt.

Alia evaſionis præſumptio non minùs inanis cenſuram ſe hæreſios effugere, ſimplicibus perſuadet eo quod etiam pro pluribus reprobis Chriſtum fateatur mortuum fuiſſe, ut juſtitiam ſaltèm acciperent temporalem; non tamen perſeverantiam.

Profeſſione hac, inquiunt Adverſarii, diſcernimur à Calvino, penes quem juſtitia ſemel accepta nunquam amittitur; proindè quiſquis ad beatitudinem electus non eſt, juſtitificationis gratiâ nunquam donatur.

Non diffiteor iſtud eſſe Calvinianam inter & Janſenii Queſnellique hypotheſim diſcrimen aliquod, undè non omnimoda inter utramque hæreſim conſenſio eſt; verùm ſicut Maſſilienſes hæretici ſalutis ſibi initium tribuentes, in aliis defecere à Pelagio, indè Semipelagianorum nomine appellati, ita Janſenianis nuncupatio Semi-Calviniſtarum non foret incongrua.

Geſtire quidem hi ſolent, & tanquam de ſufficienti ſibi plaudere diſcrimine; ſed non perſpicere ſe vafri ſimulant, quod ad declinandam hæreſios cenſuram, à Summis latam Pontificibus, totiuſque Eccleſiæ Catholicæ conſenſu unanimi conſecratam, aſſerere non ſufficiat Chriſtum pro temporali plurium reproborum juſtitiâ ſanguinem fudiſſe, ſi anguſtis adeò limitibus Redemptoris benevolentiam reſtringentes, mortuum negent pro æternâ beatitudine non electorum.

Quin imò pridem mihi Problema apparuit Doctoribus proponendum, utra hìc hæreſis terrior ſit, Calvini an Janſenii? Mihi quidem, ut quod res eſt fatear, poſterioris ſemper viſa eſt deterior; quia certiſſime *impia, blaſphema, contumelioſa Divinæ derogans pietati*, qualis irrefragabili Pontificum & totius judicio Eccleſiæ declarata eſt; Calvinianam verò in hoc Articulo de perpetua juſti-

juſtitiæ perſeverantiâ hæreſim, talibus ſociatam notis haud reperio; juſtitiam enim amitti neſciam concedere in Dei proculdubiò poteſtate eſt, neque in ea quidpiam Divinis apparet contrarium attributis, ut aliquos fuiſſe in gratiâ confirmatos, veritas indubitata eſt.

At in Janſenii & Queſnelli ſententiâ Deus hominem juſtum, amicum, filium adoptivum, nullâ hujus præviâ culpâ, deſtituit, præceptis urget impoſſibilibus ſervatu, atque omne ei denegat auxilium, quo poſſibilia fierent. Et tamen minis inſtat graviſſimis perennium ſuppliciorum, quorum atrocitas mortalium omnium longè ſuperat intellectum. Pręter duritiem barbaram, injuſtitiam, & tyrannidem, quam Queſnelli hic & Janſenii ſyſtema impingit Deo Optimo Maximo, eundem mendaciis onerat, & perfidiâ.

Epiſt. 1. ad Corinthios cap. 10. inſpirante Deo teſtatur Apoſtolus: *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis*; cùm autem juxta Janſenium lucta perpetua ſit gratiæ & concupiſcientiæ, atque homo poſteriori conſentiat neceſſariò; ſi indeliberata gratiæ delectatio inferior ſit; magis etiam, ſi abſit penitus; cujus alterutrum ſemper accidit, quoties ſive juſtus labitur, ſive peccator.

Ita novæ poſt Sancyranum Inſtitutor Eccleſiæ Janſenius, in cujus ſenſibus univerſis licèt *nihil eſſe niſi Catholicum*, ſecuros nos eſſe Queſnellus jubeat *Notis in Epiſtolam Steyaertii* pag. 17. tamen ipſe paulò aliter; ſed non magis ſanè, neceſſitatem peccandi, abſente gratiâ exprimit.

Articulo 40. *ſine gratia nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*. Cùmque juxta Propoſitiones ejus plurimas ſemper ſit efficax; quoties igitur delinquimus, gratia nos defecit, & ſimul poteſtas, Dei imperio obſequendi. Ecce *tentatum* juſtum *ſupra id quod potuit ſuſtinere*.

Manifeſta etiam juxta Queſnelli hypotheſim redditur falſitas dictati à Deo de ſe teſtimonii in 2. Petri Epiſtola cap. 3. quod ſit *nolens aliquos perire; ſed omnes ad pœnitentiam reverti*; cùm inter tot millia pereuntium, ne uni quidem ſufficiens agendi pœnitentiam adfuerit poteſtas, neque ulli labentium facultas perſiſtendi in juſtitia.

Nihili Queſnellus facit definitionem Concilii Tridentini Seſſ. 6. cap. 11. *Deus impoſſibilia non jubet; ſed jubendo monet, & facere quod poſſis & petere quod non poſſis, & adjuat ut poſſis*. Ibid. *Nemo temeraria illa & à Patribus ſub anathemate prohibita voce uti debet: Dei præcepta homini juſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia*.

Pluſquam debitam ſe exhibere Concilio œcumenico reverentiam autumat, quando in ejus gratiam ab odioſo abſtinens *Impoſſibilitatis* vocabulo, ſubſtituit *impotentiam*. Hanc etiam Petro Apoſtolo Chriſtum neganti tribuit Arnaldus in famoſa Propoſitione, quam Cenſurâ hæreſios notavit Sorbona, authoremque propter pertinaces erroris vindicias, Doctoris laureâ privavit, atque à ſuâ perpetuò reſcidit ſocietate. Propoſitio Arnaldi erat *Defuit Petro tentato gratia, ſine qua nihil poterat*. Eundem errorem inſtauravit Gerberonius *in expoſitione fidei*, in qua Eminentiſſimus de Noailles præcipuè perſtrinxit aſſertionem de præcepti obſervandi impotentiâ, quoties gratia efficax defuerit: in illo Dogmate Janſenianę hæreſios fundamentum agnovit Archiepiſcopus & condemnavit.

Devotiſſimus Arnaldo Jacobus Gilbert Duacenſis Academię Cancellarius tum in tractatu de gratiâ, tum in Theſi 2. regulam præſcripſit mirabilem & penes Catholicos inauditam: *In materia gratiæ procedit argumentum negativum ab actu ad potentiam: & benè concluditur: Titius non operatur bonum, ergo non poteſt illud operari: & contra, benè concluditur affirmativè à potentia ad actum, poteſt operari bonum; ergo illud operatur*.

Quid enuntiari clarius, quid potuit generale magis & didacticum; ſed fidei minimè conveniens orthodoxæ? Quomodo enim accuſari in judicio, quomodo æternis cruciatibus puniri poterit præceptorum actuum ſupernaturalium Fidei, Spei, Charitatis omiſſio, quando accuſati reſpondere poterunt, nullum ex illis unquam actibus omiſimus, quando in poteſtate fuit elicere? Quoties prætermiſſus fuit aliquis, non negligentiæ vitium fuit; ſed virium defectus: undè ſi talis omiſſio è ſtatu nos dejecerit juſtitiæ, priùs nos deſeruit Deus, deſtituitque auxilio ad perſeverandum, imò ad perſeverandi potentiam neceſſario.

Ita ſubvertitur Tridentinum Seſs. 6. cap. 11. *Deus namque ſua gratia ſemel juſtificatos non deſerit, niſi ab eis priùs deſeratur*. Fruſtra conantur evadere Adverſarii exponentes Synodum quaſi aliud non doceat, quàm quòd Deus juſtificatis gratiam ſanctificantem non ſubtrahat, niſi peccato lethifero priùs ab homine rejiciatur.

Non ſic elabi patimur ineptos interpretes. Statuamus enim Patrem promittentem dilecto Filio hæreditatem, quodque eum intereà dimiſſurus à ſe nunquam ſit, neque paternâ privaturus benevolentiâ, niſi fortè contingeret eum acceptis abuti beneficiis uſque adeò, ut contra ipſum Patrem cum ejus hoſtibus conſpiraret.

Ad

Ad inſtitutionem quod attinet & mandata, ſic Pater filio denuntiat, juxta id quod legitur Proverb. cap. 4. *Viam ſapientiæ monſtrabo tibi, ducam te per ſemitas æquitatis ... Currens non habebis offendiculum*. Joannis cap. 5. *Mandata* mea *gravia non ſunt*. Matth. cap. 11. *Jugum meum ſuave eſt, & onus meum leve*. Denique 1. Corinth. cap. 10. *Non patiar* te gravari *ſupra id quod potes*.

Tota hæc proculdubio inſignis eſt paterni erga filium affectûs demonſtratio; ſed ejus juxta Queſnelli ſententiam executio promiſſis minimè conſona. Parens enim filio mox imponit ſub comminatione non ſolùm perdendæ Patris benevolentiæ & hæreditatis; ſed etiam ſubeundæ mortis & graviſſimis quidem cruciatibus horridæ: imponit, inquam, ut cruribus fractis ſine equo aut alio vehiculo Viennam è Belgio literas deferat unius ſpatio hebdomadæ, ſic, ut milliaria Italica centum conficere diebus ſingulis neceſſe ſit.

Fallor ſi ullum reperias rationis compotem, qui in talem Patrem non mille congerat improperia, tanquam in maleſanum, crudelem, barbarum, nihil Patris habentem in actibus, nihil juſtititiæ in mandatis, nihil fidei in promiſſis.

Talem nobis Deum erga ſuos filios, ſtultitia fingit Syſtematis Queſnelliani; tam enim, imò magis impoſſibile eſt homini, etiam Juſto, elicere actus ſupernaturales Fidei, Spei, Charitatis abſque gratiæ auxilio, quam homini fractis cruribus abſque vehiculo iter facere tantâ dementiâ imperatum.

Neque effugiunt Adverſarii, quaſi in hoc diſpar ratio ſit quod itineris præceptum non ſola impleat volitio ſubditi, ut implet juſſionem actuum internorum dependentium à voluntate: præterea quod Pater ille barbarus nolit Filio etiam petenti ſubſidium concedere neceſſarium; Deus autem juſtis petentibus ſicut oportet, opem non deneget, etiam efficacem.

Talia, inquam, Adverſarii comminiſcentes diverticula inaniſſima, & ſolis circumveniendis rudibus opportuna; ſapientum judicio difficultatem neque ſolvunt, neque vel in minimo ſublevant.

Quiſquis enim in Queſnellianâ hypotheſi præceptum tranſgreditur, caret gratiâ, quia juxta Art. 15. *Quando Deus mandatum ſuum, & ſuam externam locutionem comitatur unctione ſui ſpiritus, & interiori vi gratiæ ſuæ, operatur illa obedientiam, quam petit*. Art. 11. *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei, jubentis & facientis quod jubet*.

Humana autem *voluntas, quam gratia non prævenit nihil habet luminis niſi ad aberrandum; ardoris niſi ad ſe præcipitandum; virium niſi ad ſe vulnerandum: Eſt capax omnis mali & incapax ad omnem bonum*: Proindè neque poteſt velle ſatisfacere mandato, neque ad ſatisfaciendum, Dei implorare auxilium; quia etiam illa volitio & petitio ut ſalutaris ſit, debet eſſe ſupernaturalis, ideoque ex gratiâ, ſine quâ ad nihil aliud valet, niſi ut petentem volentemque agat præcipitem & vulneret.

Præterea quomodo abſente gratiâ poſſumus Divinæ obſequi voluntati, quandoquidem juxta Art. 39. *Sine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*? Quid autem à Deo ſine gratiâ petere?

Art. 50. *Fruſtra clamamus ad Deum Pater mi, ſi ſpiritus charitatis non eſt ille, qui clamet*. Poteſtne charitatis ſpiritus clamare, poteſtue petere ſine gratiâ? Iſtud aſſerere aperta foret hæreſis Pelagiana. Iterum Art. 54. *Sola Charitas eſt, quæ Deo loquitur: hanc ſolam Deus audit*. Oratio itaque, ſive petitio qualem eſſe oportet, ut exaudiri à Deo, & prodeſſe valeat petenti, cum charitas eſſe debeat; evidens eſt quod gratiæ ſupponat auxilium. Denique tam eſt impoſſibile ſine gratiæ ſubſidio ſalubriter velle Dei juſſibus obſequi, vel neceſſariam ad hoc Dei opem expetere, quàm filio familias fractis tibiis & ſine vehiculo currere, ut ſupra expoſui.

Ultimum Adverſariis perfugium eſt peccatum Originis, ex quo noſtra ad bonum impotentia contracta ſit.

Peccatum quidem illud agnoſcimus; ſed & pariter inviolatum tenemus Eccleſiæ Dogma, in regeneratis nullum amplius proprie peccatum eſſe; licèt concupiſcientia ad agonem relicta ſit ut docemur à Tridentino Seſſ. 5. Decreto de peccato Originali. Abſurdiſſima autem & manifeſtè hæretica eſt Janſenii, eique adhærentium ſententia, accerſens à libertate Adami ſufficientem actibus, alioquin ex neceſſitate procedentibus, libertatem ad peccandum formaliter, etiam in juſtificatis.

Meritò Alexander VIII. primum hunc inter 31. Articulos condemnavit. *In ſtatu naturæ lapſæ ad peccatum formale & demeritum ſufficit illa libertas, qua voluntarium ac liberum fuit in cauſa ſua peccato originali, & voluntate Adami peccantis*. Qua ratione omnes indeliberati motus concupiſcientiæ maximâ profluentes neceſſitate, homines Sanctiſſimos à juſtitia dejicerent, & iræ Dei atque æternis ſuppliciis redderent obnoxios.

Tumultuantur quidem adverſus Pontificium hoc Decretum; ſed iniquiſſimè, Arnaldus ejuſque in ſcriptionibus adjutor Domeſti-

cus

eus Queſnellus: Schiſmaticos utriuſque contra Decretum clamores & contumelias, pluribus locis, ut occaſio exigere videbatur, retuli: Temperantiùs; ſed non magis catholicè loquuntur in difficultatibus Steyaertio propoſitis parte 9. pag. 240. *Etiamſi præcepta obſervari nequeant ſine gratia, nec ignoratio juris naturæ ſine gratia depelli, non debent homini deſtituto omni gratia dici eſſe præcepta abſolutè impoſſibilia, & ignorantia abſolutè invicibilis; ut enim abſolutè poſſit quis mandata ſervare, & ignorantiam vincere, ſufficit quod potuerit in Adamo, & etiamnum habeat intellectum & voluntatem non incapacem recipiendi auxilia, ubicunque Deo placuerit ea pro ſua miſericordia impertiri.*

Quid amplius deſideres, ut primam & tertiam hæreſim inter quinque Janſenianas velut immunes ab anathemate vindices & omni Cenſura? Singulari ſcilicet mortalium bono, ſi Arnaldi teſtimonium recipimus, datus Eccleſiæ à Deo fuit Janſenius, ut gratiæ myſteria, priùs involuta tenebris, luce donaret clariore; duabus iſtud non exiguæ molis Arnaldus oſtendere conatus eſt *Apologiis*. Huc potiſſimum pertinet quod Janſenius docet lib. 3. de gratiâ Chriſti cap. 26.

Retulerat ex Auguſtini libro de duabus animabus cap. 11. *Peccatum eſt motus voluntatis, unde liberum eſt abſtinere. Quam definitionem*, inquit Janſenius, *ſæpè proteſtatur* (Auguſtinus) *nulli peccato niſi ſolius primi hominis convenire; quia cætera ita peccata ſunt, ut ſimul ſint præcedentium ſupplicia delictorum*; non quidem perſonalium omnia; quia evidens eſt prima juſtorum peccata non poſſe præcedentium eſſe perſonalium ſupplicia.

Deindè ut *nulli peccato, niſi ſolius primi hominis convenit eſſe motum voluntatis undè liberum eſt abſtinere*; Idem penes Queſnellum & Janſenium valet de actibus bonis, quod ſolius primi hominis innocentis gratia talis eſſet, cui liberum poſſet arbitrium diſſentire; & tamen juxta hos Theologos actibus ſingulis meremur, vel demeremur. Proindè reſtituitur facilè prima & tertia Propoſitio hæretica inter quinque Janſenianas: minimè verò evaditur inuſta à Doctore Angelico cenſura non ſolùm hæreſios; ſed talis, qua; *tollatur deliberatio, exhortatio, præceptum, punitio, laus & vituperium*: Ita Doctor Sanctiſſimus in quæſtionibus diſputatis de Malo 6. de Electione.

De Confeſſoribus legimus in Horis Canonicis ex Eccleſiaſtici cap. 31. *Qui potuit tranſgredi, & non eſt transgreſſus, facere mala & non fecit: ideo ſtabilita ſunt bona illius in Domino, & eleemoſynas illius enarrabit omnis Eccleſia Sanctorum.* Quandonam autem in ſententiâ Queſnelli potuit juſtus tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus, facere mala & non fecit? Tranſgredi non potuit præſente gratiâ quandoquidem juxta Art. 16. *Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ; quia nihil reſiſtit omnipotenti.* Art. 19. *Dei gratia nihil aliud eſt, quàm ejus omnipotens voluntas.* Art. 20. *Vera gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi à nobis obediri & obeditur: imperat & omnia fiunt: loquitur tanquam* Do*minus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt.*

Quòd autem ſubmiſſa ſint neceſſariò, neque in poteſtate liberi arbitrii ſit diſſentire gratiæ, patet tum quia ſubmiſſio & obedientia includitur in Idea gratiæ, adeo ut gratia non eſſet, ſi obedientiam, non conſequeretur? In cujus poteſtate hominis eſt mutare gratiæ ideam? Adde quòd gratia cum ſua idea, humani arbitrii deliberationem, electionemque præveniat.

Eadem idea clariſſimè exprimitur Art. 11. *Gratia non eſt aliud, quam voluntas omnipotentis* Dei *jubentis, & facientis quod jubet.* Quoties igitur contingit, hominem non facere quod jubetur, abeſt gratia; quia deficit illud quo intriſecè conſtituitur.

Denique quod bonorum actuum ab auxilio gratiæ procedentium libertatem certiſſimè ſubvertit, eſt Dogma Articuli 10. *Gratia eſt operatio manûs Omnipotentis* Dei, *quam nihil impedire poteſt aut retardare*: omnia itaque, etiam voluntas hominis, ei cedunt neceſſariò. In primis juxta hanc gratiæ definitionem, vel deſcriptionem perſpicuum redditur, quòd ipſam infuſionem gratiæ ſiſtere, ſive excludere humana voluntas nequeat; neque impediri neque retardari gratia poteſt in operando; quia ipſius natura operatio eſt, & quidem operatio manûs Omnipotentis Dei.

Sic prima gratia, quæ ad fidem eliciendam homini obvenit, ipſa fides eſt Art. 27. *Fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum.* Rurſus prima gratia, quam Dei impertit benignitas Peccatori, juxta Catholicos eſt diſpoſitio, & auxilium, quo ad pœnitentiam ſive remotè, ſive proximè moveatur ut per hanc Deo valeat reconciliari; at penes Queſnellum Art. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio.*

Undè dicendum, quòd peccatori cuilibet crimina remittantur abſque ullo actu pœnitentiæ aut alio, quod certiſſimè contra Scripturas, Concilia & conſtantiſſimam Patrum traditionem eſt, aut prima gratia ſimul hominis pœnitentia dicenda eſt, ad juſtificationem ſufficiens: quod non ſolùm exoticum eſt,

&

& univerſis repugnat Theologis Orthodoxis; ſed etiam anathemate feritur Tridentinæ Seſſionis 6. Canone 3. de juſtificatione: *Si quis dixerit ſine præveniente Spiritus Sancti inſpiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe, ſicut oportet, ut ei juſtificationis gratia conferatur, anathema ſit.*

Audiunt Novatores quod dicitur *ſine præveniente Spiritus Sancti inſpiratione*, ſed parum aut nihil terror hic angit novos Theologos, Eccleſiæ fulminibus pridem aſſuetos, & obduratos.

Quod de primis gratiis Queſnellus enuntiat, applicandum eſt etiam cæteris; quia pro ſecundâ & tertiâ par ratio eſt, ſi ulla pro priore, & quia in hoc ſequi voluerit Walonium, qui ex Urbe ſcribens, id unum reprehendit in Janſenio, quod gratias vocaverit inditos à Deo motus homini *indeliberatos*: maluiſſet gratias ab humanis & deliberatis Actibus non diſtingui.

In qua hypotheſi inter Catholicos inauditâ, quę errorum complurium & minimè levium radix & fundamentum eſt, facile intelligitur, cur nulli unquam gratiæ humana diſſentiat voluntas; aut valeat diſſentire, quæ ſecunda & quarta hæreſis inter quinque Janſenianas eſt. Hinc ſequitur Articulus Queſnelli 10. *Gratia eſt operatio manus Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*; cùm ipſe hominis conſenſus ſit Dei gratia, quæ poteſtati hominis non ſubjacet: neque conſenſus ipſe, qui idem cum Divina gratia eſt, *impediri* à nobis *poterit*, *aut retardari*.

Arctiſſima voluntatis Dei & Chriſti cum gratia connexio efficit, ut à ſcopo nobis propoſito; aliquantum fuerit divertendum.

Ex deductis autem hactenus compertiſſimum eſt, in Queſnelli ſententiâ nullum actum bonum, cujuſcunque virtutis, aut præcepti, in ſtatu naturæ lapſæ ullo tempore fuiſſe, ſive à Fidelibus & juſtis, ſive à peccatoribus, hæreticis, aut Paganis prætermiſſum, quem Chriſtus aut Deus exerceri ab illis voluerit; quin juxta Art. 31. *Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum: pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.*

Cur minus virium & efficaciæ tribuamus Dei *Deſideriis*, quàm Chriſti? Igitur & deſideria Dei ſuo ſemper potiuntur effectu atque ab hominibus, impletur omnimodè quod *optat* Divinitas. Quam igitur bonorum operum omiſſionem exprobrare in judicio reprobis poterit, quaſi viderint Chriſtum in pauperibus nudum & non cooperuerint, famelicum & non paverint, infirmum aut in carcere & non viſitaverint?

Reſponſio eis in promptu erit, & rationi maximè congrua, ſi prætenſa Queſnelliani Syſtematis in illo Tribunali veritas approbetur: vidimus quidem te, inquient, in tuis pauperibus nudum, eſurientem, in carcere, & infirmum; ſed cum juxta Art. 39. *voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habeat luminis, niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum; virium niſi ad ſe vulnerandum; ſit capax omnis mali & incapax ad omne bonum*: Gratia autem nobis defuerit, non apparet, quid reprehenſionis aut ſupplicii, ea bonorum operum omiſſio mereatur. Defuiſſe nobis gratiam, fidem facit ipſa præceptorum operum, de quâ arguimur, prætermiſſio; quia gratia nunquam ab obedientiâ ſeparatur; ſiquidem juxta *Moralis Evangelicæ Compendium* Art. 11. *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis & facientis quod jubet* Art. 20. *Vera gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi à nobis obediri & obeditur, imperat & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt*. Fieri nequit ut à ſuâ ideâ res quælibet, etiam gratia ſeparetur. Cùm itaque ea ſubmiſſio non fuerit, gratiam quoque defuiſſe convincitur.

Quæcunque lapſis in Adamo hominibus gratia ex Chriſti meritis conceditur, rectè Chriſti gratia vocatur, differens ab ea, quæ homini donata fuerat innocenti. *Gratia autem Jeſu Chriſti* juxta Art. 21. *eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invicibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotētis, ſequela & imitatio operationis Dei incarnatis & reſuſcitantis Filium ſuum.* Apologiæ demum noſtrę (proſequentur reprobi) complementum eſt Art. 2. *Jeſu Chriſti gratia principiū efficax boni cujuſcunque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illa non ſolùm nihil fit; ſed nec fieri poteſt.* Efficacem nobis gratiam defuiſſe, ipſa rurſus bonorum operum omiſſio manifeſtat: Si autem principium illud efficax boni cujuſcunque generis neceſſarium ſit ad omne opus bonum, adeò ut abſque illo *principio efficaci* quod ipſa Chriſti gratia eſt, non ſolùm nihil boni fiat; *ſed nec fieri poſſit*; ubicunque exulat bonorum operum poteſtas, evidens eſt ad illa deficere libertatem: quâ ſublatâ, nemo Catholicus diſſentit Angelico Eccleſiæ tuæ Doctori aſſerenti: *Si non ſit liberum aliquid in nobis; ſed ex neceſſitate movemur ad volendum, tollitur deliberatio, exhortatio, præceptum & punitio, laus & vituperium.*

Quod contra neceſſitatem volendi Angelicus pronuntiat, perſpicuum eſt etiam de nolendi ſive omittendi operis neceſſitate intelligi. Quapropter ſuppoſitâ Queſnelliani Sy-

Syſtematis veritate, & ſimul eâ Doctoris Angelici, quæ poſterior à nullo rationis compote revocari poteſt in dubium, oportebit cum Queſnello dicere Art. 5. *In vanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das quod præcipis*: in vanum omnis eſt deliberatio, exhorratio, punitio, laus & vituperium; quia etſi omnia *poſſibilia ſint ei cui omnia facis, eadem operando in illo*, alteri tamen poſſibilia ſunt nemini.

Quod eadem, Domine, in nobis operatus non fueris, quod non dederis nobis, quæ præcepiſti; at ſimul mandatorum tuorum *vanitatem*, noſtræque *impoſſibilitatem* docet mirabile illud *Moralis Evangelicæ compendium*, editum à *Sancto*, ut prædicari audivimus, *Pater Queſnel*, non ſolùm *recepto Cælis*; ſed etiam *Divinæ proximo Trinitati*. O! quale iſtud commendatum nobis *Compendium* eſt, tanquam plenum *veritatibus*, quæ *eò devenerant* in Eccleſia, *ut eſſent lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis ... neque ſatis advertebatur quod hic defectus eſſet unum ex ſignis maxime ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ & iræ Dei in filios ſuos*.

Ita reprobi, ſuppoſito, ut dixi, Queſnelli Syſtemate; in quorum apologiâ non video quid adverſarii invenire valeant ratione probabili reprehendendum: Neque facilè invenietur in comparatione ſuperiùs inſtitutâ inter Patrem crudeliter, atque omni ex parte iniquiſimè agentem cum filio, & Deum cum filiis adoptivis, quos juxta Queſnellum deſerit, antequam ab iis deſeratur. Abſurdiſſima utrobique conſectaria ſunt; ſed Queſnellianorum Dogmatum Sectatoribus indeclinabilia. In tale barathrum ducit nova Eccleſiæ reformatio, quæ adeò non deſiderat priſtinas reſtituere *veritates*, ut partim aberrantis ſuæ phantaſiæ ſomnia, partim conficta ſtudio mendacia, vel accepta ab hæreticis, moliatur perpetuæ præponere Traditioni.

Ad ſingulas iſtud Propoſitiones locis propriis à me plus quàm ſufficit, oſtenſum arbitror: & quidem contra præſentem deducta Articulum, abundè eſſe Adverſariis poſſent, ut ſuam damnarent in calumniandâ Eccleſiâ temeritatem. Queſnelliana Dogmata quæ Conſtitutione *Unigenitus* proſcribuntur, *peregrini* fateor, & *incogniti* nobis inſtar *idiomatis* ſunt; ſed & fuere ſemper noſtris Majoribus, neque adeò veritatum nomine decorari meruere, ut attentiùs inſpicienti, execrabilium apparere debeant colluvies falſitatum. Atque hæ quidem quantùmlibet famam ſibi ambiant antiquitatis, nullam reperient Bajo, Sancyrano, Janſenio antetiorem, niſi quam à Calvino, Luthero, & ſimilibus mutuari Queſnello placuerit Hæreſiarchis.

Si *Senectutis* nomine, ſolùm temporis, quo Eccleſia viguit, diuturnitas intelligeretur, eatenus inter Catholicos neminem offenderet refragantem; ſed quia vigoris ſimul indicat defectum, atque ut à Paulo Apoſtolo explicatur Hebr. cap. 8. *Quod antiquatur & ſeneſcit, propè interitum eſt*; quod de Synagoga tunc temporis veriſſimè dictum, non niſi deteſtabili calumnia ab hæreticis in Chriſti Eccleſiam detorquetur. Quæcunque *Dei filiis ira* Superûm metuenda eſt, non ea propter neceſſariarum ignorantiam *veritatum*, quæ *Chriſtianis pleriſque* perperam à Novatoribus affingitur; ſed ut paucorum iniquitas ſubindè exercitibus, Civitatibus, Provinciis ac Regnis gravem accerſiviſſe legitur Caſtigationem, ita neque ab Eccleſiâ quantumlibet ſanctâ, ſemper aberunt privatorum, aliquando etiam Sacerdotum & Principum delicta, propter quæ poſſit permittere Dei Juſtitia, ut reliquæ etiam Fidelium multitudini, non levis oboriatur afflictio.

Verùm qualiſcunque ea fuerit hactenus, aut inpoſterum futura eſt; ſecuriſſimi ſumus ne minimam quidem ejus occaſionem fore prætenſarum à Queſnello, quæ Conſtitione *Unigenitus* condemnantur, ignorantiam, imò anathema, *veritatum*.

Sufficerint illæ Propagatoribus novæ fidei, ut in Sanctorum Canonem, quem famoſo ſuo Kalendario, Protus-Regii conſcipſerat authoritas, referretur à nuperis contra Eccleſiam Appellantibus, *Sanctus Pater Queſnel*, atque Auguſtino ſubpar, Deo proximus collocaretur, non exiſtimo Decretum iſtud, quod Antiromana ediderit Janſenianorum Rituum Congregatio, à Triumphante Eccleſiâ admittendum.

Tot excommunicationibus gravis migraſſe creditur pertinax Queſnelli animus, ut non facilis aliquibus appareat Divinatio, utrum numerus anathematum ceſſerit multitudini capillorum. Ut ſcilicet nova Eccleſia novis & Romanæ penitùs oppoſitis principiis fundatur ac regitur, obfirmata iſta Queſnelli in perferendis excommunicationibus contumacia heroicas inter novæ Eccleſiæ virtutes locum principem & gloriam obtinet; dum Clemens XI. cum ſuis quatuor Cardinalibus bajulis, ad barathri infima, me Janitore, detruditur,

Impleri hìc uteunque conſpicimus, quod *de fraudibus hæreticorum* parte 3. Fraude 20. eâque ultimâ monuit Franciſcus Simonis: " Non eſt hæreticorum dolere ſegniter, ſua „ cum vident proſtrata Dogmata; Pſalmo 57.

„ *Fu-*

Digitized by Google

„ *Furor illis ſecundùm ſimilitudinem ſerpen-*
„ *tis, ſicut aſpidis ſurdæ obturantis aures ſuas:*
„ Certi non admittere in animum, Eccleſiæ
„ Doctrinam incantantis ſapienter, unum
„ præſtare habent certum, dolere furenter,
„ & quod habent reliquum veneni in pecto-
„ re, extremamque rabiem in eos converte-
„ re, quibus præcipuè authoribus damnatos
„ ſe credunt. „ Animadvertit illud S. Hieronymus Epiſt. 24. apud Auguſtinum: *Cùm ſuperatos*, inquit, *damnatosque eſſe ſe ſentiant; tamen venena mentium non omittunt, & quod ſolùm poſſunt, nos oderunt, perquos putant, ſe libertatem docendæ hæreſios perdidiſſe*. Nos autem inter tot furentium maledicta conſolabitur ſemper iſtud Albigenſibus hæreticis infenſiſſimi athletæ, qui ab amicis monitus ut, ad vitandas contra ſe calumnias, ab eorum inſectatione deſiſteret, reſpondit, teſte Luca Tudenſi lib. 3. cap. 9. *Credo mihi repoſitum eſſe hujus infamiæ præmium apud Deum; quia cui hæretici benedicunt, ille eſt maledictus, & cui illi maledicunt, ipſe eſt benedictus*.

CAPUT VII.

Dialogus Catholicum inter & Janſeniſtam, quo poſt depulſionem rumoris falſi, refellitur deprompta ex Arnaldo objectio.

CATHOLICUS. Legiſti quę Conſtitutionis *Unigenitus* Propugnator diſſerit contra Queſnellianas de Gratia ideas & ſimiles de Dei & Chriſti voluntate ſententias?

JANSENISTA. Legi obiter penes aliquem in cujus verſabantur manibus antequam Typographo eſſent ad prælum tradita: verùm & relatum mihi fuerat, ea Pontifici parum adeò placuiſſe, ut Sanctiſſimus rogatus pro præſtandis typorum ſumptibus, quemadmodum præſtiterat Clemens XI. reſponderit pecuniam Cameræ Apoſtolicæ pro talium Editione operum non ſuppetere.

CATHOLICUS. Quin talia ad te relata fuerint non dubito, cùm & Hollandi ſuis eadem novis publicis inſeruerint, tanquam ſcripta ex Urbe: neque difficile creditu mihi eſt, talia ab occultis Janſeniſtarum fautoribus Romæ conficta fuiſſe, perſcriptaque non in Hollandiam ſolùm ſed etiam Neapolim, Genuam, Venetias, & per Lombardiam ferè totam; cùm de famæ iſtiuſmodi ſeu veritate ſeu falſitate interpellatus undique fuerim. Reſpondi omnibus reponendum hoc inter cætera Janſeniſtarum mendacia; ut nempè Cretenſes, ita & Janſeniani *ſemper mendaces*.

Quo fundamento meliore hæretica fulciatur impietas? Referebat Hollandiæ Gazettarius, quòd Innocentium XIII. adiens, à Sanctiſſimo petierim, ut *Tomus tertius* imprimeretur ſumptibus Cameræ Apoſtolicæ quemadmodum Clemente XI. Pontifice Tomi ſuperiores editi fuerant. Mendacium primum apertiſſimum eſt, quod dicitur de *Tomo* 3. cùm is ante Clementis obitum prælo committi diu cœperit, atque expenſæ ab eo præſtitæ.

Mendacium alterum eſt, me tunc ad alloquium Innocentii XIII. admiſſum, expenſas Operis petiiſſe, qui neque tunc, neque aliàs Pontificem hodiernum allocutus fui, nunquam hunc ambivi honorem. Diſſerere quidem coràm eodem Sanctiſſimo ſæpius mihi ratione impoſiti muneris obtigit in Congregatione, cui ſolet Summus Pontifex præeſſe; ſed de rebus privatis, ſive aliis præterquam illi propriis Congregationi, nullam ibi agendi occaſionem, aut facultatem eſſe, nullus in Curiâ ignorat.

Falſum denique eſt, quod pro præſentis Editione Tomi ſubſidium Sanctiſſimus denegaverit; imò mittere mihi dignatus eſt non parcius eo, quod pro anteriorum ſingulis mihi Clemens XI. ſubminiſtravit. Non tamen nullo ſuo commodo mendaces Janſeniani ſunt: detrahendam Operi meo æſtimationem, & Clementinæ Bullæ reverentiam ſperavere, dum vulgò crederetur, hodiernum Pontificem à ſuo diſſentire Anteceſſore Bullamque *Unigenitus* cupere, ſi non Diplomate aboleri contrario, perpetuo ſaltèm ſilentio ſepeliri. Sed experimento eos non uno edoctos modò arbitror, nimium præcoces fuiſſe & inaniſſimos de hoc Pontifice & Conſtitutione *Unigenitus* triumphos.

JANSENISTA. Rumores ſæpè fallere agnoſco, non Dogmata Auguſtini. Deducentem te aliàs multa audiveram contra noſtras de Gratiâ ideas, & his conſonos Queſnelli Articulos, de voluntate Dei & Chriſti circa ſalutem hominum: Sed ut nihil tibi diſſimulem, mirabar, te nihil reponere quo allegatam Arnaldi ſententiam noſtro judicio irrefragabilem tentares repellere. Hâc enim ſtante, in fumos abeunt odioſiſſima quæque Janſenio & Queſnello objici ſolita conſectaria.

CATHOLICUS. Memini quam indicatam cupias ex Arnaldi contra Steyaertium *Difficultatibus* laciniam: *Etiamſi præcepta obſervari nequeant ſine gratia, nec ignoratio juris naturæ ſine gratia depelli, non debent*

tamen homini deſtituto omni gratia, dici eſſe præcepta abſolutè impoſſibilia, & ignorantia abſolutè invincibilis; ut enim abſolutè poſſit quis mandata ſervare, & ignorantiam vincere, ſufficit quòd potuerit in Adamo, & etiam, num habeat intellectum & voluntatem non incapacem recipiendi auxilia, quandocunque Deo placuerit ea pro ſua miſericordia infundere.

JANSENISTA. Fideliter refers: Sic Arnaldus explicatione dilucidâ omnem de ſuâ & Janſenii ſententiâ ſiniſtram diluit ſuſpicionem. Nota eſt Arnaldi Epiſtola ſecunda ad Ducem & Parem Franciæ, quæ tantum excitavit in Gallia ſtrepitum, atque adverſus Doctorem erudititiſſimum perſecutionem.

CATHOLICUS: Non in ſolis nota eſt Galliis Epiſtola; ſed etiam Romæ *in acie Campi Floræ*; ubi poſt octodecim *Ludovici Montaltii*, ſeu veriùs Blaſii Paſchalis Epiſtolas vulgò *Provinciales*, ab Alexandro VII, condemnata legebantur varia Arnaldi Opera, atque inter ea *Epiſtola ſecunda ad Ducem & Parem Franciæ*. Affixa illic proſcriptionis ſententia fuit anno 1657, die 15, Septembris. Prævenerat Sedem Apoſtolicam Sorbona, quæ anno 1656, in Comitiis generalibus excerptas ex eadem Epiſtola Propoſitiones geminas cenſuris gravibus perſtrinxit: & quidem hanc: *Defuit Petro tentato gratia, ſine qua nihil poterat*, notavit velut *temerariam, impiam blaſphemam, anathemate damnatam, & hæreticam*.

JANSENISTA. Iſtud quidem tumultuarium Sorbonæ judicium fuit; ſed à nobis minimè receptum, Aurea verò Arnaldi ſententia nititur hoc convellendo nunquam Dogmate. *Quod ad peccandum formaliter in ſtatu naturæ lapſæ ſufficiat libertas, quæ omnibus obtigit in Adamo.*

CATHOLICUS, Si Libertas in Adamo ſufficiat nobis ad peccandum formaliter, & demerendum; omnes inordinatæ inſanientium actiones, motus omnes concupiſcentiæ in nobis indeliberati peccato propriè dicto & demerito erunt obnoxii; quia potuimus impedire libertate, quâ præditi fuimus in Adamo, neque deeſt nobis hoc tempore intellectus, & voluntas capax recipiendæ iſtiuſmodi gratiæ, quæ obicem motibus iſtis poneret, Præterea ſi ratio iſta Arnaldica foret congrua veritati, excuſaret indubiè hæreſim Janſenii non unam; clariſſimè primam & tertiam inter quinque.

JANSENISTA: Quæ vobis hæreſes, nobis veritates ſunt maximè catholicæ, ab Auguſtino traditæ contra Pelagium. Quantis elogiis Doctor maximus ob debellatum hunc Hæreſiarcham celebratur à Patribus & Conciliis, etiam œcumenicis! Tota autem veſtra & perpetua hallucinatio eſt in vocibus æquivocis, quibus tum prima tum tertia Propoſitio à ſubdolis Janſenii & Auguſtini hoſtibus fabricata fuit, ut videretur cenſuræ obnoxia.

Sed Natalis de Lalane cum Sociis, Auguſtinianorum Antiſtitum & Theologorum apud Innocentium X. Oratoribus fallaciam detexit, & congruis eluſit diſtinctionibus verorum ſenſuum à falſis, ſibi mendaciter attributis. Inſpiciatur itaque attentiùs & ſepoſitis affectibus ac præjudiciis, utraque in controverſiam hìc reducta Janſenii Propoſitio. Prior: " aliqua Dei præcepta hominibus ju„ ſtis, volentibus & conantibus ſecundùm „ præſentes, quas habent vires, ſunt impoſ„ ſibilia; Deeſt quoque eis gratia, qua poſſi„ bilia fiant. „

Hoc itaque ſenſu Oratores noſtri in libello ſupplici declaravere hæreticam: " juſtis „ omnibus quantumlibet volentibus & co„ nantibus ſecundum præſentes quantaſcun„ que vires, quæ à gratiâ magnâ & efficaci „ habentur, mandata Dei ſunt impoſſibilia: „ Deeſt quoque illis ſemper & quandiu vi„ vunt, gratia quâ poſſint vel unum ex man„ datis Dei ſine peccato adimplere „. Hic, inquiunt Oratores, eſt " ſenſus hæreticus qui „ primæ Propoſitioni malignè affingi poſſet; „ quem tamen legitimè ſumpta non habet.

CATHOLICUS. Fictitius ille ſenſus ridiculus eſt, neque tam ſtolidos fuiſſe Oratores illos veriſimile, ut autumaverint periculum eſſe, ne hic ſenſus ſibi aut Janſenio à Romanis Judicibus tribueretur, aut ſubintelligeretur vocibus Propoſitionis, quando huic anathema Sedes Apoſtolica diceret. Maligna igitur fictio in ipſis inventoribus eſt, non eorum tribuenda adverſariis.

Verùm ut in omnibus Janſeniſtarum advertitur mendaciis, quantumlibet futilibus, ea non excogitari, niſi intento fine, ſectæ uſibus conducturo; ità ſenſus iſte, licèt remotiſſimus à Propoſitionibus, atque à nemine ſub illis vocibus intelligendus, tamen ſuggerit tyronibus, etiam poſteris modum, quo ubi pro gradu Academico, ſacro ordine vel Beneficio pingui obtinendo opus fuerit, dicere anathema Propoſitionibus facilè valeant retentâ Janſenii ſententiâ, velut ab anathemate penitùs illibatâ.

Quin eò provecta nuper Queſnelli induſtria eſt, ut metamorphoſi mirabili, ſenſum illum à Janſeniſtarum Oratoribus, ut dixi, excogitatum, tanquam Propoſitionibus ſingu-

gu-

gulis, non niſi *malignè affingendum: ſed quem legitimè ſumpta non habent*, mutaverit in *ſenſum proprium & obvium*.

Hinc Janſeniſtarum quilibet, juſſi anathema, etiam jurejurando dicere Propoſitionibus, in ſenſu proprio & obvio, prout jurandum declaraverat Innocentius XII. præſtitere illud ſine ſcrupolo, pauciſſimis exceptis in quibus ſcintilla remanſerat Religionis, aut publicæ honeſtatis. Jurabant priores intrepidè Formulâ Alexandri VII., ſenſum Janſenii diſertiſſimè condemnante: retinebant tamen animo pertinaciſſimè ſenſum à Janſenio intentum; qui indubiè Propoſitioni proprius eſt, & obviè à legentibus intelligendus.

Fallaciæ huic alterum Queſnellus junxit mendacium, de mente Innocentii XII. expoſitâ duobus ad Belgii Epiſcopos Brevibus Apoſtolicis, & comitante illa Decreto, quaſi præciſionem is à mente Janſenii in Alexandri VII. formulâ conceſſiſſet, atque ita ſcopum unicum Sedis Apoſtolicæ deſtruens, juramentum reddidiſſet ridiculum, aut Sacrilegum approbaſſet.

Quam Janſeniſtarum perfidiam infringere Clemens XI. remedio debuit efficaciore, quod fuit Conſtitutio *Vineam Domini*.

JANSENISTA. De hac te audivimus aliàs. Solutionem magis aveo videre ſententiæ, quam objeceram Arnaldicæ, ne declinare eam videaris potiùs quàm aſſumere confutandam.

CATHOLICUS. Deſiderio tuo, ne dubites, faciam ſatis & abundè. Quod de ſenſu Propoſitionis primæ inter quinque Janſenianas interſerui, experieris mox, non ſubterfugiendæ, ut autumas difficultatis causâ factum; Sed addendi luminis; quia ſtudium Arnaldi & Queſnelli fuit dignum præcipuis novæ Eccleſiæ Apoſtolis, tot affundere tenebras veritati, tot pigmentis & fucis doloſiſſimis monſtrum obducere hæreticum, ut non reſponſionis perfunctoriæ labor ſit, totius enodatio fraudis, & impietatis convictio.

Sine itaque me referre etiam tertiæ Propoſitionis Janſenianæ ſenſum à veſtris apud Innocentium X. Oratoribus effictum, declaratumque hæreticū quidem; ſed alienum à Janſenio. Hujus Propoſitio tertia damnata eſt, *ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas à coactione*. Dogmati huic cenſuram hæreſios Pontifices inflixere, infligit & Eccleſia univerſa, ipſo Gallicani Cleri teſtimonio in Comitiis generalibus anni 1705.

Janſeniani autem Oratores, & Inſtituti ab iis aſſeclæ, non auſi tantæ palàm ſe opponere authoritati, eludendum cenſuerunt anathema dum ſe admittere ſimulant; damnando ſcilicet verborum corticem, dum aliam eis ſignificationem affingerent, quam traditam à Janſenio, ejuſque conſortibus defenſam. *Senſus Hæreticus*, inquiunt, *qui tertiæ Propoſitioni malignè affingi poſſet, quem tamen legitimè ſumpta non habet*, hic eſt: *ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas à neceſſitate naturali, qualis etiam reperitur in motibus indeliberatis: ſed ſufficit mera libertas à coactione*.

Meminiſti neniæ Janſenianæ, quâ nulla ſolebat audiri frequentior, de *Janſeniſmi phantaſmate*, quaſi attributâ Janſenio hæreſi non niſi imaginariâ, in Jeſuitarum Antiſtiti iſti adverſantium conceptâ cerebro, ab alio nemine agnitâ, à nemine defenſâ.

In Calvino autem reperio lib.3. Inſtit. cap.3. *Auguſtinus tum demùm fieri peccatum docet, quando primæ appetitioni cedit voluntas; nos autem illud ipſum pro peccato habemus, quod aliqua omnino cupiditate contra legem Dei homo titillatur*. Melanchthon Lutheri diſcipulus, in locis communibus de 9. & 10. præcepto: *Sciamus Lege Dei accuſari & damnari etiam vitium hærens in hac depravata hominum natura, quod vocant concupiſcentiam; non tantùm damnat hic vitioſos affectus, ad quos accedit conſenſus; ſed etiam pravam inclinationem*.

An ab ea Calvini & Melanchthonis opinione ſatis remotus fuerit Janſenius, colligi utcunque poterit ex eo quod ait lib.2. de ſtatu naturæ lapſæ cap.24. *Per præceptum non concupiſces ipſi motus concupiſcentiæ intelliguntur prohiberi; ideoque illud præceptum ſolùm eſt in Cœlo complendum*.

JANSENISTA. Prohiberi quidem motus illos dixerit Janſenius; ſed per eos hominem demereri, ſi non conſenſerit, nuſquam aſſerit, atque per hoc diſcernitur ab hæreticis, ut ab Oratoribus noſtris animadverſum eſt.

CATHOLICUS: Etiam Calvinus motus illos, quamvis Dei lege prohibitos, tamen ad demeritum non imputari tradidit in Antidoto Seſſionis Concilii Tridentini de peccato Originali. *Negari*, inquit, *niſi impudenter non poteſt, quin repugnantia adverſus legem Dei* (in illis motibus deprehenſa) *verè ſit peccatum ... Sequitur ergo ſuapte natura eſſe peccatum; tametſi non imputetur*. Verùm non adeò infenſus ſum Janſenio; præſertim cùm Sedi ſe Apoſtolicæ ſubmiſerit;

rit; quin eum libens patiar ab hæreticis ſegregari.

Diſcreverit itaque ſe quocunque modo à damnatiſſimis illis capitibus; at certè ſententia ejus de impoſſibilitate præceptorum, & conjunctione neceſſitatis cum demerito, à Cenſurâ hæreſios nunquam liberabitur: neque ab eâ eximes Queſnelli præceptorem domeſticum Antonium Arnaldum, qui *in cauſa Janſeniana, ſive fictitia hæreſi*, ſub nomine *Pauli Irenæi* anno 1682. pag. 171. ait *verba primæ Propoſitionis damnatæ* (de impoſſibilitate præceptorum) *habet Janſenius; ſed ſenſum illius damnatum non habet*.

Eugenius de Gelder in *ultima voce zelatricis innocentiæ* ad Innocentium XI. pag. 35. *Propoſitionem primam Janſenius ſcripſit in ſenſu Catholico*. Conſideret modò Lector quilibet Orthodoxus, quem ſenſum catholicum facere valeat tota hæc Janſenianæ ſeries Propoſitionis: *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus & conantibus ſecundùm præſentes quas habent vires, ſunt impoſſibilia; Deeſt quoque iis gratia, qua poſſibilia fiant*.

Tam clara, tam didactica Propoſitio eſt, ut expoſitione non egeat; qui autem in eâ tenebras comminiſcuntur, aliud non agunt quàm ut obtentu ſenſuum variorum, caliginem affundant, quod in ipſo veſtro ad Innocentium X, *libello ſupplice* tot intricato ineptiis manifeſtum eſt. Significatio enim evidens propoſitionis conſpicitur, quòd aliquando juſti cadant ita ut non potuerint præcepto facere ſatis, etſi voluerint & conati ſint, quantum in ipſis erat, juxta vires præſentes; ſed auxilium gratiæ ſufficiens defecerit. Hunc ſenſum fuiſſe Janſenii, cùm Propoſitionem ſcriberet, nemo inficiabitur ſive Janſenii fautor, ſive adverſarius.

Quid igitur Arnaldus damnati ſensûs loco ſubſtituit, dum eum abjudicat Janſenio? ſenſum, inquit, à noſtris primo loco deſcriptum Oratoribus, declaratumque hæreticum; juxtà quem *juſtis omnibus quamtumlibet volentibus & conantibus ſecundùm præſentes quantaſcunque vires, quæ à gratia magna & efficaci habentur, mandata Dei ſunt impoſſibilia. Deeſt quoque illis ſemper & quamdiu vivunt gratia, qua poſſint vel unum ex mandatis Dei ſine peccato adimplere*.

JANSENISTA. Hunc ſenſum nemo noſtrûm eſt qui non à ſe procul abdicet & à Janſenio. Hoc itaque ſenſu non ne rectè dicimus hæreſim Janſenianam, quoad primum Articulum eſſe merè immaginarium? Similis ratio in cæteris eſt prout ab oratoribus noſtris in primâ libelli ſupplicis columnâ explicantur rejiciunturque ut hæretici.

Hinc ſecurè dicimus anathema quinque Propoſitionibus, in quocunque libro edito vel ſcripto codice reperiantur, etiam Janſenii, ſi exiſtere eas ibi contingeret. Quin etiam quandoquidem mutatis tempore circumſtantiis, ſenſus qui non niſi malignè affingi olim Propoſitionibus poterat, devenerit hodie illis *proprius & obvius*, quemadmodum à Queſnello ſolerter advertitur in *Deſenſione Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum contra Leydekerum* Calviniſtam *Ultrajectenſem*; opportunè idem ſuggerit, ad ſedandos animos piorum, Deumque nolentium offendere perjurio, nihil eſſe eâ notitiâ magis idoneum. Cùm enim evidens, ſit, ſenſum illum neque Janſenii, neque alterius in Eccleſia eſſe, patet nihil amplius ſupereſſe difficultatis in jurisjurandi formulâ ab Alexandro VII. præſcriptâ; quin jurare quilibet juxta illam poſſit, retento firmiſſimè ſenſu Janſenii, & totius ejus voluminis Doctrinâ.

CATHOLICUS. Rectiùs diceres, nihil eo Queſnelli fallaciſſimo Opere fieri potuiſſe peſtilentius, quo eluditur quidquid Eccleſia contra Janſenii hæreſim totis octoginta annis tot Conſtitutionibus, Decretis, Brevibus molita eſt. Sic modus Pontificibus & Epiſcopis aufertur, quo diſcernere valeant Catholicos & authoritati Eccleſiæ morigeros à rebellibus & hæreticis, dum pejerandi arte inſtructus quiſque, Formulæ fidei, quam mente rejicit, voce & ſubſcriptione juratâ adhærere videbitur. Sic facilè hæreticus furari poterit Beneficia, officia, ſacros Ordines, ipſaque Eccleſiarum gubernacula, non Parochialium tantùm, ſed etiam Epiſcopalium; ita ſacrilegiis perpetuis Divina prophanabuntur Myſteria.

Sed bene habet, quòd aſtus ille tam impius, etſi multos fefellerit inferiores, Sedis Apoſtolicæ providentiam decipere non potuerit. Tentaverat iſtud quidem Queſnelnellus, blanditiarum dolo aſturiſſimo, quo Innocentium XII. in ipſo Operis principio demulcere conatus eſt; ſed nullibi habetur magis, quàm in Italia exploratum, metuendas nunquam ampliùs, cavendaſque ſtudioſius hoſtium, vel ſuſpectorum hominum inſidias, quàm ubi præter ſolitum blandiuntur.

Examini itaque ſubjecta Queſnelli lucubratio, ut agnita eſt pernicioſiſſimis tota fraudibus contexta, damnationis ſententiam non effugit, etſi demeritis leviorem. Quiſquis enim Pontificiis contra Janſenium definitionibus non aliter conſentit, quàm ſenſu à Janſenianis Oratoribus deſcripto in priore columnâ, & condemnari à vobis ſolito, non magis Apoſtolicis iſtis ſuffragatur Conſtitutio-

tionibus, quàm ſi proſcriberet Alcoranum.

Juramenta indubiè juxta mentem exigentium præſtanda ſunt: præſcriptum autem ab Alexandro VII. fuit, ut omnes in Galliâ Eccleſiaſtici, etiam Moniales, ſepoſitis ſenſibus fictitiis damnarent Propoſitiones quinque hæreticas in eadem prorſus ſignificatione, quâ noſcuntur in Janſenii volumine aſſeri, atque defendi, ut centies ad Solis meridiani radios demonſtratum eſt: neque veſtrûm ullus hactenùs auſus eſt inficiari, eundem quem Janſenio ſenſum tribuimus, atque in eo hæreſios damnamus, revera ab illo Antiſtite in famoſo ſuo Opere traditum fuiſſe, atque ibi hodiedùm clariſſimè non ſolummodò expreſſum vocibus partim iiſdem, partim æquivalentibus legi; ſed accerſitis etiam undique probationibus, operosiſſimè ſtabiliri.

JANSENISTA. Non te fugit à noſtris ſæpiſſimè negari, Propoſitiones eſſe Janſenii ſive quoad verba, ſive quoad ſenſum.

CATHOLICUS: Iſtud quem latere valeat? ſed neque tibi memoriâ excidiſſe poteſt quod retuli ex *Causâ Janſeniana*: ubi fatentem vidimus Arnaldum: *verba primæ Propoſitionis damnatæ habet Janſenius*; & in *ultimâ voce Zelatricis innocentiæ* aſſerentem Eugenium de Gelder, *Propoſitionem* (primam) *Janſenius ſcripſit in ſenſu Catholico*.

Sed næ vos mirifici diſputatores eſtis, qui traditâ & damnatâ ipſis terminis Propoſitione, ut modò in primâ perſpeximus Janſenianâ, recurritis ad ſenſuum diverſitatem, quaſi alius authoris fuerit, alius à Sede Apoſtolicâ proſcriptus. Neque refert, quod declaret Pontifex, eundem prorſus anathemate à ſe profligari ſenſum, qui in damnato exprimitur volumine: quin mendacii arguitis ſupremum Judicem, aut craſſæ ignorantiæ, velut qui damnationis ſententiam vibraverit in Dogma veluti Janſenii, quod in ejus opere non intellexerit.

Si contigerit Propoſitionem authoris nimium prolixam, in compendium redigi accuratiſſimum, ut Cenſurâ debitâ notetur, quæ non auditur contra denuntiatores, ipſumque Judicem declamatio, quaſi in utriſque bona fides deſideretur & juſtitia?

Soli nempè Janſeniani ſenſum rectè intelligunt Propoſitionis alicujus, ſive in ſcriptoris Opere, ſive in Decreto Pontificio juxta ſignificationem omnibus obviam.

Quis extra Eccleſiam malignantium ſub vocibus Propoſitionis primæ Janſenianæ indicari autumet, quòd Aliqua Dei præcepta ſint *juſtis omnibus* impoſſibilia, & quidem cum *gratia quantumlibet magnâ & efficaci volentibus; & conantibus* præterea adeò ipſis eſſe impoſſibilia, *ut ſemper & toto quo vivunt tempore deſit eis gratia, quâ poſſint vel unum ex mandatis Dei ſine peccato adimplere*? Hunc ejurando ſenſum vos Catholicos & obedientes Eccleſiæ arbitramini, ſecurèque jurejurando ſubſcribere Formulæ Alexandrinæ; ſed Deus non irridetur; ſacrilegia quantumlibet manifeſta tolerat quidem modò patiens, ſed tempore ſuo vindicaturus.

Talibus nova veſtra Reformatio ſcatet & gloriatur veritatibus, quæ quia nobis *lingua peregrina ſunt & idioma incognitum*; improperat Queſnellus Eccleſiæ noſtræ *Senectutem*, minatur proximum interitum, & *iram Dei in filios ſuos*: in quo ne vanus augur, aut temerarius Comminator appareat, *ſignum profert maximè ſenſibile defectum hunc*, ſeu talium ignorantiam *veritatum*.

JANSENISTA: Adhuc avidus expecto quid in Arnaldicâ circa primum Janſenii Articulum animadverſione reperias veritati non conſonum: "Etiamſi præcepta obſervari ,, non poſſint ſine gratiâ, nec ignorantia juris naturæ ſine gratiâ depelli, non debent tamen homini deſtituto omni gratiâ ,, dici eſſe præcepta abſolutè impoſſibilia, ,, & ignorantia abſolutè invincibilis; ut enim ,, abſolutè poſſit quis mandata ſervare, & ,, ignorantiam vincere, ſufficit quòd potuerit in Adamo, & etiamnum habeat intellectum & voluntatem non incapacem recipiendi auxilia, ubicunque Deo placuerit, ,, ea pro ſua miſericordia elargiri ,,. Quæ criſis à magno illo & in controverſiis conſummatiſſimo Doctore deprompta fuit occaſione duorum Dogmatum, primi ſcilicet & ſecundi inter triginta & unum gravibus onerata cenſuris ab Alexandro VIII.

Ex his primum erat quod ante retulimus: *In ſtatu naturæ lapſæ ad peccatum formale & demeritum, ſufficit illa libertas quâ voluntarium ac liberum fuit in causâ ſuâ, peccato originali, & voluntate Adami peccantis*. Alterum: *Tametſi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem ex ipsâ non excuſat à peccato formali*.

CATHOLICUS: Utraque Propoſitio, ut Joannem Sinnichium, Ægidium Gabrielis, & alios inferioris apud vos notæ Theologos omittam, tradita fuit à Janſenio locis non paucis & minimè obſcuris. Cum autem is Arnaldi judicio ex tot millibus Doctorum à Deo fuerit electus ſingulari providentiâ ad elucidandas de gratiâ Quæſtiones; huic Antiſtiti ab omni erroris maculâ vindicando præcipuum Arnaldi ſtudium intendit.

Janſenius lib.3.de gratia Chriſti cap.13. & ſæ-

& ſæpè allbi *impoſſibilem* abſque efficiente gratia aſſerie obſervantiam præceptorum, ſimiliter & juris naturæ *invincibilem* ignorantiam, neque tamen in hoc ſtatu miſeriæ eximentem nos à peccato formali & demerito. Dogma horridum eſt, ad quod Janſenii ipſius cùm ſcriberet, videatur dextera tremuiſſe.

Sic enim lib.2. de ſtatu naturæ lapſæ caput 4. exorſus eſt. *Sed hic gigantea occurrit moles, & ut videbitur, nodus inſolubilis, qui fieri poſſit ut ex invincibili ignorantia peccatum poſſit proficiſci. Quis enim capiat ut homo in eo peccet, quod neque ſcit, neque ſcire potuit, nec voluntate ſuâ ſive volente, ſive torpeſcente talis ignorantiæ cauſam dedit? Hujuſmodi enim peccata jam non erunt ne quidem voluntaria, quod ad peccati rationem omnino neceſſarium eſt; ſed neceſſaria: Et quis credat tale portentum, Doctiſſimum Sanctiſſimumque virum docere potuiſſe? Si te, benignè Lector, iſta difficultas fortè movet, profectò movet & me; non tamen ita, ut vel dubitem Doctrinam illam Auguſtinum tradidiſſe, vel in eâ tradendâ fluctuaſſe, vel hallucinatum eſſe; ſed potius ut obſtupeſcam, & exhorreſcam profunditatem judiciorum Dei. Certiſſimum eſt enim ... hoc Auguſtinum, hoc Hieronymum, hoc Concilium Palæſtinum ſine ullâ fluctuatione, ut rem in Catholicâ Eccleſiâ extra omnem controverſiam, tanquam in ſcripturis traditam docuiſſe; rectè an ſecus, pietas noſtra in dubium revocare non ſinit, ne eâdem operâ victoriæ quoque veritatem & æquitatem, quâ de Pelagianâ hæreſi triumphatum eſt, in dubium revocemus, quæcunque nos hic movent ratione, humana; ſed plerunque vana terriculamenta ſunt, hæc munimenta Divina ſunt.*

Similia Janſenius habet eodem lib. cap. 2. in textu & ipſo titulo, dein & cap.5.

JANSENISTA: Multum Eccleſia Janſenio obſtringitur, quòd, ut priore loco ipſe teſtatur, theſaurum hunc *excuſſis magno labore diligentiaque principiie Auguſtini, & anfractibus Doctrinæ ipſius* eruerit, cujus diligentiæ fructum tota percipiet, inventorique gratulabitur poſteritas.

CATHOLICUS. Quæcunque iſtiuſmodi erroris vobis gloria videatur, non apparet debita Janſenio, cùm inventio ipſo antiquior reperiatur in Luthero, qui in Geneſ. cap.12. *Scholaſtici*, inquit, *invincibilem ignorantiam dixerunt excuſabilem, id eſt, quod peccatum prorſus tollat: hoc ſi ſtatuimus verum eſſe, ſequetur etiam ſine Chriſto homines ſalvari: ſi faciant quod in ſe eſt; tanta cæcitas eſt in Papæ ſcholis & Eccleſiis.*

Ibid. *Falſa eſt iſta celebris Scholaſticorum ſententia de ignorantia invincibili excuſante .... Quiſquis invincibilem ignorantiam excuſationem mereri ſtatuit, invertit ſcripturam ſanctam, & tollit è mundo Chriſtum juſtitiæ ſolem.*

Ibid. *in politicis negotiie poteſt eſſe locue invincibili ignorantia .... Sed hæc ad res ſacras & conſcientiæ negotia transferenda non ſunt.* Non minùs autem ſibi ſuiſque hic hæreticus, quàm Arnaldo & Queſnello Janſenius, totus Auguſtinianus eſt. Objecerat Luthero Eraſmus pro libero arbitrio pugnantem authoritatem antiquiſſimam Sanctorum Martyrum, Conciliorum, Patrum, Antiſtitum atque Summorum Pontificum, etiam Academiarum. Quid ad hæc omnia Hæreſiarcha? Lib. de *Servo arbitrio* ait: *Fateor, mi Eraſme, non immeritò te iſtis omnibus moveri ....potes ſanè cogitare nec mihi ſaxeum eſſe pectus: atque ſi ſaxeum eſſet: tamen tantis fluctibus & æſtibus luxatum & colliſum potuiſſe liqueſcere, dum id auderem, quo facto videbam, omnem illorum authoritatem, quam recenſuiſti, ſuper caput meum velut diluvium inundaturam.* Verùm mox addit: *Auguſtinus, quem præteris, meus totus eſt.*

A Philippo Melancthone Lutheri Diſcipulo edita eſt pro Magiſtro *Apologia adverſus Pariſienſes* ut loquitur, *Sophiſtas*: ubi clariſſimam Academiam ſic confidenter interrogat: *An non Lutheri de libero arbitrio, de gratia, ſi rectè rem æſtimes, ſententia tota Auguſtini eſt, & hunc per omnia ſecutus eſt in Commentario ad Galatas? Extant utriuſque Commentarii: hos ſi conferas, videbis convenire inter eos de rerum ſumma.*

Quis denique inter recentiores hæreticos non ambit Auguſtinum adſciſcere Ducem aut patronum?

JANSENISTA; Immeritò illi quidem; at nonne Janſenio hic ejuſque Sectatoribus in præſenti Dogmate revera Doctor maximus conſentit?

CATHOLICUS: Nequaquam; quia licèt concupiſcentiam & ignorantiam contra Pelagium affirmet, non eſſe naturæ noſtræ primordia, ſed originalis germina corruptionis; non tamen ubi voluntas liberè non conſenſerit, peccata propriè ſtatuit appellanda, neque imputat ad demeritum quidquid inde neceſſitate defluxerit, non libertate.

Inſpice, ſi lubet, quæ ex Auguſtino deſcripta teneo lib. de naturâ & gratiâ cap. 67. lib.1. Retractat. cap.9. *Non tibi deputatur ad culpam, quod invitus ignoras; ſed quod negligie quærere quod ignoras.* lib.3. de lib. arb. cap.19. *Illud quod ignorane quiſque non rectè*

fa-

facit, & quod rectè volens facere, non poteſt, idcò dicuntur peccata, quia de peccato illo liberæ voluntatis [in Adamo] originem ducunt. .... Nam ſicut linguam dicimus, non ſolum membrum, quod movemus in ore, dum loquimur; ſed etiam illud quod bujus membri motum conſequitur, id eſt formam tenoremque verborum; ſecundùm quem modum dicitur alia lingua Græca, alia Latina; ſic non ſolum peccatum illud dicimus, QUOD PROPRIE VOCATUR PECCATUM.... Sed etiam quod jam de bujus ſupplicio conſequatur neceſſe eſt.

Ibid. cap.20. *Negligentibus, & peccata ſua de infirmitate defendentibus, non ipſam ignorantiam difficultatemque pro crimine objiceret; ſed quia in eis potius permanere voluerunt, juſto ſupplicio vindicavit.*

Denique eodem cap. & lib. 1. Retract. cap.9. *Ignorantia & difficultas* (id eſt concupiſcentia) *etiamſi eſſent bominis primordia naturalia, nec ſic culpandus Deus eſſet ſed laudandus.* Quis autem laudandum Deum diceret, ſi crearet hominem cum peccato, vel cum iſtiuſmodi concupiſcentia, & ignorantia, ex quibus peccatum procederet neceſſariò? Dicendum igitur in Auguſtini ſententia, neque concupiſcentiam, neque ignorantiam etiam juris naturæ, è culpa originis neceſſariò procedentem, propriè peccatum eſſe, quod demerito obnoxium ſit, neque tale peccatum eſſe quod inſuperabili inde neceſſitate dimanat.

Præiverat Auguſtinum Chryſoſtomus, in quo *multitudinem, pietatem, ac ſplendorem concionum cæterorumque ejus Scriptorum, interpretandi etiam rationem, & inbærentem ſententiæ ſacrorum librorum explanationem, omnes admirantur, dignumque exiſtimant, cui Paulus Apoſtolus ſcribenti & prædicanti multa dictaſſe videatur*, ut in Horis ejus Canonicis legimus. Hic Sanctus Homil. 15. in Epiſtolam ad Romanos. *Nemo*, inquit, *unquam ignoranter peccavit* (niſi ignorantiâ vincibili & culpabili) *vides quomodo innumera ſequerentur abſurda, niſi dicta competenti religione legeremus: ſi enim ignoranter* (ut dictum eſt) *peccaverunt, indigni utique erant qui pœnas darent.*

JANSENISTA. Fruſtra mihi commemoras Chryſoſtomum, quia ut ſapienter Janſenii eruditio obſervavit Tomo 1. Editionis Lovanienſis Col.438. *Scriptores inter Origenis & Auguſtini ætatem interjecti plerique Semipelagiana labe infecti fuerunt, quam in Oriente ab ipſo Origene (quem in Scripturarum explicatione ſectabantur) traxerunt præcipuè Græci.*

CATHOLICUS: Ita quidem Janſenius uno tractu calami in ſuſpicionem hæreſios vocat Athanaſium, Epiphanium, Baſilium, Ephrem, Gregorios Nazianzenum & Nyſſenum, Chryſoſtomum & alios, quorum ut alius ajebat, uncia una plus valet, quàm libræ plurimæ Janſeniorum. Hanc quoque Novatorem iſtum contra Patres Sanctiſſimos calumniam, ut ſua paſſim Dogmata, à recentioribus didiciſſe hæreticis veriſimile eſt.

Ita Calvinus apud Ruardum Tapperum Art.7. *Græci præ aliis atque inter eos præcipuè Chryſoſtomus in extollenda bumanæ voluntatis facultate modum exceſſerunt. Veteres autem omnes excepto Auguſtino, ſic hac in re aut variant, aut vacillant, aut perplexè loquuntur, ut certi ferè nibil ex eorum ſcriptis referre liceat.*

Uter hìc modeſtiæ & æquitatis limites magis exceſſerit, Calvinus an Janſenius, dijudicandum lectoribus relinquo. Animadverſione tamen dignum eſt, quod adverſarii dum in extollendo tantopere Auguſtino religioſi videri volunt, & laudatores magnifici, eundem ut temerarium deprimant & novatorem, utpotè qui magiſtrorum ſententias aut negligeret aut contemneret, ſuo paſſim ſacra Dogmata judicio privato dirimeret, novarum ſectator potiùs *opinionum*, quàm veteris indagator fidei ac veritatis, omni dubio ac viciſſitudine ſuperioris. Sic nempè Elias du Pin inter celebriores hodie Auguſtini Diſcipulos non poſtremus, in *nova Bibliotheca Scriptorum Eccleſiaſticorum*, Sanctiſſimum hunc Antiſtitem & Doctorem maximum, non qualem Eccleſia, nobis exhibet ſecuriſſimum; ſed velut multiplicis periculo erroris, etiam in rebus graviſſimis ſe ſuoſque exponere ſolitum auditores;

Verba de hoc Dupii accipe tranſlata ex Gallico: *S. Auguſtinus tam in ſcripturarum interpretatione, quàm in Theologicis opinionibus, ſæpè recedebat à præcedentium tramite, ut viam ſibi deligeret prorſus novam. Vocari poteſt in Theologicis, quo ſe nomine Cicero vocabat in Philoſophicis, Magnus opinator: Eruditionis multo minùs illi fuit, quàm ingenii: quia & linguarum ignarus erat, & vix legerat veteres.* Plura ibi ſequuntur Auguſtino parùm honorifica. Deteriora ſcripſit Joannes Launoyus, & alius Lovanii à Pontificiotum Caſtris ad Queſnelliana deficiens Martinus, in ſolâ conſtans imprudentia ac levitate.

JANSENISTA: Ut ſemper pauperes, ita & imprudentes habebimus nobiſcum: ſed à propoſitâ iterum divertimur Quæſtione. Nondum ſatis aſſequor cur nobis ad peccatum

tum & demeritum non ſufficiat libertas, quæ nobis fuerat in Adamo.

CATHOLICUS. Peccatum inter & libertatem aliqua requiritur proportio. Peccato originis ſufficere potuiſſe libertatem in origine didicimus lumine Fidei, ſcripturarum, Patrumque teſtimoniis confirmatum: at peccatum, quod dicitur perſonale, ut non niſi propriâ committitur voluntate, ita propriam in ſubjectis ſeu perſonis ſingulis exigit libertatem: Iſtud ante utriuſque ſeculi ſuperioris hereticos Dogma extra omne dubium in Eccleſia fuit. Novitas autem ex Galliis & Germania ad Batavos Janſenii conterraneos derivata, magis ei placuit, quàm decuit orthodoxum Doctorem, atque Antiſtitem: ſed magno ſuo & Eccleſiæ malo juvenis, & à Lovanienſi primum emergens Theologiæ tyrocinio, in novæ incidit artificem Eccleſiæ Sancyranum, qui ſuis brevì initiatum erroribus deſtinavit meditati operis ſubſidiarium, & novæ ſuæ Eccleſiæ quodammodo Confundatorem. Hinc illa novarum ſeries opinionum.

Et quidem ad ignorantiam quod attinet, concupiſcentiam, & gratiarum complurium privationem, ſupplicia primi peccati ſunt à nobis olim in origine commiſſi, ut contra Pelagium rectiſſimè tenuit, & cum Eccleſiâ docuit Auguſtinus. Verùm qualiſcunque orta indè in poſteris ad peccandum proclivitas, qualiſcunque inclinatio, neceſſitatem nunquam impoſuit arbitrio hominis ad conſentiendum: neque ſi actuum malitia cognoſci ſive humano ſtudio, ſive Dei adjutorio præſente, vel precibus impetrabili non poſſit, ad culpam imputabitur, aut demeritum. Recurrit enim aurea, & à nullo repudianda Catholico ſententia Auguſtini: *Non tibi deputatur ad culpam quod invitus ignoras: ſed quod negligis quærere quod ignoras*. Chriſtus ipſe Joannis cap. 15. *ſi non veniſſem*, inquit, *& locutus eis fuiſſem, peccatum non haberent*.

JANSENISTA. Subintellige neſciendo Chriſtum, quæ non juris naturalis, ſed Divini ſolummodò poſitivi ignorantia eſt.

CATHOLICUS. Generalis apparet apud eundem Evangeliſtam Chriſti ſententia cap. 9. *Si cæci eſſetis, peccatum non haberetis*.

JANSENISTA. Diſpiciendum etiam hìc quæ genuina loci interpretatio ſit apud Auguſtinum.

CATHOLICUS: Sic eam refert Cornelius à lapide poſt aliam Chryſoſtomi, Theophilacti, Euthymii *Magis* (inquit) *genuinè Sanctus Auguſtinus Tract. 44. Si cæcj eſſetis, ſcilicèt veſtro ſenſu & judicio, hoc eſt, ſi cæcos, id eſt, ignorantes & inſipientes in rebus ſalutis vos eſſe humiliter agnoſceretis, non haberetis peccatum, quia cæcitatis veſtræ remedium quæreretis, & à me quærentes acciperetis*. Clariſſima iterum ejuſdem Sancti Doctrina eſt lib. de natura & gratia cap. 67. *Quæcunque iſta cauſa eſt voluntatis, ſi non poteſt reſiſti, ſine peccato ei ceditur: Si autem poteſt, non cedatur, & non peccabitur. An fortè fallit incautum? Ergo caveat, ne fallatur. An tanta fallacia eſt, ut caveri omnino non poſſit? Si ita eſt, nulla ergo peccata ſunt. Quis enim peccat in eo, quod caveri nullo modo poteſt? Peccatur autem: caveri ergo poteſt..... Sive ergo immineat* (tentatio) *ſive inſit, caveri poteſt*.

JANSENISTA. Imò caveri potuit in Adamo.

CATHOLICUS. Non ait Auguſtinus caveri potuiſſe olim & in alio; ſed *caveri poteſt* etiamnum à nobis: ineptiſſima alioqui foret & ab iis quos inſtituendos ſuſceperat, excipienda riſu monitio. Sanctus loquitur contra eos, qui ſua vellent excuſare crimina, cauſando impoſſibilem in tentationibus reſiſtentiam. Si, inquit, non potes reſiſtere, ſine peccato impulſui cedis. An forſitan ſuggeſtio fallit incautum. Vide cautior ſis, & *caveas ne fallaris*: aut *ſi tanta fallacia eſt ut cavere omnino non poſſis; ergo nulla peccata ſunt. Quis enim peccat in eo quod cavere nullo modo poteſt? Peccatur autem; caveri ergo poteſt*. Ubi perſpicis Doctorem maximum ut excuſationi futili pondus detrahat, non recurrere ad reſiſtendi potentiam, quam habuimus in Adamo; ſed quæ nobis hoc tempore præſto eſt. Tota enim exhortatio & inſtitutio de præſenti eſt, quid fieri, quid caveri valeat, modò ac debeat. Aliàs quilibet ratione præditus monitorem repelleret exhibitâ Status miſeri poſt Adæ inobedientiam conditione, in quâ mandatorum obſervantia nobis reddita ſit impoſſibilis, quoties labimur, utpotè qui tentationi cui cedimus, haud reſiſtere, niſi peccato altero valeamus.

Abſurdiſſimum illud indubiè eſt, & quod aures neceſſariò horreant Chriſtianæ; an autem de duritie, an de mollitie, & diſſolutione noxia accuſandum Dogma potiùs ſit, problematicæ locus videbitur diſputationi. Quantû enim ad barbariem accedere cenſebitur rigor exoticus, qui eſt omiſſionis condemnatio, quando obſervatio præcepti fuerit impoſſibilis; tantùm excuſandæ omni in peccatoribus negligentiæ, omni inobedientiæ conducet, quando nihil à ſe prætermiſſum boni, in quacunque diſſolutione vitæ offendere poterunt, cujus exercendi habuerint facul-

cultatem. Saniora nobis occinit univerſus Patrum Chorus & Scholaſticorum.

Quoniam autem vobis ſemper placet præ cæteris Auguſtinus, quid expreſſius deſideres, quàm quod de ſtatu, in quo etiamnum mortales degimus, enuntiat lib. 2. de Geſtis cum Felice Manichæo cap. 4. *Habet unuſquiſque in voluntate aut eligere quæ bona ſunt, & eſſe arbor bona: aut eligere quæ mala ſunt, & eſſe arbor mala . . . Hoc ergo Dominus dicens, aut facite illud, oſtendit, eſſe in poteſtate, quod facerent; & quia ſi bonum eligerent, præmium illius acciperent: ſi malum eligerent, pœnam illius ſentirent*. Libro 83. Quæſtionum quæſt. 24. *Nec peccatum, nec rectè factum imputare cuipiam juſtè poteſt, qui nihil fecerit propriâ voluntate. Eſt igitur peccatum & rectè factum in libero voluntatis arbitrio*. Denique libro 50. Homiliarum Homil. 16. *In tuo arbitrio Deus poſuit, cui pares locum, Deo, an Diabolo*.

In omnibus his Doctor maximus deceptoris putidi infamiam non evaderet; ſi non aliam nobis conceſſam intelligeret libertatem, quam in Adamo, ut ſenſus foret, non *in tuo*; ſed in Adami *arbitrio Deus poſuit, cui parares* pro te *locum, Deo an Diabolo*; ſi *peccatum & rectè factum in* Adami ſolùm *libero fuerit voluntatis arbitrio*: ſi non *habeat unuſquiſque in voluntate* propriâ; ſed habuerit olim in primi ſolummodò parentis, *aut eligere quæ bona ſunt, & eſſe arbor bona. Hoc ergo Dominus dicens, aut facite illud, oſtendit eſſe in poteſtate, quod facerent*, juxta novos Aguſtini interpretes, oſtendit Deus fuiſſe in Adami poteſtate; non in poſterorum, quid eligerent. Hactenùs Arnaldi ſententia eſt, quæ fuit ante Janſenii, & ante utrumque Lutheri & Calvini. Talibus profectò dignum Auguſtini Diſcipulis, & excellentis ſpecimen ingenii eſt, ſic noſſe exponere Doctorem Sanctiſſimum, quo modo aliàs à nemine rationis compote intelligeretur.

JANSENISTA: Mirabilis tibi quantumlibet appareat interpretatio, neceſſaria tamen eſt ut relatæ ſententiæ cum aliis ejuſdem Sancti locutionibus componantur.

CATHOLICUS: Nulla neceſſitas exigit incongruis & maleſanis adeò Doctorem maximum peſſumdare commentariis, & quo, amabo, fine, quo fructu? Non alio quàm ut in hæreſios fatuæ trahatur invitiſſimus patrocinium.

JANSENISTA. Arnaldus & Janſenius annumerari hæreticis non meruerunt.

CATHOLICUS: Meruere certiſſimè Lutherus & Calvinus: Janſenium quantumlibet hæretica procudentem Dogmata; quia tamen ſe ſuaque ſcripta omnia Romani Pontificis ſubmiſit judicio, uti non de pertinaciæ, ita neque de hæreſios crimine accuſamus. Utinam in Arnaldo paria Chriſtianæ demiſſionis indicia conſpicere licuiſſet. Sed novem illa *Difficultatum* nomine oppoſita Steyaertio opuſcula, quibus, potiſſimùm ultimo cæteris prolixiore, vix aliquid virulentius contra Sedis Apoſtolicæ Judicia Dogmatica, procuſum legimus, à declaratis Eccleſiæ inimicis; ea, inquam, Opuſcula ab Arnaldo edita octogenario, & quantum ſcire licuit, nunquam retractata quid aliud judicare nos ſinunt, quid aliud lugere magis quàm non unius reum contra Chriſti Vicarium ribellionis, in non uno, etiam hæreſios damnatiſſimo errore pertinacem, non uno innodatum anathemate, terminare vitam turbulentiſſimam, mortem nullatenùs bono Catholicorum omine, oppetere voluiſſe? Siquidem, ut Queſnellus domeſticus ejus & teſtis obitus ſcribit eum ad finem uſque rationis compotem fuiſſe, atque, ut excedere è corpore animum voluit, maturo conſilio diſpoſuiſſe.

JANSENISTA. Adhuc expendendum tibi ſupereſt, quod callidè hactenùs diſſimulas, de Arnaldo, qui non in ſolâ primi hominis libertate omnem noſtram meriti & demeriti capacem conſtituit poteſtatem; Sed etiam in eo quod *intellectu prædìti ſimus & voluntate, quibus poterit Deus, quando pro ſuâ miſericordiâ ei placuerit, infundere auxilium gratiæ, quod efficiendo Operi cuique præcepto pleniſſimè ſufficiat, illudque impleat reipſa*.

CATHOLICUS. Capio: ſimulem ſtatuitis Deum illi quem ſupra in exemplum adduximus Domino, qui filium adoptaverit addicens, fore, ut niſi adoptatorem is prius deſereret, nunquam deſtitueretur neceſſariis, quæ ſuſtentandæ vitæ, implendoque muneri abundè ſufficerent. Ecce autem antequam filius ullam offenſionis anſam præbeat, à Patre derelinquitur, deſtitutus omnibus ad victum & impoſiti muneris exercitium requiſitis. Gementi autem filio & in talibus anguſtiis perenuti; quid ſi Pater reſpondeat, debere ſatis eſſe filio, quòd os habeat & ſtomachum, recipiendis alimentis idoneum, quin & crumenam vacuam quidem, ſed continendæ pecuniæ capacem, quando Patri videretur eam pro ſua infundere benignitate? Ut opinionis Arnaldicæ barbaries eluceat ampliùs addamus filium arcto carceri mancipatum conſtrictumque vinculis, ne opere manuum vel petitâ ab aliis eleemoſynâ conquirere alimenta valeat: ſimilitudinem intelligis & facillima ad caſum noſtrum Theologicum cuilibet applicatio eſt.

JANSENISTA. Aſſequor equidem; ſed præteris quod & ſuperioris exempli de filio crurifrago vitium fuit, eum ſibimet confregiſſe tibias, omniaque ad victum neceſſaria ſuppeditata abjeciſſe. Quæcunque ſcilicet animæ noſtræ vulnera, ignorantiam & cœcitatem, concupiſcientiam carnis, gratiarum donorumque ſupernaturalium privationem, infelices plangimus, nobis ipſi accerſivimus originis peccato.

CATHOLICUS. Nequaquam elaberis, neque amoliri unquam poteris à veſtra barbariem atque perfidiam novitate; quia quamcunque filius in crurifragio ſpirituali culpam habuerit, non eam commiſit voluntate propriâ; ſed alienâ.

Sic aliquando Princeps rebellem populum etiam in poſteris plectit, dum bona fortunæ omnia parentibus adimens, progenitos ab eis liberos omni pariter ſpoliat hæreditate. Verùm ut ad cauſam uoſtram ſimilitudo utraque transferatur, attendendum præcipuè eſt, quod qualecunque noſtrum originis delictum fuerit, à Deo illud minimè ignorante, nihilominus adoptati poſtea ſimus in filios, remiſsâ penitus culpâ adeò ut in ablutis fonte Baptiſmatis nihil Dei odio dignum remanſerit.

Per Apoſtolum ſuum 1. Corinth. cap. 10. fidem ſuam nobis obſtrinxit futurum nunquam, ut ultra vires onerari nos, aut pulſari tentationibus permittat. *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis*; & per Tridentinum Concilium Seſſ. 6. cap. 11. *Deus namque gratiâ ſuâ ſemel juſtificatos non deſerit*.

Quidquid igitur de fractis malitiâ cruribus, de donis, gratiis, & quibuſcunque ſive animæ; ſive corpori mediis neceſſariis antea rejectis adduxeris, extra caſum eſt controverſiæ, neque à ſententiâ veſtrâ barbariem amolitur, aut impietatem. Ut enim in ſimilitudine magis emicet veritas Catholica, ſupponenda eſt adoptio filii poſterior ejus delicto ſive in rumpendis ſibi cruribus, ſive in dilapidatione bonorum omnium commiſſo. Si iſtud ſamuli qualecunque peccatum exploratiſſimum habens Princeps, illud ipſi condonaverit adeò, ut in amicitiam eum intimam admittens aſſumpſerit in Filium, pacto legitimo hæreditatem pollicitus, atque interim omnium neceſſariorum copiam ſufficientiſſimam: addixerit ſimul quælibet ei *mandata* imponenda *non fore gravia*, ſed *jugum* quale amantiſſimum Patrem decet, *ſuave futurum & onus leve*. Quid tantis in veſtrâ ſententiâ reſpondet promiſſionibus? Suſcepto infans Baptiſmate, & cum eo ſantificationis atque adoptionis gratiâ, nihil criminis committit, nullius committendi capax eſt, antequam rationis uſus advenerit. A primo autem rationis crepuſculo juxta vos obligat præceptum maximum diligendi Deum ſuper omnia ex toto corde, ex totâ animâ, ex totis viribus & omnia opera ſunt peccata, quæ charitatis intentio in Deum non direxerit. Si in primo illo rationis diluculo ſeu primo opere præceptum ſanctificatus non impleat; ut certum eſt non impleri à Baptizatorum plurimis, penès vos evidens eſt nullum adfuiſſe gratiæ auxilium, aliàs effeciſſet quod præcipitur; quia juxta Art. 11. *Gratia non eſt aliud quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis & facientis quod jubet*. Imò juxtà Art. 10. *nihil impedire eam poteſt aut retardare*.

Eccum igitur filium à Patre derelictum abſque ullo ſufficente & neceſſario prorſus ſubſidio, antequam Patrem ipſe deſeruerit, aut ullâ offenderit inobedientiâ.

JANSENISTA: Video hìc te, ut Pontificios communiter, in Tridentini loci intelligentiâ hallucinari. Aliud enim ibi Synodus non aſſerit, quàm Deum nunquam ſubtrahere juſtificato ſuam amicitiam, ſive gratiam ſanctificantem, quàm ea peccato lethifero expellatur; nam prior eſt in homine omiſſio actus præcepti, quàm receſſus gratiæ ſanctificantis. Ita præcipuus veſter Achilles enervatur penitus, ac deſtruitur.

CATHOLICUS. Concilii ſententiam ſic pridem eludere potiùs quàm congruè explicare tentaverat Janſenius Tomo 3. Edit. Lovan. col. 365. ſed inaniſſime; quia ſequi voluit Synodus Auguſtinum libro de naturâ & gratiâ cap. 26. *Deus non deſerit ſi non deſeratur*. Et cap. 23. *dignos deſeri tantùm deſerit*.

Ne verò eadem cavillatio etiam Auguſtini vocibus adhibeatur, mens ſancti compertiſſima eſt, quòd nulli Deus niſi à quo offenſus fuerit, deneget gratiam actualem, ſive auxiliatricem. Lib. 2. de peccatorum meritis cap. 17. *Ut autem innoteſcat, quod latebat, & ſuave fiat, quod non delectabat, gratia* Dei *eſt, quæ hominum adjuvat voluntates: quâ ut non adjuventur, in ipſis itidem cauſa eſt, non in* Deo. Quæ verba allegans S. Fulgentius lib. 1. ad Monimum, *in iſtis*, inquit, *S. Auguſtini dictis attende, quæſo, mi chariſſime, primum, quia, ut non homines adjuventur à Deo*, in *ipſis cauſa eſſe dicitur, non in Deo*.

Quæ porrò deſertionis divinæ cauſa in Dei filiis aſſignabitur, qui nullo unquam delicto propriæ voluntatis ipſum offenderint atque ab eo quod commiſerant alienâ, pleniſſimè

mè abſoluti, in perfectam à Deo amicitiam ſint recepti?

Iterum Tridentinum Seſſ. 6. cap. 11. *Deus impoſſibilia non jubet; ſed jubendo monet & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis: & adjuvat ut poſſis.* Quod indubiè de Juſtis præcipuè eſt intelligendum. Quomodo autem veſtra hìc novitas & crudeliſſima durities Deum fingere poterit adjurantem? Sinè adjutorio & quidem ſupernaturalis gratiæ, quid boni operis, quid obedientiæ ſalutaris in humana ſtatuitis poteſtate? *Sine gratiâ* juxta Art. 40. *nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem.* Art. 39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum: eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*

JANSENISTA. Inficias ire nequeo, quin ea Arnaldini axiomatis impugnatio non omni appareat deſtituta robore; attamen non niſi ægerrimè etiam divellor ab eo quod mihi oraculi inſtar ſemper viſum eſt: *Etiamſi præcepta obſervari nequeant ſine gratia, nec ignoratio juris naturæ ſine gratia depelli, non debent tamen homini deſtituto omni gratia dici eſſe præcepta abſolutè impoſſibilia, & ignorantia abſolutè invincibilis; ut enim abſolutè poſſit quis mandata ſervare, & ignorantiam vincere, ſufficit quòd potuerit in Adamo: & quod etiamnum habeat intellectum & voluntatem non incapacem recipiendi auxilia, quandocunque* Deo *placuerit, ea pro ſua miſericordia impertiri.*

CATHOLICUS. Tantone vobis acumine ea Arnaldi ſententia pollere viſa eſt, ut haberi oraculi inſtar mereretur? Mihi verò qui ingenium, quantumlibet perverſum, minimè tamen deſpiciendum in hoc adverſario hactenus agnoveram, tam ſtolida eadem ſemper ſententia apparuit, ut mirari ſatis nunquam potuerim, quomodo tot annorum Theologum non puduerit fætus adeò maleſani ſe prodere genitorem. Tantone ſtudio opus fuit, ut tam frivola Janſenianæ hæreſios excogitaretur defenſio?

Nullus adeò iniquus Janſenio fuit, ut ei tribueret *abſolutam præceptorum impoſſibilitatem*, vel *invincibilem* adeò *ignorantiam*, & quidem quæ tranſgreſſorem non eximeret à culpâ atque demerito. Atheum enim eſſe oporteat aut fatuum qui Deo poteſtatem deneget impertiendi cuilibet homini talem gratiam, quâ & juris naturæ ignorantiam pellere, & tentationes graviſſimas ſuperare valeat, atque ita perfracto quocunque obice, præceptum Dei maximè arduum adimplere. Si juxtà aliquorum inſaniam hæreticorum, om-

nia etiam in juſtificatis opera veneno concupiſcientiæ inficiantur, non tamen negant illi concupiſcentiam, ſive ut ab afflando vitio impediatur, ſive ut deſtruatur penitus, divinæ ſubjici poteſtati.

De hoc nulla inter ipſos & Communionis noſtræ Theologos diſceptatio fuit, nulla contra Janſenium accuſatio. Omne verò eum inter & noſtros diſſidium erat, de quo conſulendam Clerus Galliæ cenſuit Apoſtolicam Sedem, an aliquando contingat ut *aliqua Dei præcepta hominibus, etiam juſtis, volentibus & conantibus ſecundùm præſentes, quas habent vires, ſint impoſſibilia, deſit quoque illis gratia, quâ poſſibilia fiant.* Cuilibet non cæco manifeſtum eſt, agi hìc de impoſſibilitate non abſolutâ, ut jam expoſui, ſed de reſpectivâ tantummodò *ſecundùm præſentes quas habent vires.*

Ne ipſe quidem volatus eſt impoſſibilis abſolutè; nam & aves volitant, & artem eandem vireſque tribuere Deus homini ſemper poteſt, uti & mare tranſeundi ſine vehiculo: quod poſterius aliquando conceſſum legitur. Ideòne ſapienter & juſtè imperare nobis, ut modò conſtituti ſumus, Deus ſub pœnis graviſſimis volatum poterit, & iſtiuſmodi tranſitum maris, quia neutrum eſt *impoſſibile abſolutè*, ſed juxta vires ſolummodo præſentes?

JANSENISTA: Neque volatus, neque Maris ille tranſitus nobis poſſibilis fuit in Adamo.

CATHOLICUS: Quid tum? Amiſſio illa poteſtatis in origine ſeu voluntate Adami peccantis ſufficitne, ut quod ex illâ neceſſariò ſequitur, & abſque propriâ ſeu perſonali in poſteris libertate, ſit culpæ obnoxium ac demerito?

JANSENISTA. Cur non ſufficiat?

CATHOLICUS. Quia, quamdiu Chriſti ſtetit Eccleſia talis aſſertio peregrina & incognita penitùs fuit Patribus & Sanctis Doctoribus univerſis, undè merito Scholæ Angelus Auguſtini totiuſque Traditionis fideliſſimus Interpres, & Sectator in 2. diſt. 30. quæſt. 1. Art. 2. " Ad culpam perſonalem
„ (inquit) requiritur voluntas perſonæ, ſicut
„ patet in culpâ actuali: ad culpam verò na-
„ turæ nempè ad peccatum originale, non
„ requiritur niſi voluntas in natura illa.

Ideò inter 31. Propoſitiones hæreſios & aliis reſpectivè Cenſuris notatas Alexandri VIII. Diplomate cernimus has duas initio, veluti duces cæterarum: " In ſtatu naturæ
„ lapſæ ad peccatum formale & demeritum
„ ſufficit illa libertas, quâ voluntarium ac li-
„ berum fuit in cauſâ ſuâ peccato originali
„ & voluntate Adami peccantis. Tametſi

„ detur ignorantia invincibilis juris naturæ,
„ hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem ex il-
„ la non excuſat.

JANSENISTA: Excuſari ſatis utcumque Articulum exiſtimat Magiſter noſter Arnaldus, quod neque prior in hoc ſtatu per defectum libertatis intelligat actionis vel omiſſionis *impotentiam abſolutam*, vel ſimilem *neceſſitatem*, neque poſterior *ignorantiam abſolutè invincibilem*, ſed reſpectivè tantùm, ſive juxta præſtitas à Deo vel oblatas homini vires.

CATHOLICUS: Scio quæ Arnaldum neceſſitas impulerit ad iſtam utriuſque Articuli defenſionem; pertinacia ſcilicet execrabilis, quâ retinere mordicus voluit, & contra Sorbonicos, imò contra Apoſtolicam Sedem vindicare ſecundam ſuam ad Ducem & Parem Franciæ Epiſtolam, quam Alexander VII. condemnavit anno 1657. Prævenerat uno anno Sorbona, hunc ex eadem Epiſtola excerpens, & Cenſura hæreſios, impietatis, Blaſphemiæ feriens Articulum, *Defuit Petro tentato gratia, ſine qua nihil poterat*. Suſtinendam ſibi nihilominùs propoſuit Arnaldus tum eandem hæreſim, tum primam Janſenii, ſimilibus priùs ab Innocentio X. Cenſuris etiam, impietatis & Blaſphemiæ perſtrictam. Cum hac hæreſi, qua impoſſibilis in aliquibus ſtatuitur divinorum obſervatio præceptorum arctiſſimè connectitur altera hæreſis Janſenii tertia, quæ eſt de neceſſitate in hoc ſtatu cum merito & demerito componenda. Sicut prima Janſenii Propoſitio non aſſerit de juſtis impotentiam abſolutam, ſed reſpectivam ſolummodo *ſecundùm præſentes quas habent vires*; Sic neque tertia neceſſitatem abſolutam, ſed reſpectivam tantùm cum merito conciliat, atque demerito.

Quando igitur Deus nobis volatum præciperet ſub pœna acerbiſſima inferorum, fruſtra cauſaremur volandi impotentiam, & proindè inobedientiæ neceſſitatem, quia neutra à rebellionis crimine liberaret; non enim defuit Deo modus, inquies, tribuendi alas, vel etiam volandi abſque alarum ſubſidio facultatem.

JANSENISTA: Longè diſpar eſt ratio in omittente volatum & non eliciente actum amoris ſalutiferi erga Deum, etiam dum uterque omni deſtituitur ope neceſſariâ: Diſpar, inquam, longè ratio eſt, quæ ſæpè à Janſenio allegatur, & omnium ei atque Auguſtino adhærentium Theologorum eſt, volatum non pendere à voluntate hominis; quantumlibet enim habere alas voluerit, & ferri per aera volatu, non propterea effectus ſequitur volitionem; at eo ipſo quo amare volueris, ipſa volitio amor eſt.

CATHOLICUS. Poteſtne deſtitutus gratiâ velle Deum vel juſtitiam amare ſicut oportet?

JANSENISTA: Nequaquam: ſed poterit amare; imò amabit reipſa, ſi velit. Quid autem magis in poteſtate noſtra eſt quàm quod facimus ſi volumus?

CATHOLICUS: Senſum Ianſenii, & argutandi rationem apprimè aſſequeris. Eâdem Strophâ ludebant pueriliter, ſed non minùs inaniter Wickleffiſtæ, qui dum negabant Deum poſſe mundum amplius extendere; concedebant nihilominùs *Deum poſſe ſi vellet*; Sed dementiſſimè ſimul inficiabantur, quod poſſit velle. Cavillationem perſtringit Lepidè Waldenſis Tomo 2. lib.1.cap.15. vocans *Gloſſam communem Wickleffi, & generale emplaſtrum*. Dein *ſub hac*, inquit, *gloſſa communi Poteſt ſi vult, ſedent omnes Wickleffiſtæ ſecuri; non tamen ſicut Elias ſub Juniperi umbra; ſed ſicut Jonas ſub hedera. Accedat igitur vermis ille, qui eſt prima veritas, mentiar: ſi radices hujus gloſſæ non comedat: undè herba marceſcat. Cur negas Deum poſſe majorare mundum, quod tamen poteſt, ſi cum vult, poteſt? Non, inquis, Cur hoc? quia non vult, nec poteſt niſi volens. Jam ecce ſuppoſui tibi quod velit. Non, inquis, poteſt velle: Sed, ſi vult, poteſt*.

JANSENISTA: Quantumlibet Waldenſis modum illum explicandæ libertatis exagitet in Wickleffo & ejus aſſeclis; attamen negare non poſſumus in Sanctis Patribus, ipſiſque Conciliis eſſe uſitatiſſimum.. Deſcriptos hìc teneo textus complures: Tridentina Synodus Seſſ.6. de Juſtificatione Canone 4. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum ... non poſſe diſſentire ſi velit, anathema ſit*. Arauſicanum Concilium Can.15. *Hoc etiam ſecundùm fidem Catholicam credimus, quod acceptâ per Baptiſmum gratiâ, omnes Baptizati, Chriſto auxiliante, & cooperante, quæ ad ſalutem pertinent, poſſint & debeant, ſi fideliter laborare velint, adimplere*. Sanctus Anſelmus in Caput 6.Matthæi *In Paulo videtur cogens Dei voluntas: ſed non eſt: quia licèt ſit percuſſus, tamen voluntate erat liberâ, ut reſiſteret ſi vellet*.

CATHOLICUS: Quin locutio iſta Conciliis, Patribus & quibuſcunque tum antiquis, tum recentioribus Theologis fuerit, & ſit hodie familiaris, nemo eſt qui in dubium revocet; ſed pariter omnibus communem loquendi methodum callentibus, exploratum eſt, his vocibus ſignificari electionem liberam ut velle quis poſſit, & non velle. Cavillationem jam expoſitam Wickleffi omnes Catho-

Digitized by Google

tholici ut ineptiſſimè Sophiſticam excepere ſibilis:eandem aſſumere ad circumventionem ſimplicium, placuit Luthero lib. *de Servo arbitrio*. Riveto in *ſummâ Controverſ.* tract.4. quæſt.3. & ſimilibus hæreticis, veræ hoſtibus libertatis,quos imitari, minimè decorum Janſenio, ejuſque Sectatoribus fuit.

Ut denique ſuſpicere adeò Arnaldi ingenium deſinas, quaſi hic magni quidpiam enixum fuerit in eâ, quam ex *difficultatibus contra Steyaertium* retuliſti, ſententiâ, eamdem noveris, ipſum non ex Janſenio ſolùm; ſed ex aliis quoque & magis pudendis authoribus haurire potuiſſe. Ita Calvinus lib.2. Inſtitut: cap.5. "Si quis diſceptare cum Deo „ velit, & hoc prętextu judicium ſubterfu„ gere, quoniam aliter non potuerit: habet „ paratam reſponſionem, non ex creatione „ eſſe; ſed naturæ corruptelâ... Unde enim „ iſta, quam improbi libenter prætexunt, im„ potenria, niſi quòd Adam ultro ſe Diaboli „ tyrannidi addixit?

Quam hìc Calvinus Deo tribuit reſponſionem, æterna ipſa ignoraverit Sapientia ut adhiberet. Eâdem ſe Hæreſiarcha defendit lib.4. contra Pighium, quam ubique deinceps Catholicis occinuere Calvini & Lutheri diſcipuli, præcipuè Theodorus Beza lib. de æterna prædeſtinatione, & Hieronymus Zanchius Tract. Theolog. lib.1. cap.6. ita poſterior: "Nihil ſimpliciter & per ſe impoſſibile „ præcipit Deus; nam vires dederat homini, „ quibus omnia Dei mandata ſervare potuiſ„ ſet, ſi voluiſſet; quod igitur fiant impoſ„ ſibilia homini corrupto, hoc eſt ex acci„ denti.

Similiter de ignorantiâ invincibili diſſerit eodem lib. cap.12. tandem ſic concludens: "Omnis ignorantia eorum, quæ quis „ ſcire renetur, peccatum eſt; quia cum le„ ge, quâ jubemur illa cognoſcere, pugnat, „ ſive ea cognoſcere jam poſſis,ſive non poſ„ ſis, quod enim jam non poſſis peccato Adæ, „ quod & ruum eſt; quia in eo omnes pecca„ verunt, factum eſt: Quare falluntur Schola„ ſtici, cùm talem ignorantiam, quam invin„ cibilem vocant, ideò à peccato excuſant; „ quia invincibilis eſt, ut loquuntur: quan„ quam evincere etiam poſſumus, eam non „ eſſe ſimpliciter invincibilem; cùm volun„ tarium Adæ peccatum ſit conſecuta.

Quid hic non conſonum Arnaldo? juxtà utrumque nec præceptorum obſervatio in hoc ſtatu dicenda impoſſibilis *ſimpliciter & abſolute*; quia poſſibilis nobis fuit in Adamo, in quo cum omnes peccaverimus, ipſam à nobis projecimus quodammodo & peſſumdedimus libertatem, cum pleniſſimâ ſervandorum potentiâ mandatorum.

Eadem ratio eſt de ignorantiâ eorum, quæ cognoſcere nos oportet ad Juſtitiam & ſalutem. Quoties ignorantiam illam à veſtris dici audis invincibilem, intellige in hoc ſtatu miſeriæ, poſt primum omnium in Adamo peccatum: cùm ab iiſdem aut ſimilibus, ut modo ab Arnaldo, doceris non eſſe invincibilem abſolutè & ſimpliciter, ad ſtatum primævæ reſpice innocentiæ. Ne igitur aſſertionem unam exiſtimes alteri contrariam, utramque facilè conciliat duorum ſtatuum juxta Janſenianos interpretes diſtinctio.

Opportunus interim & percommodus diſtinctionis uſus, non proditus ſemper palàm; ſed animo callidè retentus eſt, ut dum ſententias ab Eccleſiâ damnatas etiam Cenſurâ *hæreſios*, *blaſphemiæ*, *impietatis* fovere mente pergiris, & Diſcipulis inculcare; ubi tamen periculum inminet punitionis, excluſionis à Beneficio, à Sacris ordinibus, à gradu Academico, poſitis aſſertionibus uti Catholicorum, & Apoſtolicæ Sedis prorſus conſonis definitioni: videamus in exemplis. Interrogati ab Eccleſiæ Præpoſitis, An *aliqua Dei præcepta juſtis volentibus & conantibus ſecundùm præſentes,quas habent,vires,ſint impoſſibilia*; *deſit quoque eis gratia, quâ poſſibilia fiant*. Affirmaverat quidem Janſenius Propoſitione prima inter quinque hæreticas: permittit tamen Arnaldus ut negetur, ſubintelligendo *impoſſibilia abſolutè*, *quaſi obſervandi potentiam non habuerimus in Adamo: quaſi etiam intellectu nunc & voluntate careamus idoneis ad recipiendam Dei gratiam, ſi, vel quando Omnipotenti placuerit,pro ſua eam nobis miſericordia impertiri.* Hic ſenſus eſt Arnaldinæ ſententiæ ex ejuſdem contra Steyaertium difficultatibus antea citatæ.

Si præterà in examine ex Candidato veſtro quærimus quid cenſeat de hac ſecundâ Janſenii Propoſitione hæreſios damnatâ: *Gratiæ interiori in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur*: ſine cunctatione pronunciabit hæreticam; ſed hoc ſenſu intelliget, quaſi in eâ negetur omnis reſiſtentia inefficax, ſic ut nulla ei obmurmuret innata nobis ex peccato originis concupiſcientia, quam ſentiebat in ſe continuò Apoſtolus legi mentis & gratiæ, etiam victrici & invictiſſimæ repugnantem. Retinebit tamen Candidatus iſte infixum altè animo ſenſum Janſenii, quo omnis gratia ſufficiens diſtincta ab efficaci è ſtatu naturæ lapſę excluditur.

Interrogatus de Propoſitione inter Bajanas ſexageſimâ ſeptimâ: *Homo peccat etiam damnabiliter in eo quod neceſſariò facit*. Eam ægrè quidem fatebitur Candidatus, eſſe meri-

ritò damnatam; ut tamen obediens videatur, intelligit de *neceſſitate abſoluta* adeo, ut neque in ſtatu primæ innocentiæ impediri ea neceſſitas potuerit, neque poſſit hodiedum Deus gratiam homini infundere, qua neceſſitas ſuperetur, ſive hæc à concupiſcientiæ illecebris, ſive à tenebris ignorantiæ proveniat.

JANSENISTA. Sine parumper me interrumpere argumentum: quoniam in his apprimè verſatum te video controverſiis, dic mihi, undenam accidat, ut in variis Conſtitutionis Pii V. Editionibus non idem Propoſitionum numerus ſit, & quæ apud te ſexageſima ſptima eſt, penes alios numerum præſeferat inferiorem.

CATHOLICUS. In Bulla Pii V. nulli Propoſitionum deſignantur numeri, ſed in variis dein Regionibus ubi eadem Conſtitutio juſſu Antiſtitum, iteratis typis prodiit, ad lectoris commodum Propoſitionibus varii appoſuere numeros; ſed ut aliquæ longiores ſunt, & diviſionis capaces, contigit ut Theologis quibuſdam plus diviſionis placuerit, aliis minus.

JANSENISTA. Nunc, ſi lubet, filum argumenti proſequere.

CATHOLICUS. *Tyrocinii* in pluribus Bajani, Author Belga Tract. 1. cap. 8. ait: *Bis in publicis Theſibus defendi, nullam ignorantiam invincibilem juris naturæ excuſare à peccato, etiam ſupponendo dari talem invincibilem ignorantiam.* In Theſibus autem defenſis 1672. *Vel non datur ignorantia invincibilis juris naturæ, uti probabilius putamus, vel ſi detur; equidem non excuſat à peccato formali.* Profeſſor ille tunc juvenis, & ſupra ætatem audentior, tam horridam Theſim protruſerat, qualem vix ullus in Belgio poſt vibratum in Janſenii hæreſim anathema; ſed TheologicoTyrocinio aliquantulum emerſus, cùm ſatis ſibi idoneus videretur, ut tyronibus ipſe ſe magiſtrum præficeret, profeciſſe quoque ſe prudentiâ ſtatim oſtendere voluit ſequenti ſpecimine.

Edoctus experientiâ quod ea, quam in minoribus conſtitutus bis Theſibus publicis defenderat, ſententia de *ignorantia invincibili* non excuſante, in multorum auribus malè ſonaret, adeò ut accedere nimiùm videretur ad hanc tertiam Janſenii hæreſim, quam univerſa deteſtatur Eccleſia *Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur libertas à neceſſitate, ſed ſufficit libertas à coactione*; maluit retento ſenſu Dogmatis, verbotenus mitigare duritiem, priorem ſolummodò Theſios citatæ exprimendo impoſterum ac ſtabiliendo periodum *Nulla datur invincibilis ignorantia juris naturæ*; quia ſcilicet omnis vinci potuit in Adamo, neque etiamnum reſtricta Dei potentia eſt, quin hominis cujuſlibet, etiam in hoc ſtatu illuminare valeat intellectum, infusâ gratiæ ſuæ luce tam copioſa, tam ſplendida, ut quidquid fuerit caliginis depellatur, quoties Divinæ placuerit benignitati.

Sic Dogma illud quoad ſpeciem mitius, quoad ſenſum à veſtris authoribus intentum prorſus convenit cum ſecundâ Propoſitione inter 31. ab Alexandro VIII. & cum tertiâ ab Innocentio X. Alexandro VII. Clemente XI. inter quinque Janſenii cenſuris graviſſimis condemnata.

JANSENISTA. Talis Arnaldi & alterius, ut vocas, tyronibus præfecti, non caret fructu induſtria atque moderatio. Hac enim Pontificiis defertur reverentia difinitionibus, etiam juſtitiæ & veritati contrariis: ſic pariter ſapientiſſimè declinatur omnis ſpecies excommunicationis, quantumlibet iniquæ.

CATHOLICUS. Dicamus potiùs, quòd ſuprema iniquiſſimè eludatur authoritas. Sic eluſit eam author ſubdolus *Notarum*, quas ipſe vocat *breves & modeſtas in Decretum Alexandri VIII. contra Propoſitiones* 31. Steyaertius *breves & leves*, Humbertus Mechlinienſium Archiepiſcopus *breves ſed veneno plenas*; utpote quæ præteritis Propoſitionibus variis, quaſcunque referunt, eâ fingunt ratione damnatas, ut Pontifex inaniter ferire aerem, non aliquam proſcribere videretur traditam à Novatoribus falſitatem. Verſutum authoris ingenium pridèm noveram; licèt in opuſculo nomen ſuum callidè cêſuerit ſupprimendum. Archiepiſcopus multas indè Pontificii Diplomatis eluſiones excerptas *Sedi* Apoſtolicæ denuntiavit.

Is nempè fuerat vafri novatoris ſcopus, ut ſuis modum ſuggereret fallendi Eccleſiæ Præpoſitos, quo obedire Pontifici viderentur, proſcriptos ab eo Articulos generatim exteriùs rejiciendo, ita tamen ut eorum ſenſus prout hactenus defenſus fuerat, retineretur animo ab anathemate intactus. Idem author à Queſnello, cujus aliquando, ſive communis ærarii ſtipendiis alebatur, apprimè fraudibus inſtitutus, ſuos edocuit Lovanienſes, Conſtitutionibus contrà Bajum & Janſenium ſubſcribere, cùm gradu donandi eſſent Academico, ſubſcribere, inquam, jurejurando etiamſi Baii & Janſenii ſenſibus adhęrerent firmius, quàm polypus ſaxo. Ita juvenes præpoſterè ſcrupuloſi, & erroneæ nimiùm conſcientię, cùm Baii & Janſenii à ſe non lecti ſenſum rejicere non auderent, minimè tamen verebantur formulis damnationem illam apertè ſignificantibus, pejerando ſubſcribere.

JAN-

JANSENISTA: Odioſa nimium de Doctoribus ac diſcipulis pietate præſtantibus ſuſpicio eſt; nonne & temeraria? Quis enim latentium in ipſis ſenſuum intima ſcrutari ita potuit, ut abſque erroris periculo detegeret?

CATHOLICUS: Nihil ſuſpicor temerè: nihil aſſero, quod exploratum non habeam indiciis haud facilè obnoxiis errori; indiciis, inquam, quæ ipſi nobis non ſolùm in ſermonibus; ſed etiam ſcriptis patefaciunt, dum ubique Baii & Janſenii ſenſibus conformia loquuntur, & ſcribunt, nunquam ore aut calamo elabi quidpiam patiuntur, quòd alterutrius placitis refragetur.

Quare Lovanienſium illud juramentum à talibus emiſſum, vocari illic meo tempore ſolebat *Negotium ambulans in tenebris*: cujus iniquitatis myſterium non pari luce in omnibus ſe manifeſtat; in Magiſtris faciliùs communiter, difficilius autem in tyronibus, qui nihil adhuc ſpeciminis ſive ſcripto dederint, ſive verbotenus publicè. De his accuratiore examine Judicandum eſt; quanquam & conjectura fieri ſoleat non temeraria ex affectu prodito erga certum genus hominum, & cum eodem conſuetudine familiari.

JANSENISTA: Vide igitur, ne tua mecum converſatio, ſi frequentior aut diuturnior ſit, ſuſpectum te efficiat novitatis.

CATHOLICUS: Mea in iſto genere ſatis in tuto fama eſt, neque te novitatis libidine adeò obcæcatum arbitror, ut ex diſcipulo erroris, præco fieri nequeas veritatis.

JANSENISTA: Hanc ſedulus inquiro, & quantumlibet in eos inciderim inſtitutores, qui, ut Bajo & Janſenio favebant impenſiùs, ita nihil ex eis percipere potui, Doctoris illius utriuſque hypotheſi diſſentaneum. Sed neque hæc firmas adeò in me agere hactenus radices valuit, quin oppoſitis aures non invitus præbuerim documentis, quoties occurrerunt probabilia. Unde nec præſens, quantumvis prolixa, tædium mihi peperit converſatio.

CATHOLICUS: Ignoſce ſicubi ferventior apparui; ſubinde ſalibus condita veritas, & ſapit meliùs, & animæ proficit ſanitati.

JANSENISTA: Nihil eſt quod de acrimonià metuas: tuus mihi perplacet candor, inde gratior, quod ſemper habuerim perſpectum non arrogantià te impelli; ſed affectu benevolo, & meæ ſtudio ſalutis; quapropter ſi quid tibi ad præſentem controverſiam amplius delucidandam ſupereſt, ne me eo, precor, defraudatum velis.

CATHOLICUS: Quoniam ita jubes, nam amicorum preces imperia ſunt, accipe quod ex Religioſà Sancti Franciſci Familià Theologiæ in Belgio egregius Profeſſor, ſub nomine *Hilarii à Sancto Sepulchro*, verius appellatus *N. Vanden Kerckhove*, in *Reflexionibus ad 31. Propoſitiones ab Alexandro VIII.* ut jam memoravimus, *condemnatas*, animadvertit Prop. 2. quæ eſt de ignorantià invincibili,

„ Si ideò ignorantia juris naturæ non „ excuſet, *quia pœna peccati eſt*; ergo etiam „ quidquid homo in amentià, furore, Phræ„ neſi prepperam facit, ſine peccato non fit; „ amentia enim, furor, Phræneſis æquè ac „ ignorantia, pœnæ peccati ſunt, ut ex Au„ guſtino deducit Janſenius lib. 3. de ſtatu „ naturæ puræ cap. 11. Detur ergo homo à „ nativitate cœcus, qui cupiens allatrantem „ abigere canem, interficit infantem, invin„ cibiliter ignorans eum adeſſe, peccabit; „ quia cum cæcitas illa pœna peccati ſit, „ quidquid ex illà perperam fit, ſine pecca„ to non fit. *Dicant iſta qui auſi fuerint*, „ *audiant qui voluerint, credant qui potue*„ *rint*, ait in ſimili S. Auguſtinus lib. 1. „ de peccatorum meritis cap. 36.

„ Nec ſatis faciunt dicendo, quod „ *omnis ignorantia vincibilis ſit, ſaltem per* „ *gratiam*; quia cùm pro Sacro apud ipſos „ habeatur Dogmate, quòd non omnibus „ detur gratia ſufficiens (imò nemini diſtin„ cta ab efficaci) unà rapiunt manu, quod „ alterà dant: & ſtante ſuo Dogmate, co„ guntur admittere, quod detur ignorantia „ invincibilis in jure naturæ æquè ac in poſi„ tivo, vel facto, & nihilominus non excu„ ſet; quia eſt *peccati originalis pœna*. „

Proinde quidni omnes præceptorum omiſſiones, quas morbi & multiplex corporum infirmitas neceſſariò ſecum trahere ſolent, etiam in Sanctiſſimis utriuſquè ſexûs, culpam inferant & demeritum, quia omnis illa corporum calamitas, atque adeò præceptorum operum omiſſio, à peccato originis pendens, vitari in Adamo potuit, atque ita culpa liberè declinari. Quibus itaque homines miſeri non gravabimur criminibus, quæ nullius hoc tempore, quantumvis Sancti, pietas valuerit evitare? Sed crimina hæc erunt à ſolis Janſenii & Queſnelli conficta Sectatoribus, nulli unquam è Sanctis Patribus, nullis nota Pontificibus, aut Conciliis.

Quæ itaque monſtra opinionum horrida non peperit nobis poſteriorum veſania hæreticorum. Atque hæc magis mirum eſt potuiſſe à quibuſdam pietatis & ſapientiæ famam affectantibus, adoptari. Minùs autem condonanda eſt Queſnello temeritas accuſanti Eccleſiam, quaſi ad interitum vergeret

in

in filios ſuos iram quodammodo Numinis provocaus, ſuâ in quærendis, prædicaudiſque veritatibus incuriâ, pleriſque Chriſtianę multitudinis exitiali. Quin potiùs modus ille, quem novis Auguſtini Diſcipulis commemoravimus familiarem æquè, ac eludendis Eccleſiæ definitionibus idoneum, minimè illis honotificus eſt, minimè ſalutaris Diſcipulis, ſequi volentibus veſtigia magiſtrorum.

Conſiſtit ea præcipuè fallacia in retinendis omnibus Baii & Janſenii erroribus poſt inflictum eis ab Eccleſiâ anathema, cui videri volunt ſe verbotenus ſubmittere, reſtrictionum, imò mendaciorum, perjuriorumque ſubſidio, quod artis genus Janſenianis hoc tempore uſitatiſſimum eſt, quo omnia Beneficia, officia, Cathedras etiam Epiſcopales venantur ut Catholici.

De talibus ſic olim S. Baſilius Epiſt. 73. *Habent illi*, inquit, *aſtutum quoddam Dogma ad ejuſmodi mutationes paratum. Nam verbis fidei, more medicorum utuntur; pro commoditate aliter atque aliter ſeſe ad affectionum rationem, ac varietatem attemperantes*.

Et Paulus Oroſius Auguſtino coævus Apologiæ cap. 1. *ſerpentis*, inquit, *ingenio præditi ſunt hæretici, qui cùm tuendi ſolius capitis causâ reliquum concisioni, atque injuriæ corpus opponit, nihil damni arbitratur, eâ tantum ſui parte à periculo liberâ quâ multimodas venenoſaſque in ſe obtinet linguas; etiamſi membris omnibus amputetur*.

Tota hæreſis Janſenii & Queſnelli in eo præcipuè verſatur cardine, quòd nulla detur gratia ſufficiens poſt Adæ lapſum, quin ſimul efficax ſit, quodque ſine illa omnia opera ſiut peccata. Salvis hiſce duobus principiis, reliqua facilè concedent, mutatis quantum placuerit enuntiationibus, modò, fundamento jam poſito nihil fuerit contrarium.

Dicantur ergo præcepta obſervatu impoſſibilia, quoties non ſervantur, ratio eſt quia ſine gratiâ efficaci omnia opera ſunt peccata, & quidem neceſſariò; quia impoſſibile eſt agere aut velle aliquid boni ſine gratia victrici. Si ad vitandum ſcandalum vel malum aliquod temporale neceſſe ſit negare, impoſſibilia eſſe præcepta abſente gratiæ auxilio, negant fortiter; verùm ſubintellige, quòd dici non debeat impoſſibilitas abſoluta; quia fuit nobis obſervatio poſſibilis in Adamo, neque etiamnum deſtituimur intellectu & voluntate, quæ utraque animæ potentia capax eſt recipiendæ gratiæ, quandocunque Deo placuerit pro ſuâ eam miſericordiâ infundere.

Si dicatur nulla in hoc ſtatu ignorantia juris naturæ excuſare à peccato, rectiſſimè id juxta ſententiam Janſenii, Arnaldi, Queſnelli. Si tamen aliqua utilitas exigit, affirmari poterit nullam eſſe ignorantiam invincibilem juris naturæ; quia nulla eſt *abſolutè invicibilis*; cum vinci potuerit in Adamo, & etiamnū poſſit Deus intellectui tantum gratiæ lumen immittere, ut ignorantia ſuperetur.

Etſi novæ Eccleſiæ indubitata ſententia ſit, omnem gratiam neceſſariò obtinere effectum, ad quem à Deo conceditur; tamen ubi hæc opinio periculum crearet aſſerenti, admittere licet oppoſitam; ſed eo ſenſu qui Janſeniano Syſtemati minimè repugnet, videlicet quia omnis gratia tendit in finem ultimum, qui ſalus hominum eſt. Conſtat autem non omnem gratiam ſine illo ultimo donari; ſed immediato ſolùm qui actio particularis eſt & deficiens, niſi priori nova gratia ſucceſſerit.

Sæpiſſimè etiam, imò paſſim reſiſti gratiæ, affirmatur abſque ullo ſecundæ hæretios Janſenianæ diſpendio, reſiſtentiæ nomine intelligendo inefficacem, qualis eſt recalcitratio concupiſcientiæ, quam ipſe ſentiebat Apoſtolus perpetuò gratiæ repugnantem; quamvis victoria ſemper penes gratiam eſſet. Denique, ſi omnes novæ Sectæ fallacias exponere voluero, diei jam deficenti noctem jungere oportebit, neque ea ſufficiet.

Quantas antea Arnaldi, Queſnelli, & utrique adhærentium Satyras legimus contra *Reſtrictiones*, etiam ſubinde innocuas! Ecce autem reſtrictionibus maxime perniciosis tota eorumdem contra Eccleſiam Dogmatica novitas referta eſt, & contra omnia Pontificum anathemata ſe operit ac tuetur. Simile hic quidpiam habent novi hæretici moribus Euſebianorum, de quibus S. Athanaſius Epiſt. de Synodi Nicœnæ Decr. contra Arianam hæreſim in principio. *Tam vario, & verſipelli ſunt animo, quam Chamæleontes in mutandis coloribus; quibus tantiſper pudor adſit, dum refutantur, inopiâ hæſitationeque reſpondendi; ſed mox tamen reſumpta audacia ad cauſificationes fingendas recurrunt: quos ſi denuò convincas, fatiſcunt illi quidem; verùm non diutiùs, quàm ut denuo ea quæ nuſquam ſunt, audacius fingant, & ut in Pſalmis eſt, inania cogitant, non alia de cauſa, quàm ut in ſua hæreſi perdurent*.

Demùm ut pancis omnia complectar, quemadmodum à confictis adverſus Pontifices, Epiſcopos, Religioſos calumniis omnis ferè Hæreticorum Secta poſterioribus ſeculis occaſionem ſumpſit; indè prætenſam proſequens reformationem in Dogmaticis, ita quoque Janſenianæ Eccleſiæ fundatores & præcipui Apoſtoli, conſpicati molitionem iſtam ad ſco-

ſcopum hæreticum ceſſiſſe proſperè Luthero potiſſimùm, Calvino, & utriuſque Sectatoribus, non inferiorem ſperavere ſuis machinationibus ſucceſſum; quandoquidem non modò hæreticarum artium nullam prætermiſiſſe viderentur; ſed eis etiam ſingularem, quæ nihil ad decipiendum magis idoneum eſt, ſuperaddiderint hypocriſin, & quidquid aliud exquiſitiſſimæ fallaciæ, ab omnibus Hæreticorum Sectis ſuperioribus excogitatum, Hiſtorici prodidere.

Et hæc quidem quæ contra Janſenii Diſcipulos jam diſſerui, non niſi pars minima ſunt eorum, quæ retundenda præſentis Articuli merebatur temeritas nobis exprobrans, *veritates eò deveniſſe, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi ſit veluti idioma incognitum; adeò remotus à ſimplicitate Apoſtolorum & ſupra communem captum Fidelium: neque ſatis adverti, quòd hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ & iræ Dei in Filios ſuos.*

JANSENISTA: Quod differtur, non aufertur; nam etſi nox ingruens, ut prælia etiam maximè cruenta dirimere ſolet, noſtrum quoque amicum certamen abrumpere tantiſper cogat; non tamen longas cupio eſſe inducias; habet enim præſtigiarum neſcio quid, tua contra Janſeniſmum inſtitutio, quod me etiam invitum quodammodo abripiat, ad excipienda avidè documenta, quantumlibet contraria illis, quibus à Theologiæ tyrocinio imbutus ſum. Primum itaque quod nactus fueris otium, velim ulteriori meæ deſtines inſtructioni.

CATHOLICUS: Non recuſo.

CAPUT VIII.

DIALOGUS II.

Catholicum inter & Janſeniſtam. De prætenſis Queſnelli veritatibus relatis ad Mores.

CATHOLICUS: Quoniam ita nuper deſideraveras, non multum moræ interpoſui quin tuis iterùm promptus obſequiis adeſſem.

JANSENISTA: Tanto majore mihi in pretio gratia eſt, quanto præſtita citiùs. Nuper toti ferè in Theoricis verſati ſumus: indè lubens ad practica deducar, ſi non incommodum tibi ſit.

CATHOLICUS: Quæ contra impoſſibilem in hoc ſtatu obſervantiam præceptorum, contra peccandi & demerendi neceſſi-

tatem, contra imputationem culpæ in actibus vel omiſſionibus contra legem naſcentibus ex ignorantiâ juris naturæ inſuperabili, quæ, inquam, contra talia diſſeruimus ſuperiore colloquio, non ita Theorica ſunt, ut connexionem, eamque momenti maximi, non habeant cum moribus. Fides ipſa moribus fundamentum eſt, imò juxta Queſnelli Articulum 68. *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis claudendo totum in Fide & precibus.* Quæ abbreviatio Sedi Apoſtolicæ meritò apparuit nimium compendioſa, atque ita indubiè videbitur cuilibet probè Chriſtiano. Sed de hoc Articulo recurret forſitan ſermo, animadverſionis aliquid exigens ampliùs deducendæ.

Indicanda interim eſt, quæ à præſenti poſtulato tuo mihi ſuggeritur annotatio. Præcipua Chriſtiani populi, etiam plebis infimæ atque imperitiſſimæ ſalus, uti & ſexûs fœminei pendere vobis alias potiſſimum videtur à notitiâ difficilium maximè de gratiâ Quæſtionum, in quibus Theologorum ingenia ſtudio exercitatiſſima ſæpè hallucinari, & in errorum præcipitia ruere perſpeximus, undè nulla poſtea valuerint Eccleſiæ authoritate, nullo ſalutis diſcrimine aut certo interitu propoſito liberari.

Ideo novos iſtos Auguſtini Diſcipulos, in libris etiam, quibus tractaturos ſe *Ethicam* profitentur, videmus præcipuè intendere infarciendis, de gratia abſtruſiſſimis pronutiatis, imo hæreſibus. Sic in Opere Queſnelli, unde 101. Articuli excerpti atque juſtiſſimè proſcripti ſunt, deprehendimus ſub hac mendaci Epigraphe *Moralis Evangelicæ Compendium*, authoris induſtriam in eo maximè verſatam fuiſſe, ut novitates ubivis intruderet de gratia, & quidem *hæreticas*, *blaſphemas*, *impias*, qualibus aliiſque reſpectivè Cenſuris ſæpè à Pontificibus & totius Eccleſiæ Epiſcopis profligatæ ſunt. Quid aliud ferè quàm ſub anathemate proſcriptas iſtiuſmodi Propoſitiones Theoricas continent priores Queſnelliani Articuli quadraginta tres? Sic homines ad pietatem, ſic ad perfectionem inſtituit, novæ Ethicæ, novæ Fidei magiſter, tali convenientiſſimus novæ Eccleſiæ Apoſtolus.

JANSENISTA: Mihi, ut verum fatear, Chriſtianæ pietati, non parum conſentanea ſemper viſa fuit enunciatio hæc Queſnelli quadrageſima octava: *Quid aliud eſſe poſſumus, niſi tenebræ, niſi aberratio, & niſi peccatum ſine fidei lumine, ſine Chriſto, & ſine charitate?*

CATHOLICUS: Clavus quidem clavo pellitur, ſed Bajani erroris anathema non depellitur altero ſimilem Queſnelli Articulum fetiente: quia tamen nulla vobis Romanorum

Pontificum; nulla Eccleſiæ totius veneranda authoritas eſt, conſulatur ratio à nemine, præterquam ad inſaniam uſque præoccupato novitatibus, recuſanda.

Non adeò barbara & ſcelerata eſt univerſa Infidelium multitudo, quin inter eos aliqui honeſtæ quidpiam actionis exerceant, neque in finem referant perverſum. Exempla aliquot delibemus. Quis ſanæ mentis dixerit, Infidelem, ſi equum excuſſo fræno incurrentem viderit, non poſſe innocuè infantem retrahere, ne obteratur, non poſſe avertere cœcum à præcipitio, ne labendo pereat? Cur pauperi famelico Infidelis quiſpiam compaſſione motus naturali, porrigere nequeat fruſtum panis, ne miſerum fames enecet? Cur nequeat depoſitum reddere, aut Judex adminiſtrare juſtitiam; quia ratio æquitatis exigit? Cur filius honoris aliquid vel reverentiæ exhibere parentibus, quia vitam ab eis accepit & neceſſaria annis pluribus alimenta, quibus beneficiis deberi viciſſim grati animi officium naturalis dictat ratio honeſtatis?

JANSENISTA. Specioſa oratio eſt; ſed ignorantibus Sanctorum Patrum, Auguſtini inprimis ſententiam, condemnantem omnia Infidelium opera quantumlibet apparentem præſeferentia honeſtatem, quia hanc ipſam impietatis, ſuperbiæ, vel alterius vitii corrumpit intentio.

CATHOLICUS. Auguſtinum legeris Ipreſem, ſeu Janſenium; cui Hipponenſis opponitur, quantum doctrina Catholica errori. Notiſſimus eſt Sancti Anriſtitis ſenſus de continentia Polemonis in Gentilitatis tenebris, oborto luminis radio ad meliorem frugem, ab intemperantiâ perducti: quam Converſionem prædicat Auguſtinus meritò ut *Donum Dei*, in homine à cæcitate infidelitatis nondum liberato. Rariſſima fatemur in iſtiuſmodi impiis opera reperiri quæ honeſta undique ſint, ſpectatis omnibus, etiam finis debiti circumſtantiis: eſſe tamen aliqua negare non poſſumus, niſi abjectâ Doctoris maximi ſententiâ lib. de Spiritu & litera dicentis: *Impiorum quædam facta vel legimus, vel novimus, vel audivimus, quæ ſecundùm juſtitiæ regulam non ſolùm vituperare non poſſumus; verum etiam meritò rectèque laudamus: quanquam ſi diſcutiatur, quo fine fiant, vix inveniuntur, quæ Juſtitiæ debitam laudem defenſionemque mereantur*. Qui *vix inveniri* aſſerit, inveniri tamen aliqua, etſi pauca ſignificat.

Omnem adverſantium cavillationem de Sanctiſſimi Doctoris mente convincit Epiſtola ejuſdem quinta ad Marcellinum: *Rempublicam primi Romani conſtituerunt, auxeruntque virtutibus ... cuſtodientes quandam ſui generis probitatem ... Deus oſtendit in illo Imperio, quantum valerent civiles etiam ſine verâ Religione virtutes*. Deum ſua Sanctitas deficeret, proindè & divinitas, ſi præmio vel minimo, etiam ſolummodo temporali remunetaretur opera, quantumlibet exteriùs ſpecioſa; quæ finis noxius elicuiſſet; bonum ſcilicet ex integrâ causâ eſt, malum ex ſingulis defectibus.

Ipſe Queſnellus, quaſi ſui oblitus, Articulo 41. ait: *Omnis cognitio Dei etiam naturalis, etiam in Philoſophis Ethnicis non poteſt venire niſi à Deo*. Proinde minimè mala eſt: Quia ut à Propheta diſcimus *Non Deus volens iniquitatem tu es*. Verùm, ut prior Articuli pars eſt conſona veritati, ſic horrida & blaſphemiam ſonans videtur pars poſterior, quod illa Dei cognitio non veniens niſi à Deo, *ſine gratiâ non producat niſi præſumpionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſumDeum*.

JANSENISTA: Minùs horrida apparuiſſet enuntiatio; ſi peccata iſta non tribuiſſet cognitioni à Deo inditæ; ſed homini eâ abutenti.

CATHOLICUS: Minùs quidem horrida fuiſſet, neque ut nunc blaſphemiam ſapiens; non tamen ſana penitus, neque conveniens veritati, intellecta ſcilicet abſque limite, quaſi ſine gratiâ homo ſemper cognitione abutatur *ad præſumptionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſum Deum*. Tunc enim adhuc Propoſitio obnoxia fuiſſet Cenſuræ, cui Bajana 27. *Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio non niſi ad peccandum valet*.

JANSENISTA. Iſta Baii ſententia pluribus confirmata Queſnelli Arriculis, odio Pelagianis eſt; quia ipſorum maximè contraria hæreſi: & vel ideò deberet placere amplius Orthodoxis.

CATHOLICUS: Quidni pariter ſtatuatur in Chriſto Natura tertia, & perſona quarta in Divinis, ſic enim removebimur longius ab hæreticis naturam in Chriſto unicam, atque in Deo unicam admittentibus perſonam? Veritas in medio errorum utrimque excedentium eſt: & hìc quidem de Judæis peccatoribus ex ipſo diſcimus Auguſtino lib. de ſpiritu & litera cap.27. aliàs 28. *Ipſi homines erant, & vis illa naturæ inerat eis, quâ legitimum aliquid anima rationalis, & ſentit & facit*. Doctorum Aquilæ conſentiens ſcholæ Angelus 1. 2. quæſt. 109. Art. 5. ait *ſine gratia homo non poteſt mereri vitam æternam; poteſt tamen facere opera perducentia ad bonum aliquod homini connaturale*.

JANSENISTA. Qualecunque illud bonum dicitur, cùm nihil ad veram juſtitiam, nihil con-

conferre valeat ad ſalutem, veri boni nomine indignum eſt. Ad Paganos itaque illud Philoſophos rejiciamus: quod ſolum Theologi conſiderationem meretur, æternum eſt, aut aliqua cum eo ratione connectitur, tanquam diſpoſitio ſive proxima ſive remota. Eò quoque per oppoſitionem pertinet peccatum, quod à beatitudine avertere natum eſt. Ideò piè ac ſalubritèr abſterrere homines à peccato cupiens Theologus noſter aſceticus, monet Articulo primo: *Quid aliud remanet animæ, quæ Deum atque ipſius gratiam amiſit, niſi peccatum & peccati conſecutiones, ſuperba paupertas, & ſegnis indigentia, hoc eſt generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum?*

CATHOLICUS: Quod vocas *pium & ſalubre* monitum, Catholicis videtur veneno plenum lethifero; nam licèt juſtos à peccando abſterreat, ab omni pariter ſalutis & pœnitentiæ ſtudio peſſimè liberat pecatores. Quiſquis enim mortiferi vel unius ſibi conſcius peccati eſt, novit ſe *amiſiſſe Deum atque ipſius gratiam*, ut, quiſquis Principi charus antea fuerat, ſi eum graviter offendit, excidere ejus gratiâ dicitur, ſive *gratiam amittere*; undè vocabulum *gratiæ* in Queſnelli Articulo non auxilium tranſiens ſignificat, ſed amicitiam, & benevolentiam ſtabilem, auxiliorum complurium facilè productricem.

Senſus itaque Articuli proprius, & ſimul valdè noxius eſt; quod juxta illum peccator quilibet perſuadere ſibi debeat, nihil *remanere* ſibi *niſi peccatum & peccati conſecutiones, ſuperbam paupertatem, & ſegnem indigentiam, hoc eſt generalem impotentiam ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum*. Una hæc è præcipuis penes vos *veritatibus* eſt, quarum ignoratio ſignum evidens habeatur *ſenectutis*, Eccleſiam deducentis proximè ad interitum, & *iræ Dei in filios ſuos*.

Peccator itaque hoc à vobis Dogmate inſtitutus, quid agat, quò ſe vertat? Et tu quidem quid ſalutaris ei conſilii ſuggeres? Hæres conſpicatus ubique præcipitia, quocunque te verteris. Non enim ſuadere ei potes orationem, non pœnitentiam aut qualemcunque ad eam conatum, ſiquidem animæ iſti nihil *remanet niſi peccatum & generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum*.

Præterea qualiſcunque ejus conatus vel fieret ſolis naturæ viribus, & tunc nihil efficeret conferens ad juſtitiam, ne diſpoſitionem quidem ſive proximam, ſive remotam; aliàs initium ſalutis eſſet ex nobis; quod in Semipelagianis univerſa vobiſcum damnat Eccleſia: vel conatus eliceretur auxilio gratiæ, quod veſtrâ imbutus ſententiâ peccator, ſibi conſcius eſt non adeſſe; ſed abeſſe omne penitus.

JANSENISTA: Quanam iſtud tu, vel ipſe didicit revelatione?

CATHOLICUS: Non aliâ quàm veſtræ Novitatis oraculo; juxta cujus aſſertum vigeſimum octavum. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio.* Nemo ſcilicet Chriſtianus ignorare poteſt Peccatorem adultum ſive rationis compotem à commiſſis criminibus non liberari abſque pœnitentiâ. Hæc autem in ſe continet propoſitum non pecandi inpoſterum, reſtituendi proinde divitias injuſtitiâ occupatas, retractandi calumniam, dimittendi Concubinam, quod miſer propoſitum nondum ſe habere ſentit, ſed illicita adhuc ſibi adhærere deſideria, quæ neque ipſe vincere juxta vos poteſt, neque ut fortiore Divinitus accipiendo robore ſuperentur, eleemoſynis, corporis afflictionibus, lacrymis, precibus à Dei clementia petere ſicut oportet.

Nihil igitur boni deſiderii, nihil ſpei concipere peccator ille poterit, antequam Deus ſuâ ſponte ipſi, abſque præparatione vel diſpoſitione ulla prævia juſtificationem cum primo gratiæ auxilio infuderit. Imò neceſſe quodammodo eſt ut in deſperationem ſe peccator quilibet abjiciat: juxta Articulum enim 63. *Baptizatus adhuc eſt ſub lege ſicut Judæus, ſi legem non adimpleat, aut adimpleat ex ſolo timore*. Quod Peccator legem non adimpleat in veſtra maximè ſententiâ perſpicuum eſt; quia juxta *Monitum* Queſnelli *quintum* Gallicè CINQUIEME MEMOIRE, *Eſſe ſub lege eſt eſſe ſub dominatione peccati ſine gratia, ſine amore, ſine charitate, ita ut nihil in animo quis habeat niſi timorem ſervilem*.

Ne verò dubites quin timor ille proxima ſit ad deſperationem diſpoſitio, eamque neceſſariò quodammodo inferat, attendere ſolùm oportet iſtius formidinis indolem, quę à Queſnello traditur Art. 67. *Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem*. Quid bonitatis aut clementiæ, quid gratiæ à tali Domino ſperare peccator valeat? Quid in tali Numinis idea non moveat ad deſperandum?

Deinde cùm præter iſtiuſmodi metum, Queſnelli judicio, nihil in animo habeat peccator, à pœnitentiâ avertere eum debebit Propoſitio 60. *Si ſolus ſupplicii timor* (qui in omnium ſententiâ ſervilis eſt) *animat pœnitentiam, quo hæc eſt magis violenta, eò magis ducit ad deſperationem*. Nihil itaque eſt

quod peccatorem ſalubriter excitet ad reſipiſcendum ; ſed neceſſitas apparet undique, ut affixus ſemper maneat animus peccato. Prop. 61, *Timor non niſi manum cohibet ; Cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore juſtitiæ non ducitur*,

Prop. 62. *Qui à malo non abſtinet niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo*. Proinde Peccator quilibet, antequam delictorum veniam accipiat, neceſſe eſt ſingulis actibus, etiam quibus ad frugem convertitur meliorem, numerum augeat prævaricationum; quia juxta Propoſitionem 38, *Peccator non eſt liber, niſi ad peccandum ſine gratiâ liberatoris*, quâ omnem deſtitui Peccatorem vidimus, juxta *Monitum* Queſnelli *quintum*. Et Propoſ. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*, quâ peccator eſſe deſinit.

JANSENISTA : Non eſt verſimile Paſchaſium Queſnellum, Scriptorem adeò pium tam odioſa præ oculis habuiſſe conſectaria, qualis ars veſtra critica è variorum connexione Dogmatum novit elicere, ad conciliandam potiùs invidiam authori, quam charitatis ædificationem.

CATHOLICUS : Quæ profero hactenus è Queſnelli Dogmatibus conſectaria, non arte aut ſtudio, ut ais, elicita à me ſunt, ſed ſponte ſua fluunt, & perſpicuitate adeò manifeſtâ, ut neſciam qua ratione homini non voluntariè cæcutienti perſuaſurus ſis, Queſnellum cùm tomos ſuos quatuor ſcriberet, ac dein ederet typis, conſectaria iſtiuſmodi ignoraſſe. Nota quoque aliundè eſt ejus in novitates noxias & hæreticas propenſio, utì & omnis, quæ in Eccleſia eſt authoritatis contemptus.

JANSENISTA, Charitas dictat etiam duriùs ſonantia, benignius interpretari.

CATHOLICUS : In probatis illud & ſanctis authoribus, non in ſuſpectis & de non una convictis perfidia habet locum ; alioquin doctrinæ peſſimæ, & hæreſios, arte ſubdolâ propoſitæ, venenum detegi à Doctoribus, & à Pontificibus exuri anathemate vix unquam poterit.

JANSENISTA. Nos ſaltem hìc, quæ charitatis ſunt, ſectemur ; de hac ſuavior & utilior contentio eſt Chriſtianis, quibus dictum intelligitur illud Apoſtoli ad Rom. cap. 8. *Non accepiſtis spiritum ſervitutis iterum in timore ; ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum* Dei, qui ſpiritus dilectionis eſt ; ideò non incongruè à Queſnello dicitur Propoſitione 66. *Qui vult* Deo *appropinquare, nec debet ad ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, neque adduci per inſtinctum naturalem, aut per timorem, ſicut beſtiæ; ſed per fidem & amorem ſicut filii*.

CATHOLICUS : Nullum controverſiæ Articulum ſubterfugio ; ſed quocunque ducere ſeu provocare tibi libitum fuerit, ſequor. Quæ citatur à te ſententia Apoſtoli, Queſnello in pluribus Articulis convincendo ſufficit, cùm ait Apoſtolus, Deum non iterum ſicut in Teſtamento veteri, in Monte Sinai modo horrido tonitribus & fulminibus, legem ſervitutis imprimere timore ; ſed ut filiis inſcribere cordibus legem amoris.

Timor itaque ſervilis, utpote à Deo datus hominibus in antiquo fœdere, non eſt impius ut à Queſnello deſcribitur ; quaſi *non ſibi repræſentans Deum, niſi ut* Dominum *durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem* ; neque videbatur Deo timor ille cum *brutalibus* rejiciendus *paſſionibus* ; ſed populo Judaico ab Idolatriæ ſacrilegiis, luxuriâ & aliis criminibus abducendo ad ſui ſuorumque reverentiam mandatorum, peridoneus. *Ideò* neque à lege nova exulare eum prorſus voluit : *oſtendam autem vobis*, (inquit) *quem timeatis ; timete eum, qui poſtquam occiderit, habet poteſtatem mittere in gebennam : ita dico vobis, hunc timete*. Apoc. cap. 14. *Timete Dominum, & date illi honorem ; quia venit hora judicii ejus*,

Errorem ipſe vos Auguſtinus dedoceat lib. de gratiâ & libero arbitrio cap. 18. *Cavere debemus, ne nos arbitremur non accepiſſe ſpiritum timoris* Dei, *quod ſine dubio magnum eſt donum Dei... Non quo timore Petrus Chriſtum negavit, ſed illius timoris ſpiritum accepimus ; de quo dicit ipſe* Dominus *Chriſtus : eum timete qui habet poteſtatem, animam & corpus perdere in gebennam*.

JANSENISTA. Formidinem non damnamus, modo charitatis ſoboles ſit juxta Articulum 44. *Non ſunt niſi duo amores, unde volitiones & actiones omnes noſtræ naſcuntur ; amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur, & amor, quo nos ipſos ac mundum diligimus, qui quod ad Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum fit malus*.

CATHOLICUS : Neceſſe eſt ſobolem genitore & genitrice eſſe poſteriorem, ſi non ſemper tempore, ſaltem rationis ordine & principii. Ut autem ex Tridentino diſcimus Seſſ. 6. & 14. à timore ducimur ad dilectionem. Angelicus etiam parte 3. queſt. 85. Art. 5. ſtatuens ſeriem actuum ad pœnitentiam, *Primum principium*, inquit, *eſt Dei operatio... ſecundus actus eſt fidei : tertius eſt motus timoris ſervilis, quo quis timore ſuppliciorum à peccatis retrahitur... Sic igitur patet* ;

tet ;

tes, quòd actus pœnitentiæ à timore ſervili procedit, ſicut à primo motu affectûs ad hoc ordinato.

JANSENISTA: Sæpè aliàs intellexeris, quòd non maxima apud nos authoritas ſit Tridentini, neque Aquinatis: Nota eſt Sancyrani de utroque ſententia: *Concilium Scholaſticorum fuit, errori obnoxium, quodque non parum in doctrinâ Eccleſiæ immutavit. S. Thomas pariter Scholaſticus fuit Ariſtotelicis nimium tribuens rationibus*, ſed Auguſtinus totus noſter eſt.

CATHOLICUS. Tridentinæ Synodi, quæ Catholicis omnibus norma fidei eſt, contemptum, ſicut & doctrinæ veſtræ capita non pauca, à Lutheranis diſcere potuiſtis & Calvinianis, quibus etiam Angelicus propter Dogmata perſpicuè nimiùm hæreticis adverſantia, non potuit non odio eſſe atque deſpectui. Memineris autem quæ ex Angelico citavi, reperiri in ejus *ſumma*, quæ ipſi Janſenio *Auguſtinus* apparuit *contractus*. Neque minore quàm vos confidenriâ Calvinus, Lutherus & antea Wickleffus ſibi patrocinium Auguſtini vindicare ſoliti erant, aut fingere ad fallendum.

Non magis autem Doctor ille Sanctiſſimus relato à te Queſnelli Articulo ſuffragatur, quàm iſtorum erroribus hæreſiarcharum. En loca ex illo deſcripta: in Pſalmum 127. Ad hæc verba: *Ubi vermis eorum non moritur, & ignis eorum non extinguetur*, ait, *Audiunt homines, & quia verè futura ſunt impiis, timent, & continent ſe à peccato. Habent timorem, & per timorem continent ſe à peccato: timent quidem; ſed non amant juſtitiam: Cùm autem per timorem continent ſe à peccato, fit conſuetudo juſtitiæ, & incipit quod durum erat, amari, & dulceſcit Deus, & jam incipit homo juſtè vivere.*

Vides ſubrui hìc non tantùm Articulum quem è Queſnello ſeligis 44. Sed etiam cæteros de charitate & timore; quod enim omnibus potiſſimum intenditur, eſt, cuncta opera eſſe peccata, quæ ex charitate non profluunt. Auguſtini autem ſententia timorem dilectionis prodromum laudat, tanquam utilem, & diſponentem ad juſtitiæ amorem, ipſamque, amore ſuccedente juſtificationem.

Pulcherrimè ſimul & clariſſimè idem Sanctus Serm. 13. de verbis Apoſtoli: *Timor ſervus eſt: charitas libera eſt, &, ut ita dicam, timor eſt ſervus charitatis. Ne poſſideat Diabolus cor tuum, præcedat ſervus in corde tuo & ſervet Dominæ venturę locum: fac vel timore pœnæ, ſi nondum potes amore juſtitiæ.* Tractatu 9. in Joannem: *Opus eſt ergo ut intret timor primò, per quem veniat charitas; timor medicamentum, charitas ſanitas.* Ibid. *Si nullus eſt timor, non eſt quà intret charitas: ſicut videmus per ſetam introduci linum, quando aliquid ſuitur: Seta priùs intrat.*

Eadem ſimilitudine, & ad eundem finem utitur Sanctus Franciſcus Saleſius, qui ut Eccleſia teſtatur in Officio Canonico, *ſuis ſcriptis Cæleſti doctrina refertis Eccleſiam illuſtravit, quibus iter ad Chriſtianam perfectionem tutum & planum demonſtrat.* Simile teſtimonium de nullo hactenus legimus adverſariorum, qui tam inepti & fallaces à ſapientibus cenſentur aſcetici, quàm Theologi exitiales, utrobique cæcorum Duces malevolentiâ obcæcati.

Fatuam Sancyrani confidentiam aliàs retuli ex jurato teſtimonio Joannis de Jovaud Abbatis & Secretarii generalis Ciſtercienſium, quod Novaror ille à ſe petierit *viginti juvenes Religioſos, nullis imbutos Theologiæ principiis, ſed velut tabulas raſas, in ſe recipiens fore ut ſex menſium ſpatio ad ſcientiæ Teologicæ apicem omnes eveheret.* Sic omnes ejus diſcipuli in Dogmaticis pariter & aſceticis Doctores mirifici ſunt, adeò ut quoſlibet ſibi credulos, quibuſcunque obſitos criminibus, reſciſſo longo illo diſpoſitionum ordine, quem nobis texuit Tridentina Synodus poſt Auguſtinum, Angelicum Thomam & cæteros, ad juſtitiam promoveant & ſanctitatem; non quidem ſine omni gratiæ præſidio; ſed qualiſcunque ea fuerit, etiam minima ſufficit Arr. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio*, proindè juſtitia & Sanctitas, quæ remiſſionem juxta doctrinam Catholicam neceſſariò comitatur.

JANSENISTA. Non tamen ſine actu Fidei, Spei, & Charitatis; quia Art. 27. *Fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum.* Art. 57. *Totum deeſt Peccatori, quando ei deeſt ſpes; & non eſt ſpes in Deo, ubi non amor Dei* Art. 58. *Nec Deus eſt, nec Religio, ubi non eſt charitas.*

CATHOLICUS: Itaque totam Juſtificationis œconomiam, in unam compingitis actionem, eandemque primam gratiam, à Deo ſolo, non ab homine dependenrem. Si enim ſanctificatio non obtingat ſine Fide, Spe, & Chritate, & tamen prima gratia ſit peccatorum remiſſio, neceſſe eſt, nullam reipſa in Fide, Spe, Charitate & prima gratia occurrere diſtinctionem.

JANSENISTA. Fruſtra fit per plura, quod fieri poteſt per pauciora. Sic quoque Art. 68. *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis, claudendo totum in Fide & precibus.* Etquidem

quidem

quidem quod de precibus additur, eſt ne imperitis & tyronibus, multum deditis pietati & bonorum operum exercitio, appareat ſcandaloſum, ſi in Fide, imò in primâ gratiâ tota ſalutis concluſa ratio aſſeratur. Inde pro tua perſpicacitate ſatis vides, immeritò nobis *Rigoriſmi*, ſive rigoris exotici aſpergi infamiam; ſed noſtris iſtud adverſariis opportunum maximè viſum eſt, ut nos populo & Principibus in laxiora propenſis, redderent odioſos.

CATHOLICUS: Praxim ego à Dogmatibus differre penes vos plurimùm, ſemper arbitratus fui. Quaſdam vobis eſſe opiniones in moralibus rigidiores quàm tradi ſoleant ab aliis, compertiſſimum eſt, praxim verò diſcernere oportet ita ut erga alios ſevera communiter ſit, erga præceptores minimè; quod in Scribis & Phariſæis populi judaici deceptoribus reprehendit graviſſimè Servator; cùm onera gravia & intolerabilia imponerent humeris hominum, quæ ne digito ipſi quidem vellent attingere, unum alterumve pro ſpecimine exemplum, mihi, cùm in Belgio degerem exploratum refero. Agitata inter Theologos Morales quæſtio eſt de *Cenſu perſonali utrimque redimibili*, an liceat: inficiabantur plurimi aliis cenſentibus licitum, Cenſus dicitur *perſonalis*, quia imponitur perſonæ abſque deſignatione rei, quæ propriè hypotheca ſit. Vocatur redimibilis utrimque; quia non ſolùm is qui pro pecunia acceptâ oneratur debito ſolvendi ſtatutis temporibus Canones, ſive proventus, poteſt quandocunque placuerit refundere capitale, atque ita ſe liberare onere Cenſus; ſed etiam permittitur in hoc ſpeciali & in dubium à Theologis vocato contractu, ut qui pecuniam ad cenſum dedit, illam quandocunque libuerit repetat. Pro compenſatione autem hujus oneris, quod grave eſt illi, qui promptus omni tempore eſſe debet ut capitale reſtituat, ideò Canones exiguntur leviores, quam ſolent eſſe in Cenſibus aliis, in quibus à tali reſtitutionis onere & timore liber eſt qui capitale accipit. Contractus iſte à multis uſurarius reputatur; quia videtur mutuum, cenſûs nomine palliatum, & ſicut lucrum ex mutuo præcisè, ſive abſque alio titulo, illicitum & propriè uſura eſt, idem ſtatuunt in caſu. Nihilominus ejus praxis in Belgio uſitatiſſima eſt, multis eam ſuſtinentibus viris doctis, propterea quod exiſtiment poſſe eſſe verum Cenſum, de quo non eſt hujus loci & temporis diſceptare. Quidquid ſit, creaverat talem Cenſum & fructus ex eo annuos percipiebat Theologus Janſenio addictus & rigori. Qui Canones ſolvebat, erat Religioſi Ordinis Procurator. Hic caſu incidit in Theſim cenſui illi contrariam, à memorato editam rigoris pariter & Janſeniſmi acerrimo propugnatore, qui cùm nihilominus haud deſineret recurrente ſtatuto tempore exigere Canonem, monuit eum Procurator de Theſi, ſuoque inde orto remorſu conſcientiæ, quod fructum ſolvens uſurarium concurreret ad ejus peccatum. Profeſſor rigidus feſtivè ſubridens reſpondit, alias eſſe Cathedræ regulas, alias rei domeſticæ. Iſtud eſt, reponebat Procurator, quod de Phariſæis hypocritis Chriſtus monuit, dicunt & non faciunt. Ita quoque nuper Calviniani præco Evangelii in Hollandiâ, poſtquam non inconcinnè è pulpito dixiſſet de virtibus Moralibus, rogatus familiariter num eas opere compleret, minimè hæſitans reſpondit, ſolvi ſibi pro dicendo, ſcuta annue ducenta, agendi autem onus ne duplicato quidem pretio ſe ſuſcepturum.

Minùs apparet, quomodo à pudendâ excuſetur hypocriſi, quod extra veritatis limites rigidi in docendo, noſcantur in obſervatione legum diſſolutiſſimi, ut experimentis quotidianis & publicis ſe produnt authoritatis omnis & Poteſtatis ſive Eccleſiaſticæ, ſive laicæ, etiam utrobique ſupremæ, audaciſſimos contemptores. Nota hodie toto orbe ſunt ſpecimina, quibus convincimur, quàm inſignes præbeat, quam religioſos nova Eccleſia Reformatores. Etquidem in jejunii lege factis poſſet certiſſimis demonſtrari, nullos magiſtris rigidioribus eſſe magis opere diſſolutos.

Verùm quid ſolidæ, quid non fucatæ pietatis expectare poſſumus ab iis, quos rebelles Eccleſiæ, æterna veritas haberi jubet non aliter, quàm velut Ethnicos & Publicanos? Qui quantulibet Ethicâ gloriari geſtiunt ſerveriore, ſuſpicionem ingerunt ſapientibus, ne inanis larva ſanctimoniæ, non levia obtegat vitia animorum; quin & non uni mixta crimini ſacrilegia.

Supponamus eſſe conſonam veritati, quam nobis tantâ Phraſium & figurarum varietate præſcribitis regulam 44. quaſi totius ædificii ſpiritualis immotiſſimum fundamentum. *Non ſunt niſi duo amores, unde actiones & volitiones omnes noſtræ naſcuntur: amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur, & amor, quo nos ipſos ac mundum diligimus, qui quod Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum ſit malus*. Quis documentum iſtud cenſuerit inculcari ſeriò ab jis, quibus *nec Deus eſt nec Religio*?

JANSENISTA. Cenſuræ adeò atroci mallem ut moderatio tua limites poneret. Augu-

Digitized by Google

Auguſtini enim Diſcipulos, quos vocare vobis placuit Janſeniſtas; etſi non referam in ſanctorum numerum, quin & non penitus hypocriſi vacet plurium inter ipſos affectata ſpecies modeſtiæ & pietatis, ut tamen illis uſus tanto tempore familiariter ſum, non deprehendi tam impios, ſacrilegos, & qui libertinis atque Atheis quodammodò mererint æquiparari.

CATHOLICUS. Non mihi de ſimplicibus ſeductis, non de tyronibus veſtris ſermo eſt; ſed de Magiſtris & totius rebellis exercitus Ducibus contra Sedem Apoſtolicam, ejuſque receptiſſimas morum & fidei Conſtitutiones. Viſne ut in talium gratiam Doctorum, mihi oculos eruam, ne intuear eorum ſcripta turgentia veneno, & obturem aures clamoribus eorumdem ſeditioſis? Aut credere nos jubes talia in ipſis eſſe Divini Spiritus molimina, & veræ germina *charitatis?*

JANSENISTA: Sanctimoniæ illorum & charitati detrahe, quantum prudentiæ tuæ viſum fuerit; libertinæ tamen & quaſi atheæ impietatis contumeliâ, videntur ultra demeritum maculari.

CATHOLICUS. Quantamlibet mihi vim inferam, ut de Doctoribus veſtris ſententiam benigniſſimè; obtinere tamen à me nequeo; ut eos judicem in *fide* fundatos eſſe Catholica. Hæc autem ſi defuerit, prout illis deeſſe indubitatum habet omnis æquus arbiter, quid ſalutiferæ eis remanſerit Religionis? *Charitatem* ſimul cum *fide* recedere, nemo ambigit Chriſtianus: Huic ſi junxeris Queſnelli ſententiam 58. *Nec Deus eſt, nec Religio, ubi non eſt charitas,* reperies argumentum, ut dicimus *ad hominem*, quo non facilè eluctaberis.

Sed mea de veſtris Doctoribus opinio, non indiget ſuffragio falſitatis: veriori ſufficiunt convictioni, nota palam rebellio contra Eccleſiam & obſirmatiſſima in defenſione hæreſios pertinacia, cum tot infamibus contra Sedem Apoſtolicam libellis, quotidie emergentibus, cum tot editis typo ſatyris, quarum ipſos puderet Mahumeti & falſorum Numinum Sacerdotes. Quæ ſpecies religionis eſt in nuperis *Turris Babyloniæ*, & tabulæ altetius magis ſacrilegæ authoribus? Vulgatiſſima ea eſt *Queſnellum* titulo *Sancti Patris* donatum collocans cum Auguſtino proximum Trinitati, *Clementem* verò *XI. Pontificem* verè Sanctiſſimum, cum portantibus eum quatuor Cardinalibus ad inferos detrudens.

JANSENISTA. Non omnium hi exceſſus Janſeniſtarum ſunt: diſplicere autumo pluribus.

CATOLICUS. diſplicere aliquibus inducar facilè ut credam; Sed ea qualiſcumque diſplicentia, non niſi magis callidos eos indicat hæreſios promotores, non religioſiores vindices fidei aut morum. Ita Queſnellus aliquaudo publicè reprehendit audaciam Ægidii de Witte; Subinde etiam impudentiam Gerberonii: idem vitium in utroque exhorruit ſubinde Walonius.

Idem cum duobus ſuis in Urbe Conſultoribus ægerrimè tulit Arnaldicarum contra Steyaertium difficultatum, partis potiſſimùm nonæ, inſolentiſſimam temeritatem; non quaſi opus ipſum non maximè approbaret; ſed quod doleret futurum, ut author innoteſceret, quem Sedis Apoſtolicę reverentem eſſe, tot hactenus mendaciis Romæ perſuaſerat, quæ hac omnis experte honeſtatis, verecundiæ, religionis, lucubratione, videbat in omni judicio convincenda.

Cum enim *difficultates* illę tantâ compoſitæ arte, in prioribus octo partibus apparuiſſent, ut ab Arnaldi Sectatoribus dignæ crederentur, tanti nominis authore, is parens operis ſine diſſimulatione fuerat divulgatus. Accedente autem parte nouâ, tanquam voluminis complemento, author proditus eſt, Sedi Apoſtolicæ infenſiſſimus, & Conſtitutionum omnium ſcurrilis maximè vellicator. Sic uno libro deſtrui lugebat Walonius, famam bonam, quam tot annorum fraudibus, Coryphæo ſuarum partium conciliare fuerat conatus, neque ſine ſucceſſu penes plurimos.

Nunc itaque ipsâ Arnaldi impudentiâ ſuam ultro propalante perfidiam, ſcripta inquam, contra Apoſtolicas Conſtitutiones, & Tribunalis illius Sanctiſſimi authoritatem tam infamia, qualia à nullo hactenus nomen Catholicum profitente edita fuerant, quamdiu Chriſtiana ſtetit Eccleſia, convinci facile poterat Walonius, tanquam relator perfidus, & ſacrilegæ contra Eccleſiam particeps conſpirationis. Idem generalis agens Janſeniſtarum, cum nonnullis in Belgio cautioribus, maluiſſet Ægidium de Witte & Gerberonium, non tantâ contra definitiones Pontificum, non tantâ pro Baii ac Janſenii Dogmatibus præliari audaciâ; quia *nocitura hæc erat in Aulis potentioribus*, ubi non expediebat Auguſtini diſcipulos innoteſcere, quales erãt, Eccleſiæ perduelles. Ipſum denique Queſnellum à ſuis legimus reprehenſum, propter inculcata nimiùm dilucidè ac frequenter novę myſteria Eccleſię. Doctrinam quidem illi approbant maximè; ſed nondum eò ſe deveniſſe potentiæ arbitrantur, ut omnia animi ſenſa emittere in publicum tutò liceat.

JANSENISTA: Dimiſſis iſtiuſmodi odioſis

ſis ac tetricis, Theologicis dignitem diſcurſibus materiam ſuppeditat Regina virtutum *Charitas*. Quid ejus exercitio Sanctius? In eo commendando præcipua noſtrorum cura eſt: Cur operi tam pio ſtudia veſtra non jungitis?

CATHOLICUS: Charitatis commendatione nihil apud nos frequentius; ſed commendatione Catholicâ, & non deteſtabili, qualis communiter veſtrorum eſt, in plurimis tum Baii tum Queſnelli & ſimilium Articulis condemnata: talis eſt Bajanus 38. *Omnis amor creaturæ rationalis aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corde diffusâ Deus amatur.*

Venenum hic aureo *charitatis* calice propinatum horruerant deinceps Catholici omnes; Janſenianis autem, ut reliqua paſſim proſcripta in Bajo Dogmata, reducere errorem illum placuit, & hunc decimum ſextum: *Non eſt vera legis obedientia, quæ fit ſine Charitate*. Quapropter Alexander VIII. profligavit iterum priorem Articulum in hoc ſeptimo inter 31. *Omnis humana actio deliberata, eſt Dei dilectio vel mundi; ſi Dei, Charitas Patris eſt, ſi mundi, concupiſcentia carnis eſt, hoc eſt, mala eſt*. Poſteriorem quem Queſnelli audacia reſtituere præſumpſerat, iterato fulmine feriri oportuit à Clemente XI. in Prop. 47. *Obedientia legis profluere debet à fonte, & hic fons eſt charitas. Quando Dei amor eſt illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum eſt, quod apparet exterius: alioquin non eſt niſi hypocriſis aut falſa juſtitia*.

Malumus nos credere non ſolùm tot Pontificibus & conſentienti eis hodiernæ Eccleſiæ; ſed univerſæ etiam vetuſtati; imprimis Auguſtino ſuperiùs citato: *fac*, inquiebat, *vel timore pœnæ; ſi nondum potes amore juſtitiæ*, ad quem timor iſtiusmodi etiam ſolitarius, non incongrua diſpoſitio eſt: quia: ut ibidem diſcimus, *Timor ſervus eſt: & ut ſic dicamus, Timor eſt ſervus charitatis: ne poſſideat Diabolus cor tuum, præcedat ſervus in corde tuo, & ſervet Dominæ venturæ locum*.

Ante Auguſtinum Chryſoſtomus Hom. 15. ad populum Antiochenum. *Nihil gehenna gravius; ſed hujus metu nihil utilius; gehennæ namque timor, regni nobis affert coronam; nihil enim tantum peccata conſumit; virtutem verò creſcere facit & germinare, quàm continui timoris natura. Propterea qui non vivit in timore, rectè illum agere non eſt facile: ſicut viciſſim in timore viventem eſt impoſſibile peccare... Niſi bonus eſſet timor, non multos impendiſſet Chriſtus ſermones & longos, de illa pœna & ſupplicio loquens*.

Parciſſimi autem in eo Janſeniſtæ ſunt, à quibus timor ille cum *brutalibus* rejicitur *paſſionibus*, prohibentque ne quis ad Deum appropinquare cupiens, cum tali veniat diſpoſitione, quam deterioribus alibi velut ſacrilegam, & deſperationis excitatricem coloribus depingunt.

Hinc lugens experitur Eccleſia, quàm ſit difficilis Janſeniſtarum pœnitentia, & ad ſubmiſſionem Vera converſio. Charitatem inani ſtrepitu buccinant, omni fide ipſi, & verâ vacui virtute, potiſſimùm charitate ad quam juxta communem Divinæ Providentiæ ordinem, ut ex ipſo Tridentino diſcimus, variis actibus gratiâ elicitis, peccator diſponitur.

Ita monet nos etiam S. Baſilius in Pſalmum 32. *Neceſſariò velut introductorius ad pietatem timor aſſumitur; dilectio verò deinceps ſuccedens timore ſcientifico adaptatos perficit*. In Pſalm. 33. *Niſi timor inſtituendæ vitæ noſtræ rudimenta faciat, impoſſibile fuerit, caſtitatem ſanctimoniamque legitimè ſervari*. Ibid. *Timor ſalutaris eſt, qui ſalutis operatorius. Vis enarrem, qualis ſit? Si quando te ſenſeris ad unum aliquod cieri, ac proſilire peccatum, ad mentem revoca formidabile illud, nec ulli mortalium tolerabile Chriſti judicium... Hoc time, & hoc timore eruditus animum à concupiſcentia ad hæc mala, velut fræno quodam relide*.

Queſnelli verò aſſeclas velut equos indomitos ſine fræno, ſine formidine currere videmus, & ruere in præceps.

JANSENISTA: Spiritus ubi & quomodo vult ſpirat; ſi autem prima nobis gratia charitatem ingerat, imò ſit ipſa charitas, cùm Peccatorem per ſe juſtificet juxta Artic. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori eſt peccatorum remiſſio*; Cur velimus, aut quomodo poſſumus huic gratiæ reſiſtere, ſive charitatis indolem in ſuppliciorum mutare formidinem? Magnum ſpiritualis ædificii & totius ſanctimoniæ compendium eſt *charitas*: eadem via breviſſima & ſecuriſſima ad beatitudinem. Vos ambages quæritis inutiles, quia *ſola charitas Chriſtiano modo facit actiones Chriſtianas per relationem ad Deum & Jeſum Chriſtum. Sola charitas eſt, quæ Deo loquitur, eam ſolam Deus audit. Deus non coronat, niſi charitatem: qui currit ex alio impulſu, & ex alio motivo, in vanum currit. Deus non remunerat, niſi charitatem, quoniam charitas ſola Deum honorat*.

CATHOLICUS. Sunt quidem ea Queſnelli axiomata, quæ Clemens XI. & tota ei conſentiens Eccleſia condemnat: Conſtitutionis æquitas ab ejus *Propugnatore* oſtenditur diſcutiente accuratiſſimè Articulos ſingulos, &

& confutante. Argumenta ejus vel compendio repetere non unius converſationis eſt; ne tamen neceſſarii quidpiam deeſſe patiar, in prætenſam veſtram Sanctimoniæ Synopſim ſic breviter animadverto: mirifica Queſnelli hypotheſis ſanitatem vult non præmiſſo medicamine, peccatorum quantumlibet enormium condonationem, nullâ diſpoſitione prævià, nullo pœnitentiæ actu, nullâ veniæ petitione vel deſiderio; charitatem vultis; ſed nullo præeunte conatu, ſive ut ſimilitudine utar vulgari; ſed tamen adhibitâ à Doctore maximo Auguſtino, hypotheſis veſtra jubet veſtem conſui ſine acu, ſive induci panno filum & pertranſire ante acum.

JANSENISTA: Abſurdiſſima ſunt, & minimè veroſimilia quæ noſtræ affinguntur hypotheſi. Hanc ego me non abdicaturum ſolummodo; ſed etiam execraturum polliceor, ſi accuſationem probaveris, non ſuſpicionibus & argutiis; ſed ratione ſimplici, & perſpicuâ.

CATHOLICUS: Pari tu quoque mihi ſimplicitate reſpondeas. Poteſtne peccator ſolis naturæ viribus, à Deo veniam petere vel deſiderare ſalubriter, ſive prout oportet?

JANSENISTA; Tantum tribuere naturæ viribus, hæreſim ſaperet Semipelagianam; Ideò dicimus Art. 38. *Peccator non eſt liber niſi ad malum ſine gratiâ liberatoris.*

CATHOLICUS: Veritatis limites excedit allegatus modo Articulus renovans Propoſitionem 27. inter Bajanas à tribus Pontificibus condamnatas: *Liberum arbitrium ſine gratia* Dei *adjutorio non niſi ad peccandum valet*. In eo tamen congruit veritati, quod quidem nulla in nobis ſit ad opus vel de ſiderium quodcumque ſalutiferum libertas ſine gratia; ne ſalutis initium in naturæ viribus ſtatuatur. Primam itaque gratiam, quæ obvenit Peccatori, neceſſe eſt prorſus gratuitam dici, & à Deo conceſſam ultrò abſque liberi noſtri arbitrii motu prævio, veluti diſpoſitione, ſive propinquâ, ſive remotiſſimâ.

JANSENISTA. Rectè hactenus, nullo diſſentiente Catholico.

CATHOLICUS: Si igitur *Prima gratia*, *quam* Deus *concedit Peccatori*, *eſt peccatorum remiſſio*, ut Queſnelli Articulus 28. aſſerit, evidens fit, juſtificationi Peccatoris competere, quidquid de primâ gratiâ jam affirmatum eſt; quòd ſine ullo eveniat prævio peccatoris bono motu libero, deſiderio, vel diſpoſitione etiam remotiſſimâ. Ad primæ ſcilicet gratiæ productionem nulla requiritur, nulla concurrit liberi noſtri arbitrii operatio.

Proinde remiſſio peccatorum ſive juſtificatio, abſque ulla humani arbitrii actione liberâ abſolvitur: & tamen ſecundùm omnes Catholicos ad juſtificationem peccatoris adulti, ſive utentis ratione, eſt neceſſaria, & fuit ſemper Fides, Spes, dolor de peccatis commiſſis, propoſitum non peccandi imposterum; Prætereà, ſaltem extra Sacramentum, dilectio Dei ſuper omnia. Actus illi omnes humani ſunt, præveniente juxta nos & adjuvante gratiâ exerciti liberè.

Quis itaque niſi ſpiritus erroris, & novitatis ſtolidiſſimæ, ſuggerere Queſnello potuit, ut actus illos omnes homini liberos, cum prima confunderet gratiâ, cujus in homine productionem à liberâ ejus electione pendere nemo Catholicus affirmabit?

Auguſtinus, ut ſuprà vidimus, ne quidem ſine prævio timore Charitatem ſinit obtingere peccatori: *opus eſt*, inquit Tract. 9. in Joannem, *ut intret timor primò, per quem veniat charitas, timor medicamentum, charitas ſanitas*. Nondum perſpicis turpem fallaciam & hypocriſim, quâ veſtri populum decipiunt, quando perſuadent longi temporis pœnitentiâ ad obtinendam delictorum veniam opus eſſe, & multis piorum operum exercitiis, quando juxta ipſos *prima gratia*, *quam Deus concedit peccatori*, *eſt peccatorum remiſſio*; *& ſine gratia liberatoris Peccator non eſt liber niſi ad malum*? Quibus enim ante juſtificationem ſe peccator operibus juxta vos exercebit, ut ad juſtificationem animus diſponatur?

JANSENISTA: Vim capio argumenti, neque qua veriſimili diſſolvi valeat ratione, ſatis video. Omnia ſcilicet ante gratiam opera juxta nos peccata ſunt, ideoque diſponere peccatorem nequeunt ad veniam; ſed Divinam magis iram provocant & ultionem. Primus autem qui per gratiam elicitur actus, ſi Queſnello credimus, non peccatoris, ſed hominis juſtificati eſt; quia cooperatio noſtra ſaltem ratione poſterior eſt ſuo principio ſeu gratiâ.

CATHOLICUS: Quis igitur ſeriò enuntiatum autumet Articulum 87. *Modus plenus ſapientia*, *lumine*, *& charitate eſt*, *dare animabus tempus portandi cum humilitate*, *& ſentiendi ſtatum peccati*, *petendi ſpiritum pœnitentiæ & contritionis*, *& incipiendi ad minus ſatisfacere juſtitiæ Dei*, *antequam reconcilientur*? Similis nequitiæ, & hypocriſis eſt Articulus 88. *Ignoramus quid ſit peccatum*, *& vera pœnitentia*, *quando volumus ſtatim reſtitui poſſeſſioni bonorum illorum*, *quibus nos peccatum ſpoliavit*, *& detrectamus ſeparationis iſtius ferre confuſionem*. Præterquam

 enim

enim quòd non *ſapientiæ*; ſed ſtultitiæ conſilium ſit, diu *portare & ſentire ſtatum peccati*, cum eternæ damnationis periculo, & non exigua meritorum jacturâ, ſi valeat citius exitiali vinculo diſſolvi. Non *fert* amplius neque propriè *ſentit ſtatum peccati* qui Divinâ gratiâ ab eo liberatus eſt. Juxta vos confeſſarius differre peccatorum veniam pœnitenti nunquam poterit; ſiquidem *prima gratia, quam Deus concedit peccatori eſt peccatorum remiſſio*. Hæc autem boni longè præcipui, cujus poſſeſſione hominem peccatum ſpoliaverat, indubitata reſtitutio eſt.

JANSENISTA. Participatio Divini Corporis inter bona non minimum eſt, cujus poſſeſſionem eripit peccatum. Diuturna iſtius boni ſuſpenſio humiliat peccatorem, atque à relapſibus impoſterum cohibet; accelerata autem abſolutio non medetur ſuperbiæ; ſed horrorem minuit delictorum, reditum ad ea quodammodo faciliorem efficit, & fræna laxat diſſolutioni.

CATHOLICUS: Da veniam, ſi quam à tuis accepiſti Doctoribus reſponſionem, oſtendero plenam ignorantiæ, vel nequitiæ.

JANSENISTA: Si tuam hìc fidem liberaveris, non opus erit veniâ, quin actio à me debebitur gratiarum; nihil enim majore mihi in pretio eſt veritate, in rebus potiſſimùm pertinentibus ad ſalutem.

CATHOLICUS: Non eſt eur Queſnello diſſentiam, dum in Epiſtolam 1. Sancti Jonis ait, *charitatem nullum pati ſecum peccatum mortiferum*; Iſtud enim agnoſco fundatiſſimum in Divinis Oraculis, & Sanctis eorum Interpretibus, potiſſimùm Auguſtino; at jungere ſuffragium meum nequeo Propoſitioni 53. *Sola charitas Chriſtiano modo facit (actiones Chriſtianas) per relationem ad Deum & Jeſum Chriſtum*. 54. *Sola charitas eſt, quæ Deo loquitur, eam ſolam Deus audit*.

Duplicis hujus erroris venenum locis propriis detectum eſt; hìc nihilominùs, quandoquidem Queſnellus jubet, eoſdem *Moralis Evangelicæ* partem conſtituere, per me licet, ut eorumdem tantiſper veritas ſupponatur. Quomodo autem in hac hypotheſi *modus eſt plenus ſapientia, lumine & charitate, dare animabus tempus portandi cum humilitate & ſentiendi ſtatum peccati, petendi ſpiritum Pœnitentiæ & contritionis & incipiendi ad minus ſatisfacere juſtitiæ* Dei, *antequam reconcilietur*? Quonam Orationis genere, quod placere Deo, aut prodeſſe precantibus valeat, utentur *animæ*, quæ *portant, & ſentiunt ſtatum peccati antequam reconcilientur*, proindè antequam eis *charitas* obvenerit, quæ *ſola Deo loquitur, quam ſolam Deus audit*?

In hoc igitur ſtatu quamdiu animæ fuerint, petere à Deo neque ſpiritum pœnitentiæ, neque aliud quidpiam utiliter poterunt: imò, Queſnello Judice, oratio quælibet in peccatum eis neceſſariò vertitur, & condemnationem; utpote expers gratiæ, quæ aliàs Deo reconciliaret, juxta art. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori eſt peccatorum remiſſio*. Supponitur autem ea nondum adeſſe, cùm *portare* adhuc debeant *animæ* illæ *ſtatum peccati, & petere ſpiritum pœnitentiæ antequam reconcilientur*.

Orationem omnem gratiâ deſtitutam laborare vitio, & augere numerum delictorum in Queſnelli ſententiâ, ex pluribus ejus Propoſitionibus demonſtravi non ſemel. De Peccatoribus clariſſima eſt Propoſ. 38. *Peccator non eſt liber niſi ad malum ſine gratia liberatoris*. De hominibus univerſis, etiam juſtis ſine gratiâ agentibus definit utraque ſequens enuntiatio 39. *voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum; virium niſi ad ſe vulnerandum: Eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum*. 40. *Sine gratia nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*.

Vel igitur *animæ*, quibus mirabilis veſter author aſceticus *dari* vult *tempus portandi cum humilitate, & ſentiendi ſtatum peccati*, gratiam habent, & tunc portare deſinunt *ſtatum peccati*. Siquidem juxta Artic. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*: vel carent gratiâ; tunc autem *portare ſtatum peccati cum humilitate* nequeunt; ſed quomodolibet eum portare, vel ab eodem ſe expedire conati fuerint, peccant iterum omni opere, omni conamine juxta Artic. 38. 39. & 40. jam relatos. Unde etiam minimè poſſunt *petere ſpiritum pœnitentiæ & contritionis*, ſicut oportet; ſed neceſſe eſt eos petere tam incongruè, ut preces ſint nova Dei offenſio. Denique *animæ* illæ adeò remotæ ſunt *ab incipiendo ſatisfacere juſtitiæ Dei, antequam reconcilientur*, ut opera earum ſingula reatui priſtino novum ſemper & indeclinabile adjiciant incrementum.

JANSENISTA: Imputent ſibi, quod in eam peccato anteriore ultro ſe conjecerint calamitatem.

CATHOLICUS: Quâ ratione liberum eis fuit in illam non incidere noxam, quam memoras anteriorem? Non ſine gratiâ, ut quidem Queſnellum vidimus pluribus ſupra articulis definientem; juxta quem *ſine gratia nihil amare*; nihil agere *poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*. Neque qui carer gratiâ

tiâ eam ſibi conquirere poteſt, aut ſalubri petere oratione, ut contra Semipelagianos Catholicis indubitatum eſt. In Queſnelli denique ſententiâ, quiſquis deliquit, omni penitus gratiâ deſtitutus fuit, ſine quâ omnem hominem in ſingulis actibus cadere neceſſe eſt, ut Queſnellum vidimus pluribus Articulis aſſerentem. Præſente autem gratiâ nemo labitur, aut labi poteſt, juxta Art. 20. *Vera gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi à nobis obediri & obeditur, imperat & omnia fiunt: loquitur tanquam Dominus & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt.* Art. 11. *Gratia non eſt aliud quàm voluntas omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare.*

JANSENISTA. Qualiſcumque nobis oboritur peccandi neceſſitas, quam in hoc ſtatu miſeriæ neque vincere poſſumus, neque evitare, ea ipſa eſt pœna peccati, quod in primo commiſimus Parente, qui liberrimus fuit, & nullis interiùs concupiſcientiæ motibus pulſatus, aut tractus illecebris. Libertas illa noſtra in Adamo, in quo omnes poſiti fuimus, ab eodem contra Deum perperam abutente peſſumdata, ejus poſteris ſufficit, ut delictum inde conſequens, quantumlibet neceſſarium, ad demeritum imputetur.

CATHOLICUS: Libertatem, quæ nobis obtigit in Adamo, ſufficere ad peccatum originis, docente Apoſtolo, omnes credimus; ſed ad peccatum ſufficere perſonale, & adultorum demeritum, nullus fatebitur orthodoxus. Inter Articulos 31. Alexandri VIII. ſententiâ proſcriptos cenſuris hæreſios & aliis reſpectivè, primus erat: *In ſtatu naturæ lapſæ ad peccatum formale & demeritum ſufficit illa libertas, qua voluntarium ac liberum fuit in cauſâ ſuâ, peccato originali & voluntate Adami peccantis.*

Eodem principio nitebatur, & in eadem damnatione eſt Propoſitio Janſenii tertia: *Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas à coactione.* Hæreſis hæc allegato à te, ut dixi, nititur principio, quod in Janſenio legitur, editionis Lovanienſis Tomo 3. col. 779. *Cum arbitrio in utramque partem libero & flexibili conſtitutus eſt primus homo; ſed ex ſpontanea diſcretione illa æquabilis libertatis indifferentia periit* (Tom. 2. col. 632.) *itaut homo hic & nunc in ſingulis actibus quadam humanis viribus inſolubili peccandi neceſſitate teneatur.*

Eadem fuerat Lutheri & Calvini ſententia, iiſdem ferè quibus Janſenius utitur rationibus & teſtimoniis, perfidè confirmata: à Luthero quidem in geneſ. cap. 3., à Calvino lib. 1. Inſtit. cap. 15. lib. 2. cap. 5. & de libero arbit. lib. 2. contra Pighium.

JANSENISTA: Quantumlibet dura quædam & difficilia in noſtro appareant ſyſtemate Theorico, non vacillare propterea; ſed exclamare oportebit, *O altitudo ſapientiæ & Scientiæ Dei!* Et ſubjicere potiùs intellectum in obſequium fidei, quam penetrare nimiùm velle rationibus humanis; cum credere ea oporteat, non intelligere.

CATHOLICUS: Superat quidem humanam fides Catholica rationem; non tamen ei contraria eſt. Indita enim nobis à Deo ratio eſt, ut verum à falſo diſcernere valeamus; eaque tum naturalis ordinis, tum ſuperioris lumine cœlitus juvatur. Hac uſi ſunt Patrum Sanctiſſimi, & nemo frequentius Doctore Angelico, tum ad ſtabiliendos in fide Catholicos, tum maximè ad revocandos ab erroribus omnis generis infideles.

JANSENISTA. Penes nos præcipuum ſtudium eſt in reformandis moribus; eumque in finem talibus indagandis ac tradendis Dogmatibus, quæ vitæ ſalubriter inſtituendæ, præ cæteris conducunt.

CATHOLICUS. Imò ſi ſcopus vobis eſſet à ſubdolis morum corruptoribus excogitatus, totius Chriſtinæ ethicæ ſubverſio, nõ poterat ad hunc effectum hypotheſis reperiri aptiùs accommodata, quàm veſtra, ſi tota opinionum ſeries expendatur. Iſtud vel Angelico teſte, cujus eſſe *tutiſſima & inconcuſſa Dogmata*, magnificè aliàs, & meritò prædicatis, deſtructi à vobis liberi arbritii inevitabile conſectarium eſt. *Si enim*, inquit loco citato, *non ſit liberum aliquid in nobis; ſed ex neceſſitate movemur ad volendum, tollitur deliberatio, exhortatio, præceptum, & punitio & laus & vituperium*; quod eſt ſubvertere quidquid meriti & demeriti, quidquid virtutis & vitii, etiam moralis eſt. Quidquamne deſideras ampliùs, ſeu deterius, ut talis tibi hipotheſis omni homini, non ſolùm Chriſtiano; ſed vel civicæ, & naturalis non penitus adverſario honeſtatis, appareat abominanda?

JANSENISTA: Aquinatem intelligi oportet non de neceſſitate ſimplici, ſed coactionis; quam etiam nos fatemur, omni eſſe merito & demerito inimicam, reamque omnium, quæ ex Angelico recitaſti.

CATHOLICUS: A mente Angelici aberras longiſſimè; illic enim perſpicuè impugnat utentes diſtinctione veſtrâ, qui humanorum actuum abolitâ coactione; fas tamen eſſe aſſererent, ſimplicem admittere neceſſitatem. *Quidam*, inquit, *poſuerunt quod voluntas hominis ex neceſſitate movetur ad aliquid eligendum; nec tamen ponebant, quòd voluntas cogeretur; non enim omne neceſſa-*

rium eſt violentum . . . Hæc autem opinio eſt hæretica ; tollit enim rationem meriti & demeriti . Mox ſequuntur cætera quæ retuli .

JANSENISTA : Ita quidem Angelicus ſcholaſtico ſuo ratiocinatur acumine ; ſed *moralis Evangelica , à Sancto Patre* Noſtro *Queſnello in compedium redacta* , ſubtilitatibus iſtiuſmodi minimè commovetur ; ſuâ ſatis tuta ſimplicitate & veritate , non ſcholaſticis nixa argutiis nititur ; ſed Divinis Oraculis, & Traditione , maximè Auguſtini , cujus Aquinas ſe diſcipulum profitetur .

CATHOLICUS : Utrumque nos poſteri doctorem agnoſcimus , & poſteriorem quidem , prioris *interpetrem fideliſſimum* ipſo teſte Janſenio . Queſnellum autem in 101. Propoſitionibus damnatis , nihil patrocinii habere à Scripturis , nihil à Patribus , ad ſingulas oſtenditur propenſiones , & quidem ex Auguſtino præcipuè . Cùm autem ſecurus adeò vobis appareat Doctor veſter aſceticus , ſuâ ſimplici , ut ais , veritate , age partes directoris tibi , ut libuerit aſſume,ego diſcipulum me ſtatuo Queſnelliano ſyſtemate erudiendum : unam tantummodo expeto conditionem , ut quoniam vos Chriſti Vicario exhibere detrectatis obedientiam , ut dicitis , cæcam , à me talem non exigas , quam præſumptione ridiculà à ſuis præſtari ſibi voluit proſelytis Sancyranus .

JANSENISTA : Non poteras minus , aut æquius poſtulare , verùm ad inſtitutionem iſtiuſmodi , ſeu veriùs concertationem , fateor me ex tempore non comparatum ſatis , ſpatio opus eſt ad meditationem .

CATHOLICUS . Utere commodo tuo .

CAPUT IX.

DIALOGUS III.

Catholicum inter & Janſeniſtam .

Quo concluditur , nibil eſſe metuendum Eccleſia propter non aguitas , veritatum nomine Queſnellianas opiniones : harum verò Sectatoribus timenda eſſe omnia .

CATHOLICUS . Ordire , quam nuper ſuſceperas , mei iu Queſnellianis dogmatibus inſtitutionem .

JANSENISTA . Iſtud præ cæteris practicum , firmitate ſemper retine inviolatâ ; quod traditur Art. 68. *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis claudendo totum in fide & precibus* . Poteſtne ad beatitudinem ſemita præſcribi compediofior ?

CATHOLICUS : Hoc ſuo compendio Queſnellus complectitur præcepta omnia ad ſalutem neceſſaria ; ſed brevius illud eſt , quàm ullus unquam agnoverit orthodoxus . Si verò ſola intelligit neceſſaria neceſſitate medii , abundat precum requiſitio juxta Art. 28. *Prima gratia , quam Deus concedit peccatori eſt peccatorum remiſſio* . Non dicam in Queſnelli ſententiâ abundare etiam *Fidem* ; quia per Art. 27. *Fides eſt prima gratia , & fons omnium aliarum* : ſed hæc ipſa aſſertio manifeſtè contraria eſt Tridentino definienti Seſſ.6.Can. 3 *neminem ſine præveniente Spiritus Sācti inſpiratione, atque ejus adjutorio poſſe credere , ſperare , diligere , pœnitere , ſicut oportet , ut ei Juſtificationis gratia conferatur* .

JANSENISTA : Tridentinam Synodum non fuiſſe normâ Synodorum veterum celebratam ; ſed fuiſſe *Poutificis & ſcholaſticorum, quæ iu Eccleſia Dogmatibus mutarit plurimum* , ut ſæpe monui , Sacyrani pridem ſolertia animadvertit , ut Concilium illud authoritatis nunquam penes nos fuerit irrefragabilis ; ſed erroribus maximè obnoxiæ .

CATOLICUS : Iſta , fateor reſponſio compendioſa , multis & gravibus hypotheſim veſtram expedit difficultatibus , aliàs non facile ſolvendis ; ſed horridus ſermo eſt auribus Catholicis , & mihi quidem quid nunc facto opus , qui Tridentinam Synodum ſecutus hactenus , variis veſtris dogmatibus dixi anathema , & Conſtitutioni *Unigenitus* ſubſcribens , articulos 101. rejeci tanquam hæreticos, impios , blaſphemos, & aliis reſpectivè Cenſurarum Stigmatibus notatos? Quid, inquam , mihi nunc facto opus eſt , ut , ſiquidem à fidei & ſalutis tramite aberravi , ad eam vera fide redeam , & pœnitentiâ ?

JANSENISTA : Humilia te coram Deo, & agnoſce , quod antea perperam negaveras, *fidem , uſum , augmentum & præmium fidei, totum eſſe donum puræ liberalitatis* Dei juxta Art. 69.

CATHOLICUS : Poſſumne id agnoſcere utiliter ſine gratiâ , imò ſine fide ? Nam *nullæ dantur gratiæ* penes vos Art. 26. *niſi per fidem* . Art. 27. *fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum* . Denique jam recuperaſſem juſtitiam; quia per celebratiſſimum veſtrum Art. 28. *prima gratia, quam Deus concedit Peccatori , eſt peccatorum remiſſio* : Verùm iſtiuſmodi veſtram nōdum mihi affulſiſſe gratiam ſentio .

JANSENISTA . Quænam te iſtud ratio mirabilis ſentire docuit ?

CATHOLICUS : Nulli expoſitâ erroris periculo experientia . Nam etſi fides & pœnitentia naturalis , à ſupernaturali non ſem-

per ,

per, nec facilè diſcernatur; credere tamen ſimpliciter, & qualicunque fide, dolere ſe qualicunque dolore & pœnitentiâ, aut non credere, non dolere, quilibet facilè experitur. Non credere autem me veſtros hactenus Articulos, neque iſtiuſmodi incredulitatis ullam in me exiſtere pœnitentiam, certiſſimus ſum: porro Juſtificationem, ſive peccatorum veniam ulli adulto peccatori, qualem me eſſe in veſtra hypotheſi oportet, ſine fide obtingere, ſine pœnitentiâ, inter Catholicos inauditum eſt, & à Tridentinis Patribus anathemate profligatum.

JANSENISTA. Jam dixi deductum ab illa Synodo argumentum, à noſtris Majoribus collocari inter ea, quæ ſcholaſtici vocant *ab authoritate negata*. Quòd autem *prima gratia* ſit *peccatorum remiſſio*, negari nequit, niſi ſubruto penitus totius Moralis Evangelicæ ædificio. Continet ſcilicet in ſe prima gratia non ſolam Fidem; ſed etiam Spem, Charitatem & in peccatoribus pœnitentiam. Quid in eâ apparet hypoteſi incongruum?

CATHOLICUS. Tot humanorum actuum & liberorum in unam reductio gratiam, eamque primam à libero minimè pendentem arbitrio, tam mirabilis eſt, atque omni contraria rationi, authoritati, experientiæ, ut quomodo probari cuiquam valeat ſapienti, nullatenus aſſequar. Verùm ut iſtud modo diſſimulem, commodiſſima hic vobis aperitur Ethica, quâ Libertinorum foveatur ſcelerata ſegnities, omni beatitudinis ſoluta ſtudio & ſollicitudine; prima enim, quæ Peccatori infunditur gratia, prorſus gratuita eſt, nullo merito, nullis impetrata precibus, nullâ præcedente diſpoſitione congruâ; ſed ex mero Dei beneplacito, & miſericordiſſimâ charitate.

Adeò autem nullius induſtria peccatoris, aut labor & diligentia, primam ſibi gratiam promittere poteſt aut obtinere, ut juxta vos omni ad juſtitiam conamine, omni ejus deſiderio ante juſtificantis, ſive peccata remittentis gratiæ adventum, aliud fieri nequeat quàm prioribus incrementum addere peccatis, augere cum demeritis ſupplicia, Divinam concitare ampliùs vindictam, atque vendę longius clementię ponere occaſionem. *Peccator enim non eſt liber niſi ad malum ſine gratia liberatoris*. Art. 38. Et generaliter *ſine gratia nihil agere poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*. Art. 40.

Nullis concupiſcentiæ illecebris, juxta vos, ante ſanctificantis illius gratiæ appulſum reſiſtere fructuosè poſſumus, vel obluctari; quia *voluntas, quam gratia* (eaque ut jam ex Queſnello audivimus, ſanctificans) *non prævenit, nihil habet luminis niſi ad ab errandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum; virium niſi ad ſe vulnerandum*. Art. 39.

Neceſſario itaque, inquiet Peccator, ab omni deſiſtendum eſt opere, labore & ſollicitudine ante delictorum veniã, ne hoc illorum aliàs continuò cumulus augeatur, atque inde ſemper graviori fiam obnoxius damnationi: propterea Divinæ, ſi quæ eſt, providentiæ me committens, de injiciendo concupiſcentiæ fræno ſollicitus inſipienter ſim; cùm eſſe nequeam niſi majorem mihi accerſendo perniciem.

JANSENISTA. Apage impiam de Providentiâ dubitationem.

CATHOLICUS. Non dubito ego, neque ullus dubitat Chriſtianus; ſed eò ducit Syſtematis Queſnelliani error imprudentiſſimus, quo ſubſiſtente, non video, quomodò Dei Providentia cum ſuis Scripturarum Oraculis componeda ſit. In his enim peccatores omnes, nemine excepto, ad pœnitentiam invitantur & ſalutem: urgentur monitis & mandatis: ſuppliciorum denique perennium & atrociſſimorum comminationibus toties inculcatis quodammodo compelluntur. Quis iſta conciliet cum parciſſima illa auxilii ſufficientis & neceſſarii præparatione; quod præter juſtificans, nullum ſit, & neque iſtud, neque aliud in ullius hominis poteſtate ſit obtinere vel petere? Soli conceditur cui juſtitiam & ſanctitatem pro ſuo ſolo Deus beneplacito voluerit elargiri. Sic omnis illa generalis adeò Dei in omnes bonitas, & clementia, revelata toties in Sacris Literis, ab Interpretibus & Sanctis Doctoribus tam magnificè prædicata, qua ratione poterit cum veritate & ſinceritate Numinis conciliari? Ut autem multitudo Numinum nullitas Numinum à ſapientibus cenſetur; ita Dei fallacia & mendacium non immerito nullitas reputabitur Divinitatis. Tu modo à tanta ſi potes, hypotheſim Queſnelli vindica, impietate, aut ei, ut aliàs pollicitus fueras, nuntium remitte.

JANSENISTA. Non quidem in promptu mihi eſt argumenti tui ſolutio: occurret forſitan interea, donec quod in te pariter receperas, demonſtrabis, noſtro ſyſtemate juſtos facilè libertinorum copiis adjungendos.

CATHOLICUS. Non aliâ ad hoc probatione opus eſt, quàm allatâ modò de peccatoribus. Ad omnes enim etiam juſtos pertinet Artic. 40. *ſine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*: & 39. *voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum; virium, niſi ad ſe vulnerandum*.

Qua-

Qualis ea gratia ſit neceſſaria, ut aliqnid homo acquirat virium ad meliorem effectum, quàm ſui ſit vulneratio, diſcere nos Queſnellus voluit ex Art. 2. *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcunque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum; abſque illâ non ſolùm nihil fit; ſed nec fieri poteſt*.

Neque alia juxta Queſnellum gratia conceditur, quàm quæ boni ſit principium efficax, & quidem ita ut à nemine impediri ejus operatio valeat vel ſuſpendi. Sic Prop. 10. definit: *Gratia eſt operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*. In eundem ſenſum Propoſitiones plures conveniunt. Sufficere ad hoc poterat citata ſæpiùs 28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio*. Si tanti roboris & valoris ſit prima gratia peccatoris, cur inferior cenſeatur ſecunda, & quæcunque alia juſtificati?

His junge Articulos aliquot de voluntate Dei, de Chriſti deſideriis pro ſolorum beatitudine electorum, undè cæcum dicito aut ſtipitem qui non videat, omnem hominibus, etiam juſtis adimi, ſuæ ſolicitudinem ſalutis. Articulo nempe 12. *Quando Deus vult ſalvare animam, quocumque tempore, quocumque loco, effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei*. 31. *Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum: pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat*.

Poteſtne ſalvari anima, ad cujus ſalutem nec Dei voluntas, nec Chriſti *deſideria* ſe extendunt? Hinc redditur exploratiſſimum, cur Art. 32. dicatur *Jeſus Chriſtus ſe morti tradidiſſe ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine primogenitos, id eſt electos de manu Angeli exterminatoris*; non alios, ne contingat, deſideria Chriſti quoad aliquos deſtitui effectu; neque omnem ſalvari animam, quam Deus voluerit beatitudine donari Art. 33. *Proh! Quantum oportet bonis terrenis & ſibimetipſi renuntiaſſe ad hoc ut quis fiduciam habeat, ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum, ejus amorem, mortem & myſteria, ut facit Sanctus Paulus dicens: Qui dilexit me & tradidit ſemetipſum pro me*.

Quæ Queſnelli Sententia indubiè ſignificat, quòd Chriſtus ſemetipſum non tradiderit pro omnibus hominibus, ſed pro iis ſolùm, qui bonis terrenis & ſibi ipſis renuntiaverint quodammodo ut Paulus Apoſtolus. Atque his quidem Queſnellus *fiduciam* permittit; ſed non fidem, præcipuè ſi de æterna agitur beatitudine.

Ut enim nullus hominum, qui revelationem de hoc non acceperit ſpecialem, ſecurus eſſe poteſt certitudine fidei, ſe eſſe in numero Prædeſtinatorum, ita nemo juxta vos credere poterit, ſe eſſe in eorum numero, quibus Deus ſalutem obvenire cupiat, aut Chriſtus ſuo voluerit Sanguine promereri; cùm neutra voluntas juxta vos irrita eſſe valeat, aut non totum conſequi quòd intendit. Meminiſti lapidem hunc Lydium fuiſſe, ad quem Sebaſteni veſtri Archiepiſcopi fides in Urbe explorata fuit, atque detecta hypocriſis?

JANSENISTA. Neque memini, neque audiveram de eo quidquam hactenus.

CATHOLICUS. Cùm aſſerere is confidenter pergeret, ſe de redemptione hominum cuncta credere quæ Catholica tenet Eccleſia, rogatus an crederet æternam ſuam ſalutem à Chriſto fuiſſe volitam, oblatumque pro ea Sanctiſſimum Sanguinem: negavit credere ſe iſtud poſſe Fide Divinâ; eò quòd lateret prædeſtinatio. An igitur, inquiebat examinator, non recitas in Miſſa Symbolum fidei, & in eo, te credere profiteris Dei Filium pro te ut beatitudine donareris incarnatum? *Qui propter nos homines* (inquis) *& propter noſtram ſalutem deſcendit &c.* Non ais propter prædeſtinatos, & propter eorum tantummodo ſalutem: ſed neque in facie Eccleſiæ aſſerere ſine gravi mendacio potes, quod in Symbolo pronuncias, ſi non credis propter te & propter tuam ſalutem Dei Filium deſcendiſſe.

Hærebat hìc aqua miſero Præſuli, & familiaribus poſtea faſſus eſt, ſe fuiſſe non leviter in examine conturbatum; ſed non videtur ea profuiſſe confuſio ad converſionem, infixâ hærente altè nimiùm lethali arundine Janſeniſmi. Rurſus in Symbolo altero, quod tota Eccleſia in Officio Canonico recitat ad Primam: *Deus & homo unus eſt Chriſtus, qui paſſus eſt pro ſalute noſtra .... Hæc eſt Fides Catholica, quam niſi quiſque fideliter, firmiter que crediderit ſalvus eſſe non poterit*. Eccleſiam iterum turpiter decipit, ſuamque prodigit ſalutem, qui dum illum publicè profitetur Symboli Articulum, detrectat animo credere, pro ſua ſalute ſupplicia Dei Filium ſubjiſſe. Nondum percipis, in quas fallacias, in quam impietatem, in quod damnationis barathrum vos hypotheſis veſtra præcipites agat?

Vidiſtis Doctoris Angelici teſtimonio, cui nullus diſſentit Catholicus, nemo etiam ſolo præditus naturæ lumine diſſentire poteſt, quomodo deſtructâ, veſtro ſyſtemate, libertate, *tollatur deliberatio, exhortatio, præceptum, punitio, laus & vituperium*; quod eſt tollere omne meritum & demeritum, niſi utrumque volueris cum neceſſitate conjungere;

re; quod quidem voluit vel ſimulavit Janſenius in tertio ſuo hæretico dogmate, quod cum cæteris quatuor, imò univerſis ejuſdem Epiſcopi erroribus, etiam in Bajo antea condemnatis, reſtituendum ſperavit fatuè Queſnellus; non minùs maleſano gloriatus mendacio in *Notis ad Epiſtolam Steyaertii* pag. 17. *Iam demum credere cæpiſſe Orbem Catholicum, nihil in Janſenii ſenſu non eſſe Catholicum*.

Nunc etiam à Queſnello, poſt Janſenium, In omnibus ſuis Sectatoribus deſtruitur, qua ab Hagiographis, Patribus, Conciliis, Eccleſiâ universâ imbuti fuerant, fides in Chriſtum Salvatorem ſuum, quem ne Judæis quidem impiis & Infidelibus denegandum cenſuit Auguſtinus Tract. 4. in Joannem ſub initium. *Populi autem ſpernentes propter ſuperbiam ſuam, humilitatem Dei, crucifixerunt Salvatorem ſuum, & fecerunt damnatorem ſuum*.

Didicerat iſtud à ſuo in Fide Catholica Inſtitutore Ambroſio qui lib. de Paradiſo cap. 8 ait: *Venerat Dominus Jeſus omnes ſalvos facere peccatores: etiam circa impios oſtendere ſuam debuit voluntatem; & ideo nec proditurum debuit præterire*. Et infra. *Quod in Deo fuit, oſtendit omnibus, quod omnes voluit liberare* ab æterni reatu ſupplicii, & amiſſam in primo homine, reſtituere omnibus hæreditatem.

Vos, ne fidelibus quidem de Salvatore ſuo fidem; ſed fiduciam ſolum errori obnoxiam conceditis. Denique ſublatis omnibus ad virtutem ſtimulis, extincto omni ſalutis ſtudio, ſubrutâ omni bonorum actuum libertate, inductâ perpetuâ neceſſitate peccandi, quoties gratia ad bonum neceſſitans abfuerit, qualem à vobis expectare poſſumus in ſalutis ſemitâ directionem, niſi ludricam & latentem ſub fæda hypocriſi impietatem? Qualem nobis Deum fingitis, niſi fallacem, perfidis infamem pollicitationibus, injuſtum, atque crudelem?

Nos Apoſtolorum Principi credimus dicenti Epiſt. 2. cap. 3. *Deum nolle aliquos perire, ſed omnes ad pænitentiam reverti*. Juxta memoratam ſæpiùs & fideliſſimè relatam Queſnelli hypotheſim, Deus neminem ad pœnitentiam redire voluit, niſi qui rediit, vel rediturus reipſa eſt: neminem ſalvari extra numerum prædeſtinatorum. Stephanum novimus Deo ſuggerente exprobraſſe Judæis incredulis Act. 7. *Vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis*. Juxta vos Spiritui Sancto ſive ejus gratiæ nemo reſiſtit, nemo poteſt reſiſtere. Ipſa teſtatur æterna veritas in Chriſto, quoties filios Jeruſalem, & quàm amanter congregare voluerit, quemadodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas; ſed ipſa ingrata Civitas noluerit, unde ſibi ſuiſque accerſiverit exitium; Queſnellus autem non ita, inquit, ſe res habet; ſed *deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum: Pacem intimo cordium infert quando eis illam optat. Omnes quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiter*.

Deſiderium tamen liberandi omnes ab onere peccati, adeoque ſalvandi oſtendit Chriſtus, invitans univerſos. Matth. 11. *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos*. Refecti ex illis plurimi non fuerunt; quia Chriſti deſiderium & benevolentiſſimam invitationem maleſano contempſere conſilio.

In ſuâ nihilominùs perſiſtens ſententiâ Queſnellus utrumque Chriſti teſtimonium convertere pergit in fallaciam, quaſi circumveniendis hominibus excogitatum.

Iterum apud Matth. Chriſtus parabolâ, ſignificando ſuo erga omnes affectu aptiſſimâ: *Quoſcunque*, inquit, *inveneritis vocate ad nuptias*: juxta Queſnellum ſubdolè; quomodo enim ſeria poteſt eſſe invitatio, ſi ex vocatis omnibus, non niſi paucos venire invitans ipſe voluerit?

Securos reddere univerſos, præcipuè credentes Apoſtolus voluit de ſufficiente auxilio, nunquam penitus defuturo, quo tentationibus reſiſtere valeant, atque ex iis proficere ad ſalutem 1. Cor. 10. *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis*. Queſnellus autem de mendacio aut errore Apoſtolum, & de perfidiâ in promiſſionibus Deum quodammodo accuſans, non aliquibus ſolùm; ſed omnibus poſt Adami lapſum peccantibus, præceptum aſſerit fuiſſe ſervatu impoſſibile, defuiſſe quoque gratiam quâ poſſibile redderetur. Perſpicuè iſtud continet primam inter quinque hæreſes Janſenii, cujus ubique ſenſus tanto à vobis molimine confirmatur.

JANSENISTA. Voce *Impoſſibilia* abſtinemus ſolicitè, neque eâ Queſnellus in ullo utitur è damnatis Articulis.

CATHOLICUS. Utitur in *Traditione Eccleſiæ* ubi ſub fictitio Doctoris *Germain* nomine ſe detegendum, forſitan arbitratus non fuerat, ſed & in damnato Articulo 4. dicitur: *Ita Domine omnia poſſibilia ſunt ei, cui omnia poſſibilia facis, eadem operando in illo*; ubi Sedis Apoſtolicæ providentiam eludere non potuit Queſnelliana aſtutia, quin ſatis Pontifex perſpiceret, doloſo axiomate intendi, ea ſola eſſe homini poſſibilia, quæ in illo Deus reipſa perficit: impoſſibilia proinde homini eſſe bona omnia, quæ in illo Deus efficaci

gratia

gratia non operatur.

Manifeſta de hoc eſt Propoſitio 2. *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcunque generis neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illa non ſolùm nihil fit; ſed nec fieri poteſt*, ſive impoſſibile eſt ut fiat. Synonima enim hæc eſſe omnibus latinum callentibus exploratum eſt. Ita pridem Sorbona cenſuit, lege in perpetuum ſtabilitâ, & nuper iterum confirmatâ: ita credere illa & profiteri voluit ſingulos, gradum Academicum ſuſcepturos, ſubſcribere jubens Cenſuræ contra Arnaldi Articulum latæ, tanquam hæreticum, & primæ conſonum hæreſi Janſenianę de impoſſibilitate præceptorum, etiam in juſtis, quaſi ſufficiente deſtituerentur auxilio, quoties non potiuntur efficaci.

Contra eamdem hæreſim eadem eſt ſententia Cardinalis Noallii, qui & Cenſuræ Sorbonicæ ſubſcripſit, & *Expoſitionem Fidei* Gerberonianam, velut hæreticam, ac totius Janſeniſmi virus certiſſimè continentem, Archiepiſcopali Diplomate confixit.

JANSENISTA: Quomodo igitur ſecundum Queſnelli Articulum in prioribus *Obſervationum Moralium* Editionibus approbauit?

CATHOLICUS. Culpa vel ignorantia aſſiſteutium ei Miniſtrorum fuit. Antiſtes multitudine negotiorum ad Diœceſim ſpectantium obrutus, diſcuſſionem Queſnelliani Operis commiſerat Theologis: hi vel ſcientię iſtius non plurimùm periti, vel quod veriſimilius eſt, novitatibus addicti, eximio lucubrationem encomio condecorarunt, quo nixa dein fuit Præſulis approbatio. Quod autem Eminentiſſimus damnato à duobus antea Pontificibus, à ſeipſo, & à Sorbonâ Articulo noluerit ſuffragari, patuit, quando eum juſſit è poſterioribus Editionibus Queſnelliani Operis eliminari.

Non fuit quidem juſſio, ut oportuerat, èxecutioni data; ſed & in hoc apertiùs ſe prodidit ſive craſſa ignorantia Miniſtrorum, ſive turpior eorumdem cum Novatoribus colluſio; dum uno alterove loco ſuppreſſa hæreſis, pluribus relicta eſt, ut veluti poſt examen diligens, & correctionem confirmata ampliùs videretur.

Luctuoſa ea Principum, maximè Eccleſiaſticorum, calamitas eſt, quòd intereà dum curis ipſi & moleſtiis pulſantur undique, in Conſiliarios quandoque incidant, & adjutores perfidos, qui Dominorum famæ, & bono publico, etiam Eccleſiæ ac Religionis, ſua præferunt commoda, quantolibet juncta crimini & ſacrilegio. Longè plura ſunt iniquitatis Myſteria, quibus Queſnelliana hypotheſis & praxis tedditur execrabilis.

Non exigua eorum patefacta copia cernitur Tomis quatuor *Conſtitutionis Unigenitus propugnata*: relata quoque compendio in præſentibus colloquiis ſpecimina perſpicua ſunt, & abundè ſufficientia, ut omnibus ratione utentibus, neque innovandi libidine infatuatis, perſuadeant, novam Eccleſiam, eſſe expertem Fidei & Religionis, ſolis fundatam fraudibus & hypocriſi: cognitam placere nemini poſſe, niſi hæreticis, libertinis, atheis, vel rudibus adeo ut omni ſpiritui credere ſoliti, quamlibet fucatam pietatis ſpeciem, nullo veti & falſi diſctimine amplectantur.

Atque hæc ferè ex prioribus ſolùm collecta ſunt Queſnelli Propoſitionibus. Expendendis cæteris modò otium non eſt. Tu eas, ſi attentiùs introſpexeris, ad iniquitatis & perfidiæ complementum ſubdolè adornatas invenies.

Non eſt quæ te impoſterum excuſare valeat ignorantia, ſi tantæ militare pertexeris impietati. Deſere proindè Caſtra Schiſmatica, in quibus, quidquid nova Secta ſplendidè polliceatur, non aliud mereberis, non aliud referes mercedis, quàm infamiam hìc apud Catholicos, apud Superos condemnationem, quid apud inferos, niſi calamitoſiſſimam ſuppliciis ęternitatem?

JANSENISTA: Atrocia hæc ſunt, & commoto in nos, ut apparet, vibrata animo: Nihilominus ad me quod attinet, quidquid illud eſt acrimoniæ, facilè condono, perſuaſum habens, non odii eſſe malevoli ſpicula; ſed charitatis potiùs, & Religionis. Utinam in me operentur, quod Deus novit meo aliorumque conducere profectui & ſaluti!

CATHOLICUS. Interim conſpicis prætenſas novæ Eccleſiæ *veritates*, non immeritò, *linguæ* nobis inſtar *peregrinæ* eſſe, & *veluti idioma incognitum*; neque illum eſſe *defectum*, & *ſignum ſenſibile ſenectutis Eccleſiæ*; quaſi ad interitum proximè vergentis: neque periculum eſſe ne propterea *in Dei filios ira* ejus atque ultio provocetur.

CAPUT X.

DIALOGUS IV.

Janſeniſtam inter & Catholicum continens Mantiſſam ſive Auctarium ad tres Dialogos ſuperiores.

JANSENISTA. Deliberabam ſeriò de remittendo nuntio Ecclesię Queſnellianę, quando inter complura moras injicientia, occurrebat inprimis Auguſtini nomen, quo reformatrix noſtra Eccleſia inſignitur. Quantis enim Sanctus ille à Pontificibus, Conciliis, Patribus celebretur elogiis, fugere eruditionem tuam non poteſt.

CATHOLICUS: Non fugit quidem; ſed neque te arbitror ignorare vetuſtiſſimam hæreticis conſuetudinem, & fraudem nequiſſimam, aliquem ſibi magni in Eccleſiâ nominis Patrem adſciſcere, tanquam Patronum, ſuæque novitati in omnibus ſuffragantem, ut ipſa non niſi per latus Sancti ejuſdem impeti poſſe videretur.

Ariani ingens ſibi præſidium collocabant in Dionyſio Alexandrino, claro pietate atque eruditione, adeò ut S. Athanaſius tanti ponderis authoritatem minimè eis relinquendam duxerit; ſed Apologiâ fortiſſimâ extorquendam.

Ipſi ſibi Athanaſium vindicabant Neſtoriani, Cyrillum Alexandrinum Eutychiani & Monothelitæ.

Hanc fraudem hæreticis familiarem memorat Vincentius Lirinenſis Commonitorii cap. 11. *Qui* (inquit) *cùm ſub alieno nomine hæreſim concinnare machinentur, captant plerumque veteris cujuſpiam viri ſcripta paulò involutiùs edita, quæ pro ipſa ſui obſcuritate Dogmati ſuo quaſi congruant, ut illud neſcio quid, quodcunque proferunt, neque primi, neque ſoli ſentire videantur.*

Joanni Wickleffo in tanto pretio erant Auguſtini Dogmata, ut ab adulantibus diſcipulis *Joannes Auguſtini* percuperet appellari. Idem hæreticus apud Waldenſem ſæpè vociferans refertur: *Sic habet Auguſtinus ut doceo, ſic lex Papalis, ſic Concilia: Quommodo ergo adverſa mihi docentes, & tenentes, non ſunt hæretici?* De Luthero & Calvino totos ſe Auguſtinianos, & quodamodo Auguſtinos ipſos prædicantibus audiveris adhuc aliàs.

Sanctiſſimo tamen Doctori nihil per hoc detrahitur authoritatis, ut rectè monuit facundus Hermianenſis libro contra Mocianum: *Neque enim*, inquit, *melius loqui potuit Auguſtinus, quàm Prophetæ, quàm Apoſtoli, & Evangeliſtæ, quorum verbis ſimiliter malè intellectis & incongruè adhibitis tam multi hæretici ſuos conantur defendere errores.*

Auguſtinus ipſe contra Donatiſtas ſoli cætui ſuo ſchiſmatico nomen & authoritatem Eccleſiæ vindicantes, reſpondet, ipſo inprimis *Catholicæ*, ſeu univerſalis *nomine* ſe in Eccleſiâ retineri, iſtam Chriſtianæ Eccleſiæ *notam* Divinis oraculis revelatam, ideoque ab illa meliùs, quàm à quocunque Doctore deductam appellationem efficere in nobis veræ Eccleſiæ certitudinem, ac ſecuritatem.

JANSENISTA. Inficiari neque cupio, neque poſſum veræ Eccleſiæ indicium eſſe univerſalitatem, ſive quod ſit *Catholica*: ſic omnes in fidei Symbolo profitemur; ſed & in eodem Symbolo exprimitur Sanctitas *Credo in unam Sanctam Eccleſiam*. Nonne autem ea nota penes Auguſtini Diſcipulos reperiri potiùs dicenda eſt, quàm penes vulgus fidelium; etiam Presbyteros & Religioſos?

CATHOLICUS. Nequequam; imò nihil eſſe ſanctimoniæ, nihil ſalutiferæ virtutis in novâ Eccleſiâ, non mihi ſoli perſpectiſſimum eſt; ſed eſſe debet omni ſanæ mentis Theologo. Cæcum enim, aut malevolum eſſe oportet, qui Queſnelliano Syſtemate in tantâ luce nunc poſito, Janſenianam illic pariter & Bajanam hæreſim non perſpiciat, ſummâ quidem fallaciâ; ſed & pertinaciâ prorſus ſchiſmaticâ inſtauratam.

Unius autem hæreſios crimine, univerſam in homine fidem deſtrui, omni Theologo exploratum eſt: neque minùs extra dubium, cum Fide ſimul Spem deficere, Charitatem & quidquid aliud Chriſtianæ virtutis, ac ſanctimoniæ eſt; proinde non alia eſſe poſſe in novâ Eccleſiâ ſimulacra virtutum, quàm in Lutheri, Calvini, aliorumque tum veterum, tum recentium cætibus hæreticorum. Inter omnes ſcilicet ſcientiæ Theologicæ peritos convenit ex Tridentino Concilio, Traditione perpetuâ, ipſiuſque teſtimonio Scripturæ, quod ſine fide impoſſibile ſit placere Deo, cùm prima hæc virtutes inter Theologicas, ſalutis & omnis juſtitiæ radix ac fundamentum ſit: quin juxta Queſnelli Articulum 26. *Nullæ dantur gratiæ, niſi per fidem.*

JANSENISTA: Nihilominus quot vidẽmus Baii, Janſenii, Queſnelli Diſcipulos varia exercentes opera pietatis, quæ omnia hypocriſim eſſe, neſcio cui te autumes perſuaſurum.

CATHOLICUS: Nemini iſtud perſuadere cupio; cùm juſtiſſimè damnatum credam hunc Baii Articulum 25. *Omnia opera Infidelium ſunt peccata, & virtutes Philoſophorum ſunt vitia.* Sed longè aliud eſt non omnia

hæreticorum aut Infidelium opera inter peccata rejicere, aliud ex jiſdem conficere ſanctitatem operantium. In omnibus, quorum mihi vitam utcunque introſpicere licuit, fatcor neque me ſanctimoniam deprehendere potuiſſe, neque mediocrem probitatem; ſed paſſim dominantem cum ſenſualitate ſuperbiam, omnium à ſe diſſentientium contemptum, & odium implacabile, indolem effrænem, indocilem, obſtinatam, omnibus, etiam ſupremis utriuſque Fori Poteſtatibus rebellem.

JANSENISTA. Sanctitatis argumentum quod certius deſideres, quam ſi quis animum poſſideat inordinatis motibus non ſolummodo ſuperiorem; ſed etiam vacuum, ſive illos minimè ſentientem? Nonne illa cœleſtis ſanctimoniæ & beatitudinis quædam participatio eſt? Ita Queſnellus de ſe ſuiſque Sectatoribus teſtatur, quod eorum *ſpiritus, cor, ſenſus, non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi*.

CATHOLICUS. Ea quidem eſt pars poſterior Propoſitionis 43. cujus initium: *Primus effectus gratiæ Baptiſmalis eſt facere ut moriamur peccato, adeò ut ſpiritus, cor* & cætera ut retuliſti. Sed unde colligis, talem eſſe Queſnellum & ejus ſocios?

JANSENISTA: Scripſit hic author myſticus de *primo effectu gratiæ Baptiſmalis*, prout eum expertus in ſe hactenus fuerat, atque in Arnaldo & pluribus ſociis, ſive contubernalibus, ſive Monialibus *Portus Regii* cæteriſque ſanctis novam Eccleſiam conſtituentibus, uſu & conſuetudine agnoverat familiari.

CATHOLICUS. Num in te ſaltem experiris talem in motus animi & corporis dominatum, ut *ſpiritus, cor, ſenſus, non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi*?

JANSENISTA. Forſitan defectus in me fidei fuerit, aut Baptiſmatis non rectè collati; deberet enim aliàs *primus* ille agnoſci *Baptiſmalis gratiæ effectus*.

CATHOLICUS: Capio. Talis gratia non cuilibet baptiſmo communis eſt; ſed proprius Janſeniano, ſive collato à novæ Eccleſiæ, novæ fidei Miniſtro. Talem nos Catholici baptizantem nacti non fuimus, neque nactus fuerat Paulus Apoſtolus, quem adeò conquerentem legimus de moleſtis ſibi ſtimulis carnis & inordinatis motibus, qui ſibi inſtar Angeli ſatanæ fuerint, ſe perpetuò colaphizantis. Quando autem talis penes vos *Baptiſmalis gratiæ eſt effectus primus*, quales ſupponendi ſunt cæteri? Unde autem tales baptiſmatis veſtri, ſive ejus gratiæ prærogativas Queſnellus diſcere potuit? Non ex Sacris Paginis, non ex Traditione, non ex hodiernis Romanæ Eccleſiæ Doctoribus.

JANSENISTA: Suam quævis Eccleſia novit & retinet Traditionem; non enim veriſimile eſt, Queſnellum Arnaldi diſcipulum, & annis pluribus contubernalem tanti momenti Articulum Dogmaticum confinxiſſe: neque Arnaldus creditur hanc ſuo temere procudiſſe cerebro novitatem, ſed ipſe eam à Magiſtro ſuo Joanne Vergerio Abbate Sancyrano traditam accepiſſe.

CATHOLICUS: Sive Queſnellum, ſive Arnaldum, ſive Sancyranum dogmatis authorem feceris, non minor imprudentia, vel etiam ſtultitia Sectatorum eſt.

JANSENISTA: Quid ſi *ea quæ enuntiabat Sancyranus dogmata, legerit in ipſo Deo qui eſt veritas æterna*? Quid ſi *in omnibus ſecutus fuerit ductum interiorum illuminationum, inſpirationum, documentorum, quæ ſibi identidem à Deo ſuggeri ſentiebat*? Totum iſtud ſæpius de ſe aſſeruiſſe ſancyranum teſtatus jurejurando eſt Joannes de Jovaud Ciſtercienſis Ordinis Abbas & Secretarius.

CATHOLICUS: S. Benardus de ſimilibus Sycophantis enũtiat ſermone 42. in Cantica: eos *non tam ambulare, quàm volitare in magnis & mirabilibus ſuper ſe ... Spiritualem ſe ſimulantes habere Doctrinam ... incerta, occulta, & quaſi nocturna noſſe myſteria ſapientiæ Dei, ſanctitatis tenere caput & culmen, & in ipſo Chriſti hærere vertice, eminendi magis, quàm intrandi ſtudium gerere*.

Non immeritò inter hæreticorum fabulas Theodoretus lib. 4. cap. 3. Hanc Eunomii, Sancyranæ ſimilem jactantiam refert: *Nihil ex divinis rebus ingnoro; ſed ipſam etiam* Dei *eſſentiam exactè novi, eandemque de* Deo *notitiam habeo, quam Deus habeat de ſe ipſo*. Apud Epiphanium hæreſi 76. gloriabatur Aëtius: *Deum novi, atque tantum novi, ut ne me ipſum quidem noverim meliùs*. Quapropter iſtiuſmodi jactantia novatoribus familiaris authoritatem quidem eis conciliat apud ſimplices & nimis facilè credulos; ſed nón imponit ſapientibus, qui ſanctimoniam & ſingulares adeò ſupra mortales cæteros prærogativas non metiuntur magnificis novatorum teſtimoniis; ſed aliundè advenientia exigunt indicia, quæ aſſertis tam mirabilibus, tam exoticis fidem utcunque faciant probabilem.

Quam eximius non ita pridem doctor myſticus, quàm Sanctus ſuis Sectatoribus apparuit Michael Molinos! Quot annis in ipſâ Chriſtiani orbis Metropoli virorum prudentiam etiam magnorum, ipſiuſque contra hæreticam pravitatẽ attentiſſimæ deluſit vigilantiam

tiam

Digitized by Google

tiam Inquiſitionis; ſed ex ſpurciſſimis actibus, detecta tandem authoris & plurium ei adhærentium nequitia eſt.

JANSENISTA: Funeſta nimium hiſtoriæ iſtius recordatio eſt, præſtaret perpetuis involutam ſepultamque tenebris, nunquam reviviſcere.

CATHOLICUS: Quin potiùs ad erudiendam Eccleſiam, ejuſque moderatores adverſus hæreticorum inſidias reddendos temporibus ſecuturis magis cautos, hiſtoriç ſimiles in Eccleſiaſticis Annalibus minimè prętermittendæ ſunt.

JANSENISTA. Quid ſi autem præproperè contra Virum Sanctum tanquam hæreticum, & Hæreſiarcham ſententia lata ſit? Quales enim adverſarios & ſuæ invidos gloriç Michael Molinos offenderit, ſcimus. Quid Sanctus, & Auguſtinianæ gratiæ intrepidus Prędicator Eugenius de Gelder de latâ adverſus Molinoſium ſententiâ judicarit, non diſſimulavit typis palam edicere, & quidem libello ſupplice ad ipſum directo Pontificem Innocentium XI. anno 1689., biennio ſcilicet, poſtquam ab eodem Pontifice prodierat contra Molinoſium condemnatio. *Sicut* (inquit Pater Eugenius) *adverſarii, per vafrè ſabricatas quinque Propoſitiones doctrinam Janſenii Romæ procurarunt damnari, ut per latus Janſenii, doctrinam Sancti Auguſtini, à doctrinâ Janſenii reverà inſeparabilem, arietarent & dejicerent, ſic etiam fortaſſis multas Propoſitiones Michaelis Molinos talibus terminis concepere, quod vix à poſitionibus fundamentalibus, à Sanctis Patribus Dionyſio Areopagita, Auguſtino & aliis, ac Theologiæ myſticæ Doctoribus Bonaventura, Henrico Suſone, Taulero &c. nobis propoſitis diſtingui poſſint: Ita ut per condemnationem Molinos, quem aliqui* (novi ſcilicet diſcipuli Auguſtini) *magis infelicem, quàm nocentem autumant, & prætenſæ ejus Doctrinæ, videantur voluiſſe eliminare illud parum quod reſtat ſupernaturalis operationis Spiritûs* Dei *vivificantis. Sed quidquid conentur, quidquid machinentur, quidquid ſubdolè per ſe & ſuos efficiant Patres Jeſuitæ, Spiritus* (Janſenii & Michaelis Molinos) *illis frendentibus, ubi vult, ſpirabit.* Ita per Patrem Eugenium clamat ad Innocentium XI. pro Janſenio & Molinoſio *ultima vox zelatricis Innocentiæ* pag. 115.

CATHOLICUS: Quanto melius ſuæ conſcientiæ & famæ conſuluiſſet imprudens Eugenius ſilendo, quàm prætenſæ *innocentiæ* maleſanis adeò vociferando vindiciis! Quid autem vos inducere potuit ad contrahendam cum Molinoſio neceſſitudinem, præcipuè poſtquam ejus fama tam malè olere cœpit apud plurimos pietatis & ſapientiæ non vulgaris Theologos? Initio, antequam publica de eo & gravis invaluit ſuſcipio, facilè intelligo potuiſſe virtutis ſpecie decipi viros, etiam non malos, nec inſimos, ut primis Eccleſiæ temporibus Patres quidam, etiam præſtantiſſimi Epiphanius, Athanaſius, Hieronymus, Gregorius Nazianzenus, Zoſimus Papa, faverunt aliquibus tanquam probis, quorum hæreſis poſtea erumpens, ſuis eoſdem reddidit fautoribus deteſtabiles.

JANSENISTA: Odioſam proſequi me compellis de Quietiſtis noſtroque cum eis fœdere narrationem. Ut autem moleſtus eſſe deſinas, aperiam ſimul quidquid de noſtrorum in hoc genere politica aſſequi potui. Cum Queſnello quidem, ut is in Belgio noſtro Catholico non niſi occultus degere potuit, *à ſolito hominum commercio ſegregatus, locum incolens vix paucis amicis notum, paucioribus pervium*, agere mihi nunquam licuit, neque inter majores Eccleſiæ novæ merui hactenus numerari; unde neque arcana fidei meæ commiſſa myſteria revelabo; ſed ea ſolùm, quæ ſive in *cauſâ Queſnellianâ* luci publicæ data ſunt, ſive in Walonii & ſimilium *ad ſanctam familiam* literis detecta; ſive denique ex ipſius Queſnelli Propoſitionibus colliguntur.

Callida fuiſſe advertitur, induſtria Mahumeti, Religionem fingere, ſibi quidem propriam, & ab omni Sectâ in pluribus diverſam, participantem tamen aliquid ex ſingulis, ut univerſas ſibi quaqua ratione devinciat, inter cætera Baptiſmum mutuatus à Chriſtianis, Circumciſionem à Judæis, at propriam prævalere jubens omnibus impietatem. Ita Queſnellus cum fide in pluribus Articulis Catholicâ, dexterrimè novit Calviniſmum jungere, Lutheraniſmum, ipſumque Molinoſii Quietiſmum: cum Lutheranis & Calviniſtis amplectitur primum inter Quinque Janſenii Articulos de impotentiâ ſervandi præcepta quotieſcunque ea tranſgredimur: Secundum de gratia cui in hoc ſtatu à nemine reſiſtitur, neque reſiſti poteſt juxta quartum: juxta tertium ratio demeriti componitur cum neceſſitate peccâdi. Omne prorſus meritum à bonis actibus aufert Articulus 69. *Fides, uſus, augmentum & præmium fidei, totum eſt donum puræ liberalitatis Dei*. Ubi appellatio *præmii* impropria eſt; patet enim *donum puræ liberalitatis* cum mercede ſeu præmio propriè dicto non conſiſtere: & totam Queſnelli cum gratia doctrinam nullum relinquere locum merito, evidens eſt.

Si enim *gratia* juxta Arti. 10. *eſt operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare*: Si *gratia Jeſu Chri-*

Chriſti juxta Art. 26. *eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela & imitatio operationis* Dei *incarnantis & reſuſcitantis filium ſuum*; quis locus propriè libertati eſt? Fuitne humanitati Chriſti liberum ut à Dei filio aſſumeretur, vel ut reſuſcitaretur à mortuis? Fuitne per alterutrum aliquid promerita?

Dum igitur omnis chriſtiana gratia declaratur invincibilis, & operatio eius *imitatio operationis* Dei *incarnantis & reſuſcitantis filium ſuum*, apertiſſimè detrahitur tum libertas, tum meritum omnibus noſtris bonis actibus per gratiam elicitis. Eadem manifeſta concluſio ducitur ex duobus Articulis ſequentibus: vigeſimo tertio: *Deus ipſe nobis ideam tradidit Omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, quâ creaturas de nibilo producit, & mortuis reddit vitam*. 24: *Juſta idea quam Centurio babet de omnipotentiâ Dei & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis; eſt imago ideæ quæ baberi debet de omnipotentiâ ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate*.

Eiſdem herericis conſentire voluit Queſnellus cum Janſenio in quinta hujus hæretica Propoſitione de morte Chriſti pro ſolorum ſalute Prædeſtinatorum, quorum æterna felicitas, & nullius alterius, à Deo volita ſit, cæteris omnibus abſque ullo ſufficiente ad beatitudinem ſubſidio derelictis. Art. 30. *Omnes, quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter.* 31. *Deſideria Chriſti ſemper babent ſuum effectum, pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat*. Eodem concurrunt Articuli 32. 33. & plures alii.

CATHOLICUS: Ridiculum ſe reddidit Queſnellus Calviniſtis, gloriando de eorum ad Eccleſiam ſuam converſione in materiâ de gratiâ, quaſi ſuo iſta ſtudio procurata converſio ſit. Gloriationem iſtam velut inaniſſimam retundit Petrus Jurieux profugus ex galliis in Hollandiam Calvinianus prædicans lib. de *Spiritu Arnaldi*. *Verum eſt*, inquit, *quod ad nos ipſi acceſſerint* Janſeniſtæ, *ſed duriores ipſi nobis ſententias perfidè attribuunt, quas norunt à nobis minimè doceri*.

Plures inter damnatos Queſnelli Articulos ſunt, quibus explorata redditur ejus ad hæreticos acceſſus, quando juſtificationem ſoli tribuit *fidei*, imò ſoli *primæ gratiæ*. Hæreticis bonorum operum neceſſitatem negantibus non potuit non gratiſſimus accidere præter memoratum utrumque Articulum 27. et 28. etiam ſexageſimus octavus. *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis claudendo totum in fide & precibus*.

Plauſum quoque apud hæreticos merebitur *abbreviata* plurimùm, ſi non erepta penitus Eccleſiæ Paſtoribus poteſtas Clavium. Nemo enim Catholicus dubitat, quin ut Confeſſarius remittat crimina confitenti, in hoc neceſſaria ſit ſupernaturalis aliqua per gratiam diſpoſitio; Si autem *prima gratia*, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio, quandonam fiet, aut fieri poterit ut Confeſſarius Deo reconciliet Peccatorem, utpote primâ per gratiam diſpoſitione jam reconciliatum? Nunquam itaque ad ſolvendum Peccatorem neceſſaria virtus Clavium erit: retinere peccata in attrito nunquam confeſſarius poterit, utpote per attritionem, imò primam gratiam remiſſa. Quę igitur abſolutionis neceſſitas? Quę, pręſcindendo à præcepto, tanta utilitas confitendi peccata Sacerdoti potiùs, quàm viro laico ſapienti qui ſuggerere pia monita & remedia contra relapſus, ſubinde meliùs poterit, quam Presbyter aliquis prudentiæ inferioris? Excommunicare quoque juxta Art. 90. neque Epiſcopi unquam poterunt, neque Summus Pontifex, niſi ſuppoſito, ſive præſumpto totius Eccleſiæ conſenſu, qui præſumi nunquam poterit, eo cum ſuis aliquot ſociis reclamante. *Eccleſia enim*, inquit Quenellus; *autoritatem excommunicandi babet ut eam exerceat per primos Paſtores de conſenſu, ſaltem præſumpto, totius corporis*, non aliter nec aliàs. De Janſeniſtis, ſi membra, ut ipſi autumant, ſint Eccleſiæ puriora, nullus Epiſcopus, aut Pontifex præſumere niſi imprudenter poterit, eorum omnes annuere anathemari contra ſe ſuorumve aliquem lato, vel imposterum ferendo: neque ullus tam impius, aut tam vilis eſt, qui ſibi aliquos non habeat benevolos adeò, ut agi cum eo mitiùs optarent, quàm reſciſſione ab Eccleſiâ. Tuentur Queſnellum ejus diſcipuli, intellecto perperam aliquorum axiomate, quòd Claves datæ ſint Eccleſiæ; unde diſcimus Petro mortuo non defeciſſe ab Eccleſia poteſtatem, ſed cum illa perpetuò remanſuram, neque ad unius utilitatem hominis; ſed corporis univerſi.

JANSENISTA: Authoritatem Clavium denegamus *primis-Paſtoribus*, conceſſo tamen eis exercitio, veluti miniſtris, & executoribus poteſtatis reſidentis in *toto corpore*, ita ut abſque *conſenſu totius, ſaltem præſumpto*, nulla ſit Miniſtrorum commiſſio, nullus uſus validus, omne irrirum *exercitium*.

CATHOLICUS: Poteſtas Clavium continet etiam authoritatem condendi leges, diſpenſandi, concedendi indulgentias, ſolvendi potiſſimùm & ligandi in Sacramento Pœnitentiæ. Quæ omnia ſi in exercitio pendent à conſenſu ſaltem præſumpto totius corporis, vix apparet caſus poſſibilis, in quo po-

teſtas

Digitized by Google

teſtas Clavium prudenter ad actum ſive exercitium reducenda ſit; Cui enim tam proſperè in hoc mundo res fluunt, ut non adverſarios aliquos patiatur? Quis adeò infelix, ſceleratus & infamis, ut omni ſaltem ſibi ſimilium patrocinio deſtitutus ſit? Unde neque priori poteſtas Clavium prodeſſe poterit; neque poſteriorem conſtringere aut punire.

JANSENISTA. Horrorem hæc incutiunt audienti: neque veriſimile eſt Queſnellum aut pleroſque ejus ſocios, talia prævidiſſe Dogmatis ſui conſectaria; minùs etiam voluerint.

CATHOLICUS: Noſti, quid Novatoribus intentionem ſuam excuſantibus reſpondeat Auguſtinus lib. 2. de adulterinis conjugiis cap. 4. *Quod quidem non ipſe ſentis; ſed hoc ſequitur illa quæ ſentis: muta ergo antecedentia; ſi vis vitare ſequentia.* Et lib. 19. contra Fauſtum Manichæum cap. 18. *Nobis debetis iraſci talia dicentibus, an vobis talia, ut velitis, nolitis, iſta conſequantur?*

JANSENISTA. Ut ſimilia Queſnellus & ejus aſſeclæ ſentirent, oporteret eis nihil religionis eſſe reliquum.

CATHOLICUS: Si quos à fide Catholicâ in tot defeciſſe Articulis, & nihilominùs perſiſtere obfirmatos conſpicimus, non arbitremur juſtitia præditos eſſe, & charitate, quis ſapiens accuſare nos poterit de injuria? Poſito autem antecedente rationi tam conſentaneo & æquitati, contra adveſarios terribilis eorum militabit hypotheſis Art. 58. *Nec Deus eſt, nec Religio ubi non eſt charitas.*

JANSENISTA. Eſtne aliud præterea in quo Queſnellum hæreticis ſuffragari cenſeas, aut libertinis? Nam Ethicam profiteri aſſolet tutiorem.

CATHOLICUS. Art. 71. *Homo ob ſui conſervationem poteſt ſeſe diſpenſare ab ea lege, quam Deus condidit propter ejus utilitatem.*

Magis igitur diſpenſare ſe quilibet poterit à lege ſimili humanâ: atque ita quiſquis ſibi perſuaſerit ad ſui conducere conſervationem non jejunare, ſed veſci carnibus potiùs, quàm cibis quadrageſimalibus, nullâ opus habebit ſuperioris facultate; ſed ſui quivis arbiter ſtatuitur ut *ſeſe diſpenſet*. Idem fiet in quibuſque Dei atque Eccleſiæ legibus, quarum tranſgreſſionem facilè concupiſcentia dictaverit conſervationi hominis deſervire. Sic conſanguineam vel affinem in matrimonio ſibi jungere quivis poterit abſque recurſu ad Pontificem, quando iſtud ad ſui utile duxerit *conſervationem*. Ad eundem finem matrimonium licere videbitur etiam clandeſtinum, ubique judicio ſuo & authoritate propriâ diſpenſando ſeipſum, quantùmlibet in promptu recurſus foret ad Eccleſiam. Quid opus circuitu, ubi ad *diſpenſandum ſe* privata omnibus ſua ſufficit authoritas?

Septem Articulis ibi ſequentibus componit Eccleſiam Queſnellus ex ſolis juſtis & Sanctis: peccator itaque excidit Eccleſiâ, ſeu membrum ejus eſſe deſinit, præſertim caput, quod inter membra præcipuum reputatur. Qua ratione Præſules Eccleſiaſtici ſpoliantur juriſdictione mox ut in noxam incidunt lethalem. Damnatus hic error fuit à Conſtantienſi Concilio.

JANSENISTA. Quis ſcit an ferientes Articulum iſtum Antiſtites tunc in ſtatu gratiæ fuerint? Nam extra illum ponderis non maximi authoritas eorum creditur ac definitio. Quod autem ſeptem à Queſnello Propoſitionibus firmatum atque à totâ noſtrâ Eccleſiâ exceptum tanti temporis veneratione eſt, cur deſerere nos oporteat propter unius Synodi non numeroſiſſimæ declarationem? Num forſitan Doctores noſtri multitudine aut eruditione cedunt Conſtantienſibus?

Celebris nuper edita lucubratio, cui titulus eſt *Teſtimonium veritatis*, quantumlibet gravibus à Clero Galliæ notata Cenſuris, atque à Regio Pariſiis Senatu igni tradita, phœnicis inſtar de ipſo rediviva ſemper triumphabit incendio; Celebris, inquam, lucubratio illa nobis ſuggerit *veritatis teſtimonium*, quod nulla Antiſtitum, nulla Pontificum aut Concilii œcumenici infringere valeat vel ſuperare authoritas. Eſt illud *clamor populi*, qui ſemper pro nobis eſt. Ubicunque ſcilicet Paſtores aliqui ſunt ex Auguſtini diſcipulis, atque per hos populo *veritas* innoteſcit, illic mox *clamor* pro ea *publicus* auditur adeò ſonorus, adeò animatus zelo, ut ad ſeditionem contra Principem, etiam Regem potentiſſimum paratos induceret veritatis Auguſtinianę Defenſores, niſi Epiſcopi Queſnelliani eos moderatio contineret.

Quidquid proinde contra nos moliantur adverſarii quantalibet eos Pontificis & plurimorum Antiſtitum ſuſtentet authoritas, accedente etiam cujuſcumque potentia Principis, prævalere nunquam poterunt; veritas ſcilicet & virtus qualicunque inſurgente procella, ſe premi quidem, ſed non opprimi patietur: nullo utraque indiget humano præſidio, ipſa ſibi ad ſe liberandum ſufficiens, quemadmodum magnanimus noſter declaravit Queſnellus *caſum conſcientiæ* Janſenianæ contra ipſum defendens Archiepiſcopum ſuum Noalium Cardinalem. Et nonne vidimus Doctores Sorbonicos, qui humanâ impellente formidine approbationem antea datam, parum

de-

decorâ ſibi palidoniâ rerarctarunt, modum poſtea reperiſſe, quo illatam veritati injuriam glorioſâ contra Bullam *Unigenitus* appellatione reſarcirent?

CATHOLICUS. Senſim & quodammodo ſine ſenſu à veſtrorum cum Quietiſtis unione deflexímus.

JANSENISTA. Video te nimium prætenſo noſtro dedecore delectari.

CATHOLICUS. Tua hìc unicè mihi in amore & deſiderio eſt ſalus. Ita Apoſtolus, delinquentium, quos reprehenderat, non gaudebat triſtitiâ; ſed quia ad ſalutarem *contriſtati fuerant pœnitentiam*. Ut igitur Queſnelliani Articuli, quem attingere cæperamus, quadrageſimi tertii, amplius pateat venenum, juverit conferre eumdem accuratiùs, cum damnatis aliquot Quietiſmi Propoſitionibus.

Queſnellus ait. *Primus effectus gratiæ baptiſmalis eſt facere ut moriamur peccato, adeo ut ſpiritus, cor, ſenſus, non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi*. Hunccine effectum in ſuo *ſpiritu*, in ſuo *corde*, in ſuis *ſenſibus*, novæ Eccleſiæ Sanctus hypocrita expertus eſt? ſed prælucente Molinoſio, eaque attribuente *viæ* ſuæ *internæ*, quæ contemplatio acquiſita eſt, adoptanda ſibi cenſuit Queſnellus, ita ut *primum* eum ſtatueret *Baptiſmalis gratiæ effectum*: unde neceſſe ſit longè aliam & meliorem baptiſmalis in novâ Eccleſiâ operationem eſſe, vel inaniſſimè fingi, quàm in Romanâ.

Novi illius effectum baptiſmatis diſtinctiùs conferamus cum Quietiſtico *viæ internæ*. Molinos Propoſitione 55. *Per hanc viam internam pervenitur, etſi multa cum ſufferentia ad purgandas & extinguendas omnes paſſiones, ita quod nihil ampliùs ſentitur, nihil: nec ulla ſentitur inquietudo, ſicut corpus mortuum; nec anima ſe amplius commoveri ſinit*. In eo Queſnelli ſententia commodior eſt Quietiſticâ, quod poſterior ad effectus tam mirabiles non perducat, niſi *cum multa ſufferentia*: Prior eoſdem ſolo conferat baptiſmate; & quidem ſtatim, adeò ut *primus* illius *gratiæ effectus ſit*.

Molinos Prop. 56. *Duæ leges & duæ cupiditates, animæ una, & amoris proprii altera tamdiu perdurant, quamdiu perdurat amor proprius: undè quando hic purgatus eſt & mortuus, quod fit per viam internam, non adſunt amplius illæ duæ leges, & duæ cupiditates, nec ulterius lapſus aliquis incurritur, nec aliquid ſentitur ampliùs, ne quidem veniale peccatum*.

Idem author Prop. 57. *Per contemplationem acquiſitam pervenitur ad ſtatum non faciendi amplius peccatum, nec mortale, nec veniale*.

Prop. 59. *Via interna ſejuncta eſt à Confeſſione, à confeſſariis, & à caſibus conſcientiæ*.

Prop. 60. *Animabus provectis, quæ reflexionibus mori incipiunt; & eò etiam perveniunt, ut ſint mortuæ, Deus Confeſſionem aliquando reddit impoſſibilem ...... Hujuſmodi animabus non eſt bonum in tali caſu ad Sacramentum Pœnitentiæ accedere; quia id illis eſt impoſſibile*.

Prop. 62. *Per viam internam pervenitur ad continuum ſtatum immobilem in pace imperturbabili*.

Prop. 63. *Per viam internam pervenitur etiam ad mortem ſenſuum; quin imò ſignum, quòd quis in ſtatu nihilitatis maneat; id eſt, mortis myſticæ, eſt, ſi ſenſus exteriores non repræſentent ampliùs res ſenſibiles, ac ſi non eſſent; quia non perveniunt ad faciendum, quod intellectus ſe ad eas applicet*.

Prop. 38. *Crux voluntaria mortificationum pondus grave eſt & infructuoſum, ideoque dimittenda*; quia Crux illa voluntaria adhibetur mortificandis paſſionibus, quæ ut nullæ ſunt in *via interna* Molinoſii, ita & in Queſnellianâ Eccleſiâ *primus effectus gratiæ baptiſmalis eſt facere* (ut nullæ paſſiones ſint) *ut moriamur peccato adeò ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi*. Undè non habet quod ſibi metuat à carnis & mundi illecebris, atque ita extra peccandi periculum poſitus, confeſſione non indigens; quia *pervenit ad ſtatum immobilem in pace imperturbabili*. Quid confitebitur qui Queſnelliani Baptiſmatis gratiâ donatus eſt, cujus *primus effectus eſt facere ut moriamur peccato adeò ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quam homo mortuus habeat pro rebus hujus mundi*?

JANSENISTA: Commovebatur aliàs Belgium quibuſdam noſtrorum aſſertionibus: quales erant in libello cui titulus *Notitia neceſſaria ad confitendum & communicandum utiliter*. Ibi Humbertum Archiepiſcopum Mechlinienſem offendebat inter cætera, quod diceretur *eſſe in hac vita quidam ſtatus perfectionis, in quo non indigemus amplius confeſſione: neque in eo ſtatu primi Chriſtiani ſolebant confiteri*. Utinam hinc normam acciperent Chriſtiani noſtrorum temporum! Ægrè etiam tulit idem Archiepiſcopus, & denuntiari voluit Sedi Apoſtolicæ anno 1692. excerptum illud ex *Moralibus ſpeciminibus Ægidii Gabrielis* p. 119. *Per ſtatum firmum & immo-*

Digitized by Google

immobilem in virtute Chriſtianâ homo judicari debet dignus Euchariſtiâ.

Neque Alexander VIII. tolerandum cenſuit hunc Articulum 23. inter 31. *Similiter arcendi ſunt a Sacra Communione, quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus, & omnis mixtionis expers.*

Suſpicabantur ſcilicet Pontifex cum Romanis ſuis Conſultoribus, & Archiepiſcopus cum ſuis, ſemitam perfectionis ignorantibus Adminiſtris, vergere Dogmata iſtiuſmodi ad abrogandum fere penitus uſum Euchariſtiæ; quaſi ſtatus ille *firmus & immobilis in virtute Chriſtianâ cum amore Dei puriſſimo & omnis mixtionis experte* vix in ullis reperiatur Fidelibus; verùm iſta eorum offenſio ſatis oſtendit, verſatos illos minimè fuiſſe in *viâ internâ* Michaëlis Molinos, neque initiatos baptiſmate Queſnelliano, quo mirabilis illa gratia confertur, cujus, ut vidimus, *Primus effectus eſt facere ut moriamur peccato adeò ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus hujus mundi.*

Quid hominem ſic conſtitutum impediat a ſtatu firmo & immobili in virtute Chriſtianâ, quid ab amore Dei puriſſimo & terrenorum experte affectuum?

CATHOLICUS: Meminiſti quales gratiæ ideas nos doceat Queſnellus?

JANSENISTA. Eas Lectoribus ingerit toties, tantâ figurarum & phraſium varietate ut ejus memoriam nobis excidere non ſit facile. Num & illæ eum *viâ internâ* Molinoſii congruunt?

CATHOLICUS. Tuum eſto judicium. Prima Molinoſii Propoſitio eſt: *Oportet hominem ſuas potentias annihilare, & hæc eſt via interna.*

Prop. 2. *Velle operari activè eſt Deum offendere, qui vult eſſe ipſe ſolus agens, & ideò opus eſt, ſeipſum in Deo totum & totaliter derelinquere, & poſtea permanere velut corpus exanime.*

Prop. 3. *Vota de aliquo faciendo ſunt perfectionis impeditiva.*

Prop. 4. *Activitas naturalis eſt gratiæ inimica, impeditque Dei operationes & veram perfectionem.*

JANSENISTA: Intelligo quid velis; quia juxta Queſnelli Articulum 38. & quinque ſequentes omnia opera naturalia, ſive naturæ viribus elicita ſine gratiâ ſunt peccata, conſonare iſtud ais Propoſitioni 4. ex Molinoſio jam citatæ. *Activitas naturalis eſt gratiæ inimica* & 3. Quod *vota de aliquo faciendo ſint perfectionis impeditiva*, colligitur ex toto Queſnelliano de gratiâ ſyſtemate, juxta quod cùm nulla detur gratia ſufficiens inefficax, omnis autem efficax ſit iſtiuſmodi, ut neque impediri valeat, neque retardari: neque ut jam notatum eſt, ulla actio naturalis ſit innocua, ſed omnis ad noſtram ſerviat *condemnationem*: cùm denique nullo modo a libertate hominis pendeat habere gratiam, apparet temerarium, obſtringere ſe voto ad aliquod opus faciendum, quod fieri debeat ex gratiâ, ut a vitio eximatur.

CATHOLICUS. Mentem ſuam clariùs expreſſit Queſnelli prodromus ex eadem Oratorii Pariſiis Congregatione Claudius Seguenotius libro de Virginitate: *vota* (inquit) *nihil addunt perfectionis: ſunt tantum imperfectorum. Sæpè ſunt impedimenta alio vocantis Dei: abuſivè vocantur Conſecrationes: obedientia non eſt opus conſilii. Paupertas voluntaria ex voto, excluditur a paupertate Evangelicâ.*

In librum iſtum inſurrexit Illuſtriſſima Sorbona anno 1638. eundem Cenſuris gravibus condemnans: & nominatim de Propoſitione jam relata, quæ erat inter octo excerptas ſecunda, hoc tulit judicium: *Hæc doctrina, quam adſtruit liber in præjudicium votorum Monaſticorum, & depreſſionem ſtatûs Regularium, non tantùm eſt deſtructiva Sancti Regularium ſtatûs, & averſiva a propoſito laudabilis vitæ Cœnobiticæ; verùm etiam falſa eſt, ſcandaloſa, temeraria & erronea.* Exiſtimant aliqui librum hunc a Sancyrano compoſitum fuiſſe, a Seguenotio autē adoptatum, de quo quidquid ſit, Seguenotius & Saneyranus eodem anno in carceres conjecti ſunt, prior Pariſienſem *Baſtillam*, poſterior Vincennenſem propè Pariſios. Hi primitiæ Confeſſorum ac ferè Martyrum novæ Eccleſiæ fuerunt.

JANSENISTA. Quod Regularibus ab initio infenſi fuerimus, fruſtra inficiabimur: luculentis nimium probationibus convincendi; Verumtamen in eorum præcipuè ruinam ſemper incubuimus, de quorum ad nos converſione ſatis proſpeximus deſperandum.

CATHOLICUS. Ideo Religioſis familiis, tenacibus potiſſimùm fidei & obedientiæ erga Chriſti Vicarium, inſidiatos eſſe hæreticos, ex Hiſtoriis fit manifeſtum. Vix hæreſios venenum ſpargere cœperat Lutherus, & obedientiam excutere Pontifici debitam, quin ſimul furere palam auditus ſit contra Religioſos.

Inter 41. Articulos a Leone X. proſcriptos coronidis inſtar fuit iſte: *Prælati Eccleſiaſtici & Principes ſeculares non malè facerent, ſi omnes ſaccos mendicitatis delerent.* Sic Hæreſiarcha, quaſi immemor quod non ſolùm in vitâ Cœnobiticâ, ſed etiam ſeculari

ex

ex *ſacco mendicitatis* fuerit ſuſtentatus, ut ipſe alibi de ſe ultrò ſcribere non erubuit.

Magis rabidè contra Religioſos omnes inſaniit lib. de votis Monaſticis. *Cupio* (inquiebat) *eradicata, extincta, & abolita eſſe univerſa Monaſteria: quæ utinam Dominus igne, & ſulphure Cœleſti ad exemplum Sodomæ & Gomorrhæ demergat, adeò ut ne memoria illorum quidem ſuperſit.*

Wickleffus inter Articulos in Conſtantienſi Concilio damnatos hunc habuit 21. *Si quis ingreditur Religionem privatam qualemcumque, redditur ineptior & inhabilior ad obſervantiam mandatorum Dei: Eſt inhabilis ad perveniendum ad Regnum Cælorum.*

Plures ibi non meliores Articuli ſequuntur. Illos Wicleffus didicit ex ſcriptis Guillelmi de Sancto Amore Doctoris Pariſienſis, quem Bernardus a Lurzemburgo Ordinis Sancti Dominici adſcripſit Catalogo Hæreticorum: certè Angelicus Magiſtet inſigni cenſuit refutandum Apologiâ: uti & Sigerium ejuſdem Academiæ Doctorem. Apologiæ aptiſſimum exordium eſt. *Ecce inimici tui ſonuerunt, & qui oderunt te, extulerunt caput. ſuper populum tuum malignaverunt conſilium, & cogitaverunt adverſus Sanctos tuos. Dixerunt: venite, & diſperdamus eos de gente, & non memoretur nomen Iſraël ultra.*

Pontifex quoque Alexander IV. ad Pariſienſes Academicos ſcribens, graviter adverſus Guillelmum illum expoſtulat; *non eſſe veritum ponere os in Cœlum contra Sedis Apoſtolicæ poteſtatem, adverſus poteſtatem Pontificum, contra Miniſteria Sacerdotum, contra ſtatum & profectum Religioſorum virorum, maximè Prædicatorum & Minorum, quorum Sacra plantatio Sanctam fœcundat & venuſtat Eccleſiam.*

Tum proſequitur Pontifex contra eumdem Guillelmum, *reprobè dogmatizantem, & quantum in ipſo fuit, diſſeminantem in Eccleſiâ unitatis, nefandi Schiſmatis peſtem... ipſum tamen in ſua rigidum pervicacia, eos, quorum animos incitare non deſinit, temeritatis propriæ incentivo ſecum trahere in pertinacis obſtinationis abyſſum.*

JANSENISTA. Nimium atrox apparet impoſita Queſnello noſtro calumnia, quam ut tolerari a me ſilentio valeat, quaſi non diſſentire videatur ab Articulo Molinoſii primo & ſecundo. Quid? An juxta ejus de gratia doctrinam *oporteat hominem ſuas potentias annihilare*, neque *velle operari activè*; ſed *ſeipſum in Deo & totaliter derelinquere, & poſtea permanere velut corpus exanime*? Oppoſitũ declaravere Orarores noſtri in libello ſupplici vulgò *trium columnarum*, quem obtulere Innocentio X. circa ſecundam è quinque famoſis Propoſitionibus, ſic enuntiatam: *Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur*: circa hanc, inquam, Propoſitionem declaravere Oratores noſtri, quòd ſit *Hæretica, Calviniana, Lutherana & a Tridentino Concilio damnata* ſi hoc ſenſu intelligatur: *Interiori gratiæ efficaci in ſtatu naturæ lapſæ catenus nunquam reſiſtitur, quatenus voluntas hominis reſpectu gratiæ efficacis merè paſſivè ſe habet, & velut inanime quoddam nihil omnino agit, nec cooperatur, nec liberè aſſentitur.*

CATHOLICUS. Quoniam ad eam me provocas diſſertationem, obſequor non invitus. De libero arbitrio duriùs aliquando locuti fueraut Lutherus, & Calvinus; cùm nempè librum edidit Lutherus de *ſervo arbitrio*, & enarrationem in Pſalmos, ubi reſolutione citca Concluſionem 7. ait *liberum arbitrium eſt figmentum in rebus, ſeu titulus ſine re; quia nulli eſt in manu ſua quidpiam cogitare vel malum vel bonum; ſed omnia (ut Wicleffi Articulus Conſtantiæ damnatus rectè docet) de neceſſitate eveniunt.*

Lutherano huic Dogmati ſubſcribere viſus eſt Calvinus in Antidoto adverſus Concilii Tridentini Seſſionem 6. Can. 5. *De verbo* (inquit) *ne moveamus rixam; ſed quia liberum arbitrium intelligunt eligendi facultatem, quæ ſit in utramque partem libera & abſoluta, titulum ſine re eſſe qui affirmant* (ur aſſirmantem jam vidimus Lutherum) *Chriſtum habent authorem.*

JANSENISTA. Ex ore tuo te judico: utrumque refers Hęreſiarcham negantem liberum arbitrium, aſſerentem operum omnium neceſſitatem. Nullam expreſſionem ſimilem in noſtris teperies: liberi arbitrii voce omnes utimur: a neceſſitatis vocabulo ſolicitè abſtinemus.

CATOLICUS. Non abſtinuit Magiſter veſter Janſenius lib. 4. de ſtaru naturæ lapſæ cap. 19. in ipſo titulo *libertas arbitrii in peccando cum peccandi neceſſitate conſiſtit*. Eodem libro cap. 18. *homo hic & nunc in ſingulis actibus quadam humanis viribus inſolubili peccandi neceſſitate tenetur*. Præſente autem gratia victrice homo neceſſariò agit benè juxta notiſſimam Janſenii hypothesim, juxta quam perpetua lucta eſt gratiæ & concupiſcientiæ: utriuſque motus indeliberatus hominem allicit ad conſentiendum; victor autem neceſſariò motus eſt, qui altero ardentior, juxta decantatum ab eo plus quàm centies axioma, *Quod amplius nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt.*

Pronuntiatum ab Auguſtino fuerat ſenſu veriſ-

Digitized by Google

veriſſimo de libera delectatione, ſive electione voluntatis, cujus imperio omnes voluntati ſubditæ facultates obediunt neceſſariò; ſed acceptum axioma perperam de indeliberata ſeu gratiæ ſeu concupiſcientiæ delectatione, quàm neceſſariò ſequatur voluntas ut conſentiat; non poteſt non deſtruere humanam in omnibus tum bonis, tum malis actibus libertatem.

Quot autem ſtudiis & lucubrationibus ab Arnaldo, Queſnello, Gerberonio, Ægidio de Witte, aliàs Candido propugnata eſt, & in hunc uſque diem ab eorum Sectatoribus Janſeniana hypotheſis defenditur?

Et quidem ut homo ſe contineat à malis actibus, nullam in eo poteſtatem eſſe, nihil virium juxta Queſnelli Articulum 39. & plures ibi ſequentes vidimus ſæpius verbis ejus maximè didacticè expreſſum. Nihil pariter facultatis aut virium eſſe in homine ut gratiæ motibus diſſentiat, aſſerit Queſnellus multis Prepoſitionibus iiſque clariſſimis:inter quas decima nulli apparet obnoxia cavillationi *Gratia eſt manus Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*.Prop. 21. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invicibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, & imitatio operationis Dei Incarnantis & reſuſcitantis Filium ſuum*. Prop. 23. *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam qua Creaturas è nihilo producit & mortuis reddit vitam*. Prop. 24. *Juſta idea, quam Centurio habet de Omnipotentia Dei & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia ſuæ gratiæ in ſanandis animabus a cupiditate*.

JANSENISTA. Quæcunque in Propoſitionibus iſtis duriuſculè ſonant, non in rigore grammatico accipienda ſunt, ſed cum diſcretione quam charitas poſtulat, & in SS. Patrum lectione ſæpius neceſſaria eſt.

CATHOLICUS. Authoritas Patrum & perſpecta aliundè in ipſis fidei integritas, erga Eccleſiam ſubmiſſio & ſanctimonia ſingularis, hanc meretur reverentiam, ut quædam ab ipſis duriùs enuntiata, beniguiùs interpretemur juxta ea quæ ſcripſere alibi clariùs, receptæ communiter apud Patres cæteros doctrinæ conformia: non enim unius ſolùm verba ſententiæ attendenda ſunt, ſed circumſtantiæ ſimul authoris, materiæ, ſcriptorumque alibi; verùm omnia benignori hic viam obſtruunt explicationi.Queſnellus enim inveteratâ in erroribus,etiam hæreticis pertinaciâ, contemptu publico authoritatis omnis Eccleſiaſticæ, Regiæ & Civilis, maledicentiâ adverſus omne genus hominum, calumniis adverſus ipſam Chriſti Eccleſiam iſtud ſibi apud omnes promeritus videtur, ut nemo, niſi imprudentiſſimus, nunc ſaltem, à Schiſmatico & Hæretico ſpiritu ſenſum ejus valeat vindicare.

Proindè circumſtantia authoris adeò non poſtulat enuntiatorũ ab eo Dogmatum intelligentiam beniguiorem, ut potiùs reclament univerſa, rigidamque perſuadeant ſermonis impii, & hæretici expoſitionem. Alioquin vix hæreticum reperies, antequam aperto ſchiſmate diſceſſionem ab Eccleſia profeſſus eſt, cujus Dogmata quantumvis ſacrilega, non oporteat mitiore commentario à pravis ſenſibus excuſare.

Denique quis ſano & Catholico ſenſui locus relinquitur, ubi violatio libertatis, & neceſſitatis inductio per gratiam, tantâ exprimitur claritate & energiâ, tot figuris & phraſibus inculcatur, ut futilis nimium vitilitigator habendus ſit, qui in alium hæc omnia detorquere ſenſum voluerit, quam neceſſitatis propriè dictæ, quæ bonis actibus a gratia inferatur?

Quid enim ad neceſſitatem requiras ampliùs, quàm quòd omnis conceſſa nobis per Chriſtum gratia ſit *invicibilis*, *ſit imitatio operationis Dei incarnantis & reſuſcitantis filium ſuum*: *quod Deus volens nobis ideam tradere omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificaverit per illam qua Creaturas è nihilo producit & mortuis reddit vitam*: *quod juſta idea quam Centurio habet de omnipotentia Dei & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, ſit imago ideæ quæ haberi debet de omnipotentia ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate*?

Evidentiſſimum eſt in tota hac hypotheſi libertatem hominibus nullam eſſe, ut effectum gratiæ *impediant aut retardent*.

Quando Chriſtus puero Centurionis valetudinem reddidit, quænam ad eam libera fuit pueri cooperatio? quam conferunt mortui operam & quidem libere ut reſurgant? Denique num aliquis inſanit adeò ut exiſtimet, Creaturas antequam eſſent, egiſſe quidpiam vel agere potuiſſe ut producerentur è nihilo, vel mortuos ſua cooperatione libera reſuſcitari?

Tales ideæ nobis Queſnelli ſeu imperitiâ ſeu malevolentiâ præſcriptæ ad cognoſcendam gratiæ efficaciam & modum operationis, neceſſe eſt lectoribus ſenſum ingerant deteriorem, quàm nos erroneo ipſius & manifeſtè hæretico ſyſtemati voluimus imputatum.

Indicant enim illæ, ſi verba propriè & ſenſu

ſenſu obvio intelliguntur, quod ſicut in eductione Creaturæ ex nihilo nulla prorſus ejus cooperatio fuit, ſicut etiam nulla *in reſuſcitatione*, vel ſanatione quam Deus ſolo motu voluntatis ſuæ facit, ſic quoque nulla prorſus cooperatio animarum ſit in ſpirituali creatione juſtitiæ vel reſuſcitatione animæ ab interitu, quem intulerat peccatum. Benigniùs cum Queſnello agere volumus, ejuſque Articulos minùs crudè, quam in rigore enunticnt, interpretari, ut non omnem penitus hominibus concurſum denegent; ſed liberum ſolùmmodo.

JANSENISTA. Quantumlibet fortiter & durè quodammodo ſenſum ſuum Queſnellus exprimat in adductis à te Propoſitionibus; animus tamen ejus Catholicus ſatis oſtenditur Art. 22. quem callidè præteris: *Concordia* (inquit) *Omnipotentis operationis Dei in corde hominis cum libero ipſius voluntatis conſenſu, demonſtratur illico nobis in incarnatione veluti in fonte atque archetypo omnium aliarum operationum miſericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo ſunt, ſicut ipſa originalis operatio.*

CATHOLICUS. Eundem ſenſum, quem in Propoſitione 21. vidimus, continet etiam hæc 22. ſed minùs dilucidè; in qua videtur author tenebras ſtudioſius ſectatus; non ita tamen occultari iniquitas potuit; quin ſatis emicuerit ad cenſuram. Si nempè melior non ſit concordia operationum gratiæ *cum libero voluntatis conſenſu*, quam fuerit incarnationis cum aſſenſu libero humanitatis, quem conſtat nullum fuiſſe, cùm antequam a Dei filio aſſumeretur humanitas, ipſa non fuerit, ac proindè conſentire liberè non potuerit aut cooperari.

Quoniam verò arridet vobis tantoperè in eo Queſnelli Articulo expreſſio *Conſenſus liberi*, noveris eâ minimè auferri neceſſitatem propriè dictam; ſed huic malitiæ ſuperaddi alteram à tribus Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. Urbano VIII. in trigeſimonono Baji Articulo condemnatam: *Quod voluntarie fit, etiam ſi neceſſariò fiat, liberè tamen fit.*

Ne itaque inani deludaris æquivoco; libertatis nomine intelligitur non ea ſolùm quæ immunitas à coactione eſt, ſed etiam exempta à ſimplici neceſſitate. Hoc ſenſu libertatem negavere hæretici, eoſque ſecutus proximè cum ſuis Janſenius; neutri autem priorem illam, quæ nullis voluntatis actibus valeat auferri. Coactio enim vis extrinſecus illata eſt, nihil conferente paſſo: quam rationem nulli poſſe voluntatis actui competere, perſpicuum eſt, cùm aliàs voluntas vellet ex ſuppoſito, & tamen non vellet quia velle eam abſque ſua volitione ſeu actione haud poſſe, quis non videat?

Non igitur magnum aliquod, vel quo ab hæreticis diſcernamini admittitis, aſſerendo noſtris actibus libertatem, quamdiu non aliam intelligitis, quam quæ eximitur à coactione.

Libertas iſtiuſmodi non diſplicuit Calvino lib. 2. Inſtitut. cap. 2. *liberi ergo* (inquit) *arbitrii hoc modo dicetur homo; non quia liberam habeat boni æquè ac mali electionem; ſed quia malè voluntate agit non coactione. optime id quidem &c.* Lib. 2. de libero arbitrio *ſi coactioni opponitur libertas, liberum arbitrium eſſe & fateor, & conſtanter aſſevero, ac pro hæretico habeo, quiſquis ſecus ſentiat.* Lutherus Tomo 3. de ſervo arbitrio: *ſequitur, neceſſariò nos operari, neceſſariò dico, non coacte*: & apud Bellarminum lib. de gratia & libero arbitrio cap. 4. Bucerus Lutheri diſcipulus Magiſtrum ſuum ſic explicat, *quod ſolam libertatem a neceſſitate negaverit; ſed libertatem conceſſerit a coactione.*

JANSENISTA. Aliqua tamen noſtrorum erga Definitiones Pontificias reverentia eſt, quod poſt illas à neceſſitatis vocabulo communiter abſtineant, ſaltem in publico, libertatem ſimpliciter actibus noſtris attribuentes.

CATHOLICUS. Egregia profectò veſtrorum iſta Religio eſt, erga Sedem Apoſtolicam atque Eccleſiam obedientia, quando in illius gratiam abſtinetis ſaltem in publico à damnatorum Dogmatum vocibus, contenti Synonimis, quæ omnium judicio damnatis æquivalent, ſicut qui negaſſet antea Chriſtum eſſe verum hominem, poſt Eccleſiæ definitionem, profiteretur ſe authoritatem Eccleſiæ venerari, ideoque inpoſterum velle ab enutiationis prohibitæ vocibus ſe continere, non inficiando amplius Chriſtum eſſe *hominem*; ſed tantummodo negando eſſe *animal rationale*, cum exiſtimare pergat Chriſtum corpus aſſumpſiſſe mere phantaſticum, atque adeò *hominem* eſſe, ſed tantum imaginarium.

In hoc itaque terminatur veſtra erga Eccleſiam ſubmiſſio, quod ſuppreſſis damnatorum dogmatum vocibus, adhibeatis tantummodo æquivalentes: Ita cuilibet hæreticorum cœtui perfacilis videbitur ſua cum Chriſti ſponſa conjunctio, ipſiuſque quodammodo Chriſti unio cum Belial. Sic brevi Eccleſia coaluerit ex hæreticorum ſectis, etiam ſibi invicem maximè oppoſitis, dummodò in eundem utcunque torquere labia voluerint

rint

rint ſermonem, quem ſoli loquentes Intelligerent.

Hoc modo *Turris Babilonicæ* calumnioſiſſima appellatio, quam infamis Janſeniſtarum mappa Regno impegit Chriſtianiſſimo, in omnem facile derivaretur Eccleſiam. Sed non ſectis omnibus Janſenianam lubet imitari perfidiam.

Benè quoque habet, quòd ad eam elidendam, ne Sponſa Chriſti credula novatorum circumveniatur inſidiis, Divina diſponat Providentia; ut quam fovent animo novi hæretici impietatem, atque inter ſe nocturnis diurniſque agitant machinationibus, aut alicujus inter eos minus callidi erumpere foras imprudentiâ ſinat, aut exploratoris Catholici vigilantia in lucem pertrahat, antequam intentata animis pernicies inferatur.

Sic Duacenſibus Arnaldi & Queſnelli clientibus contigit, qui poſtquam Atrebatenſis Epiſcopi obſequentes monitis, profeſſi fuerant Thomiſticam cum gratia libertatem, totoſque vocibus ſe Thomiſtas finxerant, ſtratagemate deprehenſi ſunt, nihil minus quam ſcholæ iſtius Catholicæ complecti animo ſententias; ſed in Janſenio damnatam hæreſios retinere mordicùs neceſſitatem, cum merito junctam ac demerito.

JANSENISTA. Quod ſtratagema vocas, nobis fraus nimiùm deteſtabilis eſt, & Chriſtianæ minimè congrua ſimplicitati.

CATHOLICUS. Nulla mihi de honeſtate actus vel iniquitate contentio eſt: neque te latet nefariam conſpirationem adverſus Principem, Rempublicam, maximè adverſus Eccleſiam, etſi dolo aliquo detectam, non excuſari propterea à graviſſimo perduellionis crimine. Culpâ non caruerit vafrities proditoris; Hæreſim tamen ipſe non fecit, ſed ad exitium Eccleſiæ clanculum ſerpentem, inſidiantemque, ne nocere pergeret, detexit.

Illic à fictitio Arnaldo propoſita cernimus Janſeniani ſyſtematis Dogmata præcipua, atque à veris Arnaldi & Janſenii Sectatoribus adamata: amplexi ſunt ea avidè, plenam inde ſibi de Pontificiis contra Janſenium definitionibus polliciti victoriam, ſi fieri poſſet ut in Eccleſia prævalerent.

Ibi pro Janſenio contra Innocentium X. & Alexandrum VII. aſſeritur Articulo 1. *Gratiam efficacem eſſe neceſſariam ut quis verè & propriè poſſit opera bona exercere, tentationes ſuperare*, atque ita præcepta Dei eſſe verè & propriè obſervatu impoſſibilia, quoties non adimplentur: quæ hæreſis inter quinque Janſenianas prima eſt.

Arnaldi fictitii Articulus ſecundus erat:

Qui gratiam aliquam ſufficientem ab efficaci diſtinctam in hunc amiſſæ innocentiæ ſtatum invehunt, mirum, quantum ab Auguſtini mente deficiant: dicere oportuit à mente Janſenii, qui Propoſitione 2. ait: *Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur*. Cùm omnis gratia, ne inutilis detur & fruſtranea, ſit efficax aut ſufficens, neque reſiſtat aliquis efficaci, ſupereſt ut vel reſiſtat ſufficienti, vel nulli prorſus gratiæ reſiſtere cenſeatur.

Inde fictitius Arnaldus progreditur ad Articulum ſuum 3. *At quid de gratia ſufficiente ſenſu Thomiſtico? Minùs diſplicet; quia, niſi hallucinari velis, particulam includit alienantem, & nebuloſo tempore occultandis gratiæ Evangelicæ myſteriis eſt peridonea: interim cùm vox illa & res voce expreſſa purioribus Eccleſiæ ſeculis ignota fuerit, illam meritò ex ſana Theologia relegandam judicamus*. Quidquid itaque blandiriarum aliàs Janſeniani ſimulent ad devinciendam ſibi Scholam Thomiſticam, evidens eſt eos neque Doctrinam ejus admittere, neque voces; niſi ſenſu *alieno*, ſive oppoſito ei qui verbis exprimitur. Iſtud autem nos proprio nomine vocamus reſtringere mentaliter; & propriiſſimè mentiri, ac fallere.

Poſt Articulum 4. & 5. huc non adeò dilucidè pertinentem, aggreditur Arnaldus ille fictitius Articulo 6. *bicornem voluntatis indifferentiam, & Ariſtotelicæ libertatis definitionem: libertas eſt potentia quæ poſitis omnibus ad agendum prærequiſitis, poteſt agere & non agere. Cave* (inquit) *ad ſenſum diviſum, & compoſitum, aut ad indifferentiam judicii confugias: vana enim ſunt illa Neotericorum effugia, declinandis Semipelagianorum terriculamentis male adinventa. Satius igitur nobis videtur, & Sancti Auguſtini principiis conformius, ejuſmodi libertatem inflexibili ad libitum voluntatis indifferentia, & in expedita ad utrumlibet potentia conſiſtentem, poſt peccatum Adæ prorſus rejicere*, in actibus ſive malis, ſive bonis; ut conſentiatur Propoſitioni tertiæ Janſenii hæreticæ: *Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur libertas à coactione.*

Huic accommodatum voluit author Articulum ſuum 7. *Inferet* (inquit) *neceſſitatem induci in actiones humanas. Apage inania illa conſectaria, centies ex famoſis quinque* (Janſenii) *Propoſitionibus perperam acerſita, & centies exploſa. Neceſſitatem quidem naturæ & immutabilitatis in hoc viatoris ſtatu abhorremus; aliam verò quamlibet neceſſitatem, nihil eſt quod reformidemus.*

Inter neceſsitates *mutabiles*, quas Janſeniani ſe minimè reformidare aſſerunt, eſt nece-

Digitized by Google

neceſsitas orta ſecundùm illos ex victrice delectatione, ſive gratiæ, ſive concupiſcentiæ, prout alterutrius ardorem magis intenſum eſſe contigerit, vel remiſſum; quia juxta vulgatiſsimam Janſenii ſententiam, *quod ampliùs nos delectat* delectatione indeliberata, *ſecundùm id operemur*, & deliberate *velimus neceſſe eſt*.

JANSENISTA. Sic illuditur juſtorum ſimplicitati. Credebant bona fide Duacenſes illi Theologi, ad quos dirigebantur approbandæ ſolemniter Theſes ſeptem, negotium ſibi cum Arnaldo eſſe; ideò minùs verebantur ei animorum intima pandere. Quid enim viro tanto non confiderent, & quis dubitare potuit quin ab Antonio Arnaldo Epiſtolæ proficiſcerentur, quas non ſolùm nominis ejus literæ initiales *A.A.* ſed omnes illum indicare circumſtantiæ videbantur?

CATHOLICUS. Imò quis neſciat literas illas innumeris poſſe nominibus convenire? Tam parum autem dexterè Epiſtolarum author ſimulavit ſe Arnaldum, ut hic miratus plurimùm fuerit, homines linguæ Gallicæ non imperitos, attribuere ſibi potuiſſe Epiſtolas ſcriptas idiomate & ſtylo adeò inelegantis; ſed novitatis amor miſeros obcœcavit, permittente Deo ad ſiſtendum in Academia, aliàs probè Catholica, hæreſios progreſſum.

Peſtis enim illa ab Arnaldi in Belgium adventu ſerpere illic cæpit ut cancer quotidie latiùs, neque multum aberat quin Academiam illam peſſumdaret, corruptiſsimo inprimis Cancellario, quem infamia publica, repetitum aliquoties exilium, ac tandem carcer, neſcio an ad ſaniorem cum Divina gratia mentem reducere ſaltem in vitæ termino potuerint.

Ipſius doctrina, quam in ſcholis publicè dictaverat ſummo ſcandalo, nec levi pernicie multorum, velut apertè hæretica condemnata rum à ſorbonicis, tum à faventibus ſibi aliàs Epiſcopis Atrebatenſi & Tornaceno; damnata, inquam, fuerat, & author in exilium pulſus, antequam memorato initium datum eſt ſtratagemati.

Denique quidquid de hujus inventore ſit, quidquid de exequendi modo, nullus ibi Catholicus dubitat, quin ad fidei in Belgio integritatem plurimùm conduxerit Janſenianę in Duacenſibus perfidię, & totius contra Eccleſiam molitionis detectio; unde poteſtatis utriuſque Pontificiæ & Regiæ excitata magis religioſa vigilantia fuit, & major adhibita attentio. Additus etiam poſtea fortior ſtimulus fuit quando Gerberon, Queſnellus, Brigodius cum univerſa ſupellectile literaria, quod novæ armamentarium hæreſios præcipuum erat, a Mechlinienſi Archiepiſcopo intercepti ſunt. Partem armamentarii illius non minimam, & detegendo iniquitatis myſterio ſufficientem exhibet Proceſſus Juridicus, ſeu *Cauſa Queſnelliana* ab Epiſcopo Brugenſi, tunc Archiepiſcopi Mechlinienſis Vicario edita, ex Documentis maximè authenticis: ſed de prætenſis iſtiuſmodi *Prædicatoribus veritatis* diſſerendi recurret occaſio, & locus magis proprius ſequenti Propoſitione.

Hactenus autem me ſatis evieiſſe arbitror, Queſnelli Dogmata, quibus nova Secta ab Eccleſia noſtra diſcernitur, meritò fidelibus *linguam eſſe quaſi peregrinam*, optandumque, ut quoties à Novatoribus prædicari ſimilia contigerit, non aliter excipiantur quam veluti *idioma*, quod ſemper eſſe debuerit, non tantum *pleriſque*; ſed omnibus *Chriſtianis incognitum*; imò quod horrorem pariat ac deteſtationem, ut à Chriſti Vicario ſalubriter moniti ſumus, cujus *judicium* univerſa ſequitur commiſſa Petro Eccleſia.

JANSENISTA. Eccleſiam deſine vobis attribuere univerſam. Quid enim? Nulline diſſentiunt à Pontifice, & ei adhærentibus Doctores magni atque Antiſtites?

CATHOLICUS: Variæ hæreticorum Sectæ numeravere aſſeclas multo plures, & in nullo forſitan veſtris Doctribus atque Epiſcopis inferiores, quos juſto Dei judicio datos in reprobum ſenſum, univerſa ſuo juncta Capiti Eccleſia à ſe inpoſterum abdicavit, & repulit ut extraneos, quin ut adverſarios abominata eſt. De hoc plura & liberius ſcripſere nuper Gallicani quidam Theologi, etiam magni nominis Antiſtites; nos præcipua Queſnelliani ſyſtematis capita, quatuor Dialogis agitavimus, quantum eruditioni tuæ ſufficere poteſt & ſaluti; accuratiùs & fortiùs obtrita reperies tomis quatuor *Conſtitutionis Thologicè propugnatæ*. Hos quidem veriſimile eſt te non legiſſe, at ſaltem ex jis quę colloquendo diſcuſſimus, facilè perſpicere potuiſti, ea puncta, quibus à Queſnelli *obſervationibus* receditur, non eſſe talia, ob quæ Eccleſia *ſenio* deficere, & *propè interitum* eſſe dicenda ſit, aut *iram Dei in ſuos filios* provocare. Dimitte itaque inaniſſimas difficultatum umbras: proiice larvam fictitiæ Religionis, dicens inpoſterum potiùs cum S. Auguſtino Epiſtola 157. *In verbis Apoſtolicæ Sedis tam antiqua, atque fundata, certa & clara eſt Catholica fides, ut nefas ſit dubitare Chriſtianis*: Innocentium XIII. alloquamur ſinguli ut S. Hieronymus Epiſt. 57. Pontificem Damaſum. *Ego Beatitudini tuæ, id eſt Cathedræ Petri, communione conſocior: ſuper illam* Pe-

Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicunque extra hanc domum Agnum comederit profanus eſt. Si quis in Arca non fuerit, peribit, regnante diluvio. Quicunque tecum non colligit, diſpergit: hoc eſt qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt. Terrifica indubiè tanti Patris ſententia eſt adverſus omnes Conſtitutioni *Unigenitus* pertinaciter obluctantes, quos Apoſtolica Sedes à ſua monuit eſſe communione ſecretos. Non minùs horrorem incutit, quod apud Venerabilem Bedam lib. 3. Hiſt. Angl. cap. 25. perquàm catholicè aſſeruiſſe legitur Oſuvius Rex Saxonum de Romano Pontifice, eſſe eum *Oſtiarium, cujus obediendum eſt ſtatutis, ne advenientibus ad fores Regni Cœlorum, non ſit qui reſeret, averſo illo, qui claves tenere probatur.*

CAPUT XI.

Impacta Eccleſiæ calumnia, authori in primis propudioſa, & Galliæ Regno injuria oſtenditur.

LAudabilis amor Patriæ eſt, & natus indè ardor, quamlibet ab ea propulſandi injuriam; Singulare tamen à Chriſtiano, præcipuè Sacerdote, exigere videtur officii debitum, ut Eccleſiam in qua Chriſto Baptiſmate renatus eſt, deteſtabili non ſinat maculari infamiâ; multò autem magis, ne eam ipſe iniquiſſimè inferat. Ratio hæc paulò aliter, & vocari ſolito *argumento ad hominem*, deducitur ab Auguſtino Michel acris ingenij Theologo Germano, Sereniſſimi Electoris Colonienſis, & Celſiſſimi Principis Epiſcopi Friſingenſis Conſiliario, in *Confutatione infamis libri &c.* Pag. 244. *Redundat* (inquit) *impactus propudioſus neglectus* (*veritatis, & ejus prædicationis*) *præcipuè in Summum Pontificem, & Epiſcopos, qui ad tantam, univerſalem, Eccleſiæ damnoſiſſimam negligentiam deſides, & incurii connivent, quod equidem nemo aſſeret, niſi meditatâ malitiâ velit eſſe apertus, & effrons Eccleſiæ Dei Calumniator. Jure igitur hæc Propoſitio ad minùs ut falſa, temeraria, captioſa & ſcandaloſa condemnationem ſubiit.*

„ Aliam longè nobis ideam de zeloſiſſimo
„ Clero Gallicano hactenùs formavimus, &
„ concipimus etiamnum; quòd nimirum
„ communiter tum concionando, tum cate-
„ chizando, ejuſmodi imbecillitati plebis
„ ſibi commiſſæ accommodâ methodo utan-
„ tur, ut ovibus peregrina non ſit notitia
„ Divini Verbi, Præceptorum Dei, & Ec-
„ cleſiæ, Sacramentorum &c. Et tamen con-
„ trariam prorsùs de vobis opinionem, Viri
„ Zelotæ, nobis imprimere ſatagit injurius
„ Queſnellus; dum in expoſitione ſuâ, ab
„ experientia, ut ait, vos criminatur, in
„ concionando vanam gloriam aucupari,
„ oſtentatores eſſe ſupra captum Fidelium,
„ philoſophantes &c. Nam cùm appellet ad
„ quotidianam experientiam, utique ad eam
„ maximè appellat, quæ eſt ſuæmet Patriæ „
Ubicunque enim extra Gallias degere, Queſnellum contigit in Provinciis Catholicis, lucem ſolicitè fugere coactus eſt, ne agnitus comprehenderetur.

Proſequentem audiamus Theologum, & Conſiliarium Germanum. „ Sic Propoſitio
„ damnata, & calumniatrix, exponente ip-
„ ſo Queſnello, præcipuè tangit vos de in-
„ ſigni Clero Galliæ; nam ab experientiâ,
„ & conſuetudine vivendi vos Calumniato-
„ ri notiſsimi eſtis, & ſive veſtrâ, ut præten-
„ dit, ſocordiâ, ſive vanæ oſtentationis ſtu-
„ dio, Eccleſiæ maſtyx concipit univerſa-
„ lem negligentiam prædicandi ritè, & acco-
„ modato ad Fidelium captum ſermone Ver-
„ bum Divinum, ac veritatem Evange-
„ licam.

„ Veſtrâ igitur culpâ, ò Viri de Clero
„ Gallicano, quam experientiâ propinquio-
„ re didicit Queſnellus, veſtrâ *corruptâ di-*
„ *cendi ratione, quæ hodiè in veſtras conciones*
„ *irrupit, plena ambitioſæ pompæ, & luxu-*
„ *rioſi ornatûs; multùm ſanè abhorreſcente*
„ *ab antiquâ illâ ſimplicitate, uſurpatâ quon-*
„ *dam à Sanctis Epiſcopis, & Apoſtolicis*
„ *Prædicatoribus, qui in erudiendis Fideli-*
„ *bus, ea tantùm quærebant, quæ pietatem*
„ *alerent, animoſque imbuerent ſolidâ cogni-*
„ *tione Religionis, nec plauſus, & admira-*
„ *tiones concitare geſtiebant, aut arduâ ſub-*
„ *limitate, aut elegantiori concinnitate ſer-*
„ *monum, quibus Chriſtianæ veritates, ve-*
„ *lut obrutæ plerumque obſcurantur, aut ex*
„ *animis evaneſcunt, captum aut intelligen-*
„ *tiam audientium ſuperant.* Verba iſta Queſ-
„ nelli ſunt in *Proteſtatione* Pag. 342.

Pergit Germanus. „ Denique juxta
„ Queſnellum eo devenerunt veritates, ut
„ ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chri-
„ ſtianis, & veluti idioma incognitum, præ-
„ ſertim Gallis. Vos Viri de Clero Gallica-
„ no cum reliquis Chriſtiani Orbis Paſtori-
„ bus, communiter, ut quidem Queſnellus
„ Proteſtationis pag. 336. ait: *Cibo concoctu*
„ *difficili, nec apto eorum ſtomacho, Fideles*
„ *nutritis, ut ſic fame pereant, quia non eſt,*
„ *qui parvulis frangat panem.*

„ Hem; quàm præclarum veſtri, imò to-
„ tius Cleri Catholici Ectypon, accommo-
„ datiſsimum riſui, deſpectui, & ſcandalo
Hete-

Digitized by Google

„ Heterodoxorum, & quidem univerſale
„ exhibear Orbi couterraneus veſter Queſ-
„ nellus; ur totus demirer, vel unum in-
„ clytæ Galliæ Sacerdotem reperiri, qui
„ gratiâ calumniaroris,, adcò ſordidi, placita
„ Sanctæ Sedis derelinquere, ſepoſitâ juratâ
„ obedientiâ, exectabilem appellationem
„ ad futurum Concilium interponere, in
„ animum inducat.

Ut aurem nou Clerus ſolummodò Gallicanus, & totus otdo Eccleſiaſticus, ſed univerſi etiam Regni tum Proceres, tum inferioris notæ, & utriuſque ſexûs homines indignationem concipianr advetſus calumniam tanto magis execrabilem, quanto in Eccleſiam univerſam graviore extenditur Sacrilegio, Germanus Conſiliarius præſcindens tantiſper à reliquis Chriſtiani Orbis partibus, conſidetati calumniam unicè à narione Gallicâ deſiderat, in quantum Chriſtianiſsimi Regis ditionibus contumelioſa eſt, & maximè injuſta,

Sui itaque vim argumentl, & Queſnellianæ crimen contumeliæ, ut lectori faciliùs demonſtret; undè quilibet Gallici nominis, atque honoris amaus, vehementiore in eam exardeſcat odio, verba rotam maculantia Eccleſiam, ſoli accommodat Gallicanæ; ità Queſnellum de ea exhibens enunciantem:

‘ *Veritates eo devenerunt, ut ſint quaſi lingua peregrina pleriſque Gallis, & modus eas prædicandi eſt velut incognitum idioma adeò remotus eſt à ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra communem captum Fidelium: neque ſatis advertitur, quod hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Galliæ* (juxta expoſitionem Apoſtolicam *vergentis ad interitum*) *& ira Dei in Gallos.*

His poſitis „ Experire (inquit) Queſ-
„ nelle quo judicio à Regno Franciæ exci-
„ pienda ſit probroſiſsima aſſertio. Procùl
„ dubio reus ageris læſæ Majeſtatis, quam,
„ cum ſubjecto Ftancorum populo deſcribis
„ exulem ab omni verirate. Reus ageris ex-
„ tremi contemptus totius inclytę nationis.
„ Quanrùm excandeſcerent ſummi, & infi-
„ mi, quòd florentiſsimo Regno ralia ex-
„ probres, ſecuturum brevi ejus interitum
„ Propheta malèſane denuntians! „
„ Si igitur infenſiſsimo animo, & ſpiran-
„ te graviſsimam vindictam, hujuſmodi vi-
„ lipendium Regis, & totiùs gentis ferrent,
„ & meritò Curiæ Supremæ; an ferat San-
„ cta Mater Eccleſia, quæ in veritate fun-
„ data eſt, quæ columna eſt, & firmamen-
„ tum veritaris: cujus Sceptrum, & Re-
„ gnum veritas eſt, ſemet cum ſuo capite,
„ Vicario Chriſti, cum Clero majori, &
„ minori, cum toto populo Chriſtiano, tan-
„ topere remotam à veritare pronuntiari, ut
„ ſit ei *lingua peregrina, & idioma incogni-*
„ *tum*? An tam generalis, tam deſpectuoſa,
„ tam ſcandaloſa Propoſitio commerira non
„ ſit, ut publicâ Eccleſiæ proſcriptione abo-
„ leatur? Certè propudioſius non poterat
„ Queſnellus tractare integrum cœtum Pri-
„ morum, & Subalteruotum Paſtorum,
„ quàm pronuntiando degeneraſſe eum
„ quodammodo uniuerſum ab exemplo Dei
„ apud Iſaiam cap. 48. *Dominus Deus tuus,*
„ *docens te utilia*: ab exemplo Prædicatoris
„ gentium ad *Rom. cap. 1. Græcis, & Barba-*
„ *ris, ſapientibus, & inſipientibus debitor*
„ *ſum &c.*

Verùm, quod in omnibus paſsim Regni, aut Reipublicæ cujuſcunque calamitatibus, idem ferè in universâ hodie accidere Eccleſiâ experimur, ur plurimos mala communia minùs afficiant, quàm privata. *Graviſsimæ* adverſus Eccleſiam *calumniæ parùm* aliquos commovent, qui in privatis injuriis, & levioribus contra ſe contumeliis, minimè patientes ſunt.

Illuſtriſsimam Sorbonam, quæ ſanioris doctrinæ, & definitionum Apoſtolicarum fortiſsima hactenùs propugnatrix, ſummam apud Nationes, etiam remoras famam ſibi meritò acquiſiverat, & gloriam, vidimus nuper, & vehementer doluimus, Conſtitutionem *Unigenitus* tantâ conditam ſapientiâ, tam urilem Eccleſiæ, tam neceſſariam, appellatione publicâ rejeciſſe, etiam poſtquam eandem viſa fuerat, reliquæ exemplo Chriſtianæ Eccleſiæ, religioſâ obedientiâ acceprato.

Ar quando Theologi iſti Conſtitutionem ipſam, & condemnatos in ea Articulos ſuo temerè præſumpſerunt ſubjicere examini, num aliquorum ſaltèm ab iis laudara condemnario eſt, & quidem præſentis, cujus iniquitas adeò manifeſta, & pernicies deteſtabilis? Reſtituris potiùs Propoſitionibus, damnabilis iſtis judicibus Conſtitutio viſa fuit ob rationes non præteritas ſilentio in appellarione. Quales autem illæ ſint; etſi non ſuſceperim hactenùs deſtinato conſilio examinandas; neminem tamen refugio arbitrum, vel ex ipſis Sorbonicis Doctorem, cuicunque illas lubuerit, ſepoſitis affectibus, & præjudiciis, cum præſenti conferre *propugnatione Theologicâ Conſtitutionis.*

Hic interim diſsimulare nequeo admirationem, quòd ex adverſariis tot perſpicacibus, & qui videri voluerint, zelo prædìti religionis, nemo detexerit, certè nemo averſatus publicè fuerit hujus Articuli pravitarem,

tem, in totius Eccleſiæ dedecus, & ſcandalum, etiam infidelium redundantem.

Quid enim, ſi calumniam Eccleſiæ intortam univerſæ, ad ſolam reſtringentet Sorbonam, mitigatione, ut crederent non exigua dicentes *eo deveniſſe veritates in facultate Sorbonicâ, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Doctoribus, & Diſcipulis, & modus eas tradendi ſit veluti idioma incognitum; adeò remotus à modo eas tractandi uſitato ab Apoſtolis, à Sanctis Patribus, & primis illius Academiæ Fundatoribus, ac Magiſtris; adeò quoque ſit ſupra communem intelligentiam Diſcipulorum? Neque ſatis advertitur, quòd hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Sorbonæ vergentis ad interitum, & iræ Dei adverſus illam.*

Eſtne veriſimile, quod talis enunciatio, ſi decantari eam publicè Pariſiis contingeret à noto illic authore typis editam, non appareret clariſsimæ Academiæ Rectoribus, atque vindicibus reprimeuda?

Non faciliùs in animum meum induxero, ut credam, haud ægrè laturum Antiſtitem talia in ſuam jactata temerè Diœceſim: indignatione meritò, atque horrore concuteretur Franciæ Metropolis; ſi aliquorum ibi tumultuantium Novatorum eò proſiliret audacia, ut è pulpitis declamare publicè, & typo editis lucubrationibus divulgare præſumerent, *veritates eò deveniſſe in Pariſienſium Diœceſi, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque illic Chriſtianis, & modus eas prædicandi ſit veluti idioma incognitum; adeò remotus à ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra communem captum fidelium; neque ſatis adverti, quòd hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Diœceſeos illius* (ad interitum properantis) *& iræ Dei in illam.*

Foretne autem rationi conſentaneum aut juſtitiæ, ut, qui Diœceſios unius, vel Academiæ tantopere honore tangitur, dolens adeò propter aſperſam immeritæ infamiam, eandem nihilominùs communi Fidelium cœtui, Matri noſtræ Sanctiſsimæ intortam, abſque ullo doloris indicio diſsimulandam ſtatueret, imò non tolerandam ſolummodò; ſed ab omni etiam cenſurarum ſcuticâ vindicandam?

Undè confirmor maximè in ſuſpicione, quam eruere nunquam ex animo potui, de quorumdam uni alterive Epiſcopo Aſsiſtentium Miniſtrorum perfidiâ, quibus commiſſa fuerit Queſnelliani Operis diſcuſsio, antequam illud Epiſcopus approbaret; vel admodum negligentes fuerint in illo examine, vel ipſi potiùs addicti novitatibus, commodiſsimâ ſibi plauſerint opportunitate, eas Epiſcopali ſuffragio ſtabiliendi.

Quidquid igitur horridum atque damnabile apparere Præſuli potuiſſet, cognitioni ejus, ſubdolo ſubtrahendum ſilentio ſtatuerunt Conſultores perfidi; quomodo enim aliàs fieri poterat, ut non ſolummodò propudioſa adeò adverſus Chriſti Eccleſiam ſententia approbaretur; Sed præter eam plurimæ, quæ tum in Bajo, tum in Janſenio, variorum pridem Pontificum fuerant anathemate profligatæ, atque ipſius Antiſtitis ſæpiùs reprobatæ judicio?

Propoſitio Damnata nonageſima ſexta.

Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit niſi Divinæ gratiæ. *Obſerv. Mor. in Act. Apoſt. cap. 17. v. 8.*

CAPUT PRIMUM.

Propoſitio non minùs ſcandaloſa in adulando, quàm in calumniando execrabilis convincitur.

NON opus eſt examine, non conjecturâ, ut aſſequamur, quos intelligi à nobis Queſnellus cupiat *veritatis Prædicatoribus* infeſtos; aperta & generalis enunciatio conſtitutos in Poteſtate complectitur univerſos, *omnes*, inquit Queſnellus, *Poteſtates*, nullâ exceptâ ſive Eccleſiaſticâ, ſive Laicâ, ſive Supremâ, ſive Subalternâ, *veritatis Prædicatoribus ſunt contrariæ.*

Infidelitatis quidem tempore nata Chriſti Eccleſia, diù multis expoſita perſecutionibus, fuit, ſæviente tyrannide Paganorum; poſtea tamen emolliente Deo, & convertente corda Principum; ſub horum patrocinio, & protectione veritas ubique triumphare cœpit, & Prædicantium laboribus Eccleſia feliciter propagari; niſi quod Mahumeti, & Hæreticorum perfidia plures in errorem Provincias abſtraxerit, & Regiones.

Verùm neſcio quid perſecutionis novę, & hactenùs inauditæ, Janſeniani hodiè lachrymoſis queſtibus comminiſcantur. *Deus* hoc

hoc tempore, ſi Queſnello credimus, *per-
mittit, ut omnes Poteſtates ſint contraria Præ-
dicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui
non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.*

Inauditam hactenus perſecutionem voco;
quià etiam Paganis initio ubique prævalenti-
bus, non tamen deerant Eccleſiaſticæ Pote-
ſtates, pro veritate Evangelicâ conſtantiſsimè
decertantes, mortemque pro ejus defenſione
ſubeuntes atrociſsimam. Præſenti verò tem-
pore luctuoſa præ cæteris perſecutio comme-
moratur Antiſtitum, & Præpoſitorum om-
nium non ſolâ à fide Catholicâ defectione;
Sed in ejus quoque conſpiratione perniciem.

Supervacaneam denique poſiturus ope-
ram videbitur; Si quis inquirere ſtudioſiùs
voluerit, quos hìc *veritatis Prædicatores* ad-
verſarius intelligat: omnes ſcilicèt circum-
ſtantiæ loquuntur, non alios indicari, quàm
ipſum cum ſibi adhærentibus, perſecutionis
denuntiatorem. Ubinam enim juxtà novos
iſtiuſmodi Auguſtini Diſcipulos, extra no-
vam Eccleſiam veritas reperitur, ubi ejus,
quales oportet Queſnelli judicio Prædica-
tores?

Veritatem ab omnibus Chriſtiani Orbis
Univerſitatibus exulare, vel penès paucos
alicubi trepidos afflictam deliteſcere, lugens
clamitat Ægidius de Witte in *Auguſtino
Iprenſi vindicato atque è damnatione* Roma-
*norum Pontificum Urbani VIII., Innocentii X.
Alexandri VII., Clementis XI. erepto, & eruto*,
par. 2. cap. 8. occaſione Conſtitutionis *Vineam
Domini Sabaoth* ait " Eccè Accademia Lova-
„ nienſis, arx illa quondam Divinæ gratiæ
„ inclyta, & illuſtris; ad Vaticanum tonitru
„ turpiſsimâ ignaviâ cecidit.
„ Sorbona Pariſienſis, & ipſa quoque an-
„ te hac plus ceteris Orbis Univerſitatibus
„ à Pelagianâ peſte immunis, heu! quantum
„ in colore ſuo optimo immutari cæpit, dùm
„ magni Antonij Arnaldi ſecundam Epiſto-
„ lam injuſtiſſimâ Cenſurâ percuſſit, virum-
„ que marmoreâ ſtatuâ in Sorbonici Colle-
„ gii area decorandum, è ſuo Senatu ejicere
„ (velut hæreticum) non exhorruit, *Quid
„ facient tabulæ, ſi tremunt columnæ? Quo-
„ modo virgulta immobilia ſtabunt; ſi hujus
„ tempeſtatis turbine etiam Cedri quatiuntur?*
„ Inquiebat S. Gregorius lib. 24. Moralium.
„ De languore aliorum Galliç Antiſtitum,
„ & de corrruptione reliquarum ejuſdem
„ Regni Academiarum ex Pariſienſi Urbe
„ non difficilis eſt conjectura; præſertim
„ cùm illìc in Aulâ Regiâ deſideat Molini-
„ ſticum Numen, à cujus potiſſimùm arbi-
„ tratu Beneficiorum Eccleſiaſticorum oleum
„ in capita ambientium, aut latentium Lu-
„ porum fluit.
„ In Germaniâ Academiam Viennenſem,
„ Ingolſtadienſem, Græcenſem, Dilinga-
„ nam, Wirtzburgenſem, Moguntinam,
„ Trevirenſem, in Lotharingiâ Muſſiponta-
„ nam Moliniſmus ſibi faventes admodum
„ habere dicitur. Nec meliora reor de Polo-
„ niç, Luſitaniæ, Italiæ; ac pejora multò de
„ Aſiæ, vel Americæ ſcholis publicis „.

Moliniſmi nomine ab Ægidio intelligi
hæreſim à Pelagianâ inſeparabilem, legimus
ipſo capite, " Si [inquit] ſecundum Sanctç
„ Religionis noſtræ Proceres, & ipſam ra-
„ tionis lucem conſpicuam, Moliniſmi, ac
„ Pelagianiſmi lues ab invicem *diſpeſci* ne-
„ queant; fatendum quoque erit, ambas
„ haſce Erynnides, tanquam gemellas quaſ-
„ dam Sorores, Auguſtino triumphato, in
„ ſolio victoriæ per Pontificis ſententiam
„ conſidere.
„ Quamobrem, niſi ſpeculatores citò vi-
„ gilent, & magnâ miſericordiâ *Deus* no-
„ ſter ſuæ Eccleſiæ propitius fiat, propediem
„ Conſtitutio illa Clementina, ut de Inno-
„ centianâ, & Alexandrinâ factum vidimus,
„ (& vehementiſſime dolemus) vim ſibi
„ tempore, & conſuetudine colligens in
„ *rem*, ut dicitur, *judicatam* ibit, & velut
„ totius Chriſtianæ Reipublicæ recepta con-
„ ſenſu, ſenſim ſine ſenſu in Fidei Romanæ
„ Catholicæ Symbolum, aut monumentum
„ cedet.
„ Myſterium iniquitatis iſtius jamdiù
„ adoleſcit, & adeſſe feſtinant tempora, qui-
„ bus totus cœtus Catholicus ſe miretur
„ Molinianâ ſcabie à vertice ad talos de-
„ paſtum. „

Ibidem ſuſpicatur etiam Hiſpaniam à
corruptione ſimili non penitùs immunem
idem Ægidius in *Auguſtini Iprenſis vindiciis
uberioribus* pag. 4. "Hiſpani, Poloni, Ger-
„ mani, Itali paſſim circa prærogativas
„ Pontificias perperis imbuti principiis, &
„ omnibus Romanis ſanctionibus humillimè
„ faſces eſſe ſubmittendos edocti, pro ſua
„ ignorantia, juxta Evangelium, *vapulabunt
„ paucis*.

Breviorem idem author edidit lucubra-
tionem contra eandem Clementis XI. Con-
ſtitutionem, *ſolemniter*, ut ait, eam *toti de-
nuntians Eccleſiæ* condemnandam: ibi pag. 6.
Sponſam Chriſti alloquens ait: " Conjuraſſe
„ contra te videtur univerſitas populi Chri-
„ ſtiani à minimo uſque ad maximum. „

Pag. 8. " Infirma eſt ipſa Religionis arx
„ Roma; terta infecta eſt à lue Pelagiana. „

Si ad eam delapſa eſt Eccleſia calamita-
tem, ut contra eam conjuraſſe videatur uni-
verſitas populi Chriſtiani à minimo uſque ad
maxi-

maximum, prævalente ſcilicet, ut ait, hæreſi Pelagianâ, quid mirum ſi *omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis?*

Si, ut in *depulſione excommunicationis in Matthiam Torkium* latæ dicitur pag. 8. *ingentibus hiſce malis, confuſionem invehentibus pene Babyloniеam, Eccleſiæ perfugium, aut remedium nullum expectandum eſt ab Urbe Roma, utpotè quæ totius ægritudinis, quâ à plantâ pedis uſque ad verticem Eccleſia luctuosè atteritur, præcipua & prima cauſa eſt;* non mirabimur Queſnellum tam horridam ſuis inſeruiſſe *Obſervationibus* Propoſitionem.

Neque hæc ei tunc primum temerè & quaſi inconſideratè excidit; Sed pridem vellicans Illuſtriſſimum Dominum à Marca Archiepiſcopum Toloſanum, inde poſtea Pariſienſem, in Opuſculo cui initium eſt: *Neſcio Domine quid dicturus ſim*: Pag. 60. *Cernimus* (inquit) *Poteſtates omnes ſpirituales æquè, ac temporales in eorum* (Janſeniſtarum omnium) *deſtructionem armatas. Roma Conſtitutiones, Brevia, Decreta fulminantia in eos evibrat. Epiſcopi eos Diplomatibus, Mandatis, Proceſſibus, tanquam manifeſtos hæreticos proſcribunt: Reges & eorum Adminiſtri, Supremi Senatus & Conſilia, Curiæ Superiores & Tribunalia Subalterna, omnia ipſis adverſantur: Religioſi Ordines, Univerſitates, Eccleſiaſticorum Congregationes, in jaciendis contra ipſos lapidibus ſemper cæteros præveniunt.*

Denique contra eos ubique *occurrunt Edicta, Declarationes, Cenſuræ, anathemata, exilia & carceres, dum eorum adverſarii defenduntur, favoribus, gratiis, Beneficiis cumulantur: ad primas Eccleſiæ dignitates tanquam præmia zeli, quo prætenſos Janſeniſtas perſecuti ſunt, evehuntur.*

In hac ſcripti Janſeniani laciniâ conſpicimus expoſitam pluribus partem priorem Articuli condemnati. *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis.*

Ne tamen hæc, ipſi adhærentium animos dejiciant adverſa, poſteriore Articuli parte eos animat ſpe *victoriæ*, quæ *attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.*

Eandem ſpem facit in memorato Opuſculo ita proſequens. *Nonne poſt hæc omnia ridiculum appareret, revocare in dubium, quin æqua fuerit, quæcunque duriſſima contra eos tempeſtas mota eſt? Loqui de novo examine* (Janſeniani voluminis) *petere reviſionem, revocare ad judicium Judices tam multos, tam diverſos omnis ordinis, penès quos eſt omnis poteſtas Sacerdotalis & ſuprema, qui habentur depoſitarii ſcientiæ, pietatis & religionis, appareret inſignis temeritas, & pertinacia inſolens.*

Exempla tamen non deſunt judiciorum, in quibus occurrebant omnes circumſtantiæ, quæ ad perſuadendam eorum æquitatem deſiderari poſſe videbantur, & nihilominus injuſtiſſima deprehenſa ſunt. Quidni Janſeniſmi negotium inter illa ſit?

Cœpiſſe Janſeniſmum iam indè fortunam experiri magis proſperam Queſnellus jactat in *Notis ad Epiſtolam* Steyaertii pag. 18. dicens; *Adeo non perſuaderi ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum eſſe hæreticum, ut jam demum credere cœperit orbis Catholicus, nihil in eo non eſſe Catholicum.*

In alio ſcripto, quod ad Amicum dirigitur, & refertur in *Cauſa Queſnelliana* Artic. 9. eum monet, faventibus utendum ſtrenuè circumſtantiis, atque *omnia ad plenam victoriam diſponenda.*

Evolutum hìc habemus myſterium iniquitatis, quænam ſcilicèt *veritas* ſit, cujus *Prædicatoribus Poteſtates omnes* conqueritur adeò Queſnellus *eſſe contrarias.*

Præter gravem in omnes utriuſque fori Principes, Eccleſiaſticos æquè ac Seculares, quam fronte præfert contumeliam, & nullus à calumniæ crimine liberabit, continet Propoſitio in authoris ſenſu longè deteriora, quàm vocibus exprimatur, totius nempè Janſenianæ hæreſios poſt tot anathemata approbationem & ſacrilegum de ipsâ Chriſti Eccleſiâ, ſive Sacratiſsimis ejus definitionibus triumphum.

Damnatam ab omnibus Eccleſiæ Poteſtatibus, atque adeò ab Eccleſiâ univerſâ hæreſim, nihilominus Queſnellus *veritatem* vocat, eique indubitatam de omnibus judiciis, & cenſuris victoriam addicit, *nonniſi Divinæ gratiæ attribuendam*. Quis pius, quis Catholicus ad iſtiuſmodi non exhorreſcat attonitus blasphemiam?

Non ſola hæreſis eſt quinque Janſenii contenta Propoſitionibus, quam *pleriſque Chriſtianis linguam eſſe veluti peregrinam & idioma incognitum* Queſnellus ſuperiore querebatur Articulo, & præſenti dolet, *omnibus* eſſe *Poteſtatibus* odioſam; Sed plurimas præterea damnatas in Bajo hìc intelligit *veritates*; Apoſtolicæ autem Sedis providentia detexit, iteratoque percutit anathemate.

Non ideò tamen deſpondere animum Queſnellus ſuos patitur Sectatores; Sed iſtud quoque requirebatur (inquit) Clementis XI. eique adhærentium Epiſcoporum anathema, ut tanto glorioſior redderetur *veritatis victoria*, quantò plures & majores oſtendiſſet *veritas*, ſibi ſuiſque Prædicatoribus *contrarias Poteſtates*. Hinc enim evidentiâ panditur illuſtriore, *non poſſe ejus victoriam attri-*

bui, *niſi Divina gratia*; cum quidquid potentiæ eſt humanæ, adeò ſibi non propitium experiatur, ut ubique ſentiat infeſtum.

Execrabilis itaque ea Queſnelli calumnia eſt adverſus omnes Eccleſiæ Præpoſitos, ipſos laici ordinis Principes, et ſi qui alii ſunt *Poteſtatum* nomine ſignificati.

Quantis Janſeniſtarum plauſibus omnia in Belgio perſonabant, cùm primùm emanaverant Innocentii XII. ad Belgii Epiſcopos Brevia de non puniendis veluti Janſeniſtis, neque excludendis à Beneficio, ad quod ſcilicet juris aliquid acquiſiviſſent, niſi conſtaret eſſe legitimè ſuſpectos de uno è quinque Janſenii Dogmatibus condemnatis! Nec appellari aliàs quempiam Pontifex odioſo Janſeniſtæ nomine patiebatur.

Rectè illud quidem, & in ipſo jure naturæ fundatiſsimum eſt, ut nulli temere, & abſque ratione vel ſuſpicione legitimâ indecori nominis infamia aſpergatur; Janſeniſtæ ipſi convictiſsimi, in quorum primo agmine proculdubio Queſnellus eſt, & Dux quodammodo cœterorum, veluti exleges ſunt, & ut crimina quæcunque in ſuos conjiciant adverſarios, nullâ indigent probatione.

Queſnellus in primis ſic Auguſtiſsimum Imperatorem, Reges omnes, & Principes, quin & Pontificem Maximum cum Epiſcopis univerſis, denique *poteſtates omnes* criminatur, tanquam *contrarias Prædicatoribus veritatis*; undè tanta juxta ipſum orta noſcitur perſecutio adverſus Auguſtini diſcipulos, antiquæ fidei, diſciplinæ, ſanctimoniæ inſtauratores.

Ut titulus, ſeu prætextus ſpecioſus eſt, & circumveniendis ſimplicibus idoneus, minùs miror, quod fœminas neque paucas, neque ignobiles, etiam Moniales in Queſnelli traxerit patrocinium, quàm quòd viris pluribus, & quidem ſcientiam profitentibus Theologicam, etiam Epiſcopis aliquot imponere potuerit adeò, ut abjectâ, quam Pontifici pridem jurejurando promiſerant obedientiâ, violare graviſsimè fidem veriti non fuerint ac religionem, tot excitare turbas, & ſcandala in Eccleſiâ, non ſine multorum perverſione Fidelium, ſuarum quoque gravi vulnere ac tandem interitu animarum.

Fidem humanam quodammodo ſuperat, quòd pertinacia, & cæcitas eò uſque peſſumdederit aliquorum Appellantium mentes, ut neque tot Epiſcoporum rectè ſentientium ſtudiis, neque tot paternis ipſius Summi Pontificis monitis, neque tot convertentium ſe exemplis, ad ſaniora adduci ſe conſilia patiantur. Conceptum infeliciter errorem dimittere ſalubriter nolunt, atque improvidè ſuſceptum hæreſios patrocinium abdicare, quin omnibus Eccleſiæ ad eorum reductionem conatibus vix aliud efficitur, quàm, quod rebellium contumacia, & ſive phreneſis, ſive rabies ampliùs accendatur.

Non moventur indignatione Principum, aut infamiâ publicâ; ut enim, inquiunt, glorioſa ſunt pro fide Chriſti, & veritate certamina, non poteſt non honorifica eſſe eandem ob-cauſam qualiſcunque calamitas, & tolerantia perſecutionum.

Quis iſtud non obtendit hæreticus, quo ſe in ſchiſmate confirmet, atque adverſus Eccleſiam rebellione? Quot pugnat nova ſecta lucubrationibus contra Conſtitutionem *Unigenitus*! Hujus impugnatores, & contra eam ad futurum appellantes Generale Concilium, quantis ab invicem exornantur laudibus! Penès hos ſolos omnis reſidet ſapientia, eruditio, ſanctitas: ad hos veritas & juſtitia, Eccleſiam, & perſecutionem fugiens, ſe recepit.

Quantam igitur, etiam apud Nationes exteras, & poſteros famam promittere ſuis contra Conſtitutionem heroibus poſſunt tot opera quaqua verſus volantia, idiomate ſcripta Gallico, & eleganti, quod ad legendum alliciat populos non ſolùm conterraneos, & finitimos; Sed etiam remotiores! Quæ enim hoc tempore Regio Gallicum ignorat, quis inter Nobiles præcipuè, etiam fœminas balbutire ex eo aliquid, vel intelligere ſaltèm non affectet, legat quoque avidiùs quando pro novitate eſt?

Ambitio illa famæ apud poſteros tot voluminibus celebrandæ, magna apud multos illecebra eſt, ut novorum Auguſtinianorum partibus adſcribantur, etſi vix ſuperficie tenus noverint, quid diverſi à cœteris dogmatis, nova ſecta protrudat. Undè longè pernicioſiorem autumo hæreſios, eique patrocinantium laudationem, quàm ingeſtam *omnibus Poteſtatibus*, impugnatæ *veritatis* in ejus *Prædicatoribus* contumeliam.

Quantumlibet enim enorme in ſe, ac Dei judicio crimen ſit jactata in omnes Sacerdotii, atque Imperii Principes calumnia; tamen quia & mos ille noſcitur hæreticorum, & falſitas omnibus, præterquam ſimplicibus, manifeſta eſt, non multum detrahere videtur famæ eorum quos maledicentia impetit; imò quis conſcius utcunque dogmaticorum certaminum, quæ Eccleſiam tantopere à duobus ferè ſeculis conturbarunt, neſciat ea originem duxiſſe à Queſnelli Prodromis, atque ipſummet, ejuſque ſocios, qui crimen omnibus falsò improperant Poteſtatibus, reverà ejuſdem reos eſſe, nullis vindiciarum offuciis, aut Patronorum artibus excuſandos?

Qua-

Digitized by Google

Quapropter laceſſitæ calumniâ *Poteſtates* habent in aureo S. Cypriani monito, quo ſe conſolentur Lib. contra Novatianum in principio: *Nos autem Fratres dilectiſſimi, non moveat aut turbet hæreticorum perfidorum abrupta dementia, qui cum in tam ingenti diſſenſionis, & ſchiſmatis crimine conſtituti, & ab Eccleſiâ ſeparati ſunt, ſacrilegâ temeritate non dubitant, in nos ſua crimina retorquere; cùm ſint enim à ſemetipſis nunc facti immundi, ſordibus Sacrilegis inquinati, hoc nunc nos eſſe contendunt, & cùm ſcriptum ſit, canes foris remanſuros .... rabiem ſuam non ceſſant latratibus excitare, Luporum more tenebroſam caliginem optare, quâ facilè poſſint ferinâ ſuâ crudelitate, oves à Paſtore direptas, ſpeluncâ tenebroſâ laniare.*

Locum hunc claudat Franciſcus Simonis *de fraudibus hæreticorum* part. 1. Fraude 10. *Latrent in nos, qui foris ſunt, Canes, imo Luporum more ululent in tenebroſâ caligine Scriptores tenebriones, ſua in nos crimina dum torquent, non facient criminoſos, niſi timere coegerint: crimen reputetur, hos Lupos timuiſſe.*

CAPUT II.

Diſquiſitio in Prædicatores veritatis *inter Religioſorum Familias, judicio Queſnelliſtarum.*

A Sancto Dominico inſtitutus Ordo clariſſimus, atque ab Honorio III. confirmatus fuit titulo *Prædicatorum*, utique Evangelii & veritatis. Is officio ſuo ubique terrarum impigrè fungitur; nec tamen quaſi de perſecutione, quam ab omnibus pati cogatur Poteſtatibus, hactenùs conqueri auditus eſt, neque de ea quidquam innotuit aliundè; quin potiùs quanto ubique, & meritò in honore ſit, quanto in pretio, ſat omnibus exploratum eſt.

Verùm, inquiunt Janſeniani, quoties de *veritatis Prædicatoribus* agimus, longiſſimè abeſt mens noſtra ab intelligendis eo nomine Dominicanis, & quibuſcunque hoc tempore appellatione gloriantibus Thomiſtarum.

De Prædicatorum Ordine ſcribit Walonius ad Queſnellum ex Urbe anno 1702. die 16. Septembris: *Homines iſti plus nocent veritati & bonæ cauſæ, quàm Moliniſmum profeſſi.*

Idem in Epiſtolâ ad Queſnellum anno 1699. die 17. Iunii *Baccalaurei* [in cifra, ſeu clavi Janſeniſtarum, *Patres Dominicani*] *ſunt homines inepti*; ad prædicandas ſcilicet novæ Eccleſiæ veritates.

Petrus de Ligny Duacenos inter Janſenianæ fidei *Prædicatores*, juvenis tunc quidem; Sed expectationis non exiguæ propter audaciam ætate & ſcientiâ multò ſuperiorem, circa annum 1690. ſcribens Epiſcopo ſuarum, ut autumabat, partium, Profeſſionem fidei, jurejurando firmatam exhibet, in qua Artic. 4. *Declaro*, inquit, *coram Deo, me credere, quod poſt Adæ lapſum non detur ampliùs gratia ſufficiens; ſed ſolùm efficax: quod circa hoc ſententia Moliniſtarum ſit Semipelagiana, & damnata in Congregationibus de Auxiliis; opinio verò Thomiſtarum ſit mera ſtultitia ....*

Art. 6. *Quod prædeterminatio phyſica, prout in Thomiſtarum ſcholis exponitur, ſit prorsùs contraria Doctrinæ S. Auguſtini, & quod ſolutiones dari ſolitæ per ſenſum compoſitum & diviſum, atque indifferentiam judicii, ſint meræ cavillationes & tricæ, quarum ne minimum quidem in Sanctis Patribus ſit veſtigium.*

Ita juvenis Philoſophiæ Profeſſor, in Theologicis tiro leviter tinctus, ſolitâ novæ Sectæ confidentiâ de omnibus *Sanctis Patribus* definit, velut Sutor è ſua tripode; Sed ultra crepidam.

Verùm aliàs Sancyranum vidimus Ciſtercienſis Ordinis Secretario promittentem, forè, ut, ſi commiſſos ſibi acciperet *quindecim aut viginti Religioſos juvenes, velut tabulas raſas, nullis hactenus imbutos principiis Theologicis, ad ſummum iſtius ſcientiæ apicem unius ſemeſtris ſpatio promoveret.*

Interim Thomiſtæ, & Religioſi cęteri, qui talibus ſe Præceptoribus tradere noluerint inſtituendos, *Prædicatoribus veritatis*, nequeunt anumerari. Similem adverſus Thomiſtas Cenſuram legimus ab Ægidio de Witte non minori temeritate, majori etiam verborum copiâ deductam anno hujus ſeculi 1711. in Auguſtino Iprenſi vindicato pagina 272. citatâ Didaci Alvarez Thomiſtæ celeberrimi ſententiâ pro gratiâ ſufficiente adultis omnibus oblatâ.

" Profectò (inquit) ſi tolerabiles hæ fiant
„ in Eccleſiâ Dei, & plures hiſce ſimiles Al-
„ vareſii iſtius locutiones, univerſa Augu-
„ ſtini adverſus peccati originalis, & Divinæ
„ gratiæ inimicos trophæa, ab imis fundamentis
„ ad ſumma uſque faſtigia ſubruun-
„ tur, ac prorſus neceſſe eſt, Fideles, juxta
„ communem diſtinctionum iſtarum intelli-
„ gentiam, pedetentim à majorum fide di-
„ ſcedere, in laqueos Molinianos intricari,
„ ac demùm Pelagiano toxico infeliciter à
„ capite ad talos perungi.

„ Hanc certè egregiam gloriam ac laudem
„ fœdo Neothomiſtico illi Dominicanorum
„ cum Jeſuitis monopolio debemus tribuere,
„ per illius artes effectum eſſe, ut ambiguis
„ illis verborum præſtigiis ſeducti aut faſci-
„ nati Judices, & Conſultores Romani.....
„ abjecint in luctuoſam illam Propoſitionum
„ (quinque Janſenii) condemnationem „

Idem anno 1707. in Libro Gallicè edito cum hac inſolentiſsimâ inſcriptione: *Apologia nova pro Sacroſancta Doctrina Janſenii Epiſcopi Iprenſis*, pag. 39. " Nomen [inquit] gra-
„ tiæ ſufficientis à falſis quibusdam Thomi-
„ ſtis excogitatum eſt, ut ſe in ſpeciem jun-
„ gerent Moliniſtis, vitarentque perſecutio-
„ nem, cui Jeſu Chriſti gratia (cum ſuis ve-
„ ritatis Prædicatoribus) expoſita eſt: vocari
„ poteſt exquiſitiſsima nequitia, quæ in
„ perverſione idiomatis commiſſa fuit un-
„ quam à tempore quo Chriſti ſtetir Eccle-
„ ſia: *Ce quon peut appeller la plus grande*
„ *fripponerie qui fut jamais* „.

Præiverat Janſenius acerbitate Cenſurarum adverſus Scholam Thomiſticam, tanquam veritatis Doctoribus adverſantem; in eo tamen diſcipulis ſuis moderatior, quod ab expreſsionibus iſtiuſmodi ſcurrilibus abſtinuerit.

Tomo 3. de Gratia Chriſti juxta editionem Lovanienſem col. 821. " Qui medici-
„ nalem (inquit) Chriſti Salvatoris gra-
„ tiam ſic defendere conantur, ut eam in
„ talem Prædeterminationem phyſicam tran-
„ sforment, omni ſtatui hominum neceſſa-
„ riam, magis profectò Ariſtotelici, quàm
„ Auguſtiniani ſunt; Nam talis Prædetermi-
„ natio ſic aſſerta, non ſolùm nullo teſtimo-
„ nio ejus probari poteſt; Sed potiùs uni-
„ verſam Doctrinam ejus inexplicabili confu-
„ ſione conturbat: Tollit enim differentiam
„ integræ lapſæque voluntatis: tollit neceſ-
„ ſitatem duplicis adjutorii .... tollit obſcu-
„ ratque veram radicem neceſsitatis gratiæ
„ medicinalis, nec ſinit intelligere veram
„ naturam ejus: Denique cogimur inferre
„ non exiguam vim Scripturis Sacris. „

Ibidem col. 822. " Quæ ratio indicat,
„ Prædeterminationem phyſicam, eo modo
„ & latitudine ad omnes humanæ naturæ
„ ſtatus dilatatam, ab Auguſtini ſenſibus eſ-
„ ſe remotiſsimam, & potiùs vi humanæ
„ Philoſophiæ, quàm Auguſtinianæ Theolo-
„ giæ expreſſam, & inventam eſſe. „

Hactenus Janſenius, qui nihilominùs Diſcipulis ſuis ad illudendum Eccleſiæ permittit; ut ubi nimiùm forſitan urgentur, uti poſsint omnibus Thomiſtarum diſtinctionibus, & ſolutionibus, ut non quidem Scholæ iſti Catholicæ conſentiant, ſed concinant ſubdolè.

Sic lib. 8. de gratia Chriſti cap. 4. *Quidquid Phyſicæ Prædeterminationis defenſores prò ſuâ ſententiâ protulerunt, ut liberum arbitrium ſub ea ſalvum eſſe perſuadeant, pro hac ſententiâ dictum puta.* Apertiùs, ſed ſimùl intemperantiùs Duaceni, umbræ Arnaldicæ Adoratores, Theſi 6. *Cave*, inquiunt, *ad ſenſum diviſum & compoſitum; aut ad indifferentiam judicii confugias: vana enim ſunt illa Neotericorum* (Thomiſtarum) *effugia declinandis Semipelagianorum terriculamentis malè adinventa, Satius igitur nobis videtur, & Sancti Auguſtini principiis conformius, ejuſmodi libertatem in flexibili ad libitum voluntatis indifferentiâ, & in expeditâ ad utrumlibet potentia conſiſtentem, poſt peccatum Adæ prorſus rejicere.*

Quandoquidem Thomiſtas, tanquam legitimos *veritatis Prædicatores* admittere Janſeniſtæ nolint in Theoricis, num ſaltem in Ethicis, ſeu moralibus approbabunt? Nequaquam; quia, inquiunt, Theoricæ corruptio nata eſt inficere Ethicam; ita Matthæus Rouvroy, diſcipulus famoſi Gummari Huyggens Doctoris Lovanienſis ab Arnaldo & Queſuello contra Sedem Apoſtolicam ſæpiùs vindicati.

Ita, inquam, Rouvroyus ad Theologiæ Cathedram in Namurcenſi Seminario promotus, mox ſe dignum tali Magiſtro diſcipulum probavit in dictatis de gratiâ obſervatione 5. *Qui ſtatuunt gratiæ efficaciam in Prædeterminatione Phyſica, non rectè ſentiunt de differenda abſolutione.*

Obſerv. 7. *Aliud eſt, quod iſtos Theologos* (Thomiſtas recentiores) *facit malè judicare de converſione Peccatoris, & conſequenter de dilatione abſolutionis; nempè certi modi loquendi S. Thomæ & Thomiſtarum veterum, quos minùs intelligunt; ut ſunt hi, MINIMA GRATIA, MINIMA CHARITAS SUFFICIT AD JUSTIFICATIONEM.*

Ibid. *Ex gratia per ſe ſufficienti ſequitur non recta adminiſtratio Sacramenti Pœnitentiæ.*

Idem de fide §. 11. *Doctrina de gratiâ ſufficienti ducit ad laxitatem.* Atque ita non ſoli Patres Dominicani, non ſoli Thomiſtæ; ſed omnes tum Religioſi Ordines, tum Clerus Catholicus, minimè idonei ſunt ſive adminiſtri Pœnitentiæ in Sacramento, ſive *Prædicatores* Evangelicæ *veritatis*.

Sed & alia ſunt, quæ Religioſos omnis generis arcere ab utroque munere deberent, tanquam ad illud minimè comparatos; Si Henricus Spoor Theologiæ Lovanienſis Bacalau-

calaureus audiatur in ſuo *Mercurio*, ut vocat, *querulo*. Juxta hunc idololatris Romanorum veterum Sacerdotibus Religioſi omnes Catholici deteriores ſunt.

Illic Pag. 6. Mercurius ita loquens inducitur: *Longè chariores exiſtunt mihi Monachi Romanis Sacerdotibus, qui licèt Numam Pompilium Sacrorum profitebantur inventorem; tamen rigidi erant & auſteri; Monachi verò, & Loyolitæ delicatuli ſunt & molles; omne ſcelus quodam mantello contegentes.*

Quis ſapiens Epiſcopus, aut Vicarius talibus committat Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrandum, aut prædicationem Evangelii?

Pag. 4. dicitur: *Mercurius mendaciorum & Monachorum Deus.*

Pag. 8.: *Monachis ſinciput per multa ſecula non fuit ſanum.*

Alia ratio magis diſtinctà redditur à Petro de Ligny in Profeſsione Fidei deſtinatâ ad Epiſcopum N. N. Articulo undecimo: *Monachi* [inquit] *plebem conſopiunt, & detinent in perversâ peccandi conſuetudine, ſpem faciendo indulgentiarum pro Articulo mortis affixarum, neſcio quibus devotionum figmentis, in cultu exteriore, & Semijudaico conſiſtentibus.*

Proinde Monachi, quo paſsim nomine, veluti per contemptum, omnes ab aduerſariis intelliguntur Ordines Religioſi, *Prædicatoribus veritatis* minimè accenſendi ſunt.

De Thomiſtis & Auguſtinianæ Familiæ alumnis ſcribit Petrus Hollen ſub nomine Petri Gratiani ad Clementem XI. Epiſtolâ alterâ pag. 6. *Noli, quæſo, illis Neo & Pſeudo-Thomiſtis & Auguſtinianis aures præbere; quia neſciunt quid dicant.*

Pag. 7. *Rurſus rogo tuam Paternitatem, noli ampliùs audire iſtos miſerabiles Monachos; quia tuam infallibilitatem alioquin certiſſimè reddent fallibilem; quia Eccleſia non recedet ab Auguſtini Doctrina. Hæc autem eſt, quam in Janſenio condemnas; ſi illos audias.*

Pro Miſsionariis Cleri Janſeniani in Hollandiâ prodiit digna novis Auguſtini Diſcipulis Apologia perbrevis, Amſtelodami publice per plateas à circumforaneis proclamata, atque divendita ſub hac epigraphe *Exhibitio hodiernæ praxeos & fraudis Monachorum.*

Denique Concionibus ſeditioſis, libellis infamibus, & molitionibus antichriſtianis Miſsionariorum iſtiuſmodi è Clero non univerſo; ſed Janſeniano atque ſchiſmatico, tribuuntur duriora quædam Ordinum Hollandiæ, ſive *Statuum* ut vocari ſolent, Decreta adverſus Religioſos, ne *quis deinceps Regularium ſinatur* illuc *ingredi*. Sed intercedentibus Imperatoris & aliorum Catholicorum Principum Legatis, de illa duritie videtur in praxi hactenus non parum, ſaltèm conniventiâ relaxatum.

Hæc moderatio ægerrimè habet Queſnellianarum partium Miſsionarios; inter quos Joannes Van Heumen Epiſtolâ typis editâ contra P. Ægidium Glabais Franciſcanis in Hollandiâ Miſsionariis Præfectum pag. 8.: *Si edita* [inquit] *adverſus Regulares Decreta rigidè obſervarentur, Eccleſiæ ſtatus in his Provinciis brevi mutaret faciem: antiquorum Patrum Doctrina triumpharet, parentes non orbarentur liberis ad implenda Monaſteria, neque opibus ad alenda.*

Percuperet Miſsionarius hic Pſeudo-Apoſtolicus, ut Religioſi omnes ſine ſucceſſoribus emorerentur. Triumphus autem ille Doctrinæ antiquorum Patrum intelligi debet ex circumſtantiâ authoris addictiſsimi Janſenio, Arnaldo, Queſnello, Petro Codde Archiepiſcopo Sebaſteno, poſt obitum excommunicato, & ſimilibus Prædicatoribus, atque fautoribus novitatis.

Idem pag. 4. vocat *Monachos ſpiritualem Eccleſiæ fæcem*. Aliis autem indubiè *Prædicatoribus veritatis*, quàm *fæce Eccleſiæ* opus eſt.

Pag. 14. ait: *Monachos eſſe perquàm ſtupidos*, & tamen *Romanam Curiam eorum mendaciis circumventam*. Adeò imprudens, imò ſtolida creditur Romana Curia, ut tam facilè hominum *perquàm ſtupidorum* decipi ſe mendaciis patiatur.

Plura ibi ſunt adverſus Franciſcanos adeò ſcurrilia, ut neque à me deſcribi deceat, neque ab honeſtatis amantibus legi; Sed tales ab hæreticis merentur Religioſi iſti contumelias; quia, quod abſque aliorum invidiâ dixerim, maximè intrepidos ſe præſtitere ſemper Catholicæ fidei, præſertim contra novam hæreſim, in Belgio defenſores.

Hæc vera ratio eſt, quam tum Franciſcani, tùm Religioſi paſsim cæteri, novorum judicio hæreticorum, longiſsimè abſint ab iis dotibus, & virtutibus, quas in *veritatis Prædicatoribus* Chriſtus, Apoſtoli, & ſublimitas ipſa muneris, ac ſalus poſtulant animarum.

Supervacaneum videretur, Societatis Theologos ſpeciatim commemorare, quantum Janſeniſtarum ſententiâ, à *Prædicatione* Evangelii eos conveniat removeri, quos in novæ ſectæ Tribunalibus nomiuari ſufficiat, ut contra eos anathema feratur.

In Theoricis enim Pelagianos eos eſſe, aut Semipelagianos, penès Janſeniſtas extra contro-

controverſiam eſt, adeò illic exploratum omnibus.

De Societatis Ethica audiendus tantummodo eſt famoſiſsimus Janſenianæ *veritatis* in Belgio *Prædicator* Eugenius de Gelder Brugenſis, in *voce ultimâ zelatricis innocentiæ* pagina 109. *Jeſuitæ*, inquit, *fabricant ſuper incude infernali moralem corruptiorem qualibet peſſima Philoſophorum Ethnicorum, imò ipſo Alcorano impuriorem, deſtruentem penitùs ipſam legem Moſaicam & Evangelicam*.

Quanti autem ponderis æſtimari debeat viri hujus teſtimonium, colligitur vel ex ipsâ *voce ultima zelatricis innocentiæ*, tanquam *libello ſupplice* ad Innocentium XI. directâ, in qua omnes Pontificum contra Janſenium Conſtitutiones erroris arguit. Pag. 30.: *Quod Vrbanus VIII. fuerit deceptus, patet ex propria ipſius Bulla. Quod Innocentius X. fuerit deceptus; ad oculum demonſtratur*. Pag. 31. *Quod Alexander VII. fuerit deceptus, ex eo conſtat, quod liber Janſenii nunquam Romæ ritè fuerit examinatus.*

Pag. 115. aſſerit: *Doctrinam S. Auguſtini à Doctrina Janſenii revera eſſe inſeparabilem: Multas etiam ex Propoſitionibus Michaelis Molinos vix à poſitionibus fundamentalibus S. Auguſtini diſtingui poſſe.*

Vel hinc perſpicit Lector, quantum *Prædicatio veritatis* paſſa fuerit detrimentum, quando celeberrimum hunc novæ Eccleſiæ Concionatorem, à prædicandi munere amoverunt ejus in Monaſterio Superiores.

Mirabilis quoque, ſed non imitanda ejuſdem Sanctitas enituit, quando ex domeſtico Ordinis ſui carcere profugiens verſus Hollandiam, ſecuros ſuos eſſe juſsit, teſtem invocans Deum, quod toto fugæ ſuæ & latibuli tempore, ne unico quidem ſcandali delicto veniali deliquerit; ſecutus autem fuerit Chriſti monitum fugiendi in Civitatem aliam, quando Apoſtoli, & alii præcones Evangelii in Civitate aliquâ moveri contra ſe viderint perſecutionem. Digna profectò Janſeniano Prædicatore, Evangelici Textus applicatio!

Propter Sanctitatis famam exemplis Sanctiſsimis comparatam, Religioſi communiter aptiſsimi judicantur, ad inſinuandum populis Evangelii veritatem, & Chriſtianæ ſtudium pietatis; undè & approbationibus eorum munita lucubratio, ſi errores contineat pernicioſos, eos faciliùs perſuadet credulis, qui exitialia dogmata ſupponunt à viris talibus non confirmanda.

Ideo Janſeniſtarum, ut ex Andreæ Schurii aliorumque Novatorum literis typo editis accepimus, induſtria ſemper fuit, *aliquorum qui vulgò Patres vocantur*, ſuis *conquirere operibus approbationes*.

Eundem in finem, ſi quos inter illos viderint ſive ſimplices; ſive à donis ſecularibus, & concupiſcentiæ fomentis, undecunque ea obvenerint, non alienos, nihil fallaciæ, etiam pecuniâ inſtructæ, ad alliciendos eorum animos prætermittunt.

Hæc apud Franciſcum Simonis *de fraudibus Hæreticorum* par. 3. Fraus 14. eſt " Primum quidem (inquit) conſilium malignaverunt omnium peſsimum, viros Religioſos falsâ amicitiâ capiendi, ac dementandi ſuis erroribus, ſimiles illis, qui apud Eſdram lib. 2. cap. 6. dicebant: *Veni & percutiamus fœdus pariter in vitulis in campo; ipſi autem cogitabant ut facerent mihi malum*.

„ In quam Hiſtoriam hæc gloſſa viſitur: *Hoſtes Sanctæ Civitatis perſuadebant Nehemiæ in campeſtria deſcendere, & fœdus pacis ſecum inire..... Sic & Hæretici, & Catholici falſi volunt cum veris Catholicis pacis conſortium habere, non ut ipſi ad arcem Catholicæ fidei & operationis aſcendant; ſed ut eos potiùs, quos in culmine virtutum commorantes aſpiciunt, ad infima operum vel dogmatum pravorum deſcendere cogant*.

„ Armamentarium quoddam Eccleſiæ Orientis erat Thebaidis ſolitudo, tot ſparſa Monaſteriis, ubi ex Diſciplina magni Antonii excultis animis, ad Chriſtianam fortitudinem & conſtantiam adoleſcebant pugiles hæreticis formidabiles, è quibus S. Athanaſius generoſiores gaudebat deducere ad Epiſcopales Sedes Ægypti.

„ Nihil non egêre Meletiani, Ariani, atque Origeniſtæ ut ſolitudini tam ſanctæ errores ſuos infunderent. Neque id incaſſum: non paucos Didymus Alexandrinus ille quondam Hieronymi Magiſter, corporis oculis captus pridem, ſed jam & mente cœcus, ad Origenis errores pellexit. Multos Ariani perverterunt uſque adeò, ut ex illis, Athanasii Calumniatores extiterint: Meletii Schiſma ſecuti ſunt alii.

„ Non ſolis verbis ineſcare ſtudent Religioſos viros; etiam benefactis obſtringunt. Non pepercit Julianus amplo patrimonio, ut ſibi devinciret egentes Religioſos. Facultates ampliſſimas effudit Marathonius in eos Cœnobitas, quibus Macedonianam impietatem inſtillabat Euſtachius Sebaſtenus: quin, ut extaret fixum æternumque Sectæ propugnaculum, inſigni ſumptu Monaſterium Conſtantinopoli ædificavit, ut

ne

„ ne deeſſent unquam, à quibus impia Do-
„ ctrina in magnum populum derivaretur.
„ Sed benè habet quod plerumque Reli-
„ gioſi viri, normæ ac regulæ à Majoribus
„ acceptæ tenaciores, uſque adeò non ca-
„ piantur blanditiis illecebriſque hæretico-
„ rum, ut hæreſes ipſas inſectentur odio im-
„ placabili, nullam ſibi dantes quietem,
„ donec perculſas, ictu fulmineo aſpiciant.
„ Hìc verò inhumana prorſus & crudelia,
„ conſilia, malignantes hæreticos invenias,
„ dicenteſque: *Venite & diſperdamus eos de*
„ *gente,& non memoretur nomen Iſraël ultra.*

Experta hæc eſt eadem Thebaidis ſolitudo perſecutionem, furente Lucio Alexandriæ Pſeudo patriarchâ Ariano. Sozomenus lib. 6. cap. 20. *Lucius*, inquit, *adjuncto ſibi Præſidiariorum militum Præfecto, cum magnâ hominum manu ad bellum contra Monachos in ſolitudine gerendum contendit: perſuaſum habebat, ſe voluntates Chriſtianorum, qui in Urbibus habitabant, eo pacto facillimè ad ſe converſurum; quandoquidem multi & divini viri, id temporis Monaſteriis illius Regionis præerant,& omnes opinionem Arii deteſtabantur... Quales tum facilè Principes fuiſſe accepimus duos Macarios, Pambo & Heraclidem, & reliquos Antonii Diſcipulos.*

Lucius igitur, quoniam illis perſuadere non poterat, vi cogere aggreditur. Sed tamen ne ſicquidem, quod volebat, conſecutus eſt; nam ſe ita comparaverant, ut mortem, ſi opus eſſet, oppetere, & cervices ſuas ſponte gladiis ſubiicere mallent, quàm Decreta Concilii Nicæni negligere. Ita Sozomenus de Regionis illius ac temporis Monachis, qui cùm humilem & pauperem in ſolitudine vitam agerent, labore manuum victui ſuo neceſſaria comparantes, neque Apoſtolicæ Sedi, neque Principibus obſtricti videbantur tantis in omni genere beneficiis, & privilegiis, quantis Pontifices, Imperator & Reges & Principes cœteri fovere à ſeculis aliquot, in Europâ potiſſimùm cœperunt Regularium familias, & hodiedum munificentiâ laude digniſſimâ proſequuntur.

At quomodò luctum Eccleſia amariſſimum diſſimulet, ubi hæreſeos & Schiſmatis contagio tot Monaſteria in Galliis, aliàs religioſiſſima, eò delapſa hoc tempore conſpicit, ut à quibus præcipuum expectaverat contra hæreſes præſidium, ſibi quotidie infeſtiſſima experiatur, atque exitiali perfidiâ in ſuam cum hoſtibus conſpirare perniciem?

Ad hoc ſcilicet *incraſſari* adeò, *impinguari, dilatari* illa juverit, ut ipſis Beneficiis & auctis inde viribus atque authoritate, contra ſuos abuterentur ingratiſſima Benefactores.

Quæ quidem Dei benignitas eſt, & pia Principum, Sedis potiſſimum Apoſtolicæ induſtria, decreſcere quotidie videmus numerum refractariorum, adeò ut, qui ſuperſunt, facilè proſpicere valeant, ſe, etſi nuperis ſuccedere fanaticis decreviſſent, non minùs quàm illos, authoritate tandem atque potentiâ conterendos.

Religionis indubiè ratio, & æternorum, plus apud eos habere ponderis deberet, quàm quidquid temporalium eſt; Sed quibus diuturna nimium & pertinax in cauſis Fidei & Religionis, contra Eccleſiam fixa animis eſt rebellio, callum cenſetur obduxiſſe conſcientia: fidem eos etiam quoad cætera amiſiſſe, ſingularis ratio in Queſnelli Syſtemate eſt, quod Libertinorum impietati viam pandere latiſſimam, non ſemel aliàs invictiſſimè videor demonſtraſſe.

Quid igitur de talium jejuniis, ſilentio, orationibus exiſtimandum?

Quod tales Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiæ inimicis, *Prædicatores* appareant *veritatis* præ cæteris, & quaſi unicè idonei, exemplis nimiùm frequentibus, & experientiâ lugentes diſcimus quotidianâ: iis ſcilicet, ut apertiùs loquar, quibus neque Sacrorum uſus, neque communicatio cum fidelibus permittenda eſſet; iis, inquam, alicubi ferè ſolis, ampliſſima conceditur pro confeſſionibus audiendis, & prædicatione Evangelii facultas.

Sed ex ſalebroſo nimiùm loco expedit nunc quidem pedem referamus: referant utinam brevi ex ſuâ adverſarii perfidiâ & rebellione!

Nobis verò etiam ab ipſis pax promittitur & reconciliatio; Si eorum conſenſerimus impietati. Neque penitus de noſtrâ ad ſe converſione nuper viſi fuerant imprudentiores aliqui deſperare. Sic Petrus Hollen *Gratiani* nomine in EPISTOLA ALTERA AD CLEMENTEM XI. *Vale*, inquit, *quàm plurimum, Domine Papa, donec reſipiſcas, & Jeſuitas, ſaltem pro tempore, donec cor aliud mundum & novum à Domino in illis creatum ſit, amoveas à Conſiliis; quia, myſterium tibi dico, cæcitas pro parte contigit in Monachiſmo, donec plenitudo Secularium intraverit; Sed ſi non manſerint in incredulitate gratiæ* (Janſenianæ, quamlibet excludentis propriè ſufficientem) *ſed qui glorientur, in Domino glorientur, qui operatur velle & perficere, rurſus inſerentur (oleaſter eùm ſint) bonæ Olivæ Auguſtini, Franciſci, Dominici, Ignatii.*

E filiis Sanctorum iſtiuſmodi Patriarcharum aliqui ante Clementis XI. contra Queſnelli Librum anathema, ſe junxerunt Catholicis Galliæ Epiſcopis in prælio contra Queſ-

Queſnellum, cujus opus, detecto illic veneno multiplici, denuntiandum judicaverant Apoſtolico Tribunali: cumque metuerent, ne examen forſitan Romæ diutiùs protraheretur, atque intereà liber peſtiferam, quam dudum ſpargere doctrinam cœperat, non ſine multarum exitio animarum latiùs diffunderet, Pontificis ſententiam Antiſtites aliqui prævenerunt. Ea res vehementiùs commovit improvidos Queſnelliani operis fautores, neque defuere, qui eorumdem contra nos animos accenderent.

Non puduit etiam alteri Religioſæ Præpoſitum Familiæ, nos monito typis edito hortari ad palinodiam, quâ, ipſo pollicente, in priſtinam mox Antiſtitis magni gratiam reciperemur. Monitio iſta parum decuit authorem, utpote Religioſæ moderatorem Provinciæ: neque ipſi fuit honorifica Antiſtiti, quo minimè digna apparere debuit talis ratio ulciſcendi.

Iſtud certiſſimum eſt, per *veritatis Prædicatores* ab Adverſariis non intelligi ullos ex Religioſis Ordinibus Doctrinæ Catholicæ addictos. Quomodo enim tam glorioſo vellent nomine ſignificari, quos noverint alienos ab iis *Gratiæ ideis, quas Deus*, Judice Queſnello, *tradidit in omnibus ſcripturis*, & abhorrere, à *Moralis Evangelicæ* Queſnelliano *compendio*?

Nullus ſcilicet Janſeniſtis extra Eccleſiam ſuam Anti-Romanam *Prædicator veritatis* eſt: nullus, de Poteſtatum omnium contra ſe perſecutione conqueritur, nullus de ea conqueri ſine mendacio & injuſtitiâ poſſet.

CAPUT III.

Quoſnam inter Epiſcopos Queſnellus & ejus ſocii intelligant Prædicatores veritatis.

DOminus Bruleur, vero nomine, ut ex Clavi Janſeniſtarum diſcimus, Canonicus le Noir, Walonium reddidit certiorem, nihil aut perparum ſubſidii pro veritatis defenſione à Galliæ Præſulibus expectandum; quia, inquiebat, *plerique Epiſcopi ſunt ignorantes in illis quæſtionibus, neque dignantur inquirere, quo inſtrui valeant*. De hoc monuit Queſnellum Walonius literis ex Urbe datis die 3. Martii 1703.

Gerberonius in *Exhibitione Charitatis* pag. 44. ait *Clerum Galliæ in Comitiis Generalibus anni* 1700. *in ſuis Definitionibus* Dogmaticis *dormitaſſe*; ubi autem vigilare viſi ſunt, *Zelo*, inquit, *abripi ſe patiebantur phrenetico*.

Ægidius de Witte in *Auguſtini Iprenſis vindicati vindiciis uberioribus* pag. 41. " O! quomodo fugient à judicio Dei viventis Præſules, præſertim Galli, quod diſcordiarum harum originem non accuratiùs inveſtigent, utriuſque Auguſtini, Iprenſis videlicet & Hipponenſis opera non ſollicitiùs & maturiùs conferant, & veritatem, noſci facillimam, non majore diligentiâ examinent, ſcrutentur, indagent, inveniant ac propugnent?

„ Hiſpani, Poloni, Germani, Itali, circa prærogativas Pontificias perperis imbuti principiis, & omnibus Romanis Sanctionibus humillimè faſces eſſe ſubmittendas edocti, pro ſuâ ignorantiâ juxta Evangelium vapulabunt paucis; at Galli, qui in hoc negotio ſuper cognitionem venerandæ antiquitatis ſolidiùs inſtituti ſunt, quo ſe demum clypeo tuebuntur adverſus indignantem Deum, dum in negotio primi ac ſummi ponderis, ob reſtantem à Curiâ auram favonicam, ſe ab officio certiſſimè graviſſimo abduci ſinunt? „

Ibidem pag. 38. " Quàm ſit Fenelonius (Archiepiſcopus Cameracenſis) in rebus gratiæ malè doctus; imò quàm non leviter ac perparcè Pelagianâ conſperſus nauteâ, vel ex hoc ſolo collige, quod patrocinium ſuſcipere non exhorreat execrabilis illius libri, à Cardinale Sfondratio, ſub titulo *Nodus Prædeſtinationis ſolutus* vaniſſimo, in lucem dati, eumdem vocare *librum ſanctiſſimi & eruditiſſimi Cardinalis, doctiſſimorum juxta atque illuſtriſſimorum Approbatorum ſuffragiis commendabilem*. Moriatur, ſi ita vult Fenelonius (Archiepiſcopus) cum Sanctis illis, & cum præclaris eorum Anteceſſoribus Pelagio, Cœleſtio, Juliano, Molina, Leſſio: Nos, ſi Deo placet, cum Auguſtino, Proſpero, Gravio, Eſtio, & poſtremum cùm Janſenio moriemur. „

Procul igitur à genuinis *veritatis Prædicatoribus* juxta Ægidium abeſt hic Archiepiſcopus æquè ac Sfondratius Cardinalis, imò omnes paſſim Regionum omnium Antiſtites; Galli propter negligentiam & ſpiritum Auliciſmi potius quàm Chriſtianiſmi: propter ignorantiam verò Germani, Poloni, Itali, Hiſpani.

Ubinam proinde terrarum, ubi gentium quæret, ubi inveniet aptos tanto muneri Epiſcopos?

Si ſcriberet hodie intrepidus hic Auguſtini Batavi Diſcipulus & Propugnator, approbaret indubiè obſtinatos ſeptem contra Bullam *unigenitus* Appellantes, quorum ad Innocentium XIII. Epiſtolam damnavit ipſe Pon-

Pontifex, tanquam *continentem Propoſitiones quàm plurimas Catholicis Epiſcopis ac præcipuè Gallicanis, felicis recordationis Clementi XI., Sanctitati Suæ, & Sanctæ Sedi Apoſtolicæ injurioſas, & uti ſecundùm ſe totam Schiſmaticam, & ſpiritu hæretico plenam*.

Tres ex iiſdem Epiſcopis quadriennio antè, Duce Mirapicenſi, qui interim ad aliam (utinam beatiorem) vitam tranſiit, ſuam ad futurum Concilium Appellationem damnari viderant à Supremis Fidei Inquiſitoribus, *uti continentem Propoſitiones falſas, ſeditioſas, ſcandaloſas, temerarias, Summo Pontifici contumelioſas, ſchiſmaticas, & inſuper hæreticas*.

Nihilominus tres iſti ſuperſtites Epiſcopi, junctis ſibi in locum Mirapicenſis mortui, ſociis quatuor, auſi ſunt expreſſis nominibus, tanquam *Eccleſiæ Principes*, Summum Chriſti Vicarium tali Epiſtolâ convenire, quâ adeò non præſtarent obedientiam Conſtitutioni, ut hanc præſumpſerint potiùs, velut meritam anathema, Pontifici denuntiare.

Talibus proculdubio Epiſcopis applauderet Ægidius, tanquam glorioſis, inter ſuos, Confeſſoribus, novæque *Prædicatoribus veritatis*, quæ ut Queſnellus ait, *plerìſque Chriſtianis* (imò Catholicis omnibus) *lingua quaſi peregrina eſt, & idioma incognitum*.

Quod Ægidius Cardinalem Sfondratium, Fenelonium Archi-præſulem Cameracenſem, Molinam, & Leſſium velut Pelagii, Cæleſtii, Juliani ſocios, in eandem cum iis proiiciat damnationem, non magis illorum animis, non magis etiam famæ penes Catholicos nocebit, quàm Sacrilega Janſeniſtarum Pariſienſium mappa nocuerit Clementi XI. ejuſque glorioſæ memoriæ, aut quatuor Eminentiſſimis, ut fingebatur, ſanctiſſimi bajulis, aut mihi, ab iiſdem novæ Eccleſiæ judicibus ablegato ad inferos janitori.

Ut autem Queſnello & Ægidio obtigerit felicior cum Beatiſſimis *Auguſtino & Proſpero* in cœleſtibus ſocietas, opto quidem; Sed magis timeo, ne luctuoſior Novatori utrique nuper defuncto exitus fuerit; Siquidem, ut dicitur, obierit, abſque ullius palinodiâ erroris, aut publicæ contra Summos Pontifices inobedientiæ, & ſcandaloſiſſimæ rebellionis.

Quod deſideraverit Ægidius æternum degere cum *Gravio, Eſtio, & Janſenio*, quos, piè ſupponere potuit, in gratiâ diſceſſiſſe; non apparet reprehenſioni obnoxium; cùm in unione Eccleſiæ & obedientiâ erga Pontificem è vitâ ſinguli migraſſe perhibeantur.

Quapropter licèt non omnia forſitan, quæ Gravius & Eſtius docuerunt, probanda penitus videantur; Janſenii etiam quinque Propoſitiones certiſſimè ſint hæreticæ, cùm tamen abſuerit ab authoribus illis pertinacia; quin & ſuam Janſenius ſubmiſſionem publicis Teſtamenti tabulis voluerit eſſe conſignatam, qualiſcumque in hoc Præſule error fuerit, etiam hæreſeos condemnatus, obeſſe non debet, quin pia de ejus ſalute fiducia teneatur.

Sed quæ obedientis Magiſtri, non eadem rebellium Diſcipulorum eſt ratio. Quare placuit mihi ſemper eruditiſſimi & propter pietatem ab ipſis aliàs adverſariis laudati Cardinalis Aguirrii obſervatio in Defenſione Cathedræ Sancti Petri Diſput. 19. Sect. 3.

" Unde (inquit) colligitur, meliorem eſ-
„ ſe cauſam Baii & Janſenii, quàm Sequa-
„ cium. Etenim ii duo nihil adverſus Ponti-
„ ficias definitiones moliti inveniuntur, nè-
„ que appellationis ad Concilium Generale
„ meminerunt: Sed alter eorum ſtatim de-
„ cretis Pii V. & Gregorii XIII. paruit: alter
„ ſe ipſum, & omnia ſua Scripta ſubjecit ju-
„ dicio Sedis Apoſtolicæ, ut latè vidimus
„ Diſputat. Præcedenti. Quæ animi præpa-
„ ratio excuſat à labe hæreſis formalis, ſicuti
„ & à pertinacia requiſitâ ad illam contra-
„ hendam, quod meritò obſervarunt, poſt
„ Gerſonem in Opuſculo de Retractatione,
„ Caſtro p. 1., Simancas lib. 1. de juſta Hæ-
„ retic. punitione cap. 11. & alii apud Pe-
„ gnam in quæſt. 12. primæ partis Directorii
„ Inquiſitorum.

„ Atque ita obſervatum fuit in Concilio
„ Oecumenico Lateranenſi ſub Innocen-
„ tio III. cum Abbate Joachimo, in cujus
„ ſcriptis tradebatur aperta hæreſis contra
„ myſterium Trinitatis, ſeu Homouſii, aut
„ identitatis ejuſdem numero ſubſtantiæ aut
„ eſſentiæ, inductâ ſolùm unitate collectivâ
„ aut ſimilitudinariâ.

„ Verùm quoniam idem Abbas vivens
„ palam ſubjecit judicio Eccleſiæ Librum il-
„ lum, Patres Concilii excuſandum illum
„ putarunt à labe hæreſis formalis: Quod
„ ipſum aliis Catholicis Scriptoribus conti-
„ giſſe exploratum eſt. Quin & idem dicen-
„ dum eſſe, licèt fortè in quibuſdam eorum
„ fuerit, aut interveniat ignorantia craſſa,
„ aut facili negotio ſuperabilis, quam *vinci-*
„ *bilem* appellant, quæque nullatenus excu-
„ ſet à culpa gravi, tuentur idem Caſtro,
„ Melchior Canus, Martinus Navarrus,
„ Vaſquez, Azor, & alii quos laudat & ſe-
„ quitur Sanchez Libro 2. in Decal. cap. 7.
„ num. 20.

„ Qua propter nec Michael Bajus, nec
„ Janſenius, qui ſcripta ſua Apoſtolicæ Sedis
„ judicio ſubjeciſſe cenſentur verâ animi præ-

„ paratione in libris ipſorum teſtatâ, cenſeri
„ debent aut poſſunt hæretici: cùm in iis
„ non fuerit pertinacia, quæ eſt propria no-
„ tio hæreſis formalis.

„ Verùm ille ipſe error, qui in Prodromo,
„ aut Myſtagogo ipſius eximitur notâ hære-
„ ſis formalis, poteſt in ſequacibus ejus il-
„ lam ſubire, & abs dubio ſubit, ubi poſt
„ damnatam ſententiam judicio Sedis Apo-
„ ſtolicæ, adhuc illam tueri audent. Quod
„ olim eveniſſe partiariis S. Cypriani ex Hi-
„ ſtoriæ Eccleſiaſticæ monumentis conſtat.

„ Docuerat ille S. Martyr, & Clariſſimus
„ Scriptor, non ex pervicaciâ; ſed lapſu quo-
„ dam humano, & bonâ fide, hæreticos de-
„ nuo baptizandos eſſe, quod poſtea Sedes
„ Apoſtolica damnavit, & proſcripſit: Certè
„ hinc ille nullam hæreſis notam ſubiit.

„ Quin potiùs quoties eum errorem refu-
„ tant alii ex Patribus, honorificè admodum
„ de Cypriano loquuntur. Unde Auguſti-
„ nus inter alios, lib. 6. contra Donatiſtas
„ cap. 2. inquit: *Reddens debitam reveren-*
„ *tiam, dignumque honorem, quantum valeo,*
„ *perſolvens pacifico Epiſcopo, & glorioſo*
„ *Martyri Cypriano; audeo tamen dicere, eum*
„ *aliter ſenſiſſe de Schiſmaticis vel hæreticis*
„ *baptizandis, quam poſtea veritas prodidit.*

„ Sed cùm longè poſtea aliqui eundem er-
„ rorem, jam antea à Sede Apoſtolicâ dam-
„ natum, tueri pergerent, ſic illos refellit
„ Vincentius Lirinenſis in Commonitorio
„ c. 11. *O rerum mira converſio! Authores*
„ *ejuſdem opinionis Catholici, conſectatores*
„ *verò Hæretici judicantur. Abſolvuntur*
„ *Magiſtri, condemnantur diſcipuli. Con-*
„ *ſcriptores Librorum, filii regni erunt, Aſſer-*
„ *tores verò gehenna ſuſcipiet. Nam quis*
„ *illud Sanctorum omnium & Epiſcoporum,*
„ *& Martyrum Lumen Beatiſſimum Cypria-*
„ *num, cum cæteris collegis ſuis in æternum*
„ *dubitet regnaturum eſſe cum Chriſto? Aut*
„ *quis contra tam Sacrilegus, qui Donatiſtas,*
„ *& cæteras peſtes, quæ illius auctoritate Con-*
„ *cilii rebaptizare ſe jactitant, in ſempiter-*
„ *num neget arſuros eſſe cum Diabolo?*

„ Timeant igitur Sectatores Baii & Janſe-
„ nii, quicumque ii ſint, ne fortè utroque
„ ipſorum Prodromo labe hæreſis formalis
„ exempto ob quandam bonam fidem, aut
„ ſubjectionem animi erga judicium Roma-
„ ni Pontificis, ipſi è contrà eam notam
„ ſubeant inſtar Donatiſtarum, & æterno igne
„ ardeant.

„ Denique adhuc juxta Sententiam Ger-
„ ſonis, cui Scriptores ii unicè fidunt, pror-
„ ſus nequeunt evadere fulmina Pontificio-
„ rum anathematum, quibus percelluntur ii,
„ qui Propoſitiones Baii & Janſenii qualiter-
„ cumque tuentur. Ipſe enim Gerſon, ut-
„ cumque ſenſerit de infallibilitate definitio-
„ num Pontificis Romani in controverſiis fi-
„ dei latarum extra Concilium Oecumeni-
„ cum, & dè auctoritate alterius ſupra alte-
„ rum; adhuc fatetur Pontificem Romanum,
„ quoties declarat aliquam Propoſitionem,
„ aut definit tanquam fide Divinâ certam,
„ poſſe obſtringere omnes ſubditos in dicto
„ anathemate, ne dogmatizent oppoſitum
„ tali determinationi, donec accedat defini-
„ tio Concilii univerſalis. Ita ille palam To-
„ mo I. in eo Opuſculo, cui titulum poſuit,
„ *Quomodo, & an liceat in cauſis fidei appel-*
„ *lare à Summo Pontifice*, ſeu ejus judicium
„ declinare. Vide Raynaudum in Opuſculo
„ cui epigraphe, Αὐτὸς ἔφα, puncto 2. ubi
„ latè exponit Sententiam Gerſonis.

„ Cum igitur Pontifices Romani Pius V.
„ Gregorius XIII. Urbanus VIII. Innocen-
„ tius X. & Alexander VII. toties ſub pœna
„ anathematis tam ſeriò, tam graviter pro-
„ hibuerint defenſionem cujuslibet ex iis
„ Propoſitionibus, quicumque illas tuentur,
„ quolibet colore quæſito, nequeunt evade-
„ re fulmen anathematis Pontificii, adhuc
„ juxta Gerſonis opinionem. „

Habemus quidem in Janſenio, juxta ejus diſcipulos, *Prædicatorem veritatis*, inter poſteriorum temporum Epiſcopos clariſſimum, qui, teſte ejus epitaphio, authoritate Alexandri VII. ſublato, fuit *arcanarum cogitationum Auguſtini, ſi quis unquam fideliſſimus interpres.*

Idem de eo cenſuit Pater Quarrè Oratorii Berulliani Presbyter recens è Gallia cum ſociis tunc aliquot à Janſenii Factione evocatus, ad Oratorium cum Janſeniſmo in Belgio ſtabiliendum. Hoc itaque novus hoſpes illuſtri teſtimonio ordiri voluit, & novi illic domicilii, cum nova fide, jacere fundamenta. *Quotquot*, inquit, *ſunt in noſtra Congregatione Theologi, mecum unanimiter fatentur omnes, ſe Auguſtinum in Janſenio invenire.*

Quæ ſi ita ſint, ſi *arcanarum cogitationum Auguſtini fideliſſimus interpres* præ cæteris Janſenius fuerit, cur eum Queſnellus Berullianæ etiam ipſe Presbyter Congregationis, deſeruit in *Epiſtola* anonyma *cujuſdam Eccleſiaſtici circa mentem Sancti Auguſtini de authoritate Pontificis*? Conferamus utriuſque ſententias.

Janſenius in Theſibus anno 1617. die 9. Octobris pro obtinenda Doctorali Laurea defenſis. *Externæ*, inquit *Regulæ ſunt Romanus Pontifex, Concilia, Eccleſia. Chriſtus itaque Dominus viſibilem ſuam præſentiam*

mili-

militanti Eccleſiæ ſubtracturus, viſibile ei caput, ſuum Vicarium Pontificem, Apoſtolorum verticem Beatum Petrum conſtituit, cui omnes omnium Nationum Fideles, plebei, Principes, Laici, Eccleſiaſtici, ipſique Apoſtoli ſubiicerentur.

Hujus verus ac legitimus Succeſſor Romanus eſt Pontifex. . . Supremus eſt omnium de religione controverſiarum judex: cujus judicium rectum, verum, infallibile eſt, cum univerſa Eccleſia aliquid ſub anathemate tenendum eſſe definit.

Ne verò dicatur Janſenius eam quidem tenuiſſe junior; Sed ætate provectior ſententiam mutaſſe, jungo teſtimonium ejuſdem luculentius ex famoſo ejus volumine ultimo, quod ſcriptionibus & vitæ ſimul finem impoſuit, neque edi potuit ab authore, morte citiùs, quàm expectaverat, præoccupato. Magnifica Operis inſcriptio eſt *Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis Auguſtinus.*

Illic Libro Proëmiali cap. 29. hæc legitur Authoris Proteſtatio: " Mihi conſtitutum „ eſt, eandem, quam ab infantia ſecutus ſum „ ſenſuum meorum ad extremum ſpiritum „ uſque ducem ſequi Romanam Eccleſiam, „ & Beatiſſimi Petri in Romana Sede Succeſ„ ſorem. Super illam Petram ædificatam „ Eccleſiam ſcio. Quicunque cum ipſo (Pe„ tri ſucceſſore) non colligit, ſpargit: apud „ quem ſolum incorrupta Patrum ſervatur „ hæreditas. Quidquid ab iſta Petri Cathe„ dra, in cujus communione à teneris vixi, „ & porrò vivere & mori fixum eſt, ab iſto „ Principis Apoſtolorum Succeſſore, ab iſto „ Chriſti Domini noſtri Vicario, ab iſto Ec„ cleſiæ Chriſtianæ univerſæ Capite, Mode„ ratore, Pontifice præſcriptum fuerit, hoc „ teneo: quiquid improbatum, improbo: „ damnatum, damno: anathematizatum, „ anathematizo. „

Quantum iſta Doctoris humilitas & ſubmiſſio differt a Superbiâ rebellium Diſcipulorum, criſtas attollentium adverſus Petri Cathedram Cœtumque Fidelium, ſanctiſſimo Capiti conſentientem!

Neque in libro ſolùm Proëmiali tam Catholicè locutus eſt Janſenius: audiatur etiam in Epilogo. " Quidquid de rebus tam multi„ plicibus & arduis non juxta meam; Sed „ juxta Sancti Doctoris (Auguſtini) mentem „ pronuntiavi, ex Apoſtolicæ Sedis, Eccle„ ſiæque Romanæ Matris meæ judicio ſen„ tentiaque ſuſpendo; ut illud jam nunc te„ neam; Si tenendum: revocem ſi revocan„ dum: damnem & anathematizem; ſi dam„ nandum & anathematizandum eſſe judica„ verit.

„ Nam quemadmodum iſtius Eccleſiæ ac „ Sedis myſteriis infantulus initiatus, & ejus „ fide cum lacte matris imburus fui & crevi, „ & adolevi, & ſenui, nec ab ea ad latum „ unguem, quod ſciam, animo aut facto, aut „ ſermone deflexi; ita porrò ad extremum „ uſque ſpiritum vivere, ac Deo adjuvante „ mori; Divinoque judicio ſiſti, mihi con„ ſtitutum eſt, ut juxta ſacratiſſimam ejus re„ gulam, quæ a temporibus Apoſtolorum per „ ſucceſſionem continuam Romanorum Pon„ tificum, per univerſum Orbem prædicata „ & credita eſt, referam à Dei miſericordia, „ aut Juſtitia bonum aut malum. „

Idem ſenſus perquàm Catholicus, eadem doctrina Janſenii fuit in Commentariis Sacræ Scripturæ. In caput 22. Lucæ ad verſum 32. ita ſcribit. " *Ego autem rogavi pro te,* „ peculiariter, tanquam Capite cæterorum, „ per quem reliquos ad ſalutem adducere „ decrevi: *ut non deficiat fides tua*, ut non „ penitus eradicetur & extinguatur. Nam „ quamvis cribrandus, & concutiendus eſſet „ uſque ad negationem Chriſti, quam ore „ fecit; Fidem tamen internam, quâ ad ju„ ſtitiam corde creditur, non amiſit: ſicut „ arbor folia vi tempeſtatis abjicit; non ta„ men vitam in radice permanentem, ut ſen„ tit Ambroſius in ver. 12. Pſalmi 43., & ex„ plicat Theophylactus.

„ Et hoc quidem perſonale fuit Petri pri„ vilegium, de quo Auguſtinus Lib. de Cor„ reptione & gratia cap. 8. Quando, inquit, „ rogavit, ne fides ejus deficeret, quid aliud „ rogavit, niſi ut haberet in fide liberrimam, „ fortiſſimam, invictiſſimam, perſeverantiſ„ ſimam voluntatem? Sed quia confirmare „ Fratres, quod ſequitur, ad Officium Paſto„ ris pertinet, & proinde perpetuum eſſe de„ bet, hinc juxta ſenſum Antiquorum impe„ travit ei & aliud Privilegium, ad Succeſſo„ res propagandum, ut videlicet tanquam „ Caput Eccleſiæ nunquam ipſe, nec Succeſ„ ſores ejus in docenda vera fide deficerent, „ juxta illud Leonis Serm. 3. de Aſſumptione „ ſua ad Pontificatum: *in Petro omnium for„ titudo munitur*: & illud Bernardi Epiſtola „ 190. ad Innocentium: *Dignum arbitror, „ ibi potiſſimùm reſarciri damna fidei, ubi non „ poſſit fides ſentire defectum.* Cui enim al„ teri Sedi dictum eſt aliquando, *Ego rogavi „ pro te, & tu aliquando converſus confirma „ Fratres tuos?* „

Denique in Teſtamento, quod Janſenius morti proximus, atque ut Lovanienſes referunt, vix mediâ ante obitum horâ dictavit, & ipſi damnato Operi præfigitur, ait: " Ego „ Cornelius, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ,

„ Epiſcopus Iprenſis,de mea libera voluntate
„ do & dono omnia mea ſcripta ad explica-
„ tionem Sancti Auguſtini ſpectantia Capel-
„ lano meo Reginaldo Lameo ; partim quia
„ magno labore ea ſcripſit, vel dictavit ; par-
„ tim quia ſine originali corrigi copia non
„ poteſt. Hâc tamen mente hanc donatio-
„ nem facio , ut cum doctiſſimis viris Magni-
„ fico Domino Liberto Fromondo, & Reve-
„ rendo Domino Henrico Caleno Canonico
„ Melchlinienſi conferat, & diſponat de edi-
„ tione quàm fideliſſimè ,

„ Sentio enim aliquid difficulter mutari
„ poſſe ; Si tamen Romana Sedes aliquid
„ mutari velit, ſum obediens filius , & illius
„ Eccleſiæ, in qua ſemper vixi uſque ad hunc
„ lectum mortis , obediens ſum , Ita mea
„ poſtrema voluntas eſt . Actum ſextâ Maii
„ *1638*. „ Erat infraſcriptum CORNELIUS EPISCOPUS IPRENSIS : & impreſſum ſigillum ejuſdem. Ita teſtor HENRICUS CALENUS.

Hæc nuper Lovanienſes opportuniſſimè pro his rerum circumſtantiis recudi curarunt, approbante Hermanno Damen Sacræ Theologiæ Doctore Regente,& Cenſore Librorum ordinario. Excerptis illis triplex jungitur animadverſio congrua,

Prima. “ Quòd Janſenius ſteterit uſque
„ ad mortem pro infallibilitate Deciſionum
„ Summi Pontificis, dum in materia fidei aut
„ morum Eccleſiam univerſam obligat ad
„ credendum quod definit.

Secunda. “ Quòd ſi vivente Janſenio,
„ Pontifices librum ipſius, & extractas ex
„ ejus libro Propoſitiones condemnaſſent,
„ ipſe primus iſti condemnationi fuiſſet ſub-
„ ſcripturus.

Tertia. “ Quòd ſi hodie viveret Janſe-
„ nius, abominaretur fanda, infanda molimi-
„ na,quibus ſuæ Doctrinæ ſequaces Queſnel-
„ lus aliique auſi ſunt, & audent hodiedum
„ illam contra tot Apoſtolicas Conſtitutio-
„ nes, cum ingenti ſcandalo ſuſtinere. Hu-
„ mili proinde Janſenio, ſuperbiſque ejus
„ Diſcipulis rectè applicaveris effatum Vin-
„ centii Lirinenſis ex Commonitorii capi-
„ te 11. *O! rerum mira converſio : authores*
„ *ejuſdem opinionis Catholici , Conſectatores*
„ *verò hæretici judicantur* , „ ut ſuperiùs retuli obſervatam ab Eminentiſſimo Aguirre: neque poſſunt nimium hujus temporis novatoribus inculcari.

Eat igitur furens Ægidius de Witte cum ſuâ pluſquam Schiſmaticâ *denuntiatione ſolemni Pontificæ Conſtitutionis Vineam Domini Sabaoth*, & contra eam *omnes Hierarchas* ad Generale Concilium maleſanus vocet, propterea quod illa Innocentii X. & Alexandri VII, Diplomatibus confirmatis, quintuplicem Janſenii hæreſim ab omnibus Eccleſiaſticis jurejurando adſtrictis, jubeat ſine exceptione, diſtinctione, expoſitione reiici & condemnari.

Si Magiſtrum, tantopere, ut præſefert, diſcipulus reveretur, æquiſſimum eſt, ut qui errantis inſtitit imprudenter veſtigiis, ab errore redeuntem, ſalubriùs audiat, & promptiùs ſequatur.

Janſenius ad Summi Tribunal judicis properare auſus non eſt, niſi præmiſſâ Dei Vicario obedientiâ : *Si Romana Sedes aliquid mutari velit, ſum obediens filius*. Mutari jubente Pontifice Articulos quinque, contrà obteſtatur Ægidius Eccleſiam pag. 3. *Confer* (inquit) *Auguſtiniana Dogmata & Janſeniana, deprehendes, non ita lucere Solem in meridie, quàm Iprenſium Præſulis cum Doctorum tuorum apice Aurelio Auguſtino ſuaviſſima concordia ſplendeat*.

Quin ſuâ Ægidius umbratili & confictâ inaniſſimè de quatuor Pontificibus victoriâ, ſibi plaudens, eodem tempore hanc luculentiori operi non dubitat frontem præfigere: *Auguſtinus Iprenſis vindicatus,atque è damnatione Romanorum Pontificum Urbani VIII., Innocentii X., Alezandri VII., Clementis XI. ereptus & erutus*.

Quicunque (inquit Janſenius) *cum Beatiſſimi Petri in Romana Sede Succeſſore non colligit, ſpargit. Quidquid ab iſta Petri Cathedra, ab iſto Principis Apoſtolorum Succeſſore Pontifice præſcriptum fuerit, hoc teneo, improbatum improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo*.

Iſtud Janſenius perperam juxta Ægidium: ideò in *vindiciis uberioribus* pag.43. ait; *Quidquid circumveniantur Pontifices, dormitent Epiſcopi, ſileant eruditi, me ſolum relinquant; Clementinam Bullam vanis effugiis,& cavillis frigidiſſimis tueri pergant : Quidquid demùm reclament contra me inimici, vel deficiant à me amici*,ſolus ego in acie ſtabo intrepidus pro Janſenio, etiam invito.

Rationem reddit pag. 46. quia *veræ pietatis ædificium extrui nullo modo poteſt, niſi poſitis à clariſſimo Janſenio ſanctiſſimis & humillimis innixum baſibus.*

Idem Ægidius cùm ex mendacibus Walonii ad *Sanctam Familiam* literis didiciſſet, faventes ſibi ſuiſque, Innoc. XII. Pontif., eſſe in Sancto Officio circumſtantias, non dubitavit *Panegyrim* edere *Janſenianam*, ipsâ libri ſuperficie omnibus denuntians, eluxiſſe tandem exoptatiſſimum *tempus loquendi*, quaſi ab Eccleſiaſte cap. 3. v.7. prædefinitum.

Que

Digitized by Google

Quæ temeritas cùm Romæ , & in Belgio ab ipſis damnaretur Lovanienſibus,non tamen ab authore ſine vindiciis derelicta eſt : neque hæ de Panegyreos abſurdiſſimæ quidquam duritie remiſerunt ; Sed anteriorem auxere potiùs incrementis minimè levibus temeritatem .

Exemplo ſit quod Apologiâ primâ pagina 22. legitur . " Demonſtrari facilè poteſt
„ perſpicuis rationibus , Doctrinam Eccleſiæ
„ magis jam eſſe illigatam Janſenio , ſeu per-
„ ſonæ & ſcriptis ejus , quàm unquam per-
„ ſonæ Athanaſii innexa fuit : Glorioſi Scri-
„ ptoris hujus (Janſenii) volumen tum di-
„ gnitate materiæ , tum excellentiâ ſapien-
„ tiæ , tum pietatis afflatu , libris omnibus,
„ quos Eccleſia Dei poſt canonicas ſcriptu-
„ ras protulit , aut non cedere , aut palmam
„ etiam cum laude auferre „ .

Apologiâ ſecundâ pag. 13. " A conditâ
„ Eccleſiâ non eſt elaboratum opus , ubi
„ controverſia quædam Sacra à primis fun-
„ damentis ad ſumma uſque faſtigia tam pul-
„ chrè , tam ſolidè , tam facundè, tam cohæ-
„ renter , tam indivulsâ contignationum fir-
„ mitate conſtruitur . „

Ibid. " Nullâ præviâ ſcientiâ Theologi-
„ câ imbuti eſſe debent [Lectores] ut in Jan-
„ ſeniani operis magnalia penetrent: magna-
„ lia , inquam , totius Chriſtianæ vitæ ba-
„ ſim, totius veræ pietatis nucleum, omnium
„ virtutum Theologicarum atque Moralium
„ perfectam ideam, denique notitiam pro-
„ fundam Dei , Chriſti, ac ſui in ſe largiter
„ complectentia „ .

Cùm ea Ægidii in extollendo volumine toties damnato , offendiſſet ubique plurimos inſolens arrogantia, tam publico author ſcandalo & increpationibus haud quaquam territus , ſuis ipſe inſultat monitoribus, atque eadem in Apologiâ 3. impudentiùs repetens pag.370. " Ringatur qui volet (inquit).

Dein pag.373. Auguſtino Iprenſi præferentibus Hipponenſem reſpondet , aſſentire ſe penitùs non poſſe , quinimo : " Si alteru-
„ trius (inquit) facienda eſſet optio , an ut
„ ſenſus librorum S. Auguſtini Hipponenſis
„ in materiâ liberi arbitrii & gratiæ Dei ; an
„ verò ſenſus libri Janſeniani , juxta Conſti-
„ tutionem Clementinam Theologiæ tironi-
„ bus ejurandus eſſet , minùs è condemna-
„ tione prioris , quàm è poſterioris Catholi-
„ ca Chriſti Eccleſia pateretur .
„ Nam Auguſtinus Hipponenſis, quia non
„ ſemper æquè in hac materiâ eruditus fuit...
„ aliquando aut minùs cautè, aut minùs cla-
„ rè locutus eſt , ideoque in quæſtionem tra-
hi poteſt ; Janſenius nullo modo . „

Erigit hic mirabilis Ægidius Janſenium ſupra Doctorum Aquilam Auguſtinum,atque adeò diſcipulum ſupra Magiſtrum ; erigit novæ ſectæ hæreticæ ex imperitiâ fundatorem miſerrimum , ſupra hæreticorum omnium ſui temporis glorioſiſſimum expugnatorem.

Denique jam vidimus Ægidium volentem ſapere ſupra ipſum ſuæ ſectæ Principem Janſenium , qui *improbat , damnat , anathematizat* , quidquid in ſuo volumine improbati , damnari , anathematizari aliquando forſitan contingeret à Romano Pontifice; Ægidius autem poſt quatuor Pontificum contra Janſenii doctrinam anathemata , eandem *vindicare atque è damnatione Urbani VIII. , Innocenti X. , Alexandri VII. , Clementis XI. , eripere , eruere* , reſtituere præſumit .

Queſnellus etiam *Notis in Epiſtolam Steyaertii* pag. 17. de omnibus contra Janſenium Conſtitutionibus , veluti debellatis , Pæana canens , annuntiat , *ſenſum à Janſenio intentum , adeò hæreticum non eſſe, ut jam demum credere cœperit Orbis Catholicus , nihil in eo non eſſe Catholicum.* Doctrinam itaque nonniſi Catholicam Janſenius ipſe cum Pontificibus confixerit anathemate , & quidem in tam multis Articulis , non ſolùm hæreſios damnatis ab Innocentio X. & ſucceſſoribus ; Sed etiam in pluribus Bajanis , quos à Pio V. , & Gregor. XIII. antea reprobatos, Urbanus Prædeceſſorum ſuorum ſententiam confirmans, iterum proſcripſit cum Janſenii volumine, tanquam eoſdem Articulos ſcandaloſiſſimè reſuſcitante .

Porrò cum totus quodammodo liber Janſenii , in ſtabiliendis iiſdem Dogmatibus conſiſtat , videntur Janſenianorum , de ejuſdem authoris ſenſibus elogia , ſimul cum Catholica ejus ſubmiſſione conſtituere Propoſitiones ſimiles eis , quas vocat dialectica *falſificantes* invicem.

Undè implexa novis Auguſtini diſcipulis proponitur quæſtio , locumne inter *Veritatis Prædicatores* Janſenius mereatur, an veluti deſertor abjiciendus ? Reſponſum ab illis Didacticum non expecto ; quia neque Patriarchæ ſuo nuntium remittere , neque ſubmiſſionem ejus publicè confiteri cupiunt , quam mallent ſilentii tenebris perpetuò ſepeliri . Sed locis illa nimium conſpicuis , & multis tradita atque inculcata , in variis Janſenii operibus legitur : ubi diſſimulare quidem eam poteſt Novatorum pertinacia ; Sed non ignorare , aut oculis ſubducere orthodoxis .

Nos itaque ipſum meritò Janſenium Janſenianis obiicimus obſtinatis , utpote cujus repetita toties , eaque maximè ultima

pro-

Proteſtatio, indubiè penès omnes ſanæ mentis & æquitatis arbitros, expreſsæ æquivalet retractationi; atque adeò quæcunque in Janſenii opere cernitur condemnata Pontificiis Conſtitutionibus doctrina, non ampliùs propriè illius authoris eſt Catholici; ſed rebellium Apoſtolicæ Sedi, & Magiſtro ſuo refragantium diſcipulorum, quos ſuperbia, & nata inde pertinacia, hæreticos fecit, & cunctis fidelibus ac Superis execrandos.

Illuſtriſſimus le Tellier Archiepiſcopus Remenſis aliquando minùs benevolus viſus eſt Religioſis Mendicantibus, potiſſimum Societatis: inde quantis laudibus celebrari meruit à nobis Auguſtini diſcipulis! Spem inde non dubiam concepêre patrocinii pro cauſâ ſuâ; At ubi ſenſerunt novæ hæreſi infeſtum, virulentis eundem ſpiculis calumniarum impetere non dubitarunt, atque ita penès eos loco excidit & gloriâ *Prædicantium veritatem*.

Ità de eo Gerberonius in opere anonymo, tanquam Epiſtolâ cujuſdam Theologi ad Archiepiſcopum Remenſem pag. 5.: *Hinc* inquit, *omnes concludunt, Archiepiſcopum Remenſem eſſe illum Superbiâ inflatum, de quo loquitur S. Paulus, Doctorem illum, qui nihil novit de ſcientia Sanctorum, & poſſeſſum ab illâ ſpiritûs infirmitate, à qua naſcuntur invidiæ, maledicentiæ, ſuſpiciones pravæ, & contentiones pernicioſæ.*

Minùs etiam à Queſnello, & Gerberonio *veritatis Prædicatio* committi potuit Archiepiſcopo Mechlinienſi Humberto, utpotè quem mox videbimus Janſenianæ *præconibus veritatis* maximè *contrarium*, ideò illi inſigniter exagitandum ſuſceperant libellis vernaculis, anonymis, & famoſis, quibus reddere eum conarentur omnibus odioſum; atque ita ſi perdere penitùs non poſſent, ſaltem infringerent eius authoritatem, animumque dejicerent, ne *veritatis* novæ *Prædicatoribus* auderet impoſterùm ſe opponere, neve, ſi vellet, reſiſtere valeret.

Primus contra eum cecinit claſſicum Gerberonius tribus eodem tempore libellis, triplici idiomate, Gallico, Latino, Belgico editis, ut multitudo credita oppugnantium terreret, & faciliùs perſuaderetur populo, quod à pluribus appareret aſſertum.

Ante Archiepiſcopi adventum non exiguos in Diœceſi illâ progreſſus novitas fecerat, nacta in Humberti prædeceſſore Præſulem quidem minimè malum; Sed qui, ut in Theologicis non multùm, in Polemicis minùs verſatus, in Domeſticos, & Miniſtros inciderat Novatoribus faventes, circumveniri ab his faciliùs potuit.

Ea labes Diœceſios ampliſſimæ, in quâ Lovanium eſt, non latuit Apoſtolicam Sedem, quæ pulſata gravibus Belgarum querelis, de evocando Romam Archipræſule ad reddendum villicationis rationem, feriò deliberabat. Sed ne ſuam exponeret diſcrimini authoritatem, explorare antea de hoc voluit mentem Curiæ Madritenſis.

Indè autem intelligens oppoſitionem fore propter prætenſum à Belgis privilegium *de non evocandis*, expectandum cenſuit donec Antiſtiti ad Tribunal Superûm evocato, ſucceſſor obtigit, quo nullus cogitari aptior poterat, Humbertus Guilelmus à Precipiano Epiſcopus Brugenſis.

Hic Regi Catholico à Conſiliis *fuerat* annos multos, non tantùm acri ingenio, & ardenti zelo præditus religionis, ſed etiam Theologiæ Polemicæ ſtudioſiſſimus. Talis pridem innotuerat Pontifici Innocentio XI., qui ei priùs ab Aula Hiſpanicâ, motu proprio, nominationem petierat ad *infulas Brugenſes*, pro ſuâ reverentia exauditus. Poſtea *vacante* Archiepiſcopatu Mechlinienſi, ut malis illic gliſcentibus mederetur, transferendum eò cenſuit, annuente libenter Rege Catholico, hunc fidei contra novos hæreticos fortiſſimum heroem.

Mortuo autem intereà Innocentio XI. ſucceſſit Alexander VIII., qui perſpectum habens Archidiœceſios illius neceſſitatem, expediri ad eum ſtatim *Pallium* voluit, etiam priùſquam Romæ ad juramentum præſtari ſolitum, procuratio comparuiſſet: Cui novitati quibuſdam ſe in Curiâ opponentibus, *fertur* reſpondiſſe Pontifex; Si iſtiuſmodi gratiæ non extiterit hactenùs exemplum, cupere ſe *iſtud* primum eſſe, ne ex mora Antiſtitis, graviorem illic ſtragem pareret inolitæ à tot *annis* contagium novitatis.

Translatus itaque Brugis Mechliniam Humbertus brevî undique ſolicitatus fuit, ut imponeret finem abuſibus, & frænum audaciæ injiceret Janſenianæ.

Opportuna ſub id temporis occaſio ſe offerebat, novi Antiſtitis conſecratio. Hac uſus Archiepiſcopus, cum ſuis, qui aderant, ſuffraganeis conſilia contulit, qua ratione poſſet graſſanti novitatis peſtilentiæ afferri remedium. Probatum autem communi judicio fuit, ut initium duceretur ab executione eorum, quæ Sedes Apoſtolica decreviſſet ſive contra libros, ſive contra Dogmata; etiam ne Sacræ literæ vulgari idiomate promiſcuè legerentur.

Vix iſtud Archiepiſcopi mandatum foras prodiit, quin animadverſiones Gerberonius typis ederet, ſimiles ferè iis, quas Queſnellus aliquot annis ante ſcripſerat contra

Decre-

Decretum S. Congregationis Indicis Tridentini, quo ſuas in S. Leonis opera Diſſertationes ægerrimè tulerat prohiberi.

Mechlinienſis ſanctio inchoatur formulâ ſolitâ: *Humbertus Guilelmus Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Archiepiſcopus*. In hæc verba ſic inſurgit impudentia Gerberonii ſchiſmatica, libello cui titulus: *Decretum Archiepiſcopi Mechlinienſis Notis illuſtratum*, pag. 3. *veriùs dixiſſet* (*Archiepiſcopus*) *tremendo Dei judicio & Jeſuitarum artibus*. Cur dixerit tremendo Dei judicio, rationem reddit, quia *nulla major calamitas, quam Eccleſiam regi ab iis, qui ſpiritu Chriſti, qui veritas eſt, non aguntur; ſed ſeducti plurimos ſeducunt, & clavem ſcientiæ non habentes, clave poteſtatis abutuntur*. Talium promotio Epiſcoporum juxta Queſnellum effectus fuerit *iræ Dei in filios ſuos*, propter veritatis in Eccleſiâ ignorantiam, ut indicat Propoſitio 95. Non eſt itaque veriſimile, quod talem Archiepiſcopum annumerari Queſnellus voluerit *Prædicatoribus veritatis*.

Crimen gravius intorquet eidem novo Archipræſuli Gerberonius pag. cit.: *Qui priùs Brugenſis, modò Mechlinienſis Eccleſiæ ſponſus eſt contra datam fidem, ac ſanctiores Eccleſiæ regulas, nonne adulter magis, quàm ſponſus cenſendus eſt?*

Odium & ira homines cœcos faciunt, ut modò Gerberonium, ne videat, quot jacta in Humbertum calumnia, feriat in omnibus Chriſtiani Orbis regionibus Antiſtites integerrimos, etiam Sanctiſſimum Pium V. Pontificem.

Eminentiſſimo de Noailles adverſarii non defuerant hactenùs; Verùm qui tertiam illi exprobrarit, quam relictis prioribus, tunc adierat, & etiamnum occupat Cathedram, non reperio.

Conſentiunt univerſi Epiſtolæ Pelagii Pontificis, quâ Benigno Archiepiſcopo ſic reſpondet: *Exigit dilectio tua conſulta Sedis Apoſtolicæ, ſi licitum foret Epiſcopis tranſire aut mutari de Civitate in Civitatem; cùm quidam Canones, ut tibi videtur, hoc fieri prohibeant.... Scias, Frater dilectiſſime, aliud eſſe mutare, & aliud mutari. Quapropter chariſſime, muta Epiſcopum causâ neceſſitatis, aut utilitatis, ſuper quo conſulere nos voluiſti, & alios Fratres noſtros, quibus hoc faciendum neceſſitas aut utilitas compulerit, agere doce; quià hoc, quod tibi ſoli ſcribimus, ab omnibus teneri mandamus*.

Non defuit Mechlinienſi Archiepiſcopo defenſor, qui Gerberonium dedocere mox voluit errorem, atque à tam inſulsâ deinceps avertere calumniâ, quæ tot impeteret clariſſimos & Sanctos Antiſtites, etiam illos, quos Gerberonii & ſociorum intererat, omni potiùs blanditiarum, & fraudum genere ſuis partibus conciliare. Sed rabies ut dixi, oculos non habet, ut videat in quos involet, quos morſibus dilaceret, Domeſticos ab alienis, amicos ab hoſtibus non diſcernens.

Prioris itaque libelli vindicias dedit, ubi pag. 25. eandem repetit, & fortiùs ingerit contumeliam: *Nonne*, inquit, *adulter & non Sponſus eſt, qui primam Sponſam deſeruit ad ducendam alteram?*

Pag. 26.: *Non exiſtimo rigoris nimii arguendum eſſe eum, qui Notis in Decretum Archiepiſcopi Mechlinienſis interrogavit, an Præſul, ex Sponſo Eccleſiæ Brugenſis, factus Sponſus Eccleſiæ Mechlinienſis, non habendus ſit adulter potiùs, quàm Sponſus?*

Pag. 30.: Temeritatem ſuam apertiùs prodit dicens: *Hujuſmodi Translationes hodiè valde viſitatæ ſunt; Sed eo tantùm oſtenditur, malum iſtud invaluiſſe magis hoc tempore, quàm unquam antea: quod malum originem trahit ab avaritia & ambitione, quæ Eccleſiæ legibus ſe neſcit ſubmittere*.

Quamvis ea vitia locum forſitan obtineant; in aliquibus, iſtud tamen ſecuriſſimè aſſero, Illuſtriſſimum Humbertum neque Brugenſem Cathedram ambiviſſe, neque Mechlinienſem; Sed utramque ei obveniſſe maximè legitimè, ipſo Nuntio Apoſtolico Madritenſi hanc juſſu Pontificis expetente à Rege Catholico Nominationem.

Quàm hæc utilis fuerit, & quodammodo neceſſaria, non ſoli Mechlinenſium Diœceſi nec ſoli Belgio; Sed finitimis quoque Provinciis, noverunt omnes rerum ab hoc Archipræſule geſtarum conſcii. Ejus enim ſingulari vigilantiâ detectæ ſunt vulpes & interceptæ, quæ Vineam Domini demoliebantur.

Eductis illis ex utraque, quâ latuerant, foveâ, cum infinita chartarum ſupellectile, totum iniquitatis myſterium juridicis proceſſibus in lucem publicam pertractum eſt. Neque Eccleſiæ tantum nocuit furtiva Queſnelli effracto forinſecus carcere evaſio, quantum profuerit Conſtitutio utraque Clementis XI. *Vineam Domini*, & *Unigenitus*, quibus occaſionem præbuit tum ipſius Queſnelli, tum factionis totius, poſt evaſionem capitis, audacia.

Denique elabente Reo, remanſere nihilominùs ſcripta omnia in poteſtate Archiepiſcopi, quibus ille non ſolùm lites inſtrui curavit; Sed etiam ſummos utriuſque fori Principes reddidit certiores de graſſante per Gallias & Belgium novitatis contagio, cui niſi

for-

fortiore quantocyùs remedio occurreretur, reſiſti poſtea non valeret; quin perniciem afferret Eccleſiæ & Reipublicæ forſitan haud leviorem, quàm duobus ſeculis ſuperioribus Lutherana hæreſis peperit, & Calviniana.

Hinc excitata magis attentio Apoſtolicæ Sedis, & inferiorum Antiſtitum, Regis etiam Chriſtianiſſimi, ut tempeſtivè proſpicerent, & ſecurim ponerent ad radicem. Archiepiſcopo Mechlinienſi ſtrenuam operam contulerunt Antiſtites ejuſdem Provinciæ cæteri, ſimilibus contra novitates Decretis.

Verùm in tantò Janſenianæ ſectæ diſcrimine, non ſibi diſſimulandum illa, non ſilendum ſtatuit; Sed elatis clamoribus implenda omnia & turbanda, ut terrorem injiceret Eccleſiæ Præpoſitis, ipſique Reipublicæ.

Gerberon in *Brevi & neceſſaria Inſtructione* pag. 5. vociferatur: *Si qui Epiſcopi in Belgio lectionem Sacræ Scripturæ* (promiſcuam in lingua vulgari) *prohibuerint Chriſtianis, fas eſt dicere, hujuſmodi Decretum non à Deo; ſed à Diabolo profectum eſſe, & ſinceros Chriſtianos omnes habere tale Decretum, primò tanquam gravem abuſum Epiſcopalis Poteſtatis: Secundò tanquam defectum gravem contrarium debito Epiſcopali: Tertiò tanquam ſcandalum, quod Schiſmaticos ab Eccleſiâ Catholicâ avertat, & in ſchiſmate confirmet; Quartò tanquam magnum dedecus, & injuriam, quam Epiſcopi intulerunt Eccleſiæ per tale Decretum, quod Acatholici nobis & Eccleſiæ perpetuò exprobrabunt.*

Idem pag. 27. *Interdicere lectionem Divini Codicis in linguâ vernacula, aliud eſſe, aut nominari non poteſt, quàm damnanda hæreſis.* Concinit ejuſdem libellus nomine *Difficultatum propoſitarum Epiſcopo Gandavenſi* pag. 3. *Chriſtiano populo interdicere lectionem Scripturæ Sacræ in idiomate, quod optimè intelligit, eſt incidere in hæreſim & impietatem.*

Idem opuſculo contra *ſententias & agendi rationem Archiepiſcopi Mechlinienſis.* Pagina 28. *Præſtantes Theologi lectionem promiſcuam S. Scripturæ in lingua vernaculâ, exiſtimant communi plebi prohiberi non poſſe ſine hæreſi.*

Rursùs in *Brevi & neceſſaria inſtructione* pag. 28. *Hæreſis dicenda eſt, docere quod non ſit laudabile & utile omnibus Chriſtianis promiſcue legere Sacras literas in idiomate vulgari.*

Neque eam eſſe opinionem quaſi diſputationi obnoxiam, ait in *Defenſione* libelli editi contra *Sententias & agendi rationem Archiepiſcopi Mechlinienſis* pag. 33. Sed *omnes, quibus mica judicii & pietatis ſupereſt, judicabunt*, inquit, *quod Decretum Archiepiſcopi probibens Divini voluminis lectionem in lingua vulgari, ſit injurium Deo & Eccleſiæ, ſit ſcandaloſum & natum turbare conſcientias, ac hæreſi nitatur.* Cùm autem cenſuræ tam abſonæ contra Regulam quartam Iudicis Tridentini, tantâ conditam authoritate, nullus hactenus reperiatur Epiſcopus qui conſenſiat, neceſſe erit, Gerberonio Judice, hoc tempore nulli Antiſtiti *micam ſupereſſe judicii & pietatis*: quo ſuppoſito, ubinam terrarum invenies Epiſcopum *prædicandæ veritati* idoneum.

Arceri præcipuè à *prædicationis* munere debebunt omnes Belgii Auſtriaci Antiſtites, utpotè qui omnes Archiepiſcopum ſecuti, ſimilia edidere decreta contra promiſcuam Divini Codicis in vulgari idiomate lectionem. Omnes iſtiuſmodi Præſules juxta Gerberonium in *Brevi*, ut appellat, *& neceſſaria inſtructione* pag. 22. *Neque Patres, neque Paſtores ſunt, ſed potiùs tyranni, adimentes populo conceſſam à Deo primitus libertatem.*

Epiſcopi omnes illi rurſùs penès Gerberonium ridiculi ſunt & ſatui. Ita in *Difficultatibus propoſitis Epiſcopo Gandavenſi* pag. 21. *Decreto iſto nihil à ſana mente alienius, nihil magis ridiculum, magis ſtultum.*

Iterum in *Brevi & neceſſaria inſtructione* pag. 26. *Virtutis eſt non obedire talibus Præpoſitis. Qualis enim foret iſta obedientia? Non abſimili Neſtorius, Julianus, Sergius, & plures alii hæretici Epiſcopi, mortalium plurimos ſuis hæreſibus implicuerunt, & pertraxerunt ſecum ad Inferos.* Denique, inquit ibidem Gerberonius pag. 16. *Tam firmis & Chriſtianis rationibus demonſtrari poteſt, eſſe hæreſim, tenere quod lectio Scripturæ Sacræ* (etiam in vulgari idiomate) *ulli cujuſcumque ſtatus, conditionis &c. pernicioſa ſit vel inutilis, ut non exiſtimem, quidpiam opponendum, niſi ab eo, qui primam noſtræ Religionis regulam, primum fundamentum evertere voluerit, ac pedibus conculcare.*

Iniquiſſimam hìc eſſe hæreſios Cenſuram, fatebitur omnis Catholicus, in quo Sedis Apoſtolicæ & conſentientis Eccleſiæ aliqua reverentia eſt, cura aliqua veritatis: ſi autem propterea dicendi ſumus Religionis Chriſtianæ regulas ac fundamenta ſubverrere, quis tandem Pontifex, quis Epiſcopus, quis Theologus orthodoxus *Prædicatoribus veritatis* accenſebitur?

Neceſſe itaque fuerit *Prædicatorum* iſtiuſmodi numerum ſolis quodammodo circumſcribere Janſeniſtis. Si de ſchiſmatica illa in Eccleſiæ Rectores contumeliâ querimur, impudentiam proſequens reſpondet Gerberonius in *Brevi & neceſſaria inſtructione* pag. 17. *Duriores iſtiuſmodi locutiones adhibendæ ſunt hoc tempore, ad novam illam hæ-*

reſim

reſim (traditam Regulâ quartâ Indicis Tridentini) *quæ magis quotidiè in Eccleſia invaleſcit, detegendam publicè ac denuntiandam*.

Cum Gerberonio conſpirat Ægidius de Witte, aliàs CANDIDUS, Dialogo *Parochianum inter & Theologum* pag.7. ubi de eodem Belgicorum Antiſtitum Decreto, Regulæ 4. Indicis Tridentini obſervantiam præcipiente, aſſerit, *excuſari illud non poſſe ab hæreſi & blaſphemia in Spiritum Sanctum.* Dein *modo*, inquit, *loquendi utimur acerbiore; quia Decretum iſtiuſmodi repugnat Sanctæ noſtræ Religioni.*

Digna etiam Ægidio de Witte eſt *Epiſtola*, nomine *Oſtendanorum aliquot Civium ſcripta ad Amicos ſuos Brugenſes*, fictitios ſcilicet, ut Cives illi Oſtendani fictitii ſunt.

Ibi pag.15. hæc proponitur quæſtio: *Suppoſito quod aliqui ſuſtineant, Antiſtitis veſtri Mandatum in ſe eſſe invalidum & nullum, imò hæreticum, & ab ipſo Diabolo inſpiratum, quodque hac ducti opinione nolint Biblia ſua tradere, & malint propterea non accipere abſolutionem à Sacerdote; ſed illam expectare à Deo, nonne talibus juſta foret excuſatio, & ſperanda peccatorum venia ac ſalus*, ne quidquam obſiſtente contrariâ declaratione Regulæ 4. Indicis Tridentini, totque Pontificum eam approbantium authoritate?

Hâc minimè commovetur etiam Arnaldus in *difficultatibus Steyaertio propoſitis* parte 4. pag.18. 115. 116 209. Dein par. 8. pagina 13. Queſnellus Notis ad Epiſtolam Steyaertii pag.131.

Gerberonius adverſus Paulum II. Pontificem audaciam extendit in *Examine Reſponſi* pag.93. dicens. *Quanquam in Hiſpania probibita fuerit lectio S. Scripturæ in linguâ vulgari, approbante Paulo II., nemo tamen eo magnopere commoveri debet: Diſcernendum eſt enim quid Pontifex imperare aut probibere poſſit, & obſervandum eſt quod S. Paulus docuit de Divinis Oraculis, quæ omnibus Fidelibus ſemper in ore habenda ſunt, non obſtante probibitione factâ in Hiſpania, & à Pontifice approbatâ & confirmatâ.*

Pontifices igitur Romani cum Hiſpanis omnibus Epiſcopis, & omnium illic Ordinum Eccleſiaſticis, doctrinam Apoſtoli ignorant, & Pontificiæ limites poteſtatis. Unde nec veriſimile eſt, eoſdem à Queſnello & ſociis intelligi nomine magnifico *Prædicatorum veritatis*. Ubinam autem extra Janſeniſtarum Eccleſiam tales eorum judicio reperire eſt?

Et quidem vereor, ne diſquiſitio, quo fuerit diligentior, inventionem efficiat difficiliorem.

CAPUT IV.

Ne inter Summos quidem Pontifices, & eorum Miniſtros, etiam Eminentiſſimos reperiuntur Janſeniſtarum judicio Prædicatores veritatis.

ORdior à Sanctiſſimo Pontifice ſimul & Doctiſſimo Pio V., qui è Sacro Prædicatorum Ordine ad Apoſtolicam elevatus Cathedram, præ cæteris idoneus videri debuit ad prædicandam toti Eccleſiæ veritatem. Ecce autem, ſi Janſenio & ejus Sectatoribus creditur, nullus hoc Pontifice majorem veritati, ejuſque propagationi poſuit obicem, Diabolicis nimis facilè conſiliis obſequendo. Conſtat ſcilicet Janſenii in Dogmaticis avum quodammodo fuiſſe Michaelem Bajum; qui Jacobum Janſonium genuit; hic autem Cornelium Janſenium.

Quemadmodum igitur à Bajo reſuſcitari cœperat prætenſa *veritas*, à Patribus quidem (Bajo judice) tradita, à ſuccedentibus autem Scholaſticis offuſcata nimiùm, & quaſi èmortua ac ſepulta, ita, inquit Janſenius in ſcripto manu propriâ exarato, cui initium eſt: *Ad excuſandas Propoſitiones Magiſtri Michaelis* (Baji) tam ſalubriter ab hoc Theologo inchoatum opus, ſiſtit Pii V. Conſtitutio, cujus exordium eſt *Ex omnibus afflictionibus*.

Illic anathemate proſternuntur Baii & aliorum ei adhærentium Articuli ſeptuaginta novem, vel juxta aliorum computum 77. vel 78. prout major minorve placuerit aſſertionum diviſio, quæ à Pontifice determinata non fuit. Hæc Conſtitutio, inquit Janſenius in margine, *Impedimentum eſt Doctrinæ veteris introducendæ*; tum in ipſo textu ait: *Non ſine arte Satanæ procuratum fuiſſe videtur obſtaculum illud condemnationis Michaelis Baii, ut qui Doctrinam illam gratiæ novitiam deſtruere vellet, & veterem introducere, contra Sedem Apoſtolicam luctari in ſpeciem videatur. Nihil enim invidioſiùs clamabitur, quàm illam Sedem dedecorari*.

Quapropter Pius V. ex albo *Prædicatorum*, ſeu *Prædicantium veritatem*, indubiè juxta Janſenium expungendus eſt.

Atque ea quidem Conſtitutio, quam Gregorius XIII. & Urbanus VIII. novis Diplomatibus confirmarunt, non minimum fundamentum præbuit ſecutis poſtea definitionibus contra Janſenium, ejuſque Diſcipulos editis; Scilicet ab Alexandro VIII. contra Propoſitiones 31. & à Clemente XI. contra 101. juſtiſſimè condemnatas.

Indè quoque ampliùs Pium V. excludere oportebit à numero *Prædicantium veritatem*, teſte Gerberonio in Notis ad opera Baii, quod poſtquam oſtenſa ei fuit Conſtitutionis iniquitas, in ea nihilominus *inflexibilis* perſtiterit; *Quidquid Bajus ipſi exhiberet omni candore & ſubmiſſione poſſibili, non ſuffecit ad eum ab errore revocandum. Quod ſcriptum fuerat, debebat manere ſcriptum; atque ea videtur eſſe magna hodiedum Romanæ Cancellariæ regula*,

Non magis veriſimile eſt, quòd *Prædicatoribus veritatis* Janſeniani annumerent Gregorium XIII. & Urbanum VIII. qui Pii V. contra Bajum definitionibus ſubſcripſere. De Sixto V. Innocentio X. Alexandro VII. audiendus eſt Queſnellus in volumine *Colloquiorum* contra primam *Obſervationum* ſuarum *Moralium* condemnationem. Sic ibi pag. 141, *Sixtus V. in Brevi ad Nuntium Colonienſem de Pontificis authoritate ſcribit, quæ principiis & fundamentis Doctrinæ* Catholicæ *adeò ſunt oppoſita, ut vix oculis meis crediderim, à Pontifice proficiſci talia potuiſſe.*

Pag. 142. *Sed qui ſcribebat, erat Sixtus V, quem nominaſſe ſatis eſt, Innocentius X. in Brevi ad Archiducem Leopoldum* (Belgii Auſtriaci Gubernatorem) *anno* 1651, *ſententiæ Sixtinæ addidit deteriora, quæ, quantum aſſequor, tendunt ad ſubverſionem totius Hierarchiæ Eccleſiaſticæ à Chriſto inſtitutæ*; imò ad ipſam novæ Eccleſiæ deſtructionem.

Ægidius de Witte in *Auguſtino Iprenſi vindicato* par. 2, cap. 7, pag. 275. *Totum propè mundum apertè poſt Pelagium, & Molinam abire cernimus, atque ipſa in primis Italia perquàm malè audit in illo genere*. Pag. 276. *Cur ergo adeò peregrinum videri deberet, ſi Innocentius X. & Alexander VII. ille in ſcientiâ Theologicâ valdè parùm exercitatus; hic neque doctus admodum, & Urbis publica voce Jeſuitis intimè coadunatus, contaminatione illâ* [*Pelagianiſmi*] *naturaliter inſitâ afflati fuerint*,

Quomodo Innocentius X. & Alexander Septimus in ſuſpicionem non vocarentur hæreſios Pelagianæ, qui Janſenii de gratiâ ſententias anathemate confixerunt? Non potuit Sixti V. Breve ad Octavium Calatinum Nuntium Colonienſem Ægidio & ſimilibus non diſplicere, utpotè quo acriter reprehenditur Lovanienſium temeritas contra Leonardi Leſſii Articulos, iniqui ab ipſis judicii maculâ contaminatos.

Neque Innocentius XI., neque Alexander VIII., neque Innocentius XII. accenſendi idoneis *Prædicatoribus veritatis*, videri potuerint novatum partium Theologis; Si quidem Innocentius XI. in Molinoſio percuſſit anathemate *multas Propoſitiones talibus terminis conceptas, quod vix diſtingui poſſint à Poſitionibus fundamentalibus propoſitis nobis à Sanctis Patribus Dionyſio Areopagita, Auguſtino & aliis, ac Theologiæ myſticæ Doctoribus Bonaventura, Henrico Suſone, Taulero &c.* ſi verum clamat Eugenius de Gelder *voce ultimâ zelatricis Innocentiæ* pag. 116.

Quid etiam præter ipſam perſequi veritatem viſus eſt idem Innocentius in Gummaro Huygens, quando Lovanienſium illi Doctorum Senatu, qui *ſtricta facultas* appellatur, injuſtiſſimè interdixit, ſi Arnaldo, Walonio, Queſnello creditur?

Ita Walonius Epiſtolâ ad *Sanctam Familiam* in Bruxellenſi latibulo pro novâ Eccleſiâ laborantem anno 1688. die 13. Auguſti: *Ratio gemendi coram Deo eſt, quod tamdiu perſiſtatur in injuſtitia tam evidenti contra D. Huygens; negotium hoc parum honorificam erit Innocentio XI.* Et quidem cum prætenſa hac adeò *evidenti injuſtitia* Sanctiſſimus Pontifex mori voluit, quantumlibet à novis Auguſtini Diſcipulis, & eorum in Urbe fautoribus ſolicitatus, ut finem faceret ſuſpenſioni. Unde proſequi eam voluêre Alexander VIII, Innocentius XII., & uſque ad Gummari obitum Clemens XI.

Redit Eugenius de Gelder, *libello*, ut vocat, *ſupplice*, ſeu *voce ultima* pag. 118, ipſum alloquens Innocentium XI. *Quandoquidem ergo nulla, Sanctiſſime Pater, in ipſa Curia veſtra Romana contra tam impios & perduelles* (præcipuos Janſenii adverſarios) *reperibilis ſit juſtitia, non eſt ampliùs dubitandum, quin terras Aſtreâ reliquerit*.

Denique, ait iterum Walonius Epiſtolâ anni 1689. 26. Novembris: *ſub Pontificatu Innocentii XI. erat procedendi modus lentiſſimus, itaut quodammodo nihil ageretur*. Inter miſeros itaque & minimè idoneos *veritatis Prædicatores* collocari meruerit cum ſuâ Curiâ Pontifex: magis etiam ſucceſſor ejus Alexander VIII., qui ejuſdem judicio Janſeniſtæ, non ſolùm nihil boni in Pontificatu egerit; ſed etiam mali plurimum,

Sic ejus mortem anuntiat generalis ille Janſeniſtarum in Urbe Agens literis ad Arnaldum & ſocios in Belgium datis anno 1691. die 3. Februarii: *Pontifex ad Dei Tribunal evocatus eſt, rationem redditurus ſui Decreti* (contra Propoſitiones 31.) *& Bullæ contra quatuor Articulos Cleri* Gallicani.

Creſcit oratio in Epiſtola data 17. Martii eodem anno: *Non ſolus tu defunctum Pontificem atro notas calculo excommunicationis adduci ego non potui, ut vel uni ex novem ſolemnium*

Digitized by Google

lemnium pro eo exequiarum celebrationibus intereſſem, neque ad aram orare pro eo poſſum, vel ejus meminiſſe.

Quomodo Walonius, Arnaldus, Queſnellus tali Pontifici inter *Prædicatores veritatis* locum concedere voluiſſent?

Quantumlibet Janſeniani Innocentio Duodecimo, ad eum circumveniendum, blandiri alicubi viſi ſunt; non tamen ſuæ *prædicationem veritatis* ei committere potuiſſent, quia, inquiebat Walonius in Epiſtola anni 1697. 26. Octobris, *Pontifex in iſtis quæſtionibus nihil intelligit*, ſive *eſt O in cifra*.

Idem anno 1694. 6. Februarii. *Non parum affligimur Decreto ante dies paucos hic affixo....Expedit tamen non prodere foris ſenſum noſtrum, donec Brevia* [ad Belgii Epiſcopos] *viderimus. Tota illa agendi ratio Romanorum, movet commiſerationem*. Eodem anno 27. Februarii: *Decretum typis editum, ad vos jam pervenerit, et forſitan etiam utrumque Breve. Quo plus ea relego, eò plus mihi diſplicent, præſertim quæ attinent ad Formulare.*

Die 20. Martii: *Non miror conturbationem veſtram propter Decretum de Alexandrinæ Formulæ ſubſcriptione.* Eodem anno 1694. 13. Februarii: *Brevia circa Formulare non ſunt meliora Decreto. Peſſimum in illis eſt, quod ſtabiliant ſubſcriptionem Formulę Alexandrinę in Belgio, & quidem præcipiendo, ut quandocunque ſubſcribitur, ſine exceptione, ſine explicatione in ſenſu obvio, & quem ipſius verba exhibent, ſubſcribatur; prohibendo quoque Epiſcopis, ne quid additionis, aut explicationis gratiâ adjungatur... Quod etiam Epiſcopis prohibeatur omnis additio, explicatio, interrogatio, Epiſcopali charačteri maximè injurium eſt.*

Qualis *Prędicatio veritatis* expectari potuiſſet à tali Pontifice rudi adeò in Dogmaticis & Polemicis, quæ prædicari maximè exoptat Queſnellus; cùm aliàs ſint *pleriſque Chriſtianis quaſi lingua peregrina, & idioma incognitum*: Qualis, inquam, prædicatio Janſeniſtis congrua expectari poterat ab eo, qui in talibus nihil intelligit, ſive, ut Walonius loquitur, *eſt velut O in cifra*?

Quid attinet meminiſſe Clementis XI.? quia, ut nihil modò dicam de Actis contra Archiepiſcopum *Sebaſtenum*, nihil de condemnato *Caſu conſcientię* Janſenianæ, nihil de *Conſtitutione Vineam Domini Sabaoth*, quæ novam graviſſimis motibus concuſſit Eccleſiam; quid Queſnellianam ampliùs excitavit rabiem, quàm Bulla *Unigenitus Dei Filius*? *Subruit illa*, Novatorum judicio, *quidquid in Chriſtiana Ethica magis purum, maximè San-*

ctum eſt: Fidem derogat Scripturis Sacris; quidquid traditio Patrum & Conciliorum de Divinæ gratiæ myſteriis nos docuit, inter errores, & hæreſes ablegat. Nonniſi breviſſimum iſtud compendium calumniarum eſt, quæ Clementino Diplomati intorquentur: Centena iis implentur opuſcula anonyma, nullam præ ſe authoritatem ferentia vel approbationem.

Inſtructionis brevis Belgico editæ idiomate, quæ Summo Bruxellis Senatui cum libello ſupplice oblata eſt, ſatis author dignoſcitur Ægidius de Witte. Is ab Illuſtriſſimo Archipræſule Humberto migrare coactus Mecliniâ, neque diu pedem figere permiſſus in Diœceſi ſuâ Gandavenſi, Ultrajectum ſe receperat, de protectione illic Batavorum Ordinum ſecurus.

Aliarum ſimilium lucubrationum fruſtrà authores indagaveris; quia *Appellantium* ex numero eos eſſe quis dubitet? A talibus autem quid aliud expectes, quàm ſententiæ & temeritati conſonum Queſnellianæ? Apologiarum iſtiuſmodi normam Diſcipulis præſcribere Magiſter ille viſus eſt in *Colloquiis* contra priorem Operis ſui Cenſuram editis quadriennio ante Conſtitutionem *Unigenitus*. Colloquia iſta, quibus nihil pernicioſius ab ullo me legiſſe memini hæretico divulgarum, infamis incendii pœnam, quam author in pluribus forſitan Regionibus, vix evaſiſſet, ſubire juſſa ſunt anno 1710. menſe Junio.

Eidem diu ante Queſnellus præluſerat libello *Epiſtola* appellato *Abbatis ad quemdam Romanę Curiæ Prælatum*. Vellicat hæc *Epiſtola* Decretum quo Articuli triginta & unus (uno forſitan excepto) à Janſenianis traditi, gravibus reſpectivè Cenſuris, etiam hæreſios feriuntur. Nihil illa Epiſtola prætermittit contumeliæ atque calumniæ, quod ad convellendam authoritatem Cardinalium, aliorumque Dogmaticis à Pontifice examinibus Præfectorum & aſſiſtentium videri potuerit opportunum.

Ibi pag. 31. " Pars maxima Cardinalium,
„ & Theologorum [qui ad Cenſuras Dog-
„ maticas adhibentur] nihil intelligit. „

Pag. 43. " Cenſores Romani promiſcuè
„ damnant pro mero libito, ſeu quidquid
„ non convenit ideis ſuis Theologicis, quæ
„ ſæpè falſiſſimę ſunt, nihil habentes de Theo-
„ logiâ Patrum.

Plurima non melioris notæ illic paſſim obvia ſunt. Ita Queſnellus à ſuo imbutus Præceptore domeſtico Arnaldo, cui à pluribus tribuitur *Epiſtola Eccleſiaſtici de mente S. Auguſtini circa authoritatem Pontificis* anno 1687. ubi pag. 29. dicitur: *Plerique ex Romanis Cenſoribus addicti ſunt opinionibus laxis, & me-*

& meliori Ethicæ adverſarii . Ideò, inquit ibidem, *laxioris Ethicæ & perverſorum Dogmatum propugnatores , ſubſidium inveniunt & patrocinium*, *in Romanis Tribunalibus , ubi deberent proſcribi* .

Fundamentum hujus ſuæ calumniæ non minimum Author ſtatuit in Religioſis pag. 1, quâ inquit , *Regulares , quos ſcimus propriæ utilitati magis , quàm Eccleſiæ eſſe affixos, maximè dominantur in omnibus illis Congregationibus* .

Epiſtolæ iſtius authorem alii exiſtimant Queſnellum propter litteras Walonis ad ipſum Româ datas anno 1701. 18. Junii, quibus occaſionem præbuerat Queſnelliana expoſtulatio contra Regulares , quos à Congregationibus voluiſſet excludi . Sic ei Walonius reſpondit: "Fruſtra peteretur , quæ impetra-
,, ri minimè poſſet Congregatio, in qua ne-
,, que ex Cardinalibus, neque ex Conſultori-
,, bus ullus eſſet Regularis. Tota trium Baſili-
,, carum Capitula , tota Prælatorum multi-
,, tudo , Clerus denique Romæ univerſus,
,, ne duos quidem ſuppeditare poterit ad for-
,, mandum in Theologicis votum idoneos .

Calumniam hanc abſurdiſſimam perfacile mihi foret exemplis convincere, qui Romæ annis pluribus, quàm unquam Walonius verſatus , ſufficientem Illuſtriſſimi Cleri notitiam aſſecutus ſum ; Sed vindiciis ille meis non indiget , ſuis ſatis tutus gratiæ & naturæ dotibus , eruditionis etiam atque ſcientiæ .

Non omni tamen fructu deſtituuntur talia Janſeniſtarum de præclariſſimo Clero & Tribunalibus Romanis judicia. Nam etſi ſcandalum hæreticis , & quibuſdam inter Catholicos nimium credulis parere nata ſint , at ſapientibus , qui fortè ab hypocritis antea decepti , benigniorem de iiſdem conceperant opinionem , aperiunt indolem in ijs contemptricem omnium Ordinum , nolentium genua Janſenianæ flectere impietati .

Unde & conſecutio manifeſta eſt ; quoties de *Prædicatoribus veritatis* in novâ Eccleſiâ ſermo fit , non condecorari hoc titulo Romanos Fidei Judices , & Conſultores, ſive è Religioſis familiis ſint , ſive è Clero , quia hic Janſeniſtarum judicio Theologiæ ignorantiſſimus eſt, Regulares in Sanctis Patribus peregrini ſunt , & Ethicæ dediti diſſolutiſſimæ.

Et hæc quidem hactenus de Romanis Tribunalibus , & Clero Urbis præcipuo in communi ſeu præſcindendo ab individuis perſonarum , judicia Janſenianorum ſunt ſimul & ſpecimina minimè obſcura, quibus eorumdem convincatur hypocriſis , quando ſimulatione perfidæ charitatis & modeſtiæ , non paucos , etiam ſubindè non vulgares , decipere moliuntur , captantque famam Sanctimoniæ ; ut diſſeminata hæreſis , & quælibet contra ſuos adverſarios calumnia , *veritatis prædicatio* cenſeatur .

Quas in Romanorum particulares aliquos hodiedum vivos , contumelias Janſeniani jaciant , neque inquiro ſtudioſiùs , neque cognitas expediret forſitan commemorare . De aliquibus autem pridem mortuis, & quorum apud Catholicos ſatis in tuto fama eſt , juverit referre quædam ; unde novæ ſectæ ſpiritus innoteſcat ampliùs , orthodoxis omnibus deteſtabilis :

Eminentiſſimus Bellarminus lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis ad annum Chriſti 1450. ait : "Æneas Silvius , Patriâ Senenſis , vir
,, Doctus , prudens , & magni animi , ac
,, primùm à Secretis Imperatoris ; deinde
,, Epiſcopus Senenſis, tum Cardinalis , deni-
,, que Summus Pontifex Pius Secundus ,
,, dum expeditionem magnam *adverſus Tur-*
,, *cas* Chriſtiani nominis *hoſtes moliretur* ,
,, obiit anno Domini 1464. ,,

Operum ejus Catalogus ibidem texitur; ad cujus calcem hæc Bellarmini obſervatio eſt : "Quæ ſcripſit Æneas pro Concilio Baſi-
,, læenſi , cùm juvenis eſſet , retractavit ſe-
,, nex , & Pontifex Maximus : & quamvis
,, Libri de Concilio Baſilæenſi meritò pro-
,, hibiti ſint ab Eccleſiâ Catholicâ , tamen
,, hæretici Baſilæenſes , qui nuper eoſdem
,, libros recuderunt , non tàm Eccleſiæ Ca-
,, tholicæ , quàm cauſæ ſuæ detrimentum at-
,, tulerunt ; Siquidem ex hiſtoriâ illâ Æneæ
,, Silvii apparet , illud Concilium initio fuiſ-
,, ſe legitimum ; ſed ubi verum Pontificem
,, Eugenium IV. deponere aggreſſi ſunt Pa-
,, tres illi , jam non habuiſſe formam veri
,, Concilii , non ſolùm quòd acephalum eſ-
,, ſet ; ſed etiam quod contrà formam om-
,, nium veterum Conciliorum , plures eſſent
,, in eo Conventu Presbyteri cum voce de-
,, ciſivâ , quàm Epiſcopi . Notiſſimum enim
,, eſt Concilia Generalia , ut etiam Provin-
,, cialia , Epiſcoporum eſſe , non minorum
,, Sacerdotum. Sic enim legimus in Concilio
,, Calchedonenſi Actione primâ: MITTE FO-
,, RAS SVPERFLVOS ; CONCILIUM
,, EPISCOPORUM EST.

Cùm remittit nos Bellarminus ad librum ſuum tertium de Eccleſiâ cap. 16. Talis Æneæ Silvij circa Concilium Baſilæenſe inconſtantia gravius delictum penès novam Eccleſiam eſt , quàm ut patiatur eum *veritatis Prædicatoribus* annumerari . Quomodo enim Janſeniani æquo animo ferant retractari ſcripta pro Baſilæenſi Concilio ; quo vix ullum eſt Queſnelli ſectatoribus charius; quia

Ponti-

Pontificem legitimum deponere præſumpſit, atque inpoſterum Oves erigere ſupra Paſtorem, Diſcipulos ſupra Magiſtrum, filios ſupra Patrem.

Quod de Calchedonenſi dicitur, inter Epiſcoporum illegitimos & ſeditioſos tumultuantium, ſuiſque invidentium fratribus, clamores rejiciunt Janſeniani: præ ceteris Ægidius de Witte.

Idem conceptam in Silvium bilem viſus ſibi eſt nuuquam poſſe, quantum ſufficeret, exonerare. *In Auguſtino Iprenſi vindicato* parte 2. cap. 13. de Ænea Silvio ait: *quòd pauper quondam & felix, dein dives & miſerabilis, à Patria dictus vulgò Cardinalis Senenſis, contra manifeſtam traditionem, Pontificibus poteſtatem allinit, ſanctiones Conciliorum non tantùm interpretandi, ſed & corrigendi & abrogandi, atque adeò ſe ſtabiliendi in illo Monarchici regiminis ſolio, ad quod Romanam Curiam & olim, & deinceps aſpiraviſſe vidimus, & hodiedum adhuc violentiùs cognoſcimus aſpirare.*

Eodem cap. *O! quàm conceptus hominis illius profani toto cœlo diſtant à cogitatis Hieronymi. Turpem nihilominus interpretationem ſuam tueri etiamnum pergit.. Nec dum Judaicę, vel Ethnicæ potiùs declamationis finis.*

Ibidem: *Proſequitur adhuc eâdem erraticâ & fœdâ orbitâ temerarius declamator.*

Quis igitur exiſtimet Cardinalem Silvium Janſeniſtæ hujus ſententiâ idoneum fore *prædicandis veritatis* adminiſtrum; Taliſne habeatur, *Declamator temerarius*, cujus *declamatio non ſolùm fœda & erratica* eſt; ſed etiam *judaica vel potiùs Ethnica*?

Ibidem iterum: *In ſchola hujus Cardinalis tirocinium ſatis gnaviter poſuere Hieronymus Aleander Cardinalis, & Pontificis in Tridentino Concilio Legatus, Jacobus Laines, & ipſe Cardinalis Palavicinus Concilii Tridentini miſerandus Scriptor.*

Proinde etiam hi tres à *prædicandæ veritatis* officio longiſſimè removendi eſſent; Quid enim *veritatis* Chriſtianæ Eccleſia nova expectet à talibus qui *tirocinium gnaviter poſuerint in Schola Declamatoris erratici, fœdi, Judaici, vel potius Ethnici?*

Qualem Eccleſia univerſa à tali poſtea Chriſti Vicario Pio II. acceperit inſtitutionem? Atque hæc nihilominus ad poſteros, imitatione & praxi, teſte Ægidio, *violentiùs* derivata eſt.

Ipſe *Cardinalis Turnonius vir cæteroquin pius ac bonus ut apparet*, attamen *prædicandæ veritatis* muneri minimè aptus declaratur ab eodem Ægidio in *Auguſtini Iprenſis vindiciis uberioribus* pag. 25. non ſolùm propterea quod in *controverſiis Theologicis parum fuerit exercitatus*; ſed etiam quod in *Decreto illo ſolemni* Romæ 20. Novembris 1704., & 25. Januarii anni 1707. *Sinenſibus Miſſionariis tradito, eructet horrificam & propiùs blaſphemam vocem: ITA A SUPREMA SEDE DECISUM EST, QUÆ EST REGULA INFALLIBILIS CHRISTIANORUM IN REBUS FIDEI.*

Noriſius, antequam ad dignitatem evectus fuerit Eminentiſſimam longo ſtudio & peritiâ Theologicâ videbatur, etiam Arnaldicis, ad *prædicandam veritatem* eximiè comparatus; ideo & commercio literarum eum coluit Queſnellus, & rerum ſuarum amicâ confidentiâ voluit eſſe conſcium. At ubi ejuſdem poſtea Cardinalis ſententiæ quędam magis innotuere, judicium de eo nova Eccleſia mutavit.

Ita Queſnellus deprehenditur Gerberonium monuiſſe die 25. Februarii 1696. " Ac-
„ cepi Româ hoc initium, & hunc finem
„ Apologiæ Cardinalis Noris. Nauſeam mi-
„ hi parit ejus declaratio, quam dat pag. 78.
„ pro infallibilitate Pontificis. Quod autem
„ pejus eſt, Oecumenicis Conciliis adimit,
„ quod Pontificibus largitur. Neſcio an ta-
„ lium editioni Dogmatum nobis liceat co-
„ operari. Quod attinet ad partem ultimam,
„ obliquo graditur tramite, & à Chriſtianâ
„ remotiſſimo ſinceritate. „

Iterum in ſcripto quod incipit *Prævideo*: Sic amicum ſuum Queſnellus inſtigat. *Impugna Noriſium, qui in ultimo ſuo opere ſcripſit eo modo, qui reipſa non differt à Moliniſmo, & Pelagianiſmo.*

Gerberonius contra eumdem Cardinalem Opuſculum compoſuit hoc titulo: *Noriſius aut Janſenianus, aut non Auguſtinianus.* De hoc in examine juridico interrogatus Gerberonius, ut in *Proceſſu Fiſcali* exprimitur pag. 30. aſſeruit ſe illud ſcripſiſſe eo conſilio, *ut demonſtraret Noriſium non ritè ſatis ſuam diſtinxiſſe ſententiam à ſenſu Janſenii.*

Qua denique ratione, quâ conſcientiâ novi iſti, & ſuo judicio, veri præ cęteris Auguſtiniani, *prædicationem veritatis* committerent homini, cujus *modus, ſuam explicandi ſententiam, à Pelagianiſmo reipſa non differat?*

Janſeniani aliàs Cardinalem Eſtræum laudibus proſequebantur, quando ſuâ hypocriſi, mendaciis & omni genere fallaciarum, videbantur ſibi ejus prudentiam circumveniſſe; at quando Romæ exiſtens, Belgii Epiſcopis ſuffragatus eſt, volentibus in illas Provincias contra Janſenianam peſtilentiam inducere juramentum Alexandri VII. tunc eum quaſi *verita-*

ritatis Prædicatoribus contrarium abominati ſunt.

Ita Gabriel Gerberon in *Monitis politicis* pag. 8. " Hic Cardinalis hoſtis declaratus Domûs Auſtriacæ, aſtutâ politicâ fovet partes Archiepiſcopi Mechlinienſis, & Jeſuitarum in petendo uſu Formulæ Alexandrinæ, quo novit Provincias iſtas deſolationi maximæ exponendas eſſe atque exitio.",

Pag. 6. " Nemini magis, quàm Cardinali huic exploratum, perſuaſumque eſt, Janſenianam hæreſim non aliud eſſe, quàm phantaſma inaniſſimum, eoſque qui Janſeniſtarum appellantur nomine, non alios, quàm genuinos Auguſtini Diſcipulos, quos maximo eſſe ſibi in pretio, ſemper teſtatus eſt, quandocunque alterius ordinis conſiderationes, & rationes politicæ, aliter agendum non perſuaſerunt.

Quid tibi, Lector Catholice, videtur de Pſeudopolitico hoc Scriptore, Eminentiſſimi Antiſtitis imprudente adeò calumniatore, quaſi juramentum à Rege Chriſtianiſſimo, & Regni iſtius Epiſcopis expetitum, à Sede Apoſtolicâ pro extirpatione hæreſis præſcriptum, res ludrica foret, imò perniciem inferre nata iis Provinciis, in quas fuerit introducta? Mihi verò Sacrilega adeò privati hominis, adverſus juramentum, ſapientiſſimo Majorum judicio neceſſarium, cenſura caſtiganda videretur pluribus, niſi occaſio reditura eſſet, & locus opportunior, ubi refutanda ſe offeret Propoſitio centeſima prima, quæ unica de juramento eſt, & ultima in condemnatione.

Hìc tantùm Gerberonii effrænis licentia exhibetur, tanquam ſpecimen maledicentiæ Janſenianæ, nullam revereri ſolitæ, nullam præterire ſine calumniâ dignitatem, etiam Eminentiſſimam, ubicumque ſenſerit novæ hæreſi adverſantem. Audiendus nunc Walonius, quàm proſpera Cardinali ex Urbe in Gallias remeanti, Janſenianæ charitatis dictamine apprecetur. Ita ſcribit Arnaldo die 7. Octobris anno 1693. *Dominus Rolland* (in Janſeniana clavi *Eſtræus Cardinalis*) *hodiè hinc diſcedit: Deus ipſum conducat; ſed impediat ſimul ne ullo tempore revertatur.*

Eſtne veriſimile, quod Reformatores Eccleſiæ, Cardinalem adeò, ut aſſerunt, mundanum, ut rationes politicas præferat Religioni, accenſeri cupiant *Prædicatoribus veritatis*? Quid enim veritati infeſtius Janſenianæ eſt, quàm Alexandrini juramenti introductio, quâ fiat ut omnibus novæ ſectæ Diſcipulis vel pejerandum ſit; vel manendum ſine Beneficio & Sacro Ordine, ſine facultate adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ & concionandi?

Non magis honorifica ſcribit Walonius ad Queſnellum die 7. Martii 1699. de Cardinale Bullonio: *Deſtruit famam ſuam; habetur hìc tanquam rationis impos & fatuus, poſtquam adeò ſe abripi ſivit paſſionibus*, declamando contra Janſeniſtas, tanquam ſectam maximè execrandam. Quapropter è Catalogo *prædicantium veritatem* expungendus eſſet penitùs Janſeniſtarum judicio; ſi penès eos locum ibi aliàs tenuiſſet; Sed Religionis Catholicæ Bullonius conſtans nimiùm cultor ſemper extitit, & fervidus Propugnator.

Cardinalem Sfondratium ab officio *prædicandæ veritatis* longiùs removeri Janſeniſtæ voluerint, ut ſcribit de eo Gerberonius in libello, cujus epigraphe eſt: *vera Epiſtola Abbatis le Boſſu ad Amicum de Libro Cardinalis Sfondratii appellato* NODUS PRÆDISTINATIONIS pag. 9. *Cardinalis iſte natus erat Pelagianus, ut cæteri mortalium; ſed à Pelagianiſmo converſus non fuit.*

Denique paucos ſive Cardinalium, ſive etiam Pontificum eſſe Catholicos, & non hereſi afflatos Pelagianâ, veriſimile æſtimat Ægidius de Witte: neque hac opinione ſuâ offendi nos patitur in *Auguſtino Iprenſi vindicato* par 2. cap. 7. dicens: *Totum prope mundum apertè poſt Pelagium, & Molinam denſatis cohortibus abire cernimus... Non ergo gravis admodum Eminentiſſimis Dominis Cardinalibus, è quorum Collegio dein Romani Pontifices aſſumuntur, inditur aut irrogatur injuria; ſi & aliqua ſuſpicio nobis inſit, paucos ex illis à valde univerſali illo, & Eccleſiam miſerè depopulante contagio, ſive ab adoleſcentiâ fuiſſe immunes, ſive poſtea melioribus inſtructionibus ſalubriter emerſiſſe.*

Eodem fundamento futili, hæreſios infamia, vel ſuſpicio allini poterit cunctis mortalibus, niſi quos immunes præſtiterit Janſenianarum inſtillatio novitatum. Hâc itaque initiari inpoſterum hæreſi oportebit univerſos, qui famam ſuam à Janſeniſtarum calumniis, præcipuè Pelagianiſmi, voluerint eſſe ſecuram.

CAPUT V.

Prima perſecutio, quam Novatores fingunt, velut à Poteſtatibus illatam Prædicatoribus veritatis.

QUeſnelli Propoſitio ſtatuens *Poteſtates omnes, veritatis Prædicatoribus contrarias*, Eccleſiaſticas æquè ac Laicas complectitur, imò magis: idem totius novæ Eccleſiæ ſenſus eſt,

eſt, ut ſequentibus Novatoruui querelis edocebimur, quas repetere placet ab exordio.

Originem ſuam nova Secta à Luthero & Calvino deducere erubeſcens, ridiculè eam derivare præſumit à Doctorum maximo; ſed ratione non meliore, quàm cœteri paſsim hæretici eundem ſibi Magiſtrum viudicant. Hunc nos Queſnellianis toto præſenti opere extorſimus, utpotè tam certò Catholicis ubique Dogmatibus faventem, quàm damnatæ oppoſitum novitati. Quoniam tamen ætatem ambiunt Janſenio antiquiorem, concedere illis poſſumus Michaelem Bajum; cujus defenſio, uude & ſua dependeat, tantopere curæ eſt iſtarum partium Coryphęis.

Socium is nactus fuerat Joannem Heſſelium Doctorem, Lovanienſes inter non infimum. Uterque etiam probitatis ſpecie, & junctâ modeſtiæ gravitate, non paucos ſibi conciliaverat è junioribus Sectatores. Quos omnes initio Cenſuris adſtringere videbatur minùs tutum propter vicinos Batavos, qui cum Regis Catholici jugo, etiam Pontificium recenter excuſſeraut. Mitiore itaque remedio curandi potiùs viſi ſunt, quàm anathemate percellendi.

Remedium autem non occurrebat tunc opportunius, quam utriuſque Doctoris tanquam Theologi Regii ad Tridentinum Concilium ablegatio. Sic promovebantur honorificè, ut Lovanio amoverentur, affulgebatque ſpes inde non minima converſionis, ex ſocietate tot inſignium ex omnibus Chriſtiani Orbis regionibus Doctorum atque Antiſtitum.

Quantum ex his profecerit Heſſelius, non ſatis liquet, cum Tridenti defunctus, nullum voluntatis & ſenſus ſui ultimi, quantum ſcio, reliquerit Poſteris teſtimonium. Bajus autem in Belgium non ſanior, quàm diſceſſerat, rediit; quin redditus videbatur aptior ad nocendum, auctâ ſibi ex legatione ad Synodum Oecumenicam authoritate.

Tentatis itaque fruſtra modis omnibus ad emolliendam Baii pertinaciam mitioribus, cùm aliud non ſupereſſet, viſum eſt Belgis Catholicis ad Sedem Apoſtolicam recurrendum pro obtinendo anathemate contra doctrinam, deindè & contra authorem ipſum, ſi contumax perſiſteret. Ut autem Chriſti Vicarius ad ferendam ſententiam faciliùs diſponeretur, explorare priùs de quibuſdam Baji eique adhærentium dogmatibus libuit ſententiam plurium Academiarum, in primis Sorbonicæ, Salmaticenſis atque Complutenſis.

De eo in Actis Sorbonicis, ut refert ipſe Gerberon in nova Bajanorum Operum cum vindiciis ſuis ſchiſmaticis editione, ſic legitur " Anno Domini 1560. Die Jovis 27. menſis Junii Sacra Theologiæ facultas Pariſienſis poſt Miſſam apud Collegium Sorbonæ ex more celebratam, in eodem Collegio per juramentum congregata eſt in materia fidei, ſupra Propoſitionibus infraſcriptis per eandem Facultatem cum maturâ deliberatione Magiſtrorum noſtrorum Cenſurâ notatis, quas Frater Petrus de Quercu Guardianus Conventûs Nivellenſis (Minoritarum) & Frater Ægidius de Querceto Guardianus Athenſis prædictæ Facultati miſerunt, ſigillis prædictorum Conventuum ſignatas, rogantes obnixè ut ſuper iis dicta Facultas cenſuram ferret.

" Prima Propoſitio: *Liberum arbitrium hominis non habet poteſtatem ad oppoſita: nec illi convenit ea poteſtas ex ipſius naturali & intrinſeca ratione.*

" CENSURA: Prima pars hujus Propoſitionis eſt hæretica: Secunda eſt falſa, & Morali Philoſophiæ adverſa.

" Secunda Propoſitio: *Libertas & neceſſitas eidem conveniunt reſpectu ejuſdem: & ſola violentia repugnat libertati naturali.*

" CENSURA: Hujus Propoſitionis prima pars includit contradictionem, & eſt hæretica. Secunda eſt falſa.

" Tertia Propoſitio: *Liberum arbitrium ex ſuâ ratione intrinſecâ non habet, ut ex ſe, de ſe, & per ſe efficiat actum liberum.*

" CENSURA: Hæc Propoſitio eſt falſa, erronea & pernicioſa.

" Quarta Propoſitio: *Liberum arbitrium ex ſe non poteſt niſi peccare, & omne opus liberi arbitrii ſibi dimiſſi, eſt peccatum mortale aut veniale.*

" CENSURA: Hæc Propoſitio utrâque ſui parte eſt hæretica.

" Quinta Propoſitio: *Homo faciendo quod in ſe eſt, peccat, & non poteſt non peccare faciendo quod in ſe eſt.*

" CENSURA: Hæc Propoſitio tota eſt hæretica.

" Sexta Propoſitio: *Poſſe peccare non eſt de ratione liberi arbitrii: nec hujusmodi peccandi facultas homini à Deo data eſt.*

" CENSURA. Hujus Propoſitionis prima pars eſt falſa, ſecunda hæretica.

" Septima Propoſitio: *Liberum arbitrium hominis non poteſt abſque ſpeciali gratia Dei vitare peccatum: Undè fit ut omne opus hominis purè Infidelis ſit peccatum.*

" CENSURA: Hujus Propoſitionis ſecunda pars eſt falſa, & malè ex priore infertur:

" Octava Propoſitio: *Liberum arbitrium liberè vult, quidquid ſpontè ſeu voluntariè*

" *vult*

„ *vult, ita ut quod neceſſariò vult, liberè velit.*

„ CENSURA: Hujus Propoſitionis ſecunda pars implicat contradictionem, & eſt hæretica.

„ Nona Propoſitio: *Hæreticus & Schiſmaticus, & homo non purè infidelis meretur quandoque de condigno vitam æternam.*

„ CENSURA: Hæc Propoſitio eſt planè hæretica.

„ Decima Propoſitio: *Homo exiſtens in peccato mortali, ſive ejus reatu ad æternam mortem, habet in ſe charitatem.*

„ CENSURA: Hæc Propoſitio eſt hæretica.

„ Undecima Propoſitio: *Per contritionem non adhibito realiter Sacramento Baptiſmi, vel Pœnitentiæ, non dimittitur peccatum extra caſum Martyrii, aut neceſſitatis.*

„ CENSURA: Hæc Propoſitio eſt hæretica:

„ Duodecima Propoſitio: *Peccator ſi faciat quod mandatur, per contritionem & confeſſionem factam Sacerdoti, non remittitur illi peccatum, niſi Sacerdos abſolvat, etiamſi per malitiam & abſque ratione Sacerdos illi deneget abſolutionem.*

„ CENSURA: Hæc Propoſitio eſt hæretica.

„ Decimatertia Propoſitio: *Non ſine Pelagiano errore admitti poteſt ante primam juſtificationem in homine aliquis liberi arbitrii uſus bonus, & qui ſe præparat ad eam, peccat, ut is qui peſſimè utitur ſuis donis naturalibus; nam ante eam omnia opera hominis ſunt peccata damnatione digna.*

„ CENSURA: Hæc Propoſitio pro omnibus ſuis partibus eſt hæretica.

„ Decimaquarta Propoſitio: *Non datur gratia niſi reluctanti; proinde nec prima juſtificatio; quia juſtificatio eſt ipſa fides; fides enim eſt, qua ex impio quit ſit juſtus.*

„ CENSURA: Hujus Propoſitionis duæ primæ partes ſunt Hæreticæ: Tertia eſt falſa.

„ Decima quinta Propoſitio: *Homo neceſſariò peccat, etiam damnabiliter in aliqua ſpecie peccati, & actus in quem neceſſariò fertur, eſt illi peccatum; quare ut liberè feratur in actum, non eſt conditio neceſſaria ad peccandum.*

„ CENSURA: Hæc Propoſitio eſt hæretica pro omnibus partibus.

„ Decimaſexta Propoſitio: *Nemo*, *præter Chriſtum, eſt abſque peccato originali: hinc Beata Virgo mortua eſt propter peccatum, quod contraxerat ex Adamo, omneſque ejus afflictiones in hac vita, ſicut & aliorum juſtorum, ſunt ultiones peccati originalis vel actualis: Unde & Job paſſus eſt, & omnes Martyres propter ſua peccata.*

„ CENSURA: Hæc Propoſitio pro omnibus ſuis partibus eſt hæretica, & Beatæ Mariæ Sanctiſque omnibus injurioſa. „

Contra priorem Articuli partem, quæ negat immaculatam Beatæ Virginis conceptionem facultas Sorbonica abundavit tunc in ſenſu & zelo ſuo, cenſuram hæreſios infligens, quod per Conſtitutiones Apoſtolicas hodiè nemini, præterquam Pontifici licet.

„ Decima ſeptima Propoſitio: *Omnia ad gloriam Dei facite, & dico vobis, non reſiſtere malo: Hæc ſunt ſimpliciter ut præcepta accipienda.*

„ CENSURA: Hujus Propoſitionis poſterior pars eſt falſa.

„ Decima octava Propoſitio: *Omne opus bonum eſt meritorium vitæ æternæ. Quod ſi aliquod remuneretur temporaliter, tamen non dignum vitâ eternâ, illud malum eſt, quia nullum eſt opus meritorium niſi vitæ æternæ.*

„ CENSURA: Hæc Propoſitio tota repugnat Sacræ Scripturæ.

Hactenus facultas Theologica Pariſienſis. Similes Baii Propoſitiones ab Academiis Hiſpanicis Complutenſi & Salmaticenſi Cenſuris gravibus confixæ ſunt: in quibus illud ſpeciale eſt, quod Complutenſis rogatu Eminentiſſimi Cardinalis Toletani hanc diſcutiendam ſingulari ſtudio ſibi duxerit Propoſitionem quintam: *Romanus Pontifex non eſt appellandus univerſalis; quin S. Gregorius illud nomen abhorruit & reprobavit:*

In quam illi ſic animadvertere placuit Academiæ: " Hæc Propoſitio ſapit hæreſim; „ quia ideò videtur denegare Summo Pontifici hanc appellationem *Univerſalis* atque Oecumenici, quod credat Propoſitionum Author, eum non habere univerſalem in totam Eccleſiam poteſtatem, ac verſutè addidiſſe Divi Gregorii dictum, ut ſic ſuam hæreſim tegeret vel fucaret. Quod S. Gregorium attinet, falſum eſt eum nomen illud in ea ſignificatione, in qua ejuſmodi appellatione Eccleſia utitur, reprobaſſe; ſed detrectaſſe honorificentiſſimum nomen, quo nunquam Summi Pontifices in ſuis Diplomatibus, Bullis ac Decretis Apoſtolicis uti voluerunt. Conſulantur ejus Epiſtolæ de hac quæſtione: inter alias maximè trigeſima ſecunda, & trigeſima ſexta indictionis 2. Ex quibus tria colligimus:

„ Primo: Beato Petro totius Eccleſiæ curam commiſſam eſſe; non Jacobo, Joanni & cæteris, atque ita totius Eccleſiæ directionem

„ ctionem & curam Petri ſucceſſoribus alli-
„ gatam, particularium iis, qui cœteris
„ Apoſtolis ſucceſſerunt.

„ Secundò: Concilium Calchedonenſe hoc „ *Univerſalis* nomen Summis Pontificibus „ obtuliſſe. Etenim nullus libellus oblatus „ & lectus eſt in Actione tertiâ, cujus initium „ & caput non fuerit, SANCTISSIMO ET „ DEO AMANTISSIMO: vel BEATIS- „ SIMO & UNIVERSALI ARCHIEPI- „ SCOPO, PATRIARCHÆ MAGNÆ „ URBIS ROMÆ LEONI &c.

„ Subſcriptiones etiam Legatorum Beati „ Leonis Papæ in ſimilem modum ſcriptas „ legimus. Paſchaſium & Lucentium Epiſ- „ copos, & Bonifacium Presbyterum in „ Actione ſexta ſubſcripſiſſe, LEONIS „ UNIVERSALIS PAPÆ nomine.

„ Ex quibus conſtat, nos etiam poſſe, „ imò debere ipſum ſic appellare; quia hinc „ cæteri Epiſcopi non tolluntur, neque Ar- „ chiepiſcopi aut Patriarchæ; Sed Romanum „ Patriarcham ſuper omnes Patriarchas, Ar- „ chiepiſcopos, Epiſcopos eſſe agnoſcimus, „ atque ita curam totius Eccleſiæ ipſi dele- „ gatam à Chriſto profitemur.

„ Tertiò: Colligitur, Summos Pontifices „ nunquam uti voluiſſe hoc honorificentiſſi- „ mo nomine; Sed potiùs *Servus Servorum* „ *Dei* ſe humiliter appellantes, quod illud à „ Chriſto didicerint, cujus perſonam gerunt „ in Eccleſiâ. Ne igitur nomen viderentur „ ſuperbum atque arrogans uſurpare, neve „ alii Epiſcopi hoc titulo eſſent offenſi, quaſi „ ad ſe ipſos ſolos Summi Pontifices totam „ dignitatem Epiſcopalem transferre vide- „ reutur; non ſolùm eo uti noluerunt; ſed „ & ſibi oblatum repudiarunt. Hinc etiam „ eſt ut idem B. Gregorius dicat, nihil ſe ju- „ bere.... Sed invitare Epiſt. 30. lib. 7.

„ Ex his evidenter deprehendimus, no- „ men iſtud Summis Pontificibus quadrare, „ atque à nobis in ſenſu Catholico, & quo „ Eccleſia Catholica uti conſuevit, eos eſſe „ honorandos. Quod ſi eo ſenſu negatur in „ quinta Propoſitione, aſſertio erit hæreti- „ ca, atque aſſertor hæreticus manifeſtus. „ Cùm ergo in hunc ſenſum videatur incli- „ nare, dictum eſt Propoſitiunem hæreſim „ ſapere & redolere.

„ Propoſitio quarta locum Lucæ: *Ego pro* „ *te oravi Petre &c. exponens*, *dicit Petrum* „ *ibi gerere perſonam Electorum*, *ſicut Judas* „ *eſt Caput reproborum*.

„ CENSURA: Author ſignificare vide- „ tur, vel Petrum tantum eſſe caput Præ- „ deſtinatorum, ſicut Judas eſt caput repro- „ borum, vel nullam Petri & Succeſſorum „ prærogativam, illis verbis contineri, quæ „ non ſit communis ſingulis Prædeſtinatis, „ quorum utrumque eſt hæreticum. Hęc er- „ go Propoſitio reddit Authorem de hæreſi „ ſuſpectum.„

Omnia iſta nequaquam flectere potuerunt animum Baii in ſuis nimium novitatibus obfirmatum. Quid de iis audax Gerberonius? In Baii vindicius reſpondet, *Cenſuras ab Academiis Hiſpanicis & Pariſienſi in Baii Articulos latas, eſſe inſulſas, indignas Theologis, futuraſque Academiis iſtis opprobrio ſempiterno*.

Profuere quidem iſtiuſmodi Cenſurę ad confirmandos in Belgio Catholicos, quibus majori, quàm oportuit, in pretio, Lovanienſium quorumdam hactenus authoritas fuerat; Sed ipſis Novatoribus non niſi bilem magis accendere viſæ ſunt, & obdurandę magis eſſe occaſio pertinacię, quod ab extraneis damnarentur, qui ſe pręcellere omnibus eruditione putaverant.

Neceſſe igitur fuit ad Sedis Apoſtolicę confugere Oraculum, ut illa credendi normam præſcriberet, cujus judicium in ſumma cunctis ſemper Fidelibus veneratione eſt. Inde biennio poſt emanavit Pii V. Pontificis Conſtitutio contra Baii & Sociorum ejus Articulos 79. ut ſequitur.

CONSTITUTIO

Adverſus errores Michaëlis Baii & aliorum.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

EX omnibus afflictionibus, quas, in hoc loco à Domino conſtituti, tam luctuoſo tempore ſuſtinemus, ille animum noſtrum præcipuè excruciat dolor, quòd Religio Chriſtiana tantis jam pridem turbinibus agitata, novis quotidie propoſitis opinionibus conflictetur, Chriſtique populus antiqui hoſtis ſuggeſtione diſſectus, in alios, atque alios errores paſſim, & promiſcuè deferatur: Quantum verò ad Nos attinet, totis viribus conamur, ut illæ ſimulatque proſiliunt, penitùs opprimantur: Magno enim mœrore afficimur, quòd plerique, ſpectatæ alioqui probitatis, & doctrinæ in varias ſententias, offenſionis, & periculi plenas, tum verbo, tum ſcriptis prorumpunt; deque eis, etiam in Scholis, invicem controverſantur; cujuſmodi ſunt ſequentes.

1. Nec Angeli, nec primi Hominis ad-

huc

adhuc integri merita rectè vocantur gratia.

2. Sicut opus malum ex naturâ ſuâ eſt mortis æternæ meritorium, ſic bonum opus ex naturâ ſuâ eſt vitæ æternæ meritorium.

3. Et bonis Angelis, & primo Homini, ſi in ſtatu illo perſeveraſſet uſque ad ultimum vitæ, felicitas eſſet merces, & non gratia.

4. Vita æterna Homini integro, & Angelo promiſſa fuit intuitu bonorum operum & bona opera ex lege naturæ ad illam conſequendam per ſe ſufficiunt.

5. In promiſſione factâ Angelo, & primo Homini continetur naturalis juſtitiæ conſtitutio, quâ pro bonis operibus, ſine alio reſpectu, vita æterna juſtis promittitur.

6. Naturali lege conſtitutum fuit homini, ut ſi in obedientia perſeveraret, ad eam vitam pertranſiret, in qua mori non poſſet.

7. Primi Hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera; ſed juxta modum loquendi Scripturæ ſacræ non rectè vocantur gratia; quo fit, ut tantùm merita, non etiam gratia debeant nuncupari.

8. In redemptis per gratiam Chriſti, nullum inveniri poteſt bonum meritum, quod non ſit gratis indigno collatum.

9. Dona conceſſa homini integro, & Angelo, forſitan non improbandâ ratione, poſſunt dici gratia; ſed quia ſecundùm uſum ſacræ Scripturæ, nomine gratiæ, ea tantùm munera intelliguntur; quæ per Jeſum Chriſtum malè merentibus, & indignis conferuntur, ideò neque merita, neque merces, quæ illis redditur, gratia dici debet.

10. Solutio pœnæ temporalis, quæ peccato dimiſſo, ſæpè remanet, & corporis reſurrectio, propriè nonniſi meritis Chriſti adſcribenda eſt.

11. Quod piè, & juſtè in hâc vitâ mortali, uſque in finem, converſati, vitam conſequimur æternam, id non propriè gratiæ Dei, ſed ordinationi naturali ſtatim initio creationis conſtitutæ, juſto Dei judicio deputandum eſt; neque in hac retributione bonorum ad Chriſti meritum reſpicitur, ſed tantùm ad primam inſtitutionem generis humani, in quâ, lege naturali conſtitutum eſt, ut juſto Dei judicio obedientiæ mandatorum vita æterna reddatur.

12. Pelagii ſententia eſt: Opus bonum, citra gratiam adoptionis factum, non eſt regni Cœleſtis meritorium.

13. Opera bona à filiis adoptionis facta, non accipiunt rationem meriti ex eo, quòd fiunt per Spiritum adoptionis inhabitantem corda filiorum Dei, ſed tantùm ex eo, quòd ſunt conformia legi, quodque per ea præſtatur obedientia legi.

14. Opera bona Juſtorum non accipiunt in die judicii extremi ampliorem mercedem, quàm juſto Dei judicio mereantur accipere.

15. Ratio meriti non conſiſtit in eo, quod qui benè operatur habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum Sanctum; ſed in eo ſolum, quòd obedit Divinæ legi.

16. Non eſt vera legis obedientia, quæ fit ſine charitate.

17. Sentiunt cum Pelagio, qui dicunt, eſſe neceſſarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis ſublimetur ad ſtatum Deificum.

18. Opera Catechumenorum, ut fides, & pœnitentia ante remiſſionem peccatorum facta, ſunt vitæ æternæ merita, quam vitam ipſi non conſequentur, niſi priùs præcedentium delictorum impedimenta tollantur.

19. Opera Juſtitiæ, & Temperantiæ, quæ Chriſtus fecit, ex dignitate perſonæ operantis non traxerunt majorem valorem.

20. Nullum eſt peccatum ex naturâ ſuâ veniale, ſed omne peccatum meretur pœnam æternam.

21. Humanæ naturæ ſublimatio, & exaltatio in conſortium Divinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda eſt, & non ſupernaturalis.

22. Cum Pelagio ſentiunt, qui textum Apoſtoli ad Romanos 2.: *Gentes quæ legem non habent, naturaliter, quæ legis ſunt, faciunt,* intelligunt de gentibus, fidei gratiam non habentibus.

23. Abſurda eſt eorum ſententia, qui dicunt, hominem ab initio, dono quodam ſupernaturali, & gratuito, ſupra conditionem naturæ ſuæ fuiſſe exaltatum, ut Fide, *Spe*, & Charitate Deum ſupernaturaliter coleret.

24. A vanis, & otioſis hominibus, ſecundum inſipientiam Philoſophorum, excogitata eſt ſententia, quæ ad Pelagianiſmum rejicienda eſt, Hominem ab initio ſic conſtitutum, ut per dona naturæ ſuperaddita, fuerit largitate Conditoris ſublimatus, & in Dei filium adoptatus.

25. Omnia opera infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia.

26. Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, ſed naturalis ejus conditio.

27. Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio, non niſi ad peccandum valet.

28. Pelagianus eſt error, dicere, quòd liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.

29. Non ſoli fures ii ſunt, & latrones, qui Chriſtum, viam, & oſtium veritatis, & vitæ negant; ſed etiam quicumque aliunde, quàm

per

per ipſum in viam juſtitiæ [hoc eſt aliquam juſtitiam] conſcendi poſſe docent:

30. Aut tentationi ulli, ſine gratiæ ipſius adjutorio reſiſtere hominem poſſe, ſic ut in eam non inducatur, aut ab eâ non ſuperetur.

31. Charitas perfecta, & ſincera, quæ eſt ex corde puro, & conſcientiâ bonâ, & fide non fictâ, tam in Catechumenis, quàm in pœnitentibus, poteſt eſſe ſine remiſſione peccatorum.

32. Charitas illa, quæ eſt plenitudo legis, non eſt ſemper conjuncta cum remiſſione peccatorum.

33. Catechumenus juſtè, rectè, & ſanctè vivit, & mandata Dei obſervat, ac legem implet per charitatem, ante obtentam remiſſionem peccatorum, quæ in Baptiſmi lavacro demùm percipitur.

34. Diſtinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur, ut auctor naturæ; & gratuiti, quo Deus amatur, ut beatificator, vana eſt, & commentitia, & ad illudendum ſacris Litteris, & plurimis veterum teſtimoniis, excogitata.

35. Omne quod agit peccator, vel ſervus peccati, peccatum eſt.

36. Amor naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur ex ſolâ philoſophiâ, per elationem præſumptionis humanæ, cum injuriâ Crucis Chriſti defenditur à nonnullis Doctoribus.

37. Cum Pelagio ſentit, qui boni aliquid naturalis, hoc eſt, quod ex naturæ ſolis viribus ortum ducit, agnoſcit.

38. Omnis amor creaturæ rationalis, aut vitioſa eſt cupiditas, quâ mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corde diffuſâ, Deus amatur.

39. Quod voluntariè fit, etiamſi neceſſariò fiat, liberè tamen fit.

40. In omnibus ſuis actibus peccator ſervit dominanti cupiditati.

41. Is libertatis modus, qui eſt à neceſſitate, ſub libertatis nomine non reperitur in Scripturis, ſed ſolum nomen libertatis à peccato.

42. Juſtitia, quâ juſtificatur per fidem impius, conſiſtit formaliter in obedientiâ mandatorum, quæ eſt operum Juſtitia, non autem in gratiâ aliquâ animæ infusâ, quâ adoptatur homo in filium Dei, & ſecundùm interiorem hominem renovatur, ac Divinæ naturæ conſors efficitur, ut ſic per Spiritum Sanctum renovatus, deinceps benè vivere, & Dei mandatis obedire poſſit.

43. In hominibus pœnitentibus, ante Sacramentum abſolutionis, & in Catechumenis ante Baptiſmum; eſt vera juſtificatio; ſeparata tamen à remiſſione peccatorum.

44. Operibus pleriſque, quæ à fidelibus fiunt, ſolùm ut Dei mandatis pareant, cujuſmodi ſunt, obedire parentibus, depoſitum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione abſtinere, juſtificantur quidem homines, quia ſunt legis obedientia, & vera legis juſtitia, non tamen iis obtinent incrementa virtutum.

45. Sacrificium Miſſæ non aliâ ratione eſt Sacrificium, quàm generali illa, qua omne opus, quod fit, ut Sancta ſocietate, Deo homo inhæreat.

46. Ad rationem, & diffinitionem peccati non pertinet voluntarium; nec diffinitionis quæſtio eſt, ſed cauſæ, & originis, utrum omne peccatum debeat eſſe voluntarium.

47. Unde peccatum originis verè habet rationem peccati ſine ullâ ratione, ac reſpectu ad voluntatem, à qua originem habuit.

48. Peccatum originis eſt, habituali parvuli voluntate voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, eò quod non gerit contrarium voluntatis arbitrium.

49. Et ex habituali voluntate dominante fit, ut parvulus diſcedens ſine regenerationis Sacramento, quando uſum rationis conſecutus erit, actualiter Deum odio habeat, Deum blaſphemet, & legi Dei repugnet.

50. Prava deſideria, quibus ratio non conſentit, & quæ homo invitus patitur, ſunt prohibita præcepto, *Non concupiſces*.

51. Concupiſcentia, ſive lex membrorum, & prava ejus deſideria, quæ inviti ſentiunt homines, ſunt vera legis inobedientia.

52. Omne ſcelus eſt ejus conditionis, ut ſuum authorem, & omnes poſteros eo modo inficere poſſit, quo infecit prima tranſgreſſio.

53. Quantum eſt ex vi tranſgreſſionis, tantum meritorum malorum à generante contrahunt qui cum minoribus naſcuntur vitiis, quàm qui cum majoribus.

54. Diffinitiva hæc ſententia, Deum homini nihil impoſſibile præcepiſſe, falsò tribuitur Auguſtino, cùm Pelagii ſit.

55. Deus non potuiſſet ab initio talem creare hominem, qualis nunc naſcitur.

56. In peccato duo ſunt; actus, & reatus; tranſeunte autem actu, nihil manet niſi reatus, ſive obligatio ad pœnam.

57. Unde in Sacramento Baptiſmi, aut Sacerdotis abſolutione, propriè reatus peccati dumtaxat tollitur; & miniſterium Sacerdotum ſolùm liberat à reatu.

58. Peccator pœnitens non vivificatur miniſterio Sacerdotis abſolventis, ſed à ſolo Deo, qui pœnitentiam ſuggerens, & inſpitans,

rans, vivificat eum, & reſuſcitat; miniſterio autem Sacerdotis ſolum reatus tollitur.

59. Quando per eleëmoſynas, aliaque pœnitentiæ opera Deo ſatisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis noſtris offerimus, ſicut quidam errantes autumant (nam alioqui eſſemus, ſaltem aliquâ ex parte, redemptores) ſed aliquid facimus, cujus intuitu Chriſti ſatisfactio nobis applicatur, & communicatur.

60. Per paſſiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas non propriè redimuntur noſtra delicta; ſed per communionem charitatis nobis eorum paſſiones impartiuntur, ut digni ſimus, qui pretio ſanguinis Chriſti à pœnis pro peccatis debitis, liberemur.

61. Illa Doctorum diſtinctio, Divinæ legis mandata bifariam impleri, altero modo quantum ad præceptorum operum ſubſtantiam tantùm; altero quantum ad certum quemdam modum, videlicet ſecundùm quem valeant operantem perducere ad regnum æternum [hoc eſt ad modum meritorum] commentitia eſt, & explodenda.

62. Illa quoque diſtinctio, quâ opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex objecto, & omnibus circumſtantiis rectum eſt, & bonum [quod moraliter bonum appellare conſueverunt] vel quia eſt meritorium regni æterni, eo quòd ſit à vivo Chriſti membro per Spiritum charitatis, rejicienda eſt.

63. Sed & illa diſtinctio duplicis juſtitiæ, alterius, quæ ſit per Spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quæ ſit ex inſpiratione quidem Spiritus Sancti, cor ad pœnitentiam excitantis, ſed nondum cor inhabitantis, & in eo charitatem diffundentis, quâ Divinæ Legis juſtificatio impleatur, ſimiliter rejicitur.

64. Item, & illa diſtinctio duplicis vivificationis; alterius, quâ vivificatur peccator, dum ei pœnitentia, & vitæ novæ propoſitum, & inchoatio per Dei gratiam inſpiratur; alterius, quâ vivificatur, qui verè juſtificatur & palmes vivus in Vite Chriſto efficitur, pariter commentitia eſt, & Scripturis minimè congruens.

65. Non niſi Pelagiano errore admitti poteſt uſus aliquis liberi arbitrii bonus, ſive non malus; & gratiæ Chriſti injuriam facit, qui ita ſentit, & docet.

66. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.

67. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo, quod neceſſariò facit.

68. Infidelitas purè negativa in his, in quibus Chriſtus non eſt prædicatus, peccatum eſt.

69. Juſtificatio impij ſit formaliter per obedientiam Legis, non autem per occultam communicationem, & inſpirationem gratiæ, quæ per eam juſtificatos faciat implere legem.

70. Homo exiſtens in peccato mortali, ſive in reatu æternę damnationis, poteſt habere veram charitatem; & charitas, etiam perfecta, poteſt conſiſtere cum reatu æternę damnationis.

71. Per contritionem, etiam cum charitate perfectâ, & cum voto ſuſcipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen, extra caſum neceſſitatis, aut martyrii, ſine actuali ſuſceptione Sacramenti.

72. Omnes omninò juſtorum afflictiones, ſunt ultiones peccatorum ipſorum; unde, & Job, & Martyres, quæ paſſi ſunt, propter peccata ſua paſſi ſunt.

73. Nemo, præter Chriſtum, eſt abſque peccato originali; hinc Beata Virgo mortua eſt propter peccatum ex *Adam contractum*, omneſque ejus afflictiones in hac vita, ſicut, & aliorum Juſtorum, fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis.

74. Concupiſcentia in renatis relapſis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum eſt, ſicut, & alii habitus pravi.

75. Motus pravi concupiſcentiæ, ſunt pro ſtatu hominis vitiati, prohibiti præcepto, *Non concupiſces*; Unde homo eos ſentiens, & non conſentiens, tranſgreditur præceptum, *Non concupiſces*; quamvis tranſgreſſio in peccatum non deputetur.

76. Quamdiu aliquid concupiſcentię carnalis in diligente eſt, non facit præceptum; *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*.

77. Satisfactiones laborioſę juſtificatorum, non valent expiare de condigno pœnam temporalem reſtantem poſt culpam condonatam.

78. Immortalitas primi Hominis non erat gratiæ beneficium, ſed naturalis conditio.

79. Falſa eſt Doctorum ſententia, primum Hominem potuiſſe à Deo creari, & inſtitui ſine Juſtitia naturali.

Quas quidem Sententias ſtricto coram Nobis examine ponderatas, quamquàm nonnullæ aliquo pacto ſuſtineri poſſent, in rigore, & proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus intento, hæreticas, erroneas, ſuſpectas, temerarias, ſcandaloſas, & in pias aures offenſionem immittentes, reſpectivè, ac quæcumque ſuper iis verbo, ſcriptoque emiſſa, præſentium auctoritate damnamus, circumſcribimus, & abolemus; deque eiſdem, & ſimilibus poſthàc, quoquo pacto, loquendi, ſcribendi, & diſputandi, facultatem quibuſcumque

Digitized by Google

cumque interdicimus. Qui ſecus fecerint, ipſos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis, & officiis perpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quæcumque decernimus, vinculo quoque anathematis eo ipſo innodamus, à quo, nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipſos excepto mortis articulo, liberare.

Cæterum, ut jam commoti his de rebus tumultus, & contracta odia facilius comprimi poſſint, ſimulque animarum ſaluti plenius conſulatur, Dilecto filio noſtro Antonio tituli Sancti Bartholomæi in Inſula Presbytero Cardinali Granvelano nuncupato, per Apoſtolica ſcripta mandamus, ut ipſe, quid ad perpetuam dictarum ſententiarum, & ſcripturarum abolitionem, quid ad arcenda hujuſmodi proloquia, & diſputationes, quid denique ad unionem, & pacem cum communi omnium, & Eccleſiæ Catholicæ ſatisfactionem componendam, facto opus ſit, in primis diligenter expendat; deinde in iis omnibus, quæ, pro communi ſalute, tranquillitate, & honore optimum judicaverit, ſalva ſemper Eccleſiæ prædictæ unitate, etiam per alium, ſeu alios, fide, doctrina, & religione præſtantes, ocyus exequatur, faciatque, quicquid decreverit, inviolate ab omnibus obſervari. Contradictores quoslibet per cenſuras, & pœnas prædictas, cæteraque juris, & facti remedia opportuna, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; Invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit auxilio Brachii ſæcularis: non obſtantibus, quod forſitan aliquibus ab Apoſtolica ſit Sede Indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; Et quibuslibet aliis privilegiis exemptionibus, Indulgentiis, & Litteris Apoſtolicis, ſpecialibus, vel generalibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus præſentium impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus, eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ damnationis, circumſcriptionis, abolitionis, interdicti, decreti, & mandati, privationis, & innodationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſeptimo, Kalendis Octobris. Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

Contra hanc Sancti Pontificis mitiſſimam diſpoſitionem, utpotè in qua, tacito authorum nomine, eorum famæ conſulitur, tumultuari ipſi majore mox audaciâ cæperunt, adeò ut non vereretur Bajus maleſanâ Epiſtolâ ipſum laceſſere Chriſti Vicarium datâ Lovanio die 8. Januarii 1569.

„ *Beatiſſime Pater*: Jam annus eſt, quod „ nobis exhibitę ſunt literæ Beatitudinis Ve„ ſtræ plumbeo ſigillo munitæ, datæ Romæ „ Kalendis Octobris 1567., quibus damnan„ tur 76. ſententiæ. Quarum literarum co„ piam neque hìc, neque Romæ obtinere „ potuimus.

„ Sententiæ damnatæ per hanc inferiorem „ Germaniam paſſim habentur & circumfe„ runtur. Metuimus ne quid Veſtræ San„ ctitatis exiſtimationi detrahatur, non tan„ tùm propter manifeſtas calumnias, quæ vi„ dentur in illis contineri; Sed etiam prop„ ter verba, &, ut apparet, etiam ſenſus „ quoſdam Sanctorum Patrum, qui in iis da„ mnari videntur: nam Regio hæc propter „ importunitatem hæreticorum, multos habet „ longè magis ſcripturis Sacris & veterum „ Patrum ſermonibus aſſuetos & addictos, „ quàm Doctorum Scholaſticorum, qui fortè „ exiſtimantes, nonnulla in ſcriptis Sancto„ rum Patrum contenta, propter eos dam„ nari, qui nonniſi ſenſibus & verbis Docto„ rum Scholaſticorum aſſueverunt, ſcanda„ lizabuntur.

„ Quapropter viſum eſt ipſas ſententias „ ſimùl cum iis quæ nos movent, Beatitu„ dini Veſtræ, cujus judicio omnia ſubjici„ mus, tranſmittere, ut iis conſideratis, fa„ ciliùs diſpiciat, & judicet, utrum jam di„ ctas literas tanquam legitimas, & ſufficien„ ter diſcuſſas habere velit, an tanquam ſub„ reptitias, & per quoſdam bonorum viro„ rum æmulos, importunitate magis ac ar„ te, quàm ratione obtentas. „

Hactenus Bajus, in cujus Epiſtola animadvertendus maximè eſt Pontificiæ manſuetudinis abuſus: cùm ſolius Belgii finibus circumſcribi novitas videretur, non neceſſarium duxerat Chriſti Vicarius, ejus notitiam cum ſuâ Conſtitutione per alias diſpergere Regiones: ſufficere autem, ſi Propoſitionum authoribus Bulla prælegeretur, tradito ſimul damnatorum Dogmatum elencho; licèt in eorum manus non conſignaretur totiùs Diplomatis contextus, ne forſitan rebellionis ſpiritus in apicibus verborum, materiam quæreret cavillandi. Sed ipſa, ut videmus, Sapientiſſimi Pontificis benignitas & providentia, malevo-

levolis Novatotibus fuit animandæ magis oc-caſio temeritatis.

Nihilominùs prolixam, quam Bajus literis ſuis junxerat ſuorum Dogmatum Apologiam, Apoſtolica Sedes accurato diſcuſſit examine, quo finito ita Bajo reſpondit.

„ Dilecte fili ſalutem & Apoſtolicam be-
„ nedictionem. Quamvis ea quæ ſuper Li-
„ bro & Propoſitionibus ad nos miſſis, per
„ literas noſtras Apoſtolicas ſub plumbo ſu-
„ perioribus diebus decrevimus, atque ſta-
„ tuimus, non ſine maturâ deliberatione &
„ conſideratione à Nobis decreta ſtatutaque
„ fuerint, quemadmodum & ipſius cauſæ
„ gravitas, & hominum alioquin de hac
„ Sancta Sede benemeritorum conditio po-
„ ſtulabat; tamen Nos omnem novarum
„ querelarum cauſam auferre volentes, ſi-
„ mulque poſtulatis veſtris ſatisfacere cu-
„ pientes, mandavimus, ut & libri, & ipſæ
„ Propoſitiones, & ſcripta veſtra proximè
„ ad nos miſſa, diligentiſſimè & accuratiſ-
„ ſimè iterùm conſiderarentur & perpende-
„ rentur.
„ Quibus omnibus maturè admodùm con-
„ ſideratis, quæ ſuper hoc jam decreveramus,
„ niſi antea à nobis decreta fuiſſent, eadem,
„ prout facimus, de integro decernenda
„ ſtatuendaque eſſe judicaremus. Itaque ti-
„ bi & cæteris prędictarum Propoſitionum
„ aſſertoribus ac Defenſoribus, pro earum
„ aſſertione & defenſione, perpetuum ſilen-
„ tium imponimus. Voſque tanquam no-
„ ſtros hujuſque Sanctę Sedis obſequentiſſi-
„ mos filios, in Domino hortamur, ut his,
„ quæ nunc veſtra, atque omnium Fidelium
„ Mater ac Magiſtra præcipit, & jura decer-
„ nunt, ſine ullâ recuſatione obtemperetis,
„ eaque omnia faciatis, quæ dilectus filius
„ Maximilianus (Morillonius) Arienſis Ec-
„ cleſię Præpoſitus, Venerabiliſque fratris
„ noſtri Archiepiſcopi Mechlinienſis Vica-
„ rius Generalis, vobis facienda proponet.
„ Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo
„ Piſcatoris 13. Maii 1569. Pontificatus no-
„ ſtri anno quarto.

In hac optimi Pontificis Reſponſione mirari cogimur eximiæ lenitatis & patientiæ exemplum, diſſimulantis in privati hominis Epiſtola præſumptionem, quâ ille ſibi temerè ac falſiſſimè arrogabat meliorem Theologiæ Dogmaticę, traditionis Patrum, Scripturæ Sacrę, atque adeò Catholicæ Fidei cognitionem, quàm foret in omnibus Sedis Apoſtolicę Theologis, Conſultoribus, Cardinalibus, atque ipſo Summo & Doctiſſimo Pontifice.

Undè quisquis impudentem Baii Epiſtolam ad Chriſti Vicarium perlegit, continere ſe non poterit, quin gravem adverſus authorem concipiat indignationem, & minimè levem expectet à reſpondente Pontifice reprehenſionem. Verùm Sanctiſſimi *Charitas* penè ad exceſſum uſque *patiens eſt*, *benigna eſt*; *omnia ſuffert*, *omnia ſuſtinet*, ut aberrantem ovem in ſemitam reducat veritatis Catholicę & ſalutis.

Maximilianus Morillonius, ut in mandatis acceperat, Breve Apoſtolicum Bajo tradidit, qui eo lecto, ut Morillonius ipſe literis Romam datis ad Granvellanum Archiepiſcop. Mechlinienſem datis 20. Junii 1569. teſtatur: *Obedientiam promiſit, flexis genibus petens abſolutionem à Cenſuris, & irregularitatis amotionem*: quam cùm Morillonius negaret, niſi priùs ille Propoſitiones damnatas ejuraſſet; Primùm Bajus tergiverſatus aliquantum eſt, dein *rurſus in genua procidens coram Plebano*, ſeu Paſtore *S. Gudulæ*, quæ Parochia Bruxellis præcipua eſt, *omnes Propoſitiones in Bulla Pii V. contentas*, *juxta normam Decreti*, *& Cenſuræ ſecundùm mentem Pontificis ejuravit*: ita voti compos factus fuit, & tam à Cenſuris, quàm ab irregularitate liberatus.

De quibus omnibus documentum authenticum in forma legitima confectum, Romam Archiepiſcopo miſſum eſt cum Epiſtola Morillonii cujus lacinia à me jam citata eſt.

Non exiguam iſta quidem Præſuli conſolationem attulit & lætitiam; non plenam tamen propterea quod abjuratio ſubſcriptione Baji firmata non eſſet; unde Antiſtes ſapiens verebatur, ne facilior tricis, effugiis, regreſſui ad ejuratos errores ſemita panderetur. Hanc itaque ſubſcriptionem exigenti Archiepiſcopo, reſpondit Morillonius 14. Auguſti ejuſdem anni 1669. illam *nimis difficulter obtinendam, propter perpetuam, quam Bajus cauſaretur infamiam*.

Non inanem fuiſſe Granvellani metum, brevi docuit eventus; nam Bajus anno 1570. cœpit damnatos Articulos in ſcholâ publicâ explicare cavillando, tergiverſando; & tantùm non apertè impugnando Conſtitutionem, licèt ut faſti Academici Lovanienſes illic typis editi anno 1650. pag. 367. referunt, *prædicta Bulla lecta & publicata fuerit Lovanii* 1570. *Die 16. Novembris in Scholis Theologicis per Conradum Silvium Notarium Univerſitatis*, *Maximiliano Morillonio Vicario Archiepiſcopi Mechlinienſis præſente & rogante eximios Dominos Magiſtros noſtros*, *num literis Apoſtolicis obedire vellent*. *Cui omnes annuerunt*. Ita faſti Academici, quorum in hoc articulo veritas à nemine quantum ſcire licuit, hactenùs revocata eſt in dubium.

Attamen

Attamen Bajus toto tempore Pontificatus Pii V. nunquam ſeriò & conſtanter ſe ſubmittere viſus eſt: quapropter Sanctiſſimi illius Pontificis ſucceſſor Gregorius XIII. vt pleniorem obtineret Conſtitutioni obedientiam, cum prioris fides à Novatoribus velut incerta eluderetur, eam novâ ſibi ſtatuit editione donandam, ſuâque confirmandam authoritate.

Sed in remotis Regionibus, Pontifice procùl diſſito, facilè Novatoribus eſt, aliquid ſemper comminiſci frivolæ oppoſitionis, quod antequam iteratis ſæpius reſponſionibus convellatur, tranſeunt menſes & anni, irritis ferè conatibus, atque hereſi interim ſerpente latiùs adeò ut difficilioris ſemper curationis deveniat malum, ſanationiſque tandem quodammodo deſperatæ.

Quapropter Chriſti Vicarius, ut omnem deinceps tergiverſationibus anſam præſcinderet, ſuum ex Urbe Concionatorem Franciſcum Toletum, inſignem Societatis Theologum in Belgium miſit, ſucceſſumque hac ratione proſperum nactus eſt. Toletus enim variis Lovanii congreſſibus privatim habitis cum Doctoribus, præcipuè Michaële Bajo, ad promittendam Bullæ Pii V. eamque confirmanti Gregorianæ obedientiam, univerſos feliciter adduxit.

Ita in Academiæ iſtius faſtis legimus pagina 369." Die itaque dicto ad 12. Kal. Aprilis (1580.) horâ ante meridiem decimâ in frequentiſſimo Conventu atque conſeſſu omnium & ſingulorum Profeſſorum, Licentiatorum, Baccalaureorum, cœterorumque ſtudioſorum Sacræ Theologiæ, ingreſſus Scholas Theologicas idem D. Franciſcus (Toletus) comitantibus eum, ac deducentibus honoris causâ Magiſtris noſtris dicto Domino Bajo, Cornelio Reineri, Gaudano & Henrico Gravio, ac conſcensâ Cathedrâ, cùm eadem ferè narraſſet, quæ antea coram Magiſtris Sacræ Theologiæ facultatem repræſentantibus dixerat, juſſit per præfatum Univerſitatis Notarium Conradum Silvium, literas primùm credentiæ ad eoſdem Sacræ Theologiæ Doctores datas, deinde ipſam Bullam clarâ & intelligibili voce recitari.

„ Quibus lectis, convertit ſe ad D. Michaelem de Baii, petiitque ex eo, *annè agnoſceret, damnari in Bullâ multos Articulos, qui in aliquot ejus libellis priùs editis continerentur, etiam in eo ſenſu, quo in Bullâ damnarentur?*

„ Quo agnoſcente & credente quod ſic, rogavit eum deinde, *annè eoſdem & reliquos ibi comprehenſos & lectos damnaret?*

„ Tum ille *damno*, inquit, *ſecundùm Bullæ ipſius intentionem & ſicut Bulla damnat.* Deinde præfatus Dominus Franciſcus (Toletus) ad reliquos Doctores Theologos converſus interrogavit, *anne eoſdem Articulos omnes damnarent, & Bullam reverenter ſuſciperent?*

„ Qui uno ore omnes reſponderunt, ſe eos Articulos damnare, & Bullam religioſè habituros atque obſervaturos. Eadem fuit reſponſio Licentiatorum, Baccalaureorum & ſtudioſorum, omneſque conſonâ voce conclamarunt: *Articulos damnamus, Bullam reverenter ſuſcipimus, atque obedientiam pollicemur.* „

Iterum Bajus in Teſtimonio à ſe dato & manu propriâ ſubſcripto die 24. Martii 1580. ait: *Ego Michaël de Bay Cancellarius Univerſitatis Lovanienſis, & in eadem Profeſſor Sacræ Theologiæ agnoſco, & profiteor, me ex variis colloquiis, & communicationibus habitis cum Rev. Patre Domino Franciſco Toleto Concionatore Suæ Sanctitatis, & ad hanc rem ſpecialiter miſſo, ſuper diverſis Sententiis & Propoſitionibus olim à Sanctiſſimo Domino noſtro Pio V. fel. record. ſub data Kal. Octobris 1567. & inſuper à Gregorio XIII. moderno Pontifice Maximo ſub data 4. Kal. Februarii anno 1579. iterato damnatis & prohibitis, ita motum et eo perductum eſſe, ut planè habeam perſuaſum, earum omnium ſententiarum damnationem atque prohibitionem juremeritoque, ac non niſi maturo judicio & diligentiſſimâ diſquiſitione præmiſſis factam atque decretam eſſe.*

Fateor inſuper plurimas ex iiſdem ſententiis, in nonnullis libellis à me olim & ante emanatam Apoſtolicæ Sedis ſuper iis cenſuram conſcriptis & in lucem editis contineri & defendi, etiam in eo ſenſu, in quo reprobantur.

Denique declaro me impræſentiarum ab iis omnibus recedere, & damnationi à Sanctâ Sede factæ aequieſcere, neque poſthac ullas docere, aſſerere, aut defendere velle.

Hanc declarationem Baji refert Cardinalis Aguirre in Defenſione Cathedræ S. Petri Diſp. 18. n. 2. Habemus hic Baji ipſius Catholico dignam Doctore palinodiam. Ut enim ab Auguſtino diſcimus lib. 3. contra Creſconium cap. 3. *Sententiam falſam nunquam tenere prima laus eſt: Secunda mutare:* Et ex Caſſiano lib. 1. de Incarn. cap. 4. *Primum eſt, errorem penitùs non incurrere: Secundum bene repudiare.*

Quod Auguſtinus verbo docuit, exercitio ſtabilivit, & exemplo ſalubriore in libris editis Retractationum. At recentiores horum temporum Theologi quidam hypocritæ, Auguſtinum

guſtinum quaſi Ducem perperam inclamantes, quam ſummis denegant Pontificibus, ſibi arrogare quodammodo videntur falli neſciam in Definitionibus authoritatem: quodque temerarium magis, ac fatuum ingenii ſchiſmatici ſpecimen eſt, ubi à ſuis quos maximi faciunt, Præceptoribus audiunt retractationem Dogmatum, vel ſubmiſſionom præſtitam judicio Romani Pontificis, ſicut Aſpides ſurdæ obturant aures ſuas, ut neque Auguſtiniani ſint, neque in hoc propriè Bajani, ſed Antipontificii & Acatholici.

Quis hìc ferat impudentiam Gerberonii, minimè vetiti non ſolùm omnia Baji opera tot ſcatentia erroribus, etiam hæreticis; ſed manuſcripta quoque ab ipſo Bajo in tenebris relicta, in lucem typis protrudere ac divulgare, imò ut inſolentiſſimam ſuam ad malitiæ culmen audaciam provehat, omnes Baii Articulos contra memoratas Sedis Apoſtolicæ definitiones & anathemata ſuſcipit defendendos; & hanc quidem apertiſſimam Fidei & Eccleſiæ Catholicæ impugnationem in ipſa voluminis fronte appellare non pudet *vindicias Eccleſiæ Romanæ tam adverſus Proteſtantes, quàm Arminianos, cæteroſque renaſcentes Pelagianos*.

In opere, poſtquam Pontificias contra Baji Dogmata Cenſuras retulit, promiſſamque à Bajo obedientiam, ſubjungit Gerberonius *Animadverſiones* ſuas quales à nullo expectaveris orthodoxo: minùs à Religioſi Ordinis & quidem Reformationis rigidæ Profeſſore.

" Ab æmulis Baji (inquit) Romam miſſus
„ eſt ejus liber de meritis operum, de primâ
„ hominis juſtitiâ, de virtutibus impiorum,
„ de peccato Originis, de Juſtificatione, &
„ de libero arbitrio; qui viros quoſdam alio-
„ quin eruditos, ſed magis in futilibus qui-
„ buſdam ſcholæ recentioris diſceptationi-
„ bus, quàm in ſcripturis Sacris & Patribus
„ exercitatos potuit offendere; Pontificem
„ pariter offendiſſe potuit ex aliorum vide-
„ licet pravo relatu, & malefidâ interpre-
„ tatione. „

Ibidem monet Gerberonius: "Valde in-
„ diligenter, & animo novæ Scholæ com-
„ mentis magis, quàm S. Auguſtini ſenten-
„ tiis imbuto diſcuſſa fuiſſe Michaelis Baji
„ opera, liquet ex ipſâ Cenſurâ, quæ ex eru-
„ ditorum teſtimonio Romanam Sedem de-
„ honeſtat....

„ Utinam adeò diligens & accurata fuiſſet
„ iſta inquiſitio, ut aliquas Sanctorum Pa-
„ trum ac Conciliorum ſententias non repro-
„ baſſet, & in alias brutum ac irritum fulmen
„ non contorſiſſet!

Ibidem; " Animadvertendum primò,
„ quod iſti delatores, ac impoſtores ſuis
„ fraudibus ac mendaciis Pium V. ita circum-
„ venerunt, ut tandem ab eo Cenſuram ac
„ Diploma adverſus has ſententias extorſe-
„ rint, Michaële Bajo non ſolùm non audito,
„ nec vocato; ſed nullâ, quæ ſciatur, niſi
„ leviſſimâ inſtitutâ diſquiſitione, & abſque
„ librorum Michaelis Baji examine, quos ſi
„ vel aperuiſſent, fraudem delatorum com-
„ periſſent ac nequitiam.

„ Animadvertendum ſecundò ex Pii V.
„ Bullâ; Articulos, in quibus vix aliquis
„ pravus ſenſus poteſt deprehendi, & qui in-
„ tellectum fidei ac Doctrinæ Catholicæ San-
„ cti Auguſtini planè conſentaneum præſefe-
„ runt, nudè ac ſimpliciter proſcribi in mul-
„ tam Sedis Apoſtolicæ injuriam, ac grave
„ omnium eruditorum ſcandalum. „

Neque Gerberonius, ut quidam Bajani, & Janſeniſtæ timidi, in ſolis hæret accuſationibus vagis; ſed Propoſitiones varias determinat, quas anathemate *injuſto feriri* intrepidus contendit.

Singulas obterere ejus accuſationes, & Sanctiſſimi Pontificis Pii, quoad ſingulorum illic damnatorum dogmatum ſententiam, atque Conſtitutionem defendere, in promptu mihi eſt, quandocumque adverſariis placuerit, ad veterum iſtiuſmodi inſtaurationem certaminum provocare; at neque neceſsitas, neque præſentis ratio inſtituti poſtulat, ad talia me longius diverti.

Hic ſolùm mihi propoſitum eſt irreligioſam, & ſpiritu plenam ſchiſmatico, Queſnelli eique adhærentium repellere temeritatem, quâ dicitur, *Deus permittere, ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*.

Sufficere noſtris hìc adverſariis debet citata à me ſæpius Card. Noallii declaratio de *Apoſtolicis adverſus Bajum Decretis, nihil illis deeſſe ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe: atque iſtud*, inquit, *profeſſurum fuiſſe Clerum exiſtimo, ſi de illis actum fuiſſet*.

Quâ igitur Gerberonius authoritate fultus, poſt repetitum toties Apoſtolicæ Sedis judicium, Bajanas ſuſcipit reducendas in Eccleſiam opiniones, etiam hæreticas?

Reſpondeat pro Gerberonio Queſnellus: Divini, inquit, authoritate Codicis & Auguſtini, cum ſequentibus Patribus, Conciliis ac Pontificibus antiquis; nam quantum ad præſentes attinet, ſatis aperta mei Articuli querela eſt, *omnes Poteſtates*, Eccleſiaſticas æquè ac ſæculares, *eſſe contrarias Prædicatoribus veritatis*.

Nos

Nos autem quamdiù Eccleſiam conſpicimus Pio V., Gregorio XIII., Urbano VIII. contra Baji Articulos omnimodè conſentientem, cur unius Gerberonii, paucorumque ei temerè adhærentium, non uno ab Eccleſiâ anathemate ſeparatorum, maleſanis clamoribus moveamur? Pergamus nihilominus referre Gerberonianos; ut Reformator hypocrita, eique conſors Queſnellus, cum rebellibus cœteris, ſuâ magis innoteſcant impudentiâ execrabiles.

Animadvertendum tertiò [*inquit Gerberonius*] *plures ex præſcriptis in iſto Diplomate Articulis, eſſe valdè ambiguos, ſeu æquivocos, adeòut in ſenſu vero & Catholico æquè intelligi valeant, ac in ſenſu falſo & hæretico. Nihilominus verò Cenſura in illos abſolutè & indiſtinctè lata eſt, ut diſcerni minimè poſſit in quem ſenſum cadat.*

Ex ipsâ Gerberonius Bulla diſcere potuit damnari Articulos *in proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento.*

„ Animadvertendum quartò (inquit idem)
„ in illas ſententias Cenſuram ita indiſcrimi-
„ natim ferri, ut ex ea intelligi nullatenùs
„ poſſit, quænam reprobandæ ſint ut hære-
„ ticæ, quæ ut ſimpliciter falſæ „. Reſpondeo ſufficere probis Catholicis, Propoſitiones omnes, & ſingulas damnari, & prohiberi ſub excommunicatione Pontificiâ latæ ſententiæ, ipſo facto à tranſgreſſoribus incurrendâ.

Ad cumulationem, quod attinet Cenſuratum, quæ non univerſæ ſingulas afficiant Propoſitiones, ſed reſpectivè, ſeu ſingulas aliqua, modus ille pridem à Conſtantienſi Concilio adhibitus fuit, & ab Eccleſiâ probatus, utpote materiam malevolis adimens cavillandi.

Denique Gerberonius ſic concludit:
« Ex quibus æquiores arbitri deducent, non
„ inutilem modò; ſed fovendis & augendis,
„ quàm ſedandis ac componendis, conten-
„ tionibus aptiorem; imò magis in Catholi-
„ cæ veritatis perniciem, quàm in errorum
„ extirpationem, latam eſſe arbitrantur Cen-
„ ſuram hanc, quæ ſenſum verum & Catho-
„ licum à falſo & hæretico non diſcernens,
„ iſtum æquè ac illum indiſcriminatim
„ damnat. „

Verùm ex ducentis & amplius Propoſitionibus, quas partim in Bajo Sanctiſſimus Pius V., Gregorius XIII., Urbanus VIII., partim in Janſenio Innocentius X., Alexander VII., Clemens XI., partim Alexander VIII. in Janſenianis pluribus, in Queſnello præcipuè idem Clemens XI., notavit Cenſuris graviſſimis, eſtne ſaltem vel una, quæ Janſeniſtarum judicio, proſcriptionem merita ſit eo ſenſu, quo tradita fuerat ab authore?

Quidquid ſpurcitiarum in Dogmaticis, quidquid pravitatis hæreticæ eructatum fuerit à prætenſis hoc tempore Auguſtini diſcipulis, hoc ipſo neceſſe eſt cenſeatur traditum à Spiritu Sancto in ſcripturis, à Patribus ad nos tranſmiſſum, atque æternæ conſecratum quodammodo veritati.

Illius itaque diſſeminatores perfidi, quo apud Janſeniſtas nomine magis congruo appellentur, quàm Apoſtolico, *Prædicantium veritatem*? Sed hoc nomen, hanc gloriam, nulla eſt, quæ ſibi non vindicet ſecta hæretica: monſtrorumque æſtimaretur maximum, qui errorem, nomine ſignificatum proprio, buccinaret, velut ab Auditoribus ſuſcipiendum.

Denique ex eo quod Morillonio ſuperiùs accidiſſe vidimus, in prima Baii Palinodia tempore Pii V., cautiores reddi decet Eccleſiæ præpoſitos in receptione eorum, quos conſtat hæreſim docuiſſe; ne appareni cuilibet fidem mox præbeant tetractationi, utpote quæ ſæpe non ſeria eſt, conſtans rariſſimè.

Bajanam illam fuiſſe ſeriam, difficile creditu eſt: poſteriorem, quam, Gregorio XIII. Pontifice, excepit Toletus, fuiſſe pariter fraudulentam non ſuſpicor; at pluribus Baii diſcipulis damnata novitas adhæſit, ne hodie quidem facilè eradicanda.

Qui à Baii diſcipulis inſtructi, aliquam erga Chriſti Vicarium ſubmiſſionem fingunt, non minimam ſtudii ſui partem collocant in comminiſcendis cavillationibus, quibus Magiſtri ſui dogmata ſubducant anathemati, Pontificiam eludendo interpretatione frivolâ condemnationem; ut retento ſenſu hæretico, Catholici videantur.

Similem in ſui temporis hæreticis detexit fallaciam Hieronymus Auguſtino, apud hunc Epiſt. 30. *Demus operam ut pernicioſiſſima hæreſis de Eccleſiis auferatur, quæ ſemper ſimulat pœnitentiam, ut docendi in Eccleſiâ habeat poteſtatem, ne, ſi apertâ ſe luce prodiderit, foras expulſa moriatur.*

Egregium doli hujus ſpecimen dederunt nuper in Galliis Novatores, qui damnatum Janſenii ſenſum hæreticum ante ſuſceptionem gradus Academici, jurejurando fuerant execrati, iterumque damnaverant, Sorbonicæ contra Arnaldum ſententiæ ſubſcribentes; poſtea autem Janſeniano *Caſui conſcientiæ* ſuffragati ſunt, eâ ratione, quâ omnis contra Janſenium atque Arnaldum cenſura redditur inutilis, reducendæque hæreſi janua latiſſima aperitur.

Malè quidem èis hæc ceſſit temeritas, quæ

quæ graviſſimam mox, ut innotuit, Summi Pontificis, Regis ac Pariſienſis Archiepiſcopi peperit indignationem, neque placari tanti Principes potuere, niſi infamis judicii retractatione dilucidâ. Hanc ab eis præſtitam fuiſſe bonâ fide ne quis dubitaret, certiorem teſtatam à ſe voluere indicio, Conſtitutioni *Vineam Domini Sabaoth*, & alteri *Unigenitus* obedientiam promittendo. At rurſus indigniſſimâ pulſi ſubmiſſionis pœnitentiâ, quæſivere ſtudioſiùs occaſionem, qua poſſent Catholicam reiicere, ac reprobare Palinodiam.

Opportunitas eis ſufficiens apparuit mors Regis Chriſtianiſſimi, qui ſatis conſcius calamitatum, quæ ſibi & Regno à Calvinianâ obvenerant impietate, fixum animo ſtatuerat, nullam impoſterum tolerare hæreſim.

Hoc itaque ſoluti fræno, duxere Gallici Chamæleontes, non ampliùs diſſimulandum, quin debitam promiſſamque Sedi Apoſtolicæ obedientiam exenterent, Bajanam ſimul & Janſenianam hæreſim, damnato Queſnelli ſyſtemate luculentiſſimè compreheuſam, reſtituerent, complexuri deinceps arctius, donec amor commodi temporalis obtinendi, vel amittendi metus, iterum fortè ſuaſerit mutationem, In hoc rebellionis propoſito ſtant interim obſtinati.

Perfidiam hanc, ut paſſim cætera, à veteribus Janſeniani hæreticis accepere. Familiaris ea maximè fuit Ario ejuſque diſcipulis, Euzojo præſertim & Achillæ. Concilii Nicæni ſententiam adverſus Arium Edicto Imperatorio roboraverat Conſtantinus, anathema exilio cumulans, Metus exilii Hæreſiarcham ad ſaniora revocare conſilia eum videretur, ſolùm fecit Catholicæ fidei ſimulatorem.

Is ſcilicèt unàcum Diſcipulis, admitti petiit à Concilio ad deteſtandam, atque ejurandam hæreſim, cæteraque præſtanda, quæ Orthodoxi Patres præſcriberent. Denique [teſte Socrate lib. 2. cap. 10. & S. Hieronymo Dial. contra Luciferianos] tam graphicè egere partes Orthodoxorum, ut Patribus impoſuerint, ſuiſque miniſteriis fuerint reſtituti; eâ lege tamen ut Alexandriâ perpetuò exularent.

Bene uſque eò fraus ceſſerat; attamen mordebat impios Alexandria, primum ac præcipuum perfidiæ ſuæ Theatrum: Alexandriam omnibus votis expetebant. Quid agerent? Hypocriſim inſtaurarunt Arius & Euzojus miſſo ad Conſtantinum Imperatorem libello, quo nihil ſanctius videretur controverſiarum ignaris; ſed reverâ nihil erat doloſius. Libello non parum ponderis addebat accedens mox approbatio Synodi Hieroſolymitanæ, prævalentibus ibi obtenta Euſebianis.

Ne illis quidem fidere voluit ſapiens Imperator; niſi jurejurando Profeſſio Fidei confirmaretur. Arius nihil hæſitans juravit illicò. Tunc Imperator *ſi* [inquit] *recta eſt fides tua, benè juraſti: ſi autem impia eſt, & tamen juraſti, Deus te pro juramento condemnet*, ut ſcribit Athanaſius ad Serapionem.

Fallaciâ plenam fuiſſe conſtat fidei Profeſſionem, plenum perjurio Sacramentum, ſed non defuit ultor Deus; cum enim impius Eccleſiam ingreſſurus eſſet, ut refert Theodoretus in *Hiſtoriâ* Sanctorum Patrum, quam *Religioſam* vocat, *Graveolentis blaſphemiæ*, perjurii, & turpiſſimæ hypocriſis, *in graveolentis locis pœnas luit*, ubi ſpurcam una cum ſordibus & inteſtinis animam ejecit, crepuitque medius æternum ab Eccleſiâ dividendus.

Urſacium nihilominus & Valentem antiquiſſimos Arii diſcipulos, *tam horridus* Magiſtri ſui exitus non deterruit, quin in eâdem perſiſterent impietate, fallaciam pariter & perfidiam imitantes adeò, ut Athanaſius in Epiſtolâ ad ſolitariam vitam agentes, de iis ſcribat, quod *Romam adeuntes, pœnitentiam egerint ..... itaut anathemate execrarentur Arianam hæreſim, & pœnitentiam ſuam ſcripto promulgarent*.

Mendaciſſimæ converſionis iſtius plura ſpecimna exponit Athanaſius Apolog. 2. hunc memorans totius terminum fictionis: *quaſi canes ad proprium vomitum reverſi ſunt, & ut ſues, in priſtino impietatis luto denuò ſe volverunt, cauſificantes pœnitentiam, quam ſimularant, ex metu Conſtantis religioſiſſimi Imperatoris extortam fuiſſe*.

Imaginem quò magis ſimilem, eò magis Eccleſiæ luctuoſam conſpicimus eorum qui fidei Profeſſionem hodie dùm habentes verſatilem, veſtium inſtar aſſumunt, exuunt, mutantque pro libitu, ſive ut auræ varietas, commodi, incommodique, vel honoris circumſtantia poſtulaverit. Damnatum in Bajo & Janſenio ſenſum hæreticum, quoties abjiciunt, ejurant, reſumuntque, quaſi Sacramenti immemores, vel turpiore Sacrilegii crimine contemptores!

Viciſſitudinis illius exempla in novis Auguſtini diſcipulis non infrequentia ſpectare cogitur ætas noſtra, & omnis catholica Poſteritas deteſtabitur: *Quaſi Canes ad proprium vomitum revertuntur, & ut ſues in priſtino impietatis luto denuò ſe volvunt*. Retinet quidem aliquos ſuperbia ne cauſificentur, pœnitentiam, quam ſimulaverant, ſive jurantes Alexandri VII. contra Janſenium formulâ, ſive ſubſcribentes Sorbonico contra Arnaldum judicio, ſive retractantes datam *Caſui*

Con-

Conſcientiæ approbationem, ſive admittentes Conſtitutionem *Vineam Domini*, & alteram *Unigenitus*, ex metu Ludovici XIV. Chriſtianiſſimi Regis *extortam fuiſſe*; ſed alii *cauſificationem* hanc minimè diſsimulant.

Sive autem pertinaces iſtiuſinodi formidinem obtendant, ſive aliud quidlibet excuſationis, quæ eſſe non poteſt niſi frivola, & omni indigniſsima Chriſtiano, conveniet illis improperium Jeremiæ cap. 3.: *In his omnibus non eſt reverſa ad me prævaricatrix ſoror ejus Juda in toto corde ſuo; ſed in mendacio, dicit Dominus*.

Spem feriæ & conſtantis Palinodiæ ferè omnem adimit mihi Cardinalis Baronius, ad annum 1140. referens Petri Abailardi hæretici pœnitentiam minimè hæreticam. *Mirandum*, inquit, *valdè, & rarò contingens, idem hæreticus pœnitens perſeverans uſque ad finem, magnum edidit ſpecimen Sanctitatis*.

Longiùs quàm initio propoſueram, abripuit me Queſnellianorum, qui & Bajani ſimul & Janſeniani ſunt, in ſuis Profeſsionibus, ac palinodiis ſive inconſtantia ſive perfidia. Sed ut materia fert adeò connexa, non ſemper facile eſt, præſcriptis ſe limitibus continere, ut non aliquantò latiùs divagetur oratio, præſertim ubi ſequentia, priorum ſerviunt confirmationi.

CAPUT VI.

Janſenius, fictitiæ veritatis Prædicator *præcipuus, aliquas initio nactus in Belgio faventes ſibi infeliciter* Poteſtates: *minùs fortunatus in Galliis & Italiâ*.

Duabus Janſenius Legationibus pro Lovanienſi Academia functus in Hiſpania non infeliciter fuit, niſi quod in ſecundâ, cùm ſuas liberiùs novitates ſpargeret, Theologis ibi doctiſsimis ſimùl & maximè Orthodoxis, olere cœpit malè adeò, ut Sacris Fidei quæſitoribus denuntiatus, decerneretur proximè comprehendendus; ſed ſive propriæ reſtimonio conſcientiæ, ſive, quod veriſimiliùs eſt, accepto aliundè periculi indicio, fugâ præcipiti ſe ſubduxit.

In Belgium redux Patronis ſibi conciliatis præpotentibus, inter Laicos Bruxellis Protopræſide, inter Eccleſiaſticos Primate Belgii Mechlinienſium Archipræſule, & Epiſcopo Gandavenſi, deſtinabatur ad Epiſcopales infulas; ſed cùm annorum aliquot in Galliis commoratio obfutura ei in Madritenſi Curiâ videretur, Protopræſes conſilium et materiam ſuggeſsit, ut ſcriberet contra Gallicam in gerendis bellis, ut ibi prætenditur, injuſtitiam. Libro præfixa Epigraphe eſt *Mars Gallicus*, totius contento operis contraria. Nihil enim ut illic deducitur, Martis habet Gallica belligerandi ratio; ſed tota in fraudibus ſita eſt: nihil legitimæ pactionis & fœderis ſervans; nihil tribuens Juſtitiæ aut Religioni; omnia verò iniquiſsimæ conſecrans cupiditati. Denique tam parum *Martis* continet liber ille, quàm veri dogmatis alius contineat vel *Auguſtini*, mendaciſsimo pariter appellatus nomine *Cornelii Janſenii Iprenſis Epiſcopi Auguſtinus*. Hoc ille artificio, tanquam Auſtriacæ Domûs probatiſſimus defenſor, ad Epiſcopalem Cathedram nominationem obtinuit.

Iidem tres Janſenii fautores, ipſius conſilio, è Galliis evocarunt aliquot Berulliani Oratorii Presbyteros, tanquam novitatibus ſtabiliendis potiſſimùm idoneos. Requiſiti autèm fuerant excellentes in omni ſcientiâ & eruditione, qui dum ſui admirationem Belgis parerent & æſtimationem, non exiguam ad ſe tracturi eſſent multitudinem Diſcipulorum. Verùm longè faciliùs eſt deſcribere, quales oporteat eſſe firmandis novis Partibus accommodatos, quàm reperire aut formare illicò in ſcientiis omnibus eminentes, qui ab acquiſitæ poſſeſſione famæ dejiciant Religioſos, receptorum communiter Dogmatum Profeſſores.

Ut ſcilicet novus iſte Berulliſtarum manipulus ſe Archiepiſcopo ſtitit, non talis ipſe mox apparuit, qui tanto à ſe operi meditaro ſufficeret. Quidquid ſit, tam benigno virorum Principum afflante favonio, ſat proſperè videbantur fluere novæ primodia Eccleſiæ; ſed ut caducæ nimium ſpes hominum ſunt, atque inania terrenæ ſapientiæ conſilia contra Dominum, brevi tempore diffractæ præcipuæ Janſeniſtarum machinæ, & factionis capita, partim è vivis ſublata ſunt, partim ab authoritatis culmine dejecta.

Janſenius ſcilicet ſecundo Epiſcopatûs anno, ætatis 53. peſtilentiâ extinctus: Protopræſes à Rege Catholico exauthoratus, & derelictus ab omnibus; Archiepiſcopus Mechlinienſis, & Gandavenſis Præſul cum Janſeniani voluminis condemnationi pertinaciùs refragarentur, à Sede Apoſtolica denuntiati publicè fuerunt excommunicationis vinculo innodati: cumque Leopoldus Archidux piiſſimus Belgium pro Rege Catholico moderaretur, non habebant, quo recurrerent ſive ipſi, ſive cœteri Janſeniani.

In Galliis non melior ſors fuit prætenſæ

ejuſdem *Prædicatoribus veritatis*: itaut tunc vel maximè videatur, opinione Queſnelli, *Deus permittere* voluiſſe, *ut Poteſtates omnes* eſſent iſtiuſmodi *veritatis Prædicatoribus contrariæ*: ut enim aliàs monui, eodem, quo Janſenius anno 1638. Ipris mortuus eſt, Pariſiis capti fuere Seguenotius & Sancyranus: Prior carceri includendus Pariſienſi, Poſterior Vincennenſi Pariſiis propinquo. Sic interceptæ omnes Janſenii ad Saucyranum literæ, atque inſtituta examina, unde exitialis multiplex contra Eccleſiam, detecta malitia eſt.

Sed ab anno præcipuè 1641. perſecutionem adverſus Eccleſiam novam deducere Ægidio de Witte placuit in *Auguſtino Iprenſi vindicato anno æra communis* 1711. quem vocat *afflictæ gratiæ ſeptuageſimum*, Tantum enim temporis ab illa Janſeniani voluminis condemnatione, uſque ad editionem Ægidiani operis fluxiſſe, facili computatione reperitur, Undè aptiſſimè hic couvenire Ægidius in ipſo libri ſui initio arbitratur lamentum illud Zachariæ cap. 1. verſ. 12. *Domine Exercituum uſquequo tu non miſereberis Jeruſalem, & Urbium Juda, quibus iratus es? Iſte jam ſeptuageſimus annus eſt*.

Quod paulò diſtinctiùs explicans in Præloquio pag. 7. ait " Demum eodem illo an-
„ no millesimo quadrageſimo primo pridie
„ nonas Martii fabricata fuit ab Albizio (San-
„ cti Officii Aſſeſſore, dein Eminentiſſimo
„ Cardinale) ſub Urbani VIII. nomine Bulla
„ *in Eminenti*; interminatis graviſſimis cen-
„ ſuris volumen Iprenſium Præſulis prohi-
„ bens, ac legi vetans; quin etiam acerbiſ-
„ ſimis reprehenſionibus feriens ac ſugillans:
„ quæ dein omnia aliis atque aliis Pontificiis
„ Bullis, Conſtitutionibus, Brevibus & Re-
„ ſcriptis duriùs etiamnum aſſerta & confir-
„ mata fuere, atque adeò inſigniſſimum
„ opus, quod Eccleſia in iſto genere hacte-
„ nus viderat, ſub Jeſuiticæ factionis cippo
„ obrutum ac ſepultum marcuit.

„ Non inconcinnè itaque perſecutionis
„ Janſenianæ exordium, & *afflictæ gratiæ*,
„ quam Illuſtriſſimus author, velut jure poſt-
„ liminii ſuo ſolio reſtitutam, glorioſiſſimè
„ tutabatur, æra noviſſima ſupputari poteſt
„ à vexationibus, & turbis his.

Idem Ægidius in ipſis *vindiciis* parte 2. cap. 1. " Hæc (Antijanſeniſtarum) acies pri-
„ mo, quo congreſſa eſt prælio, doloſiſſimè
„ ab Urbano VIII. ſuffurata eſt Conſtitutio-
„ nem in *Eminenti*, ubi præter mentem Pon-
„ tificis, ſed tamen verbis expreſſiſſimis, in-
„ ſertum fuit: *Cùm ex diligenti & matu-*
„ *râ libri Janſenii, cui titulus* AUGUSTI-
„ NUS, *lectione compertum fuerit, in eodem*
„ *libro multas ex Propoſitionibus, à Præde-*
„ *ceſſoribus olim noſtris damnatas, contineri,*
„ *& magno cum Catholicorum ſcandalo, &*
„ *authoritatis Apoſtolicę Sedis contemptu, con-*
„ *tra præfatas damnationes & prohibitiones*
„ *defendi; Nos huic malo in ſcandalum totius*
„ *Reipublicæ Chriſtianæ, & fidei Catholicæ*
„ *perniciem vertenti opportunum remedium*
„ *adhibere volentes &c.*

„ Mandaverat quidèm diſertè Urbanus
„ Pontifex, ne in Conſtitutione ſua ullus in
„ particulari ſugillaretur cum expreſſione
„ nominis; ſed Urbanianæ Bullæ faber Al-
„ bizius, mandatum acceptum poſthabens,
„ tum nomen Janſenii, tum immanem ſugil-
„ lationem iſtam, Urbano ne quidquam re-
„ fragante, Pontificiæ Conſtitutioni intru-
„ ſerat.

„ Audacis & vafri; ſed & magni artificii
„ facinus, Sic enim illaqueabatur Majeſtas
„ Pontificia, ad Edictum, *tametſi* dolo ex-
„ tortum & editum, ſuo tutamine protegen-
„ dum. Hinc & poſt detectam fraudem non
„ dubitavit Cardinalis Barberinus, honoris
„ ſui Patrui, quàm veritatis ſtudioſior, Ab-
„ batem S. Anaſtaſiæ, Bruxellis tunc Inter-
„ nuntium datis Româ literis ſecurum red-
„ dere: *Nunquam Pontifici ne per umbram*
„ *quidem, in mentem venturum, ut Bullam*
„ IN EMINENTI, licèt falſitate ſordi-
„ dam, *quacunque ſui parte immutet; quin*
„ *contrà perpetuò invigilaturum, ut & ipſa*
„ *intacta maneat, & ipſi mos geratur invio-*
„ *labilis*. Ex his obiter collige, quid æquita-
„ tis à ſimili Tribunali notata ſemel atro car-
„ bone, tametſi per fraudem, innocentia ſpe-
„ rare valeat.

„ Secundo congreſſu legio hæc verſipellis,
„ etiamnum fortunatior, & ſpoliis onuſtior à
„ prælio rediit, nam per atrociſſimas contu-
„ melias, & conſuta mendacia, ab Innocen-
„ tio X. avulſit damnationem quinque Pro-
„ poſitionum ut jacent „. Hactenus audaciâ inter Janſeniſtas eminens Ægidius, nullam revereri ſolitus authoritatem, nulli ſe ſubmittere Poteſtati, profeſſus eſt ſæpiùs, nihil poſt Divina Oracula, majoris apud ſe ponderis eſſe, nihil pretioſius damnato Janſenii opere. Quidquid enim à Sanctis Patribus traditum legimus Poſteritati, ne ipſius quidem Auguſtini voluminibus exceptis, eidem jubet cedere lucubrationi.

Antequam autem ad quinque hæreticorum Dogmatum confixionem dilabamur, ſuperſunt de Urbaniano diplomate referenda quædam, ad prætenſam attinentia perſecutionem, E tam proſperis auſpiciis, quæ novæ *Prædicatio veritatis*, vivente Janſenio

nacta

Digitized by Google

nacta fuerat, progreſſus augurari magnificos promptum cuilibet videri poterat; verùm ſimul cum Janſenii obitu, tam multa, quæ jam expoſui, concurrerunt novæ Eccleſiæ funeſta, ut niſi pertinaciam Diabolus ſuggeſſiſſet novis Apoſtolis ſingularem, animis illi cadere debuiſſent, cœptamque novitatis deſtituere *Prædicationem*.

Quicunque Janſenianos inter, aliquo ſibi præditus videbatur ſcribendi talento, utendum ſibi ſtrenuè, & totis viribus, in tanto novi Evangelii diſcrimine ſtatuebat. Neque ſtudiis ſolùm & vigiliis, ſed etiam ſomniis pro Janſenio decertatum eſt. Celebre diu in Belgio fuit *Somnium Hipponenſe* editum anno 1642. digna *veritatis* novæ *præconibus* ſatyra, quam inter plurima Janſeniſtarum opera, quibus tunc Belgium inundabatur, condemnavit Inoocentius X. auno 1654. Aprilis die 23. Ex ea nihilominus aliqua hic nobis delibanda ſunt, unde novæ Eccleſiæ indoles & affectata aliàs modeſtia, gravitas, pietas innoteſcat.

Illic *Phyletymus ſomnians* pag. 3. videt *Janſenium comprehenſum undique à Clericis Ætolis inſtar Rei. Ah! quo te, Pater, quo tebi Laterones? Et jam ruebam in amplexus; Sed adſtans vultuoſus aliquis me arcuit. Janſeuius verò, vadunt me, inquit, immolatum pro veritate. Sed ò veritas! Trabebatur autem Janſenius Hippone ad domum Præſulis Auguſtini, conſlueute illue ingenti multitudine Patrum Purpuratorum, Violaceorum Sacerdotum, Religioſorum, Nudipedum, Calceatorum, Atrorum, Caudidorum, Omnicolorum*.

Pag. 5. Inducitur Janſenii accuſator *Nugo inſenſus, miuax oculis ac vultu*.

Pag. 8. Janſenii Advocatus *Prodeuterus* dicens: *Examinentur Propoſitiones omnes à Janſeuio tradita, nulla reperietur, quam uon iiſdem verbis aut ſcripſeris Auguſtine, aut quæ ita evideuter ex ſcriptis tuis elieiatur, ut ſcripſiſſe debeas exiſtimari.*

Pag. 11. Propoſitiones in Bajo condemnatas vocat *Sanctiſſimam Doctriuam. Licèt,* inquit, *id temporis vitandæ offeuſionis causâ vetita fueriut: quod eò minimè pertiuere cenſendum eſt, ut Sauctiſſima Doctrina perpetuâ oblivione ſepeliatur*.

Ibidem deplorat: *Veterem Theologiam, atque germanam in ſcholis tantùm non obrutam jacere atque ſepultam. Pulpita,* inquit, *omnia pluſquam Chryſippæis ſubtilitatibus perſtrepunt, & ſexceutis nugis. Apoſtoli, & qui bis propinqui fueruut, confutarunt Ethnicos, Philoſophos & Judeos ſuâ uaturâ pertinaciſſimos; Sed vitâ magis ac miraculis, quàm ſyllogiſmis: Nunc humanis ratiuuculis; & ipſorum Ethuicorum argutiis credunt hanc rem confici poſſe*, Duce Doctore Aogelico, qui ubique ferè rationem, & authoritatem Ariſtotelis adhibens, eas Scripturis Sacris, Patribuſque ſubjungit: quod quidem Sapientibus & Catholicis paſſim maximè probatur, diſplicet vehementer hæreticis, & hos ſecuto imprudenter Janſenio.

Hic Tomo 2. potiſsimum col. 61. & 62.
„ Theologia receus (inquit) ad humanæ ra-
„ tionis modulum, & Philoſophię Gentilis
„ regulas concinnata .... tanto intervallo ab
„ Auguſtini Theologiâ diſcrepat, ut vel ipſe
„ Auguſtinus, quantum hallucinari io gra-
„ viſsimis rebus poteſt, multipliciter hallu-
„ cinatus ſit, vel ſi Auguſtinus Divinarum
„ rerum veritatem, cùm de aliis multis ca-
„ pitibus, tum præcipuè de Gratiâ & Prędeſ-
„ ſtinatione contra Pelagiaoos, juxta Catho-
„ licæ Eccleſiæ ſenſum docuit, recentiores
„ iſti profectò tantum ab oſtio veræ Theolo-
„ giæ, fide ſalvâ, aberraverint, ut ueque
„ Chriſtianam fidem, quam auimo ut Ca-
„ tholici tenent, neque ſpem, neque cupi-
„ ditatem, neque naturam, neque gratiam,
„ eamque neque Angelorum, neque Homi-
„ num, neque ſtantium, neque lapſorum,
„ ueque ſufficientem, neque efficacem: Ne-
„ que vitium, neque virtutem, neque opus
„ bonum, neque peccatum, neque origina-
„ le, neque actuale, ueque meritum, ne-
„ que mercedem, neque præmium, neque
„ ſupplicium creaturæ rationalis, neque
„ beatitudinem, neque miſeriam ejus, ne-
„ que liberum, neque ſervum arbitrium, oe-
„ que prædeſtinationem, neque effectum
„ ejus, neque Timorem, neque amorem
„ Dei, neque Juſtitiam, ueque miſericor-
„ diam ejus, denique neque vetus, neque
„ novum Teſtamentum intelligere videan-
„ tur; ſed Babylonicam quandam confuſio-
„ nem, cimmeriaſque quaſi tenebras in Theo-
„ logiæ Moralis faciem, nimiuo ratiocina-
„ tionibus indulgendo, intuliſſe „.

Ita Janſenius non ſolummodò ſupra omnes ſcholaſticos, etiam Sanctiſsimos, & ſcholæ Principes Angelicum, & Seraphicum temere ſe erigens; ſed minùs tolerandâ etiam hos deſpiciens arrogantiâ.

Cur, inquies, tantum Janſenii odium adverſus ſcholaſticam, ut paſsim traditur, Theologiam?

Sciſcitor & ego, cur Lutherus, Calvinus, & alii poſteriorum temporum hæretici eandem ſcieotiam ejuſque cultores & ſtudioſos tot contumeliis inſectati ſuot? Eadem utrobique ratio eſt. Videbaut utique errores ſuos a Scholaſticis, & Scholaſticâ utentibus diſpu-

diſputandi methodo, validiſsimè confutari omni genere argumentorum, quæ ex locis, ut vocamus, Theologicis deſumuntur. Theologia autem poſitiva, quæ ſolis nititur Scripturis, Conciliorum, Patrum & Pontificum definitionibus, qualium dum ſolâ cumulatione textuum pugnatur, præteritis rationibus, reſciſsis conſectariis, & omni arte Scholaſtica arguendi, non tam facilè adverſarius convincitur, aut finis imponitur contentioni.

Sententiis Patrum, Auguſtini potiſsimum plena ſunt hæreticorum volumina, etiam Janſenii, adeò ut hic Auguſtinianus ferè perpetuus videatur; ſed conſarcinatis perperam, & in alienam atque Auguſtino contrariam detortis vocibus ſententiam.

Sic author nuperus *Hexaplorum*, quæ ex corruptiſsimis Patrum conſuta temerè citationibus coaluerunt, ſi ad formam argumentandi legitimam reducatur, Diſputator ubique ineptiſsimus oſtenditur, ubique convictus de ignorantiâ craſsâ, aut perfidiâ magis deteſtabili: aliàs dum nihil diſcutitur accuratè, dum ſola legitur collectio ſubdola laciniarum, nihil illâ eſt ad ſubverſionem ſimplicium callidiùs excogitatum. Tali opus habuit præſidio Queſnelliana novitas in centum & una Propoſitionibus condemnata. Talis *veritas*, tali eguit *Prædicatione* & prædicandi artificio.

Sed non tam citò dimitti à nobis oportuit veritatis Janſeniſticæ *Somniatorem*. Pagina 12. Advocatus Janſenii *Prodeuterus* Auguſtinum Conventûs Præſidem alloquens, *de tua*, inquit, *Sanctiſſime Præſul, doctrina, quam Janſenius altiſſimè imbibit; imò verò de ipſa veterum Pontificum & Eccleſiæ ſententia agitur; quæ ut in capitalibus Dogmatibus convellatur, Spiritum Sanctum hujus Conventûs Præſidem, præſtitemque nunquam admiſſurum ſcio.*

Tum Præſules aſſeſſores certatim de ſubſelliis ſuis advolarunt, & Janſenium amplexati ſunt, rapueruntque virum ex Ætolorum, fruſtra frementium manibus: ad ſe ac juxta ſe eum deducunt. Video, inquit, *Auguſtinus, huic fratri meo* Iprenſium Epiſcopo *eveniſſe, quod mihi olim factum eſt: Scripta mea, quibus Pelagianus error impugnatur, infamarunt.*

Pag. 13. Auguſtinum Author ſomniat aſſerere, Scripturarum ſententias, quibus Deus dicitur omnes homines ſalvos facere, Chriſtum pro ſalure omnium fuiſſe mortuum, intelligendas eſſe de omnibus intra numerum Electorum. Pag. 14. ait: Ignorantiam invincibilem non excuſare à noxâ & demerito: omnia Infidelium opera eſſe peccata.

Ibidem: finitâ oratione, Doctori maximo attributâ, ita proſequitur Somniator: *Summo applauſu omnium accepta fuit Auguſtini oratio, Solis frendentibus ſociis* (Jeſuitis) *& adverſus hanc Curiam clamosè latrantibus.*

Hactenus ſomnium de rebus Hippone geſtis: audiatur nunc Pag. 15. de Janſeniſmi ſtatu in Lovanienſium Academia. *Jeſuitarum*, inquit, *cauſa illic in medio luto eſt. Magiſtri tamen Academici inter ſe diſſecti ſunt; quidam neutri ſe parti aſſociant, omnes illas diſceptationes nec unius æſtimantes aſſis. Prudentiam alii interpretantur; quòd neque conſultum cenſeant, Socios irritare, aut ante Romanam definitionem alterutri parti ſe adjungere cum periculo condemnationis.*

Alii ad librum legendum verentur ingredi, ne ab imbibitis ſuis ſententiis diſtrahantur. Sunt qui in libri doctrinam ſplendidiſſimè bileſcunt, & hi puri Ariſtotelici, puri Scholaſtici ſunt .... Porrò ſunt qui librum defenſant accerrimè: inter hos alii calidi, alii frigidi, alii Cynicâ mordacitate formidabiles: atque hi per Pontem ſtratum ad metam ſuam ſcopumque perveniunt.

Socii Theſes ſelectas ediderunt: Aliorum Ordinum Religioſi tacent hactenus, & ludi ſpectatores ſunt, niſi quod Candidus Ordo (Præmonſtratenſium) *primum lapidem cœpit jacere in adulteram Atrorum Doctrinam. Sed mirandum de Auguſtinianis; cur ipſi Auguſtino ſuo defendendo non ardentiùs adlaborent. Malè fortaſſis eos habet, quod homo unus non Eremita meliùs Auguſtinum intellexerit, quàm ipſi omnes. Adde, quod quia ex mantica vivunt, propitios debeant habere Socios, apud omne hominum genus gratioſos.*

Huc uſque Hipponenſis ſomnii *Relator*, qui etſi nomen ſuum non ſubſcripſerit, ex ſtylo tamen creditur Libertus Fromondus Grammaticus felicior, quàm Theologus.

Dicitur hic, cùm à Janſenio ad nova invitaretur Dogmata, diu ſecum luctatus, antequam priſtina exuere potuerit; ſed ea demum amplexus, præ cęteris ardentior propugnaſſe. Hactenus quidem nonniſi privatim Urbanus Octavus juſſerat Janſenii volumen ſupprimi, quo cùm ſe apud Janſenianos nihil proficere intellexiſſet, die 1. Auguſti 1641. in Congregatione S. Generalis Inquiſitionis Decretum edidit, quo liber Janſenii, & cœtera ultro citroque ſive pro Janſenio, ſive contra eum edita prohibet, indicitque Theologis ſilentium.

Non tamen hoc Decreto abſterritus eſt Fromondus ab evulgandâ ſuâ *Hominis anatomia*, quæ totius Janſeniani voluminis quoddam veluti compendium eſt, ut author ipſe indicat in Epiſtolâ nuncupatoriâ, qua opus ſuum

ſuum dedicat Eminentiſsimo Franciſco Barberino Pontificis Nepoti. Frivola verò Fromondi excuſatio eſt, de terminato opere ante Pontificiam prohibitionem; cùm enim primâ Auguſti editum Decretum fuerit, approbatio autem in Belgio à Cenſore illic Ordinario data nonniſi menſe Septembri, neque menſe integro opus ſit ut Româ Nuntius feratur in Belgium, colligitur, priùs illuc prohibitionem ex Italiâ appuliſſe, quàm ſuum Fromondus Romam Janſeniſmi compendium deſtinaret.

Quæ autem impudentis temeritas hominis eſt, nòn ſolùm in lucem emittere, ſed ipſimet dicare Pontificis Nepoti lucubrationem, à Patruo ſuo Chriſti Vicario recenter prohibitam!

Ipsâ Epiſtolâ dedicatoriâ ſic Eminentiſſimum Fromondus alloquitur: *Viri hic eruditione, prudentia, pietate eximii animos mihi & audaciam addiderunt*, ut opus hoc ad Eminentiam Veſtram dirigerem; *quia è republica Eccleſiæ id eſſe cenſebant*.

Ibidem: *Janſenii* (inquit) *doctrinam idest Sancti Auguſtini commentarium, Romæ in Sacro cœtu, ubi Eminentia Sua caput eſt, audivimus examinari. Liber vaſtus eſt, nec niſi longo tempore, & à vacuis legendus; materia ſummis ingeniis digniſſima; imò fundamentum, cui tota Chriſtianæ Religionis moles, & vita Cœleſtis, quam Chriſtiani vivere debent in terris, Sanctitas innititur*.

Ad objectionem de Propoſitionibus Bajanis poſt Pii V. & Gregorii XIII. contra eas anathema à Janſenio reſuſcitatis, reſpondet in eâdem Epiſtolâ nuncupatoriâ: *Sed hoc ſuper omnia in Bulla Pii V. & Gregorii annotandum, in explicatione ejus ſic gubernandam eſſe Doctrinæ navem, ut non in veterum Pontificum Innocentii, Zoſimi, Bonifacii, Cœleſtini, Sixti, Leonis, & Doctrinæ Sancti Auguſtini ſcopulos impingat; nec tanta noviſſimorum illorum Pontificum ſolicitudine oportet occupari, ut vetuſtiorum cura omittatur. Incredibile enim, imò impoſſibile eſt, Pontifices iſtos voluiſſe Articulos in eo ſenſu damnare, quo aſſerti fuerant à Prædeceſſoribus, & S. Auguſtino.*

Hìc via lata panditur reſtituendis omnibus quâcunque notatis Cenſurâ, & à quocunque ſeu Pontifice, ſeu Concilio Propoſitionibus: promptum cuilibet ſchiſmatico & hæretico erit, ut nos, imò & Pontifices, & Concilia moneat, ita gubernandam eſſe doctrinæ navem, ut non in veterum Patrum Auguſtini potiſſimùm, neque in antiquorum Pontificum, Conciliorum, & ſuper omnia, in revelatarum à S. Spiritu Scripturarum ſcopulos impingat; incredibile enim, imò impoſſibile eſt; voluiſſe recentiores ſive Pontifices, ſive cœtus Antiſtitum, etiam Oecumenicos, damnare Articulos eo ſenſu quo à primis puriorum temporum Patribus, præcipuè Auguſtino, Pontificibus, Conciliis, imò Divinarum Oraculis Scripturarum traditi leguntur.

Sic omnis ex Eccleſia tolletur judex animatus, qui terminare controverſias valeat, cùm appellari ſemper ad mortuos licebit, maximè ad Auguſtinum, & Codices Divinos, quaſi præſens Eccleſia ſit Sancto deſtituta Spiritu, deſierit eſſe columna & firmamentum veritatis contra quàm nunquam eſſent portæ inferi prævalituræ.

Et quæ abſona adeò novitas, quæ abominanda adeò hæreſis eſt, quæ in Auguſtino, vel Sacris Codicibus obſcuri quidpiam non reperiat quod ſibi fingere valeat patrocinari? Nobis hactenus & univerſis fidelibus perſuaſum fuerat, præſentem debere Eccleſiam præteritorum Patrum, Pontificum, Conciliorum, ipſiuſque Divini voluminis agnoſci interpretem, à qua non daretur ad ullum Judicem mortuum appellatio.

Quæ ex Fromondi opere huc uſque retuli è ſola excerpſi Epiſtolâ ejuſdem dedicatoriâ; ex ipſo autem corpore ſeu textu libri *Anatomia hominis* nuncupato, breve ſpecimen deſcribere juverit, quod Eccleſiæ novæ præcipuum fundamentum eſt, ut ipſo gloriante Fromondo, ſua *Hominis Anatomia* totum quodammodo continet Janſeniani voluminis compendium.

Cap. 12. pag. 127. de invincibili ignorantia dicitur: *Cauſam imputationis talium peccatorum ſemper refert Auguſtinus in peccatum originis, in cujus pœnam magna illa luce, qua omnia legis naturæ præcepta clariſſimè cognoſcebantur, privati ſumus, ſuperſtite ſolùm quadam veluti ſcintilla rationis, in qua ad imaginem Dei facti ſumus; quia enim commeriti ſumus in primo Parente, ut lux illa primitiva in nobis extingueretur, ſecundùm profundas & tremendas æternæ Sapientiæ leges, quodcunque malum in tenebris iſtis ignorantiæ, etiam invincibilis, committimus, nobis imputatur ad culpam.*

Simili modo pag. præc. & aliis pluribus ad demeritum ſufficere affirmatur, quod abſente gratia committitur contra legem, neceſsitate inſuperabili; quia nempe juxta Fromondum æquè ac Janſenium, ad peccatum formale & demeritum, non requiritur niſi reſiſtendi poteſtas remotiſsima, qualis nobis fuerat in Adamo.

Auſus nihilominùs fuit Janſeniſta ille anatomicus, fœtum adeò infamem, proficiſcenti in Urbem committere cuidam Religio-

ſo,

ſo, qui illum Eminentiſsimo Barberino traderet ſimul, & tueretur; Si quid accuſationis objici contingeret. Dicitur autem impudens bajulus non ſolùm ab eodem Eminentiſsimo pro meritis ſeu demeritis graviter reprehenſus, ſed etiam à Pontifice juſſus Urbe excedere. *Anatomia* damnata poſtmodum fuit ab Innocentio X. Decreto anni 1654. 23. Aprilis. Quid miri? Inquit Queſnellus, *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.*

Somnium Hipponenſe, cujus ſuprà meminimus, adeò placuit Janſenianis, ut illud tribus vel quatuor editionibus donaverint; etiam ſemel mutato titulo in *Conventum Africanum*, in quo plures addidere contumelias in Theologos Orthodoxos; Sed quæ minimè deceant viros graves, & charitatis, quales videri cupiunt, magnificos præ cæteris æſtimatores.

Pag. 31. relatis quibuſdam tractatibus, qui Auguſtini & Janſenii doctrinam, *ſuprà quàm dici poſſit, irrefragabiliter*, inquit, *defendunt, nihilo tamen minùs oblatrant deſides aliquot ſeniculi, & totam hanc juniorum factionem eſſe clamant; Janſenium fuiſſe nimis juvenem &c.* cujus ait adverſarios *omnia ſurſum commovere, ut Decretum aliquod contra optimum librum extorqueant.*

Pag. 33. agnoſcit illud *Romæ publicatum eſſe, & in omnes Europæ partes tranſmiſſum.*

Pag. 32. Jocularitur interrogat: *Sed quid nunc animi Patronis Janſenii? Scio Apoſtolicæ Sedis eſſe obſervantiſſimos ac religiosè parituros, niſi ex non uſu, ſeu non receptione, Edictum vires ſuas amittat: quod plerique* (Janſeniani) *præſagiunt futurum, bis ferè de cauſis: Theologi qui de legibus commentantur, docent; ſi dura ſit lex & gravis, & talis communiter à populo judicetur, non peccare illos, qui ſtatim, etiam initio eam non obſervent; ſed tunc demum valere, cùm populus æqualiter cœperit ſervare. Duram autem eſſe legem hanc quis diffiteri poſſit?*

Scurrilem aliam expreſſionem & Sacerdote ac Theologo minimè dignam prætereo: dein *in omnium*, inquit, *manibus verſatur Janſenii Auguſtinus; Sophiſtas aliquot & tres fungos ſi exceperis, omnibus acceptiſſimus eſt. Importuniſſimè & ſubreptitiè obtenta creditur ejus prohibitio. Janſenium ſciunt omnes non impegiſſe in priores Pontificum interdictiones, nunquam antea receptas.*

Pag. 33. *Credo rerum imperitos, ut Theologiæ tirunculos, & tenellulos Monachos initio aliquâ Religione movendos, ut à legendo Janſenii libro abſtineant*; Sed abſit ut prohibitio terreat viros magnos, quales omnes & ſolos ſupponere ſemper oportet Janſenio devotos: penès eos jus plenum eſt atque authoritas ſemper legitima ad abrogandam quamlibet, ſive initio non recipiendam Pontificis legem.

Quam itaque experitur Eccleſia hodie in Queſnello & ejus diſcipulis contra definitiones fidei rebellionem, non hoc primùm tempore nata eſt; Sed à Janſeniſmi incunabulis conſpicimus eundem ſchiſmatis ſpiritum, legum omnium, Novatoribus non placentium, facillimum abſque omni ſcrupulo contemptorem,

Quàm luctuoſa tunc Belgii Catholicis apparere debuerit Berulliſtarum è Galliis evocatio, vel inde colligitur, quod Hugo Quarrè, illis Præpoſitus, teſtimonio ſuo publico conſtare omnibus voluerit Kalendis Novembris anni 1641. de tota ſua Oratoriſtarum Congregatione, eam eſſe Janſeniſmo addictiſſimam.

Cùm, inquit, *quotquot ſumus in noſtrâ Congregatione Theologi, priùs evolutis penè omnibus Divi Auguſtini libris, elaboratiſſimum Janſenii Auguſtinum legerimus, hoc unanimi conſenſu fatemur omnes, in Janſenio nos Auguſtinum invenire.*

Ibidem paulò ſuperiùs: *Cum muliere Evangelica poſt tot tantaque avitæ veritatis ſuſpiria, de inventa à Janſenio veritatis Dragma, per puras putas Philoſophorum tricas deperditâ, collætemur.* Quot hic ex unius Præpoſiti Berulliani teſtimonio diſcimus Prædicatores incognitæ nobis hactenus veritatis!

Atque inſignis quidem ille Præpoſitus, qui diſſeminandi per Belgium novi Evangelii causâ Gallias deſeruerat, non inſolitâ Janſenianis liberalitate, quotquot inde accipiebat peſtifero illita veneno opuſcula, etiam affabrè compacta, diſtribuebat ultro, & ſine pretio, quod ſatis magnum ei erat, plures novæ ſectæ proſelytos conciliaſſe. Hic zelus ei Canonicatum in Eccleſiâ Iprenſi à Janſenio promeritus fuerat; verùm ut Lovanienſibus, & Mechlinienſi Archiepiſcopo vicinior eſſet, Beneficium in alium tranſtulit permutatione.

Eodem anno 1641. qui tertius à Janſenii obitu erat, viſum fuit ejus diſcipulis orationem de eo funebrem habere Lovanii in Eccleſiâ principe, præcipua celebrabatur laus mortui Antiſtitis, ſingulare ſtudium *veritatis*, ejuſque in Eccleſia quodammodo obliteratæ, & conſepultæ tenebris, ſolio priſtino reſtituendæ.

Sic in Oratione illa typis edita legitur. *Exiſtimabat Evangelicus negotiator* Janſenius, *parvam eſſe rerum omnium jacturam, ſi pretioſa illa tandem aliquando inveniretur veritatis mar-*

garita, quam ſive Pelagianorum nequitiâ, ſive Philoſophorum curioſitate, ſive quorumdam Scholaſticorum nimiâ licentiâ, vel credulitate altè defoſſam, & quaſi ignorantiæ tenebris ſepultam delitеſcere dolebat: pro hac vindicandâ nec vitæ, nec famæ ſuæ graviſſima pericula recuſabat.

Juniorum aliquot ea factio Lovanii fuit, longè aliter de Janſenii doctrinâ ſentientibus Doctoribus veteranis, quorum præcipui memorantur Joannes Schinckelius, Guillelmus ab Angelis, Chriſtianus Beuſecum è Clero, & Franciſcus Capronius è Sacra Dominicanorum familiâ: & quidem quatuor illi erant è numero facultatem Theologicam Regentium Magiſtrorum, vulgari nomine *ſtrictæ facultatis*: Sed illo tempore bonis omnibus luctuoſius accidit obitus poſterioris, utpote qui veritatis fuerat non Prædicator ſolummodo, ſed Defenſor etiam imperterritus. Non defuere officio ſuo tres ſuperſtites; ſed communibus literis Apoſtolicam Sedem de magnitudine invaleſcentis mali & fortioris neceſſitate remedii ſolicitè commonuerunt.

Relatio eorum prolixa eſt, è qua ſaltem deſcribere hìc juverit concluſionem. "Quo „ ergo hiſce fidei imminentibus periculis occurratur, ſtatuſque facultatis & Academiæ noſtræ, omniumque Belgicarum Eccleſiarum à Janſeniani ſchiſmatis diſcrimine vindicetur; omninò opportunum ac neceſſarium exiſtimamus, ut ipſa Janſenii dogmata, quâ parte Concilii Tridentini Decretis, Cenſuræque Apoſtolicæ Pii V. & Gregorii XIII. adverſantur, authoritate Sedis Apoſtolicæ damnentur, nominatim infame illud Calvinianum Dogma de ſublata per peccatum originale libertate arbitrii, inductâque fatali ſeu benè, ſeu malè agendi neceſſitate.

„ Item alterum illud pluſquam Pelagianum, quod clara Dei viſio, ideoque etiam gratia ad eam aſſequendam viatoribus neceſſaria, humanæ naturæ per ſe ſpectatæ ex juſtitiâ debeatur.

„ Ex his enim quaſi duobus primis, & venenatis fontibus, reliqua damnatorum dogmatum fluenta derivantur: quæ proinde duobus hiſce fontibus occluſis, ſimul omnia ſiccabuntur. Ut autem prioris error humanæ naturæ ſummè contumelioſus eſt ob id; quod eam verâ libertate arbitrii exuat, quâ veluti propriâ præcipuâque dote à brutis ſecernitur, atque in humanæ ſocietatis, moraliſque æſtimationis conſortium venit, ita poſterior gloriæ Divinæ, gratiæque magis etiam contumelioſus eſt ob id quod ſupernaturalitate eam exuat, atque in ordinem naturæ redigat hoc ipſo, quo ex juſtitiâ illam naturæ deberi ſuſtinet: ut ob hæc opus iſtud Janſenii non tale nobis videatur, quale illud Teſtamentarii Executores auſi ſunt prædicare, *Excelſum Auguſtum*; ſed præ omnibus, quæ ante & poſt Auguſtinum de concordia liberi arbitrii, & efficacis gratiæ edita fuerunt, infeliciſſimè conſcriptum, omnibuſque Chriſtianæ fidei Profeſſoribus ſummè deteſtandum.

„ Fuit quidem utriuſque hujus principii, gratiæ ſcilicet ac libertatis conciliatio ſemper, & ab omnibus habita difficillima ob id, quod uno ſtabilito, alterum ſubverti videatur, indeque factum, quod qui in eâ explicandâ defecerunt, alterum nimis extollendo, alterum ſuppreſſerint. Manichæi ſcilicet, ac poſt eos Calviniſtæ gratiam aſtruendo, libertatem arbitrii deſtruxerint, Pelagiani ex adverſo ac Semipelagiani, libertatem vindicando, gratiæ neceſſitatem eliminarint.

„ At primus & ſolus Janſenius utramque libertatis & gratiæ fidem exterminando, utramque Manichæi & Pelagii hæreſim conciliavit; libertate ſcilicet arbitrii in neceſſitatem juxta Manichæos & Calviniſtas; gratiâ verò in naturam juxta Pelagianos ac Semipelagianos transformatâ.

„ In eo autem Janſenius Pelagium nobis ſuperaſſe videtur; quod hic gratiam è terris animiſque viatorum tantummodo eliminaverit, Regnum verò Cœlorum ſeu claram Dei viſionem, humanæ naturæ indebitam fuiſſe, gratuitoque tantùm Dei favore illi addictam ſenſerit, Janſenius verò è Cœlis etiam animiſque Beatorum eandem exturbaverit, dum eam homini per ſe debitam aſſeruit.

„ Neque verò in cœteris hujus Operis argumentis ſecundariò & ex occaſione tractatis labor ejus feliciùs deſudavit; Peccatum enim originale vertit in fabuloſum monſtrum; timorem verò gehennæ, ſpem & concupiſcentiam æternæ retributionis, attritionem metu gehennæ conceptam, probatiſſimos naturæ humanæ affectus, & in ſacris litteris ſœpius & apertè commendatos, vitio damnationique addixit: Eccleſiam contra Chriſti promiſſum per quinque ſecula à fide Divinæ gratiæ ſolemniter Auguſtini ſeculo in plurimis Comitiis definitâ, & ab omnibus, ut paſſim Janſenius inculcat, receptâ defeciſſe, atque in Pelagii hæreſim errando ſeceſſiſſe, aſſeverantiſſimè pronuntiat.

„ Cenſuram Sedis Apoſtolicæ ſexaginta „ annorum decurſu ab Eccleſiâ receptam, „ veluti ex priſcæ fidei ignorantiâ, ſoloque „ humanæ offenſionis metu latam ſugillavit: „ oppoſitâ ei & ſuperpoſitâ Auguſtini autho- „ ritate, Sedem Apoſtolicam ad Palinodiam „ adigere ſe poſſe ſperavit.

„ Gravia ſunt hæc, & Chriſtiano homine, „ nedum Doctore Theologo & Epiſcopo „ prorſus indigna, quæ proinde neque nos „ Janſenio in mentem unquam venire po- „ tuiſſe, ante operis lectionem concepimus: „ neque iis, qui illud non legerint, vel non „ ſatis intellexerint, facilè perſuaſum iri exi- „ ſtimamus.

„ Itaque ne de noſtro potiùs, quàm illius „ cerebro, hæc effinxiſſe videamur, novorum „ omnium Dogmatum Breviarium ex Janſe- „ nii opere extractum, hiſce adjungendum, „ ſuæque Sanctitati repræſentandum duxi- „ mus, eandem obnixè rogantes, ut pro ſu- „ premâ, quâ fungitur authoritate, iſta Jan- „ ſenii Dogmata, à Pio V. & Gregorio XIII. „ bis damnata, tertiâ ſuâ Cenſurâ plenè ab- „ ſolutéque tandem ſupprimere dignetur. „ Etſi enim in eorum defenſionem aliqui „ apud nos etiam Profeſſores magnis animis „ incumbant, eâdem ſcilicet qua Janſenius „ eos imbuit, ſiniſtrâ verborum Auguſtini „ interpretatione abrepti; nihil tamen dubi- „ tamus, quin in Sedis Apoſtolicæ obedien- „ tiâ, quam ipſe Janſenius libri ſui Proe- „ mialis cap. 29. exactiſſimè profeſſus eſt, Deo „ dante, ſint conſtituri, Apoſtolicæque Sedis „ cenſuram, qua decet reverentiâ in animos „ admiſſuri.

„ Deum Optimum Maximum precamur, „ ut Sanctitatem Suam Eccleſiæ Catholicæ „ ad annos multos incolumem Paſtorem cu- „ ſtodiat. „

Intereà quantùm laborabant Doctores Catholici, præſertim Apoſtolica Sedes pro extinguendo hæreſios incendio, quod ſubdolis occultum cineribus à Baii tempore latuerat, ac tandem diſſimulantibus, imò foventibus apud nos quibuſdam Præpoſitis, jam foras erumpere confidentiùs cœperat; tantùm Novatorum factio, collatis ſtudiis, conſiliis, fraudibus & mendaciis nitebatur, ut Conſtitutionis Pontificiæ, ſi robur infringere non poſſet, impediret cum promulgatione publicâ effectum.

Rebellionis contra Sanctam Sedem vexillum primus extulit Joannes Janſenius Canonicus Furnenſis, Cornelii Janſenii Nepos, qui ad impediendam ſententiæ Pontificiæ in Belgio executionem è Flandriâ in Brabantiam excurrens, libellum ſupplicem in eundem finem obtulit Regio Bruxellis Senatui, nihil veritus Eccleſiæ Cenſuras.

Libello iſti Gallicè concipiendo, cujus idiomatis parum peritus videbatur juvenis hic plebeæ apud Hollandos proſapiæ, operam conferre potuit Pater Quarrè, Berullianis in Belgio Præpoſitus, qui Joanni Janſenio, pro tanti ponderis negotio Bruxellis diutius remanſuro, domum ſuam liberaliter obtulit. Libelli ſupplicis typis editi laciniam Lector accipe, ex qua videas, qualis hypocritarum iſtiuſmodi fuerit erga Chriſti Vicarium reverentia, qualis ſpecies Religionis.

„ Joannes Janſenius pro ſua ad vindican- „ dum Patrui honorem & famam obligatio- „ ne, utpote quæ Jeſuitarum molitionibus, „ ſolicitationibus & artificiis injuſtè oppreſſa „ eſt, ſummâ demiſſione oſtendit, prohibi- „ tionem aut ſuppreſſionem libri, cui titu- „ lus: *Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis Au- „ guſtinus*, tanti momenti eſſe, ut à multo „ tempore cauſa æquior non fuerit ad Maje- „ ſtatem veſtram recurrendi, quo mora inii- „ ciatur executioni Decretorum, quæ à Ro- „ manâ Curiâ promanarunt.

„ Author memorati libri ſubditus Regiæ „ Majeſtati veſtræ fuit origine, & nativitate, „ multo verò ampliùs affectu & fidelitate. „ Fuit gloria & decus Lovanienſis Univerſi- „ tatis. Academias quoque Hiſpaniæ in ſui „ traxit admirationem. Cenſuit illum Majeſtas „ veſtrum dignum Epiſcopalibus infulis. Liber „ viginti duorum annorum opus eſt, cujus „ compoſitio non alium ſcopum habet, quam „ Doctrinæ Auguſtinianæ elucidationem. In- „ credibili voluptate receptus fuit ab omni- „ bus, à quibus ſine paſſione lectus, atque „ illi qui non ubique ei conſentiunt, fateri „ tamen coguntur, titulum eſſe operi con- „ venientiſſimum.

Intereà nihil à Pontificia charitate & ſolicitudine prætermiſſum eſt, quo rebelles, præcipuè è Lovanienſibus, ad debitum à Chriſtianis hominibus, maximè Presbyteris obedientiæ officium adduceret. Præter continuas Miniſtri in Belgio Apoſtolici hortationes, literis ſuis ipſe Sanctiſſimus Academiam Lovanienſem dignari voluit die 10. Januar. 1642. quibus patenter reprehendebantur Refractarii, quòd *malo affectu ducti*, apud Laicum Tribunal, Decreti Pontificii impediverint executionem: Exhibet eis ob oculos criminis gravitatem, quamque meriti fuerint punitionem.

Aliud Breve honorificentius Pontifex eodem tempore dedit ad Academicos Duacenſes, quo religioſa eorum & prompta erga Decretum ſubmiſſio laudabatur, ut ea commen-

datio

datio ſtimulus foret Lovanienſibus. Sed his altè nimiùm infixa hærebat pertinacia, audaciam fovente quorumdam potentiâ Patronorum.

Sub illud tempus Romam appulit Epiſtola Catholica à tribus ſcripta Senioribus, ut retuli Magiſtris. Quomodo ea illic accepta fuerit, Schinckelium certiorem reddidit Illuſtriſſimus Paulus Richardus Stravius Bruxellis Internuntius literis anno 1642.14.Februarii. *Recepi ex Urbe*, inquit, *duobus poſtremis Curſoribus quædam de libro Janſeniano valdè plauſibilia, & Dominationi veſtræ favorabilia.... Relationem veſtram, ac eximiorum Dominorum Beuſecum & ab Angelis, fuiſſe Sanctitati Suæ ac Eminentiſſimo D. Cardinali Barberino gratiſſimam, & ab iis ſummoperè laudatam, prout & zelus ac pietas eorumdem fuit pari modo ab ipſis commendata. Promiſit inſuper idem Eminentiſſimus Barberinus literis ſuis, Sanctitatem ſuam brevi talem reſolutionem capturam ſuper prædicto libro, qualis à Dominatione veſtrâ peti ac deſiderari poſſit.*

Res tamen in longius protracta eſt tum metu graviorum in Belgio turbarum, tum ſpe adducendi ad officium Janſenianos, abſque remedio acriore; nam etſi anno 1642. pridie nonas Martii Decreta fuerit Conſtitutio *in Eminenti*, qua Janſenii liber *multas ex propoſitionibus olim damnatis, condemnatur*, tanquam *continens & magno cum Catholicorum ſcandalo contra præfatas* (Pii V. & Gregorii XIII.) *damnationes & prohibitiones defendens .... malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & fidei Catholicæ perniciem vertenti*; Conſtitutionis tamen in Urbe promulgatio pluſquam annum integrum dilata fuit, videlicet uſque ad diem 19. Junii 1643.

Eâ Sedis Apoſtolicæ benignitate & morâ, ſtrenuè abuſi ſunt Janſeniani, ut partibus ſuis jungerent non paucos, neque ex turba ſolùm plebis infimæ, ſed è viris etiam togatis, è Cleto & Religioſis familiis, quibus perſuadebatur Conſtitutionem fuiſſe quidem fraudibus obtentam; ſed Pontificem, detectâ fallaciâ, velle eam ſilentio aboleri.

Neque in ipſa Urbe deerant Novatoribus Patroni, qui talia in Belgium, & fortè in Gallias ſcriberent, quorum literæ, ut veritatis Oracula, ab iis qui illas acceperant, oſtentabantur, deſcribebantur à pluribus; fiebant communes omnibus, è quibus non nulli creduli aures præbere cœperunt novæ hæreſi faciliores, effectumque, ut quando poſtea Conſtitutio prodiit ſupremâ authoritate, non ſolùm promulgata Romæ, ſed ad Internuntium quoque Bruxellenſem, atque ad Colonienſem Nuntium tranſmiſſa, non niſi difficillimè conſecuta ſit à Lovanienſibus ſubmiſſio. Refractarii enim, ope atque patrocinio Archiepiſcopi Mechlinienſis & Epiſcopi Gandavenſis, è Senatoribus aliquos nacti fuerant Protectores: Unde contigit ut Urbanus VIII. toto reliquo Pontificatus ſui tempore, quibuſcunque conatibus & Brevibus Apoſtolicis flectere eorum pervicaciam non potuerit, neque ejus ſucceſſor Innocentius X. donec ad Belgii gubernacula à Rege Catholico admotus fuit Archidux Leopoldus. Hic non minùs pietate & reverentiâ erga Sanctam Sedem conſpicuus, quàm bellicâ fortitudine hoſtibus metuendus, auxiliatricem dexteram Pontifici porrigens, Janſeniſtarum audaciam ita compeſcuit, ut contra Conſtitutionem vel pro nova hæreſi nullus ſuo tempore hiſceret impunè.

Tunc authoritate Apoſtolicâ denuntiati publicè excommunicati fuere Archiepiſcopus Mechlinienſis & Epiſcopus Gandavenſis, qui non niſi prævià conveniente pœnitentiâ, Eccleſiæ reconciliari ſunt. Poteſtate quoque Regiâ depoſito Summo Præſide; minimè autem Novatoribus favente Cancellario Brabantiæ, Archiepiſcopo quoque Cameracenſi, Epiſcopis Antuerpienſi, Brugenſi, Namurcenſi, Audomarenſi, Ruremondano, Buſcoducenſi probè Catholicis, humiliare capita coacti ſunt Janſeniani, et ſi non ſentire ſanius, ſaltem linguam reprimere & calamum, præterquam libellis anonymis, & palàm obedientiam ſimulare.

Huc quidem redibit ſchiſmatica Queſnelli nænia, *Deum permittere ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.*

Archiduce itaque Leopoldo Belgium moderante, quotidiè in deterius illic ruere viſa eſt fortuna, Janſenianam *Prædicantium veritatem*.

Ideò Lovanienſes in hac publica novæ Eccleſiæ calamitate ſoliciti, ut majore ſe firmarent multitudine, anno 1648. die 2. Decembris miſſo ad Duacenos Oratore Domino Recht, eos obteſtati ſunt ut ad ſuas partes accederent; alioquin provocabant, ut Dogmatico ſecum congrederentur certamine.

Verùm Epiſtolâ ad Lovanienſes datâ reſpondit Theologicâ Duacenſium Facultas die 9. ejuſdem menſis: *Implevíſſet gaudium noſtrum eximius & Reverendus admodum Deputatus veſter*; *Si Nuntius fuiſſet certior, quod diſſenſiones omnes pro Auguſtino Janſenii ſopitas eſſe velitis; cum hoc unicum ſuperſit ad integerrimam inter nos concordiam .... Confratres eximii, omnibus votis optamus, utque id* ipſum

ipſum malum nomen, infauſtiſſimum certè Belgii omen, teſtimoniis certioribus eluatis.

Sic à Sapientiore filia mater tunc in pluribus ſuorum inſanlens diſcere prudentiam debuiſſet: mater, inquam; quia ſuis primùm Doctoribus Academia Lovanienſis dedit originem Duacenæ.

Non minùs à Pariſienſibus paſſi repulſam fuerant Lovanienſes, quando in rebellionis Societatem, ſchiſmaticâ eos Epiſtolâ pertrahere conati ſunt 10. Martii 1644., cujus hic tantùm exhibeo initium: *Magnifice & periluſtris Domine, eximii & clariſſimi Viri. Non ſine magna admiratione, & animi noſtri dolore ex literis quorumdam apud vos Religioſorum nuper audivimus, Bullam à Theologis Societatis adverſus Reverendiſſimum Epiſcopum Iprenſem Romæ extortam, & tot nominibus ſubreptitiæ & doloſa impetrationis ſuſpectam, non ſolùm vos recepiſſe, ſed etiam ad damnationem quorumdam Articulorum, qui in AUGUSTINO illius Reverendiſſimi explicantur, inclinare, aut jam damnaviſſe: quod tamen poſtremum ubi ingenium, ſolertiam, doctrinam, prudentiam tot illuſtrium virorum, ex quibus Academiæ veſtræ cœtus componitur, cogitamus, credere non poſſumus. Ergonè poſt tot veterum temporum pugnas & victorias, Sacroſancta S. Auguſtini Doctrina tandem victa ſuccumbet, & quæ aſſultu toties dejici non potuit, jam ſuffodietur cuniculis? Non ſinat Deus, ut ſic diſſipetur hæreditas Verbi incarnati, & patrimonium Crucifixi. Certè nos hic ne quidem Bullam illam recipimus.*

Speraverant ſcilicèt refractarii Lovanienſes, mortuo Pariſiis Cardinale Richelio anno 1642. die 4. Decembris, & dein Ludovico XIII. anno 1643. 14. Maii, Pariſienſes Academicos ſolutos formidine, faciliùs novitatibus conſenſuros: Richelius nempe Supremus Chriſtianiſſimi Adminiſter Sancyranum Abbatem & Seguenotium Oratorii Berulliani Presbyterum carceribus addixerat, neque flecti potuerat precibus Matronæ Principis d'Aiguillon, ut Sancyranum redderet libertati, cauſatus, quòd *ſtaret etiamnum Gallia, & Germania ab hæreſi immunis, ſi Lutherum & Calvinum concluſos carcer perpetuus tenuiſſet.*

Verùm Catholicæ tunc fidei tenacior Sorbona extitit, quamvis in admittendo ad Doctoris Lauream Arnaldo remiſſior aliquantum viſa; ſed & hujus illam erga peſſimè meritum juvenem propenſionis & indulgentiæ non parum poſteà pœnituit, ut mox videbimus.

Lovanienſes autem à duabus Univerſitatibus rejecti, tentare ſubdolâ hypocriſi audent Archiducis animum, oblato ſcilicet ſupplice libello nomine Academiæ in quo dicitur Pontifex erraſſe ignorantia Facti, exiſtimans Janſenium prava docuiſſe; cùm tamen ne *unicum* quidem *capitalem Articulum tractet, qui cum Doctrina & mente S. Auguſtini non conveniat.* Verùm perſpicacior erat & ſimul religioſior Archidux, quàm ut ſchiſmaticorum ſineret ſe fallaciis contra Sedem Apoſtolicam circumveniri: quin potiùs cavit ne quis, niſi Pontificiæ obediens Conſtitutioni, ullo ſive beneficio donaretur, ſive officio.

Hinc editus Lovanii anno 1649. prodiit infamis *Planctus Auguſtinianæ veritatis in Belgio patientis:* Audiatur tantiſper Janſeniana hæc lamentatio: *Nullus*, inquit, *dignitate, officio aut Beneficio deinceps donatur, niſi qui abjuratâ in Janſenio Auguſtini doctrinâ, ſe Jeſuitarum dogmata, ſenſus, judicia ſecuturum aut profiteatur aut mentiatur.*

De Jeſuitarum Doctrinâ ſequendâ neque Pontifici neque Archiduci cura fuit, aut ſermo; ſed armis iſtiuſmodi & artibus videbatur opus, ut ſe contra Eccleſiam Novitas hæretica tueretur. Neque conſpiciunt male ſani, quantum adverſariis, quibus maximè infenſi ſunt, adferant iſtiuſmodi mendaciis emolumentum. Si enim in Belgio nullus illo tempore locus patuerit officio, nullus Beneficio, ſive quod Patronatus laici eſſet, ſive quod juris merè Eccleſiaſtici, Epiſcopalis aut Pontificii, *niſi qui ſe Jeſuitarum Dogmata, ſenſus, judicia ſecuturum aut profiteretur, aut mentiretur*; approbata itaque illa à Laicis Patronis, ab Epiſcopis, à Sede Apoſtolicâ, fuerit. Verùm talibus non indiget, neque delectatur mendaciis Schola Societatis, melioribus aliundè ſat ruta præſidiis.

Non ibi ſiſtit *Planctus Auguſtinianæ veritatis in Belgio patientis.* Sed (inquit) Innocentium X. alloquens, *Nos Theophili Auguſtiniani in Belgio, cùm quæſtio ſit facti, & non juris*; an Propoſitiones à Pio V. & Gregorio XIII. damnatæ, à Janſenio in ſuo volumine defendantur, cum magno Catholicorum ſcandalo, & authoritatis Apoſtolicæ contemptu, ut Prædeceſſoris tui Urbani VIII. Conſtitutio declaravit, *ad ipſius libri contextum merum, & literam appellamus, invocato nomine Domini, coram Sanctitate tuâ litem conteſtari parati adverſus* Prædeceſſorem tuum, *Clericos Societatis, & omnes alios, qui prædictum errorem Janſenio imponunt.*

Intendimus primò probare illud eſſe calumniam meram, & malitioſum figmentum.

Secundò petimus jus dici tum ſuper hac calumniâ, tum ſuper aliis ſpecialiter hæreſios, quæ

quæ dicto Cornelio Janſenio ab adverſariis aſficta ſunt.

Tertiò declaramus, nos ſubire velle pœnam Talionis, ſi non probaverimus; modò ipſi calumniis probatis, pœnam falſi ſubeant.

His omnibus ſic Propoſitis, à te Beatiſſime Pater, malè, ut prætendimus, informato, ad melius informandum appellantes....

Toti orbi hunc noſtrum libellum manifeſtum fieri rogamus, ut Imperator, Reges, Principes ac Populi, ad quos hæc controverſia pervenit, nos publicè & privatim fidem Romanam intemeratam coluiſſe, obedientiam debitam voluiſſe reddere, Juſtitiam quæſiviſſe, pacem ſervare contendiſſe agnoſcant. Tua Beatitudo ſit Judex, omnes Principes arbitri & teſtes.

In eodem Opuſculo parte 2. qui *libelius juſtitiæ* dicitur: *Quia*, inquiunt, *Orthodoxæ Romanæ Eccleſiæ filii ſumus, quales nos profitemur, hinc pro tuendâ S. Auguſtini Doctrinâ detinet nos pia ſolicitudo, quo minùs in condemnationem libri Janſenii, cui titulus Auguſtinus, ſubſcribere audeamus. Ignorare enim non poſſumus defæcatiſſimam doctrinam S. Auguſtini in materiâ de gratiâ ..... cum magno ſcandalo & authoritatis S. Sedis contemptu in graviſſimum diſcrimen reprobatæ Doctrinæ adduci per prædicti libri proſcriptionem, ut qui nihil aliud contineat, quam ex omni parte conſonantem ſibi ejuſdem S. Auguſtini doctrinam, uti parati ſumus in judicio contentioſo liquidè demonſtrare. Quarè tuam & S. Sedis æquitatem obſtamur &c.*

Planctus hic ab Innocentio X. anno 1654. 23. Aprilis meritò confixus eſt, utpotè ab initio uſque ad finem nihil continens, præter coacervata mendacia ad reſuſcitandos Baii Articulos à tribus Pontificibus, ipſoque Bajo legitimè condemnatos. Quod enim liber Janſenii ad defendendas Baii Propoſitiones contra Pontificum cenſuras fuerit ſtudioſè compoſitus, ex ipſius aliàs oſtendimus confeſſione Janſenii, quam reliquit Poſteris in codice à ſe manu propriâ exararo.

Sola quoque famoſi & ſæpius typis editi voluminis lectio, quemlibet non voluntariè obcæcatum, facillimè convincit de veritate facti in Urbaniano Diplomate affirmati; quòd ſcilicet Janſenii liber cui titulus: *Auguſtinus, multas contineat ac defendat ex Propoſitionibus olim damnatis à Prædeceſſoribus*, inquit Pontifex, Pio V. & Gregorio XIII.

Atque ego quidem plures quàm triginta ex ipſo teneo deſcriptas volumine: Sunt etiam ibi complures inter confixas poſtea ab Alexandro VIII. Verùm non iſtud eſt, inquiunt Adverſarii, quod inficiamur; multas ex Propoſitionibus anathemate percuſſis tum à Pio V., Gregor. XIII., Urbano VIII., tum recentiùs ab Alexandro VIII., in Janſenii volumine non contineri ſolum, ſed etiam propugnari fortiter, agnoſcimus haud inviti, quin & ſingulas parati ſemper ſumus contra quemlibet defendere adverſantem.

Pro mille teſtibus ſola ſufficere de hoc poteſt Arnaldi *pro Janſenio Apologia*, cum *Parte nona Propoſitarum* non ita pridem *Stejaertio difficultatum.*

Tota autem, inquiunt Janſeniani, ſupereſt diſceptatio an Janſenius, aliquas ex flagellatis à Sede Apoſtolica aſſertionibus ſuſtineat ſenſu alio, quàm Auguſtiniano, & proinde an veritate nitatur atrox illa Urbani VIII. contra Janſenium declaratio, quòd Articulos Bajanos defendat *magno cum Catholicorum ſcandalo & authoritatis dictæ Sedis* (Apoſtolicæ) *contemptu ....malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & Fidei Catholicæ perniciem vertenti*.

Iſtud (inquiunt) pernegamus, totis ſemper, & ubique viribus propugnaturi, nihil à Janſenio traditum fuiſſe, niſi quod ab ipſo fideliter acceperat Auguſtino: Doctori autem Sanctiſſimo impingi, qualia in Conſtitutione legimus objecta operi Janſeniano, quis patienter audiat Auguſtini diſcipulus? Non poteſt talium ſeu hæreſium, ſeu impiorum imputario dogmatum proficiſci, niſi ex odio nimium execrando, vel indignâ Theologis ignorantiâ. Ita Catholicos, & maximè Summum Pontificem inceſſunt Janſeniani, ab omnibus hæreticis fallaciam mutuati; etiam Arianis; & quidem horum magis in ſpeciem plauſibile apparere poterat argumentum. Ajebant ſcilicèt Patrem filio majorem, ab ipſo Dei filio prædicari ſcripturarum teſtimonio clariore, quàm ullum Auguſtini ſit pro enuntiationibus Bali, à Sede Apoſtolica condemnatis & reſuſcitatis à Janſenio.

Quapropter Cardinalis Noaillius non nimium ſolitus tribuere Pontificiæ authoritati, in Epiſtolâ tamen anno 1711. datâ ad Clementem XI., aſſerere non dubitat Romanorum Pontificum contra Baii Articulos Decreta eſſe iſtiuſmodi *ut totam* ad aſſenſum *obligent Eccleſiam, neque circa ea appellationem fieri poſſe, aut expectari mutationem*: atque eam exiſtimat fuiſſe mentem Præſulibus anno 1705. congregatis: ita fuiſſe reſponſuros, ſi contigiſſet eorum de hoc ſententiam rogari.

Reverà ſi à definitionibus Pontificum, etiam aſſenſu Eccleſiæ ſive expreſſo, ſive tacito receptis, appellare liceat ad Auguſtinum, quæ firma unquam eſſe poterit dogmatica adverſus hæreticos Conſtitutio, cum

nulla

nulla reperienda ſit, contra quam allegari textus aliquis Auguſtini, vel etiam Divini Codicis ab hæretico nequeat, quem ſuis ille non contendat erroribus, quantumlibet impiis ſuffragari? Soli nempe hæretici ſcripturas, ſoli Auguſtinum, ſoli intelligunt Traditionem: cœteris per orbem Theologis & Epiſcopis, etiam Supremis Chriſti Vicariis, mens involuta tenebris ignorantiæ eſt, atque erroribus peſſumdata, quoties prætenſæ non conſentiunt *Prædicatoribus veritatis.*

CAPUT VII.

Modus à Novatoribus excogitatus ad elidendam Pontificiam prætenſæ Janſeniſtarum veritati contrariam Poteſtatem.

GRaviores à Sede Apoſtolicâ tempeſtates ſibi veriti Janſeniſtæ efficaciſſimum contra eas cenſuerunt remedium, ſi Romanæ Cathedræ authoritatem in ordinem redigerent cœterarum, ut nihil amplius juris ſit Pontificibus ad configenda Janſenii, aut cujuſcumque dogmata Antiſtitis, quàm huic ad ferieuda Romani. Fundamentum hujus ſententiæ ponitur in prætensâ æqualitate Petri & Pauli, qui receptiſſimo nomine appellantur *Principes Apoſtolorum.*

Quo ſtabilito principio cùm nihil juriſdictionis fuerit Paulo in Petrum, aut alios Apoſtolos, ita nihil juris relinquitur Petro, in Doctorem Gentium. Quid igitur oberit quin Poteſtatis æqualitas aſſeratur Apoſtolis omnibus? Atqui horum ſucceſſores ſunt Epiſcopi: unde ſterni Novatoribus ſemita videatur, ut non duo tantùm Eccleſiæ capita cenſeantur; ſed duodecim in Apoſtolorum Collegio; in Eccleſiâ autem ut modò latiſſimè extenſa eſt, tot conſpiciantur capita quot Antiſtites.

Hac hæreſi, quid excogitatum unquam videbitur magis accommodatum ſchiſmati inducendo, & Novitatibus quibuſcunque adverſus anathemata præmuniendis; ſi vel ab uno aſſertæ fuerint, vel approbatæ Epiſcopo?

Tunc Janſenianæ *Prædicatoribus veritatis* parum curæ erit, ſive Pontificem ſibi *contrarium* offenderint, ſive nacti fuerint benevolum. Dum novo huic Dogmati in Eccleſiam invehendo varia in vulgus ſpargebantur opuſcula, etiam infarciendum fuit, loco licèt importuniſſimo, Præfationi Operis Arnaldici *de frequenti communione.*

De hoc aliquando ſermo mihi incidit cum Steyaertio, qua ratione Arnaldo venerit in mentem, ut Propoſitionem adeò exoticam & odioſam inſereret loco tam incongruo.

Reſpondit, ſe quoque aliàs ſuam de eo admirationem non diſſimulaſſe, quin ipſi panderet Arnaldo, dum utebatur eo olim familiariter: Repoſuiſſe autem Arnaldum, quod *ita placuerit Domino Barcos Sancyrani Abbatis nepoti, qui Præfationis illius ſibi aſſumpſerat compoſitionem.*

Vafritie nulli ſecundus fuiſſe noſcitur nepos ille, proinde non tam inſipiens, ut ſententiam loco ingereret tam importuno, niſi alterius ordinis eum non levis ratio pellexiſſet. Erat autem tunc intenta ab ipſo bicipitis introductio Eccleſiæ; unde mox conſecutione veriſimili tot pullularent capita unicæ Chriſti ſponſæ, aliàs formoſiſſimæ; quot ſunt Epiſcopi. Qualium hoc tempore fœcunda novitas Monſtrorum eſt!

Stabiliendo iſti, quod tantæ foret Novatoribus utilitati, conveniens videbatur, ut quidquid poſſet operæ & induſtriæ, à præcipuis novæ ſectæ Proceribus conferretur, captatâ qualicumque occaſione.

Sed neque permittendum ſibi ſtatuit Apoſtolica Sedes, ut hæreſis adeò pernicioſa, procraſtinato remedio, ſe latiùs propagaret, quam in ipſis oportuerit incunabulis præfocari. Mox itaque ut Romæ innotuit, fulmine icta eſt Apoſtolico. Decretum lector accipe, anno conditum 1647. feria 5. die 24. Januarii in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ & Univerſalis Inquiſitionis coram Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio Papa X. ut ſequitur.

„ Editus eſt anno 1645. liber Gallico idio-
„ mate impreſſus, cui titulus: *De l'authori-*
„ *tè de S. Piere & de S. Paul, qui reſide dans*
„ *le Pape ſucceſſeur de ces deux Apôtres*, abs-
„ que nomine authoris & impreſſionis loco.

„ Hujus libri evulgationem ſubſecuta eſt
„ editio alterius Libri anonymi eodem idio-
„ mate impreſſi, cui titulus: *La Grandeur de*
„ *l'Egliſe Romaine établie ſur l'authoritè de*
„ *S. Piere, & de S. Paul*: necnon Epiſtolæ
„ ejuſdem argumenti latino idiomate con-
„ ſcriptæ, ac typis excuſæ, plurimis addu-
„ ctis atque congeſtis Sanctorum Patrum,
„ Summorum Pontificum, Sacrorum Conci-
„ liorum & Doctorum locis.

„ Quocirca ne in re tanti ponderis error
„ aliquis mentibus Chriſti Fidelium irrepe-
„ ret, libris prædictis de mandato Sanctiſſi-
„ mi maturè examinatis, lociſque adductis,
„ diligentèr ponderatis, Sanctiſſimus relatâ
„ unanimi Theologorum ad hoc ſpecialiter
„ deputatorum Cenſurâ, & auditis votis
„ Eminentiſſimorum & Reverendiſſimorum
„ DD. Car-

„ DD. Cardinalium Generalium Inquiſito-
„ rum, Propoſitionem hanc: *Sanctus Petrus,*
„ *& Sanctus Paulus ſunt duo Eccleſiæ Prin-*
„ *cipes , qui unicum efficiunt* : vel : *ſunt duo*
„ *Eccleſiæ Catholicæ Coryphæi , ac Supremi*
„ *Duces , ſumma inter ſe unitate conjuncti*:
„ vel: *ſunt geminus univerſalis Eccleſiæ ver-*
„ *tex, qui in unum diviniſſimè coaluerunt*:vel:
„ *ſunt duo Eccleſiæ Summi Paſtores ac Præſi-*
„ *des , qui unicum caput conſtituunt* , ſic ex-
„ plicatam , ut ponat omnimodam æqualita-
„ tem inter S. Petrum & S. Paulum , ſine
„ ſubordinatione & ſubjectione S. Pauli ad
„ S. Petrum in Poteſtate Supremâ , & regi-
„ mine univerſalis Eccleſiæ, hæreticam cen-
„ ſuit & declaravit.

„ Epiſtolam verò ac libros prędictos,alios-
„ que in quibus Propoſirio , ut ſupra , expli-
„ cata & damnata aſſeritur , & defendirur,
„ tam impreſſos, quàm imprimendos, quo-
„ cunque idiomate , aut quomodolibet ,
„ eriam in ſcriptis evulgatos , vel impoſte-
„ rum evulgandos , Sanctitas ſua omnino
„ damnatos & prohibitos eſſe voluit , prout
„ præſenti Decreto damnat & prohibet :
„ mandans ut nemo , cujuſcunque gra-
„ dus & conditionis exiſtat, etiam ſpeciali,
„ ſeu ſpecialiſſimâ notâ dignus, libros præ-
„ dictos, aut aliquem ex eis , apud ſe reti-
„ neat , aut legat , nec imprimere , aut im-
„ primi curare audeat, ſub cenſuris & pœnis
„ contra hujuſmodi delinquentes ſtaturis;ſed
„ ſtatim à præſentis Decreti notitiâ, quicun-
„ que illos habuerit , locorum Ordinariis,
„ ſeu Inquiſiroribus conſignare teneatur „ ;
Propoſitio Præfationis de *frequenti commu-
nione* erat , *Petrum & Paulum fuiſſe duo Ec-
cleſiæ capita , quæ tantum conſiterent unum.*

Hæc autem , inquiunt Arnaldici , immu-
nis ab anathemate eſt , utpotè non exprimens
*omnimodam æqualitatem inter S. Petrum &
S.Paulum*.

Frivola excuſatio! non enim in ſolo ver-
borum cortice dogma hæreticum ſtatuitur
vel Catholicum; ſed in ſenſu potiſſimùm, qui,
attentâ proferentis circumſtantiâ , ſubintelli-
gendus eſt. Neque ad evitandum hîc ſenſum
hæreticum , inflictumque ei à Pontifice ana-
thema , ſufficit, quod agnoſcatur inæqualitas
aliqua , qualiſcunque ea fuerit & in quacun-
que materia ; ſed requirirur neceſſariò inæ-
qualitas quæ ſit *ſubordinatio & ſubjectio San-
cti Pauli ad Sanctum Petrum in Poteſtate Su-
premâ & regimine univerſalis Eccleſiæ* , ut in
Pontificis contra Propoſitionem ſententia
manifeſtum eſt.

Hunc autem ſenſum reverà hæreticum,
à Sancyrani nepote , & Arnaldo fuiſſe inten-
tum ; imò & intendi hodiè ab ipſis hîc Ar-
naldi vindicibus , & diſcipulis , ab eorum ne-
mine arbitror inficiandum. Notiſſimum enim
omnibus axioma Janſeniſtarum eſt, *Romanum
Pontificem cum aliis Epiſcopis comparatum,
eſſe primum inter pares*. Idem ab Ægidio de
Witte geminâ legitur ſimilitudine illuſtra-
tum : eſſe videlicet Papam cum aliis collarum
Epiſcopis *ſicut Plebanum S. Rumoldi in Civi-
tate Mechlinienſi , aliis ibi comparatum Pa-
rochis, vel primum Gandavi Scabinum aliis in
eodem Collegio Scabinis*.

Ea Ægidii ſententia à Pontificio apud
Belgas Internuntio ad Judicium miſſa facul-
tatis Theologicæ Lovanienſis, convenienti
illic ſtigmate notata eſt ; ſed mox proceden-
te è Bruxellenſibus Arnaldi latebris *judicio* ,
ut inſcribitur, *æquo* Cenſura Lovanienſium,
non levibus cernitur impetita conrumeliis.
Hic primos inter fructus fuir Arnaldici in Bel-
gium Adventus,& Bruxellenſium latebrarum:
Unde uſque ad vitæ ejus terminum , tor ferè
prodiiſſe conſpeximus Janſeniſticæ *Prædica-
tores veritatis* , quot emiſſa quaqua verſus
opuſcula , quorum præcipuus paſſim ſcopus
erat , damnatæ propugnatio Doctrinæ. Illic
Romanorum Ponrificum , & inſtirutarum ab
eis Congregarionum vellicabatur aurhoritas;
vel Antiſtitum, Religioſorumque Janſeniſtis
maximè adverſantium proſcindebatur atro-
ciùs fama : etiam ubi errores impeti vide-
bantur.

Sic pridem à Sapientibus obſervatum
eſt, inter hæreticorum fallacias non minimam
eſſe , quod alias inſectenrur hæreſes , ut apud
vulgus credulum non ſolummodo Catholici
appareant ; ſed acerrimi quoque Fidei & Ec-
cleſiæ Defenſores;quemadmodùm de Parriar-
cha Neſtorio refert Vincentius Lirinenſis
Commonitorii cap. 16. *Quis eum facilè erra-
re arbitraretur , quem tanti imperii judicio
electum , tanto Sacerdotum ſtudio proſecutum
videret ? .... Qui quotidie palàm Divina tra-
ctabat eloquia , & noxios quoque Judæorum
& Gentilium confutabat errores ? Quo tandem
iſte modo non cuivis fidem faceret , ſe recta do-
cere , recta prædicare , recta ſentire , qui ut
uni hæreſi ſuæ aditum pateſaceret , cunctarum
hæreſeon blaſphemias inſectabatur ?*

CAPUT

CAPUT VIII.

Janſenianæ veritatis Prædicatio *poſt detectam damnatamque de bicipiti Eccleſia fallaciam.*

ANNO 1649. videbatur eò reducta in Belgio Janſeniana novitas, ut vel campo cedere penitùs cogeretur, vel exerendum eſſet ultimum potentiæ non à gregalibus ſolum; ſed à ſupremis etiam Exercitus Ducibus, quocunque honoris & famæ, fortunæ ſalutiſque periculo. Quapropter præter *Planctum Auguſtinianæ veritatis in Belgio patientis*, qui communi eſt editus nomine omnium veritatem amantium Auguſtinianam, ſenſu Janſenii intellectam, prodierunt geminæ majoris ponderis Proteſtationes ab Archiepiſcopo Mechlinienſi & Epiſcopo Gandavenſi. Prior erat Belgii Primas: uterque Regi Catholico à Conſiliis ſtatus; uterque potens opere & ſermone; neque turbâ ſolummodo Sacerdotum; ſed Magiſtratuum quoque ſæcularium devinctâ ſibi multitudine & authoritate formidabilis: neque minus fidei & Eccleſiæ periculum creare videbatur, quam multiplicis ſpecie pietatis, etiam eleemoſynis non parcis publicè profuſis, ambo ſibi apud plebem comparaverant, ſanctimoniæ fama.

Hi itaque ſepoſitâ ſimulatione, abjectâque obedientiæ larvâ, apertâ fronte, publico ſe committere certamini pro Janſenii volumine auſi ſunt, editis adverſus Conſtitutionem Proteſtationibus, quas Innocentius X. condemnavit, authores quoque ambos ſententiâ excommunicationis ab Eccleſiâ repulſos tradidit Satanæ.

Reis non profuere tractatus gemini editi à Cauſidico, juris civilis potiùs, quàm Eccleſiaſtici perito. Titulus uni erat: *Defenſio Belgarum contra evocationes cauſarum & peregrina judicia*; alteri *Jus Belgarum circa Bullarum Pontiſciarum receptiones*. Utraque lucubratio eodem quo Proteſtationes duorum Præſulum Apoſtolico Diplomate confixa eſt.

Offendit quidem Senatores aliquos excommunicationis publica in duos Antiſtites denuntiatio; ſed utrique extitit ſalutaris, utpote ad pœnitentiam adducens, & debitam Pontificiis Conſtitutionibus ſubmiſſionem. Magiſtratum quoque Laicum repreſſit Archiducis Leopoldi authoritas & Religio: frænum denique impoſitum eſt audaciæ gregariorum, qui Protopræſidis, Primatis Archiepiſcopi & alterius Antiſtitis, patrocinio ſpoliati deſponderunt animum: ſi non omnes ſalubriter, quantum oportuit ad juſtitiam, at ſaltem quantum ſufficere videbatur ad publicam tranquillitatem.

Illud procùldubio inter perſecutiones numeraverit Queſnellus, quę *Prædicatores* afflixerint *veritatis*. Sopitum itaque tunc apud Belgas Janſeniſmi incendium fuit.

In Galliis quoque ut ſuperius referre cœperam non minima ea cura fuit Cardinalis Richelii, qui Miniſtri nomine, Regnum illud ſub Ludovico XIII. moderabatur. Is optimè conſcius quantas Calviniana hæreſis Regno, aliàs florentiſſimo, invexerit calamitates; cùm novitatem emergere perſpiceret Calvinianæ contiguam, in ipſo ſtatuit opprimendam exordio, mulctatis graviter primis ejus Diſſeminatoribus, quoſcunque deprehenderet: Neque facile erat ejus fallere vigilantiam. Verùm ipſo mortuo, neque Rege poſt eum diu ſuperſtire, cujus clementiâ abuti cœperant Novatores, mox caput hi attollere audentiùs viſi ſunt.

De Actis illius temporis, quædam referuntur in Apologiâ examinis contra Sancyranum inſtituti, quę reperta fuit in Archivo Domini Laubardemontii, & ab ipſo, ut paſſim creditur, compoſita; qui ut erat Regi à Conſiliis ſtatus, examinis inſtituendi delegatam ab eodem acceperat authoritatem; quæ quantum valere contra Presbyterum potuerit, non eſt hujus loci diſcutere: aliqua tamen ad Janſeniſtarum indolem, qualis ab initio in Galliis fuerit, ampliùs detegendam, ex Apologiâ juverit deſcribere. In ipſo exordio teſtatur author: *Inquiſitionem adverſus Sancyranum ſuiſſe inſtitutam ab Eccleſiaſtica Curię pariter & Majeſtatis Regia Delegatis, ea utriuſque Poteſtatis conſenſione, quam utriuſque ſtatus bonum publicum deſiderabat*. Tum de Saucyrani Sectatoribus ait.

„ Homines iſti ſuperbiâ inflati, qui ſub
„ inani ſpecię rigoris & priſtinæ in Eccleſiâ
„ diſciplinæ reſtituendæ, ſubvertere & pe-
„ nitus abolere moliuntur eam, quæ nobis
„ Divini Spiritus munere conceſſa eſt, &
„ plurium ſeculorum ſpatio confirmata, ſu-
„ pra ejus ruinas erigere, & ſtabilire volunt
„ novitates ſuas ſcatentes veneno ſubtiliſſi-
„ mo, atque eo pernicioſiore, quod dum
„ malum continet ſuperiorum hæreſum, præ-
„ ſeferat ſpeciem reformationis & pietatis
„ planè ſingularis. Omnem authoritatem
„ legitimam averſantur: neque alias agnoſ-
„ cunt leges, præter eas, per quas communi
„ ni juſtitię ordini ſe exemptos pronuntiant...
„ Rex defunctus Ludovicus XIII. certior
reddi-

„ redditus, quod Abbas Sancyranus & Pa„ ter Seguenotius (Oratorii Presbyter) co„ narentur machinationibus improbis tum „ Pariſiis, tum alibi diſſeminare Doctrinam „ noxiam, utrumque capi juſſit, atque il„ lum Vincennenſi Caſtro, hunc Pariſienſi „ Carcere detineri. Paucis poſt menſibus è „ Conſilio ſtatus unum, qui adverſus eos „ eorumque complices examen inſtitueret, „ delegavit.

„ Hujus Commiſſarii operâ examen pro„ ceſſit, ſecundùm omnem juris ordinem, „ teſtes omnes ingenti numero, non ſine jure „ jurando auditi ſunt: quidquid ſive pro „ Reis, ſive contra eos teſtati ſunt, depoſi„ tionibus eorum fideliſſimè inſertum eſt. „ Scriptæ illæ ſunt, ſingulis eorum prælectæ, „ & propriâ ſingulorum ſubſcriptione con„ firmatæ.

„ Examine in hunc modum peracto, de„ poſitiones ſibi exhiberi Rex voluit. De Se„ guenotio nihil continent, niſi quod ipſe „ faſſus fuerat, authorem ſe eſſe Libri de „ *Virginitate*. Verùm teſtes omnes aſſerunt, „ audiviſſe ſe Sancyranum ea aſſiduè dogma„ ta inculcantem, quæ tunc mandato Regiæ „ Majeſtatis excerpta fuerunt ex informatio„ ne, prorsùs eo modo, quo in libro cui ti„ tulus: *Synopſis Theologiæ Sancyrani & Ar„ naldi* conſpiciuntur....Secundùm hæc teſti„ monia cauſa Saucyrani deducta eſt.

„ Juſſit Rex omnia deferri ad Archiepiſco„ pum Pariſienſem, qui ea Conſultoribus „ ſuis exhibuit, atque ex horum conſilio „ Doctori Sorbonico percelebri, tunc Pari„ ſienſis Eccleſiæ Canonico, nunc autem in„ ter Primarios Galliæ Præſules locum di„ gniſſimè occupanti, eadem tradidit, ut ſe „ jungeret Archiepiſcopi Delegato, operam„ que cum eo conferret ad Sancyrani exa„ men, ac cæteros actus, Archiepiſcopi au„ thoritate in hac cauſâ ſuſcipiendos.

„ Ad ea, quæ in teſtimoniis adverſus San„ ciranum relata ſunt, multum ponderis ad„ dunt alia, quæ Regis Commiſſarius in „ Monaſterio Portus-Regii detexit. Reperit „ illic Sancyrani diſcipulos viginti omnis „ ætatis, omnes Magiſtri ſui principiis ap„ primè imbutos, factionem prorsùs forma„ tam, atque innocentes etiamnum animas „ in primâ ætate, peſtiferorum Dogmatum „ veneno inſtructas: quo, ubi magis ado„ leverint ad ſubruendum Spiritus Sancti „ opus ſine ſcrupulo enitantur.

„ Inventæ illic ſunt innumeræ variorum „ Epiſtolæ, quibus ad Sancyrani literas in„ ſtructionibus plenas reſpondebatur. In his „ reſponſionibus perſpicitur, quòd Sancyra„ nus eos, ad quos ſcribebat, ſolicitè mo„ neret, ut acceptas à ſe literas comburerent, „ & inſtructiones nemini revelarent. Omni „ tamen cautelâ efficere non potuit, quin vel „ inter eas chartas prototypa quædam in„ venta ſint, in quibus diſſeminata principia „ ſatis facilè intelligantur; quamvis in ple„ riſque tenebras quærat & ænigmata...

„ Quapropter Eccleſiæ & ſtatui expedire „ videbatur, ut vitæ reliquum in carcere „ Sancyranus traduceret, ubi deſtitutus no„ cendi facultate, abſtineret à malo, in quod „ eum ſuperbia propellebat.

„ Ludovicus XIII. non multo ante ſuam „ mortem tempore, ut erat in clementiam „ propenſior, omnes Aulâ exulare juſſos re„ vocans, & libertati reſtituens, quoſcun„ que ob rationes ſtatûs, & ſimiles carceri „ mancipatos; nonniſi ægerrimè tamen ad„ duci potuit, ut libertatem Sancyrano red„ deret, quamvis incredibili patrocinantium „ ardore & ſtudio expetitam. Dedit hoc „ tandem Rex intercesſionibus quorumdam „ optimatum, qui ſe Majeſtati ſuæ pro San„ cyrano, ut ipſi ejus diſcipuli in Apologiâ „ fatentur, obſtrinxerant, polliciti fore ut „ ille ſe in Monaſterium ſuum reciperet, pri„ vatam ibi deinceps vitam ducturus, neque „ unquam immiſceret ſe ſcriptioni, aut ſin„ gularibus ſuis opinionibus alios imbueret.

„ Verùm vix è vivis Rex diſceſſerat, quin „ Sancyranus & ejus diſcipuli colligerent, „ quæ multo labore annis ſuperioribus ſcri„ pſerant, atque ex iis componerent librum „ *de frequenti communione*. Non paſſus eſt „ Deus machinationem hanc & manifeſtum „ perjurium impunè abire. Præcipuum libri „ Authorem (Sancyranum) antequam in „ lucem ederetur, ad ſuum Tribunal evoca„ vit: Diſcipuli nihilominus opus proſecuti „ ſunt & evulgarunt nomine Antonii Arnal„ di, ut plus authoritatis obtineret lucubra„ tio, authorem præſeferens Doctorem Sor„ bonicum; quem gradum Arnaldus ſibi, „ dum Rex viveret, denegatum, recenter „ tandem fuerat conſecutus.„

Hactenus *Apologia Inquiſitionis*. Nuperus verò author *Cauſæ Arnaldinæ* in Præfatione ſtrenuum Arnaldi vindicem & encomiaſten agens, narrat, quomodo ille licentiæ in Teologiâ gradu potitus, & tranſacto ferè præviarum Doctoratui exercitationum curriculo, curſum Philoſophicum docendo peragere aggreſſus ſit: *In hoc curſu* (inquit) *verè Chriſtianis morum præceptis, ex Auguſtino depromptis, diſcipulos imbuit. Quod primam eorum ipſi offenſionem peperit, quibus tam pura dogmata minùs placebant.*

Itaque Leſcotius Doctor Sorbonicus & Arnaldi alias Magiſter *qui tum Cardinali Richelio à Confeſſionibus erat, hinc anſam arripuit ipſum criminandi. Quamobrem cùm peracto curſu, in Sorbonam recipi poſtulaſſet Arnaldus, in pervigilio Pentecoſtes anni 1641., Leſcotium, & per eum Cardinalem ipſum Sorbonæ Proviſorem adverſos habuit, Richelii authoritati, pluſquam Regiæ, cedere coacti ſunt ſocii Sorbonici, inter quos plures fuiſſe non dubitem, qui ſibi longè magis honorificum putarent, ſi eo modo, quo Arnaldus, repulſam paſſi eſſent, quàm quo paſſim omnes alii admittuntur, eſſe excluſos. Neque tamen à conſilio deſtiterunt Arnaldum ſibi ſociandi.*

Vix ultimum diem obierat Cardinalis Richelius die 4. Decembris 1642, cùm rurſus de illo in Societatem Sorbonicam admittendo verba facta ſunt in Sorbona; ſed indecorum fortè viſum eſt, calente adhuc memoriâ tam inſignis Inſtauratoris ſui, acta ejus reſcindere. Quarè in Comitiis ordinariis, quæ habita ſunt in pervigilio Natalis Domini anni 1642. decretum eſt, ſtandum eſſe graviſſimo judicio Eminentiſſimi Proviſoris in negotio Domini Arnaldi: atque ideo illum deinceps ad Societatem Sorbonicam aſpirare non poſſe.

Sed ne ſic quidem Arnaldina factio ſibi ſtatuit quieſcendum, quin conquiſitis undique patrociniis, artibus omnibus in ſubſidium convocatis, accitis etiam ex longinquioribus Provinciis, quotquot ſibi deditos vel facilè devinciendos noverat è Sorbonicis Doctoribus, iterum anno ſequenti 1643. menſe Auguſto cauſam reſumpſerit, eviceritque. Adſcriptus itaque Doctorum Collegio tunc Arnaldus fuit, electione funeſtâ rei Catholicæ, atque ipſi, ſecuturis temporibus, Sorbonæ plurimùm pœnitendâ, ut ſuo loco videbitur.

Quænam ea fuerint verè *Chriſtiana morum præcepta, ex Auguſtino deprompta, quibus Diſcipulos Arnaldus imbuit*, quænam *tam pura dogmata primam ei offenſionem pepererint*, Cauſa ibi Arnaldina non exprimit: non tamen difficilis admodum conjectura fit ex inſtitutis ab eo Diſcipulis, qui ad Philoſophicam poſtea Cathedram promoti, tironibus tradere ſolent iſtiuſmodi *præcepta morum, & tam pura Dogmata*, quæ *offenſionem pariunt* apud Theologiæ Doctores Catholicos, communibus Eccleſiæ dogmatibus adhærentes, qui Auguſtinum longè aliter, quàm Calvinus, Bajus, & Janſenius interpretantur.

Damnatos autem in Bajo Articulos, & à Janſenio perperam reſuſcitatos, conſtat placuiſſe adeò Arnaldo, ut ſuam orſurus *pro Janſenio Apologiam*, præfari veritus non ſit, *quod ſine voluntaria obcæcatione & portentoſâ pertinaciâ negari nequeat, Propoſitiones Baii, quæ in Janſenio reperiuntur, eſſe puncta capitalis Doctrinæ S. Auguſtini.*

Exemplo Arnaldi Philoſophiam adeò incongruè tradentis tribuitur, quod etiam Lovanii juvenes quidam Philoſophiæ Profeſſores, qui Theologiam vix à limine ſalutarint, proſcriptos in Bajo & Janſenio Articulos dictatis Philoſophicis nequiter inſerant, adhibitâ quidem aliquâ ad fallendum mutatione phraſeos, confidentiùs autem venenum in explicationibus oretenus fundunt, ut de perfidiâ difficiliùs convincantur.

Talia ipſorum, quemadmodum Arnaldi, ante etiam Janſenii, Baii, Calvini *judicio*, ſunt *verè Chriſtiana morum præcepta, ex Auguſtino deprompta, tam pura Dogmata, quibus diſcipulos imbuunt, offenſionemque pariunt*, penès Theologiæ Doctores Catholicè ſentientes.

Callidiſſima ea *Arnaldi ejuſque veſtigiis* inſiſtentium Novatorum machinatio eſt, qua excogitari non potuit ad propagandam latiſſimè novam hæreſim magis idonea. Cùm enim Philoſophia ad Superiores omnes ſcientias communiter velut janua habeatur; per hanc ſibi ingrediendum ſtatuunt univerſi, ad gradum Academicum ſive Theologiæ, ſive juris Eccleſiaſtici, ſive Civilis, ſive artis Medicæ aſpirantes.

Viros etiam nobiliſſimos, & nullum ambientes officium pudere ſolet, ignaros Philoſophiæ penitùs haberi: atque ita hauſtum hæreſios in Philoſophia virus, ad omnes quodammodo ordines infeliciter diffunditur. Obtingit quidem aliquibus, præſertim ad ſtudia translatis Theologica, ſumptum temerè venenum præſenti depellere antidoto; ſed plerique ſive in Philoſophia ponentes terminum ſtudiorum, ſive ad alias distracti ſcientias, ſive etiam Magiſtros in Theologicis nacti haud ſaniores, non facilè poſſunt ſe ab exitio liberare.

Inde oriri creditur quod inter Cauſidicos, Medicos, & in ipſis ſubinde Magiſtratibus tot conſpiciantur tum in Galliâ, tum in Belgio Novatoribus patrocinantes. Hanc miſeram juventutis corruptelam atque perniciem acceptam debemus Arnaldico & ſimilium Philoſophiam profitentium artificio.

Proſequamur aliquantum in recentibus Arnaldi vindiciis, ſive ut inſcribitur *Cauſa Arnaldina*. Ita pergit Præfatio pag. 31. "Cum
„ Arnaldus ſocius Sorbonicus omnium penè
„ votis renuntiatus eſt, jam prodierat in lu-
„ cem ab aliquot menſibus inſigne illud, &
„ admirandum ejuſdem Opus *de frequenti*
„ *Com-*

Digitized by Google

„ *Communione* . „ Alii rectiùs judicant pernicioſum æternâque dignum oblivione, licèt fuerit plurium Doctorum, etiam Antiſtitum approbationibus munitum, quas numeroſę factionis ſolicitationibus non adeò difficilè fuerit comparare.

Has homines callidi cenſuerunt neceſſarias operi, quod quantalibet ad fallendum vafritie compoſitum, prodebat nihilominus locis pluribus novitates horridas, neque minùs exitiales animis fidelium quàm communi Eccleſiarum omnium Diſciplinæ, eamque ſequentibus contumelioſas. Multitudo & authoritas Approbatorum impediverit forſitan, ne librum Sedes Apoſtolica condemnaret; efficere tamen non potuit, ut anathemati ſub ducerentur Propoſitiones abſurdiſſimæ quas tacito libri & authoris nomine Alexander VIII. Cenſuris gravibus profligavit.

De Propoſitionibus iſtis diſtinctius aliquid dicendi locus magis proprius erit, ubi ad Pontificis illius tempora devenero.

Non levium interim turbationum occaſio liber ille fuit mox ut in lucem editus: offenſionem incurrit omnium pene ordinum non in Galliâ ſolùm & vicinis Provinciis; ſed etiam Romæ, adeò ut Regina vidua Arnaldo mandaverit, ad Sedem Apoſtolicam proficiſceretur, redditurus illic ſui operis rationem. Mandato iſto tota commota illico apparuit Janſeniſtarum Eccleſia; malè ſcilicet metuens tam charo Capiti, cui forſitan non tam facilis futurus eſſet ex Urbe reditus, quàm in eam patuerit ingreſſus: ideò conquiſita undique patrocina Magnatum, Epiſcoporum, ſupremi Senatûs, etiam Sorbonæ; quorum Regina conjunctis precibus flecteretur, ne iter facere Arnaldum cogeret cum aliquo Gallicanæ, ut prætenditur, diſcrimine libertatis.

Sic quidem impedita Arnaldi profectio fuit; attamen exarſere quotidie magis bonorum ſtudia in opus peſtilens, quod Illuſtriſſimus Raconis Vaurienſium Epiſcopus in prolixo ejus *examine* oſtendit, eò vergere ut uſus Sacramenti Pœnitentiæ penitus aboleatur.

Videri de hoc poteſt pag. 216. & in alio ejuſdem Epiſcopi Tomo cui titulus *Proſecutio examinis* libri de frequenti communione pag. 403. *Nemo* (inquit) *ex iis quos hic Arnaldo criminaris, quidquam impugnavit, præterquam errores pernicioſi libri, cujus te authorem venditas: nemo hic quidquam accuſavit, niſi mendacia, quibus eundem librum fulſiſti ad ſubruendum Pœnitentiæ Sacramentum, reſcindendo contritionem, & Confeſſionem Sacramentalem; totum reducendo ad Pœnitentiam quandam Canonicam, & abſolutionem Ceremonialem: Denique ad abolendum uſum Communionis Euchariſticæ, obtentu ſingularis cujuſdam reverentiæ, & diſpoſitionis, cujus juxta Sancyranum expertes fuerunt ipſi Apoſtoli.*

Ægidius de Witte Arnaldi diſcipulus, ut literis ad eum Aughemio datis teſtatur, ex libro de *frequenti Communione* colligit, unicam in primitivâ Eccleſiâ fuiſſe Pœnitentiam, eamque Canonicam ſeu publicam; ſed horret palàm prodere, neceſſarium inde profluens conſectarium, videlicet initio Eccleſiæ vel omnia peccata mortalia, etiam occultiſſima & merè interna ſubjici debuiſſe Confeſſioni publicæ, quod apertiſſimè falſum eſt, vel non omnia peccata lethifera fuiſſe expoſita ſacerdoti; ſed publica ſolùm, eaque graviora, quibus Decreta per Canones Pœnitentia publica reſervatur.

Quod poſtremum ſibi perplacere indicat Ægidius; ſed non auſum ſe hactenus divulgare, metu ſcandali; ne qui laxitatibus bellum ſe profitetur indicere, eas plus quàm cæteri promovere, & novas invehere cenſeatur. Tractatum nempe hiſtorico-Theologicum de Pœnitentiâ edere Ægidius decreverat, in quò cùm eam præterire ſilentio quæſtionem difficile videretur, Oraculum ſuum Arnaldum conſulere maluit, an non expediret à tali Tractatu penitus abſtinere.

Expediverit indubiè, etiam judicio Arnaldi, qui expertus pridem, quantam ſimilis temeritas, ſibi conſciverit tempeſtatem, meritò ſuaſerit imprudenti diſcipulo, ut talia ſcribendi, cogitationem abjiceret, nondum rebus ſatis diſpoſitis ut omnia novæ Eccleſiæ myſteria palam exponere conveniat.

Ægidius ipſe jam ſenſerat Decretum Archiepiſcopi Mechlinienſis Alphonſi, ſibi aliàs benevoli, datum anno 1689. 26. Aprilis contra libellos quibus tituli erant *Aurifodina ſuffoſſa*, & *Refutatio libelli ſupplicis R. P. Marci à Sancto Franciſco Carmelitâ Excalceato, per Ægidium Albanum*, Belgicè de Witte, quo Archiepiſcopus declarat, & ſtatuit, ex opuſculis illis *expungendas eſſe tam provocationes ad oſtendendum, quòd aliquis Sanctorum Patrum fuerit Sacramentaliter confeſſus, quodque aliquis tempore illorum fuerit ter abſolutus Sacramentaliter, quàm aſſertionem quaſi viventibus Sanctis Patribus non fuiſſet uſitata confeſſio venialium.*

Aſſertionis iſtiuſmodi venenum, fallaciter propinatum antea Arnaldi Opere de *Frequenti Communione*, ſolerter detexerat illuſtriſſimus Auctor memorati *Examinis* pag. 216. dicens. *judicet lector, quo iſta, quam tanto molimine Sancyranus* (pernicioſi Operis autho-

author præcipuus) *nitebatur inducere, collimet doctrina de abolendâ peccatorum venialium confeſſione, ut nempe confeſſio, quæ juxta hanc methodum fieret de ſolis peccatis mortalibus, proderet palàm interiorem Pœnitentis ſtatum, animam emortuam, infamium & lethiferorum criminum ſordibus opertam. Sic enim confeſſionis onus, quod jam inde & per ſe ſatis grave eſt, efficeretur minùs tolerabile, atque ita metu ſe prodendi, & reddendi publicè infamem, quilibet à confeſſione averteretur: quem præcipuum fuiſſe Sancyrani ſcopum, ſatis exploratum eſt,*

Propter rationes iſtiuſmodi, complures etiam alii Epiſcopi librum eumdem à ſuis Diœceſibus proſcripſerunt: Claudius d'Achey Archiepiſcopus Biſuntinus in Statutis Synodalibus, anno 1648. 26. Maii promulgatis, toto Burgundiæ Comitatu eum exeſſe voluit. *Prohibemus* (inquit) *lectionem piorum in ſpeciem Operum Antonii Arnaldi de frequenti Communione, & Jannis Verger de Hauranne Sancyrani Abbatis variorum Opuſculorum authoris, quorum quidem Menſe Octobri ſuperioris anni, adiectâ pœnâ arbitrariâ lectionem per Diœceſim noſtram interdixeramus.* Archipræſulem hunc ſecutus diu poſtea eſt Archiepiſcopus Mechlinienſis Belgii Primas Humbertus Guilelmus à Precipiano,

Inter libri Arnaldici approbatores fuerat Octavius de Bellegarde Archiepiſcopus Senonenſis, qui Novatorum circumventus fraudibus, & quaſi faſcinatus hypocriſi, dudum in eos propenſior videbatur, donec imminente morte, & ſtimulante conſcientiâ curavit Nuntium Apoſtolicum de pernicioſis eorum machinationibus certiorem fieri, atque per hunc Apoſtolicam Sedem. Morti itaque proximus vocari ad ſe juſſit Baronem de Renty, cujus vita ob ſingularem & notiſſimam omnibus Pietatem, typis edita eſt,

Dictavit ei Archiepiſcopus verba ad Pontificis Nuntium deferenda, quæ ſequuntur; " Inculcari debet Sanctiſſimo Domino,
„ ne quidquam agat, quo videatur approba-
„ re perſonas, aut machinationes iſtorum
„ Novatorum. Illos non probo propter ſin-
„ gularitatem affectatam, quam in iis ſem-
„ per animadverti, uti & ſuperbiam, præ-
„ ſumptionem ſpiritûs, contemptum alio-
„ rum & curam celandi ſuam mentem, eos,
„ quos non habent planè ſibi devotos. Te-
„ neor credere, totam hanc factionem eſſe
„ ſuſpectam Eccleſiæ; quia vidi eam initium
„ ducere ab illuſione... Quidam ex eorum
„ amicis mihi dixit, quòd ubi approbati &
„ ſtabiliti fuerint, velint tollere confeſſionem
„ peccatorum venialium... Videri volunt
„ magni Defenſores Hierarchiæ Eccleſiaſti-
„ cæ per Petrum Aurelium in ſermonibus
„ publicis; ſed Hierarchiæ reverà maximè
„ contrarii ſunt: decipiunt vanâ ſpecie, ut
„ poſtea diſſeminent, quod modò occul-
„ tant. „

De pernicioſis quibuſdam Janſenii & Sancyrani conſiliis teſtimonium mihi aliquando exhibitum eſt authenticum, quod hic deſcribo;

" Nos F. Marcus à Nativitate Virginis
„ Provincialis Carmelitarum Provinciæ Tu-
„ ronenſis, hoc ſcripto declaramus, quod
„ anno 1652. & 1654. Dominus de Razilly
„ vir nobilis Turonenſis teſtatus nobis ſit,
„ interfuiſſe ſe circa annum 1620. colloquio
„ cuidam virorum in Eccleſiâ ſpectabilium,
„ inter quos erant Dominus du Verger, cui
„ nomen deinde fuit Abbati Sancyrano, &
„ Dominus Janſenius dein *Iprenſium* in
„ Flandria Epiſcopus,

„ Proponebat in eo colloquio *Dominus*
„ du Verger, ut ne Fideles Regularium tem-
„ pla adirent tam frequenter; optimum fa-
„ ctu fore, ſi Eccleſiaſtici, qui adminiſtran-
„ dis Sacramentis dabunt operam, praxi ute-
„ rentur oppoſitâ ei, quæ eo tempore uſurpa-
„ batur à Regularibus; Pœnitentiæ verò Sa-
„ cramentum difficile redderent, Euchari-
„ ſtiæ autem ut uſus rarior eſſet, efficerent.

„ Janſenio conſultum non videbatur, in
„ Religioſos ſimul omnes inſurgere; ſed ini-
„ tium ajebat ſumendum eſſe à Jeſuitis; ne-
„ que enim difficile futurum demonſtrare,
„ perverſam eſſe eorum de gratia doctrinam,
„ & ſopitas de eâ re ſub Clemente *VIII.*
„ concertationes reſtituere. In eum finem
„ librum ſe conſcripturum addicebat, quo
„ Jeſuitarum Doctrinam impeteret, quem
„ ſuſpicio eſt eum eſſe, qui dein prodiit in
„ publicum hoc inſignitus titulo *Auguſtinus*
„ &c.

„ Priorem agebam in Conventu noſtro
„ Turonenſi, cum Dominus de Razilly, pri-
„ uſquam obiret, ſui etiamnum apprimè
„ compos, ac conſcius, quæ de illo colloquio
„ ante commemoraverat, iteratò teſtatus eſt
„ eſſe verà: ſed & hæc eadem narraverat P.
„ Nicolao à Viſitatione Prędeceſſori meo in
„ eodem munere Prioris, ſubjeceratque,
„ edixiſſe ſe viris iſtis, non placuiſſe ſibi ea
„ conſilia aut colloquia, quippe in quibus ni-
„ hil agebatur aliud, quam ut paſſioni ſuæ,
„ atque utilitati inſervirent.

„ In quorum fidem has propriâ manu ſcri-
„ ptas ſignavi, atque inſuper ſigillo officii
„ noſtri munivi. Actum Turonibus 29. Julii
„ 1687. Fr. Marcus à Nativitate Virginis
„ Pro-

Digitized by Google

„ Provincialis Carmelitarum in Provinciâ „ Turonenſi. Fr. Joſephus à Jeſu Maria „ Aſſiſtens R. P. Provincialis.

„ Nos Fr. Nicolaus à Viſitatione Religio- „ ſus Ordinis B. M. Montis Carmeli decla- „ ramus audiviſſe nos ex ipſo D. de Razilly „ tum cùm Prioris munere fungebamur Tu- „ ronibus anno 1646. 1650. ea, quæ Pater „ noſter Provincialis R. P. Marcus à Nativi- „ tate Virginis refert de colloquio, cui in- „ terfuere D. Sancyranus, D. Janſenius, & „ aliquot alii, & in quo conſilia contulerunt, „ quæ dein executioni mandata ſunt, ut vul- „ gò compertum eſt. In quorum fidem ha- „ ſce manu meâ ſignavi, atque apponi cura- „ vi Conventus noſtri ſigillum. Actum Tu- „ ronibus 29. Julii 1687. Fr. Nicolaus à Vi- „ ſitatione.

Nobis redeundum eſt ad Arnaldum, cui etſi interceſſionibus multorum impetrata à Reginâ Matre facultas fuerit, omiſſo Italico itinere, manendi in Patriâ; non tamen diu illic licuit ipſi eſſe ſecuro; defenſæ pertinaciter hæreſios crimine conſcientiam lancinante.

Audiatur *Cauſæ Arnaldinæ* Præfatio pag. 34. *Ne aliquam vim* (inquit) *ipſi aliunde molirentur adverſarii, octavâ die Menſis Martii anni* 1644. *Publico ſe ſubduxit, illi non niſi poſt quatuor & viginti annos reſtituendus: Exinde vel planè delituit, vel in Portus-Regii Monaſterio ab hominum frequentiâ remotus, confeſſarii munus obiit.* Quo fructu? Quem Orbis Catholicus miratus eſt, & luxit in miſeris Monialibus perverſis, actiſque in ſenſum reprobum, Janſeniſmi pertinaciam, rebellionem & Cenſurarum omnium contemptum; utinam non & interitum ſempiternum! Sed de hoc aliàs plura.

Proſequi hìc nos oportet ordinem temporis. Unde autem gravius ſibi Arnaldus infortunium, quàm ex libro de *frequenti communione*, veritus eſt, alto ſilentio premit *Cauſæ Arnaldinæ* Conſarcinator ſubdolus. Erat illa quæ eodem anno 1644. prodiit nefaria contra Urbani VIII. Conſtitutionem pro Janſenio *Apologia*, atque hanc ſecuta anno proximo non minùs peſtilens altera: utraque ſpiritu plena Schiſmatico, ſimul & hæretico; utraque anno 1654. die 23. Aprilis ab Innocentio X. juſtiſſimè condemnata.

Sic Doctor juvenis, præcoce audaciâ, reliquæ præluſit ætati, ſpecimina præbens minimè obſcura, qualis inpoſterum futurus eſſet, totius contra Apoſtolicam Sedem, Eccleſiamque Catholicam rebellionis & ſchiſmatis incentor.

Prætenſa denique *veritatis Prædicatio* vix alia ab Arnaldo profluere deinceps viſa eſt, quàm damnatarum in Bajo & Janſenio hæreſum, cum pluribus eò ſpectantibus novitatibus ſcandoloſa defenſio, atque adeò omnium contra eas Apoſtolicarum impugnatio Conſtitutionum. De his diſtinctà magis occurrent in ſequentibus.

CAPUT IX.

Infamium pro Janſenio Apologiarum abſurdiſſima Excuſatio.

PErſpiciens Arnaldus offenſionem, quam contra ſe concitaverant geminæ pro Janſenio *Apologiæ*, non deferbuiſſe toto quinquennio, excuſationis aliquid commentus eſt; ſed quo prius crimen adeò non diluit ut majore augeat impudentiâ & temeritate, in ſecunda ad Parem Franciæ Epiſtolâ, non ſolùm ab Alexandro VII. proſcripta, ſed à Sorbona etiam gravioribus notata cenſuris.

Illic ad Quæſtionem cur pro Janſenio Apologias ediderit, reſpondet; *quia cenſuimus intereſſe Dei & Eccleſiæ, non pati ut certiſſima Cæleſtis doctrinæ dogmata in Cathedris tanquam impia, & hæretica traducerentur ... atque ut in pluribus Articulis hæreſum redargueretur Epiſcopus, quem ab illis fuiſſe conſtat remotiſſimum.*

Cùm iſta Arnaldus ſcriberet, nondum agebatur de quinque Janſenii Propoſitionibus ad Sedem Apoſtolicam deferendis; ſed de Bajanis pridem à Pio V. & Gregorio XIII. confixis, atque recentiùs iterum ab Urbano VIII. propter Janſeniani voluminis temeritatem, *multas* ex iis audaciſſimè reſuſcitantis, *& magno cum Catholicorum ſcandalo, & authoritatis dictæ Sedis contemptu contra præfatas damnationes & prohibitiones defendentis.... malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & fidei Catholicæ perniciem vertenti.*

Ut malum iſtud arceretur ab Eccleſiâ, Catholicorum paſſim omnium ſtudia cum Chriſti Vicario concurrebant. Eædem nihilominus Propoſitiones ſunt inter cæteras, quas hìc Arnaldi impudentia vocare non dubitat *certiſſima Cæleſtis Doctrinæ dogmata.* Ibidem: *Non poteſt ſine voluntariâ cæcitate, & portentoſâ pertinaciâ negari, Propoſitiones Baii, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia Doctrinæ S. Auguſtini.*

Non ſoli hìc Urbano VIII., eique aſſiſtentibus S. Officii Cardinalibus, & Conſultoribus doctiſſimis, *voluntaria cæcitas, ac portentoſa* impingitur *pertinacia*; ſed etiam Pio V. & Gregorio XIII., qui eadem *certiſſima*,

ma, ut prætenditur, *cœleſtis doctrinæ dogmata, eadem puncta capitalia Doctrinæ S. Auguſtini*, ne quidquam reclamantibus diu Baii & ſociorum ejus vindiciis, condemnare obfirmatiſſimè perrexerunt. Obedientiam Sedi Apoſtolicæ præſtari voluit cum Rege Catholico ſupremus Belgii Gubernator Cardinalis Granvellanus.

Nihil eorum, inquiet Queſnellus, inficior; ſed vel inde mea coufirmatur ampliùs ſententia, *Deum permittere ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi divinæ gratiæ.*

Ab Arnaldo & Queſnello didicit pſeudonymus *Lucas Veronenſis in ſtrena veritatis amatoribus obtatâ* anno 1680. quod ait pag. 51. *Defenſores Propoſitionum Bajo & Janſenio attributarum non niſi Auguſtinum defendunt & veritatem.* Ibidem. *Hæreſis Bajana optimè vocatur imaginaria.*

Similiter Grabriel Gerberou ſub nomine *Ignatii Eyckenboom in adumbrata Eccleſiæ Romanæ defenſione* pag. 1." Si in Bajo & Jan-
„ ſenio eam doctrinam, non quæ illis adſcri-
„ bitur falsò; ſed quæ in eorum Operibus
„ verè legitur, cenſuris ejuſmodi (quæ in
„ Poutificiis adverſus illa Conſtitutionibus
„ continentur) proſcriptam eſſe confitea-
„ mur, Leydeckerus ecce triumphat, ex ſo-
„ la librorum Baii & Janſenii inſpectione, &
„ ex ipſorum eruditorum Romanæ Aulæ
„ Theologorum, imò Clementis VIII. aſſen-
„ ſu, quemvis convicturus, eam quæ à Bajo
„ & Janſenio verè expouitur, doctrinam,
„ non aliam eſſe ab illa, quæ ab antiquis re-
„ centioribuſque Scholæ Auguſtinianæ &
„ Thomiſticæ diſcipulis, genuina agnoſcitur
„ Apoſtoli & Auguſtini ſententia.„

„ Pag. 2." Una ergo Romanam Eccle-
„ ſiam adverſus injuſtas Leydeckeri & Jurii
„ (Calviniſtarum) criminationes legitimè
„ vindicandi ratio illa ſupererat, videlicet
„ demouſtrare, ſenſum non genuinum;
„ ſed fictitium duntaxat Baii & Janſenii,
„ fuiſſe à Sede Apoſtolicâ damnatum.„
Hactenus Gerberonii Præfatio, dein in ipſo Opere pag. 18." Theſes (Baii) eo Di-
„ plomare proſcriptas fatemur quidem Ro-
„ mæ fuiſſe libratas, ut refert Leydeckerus;
„ ſed quàm iudiligenter, ex præclarâ Baii
„ Apologiâ liquet, iinò & ex ipſiuſmet Bul-
„ læ contextu ... Nunquam eximii iſtius vi-
„ ri Opera, æternis ſeculis digna, ullo atro
„ ſtigmate confixa ſuut, vel prohibita; quip-
„ pe quæ priſcam Sanctorum Patrum, maxi-
„ mè Auguſtini Doctrinam ubique ſpirant.„

De Bajo hactenus: nou inferiora oſtentat mox pro Janſenio: Pag. 36." Utrum Jan-
„ ſenii ſenſus ille ſit, qui a Pontificibus pro-
„ ſcriptus eſt, nulla eſt quæ decidere valeat
„ ſive in Conciliis, ſive in Pontificibus au-
„ thoritas falli neſcia, cùm Theologi, quos
„ Leydeckerus Janſeniſtas indigitat, palàm
„ & coram ipſo Summo Pontifice ſemper
„ profeſſi ſint, ac etiamnum audacter profi-
„ teantur, ſe gratiæ per ſe efficacis ſenten-
„ tiam ceu Catholicam S. Auguſtini Doctri-
„ nam, & Eccleſiæ Romanæ fidem amplecti,
„ docere, ac defendere: imò & apertè innu-
„ unt, non ſolùm Pontifices in Facti quæ-
„ ſtionibus errori ac deceptioni eſſe obno-
„ xios; ſed Alexandrum VII. reipſa fuiſſe
„ circa factum iſtud Janſenii à falſis Denun-
„ tiatoribus deluſum, ut nunquam adduci
„ potuerint, ac poſſint, ad confitendum quòd
„ ſenſus, in quo quinque Propoſitiones con-
„ fixæ ſunt, verè ſit Janſenii.„ Hactenus
Gerberon ſub nomiue *Ignatii Eyckenboom*.

Idem dein anno 1697. ſub nomine *Martini du Cheſne* edidit *Diſquiſitiones duas de Prædeſtinatione gratuitâ & gratiâ ſe ipſa efficaci*. Illic in Præfatione pro recentiſſimâ ſuâ editione omnium Operum Michaelis Baji ne condemnetur, ita monet Eminentiſſimos Cardinales." Quandoquidem A. P. (Antonium
„ Petit Latinè Exiguum, veriùs ipſum Ga-
„ brielem Gerberon) qui hæc opera compi-
„ lavit, de Eccleſiâ optimè meritum novi,
„ cauſam pro eo apud Eminentias Veſtras di-
„ cere minimè verebor, & illis ſuggerere,
„ hanc ſummi momenti rem eſſe, multaque
„ perpendenda, ne unius libri confixio, fie-
„ ret Sedis Apoſtolicæ dehoneſtamentum,
„ & ne quid fortè (ſcio quod loquor) dete-
„ rius contingeret.„

Pag. 9." Quod Bajus Catholicum S.
„ Auguſtini intellectum circa præſcriptos Ar-
„ ticulos tradidit, nemo cordatus, & in Augu-
„ ſtino verſatus poteſt inficiari.„

Quapropter ne Calviniani inferant:"
„ *Ergo Eccleſia Romana ſenſum Michaelis*
„ *Baji reprobando, Catholicam S. Auguſtini Do-*
„ *ctrinam reprobavit ac ejuravit*, illi qui Baji
„ opera collegit, nihil fortius, breviùs ac
„ tutiùs viſum eſt, quàm confiteri, ac oſten-
„ dere, quomodo ejuſmodi Cenſuræ non
„ habendæ ſint, ceu Romanæ Eccleſiæ judi-
„ cia; cùm falſis ſuggeſtionibus, aliiſque
„ artibus obtentas, nec uſquam ritè promul-
„ gatas fuiſſe, certum teſtatumque faciat fi-
„ da & accurata ejuſmodi contentionum nar-
„ ratio.

„ Satius enim exiſtimavit, certos confiteri
„ ejuſmodi Cenſurarum defectus, quàm il-
„ las, quantumvis minùs legitimas defen-
den-

,, dendo, Romanam Eccleſiam blaſphemis
,, Hæreticorum convitiis dimittere, perpe-
,, tuò deturpandam ac dilacerandam ,, quia videlicet juxta Gerberonium impoſſibile eſt, fidem Eccleſiæ Catholicæ cum Anti-Bajanis Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. Conſtitutionibus componere,

Idem pag. 12. " Quàm certum & quàm
,, immenſum illis (Calvinianis) triumphum
,, appararet Cenſura; ſi quæ jam adverſus
,, Theologi iſtius opera ferretur! Nonne
,, enim Leydeckeri aliorumque Calviniano-
,, rum adverſus Romanam Eccleſiam convi-
,, tia ex Cenſuris in Bajum latis petita, eo
,, ipſo Cenſura hæc comprobare exiſtimare-
,, tur, quo Michaelis Baji libros & doctrinam
,, reprobaret? ,,

Denique unde fiat, ut *omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis*, quod novi cenſent, & lugent tantopere Eccleſiæ Reformatores, exponit Gerberonius; poſtquam veteres enumeravit Pontifices divinæ gratiæ adverſus Pelagium Defenſores, junctis etiam Clemente VIII. Paulo V. Innocentio XI., ſic patheticè exclamans. " Vigor
,, hìc Apoſtolicus in Catholicis victricis, ſeu
,, ſeipsâ efficacis gratiæ & gratuiti Divinæ
,, Prædeſtinationis Propoſiti veritatibus aſſe-
,, rendis, amputandiſque vel tenujoribus
,, Hæreſios Pelagianæ ſurculis, utinam in
,, iis, qui Eccleſiæ poſt tantos Pontifices
,, præfuerunt, non deferbuiſſet, illa jam non
,, doleret Chriſtianam de Chriſti gratia &
,, Prædeſtinatione fidem, ſuccreſcentibus in
,, ipſo Domini agro novarum opinionum Zi-
,, zaniis, penè ſuffocatam: illa, ut apertiùs
,, loquar, non ſe ferè totam gemens ac lu-
,, gens miraretur Pelagianam! ,,

Quid igitur miramur in tali Janſeniſtarum hypotheſi, Queſnellum aſſerere, quod *Deus permittat, ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi divinæ gratiæ?*

Qui primus Pelagium condemnavit, fuit Innocentius primus, meritis propereà non à ſolo Gerberonio, ſed à nobis quoque encomiis celebrandus. Quoniam autem Novator hic Pontificis illius *vigorem Apoſtolicum* dolet adeò in noviſſimis ejus Succeſſoribus refrixiſſe, velletque vehementius reaccendi, aliquod priſtini illius vigoris ſpecimen referendum eſt ex ejuſdem Pontificis ad Arcadium Imperatorem Epiſtolâ, quâ ipſum & Eudoxiam ejus conjugem *Segregat à perceptione immaculatorum Myſteriorum Chriſti Dei noſtri*, ſtatim ſubjungens: *Epiſcopum etiam omnem, aut Clericum Ordinis Sanctæ Dei Eccleſiæ, qui adminiſtrare, aut exibere ea vobis auſus fuerit, ab ea hora, quâ præſentes vinculi mei literas legeritis, dignitate ſuâ excidiſſe decerno.*

Hanc Innocentii Epiſtolam Græcè referunt Gennadius, Nicephorus, Glicas: Latinè Baronius, Aldoinus & alii. Quomodo literas Pontificis Imperator acceperit, narrat Glicas & ex eo Oldoinus in vitis Pontificum Tomo 1. col. 282. Arcadius ſcilicet *in Reſponſo ſe excuſat, & ſe innocentem nominat quoad condemnationem Joannis* (Chryſoſtomi) *demum ut illum à Segregatione liberet, humiliter obſecrat.*

Hinc colligitur, Pontificem illum verè Sanctum, non exiſtimaſſe, quòd commiſſa ſibi à Chriſto Poteſtas clavium pro Spiritualibus penderet in exercitio à totius conſenſu *Corporis ſaltem præſumpto*, quemadmodum Queſnelli contendit Articulus 90., alioquin ridicula fuiſſet inflictio pœnæ, cuilibet intentata ſive Epiſcopo, ſive inferioris ordinis clerico, communionem vetitam impertienti; cùm is cauſari faciliè potuiſſet, ſe & alios ſecum plures, qui Summis Principibus deeſſe non ſolent: actu Pontificiæ Sanctioni contrario proteſtationem minimè diſſimulaſſe: neque putaverit ipſe Arcadius. Decreti Apoſtolici valorem à Secularis Curiæ Placito vel acceptatione ſuſpendi, alioquin ut à *Segregatione Divinorum Myſteriorum liberaretur, humiliter non obſecraſſet*. Et quidem judicio ſuo *innocens* erat, atque hoc ſenſu injuſta *Segregatio à perceptione immaculatorum Myſteriorum*, quorum participatio non minimum inter Chriſtiani hominis officia ac debita reputatur; atque adeò non probavit Arcadius Propoſitionem Queſnelli 91. *Excommunicationis injuſtæ metus nunquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro*: neque cum Queſnello Propoſitione 93. Præſumpſit futurum, ut *Jeſus ſanaret vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio inflixerit ſine ipſius mandato, ut Jeſus reſtitueret quod ipſi inconſiderato zelo reſciderint*,

Supponamus denique, vigorem Apoſtolicum, quem Gerberonius in Pontifice Innocentio primo juſtiſſimè prædicat, in Succeſſoribus etiam poſtremorum temporum, ut tantopere deſiderat, reviviſcere, Problematis loco diſcuti cuperem, utrum crimen gravius videatur, unius Sancti Antiſtitis in exilium depulſio, an tot annorum rebellio ſchiſmatica, & publica adverſus Fidei regulam à Summo Sancitam Pontifice, ab eodem toties confirmatam; uti & ab ejus Sanctiſſimo Succeſſore, tantoque etiam Eccleſiæ Catholicæ in omnibus Chriſtiani Orbis Regionibus acceptam conſenſu,

Quantum Schiſmatis crimen ſit, edocet nos

nos Auguſtinus Epiſtolâ 57. aliàs 172. *Procul dubio te non fugit, prioris populi temporibus & idololatriæ Sacrilegium fuiſſe commiſſum, & à Rege contemptore librum Propheticum incenſum; quo utroque crimine, Schiſmatis malum non puniretur atrociùs, niſi graviùs penderetur. Profectò enim recordaris, quemadmodum Schiſmatis authores vivos dehiſcens terra ſorbuerit, & hos qui contempſerunt, Cœlo irruens ignis abſumpſerit, ſic nec fabricatum & adoratum idolum, nec Sacer liber exuſtus, meruit vindicari*. Meruitne Decreti contra Chryſoſtomum iniquitas exilii?

Et quidem in obſtinatis contra Bullam *Unigenitus* Appellantibus creſcit rebellionis Schiſmaticæ perverſitas, quod refractariorum authoritas Sacerdotum, Religioſorum, Antiſtitum, plures nata eſt à debitâ Chriſti Vicario obedientiâ & verâ fide abſtrahere, atque in Schiſmatis ſimul & hæreſios abyſſum agere præcipites, unde non tam facilè revocari valeant, quàm Sanctus Epiſcopus ab exilio. Nihilominùs ægrè adeò Innocentius tulit, ut jam vidimus, eam quam in Arcadio ſuppoſuit, exilii culpam, ut declaraverit ac decreverit Epiſcopum omnem aut Clericum, *qui immaculata Myſteria adminiſtrare aut exibere* Imperatori & Auguſtiſſimæ ejus Conjugi Eudoxiæ *auſus fuerit, ſuâ excidiſſe dignitate*. Evidens eſt, pœnam ibi decerni, ut dicitur, latæ Sententiæ, ipſo facto, abſque declaratione aliâ incurrendam.

Quandoquidem igitur Janſeniani votis adeò ardentibus expetunt, ut Innocentii primi *Apoſtolicus vigor* in novis ejus Succeſſoribus reviviſcat, non deerunt Catholici Doctores & Antiſtites eruditiſſimi, qui concludant, ratione haud facilè diruendâ, non ſolùm potuiſſe Clementem XI. & poſſe hodie Innocentium XIII. (cui non minùs, quàm Innocentio Primo *Thronus magni Apoſtoli Petri concreditus eſt*) *Segregare à perceptione Immaculatorum Myſteriorum Chriſti Dei noſtri* omnes & Singulos Conſtitutioni *Unigenitus* rebelles; ſed etiam poſſe prætereà *decernere*, quòd *Epiſcopus omnis aut Clericus, qui adminiſtrare, aut exhibere ea* rebellibus *auſus fuerit, ab ea hora quâ præſentes vinculi* Pontificii *litteras legerit, ſuâ exciderit dignitate*; non quidem charactere Ordinis, qui deleri nequit; ſed *dignitate*, ut dicitur, ſeu gradû honoris, Beneficio & emolumento.

Novimus hæreſi, ubi radices egerit, paſſim nihil eſſe pertinacius; non tamen facilè in animum induxero, ut credam, novitatibus, etiam hæreticis, infatuatos paſſim eſſe adeò ſive in Galliis, ſive in noſtro Belgio Janſenianos, ut talibus mallent nuntium remittere prævogativis & commodis, quàm Conſtitutioni *Unigenitus* obedientiam polliceri.

Unum nuper mirata fuit Gallia pertinacem, qui in examine coram Miniſtro Regio tantam profeſſus fuerit contumaciam, ut Beneficium, quàm Queſnelliſmum dimittere maluerit, ſeque ad propria recipiens, vitam deinceps agere privatam, quàm gravioris forſitan exponi moleſtiæ periculo.

Sed is ad ultimum deductus ſenium, diu ampliùs gaudere Beneficio non poterat, atque ab eo, qui reſponſa ejus animadverſionibus vellicavit, in *fanaticorum* numero collocatur. Alii, licèt erga Epiſcopalis Ordinis decora optimè affecti, ex memoratis Innocentii Primi literis colligunt, Sanctiſſimum illum Pontificem minimè arbitratum illo tempore, ſuam ad deponendos à dignitate rebelles Epiſcopos authoritatem, talibus alligari conditionibus, quales unius alicubi Regni Antiſtites, diu poſtea, non probante, ut dicitur, Apoſtolicâ Sede, *præſcribere* voluerunt. Quantum autem ea conceſſæ à *Chriſto* Pontificiæ Poteſtatis, tentata ab inferioribus reſtrictio valeat, majores dijudicent.

Quidquid ſit, ſi Decretum Clemens XI., quale Innocentius Primus in refractarios condidiſſet, atque ea quæ fuit Imperatori Arcadio, Primatûs Petri, permanſiſſet in omnibus reverentia, non eſt veriſimile, orituram adeò temerè fuiſſe, quam nuper luximus, tantæ multitudinis ex utroque Sacerdotum ordine ſcandaloſam in Galliâ rebellionem. In Belgio Auſtriaco penes pauciſſimos ea fuit, atque inter eos unicum nacta in Theologicis Doctorem, nullum Epiſcopum, nullum ejus Vicarium, aut ulli ſeu Cathedrali, ſeu Collegiatæ Eccleſiæ Præpoſitum.

E duobus Abbatibus, quorum Queſnelliſtæ ſuffragiis gloriantur, unus cùm Benedictionem emungere non poſſet, niſi pollicitus prius obedientiam Conſtitutioni *Unigenitus* poſt tergiverſationem aliquam ſe ſubmiſit; an autem Benedictione donatus à datâ fide reſilierit, minùs habeo exploratum. Si tamen utcunque perſpecta mihi ſit Belgicæ indoles nationis, non temerariam arbitror conjecturam, rariſſimos illic reperiri adeò novitatibus addictos, ut pingui eas Beneficio præferant: Proinde ſi Pontifex hodie imitatus Innocentium Primum decerneret ab omnibus ibi Eccleſiaſticis obediendum eſſe Conſtitutioni *Unigenitus*; illos autem qui determinato tempore non parerent, eo ipſo *rejectos & ſegregatos fore à perceptione immaculatorum Myſteriorum Chriſti Dei noſtri, ſuâque excidiſſe dignitate*, & Beneficio, vix quatuor ſe prodeſent, Queſnellianis adeò præſtigiis infatuatos

ut

ut jacturam facere Beneficii, famæ & Beatitudinis mallent, quàm ſuperbam inflectere cervicem ad obediendum.

Verùm exprimentis apud Mechlinienſem Archipræſulem Humbertum frequentiſſimis didici, fraudem Janſenianis maximè familiarem eſſe, ad Magiſtratus Laicos recurſum, tentarique illic ſolitum juriſdictionis civilis cum Eccleſiaſtica colliſionem. Illic plauſtibus mendaciſſimis, atque ad circumveniendum ſtudioſè compoſitis, aliquas ſibi norunt conciliare Patronos, unde non leves obices patiatur Eccleſię diſciplina, regimen, & cum fide Catholica authoritas Epiſcoporum.

Quapropter ut novæ hæreſi omne occludatur perfugium, neceſſaria maximè eſt Sacerdotium inter & Imperium perfectiſſima conſenſio, ut Auguſtiſſimi pietas & invicta Potentia, Piſcatoris tueatur & fulciat perpetuò contra refractarios authoritatem.

Ex eâdem Innocentii primi hiſtoriâ diſcere adverſarii debuerant, qui ſuam adeò buccinant eruditionem, ſtudiumque diſciplinæ veteris reducendæ, quàm procul abfuerint Presbyteri olim & Antiſtites orthodoxi, à Janſeniſtarum hoc tempore audaciâ, Queſnelli in primis, qui ficto *Abbatis* nomine *Epiſtolam* typis editam dirigit ad *quemdam Romanę Curiæ Prælatum*. Ubi pag. 30. ita ſuos edocet, omnem ſpernere Romani Pontificis ſanctionem, quaſcunque infligentem tranſgreſſoribus cenſuras, etiam anathematis: *Romani* (inquit) *Sapientiores ſunt, quàm ut nos credant terreri ſententiâ latæ excommunicationis & Pontifici reſervatæ.*

Pag. 4. *Quando Romanorum fulmina juſta ſunt, quando non apparet admixta paſſio, quando veritati nullatenus præjudicant, quando nihil damnant niſi errores, & quando in formâ legitimâ eos damnant, laudamus & approbamus ſententiam; Licet Tribunal agnoſcere non poſſimus.*

Sapientiores enimverò Romani ſunt, multiplici præſertim à vobis experientiâ edocti; quàm ut vos credant terreri ſententiâ excommunicationis Pontifici reſervatæ. Benignius pridem de novâ ſectâ, antequam eam ſatis noſcerent, judicium Romani ferre conſueverant, quemadmodum & de Quietiſtis antequam eorum ſpurcitiæ & ſacrilegia in publicum erupiſſent. Utriuſque ſectæ Diſcipuli, Magiſtri potiſſimum, ſingulari pietatis ſpecie illuſere plurimis.

Quid ſanctius apparuit Michaële Molinos, cùm Sacrificium offerret, horâ integrâ veluti meditationi cœleſtium intentus, & quodammodo abreptus? Longè diuturnior fuit, & magis ſubdola hypocriſis Janſeniana, de

qua locus magis proprius diſſerendi occurret Articulo proximo. Errorem annis multis inolitum de Janſeniſtarum rigore, & ſanctimoniâ, detexit poſt Cardinalem Richelium fictitius Arnaldus, qui ab umbræ Arnaldicæ adoratoribus elicuit occultæ declarationem perfidiæ, & ſenſus Dogmaticos à Doctrinâ Eccleſiæ & fide Catholicâ aberrantes; ſed magis poſtea Humbertus Mechlinienſium Archiepiſcopus, dum vigilantiâ & ſagacitate mirabili aſſecutus eſt Gerberonii, Queſnelli, Brigodei Bruxellis latebras, eoſque cum precipuo factionis armamentario, immensâ chartarum multitudine intercepit.

Hinc ab eruditiſſimo ejus tunc temporis Vicario Generali, nunc Brugenſium Epiſcopo compoſita *Cauſa Queſnelliana eſt*, in lucem pertrahens meridianam horrida, quæ latuerunt hactenus iniquitatis myſteria.

Nemo tamen luculentiùs Janſenianam prodidit impietatem, quàm Queſnellus ipſe cum ſuis. Is nempe effracto forinſecus pariete Archiepiſcopalis apud Bruxellenſes Palatii evadens, atque in Hollandiam profugus, commodiſſimam ibi nactus fuit typorum copiam, ſolutuſque omni pœnæ formidine, laxavit fræna audaciæ, eo ſucceſſu, quem peſſumdata in plurimis Religio, & turbatiſſima præſertim in Galliis Eccleſia annis pluribus lugere cogitur.

Poteritne credere poſteritas, tantum valuiſſe homuncionis unius, de fide peſſima convicti toties, authoritatem? Vere documentis hodie innumeris, ab ipsâ editis Janſeniſtarum colluvie, non ſoli Romani, ſed quotquot ubique ſive Catholici ſunt, ſive Hæretici, Queſnellianæ conſcii rebellionis, didicere, eundem cum ſociis Novatorem, *minimè terreri ſententiâ latæ excommunicationis Pontifici reſervatę.*

Quiſquis enim antea deceptus hypocriſi, tangi ipſos Apoſtolicæ Sedis & emanantium ab ea cenſurarum reverentiâ ac religione crediderat, errorem facilè deponere potuit, tantâ à Queſnellianis editâ ſchiſmaticorum operum multitudine. *Romanorum Pontificum juſta eſſe fulmina*, tunc ſolummodo contingit, Janſeniſtarum judicio, quando eorum feriunt adverſarios; nunquam autem quando amicos; Quoties enim poſterioribus infeſta ſunt, neceſſe eſt fœtus eſſe inordinatiſſimæ *paſſionis*, quibus neque error configitur, neque forma ſervatur legitima.

Tunc *Romanum Tribunal* deſcribitur *ſimile Latronum latibulo, ubi inſidias ſtruunt miſeris Cenſores*, perniciemque inferunt, *non dato loco aut tempore defenſionis*. Attamen, *quando Romanorum Pontificum*, inquit Queſ-

nellus, *fulmina juſta ſunt, quando non apparet admixta paſſio, quando veritati nullatenus præjudicant, quando nihil damnant, niſi errores, & quando in formâ legitimâ eos damnant, laudamus & approbamus ſententiam, quanquam Tribunal agnoſcere non poſſumus.* Quis tantumdem non enuntiet ſchiſmaticus? Quis adeò perditæ fidei & ſceleratæ conſcientiæ Hæreſiarcha non idem ultro & promptiſſimè declaret? Simile nos & quilibet nobiſcum Catholicus profitebimur, de lata ab hæreticis vel Paganis ſententia.

Cujus autem Queſnellus *agnoſcere* unquam *Tribunal* voluit? Non Romanorum Pontificum, ut jam vidimus in citata ſæpiùs ejus *Epiſtolâ*, veluti *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* ibidem pag. 18. *Habemus nos præ aliis hoc ſingulare, quo nobis bene eſt, quodque ſemper retinebimus, quod ſcilicet in poſſeſſione ſimus, eâdem ſemper proſequendi ſemitâ, quidquid opponant Romani Cenſores & quodcunque Decretum ab illo emanaverit Tribunali,*

Quod ſibi ſuiſque Queſnellus aſſerit *ſingulare*, reverà ſingulare maximè eſt, & hactenus inauditum inter eos, qui ſe Catholicos profitentur, & cum Romanâ Eccleſiâ communionem affectant; talibus enim ut neceſſe eſt, ſaltem hypocriſi callidâ fallere orthodoxos, ita & opus eſt ſimulatione obedientiæ ergà militantis Eccleſiæ viſibile Caput.

Queſnellus ipſe quando blandiendo decipere voluit Innocentium XII., dedicans ei mendaciſſimam *Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum defenſionem*, eum initio nuncupat *Chriſtianæ unitatis centrum, & Chriſti Vicarium, quem Spiritus Sanctus poſuit Catholicæ veritatis aſſertorem.* Similiter is, quem Arnaldus & Queſnellus, ſuffragantibus ſociorum votis, delegerant totius novi Ordinis *Patrem Subpriorem*, aliquando reſpondit, ſe ſuoſque *non alium controverſiarum judicem poſtulare, quàm Apoſtolicam Sedem*; ſub id temporis ſcilicet, quo ſcribebat ex Urbe Walonius, Anno 1691. Die 1. Septembris: *Si præſens Pontificatus* (Innocentii XII.) *Quantumcunque miſerabilis quoad Regimen et res Dogmaticas, perſeveraverit, poterit in Congregatione S. Officii aliquid boni fieri contra Moliniſmum.*

Moliniſmi nomine à Walonio & Janſeniſtis communiſſimè intelligi, quidquid hæreſi opponitur Baii atque Janſenii, ſolus ignorat in contentionibus noſtris peregrinus. De memorato *Subprioris* reſponſo teſtimonium teneo authenticum duorum, quorum unus religioſam moderabatur Provinciam, alius ipſum in Regimine præceſſerat. Occaſionem reſponſo dederat Baro de Prielmeyer qui Sereniſſimo Bavariæ Electori tunc Belgium gubernanti erat à conſiliis intimis. Is nempe cum ad ſe accedentes conſpiceret oppoſitarum adeò partium viros, non infimæ apud ſuos notæ, committere eos inter ſe voluit, ſciſcitando penes quam diſſidentium partem eſſet veritas, In promptu habuit novi *Ordinis Pater Subprior* reſpondere confidenter, non alium ſe teſtem, non alium Judicem appellare, quàm Romam ipſam ſuis adverſariis minimè ſuſpectam, addens, condemnari illic paſſim ſibi ſuiſque adverſantium opuſcula, nulla faventium, Reſpondebant Religioſi, ſe Romæ caſtigari ut filios, Janſeniſtas deſeri ferè ut rebelles, utpotè quos Sedes Apoſtolica tot annis experta fuerit correptionibus non proficere; ſed veluti accenſâ magis rabie effici deteriores: Aliquas etiam Quietiſtis oppoſitas lucubrationes fuiſſe initio prohibitas, dum occulta Molinoſii graſſabatur hypocriſis, & ſanctitatis velamine obducta impietas eludebat vigilantiam Pontificis, ac Supremorum Fidei Quæſitorum: liberiore interim aura fruebantur ſubdolæ Molinoſii, eique adhærentium inſtitutiones; ſed harum poſtea detectæ fraudes graviorem accerſivere ſibi ſuiſque authoribus punitionem. Hoc Religioſi iſti ſignificavere reſponſo, Janſenianam quoque ſaniem maturiore aliquando ulcere erupturam, cujus non vanos augures fuiſſe ſecutus mox Clementis XI. Pontificatus edocuit, & necdum finis.

Quin & ſub Alexandro VIII. non exigua dederant, ſuæ contra Eccleſiam rebellionis ſpecimina; ſed cùm typis tunc pugnare ſoliti eſſent non niſi Anonymis ferè, aut Pſeudonymis, facilè Catholicis non erat tenebriones pertrahere in lucem: imò verò progreſſa eò tandem fuerat hypocritarum impudentia tum Romæ, tum in Belgio, ut ſuæ ignaris perfidiæ perſuadere conati ſint, infamia adeò opuſcula, quæ contra fidem & Rectores Eccleſiæ volitabant undique, non prodire ab iis qui odioſo Janſeniſtarum nomine vocitantur; ſed fœtus eſſe Jeſuiticos, ad conflandam ſuis adverſariis invidiam, fraude ſuppoſitos, quemadmodum infantes ſpurii aliis ſæpe quàm parentibus imputantur.

Addebant, non eſſe dignum laboribus & Majeſtate Apoſtolici Tribunalis, diſtineri operoſo examine iſtiuſmodi libellorum, quos nemo dignatur veluti ſuos agnoſcere, à ſe abdicant univerſi: nec levis ſuſpicio eſt, ab ipſis fabricatos eſſe adverſariis, ab ipſis protrudi & diſſeminari quaqua verſus, maximè in Romanâ Curiâ, & cæterorum Aulis Principum, ut reddant ubique abominabiles Au-

guſti-

guſtini Diſcipulos, quaſi authoritatis omnis, civilis pariter & Eccleſiaſticæ, contemptores.

Cur Apoſtolici Tribunalis judicio ſtare Janſeniani nolint, rationem multiplicem illi non diſſimulant: Nemo melior interpres ſui ſuorumque quàm Queſnellus ipſe. Præcipuam & magis veriſimilem ex memorata ejus *Epiſtola ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*, jam retuli; inolitam videlicet, à Sancyrani tempore conſuetudinem, & *poſſeſſionem* non agnoſcendi Judicem ſuorum Dogmatum, aut Librorum, Apoſtolicam Sedem; ſed *eodem ſemper incedendi tramite, quamcunque ab illo emanare Tribunali contigerit ſanctionem*.

Præter poſſeſsionem iſtiuſmodi, aperto ſchiſmatico, quàm prætenſo Romanæ Eccleſiæ Presbytero digniorem, plures eâdem *Epiſtolâ* accumulat ejuſdem furfuris rationes, quę ſerviant adeundę ab initio, ſtabiliendęque tam exoticæ poſſeſſioni, veluti fundamenta.

Pag. 31. *Satis notum eſt, quàm parum Pontifex conferat ad condenda Decreta, quamque ut multum eò conſerat, ſit ineptus*. Ita Queſnelli *Epiſtola* primùm edita anno 1691. occaſione Diplomatis Alexandri VIII. contra Propoſitiones 31., quarum ſaltèm triginta erant certiſſimè Janſeniſtarum.

Eam Queſnelli Epiſtolam quadriennio ante præceſſerat altera, ſive ejuſdem authoris, ſive Arnaldi, ſaltem ex Bruxellenſi eorum latibulo, Janſeniſtis *la Sainte Famille*: In hac anonymi *cujuſdam Eccleſiaſtici Epiſtola de mente S. Auguſtini* ſtatim ſine cunctatione pag. 1. dicitur: *Papa in Romanæ Curiæ decretis modicam aut nullam penitus habere partem*.

Quales autem adhibere ſoleat Conſultores, enuntiat idem qui ſuprà, fictitius Abbas Queſnellus pag. 31.: *Maxima pars Cardinalium & Theologorum* [qui ad Cenſuras Dogmaticas adhibentur] *nihil intelligit*.

Pag. 43. *Cenſores Romani modicam habent antiquitatis notitiam, imò ſæpè ignorant quod in recentioribus Theologis eſt optimum.*

Non ſolus ſcientiæ defectus, Queſnello Judice, cauſa eſt tot adverſantium veritati Cenſurarum; ſed inquit, vitium non minus in moribus & affectibus Romanorum eſt, unde ibidem pag. 15. dicuntur, *Cenſuris ſuis ſcopum præfigere* diabolicum, *ut diſcordiam foveant inter Religioſorum Ordines alioſque Theologos Orthodoxos. Videntur metuere ne nimis citò oriatur in ſcholis concordia, atque ita Romanis amplius Cenſoribus opus non ſit. Imò videntur ſibi perſuadere, non bene concepta fore ſua Diplomata, niſi ſententias implicuerint tricis novis, quibus ad Tribunal ſuum recurſus reddatur iterum neceſſarius.*

Alteram vitiorum in Romanis, ut ait, occurrentium Cenſuris, originem Epiſtola comminiſcitur pag. 39. quod *illius Curiæ Miniſtri ſeduci ſe facile ſinunt factionibus ad condenda iſtiuſmodi Decreta.*

Pag. 1. *Fiunt illa ut plurimum ſine debita cognitione cauſæ & per factionem.*

Unde pag. 39. *Certum eſt Decreta Civilia magis juſta eſſe, & æquitati conformia, quàm Decreta Curiæ Romanæ*. Hinc luctuoſa deducitur conſecutio, de qua Queſnellus pro eo, quo erga Apoſtolicam Sedem fertur, ſi fas eſt credere, pietatis affectu; Romam ita cenſuit commonendam pag. 43. *Cenſores Romani nocent graviter authoritati S. Sedis tales edendo hujus nomine Cenſuras, & niſi cautiores fiant, efficient ut in Pontificiam Cathedram, aliunde Catholicis omnibus adeò venerabilem contemptus redundet, ſimilibus debitus Decretis.*

Quem tandem modum prudentia ſuggerit Queſnelliana ut Apoſtolicis conciliari valeat authoritas definitionibus? Pag. 19. *Si*, inquit, *Cenſores Romani vellent ſuis authoritatem addere Cenſuris, deberent in iis procedere eo modo, qui ſervatus eſt ſub Clemente VIII. & Paulo V. in Congregatione de Auxiliis*, in qua poſt operoſa annorum examina & acerrimas utrimque diſceptationes definitum nihil; ſed utrique partium relicta libertas fuit, ſuas defendendi ſententias intra limites charitatis & modeſtiæ, abſque contumeliâ in adverſarios.

Talia Queſnellus novitatum ſuarum examina percuperet, quæ Apologiarum, interpretationum, cavillorum, fraudum multitudine, non difficile ſuis foret protrahere in infinitum, atque interim quotidie latiùs exitialis ſui venenum diffundere erroris. Verùm Divina aſſiſtens Eccleſiæ Providentia, eam docet, probabiles ſcholaſticorum ſententias, & nata circa eas diſſidia diſcernere à Novitatibus manifeſtam præſeferentibus perniciem, & hæreſim ſæpe aliàs damnatam, qualis Janſeniana eſt à pertinacibus Janſenii diſcipulis Arnaldo potiſſimum, Gerberonio, de Witte, Queſnello audaciſſimè reſuſcitata.

Ad iterandum contra eam anathema, non prolixis examinibus, non moleſtis diſputationibus opus eſt; ſed brachio potiùs ſeculari ad coercendam petulantium ingeniorum audaciam, & ſcripta eorum ſchiſmatica rogis infamibus abolenda. Hanc pœnam in variis quidem Tribunalibus etiam non ita pridem experta ſunt; Non tamen iſtiuſmodi ſuppliciis commoveri ſuos magnopere debere Queſnellus admonet, jubens eos perpetuò memores eſſe axiomatis ſui 96. ad firmandos

animos non minùs contra incendia, quàm contra anathemata accommodati: *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.* Nobis ad ſeriem temporis redeundum eſt.

CAPUT X.

Propoſitiones quinque Janſenii à Gallicanis Epiſcopis ſubmiſſæ judicio Innocentii X., eoque juſtiſſimè confixæ. Hinc frivola Janſeniſtarum lamenta adverſus Poteſtates *tanquam* veritatis Prædicatoribus contrarias.

ANNO 1649. die primâ Julii Syndicus facultati Theologicæ Pariſienſi ad Cenſuram obtulit quinque Janſenii Propoſitiones, quæ tanquam hæreticæ dein à Romanis Pontificibus & torâ Eccleſiâ condemnatæ ſunt. Quem Syndici actum ſecuta eſt quædam Propoſitionum diſcuſſio; ſed quantus eam ab initio excepit, turbavitque ſtrepitus Janſeniſtarum & quædam ſpecies ſeditionis! Arnaldus, ut à multis creditur, aut quiſquis author eſt libri ſub nomine Domini de la Motthe, aſſerit: *Conatum illum eſſe maximè perverſum, maximè injuſtum, qui in Catholicos Theologos poſſit incidere.... eſſe conſpirationem toti facultati, & omnibus Galliæ Epiſcopis injuriam.*

Iterum Arnaldus in *Conſiderationibus circa molitionem*, ut ait, *Domini Cornet* Syndici: *Non potuit prima è quinque Propoſitionibus excerpi, & deferri ad Cenſuram, niſi ab eo, qui Doctrinæ S. Auguſtini bellum indixerit.* Ita quidem Janſeniſta denuntiat, ut ab ejus Cenſurâ deterreat univerſos. Sed hæc ejus indignatio non impedivit Summos Chriſti Vicarios, neque ullum hodie retrahit Orthodoxum à vibrando in Propoſitionem anathemate tanquam *Temerariam, impiam, blaſphemam, anathemate damnatam & hæreticam.*

Tunc quidem in Sorbona, licèt pars ſanior aliam numero ſuperaret, propter fremitum tamen Janſeniſtarum concludi nihil pacificè potuit. Neque definiendum ſibi aliquid cenſuere Epiſcopi, qui ad Comitia Cleri Generalia Pariſios convenerant; ſed totum deferendum ad Sedem Apoſtolicam. Concepta igitur eſt communis, ad Innocentium X. Epiſtola, cui octogintaquinque Epiſcopi ſubſcripſere.

„ Majores cauſas [inquiunt] ad Sedem „ Apoſtolicam referre, ſolemnis Eccleſiæ „ mos eſt, quem Fides Petri nunquam deficiens perpetuò retineri pro jure ſuo poſtulat.

„ Æquiſſimæ huic legi obſequentes, de „ graviſſimo circa Religionem negotio, Sanctitati Suæ ſcribendum eſſe cenſuimus. Decennium eſt; ex quo vehementiſſimis turbis Gallia magno noſtro mœrore commovetur ob librum poſthumum, & Doctrinam Reverendiſſimi Cornelii Janſenii Iprenſis „ Epiſcopi.

„ Tales quidem motus ſedari oportebat „ tum Concilii Tridentini authoritate, tum „ Bullæ illius, quâ Urbanus VIII. fel. mem. „ adverſus Janſenii dogmata pronuntiavit, & „ Decreta Pii V. ac Gregorii XIII. in Bajum „ edita confirmavit.

„ Atque hujus quidem Bullæ veritatem ac „ robur novo Diplomate vindicaſti; Sed quia „ nulli ſigillatim Propoſitioni certa cenſuræ „ nota inuſta fuit, locus etiamnum aliquis „ quorumdam cavillis & effugio relictus eſt. „ Intercludendum autem penitùs ſperamus; „ Si, ut precamur, Sanctitas Tua, quid hac „ in re ſentiendum ſit, clarè diſtinctèque definiat. Obteſtamur ergo ut has præſertim „ Propoſitiones, de quibus diſceptatio periculoſior, ac contentio ardentior eſt, Sanctitas Tua expendat, & perſpicuam ac certam de unaquaque ſententiam ferat.

„ Prima: *Aliqua Dei præcepta hominibus „ juſtis, volentibus, conantibus, ſecundùm „ præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia; Deeſt quoque eis gratia, quâ poſſibilia „ fiant.*

„ Secunda: *Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur.*

„ Tertia: *Ad merendum & demerendum „ in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas à coactione.*

„ Quarta: *Semipelagiani admittebant prævenientis interioris gratiæ neceſſitatem ad „ ſingulos actus, etiam ad initium fidei; & in „ hoc erant hæretici, quod vellent, eam gratiam eſſe talem, cui poſſit humana voluntas „ reſiſtere.*

„ Quinta: *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omninò hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem ſudiſſe.*

„ Experta eſt nuper Beatitudo ſua, quantum Apoſtolicæ Sedis in gemini Eccleſiæ „ Capitis errore profligando valuerit authoritas: continuò ſedata eſt tempeſtas, atque „ ad Chriſti vocem & imperium, venti & „ mare obedierunt. Quamobrem flagitamus, „ Beatiſſime Pater, ut clarâ firmâque de Propoſi-

„ poſitionum iſtarum ſenſu prolatâ ſententiâ, „ cui Reverendiſſimus ipſe Janſenius morti „ proximus opus ſuum ſubjecit, caliginem „ omnem diſcutias, animos fluctuantes componas, diſſidia prohibeas, Eccleſiæ tranquillitatem, ſplendoremque reſtituas. Dum „ hæc ſpes mentibus noſtris affulget, Sanctitati Suæ multos & proſperos annos, ſeculoque beatiſſimam æternitatem Rex ſeculorum immortalis adjiciat, optamus ac „ vovemus. „

Propoſitionibus quinque ad Sedem Apoſtolicam à Clero Galliæ ſic delatis, profecti Romam ſunt è prætenſis Auguſtini diſcipulis delecti, communi judicio ad cauſæ ſuæ defenſionem aptiſſimi, Natalis de Lalane, Tuſſanus des Marès, Ludovicus de Saint Amour, Nicolaus Maneſſier, Ludovicus Angran. Verùm, inquit Ægidius de Witte, quid ſpei eſſe præclaris iſtis veritatis Propugnatoribus potuit in illa Curiâ, quæ à veritatis hoſtibus præoccupata, ne audire quidem loquentes pro Janſenio voluit? Verba Ægidii demus ex *Panegyri* ejus *Janſeniana*, ſeu *Prologo* ad eam *Galeato* pag. 25.

„ Maligniſſimus [contra Janſenium] rumor ita omnes generatim pervaſerat, & ita „ in rem quaſi judicatam abierat, ut nemo „ pro Janſenii innocentiâ deinceps in Urbe „ hiſcere vel mutire auderet; muſſitantes.... „ periculum adirent S. Inquiſitionis carceres „ ſuo contubernio cohoneſtandi. Hæc quoque ratio fuit, cur Doctores Pariſienſes „ ab [aliquot Janſenio faventibus] Epiſcopis „ pro defenſione Auguſtini ad Sedem Apoſtolicam Oratores, quantumcunque de Juſtitiâ cauſæ Janſenianæ perſuaſi eſſent, eam „ prorsùs intactam, & abdicatam dimiſerint. „

Pag. 26. " Univerſa in Janſenium molitio „ ſolis adverſariorum ſuggeſtionibus clancularïis acta, promota, ac conſummata „ fuit. „

Pag. 28. " Delegerat Innocentius huic „ negotio accurando, ac promovendo Albizium Sancti Officii Aſſeſſorem, hominem „ impotentis genii, Jeſuitis intimè fœderatum, & Auguſtino, ac Defenſoribus gratiæ „ Salvatoris infeſtum. „

Pag. 29. " Quid expectandum æquitatis „ ab homine fervidi & faſtuoſi ingenii, prodigiosè prævento, & eò uſque in Auguſtini protectores, exulcerato, ut laudatiſſimum Archipræſulem Mechlinienſem Jacobum Boonen, dignum eſſe diceret, qui „ combureretur in arcâ D. Petri; quia videlicet Conſtitutioni Urbani VIII. non ſatis „ promptè, ob rationes ſolidiſſimas paruerat. „

Eluſerat is ſcandaloſiſſimè, quæ iterata ſæpiùs acceperat plurium ſpatio annorum tum ab Urbano VIII. tum ab Innocentio X. mandata: atque ita cæteris Ducem ſe præbens rebellibus, Bajanam fovebat pertinaciter hæreſim à Janſenio reſuſcitatam. Hâc ratione, non abſumi quidem incendio; ſed corrigi anathemate, cum Achate ſuo Epiſcopo Gandavenſi meruit, ut reductis ad officium Paſtoribus, oves ab interitu vindicarentur.

Pag. 31. Pergit *Prologus Galeatus*. " Hùc „ accedit, quòd omnes zeloſi, qui amore „ patientis veritatis, & iniquarum negotiationum indignitate commoti, pro Janſenio „ loqui vellent, factione potentis Hallerii „ (Doctoris Sorbonici) & phalangis confœderatæ, repulſam paſſi ſint. „

Pag. 32. " Denique ad cumulum infortuniorum pro evertendo Janſeniano judicio confluebant enixæ preces tum Imperatoris, tum Regum Galliæ & Hiſpaniæ, qui „ ab adverſariis excitati, per literas à Pontifice flagitabant diſertam condemnationem iſtarum Propoſitionum, velut turbas „ & diſſidia ingentia in ſuis ditionibus inveĥentium. „

Hæc omnia Ægidius de Witte ſolitâ ſuâ confidentiâ, ſolo nixus mendaciſſimo Sanctamorei *Diurno*, quod inſtar quinti Janſenianis Evangelii eſt, licèt non damnatum ſolummodo Romæ & Pariſiis; ſed manu quoque Carnificis Flammis infamibus addictum veluti pernicioſis ſcatens fictionibus, contumeliis, calumniis, atque ad excitandum ſchiſma & fovendam Janſenii hæreſim, doloſiſſimè compoſitum. Ex illo Ægidius inter cætera didicit, ſuppoſititiam eſſe Regis Poloniæ Epiſtolam, quod interroganti familiariter Reginæ Rex, ipſe reſponderit. Quid nempè uſpiam arcanum adeò quod Janſeniſtarum ſolertia ſuis non reddiderit exploratum? *Curiones* ſimiles riſerat olim Comicus, qui quidquid Junoni Jupiter in aurem dixerit, ſciunt, & quæ facta non ſunt, ſciunt tamen.

Quidquid ſit, neque Regem Poloniæ, neque ullum alium ſive Regem, ſive inferioris ditionis Principem, Janſenianis hactenus faviſſe novitatibus, ex Hiſtoria manifeſtum eſt. Contrarios eſſe omnes illos, quibus nova ſecta innotuit, ingens Divinæ Eccleſiam gubernantis Providentiæ agnoſcitur beneficium; quià non unius animum Principis, Janſenianis fraudibus tentatum fuiſſe, pridem habuimus compertiſſimum. Eò ſpectavit in primis *Mars Gallicus* Janſenii, ut ſuam Domui Auſtriacæ contra Gallos, furore ſive vero, ſive fictitio, probaret fidem.

Late-

Latére tamen ſub *Armacani* nomine voluit, ne Chriſtianiſſimum, & ejus offenderet Adminiſtros. Satis Janſenio erat clàm innoreſcere Regi Catholico, ut nominationem ab eo emungeret ad Epiſcopatum. Iſtud fuiſſe Protopræſidis in Bruxellenſi Curiâ conſilium veriſimile eſt, & paſſim creditur indubitatum.

Ut mille artes alias omittam, quibus nova Secta à ſui exordio allicere conata eſt utriuſque fori Principes, quibus non blanditiis circumvenire Innocentium XII. Queſnellus ſtuduit inſcriptione fallaciſſima libri *Defenſio Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum*? Retuli inde aliàs inſigne illius Pontificis Elogium, ut eo faſcino offuſcati Romanorum oculi non attenderent ad ſicarii manum, quæ vulnus parabat lethiferum Pontificiæ in Alexandro VII. & Innocentio X. authoritati.

Publicam quoque aliàs reddidi Epiſtolam, qua Alexandri VIII. ſe applaudere Electioni Novatores in Hollandiâ ſimularunt; ſed ubi innotuit editum ab eo Decretum contra Propoſitiones 31. & aliud contra quatuor Cleri Gallicani Articulos, tunc diris omnibus devotus Ponrifex ab Arnaldo, Queſnello, Walonio fuit, & maximè poſt obitum *excommunicatus*.

Non multi poſtea fluxerunt anni, cùm vacaret vicinus Belgio Eccleſiaticus Principatus, ad quem plures ferebantur concurrere magni nominis Candidati. Cenſuere Janſeniani negligendam minimè occaſionem devinciendi ſibi Sereniſſimi Principis, cujus Fratrem noverant in numero Candidatorum eſſe & promotioni proximum. Præcipuus itaque in Bruxellenſi Curia partes Agens Janſeniſtarum, mox Sereniſſimum adit, offerens illi complurium ſibi faventium inter electores ſuffragia.

Accepta quidem fuit ultronea oblatio; ſed mortuo ſub idem tempus Æmulo præcipuo, & aliunde Electoribus in eundem propendentibus Candidatum, ſuperflua fuit externa commendatio: neque Janſeniani, quod ſperaverant, utrumque vel alterutrum è Sereniſſimis Fratribus nacti ſunt, ſuis novitatibus patrocinantem; quin infenſiſſimum experti in omnibus fuere Antiſtitem: unde gravis in eum efferbuit ira Walonii & deteſtatio impenſæ à ſuis operæ ad Electionem. *Paſtorem* vocat & *Idolum*, Janſenianę ſcilicet *veritatis Prædicatoribus contrarium*.

Denique cùm de corrumpendis Catholicis Principibus deſperare nova factio videatur, Poteſtates ſaltem à fide devias in ſuum contra Apoſtolicam Sedem fœdus pertrahere molitur. Quot & quàm turpia prodiere à Clero inter Miſsionarios Batavos Schiſmatico opuſcula adverſus Pontificem ejuſque Tribunalia, adverſus Nuntios, Epiſcopos, Religioſos, & uſitatiſsima apud Catholicos Chriſtianæ pietatis officia! Illic ſecularium & Heterodoxorum Magiſtratuum juſtitia Romanis longè tribunalibus antefertur. O! Si ſtudiosè adeò concepta de Nord-Strandiæ Inſulâ molitio, tot promota ſtudiis & ſumptibus, ſucceſſiſſet, quàm ibi proſperè, quàm ſecurè proceſſura fuerat, nullis *Poteſtatibus contrariis prædicatio veritatis*! Sed cogitaverunt conſilia, quæ non potuerunt ſtabilire. De his forſitan aliàs, exigente ordine temporis, occurret diſſerendi occaſio magis propria.

Præſens Tractatio de quinque Janſenii Propoſitionibus eſt ad Tribunal Sedis Apoſtolicæ ab ipsâ Galliâ delatis, circa quas præcipua Janſeniſtarum querela eſt, *Poteſtates omnes eſſe contrarias Prædicatoribus veritatis*.

In *Defenſione Eccleſiæ Romanæ & Summorum Pontificum* Editionis 2. pag. 399. citat Queſnellus ſcriptum Lucæ Waddinghi, unius è Theologis ad examen illud ab Innocentio X. delectis.

In quo ſic Waddinghus." Viſum eſt bre-
„ viter annotare, quæ circa Cenſuram Pro-
„ poſitionum Cornelii Janſenii Epiſcopi
„ Iprenſis hìc in Urbe acta ſunt, poſt inſtitu-
„ tam à Sanctiſsimo Domino Innocentio X.
„ Congregationem Cardinalium & Theolo-
„ gorum, projiſdem examinandis. Exortis
„ itaque & creſcentibus in dies tumultibus
„ in Belgio, inde in Gallia, mox in Polonia,
„ quibuſdam acriter invehentibus in doctri-
„ nam librumque Janſenii *Auguſtinus* nuncu-
„ patum, aliiſque exadverſo illum mordicùs
„ defendentibus, venerunt à Lutetia Docto-
„ res Sorbonici, cauſam utrimque proſecu-
„ turi, allatiſque literis Epiſcoporum Gal-
„ liæ, etiam in hac re diſceptantium, impe-
„ trarunt inſtitui Congregationem, in qua
„ deputati ſunt Cardinales, Julius Roma
„ Collegii Decanus, Bernardinus Spada,
„ Martinus Ginettus, Dominicus Cecchi-
„ nus.

„ Mortuo Cardinale Roma ſubſtitutus eſt
„ Cardinalis Fabius Chigius.

„ Conſultores deſtinati Magiſter Sacri Pa-
„ latii Vincentius Candidus, Philippus Vi-
„ cecomes Ordinis Eremitarum S. Auguſti-
„ ni, Vincentius à Pretis Commiſſarius S.
„ Officii, Raphael Averſa Exgeneralis Cle-
„ ricorum Minorum, Hilarion Rancatus Pro-
„ curaror Generalis Ordinis Ciſtercenſis, P.
„ Modeſtus Procurator Generalis Minorum
„ Conventualium, Ego Fr. Lucas Waddin-
„ ghus

„ ghus (Hiſtoriographus Fratrum Minorum
„ Recolł) Nicolaus Ubaldus Exprocurator
„ Sommaſcus, Auguſtinus Maria Cremonen-
„ ſis Exprocu.ator Servitarum, Thomas Del-
„ bene Theatinus, Marcus Antonius à Car-
„ pinedulo Procurator Capucinorum, Sfor-
„ za Palavicinus Thelogus Societatis (po-
„ ſtea Cardinalis) & Campanella Exprocura-
„ tor Carmelitarum, „

Examen tenuit annum & medium, poſt quod edita eſt Conſtitutio Innocentii X. anno 1653. pridie Kal. Junii, De qua ſic Queſnellus pag. 426. Waddinghum exhibet profitentem. " Tandem ſua Sanctitas, longâ, &
„ maturâ præmiſsâ cum Dominis Cardina-
„ libus Sacræ Congregationis diſcuſſione,
„ Conſtitutionem edidit, in qua ſingulas has
„ Propoſitiones variis affectas Cenſuris con-
„ demnat: cujus infallibili determinatioui,
„ tanquam ex inſpiratione Spiritûs Sancti
„ procedenti, in omnibus & per omnia pa-
„ rendum eſt, quod ſi aliquis ante hanc De-
„ finitionem aliter ſenſerit, quibuſcunque
„ rationibus, vel quorumcunque Doctorum
„ authoritati innixus, nunc captivare debet
„ intellectum in obſequium fidei, ſicut ſuadet
„ Apoſtolus.

„ Id ipſum ego toto corde me facere pro-
„ fiteor, omneſque illas Propoſitiones ſupra-
„ dictas in omnibus & ſiugulis ſenſibus, qui-
„ bus eas condemnatas voluit Sanctiſſimus
„ Innocentius X. condemno & anathemati-
„ zo; qnantumvis ante hanc Definitionem in
„ aliquibus ſenſibus eas ſuſtineri poſſe judi-
„ caverim, ſicut in ſupradictis meis votis ex-
„ plicavi. „

Audienda hìc modò eſt in Catholicam Religioſi hujus Palinodiam perfida Queſnelli *obſervatio* pag. 427. " Hoc ipſum eſt (inquit)
„ obedientiæ ac ſubmiſſionis genus, quod
„ S. Auguſtini diſcipuli, aliique Catholici
„ omnes ſemper exhibuêre Pontificiis Con-
„ ſtitutionibus, *Profitentes ſe omnes illas*
„ *Propoſitiones ſupradictas in omnibus & ſin-*
„ *gulis ſenſibus, quibus eas condemnatas vo-*
„ *luit Sanctiſſimus Innocentius, condemnare*
„ *& anathematizare*,

„ Quod autem addit Waddinghus, *Quan-*
„ *tumvis ante hanc Definitionem in aliqui-*
„ *bus ſenſibus eas ſuſtineri poſſe judicaverim,*
„ *ſicut in ſupraſcriptis meis votis explicavi*;
„ Cave ita interpreteris, ut gratiæ per ſe ef-
„ ficacis ſenſum, quem in illis quinque Pro-
„ poſitionibus defendit ille ante definitio-
„ nem, idem poſt definitionem reproban-
„ dum putet, ac reipſa reprobet. Aliud enim
„ verò eſt, *quinque Propoſitiones in aliquo*
„ *ſenſu*; *aliud aliquem ſenſum Propoſitionum*
„ *defendere*.

„ Iſtud licet ac ſemper licuit: illud poſt
„ definitionem non licet.

„ Multò plures in hanc Waddinghi rela-
„ tionem animadverſiones concinnare opus
„ fortè fuiſſet, niſi jam illas omnes præoccu-
„ paſſet inſignis Theologus, qui anno 1657.
„ publicæ luci dedit *Tredecim Theologorum*
„ *ad examinandas quinque Propoſitiones ab*
„ *Innocentio X. ſelectorum ſuffragia, ſeu ut,*
„ *appellant, vota Summo Pontifici ſcripto*
„ *tradita*. Quæ ille & præfatus eſt, & ani-
„ madvertit in iſta ſuffragia, eadem in hunc
„ locum tranſlata puta, tantoque uberiorem
„ ex iſta relatione fructum ſperare liceat,
„ quanto & plura & explicatiora, & majoris
„ momenti Congregationis illius puncta, cir-
„ cumſtantiaſque in lucem profert, quàm
„ nuda illa ſuffragia. Quod igitur Theolo-
„ gus ille in ipſo limine præſtabat, hoc longè
„ potiori ratione ſpondere poſſum, quod ex
„ iſta Relatione *verus Conſtitutionis ſenſus*
„ *innoteſcit & ad optatam inter Catolicos*
„ *Theologos pacem ſtabiliendam via facilis*
„ *aperitur*, „

Non eſt veriſſimile, quòd Queſnellus hæc ſcribeus ignoraverit Decretum Alexandri VII. datum 6. Septembris anno 1657. prohibens ac damnans octodecim Epiſtolas Blaſii Paſchalis ſub nomine *Ludovici Montaltii*, vulgò dictas *Provinciales*, ubi poſt indicem ſingularum, ac dein Operum aliquot Antonii Arnaldi ita ſubjungitur: " Et quia circumfe-
„ runtur quædam folia impreſſa anno 1657.
„ quorum titulus eſt: *Tredecim Theologorum*
„ *ad examinandas quinque Propoſitiones ab*
„ *Innocentio X. ſelectorum ſuffragia, ſeu ut*
„ *appellant, vota Summo Pontifici ſcripto*
„ *tradita*, Eadem Sanctitas præſenti hoc De-
„ creto, illa prohibet, & declarat, ac decer-
„ nit, iis tanquam apocryphis nullam fidem
„ eſſe adhibendam, nec a quoquam allega-
„ ri poſſe vel debere. „

Verùm, ut ſuprà vidimus, & hìc nova experientia confirmat, prohibitionibus iſtiuſmodi minimè terretur Schiſmatica Queſnelli temeritas, cui ſtatutum fixumque pridem fuit, *retinere fortiter poſſeſſionem, eàdem ſemper progrediendi ſemitâ, quodcunque Decretum à Romano emanare Tribunali contigerit*; Et quidem *magis ſapere Romanos credimus* (inquir Queſnellus) *quàm ut exiſtiment nos terreri ſententiâ lata excommunicationis Pontifici reſervatæ*; *Quanquam* enim *Pontificum fulmina laudamus, quando juſta ſunt, Tribunal tamen agnoſcere haud poſſumus*. Hæc omnia & plura iſtiuſmodi declarantem conſpeximus Queſnellum in *Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*.

Un-

Unde, inquies, accidit ut tam varius, & quodammodo oppoſitus ſcribendi modus, ab eodem proveniat authore? ſingularem enim in *defenſione Eccleſiæ Romanæ* affectat modeſtiam & blandientem ſubinde Pontifici hypocriſim; intolerabilem autem impudentiam pandit in *Epiſtola*.

Diſcriminis ratio in promptu eſt: In priori Opere ut Sedem Apoſtolicam hypocrita, quaſi Catholicus circumveniret, *defenſionem* ſimulans *Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum*, neceſſariò præſeferendam duxit eorum reverentiam. In *Epiſtola* verò cùm vellicandum ſuſciperet Alexandri VIII. Pontificis Decretum Dogmaticum, ſubruenda non minùs neceſſariò erat primæ Sedis authoritas.

Neque ſe publicè prodendum credidit, veluti *Epiſtolæ*, & ſimilium librorum Chriſtianis omnibus execrabilium, authorem, quemadmodum non refugiebat innoteſcere, veluti *Defenſor Eccleſiæ Romanæ & Summorum Pontificum*. Sed intercepto cum authore & duobus rebellionis ſociis, Archivo eorum præcipuo, inter plurima iniquitatis myſteria, detegitur Queſnellus tam ſcriptor *Epiſtolæ* infamis, & ſpiritu plenæ ſchiſmatico, quàm ſubdolæ Defenſionis.

Utra autem lucubratio ſit Fidelium animis pernicioſior, non facilè dixero: quin, ut metuendæ magis ſapientibus apparent inſidiæ blandientis inimici, quàm vis aperta ferocientis, exitialem magis arbitror Queſnelli perfidam *pro Eccleſiâ & Pontificibus apologiam*, quàm apertè ſchiſmaticam impugnationem. Diſcutienda hìc paulisper eſt, quam egregius iſte *Defenſor Eccleſiæ & pontificum*, in religioſam Waddinghi Palinodiam ſuo intexit operi *Obſervationem*.

Quod initio Queſnellus ait, *Hoc ipſum eſſe obedientiæ ac ſubmiſſionis genus, quod S. Auguſtini Diſcipuli, atque Catholici omnes ſemper exbibuere Pontificiis Conſtitutionibus, profitentes ſe omnes illas Propoſitiones ſupradictas in omnibus & ſingulis ſenſibus, quibus eas condemnatas voluit Sanctiſſimus Innocentius, condemnare & anathematizare*; tot inter, quibus liber ejus ſcatet, mendacia, iſtud unum in ſignificatione obviâ verum dicit; quamvis & ipſum in Aſſertoris ſenſu deprehendatur mendaciſsimum. Verum, inquam, eſt *ipſum eſſe obedientiæ, & ſubmiſſionis genus, quod S. Auguſtini Diſcipuli, aliique Catholici omnes ſemper exbibuere Pontificiis Conſtitutionibus*.

Sed à quo tempore Queſnellus è numero *Diſcipulorum S. Auguſtini, & omnium Catholicorum* excludere ſe voluit, vel Arnaldum, Gerberonium, de Witte, & ſimiles ſibi non Dogmatibus ſolùm; ſed rebellione etiam contra Sedem Apoſtolicam conjunctiſsimos? Innumeris toto præſenti opere ſpeciminibus palàm reddidi exploratiſsimum, qualis fuerit eorum erga Conſtitutiones Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. *obedientia atque ſubmiſſio*; apertus ſcilicet Conſtitutionum deſpectus, & inverecunda vellicatio, qualis in nullius hactenus Catholici, & vix in declarati ante Lutherum hæretici, lucubrationibus reperiatur. De ſanctionibus Pontificum recentioribus ſequentur etiam non pauca, occaſionem ſuggerente Queſnelli Articulo *96.* contra quem hæc mea, ſervato ferè temporis ordine, procedit diſſertatio.

Interim verbo tantùm indico, totum perſonare orbem Catholicum, quin & Provincias & Regna hæretica libellis infamibus Queſnelli & ſimilium, *Diſcipulorum*, ut ab ipſis prætenditur, S. Auguſtini. Libellis talibus contineri *ſubmiſſionem & obedientiam* erga Conſtitutionem UNIGENITUS, nemo, vel inter hæreticos tam impudens eſt, qui affirmet; ſed omnes, ſive Janſenii, ſive Lutheri, & Calvini aſſeclæ æquè ac Catholici in iſtud neceſſe eſt conveniant, ut fateantur, non potuiſſe Conſtitutionem illam apertiùs, clamoſiùs, vehementiùs oppugnari.

Quoties Gazettæ Hollandicæ memoravere Galliæ tumultus, omnia illic in ipſa Regni Metropoli ad ſeditionem eſſe diſpoſita, eruptura in plublicum; ſi *obedientia* erga Conſtitutionem UNIGENITUS urgeatur? Quàm benevolos & obſequentes ſibi Janſeniani in Hollandia habeant novorum iſtiuſmodi ſcriptores, notum eſt non in ſola Batavia; ſed finitimis etiam Provinciis: unde in Gallia neceſſarium aliquibus viſum fuit *ſupplementi* nomine, continuum opponere veneno antidotum.

Sed nunc Queſnelli *obſervatio* accuratiùs examinanda eſt; quia in ejus compoſitione nihil artis, nihil fallaciæ prætermiſſum: voluit nempe ſenſum Janſenii, eumque certiſſimè hæreticum, in quinque Propoſitionibus, ſummâ defendere pertinaciâ. Hùc omnis ejus in exquiſitiſſima *obſervatione* collimavit induſtria.

Aliud enim verò eſt (inquit) *Quinque Propoſitiones in aliquo ſenſu, aliud aliquem ſenſum Propoſitionum defendere. Iſtud licet, ac ſemper licuit: illud poſt definitionem non licet*.

Non quilibet ſtatim lector intelliget, quid tam acuta ſibi velit Diſtinctio; iſtud ſcilicet quod *Summi Pontificis Conſtitutio, cui aſſenſit Orbis Chriſtianus*, hanc ſibi poſtulet reverentiam, ut *quinque Propoſitiones* iiſdem, qui-

quibus in Diplomate Pontificio vocibus exprimuntur, non defendantur in poſterum; licuerit tamen Waddingho, etiam Conſtitutione editâ, omnem Propoſitionum ſenſum, quem ante ſuſtinuerat, retinere; ſimiliter & liceat hodie univerſis, quemlibet Propoſitionum ſenſum à Janſenio ejuſque Sectatoribus traditum, fovere animo ac inſtillare cœteris.

In hoc igitur eximia Queſnelli religio ſita eſt, in hoc terminatur, quod à Propoſitionibus illis vocalibus abſtineat, retentis earum ſenſibus, de quibus inter Theologos lis erat, & Sedes Apoſtolica à Gallicanis Epiſcopis conſulebatur. Propter inanes itaque & abſtractos à ſignificationibus verborum ſonos, delecti ab utrâque contendentium parte in Galliis Theologi, tantis Romam profecti ſumptibus ſunt, tantis illic ſtudiis & laboribus incubuerunt: tam *longa & matura*, qualem Waddinghus memorat, *præmittenda fuit* à Sanctiſſimo *cum Dominis Cardinalibus Sacræ Congregationis* diſcuſſio, ut ſolum verborum corticem feriret anathema. His circumſcribitur limitibus, ſi Queſnello creditur, inculcata à Waddingho *Pontificis Determinatio infallibilis, cui tanquam ex inſpiratione Spiritûs Sancti procedenti, in omnibus & per omnia parendum eſt*.

Si autem iſtud non eſt ſcelleratè ludere in rebus ſanctiſſimis, & illudere ſimplicitati Fidelium cum diſpendio fidei ac ſalutis, quid tandem erit? *Captivare* nos *intellectum in obſequium fidei*, docet poſt Apoſtolum Waddinghus, *omneſque illas* (inquit) *Propoſitiones in omnibus & ſingulis ſenſibus, quibus eas condemnatas voluit Sanctiſſimus Innocentius X. condemno & anathematizo, quantumvis ante hanc Definitionem in aliquibus ſenſibus eas ſuſtineri poſſe judicaverim*.

Cùm igitur eò progreſſa fuerit Queſnelli inverecundia, ut non puduerit eum in facie Eccleſiæ, quaſi de ſe ſuiſque, affirmare, quod *hoc ipſum ſit obedientia & ſubmiſſionis genus, quod S. Auguſtini Diſcipuli, aliique Catholici omnes ſemper exhibuere Pontificiis Conſtitutionibus*; Poſtulo à quocunque Queſnelli Diſcipulo, vel Defenſore, unam aliquam indicari Conſtitutionem, inter tam multas quæ à Baji tempore, in hanc uſque diem contra illum, vel Janſenium, vel contra alterutrius prodierint Sectatores; Poſtulo, inquam ex eis indicari vel unam, quam Queſnellus aut adhærentes *ei* Theologi ſuſceperint obedientiâ & Submiſſione ſimili Waddinghianæ: ego in me recipio apertiſſimam mendacii quoad Conſtitutiones ſingulas convictionem.

Intereà cùm de Bulla Innocentii X. hic potiſſimùm Sermo ſit, ipſumque Queſnellum teneamus, ſolitâ ſuâ ovantem confidentiâ, operæ pretium videbitur, ſi dimiſſis tantiſper cæteris, mendacem hunc ejus triumphum ſubvertero. Ediſſerat nobis igitur, quinam ſint *illi ſenſus*, in quibus *omnibus & ſingulis* Waddinghi palinodiam imitetur, & Propoſitionibus quinque dicat anathema? *Senſus*, inquies, illi *omnes & Singuli ſunt, in quibus eas condemnatas voluit Sanctiſſimus Innocentius*.

Quæro ulteriùs, num inter omnes ſenſus illos non ſit aliquis Janſenii prout in ejus libro exprimitur?

Nequaquam, ait Queſnellus in *Notis circa Epiſtolam Steyaertii* pag. 17. *Adeò non perſuadetur, ſenſum ab Authore* (Janſenio) *intentum, hæreticum eſſe, ut jam demum credere cœperit Orbis Catholicus, nihil in eo non eſſe Catholicum*; proinde condemnatum nihil.

Turpiſſimum itaque Queſnelli mendacium eſt, & pernicioſiſſimum Eccleſiæ, cùm ad eam fallendam, aſſerit, quod Propoſitiones à Galliæ Epiſcopis Innocentio denuntiatæ non fuerint in ſenſu Janſenii ſeu ejus libri; quod tamen ex eorum Epiſtolâ manifeſtum eſt, ubi dicitur, *Decennium eſſe, ex quo vehementiſſimis turbis Gallia commovetur ob librum poſthumum & Doctrinam Cornelii Janſenii; & tales quidem turbas ſedari oportuiſſe authoritate Bullæ illius, quâ Urbanus VIII. adverſus Janſenii Dogmata pronuntiavit; ſed quia nulli ſigillatim Propoſitioni certa Cenſuræ nota inuſta fuit, locus etiamnum aliquis quorumdam cavillis & effugio relictus eſt. Intercludendum autem penitus ſperavimus ſi, ut precamur S. T. Quid hac in re ſentiendum ſit, clarè diſtinctèque definiat.*

Obteſtamur ergo ut has præſertim Propoſitiones, de quibus diſceptatio periculoſior, ac contentio ardentior eſt, S. T. expendat, & perſpicuam ac certam de unaquaque ſententiam ferat ..... Quamobrem flagitamus, Beatiſſime Pater, ut clarâ firmâque de Propoſitionum iſtarum ſenſu prolatâ ſententiâ, cui ipſe Janſenius morti proximus opus ſuum ſubiecit, caliginem omnem diſcutias, animos fluctuantes componas, Eccleſiæ tranquillitatem ſplendoremque reſtituas.

Senſum itaque Janſeniani voluminis quinque illis Propoſitionibus comprehenſum noſtri hìc adverſarii condemnent, & pax erit, depulſam ab eorum mentibus caliginem gaudebimus, animos fluctantes compoſitos, redditamque Eccleſiæ cum ſplendore priſtino tranquilitatem gratulabimur.

Sed minimè conſentit Queſnellianorum

pertinacia, ſemper jubens nos credere, Pontificem à Janſenii & voluminis ejus ſenſu in quinque Dogmatum Cenſura præſcindere voluiſſe. Nonne proinde ridiculi, vel potiùs deteſtabiles, & ſuâ obcæcati malitiâ apparent iſtiuſmodi interpretes ineptiſſimi Pontificiæ Conſtitutionis, quaſi poſt diuturna adeò & operoſa examina, Supremum Eccleſiæ oraculum reſpondeat de ſenſu prorſus alio, quàm de quo fuerit à tot Epiſcopis interpellatum; ut falſa numina, dum ſuam non cupiunt profiteri ignorantiam, ambiguis, & à mente interrogantium alienis reſponſionibus decipiunt conſulentes?

Voluiſſe autem Innocentium non præſcindere à Janſeniani Operis ſenſu; ſed hunc ipſum anathemate ferire, evidens eſt, non tantum ex Epiſtolâ Epiſcoporum de eo diſertè ſenſu Pontificem interrogantium, ſed etiam ex clariſſimâ, & repetitâ ſæpius ipſius Pontificis declaratione. Conſtitutionis inprimis exordium eſt: *Cum occaſione impreſſionis libri, cui titulus Auguſtinus Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, inter alias ejus opiniones orta fuerit præſertim in Galliis controverſia ſuper quinque ex illis.* Sanctionis Epilogus eſt: *Non intendentes tamen per hanc declarationem, & definitionem ſuper prædictis quinque Propoſitionibus factam, approbare ullatenus alias opiniones, quæ continentur in prædicto libro Cornelii Janſenii.*

Hæc Innocentii Conſtitutio mox ut in lucem prodiit, ingenti fuit Catholicis ſolatio, ſperantibus novam hæreſim in ipſis præfocandam incunabulis, redituramque Eccleſiæ expetitam tantopere à Galliæ Epiſcopis *tranquillitatem*.

Ita viſum initio fuerat, quando ſuſpenſi Janſenianorum animi, in quam partem ſe flecterent, deliberabant; apertamne ſcilicet proderent rebellionem, ut antea Lutherus, Calvinus & alii Eccleſiæ jugum penitus excutientes, an verò ſimulatâ obedientiâ definitionem eluderent, eam detorquendo in ſenſum iſtiuſmodi, qui ſuis ac Janſenii Dogmatibus non officeret. Prius quidem expeditius videbatur, & convenientius candori; Sed non levibus aliunde expoſitum incommodis.

Tunc enim non ſolùm Pontificis, & totius Romanæ Curiæ; ſed omnium quoque ei adhærentium Antiſtitum, ipſiuſque Regis Chriſtianiſſimi & cæterorum Principum Orthodoxorum, Senatuum, & univerſi populi indignationem odiumque ſe incurſuros, ignorare non poterant, nullius hactenus ſeu Principis, ſeu Reipublicæ muniti præſidio. Sic omnibus renuntiandum eſſet Beneficiis, Officiis, Sacrorumque Ordinum inter Catholicos exercitio, ac ſuſceptioni.

Quapropter tutius conſilium videbatur eorum, qui profitentes verbotenus obedientiam, qualibuſcunque definitionem interpretationibus convellerent, ſeu redderent prorſus inutilem. Ita fidem ſubterraneis quodammodo cuniculis ſubvertere ſuadebat hæretica prudentia ſecurius, quam aperto marte hoſtilibus eam telis impetere. Aſſerendum igitur mox ſibi confidentiſſimè ſtatuerunt, nomen quidem Janſenii in Bulla Pontificis conſpici; Sed præter, imò contra mentem Sanctiſſimi, cui ſatis fuerit quinque Articulos proſcribere, ut malè ſonant in eorum auribus, qui ſenſum in iis concipiunt Calvino vel Luthero proprium: quem nullus ſuſtinet in Eccleſiâ Theologus.

Hoc artificio ſalva, & à Vaticani fulmine intacta remanſerit Doctrina Janſenii, ejuſque voluminis univerſa. Pernicioſiſſimum hoc mendacium, mox Apoſtolica Sedes deſtruendum, contrariâ cenſuit declaratione. Edita ea eſt anno 1654. die 23. Aprilis Feria V. ut ſequitur.

„ In Congregatione Generali Sanctæ Romanæ & Univerſalis Inquiſitionis, habitâ in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio Divinâ Providentiâ Papa X, ac Eminentiſsimis & Reverendiſsimis Dominis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus in Univerſâ Republicâ Chriſtianâ contra hæreticam pravitatem Inquiſitoribus Generalibus, à Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis, „ *Sanctiſſimus Dominus Noſter Innocentius Papa X. poſt condemnatam ſuâ Conſtitutione editâ pridie Kalendas Junii anni Incarnationis Dominicæ 1653. in quinque Propoſitionibus Auguſtini Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis Doctrinam, ne occaſione Doctrinæ prædictæ in mentes Chriſtifidelium aliquod dubium, vel error irrepat, eundem Auguſtinum Corneli. Janſenii iteratò unà cum aliis infraſcriptis libris prohibet & damnat &c.*

Tunc ſequitur longa ſeries operum à Janſenii vindicibus conſcriptorum, quæ eâdem Innocentii Sanctione condemnantur. Inter ea ſunt etiam aliqua Calviniſtarum, qui veluti in communi cum Janſenianis causâ, ſuum noluere ſtudium deſiderari.

Præcipuè iſtud ſibi officii incumbere ratus eſt Joannes de Labadie, qui Ambiani Janſeniſmum antea profeſſus, ex eo ita profecerat; ut inde Montalbanum ſecedens, ubi liberum tunc erat Calviniſmi exercitum, ejuſdem Præco Evangelii factus ſit, adeò non vulgaris, ut novæ hæreſios conditor evaſe-

ſerit, dictæ in Hollandia *Labadiſtarum*.

Damnatur hìc ejus Epiſtola ad ſuos nuper in Janſeniſmo ſocios Ambianenſes, quâ illos invitat ad ſimiles eis, quos ipſe in Auguſtinianâ Doctrinâ fecerit progreſſus.

In eodem Pontificis Decreto proſcripta legitur *Samuelis Mareſii* (Calviniſtæ) *Apologia novìſſima pro S. Auguſtino, Janſenio & Janſeniſtis contra Pontificem & Jeſuitas Groeningæ anno* 1654. Poſt recenſitas longo ordine vindicias pro Janſenio, quas omnes prohiberi & condemnari Decretum initio aſſerit, in fine comprehendi eâdem Cenſurâ dicuntur *item omnes & quicunque libri, libelli, Epiſtolæ, tam impreſſi, quàm manuſcripti, ſeu in poſterum edendi & publicandi, in quibus Doctrina Auguſtini Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis in prædictis quinque Propoſitionibus damnata approbatur*.

Toties repetita à Pontifice Doctrinæ Janſenii in quinque Propoſitionibus condemnatio, collyrium oculis Janſeniſtarum præſentiſſimum foret, niſi ſuam ipſi nimiùm diligerent, obſtinatione fatuâ, cæcitatem. De hac ita conqueſti fuerunt cum Cardinale Julio Mazarino & ſex Archiepiſcopis Congregati Pariſiis Epiſcopi ſupra triginta anno 1654. 28. Martii communi Epiſtolâ ad Innocentium X. exaratâ:

E veteri fidei depoſito, cujus cuſtodia Cathedræ Petri à Chriſto concredita eſt, partem adimere (Janſeniani) *tentant, Decreti Apoſtolici majeſtatem ad fictas controverſias dirimendas turpiter dejicendo. Quinque etenim Propoſitiones Decreto illo proſcriptas, damnare ſe quoque profitentur; ſed alio planè ſenſu, quàm à Janſenio traditus & explicatus eſt, ad quem Propoſitiones illas nullatenus pertinere, conſtantiſſimè aſſerunt. Hac arte reſtaurandis diſputationibus iiſdem ſibi locum apertum relinquere parant, & redivivæ litis prolixam materiam.*

Quare ut his incommodis præverteretur, & Conſtitutioni authoritas ſua conſtaret, atque ſincera ejus executio ſequeretur, nos in hac Urbe Pariſienſi congregati cenſuimus, & per Epiſtolam Encyclicam his literis adjunctam declaravimus, Propoſitiones illas, & opiniones eſſe Cornelii Janſenii, & in ſenſu ejuſdem Janſenii à Sanctitate veſtra damnatas diſertis & manifeſtis verbis.

Quam enim author ille uſurpatione privatâ novam Doctrinam ſub ſpecie veteris inducebat, neceſſum fuit, ut Apoſtolica Sedes Judicio lato ex publicâ & antiquâ Eccleſiæ traditione refelleret, ne Chriſtianæ fidei Doctrina, pravis ab illo ſcriptore ad teſtimonia veterum Patrum, quos laudat, adhibitis interpretationibus obrueretur; nihil quippe aliud egit Conſtitutione ſuâ Innocentius X, quàm ut authoritatis ſuæ præſidio antiquam fidem muniret, non dicendo nova; ſed dicendo novè (*ut ajebat Vincentius Lirinenſis in Commonitorio*) *juxta receptas in ſcholis Theologiæ locutiones, quibus Janſenius quoque utitur.*

Eo pacto Beatitudo veſtra liquidò explicuit atque confirmavit regulam fidei de gratia & libero arbitrio, quam ex parte prius aſſertam adverſus Manichæos, quod attinet ad arbitrii libertatem, poſtea Deceſſores veſtri Innocentius I. & Zozimus cooperantibus Africanorum Conciliorum literis, contra Pelagianos plenè conſtabiliverant: quamque dein Cæleſtinus I, ac Concilium Arauſicanum, juxta Capitula à Sede Apoſtolicâ tranſmiſſa, & Superiore Seculo Tridentinum, ſolicitè atque diligenter enucleatam definiverant. Quapropter & Conſtitutionem Ordine Canonico latam, atque genuino in ſenſu intellectam, quem literæ iſtæ patefaciunt, devotiſſimo obſequio nos ſuſcipere teſtamur; Præterea verò daturos operam profitemur, ne quis curæ noſtræ ſubditus, impunè contraria veſtris Definitionibus docere, ſcribere aut loqui præſumat, pænis in hæreticos à jure decretis, alioquin à nobis ſtatim puniendus.

Ex qua concordi omnium ſententiâ, ſubſcriptionibus noſtris firmatâ Beatitudo veſtra facilè intelliget &c.

Reſpondit benignè Pontifex die 29. Septembris ejuſdem anni 1654. Ita ſcribens Cardinalibus, Archiepiſcopis & Epiſcopis Cleri Gallicani Congregatis in Comitiis generalibus:

Ex literis, quas à vobis die 28. *Martii proximè elapſi ad nos datas accepimus, jucundum ſanè accidit, probari nobis luculentiùs veſtræ pietatis zelum in iis partibus obeundis, quas nos omnibus Paſtoralis officii Adminiſtris injunximus, ut, quâ par eſt obedientiâ, ubique ſervari enixè curent Conſtitutionem noſtram, qua* 31. *Maii anni* 1653. *damnavimus in quinque Propoſitionibus Cornelii Janſenii doctrinam, ejus libro contentam, cui titulus Auguſtinus.*

Poteſtne adhuc à rationis compote revocari in dubium, quin Innocentius X. in quinque Propoſitionibus Doctrinam reprobaverit Janſenii? Unde frivola nimiùm eſt ſuſpicio, quaſi neſciente Pontifice, Janſenii nomen inſertum à S. Officii Aſſeſſore Albizio fuerit conſtitutioni Innocentii, quemadmodum Janſeniſtæ de Bulla finxerant Urbaniana.

Corruit hinc etiam frequentiſſima Queſnelli aliorumque Janſeniſtarum cavillatio de

non lecto Romæ, non examinato Janſenii volumine; Patet enim ex ipſis quæ referunt Theologorum ſuffragiis, non de Propoſitionibus ſolummodo ſecundum ſe; ſed etiam in ſenſu Janſenii intellectis fuiſſe latam ſententiam.

Fatetur Queſnellus *non nullos è Conſultoribus de Janſenii ſenſu diſſeruiſſe, ſuiſque eum vexaſſe Cenſuris*; ſed iſtud eos ait præſtitiſſe *injuſſos*: Oppoſitum veriùs colligimus ex iteratis toties à Pontifice declarationibus de Janſenii Doctrinâ in quinque Propoſitionibus à ſe condemnatâ, de quâ luculentius mox videbimus teſtimonium Alexandri VII, qui ab Innocentio X. adhibitus fuerat ad totius cauſæ accuratiſsimam diſcuſsionem.

Sed ne Urbani quidem VIII. tempore librum fuiſſe legitimè examinatum, vociferantur hodiedum refractarii; licèt Conſtitutio in *Eminenti* aſſerat: *Cum ex diligenti & matura ejuſdem libri, cui titulus Auguſtinus, lectione poſtmodum compertum fuerit, in eodem libro multas ex Propoſitionibus olim damnatis contineri, & magno cum Catholicorum ſcandalo & authoritatis dictæ ſedis contemptu, contra præfatas damnationes & prohibitiones defendi*.

Verùm quid tanto opus circuitu? Theologi ab Innocentio X. conſtituti non niſi tredecim erant, quos facilè contempſerit Queſnellus, denuntians publicè in *Epiſtolâ Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* pag. 19. *Non adeò fatui ſumus, ut agnoſcamus arbitros & judices fidei noſtræ duodecim circiter Theologos, qui ſæpe non aliâ inſtructi ſunt ſcentiâ, quàm lectione aliquot ſcholaſticorum, & quorum plerique pleni ideis Scholaſticis, ſeſe ſtatuunt Judices Conciliorum & Patrum quos nunquam legerunt*.

Ibidem pag. 31. *Maxima pars Cardinalium & Theologorum (qui ad Cenſuras Dogmaticas adb bentur) nihil intelligit*.

Alius Arnaldi Diſcipulus & adorator Ægidius de Witte in Panegyreos Janſenianæ Prologo Galeato pag. 30. De quinque Propoſitionum examine & judicio ait: *Factum vidit Roma, ut quorum plerique, Sancti Auguſtini ſcripta nec à limine ſalutaverant ac multi ne vel prima principia, vel ipſos terminos rei, de qua tractabatur intelligebant, Judicium tulerint de re graviſſimâ; ex ſolis Auguſtini, cujus relatorem agebat Janſenius, operibus ac ſententiis decidendâ*.

Iſtud familiare hæreticis eſt, & fuit ſemper, judices ſuos accuſare inſcitiæ, cœcitatis, negligentiæ in examinando. Fuit ne unquam judicium in Eccleſiâ gravius & omni ex parte æquius Nicæno, quod Concilium ex trecentis octodecim Patribus compoſitum, inſtar Evangelii à Fidelibus ſemper habitum eſt? Nihilominiùs de Sabino Hiſtorico Macedonianæ hæreſios labe contaminato legitur apud Socratem lib. 1. cap. 6. quod *eos, qui Nicææ coacti erant, imperitos & inſcios vocet*.

Author Apologiæ pro Petro Abailardo contra S. Bernardum, ipſumque Pontificem, *Renuntiavit*, inquit, *Apoſtolico Bernardus, & ſtatim à Romanâ Sede literæ damnationis venerunt .... Damnatur aureum os illud, promptuarium rationis, tuba fidei, hoſpitium Trinitatis .... Iſti clauſis oculis palpant negotium, & quaſi oculati rerum cognitores, arcu iniquitatis intento, toxicum ſubitò jaculantur*.

Lutheranam Doctrinam proſcripſerat Facultas Theologica Pariſienſis; verùm ſententiæ cauſam juxta Melanchtonem, præbuerat Auguſtinianæ ignorantia Doctrinæ. Quandonam enim hæretici ſuo judicio deſinent eſſe Auguſtinianis Dogmatibus imbutiſſimi; nos autem in iis miſerè hoſpites?

Audiatur ejus præcipuè contra Decretum Sorbonicum Apologia: *ô Theologos*, inquit, *ô Sorbonam! Sinite, quæſo, impetrari à vobis, ut Auguſtinum, non dico, relegatis; ſed inſpiciatis tantùm; nam errorem veſtrum nulla pagina eſt, quæ non arguat ... Nihil ſic miror, atque in totâ Sorbonicâ Facultate neminem fuiſſe, cui ſententia de gratiâ neceſſitatem imponente comperta fuerit*.

Eraſmus quantumlibet Luthero in multis conſentiens, tamen pro libro arbitrio objecerat authoritatem ſeculorum omnium, Sanctorum Martyrum, Epiſcoporum, Pontificum, Conciliorum, etiam Academiarum, cui Lutherus lib. de Servo Arbitrio reſpondet, ſe tanto in caput ſuum depluente authoritatis diluvio, non quidem leviter commoveri; non tamen dejici à ſententiâ; quia, inquiebat, *Auguſtinus, quem præteris, totus meus eſt*. Falſiſſimè id quidem; at, ſi viveret modò, à nomine facilè refutandus eſſet in eo, quod de Queſnello diceret: *Janſeniſtarum omnium, Auguſtinum ad ravim inclamantium, Coryphæus, quem præteris totus meus eſt*: Quod enim *Arbitrium* Lutherus *Servum*, Queſnellus quidem *liberum* vocat; Quantum autem in novo ſyſtemate differat à Lutherano, velim a quibuſcumque contra Conſtitutionem *unigenitus* hoc tempore *Appellantibus* demonſtrari.

Queſnellum vidimus *in Romanæ Eccleſiæ* Traditione de Gratiâ Tomo 3. pag. 152. dicentem: *Super materiâ de Gratia non eſt* ampliùs ſolidum diſſidium Calviniſtas inter & Catholicos; ſubintellige quales Queſnelliani

liani ſunt: Simile poſſet Queſnellus aſſerere de Lutheranis. At, ſicut à Calviniſta *Jurio* audiit libro *de Spiritu Arnaldi*, inaniſſimum eſſe Arnaldi eique adhærentium triumphum; quaſi ad ſe converterint à fide Eccleſiæ devios; *verum eſt*, inquit Jurius, *Janſeniſtas in materiâ de gratiâ ad nos penitus acceſſiſſe*; reſponſum expectare poſſet non diſſimile à Lutheranis.

Quemadmodum autem Queſnellus cum ſuis ſectatoribus conqueritur, *omnes Poteſtates eſſe contrarias Prædicatoribus veritatis*, non minor ubique perſonuit Calviniſtarum & Lutheranorum querimonia de perſecutione, quam in ipſis prætenſa veritas patiebatur, non ſolùm à Pontifice, à Romanâ Curia & Epiſcopis; ſed etiam ab Imperatore à Regibus, & Principibus ſeculi Orthodoxis. De qualicunque etiam ſibi Queſnellus blandiatur victoriâ, non magis *Divinæ gratiæ* adſcribenda eſt, quàm Lutherana quælibet, aut Calviniana, adde etiam, ſi lubet, Turcica.

CAPUT XI.

Ægidius de Witte, aliàs Candidus, *obtentu frivolo* Auguſtinianæ veritatis, *temerarius hæreſios contra Innocentium X. Propugnator*.

IN pernicioſis Eccleſiæ novæ lucubrationibus, quibus omnis hoc tempore Chriſtiana regio perſonat & turbatur, vix aliud odivi magis, quàm ſimulationem perfidam, & exquiſitiſſimam hypocriſim. Quid in Janſenianorum, *ſe diſcipulos Auguſtini* profitentium, Apologiis occurrit frequentiùs, quàm rejicere ſe ultro, & damnare attributas quinque Janſenio Propoſitiones; admittere, amplecti, defendere Innocentii X. Conſtitutionem? Nullum iſto promptius illis mendacium eſt, quo circumvenire quærunt, non rude ſolummodò vulgus, & muliebre genus credulum; ſed viros etiam Principes, Epiſcopos, & aliquos ordinis forſitan Eminentioris.

Hac arte perſuadere cupiunt, nullos eſſe novæ ſectæ hæreticos, in unam ſe ſuoſque cum Pontificibus convenire fidem: Quod autem Janſeniſmi, & Janſeniſtarum nomine appellatur, ſpectrum eſſe inane, terrendis quidem pueris & ſimplicibus idoneum; Sed quod ubique & qualicunque inquiſitum diligentiâ, nuſpiam inveniatur, niſi in aberrante *Phantaſia Jeſuitarum*.

In eandem fallaciam ſecta non convenit *Candidorum*, qui alterius ordinis Janſeniſtæ ſunt, & apertæ præ cæteris profeſſionis. Secta hæc priorem, quæ, ut dixi, hypocritarum eſt, de fraudibus accuſat, & publicis ſubindè ſcriptionibus laceſſit. Sic vidimus Gabrielem Gerberon ſibi aliàs è Lovanienſibus conjunctiſſimos increpantem; quod cùm ſibi Dogmatibus conſentirent, à Sede Apoſtolica condemnatis, ſimularent in omnibus obedientiam, nihil in proſcriptis ſuis opinionibus immutantes. Sed eò Politicos adegit neceſſitas quædam, ne à Beneficiis arcerentur & officiis, ingenti novæ Eccleſiæ detrimento. Cæterum inter ſectam utramque de fide, ut dixi, convenit & dogmatibus. Ægidii de Witte, *Candidum pectus deoſculor*, inquit Andreas Schurius, inter ſuos ſcriptor ſtylo elegans, ad Janſeniſtas Candidos accedens propius, quàm politicos. Poſterioribus ſuæ dimiſſis perfidiæ, *Candidorum* Principem audiamus; etſi ex affectu erga Janſenium propenſiſſimo excæcatus, vix rarius falli ſoleat in hiſtoriâ, quàm Doctrinâ.

Authorem is publicè declarat ſe *Panegyreos Janſenianæ*, *Auguſtini Iprenſis vindicati*, *& Apologiæ novæ pro Sacroſanctâ Doctrina Cornelii Janſenii Iprenſis Epiſcopi*.

In *vindiciis* par. 2. cap. 7. de Innocentii X. contra quinque Propoſitiones ſententiâ credere nos jubet, quod " Nullas omninò in „ toto illo judicio Janſeniano partes habue„ rit Catholica Dei Eccleſia; ſed ſola Moli„ niana cum ſuis deceptoribus & deceptis „ animoſa factio, quæ Pelaſgis artificiis in„ ſtructa affatim, calumniis potens, Impera„ toriâ ac Regali poteſtate in ſuam cauſam „ pertractâ, &, quam pertrahere non potue„ runt, pertractam mentita, Eccleſiaſtico „ Tribunali indigniſſimâ infidelitate obre„ pſit, & ab eo avulſit judicium, à ſpiritu „ Eccleſiæ omnimodè alienum, & cum regu„ lis per illam ad rectè judicandum conditis, „ disertè pugnans.

„ Nunquam certè Eccleſiæ Dei Catholicæ „ mos fuit, aut erit, ut damnet, aut profli„ get acerbiſſimè Propoſitiones, ut minimum „ æquè orthodoxæ fidei, atque errori pro„ pinquas, & nullâ quidem veri falſive ſen„ ſûs diſcretione factâ, præſertim ſi plures „ Excellentes Epiſcopi, aliique celebratiſſi„ mi per ditionem Chriſtianam Theologi, di„ ſcretionem illam, ut ſummè neceſſariam, „ inſtanter rogent; ſi defectu illius tota „ Chriſtiana Reſpublica diſſidiis collidatur: „ ſi Presbyteri ab Epiſcopis, & Epiſcopi in„ ter ſe in alleganda Propoſitionum ſignifica„ tione diſcordent; ſi Theologi de illâ du„ riùs & diu certent; quin & Laici fideles in „ invicem, propter obſcuritatem iſtius con„ troverſiæ, graviſſimis accuſationibus, con-

„ vitiis, dicteriis, ſarcaſmiſque deſæviant.
„ Similiter nunquam Eccleſiæ Dei Catho-
„ licæ mos fuit, aut erit, ut quando vir or-
„ natiſſimus, & omni virtute, dignitate,
„ meritoque præſtans, propter hæreſim in
„ jus vocatur, Judicii Præfectus vetet Pa-
„ tronos pro accuſato loqui: ut quærat in
„ cauſâ de quâ agitur, corruptos & cum accu-
„ ſatoribus colludentes arbitros: ut præficiat
„ negotio tam momentoſo homines obno-
„ xios, ac palàm inidoneos & imperitos: ut
„ clam ſcripturas occultas ad judicandum ab
„ una parte recipiant, parte inauditâ alterâ:
„ quæ omnia, & alia his ſimilia jam ſæpius
„ demonſtrata ſunt, in Janſeniano negotio
„ ac judicio contigiſſe.
„ Univerſa hæc igitur machinatio aliquo-
„ rum duntaxat malè Sancto Auguſtino cu-
„ pientium Theologorum, & quorumdam
„ Romanorum Pontificum, variis fraudulen-
„ tiis circumventorum, & cauſæ viſcera in-
„ tima haudquaquam intelligentium, molitio
„ & opus fuit: qui poſtremi importunita-
„ te factionis laſſati, & compendium ali-
„ quod ſuæ authoritati (cùm viderent Rege
„ puero præoccupato, excipiendæ Bullæ
„ Pontificiæ ambabus manibus alacres ac
„ promptas Gallias) corradere geſtientes,
„ teterrimo judicio, &, quo vix ullum odio-
„ ſius hiſtoria ſuggerit, imprudenter per Jan-
„ ſenii latus, ipſa excellentiſſimi Aurelii Au-
„ guſtini dogmata cenſuris amariſſimis con-
„ foderunt.„

Hactenus Ægidius compendio exhibens quidquid alibi cum ipſe, tum alii prolixioribus ſolent deducere pro Janſenio Apologiis. Quantumlibet autem in hoc Scriptore candor placeat, minimè tamen toleranda eſt opinionum in eo perverſitas, obcæcario pertinax, indoles vehemens & temeraria, nullius reverens Poteſtatis, ſive Eccleſiaſticæ, ſive Civilis, ac ne Academiæ quidem ſuæ Lovanienſis, ut ſolo tandem carcere reprimenda ejus audacia videretur.

Sed hunc ille ſibi proſpiciens Mechliniæ ab Humberto Archiepiſcopo deſtinari, maluit, abdicato Collegiatæ Eccleſiæ Decanatu & Paſtoratu, ſe inde recipere; cumque nec in Patriâ ſuâ Gandavenſi poſſet ſecurus conſiſtere, neque in ullo ſineretur loco Catholico diſſeminare ſcripta ſua contumelioſiſsima, & apertè adeò Janſenianam ſpirantia hæreſim, ſupereſſe ſibi aſylum aliud non cenſuit, quàm in Batavorum Acatholicâ ditione. Ut autem in ejus declamationibus præfidentiæ quidem plurimum, at nihil ſolidæ rationis eſt, cumulatas hic ab eo objectiones refellere eſt facillimum.

Quod dicitur de ſolâ Moliniſtarum contra Janſenium machinatione, non aliâ nititur, quàm Sanctamorei Janſeniſtæ famoſiſſimi, in damnata & rogis infamibus traditâ relatione. Nempè octoginta quinque Galliæ Epiſcopi, qui Propoſitionibus quinque Janſenianis Cenſuram Pontificiam efflagitaverant, & numerus longè plurium Sorbonicorum qui iiſdem Propoſitionibus adverſati ſunt, quid aliud, definiente Ægidio, eſſe poterant, quàm *Moliniana cum ſuis deceptoribus & deceptis animoſa factio*?

Sic quoque judicio Petri Hollen, aliàs *Gratiani*, Ægidio conjunctiſſimi, Bulla *Vineam Domini Sabaoth*, meum opus fuit, & molitionis, fraudibus inſtructiſſimæ effectus. Ego Eminentiſſimum Ferrarium, ex Sacro Prædicatorum Ordine Cardinalem, quem, ut aliàs teſtatus ſum, neque voce, neque ſcripto unquam fueram allocutus; decepi tamen, & ejus operâ Clementem XI. Pontificem. Quid plura? Ego *Serpens ille ſum qui in Paradiſo ſeduxi Evam, & per hanc Adamum*. Quid igitur miri adeò quod Innocentio XI. *Gratiani* Prodromus Eugenius de Gelder in *voce ultima Zelatricis Innocentiæ*, oſtendendum aſſumpſerit, omnia, quæ in mundo ſunt, mala, Jeſuitis tanquam authoribus attribuenda?

Quando Propoſitiones quinque Janſenii, Innocentio X. Pontifice, examini ſubjectæ ſunt, neminem è ſuis habuit ſocietas Cardinalem, neminem in Sancto Officio Conſultorem, inter Theologos tredecim è variis Ordinibus ad examen illud à Pontifice electos unicus è Societate fuit Sforza Palavicinus, quem Queſnellus in *Defenſione Eccleſiæ Romanæ & Summorum Pontificum* refert Propoſitionibus faventem potiùs, quàm adverſantem.

Atque ea quidem, quæ Queſnellus exhibet, & à Janſeniſtis decantantur communitèr, *Tredecim Theologorum ad examinandas quinque Propoſitiones ab Innocentio X. ſelectorum ſuffragia, ſeu ut appellant, vota Summo Pntifici ſcripto tradita*, Alexander VII. decreto anni 1657. 6. Septembris *probibet & declarat, ac decernit iis, tanquam apocryphis, nullam fidem eſſe adbibendam, nec à quoquam allegari poſse vel debere*; Sed ut Pontificiis Janſeniani pridem ſe exemerunt legibus, ſuffragia illa omnibus obtrudere, & fidem, quaſi indubitatam facientia, aſſerere non ceſſant. Contra ipſos autem eatenus faciunt adverſarios, volentes cum Ægidio perſuadere, quod *nullas in toto contra Janſenium judicio partes babuerit Eccleſia; ſed ſola Moliniana cum ſuis deceptoribus & deceptis animoſa factio*.

Cur tota adverſus Propoſitiones illas moli-

molitio debuit Moliniſtarum eſſe, aut ab iis deceptorum, ſi aliorum Ordinum, etiam Molinæ vehementiùs oppoſitorum, dogmata Janſenianis directiſſimè contraria ſint, ideoque Ægidii judicio non toleranda? Quiſquis in ſuperioris utriuſque ſeculi controverſiis de Auxiliis Divinæ gratiæ peregrinus non eſt; novit, Thomiſtarum celeberrimos, atque in primis Didacum Alvarez, Molinianis Dogmatibus fuiſſe infenſiſſimos, neque tales, qui à ſuis ſe adverſariis paterentur in ſimilibus decipi: in quo autem à Magiſtrorum veſtigiis videmus hactenus diſcipulos receſſiſſe?

Iidem abhorrent maximè à Janſeniſmo, ut minimè appareat, cur in toto contra Janſenii Articulos judicio ſoli partes habere debuerint Moliniani, aut nimiùm eis creduli, & decepri. Nihilominus veluti ſtolidâ à Jeſuitis involutos fallaciâ, & eum eis contra Janſenium conſpirantes nequit Ægidii indignatio præterire. Audiamus itaque ridiculum iſtud & in ſomniantium Janſeniſtarum phantaſia fabricatum, inter ſcholas adeò diſſidentes *monopolium*.

Eodem capite Ægidius Annatum inducit interrogantem. " Uſquamne Janſenius invenerit, affirmare Thomiſtas, Dei mandata in aliquo vero, & proprio ſenſu eſſe peccantibus impoſſibilia? Poteritne oſtendere, ubi, & quando negaverint dari veram, internam, ac ſupernaturalem ex Chriſti meritis gratiam ſufficientem ad proximè agendum, & tamen vitio hominum ſterilem? Poteritne invenire, ubi dixerint, ſtare libertatem merendo & demerendo neceſſariam ſine proximâ & immediatâ agendi & non agendi indifferentia? Poteritne invenire, ubi conceſſerint, liberum arbitrium efficaci gratiâ præmotum non poſſe potentiâ proximâ & immediatâ diſſentire? Poteritne invenire, ubi ſic explicuerint Dei & Chriſti voluntatem circa æternam hominum ſalutem, ut ea ſolos ſpectaverit Prædeſtinatos, negataque fuiſſe reprobis omnibus auxilia neceſſaria, vel ut poſſent ad fidem & charitatem pervenire, vel ut poſſent, cùm jam perveniſſent, perſeverare? „

Relatis hiſce ex Annato interrogationibus, hanc ſuam promit Ægidius animadverſionem. " Reverà complura ex miſerabili illo Didaco Alvarez adducit [Annatus] abſurdiſſimæ locutionis exempla: quæ, licèt in Scriptore iſto non nihil ex adjunctis miteſcant, vehementiſſimè tamen in viro Catholico reprobanda ſunt, velut introitum apertiſſimum dantia Pelagiano errori, & Sanctis Eccleſiæ Patribus, qui de Pelagio triumpharunt, non tantùm incognita; ſed prorſus inimica, & è diametro repugnantia. „

„ En tibi ſpecimen aliquod cordate lector; „ *Si de reipſa loquamur, nullus Catholicus dubitare poteſt de Divinæ gratiæ diviſione in ſufficientem & efficacem. Secundum Concilium Tridentinum datur gratia ſufficiens, qua poteſt homo ſervare omnia mandata Divina. Si non daretur gratia verè ſufficiens, non poſſet illis, qui non convertuntur, imputari ad culpam quod non converterentur, nec adimplerent Divina mandata, & conſequenter Deus irrationabiliter conquereretur de illis, & ſine causâ illos increparet. Datur auxilium ſupernaturale intrinſecum neceſſarium ad implenda præcepta, & ab omnibus recipitur omne auxilium illud, ſaltem pro loco & tempore, quo præceptum obligat. Etiamſi non ſit in voluntate gratia efficax prædeterminans ad converſionem; nihilominus per auxilium gratiæ ſufficientis, habet eadem voluntas potentiam proximam, & facultatem expeditam, quâ poſſit converti*. „

Tum Ægidius:" Nonne hæc bellè prorſus conſentiunt Auguſtino? Profectò ſi tolerabiles fiant in Eccleſiâ Dei tales, & plures hiſce ſimiles Alvareſii iſtius locutiones, univerſa Auguſtini adverſus peccati originalis & Divinæ gratiæ inimicos trophæa, ab imis fundamentis ad ſumma uſque faſtigia ſubruuntur, ac prorſus neceſſe eſt, Fideles juxta communem dictionum iſtarum intelligentiam, pedetentim à verâ majorum fide diſcedere, in laqueos Molinianos intricari, ac demùm Pelagiano toxico infeliciter à capite ad talos perungi.

„ Hanc certè egregiam gloriam ac laudem fœdo Molinothomiſtico illi Dominicanorum cum Jeſuitis Patribus monopolio debemus tribuere, per illius artes effectum eſſe, ut ambiguis illis verborum præſtigiis ſeducti, aut faſcinati Judices, & Conſultores Romani.... abierint in luctuoſam illam Propoſitionum damnationem, nullâ ſenſuum rectorum, aut pravorum diſtinctione adjectâ, adeoque Eccleſiam jam per quatuordecim luſtra miſerandis diſſidiis ſciderint, & horrendis conflictationibus conquaſſarint. Sic utique natum eſt evenire, dum receditur à Patrum, qui hæreticos ſuâ ætate compreſſerunt, conſecratâ per Eccleſiam linguâ, & novis ſcholaribus næniis, in dies per otioſa ingenia emergentibus, atque invaleſcentibus præbentur aures. „

Imò tuorum, Ægidi in fide lapſuum, tot incurſorum à te anathematum (utinam non æter-

æternorum !) occaſio creditur, quod ſcholaſticis indocilem te præbueris inſtitutis, nullo, aut leviſsimo fundamento, immenſæ fabricam celſitudinis extruere nimiâ temeritate præſumens: quod natandi imperitus, profundiſsimo Auguſtinianorum operum Oceano te immergere auſus ſis.

Veteres, inquis, abſque doctrinæ ſcholaſticæ præſidio è ſcriptura & Patribus fidem Eccleſiæ hauſerunt & tranſcripſere Poſteris.

Ita quidem, at ſcholaſticæ tunc defectum ſupplevit aliorum eruditio Magiſtrorum, ſupplevit humilitas & ſanctitas diſcentium, ſine quâ lapſus funeſtiſsimos conſpicere ac lugere Eccleſia in pluribus coacta eſt. Proelloſo mari & ſcopulis horrido navim committere abſque Directore, & plena dare ventis carbaſa ſine gubernaculo, temeritas indubiè exitialis eſt.

In iſtiusmodi dementiam ab ipſo Theologiæ tirocinio Ægidium propulit indocilis arrogantia, qua ſupra, imò contra omnes ſe erigens Magiſtros, damnare criminis auſus eſt, quod in ſuſceptione gradûs Academici, ex præſcripto Majorum, præſtatur ab omnibus juramentum obedientiæ erga Pii V., Gregorii XIII., Innocentii X., Alexandri VII. Conſtitutiones, quibus Baii & Janſenii dogmata profligantur; proinde maluit, relictâ præpropere Academiâ, omni inglorius renuntiare gradui, quàm ſe probè Catholicum uſitatâ formulâ profiteri.

Magis futile eſt quod de inito Dominicanos inter & Jeſuitas comminiſcitur in *doctrinâ de Auxiliis Monopolio*. Cui temerarius ſperare potuit, ſe id credibile redditurum? Antipodibus ſcilicet, aut rudioribus quibuſdam, & omnis controverſiæ ignaris.

Longè magis veriſimile, & minùs honorificum Ægidio ac cæteris Janſenianis eſt, quod ab aliis recentiùs dicitur, ipſorum cum ſeparatis ab Eccleſiâ hoſtibus *monopolium*, non in Bataviâ ſolùm; ſed etiam in Angliâ.

Nos ab Ægidio, nullâ redditâ contumeliæ ratione, appellari confidentiſſimè Pelagianos, non miramur; quandoquidem & Tridentini Patres eamdem ſubierint illatam ab ejus Præcurſoribus, Lutheri atque Calvini commilitonibus calumniam. Neque Alvareſius, neque Thomiſtæ cæteri ægriùs ferent, ſuas, quas cum ſcholis paſſim omnibus tradere ſolent ſententias, Pelagianis adſcribi ab Ægidio & ejus ſociis, quorum in Eccleſiâ authoritas non multò major eſt, quàm quorum dicuntur fœdus in vicinis Belgio Provinciis affectare.

Diſſimulari quoque à me facilè poſſent, quæ contra Innocentii X. de quinque Propoſitionibus judicium objiciuntur, quandoquidem ipſius Cardinalis Noallii, ut ſæpiùs retuli, teſtimonio ad Clementem XI. dato conſtet, ejuſdem Eminentiſsimi Archiepiſcopi, & reliqui Galliarum Cleri in Comitiis Generalibus anno 1705. congregati ſententiam fuiſſe, quod *Pontificiis adverſus Janſenium Conſtitutionibus nihil deſit ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illas nec appellationem admiti poſſe, nec mutationem expectari*: Non inutile tamen erit præcipua accuſationis capita paulò diſtinctiùs refutari.

Conqueritur Adverſarius, *profligari acerbiſſimè Propoſitiones ut minimum æquè orthodoxæ fidei atque errori propinquas, & nulla quidem veri falſivè ſensûs diſcretione facta.*

Nos autem contendimus, ex quinque Propoſitionibus, quatuor primas, nonniſi unicum habere ſenſum proprium, & obvium, eumque non ſolummodò propinquum eſſe errori; ſed falſum penitus, & hæreticum, quemadmodum à Sede Apoſtolicâ declaratur. Quòd autem ſenſus, qui Pontificibus & omnibus Chriſti-fidelibus hæreticus eſt, appareat Adverſario Catholicus, ſive ut loquitur, *Orthodoxæ fidei* Articulus, non miramur, quia talis apparuit Janſenio, cujus ſententiæ paſſim Ægidio Oraculis proximæ ſunt, licèt de hæreſi, à Catholicis Scriptotibus convictiſſimæ.

Senſum primis quatuor Propoſitionibus, nonniſi unicum eſſe proprium & obvium, docet ipſa nos Profeſsio libelli ſupplicis à Janſeniſtarum Oratoribus Innocentio X. oblati, prout ab ipſo refertur Ægidio in Panegyri Janſeniana pag. 105. & ſequentibus, quibus exhibere ſe Pontifici aſſerunt *Breviſſimam quinque Propoſitionum in ſenſus varios diſtinctionem*. Senſus illos ut ſupra latiùs expoſui, tribus diſpertiunt columnis. In primâ ponitur *ſenſus*, qui Oratorum judicio eſt *hæreticus*, *& Propoſitionibus malignè affingi poſſet, ſed quem legitimè ſumptæ non habent*. In ſecundâ columnâ eſt *ſenſus prout à nobis* (Oratoribus) *intelligitur ac defenditur*. Senſus ille ab iiſdem Oratoribus vocatur *verus, germanus, legitimus*. In tertiâ columnâ ſunt *Propoſitiones* oblatis ad Cenſuram Propoſitionibus *contrariæ ut ab adverſariis* [Janſenii] *defenduntur*.

Nunc arbitrum non refugio quemcunque ſive Theologum, ſive ſermonis latini non penitus ignarum, ut in illâ à Janſenianis Oratoribus ſtudioſè adeò excogitatâ variorum ſenſuum diſtinctione quærat, & enumeret varios illos Propoſitionum ſenſus, propter quos illæ dicendæ eſſent *æquivocæ*, &, niſi Cenſura ſenſus diſtingueret, ipſa redderetur ambigua.

Evi-

Evidens eſt ſenſum primæ columnæ non eſſe Propoſitionibus *verum*, *legitimum*, *germanum*; quomodo enim talis ſit, quem conſtet nonniſi *malignè affingi illis poſſe; ſed quem legitimè ſumptæ non habeant?* Minùs etiam ſenſus tertiæ columnæ, *Propoſitionibus proprius* eſt, cum ſit illis *contrarius*. Lucidiſſimæ igitur veritatis eſt, ſenſum damnatis Janſenii aſſertionibus proprium, eſſe unicum, proindè eaſdem minimè eſſe æquivocas, neque in earum Cenſuris neceſſariam fuiſſe ſenſuum diſtinctionem.

Dixi de *Propoſitionibus ſaltem primis quatuor*; propterea quod in quinta, prout à Galliarum Epiſcopis denuntiata fuerat, Sedes Apoſtolica majoris quidpiam luminis deſiderans, ſupplendum cenſuerit defectum, additâ à ſe diſtinctione.

Propoſitio ſcilicet denuntiata habet: *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe*, ubi cùm non ſatis exprimatur mors Chriſti & paſſio pro ſolorum beatitudine Electorum, qui tamen etiam ſenſus Janſenii eſt, hunc ſpecialibus dignum notis ſtatuit Pontifex, non in tenebris relinquendum.

Sic itaque Propoſitionem Sanctiſſimus ſuâ expoſuit definitione: *Falſam, temerariam, ſcandaloſam: & intellectam eo ſenſu, ut Chriſtus pro ſalute duntaxat Prædeſtinatorum mortuus ſit, impiam, blaſphemam, contumelioſam, Divinæ pietati derogantem, & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus*. In hac ipsâ diſtinctione aliquid tenebrarum à Janſenianis fingitur: Janſenius, inquiunt, & nos cum eo, agnoſcimus *non pro ſalute duntaxat Prædeſtinatorum* mortuum eſſe Chriſtum; cùm etiam pro juſtitiâ temporaneâ juſtorum non perſeverantium ſe Patri obtulerit. Quis enim neſciat, quidquid nobis ſupernaturalium obvenit gratiarum, fuiſſe Chriſti meritis procuratum?

Verùm cavillationis ineptia mox pateſcit, ſive Innocentii verba conſideres, ſive Gallicanorum Antiſtitum, & Sorbonicorum denuntiationem, ſive Conſtitutiones geminas Alexandri VII. ſive juramenti formulam ab eodem Pontifice præſcriptam.

Sic enim Innocentius X. *Cùm occaſione impreſſionis libri, cui titulus, Auguſtinus Cornelii Janſenii Epiſcopis Iprenſis, inter alias ejus opiniones, orta fuerit, præſertim in Galliis, controverſia ſuper quinque ex illis, complures Galliarum Epiſcopi apud nos inſtiterunt, ut eaſdem Propoſitiones nobis oblatas expenderemus, ac de unâquâque earum certam & perſpicuam ferremus ſententiam.*

Non fuiſſe ullam tunc temporis inter Theologos in Gallia controverſiam, an Chriſtus Paſſionis ſuæ meritis obtinuerit aliquibus reprobis, temporaneæ gratiam juſtificationis, certiſſimum eſt penes omnes; hæreſis enim Calviniſtarum, juſtitiam fingens amitti neſciam, illi propria eſt Sectæ, ab omnibus conſenſu unanimi exploſa Catholicis; at obvenire omnibus ſalutem, quibus eam Chriſtus promeritus eſt, ſpecialis error fuit, & hæreſis Janſenii, à quibuſdam Semi-Calviniſmus non incongruè appellata.

Hæc luctuoſâ Eccleſiæ calamitate complures illicò nacta ſuffragatores, plurimos offendit adverſantes, neque diſſidentium animos componere ſatis potuit authoritas Sorbonæ, vel Congregatorum in Comitiis Antiſtitum.

Quarè prudentia dictavit & neceſſitas, Sedem Apoſtolicam Chriſtianorum omnium Matrem ac Magiſtram, communibus Regis atque Epiſcoporum precibus conſulendam.

Verba Gallicanorum Antiſtitum, ut ſupra vidimus, clariſſima ſunt, quibus judicium Pontificis expoſcunt de Propoſitionibus eo tempore inter Theologos diſceptatis, & quidem contentione utrimque ardentiſſimâ. *Decennium eſt*, inquiunt in communi Epiſtolâ, *ex quo vehementiſſimis turbis Gallia magno noſtro mœrore commovetur, ob Librum poſthumum, & Doctrinam Reverendiſſimi Cornelii Janſenii Iprenſis Epiſcopi ..... Quamobrem flagitamus Beatiſſime Pater, ut clarâ firmâque de Propoſitionum iſtarum ſenſu prolatâ ſententiâ, cui Reverendiſſimus ipſe Janſenius morti proximus, opus ſuum ſubjecit, caliginem omnem diſcutias, animos fluctuantes componas, diſſidia prohibeas, Eccleſiæ tranquillitatem, ſplendoremque reſtituas*.

De ſenſu illo, quem Pontificia Conſtitutio, juxta Adverſarios, in Propoſitione quintâ, hæreſios damnaſſet, non ſolùm nulla *acrior*; ſed nulla prorſus contentio inter Theologos fuit: ob ſenſum illum adeò non *turbis vehementiſſimis* toto *decennio Gallia commota eſt*; ut ne quidem unâ die, vel horâ, in ullo Galliæ angulo, turbarum, commotionis, murmuris fuerit vel minimum.

Quapropter ridiculos ſe Galliarum Epiſcopi reddidiſſent, ſi tanto molimine, tam pathecticè, Regiâ etiam Majeſtate interpoſitâ rogaſſent Pontificem, ut circa Propoſitionis illius ſenſum *caliginem omnem diſcuteret*, ubi meridiano omnia fulgerent lumine; ut *fluctuantes animos componeret*, ubi fluctuare neminem vel dubitare foret compertiſſimum; ut *diſſidia prohiberet* merè fictitia, ut *tranquillitatem redderet*, ubi ſumma conſpiceretur malacia.

Hæc omnia, ut à ſanæ mentis judicio ſunt alieniſſima, omnis pariter Lector ſapiens indubiè judicabit, adverſarios exponere ſe ipſos riſui, ſi adeò ſtolidi ſint, ut non videant, vel deteſtationi, ſi contra veritatem agnitam, talia fingant ad circumveniendos ſimplices, ſeque in hæreſi obfirmandos.

Plura, ut facilè poſſem, ex geminis Alexandri VII. Conſtitutionibus, & juramenti ab eodem præſcripti Formulâ deducere ſupervacaneum foret, quando ex tot patentiſſimum eſt argumentis, Pontificio feriri anathemate & impietatis, blaſphemiæ, hæreſios Cenſuris, Propoſitionem Janſenii quintam, *intellectam eo ſenſu, ut Chriſtus pro ſalute duntaxat Prædeſtinatorum*, & non aliorum, *mortuus ſit*.

Hunc fuiſſe Antiſtitis illius ſenſum, liquet ex lib. 3. de gratiâ Chriſti cap. 21. dum ait: *Quibuſdam hominibus dare prædeſtinavit* Deus *fidem, charitatem, & in ea perſeverantiam uſque in finem, quos eſſe prædeſtinatos, electos, & ſalvandos dicimus .... Pro iſtis in æternum vivificandis mortuus eſt, pro iſtis ab omni malo liberandis rogavit Patrem ſuum, non pro cæteris, qui à fide & charitate deficientes in iniquitate moriuntur*.

Ibid. *Quæ ſanè cùm in Auguſtini Doctrina perſpicua certaque ſint, nullo modo principiis ejus conſentaneum eſt, ut Chriſtus Dominus vel pro Infidelium in infidelitate morientium, vel pro Juſtorum non perſeverantium æterna ſalute mortuus eſſe, ſanguinem fudiſſe, Patrem oraſſe ſentiatur .... Ex quo factum eſt, ut juxta S. Doctorem non magis Patrem pro æterna liberatione ipſorum, quàm pro Diaboli deprecatus fuerit*.

Quæ Janſenii ſententia ab eo tam diſertè, tam dilucidè enuntiata, Romanorum Pontificum, atque poſt eos omnium Catholicorum judicio eſt certiſſimè *impia, blaſphema contumelioſa, Divinæ pietati derogans, & hæretica*.

Inter has autem notas, nullam eſſe, quæ non æquiſſimè à Pontificibus illata ſit, paratus ſum ex Divinis Oraculis, Conciliis, Patribus demonſtrare, quandocumque adverſariis libitum fuerit Janſeniani à me exhibiti ſensûs ſuſcipere patrocinium. Intereà habent in præſenti opere ſufficientia, quibus ſe occupent refutandis, cùm eandem à Queſnello ſententiam, locis pluribus reſuſcitatam, à me non paucioribus confoſſam telis, remiſſamque ad inferos, reperiant.

De prioribus etiam quatuor hæreticis Janſenii *Propoſitionibus*, quod ab Ægidio de Witte ſine probatione aſſeritur, *eas ut minimùm æquè Orthodoxæ fidei, atque errori eſſe propinquas*, ut propterà juſtè damnari non potuerint, *nulla veri falſive ſenſus factâ diſcretione*, prorſus frivolum eſt; quia, ut ex ipsâ ſolemniſſimâ Janſeniſtarum apud Innocentium X. declaratione ſuperiùs oſtendi, Propoſitiones illæ ſenſum non niſi unum, proprium & obvium præſeferunt, quem univerſa meritò condemnat Eccleſia, pro ſuis minimè agnoſcens impoſterum Filiis, qui cum Queſnello, Ægidio & ſimilibus eumdem perrexerint obſtinatiùs propugnare.

Nullum itaque ex ignorantia ſensûs prohibiti in Chriſtianâ Republicâ diſſidium, nulla turbatio eſt; ſed quidquid accidit moleſtiæ, forinſecus infertur à novorum pertinaciâ hæreticorum, qui percuſſum anathemate ſenſum, à ſe maximè cognitum, retinere mordicus volunt, nullâ futuri unquam declaratione contenti, niſi quæ ſenſum Janſenii, & Queſnelli hæreticum, omni eximeret damnatione.

Declarationem iſtiuſmodi ſola poteſt hæreticorum maleſana præſumptio, & temeritas expetere, nulla hominis Catholicè ſentientis expectare ſapientia. Probis peritiſque Theologis nulla poteſt eſſe contentio de Janſenianorum dogmatum ſignificatione & intelligentiâ; ſed omnis Catholicos inter & Janſenianos diſcordia eſt, quod ubi pars utraque perſpectiſſimam habet Propoſitionum ſignificationem obviam, Catholica Damnari hæreticam facilè patiatur, Janſeniana eam modis omnibus velit ab anathemate vindicare; nihil in hunc finem prætermittens artis ſubdolæ, quam cum à Catholicis detegi, elidi, deſtrui conſpexerit, ringitur, atque ad clamores confugit, & contumelias contra omnes genus hominum, ſummas etiam Poteſtates.

Hæ ſcilicet univerſæ captivam detinent in injuſtitia veritatem adeò ut miſera magis hodie ſit fidelium conditio, quàm luctuoſiſſimis olim Eccleſiæ temporibus, quando hæc perſecutionem patiens à Tyrannis, non caruit *Epiſcopis, quos Spiritus Sanctus poſuit regere Eccleſiam Dei*, quique ſuo non defuere muneri, ut commiſſos ſibi populos in veritate fidei confirmarent; nunc autem neque in Epiſcopis, neque in ullis Eccleſiæ Præſidibus aliquod nobis fidei, aut veritatis præſidium eſt, ſiquidem juxta Queſnellum *Deus permittit, ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*. Qui *judicio* contra Propoſitiones quinque *præfuit* Innocentius X. Janſenium in pace & unione Eccleſiæ defunctum, meritò vetare potuit *in jus vocari propter hæreſim*, cum ab eo crimine immunis fuerit, quantolibet errore lapſus, utpote ſententias ſuas omnes Vicario Chriſti hu-

humillimè ſubmittens, atque anathemate configens, quidquid eo dignum Pontifex judicarit.

Ea Janſenii Declaratio effecerit, ut Apoſtolica Sedes in toto adverſus quinque Dogmata proceſſu, nullam haberi voluerit de perſona mortui Antiſtitis mentionem.

Quod ad Eccleſiæ inſtitutionem conduceret, unicè examinari voluit, & auhoritate Apoſtolicâ definiri: num ſcilicet liber, de cujus utilitate vel pernicie tam vehemens inter Theologos tum in Belgio tum in Galliis exarſerat diſceptatio, innoxius reverà eſſet, orthodoxæ fidei, & ſanæ Doctrinæ conſentaneus; an verò erroribus ſcatens, etiam impiis & hæreticis; ut proinde ejus lectio Fidelibus abſque gravi animarum diſcrimine permitti promiſcuè poſſe, minimè videretur. Quod itaque de Janſenii perſona agi Innocentius noluerit, benignitatis Pontificiæ fuit, non malevolentiæ argumentum.

Calumnia gravior, & minùs digna Preſbytero, præterquam ſchiſmatico eſt, cum dicitur Chriſtis Vicarius *quaſiviſſe* ſtudio *arbitros corruptos, & cum accuſatoribus colludentes, præfeciſſe negotio tam momentoſo homines obnoxios, ac palam inidoneos & imperitos*.

Omnes hæreſi contrarios judices, aut iniquos eſſe, aut ignorantes, & ferendæ ſententiæ nequaquam idoneos, vetus hæreticorum nænia eſt, neque minùs ſtolida ſui ſuorumque ſupra Doctores Catholicos elatio. Ut nempè ſuperbia paſſim hæreſum mater eſt, nutrix eadem communiſſimè cernitur, quemadmodum Pater & Inſtitutor Diabolus, fraudum atque mendaciorum in omni genere peritiſſimus artifex.

Supereſt audiendum, quod ab ipſo ſibi ibidem opponitur adverſario: " At objiciet „ fortaſſe quis; Ipſa jam Eccleſia Catholica „ univerſa, quidquid olim apud Romanos „ Pontifices perverſè actum fuerit, ſive non, „ quinque Propoſitionum, ut jacent, ſive in „ ſenſu quem præferunt, naturali & obvio „ planiſſimam approbat damnationem.

„ Id enim verò accuratè diſpiciamus; „ qnia, ut video, inſignes, à pietate atque „ eruditione commendatos viros hæc futilis „ conceptio occupat.

„ *Eccleſia*, ait Auguſtinus, *eſt populus fi-* „ *delis per univerſum orbem diſperſus*, ſive „ collectio aut convocatio hominum, in ejuſ- „ dem veræ fidei profeſſione, atque eorum- „ dem Sacramentorum communione ſub ſuis „ comparatè Paſtoribus adunatorum. Ut igi- „ tur eniteſcat, quid Eccleſia illa Catholica „ in rebus fidei approbet, vel condamnet, „ indagandum erit, quæ & quanta illius pars „ in approbatione vel condemnatione illius „ articuli, de quo quæritur aut diſputatur, „ unanimis & concors ſit. Nam ſi in articu- „ li aut pronuntiati alicujus proſcriptionem „ Eccleſia univerſa concinat, vel quæ diſ- „ ſentit pars, nullius in illa ſit nominis, di- „ cendus rectè erit talis articulus, ab Eccleſiâ „ Catholicâ profligatus. „ Ita *Candidus, Janſeniſtarum* minùs ſimulantium Coryphæus.

Hinc Lector indubiè redditur intelligendi avidus, quomodo hoc ſuo Ægidius Laqueo ſe expediturus ſit. Initium ducendum judicat à deſcribendo quinque Propoſitionum ſenſu obvio, in quo accuſatæ à Denuntiatoribus fuerint, & à Romanis Judicibus condemnatæ. Hunc exhibet & probat ex " Annato, qui (inquit) me judice, quinque li- „ tigioſarum Propoſitionum ſenſum, certè „ & magis obvium, & ab utroque Auguſtino „ verè tradirum, nativo penicillo delineavit. „ *Hic ſenſus eſt* (inquit Annatus) *quem ſugge-* „ *runt illi, qui Cenſuram urgent: Nempe quòd* „ *Dei præcepta ita ſint tranſgredientibus im-* „ *poſſibilia, ut eorum nemo habeat proximam* „ *& expeditam ad ſervandum potentiam*:

„ *Quòd talis ſit omnis actualis gratia Chri-* „ *ſti interior, ut nemo unquam habeat proxi-* „ *mam & expeditam ad ſuſpendendum ejus* „ *effectum poteſtatem*:

„ *Quod talis ſit ſtatus voluntatis in naturâ* „ *corruptâ, ut dum benè agit, careat proxi-* „ *mâ & expeditâ non agendi benè potentiâ, &* „ *viciſſim dum malè agit*:

„ *Quòd Semipelagiani in eo tantum er-* „ *rarent circa gratiam Chriſti, quod putarent* „ *eſſe in voluntate proximam & expeditam* „ *diſſentiendi potentiam*:

„ *Denique quod Deus ita ſe gerat cum re-* „ *probis, ut qui nunquam recipiunt fidem aut* „ *charitatem, nunquam etiam habeant pro-* „ *ximam & expeditam recipiendi potentiam:* „ *qui receptam amittunt, non habeant proxi-* „ *mam & expeditam retinendi*.

„ Hic eſt ſenſus Janſenianus: hic ſuggeri- „ tur Romanis Judicibus, ut videant quan- „ tum diſtet ab hæretico, quantum Catholi- „ co ſit conformis.

Relatâ hac Annati ſententiâ, convertitur Ægidius Candidus ad ſuos in novâ Eccleſiâ ſodales, dicens." Fratres ſancti, vocatio- „ nis cœleſtis participes, Auguſtini intrepi- „ dos diſcipulos alloquor, *Demus gloriam* „ *Deo*: mittamus ambages, renuntiemus ca- „ villis: nonne iſta, quam hic ex Annato re- „ fero, ſine ullâ controverſiâ, prorſus ipſiſ- „ ſima eſt Janſenii Iprenſis, atque Auguſtini „ Hipponenſis Doctrina? Quæ ſi à Romanis „ Judicibus profligata ſit quod quidem oppi- „ do

„ dò eſt veriſſimilius, ne motemur annuere,
„ ſicut veritas examinata perſuadet, ab iſtis
„ miſeris Judicibus, Doctorem Eccleſiæ Ma-
„ gnum Aurelium (Auguſtinum) ſub Janſe-
„ nii nomine, ignominioſæ quæſtioni ſubdi-
„ tum, & ſub larvâ Calviniani aut Lutherani
„ Dogmatis turpiſſimè condemnatum. „

Ita Ægidius, cui quoad priorem partem facilè conſentio, aſſerenti ſcilicet quam ex Annati judicio retulit, *Doctrinam eſſe ipſiſſimam Janſenii Iprenſis*, ab hujus adverſariis in Tribunali Apoſtolico accuſatam, damnatamque à Chriſti Vicario. Quod autem ideò Innocentium X. & aſſiſtentes ei tum Eminentiſſimos Cardinales, tum eruditiſsimos Conſultores, alioſque præcipuos variorum Ordinum Doctores, vocet *miſeros Judices*, nihil ab inſtituto ſuo & hæreticorum paſsim omnium impudentiâ alienum facit.

Exemplum hujus & documentum accipere potuit à Queſnello, qui in Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum pag. 31. ait: *Maxima pars Cardinalium & Teologorum* (qui ad ferendum de Propoſitionibus judicium adhibentur) *nihil intelligit*.

Ibid. pag. 43. *Romani præjudicant authoritati S. Sedis, quando Cenſuras iſtiuſmodi edunt ejus nomine, & niſi cautiores fiant, efficient ut in S. Sedem, aliunde Catholicis omnibus adeò venerabilem, redundet contemptus, qui Decretis talibus debetur*, quale juxta Queſnellum eſt, quo ab Eccleſiæ finibus Alexander VIII. arcet Articulos 31. tanquam *erroneos, Schiſmaticos, hæreticos*, & aliis reſpectivè non levibus Cenſuris.

An non iſtud inſigniter nugari eſt, in eodem opere, quo S. Sedis authoritas tam ſcurriliter proteritur, eandem occinere *Fidelibus tantopere venerandam*?

Regulam nobis ab Ægidio ſuperiùs præſcriptam vidimus ad dignoſcendum, *quid Eccleſia Catholica in rebus fidei approbet vel condemnet. Indagandum* (inquit) *quæ & quanta illius pars in approbatione vel condemnatione illius Articuli, de quo quæritur aut diſputatur, unanimis & concors ſit. Nam ſi in Articuli aut pronuntiati alicujus proſcriptionem Eccleſia univerſa concinat, vel quæ diſſentit pars, nullius in illâ ſit nominis, dicendus rectè erit talis Articulus ab Eccleſiâ profligatus*.

Nos modò ex Ægidio quærimus, nulliuſne in Eccleſiâ nominis fuerint tot olim Epiſcopi faventes Ario, Neſtorio, Pelagio, eorumque recuſantes ſubſcribere condemnationi? Pluresne & majoris nominis reperiet Ægidius Innocentianæ contra quinque Janſenii Dogmata contrarios Difinitioni? Janſenii quidem authoritas penes Novatorem hunc multis prævalet; ſed & ipſe Pontificio ſe ſuumque librum judicio ſubmiſit ſæpius, notumque id fieri omnibus voluit publicis Teſtamenti tabulis conſignans.

Quapropter Ægidianam contra Pontifices rebellionem & pertinaciam damnat ipſe Janſenius.

Sed & ſi contumax fuiſſet, diceremus cum Tertulliano lib. de Præſcriptionibus cap. 1. *Quid etiam ſi Epiſcopus .... lapſus à regula fuerit? Ideò hæreſes videbuntur obtinere? Ex perſonis probamus fidem, an ex fide perſonas?* Quatuor Epiſcopos, quos hiſtoria Janſeniana memorat refractarios, nulla fermè celebrat eruditionis fama, poſteriſque ſatis ſuperque notos reddidit obſtinatio, cum deteſtabili, & minimè dignâ Chriſtianis, nedum Epiſcopis perfidiâ.

Cujus proinde conſiderationis eſſe debet, cujus ponderis adverſus totius Orbis Antiſtites, Academias, Doctores ex omni ordine, iſtiuſmodi Epiſcoporum quatuor qualiſcumque diſſenſio?

Habuere hi quidem aliquos ex inferiore ſubſellio ſuffragantes, quos inter heroes & omni genere ſcientiæ inſtructiſsimos referunt Janſeniani; ſi autem propiùs inſpicias, & quidquid edidere operis, tot ſcatere ineptiis & erroribus, etiam graviſsimis deprehendes, ut inter ſanæ mentis Theologos, locum nequidem infimum mereantur.

Libellis vernaculis, famoſis potiſsimùm contra Romanos Sacrorum Judices, & quos oderunt peſsimè, Religioſos, oſtentare ſe ſolet eorum eloquentia; talibus pars vitæ, etiam longævæ, præcipua teritur, quibus ubi acceſſerit corraſio quædam Auguſtinianorum textuum ex Janſenio, vel Uſſerio & ſimilibus Calviniſtis, in ſuæ patrocinium novitatis, tunc Doctores maximi habentur, & alteri quodammodo Auguſtini; ſed monente didicimus Tertulliano lib. de Præſcriptionibus cap. 16. *Nuſquam faciliùs proficitur, quàm in caſtris rebellium, ubi ipſum eſſe illic, promereri eſt*.

Nota quaſi characteriſtica Janſeniſtarum eſt, affectata præ cæteris intelligentia Traditionis; præſentis autem omnis ſibi contrariæ deſpectus apertiſsimus authoritatis. Non malè eis congruit dictum Leontii lib. 1. contra Neſtorianos & Eutychianos in principio: *ſe ipſos ſapientes eſſe jubent, & ſunt tanquam ex juſſione & edicto ſapientiâ præditi, quos eruditos eſſe fecit, velle tantùm*.

Quanticunque tandem nominis *pars diſſentiens* definitioni contra Janſenium cenſeatur; toti tamen comparata Eccleſiæ, tam exi-

gua

gua eſt, ut quaſi pro nihilo reputetur.

Et quidem præter furentem Ægidium, Gerberonium, & unum forſitan alterumve ſcriptorem ſimilem, quos temeritas ſingularis Walonio, ipſique ſubinde Queſnello reddidit propter imprudentiam odioſos, vix reperias hoc tempore, quem non pudeat Innocentii X. contra quinque Propoſitiones obſtrepere definitioni,

Queſnellus & ejus Diſcipuli, etſi veram Conſtitutioni obedientiam non præſtent, ſimulatione tamen & mendacio profitentur. Sub nomine fictitio *Baccalaurei Gery* in Præfatione Apologię Hiſtoricæ pro Cenſuris Lovanienſi & Duacenâ, ſic invehitur Queſnellus in eos, qui Janſeniſmi infamiâ aſpergere quoſdam è Lovanienſibus Theologis ſoliti dicebantur; *Quomodo* (inquit) *diſſimulare ſilentio poſſumus accuſationem adeò atrocem & injuſtam, quaſi obedientiam denegemus Conſtitutionibus* Pontificiis, *quas ſinceriſſimâ ſemper proſecuti fuimus reverentiâ & ſubmiſſione?*

Janſenianum iſtud quidem eſt, & tali dignum hypocritâ mendacium; ſed vel ex eo facilè colligitur, quàm generalis ſit acceptatio Conſtitutionis, de quâ hic agimus, Innocentii X. cùm ipſi, qui eâ feriuntur, novi hæretici, ſe eidem vereantur refractarios profiteri.

Denique omni exceptione majus, etiam penes adverſarios æſtimari de hoc debet teſtimonium Eminentiſſimi Noailles, in tali authoritatis gradu apud Catholicos eſſe *Innocentii X. & Alexandri VII. adverſus Janſenium Decreta, ut nihil illis deſit, ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec appellationem admitti poſſe, nec mutationem expectari*. De hoc Epiſtolam ejus tenemus datam ad Clementem XI anno 1711. 29. Junii. Unde contra Ægidium meritò concludimus, *Partem diſſentientem* Bullæ Innocentii X. eſſe *nullius ponderis*, ſi in ſtaterâ appenditur cum *Parte* Pontifici conſentiente; atque hæc quidem non niſi impropriiſſimè, nec ſine apertiſſimâ injuriâ, *Partis* nomine appellatur, utpote univerſam complexa Eccleſiam; oppoſitus enim rebellium manipulus, nobis ex Chriſti monito eſt, *ſicut Ethnicus & Publicanus*.

Quidni etiam reviviſcere ſinatur hæreſis fere quælibet teterrima ſuperiorum temporum; ſi talis contra Eccleſiam Romanam authoritas Sacerdotum & Antiſtitum ſufficiat? Quam umbram Janſeniana habet Eccleſia, ſi eam contuleris cum Arianâ centenorum forſitan Præſulum munita præſidiis?

Quod omnem penes ſe ſolos reſidere ſapientiam, eruditionem, pietatem autument præpoſteri hi Auguſtinianorum vindices dogmatum, commune habent cum omnibus paſſim hæreticis, de quibus ſic obſervavit Gregorius Magnus in Caput 19. Job. cap. 12. *Habent hoc hæretici proprium ut de inani ſcientiæ ſuæ arrogantiâ inflentur, & rectè credentium ſimplicitatem derideant*.

Franciſcus Simonis Tractatu de Fraudibus hæreticorum parte prima Fraude prima ait: *Melanchton, Calvinus, Munccerus, nullus non hæreticus nobis ætate conjunctior, virtutes doctus Diabolicas prodiit*.

S. Hieronymus de Chriſti monito, quod eſt apud Matthæum cap.7. *ſpecialiter* (inquit) *de hæreticis intelligendum eſt, qui videntur continentiâ, caſtitate, jejunio, quaſi quadam pietatis ſe veſte circumdare; intrinſecùs verò habentes animum venenatum, ſimpliciorum Fratrum corda decipiunt*. Liquet itaque, quàm egregius, & cujus Prædicator veritatis cum ſuæ conſorte audaciæ Gerberonio cenſeri Ægidius debeat, quàm meritò apud Catholicos ſubſiſtere nuſquam paſſus, omnes ſibi *contrarias* ſenſerit *Poteſtates*. Ægidianæ audaciæ *conſortem* voco Gerberonium, quia citatæ à me locis pluribus laciniæ ex ejus ſcriptis, plures etiam adductæ in proceſſu contra eum juridico, vix inferiores impudentiâ ſunt Ægidianis.

Sed conveniendus hic mihi propius eſt Queſnellus, & quàm perfidus prætenſæ *veritatis* fuerit *Prædicator*, ex ipſâ ejus relatâ hoc capite ſententiâ luculentiùs demonſtrandum.

CAPUT XII.

Expenditur allatum ſuperiùs Queſnelli teſtimonium de ſuâ ſuorumque erga Pontificias Conſtitutiones reverentiâ; unde pateat, quales nova Eccleſia Prædicatores *habeat* veritatis.

QUeſnellus è Galliâ in Belgium profugus anno 1685. mox devincire ſibi ſtuduit geminas ibi Academias, Lovanienſem & Duacenam, quarum gratiâ, protectione, munificentiâ non ſolùm ſecuriùs viveret; ſed etiam commodiùs: diſſeminaret quoque faciliùs novitates, certâ ſpe fructuum & meſſis uberrimæ.

Inter cætera quæ è Bruxellenſibus ſuis latebris emiſit opuſcula, Academiis iſtis, ut ſuppoſuit, placitura, fuit *Apologia Hiſtorica Cenſurarum Lovanienſis & Duacenæ* contra Leſſium & Hamelium. Applaudentes ſibi Apologia iſta nacta eſt Lovanii, quotquot erant Baii & Janſenii novitatibus addicti: diſplicuit paſſim Catholicis: Duaci à Facultate Theo-

Thologica Cenſuris non levibus reprobata, eſt, etiam Romæ condemnata.

Perverſum ſcilicet ubique patuit authoris conſilium, non tam utriuſque defenſio Facultatis, quàm veterum reſuſcitatio diſſenſionum, quas Sedis Apoſtolicæ authoritas Sixto V. Pontifice, ejuſque apud Belgas Nuntio Octavio Calatino Antiſtite ſalubriter abolevit; ſed Catholicorum diſsidia Diabolo viſa ſunt, introducendæ hæreſi opportuna, & conciliandæ Novatoribus gratiæ illius Partis, quæ adverſus alteram novo gauderet ſe roborari præſidio.

Ut autem ſiniſtram Queſnellus amoliretur de ſe, ſuoque ſtratagemate ſuſpicionem, exordiendum cenſuit à fallaciſsimâ, & plenâ hypocriſis Præfatione, quâ ſe cum Duacenis ac Lovanienſibus Theologis oſtenderet, Apoſtolicæ Sedi ejuſque Conſtitutionibus obſequentem. *Quomodo* (inquit) *accuſationem tolerabimus atrocem adeò & iniquam, quaſi Pontificiis non præſtiterimus obedientiam Conſtitutionibus, quas ſinceriſſimâ proſecuti ſemper fuimus reverentiâ & ſubmiſſione?*

Lovanienſes & Duacenos omnes neque arguere meritò poſſumus inobedientiæ, neque velut debitè ſubmiſſos defendere; Utrobique enim inimicum hominem in medio tritici ſuperſeminaſſe zizania, ex adductis à me loco non uno ſpeciminibus Lector facilè collegerit. Hic juverit audire Ægidium de Witte, inter Lovanienſes Theologos celebrem, & Janſenianos inter audaciâ præſtantiores, vulgò *Candidos*, Anteſignanum.

In Auguſtino Iprenſi vindicato parte 2. cap. 4. " Ante Propoſitiones (inquit) per In-
„ nocentium X. condemnatas, fateor, ſtre-
„ nuè Lovanii ac Pariſiis pro Doctrina quin-
„ que Propoſitionum, & ſenſu Orthodoxo,
„ qui in iis ſatis obviè lucet, diſceptatum ac
„ concertatum fuit, & jam tum magnificè
„ admodum per Belgium & Gallias, illuſtria
„ magis fieri cœperunt veræ gratiæ Criſtia-
„ næ Dogmata, ſed, prôh dolor! ad primum
„ Vaticani tonitrui ſonitum, à tuendis ut
„ minimum æquè benè ac malè ſonatibus
„ enuntiatis, improvidiſsima receſsio facta
„ eſt: & inſignis illa totis animi viribus te-
„ nenda ſtatio, citra ſudorem & ſangui-
„ nem .... abdicata.

„ Hinc prima mali labes: hinc omnia in
„ pejus ruere: hinc infelici calamitate retrò
„ ſublapſæ res gratiæ, nec niſi aut vanis pa-
„ rergis, aut frigidis ſubterfugiis, aut con-
„ tortis explicationibus de cætero cohæ-
„ rere ....

„ Profectò ſtandum alacrius fuerat con-
„ fertis pedibus in hoc ſolido propugnaculo,
„ & Propoſitionum, ut ſitæ ſunt, defenſio
„ magnanimiter provehenda ...

„ Enitеſcebat, totam illam funeſtiſſimam
„ & ſubdoliſſimam machinationem in ſolius
„ Hipponenſis Præſulis, & veræ Chriſtianæ
„ gratiæ interitum concinnatam. Neque
„ enim ulla ampliùs quæſtio erat de Lutheri
„ aut Calvini Dogmatibus ab Eccleſiâ elimi-
„ nandis, in quarum condemnationem olim
„ Catholici Doctores omnes pedibus & ma-
„ nibus iverant, & ſummâ prorſus conſen-
„ ſione hactenus, ac pace perſtabant. In-
„ victâ igitur & flecti neſciâ fortitudine pro-
„ pugnanda erat S. Auguſtini Doctrina, ſub
„ velo Propoſitionum evidentiſſimè impeti-
„ ta: & pro ſalutaris gratiæ dogmate, in
„ iiſdem abundè ſatis conſpicuo, certandum
„ erat uſque ad mortem, pulſo omni metu
„ temporalis & Eccleſiaſticæ Poteſtatis cir-
„ cumventæ, ludificatæ, & in horrificum
„ errorem miſſæ ....

„ Non me præterit, ad purgandam mu-
„ tationem illam Sententiæ, quâ Patroni
„ Janſeniani poſt editam Conſtitutionem In-
„ nocentii, Propoſitiones quas ante tutati
„ fuerant, uno velut ictu abdicaverunt, ſæ-
„ pius produci ſolere, quod Innocentius,
„ poſt publicatam ſoleniniter Propoſitionum
„ condemnationem, Deputatis Epiſcopo-
„ rum (aliquot Janſenio faventium) obte-
„ ſtantibus, *ſe perſuaſos quod Conſtitutione*
„ *ſuâ nullum gratiæ per ſe ipſam efficienti, ad*
„ *omne opus pium neceſſariæ, aut Doctrinæ*
„ *Sancti Auguſtini adferre præjudicium vo-*
„ *luiſſet*, ac tutum admirabundus reſponderit:
„ *Id extra controverſiam eſſe: Doctrinam*
„ *S. Auguſtini nimium ab Eccleſiâ probatam,*
„ *quàm ut à quopiam lædi poſſet: Quod porro*
„ *materiam gratiæ ſub Clemente VIII. &*
„ *Paulo V. per annos decem agitatam attinet,*
„ *ſe illam noluiſſe denuo examini aut diſcuſ-*
„ *ſioni ſubdere.*

„ Sed Levis admodum momenti apud
„ emunctæ naris Judices habebitur declara-
„ tio illa, ſi varias eam debilitantes, & tan-
„ tùm non interimentes rationes, attentâ
„ pertractatione expenderint .... Cùm ei-
„ dem (Pontifici) Sanctamoreus offerret li-
„ bellum quemdam exiguum ex Auguſtini
„ poſtremis Tractatibus potiſſimè collectum,„ pro reſponſo accepit: *Proculdubio Doctrinam Auguſtini in Eccleſiâ authoritatem habere, & velut Eccleſiæ recipiendam eſſe; ſed unumquemque eam trahere in ſuas partes, atque ut ſibi ſaventem, & ſuis opinionibus concinentem obtendere.*

Sic & aliàs dixerat, *Auguſtini Doctrinam in omnibus ſequendam eſſe; ſed contro-*

ver-

verſiam in eo poſitam, quinam eam verè amplecterentur. Deputatos Lovanienſes dum in Urbem veniſſent, Janſeniani voluminis defendendi causâ, ſimiliter de authoritate Doctrinæ Auguſtinianæ, tanquam ab Eccleſiâ receptæ, multipliciter declamaſſe, & ſignificaſſe, neque ſe, neque Janſenium, aliud in biſce diſputationibus, quàm Aurelium Auguſtinum ſequi. At ubi Janſenii liber quæſtioni ſubiectus, & cum Auguſtino collatus fuiſſet, tunc apparuiſſe, quàm non modicè Janſenius ab Auguſtini Dogmatibus diſſideret. Scriptores quoſcunque authoritatem hanc Aurelii Auguſtini, & Doctrinam crepare, & in rem ſuam adducere; cùm tamen quibuſcumque Scriptoribus favere non poſſit: unumquemque illam conceptibus ſuis accomodare & intelligere pro ſuo genio; at procedendum eſſe moderatiùs, nec dogmata aut verba Auguſtini tam preſsè, aut minutatim tenenda, conſiderandamque eſſe exaggerationem, quâ Auguſtinus, & alii Patres quibuſdam caſibus abripi potuerunt,

„ Qualis & cujus viri hæc ſit lingua, quiſ-
„ quis vel primoribus labris Divinam Magni
„ Aurelii Auguſtini ſapientiam delibaverit,
„ abundè perſpicit.... Tota illa Pontificia
„ de Auguſtinianæ doctrinæ præconio, atque
„ à damnatis Propoſitionibus exceptione
„ declaratio, non alio fundamento niti po-
„ tuit, quàm quod S. Auguſtini laus ingens,
„ & celebratiſſima fama, ita per Eccleſiam
„ pervagata ſit, ut nemo jam niſi cum cer-
„ tiſſimo honoris proprii diſpendio tam ex-
„ cellentem virum ſpernere, & multò minus
„ in materiâ Gratiæ, ubi Bellarmino teſte,
„ *Sententia ejus fides Catholica dici* debet,
„ reprobare, ac damnationi ſubiicere ſuſti-
„ nuerit. Sed aliud eſt de Doctrinâ cujuſ-
„ piam magnificè ex publico rumore loqui,
„ aliud eandem ex verâ ſcientiâ tueri, vel ſub
„ alieno nomine ex inſcientiâ non ſuffodere,
„ Ego certè nunquam in animum meum
„ induci patiar, potuiſſe dari quempiam Ju-
„ dicem Eccleſiaſticum, niſi in Doctrinâ
„ Chriſtianæ gratiæ miſerabiliter imperitum,
„ qui famoſa illa quinque Pronuntiata, Au-
„ guſtianis & paulinis Dogmatibus, ſi non
„ perfectè conſona, ſaltem proximè aſſiden-
„ tia, nullo ſenſuum aſſignato diſcrimine,
„ ac præſertim verbis tam immaniter atro-
„ cibus profligaverit,
„ Vidiſſet profectò, quæ ſub doloſo illo
„ cinere lateret veritas, & manum conti-
„ nuiſſet a Siderandis Religionis ac pietatis
„ Chriſtianæ, ſub iniecto per ſpeciem Lu-
„ theri pallio, ſatis clarè pellucentibus do-
„ cumentis...
„ Nullo igitur pacto Patronos Janſenii,
„ à tuendis Propoſitionibus remorari de-
„ bebat denuntiatio illa vaga & generalis,
„ ab Innocentio de rebus incognitis in aërem
„ jacta, & actui, ejus ſolemni, qua totam
„ Eccleſiam inflammatum ibat, è diametro
„ contraria ac repugnans. Nec enim Eccle-
„ ſia gubernatur colloquiis clandeſtinis, aut
„ mitigationibus intra domeſticos parietes
„ in aurem inſuſurratis, & quidem abiis,
„ qui pars in cauſa erant, tantummodo in
„ lucem proditis; ſed Inſtrumentis ac De-
„ cretis publicis, de more conſueto ſubſcri-
„ ptis, ſigillo munitis, & ad omnium, quos
„ ſpectat, notitiam, inſinuatione publicâ
„ propagatis,
„ Ad hæc meminiſſe debuerant ſagaces
„ Præſulum Deputati, id Romanæ Politiæ
„ in more poſitum eſſe, ut ſcuticâ ſuâ inſi-
„ gniter percuſſos, poſt peractam fabulam,
„ à ſe dimittant, verborum, aut indulgen-
„ tiarum, aut munuſculorum parvo illis con-
„ ſtantium, blanditiis delinitos; quo &
„ accepta incommoda quodantenus ſo-
„ lentur, ac leniant, atque de Urbis inur-
„ banitate & injuſtitiâ reverſi in Patriam,
„ tanto promptiùs ac lubentiùs conticeſcant;„

Hactenus Ægidius de Witte, *nuper in Civitate Metropolitica Mechliniencuſi Decanus & paſtor Eccleſiæ Collegiatæ & Parochialis Beatæ Mariæ trans Diliam*,

Ægrè crederes, Lector, Scriptorem hunc eſſe Romanæ Communionis Presbyterum, niſi nomen ipſe cum omnibus ſuis titulis fronti operis inſcripſiſſet: quibus immediatè ſubdit illud Exodi 32. *Si quis eſt Domini, jungatur mihi*. Typographi nomen non additur, neque locus impreſſionis; *Sed annus afflictæ gratiæ LXX, æræ vulgaris MDCCXI*. Septuageſimus nempe tunc erat à condemnatione voluminis Janſeniani: quæ non poterat non eſſe magna *Gratiæ afflictio*, ſi veridicus fuit cum hoc Ægidio Arnaldus in Apologiâ pro Janſenio pag. 92. *Deum, ut aliàs Templi ædificationem Salomoni, ita & gratiæ elucidationem reſervaſſe Janſenio*.

Nonne præclara erga Conſtitutiones Apoſtolicas reverentia atque ſubmiſſio eſt, talia ſcribere, & divulgare typis poſteaquam Urbanus VIII. Apoſtolicâ Conſtitutione quæ incipit: *in Eminenti*, librum Janſenii damnavit, tanquam *continentem multas Propoſitiones à Prædeceſſoribus*, inquit, *noſtris olim damnatas, & magno cum Catholicorum ſcandalo & dictæ Sedis contemptu contra prædictas damnationes & Prohibitiones defendentem... malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ & fidei Catholicæ perniciem vertenti?*

In quod igitur ſcandalum, in quantam

fidei

fidei perniciem non verterit, poſt adeò ſolemnem Sedis Apoſtolicæ declarationem, temeraria illa Arnaldi pro Janſenio Apologia, quâ mordicus contra Chriſti Vicarium ſuſtinet Janſenii librum magno Eccleſiæ beneficio cœlitus datum, ut ab illa tandem tenebras depelleret, in quibus circa gratiam miſera tot ſeculis jacuerat!

Quod autem ad Propoſitiones attinet ab Urbani VIII. Prædeceſſoribus Pio V. & Gregorio XIII. ex Baii Operibus condemnatas, ut Urbanus memorat, declaratque illas à Janſenio contra illorum Pontificum Sententiam *magno Eccleſiæ ſcandalo ac pernicie defendi*, aſſerit Apologiæ Arnaldinæ Præfatio, Doctrinam Janſenii non eſſe aliam, quàm Sancti Auguſtini; idque adeò eſſe perſpicuum, *ut nemo ſine voluntariâ cæcitate & portentoſâ pertinaciâ negare valeat*, *Propoſitiones Baii, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia Doctrinæ S. Auguſtini*.

Arnaldo itaque judice, quotquot Janſenii librum, tanquam perniciosa dogmata propugnantem, eaque partim iu Bajo à duobus antea Pontificibus condemnata, partim à Janſenio in majorem Fidei ruinam ſuperaddita, accuſavere Epiſcopi & Doctores, quotquot eundem Romæ talibus proſcribendum ſtatuêre cenſuris, quotquot poſtea ſententiæ trium Pontificum adhæſere Cardinales, Epiſcopi, Doctores, Theologi, inter quos ſunt Academiæ omnes Catholicæ, omnes Religioſi Ordines, Univerſos Arnaldus, nihil hæſitans, definit laborare *voluntariâ cæcitate & pertinaciâ portentoſâ*.

Cùm autem hanc ederet Arnaldus pro Janſenio Apologiam, annum ætatis nondum impleverat trigeſimum tertium. Tantoſne, inquies, in juvenibus animos, tantamne ſubitò ſapientiam, eruditionem, vel confidentiam potiùs, & præſumptionem rediculam, nova hæreſis facit? Facit enim verò, quia, ut monentem ſuprà vidimus Tertullianum, *Nuſquam faciliùs proficitur, quàm in caſtris rebellium*: & Leontium contra Neſtorianos & Eutychianos, *ſe ipſos ſapientes eſſe jubent*, *& ſunt tanquam ex juſſione & Edicto ſapientiâ præditi*, *quos eruditos eſſe fecit*, *velle tantùm*; Præſertim ſi Novatoris, temeritate eximii inſtitutio, quantumlibet brevis acceſſerit.

Wikleffus ſcholaſticos, & operoſa eorum ſtudia deſpiciens, ajebat Presbyterum idiotam, Theologicâ magis imbui ſcientiâ ex inſpiratione & gratiâ, quàm ſcholaſtico labore. Juxta hanc regulam idem hæreticus, teſtante Waldenſi, *Doctores repentè facit ſuæ legis*.

Sic & Janſenii atque Arnaldi Magiſter *Sancyranus*, ut jurejurando de eo teſtatur Joannes de Jovaud Abbas & Secretarius Ordinis Ciſtercienſis, *ſæpius affirmavit*, *quod quæ enuntiaret dogmata*, *non ex libris didicerit*, *ſed legeret in ipſo Deo*, *qui eſt veritas æterna*: *quodque ſequeretur in omnibus ductum interiorum illuminationum*, *inſpirationum*, *Documentorum*, *quæ ſibi à Deo identidem ſuggeri ſentiebat*.

Quid igitur miri, *ſi quindecim aut viginti Religioſos illius Ordinis juvenes* poſtulaverit, qui *eſſent inſtar tabulæ raſæ*, *nullis inſtructi aliundè ſententiis*, *qui omni ſepoſito ratiocinio*, *aures tantùm* ſibi *faciles præberent*, *& proni ſubjicerent intellectum*; *in me*, inquiebat Sancyranus, *recipio*, *fore ut ſex menſium ſpatio omnes ad ſupremum Theologiæ apicem provehiam*.

Ibid. *Si ordinis veſtri Religioſi Sancto Parente Bernardo meritò glorientur*, *toti in Theologiæ Scholaſticæ ruinam incumberent*, *quemadmodum Sanctus Bernardus Abailardum*, *Porretanum*, *alioſque hæreticos*, *Primos Theologiæ Scholaſticæ authores*, *proſtravit*. *Ipſe Sanctus Thomas veram Theologiam humanis ratiociniis & Ariſtotelicis principiis depravavit*.

Nonne igitur Sancyrano & inſtitutis ab eo Diſcipulis congruit illud Sancti Bernardi Sermone 42. in Cantica de quibusdam pronuntiatum hæreticis? *Hujuſmodi non tam ambulare*, *quàm volitare in magnis*, *& mirabilibus ſuper ſe*... *Spiritualem ſe ſimulantes habere Doctrinam*, *fluidum inſtar roris eloquium*, *incerta*, *occulta*, *& quaſi nocturna noſſe myſteria ſapientiæ Dei*, *Sanctitatis tenere caput & culmen*, *& in ipſo Chriſti hærere vertice*, *eminendi magis*, *quàm intrandi ſtudium gerere*.

In eodem jurato Secretarii Ciſtercienſis teſtimonio eſt, Sancyranum ſibi dixiſſe: *Tanta mihi eſt diſcernendarum animarum prærogativa*, *ut quas ſemel obſervavi*, *dignoſcam*, *electæne à Deo ſint an reprobatæ*. Talis erat Mulier hæretica, cui ſtultè credidit Tertullianus lib. de animâ cap. de effigie animæ: *Eſt* inquiebat, *hodie ſoror apud nos*, *revelationum chariſmata ſortita*, *quas in Eccleſia inter Dominica ſolemnia per extaſim in ſpiritu patitur*: *converſatur cum Angelis*, *aliquando etiam cum Domino*, *& videt*, *& audit Sacramenta*, *& quorumdam corda dignoſcit*.

Denique Sancyranus, non minùs, quàm Arius Thaliæ ſuæ exordio, gloriari poterat, præcipuè poſt Vincennenſem carcerem: *Secundùm fidem Electorum Dei*, *Deo familiarium rectè ambulantium*, *qui Sanctum Dei Spiritum acce-*

ceperunt, hæc ego ipſa condidici à conſortibus ſapientiæ. Ille ego perinclytus, multa paſſus ob Dei gloriam, quique à Deo ipſo ſapientiam didici. Ita gloriantem Hæreſiarcham impium refert S. Athanaſius Oratione 2. contra Arianos.

Tales ſunt *perinclyti* hoc tempore *veritatis* Janſeniſticæ *Prædicatores*, impingentes ubique in ſibi contrarias *Poteſtates*, tum ſeculi, tum Eccleſiæ; ſi quidem *Deus permittit, ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*. Sed interim *Perinclytis* iſtis novæ heroibus *veritatis*, *multa patienda ſunt ob Dei gloriam*, in peſtiferæ ſitam hæreſios promotione. Reſumamus modò, quem tantiſper dimiſimus Arnaldum.

Minùs in poſterum lector miraberis, tantam in ſcriptore adeò juvene arrogantiam, & temeritatem, ut librum damnatis ſæpiùs erroribus ſcatentem defendere, extollere audeat, velut Divinum, & ſingulari Dei beneficio deſtinatam Eccleſiæ inſtitutionem de gratia, quæ ſuas tot hactenus ſeculis miſerè lugens tenebras, Janſeniani Solis illuſtrari tandem jubare votis ardentibus exoptabat.

Habuit ſcilicet Arnaldus in Sancyrano Magiſtrum ſuæ congruum temeritati, à quo diſcere potuerit hanc, inauditam aliàs in Eccleſia, & prorſus ſchiſmaticam confidentiam, quâ Doctor juvenis, ut erat tunc temporis Arnaldus, non ſolùm erigere ſe auſus fuerat adverſus trium Pontificum dogmaticas definitiones; ſed eiſdem etiam ſummis Chriſti Vicariis, atque univerſæ eos ſequenti Eccleſiæ exprobrare *voluntariam cæcitatem & pertinaciam portentoſam*, propterea quod Articulos in Supremo fidelium Tribunali judicatos gravibus dignos Cenſuris, agnoſcere noluerint, velut *capitalia S. Auguſtini Dogmata*, irrefragabilis in Eccleſiâ authoritatis.

Eodem quo Arnaldus inſtructore, etiam uſus fuerat in juventute Janſenius, atque adeò maleſanum hauſiſſe creditur conſilium, quo ſe ad famoſi voluminis ſcriptionem accingens, materiam collegit politiori opere deducendam.

In rudi illo ſcilicet collectionis Codice iram non diſſimulat adverſus Pii V. & Gregorii XIII. Conſtitutiones, quibus Baii dogmata proſcribuntur. Illas vocat *Doctrinæ veteris introducendæ obſtaculum non ſine arte Satanæ inventum*. Ita juvenis & à Sancyrano recens è Gallia Lovanium rediens inſanire didicerat; at melioribus apud nos documentis pariter & exemplis ad priſtinam Sedis Apoſtolicæ reverentiam reverſus fuit, certè de ea poſtmodum locutus eſt non ſolùm magis ſobriè; ſed etiam Catholicè.

Non ſic Arnaldus; ſed in eo maximè locum vetus obtinuit proverbium, *quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem teſta diu*, imò dimittere ipſe eum adeò nunquam voluit, ut ad extremum uſque ſenium non levibus ſemper auxerit incrementis. De hoc fidem faciunt indubitatam *propoſita Steyaertio difficultates*; *pars* præcipuè *Nona*, eaque ultima, quâ ferè octogenarius, vitæ turbulentiſſimæ coronidem imponere voluit. Hoc opere nullum hactenus legi pernicioſius, & contumelioſum magis adverſus Dogmaticas Sedis Apoſtolicæ Cenſuras. Idem neceſſarium arbitratus eſt, aut ſuperbia & rabies docuit ſimulandum, ne ulla Eccleſiam novam convellere poſſet authoritas.

Statim poſt Arnaldi obitum Moniales Portus-Regii ad Queſnellum dedêre literas affectûs teneri, pietatis Janſenianæ, & grati animi indices pro *munere pretioſo* & cæteras Sanctorum Reliquias ſuperante, *Sancti Patris Arnaldi* Sacro *corde*: Addebant non dubitare ſe, quin *Elias* iſte, antequam humanis aſpectibus ſubduceretur, reliquerit Queſnello, velut alteri *Eliſæo* ſucceſſori *duplicem ſuum Spiritum*.

Reliquit profectò ſpiritum erroris & irreverentiæ, ſpiritum audaciæ & præſumptionis, ſive ut alii breviùs & apertiùs dicunt, ſpiritum hæreſios, ſchiſmaticis & ſeditionis. His Queſnellus ſuperaddidit ſimulationem & hypocriſim, qualem non adeò obſervare licuit in lucubrationibus Arnaldi; in Queſnelli frequentiſſima eſt, præterquam in *Epiſtolâ* ſub nomine *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*, & *Colloquiis circa Romanum Decretum anni 1708. continens damnationem Novi Teſtamenti Gallici Catalaunenſis cum Obſervationibus Moralibus*.

In utroque enim opere ſpiritum author prodit minimè obſcurè ſchiſmaticum. Ex priore plura ſubindè retuli ſpecimina, quorum aliqua ad renovandam Lectoris memoriam hic juverit repeti, alia etiam ex eodem addi, quo anti-Romanum, & ad diſſeminandas diſcordias ſemper intentum Queſnelli ingenium manifeſtetur evidentiùs, neque ejus hypocriſi ſimplices circumveniantur.

Sic ille Abbatis fictitii nomine de Alexandri VIII. Decreto contra Propoſitiones 31. pag. 22. *Condemnare Propoſitiones illas eſt peſſimè remunerari zelum facultatis Theologicæ tam illuſtris, qualis eſt Lovanienſis, & laborem, quem ab illâ miſſi ſubiverunt veniendo Romam, ut quærerent diſſenſionum remedium.*

Ratio non minùs veritati contraria, quàm ſchiſmati viam parans redditur pag. 24. *Lova-*

nienſes optimè ſemper habiti fuerunt in Romanâ Curiâ, uſque dum rogati, ut impugnarent Gallicanos Articulos, Romanis adeò odioſos, prudenter recuſarunt. Ex illo tempore Miniſtri hujus Curiæ Lovanienſibus Theologis favere deſierunt. Qui in deſideratam à Romanis declarationem minùs præ cæteris propendere videbantur, quâcunque oblatâ occaſione depreſſi fuere, & afflicti: Utque Roma oſtenderet, non deeſſe ſibi modum, quo inutiles redderet favores antea præſtitos, & quantopere egerent illi Romanæ Curiæ protectione, damnationi Propoſitionum 31. conſenſit.

Pag. 22. *Aliàs Romani viſi fuerant miſſis in Urbem Oratoribus Lovanienſium acquieſcere; quando hi propoſitis ſibi contra Articulos accuſationibus reſpondebant. Unde mirum accidit Romam nihilominus ad eorumdem proceſſiſſe condemnationem.*

Quæ autem à Queſnello mox fingitur ratio Cenſuræ, ut ex pag. 24. jam retuli, Scriptore ſchiſmatico, & calumniarum contra Sedem Apoſtolicam diſſeminaudarum ſtudioſo dignior eſt, quàm communionem Catholicam profitente,

Pag. 11. *Condemnare Articulos 31. eſt de re nihili excitare ſtrepitum, abuti Superioris authoritate, & ciere tumultus in Eccleſiâ per Cenſuras, quibus eas oportuit ſedari.* Quas hìc Queſnello vocare placuit *res nihili*, Summus Pontifex definit eſſe *Propoſitiones hæreticas, ſchiſmaticas* & aliis *reſpectivè* Cenſuris neceſſariò prohibendas,

Pag. 22. *Harum Propoſitionum tam æquivocarum damnatio ad nihilum valet, niſi ut diſſidiorum ignis ſcholis catholicis ingeratur.*

Ibid. *His notam inurere Propoſitionibus, eſt novarum ſpargere ſemina diſſenſionum.*

Pag. 23. *Innocentius XI. videbatur utcunque pacem & tranquillitatem Eccleſiæ reddidiſſe, novarumque amputaſſe radices contentionum: Ecce autem Decreto æquivoco, & nonniſi diſsenſionibus excitandis utili, reviviſcunt.*

Nihil in Decreto nos æquivocum detegimus, nihil in Propoſitionibus, quæ omnes, exceptâ forſitan vigeſimâ quartâ, è notis adverſariorum lucubrationibus, abſque ullâ excerptæ fuerant ambiguitate, & conſpiciuntur illic ſeuſu tum maximè perſpicuo, tum meritò damnabili.

Adverſarii, declamatores contra locutiones æquivocas ſolent eſſe diſertiſſimi; proinde rationi conſonum videbitur, ut quod in aliis tanto ſtrepitu reprehendunt, devitent ipſi ſtudioſiùs.

Cum igitur Articuli ad Pontificiam oblati Cenſuram, è deſignatis excerptæ fideliter reperiantur Operibus, mirum eſt eaſdem, mox ut à Pontifice proſcribuntur, devenire æquivocas, & fictitiâ ambiguitate velut tenebris denſiſſimis laborare.

Pretenſa ea à Janſenianis obſcuritas non in ſolis 31. Propoſitionibus allegatur; ſed etiam in 79. damnatis à Sancto Pio, Gregorio XIII., Urbano VIII.; deinde in quinque hæreticis Janſenii, tandem in 101. Queſnellianis. Unde Decreta eas configentia accuſantur ut obſita caligine, & terminandis nunquam altercationibus obnoxia. Commentis iſtiuſmodi fœcundiſſimum Janſeniſtarum ingenium, nihil unquam Decreti, ſuis contrarii novitatibus, admittit: aut ſi beneficii pinguis aut officii ſive obtinendi, ſive retinendi ratio fortè aliud ſuaſerit, obedientia ſimulatur, & cujuſcunque admiſſio Conſtitutionis; at præfixo in mente ſenſu commentitio.

Quin etiam ubi opus fuerit, jurabitur, Conſtitutionem accipi juxta ſenſum omnem à Pontifice intentum, damnarique ſimiliter Propoſitiones omnes & ſingulas, ſignificatione obviâ intellectas, & in quocunque traditæ libro fuerint. Perfidiam hanc pluribus deductam documentis, & exemplis convictiſſimam dabo, ubi occaſio magis propria ſe offeret contra Propoſitionem 101.

Interìm hìc mirabimur, quomodo hominibus qualcmcunque præſeferentibus honeſtatem, non pudenda appareat talis variatio, & ſimplicitati Chriſtianæ, maximè Sacerdotali repugnaus fallacia dignitati; ſed moralium paſſim ſimulacra virtutum, cougruunt eorum fidei minimè fideli, & ſcenicæ quodammodo religioni,

Animadverſione quoque dignum eſt, quod penès eoſdem nihil æquivoci, ambigui, obſcuri ſit, in quibuſcunque contra Antijanſenianos definitionibus; at ubi quidpiam attingitur, ad aliquem novarum partium Doctorem pertineus, ſubitò nebula oboritur, ſeu fingitur impenetrabilis.

Denique ait Queſnellus pag. 40. *Ut verbo abſolvam, non poteſt haberi hæc Cenſura, tanquam opus Sanctæ Sedis, ſed tanquam Decretum Inquiſitionis, ideſt 12. aut circiter Theologorum.* Similis adverſus Conſtitutionem *Unigenitus* allegatio Queſnellianis non diſplicet, quoties jungenda videbitur cum rebellione quædam fraudulenta magis erga Pontificem reverentiæ affectatio,

Eamdem Gerberonius viam iniit in rejiciendis ſanctionibus contra Bajum & Janſenium.

At quando Innocentius XI. proſcripſit Articulos morales 65. quos tribuere Janſeniani gaudent inviſis ſibi maximè adverſariis, atque

Digitized by Google

atque hinc eis, quaſi morum corruptoribus accerſere infamiam, tunc SacroSancta Romani Pontificis authoritas eſt; tunc ſententia non paucorum Theologorum, ſed irrefragabile oraculum eſt Spiritus Sancti.

Ita Joannes Neercaſſelius cum titulo Caſtorienſis Epiſcopi Vicarius Apoſtolicus in Hollandia, Arnaldo devotiſſimus, qui eundem ex Galliâ profugum, amantiſſimè ad ſe invitavit, accepto Innocentii Undecimi Decreto ſubditos ſibi commonuit Miſſionarios: *Salvator & Magiſter noſter Jeſus Chriſtus.... aperuit os ſui in terris Vicarii Sanctiſſimi D.N.InnocentiiXI.,ut 65.Propoſitiones tanquam ſcandaloſas & in praxi pernicioſas condemnaret, & ſub excommunicationis pœna præciperet, ne quis illas vel in libris, vel in Theſibus, vel in ſermone ad alium finem auderet allegare, quàm ad eas impugnandum, atque illarum perniciem fidelibus exponendum. Peccarem in illam devotionem, quâ Chriſti Vicarium veneramini; ſi vos arbitrarer monendos,ut ejus definitioni veſtros ſenſus ſubjiceretis.*

Quàm hæc præclarè & Catholicè! Neque tunc falſam fuiſſe arbitror Antiſtitis de ſuorum plurimis exiſtimationem; ſed improvida Arnaldi ad ſe invitatio, funeſtiſſima Miſſioni fuit. A Novatore hoc didicere imprudentes Presbyteri è Clero non pauci,exuere cum Doctrina Eccleſiæ, omnem erga Caput ejus viſibile obedientiam & venerationem, adeò ut teſtimonio *Cauſæ Queſnellianæ*, ſeu proceſsûs juridici contra Queſnellum inſtituti Articulo 2. verſus finem: *Omnes illi, qui ante adventum Arnaldi, Queſnelli, Gerberonii & aliorum è Galliâ profugorum, Eccleſiam Batavicam conſpexere, altum ingemiſcant, petantque cum admiratione*, HÆCCINE *eſt illa* JEZABEL? Speciatim de corruptione circa debitam Pontifici ſubmiſſionem agitur toto ejuſdem Articuli paragrapho 5. cujus titulus eſt: *Quod Clerum Batavicum* (Queſnellus) *impulerit adverſus Summum Pontificem*. Proceſsûs Author, qui eſt Illuſtriſſimus D.Henricus Joſephus Van Suſteren, tunc Archiepiſcopi Mechlinienſis Vicarius Generalis, nunc Brugenſium Antiſtes, argumentis illud & ſpeciminibus demonſtrat luculentiſſimis, ad quę hac inducimur Præfatione.

„ Antequam illi famoſi profugi è Galliâ „ Arnauld, du Vaucel, Gerberon, Queſnel, „ & iis adhærentes, in Hollandiam advene- „ rant, Eccleſia Romana Catholica, quæ „ illic Chriſto colligitur, verè erat dilectiſſi- „ ma Chriſti Sponſa, floreus vinea, quæ lu- „ xuriabat ſanguine Martyrum Gorcomien- „ ſium, qui pro authoritate Summi Pontifi- „ cis, graviſſima tormenta ſuſtulerant, quæ „ ad piam aliarum Vinearum invidiam, ſua- „ viſſimo turgebat charitatis Vino: Clerus „ illic erat Chriſti bonus odor, ac ipſe, & „ Grex ipſi commiſſus, unum corpus & unus „ ſpiritus, Eccleſiæ Capiti tenaciſſimè ad- „ hærens: gloriæ ducebant omnes, ab Aca- „ tholicis *Pontificii* ſeu *Papiſtæ* vocari,& pro „ Chriſti Vicario prætenſam hanc contume- „ liâm pati...

„ At à tempore, quo viri illi profugi in- „ ſtar vulpium, vineam illam ſubintraverunt, „ ac demoliti ſunt, Pontificiæ authoritatis „ radicem ſuffodientes, vellicanteſque, de- „ colorata fuit Sponſa illa, ſpoliata pallio „ charitatis, & laudatæ toties unionis: facta „ rebellium & Anti-Pontificiorum aſylum, „ atque reddita eſt Uva vineæ hujus *Uva* „ *fellis & botri amariſſimi*. „

Hujus aſſertionis variis probationibus interpoſitis, ſic Author proſequitur: "Hol- „ landia etiam recipere debuit Arnaldo- „ Queſnellianum diſcipulum, famoſum Can- „ didum (Ægidium de Witte) qui tam indi- „ gna contra Summi Pontificis authoritatem, „ nunquam hic priùs, niſi in Calvini inſtitu- „ tionibus lecta, ac ab extraneis Arnaldo & „ Queſnello, dein defenſa, Mecliniæ effutie- „ rat; qui Summos Pontifices coram Acatho- „ licis injuſtitiæ accuſare etiamnum in Hol- „ landiâ non reformidat: qui pro cauſa *Jan-* „ *ſeniana* in *Panegyri*, & *Apologiis* ita in- „ clamare adhuc audet REVERTIMINI „ AD JUDICIUM, abutens impudenter „ verbis Danielis pro caſtâ & innocente Su- „ ſanna perorantis.

„ Mirum ſanè non eſt, quod ad has Ar- „ naldo-Queſnellianas inſtructiones, quæ „ tanquam oracula illic haberi inceperant, „ tam turpiter labefactata inHollandiâ fuerit, „ tot retrò ſeculis conſtantiſſimè culta, Sum- „ mi Pontificis authoritas: & quod dein Cle- „ rus Batavicus ab hoc unionis centro deſle- „ ctens, in tantam noviratum Cloacam inci- „ derit, authore præſertim Queſnello, prout „ dicenda latiùs demonſtrabunt. „

Quod Illuſtriſſimus Author promittit, copioſè mox & abundè exequitur paginis pluſquam octoginta continuis, quibus pars ultima ampliſſimi Articuli occupatur. Ex illis fortè aliqua in ſequentibus delibabo; Interim abduci longiùs non poſſum à diſcutiendo Queſnelli teſtimonio de ſuâ ſuorumque, nominatim *Lovanienſium ac Duacenorum*, *erga Conſtitutiones Pontificias reverentiâ, & ſubmiſſione: Quel moyen de ſe voir accusé d'une maniere ſi outrageuſe, & ſi injuſte de manquer de ſoumiſſion pour les Bulles des Papes, pour* les

les quelles on a toujours eu une tres reſpectueuſe & tres ſincere, ſans ſe lever contre une calomnie, qui bleſſant la Foy, ne peut être que tres atroce? Comment ſouffrir impunement, que pour avoir lieu de taxer de Calviniſme un grand Evêque mort dans la Foy de l'Egliſe & dans la communion du Saint Siege, on falſifie hardiment ſes ecrits, ſans prêter ſa voix à celuy, qui nen a plus pour ſe defendre contre ce ſauſſaire? Ceſt donc à luy que ſen doivent prendre ceux, qui aurojent quelque peine, de voir renouveller l'ombre de ſes queſtions ſacheuſes, aſſopies par la ſageſſe, & la prudence du Saint Siege, & à legard deſquelles on eſt purement ſur la defenſive.

Præter morem à me teneri ſolitum, ne multitudine textuum Gallicorum, ſubindè etiam Belgicorum excreſcat nimiùm moles operis; Gallicum tamen hìc refero; quia ſingularis oſtentatione eloquentiæ in cauſa peſſimâ, Queſnellus ſe probat hypocritam, omni ex parte exquiſitiſſimè fraudulentum.

Sic igitur pathetice exclamat: " Quis
„ nobis modus, quæ facultas, ſilentio nos
„ continendi, dum accuſamur ratione adeò
„ contumelioſâ & injuſtâ, quaſi inobedienres
„ Bullis Pontificiis, quas ſubmiſſione proſe-
„ cuti ſemper fuimus maximè reverenti? Quo-
„ modo ab omni abſtinere poſſumus apolo-
„ gia adverſus calumniam, quæ cùm de læſio-
„ ne fidei ſit, non poteſt eſſe niſi atrociſsi-
„ ma? Quomodo patiamur corrumpi impu-
„ nè librum præclari Antiſtitis, ut de Calvi-
„ niſmo perfidè arguatur, qui in fide Eccle-
„ ſiæ & communione Sedis Apoſtolicæ de-
„ functus eſt? Quomodo non præſtemus vo-
„ cis officium ei, qui voce deſtitutus, defen-
„ dere ſe nequit adverſus iniquum adeò im-
„ poſtorem? Huic igitur imputent, quicun-
„ que ægrè ferunt, reſuſcitari ſpeciem ali-
„ quam odioſarum contentionum, quas Apo-
„ ſtolicæ Sedis prudentia pridem ſopiverat,
„ & circa quas nos partes agimus ſolummo-
„ do defenſorum. „

Nihil in tota Queſnelli oratione eſt expers fallaciæ & hypocriſis, ſicut nihil in ſuperiore Ægidii Candidi non plenum ſchiſmatica temeritate; ſed ampliorem utraque poſtulat animadverſionem, capiti proximo reſervandam. Aliquid hìc ſolum è Queſnelliani texrûs initio, quod præcipuè exagitandum ſuſceperam, de inſigni mendacio ſupereſt, luculentiùs convincendum.

Queſnellus confidentiſsimè gloriatur de ſuâ ſuorumque *perpetuâ erga Bullas Pontificias ſubmiſſione maximè reverenti*. Productis à me ſpeciminibus contrariis addi poſſet illud præ cæteris memorabile ex Epiſtolâ Queſnelli ſub nomine Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum pag. 52, *Contra hoc Decretum aliquid magnum audendum eſſet; ſed quia Curia Romana exigeret ſibi fieri ſatis, conſultius eſt, nihil agere omninò, & Decretum contemnere,*

Queſnelli, poſt ejus obitum, vindicibus cavillatio in promptu eſt, quod is in Apologia pro Lovanienſium & Duacenſium cenſuris egerit de *Bullis Pontificiis*, non de Cardinalitiis, S. Officii Decretis, quale eſt contra Articulos 31. Verùm hìc, ut alibi paſsim, Queſnelliani decipiunt quia illa contra Articulos cenſura & condemnatio non Cardinalium, ſed Pontificis Maximi eſt, ut ipſa teſtatur Sancti Officii Congregatio verbis clariſſimis.

„ Sanctiſsimus Dominus Noſter Alexander
„ Divinâ Providentiâ Papa VIII. Pro Paſtora-
„ li curâ Ovium à Chriſto Domino ſibi
„ commiſsâ, de earum ſalute ſollicitus, ut
„ inoffenſo gradu per rectas ſemitas poſsint
„ incedere, & paſcua nimium pernicioſa in
„ pravis doctrinis exhibita vitare, unius ſu-
„ pra triginta Propoſitionum examen pluri-
„ bus in Sacrâ Theologiâ Magiſtris, & dein-
„ de Eminentiſsimis ac Reverendiſsimis Do-
„ minis Cardinalibus contra hæreticam pra-
„ vitatem Generalibus Inquiſitoribus com-
„ miſit, qui rantum negotium diligenter ag-
„ greſsi, eique ſedulò ac pluries incumben-
„ tes, ſuprà unaquâque ipſarum ſua ſuffragia
„ Sanctitati Suæ ſingillatim detulerunt. Pro-
„ poſitiones autem ſunt infraſcriptæ. „

Relatis Propoſitionibus ſequitur hæc Pontificis Cenſura,

„ Quibus maturè conſideratis, idem San-
„ ctiſsimus ſtatuit & decrevit, 31. prædictas
„ Propoſitiones tanquam temerarias, ſcanda-
„ loſas, maleſonantes, injurioſas, hæreſi
„ proximas, hæreſim ſapientes, erroneas,
„ ſchiſmaticas, & hæreticas reſpectivè, eſſe
„ damnandas & prohibendas, ſicut eas dam-
„ nat & prohibet, itaut quicunque illas, aut
„ conjunctim, aut diviſim docuerit, defende-
„ rit, ediderit, aut de iis, etiam diſputati-
„ vè, publicè aut privatim tractaverit, niſi
„ forſan impugnando, ipſo facto incidat in
„ excommunicationem, à quâ non poſsit, niſi
„ in articulo mortis, ab alio, quantacunque
„ etiam dignitate fulgente, niſi à pro tempore
„ exiſtente Romano Pontifice, abſolvi. „

Quando igitur hoc *Decretum contemnitur*, ut ſe Queſnellus contemnere non ſolùm profitetur; ſed gloriatur etiam, Sedi Apoſtolicæ ſic inſultans: *audendum eſset aliquid magni contra Decretum illud; ſed quia Romana Curia exigeret ſibi fieri ſatis, conſultius eſt, nihil*

nihil agere omnino, & Decretum contemnere.

Nonne digna ſchiſmatico apparet oratio? Ita ſuos Queſnellus inſtituit Sectatores: iſtud ipſi eſt Romanos Pontifices ipſorumque ſanctiones *maximè reverenti proſequi ſubmiſſione*. Is candor eſt, ea ſimplicitas, quâ noſtris & præteritis temporibus incognita *veritas prædicatur*.

Talibus *Poteſtates omnes contrarias eſſe Prædicatoribus*, luctuoſiſſimum *veritati* Queſnellus æſtimat; ſed tandem ſolatio ipſi eſt, neſcio à quâ Divinitate acceptum Oraculum, hanc *Deum permittere* oppoſitionem, ad manifeſtandam *ſuæ gratiæ, de univerſis Poteſtatibus victoriam*.

Simile ſolatium, occlucre ſuis nuper in Gallia potuere Calviniani PrçconesEvangelii, cùm omne eis impietatis hæreticæ exercitium Rex Chriſtianiſſimus prohibuerat; neque Gubernatoribus Urbium & Provinciarum,minùs etiam Epiſcopis & cæteris animarum Curatoribus deerat vigilantia, & fortitudo, ut executionem Regia Sanctio obtineret. Quid, ni enim æquè ac Janſeniani, proximâ ſibi affinitate conjuncti,animaverint ſe ſuoſque Queſnelli vocibus, *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*?

Denique ſcandaloſus adeò contemptus Diplomatis, Pontificiam exhibentis ſententiam contra Articulos triginta & unum, difficile nobis creditu reddit, feriam eſſe, quantumvis patheticam, Queſnelli querimoniam, de accuſationibus, quibus ipſe cum ſuis arguitur, quaſi Pontificiis non obediens ſanctionibus; quibus *ſubmiſſionem maximè reverentem* à ſe ſuiſque *fuiſſe ſemper præſtitam*, tanto ſtrepitu declamat.

Quoniam autem ad Bullas potiſſimum S. Pii, Gregorii XIII., Urbani VIII., Innocentii X., Alexandri VII. provocamur, ſpeciminibus *ſubmiſſionis erga illas maximè reverentis*, decidenda præſens concertatio eſt.

Ordior à Conſtitutionibus S.Pii, & Gregorii XIII. contra Articulos Baii & ſociorum: Queſnello-Arnaldicæ *Difficultates propoſitæ Steyaertio* parte 9. pag.252. aſſerunt, *Bullam Pii V. & Gregorii XIII. non magno in pretio fuiſſe Romæ anno* 1607.

Tanto in pretio fuerunt Gregorio XIII, ut non ſolùm Concionatorem ſuum Franciſcum Toletum ex Urbe Lovanium miſerit,ſed imploraverit etiam RegisCatholici authoritatem, qua ad obedientiam compelleret reluctanres:Pro re denique benè geſta Toletus ad Eminentiſſimam promotus fuerit dignitatem. Toto reliquo, quo Gregorius vixit tempore, atque ſub Pontificibus ſex ſequentibus, utraque Conſtitutio velut Sacro-Sancta immotam Romæ & alibi retinuit firmitatem.

Quod Arnaldus & Queſnellus aſſerunt, quaſi luxata ejus fuerit authoritas ſub Paulo V. & quidem in ipſâ Urbe, fabula Novatorum eſt, ſubrui cupientium quidquid luis ſentiunt erroribus infeſtum. Fieri potuit, ut in Urbe aliquos novitas, etiam hæretica nacta fuerit clanculum patrocinantes. Tales ibi nuper habuit Quietiſmus, neque à ſubdolis Janſeniſtarum Agentibus immunis Roma poſtmodum deprehenſa eſt: Ideone fine putido diceretur mendacio Conſtitutiones Urbani Octavi, Innocentii X., Alexandri VII., non magno Romæ in pretio tunc fuiſſe, quia quibuſdam ibi novitatum fautoribus odio fuerint vel contemptui?

Quis Urbis ſenſus ſit, non à paucis aliquot privatis tenebrionum forſitan vel hypocritarum fallaciâ circumventis; ſed à parte præcipuâ, potiſſimum Apoſtolicâ Sede, Collegio Cardinalium, & Sacris Congregationibus æſtimatio accipienda.

Fuit ea quidem, etiam veterum aſtutia hæreticorum, ut ſatis conſcii, Romam eſſe Chriſtiani Orbis Metropolim, atque inde veluti ex radice in omnes ramos, ad omnem ſolita Eccleſiam documenta fidei dimanare;ſuos habere curaverint in Urbe Emiſſarios,qui omni fraudum genere inſtructiſſimi Patronos ſibi adſciſcere conarentur & Proſelytos: iidem pleroſque ſibi favere è peritioribus, neque probare lata contra ſe Decreta, in remotiores Provincias tranſcribunt: atque in his cum ſcandalo plurium creditur, quod magnâ inde confidentiâ divulgatur. Convenire hîc autumo, quod de Arnaldo olim Brixienſi ejuſque apud Romanos factione perniciofiſſimâ Guntherus eidem coævus, carmine cecinit luctuoſo. Iſtud alibi fortè referam, ubi Janſeniſtarum hypocriſim exagitandi locus videbitur magis proprius.

Interim audiatur S. Hieronymus, qui conſiderans illud Micheæ: *Deſperata eſt plaga Samariæ; quia venit uſque ad Judam: tetigit portas populi mei uſque ad Hieruſalem*; Sic animadvertit: *Non ſolùm Samaria peccavit; ſed iniquitatem & errorem ſuum in Judæ quoque portas voluit introducere. Portas tetigit .... Cæterum Urbem mediam intrare non potuit*.

Hunc Hieronymi Commentarium Franciſcus Simonis Tractatu de fraudibus Hæreticorum parte 2. Fraude 7. applicat hæreticis tum antiquis, tum recentioribus, qui auſu temerario, & mille artibus conati fuerant Romanos, ſuis reddere erroribus conſen-

tien-

tientes, vel conniventes ſaltem; ut diſſeminare eos liceret alibi impunè, & Tranſalpinis perſuadere Regionibus, *Romanis* tandem illuxiſſe mentibus veritatem, & quidquid aliàs oppoſitum ſenſerint, nunc meliùs edoctas, ſi non palinodiâ ſolemni, ſaltem retractatione tacitâ correxiſſe.

Doloſo iſtiuſmodi, ſed mendaciſſimo nititur fundamento, quod Arnaldus & Queſnellus in Difficultatibus contra Steyaertium comminiſcuntur, *Bullas Pii V, & Gregorii XIII. anno* 1607*, non magno Romæ in pretio fuiſſe*.

Majore novatoribus eiſdem in pretio ſunt quædam aſſerta acta, quæ Innocentius X. anno 1654. die 23. Aprilis eodem Diplomate, quo condemnatur ingens numerus editorum pro Janſenio Operum, addit *circumferri tam Romæ, quàm alibi*; verùm *declarat ac decernit, prædictis aſſertis Actis nullam omnino eſſe fidem adhibendam, neque allegari poſſe vel debere*.

Ex illis nihilominus Bajani & Janſeniani colligere ſolent cum Arnaldo & Queſnello, *Bullas Pii V, & Gregorii XIII. non magno in pretio habitas fuiſſe Romæ anno* 1607; Quaſi Cathedra Apoſtolica ſimilis in eo ſit inferioribus quibuſdam, in quibus fides apparet verſatilis, Antiſtite Prædeceſſoris ſui Decreta dogmatica abrogante.

Quoties in novis publicis, quæ à Gazettariis Hollandis Linguâ potiſſimum Gallicâ deſcribuntur, legimus probroſa quædam velut ex Urbe nuntiata referri, aliàs fingi credideram à malignis illic novorum compoſitoribus hæreticis, præſertim dum eis præerat Fidei & Religionis Apoſtata; verùm poſtquam Meclinienſis Arciepiſcopus, extracto è Bruxellenſibus latebris Queſnello, Gerberonio & Brigodio, miſit ad me copias authenticas litterarum annis viginti & amplius ſcriptarum ex Urbe ad *Sanctam Familiam* Janſeniſtarum, cenſui mitigandam quam de Calvinianis Hollandiæ conceperam ſuſpicionem.

Tunc ſcilicet deprehendi, ſcribi ex Urbe quædam ſubinde mendacia, atque eo ſcribi conſilio, ut novis publicis inſerantur.

Nunquam poteſt nimis eſſe cautum Sedis Apoſtolicæ Adminiſtris, quoties de Religione agitur cum hominibus, præſertim extraneis, & quorum fides non eſt exploratiſſima, ne forſitan contingat, quod alias experti fuimus, imponi viris, zelo fidei maxime ardentibus, dicta quædam, non minùs eorum famæ, quàm animis legentium credulorum graviter nocitura.

Sixtum Presbyterum inter Romanos celebrem ſibi favere jactaverant Pelagiani, & divulgaverant quaqua verſus: unde afflictus plurimùm Auguſtinus, ſuam ipſi ſolicitudinem, & mœrorem minimè diſſimulavit Epiſtolâ ad eum 105. *Quod fatendum eſt* (inquit) *charitati tuæ, triſtes eramus nimis, cùm fama jactaret, inimicis gratiæ te favere* (& Epiſt. 104.) *te inimicorum Gratiæ Dei magni momenti patronum eſſe*.

Verùm calumniam ſibi ab hæreticis mendacibus impactam, egregiè depulit Sixtus ipſe, quando à Zoſimo Pontifice damnatis Pelagio & Cœleſtio, primus inter Romanos Clericos vexillum contra hæreticos illos extulit, ad Aurelium Carthaginenſem eam mox ſcribens Epiſtolam, quâ ſuum contra Pelagianos odium teſtatus eſt, quamque Africani Epiſcopi, magno ſuo ſolatio lectam, deſcriptis pluribus exemplaribus, totâ Africâ diſſeminarunt, ne viri tanti nomine & authoritate impoſterum hæretici abuterentur.

Non hìc ſtetit religioſum Sixti ſtudium; ſed lucubrationem contra eoſdem hæreticos edidit fortiſſimam, quâ hæreſim ſubvertit funditus. Gratulatus ipſi eſt Auguſtinus Epiſtolâ 104. & 105. ſuamque & bonorum omnium de hoc lætitiam incredibilem teſtatus. Ita decuit Romanum Presbyterum illatam immeritò ſibi ignominiam deſtruere, cui antea præter mentem, occaſionis forſitan aliquid viſus fuerit præbuiſſe, quando ut animadvertit Auguſtinus lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. *Aliquanto leniùs, quàm ſeverior poſtulabat Eccleſiæ diſciplina, tractavit ingenia nefando errore perverſa*.

Denique cæcum eſſe oportet, qui non videat, quo illud de Conſtitutionibus Pii V. & Gregorii XIII. vergat commentum, ut nempe, ſi earum tunc temporis prolapſa fuerit in ipſa Urbe authoritas, non appareat undenam plus ponderis acquirere illæ poſtea meruerint, & ab Urbano VIII. novis donatæ editionibus confirmari.

Aliud Queſnelli Opuſculum eſt contra P. d'Iſerin Societatis Jeſu Presbyterum, cujus apud Leodienſem Epiſcopum ſtudiis tribuere ſolebant Arnaldus & Queſnellus, quod in ampliſſimâ Diæceſi illa ſubſiſtere non ſinerentur; deſtinarentur carceri, ubicunque detegi eos contingeret. Eidem Janſeniſtarum adverſario imputandum cenſuit Queſnellus, quod Montenſibus Berulliani Oratorii Preſbyteris non liceret palmites ſuos in ipsâ Leodienſi extendere civitate.

Verùm neque Religioſi unius apud Epiſcopum ſolicitationibus opus erat, ut Montenſibus Oratoriſtis novitatum infamiâ tunc publi-

publicè laborantibus, Domicilium Leodii non concederet, quando Illuſtriſſimum Cathedrale Capitulum, penes quod cum Epiſcopo omnis illic,etiam in temporalibus juriſdictio eſt, informationem acceperat à Montenſium Magiſtratu, degentibus ibi Oratorii Presbyteris minimè honorificam.

Nota eſt Queſnelli rabida contra eam declamatio; ſed quæ clientibus ſuis adeò non profuit, ut nocuerit plurimum. Frequens etiam Novatorum ad Arnaldum, quaſi novæ Eccleſiæ Pontificem, & oraculum, in Leodienſi agro undique concurſus, non potuit non excitare ſtrepitum, & à Paſtoribus Catholicis, ipſiſque ſecularibus denuntiari tandem aliquibus è Capitulo, ipſique Principi, ut novæ peſtis contagium, in ſuo illuc allapſu quanrocyus ſiſteretur.

Similis ad Arnaldum diurnus nocturnuſque confluxus, cùm in Pariſienſi ille degeret ſuburbio, ſolicitudinem injecerat Regi Chriſtianiſſimo, ut vigiles conſtitueret, tandemque curaret Arnaldo denuntiari, ut finem imponeret conventiculis; futurum aliàs utRex ipſe proſpiceret.Quare neque cupiens à congreſſibus iſtiuſmodi abſtinere, quos ſummi ducerer momenti eſſe ad inſtituendos novi Evangelii Propagatores, neque ſibi tutum videns, Regiæ obſiſtere voluntati, maluit clandeſtinâ fugâ ſe è Galliis proripere in aliquam è vicinis Belgii Provinciis, ubi majore m conſideret futuram rum celebrandisConventiculis, tum edendis lucubrationibus libertatem.

Non feſellit eum penitus ſpes ſua in Belgio, tum Auſtriaco tum Batavo quoad edendorum Operum, typis ſaltem anonymis opportunitatem. Non eadem fuit celebrandis Conciliabulis. Securius illic viſum eſt, partim ſcriptionibus, typorum ſubſidio facilè divulgandis novam Eccleſiam erudire, partim per Emiſſarios, imprimis per *Partem ſubpriorem*, & *Fratrem Athanaſium*, pro negotiis arcanis, conferre cum *Majoribus* conſilia.

Ne in Queſnellianæ ciſtræ nominibus Lector ceſpites, *Majores* ſunt Lovanienſes, *P. Subprior* Erneſtus Ruth d'Ans, *Frater Athanaſius* Guilelmus. Vande Neſſe Paſtor S. Catharinæ Ruxellis. Expoſitam hic habes, Lector, occaſionem Opuſculi quo Queſnellus invehitur in Patrem d'Iſerin.

Tales autem eæ ſunt Queſnelli vindiciæ, ut reum magis faciant, quàm excuſent. Qualis enim *erga Conſtitutiones Apoſtolicas ſubmiſſio* eſt, & quidem ut Superiùs prædicata à Queſnello fuerat, *maximè reverens & ſincera*, cujus ſpecimina exhibet lucubratio contra P. d'Iſerin? Pag. 12 *Articuli*, inquit, *qui Pii V, & Gregorii XIII. Conſtitutionibus exprimuntur, intellecti de ſtatu naturæ lapſæ, adeò manifeſtè Dogmata ſunt Auguſtini, aut potius Fidei Eccleſiæ, ut maximam inferret Pontificibus illis injuriam, quiſquis in animum induceret, voluiſſe eos doctrinam eandem ſenſu obvio condemnare.*

Nos autem cum omnibus probè Catholicis aſſerimus, Articulos eoſdem, de quibus præcipua cum Adverſariis contentio eſt, intellectos de naturâ lapſâ, rectiſſimè damnari à Pontificibus, & abſque ullo periculo lædendi Syſtematis Auguſtini, aut traditæ ab Eccleſiâ fidei in ullo apice violandæ.

Articulos aliquot pro ſpecimine adferamus: *Non eſt vera legis obedientia, quæ fit ſine charitate. Omnia opera Infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia. Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio non niſi ad peccandum valet. Quod voluntariè fit, etiamſi neceſſario fiat, liberè tamen fit. Concupiſcentia, ſive lex membrorum, & prava ejus deſideria, quæ inviti ſentiunt homines, ſunt vera legis inobedientia. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali. Homo peccat, etiam damnabiliter in eo, quod neceſſario facit. Juſtificatio impii fit formaliter per obedientiam legis; non autem per occultam communicationem & inſpirationem gratiæ, quæ per eam juſtificatos, faciat implere legem. Omnes omnino juſtorum afflictiones, ſunt ultiones peccatorum ipſorum: Unde & Job, & Martyres quæ paſſi ſunt propter peccata ſua paſſi ſunt.* Similes ſunt Articuli illic plerique, de quibus nemo ſanæ mentis dubitat, quin de ſtatu enuntient hominis in Adamo lapſi; neque ullus ambigit Theologicâ, ſicut oportet, ſcientia imbutus, quin de eodem ſtatu eos acceperint tres Summi Pontifices, & in ſenſu obvio ac proprio condemnarint.

Quod inde funeſtum Queſnellus meruit Dogmatibus Auguſtini, aut traditæ nobis ab Eccleſiâ fidei, anilis nænia eſt, aut deterioris notæ fallacia.

Alteram in eodem ſcripto pag. 13. Queſnellus renovat cavillationem, quam proceſſus contra eum juridicus ſeu *Cauſa Queſnelliana* pag. 164. meritò rejicit ut *crambem millies recoctam* contra id,quod Pii V.Conſtitutio declarat,damnare ſe Propoſitiones omnes & ſingulas *in rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento, quanquam non nulla aliquo pacto ſuſtineri poſſent*; ſenſu videlicet improprio, minimè inter Theologos obvio, & de quo nulla inter ipſos diſceptatio fuit, proinde nulla ratio Sedem Apoſtolicam conſulendi.

Ex

Ex eo autem à Novatoribus, nodum ſemper in ſcirpo quærentibus, cavillandi occaſio captata eſt, quod verba à me citata, ut conſtructionem planiſſimam faciunt, & nulli obnoxiam ſiniſtræ interpretationi, alio in Conſtitutione legantur collocata ordine; ſed qui in eandem prorſus, & certiſſimè conveniat ſignificationem.

Sic nempe in Bullâ, relatis Propoſitionibus, Pontifex enuntiat: *Quas quidem ſententias ſtricto coram nobis examine ponderatas, quanquam non nullæ aliquo pacto ſuſtineri poſſent, in rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento, hæreticas, erroneas, ſuſpectas, temerarias, ſcandaloſas, & in pias aures offenſionem immittentes reſpectivè . . . Damnamus*.

Hinc Queſnelli & plurium ante eum pertinacium Bajanorum induſtria eruit, mentem Sanctiſſimi fuiſſe, quod Propoſitiones ex illis aliquæ *ſuſtineri poſſint in rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento*. Interpunctionem itaque virgulæ, quæ *comma* dicitur, eſtque inter *ſuſtineri poſſent*, & *in rigore*, ſublatam illi cupiunt, ut ſenſus non ſit ille qui ab Eccleſiâ intelligitur, quòd *quanquam* ex Propoſitionibus *nonnullæ aliquo pacto ſuſtineri poſſent*, *in rigore* tamen & *proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento hæreticas, erroneas* &c. ut ſuprà *reſpectivè damnamus*; ſed inquit Queſnellus, jungere oportet verba hoc modo: *Suſtineri poſſent in rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento*. Contrà Eminentiſſimus Aguirre, ab ipſis propter candorem & pietatem laudari meritò ſolitus adverſariis, in *Defenſione Cathedræ S. Petri* Diſput 20. Sect. 1. hanc Bullæ Pontificiæ interpretationem ex quodam referens Bajano *Tirocinio*, vocat *frivolam, & abſurdam evaſionem*, quod inquit, *Luce clarius eſt; in primis enim cum Bajus primus omnium eâ uſus fuiſſet, poſtea illam retractavit in ſuâ palinodiâ ad Gregorium XIII.* Dein poſt plura privatorum teſtimonia pro veritate facti, de interpoſito commate, citat Eminentiſſimus Aguirrius etiam, ,, Cardinalem de Lugo qui die 2. Octobris 1644. teſtatus eſt, ſe vidiſſe primum Authographum Originale Bullæ Pii V. non in Regeſto, in quo à Scriptoribus Apoſtolicis Bullæ deſcribuntur, & nullæ ſolent interpunctiones adhiberi; ſed in ipſomet Authographo ejus Cardinalis, qui juſſu Pii V, Bullam concepit, & extendit ſecundum mentem Pontificis; atque in eo inſpexiſſe diligenter, quomodo ſe haberent interpunctiones in contextu ipſius Cenſuræ, & deprehendiſſe poſt illa verba, *quanquam nonnullæ aliquo pacto ſuſtineri poſſent*, ante alia quæ immediatè ſequuntur, *in rigore & proprio verborum ſenſu*, interpoſitum eſſe comma, ſeu virgulam disjunctivam eorumdem verborum.

,, Quod ipſum tandem authenticè comprobatum fuit publico Inquiſitionis Univerſalis Decreto edito die 16. Junii anno eodem 1644. coram Urbano VIII, & jam antè, id eſt anno 1641. pridie Nonas Martii idem Urbanus in alio Diſplomate cui initium. *In Eminenti*, Pontifex ipſe inſeruit totam Bullam Pii V. & Gregorii XIII, cum commate interjecto verbis illis; ut proinde mirum ſit quod multi è Lovanienſibus tam pervicaciter adverſus veritatem adeò manifeſtam, auſi ſint eamdem cavillationis ſuæ crambem recoquere. ,,

Teſtimoniis adeò convincentibus argumenta ſubjungit Eminentiſsimus Aguirre quatuor ex ratione tam evidentia, ut ſingula veritatis amatoribus ſufficerent. Sed quibus in voluntate pervicacia eſt, quis unquam rationis fulgor, quæ rutilantior ſole meridiano veritas perſuadere poterit aſſenſum?

Tertia illic præ cæteris ratio mihi placet, & quod mireris ampliùs, adamatur unicè ab adverſariis; ſed fine diverſiſsimo & prorſus oppoſito. Continet enim ea ratio quandam demonſtrationis ſpeciem, qua ad cujuſlibet extirpationem erroris etiam hæretici, Conſtitutio cenſeatur invalida, ſi Queſnelliana ejus expoſitio ſubſiſtit.

Supponatur ſcilicet, quod tanto molimine Novator hic cum reliquis Bajaniſmi Sectatoribus contendit, *nonnullas* ex Propoſitionibus à Pio damnatis, *aliquo pacto ſuſtineri poſſe in rigore & proprio ſenſu ab Aſſertoribus intento*; quandoquidem, quæ *illæ* ſint, Conſtitutio non exprimat, nulla erit Propoſitio de qua Novatori, cuicunque libitum fuerit vitilitigare, non videatur licitum opinari, hanc eſſe in numero earum, de quibus trium Pontificum declarat ſententia, quod *aliquo pacto ſuſtineri poſſent in rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento*: quod cùm abſurdiſſimum ſit, & Sedis Apoſtolicæ Sapientiâ indignum, non poterit exitialis iſtiuſmodi conſectarii originem non reddere omnibus catholicè ſentientibus deteſtandam.

Quandonam hactenus non ſolùm prohibita; ſed etiam *condemnata* fuit *Propoſitio*, & quidem ſub anathematis pœnâ, & cum Cenſuris, quales in Diplomate exprimuntur, quæ *ſuſtineri ſimul poteſt in rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento*?

Qui

Qui ſuſtineri poſſet Articulus tali, ut à Novatoribus exponitur modo, non diceretur ſuſtineri poſſe *aliquo pacto*; ſed ſimpliciter & abſolutè. Unde apparet in ipſis Cenſuræ vocibus oppoſitio manifeſta inter *aliquo pacto*, & *in rigore ac proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento*, ut quæ priore tantummodò tolerari poſſe videtentur, abſolutè nequeant poſteriore.

Ea itaque Bajanorum pertinacia, uti & Janſeniſtarum induſtria, ſeu veriùs execrabilis malitia eſt, ut quaſlibet Propoſitiones, quantumvis hæreſios, aliiſque Cenſuris reſpectivè notatas, retinere ſimpliciter ſibi liceat, velut immaculatas *in rigore, & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento*; abdicent autem ſolùm in ſenſu intellectas improprio, illegitimo, alieno, & qui non niſi *malignè Propoſitionibus affingi poſſet*.

Denique ut nihil deſit complemento perfidiæ, ad fallendos Eccleſiæ Præpoſitos, & ſuffurandum ab iis Sacros Ordines, ac pinguiora Beneficia, didicere juniores à ſuis fraudulentiſſimis Doctoribus, ſenſum proprium convertere in alienum, & hunc viciſſim in proprium & obvium, quoties neceſſitas, vel magni momenti utilitas viſa fuerit poſtulare.

De illa quinque hæreſum Janſenianarum doloſiſſima defenſione à Queſnello ſubdolè tentatâ commonere ſuperiùs Lectorem cœperam, & reſumenda brevi impugnatio eſt. Nunc autem non tam citò Queſnelli demittenda fallacia, atque hæc quidem non ipſius primùm excogitata fuit ingenio; ſed poſt refutationem clatiſſimam à Catholicis ſæpiùs inculcatam, turpiùs à Novatoribus, præcipuè hoc tempore inſtauratur.

In eo igitur ſita eſt machinationis hujus pernicies, quod dum Pii V. Bullam ſe recipere novi Theologi profitentur, non vera exhibitio obedientiæ ſit; ſed nequiſſima, ut jam oſtendimus, ſimulatio. In ſua Queſnellus, ut mendaciſſimè vocat, *Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum defenſione*, quæ vera Eccleſiæ & Pontificum impugnatio eſt, pag. 83. ait." Clarè adeò perſpecta nobis eſt mens „ Pontificis, & vera ſignificatio verborum „ iſtorum; *quanquam non nullæ aliquo pacto* „ *ſuſtineri poſſent in rigore & proprio verborum ſenſu ab authoribus intento*, ut dubitare ampliùs non valeamus, quin inter Propoſitiones iſtas aliquæ ſint, quas ſuſtinere „ liceat eum earum authoribus in rigore & „ proprio verborum ſenſu, qui ab iis intenditur. „ Cùm autem quænam illæ ſint, Conſtitutio non exprimat, latam hic ſibi facilè Novatores aperiunt januam, ut ex 79. Propoſitionibus, ibi ſeveriſſimè prohibitis, atque damnatis, nulla in particulari ſit, quantumlibet execrabilem continens perverſitatem, cui aditus non pateat, ut *aliquo pacto ſuſtineri poſſit in rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento*. Cavillationem hanc putidam, quaſi indubitatam trium Pontificum mentem, reducere Queſnelli, eique adhærentium impudentia non veretur, poſtquam centies à Theologis Orthodoxis fortiſſimè repulſa atque contrita eſt: & quidem ante annos ſeptuaginta & amplius à Doctoribus Duacenis; è quibus celebris Valentinus Randour, approbante Univerſitatis Cancellario, Epiſtolam dedit ad Libertum Fromondum, præcipuum è Lovanienſibus Janſenii Diſcipulum anno 1650. die 1. Auguſti, qua ejus vellicat in eludendis definitionibus Pontificiis temeritatem. Fromondus ſcilicet aſſumpto *Fulgentii* nomine, *lucernam* ſcripſerat *Auguſtinianam*, *quâ*, inquiebat, *breviter & dilucidè declaratur concordia & diſcordia, quâ duo ex Doctoribus Duacenis conveniunt, aut recedunt à cæteris hodie S. Auguſtini Diſcipulis*.

Sic autem quoad prætenſam, [ut etiam nupetrimè à Queſnello] anathematis evaſionem Randourius monet." Certe, Fulgenti, „ comædiam perſonati agunt ſub larvâ tuâ „ Gomatiſtæ [in Hollandiâ] & Calviniani, „ atque ſi par eſſet impudentia, dicerent ſimiliter, ſe Bullam Pii V. ſuſcipere, eâ ſcilicet Lege, ut articulus nullus in ea eſſet „ damnatus falſitatis, erroris, hæreſios in „ ſenſu ab authoribus ipſis intento, niſi quem „ vellent ipſi condemnare.

„ Hoc calami tui organo, non atramento; „ ſed felle loquuntur ſociorum anonymorum „ larvæ illæ, qui doctrinæ Catholicæ hoſtes, „ ab annis ferè centum Belgium obſident, „ ut totum in apertam contra Pontificem & „ Regem pertrahant rebellionem. Hi in vobis loquuntur, & de veſtrâ cute ludunt: „ hi ingenio & manu veſtrâ utuntur.„

Eximio Doctori Duaceno credimus, *Gomariſtas & Calvinianos* in Hollandia hæreticos, *abuſos* tunc fuiſſe *ingenio & manu* Janſeniſtarum, quibus ſubſidiariam hoc tempote gnaviter navant operam.

Walonium Janſenianæ factionis in Urbe annis ampliùs viginti Agentem Generalem, retuli ſæpiùs, inde ſcribentem *ad Sanctam Familiam*, in Bruxellenſibus latebris deliteſcentem, ea, quæ Hollandicis vellet inſeri Gazettis, apud Calvinianos æquè ac Janſenianos, Romanæ graviter detrahentia Religioni.

Hoc autem Novatote nullus in novâ Eccleſiâ viſus mihi ſemper eſt aſtutiâ ſuperior, ne-

neque ſcio an ulli ſuorum ceſſerit eruditione, non libros edere ſolitus; ſed alienos animadverſionibus caſtigare. Is nuntio accepto de faciendâ à Gerberonio novâ Bajanorum operum editione, ſolicitè Queſnello reſcripſit anno 1692. die 15. Novembris. *Timeo, ne Dominus Kergrè* [Gerberonius] *in ſuis ad Baii opera Commentariis excedat, utendo enuntiationibus nimiſduris, & debitam excedentibus moderationem, ut vidimus in* SPECULO PIETATIS, & ſimilibus ab eo compoſitis lucubrationibus, quas non ſolùm Roma prohibuit, ſed ipſa exhòrruit Gallia, & complures illic Epiſcopi, etiam Card. Noaillius, tanquam impias & hæreticas deteſtati ſunt.

Walonius quidem Dogmatibus Gerberonii facilè conſentiens; approbare tamen non potuit crudiores quaſdam loquendi formulas ac nimiam in repugnaudo publicè Romanis Conſtitutionibus libertatem. Eludi eas modeſtiùs, exquiſitiſque ſtudioſiùs interpretationibus in alienum pertrahi ſenſum, atque ita irritas quidem reddi; ſed minore ſcandalo & offenſione mallet. Verùm ea politicorum Janſeniſtarum regula diſplicet Sectæ *Candidorum*, à quibus ea ſimulatio rejicitur tanquam pudenda nimiùm Auguſtini Diſcipulis.

Secta utraque ab Arnaldo & Queſnello; ſed pro diverſis circumſtantiis approbata eſt. Moderationem ſcilicet affectare utrique Novatori placuit, ſcribenti ſub Chriſtianiſſimi Regnantis ditione, ubi neque aperta hæreſis, neque declarata contra Eccleſiam & Principem rebellio toleratur. Dixi *Chriſtianiſſimi Regnantis*, nam anno 1644. in Ludovici XIV. infantia prodiit audax Arnaldi pro Janſenio Apologia. Adoleſcente Principe, decreſcere cœpit Novatoribus ſecuritas.

At quando inter Batavos degere Arnaldo & Queſnello obtigit; uti & in Belgii Catholici latebris, ſub fidi Hòſpitis cuſtodiâ, ubi non deerat ad imprimenda clanculum opera tenebrarum, typographus maximè idoneus, tunc ſimulatione depoſitâ, uterque ſcriptor ad partes propiùs viſus eſt accedere *Candidorum*. ſic ex animi ſui ſententiâ & genio ſcripſit quædam contrà Pontifices, & inſtitutas ab eis Cardinalium in Urbe Congregationes, quarum Decreta ſcurriliter exagitat, præcipuè in *difficultatibus ſteyaertio propoſitis* totâ parte 9.

Queſnellus quoque *Candidum* egit, Sedis Apoſtolicæ, & Decretorum atque definitionum omnium ſuis contrariarum novitatibus audaciſſimum impugnatorem, in *Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*: poſtea in Apologiis variis pro Archiepiſcopo Sebaſteno Miſſionis Hollandicæ Vicario, ejuſque contra Sedem Apoſtolicam rebellibus ſociis, in Colloquiis contra primam *Novi Teſtamenti cum Obſervationibus Moralibus* à ſe Gallicè editi condemnationem, denique in tot infamibus contra Bullam *Unigenitus* vindiciis. Omitto plenas furore *Notas in Decretum quo diſſertationes* ejus in *Magni Leonis opera* prohibentur.

Simulatio autem, ut dicitur, politica, & vera hypocriſis magis placuit duobus his novæ Eccleſiæ Capitibus, quando denuntiaudum fuit *Peccatum*, ut ſtolide prætenditur, *Philoſophicum*, reverà maximè Theologicum: prætereà quoties atris coloribus depingere viſum eſt Societatis ſive Theologos ſive Miſſionarios, & *Praxim Moralem*; Janſenianam verò & Bajanam hæreſim in ter inaniſſima phantaſmata ad loca imaginaria ablegare,

Qui nempè Janſeniſtarum odioſo laborant nomine, non niſi defenſores gratiæ ſunt, Chriſtianæ Ethicæ, Diſciplinæ veteris, atque ſanctiſſimæ inſtauratores verbo & exemplo, pietate & Religione, præ cæteris commendabiles, ſi Arnaldo & Queſnello credimus.

Sed eorum teſtimonio nimium ſuſpecto in causâ propriâ, adhibere fidem non poſſumus, obſiſtente non ſolùm nube denſiſſimâ teſtium contrariorum, ſed frequente potiſſimùm & nulli obnoxiâ fallaciæ experientiâ. Non enim hauſta aliundè eſt, quàm ex indubitatis ipſorum lucubrationibus, quarum impia temeritas, lectori cuilibet Catholico neceſſe eſt horrorem incutiat, indolemque detegat in authoribus non turbulentam tantum, modò, & indomitam; ſed maledicam ſimul & contumelioſam, omnibus infeſtam & rebellem Poteſtatibus, perpetuò ſpirantem ſchiſmata & novitates, etiam hæreticas.

His quoties frænum injicere Epiſcopi & Summi Pontifices, adſtipulante etiam Principum authoritate voluerint, in promptu Novatoribus declamatio eſt, *Deum permittere ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*. Potuitne diſpoſitio excogitari aptior ad inſinuandum ſimplicibus contra utriuſque fori Principes univerſos, odium & ſeditionem?

Antequam dimittamus Queſnelli eique adhærentium *ſinceriſſimam*, ut prætenditur, *venerationem & obedientiam erga Conſtitutiones Pontificum* Pii V. & Gregorii XIII. ſpecimen adhuc aliquod venerationis iſtius & obedientiæ profetendum eſt ex Gabriele Gerberon in *Adumbrata Eccleſia Romanæ Catholicæque veritatis de gratiâ adverſus Leyderkeri in ſuâ Hiſtoriâ Janſeniſmi hallucinationes, injuſta-*

juſtaſque criminationes defenſione. Hanc Gerberonius edidit ficto nomine *Ignatii Eyckenboom Theologi*. Tota autem ſpecioſo adornata fuco *defenſio* præcipuè ſita eſt in reſuſcitandis Baii & Janſenii erroribus, atque hæreſibus; impugnandis verò & eludendis omnibus contra eos definitionibus ac Cenſuris.

Illic itaque Gerberonius aſſerit, *Baii opera eſſe æternis ſeculis digna, priſcam Sanctorum Patrum, maximè Auguſtini, doctrinam ubique ſpirare; tantum abeſſe ab Eccleſiâ Romanâ, quod Cenſuram Pii V. faciat ſuam; quin Clemens VIII. & Paulus V. qui paulò poſt illum in eâdem Cathedrâ ſederunt, nullam in Congregationibus de Auxiliis, Bullæ Pianæ rationem haberi voluerint; imò honori Sanctæ Sedis malè conſuluerunt, qui Bullam hanc à Pio V. extorſerunt, & evulgarunt.*

Irerum: *Qui Sedis Apoſtolicæ ſimul ac Michaelis Baii vindicias dabit, non prætermittet, magnam Pio V. injuriam fuiſſe illatam ab iis, qui Bullam tam fraudulenter extortam evulgarunt. Hoc eruditorum inter Catholicos de Pianâ Conſtitutione eſt judicium:*

Catholicos & eruditos intellige Gerberonio ſimiles, præter quos ſcilicet *Catholicus* nemo eſt, nemo dignus nomine *eruditi*.

Ibidem: *in eo falſus eſt Leydeckerus, ac fallit, quòd à Gregorio XIII. in prædictâ Bullâ confirmatam aſſerit Conſtitutionem Pii V. rurſumque damnatos* (Baji) *Articulos*. Urbanus VIII. Bullâ *in Eminenti* poſt relatam integram Pii V. Conſtitutiooem cum 79. dogmatum condemnatione, *Deinde* (inquit) *piæ memoriæ Gregorius Papa XIII. etiam Prædeceſſor noſter, intellecto per eum, non ſine animi dolore, non defuiſſe tunc temporis aliquos Theologos tum ſtudioſos, tum Profeſſores, qui Articulos in prædictâ Conſtitutione damnatos, aſſerere, & pertinaciter defendere pergerent, pro officii ſui munere eorumdem temeritatem atque audaciam ad totius Eccleſiæ periculum pertinentem, minimè contemnendam & diſſimulandam cenſuit; ſed ad coercenda hujuſmodi ingenia, per aliam ſuam Conſtitutionem datam quarto Kalendas Februarii anno Incarnationis Dominicæ 1579. Pontificatûs ſui anno 8. Pii Prædeceſſoris Conſtitutionem prædictam ſuâ quoque authoritate confirmavit, Articuloſque ibidem comprehenſos, iteratò damnavit; & ne quis hac in re conſtantem Sedis Apoſtolicæ voluntatem ac ſententiam ignorare poſſet, ſuam hujuſmodi confirmationis Conſtitutionem, alterâ Pii V. comprehenſâ, publicavit & promulgavit.*

Quid ad hæc Gerberonius? Loco ſuperiùs indicato, iſtud quidem fatetur Urbanum Pontificem aſſeruiſſe, *ſed à Jeſuitis deceptum*.

Quis proinde inficietur Gerberoniuio eſſe Apoſtolicæ Sedis, & Conſtitutionum ab eâ emanantium *maximè reverentem eiſque*, ut Queſoellus prædicat, *ſinceriſſimè ſubmiſſum*? Nonoe talibus gloriari, & ſecura eſſe poteſt Romana Eccleſia vindicibus contra omnis generis hæreticos?

Queſnellus in hoc Gerberonii Opere levioris quidpiam reperit difficultatis; quòd ſcilicet author ſupponat quaſi à Romanis facilè dimittendam Pii V. Bullam, velut extortam ſubdolè, neque legitimè promulgatam; Queſnellus verò in Epiſtolâ ad Gerberonium datâ & relatâ iu proceſſu juridico, ſeu *Causâ Queſnellianâ* pag. 165. ait: *Nunquam Romani patientur, ut dicatur Bulla Pii V. non fuiſſe promulgata, quamvis ea foret ratio optima, qua ſe expedirent* difficulratibus, contra Bullam objici ſolitis ab Eccleſiâ novâ, ſeu veteris reformatrice.

Innovationem quidem iſtiusmodi ægerrimè ferunt omnes Romanæ Eccleſiæ Principes & Rectores, ſummi, medii & infimi; quandoquidem, *ipſo* teſte Cardinale Noaillio in Epiſtolâ ad Clementem XI. datâ, *nihil Conſtitutionibus illis deſit, ut univerſam obligent Eccleſiam, & circa illas nec appellatio admitti nec mutatio expectari poſſit*. Verùm, inquit Queſnellus, oonne vel inde æquiſſima apparet lameotandi ratio, *omnes Poteſtates eſſe contrarias Prædicatoribus veritatis?*

Nihilominus Queſnello & ejus diſcipulis ſolatio eſt, oppoſitiooem iſtam fieri *Permittente Deo, ut veritatis victoria attribui non poſſit niſi Divinæ gratiæ* quemadmodum ſcilicet Lutheranæ, Calvinianæ, & cujuſcunque Sectæ propagatio, ſive ut à Queſnello dicitur, *victoria, Divinæ gratiæ*, beneficium ab jiſdem hæreticis reputatur; à Mahomeranis etiam ſingulare prodigium, tanta dominationis ſuæ extentio atque potentia.

Tot edocti nos ſpeciminibus de mirabili Queſnelli, Gerberonii & ſimilium *erga Conſtitutiones Pontificias obedientiâ*, quomodo denegare fidem poſſumus eiſdem aſſerentibus *ſubmiſſionem eam ſinceriſſimam prorſus eſſe ac maximè reverentem*? Talibus nos argumeotis convicti jubemur agnoſcere, ſeriam eſſe, quam Queſnellus & ejus ſocii, magnificis præ ſe ferunt librorum inſcriptionibus, *Defenſionem Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum contra calumnias hæreticorum*. Veriùs alii dicunt, non talibus egere Eccleſiam aut Pontifices Defenſoribus, oon talibus Auguſtinum Diſcipulis, aut *Prædicatoribus veritatem*.

CAPUT XIII.

Ex aliis duobus Queſnelli teſtimoniis, de ſuorum erga Innocentium X. obedientiâ colligitur, quales in iſtiuſmodi ſcriptoribus nacta ſit veritas Prædicatores.

DIſcuſſum ſuperiùs Queſnelli teſtimonium, deſcripſeram ex Præfatione *Apologiæ* ab ipſo editæ *pro Duacenorum ac Lovanienſium Cenſuris*. Alia duo, quæ hìc examinanda ſuſcipio, continentur in *Additione ad Apologiam* pag. 400. & 402.

In priore ait: *Univerſi quos ratio ducit & æquitatis amor, non proprii concupiſcentiæ commodi, agnoſcunt, nullam eſſe in Eccleſiâ ſectam Janſenianum, ſive quæ ſequi ſe Janſenii Dogmata profiteatur, Certiſſimum enim eſt, eos, qui Janſeniſtarum nomine appellantur, non alia amplecti placita, quàm S. Auguſtini; quia eadem & Eccleſiæ Romanæ ſunt & Summorum Pontificum.*

In poſteriore quod eſt pag., ut dixi, 402, Queſnellus aſſerit, *non minùs eſſe à veritate alienum, quod de prætenſis Janſeniſtis dicitur, eos modo irreverenti & incongruo, excipere Bullam Innocentii X.* (qua famoſæ Propoſitiones quinque feriuntur) *Calumnia patet vel ex eo, quod vix ulla à Theologis iſtis prodeat lucubratio, quæ non illuſtria præſeferat ſinceræ erga Conſtitutionem illam ſubmiſſionis indicia.*

Ita Queſnellus, cui ſimilis confidentia familiaris eſt, nimium credulos nata decipere, & perſuadere, quod nulli ſint vero nomine Janſeniſtæ; proinde inanes ſint, imò noxii contra novam hæreſim clamores, utpotè quibus & pax publica turbetur, & novitatis hæreticæ affletur infamia, vel ſuſpicio viris maxime Orthodoxis.

Utinam veritate niteretur utraque Queſnelli enuntiatio! Verùm plena dolo malo eſt, atque mendacio, in perniciem Eccleſiæ, & animorum, vaferrimè excogitato. Tali enim creduli Apologiæ, nihil ſiniſtri ſuſpicantur in Dogmatibus, quæ ſub perfidâ pietatis ſpecie, venenum ingerunt mentibus exitiale. Idem mendacium ſopiendis Eccleſiæ ac Reipublicę Præpoſitis eſt accommodatiſſimum, ut ipſis incuriis, & quaſi ſecurè dormientibus, utriuſque interitum impune hæretica novitas machinetur.

Nos itaque larvam hypocriſi detrahamus.

Vix ſectam reperias inter hęreticos adeò maleſauam, quæ à ſuo artifice nomen ſibi ultro conſciſcere voluerit, aut tribui ab alio patiatur. Lutherani *Evangelici* dici voluerunt, Calviniani non alio appellari nomine, quàm *Reformati*, Ita noſtri hic *adverſarii* antonomaſtice *Auguſtiniani* dici cupiunt, non à fundatore proprio *Janſeniſtæ*. Euſebianos novimus fuiſſe Arianæ ſectatores præcipuos impietatis, atque perfidiæ; illius tamen ſectæ Epiſcopos pudebat nominis Ariani. Eoſdem ſic Athanaſius mentientes inducit Epiſt. de Synod.: *Nos certè Arii ſectatores non ſumus, neque, cùm ſimus Epiſcopalis ordinis, Presbyterum ſequimur, neque aliam fidem, præterquam ab initio traditam recipimus.*

Hoc illi ſtratagemate ſperabant ſe faciliùs audiendos, ut Arii reſtituerent ſubdolè impietatem, fidemque deſtruerent à Nicænâ Synodo, toto applaudente Orbe Catholico ſtabilitam. Voluêre nihilominus Chriſtiani æquè ac cæteri, & ferè præcæteris nominari; videri unicè cupientes, non eſſe, quod erant maximè, ut poſſent nomen Catholicum cum hæretico ſuo conjungere ſacrilegio. De his iterum ſic Athanaſius ſecundâ contra Arianos diſputatione: *Qui Arianos Chriſtianorum titulo inſigniunt, plus nimio errant.... Eàdem enim ratione eſt conſentaneum, ut Caipham nominent Chriſtianum, & Proditorem Judam adhuc connumerent cum Apoſtolis ... Pro Chriſtianis deinceps Ariani nuncupentur, eamque notam characteremque referant ſuæ impietatis. Ne ergo cauſſificationes quærant, neque probroſo nomine pulſati, diſſimulent ſe eos eſſe qui ſunt....Si nominis pudore non tenentur, deſinant eludere: ſin pudori eſt, aut pro confuſione, abdant ſe, aut reſiliant à ſuis impietatibus.*

A Chriſto Chriſtiani & ſumus, & nuncupamur; illi verò qui aliunde originem ſuæ fidei deducunt, meritò authorum ſuorum cognomenta, ut ad quos pertineant, præſeferant. Quapropter qui ſecuti ſunt Marcionem, non jam inde Chriſtiani; ſed Marcioniani appellati ſunt.

Ita quoque Valentinus, Baſilides, Manichæus, & Simon Magus Sectatoribus ſua vocabula impertierunt: inde factum ut alii Valentiniani, alii Baſilidiani, alii Manichæi, alii Simoniani, alii Cataphryges à Phrygia, alii à Novato Novatiani vocitati ſint.

Hactenus Athanaſius; Queſnellus autem, ſit, inquiet, tota Sancti Patris oratio quoad partes omnes & ſingulas æquiſſima; verùm ut juſta fiat ejus contra nos applicatio, neceſſe fuerit, non ex maleſanis temerariæ plebis clamoribus, vel maledicis noſtrorum ſuggeſtionibus adverſariorum, ſed ex ſcriptis noſtris oſtendere *Sectam Janſeniſtarum, ſive quæ Janſenii dogmata profiteatur, vel irreverenter ſentiat ac loquatur de Innocentii X.*

centii X. adverſus Janſenium Conſtitutione: quin compertiſſimum ſtatuo, atque à nemine exemplis oppoſitis convellendum, quod *vix ulla prodeat à noſtrarum partium ſcriptoribus lucubratio, quæ non illuſtria præſeferat ſinceræ erga Conſtitutionem illam ſubmiſſionis indicia*. In hoc, inquit Queſnellus, pedem figimus, quod antequam fortiore ariete concuſſum fuerit, famæ noſtræ ſufficiet, ab imperitæ multitudinis clamoribus, & malevolorum hoſtium calumniis vindicandæ.

Ita Queſnellus, quando recenter è Gallia profugus Bruxellenſes latebras incolere cœperat cum Arnaldo, neque procul diſſitis Gerberonio, & aliis è Galliâ ſimiliter elapſis.

Conſilium omnibus erat, ut apud nos in otio, tenebris, & edendi quidlibet libertate, facultatem quâ prædiri videbantur ſcribendi Gallicè, ſtrenuè exercerent. Talibus ſuppetiis exultavere Janſeniani in Belgio, neque dubium, quin, ut non illiberalis ſoler eſſe noſtræ indoles Nationis, profuſa etiam in adjurores tam idoneos munificentia, nihil paſſa fuerit, tantis hoſpitibus ſive ad neceſſitatem ſive ad vitæ bumanæ commoda lautitiaſque deeſſe.

Nunc mihi Queſnelliana, quæ authore mortuo in Diſcipulis non defecit, remeriras diſcutienda eſt. Provocamur, ut modò vidimus ad indicandos, *qui Janſenii dogmata profitentur, vel de Innocentii X. Conſtitutione non omni reverentia loquantur, quandoquidem uſu oppoſito compertiſſimum eſt, vix ullam prodire à Theologis vulgari nomine Janſeniſtis, lucubrationem, quæ non illuſtria præferat ſinceriſſimæ ſubmiſſionis erga Conſtitutionem illam indicia.*

De hoc in teſtimonium contra nos non ſolùm exercirus citatur; ſed etiam *Univerſitas* eorum, quos non *proprii concupiſcentiæ commodi*; ſed *ſola ratio ducit, ſolus amor juſtitiæ & veritatis*.

Talis proculdubio cenſeri debuit P. Eugenius de Gelder Brugenſis ex ordine verè Sanctiſſimo Religioſus, ſed à Novatoribus miſerè circumventus, & quodammodo venumdatus.

Concionator is erat diſertus eloquio, & ore omnium Janſenio addictorum celebratiſſimus *Prædicator veritatis*, ad quem quoties publice dicturus Lovanii eſſet, tanta confluere ſolebat Audirorum copia, ut eam templa vix caperent: neque Collegia erant Academica, prærer unum alterumve, quæ portis latè parentibus alumnos non dimitterent ad tanti nominis Eccleſiaſten tam pium, tam veridicum. Nullus certè in Belgio noſcebatur ei ſimilis, in audendo novum Janſenii Evangelium tantâ claritate, & confidentiâ annunciare.

Ex Concione ab eo habitâ feſto S. Liborii in Eccleſiâ Parochiali, cui interfueram, retuli aliàs Laciniam perbrevem quidem; ſed quæ Prædicatoris animum Janſeniſmo intimè perunctum, ſatis dilucidè commonſtraret. Poſtquam multis ordinem noſtrum contumeliis iuceſſerat, ad impudentiæ complementum addebat de Janſenio, haud nominato quidem, ſed ab omnibus facilè intellecto, quod *aliquis non ita pridem Belgii Epiſcopus, ut recentiorem, Gratiæ victricis hoſtem* (Molinam) *efficacius impugnaret, juvenis ſe in Galliam contulerit, ad acuendum ſtylum: inde rediens ad ſcribendum probè comparatus, quinque limpidiſſimos lapides ex Divino illo S. Auguſtini torrente acceperit, atque illis ut alter David ſuperbum Goliathum, gratiæ victricis hoſtem proſtraverit.*

Idem P. Eugenius *Præco* intrepidus, ſi non Catholicæ *veritatis*, ſaltem veriſſimæ hæreſios, in *libello ſupplice* typis edito, tanquam *voce ultimâ zelatricis innocentiæ ad Innocentium XI.* pag. 115. de Antijanſenianis ait: *Per vafrè fabricatas propoſitiones doctrinam Janſenii Romæ procurarunt damnari, ut per latus Janſenii Doctrinam S. Auguſtini, à Doctrinâ Janſenii reverâ inſeparabilem, arietarent & dejicerent.*

Ibidem pag. 30. Quod *Urbanus VIII. fuerit deceptus, patet ex propriâ ipſius Bullâ. Quod Innocentius X. fuerit deceptus, ad oculum demonſtratur.* Iſtudne eſt quod *inter illuſtria ſubmiſſionis ſinceriſſimæ indicia erga Conſtitutionem Innocentii X.* cenſeri à nobis Queſnellus voluit, ne excludamur numero *Univerſorum quos ratio ducit & amor juſtitiæ ac veritatis, non proprii concupiſcentiæ commodi*?

Neque P. Eugenius author adeò privatus & ſingularis eſt; quin univerſa ei ſonotis plauſibus adulata fuerit factio Janſeniſtarum, eumque in ſuâ audaciâ tantis foverit muneribus, & deliciis, ut ineſcandis illæ pluribus quotidie fratribus copioſè ſufficerent.

Mortuo illi ſucceſſit mox non in Religioſo ordine, ſed Clero ſeculari Mechliniæ famoſus Decanus & Parochus Eccleſiæ Collegiaræ B. Mariæ Virginis trans Diliam, Ægidius de Witte, à *Candore* nominis dictus vulgò *Candidus* & *Albanus*, qui audaciâ & remeritate adeò cedere noluit P. Eugenio, ut ſe reddiderit pluribus pro Janſenio Apologiis, apertiſque Conſtitutionum impugnationibus, in novâ Eccleſiâ celebriorem; ideò *Candidorum* ſecta *Janſeniſtarum*, prout à *Politicis*, ſive hypocritis diſcernitur, ab hoc potiſſimùm Principe nomen ſortita eſt.

Convin-

Convincendo Queſnelli mendaeio ſufficiunt ſoli operum ab Ægidio editorum tituli, quales ſunt *Panegyris Janſeniana* cum tribus eam ſecutis poſtea *Apologiis*, dein *Apologia nova pro ſacroſanctâ Doctrinâ Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis*. Poſt Apologiam iſtam prodiit *Auguſtinus Iprenſis vindicatus, atque è damnatione Romanorum Pontificum Urbani VIII., Innocentii X., Alexandri VII., & Clementis XI. ereptus & erutus, ſive Apologeticus perilluſtris ac Reverendiſſimi Domini Cornelii Janſenii*.

Sicut autem in ipſo *Panegyreos Janſeniana* titulo ſecurus ſuis denuntiaverat tempore Pontificatus Innocentii XII. eſſe *tempus loquendi*, ita ſub Clemente XI. mutatas conſpiciens circumſtantias, Claſſicum canit, ſuoſque ad prælia aperto Marte cum Pontificibus ineunda hortatur in ipsâ *Auguſtini Iprenſis vindicati* prævia inſcriptione, Ducem ſe promptum exhibens: *Si quis eſt Domini, jungatur mihi* Exodi cap. 32. Huic operi, præter eam *denuntiationem ſolemnem*, judicio omnium inſolentiſſimam, Conſtitutionis *Vineam Domini Sabaoth*, ſucceſſere *Auguſtini Iprenſis vindicati vindiciæ uberiores*.

Rationem omnium iſtiuſmodi ſchiſmaticorum operum ipſe Ægidius minimè diſſimulat; ſed pro ſui nominis & ingenii candore, exponit dilucidè ac ſæpius repetit, quòd ſint quinque Propoſitiones ab Innocentio X. & ſecutis eum Pontificibus Cenſurâ hæreſeos notatæ, juxta ſenſum ſuum obvium, proprium, genuinum, ſe autem Judice, ſint maximè Catholicæ, atque ita non ſolùm ad Janſenium reverà pertineant; ſed etiam ad S. Auguſtinum & fidem Eccleſiæ.

Audiatur de hoc Ægidius in *Auguſtino Iprenſi vindicato* parte 2. cap. 3. contra *Neothomiſtas*, ut vocat, ſic concludens. ” Maneat igitur ratum, fixum, inſuperabile, atque inconcuſſum, Propoſitionem primam, tam crudeliter condemuatam, ſenſu valde obvio, proprio, ac germano exprimere veritatem non modò maximè orthodoxam; verum etiam totius Chriſtianæ humilitatis principia, totius orationis fervidæ incentiva, totius confidentiæ & reſignationis in Deum ſeminaria, ac totius gratiarum actionis fundamenta, in ſe, velut medullâ & nucleo, continentem. „

Sic autem ſonat prima illa Propoſitio de cujus damnatione Ægidius tantopere conqueritur: *Aliqua Dei præcepta juſtis volentibus & conantibus ſecundùm præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia: Deeſt quoque illis gratia, quâ poſſibilia fiant*. De Propoſitione hac ita Pontifices enuntiant: *Temerariam, impiam, blaſphemam, anathemate damnatam, & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus*.

Ægidius autem Pontificibus, & totâ eis conſentiente Eccleſiâ ſapientior definit, Propoſitionem eandem eſſe *veritatem non modò maximè orthodoxam*, verùm etiam eximiis quibuſcunque dignam præconiis, quæ verbis ejus deſcripta magnificentiſſimis jam retuli.

Ne verò, Lector, exiſtimes in ſolâ Propoſitione primâ contra Eccleſiam propugnandâ, Ægidii ſtetiſſe audaciam, mox declarat. ” Poſſem eâdem ubertate probationum, eodem authoritatum pondere, eâdem demonſtrationis vi ad reliquas Propoſitiones progredi; ſed Lectorum meorum ingeniis videbor diffidere, ſi poſt materiam hanc in primâ hujus diſſertationis parte tam dilucidè & copioſè deductam, faſtidioſâ repetitione doctrinam Propoſitionum cæterarum omnium de integro verſare pergam ..... Præterquam quod intelligens omnis tantillum in hiſce controverſiis exercitatus, hac ipsâ ſolâ primæ Propoſitionis elucidatione, non ægrè penetrabit in ſenſus reliquarum, & æquè ſanos, & æqualiter obvios „. Ideo indignam Auguſtini Diſcipulis & novæ Eccleſiæ Doctoribus arbitratur hanc ſuorum ſocordiam commilitonum, quòd declinandæ cauſa infamiæ & pœnarum rebellibus imminentium, rejicere non audeant Bullam Innocentii X. & Propoſitiones quinque in ſenſu obvio ſuſtinere.

Defenderant has quidem, inquit, totis viribus ante latum à Pontifice anathema; at eo miſeri, velut fulmine, in ſua capita vibrato, perterriti, mox cecidere animis, & obedientes Pontifici, non quidem eſſe ſeriò; ſed videri voluere; utpotè minùs hypocritarum crimen veriti, quàm ſupplicia refragantium.

Intoletabilis ac pudenda nimium, inquit Ægidius, hæc virorum, alias fortium, imbecillitas, & ſimulata à Janſenianis Dogmatibus defectio, Proſelytis noſtris & Catechumenis peſſimo indubie exemplo eſt. Quid enim pronius, quàm ut hi Magiſtrorum ſuorum à Janſenio fugam, ipſiuſque ſenſus obvii, & proprii, agnitam probatamque condemnationem, non ſimulationi tribuant, aut mentis reſtrictioni, odioſiſſimis toties exagitatæ Satyris; ſed Janſeniani ſyſtematis falſitati?

Inde quid aliud expectes, quàm ut nova Eccleſia tantis elaborata ſtudiis & laboribus, tot exculta periculis, carceribus, exiliis, ab omnibus fere deſeratur, ſuis quodammodo ruinis conſepulta, & hominum tradita oblivioni? Niſi quod in paucis forſitan ſuper-

futuris

futuris rudetibus, aliqua ejus dignoſcenda ſint veſtigia.

Attamen in tanta publicè deficientium multitudine & glorioſè conſtantium paucitate, ſe ſuoſque electos Ægidius conſolatur illo Jonathæ ad ſuum Armigerum lib. 1. Regum cap. 14.: *Non eſt Domino difficile, ſalvare vel in multis, vel in paucis*. Plenam hanc ſolatii ſententiam præmittit ſuis *Auguſtini Iprenſis vindicati vindiciis ubertoribus*.

Quæ fuerit authori ſcribendi poſterioris operis occaſio, à me aliàs verbo indicatum eſt, & forſitan locus poſtea non deerit, de quibuſdam ad illud pertinentibus circumſtantiis latiùs diſſerendi. Proſequendum modò in vindiciis anterioribus. Quæ citaveram ex parte 2. cap. 3. totis inculcantur vitibus cap. 5.

„ Quæro jam (inquit Ægidius) à cordatis omnibus, an non ipſi primæ Propoſitioni, ut jacet, violentia quædam adferri debeat, ut vel à loco ſuo avulſa, & variis mollientibus truncata terminis, perverſum & damnabilem ſenſum induat? Si verò in volumine ipſo Janſeniano cum explanationibus adjectis legatur; non ita Sol lucet in medio & claro die, ut illius orthodoxia in omnium integrorum oculos inſilit, & ſeſe ad qualeſcunque abſonas ſignificationes pertrahi non permittit.

„ Pari facilitate diluere poſſem omnia, quæ adverſus Propoſitiones reliquas à variis Authoribus producuntur. At quoniam ſatis eſt ad inſtitutum meum, quod eſt judicium illud Pontificum Romanorum circa famoſas Propoſitiones convellere, & univerſalem Eccleſiam ab iſtius condemnationis ignominia exemptam dare; Si demonſtrem, vel unam è Propoſitionibus litigioſis, imperitè proſcriptam, atque illam potiſſimùm, quæ alias virtute continet; hic carbaſa contraham, paratus, dum operæ pretium factutus ero, eadem aſſerendæ Propoſitionum cæterarum innocentiæ explicatiùs, ac plena pandere.

„ Ex dictis, opinor, jam ſatis ſuperque elucet, non rectè à Janſenii Advocatis ſenſum Propoſitionum, etiam ut à conjuratis illis fabricatæ erant, abdicatam fuiſſe. „

Animum advertiſti, Lector, ad ingenuam hominis, diſſimulare neſcientis, profeſſionem ultroneam, imò magnificam gloriationem, nullis involutam offuciis, de ſuo, ut aſſerit, *inſtituto, quod eſt judicium Romanorum Pontificum* (proinde Innocentii X.) *circa famoſas quinque Propoſitiones convellere, & univerſalem Eccleſiam ab iſtius condemnationis ignominiâ exemptam dare*. Quod hic Janſeniſta apertè aſſerit, certum eſt, Gerberonii, Queſnelli, Arnaldi & cæterorum, quibus Janſeniſmi infamia ex non levibus indiciis aſpergitur, ſententiam eſſe, ad fallendos Eccleſiæ Præpoſitos cavillationibus communiter intricatam,

Hanc hypocritarum perfidiam demonſtrandam luculentiùs ſuſcipio, quandocumque ipſis, aut eorum ſectatoribus placuerit inficiari. Interim etiam hìc quantum ſufficit, oſtenditur, eſſe mendacium putridum, quod à Queſnello in Lovanienſium & Duacenſium Apologiâ dicitur. Primo: *Nullam eſſe ſectam Janſenianam, quæ ſequi ſe Janſenii dogmata profiteatur: atque hoc univerſos agnoſcere, quos ratio ducit, & æquitatis amor, non proprii concupiſcentia commodi*. Secundo: *Certiſſimum eſſe eos, qui Janſeniſtarum nomine appellantur, non alia amplecti placita, quàm S. Auguſtini; quia eadem & Eccleſiæ ſunt, & Summorum Pontificum*. Tertio: *Prætenſos Janſeniſtas, non irreverenti & incongruo modo excipere Bullam Innocentii X. imo vix ullam eos edere lucubrationem, quæ non illuſtria præſeferat ſinceræ erga Conſtitutionem illam ſubmiſſionis indicia*,

Audiatur itaque novuum *ſubmiſſionis* iſtiuſmodi *ſinceræ indicium*, ex eodem Ægidii cap. 5. " Liquet ex his, quod pede firmo & irretorto perſiſtendum fuerit ſive Epiſcopis, ſive Theologis eruditis Belgii, & Galliarum in ipsâ defenſione Propoſitionum, etiam ut per ſe jacent, & Bulla iſta Innocentiana, magiſque adhuc Alexandrina, totis viribus impugnandæ fuerint. „

Bullas Pontificum, nominatim *Innocentii X. & Alexandri VII. totis viribus impugnare*, nunquid *eſt ſinceræ ſubmiſſionis* præclarum ſpecimen? Tale etiam procul dubio eſt, quod Ægidius *inſtitutum* ſuum eſſe profitetur *judicium illud Pontificum Romanorum circa famoſas quinque Propoſitiones convellere*,

Ita novo à Janſeniſtis imbuimur, non ſolùm Evangelio; ſed etiam idiomate, ut longè aliam, imò contrariam ſub iiſdem vocibus intelligere deinceps oporteat ſignificationem. Quod enim aliàs mortalium omnium ſermone appellari ſolitum erat aperta, & ab ipſo authore declaratiſſima rebellio, jubentibus hodiè Janſeniſtarum Doctoribus, Queſnello inprimis, inverſâ penitus intelligendi normâ, debemus credere, quod ſit *ſubmiſſionis ſinceriſſimæ erga Bullas Pontificias, nominatim Innocentianam, teſtimonium*, ſive *argumentum* irrefragabile.

Verumtamen ſi quæ laus rebellionis eſt contra Eccleſiam; ſi quæ hæreſios contra Pontifices propugnatæ, debetur non exigua Ægi-

Ægidio; quod non ;in ſola, ut cœteri communiter Janſeniani, hæreat ſuperficie; ſed ad ima uſque penetret totius controverſiæ fundamenta.

Hæc explicat par. 2, cap. 7. " Pelagianâ
„ lue inquinatiſſimi in hanc miſeram lucem
„ trudimur .... Opus eſt inſtitutione à teneris
„ unguiculis ſolidâ,' ut ab illo contagio mor-
„ tifero quis liber ad rationis uſum perve-
„ niat; vel ſingulari Divinæ miſerationis di-
„ rectione, ut ab illo deinceps verè ac validè
„ eruatur. Hinc totum propè mundum aper-
„ tè poſt Pelagium & Molinam, denſatis co-
„ hortibus abire cernimus; atque ipſa in
„ primis Italia, ut à Regionum illarum via-
„ toribus hauſi, perquàm malè audit in illo
„ genere.

„ Non ergo gravis admodum Eminentiſ-
„ ſimis Dominis Cardinalibus, è quorum
„ Collegio dein Romani Pontifices aſſumun-
„ tur, inditur aut irrogatur injuria, ſi & ali-
„ qua ſuſpicio nobis inſit, paucos ex illis à
„ valdè univerſali illo, & Eccleſiam miſerri-
„ mè depopulante contagio, ſive ab adole-
„ ſcentiâ fuiſſe immunes, ſive poſtea melio-
„ ribus inſtructionibus ſalubriter emerſiſſe.

„ Cur ergo uſque adeò peregrinum videri
„ deberet; ſi Innocentius X. & Alexan-
„ der VII., ille in ſcientiâ Theologicâ valdè
„ parum exercitatus, hic neque in illâ do-
„ ctus admodum (cum omni ſuâ Cardina-
„ lium, Conſultorum, Qualificatorum tur-
„ ba) Jeſuitis intimè coadunatus, contami-
„ natione illâ naturaliter inſitâ infecti fue-
„ rint: adeòque Propoſitiones in verâ Pau-
„ linæ, atque Auguſtinianæ per ſe efficientis
„ gratiæ ſignificatione condemnarint, atque
„ protriverint ....

„ Porro ex jam dictis liquere arbitror, con-
„ demnationem illam nullo pacto Catholicæ
„ Dei Eccleſiæ; ſed credulitati, aut impe-
„ ritiæ nonnullorum Romanorum Pontifi-
„ cum, à ſocietate Jeſuiticâ ludificatorum,
„ exploratiſſimè adſcribendum eſſe. „

Quid ampliùs deſideres ad Janſenianâ dignam ſinceritate profeſſionem *reverentiæ*, ac ſubmiſſionis ſinceriſſimæ erga Innocentii X. & ſubſequentium Pontificum, contra Janſenium *Conſtitutiones*? ſimilis *reverentiæ & obedientiæ* profeſſor eximius eſt Gabriel Gerberon in fictitio ſuo *Colloquio Abbatem inter & Jeſuitam Belgam*.

Ibi pag. 30. dicitur " Hæc Bulla [Inno-
„ centii X.] non niſi ob falſas illuſiones data,
„ neque feriens niſi monſtrum pictum, ſive ut
„ apertiùs loquar, hæreſim imaginariam. „

Pag. 33." Bulla eadem eſt irrita, eſt nul-
„ la, inutilis & valde pernicioſa Eccleſiæ. „

Si neque hæc tibi, Lector, egregia appareat *veneratio* ac *ſubmiſſio* Janſeniſtarum, *erga Bullam Innocentii X.* fruſtrà melioris aliquid reverentiæ in cæteris eorum voluminibus quæras.

Queſnellus de omnibus contra Janſenium datis Conſtitutionibus, quaſi paulatim prolabentibus, triumphum canit *Notis in Epiſtolam Steyaertii* pag. 17. aſſerens, quòd *incipiat tandem Orbis Catholicus credere*, circa quinque damnatas hæreſios Propoſitiones, *nihil in ſenſu Janſenii non eſſe Catholicum.* At mendacem hunc eſſe triumphum, videtur ipſe agnoſcere Queſnellus in Præfatione libri de *Pace Clementis IX.*, ubi pag. 34. conqueritur, quod „ Totus commoveatur & armetur orbis
„ adverſus librum, cui titulus: *Auguſtinia-*
„ *na Eccleſiæ Romanæ Doctrina*, ſive *Cauſa*
„ *Divinæ Gratiæ*, qui liber deberet magno
„ in pretio eſſe noſtris Epiſcopis, cùm, qui
„ Operi illi dedêre operam, conſiderari de-
„ beant, velut auxiliares copiæ accurrentes, ut
„ ſint ſubſidio veritati, ſuaque Chriſtiani
„ exercitus Ducibus obſequia deferant. „

His in Proceſſu contra Queſnellum juridico relatis Art. 9. Subjungit author, qui hodiè eſt Brugenſium Epiſcopus: " Sic quidem
„ Queſnellus non exiguam commilitonum
„ ſuorum manum oſtentat; .... At oſtendit
„ Illuſtriſſimus Cleri Gallicani cœtus, ab
„ unâ parte ſeſe his *copiis Auxiliaribus*, quæ
„ tantâ cum pertinaciâ pro hæreſi pugnant
„ Janſenianâ, non egere, & ab alterâ parte
„ ſeſe jactato turbarum numero etiam non
„ terreri, dum judicatis à Sanctâ Sede tam
„ firmo inhæret pede. Interim ex hac Queſ-
„ nellianâ jactantiâ dilucidam elicimus pro-
„ bationem ad verificandum Articulum, qui
„ hìc ſubjungitur: *Quod pertinaciter adhæſe-*
„ *rit factioni eorum, qui adverſus Eccleſiæ*
„ *Decreta, & adverſus Edicta Principum*
„ *conjurarunt, librum & Doctrinam Janſe-*
„ *nii tueri.*

Ex illo opere, *Auguſtiana Eccleſiæ Romanæ Doctrina* excerpſit Galliæ Clerus ad Cenſuram duos hoſce Articulos: I. *Jam tandem Eccleſiæ & Regnorum Principes ex hoc clariſſimo argumento agnoſcant Phantaſma Janſeniſmi, quæſitum ubique; ſed nuſquam repertum, præterquam in laboranti quorumdam phantaſiâ.*

Secundò Conſtitutione Innocentii X. nihil aliud actum, quàm ut renovarentur, atque exacerbarentur Diſputationes. In eamdem viam pertractus eſt Alexander VII, ut homo ab hominibus facilè impellendus in eas, quæ parum ejus officio convenirent ... Innocentius quoque XII, cùm ex officio teneretur veram profer-

proferre ſententiam, generalibus æquivociſque verbis adhibitis, dat locum exiſtimandi, ſe non auſum eſſe clariùs loqui, tanquam errare metuentem: atque illud in ſenſu obvio, ejuſdem Pontificis, magis adhuc generale eſt & vagum, quàm verba Alexandri VII. in ſenſu à Janſenio intento. Epiſcopi denique Gallicani libertates Eccleſiæ Gallicanæ ſub earum aſſerendarum ſpecie, labefactarunt, ſuper recipiendâ Conſtitutione Innocentii X, & Alexandri VII, contra Janſenium.

In idem conveniunt Articuli illic tertius & quartus.

Quid de his Galliæ Clerus in Comitiis Generalibus congregatus? Audi Cenſuram: "Hæ quatuor Propoſitiones, quibus
,, inquieti homines Innocentii X. & Alexan-
,, dri VII. Conſtitutiones, Innocentii quo-
,, que XII. Brevia æquiſſima, & ab omnibus
,, approbata, aperte contemnunt, Epiſco-
,, pos Gallicanos rebus judicatis inhærentes
,, inceſſunt maledictis, & cauſam hanc de
,, integro retractari poſtulant, tanquam tot
,, Conſtitutionibus, etiam accedente Ec-
,, cleſiarum conſenſione, cauſa nondum fi-
,, nita fuerit; falſæ ſunt, temerariæ, ſcan-
,, daloſæ, Contumelioſæ in Clerum Galli-
,, canum, Summos Pontifices, & univer-
,, ſam Eccleſiam; Schiſmaticæ & erroribus
,, condemnatis faventes:,,

Nihilominus Propoſitiones illæ judicio Queſnelli, ſunt *Auguſtiniana Romanæ Eccleſiæ Doctrina, & Cauſa Divinæ Gratiæ*: Iſtud inſuperabile *Subſidium* eſt, quod *auxiliares illæ copiæ allatum* venerant; imò, neceſſitate quodammodo urgente, *accurrerant veritati.*

Librum quoque eundem Queſnellus in *Epiſtolâ* typis editâ ad *unum è Clero Secundi Ordinis in Comitiis conſtitutum*, defendere adverſus Cleri ſententiam minimè veretur, ſolitâ ſuâ audaciâ dimicans ſemper *pro veritate* novâ, & penes Catholicos hactenus inauditâ. Neque prætereundum ibi ſilentio autumat defectum æquitatis, quòd durè adeò Clerus feriat lucubrationem pro Janſenianâ unicè editam *veritate*; Librum autem ſorbonici Doctoris du Mas *Hiſtoriam quinque Propoſitionum*, Auguſtini diſcipulis tam odioſam, permittat impunè totâ Galliâ diſtrahi. Neque cauſari, inquit, Comitia poſſunt, ..tius Operis ignorantiam; *conſtat enim oblatum fuiſſe Præſulibus Comitiorum præcipuis*.

Ineptiſſima hæc Queſnelli criminatio facilè refellitur ex eo, quòd quilibet Janſeniano faſcino non obcæcatus, utramque perlegens lucubrationem, perſpiciat manifeſtè, *Auguſtinianam* illam *Romanæ Eccleſiæ Doctrinam*, Auguſtini Iprenſis, ſeu Batavi eſſe, non Hipponenſis; *Hiſtoriam* autem quinque Propoſitionum, à Doctore Sorbonico luci datam, Janſenianæ hæreſi adverſantem, à Cenſoribus Orthodoxis, & merito approbari encomio.

Fruſtra ei Queſnellus laudem detrahere conatur, allegatis duobus, ut vocat, *erroribus capitalibus*, qui æquiorum judicio Cenſorum, nihil erronei, nihil non veri continent, ſive Theologiam & Dogma ſpectaveris, ſive Hiſtoriam. Non dubito quin inter plurima, quæ in *Hiſtoria* illa Janſenianis diſplicent, ſit Luci publicæ expoſita variatio, ſeu minimè cohærere viſa eorundem profeſſio circa Innocentii X. Conſtitutionem. Alii ſcilicet inter ejuſdem Sectæ Proceres, illam omni ſe reverentiâ & ſubmiſſione ſuſcipere declarant, proinde jure latam, & continentem nihil contrarium veritati: alii innumeris eam inceſſunt contumeliis. De prioribus quod aſſero, non eſt cur ſtabiliam exemplis, quandoquidem ſuis eſſe omnibus commune adverſarius glorietur; etſi mendaciſſimè, ut mox videbimus. Poſterioris Ordinis ſive detrahentium Conſtitutioni ſpecimina aliquot jam dedi in Eugenio de Gelder, Ægidio de Witte, Gabriele Gerberon ipſoque Queſnello: Luculentiora nunc additurus ex Sanctamoreo.

Denique patebit, inter partes adeò vocibus diſſonas, nullum eſſe penes Dogmata diſſidium niſi momenti forſitan levioris. Sic Ægidius de Witte in *Auguſtini Iprenſis vindicati vindiciis uberioribus* pag.22. poſt graves de Queſnelli adverſum ſe acrimoniâ querelas, *Cur ergo* (inquit) *ſenſibus juncti Diſiungimur ſtudio*? Ita quilibet debacchantes in Bullam Innocentii X, non diſtinguuntur ſenſibus ab iis, qui cum Queſnello *Sinceriſſimam* ſimulant, & profitentur vocibus, cum *reverentiâ ſubmiſſionem*.

Quintum Janſeniſtarum Evangelium, ut aliàs monui, eſt Sanctamorei *Diurnum*, in quo Janſenianâ, ſeu Græcâ fide refertur, quidquid eo accidit tempore, quo cum cæteris Janſeniſtarum Oratoribus, Romæ Sanctamoreus egit cauſam novæ ſectæ; ut, ſi Portæ inferi adverſus Petram fidei prævalere potuiſſent, Bullam Innocentii X contra Janſenium impedirent.

Ex illo Opere tum Romæ tum Pariſiis damnatiſſimo, quod etiam hodie præcipuum adverſatiis contra Eccleſiam armamentarium eſt, haurire illi ſolent, quidquid ferè mendaciorum Janſeniana illius temporis comminiſcitur Hiſtoria, & ejuſdem ſectæ hæreticis fundamentum pertinaciæ eſt.

Nos iſta rebellium tela in ipſos conver-

tamus Adverſarios, qui cum Queſnello moliuntur, Eccleſiæ Præſides hypocriſi circumvenire: ea nempè fallacia ſemper mihi viſa eſt pernicioſior, & magis deteſtabilis omni apertè impugnantium furore. Scopus enim fictè blandientium eſt, ſopire omnes Eccleſiæ Poteſtates, ne novis hæreticis invigilent, curentque ſolicitè præſtari definitionibus Apoſtolicis ſubmiſſionem.

Quid, inquit Queſnellus, opus, tantos cieri motus in Petri naviculâ, quaſi exitio proxima eſſet ex minitantibus naufragium procellis, dum tranquilliſſima ubique eſt malacia, nulla ſpecies tempeſtatis, prætetquam in male feriatorum aliquot vel ſomniantium imaginatione? Quod pridem ſcripto & vocibus teſtati ſumus, obteſtari pergimus quotidie, Janſeniſmum phantaſma inaniſſimum eſſe, nullam ſectam exiſtere, quæ Janſenii Dogmata ſe defendere profiteatur; ſed univerſos Pontificiis conſentire definitionibus, & quidem eos, qui præ cæteris de inobedientiâ accuſantur, cæteris paſſim *obedientiâ & reverentiâ* prælucere: denique remotos adeò ſe ſuoſque eſſe a rebellione adverſus *Conſtitutionem Innocentii X*, de quâ hîc potiſſimum ſermo eſt, *ut vix ulla ab eis prodeat lucubratio, quæ non illuſtria contineat ſinceriſſimæ eorumdem erga Conſtitutionem illam indicia ſubmiſſionis*.

Nos autem dubitare non poſſumus, quin Sanctamorei *Diurnum*, quo opere poſt Janſenii & Baïi volumina, nullum penes iſtiuſmodi Theologos majore in pretio eſt, inter ea Queſnellus haberi voluerit teſtimonia, quibus certiſsimè convincamur de ſuorum *erga Innocentii X. Bullam ſinceriſſimâ ſubmiſſione*. Deſcribamus itaque ex eo ſpecimina aliquot minimè obſcura.

Pag.85. Author refert quid ipſe cum Legationis ſociis judicaverit de Pontificis circa quinque Propoſitiones ſententiâ, ſi, ut præſagiebant, enuntiari eam contingeret, non conceſsâ Oratoribus Congregatione, qualem poſtulaverant. Judicavere ſcilicet, *eam Propoſitionum condemnationem fore ſine formâ debita, inauditam hactenus, æquitati, & omnibus probi judicii regulis contrariam, quodque ſeipſam deſtrueret*. Caſus autem quem præſagiebant, accidit; non fuere voti compotes quoad Congregationem qualem petierant; ſed manſit qualis à Pontifice fuerat conſtituta: proinde conſecutio penes adverſarios neceſſaria eſt, *Bullam Innocentii X. formâ debitâ caruiſſe & cæteris laboraſſe vitiis, quæ à Sanctamoreo prænuntiata ſunt*.

Qualis Congregatio, quale examen Novatoribus unicè placeat, ex Queſnelli diſcimus *Epiſtolâ* ſub nomine *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*. Pag.19. *Si Romani*, inquit, *vellent conciliare authoritatem ſuis Cenſuris, deberent in iis procedere eo modo, quo proceſſum eſt ſub Clemente VIII. & Paulo V, in Congregatione de Auxiliis. Iſtud meretur reverentiam*; quia Partibus utrimque, quantum voluerint, auditis, poſt interminabiles annorum plurium Diſputationes, nihil definiri potuit; ſed ſua utrique poſſeſſio & libertas relicta eſt, donec aliud Sedi Apoſtolicæ videretur. Unde Janſeniani, in vilitigationibus exercitatiſſimi, ſperabant ſe poſſe Denuntiatorum quinque Dogmatum examen in infinitum protrahere, atque adeò fatigatis tandem Conſultoribus, Cardinalibus, ipſoque Pontifice, ab omni abſtinendum penitus definitione, proinde ampliſſimum deinceps relictum iri Novitatibus campum.

Cæcos nempe autumant eſſe Eccleſiæ Præſides, & Judices fidei, etiam ſupremos, ut non percipiant diſcrimen manifeſtiſſimum, opiniones probabiles inter, & errores ſæpe antea condemnatos, quibus hæreſes etiam pernicioſiſſimæ reſuſcitentur. Has Eccleſiæ fovere non licet, neque procraſtinato diſſimulare judicio; ſed peſtis inſtar in ipſo ſtatim opprimere neceſſe eſt atque extinguere principio. Quanquam & diuturnius examen, & operoſius contra Janſenii hæreſim inſtitutum eſt, quàm aperta adeò requirere videbatur impietas.

Audiatur de hoc Eminentiſsimus Albizzius, quo nullus eſſe potuit rerum in hoc examine geſtarum magis conſcius, lib. de *Inconſtantiâ in fide* cap.3. "Quæ quidem (in-
„ quit) diligentia, me aſsiſtente Aſſeſſore
„ ſupremæ & univerſalis Inquiſitionis Ro-
„ manæ, & maxima quidem adhibita fuit,
„ cùm Sanctæ memoriæ Innocentius X, ad
„ condemnationem quinque Propoſitio-
„ num, ex Janſenii Auguſtino decerptarum
„ devenit.

„ Non enim contentus fuit, quòd in plu-
„ ribus Congregationibus habitis coram
„ Eminentiſsimis & Reverendiſsimis ſupre-
„ mæ Univerſalis Inquiſitionis Cardinalibus,
„ Sententiæ Doctiſsimorum Theologorum
„ Qualificatorum ordinariorum, adhibitis
„ etiam extraordinariis Qualificatoribus ex-
„ quirerentur; ſed ipſemet Innocentius per
„ plures dies, eorumdē Theologorum Quali-
„ ficatorum ſententias cum patientiâ audivit,
„ & coram ſe, Cardinalibus Inquiſitoribus,
„ & Theologis Qualificatoribus, quemdam
„ Abbatem de Lalane, alioſque Doctrinæ
„ Janſenianæ fautores admiſit, votaque
„ Theologorum Qualificatorum in ſcriptis
„ re-

„ redacta magno ſtudio & diligentiâ perſcrutatus fuit, aliiſque eruditiſsimis viris in „ conſilium adhibitis, ac indictis per Eccleſias Urbis ſupplicationibus, tandem in „ pervigilio Pentecoſtes ad condemnationem prædictarum quinque Propoſitionum „ devenit, afflante equidem Spiritu Sancto, „ cujus aſsiſtentia in graviſsimo negotio „ ſemper evidentiſsimè apparuit;„

Illud Cardinalis Albizzii teſtimonium referens Eminentiſsimus Aguirre Theologiæ S. Anſelmi Tomo 3. Editionis Romanæ anni 1690. Prolegomeno quinto exclamat "Eant „ nunc quicunque aliter ſentiunt, aut lo„ quuntur, vel ſcripturiunt de examine, „ diſcuſsione, & conſultationibus præpara„ toriis ad eam definitionem edendam, quâ „ nullam unquam diutiùs, aut attentiùs „ Roma meditata fuit;„

Teſtis denique irrefragabilis Alexander VII, Pontifex Maximus Conſtitutione, *Ad Sanctam*: *Nos*, inquit *qui omnia, quæ hac in regeſta ſunt, ſufficienter & attentè perſpeximus, utpote qui ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris juſſu, dum adhuc in minoribus conſtituti, Cardinalis munere fungeremur, omnibus illis congreſſibus interfuimus, in quibus Apoſtolicâ authoritate, eadem cauſa diſcuſſa eſt eâ profectò diligentiâ, qua major deſiderari non poſſet*.

Quid ad hæc omnia Ægidius de Witte in *Panegyreos Janſenianæ Prologo Galeato*? In primis de Congregatione ad quinque Propoſitionum examen à Pontifice conſtitutâ, ait fuiſſe, "non qualem Epiſcopi Auguſtino „ (Batavo) affecti propoſuerant; ſed ſurdam ac clandeſtinam, & ubi omnia inau„ ditis Epiſcoporum Oratoribus, ex ſola „ ſuggeſtione adverſariorum perageban„ tur.... Factumque vidit Roma, ut ii, „ quorum plerique S. Auguſtini ſcripta nec „ à limine ſalutaverant, ac multi ne vel „ prima principia, vel ipſos terminos rei, „ de quâ tractabatur, intelligebant, judi„ cium tulerint de re graviſsimâ, ex ſolis „ Auguſtini, cujus relatorem agebat Jan„ ſenius, Operibus ac Sententiis deci„ dendâ;„

Ibid "Huc accedit quod omnes zeloſi, „ qui amore Patientis veritatis, & iniquarum „ negoriationum indignitate commoti, pro „ Janſenio loqui vellent, factione potentis „ Hallerii (Doctoris Sorbonici) & Phalangis „ confœderatæ, repulſam paſsi ſint;„

Idid. "Infinita alia, & quidem dictis „ majora adferri poſſent, quæ ad inno„ centiſsimæ cauſæ (Janſenianæ) interitum „ vel ignoranter & rectè, vel improbè „ & fallaciter conſpirarunt.....

„ His igitur vulpinis inſidiis circumven„ tus, ſolicitationibus pulſatus, ac tædio „ longioris moræ fatigatus ac victus Ponti„ fex, finem negotio imponere ſtatuit, Pro„ poſitioneſque, nullâ ſenſuum Orthodoxi „ vel heterodoxi ſeparatione factâ, damnavit.

Ibid. "Janſenii nomen Conſtitutioni „ Innocentianæ duntaxat inſertum fuit nar„ rationis ritu, ſecundùm ea quæ Pontifex „ ab adverſariis ſubdolis, clanculum, ſeor„ pionis inſtar, mordentibus, malè infor„ matus acceperat;„ Hactenus Ægidius de Witte in *Panegyri Janſenianâ*, quam, edoctus à Walonio, *poſſe fieri aliquid boni in S. Officio quamdiu duraret Innocentii XII. Pontificatus, quoad Regimen et Dogmatica miſerabilis*, edidit cum hac epigraphe: TEMPUS LOQUENDI Eccleſ. 3. Verùm in hac ſuâ fiduciâ Walonius, & ejus ſocii deluſos ſe poſtea confeſſi ſunt, & graviſſimè conqueſti.

Quod Ægidius aſſerit de Congregatione ab Innocentio X, inſtituta, quaſi illic *peracta eſſent omnia, inauditis Epiſcoporum* (aliquot Janſenio faventium) *Oratoribus*, convincitur falſitatis, non ſolùm ex Hiſtoriâ quinque Propoſitionum ſolidiſſimè deſcriptâ, atque edita nuper à Doctore Sorbonico du Mas; ſed etiam ex teſtimonio ipſius Albizzii, tunc Aſſeſſoris S. Officii, dein Cardinalis, quo neminem actorum omnium magis conſcium fuiſſe, ipſi Adverſarii agnoſcunt.

Lepidum eſt, quod in *Janſenianorum Cavillis* apud Franciſcum Annatum Regis Chriſtianiſſimi Confeſſarium legitur cap. 4. ubi ad oſtentatam à Janſenianis in Congregatione coram Innocentio X, & Cardinalibus *eloquentiam, atque ab his* (ſi Janſeniſtis credimus) *laudatam*, reſpondet Annatus, *ita laudatam ipſorum eloquentiam, ut fuerit deſideratum judicium; nam cùm dicturi eſſent de quinque Propoſitionibus, cœperunt dicere de Jeſuitis, ducto ab illis verbis exordio: Semipelagiana Jeſuitarum Societas: tenuitque duas horas invectiva, pugnante in omnium Auditorum animis cum indignatione patientiâ. Satyram illam excepit effuſa in commendationem S. Auguſtini, & Gratiæ per ſe efficacis Oratio; de quibus nulla erat controverſia: & poſt longa quatuor circiter horarum faſtidia, compertum eſt, nondum cœpiſſe dicere* DE TRIBUS CAPELLIS.

Diſtinctius tamen aliquid de illis Janſeniſtarum diſcurſibus refert Doctoris Sorbonici Hiſtoria ad annum 1652. pag. 28. "Die „ (inquit) 19. Maii fuere introducti ad allo„ quium Pontificis quinque Oratores Janſe„ ni-

„ niſtarum, præſentibus Commiſſariis & „ Conſultoribus. Poſt genuflexionem ſoli„ tam, dicere cœpit Abbas Lalanius ſermo„ ne compoſito, qui tenuit tres horæ qua„ drantes. Tota eò ſpectabat oratio, ut oſten„ deret, motam adverſus quinque Propoſi„ tiones tempeſtatem, non alium habere „ ſcopum, quàm ut Auguſtini Doctrina at„ que authoritas convelleretur. Machina„ tionis hujus artifices declarabantur ſocie„ tatis Theologi cum Oratoribus Antiſtitum „ octogintaocto. Perſuadere autem Sanctiſ„ ſimo conabantur, ab illis in præſenti ne„ gotio, quod totum eſt fidei, proceſſum „ abſque fide hactenus fuiſſe, & abſque ve„ recundiâ.

„ Finito diſcurſu, & aliquantulo moræ in„ terpoſito, Lalanius ſermonem alium orſus „ eſt, ſed verbis non ampliùs compoſitis, „ quo aliud horæ, & trium quadrantium ſpa„ tium occupavit. Eo reduxit in compen„ dium quinque nova ſcripta, inter quæ erat „ opuſculum *Trium Columnarum*, quod præ„ legit integrum.

„ Finiente Lalanio, peroravit Sanctamo„ reus pro gratiâ efficiente ſe ipsâ, neceſſariâ „ ad omne opus bonum, & præter quam „ nulla cogitari valeat Chriſti gratia, ſed Pe„ lagiana tantùm. Sermo ejus tennit horam „ & mediam; ingruentibus tamen tenebris, „ non potuit omnia legere quæ præparave„ rat; unde neceſſe fuit Congregationi finem „ à Pontifice imponi. Oratores, antequam „ diſcederent, tradidere ſanctiſſimo quinque „ ſua ſcripta, quorum jam mentio facta „ eſt.„

Scripta illa Pontifex debito ſubjecit examini, cumque vix aliquid continerent quàm quod antea inculcatum ſæpiùs in privatis congreſſibus à Janſenianis fuerat, & ad nauſeam uſque à Cardinalibus, atque Conſultoribus auditum, nihil ſupereſſe obicis Innocentius X. vidit, quin deſideratiſſimum à Catholicis contra quinque hæreſes anathema vibraret: quo ab Eccleſiâ ſcandalum tolleretur & perturbatio. De hac Pontificis ſententiâ certiores redditi Janſeniſtæ, omnia ad reditum in Gallias diſpoſuere.

Promulgata Conſtitutio Romæ fuit die 9. Junii, decimâ autem ſextâ ejuſdem Menſis illi valedixere ſanctiſſimo, qui ut ſe adhæſuros ſemper Apoſtolicæ Sedi polliciti ſunt, ita viciſſim à Chriſti Vicario humaniter & benevolè dimiſſi. Iſtud tantummodo à Pontifice exquiſivere, ut Sanctamoreus teſtatur, an Sanctorum Auguſtini & Angelici de efficaci gratiâ doctrinam configere voluiſſet, qui, eodem teſte, reſpondit, utriuſque ſanctiauthoritatem adeò in Eccleſiâ firmatam eſſe, ut ab eâ dejiciendâ procul abfuerit: neque ſe voluiſſe attingere, aut novo ſubjicere examini, quæ Clemente VIII. & Paulo V. Pontificibus agitata fuerant.

Simile ejuſdem Innocentii reſponſum eſt, quod à ſanctamoreo refertur, datum Eminentiſſimo Pimentel, *Certum eſſe, quod quinque Propoſitionibus nihil cummune ſit cum Dogmatibus Auguſtini & Aquinatis, neque cum materiâ olim de Auxiliis controverſâ*.

Hinc ſibi plaudere Janſeniſtæ viſi ſunt, quaſi pateret inde, Janſenii in quinque Propoſitionibus ſenſum ab anathemate immunem eſſe, Cenſuram in alienum atque imaginarium detorquendam. Hinc pariter nata eſt, quæ plurimis illuſit ſimplicibus, fabula Janſeniſtarum, de inani novæ hæreſios Phantaſmate; quaſi nullibi exiſtentis, niſi in ſuorum, cerebro adverſariorum.

Quantumlibet ſuſpectæ fidei ſit reſponſionis utriuſque Pontificiæ relator Sanctamoreus; nolim tamen hìc eam in dubium revocare, cum non niſi frivola ſit, quæ inde educitur à Janſeniſtis, conſecutio. Auguſtinum enim & Angelicum à Janſenii ſententiis remotiſſimos eſſe pridem oſtenſum à Catholicis Doctoribus fuit, & ex præſenti meo contra Queſnellum Opere Lector facilè intellexit.

Neque ea materia contentionum fuit in Congregationibus de Auxiliis, ut pars utraque litigantium profitetur, utraque à ſcholæ ſuæ finibus procul Janſenium ablegat. Quapropter reſponſum illud Pontificium, quo tantoperè geſtiunt adverſarii, mihi quidem ſemper non majoris apparuit momenti pro causâ Janſenii, quàm pro Lutheri atque Calvini.

Imò majoris compendii eſſet, nec minoris videretur ponderis, ſi hæreticus quilibet Sedem Apoſtolicam, vel etiam Generalem Synodum interrogaret, num ſuo anathemate ferire voluerit Scripturam Sacram; ſecurus indubiè juberetur eſſe, de illæſa atque inviolabili Sanctorum voluminum authoritate. Quis nempè hæreticus non ſibi Sacros Codices æquè vindicet ac Janſenius Auguſtinum? Sed uterque perperam, uterque inſaniſſimè.

Nunc, ut perfidia Sanctamorei, & ſociorum, in promittendâ Pontifici perpetuâ cum Petri Cathedrâ unione, clariùs detegatur, animadverti convenit, infame Sanctamorei *Diurnum*, non fuiſſe in lucem editum, niſi anno 1662. proinde decennio poſt Conſtitutionem Innocentii, quando concitati diſputationibus animi dudum debuerant deferbuiſſe; & ſi quid initio temerè aut minùs congruè ſcrip-

ſcriptum fuerit, debuerat tanti temporis mora prudentior emendaſſe.

Nihil itaque ſupponi hìc poteſt præpropere in publicum prodiiſſe; ſed maturo conſilio, & longâ meditatione libratum.

Hinc ampliùs convincitur mendaciſſima Queſnelli Proteſtatio, quam ſupra nobis exhibuit importuna ejus pro Lovanienſibus *Apologia*. Juxta eam Queſnello atque ipſius clientibus apparet *toleranda minimè calumnia, quâ notantur velut inobedientes Conſtitutionibus Pontificum, quas ſubmiſſione ſemper maximâ venerati ſunt*. Inter Conſtitutiones illas memorandam ſibi præcipuè cenſuit Innocentianam, cujus tanta ſuis reverentia ſit, ut *vix ulla ab illis emittatur lucubratio, quæ non ſingularia præſeferat ſinceriſſimæ erga eam obedientiæ argumenta*. Ego autem diruendo huic Queſnelli mendacio, ſufficentia licèt hactenus protulerim, è fœderatorum ejus ſcriptionibus ſpecimina; ſuperaddere tamen non refugio, quæ ſola conficiendo negotio ſatis forent, teſtimonia ex ipſo Sanctamorei Opere, quod nullus negaverit, irrefragabilis eſſe penes adverſarios noſtros authoritatis, ut pote præcipuum fovendæ Janſeniſtarum pertinaciæ fundamentum.

Nonne cæcurire oportuit in media luce eum, qui non perſpexerit quem in finem legatus hic ſimul & Hiſtoricus, decennio poſt editam Conſtitutionem referat pag. 85. ſe ſuoſque legationis ſocios collatis ante Pontificis ſententiam conſiliis ſtatuiſſe, quinque dogmatum condemnationem rejicendam eſſe, veluti *formâ debitâ deſtitutam, inauditam, omni juſtitiæ, omnibus regulis contrariam, quæque ſe ipſam deſtrueret*, ſi nempe Congregationis forma, qualem ipſi petierant, non concederetur, ut eos non obtinuiſſe compertum eſt?

Talis itaque Janſeniſtarum *ſubmiſſio*, eaque *ſinceriſſima*, talis *reverentia erga Sedem Apoſtolicam* ab ipſis eorumdem deſcribitur Oratoribus, ut niſi normam judicii & leges ab iis præſtitutas, ad amuſſim Pontifex ſervaverit, pro certo habere debeat, ſuæ ab iiſdem ſententiæ non obediendum.

Pag. 130. Narrat Sanctamoreus, quæſiviſſe ex ſe Regis Chriſtianiſſimi Legatum, an ſi à Pontifice ferri ſententiam contingeret, parituri ipſi eſſent; reſpondiſſe autem ſeſe *parituros; ſi lata fuerit juris ordine & Legibus Eccleſiæ cuſtoditis. Se verò minimè obſecuturos; ſed contemptui habituros judicium; ſi alienum à regulis inſtitueretur ab Aſſeſſore Albizio, aut ab aliis æquè malè affectis, æquè ignorantibus, æquè obnoxiis Societati*; quod accidiſſe Sanctamoreus ſupponit.

Pag. 398. De Congregatione à Pontifice ſtabilitâ, *judicavimus* (inquit) *eam tanti ponderis negotio determinando parum idoneam, modoque procedere tam parum Canonico &c.*

Pag. 404. Occaſione Pontificiæ definitionis tunc editæ ait, *ſuam ſuorumque erga Sedem Apoſtolicam ſubmiſſionem dirigi regulis rationis: in totius hujus inſtructione Proceſſus neglectas à Pontifice fuiſſe omnes formas & modos detegendæ veritati neceſſarios*.

Pag. 419. *Qui ex Conſultoribus favebant quinque Propoſitionibus, rationes pro earum defenſione ſolidiſſimas proferebant*.

Pag. 518. *Propoſitionum condemnatio fuit extorta*.

Pag. 529. *Fecimus omnia quæ potuimus ad eam impediendam*.

Pag. 531. *Veriti fuimus ne nos Pontifex ad ei ſubſcribendum vellet adigere*.

Retuli hactenus Janſenianorum tunc in Urbe exiſtentium ſenſus, & judicia à Sanctamoreo expoſita. Sunt autem præterea quædam amicorum alibi degentium, ad ipſum literis data, quæ digna cenſuit, ut ſuæ inſerta hiſtoriæ poſteris traderentur. Sic Pag. 3. Amicus ad ipſum ſcripſerat: *Si Romani Cenſuram concipiant præcipitem*, qualis Sanctamoreo judice, eſt hæc Innocentii *contra quinque* Janſenii *Articulos, quid mihi faciendum ſit ſcio: Eccleſia mihi regula eſt: Diſpicendum, penes quem ratio & veritas ſit; Pontificemne hodiernum, an Prædeceſſores*.

Alterius Amici ad Sanctamoreum literæ Pag. 264. monent, *nullâ eſſe ratione veriſimile, quod Romæ poſſint reperiri judices, neceſſariâ imbuti ſcientiâ circa Propoſitiones controverſas, affectu ſatis in veritatem propenſi, ſatis muniti adverſus cupiditatis illecebras, ut pro veritate cognitâ ſententiam ferant*.

Alius ex ipſâ Urbe ſcribit Pag. 419. *Pontifex apparet adeò præoccupatus, ut nihil ab eo ſperare liceat boni; omnia in malum ruunt, atque ut quantocyus acceleretur* quinque *Propoſitionum condemnatio: neque modus ſupereſt eloquendi quidpiam, quo obex injiciatur*.

Idem Amicus Pag. 440. *Fierine poteſt, ut tam miſero loco veritas ſit Romæ, ubi reſidere eam oportuit, velut in Throno? Speremus fore, ut Deus confundat omnes, tantâ ei injuſtitiâ adverſantes*.

Pag. 522. Doctor quidam Pariſiis ad Sanctamoreum ſcribens, ſolatii quidpiam comminiſcitur, *quod nempe ferenda à Pontifice ſententia, futura ſit ambigua, & plena æquivocis potiùs, quàm certa ſignificationis:*

futu-

ſutura denique ſit iſtiusmodi , ut ab utraque partium admitti valeat ſenſibus utriuſque ſalvis .

Doctorem quempiam Sanctamoreus invitaverat , ut Romam accurreret , ſuppetias allaturus . Hic autem reſpondet pag. 523. *ſubjicere veritatem judicio & Definitioni hominum ſuſpectorum , quique intentionem quantumlibet bonam inſpirare conatus fueris , nunquam ſatis luminis conſequentur , aut peritiæ neceſſariæ , ut penetrent in arcana materiæ , circa quam diſceptatio verſatur ; talium, inquam , judicio & definitioni ſubjicere veritatem , quid aliud foret , quàm eam diſputationibus & Cenſuris ſuorum committere inimicorum ?*

Pag. 533. Alius Sanctamorei Amicus poſt editam Conſtitutionem ei ſignificat, *Non magnam illius reverentiam eſſe penes eos , qui aliquid intelligunt : adeò parum in ea obſervant juſtitiæ , paſſionis autem plurimum , prodente ſe manifeſtè nimis partium ſtudio .*

In eâdem circumſtantiâ ſcribitur de Pontifice Pag. 554. *Semper imprudentia erit, diſcutiendam committere cauſam Judici , qui ne terminos quidem , ſeu verba intelligit quæſtionis , quæ diſcutienda eſt . Unde quid aliud expectetur quàm confuſio ?*

Sequuntur *Strenæ , & monita Charitatis ad Fidei Inquiſitores directa pro anno* 1700. correcta & divulgata à Gerberonio . Sic ea denuntiant Apoſtolico Tribunali: *Omnia Decreta veſtra, omnes Bullæ , pro nullis habendæ ſunt, quibus condemnatis (Janſenii) Auguſtinum , ne quidem intellecto à vobis latino ejus idiomate . Millies aſſerite , quòd liber Janſenii contineat Doctrinam parum ſanam quinque Propoſitionum , de quibus inter Theologos diſceptatur : contrarium perſuadent nobis oculi , quibus adbibenda potius fides eſt , quàm omnibus veſtris Definitionibus & ſtatutis .* Nunquid inſignis ubique panditur erga Apoſtolicam Sedem ejuſque deciſiones *reverentia ?* Nunquid *obedientia maximè ſincera erga Conſtitutionem nominatim Innocentii X.* contra Janſenium ?

Sed quoniam ſuperior Queſnelli Apologia, pro *Lovanienſibus* præcipuè eſt , in quorum vicinia author è Galliis profugus ſedem fixerat , non deſtituendus eorum patrocinio, vel alio cùm opus ei foret, ſubſidio temporali ; eorum erga *Conſtitutionem Innocentii ſubmiſſio* examinanda eſt ; num *ſinceriſſima* fuerit, ſicut ab hoc novo hoſpite prædicatur .

Eminentiſſimus Aguirre in defenſione Cathedræ Sancti Petri Diſp. 21. ſic præmonet . " Vidimus diſputatione præcedenti ,
,, quomodo multi in Belgio , ac præſertim
,, Lovanii , conati fuerint eludere Conſtitu-
,, tionem Innocentii X. adverſus Janſenium,
,, eo prætextu , quòd Propoſitiones ibidem
,, proſcriptæ, aut non extent in ejus ſcriptis ,
,, aut non fuerint traditæ juxta eum ſenſum,
,, in quo Pontifex eas reprobat, veluti hære-
,, ticas .

,, Quamvis autem utrumque evaſionis ge-
,, nus fuerit graviſſimè damnatum ab Ale-
,, xandro VII. & rejectum à nobis ibidem
,, ſect. 3. oportet nunc id uberiùs rejicere, &
,, oſtendere , prædictas Propoſitiones verè
,, extare in libris Janſenii , & juxta ſenſum ,
,, in quo ab ipſo traditæ ſunt : imò & ab ipſis
,, ejus Defenſoribus traditas poſtea fuiſſe,
,, ac paſſim tradi , quantum conjicere poſſu-
,, mus ex recentibus ſcriptis , & verbis ipſo-
,, rum fideliter allegandis , præſertim juxta
,, teſtimonium Patris Duffii Theologi Regis
,, Catholici ad Innocentium XI. miſſi , Par-
,, te 2. Claſſe 1. & ſequentibus . „

Ita Cardinalis , cujus ſingularis pietas , Candor, & in Cenſuris ferendis modeſtia , ab ipſis meritò commendari ſolet Lovanienſibus , Queſnello nuſquam refragante , Quare iſtius Eminentiſſimi contra ipſos ſecuriùs utor teſtimonio .

Proſequor itaque ex eodem ad Propoſitiones ſingulas : ſectioni primæ hunc titulum præfigit : " Oſtenditur Innocentium X. jure
,, meritò tribuiſſe Janſenio primam ex quin-
,, que Propoſitionibus damnatis : ac præte-
,, reà exhibentur loca, in quibus multi autho-
,, res illam poſtea ſuſcitaſſe videntur in Bel-
,, gio . „ Tum in ipſa ſectione ait : " Prima
,, Propoſitio ex quinque Janſenianis inuſta
,, ab Innocentio X. veluti *temeraria , im-*
,, *pia , blaſphema , anathemate damnata , &*
,, *hæretica* eſt : *Aliqua Dei præcepta homini-*
,, *bus juſtis volentibus , & conantibus , ſecun-*
,, *dùm præſentes quas habent vires , ſunt im-*
,, *poſſibilia ; Deeſt quoque illis gratia , quâ*
,, *poſſibilia fiant .* Ut autem erubeſcant Do-
,, minus de Sancto Victore, & alii audentes
,, negare, Propoſitionem hanc extare in Jan-
,, ſenio , accipe illam , atque eodem prorſus
,, ſenſu ex lib. 3. ipſius de ſtatu naturæ lapſæ
,, cap. 13. „

Tum adductis Janſenii verbis clariſſimis, ſic Eminentiſſ. Animadvertit. " Satis certè, ut
,, quotcunque oculos habent, videant doctri-
,, nam ejus eſſe eamdem cum illâ fulguritâ ab
,, Innocentio : nec mirum quod damnavit il-
,, lam Pontifex , veluti hæreticam, cùm ſit ſa-
,, cris literis plane contraria, Divinæ pietati ac
,, miſericordiæ repugnans , & anathemate
,, inuſta à Sanctis Patribus , quorum plura
,, teſtimonia exſcripſimus.... Videamus nunc

an

„ an eandem Propoſitionem tradant, & in eodem ſenſu Novi Auguſtiniani Belgæ, præſertim Lovanienſes. „

Citatis pluribus Lovanienſium textibus ita Cardinalis obſervat. " In quonam, quæſo, „ ij authores recedunt ab illâ Propoſitione „ Janſenii damnatâ, aut quod ovum alteri „ ovo ſimilius, quàm Theſes ipſorum & do„ ctrina Janſenii? Præſtaret certè illam malè „ inbibitam, bene ex animi ſententiâ cor„ rigere. „

A prima Propoſitione Eminentiſſimus progreditur ad quatuor alias in ſenſu hæretico traditas tum à Janſenio, ut Sedes Apoſtoca veriſſimè declaravit, tum à pluribus ejuſdem Novatoris Sectatoribus Lovanii reſuſcitatas, ut luctuoſa nos pridem docuit experientia: atque utinam exitialis adeò lues intra unius oppidi mœnia, aut Provinciæ saltèm terminos ſe continuiſſet! Non tantos in Galliâ tumultus contra formulam juramenti Alexandrinam, non tantos contra Conſtitutionem *Unigenitus*, rebellis factio excitaſſet: neque Arnaldus, Gerberonius, Queſnellus cum peſtiferâ ſociorum colluvie, è Regno Chriſtianiſſimo profugere compulſi, perniciem tantam finitimis Provinciis intuliſſent.

De Queſnello teſtimonium omni exceptione majus eſt Patris Thorentier, qui pro Generali Oratoriſtarum in exilium ablegato, Congregationem illam, *Aſſiſtentis* nomine, moderabatur. Cum pluribus ille Patribus præcipuis timore minimè panico territus imminentis periculi, ne Congregatio extingueretur propter novitatis infamiam, quam nonnullorum ei imprudentia afflaverat, ſuſcipiendam meritò cenſuit doctrinæ regulam, quam in ſcholis ſuis ſervandam ſtatuerant Generalia Oratorii Comitia, approbante Archiepiſcopo Pariſienſi, ipſoque Rege Chriſtianiſſimo, Queſnellus autem Janſenio nimium addictus, nullis ſuorum hortationibus, nullâ reverentia Majorum ab ejus ſe novitatibus, quantumlibet damnatis, impiis & hæreticis avelli patiens, ignominioſâ maluit ſibi fugâ conſulere, quàm cervicis ſuæ duritiem authoritati inflectere, & Religioni.

Non ſolas fugâ ſuâ latebras quæſiviſſe Queſnellus deprehenditur; ſed vel maximè fratrum ſuorum Montenſium depravationem, quos in rebellionis ſuæ ſocietatem adverſus Eccleſiam, ſuique Ordinis Comitia, pertrahere conatus eſt.

Succeſſu non penitùs caruit molitio, ut colligitur ex Thorentieri reſponſo ad P. Piequery Oratoriſtis Montenſibus Præpoſitum.

Imbutus hic à Queſnello fuerat Janſeniano ſyſtemate tam ſolerter, ut Diſcipuli nomine, & calamo Magiſter uti potuerit ad impugnandam Comitiorum generalium Conſtitutionem, Audiatur de hoc Proceſſus contra Queſnellum juridicus Art. a. §. 2. " Genii „ (inquit) ſanè ſuperbi ac turbulenti ſignum „ eſt, ſi quiſquam non ſolum ſuperioribus „ ſuis obluctatur, & eorum juſſis ac admoni„ tionibus morem gerere recuſat; ſed inſu„ per alios inſtigare non erubeſcit, ut ſuum „ ſequantur inobedientiæ ac pertinacis animi „ exemplum,

„ Signo hoc in fronte notatum exhibui „ Queſnellum, dum ob oculos poſui auda„ ciam illam, quâ extraneus in latebris deli„ teſcens, Oratoriſtas Montenſes excitavit, „ ne ipſi quoque admiſſæ ſtudiorum formulæ „ ſubſcriberent: atque ipſorum patrocinium „ malè ſuſcepit adverſus Patres Bahier & „ Thorentier, qui Belgas illos Congregatio„ nis ſuæ Presbyteros in vinculis charitatis „ trahere conabantur, & inducere, ut hac „ in re alils corporis ſui membris benè Ca„ tholicis, ſeſe conformarent. In viros hos „ Congregationis Primores acerrimè inſur„ rexit Queſnellus, eos tantùm non Calu„ mniatores appellans, & turbulentos ſpiri„ tus, qui *Infortunatam formulam* [ut ipſe „ vocare non reformidat] Belgio minaren„ tur, Adduxi minutas literarum, quas ip„ ſe pro Patribus Montenſibus concepit, ad „ dictos Patres tranſmittendas., „

Quales hæ fuerint, è reſponſo Thorentieri, ſatis colligitur. Sic ille die 25. Junii 1691. " Ut clarè & liberè, quod veriſſimum eſt, „ eloquar, univerſi facilè aſſequentur, quod „ non ſit Carteſiani ſyſtematis prohibitio, „ neque ratio Philoſophica, aut moralis, „ quæ tuam adeò excitet bilem, & declama„ tionibus viſa fuerit digna tam acerbis con„ tra formulam, ejuſque artifices; ſed quod „ revera ſit Janſeniſmus, atque ei renun„ tiandi obligatio, & loquendi atque ſcri„ bendi aliter de gratia & libertate. Satis „ iſtud indicant tuæ literæ. „

Queſnello magis placuerat Præfatio Theſium quas Andegavenſi Epiſcopo dicabant Oratorii quidam Presbyteri, Janſenianis, ut apparet, novitatibus non leviter initiati. In eâ ſcilicet magnificè oſtentatur, etſi parum honorificè, iſtud de Congregatione Oratorii atque ejus potiſſimum Præpoſito Generali, quaſi non valde Catholicis, teſtimonium; *Non alio, quàm Andilii & Arnaldi Doctrinæ lacte enutriri filios paſſus eſt Generalis noſter Præpoſitus.* " His Theſibus (in„ quit Thorentierius) totâ mox diſperſis Gal„ liâ, univerſum ſe conſpexit Oratorium, & „ ſtupuit, factum eſſe Janſenianum., „

Imò,

Imò, Judice Queſnello, de omnibus Eccleſiæ contra Janſenium definitionibus, triumphante, totus quodammodo Mundus poſt Janſenium abire cœpit; ſive, ut verbis iterum Queſnelli utar, quæ ſunt in *Notis ad Epiſtolam Steyaertii* pag. 17. *Adeò non perſuadetur, ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum eſſe hæreticum, ut jam tandem credere cœperit Orbis Catholicus, nihil in eo non eſſe Catholicum*.

Ad pleniorem tamen de Pontificibus, & Eccleſiâ eis adhærente victoriam, duo adhuc Queſnellus pro Janſenianâ causâ deſiderat, nempe plus ſcientiæ in Judicibus, minus autem virium in omnibus Janſenio adverſantibus, ut enuntiat in ſcripto cui initium eſt: *Legi, Amice chare*.

Illic pag. 1. ait: *Non agitur hoc tempore de Janſenio ab omni illatâ ei aliàs injuriâ vindicando, obtinendaque omni, quantumlibet ei debita, adminiſtratione juſtitiæ. Non enim iſtud facile foret; cùm nimium adhuc potentiæ in adverſariis ſit, neque in Judicibus ſatis luminis ... Si Romana Curia noſtræ eſſet ſubdita Poteſtati, eoque noſtrum provehi contingeret Dominatum, ut Romam adigere poſſemus ad compoſitionem Bullæ, qualis noſtris omnimodè votis congrueret, definitionem expectare poſſes, qualis noſtrâ lucubratione deſcribitur. At crede mihi, ſalutem Eccleſiæ, & veritatis in Romanis Conſtitutionibus non ponamus; Spes noſtra nimio committeretur diſcrimini: Utamur potiùs quibuscunque præſentibus ad veritatis & Eccleſiæ defenſionem adminiculis, ut ad plenam omnia* [pro Janſenio] *victoriam diſponamus.*

An non igitur inſigni dignum hypocritâ ingens illud Pathos eſt, quo Queſnellus in ſuos ſuperiùs accuſatores invehitur, quaſi calumniatores injuſtiſſimos, minimè tolerandos ſibi ſuiſque Lovanii ſociis; quibus erga Romanorum Pontificum Bullas, & quidem in causâ Baii & Janſenii, ſi *Apologiæ* Queſnellianæ credimus, nihil eſt *reverentius*, nihil *ſubmiſſius*? Judicio aliorum vix minus reverentiæ, & ſubmiſſionis jactare poſſent Lutheri & Calvini aſſeclæ obſtinatiſſimi; ſi non minus eis hypocriſis placeret, & impudentia.

Sed ut quælibet nova hæreſis fraudis aliquid novæ ad ſe ſtabiliendum comminiſcitur, ita ſingularis quædam ſimulandi ars & mentiendi, arripiſſe præcipuè cernitur novis hiſce Auguſtini Diſcipulis, quibus non plus Auguſtinianæ fidei eſt, quàm obedientiæ & venerationis erga Chriſti Vicarium, atque Eccleſiam univerſam.

Tales nobis Queſnellus occinit *Prædicatores veritatis*; quibus *Poteſtates omnes eſſe contrarias Deus permittat, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi ſoli gratiæ*, quæ, desertâ Chriſti Eccleſiâ, ſoli militare in poſterum conſtituerit Janſenianæ.

CAPUT XIV.

Qualis prædicatio veritatis *penès Queſnellum, & alios ejuſdem fœderis Theologos fuerit occaſione Bullarum Alexandri VII. adverſus Janſenii hæreſim.*

Eliſis Novatorum artibus, quibus avertere Innocentium X. ab infligendo quinque Propoſitionibus anathemate conati fuerant, apparuere hi quidem perculſi initio Vaticani fragorem fulminis percipientes: Non tamen ceciderunt animis; ſed conſilia contulere, certi quaqua ratione ſyſtematis adamati non dimittere defenſionem.

Periculoſæ plenum opus aleæ videbatur, oppugnare Conſtitutionem Pontificis à Rege Chriſtianiſſimo expetitam, à Galliæ Epiſcopis omni acceptatam reverentiâ, ac ſubmiſſione, nullo in cæteris Chriſtiani Orbis partibus refragante Antiſtite, nullo uſpiam Theologorum Collegio, vel Academiâ. Verùm, ut Diabolus in novâ hæreſi ſpem videbatur maximam collocaſſe, omnibus eam fraudibus contra quamlibet munire poteutiam ſtatuit, atque invitis Superis promovere.

Modum itaque ſuggeſſit percommodum, quo & hæreſim retinerent, & Catholici viderenrur; admittendo ſcilicet Conſtitutionem Pontificis; ſed eo ſenſu, qui omnem ejus vim utilitatemque infringeret, dum tota damnationis ſententia, in ſignificationem verteretur fictitiam, quam conſtat neque Janſenio placuiſſe, neque ab alterutra contendentium parte fuiſſe Propoſitionum vocibus intellectam.

De putidâ hac Janſeniſtarum fallaciâ, graves ad Innocentium X. querelas perſcripſere Galliæ Antiſtites, Pariſiis congregati die 28. Martii 1654. " Poſt promulgatam (inquiunt) ab Univerſis Galliarum Epiſcopis Sanctitatis Veſtræ Conſtitutionem, qua quinque Propoſitiones è Libris Cornelii Janſenii Iprenſis Epiſcopi excerptæ damnantur, nihil aliud expectandum videbatur, præcipuè à Gallis, qui in Sede Apoſtolicâ colendâ ſemper potiores fuerunt, quàm ut purâ, & non fucatâ concordiâ in veræ fidei unitatem, omnium animi conſpirarent; ſed diſſidiorum author tam ſingulare, & piis omnibus ſummopere expetendum bonum Galliis invidit; quodque palàm obtinere non poterat, nempè ut à debitâ Sedi Apoſtolicæ reverentiâ per aper-

„ tum

„ tum Conſtitutionis contemptum recedere-
„ tur, callidis molitionibus, ad ſimplicium
„ & incautorum mentes ſubvertendas, ag-
„ gredi tentavit ...

„ Quinque enim Propoſitiones Decreto
„ illo proſcriptas, damuare ſe quoque profi-
„ tentur; ſed alio planè ſenſu, quàm à Jan-
„ ſenio traditus & explicatus eſt, ad quem
„ Propoſitiones illas nullatenus pertinere,
„ conſtantiſſimè aſſerunt.

„ Hac arte reſtaurandis Diſputationibus
„ eiſdem ſibi locum apertum relinquere pa-
„ raut, & redivivæ litis prolixam mateтiam.

„ Quare ut his incommodis prævertere-
„ tur, & Conſtitutioni ſua authoriras con-
„ ſtaret, atque ſincera ejus execucio ſeque-
„ retur; nos in hac Urbe Pariſienſi congre-
„ gati cenſuimus, & per Epiſtolam encycli-
„ cam declaravimus Propoſiriones illas &
„ opiniones eſſe Cornelii Janſenii, & in ſen-
„ ſu ejuſdem Janſenii à Sanctitare veſtrâ da-
„ mnaras diſertis & manifeſtis verbis... Qua-
„ propter & Conſtitutionem ordiue Canoni-
„ co latam, atque genuino in ſenſu intelle-
„ ctam, quem literæ iſtæ patefaclunt, devo-
„ tiſſimo obſequio nos ſuſcipere teſtamur;
„ Præterea daruros operam, ne quis curæ
„ noſtræ ſubditus impune, contraria veſtris
„ definitionibus docere, ſcribere, aut loqui
„ præſumat, pœnis in hæreticos à jure decre-
„ tis, alioquin à nobis ſtatìm puniendus.

„ Ex quâ concordi omnium ſententiâ ſub-
„ ſcriptionibus noſtris firmarâ, Beatitudo Ve-
„ ſtra facilè intelliget, nulli è Collegio no-
„ ſtro propoſitum fuiſſe, ut aliquid dignitati
„ Conſtitutionis adverſus ſcriberet vel pro-
„ ferret. „

Pontifex die 29. Septembris 1654. Brevi Apoſtolico zelum hunc Gallicanorum Autiſtitum laudans, probavit plurimùm datam ab illis ſuo Diplomati interpretationem; quia reverà, inquit, *damnavimus in quinque Propoſitionibus, Cornelii Janſenii doctrinam, ejus libro contentam, cui titulus Auguſtinus.*

Perſtitit nihilominus Janſeniſtarum obſtinatio in avertendâ à Patriarchę ſui Dogmatibus infamiâ damnationis, ut hæreſim ſpargere, quaqua verſum pergant, Auguſtini nomine obvelatam. Defuncto Innocentio Clerus Galliæ querelas iterùm detulit ad ſucceſſorem Alexandrum VII. communibus literis Lutetiâ Pariſiorum datis 2. Septembris 1656.

„ Miniſterio noſtro (inquiunt Antiſtites)
„ id egimus ſuperioribus annis apud felicis
„ memoriæ Innocentium X. ut Conſtitutio-
„ nem ederet, quâ motus in Galliâ excitati
„ ob Janſenii Iprenſis quondam Epiſcopi do-
„ ctrinam, certis capitibus comprehenſam,
„ compeſcerentur. Promulgatum à Gallica-
„ nis Epiſcopis Decretum ſtudiosè amplexi
„ ſunt fideles populi; demptis paucis, qui
„ de Janſenii doctrinâ nihil conſtitutum fuiſ-
„ ſe, palàm cum ſimularent, intimis animo-
„ rum ſenſibus, ex illius damnatione ure-
„ bantur.

„ Horum cavillationes ſine morâ compri-
„ mendas rati judicio ſuo decreverunt reli-
„ gioſiſſimi Epiſcopi, quinque Propoſitiones
„ illas ad Janſenium pertinere, ejuſque opi-
„ niones fuiſſe proſcriptas. Quam ſuam ſen-
„ tentiam cùm retuliſſent ad eundem Ponri-
„ ficem Maximum, illam humaniſſimis ver-
„ bis non ſolùm probavit; ſed authoritatis
„ Apoſtolicæ pondere de integro confirma-
„ vit Brevi daro &c. „

„ Iiſdem artibus (quibus Pelagius & Cœ-
„ leſtius errores clanculum propagabant)
„ graſſanrur novæ ſectæ Diſcipuli: ac præte-
„ rea ut à capiribus ſuis fulminis Apoſtolici
„ amoliantur ictum, licèt obfirmato animo
„ quinque Propoſitiones Janſenio iterum ab-
„ judicent, ad facti quæſtionem, in qua Ec-
„ cleſiam falli poſſe docent, controverſiam
„ deducere nituntur.

„ Quas ingeniorum verſutias verâ pru-
„ dentique verborum complexione infregit
„ Breve Apoſtolicum; quod tricis illis ſylla-
„ barum ad umbratiles ſcholarum diſputa-
„ tiones relegatis, deciſioniſque authoritate
„ ad juris quæſtionem reſtrictâ, Doctrinam
„ Janſenii, quam opere illo ſuo explicuit, in
„ Propoſitionum confixarum materiâ, Ponti-
„ ficia Conſtitutione damuatam fuiſſe de-
„ clarat ...

„ Totam videremur debellati hoſtis glo-
„ riam in Deceſſorem refudiſſe, niſi conſtaret
„ Orbi Chriſtiano, quis tunc fuiſſet parti-
„ ceps curarum, & præcipuus rerum Admi-
„ niſter, quem Parens optimus ad laudis ex
„ hoc egregio facinore partem communionem
„ adſciviſſet. „

Alexander VII. pro innatâ perſpicacitate ingenii facilè animadvertit, quo illa vergeret Janſeniſtarum fallacia: ad quinque ſcilicet hæreſes toro diſperſas Janſeni volumine, cujus veluti compeudium ſunt, impunè perpetuò retinendas. Quapropter ne indulgentiâ, animis ſimplicium & incautorum pernicioſiſſimâ, venenum iſtud ſerpere longiùs permitteret, efficaciore cenſuit antidoto, Conſtitutione ſcilicet clariſſimâ depellendum.

Talis indubiè eſt, quæ incipit *Ad Sanctam*: ubi ſic Pontifex: " Licet (inquit) ea,
„ quæ Apoſtolicis Conſtitutionibus abundè
„ fuerunt definita, novæ deciſionis, ſive de-

„ clarationis acceſſione nequaquam indigeant; quia tamen aliqui publicæ tranquillitatis perturbatores, illa indubium revocare, vel ſubdolis interpretationibus labefactare non verentur, ne morbus iſte latiùs divagetur, promptum Apoſtolicæ authoritatis remedium cenſuimus non eſſe differendum. Emanavit ſiquidem aliàs à fel. record. Innocentio Papa X. Prædeceſſore noſtro Conſtitutio, declaratio & definitio tenoris &c.

„ Cùm autem ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii prædictas quinque Propoſitiones, vel in libro prædicto ejuſdem Cornelii Janſenii non reperiri; ſed fictè & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel non in ſenſu ab eodem intento damnatas fuiſſe, aſſerere magno cum Chriſti fidelium ſcandalo non reformident;

„ Nos, qui omnia, quæ hac in re geſta ſunt, ſufficienter & attentè perſpeximus, utpote qui ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris juſſu, dum adhuc in minoribus conſtituti, Cardinalis munere fungeremur, omnibus illis Congreſſibus interfuimus, in quibus Apoſtolicâ authoritate eadem cauſa diſcuſſa eſt, eâ profectò diligentiâ, quâ major deſiderari non poſſet, quamcunque dubitationem ſuper præmiſſis inpoſterum auferre volentes, ut omnes Chriſti fideles in ejuſdem fidei unitate ſeſe contineant, ex debito noſtri Paſtoralis Officii, ac maturâ deliberatione, præinſertam Innocentii Prædeceſſoris noſtri Conſtitutionem, declarationem, & definitionem, harum ſerie confirmamus, approbamus, & innovamus, & quinque illas Propoſitiones ex libro præmemorati Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titulus eſt *Auguſtinus*, excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio Janſenio intento damnatas fuiſſe, definimus ac declaramus, & uti tales, inuſtâ ſcilicet eâdem ſingulis notâ, quæ in prædicta declaratione & definitione unicuique illarum ſigillatim inuritur, iterum damnamus. „

Data hæc Alexandri VII. Conſtitutio fuit die 23. Decembris anni 1656. & ſtatim veneratione maximâ ab omnibus Chriſti fidelibus accepta, frendentibus novis hæreticis; quorum partem neſcio qua imprudentiâ & cæcitate ſuſcipere palam auſi ſunt Vicarii Generales Cardinalis de Rets Archiepiſcopi Pariſienſis menſe Junio anni 1661.

Sed inſolentem adeò non diſſimulandam Pontifex ſtatuit temeritatem, quin eam Brevi Apoſtolico mox acriter caſtigaret eodem anno.

„ Non ſine magnâ profectò admiratione (inquit) juſto animi dolore, quo Paterna viſcera commoveantur, publicatum veſtro nomine die 5. Maii anni hujus Edictum perlegimus; in quo ſanè in primis non minùs temerariâ, quàm mendaci narratione profertur, tempore fel. record. Innocentii X. non aliud actum fuiſſe, quam inquiſitum, an Propoſitiones illæ quinque de gratiâ veræ & Catholicæ, an potiùs falſæ & hæreticæ cenſendæ forent. Cùm eo planè tempore nedum de Propoſitionibus ipſis cognitio habita fuerit; verùm quod è Janſenii libro *Auguſtinus* nuncupato, extractæ eſſent, & ita in ſenſu ab eodem Janſenio intellectæ damnatæ, ut nos ipſi Conſtitutione noſtrâ 17. Kalendas Novembris luculenter expreſsè declaravimus.

„ Quod cùm adeò falſum patenſque mendacium in re tali aſſerere minimè veriti ſitis, ubique malorum zizaniorum in agro Dominico ſeminatores, Eccleſiæ Catholicæ perturbatores, & quod in vobis eſt, authores turpiſſimi ſchiſmatis eſſe deprehendimini. Porrò autem etſi protervia in vobis dignoſcitur, cavillationibus ſubdolis & circuitibus obviam eundi Eccleſiæ definitionibus, quibus etiam totius Franciæ Epiſcoporum, & Prælatorum obſequium & zelus, & Chriſtianiſſimi Regis pietas tàm anxiè præſto eſt; Nos tamen Pontificiæ charitatis manſuetudine, nondum ſævâ viâ procedere; ſed Paternâ clementiâ potiùs uti volumus, ſperantes nimirum fore, ut univerſalis Paſtoris vocem audituri ſaltem ſitis, & ſuis literis acceptis Edictum ſtatim abrogaturi, ne Sanctæ hujus Sedis indignationem, & authoritatis vim experiamini, memores verborum Domini: *Omnis qui ceciderit ſuper illum lapidem, conquaſſabitur: ſupra quem ceciderit, comminuet illum.* „

Retractatunt Vicarii Edictum ſuum; Queſnellus autem, Gerberonius & alii contra omnes Pontificum Bullas obſtinatiſſimi, etiam hoc tempore *adeò falſum patenſque mendacium* inſtaurare atque *aſſerere minimè verentur, ubique malorum zizaniorum in agro Dominico ſeminatores, Eccleſiæ Catholicæ perturbatores, & quod in ipſis eſt authores turpiſſimi ſchiſmatis.*

In iiſdem non minùs quàm in Vicariis illis Pariſienſibus, imò multò magis *protervia dignoſcitur, cavillationibus & circuitibus obviam eundi Eccleſiæ definitionibus, quibus etiam totius Franciæ Epiſcoporum & Prælatorum obſequium & zelus, & Chriſtianiſſimi Regis pietas tam anxiè præſto eſt*: quibus denique *nihil deeſſe ut univerſam Eccleſiam obligent,*

obligent, & circa illas nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe, certum fuit Clero Galliæ in Comitiis Generalibus anni 1705. ut Cardinalis Noallius, qui Comitiis illis præfuit, teſtatus eſt literis ad Clementem XI. Pontificem Maximum, approbante Rege Chriſtianiſſimo, ſcriptis anno 1711. 28. Junii.

Referenda nunc mihi Queſnelli temeritas eſt, reſuſcitans locis pluribus & impudentiâ non tolerandâ mendacium in Vicariis Pariſienſibus ab Alexandro VII. tam graviter reprehenſum. Sic ille in ſcripto cui initium eſt: *Legi, Amice chare*, pag. 2. " Uni-
,, verſæ (inquit) damnationes quinque Pro-
,, poſitionum reducuntur ad eam, quæ ab
,, Innocentio X. lata eſt, cùm extra dubium
,, ſit, quòd ſolus hic Pontifex eas examini
,, commiſerit. Sed & pariter manifeſtum eſt,
,, quod examinatæ tunc non fuerint, tanquam
,, ad Janſenium pertinentes; de cujus ſenſu
,, nulla in Conſtitutione fit mentio: quin, ſi
,, Auguſtini Diſcipulis perſuaſum fuiſſet, Jan-
,, ſenii ſenſum ab Innocentio X. condemna-
,, ri, caviſſent illi ſibi à ſubmittendo ſe ejus
,, Diplomati, ut ſubmiſere ſe ſtatim, ac ſem-
,, per poſtea abſque difficultate.,,

Pag. 3. " Evidens quoque eſt ſenſum il-
,, lum non fuiſſe ab Alexandro VII. defini-
,, tum. Pontifex hic neque Congregationes
,, inſtituit, neque judicia, in quibus fieret
,, Propoſitionum quinque diſcuſſio: aliud ab
,, eo nihil præſtitum, quàm quod teſtimo-
,, nium reddiderit eorum, quæ facta fuerant
,, ſub Innocentio X. in quibus ſi falſus fue-
,, rit, aut lapſus memoriâ, ſupponendo fa-
,, ctum, quod certè non fuerat, qualecunque
,, teſtimonium ejus contrarium veritati, ha-
,, bendum pro definitione non eſt.,,

Pag. 4. " Non igitur verum eſt, ſenſum
,, Janſenii Conſtitutionibus Pontificiis fuiſſe
,, condemnatum: iterum dico & inculco, li-
,, cet Pontifices condemnando Propoſitiones
,, in ſe ipſis, & abſque relatione ad Autho-
,, rem, credere potuerint, & crediderint
,, reipsâ, fidem facientibus Jeſuitis, Domino
,, Hallier, & quibuſdam Epiſcopis, quod
,, Propoſitiones eſſent voluminis Janſeniani.,,

Quid tandem faciet Eccleſia pertinaciſſimis hiſce omnis authoritatis contemptoribus, & cæcutire volentibus in mediâ luce? Millies ipſis Propoſitiones in Janſenio clariſſimè oſtenſæ ſunt: eaſdem ibi exiſtere faſſi ſunt, imò gloriati ipſorum Majores, qui antè condemnationem tanquam ſuas, & omnium Sancto Auguſtino adhærentium, propugnaverunt in ſenſu proprio & obvio; ſenſum autem hæreticum ajebant non eis proprium eſſe, ſed *alienum*, & tantum *malignè affingi poſſe*, ut ipſis Scripturarum Oraculis ab hæreticis *affingitur* ſuæ conſentaneus impietati.

Lato autem in Propoſitiones anathemate, priſtinos earum defenſores adeò non puduit præſtiti erroribus patrocinii, quin eiſdem obſtinatiſſimè retentis, multiplicem addidere mendaciorum perfidiam. Hanc aliàs detectam exhibui ex ipsâ declaratione Janſeniſtarum, communi omnium nomine, ab eorum, coram Innocentio X. Oratoribus oblatâ, & typis ſæpiùs editâ, etiam nuper ab Ægidio de Witte in *Panegyri Janſeniana* pag. 103. & ſeptem ſequentibus. Præterea ex libro *de Gratiâ victrice* compoſito à Lalanio ſub nomine Domini *de Bonlieu*; plurium autem & præcipuorum Janſeniſtarum calculis approbato. Videri illic poteſt in primis paginis 10. 16. 18. 21. 32.

Nobis hìc ſufficit, Queſnellianæ hypocriſis convictio, dum in *Apologia Hiſtorica* memoratâ ſuperiùs præfatione audet patheticè exclamare adverſus Catholicos, à quibus accuſantur aliqui, tanquam Conſtitutionibus Apoſtolicis præſertim Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII inobedientes. *Quis*, inquit, *iſtiuſmodi calumniam patiens ferat, cùm nos, qui præcipuè notamur, Conſtitutiones illas maximâ ſemper proſecuti fuerimus reverentiâ & ſubmiſſione?*

Urbani VIII. Conſtitutio *in Eminenti* de Janſenii opere pronuntiaverat, *cùm ex diligenti & maturâ ejuſdem libri, cui titulus, Auguſtinus, lectione compertum fuerit, in eodem libro multas ex Propoſitionibus à* (Pio V, & Gregorio XIII.) *Prædeceſſoribus noſtris olim damnatis contineri, & magno cum Catholicorum ſcandalo, & authoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes defendi... malo in ſcandalum totius Reipublicæ, & Fidei Catholicæ vertenti.*

Contra ſaluberrimam hanc Pontificis ſententiam erexit ſe mox Antonius Arnaldus, tunc juvenis, ut ſecuturæ impoſterum præluderet temeritati, meritus vel tum Principem inter Janſenianos locum. Triennali ſtudio *Apologiam* compoſuit *pro Janſenio*, ubi p. 92. aſſerit, *Deum Janſenii Laboribus reſervaſſe materiam de Gratiâ melius elucidandam, quemadmodum ædificationem Templi deſtinaverat Salomoni.*

Quod verò attinet ad Baii Articulos à Janſenio reſuſcitatos, poſtquam fuerant à Pio V., & Gregorio XIII, condemnati, reſpondet eadem Apologia in Præfatione: *Non poteſt ſine voluntariâ excæcatione, & portentosâ pertinaciâ negari, Propoſitiones Baii, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta ca-*

pitalia Doctrinæ S. Auguſtini: ubi quotquot ſumus in Eccleſiâ Catholici Pontificibus conſenti entes, declaramur *excæcatione laborare voluntariâ & pertinaciâ portentoſâ*.

Quandoquidem autem eadem *puncta capitalia* à Queſnello conſpicimus renovata, & iterum proſcripta in Clementis XI. Conſtitutione, ſi cuiquam libuerit accuratè illa expendere, inveniet ſingula locis ſuis à me diſcuſſa diligentiſſimè: unde facilè colliget, Auguſtini non niſi Batavi, eſſe *puncta Capitalia*, propiuſque ad Calvinum accedere, quàm ad Doctorem Maximum, aut alium è Patribus ab Eccleſiâ probatis.

Arnaldus in eâdem Præfatione, *Celeſtem* (inquit) *Sancti Auguſtini Doctrinam clariſſimè & ſolidiſſimè Janſenius explicuit*.

Inſignis in authore tunc admodum juvene confidentia, imò temeritas eſt, Sedem Apoſtolicam cum tot eruditiſsimis ejus Conſultoribus & Theologis, toti denuntiare Eccleſiæ quaſi imperitam adeò, ut *clariſſimè & ſolidiſſimè explicatam veritatem* non videat, vel potiùs noli tagnoſcere, utpote *cæca voluntariè & portentoſè pertinax*.

Arnaldus poſtea ætate provectior Queſnellum nactus eſt contubernalem diſcipulum Magiſtro audaciâ vix inferiorem, Hic in mendaciſsimâ *Defenſione duorum Brevium* pag. 105. " illa (inquit) Alexandri VII. „ verba *Filii iniquitatis*, quæ tantopere, & „ in tot occaſionibus jactantur, aliud non „ probant, quàm fuiſſe illo tempore æquè ac „ modò, egregios calumniatores, & ſtatum „ quæſtionis delationibus falſis obfuſcatum, „ ſepultumque ſub calumniâ; nec niſi perfi„ dè, vel ſtolidiſsimè expoſitum iis, quibus „ debuerat eſſe præ cæteris exploratus.

Lovanii Doctor Steyaertius Vicarius apoſtolicus Sylvæducenſis anno 1692, die 26. Julii conſiderans vibratam ab Alexandro VII. Cenſuram in Janſenianos, tanquam *Filios iniquitatis*, hanc theſibus Scholaſticis inſeruerat concluſionem: *Filii iniquitatis jam pridem judicio Alexandri VII. fuerunt, & irrevocabiliter erunt, qui judicio Sanctæ Sedis circa ſenſum Janſenii non acquieſcent: proinde dum noti ſunt, ad munia nulla Eccleſiaſtica admitti poſſunt*.

Queſnellus autem ſe ſuoſque ſentiens non minus aperte, quàm acriter hìc perſtringi, in Steyaertium invehitur eâdem, quam mendaciſsimam eſſe monui, *duorum Brevium defenſione*, pag. 106. " Vide (inquit) quâ „ conſcentia, quo fundamento, quâ „ animi diſpoſitione auſus fueris ſcribere in „ Theſibus anni 1692. illa verba furoris „ plena „ *Filii iniquitatis jam pridem judicio Alexandri VII. fuerunt* &c. ut ſupra.

Licet ea Queſnelli oratio ſeu invectiva, directè impetat Steyaertium; cuilibet tamen ratione prædito evidens eſt, idem improperium ſententiâ authoris conjici in ipſum Pontificem, atque hunc à Queſnello interrogari, *quâ conſcientiâ, quo fundamento, quâ animi diſpoſitione auſus fuerit* in Conſtitutione *Scribere illa verba furoris plena*, *quibus* vocantur *Filii iniquitatis* qui *Propoſitiones quinque vel in libro prædicto ejuſdem Cornelii non reperiri, ſed fictè & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel non in ſenſu ab eodem intento damnatas fuiſſe, aſſerere magno cum Chriſti Fidelium ſcandalo non reformidant*?

Alexander VII. Queſnellianum improperium ipſâ ſuâ conſtitutione præoccupat, rationemque ſtatim reddit; quia *Nos* (inquit) *qui omnia, quæ hac in re geſta ſunt, ſufficienter & attentè perſpeximus, utpote qui ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris juſſu, dum adhuc in minoribus conſtituti, Cardinalis munere fungeremur, omnibus illis congreſſibus interfuimus, in quibus Apoſtolicâ authoritate, eadem cauſa diſcuſſa eſt eâ profectò diligentiâ, quâ major deſiderari non poſſit*.

De eâdem *diligentiâ* verè *maximâ* teſtantem aliâs exhibui Cardinalem Albizzium lib. de *Inconſtantiâ in Fide* cap. 3: Quo pariter teſtis certior eſſe non poteſt, utpote qui tunc Aſſeſſorem egerat S. Officii; unde meritò Cardinalis Aguirre in Theologiâ S. Anſelmi Tomo 3. Prolegomeno 5. *Eant nunc* (inquit) *quicunque aliter ſentiunt aut loquuntur, vel ſcripturiunt de examine, diſcuſſione, & conſultationibus præparatoriis, ad eam Definitionem edendam, quâ nullam unquam diutius aut attentius Roma meditata fuit*.

Gerberonius autem pro ſolitâ ſuâ temeritate & impudentiâ, non veretur ipſam Apoſtolicam Sedem cum ſuis Adminiſtris & Cardinalibus arguere falſitatis & calumniæ in Hiſtoriâ generali Janſeniſmi Tomo 2. pag. 220. dicens: *Nemo poteſt aſſerere, quod quinque Propoſitiones ſint Janſenii, & in ſenſu ejuſdem authoris condemnatæ, niſi inferendo injuriam Janſenio; & ſibi infamiam*.

Ibid. pag. 316. *Alexander VII. ſolâ fide Epiſcoporum Galliæ, abſque aliâ informatione, abſque alio examine declaravit, quinque Propoſitiones eſſe Janſenii, & in ejus ſenſu condemnatas*.

Proin Galliæ Epiſcopi veluti præcipua damnationis cauſa, præcipui ſunt authores calumniæ Janſenio illatæ, ſibique cum tanto crimine infamiam conſcivere præ cæteris, ſi mendaci credimus Gerberonio.

Ægidius de Witte in Prologo *Janſenianæ*

na Panegyris pag.38. ex Sanctamorei *Diurno*, quod aliàs monui, Janſenianis paſſim eſſe quinti inſtar Evangelii, de Innocentii X. Succeſſore Alexandro VII. ait." Hic erat antea „ Cardinalis Chiſius, quem partem non „ poſtremam in Bulla Innocentii habuiſſe „ conſtat... Is itaque Innocentio proximè „ tum in Sede Apoſtolicâ, tum in hujus ne- „ gotii proſecutione ſuffectus, non niſi unus „ & idem, quantum ad hanc cauſam, cum „ Anteceſſore ſuo cenſendus nobis eſt. Quin „ imò conjecturis non levibus probatum poſ- „ ſemus dare, obtrectationes adverſariorum „ per Chiſium primò callidè circumventum, „ non minimâ ex parte ad ipſum Innocen- „ tium promanaviſſe, „

Pag.39. "Halerius enim (Sorbonicus Do- „ ctor ab Epiſcopis Antijanſenianis ad Sedem „ Apoſtolicam deſtinatus) impoſturarum in „ Janſenium, & Janſenio deditos primarius „ artifex, apud Eminentiam iſtam perfacili „ gaudebat acceſſu, & ſingularis planè be- „ nevolentiæ, cùm apud eamdem ageret, „ ſignificationibus demulcebatur. Chiſius „ itaque jam non Chiſius; Sed Alexan- „ der VII. in Apoſtolico Throno conſidens, „ cùm audiret, *non nullos aſſerere, prædictas* „ *Propoſitiones in libro Cornelii Janſenii non* „ *reperiri*, Bullam edidit, in qua, ut videmus, „ multo aſſeverantiùs de libro Janſenii, & „ erroribus in eo deprehenſis enuntiat. Ait „ enim Innocentio perſuaſum fuiſſe, quod „ Propoſitiones quinque in libro illius exta- „ rent, & ſenſu damnabili, quem Conſti- „ tutione ſuâ diſpulit, traderentur.

„ At profectò non aliis argumentis id In- „ nocentio perſuaſum fuit, quàm quæ ſupe- „ rius enucleatè & abundanter protulimus; „ hoc eſt ſolâ partium Janſenio adverſan- „ tium malignâ & innumeris contumeliis in- „ cruſtatâ delatione, ac nullâ pro Janſenio, „ cujus vel nomen eloqui Oratoribus Epiſco- „ porum (aliquot Janſenio faventium) in- „ terdictum erat, vel tenuiſſimâ defenſione „ auditâ.

Mendacium hoc vel ex eo convincitur, quòd in ipſis *Tredecim Theologorum ſuffragiis*, quæ Janſeniani ſpargunt [quantumvis ab Alexandro VII. apocripha declarata ſint, & vetita adhiberi] de Janſenio & ejus ſcriptis non ſemel mentio habeatur. Ea deferri potuit reverentia Antiſtiti defuncto in pace Eccleſiæ, & obedientiâ erga Chriſti Vicarium, ut nulla ei inferretur infamia propter librum, quem author in vita ſæpius, & magis authenticè morti proximus, judicio Pontificis ſubmiſſerat. Sufficere quoque poterat liber ipſe, qui ſuâ claritate, quæ ab omnibus agnoſcitur, accuſator ſui eſſe poterat vel defenſor. Ita S. Bernardus de Petro Abailardo ſcribens ad Guidonem Cardinalem Epiſt.192. *Ego non eum accuſo apud Patrem, eſt qui eum accuſet liber ſuus*. Contra ſolam Janſeniani voluminis doctrinam accuſatio inſtituitur: nulla contra Epiſcopi perſonam, qualiſcunque ea fuerit; proinde neque ullus pro eo, vel contra audiri teſtis debuit; ſufficiente, ut dixi, ipſius luce voluminis, ſcripti idiomate latino, omnibus in Urbe Theologis, conſultoribus, judicibus notiſſimo.

Verùm, inquit Eugenius de Gelder, non tam idiomatis latini ignorantiæ, quàm negligentiæ Romanorum, & defectui examinis tota Janſeniani ſenſûs iniqua condemnatio tribuenda eſt. Sic in *Libello ſupplice, ſeu voce ultimâ zelatricis innocentiæ*, ipſum Pontificem Innocentium XI. alloquitur Pag.30 *Quod Urbanus VIII. fuerit deceptus, patet ex propriâ ipſius Bullâ*. Ibid. *Quod Innocentius X. fuerit deceptus, ad oculum demonſtratur*. Pag.31. *Quod Alexander VII. fuerit deceptus, ex eo conſtat quod liber Janſenii nunquam Romæ ritè fuerit examinatus*.

Obſtringere ſibi quodammodo Apoſtolicam Sedem adverſarii volunt, prætenſam ſententiæ injuſtitiam tribuendo potiùs imperitiæ, negligentiæ, deceptioni, quàm malæ fidei, & affectui perverſo. *In Reflexionibus Religionis & Statûs* pag.17. ait Gerberonius: *Quidquid Alexander VII. declaravit circa Factum* [Janſenii] *ſubreptitium fuit, quia nimis facilè credidit id, quod ad eum aliqui præventi Epiſcopi ſcripſerant*. Eundem ſimilia ſcribentem ſuprà vidimus in *Janſeniſmi Hiſtoriâ Generali* Tomo 2. pag.316.

Ægidius de Witte pro ſuâ inter Janſenianos eximiâ eruditione & perſpicaciâ penetrare profundiùs ſe exiſtimat in omnium anathematum adverſus Janſeniana dogmata latorum originem. Cùm ſcilicet Roma ferè tota Pelagiana ſit, aut Moliniana [quæ ab Ægidio pro Synonimis habentur] mirum non eſt, eam adverſari Auguſtino Batavo, utpote qui juxta eum totus concinit Africano.

Ipſa Ægidii verba audiantur in *Denuntiatione ſolemni Bullæ Clementis XI. vineam Domini*. Pag.6. Eccleſiam ſic alloquitur." Con- „ juraſſe contra te videtur univerſitas Populi „ Chriſtiani à minimo uſque admaximum.

Pag.8. " Infirma eſt ipſa Religionis Arx „ (Roma) terra infecta eſt à lue Pelagiana; Idem in *Auguſtino Iprenſi* (Seu Batavo) *vindicato* pag.280." Benè ſubductâ ratione, Mo- „ liniano aut Pelagiano contagio jam nunc „ contaminata videtur longè maxima Reipu- „ blicæ Catholico-Chriſtianæ pars. „

Pag.284.

Pag. 284. " Magni diſcriminis eſt iſta in
„ dies invaleſcens in Eccleſiam peſtilentia:
„ & omnes bonorum omnium conatus colli-
„ gendi, ac vires, ut tam atrox malum aver-
„ tatur, & penitus contabeſcat;„.

Ægidio de Witte conſentit Gabriel Gerberon in *Reſponſo ad diſcordiæ Janſenianæ Enarratorem diſpunctum* Pag. 5. " Undenam,
„ putas, Pelagiana, aut ſaltem Semipela-
„ giana hæreſis noviſſimis his temporibus
„ Chriſtianum pene totum inundat orbem;
„ niſi quia, præterquam quod omnes naſci-
„ mur Pelagiani, Chriſtianæ plebi ſubducan-
„ tur Catholicæ, quas de Gratiâ Chriſti &
„ Prædeſtinatione Scriptura & Sancti Patres,
„ poſt Auguſtinum, protulerunt veritates,
„ & his ſubductis nihil Populo Chriſtiano
„ oggeritur, quàm .., Pelagianorum aſſer-
„ tiones;„

Redit Ægidius de Witte in *Auguſtino Iprenſi Vindicato* Parte 2. Pag. 275. " Totum
„ prope mundum apertè poſt Pelagium &
„ Molinam, denſatis cohortibus abire cerni-
„ mus, atque ipſa in primis Italia perquam
„ malè audit in illo genere; non ergo gravis
„ admodum Eminentiſſimis Dominis Cardi-
„ nalibus, è quorum Collegio Romani Pon-
„ tifices aſſumuntur, inditur, aut irroga-
„ tur injura, ſi & aliqua ſuſpicio nobis inſit,
„ paucos ex illis a valde univerſali illo, &
„ Eccleſiam miſerrimè depopulante conta-
„ gio, ſive ab adoleſcentiâ fuiſſe immunes,
„ ſive poſtea melioribus inſtructionibus ſa-
„ lubriter emerſiſſe;„

Pag. 276. " Cur ergo adeò peregrinum
„ videri deberet, ſi Innocentius X. & Ale-
„ xander VII. ille in ſcientiâ Theologicè val-
„ de parum exercitatus, hic neque in illa do-
„ ctus admodum, & Urbis publicâ voce
„ Jeſuitis (juxta Ægidium certiſſimè Pela-
„ gianis) intimè coadunatus, contamina-
„ tione illâ naturaliter inſitâ, infecti fue-
„ rint.

Pag. 255. " Pede firmo & irretorto per-
„ ſiſtendum fuit ſive Epiſcopis, ſive Theo-
„ logis eruditis Belgii & Galliarum in ipſa
„ defenſione propoſitionum, etiam ut per
„ ſe jacent ac reſonant: & Bulla iſta Inno-
„ centiana, magiſque adhuc Alexandrina,
„ totis viribus impugnandæ fuerunt à
„ verè intrepidis Divinæ gratiæ amato-
„ ribus;„

Pag. quoque 250. dixerat. " Ex dictis
„ ſatis ſuperque elucere, non rectè à Janſenii
„ Advocatis defenſionem Propoſitionum,
„ etiam prout fabricatæ fuerant, abdicatam
„ fuiſſe; nam id erat Molinianæ ovationi,
„ & Pelagianæ lui, per Eccleſiam graſſanti,
„ aditum præſentiſſimum aperire.„

Ne verò, lector, autumes Ægidium hunc nomine & omine *Candidum*, Sectæque inter Janſeniſtas *Candidæ* principem, in ſola hærere Janſenianorum dogmatum defenſione confuſâ, ſive generali, ſingulorum offert vindicias diſſertiſſimas; ſpecimen exhibens in hac Propoſitione Janſenii prima inter quinque hæreticas, *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus & conantibus ſecundum præſentes quas habent vires ſunt impoſſibilia: Deeſt quoque gratia qua poſſibilia fiant*. Poſtquam ex damnato Janſenii Opere, quidquid ibi pro ſtabilienda hac hæreſi reperire potuit, argumentorum non levi ſtudio collegit; Pag. 249. " Quæro jam (inquit) à cordatis omni-
„ bus, an non ipſi primæ Propoſitioni, ut ja-
„ cet, violentia quædam adferri debeat, ut
„ vel à loco ſuo avulſa perverſum, & dam-
„ nabilem ſenſum faciat.„ ... Pari jam fa-
„ cilitate diluere poſſum omnia, quæ adver-
„ ſus Propoſitiones reliquas à variis autho-
„ ribus producuntur. At ſatis eſt ad inſtitu-
„ tum meum, quod eſt judicium illud Roma-
„ norum Pontificum circa famoſas Propoſi-
„ tiones convellere.„

Hactenus de Witte, cujus quidem in hæreſi obſtinatio execrabilis eſt, neque tolerabilis temeritas apertè ſchiſmatica, in proterendis palam Sedis Apoſtolicæ Definitionibus, etiam ſæpius à non uno Pontifice confirmatis, nullo Epiſcopo refragante; attamen candor ejus, quamvis in re peſſimâ impudens, minùs Eccleſiæ noxius videtur, utpote circumveniendis, perdendiſque Fidelibus minùs idoneus, quàm fallaciſſima Queſnelli hypocrſis, ſub larvâ Fidei, Religinonis, obedientiæ, impiam obtegens hæreſim & rebellionem.

Cum adductis hactenus luculentis adeò Janſeniſtarum textibus conferat Lector Queſnellianas in ſuos adverſarios declamationes, quaſi novis Auguſtini diſcipulis graviter fimus injurii, quoties illos arguimus de non præſtita Conſtitutionibus Apoſtolicis reverentiâ ac ſubmiſſione. Contendit ſcilicet Queſnellus, *illis qui Janſeniſtarum nomine appellantur; nihil eſſe erga Pontificias definitiones obedientius: vix ullam ab ipſis in lucem procedere lucubrationem, quæ non illuſtria præſeferat ſubmiſſionis erga eaſdem ſinceriſſima indicia; nullam* denique *Sectam eſſe hoc tempore, quæ Janſenii dogmata profiteatur*.

Hæc ejus nænia eſt, niſi dicere malueris nequiſſimam perfidiam, in Apologiâ pro Lovanienſium & Duacenſium Cenſuris, præſertim in Præfatione, in ipſo etiam opere pag. 400. & 402. à me autem tanquam putidamen-

mendaciorum congeries convicta fuit clariſſimis huc uſque Documentis ex ipſorum Lucubrationibus Janſeniſtarum, etiam Queſnelli.

Quando igitur novos hoſce Eccleſiæ Reformatores audis, anathema dicentes *omnibus ſenſibus, quos Romani Pontifices in quinque Propoſitionibus damnavere*, cave intelligas damnationem ſenſus Janſenii, prout in ejus volumine exprimitur; quia, inquit, Queſnellus lib. cui titulus Pax Clementis IX. pag. 179. ” Sophiſma conſecutionis ſtolidæ eſt:
„ *Damnamus omnes ſenſus quinque Propoſi-*
„ *tionum, quos Eccleſia damnavit: ergo dam-*
„ *namus ſenſum Janſenii*. Hunc diſertè ex-
„ cepimus, & circa eum promiſimus ſolum
„ reverens ſilentium.„

Pag. 18. ” Eſt ergo illuſio intolerabilis
„ dicere, quod ſub vocibus *omnes ſenſus*,
„ comprehendantur ſenſus Janſenii. Similis
„ illuſio eſt velle iſtud colligere ex his voci-
„ bus: *Damno ſine reſtrictione & exceptione*;
„ nam ſemper ſubintelligi nihilominus debet
„ exceptio ſenſus Janſeniani.„

Nonne iſtud potiùs eſt illudere Eccleſiæ, & turpi fallaciâ furari quodammodo Sacros Ordines, Beneficia Eccleſiaſtica, & officia, quando Epiſcopis, vel etiam Romano Pontifici ejuſque ad conferenda Beneficia Adjutoribus, & Miniſtris, interrogantibus Candidatum, num Conſtitutionibus Apoſtolicis, nominatim contra Janſenium editis, ſe ſubmittat *abſque reſtrictione & exceptione*? reſpondet, quemadmodum à Queſnello edoctus eſt, confidentiſſime affirmando? Talis inſtitutio Chriſtiani populi inuſitata fuerat hactenus in Eccleſiâ, neque cognita à Sanctis Patribus: at ſingulari tandem acumine ingenii à novis Theologis, Eccleſiæ Reformatoribus excogitata.

Aliud ſuprà retuli Queſnelli mendacium, quod *nulla hoc tempore ſecta ſit, quæ doctrinam Janſenii profiteatur*. Etſi quoque illud ipſius Queſnelli, Arnaldi & aliorum productis enuntiationibus, videri ſatis potuerit confutatum, copioſioribus tamen etiam juvabit penitus debellare.

Gerberonius in *Morali laxiore* pag. 35.
” Pauci ſunt (inquit) qui ſciant, quid doceat
„ Auguſtinus, & legerint Librum Janſenii,
„ quin convicti agnoſcant Auguſtinum Ipren-
„ ſem eadem loqui, eadem ſentire quæ Hip-
„ ponenſem.„

Idem in Reflexionibus Religionis & ſtatûs Pag. 8. ” Si Profeſſione ſolemni aſſeritur,
„ quod ſenſus hæreticus, quo Propoſitiones
„ damnatæ conſpiciuntur, idem ſit qui Jan-
„ ſenii, cogimur fateri, quòd Doctrina San-
„ ctorum Pauli Apoſtoli, & Auguſtini in ma-
„ teriâ de Gratiâ & Prædeſtinatione ſit hære-
„ tica, & condemnata.„ Quia ſcilicet Janſenii liber, nomen præferens Auguſtini, totus de gratiâ & Prædeſtinatione eſt, totus Doctori Maximo juxta Gerberonium conſonus, proinde Catholicus haberi debet, & ab omni liberrimus Cenſurâ. An neque iſtud eſt *Janſenii Dogmata profiteri*?

Non minùs apertè & abſque ambagibus Eugenius de Gelder *voce ultima*, ut vocat, *zelatricis innocentiæ* pag. 115. alloquens Innocentium XI. Pontificem, affirmat *Doctrinam Sancti Auguſtini à Janſenii Doctrinâ eſſe reverà inſeparabilem*.

Martinus Steyaert, poſtquam diu viſus fuerat Arnaldi Partibus adhærere, atque ita à Janſenii dogmatibus non alienus, tandem publicè declarare voluit, ſe eiſdem adverſarium. Declaratio ea fuit Editio *Notarum in quinque Janſenii Propoſitiones*, quas judicio juſto à Sede Apoſtolicâ aſſerit eſſe condemnatas. Janſeniſtis illud apparuit, inexpectati belli denuntiatio, & Claſſici cantus, quo tota mox commota eorum Hieroſolyma eſt; quia Theologus ille, ut ingenio erat acri, videbatur magni momenti negotiis tractandis peridoneus, ideoque ejus à *Veritatis* novæ *Prædicatoribus* publica defectio, non poterat eis non accidere perquàm luctuoſa.

Præ cæteris Ægidius de Witte calamum ſtrinxit, omnemque tum in novo hoſte fodicando, tum in defendendo Janſenii volumine exercuit Rhetoricam. Aſſumpto itaque *Palladii* nomine, edidit *Spongiam Notarum quibus quinque Propoſitiones aſperſerat Martinus Steyaert* Anno 1688.

Orditur Ægidius vehementi Philippicâ ſeu invectivâ acerbiſſimâ in adverſarium, quod *Notis Scholaſticis* aggredi auſus fuerit Iprenſium Antiſtitem, Lovanienſium decus Theologorum, ipſe Theologus etiam Lovanienſis, & Iprenſis Eccleſiæ nuper Canonicus. Quis iſtud (inquit) expectaſſet à viro tali efficacis perſe gratiæ tam ſtrenuo hactenus defenſore? Inde Palladius procedit ad Propoſitionum in Janſenio damnatarum vindicias, in quibus nihilominus ægrè fert, ſe ſibique ſimiles Auguſtini diſcipulos odioſo Janſeniſtarum, veluti intolerabilium, & peſſimæ fidei hominum nomine compellari.

Steyaertius ſcilicet in *Theoriâ expurgatâ* pag. 15. dixerat, ſe *Janſeniſtæ nomine* intelligere hominem qui *Janſenii doctrinam tuetur ac profitetur*, ſicut accipitur Thomiſtarum, Scotiſtarumque appellatio, quia profitentur ſuorum dogmata Principium Scholaſticorum.

Re-

Reſpondet Palladius Concluſione ſuæ Criſeos in Steyaertii Notas pag. 20. " Finio,
„ ut Theologus (Steyaert) cum *Janſeniſtæ*
„ vocabulo. Si locutionis, fixarumque menti-
„ bus idearum imperium teneret Theolo-
„ gus, nomenclationi ejus atque deſcrip-
„ tioni actutum accederemus; ac Janſen-
„ iſtas haberi, magno duceremus hono-
„ ri. Quid enim generoſius in hac par-
„ te? At, ſi Janſeniſtæ nomine intelli-
„ gas *hominem exoticum*, *& non ſanæ fidei*,
„ hac ratione impactam nobis Janſeinano no-
„ mine calumniam averſamur „ quomodo enim convenire illud poteſt Auguſtinianæ *Prædicatoribus veritatis*? Vocari autem quempiam ſenſu Steyaertii *Janſeniſtam*, ut appellatio aliud non ſignificet, quàm *hominem qui doctrinam Janſenii tuetur ac profitetur*, quemadmodum Thomiſtæ aut Scotiſtæ nominatio à profeſſione Doctrinæ Scotiſticæ, vel Thomiſticæ derivatur, *hoc ſenſu Janſeniſtas haberi & eſſe magno duceremus honori; quid enim generoſius ac glorioſius*? Sic palam denuntiat *Ægidius*, vulgò *Candidus*,

Ad ampliorem & abundantem Queſnelliani mendacii convictionem, quo negavit *Sectam exiſtere eorum*, *qui* Janſenii dogmata profitentur, juverit ex eodem Ægidio teſtimonia ſuperaddere luculentiora, In *Panegyri Janſenianâ* ſcripſera pag. 33. " En quibus
„ artificiis utrique ſummæ Poteſtati ad libri
„ excellentiſſimi, quem, vel hoc vel plura
„ retro ſecula pepererunt, excidium ab his
„ falſitatum Architectis obreptum ſit. „

Pag. 68. " Janſenius diverſos ſeuſus cir-
„ ca materiam Propoſitionum, de quibus di-
„ ſceptatur, tradidit: quis illorum omnium
„ notatus eſt Cenſurâ? „

Pag. 48. " Provoco ego minimus Defen-
„ ſorum Janſenii omnes, quotquot ſunt uſ-
„ quam, Molinianos, ut oſtendant, eum
„ non jam dico in quinque Propoſitionibus;
„ ſed in unâ ſolâ ab Hipponenſi Auguſtino
„ vel terminis vel ſignificatione disjun-
„ gi. „

Pag. 51. " Solius planè Societatis inte-
„ reſt, Librum Janſenii condemnari. „

Panegyris hæc eodem quo apud Belgas anno 1698. prodiit, Romæ Decreto S. Officii confixa eſt: vehementer quoque diſplicuit Lovanienſibus non ſolùm Catholicis; ſed etiam Janſenianis: Prioribus propter hæreſios venenum; Poſterioribus ob præcocem audaciam, quæ *tempus loquendi* apertè & publicè pro Janſenio, ejuſque defenſoribus advenisse, citò nimium denuntiabat.

Ægidius verò pro ſolitâ ſuâ temeritate, minimè territus Cenſurâ, ſive Romanâ, ſive Lovanienſi, utrique mox oppoſuit *Panegyrios Janſenianæ Apologiam*, cum hac ſtatim in ipſo titulo, oſtentatione pertinaciæ, *juſtificationem, quam cœpi tenere, non deſeram*.

Tum pag. 3. Lovanienſem ſic alloquitur Theologum, " Si viri illi apud vos ornatiſſi-
„ mi, ſine velamine affectuum, atque ad ſo-
„ lam vocem veritatis, auribus internis at-
„ tenti, conſideraſſent Janſenianam Pane-
„ gyrim, de ejuſdem nervis ac momento for-
„ taſſe æquiùs ac ſaniùs judicaſſent. At cùm
„ ex præconceptis affectibus Cenſura ſtrin-
„ gatur.... tum verò nihil miri, tot nebu-
„ lis involutam mentem, à judicio veritatis
„ recedere, ac derelictis rectè cenſendi atque
„ arbitrandi regulis, in ſententiam iniquæ
„ aſpernationis, aut temerariæ damnationis
„ labi. „

Quid auguſtius pro dogmatibus Auguſtini tantopere probatis, dici potuit, quàm quod pro universâ Janſenii doctrinâ, famoſo ejus expreſsâ volumine, aſſeritur in hac Ægidii Apologia: pag. 22.? Sic nempe Janſeniano œſtro percitus vociferatur. " Palàm coram
„ Cœlo & terrâ, elatæ vocis encomio, Jan-
„ ſenii [ſeu ejus operis] prædicanda inno-
„ centia, indefatigatæque preces apud Sa-
„ cerdotium & Imperium ſine intermiſſione
„ accumulandæ ſunt, ut... Liber Præſulis
„ eruditiſſimi, ac collatis in Eccleſiam &
„ Rempublicam meritis celeberrimi, tandem
„ aliquando erumpat ex iniquis illis tene-
„ bris, ubi factione obnoxiorum hominum
„ jam à tot luſtris obrutus ac preſſus jacet.

„ Demonſtrandum perſpicuis rationibus,
„ quod perquàm eſt facile, Doctrinam Ec-
„ cleſiæ magis jam eſſe illigatam Janſenio,
„ ſeu perſonæ ac ſcriptis ejus, quàm unquam
„ perſonæ Athanaſii innexa fuit: cujus ta-
„ men damnationem olim tam graviter Ec-
„ cleſia tulit. Unà conveniet declarare,
„ ſcriptoris glorioſi volumen tum dignitate
„ materiæ, tum excellentiâ ſapientiæ, tum
„ pietatis afflatu, libris omnibus, quos Ec-
„ cleſia Dei poſt Canonicas Scripturas pro-
„ tulit, aut non cedere, aut palmam etiam
„ cum laude auferre. „

Mox ubi inſolens adeò contra omnes tum Principes Scholaſticorum, tum Patres Sanctiſſimos atque Doctores Eccleſiæ in lucem publicam prodiit temeritas, Orthodoxorum omnium excepta indignatione eſt: rectiùs dixero, horrore omnium, inprimis Apoſtolicæ Sedis, ad inferos remiſſam.

Verùm Ægidius pectus gerere ſolitus, nullis pervium querelis, nulli anathemati, compoſuit opus aliud ſchiſmatico non minùs ple-

plenum Spiritu, ſub hoc titulo *Auguſtinus Iprenſis vindicatus, atque è damnatione Romanorum Pontificum Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. Clementis XI. ereptus & erutus*. Quem illic non præ ſe tulit zelum pro dogmatibus Janſenii univerſis?

Pro illis Pag. 255. monuit *& Mytram, & Pedum & Cathedras & opimos cenſus, & vitam denique ipſam conſtantiſſimè exponendam eſſe*.

Aliquantum proſequi lubet, in *Janſenianæ Panegyreos Apologiis*. Cùm prima offenderet non ſolùm Chatbolicos, ut dixi, ſed etiam Janſeniſtas; ob invidioſa nimium Operis Janſeniani elogia, quibus illud omnibus Sanctorum Patrum atque Doctorum voluminibus antefertur: nullis tamen moveri rationibus Ægidius potuit, quin debitæ loco palinodiæ, ſecundam promeret Apologiam, in quâ nihil de priore audaciâ remiſit.

Hic pag. 13. invitatis iterum omnibus ad Janſeniani voluminis lectionem, quantumlibet prohibitam. " A conditâ (inquit) „ Eccleſiâ non eſt elaboratum opus, ubi con„ troverſia quædam ſacra à primis funda„ mentis ad ſumma uſque faſtigia tam pul„ chrè, tam ſolidè, tam facundè, tam cohæ„ renter, ac tam indivulsâ contignationum „ firmitate conſtruitur. „

Apologiæ huic ſecundæ tertiam Ægidius addidit, temeritate & impudentiâ non inferiore, ubi præcipuè exagitandam ſuſcipit Formulam juramenti ab Alexandro VII. contra Janſenianam hæreſim præſcripti, & priores vindicat Apologias, etiam Elogium ſuperbiſſimum, Janſeniano volumini concinnatum.

Hoc ſtabiliri autumat ratione *peremptoriâ*, atque omnem penitus amoliente ſpeciem arrogantiæ, aut irreverentiæ in Sanctos Patres, maximè Auguſtinum, pag. 38. Apologiam tertiam ſic concludens: " Si enim nullâ „ Authorum cæterorum injuriâ Auguſtinus „ Patrum Summus in Eccleſiâ habetur ac „ creditur; quid ergo librata ſententiâ pro„ nuntiandum erit de opere, quod Auguſti„ ni medullam, ex omnibus ſcriptis ejus „ coagulatam, pulcherrimo ordine dige„ ſtam, à primis fundamentis ad ſumma uſ„ que faſtigia deductam, continuâ rationum „ ſerie, velut implexis ſibi anſulis concate„ natam, atque ab omnium objectionum ca„ villationumque argutiis liberatam, graviſ„ ſimo ac facundiſſimo eloquio continet? „ Hæc dicti noſtri baſis erat, quâ nixi, to„ tis nervis pro vindicando hoc magnificen„ tiſſimo opere laboramus, de quo prædica„ ti poſſet, quod ſimile ei *nec fuit, nec erit*.

„ Denique quod junior Daniel pro inſonte „ Suſanna, ego pro Janſenio contentâ voce „ clamo Eccleſiæ Præfectis: *Revertimini ad „ judicium; quia falſum teſtimonium locuti „ ſunt adverſus eum*. „

Quando Janſenii Librum audis ab Ægidio dici *Auguſtini medullam ex omnibus ſcriptis ejus coagulatam*, noveris ſimul medullam penès Ægidium eſſe iſtiuſmodi, ut majore ipſi in pretio ſit, quàm corpus totum ſive *ſcripta omnia Auguſtini*.

Iſtud Novator ipſe non obſcurè indicat in ſuo *Auguſtino Iprenſi vindicato* pag. 370. dicens: " Ab Eccleſiâ conditâ, ringatur qui„ volet, nullum librum in quâcunque con„ troverſiâ exaratum, aut magis in ſcriben„ do locupletem, aut magis in probationi„ bus contexendis ſolidum & invictum, aut „ magis in ſe dilucidum orbis vidit. Quare „ & ipſummet Auguſtinum in edendâ ipſius „ Auguſtini ſententiâ, à Janſenio claritudine „ ſuperari, omnis in utriuſque lectione ver„ ſatus, nec Partium ſtudio ductus, ingenuè „ confitebitur. „

Pag. 373. " Si alterutrius eſſet facienda „ optio, an ut ſenſus librorum S. Auguſtini „ Hipponenſis in materiâ liberi arbitrii & „ gratiæ Dei, an verò ſenſus libri Janſenia„ ni juxta Conſtitutionem Clementinam, „ Theologiæ tironibus ejurandus eſſet, mi„ nùs è condemnatione prioris, quàm è po„ ſterioris, Catholica Chriſti Eccleſia pate„ retur. Nam Auguſtinus Hipponenſis, tum „ quia non ſemper æquè in hac materia eru„ ditus fuit, tùm quia adverſarios binos, „ Manichæos, & Pelagianos, è diametro in „ materiâ liberi arbitrii repugnantes, ſtylo „ ſuo expugnandos ac fundendos habuit, ali„ quando aut minùs cautè, aut minùs clarè „ locutus eſt..... adeoque in quæſtionem, ac „ vitiligationem trahi poteſt: Janſenius nul„ lo modo. „

Ægidium itaque eſſe non ſolummodo apertum; ſed etiam diſertiſſimum Janſeniani ſyſtematis *Profeſſorem*, evidentius eſt, quàm ut ab ullo rationis compote in dubium valeat revocari.

Nonne etiam *doctrinam Janſenii profitetur*, qui ſuſtinet hunc Antiſtitem *fuiſſe Sancti Auguſtini Interpretem fideliſſimum*? Suſtinuit Gerberonius libro, quem vocare ipſi placuit *doctrinam moralem laxiorem Archiepiſcopi Mechlinienſis* pag. 60.

Juxta Arnaldum Apologiâ pro Janſenio in Præfatione: *Doctrina Antiſtitis Iprenſis non eſt alia, quàm S. Auguſtini, atque hæc ab illo potentiſſimè ſtabilita eſt*.

Quantam autem diſcipulorum multitudinem

nem Arnaldus habuerit, quantam Gerberonius, notiſſimum omnibus in Gallia eſt, Numeroſa illic quaquaverſus diffuſa Congregatio cernitur, quæ typis edidit Theſes dicatas Andegavenſium Epiſcopo, in quarum Epiſtola nuncupatoria jactatur magnifica hæc, & Janſenianis digna gloriatio: *Non alia quàm Andilii & Arnaldi doctrinæ lacte enutriri filios paſſus eſt Generalis noſter Præpoſitus*. Andilius frater erat Arnaldi, ſimiliumque ſectator dogmatum.

Queſnellus quoque Arnaldi diſcipulum ſe diffiteri neque voluit neque potuit. Quantam autem Queſnellus ipſe poſt ſe traxerit ſeriem adhærentium ſibi Defenſorum, funeſta nimium docuit annis ultimis experientia; in Galliis præſertim, ubi à debitâ, & ſubinde jurata Sedi Apoſtolicæ obedientia abductos conſpicimus tam multos, damnatiſque Novatoris ejuſdem erroribus obſtinatiſsimè patrocinantes.

Gerberonius quoque, antequam pœnæ metu, ſibi à Rege Chriſtianiſsimo imminentis, e Galliâ profugeret, quot ibi pepererit Sectatores, utcunque colligitur tum ex tempore pluſquam viginti annorum quibus Theologiæ Tirones in ſuo Ordine inſtituit, tum ex rebellionis contra Bullam *Unigenitus*, ſcandaloſiſsima eorumdem, in hunc uſque diem pertinaciâ.

Non minor Congregationis eſt, quæ Queſnellum habuit in Novitiaribus Magiſtrum. Quæ denique *veritatis* nomine ab eo dogmata intelligantur, univerſis ſollicitè *prædicanda* fidelibus, ex centum & uno diſcimus damnatis juſtiſsimè Articulis, quibus longè plures ab aliis referuntur.

Quàm egregius denique *Prædicator veritatis* Queſnellus fuerit, judicium nuper tulit Theologus hodiernarum peritiſsimus diſceptationum, quòd licèt duriuſculè ſonans, cuivis tamen attentiùs conferenti, cum eo qui deſcribitur, non appariturum autumo, ulla ſui parte non conveniens veritati. Sic habet.
"Itaque homuncio privatus, nullâ ſpectabilis di-
„ gnitate, nullo officio aut gradu, niſi ſimpli-
„ cis Sacerdotii, nullo commendabilis me-
„ rito; niſi fallaciſsimæ *defenſionis Eccleſiæ*
„ *& Summorum Pontificum*, quam veriùs di-
„ xeris proditionem; homuncio, inquam,
„ ſolo tumidus vento ſuperbiæ & præſump-
„ tionis; laceſſere palàm & arguere audet
„ *omnes* non minùs Eccleſiæ, quam ſeculi
„ *Poteſtates*, tanquam contrarias *Prædicatori-*
„ *bus veritatis*?„ Huic Elogio quod addam vix ſupereſt, niſi quod in omnibus communiter novæ Eccleſiæ Apoſtolis deprehenditur (ſed quo *Prædicatoribus veritatis*, nihil eſt magis oppoſitum) ſimulatio, hypocriſis, & textura ferè perpetua mendaciorum.

Hactenus me detinuit narratio eorum quæ Queſnellus cum ſociis, novæ *Prædicatoribus* fidei, contra definitiones Pontificum damnantes hæreſim Bajanam atque Janſenianam ſcribere auſus eſt. Plurima adhuc ſunt eò pertinentia, præcipuè ad Bullam *Regiminis Apoſtolici*, quâ juramenti formulâ contra Janſenianam hæreſim ab Alexandro VII. præſcripta eſt, ſed reſervanda hæc ſunt Propoſitioni 101. quæ inter damnatas ultima, & tota de juramento eſt. Alia quæ Alexandri Conſtitutionem ſecuta ſunt, à Pontificibus decreta, eademque à *veritatis* novæ inter Catholicos incognitæ, *Prædicatoribus* impugnata, non minùs amplam quàm ſuperiora omnia offerunt Diſſertationi noſtræ materiam; ſed vereor ne prolixitas lectori ad finem forſitan properanti, tædium pariat, ideò prætermiſſis pluribus, cætera perſtringam Dialogis, quorum & brevior ſtylus, & amœnior ſolet eſſe lectio.

CAPUT XV.

Dialogus Quietiſtam inter & Janſeniſtam de utriuſque ſectæ affinitate, & Prædicatoribus, Poteſtates omnes *ſibi* contrarias *ſentientibus*.

QUIETISTA: Liceat mihi, frater chariſſime, ſalvo amicitiæ vinculo, de veſtrorum, aliàs Heroum, inconſtantiâ conqueri, & de fide non ſatis bona, Arctam nobis & inviolabilem addicere viſi eſtis neceſſitudinem, quando nobis res proſperè fluebant; quando non exiguo ex utroque ſexu, nobis faventium potentia, etiam vobis non levi poterat eſſe ſubſidio; ſed prævalentibus contra nos Adverſariis, terga nobis ſubitò obvertiſtis; quaſi priſtinæ obliti amicitiæ, omniumque immemores beneficiorum.

JANSENISTA: Rependere, dum licuit, officia & patrocinia conati ſumus; ſed ubi tantâ vos procellâ obrui conſpeximus, ut omnis pro veſtra defenſione irritus eſſet labor, cedendum duximus neceſſitati; cui enim uſui fuiſſet obfirmata pro vobis contentio, niſi ut iiſdem vobiſcum perſecutionis fluctibus involveremur? Prudentia itaque, quin & boni communis amor ſuadebat, ut turmâ unâ cæsâ, exitio ſubduceretur altera.

QUIETISTA. Non eſt cur veritas ſibi ab exitio metuat; premi illa & affligi perſecutionibus poteſt, non interire, ſtante ſemper aureâ *Sancti Patris Queſnelli* ſententiâ. *Deus per-*

permittit, ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ: Sed nonne pudenda prævaricatio eſt, quam idem tam graviter reprehendit in Epiſtola ad Cardinalem Noallium, occaſione editi ab eo Diplomatis contra *Caſum Conſcientiæ*? Doctores Sorbonici quadraginta, ut noſti, ſubſcripſerant *Reſolutioni* aptiſſimæ, ad totius Janſeniani ſyſtematis reſtitutionem. Omnes uno alterove excepto, mox ut indignationem ſenſere Pontificis, Regis, Archiepiſcopi, judicium ſuum turpi palinodiâ retractarunt, abjicientes *veritatis defenſionem*, cui ſe coram Sacris Altaribus, *uſque ad effuſionem ſanguinis*, jurejurando obſtrinxerant. De hac eorum inconſtantiâ & violatione Sacramenti conqueritur meritò *Sanctus Pater* veſter, fiduciâ certiſsimâ, foret ut *veritas* ipſa ſe à perſecutoribus liberet. Sed interim iſta Doctorum inertium ab agnitâ veritate defectio, ſive ſeria, ſive, quod veriſimilius eſt, ſimulata, non deſinit puſillis ſcandalo eſſe, adverſariis triumpho. Meminiſti quid Ægidius *Candidorum* apud vos princeps, ſcripſerit in *Auguſtino Iprenſi vindicato* pag. 255. Et *Mitra, & Pedum, & Abſidæ gradatæ, & Cathedræ velatæ, & opimi cenſus, & vita denique ipſa conſtantiſſimè exponenda fuerant in negotio tanti ponderis*. O! Quanta conſolationis eſt, quod reſpondebat alias Queſnellus Heuſſenio Hollandiæ Provicario, authoritate Pontificia exauthorato! Quæſierat Heuſſenius, an poſtquam Pontifex omne ei Provicariatûs exercitium ſub pœnâ excommunicationis interdixerat; poſſet nihilominus in eo proſequi. Reſpondit *Sanctus Pater*: "Potes indubiè ſalvâ
„ conſcientiâ: Pontifex quidem in te fulmina
„ emittet, & quidquid dirarum in ejus Pote-
„ ſtate eſt; ſed neque abbreviata eſt manus
„ Domini, & cor Pontificis æquè ac cætero-
„ rum Principum in manu ejus eſt. Juſtitia pro
„ vobis militat; verùm ſive vicerit, ſive ceci-
„ derit quiſquis pro juſtitiâ dimicavit; per-
„ dere nihil poteſt, ſed lucratur certiſsimè
„ omnia dum pro Deo ſanguinem profuderit.

JANSENISTA: Patere, amabo, ut quę occurrit caſuum diſparatio, tuæ à me proponatur ſolitæ humanitati.

QUIETISTA: Nihil eſt quod in Amico mihi placeat præ candore: eloquere quod ſentis.

JANSENISTA: Exceſſus apparuere in Principe veſtro, quos haud facilè ſit excuſare, non quoad Dogmata ſolùm; ſed etiam quoad mores.

QUIETISTA: Cur non te contines intra limites æquiſsimi judicii, quod *Prædicator veritatis*, veſtrâ & Janſeniſtarum omnium ſententiâ integerrimus enuntiavit? Neque iſtud in opuſculo aliquo triviali; ſed *libello ſupplice ad Innocentium XI. Pontificem* directo, *tanquam voce ultimâ zelatricis innocentiæ*, contra præcipuos utriuſque Patriarchæ, veſtri pariter ac noſtri adverſarios?

JANSENISTA; Intelligo, quem indicatum velis: eſt is Pater Eugenius de Gelder Brugenſis, Sancti, & rigidi ordinis Religioſus, *Prædicator veritatis* intrepidus, qui eloquentiâ ſuâ pro Auguſtino noſtro Batavo, uſus eſt ſtrenuè, neque voce ſolùm; ſed etiam calamo. Laboribus ejus non exiguus reſpondit fructus dum libellis & declamationibus è Cathedrâ præfervidis, multorum animos ſuccendit odio contra adverſarios, & veritatis amatoribus conciliavit, profuturus multo ampliùs, ſi zelum noviſſet prudentiâ moderari.

QUIETISTA: Vereor, ne, quam prudentiam appellas, ſit *prudentia carnis*, reprehenſa in ſacris literis, *inimica Deo* & noxia veritati. Hujus mundi ſapientibus imprudentia viſa eſt Apoſtolorum publica in Synagogis & compitis prædicatio. Zelus fidei excivit Anachoretas è deſertis, & alios è latebris ſanctos Confeſſores, etiam virgines temporibus perſecutionum, ut nutantes in carceribus, & ſuppliciis confirmarent, quin & exprobrabant acerrimè Regibus iniquam in Sanctos Martyres crudelitatem. Jubet Apoſtolus nos *inſtare opportunè, importunè*. Deus ipſe Iſaię mandat: *Clama in fortitudine tua, & ne parcas*. Similia reſpondit Uranio Emeſæ Epiſcopo Theodoretus, quando Neſtorio abdicato, rectè ſapiens, fortiter ſe oppoſuit impio Theodoſii Imperatoris Edicto, quod hæreticis fraudibus extorſerant Eutychiani. Zelus hic carò conſtitit Theodoreto; nam & in exilium pulſus eſt, & omnes ejus libri fuere flammis traditi. Uranius amici calamitatem miſeratus, ſuaſerat ut tempori cedens, de zelo aliquantum remitteret, & ſepoſitis intempeſtivis ſcriptionibus, indulgeret tantiſper ſilentio. At Theodoretus zelum proſequens, Uranio reſpondit: Epiſtola 122. "Non
„ modò non dolemus, quod libertate uſi ſu-
„ mus; ſed gaudemus & lætamur, & illum
„ laudamus, qui illis nos ærumnis dignatus
„ eſt, atque adeò familiares ad eoſdem ago-
„ nes adhortamur .... ſi rectam Evangelicæ
„ prædicationis doctrinam nos tenere, ipſi
„ ſunt teſtes, ad ipſos clamamus: ſtate &
„ vos ſuccincti lumbos veſtros in veritate, &
„ calceati pedes in præparatione Evangelii
„ pacis. „

JANSENISTA: Diſtinguere oportet inter

ter zelum qui dicitur *ſecundum ſcientiam*, qualis hic fuit Theodoreti Epiſcopi, & alium amici noſtri Molinoſio patrocinantis, non ubique conſonum regulis morum & ſcientiæ. Aveo tamen audire, quod memorare cœperas, celeberrimi hujus Prædicatoris noſtri de Molinoſii causâ judicium.

QUIETISTA: Sic ille in *libello ſupplice* ſeu *voce ultimâ zelatricis innocentiæ* alloquitur Pontificem Innocentium XI. *Sicut* (Adverſarii) *per vafrè fabricatas quinque Propoſitiones Doctrinam Janſenii Romę procurarunt damnari, ut per latus Janſenii doctrinam Sancti Auguſtini à doctrinâ Janſenii reverâ inſeparabilem, arietarent & dejicerent, ſic etiam fortaſſis multas Propoſitiones Michaelis Molinos talibus terminis concepere, quod vix à poſitionibus fundamentalibus, à Sanctis Patribus Dionyſio Areopagitâ, Auguſtino & aliis, ac Theologia myſticæ Doctoribus Bonaventurâ, Henrico Suſone, Taulero &c. nobis propoſitis diſtingui poſſint; itaut per condemnationem Molinos, quem aliqui magis infelicem, quàm nocentem autumant, & prætenſa ejus doctrinæ, videantur voluiſſe eliminare illud parum quod reſtat, ſupernaturalis operationis Spiritûs Dei vivificantis.*

Sed quidquid conentur, quidquid machinentur, quidquid ſubdolè per ſe & ſuos efficiant Patres Jeſuitæ, Spiritus illis frendentibus, ubi vult, ſpirabit. Ita vir Apoſtolicus, Confeſſor ac pene Martyr Eugenius de Gelder.

JANSENISTA: Nihil equidem viri tanti judicio detractum velim. Quod ait de Propoſitionibus Janſenii, penes nos extra omne dubium eſt, neque ambigimus de eo quod aſſerit circa *multas ſortaſſis Propoſitiones Michaelis Molinos*: imò neque prorſus diſſentio circa id quod ait de Authore, *aliquos eum magis infelicem, quàm nocentem autumare*. Non tamen omne penitus ab ejus ſive moribus ſive Dogmatibus vitium P. Eugenius amolitur.

QUIETISTA: Obfirmatum te video in principis noſtri accuſatione, aliàs de vobis adeò bene meriti, ut quotquot nactus fuerat Sectatores, quotquot Patronos, inter quos, ut noſti, non defuere complures ex utroque ſexu, magni nominis & authoritatis, à veſtris alienos penitus reddiderit Adverſariis, veſtrûm autem amantiſſimos: proinde plus aliquid grati animi à vobis in calamitate ſuâ expectare poterat.

Sed quoniam nihilominus conſtitutum vobis eſt, pro acceptis beneficiis mala reddere, non deſerendo ſolummodò Benefactorem; ſed etiam accuſando, age, ne Andabatarum inſtar in tenebris digladiemur, articulum aſſume dogmaticum ex omnibus, judicio tuo abſurdiſſimum, quem Pontifex in noſtro principe damnavit, ego veſtrum pariter eſſe aut ex veſtro legitimè deduci ſyſtemate, confido me demonſtraturum.

JANSENISTA: Non ſtudioſâ mihi opus diſquiſitione eſt: quid nobis commune cum Propoſitione veſtrâ primâ inter ſexaginta octo ab Innocentio XI. proſcriptas? *Oportet hominem ſuas potentias annihilare: & hæc eſt via interna.* Noſtro autem judicio oportet potiùs potentias ſuas perficere actibus Fidei, Spei, Charitatis: hæc via verè interna eſt digna homine Chriſtiano, & neceſſaria; non autem otioſa veſtra ſegnities.

QUIETISTA: Sic homines deluditis, ſic imponitis Eccleſiæ Romanæ ut contra veſtram in jurando perfidiam notavit Clemens Undecimus, vos ſcilicet jurejurando *cum Eccleſiâ loqui; ſed cum eâ minimè ſentire*. Nos quod ſentimus, eloqui non erubeſcimus; ita à Chriſto edocti, veſtigiis inſiſtimus Apoſtolorum, quorum ſermo ſimplex fuit, non ambiguis & doloſis vocibus implexus. Ais quod non oporteat hominem potentias ſuas annihilare; ſed Theologicarum virtutum actibus perficere.

JANSENISTA: Ajo eniinverò, neque in hac aſſertione quidpiam fraudulenti eſt, vel æquivoci.

QUIETISTA: *Sanctus* veſter *Pater Queſnel* quem cœlo tranſcribitis Chriſto proximum cum Auguſtino, indubiè vobis author claſſicus eſt.

JANSENISTA: Imò claſſicus primi ordinis, fideliſſimus Auguſtini utriuſque, Hipponenſis videlicet & Iprenſis non interpres ſolummodo; ſed etiam ſectator.

QUIETISTA: In eo itaque ſiſtamus, alium non poſtulo diſputationis noſtræ arbitrum. Quod à nobis expoſcitis Fidei, Spei, & Charitatis exercitium, profluere indubiè debet ex gratiâ.

JANSENISTA: Oppoſitum Pelagianum eſt: atque in eo conſentiunt nobis omnes Pontificii.

QUIETISTA: Diſpiciendum modò quid intelligatur penes vos nomine gratiæ, ut inde pateat, quàm ſeriò virtutum ſtudium, atque exercitium requiras.

JANSENISTA: Tam copioſe, tam dilucidè Magiſter noſter Queſnellus gratiæ ſuæ ideam proponit & inculcat, ut ipsâ ſuâ luce & repetitione quodammodo nimia, offendat oculos legentium. Prop. 10. inquit: *Gratia eſt operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare.*

Prop. 11. *Gratia non eſt aliud quàm voluntas*

Digitized by Google

luntas Omnipotentis Dei, jubentis & facientis quod jubet.

21. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela & imitatio operationis Dei incarnantis & reſuſcitantis filium ſuum.*

23. *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, quâ creaturas è nihilo producit & mortuis reddit vitam.*

24. *Juſta idea, quam Centurio habet de omnipotentiâ Dei & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentiâ ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate.*

25. *Deus illuminat animam et eam ſanat æquè ac corpus, ſolâ ſuâ voluntate: jubet & ipſi obtemperatur.*

Potuitne Queſuellus majore lumine, & eloquentiâ deſcribere gratiæ noſtræ indolem, & operationis modum, quàm phraſibus exprimendo tam variis & figuris tam illuſtribus?

QUIETISTA: Non potuit ſanè: neque excogitari ratio à nobis poſſet aptior, ad confirmandam Propoſitionem noſtram primam: *Oportet hominem ſuas potentias annihilare: & hæc eſt via interna.* Quæ enim operatio, quod humanæ *potentiæ* exercitium reperitur in Divini Verbi Incarnatione, ſive aſſumptione humanitatis? Quæ *hominis*, vel cujuſcumque creaturæ *potentia* concurrit ad *productionem* ſui *è nihilo*? Quæ ad *reddendam mortuis vitam*, vel ægris *corporibus ſanitatem*, quando *Deus* eam reddit prodigio, & ſuâ ſolâ voluntate? Si figuris talibus rectè, ut contenditis, exprimatur idea operationis gratiæ, evidens eſt, nullam in operibus bonis per gratiam elicitis locum habere liberum hominis arbitrium. Quæ igitur ad bonum opus eſt in homine *potentia*?

JANSENISTA: Quamvis Queſnellus modis iſtiusmodi loquendi energicis uſus fuerit ad exponendum ſimul & perſuadendum lectoribus robur gratiæ invictiſſimum; non tamen ita intelligi voluit ut hominis voluntas nullo modo concurreret ad effectum, ſed quod non ſic ageret cum gratiâ ut effectum impedire poſſit vel ſuſpendere. Propterea figuræ ſuperiùs allegatæ, licèt à Queſnello *idearum* nomine appellentur, non tamen veluti ideæ omnimodæ, & in rigore ſunt accipiendæ; ſed benigniùs, ut jam monui.

QUIETISTA: Itane vobis ſolis benignitas iſta debetur, ut verba clariſſima, totque inculcata locis & modis diſertiſſimis, in eandem ſemper concurrentibus ſignificationem, Romano Judicio damnabilem damnatamque, veſtri tamen gratiâ in ſenſum detorqueri oporteat improprium; noſtris autem enunciationibus benignitas ſimilis deneganda eſt? Acceptio perſonarum habens *pondus & pondus, menſuram & menſuram*, deteſtabilis non ſolùm Deo eſt; ſed etiam omni homini juſtitiam amanti.

JANSENISTA: Quænam igitur interpretatio mitior applicari expreſſionibus veſtris debuit?

QUIETISTA: Non alia quàm quæ Queſnellianis. Si nempe effata veſtra, omnem hominis operationem lucidiſſimè excludentia, totumque opus bonum attribuentia Deo ſoli, nihilominus vobis jubentibus, ita accipienda fuerint, ut tribuerent quidem Deo determinationem, homini tamen efficaciſſimè determinato non auferrent liberam conſentiendi & concurrendi potentiam; neque facultatem diſſentiendi, impediendique effectum, uti & retardandi; cur non etiam ſic *via* noſtra *interna* exponitur, ut cùm dicimus *oportet hominem ſuas potentias annihilare*, non intelligatur de annihilatione propriè dictâ; reali, ſeu phyſicâ; ſed tantummodo morali; qualis eſt in iis, qui omne bonorum operum ſtudium dimittunt, & curam ſalutis, relinquentes ſe à Deo dirigi ut in ipſis operetur omnia ſecundum ſuæ beneplacitum voluntatis? Hæc via noſtra *interna* dicitur, & *Quietis*, non minùs veſtro congrua, imò neceſſaria ſyſtemati.

JANSENISTA: Nonne Apoſtolus Philippenſes, & in iis omnes homines monet; *cum metu & tremore ſalutem veſtram operamini*? Moyſes in Deuteronomio *Conſidera*, inquit Dei nomine, *quod propoſuerim in conſpectu tuo vitam & bonum, & è contrario mortem & malum .... Elige ergo vitam.* Quapropter cui Catholico poterit non horrori eſſe, quod jam inter axiomata veſtra referebas, *omne bonorum operum ſtudium dimittendum eſſe & curam ſalutis*? Magis etiam pietas averſatur Principis veſtri Articulum ſecundum: *Velle operari activè eſt Deum offendere, qui vult eſſe ſolus agens; & ideò opus eſt ſeipſum in Deo totum & totaliter derelinquere, & poſtea permanere velut corpus examine.* Non melius ſonat Articulus Tertius: *Vota de aliquo faciendo ſunt perfectionis impeditiva.* Abſtinere etiam Molinos debuerat ab Articulo Quarto: *Activitas naturalis eſt gratiæ inimica, impeditque Dei operationes, & veram perfectionem; quia Deus operari vult in nobis ſine nobis.* Quem denique, ut plura ſimilia prætercam, non offendat Articulus Quintus: *Nihil operando anima ſe annihilat, & ad ſuum principium redit, & ad ſuam originem, quæ*

eſt

eſt eſſentia Dei, in quâ transformata remanet, ac Divinizata: & Deus tunc in ſeipſo remanet; quia tunc non ſunt ampliùs duæ res unitæ; ſed una tantum: & hac ratione Deus *vivit, & regnat in nobis, & anima ſe ipſam annihilat in eſſe operativo.*

QUIETISTA. Ignoſcimus ignorantiæ quotumdam tudium qui talibus ſcandalizantur enuuciationibus; verùm quòd in eorum vos numero ſitis, mirari ſatis non poſſumus. Non enim ingenium vobis deeſt, neque ſcientia, quâ verum à falſo hic diſcernere, noſtrorumque dogmatum cum veſtris concordiam perſpicere valeatis. Quod autem in allegatis à te Propoſitionibus loquamur apertiùs, quàm veſtra approbet circumſpectio, Candidi pectoris noſtri effectus eſt, laudi potiùs vertendus quam opprobrio. Vulgus itaque hominum pro ſuâ imperitiâ aliter ſentiat, & contra nos vociferetur; at ſapientes, in pertinentibus ad fidem & pietatem dogmatibus nunquam claritas offendit; quin potiùs fuga lucis, & ſectatio tenebrarum, uti actionis malæ, ita & fidei non bonæ ſolet eſſe indicium.

JANSENISTA: Exoticorum adeò dogmatum cum noſtris concordia non ſupponi leviter; ſed probabilibus debet rationibus ſtabiliri.

QUIETISTA: Nil moror; neque refugio ordiri à ſecundo noſtro Articulo unde accuſationem tibi placuit inſtaurare: nempe *velle operari activè*, inquit Molinos, *eſt Deum offendere, qui vult eſſe ſolus agens, & ideo opus eſt, ſe ipſum in Deo totum & totaliter derelinquere*. Senſum hujus Articuli exponit quartus: *Activitas naturalis eſt gratiæ inimica, impeditque Dei operationes, & veram perfectionem; quia Deus operari vult in nobis ſine nobis*.

Activitas naturalis dicitur quæ ſolis operatur naturæ viribus, Deo ſupernaturaliter non concurrente. Actionem autem & Activitatem iſtiuſmodi eſſe *gratiæ inimicam*, ac proinde impedire Dei operationes ſalutiferas, veramque perfectionem, in veſtrâ hypotheſi manifeſtum eſt, & compluribus Queſnelli Propoſitionibus diſertiſſimè declaratum. Sic Prop. 38. *Peccator non eſt liber, niſi ad malum ſine gratiâ liberatoris*.

Ne verò quis exiſtimet, hac lege miſerâ ſolos comprehendi juſtitiâ deſtitutos, ſubjungitur Prop. 39. dogma idem ad omnes homines extendens: *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum: ardoris; niſi ad ſe præcipitandum: virium, niſi ad ſe vulnerandum: eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum*.

Prop. 40. *Sine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*.

Prop. 41. *Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philoſophis Ethnicis eſt à Deo; & ſine gratiâ non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis & amoris*.

Ediſſere modò, an activitas, quæ *non eſt libera, niſi ad malum*; quæ *nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, nihil virium, niſi ad ſe vulnerandum, nihil ardoris, niſi ad ſe præcipitandum*: quæ *capax eſt omnis mali, & incapax ad omne opus bonum*; quæ *non producit, niſi præſumptionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſum Deum*; qua *nihil amare, poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*, Ediſſere, inquam, an talis activitas non ſit *inimica gratiæ*, an non *impediat Dei operationes* ſalutiferas, *& veram perfectionem*?

JANSENISTA: Omittis callidè, quod in Propoſitione veſtra ſequitur: *Quia Deus operari vult in nobis ſine nobis*.

QUIETISTA. Hic ſcilicet aut nuſquam virus Molinoſticum proditur, quia penes cætera, ut vides, noſtri veſtrique ſyſtematis conſenſio omnimoda eſt. Sed neque hic ulla diſſenſionis ſpecies: Nonne enim juxta vos, ut ſuperiùs verbis veſtris retuli ex Prop. 21. *Gratia JeſuChriſti* (præter quam in hoc ſtatu nulla alia datur) *eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela & imitatio operationis Dei incarnantis & reſuſcitantis Filium ſuum*?

Quod Deus in Chriſti humanitate operatus ſit Incarnationem, & poſtea reſuſcitationem utrobique ſine humanitatis cooperatione, atque adeò in humanitate operatus ſit ſine humanitate, Theologis omnibus eſt perſpicuum. Si igitur Dei in nobis per gratiam operatio ſit *ſequela & imitatio operationis*, qua *incarnavit*, & poſtea *reſuſcitavit filium ſuum*, evidens pariter ſit, quod, ut *ſequela* iſta & *imitatio* accurata ſit, Deus in nobis per gratiam operetur ſine nobis. Veritus Queſnellus, ne mentem hic ſuam, quantumlibet expoſitam dilucidè, non ſatis Lectoribus perſuaſerit, figuris eam ac phraſibus aliis magis cenſuit inculcandam.

Poteſtne, inquit, *Idea* deſiderari accuratior *omnipotentis operationis ſuæ gratiæ*, quàm ſit ea *quam Deus ipſe nobis tradidit, eam ſignificans per illam, quâ creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam*? Nonne Deus nos è nihilo produxit *ſine nobis*? Nonne & vitam nobis mortuis reddet ſine nobis, & reddidit hactenus reſuſcitatis omnibus?

Rur-

Rurſus ſi, ut Queſnellus aſſerit, *juſta idea, quam Centurio habet de omnipotentiâ Dei & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, ſit imago ideæ, quæ haberi debet de Omnipotentiâ ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate*, quid operationis noſtræ eſt in ſanatione poſteriore, quandoquidem in priore nihil eſſe, compertiſſimum ſit? Denique ſi ut infarcit iterum Queſnellus, *Deus illuminet animam, & eam ſanet æquè ac corpus ſolâ ſuâ voluntate*, fruſtra à nobis ad eundem effectum requiſiveris operationem.

Clara itaque veſtra ſententia eſt non minùs, quàm noſtra, Deum operari velle in nobis ſine nobis, bona ſcilicet virtutum exercitia, de quibus ſolis hìc noſtra contentio eſt. Patet igitur nihil eſſe in ſententiâ hac noſtrâ propter quod pudere vos noſtræ debeat ſocietatis, vel fœdus oporteat priſtinum rumpere.

JANSENISTA: Jam monui figuras iſtiuſmodi deſumptas ab Incarnatione, reſuſcitatione à mortuis, reddita prodigio ſanitate, Creatione quoque, ſive productione creaturarum è nihilo, adhiberi quidem ſapientiſſimè à Queſnello ad exponendas vires gratiæ invictiſſimas, proinde ejus operationem, quæ nec impediri valeat nec retardari, ut noſtra fert inter Queſnellianas Propoſitio decima; ſed non debere eam etiam cum tali intelligi rigore, ut *ſequela & imitatio* ſit veluti ad amuſſim, atque *idea* perfecta, & in nullo deficiens.

QUIETISTA: Bene habet: æquitati hoc dabimus, vel charitati, modò quod Propoſitionibus veſtris duriſſimis concedi petitis, intelligentiæ mitioris genus, noſtris non magis abſonis impendere haud dedignemini. Charitas enim & amicitia benevolentiam exigit mutuam: qualiſcunque etiam favere vobis viſa fuerit juſtitia, eadem patrocinari nobis facilè deprehenditur.

JANSENISTA: Conſtat Sententiam Janſenii eſſe quod conceſſa nobis ex Chriſti meritis gratia ſita ſit partim in piâ illuminatione intellectus, partim in delectatione cœleſti voluntatis, quæ utraque actio vitalis eſt, ideòque profluens etiam ab homine, ſive potentiâ ejus concurrente. Longè itaque abſumus ab errore veſtro, quo aſſeritis, quòd *oporteat hominem ſuas potentias annihilare*, quas bonis actibus ab eo potiùs cupimus perpetuò perfici.

QUIETISTA: Num inter cætera rejici etiam à Theologia vultis receptiſſimum aliàs axioma de actualibus gratiis, præſertim primis, quo paſſim aſſeritur *Deus illas operari in nobis ſine nobis*?

JANSENISTA. Hic aliqua inter noſtros, ut verum fatear, diſſenſio eſt. Janſenius illas conſtituit in motibus indeliberatis, cogitatione ſcilicet & delectatione cœlitùs indita; ita tamen ut cùm utraque vitalis actus animæ ſit, quo ea cogitat & delectatur objecto per cogitationem propoſito, particeps indubiè eſt operationis: dicitur tamen *fieri in nobis ſine nobis*, ſubintelligendo ſine nobis liberè concurrentibus quia actio utraque indeliberata eſt non poſita in arbitrio hominis, ut eam habeat vel excludat; inſpirante ſcilicet illam Deo quando, cui, & quomodo vult. Queſnellus autem, prælucente Walonio, mavult actualem gratiam in actu conſtituere deliberato; nam juxta Articulum ejus vigeſimum ſextum, *Nullæ dantur gratiæ niſi per fidem*; & juxta 27. *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum*.

Fidem autem eſſe actum hominis deliberatum quis negaverit, præſertim ubi de Fide agitur per dilectionem operante? Talis penes Queſnellum neceſſario eſt prima fides, & prima gratia; ſiquidem hæc ſemper juſtificat juxta Articulum Queſnelli 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori eſt peccatorum remiſſio*.

Sine actu fidei neminem adultum & ſui compotem Peccatorem reconciliari Deo, nullus iverit inficias; quia clara Apoſtoli ſententia eſt, impoſſibile eſſe ſine fide placere Deo: & dogma omnium Catholicorum eſt à Tridentino Concilio perſpicuè confirmatum, Fidem eſſe initium ſalutis, fundamentum, radicem, fontem omnis noſtræ Juſtificationis.

His adde Articulum 52. *Omnia alia ſalutis media continentur in Fide, tanquam in ſuo germine, & ſemine; ſed hæc Fides, non eſt abſque amore & fiduciâ*.

Artic. 57. *Totum deeſt Peccatori, quando ei deeſt ſpes, & non eſt ſpes in Deo, ubi non eſt amor Dei*.

Denique Artic. 58. *Nec Deus eſt, nec Religio, ubi non eſt charitas*. Quapropter neceſſe eſt in Queſnelli ſyſtemate primam Peccatoris gratiam, cum ſit peccatorum remiſſio, ſimul aſſeri Fidem eſſe, Spem, Charitatem; quam nullus ſanæ mentis excluſerit ab humanis actibus deliberatis; Janſenius autem cum Tridentino, & totâ Romanâ Eccleſiâ Theologicarum virtutum actus ſtatuit, primâ gratiâ neceſſariò poſteriores.

Perſpicuus de hoc Tridentini Canon tertius eſt Seſſione 6. *Si quis dixerit, ſine præveniente Spiritus Sancti inſpiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe ſicut oportet, ut ei juſti-*

Iuſtificationis gratia conferatur anathema ſit.

Evidens itaque eſt, Queſnellum tum à Concilio, cujus minor nobis cura & æſtimatio eſt, tum quod amplius, à Janſenio diſſentire, cum ait, ſine præveniente Spiritus Sancti inſpiratione, & adjutorio hominem credere ſicut oportet & ſufficit ut juſtificetur; quia *fides eſt prima gratia* atque hæc *conceſſa Peccatori eſt peccatorum remiſſio*, ut Queſnellum vidimus definientem Articulo 27. & 28. Cum quæ fides non juſtificet niſi comitem habeat Spem, & (ſaltem extra Sacramentum) dilectionem Dei ſuper omnia benevolam, neceſſe eſt, hæc omnia in unum compingere actum; imò in unam, eamque primam gratiam actualem.

QUIETISTA: Sepoſito proinde omni partium ſtudio, procul ablegato ſpiritu altercandi; demus Deo gloriam & locum veritati: ſive Janſenium hic tibi ſequi placuerit, ſive Queſnellum, qualiſcunque à vobis obtenditur honeſtatis ratio, vel Religionis, frivola eſt, neque ullo modo idonea ut vos purget à violati turpiter fœderis ignominiâ.

Ex deductis enim hactenus facilè tua perſpicacitas aſſequitur, vos in hac præcipuâ ſyſtematis noſtri parte, quam præ cæteris minùs autumas tolerabilem, vocibus à nobis potiùs, quàm Dogmatibus diſſidere. Si enim *ipſe Deus nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, quâ Creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam* ut Queſnellus aſſerit Articulo 23. quid confert, aut conferre valet humana potentia ad exercitia virtutum? Ne minimum quidem ad ſui contulit creationem, neque ad reſurrectionem conferet.

Unde ſi legitimæ ſunt *ideæ* iſtæ, & plures ejuſmodi, quas Queſnellus, veluti *à Deo nobis traditas* ingerit, neceſſe eſt Potentiam noſtram ad actus bonos, ordinis naturâ ſuperioris prorſus aſſeri fictitiam, boni autem intra limites naturæ, ſive abſque ſupernaturali gratiâ eliciti, ad chimeras pariter, rejiciendi ſunt; quia juxta Articulum Queſnelli 39. & plures ſequentes à me relatos, nihil in hominibus virium, nihil potentiæ abſque gratiæ auxilio eſt niſi ad peccandum.

In veſtro igitur æquè ac noſtro ſyſtemate humana omnis ad bonum potentia deſtructa, ſive ut verbo Molinoſii utar, *annihilata eſt*.

JANSENITA. Iterum moneo, Queſnelli verba, non ſicut ſonant, rigidè intelligenda.

QUIETISTA. Moneo & ego, non plus juris vobis eſſe, quàm nobis ut Magiſtrorum eloquia benigniùs accipiantur, quàm reſonent. Quoniam itaque nos adigunt importunæ veſtræ in Quietiſmum contumeliæ, aſſumo luce meridianâ clariùs demonſtrandum, eſſe iſtud unicum noſtra inter ac veſtra placita diſcrimen, quod ſeuſus eoſdem nos magis perſpicuè & magis ſimpliciter proponamus, quos veſtra ſecundùm carnem prudentia callidiùs judicat non divulgandos.

JANSENISTA. Si occulta penes nos latere myſteria hactenus voluimus, quis ea vobis Angelus revelavit; aut quo ſagacitas veſtra detexit indicio?

QUIETISTA. Non revelatione, non multo ad hoc opus eſt ſtudio; ſed omnibus inditum à naturâ lumen ſufficit, quo novimus, ex antecedente dilucido conſequens educere neceſſarium, & prorſus *inſeparabile*.

JANSENISTA. Fidem tuam itaque libera, promiſſamque tam confidenter demonſtrationem exhibe.

QUIETISTA: Solis naturæ viribus cum Dei concurſu ordinario intra limites naturæ, petere ſicut oportet, vel procurare nobis gratiam non poſſumus.

JANSENISTA. Nihil illo dicere poteras in fide Catholicâ fundatum certiùs.

QUIETISTA: A Deo nulla conceditur hominibus in Adamo lapſis gratia merè ſufficiens; ſed omnis eſt invicta, omnipotens, & reipsâ præſtans effectum omnem, ad quem ſatis idonea eſt. Neque in poteſtate hominis eſt eam ab agendo *impedire vel retardare*.

JANSENISTA: Doctrina de hoc noſtra eademque Auguſtini tam Hipponenſis, quàm Iprenſis Epiſcopi apparet irrefragabilis.

QUIETISTA. Prætereo Queſnellianas gratiæ figuras, ideaſque duriores, quam in ullo reperiantur Catholico, neque talibus uti auſus legitur Janſenius, quia per eas non libertas ſolùm bonis actibus tollitur; ſed etiam omnis noſtra cooperatio. Quid enim operæ contulit Chriſti humanitas, ut à Verbo aſſumeretur? Quid mortui conferunt ad reſurrectionem? Quid creaturæ omnes ad ſui productionem è nihilo? Verùm ut dixi, duriores iſtiuſmodi figuras ideaſque prætereo.

JANSENISTA. Tuam in eo non amicam tantummodo benevolentiam; ſed juſtitiam quoque & moderationem probo; quia credere potes ſecuriſſimè, non aliud fuiſſe à Queſnello enuntiationibus iſtiuſmodi fortioribus intentum, quàm ut Lectoribus perſuaderet efficaciſſimum agendi modum gratiæ, qui genuinè & ſimpliciſſimè exponitur Propoſitione 10. *Gratia eſt operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare.*

QUIE-

QUIETISTA: Non poterat quoque magis ſimpliciter adimi bonis actibus libertas. Quid enim aliud eſt operari neceſſariò, quam ſic agere, ut actionem *impedire nequeas aut retardare?*

JANSENISTA: Quaſi neſcias, varia eſſe neceſſitatis genera, quemadmodum & libertatis. Uſitatiſſimum penes nos exioma eſt, centenis à Janſenio vicibus iteratum *Quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*; neceſſitate non ferreâ, non animum cogente invitum; ſed ſuavi & gratiſſimâ voluntati, proinde non impediente ſufficientem admerita libertatem.

QUIETISTA. Intelligo quid velis; juxta vos; *Quod voluntariè fit, etiamſi neceſſariò fiat, liberè tamen ſit: & ſola violentia repugnat libertati hominis naturali*; Denique *ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur libertas à neceſſitate*; *ſed ſufficit libertas à coactione*: quæ triplex enuntiatio prout in eandem ſenſu confluit doctrinam, noſcitur tradita à Michaele Bajo, atque in ejus ſenſu à Pontificibus damnata: reſuſcitata nihilominus à Janſenio & quoad Propoſitionem tertiam paſſa Cenſuram hæreſios.

JANSENISTA. Tertia iſta in Pii V. contra Bajum Diplomate non legitur; Janſenio quoque perperam tribuitur quoad hæreticam ſignificationem.

QUIETISTA. Non legitur illa quidem in Pii Pontificis Bullâ, neque in Janſenii ſcriptis verbotenus, ſed quoad ſenſum. Evidens enim eſt cuilibet ſive Bajum, ſive Janſenium inſpicienti, utrunque authorem, ubicunque loquitur de neceſſitate ſimplici & coactionis expertè componenda cum libertate, intelligi voluiſſe de libertate ad meritum & demeritum ſufficiente.

Compertiſſimum quoque eſt, de Propoſitione tertiâ, hoc ſolummodò ſenſu intellectâ controverſiam inter Theologos hactenus fuiſſe; hoc ſenſu & non alio Propoſitionem Innocentio X. Pontifici denuntiatam, poſtulatumque de eodem ſenſu & non alio judicium Apoſtolicæ Sedis. Jactare autem quod hæc ſententiam tulerit, de ſenſu extraneo, de quo nulla extitit contentio & propter quem Pontifex minimè fuit à litigantibus, vel ab Epiſcopis interpellatus, eſt nugari turpiter in re ſeriâ: eſt exponere ludibrio Apoſtolicam Sedem, & Novatoribus viam pandere latiſſiam ad definitiones quaſlibet tum Pontificum tuum Conciliorum reddendas inutiles, detorquendo eas ſcilicet in ſenſus exoticos, & ab authore, cujus feruntur Dogmata, intentione remotiſſimos. Quid proinde in totâ

noſtrâ hypotheſi eſt veſtræ non apprimè congruum inſtitutioni?

JANSENISTA. At ſemper horrida manet veſtra enuntiatio: *Oportet hominem ſuas potentias annihilare: & hæc eſt via interna*.

QUIETISTA: Non iſtud hominibus bardis, ruſticis & idiotis ſcribimus; ſed idoneis, ut in via myſtica dirigantur. Senſum Molinoſii pandit apertiſſimè, in eandem conveniens doctrinam Propoſitio ejus quinta: *Nihil operando anima ſe annihilat, & ad ſuum principium redit, & ad ſuam originem, quæ eſt eſſentia Dei, in qua transformata remanet, ac divinizata, & Deus tunc in ſeipſo remanet: tunc non ſunt amplius duæ res unitæ; ſed una tantùm: & hac ratione, Deus vivit, & regnat in nobis, & anima ſeipſam annihilat in eſſe operativo*.

Ubi vides modo iſtiuſmodi emphatico non ſignificari animorum, aut facultatum ab iis inſeparabilium annihilationem phyſicam, quæ in hominis poteſtate non eſt, neque ſuaderi ſuicidium; ſed *annihilationem* myſticam *in eſſe operativo*, qua animus in oratione, & quibuſcunque rebus ad ſalutem pertinentibus, non ſe fatiget, vel ſtudioſe occupet curis, meditationibus, precibus ſive mentalibus, ſive vocalibus; ſed à Deo ſe dirigi ſinant, & moveri quodammodo ut corpus examine.

Hic ſenſus Molinoſii eſt: nonne & veſter? Ita ſemper mihi viſus eſt intelligi voluiſſe, qui librum Janſenii, etiam poſt prohibitionem, elogio prorſus eximio approbavit in Belgio Ægidius Pluyme anno 1641. die quintâ Novembris: *Ex lectione* (inquiebat) *Janſenii, pluſquàm ex tot aliis à me lectis, licèt piiſſimis authoribus, perſentiſco me proficere in humilitate, & diffidentiâ de meo nihilo totali, cum pleniſſimâ in Deo confidentiâ & reſignatione conjunctâ*.

Quiſquamne adeò mente captum autumet hunc Janſenii encomiaſten cum aliis quos ſibi aſſerit eſſe conſentientes, ut ſe cum omnibus animæ & corporibus facultatibus revera & propriè *nihilum totale* eſſe crediderit? Injurius quoque foret Sedi Apoſtolicæ, qui ejus in Molinoſium ſententiam interpretatione niti tam exoticâ ſuſtineret.

Iſtud vobis proprium & ſingulare eſt, Romanorum Pontificum adverſus veſtra Dogmata definitiones in ſenſum detorquere alieniſſimum atque ita recipiendo illas eludere. Nobis turpis nimium in rebus Fidei ſemper apparuit fallacia.

Denique nullum arbitror, ſive ex Eccleſiæ noſtræ proceribus ſive ex plebe infimâ

reperiri eò prolapſum dementiæ, ut *viam internam*, ejuſque perfectionem in reali & phyſicâ hominis putaverit *annihilatione* conſiſtere. Aſſerta itaque à nobis *Potentiarum annihilatio*, non alia eſt, quàm myſtica, qualem Janſeniani voluminis approbator in eo traditam, adeò magnificè prædicat.

JANSENISTA: Quis ſanus ſenſus & noſtræ, ut ais, conveniens hypoteſi tribui poteſt cæteris quæ in Propoſitione quinta inferebas: quòd anima nihil operando non tantum *ſeipſam annihilet*; ſed etiam *transformata remaneat ac Divinizata in Dei eſſentiâ, & tunc non ſint ampliùs duæ res unitæ; ſed una tantùm: & hac ratione Deus vivit, & regnat in nobis: & anima ſeipſam annihilat in eſſe operativo*?

QUIETISTA: Video, te parum verſatum in ſcriptionibus myſticis, qui talibus ſcandalizaris, qualibus nihil illic occurrit frequentiùs. Num offenderis etiam illo Apoſtoli, *vivo ego, jam non ego; vivit verò in me Chriſtus*? Quo ſenſu in hominibus perfectis dicitur Chriſtus vivere, eodem dicuntur viam Sectantes Quietiſticam, eſſe *unum cum Deo, & divinizati in eſſe operativo*. Eadem ratio, quâ ſuum *totale nihilum* ex Janſenii opere agnoverat Ægidius Pluyme, etiam docuit Eccleſiæ noſtræ Principem Michaelem Molinos *annihilare animam* ſuam *in eſſe operativo*.

JANSENISTA: Quænam, amabo, ea ratio eſt, aut quæ excogitari poteſt tam mirabili favens Dogmati, neque tamen fidei contraria aut veritati?

QUIETISTA: Eadem, quæ veſtrum docuit Approbatorem in Janſenii Syſtemate agnoſcere ſuum *totale nihilum*; quam rationem, cum luci exponere verearis, candore ego ſolito depromam. Veſtrum iſtud *totale nihilum*, æquè ac noſtra *annihilatio potentiarum in eſſe operativo*, & ſimiles locutiones emphaticæ, quæ mundanis hominibus & Theologiam myſticam ignorantibus horrori ſunt, ſolidiſſimè fundantur in excluſione gratiæ ſufficientis, & aſſertione victricis ſolumodo, quæ *impediri aut retardari* in Queſnelli ſententiâ *non poteſt*, neque illi juxta Janſenium unquam *reſiſtitur*, neque *reſiſtere poteſt voluntas humana*.

JANSENISTA: Imo reſiſtitur juxta Janſenium quoties indeliberata concupiſcentiæ delectatio ardentior eſt delectatione gratiæ indeliberatâ. Reſiſtitur præterea etiam gratiæ invictiſſimæ; quia concupiſcentia dum vincitur, reſiſtere non deſinit ſeu reluctari.

QUIETISTA. Candoris plus expectaveram ab Auguſtini diſcipulo; ſed confirmor in communi de Janſenianis judicio, eos novæ Eccleſiæ incolumitatem, & ſpem præcipuam ponere in tricis & cavillationibus, quibus dogmata ſua, quantumlibet alias jactare ea ſoleant, ut Auguſtiniana, toti conſona antiquitati, Divinis revelata Oraculis atque à Conciliis Nationum omnium, etiam œcumenicis approbata, fucis tamen obducere conantur.

Si vos ſenſuum veſtrorum pudeat, nonne maleſanus ſuæque ſalutis prodigus æſtimabitur, qui ſuam in Fide & moribus directionem talibus commiſſerit Præceptoribus?

JANSENISTA. Minimè pudet nos dogmatum, utpote quæ non in tenebris, ſeu cubiculis occultamus anxiè; ſed innumeris libris ac Theſibus quaſi ſuper tecta ſonoris maximè vocibus prædicamus, totoque, quantum in nobis eſt, divulgamus Orbe: Quod autem ea à vibrato in alienos ſenſus anathemate vindicemus, in ea nihil irreligioſi eſt, indecori nihil. Imò innocua iſtiusmodi defenſio veritatis debita eſt non ſolùm famæ Janſenii; ſed etiam Doctoris Maximi conſecratæ ab Eccleſiâ authoritati.

QUIETISTA: Evidens nimis eſt, ſenſum obvium quinque Propoſitionum, de quo inter Theologos ante Innocentii X. Conſtitutionem acris contentio fuerat, à Galliæ Epiſcopis Pontifici denuntiatum, atque ab eo poſt longa examina Cenſuram hæreſios retuliſſe. Non minùs perſpicuum eſt, eundem non ſolùm in Janſenio; ſed etiam in Queſnello locis plurimis & clariſſimis traditum reperiri. Qui verò à vobis tribuitur Propoſitionibus ſenſus, quaſi unicè à Pontificibus proſcriptus, fictio tam inepta eſt, ut apud omnes mediocri ſaltèm ſapientiâ præditos, aliud non efficiat, quàm quod Inventores ejus, & propagatores palàm arguat, quaſi bona fide, religione, verecundiâ deſtituros. Proinde non eſt cur iſtiuſmodi ineptiis à ſcopo nobis propoſito divertamur.

JANSENISTA. Viſne igitur ut quinque damnatos in Janſenio Articulos, revere Janſenii eſſe fateamur, & quidem eodem ſenſu, qui proſcribitur?

QUIETISTA. Quid ni?

JANSENISTA: Idem ne profiteberis de confixis in Molinoſio Propoſitionibus?

QUIETISTA: Etiam.

JANSENISTA. Quâ igitur ratione ſub hodierni congreſſus initium allegabas *libellum ſupplicem ſeu vocem ultimam Zelatricis Innocentiæ*, directam ad Innocentium XI., à celebri *veritatis* apud Belgas *Prædicatore Eugenio de Gelder*, Janſenium ſimul & Molinoſium defendente?

QUIE-

QUIETISTA: Noſti Polemicis familiare, quod vulgò dicitur *Argumentum ad hominem*; cùm ibi rem eſſe intelligerem cum ſtudioſo vindice non Queſnelli ſolùm; ſed etiam Janſenii, nihil opportunius viſum eſt, quo te à præcipiti contra Molinoſium Cenſurâ revocarem, quàm ſi iiſdem te, quibus nos egere vindiciis oſtenderem.

JANSENISTA. Quid igitur conſilii, quo nos ab hoſtium inſultibus & improperiis liberemus?

QUIETISTA: Conſilium non ſupereſt expeditum magis & ſolidum, quàm ſi unanimes aſſeruerimus, Romanos Pontifices in ſuis contra nos Definitionibus, à veritatis tramite aberraſſe, eam falſitatis inſtar & hæreſios condemnando.

JANSENISTA. At confugiunt illicò Adverſarii ad Eccleſiæ conſenſum, quem partim explicitum, partim implicitum ajunt Pontificiis utrobique Conſtitutionibus ſuffragari.

QUIETISTA. Quiſquamne hactenùs conſenſus Eccleſiæ illuſtrior fuit, quàm qui hoc tempore præſtitus cernitur Bullæ *Unigenitus*? Non tamen ei repugnare deſiniitis Appellando ad Generale Concilium.

JANSENISTA: Non appellamus temere, præeuntibus tot Epiſcopis.

QUIETISTA. Verùm ſi hos cum Pontificiis contuleris, quàm exiguum reperies conſtantium in Appellatione manipulum, præcipuè poſtquam ex hoc ipſo tam multos eò uſque defeciſſe vidimus, ut veritatem & juſtitiam in Pontificiâ Propoſitionum omnium Cenſurâ publicè profiteantur! Longè plures Epiſcopos ſuperiora tempora conſpexerunt refragantes Eccleſiæ Arianos; non tamen potuere illi qualicumque inflati multitudine ſe ab anathemate vindicare.

JANSENISTA: Nullum poteſt ſivè à Pontificibus ſive à Conciliis vibratum anathema officere *veritati*, aut ejus lædere *Prædicatores*. Quæcumque in eam ſæviant Poteſtates, quoſcumque in eam turbines excitent inimici, adeò iis dejici non debent animi *Prædicantium* veritatem, ut exultare magis gaudio debeant, quòd digni habiti ſint pro ejus defenſione contumeliam pati.

Quod denique plures Epiſcopi veritatem deſerant [imò deſerant univerſi] *ipſa ſat noverit ſe ſola liberare*, ut ſcribens alias Cardinali Noaillio, monuit ſapientiſſimè Queſnellus, & in Propoſitione quæ tantopere diſplicuit Clementi ejuſque Sectatoribus, *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*. Ita Magiſter noſter eo tempore, quo neminem inter Epiſcopos videbatur habere *veritas* defenſorem, omnes cum ſeculi Principibus, ipſoque Romano Pontifice adverſantes. Nunc igitur minùs calamitoſa reddita eſt Eccleſiæ noſtræ conditio, ad veritatis patrocinium converſis Præſulibus ſaltem aliquot iiſque heroibus tam intrepidis, ut palàm, & quaſi in faciem reſiſtere audeant duobus Petri ſucceſſoribus & toti Potentiæ non ſolùm Romanæ, ſed etiam Antiſtitum cæterorum, quorum perſuaſionibus contra nos laica quoque concitatur authoritas. Quot præterea glorioſi pugiles noſtram hoc tempore nobilitant Eccleſiam, fortes in confeſſione, ſpretis Beneficiis & officiis quibus excluduntur, ſubeuntes exilia cum exultatione; quorum fortitudinem, ut primorum Chriſtianorum, prædicabit poſteritas, ipſique hodie admirantur hæretici!

QUIETISTA: Miramur nos præcipuè veſtram in excogitandis effugiis hactenùs inauditis induſtriam & fœcunditatem, quibus inutiles quodammodo redditis cunctas non modò Pontificum, & diſperſorum orbe toto Antiſtitum; ſed Conciliorum etiam Generalium Cenſuras. Veſtris debemus ſtudiis inventionem effugii exquiſitiſſimi, quod traditis in præclariſſimo opere, cui inſcriptio eſt *Teſtimonium veritatis*.

Teſtimonium ibi certiſſimum, & Superius omnibus Romanorum Pontificum Præſulumque etiam in Synodo œcumenicâ congregatorum judiciis ac definitionibus, collocatur in *voce publicâ* & *clamore populi*, quem à ſubditâ ſibi plebe obtinere facilè poterit quiſquis veſtrorum ſtudioſus Dogmatum Parochus, aliquam apud ſuos ſcientiæ & pietatis opinionem fuerit conſecutus.

Verùm quantumlibet iſtud effugii genus excellens, & veſtro dignum ingenio ſit, aliqua tamen ei ab adverſariis objiciuntur, quorum ſolutio non adeò prompta, noſtris quidem apparet Doctoribus. Quapropter noſtrorum hìc tenebris lumen veſtra precor afferat eruditio.

JANSENISTA. Quidquid illud eſt penes vos caliginis, veritatis radiis facilè diſſipabitur. Tu proponere ne cuncteris.

QUIETISTA: Suppoſitum illud, inquiunt adverſarii, *Teſtimonium veritatis* falſiſſimum eſt, quandoquidem *vox publica* & *clamor populi* in paucis allegari valeat Diœceſibus, iiſque ſolius Galliæ, reclamante ejuſdem Regni parte longe maximâ cum reliquo Orbe Catholico Ducem & Doctorem fidei ſequente Romanum Pontificem.

JANSENISTA: Eccleſiam noſtram, ſive

ſive ut declinandæ causâ invidiæ, Queſnellus vocare maluit, *Ordinem* noſtrum, arctis nimium limitibus circumſcribis. Conſtat enim longè latèque in finitimis etiam Provinciis, Belgii potiſſimum propagari.

QUIETISTA: Quod de finitimis Provinciis memoras, non aſſequor, quia experientiâ exploratiſſimum eſt oppoſitum, etiam de Belgio. Illic enim ab omnibus Epiſcopis & utrâque Academiâ, Lovanienſi æquè ac Duacenſi Conſtitutio *Unigenitus* accepta ſtatim, & pronis animis fuit. Quod attinet ad *vocem populi* & *clamorem publicum*, inſurrexiſſe eum in Pontificios, Romani Diplomatis, & debitæ ei obedientiæ promotores, fabula eſt inſigni apud exteros mendacio divulgata.

Duos habet Belgium noſtrum Archiepiſcopatus ampliſſimos, Mechlinienſem & Cameracenſem, præter Ultrajectinum, qui ſub Acatholicâ Batavorum dominatione eſt. In Cameracenſium Diœceſi ſub quatuor ſucceſſivè Præſulibus Clementina Conſtitutio poſſeſſione fruitur maximè pacificâ, populo nuſpiam reclamante, etiam dum ſedes fuit viduata Paſtore. Ad Archiepiſcopatum Mechlinienſem pertinent Bruxellæ & Lovanium, Aut hìc aut nullibi expectari debuit aliqua populi adverſus Bullam commotio. Nulla autem audita uſpiam. Extant typis Edita *Eccleſiæ Mechlinenſis Acta* occaſione Conſtitutionis *Unigenitus*, ubi è quadringentis ferè Parochis, vix quatuor aut quinque inveneris refractarios: è Religioſis Mendicantibus ne unum quidem.

Ex Abbatibus fama publica tres refert Queſnellianos; quorum unus, antequam inauguraretur, conſpicatus ſe ab Archiepiſcopo Benedictionem emungere non poſſe, niſi promiſsâ Conſtitutioni obedientiâ, pollicitus eam tunc quidem fuerit; ſed poſtmodum, neſcio quâ ſeu inconſtantiâ, ſeu fide non optimâ, neque meliore ſui nominis commendatione deprehenſus ſit, Conſtitutionis apud Belgas interitum moliri.

Prætenſo quoque *clamori publico* & *voci populi* minimè favet, quæ refertur inaugurationis circumſtantia.

Cùm ſcilicet in Metropolitanâ Eccleſiâ ad ceremoniam ſacram ingens eſſet confluxus populi, neque compareret Archiepiſcopus, neque Monachus, cui impendenda erat Benedictio, ſuboriri cœpit in populo ſuſpicio & murmur de initiandi propenſione in novam hæreſim, cui Archipræſulem ſuum omnes noverant infenſiſſimum. Concurrêre tandem ad hujus Palatium plurimi; plebæi morabantur in atrio, exitum avidè expectantes, atque ut fieri natum eſt in ſortis inferioris multitudine, zelo inflammatâ Religionis, quam ſi impeti arbitretur, nihil eſt quod pro eâ vindicanâ non audeat; ſed bene habet, quod irreligioſa Neoabbatis reſiſtentia ceſſerit tandem Archiepiſcopali conſtantiæ.

Aliàs quomodo repulſus ab Antiſtite, & denegatâ penitus Benedictione miſer è Palatii area incolumis evaſiſſet neſcio; retulere mihi qui tunc adfuerant ſpectatores, quod ſi Archiepiſcopalis reverentia Palatii à violentis manibus inferendis multitudinem coerceret, contumelias tamen in tranſitu impedire non potuiſſet, fortè etiam Palatio egreſſum imber lapidum expectaſſet.

In Flandriæ Provinciâ Queſnellianus Parochus, cùm ſe Conſtitutioni *Unigenitus* adverſarium declaraſſet, irruentem in ſe brevì ſenſit tumultuantium turbam, non velut in Paſtorem; ſed Lupum Ovibus exitialem, atque ita è Parochiâ expulſus eſt: Denique inſigniter in mentiendo oportuerit eſſe impudentem, qui de Queſnelli damnatis à Pontifice Propoſitionibus, perſuadere voluerit, eas acclamatione populi fuiſſe communiter receptas. Quod autem alicubi acclamatum extra Belgium fuerit, quid ampliùs probat, quàm pro Mahometicâ impietate, in vaſtiſſimo Turcarum Imperio conceptus populi & applauſus maximè ſonorus? Celebriorne aut frequentior eſt in Galliis vox populi, & clamor publicus pro Dogmatibus Queſnelli, quàm pro Lutheri & Calvini in Germaniâ, Sueciâ, Norvegiâ, Angliâ, Scotiâ, Hiberniâ, Bataviâ?

JANSENISTA. Tam longa & odioſa oratio dudum mihi faſtidio fuit, tuli tamen, expectans ſemper avidè quò tandem vergeret, quid concluderet. Ex omnibus autem colligendum arbitror, te in Scholâ Molinæ potiùs, quàm Molinoſii inſtitutum.

QUIETISTA. Molinam horreo, & quidquid ei adhærentium ſive Diſcipulorum, ſive Sociorum eſt. Molinoſium profiteor Magiſtrum, uti & Janſenium & Queſnellum, ſed fragilibus pro eorum ſententiâ argumentis inſiſtere nequeo: Inconſtantiam quoque averſor, & puſillanimitatem; magis etiam perfidiam eorum qui Magiſtros invicem conſonos dividere cupiunt, & in uno damnant, quod in alio amplectuntur; niſi tam parum dixerimus perſpicaces ut antecedente ſtabilito, conſectarium indeclinabile non videant.

Molinoſio fundamentum poſuerat Janſenius, cui ille ſuperſtruendam cenſuit totius *vitæ internæ* ſeu *Quietiſticæ* pulcherrimam molem, quam nulla unquam dejicere poterit

per-

perſequentium tempeſtas, niſi ſubruto, quod retuli, ſolidiſſimo noſtræ veſtræque Eccleſiæ fundamento.

Lugenda proinde tuorum cæcitas ſodalium eſt, qui noſtris calamitatibus adeò non videntur ingemiſcere, ut etiam inſultare non pudeat; afflictiſque fratribus addere afflictionem.

JANSENISTA: Non talium ego è numero ſum; ſed Doctor veſter myſticus à veræ pietatis regulis aberrare ſæpè nimium,& graviter viſus eſt: unde reliquis à ſe traditis ſaluberrimis dogmatibus non leve attulit præjudicium.

QUIETISTA; Neſcio an in prætenſis Magiſtri noſtri aberrationibus diſcernendis ipſe à pietatis regulis non deflectas. Edic igitur,quæ præ cæteris dogmata in ejus te hypotheſi offendant.

JANSENISTA, Quis pius & ſapiens ferat, aut non inter blaſphemias rejiciat quod exprimitur Articulo 49. *Job ex violentiâ Dæmonis ſe propriis manibus polluebat eodem tempore, quo mundas habebat ad Deum preces?*

Art. 50. *David, Hieremias, & multi ex Sanctis Prophetis, hujuſmodi violentias patiebantur harum impudicarum operationum externarum.*

Art. 51. *In Sacrâ Scripturâ multa ſunt exempla violentiarum ad actus externos peccaminoſos: utì illud de Sampſone, qui per violentiam ſe ipſum occidit cum Philiſtæis: conjugium iniit cum alienigenâ: & cum Dalila meretrice fornicatus eſt, quæ aliàs erant prohibita, & peccata fuiſſent: de Juditha, quæ Holoferni mentita fuit:de Eliſæo, qui pueris maledixit: de Eliâ qui combuſſit Duces cum turmis Regis Achab. An verò fuerit violentia immediatè à Deo peracta, vel Dæmonum miniſterio, ut in aliis animabus contingit, in dubio relinquitur.*

Art.44. *Job blaſphemavit, & tamen non peccavit labiis ſuis; quia fuit ex Dæmonis violentiâ.*

Art. 45. *S. Paulus hujuſmodi Dæmonis violentias in ſuo corpore paſſus eſt.Unde ſcripſit non quod volo bonum, hoc ago;ſed quod nolo malum, hoc facio.*

QUIETISTA: Suppono hæc eſſe magis horrida, quæ ex Doctoris noſtri Articulis ſelegiſti, & nemo, ut ais, *pius ac ſapiens ferat, aut non reiiciat inter blaſphemias*. Ego autem in his omnibus diſcernenda cenſeo quæ ad factum ſive ad hiſtoriam pertinent ab ijs quæ ad Doctrinam ſive *Dogma*. In prioribus ſi erratum ſit, videtur faciliùs à vobis condonandum, utpotè circa quæ neque Romanis Pontificibus, neque Conciliis Oecumenicis judicium conceditis falli neſcium.

Quoad Dogmatica Scriptores myſtici ſimiles quodammodo ſunt concionatoribus,qui zelo abrepti emphaticis ſubinde exaggerationibus indulgent, ideo nec ubique in rigore grammatico vel ſcholaſtico intelligendi. Refertur dictum Lepidum eruditiſſimi Cardinalis, vix eſſe Concionatorem egregium, qui Quadrageſimam finiat ſine tribus ad hæreſim accedentibus enuntiatis, ſi verba ad amuſſim ſcholaſticam expendantur.

De Scriptoribus myſticis,ut exempla invenias,non multâ opus eſt diſquiſitione:Queſnellianas conſidera gratiæ ideas,quas, ſi rigidè acceperis, videbis nullam homini relinquere in bonis actibus cooperationem; ſed eum corporis inſtar exanimis paſſivè ſolummodo ſe habere, ut humanitati Chriſti accidit in Incarnatione, & humanitati cuilibet in reſuſcitatione à mortuis. Idem deprehenditur in ſanatione corporum quam prodigio ſola Dei omnipotentia operatur. Denique compertiſſimum eſt in creaturarum omnium productione è nihilo. Quæ omnia,ſi imagines ſinceræ ſunt & legitimæ ut nobis exhibeant ideam gratiæ, in hominibus efficientis quidquid boni operis eſt, apparet evidens, Deum in nobis bona omnia producere ſine nobis, omnia nos pati ſolummodo,non agere.

JANSENISTA: Ita ſonare Queſnelli verba non diffiteor, neque redarguere tuum hic ratiocinium valeo. Concludere nempè vis, quod ſicut duriuſculè ſonantes alicubi Propoſitiones Queſnelli non debent accipi tam crudè, ſed, ut dicitur, cum grano ſalis, ita & enuntiationes myſticæ Molinoſii. Verùm non ſatis aſſequor cur expreſſionibus ille tam inter Theologos inuſitatis, imò communi uſui contrariis tam frequenter indulſerit,cum facilè ſuſpicari potuerit, futurum aliquando, ut, cùm adverſarios laceſſeret ingenio præditos & induſtriâ, ſcrutarentur illi Jeruſalem in lucernis, neque verba authoris exponerent mitius; ſed acciperent in ſignificatione obviâ & maximè idoneâ ad accuſandum.

QUIETISTA: Cogitatio & admiratio ſimilis inceſſit alios complures, me inter cæteros, de Queſnello, quomodo is veritus non ſit, figuris, ideis, & phraſibus uti tam fortibus & tam frequenter, quæ gratiam maniſeſtiſſimè inducerent neceſſitantem, eliminatâ penitùs ſufficiente. Eadem quidem fuit ſententia Janſenii; ſed hæreſios damnata ſæpiùs à Pontificibus, & totâ eis obediente Eccleſiâ. Undè & Queſnelli prudentia prævidere facilè potuit, adverſariis ſuis, quibus oculi ad accuſandum lyncei ſunt, ſubminiſtra-

ſtra-

Digitized by Google

ſtrare ſe materiam amplam, & maximè idoneam denuntiationi.

JANSENISTA: Securus ſibi videri potuit Queſnellus patrociniis & approbationibus tam illuſtribus, tot Pariſienſium Doctorum, Antiſtitum etiam præpotentium, atque in his Eminentiſſimi Cardinalis tot dignitatibus præfulgentis.

QUIETISTA: Defueruntne Molinoſio patrocinia & approbationes? obtigere ei ex omni ferè ordine, etiam Epiſcopali & forſitan eminentiore, Mulierum quoque Principum nobis faventium zelus & authoritas videbatur illum adeò ſecurum reddere, ut nemo ſibi ſatis tutum duceret accuſare.

JANSENISTA: Oppoſitum docuit eventus.

QUIETISTA: Neque Queſnelli ſors multo fortunatior fuit. Dum itaque in eâdem navi ſumus adverſo Flumine navigantes, iiſdem pulſi & afflicti tempeſtatibus, non ut Cadmæi fratres dilaceremus invicem; ſed collatis ſtudiis adjuvemus.

JANSENISTA: Supereſt ut allegatos à me Molinoſii Articulos, quâ vales peritiâ defendere coneris, vel à noſtris oſtendas non diſſonare ſententiis.

QUIETISTA: Quoties diſputatio mihi oritur cum Pontificiis, alia defenſionis ratio ineunda eſt: tecum veluti cum amico loquendum apertiùs. Sanctis Patribus familiare ſemper fuit, adverſarios, quibuscum eſſet contentio, totis impugnare viribus, accerſitis undique argumentis ad convincendum maximè efficacibus: unde aliquando accidit, etiam Auguſtino, ut impugnantes hæreſim excedere veritatis limites viderentur, atque in errorem oppoſitum propendere: Sic, inquam, Auguſtinus contra Manichæos dimicans pro libero arbitrio, nimiùm huic tribuere, & Pelagio patrocinari viſus aliquibus eſt; hunc autem poſtea debellans, libertatem deſtruere, atque ad Manichæos accedere propiùs, quàm veritas Catholica pateretur.

Quidni ſimile quippiam eveniſſe tum Janſenio, tum Molinoſio noſtro aſſeratur? Ille Jeſuitarum hæreſim libero nimis blandientem arbitrio, dejicere parans, quidquid in Auguſtino, Proſpero, Fulgentio reperire potuit, Pelagio maximè adverſum, collegit ſtudioſiſſimè, ſuoque viginti annorum operi inſeruit, cum animadverſionibus ad ſuum optimè conducentibus intentum. Sed effugere nequiit accuſationem hæreſeos contrariæ libertati: Quin eò uſque contra Iprenſem Antiſtitem prævalet etiamnum potentia adverſariorum, ut liber ejus tam utilis, tam neceſſarius Eccleſiæ, oppreſſus maneat: neque ſpes appareat emergendi, donec diſſipatæ fuerint tenebræ Ægyptiacis ſimiles, quæ mentes occupant Romanorum Judicum, atque Eccleſiæ Præfectorum.

Sed & ſapientiſſimè nos monuit Queſnellus, cujus verba refert Proceſſus contra eum juridicus, ſperari fruſtrà Janſenianæ *victoriam veritatis*, niſi ſubrutâ prius adverſantium authoritate.

Huc conferendæ ſunt vires omnes, huc omnia nobis ſtudia dirigenda. Theoriam eorum in materiâ de gratiâ inter hæreſes relegandam ſuſceperat Janſenius, ethicam & praxim adminiſtrandi Sacramenta, Pœnitentiæ potiſſimùm & Euchariſtiæ, Joannes Vergerius Abbas Saucyranus: utriuſque ſolerter inſtitere veſtigiis Arnaldus, Queſnellus, & quotquot eis junxere ſe diſcipuli aut confœderati.

Supererat vellicanda eorum methodus orandi, atque meditandi. Hæc intacta ferè hactenùs manſerat, non exiguam apud multos concilians acrioribus noſtris hoſtibus authoritatem: quam hac in parte dejiciendam aggreſſus eſt Doctor noſter eximius Michael de Molinos, quem ad tantum opus Divina videbatur Providentia deſtinaſſe. Iſtud veſtrum quoque fuit initio, annis ampliùs viginti judicium, donec ingraveſcente contra virum Apoſtolicum perſecutione, & prævalentibus veritatis hoſtibus, ad extremam hæc pemiciem deducta eſt: tunc veſtra propudioſè paſſa naufragium conſtantia.

Ut autem allata Patrum exempla, Auguſtini præcipuè, oppoſitas hæreſes, ſubindè ferventiùs impugnantium, applicem ad cauſam noſtram, cenſuit Molinoſius ad finem à ſuâ prudentiâ intentum, perutile fore; ſi, ut uſitatam adverſariis orandi atque meditandi methodum redderet ampliùs odioſam, fortiores iſtiuſmodi adhiberet expreſſiones, quibus vulgi quidem aures non aſſueverant; ſed perſuadere ſibi non poterat, eas offenſioni fore Sapientibus, qui conſcii eſſent, in quibus dicerentur, ſcriberenturve circumſtantiis.

JANSENISTA: Circumſtantias intelligo; ſed neque ex his ſatis aſſequor, quomodo relatos jam Articulos vindices à pravitate.

QUIETISTA: Iſtud tibi fundamenti inſtar ſit, circa quod nulla nobis; ſed cum Pontificiis ſolùm diſceptatio eſt, libertatem à neceſſitate ſimplici nullam prorsùs in hominibus eſſe poſt Adami lapſum juxtà axioma Janſenii: *Quod ampliùs nos delectat, ſecundum id, quod operemur neceſſe eſt.*

JANSENISTA: Dici oportuit, juxtà *axioma Auguſtini*.

QUI-

Digitized by Google

QUIETISTA: Ab Auguſtino ſemel adhibitum eſſe conſtat; à Janſenio autem plus quam centiès, & (inquiunt Adverſarii) ſenſu minimè Auguſtiniano. Sanctus Pater delectationem accipit deliberatam, cui omnes voluntati ſubditas facultates obedire neceſſe eſt: talem libero hominis arbitrio nequaquam officere neceſſitatem, nullus mortalium diffitetur, cùm ipſius ſit exercitium libertatis, à voluntate facultatibus inferioribus imperatum. Janſenius autem delectationem intelligit indeliberatam, atque ſecundùm hanc aſſerit nos neceſſariò operari, non ſolùm exteriùs, ſed interiùs etiam, volendo neceſſariò deliberatè, quod blandiens magis delectatio indeliberata ſuggeſſerit.

Luctam porrò Janſenius in hoc ſtatu perpetuam affirmat inter delectationem cœleſtem, quæ Chriſti gratia eſt, & terrenam, quæ cupiditas, ſive concupiſcientia, vocarique poteſt, inquit Janſenius, *adjutorium Diaboli*. Si itaque debilior, vel nulla adeſt gratia, evidens, eodem Judice, eſt victricem neceſſariò exiſtere concupiſcientiam terrenam: quæ naturam hominis corruptam nunquam penitùs deſtituit. Si denique Divina ſuavitas delectabilius invitat, quàm mundana, hanc cedere neceſſe eſt, hominemque ſe dedere priori.

Queſnellus autem obfirmatiſſimè aſſerit, in Janſenii ſyſtemate *nihil eſſe non Catholicum*, ſtabiliendoque fortiùs ejus robori intentus, eas adhibet figuras, & ſimilitudines, quas nobis inculcare modis omnibus conatur tanquam legitimas *gratiæ ideas*, à Deo in ſcripturis omnibus revelatas, quibus contradicere nefas ſit.

Porrò ſi admittere oporteat iſtiuſmodi *ideas gratiæ*, perſpicuum fit, nullam arbitrio noſtro relinqui operationem cum gratiâ liberam; ſed omnem ſubjici neceſſitati, quam neque declinare poſſumus, neque impedire ejus effectum, vel ſuſpendere. Imò ſicut *productio Creaturarum è nihilo* eſt unicè à Conditore, abſque ullâ vel minimâ earum cooperatione; ſicut Incarnatio ſive aſſumptio humanitatis à Verbo eſt ab hoc unicè, nihil operæ conferente humanitate, quæ paſſivè tantummodò ſe habet; ſicut denique *reſuſcitatio mortuorum* Deo ſoli tribuitur, tanquam authori unico, patiente eam Creaturâ, in cujus minimè poteſtate eſt, obicem ponere, vel cooperationem; non minùs evidens erit, gratiam in hoc ſtatu ſolam, efficere opus bonum, hominibus illud tantummodò patientibus, ſi adhibitæ à Queſnello figuræ admittantur quaſi *ideæ* legitimæ illius modi, quo Deus in nobis per gratiam operatur.

JANSENISTA: Notum eſt, quo conſilio Queſnellus talibus uſus fuerit phraſibus & figuris, quas *ideas gratiæ* credi voluit, & quidem veluti à Deo traditas in omnibus ſcripturis, ut nempè longiùs nos averteret à gliſcente per Eccleſiam errore de gratiâ ſufficiente, cui reſiſtere vel obtemperare à liberâ hominis pendeat voluntate. Sententiam enim, quâ aſſeritur libertas indifferentiæ in hoc ſtatu, nemo Auguſtini dogmatibus addictus, inficiabitur pernicioſam eſſe, & *hæreticam* prout à Scholâ Moliniſticâ explicatur; prout à Thomiſticâ, *ſtultitiam*.

A gemiuis hiſce errorum ſcopulis ubique naufragium fidei minitantibus, ut removeret ampliùs lectores ſuos Queſnellus, energicis adeò expreſſionibus indulſit, quæ operationem nobis omnem in bonis actibus adimere videantur, ſolamque relinquere paſſionem. Verùm non ea profectò mens ejus fuit, ut activam nobis tolleret facultatem, nimis enim perſpicuum eſt, virtutum opera à nobis volentibus, & deliberantibus fieri, neque eſſe inſtar motuum concupiſcentiæ, qui invitis etiam obveniunt, vel quos appellant ſcholaſtici *primò primos*.

Queſnello autem ſufficit, eliminare libertatem indifferentiæ: quin & communitèr ſcrupuloſiùs abſtinet à vocabulo ſimplicis *neceſſitatis*, quam abſque dubio ſtabilire unicè deſiderat, eoque dirigit omnes gratiæ definitiones, expoſitiones dilucidas, figuras etiam pulcherrimas & fortiores, quàm ſignificatio nimiùm grammatica, vel rigor philoſophicus Theologiæ ſcholaticæ patiatur. Verùm locutus in eo genere liberiùs eſt, confidens ſe à nemine, niſi valdè malevolo & Chriſtianæ adverſario ſinceritatis, aliter intelligendum; ſed experimento didicit, nunquam homini ſatis tutum eſſe ab inſidiis malignantium.

QUIETISTA: Iſtiuſmodi ego genus hominum iniquiſsimum deteſtor. Viſne autem ut aperiam tibi candidè, quod de communi noſtro negotio ſemper habui perſuaſum?

JANSENISTA. Nihil eſt quod malim; nam præ Queſnello & Janſenio ſemper mihi charior fuit veritas.

QUIETISTA. Mihi etiam præ Molinoſio. Sic igitur habe: Tua Janſeniani ſenſûs, & Queſnelliani expoſitio ingenua, & genuina eſt: neque aliter mihi apparuit unquam: licèt eloquia Queſnelli tot modis fortiſsimis inculcata, viſa ſemper fuerint ſonare duriuſculè; undè reprobari potuerint à Clemente XI. *tanquam captioſa, malè ſonantia & piarum aurium* (ſed nimis ſimplicium) *offenſiva*.

JAN-

JANSENISTA. Tolerabilis ea utcunque videri potuerat contumelia; niſi eam graviores aliæ comitarentur, etiam impietatis, blaſphemiæ & hæreſeos; quæ, quanquam non omnes Propoſitionibus ſingulis inflictæ ſint, autumant tamen inter Pontificios non pauci neque infimi, cenſuram hæreſeos, relatis potiſſimùm de gratiâ enuntiationibus in Romano fuiſſe judicio applicatas.

QUIETISTA: Non poterat inde Cenſura mitior expectari. Nimis enim Romanorum mentibus inhæret nota hæreſeos, Dogmatibus quinque inuſta Janſenianis, quæ à Queſnello terminis etiam fortioribus inſtaurari, cuilibet non præoccupato, manifeſtum eſt.

Non tamen propterea averſum animum gerimus, ſive à Queſnelli expreſſionibus, ſive à Janſenii; neque pro earum defenſione effugia quærenda ducimus frivola; ſed in utriuſque ſenſu authoris intrepidè eas admittimus, licet minimè dubii, quin in eundem anathema à Romanis Judicibus latum ſit.

Queſnellum quoque præ Janſenio longè duriùs locutum, ex utriuſque lectione fit evidens. Janſenius enim ſolâ contentus eliminatione gratiæ ſufficientis, atque inductâ ſimplici in actiones quaſlibet neceſſitate; ex victrice quidem gratiâ in bonas;in malas autem ex concupiſcentiâ ardentiore, juxta familiariſſimum Janſenio axioma, *quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*.

Queſnellus Janſenio audentior, tam energicis iſtud exornat Phraſibus, figuris, ideis, definitionibus, ut actionis bonæ quodammodo nihil hominibus relinquere videatur; ſed paſſionem tantùm. A vocibus tamen *paſſionis* & *paſſivi* abſtinuit cautior, quàm Magiſter noſter Molinos. Non itaque Dogmatibus ab invicem diſſentiunt Doctores memorati, ſed vocibus ſolummodò propter quas à viris ſapientibus, & maximè amicis moveri inter ſe prælia, illiberale eſt. Sic ipſe cenſuit Auguſtinus, à quo etiam celebrari meruit dictum vetus, Fortunas Græciæ à nominum appellationibus non pendere.

JANSENISTA. Saltem imprudentiæ eſt, Doctrinam ſanam, & reformandæ Eccleſiæ neceſſariam, committere damnationis periculo propter duritiem vocum, in tali materiâ odioſam, quæ hoſtibus in noſtram intentis perniciem, nodoſque vel in ſcirpo quærentibus, occaſionem ſuppeditet, criminationibus opportunam.

QUIETISTA: Videbantur res noſtræ ſatis in tuto eſſe, tantorum potentiâ Patronorum,quos veritas nobis conciliaverat & fama pietatis. Si præpropera nos deluſerit confidentia, veſtris adhuc integris viribus juvari fœderatos decet, non gravari ampliùs contumeliis, ubi explorata vobis adeò reddita eſt noſtræ innocentia, imò Sanctitas Doctrinæ.

JANSENISTA. Scriptores & Doctores myſticos fateor non adſtringi apicibus verborum, ut ſcholaſticos, ſed iis uti potiùs ſolitos locutionibus, quæ inſtituendis moribus, & promovendæ pietati præ cæteris reputantur idoneæ,

QUIETISTA: Hac agnitâ hypotheſi, offendere te non debuit, aut ullum Janſenianæ deditum veritati, quod Molinos dixerit: *Oportet hominem ſuas potentias annihilare: & hæc eſt via interna*.

Quis enim rudis adeò Minervæ Theologus eſt, ut autumet Doctorem noſtrum de reali & phyſicâ agere deſtructione potentiarum, quæ vel non diſtinguuntur ab anima, vel arcto adeò vinculo ei copulantur ut nullâ valeant ratione ſeparari, atque ita annihilari nequeant homine ſubſiſtente?

Metaphorica igitur ſolùm *annihilatio Potentiarum* ab omni ſapiente intelligenda eſt,ſicut ab humilibus dicitur, ſe nihil eſſe niſi peccatum, debere hominem æſtimatione ſuâ manere in ſuo nihilo. Quod in veſtro æquè ac noſtro ſyſtemate, ſolis vocibus differente, locum obtinet inprimis congruum.

Ut enim ſuperſedeam definitis à Queſnello, quas ſæpè retuli, Gratiæ notionibus, expoſitiſve & ornatis tantâ figurarum ac phraſium varietate, unicum ſufficit Janſenii celebratiſſimum axioma, prout ab eodem explicatur Antiſtite, *Quod ampliùs nos delectat* indeliberatè, *ſecundum id* velimus *& operemur neceſſe eſt*, neceſſitate antecedente & invincibili, Cum autem juxta Janſenium, nulla in nobis actio ſit exempta à tali neceſſitate; quia nihil agimus niſi tali delectatione præviâ determinati, nulla relinquitur nobis poteſtas libera eligendi, niſi intelligas liberam à violentiâ, ſive à coactione. Noſti quid de ſolâ hac humanis actibus conceſſa libertate pronunciet S, Thomas in Quæſtionibus diſputatis de malo Quæſt, 6. de Electione. *Quidam poſuerunt, quòd voluntas hominis ex neceſſitate movetur ad aliquid eligendum, nec tamen ponebant, quod voluntas cogeretur; non enim omne neceſſarium eſt violentum.. Hac autem opinio eſt hæretica, tollit enim rationem meriti & demeriti... Si enim non ſit liberum aliquid in nobis; ſed ex neceſſitate movemur ad volendum, tollitur deliberatio, exhortatio, præceptum & punitio, laus & vituperium.*

Quæ Aquinatis oratio, etſi quoad *hæreſios* Cenſuram veſtro noſtroque inflictam dogmati, placere nequeat; quoad elicita tamen

men ex illo conſectaria minimè diſplicet, utpote ſolida & ipſius naturæ dictamini prorſus conveniens. Fruſtranea enim & inſipiens *deliberatio* eſt de virtutis opere quod noveris, in tuâ nullatenùs poteſtate eſſe ut facias, vel omittas. Sic Gregorius Nyſſenus de Philoſophia: *Neceſſe eſt eum qui conſultat, eſſe Dominum actionum*. Cui ſapienti videbitur ſeria, cui utilis *exhortatio* ad opus neceſſarium, vel impoſſibile ei ad quem exhortatio dirigitur?

Præceptum pariter ſupervacaneum erit, & Auguſtini judicio ſtultum. Unde & injuſtitia ſequitur *punitionis* ut obſervat Auguſtini Magiſter Hieronymus contra Jovinianum *ubi neceſſitas eſt, nec damnatio nec corona eſt*. Vulgatiſſima etiam ipſius eſt Auguſtini ſententia: *Si neceſſitate motus exiſtit, culpabilis eſſe nullo pacto poteſt*. Eâdem denique ratione juſtiſsimâ, atque ipſo naturæ lumine extra omnem poſitâ dubitationem nititur Documenti ab Aquinate traditi pars poſterior; quòd *ſi ex neceſſitate movemur ad volendum, tollatur laus & vituperium*.

JANSENISTA. Multum Aquinati, ejuſque ſectatoribus hìc concedis, in quo tibi conſentientes non facilè inter noſtros reperies.

QUIETISTA. Veritatis Prædicatores non decet eidem agnitæ reluctari.

JANSENISTA: Exotica nihilominùs, & abſurda ſemper videbitur Molinoſii aſſertio: *Oportet hominem ſuas potentias annihilare*.

QUIETISTA: Sic apparebit eis, qui actiones humanas meriti & demeriti capaces, judicant debere eſſe liberas, etiam à ſimplici neceſsitate, & non ſolùm à violentiâ ſeu coactione: quod judicium conſtat eſſe Romanorum Pontificum, veſtro æque ac noſtro contrarium Patriarchæ.

Verùm, ſi de Theologis eruditis *Auguſtini Diſcipulis* agitur, qui poſt Adæ lapſum in omnibus humanis actibus neceſsitatem agnoſcunt, ſive à gratiâ dimanantem, ſive à concupiſcentiâ fortiore, non video quâ ratione offendere quemquam valeat Molinoſii aſſertio.

Ipſe S. Bernardus, quantumlibet vobis aliàs nobiſque oppoſitus, agnoſcit tamen in *neceſſitatis* hypotheſi conſecuturam potentiæ, ſeu voluntatis annihilationem. Clariſsima de hoc Melliflui ſententia eſt diſputantis de gratiâ & libero arbitrio. *Eſt* (inquit) *ratio data voluntati, ut inſtruat illam, deſtrueret autem ſi neceſſitatem ei ullam imponeret, quo minùs liberè pro arbitrio ſe volveret, ſive in malum, conſentiens appetitui, aut nequam ſpiritui, ut ſit animalis, non percipiens, ea, quæ ſunt ſpiritûs Dei: ſive ad bonum gratiam ſequens*. Audis quod *ratio deſtrueret voluntatem, ſi neceſſitatem ei ullam imponeret*, ut in noſtro veſtroque imponitur ſyſtemate, ſive in malum ut conſentiat appetitui prædominanti, atque ita *nequam ſpiritui*; *ſive ad bonum, ſequens gratiam* concupiſcentiâ fortiorem. Ubi evidens eſt deſtructionem voluntatis intelligi non phyſicam, ſeu realem; ſed moralem ſolummodò, & metaphoricam, in vulgari hominum ſermone uſitatiſsimam.

JANSENISTA: Inferri animo *neceſſitatem*, ſive à concupiſcentiâ terrenâ ad malum, ſive à gratiâ ſuperiore ad bonum, non aſſetimus.

QUIETISTA: Næ vos Theologi & Philoſophi eſtis mirabiles, qui dum pro Janſenio, ejuſque ſyſtemate, tanquam pro *Aris & focis*, ab anno elapſi ſeculi quadrageſimo primo, in hunc uſque diem contra Pontifices præliamini, minimè ignorantes, quòd ea neceſsitas ubique diſertiſsimè in famoſo Janſenii volumine inculcetur, nihilominùs inficiari minimè dubitatis, quod ulla à vobis aſſeratur *neceſſitas* illata voluntati, ſive à victrice gratiâ; ſive à concupiſcentiâ amplius delectante.

Quale iſtud ſive Theologorum genus diceres, ſive Philoſophorum, quod affirmans confidentiſsimè definitionem prorſus dilucidam; definitum tamen aſſerere ſe pernegaret? Regula nempè omnium Dialecticorum eſt, ipſo naturæ lumine notiſsima, definitum & definitionem inter ſe converti, utpote rem unam penitùs eamdemque, aliis tantummodo expreſſam vocibus, & in definitione quidem clariùs.

Quomodo illatam homini à gratiâ neceſsitatem deſcribere quis poſſet accuratius, quàm tot Queſnelli de gratiâ enuntiationibus videmus expoſitam? Inter eas ſingulari luce emicat hæc decima: *Gratia eſt operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare*. Quid enim dixeris eſſe operationem neceſſariam aliud, quàm operationem quæ impediri nequeat aut retardari? Huc revoca memoratas à me ſæpiùs ideas gratiæ ex Chriſti meritis conceſſæ, de quâ ſola præſens noſtra agit diſſertatio.

Nullus ſanæ mentis Theologus dubitari à quopiam poſſe arbitrabitur, quin neceſſitantem gratiam ſignificare Queſnellus voluerit Propoſitione hac 21. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis; utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela & imitatio operationis Dei Incarnantis & reſuſcitantis Filium ſuum*.

Quæ Propoſitio, utpote illimitata & Dog-

Dogmatica, æquivalet univerſali, qua diceretur omnis gratia Jeſu Chriſti eſſe gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, ſive quæ certiſſimè vinci nequit, atque, ipſo interprete, ut vidimus, Queſnello, impediri à nemine poteſt, aut retardari.

Vis aliquid magis emphaticum aut magis evidens, quo illata nobis per gratiam neceſſitas demonſtretur? Mox ſuppeditat plus quàm opus eſt Propoſitio 23. *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, quâ creaturas è nihilo producit & mortuis reddit vitam.* Eſtne ulli creaturæ libera ſui productio è nihilo? An reſuſcitatio mortuorum ab eorum pendet, aut poſtea pendebit liberâ voluntate? Nonne tum productio illa, tum reſurrectio ex neceſſitate eis obvenit propriiſſimè dictâ?

Nega modò, ſi audes, à gratia, prout à vobis exponitur, in actus noſtros neceſſitatem profluere manifeſtam. Si negare perrexeris, Deum neceſſariò deceptorem ſtatues aut Queſnellum. Deum quidem, ſi is creaturarum è nihilo productionem, & reſuſcitationem à mortuis tradiderit nobis quaſi ideam, juxta quam concipere nos oporteat omnipotentem ſuæ gratiæ in noſtris voluntatibus operationem. In ideâ enim neceſſitas reperitur exploratiſſima, ab eo autem quod ſequi & imitari ideam dicitur, procul exulat neceſſitas, ſi vobis credimus; aut ſi meritò horres Deo Sanctiſſimo impingere deceptoris blaſphemiam, neceſſe eſt Queſnellum fatearis, non ſolùm inſigniter mendacem, ſed etiam atrociter blaſphemum, qui tales affingere Deo auſus fuerit ideas, quas conſtet eſſe ab omni alieniſſimas veritate.

JANSENISTA: Inficiari neque poſſum, neque cupio determinationem actibus noſtris meriti capacibus inferri à gratiâ, eamque talem quam infringere voluntas humana nequeat, aut vincere, ſive ut Queſnelli utar vocibus, quam *nihil impedire poſſit aut retardare*. Neque dubitari poteſt quin determinatio iſtiuſmodi reverà ſit neceſſitas quædam, ita ſemper appellata à Patribus, dein à ſcholaſticis, recenter etiam à Janſenio, in opere celebri, atque illic familiariſsimo ſibi axiomate: *Quod ampliùs nos delectat*, delectatione indeliberatâ ſeu gratiæ, ſeu concupiſcentiæ, *ſecundùm id operemur neceſſe eſt*, tam interiùs volendo, quàm exequendo exteriùs. Cavendum tamen hoc tempore ab illo *neceſſitatis* nomine, reddito nimiùm odioſo propter obtentas perperam contra Janſenium Conſtitutiones.

QUIETISTA. Si obtentæ perperam Conſtitutiones judicio veſtro fuerint, quare eas palàm non rejicitis æquè ac Bullam *Unigenitus*?

JANSENISTA. Iſtud quidem à veritatis Prædicatoribus exigere pridem videbatur Religio, ſed longioris ea res diſcuſſionis eſt, quàm ut præſenti colloquio jam inde nimiùm protenſo commodè valeat terminari.

QUIETISTA: Noſtrâ quoque plus intereſt, conciliatis utrimque Dogmatibus priſtinam reſumere amicitiam.

JANSENISTA, Plus obicis in eo, nec facile ſuperandum proſpicio.

QUIETISTA. Non eſt abbreviata manus Domini, quæ, ut cœperat *facere utraque unum*, interruptam reſtituere non minùs facilè poterit unionem. Diſſidium interim, quod primum occurrerat, & cenſebatur præcipuum de gratiâ, *ac viâ internâ*, arbitror ſublatum ſatis dilucidè.

JANSENISTA. Inclinat me quidem charitas, & quædam ſpecies juſtitiæ, ut veriſimilem non averſer datam à te hactenùs expoſitionem; ſed non penitus adæquata eſt: neque hanc arbitror hodierno congreſſu commodè terminandam.

QUIETISTA: Nolim eſſe moleſtus nimis; differamus cætera in proximum.

JANSENISTA. Interim vindicias para, quas hactenùs callidè declinaſti de actibus quibuſdam illicitis, quos Satanas in Sanctis aliquibus violenter operari à Molinoſio dicitur.

QUIETISTA. Reſponſi debiti nihil à me ſtudio prætermiſſum; promptiſſem etiam cætera, niſi Colloquium tibi opinione meâ citiùs abrumpere placuiſſet.

CAPUT XVI.

DIALOGUS SECUNDUS

Janſeniſtam inter & Quietiſtam quo utriuſque nova Eccleſiæ unio inſtauranda concluditur.

JANSENISTA: Reſponſum avidus expecto ad objectas à me nuper actiones quaſdam turpiſſimas, quas Molinoſius attribuit Sanctis, Jobo potiſsimùm velut cogente Diabolo perpetratas.

QUIETISTA: Reſpondeo, ut nuper, me in Molinoſio authoritatem falli neſciam haud agnoſcere, præcipuè circa facta, quæ undenam is collegerit, vel ex quâ hiſtoriâ, ex quo didicerit ſcripturæ commentario, non aſſe-

Digitized by Google

aſſequor. Quin dæmon ſatis virium habeat & malitiæ, ut ſi Deus permitteret, ſpurcitias etiam majores in corporibus efficeret maximè Sanctis, nullus dubitat; ſed frænum ei ab omnipotente injici, pariter certum eſt, præcipuè quoad actiones, quas author naturæ, etiam poſt primi hominis lapſum, humano ſubditas manere voluit imperio.

Aliquos in parte hominis inferiore elici à Dæmone, concitatis humoribus, poſſe motus inordinatos, atque ad conſenſum liberum allicientes, ex ipſo diſcimus exemplo, & teſtimonio Apoſtoli, de illatis ſibi hac in parte gravibus à Satana moleſtiis conquerentis. Verùm ſi humani corporis membra, poteſtati Dæmonis quoad omnia prorſus ſubjici credimus, quænam homo ſpurciſſimus quiſque, impius & Sacrilegus, cauſari non poterit, voluntate ſuâ minimè conſentiente in ſuis membris à ſolo exercita Diabolo? Sic nullus de adulterii, parricidii, blaſphemiæ aut alio quolibet enormi crimine convinci unquam poterit, in communem humani generis hoſtem omnia facilè conjecturus.

JANSENISTA. Credibile eſt, quod ſuſpicari audio Molinoſii adverſarios, has ejus Propoſitiones, in rudibus quibuſdam, & infirmioribus, præſertim è ſequiore ſexu occaſionem fuiſſe exceſſuum minimè levium, etiam ſacrilegiorum; imò quod pejus eſt, reus agitur, & præ cæteris Dux ipſe *viæ internæ & veritatis* Quietiſticæ *Prædicator*. Undè maximè ſiniſtrum patitur nova Eccleſia præjudicium.

QUIETISTA: Compati hìc vos magis decet, quàm inſultare miſero; quando quidem etiam quæ de Tornacen ſiveſtro nuper Vicario Generali, de Cancellario Duaceno, & quibuſdam aliis non infimæ apud vos notæ viris referuntur, non valdè honorifica veſtræ accidunt Eccleſiæ, propterea vel maximè, quòd delictis omnibus, quantumlibet horridis, excuſationem præbeat, & occaſionem, Doctrina veſtra, eaque minimè vulgaris apud vos pretii; ſed totius veſtri Syſtematis radix & fundamentum: *Quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt.*

Denique præſcindere liceat à factis quibuſdam particularibus & odioſis, quæ Molinoſius inconſultè nimis attribuit aliquibus ſanctis, patietur humanitas tua, ut edicam candidè quod res eſt, memorata Janſenii ſententia, quæ à vobis omnibus quaſi ſacroſancta defenditur, appareat longè perniciosior, quàm quæ tantopere offendit in Molinoſio.

Nam ſi poſterior ſcandalum parere videtur, quia paſſiones aliquas vetiùs, quàm actiones, vi & coactione Diabolicâ in ſanctorum quorumdam corporibus abſque patientium conſenſu elicitas, & proindè intuitu eorum innocuas profitetur, quanto ampliorem ſcandalis & accuſationibus materiam præbere nata eſt ſententia Janſenii, quæ omnibus prorſus humanis actibus libertatem adimit, & proinde Aquinatis judicio, cui nullus diſſentit Catholicus, *eſt hæretica; tollit enim rationem meriti & demeriti... deliberationem, exhortationem, præceptum & punitionem, laudem & vituperium.*

Quibus ſuppoſitis quid boni, quid laudabilis ſupereſt in ſanctis, non dico aliquibus; ſed univerſis? Quid mali & damnabilis in ſceleratiſſimis, quos Orbis tulit? Nihil quippe boni eſt in humanis actibus, quod laudem non mereatur, nihil mali quod non vituperium. Proprietas enim utraque ab eſſentiâ, cui tribuitur, inſeparabilis eſt, omnium Judicio ſapientum.

JANSENISTA. Si ea de noſtræ hypotheſis fundamento, & quodammodo cardine totius fidei, fixa menti tuæ eſt ſententia, non video quæ ratio tibi eſſe poſſit, deſiderandi Eccleſiæ noſtræ cum tuâ Quietiſtica unionem.

QUIETISTA. Ad eam orationis duritiem me compulit veſtra nimium pathetica, de quibuſdam Principis noſtri, ut apparet, exceſſibus ſive in loquendo, ſive in operando, declamatio & querimonia.

JANSENISTA. Inter Amicos candore opus eſt & confidentiâ: ad utrumque noſtrûm pertinet *Prædicatio veritatis*. Hanc amo, hanc quæro unicè, & exploratam fieri cupio omnibus. Ediſſere igitur ſi quid tibi ſuggerit eruditio, unde vulnus à te noſtræ jam hypotheſi inflictum curari valeat, ne veritatem agnitam oppugnare impoſterùm cenſeamur.

QUIETISTA. Verum nequit eſſe vero contrarium.

JANSENISTA. Iſtud quidem *nullus* hominum ignorat, ſed veritatis nomen omnis ſibi error vindicare ſolet, etiam hæreticus.

QUIETISTA: Nulla veritas certior eſſe poteſt quàm quæ revelata cœlitùs, vel approbata illic eſt. Deus enim prima veritas eſt, à quâ omnis alia tanquam à ſole radius, à fonte rivulus derivatur. Ideò veritates Fidei omnes certiſſimæ ſunt.

JANSENISTA: Iſtud quoque negatur à nemine; at non ſingulis immediatè hominibus Deus loquitur ſuaque proponit credenda myſteria; ſed aliquibus ſanctis atquè ad hoc ſpeciali Providentiâ delectis, ut verbum

Dei ipſi excipiant tradantque ſeu voce, ſeu ſcripto cæteris. Tales teſtimoniorum ſuorum præcones in lege veteri adhibuit Deus Moyſen & Prophetas, in nova Apoſtolos per quos toto orbe Evangelium propagavit. Apoſtolis ſucceſſere Sancti Patres, atque his recentiores aliqui ſanctitatis eximiæ Theologi, qui licet authoritate Apoſtolis inferiores, credibile tamen eſt ad aliorum inſtitutionem ſingulari à Deo fuiſſe lumine colluſtratos. Prærogativâ iſtiuſmodi donatos eſſe oportuit, quos ad reformandam Eccleſiam æterna ſapientia deſtinavit.

QUIETISTA. Hoc ſtabilito, de quo inter nos convenit, ſpero me cætera facilè expediturum, ut neque de propriis, neque de mutuis impoſterum Dogmatibus dubitemus, atque unio inter nos deinceps inviolabilis reſtituatur. Inprimis enim pro Sancyrano & Janſenio, tanta concurrunt indicia Sanctitatis, ut non videam, quis eam ratione præditus valeat inficiari.

JANSENISTA. Inficiantur noviſſimi Pelagiani, utpotè quorum intereſt dejici famam eorum, à quibus fortiſſimè debellantur.

QUIETISTA. Talium non eſt cur nos moretur projecta ex odio cenſura.

JANSENISTA, Perſuaſam ſemper habui non vulgarem Sancyrani Abbatis Sanctimoniam, uti & Janſenii, adeò ut neutra apud me opus habeat confirmatione. Verùm non omnis Sanctus, quamdiu cum mortalibus degit, immunis eſt ab erroribus; quin Patres Græcos Auguſtini ſcriptionibus contra Pelagium anteriores, fuiſſe Pelagianiſmo implicitos, Janſenius pro indubitato habet; ipſum Auguſtinum poſtquam à Manichæorum hæreſi converſus fuerat, in Semipelagianiſmum incidiſſe, ex ipſius Doctoris maximi teſtimonio exploratum eſt.

Quapropter, licèt integritas vitæ non contemnendum appareat pro doctrinæ innocentiâ argumentum, non tamen irrefragabile eſt. Fortiore itaque opus eſt pro conficiendâ utriuſque Magiſtri noſtri Sancyrani & Janſenii in Dogmaticis authoritate, quantumlibet utriuſque Sanctitas, a nobis eximia prædicetur.

QUIETISTA. Auguſtinus errorem agnitum mox depoſuit: Neque ſolam ego Sanctimoniam allego, quaſi vindicandis utriuſque Authoris veſtri Dogmatibus ſufficientem; ſed coaſſumo, quod partim ipſi, ſe inſtinctu Numinis ſcribere experti ſint, partim alii non minùs pii, quàm Docti, ſimile quid de iis teſtimonio confirmarint.

Quoties Sancyranus de ſe Sanctiſſimè fuit teſtatus, quod quæ enuntiabat Dogmata, non ex libris didicerit, ſed legeret in ipſo Deo, qui eſt veritas æterna; quodque in omnibus ſequeretur ductum interiorum illuminationum, Inſpirationum, documentorum, quæ ſibi à Deo identidem ſuggeri ſentiebat.

JANSENISTA. Profectò Sancyranus tanquam Sacrilegus, & inter Impoſtores, quos Diabolus inſtruxit, maximè execrabiles habendus eſſet, ſi tot revelationes perfidè confinxiſſet.

Triennio poſt Janſenii mortem Lovanii in Templo principe, à Religioſo Eccleſiaſte, Clero Academico applaudente declamata eſt Oratio funebris ac dein typis edita: in ea jubemur credere de Janſenii libro, *Opus eſſe Singulari Dei providentiâ ac Spiritûs Sancti directione ſuſceptum ac conſummatum, quod veritatis incommutabilis radium eſſe, omnes veritatis amatores profitentur.*

Animatus quoque ad illud ſuſcipiendum fuerat hoc amici dicto Prophetico: PERFICE ET MORERE: *quæ ſanè verba cum ipſo effectu conjuncta, quantum ſtabiliant virorum optimorum, de ſpeciali ejus in hoc opere, per Spiritum Dei directione ſententiam, nemo non videt... In omnibus incommutabilem veritatem intuendo, Janſenius, quaſi terreſtris Angelus incedebat; jugiter Divinæ præſentiæ intentus, & altiori etiam frequenter contemplatione ſuſpenſus, Divinos impetus non rarò patiebatur: ſæpe enim à vicinis, cùm ſe ſolum exiſtimaret, viſus eſt inter lacrymas ſtare attonitus, quandoque etiam à familiaribus, elevato in Deum animo identidem inclamare O veritas! O veritas!*

Hactenùs Eccleſiaſtes. Conſentit omnimodè qui tunc in Archiepiſcopi Mechlinienſis Seminario Theologiam Tironibus tradebat, de Janſenii opere teſtimonio publico ſic declarans; *Non tam hominis alicujus Sapientiſſimi, piiſſimique, quàm Seraphici ſimul & Cherubici ſpiritûs in terris munus obiiſſe videtur Reverendiſſimus hic Antiſtes, imò quodammodo verbum expreſſiſſe Divinum.*

QUIETISTA. Plurima ſcio iſtiuſmodi eſſe de Janſenii opere, tanquam Divino, teſtimonia. Verùm ea mihi minimè neceſſaria ſunt, ut de tam Sancti Antiſtitis volumine credam ſumma omnia; & aſſenſum præbeam Magno Arnaldo aſſerenti in Apologia pro Janſenio, quod Speciali Dei Providentiâ miſſus prò meliori gratiæ elucidatione, atque iſtud libro poſthumo fideliter fuerit executus.

JANSENISTA. De ipſo pariter Arnaldo aliquid ſimile perſuaſum habui ſemper, æſtimationem hanc meam confirmante amplius autho-

authore nuper *Cauſæ Arnaldinæ* in Præfatione, ubi memoratur Pariſienſium contra Doctrinam ejus tanquam hæreticam Cenſura. " Cum hæc (inquit) procudebatur, & ſolus „ ambulabat Arnaldus in ſuperiore quodam „ ambulacro exteriorum Ædificiorum Portûs „ Regii Pariſienſis, rei eventum expectans, „ & coram Deo inde ſecutura perpendens, „ ſubitò in illius animum hæc Auguſtini verba, velut Cœlitus emiſſa incurrerunt; „ *Quia non in me perſecuti ſunt, niſi veritatem, ideò adjuva me ut certem pro veritate uſque ad mortem*,

„ Quibus verbis tunc non parùm recreatus, & in veritatis defendendæ propoſito „ ejus obfirmatus eſt animus. „ Vides quàm ſolidis Eccleſia noſtra baſibus ſuſtentetur: à quantis fides noſtra Apoſtolis prædicata ſit. Tantis autem præſidiis nova veſtra Reformatio deſtituta eſt, tot odioſa, & infamis reddita præjudiciis, ut qui eam profiteri publicè audeat, reperias neminem,

QUIETISTA: In tempora quidem incidimus luctuoſa, tempora perſecutionis & afflictionis; ſed veritas, & conſtans in eâ animus, omnia tandem ſuperat. Latere tantiſper cogimur, donec atrox nimium tempeſtas deſæviat; interim in ipſis nos tribulationibus conſolamur, quod digni habiti ſimus pro juſtitiâ & veritate contumeliam pati. Quem veſtrûm quoque aliàs non puduit, Janſeniſtam ſe publicè profiteri?

Quamdiu, & quot libellis fallaciſſimis declaraſtis Janſeniſmum, ejuſque Sectatores eſſe Phantaſmata, reperta nuſpiam, niſi in cerebro Jeſuitarum, atque illis temerè credentium! Si non puduerit Arnaldum, Gerberonium, Queſnellum & quoſdam eorum ſocios è Galliâ profugos, apparere quod erant, & quam ſcriptis anonymis divulgabant hypotheſim, apertis frontibus propugnare; cur tantâ ſolicitudine ſe abſcondere ſtuduerunt in Ditione Catholicâ, ut Queſnellus Noriſio, ad Eminentiſſimorum Patrum Collegium poſtea promoto, ſcripſerit: *A Solito hominum commercio ſegregatus locum incolo, vix paucis amicis notum, paucioribus pervium*?

JANSENISTA: Tempora tunc fuere nubila, atque tam miſera ubique conditio defendentium veritatem, prævalentibus apud omnes Principes hoſtibus veritatis, ut ubi ejus vindicibus pedem liceret ſecurum figere, non appareret. Et quidem adhibitam quantamlibet induſtriam, ad eludendas inſidias adverſariorum, Queſnello, Brigodeo, Gerberonio non ſuffeciſſe, funeſtus nimium eventus docuit. Verùm evidens ea fuit Queſnelliani Articuli confirmatio: *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ defenſoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*.

QUIETISTA: Contrarias quidem vobis hactenùs vidimus Poteſtates omnes; Victoria autem expectanda adhuc manet: neque inane videtur augurium eorum, qui credunt, victoriam non veſtris priùs quàm noſtris veritatibus obventuram; connexio ſiquidem inter utraſque arcta adeò eſt, ut divelli ſe abinvicem non facilè patiantur. Molinoſii nempè Dogmata vix ampliùs differunt à Janſenianis, quàm hæc à prohibitis in Queſnello; niſi quod poſteriora magis extenſa ſint, atque expoſita clariùs.

Quemadmodum ſcilicet Queſnellus, quæ in Janſenio de gratiâ & morte Chriſti quinque comprehenſa Articulis proſcribuntur, non inſtaurare ſolùm; ſed pluribus etiam Phraſibus ac figuris voluit illuſtrare, ita Molinoſius Janſenii ſenſum ſibi viſus aſſequi, & penetrare intimè, conatus eſt, deductis inde conſectariis legitimis *viam* ſuam *internam*, ſeu Theologiam myſticam adornare,

JANSENISTA: Si ea Doctoris veſtri mens fuerit; conſilium infeliciter, & perperam executus eſt, odioſam non ſolùm reddens *viam internam* enuntiationibus exoticis; ſed etiam ſe flagitiis infamem.

QUIETISTA: Non fides eſt omnibus habenda ſtatim narrationibus & accuſationibus contra eum, quem conſtat adverſarios paſſum fuiſſe plurimos, omni loco & tempore ſibi inſidiantes. Supponamus tamen omnia, quæ de ipſo referuntur maximè infamia, teſtimoniis conſtare irrefragabilibus, quin & quod difficilius creditu eſt, Rei confeſſionibus confirmata; paſſus illa obvenire Deus ipſi fuerit, ut humanum *sibilum*, quod alios ſalubriter docebat, ſuâ quoque diſceret experientiâ,

Inde contra Molinoſium vociferentur Pelagiani, quorum tantus ubique numerus eſt; ſcandalizentur ſimplices ab illis ſeducti; at Sancti Auguſtini Diſcipulos juxta Divinum Janſenii Commentarium inſtitutos, non intelligere auream illam Auguſtini ſententiam, *Quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*, ſatis nequeo admirari. Axioma enim illud in Janſenii opere adeò frequens, ſaluberrimum ad infringenda omnia recentium Pelagianorum ſpicula, viſum ipſi fuit in omnibus circumſtantiis opportunum. Totius illud Janſeniani ſyſtematis & noſtri fundamentum maximè ſolidum eſt, nullis proinde patiamur Pelagianorum machinis convelli.

JANSENISTA. Capio, quid intendas;

das; nempè Molinoſium, quidquid ſordidi egerit, ex delectatione egiſſe non ſibi liberâ; ſed cui reſiſtere non potuerit, quin ſuccumberet neceſſariò, utpote vel omni penitus auxilio gratiæ deſtitutus, vel donatus adeò debili, ut cederet neceſſariò delectationi concupiſcentiæ indeliberatæ ardentiori; *quod* enim *amplius nos delectat* indeliberatè, *ſecundum id* etiam deliberatè interiùs exteriùſque *operemur neceſſe eſt*.

QUIETISTA: Iſtud procul dubio à me intenditur: nec vereor, ne ullus Janſenianæ ſectator hypotheſeos ſubruat, vel inficietur. Adde nunc Auguſtini regulam ipſo naturæ lumine notiſſimam, *Iſta cauſa eſt voluntatis, ſi non poteſt ei* (tentationi, quæ delectatio indeliberata eſt) *reſiſti, ſine peccato ei creditur*

Similem idem Sanctus regulam præſcribit, juxta quam de omnibus actibus tam bonis quàm malis, Æquum Judicium feratur: *Motus* (inquit) *quo huc aut illuc voluntas convertitur, niſi eſſet voluntarius, atque in noſtrâ poſitus poteſtate, neque laudandus, cùm ad Superiora, neque culpandus homo eſſet, cum ad inferiora detorquet, quaſi quemdam cardinem voluntatis: neque omnino monendus eſſet, ut iſtis neglectis æterna vellet adipiſci, atque ut malè nollet vivere, vellet autem benè*.

JANSENISTA: Quidquid pravorum actuum à Molinoſio commiſſum eſt, meritò ei imputatur, quia fuit *voluntarium*, quod Auguſtino ad imputandam ei malitiam ſufficit.

QUIETISTA: Iſtud eſt quod à Pontificibus frequenter, & meritò in vobis reprehenditur; quod nempe Auguſtini ſententias mutilationibus paſſim, vel additionibus, vel præpoſteris interpretationibus corrumpatis, Auguſtinus dixit *Motus niſi eſſet voluntarius, atque in noſtrâ poſitus poteſtate*: vos reſciſsâ conditionis parte poſteriore, eâque præcipuâ, quæ libertatem conſtituit neceſſitatis expertem, ſolum aſſumitis *voluntarium*; quaſi quidquid voluntate committitur, etſi neceſſariò, non ſit expers meriti, vel demeriti.

JANSENISTA: Quidni ita ſentiamus?

QUIETISTA. Quia à Sanctiſſimo Pio V. Gregorio XIII. & Urbano VIII. damnata ſub anathemate fuit Bajiana hæc Propoſitio 39. *Quod voluntariè fit, etiamſi neceſſariò fiat; liberè tamen fit*: Et hæc 67. *Homo peccat, etiam damnabiliter in eo quod neceſſariò facit*.

Iſtud quidem Janſenius fundari crediderat in Auguſtino, atque hinc minimè veritus eſt aſſerere, quod *ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiratur libertas à neceſſitate; ſed ſufficiat libertas à coactione*. Aſſertionem hanc declaravere hæreticam Innocentius X. Alexander VII. Innocentius XII. & Clemens XI. Nullâ uſpiam Accademiâ, nullo Epiſcopo refragante.

Queſnellus etſi omnia Janſenii Dogmata affirmet continere *nihil niſi Catholicum*; non aliud tamen agnoſcere videtur meritum quàm nomine tenus, & maximè impropriè. Conſtat enim nihil meriti eſſe ante fidem: *Fides* autem *uſus, augmentum & præmium Fidei, totum eſt Donum puræ liberalitatis Dei*, juxta Queſnelli Articulum 69. Donum ſcilicet puræ liberalitatis opponi præmio, quod propter merita datur, ſatis indicat ipſa vocum ſignificatio.

Tot præterea Definitiones gratiæ, tot figuræ mirabiles, quas Queſnellus obtrudit velut legitimas, atque ab ipſo Deo traditas gratiæ ideas, ut nullam libertatis ſpeciem homini relinquunt, ita nullam meriti rationem, vel præmii, niſi ad ſignificationem alieniſſimam nomina transferamus. Quæ contra meritum, pariter contra demeritum neceſſitas militat.

Si igitur *Quod ampliùs nos delectat, Secundùm id operemur neceſſe eſt*; Si etiam nihil à nobis agitur niſi ex delectatione prævia indeliberatâ, quæ vel cœleſtis eſt gratia ad bonum, vel concupiſcentia terrena ad peccatum, quæ tandem nobis ſupererit actio non elicita ex neceſſitate; quandoquidem juxta Janſenium homo vigilans nunquam omni delectatione vacuus eſt, & quæcunque fortior quàm oppoſita, voluntatem abripit, conſenſum exprimens neceſſariò; ubi autem æqualis utraque fuerit, voluntatem hærere ancipitem neceſſe eſt, atque ab omni remanere penitus actione ſuſpenſam? Sic omnis ab humanis actibus arcebitur libertas, omne proinde meritum & demeritum.

Meminiſti Satyræ Montaltianæ, authore Blaſio Paſcale, contra ſufficientem gratiam Thomiſtarum?

JANSENISTA: Vix alius in *Epiſtolis* vulgò *Provincialibus* locus leporem melius exhibet Paſcaliani ingenii, quàm Epiſtola illa ſecunda.

QUIETISTA: Addere poteras, vix aliud indolem hominis prodere magis irreverentem, & temerariam: neque hic maleſanus hiſtrio potiùs, quàm Theologus conſideravit, vix ullum eſſe Janſenianæ novitatis Articulum, in quem acumen idem non minùs lepidè, & magis veraciter convertatur.

JANSENISTA. Converſionis iſtiuſmodi aveo ſpecimen audire.

QUIETISTA: " Certè, mi frater, ſi
" quid in Galliâ poſſem, hoc curarem publi-
" cè

„ cè à Præconibus proclamari: Notum omnibus eſto, cùm meritum vel demeritum, mercedem & præmium, vel punitionem & pœnam, libertatem & indiferentiam, Janſeniani dicunt, id eos ſignificare velle, non eſſe meritum vel demeritum, non eſſe mercedem & præmium, non eſſe libertatem, non indifferentiam. Hoc facto tum vobis Janſeniani meriti & demeriti, mercedis & premii; punitionis & pœnæ, libertatis veſtræ & indifferentiæ buccinandæ poteſtas fieret; at priùs nullo modo. Hinc facilè cernes, veſtrum meritum & demeritum, veſtram libertatem & indifferentiam, tantum politicè eſſe, quod ad fallendam Eccleſiam prædicatis. „

JANSENISTA: Si de noſtris ita ſentias dogmatibus, ad Pontificios accedis, neque video, quam mediteris cum reformatrice noſtrâ Eccleſiâ unionem,

QUIETISTA: Non eſt mihi animus, veſtris quoad ſenſum refragari dogmatibus; ſed enuntiationibus non paucis quibus cum Romana Eccleſia loquimini, etſi cum eâ minimè ſentiatis, ut pridem vobis Clemens XI. exprobavit in Bullâ *Vineam Domini*. Talibus olim ſermonibus decepiſtis Illuſtriſsimum Bargellinum Clementis IX. in Galliâ Nuntium, ut graviter ipſe queſtus noſcitur. Non talibus fundata artibus à Chriſto Eccleſia eſt, non talibus eam Apoſtoli propagarunt.

JANSENISTA: Non omnibus omnia conveniunt temporibus & circumſtantiis: Reverâ tales non ſunt modò, ut veritatem prædicari nudam, & nullo obductam velamine, expediat. Meminiſti quanta Gilbertum Duacenæ Cancellarium Univerſitatis, & ejus in Janſeniſmo ſocios divexaverit perſecutio ob fidei profeſsionem nimis candidam.

QUIETISTA: Non nimis candida ea fuit; ſed occulta credebatur: quę nempe Theologis iſtis accidit calamitas, originem duxit à ſtratagemate quo ab Auguſtinianæ veritatis hoſtibus, profeſsio intercepta eſt: quæ deſtinata fuerat Arnaldo, in manus incidit adverſariorum. Hinc tantum ab his ſtrepitus, tantum pulveris excitatum, ut offuſcatis Judicum oculis, inflicta Prædicatoribus veritatis fuerint exilia, privationes &, quæ his omnibus pœna gravior eſt, hæreſios infamia.

JANSENISTA: Inter accuſationis capita referuntur ſcripta quædam, judicio Arnaldi innocua; ſed quæ adverſariis viſa ſunt tegendæ hæreſi accommodata. Inter hæc Theſis tertia eſt è ſeptem ab Adverſario ſubdolè compoſitis, quas Auguſtini Diſcipuli ſimplicitate nimiâ approbarunt. *Quid de gratia ſufficiente ſenſu Thomiſtico? Minùs diſplicet; quia, niſi hallucinari velis, particulam includit alienantem, & nebuloſo tempore occulendis gratiæ Evangelicæ myſteriis eſt peridonea. Interim cùm vox illa, & res voce expreſſa, purioribus Eccleſiæ ſeculis ignota fuerit, illam meritò ex ſanâ Theologiâ relegandam judicamus.*

Dominus Rivette amico ſic ſcribit: *Gratia ſufficiens, reddita hic eſt quodammodo neceſſaria. Si ad effectum, ad quem ſufficiens appellatur, non ſufficiat, ſufficit utcunque, ut ab adverſariorum nos inſidiis liberet. Ceterùm voce eâ utor, quàm poſſum rariſſimè, & ſemper addendo ſolicitè particulam alienantem, Senſu Thomiſtico.* Doctor de Laleu *Exultarem* (inquit) *gaudio; ſi adveniſſet tempus proſiliendi in publicum, & loquendi liberè idiomate Sancti Auguſtini. Fateor me non ſatis exploratas habere circumſtantias temporis præſentis. Caveamus autem ſolicitè, ne horam à Divinâ Providentiâ conſtitutam præveniamus. Eam adveniſſe crediderat Gilbertus; ſed eventus docuit oppoſitum.*

QUIETISTA: Hæc omnia non apparent bonæ Fidei indicia, neque Divinæ veritati, quæ ſimpliciſsima eſt, ſatis congruunt.

JANSENISTA. Quid igitur ſanioris conſilii tua nobis ſuggerit prudentia, ut veſtram inter noſtramque Eccleſiam ſoluta à luſtris aliquot unio coaleſcat.

QUIETISTA: Præcipuum quod in vobis deſidero, eſt firmitas, & candor in defendendâ Janſenii ſententiâ cum conſectariis, quæcumque ex antecedente poſito profluere ratio evidens dictaverit. Reſumamus itaque Janſenii noſtri aureum axioma à Doctorum Aquilâ acceptum, *Quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*.

JANSENISTA: Quid inde magni ponderis confectum dabis?

QUIETISTA. Cùm delectatio hic à Janſenio declaretur indeliberata, quam habere, vel non habere non ſit in hominis poteſtate, neque ei, quæ fortior eſt, reſiſtere; vel ſi æqualis fuerit, in partem ſe inclinare alterutram, nonne maleſanus eſt, qui viam Quietiſticam averſetur? Cur enim vanis, ſeu nil profuturis conatibus me fatigem? Velim ne contra delectationem præviam & prævalidam conniti? Labor noſcitur fruſtraneus, quia *quod ampliùs nos delectat*, ſecudùm id, Janſenio judice, volumus & agimus neceſſariò. Unde liquet, ſupervacaneum etiam conatum fore, ut ſequar quo me delectatio fortior pellicit, quandoquidem ipſa per ſe determinet, & conſenſum exprimat neceſſitate inſuperabili.

bili. En ſtabilitam hominis *quietem*, ut dimiſsâ omni ſolicitudine inutili, ſinat agere Deum ſolum; quas enim ejus Providentiæ & bonitati placuerit immittere nobis, vel permittere delectationes oppoſitis fortiores, non eſt periculum, ne non ſequamur, quo ineluctabilis neceſſitas traxerit.

JANSENISTA. Neque nobis ex argumento tuo elučtari facile eſt: Inde quoque confirmabitur ſententia Aquinatis, quod ſuppoſitâ in noſtris actibus neceſſitate, etiamſi abfuerit violentia, & coactio, *tollatur deliberatio, exhortatio, præceptum, & punitio, laus & vituperium*: atque ita ad Quietiſmum via inſtruitur planiſſima. Verùm ſic receditur à Propoſitione Janſenii tertia: *Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas à coactione*.

QUIETISTA: Num igitur feriò agnoſcis à Janſenio traditam eſſe Propoſitionem illam, quam Pontifices Cenſurâ hæreſios confixere?

JANSENISTA. Ægidius de Witte, & plures alii noſtrarum partium Theologi, non ſolùm negant, Janſenium quidquam ſimile docuiſſe, ſed etiam Propoſitiones exhibent ex eodem Janſenii volumine deſcriptas, quæ damnato Articulo apparent contrariæ.

QUIETISTA. Non quæro, quid aliqui Janſenio devoti exiſtiment, vel cavillentur: Sed quid tua de eo Judicet æquitas. Ego ſi ad exponendum quod ſentio, me compellis, Propoſitionem damnatam tam perſpicuè contineri locis ibi compluribus comperi adeò manifeſtè, ut ſola poſſit voluntaria & obſtinatiſſima cæcitas inficiari.

Ut autem aliorum, qui à te citantur, negatio, quamdam præſeferat ſpeciem veritatis, exoticum Propoſitioni damnatæ attribuunt ſenſum, quem nemo ſub iis vocibus ante Pontificium anathema intellexit. Doctrinam ego minimè amo, quæ abſque futilibus iſtiuſmodi interpretationibus, nequeat ſuſtineri.

JANSENISTA. Iſtud quidem meritò; ſed horrida ſunt, quæ veritate ſuppoſitâ Pontificii judicii, contra Propoſitionem illam tertiam ſponte profluunt ex noſtro ſyſtemate conſectaria. Si enim ad meritum & demeritum in hoc ſtatu requiratur libertas à ſimplici neceſſitate, & non ſufficiat libertas à violentiâ ſeu coactione, ut non ſufficere definiunt Pontifices, quæ tandem hominibus actio erit capax meriti, vel demeriti?

Nam laudatiſſimum vidimus axioma Janſenii *Quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*, neque operamur unquam iu ejuſdem Antiſtitis hypotheſi niſi alliciente prævià delectatione indeliberatâ, eâque fortiore, quàm ſit omnis oppoſita. Si autem contigerit, æquales eſſe utrimque illecebras, ſuſpenſa hærebit voluntas neceſſariò, in neutram ſe valitura partem inflectere, vel determinare.

Denique cùm in notiſſimo Janſenii ſyſtemate omnis illa delectatio prævia ſit terrena, ad concupiſcentiam pertinens, vel cœleſtis ad gratiam, fieri nunquam poterit in hoc ſtatu ut actio quædam ſit libera à neceſſitate, ſit capax meriti vel demeriti.

QUIETISTA: Adde, conſecutione legitimâ, & indeclinabili, *tolli punitionem & præmium, laudem & vituperium, deliberationem exhortationem & præceptum*, ut pridem notavit Angelicus, & ante eum Auguſtinus cum ſanctis & ſapientibus univerſis, ipſo quoque docente lumine rationis.

JANSENISTA: Nonne, ut *dixi*, horrida hæc ſunt?

QUIETISTA. Horrida ſunt Pelagianis & ſimilibus, viam ignorantibus veritatis, quæ ipſa eſt *via* noſtra *interna*, & *via quietis*. Hanc Queſnellus ipſe nobis non obſcurè inſinuat Propoſit. non paucis. Clariſſima eſt 28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori eſt, peccatorum remiſſio*. Diſpoſitio enim & conatus utilis ad primam gratiam in nullius hominis poteſtate eſt, adeò ut, ſi quis adhibetur, noxius neceſſariò ſit, & magis gratiæ impedimentum; quia ad primam gratiam evidens eſt, nullam poſſe gratiam diſponere vel juvare: Sine gratiâ autem omnis actio peccatum eſt, ut multis Queſnelli Propoſitionibus *ſtabilitur*: unde qualicumque ante gratiam conamine, quid aliud poſſumus, quàm augere continuò præcedentium cumulum delictorum? Optimum igitur Peccatoribus conſilium eſt *quies* ab omni opere.

JANSENISTA: Tam citò obliviſceris exlomatis, quod noſtræ fidei, & Reformatricis Eccleſiæ fundamentum eſt: *Quod ampliùs nos delectat, ſecunùm id operemur neceſſe eſt*; Proinde Conſilium prodeſſe non poterit, ſi fortior adſit ad malum delectatio concupiſcentiæ, quàm gratiæ: neque conſilio opus erit, ſi delectatio gratiæ concupiſcentiam ſuperet ſuavitate. Queſnellus autem, licèt Janſenii hipotheſim approbet, quaſi in omnibus Catholicam; plus tamen roboris, gratiæ cuilibet judicat tribuendum; ita ut nulla unquam gratia ſuccumbat, quantumlibet ardentibus concupiſcentiæ illecebris juxta Articulum ejus 16. *Nullæ ſunt illecebræ quæ non cedant illecebris gratiæ; quia nihil reſiſtit Omnipotenti*: & univerſim juxta Articu-

ticulum 10. *Gratia eſt operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*. Art. 28. *Semen verbi, quod manus Dei irrigat ſemper affert fructum ſuum*.

Tandem verò in idem conveniunt Janſenius & Queſnellus, ut homini in hoc ſtatu auferant libertatem indifferentiæ; quia juxta Queſnellum delectatio gratiæ ſemper potentior eſt delectatione concupiſcentiæ, ideòque neceſſariò ſemper victrix eſt, inſiſtendo axiomati Janſeniano, *quod ampliùs nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt*.

QUIETISTA: His aliud junge Queſnelliani ſyſtematis documentum 40. *Sine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*. Art. 39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum; ardoris, niſi ad ſe præcipitandum, virium, niſi ad ſe vulnerandum: eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum*.

Sine gratiâ igitur cavendum homini eſt ab omni actione; ne aberret, ne ſe vulneribus conficiat, & præcipitet in damnationem: cum gratia non opus eſt labore, ſtudio aut ſollicitudine ad benè agendum: Sinendus tantùm eſt Deus agere cum ſuâ gratiâ, prout ipſi libuerit, ſicut quando creaturas producit è nihilo, quando mortuis reddit vitam, quando aſſumpſit humanitatem: hæc ſe ad unionem hypoſtaticam diſponere non potuit, neque ulla creatura ad ſui productionem concurrere, neque homo mortuus ullo ſe promovere conamine ad reſurgendum.

QUIETISTA: Sunt iſtæ Queſnello ideæ accuratiſſimæ, ab ipsâ Dei ſapientiâ *traditæ in omnibus ſuis ſcripturis*. Ubique tua prudentia perſpicit, viæ Quietiſticæ confirmationem, ut ſemel nos Deo, & noſtra omnia reſignemus; de cætero curantes nihil; cùm cura omnis humana, aut ſuperflua ſit, aut etiam noxia; quin & extra noſtram poſita libertatem.

Sed quid libertatem nomino? Amiſimus eam olim in primo homine. Et quidem opera, quæ vigili ratione facimus, conſtat adæquatiſſimè dividi in bona per gratiam, & peccata ſine gratiâ. Primam petere vel ad eam nos diſponere ſicut oportet minimè poſſumus, ut contra Semipelagianos Sancti Patres & Concilia, ex ipſis Sacris Paginis docuerunt. Quandocumque gratia adfuerit, nos ei reſiſtere non poſſe, indubitatus Janſenii, & à Queſnello ſæpiùs inculcatus, fidei veſtræ Articulus eſt: Abſente gratiâ nihil nos habere virium, niſi ad peccandum, multis à Queſnello Propoſitionibus traditum accepimus, nec paucioribus à Bajo & Janſenio.

Denique inter omnia peccata, in quæ natura hominis corrupta labitur, nullum à libero noſtro pendere arbitrio, conſtans Janſenii doctrina eſt. Sic lib. 3. de gratiâ Chriſti cap. 26. poſtquam ex Auguſtino retulit, quod *Peccatum ſit motus, unde liberum eſt abſtinere*, hunc ſuum ſubiicit commentarium: *Quam definitionem ſæpè* (Auguſtinus) *proteſtatur, nulli peccato, niſi ſolius primi hominis convenire*.

JANSENISTA: Comentarius is reverà Janſenii eſt: audi & rationem; Quia, inquit, *cætera ita peccata ſunt, ut ſint etiam præcedentium ſupplicia peccatorum*.

QUIETISTA: Ratio apparet mirabilis; quia dum *peccata* Janſenius cauſatur *præcedentia*, videtur ſub intelligere actualia & perſonalia; allegari autem oportuit peccatum unicum, idque ſolâ contractum origine, non à ſingulis propriâ commiſſum electione.

JANSENISTA: Peccatum Originis vocare Janſenius meritò potuit plurali numero, juxta loquendi methodum etiam in Divinis Oraculis uſitatam, cujus ratio redditur à Tridentino; quia peccatum illud verè multum eſt, utpote tot in ſe tranſgreſſionibus diſtinctum quot hominum voluntates in Adamo poſitæ fuerunt, ideoque tot facere peccata, quot homines ſunt, ad quæ inquitas derivatur.

QUIETISTA: Hac ratione vocari poſſe peccata plura non inficior; verùm ambigua ſine interprete apparebat locutio, & ſenſui obnoxia minimè Catholico. Non enim primum quod ab homine rationis compote admittitur peccatum, poteſt eſſe *præcedentis ſupplicium* delicti in propriâ commiſſi perſonâ, ut patet.

JANSENISTA: Recta nihilominus Janſenii enuntiatio eſt, etiam in ſignificatione vulgari; quòd omnia, quæ in hoc ſtatu committimus, ſint *præcedentium ſupplicia peccatorum*, vel perſonalium ſcilicet, vel Originalis.

QUIETISTA: Quæ perſonalia hìc memoras delicta ob quæ *ſupplicium* irrogetur? Retineamus firmiter, nullis ſatis extollendum encomiis axioma Janſenii: *Quod ampliùs nos delectat ſecundum id operemur neceſſe eſt*: & illud Angelici, ipſo manifeſtum lumine rationis, quod *ſi non ſit aliquid liberum in nobis; ſed ex neceſſitate movemur ad volendum* (etſi coactio abſuerit) *tollitur deliberatio, exhortatio, præceptum & punitio, laus & vituperium*.

JANSENISTA. Nullane igitur penes te peccata ſunt perſonalia?

QUIETISTA: Viciſſim ſciſcitor, quomodo poſſunt eſſe penes te, qui cum Janſenio

judicas, omnia in hoc ſtatu fieri neceſſariò ex delectatione indeliberatâ fortiore, quàm ſit oppoſita?

JANSENISTA: Quoties quidem major eſt illecebra concupiſcentiæ, quàm gratiæ, priorem ſequimur neceſſariò, ita ut in poteſtate nemo tunc habeat ab omni penitùs abſtinere tranſgreſſione, ſed unam peccati ſpeciem, quivis poteſt eligere præ alterâ. Tentatus ſcilicet ad impudicitiam, poteſt tentationem vincere ex motivo ſuperbiæ, ne, ſi forſitan crimen divulgatum fuerit, detrimentum fama patiatur: ſic in avaro, ne aliquam is ſubire debeat jacturam pecuniæ, hujus amor frænare poterit concupiſcentiam carnis.

QUIETISTA: Sic alicubi diſſerere mihi viſus eſt Janſenius. Verùm ut juxta vetus dictum, *quandoque bonus dormitat Homerus*, miſerè hallucinatus in hoc fuerit Auguſtinus veſter Batavus. Sic enim totius ſui ſyſtematis deſtruit fundamentum: *Quod ampliùs nos delectat ſecundùm id operemur neceſſe eſt*. Quomodo enim hoc ſubſiſtente axiomate, dum major eſt carnalis ardor libidinis, quàm delectatio pecuniæ, vel alterius rei appetitus quilibet inordinatus, liberum erit homini eligere quod delectat minùs?

Nam etiam gratia commiſerationis erga pauperem, ut modicam ei elargiar eleemoſynam, ſatis mihi roboris præſtabit, ut illatam gravem ab adverſario injuriam condonem, vel ſuperem tentationem luxuriæ vehementem? Talis veſtra opinio exotica nullum inveniet ſuffragatorem, ipſique apertè contraria eſt rationi. Nimias prætereà vires tribuit ſauciatæ per primi hominis inobedientiam voluntati.

JANSENISTA. Nullumne igitur peccatum in hoc ſtatu liberum erit?

QUIETISTA. Nullum omnino, niſi renuntiaveritis totius veſtræ hypotheſeos baſi præcipuæ.

JANSENISTA: Argumentum reverà perſpicio neque ratione ſolida diſſolvendum, neque eludendum facilè arte Sophiſticâ. Standum itaque fortiter eſt in eo quod ante ex Janſenio retuliſti, *nulli peccato niſi ſolius primi hominis convenire*, quod ſit, *motus, unde ſit liberum abſtinere*: Sufficere proinde ad peccatum & demeritum in hoc ſtatu, quod liberum fuerit in Adamo, in quo, cùm voluntates noſtræ poſitæ fuerint, etiam nobis libertate quadam remotiſſimâ, peccatum dicitur liberum.

QUIETISTA; Prohibita quidem ea ſententia eſt in tertiâ Janſenii, & poſtea magis explicitè in prima inter 31. quas Alexandri VIII. imperitia condemnavit; ſed poſteriori vulneri remedium attulit Arnaldi eruditio in *Difficultatibus Steyaertio propoſitis par. 9.* Similem laudem de medicato vulnere, quod Chriſti gratiæ inflixerat Alexander VII. tribuit Arnaldo incomparabilis veſter Academiæ Duacenæ nuper Cancellarius Jacobus Gilbertus Eccleſiæ veſtræ Confeſſor glorioſus, ac penè Martyr.

JANSENISTA. Quod modò de peccatis diſſeruimus, applicatur facilè actibus bonis, ope gratiæ exercitis; non enim veriſimile eſt, minus virium ineſſe *adjutorio Chriſti*, quod Gratia eſt, Divina, & ſupernaturalis, quàm motui concupiſcentiæ, qui à Janſenio *adjutorium Diaboli* appellatur.

Iſtud robur gratiæ confirmant ſolidè tot à Queſnello traditæ ideæ, ac Definitiones gratiæ, quibus invictiſſima ejus virtus oſtenditur. Sive igitur Janſenium ſequamur, ſive Queſnellum, aſſerendo juxta priorem quod delectatio major, ſancta vel turpis, prævaleat ſemper neceſſariò; ſive juxta Queſnellum *omnis gratia ſit operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire valeat aut retardare*; gratiâ abſente manebit ſemper peccandi neceſſitas, ut ex deductis hactenùs eſt evidens.

QUIETISTA; Quid igitur remorari vos debet à reſumendo nobiſcum fœdere; quin etiam ab unione utramque inter Eccleſiam componendâ, cùm circa Articulos præcipuos nulla inter nos diſſenſio ſit?

Modos aliquos loquendi à Molinoſio uſitatos, licèt à veſtris quoad ſenſum dogmatibus non diſſideant; ſi tamen veſtris auribus duriuſculè ſonent, non difficile nobis erit, aliquantulum mitigare, atque ab iis & ſimilibus deinceps in publico abſtinere: quemadmodum poſt perſecutionem contra Seguenotium & Saucyranum, prudentia veſtra rectè ſtatuit, loquendum deinceps cautiùs, coràm ſimplicibus ſaltem & hoſtibus, ne inde ſcandalum priores concipiant, poſteriores anſam calumniandi. In Eccleſiâ quoque Romanâ penes Pontificios contentiones non deſunt; ſubinde etiam acriores; abſque ſchiſmate tamen, aut violatione charitatis.

Quoad inflictam Molinoſio, & quibuſdam ejus ſectatoribus infamiam, perſonalis ea fuit, & maximè in factis turpibus fundata. Horum memoria tempore multum elanguit: neque paucorum hominum, qualiſcumque deprehenſa, vel ſuppoſita fuerit culpa, maculare debet alios integros vitæ & puros ſceleris. Penes quem proditio Judæ, reliquo Apoſtolorum Collegio, aut plurium ſocietati Diſcipulorum, flagitium afflavit vel infamiam? Nullane hodiedum crimina com-

mit-

mittuntur inter Romanæ Fidei Prædicatores ſeu Clericos, ſeu ordinum aliàs Sanctiſſimorum Religioſos ?

Decet vos præ cæteris excuſare delicta in quocumque patrata genere, juxta laudatiſſimam Theologiæ veſtræ regulam : *Quod ampliùs nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt*.

Cum plurimi ex utroque ſexu, Doctrinæ Quetiſticæ famâ exciti, ejuſque tanquam ſuaviſſimæ ſimul & ſaluberrimæ, ardentes deſiderio, ad molinoſium confluerent, hâc uſus occaſione Diabolus fuit, ut felices adeò noſtri Syſtematis progreſſus ſiſteret, fructuſque deſtrueret jam partos; ſuſcitavit in Molinoſio, & quibuſdam ejus adjutoribus, motus concupiſcentiæ vehementes, quibus reſiſtere efficaciter non poterant; quia & motus iſti obvenerant Doctoribus noſtris minimè liberi; ſed indeliberati penitus; quibus tamen pulſatos ſuccumbere neceſſe fuit, cùm vel gratia tunc omnis deeſſet juxta Queſuellum, vel debilior cœleſtis illa delectatio eſſet juxta Janſenium; *Quod* autem *ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*; ubi denique *neceſſitas, nec laus, nec vituperium eſt*, ut obſervat poſt Auguſtinum Angelicus, ipſoque diſcimus naturæ lumine.

JANSENISTA : Neque ego deducto à te hactenùs ratiocinio velim reſiſtere, tum pro excuſatione perſonatum, tum pro Syſtematis veſtri cùm noſtro compoſitione. Unum ſupereſt quod te obſecrem; ut ſingulos in Molinoſio damnatos Articulos aſſumens, connexionem inter eos noſtramque hypotheſim, qua poteſt claritate ſimul & brevitate demonſtres, non verbotenus; ſed Scripto, quod Doctoribus noſtris exibere valeam attentiùs conſiderandum; nam licèt allegatis à te probationibus, utpote ſolidis,obſiſtere pertinaciter nolim; majoris tamen momenti & moliminis eſt efficere, ut cæteri omnes, vel ſaltèm præcipui noſtratum partium acquieſcant.

QUIETISTA: Quoniam ita jubes, & maximè utilem fore, pro utriuſque Eccleſiæ noſtræ commodo, unionem, ego quoque cenſeo, quod à me poſtulas, eò conducturum, lubens ſuſcipio. Parallelum igitur expecta proximè. Eſt autem de quo te præmonitum velim, Parallelum iſtud parte ſui non exiguâ compoſitum eſſe à Theologo noſtris ſententiis non addicto; ſed undecunque veritas eluxerit, nulli deſpicienda eſt ſapienti. Denique penes prudentiam tuam erit, verum utique à falſo diſcernere.

CAPUT XVII.

Parallelum Doctrinæ Quietiſticæ & Janſenianæ quoad ſeptemdecim Priores Molinoſii Propoſitiones.

Ne informe & truncum ſine capite Parallelum appareat, neceſſe eſt compendio ſaltem breviſſimo repetam, quæ de primâ Molinoſii Propoſitione in Dialogis amplè diſſerui.

Quietiſmi Propoſitio 1. *Oportet hominem ſuas potentias annihilare:& hæc eſt via interna*. Non agitur de reali annihilatione, ſeu phyſicâ; ſed morali ſolùm & myſticâ, quâ homo ſine ullo ad bona opera exercenda, & frænandas cogitationes conanime, libero ad bonum ac malum arbitrio deſtitutus, velit in omnibus habere ſe quodammodo negativè, ac relinquere abripiendum, quocunque ſive Deus per gratiam, ſive Diabolus traxerit per concupiſcentiam. Hic Molinoſii ſenſus eſt, cui prorſus congruit Janſenianus juxta familiariſſimum Janſenio axioma, quod ampliùs nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt. Nullum ſcilicet opus agimus niſi prævià delectatione aliquâ indeliberatâ, ſive terrenâ ad malum alliciente, ſive cœleſti ad bonum : ſi unica eſt abſque oppoſitione alterius, vincit neceſſariò, uti & ſi oppoſita minus fortis eſt. Sic omnis libera hominis potentia cernitur quodammodo annihilata.

Quietiſmi Propoſitio 2: *velle operari activè eſt Deum offendere, qui vult eſſe ipſe ſolus agens: & ideò opus eſt ſe ipſum in Deo totum, & totaliter derelinquere, & poſtea permanere velut corpus exanime*. Per velle operari activè intelligit Molinos velle operari liberè. Talis volitio penes Janſenium in bonis actibus inordinata eſt, utpote Pelagiana vel Semipelagiana, juxta Propoſitionem hanc ejus quartam: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare*.

Quod Molinos ait, Deum velle eſſe ſolum Agentem, ſubintellige liberum, id que in actibus bonis, in quibus juxta Janſenium humana voluntas inſuperabili trahitur neceſſitate, atque ita patiendo magis, quàm agendo. Ideò juxta Janſenium æquè ac Molinoſium *opus eſt ſe ipſum in Deo totum ac totaliter derelinquere, & poſteà permanere velut corpus exanime*.

Ne verò ſcrupulosior quiſpiam Janſenianus indignè ferat, talem à me ſibi, ſuiſque tri-

tribui in omnibus actibus neceſſitatem, & ſimilem corpori exanimi impotentiam, præ oculis habeat Queſnelli Articulos, tantis hodiedum clamoribus contra Pontificem defenſos. Quid ampliùs quàm corpus exanime conferimus ad actus bonos, ſi ideæ ſint legitimæ, quibus à Queſnello inſtituimur, ut diſcamus quomodo Divina in nobis gratia operetur?

Videlicèt ſicut omnipotentia creationem è nihilo, reſuſcitationem mortuorum, cæcorum illuminationem, & plures ſimiles in ægris corporibus factas prodigio ſanationes nullâ concurrente liberè hominis facultate; ita operatur & gratia.

Quid Chriſti humanitas; in quâ verbum caro factum eſt, ad ſui exaltationem, ſive cum Dei Filio unionem conferre potuit ampliùs, quàm corpus exanime? Quid ampliùs res è nihilo producta potuit ad ſui creationem? Quid in ſui reſuſcitatione plus efficit mortuus? Quam partem in illuminatione oculorum magis habet cæcus, aut alius quilibet in ſanationibus, quæ ſic fiunt prodigio? Quid; inquam, in his omnibus plus conferunt aut conferre valent homines, quàm corpus quodlibet omni motu ac ſpiritu deſtitutum?

Ad has nihilominùs figuras, ad has à Queſnello ideas remittimur, quibus nihil accuratius habet in promptu, ut nos edoceat modum, quo Deus per gratiam operatur in nobis bona velle & perficere. Undè Queſnellus & Janſeniani cæteri ſe ludibrio exponunt, quoties videri affectant ſeriò contra ſuos declamare adverſarios, quaſi ab his Janſenio inferatur injuria, dum ei gratiam tribuunt *neceſſitantem*, à qua voce ſemper hic Epiſcopus abſtinuerit. Satis nempè illi fuit aſſerere, quòd præſente fortiore gratiâ, quàm concupiſcentiâ, ſecundùm priorem operemur neceſſariò, ſive ut Janſeniani Syſtematis utar vocabulo, *operemur neceſſe ſit*. Verùm quid Janſenii vindices, prætenſo iſtiuſmodi diſtinctionis acumine, aliud apud ſapientes obtinent, quàm ut Theologorum vix digni nomine, ad Grammaticos ablegentur, illic audituri, idem eſſe Synonimis ſignificatum, proindè aſſerto uno, non poſſe alterum recuſari.

Honeſtior apparet excuſatio alia, quæ Queſnelli Articulos cauſatur in opere myſtico aſſertos, ad majorem Chriſtianæ Gratiæ commendationem, noſtræque depreſſionem ſuperbiæ compoſitos fuiſſe, vocibus aliquanto magis energicis, quàm paſſim ſcholaſtici patiantur.

Nolim mitigationi, quaſi rigidus refragari, modò quæ ſive Queſnelli, ſive Janſenii enuntiationibus præſtatur humanitas, Molinoſii expreſſionibus non denegetur. Qualiſcumque igitur explicatio benignior conceſſa prioribus fuerit, impertiatur etiam poſterioribus, ut illud Molinoſii *velut corpus exanime*, non æqualitatem ſignificet, ſive ſimilitudinem omnimodam; ſed inferioris gradûs ſeu ordinis. Satis itaque tam Molinoſio, quàm Janſenio eſt, libertatem in omnibus ſive bonis, ſive malis actibus deſtruxiſſe.

Quietiſmi Propoſitio 3. *vota de aliquo faciendo ſunt perfectionis impeditiva*. Claudius Seguenot ejuſdem cum Queſnello Congegationis Presbyter lib. de virginitate locis pluribus in Cenſurâ Sorbonicâ notatis ait. *Vota nihil addunt perfectionis: ſunt tantùm imperfectorum: ſæpe ſunt impedimenta aliò vocantis Dei*.

Propoſitio tum hæc tum Molinoſii ſequitur ex Syſtemate Janſeniano quo omnis è ſtatu naturæ lapſæ expellitur gratia ſufficiens, neque alia admittitur, quàm certiſſimè & neceſſariò victrix. Huic ſententiæ adde aliam multis à Queſnello Propoſitionibus ſtabilitam, quâ omnis actio non elicita per gratiam, neceſſariò peccatum eſt. Proinde an non temeraria videbitur præſumptio, *vota* emittere, atque ita ſub peccato obſtringere te ad actionem, quàm neſcis, an habiturus in poteſtate ſis ut facias? Quis promittere ſibi ſecurus poteſt auxilium ſupernaturale, omnipotens, inſuperabile, quod neque Diabolica tentatio, neque perverſitas voluntatis infringere valeat, non defuturum quoties voti urſerit obligatio? Omnis ſcilicèt ſufficiens gratia, pridem à Janſenio & ejus Sectatoribus ſublata eſt.

Vota itaque *de aliquo faciendo*, neceſſe eſt in Janſenii atque Queſnelli ſententiâ dicantur non *perfectionis* ſolummodò *impeditiva*; ſed manifeſtam ſupponere temeritatem, multorumque inferre neceſſitatem criminuum, ſi vota fuerint iſtiuſmodi, quæ frequentia poſtulent bonorum ſimul & arduorum actuum exercitia.

Quietiſmi Propoſitio 4. *Activitas naturalis eſt gratiæ inimica, impeditque Dei operationes & veram perfectionem; quia Deus operari vult in nobis ſine nobis*. Activitatis naturalis nomine intelligi nequit activitas naturæ, divino auxilio ſpeciali ſupra naturæ ordinem elevata; non enim actiones iſtiuſmodi uſitatâ penes Theologos locutione in numero *naturalium* cenſentur; ſed ſupernaturalium. Quod autem actio omnis cum Dei concurſu ordinario elicita ſit *inimica gratiæ impediatque Dei operationes* ſalutiferas, & *veram*

veram perfectionem, docere nos voluit Queſnellus Articulo ſuo 41. *Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philoſophis Ethnicis, non poteſt venire niſi à Deo, & ſine gratiâ non producit niſi præſumptionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis & amoris.*

Si naturalis omnis cognitio Dei, quæ provenire non poteſt, niſi à Deo, relicta ſuæ activitati naturali abſque gratiæ auxilio non producit niſi effectus adeò perverſos, quid melioris operationis ab aliâ quâlibet hominis activitate relictâ viribus naturæ poterit expectari.

Apoſtolus Epiſt. 1. ad Corinthios cap. 15. ait: *Abundantiùs omnibus laboravi, non ego, ſed gratia Dei mecum*. Verſio Gallica Montibus Hannoniæ edita, inde vulgò dicta verſio Montenſis, mavult ita exprimere, ut Apoſtulus dixerit: *Non ego; ſed gratia Dei, qua mecum eſt*. Quod à Janſeniano verſionis authore non intelligitur, ſicut à S. Hieronymo, & aliis Orthodoxis, ut bonorum laus præcipua debeatur gratiæ, inferior aliqua cooperationi hominis. Talis interpretatio non placuit Janſenio, qui Tom. 5. libro 6. cap. 11. *Pelagianæ*, inquit, *phraſes ſunt gratiam provocare, allicere, cooperari voluntati*. Tomo 3. libro 2. cap. 23. *Laudem boni operis, bonæque voluntatis partiri cum Deo, impium eſſe, ex eo patet, quod poſt lapſum hominis tota laus bonæ voluntatis, atque operis in ſolam gratiam referenda ſit*. Ideò Queſnellus Articulo 69. ait: *Fides, uſus, augmentum & præmium fidei, totum eſt donum puræ liberalitatis Dei*. Art. 25. *Deus illuminat animam, & eam ſanat æquè ac corpus ſolâ ſuâ voluntate: jubet & ipſi obtemperatur.*

Hìc tuam, lectòr, poſtulo attentionem, ut Queſnellianæ ſeries doctrinæ non te fugiat. Art. 24. *Juſta idea, quam Centurio habet de Omnipotentiâ Dei & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ quæ haberi debet de Omnipotentiâ ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate*; quòd ſcilicet ſanatio fiat ſolo motu voluntatis Dei, proindè ut Molinoſius animadvertit, *Deus vult operari in nobis ſine nobis*: Operari utique virtute ſuæ gratiæ, quæ etiam ipſa non eſt aliquid extra Deum, ſive ab ipſo in animis productum, ut communiter creditur à Pontificiis; ſed inquit Queſnellus Art. 36. *Differentia eſſentialis inter gratiam Adami & ſtatûs innocentiæ, ac gratiam Chriſtianam, eſt, quod primam unuſquiſque in propriâ perſonâ recepiſſet: iſta verò non recipitur, niſi in perſona Jeſu Chriſti reſuſcitati, cui nos uniti ſumus.*

Nullam igitur gratiam recipimus in nobis; imò gratia noſtra nihil eſt niſi Deus ipſe, ſive omnipotens ejus voluntas, quæ a Deo non diſtinguitur. Ita Queſnellus Arti. 11. *Gratia non eſt aliud, quam voluntas Omnipotentis Dei, jubentis & facientis quod jubet*. Iterùm Arti. 19. *Dei gratia nihil aliud eſt, quàm ejus Omnipotens voluntas: Hæc eſt idea quam Deus ipſe nobis tradidit in omnibus ſuis ſcripturis.*

Gradum hinc facimus ad penetranda intimè myſteria Queſnellianæ gratiæ inter Catholicos hactenùs inaudita. Art. 26. *Nulla dantur gratiæ, niſi per Fidem*. Art. 27. *Fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum*. Art. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*; à quâ nunquam juſtificatio ſeparatur.

Unde conſecutio deducitur neceſſaria, quòd, cùm prima gratia ſit fides, atque ipſa *peccatorum remiſſio*, omnes ad juſtificationem neceſſariæ diſpoſitiones à primâ gratiâ minimè diſtinguantur. Quemadmodum itaque evidens eſt, nullo Catholico in dubium revocante, quod primam gratiam Deus in nobis efficiat ſine nobis, idem pariter dicendum videbitur in Queſnelliana hypotheſi de ſpe & pœnitentiâ, ſine quâ nulli obvenit adulto Peccatori juſtificatio.

Sic denique actus quoſlibet ad juſtificationem neceſſarios in unicam, eamque primam compactos gratiam, opus erit à *Deo in nobis effici ſine nobis*. Quid hic igitur deſideres ad omnimodum Queſnelli cum Molinoſio conſenſum?

Quietiſmi Propoſitio 5. *Nihil operando anima ſe annihilat, & ad ſuum principium redit, & ad ſuam originem, quæ eſt eſſentia Dei, in quam transformata remanet ac divinizata: & Deus tunc in ſe ipſo remanet; quia tunc non ſunt ampliùs duæ res unitæ; ſed una tantùm: & hac ratione Deus vivit & regnat in nobis: & anima ſeipſam annihilat in eſſe operativo.*

Iſtiuſmodi locutio myſtica quantumlibet exoticis involuta expreſſionibus, aliud reipſa intendere in authoris hypotheſi non videtur, quàm quod pluribus jam oſtenſum eſt Queſnelli Dogmatibus comprehendi. Illud ſcilicet Moliniosii *Nihil operando anima ſe annihilat*, intellige non de annihilatione phyçâ ſeu reali, quæ ſatis noſcitur impoſſibilis, ſed de morali, & myſticâ, ut ſolent ſe annihilare, ſeu reputare nihilum veri humiles, vel ſimulare hypocritæ: ſubinde his junge ſimplices aliquos Janſenianâ hypocriſi circumventos.

Ita Frater Ægidius Pluyme, poſtquam Pon-

Pontificiam Janſeniani voluminis condemnationem viderat, ſenſum nihilominùs ſuum teſtimonio publico innoreſcere omnibus voluit, quaſi eo Pontifex eſſet ad Palinodiam adducendus. *Me* [inquit] *præſente, aliiſque, Theologus quidam doctus & pietate egregius, perlecto & ruminato quater toto opere Auguſtini Janſenii, tot tantiſque encomiis opus illud affecit, ut omnes raperet in admirationem & amorem tam inſignis operis . . . . Ego quoque* [addit de ſe Frater Ægidius] *perſentiſco cum aliis quod ex lectione Janſenii plus, quàm ex tot aliis à me lectis, licèt piiſſimis authoribus, proficiam in humilitate, & diffidentiâ de nihilo noſtro totali.*

Quiſquamne Janſenii aſſecla, hoc boni Fratris ſui Ægidii ſermone offenditur, quaſi aſſerat homines nihil rei eſſe? Craſſa iſtiuſmodi interpretatio dicetur detegere potiùs ſermonis myſtici ignorantiam in lectore, quàm in ſcriptore, aut Dogmate pravitatem. fixum itaque ſit, ANNIHILANDI vocabulo deſtructionem penes Quietiſtas minimè ſignificari propriam, ſeu realem; ſed metaphoricam tantùm, qualem ex Janſenii lectione Frater Ægidius didicit annis multis antè, quàm ullus ex Molinoſio Quietiſta.

Ejuſdem rationis ſunt *animæ* in Deum reſignatio, *transformatio*, *Divinizatio*, *unio*, imò *unitas cum Deo*, quemadmodum in humanis dicitur amicorum invicem conſtanter amantium anima una. Quod autem in damnato Molinoſii Articulo venenum Catholici præcipuè deteſtantur, eſt modus ille pernicioſiſſimæ, ut ajunt, Quietis, juxta quem *anima nihil operando*, ſive *annihilando ſe ipſam in eſſe operativo*, ad eminentem adeò provehi perfectionis apicem inaniſſimè ſtatuatur.

Quietem hanc haurire Molinoſius potuit è Janſenii volumine, ipſoque novi ejus ſyſtematis fundamento: *quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*: Si nempè agere nihil deliberatè poſſumus niſi præviâ delectatione indeliberatâ, quæ neceſſariò vel cœleſtis gratia eſt, vel concupiſcentia terrena; ſi & quæcumque ex alterutrâ major fuerit, conſenſum exprimat neceſſariò, nonne anima patiens magis quàm operans dicenda eſt?

Hac ratione, ſive hypotheſi vult Molinoſius *animam nihil operari*. Sicque mirabilis illa *Quies* non incongruè cenſetur filia, & niſi fallar, primogenita Janſeniſmi, ſecundogenita videbitur hypotheſis Illuſtriſſimi Fenelonii Archiepiſcopi Cameracenſis ab Innocentio XII. condemnata. De hac forſitan diſſerendi locus dabitur poſt præſentis terminum Paralleli.

Quietiſmi Propoſitio 6. *Via interna eſt illa, in qua nec lumen cognoſcitur, nec amor, nec reſignatio, & non oportet Deum cognoſcere; & hoc modo rectè proceditur*, Viam Janſeniſticam aptiſſimè deſcriptam, antequam natam, exhibuit Angelicus in Quæſtionibus diſputatis de malo Quæſt. 6. *Si non ſit aliquid liberum in nobis; ſed ex neceſſitate* (etſi coactionis experte) *movemur ad volendum; tollitur deliberatio, exhortatio, præceptum, punitio, laus & vituperium*: addere Sanctus Doctor potuiſſet: *tollitur omnis ad bonum conatus, omne ſtudium virtutis, & cognoſcendi Deum, lumen, & reſignationem.*

Sic nempè univerſi manebimus in *nihilo noſtro totali*, ut inter primos Janſenii diſcipulos ſe humiliantem vidimus bonum Fratrem Ægidium Pluyme.

Non eſt veriſimile, intentionem Molinoſii fuiſſe contrariam cognitioni Dei, ejuſque luminis quoties Deo placuerit illam animæ ultro infundere; ſed viam ſuam *internam Quietis* introducere cupiens, ab omni bonorum operum labore & curâ ſuos cenſuit liberandos.

Huc etiam Queſnellus præcipuos intendit nervos doloſiſſimi ingenii, nec minùs fallacis eloquentiæ. Multiplici enim figurarum & phraſium varietate totus eſt, ut perſuadeat, univerſos hominum actus, atque conatus neceſſariò peccata eſſe, ſi abſque auxilio gratiæ eliciantur; hâc autem præſente, non poſſe non ſanctos eſſe: neque humano arbitrio liberum relinqui, ut gratiam admittat, vel rejiciat, vel ut cum eâ minùs aut ampliùs operetur.

De prioris generis actibus habemus Articulum 40. *Sine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*. Artic. 39. *voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet virium niſi ad ſe vulnerandum.*

Non melior quàm voluntatis, eſt conditio intellectûs, & quidem in Dei cognitione proficiſcente ab ipſo Deo Artic. 41. *Omnis cognitio Dei non poteſt venire niſi à Deo, & ſine gratiâ non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum.* Non ſolùm igitur inutile; ſed etiam damnoſum maximè eſt, cognoſcere Deum ſine gratiâ. Eadem ratio eſt de *cognitione luminis, amoris, & reſignationis.*

Gratiâ verò præſente, fruſtraneus, imò impoſſibilis eſt omnis liberi arbitrii conatus, ad cognoſcendum Deum, vel lumen, vel amorem, vel reſignationem; ſi à Queſnello rectè deſcribitur modus, quo Deus in homine per gratiam operatur. Quomodo autem fas nobis erit ambigere, quin deſcriptio legitima ſit,

ſit, ſi quidem à Deo ipſo traditur ? Artic. 23. *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, quâ Creaturas è nihilo producit & mortuis reddit vitam.*

Ideam illam Queſnellus pluribus in idem collimantibus figuris, ac definitionibus illuſtrando confirmat. Articulos de hoc verba clariſſima continentes, longo ordine ſuperiùs retuli.

Quid potuerunt Creaturæ efficere circa ſuam è nihilo productionem, ſive quoad modum, ſive quoad ſubſtantiam? Omnipotens Dei voluntas, atque ea *ſola* totum operata eſt. Sic enim proſequitur Queſnellus Art. 24. *Juſta idea, quam Centurio habet de Omnipotentiâ Dei & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus* SOLO MOTU SUÆ VOLUNTATIS, *eſt imago ideæ quæ haberi debet de Omnipotentiâ ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate*. Art. 25. *Deus illuminat animam, & eam ſanat æquè ac corpus ſolâ ſuâ voluntate: jubet & ipſi obtemperatur.*

Quietiſmi Propoſitio 7. *Non debet anima cogitare de præmio, nec de punitione, nec de Paradiſo, nec de Inferno, nec de morte, nec de æternitate.* Quorſum omnis ea cogitatio, niſi ut animam reddat ampliùs peccatricem, Queſnello judice ? Si quidem Art. 46. *Cupiditas aut charitas uſum ſenſuum bonum vel malum faciunt*: Par ratio eſt de cæteris animæ facultatibus.

Proinde hoc ſtante Queſnelli axiomate, omnis humana actio vel charitate laudabilis eſt, vel damnabilis cupiditate. Cogitatio itaque de præmio, & paradiſo, ad ſpem excitans; ſicut & alia de punitione, de inferno, de morte, & æternitate, ingerens timorem, ſi non profluxerit à charitate, quomodò penès Queſnellum effugere poterit maculam cupiditatis ? Omnium enim humanorum actuum adæquata apud eum diviſio eſt, in ſalutiferos ex charitate, & noxios ex cupiditate.

Eadem ſententia aliorum in Belgio Janſeniſtarum eſt, variis expreſſa enuntiationibus, atque ab Alexandro VIII. anathemate confixa. Talis eſt ibi ſeptima: *Omnis humana actio deliberata, eſt Dei dilectio, vel mundi; Si Dei, charitas Patris eſt: ſi mundi, concupiſcentia carnis, hoc eſt mala eſt.*

Ibidem Propoſitio 10. *Intentio, quâ quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum, merè ut cæleſtem obtineat gloriam, non eſt recta, nec Deo placens.*

Prop. 13. *Quiſquis etiam æternæ mercedis intuitu Deo famulatur, charitate ſi caruerit, vitio non caret, quotiès intuitu licèt beatitudinis operatur.*

Neque Janſenius, neque ejus diſcipuli, dogmatum iſtorum primi artifices extitere: præceſſit eos integro ferè ſeculo Michaël Bajus Art. 38. *Omnis amor Creaturæ rationalis aut vitioſa eſt cupiditas, quâ mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corde diffuſâ, Deus amatur.* Neque ea ſententia cum Bajo emortua eſt, ſed recentioribus iterùm typis edita, & audaciſſimis propugnata diſſertationibus à Gabriele Gerberoo contra Pium V. Gregorium XIII. Urbanum VIII. & univerſam Pontificibus conſentientem Eccleſiam.

Arnaldus Libro de *Frequenti Communione* agens de *neceſſariâ diſpoſitione pro tam admirabili myſterio*, ait, *oportere perveniſſe ad virtutem quamdam divinam, & ex præcedenti habitu deificam, nec non ad firmam & inſuperabilem cum rebus divinis adhæſionem*: Denique *ad amoris divini abſque ullâ mixtione puritatem*. Multa de punitione & præmio, paradiſo & inferno, nec non utriuſque æternitate cogitatio non indicat *amoris divini ſine ullâ mixtione puritatem*, quâ quiſquis deſtituitur, à Sanctiſſimi Corporis participatione, juxta Arnaldi regulam arcendus eſt.

Non igitur juxta eandem *debet anima cogitare de præmio, nec de punitione, nec de paradiſo, nec de inferno, nec de morte, nec de æternitate*, utpote quæ ad amorem quidem animam diſponunt; ſed non niſi ſpe duce & metu comite: undè non videtur *amoris divini ſine ullâ mixtione puritas* cum his facilè componenda, quandoquidem juxta Queſnellum, ejuſque in reformandâ Eccleſiâ adjutores omnis actus qui à charitate diſtinguitur ad damnabilem rejici debeat cupiditatem.

Inter Queſnelli Articulos clarus de hoc eſt 44. *Non ſunt niſi duo amores, unde volitiones & actiones omnes noſtræ naſcuntur; amor Dei qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur, & amor quo nos ipſos ac mundum diligimus, qui quod ad Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum eſt malus.*

Metus itaque & ſpes, quibus, ut ex Tridentino diſcimus, ad amorem Dei benevolum ducimur, cùm non ſint propriè charitas quæ inter virtutes Theologicas ordine tertia eſt, & cæterarum omnium Regina, neceſſe eſt Queſnelli judicio, ſint *cupiditas*, ſint *amor malus quo nos ipſos ac mundum diligimus.* Melioriſne penes eundem Doctorem, conditionis cenſebitur, metum illum & ſpem generans cogitatio de morte, inferno, æternitate, punitione, præmio & paradiſo ?

Quietiſmi Propoſitio 8. *Non debet velle ſcire*

ſcire an gradiatur cum voluntate Dei, an cum eâdem voluntate maneat reſignata, nec ne: nec opus eſt ut velit cognoſcere ſuum ſtatum, nec proprium nihil; ſed debet ut corpus examine manere,

Quis enim ſine fructu exponere ſe prudenter velit periculo peccandi? Si nempè volitio iſta & cognitio ſit expers gratiæ, non poteſt juxta Articulos Queſnelli complures eſſe libera à delicto. Art. 39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet virium niſi ad ſe vulnerandum*. Art. 40. *ſine gratiâ nihil amare* (proinde nihil velle, nihil cogitare deliberatè) *poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*.

Quotuſquiſque autem Queſnelli Diſcipulus à Magiſtro tam magnificè de gratiâ ſentire doctus, ut neget eam ſimul cum peccato lethali in eodem poſſe conſiſtere ſubjecto, perſuadere ſibi niſi temerè poterit, quòd talem penes ſe habeat gratiam quotieſcumque *ſcire voluerit, an gradiatur cum voluntate Dei, an cum eâdem reſignatus maneat, nec ne*; utì & quotiès *ſuum voluerit ſtatum cognoſcere, vel proprium nihil*? Prærogativam adeo auguſtam à quâlibet in hoc ſtatu gratiâ inſeparabilem, Queſnellus tradidit locis pluribus, ut demoſtravi alias luculentè. Hic duo tantùm breviſſimè repeto in commodum lectoris qui ſuperiora forſitan non viderit, vel non meminerit.

Primum eſt Art. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio.* Quæ ratio eſſe poterit tribuendi minus virium, minus excellentis indolis vel prærogativæ gratiis ſecundæ, tertiæ, & cæteris ſequentibus, quàm primæ?

Alterum traditur Art. 63. *Baptizatus adhuc eſt ſub Lege ſicut Judæus, ſi Legem non adimpleat vel adimpleat ex ſolo timore*. Nullus peccans lethalitèr, adimplet legem: igitur Peccator omnis Baptizatus *eſt ſub Lege ſicut Judæus*. Eſſe autem ſub Lege ſicut Judæum, eſt eſſe ſine gratiâ juxta *Quintum* Queſnelli *Monitum* pag. 253. *Eſſe ſub Lege eſt eſſe ſub dominatione peccati; quia homo illic exiſtens ſine gratiâ, ſine amore, ſine charitate, nihil habet in corde, præter timorem ſervilem*.

Proinde evidens eſt in memoratâ hactenùs Queſnellianâ hypotheſi, quod communitèr non levi periculo peccandi expoſita ſit *volitio ſciendi, an gradiatur cum voluntate Dei, an cum eâdem voluntate reſignata maneat anima nec ne*. Eidem diſcrimini obnoxia eſt *volitio cognoſcendi ſuum ſtatum vel proprium nihil; quia*, ut abſque ſpeciali revelatione compertum eſt nemini, ſitne amore dignus an odio, quod in Queſnelli ſententiâ comitatur omnis gratiæ privatio, non niſi temerè præſumere quis poteſt, ſibi, quandocunque ſolis naturæ viribus voluerit, *primam gratiam, quæ remiſſio peccatorum eſt*, minimè defuturam.

Suppoſito itaque Queſnelli ſyſtemate haud incongruè dixiſſe videbitur Molinoſius: *Non debet* (anima) *velle ſcire an gradiatur cum voluntate* Dei, *an cum eâdem voluntate reſignata maneat nec ne; nec opus eſt ut velit cognoſcere ſuum ſtatum, nec proprium nihil; ſed debet ut corpus exanime manere*; utpote ſic & non alitèr ſe proximo excmpturus delinquendi periculo. Denique nullum eſſe in Queſnellianâ hypotheſi conſilium ſapientius, quàm quo ſuadetur imitatio corporis exanimis, animadverſio in ſequentem Articulum manifeſtiùs demonſtrabit.

Quietiſmi Propoſitio 9. *Non debet anima reminiſci nec ſui, nec Dei, nec cujuſcunque rei: & in viâ internâ omnis reflexio eſt nociva, etiam reflexio ad ſuas humanas actiones, & ad proprios defectus*.

Evidens eſt aſſertionem hanc Molinoſii, ſuppoſitâ Queſnellianâ hypotheſi, ſenſum pati innoxium, imò ſalutiferum. Non enim agitur contra reminiſcentiam animæ ſupernaturalem, ſive ex gratiâ dimanantem; quia non ſolùm utilitas & ſanctimonia; ſed etiam neceſſitas ejus nimiùm aperta eſt. Idem prorſus eſto judicium de Reflexione, quæ, ſi Divinæ gratiæ ſoboles eſt, exiſtere nequeat, niſi ſancta, quanquam in poteſtate hominis non fuerit impedire; quandoquidem juxta Propoſitionem Queſnelli decimam, *gratia eſt operatio manûs Omnipotentis* Dei, *quam nihil impedire poteſt, aut retardare*.

Senſus itaque Molinoſii conſentiens Janſenianis, ſed Pontificiis contrarius eſt, quo prohibetur animæ omnis *reminiſcentia* naturalis, ſive ſui, ſive Dei, ſive alterius cujuſcunque. Eadem ſententia eſt de *reflexione* viribus elicitâ naturæ. Utraque etiam juxta Janſenium & omnes ejus Diſcipulos neceſſariò peccatum eſt. Sic nempè Janſenius de ſtatu naturæ lapſæ lib. 4. cap. 18. *Ita peccato periit libertas arbitrii ad faciendum bonum, ut ante gratiam non ſolùm non poſſit univerſam Legem moralis honeſtatis implere; ſed nec unam quidem, nec unum opus ejus. Ita inducta eſt peccandi neceſſitas, ut in omni actu, quo ſibi videtur legem vel ſervare, vel tranſgredi, reus alicujus peccati teneatur*.

Ibidem. *Ita periit libertas abſtinendi à peccato, ut nec in ullo quidem opere* (ſine gratiâ) *omnis peccati culpam poſſit effugere*. Didicerat iſtud Janſenius à Michaële Bajo, cujus eſt hæc inter Propoſitiones damnatas vigeſi-

geſima ſeptima : *Liberum arbitrium, ſine gratiæ Dei adjutorio, non niſi ad peccandum valet*.

Magis terruerit Janſenium Bajana hæc, in doctrinam oppoſitam cenſura, quæ eſt Propoſitio Baji ſexageſima quinta: *Nonniſi Pelagiano errore admitti poteſt uſus aliquis liberi arbitrii bonus, ſive non malus; & gratiæ Chriſti injuriam facit, qui ita ſentit, & docet*. Hæc Baji Cenſura ita placuit Janſenio ut non attenderit ad duorum Pontificum adverſus eam anathema, neque ad humilem Baii Palinodam, neque ad promiſſam à ſe & quidem ſæpiùs Pontificiis Decretis ac definitionibus obedientiam.

Magis ſeriam fuiſſe confidamus ſubmiſſionem, quam ultimâ vitæ horâ publicis Teſtamentis tabulis conſignavit. Utinam Queſnellus, qui errantem Janſenium tantâ ſecutus fuerat pervicaciâ, aliquid teſtimonii ſimilis, ſaltem in vitæ termino reliquiſſet! Sed quantum Eccleſiæ de ejus exitu ſcire licuit, ſuis immortuus eſt erroribus, etiam hæreticis; obſtinatæ ſcilicet ad Concilium Oecumenicum appellationis fiduciâ imprudentiſſimè ſecurus; quaſi ſatis ea ponderis apud Deum & homines habitura ſit, ut omnem à ſcandaloſâ rebellione, maculam abſtergat.

Verùm ineptiſſimis iſtiusmodi offuciis Tribunali Superum non illuditur. Denique ſi vera foret relata Baii & Janſenii opinio, pluribus à Queſnello Articulis reſuſcitata, meritò ſuos docuiſſet Molinoſius Diſcipulos, quòd *omnis reflexio* naturalis, *ſit nociva*, *etiam Reflexio ad ſuas humanas actiones, & ad proprios defectus*: quòd *anima non debeat* (imò non poſſit ſine peccato) naturaliter *reminiſci*, nec ſui, nec Dei, nec cujuſcunque rei. Quid igitur agendum? Prorſus nihil; ſed *debet anima ut corpus exanime manere*. Tota hæc, ut patet, Molinoſii doctrina, vel ex Janſenio & Diſcipulis ejus hauſta eſt, vel eis facilè concilianda.

Quietiſmi Propoſitio 10. *Si propriis defectibus alios ſcandalizet, non eſt neceſſarium reflectere, dummodo non adſit voluntas ſcandalizandi: & ad proprios defectus non poſſe reflectere, gratia Dei eſt*. Conſiderato Janſenii axiomate, latiſſimè patenti *quod ampliùs nos delectat*, *delectatione* etiam *indeliberatâ, ſecundùm id operemur neceſſe eſt*, cur *neceeſſarium* videbitur *ad proprios reflectere defectus*, quos impedire nequiverimus, eorum objecto ſeu materiâ ampliùs delectante, quàm quidquid virtutis, ſive illecebræ cœleſtis occurrerit contrariæ?

Excipit Molinoſius, *dummodo non adſit voluntas ſcandalizandi*. Sic etiam Janſenius, perculſus quodammodo nimiâ axiomatis ſui amplitudine, reſtringere illud voluit in malis actibus, itaut delectante magis vitio, quàm virtute, *ſecundum illud* quidem *operemur neceſſe ſit*; relictâ tamen libera voluntati inter vitia optione. Placuerit eadem Molinoſio, quantumlibèt ineptè conficta ſpecies libertatis, atque ipſe pariter *voluntatem ſcandalizandi proximum* cum altero peccati genere commutandi, *viæ internæ* Sectatoribus non ſolùm facultatem tribuit; ſed etiam conſilium & forſitan præceptum.

Janſeniana exceptio, velut ineptiarum maxima, ſæpè alias in præſenti opere impugnata eſt, utpote qua tota axiomatis centies ab eo inculcata ratio funditùs evertitur.

Eadem exceptionis fallacia convincitur ex illecebrâ gratiæ, quæ ita delectat & allicit hominem ad bonum determinatum, ut in ejus poteſtate non ſit adjutorium illud ad aliam boni ſpeciem detorquere; conceſſam videlicet gratiam ad elargitionem eleemoſynæ, convertere ad emittendum votum perpetuæ Caſtitatis, vel ſuperandas quaſlibet luxuriæ tentationes.

Quod inter gratias, ſeu beneficia Dei Molinoſius collocet *impotentiam reflectendi ad defectus proprios*, non adeò mirum videbitur Queſnellianæ hypotheſeos Sectatori. In eâ enim omnis elicita ſolis naturæ viribus actio; neceſſariò peccatum eſt; qua propter cùm illa *ad defectus proprios reflexio* a Molinoſio reprobata, non niſi naturalis ordinis ſit, meritò in eâ hypoteſi beneficium Dei reputabitur, peccati illius impotentia committendi.

Quietiſmi Propoſitio 11. *Ad dubia quæ occurrunt, an rectè procedatur, nec ne, non non eſt opus reflectere*. Semper ſupponitur dubia illa non ſuggeri à Spiritu Sancto; ſed occurrere naturaliter: ad talia non opus dicitur reflexione, ſcilicèt naturali, quæ juxta Queſnellum, & Janſenium non careret vitio.

Quetiſmi Prop. 12. *Qui ſuum liberum arbitrium Deo donavit, de nullâ re debet curam habere, nec de inferno, nec de Paradiſo; nec debet deſiderium habere propriæ perfectionis, nec virtutum, nec propriæ ſanctitatis, nec propriæ ſalutis, cujus ſpem purgare debet*.

Ab ipſis novæ Eccleſiæ incunabulis Doctrina ſimilis prodire in publicum cœpit, verùm initio ſubtimidè, & non niſi fucis illita pietatis eximiæ. Protruſiſſe eam primus aliquandiu creditus fuit Joannes vergerius Abbas Sancyranus, propter Apologias, quibus eam contra Sorbonicos propugnavit. Sed viſum poſtea fuit Sancyrani diſcipulis expedire, ut

ut cùm prior lucubratio, cenſuræ ſubſtrahi non poſſet, ſaltem infamiæ ſubduceretur Caput novæ Eccleſiæ &Patriarcha: odioſi autem operis invidia coniiceretur *in Agnetem à Sancto Paulo* Portus-Regii Monialem, Sororem Arnaldi.

Libellus titulum præferebat *Corona Sanctiſſimi Sacramenti*. Numero 13. inſtituimur amore erga Deum tam puro, ut illo initiati, nihil impoſterùm curemus, nihil deſideremus, ne ipſam quidem poteſtatem *ſubiiciendi nos* Deo, & perfectâ mandatorum obſervantiâ *merendi* ejus fruitionem, noſtramque perpetuam felicitatem: *Non reſpiciat Jeſus Chriſtus animarum merita; ſed omnia diſponat pro libito: Renuntiemus poteſtati, quam habemus, Deo nos ſubiiciendi, in eo quod exiſtentibus in gratiâ ſeipſum promiſerit. Non iſthic collocemus ſpem noſtram; ſed maneamus in beatâ incertitudine, qua independentiam Dei veneretur.*

Ulteriùs procedit mirabilis ille & inauditus antea amor, à novis iſtis Eccleſiæ Reformatoribus prædicari cœptus: Numero 16. *Jeſus Chriſtus ſe ipſo occupetur, neque ullam in ſe patiatur Creaturam ſeu nihilum. Nihil curet extra ſe: non offeramus nos illi, ut ſe nobis applicet; ſed potiùs ut ab illo rejiciamur, propterea quod ſe debeat nobis præferre. Amplectamur illam applicationis negationem: Eligamus potius ut Chriſtus noſtri obliviſcatur, quàm ut noſtri memoria Chriſti ergà ſe applicationem interrumpat, eum applicando ad Creaturas.* Numero 11. *Jeſus Chriſtus maneat in ſe ipſo, relinquens Creaturas in impotentiâ ad ſe accedendi.* Nonne ubique loqui Molinoſium crederes?

Quod hic aſſerit, eum qui ſuum liberum arbitrium Deo dicavit, *debere propriæ ſalutis ſpem purgare*, ſignificat non poſſe ſpem ſalutis ſive deſiderium viſionis & amoris beatifici ibi ſiſtere; ſed in bono ipſius Dei, ejuſque gloriæ incremento. Ita ſpem ſuam *purgare* didicerit forſitan à Janſenio. Sic enim is de *ſtatu naturæ lapſæ* libro 3. cap.20. *Concupiſcentia reſpectu Dei, amor vitioſus eſt; nam ille ſemper, quidquid concupiſcit, hoc ultimò ad ipſum amantem refert.*

Lib.5. cap.9. *Spem Chriſtianam deprimunt, qui eam ſubtrahunt charitati, & quodam ſinceritatis adulterio, puritatem Divinæ & gratuitæ charitatis in concupiſcentiæ amorem, aut in mercenariæ cupiditatis fœditatem vertunt.*

Ibid. cap.10. *Abſit ut ita Chriſtianus propter retributionem operetur, ipſum Deum mercedem tanquam ſibi utilem* (ſive ſibi bonam) *expectando.*

Ibid. *Ex quo amore naſcitur ut etiam pœnas timeat. Sed ſicut ex illo timore nunquam juſtitiam Dei operabitur, ita etiam ex illo concupiſcentiæ amore nunquam juſtitia diligetur.*

Conſentit Queſnellus Propoſitione 56. dicens: *Sola charitas Deum honorat*. Prop.53. *Sola charitas Chriſtiano modo facit* (actiones Chriſtianas) *per relationem ad Deum & Jeſum Chriſtum.* Alirer elicitæ actiones, etiamſi ex fide & ſpe, nullius pretii ſunt, quin etiam vitio non carent juxtà Propoſitionem Queſnelli 47. *Obedientia legis profluere debet ex fonte, & hic fons eſt charitas. Quando Dei amor eſt illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum eſt quod apparet exteriùs; alioqnin non eſt niſi hypocriſis, aut falſa juſtitia.*

Talis à Sancyrani & Janſenii tempore ſemper fuit doctrina, Reformationem Eccleſiæ in fide & dogmatibus ſpirantium Novatorum: quorum veſtigiis inſiſtere volens Molinoſius, *propriæ ſalutis ſpem* ab amore proprio ſolicitè ſtatuit *expurgandam*, ut nihil ſperetur, niſi quantum ratio dictaverit Charitatis.

QuietiſmiPropoſitio 13. *Reſignato* Deo *libero arbitrio, eidem Dei relinquenda eſt cogitatio, & cura de omni re noſtrâ: relinquendum ut faciat in nobis ſine nobis ſuam Divinam voluntatem.*

Quid aliud conſultiùs ſuadere ſuo poterit Diſcipulo Janſenius vel Queſnellus? Aut enim is ad quem inſtructio dirigitur, gratiæ auxilium habet, vel eo deſtituitur. Si habet, bonum efficit & quidem infallibiliter, ac neceſſariò juxtà Queſnellianam gratiæ difinitionem, Propoſitione 10. *Gratia eſt operatio manus Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare.* Si ſupernaturali illo ſubſidio præmunitus non eſt, peccat neceſſariò in omni opere juxtà Propoſitionem Queſnelli Quadrageſimam: *Sine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*; Proindè nihil velle, nihil agere niſi peccatum.

Nonne igitur homini ope gratiæ non inſtructo melius eſt abſtinere interim ab omni opere, & *reſignato* antea *Deo libero arbitrio eidem Deo relinquere cogitationem & curam de omni re noſtrâ, & relinquere ut faciat in nobis ſine nobis ſuam Divinam voluntatem*?

Dixi *in nobis ſine nobis* tam in Queſnelli, quàm Molinoſii Sententiâ, in neutrâ ſcilicet ulli gratiæ cooperamur liberè: Penes Janſenium non minùs neceſſariò inſtinctum gratiæ ſequimur, ſi indeliberata ejus delectatio fortior ſit delectatione concupiſcentiæ: ſi infirmior, conſenſum obtinere ab animo non poteſt, ſed victoria neceſſariò eſt penes concupiſcentiam & peccatum. Quie-

Quietiſmi Propoſitio 14. *Qui Divinæ voluntati reſignatus eſt, non convenit ut à Deo rem aliquam petat; quia petere eſt imperfectio; cùm ſit actus propriæ voluntatis, & electionis; & eſt velle, quòd Divina voluntas noſtræ conformetur, & non quòd noſtra Divinæ. Et illud Evangelii Petite & accipietis, non eſt dictum à Chriſto pro animabus internis, quæ nolunt habere voluntatem. Imò hujusmodi animæ eò perveniunt, ut non poſſint à Deo rem aliquam petere.*

Hæc Propoſitio conſectarium quoddam eſt Popoſitionis primæ & ſecundæ: *Oportet hominem ſuas potentias annihilare: & hæc eſt via interna. Velle operari activè eſt Deum offendere, cui vult eſſe ipſe ſolus agens: & ideò opus eſt ſeipſum in Deo totum & totalitèr derelinquere, & poſtea permanere velut corpus exanime.*

Utramque hanc Quietiſticam Propoſitionem Queſnelliano Syſtemati & Janſenio conſonam ſe Superiùs demonſtravi. Penes neutrum his Doctoribus datur actio indifferens; ſed omnis neceſſariò mala eſt ex concupiſcentiâ vel bona ex gratiâ, neutra in libero hominis ſita arbitrio, ſubſiſtente Janſenii axiomate *Quod ampliùs nos delectat, ſecundùm id operemur neceſſe eſt.*

Nec juxtà Janſenium ullo tempore ab omni vacat delectatione eſt homo vigilans. Undè ſemper neceſſariò peccat, prævalente concupiſcentiæ delectatione, niſi potentior ſit gratia, quâ abſente, quid melius, ſeu minus malum accidere homini poteſt, quàm ceſſatio ab omni opere, proinde & ab omni petitione.

Incertus communiter homo eſt, an ſupernaturali gratiæ auxilio præveniatur; Quapropter qui charitate ſemel, ut confidit, ſe totum omnibus animæ facultatibus Deo obtulit, ac penitùs reſignavit, minùs obnoxius peccandi periculo videbitur Queſnello. Siquidem juxtà Articulum ejus 59. *voluntas quam gratia non prævenit, nihil habet luminis niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum; capax omnis mali & incapax ad omne bonum.*

Certè quidem ſolet Romanos & Pontifices ... Oratio, quæ in Propoſitione Quietiſtica ... ur, ob quam *nihil à Deo petere convenit qui Divinæ voluntati reſignatus eſt*, quòd *petere ſit imperfectio, cùm ſit actus propriæ voluntatis & electionis, & ſit velle quòd Divina voluntas noſtræ conformetur; non quòd noſtra Divinæ.*

Quid in totâ Molinoſii Propoſitione eſt ... Agnetem à S. Paulo Portûs Regii

Monialem Arnaldi Sororem, & Sancyranii diſcipulam, non vidimus in *Corona Sanctiſs. Sacramenti* enuntiantem, veluti quintam quodammodo eſſentiam perfectiſſimæ charitatis, ſive ut Arnaldus libro de *Frequenti Communione* part.3.cap.7. vocat; *amorem Dei puriſſimum, & omnis expertem mixtionis?*

Talem ibi Arnaldus *diſpoſitionem* præſcribit, velut *neceſſariam pro tam* admirabili myſterio. Qualis autem ea *mixtio eſt*, cujus expertem eſſe oporteat amorem Dei puriſſimum? Omnis, inquit Arnaldus, ſive cujuſcunque actus ad amorem benevolum non pertinentis; expertem itaque ſpei, prout hæc diſtinguitur à charitate.

Si talis ſit ad communicandum *Diſpoſitio neceſſaria*, neceſſe pariter erit, ſpem meram & propriiſſimè dictam, *imperfectionem* reputari, & quidem minimè levem. Imò, inquit Queſnellus, finem ambagibus ponens & diſſimulationi; Spes iſtiuſmodi cupiditas propriè eſt & peccatum. Doctrinam hanc clarè, & nullo oblitam fuco continet Propoſitio ejus 46. *Cupiditas aut charitas uſum ſenſuum bonum vel malum faciunt:* Quæ de uſu ſenſuum, eadem cæterarum animæ facultatum ratio eſt, ut nullus Arnaldi vel Janſenii aſſecla diffitetur. Petitio propriè non actus charitatis eſt; ſed communiter fertur in ea potiùs quæ nobis bona ſunt, atque ad noſtram attinent felicitatem.

Quem denique de rebus ad perfectionem ſpectantibus inſtitui magis voluerit Sancyranus, quàm Arnaldi ſibi chariſſimi, & ad maxima quæque deſtinati Sororem, eamque inter Portûs-Regii Amazones non vulgarem? Quæ proindè hæc typis edidit, perfectionis ſublimiſſimæ, ut credidit, documenta, extra omne apparet dubium à præcipuis Reformationis Doctoribus, ei fuiſſe tradita, quâ promovente, ſupponerent, ad alias faciliùs dimanatura.

Abſtinendum itaque ab omni petitione inculcat illa totis eloquentiæ ſuæ viribus in memoratâ ſæpiùs *Coronâ* Num.13. *Non reſpiciat Jeſus Chriſtus animarum merita*; adeòque nec vota; *Sed omnia diſponat pro libitu. Renuntiemus poteſtati, quam habemus Deo nos ſubiiciendi*, etiam per humillimas preces & petitiones. *Non iſthic collocemus ſpem noſtram; ſed maneamus in beatâ incertitudine, qua independentiam Dei veneretur.*

Num.14. *Æſtimemus nos felices, quod Divinorum donorum nullo modo reddamur participes.*

Num.16. *Jeſus Chriſtus ſeipſo occupetur, neque ullam in ſe patiatur creaturam, ſeu nihilum: nihil curet extrà ſe.* Proindè non cu-

ret petitiones noſtras, neque illis *occupetur*. Non offeramus *nos illi, ut ſe nobis applicet*; *ſed potiùs ut ab illo reiiciamur*: reiiciantur itaque & petitiones noſtræ. *Amplectamur illam applicationis negationem: Eligamus potiùs, ut Chriſtus noſtri obliviſcatur, quàm ut noſtri memoria Chriſti erga ſe applicationem interrumpat.*

Si deſiderare oporteat, ut Chriſtus noſtri potiùs obliviſcatur, quàm ut ſe nobis applieet; ne noſtri memoria applicationem ejus erga ſe impediat, vel interrumpat, abſtinendum penitùs videbitur à petitione, & precibus quibuſeunque ad Chriſtum, & per Chriſtum ad Deum, ab Eccleſiâ dirigi ſolitis, etiam in Saero-Sancto Miſſæ Sacrificio. Eadem ratio ſi legitima eſt, valebit pro abrogandis invocationibus omnium Sanctorum. Neſcio an eò uſque ſuos deducere Sectatores Quietiſmi Spiritus voluerit, quo conſpicimus Saneyrani Diſcipulam, & maximi inter ſuos Arnaldi Sororem, Lectores ſui operis conatam allieere.

Hinc facilis gradus oſtenditur ad renuntiandum omni euræ & ſtudio ſalutis, omnibuſque ad Deum pro ea obſecrationibus; ſiquidem præeligere debemus ut *non reſpiciat* Deus *animarum merita*, vel preces, *ſed omnia diſponat pro libitu*, noſque perpetuò hìc *maneamus in beatâ incertitudine quæ independentiam Dei veneretur*. Si conveniat *nos Chriſto Mediatori & Redemptori offerre ut ab illo reiiciamur*, Quidni & Deo Salvatori nos pro obtinendo ſimili beneficio offeramus? Nonne eximiè pia foret oratio, ut Deus *noſtri obliviſcatur*? Nondum eò progreſſus legitur Molinos, aut ex ejus quiſpiam Sectatoribus.

Quietiſmi Propoſitio 15. *Sicut non debent à Deo rem aliquam petere, ita nec illi ob rem aliquam gratias agere; quia utrumque eſt actus propriæ voluntatis*: Subintellige quando ex propriâ electione & libero arbitrio fit; tunc enim & ſine gratiâ eſt, & neceſſariò peccatum in Quaſnelli Syſtemate, juxta quod Articulo 40. *Sine gratiâ nihil amare*, aut agere *poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*, Gratiâ autem præſente, non eſt actus *propriæ voluntatis*, ſeu liberi arbitrii, cùm non ſit in poteſtate hominis opus bonum ſuſpendere, vel cœleſti impulſui denegare conſenſum.

Adde, quòd *actus* gratiæ ſubſidio elicitus, non magis ſit *propriæ voluntatis*, quàm noſtri productio ex nihilo, aut reſuſcitatio ex mortuis juxtà Articulum Queſnelli 23. *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, quâ creaturas è nihilo producit & mortuis reddit vitam.*

Nè verò quis exiſtimet operationem gratiæ hâc & pluribus iſtiuſmodi Propoſitionibus judicatam, ſolùm in eo ſimilem à Queſnello aſſeri creationi & reſuſcitationi, quod utrobique effectus ſequatur infallibiliter; ſed non ſimili modo; quia nullus pro creatione & reſuſcitatione ſupponitur in homine conſenſus liber, ſicut pro operatione gratiæ requiritur à Tridentinâ Synodo Seſſ. 6. cap. 5, & de Juſtifieatione Canone 4. Verùm nihil apparet poſſe alteri eſſe magis contrarium, quàm Tridentini ſive Capitis, ſive Canonis doctrina hypotheſi Queſnellianæ.

Sic nempè indicato Synodi cap. dicitur "Declarat præterea (Synodus) ipſius
,, juſtifieationis exordium in adultis à Deo
,, per Chriſtum Jeſum præveniente gratiâ ſu-
,, mendum eſſe, hoc eſt ab ejus vocatione,
,, quâ nullis eorum exiſtentibus meritis vo-
,, cantur, ut qui per ejus excitantem atque
,, adjuvantem gratiam ad convertendum ſe
,, ad ſuam ipſorum juſtificationem, eidem
,, gratiæ liberè aſſentiendo, & cooperando di-
,, ſponantur; ita ut tangente Deo cor hominis
,, per Spiritus Sancti illuminationem, neque
,, homo ipſe nihil omnino agat, inſpiratio-
,, nem illam recipiens, quippè qui illam &
,, abjicere poteſt: neque tamen ſine gratiâ
,, Dei movere ſe ad juſtitiam coram illo, li-
,, berâ ſuâ voluntate poſſit. ,,

Similiter Canone 4. "Si quis dixerit li-
,, berum hominis arbitrium, à Deo motum
,, & exeitatum, nihil cooperari aſſentiendo
,, Deo exeitanti atque vocanti, quô ad ob-
,, tinendam juſtificationis gratiam ſe diſpo-
,, nat, ac præparet, neque poſſe diſſentire ſi
,, velit; ſed veluti inanime quoddam, *nihil*
,, omnino agere, merèque paſſivè ſe *habere*,
,, anathema ſit.,,

His adde Canonem 3. "Si quis dixerit,
,, ſine præveniente Spiritûs Sancti inſpira-
,, tione, atque ejus adjutorio, hominem cre-
,, dere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſ-
,, ſe ſicut oportet, ut ei juſtificationis gra-
,, tia conferatur, anathema ſit.,,

Quid omnibus his de gratiâ definitionibus conſonum traditur à Queſnello? Ut à poſteriore incipiam undè pendent ferè cætera; Articulum Queſnelli inſpice vigeſimum ſextum. *Nullæ dantur gratiæ, niſi per fidem*. Art. 27. *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum*. Art. 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*. Synodus ferit anathemate aſſerentes, *credere hominem poſſe ſicut oportet, ſine præveniente Spiritûs Sancti inſpiratione atque ejus adjutorio*: Queſnellus ait *primam gratiam eſſe* ipſam *Fidem*, imò *remiſſionem* peccatorum: Synodus

odus

nodus anathema inſligit dicenti, *Liberum hominis arbtrium à Deo motum & excicatum nihil cooperari aſſentiendo Deo excitanti atque vocanei, quô ad juſtificationis gratiam ſe diſponat ac præparet, neque poſſe diſſentire, ſi velit*.

In Queſnelli autem ſententiâ evidens eſt, quod ſicut liberum hominis arbitrium nihil operatur ut primam gratiam accipiat, utpotè prorsùs gratuitam, quamque Deus in nobis operatur ſine nobis liberè concurrentibus, ita pariter *liberum arbitrium nihil agat*, aut agere poſsit, *quô ad juſtificationis gratiam ſe diſponat, ac præparet*.

Si ut à Queſnello inſtituimur, *prima gratia quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*; conſequens eſt, liberum arbitrium nihil agere, ſed *merè paſſivè ſe habere, & velut inanime quoddam*; ſicut in *productione cratura è nibilo*, & *reſuſcieatione* à mortuis nulla creaturæ intervenit cooperatio: quâ utrâque ſimilitudine edocere nos Queſnellus voluit *ideam* operationis gratiæ.

Hæc ſcilicet juxta ipſum omnis inſuperabilis eſt, quam *nibil impedire poſſit, aut retardare*. Ita diſſolvitur, atque in leves abire auras cogitur omnis, à Tridentino Concilio declarata, ac definita liberi facultas arbitrii, prædita *diſſentiendi* gratiæ, eamque pro libitu *abjiciendi* abſolutiſsimâ poteſtate.

Nihil ampliùs hìc, quàm Queſnellus, docuiſſe Molinos deprehenditur, aut voluiſſe, Ex toto denique relato hactenùs Queſnelli ſyſtemate conſectarium manifeſtum eſt, quod præſenti comprehenditur Molinoſii Articulo.

Agitur enim de actibus liberi arbitrii, circa quos ab Angelico animadverſum accepimus, quod ubi libertas non eſt; ſed neceſsitas, *tollatur deliberatio, exhoreatio, præceptum & punitio, laus & vituperium*; proindè & conſilium, & omnis morum regula.

Hoc ſuppoſito nonne perſpicuum ex Queſnellianâ hypotheſi profluit dogma præſens Molinoſii? Sicut *non debent à Deo rem aliquam petere* [quia nulla petendi congruè, penes hominem libertas eſt] *ita nec* illi ob rem aliquam gratias agere (niſi gratia neceſsitans eò tulerit) *quia* aliàs *utrumque*, petitio ſcilicet & gratiarum actio, *eſt actus propriæ voluntatis*; Proindè non Spiritûs Sancti inſtinctus, ſine quo juxta Queſnellum *voluntas nibil babet luminis niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum; eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum*.

Idem tot Queſnelli Propoſitionibus traditur, ut repetere hìc ſingulas, tædium mihi pareret & Lectori.

Quietiſmi Propoſitio 16, *Non convenit Indulgentias quærere pro pœnâ propriis peccatis debitâ; quia melius eſt Divinæ Juſtitiæ ſatisſacere; quàm Divinam miſericordiam quærere; quoniam illud ex puro* Dei *amore procedit, & iſtud ab amore noſtro intereſſato: nec eſt res* Deo *grata, nec meritoria; quia eſt velle Crucem ſugere*.

Magnificus amoris erga Deum puriſsimi Prædicator videri voluit cum Sancyrano Janſenius. Utriuſque veſtigiis ſtudiosè inſtitit Arnaldus in relato ſuperiùs libro de *Frequenti Communione* parte 3. capite 7. unde Propoſitionem 23. inter triginta & unam, excerptam hanc vidimus, atque ab Alexandro VIII. juſtiſsimè condemnatam: *ſimiliter arcendi ſunt à Sacrâ Communione, quibus nondum ineſt amor* Dei *puriſſimus, & omnis mixtionis expers*.

Secuti quoque Arnaldum Diſcipuli non parum operæ poſuere in eliminando ex animis omni amore ſui, & alio quocunque præterquam erga Deum puriſsimè benevolo.

Sic author operis, cui inſcriptio eſt: *Director ſpiritualis pro iis qui nullum habent*: pag. 139. *Eſt*, inquit, *certa quædam diſpoſitio, in quâ debet eſſe ut Sacræ Eucbariſtiæ particeps ſiat. Exigebant Sancti Patres, ut Chriſtianus, cùm ad Communionem accederet, tam puro erga* Deum *præditus eſſet amore, & omnès alterius amoris expetee, ut moreuus eſſet non ſolùm peccato, & mundo, ſed etiam ſibi*.

Liber is Belgicè editus, magno uſui eſſe dicitur in Hollandiâ penès *Miſſionarios* quoſdam, vulgari nomine, *Apoſtolicos*; ſed Arnaldo, & Queſnello magis, quàm Sedi Apoſtolicæ devotos, à quibus è Galliâ profugis, rebellionem contra Pontificem edocti, arte mirabili noverunt *puriſſimam* ſuam cum ſchiſmate, fortè & hæreſi, jungere charitatem. Quàm probè, quàm religiosè tales ſupponendi ſunt ſuos inſtituere Chriſtianos!

Indulgentiarum penes eos æſtimatio & cura exigua, imò potiùs contemptus. Quoniam ſcilicet earum deſiderium, in hominibus indicat amoris aliquid erga ſe, dilectionem hinc Dei arguunt in expetentibus Indulgentias, non adeò puram, quin mixtionis quidpiam patiatur. Non tamen auſi ſunt hactenùs iſtiuſmodi Apoſtoli bellum indulgentiis indicere apertum, veriti, ne quam prodere nondum expedit, à Romanâ Eccleſiâ defectionem, profiteri nimis properè cenſeantur.

Quapropter occultiùs eas ſuffodere cœperunt, & quaſi ſenſim ſine ſenſu luxare, atque hinc indè decerpendo convellere.

Librum præ oculis teneo typis editum à Roma-

Romanæ Eccleſiæ ſtudioſiſsimo Presbytero ſeculari Miſsionario in Hollandiâ, verè Apoſtolico, atque ideo exule; editum, inquam, typis non publicè, neque ad commovendum in adverſarios populum; ſed ad informandum Pontificem, eique ad Eccleſiæ Regimen aſsiſtentes Eminentiſsimos Proceres & Conſultores.

In eo opere author ex teſtimoniis authenticis & quidem ſingulis Notarii Apoſtolici ſubſcriptione firmatis refert à pag. 232. quædam de Arnaldicis illic Miſsionariis, partim in libellis anonymis, partim in concionibus, & colloquiis inculcata. „ Collocatam (inquit) à Chriſtiano populo in
„ Sacris indulgentiis fiduciam rident, ar-
„ guunt, pene ut ſupeſtitioſam, & ina-
„ nem; præcipuè indulgetias Portiunculæ,
„ Scapularis, funiculi quas nugas & quiſqui-
„ lias ajunt adinventas ut emungantur cru-
„ menis pecuniæ; & generatim Pontificias
„ Regularibus conceſſas, aliud non eſſe,
„ quàm crepundia puerorum. Sunt qui mi-
„ nantur ſuis Pœnitentibus, ſe abſolutionem
„ eis trimeſtri integro negaturos, quotiès
„ ad Regularium oratoria pro lucrandis in-
„ dulgentiis diverterint: alii mulctas pecu-
„ niarias impoſuere.

„ Indulgentias pro vivis aſſerunt, non ul-
„ trà ſe extendere, quàm ad diminutionem,
„ vel condonationem pœnæ à Confeſſario
„ impoſitæ; adeò ut ſi Indulgentia ſit plena-
„ ria implere pœnitentiam illam non debea-
„ mus.

„ De Indulgentiis pro Defunctis dicitur
„ Pontifex agere, ſicut qui delapſo in aquas
„ funem porrigit, quem novit breviorem eſ-
„ ſe, quàm ut pertingere ad miſerum poſſet:
„ demonſtratio ea quædam affectus benevo-
„ li eſt; quanquam ad juvandum inutilis, ita
„ de iſtiuſmodi ſuis Indulgentiis Pontifex
„ ait: *Valeant quantum valere poſſunt*. Alii
„ ex Miſſionariis illis ajunt, nullos eſſe in
„ Cœlo Sanctos, qui mercedem habent pro
„ applicatâ ad Defunctorum ſolatium Com-
munione. „

Hæc & plura ſimilis generis teſtimonia, ſingula ad fidem in Judicio faciendam, legitimè ſignata, videre & integrè legere mihi licuit manuſcripta.

Illuſtriſſimus Humbertus Guilelmus à Præcipiano Archiepiſcopus Mechlinienſis ut inter Belgii Antiſtites eminere zelo Religionis noſcebatur, à ſupremis Fidei in Urbe Quæſitoribus juſſus fuerat, colligete Propoſitiones, quotquot judicaret pacem in Belgio turbare publicam, & Tribunali Apoſtolico denuntiandas. Paruit is anno 1692. & ingentem catalogum typis edidit, ne & in crebris, ut fieri ſolet amanuenſium incuriâ deſcriptis ſæpiùs exemplaribus error multiplex occurreret, & nimiùm difficilis foret ſingulorum authenticatio deſcriptorum. Singulas nempe paginas duorum Notariorum teſtimonio roborari Archiepiſcopus voluit in omnibus ad Innocentium XII. & ſingulos S. Officii Cardinales fideliter tranſmittendis.

Illìc in Appendice Partis 7. inter Propoſitiones cæteras ſub titulo *de indulgentiis*, referuntur ſequentes cum locis & Authoribus indicatis: *ſupponamus, quod omnes præſcriptas conditiones impleveris, anne propterea plenè conſecutus es indulgentiarum effectum? Nequaquam. Indulgentiæ tantùm præcisè proſunt, quantum tu ex tuâ parte confers, & nihil plus valent, quàm tuus labor, & tuus conatus ſufficit judicio Dei.*

Indulgentiæ non poſſunt prodeſſe illi, qui non habet voluntatem Deo plenè ſatisfaciendi, & qui non facit, aut non eſt diſpoſitus ad faciendum, quidquid ad plenam ſatisfactionem poſſibile eſt. Putamus indulgentias, ſicut & alia pro Defunctis oblata ſuffragia, tantum ipſis valere, quantum ſtudio pœnitendi, proximo ſubveniendi in hac vitâ meruerunt.

Idem Archiepiſcopus in Epiſtolâ Paſtorali anni 1692. graviter conqueritur, *Nonnullos eò proceſſiſſe audaciæ, ut communicata cum piis Fidelibus Chriſti ac Sanctorum merita ex Eccleſiæ theſauro, cujus Depoſitarius eſt Romanus Pontifex, ſive ſacras, ut loquimur, indulgentias, libellis ſine nomine editis, & interdum etiam pro concione, multo ſæpius in colloquiis privatis vel flocci faciant, vel Chriſtiani populi juſtè collocatam in iis fiduciam redarguant pene ut ſuperſtitioſam & inanem.*

Non magni ponderis eadem viſa fuit Sancyrano; quamvis eum Montaltius excuſare voluerit. Perſpicua enim Sancyrani ſententia eſt Tomo 1. Epiſtolarum Pag. 113. *Nullus eſt* (inquit) *efficacior modus, animas in Purgatorio detentas juvandi, quàm ſi pro illis Deo Sacrificium patientiæ offeramus. Quodvis aliud ſolatium* (Miſſarum & Indulgentiarum) *quod ipſis optari poſſet, ipſis nihil inſtar eſt, comparatione illius, quod à nobis proficiſcitur.*

Hugo Franciſcus Van-Heuſſen unus ex quatuor, quos Petrus Codde, cum titulo Archiepiſcopi Sebaſteni, Vicarius Apoſtolicus Hollandiæ, ſibi ſubſtituit pro Miſſionum illarum Regimine Provicarios, ediderat Tractatum *de Indulgentiis & Jubilæo*, quem Ro-

mana

Digitized by Google

mana S. Officii Congregatio confixit anno 1687, nec immeritò; cum ſubdola iſtiuſmodi lucubratio, ſpecie indulgentias exponendi, eas reſtringat adeò & veluti enervet, ut exigua earum virtus, & uſus rarus admodum futurus ſit.

Provicarius hic, Queſnello devotiſſimus, inter plures, quas ab eo didicit novitates, animum in rebellione contra Pontificem, ad vitæ uſque terminum obfirmavit. De hac fortè amplius diſſerendi ſe offeret occaſio ad Propoſitionem Queſnelli 97,

Joannes Opſtraetius in Seminario Mechlinienſi anno 1690. Theſes propoſuit Theologicas, in quibus de Indulgentiis ageus, ſcurriliter ludere viſus eſt, verbis aliquibus Lutheranum minùs, quàm Catholicum dedecentibus Profeſſorem. *Non intelligo* (inquiebat) *quid opus ſit Miſſis, ei moribundo, cui indulgentiam Confeſſarius promittit; ſi valet ipſius indulgentia ut ſonat, niſi fortè non tam opus ſit Miſſis, quàm Miſſarum ſtipendio, non ad refrigerandas animas in Purgatorio; ſed corpora in refectorio,*

Propter quæ & alia forſitan non ſaniora Illuſtriſſimus Humbertus, mox ut à Brugenſium Epiſcopatu Mechliniam ad Archiepiſcopatum tranſlatus eſt, cenſuit Profeſſorem iſtiuſmodi non diutiùs tolerandum,

Denique Queſnelliani Catholicæ Reformatores Eccleſiæ, lugentes quidem conſpiciunt, ſe nondum roboratos eſſe viribus & authoritate, ut, quæ contra Indulgentias & alios Romanæ Fidei Articulos meditantur, efferre tutò in publicum ſine fucis liceat; ſed tamen veluti per rimas Molinoſius explorando, facilè detexit, Articulum ſuum 16. revera ſenſum eſſe omnium à quibus vitium reputatur amor omnis, præterquàm Dei puriſſimus, & expers penitus mixtionis,

Tales Præceptores myſticos à Sancyrani & Arnaldi tempore haud defuiſſe, conjectura apparet minimè temeraria, tum ex multis adeò Magiſtri utriuſque, & Portus-Regii Defenſoribus, tum ex Dogmatibus penès eos uſitatiſſimis, nominatim Queſnelli juxta quem actionum omnium humanarum adæquata diviſio eſt *Charitas vel cupiditas*, vel quod ab alterutrâ imperatum, ab eâ virtutis, aut vitii nanciſcitur denominationem.

Quapropter, cùm Indulgentiarum petitio, ex amore non quidem terreno; ſed cœleſti, ſui tamen ipſius, in populo Fideli ſoleat dimanare, non propriè Charitas; ſed concupiſcentia dicitur cœleſtis, quod juxtà Queſnellum ſufficit, ut cupiditatis ſordidæ nequeat maculam evitare.

Ab hoc itaque Magiſtro reipſa non diſcrepat Molinoſius dicens: *Non convenit Indulgentias quærere pro pænâ propriis peccatis debita; quia melius eſt, Divina Juſtitia ſatisfacere, quàm Divinam miſericordiam quærere; quoniam illud ex puro Dei amore procedit, & iſtud ab amore noſtri intereſſato. Nec eſt res Deo grata, nec meritoria, quia eſt velle crucem fugere*: quæ fuga cùm in hominibus ex ſui communiſſimè profluat amore, ab inhoneſtæ cupiditatis infamiâ, non magis Queſnello, quàm Molinoſio judice, liberabitur,

Quietiſmi Propoſitio 17, *Tradito Deo libero arbitrio, & eidem relictâ curâ, & cognitione animæ noſtræ, non eſt ampliùs habenda ratio tentationum, nec eis alia reſiſtentia fieri debet, niſi negativa, nullâ adhibitâ induſtriâ: &, ſi natura commovetur, oportet ſinere ut commoveatur; quia eſt natura,* cujus motibus frænum imponere non eſt in liberâ hominis poteſtate; quemadmodum à Queſnello æquè ac Janſenio diſcitur,

Vel enim adeſt gratia, quâ præſente, nullum eſt peccandi periculum, juxtà Propoſitionem Queſnelli 16. *Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedunt illecebris gratiæ; quia nihil reſiſtit Omnipotenti*, Prop. 19. *Gratia Chriſti* (qualis eſt omnis, quæ ex Chriſti meritis conceditur in ſtatu naturæ lapſæ) *eſt gratia ſuprema, ſine quâ confiteri Chriſtum nunquam poſſumus, & cum quâ nunquam illum abnegamus*. Prop. 10. *gratia* omnis in hoc ſtatu, *eſt operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare.*

Tali autem abſente præſidio, abſtinendum homini eſt ab omni opere, etiam conamine adverſus illecebras tentationum; quia reſiſtentia qualiſcunque vel impoſſibilis tunc eſt, vel aliud non efficit, niſi ut in peccatum hominem neceſſariò agat præcipitem, juxta Prop. Queſnelli 40. *ſine gratiâ nihil amare* [proinde nec velle, nec agere] *poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*. 39. *Voluntas quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris, niſi ad ſe præcipitandum; virium, niſi ad ſe vulnerandum.*

Ex his collige, quod nequidem ſit in poteſtate hominis ſine gratiâ, tentationi ad peccatum gravius reſiſtere, conſentiendo leviori, ſive cum veniali commutare lethiferum; aliàs *ſine gratiâ amare* aliud *poſſemus, quàm ad noſtram condemnationem*; plus *luminis* haberemus quàm *ad aberrandum: ardoris*, quàm *ad nos præcipitandum*, plus *virium* quàm *ad nos vulnerandum*.

Non minùs in Janſenii ſyſtemate Propoſitio Molinoſii videbitur innoxia, quia ſi in omnibus actibus, *quod ampliùs nos delectat*

ſtat, *ſecundùm id operemur neceſſe eſt*, intellecto axiomate, ut à Janſenio accipitur, de indeliberatâ, ſive gratiæ, ſive concupiſcentiæ delectatione, ſi & alterutra delectatio ſemper in homine vigilante eſt, nulla prorſus actio, nulla electio in libera hominis relinquitur poteſtate. Quapropter *tradito Deo libero arbitrio, & eidem relictâ curâ & cognitione animæ noſtræ*, quænam *amplius habenda* nobis *ratio tentationum*? Quæ *reſiſtentia fieri debet*, aut poteſt à libero arbitrio? Quæ *adhiberi* utiliter *induſtria*? *Si natura commovetur, oportet ſinere ut commoveatur; quia natura eſt*, in hoc ſtatu adeò infirma, ut quamcunque in partem *major* traxerit indeliberata, ſive concupiſcentiæ ad malum, ſive gratiæ ad bonum *delectatio, neceſſe ſit* eam ſequamur, ſecundùm eam interiùs exteriuſque *operemur*.

Duo hic lectori in memoriam revocanda ſunt: primum, quod etſi penes Janſenium non omnis gratiæ, quemadmodum juxta Queſnellum, victoria ſit abſolutâ, quin dependeat à circumſtantiâ non fortioris, ſive non delectantis amplius concupiſcentiæ indeliberatæ, nihilominus appellari Queſnellus non deſinat vero nomine Janſeniſta, ex eo quod univerſam Auguſtini Batavi doctrinam velut Catholicam, & quidem velut orbis Catholici applaudente judicio, prædicet *Notis in Epiſtolam Steyaertij* pag. 17. *Adeò non perſuadetur, ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum, hæreticum eſſe, ut jam demum credere cœperit Orbis Catholicus, nihil in ipſo non eſſe Catholicum*.

Alterum, quod à quibuſdam Janſenii Mangonibus allegatur, eſt, Antiſtitem illum *neceſſitatis* nomine non intellexiſſe rigidam illam, quæ à Scholaſticis Phyſica dicitur; ſed Moralem tantummodo, quæ humanam non excedat penitus, quin ſuperari valeat, facultatem, ſicut viro gravi, & compoti rationis, non deeſt potentia Phyſica, ut coram multitudine tripudiet in foro nudus, moraliter tamen fieri nequit, ut eò ſe adduci ſeu prece ſeu pretio patiatur. Similiter nemo eſt qui in amici gratiam, jocosè petentis, ſibi naſum amputet, quantumlibet ſufficientibus ad hoc viribus polleat.

Talibus ſubinde exemplis uſum fuiſſe Janſenium agnoſco; ſed neque ullus in ejus ſenſibus verſatus inficiari poterit, adhibitas ab eo comparationes iſtiuſmodi, non velut adæquatas; ſed ad ſui turpitudinem dogmatis mitiori quadam ſpecie obvelandam.

Aliàs apertè nimiùm ſe prodit peccandi neceſſitas rigidiſſimè Phyſica, quæ nullis naturæ viribus, in quâcunque homo labitur circumſtantiâ, declinari valeat, aut ſuperari. Sic lib. 2. de gratiâ Salvatoris cap. 1. clariſſimè enunciat: *Cujus medicinali gratiâ & adjutorio, niſi vires priſtinæ inſtaurentur, tam eſt impoſſibile voluntati, ut benè velit, & operetur, quàm homini cœco ut videat, vel ſurdo ut audiat, vel tibiis fracto, ut rectè gradiatur; quamvis eis & lux, & ſpecies, & Scipiones, & omnia cætera Sanitatis adjumenta Suppetant*. Non minor, quàm concupiſcentiæ ad malum, tribuitur à Janſenio efficacia victrici gratiæ Salvatoris ad bonum.

Neque dixeris, medicinale iſtud adjutorium cuicumque defuerit, à Deo non denegandum, modò ardentibus, ſicut oportet, precibus expetatur: inaniſſima excuſatio in Janſenii ſententiâ eſt; nam ad petendum ſicut oportet, non minùs gratia efficax neceſſaria eſt, quàm ad aliud quodcumque ſalubritèr operandum: talis autem quoties abſuerit, non ſolum non agitur aut petitur benè, ſed neque agi benè aut peti poteſt. Ubique enim locum obtinet, juxta Janſenium axioma *Quod amplius nos delectat, ſecundum id operemur*, & velimus, *neceſſe eſt*. Quiſquis igitur pro efficaci gratiâ non orat, indicium evidens eſt, minorem penes eum fuiſſe gratiæ ad petendum neceſſariæ delectationem, quàm concupiſcentiæ; nullam enim gratiam ſine aliquo etiam ſupernaturali auxilio peti poſſe, non ſoli Janſenio; ſed omnibus etiam contra Semipelagianos Catholicis tanquam fidei dogma indubitatum eſt.

Denique Jacobus Gilbert Academiæ Duacenæ Cancellarius, Janſenii, ſuamque Sententiam expoſuit famosâ Theſi VI. *In materiâ gratiæ procedit argumentum negativum ab actu ad potentiam, & verè concluditur: Titius non operatur bonum; ergo non poteſt illud operari*: Similiter, Titius non orat pro obtinendâ gratiâ efficaci; ergo non poteſt pro eadem orare. Pergit Cancellarius: *Et è contra benè concluditur affirmativè à potentiâ ad actum: Titius poteſt operari bonum; ergo illud operatur*. Eadem Janſeniſtarum omnium ſententia eſt; ſed non omnibus eadem allubeſcit claritas in eloquendo, utpotè perſuadente pluribus humanâ formidine, ut nebuloſo adhuc nimium tempore, intra tenebras ſe recipiant ambiguitatis. Ab ipſo interim Queſnello refellitur allata pro Janſenio excuſatio. Propoſitione ſcilicet ſecunda ait: *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcumque generis: abſque illâ non ſolùm nihil fit, ſed nec fieri poteſt*: proinde ſine illâ Chriſti gratiâ, quæ eſt principium efficax boni cujuſcumque generis, quale indubiè eſt oratio, non ſolum non oratur, ſed nec orari poteſt.

Quid

Digitized by Google

Quid igitur in Molinoſii Articulo eſt, non apprimè conſonum Janſenio ejuſque Sectatoribus? *Tradito Deo libero arbitrio, & eidem relictâ curâ & cognitione animæ noſtræ, non eſt amplius habenda ratio tentationum, nec eis alia reſiſtentia fieri debet, niſi negativa, nullâ adhibitâ induſtriâ: &, ſi natura commovetur, oportet ſinere ut commoveatur, quia eſt natura*, quæ nullis poteſt naturæ viribus ſuperari: auxilium autem ordinis altioris poſt Adæ lapſum in nullius unquam poteſtate hominis fuit ut obtineret, niſi cui reipsâ obvenerit. Genuinus hic Janſenii ſenſus eſt, idem Queſnelli, & cujus non inter novos hoc tempore Auguſtini Diſcipulos? Sed hos Sedi Apoſtolicæ rebelles, veluti ſuos Batavia agnoſcit, non Roma.

C A P U T XVIII.

Paralleli proſecutio uſque ad Propoſitionem Molinoſii 32.

Propoſitio Quietiſmi 18. *Qui in Oratione utitur imaginibus, figuris, Speciebus, & propriis conceptibus non adorat Deum in Spiritu & veritate.*

Joannes Heſſelius Lovanienſis Doctor Michaelis Baii Socius & Particeps novitatum, qui ſpecie honoris, reverà ut à Belgio amoveretur; & ſaniora à Tridentinis Patribus diſceret, tanquam Theologus Regis Catholici ad Concilium miſſus, ibi diem ultimum obiit.

Explicationem is Decalogi in Belgio ediderat, in qua cap. 65. ait: *Non quaſi humanâ formâ circumſcriptum eſſe Deum Patrem, arbitrandum eſt; ut de illâ cogitantibus dextrum aut ſiniſtrum latus animo occurrat. Tale enim Simulachrum Dei nefas eſt Chriſtiano in Templo collocare.*

Ad hanc videtur ſententiam reſpexiſſe Alexander VIII, anno 1690. die 7. Decembris inter 31. Articulos damnans hunc 25. *Dei Patris ſimulachrum nefas eſt Chriſtiano in Templo collocare.* Heſſelium præceſſerat Calvinus lib. 5. Inſtit. cap. 11. dicens: *Nefas eſt Deo inviſibili & incorporeo imaginem viſibilem & corpoream collocare.*

Rationem autem Heſſelius reddit cap. 66 *quia*, inquit; *ex imaginibus, quibus Deus Pater, aut Spiritus Sanctus effigiatur in humanâ ſpecie, facilè in errorem Antropomorphitarum, qui putant Deum, ſecundùm Divinitatem habere corpus, & humanam effigiem, eſſeque circumſcriptum, incident imperiti.*

Auguſtinus de Fide & Symbolo cap. 7. vetat collocari in Chriſtiano Templo ſimulacra, qualia ſuo tempore quorumdam eſſinxerat ignorantia, exiſtimantium perfectam iis Dei ſimilitudinem, formamque contineri: unde & plures ſimplices propendere cœperant in Idolatriam.

Hinc captata à Calvino ac dein Heſſelio, & recentioribus Auguſtini, ut vocari amant, diſcipulis occaſio, imagines Dei Patris, in formâ hominis expreſſas, è Templis Fidelium eliminandi.

Quando hæc machinatio ab Alexandro VIII. in relato Articulo prohibita, & condemnata eſt, è Lovanienſibus duo anonymi quidem, ſed aliundè ſatis cogniti, edidere in Pontificis Decretum *Notas*, quas vocant, *Breves & modeſtas*: Doctor Steyaertius *Breves & leves*: rectiùs alii *Breves & pernicioſas*: ubi circa Articulum 25. pro ſuâ *modeſtiâ*, authores illi animadvertunt, non debere impoſterum vocari *nefas*, ſeu grave crimen, *collocare* iſtiuſmodi imagines in Eccleſiis; ſed tamen minimè convenire ut *collocentur*.

A talibus edocti Profeſſoribus Diſcipuli, ubicunque commodè potuerint, variis obtentibus, imagines illas ab Eccleſiis amoverunt, in Diæceſi precipuæ Mechlinienſi, quando Archiepiſcopus eis obtigit bonus quidem; ſed non plurimum peritus, neque alios ferè nactus Conſiliarios, & adminiſtros, quàm qui, cùm eſſent Theologiæ ignorantiſſimi, tamen in ſuâ præfidentes ignorantiâ, ubicunque poſſent, Reformationem Eccleſiæ affectabant, ut ſe Gallis Reformatoribus, notis Apoſtolicæ Sedis, ac Religioſorum hoſtibus jungerent, viderenturque in ſuâ imperitiâ præ Belgis cæteris eruditi.

Opportuna pluribus viſa induſtria fuit, veterum innovatio Altarium, ut copiâ Imaginum ſublatâ, ſubſtituerentur ideæ novæ à Reformatoribus excogitatæ.

De Leone Iſaurico obſervat Spondanus ad annum Chriſti 726., quod ut ſe excuſaret ab exercitâ contra Sacras imagines impietate, reſponderit, *Non eò ſe ſpectaſſe, ut imagines prorsùs delerentur, ſed ſublimi loco collocarentur, ne ore eas quiſquam attingeret, atque ita eis quodammodo contumeliam inferret.* Ad quod Spondanus, *quâ quidem*, inquit, *technâ id moliri curabat, ut imagines longè ab oculis removendo, paulatim in diſſuetudinem honoris inciderent.*

Sub Archiepiſcopo Mechlinienſi, qui, ut jam monui, non ex bonitatis, ſed peritiæ defectu, & Anti-Pontificiorum ſibi aſſiſtentium conſilio, novitatibus favere viſus eſt, Reformatores Eccleſiæ ſcrupulum movere Fide-

libus illic conati ſunt, quaſi de idololatriæ periculo, ac certâ irreverentiâ, quod in iiſdem Sacris Proceſſionibus, in quibus venerabile Chriſti corpus circumferebatur, comitarentur etiam imagines Deiparæ, & aliorum Sanctorum, juxta conſuetudinem illic vetuſtiſſimam, & confirmatam Diplomate Urbani VII. anno 1531. undecimo Kalendas Februarii dato, quod incipit *Inter multiplices curas*. Cogitaviſſe itaque Reformatores iſtos conſilia, quæ non potuerunt ſtabilire, eventus docuit, quando & ſe odioſiſſimos populo reddiderunt, & Antiſtitem multis implicuere moleſtiis.

Prætereo quod eodem tempore infelicitèr meditati fuerint novum Symbolum *Septem* Capitum, ſive ut vocabant *punctorum*, quæ imponebant credenda omnibus *explicitè & neceſſariò neceſſitate medii*. Symbolum iſtud, mox ubi typis editum comparuit, multorum ſpiculis impetitum eſt, & Sedi Apoſtolicæ denuntiatum, meruit prohiberi.

Contra Cenſuram hanc inſurrexere Symboli authores, novo opuſculo ſub hac inſcriptione: *Juſtificatio Praxeos Paſtorum, aliorumque Curatorum, quâ conſueverunt populo proponere ſeptem Fidei puncta, tanquam credenda explicitè & neceſſariò neceſſitate medii*. Sed non meliorem ſortem, quàm libellus prior, nacta eſt *juſtificatio*, confixa anno 1683. 9. Februarii. Inter puncta autem *neceſſariò explicitè credenda neceſſitate medii* erat quod *Deus ſit Spiritus*.

Puncti hjus inculcatio maximè neceſſaria viſa fuerit Reformatoribus, propter frequentiam imaginum & figurarum, quibus populus utitur ad orandum, non abſque periculo Idololatriæ ut novatores comminiſcuntur. Eadem indubiè ratio moverit Anti-Romanos è Clero Hollandiæ, ut in novâ ante annos aliquot editione Romani Breviarii eliminarint imaginem veterem, quæ pro feſto *Sanctorum omnium* exhibere conſueverat, cum Beatis omnibus, Sanctiſſimam Trinitatem formâ ſolitâ, Patrem ſcilicet & Filium ſpecie humanâ, Spiritum Sanctum, veluti Columbam: ad latus Filii in gradu inferiore Matrem Virginem. Hac prætermiſsâ placuit Reformatoribus tres perſonas ſolo repræſentare Triangulo.

Quid autem iſthæc omnia, & plura iſtiuſmodi ſibi velint, nondum quidem certa penitùs apparet divinatio; ſuſpicionibus tamen ſiniſtris & formidini non levi ſuppeditant argumenta Janſeniſtarum Duacenſium ab Arnaldo fictitio interceptæ litteræ, & aliæ tum in *Queſnellianâ Causâ*, tum in *Proceſſu* contra Ge rberonium adductæ, cum juratis pridem de Sancyrano teſtimoniis, quæ non obſcurè indicant plura adhuc, & graviora à Janſenii Sectatoribus recondita ſervari in tempora reformationibus opportuniora.

Ex confidentiſſimâ Molinoſii cum novis Auguſtini Diſcipulis conſuetudine ſuſpicio oritur non temeraria, eum, quæ ſuos docuit Diſcipulos, non celaviſſe familiares ſibi tam benevolos; ſed cum eis contuliſſe conſilia de dogmatibus & mediis, ad meditatam ſpectantibus Eccleſiæ innovationem.

Molinoſius itaque ſuis ex utroque ſexu non infimæ, neque vulgaris notæ, & potentiæ amicis, Patronis, ſectatoribus fretus, crediderit, ſe tantis munitum præſidiis, ſecurè poſſe in lucem producere, quod ſibi fœdere conjunctiſſimi Janſeniani, Duces ac Magiſtri reformationis, nondum auſi fuerant tam manifeſtè reſuſcitare.

Janſeniſmi ſcilicet Doctoribus neceſſaria adhuc viſa fuit Pelagianorum aſtutia, quam Hieronymus exagitat Epiſtolâ ad Cteſiphontem. *Sola hæc Hæreſis eſt, quæ publicè erubeſcit loqui, quod ſecretò docere non metuit, Magiſtrorum ſilentia profert rabies Diſcipulorum: quod audierunt in cubiculis, in tectis prædicant; ut ſi placuerit Auditoribus quod dixerint, referatur ad gloriam Magiſtrorum: ſi diſplicuerit, culpa ſit Diſcipuli, non Magiſtri*. Ratione non diſſimili Janſeniſtæ in opuſculo, dicto *Corona Sanctiſſimi Sacramenti*, prodere cœperant novæ Reformationis Myſteria, quæ ſi placuiſſent, referenda fuerant ad gloriam Sancyrani, qui *Coronam* illam, ſi non compoſuerit, variis tamen contra Sorbonicos lucubrationibus propugnavit. Si diſplicuiſſent, ut diſplicuere graviſſimè, Monialis è Portu-Regio imprudentiæ tribuerentur, non Arnaldo fatuæ virginis fratri, non Sancyrano, utriuſque in ſpiritu, & dogmatibus Ductori.

Plura Sancyranus per Claudium Seguenotium, & alios clàm Diſcipulos Spargere cœperat, Catholicis inaudita, quæ poſt obortam adverſus ea tempeſtatem, ſupprimere tantiſper, & in diſponenda meliùs ad Reformationem tempora recondere maluerunt.

Dominus de Preville in *Progreſſu Janſeniſmi* Pag. 17. ait Dominum de Troyes *Religioſi Ordinis* NN. *fuiſſe apoſtatam* De hoc autem leguntur aliqua in jurato teſtimonio Joannis de Jovaud Ciſtercienſis Ordinis Abbatis & Secretarii Sancyrano aliàs familiaris, & ab eo prædicati, tanquam *qui talentis eſt prædictus minimè vulgaribus, & edendis in lucem libris peridoneus*. Teſtatus autem jurejurando Religioſus hic Abbas fuit, *Sancyranum ſæpiùs ſignificaſſe, quod maximi faceret Domi-*

num

num de Troyes detentum in Caſtro Pariſienſi, vulgò Baſtille, imbutum errore Illuminatorum, in cujus conſuetudinem, dicebat Sancyranus, ſe adductum fuiſſe per prodigia, eum ſibi aperuiſſe omnia ſenſa ſua, eſſe omnia perquam ſana & eminentia: ſe eum diu palàm defendiſſe, & foviſſe ſubſidiis; atque ad hoc ſe à Deo movente, fuiſſe impulſum; Dein ob rationes alias deſtitiſſe quidem ab eo publicè propugnandò; doctrinam tamen ejus ſemper probaturum, ut admodum ſalutarem: Denique ſi Dominus de Troyes ſit Hereticus, ſe quoque Hereticum eſſe; utpotè eadem cum ipſo ſentientem. Fuit itaque Sancyranus è Sectâ *Illuminatorum* iſtiuſmodi, qui abſque diſcurſibus, figuris, imaginibus, immediatè à Deo, inſpiratione ſimplici, & quaſi viſione erudiuntur, atque in ipſo Deo vident, legunt omnia.

Idem Ciſtercienſis Abbas jurejurando affirmat, *Sancyranum ſæpius jactaviſſe, quòd quæ enuntiaret dogmata, non ex libris didiciſſet; ſed legeret in ipſo Deo, qui eſt veritas æterna; quodque in omnibus ſequeretur ductum interiorum illuminationum, inſpirationum, documentorum, quæ ſibi identidem à Deo ſuggeri ſentiebat.* Talis indubiè expeditiſſima & compendioſiſſima ad Scientiam Theologicam via eſt: Ad hanc Religioſos Juvenes Sancyranus invitaverit, quando memoratum Ciſtercienſis Ordinis Secretarium ſic hortabatur: *Adducito mihi quindecim aut viginti Religioſos juvenes, qui ſint inſtar tabulæ raſæ, nullis imbuti aliundè ſententiis; omni ratiocinio ſepoſito, aures mihi tantùm faciles præbeant, & ſubjiciant intellectum; in me recipio fore ut ſex menſium ſpatio omnes ad Supremum Theologiæ apicem provehām.*

Ex Appamienſis quoque Epiſcopi teſtimonio de Sancyrano intelligimus, non defuiſſe ei diſcipulos, à quibus poſt obitum Magiſtri Doctrina potuerit latiùs, etiam ad poſteros propagari. *Prorſus*, inquit Epiſcopus, *mihi exploratum eſt, eos omnes, qui ſe Sancyrani directioni ſubjecerant, eò redactos ab illo fuiſſe, ut cum ipſo ſolo agant, à quo tam arcto & tacito imperio conſtringuntur, ut utrumque illis ad indagandam veritatem*, eamque à mendacio diſcernendam *medium neceſſarium, ratio ſcilicet & authoritas eripiatur.*

Jubentur enim omni abſtinere ratiocinio, quo dogmatum novitas diſcuteretur, & arceatur ab aliorum hominum conſuetudine. Deniquè perſuadet Sancyranus, omnes homines falli, ideòque meritò à ſe prohiberi, ne ullum præter ſe ſolum conſulant.

Hæc ita ſe habere, patet ex iis omnibus, quibus arcta fuit tum Sancyrano neceſſitudo; aſpectum omnium fugiunt, nec ſe videri patiuntur. Suâ nempè contenti, & ſibi plaudentes ſcientiæ plenitudine, *ad Supremum Theologiæ apicem ſex menſium ſpatio provecti ſunt*, ut diſcipulis ſuis omnibus promittentem audivimus Sancyranum.

Quam adeò eximiam inſtitutionis artem, ut primi ab eo didicerant diſcipuli, & forſitan diſcipulæ, ab his quoque generatio altera acceperit, ad ſuos eam Nepotes in finem uſque temporum tranſmiſſura. Qui cum Sancyrano, & ſimilis conſortibus prærogativæ, ſublimia quoque de Deo, de Gratiâ, de Prædeſtinatione myſteria, *non ex libris*, non humano *diſtit* ſtudio; *Sed legit in ipſo Deo*, & in *omnibus ſequitur ductum interiorum illuminationum, inſpirationum, Documentorum, quæ ſibi identidem à Deo ſuggeri ſentit*, cur *in oratione utatur imaginibus, figuris, ſpeciebus & propriis conceptibus*?

Imò qui illis utitur, tanquam mediis, ut ad Dei diſponatur & perveniat adorationem, non videbitur etiam Queſnello *adorare Deum in Spiritu & veritate*. Charitas enim quæ adorationem Dei continet in ſpiritu & veritate, nullos juxta eum exigit, nullos patitur actus prævios, humanâ elicitos operâ, tanquam diſpoſitiones, quibus ad charitatem anima deducatur; cum Fides, quæ in Queſnellianahypotheſiâ charitate nunquam disjungitur neque diſtinguitur, primum quoque omnium bonorum operum ſit, & ante quod omnia neceſſariò peccata ſint, ut aliàs non ſemel vidimus ex variis Queſnelli Propoſitionibus collectione ineluctabili demonſtratum.

Quietiſmi Propoſitio 19. *Qui amat Deum eo modo, quo ratio argumentatur aut intellectus comprehendit, non amat verum Deum*, ſicut oportet; quia proveniens ex argumentatione dilectio, ſive ex comprehenſione intellectûs, non eſt ex gratiâ, cujus operandi modus à Queſnello deſcribitur; qualis ſcilicet eſt omnipotentiæ producentis è nihilo creaturas, & reddentis vitam *mortuis*.

Utraque hæc Dei actio minimè prærequirit liberam hominis diſpoſitionem aut conatum; quin & præcedere juſtificationem nullus poteſt, ut nullus primam gratiam: juxta vigeſimum ſeptimum quoque Queſnelli Articulum *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum.* Juxta 28. *Prima gratia quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio.* Non eſt cur ſecunda & tertia Gratia minoris efficaciæ ſit, quàm prima. Proinde ſingulæ virtutem continent juſtificandi, atque ita ſingulæ charitas ſunt ſine quâ nulli, ſaltem extra Sacramentum (in Queſnelli ſententiâ ne in Sacramento quidem) obvenit Sanctificatio.

Amor autem qui non eſt ex gratiâ, penes eundem nequit eſſe Dei propriè; bonus ſcilicet de quo ſolo Molinoſius loquitur; quia per Queſnelli Articulum 40. *Sine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*: Et per 41. *Omnis cognitio Dei*, quolibet humano ſtudio, & intellectûs ratiocinatione appareat acquiſita, *non poteſt venire, niſi à Deo, & ſine gratiâ non producit, niſi præſumptionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis & amoris*.

Qualiſcunque demùm apparens Dei dilectio, ſi non eſt Charitas ſanctificans, non poteſt *veri Dei amor* eſſe, ſed creaturæ, & quidem noxius juxta Queſnelli Articulum 46. *Cupiditas aut Charitas uſum ſenſuum*, ideòque cæterarum pariter animæ facultatum, *bonum vel malum faciunt*.

Quod omnis Charitas juſtificet, multis à Queſnello Propoſitionibus traditur, etiam ſuperiùs citatâ 28. *Prima gratia quam Deus concedit Peccatori eſt peccatorum remiſſio*. Neque eſt cur minoris ad juſtificandum roboris ſit, ut jam monui, ſecunda & tertia gratia, quàm prima; unde in hac hypotheſi neceſſe eſt omnem gratiam, ſine quâ charitas, uti & gratia ſine charitate eſſe nequit, juſtificationi ſufficere. In primæ Epiſtolæ Joannis Cap. 3. verſ. 9. De Charitate in genere & abſque ullo limite Queſnellus pronuntiat, non poſſe exiſtere in animâ ſubdita peccato. *Nullum*, inquit, *peccatum mortiferum, in eodem ſecum charitas patitur ſubjecto*.

Quietiſmi Propoſitio 20. *Aſſerere quod in Oratione opus eſt, ſibi per diſcurſum auxilium ferre, & per cogitationes, quando Deus animam non alloquitur, ignorantia eſt. Deus nunquam loquitur: ejus locutio eſt operatio; & ſemper in animâ operatur, quando hæc ſuis diſcurſibus, cogitationibus & operationibus eum non impedit*.

Dogmatis hujus pars prior eſt indeclinabile ex Queſnelli enuntiationibus conſectarium. Cum enim, quidquid non eſt ex gratiâ, & quidem inſuperabili, & juſtificante, penès ipſum non careat peccato, evidens eſt, quod Deo animam non alloquente per gratiam, homo peccet in omnibus actibus, diſcurſibus & intentionibus deliberatis.

Quale igitur auxilium iſtud eſſe poterit, niſi noxium? Qualis ad illud ſuaſio, quale conſilium, & undè natum, niſi ex ignorantiâ?

Quod in Propoſitione ſequitur, *Deum non loqui*, ſtatim author explicat, quia *Dei locutio eſt opratio*. Omnem Dei in animâ locutionem, inſpirationem, & gratiam eſſe operationem Dei, docemur Articulo Queſnelli 11. *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas Omnipotentis Dei, Jubentis & facientis quod jubet*. Art 21. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis Omnipotentis, ſequela & imitatio operationis Dei Incarnantis & reſuſcitantis Filium ſuum*.

Eodem collimant Propoſitiones Queſnelli plurimæ, ut eliminatâ omni gratiâ ſufficiente, ſola efficax ſtabiliatur, quam nulla infringere valeat tentatio, aut humani perverſitas arbitrii.

Quòd *Deus ſemper in animâ operetur, quando hæc ſuis diſcurſibus, cogitationibus, operationibus eum non impedit*, inſinuat omnes hominis ſine gratiâ operationes, eſſe gratiæ impedimenta, atque adeo à culpâ non eximi. Hanc vidimus Queſnelli in multis ejus Propoſitionibus expreſſam diſertiſſimè ſententiam: qualis eſt 40. *ſine gratiâ nihil amare*, velle aut agere *poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*; peccando ſcilicet Divinæque ponendo obicem gratiæ.

Molinoſius dicens, *Deum ſemper in animâ operari quando hæc ſuis diſcurſibus, cogitationibus & operationibus eum non impedit*, videbitur aliquibus Deum conſtituere in gratiis efficacibus impertiendis admodum liberalem; ſed nihil hìc reverâ liberalitatis in Deo, nihil miſericordiæ prædicatur, cui non conſentiat Queſnellus, quantumlibet impiis ſuis & blaſphemis opinionibus tyrannidem in Deum conjiciens & crudelitatem. Non enim, ſi verba Molinoſii attentè conſideres, propriè affirmant Deum frequenter adeò in animis per efficacem gratiam operari; ſed tunc tantummodo *operari ſemper, quando anima ſuis diſcurſibus, cogitationibus, & operationibus eum non impedit*: ſemper autem impedit neceſſariò, quoties gratiâ non prævenitur, ſive Molinoſio credimus, ſive Queſnello.

Quod in Propoſitione dicitur, quando anima *ſuis operationibus non impedit*, diſcrimen indicat inter actiones ſolis naturæ viribus cum Dei concurſu ordinario eliciras, & alias quæ ſunt ex gratiâ. Priores Molinoſius, utì & Queſnellus animæ tribuit: poſteriores Deo ſoli.

Deturne iſtiuſmodi quies in homine, ut aliqua in eo omiſſio ſit purè libera, ſive abſque ullo actu, Quæſtio Philoſophica eſt inter ſcholaſticos problematicè diſputata. Nihilominus animum, dum vigilat nunquam ab omni penitùs amore ſive libero, ſive neceſſario vacare, ſententia communiſſima eſt.

Quietiſmi Propoſitio 21. *In oratione opus eſt manere in fide obſcura & univerſali cum*

quie-

quiete, & oblivione cujuſcunque cogitationis particularis, ac diſtinctæ attributorum Dei ac Trinitatis, & ſic in Dei *præſentiâ manere ad illum adorandum, & amandum, eique inſerviendum; ſed abſque productione actuum; quia* Deus *in bis ſibi non complacet.*

Ab hoc & ſimilibus *Quietem* inculcantibus documentis derivata eſt in authorem & ejus diſcipulos appellatio *Quietiſtarum.* Origo autem ſyſtematis deducitur è Janſeniano, prout à Queſnello ejus vindice accepimus declaratum.

Tam enim juxta Auguſtinum Batavum, quàm deliteſcentem ejus nuper apud Batavos diſcipulum; omnia opera, quæ fiunt abſque medicinalis gratiæ auxilio, peccata ſunt, inquibus Deum *complacere ſibi* minimè poſſe, omnibus compertiſſimum eſt. Quodcunque autem in nobis gratia operatur, Queſnello judice, non magis actio noſtra eſt, quàm unio hypoſtatica in Chriſto, quæ eſt aſſumptio humanitatis facta à Dei Filio, fuerit ipſius actio humanitatis, vel quàm ſanatio prodigioſa corporum, vel productio Creaturarum è nihilo, & reſuſcitatio mortuorum, creaturis è nihilo productis, vel ſanatis, vel reſuſcitatis tanquam eorum actio tribuenda ſit.

Iſtud momenti maximi dogma eſt, quod nobis tantâ figurarum, idearum, phraſium varietate, altiſſimè imprimendum cenſuit, Janſenianæ Eccleſiæ hoc tempore Doctor maximus, & mox ab obitu calculis ſuorum in Sanctorum Patrum Canonem publicè relatus, *Sanctus Pater Queſnel.*

Ex illo dogmate, non minùs dilucidâ, quàm neceſſariâ conſecutione fluit, quod traditur Propoſitione ejus ſexageſimâ nonâ, *Fides, uſus, augmentum & præmium Fidei, totum eſt donum puræ liberalitatis Dei.*

Dum *Fidem* audis, & ejus *uſum*, primam gratiam cogita, & quidquid bonorum operum eſt in homine; quia juxta Articulum Queſnelli 26. *Nullæ dantur gratiæ niſi per Fidem*: Juxta 27. *Fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum*; atque adeò Fides & ejus uſus, omnia, quæ in homine ſunt bona opera, complectitur, ſed quorum nihil ſit propriè noſtrum, ſive actionis noſtræ liberæ, & meritoriæ, ſiquidem *totum eſt donum puræ liberalitatis Dei.*

Totum proinde eſt neceſſitate exercitum, etiam juxta Queſnelli Articulum 10. clariſſimè definientem; quòd *gratia ſit operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare*, ſive in exiſtendo, ſive in operando; ſicut productio Creaturarum è nihilo, vel reſuſcitatio mortuorum in poteſtate nullius hominis eſt *ut impediatur aut retardetur.*

Ubi autem libertas non eſt, ſed neceſſitas, ut ſapientiſſimè docentem audivimus aliàs Angelicum, *tollitur deliberatio & exhortatio, præceptum, punitio, laus & vituperium*: Proinde monitum atque exhortatio Molinoſii, ut in *oratione maneamus abſque reductione actuum*, ſolummodo poteſt intelligi de abſtinentiâ ab actibus qui in noſtrâ fuerint poteſtate; ne inſanire voluiſſe ab omnibus cenſeatur.

Evidens itaque eſt Molinoſium Janſeniano ſyſtemati, & ejus fautoribus addictum, à liberi tantummodo arbitrii actibus & cogitationibus ſine gratiâ elicitis, veluti peccatis diſcipulos ſuos avertere ſtuduiſſe. Is ſcopus eſt Quietiſticæ hypotheſeos pariter, & Queſnellianæ.

Quietiſmi Propoſitio 22. *Cognitio hæc per Fidem non eſt actus à Creaturâ productus; ſed eſt cognitio à Deo Creaturæ tradita, quam Creatura ſe habere non cognoſcit nec poſtea cognoſcit illam ſe habuiſſe: & idem dicitur de amore.*

Primam gratiam non eſſe actum à Creaturâ productum, ſaltem liberè; ſed eſſe cognitionem à Deo Creaturæ traditam, aſſerenti Queſnello æquè ac Molinoſio, litem non movebunt Catholici. Quod autem *Fides* ipſa, & *cognitio per* fidem, non ſit actus à Creaturâ productus, ſaltem liberè; ſed ſit cognitio à Deo Creaturæ tradita, quam Creatura ſe habere non cognoſcit, nec poſtea cognoſcit ſe illam habuiſſe; quodque idem ſit de amore, quantumlibet exoticum appareat; Queſnellianæ tamen videtur apprimè conſonum doctrinæ, juxta quam *Fides eſt prima gratia*: & *prima gratia quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*,

Neceſſe igitur eſt, vel primam gratiam ſimul eſſe amorem, vel juſtificationem fieri ſine omni amore & quidem extra Sacramentum: quæ laxitas, etiam à Queſnello, horrida meritò judicabitur & deteſtabilis. Qua propter dicendum neceſſariò eſt, in Queſnelli ſententiâ primam gratiam fide ſimul imbui & amore. Oppoſitum quidem definitum in Synodo legimus Tridentinâ; ſed ea, quemadmodum Sancyrano, ita & Queſnello, authoritatis eſt perexiguæ.

Quis autem primam gratiam ſe habere, vel quando habuerit, cognoſcit? Idem dici poterit de gratiâ ſecundâ, tertiâ & ſequentibus. Denique cum prima gratia juxta Queſnellum eadem eſſe debeat cum fide & amore ad juſtitiam ſufficente, veriſimile eſt quod traditam hanc à Deo in primâ gratiâ fidem, & cognitionem, adeo exiſtimet obſcuram, ut habitam non diſtinctè anima reſciat aut poſtea recordetur. Simile

quid

quid in eâ dem hypotheſi applicandum videbitur amori, quem primæ gratiæ, homini incognitæ, Queſnellus ſtatuit involvendum.

Quietiſmi Propoſitio 23. *Myſtici cum S. Bernardo in Scala Clauſtralium, diſtinguunt quatuor gradus lectionem, meditationem, orationem, & contemplationem infuſam. Qui ſemper in primo ſiſtit, nunquam ad ſecundum pertranſit. Qui ſemper in ſecundo perſiſtit, nunquam ad tertium pervenit, qui eſt noſtra contemplatio acquiſita, in quâ per totam vitam perſiſtendum eſt; dummodo Deus animam non trahat, abſque eo quod ipſa id expectet, per contemplationem infuſam: & hâc ceſſante anima regredi debet ad tertium gradum, & in ipſo premanere, abſque eo quod ampliùs redeat ad ſecundum aut primum.* Propoſitioni huic jungi poterit 26. & 31.

Quietiſmi Propoſitio 26. *Tres illæ viæ, purgativa, illuminativa, & unitiva ſunt abſurdum maximum, quod dictum fuerit in Myſticâ; cum non ſit niſi unica via ſcilicet via interna.*

Quietiſmi Propoſitio 31. *Nullus meditativus veras virtutes exercet internas: quæ non debent à ſenſibus cognoſci: opus eſt amittere virtutes.*

Remotiſſima quidem tota hæc inſtitutio eſt à doctrinâ, & praxi communiſſimâ virorum maximè ſpiritualium, qui dirigendas in pietate animas ſuſcipiunt. Verum novi Apoſtoli, quibus viſa eſt Eccleſia denſiſſimis ubique tenebris obſita cæcutire, viſi pariter ſibi ſunt, ſingulari Dei Providentiâ, & erga Eccleſiam beneficentiſſimâ commiſeratione deſtinati, ad reſtituenda quæ collapſa ubique fuerint, longitudine temporis, & negligentiâ ignorantiâque Antiſtitum, Doctorum & aliorum omnium quibus animarum directio commiſſa eſt.

De Sancyrano ita ſcribit Illuſtriſſimus Iſaacius Habert Vabrenſium Epiſcopus in *Defenſione Fidei* adversùs Janſenianos, parte 2. pag. 20. " Nunquam diſcipulos
„ initiandos ſuſcipiebat, prout immediatè ex
„ eorum declarationibus cognovi, quin inci-
„ peret à depreſſione, reprehenſione, & con-
„ temptu Doctrinæ communis, ingeminan-
„ do, oculis clauſis, retorto capite, elatâ
„ manu, geſtu ſevero, & quodammodo re-
„ pellente, Ignorantia, tenebræ, errores, cæ-
„ citas ubique! „

Redit huc teſtimonium jurejurando datum à Joanne Jovaud Ciſtercienſis Ordinis Abbate & Secretario quod ex Sancyrani ore acceperit. " Corruptionem Eccleſiæ non ſo-
„ lùm in moribus eſſe; ſed in pluribus etiam
„ dogmatibus: perpaucos eſſe, qui Eccleſiæ
„ filii dici mereantur. „

Tum Sancyranum addidiſſe: " Si me
„ audire & ſequi conſtituis, evidenter tibi
„ ex doctrina Patrum & Conciliorum demon-
„ ſtrabo, uſque ad quæ ſecula duraverit vera
„ Eccleſia, quo tempore deſtrui cœpta ſit:
„ Tempus ædificandi, tempus deſtruendi:
„ Deus ipſe Eccleſiam diſſolvit: tempus ædi-
„ ficandi tranſiit. Epiſcopi, Eccleſiaſtici,
„ Religioſi pleriquc ſpiritu Chriſtianiſmi,
„ ſpiritu gratiæ, & Eccleſiæ deſtituti ſunt. „

Religioſi hujus teſtimonium confirmatur altero Nobilis è Clero Presbyteri & Abbatis Commendatarii Alexandri Colas Domini de Pormorant, qui manu pectori admotâ, & per Sacros Ordines jurans, inter cætera declaravit, ſe " coram audiviſſe Abbatem San-
„ cyranum debacchantem adverſus praxim
„ Religioſorum & omnium hominum Spiri-
„ tualium iſtius temporis. Minimè, inquie-
„ bat Sancyranus, intelligunt Evangelium,
„ & ſemitas Jeſu Chriſti. Ego Evangelium
„ verè poſſideo, & perfectam Scriptorum à
„ Sancto Paulo intelligentiam. Tum deplo-
„ rabat conditionem hominum, ſignificans,
„ omnes errare in tenebris, & ſemitas terere
„ à veritate alieniſſimas. Eadem aſſerebat ex
„ Sancyrani Nepotibus natu major. „

Denique Franciſcus de Caulet Presbyter è Clero Abbas Fuxenſis Commendatarius, poſtea Appamienſis Epiſcopus de Sancyrano juridicè interrogatus, Sacramento interpoſito declaravit, quòd eum audiverit aſſerentem, *deſtruendæ tempus Eccleſiæ eluxiſſe, & multa iſtiuſmodi protrudentem, atque arguentem omnia in genere; ex quibus*, inquit, *Statim certò judicavi, eſſe hominem periculoſum, utpotè Novatorem, aſſiduum laudatorem ſui, & contemptorem omnium aliorum. Suſpecta quoque mihi erat tam ſtudioſa ſilentii inculcatio ad pleraque quæ proferebat dogmata, quæ dicebat ſe negaturum omnia, ſi à me cuipiam proderentur.*

Introducendæ ſuæ in Eccleſiam Reformationi Sancyranus & Janſenius, obicem quodammodo præcipuum ſenſêre Ordines Religioſos, Sedi Apoſtolicæ paſſim, devotione & obedientiâ inviolabili conjunctos. Quoniam itaque hos corrumpere, ſuiſque addere partibus nimis difficile Reformatoribus iſtis viſum eſt, ad eos deprimendos animum converterunt.

Iſtud eorum conſilium argumentis innumeris detectum dare, atque convincere mihi in promptu eſt.

Molitioni ſuæ initium poſuiſſe perhibentur pluſquam à ſeculo, juxta teſtimonium iteratum Domini de Razilly Nobilis Turonenſis à Carmelitanis Patribus Turonenſis

Con-

Conventûs, ac totius Provinciæ Moderatoribus in formâ authenticâ conſignatum. Juxta hoc "Nobilis ille circa annum 1620. interfuit
„ colloquio, in quo D. Sancyranus, D. Jan-
„ ſenius, & alii viri in Eccleſiâ ſpectabiles
„ conſilia conferebant. Inter cætera propo-
„ nebat Dominus du Verger (Sancyranus)
„ ut ne Fideles Regularium Templa adirent
„ tam frequenter, optimum factu fore, ſi
„ Eccleſiaſtici, qui adminiſtrandis Sacra-
„ mentis dabant operam, praxi uterentur ei
„ oppoſita, quæ illo tempore uſurpabatur à
„ Regularibus; Pœnitentiæ Sacramentum
„ difficile redderent; Euchariſtiæ autem ut
„ uſus rarior eſſet, efficerent.

„ Janſenio conſultum non videbatur, in
„ Religioſos ſimul omnes inſurgere; ſed ini-
„ tium ajebat ſumendum eſſe à Jeſuitis; ne-
„ que enim difficile futurum, demonſtrare,
„ perverſam eſſe eorum de gratiâ doctrinam,
„ & ſopitas de eâ re ſub Clemente VIII. con-
„ certationes reſtituere: In eum finem ſe li-
„ brum conſcripturum addicebat, quo Je-
„ ſuitarum doctrinam impeteret, quem ſuſpi-
„ cio eſt eum eſſe, qui dein prodiit in pu-
„ blicum, hoc inſignitus titulo, *Auguſtinus*
„ &c. „

Quo autem fructu prodierit, videre quotidie cogitur Eccleſiæ, & nullo ſatis tempore lugebit. Ne protrahi nimiùm videatur diſgreſſio, conſideret Lector Theologus, & non avidus contentionum, quæ à Janſenii & Sancyrani tempore Eccleſiam atque Rempublicam in Galliis ac Belgio turbaverunt, quò Spectaverint tot Janſeniſtarum Opera contra Eccleſiæ & Principum leges edita, abſque ullius approbatione Cenſoris, vel Superioris facultate, quorum non alius apparuit ſcopus, quàm Religioſos Ordines reddere odioſos, quaſi hæreticos, omniſque corruptionis in dogmatibus & moribus authores.

Unicum quod Bajus, Sancyranus, Janſenius, Arnaldus, videbantur hactenus reliquiſſe intactum, erat orandi genus, ac meditandi, Religioſis uſitatiſſimum, moduſque juxta illud excolendi animos ſpiritualibus exercitiis, viâ ſucceſſivè triplici, *purgativâ* ut dicitur, *illuminativâ*, & *unitivâ*; Quæ exercitiorum ratio è pluribus hauſta Sanctis ac myſticis Doctoribus, recentiùs eſt methodo deducta commodiore in *admirabili exercitiorum libro, Sedis Apoſtolicæ judicio & omnium utilitate comprobato*, ut in Horis Canonicis feſto S. Ignatii teſtatur Eccleſia.

Nimis autem invaluerat Exercitiorum illorum authoritas, ut ea apertè aggredi auderent Janſenius ejuſque diſcipuli, obliquè tamen impetere non deſiere, Doctrinam contrariam velut neceſſariam inculcando.

Meditationibus ſcilicet ad *viam purgativam* pertinentibus ingeritur peccati horror, conſideratione mortis perpetuò imminentis, rigidiſſimi judicii, & perennium ſuppliciorum, quorum nulla unquam mitigatio expectanda ſit. Iſtiuſmodi tentationibus territi ſalubritèr animi, & ſpe veniæ pœnitentibus promiſſæ propoſitoque beatitudinis æternæ præmio quod Deum ſuper omnia diligentibus deſtinatum eſt, eriguntur allieiunturque fortiùs ad pœnitentiæ, amoris & cæterorum obſervantiam mandatorum.

Tantis diſpoſitionibus minimè opus ſtatuit hypotheſis Queſnelliana, utpote quæ Peccatoribus, etiam ſceleratiſſimis, nullâ præviâ pœnitentiâ, nullâ penitùs diſpoſitione, ſolo primo gratiæ auxilio, veniam impertit, & cum offenſo Numine reconciliationem; ſiquidem juxta Articulum Queſnelli vigeſimum octavum *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*.

Mirifica hæc eſt à novis excogitata pœnitentiæ Adminiſtris, nefariorum hominum ſubita ad Sanctitatem, quaſi per ſaltum promotio. Prima autem gratia, quæ *remiſſio peccatorum eſt*; eadem fides aſſeritur Articulo Queſnelli 27, *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum*,

Utriuſque hujus conjunctione Articuli confirmatur non minus mirabile ſalutis procurandæ compendium quod eſt Artic. 68. *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis, claudendo totum in fide & precibus*; cùm tamen dicatur Art. 57. *Totum deeſſe Peccatori, quando ei deeſt ſpes, & non eſſe ſpes in* Deo, *ubi non eſt amor Dei*: Art. etiam 58. *Nec Deus eſſe, nec Religio, ubi non eſt Charitas*.

Ne turpiſſima cenſeatur inter Articulos pugna, neceſſarium eſt actus Fidei, ſpei, charitatis pœnitentiæ in unam compingere primam gratiam, artificio in Eccleſiâ hactenus inaudito. Tot in unâ, eâque prima gratiâ contentos actus, veluti latentem theſaurum nullâ detegere huc uſque, aut perſentiſcere potuimus experientiâ.

Quid autem Queſnello ſupereſt ut reſpondeat, niſi quod de fide ſuggeritur à Molinoſio Propoſitione 22. *Cognitio hæc per fidem non eſt actus à creaturâ productus; ſed eſt cognitio à* Deo *Creaturæ tradita, quam Creatura ſe habere non cognoſcit, nec poſtea cognoſcit ſe illam habuiſſe, & idem dicitur de amore*.

Ita quod Janſeniani apertè dicere palàm veriti ſunt, obſcuris tantùm hactenùs locutionibus inſinuantes, Molinoſius potentium fretus gratiâ patronorum, in ipſâ non dubi-
tavit

tavit Chriſtiani Orbis Metropoli in lucem publicam emittere, inde facilè in Provincias & Regna extera divulgandum.

Applauſerint tunc quidem Janſeniani in nocturnis ſuis diurniſque cum molinoſio Conventiculis; maluere tamen veluti Apelles poſt tabulam latentes, explorare judicia tum populi, tum cleri, ſupremorum in primis fidei Quæſitorum; ne temere ſe exponerent diſcrimini.

Genus iſtud aſtutiæ à Pelagianis forſitan in novam Eccleſiam derivatum eſt, de quibus ſic Hieronymus ad Cteſiphontem: *Sola hæc hæreſis eſt, quæ publicè erubeſcit loqui, quod ſecretò docere non metuit. Magiſtrorum ſilentia profert rabies diſcipulorum: Quod audierunt in cubiculis, in tectis prædicant; ut, ſi placuerit Auditoribus, quod dixerint, referatur ad gloriam Magiſtrorum: Si diſplicuerit, culpa ſit diſcipuli, non Magiſtri: Ideò crevit veſtra hæreſis, & decepit plurimos... Quia ſemper docetis, ſemper negatis.*

Comprehenſo Molinoſio, magis poſtea condemnato, conſternationem afflictionemque Janſenianorum diſcimus ex Walonii litteris tunc Româ datis ad *Sanctam Familiam* Bruxellis anxiè deliteſcentem. Mœroris ratio fuit, non adeò charitas erga Molinoſium ſectæ ſibi fœderatæ Principem, quàm infamia, aſpergenda inde ſibi, ac ſuis, quos in commendando, tuendoque Molinoſio potiores habuiſſe partes, erat tunc temporis in Urbe vulgatiſſimum.

Dejecto tantâ infamiâ, Quietiſtarum Duce, non tamen cecidere animis Janſeniani in Galliâ & Belgio, ubi metus nullus, vel exiguus Inquiſitionis eſt; ſed dolorem ſibi callidè diſſimulandum cenſuère.

Nihilominus Eugenium de Gelder Brugenſem vidimus, expreſſo nomine, partim pro Janſenio, partim pro Molinoſio ſcribentem ad Innocentium XI. Opus, quod vocat *Libellum ſupplicem*, ſeu *vocem ultimam Zelatricis innocentiæ*; ubi Pag. 115. de ſuis, Janſenii & Molinoſii adverſariis Pontifici conqueritur, quòd " ſi-
„ cut per vafrè fabricatas quinque Propoſitio-
„ nes doctrinam Janſenii Romæ procurarunt
„ damnari, ut per latus Janſenii, doctrinam
„ S. Auguſtini, à doctrinâ Janſenii reverà
„ inſeparabilem, arietarent & dejicerent;
„ ſic etiam fortaſſis multas Propoſitiones Mi-
„ chaelis Molinos talibus terminis concepe-
„ re, quod vix à poſitionibus fundamenta-
„ libus, à Sanctis Patribus Dionyſio Areo-
„ pagitâ, Auguſtino & aliis, ac Theologiæ
„ myſticæ Doctoribus Bonaventurâ, Henrico
„ Suſone, & cæteris, nobis propoſitis, di-
„ ſtingui poſſint; itaut per condemnationem
„ Molinos, quem aliqui magis infelicem,
„ quàm nocentem autumant, & prætenſæ
„ ejus doctrinæ, videantur voluiſſe elimina-
„ re illud parum, quod reſtat ſupernaturalis
„ operationis Spiritus Dei vivificantis. Sed
„ quidquid conentur, quidquid machinen-
„ nentur, quidquid ſubdolè per ſe & ſuos
„ efficiant adverſarii, ſpiritus (Janſenii &
„ Molinoſii) illis frendentibus, ubi vult ſpi-
„ rabit.„

Ita Pater Eugenius abutens Sacro textu; Sed non vates felicior quàm præco veritatis; Nam licèt, Janſenianæ in Belgio peſtilentiæ contagium corripuerit tunc temporis ex Ordine ejus Sanctiſſimo non paucos, neque inferioris tantummodò ſubſellii viros; ſingulari tamen Numinis beneficio & zelo ſummorum Præſidum ab annis nunc pluribus effectum conſpicimus, ut toto illo Ordine nihil ſit à Janſenianâ lue alienius, nihil ardentius pro apoſtolicarum obſervantiâ Conſtitutionum.

Janſenianos paſſim cæteros condemnato Molinoſio, puduit quidem habitæ cum eo neceſſitudinis, ipſiuſque, cujus derivandam in ſe verebantur infamiam, Quietiſticæ appellationis. De ſuis tamen nihil hactenùs remiſere dogmatibus, in quibus nova illa Eccleſiæ Reformatio potiſſimùm fundata eſt.

Eliminanda è viâ myſticâ, & dirigendi animas ratione eſt meditationum ſeries, materia & methodus exercitiorum; ſi Queſnelli dogmata ſubſiſtant.

Cui enim uſui aut fructui eſſe poſſunt tot Meditationes, ex quibus *via purgativa* componitur, ut incuſſâ mortis, judicii, ſuppliciorum formidine, horrorem peccati animus concipiens, ad *viam illuminativam*, in Chriſtianæ vitæ operibus conſiſtentem, ac tandem ad unionem cum Deo quæ tota charitas eſt, animus diſponatur?

In primis ad formidinem quod attinet, ineptiſſima ea ad Deum accedendi ſemita eſt, ſi quidem juxta Queſnelli Articulum 66. *Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, neque adduci per inſtinctum naturalem, aut per timorem ſicuti beſtiæ; ſed per fidem & per amorem ſicut Filii*: Ratio hujus redditur Articulo 67. *Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem*. Talis Dei repræſentatio indubiè nata eſt ab eo potiùs averſionem & horrorem ingerere, quàm ſpem in ejus miſericordiâ collocandam, aut allicere ad dilectionem.

Juxta Art. 62. *Qui à malo non abſtinet, niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo*. Juxta 64. *Peccatur*

tur

tur ſive faciendo malum, ſive illud non niſi ob timorem evitando. Arti.47. *Obedientia legis profluere debet ex fonte, & hic fons eſt charitas. Quando Dei amor eſt illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum eſt, quod apparet exterius; alioquin non eſt niſi hypocriſis aut falſa juſtitia*.

Itane via conveniens, aut qualiſcunque ſive propinqua, ſive remota, aut remotiſſima ad converſionem, ad imitationem Chriſti, ad unionem animæ cum Deo diſpoſitio eſt *hypocriſis, ſeu falſa juſtitia*?

Plures aliæ Queſnelli Propoſitiones ſunt, quibus aſſerit omnia opera, quæ Charitas non ſunt, vel ab eâ non imperantur, eſſe peccata. Ideo Chriſtianæ Inſtitutionis initium judicio iſtiuſmodi Magiſtrorum ducere impoſterum oportebit, non ab inſpiratione formidinis; ſed Charitatis; cùm ſine eâ nullus ad juſtitiam proficiat conatus, ſed actiones ſingulæ cumulum neceſſariò augeant delictorum.

Fruſtra etiam ad juſtitiæ aut Charitatis conſecutionem fatigabitur anima Exercitiis, aut meditationibus; Sed potiùs in otio permanendum eſt, & quiete tranquilliſſimâ ſine labore & ſolicitudine. Vel enim deeſt gratia, & ſine hac omnis actio neceſſariò peccatum eſt: proinde unionis cum Deo impedimentum, non præparatio: vel gratia adeſt; tunc autem Deus ſolus efficit omne opus ſalutiferum, ſicut prodigio factam *Corporis ſanationem, reſuſcitationem à mortuis, & creaturæ* cujuſlibet è *nihilo productionem*: adde ſi lubet, *Incarnationem*, ſive unionem hypoſtaticam Verbi cum humanitate.

Apage igitur moleſtâ tot meditationibus, lectionibus atque operibus laborioſis exercitia ſive Queſnellus audiatur, ſive Molinoſius.

Neque angit quempiam, viæ ſive Janſenianæ, ſive Quietiſticæ amatorem, quòd in ſuo otio ab omni ceſſans opere tam interiùs, quàm exteriùs, non videatur ſatisfacere præceptis Fidei, ſpei, charitatis, quæ actus exigunt; nam licet nihil actuum experiatur, ſecurus tamen eſt præcepta illa, quantum ſufficit, impleri, ſingularum a ſolo Deo pendentium largitione benevolâ gratiarum, ut *prima gratia quam Deus concedit Peccatori eſt peccatorum remiſſio*; proinde omnes actus virtute complectitur ad juſtificationem Peccatoris neceſſarios; etſi nullum is, qui juſtificatur, ſe habere præcipiat. Unde ſuam haurire Molinoſius potuit Propoſitionem 22. *Cognitio hæc per fidem non eſt actus à Creaturâ productus; ſed eſt cognitio à Deo Creaturæ tradita, quam Creatura ſe habere non cognoſcit, nec poſtea cognoſcit illam ſe habuiſſe & idem dicitur de amore*.

Iudè etiam facilè deducitur Propoſitio Molinoſii 31. *Nullus meditativus veras virtutes exercet internas, quæ non debent à ſenſibus cognoſci. Opus eſt amittere virtutes*, nempè ſenſibiles, ſive *quæ* ut Propoſitio indicat, *à ſenſibus cognoſcuntur*; quia in Queſnelli ſententiâ veræ virtutes à Dei omnipotentiâ, & bonitate in nobis oriuntur ſine nobis; ſicut *prima gratia quæ à Deo conceditur Peccatori*; & tamen *eſt peccatorum remiſſio*. Nec ipſa prima gratia ſenſibus cognoſcitur; uti neque, quam includere neceſſariò ſupponenda eſt, Fides, Spes, Charitas, pœnitentia.

Quod *nullus meditativus veras exerceat virtutes internas*, apparet in Queſnellianâ hypotheſi manifeſtum; quia meditativus diſcurſibus procedit ſibi liberis, atque ex horum dictamine ſe dirigit in operando: is autem modus, ſi Queſnello credimus, non convenit gratiæ; ſed hæc efficit, quidquid boni operis eſt, non aliter, quàm creaturas Deus è nihilo producit, mortuis reddit vitam, aſſumpſitque Dei Filius humanitatem, abſque hujus cooperatione libera ad incarnationem; uti nec cujuſpiam creaturæ ad ſui è nihilo eductionem, aut revocationem a mortuis. Unde juxta Queſnellum facilè intelligitur, quomodo *Fides, uſus, augmentum, & præmium Fidei*, atque adeò omnium bonorum actuum, *totum ſit donum puræ liberalitatis Dei*: quod non eſſet, ſi virtutes meditationibus, diſcurſibus, atque iſtiuſmodi exercitiis liberi arbitrii acquirerentur. Habemus itaque, cur in Queſnelli æquè, ac Molinoſii Syſtemate, *nullus meditativus*, quatenus talis, *veras exerceat virtutes internas*; imò nihil niſi vera vitia & peccata; cum nullum opus ſine gratia elicitum, Queſnelli judicio, immune à delicto ſit.

Quietiſmi Propoſitio 24. *Qualeſcunque Cogitationes in oratione occurant, etiam impuræ, etiam contra Deum, Sanctos, Fidem & Sacramenta, ſi voluntariè non nutriantur, nec voluntariè expellantur; ſed cum indifferentiâ & reſignatione tolerentur, non impediunt orationem fidei; imò eam perfectiorem efficiunt; quia anima tunc magis Divinæ voluntati reſignata remanet*.

Cogitationes impuriſſimæ nullum præſente gratiâ creant conſentiendi periculum in Sententiâ Queſnelli 16. *Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedunt illecebris gratiæ; quia nihil reſiſtit Omnipotenti*. Art.20. ſine ulla exceptione, abſque omni limite penes Queſnellum *vera gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi à nobis* obe-

obediri, & obeditur: imperat & omnia fiunt: loquitur tanquam Dominus, *& omnia ſibi ſubmiſſa ſunt*. Art. 15. *Quando Deus mandatum ſuum & externam locutionem comitatur unctione ſui ſpiritûs, & interiore vi gratiæ ſuæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.*

Si autem gratia abſuerit, quid ſuaderi in Queſuelli ſententiâ prudentius poterit, quam abſtinentia ab omni actu? Quia quidquid homo tentaverit, abigere cogitationem non valebit, nec aliud ſuo conamine efficere, quàm ſuggeſtioni indeliberatæ, deliberatam addere iniquitatem juxta Articulum Queſnelli 39. *voluntas, quam gratia non prævenit, nibil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris, niſi ad ſe præcipitandum; virium niſi ad ſe vulnerandum: eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*

Quietiſmi Propoſitio 25. *Etiamſi ſuperveniat ſomnus, & dormiatur, nibilominùs fit oratio & contemplatio actualis; quia reſignatio & oratio, oratio & reſignatio idem ſunt; & dum reſignatio perdurat, perdurat & oratio.*

Exotica quidem & in ſenſu tum obvio, tum authoris non eſt congrua veritati expreſſio; licèt non exiſtimem Molinoſium deſipuiſſe adeò, ut crederet reſignationis actus ante ſomnum elicitos, toto ſomni tempore durare phyſicè; ſed moralitèr tantum, quemadmodum à Queſnelli ſociis exponitur ſub culpâ mortiferâ obſtringens obligatio amandi Deum ex toto corde, omni tempore & in omni actu, moraliter, inquiunt, non penitus in rigore phyſico.

Ita benignè intelligi procul dubiò voluerit Arnaldi Diſcipulus Joannes Neercaſſelius cum titulo Caſtorienſis Epiſcopi, Vicarius Apoſtolicus in Hollandiâ, cùm in prohibito Romæ opere de *Amore pœnitente* lib. 1 o cap. 22. ait: *Nullus eſt locus, nullum tempus; nullum opus, in quo ab hoc amore* (*Dei ſuper omnia*) *ceſſari poſſit*. Ibidem: *Eſt ergo hoc præceptum ad omnia tempora determinatum.*

Alius Arnaldo addictiſſimus Franciſcus Van Vianen Lovanii in Theſibus anni 1687. *Deus propter ſe ſuper omnem Creaturam diligendus eſt, ita quidem ut omni tempore ſit verum dicere, talis diligit Deum ſuper omnia.*

Non eſt ſemper loquendum, nec ſemper tacendum; ſed eo modo, quo jam dictum eſt, ſemper eſt amandum, & quidem ſub obligatione peccati mortalis.

Matthæus etiam Rouvroy ad Theologiæ cathedram in Namurcenſi Seminario elevatus, ſed dein Authoritate Epiſcopi amotus, ita docuerat Tractatu de fine: Nemo
„ eſt qui non videat; obligationi ſemper
„ amandi Deum non ſatisfieri per habitum
„ aliquem otioſum, aut ferè otioſum: ut
„ ergo ſatisfaciamus illi obligationi, non ſuf-
„ ficit fictitius aliquis habitus otioſus, aut
„ ferè otioſus; ſed requiritur habitus amo-
„ ris, qui vacare (ab actione) non poteſt:
„ adeoque ut actus divini amoris ſic exer-
„ ceatur, ut morali quodam more loquendi,
„ quovis tempore verè de hoc dicatur: hic
„ amat Deum ſuper omnia, amat Deum ex
„ toto corde, amat Deum uſque ad contem-
„ ptum ſui: etenim ſi actus ille non ſic exer-
„ ceatur, aliquo tempore (modo loquendi
„ morali) verum erit dicere: Non diligit
„ Deum ſuper omnia, non diligit Deum ex
„ toto corde, adeoque talis homo pro illo
„ tempore convincitur reus peccati morta-
„ lis.„

Unde veriſimile mihi quidem apparet, Molinoſium aliud hìc non crediſſe; quam Queſnelli aſſeclas; actum ſcilicet reſignationis, ideoque orationis durare ſomni tempore; durare, inquam, non phyſicè; ſed moraliter; quantumlibet plus ſonare verba ſua perfidus voluerit, ut credulis ſibi diſcipulis; mulieribus præſertim, commendabilem magis redderet novitatem ſuam de Quiete, otio & ſomno omnibus Meditantium actibus prævalente.

Quietiſmi Propoſitionem 26. cum Queſnelliano ſyſtemate conſuli Superiùs.

Quietiſmi Propoſitio 27. *Qui deſiderat & amplectitur devotionem ſenſibilem, non deſiderat, nec quærit Deum; ſed ſe ipſum, & malè agit, cùm eam deſiderat, & eam habere conatur qui per viam internam incedit, tam in locis Sacris quàm in diebus ſolemnibus.* Deſiderium & ſtudium devotionis ſenſibilis, quantumvis honeſtum, & utile communiter à myſticæ Theologiæ Doctoribus cenſeatur, non tamen apparet propriè Charitas; ideo Queſnello non placet, juxta quem Artic. 53. *Sola Charitas Chriſtiano modo facit actiones Chriſtianas per relationem ad Deum & Jeſum Chriſtum*. Art. 46. *Cupiditas aut charitas uſum ſenſuum bonum aut malum faciunt.* Quæ autem ſenſuum, eadem ratio cæterarum animæ facultatum eſt.

Quietiſmi Propoſitio 28. *Tædium rerum ſpiritualium bonum eſt; ſiquidem per illud purgatur amor proprius.* Eadem videtur ſententia fuiſſe Sancyrani; à quo, forſitan & à Fratre ſuo Antonio Arnaldo traditam acceperit Agnes à Sancto Paulo Monialis Portus-Regii in *Corona Sanctiſſimi Sacramenti*, ubi monemur *ut renuntiemus poteſtati, quam babemus Deo nos ſubjiciendi, in eo, quod exiſtentibus in gratiâ ſe ipſum promiſerit; ſed maneamus*

mus in beatâ incertitudine, quæ independentiam Dei veneretur.

Ibidem docemur expetere, ut *Jeſus Chriſtus ſeipſo occupetur, neque ullam patiatur in ſe Creaturam, ſeu nihilum, ut nihil curet extra ſe, ſed ut ab illo rejiciamur, ut noſtri obliviſcatur potiùs quàm ut noſtri memoria Chriſti erga ſe applicationem interrumpat, eum applicando ad Creaturas*.

Si non curaret nos Chriſtus, ſi nos rejiceret, ſi noſtri oblivisſceretur, nullâ habitâ ullius meriti ratione, poſſetne deeſſe nobis in *ſpiritualibus tædium*? Sed iſtud Amazoni Arnaldinæ *bonum eſt*, ſi quidem *per illud* Judicio etiam Molinoſii, *purgatur amor proprius*, qui juxta Queſnellum *cupiditas eſt*, oppoſita charitati; ſine qua omnia peccata ſunt.

Quietiſmi Propoſitio 29. *Dum anima interna faſtidit diſcurſus de Deo*, & *virtutes, & frigida remanet, nullum in ſe ipsâ ſentiens fervorem, bonum ſignum eſt* ut Molinoſio, ſic etiam memoratæ Amazoni, & quibuſcunque obtigerit inſtitutio, qualis in *Coronâ Sanctiſſimi Sacramenti* eſt, His enim ſibi à Deo præſtitum videbitur, quod deſiderabant, ut cuilibet patet conſideranti.

Quietiſmi Propoſitio 30. *Totum ſenſibile, quod experimur in vitâ ſpirituali, eſt abominabile, ſpurcum, & immundum*. Ratio Molinoſii eſt; quia ſenſibile quod in vitâ ſpirituali experimur, eſt ordinis naturalis: ſupernaturale autem ſenſibilis non ſubjacet. Quis talis experientiâ cognoſcit primam gratiam, eamque in Queſnelli ſententia neceſſariò juſtificantem? Quis ſenſibus experitur operationem gratiæ ſi vera ejus idea eſt aſſumptio humanitatis facta à Dei Filio, productio Creaturarum è nihilo, & plures ſimiles in Queſnellianâ hypotheſi obviæ. Si autem illa quæ experimur in viâ ſpirituali ſenſibilia, ſint ordinis naturalis, quantumlibet bona Catholicis videantur, Molinoſio tamen & Queſnello abominabilia, ſpurca & immunda ſunt, quia juxta Articulum poſtetioris 40. *Sine gratiâ nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem*. Art. 41, *Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, non poteſt venire niſi à Deo, & ſine gratiâ non producit, niſi præſumptionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis & amoris*. Art. 42. *Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad Sacrificium Fidei: ſine hoc nihil niſi impuritas, nihil niſi indignitas*.

CAPUT XIX.

Paralleli proſecutio uſque ad Propoſitionem Molinoſii 41.

Quietiſmi Propoſitio 32. *Nec ante, nec poſt communionem alia requiritur præparatio aut gratiarum actio (pro iſtis animabus internis) quàm permanentia in ſolitâ reſignatione paſſivâ; quia modo perfectiore ſupplet omnes actus virtutum, qui fieri poſſunt, & fiunt in viâ ordinariâ. Et ſi hac occaſione Communionis inſurgunt motus humiliationis, petitionis aut gratiarum actionis, reprimendi ſunt, quoties non dignoſcatur, eos eſſe ex impulſu ſpeciali Dei, aliàs ſunt impulſus naturæ nondum mortuæ.*

Quidquid Queſnellus ſimulet rigoris circa Pœnitentiæ Sacramentum, & aliis quibuſdam ad mores ſpectantibus documentis; ſi tota ejus hypotheſis inſpiciatur attentiùs, nihil illâ laxius eſt, atque ad conciliandos ſibi hypocritas, ſuis unice deditos commodis; ſalutis autem incurios, callidiùs excogitatum.

Cum enim juxta Queſnellum, ut ſæpè vidimus, *Fides ſit prima gratia*, atque hæc cuilibet conceſſa Peccatori, ſit *peccatorum remiſſio*, neque probabilis occurrat ratio minus virium tribuendi ſecundæ gratiæ ac cæteris deinceps; non erit cur homo diſponere ſe præſumat ad juſtitiam; aliàs Semipelagianus notabitur, autumans primam gratiam noſtris conatibus obtineri: ſed quoties peccaverit, neceſſarium erit in otio & quiete maximâ expectare à Deo primæ gratiæ, & cum eâ juſtitiæ infuſionem, ſine quâ omnis tentata ab homine diſpoſitio, novo eum delicto commaculat, ut multis Queſnelli enuntiationibus ſtabilitur.

Quod audis de primâ gratiâ, quæ juxta Queſnellum Fides & remiſſio peccatorum eſt, neque à noſtro pendet arbitrio, aut conamine, ſolius miſericordiæ Divinæ beneficium, idem ſtatuere oportebit de bonis operibus univerſis, ſi quidem juxta Articulum Queſnelli 69. *Fides, uſus, augmentum, & præmium Fidei* (itaque actionum omnium) *totum eſt donum puræ liberalitatis Dei*.

Supervacanea proinde fuerit ſalutis noſtræ, perfectionis, & cujuslibet boni operis cura, inutile ſtudium, quando juxta Articulum ejuſdem decimum, *gratia* omnis, ſine quâ nihil poſſumus, *eſt operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare*; ut nihil potuit Creaturarum è nihilo productionem, nihil poterit reſuſcitationem à mortuis. His ſcilicet, & pluribus iſtiuſ-

iſtiuſmodi figuris intelligere nos Queſnellus voluit, qualis ſit gratiæ in hominibus operatio, quomodo nulla penitùs libera noſtræ cooperatio voluntatis.

Quibus ſuppoſitis tum de efficaciâ inſuperabili omnis gratiæ, tum de ejus abſentiâ, quæ ſingulis actibus peccandi invehit neceſſitatem, minimè pernicioſa, ſed potiùs utilis videbitur animadverſio Molinoſii, quòd, *Si occaſione Communionis inſurgunt motus humiliationis, petitionis, aut gratiarum actionis, reprimendi ſint, quoties non dignoſcitur, eos eſſe ex impulſu ſpeciali Dei, aliàs ſunt impulſus naturæ nondum mortuæ.* Naturalis indicium ſemper evidens ſuggeſtionis eſt, Queſnello judice, *ſi reprimi* valeat, quia juxta Articulum ejus 11. *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas Omnipotentis Dei, jubentis & facientis quod jubet.*

Omnibus itaque liberi arbitrii actibus ſuperſedendum prudentiùs videbitur, ſive ante communionem, ſive poſtea. Quæ enim congrua ad illam eſſe poterit præparatio; aut quæ ſalubris humiliatio, petitio, actio gratiarum elici ab hominis voluntate, quæ juxta Articulum Queſnelli 39. *Si à gratiâ non præveniatur, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, nihil ardoris, niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum, eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum?*

Ut ſuam Molinoſius ſententiam non verbis ſolùm; ſed exemplis etiam ſtabiliret, etſi diu ad Altare Sacrificans hæreret, *Quiete*, ut apparebat cœleſti perfruens; mox tamen ubi ab Altari receſſerat è ſacriſtiâ ſe recipiebat & Eccleſiâ. Molinioſo condemnato cum præſenti ſuo Dogmate; non tamen praxis, quæ, uti commoda, multis cœperat placere, aboleri hactenus ſatis potuit.

Opportunè Religioſus aliquis Præfectus Eccleſiæ, totâ paſſim notus Urbe, tanquam eximiâ præditus pietate, nequetribuens nimium reſpectibus humanis, cùm ad evelleudum iſtiuſmodi abuſum, neque privata Confeſſariorum monita, neque increpationes publicæ Concionantium ſatis hactenus momenti, ſeu virium habere conſpiceret, ipſe ſibi ſtatuit actu celebri concurrendum. E Clero Presbyter, Quietiſticæ in hoc ſectator praxeos, quotidie mox ab Altari ſe proripiebat ex Eccleſiâ; quod animadvertens Præfectus, duos è pueris, qui Sacris inſerviunt, juſſit eum, accenſis facibus, ad fores uſque Eccleſiæ comitari. Attonito Presbytero, & tandem in Templi foribus interroganti, quid ea ſibi novitas vellet, reſponſum à pueris tulit, *hanc ſibi reverentiam depoſcere, quod geſtabat, Venerabile Sacramentum.*

Facti hujus, ut per Urbem fama percrebuit, in pluribus quidem compeſcuit hanc inolitam levitatem; non tamen adeò, quin hodiedum, etiam in devoto aliàs femineo ſexu, quædam ejus appareant veſtigia, non optimæ conducentia ædificationi.

Undè ab Ultramontano recentiſſime advenientę hoſpite interrogatus, num mulieres iſtiuſmodi Lutheranæ eſſent, quæ autument Chriſtum in ſola eſſe Euchariſticâ ſumptione, atque hac momentaneâ actione præſentiam terminari? Reſpondendum duxi minimè iſtud quidem; ſed apparere ſurculum quemdam, nondum emortui penitus Quietiſmi.

Propoſitio Quietiſtni 33. *Malè agit anima, quæ procedit per hanc viam internam; ſi in diebus ſolemnibus vult aliquo conatu particulari excitare in ſe devotum aliquem ſenſum; quoniam animæ internæ omnes dies ſunt æquales, omnes feſtivi: & idem dicitur de locis ſacris; quia hujuſmodi animabus omnia loca æqualia ſunt.*

Similitèr per viam gradientibus Queſnellianam videbitur malè agere quiſquis diebus ſolemnibus vult aliquo conatu particulari excitare inſe devotum aliquem ſenſum; ſi enim eò non movetur à gratiâ, non immunis redditur à peccato qualiſcunque ille voluntatis propriæ conatus, juxta Articulum Queſnelli 40. *Sine gratiâ nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem.*

Neque excuſare videbitur conantem, quod inſe ſenſerit cogitationem de Deo, *quæ non poterat venire niſi à Deo*; nam hæc ipſa *ſine gratiâ non producit, niſi præſumptionem, vanitatem & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris*; ideoque Queſnelli judicio fallax eſt, & occulto laborans vitio quidquid ſpeciei apparuerit melioris.

Si verò motus à gratiâ eſt, ſequitur eum anima neceſſariò, quandoquidem per Articulum Queſnelli 10. *Gratia eſt operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare. Conatus* proinde *particularis*, quem anima adhibere præſumit, ipſe ſatis indicat non eſſe motum exgratiâ, vel animam Queſnellianâ non eſſe imbutam ſcientiâ, vel Fide, juxta quam gratia deſcribitur, itaut ſe habeat inſtar operationis, quâ Deus res procreat è nihilo, aut reſuſcitat mortuos; ubi evidens eſt nullum Creaturæ conatum poſſe diſponere vel arbitrii libertatem cooperari.

Cùm autem neceſſitanti huic gratiæ, neque pendenti ullatenus à liberâ hominis determinatione, tempus aut locum præfigere nemo valeat, aut illam poſitis in ſuâ poteſta-

te precibus obtinere,temerarium videbitur devotionem tuam diebus feſtis aut locis Sacris afigere, ſi pariter exiſtimes, conatus omnes, niſi ex gratiâ proceſſerint,non eximi à delicto.

Nicolaus Le Tardif in Senatu Regis Chriſtianiſsimi Cauſidicus cui ut ſoror erat Monialis in Portu-Regio, etiam Director animæ ſuæ obvenerat Sancyranus, de eo juridicè juſſu Regis interrogatus, interpoſito Sacramento reſpondit, ſe inter cætera ab eo fuiſſe edoctum, quod *juſti in omnibus ſequi debeant interioris gratiæ inſtinctum, qui eis legis inſtar ſit, non curando Leges externas; quamvis ejuſmodi motus externis legibus adverſentur*: non diſtinguendo inter loca aut tempora: neque ſacro loco, aut tempore cooperari gratiæ juxta Queſnellum magis liberè homo poterit, quàm alibi, aut aliàs: neque, ſi gratia defuerit, conatus viribus naturæ ubicunque & quandocunque elicitus magis excuſabitur à culpâ, quin & hæc forſitan à loci aut temporis Sacri circumſtantia augebitur.

Quietiſmi Propoſitio 34. *Verbis & linguâ gratias agere Deo, non eſt pro animabus internis, quæ in ſilentio manere debent, nullum Deo impedimentum apponendo, quod operetur in illis: & quo magis Deo ſe reſignant, experiuntur ſe non poſſe Orationem Dominicam, ſeu Pater noſter recitare.*

Niſi Doctores olim Sorbonici Cenſuris Theologicis, Rex Chriſtianiſsimus, & qui ab eo præcipuus Adminiſter deſignatus fuerat Cardinalis Richelius, carceribus, emergentem eo tempore Janſenii & Sancyrani Sectam in ipſis quodammodo incunabulis validè repreſsiſſent; quouſque tentari cœpta Eccleſiæ Reformatio progreſſura tandem fuiſſet, non eſt facile divinare.

Suſpicio aliquorum eſt, intentam fuiſſe Romanæ Eccleſiæ ruinam, ipſiuſque Religionis inpleriſque Articulis ſubverſionem.

Nimia autem videri debuit temeritas, ſimul in omnia convolando, generalem initio pandere machinationem: variis itaque paulatim gradibus Reformatio tentata eſt. Religioſos & eorum vota Claudius Seguenotius, Pontifices & Epiſcopos, cum animarum Directoribus penè univerſis, Sacramentorum uſum & efficaciam Sancyranus impugnare cœperat, preces & invocationes Sanctorum, etiam Chriſti, arrodere Agnes à Sancto Paulo Monialis, Arnaldi Fratris & Sancyrani inſtitutionibus ad novitates ſtudioſiſsimè comparata.

Progreſſum ad ulteriora ſtitit ſorbonica, ut dixi, & ſupremæ in Galliâ Poteſtatis vigilantia. Nonne laciniæ à me ſuperiùs, decerptæ è *Coronâ Sanctiſſimi Sacramenti*, viam aliquouſque pandere videbantur præſenti Quietiſticæ Propoſitioni? Et quidem illa Portus Regy Monialis neque oretenus, neque precibus intra animum contentis patiebatur Chriſtum ab hominibus interpellari: volebat ab eo preces noſtras non exaudiri, & ſi fieri poſſet, ne audiri quidem; quin rejici nos ab eo maluit, & tradi quodammodo oblivioni.

Optabat denique, ut ſua vota imitaremur, & edito ad hoc typis opere pellexit. Docuit nos renuntiare meritis, ac deſiderare, ut nullam illorum Deus habeat rationem; ſed omnia diſponat pro mero libito. Nonne idem videbitur de votis noſtris & precibus? Proinde ad quid illis Deum ſollicitabimus?

Janſenianis quidem Doctoribus nunquam familiaritèr uſus fui, ut an Orationes ipſi funderent, deprehendere coram licuerit; nam etſi eis inſtituendus adoleſcens à tutoribus improvidè commiſſus fuerim; brevi tamen, Deo miſerante, laqueus contritus eſt, atque eo liberatus diſcrimine, meliori Ordini ſum adſcriptus.

Poſtea tamen ætate provectâ, ratione muneris evitare non potui, quin frequens me accederet quidam illarum fautor partium in officio, & dignitate Eccleſiaſticâ conſtitutus, qui licèt ſcentiâ Theologicâ vix leviſsimè tinctus, ſuam etiam in ea ignorantiam non diffiteretur; attamen ut erat tricis legalibus inſtructiſsimus, Janſenianis, quibus erat toto addictus animo, perutilem præſtabat in litibus operam. Ut autem videri ſubindè Catholicis volebat, novæ Sectæ contrarius, devotorum iſtiuſmodi deſcribebat hypocriſim. Nuſquam (inquiebat) eos orare labiis videas: Ingreſsi Templum, ut ſacrificio interſint, primâ capitis versùs aram maximam inclinatione totam terminant exteriùs religionem; orationis enim nullum in iis cernas indicium.

Utque erat inter familiares Satyricus, Janſeniſtarum quos intimè noverat, pietatem exhibens, oſtendebat ridiculam, nec minimum habentem ejus, quam aliàs ſimulant, devotionis.

Verùm hic ampliſsimæ immemor dignitatis mimus, ſe Anti-Janſenianum mentiens, percipere non videbatur, quod ſuum pro Novatoribus ſtudium & contra ſuum Antiſtitem prævaricatio multiplex innotuiſſet; adeòque ſuam in aliorum effigie depingeret hypocriſim.

Quanquam neque ad eum gradum videbatur ejus provecta ſimulatio, ut ſingularem affectaret moribus ædificationem: quin ex contubernalibus, quorum erat non exiguus

guus numerus, complures eum obſervavere ſtudioſiùs, num Horas ſaltem Canonicas recitaret, ad quas non ſolùm Sacerdotium, ſed pingue etiam beneficium adſtringebat. Obſervatus autem fuit ab ipſo matutino tempore, quo è lecto adhuc calidus, ad negotia conſurgeret, uſquedum in illum nocte, bene potus, extincto lumine, rediret: nunquam denique in eo Orationis Canonicæ quidpiam vel alterius potuit deprehendi.

Huic viro in Scholâ Lovanii Academicâ, benevolè venerabundos inclinare capita vidi, quotquot aderant novarum Partium Doctores, utpote quos non lateret, quanto ſuâ authoritate, & ſuis artibus, eſſet novæ Eccleſiæ præſidio.

Quantum precibus vocalibus, aut etiam mentalibus deditus fuerit Ragotius Tornacenſis Epiſcopi Vicarius, & ad Reformationem Belgii è Galliâ miſſus, non eſt quod diſcutiam, vita ejus loquitur, & copioſior, quàm Latinæ Eccleſiæ Sacerdotem decuit curanda alendaque familia.

Denique ſi valere ubique debeat, quæ ab Ægidio de Witte in *Auguſtino Iprenſi vindicato* Pag. 355. Pontificiæ Poteſtati præſcribitur *Salvatoris noſtri gnome ac Regulæ Sacratiſſimæ, vivâ mentis applicatione, honore, ac reverentiâ omni ſuſcipiendâ, ab initio non fuit ſic*; Quid fiet Officio Eccleſiaſtico, quod à tot ſeculis in uſu eſt? Quid Sanctis Eccleſiæ Ritibus etiam in Sacrificio? Infinita alia prætereo.

Quietiſmi Propoſitio 35. *Non convenit animabus hujus viæ internæ, quòd faciant operationes, etiam virtuoſas ex propriâ electione, & activitate, aliàs non eſſent mortuæ: nec debent elicere actus amoris erga B. Virginem, Sanctos, aut humanitatem Chriſti; quia cùm iſta objecta ſenſibilia ſint, talis eſt amor erga illa.*

Juxta Janſenium non Solum non convenit, ſed neque fieri poteſt, ut quiſquam mortalium poſt laſpum Adæ Operationes faciat virtutis ex propriâ electione, & activitate, ſcilicet liberâ. Quis enim *electioni propriæ* locus eſt ubi eſt neceſſitas ad unum? Notiſſimum autem eſt axioma Janſenii; *Quod ampliùs nos delectat, Secundùm id operemur neceſſe eſt*, tam interiùs volendo, quam exequendo exteriùs.

Sine delectatione autem præveniente, nullam ab homine fieri poſſe electionem, actionemve deliberatam non minùs indubitata ejuſdem Antiſtitis Sententia eſt.

Rationem aliam cur non conveniat, ex electione & activitate propriâ operari, Queſnelli nobis ſuggerit adducta ſæpius Propoſitio 39. *voluntas quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris, niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum. Eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum*,

Præveniente autem gratiâ nihil prorſus supereſt electionis propriæ; nam ſequi gratiæ ductum neceſſe eſt; ſi quidem juxta Propoſitionem Queſnelli decimam, *Gratia eſt operatio manûs Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare*, ſive in exiſtendo, ſive in operando: Et Prop. 20. *Vera gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi à nobis obediri, & obeditur: imperat & omnia fiunt: loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt*,

Eſtne in poteſtate hominis mutare *veram ideam gratiæ* aut rei alterius cujuſcunque? Eſſentias rerum eſſe immutabiles non eſt Tiro metaphyſicus, qui ignoret,

Succedit Propoſitio Queſnelli 22. priorem confirmans verbis maximè energicis: *Gratia Jeſu Chriſti* (præter quam non datur alia in hoc ſtatu) *eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis Omnipotentis, ſequela & imitatio operationis Dei Incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum.*

Plures iſtiuſmodi Propoſitiones, quas alibi non ſemel retuli, non eſt opus hìc iterum accumulare,

Ex parte alterâ Enuntiationis Quietiſticæ colligo, Molinoſium ab Arnaldi, & Queſnelli Sectatoribus apparere in cultu Deiparæ & Sanctorum, redditum ſcrupuloſiorem, quàm Fideles hactenus. Non parum in Belgio turbarum fuit propter exiguæ molis, ſed non minimæ ſeu imprudentiæ, ſeu nequitiæ opuſculum, quod prodiit titulo *Monitorum Salutarium B. Mariæ Virginis ad Cultores Suos indiſcretos.*

Ex horruit ad illa mox Populus Orthodoxus: exultavere vicini hæretici, nominatim Middelburgenſes in Zelandiæ Provinciâ Batavi, qui illud ex Latino Belgicè tranſlatum, utroque idiomate ediderunt, veluti ad ſui Schiſmatis de Romanæ Eccleſiæ ſuperſtitionibus triumphum,

Supprimi illud quidem Sedes Apoſtolica mandavit atque in primis Alexander VIII. excerptum hinc Articulum inter 31. vigeſimum ſextum ad inferos remiſit: *Laus quæ defertur Mariæ ut Mariæ, vana eſt.* In opuſculo nempè Monito 6. exprimebatur: *Laus quæ defertur mihi, ut mihi, vana eſt*,

Non ſcrupuloſus adeò in deferendo cultu Mariæ, etiam ut Mariæ viſus eſt Angelicus Do-

Digitized by Google

Doctor in librum tertium Sententiarum diſtint. 9. Quæſt. 1. ubi *Dicendum*, inquit, *quod B. Virgini etiam ut eſt perſona quædam per ſe agens, debetur honor per ſe: unde aliâ adoratione adoratur, quàm Filius ejus; ideo non poteſt adorari latriâ; ſed duliâ. Quia tamen non ſolùm adoratur ratione ſui; ſed etiam ratione Filii, ut Mater Dei, ideo quantum pertinet ad Chriſtum, honoratur hyperduliâ.*

Cùm autem de *Amore* Molinoſius agat, occaſionem ſui dogmatis accipere potuit ex præcipuis Janſenii Sectatoribus Sinnichio & & Arualdo. Ita prior in Teſibus Lovanii anno 1661. die 4. Aprilis *Omnis hominis deliberata actio, cùm amor ſit, vel ex amore procedat, & omne quod eſt, ſit vel Deus, vel creatura ſub mundo intellecta, ſequitur quod omnis humana actio ſit Dei dilectio, vel mundi; ſi Dei, Charitas Patris eſt, ſi mundi, concupiſcentia carnis eſt, hoc eſt, mala eſt.*

Propoſitio hæc inter 31. confixas ab Alexandro VIII. eſt ſeptima. Eodem Decreto proſcribitur hæc vigeſima tertia, quæ eſt Arnaldi libro de frequenti Communione Parte 3. cap. 7. *Similiter arcendi ſunt à Sacrâ Communione, quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus, & omnis mixtionis expers.*

Quietiſmi Propoſitio 36. *Nulla creatura, nec B. Virgo, nec Sancti ſedere debent in noſtro corde, quod ſolus Deus vult occupare & poſſidere.* Huc redeunt citata verba Sinnichii & Arnaldi.

Quietiſmi Propoſitio 37. *In occaſione tentationum, etiam furioſarum, non debet homo elicere actus explicitos virtutum oppoſitarum; ſed debet in ſupradicto amore, & reſignatione permanere.*

Juxta Queſnelli Articulum 16. *Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ; quia nihil reſiſtit Omnipotenti.* Si autem gratia deſit, impoſſibilè eſt elicere actus explicitos virtutum oppoſitarum, docente nos iterum Queſnelli Articolo 39. *voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet .... Virium niſi ad ſe vulnerandum: eſt capax omnis mali & incapax ad omne bonum.* Neque ſufficit ulla gratia præterquam efficax, ut in poteſtate hominis ſit ullius boni actus operatio juxta Articulum ejuſdem ſecundum: *Jeſu Chriſti gratia, principium efficax boni cujuſcunque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum, abſque illa non ſolùm nihil fit; ſed nec fieri poteſt.*

Quietiſmi Propoſitio 38. *Crux voluntaria mortificationum pondus grave eſt, & infructuoſum, ideòque dimittenda.*

Pondus etiam infructuoſum eſt juxta Janſenium, ſi quidem *quod ampliùs nos delectat* delectatione indeliberatâ ſeu gratiæ, ſi hæc adſit & ampliùs delectet, ſeu concupiſcentiæ, ſi ejus illecebra plus delectationis adferat quàm gratia. Pondus idem mortificationis voluntariæ infructuoſum eſt in Queſnelli ſententiâ, non ſolùm quia in Notis ad Epiſtolam Steyaertii pag. 17. & 18. univerſam approbat Janſenii doctrinam, jactans quòd *adeò non perſuadeatur, ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum hæreticum eſſe, ut jam demùm credere cœperit Orbis Catholicus, nihil in ipſo non eſſe Catholicum*; ſed etiam, quia omnis fructus bonus in Queſnelli Syſtemate à ſolâ gratia expectandus eſt; neque illa ſi abfuerit, ullâ mortificationum Cruce voluntariâ obtineri poteſt; quin ſine gratiâ quo plures ſuſcipiuntur iſtiuſmodi *Cruces*, eò plus creſcere neceſſe eſt multitudinem peccatorum, cùm ut modo in Queſnello vidimus, *voluntas quam gratia non prævenit... Nihil habeat virium, niſi ad ſe vulnerandum*; & Articulo ejus 40. *ſine gratiâ nihil amare poſſimus* (proinde nihil agere). *niſi ad noſtram condemnationem.*

Preterea Art. 24. *Juſta idea quam Centurio habet de Omnipotentiâ Dei, & Jeſu Chriſti, in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ, quæ haberi debet de Omnipotentiâ ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate.* Quæ ſanatio cum utrobique fiat ſolo motu gratuito voluntatis Dei, cur ad ſanandam animam à cupiditate ſuſcipiatur *Crux voluntaria mortificationum*, quæ, ut monui, ſi non ſit ex gratiâ, adeò animam non ſanar, non diſponit ad ſanationem, ut magis vulneret?

Quietiſmi Propoſitio 39. *Sanctiora opera & pœnitentiæ, quas peregerunt Sancti, non ſufficiunt ad removendam ab animâ vel unicam adhæſionem.* Ratione nixus invictiſſimâ juxta Queſnellum iſtud enuntiat Molinos; Quid enim, inquit Queſnellus Art. 2. ſuperiùs relato, nonne *Jeſu Chriſti gratia principium efficax boni cujuſcunque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum*, itaut *abſque illâ non ſolùm nihil fiat, ſed nec fieri poſſit?*

Quidquid igitur ſancti operis proceſſerit, quidquid pœnitentiæ, fruſtraneum eſt juxta Articulum Queſnelli 3. *in vanum Domine præcipis*, multò magis in vanum omnis noſtra induſtria, noſter labor, noſtra pœnitentia, omnis denique quantumlibet ſancta apparens operatio eſt, *ſi tu ipſe* efficaci gratiâ *non das quod præcipis*. Non quaſi mandatorum tuorum obſervatio, & victoria de tentatione qualicunque, aut etiam adhæſione ad carnis aut ſeculi voluptates foret impoſſibilis, novimus Domine, (inquiunt Janſe-

nia-

niani) facem nobis præferente Articulo Queſnelli 4. quòd *omnia poſſibilia ſint ei, cui omnia poſſibilia facis eadem operando in illo*, per gratiam utique efficacem: in nemine autem, cui hæc tua invictiſſima operatio defuerit, ulla poterit pœnitentia, aut alterius boni molitio operis ſupplere defectum, & removere ab anima vel unam pravam adhæſionem.

Quietiſmi Propoſitio 40. *Beata Virgo nullum unquam opus exteriùs peregit, & tamen fuit ſanctis omnibus Sanctior. Igitur ad Sanctitatem perveniri poteſt abſque opere exteriori.*

Janſenierit Molinos ſupra omnem modum; ſi, ut Propoſitio ſonat, omne Beatæ Virgini negare voluerit opus exterius; cùm varia verbis clariſſimis referant ſcripturæ, atque humano vivens modo, vacare ſemper ab actu exteriore non potuerit. Non igitur veriſimile eſt, de aliis Molinoſium operibus intelligi voluiſſe, quàm de ſingularibus quibuſdam, qualia facer textus non memorat, & à Sanctis ſolent communiter frequentari.

Quidquid autem ſit de temeritate, aſſeri circa facta, quorum, ut de Chriſto conſtat, ita minimè dubium eſt, quin pertinentium ad Sanctiſſimam ejus Matrem, multa ſilentio in ſcripturis prætęrita ſiut; quod in Propoſitione Molinoſii dogmaticum eſt, videlicet *ad Sanctitatem perveniri poſſe abſque opere exteriori*: Queſnello non mirum videbitur, penes quem Sanctimoniam ſola gratia & quidem interiùs operatur, quemadmodum diſcimus ex Articulo ejus 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*: atque ita Sanctificatio Peccatoris ante ullum pietatis opus exterius. Articulo 54. *Sola charitas eſt, quæ Deo loquitur: hanc ſolam Deus audit* Art. 55. *Deus non coronat niſi charitatem*; Arti. 56. *Deus non remunerat niſi charitatem, quoniam charitas ſola* Deum *honerat*. Arti. 68. *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis claudendo totum in fide & precibus*.

Nonne videtur Molinoſius Queſnelli Dogmatibus inſtitutus, atque ex his doctus ſic concludere; igitur ad Sanctitatem perveniri poteſt abſque opere exteriori?

Quæ in Quietiſmi Propoſitionibus ſequitur, diverſa nimiùm, & ſpurca materia eſt, quam ut eodem cum præcedentibus capite agitetur.

CAPUT XX.

Proſecutio Paralleli uſque ad Propoſitionem 54.

Quietiſmi Propoſitio 41. *Deus permittit, & vult ad nos humiliandos, & ad veram transformationem perducendos, quòd in aliquibus animabus perfectis, etiam non arreptitiis, Dæmon violentiam inſerat earum corporibus, eaſque actus carnales committere faciat, etiam in vigiliâ, & ſine mentis offuſcatione, movendo phyſicè illorum manus, & alia membra contra voluntatem. Et idem dicitur quoad alios actus per ſe peccaminoſos, in quo caſu non ſunt peccata; quia in his non eſt conſenſus.*

Videtur homini obſcæno Spiritus nequam Articulum hunc & reliquos præſenti capite ſecuturos non abſimiles ſuggeſſiſſe, ut quæ animo deſtinaverat crimina, obvelaret ſpecie humiliationis, & transformationis à Deo intentæ, & miniſterio Dæmonis exercitæ in corpore, animâ remanente innoxiâ, utpote non conſentiente.

Hâc circumventum fallaciâ diſponebat facilè credulum ſequiorem ſexum, ut molienti flagitia Directori, ſe non opponeret; ſed volitam à Deo humiliationem, transformationemque, etiam in ſe exequi pateretur.

Plures mecum Theologi, conſideratis pridem Janſenii & Sancyrani Dogmatibus, antequàm Molinoſii flagitia in lucem erumperent, aut nota in Belgio eſſet doctrina ejus adeò deteſtabilis, ſuſpicari cœperant ſiniſtra iſtiuſmodi de Iprenſis Epiſcopi, & Sancyrani dogmatibus, tanquam occaſionem præbentibus turbæ hominum ſceleratiſſimæ, quælibet flagitia excuſandi, obtentu ſubdolo neceſſitatis; quin & alio ſubinde magis frivolo, immiſſarum cœlitus inſpirationum.

Neceſſitas peccatis omnibus obtenditur à Janſenio lib. 3. de gratia Chriſti cap. 26. ubi citat Auguſtinum lib. de duabus animabus cap. 11. dicentem: *peccatum eſt motus voluntatis, unde liberum eſt abſtinere*. In quam Auguſtini ſententiam ita mox notat Janſenius: *Quam denfiitionem ſæpe proteſtatur* Auguſtinus, *nulli peccato, niſi ſolius primi hominis cunvenire*; quia cætera omnia neceſſitate committuntur, quod famoſo ſuo Janſenius axiomate confirmat *Quod ampliùs nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt*.

Ut iſtud clariùs lector percipias, exponenda ratio eſt, qua tam exoticum nititur documentum. Sic eam ipſe Janſenius decla-

rat

Digitized by Google

rat lib.4. de gratiâ Chriſti cap.7. *Delectatio ut quis bonum velit, non ex naturâ boni, aut ſupernaturalis operis; ſed potiùs ex conditione volendi neceſſaria eſt; voluntas enim ſine delectatione velle, aut moveri nullo pacto poteſt: quod ſane intuitu cujuſlibet operationis* (etiam malæ) *locum habet*.

Delectationem hìc non intelligi à Janſenio liberam, ſive ipſum liberi arbitrii conſenſum, quo delectatio indeliberata, & prævia approbatur; ſed præviam ipſam & indeliberatam tum in malis actibus, tum in bonis, ex ipſo oſtenditur Janſenio lib.4. de gratiâ Chriſti totis præcipuè primis octo capitibus.

Delibemus aliquid ex cap.3. " Delecta-
„ tionem iſtam Cœleſtem eſſe verum ex Au-
„ guſtini ſenſu, medicinalis gratiæ adjuto-
„ rium, quod Deus ad juſtitiam operandam
„ voluntati tribuit, ex eo demonſtrari po-
„ teſt; quia ſimiliter docet, delectationem ter-
„ renam eſſe cauſam cur ab Adam Poſteris
„ juſtitia deſeratur, ac deſerendo peccetur.
„ Cùm enim peccatum, & rectè factum omni-
„ no contraria ſint, hoc ipſo quo docet, ita
„ peccata perpetrari, ut voluntas terrenâ qua-
„ dam delectatione præcedente præparetur,
„ & impellatur, lectoribus intelligendum re-
„ linquit id, quod toties de cœleſti delecta-
„ tione, atque ſuavitate ad juſtitiam operan-
„ dam conferente, tradit ex generaliori quâ-
„ dam & arcanâ ratione ad voluntatem tam
„ ſublimibus operibus præparandam, multò
„ magis eſſe neceſſarium, ut eo tanquam ad-
„ jutorio Sancti Spiritus adjuta & elevata, &
„ concupiſcentiarum ſuarum viſco expedita,
„ in operationes cœlo dignas prorumpere &
„ evolare poſſit.

„ Hanc igitur delectationem peccatorum
„ antecedere, & ex illâ proficiſci, quod ab
„ hominibus peccetur, non uno loco S. Au-
„ guſtinus profitetur.... Unde manifeſtiſſi-
„ mum eſſe puto, nullum peccatum fieri ab
„ hominibus, quin voluntas... quadam de-
„ lectatione titilletur, & proritata provoce-
„ tur, ut ita quodam quaſi Diaboli adjuto-
„ rio, ut ita loquar, impulſa ad ruinam per-
„ trahatur.

Capite 4. iterum velut ex Auguſtino Janſenius docet." Quamdiu in hac vitâ mor-
„ tali vivimus, eſſe in homine luctam quam-
„ dam duarum delectationum, noxiæ & be-
„ neficæ, terrenæ atque cœleſtis, quarum
„ utralibet vicerit, animum ſecum conſen-
„ tientem ac pronum trahit. „

Cap.6. " Ex his jam perſpicuè intelli-
„ gitur, tantopere eſſe neceſſariam iſtam de-
„ lectationis Divinæ gratiam, quando cum
„ terrenarum rerum tentationibus, & dele-
„ ctationibus dimicamus, ut niſi major ſit
„ quàm terrena, quâ noſter affectus detine-
„ tur, fieri non poſſit, quin propriæ volun-
„ tatis infirmitate vincamur; major enim de-
„ lectatio, nunquam ſanè delectatione mi-
„ nore ſuperabitur; ſed eam ſequetur ani-
„ mus, quæ magis eum afficiendo, ſuavita-
„ te detinuerit. „

Poſtquam Janſenius libri illius quarti octo capita impendit, ut oſtenderet, *Medicinale Chriſti adjutorium eſſe cæleſtem ſuavitatem, ſeu delectationem*, contendit cap. 11. *Delectationem iſtam cæleſtem juxta S. Auguſtinum eſſe actum vitalem & indeliberatum animæ, & quidem amoris, ac deſiderii præcedentis conſenſum*. Quam opinionem ſuam ita ſummatim explicat: *Dicimus igitur delectationem illam ſeu ſuavitatem in Auguſtino celebrem, eſſe partim primum illum & indeliberatum affectum animæ, qui actualis complacentia eſt, partim etiam ſecundum, qui deſiderium indeliberatum dicitur*.

Diſſimulo hìc meritorum omnium in bonis actibus deſtructionem. Prætereo etiam hæreſim Propoſitionis tertiæ inter quinque ab Innocentio X. Alexandro VII. Clemente XI. condemnatas: & præſcindendo ab omni anathemate, ac præjudicio, ſolum conſidero Janſenii axioma, & quidem prout ab ipſo jam vidimus explicatum.

Quantumlibet illud ab impuris, quibus Propoſitio ſcatet Quietiſtica, abſtineat expreſſionibus, an tamen malitiæ ac veneni minus contineat, non facilè determinaveris. Quid enim flagitii eſt adeò enormis, quod ab omni culpâ & demerito non eximat juxta allegatum ſæpiùs Doctoris Angelici teſtimonium? Audiatur iterum ex *Quæſtionibus diſputatis* de Malo Q. 6. de Electione: *Si non ſit aliquid liberum in nobis; ſed ex neceſſitate movemur ad volendum, tollitur deliberatio, exhortatio, præceptum & punitio, laus & vituperium*.

Effugium à Janſenio tentatum, quaſi non niſi ad malum in genere ſit neceſſitas; ſed libera electio ad ſpeciem, ſicut nempe clavum clavo pellere, ſic tentationem unam conſentiendo alteri, vincere valeamus; quàm ſit frivolum, oſtendi ſæpiùs; non enim delectatio ad malum in genere eſt, vel abſtractum à ſpecie, ſed maximè determinatum: neque delectatio cœleſtis, in poteſtate hominis eſt juxta Janſenium, ut ad unam virtutem alliciens, ad alterius virtutis exercitium divertatur.

Eandem Janſenii cavillationem invictiſſimis pridem rationibus protrivit Stephanus de Champs lib.3. de hæreſi Janſenianâ diſput.3. cap.6. Neque exiſtimo cuiquam impo-

ſterum Janſeniano animum fore, ut Magiſtri ſui hic vindicias ſuſcipere temerarius præſumat.

Si itaque laſcivo, ſeu fornicario, ſeu etiam adultero, ſuorum fœditatem criminum obiicias, cur beſtialibus iſtiuſmodi ſpurcitiis non prætulerit honeſtatem, beatitudinem, Deum ipſum; Reſpondebit miſer talia quidem ſubindè ſibi in memoriam rediviſſe; ſed in occaſionibus occurrentibus ſe ardentiorem ſenſiſſe carnalis concupiſcentiæ delectationem. Si homicidii voluntarii, & fortè parricidii Reo qui profugere, & peregrè exulare cogitur, ob oculos ponas, in quantas ſe maleſanus conjecerit calamitates: hæ mihi, inquiet, dum facinus diurnis nocturniſque cogitationibus præmeditabar, deliberans de loco, tempore, & cæteris circumſtantiis, obverſatæ fuerunt non ſemel, neque conturbarunt animum leviter; ſed tamen odium inimici, & inde natus amor ac deſiderium vindictæ, fortiùs me urgebat. Quid igitur agerem? *Quod ampliùs nos delectat ſecundum id velimus & operemur neceſſe eſt*. Sic edoctus fui ab erudito & valdè pio S. Auguſtini Diſcipulo.

Pueri à Janſenii Sectatoribus inſtituti, quoties de ſuis redarguentur vitiis; in promptu ſemper habituri ſunt, quod reſpondeant, placuiſſe ſibi magìs luſum, quàm ſtudia, magis nugas & petulantiam, quàm ſcientiam & pietatem. *Quod* autem *amplius delectat; ſecundum id velimus & operemur neceſſe eſt*.

Decreveram veluti convictam ſatis Janſenii, eique adhærentium dimittere cavillationem de prætensâ in ſuo Syſtemate electione liberâ delictorum quoad ſpeciem, quoties ad peccandum inevitabilis conſtringeret neceſſitas; verùm cùm eandem hoc tempore inſtaurare Janſeniani non deſinant, diſſimulando oppoſitas, quas diſſolvere nequeunt, rationes, non inutile cenſeo, tentatæ fruſtra evaſionis ineptias, luci exponere clariori.

Allecto, inquiunt; concupiſcentiæ illecebris ad fornicandum, ſi tentatio iſta obvenerit in foro coram frequenti hominum multitudine, non deerit, quo carni fræuum iniicere valeat, motivum ſuperbiæ; ne, qui vir continens exiſtimatus hactenus fuerat, libidinis infamiâ notetur. Poterit præterea, inquiunt, libidinis pruritum vincere ratione avaritiæ; ſi turpitudinem explere non poſſet niſi pretio ingenti.

Mira in adverſariis cæcitas eſt, quòd non perſpiciant quàm non Catholicæ ſolummodo veritati; ſed ſuis etiam, quos cum pertinaciâ defendunt, erroribus contradicant. Queſnellus Articulo 61. ait *Timor nonniſi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore juſtitiæ non ducitur*. Et 62. *Qui à malo non abſtinet, niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo*.

Falſiſſimus quidem uterque Articulus eſt, & jure optimo condemnatus; quia omni formidini, æternorum etiam ſuppliciorum virtutem adimit cohibendi hominem à peccando, quam nobis prædicant Divina Oracula, & Sanctorum Patrum traditio, maximè Auguſtini; ſed non eadem vis eſt incuſſo humanitus timori ſubeundi alicujus incommodi temporalis quæ ineſt immiſſæ cœlitus formidini Judicis ſupremi, & perennium apud inferos cruciatuum.

Nemo ſapiens dubitat quin in Latronibus, timor ſupplicii ſæpè manum retrahat à facinore; ſed non penitus animum, quin is affectum retineat erga crimen, paratus exequi, quando opportunum videbitur punitionis periculo deſinente. Ita neque in avido pecuniæ libidinem ſic domat avaritia, quin turpitudinis affectus maneat, licèt fornicatio, vel adulterium exteriùs omittatur.

Eadem ratio eſt de ſuperbiâ, quæ pulſatum luxuriæ ſtimulo coràm aliis laſcivum juvenem, ſiſtere quidem poterit, ne abripi ſe ad turpitudinis exercitium patiatur in publico, ſed animum ab amore noxio non liberabit, quin occaſionem deſideret obſequendi libidini, abſque diſpendio honoris.

Non igitur hìc tentatio, alterius electione peccati propriè vincitur; ſed ad interiorem ſolummodo reſtringitur iniquitatem: neque qualiſcunque cernitur exteriorum ſuſpenſio criminum, vel etiam omiſſio, ex *liberâ* juxta Janſenium oritur electione; quia & ipſa neceſſarius majoris delectationis effectus eſt. Hypocritam ſcilicet magis allicit boni nominis adamata, & tanto quæſita ambitu poſſeſſio, quàm concupiſcentiæ carnalis in talibus circumſtantiis pruritus.

Quiſquis turpitudini deditus eſt, non ſuâ trahitur paſſione ut ſatiſfacere ei velit in publico; ſed occulto. Sic quoque abſtinentia à nimiorum ſumptuum ſpurcitie, non indicat in abſtinente, liberi arbitrii electionem, quaſi avaritiam, ſive pecuniæ amorem liberè præferat voluptati; ſed delectans ampliùs pecunia, avarum neceſſariò retrahit, à nimiis obnoxio ſumptibus exercitio fœditatis.

Denique nulla prorſus in hoc ſtatu humana actio eſt, quam in Janſenianâ hypotheſi expedire valeas à neceſſitate. Ait enim Auguſtinus Batavus lib. 4. de gratiâ Chriſti cap. 7. *Voluntas ſine delectatione velle, aut moveri nullo pacto poteſt*. *Quod ſanè reſpectu cu-*

juſti-

juſlibet operationis locum habet, ſive circa objectum bonum operatio verſetur, ſive circa malum, ſive circa indifferens.

Cùm autem juxta eundem Antiſtitem Dogma generale ſit, omnis impatiens exceptionis, *Quod ampliùs nos delectat ſecundùm id velimus & operemur neceſſe eſt*, patet univerſarum neceſſitas actionum.

Vel enim delectatio ad agendum alliciens eſt abſque aliâ ſibi oppoſitâ; quo caſu evidens eſt, nos juxta eam in Janſenii ſententiâ operari neceſſariò: idem ſtatue, ſi oppoſita delectatio debilior ſit; ſi verò fortior, vincit neceſſariò: ſi æqualis, ſuſpendi neceſſariò animum à conſenſu in alterutram partem, claris enunciata vocibus opinio Janſenii eſt.

Documentum alterum Sancyrani eſt, quod Nicolaus Le Tardif Regius Cauſarum Patronus jurejurando teſtatus fuit, ſibi ab illo traditum. " Juſtos in omnibus ſequi debe-
„ re interioris gratiæ inſtinctum, qui eis in-
„ ſtar legis ſit, non curando leges externas,
„ quamvis ejuſmodi motus interiores legi-
„ bus externis adverſentur.

„ Quod Sancyranus confirmabat exemplo
„ viri Nobilis, qui Nepotem ſuum fornica-
„ tionis in Domo reum, ac propterea ali-
„ quandiu à Domo remotum, in Articulo
„ mortis conſtitutus ſimulavit ſe velle in gra-
„ tiam recipere & coràm complecti. Verùm
„ ubi eum tenuit, in ipſo, quem fingebat,
„ complexu, ſicâ miſerum confodit, ſic ul-
„ turus injuriam Deo per fornicationem illa-
„ tam,

„ Patrato homicidio Euchariſtiam poſtu-
„ lat, præmittens quidem Confeſſionem; ſed
„ nullâ factâ homicidii mentione. Negat Sa-
„ cerdos ſe ei Sacram Hoſtiam porrecturum,
„ niſi de homicidio tam notorio ſe in confeſ-
„ ſione accuſet, & ſeriæ pœnitentiæ oſten-
„ dat indicia. Reſpondet æger, non eſſe cur
„ tam præclari facinoris ſe pœniteat: atque
„ ecce (inquit) ut ſcias, quàm illud Deo
„ gratum fuerit, ipſe mihi Sacram Hoſtiam,
„ quam detuliſti, inſigni miraculo imperti-
„ vit. Rem ita ſe habere Sacerdos deprehen-
„ dit. „

Fides hiſtoriæ, & prætenſi miraculi ſit penes Sacyranum, qui etiam ſe *per prodigia* adductum fuiſſe ait in conſuetudinem & amicitiam Domini Troyes, quem hiſtoria illius temporis memorat, fuiſſe Apoſtatam Religioſi Ordinis NN. & velut hæreticum Sectæ *Illuminatorum*, Pariſienſi Carceri mancipatum.

Sic imprudentiſſimè gloriantem nuper vidimus ſcriptorem juvenem, quaſi viginti & ampliùs Beneficiis Divinitus obtentis intercesſione unius è quatuor Epiſcopis Sedi Apoſtolicæ rebellibus, in cauſâ Formulæ Alexandri VII. contra ſenſum Janſenii.

Deum autem prodigiis approbare vitium vel errorem, præſertim noxium, in Eccleſiâ Catholicâ non eſt auditum: Neque ea Scriptoris juvenis nimis credula ſive ſimplicitas, ſive levitas, in Supremo Tribunali debitâ caruit reprehenſione.

Nobis hic unicè diſcutienda eſt, quæ initio ponitur Sancyranii doctrina aſſerens, quod *Juſti in omnibus ſequi debeant interioris gratiæ inſtinctum, qui eis inſtar legis ſit, non curando leges externas; quamvis ejuſmodi motus interiores externis legibus adverſentur*.

Quo quis magis temerarius, aut etiam impius erit, commiſſo crimine, atque fabricatâ ſuo ingenio hæreſi, vel ab alio acceptâ, & à ſe mordicùs contra Eccleſiam defenſâ, cauſari impudentiùs poterit, interiorem inſtinctum, quem immiſſum ſibi cœlitus credit, ideò non paſſurus ſe ab eo ad ultimum uſque ſpiritum dimoveri.

Notum eſt Sedis Apoſtolicæ Judicium contra quinque Janſenii hæreſes ſolemniſſimè pronuntiatum, promptâque, ut decuit, Chriſtiani Orbis obedientiâ ſuſceptum. Præceſſerat autem annis duodecim Conſtitutio Urbani VIII. in *Eminenti*, quâ multæ Janſenii Propoſitiones tanquam à Pio V. & Gregorio XIII. in Bajo & Sociis pridem damnatæ, à Janſenio nihilominus *magno cum Catholicorum ſcandalo, & authoritatis dictæ Sedis* (Apoſtolicæ) *contemptu contra præfatas damnationes & prohibitiones defenſæ . . . malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ perniciem vertenti*, ſapientiſſimè iterum configuntur.

Poſt iſtud, non niſi præmiſſâ diligenti & maturâ ejuſdem libri, à Janſenio compoſiti, *Lectione, Sedis Apoſtolicæ Judicium*, imò contra iſtud Antonius Arnaldus, tunc juvenis, utpotè vix annum ætatis ingreſſus trigeſimum, ſibi ſtatuit totis viribus dimicandum.

Videbatur enim in neſcio quo, ſive ſomnio, ſive inſomnio, hanc mentis illuſtrationem accipere, vel à Magiſtro ſuo Sancyrano didicerat, *in ipſo Deo legere, qui eſt æterna veritas, quemadmodum Deus Salomoni reſervaverat ædificationem Templi, ita materiam de gratiâ à Deo fuiſſe Janſenio deſtinatam, ut elucidaretur clariùs*. Ita credere nos Arnaldus jubet in Præfatione Apologiæ, quam non exiguo volumine pro Janſenio edidit anno 1644.

Secuta anno proximo altera eodem authore.

Anno autem 1653. edita eſt, quam ſu-

periùs indicabam, Conſtitutio Innocentii X. anathema infligens quinque Janſenii Propoſitionibus tanquam hæreticis; ac dein anno 1654. ab eodem Pontifice prodiit condemnatio Arnaldinæ iſtius utriuſque pro Janſenio Apologiæ.

Iteratum toties Sedis Apoſtolicæ judicium non quidem corrigere Arnaldi fidem; ſed reprimere utcunque audaciam viſum fuit. In ſecundâ tamen ad Ducem & Patrem Franciæ Epiſtolâ reſumpſit temerarius hæreſim Janſenii; ſed magis callidè propugnandam. Duas ex eâ Epiſtolâ Propoſitiones Cenſuris gravibus Sorbona proſcripſit.

Negaverat ibi Arnaldus damnatos quinque ab Innocentio Articulos, in Janſenii volumine reperiri; ſimul tamen aſſerens, *defuiſſe Petro tentato gratiam, ſine quâ nihil poterat.*

Sorbona autem ſatis intelligens, quò utraque enuntiatio vergeret, priorem declaravit *temerariam, ſcandaloſam, injurioſam Summo Pontifici & Epiſcopis Galliæ, atque etiam præbere occaſionem renovandæ ex integro poſt damnationem Janſenii Doctrinæ*: Poſteriorem *temerariam impiam, blaſphemam, anathemate damnatam, & hæreticam*: Authorem verò *à ſinu ſuo repellendum expungendumque ex Albo Doctorum ſuorum, atque à corpore ſuo plane reſecandum cenſuit, & ipſo facto repulſum, expunctum, reſectumque declarat, niſi intra diem decimum quintum Menſis Februarii proximè ſequentis, mentem ſuam mutaverit, & huic præſenti Cenſuræ ſubſcripſerit coràm Domino Decano, Illuſtriſſimis Epiſcopis, Doctoribus, & prædictis Deputatis.*

Data fuit Cenſura in Comitiis Generalibus die ultimâ Januarii 1656. Verùm Arnaldus à Magiſtro ſuo Sancyrano edoctus fuerat, interioribus ſuis potiùs obſequi inſtinctibus, quàm legi cuicunque exteriori. Inſpirationem itaque velut Divinitùs acceptam, cum ſuo effectu & circumſtantiis, magnificè memorat recentior pro eo Apologia, cui titulus eſt *Cauſa Arnaldina*.

Illic in Præfatione Pag. 25. dicitur. "Quo
„ die procudebatur Cenſura illa à conju-
„ ratis Inquiſitoribus, mirum quid Arnaldo
„ accidit: Solus cùm ambularet in ſuperiori
„ quodam ambulacro exteriorum ædium
„ Portus-Regii Pariſienſis, rei eventum exſ-
„ pectans, & coram Deo inde ſecututa men-
„ te perpendens, ſubitò in illius animum hæc
„ Auguſtini verba, velut cœlitùs emiſſa, in-
„ currerunt; *Quia non in me perſecuti ſunt,*
„ *niſi veritatem, ideò adjuva me ut certem*
„ *pro veritate uſque ad mortem.*
„ Quibus verbis tunc non parum recreà-
„ tus, & in veritatis defendendæ propoſitio
„ ejus obfirmatus eſt animus; & eadem in
„ ſera etiam ætate non ſine ſolatii, & pietatis
„ ſenſu, ſibi in memoriam coràm amicis re-
„ vocavit.„ Eo fructu, quem lugere Eccleſia cogitur, elapſis ab eo tempore ſeptuaginta ferè annis; & necdum ſtatim finis.

Hinc enim Schiſmatica Arnaldi, & Diſcipulorum pertinacia ad eum aſcendere viſa eſt gradum temeritatis, ut vix à declaratis Eccleſiæ hoſtibus plus improperiorum, & ſacrilegi contemptûs Sedes Aqoſtolica patiatur.

Illis ſcilicet Divinorum inſtinctuum, & inſpirationum mendaciis, quæ tanquam Oracula virgines fatuæ Portus-Regii à ſuis accepta Directoribus adorabant, effectum vidimus, ut earum ſeptuaginta & ampliùs toto quadriennio abſque Sacramentis vivere, & complures interim emori maluerint, ut exprimit Ægidius de Witte in Panegyreos Janſenianæ Prologo Galeato Pag. 47. *ſine cruce, ſine luce, hoc eſt ſine prece Sacerdotali.*

Poſtea quidem fraudibus circumventi Eccleſiæ Præpoſiti Sacramenta hypocritis permiſere; ſed detectâ exinde fallaciâ ſuſtulere iterum, ne uſus eorum ſacrilegus pergeret, reatus cumulare & ſupplicia.

Ad *Illuminatorum* Sectam pertinet ea, quæ *Tremulorum* dicitur: in Belgio Queckeros vocamus: In Angliâ longè major eorum numerus eſt, & potentia, quàm apud Batavos. Reſpublica patitur illos quidem diſſimulatione & conniventiâ; ſed nullo permittit Diplomate. Contigit autem ignotum me Amſtelodami eorum ſemel intereſſe conventui ut ineptias explorarem. Mox illic mihi incidit cogitatio, videri Janſenianæ ſive Quietiſticæ ſpeciem devotionis. Nihil erat Sacræ imaginis in Templo, libellus precum nullus.

Sedebant omnes ſine motu, etiam labiorum, expectantes illuminationem à Spiritu Sancto, quem tandem aliquis revelantem ſibi ſentiens, quod ad ædificationem cæteris communicaret, erexit ſe, & cœlum intuitus aliquantulum, cœpit pro concione dicere vix aliud, quam Sancti Joannis Evangelium, mutatis tam imperitè verbis ſæpiùs repetitum, ut victus tædio, finem expectare non potuerim, neque potuerint alii, qui curioſitatis cauſâ aderant extranei.

Quantumlibet autem ſtolida appareat ea Tremulorum Secta; fefellit tamen initio non paucos, quibus magno uſui erant faventes ſuo genio, & concupiſcentiæ illuſtrationes; undè facilè crederent immiſſa eſſe cœlitùs dictamina, quæ à non placentium ſibi legum obſervantia liberarent. Quibuſdam etiam inter eos nequioribus iſtud commodi attulit

ſimpli-

Digitized by Google

ſimplicitas credulorum, quod ab his, quidquid vellent, emungerent, allegando ſuum ſibi ſpiritum ſuggerere, ut tale beneficium peterent, ab altero non denegandum. Quâ revelatione ſuppoſitâ cenſebatur Religio obſtringere poſteriorem ne Spiritui Sancto reſiſteret; ſed omne concederet poſtulatum.

Hujus Sectæ ſtultitia ubi Catholicis innotuit, in promptu fuit reſponſio, ut quando Tremulus quidpiam ex ſpiritûs inſtinctu peteret, viciſſim Catholicus ſibi ſpiritum dictare aſſereret, ſolvendum pretium quod determinabat; ita penes plurimos repreſſa utcunque inſania eſt.

Ad eandem nihilominus Sectam accedere videtur Propoſitio 3. Claudii Seguenotii ex eâdem cum Queſnello Congregatione Presbyteri, *Opera conſilii ubi inſpirata ſunt, & applicata per inſpirationem huic vel illi perſonæ, ſunt obligatoria, & tranſeunt in præceptum*. Propoſitio hæc excerpta fuerat ex ejus libro *de Virginitate*, qui ad Judicium Facultatis Theologiæ Pariſienſis delatus anno 1638. Menſe Majo, proſcriptus ab eâ fuit Menſe Junio & ſententia Julio proximo confirmata. Nominatim Propoſitio quam retuli, tertia, declarata eſt *falſa*, *perniculoſa*, *conſcientiarum perturbativa*, *& erronea*.

Denique utra hypotheſis de ſequendo ſpiritu privato ſit damnoſior, eorumne qui à Molinoſio inſtituti ſunt, an qui à Sancyrano, ſeguenotio, Arnaldo, non facilè dictu eſt. Prior enim ſpurcitie ſcatet; ſed adeò apertâ, ut valdè hebetem, vel laſciviâ corruptum eſſe oporteat, qui poſt detectum à Sede Apoſtolicâ venenum, eam impoſterum amplectatur: poſterior autem à fœtentibus adeò ſordibus abſtinens, quin & pietatis præſe ferens ſpeciem, occultiore toxico plures enecat, fovenſque contra Eccleſiæ Præpoſitos rebellionem, eò nova hæc Secta eſt provecta potentiæ ſimul & audaciæ, ut de efficaci contra eam remedio, niſi Divina fortiùs ſuccurrant præſidia, videatur Sedi Apoſtolicæ deſperandum.

Quæ in Molinoſio ſequitur ſpurciſſimarum ſeries enuntiationum, abſurda adeo eſt, ut ſolâ ſui diſplicere debeat relatione, neque deceat diutiùs illi, quàm ad ſcopum noſtrum neceſſe fuerit, immorari. Cum itaque in candem ſingulæ videantur concurrere fœditatem, ſufficere poterit perſunctoria earum relatio, ac demum fini attexere compendioſam cum Janſeniſtarum Dogmatibus comparationem.

Quietiſmi Propoſitio 42. "Poteſt dari „ caſus, quod hujuſmodi violentiæ ad actus „ carnales contingant eodem tempore ex „ parte duarum perſonarum, ſcilicet Maris „ & fœminæ, ex parte utriuſque ſequatur „ actus.

Quietiſmi Propoſitio 43. "Deus prætcritis ſeculis ſanctos efficebat Tyrannorum „ miniſterio; nunc verò eos efficit Sanctos „ miniſterio Dæmonum, qui cauſando in eis „ prædictas violentias, facit ut illi ſeipſos „ magis deſpiciant, atque aunihilent, & ſe „ Deo reſignent.

Quietiſmi Propoſitio 44. "Job blaſphemavit, & tamen non peccavit labiis ſuis; „ quia fuit ex Dæmonis violentiâ.

Quietiſmi Propoſitio 45. "Sanctus Paulus hujuſmodi Dæmonis violentias in ſuo „ corpore paſſus eſt; undè ſcripſit. Non „ quod volo bonum, hoc ago; ſed quod nolo malum, hoc facio.

Quietiſmi Propoſitio 46. "Hujuſmodi „ violentiæ ſunt medium magis proportionatum ad annihilandum animam, & ad eam „ ad veram transformationem & unionem „ perducendam, nec alia ſupereſt via: Et hæc „ eſt via facilior & tutior.

Quietiſmi Propoſitio 47. "Cùm hujuſ„ modi violentiæ occurrunt, ſinere oportet, „ ut ſatanas operetur, nullam adhibendo in„ duſtriam, nullumque proprium conatum; „ ſed permanere debet homo in ſuo nihilo, „ & etiamſi ſequantur pollutiones & actus „ obſcœni propriis manibus, & etiam pejora, „ non opus eſt ſeipſum inquietare; ſed foras „ emittendi ſunt ſcrupuli, dubia & timores; „ quia anima fit magis illuminata, magis ro„ borata, magiſque candida, & acquiritur „ ſancta libertas. Et præ omnibus non opus „ eſt ea confiteri, & ſanctiſſimè fit non confi„ tendo; quia hoc pacto ſuperatur Dæmon, „ & acquiritur theſaurus pacis.

Quietiſmi Propoſitio 48. "Satanas, qui „ hujuſmodi violentias infert, ſuadet dein„ de, gravia eſſe delicta, ut anima ſe inquie„ tet, ne in viâ internâ ulterius progredia„ tur; undè ad ejus vires enervandas, me„ lius eſt eas non confiteri; quia non ſunt „ peccata; nec etiam venialia.

Quietiſmi Propoſitio 49. "Job ex vio„ lentiâ Dæmonis ſe propriis manibus pol„ luebat eodem tempore, quo *mundas habe„ bat ad Deum preces*, ſic interpretando lo„ cum ex cap. 16. Job.

Quietiſmi Propoſitio 50. "David, „ Hieremias, & multi ex Sanctis Prophetis, „ hujuſmodi violentias patiebantur harum „ impurarum operationum externarum.

Quietiſmi Prop. 51. "In Sacrâ Scriptu„ râ multa ſunt exempla violentiarum ad „ actus externos peccaminoſos; ut illud de „ Sam-

„ Sampſone, qui per violentiam ſeipſum oc-
„ cidit cum Philiſtæis, conjugium iniit cum
„ alienigenâ, & cum Dalila Meretrice forni-
„ catus eſt, quæ aliàs erant prohibita, &
„ peccata fuiſſent: De Judirha, quæ Holo-
„ ferni mentita fuit; de Eliſeo, qui pueris
„ maledixit: De Elia, qui combuſſit Duces
„ cum turmis Regis Achab. An verò fuerit
„ violentia immediatè à Deo peracta, vel
„ Dæmonum miniſterio, ut in aliis animabus
„ contigit, in dubio relinquitur.

Quietiſmi Propoſitio 52. " Cùm hujuſ-
„ modi violentiæ, etiam impuræ, abſque
„ mentis offuſcatione accidunt, tunc anima
„ Deo poteſt uniri, & de facto Deo magis
„ unitur.

Quietiſmi Propoſitio 53. " Ad cogno-
„ ſcendum in praxi, an aliqua operatio in
„ aliis perſonis fuerit violenta, regula quam
„ de hoc habeo, nedum ſunt proteſtationes
„ animarum illarum, quæ proteſtantur, ſe
„ dictis violentiis non conſenſiſſe, aut jura-
„ re non poſſe, quòd in iis conſenſerint; &
„ videre quod ſint animæ, quæ proficiunt in
„ viâ internâ; ſed regulam ſumere à lumine
„ quodam actuali, cognitione humanâ, ac
„ a Theologicâ ſuperiore, quod me certò
„ cognoſcere facit cum internâ certitudine,
„ quod talis operatio eſt violentia; & certus
„ ſum, quod hoc lumen à Deò procedit; quia
„ ad me pervenit conjunctum cum certitudi-
„ ne, quod à Deo proveniat, & mihi nec um-
„ bram dubii relinquit in contrarium, eo
„ modo quo interdum contingit, quod Deus
„ aliquid revelando, eodem tempore ani-
„ mam certam reddit, quod ipſe ſit, qui
„ revelat, & anima in contrarium non po-
„ teſt dubitare. „

Eccleſiæ victoria fuit, & ſingulare Divinæ Providentiæ beneficium, tam nefaria hujus Sectæ dogmata ſimul & facta detexiſſe, quæ expoſuiſſe fidelibus, hæreſim debellaſſe eſt. Quis enim talia ſine horrore audiat, vel abſque indignatione graviſſima adverſus authorem ejuſque ſocios tantæ conſcios & participes impietatis? Mox itaque ut palàm innotuit, nocendi viribus deſtituta eſt: &, ſi non extincta penitus, in paucis ſaltem reliquiis deliteſcens, adeò remanſit elanguida, ut ipſam videatur ſuæ quodammodo pudere turpitudinis. Spiritus verò privatus Sancyrani, Seguenotii, Arnaldi, Angelum lucis mentiens, pergit ſerpere ut cancer, & quo ſubtilius venenum eſt, perniciem confidit minùs facile declinandam.

Regula Molinioſi quæ in fine Propoſitionis quinquageſimæ tertiæ conſpicitur, etiam Janſenianis (& quibus non hæreticis?) Spiritûs privati Sectatoribus communis eſt. Quis nempè iſtiuſmodi Novator ſuâ obcæcatus ſuperbiâ, non ſibi perſuadeat, ſuggeſta divinitùs ſibi ſuiſve adveniſſe præceptoribus Dogmata, ac tali quidem luce, tali certitudine, ut nullum ſibi relictum ſentiat dubitationi locum?

De ſimilibus Auguſtinus Tractatu 45. in Joannem ait: *Innumerabiles ſunt, qui ſe videntes non ſolùm jactant; ſed à Chriſto illuminati videri volunt; ſunt autem hæretici. Fortè per januam intraverunt? Abſit.* In confutandis iſtiuſmodi ſupra Eccleſiam ſapere volentibus, & quaſi à Deo ſingulariter edoctis, Auguſtinum diu præceſſerat Irenæus lib. 3. adverſus hæreſes cap. 15. & lib. 1. cap. 1.

Qui Arii fallacias recentiùs deſcripſere, ſic ejus exhibent in cœleſtibus fingendis illuſtrationibus hypocriſim, ut Sancyranum, eum ſuâ diſcipulos inſtruendi methodo, à me ſuperiùs ex juratis eorum teſtimoniis relatâ, depingere videantur. Præterea S. Bernardum qui ſui temporis hæreticis larvam ſimiliter detrahit Serm. 42. in Cantica. Dimiſſis quoque cæteris vetuſtioribus, ſuppeditat nobis exempla non pauca hiſtoria recens, ex quâ unum alterumve breviter attingendum.

De primo Anabaptiſtarum Parente Nicolao Pelargo, ita Meshovius hiſtoriæ Anabaptiſtarum lib. 1. num. 4. " Sicubi hoſpitium
„ ſubibat, miram in vultu gravitatem, mo-
„ rumque candorem præſe ferebat, & ſapiens
„ videri, & ſpecialis Dei amicus venerari cu-
„ piebat. Undè ſi qui ipſum convenirent, &
„ ſalutatum alloquerentur, raptus quaſi, &
„ mente in Cœlo defixus hærebat, nemi-
„ nem ſe conſpicari ſimulans, quouſque ſibi
„ conſultum videbatur; ac tum demùm ex
„ alto velut ſomno & extaſi ad ſe reverſus,
„ fortuitò reſpectabat, & ad ſe in colloquium
„ præſentes admittebat; quo dolo plurimos
„ circumvênit, Divinorum viſionibus intentum arbitratos: „ Veluti cùm *Sancyranus ſua Dogmata legeret in ipſo Deo, qui eſt veritas æterna*,

Proſequitur Meshovius lib. 2. Num. 19. de quodam Melchiore Rinck Pelargi illius & Munceri diſcipulo." Homo erat, ſi quiſquam
„ alius, fraudulentus ſanè, & in promovendâ
„ hæreſi ſingulari quodam præ aliis aſtu præ-
„ ditus ... vitæ fuit aſperioris & rigidæ [ſi
„ corticem attendas] mores ipſi ſuaves &
„ civiles, in converſatione comis ac affabi-
„ lis .... Sermo ipſi de Deo, de viſione bea-
„ tificâ, de retinctorum præmiis frequens.
„ Meditationi (ſeu potiùs contemplatio-
„ ni) dedítiſſimus fuit, quam omnibus in
„ toto

„ toto mundo deliciis præferre conſueverat.
„ Enthuſiaſmos & extaſes frequenter paſſus,
„ totus cum Patre (luminum) ut vocant,
„ dies ſermonibus terebat. Hinc alterum
„ Moyſen eum nonnulli vocabant. „

Locum hunc de Illuminatis iſtiuſmodi myſticis terminet animadverſio Franciſci Simonis Tractatu *De Fraudibus hæreticorum* Parte 1. Fraude 7." *Peregrino Spiritu*, ut Epi-
„ phanius vocat, *agitatas pecudes* deteſte-
„ mur; non imponant nobis illi *perfecti &*
„ *ſpiritales*, illa *Electionis ſemina*, ut ipſi ſe
„ appellant; non aguntur Divino Spiritu..,
„ De Spiritu Sancto ejuſque motione ta-
„ ceat, quiſquis eſt contumax adverſus De-
„ creta Eccleſiæ Catholicæ, ejuſque Recto-
„ ris ſupremi, quem Spiritus Sanctus regit.
„ Auguſtinus ait Epiſt. 50. in fine, *Non ha-*
„ *bent Spiritum Sanctum, qui ſunt extra Ec-*
„ *cleſiam; de illis quippè ſcriptum eſt, qui ſe*
„ *ipſos ſegregant animales, ſpiritum non ha-*
„ *bentes; ſed nec ille eum percipit, qui fictus*
„ *eſt in Eccleſiâ, quoniam deinde ſcriptum eſt;*
„ *Sanctus enim Spiritus diſciplinæ effugiet fi-*
„ *ctum. Qui ergo vult habere Spiritum San-*
„ *ctum, caveat foris ab Eccleſiâ remanere,*
„ *caveat in eam ſimulatè intrare: aut ſi jam*
„ *talis intravit, caveat in eâdem ſimulatione*
„ *perſiſtere, ut veraciter coaleſcat arbori vi-*
„ *tæ*,

Denique licèt in Janſenio ſacrilega non deprehendatur temeritas, quâ Molinos viris ſanctiſſimis facta attribuit adcò turpia, ut ne nominari quidem decuerit, præſertim ſexui infirmiori, quem præcipuè ſuſceperat in via Quietiſtica dirigendum; non minùs tamen Janſenii hypotheſis nefarios quoſque actus in lapſis poſt Adamum peccatoribus excuſat, imò nocentior in hoc Janſenii inſtitutio eſt, quòd non aliquibus ſolùm; ſed univerſis adimat criminibus libertatem; excuſatio autem Molinoſii tantùm ſubſidio ſit Sanctis, ad quos in humilitate & patientia exercendos permittere Deus dicitur, ut ea vis illis minimè conſentientibus à diabolo inferatur.

In hoc etiam Janſenii ſententia magìs impia eſt, quàm Molinoſii; quòd prior cum neceſſitate criminum ſimul componat demeritum, & inferenda apud inferos ſupplicia, quæ hæreſis in tertio Janſenii Articulo juſtiſſimè condemnata eſt, utpote ſanctitatem Dei deſtruens & juſtitiam in puniendo; Molinoſius autem in eo æquior eſt, quòd, quibus libertatem eripit criminibus, non deberi judicet cruciatus. Neque abſtergitur macula à Janſenii ſyſtemate dicendo, quòd juxta hoc violentia non inferatur; ſed ſimplex tantummodo neceſſitas à majore æſtu concupiſcentiæ, atque hinc progenita delectatione; ſic, inquam, hæreſios macula non abſtergitur â dogmate Janſenii; quia abſente etiam violentiâ & coatione, quæ eſt vis illata ab extrinſeco, nihil conferente paſſo, ſola, quæ dicitur neceſſitas ſimplex, ut obſervat Angelicus, univerſâ ſuffragante Eccleſiâ, ipſoque dictante lumine rationis, ſufficit ad deſtruendum omne meritum & demeritum, præmium & pœnam, laudem ac vituperium. Idem fuiſſe judicium Sanctorum Patrum, in primis Chryſoſtomi, Hieronymi, Auguſtini, ejuſque diſcipulorum Proſperi, Gregorii Magni, Bernardi, ſæpe aliàs demonſtratum eſt.

Sinamus igitur inpoſterum Queſnelli aſſeclas cum ſuo Duce gloriari, quaſi Janſenius ad ſuas tandem partes *orbem* pertraxerit *Catolicum, adeò ut jam demum credere cœperit, nihil in ejus ſenſu* (prout in famoſo ejuſdem volumine exprimitur) *non eſſe Catholicum*. Si hanc obſtinatus ſententiam ad Divinum deferre moriens voluerit judicium, delicti hujus veniam non magis illi ſperare audeo, quàm multiplicis adverſus Eccleſiam, temeritatis & hæreſeos approbationem.

CAPUT XXI.

Finis imponitur Parallelo.

Quietiſmi Propoſitio 54. *Spirituales vitæ ordinariæ in horâ mortis ſe deluſos invenient & confuſos, cum omnibus paſſionibus in alio mundo purgandis.*

Rationem pridem reddidit Sancyranus, quam ex ejus diſcipulis diſcere Molinoſius potuit. Sic enim de iis Illuſtriſſimus Abra de Raconis Vabrenſium Epiſcopus in *Defenſione Fidei* contra Janſenianos Parte 2. pag. 20. de Sancyrano loquitur." Nunquam Diſcipulos
„ initiandos ſuſcipiebat, ut ex ipſorum te-
„ ſtimonio cognovi, quin inciperet à depreſ-
„ ſione, reprehenſione, & contemptu Do-
„ ctrinæ communis, ingeminando oculis clau-
„ ſis, retorto capite, elatâ manu, geſtu
„ ſevero & quodammodo repellente. *Igno-*
„ *rantia, tenebræ, errores ſtupendi, cæcitas*
„ *ubique*, „ Et quidem in Sacerdotibus, Theologis, & Directoribus animarum.

Quid itaque miri ſi populus longè adcò à Chriſtianis moribus & virtutum ſemitâ communiter aberret? Hæc contra Sancyranum accuſatio invictiſſimè confirmatur pluribus jurejurando datis teſtimoniis, quæ attuli ſuprà, &, ne Lector perquiſitionis moleſtiâ fatigetur, aliqua breviſſimè repeto.

Alexander Colas Dominus de Pormorant

rant Sacerdos & Abbas Commendatarius manu pectori admotâ, & per Sacros Ordines jurans declaravit, ſe " coram audiviſſe
„ Abbatem Sancyranum debacchantem ad-
„ versùs praxim Religioſorum & omnium
„ hominum ſpiritualium iſtius temporis, *Mi-*
„ *nimè intelligunt Evangelium, & Semitas*
„ *Jeſu Chriſti*, inquiebat Sancyranus, ad-
„ dens: *Ego Evangelium verè poſſideo, &*
„ *perfectam Scriptorum à Sancto Paulo intel-*
„ *ligentiam*.
„ Tum deplorabat conditionem hominum,
„ ſignificans omnes errare in tenebris, & ſe-
„ mitas terere à veritate remotiſſimas. Ea-
„ dem aſſerebat ex Sancyrani Nepotibus na-
„ tu major. „

Joannes Jovaud Ciſtercienſis Abbas & Secretarius, jurejurando pariter teſtatur Sancyranum ſibi aſſeruiſſe ſequentia: " Præſens
„ Congregatio Pontificis, Prælatorum, Pa-
„ ſtorum, Doctorum, Religioſorum & po-
„ puli, quos videmus vivere ſub iiſdem le-
„ gibus, non alio ſenſu dici poteſt Eccleſia,
„ quàm quod in locum veræ Eccleſiæ ſucceſ-
„ ſerit, quemadmodum aqua cœnoſa & fœ-
„ tida eundem alveum occupans, quem
„ olim aqua viva, limpida & ſalubris, ejuſ-
„ dem fluminis nomine appellatur.
„ Neque hæc Eccleſiæ corruptio ſolùm in
„ moribus eſt; ſed in pluribus etiam Dog-
„ matibus. Perpauci ſunt qui Eccleſiæ filii
„ dici mereantur. Si me audire & ſequi con-
„ ſtituis, evidenter tibi ex doctrinâ Patrum
„ & Conciliorum demonſtrabo, uſque ad
„ quæ ſecula duraverit vera Eccleſia, quo
„ tempore deſtrui cœpta ſit.
„ Tempus ædificandi, tempus deſtruendi:
„ Deus ipſe Eccleſiam diſſolvit: tempus
„ ædificandi tranſiit. „

Verbis Queſnellus utitur aliquanto mitioribus, ſed ad eandem non obſcurè conducentibus ſignificationem. Art. 95. *Veritates eò devenerunt, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi eſt veluti idioma incognitum: adeò remotus eſt à ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra communem captum Fidelium: neque ſatis advertitur, quod hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in Filios ſuos*. Juxta explicationem Apoſtoli, quod ſeneſcit, prope interitum eſt.

Quod autem Eccleſiæ & ſaluti animarum præcipuè luctuoſum accidit judicio Queſnelli, eſt quod altiore conſilio *permittat Deus*, ut in tanta morum & dogmatum corruptione, in tantâ veritatis prædicantium paucitate *omnes Poteſtates* tam Eccleſiaſticæ, quàm ſeculares, *ſint veritatis Prædicatoribus contrariæ*.

Omnibus igitur Poteſtatibus imputandum eſt, nec levi vertendum culpæ, quod *vita ordinaria* non abrogetur cum Magiſtris ſuis & Sectatoribus Myſticis, ſive, ut Propoſitio ait, *ſpiritualibus*, qui omnes *ſe in horâ mortis deluſos invenient & confuſos*.

Ab hac ſcilicet liberi calamitate erunt omnes & ſoli, à Sancyrano, Queſnello, atque Molinoſio in vitâ extraordinariâ inſtituti; ſi hæc tam vera & ſancta, fuerit quàm nova, exotica, & communi Eccleſiæ praxi ac judicio reprobata.

Quietiſmi Propoſitio 55. " Per hanc viam
„ internam pervenitur, etſi multâ ſufferentiâ,
„ ad purgandas, & extinguendas omnes paſ-
„ ſiones; ita quòd nihil ampliùs ſentitur,
„ nihil, nihil, nec ulla ſentitur inquietudo,
„ ſicut corpus mortuum: nec anima ſe am-
„ pliùs commoveri ſinit.

Quietiſmi Propoſitio 56. " Duæ leges &
„ duæ cupiditates, animæ una, & amoris
„ proprii altera tamdiu perdurant, quamdiu
„ perdurat amor proprius: unde quando hic
„ purgatus eſt, & mortuus, quod fit per viam
„ internam, non adſunt ampliùs duæ leges,
„ nec duæ cupiditates, nec ulteriùs lapſus
„ aliquis incurritur: nec aliquid ſentitur am-
„ pliùs, ne quidem veniale peccatum. „

Quietiſmi Propoſitio 57. " Per contem-
„ plationem acquiſitam pervenitur ad ſtatum
„ non faciendi ampliùs peccata, nec mor-
„ talia, nec venialia. „

Quietiſmi Propoſitio 58." Ad hujuſmodi
„ ſtatum pervenitur non reflectendo ampliùs
„ ad proprias operationes; quia defectus à
„ reflexione oriuntur. „

Quietiſmi Propoſitio 59. " via interna
„ ſejuncta eſt à Confeſſione, à Confeſſariis,
„ & à caſibus conſcientiæ, à Theologiâ, &
„ Philoſophiâ.

Quietiſmi Propoſitio 60. " Animabus
„ provectis, quæ reflexionibus mori inci-
„ piunt, & eò etiam perveniunt, ut ſint mor-
„ tuæ, Deus Confeſſionem aliquando efficit
„ impoſſibilem, & ſupplet ipſe tantâ gratiâ
„ præſervante, quantam in Sacramento re-
„ ciperent; & ideo hujuſmodi animabus non
„ eſt bonum in tali caſu ad Sacramentum
„ Pœnitentiæ accedere; quia id eſt *illis* im-
„ poſſibile. „

Quietiſmi Propoſitio 61. " Anima, cùm
„ ad mortem myſticam pervenit, non poteſt
„ ampliùs aliud velle, quàm quòd Deus
„ vult; quia non habet ampliùs voluntatem,
„ & Deus illi eam abſtulit. „

Quietiſmi Propoſitio 62. " Per viam in-
„ ternam pervenitur ad continuum ſtatum
„ immobilem in pace imperturbabili. „

Quie-

Digitized by Google

Quietiſmi Prop. 63." Per viam internam
„ pervenitur etiam ad mortem ſenſuum, quin
„ imo ſignum quod quis in ſtatu nihilita-
„ tis maneat, id eſt mortis myſticæ, eſt, ſi ſen-
„ ſus exteriores non repræſentent ampliùs res
„ ſenſibiles, ac ſi non eſſent; quia non perve-
„ niunt ad faciendum quod intellectus ſe ad
„ eas applicet. „

Sanctitatem adeò mirabilem, tot inauditis antea prærogativis, & effectibus excellentem, exhibet nobis *via interna* Molinoſii. Eadem compendio traditur Queſnelli Articulo 43. ſic enuntiante: *Primus effectus gratiæ batiſmalis eſt, facere ut moriamur peccato, adeò ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi.*

Paulus Apoſtolus vas electionis, & in tertium Cœlum elevatus, dum mortalis viveret, procul abfuit à tali interiore pace, & morte quodammodo paſſionum. Amara ejus de tentationibus importunis querela legitur Epiſtolâ ad Romanos cap. 7. *Scimus enim, quia Lex Spiritualis eſt; Ego autem carnalis ſum venundatus ſub peccato; quod enim operor, non intelligo; non enim quod volo bonum, hoc ago; ſed quod odi malum, illud facio: conſentio legi; quoniam bona eſt; nunc autem jam non ego operor illud; ſed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in carne meâ bonum: nam velle adjacet mihi; perficere autem non invenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio; ſed quod nolo malum, hoc ago.*

Si autem quod nolo, illud facio, jam non ego operor illud; ſed quod habitat in me peccatum.... Condelector enim Legi Dei ſecundùm interiorem hominem; video autem aliam Legem in membris meis. Infelix ego homo! Quis me liberabit de corpore mortis hujus?

Epiſt. 2. ad Corinthios cap. 12. *Ne magnitudo revelationum extollat me datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, Angelus Satanæ qui me colaphizet. Propter quod ter Dominum rogavi ut diſcederet à me* &c.

Denique ne in luctâ ſuccumberet 1. Cor. cap. 11. *Caſtigo*, inquit, *corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne fortè cum aliis prædicaverim, ipſe reprobus efficiar.*

Cùm hæc ſcriberet Apoſtolus, Baptiſmalem gratiam pridem acceperat, neque eam ullo poſtea peccato lethifero amiſit.

Imò quomodò amittere potuit, ſuppoſito, quem modò retuli, Queſnelli Articulo, & axiomate Janſenii lib. 4. de gratiâ Chriſti cap. 7. *Voluntas ſine delectatione velle aut moveri nullo pacto poteſt: Quod ſanè reſpectu cujuſlibet operationis locum habet.*

Si enim juxta Queſnelli ſententiam, *primus effectus gratiæ Baptiſmalis eſt, facere ut moriamur peccato adeò, ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi*; Quomodo antequam gratia Baptiſmalis amiſſa fuerit, induci homo poterit ad peccatum, cui conſentire nequeat *ullo pacto ſine delectatione*, eâque prævià ut Janſenius exponit? Itaque donatus gratiâ Baptiſmali ne leviter quidem impoſterum delinquere poterit; nam etiam ad peccatum veniale requiritur conſenſus, & ad hunc prævia delectatio juxta Arnaldi, Queſnelli, & totius novæ Eccleſiæ Iprenſe Oraculum. Poſtquam enim lib. 4. de gratiâ Chriſti cap. 1. dixerat, *Medicinale Chriſti adjutorium eſſe cœleſtem ſuavitatem, ſeu delectationem*, Cap. 11. ait, *Delectationem iſtam cœleſtem eſſe actum vitalem, & indeliberatum animæ, & quidem amoris ac deſiderii præcedentis conſenſum.* Denique mentem ſuam ita Paucis complectitur. *Dicimus igitur delectationem iſtam, ſeu ſuavitatem in Auguſtino celebrem, eſſe partim primum illum & indeliberatum affectum animæ, qui actualis complacentia eſt; partim etiam Secundum, qui deſiderium indeliberatum dicitur.* Quod autem hìc Janſenius de gratiæ delectatione pronuntiat ad actus bonos, idem intelligit de concupiſcentiæ delectatione ad actiones pravas, &, ſicut gratiam, quam medicinale Chriſti adjutorium vocat, in cœleſti ſuavitate ac delectatione indeliberatâ conſtituit; ita motus concupiſcentiæ indeliberatos, appellat *adjutorium noxiæ ſuavitatis, adjutorium Diaboli*, etiam *adjutorium quo Diaboli*.

Denique Janſenii ſententia eſt, delectationem & complacentiam indeliberatam, ſive in bonis, ſive in malis actibus in ſtatu naturæ lapſæ, & liberi arbitrii debilitati, ſemper eſſe humano præviam conſenſui, atque hunc ab illâ fortiùs alliciente, neceſſariò prædeterminari.

Ex allatis hactenus conſequens manifeſtum eſt, tum in Janſenii Syſtemate, tum in Queſnelliano, Baptiſmi gratiam nunquam amitti. Imò Catholicorum omnium judicio ſola ad hoc ſufficit Doctrina Janſenii, quæ eſt lib. 3. de gratiâ Chriſti cap. 26. ubi poſtquam definiverat ex Auguſtini libro de duabus animabus cap. 11. *Peccatum eſt motus* (contra legem) *unde liberum eſt abſtinere*, ſtatim ſubjungit: *Quam diffinitionem ſæpè proteſtatur* (Auguſtinus Batavus) *nulli peccato, niſi ſolius primi hominis convenire.*

Proteſtationem hanc neceſſe eſt, penes omnes Catholicos ſonare peſſimè, neque apparet, quâ ratione valeat à Cenſura hæreſeos libe-

liberari; præcipuè poſt Apoſtolicæ Sedis in quinque Janſenii Propoſitiones anathema. Deficiente ſcilicet in malis actibus libertate, deficere etiam demeritum, Orthodoxus hodiè nemo inficiabitur, ideòque nihil erit, quod acceptam in Baptiſmate Sanctitatem unquam auferat. Omnis igitur Baptizatus in infantiâ, ut nullum unquam contrahet reatum peccati, non erit, cur Sacramenti gratiâ vel hujus effectibus ſpolietur.

Non hìc mihi propoſitum eſt, Queſnelli dogma impetere. Iſtud enim abundè præſtiti loco proprio; Quod autem huc pertinet modò, ſolum eſt oſtendere ejuſdem effati cum relatis novem Quietiſmi Propoſitionibus concentum.

Iſtum, niſi fallar, quicunque lector, ſaltem mediocriter Theologus, jam inde perceperit, conferendo Articulos Molinoſii ſingulos cum hoc unico Queſnelliano tribuente *gratiæ Baptiſmali*, quidquid de *viâ internâ* à Molinoſio in relatis jam dogmatibus prædicatur. Quod poſterius addit de Confeſſionis impoſſibilitate, legitimum eſt in Queſnellianâ hypotheſi, profluens ex peccandi impoſſibilitate conſectarium.

Quietiſmi Propoſitio 64. " Theologus
„ minorem diſpoſitionem habet, quàm homo
„ rudis ad ſtatum contemplativi; primò quia
„ non habet fidem adeò puram; Secundò
„ quia non eſt adeò humilis: Tertiò quia non
„ adeò curat propriam ſalutem: Quartò quia
„ caput habet refertum phantaſmatibus, ſpeciebus, opinionibus, & ſpeculationibus;
„ & non poteſt in illum ingredi verum lumen. „

Ideò quoque Sancyranus, ut veram de Deo & rebus Divinis ſcientiam Diſcipulis inſtillare poſſet, *Adducito mihi* (inquiebat) *juvenes qui ſint inſtar tabulæ raſæ, nullis imbuti aliundè ſententiis, omni ratiocinio ſepoſito, aures mihi tantùm faciles præbeant, & ſubjiciant intellectum; in me recipio, fore ut ſex menſium ſpatio, omnes ad ſupremum Theologiæ apicem provebam*: Ita Jurejurando teſtatus eſt Joannes Jovaud Ciſtercienſium Abbas & Secretarius, ſe ex ejus ore ſæpiùs accepiſſe.

Præterea Sancyranus, ut ajebat ipſe, & ſæpe juxta idem Teſtimonium repetiit, non ſectabatur *Theologiam à S. Thoma humanis ratiocinis, & Ariſtotelicis principiis depravatam*; ſed, quæ optima contemplatio eſt, *abſque ullo librorum ſubſidio legebat ſua dogmata in ipſo Deo, qui eſt veritas æterna*: Quis porrò iſtiuſmodi lectionis mirificæ ſeu contemplationis fructus extitit? *In omnibus ſequebatur ductum interiorum illuminationum, inſpirationum, Documentorum, quæ ſibi identidem à Deo ſuggeri ſentiebat*.

Quietiſmi Propoſitio 65. " Præpoſitis
„ obediendum eſt in exteriore, & latitudo
„ voti obedientiæ Religioſorum tantummodo ad exterius pertingit. In interiore verò
„ aliter res ſe habet, quo ſolus Deus & director intrant. „

Queſnellus conſpiciens detrimentum minimè leve ſuis oriri commilitonibus, eo quòd recuſarent ſubſcribere formulæ juramenti ab Alexandro VII. conſtituti contra hæreſim Janſenii, ideòque excluderentur à Sacris Ordinibus, Beneficiis, & Officiis; huic malo cenſuit, quacunque meditatâ ſtudioſiſſimè fallaciâ, occurrendum. Ratus autem fuit, non poſſe tempus expectari opportunius, quàm quod Walonius ſub larvâ Catholici, in Urbe Agens Generalis Janſeniſtarum, nuntiaverat tunc eluxiſſe; Innocentio ſcilicet XII. *Pontifice Eccleſiam*, tunc ut mentiebatur ille, *miſerrimè gubernante, nihil intelligente præſentium controverſiarum, & aliundè rebus contra Moliniſmum in Sancto Officio optimè diſpoſitis*.

Hinc Ægidius de Witte, veluti deſtructis omnibus anteriorum Pontificum contra Janſenium definitionibus, triumphum edidit hoc titulo, *Panegyris Janſeniana*, ipſo ſuos titulo commonefaciens, adveniſſe *tempus loquendi*.

Ægidium biennio prævenerat Queſnellus protruſo in lucem doloſiſſimo opere quod vocare ipſi placuit *Defenſionem Eccleſiæ Romanæ & Summorum Pontificum*, quâ nulla eſſet potuit ab initio ad finem uſque pernicioſior Eccleſiæ, & Sedis Apoſtolicæ *impugnatio*.

Unicus Operis ſcopus erat, perſuadere ſuis, poſſe eos imposterum ad obediendum Eccleſiæ Præpoſitis, ſubſcribere juramenti Formulæ Alexandrinæ, etſi minimè crederent, quidpiam fuiſſe à Janſenio, in volumine de gratia erratum.

In ſuo Queſnellus opere pag.487. & aliquor ſequentibus refert Epiſtolam Arnaldi ad ſuum Fratrem Epiſcopum Andegavenſem, quâ rationem reddit, cur noluerit hactenùs ſubſcribere formulæ contra Janſenium, ut Epiſcopi exigebant: *Quo minùs*, inquit Arnaldus, *aſſentire me profitear, graviſſima difficultas impedit, quod nefas omnino exiſtimo, profiteri me credere, quod non credo. Neque enim in illorum ſenſum unquam adduci potui, qui ſubſcriptiones illas, quas pauci quidam è noſtratibus Epiſcopis exigere tentarunt, quaſi meras ceremonias ſpectant, quibus neceſſe non ſit congruere interiorem mentis aſſenſum: atque adeò hac perſuaſione im-*

imbuti, licèt quinque Propoſitiones in Janſenio extare non credant, tamen id ſubſcriptione ſuâ confirmare nihil verentur,

Notum eſt, magnam Eruditorum partem, à quibus ejuſmodi ſubſcriptiones extortæ ſunt, hoc animo, quod poſtulabatur, præſtitiſſe. Non ignoras, Præſul Illuſtriſſime, res à me totâ Galliâ pervulgatas narrari: Ita Arnaldus:

Ex omnibus autem, quos memorat, *Eruditis*, neminem reperias Anti-Janſenianum; nam neque Arnaldi, neque Queſnelli ſuffragio ullus horum temporum Theologus, numero *Eruditorum* adſcribitur, niſi qui novitatum pulvere conſperſus ſit: neque ullus probè Catholicus ſe judicio Sedis Apoſtolicæ circa Janſenium ſubmittere detrectabit. *Eruditi* itaque illi omnes Præpoſitis Eccleſiæ interiùs rebelles, exteriùs ſubmiſſi (quod perfidorum propriè hypocritarum eſt) non alii ſunt, quàm Auguſtini Batavi ſectatores.

Gabriel Gerberon *in Reflexionibus Religionis & Statûs*, contra Juramentum, quod juxta Formulam Alexandri VII. exigere decreverat Archiepiſcopus Mechlinienſis Humbertus à promovendis ad Sacros Ordines, Adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, & Prædicationem Evangelii, pag. 21. " Quid „ utilitatis (inquit) habet illa formula ad dignoſcendos ſuſpectorum ſenſus, & declarandos hæreticos, ſi doctrina ipſorum in „ quinque Propoſitionibus fuerit condemnata? ſubſcribant formulæ, non ſubſcribant: „ Semper Theologi iſti, qui Janſeniſtarum „ nomine intelliguntur, eadem dogmata „ ſuſtinebunt, neque ſubſcriptio efficiet, ut „ alii appareant, quam apparuerint hactenus, neque ut ſententias & fidem mutent. „ Ideo nihil inutilius eſt iſtiuſmodi Formulæ „ ſubſcriptione. „ Quia præſtita illa Eccleſiæ Præpoſitis obedientia in exteriore hærens cortice, nihil operatur in animo.

Religio hæc Janſeniſtarum eſt in juramentis. Neſcio quid expectari ab eis melius valeat in votis, & nominatim obedientiæ. Claudius Seguenotius ejuſdem cum Queſnello Congregationis Presbyter, Sancyrano conjunctiſſimus, & eodem, quo ipſe anno carceri mancipatus, lib. *de Virginitate* docuerat. *Vota nihil addere perfectionis, tantùm eſſe imperfectorum & ſæpè impedimenta aliò vocantis Dei: abuſivè vocari conſecrationes: obedientiam non eſſe opus conſilii, paupertatem voluntariam ex voto, excludi à paupertate Evangelicâ.*

Conſtat vota debere eſſe de meliori; ſi autem nihil penitus addunt perfectionis, tantùm ſint imperfectorum, & ſæpè impedimenta aliò vocantis Dei, quæ ſpecies ea placentium Deo votorum eſt? Obedientiam hactenus numeraverat Eccleſia inter opera conſilii & quidem Evangelici; ſi autem nova reformatio obedientiam ne inter opera quidem conſilii patiatur; non videbitur eſſe de meliori, proinde neque religioſi voti materia.

Minùs itaque abſona apparet Molinoſii hìc ſententia, quàm Seguenotii; quia prior obedientiæ votum agnoſcit & obligans ſaltem in exteriori, poſterior autem ipſam Religioſi voti deſtruit quodammodò eſſentiam. Queſnellus, ut videre cœpimus, & deducetur ampliùs poſtea, ſuos docet ludere in juramento, atque illud exigentibus illudere Præpoſitis Eccleſiæ.

Quietiſmi Propoſitio *66.*" Riſu digna eſt „ nova quædam doctrina in Eccleſiâ Dei, „ quod anima quoad internum gubernari debeat ab Epiſcopo: quod ſi Epiſcopus non „ ſit capax, anima ipſum cum ſuo directore „ adeat. Novam dico doctrinam; quia nec „ Sacra Scriptura, nec Concilia, nec Canones, nec Bullæ, nec Sancti, nec Authores eam unquam tradiderunt; nec tradere „ poſſunt; quia Eccleſia non judicat de occultis, & anima jus habet eligendi quemcunque ſibi benè viſum. „

Quod anima quoad internum gubernari debeat ab Epiſcopo, approbare minimè potuit Sancyranus, quandoquidem ex memorato ſæpiùs eoque jurato teſtimonio Joannis de Jovaud Abbatis Religioſi & Secretarii Ciſtercienſis accepimus Novatorem iſtum aſſeruiſſe, quòd præſens Congregatio Pontificis, Prælatorum, Paſtorum, Doctorum, „ Religioſorum & populi, quos videmus vivere ſub iiſdem legibus, non alio ſenſu dici „ poſſit Eccleſia, quàm quod in locum veræ „ Eccleſiæ ſucceſſerit ... Quòd hæc Eccleſiæ „ corruptio non ſolùm in moribus ſit; ſed in „ pluribus etiam dogmatibus; quod perpauci ſint, qui Eccleſiæ filii dici mereantur: „ Quod Epiſcopi, Eccleſiaſtici, Religioſi „ plerique Spiritu Chriſtianiſmi deſtituti „ ſint. „

In tantâ morum & dogmatum corruptione, quæ cum Epiſcopis reliquam invaſit, imò peſſumdedit Eccleſiam, ſi Janſenianis creditur, quomodo præcipi prudenter potuit, ut ſuis ſinguli Epiſcopis ſe traderent, quoad cordium intima gubernandos?

Relatum de Sancyrani novitatibus teſtimonium confirmatur alio Alexandri Colas Presbyteri Nobilis, Domini de Pormorart, qui manu pectori admotâ, per Sacros Ordines jurans ait, ſe " coram audiviſſe Abbatem Sancyranum debacchantem adversùs praxim

„ Religioſorum, & omnium hominum Spi-
„ ritualium. Miuimè (inquiebat Sancyra-
„ nus) intelligunt Evangelium Jeſu Chriſti.
„ Omnes (etiam Epiſcopi) errant in tenebris &
„ ſemitas terunt à viâ veritatis remotiſſimas.
„ Eadem aſſerebat ex Sancyrani Nepoti-
„ bus natu major. „

Plura ſunt iſtiuſmodi de Sancyrano teſtimonia. Non itaque minus uterque ille, quàm Molinoſius, alienus erat à doctrinâ, & praxi, quod *anima quoad internum gubernari debeat ab Epiſcopo*: à quo igitur? Num ab inferioribus Eccleſiaſticis aut Religioſis? Minimè; niſi eodem, quo Sancyranus, fuerint imbuti ſpiritu.

" Ego enim (inquiebat) Evangelium verè
„ poſſideo, & perfectam ſcriptorum à S. Pau-
„ lo intelligentiam. Quæ enuntio dogmata,
„ non ex libris didici; ſed legi in ipſo Deo,
„ qui eſt veritas æterna. In omnibus ſequor
„ ductum interiorum illuminationum, inſpi-
„ rationum, documentorum, quæ mihi iden-
„ tidem à Deo ſuggeri ſentio. Tanta autem
„ mihi eſt diſcernendarum animarum præro-
„ gativa, ut, quas ſemel obſervavi, digno-
„ ſcam electæne à Deo ſint, an reprobatæ.

Non minùs, quàm Molinoſius in damnatâ Propoſitione, alienus erat Sancyranus, ab hoc conſilio: *Si Epiſcopus non ſit capax, anima ipſum cum ſuo directore adeat.* Sic enim de illo Lingonenſis Epiſcopus, qui antequam eum ſatis noſceret, directorem conſtituerat Monaſterii *à Sanctiſſimo Sacramento*: " Ubi
„ in hoc Monaſterio ſtabilitus eſt, Monia-
„ lium ſibi captabat intellectum; præſertim
„ Mariæ Angelicæ, quæ cæteris præerat,
„ Præcipiebat ei ut ſuas cogitationes, quas
„ ei pandebat, nemini indicaret: me in pri-
„ mis celaret modum, quo in ejus directione
„ utebatur; quamvis nulla penès Sancyra-
„ num, omnis penes me in Monaſterium
„ iſtud eſſet poteſtas juxta Bullam, quâ pri-
„ mum Moniales illic ſedem figere paſſæ ſunt.„

Non ita pridem Mechlinienſis Archiepiſcopus Humbertus conſpicatus fuerat Monaſterium Virginum corrumpi à Directore extraneo, eoque Arnaldicæ factioni devotiſſimo, quem Archiepiſcopi Prædeceſſor à ſuis deceptus Conſultoribus deſignaverat Monialibus iſtis Confeſſarium: Illuſtriſsimus itaque Succeſſor detecto periculo, ne cæpta illic novitatum pernicies latiùs ſerperet, amovit Confeſſarium, ſubſtituto altero de cujus integritate & prudentiâ poterat eſſe ſecurus.

Erat is Archipresbyter vir pius & mitis, atque ad directionem Monialium omni ex parte optimè comparatus: duæ nihilominus refractariæ reſtitere eâ pertinaciâ Archiepiſcopo, ut maluerint biennio abſque omni vivere perceptione Sacramenti, quàm ſe ſubmittere mutationi.

Offerebat eis clementiſſimus Antiſtes, ut ſi forſitan averſionis quidpiam haberent à Confeſſario novo, alium ipſæ ſibi eligerent ex Religioſis omnibus quorum plurimos Civitas ampliſſima complectitur. Duos ſolum Archiepiſcopus excipiebat de novitatibus non leviter ſuſpectos. Nos autem (reſpondebant Virgines fatuæ) nullum admittere volumus, niſi Confeſſarium priſtinum, vel alterutrum ſaltem ex duobus illis Auguſtini Diſcipulis, qui ab Archiepiſcopo prohibentur.

Denique proſpicientes, talem ſibi Confeſſarium nunquam ab Archipræſule concedendum, initis cum Factione conſiliis, declaravere contentas ſe fore eodem, quo cæteræ utebantur Sacramenti Pœnitentiæ Adminiſtro, modò ſibi permitteretur, quod denegatum fuerat, converſationis cum exauthorato ſolatium.

Ut poſtulato Antiſtes annueret movebant potiùs ſupplices reliquarum Monialium preces & lachrymæ, quàm prætenſa rebellium utilitas, à quibus vix alia expectanda fuerit Confeſsio quàm Sacrilega. Qualis enim ad Abſolutionem diſpoſitio eſt in animo pertinaci, & certo non cedere, non obedire Antiſtiti, non Eccleſiæ, Confeſsionem & Communionem annuam præcipienti: niſi obtentâ priùs conditione iniquiſsima, ipſiſque futurâ poſtulantibus exitiali.

Ita ſuas tunc diſcipulas, & quidem Sanctimoniales inſtituebant *Familiæ Sanctæ* Doctores Aſcetici, inter quos non infimo loco erat hic director, in toto famoſus novo *Ordine*. Nonne iſtud eſt jus quodammodo prætendere *Directores ſibi placitos*, etiam invito Antiſtite, *eligendi*? Quod enim refractariæ illæ voluere ſibi ſolatium converſationis, quivis ſatis intelligit, exauthoratum illum functurum ut antea, directoris ſine nomine officio.

Nam quod Monialibus iſtis animæ ſuæ ſtatum, etiam peccata detegentibus abſolutionis beneficium impertire impoſterum nequeat, parum intereſt; ſiquidem juxta Sancyrani hypotheſim *Abſolutio* Sacerdotalis quæ peccata confitentibus datur, *aliud non eſt, quàm declaratio remiſſionis, quam præcedens perfecta contritio impetravit*.

Imò juxta Queſnellum *Prima gratia quam Deus concedit Peccatori eſt peccatorum remiſſio.* Hic inter damnatos ejus Articulos eſt vigeſimus octavus, aliis ab eodem authore pluribus confirmatus, qui ut cum Sancyrani dogmate concilietur, neceſſe fuerit primam gratiam aſſerere ipſam Contritionem perfectam.

Quod

Quod Abſolutio ſit mera declartio remiſſorum antea delictorum juxta traditam à Sancyrano doctrinam, jurejurando teſtatiſſimum habetur à pluribus in juridicâ, quæ juſſu Ludovici XIII. facta, hodiedum legitur informatione.

Præterea rebellio contra Epiſcopum, ipſumque Pontificem Maximum, quæ ex conſilio directoris iſtiuſmodi fit, virtuti potiùs in novâ Eccleſiâ tribuitur quàm vitio.

Adde quod peccata illic venialia materiam abſolutioni non conſtituant ſufficientem, neque utiliter paſſim juxta iſtiuſmodi, talis confeſſio toleretur.

Denique cùm juxta librum Arnaldi de *frequenti Communione*; partim à Sancyrano compoſitum, fuerit olim in Eccleſiâ unicum genus Pœnitentiæ, idque ceremoniale, ſeu publicum, in quo non niſi peccata mortalia quædam graviora, eaque publica exponebantur, nulla premit animi anxietas mulieres, talibus credulas Doctoribus quando denegato ſibi, quem unicè voluerant, directore, ab omni abſtinent Confeſſione, abſolutionem interim expectantes à ſolo Deo, primæ ſine dubio gratiæ annectendam, quin potiùs *prima gratia, quæ peccatori conceditur eſt ipſa peccatorum remiſſio*.

Quod autem rebellibus in Monaſterio, & nolentibus confiteri, non permittatur Communio Euchariſtica, ſi ab infamiâ præciſio fiat, parum illas ſolicitas tenet, docente Sancyrano, quòd *invocatio nominis Jeſu æquè efficax ſit ac Euchariſtiæ Sacramentum*.

Is erat ſenſus Epiſtolæ, quam Sancyranus dederat ad Monaſterii ſuperiorem, quæ, horâ relaxationi deſtinatâ, eam cæteris prælegit Monialibus, inter quas erat Maria Aquaviva Ducis d'Atri Filia, quæ juſſu Regis interrogata, juridicum de hoc teſtimonium tulit die 19. Junii 1638.

Plura poſtmodum in Portu-Regio, antequam avectis inde Monialibus, funditus deſtrueretur; reperta ſunt documenta, à Novatoribus data, quibus ſe Virgines illæ fatuæ conſolarentur facilè, in privatione omnium Sacramentorum, nominatim Euchariſtiæ, quaſi Divino Corpori nihil homines arctiùs uniat, & Sanctiùs, quàm talis ſpecies excommunicationis.

Quietiſmi Propoſitio 67. " Dicere, quod
„ internum manifeſtandum eſt exteriori Tri-
„ bunali Præpoſitorum, & quod peccatum
„ ſit id non facere, eſt manifeſta deceptio;
„ quia Eccleſia non judicat de occultis: &
„ propriis animabus præjudicant his dece-
„ ptionibus & diſſimulationibus. „

Hujus ſententiæ fuiſſe Sancyranum, colligitur ex documentis ejus practicis, teſte Lingonenſium Epiſcopo, qui Sancyrano familiariter uſus fuerat, adeò ut ſubditis ſibi Monialibus *à Sanctiſſimo Sacramento* eum præfecerit directorem.

Antiſtes ille anno 1638. 10. Julii authoritate Regiâ interrogatus, adiit poſtridiè Supremum Galliæ Cancellarium, eique tradidit declarationem, quam ante menſes aliquot à ſe ſcriptam miſerat ad Illuſtriſſimum Dominum de Harlay Maclovienſem Epiſcopum.

In ea ſic referebatur: " Sancyranus in
„ hoc Monaſterio (cui nomen à *Sanctiſſimo*
„ *Sacramento*) ſtabilitus... Mariæ Angelicæ
„ Monaſterii ejuſdem Superiori vetuit, ne
„ ſuas, quas ei pandebat, cogitationes, ali-
„ cui indicaret, mihi in primis reticeret mo-
„ dum, quo in ejus directione utebatur;
„ quamvis nulla penes Sancyranum, omnis
„ penes me eſſet in Monaſterium poteſtas.

„ Ex Sancyrani inſtructione Moniales rarò
„ confitebantur, rariùs communicabant; adeò
„ ut Maria Angelica Arnauld, licèt ſuperior,
„ ſemel quinque menſibus à communione
„ abſtinuerit; ſemel etiam feſto Paſchatis.
„ Quorum omnium nullum mihi faciebat in-
„ dicium, prohibente Sancyrano...

„ Crevit in illo adverſus me odium, dum
„ ſcivit, occulta ſua Myſteria à me revela-
„ ti. Myſteria voco arcanas ſententias in dog-
„ maticis.

Franciſcus de Caulet Sacerdos & Abbas Commendatarius Fuxenſis, qui poſtea fuit Appamienſis Epiſcopus, jurejurando teſtatus eſt de Sancyrano, cujus inſtitutioni ab amico temere commiſſus fuerat, quòd ubi dogmatis quidpiam propoſuiſſet, quo offendi animadverteret Candidatum, mox eundem adſtringeret ſilentio: *Cave*, inquiebat, *ne id ulli dixeris, aut à me prolatum fuiſſe, pernegabo*.

Poſt varia concludit teſtis: " Suſpecta
„ mihi fuit tam ſtudioſa ſilentii inculcatio ad
„ pleraque quæ proferebat dogmata; quæ
„ dicebat ſe negaturum omnia, ſi à me cui-
„ quam proderentur.

„ Ibid. Hoc præterea mihi exploratum eſt,
„ eos omnes, qui Sancyrani directioni ſe
„ ſubjecerant, eò redactos ab illo fuiſſe, ut
„ cum ipſo ſolo agerent, à quo tam arcto &
„ cæco imperio conſtringuntur, ut utrum-
„ que illis ad indagandam veritatem, eam-
„ que à mendacio diſcernendam medium
„ neceſſarium; ratio ſcilicet & authoritas, eri-
„ piatur. Jubentur enim ab omni abſtinere
„ ratiocinio, quo dogmatum novitas diſcu-
„ teretur, & arceantur ab aliorum hominum
„ conſortio. „ De-

„ Denique perſuadet Sacyranus omnes „ homines [etiam Epiſcopos] falli, ideòque „ meritò à ſe prohiberi, ne ullum præter ſe „ ſolum conſulant. Hæc ita ſe habere, patet „ ex iis omnibus, quibus arcta fuit cum San„ cyrano neceſſitudo: aſpectum omnem fu„ giunt nec ſe ab aliis videri patiuntur. „

Citatus ſæpiùs Joannes Joüaud Ciſterctenſium Abbas & Secretarius relatis novitatibus quas à Sancyrano non ſemel ſibi traditas acceperat, ſubjungit. " In his omnibus „ congreſſibus vehementer commendabat ut „ ſententias à ſe traditas nulli proderem, al„ legans illud ex Sacris Paginis, *occultè prop„ ter metum Judæorum.*

„ Quocirca referebat hiſtoriam, ſe inter „ & alium Eccleſiaſticum peractam. *Vere„ bar*, inquit, *ne quæ ipſi communicaveram „ principia, denuntiaret Epiſcopo Pictavienſi, „ aut alteri: quod ut impedirem, ſtatim ho„ minem rogavi, ut Confeſſionem meam Sa„ cramentalem exciperet. Ille primùm hæſit „ attonitus ex tam ſubitâ, & inexpectatâ po„ ſtulatione: aures tamen confitenti mox præ„ buit, confitebar autem deliquiſſe me, talia „ ei dogmata inculcando, rogabamque, ut ab „ hoc delicto me abſolveret. Sic hominem ad „ arcanum obligavi, quod aliàs ſervare non „ potuiſſet.*

„ Hæc Sancyranus narrans, adeò effunde„ batur in riſum, ut nunquam eum tantâ diſ„ ſolutione ridentem conſpexerim. Neque „ riſum continebat Dominus Barcos ejus „ Nepos. „ Intereſt Magiſtrorum meditantium in Eccleſiam introducere novitates contra fidem, & praxim, communi uſu & judicio approbatam, non innoteſcere ſtatim Eccleſiæ Præſidibus, antequàm Secta ſua ſatis firmata viribus fuerit.

Ideò novos iſtiuſmodi Doctores ita loquentes inducit Vincentius Lirinenſis Commonitorii cap. 26." Venite inſipientes, & mi„ ſeri, qui vulgò Catholici vocitamini, & „ diſcite fidem veram, quam præter nos nul„ lus intelligit; quæ multis antè ſeculis la„ tuit; nuper verò revelata & oſtenſa eſt: Sed „ diſcite furtim atque ſecretim; delectabit „ enim vos. Cùm didiceritis, latenter do„ cete, ne mundus audiat, ne Eccleſia ſciat: „ paucis namque conceſſum eſt tanti myſte„ rii capere ſecretum. „ Prorſus illi amant clam docere, quæ habent maximè pernicioſa.

Talibus hæreticis Sancti Patres, inprimis Hieronymus in cap. 9. Proverb. Auguſtinus Tract. 97. in Joannem, applicant illud quod eſt Prov. 9. *Mulier ſtulta & clamoſa, plenaque illecebris, & nihil omnino ſciens, ſedit in foribus domus ſuæ ſuper ſellam in excelſo urbis loco, ut vocaret tranſeuntes per viam, & pergentes itinere ſuo: ſi quis eſt parvulus declinet ad me: & vecordi locuta eſt: Aquæ furtivæ dulciores ſunt, & panis abſconditus ſuavior.*

Eadem fallacia ſolicitum tenuit S. Bernardum Serm. 65. in Cantica: " Quid facie„ mus (inquit) his malignifſimis vulpibus, „ ut capi queant, quæ nocere, quàm vincere „ malunt, & ne apparere quidem volunt; „ ſed ſerpere. Denique indixere latebras ſi„ bi, firmaverunt ſibi Sermonem nequam: „ *jura, perjura, ſecretum prodere noli*: quod „ inter Priſcillianiſtarum Dogmata Auguſti„ nus refert lib. de Hæreſibus cap. 70.

Similia de Calviniſtis memorat Florimundus Ræmundus lib. 7. cap. 15. " Ante„ quam diſcedant (inquit) omnes jusjuran„ dum dant, ſe Religionis hujus ſuæ ſecre„ tum nemini aperturos, veterum hæretico„ rum exemplo.

Conſiderans iſtud Franciſcus Simonis *de Fraudibus hæreticorum* Parte 1. Fraude 4. ait: " Quoniam verò notior paſſim eſt fraus „ hæc hæreticorum generatim ſpectata, „ quàm ut pluribus ſit opus exemplis, aliò me „ conferam, ſi adnotavero artis uſum ipſum „ præcipuum, maximèque pernicioſum eſſe „ apud eos hæreticos, qui quoad externos „ ritus, quàm minimo diſcrepant à germa„ nis Catholicæ Eccleſiæ Filiis.

„ Calvino quidem clàm proſeminare er„ rorem non diu licuit, cùm ſacrificium Miſſæ, „ & quidquid eſt externorum rituum maxi„ mè Sacrorum, abolere meditaretur. Quan„ quam & arte clanculariâ eſt uſus, quoad „ licuit. Sed illis potiſſimum hæreticis ars „ hæc eſt facilis in multos annos, quorum „ perfidia intra ſpeculationem ferè contine„ tur, & modicâ inflexione Sermonis Ortho„ doxi exprimitur, ita ut facilè fugiat in„ cautos.

Talis eſt Janſeniana, ſeu vergeriana hypocriſis quæ annos ampliùs octoginta, innumeris illuſit ſimplicibus: neque propinquiſſima adhuc apparet ab ea peſte, Eccleſiæ liberatio.

Quietiſmi Propoſ. 68. " in mundo non „ eſt facultas, nec Juriſdictio ad præcipien„ dum, ut manifeſtentur Epiſtolæ Directoris, „ quoad internum animæ: & ideò opus eſt „ animadvertere, quod hoc eſt inſultus ſata„ næ &c. „

Continetur Eadem doctrina in dogmate latiùs ſe extendente quod Maria Aquaviva Ducis Atry Filia, Ordinis Sancti Benedicti juridicè interrogata retulit, ſe à quibuſdam

(San-

(Sançyrani aſſeclis) nuperrimè fuiſſe edoctam ; quod *nemo teneatur teſtari ea, quæ alterius honori nocere poſſent, vel occaſionem præbere ejus condemnationi*. Hac ratione non ſolùm omnia Sacræ Inquiſitionis Tribunalia in materia Fidei; ſed etiam Magiſtratus laici pro puniendis criminibus,examina teſtium inſtituentes, deſtituerentur præcipuo ad veritatem aſſequendam præſidio. Proinde doctrina iſtiuſmodi non ſolùm ad occultandas novitates dogmaticas; ſed etiam praxes maximè ſceleratas aptior eſt, quàm quæ in Molinoſio condemnata. Ad eundem finem dirigitur tam ſtudiosè impoſitum à Sancyrano omnibus ſuis diſcipulis ſilentii præceptum circa ea, quæ Eccleſiæ dogmatibus contraria inſtillabat.

Habes hìc Catholice Lector, Parallelum, geminas inter Sectas, quibus conſilium initio fuit, amico inter ſe convenire fœdere, ut juvarent invicem operâ & authoritate;forſitan etiam in unam utraque confluerct. Inchoata gnaviter ſtudia, adſpirante nequam ſpiritu, non caruere ſucceſſibus, tanto confluente ad Molinoſium undique Fautorum ex utroque ſexu, & quidem potentium, multitudine, ut aliquibus Sedis Apoſtolicæ Miniſtris vix ſatis tutum videretur, manus injicere in novæ capita factionis, quæ & obvelabat ſingularis ſpecies ſanctitatis, & nimia cingebat patrocinantium turba,

Sed Divinæ placuit Providentiæ, novam Eccleſiæ calamitatem miſeranti, permittere Molinoſii, eique adhærentium lapſus adeò enormes, & flagitia, ut mox ubi innotuere, non ſolùm Præceptoribus iniquitatis omnem abſtulerint authoritatem; ſed ipſa in ſuſpicionem adduxerint dogmata, quæ cum Authore præcipuo, ad ſupremum delata Eccleſiæ Tribunal, talem inde retulere ſententiam, quæ omnes percutit Sectatores adeò, ut & ſui eos Quietiſtici deinceps nominis puduerit, & Fundatoris.

Puduit vel maximè novos quoſdam Auguſtini diſcipulos, præſtiti eis patrocinii; neque magna Eccleſiæ novæ commendatio eſt, fœdus iniiſſe, arctamque contraxiſſe neceſſitudinem cum hypocritis tam ſordidis, tam ſceleratis. At nempe dum facinora tam impia latuere, videbatur Auguſtini Batavi cultoribus Doctrina Molinoſii, quoad Articulos, ſaltem præcipuos legitima Janſeniſmi, accepti latiùs, ſoboles.

Dico *latiùs accepti* prout ſcilicet complectitur Dogmata Saucyrani eique adhærentium Novatorum; etiam ſororis Arnaldicæ tam mirabilia & pernicioſa; quæ ſe prodidere in *Corona Sanctiſſimi Sacramenti*.

Sic eniteſcit ſemper ſplendidiùs, quales ſint, tanto nobis faſtu oppoſiti *Prædicatores veritatis*, quibus *Poteſtates omnes*, Judice Queſuello, *ſunt contrariæ*, & quidem, *permittente Deo*, ut ſecutura tandem veritatis Janſenianæ *victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ*.

Propoſitio damnata nonageſima ſeptima.

Nimis ſæpè contingit membra illa, quæ magis ſanctè ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici, atque tractari tanquam indigna ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata;ſed juſtus vivit ex fide & non ex opinione hominum. *Obſerv. Mor. in Act. 4. v.* ij:

CAPUT I.

Propoſitionis iniquitas & pernicies compendio demonſtratur; repulſis frivolis, quæ pro ea allegantur, excuſationibus.

NEſcio quâ cæcitate, vel nequitiâ, Queſnellus *Proteſtationem* contra hujus Articuli Cenſuram ordiatur ab allegatione perfidiæ, quaſi Cenſores textum corruperint, ut ſibi fingerent, quod ferirent. Corruptionis ego ne minimum quidem, diſquiſitione adhibitâ, quantumlibet diligenti,reperio veſtigium. Mutilationem arguit;ſed quam nemo hactenus mortalium viderit,ſolus ipſe ſomniat, omnium oculis de aperto mendacio convicendus.

Pag. itaque 319. ait. " Truncando mea
„ verba, conantur Propoſitionem meam red-
„ dere odioſam: *Nimis ſæpè contingit, mem-*
„ *bra illa, quæ magis ſanctè ac magis ſtrictè*
„ *unita Eccleſiæ ſunt, reſpici atque tractari,*
„ *tanquam indigna ut ſint in Eccleſiâ, vel*
„ *tanquam ab eâ ſeparata. Sed juſtus vivit*
„ *ex fide, & non ex opinione hominum.* Ab-
„ ſtulerunt illa verba: *Il n'arrive que trop*
„ *ſouvent* (*Non niſi nimis ſæpè contingit*) *ut*
„ *mihi imponerent, quaſi dicerem quod etiam*
„ *bodie omnes Sancti in Eccleſiâ tractentur*
„ *vo-*

„ *velut excommunicati ; quod neque mihi in*
„ *mentem incidit, neque aſſeritur abſque hor-*
„ *rore.*

Cui oculi ſani ſunt in capite ſano, videt Queſnelli ſententiæ nihil detractum, immutatum in eâ nihil. Verba enim authoris Gallica reſpondent his Latinis *Non niſi nimis ſæpè contingit*. Verſio à Denuntiatoribus facta, prout in Conſtitutione exprimitur, eſt *nimis ſæpe contingit*, Iſtud autem *nonniſi*, quod velut ſuperfluum, brevitatis causâ omittitur, nihil ſuperadderet, nihil demeret ſenſui: nihil in eo poneret mutationis, ut omnibus Gallicum Latinumque intelligentibus manifeſtum eſt.

Expreſſio Queſnelli Gallica, eſt etiam in linguâ meâ Belgicâ familiaris, neque inelegans; rarioris autem uſus apud Latios: de quo quidquid ſit, evidens eſt expreſſionem unam æquivalere alteri; & juxta S. Hieronymum genus optimum interpretandi eſt, non ſemper verba verbis reddere; ſed ſenſum ſenſui, Quam regulam ſi in vertendis voluminibus Sacris ſectati fuiſſent Queſnellus & ejus ſocii, non exitialis adeò occurreret, ut cernitur modò vitiatorum textuum multitudo. Mos ſcilicet Novatoribus eſt, multiplices conficere vulgari idiomate verſiones, ut ſingulis novi quidpiam Dogmatis inſpergant, quo tandem quidquid commenti fuerint erroris in dogmaticis, verſione aliquâ, junctis expoſitionibus, reperias confirmatum.

Præſens itaque Propoſitio eſt, ſive ut refertur in Conſtitutione: *Nimis ſæpè contingit*: ſive ut in Gallico penes Queſnellum: *Non niſi nimis ſæpè contingit, membra illa; quæ magis ſanctè, ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici atque tractari, tanquam indigna, ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata; ſed juſtus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.*

Quis igitur niſi mendax Queſnello ſpiritus revelavit, à Pontifice, Cardinalibus, aut Theologis Propoſitionem condemnantibus, hunc ſubintelligi verbis ſenſum, *quod etiam hodiè omnes Sancti in Eccleſiâ tractentur velut excommunicati*? Non niſi frivola ea Novatoris fictio eſt, ad obtegendam Articuli ſui injuſtitiam excogitata. Verùm cùm nihil indicii proferre valeat quo commentum adeò temerarium ſtabiliatur, ad quid ejus allegatio utilis eſſe potuit, niſi ut priori adverſus Eccleſiam criminationi, novam adversùs Pontificem ſuperadderet calumniam? Sedes Apoſtolica Propoſitionem intelligit ac damnat, ut in Conſtitutione exprimitur, ſenſus obvio, Num in eâ ſive intelligentiâ, ſive damnatione falſitas, aut vitium eſt?

„ Reſtringendo (inquit Queſnellus) Ar-
„ ticulum ad caſus qui poſſunt accidere, &
„ reverà ſæpius evenerunt, licitum mihi eſ-
„ ſe duxi conſolari membra Chriſti injuſtè à
„ Chriſti Corpore ſeparata, vel quæ quaſi
„ talia cenſentur exemplo Capitis ſui Jeſu,
„ qui excommunicati inſtar habitus eſt, præ-
„ dixitque è ſui fidelibus meliores à ſocieta-
„ te Sanctorum & Communione Eccleſiæ
„ rejiciendos,

Hunc in finem adducit *Proteſtatio* Sanctum Auguſtinum lib. *de verâ Religione* cap. 6, *conquerentem, ſæpè bonos viros expelli de Congregatione Chriſtianâ*. Verùm immediatè additur id non fieri per ſententiam Eccleſiæ; ſed *per non nullas nimiùm turbulentas hominum ſeditiones*. Ibid in margine monemur, agi *de patientiâ ſanctorum in perſecutionibus*, quibus tunc temporis Eccleſia multoties expoſita fuerit & divexata.

Eadem explicatio convenit ſimili textui qui adducitur ex lib. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 17.

Fuere olim etiam Concilia quædam illegitima, Pontifices intruſi, & plures ſchiſmatici Antiſtites & Tyranni; ideone quæ à talibus tunc perperam acta ſunt, ad noſtra rectè tempora transferuntur? Hæreticis illa, ſchiſmaticis & ſimilibus maximè nefariis, meritò ab Eccleſiâ per legitimam ſententiam ſegregatis propria perverſitas eſt, ut aliquam ſuo ſchiſmatis ſagrilegio, quo Chriſti tunicam diſcindunt, & quibuſcunque criminibus, propter quæ anathemati ſubjecti ſunt, excuſationis ſpeciem, obtendant.

Denique, ait Queſnellus, "ſi Propoſi-
„ tio mea ſic accipitur, ut, dum fidelibus in
„ communi ſuggerit plenam hanc ſolatio ve-
„ ritatem, ſpecialitèr quaſi ex intentione
„ meâ dirigatur ad eos, quibus injuſtè aſper-
„ gitur infamia Janſeniſmi, per me licet ut
„ credatur, modò non de illâ intelligas ex-
„ communicatione, quæ lata eſt adverſus
„ eos, qui Propoſitionum quinque erroribus
„ adhærent. Comprehendere enim excom-
„ municatio hæc minimè poteſt illos qui er-
„ rores eoſdem condemnant ſincerè & magis
„ Catholicè, quam ipſorum adverſarii. „

Tale expectaveram à Queſnelli impudentiâ reſponſum, quo judice, nullus uſpiam eſt, aut fuit unquam, ne Janſenius quidem, erroris vel unius in hac materiâ defenſor; hæreſis itaque Janſeniana, uti & Bajana, ab Arnaldo, Queſnello, Gerberonio eorumque ſectatoribus, exploditur quaſi imaginaria. Inter hos Pſeudonymus Lucas Veronenſi in *Strena veritatis amatoribus oblata*. Pag. 51. *Hæreſes Bajana atque Janſeniana optimè vocantur imaginariæ*,

Ibid.

Ibid. *Defenſores Propoſitionum Bajo & Janſenio attributarum, nonniſi Auguſtinum & veritatem defendunt*.

Pſeudonymus etiam *de ſaintvictor* in *Prætenſo Dei inimico* Pag. 10. *Neque hodie ulli ſunt neque fuerunt unquam veri nominis Janſeniſtæ*.

Gabriel Gerberon *in Examine reſponſi ad querimonias contra agendi rationem* (Illuſtriſſimi Humberti) *Archiepiſcopi Mechlinienſis* Pag. 84. *Demonſtratum eſt, luce meridianâ clariùs, Janſenianam hæriſim nec unquam fuiſſe propugnatam, nec propugnari modò.* Antonius Arnaldus in Phanraſinate Jauſeniſmi Pag. 42. *Nemo eſt in Eccleſiâ, de quo meritò credas, quod ſuſtineat ullam è quinque Propoſitionibus damnatis*.

Iterum Gerberonius in citato *examine Reſponſi* Pag. 65. *Provocavimus vos, & in æternum provocabimus, ut ſolidâ probatione deſignetis aliquem Theologum inter Catholicos, qui tenuerit, aut teneat unam ex quinque damnatis Propoſitionibus*.

Similis eſt, licèt aliquanto modeſtior provocatio Queſnelliana in libello cui titulus: *Doctrina Auguſtinianorum Theologorum circa quinque Propoſitionum materiam expoſitio* Pag. 29.

Rurſus Pag. 22. quaſi certiſſimè partâ de omnibus Anti-Janſenianis Doctoribus, Epiſcopis, Cardinalibus, ipſiſque Summis Pontificibus victoriâ, triumphans concludit: *Conſequitur, omnium nunc oculis patere, quàm inani fundamento ſubſtructum ſit totum novæ hæreſeos figmentum; quanto ſe crimine polluerint, qui tantos in Eccleſiâ diſſenſionum fluctus gratis excitarunt*.

Libellus iſtis, præterquàm Queſnellianæ *Proteſtationi*, ante Conſtitutiones *Vineam Domini Sabaoth*, & *Unigenitus Dei Filius* editis, videri potuit, Conſtitutio utraque feciſſe ſatis, & abundè, ut iſtiuſmodi impoſterum temeritas reprimeretur; verùm adeò conſequi effectum illum non potuit Sedis Apoſtolicæ Providentia, ut vel inde ſumpſerit Novatorum deſperatio occaſionem, ſe obcæcandi ampliùs, atque ex ipsâ maximè Bullâ *Unigenitus* concludendi, exiſtere nuſpiam erroris aliquid in Janſenio damnatum.

Argumento id ſe conficere autumant non facilè diſſolvendo.

Si Janſenianus, inquiunt, ſive damnatus aliquis in Janſenio error, exiſteret uſpiam, reperiretur indubiè in excerptis è Queſnello Propoſitionibus: Ab his autem hæreſim omnem erroremque abeſſe longiſſimè, omnia Scripturis & Patribus, maximè Auguſtino conſona eſſe, demonſtrant Hexapla, & innumeræ pro Queſnello vindiciæ. Ita illi.

Ego verò & famoſa Hexapla, & quidquid iſtiuſmodi vindiciarum, pro Queſnello editum nanciſci potui, majore diſcuſſi diligentiâ, quàm tenebrarum opera merebantur, quæ abſque ullâ approbatione, abſque facultate ſive Eccleſiaſticâ, ſive Seculari, adverſantibus utriuſque fori graviſſimis Legibus, contra ſupremam Pontificis Maximi authoritatem, & toto admiſſam Orbe Catholico Definitionem annis ultimis prodiere.

Illis oppoſui Tomos quatuor, ſecuturo, ſi Deus voluerit, etiam quinto, quibus non ſolummodo diſſolutum fuerit, quidquid ab adverſariis objectum; ſed exemplis præterea & probationibus luculentis convicta patebit fallacia & nequitia authorum, qui Eccleſiæ Romanæ veluti in errores noxios prolapſæ, videri cupiunt neceſſarii maximè Reformatores.

Ecquis audiverat hactenus, tantam eſſe hoc tempore, & tam generalem Eccleſiæ corruptionem, ut non ſolùm juxta Propoſitionem 95. *Veritates eò devenerint, ut ſint Lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi ſit veluti idioma incognitum*: juxta 96. *ut omnes poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis*; Sed etiam ut juxta 97. *Nonniſi nimis ſæpè contingat, membra illa, quæ magis ſanctè, ac magis ſtrictè unita ſunt Eccleſiæ, reſpici, atque tractari tanquam indigna, ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata*?

Mirificè hinc ſibi plaudunt hæretici, quòd tali nuntium remiſerint Congregationi, in quâ tyrannis adeò execrabilis, & pluſquàm Babylonica dominatur confuſio. Infirmi & ſimplices inter Catholicos ſcandalizantur atque in fide nutare incipiunt; Janſeniani autem diſponunt omnia, ut qui, non niſi exteriore hypocriſi in Communione fidelium ſunt, ab eâ facilè, quando opus, aut utile videbitur, ſe expediant, ſpecie honeſtatis non admodum repugnante.

Conſtitutionem *Unigenitus Theologicè propugnandam* ſuſcipiens, decreveram damnatos in eâ errores, & hæreſes ſic convellere, ut authorum famæ parcerem; ſed nimis multa in ipſo compoſitionis exordio mox occurrêre, quæ vel invitum cogerent mutare conſilium.

Mutationis hujus rationes aliquas reddidi initio Tomi I. in Prolegomenis cap. I. Nunc autem ſpecialis adigit neceſſitas, impudentia Queſnelli inſaniſſimè gloriantis, quaſi *Sanctitate* ſuorum *majore*, & *magis ſtrictâ cum Eccleſiâ unione*, quàm reperiri ſoleat in iis, quorum exploratiſſima orthodoxia eſt.

Temeritatis eximiæ complementum eſt, quod ex Queſnellianâ retuli *Proteſtatione*, non poſſe ab Eccleſia ſeparari adhærentes ſibi Theologos, utpote qui errores, Janſeniſmi nomine intellectos, percuſſoſque anathemate, *contemnant ſincerè magiſque Catholicè*, quam nos omnes cum Doctoribus, Epiſcopis, Cardinalibus, ipſiſque ſummis Pontificibus, qui Queſnellianæ Parti, magis implacabiles adverſamur.

Diſquiſitionem ea exigunt de ſingulis partibus diſtinctam. Quemadmodum ſcilicet duobus Articulis ſuperioribus, provocante nos Queſnelli audaciâ, examinandæ fuerunt *veritates*, quæ, ſi Queſnello creditur, eò calamitatis in Eccleſiâ *devenerunt*, *ut ſint lingua quaſi peregrina & velut idioma incognitum pleriſque Chriſtianis*; ac dein diſcutere oportuit, , quinam legitimi iſti veritatis Prædicatores ſint, quibus *Poteſtates omnes* tam Eccleſiaſticæ, quàm ſeculares, nullâ penitùs exceptâ, *ſint contrariæ*, ſic modò incumbit diſpicere, quænam ea *membra ſint magis ſanctè, ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ, quæ nimis ſæpè contingit reſpici atque tractari tanquam indigna, ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata*.

CAPUT II.

Expenditur prætenſa ſanctitas eorum, quos Propoſitio Queſnelli aſſerit, reſpici atque tractari tanquam indignos ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatos.

Solemne pridem hæreticis fuit, famam ſanctimoniæ aucupari, unde non exigua ſibi conciliaretur authoritas, ipſique commendatio Novitati. Propterea Chriſti monitum, quod traditur Matthæi capite 7. contra *Falſos Prophetas, qui veniunt in veſtimentis ovium; intrinſecùs autem ſunt Lupi rapaces*, S. Hieronymus ad hypocriſim præcipuè refert hæreticorum: *ſpecialiter*, inquit, *de hæreticis intelligendum eſt, qui videntur continentiâ, caſtitate, jejunio, quaſi quâdam pietatis ſe veſte circumdare; intrinſecus autem habentes animam venenatam, ſimpliciorum fratrum corda decipiunt*.

Origenis non unus, neque levis in Dogmaticis lapſus fuit; dignus tamen author ampliùs commiſeratione, quòd & martyrii zelo exarſerit adoleſcens, & virili ætate gravia ab Infidelibus pro fide paſſus ſit; licèt in hac cum conſtantia defecerit ac propterea meritò fuerit excommunicatus. In hodiernis Eccleſiæ quoad fidem Reformatoribus zelus præcipuè emicat, & ferè unicè ad convellendas Sedis Apoſtolicæ Conſtitutiones, & ſtabiliendas hæreſes, ſæpè ab Eccleſiâ condemnatas.

Fide ſubrutâ, Congregationem Fidelium concidere neceſſe eſt. Quòd illam à ſeculis aliquot deſtruere Deus cœperit, neque jam exiſtat eadem ampliùs, à Sancyrano aliàs vidimus affirmatum, ſuppoſito hoc penes Novatores oraculo, non mirum videbitur, quòd Bajana & Janſeniana Factio, obtentu Eccleſiam reformandi, novam erigere voluerit, cujus Artifices ſeu Fundatores in Belgio præcipui fuerint Bajus & Janſenius, cum potentioribus quibuſdam Patronis: in Galliâ Sancyranus & Arnaldus, quibus acceſſerint Seguenot, Troyes & Barcos Sancyrani ex ſorore Nepos; de quorum omnium ſanctitate hic breviter aliquid tanquam ſpecimen proferendum.

Poſt Lutherum & Calvinum prætenſos Romanæ Eccleſiæ Reformatores, quos reverà & meritò *contigit reſpici atque tractari tanquam indignos, qui eſſent in Eccleſiâ, & tanquam ab eâ ſeparatos*, quoſque non arbitror à Queſnello intelligi nomine *membrorum illorum, quæ magis ſanctè & magis ſtrictè unita fuerint Eccleſiæ*; Primus qui eam in Fide & Dogmatibus reformandam ſuſcepit, apparuit Michael Bajus Doctor Lovanieſis.

Defenſorem fidei contra Calvinianos agere initio voluit; ſed qualiſcunque hìc ei intentio fuerit, parum admodum fructûs boni hoc ejus ſtudium Eccleſiæ peperit; propterea quòd in plurimis prope nimium ipſe ad Calvinum accederet, neque famæ & præſumptioni, neque ſuſcepto operi reſponderet eruditio.

Referunt ejus Sectatores Toletum dixiſſe *nihil Bajo vidi humilius, nihil doctius*: quod elogium à viro tanto datum fuiſſe, difficile creditu eſt; quia & ſcripta Baii non copioſa, ſcatent erroribus, & explorata nimium Toleto erant ſpecimina arrogantiæ intolerabilis, qualia in nullo facilè reperias Doctore, qui, & ſobriè ſapiens, & probè Catholicus habeatur. Sola quæ ab ipſo refertur Gerberonio, in novâ Bajanorum operum editione, Epiſtola ejus ad Pium V. Pontificem, verè Optimum & Maximum, ſanctitate inprimis & ſcientiâ, etiam Theologicâ, abundè ſufficit, ut author de temeritate & ſuperbiâ, nullo dignâ Catholico convincatur.

Quomodo enim prædicatæ tantopere humilitati congruit tam pertinax & ſcandaloſa tot annorum rebellio adverſus Dogmaticam Sedis Apoſtolicæ Conſtitutionem, & obcæcatio voluntaria in erroribus, etiam hæreticis obfirmata

mata adeò, ut neque reliquo Pij V. tempore, neque initio Gregorii XIII. adduci ad obedientiam & ſanam mentem Bajius potuerit, niſi Conſtitutio à poſteriore iterata Pontifice, miſſuſque Româ in Belgium doctiſſimus Pontificis Concionator, argumentis fortiſſimis pervicaciam Theologi frangeret aberrantis,

Quòd intereà refractarium obturantem aures Pontificiis mandatis, ſuique Archiepiſcopi Cardinalis Granvellani, ac denique abſente Eminentiſſimo, Vicarii ejus ſaluberrimis monitis, etiam precibus piorum omnium recte ſentientium contemptis, *contigerit reſpici atque tractari tanquam indignum ut eſſet in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatum*, cui imputetur alteri, quàm ipſi Bajo?

Monitus hic tandem de incurſo anathemate, ſe in genua lacrymans provolvit coram Vicario, ut abſolutionem acciperet; at Vicarius meritò cenſuit ſuſpendendam, donec Pontificiæ contra ſuos Articulos ſententiæ ſe ſubmiſiſſet. Ægrè huc Baji ſuperbia adduci potuit, poſtquàm literas effræni plenas arrogantiâ ad Pium V. Pontificem dederat, quas Gerberonii Impudentia non veretur cum ſuâ edere approbatione,

Horrens denique Bajus in Excommunicatione ſordeſcere, obedientiam oretenus coram teſtibus promiſit, non tamen obtineri tunc ab eo ſubſcriptio potuit; cùm vellet publicam, maximè apud poſteros, infamiam devitare. De hoc Vicarius Cardinalem Archiepiſcopum Romæ degentem literis mox reddidit certiorem.

Scandaloſa hæc Baji tergiverſatio effecit ut Sanctiſſimi Pii Succeſſor Gregorius XIII. cum mandatis urgentiſſimis ad eum mitteret Concionatorem ſuum Franciſcum Toletum ex Urbe, ſecurum de Regis Catholici brachio, ſi opus eſſet, minimè defuturo. Hoc tandem ariete, Divinâ adſtipulante gratiâ, dejici oportuit ac diffringi inflexibilem aliàs unius Theologi obſtinationem.

Patet igitur inaniſſimam eſſe & fraudulento plenam mendacio gloriationem Queſnelli, ſi de Bajo & ſimilibus intelligi voluerit, prætenſam Judicii iniquitatem, quo illos nimis ſæpè contigerit reſpici atque tractari, tanquam indignos ut eſſent in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatos, qui ei eſſent ſanctè ac ſtrictè uniti præcæteris. Poſt rectractationem publicam etiam ſcripto traditam, nullus Bajo ampliùs velut ab Eccleſiâ exuli inſultavit, converſionem gratulati ſunt univerſi; niſi quod Academicos quoſdam religioſiùs Catholicos, ſubinde offenderit tum in ipſo, tum in ejus Diſcipulis, aliqua damnatorum

Dogmatum expoſitio, quæ cum retractatione ſeriâ videretur minùs facilè componenda.

Errores Baji complures, & forſitan pleroſque, annis emortuos quinquaginta, Janſenius reſuſcitavit; ſermonibus quidem, propter quos ex Hiſpaniâ clam profugere coactus eſt, ne à Quæſitoribus Fidei, ut Decretum fuerat, caperetur; multo amplius peſtiferâ ſcriptione, Bajanam perniciem ab Inferis reduxit in famoſo volumine, quod præter aſſumptum mendaciſſimè nomen, nihil habere noſcitur *Auguſtini*.

De hoc opere ſolemnem exhibui ſæpiùs Urbani VIII. ſententiam, quod *ex diligenti, & maturâ ejus lectione compertum fuerit, in eodem multas ex Propoſitionibus olim damnatis* à Pio V. & Gregorio XIII. *contineri, & magno cum Catolicorum ſcandalo, & authoritatis dictæ Sedis contemptu contra præfatas damnationes & prohibitiones defendi ... malo in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ & Fidei Catholicæ perniciem vertenti*.

Quærere hic nobis liceat ex magnificis damnati hujus voluminis Approbatoribus, quid de ejus cenſeant authore; ſciveritne quid ſcriberet; quod ſcilicet multas ex Propoſitionibus olim damnatis, contra damnationes & prohibitiones defenderet, magno Sedis Apoſtolicæ contemptu? Perſpectamne habuerit Pii V. Cenſuram, quâ Articulns in in ſuo Diplomate recenſitos, *damnat, circumſcribit, abolet, deque iiſdem & ſimilibus poſt hac quoquo pacto loquendi, ſcribendi & diſputandi facultatem quibuſcunque interdicit? Qui ſecus fecerint* (pergit Sanctiſſimus) *ipſos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, Beneficiis, & officiis perpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quæcunque decernimus; vinculo quoque anathematis eo ipſo innodamus, à quo nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipſos, excepto mortis articulo, liberare ...... Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ damnationis, circumſcriptionis, abolitionis, interdicti, Decreti, & mandati, privationis & innodationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum*.

Nulla ratione veriſimile eſt, hanc Pii V. Conſtitutionem, uti & Gregorii XIII. pro ejuſdem editam confirmatione, fuiſſe Janſenio ignotam, quandoquidem præſente Lovanii Toleto, tantâ ſolemnitate, tanto Academicorum omnium applauſu & publicâ obedientiæ Profeſſione, Conſtitutio promulgata utraque fuerit.

Conjecturâ hac mihi, etſi certiſſimâ, opus non eſt, qui exaratum Janſenii manu propriâ Codicem Legi, & perlegi ſæpiùs, è quo referendam mox laciniam deſcripſi. Erat autem Codex iſte veluti collectio materiæ, unde volumen celebre eſſet operoſiore ſtudio elaborandum; de cujus ſcopo ne dubites, cum ipſo ſtatim Codicis exordio Janſenius oſtentat, *Ad excuſandas* [inquit] *Propoſitiones Magiſtri Michaelis Baii*, tum ibi ſequitur quidquid excuſationis commentitiæ, ſeu veræ cavillationis à Janſenio & cæteris Baji Sectatoribus fuerat excogitatum.

Deiu pro Eccleſiâ valde ſollicitus hic ejus Reformator Batavus, Pelagianam hæreſim dolet adeò reviviſcere, ut gravis inde pernicies metuenda ſit. Quid autem penes eumdem luctuoſius, quàm Baji in tot Propoſitionibus condemnatio? Quandoquidem enim ſaluberrimum, inquit, Baji conſilium fuerat, doctrinam veterem, novitatibus ſcholaſticorum pene oppreſſam atque ex Eccleſiâ quodammodo eliminatam reducere ac ſtabilire, non potuit non funeſta accidere Pontificia contra propoſitum tam pium, contra glorioſum adeò Fidei vindicem Cenſura.

De hoc verba Janſenii audiamus. "Ad-
„ modum (inquit) mirandum eſt, Pelagia-
„ nam hæreſim, quæ à Sancto Auguſtino re-
„ futata, & ab Eccleſiâ, Auguſtini doctri-
„ nam definiente, reprobata eſt, tantum po-
„ tuiſſe, ut aliquoties ſurgere conata, ſæpè
„ eliſa, tamen poſt tot ſecula, per Philoſo-
„ phorum acumina, nemine adverrente, ca-
„ put ita erexerit, ut in majore penè vigore
„ eſſe videatur, quàm unquam fuit, apud
„ nonnullos. „

Tum in margine notatur *Impedimentum Doctrinæ veteris introducendæ*. Proſequitur dein textus. " Non ſine arte Satanæ procura-
„ tum fuiſſe videtur obſtaculum illud con-
„ demnatio M. B. (Michaëlis Baii) ut, qui
„ doctrinam illam gratiæ Novitiam deſtruere
„ vellet, & veterem introducere, contra Se-
„ dem Apoſtolicam luctari in ſpeciem videa-
„ tur. Nihil enim invidioſiùs clamabitur,
„ quàm illam Sedem dedecorari. „

Hactenus Janſenius, cujus poſteriori dicto nullus Catholicus refragabitur; verùm utinam illud inter ſcribendum paulò altiùs impreſſum ipſe animo tenuiſſet! Frænum forſitan injeciſſet irreverenti calamo, authoritatis Apoſtolicæ ejuſque anathematum quodammodo contemptori. Janſenium enim talia ſcribendo temerè ſe excommunicationis vinculo irretiviſſe manifeſtum apparet cuilibet verba hujus Antiſtitis cum Pontificiis conferenti. Tu quiſquis es, lector ſapiens, expende utraque, & proculdubio mecum ſtatues, impoſſibile eſſe Janſenii dogmata (& forſitan quandoque perſonam) ab anathemate vindicare.

Totum reclamantem audio Janſeniſtarum chorum: Illud ſcilicet eſt, inquiunt, quod Theologus noſter myſticus Paſchaſius Queſnel in præſenti Articulo ſapienter obſervat, & meritò luget, *Nimis ſæpè contingere membra illa, quæ magis ſanctè ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici atque tractari tanquam indigna ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata*.

Verùm quis præter Janſeniſtas, novitatis ſtudio inſanientes, dixerit, judicium magis ſanctæ, ac magis ſtrictæ cum Eccleſiâ unionis eſſe, *contemptum* publicum Pontificiæ authoritatis, & dimanantium ab eâ Conſtitutionum, maximè dogmaticarum? Quis Catholicus de multiplicium errorum, & hæreſum æquiſſimâ condemnatione Apoſtolicâ pronuntiet, quod ſit *impedimentum doctrinæ veteris introducendæ*, & *non ſine arte Satanæ procuratum obſtaculum?* ſingularis iſta Queſnelli eique adhærentium impudentia eſt, non ſolum dogmata abrogare Catholica; ſed vocabulis etiam uſitatiſſimis, alienas prorſus, quin & oppoſitas tribuere ſignificationes.

Magis conſentanea rationi apparet excuſatio altera, quòd ſua ſcripta Janſenius Pontificiæ ſæpiùs ſubmiſerit ſententiæ, tum in compoſitionis exordio, tum in medio opere, tum denique eo finito, antequam typis committeretur, & quidem in extremo vitæ Articulo, vix mediâ ante obitum horâ condito Teſtamento.

Excuſationem am lectimur, ut ab authore ſuſpicio avertatu pertinaciæ, mortuum comitantis ad judicium; ſed non propterea amoliri ab eo poſſumus culpam minimè levem, & craſſam ignorantiam dum librum ſuum vivus ſcriberet & ſanus. Neque videtur inconſtantiæ turpis, vel etiam fraudis vitio carere potuiſſe tot annorum ſtudioſa lucubratio pro articulis, quos non poterat non eſſe conſcius, à duobus fuiſſe Pontificibus condemnatos: & tamen interim apparere cupiens devotus *Sedi* Apoſtolicæ, compoſitionem ſuam, ejuſdem Cathedræ apertiſſimum *contemptum*, judicio ſe Pontificis ſubmittere proteſtatur.

Verùm proteſtationem manifeſtè adeò contrariam actui, toties repetito, & modis omnibus operoſiſſimè inculcato, difficulter credere omnis ſapiens poterit, ſeriam ſatis eſſe, & excuſando authori penitùs ſufficientem: non fuiſſe excuſando volumini, edita ab Urbano VIII. declaratio, ipſaque inter legendum Janſenii opus, evidentia convincit.

Ignoſcant itaque nobis ſectæ illius Diſcipu-

Digitized by Google

ſcipuli ac Magiſtri quod Janſenium , dum pro damnatis in Bajo Articulis ſcriberet, impingeretque in latas à Pontificibus cenſuras, collocare nequeamus inter *membra*, ut Queſnellus prædicat, *magis ſanctè & magis ſtrictè unita Eccleſiæ* ,

Sunt & alia , quæ tam præclaram de Janſenii Sanctimoniâ & unione adeo ſtrictâ cum Eccleſiâ , exiſtimationem difficilem reddunt. Inter ea eſt, præceps ejus, ut aliàs monui , ex Hiſpaniis fuga , dum ſecundâ ibi fungens pro Lovanienſibus Legatione , Dogmata eſſutiret , in Regno Catholico non bene olentia , ob quæ à Fidei Quæſitoribus decreta fuerit ejus comprehenſio ,

Sed is à benevolo, quid immineret intelligens , clandeſtino receptu ſibi cenſuit conſulendum potiùs , quàm fidem ſuam exponendam examini . Suſpicionem contra eum non leviter augent Epiſtolæ ab eo ſcriptæ ad Sancyranum, quæ apud hunc inventæ Novatorem , dum carceri traderetur, dein ſæpiùs typis editæ ſunt ad detegenda palam iniquitatis conſilia , quæ nova ſecta contra Eccleſiam agitabat .

Illic anxia ſemper cernitur Janſenii ſolicitudo , *ne Roma reſciat* quidpiam de novo *Auguſtino* , antequam typis penitùs abſolutis , in lucem prodeat , per omnes mox Belgii & Galliæ Provincias divulgandus ; ne aliàs mandato Pontificio , in ipſis Typographiæ tenebris ſepeliatur .

Hinc Typi ex Hollandiâ accerſiti , ut in ipſo Epiſcopali Palatio impreſſio fieret ſecretiſſima .

Antiſtite morte præoccupato non defuit Lovanii fidus Janſenianis Typographus , qui ſe conductoſque ſubſidiarios jurejurando obſtringeret ad arcanum. Sed non eſſe conſilium contra Dominum , experti ſunt iniquitatis operarii , quando ex appenſis in ſuprema domûs contignatione foliis, aliqua vento in plateam delata , indicium fecere pernicioſi voluminis , & loci ubi procudebatur .

De eo mox rédditus certior Sedis Apoſtolicæ Bruxellis Internuntius , interdictum expedivit, ne fieret proſecutio laboris , donec Summus Pontifex , expenſo pro ſuâ gravitate negotio,quid expediret bono Eccleſiæ, determinaret .

Re in Urbe maturiùs examinatâ , Congregatio Sancti Officii , atque ipſe Pontifex librum , omnemque ejus prohibuit impreſſionem . Quid autem aliud ſuprema authoritas apud obſtinatos novæ hæreſios promotores effecit, quàm ut multiplicatis operariis,duplo magis acceleraretur editio , & per omnes diſperſio Regiones ?

Secuta quidem eſt adverſus refractarios Pontificiorum longa ſeries mandatorum ; ſed & inde accenſa ampliùs rabies Janſeniſtarum eſt , atque obfirmata magis rebellio . Tantum malum eſt hæreſis ab iis potiſſimum profecta Doctoribus , qui famam ſcientiæ ac pietatis quibuſcunque artibus conſecuti , à diſcipulis non facile deſeruntur ; quin & ipſis Doctoribus , quod quidem rariſſimum eſt , ſeriò converſis, difficilis manet reductio diſcipulorum.

Sic de Berengario , erroribus contra Euchariſtiam , & magis perfidiâ , in iis fallaciter abdicandis infami , tandem ſeriò, ut piè confidimus , pœnitente , refertur , quod vocem hanc lugubrem moriens emiſerit. *Hodiè in die apparitionis ſuæ apparebit mihi Dominus meus Jeſus Chriſtus , propter pœnitentiam , ut ſpero , ad gloriam , vel propter alios , ut timeo , ad pœnam* .

Speremus Janſenio meliora , quamvis uter pluribus nocuerit, atque impoſterum nociturus ſit , non appareat exploratum : neque videatur ſufficere debuiſſe bonæ fidei Epiſcopo ſua iſtiuſmodi ſcripta ſubiicere Pontificio Tribunali ; nam neque typis committere decuit diſſeminanda per Eccleſiam , antequam ad notitiam poſſent Pontificis pervenire , quæ pluribus noverat Sedis Apoſtolicæ Decretis atque definitionibus adverſari .

Cupio tamen ſupponere , quod creditu perdifficile eſt , ignoraviſſe Janſenium , quòd à Pontificibus proſcripta reduceret. Num tanta cæcitas ſine culpâ fuerit , Divino relinquitur judicio diſcutiendum ; at quantamlibet intellectui vim infero , non experior in poteſtate mea poſitum ut credam Queſnello, & cæteris Janſenii diſcipulis , eum , cùm prohibitas ſub anathemate , reduceret tanta confidentiâ novitates, fuiſſe inter *membra magis ſanctè , & magis ſtrictè unita Eccleſiæ* , à Sapientibus reputandum .

Complures ei in Belgio obtigerunt ſocii errorum ; tres præcipuè Patroni , qui de ſtercore quodammodo elevarint pauperem, fabri ſcilicet lignarii in Hollandiâ filium,eleemoſynis lovanii in ſtudiis ſuſtentatum , cum proſpicerent in docendis,quas meditari cœperant, novitatibus , ſuoque in Religioſos odio exequendo idoneum, magnis apud Madritenſem Curiam commendationibus eò denique promoverant, ut ad Iprenſes Inſulas à Rege Catholico nominaretur .

Neque cum vitâ, quæ in Epiſcopatu breviſſima fuit, ejus dimiſere in defendendo opere poſthumo patrocinium .

Fuere illi Præſes Conſilii ſupremi, Belgii Primas Archiepiſcopus Mechlinienſis , & Gandavenſis Antiſtes . Priori utpote laico, & Theo-

Theologiam penitùs ignoranti, condonanda faciliùs culpa eſt, niſi quod odium adverſus familias Religioſas nec in ſecularibus excuſandum ſit, præſertim adminiſtrationi Juſtitiæ & reipublicæ Præfectis. Punitio ei non defuit, undè minimè expectaverat; pluribus ſcilicet apud Regem Catholicum accuſationibus oneratus, ſpoliatus officio, ab omnibus deſertus, vitam ingloriùs terminavit. Duos Antiſtites in Janſeniani voluminis defenſione poſt damnationem, pertinaces, Sedis Apoſtolicæ ſententia, in Belgio publicè affixa, à Fidelium Communione removit.

Perculſi hac caſtigatione Antiſtites, eâdem veluti medicinâ ſalutiferâ, proficere ſtatim maluerunt, quàm malis ſe ulterioribus implicare. Submiſêre itaque ſe, & Janſeniano volumine abdicato; ſublato etiam per pœnitentiam publicam ſcandalo, reconciliati Eccleſiæ ſunt.

Si Excommunicatis illis director animorum obtigiſſet Queſnellus, obfirmaſſet eos in pertinaciâ Articulo ſuo præſenti: *Nimis ſæpè contingit membra illa quæ magis ſanctè, ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici atque tractari tanquam indigna, quæ ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata; ſed Juſtus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.* Plura addidiſſet excogitata à ſe induſtriè, ad fovendam contra Pontifices rebellionem, & contemnendam excommunicationis ſententiam peridonea: quale eſt Propoſitio 90. *Eccleſia authoritatem excommunicandi habet ut eam exerceat per Primos Paſtores, de conſenſu ſaltem præſumpto totius corporis*: & non aliter. Non deſunt vobis Epiſcopis Domeſtici, non deſunt inter Lovanienſes Theologi, aliique in veſtris Diæceſibus multiplici vobis beneficio devincti, qui mallent agi vobiſcum lenius, quàm reſciſſione ab Eccleſiâ, & tradendo vos ſatanæ; proindè deficiente illo generalitatis ſive *totius corporis conſenſu*, etiam *præſumpto*, authoritatis fundamentum deficit, poteſtatis exercitium omne eliditur. Addidiſſet Queſnellus Articulum 91. *Excommunicationis injuſtæ metus nunquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro: nunquam eximus ab Eccleſiâ, etiam quando hominum nequitiâ videmur ab eâ expulſi, quando Deo, Jeſu Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ per charitatem affixi ſumus.*

Quis dubitet, quin ea penès Queſnellum Excommunicatio ſit injuſta, utpotè inflicta propter defenſionem Janſenianæ veritatis & Juſtitiæ quæ in novi Auguſtini damnatione læditur tam manifeſtè. Inter *debita* muneris Epiſcopalis eſt propugnatio veritatis ac patrocinium juſtitiæ, quæ proſcriptione operis tam ſancti, tam utilis, opprimitur.

Perrexiſſet Queſnellus: Neque officere vobis poteſt, quòd nequitiâ adverſantium Janſenio, videamini ab Eccleſiâ expulſi; quia *Deo, Jeſu Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ affixos* vos eſſe per charitatem teſtis indubiè vobis eſt conſcientia, atque ipſa veritas & juſtitia, cujus defenſio tanto à vobis incommodo contra ipſos Pontifices, eiſque ſuffragantes Cardinales, Epiſcopos, Doctores, intrepidè ſuſcepta eſt. In eo verò vos oſtenditis Pauli Apoſtoli imitatores, juxta Articulum 92. *Pati potiùs in pace excommunicationem, & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari ſanctum Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem, aut ſcindere unitatem.* Neque neceſſe eſt accelerare adeò, ut à Pontifice Romano vobis abſolutio impertiatur, ſiquidem juxta Articulum 93. *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato. Jeſus reſtituit quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt.*

Sed illo tempore nondum emerſerat novum Eccleſiæ lumen, opus Queſnelli, tam plenum ſolatio pro ſectæ cujuſlibet hæreticis, anathemati ſubjectis ab Eccleſiâ. Neque ſcio an noſtrates illi Epiſcopi, talia adverſus Eccleſiæ Cenſuram præſidia, admittere voluiſſent.

Si autem inſeleſanis adeò præbere aures conſiliis placuiſſet, non defuiſſet muneri ſuo Leopoldus Archidux, quin contra eos, tanquam ſuſpectos de hereſi procedi juridicè, authoritate Sedis Apoſtolicæ curaſſet; ſed magis ſapuêre Præſules Belgæ, qui ſepoſitâ mox omni tergiverſatione, Pontificio ſe ſubmiſere judicio, prioremque in reſiſtendo ſcandaloſiſſimam temeritatem, convenicnte pœnitentiâ eluerunt.

Non jactavere juxta dementiam Queſnellianam, *membra* ſe eſſe *magis ſanctè & magis ſtrictè unita Eccleſiæ*, perperam ſe *reſpici atque tractari, tanquam indignos ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatos; ſed juſtum ex fide vivere, non ex opinione hominum.*

Agnoſcendum nihilominùs ſingulare Divinæ providentiæ beneficium, quod eo tempore maximè periculoſo de tali nobis proſpexerit Gubernatore, cujus non ſolùm eximia pietas & Religio omnibus exemplo eſſet; ſed etiam magnitudo animi, &, quâ valebat apud Regem, gratia, terrori ac fræno eſſet molientibus pernicioſas in cauſa fidei novitates. Summa denique ejus erat tum apud Populum, tum apud Belgii Principes ac Magiſtratus authoritas, nemine ejus juſſibus repugna-

Digitized by Google

pugnante, ac ne obmurmurante quidem, præterquam in clandeſtinis forſitan Janſeniſtarum Conventiculis.

Sic igitur confracta cecidit tota Triumviratûs Janſeniani machina, adversùs quam prævalere nihil poſſe aliàs videbatur, nihil auſurus quiſpiam tentare.

Reverà Internuntius affixo Bruxellis publicè Excommunicationis programmate, ſe inde clàm recipere conſultiùs duxit, ne ſive à Senatu, ſive à tumultuante forſitan plebe, moleſtiam pateretur.

In illis quippe Regionibus, à quibus Tribunal exulat Inquiſitionis, ægrè communitèr à Magiſtratibus Laicis fertur quæcumque publica Excommunicationis Denuntiatio, etiam adverſus ignobiles, & ſortis infimæ Plebæos. Obtenditur ſcilicet quietis publicæ perturbatio metuenda; maximè ſi feriatur aliquis viribus, aut patrociniis potens, in dignitate aut munere publico conſtitutus, ut hic duo Supremi Conſilii Senatores, ampliſſimarum Urbium Antiſtites, unus etiam Belgii Primas.

Acceſſerat Sanctitatis fama, quam utrique conciliaverant largæ in pauperes eleemoſynæ, earumque affectata quodammodo oſtentatio; præcipuè verò numeroſa Factio Novatorum, in Cœlos uſque extollentium ſuæ Athlantes religionis.

Erat itaque unde terror injiceretur Apoſtolicæ Sedi, ejuſque apud Belgas Internuntio, niſi perſpecta Archiducis pietas, Religionis zelus, intrepida fortitudo, & pluribus parta victoriis authoritas, ſimul cum Auguſtiſſimo Sanguine, eam ſibi acquiſiviſſet, omnium venerationem, ut non minùs ejus, quàm Regis Catholici imperia reverenter ſuſciperent.

Is Internuntium Bruxellas ſecuriſſimè reduxit, & refractarium utrumque Antiſtitem docuit debitam Chriſti Vicario deferre obedientiam.

At, inquies, nonne durities fuit Chriſtianam dedecens manſuetudinem, & Pontificiam charitatem, duos tanti nominis & dignitatis Epiſcopos *reſpicere, atque tractare, tanquam indignos, ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatos*; cum eſſent membra *magis ſanctè & magis ſtrictè unita Eccleſiæ*?

Bonum dicitur ex integrâ causâ: malum ex ſingulis defectibus. Largitio Eleemoſynæ in ſe quidem optima eſt, ſalvandis tamen minimè ſufficit, quos pervicacia reddit Chriſto, ejuſque Vicario rebelles. Sine fide etiam impoſſibile eſt placere Deo, quemadmodum cum Apoſtolo Sacroſancta monet Synodus Tridentina, & qui Eccleſiam non audierit, ſive Epiſcopus, ſive Archiepiſcopus, Primas aut Patriarcha, tanquam Ethnicus & Publicanus penes Catholicos habendus eſt; qualis & in Divino cenſebitur Tribunali.

Ita de magnis, ſed fidei non bonæ Eleemoſynariis Arianis Auguſtinus libro 2. de Symbolo ad Catechumenos cap. 13. ait:" Hæ„ reticus Arianus non inſultet Eccleſiæ: Lu„ pus eſt, agnoſcite: Serpens eſt, ejus ca„ pita conquaſſate: blanditur, ſed fallit: multa „ promittit; ſed decipit. Venite, inquit, de„ fendam: ſi neceſſitas eſt, paſcam: Si nu„ ditas, veſtiam: dabo pecuniam: ſtatuam, „ quid per ſingulos dies quiſque recipiat. O „ Lupe male, O Serpens inique, O Serve ne„ quiſſime! .... Ergone, hæretice, veſtis „ nudum, ut exſpolies intus Chriſto veſti„ tum? Ad hoc paſcis eſurientem, ut animæ „ auferas cibum cœleſtem? Ad hoc das pe„ cuniam, ut ſic tibi iſti vendant Chriſtia„ num rebaptizandum, quemadmodum Ju„ das Judæis Chriſtum vendidit crucifigen„ dum? *Pecunia tua tecum ſit in perditionem*.

Nolim equidem de duobus noſtratibus Epiſcopis opinari tam atrocia; quantumlibet Janſenio ejuſque novitatibus perditè addicti eſſent; atque in eorum eleemoſynis appareret quædam captatio auræ popularis, quâ pernicioſæ adverſus Eccleſiam Factioni conciliaretur authoritas, quando à Sanctis adeò promoveri videretur Præſulibus, in Fide & morum Dogmatibus reformatio.

Concurſu & veneratione vix majore confluere ſolet Fdelis populus ad ſolemnem Pontificis, imo Sacramenti Sanctiſſimi Benedictionem, quam ſingulis tunc diebus Sabbathi poſt decantatas Bruxellis in Templo Principe Litanias, Plebs univerſa præ foribus expectaret exciperetque impertiendam ab Archiepiſcopo ex eminentiore loco Benedictionem.

Tanta, ut dixi, Sanctitatis fama, in cujus poſſeſſione pacificâ videbantur duo illi Antiſtites, ut ponderis non parum novitatibus tribuebat, ita ſolicitudinem & metum minimè levem iniiciebat Catholicis, ne ſi Pontificius apud Belgas Internuntius Excommunicationem, adversùs duos illos Præſules denuntiaret, tumultuaretur Populus, & Senatus Regius offenderetur.

Verùm, ut ſupra monui, utrique incommodo opportunè occurrerat Divina Providentia, & Regis Catholici pietas, quando Archiducem Leopoldum deſtinavit Belgio Gubernatorem cujus tanta apud ſummos & infimos erat æſtimatio, ut cöercendis quibuſcunque motibus ſolus ejus nutus ſufficeret.

In duorum iſtorum Excommunicatione Antiſtitum, quisquis hiſtoriam novit, neque

Jan-

Janſenianæ deditus novitati eſt, nequaquam de duritie arguet Apoſtolicam Sedem, ſed de exceſſu forſitan manſuetudinis & clementiæ. Non paucis enim ſcandalo fuit, pluribus offenſioni, quod tanto tempore, Urbano VIII. & Innocentio X. Pontificibus ſuſpenderetur anathema, dum Conſtitutio dogmatica non privatis ſolum ſermonibus; ſed ſcriptis etiam publicis, utriuſque Antiſtitis nomen præferentibus audaciſſimè impugnabatur.

Benè autem habet quod ſaltem denuntiata excommunicatio collyrium oculis delinquentium fuerit, quo rebellionis & pertinaciæ tot Sacrilegiis horridam conſpicerent pravitatem. Excommunicationem enim latæ ſententiæ pridem incurrerant, iteratiſque millies criminibus, tum in Sacrificiis nefariè oblatis, tum in aliorum adminiſtrationibus Sacramentorum, ſe reddiderant Deo & hominibus probè Catholicis execrabiles.

Si Præſulibus illis, ut dixi, obtigiſſet inſtitui à Queſnello, didiciſſent locum hic maximè obtinere, quod ait *contingere nimis ſæpè, membra illa, quæ magis ſanctè ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici, atque tractari, tanquam indigna ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata: Sed juſtum ex fide vivere, & non ex opinione hominum.*

Iſto inſtructi Dogmate Janſeniani minimè terrentur quibuſcunque dimanantibus à Chriſti Vicario cenſuris, ut gloriantem vidimus Queſnellum in *Epiſtolâ Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* Pag. 30. *Romani majore pollent ingenio, quàm ut credant, nos terreri ſententiâ lata Excommunicationis Pontifici reſervatæ.* Credulitas enim illa imprudens nimiùm foret, dum omnia perſonant infamibus Satyris & Proteſtationibus Queſnellianorum, quibus Pontificia anathemata, tanquam ſolis terrendis ſimplicibus & ignorantibus idonea, apertiſſimè contemnuntur.

In hac fide, ſeu perfidiâ vixit Queſnellus, in hac mortuus creditur ſuo experturus interitu, num fruſtrà dictum Petro fuerit, *quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cælo.* In ſuperûm jam didicerit Tribunali, quantum valeat ea ſibi ſuiſque vindicata (quo jure neſcio) prærogativa, ejuſdem Epiſtolæ Pag. 18. *Habemus nos hoc ſingulare præ cæteris, quo nobis benè eſt quodque ſemper retinebimus, quod ſimus in poſſeſſione, eâdem ſemper progredi ſemitâ quidquid opponant Romani Cenſores, & quodcumque Decretum ab hoc emanaverit Tribunali.*

Nihilominùs ibidem Queſnellus Pag. 4. profeſſus fuerat: *Quando Romanorum Pontificum fulmina juſta ſunt, quando non apparet admixta paſſio, quando veritati nullatenus præjudicant, quando nihil damnant niſi errores, & quando in formâ legitimâ eos damnant, laudamus & approbamus ſententiam, quamvis Tribunal agnoſcere non poſſimus.* Iſtud de ſententiâ cujuſcumque Magiſtratûs, aut Judicis laici, etiam hæretici aut Ethnici aſſerere, Queſnellus cum ſuis potuit, neque Calviniſta quilibet aut Mahometanus tantumdem tribuere Pontificum judiciis detrectabit.

Non tamen parum concedere Romanis definitionibus videbitur penes Janſenianos, quiſquis eas in ordinem redegerit Laicarum in cauſis Secularibus deciſionum; quia, inquit Queſnellus in eâdem Epiſtolâ Pag. 39. *Certum eſt, Decreta Civilia magis juſta eſſe, & magis conformia æquitati, quàm Decreta Curiæ Romanæ.*

Gabriel Gerberon in Hiſtoriâ Janſeniſmi edita Gallicè anno 1700. Tom. 2. Pag. 161. acerbiſſimè luget *annum 1653. Epiſcopis & Theologis in Galliâ, Auguſtini Defenſoribus fatalem in negotio quinque Propoſitionum, quas tunc contigit ab Innocentio X. condemnari. Neque magis fortunatus,* inquit, *fuit annus ille ejuſdem in Belgio doctrinæ Propugnatoribus, occaſione Diplomatis Urbani VIII:* ubi cauſa hæc infeliciſſimè terminata eſt, Excommunicatis publicè duobus, ut ſuprà relatum eſt, Epiſcopis.

Hinc Gerberonius excuſandum ſtatuit Janſenianæ partis Theologum, qui Janſenianæ veritatis zelo & lati in eam anathematis indignatione ſuccenſus dixerat: *Malo errare cum Auguſtino, quàm benè ſentire cum Papâ.*

Tomo 3. Pag. 76. Memorat idem *Hiſtoricus* librum quem mirificè laudat, velut hoc maximè commendabilem titulo quod *detegatur ibi intentio & militio Jeſuitarum, vergens primò ad Auguſtinianæ Doctrinæ in Janſenii volumine condemnationem: Secundò ad ſubverſionem omnium quæ à Sorbonâ & Senatu Regio Sancita fuerant ut limites aliqui præfigerentur uſurpationibus Curiæ Romanæ.*

Quis igitur dubitet, quin Religioſus adeò Hiſtoricus non minùs, quam Theologus, Gabriel Gerberon, ſit inter *membra illa, quæ magis ſanctè, ac magis ſtrictè unita ſunt Eccleſiæ?*

Attamen ut *nimis ſæpè contingit*, contigerit ipſi *reſpici atque tractari, tanquam indignum; ut eſſet in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatum;* ſed cui fuerit ſingulari ſolatio, & firmandæ in Janſeniſmo conſtantiæ, *quòd juſtus ex fide vivat, non ex opinione hominum.*

Quot talis novæ Eccleſiæ *Sanctus*, Theologiæ in ſuo Ordine Magiſter erudiverit ſua

fide

ſide & Dogmatibus Tirones; quibus annos viginti, vel ut alii dicunt triginta, variis in Conventibus præfuit! Gerberonianæ attribuitur inſtitutioni, quod ex Reformationis illius rigidæ Congregatione, præeuntibus nuper ſcandaloſiſſimè quibuſdam non infimæ notæ Rectoribus, Cœnobitas ad rebellium Sedi Apoſtolicæ caſtra, viderimus conferto agmine tranſcurrentes.

Citatus à Gerberonio liber *de molitionibus Jeſuitarum* contra Janſenium & pro Romanis Pontificibus, ab ipſo Regio Pariſiis Senatu ad rogos condemnatus fuit; ſed hoc ipſum ſupplicium in gloriam operis Hiſtoricus convertit.

Similiter Pag.84. ait *Diurnum Sanctamorei* ſententiâ Regii Senatûs fuiſſe *incendio addictum tanquam inſtaurans Janſenii hereſim, atque injurium Pontifici & Epiſcopis.* Sed & hanc pœnam Gerberonius perhonorificam operi & authori ſtatuit, colligens indè Janſenii adverſarios fuiſſe ad inſitas redactos, cùm nempè refellere novos Auguſtini Diſcipulos non poſſent, ſecurius commodiuſque duxerint recurrere ad Cenſuras.

Pag.86.Tandem dicitur *accenſus quidam indignatione, quod tam multa & præcellentia opera ad rogos damnarentur, poëma compoſuiſſe* hoc titulo, *Unguentum adverſus uſtulationem, ſive remedium arcanum ad impediendas librorum combuſtiones.* Illic, inquit Gerberon, *Pontifex ſeductus, & ſeducens alios, vocabatur* (à novo Auguſtini Diſcipulo) *Antichriſtus, quod author, à familiari monitus diſpliciturum, explicuit congruè, & correxit.*

Unde ſi infamis adeò poëmatis authorem, ſi Sanctamoreum ipſumque Gerberonem reſpicimus, *tanquam indignum ut ſit in Eccleſiâ, vel ab eâ ſeparatum*, occurret indubiè Queſnellus, Triumviros iſtos collocaturus in numero eorum, qui magis ſanctè & magis ſtrictè uniti ſunt Eccleſiæ.

Denique ſi Janſenianus quiſpiam authoritatis omnis, Conſtitutionum, & anathematum contemptor maximè temerarius, excommunicationes incurrerit, crinibus capitis ſui vix pauciores; vel indè præcipuè dignus videbitur Queſnello, ut *inter membra magis ſanctè & magis ſtrictè unita Eccleſiæ* cenſeatur. Luculentioribus iſtud exemplis ſupereſt demonſtrandum.

CAPUT III.

Ejuſdem Proſecutio examinis.

INnata homini, & Chriſtiano præ cæteris propria commiſeratio eſt erga afflictos, etiam reos, præſertim non penitus obſtinatos. Ideò impugnatis, quantùm videbatur ſufficere erroribus, maluiſſem famæ parcere authorum; niſi ea foret Queſnelli eique adhærentium temeritas, ut ſpretâ omnium Eccleſiam gubernantium authoritate, rejectis obtritiſque omnibus contra Baii atque Janſenii hæreſim Decretis, depoſito omni metu, & reverentiâ Cenſurarum, ſuâ gloriari malitiâ, ipſique palam Eccleſiæ inſultare præſumerent.

Quæ enim pluſquam ſeſqui ſeculo, ab anno ſcilicet 1567. hucuſque contra novam ſectam à Pontificibus determinata ac definita providè fuerant, Arnaldi, Queſnelli & ſimilium cognitionem fugere non potuêre. Cumque, uti Chriſtianos decuit, ipſi errorum authores præcipui Bajus atque Janſenius, Cenſuræ ſe ſubmiſerint, quanta juvenis unius Arnaldi, utpotè annum tunc agentis non niſi trigeſimum ſecundum, arrogantia fuit, & quàm maleſana temeritas, in ipſa ſummorum trium Pontificum judicia inſurgere, editis duabus pro Janſenio Apologiis!

Et quidem Præfatio prioris inſigne ſpecimen dat, undè de toto opere, ipſoque authore, tanquam minimè Catholico, facilis apparitura ſit ſapienti cuilibet conjectura. Sic enim ibi Arnaldus: *Non poteſt ſine voluntariâ obcæcatione & portentoſâ pertinaciâ negari Propoſitiones Baii, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia doctrinæ S. Auguſtini, quæ & Sedes Apoſtolica, & univerſa pridem Eccleſia approbavit.*

Eo ſuppoſito Pius V. Gregorius XIII. Urbanus VIII. Propoſitiones illas immeritò prohibuerint, *& condemnarint*, inflictâ earum imposterum defenſoribus excommunicatione.

Verùm omnis Bajanorum dogmatum attributa Pontificibus & Conciliis approbatio eſt fictitia: nec minùs mendax eorundem dogmatum, cum Hipponenſi Antiſtite conſenſus, ut demoſtraverunt ſæpiùs Doctores Catholici, atque in præſenti opere oſtenſum eſt, ubicunque hypotheſis Bajana in Queſnelli Propoſitionibus reſuſcitatur.

Quâ proinde potuit ratione conqueri Arnaldus: quâ Queſnellus, Gerberonius, aut quiſcunque alius eidem deditus Præceptori diſcipulus, quòd ſeparatus ab Eccleſiâ cenſea-

ſcatur? Eorum quilibet ſe ipſum à Chriſti corpore diſtraxit, quoties latæ à Pio V. Gregorio XIII. Urbano VIII. Sententiæ conſcius, aliquem ex damnatis ibi Articulis defendere auſus eſt. Auſus eſt autem impudentiſſimè, ut vidimus, Arnaldus tum in geminis pro Janſenio Apologiis, tum alibi frequentiſſimè toto quinquaginta annorum tempore, quo poſt Apologias editas ſupervixit, non ad deponendam; ſed confirmandam magis audaciam, atque ad plures ſemper extendendam Articulos.

Quidquid fere voluminis vel Dogmatis pernicioſi Pontifex, vel Saera Cardinalium proſcripſit Congregatio, Arnaldus ejuſque Socii ac Diſcipuli contra Cenſuram defendere non ſunt veriti; ſi nempè cuipiam illorum Romana ſententia adverſaretur.

Paucis ante Arnaldi obitum annis prodiit ab Alexandro VIII. condemnatio Articulorum 31. quorum ſaltem 30. ad novos Auguſtini Diſcipulos pertinuiſſe indubitatum eſt. Verba cenſuræ clariſſima nihil ſtudii exigunt, ut intelligantur.

Relatis nempè Propoſitionibus ita ſubjungitur. " Quibus maturè conſideratis, idem
„ Sanctiſſimus (Alexander VIII.) ſtatuit &
„ decrevit, triginta & unam ſupradictas Pro-
„ poſitiones, tanquam temerarias, ſcanda-
„ loſas, malè ſonantes, injurioſas, hæreſi
„ proximas, hæreſim ſapientes, erroneas,
„ ſchiſmaticas, & hæreticas reſpectivè, eſſe
„ damnandas & prohibendas, ſicut eas dam-
„ nat & prohibet, itaut quicunque iſtas, aut
„ conjunctim, aut diviſim docuerit, defen-
„ derit, ediderit, aut de iis etiam diſputa-
„ tive publicè, aut privatim tractaverit, niſi
„ forſan impugnando, ipſo facto incidat in
„ excommunicationem, à quâ non poſſit,
„ præterquam in Articulo mortis, ab alio,
„ quâcunque etiam dignitate fulgente, niſi à
„ pro tempore exiſtente Romano Pontifice
„ abſolvi, „

Cuicunque pietatis aliqua, vel Religionis ſcintilla eſt, reverebitur dimanantem à Petri Cathedrâ, ſupremo Eccleſiæ Tribunali, ſententiam: Sed ea nimiùm Baii, Janſenii, eoſque ſectantium dogmatibus infeſta eſt, quàm ut Novatorum iſtiuſmodi valeat eam, affectata quantumlibet modeſtia, & fallaciſſima hypocriſis, diſsimulare.

Primus in eam frenduit Walonius, utpotè cui Romæ degenti Deeretum mox innotuit. Ardebat Janſeniſtarum Agens ille Generalis acribus illud pungere obſervationibus; ſed quis modus eas typis ſubjicendi in Italiâ, ubi vigent Tribunalia Inquiſitionis? Tutius ipſi viſum eſt hanc ſpartam committere Arnaldo, cui in Bruxellenſibus latebris otium non deerat, neque fidi novatoribus copia Typographi.

Verùm Arnaldo annis & laboribus fatiſcente, Queſnellus non invitus humeros oneri ſuppoſuit, futuro inde leviori, quod materiæ non parùm Walonii induſtria ſuppeditaret. Lucubrationi ſuæ Queſnellus titulum incripſit, quaſi foret *Epiſtola Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*.

Operæ pretium videretur ex eâ lacinias deſcribere non paucas, niſi tædium metuerem lectoris; quia, exigente crebrò Janſeniana hypocriſi, ut illi convincendæ *Epiſtola* opportuniſsima eſt, ita & ingerendæ frequentiùs recurret ejus oceaſio, etiam contra Propoſitionem proximam. Interim tamen & hic delibare convenit aliqua, ut author *Epiſtolæ*, qui idem eſt Articuli hic damnati, per ſuperſtites ſuos diſcipulos inſultare nobis deſinat, quaſi *magis* ipſi *Sanctè, magis ſtrictè uniti ſint Eccleſiæ*, quàm illi à quibus *reſpiciuntur & tractantur tanquam indigni ut ſint in Eccleſiâ vel tanquam ab eâ ſeparati*.

Attende igitur lector, atque ſepoſitis præjudiciis, & omni partium affectu judica, non aliundè, quàm ex ipsâ *Abbatis Epiſtolâ*, quam Queſnelli eſſe nunquam ipſe, aut ullus ejus ſive ſocius, ſive diſeipulus negaverit, aliàs non unâ à nobis probatione indeclinabili, de mendacio eonvincendus. Judica, inquam, lector, vel ex ſolâ hac Queſnelli Epiſtolâ, num ejus in damnato Articulo querela veritate nitatur & juſtitiâ; an exquiſitiſsimâ hypocriſi. Evidens inprimis eſt, neque inficias iverit quiſquam Queſnelli diſcipulus, ipſum comprehendere ſe voluiſſe, numero eorum, quibus *nimis ſæpè contingat reſpici, & tractari tanquam indignos ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatos*; qui tamen reverà *ſint ei magis ſanctè & magis ſtrictè uniti*; ad quos proindè ſolatium iſtud pertineat præ cæteris, *juſtum ex fide vivere, & non ex opinione hominum*. Audiatur itaque hujus Sancti Epiſtola Pag. 3. " Quoad Romana iſtiuſ-
„ modi judicia (quale eſt de quo agitur, Ale-
„ xandri VIII. contra Artieulos 31.) quiſque
„ ſtatuit ut ſibi viſum fuerit, non curando ful-
„ mina ſolita intentari illis qui talibus ſe re-
„ cuſaverint Definitionibus ſubmittere; Nos
„ quid de iiſdem cenſeamus, privatim inter
„ nos liberrimè edicimus. Quando judieia
„ Romana juſta ſunt, quando non appatet
„ admixta paſsio, quando veritati nullate-
„ nùs præjudicant, quando nihil damnant niſi
„ errores, & quando in formâ legitima eos
„ damnant, laudamus & approbamus ſenten-
„ tiam quamvis Tribunal agnoſcere nō poſſi-
„ mus. „

Vi-

Vidimus aliàs Queſnellum noluiſſe agnoſcere Tribunal ſui Ordinis ſeu Congregationis Oratorii Berulliani, quando hæc in Comitiis Generalibus approbante Archiepiſcopo Pariſienſi, ipſoque Rege, docendi Regulam in Philoſophicis & Theologicis præſcripſit. Notiſsima hæc Queſnelli rebellio, ne graviùs puniretur, cauſa ei fuit è Galliis profugiendi.

Non minùs refractarius fuit Clero Gallicano in Comitiis Generalibus congregato anno 1700. ubi Queſnelli aliorumque Janſeniſtarum Propoſitiones aliquot, tacitis authorum nominibus condemnatæ ſunt. Non minùs etiam pertinax detrectavit ſubmittere ſe Comitiis Cleri Generalibus anni 1705. in quibus decreta fuit admiſsio Conſtitutionis *Vineam Domini Sabaoth*, eique præſtanda ab omnibus obedientia.

Quod igitur Tribunal in Eccleſiâ legitimum videri Queſnello potuit? Non aliud quàm Concilium œcumenicum, ut nullo interim fræno docendi quidlibet, atque ſentiendi valeat temeritas coërceri; ſed & Tridentinum œcumenicum fuit, & tamen contemptum novimus à Sancyrano, neque magni fieri à Dupinio, de Witte & ſimilibus novi Auguſtini Diſcipulis, qui cum Queſnello varia docent Tridentinis Patribus contraria, de libertate & gratiâ, de poſsibilitate Præceptorum, de voluntate Dei, morte Chriſti pro ſalute hominum, de Poteſtate clavium in Sacramento Pœnitentiæ, de Excommunicatione, de timore & virtutibus tum Theologicis tum Moralibus &c.

Famoſum nuper à Janſenianis editum *Teſtimonium veritatis* ſatis manifeſtè indicat, nullum unquam celebrari poſſe Concilium, cujus elidere, ſive eludere authoritatem Novatores iſtiuſmodi nequeant, quoties ſuis ſenſerint opinionibus adverſari. Quandonam eis in promptu non erit, adducere pro ſe qualicunque mendaciſſimo figmento *vocem publicam*, *Clamorem Populi*?

A Baii tempore plures quàm ducenti Articuli partim ab ipſo, partim à Janſenio & utriuſque ſectatoribus traditi, atque à Summis damnati Pontificibus fuere; ne vel unum tamen reperire Articulum hactenùs potuiſquem in ſenſu Authoris falſum eſſe aut meritò condemnatum Janſeniana factio profiteatur.

Hæc ante Conſtitutionem *Unigenitus* non adeò paſſim & publicè videri voluit Sedis Apoſtolicæ contemptrix, ejuſque definitionibus rebellis; ideò fallaci potiùs excogitato ſtratagemate inficiari ſolita erat, proſcriptos Articulos in authorum, à quibus traditi fuerant, operibus contineri. Ubi autem verba eadem in nimio legerentur collocata lumine, recurſus ſupererat ad ſenſum Authoris ab Auguſtiniano inſeparabilem, proindè longè diſſitum ab eo, quem voluerit aut potuerit Pontifex condemnare; ne inter definitiones veteres, quibus Auguſtini olim Dogmata approbata fuerant, & noviſſimas, quibus in hodierno ſcriptore, eadem contingeret reprobari, conflictus fieret religionis. Iſtiuſmodi cavillandi ars Queſnello placuit in fallaciſſimâ *Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum Defenſione*, ac ſimili *Duorum Brevium*. Placuit etiam in citatâ *Epiſtolâ Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*. In eâ Prælatum ſuum ita Queſnellus inſtruit Pag. 11.
" Quod attinet ad Propoſitiones triginta &
„ unam proculdubiò miraris quod notatæ
„ fuerint cenſurâ; perſpicuum enim eſt, ple-
„ raſque habere ſenſum bonum. „

Ibid. " Quamvis dari eis poſſet ſignifica-
„ tio aliqua cenſuræ obnoxia; iſtud tamen
„ non fieret, niſi violentâ contortione ver-
„ borum. „

Ibid. " Certiſſimum eſt, & toti mundo
„ notorium, quòd ſenſus pravus, in quo ſo-
„ lo apparere poſſit locus cenſuræ, à nemine
„ traditus fuerit, à nemine defenſus. „

Pag. 48. " Damnata Propoſitio 6. *Gratia*
„ *ſufficens ſtatui noſtro non tam utilis, quàm*
„ *pernicioſa eſt, ſic ut proinde meritò poſſimus*
„ *petere: A gratiâ ſufficiente liberâ libera nos*
„ *Domine*, deſumpta eſt ex Lovanienſi Do-
„ ctore Sinnichio (inter primos Janſenii Se-
„ ctatores celebri) qui, ſi agit de gratiâ
„ Moliniſticè ſufficienti, prout abſque du-
„ bio agit, errare quidem potuit, non ſatis
„ ſeriò agens de ſubjecto tam ſancto, quàm
„ eſt gratia; & quia parum ſerio utitur pre-
„ cibus Eccleſiæ. Cæterum quòd commiſe-
„ rit errorem dignum anathemate Inquiſi-
„ tionis (imo Pontificis) hoc non facilè cre-
„ ditur. „

Pag. 11. Damnata Propoſitio 14. " *Ti-*
„ *mor gehennæ non eſt ſupernaturalis*, plena
„ æquivocationibus eſt; falſa & abnoxia cen-
„ ſuræ in uno ſenſu, vera & à cenſuræ peri-
„ culo remota in altero. „

Pag. 44. Prop. 28. " *Valet Baptiſmus col-*
„ *latus à Miniſtro, qui omnem ritum exter-*
„ *num; formamque baptizandi obſervat; in-*
„ *tus verò in corde ſuo apud ſe reſolvit: Non*
„ *intendo quod facit Eccleſia.*

„ Propoſitionis hujus condemnatio, non
„ poteſt afferre, niſi infinitas turbas ſcholis
„ & conſcientiis: adverſatur Doctrinæ Pa-
„ trum, & Doctiſſimorum inter Theologos. „

Ibid. " Magna præſumptio eſt credere
„ ſenſa eorum (qui docuerunt Propoſitio-
„ nem illam) deferenda eſſe ad ſequendos
„ aliquot Conſultores, aut parum intelligen-
„ tes, aut nimiùm præventos in favorem pro-
pria-

„ priarum opinionum, quas volunt toti Ec-
„ cleſiæ commendatas reddere, unius autho-
„ ritate Decreti. „

Propoſitio 29. *Futilis & toties convulſa eſt aſſertio de Pontificis Romani ſupra Concilium Oecumenicum authoritate, atque in Fidei Quæſtionibus decernendis infallibilitate.* De Propoſitionis hujus cenſurâ audiatur Epiſtola Queſnelli Pag. 28. " Damnatio Propoſitio-
„ nis 29. fuit facinus maximè audax, quod
„ contra ſenſum univerſæ Eccleſiæ unquam
„ aggreſſa eſt Roma. „

Pag. 31. " Quæ hæc eſt miſetia? En tibi
„ pronuntiata ſententia, quæ decidit litem
„ magnam inter Concilia & Pontifices, quæ
„ Epiſcoporum & Populi fidem dirigit, quæ
„ Conciliorum authoritatem & neceſſitatem
„ prorſus deſtruit: quæ facit Eccleſiam de-
„ pendere à repentino impetu unius Potifi-
„ cis, ſimilis Alexandro VI. vel audacis ut
„ fuit Julius Secundus, & Sixtus Quintus.
„ Denique nos contrarium ſuſtinentes, de-
„ claramur Schiſmatici, & ipſo facto excom-
„ municati, ac cœlum nobis in perpetuum
„ occluditur, ſi fidem habeamus ſeptem vel
„ octo Theologis Ultramontanis, & toti-
„ dem Cardinalibus, qui ut plurimum, nihil
„ intelligunt. „

Ibid. " Decretum hoc, inquantum ſpe-
„ ctat Pontificis infallibilitatem in decidendis
„ quæſtionibus Fidci, videtur audax facinùs,
„ & niſi in hoc rerum articulo nos ſtrenuos
„ præbeamus, conclamatum eſt de libertate
„ noſtra, & infligitur vulnus, cui ſerò medi-
„ cina parabitur, ſi non obſtetur principiis. „

Quid ab impudenti ſchiſmatico, aut furente in Sedem Apoſtolicam hæretico, ſcribi contra eam majori irreverentiâ potuit, & temeritate? Quid aptius ad diſſuadendam omnibus erga Decreta Pontificia ſubmiſſionem? Iſtud ſcilicet penès Queſnellum eſt *magis Sanctè, & magis ſtrictè uniri Eccleſiæ*, rebellionem apertam contemptumque ſacrilegum titulo unionis Sanctæ, & Chriſtianæ obedientiæ condecorare. At penes Catholicos, qui Paſtorem dentibus dilacerat, non ovis gregis ſed lupus, aut ferus aper de Silva eſt:

Denique conqueruntur perperam, neque multâ digni commiſeratione ſunt, iſtiuſmodi Novatores, qui conſcii Legis Eccleſiaſticæ, & quidem obſervatu facilis, cujus tranſgreſſioni excommunicatio annexa ſit, eam violant libertate maximâ, ac levitate deſpiciunt, quaſi Lex nulla foret, nulla pœna aut vinculum Excommunicationis.

Inter Regulas Indicis Sacro-Sanctæ Synodi Tridentinæ juſſu editas legitur hæc decima: *Si quis libros hæreticorum, vel cujuſvis authoris ſcripta ob hæreſim, vel ob falſi dogmatis ſuſpicionem damnata, atque prohibita legerit, ſive habuerit, ſtatim in Excommunicationis ſententiam incurrat. Qui verò alio nomine interdictos legerit, aut habuerit, præter peccati mortalis reatum quo afficitur, judicio Epiſcoporum ſeverè puniatur.*

Pius V. poſt enuntiatam Conſtitutionem *ex omnibus afflictionibus*, ſententiam in Bajanos Articulos, ſtatim ſubjungit ac *quæcunque ſuper iis verbo ſcriptoque emiſſa, præſentium authoritate damnamus, circumſcribimus & abolemus, deque iiſdem & ſimilibus poſthac quoquo pacto loquendi, ſcribendi, & diſputandi, facultatem quibuſcunque interdicimus. Qui ſecus fecerint, ipſos omnibus, dignitatibus, gradibus, honoribus, Beneficiis & Officiis perpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quæcunque decernimus; vinculo quoque anathematis eo ipſo innodamus, à quo nullus Romano Pontifice inferior valeat ipſos, excepto mortis Articulo, liberare.*

Arnaldus, repudiato hoc Pii V. Diplomate; & quidem poſtquam à Gregorio XIII. & Urbano VIII. noverat confirmatum, Apologiam edens pro Janſenio in ipſa Præfatione ait: *Aliquæ Propoſitiones Baii* (à tribus illis Pontificibus damnatæ) *conſtituunt principia fundamentalia Doctrinæ Sancti Auguſtini toties à Sede Apoſtolica approbatæ.*

Imò Arnaldi Diſcipulus ſub nomine fictitio *Joannis Lucæ Veronenſis* latens anno 1680. *ſtrenam amatoribus veritatis obtulit*, in quâ Pag. 51. ait: *Hæreſis Bajana optimè vocatur imaginaria*, ut vocari ab Arnaldo ſolet hæreſis Janſeniana.

Gabriel Gerberon in Operum *Michaëlis* Baji recentiſſimâ editione eum vindiciis, contra latam à tribus Pontificibus in ejus Articulos cenſuram, refert quidem humilem Baji ſubmiſſionem; ſed pro ſolitâ ſuâ temeritate atque impudentiâ judicium Apoſtolicum arguit, dicens: " Valde indiligenter & animo
„ novæ ſcholæ commentis magis, quàm San-
„ cti Auguſtini ſententiis imbuto, diſcuſſa
„ fuiſſe Michaëlis Baji Opera, liquet ex ipſâ
„ Cenſurâ, quæ Eruditorum teſtimonio Ro-
„ manam Sedem dehoneſtat...

„ Utinam adeò diligens & accurata fuiſſet
„ iſta inquiſitio, ut aliquas Sanctorum Pa-
„ trum ac Conciliorum ſententias non repro-
„ baſſet, & in alias brutum ac irritum ful-
„ men non contorſiſſet! „

Paulò ſuperiùs: " Liber Baji de meritis
„ operum, de primâ hominis juſtitiâ, de
„ virtutibus impiorum, de peccato originis,
„ de juſtificatione, de libero arbitrio &c.
„ vios quoſdam alioquin eruditos; ſed ma-
„ gis

Digitized by Google

„ gis in futilibus quibuſdam ſcholæ recen-
„ tioris diſceptationibus, quàm in Scripturis
„ Sacris, & Patribus exercitatos offendere
„ potuit: Pontificem [Pium V. doctiſſimum
„ & S nctiſſimum] pariter offendiſſe potuit;
„ ex aliorum videlicet pravo relatu. „

Non hæret Gerberonius in vagis iſtiuſmodi adverſus Romanum judicium contumeliis; ſed mox ad Dogmata dilabitur particularia, quibus contra Apoſtolicam Conſtitutionem audaciſſimè defenſis, conſonâ toti diſputationi impudentiâ ſic conducit: " Ex qui-
„ bus æquiores arbitri deducunt, non modo
„ inutilem; ſed fovendis & augendis; quàm
„ ſedandis ac componendis contentionibus
„ aptiorem; imò magis in Catholicæ verita-
„ tis pernicem, quàm in errorum extirpatio-
„ nem latam eſſe arbitrantur Cenſuram
„ hanc. „

Aut ibi Gerberonius impingit apertiſſimè & temeritate, quâ vix ulli cedat Schiſmatico, in Antibajanam trium Pontificum Conſtitutionem, incurritque latam illic anathematis pœnam, aut quid tandem ad hoc opus ſit, cupio à quocunque legum Interprete Catholico edoceri. Catholico, inquam; nam & ipſe Gerberonius ſe juriſperitum venditat, fictitium agens *Abbatem Frigidæ Vallis*, neque veretur *Eminentiſſimis Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus dicare* infame Opuſculum, quod vocat *Juris Pontificii Quæſtionem circa Decretum ab Inquiſitione Romana adverſus 31. Propoſitiones latum*.

Illic ementitus Abbas, quaſi Pontificis volens parcere honori, veriùs ut ſpiritum ſuum Schiſmaticum, quaſi reverentiæ velo obtegat, Pontificis definitionem in ſolorum vertit ſententiam Inquiſitorum. Ad convincendum autem Gerberonii mendacium ſola requiritur inſpectio Decreti.

In illo enim poſt examinis à Pontifice imperati & omnium relationem Propoſitionum ſtatim ſubditur: *Quibus maturè conſideratis idem Sanctiſſimus ſtatuit & decrevit triginta & unam Supradictas Propoſitiones tanquam temerarias, ſcandaloſas, malè ſonantes, injurioſas, hæreſi proximas, hæreſim ſapientes, Erroneas, Schiſmaticas & Hæreticas reſpectivè, eſſe damnandas & prohibendas, ſicut eas damnat & prohibet, ita ut quicunque illas aut conjunctim aut diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de iis, etiam diſputativè, publicè aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in Excommunicationem, à quâ non poſſit præter quam in Articulo mortis, ab alio, quâcunque etiam dignitate fulgente, niſi à pro tempore exiſtente Romano Pontifice abſolvi.*

Evidens itaque eſt & ſententiam eſſe Pontificis, & Ecommunicationem ipſo facto incurrendam infligi cuicunque Propoſitiones illas ſive conjunctim ſive diviſim defendenti, ut Queſnellum vidimus defendere audaciſſimè, & nunc videbimus Gerberonium in ſua *juris Quæſtione*, quam ex Galliâ profugus compoſuit, ediditque in Belgio, etſi fingatur eſſe *juxta exemplar impreſſum Toloſatibus*, ubi talis operis impreſſionem, minimè verſimile eſt fuiſſe permittendam.

Ea fictio non ſoli tribuenda eſt Typographo; ſed potiùs authori, ut Lectorem decipiat, ne miretur talia ſcribi in Belgio, ubi neque author, neque Typographus, ſi inoteſceret, abiret impunè; ſed tam ſcriptio, quàm editio ſimulatur tribuenda Galliæ, quia major ibi prætenditur à Novatoribus libertas, quàm communiter à Catholicis agnoſcatur. Quidquid ſit, audiendus hìc nobis Gerberonius, tanquam *Abbas Frigidæ vallis*.

Statim rem ipſam aggreditur Pag. 5. interrogans ſimul & reſpondens didacticè, ſine tergiverſatione, & ambagibus. " Eſtne (in-
„ quit) Decretum validum? Reſpondet ju-
„ ris Pontificii Candidatus eſſe ipſo jure nul-
„ lum. Nam primò ad legem condendam,
„ jura requirunt inter alia, ut ſit utilis non
„ Principi ſtatuenti; ſed Populis, quibus lex
„ imponitur. Atqui præmiſſum Inquiſitio-
„ nis Romanæ Decretum prorsùs inutile eſt
„ Reipublicæ Chriſtianæ, & nihil illi condu-
„ cit; Ergo ipſo jure nullum eſt. „

Pag. 7. " Secundò prædictum Decretum
„ magis in Eccleſiæ pernicem, quàm in ejus
„ bonum vergit. Ergo prædictum Decretum
„ ipſo jure nullum eſt. „

Pag. 9. " Tertiò Decretum de quo hìc
„ agitur, eſt per ſe injuſtum. Ergo eſt ipſo
„ jure nullum. „

Pag. 11. " Quartò in Decreto, de quo
„ loquimur, pœna in multis ſummè excedit
„ culpam. Ergo ejuſmodi Decretum per ſe
„ eſt injuſtum. „

Pag. 12. " Quintò Decretum, de quo
„ hìc agitur, eſt ſubreptitium. Ergo ipſo ju-
„ re nullum. „

Non hæret Gerberonii impudentia in cenſuris & contumeliis adverſus Decretum generalibus: Propoſitiones complures ſeligit defendendas. Sic Pag. 11. ait: " Octava Pro-
„ poſitio: *Neceſſe eſt Infidelem in omni opere*
„ *peccare*: & Undecima: *Omne quod non eſt*
„ *ex Fide Chriſtianâ ſupernaturali, quæ per*
„ *dilectionem operatur, peccatum eſt*; præ ſe
„ fert ſenſum, quo Sanctus Auguſtinus firmi-
„ ter ac confidenter contra Semipelagianos
„ demonſtravit, quòd omne, quod non eſt
„ ex

„ ex fide, quæ per dilectionem operatur, pec-
„ catum eſt, & quod proinde omnia Infide-
„ lium opera, ſi non ex officio, ſaltem ex
„ non recto fine peccata ſunt. „

Ibid. Vigeſima tertia Propoſitio, eſt ip-
„ ſiſſima Sancti Dionyſii ſententia, quam
„ nullo jure à Cenſoribus damnari, nemo eſt,
„ qui non videat. „

Quod de Sancto Dionyſio dicitur, à me in ſuperioribus refutatum eſt, utì & cætera ferè omnia quæ pro aliarum defenſione Propoſitionum à Gerberonio adferuntur. Videtur enim Queſnellus in ſuis Articulis ſtudioſè colligere voluiſſe, quidquid in Bajo, Janſenio & utriuſque Sectatoribus fuerat hactenùs condemnatum. Quapropter ne in immenſum mea excreſcat lucubratio, à repetendis toties errorum expugnationibus abſtinere cogor, etſi exceſſus eorum maximè enormes, & omnibus orthodoxis execrabiles ſæpius juverit memoraſſe, ut affectata aliàs modeſtia & pietas, de hypocriſi locis pluribus convicta neminem lateat. Non enim vacat omnibus totum opus perlegere.

Prætereunda hìc non eſt ſcheda ipſius Gerberonii exarata manu, ubi Decretum Alexandri VIII. deſcribitur, & ad Propoſitiones ſingulas Notæ perbreves, quæ non paucis Authorem ſuum excommunicationibus innectunt, ut lector facilè perſpiciet.

Sic nempè in ſchedâ eſt: Prima Propoſitio damnata: *In ſtatu naturæ lapſæ ad peccatum formale & demeritum ſufficit illa libertas, quâ voluntarium ac liberum fuit in cauſa ſua peccato originali, & voluntate Adami peccantis.* " Hæc Propoſitio [inquit Gerbero-
„ nius] eſt vera in Sancto Anſelmo. „

Propoſitio ſecunda damnata: *Tametſi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem ex ipſa non excuſat à peccato formali.* " Hæc Propoſitio
„ (inquit Gerberonius) eſt Catholica in ſen-
„ ſu quo à Theologis aſſeritur. „

Propoſitio tertia damnata: *Non licet ſequi opinionem vel inter probabiles probabiliſſimam.*" Hæc Propoſitio (inquit Gerberonius)
„ conficta eſt in ſenſu quo damnatur.

Propoſitio quarta damnata: *Dedit ſemetipſum pro nobis oblationem Deo, non pro ſolis Electis; ſed pro omnibus, & ſolis Fidelibus.* Gerberonius: " Hæc Propoſitio eſt Catho-
„ lica. „

Propoſitio quinta damnata. *Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis, nullum omnino accipiunt à Jeſu Chriſto influxum, adeòque hinc rectè inferes; in illis eſſe voluntatem nudam & inermem ſine omni gratiâ ſufficienti.* Gerberonius," Propoſitio eſt Catho-
„ lica, & Sanctorum Patrum in ſecundâ par-
„ te: primâ eſt fictitia & æquivoca. „

Propoſitio ſexta damnata: *Gratia ſufficiens ſtatui noſtro non tam utilis, quàm pernicioſa eſt: ſic ut proinde meritò poſſimus petere: à gratiâ ſufficiente libera nos Domine.* Gerberonius: " Prima pars eſt æquivoca: ſecluſo joco
„ eſt Catholica in ſenſu dicentis. „

Propoſitio ſeptima condemnata: *Omnis humana actio deliberata, eſt Dei dilectio vel mundi, ſi Dei, charitas Patris eſt; ſi mundi, concupiſcentia carnis, hoc eſt mala eſt.* Gerberonius:
" Propoſitio ſeptima eſt Catholica ſententia S.
„ Auguſtini, & S. Leonis, ſi benè exprimatur.

Propoſitio octava condemnata: *Neceſſe eſt Infidelem in omni opere peccare.* Gerberonius: " Propoſitio eſt Catholica, & certa in
„ ſenſu aſſerentium. „

Propoſitio nona condemnata: *Reverà peccat, qui odio habet peccatum merè ob ejus turpitudinem, & diſconvenientiam cum naturâ, ſine ullo ad Deum offenſum reſpectu.*

Propoſitio Decima damnata: *Intentio, quâ quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum merè ut cæleſtem obtineat gloriam, non eſt recta, nec Deo placens.* Gerberonius:" Pro-
„ poſitiones nona & decima ſunt confictæ &
„ æquivocæ. „

Propoſitio undecima damnata: *Omne quod non eſt ex Fide Chriſtianâ ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum eſt.* Gerberonius. " Propoſitio eſt Catholica San-
„ cti Auguſtini ſententia. „

Propoſitio duodecima condemnata: *Quando in magnis Peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam Fides, & etiamſi videantur credere, non eſt fides Divina; ſed humana.* Gerberonius: " Propoſitio eſt Catholica, &
„ omnium ferè Theologorum. „

Ad Propoſitiones alias uſque ad vigeſimam ſecundam incluſivè dicit Gerberonius, quòd ſint confictæ, & pleræque æquivocæ.

Propoſitio vigeſimatertia damnata: *Similiter arcendi ſunt à Sacrâ Communione, quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus, & omnis mixtionis expers.* Gerberonius. " Propo-
„ ſitio eſt Sancti Dionyſii. „

Propoſitio vigeſima quarta damnata: *Oblatio in Templo quæ fiebat à Beatâ Virgine Mariâ in die Purificationis ſuæ per duos pullos columbarum, unum in holocauſtum, & alterum pro peccatis, ſufficienter teſtantur, quod indiguerit Purificatione, & quod Filius qui offerebatur, etiam maculâ Matris maculatus eſſet, ſecundùm verba Legis.* Gerberonius:
" Propoſitio conficta eſt per calumniam &
„ ignorantiam. „

Propoſitio vigeſimaquinta damnata: *Dei*

Dei Patris ſimulacrum nefas eſt Chriſtiano in Templo collocare. Gerberonius : " Propoſitio „ eſt expreſſa Sancti Auguſtini Doctrina.

Propoſitio vigeſima ſexta damnata: *Laus quæ defertur Mariæ ut Mariæ, vana eſt*. Gerberonius:" Propoſitio eſt conficta & æqui- „ voca. „

Propoſitio vigeſima ſeptima damnata; *Valuit aliquando Baptiſmus ſub hac formâ collatus in nomine Patris &c. prætermiſſis illis Ego te Baptizo*. Gerberonius:" Propoſitio eſt conficta. „

Propoſitio vigeſima octava condemnata: *Valet Baptiſmus collatus à Miniſtro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi obſervat; intus verò in corde ſuo apud ſe reſolvit. Non intendo quod facit Eccleſia*. Gerberonius : " Propoſitio eſt Catholica & plurium „ Theologorum. „

Propoſitio vigeſima nona damnata: *Futilis & totiès convulſa eſt aſſertio de Pontificis Romani ſupra Concilium Oecumenicum auctoritate, atque in Fidei Quæſtionibus decernendis infallibilitate*. Gerberonius: " Propoſi- „ tio eſt omnium Gallorum. „

Propoſitio Trigeſima condemnata; *Ubi quis invenerit Doctrinam in Auguſtino clarè fundatam, illam abſolutè poteſt tenere & docere, non reſpiciendo ad ullam Pontificis Bullam*. Gerberonius: " Propoſitio conficta eſt & „ æquivoca. „

Propoſitio trigeſima prima damnata: *Bulla Urbani VIII. In Eminenti eſt ſubreptitia*. Gerberonius: " Propoſitio eſt vera & „ certa. „

Hactenus Gerberon. Nonne iſtud apertiſſimè eſt impingere in Decretum, quo Chriſti Vicarius Propoſitiones iſtas ita prohibet, ut *quicunque illas aut conjunctim aut diviſim defenderit, aut de iis etiam diſputativè publicè aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in excommunicationem*?

Cauſari Gerberonius non poteſt ſive prohibitionis adeò rigidæ, ſive pœnæ delinquentibus impoſitæ adeò gravis ignorantiam, utpotè qui Decretum manu propriâ deſcripſit, ut ſuis illud ad Propoſitiones ſingulas animadverſionibus vellicaret. Contracta itaque multis adeò tranſgreſſionibus à Gerberonio excommunicationis pœna, manifeſtiſſima eſt. Quis proindè hominem tam temerarium, ſupremæ in Eccleſiâ authoritatis & conſtituti ab eâ anathematis, *ipſo facto incurrendi*, irreligioſum adeò contemptorem, miretur à nobis *reſpici atque tractari, tanquam indignum qui ſit in Eccleſiâ, vel ab eâ ſeparatum*? Ipſe ſe voluntariè & malevolè ſeparavit, centiès ſacrilegus & irregularis.

Ne auxeſios figuram hic me ſectari autumes Lector, vel duritiem, conſidera eum ſpatio annorum ferè quadraginta in Janſenianis & Bajanis Propoſitionibus, fuiſſe obſtinatum, uti & intereà in damnatis, pluribus ab Alexandro VIII. abſque ullâ ad finem uſque vitæ, quantum ſcire nobis licuit, pœnitentiâ. Toto autem illo tempore, præterquàm quo carceribus mancipatus partim in Belgio, partim in Galliis fuit, Divina, ut ſupponitur, celebrare myſteria non deſtitit, excommunicatus patiter & irregularis.

Hæc Ethica Janſeniſtarum ſecurior eſt, hæc penes Queſnellum ſanctitas eximia, & unio maximè ſtricta cum Eccleſiâ. Quis enim dubitet, quin fidum ſuum Achatem, & in novæ Fidei, novæ Eccleſiæ defenſione generoſum præ cæteris, atque intrepidum commilitonem comprehendi voluerit præſenti ſuâ, pro perſecutionem immeritò patientibus Apologiâ? *Nimis ſæpè contingit, membra illa quæ magis ſanctè, & magis ſtrictè unita ſunt Eccleſiæ, reſpici atque tractari, tanquam indigna ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata. Sed* (quàm aptè iſtiuſmodi Confeſſoribus Queſnellus applicat, quod ſequitur!) *Juſtus ex fide vivit, non ex opinione hominum*.

Celebris in Belgio Cenſura eſt, quam Facultas Theologica Lovanienſis, ſeu major & ſanior ejus pars anno 1685. die 13. Novembris tulerat adverſus Ægidii de Witte Articulos quoſdam Anti-Pontificios. Repreſſa utcunque, eo Lovanienſium judicio apparebat Ægidii temeritas, donec ex Galliâ Profugi Janſeniſtæ Arnaldus, Queſnellus, Gerberonius ſuppetias tulerunt. Tunc magis, quàm unquam antè contumeliæ in Sedem Apoſtolicam reſuſcitatæ ſunt.

Gerberonius ſub nomine Franciſci Manſeau in *Examine Reſponſi ad querelas de Archiepiſcopi Mechlinienſis Dogmatibus, & agendi ratione*. Pag. 82. Ægidio ſuccurrens ait. " Hujus authoris generosè perſecutionem „ patientis propter juſtitiam, doctrina inju- „ ſtè proſcripta eſt, per neſcio quam, miſe- „ rabilem Cenſuram quorumdam Lovanien- „ ſium Theologorum. „

Quomodo non ſuſcepiſſent Janſeniſtæ illi in Belgium Profugi cauſam Ægidii de Witte, quando Ipſe Tornacenſium Epiſcopus Gilbertus de Choyſeul, novos Auguſtini Diſcipulos ubicunque poſſet, protegere ſolitus, eandem ſibi aſſumpſerat vindicandam? Sic ille anno 1688. Steyaertio in Epiſtolâ typis editâ pag. 29. ait. " Veſtram Fa- „ cultatem (Lovanienſem) ſemper venera- „ tus

„ tus ſum, Frater; ſed vix temperem, quin
„ iſtam, quâ Domini de Witte ſcripta inuſta
„ ſunt, Cenſurâ, minùs juſtam eſſe exiſti-
„ mem, ne dicam præcipitem. Nihil in
„ ſcriptis Domini de Witte deprehendi niſi
„ Catholicum; imò ſententiam ejus puto ad
„ Fidem Catholicam pertinere, & à Deo re-
„ ſeratam. „

Nihilominus in Belgio noſtro Auſtriaco nullus Epiſcopus in ſuâ Diæceſi Ægidium illum tunc pati voluit. Pernicioſum nimis & indocilem Novatorem ſtatuerat Archiepiſcopus Humbertus arcto carcere coërcere; niſi quantocius depoſito Paſtoris officio & Collegiatæ Eccleſiæ Decanatu, ſe Mechliniâ, & extra totius Archidiæceſios limites recepiſſet.

Gandavum ſe contulit, quæ Civitas ipſi Patria erat; ſed mox ab illius quoque Diæceſeos Antiſtite juſſus migrare, in Pago Aughemio non procul Aldenardâ, Parochum nactus fuit benevolum receptorem. At Conventiculum illic celebrari audiens Aldenardenſis Gubernator, immiſſâ illùc nocte militum turmâ Conciliabulum diſſipavit. Quapropter cùm in ditione Catholicâ pedem Ægidius figere non ſineretur, Ultrajectum ſe contulit, à Batavis nihil moleſtiæ metuens propter Janſenii & Baii hæreſim, in tam multis conſonam Calvinianæ.

Cui igitur dubium apparere poterit quin Ægidium hunc Queſnellus intelligi à nobis voluerit in numero illorum, qui *magis ſanctè & magis ſtrictè uniti ſunt Eccleſiæ*; quos tamen *nimis ſæpè contingit reſpici atque tractari tanquam indignos qui ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatos*? Sanctitatem ſcilicet Queſnellianæ congruam Eccleſiæ, & unionem cum eâ ſtrictiſſimam, quibus probare potuit illuſtrioribus argumentis, ſive actibus magis heroicis, quàm editionibus talium librorum, quorũ vel ſoli tituli indicant authorem intrepidum, nullis unquam certum cedere definitionibus, quantumlibet ſæpè à Sede Apoſtolicâ iteratis, & quantocunque acceptatis Antiſtitum conſenſu?

Quid nempè fortius à novæ Eccleſiæ Apoſtolo ſcribi potuit, quàm *Panegyris Janſeniana*? Ibi ad nova pro Janſenio prælia, & quaſi certam victoriam ſuos author confidentiùs invitat ipſâ *Panegyreos* fronte denũtians, adveniſſe *Tempus loquendi*. Condemnatâ Panegyri tum à Sede Apoſtolicâ, tum à charis ſibi aliàs Lovanienſibus, nequaquam territus Ægidius, tres ſubſtituit Apologias, audaciâ nihil remittente; quin ut in lapſu gravium obſervant Mathematici, diuturnitate lapſuum addente motibus incrementa. Addita eſt his *Apologia nova pro doctrinâ Sanctâ Cornelii Janſenii*. Fueratne audita hactenùs ſimilis in Chriſti Eccleſiâ temeritas? Acceſſit etiam grandiore volumine *Auguſtinus Iprenſis vindicatus, atque è damnatione Romanorum Pontificum Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. & Clementis XI. ereptus & erutus per Ægidium Albanum* (Belgicè Ægidium de Witte) *nuper in Civitate Metropolitica Mechlinienſi Decanum, & Paſtorem Eccleſiæ Collegiatæ Beatæ Mariæ trans* (Flumen) *Diliam*.

Aliud ejuſdem authoris opuſculum eodem tempore typis editum, molis quidem minus complectitur; ſed non minus audaciæ, & furoris, quàm quidquid hactenùs ab eodem luci datum conſpeximus, ipſo quodammodo fatente Ægidio Pag. 1." Rem (inquit)
„ magnam aggredior, ô! Eccleſia Catho-
„ lica, & hac quidem ætate inſolitam peni-
„ tùs ac peregrinam; ſed inſueta tentare
„ compellit durum telum neceſſitas. „

Quænam ea? In ipſâ copioſè legitur operis facie *Denuntiatio ſolemnis Bullæ Clementinæ* [*quæ incipit, Vineam Domini Sabaoth*] *facta univerſæ Eccleſiæ Catholicæ, ac præſertim omnibus Hierarchis ejus tanquam evertentis doctrinam gratiæ, quâ Chriſtiani ſumus, tanquam reſuſcitantis Pelagium cum ſuis aſſeclis, tanquam objicentis Eccleſiam extraneorum ſcandalo, diſſidia jam nimium diu durantia, acerbiùs exulcerantis, atque ſub ſenſus Janſeniani involucro, prima & certiſſima Chriſtianæ pietatis, humilitatis, gratitudinis, Spei ac Charitatis principia ac fundamenta, hoc eſt gratiam Dei per ſe efficientem hæretico carbone notantis. Quaſi tuba exalta vocem tuam. Iſajæ* 58.

Grandia ut vides, & prorſus mirabilia oſtentat ipſâ ſuâ fronte lucubratio: qualia neceſſe eſt contineat textus, conveniente inſcriptioni audaciâ deductus?

" Nullatenus dubito (inquit pag. 2.)
„ quin, ſi in Spiritu Sancto legitimè congrege-
„ ris, ô Sponſa Chriſti! Bullamque Clemen-
„ tis XI. anno Incarnationis Dominicæ 1705.
„ 17. Kalendas Auguſti editam, maturâ de-
„ liberatione excutias, eandem compertura
„ ſis multo evidentiùs ac periculoſiùs *alie-*
„ *nam ab Apoſtolicis Dogmatibus & à defini-*
„ *tionibus Sacrorum Conciliorum, & cuncto-*
„ *rum probabilium Patrum*, quàm illas Ho-
„ norii ad Sergium literas, quæ ſuis ambi-
„ guitatibus atque obſcuritatibus involutæ,
„ ſententiam Pontificiam haud ita perſpicuè
„ & tersè pandunt.

„ De Clementis autem hodiè in Apoſto-
„ licâ Sede conſidentis mente, aut ſenten-

„ tiâ,

„ tiâ, nihil planè eſt quod te incertam, aut
„ ancipitem tenere valeat.„

Pag. 3. " Confer Auguſtiniana & Janſe-
„ niana Dogmata, & deprehendes, non ita
„ lucere ſolem in meridie, quàm Iprenſium
„ Præſulis cum Doctorum tuo Apice Aure-
„ lio Auguſtino ſuaviſſima concordia ſplen-
„ deat.„

Pag. 4. " Tandem (Adverſarii) faſti-
„ gium ferali machinæ addidere per Conſti-
„ tutionem nuperam Clementinam, quæ
„ Alexandri VII. Definitionem renovans, ſi-
„ mul vias omnes intercipit, & effugia ob-
„ ſtruit, quibus Iprenſis Antiſtitis patroni
„ hactenus, ſive ipſam Alexandri Bullam in
„ mitius trahere, ſive gratiam Divinâ virtu-
„ te ſuâ, quæcunque voluerit, efficientem,
„ à damnatione Pontificiâ eripere ſatage-
„ runt.

„ *Facti* & *Juris* Quæſtio, quâ viri cele-
„ bres Doctrinam ſanam hactenus ſervabant
„ incolumem, per Clementem rejecta, abo-
„ lita, exſufflata eſt: *Silentium obſequioſum*
„ æterno ſilentio ſepeliendum. Concertatio
„ *de ſenſu obvio, quem ipſa Propoſitionũ verba*
„ *præ ſe ferunt*, evanuit, exceſſit, evaſit.
„ Ipſemet individuus Janſeniani libri ſenſus,
„ interno abnutu ut hæreticus proſcribendus
„ eſt: nec ore ſolùm; ſed corde damnan-
„ dus.„

Pag. 5. " Cùm Janſeniani libri ſenſus,
„ quem atro hæreſios carbone Clemens no-
„ tat, non alius evidenter, quàm ipſemet
„ celebratiſſimi Doctoris tui Aurelii Augu-
„ ſtini ſenſus ſit, quod ego Sanctorum tuo-
„ rum minimus contra quoſcunque ad ſolis
„ radios monſtrare ſpondeo; perſpicis ô ſa-
„ pientiſsima Mater, in quam perniciem con-
„ jiciat fideles tuos iſta Archi-Antiſtitis tui
„ Bulla; utpote quæ ſtrenuiſsimi adverſus
„ Pelagianam peſtilentiam Athletæ tui Dog-
„ mata, ſub titulo Janſeniani ſenſus ejurati
„ mandet.„

Pag. 11. Sic *denuntiationem* Ægidius con-
cludit: " Quamobrem, ut undè cœpi, deni-
„ que redeam, ac finem dicendi faciam,
„ Conſtitutionem jàm ſæpiùs memoratam,
„ ego minimus in Domo tuâ, ô! Sponſa
„ Chriſti, Præfectis tuis omnibus per orbem
„ ſparſis, denuntio, ut inimicam gratiæ Dei,
„ ut fautricem Pelagianæ ſuperbiæ, ut ca-
„ lumniatricem inſignis Epiſcopi (Janſenii)
„ ut deſtructricem Hierarchici Ordinis, per
„ ea quæ extorqueri mandat perjuria, ut om-
„ nis boni, quod à ſolâ verâ gratiâ manare
„ poteſt, obtruncatricem, omnis mali ilia-
„ dem, animarum ruinam, ſalutis excidium,
„ & tuam apertam, ac inevitabilem ſtragem.„

Huc uſque Ægidius denuntiationem ſuam hoc terminans verſu Pſalmi 39. *Domine Deus meus annuntiavi juſtitiam tuam in Eccleſiâ magnâ*. Dicere oportuit in Eccleſiâ perquàm reſtrictâ, utpote quæ ex univerſis Orbis Catholici, & præcipuè Regni Chriſtianiſſimi Epiſcopis nonniſi unum habuit Conſtitutioni illi Pontificiæ refragantem; eumque minimè levi, & non uno pridem in ſuis lucubrationibus notatum ſtigmate.

Recepit autem Bullam eamdem in Comitiis Generalibus Clerus Galliæ, ipſaque Lovanienſis Academia ſolemni actione gratiarum, & cantu publico Hymni Ambroſiani. Edicat autem Ægidius, ubinam ab ullo exploratæ Fidei Scriptore oppoſitionis quidpiam editum ſit, vel adverſi ſermonis publicè auditum. Sola frenduit apud Calviniſtas Batavos Janſeniana Factio liberiùs; timidè verò, & nonniſi clandeſtinis Conventiculis in Galliâ & Belgio. Ubinam igitur *Eccleſiam* illam *magnam* Ægidius reperit, in quâ Fidei ſuæ *annuntiaret Juſtitiam*?

Paucitatem hìc ſuam ac penè ſolitudinem advertens, animum tamen non deſpondet; ſed ex ipſis ſuis cladibus veluti fortior in *Auguſtini Iprenſis vindiciis uberioribus*. Pag. 43. " Quidquid [inquit] circumveniantur
„ Pontifices, dormitent Epiſcopi, ſileant eru-
„ diti, me ſolum relinquant, Clementinam
„ Bullam variis effugiis & cavillis frigidiſſi-
„ mis tueri pergant: Quidquid demum oc-
„ clament contra me inimici, vel deficiant
„ amici; &c.

Verùm ſi ab Ægidio omnes deficiant, etiam amici adeò ut *relinqui ſolus*, & unicus ſupponatur, cui cenſebitur Eccleſiæ, niſi forſitan inviſibili *membrum magis ſanctè & magis ſtrictè unitum*?

Denique in Romanâ Eccleſiâ juxta Ægidium vera pietas eſſe non poteſt: quâ igitur ratione prædicabitur ſancta? Pag. ſcilicet 46. ſolicitè nos admonet, dicens: " Veræ pieta-
„ tis ædificium exſtrui nullo modo poteſt,
„ niſi poſitis à Clariſſimo Janſenio ſanctiſſi-
„ mis & humillimis innixum baſibus, qui &
„ propterea inter veræ ſapientiæ myſticæ
„ Patronos, Doctores, ne dicam Coryphæos
„ non immeritò numerandus eſt.„

Baſes autem illas à Janſenio poſitas minimè admittit; ſed reſpuit, horret, anathemate deteſtatur Eccleſia Romana, Ducibus, ac jubentibus ſummis Chriſti Vicariis. Proinde ſuo Ægidius convincitur teſtimonio, quòd in Eccleſiâ Romanâ non ſit, certè eſſe nequaquam cupiat.

Quomodo enim membrum velit eſſe iſtiuſmodi cœtus, in quo *veræ pietatis ædifi-*

cium neque ullum ſit, neque exſtrui ullo modo poſsit, defectu baſium neceſſariarum? Præterea juxta hujus Theologi ſimul & Queſnelli computum, Romana Eccleſia aut tota in hæreſim incidit, aut incidet propediem.

Juxtà Ægidium enim in iiſdem *vindiciis uberioribus* Pag. 42. " Poſt examen non adeò „ diuturnum (Auguſtini & Janſenii) ad me- „ ridianam lucem clareſcet Bullę Clementinę „ obreptio, ſubreptio, hallucinatio, & in „ totius Chriſtianæ Religionis perniciem di- „ recta fraus. Pullulat tamen Bulla iſta, & „ radices agit per annos ſex, & exurgit, & „ germinat, & increſcit nocte ac die; & cùm „ produxerit fructus plenos ut meſsis fiat, „ mittent falcem ſuam cum ſuis aſſeclis Jeſui- „ tæ, & parùm aberit quin Eccleſiam, jam „ nunc Moliniano ſuo afflatu ſatis arentem, „ quaqua patet, in horrea ſua Pelagiana col- „ ligant univerſam. „

Sex illis annis jam alii tredecim acceſſere: intereà a nobis Ægidius abjit, in mundo alio aliam quæſiturus Eccleſiam, innixam *baſibus illis ſanctiſſimis & humillimis* Janſenianæ gratiæ, *ſine quibus veræ pietatis*, proinde & beatitudinis *ædificium extrui nullo modo poteſt*.

Ab annis ampliùs quadraginta certiores nos Queſnellus reddiderat Propoſitione 95. *Veritates eò deveniſſe, ut ſint lingua quaſi peregrina plerique Chriſtianis, & modus eas prædicandi ſit veluti idioma incognitum; adeò remotus à ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra communem captum Fidelium: neque advertatur ſatis, quòd hic defectus ſit unum ex ſignis maxime ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in filios ſuos*. Porrò Interprete Paulo Apoſtolo ad Hebræos cap. 8. *quod antiquatur & ſeneſcit, propè interitum eſt*.

Unde veriſimile apparet, Eccleſiam nunc penitùs interiiſſe, ſiquidem perſpicuum eſt Romanam Eccleſiam univerſam deſtitutam illis baſibus in Janſenianâ gratiâ conſiſtentibus, ædificium ſibi longè aliud delegiſſe Ægidianæ illi Religioni *Sanctiſſimæ* & humillimæ prorſus oppoſitum.

Eadem Romanæ Eeeleſiæ jam abſoluta deſtructio penes novos Auguſtini Diſcipulos confirmari videbitur ex eo quod Sancyranus ab annis nonaginta judicaverit *Deum ipſum tunc Eccleſiam diſſolviſſe*, ante ſecula complura cœpiſſe deſtruere, ſeque aſſeruerit paratum Ciſtercienſis Ordinis Abbati & Secretario Generali, *ex Doctrinâ Patrum & Conciliorum demonſtrare evidenter uſque ad quæ ſecula duraverit vera Chriſti Eccleſia*. Ex jurato id nobis conſtat ejuſdem Religioſi teſtimonio.

Denique Clemens XI. Pontifex verè Optimus Maximus Bullâ *Paſtoralis officii* declaravit nullam ſe habere velle in Spiritualibus Communionem, cum omnibus Conſtitutionem *Unigenitus* non recipientibus. Quæ autem Orbis Catholici Regio fuit, quæ Provincia, aut Civitas, quæ eum tanquam Chriſtianæ Caput Legitimum Eccleſiæ non agnoſceret, non ſibi venerabilem profiteretur ut Filio parentem?

Quidquid verò in aliquibus ſubinde defuit obedientiæ, ſimile videri potuit quibuſdam in filiisfamilias, paternorum tranſgreſsionibus mandatorum: At in rebellibus adverſus Sedem Apoſtolicam Janſenianis nihil ſanctæ obedientiæ, aut veræ pietatis deprehenditur; ſed ſubdolis tantùm obducta fallaciis hypocriſis.

Eam in Queſnello detexere clariſsimè Prolegomena tomi primi, ubi Epiſtolam ejus ad Clementem XI. dolo plenam, convenientibus animadverſionibus illuſtravi.

Cùm denique omnibus præſentem Queſnelli Articulum legentibus appareat perſpicuum, quod ad ſe ſuoſque in novitatibus ſocios hic potiſſimùm attenderit, quos palam notum eſt, *ſæpè reſpici atque tractari tanquam indignos ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparatos*, qui tamen Sententiâ Queſnelli, *membra ſunt Eccleſiæ magis ſanctè, & magis ſtrictè unita* Corpori; exigit ea temeritas ut exemplis aliquot ad ipſos præcipuè Factionis Coryphæos attinentibus diſcutiatur.

Epiſtola Patris Thorentierii, qui loco exulis Generalis, Berullianum in Galliis Oratorium, Aſſiſtentis & Vicarii Poteſtate moderabatur, ſpecimen ſuppeditat, Queſnelli dignum querimoniâ. Scripta Epiſtola erat Reſponſoria, ad eam, quam dederat Pater Picquery Montenſis Oratorii Rector.

In ſenſum hic abductus reprobum dicitur inſtitutione Queſnelli, poſtquam hic è Galliis in Belgium profugerat. Quænam prætereà & undè orta Congregationi, præſertim in junioribus, depravatio fuerit, utcunque ex eâdem diſcitur Aſsiſtentis Epiſtolâ datâ 23. Junii 1691.

Refert ea Theſim Epiſcopo dicatam Andegavenſi, quâ Oratorii Patres egregium ſuæ Congregationis, ac præcipuè Generalis Præpoſiti elogium hac brevi exibent periodo: *Non alio, quàm Andilii & Arnaldi doctrinæ lacte enutriri filios paſſus eſt Generalis noſter Præpoſitus*. Andilius & Epiſcopus ille, Arnaldi fratres erant, cum eo etiam ſenſibus conjuncti. Circa Magnificam autem hanc Dedicationis laciniam ſapienter animadvertit Thorentierius, *totam Oratorii Congregationem con-*

conſpicere, & mirari, ſe hac profeſſione redditam eſſe Janſenianam.

Fuiſſe Præpoſitum Generalem inter *membra magis ſanctè & magis ſtrictè unita Eccleſiæ*, Queſuellus indubiè vix minùs credi voluerit, quàm ſeipſum inter ea locum præcipuum prometeri; ſed non eadem tunc fuerit Pariſienſis Archiepiſcopi, aliorumque ſententia, qui authores Regi Chriſtianiſsimo fuere decernendi exilii adversùs illum Præpoſitum tanquam adverſus hominem corrumpendo, deſtruendoque ſuo Ordini idoneum potiùs, quàm ædificando.

Satis proſpiciebat Rex ſapiens, quantæ fidei ſtrages in ditionem Chriſtianiſsimam derivanda eſſet, quanrum hæreſios novæ contagium, ſi Congregationem, totâ Galliâ propagatam, tot præfectam juvenum Eccleſiaſticorum Seminariis & Scholis, tantâ apud ſummos & infimos valentem authoritate, famâ etiam probitatis, contingeret fieri hæreſios diſſeminatricem.

Quapropter cum infamia hæc aliquando Presbyteros illos non leviter aſperſiſſet, parum abſuiſſe dicitur, quod & ipſius Thorentierii ad Montenſem Præpoſitum Epiſtola ſatis indicat, quin totam Rex Congregationem in Gallia diſſolveret. Sed promiſſa tunc ſanioris doctrinæ formula, ſubſcriptionibus firmanda omnium, Congregationem tunc ab exitio liberavit.

Queſnellus ſibi fugâ conſulere maluit, quàm ſe præbere morigerum Regi, Archiepiſcopo Pariſienſi ſuique Ordinis Generalibus Comitiis, etiam iteratis. Ita ſcilicet ſe *magis ſanctè & magis ſtrictè unitum* præſtare *Eccleſiæ* voluit, non quidem Romanæ, cujus fidem impugnat; ſed Bajo-Janſenianæ in quâ *Sanctos* inter *Patres* jam inde meruit *Auguſtino* proximus celebrari.

Poſt obitum Arnaldi Novatoribus in Hollandiâ Miſsionariis Conſultor Theologus, Magiſter, & quaſi alterum Queſnellus Oraculum fuit; ſine cujus conſiliis, atque directione vix aliquid contra Miſsionarios Orthodoxos, præcipuè Religioſos, contra Pontificium apud Bruxellenſes Internuntium, & Romanam Curiam, nova factio moliebatur.

Adverſus hanc neceſſe habuit Clemens XI. Fidelem populum inſigni Brevi Apoſtolico commonere anno hujus ſeculi tertio die 7. Aprilis." Ut quod paucis denuntiatum eſt „ (inquiebat Pontifex) omnibus iſtarum re„ gionum Catholicis pleniùs innoteſcat, nul„ luſque ampliùs de Pontificia noſtra volun„ tate ambigendi ſuperſit locus, eâ de re vos „ omnes, dilecti Filii, per præſentes literas „ duximus admonendos, de veſtrâ quidem „ eximiâ pietate, conſtantique erga Apoſtoli„ cam Sedem obedientiâ planè confiſi, nul„ lam impoſtetum apud vos fidem, aut adi„ tum inventuros paucos illos, Eccleſiæ ſi„ mul & Reipublicæ turbatores, qui ſubdo„ lis artibus, falſiſque narrationibus candidos „ animos veſtros decipere, aut etiam, ſi poſ„ ſent, in errorem abducere conati ſunt.

„ Sinite illos, Dilecti Filii; quia cæci ſunt, „ atque utinam non excæcaverit illos malitia „ eorum! Oſtendite vos veras Chriſti oves „ eſſe, qui ſupremi in terris Paſtoris, ab eo„ dem Domino conſtituti monitis obſequun„ tur, & non audiunt voces alienorum. Alie„ ni profectò ſunt, qui dum gregem Dei di„ videre tentant, mactare potiùs ac perdere, „ quàm cuſtodire velle deprehenduntur. „ Obtendunt illi quidem exactioris diſciplinę „ ſpeciem, ac de rigidioris Theologiæ ſibi „ famâ blandiuntur; quales verò animo ſen„ ſus foveant, quove mente colliment, qui„ cunque ſapiens rerum æſtimator facilè ju„ dicabit certiſſimâ illâ, quâ nos ad eos, qui „ veniunt in veſtimentis ovium, dignoſcen„ dos, Salvator noſter inſtruxit, adhibitâ „ regulâ *à fructibus eorum cognoſcetis eos*.

„ Quis enim, ut cætera taceamus, tot ab iis „ hac in causâ editos libellos videar jurgiis, „ maledictis, mendaciis, calumniis, apertâ„ que in Apoſtolicam Sedem irreverentiâ ac „ temeritate undequaque ſcatentes, quas „ magno vel ipſis heterodoxis ſcandalo fuiſ„ ſe comperimus, quin ſtatim agnoſcar, quàm „ longè illorum authores defenſoreſque à „ Spiritu Dei ſint, qui non eſt diſſenſionis „ Deus; ſed pacis: quam longè à ſincerâ „ Chriſti charitate, quam adeò verbis præ„ dicant, factis deſtruunt: quàm longè de„ mùm à veræ humilitatis, & obedientiæ, „ quæ cæterarum virturum fundamenta „ ſunt, tramite; dum adversùs ipſam Beati „ Petri Sedem, Chriſtianorum omnium Ma„ trem & Magiſtram, caput attollere, ejuſ„ que mandatis obviam ire; quin imò & po„ teſtatem convellere, ac palàm impetere „ non erubeſcunt.

„ Vos autem, Dilecti Filii, non ſic; ſed „ in accepto à Majoribus veſtris pietatis inſti„ tuto perſeverantes, quem religione profi„ temini, Sacro-Sanctæ Romanæ Eccleſiæ „ Principatum promptâ, ut verè Catholicos „ decet, obedientiâ comprobate.„

Queſnellus verò omnes illos Eccleſiæ & Reipublicæ perturbatores, libellorum infamium Scriptores, fautoreſque, incentores inobedientiæ & rebellionis adversùs Petri Cathedram, quo magis temerarii fuerint, & ſacrilegi, magis Sanctos prædicat, *magis Sanctè, & magis ſtrictè unita Eccleſiæ membra*, cujus corpus diſcindere, atque à capite divel-

divellere modis omnibus conantur: Caput quoque ipſum maledicis vellicant Scriptionibus, & velut unguibus dilaceratum, etiam calcibus obterunt.

Quid infamium olim imaginum, præcipuè contra Pontificem, & Cardinales, Lutheri atque Calvini hæreſis excogitavit; quod occaſione Petri Codde, depoſiti à munere Vicarii Apoſtolici, non iterum excudit rabies Janſeniana, quibuſdam non melioris notæ ſuperadditis, quæ viderentur præſentibus propria circumſtantiis? Hac ſuâ Janſeniani Batavi temeritate ſacrilegâ, exemplo fuere ſociis Pariſienſibus, ut typis ederent imaginem, ubi impia effingitur ſolemnitas, quâ Clemens XI. Pontifex verè Sanctiſſimus, bajulis quatuor Cardinalibus ad inferos deferretur, illic, me janitore, cum cæremonia admittendus.

Iſtiuſmodi fructus Queſnellianæ fidei & charitatis ſunt, tantopere à Magiſtro & diſcipulis ſolitæ prædicari. Sic illi *magis ſanctè, & magis ſtrictè* unita aſſeruntur *Eccleſiæ* ſuæ *membra*: talis *juſtitia* eſt, quâ in fide illic, & *ex fide vivitur*, Calvinianæ non multum diſſimili.

Sed non tam citò relinquere nos oportet Queſnelli in Hollandiâ Proſelytos. Religionis affinitas valde idonea eſt, conciliandis ibi novæ Eccleſiæ Patronis; quemadmodum oppoſitio fidei maxima eorum, qui Pontifici adhærent, ratio apparet aptiſſima obtinendis apud Acatholicos proſcriptionibus eorum, quos nova Eccleſia ſibi ſentit præcipuè infeſtos. Eodem conducit ratio politica, & ſchiſmaticæ conſona Religioni" Quod Rei-
„ publicæ ſecuritati minimè expediat, Miſſio-
„ narios illic tolerari ſupremam agnoſcentes
„ in Pontificibus authoritatem, quoad De-
„ finitiones fidei à nemine dependentem.
„ Quid enim, inquiunt, Si Pontifex decernat
„ Catholicis omnibus contra hæreticos præ-
„ liandum, atque omnes in Fœderatis Pro-
„ vinciis Orthodoxi, quingentorum millium
„ forſitan numero non pauciores, tali regulâ
„ obedientiæ imbuti fuerint? Quid non pe-
„ riculi immineat Reipublicæ, quam Anti-
„ pontificiam eſſe conſtiterit, ſuoque com-
„ plecti ſinu tot ſubditos in ſuam perniciem
„ conjuratos?„

Subtilis ea Janſeniſtarum politica eſt, non ingrata ſubinde Magiſtratibus, qui ab ipſis Eccleſiæ Romanæ Presbyteris, nomen Catholicum, & puriorem Ethicam ſibi vindicantibus ſuppeditari gaudent prætextus eliminandi Miſſionarios, illius potiſſimum inſtituti, quod ſuæ experiuntur hæreſi maximè adverſum.

Undè fit ut quoties durius aliquid contra nos apparuerit conſtitutum, Janſenianis magis Sacerdotibus, quàm ipſis Magiſtratibus Acatholicis, à rerum conſciis imputetur. Decretis autem iſtiuſmodi & eorum effectibus ampliora longè ſunt vota eorum qui Queſnello ſe in Miſſionibus Hollandicis devoverunt.

Inſignis de hoc Epiſtola eſt Presbyteri Prau Wels apud Hollandos *Miſſionarii*, ad Queſnelli Secretarium data 28. Maii. 1703. in quâ poſtquam *reflexiones* petiit ad *infame*, ut vocat, *Breve* Clementis XI. ad Hollandiæ Catholicos, *Bonna* (inquit) *in poteſtatem noſtram brevì veniet, & Namurcum. Inde liberatum ibimus miſeros Lovanienſes oppreſſos, expulſuri quoque Internuntium Pontificis, & omnem iſtiuſmodi fæcem hominum Toutte cette Canaille. Ridendo dicere verum quis vetat? Nunquam Internuntius tantum nobis profuit, quantum traditione ſui Brevis* (de quo ſupra) *Ipſi Catholici adversùs illud facinus indignantur. Edictum Ultrajectenſe* (adverſus Ponticios) *durum eſt, & duriora adhuc ſequentur. Eò deveniendum eſt neceſſariò, ut deceptor ille nequiſſimus* (Internuntius) *ſubigatur. Monachi divulgant Breve; ſed Clerus ut obreptitium reſpicit, Ordines ut ſeditioſum.*

Quiſquamne exiſtimet Epiſtolam iſtiuſmodi dignam eſſe Miſſionario Apoſtolico, & non magis ſchiſmatico?

Imò, inquit Queſnellus, quanto magis ſcriptor ille vobis indignus videbitur ut ſit in Eccleſiâ, tanto membrum à nobis dignius reputabitur, ſanctiùs eidem & ſtrictiùs unitum.

Clemens XI. eodem Brevi ſtatuit ac declarat Poteſtatem nemini eſſe ſive juriſdictionem, quocunque titulo, ut ſe in Miſſionis illius Regimen ingerat, præterquam ei, qui poſt Sebaſteni Archiepiſcopi ſuſpenſionem, (quæ in depoſitionem poſtea mutata eſt) à Pontifice ad illud muneris fuerat deſtinatus.

Mandati hujus violatoribus *Excommunicationem* Sanctiſſimus conſtituit, ipſo facto & abſque declaratione aliâ incurrendam. Verùm Miſſionarii illi à Queſnello ad omnem fallaciam, & ubi hæc non ſufficeret, ad apertam inſtructi inobedientiam & rebellionem, contemptâ excommunicatione, Breve Apoſtolicum initio, ut jam vidimus, rejecêre, tanquam inſcio Pontifice, vel decepto adverſariorum fraudibus obtentum, neque ullis ſive Eminentiſſimorum Caroli Barberini & Paulucii, ſive Illuſtriſsimi Internuntii, ſive aliundè acceptis certiſsimis documentis, averti ſe à cavillatione iſtâ, quantumlibet frivolâ, paſsi ſunt.

Viſa ſcilicet neceſſaria fuit ad ſeductionem

Digitized by Google

nem ſimplicium, ut aliqua rationis ſpecies obtenderetur inobedientiæ. Tam præclara Miſſionariorũ inſtitutio accepta debetur Queſnello & ſimilibus novi Auguſtini Diſcipulis, quibus, cùm eſſe tutis in Gallia non liceret, latebras ſibi in Belgio quæſiverunt.

Præter ſæpè nominatos eſt Dominus Chriſtin, veriùs Driot, Bellovacenſis Monachus gladiatus, quo aptiorem non invenerat Sebaſtenus, ut Nepoti ſuo præficeret Pædagogum. Ita hic ſcripſiſſe legitur Queſnello anno 1702. 12. Novembris. " Experientiâ „ edoctus de Romanâ Curiâ, & indole Mo- „ nachorum, cogor credere, nihil æquitatis „ ab alterutrâ nos habituros unquam, niſi vi, „ & gravioris incuſſione formidinis. Si autem „ ne hac quidem viâ profecerimus, docu- „ mento ſaltem erit poſteris, nihil nos uti- „ lium prætermiſiſſe, atque omni penitùs va- „ care culpâ. „ Si Auguſtini Diſcipulis, fortitudo „ non defuiſſet & conſtantia, non eò prola- „ pſam miſeriæ, cogeremur hodiè eorum „ cauſam gementes cernere. Vocem exaltare „ cæpimus, & confidentiùs loqui, quando „ tempus non erat ampliùs. Roma & Monachi „ ex alienâ ſubmiſſione proficiunt, fiuntque „ ſem per audentiores. Speramus die craſti- „ nâ vel proximè (contra Pontificem & Re- „ ligioſos) proditurum ab Hollandiæ Ordi- „ nibus Edictum fortius, quàm fuit nupe- „ rum... Ad illud, quod ultimò notaveras, „ reſpondeo, Romanorum malitiam, & Mo- „ nachorum, videri ad culmen perveniſſe: ex „ modeſtiâ noſtrâ, eorum magis confirma- „ bitur perverſitas. „

Hactenùs Driot, quem non talibus opinor in Monachali Ordine fuiſſe regulis inſtitutum; ſed à Janſenianis ea ſociis hauſerit vel Magiſtris. Undecunque autem illi talis obvenerit doctrina, ſenſibuſque intimis conveniens praxis, dignior apparet utraque furente ſchiſmatico, quàm nomen profitente Catholicum, & Religioſi Ordinis Sacerdote. Sed penes Queſnellum vel indè efficitur membrum *magis ſanctè & magis ſtrictè unitum Eccleſiæ, ex fide vivens, non ex opinione hominum*. Sive, ut ajebat alius, fortitudo hæc *heroicas* inter *virtutes* præcipuè neceſſaria eſt, ut quis in Portûs-Regii referri canonem mereatur. Quadringentos facilè numerat Hollandica Miſſio Seculares Presbyteros, quorum plerique Sebaſteno magis, quàm Romano Pontifici adhærere illo tempore videbantur; nullus tamen, ut dixi, ad dirigendum Præſulis Nepotem magis ei idoneus apparuit, quàm, excucullatus hic Monachus, Calvinianam hæreſim profeſſo prædicanti, quàm Catholico ſimilior Religioſo.

Hinc quoque de Sebaſteni fide minimè bonâ augetur ſuſpicio, & conjectura nequaquam honorifica.

Chriſtini illius & Gerberonii occaſione mirari ſatis nequeo vertiginem quorumdam diabolicam, qui cùm in Monaſteriis, vitæ partem tranſegerint non modicam, poſtea in prava dogmata prolapſi, è Monaſteriis in eas partes diffugiunt, ubi ſentiendi, docendi, ſcribendi, agendi quidlibet poteſtas conceditur liberrima. Mirabile autem in talibus appatet præcipuè, quod velutì conditionis ſuæ priſtinæ obliti, in Monachos tanquam acti rabie debacchentur, ut hic in Driotio conſpicimus, & ſuperiora damnavere tempora in Luthero & ſimilibus à Fide & Religione Apoſtatis.

Inter Hæreſiarchæ hujus Articulos quadraginta & unum à Leone X. proſcriptos legitur coronidis loco: *Prælati Eccleſiaſtici & Principes Seculares non malè facerent, ſi omnes Saccos mendicitatis delerent*: Magis etiam ſcurrilitèr loquitur lib. de votis Monaſticis: *Cupio eradicata, & extincta, & abolita eſſe univerſa Monaſteria; quæ utinam Dominus igne & ſulphure Cœleſti ad exemplum Sodomæ & Gomorrhæ demergat adeò ut ne memoria illorum quidem ſuperſit*.

Obiter noto impudentiam Lutheri, quòd minùs ipſum decuerit vehemens in *mendicitatis Saccos* declamatio, cùm ipſe non in Monaſterio ſolùm; ſed etiam in Seculo inde ſe vitam aluiſſe fateatur.

Redeo ad miſſionem. De prohibitione, ne quis abſque Pontificis authoritate in Miſſionum iſtarum ſe Regimen ingerat, *ſub pænâ excommunicationis ipſo facto, abſque declaratione aliâ, incurrendæ*, Heuſſenius à Sebaſteno conſtitutus aliàs Provicarius; ſed cum eodem authoritate Apoſtolicâ ſuſpenſus, ac dein cum ipſo depoſitus Queſnellum conſuit conſulendum.

Duas complectitur conſultatio Quæſtiones. Prima eſt: *an in his rerum circumſtantiis, ſalvâ conſcientiâ liceat recurrere ad Proteſtantium Magiſtratus*: Altera, *an Provicarius ab Epiſcopo conſtitutus, & à Capitulo* (imaginario) *confirmatus, poſſit hic & nunc exercere officium?* Ad utramque ſic reſpondit novæ Eccleſiæ Oraculum die 8. Januarii 1703. "In „ primis Magiſtratui Proteſtantium, ſeu Præ- „ potentibus Bataviæ ordinibus, plus juris „ eſt, quàm Communionis Romanæ Prin- „ cipibus, ut cognoſcant, qualia in ſuas „ Provincias Decreta à Pontifice mittantur „ & plus habent, quod metuant, ne quid ſuæ „ Reipublicæ, & Regimini adverſum Roma „ mo-

,, moliatur; quia Monachi ſemper intenti
,, ſunt, ut quidquid ſub Romanæ Curiæ jugo
,, maximè eſt oneri, in has Provincias intro-
,, ducant, atque eadem Curia omni incum-
,, bit ſtudio, ut ſuum huc invehat domina-
,, tum.,,

Hactenus Queſnellus ad Quæſtionem primam. Hæccine *membrum* ſapiunt *magis ſanctè, & magis ſtrictè unitum Eccleſiæ*, an potiùs indignum quod in eâ locum occupet; ſi nondum incurſis tot excommunicationibus exularet?

Antequam reſponſum ad Quæſtionem alteram inſpicimus, præmittenda animadverſio eſt circa Epiſcopi appellationem & Capituli.

Epiſcopum Heuſſenius vocat, quaſi Sebaſtenus Archiepiſcopus eſſet hoc ipſo Hollandiæ Ordinarius. Quo autem jure ille in Partibus Armeniæ Archiepiſcopus, titulum ſibi vendicat Epiſcopatus, imo pluriumEpiſcopatuum in Fœderatis Belgii Provinciis? Non ne Epiſcopatuum diſtributio penes Summum Pontificem eſt? Si uſum & jus contrarium ſibi tribuere geſtiat nova Eccleſia, edoceri nos cupimus à quo eam nacta fuerit authoritatem.

Qualis porro Hollandiæ Epiſcopus, tale & Capitulum eſt non minùs imaginarium, nec magis legitima ejuſdem, reclamante Pontifice, Poteſtas Eccleſiaſtica juriſditionis. Nihilominùs Bataviæ, imò totius novæ Eccleſiæ Oraculum Queſnellus, reſolvere non dubitat." Depoſitum illum à Pontifice Provica-
,, rium poſſe iſtius muneris functiones omnes
,, exercere liberrimè; quia Pontificis ſen-
,, tentia ſubreptitia eſt, obtenta fraudibus
,, adverſantium Clero (ſeu Partibus Janſe-
,, nianis) ad opprimendum innocentem ejus
,, Epiſcopum: Neque ſolùm poteſt licitè, ſed
,, ex præcepti debito tenetur Provicarius of-
,, ficium proſequi, tum ne propriæ ſuæ con-
,, ſentire videatur infamiæ; quia in Romano
,, Diplomate Cauſa Sebaſteni implexa adeò
,, eſt cauſæ Provicariorum, ut conſentire po-
,, ſteriori nequeat, niſi qui aſſenſum præ-
,, beat etiam priori.
,, Approbare autem Sententiam adversùs
,, Archiepiſcopum, eſt oppreſſioni ſubſcri-
,, bere innocentis, eumdem agnoſcere reum,
,, confirmare judicium, quo nullum unquam
,, magis extitit illegitimum, atque omni de-
,, ſtitutum Ordine æquitatis. Periculoſæ qui-
,, dem plenum opus aleæ videbitur hæc ve-
,, ſtra reſiſtentia; nihil intentatum relinquet
,, Romana Curia, non parcitura excom-
,, municationibus. Totus contra vos tanquam
,, rebelles & ſchiſmaticos concitabitur Or-
,, bis Catholicus. Verùm quiſquis cauſam
,, Dei & juſtitiæ tuetur, ſive victor evaſerit,
,, ſive oppreſſus potentiâ ſuccubuerit victus,
,, nihil detrimenti patitur; ſed etiam ſangui-
,, nem profundens & vitam, ſecurus reddi-
,, tur ſe cum æternâ beatitudine omnia lu-
,, craturum."

Hoc confirmati oraculo Heuſſenius & & ſocii, facilè in eam ivere ſententiam, ut conculcare pedibus ſtatuerent quidquid emanaverit, vel immineret ulterius Decreti Apoſtolici, etiam excommunicationis.

Tali ſcilicet temeritate ſchiſmaticâ & obſtinatione, accedentibus quotidianis ſacrilegiis, quoties Sacramentum ſive ſuſcipere, ſive miniſtrare alteri contigerit, membra fiunt *magis ſanctè & magis ſtrictè unita Eccleſiæ*, quantumlibet à Pontificibus & cæteris probè Catholicis reſpicienda, atque tractanda, tanquam *indigna ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata*.

Remedium itaque novis Auguſtini *Di*ſcipulis adversùs anathemata multiplex eſt, maximè ſi Galli fuerint, prætenſis Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus gaudentes.

Sic vidimus aliàs Queſnellum fictitii *Abbatis* nomine ſcribentem *Epiſtolam ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum*, in quâ privilegio gloriatur, Catholicis hactenùs inaudito Pag. 18. dicens: " Habemus nos hoc ſin-
,, gulare præ cæteris, quo nobis benè eſt,
,, quodque ſemper retinebimus, quòd ſimus
,, in poſſeſſione gradiendi ſemper eâdem ſe-
,, mitâ, quidquid opponant Cenſores Ro-
,, mani, & qualecunque Decretum ab eo
,, emanaverit Tribunali.,,

Fallacia quidem Janſenianis uſitatiſſima eſt, ut quæcunque à Pontifice prodierit definitio, etiam dogmatica & de Fide, qualis Alexandri VIII contra Articulos 31. fuit, ſi novitatibus ſuis ſentiant adverſantem, facilè deſpiciant quaſi ſimplex *Inquiſitionis judicium*. Fallaciæ hujus non aliundè accerſendum eſt ſpecimen: inſigne exhibet eadem Queſnelli Epiſtola.

Pag. 19. de eâdem agens Definitione Pontificis: " Quod, (inquit) Romani volunt,
,, ut captivemus intellectum, & eum *ſub*-
,, mittamus judicio ſeptem vel octo Conſul-
,, torum, &, ſi vis, totidem Cardinalium,
,, ad quos illi ſua ſenſa referunt, idipſum
,, eſt, cui nos nunquam ſubmittemus.,,
,, Ibid." Non ita fatui ſumus, ut agnoſca-
,, mus arbitros & judices fidei noſtræ duode-
,, cim plùs minùsve Theologos, qui ſæpè non
,, aliâ inſtructi ſunt ſcientiâ, quàm lectione
,, aliquot ſcholaſticorum, & quorum pleri-
,, que pleni ideis ſcholaſticis, ſeſe ſtatuunt
,, Ju-

„ Judices Patrum & Conciliorum, quos nunquam legerunt. „

Pag. 43." Cenſores Romani præjudicant „ authoritati Sanctæ Sedis, quaudo ejus nomine edunt tales Ceuſuras, &, niſi cautiores fiant, efficient ut in Sanctam Sedem, aliundè Catholicis omnibus adeò venerabilem, redundet contemptus, qui ſimilibus Decretis debetur. „

Si nuper Sedes Apoſtolica honori ſuo apud Queſnellum ejuſque in Janſeniſmo ſocios, conſulere voluiſſet, & ſuis obtinere obedientiam Decretis, ſolicitè cavere debuerat, ne ullas nunquam proſcriberet Baii, Janſenii, eiſque adhærentium opiniones, ſed aliorum, Janſenianis maximè contrariorum, quales reputantur authores Propoſitionum Moralium 65., quas Innocentius XI. condemnavit.

De hoc Diplomate ſonora audiebatur vox, etiam Janſeniſtarum, orthodoxis in eo conſentientium. *Os Domini locutum eſt, per ſuum in terris vicarium*: Non ibi dicebatur *Sententia ſeptem vel octo Conſultorum, & ſi vis totidem Cardinalium*: Nullum ibi *periculum fuit, ne Cenſores Romani præjudicarent authoritati Sanctæ Sedis* atque hanc adducerent *in contemptum*.

Quidquid enim contra Theologos Orthodoxos & Sedi Apoſtolicæ obedientes decernitur; ſubmittunt hi ſe promptiſſimè, neque reclamant novi hæretici; at quoties ſanciri quidpiam contra novos Auguſtini Diſcipulos contigerit, fruſtrà ab iis Roma expectaverit obedientiam, nihil relatura niſi ſeditioſos rebellium, proteſtantium, Appellantium clamores, & plauſtra contumeliarum.

Proinde ſinendi hi ſunt impunè innovare quidlibet, niſi turbari motibus & dilacerari ſchiſmate Eccleſia malit, atque Apoſtolicum Tribunal mille calumniis onerari.

Talibus Lutherus comminationibus ſe cohibiturum ſperavit Leonem X. ne quid in novam hæreſim, ejuſque authorem graviùs conſtitueret. Ita ſcribere Chriſti vicario Hæreſiarcha auſus eſt: " Sine me [inquit] optimè Leo, hic & meam aliquando cauſam „ agere, veroſque tuos hoſtes accuſare. Notum eſſe arbitror tibi, quid mecum egerit „ Cardinalis Sancti Sixti Legatus tuus imprudens, & infelix, imò infidelis, in cujus „ manu ob tui nominis reverentiam, cùm me, & omnia poſuiſſem, non hoc egit, „ ut pacem ſtatueret, quam uno vocabulo potuiſſet facilè ſtatuere; cum ego tunc promitterem ſilentium, & finem cauſæ meæ facturum, ſi adverſariis idem mandaretur. „ At homo gloriæ cupidus cœpit mihi Palinodiam mandare... Unde quidquid poſt „ hæc ſecutum eſt, non Lutheri, ſed Cajetani tota culpa eſt... Palinodiam ut canam, Beatiſſime Pater, non eſt quod ullus „ præſumat, niſi malit adhuc majore turbine „ cauſam involvere. „

Sic quoque noſtri temporis novatores terrere minis tum Sedem Apoſtolicam, tum inferiores in Galliâ & Belgio Epiſcopos conantur, ne quid contra novam hæreſim audeant, graviorum metu tumultuum, ut experientia docuit, & etiam nunc docet nimium frequens, non inania iſtiuſmodi eſſe factionis terriculamenta, cui conſtitutum pridem, impletumque opere videmus conſilium, nihil permittendi penitus cõtra ſe Decreti ſive Epiſcopalis, ſive Pontificii, quin ſcriptionibus illud impetat acerbiſsimis, ut non præſentis ſolummodo ſtatuti dejiciatur authoritas; ſed etiam animus eorum qui Eccleſiam moderautur, ne inflicto à Novatoribus vulneri pergant velle impoſterum remedium præſcribere, cum viderint ex ipsâ quodammodo medicinâ malum nova ſemper capere incrementa, neque ſedari rabiem, ſed accendi.

Hinc Antiſtitum forſitan non paucorum, quaſi affusâ aquâ refrigeſcit zelus, fortitudo languet, ſi non prorſus infringitur.

Simili ratione & intempeſtivâ prudentia Cornelii Pontificis animus, qui vultum inſtantis Tyranni & ſupplicia non timuit, viſus eſt Sancto Cypriano, aliquid de conſtantiâ adverſus ſchiſmaticos remiſiſſe, quando hi duce audaciſsimo, cui nomen erat *Feliciſſimus*, Romam profecti, teſte S. Cypriano Epiſtola 55. *minis & terroribus aggreſſi ſunt Pontificem cum ſummâ deſperatione comminantes* &c. Quibus uti & Queſnellianis aliquibus hodiè in Appellatione pertinacibus applicari poterat illud Pſalmi 57. *Furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis, ſicut aſpidis ſurdæ obturantis aures ſuas*.

Adverſus furorem iſtiuſmodi animavit Cypriani Epiſtola Sanctiſsimum Pontificem, & in eo omnes etiam futurorum temporum Epiſcopos: *Quod ſi ita res eſt, Frater, ut nequiſſimorum timeatur audacia, & quod mâli jure neque æquitate non poſſunt, temeritate ac deſperatione proficiant, actum eſt de Epiſcopatûs vigore, & de Eccleſia gubernandæ ſublimi ac Divinâ poteſtate, nec Chriſtiani ultra aut durare, aut eſſe jam poſſumus; ſi ad hoc ventum eſt, ut perditorum minas atque inſidias pertimeſcamus*.

Experientiâ tot ſeculorum, præcipuè poſterioris, Sedes Apoſtolica abundè edoceri potuit, ad reprimendas emergentes hæreſes nihil profici indulgentiâ & diſſimulatione, maxi-

maximè ſi hanc conſtiterit eſſe formidine elicitam. Sic enim novitatibus penes ſectatores authoritas conciliatur, hæreticis quoque timeri ſe conſpicientibus creſcit audacia, ut timoris plus incutiant, quandoquidem eo ſe ſtare, qui aliter non poſſent, ex proſperis initiorum ſucceſſibus deprehendant.

Singulis hic Præſulibus uſui eſſe poſſet dictum Ethnici, ſacro uſui adaptatum. *Tu ne cede malis; ſed contra audentior ito*; Vel potiùs Divinæ monitum Sapientiæ Ezechieli datum cap. 2. *Ne timeas eos, neque ſermones eorum metuas; quoniam increduli, & ſubverſores ſunt tecum, & cum ſcorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas, & vultus eorum ne formides, quia Domus exaſperans eſt* nova Eccleſia in ſolis fundata erroribus, fraudibus, mendaciis, atque calumniis.

Romanæ autem covenit Divinum Oraculum, quod legitur Jeremiæ cap. 1. *Ne formides à facie eorum: Ego quippe dedi te hodiè in Civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum... Bellabunt adverſum te, & non prævalebunt; quia ego tecum ſum, ait Dominus.*

Eccleſiæ Principibus denuntiat S. Bernardus Epiſt. 188. *Nulli dubium eſt quin ad vos ſpecialiter ſpectet tollere ſcandala de Regno Dei, ſurgentes ſuccidere ſpinas, querelas ſedare*. Idem Sanctus Epiſt. 191. ad Innocentium ſecundum: *Tuum eſt de cætera Beatiſſime Pater, providere, ne in diebus tuis aliquâ hæreticæ pravitatis maculâ decor Eccleſiæ maculetur. Tibi commiſſa eſt Sponſa Chriſti, amice ſponſi: tuum eſt tandem uni viro Virginem caſtam exhibere Chriſto.*

Quod hìc Innocentio dicitur, ad omnes pertinet Romanos Pontifices, quidquid Queſnellus oblatret in *Epiſtola Abbatis* Pag. 31. dicens: " Sat notum eſt, quàm parum Pon„ tifex conferat ad condenda Decreta, & „ quam ineptus ſit ut multum eò conferat. „ Imò reviviſcere Janſeniani faciant calumniam Walonii ſcribentis *ad Sanctam Familiam* in Bruxellenſibus latebris ſe occultantem, quod *Pontifex ſit in Dogmaticis ſicut O in cifra*: Nos contra iſtiuſmodi voces fovendo ſchiſmati, & confirmandæ hæreſi idoneas, cum Sanctis Patribus & Scripturarum Interpretibus Orthodoxis pergemus credere, à Dei Filio cuilibet dictum Romano Pontifici *ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; Tibi dabo Claves Regni Cælorum; Paſce oves meas.*

Quapropter S. Hieronymus *quem Deus in interpretandis Sacris Scripturis Doctorem Maximum providere dignatus eſt*, ut in Horis Canonicis legimus, meritò ſcripſit Damaſo Pontifici Epiſt. 57. *Ego Beatitudini tuæ, id eſt, Cathedræ Petri communione conſocior: ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio... Quicunque tecum non colligit, diſpergit, hoc eſt qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.* Queſnellus itaque obſtinatiſſimis ſuis junctus Proteſtantibus & Appellantibus non colligens cum Pontifice, ſed ab eo collecta diſpergens, Hieronymi ſententiâ non Chriſti, ſed Antichriſti eſt.

Inſaniſſima proinde Queſnelli vociferatio eſt, quâ perſuadere omnibus vellet, ſe ſuoſque *membra eſſe Eccleſiæ, magis ſanctè & magis ſtrictè ei unita*, quando à Pontificis fide & obedientia non ſolùm ipſi deficiunt; ſed alios etiam avertere Schiſmaticis vocibus & libellis infamibus moliuntur. Ab hac quamdiu reſipiſcere perverſitate detrectant, ignoſcere debent fidelibus, qui cum S. Hieronymo credunt eos qui cum Chriſti Vicario non colligunt, diſpergere; hoc eſt Antichriſti eſſe, cùm Chriſti eſſe deſierint; ideòque non aliter *reſpici* poſſe, non aliter *tractari*, niſi *tanquam indignos ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab ea ſeparatos.*

Quod *juſtus ex fide vivat, & non ex opinione hominum*, quis neſcit Catholicus? Sed vaniſſima allegatio eſt in ore hominis, qui fidem erroribus graviſſimis, & inflexibili in iiſdem pertinaciâ, dudum noſcitur amiſiſſe.

Etiam Queſnelli Diſcipulis fixum eſt de Magiſtri ſui contra Sedem Apoſtolicam adſcitoſque ab ea Eminentiſſimos judiciorum adjutores, Theologos & Conſultores doctiſſimos evomere mutuatas ab Hæreticis & Schiſmaticis contumelias, quales ex geminis Queſnelli Epiſtolis collectas exhibeo.

Prima Epiſtola eſt citata à me ſæpius ſub nomine *Abbatis*, altera ſub nomine *Eccleſiaſtici de mente S. Auguſtini*: " Maxima pars „ Cardinalium & Theologorum (qui adhi„ bentur ad examen dogmaticum Propoſitio„ num) nihil intelligit.

„ Cenſores Romani exiguam habent anti„ quitatis notitiam; imò ſæpè ignorant, „ quod in recentioribus Theologis eſt opti„ mum.

„ Conſuetudo veritates Religionis deci„ dendi per duodecim Romanos Cenſores & „ plerumque pauciores, parum honorifica „ eſt Sanctæ Sedi.

„ Plerique Cenſores laxis opinionibus ad„ dicti ſunt & meliori Ethicæ adverſarii. „ Hinc minimè mirum, quod laxioris Ethicæ „ & perverſorum Dogmatum propugnato„ res, ſubſidium inveniant & Patrocinium in „ Romanis Tribunalibus.

„ De-

„ Decreta Romanæ Curiæ communiter conduntur ſine debitâ cognitione cauſæ & per factionem.

„ Regulares, quos ſcimus propriæ utilitati magis, quàm Eccleſiæ eſſe affixos, maximè dominantur in omnibus illis Congregationibus.

„ Miniſtri Curiæ Romanæ ſeduci ſe ſinunt à factionibus ad infligendas Propoſitionibus Cenſuras.

„ Tribunal Romanum videtur eſſe latronum latibulum (Gallicè *un Coupe-gorge*) ubi Cenſores ita inſidiantur hominibus, ut eos damnent, antequam defenſioni dent locum.

„ Iſtud porro certum eſt, Decreta Civilia magis juſta eſſe, & æquitati conformia, quàm Decreta Romanæ Curiæ.

„ Cenſores Romani ſuſque deque per nefas applicant Propoſitionibus Cenſuras, pro mero libitu, non ex dictamine veritatis aut juſtitiæ.

„ Etiam per hoc Cenſurarum malitia abominabilis eſt, quod earum ſcopus ſit fovere diſcordiam inter Regulares, & Theologos è Clero, præ cæteris Catholicos.

„ Cenſuræ illæ magis obſcuras reddunt Quæſtiones, & diſputationes difficiliùs terminandas.

„ Metuunt ſcilicet Romani, ne nimis citò in ſcholis oriatur concordia, atque ita impoſterum Cenſoribus opus non ſit. Proptereà ſibi perſuadent non benè concepta fore ſua Decreta; niſi novis tricis implicent ſententias: unde Tribunalis ejuſdem reddatur authoritas iterum neceſſaria. „

Hæc omnia & plura iſtiuſmodi ex duabus illis Queſnelli Epiſtolis excerpi curavit Illuſtriſſimus Humbertus Archiepiſcopus Mechlinienſis Mandato Eminentiſſimorum Cardinalium Inquiſitorum Fidei contra hæreticam pravitatem.

Quæ Collectio, etſi ob Propoſitionum multitudinem plenum tunc conſequi effectum non potuerit, Pontifice octogenario; cùm tamen typis edita, & duorum ad ſingulas Paginas firmata ſubſcriptionibus Notariorum, ad ſingulos miſſa fuerit Cardinales, & alios, quos informari maximè rei intererat Chriſtianæ, zelus iſte & ſtudium Archiepiſcopi, fructu poſtea non caruit uberiore, quando Clemente XI. ad Thronum Apoſtolicum elevato; & creſcente in dies Janſeniſtarum audaciâ, Duce Paſchaſio Queſnel, Roma perſpexit fortioribus contra novam hæreſim opus eſſe remediis.

Initium Clemens duxit, amovendo ſuum in Fœderatis Belgii Provinciis non bonæ fidei Vicarium, à Novatoribus in ciſra *Bonifacii* nomine appellatum. Inde progreſſus contra Sorbonicos quadraginta, Janſenianæ Reſolutioni *Caſûs Conſcientiæ* ſubſcribentes, ſaluberrimam edidit Conſtitutionem *Vineam Domini Sabaoth*, quâ omnibus impoſterum cavillationibus Janſeniſtarum via præcluditur. Tandem ſecurim poſuit ad radicem, graviſſimis Cenſuris feriens tum Queſnellianum opus *Novi Teſtamenti Gallicè cum Obſervationibus Moralibus*, tum exigente authoris pertinaciâ, poſtulantibus Rege Chriſtianiſſimo, ac pluribus Galliæ Epiſcopis, etiam Eminentiſſimo Pariſienſi, excerptos ex eodem Opere Articulos 101. Cenſuris convenientibus notavit.

Verùm ut hæreticis propria obſtinatio eſt, quos Queſnellus Janſenii & Baii novitatibus antea imbutos, etiam ſuis aliquot ſuperadditis, velut ad perverſitatis inſtituerat conſummationem, eoſdem *Proteſtationibus*, *Appellationibus*, & omnis generis Apologiis contra Apoſtolicam ſedem inſtigare nunquam deſtitit: unde demum Sanctiſſimus Pontifex edere coactus eſt Bullam *Paſtoralis Officii*, quâ à ſuâ ſeparat communione omnes, qui Conſtitutioni *Unigenitus* refragantes, ſe ſubmittere detrectant.

Quid igitur faciemus talibus ut novæ fidei, ita & novæ Ethicæ, novæ diſciplinæ Doctoribus, qui vel ideò haberi ab omnibus volunt, tanquam *membra magis ſanctè & magis ſtrictè unita Eccleſiæ*? Næ is autem iniquus admodum talibus ſanctis eſt, qui eos *reſpicit ac tractat, tanquam indignos ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab ea ſeparatos. Juſtus*, inquiunt illi, *ex fide vivit, & non ex opinione hominum*: quo quidem nihil dici potuit verius; ſed omnis in applicatione ſupereſt difficultas. Non enim Eccleſia credere unquam poterit pertinaces Baji, Janſenii, Queſnelli aſſeclas eſſe juſtos, & ex fide ſuâ vivere magis, quàm id creditum hucuſque fuerit de Calviniſtis & aliis cujuſcunque generis Infidelibus; quos in finem uſque mundi militans Chriſti Eccleſia deteſtabitur.

Commemorata hactenùs Queſnelliano quidem Articulo de nequitia convincendo abundè ſufficiunt; attamen non niſi pars exigua eſt illorum, quæ in Novatoris hujus lucubrationibus abſurdiſſima continentur, demonſtrantque hominem nullius fidei eſſe, honeſtatis, aut pudoris. Plura quæ huc referri poſſent ſpecimina, ſecuturis reſervo Propoſitionibus.

Propoſitio damnata nonageſima octava.

Status Perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat, tanquam hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maximè meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto. *Obſerv. Mor. in Lucæ 22. verſ. 37.*

CAPUT I.

Fraus Propoſitionis multiplex, & pernicies oſtenditur.

Quemadmodum Martyres non *pœna* à Latronibus diſcernit; ſed cauſa, ita neque *conformes Chriſto facit* inflictarum ab hominibus pœnarum tolerantia, niſi propter juſtitiam illæ obveuerint, & patientiâ perferantur homine dignâ Chriſtiano.

Perſecutio injuſtitiam ſupponit. Talis olim Tyrannorum fuit adverſus Chriſtianos ex odio fidei exercita crudelitas: tales hodiedum ſunt, etſi abſque ſanguinis effuſione, in hæterodoxorum Provinciis moveri ſolitæ adverſus Catholicos tempeſtates: Verùm quid hic reperias ſimile, quando Summus Pontifex, cui Poteſtas Clavium à Dei Filio conceſſa eſt, & totius commiſſum Regimen Eccleſiæ, prohibet noxia animabus dogmata, decernendo ſimul pœnas ab inobedientibus incurrendas? Quid, quando Epiſcopi veſtigia Paſtoris Maximi ſequentes, Cenſuris adigunt ſubditos, ut quæ prima Sedes tam ſalubriter ſanxit, accuratiſsimè obſerventur? Quid quando Seculi Principes, ut ab iis ratio muneris, & impoſita à Deo obligatio poſtulat, Eccleſiam ejuſque leges non ſolùm adverſus hoſtes extraneos; ſed etiam contra temerarios in ipſâ Eccleſiâ violatores, potenti conantur brachio vindicare?

Occaſio *Obſervationis Moralis* à novo Interprete hîc deſumpta eſt ex illis Chriſti verbis: *Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc quod ſcriptum eſt, oportet impleri in me, & cum iniquis deputatus eſt.* Attendere autem nos oporter ad ſingulas *Obſervationis* circumſtantias, ut de ejuſdem peſtiferâ, quâ ſcatet, malitiâ ſtatuatur.

Scopus ab Authore prætenditur, Lectores inſtituere ad pietatem, & quidem præcipuè ad *perſecutionis & pœnarum tolerantiam*, quas quis patitur *tanquam hæreticus, flagitioſus, & impius*. Ratio additur; quia *ſtatus* ille *perſecutionis & pœnarum, ultima plerumque probatio eſt, maximè meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto.* Si Obſervatio hæc edita fuiſſet eo loco & tempore, quo dominanres Epiſcopi Schiſmatici, à Catholicâ averſi religione, movere ſoliti fuerant perſecutionem adverſus Fideles, Pontifici & Eccleſiæ adhærentes, condonari faciliùs ſcriptori potuiſſet imprudentia, in non exprimendis ſatis conditionibus neceſſariis, ut pœnarum tolerantia ſit *maximè meritoria*, & *magis conformem faciens hominem Chriſto*. Sapientiſſimè enim Sanctus Hieronymus, in accuſatione hæreſios noluit quemquam eſſe patientem; ſed monuit diluendam, quantocyus maculam, adeò ut ne ſuſpicioni quidem relinqueretur occaſio; neque, ſi avertere poſſumus, permittere licet ſcandalum proximi, quando non ſolis proprium Phariſæis fuerit; ſed puſillis etiam commune.

Verùm quas hìc comminiſci Queſnellus potuit circumſtantias, aut quis poterit hodie vindex ejus maximè induſtrius, ut *obſervatio* apparere valeat, præſenti conveniens ſtatui Eccleſiæ, & non atroci ejus Præpoſitos laceſſere contumeliâ, imò calumniâ onerare, fovere ſimul hæreſes ab Eccleſiâ condemnatas?

Quilibet enim hodiernarum utcunque conſcius diſſenſionum, facilè perſpicit, intendi hic à Queſnello ſuas, ſuæque *Sanctæ Familiæ*, Portus-Regii & ſimilium pro Janſeniano Syſtemate obſtinatiſſimè pugnantium vindicias. Talibus accidit hoc tempore ſanctis *ſtatus perſecutionis & pœnarum, quas tolerant, tanquam hæretici, flagitioſi, & impii*. Hæc *ultima ab iis probatio cenſetur, & maximè meritoria; utpote quæ homines faciat magis conformes Jeſu Chriſto*.

Non alius ſenſus omnium hæreticorum eſt, quotieſcunque ſive ab Eccleſiaſticâ, ſive à Regiâ poteſtate, caſtigationis quidpiam pro ſuâ pertinaciâ patiuntur. Sed reverâ nulla in hoc illis, nulla Queſnello aut ejus ſociis, ſi propriè loquamur, obvenit *perſecutio*; quia hæc, ut ſuprà monui, inſectationem ſignificar iniquam, quæ locum minimè habet in caſibus, de quibus Propoſitio enuntiat.

Quæ ſcilicet ſpecies injuſtitiæ eſt, quando

do hæreſes à Sede Apoſtolicâ in Bajo & Janſenio condemnatas Eccleſia deteſtatur? Quæ injuria pertinacibus earum defenſoribus fit, quando eos Eccleſia horret *tanquam hæreticos, flagitioſos, impios*, jubente Chriſto illos qui Eccleſiam non audierint, haberi ſicut *Ethnicos & Publicanos*?

Non perſecutio; ſed digna Regis Chriſtianiſſimi Adminiſtro & Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinale vigilantia, ac ſtudium Religionis fuit, quando Joannem Vergerium Abbatem Sancyranum, Claudium Seguenotium, Dominum de Troyes, ne exitialium zizania novitatum iu Agro Dominico latiùs diſſeminarent, carceribus coërcuit.

Excommunicationis ſententia lata ab Innocentio X. & ejus juſſu publicè denuntiata in Belgio contra Archiepiſcopum Mechlinienſem & Epiſcopum Gandavenſem non *perſecutio*; ſed ſalutifera eis medicina fuit, quæ à Janſeniſmi peſſumdatos, & quaſi mortuos lethargo, poſt decennalem & ampliùs inobedientiam excitavit, reduxitque ad officium. Neque ipſius Protopræſidis ſub idem tempus Bruxellis exauthoratio vocari perſecutio debuit, ſed digna Rege Catholico providentia, ne dignitate abuti Miniſter ille pergeret ad patrocinium novitatis, avitæque religionis in Belgii Provinciis excidium.

Non magis appellanda perſecutio eſt, quidquid recentiùs Apoſtolica Sedes, quidquid Curia Gallicana cum Sorbona, quidquid Aula Hiſpanica & Bruxellenſis, quidquid Leodienſis Princeps Epiſcopus, cum Primate Belgii Archiepiſcopo Mechlinienſi Humberto, Adverſus Arnaldum, variis occaſionibus decrevere; licèt pro hujus præcipuè defenſione Obſervatio Queſnelli fabricata videatur. Quidquid enim inſtituti ab Arnaldo diſcipuli, vel cum eodem in Sancyrani Lyceo Socii, pro ſuo ſive Doctore, ſive condiſcipulo declament, atque ſcripturiant, mendacibus quidem Apologiis circumvenire ſimplices aliquot poterunt, atque Hiſtoriæ ignaros; ſed eruditorum neminem, niſi quem novitatis amor, in voluntariam traxerit cæcitatem.

Leſcotius Doctor Veteranus poſtea Carnotenſis Epiſcopus, Magiſter Arnaldi, non ſolùm probè Catholicus; ſed etiam acerrimus fidei contra emergentem hęreſim propugnator, cum exploraſſet Arnaldi ingenium, reperiſſetque in nova pronum, ac plena periculo Dogmata, quod idem plures obſervare cœperant, in primis Richelius Cardinalis, impediendum cenſuere, ne ſocietate ſorbonicâ donaretur. Eminentiſſimo iſtud, utpote Sorbonæ Proviſori & Summo Regni Gallici Adminiſtro haud difficile erat avertere ſcandalum.

At Cardinale, ipſoque Rege defunctis, reſumpſere animos Arnaldici, & quotquot noverant in aliis quoque Civitatibus, imò Provinciis, Arnaldo & novis opinionibus addictos, ad conferenda pro Candidato ſuffragia Pariſios accurrere compulerunt. Sic anno 1643. novus ſocius Collegio Sorbonico adſcriptus eſt.

Quòd autem poſitus antea à Richelio obex numerari minimè debeat inter *perſecutiones*, non ſola manifeſtavit intima Arnaldi cum Sancyrano familiaritas & neceſſitudo, ſed etiam pluribus firmata teſtimoniis fama publica, de ſpiritu novitatis dominante in eodem juvene indocili & temerario: multo ampliùs prodidit annus 1644. qui ſecutus proximè fuit inſortunatiſſimam novi ſocii aſſumptionem.

Tunc enim ſtygium illud opus, Arnaldi *pro Janſenio Apologia* in lucem prodiit; quod cùm molis eſſet uon exiguæ, indubiè componi cœperat intereà, dum omnem author lapidem movit fruſtrà, ut *ſocietas* ſibi *Sorbonica* obtingeret, querebaturque ejus factio acerbiſſimè, quaſi de violatis omnibus Juſtitiæ Regulis in Candidati digniſſimi excluſione.

Ea itaque pro Janſenio Apologia cum authorem oſtenderet Apoſtolicæ Sedis contemptorem, damnatorumque a tribus Pontificibus Dogmatum audaciſſimum vindicem, invicta prorſus fuit Cardinalis Richelii & Ludovici XIII. contra Arnaldum defenſio. Cujus enim extra novam Sectam effrons adeò potuit eſſe impudentia, ut lecto iſto pro Janſenio volumine, inficias iret, Chriſtianiſſimi Regis, ejuſque Eminentiſſimi Adminiſtri in excludendo illo à ſocietate Sorbonicâ Novatore, fuiſſe juſtam maximè, ſapientemque providentiam; promotionem verò ceſſuram in Eccleſiæ luctum atque Academiæ aliàs clariſſimæ, opprobrium & dedecus non facilè eluendum?

Sola memorati voluminis Præfatio ſatis ſpeciminum continet; unde Orthodoxus quilibet judicare valeat, qualis in Doctore juvene ſpiritus dominaretur, quæ pietas, quæ erga Chriſti Vicarium teverentia, aut ſpecies Religionis.

Poſt graviſſimas Sorbonæ & Hiſpanicarum Univerſitatum in Baji Articulos cenſuras, Romani Pontifices tres ſucceſſivè Pius V. Gregorius XIII. Urbanus VIII. judicavere *ſententias (79.) ſtricto coram Sede Apoſtolicâ examine ponderatas, in rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento, hæreticas,*

erroneas, ſuſpectas, temerarias, ſcandaloſas, & in pias aures offenſionem immittentes reſpectivè, & uti tales (inquiunt) *damnamus, circumſcribimus & abolemus, deque iiſdem & ſimilibus poſthac quoquo pacto loquendi, ſcribendi & diſputandi facultatem quibuſcunque interdicimus. Qui ſecus fecerint, ipſos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis & officiis perpetuò privamus; ac etiam inhabiles ad quæcunque decernimus, vinculo quoque anathematis eo ipſo innodamus, à quo nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipſos, excepto mortis articulo, liberare. .... Nulli ergo omninò hominum liceàt hanc Paginam noſtræ damnationis, circumſcriptionis, abolitionis, interdicti, Decreti, & mandati, privationis & innodationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei ſe noverit incurſurum.*

Ita tres memorati Pontifices in Diplomate quod S. Pius condidit, Gregorius XIII. & Urbanus VIII. confirmavere; quanquam ut in eodem notatur Diplomate è damnatis prohibitiſque illic tam graviter Propoſitionibus, aliàs *non nullæ aliquo pacto*, ſenſu videlicet improprio, ab Aſſertoribus minimè intento *ſuſtineri poſſent*. Arnaldus autem in Præfatione Apologiæ pro Janſenio, ut inutilem reddat, trium illorum Pontificum contra damnatos Articulos Cenſuram, imò Cenſores ipſos exponat riſui & ſibilis univerſorum, ait: *Ipſi Pontifices in Bullâ ſuâ expreſsè declararunt non nullas Baji Propoſitiones aliquo pacto ſuſtinere poſſe in rigore, & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento.*

Cavillationem hanc, à Bajo olim refractario excogitatam, ab ipſo dein meliùs ſapiente rejectam, poſt annos ſeptuaginta reſumere non eſt veritus Arnaldus, ita ut damnatos inter Articulos nullus eſſet quem ſibi ſuſtinere licitum non duceret, & quidem in *rigore & proprio verborum ſenſu ab Aſſertoribus intento*. Cui igitur uſui eſſe poſſet talis condemnatio? Nonne viderentur anathemate feriri poſſe ipſa Scripturarum Oracula, ſi ad hoc ſufficeret, aliquem ſenſum improprium tribui eis à malevolis, vel ab ignorantibus poſſe, quanquam verba in rigore & proprio verborum ſenſu intento à Spiritu Sancto, Divini Codicis authore, ſint veriſſima?

Denique eadem aliàs à pluribus, atque à me ſæpiùs protrita cavillatio eſt, ut non poſſit niſi inſigni dedecore ſuos afficere reſuſcitatores. Sed ut Janſeniana pridem obſtinatio exuit Religionem, ita & verecundiam impudentia, ut devicti centies, eundem repetere identidem locum certaminis non reformident. Nos probatis inſiſtimus, donec novi quidpiam argumenti, quod reſponſum mereatur, adverſarii procuderint.

In relatâ Arnaldi pro Janſenio Apologiâ, Præfatio ſola, ne pluribus me Lectoremque fatigem citationibus, copioſa ſatis ſuggerit documenta, quibus Queſnellus impudentiæ convincatur, & fidei peſſimæ, dum Eccleſiæ Præpoſitis impingere calumniam audet, quaſi eorum ſive ignorantiâ, ſive malevolentiâ acciderit, ut Arnaldus tanquam hæreticus, flagitioſus, impius aliquando habitus ſit, cui reverà juſto & ſancto (ſi Queſnello credimus) ad perfectionis apicem deeſſe hæc unicè *perſecutio* videbatur, velut *ultima probatio, quæ eum faceret magis conformem Chriſto*.

Quin ſcilicet Queſnellus præſenti contra Eccleſiæ Regimen querelâ, intelligi voluerit, quæ ſibi & ſimilibus Auguſtini Diſcipulis ſubeunda fuerint ab Eccleſiæ Præſulibus adverſa, propter Janſenium, neminem arbitror dubitare; licet quiſquis illarum partium Sectator eſt, ridiculè negaturus ſit, reperiri uſpiam vero nomine Janſenianum; *ridicule*, inquam, Catholicorum omnium ipſorumque Hæreticorum, præterquam Janſenizantium, judicio. Arnaldinæ itaque Apologiæ pro Janſenio *Præfatio* audiatur: nobis oculi teſtes meliores erunt, quàm quidquid conſuti ex mendaciis elogii, à magnificis Arnaldi Præconibus fabricatum eſt. *Auguſtini Doctrina* (inquit) *per Iprenſem Antiſtitem potentiſſimè ſtabilita eſt*: Ibidem *Janſenius clariſſimè & ſolidiſſimè explicuit Cœleſtem S. Auguſtini Doctrinam ſuper materiâ de gratiâ.*

Janſenii Doctrina continet principia fundamentalia Doctrinæ S. Auguſtini, toties à Sede Apoſtolicâ approbata.

Janſenii Propoſitiones damnari non poſſunt tanquam hæreticæ, aut tanquam erroneæ; niſi Sancta Sedes & tota Eccleſia de approbatis erroribus & hæreſibus accuſentur.

Accuſationes ob quas Urbanus VIII. Lectionem voluminis Janſeniani prohibuit, falſæ fuerunt.

Falſæ Pontifici datæ fuerunt informationes, quaſi liber Janſenii Belgis ſcandalo eſſet.

De ſcandalo iſto Sedem Apoſtolicam commonuerant non ſolùm Religioſi è variis Ordinibus Theologiæ Profeſſores, & quidem Lovanienſis Academiæ Doctores antiquiſſimi, facultatem Theologicam Regentes; ſed etiam Pontificius Bruxellis Internuntius.

His excita querelis Roma accuratiore examine librum diſcuſſit." Cum autem (in-
„ quit Urbanus VIII. Conſtitutione *in Emi-*
„ *nenti*

„ *nenſi*) ex diligenti & maturâ ejuſdem libri
„ cui titulus, *Auguſtinus* (Janſenii) lectionem
„ poſtmodum compertum fuerit, in eodem
„ libro multas ex Propoſitionibus à Præde-
„ ceſſoribus noſtris olim(Pio V.&Greg.XIII.)
„ ut præfertur damnatis, contineri, & ma-
„ gno cum Catholicorum ſcandalo & autho-
„ ritatis dictæ Sedis contemptu, contra præ-
„ fatas damnationes & prohibitiones defen-
„ di; Nos huic malo in ſcandalum totius
„ Reipublicæ Chriſtianæ, & Fidei Catholicæ
„ perniciem verteuti, opportunum reme-
„ dium adhibere volentes, Conſtitutionis
„ Gregorii ac Pauli Prædeceſſorum noſtro-
„ rum, nec non Decretorum hujuſmodi to-
„ tos & integros tenores ..... præſentibus
„ pro totaliter expreſſis & inſertis habentes,
„ motu proprio & ex certâ ſcientiâ noſtrâ,
„ ac de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudiue,
„ hac perpetuò valiturâ Conſtitutione, ejuſ-
„ dem Pii & Gregorii Prædeceſſorum, hu-
„ juſmodi Conſtitutiones prædictas, omnia-
„ que & ſingula in iis contenta, Apoſtolicâ au-
„ thoritate tenore præſentium perpetuò con-
„ firmamus & approbamus, librumque præ-
„ dictum, cui titulus eſt *Auguſtinus* [Janſe-
„ nii] articulos, opiniones & ſententias in
„ dictis Conſtitutionibus reprobatas atque
„ damnatas, ut à nobis compertum eſt, con-
„ tinentem & renovsntem .... eâdem au-
„ thoritate per præſentes omnino prohibe-
„ mus, ac pro vetitis & prohibitis haberi vo-
„ lumus & mandamus, jubentes inſuper ſub
„ omnibus poenis & cenſuris in prædictâ
„ Conſtitutione Pii Prædeceſſoris contentis,
„ à quibus nullus Romano Poutifice inferior,
„ excepto mortis articulo, abſolvere contra-
„ facientes poſſit, ne quis cujuſcunque condi-
„ tionis, & qualitatis ſit, etiam ſpeciali & ſpe-
„ cialiſſimâ notâ & expreſſione dignus, de
„ prædictis ut ſupra damnatis, & in prædicto
„ libro contentis...quoquo pacto loqui, ſcri-
„ bere & diſputare audeat... Tum Sequitur
comminatio Similis ei quam ex Pii V. Conſtitutione Superius retuli: " Nulli ergo omniuo
„ hominum liceat, hanc Paginam noſtrę Con-
„ firmationis, approbationis, additionis, prohi-
„ bitionis, juſſionis, decreti & voluntatis in-
„ fringere, vel ei auſu temerario contraire; Si
„ quis autem hoc attentare præſumpſerit, in-
„ dignationem Omnipotentis Dei, & Beato-
„ rum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe no-
„ verit incurſurum;

Sed hæc omnia deſpexerit ſcilicet Arnaldus, poſtquam contemptum Apoſtolicæ Sedis, & omnium inde emanantium Conſtitutionum atque anathematum edoctus fuerat à ſuo Oraculo Sancyrano, à quo forſitan etiam modum didicerit, ſua dogmata *legendi in ipſo Deo qui eſt veritas æterna, & in omnibus ſequendi ductum interiorum illuminationum, inſpirationum, documentorum, quæ*, ut aliàs Sancyranus, etiam *ſibi identidem à Deo ſuggeri ſenſerit* Arnaldus.

Tali conceptâ præſumptione, quantumlibet fatuâ, quid non audeant Novatores, quam non ſibi arrogent authoritatē omnibus Epiſcopis & Pontificibus ſuperiorem? Sic inſtitutus veriſimiliter à Sancyrano Arnaldus, atque (ut ille ſolitus erat diſcipulis promittere) *Sex menſium ſpatio ad Summum Theologiæ apicem evectus*, annorum vix triginta duorum juvenis, confidentiâ mirabili contra univerſam Chriſti Eccleſiam, in eâdem Præfatione denuntiat: *Non poteſt ſine voluntariâ excæcatione, & portentoſâ pertinaciâ negari, Propoſitiones Baii, quæ in Janſenio reperiuntur, eſſe puncta capitalia doctrinæ S. Auguſtini à Sede Apoſtolica toties approbata, ut damnari hæreſeos nequeant aut erroris, quin ipſa Sedes Apoſtolica & Eccleſia univerſa de erroribus, & hæreſibus accuſentur.*

Teſtatur nihilominus Cardinalis de Noailles literis ad Clementem XI datis anno 1711. die 28, Junii *Certum illi* (Clero Gallicano in Comitiis Generalibus Congregato anno 1705.) *fuiſſe, Pontificiis Decretis adverſus Janſenium nihil deeſſe ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe*. Tum Eminentiſſimus addit: *Idem & de Apoſtolicis adverſus Bajum ...... definitionibus profeſſurum fuiſſe clerum exiſtimo, ſi de illis actum fuiſſet.*

Minimè conſentiunt Queſnellus & Arnaldus; ſed obligationem hanc omnibus illis obediendi Conſtitutionibus & Definitionibus adeò non admittunt; ut erratum ubique à Pontificibus, errari ab omnibus Epiſcopis & Academiis Catholicis, ipſi totâ ſapientiores Eccleſiâ, impudenter ſuſtineant.

Neque intra limites ſe Arnaldus continuit aſſertionis ſimplicis, ſed in contumelias contra Eccleſiam juvenili tunc, ut vidimus, petulantiâ prorumpens, *Non poteſt* [inquiebat] *ſine voluntariâ excæcatione & portentoſâ pertinaciâ negari, Propoſitiones Baji, quæ reperiuntur in Janſenio, eſſe puncta capitalia Doctrinæ Sancti Auguſtini*. Hactenus ex ſolâ Arnaldi pro Janſenio Præfatione ſpecimina retuli: unum addo ex ipſa Apologiâ Pag. 92. *Quemadmodum Deus Salomoni reſervavit ædificationem Templi, ita jure merito diximus, materiam de gratiâ à Deo Iprenſium Antiſtiti Janſenio reſervatam fuiſſe clariùs dilucidandam*

Hæc

Hæc omnia & plura iſtiuſmodi quantumlibet, abſurda condonari potuiſſent juvenili imprudentiæ, niſi recentiſſimè præceſſiſſet Urbani VIII. Conſtitutio, ex quâ diſcere Arnaldus potuit & debuit, peſtilentem eſſe Janſeniani voluminis doctrinam, neque tolerandam ejuſdem Epiſcopi in reſuſcitandis Baji damnatis opinionibus temeritatem, utramque teſte Pontifice, *vertentem in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ & Fidei Catholicæ perniciem*.

Verùm Arnaldus authoritatis Apoſtolicæ apertiſſimus contemptor, contra Chriſti Vicarium cum omnibus ſibi aſſiſtentibus Cardinalibus, Conſultoribus, Theologis & universâ adhærente Capiti Eccleſiâ, denuntiat, neminē potuiſſe talem edere declarationem, aut editę conſentire, niſi voluntariè cæcum & perditè obſtinatum; quandoquidem ſententiæ Janſenii non aliæ ſunt, quàm per Auguſtinum ad nos cœlitùs derivatæ, quas Eccleſia ipſaque Sedes Apoſtolica toties approbavit, ut *condemnari de erroribus aut hæreſibus nequeant; niſi Sancta Sedes atque Eccleſia univerſa de erroribus & hæreſibus accuſentur*.

Ita pro ſuâ tunc ſapientiâ, ſeu potiùs inſipientiâ juvenis Arnaldus, magiſterium ſibi vindicans ſupra omnes, quos Chriſti Eccleſia Doctores & Epiſcopos complectitur Orthodoxos.

Neque juvenilem iſtiuſmodi in eo levitatem compeſcuit, aut moderata eſt ætas provectior, quin anni ſinguli nova addere ſemper viſi fuerint audaciæ incrementa. Experta iſtud eſt Apoſtolica Sedes cum Epiſcopis & Academiis ubique Catholicis; Sorbonâ præcipuè, poſt condemnatas quinque in Janſenio Propoſitiones hæreticas, quas Arnaldus ſuo patrocinio, etiam contra anathema cenſuit non deſtituendas.

Poſt priorem pro Janſenio Apologiam, quæ, ut dixi, comparuit anno 1644. alteram ſimilis molis & nequitiæ, mox edidit anno ſequenti.

Ambas confixit Innocentius X. anno 1654. 23. Aprilis, poſtquam anno præcedente damnaverat memoratas quinque Janſenii Propoſitiones; cùm illas ſcilicet in gemina Arnaldi Apologiâ verbis æquivalentibus propugnatas Sanctiſſimus conſpiceret, exigere meritò videbatur bonum Eccleſiæ, & fidei Catholicæ in eâ conſervandæ integritas, ut exitiales illæ Arnaldi vindiciæ non perſiſterent immunes.

Sed neque Arnaldus vindiciis illis Decreto Apoſtolico proſtratis, concidit animo; quin duos iterùm pro Janſenio compoſuit Tractatus tanquam Epiſtolas, quarum ſecunda famoſior ſcribebatur *ad Ducem & Parem Franciæ* tanquam *reſponſio ad ea quæ in variis contra priorem Epiſtolam lucubrationibus obiiciebantur; occaſione ejus quod Nobili Aulico contigerat in quâdam Pariſiis Eccleſiâ Parochiali*, ubi in Pœnitentiæ Sacramento denagata ei fuerat abſolutio propterea, quòd nollet agnoſcere ullam hęreſim in Janſenii volumine contineri.

Arnaldus itaque in hac poſteriore ſua Epiſtolâ, tum Nobilis iſtius, tum Janſenii cauſam ſuſcipit totis viribus defendendam. Contendit, Propoſitiones quinque, anno 1653. damnatas, in toto Janſenii opere non inveniri; interim autem veneuum ipſe primæ Propoſitionis, quæ aliarum quatuor radix quodammodo & fundamentum eſt, hac brevi ingerit periodo: *Defuit Petro tentato gratia ſine quâ nihil poterat*. Quod ſi ſtabilire potuiſſet, facilem augurabatur victoriam Propoſitionibus reliquis.

Fraudulenta machinatio non latuit Sorbonicorum prudentiam: excerpſit proinde Facultas Theologica geminos hoſce ad cenſuram Articulos, quorum primum de negatâ Petro tentato gratiâ, declaravit *temerarium, impium, blaſphemum, anathemate damnatum, & hæreticum*. Alterum de non inventis in Janſenio quinque Propoſitionibus ab Innocentio X. condemnatis; Sacra Facultas cenſuit eſſe *Scandaloſum, temerarium, injurioſum Summo Pontifici & Epiſcopis Galliæ, atque etiam præbere occaſionem renovandæ ex integro poſt damnationem doctrinæ Janſenii*.

Cenſuram hanc non fuiſſe præcipitem teſtatur ipſa Facultas in decreto, ſe *per duos menſes integros de re totâ habitis ferè quotidiè apud eandem Sorbonam ſolemnibus Comitiis deliberaſſe*.

Quàm verò Arnaldus Matri ſuæ docilem ſe & obedientem, imò quàm ſcandaloſè refractarium & contumacem præbuerit, ex ipsâ diſcimus Sorbonæ declaratione, editâ anno 1656. die ultimâ Januarii, quam retuli aliàs: & quia Queſnelli impudentia quantumlibet ſæpè detecta & convicta, nunquam deſinit mendaciſſimis Orbem implere queſtibus, quaſi contra ſe ſuoſque in Auguſtini ſchola condiſcipulos, univerſi Eccleſiæ Præpoſiti, junctis ſibi etiam Seculi Poteſtatibus, conſpirent, neceſſarium ſubinde eſt, prætenſarum iſtiuſmodi perſecutionum, quarum à Novatoribus frequens adeò intorquetur exprobratio, occaſiones, cauſaſque repetere, ut tandem aliquando ſuo illi repreſſi dedecore obmuteſcant.

Saluberrimæ igitur monitionis Sorbonicæ renovanda memoria eſt: " Optaret ſanè,

&

„ & ex animo optaret Sacra Facultas prædi-
„ cti Magiſtri Antonii Arnauld damnatâ Do-
„ ctrinâ, perſonam ſervari, quippè ſibi cha-
„ riſſimam, tanquam Filium Matri, & eam
„ in rem ſæpè ipſum per amicos hortata eſt,
„ ut veniret ad Comitia, Matri ſe ſubiiceret,
„ ejuraretque falſam & peſtilentem doctri-
„ nam: idem cum eâ ſentiret, & unanimis,
„ atque uno cum eâ corde & ore honorifica-
„ ret Deum & Patrem Domini noſtri Jeſu
„ Chriſti.

„ Verùm non modò amantiſſimæ Parentis
„ ſuæ conſilia & hortamenta contempſit; ſed
„ etiam die 27. præſentis menſis per Appari-
„ torem Regium eidem Facultati ſignificavit,
„ ſe pro nihilo ac nullo habere, quidquid
„ ipſa in re præſenti egiſſet; actūraque eſſet.

„ Quare eadem Facultas, ipſum à ſinu ſuo
„ repellendum expungendumque ex Albo
„ Doctorum ſuorum, atque à corpore ſuo
„ plane reſecandum cenſuit, & ipſo facto re-
„ pulſum, expunctum, reſectumque declarat,
„ niſi intra diem 15. menſis Februarii proximè
„ ſequentis mentem ſuam mutaverit, & huic
„ præſenti Cenſuræ ſubſcripſerit coram Do-
„ mino Decano, Illuſtriſſimis Epiſcopis, Do-
„ ctoribus & prædictis Deputatis. „

Hactenus Sorbona. Arnaldus verò mentem adeò non mutavit, ut eam obfirmaverit ampliùs, ipſos ſuos Cenſores vindiciis ferocioribus laceſſens, quarum aliquas cum ipſa *ad Ducem & Parem Franciæ Epiſtola* Alexander VII. profligavit.

Recenſeutur illæ in Decreto hoc ordine: *Epiſtola & Scriptum ad Sacram Facultatem Pariſienſem in Sorbonâ Congregatam die 6. Decembris anno* 1655.

Scripti pars altera ad Sacram Facultatem Pariſienſem in Sorbonâ congregatam die 10. *Decembris* 1655.

Epiſtola & alter Apologeticus ad Sacram Facultatem Pariſienſem in Sorbonâ congregatam die 17. *Januarii anni* 1656.

Epiſtola inſcripta viro Sapientiſſimo Henrico Holdeno Sacræ Facultatis Pariſienſis Doctori, *incipiens*: *Eâ temporum conditione*.

Vera Sancti Thomæ de Gratiâ ſufficiente & efficaci Doctrina dilucidè explanata.

Propoſitiones Theologicæ, *de quibus hodiè maximè diſputatur*, *clariſſimè demonſtratæ*.

Sunt & alia ſcripta pro iiſdem Arnaldi enuntiationibus edita quæ in Pontificio Diplomate non continentur, fortè quod accuſata Romæ non fuerint, aut multitudo nefandorum operum fatigaverit Apoſtolicum Tribunal, neque fructus apparuerit par laboribus tot examinum, quandoquidem rebelli adverſus Eccleſiam Factioni fixum quodammodo videatur cujuſlibet damnati voluminis loco plura ſubſtituere, & quidem prioribus deteriora.

Janſeniani hactenus gloriati præcipuè fuerant Arnaldinâ contra Sorbonæ judicium *Diſſertatione*; quia ſingulari fuit aſtu compoſita, ad conciliandos ſibi Theologos quoſdam Catholicos, efficacis per ſe Gratiæ Aſſertores; ſed fallaciam eandem à Queſnello ſæpius adoptatam, de ineptiâ convici in *Prolegomenis*. Queſnellus ipſe in *Obſervationibus Moralibus* à Clemente XI. tam ſolemniter condemnatis ſatis prodit qualis Magiſtri ſui ſententia fuerit, atque adeo omnis Arnaldina molitio ad involvendum tenebris ſenſum ſuum deteſtabilem, & Sorbonæ quidem judicio *impium*, *blaſphemum*, *& hæreticum*, in ipſo confracta & ſubruta Queſnello eſt.

Nihilominus hic veluti *perſecutionis ſtatus & pænarum*, *quas*, ſi huic Arnaldi Diſcipulo credimus, *toleravit* Magiſter tanquam *hæreticus*, *flagitioſus*, *& impius*, *ultima* ei *probatio* fuit, & maximè meritoria, utpote quæ eum *magis fecerit conformem Chriſto*. Procul tamen à vitæ termino Arnaldus abfuit quando hanc *probationem* ſubiit, annum ſcilicet ætatis agens nonniſi Quadrageſimum quartum, poſt quem vivus ſuperfuit aliis triginta & octo, uſque ad annum ſuperioris Seculi nonageſimum quartum. *Probationem* eandem in ultimum uſque ſenium protrahere, eique obſtinatus immori Arnaldus ipſe voluit, coacervaturus ſibi ſemper ampliùs Janſeniana merita, ad conformitatem cum Chriſto, juſtitiam, & ſalutem minimè conductura.

Probationis Arnaldicæ, ſeu *perſecutionis*, ut vocat, ſpecimina, quæ Cenſuram Sorbonicam ſubſecuta ſunt, & mihi innotuere, præcipua compendio referam. Certiſſimum eſt Arnaldum poſt Janſenii, & Sancyrani obitum, fuiſſe totius contra Eccleſiam rebellis exercitûs Ducem; proinde quoties Sermo & querela eſt de nova ſecta, ſeu novæ propagatoribus hæreſios, nullus dubitet, quin præ cæteris intelligi oporteat Arnaldum; quemadmodum, eo mortuo, Queſnellum; quamvis poſteriori faſces ſubmittere detrectaverit Ægidius de Witte & Gabriel Gerberon. De tribus ultimis differendum eſt, ubi Arnaldum expedivero.

Intereà dum hic luctabatur cum ſorbonicis propter inflictam geminis enuntiationibus Cenſuram, in auxilium clariſſimæ Facultatis venêre copiæ potentiores à Clero Gallicæ, Generalia tunc celebrante Pariſiis Comitia. Ab his literæ Encyclicæ ad reliquos totius Galliæ Epiſcopos profectæ ſunt cum documentis, quibus eoſdem conſcios redderent

co-

eorum, quæ Patres illic conſcripti egeraut, & ulteriùs cenſuerant agenda in Provinciis.

De his certiorem quoque reddunt Alexandrum VII. Epiſtolâ datâ eodem anno 1656 die 2. Septembris, cui poſt gratulationem Pontificatûs Maximi, ad quem mortuo Innocentio X. electus fuerat, conqueruntur graviter de Obſtinatis Janſenianæ *Sectæ* Proceribus, & eorum cavillationibus, quibus inutilem reddere conantur novæ hæreſios condemnationem. Primo loco Antiſtites denuntiant fallaciam quam ſorbonici in Arnaldo reprobaverant, de quinque damnatis Propoſitionibus in Janſenio non repertis.

” Nos ſanè (inquiunt Præſules) Miniſterio noſtro id egimus Superioribus annis apud felicis memoriæ Innocentium X. ut Conſtitutionem ēderet, qua motus in Galliis excitati ob Janſenii Iprenſis quondam Epiſcopi doctrinam, certis capitibus comprehenſam compeſcerentur. Promulgatum à Gallicanis Epiſcopis Decretum, ſtudioſè amplexi ſunt Fideles 'populi, demptis paucis (Arnaldo & Sociis) qui de Janſenii Doctrinâ nihil conſtitutum fuiſſe palàm cùm ſimularent, intimis animorum ſenſibus ex illius damnatione urebantur.

„ Horum cavillationes ſine mora comprimendas rati, Judicio ſuo decreverunt Religioſiſsimi Epiſcopi, quinque Propoſitiones illas ad Jauſenium pertinere, ejuſque opiniones fuiſſe proſcriptas. Quam ſuam ſeutentiam cum retuliſſent ad eundem Pontificem Maximum; illam humaniſſimis verbis non ſolùm probavit; ſed authoritatis Apoſtolicæ pondere de integro confirmavit, Brevi dato ad hunc Cleri Gallicani cœtum, qui tunc propediem cogendus erat, niſi moræ quædam obſtitiſſent.

„ Porrò dum conventum agimus, primum nobis ſtudium fuit tuendæ religionis, quam ab infeſtis Calvinianæ hæreſios ſectatorum molitionibus vindicare curavimus, impetrato à Clementiâ Chriſtianiſſimi noſtri Regis Edicto, quo nefarios illorum conatus repreſſum iri nobis meritò pollicemur.

„ Priorem curam excepit alia Illi germana ob erroris ſocietatem, de profligandâ Janſenianâ Doctrinâ, Brevis Apoſtolici Majeſtate, quod frequenti cœtu legi, promulgari, in acta redigi, omniumque ſubſcriptionibus muniri curavimus.„

Tum memoratâ Pelagii ac Cœleſtii fallaciâ, quâ errores ſuos clanculum diſſeminabant, ſed detectos Zozimus (inquiunt Gallicani Antiſtites)” Peremptorio Decreto proſtravit. Iiſdem artibus graſſantur novæ ſectæ diſcipuli: ac prætereà, ut à Capitibus ſuis fulminis Apoſtolici amoliautur ictum, licèt obfirmato animo, quinque Propoſitiones Janſenio iterùm abjudicent, ad Facti Quæſtionem; in quâ Eccleſiam falli poſſe docent, controverſiam deducere nituntur.

„ Quas ingeniorum verſutias verâ prudentique verborum complexione infregit Breve Apoſtolicum (Innocentii X. datum 29. Septembris anno 1654.) quod tricis illis Syllabarum ad umbratiles ſcholarum diſputationes relegatis, deciſioniſque authoritate ad juris Quæſtionem reſtrictâ, Doctrinam Janſenii, quam opere illo ſuo explicuit, in Propoſitionum confixarum materia, Pontificiâ Conſtitutione damnatam fuiſſe declarat.

„ At enim ut ſe damnationi ſubducant, celeberrimum B. Auguſtini nomen obtendunt, cujus Doctrinæ ſe profitentur eſſe Sectatores; Janſenii tamen pravas atque detortas quas ad Doctoris egregii locos adhibet, interpretationes amplectuntur; ſicque Magiſtrum illum optimum, dum verbis colunt, adultero ſenſu violant. Quod à nobis adnotari oportuit in Actis ad Brevis promulgationem confectis, ut eorum calliditatibus iretur obviam, quibus incautorum, & ſimplicium animis illudunt, ac ſi Auguſtiuum aſſererent ipſi, à cujus tamen ſententiâ pertinaciter diſcedunt.„ Reliqua Epiſtolæ Compendii gratiâ prætermitto. Subſcriptio erat *Beatiſſimè Pater: Obſequentiſſimi & devotiſſimi Filii veſtri, Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Eccleſiaſtici viri in Cleri Gallicani Comitiis Generalibus congrega- Pariſiis die 2. Septembris 1656.*

Non diu tardavit Conſtitutio Alexandri VII. cui initium eſt *Ad Sanctam Beati Petri Sedem*. Data enim eſt eodem anno die 16. Octobris, ſive ut Stylus Bullæ exprimit die decimo ſeptimo Kalendas Novembris. In hac ſtatim Pontifex enuntiat, ea quæ ab Innocentio X. contra Doctriuam Janſenii definita ſunt, novæ Deciſionis, ſive declarationis acceſſione nequaquam indigere; quod tamen aliqui publicæ tranquillitatis perturbatores illa in dubium revocare, vel ſubdolis interpretationibus labefactare non verentur.

Dein relatâ integrè, & confirmatâ Innocentii Conſtitutione” mandamus (inquit) omnibus Chriſti Fidelibus, ne prædictam doctrinam teneant, prædicent doceant, verbo vel Scripto exponant; vel interpretentur publicè vel privatim, palam vel occultè, imprimantre ſub pœnis, & Cenſuris contra hæreticos in jure expreſſis, ipſo facto

„ abſ-

„ abſque aliâ declaratione incurrendis ; Ibidem vocat " iniquitatis filios, qui prædictas quinque Propoſitiones vel in libro „ prædicto Cornelii Janſenii non reperiri;ſed „ fictè & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel non „ in ſenſu ab eodem intento damnatas fuiſſe, „ aſſerere magno cum Chriſti Fidelium ſcandalo non reformidant. Nos qui omnia,quæ „ hac in re geſta ſunt, ſufficieuter & attentè perſpeximus, utpote qui ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris juſſu, dum adhuc in „ minoribus conſtituti, Cardinalis munere „ fungeremur, omnibus illis congreſſibus „ interfuimus, in quibus Apoſtolicâ authoritate, eadem cauſa diſcuſſa eſt, eâ profectò diligentiâ, quâ major deſiderari non „ poſſet; quamcumque dubitationem ſuper „ præmiſſis impoſterùm auferre volentes, ut „ omnes Chriſti Fideles in ejuſdem fidei unitate ſeſe contineant, ex debito noſtri Paſtoralis Officii, ac maturâ deliberatione, „ præinſertam Innocentii Prædeceſſoris noſtri Conſtitutionem, declarationem, & „ definitionem, harum ſerie confirmamus, „ approbamus & innovamus, & quinque illas Propoſitiones ex libro præmemorati „ Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titulus eſt *Auguſtinus*, excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio Janſenio intento „ damnatas fuiſſe definimus, & declaramus „ & uti tales, inuſtâ ſcilicet eâdem ſingulis „ notâ quæ in prædictâ declaratione & definitione, unicuique illarum ſigillatim inuritur, iterum damnamus, ac eundem librum „ ſæpè dicti Cornelii Janſenii, cui titulus „ *Auguſtinus*, omneſque alios tam manuſcriptos, quàm typis editos, & ſi quos forſan impoſterum edi contigerit, in quibus „ prædicta ejuſdem Cornelii Janſenii, ut ſuprà, damnata defenditur vel adſtruitur, „ aut defendetur & adſtruetur. „

Juxta Conſtitutionem Sancti Pii, à Gregorio XIII. & Urbano VIII. Pontificibus confirmatam incidit Arnaldus in pœnas graviſſimas, *omnibus dignitatibus, bonoribus, Beneficiis & Officiis perpetuò privatus, ac etiam inbabilis ad quacunque, vinculo quoque anathematis innodatus, à quo nullus Romano Pontifice inferior valuerit ipſum, excepto mortis articulo, liberare*, liberari autem ne tunc quidem potuit abſque ſeriâ rebellionis contra Conſtitutiones Apoſtolicas pœnitentiâ,qualis in eo nunquam apparuit; ſed ſcandaloſiſſima ad finem uſque obfirmatio,adeò ut ipſos Pontifices cum Cardinalibus & Conſultoribus ſuis religioſiſſimis pariter ac doctiſſimis, imò cum totius orbis Chriſtiani Epiſcopis, Academiis, atque Doctoribus univerſis, Chriſti Vicario conſentientibus, eâdem ſemper voluiſſe proſcindere contumeliâ cenſeatur, quam effutivit olim publicè denuntians, eos *voluntariè obcæcatos, & portentosè pertinaces eſſe, qui Propoſitiones Baii à Janſenio reſuſcitatas negant eſſe puncta capitalia doctrinæ Sancti Auguſtini*.

Talia impietatis & impudentiæ ſpecimina conſpicati Eccleſiæ Præpoſiti in juvene, cujus cum ætate ſemper creſcere viſa eſt temeritas, quid demiſſionis & obedientiæ expectare ab eo poterant, ſtudiis perpetuò augentibus præſumptionem? Sorbonam vidimus repudiatâ doctrinâ ejus tanquam *impiâ, blaſphemâ & bæreticâ*, authorem ipſum, cujus deſperata apparebat correctio, tanquam membrum putridum, ne exitiali contagio inficeret ſocios, à corpore ſuo *repellendum, reſecandumque*, cenſuiſſe & decreviſſe.

Illuſtriſſimorum Antiſtitum & reliqui Reverendiſſimi Cleri in ComitiisGeneralibus congregati querela graviſſima fuit contra *novæ ſectæ diſcipulos* à quibus, Duce Arnaldo *Petri Navis atrociter concutitur*. Hæc *nova ſecta eſt germana Calviniana ob erroris ſocietatem*: & tamen iiſdem artibus graſſatur quibus olim Pelagius & Cæleſtius.

Succedens mox Conſtitutio Alexandri VII. novos illos Sectarios declarat *publicæ tranquillitatis perturbatores*, & *filios iniquitatis*, qui nempè *prædictas quinque Propoſitiones vel in libro Janſenii non reperiri,ſed fictè & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel non in ſenſu ab eodem intento damnatas fuiſſe, aſſerere magno cum Chriſti-Fidelium ſcandalo non reformidant*. De Arnaldo ſpecialia quædam reſervo in caput proximum, ubi de prætensâ ejus *probatione ultimâ* diſſeretur. Interea fraus & pernicies Propoſitionis, ut latiſſimè extenditur, demonſtranda eſt.

Juxta hunc Queſnelli Articulum patientur facilè ſectæ cujuſlibet Novatores, ſive Lutheri aſſeclæ, ſive Calvini, Baii, atque Janſenii à SummisPontificibus aliiſque Epiſcopis anathemata in ſe tanquam in hæreticos vibrari; ſiquidem fidei iſtud potiùs optimæ, quàm erroris noxii aut hæreſeos indicium eſt; *Status* enim *perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat tanquam bæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maximè meritoria, utpotè quæ facit bominem magis conformem Jeſu Chriſto*.

Quid igitur Eccleſiæ ſupereſt remedii contra lapſos in hæreſim, quo ad fidem eos revocet & obedientiam? Nihil prorſus ubicunque novitas invaluerit Queſnelliana. Callidus enim novæPropagator fidei imminentia prævidens anathemata, ne ſui his terreantur

Neophyti, varia commiuiſcitur elidendis illis accommodatiſſima, modò fides habeatur, *novo Moralis Evangelicæ Compendio*, ad uſum novæ Eccleſiæ ſingulari induſtriâ excogitato.

Singuli de Excommunicatione Articuli ſufficiens quodammodo adverſus eam apparent Novatoribus antidotum; Quid itaque ſi ſimul junxeris univerſos?

Juxta Nonageſimum, *Eccleſia authoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat, per primos Paſtores de conſenſu, ſaltem præſumpto totius corporis*; & non aliter. Quandouam autem de novis Auguſtini Diſcipulis præſumere Primi Paſtores Eccleſiæ prudenter poterunt, conſentire omnes lato vel ferendo contra eos anathemati? Si quid uſpiam adverſus quemlibet eorum, ſive inter ſummos fuerit ſive inter infimos, tentet Epiſcopus, Sacra Cardinalium Congregatio, vel Pontifex Maximus, periclitanti ſocio ſuppetias parari ubique conſpicimus, &, ſi quæ in eum vel ejus opus ſententia proferatur, in promptu contra eam vindiciæ ſunt.

Nulla proinde Excommunicatio adverſus Queſnellum ejuſve Diſcipulos unquam valida judicabitur, utpote à quibuſcunque lata Paſtoribus, deſtituta ſemper fuerit authoritate legitimâ, quam Chriſtus neque Petro, neque ejus ſucceſſoribus contulerit; ſed toti Eccleſiæ: neque hæc cenſeri debeat eis committere exercendam; niſi ſuppoſito ſive præſumpto totius Corporis conſenſu, quem conſtat eſſe moralitèr impoſſibilem; quandoquidem in ipſius Rei, eique adhærentium poteſtate ſit, Queſnello Judice, impedire.

Accedit ejus Articulus 91. *Excommunicationis injuſtæ metus nunquam nos debet impedire ab implendo debito noſtro: & nunquam eximus ab Eccleſia, etiam quando hominum nequitiâ videmur ab eâ expulſi; quando Deo, Jeſu Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ per Charitatem affixi ſumus.* Quæ nempè Excommunicatio eſt aut fuit unquam pertinacibus intentata Janſenii Diſcipulis, quæ horum judicio non fuerit injuſta? Quis ex illis debitum ſibi incumbere non arbitretur, novi, quod pro legitimo amplexus fuerit, retentionem prædicationemque Evangelii?

Quando igitur proptereà videbitur expelli ab Eccleſiâ, fieri iſtud non poterit; niſi *hominum nequitiâ*: unde perſecutionem patiens *Deo, Jeſu Chriſto, ipſique Eccleſiæ* arctiore potiùs charitatis vinculo affixus in Tribunali ſuperûm cenſebitur, quàm ſeparatus. Non tamen proptereà oportet Eccleſiaſtici iniquitatem judicii, noſtramque (inquier) innocentiam demonſtrare; ſed juxta Articulum Queſnelli 92. *Pati potiùs in pace Excommunicationem, & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem aut ſcindere unitatem.*

Tali imbutæ regulâ Moniales Portus-Regii magna pace & tranquillitate animorum paſſæ ſunt annis pluribus omnium privationem Sacramentorum, etiam in mortis articulo, potiùs, quàm Alexandri VII. Formulæ ſubſcribendo, Janſenianam prodere veritatem; ſic imitatæ virgines illæ gentium Apoſtolum, dedêre exemplum fortitudinis ſive obſtinationis, & inſaniæ pluribus novæ Eccleſiæ Presbyteris, quod ſequerentur, & Hiſtoricis earumdem partium, quod magnis exornatum encomiis tranſcriberent poſteritati.

Aliud pro iſtiuſmodi veritate patientibus ſolatium eſt, quod traditur Articulo Queſnelli 93. *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato, Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt.*

Regula quarta Indicis juſſu Concilii Tridentini edita, atque à Summis Pontificibus approbata de Bibliis in vulgari idiomate promiſcuè non legendis declarat, eos qui abſque facultate *legere ea, ſeu habere præſumpſerint, niſi Bibliis priùs Ordinario redditis, peccatorum abſolutionem percipere non poſſe.* Hanc regulam Antiſtites Belgii Auſtriaci, duce Humberto Archiepiſcopo Mechlinienſi cum à Novatoribus deſpici animadverterent, præſertim poſt Arnaldi ſociorumque in Belgii Provincias adventum, ſinguli Decretis editis juſſere accuratius obſervari.

Contra mox Arnaldus, Gerberonius, & è Belgis Ægidius de Witte, ſcriptionibus audaciſſimis commovere populum conati ſunt. Inter cætera idiomate Belgico edita ab Ægidio Opuſcula comparuit ficto nomine *quorumdam Civium Oſtendanorum ad commorantes Brugis Amicos Epiſtola* circa Brugenſis Epiſcopi Decretum; in quâ dicitur Pag. 15. " ſuppoſito quod aliqui ſuſtineant Antiſtitis „ Decretum in ſe eſſe irritum, invalidum, „ hæreticum, imò ab ipſo Dæmone inſpira„ tum, quodque hac ducti opinione, *Biblia* „ ſua nolint tradere, & malint proptereà non „ accipere abſolutionē à Sacerdote; ſed illam „ expectare à Deo, nonne tales excuſari poſ„ ſunt, peccatorum à Deo veniam impetrare, „ & ſalutem conſequi? „

Iſtud eſt quod aliis verbis Queſnellus aſſerit; *Jeſum quandoque ſanare vulnera, quæ præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato*: iſtud eſt *Jeſum reſtituere, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt*.

Reſtitutio illa facillimè obtinetur, imò ultrò

Digitized by Google

ultrò conceditur abſque ullo prævio hominis conatu, abſque ullâ prævià diſpoſitione; ſiquidem juxta Queſnelli Articulum 28. *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio.*

Singulare etiam novæ Eccleſiæ privilegium eſt, quod in eâ omnis Sacro tinctus Baptiſmate, ſemper juſtus, ſemper remaneat Sanctus, ac ne Sanctitatem quidem amittere valeat: Articulo ſcilicet Queſnelli 43. *Primus effectus gratiæ Baptiſmalis eſt facere ut moriamur peccato, adeò ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi.*

Evidens eſt Baptiſmalem gratiam non expelli, niſi delicto mortifero: hoc autem quomodo committi valeat ab homine effectum iſtiuſmodi Baptiſmalis gratiæ ſemel conſecuto, velim aliquo novæ Eccleſiæ Oraculo edoceri. Nam juxta Janſenium nequit aliquis ſive malo conſentire, ſive bono, niſi delectatio præceſſerit, eaque ardentior, quàm oppoſita; quomodò autem homo Baptiſmali gratiâ donatus, proinde & primo ejus effectu, qui eſt *mortuum eſſe peccato adeo ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quam homo mortuus habeat pro rebus mundi*; Quomodo, inquam, homo ſic conſtitutus, ſic diſpoſitus vehementiori dici poterit allici delectatione, atque ita majorem ſentire in corde & ſenſibus, propenſionem ad vitium, quàm ut reſiſtere ei homo poſſit, & denegare conſenſum? Ad peccandum autem juxta Janſenium prærequiritur delectatio ad malum atque ea omni conſenſu deliberato anterior, quàm neque acerſere neque impedire in hominis poteſtate ſit.

Ne exoticum adeò, & cum fide Catholicâ componendum à nemine Syſtema, Janſenio affingere videar, audiatur ipſe libro 4. de Gratiâ Chriſti cap. 7. *Si illa* (delectatio cæleſtis) *deſit, voluntas veluti torpens ac mortua, nihil omnino boni amplecti poteſt: quemadmodum etiam è contrario nihil in carnalibus diligendis proſequi poteſt, niſi quod eam ante delectaverit.* Ibid. ut *Auguſtinus* Iprenſis *omnem nobis ſcrupulum ambiguitatis eximeret; delectationem omnis operationis ſecuturæ menſuram ſtatuit, ſuccinctiſſimè, clariſſimè, abſolutiſſimèque pronuntians: Quod ampliùs nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt, nimirum quod amplius nos delectat etiam ampliùs velimus, ac diligamus neceſſe eſt; tanto enim quidque vehementius volumus, quantò delectamur ardentiùs; quod autem magis volumus ac diligimus, ſecundum id operemur neceſſe eſt.*

Denique caput concludens repetit: *voluntas enim ſine delectatione moveri nullo pacto poteſt: quod ſanè reſpectu cujuſlibet operationis locum habet. Unde etiam in peccatis eadem neceſſitas delectationis ad volendum, ac majoris delectationis ad ſuperandam oppoſitam delectationem reperitur.*

Is autem qui juxta Queſnellum *mortuus eſt peccato, adeò ut Spiritus cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus mundi*; Is inquam, quomodo intelligatur carnalibus delectari ampliùs, quàm Spiritualibus, & quidem delectatione prævià, antequam peccet, aut peccare velit; quandoquidem ut poſſit velle in memorato Janſenii Syſtemate, neceſſaria ſit delectatio volitionem antecedens, velut cauſa, vel diſpoſitio?

Mirari itaque deſinamus, quod omnes in novâ Eccleſiâ à ſuis quaſiSancti habeantur; utpotè qui ſolo illic Baptiſmalis gratiæ fructu primo redditi ſint impeccabiles. Quapropter quod dicitur Queſnelli Articulo 97. *Nimis ſæpè contingit membra illa quæ magis ſanctè ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici atque tractari, tanquam indigna ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ab eâ ſeparata*, non ſic accipe, quaſi contingat aliquando, Queſnelli ſocios non eſſe membra ſanctè & ſtrictè unita Eccleſiæ, ſive meritò *reſpici atque tractari tanquam indigna, ut in illâ ſint, vel tanquam ab eâ ſeparata*: Sed iſtud intellige accidere meritò Lutheranis & ſimilibus, à quibus ſejuncti videri cupiunt etiam Janſeniani.

Denique quod juxta Articulum præſentem 98. *Status perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat tanquam hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maximè meritoria, utpotè quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto*, non ita ſinimur interpretari, quaſi aliquando aliter accidat Janſenii diſcipulis; ſed quia Queſnellus de ſectis aliis fatetur, pœnas quæ eis tanquam hæreticis, flagitioſis, impiis infliguntur non eſſe probationem ultimam & maximè meritoriam, quæ conformes faciat Chriſto; cùm hic innocens paſſus ſit.

Verùm in Queſnelli ſententiâ proximè imitantur Chriſtum, qui in Janſenianis dogmatibus retinendis, atque prædicandis intrepidi ſunt, & quidquid vaticani fulminis in eorum capita detonuerit, immoti ſuſtinent: talibus ſolatio eſſe ſuum Articulum Queſnellus voluit; talibus nempè, *ſtatus perſecutionis & pœnarum quas tolerant, tanquam hæretici, flagitioſi, impii, ultima probatio eſt, maximè meritoria* &c.

Quid iſtiuſmodi hypocritis, ſive Doctoribus, ſive circumventis eorum fraude diſcipulis, agat Sancta Mater Eccleſia, ut eos ad obedientiam & fidem Catholicam reducat?

Anni fluxere centum & ſeptuaginta à tempore, quo Michaël Bajus Calvinianam hæreſim ſuſcipiens debellandam, novas ſibi copias conſcripſit, nova fabricavit arma, Sanctis Patribus & TheologisOrtodoxis hactenùs inuſitata; ſed proprio Marte, extra Ordinem decertare præſumens, dum propiùs, quàm oportuit, ad inimicos acceſſit, adeò ab his involutus apparuit, ut non niſi iniquis conditionibus, viſus fuerit ſe liberaſſe.

Hic itaque Lovanienſium Novatorum manipulus, dum ſpreto Summi Ducis imperio feliciter confligere non potuit, meritò dicitur non fuiſſe de ſemine virorum illorum, per quos ſalus facta eſt in Iſraël; & quidem contra ipſum poſtea Bajum, tanquam refractarium, ejuſque Commilitones arma ſua convertere annis aliquot Eccleſia coacta fuit. Rebellibus his ſuperatis & partim ad officium reductis, partim territis & compreſſis, pace fruiti ſumus uſque ad tempora Sancyrani & Janſenii.

Priorem ex his Chriſtianiſſimi Regis authoritas, induſtria & zelus Cardinalis Richelii, Vincennenſi prope Pariſios carcere domuit; Janſenium Deus ipſe potentior ſuæ gratiæ dejecit ariete, ut feliciùs poſt obitum reſuſcitaret.

Non ſic fracta eſt pertinacia diſcipulorum; quin ſæpiùs caput attollere conata, ſæpiùs CatholicorumPrincipum &Epiſcoporum, in primisApoſtolicæSedis debuerit authoritate ac potentiâ refrænari. Ad hoc quot Decretis, Conſtitutionibus, definitionibus Cenſuris, etiamExcommunicationibus, quot ex illis & carceribus opus fuit! Neque tamen his omnibusChriſtiana Reſpublica &Eccleſia tranquillitatem ſatis conſequi potuit, Novatoribus iſtis ſemper occaſioni invigilantibus, qua ſperare poſſent hæreſim ſuam aut diſſimulandam gravioris metu turbinis, aut Præpoſitorum negligentiâ, ignorantiâ, atque alicubi prono in Janſenii dogmata affectu, latiùs divulgandam.

Mirabilis quidem, & quæ vix fidem apud Poſteros invenier; obſtinatio nuper fuit Cevennenſium Calviniſtarum, qui tot ſuorum millibus è Galliâ profugis, exiguo illic numero ſuperſtites, reſtitere tamdiu Regi potentiſſimo, immiſſiſque ab eo exercitibus; quia nihil eſt ferocius hæreſi, quæ quidquid plebis, aliàs, imbellis eſt, ipſaſque mulieres, milites facit heroibus pares.

Ad ſimilem quodammodo pertinaciam videtur Queſnellus ſuos diſponere Sectatores; quidquid enim ſpiritualium armorum, etiam anathematum contra eos vibret Eccleſia, quidquid Principes eis intentent carcerum & exiliorum, nolite, inquit terreri: mundus vos odit, cui Sanctitas Evangelica ſemper odio fuit: & quidem *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis*: his exercendæ tempus patientiæ advenit: Electos, ut aurum ignis, reddit adverſitas puriores; ſive ut præſens enuntiat Articulus: *Status perſecutionis, & pœnarum, quas quis tolerat tanquam hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maximè meritoria; utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto.*

Quo quidem peſtilenti monito, neſcio an ullum ſive in damnatis Queſnelli *Obſervationibus*, ſive in alio cujuſcumque hæretici volumine damnoſius Dæmon procuderit; hac enim quiſquis circumventus eſt fallaciâ, ſi in damnatam ab Eccleſiâ inciderit hæreſim, contemnit facilè, quidquid anathematis vibraverit Pontifex, quidquid temporalium pœnarum junxerint alii Principes; talibus ſive minis, ſive inflictis ſuppliciis adeò non proficitur ad correctionem, ut ſanctioris obtentu fortitudinis, magis rabies augeatur & pertinacia.

Non tamen noſtro primùm tempore, neque ex Queſnelli cerebro fraus illa originem duxit, antiquiſſimis uſitata hæreticis, teſte Franciſco Simonis Tractatu de fraudibus hæreticorum Parte 3. *Fraus* (inquit) *Décima nona eſt, obſtinare animum, & de pertinaciâ hæreticâ gloriari, ut de conſtantiâ Martyribus dignâ*. Tum exemplis eam compluribus deducturus, lepidè invitat *Hiſtoriarum Sanctarum ſcriptores, quibus Acta Martyrum atque Confeſſorum colligere, digerere, illuſtrare eſt curæ.*" Adeſte animis (inquit) ſanctos à me
„ accipite adhuc vobis incognitos, ordine
„ permagno, ſignatorum millia permulta;
„ ſed charactere beſtiæ, ſanctos omnes, &
„ quidem Sanctos Martyres judicio ſuo; ſed
„ hæreticos ad unum omnes.

„ Tractationem de fraudibus Hæretico-
„ rum aggredienti, prima mihi fraus ſe ob-
„ tulit *Mentiri ſanctitatem vitæ*, & ſimpli-
„ cium Chriſtianorum oculos faſcinare virtu-
„ tibus diabolicis omnis generis. Ibi *quam-*
„ *dam Caſtitatem Diaboli* memorantem *Ori-*
„ *genem* induximus: ibi diabolica humilitas,
„ modeſtia, gravitas, proſeminandis errori-
„ bus idoneæ virtutes celebrandæ nobis
„ erant: hìc verò profligatâ hæreſi, miſerè-
„ que proſtratâ, ſolis hæreticorum animis
„ altè fixâ, quid de virtutibus diaboli ſuper-
„ ſit præter conſtantiam, quâ ſe inviſi homini-
„ bus ſuperiſque, jactent Martyres quoſdam,
„ nullo pondere authoritatis aut potentiæ de
„ ſtatu ſuo dimovendos?

„ Pontificiâ pariter & Cæſareâ poteſtate

„ per-

„ perculſa jacebat Pelagiana & Cæleſtiana „ hæreſis: fraudes omnes conſumpſerat cum „ nefariâ factione Julianus ad fraudem om- „ nem maximè factus. Quid ageret? erum- „ pente foras animi obſtinatione conteſtatus „ eſt, nullâ vi ſe de propoſito dimotum iri, „ quidquid in ſe procellæ & perſecutionis „ ſæviret *temporibus etiam Orthodoxis*.

„ Ad hæc verò confirmari ſe exemplo ge- „ neroſorum Martyrum, qui ad fornacem Ba- „ bylonicam inſtanti tyranno reſponderunt: „ *Potens eſt Deus ô Rex, liberare nos de for-* „ *nace hac* &c. Nihil poſt hæc glorioſi ſermo- „ nis omiſit, quo flammis dignam pertina- „ ciam ſpecie circumdaret Chriſtianæ Con- „ ſtantiæ.

Hactenus Simonis: nunc ipſemet Julianus audiatur in libello, quem octodecim Pelagianorum Antiſtitum nomine dedit ad Zozimum Pontificem, ut certiorem eum redderet propoſiti ſui ac ſociorum de rejicienda, quæ præſcripta eis fuerat, fidei declaratione. *Certum ſit* (inquiunt) *apud ſanctitatem veſtram, quia quantumlibet hoc mare, ventis flantibus intumeſcat, & amaris in nos fluctibus efferatur, nunquam integri judicii domum, quæ ſuprà juſtitiam Chriſti fundata eſt, poterit commovere.* Fruſtra tentabitur noſtra à cœtu fidelium ſeparatio, qui ſupra Chriſti juſtitiam fundati ſumus.

Quidni adderet cum Queſnello, *nimis ſæpè contingere, membra illa quæ magis ſanctè, ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici atque tractari, tanquam indigna ut ſint in Eccleſiâ, vel tanquam ſeparata; ſed juſtus ex fide vivit, & non ex opinione hominum?* Imò *ſtatus perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat, tanquam hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maximè meritoria, utpotè quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto.*

Bonifacius Pontifex, non Apoſtolicis ſolùm; ſed Regiis etiam Edictis utebatur ſtrenuè, ut refractarios compelleret ad ſubſcribendum latæ in Pelagium & Cœleſtium ſententiæ. Julianus autem ut ſuos in rebellione hæreticâ obfirmaret, molis non exiguæ volumen hypocriſi plenum compoſuit de *bono conſtantiæ*.

In hoc opere abutens ſubdolè vocabulo gratiæ videri penè voluit Catholicus: *Divinæ* [inquit] *gratia eſt amare & firmare conſtantiam, quæ cæteras poſſit cuſtodire virtutes, & contra omnia, quæ reſiſtunt, defendere veritatem*; licèt *Deus*, Queſnelli judicio, *permittat ut omnes Poteſtates*, etiam Pontificia & Regia, *veritatis Prædicatoribus ſint contrariæ*.

Cœleſtium & ſocios Urbe Regiâ exulare juſſerat religioſiſſimus Princeps Theodoſius: de hoc, quaſi horrida contra veritatis diſcipulos & præcones perſecutione graviter queſtus eſt Cœleſtius Neſtorio, à quo inſignem accepit Epiſtolam reſponſoriam hæretico plenam ſolatio, aptiſſimamque ut eum in hæreſi obfirmaret, verbis veluti reſonantibus pietatem. *Noli* (inquit) *ægrè ferre, venerabilis, perferens ea quæ inferuntur aſſerentibus veritatem, & refugientibus pollutorum Communionem; quia & ſanctis qui ante noſtram ætatem extiterunt, gratæ fuerunt ærumnæ: & ipſæ quidem temporales erant; veritas autem æterna... Paulus hoc modo quoque & Petrus interfecti ſunt. Et quid ampliùs dici opus eſt? Ita actum eſt ſemper per diverſas tentationes pietate currente. Noli igitur à veritate deficiens eam prodere.*

Ticonii Donatiſtæ animum concutere viſa fuerat totins contra novam Sectam commotio Eccleſiæ: ne autem in hac conturbatione deficeret, Parmenianus Donatiſtarum Epiſcopus eum fallaci obtentu conſtantiæ ad perſiſtendum in hæreſi animavit: verùm Auguſtinus hanc Parmeniani Epiſtolam tribus libris peſſumdedit, quorum ultimus cap. 6. hortatorem peſſimum ſic debellat." Audent ſacri- „ lega Schiſmata, vel hæreſes impiæ, quan- „ do in flagello, ut ſe corrigant, admonen- „ tur, pœnas furoris ſui, etiam inter marty- „ ria deputare, quod exiſtimans etiam Par- „ menianus, in fine Epiſtolæ ſuæ exhortatur „ Ticonium, ut in parte Donati permaneat, „ & perſecutiones perferat, adhibens etiam „ teſtimonium ſcripturæ dicentis Eccleſ. cap. „ 2. *Væ his, qui perdiderunt ſuſtinentiam, &* „ *diverterunt in vias pravas: & quid facient* „ *cùm inſpicere poterit eos Dominus?*

„ More ſuo cuncta de Divinis libris adver- „ sùs ſe ipſos proponentes... Nonne ſcrip- „ tum eſt Eccleſ. cap. 4. *Non contradicas ullo* „ *modo veritati?* Cui autem niſi veritati con- „ tradicitur, cum etiam Regi, ex veritate „ aliquid jubenti reſiſtitur? Sed Rex homo „ qui minatur, vel qui vindicat ad tempus „ moleſtus eſt; non ſic ille Rex, qui etiam „ veritas dicitur, qui nunc quoque illis per „ Prophetam clamat Jeremiæ cap. 2. *Sine* „ *causâ percuſſi filios veſtros: Diſciplinam* „ *non receperunt...*

„ Sub vindictâ Regum poteſt hominum „ pertinacia falſo nomine virtutis laudari; „ æternis autem ignibus concremari, nec „ erit, nec vocabitur fortitudo.... Priùs „ quid faciant, & poſtea qui patiantur, ad- „ ver-

„ vertant , ne dum adverſus facta ſua oculos
„ claudunt , & ad pœnas ſuas oculos ape-
„ riunt, & hic fruſtrà temporalem patiantur ,
„ & in ulrimo Judicio Dei etiam pro hoc
„ ipſo , quod fruſtrà eos talibus moleſtiis ,
„ ut emendaret , admouuit , æterno ſuppli-
„ cio puniantut .

CAPUT II.

An Documenta ab Arnaldo Octogenario præſertim de libris prohibitis edita , & orta inde contra eum offenſio , dici mereantur probatio ejus ultima & maximè meritoria , quæ eum magis conformem fecerit Jeſu Chriſto .

AD ſuam indubiè ſuique potiſſimùm Magiſtri defenſionem referri Queſnellus voluerit præſenrem Articulum : licèt nemo pariter inficias iturus ſit, utroque eum exemplo diſcipulos animari voluiſſe , ne metu ſimilium contra ſe proceſſuum, Cenſurarum , ac naſcituræ ex iis infamiæ à ſententiâ dimoveantur ; ſed contra Poteſtates omnes ſtent immoti , novumque ſtrenuè pergaut divulgare Evangelium .

Retuli aliàs judicium Walonii de Epiſtola Queſnelli ſub nomine *Abbatis* contra Decretum Alexandri VIII. ranquam incongruâ ; quapropter neceſſe fuerit fortiori illud opere confutari . Ad hoc poſtulabatur eruditio & induſtria plurium annorum exercita ſtudio & lucubrationibus .

Suſcepit laborem Arnaldus ætate licèt decrepitâ qui cùm diſtinctas octo partibus difficultates edidiſſet contra Steyaertium Doctorem Lovanienſem, Diœceſeos Silvæducenſis Vicarium Apoſtolicum , ſcriptionem hanc ultimam quaſi memorati operis proſecutionem & coronidem , appellari voluit *Nonam partem difficultatum* &c.

Viſo titulo exhorruit Romæ Walonius , utque hac Arnaldi imprudentiâ deſtrui vidit, ac vehementiſſimè doluit , quidquid complurium annorum mendaciis & hypocriſi fabricarat , æſtimationem ſcilicet Arnaldi in Romanâ Curiâ , tanquam viri Sancti , & Scriptoris non minùs erga Sedem Apoſtolicam reverentis ac ſubmiſſi , quàm eruditi Eccleſiæ contra hæreticos Defenſoris ; patientis interim perſecutionem veluti hæretici , & rebellis adverſùs Chriſti Vicarium ; cujus autem Scriptoris crimen unicum ſit , laxitatibus adverſari .

Iſtud occinenti ubique confidentiſſimè Walonio crediderant in Urbe non pauci , penes quos hic Janſeniſtarum Agens , verus Auguſtini habebatur Diſcipulus . Nunc autem cum difficulratum contra Steyaertium author vulgatiſſimus , eſſet Arnaldus , non poterat non palam innoteſcere partis ultimæ contra Sedem Apoſtolicam maximè irreverentis , omnemque excutientis obedientiam author idem convictiſſimus , quandoquidem lucubratio hæc poſterior , ipſo ſuo titulo ſe prædicet prioris operis proſecutionem , cùm inſcribitur *Nona pars Difficultatum Steyaertio propoſitarū*. Sola mihi modo *Pars* iſta ſatis ſpeciminum ſubminiſtrabit, undè Arnaldi appareat effrænis indoles & temeritas , nullam venerans Poteſtatem , certa nulli ſe ſubmittere definitioni , omnem contemnere . In excerpendis ſpeciminibus ſequar communiter ordinem Paginarum , unum præmonens , totius libri ſcopum eſſe Decreta convellere Apoſtolicæ Sedis , in primis ea quæ libros Novatorum feriunt , dein ea quæ Propoſitiones , præſertim 31.

De montenſis Oratorii Præpoſito iſta ſcripſerat Steyaërtius Archiepiſcopo Cameracenſi ; *Circa lectionem librorum prohibitorum multum aberrat , dum in reſponſo proprio profitetur , libros ejuſmodi occultè legi poſſe , ſi quis judicet , injuſtè damnatos , & nullum in illis errorem exiſtere .*

Ad quod Arnaldus reſpondet Pag. 4.
” Exiſtimaſti , Curiam Romanam multùm
„ tibi obſtringendam, ſi obedientiam , quam
„ contendis Decretis ejus eſſe debitam , ul-
„ tra omnes limires protenderes . „

Pag. 9. ” Eſſet Chriſtianos tractare ut
„ Judæos ; ſi eis diceretur , quemadmodum
„ videris velle, ut Romani Pontifices , & alii
„ Epiſcopi dicant : Parete noſtris præceptis,
„ etiamſi neque ſciatis vos, neque ſciant Pa-
„ ſtores veſtri , neque quos poſſetis conſu-
„ lere , viri docti , cur vobis præcipiamus :
„ cavete à talis libri lectione : grave deli-
„ ctum committeretis legendo, quamvis ne-
„ mo exponere vobis valeat rationem , quæ
„ nos moverit , ad lectionem ejuſmodi vobis
„ prohibendam. „

Pag. 14. ” Utinam liceret Sermonem
„ non inſtiruere de ejuſmodi materiis , quæ
„ natæ ſunt odium parere ! Sed eò nos adi-
„ gis ; quis enim ſilentium ſibi licitum eſſe
„ arbitretur , ubi agitur de elidendo conatu,
„ quo Theologis , imò Fidelibus univerſis
„ imponere niteris jugum non tolerabile
„ obedientiæ cæcæ , quod neque Deus ,
„ neque Eccleſia , neque ratio impoſuit ?
„ Minima nnne cura eſt , ut alicujus circa
„ gratiam fides , vel praxis adminiſtrandi
„ Sacramenta detegatur; ſed quæritur utrum
„ legere audeat libros prohibitos . Nova
„ iſta Inquiſitionis ſpecies eſt , quam conaris
intro-

Digitized by Google

„ introducere . . . Satis apparet . quod talis „ ſervitus, ſi eam ſtabiliri contingeret; ut „ videris velle ſtabilitam, non exiguus obex „ foret hæreticorum converſioni . . . Cha- „ ritatis igitur eſt, tollere hanc Petram „ ſcandali, quæ innumera animarum millia „ à viâ ſalutis averteret, & detineret in „ Schiſmate.„

Archiepiſcopus Cameracenſis ſub quo Montenſis Civitas ampliſſima eſt, excitus clamoribus populi, & Magiſtratuum querelis de novitatibus ibi antea inauditis, tres delegerat viros in dignitate conſtitutos D. Baſſery Vicarium Apoſtolicum Silvæducenſem dein Brugenſium Epiſcopum, Maſium Capituli Decanum & Steyaërtium Doctorem Lovanienſem, qui Baſſerio in Vicariatu Apoſtolico ſucceſſit. Hos, inquam, Archiepiſcopus Cameracenſis delegaverat Examinatores, qui munere perfuncti communem Epiſtolam ſcripſere Archi-Præſuli, quâ eum de compettis à ſe in examine redderent certiorem.

Inter Articulos erat is, quem ſuprà Arnaldus ſuſcipit exagitandum.

Circa lectionem librorum probibitorum (inquiunt tres illi Commiſſarii) *multùm aberrat* Præpoſitus Oratorio Montenſi, *dum in reſponſo proprio profitetur, libros ejuſmodi occultè legi poſſe, ſi quis judicet injuſtè damnatos, & nullum in illis errorem exiſtere.*

Iſta Delegatorum ſententia, Arnaldo judice, tam eſt iniqua, ut non ſine gemitu exclamantem jam viderimus. " Utinam lice- „ ret Sermonem non inſtituere de ejuſmodi „ materiis! . . . Sed eò nos adigis. Quis „ enim ſilentium ſibi licitum arbitretur &c.„

Steyaertium Arnaldus aggreditur, quaſi unicum ſententiæ illius, Præpoſito contrariæ authorem. Nos autem Arnaldo opponimus non ſolùm duos prætereà quos callidè reticet Steyaërtii, eoſque authoritatis non contemnendæ Socios, ſed etiam quotquot in Eccleſiâ ſcriptis celebres ſunt authores, & novitatum pulvere non afflati. Cuinam, amabo uſui eſt talis à Præpoſito annexa conditio, *ſi quis judicet injuſtè damnatos, & nullum in illis errorem exiſtere*, niſi ut privatus quilibet ſtatuatur judex ſupra Epiſcopos, ſupra Fidei Quæſitores, atque ipſum Chriſti Vicarium, circa libros, quos tanquam Fidelibus pernicioſos, ſcatentes erroribus, etiam impiis & hæreticis ſub pœnâ Excommunicationis ipſo facto incurrendæ prohibuerint & condemnarint?

Occurrit ſcilicet Montenſis Præpoſitus, & abſque ullo ſive librorum ſive perſonarum diſcrimine, facultatem tribuit omnibus ampliſſimam legendi libros qualicunque prohibitos Cenſurâ, ſub qualicunque pœnâ, & quidem anathematis, ipſo facto incurrendi; ſi modò quilibet volens eos legere, *judicet damnatos eſſe injuſtè nullumque in illis errorem exiſtere.*

Iſtud ſcilicet eſt, ut Michaëlis Baji opera omnia à Gerberonio novis typis edita, librum Janſenii & univerſas pro utroque Apologias Bajanus quilibet ac Janſenianus licitè privatim legat. (Quidni Lutheri quilibet aut Calvini Diſcipulus de ſui idem ſtatuat voluminibus Patriarchæ?) nullâ territus prohibitione, nullo lædendæ conſcientiæ, atque offendendi Numinis timore: Iſtud Arnaldi apud ſuos maximi authoritate ſtabilitum eſt.

Sic Petrus de Liguy Theologus Duacenus, juvenis tunc quidem, & nonnifi Philoſophiæ Profeſſor, Ardelio tamen novarum partium perfervidus ſcripſerat tempore vigentis apud Duacenos Larvæ Arnaldicæ. *Perſuaſum penitùs habeo Iprenſem Epiſcopum* (Janſenium) *condemnatum fuiſſe machinationibus Moliniſticæ factionis, nullamque ab eo traditam fuiſſe doctrinam de gratiâ, niſi quam docuit Auguſtinus, quin imò credo, nullum unquam Pontificem magis evidentia dediſſe fallibilitatis ſuæ ſigna, quàm condemnando Propoſitiones quinque in ſenſu intento à Janſenio. Ideò libros omnes de Janſeniſmo tractantes lego ſine ſcrupulo.*

Idem devotum ſe Arnaldo diſcipulum declarat in Profeſſione Fidei miſſâ ad Epiſcopum, quem ſupponebat eſſe novæ Eccleſiæ Protectorem.

Profeſſio illa ut Symbolum Apoſtolorum, continens Articulos duodecim, ſic habet Articulo primo: '*Declaro coram Deo, quod aſſenſu inviolabili amplectar univerſas Domini Arnaldi ſententias, quem amavi & æſtimavi ſupra omnes Theologos ab initio, quo animum cæpi ad Theologiam applicare. Credo quòd hac viâ ſenſum S. Auguſtini aſſequi potero ſecuriùs.*

Arnaldo ſcribens eodem tempore Jacobus Gilbert Academiæ Duacenæ Cancellarius, ei gratulatur quòd tam egregiè defenderit Janſenium, ut Doctrinam Euangelicam de gratiâ Chriſti ſanaverit à vulnere, quod ei Conſtitutione ſuâ inflixerat Alexander VII. cujus plaga nondum penitus obducta eſt.

Quærendum itaque ſupereſt ex Arnaldo ejuſque diſcipulis, num autument ſibi proprium, & non cæteris paſſim commune perverſiſſimis erronibus, ut editas à ſe ſuiſque lucubrationes ſuſtineant, tanquam conſentaneas veritati, nec niſi injuſtè ab Epiſcopis,

pis, vel à Romanis etiam judicibus condemnari? Cur non itaque idem ſibi jus illi vindicent legendi libros ſuos ac ſuorum, quod ab Arnaldo & ejus Sectatoribus tantâ confidentiâ propugnatur?

Quod de libris dicitur, Conſectario non abſono trahi videbitur ad doctrinam, ut cuilibet retinere, *occultè* tradere, *occultè* defendere liceat, cenſuris quantumcunque gravibus condemnatam, modò quis ſibi perſuadeat eſſe ab errore Theologico immunem, nec niſi perperam prohiberi.

Non occultè ſolùm Arnaldus; ſed etiam publicè tuetur quidquid tam Dogmatum, quàm librorum à Pontifice proſcribitur, quoties judicio ſuo cenſuram, ſive Dogma, ſive lucubratio non meretur. Exemplis iſtud compluribus ad praxim mox videbimus deductum; ſed paucis attingenda prius eſt Arnaldi Declamatio contra *jugum*, quod vocat *non tolerabile obedientiæ cæcæ*, & ait Steyaërtium cum duobus delegationis ſociis *imponere velle univerſis Fidelibus*, hoc ipſo quo cenſeant, *multum aberrare* Præpoſitum oratorio Montenſi; dum aſſerit libros *prohibitos occultè legi poſſe*, *ſi quis judicet injuſtè damnatos, & nullum in illis errorem exiſtere*.

Cur non oſtendere Arnaldus conatur illam diſcipuli ſui opinionem convenire ſenſui aut praxi Eccleſiæ? Nos meritò dicimus novitatem eſſe in Eccleſiâ inauditam, nec poſſe aliter, quàm peſſimè ſonare in auribus omnium probè Catholicorum. Libertinos aliquot & temerarios Novatores in Janſeniſtarum Gymnaſio inſtitutos non moramur. Arnaldi itaque vociferatio contra eam trium Delegatorum ſententiam, quaſi ea novam induceret Inquiſitionis ſpeciem, jugum Chriſtianis non tolerabile, eſt prorſus mendax & frivola, nec alia egens confutatione, quam quod inter Catholicos hactenùs fuerit incognita.

Provocatur denique quiſquis ſupereſt Arnaldo mortuo vindex, aut Diſcipulus, ut Authorum ſeu veterum, ſeu recentium ſcrutatus volumina, in medium proferat aliquos Janſenianis temporibus anteriores, vel de condemnatis in illo Antiſtite Dogmatibus non ſuſpectos, qui Montenſi Præpoſito in ſuâ ſententiâ præluxerint, vel tribus illis adverſati fuerint Delegatis.

Prætereà opinio Præpoſiti non intra limites concluditur iſtorum operum, quorum prohibitio nullam indicat rationem; Sed extenditur ad quæcumque, etiam in quorum prohibitione cauſa multiplex, & graviſſima allegatur. Exempla de hoc plurima ſunt & notiſſima: in primis Liber Janſenii, Rituale Aletanum, Novum Teſtamentum Monrenſe, libri in quibus aſſeritur æqualitas SS. Petri & Pauli ſine ſubordinatione S. Pauli ad S. Petrum in Supremâ Eccleſiæ gubernatione, & recentius ac maximè celebre eſt opus Queſnelli diviſum in Tomos quatuor, continens verſionem Gallicam Novi Teſtamenti cum obſervationibus moralibus. Prohibitioni huic præmittit Clemens XI. rationem abundantiſſimam; dicens; " Nos librum hujuſmodi „ nonnullis ex venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, aliiſque in „ Theologiâ Magiſtris maturè, ut rei gravitas poſtulare videbatur, examinandum „ commiſimus: Illi vero mandatis noſtris obſequentes, librum ipſum poſt accuratam „ ejus diſcuſſionem, unanimi conſenſu prohibendum eſſe cenſuerunt; utpote qui Sacrum ipſum Novi Teſtamenti textum exhibet damnabiliter, nec ſine auſu temerario vitiatum, & alteri verſioni Gallicæ dudum à felicis recordationis Clemente Papa IX. Prædeceſſore noſtro, per quaſdam ſuas in ſimili formâ Brevis die 20. Aprilis 1668. expeditas literas damnatæ, in multis conformem; à vulgatâ verò editione, quæ tot Seculorum uſu in Eccleſiâ probata eſt, atque ab Orthodoxis omnibus pro authentica haberi debet, multipliciter diſcrepantem & aberrantem.

„ Notas inſuper & obſervationes continet, habentes quidem ſpeciem pietatis; ſed ad virtutem ejus abnegandam ſubdolè deducentes, in quibus paſſim occurrunt doctrinæ & Propoſitiones ſeditioſæ, temerariæ, pernicioſæ, erroneæ, aliàs damnatæ, & Janſenianam hæreſim manifeſtè ſapientes.

„ Hinc eſt quod nos, quibus à Domino „ Paſtoralis curæ, atque vigilantiæ munus, „ quantum nobis ex alto conceditur, ſalubriter exequi cupientes, de eorumdem „ Cardinalium conſilio, librum ſupradictum, ſive præmiſſis, ſive alio quovis titulo inſcriptum, ubicunque & quocunque alio idiomate, ſeu quavis editione, aut verſione hactenus impreſſum, aut impoſterum, quod abſit, imprimendum, auctoritate Apoſtolicâ, tenore præſentium damnamus & reprobamus, ipſiuſque Libri impreſſionem, deſcriptionem, lectionem, retentionem & uſum, omnibus & ſingulis Chriſti Fidelibus, etiam Specificâ & individuâ mentione & expreſſione dignis, ſub pœnâ excommunicationis, per contrafacientes ipſo facto abſque aliâ declaratione incurrendâ, à quâ nemo à quoquam, præterquam à nobis, ſeu Romano

Pon-

„ Pontifice pro tempore exiſtente, niſi in
„ mortis articulo conſtitutus, abſolutionis
„ beneficium valeat obtinere, omnino inter-
„ dicimus & prohibemus, volentes, & eâ-
„ dem authoritate mandantes, ut quicun-
„ que librum hujuſmodi penes ſe habuerint,
„ vel in futurum quandocunque habebunt,
„ illum ſtatim atque præſentes literæ eis in-
„ notuerint, Locorum Ordinariis, vel hæ-
„ reticæ pravitatis Inquiſitoribus tradere
„ atque conſignare teneantur: hi verò exem-
„ plaria ſibi ſic tradita illicò flammis aboleri
„ curent, in contrarium facientibus non ob-
„ ſtantibus quibuſcunque.„

Plurimæ iſtiuſmodi prohibitiones Librorum ſunt ſive à Pontificibus, ſive ab Epiſcopis inferioribus, ſive à Sacræ Inquiſitionis Tribunalibus editæ, in quibus ratio maximè ſufficiens redditur, cur non expediat illorum Operum lectionem promiſcuè permitti.

Talia Arnaldum exempla minimè latuerunt; utpotè qui Pag. 19. inſultat Alexandro VII. ob condemnatam Miſſalis Romani Gallicam verſionem, gravibus additis prohibitionis argumentis." Evidens eſt (inquit
„ Arnaldus) quod Magnatum precibus effi-
„ ci poſſit, ut Pontifex condat leges injuſtas,
„ quemadmodum certò conſtat Cardinalem
„ Mazarinum precibus ſuis induxiſſe Ale-
„ xandrum VII. ad condemnandam Miſſalis
„ verſionem.„

Ubinam autem, ut ab Arnaldo prætenditur, in hujus operis proſcriptione, evidens adeò injuſtitia eſt? Prohibitionis rationem Pontifex reddit in ipſo ſuo Diplomate, eamque minimè levem, dicens." Ad aures no-
„ ſtras ingenti cum animi noſtri mœrore per-
„ venit, quod in Regno Galliæ quidam per-
„ ditionis Filii, in perniciem animarum no-
„ vitatibus Studentes, & Eccleſiaſticas ſan-
„ ctiones, ac praxim contemnentes, ad eam
„ nuper veſaniam pervenerint, ut Miſſale
„ Romanum latino idiomate, longo tot Se-
„ culorum uſu in Eccleſiâ probato conſcri-
„ ptum, ad Gallicam vulgarem linguam
„ convertere, ſicque converſum typis evul-
„ gare, & ad cujusvis ordinis & ſexûs per-
„ ſonas tranſmittere auſi fuerint, & ita Sa-
„ croſancti ritus majeſtatem latinis vocibus
„ comprehenſam, dejicere & proterere, ac
„ Sacrorum Myſteriorum dignitatem vulgo
„ exponere, temerario conatu tentaverint;
„ Nos quibus, licèt immeritis Vineæ Domi-
„ ni Sabaoth à Chriſto Salvatore noſtro
„ plantatæ, ejuſque pretioſo Sanguine irri-
„ gatæ cura demandata eſt, ut ſpinarum hu-
„ juſmodi, quibus illa obrueretur, obvie-
„ mus incremento, earumque, quantum in
„ Domino poſſumus, radices ſuccidamus,
„ quemadmodum novitatem iſtam perpetui
„ Eccleſiæ decoris deformatricem, inobe-
„ dientiæ, temeritatis, audaciæ, ſeditionis,
„ Schiſmatis, aliorumque plurium malorum
„ facilè productricem, abhorremus & dete-
„ ſtamur, ita Miſſale prædictum Gallico
„ idiomate à quocunque conſcriptum, vel
„ impoſterum aliàs quomodolibet conſcri-
„ bendum, & evulgandum, motu proprio,
„ & ex certâ ſcientiâ, ac maturâ delibera-
„ tione noſtris, perpetuò damnamus, repro-
„ bamus & interdicimus, ac pro damnato,
„ reprobato, & interdicto haberi volumus,
„ ejuſque impreſſionem, lectionem & reten-
„ tionem univerſis & ſingulis utriuſque ſe-
„ xûs Chriſti Fidelibus cujuſcunque gradûs,
„ ordinis, conditionis, dignitatis, honoris &
„ præeminentiæ, licèt de illis ſpecialis & in-
„ dividua mentio habenda foret, exiſtat,
„ ſub pœnâ Excommunicationis latæ ſenten-
„ tiæ ipſo jure incurrendæ, perpetuò prohi-
„ bemus: Mandantes, quod ſtatim quicun-
„ que illud habuerint, vel in futurum quan-
„ docunque habebunt, realiter & cum ef-
„ fectu exhibeant, & tradant locorum Ordi-
„ nariis, vel Inquiſitoribus, qui nullâ inter-
„ poſitâ morâ exemplaria igne comburant,&
„ comburi faciant, in contrarium facienti-
„ bus non obſtantibus quibuſcunque.„

Edicat igitur ſive Arnaldi, ſive Montenſis Præpoſiti quiſcunque defenſor, quænam hic ſpecies ſit obedientiæ adeò cæcæ, qualis ab Arnaldo ad conflandam Pontificibus, eorumque Tribunalibus invidiam confingitur, quaſi volumina prohibendo fidelibus ſic ſtolidè dicerent: *Cavete à talis libri lectione: grave delictum committeretis legendo; quamvis nemo exponere vobis queat rationem quæ nos moverit ad lectionem ejuſmodi vobis prohibendam.*

Quot aſſignuntur prohibitionibus cenſuræ, tot rationes ſunt, quarum ſingulæ poſſent reprobationi ſufficere.

Verùm (inquies) non iſtud eſt quod Arnaldo, Queſnello eorumque Sectatoribus faciat ſatis: volunt illi Cenſuras qualeſcunque non ſimpliciter aſſeri; ſed probari, deſignatis in quolibet libro propoſitionibus, quæ talem meruerint caſtigationis infamiam. Sic & non aliter admittere Cardinalis Noaillius voluit condemnationis ſententiam in *Novum Teſtamentum* Queſnelli *Gallicum cum Obſervationibus Moralibus*.

Suſpicimus quidem univerſi Eminentiſſimam, & pluribus venerandam titulis authoritatem; verùm non poſſumus non dolere, Mi-

Miniſtros ei & Conſiliarios obtigiſſe, vel eruditionis nonadmodum magnæ, vel quod deterius eſt, novatoribus colludentes. Quidquid ſit, eventus docuit, neque Queſnelli, neque ipſius Archipræſulis famæ ſatis conſuluiſſe eos, quicunque authores huic fuerint differendæ obedientiæ uſque dum Pontifex Conſtitutione *Unigenitus* proferret excerpta è Queſnelliano Opere dogmata, quæ ei cenſuras meruerint, priore Diplomate inflictas; Sic enim cenſuris pluribus & longè gravioribus occaſio data eſt, ut cuilibet priores cum poſterioribus conferenti ſit manifeſtum. Neque vulgus hominum, ſive Lectorum pars maxima, facilè ſibi induxiſſet in animum, ut crederet damnabilia dogmata tam multa, & tam peſtifera Queſnelli opere contineri, niſi collectionem fidam Bulla *Unigenitus* exhibuiſſet. Supereſt addendum aliquid de Miſſalis verſione Gallicâ. Ex Pontificia ejus cenſura patet, non prohiberi illam veluti infidelem, ſive à latino idiomate aberrantem; ſed propter obnoxiam graviſſimis abuſibus novitatem. Perpetua Eccleſiæ, ipſiuſque Synagogæ praxis fuit, & ſtabilita maximè ceremonia, ut non omnis oratio Sacerdotis vulgi auribus exponeretur: hinc *ſecreta* in Miſſæ Sacrificio appellantur. Quomodo autem *Secreta* manſerint, ſi vulgari idiomate reddantur omnibus communia?

Hoc inter cætera, privilegio gaudent, & paſſim à Catholicis diſcernuntur Janſenianæ mulieres. quod hæ totum cum Sacerdotibus Sacrificium, legendo etiam Conſecrationis Formulam, veluti conſacrificantes abſolvant. Incongruum autem eſt in novâ Eccleſiâ, & vitio datur, ſi quis Miſſæ tempore Roſarii precibus occupetur.

Notandum etiam quòd in Pontificio Diplomate dicatur: *Quemadmodum novitatem iſtam perpetui Eccleſiæ decoris deformatricem, inobedientiæ, temeritatis, audaciæ, Seditionis, Schiſmatis, aliorumque plurium malorum facilè productricem abhorremus, & deteſtamur; ita Miſſale prædictum Gallico idiomate à quocunque conſcriptum, vel impoſterum aliàs quomodolibet conſcribendum, & evulgandum ... perpetuò damnamus, reprobamus & interdicimus ..... ejuſque impreſſionem, lectionem & retentionem univerſis & ſingulis utrjuſque ſexûs Chriſti Fidelibus, ſub pœnâ Excommunicationis latæ ſententiæ, ipſo jure incurrendæ perpetuò prohibemus.* Unde liquet non ſolam quæ tunc prodierat Miſſalis Romani verſionem Gallicam prohiberi, ſed omnem *à quocunque conſcriptam, vel impoſterum aliàs quomodolibet conſcribendam & evulgandam*.

Nihilominus *Familia* ſuo judicio *Sancta*, omnem vocibus abominari ſolita ſpeciem laxitatis, nihil in praxi licitum ſtatuens probabile, niſi extra omne ſimul dubium ſit, ac periculum, etiam remotiſſimum à legis tramite aberrandi, ſpretâ Pontificis authoritate, ac prohibitione graviſſimâ, exploſâ denique *latæ ſententiæ* excommunicatione, compoſuit novam, ac typis iterum edidit Miſſalis Gallicam verſionem. Ad illudendum verò ſimplicibus immutavit titulum, loco *Miſſalis Romani*, ponitur *Annus Chriſtianus ſeu Miſſæ Dominicarum, Feſtorum & Feriarum totius anni*.

De hac Novatorum perfidiâ monitus Humbertus Mechlinienſium Archiepiſcopus, antequam eorum Bruxellis latibulum detexerat, graves ad Innocentium XII. querelas detulit. Quapropter opus illud in Tomos undecim diviſum Romæ ſubjectum examini fuit, facilèque à Judicibus deprehenſum, quod & in novâ damnationis ſententiâ exprimitur, fuiſſe illud ab Alexandro VII. prohibitum & condemnatum.

Execrabilis proinde Queſnelli eique cooperantium temeritas fuit, Pontificiæ tam aperta, tam ſtudioſa violatio ſanctionis, tot fœta criminibus, atque incurſibus anathematum, quoties nefandi operis iterabitur lectio.

Vix erat Matrona Princeps pietati addicta, cui ea lucubratio à Novatoribus non obtruderetur tanquam quotidianum continens exercitium devotioni accendendæ, Sacrificii præſertim tempore accommodatiſſimum. Quæ ſcilicet aptior ad Divini Corporis ſumptionem excogitabitur præparatio, quàm quæ à Sancta Matre noſtra Eccleſiâ Sacerdoti cuilibet præſcribitur ſacrificanti? Ita mulieres, ita viri quicunque laici à noſtræ Reformatoribus Eccleſiæ inſtituuntur, non aliter ad Diviniſſimi Myſterii accedere participationem, quàm commiſſo priùs mortifero crimine; eam eſſe Communionem Sanctiſſimam, quæ excommunicationem ſupponit, atque adeò Sacrilega eſt. Merito Innocentius XI. inter Articulos 65. damnavit hunc 55. ſicut jacet, ut minimum tanquam ſcandoloſum & in praxi pernicioſum: *Præcepto Communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Corporis Domini manducationem.*

Quantum Arnaldici non exultare ſolummodo hac prohibitione viſi ſunt, ſed inſultare maximè quibuſdam odioſis ſibi authoribus! Nota de hoc ſunt Gerberonii opuſcula quæ edidit in latibulo Bruxellenſi; ſed ex craſſâ nimiùm imò potiùs affectatâ ignorantiâ tunc meminiſſe noluit, quod tum ipſe, tum

Digitized by Google

rum ſui Socii & Diſcipuli non videantur ſacrificare unquam, vel communicare aliter, quàm ſactilegè. De Laicis viris & mulieribus Miſſalis Gallici lectionem præmittentibus conſtat, ex Decreto Alexandri VII. & quidem contra Queſnelli audaciam recentiùs confirmato. De Sacerdotibus quoque Miſſale illud Gallicum divulgantibus ratio magis manifeſta eſt, quòd & pollutam perpetuò circumferant lethali crimine conſcientiam, & percuſſam anathemate, non poſſe niſi multiplicare Sacrilegia, quoties Sacramentum ſumpſerint, vel miniſtraverint aliis?

Ceſſet itaque ridicula, vel deteſtanda potius Queſnelli hypocriſis, quâ ſe ſuoſque tot criminum reos, tot anathematum incurſibus à Chriſti Fidelibus ſeparatos, haberi tamen ab omnibus velit, tauquam *membra magis ſanctè ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ, viventia ex fide* Janſenianâ, *impiâ & blaſphemâ hæreſi*, ut à Pontificibus ſæpè declaratum eſt, & ab universâ creditur Eccleſia.

Faceſſat etiam Novatoris ejuſdem Articulus præſens fovendæ rebellium pertinaciæ & Excommunicationum contemptui perquam idoneus; quo dicitur: *Status perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat tanquam hæreticus, flagitioſus & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maximè meritoria; utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto.*

Nulla æquior de prætenſis Janſenianorum perſecutionibus judicandi ratio eſt, quàm, ſi ſepoſitis accuſationibus vagis & rumoribus vulgi, quin etiam præjudiciis, quantumlibet fundatis; ex iis præcipuè ſententiam feramus, quæ ipſi neque poſſunt, neque volunt, inficiari ſua eſſe: Et quidem, quoniam hic *de probatione ultimâ* Sermo eſt, & de Arnaldo, Scriptum ab eo octogenario editum, certiſſima de authore judicandi ſuppeditat argumenta. Liber ille eſt quem mihi ſuperiùs propoſueram unicè expendendum. Ne autem, ut experiri jam cœpimus, ſingula ab eo temerè & falſiſſimè aſſerta refutando, præſentis capitis nimium excreſcat diſſertatio, ſolas ex eo opere lacinias referam abſurdiſſimas, quæ, utpote Romanorum Pontificum, inſtitutorumque ab illis Tribunalium Decretis ac Definitionibus directè contrariæ, nullâ penes Catholicos indigent oppugnatione, ipsâ ſuâ præferentes fronte peſtilentiam: quanquam ſi adverſariis aliàs placuerit, etiam de his ac ſimilibus pro ſuâ temeritate & impudentiâ concertare, dum finem impoſuero præſenti operi, quod reliquum vitæ fuerit, ad proſequendas iſtiuſmodi de religione controverſias, à fidei hoſtibus provocatus non denegabo.

Interim quam bellè Arnaldus ſuam adornaverit *Probationem ultimam conformitatis cum Chriſto*, diſcimus ex ejus contra Chriſti Vicarium frequenti atque obſtinatiſſimâ rebellione, in memorato ſæpius opere, quod vitæ ultimum fuit, ſi *Teſtamentum* exceperis retractationis nihil continens, ſolâ plenum hypocriſi & pertinaciâ.

Difficultatum itaque contra Steyaertium parti nonæ, eique ultimæ inſiſtamus. Pag. 21. dicitur: " Spiritus Sanctus non ſemper aſſiſtit Pontifici in ejuſmodi caſibus: non ſemper immotum ſervat. Exemplum accipe. Non minùs vehementèr Innocentius XI. quàm poſtea Alexander VIII. ſolicitatus fuerat, ut maculam inureret libro, cui titulus eſt. *Amor pœnitens authore Epiſcopo Caſtorienſi*: Verùm Deus Gratiam impertivit Innocentio XI. quâ importunis illis ſolicitationibus reſiſteret, eaſque reiiceret hoc reſponſo: *Liber bonus eſt, & author Sanctus*. Eiſdem ſolicitationibus ſuccubuit Alexander VIII. Num tibi perſuades nos propter unum *donec corrigatur*, quod vocas *Solemne Decretum Pontificis juſſu editum*, debere Sancti illius Præſulis excellens volumen abiicere tanquam noxium?"

Quemadmodum mendaciis & calumniis non minùs, quàm incendio publico infame *Diurnum* Sanctamorei parte ſui non minimâ, conſtabat fictitiis vivæ vocis Oraculis, ita & hic Arnaldina pro Caſtorienſis volumine Apologia, unicè nititur Janſenianâ fide, de Innocentii XI. approbatione. Eccleſia Dei, ut rectè contra ſuos advertit Ægidius de Witte, non regitur narrationibus iſtiuſmodi ab una partium inter ſe conrendentium relatis, negatis, ut jure optimo ſolet, ab alterâ; ſed Decretis & declarationibus publicis, formâ debitâ conſignatis. Quis enim alioquin Schiſmaticus aut hæreticus, ſi ad alloquendum privatim Pontificem admiſſus fuerit, mentiri poſtea impunè quidlibet de colloquio non valeat?

Ad rempublicam autem Janſenianam conducere indubiè viſum eſt, Joannem Neercaſſelium, cum titulo Caſtorienſis Epiſcopi Vicarium Apoſtolicum pro Hollandiâ, ejuſque librum referre in Canonem; quia Vicarius ille Arnaldo, Queſnello eorumque Sectatoribus devotus, librum ſuum, antequàm lucem aſpiceret, eorum ſubmiſit judicio concinnandum. De eo in *Causâ Queſnellinâ*, ſive proceſſu juridico ſic legitur Pag. 79. " Arnaldus dum judicio ſuo ſubmiſſum habebat ab eodem Vicario edendum " librum

,, librum *Amor pænitens*, has inter alias ad ,, librum illum die 12. Novembris 1684. ,, eidem remittebat notas: *Neſcio an circa* ,, *finem poni à te conveniat: Scio in Petri* ,, *Cathedrâ fidem eſſe indeficientem .... Ei* ,, *enim in Petro dictum eſt: Confirma fratres* ,, *tuos. Iſtud Romani accipient pro falli neſciâ* ,, *Pontificis authoritate*: ,, quod ſcilicet minimè deceret novum Auguſtini diſcipulum.

Exultavit Neercaſſelius adventu Queſnelli in Belgium, cujus operâ in novitatum ſtudio juvaretur, ut intelligimus ex ejuſdem vicarii ad illum Epiſtolâ datâ anno 1685. die 9. Martii: *Gaudemus quod iniquitatem fugiens, nobis propinquior ſis factus: tua eruditio ac doctrina nos certantes adjuvabit*. Prætenſa illa *iniquitas* qualis fuerit, retuli aliàs ex literis ipſius Patris Thorentierii, qui Oratorii Berulliani in Galliâ Generalis Aſſiſtens, Congregationem tunc moderabatur: erat, inquam, prætenſa illa *iniquitas* abdicatio Syſtematis Janſeniani, quæ iterato Comitiorum Generalium Decreto omnibus imperabatur.

Altera ejuſdem Caſtorienſis Epiſcopi ad Queſnellum Epiſtola data eſt eodem anno die 10. Auguſti, quam ſolitâ auxilii imploratione terminat: *vale vir conſultiſſime ac eruditiſſime, & utì ſoles, me amare & juvare ſemper velis*. Dein 19. Octobris: *Rogo ut, quæ deſunt Amori pænitenti, ita ordines, ac maximè decens judicabis. Exemplaria oportebit priùs in Galliis* (ubì major nobis copia, & authoritas Patronorum eſt) *quàm in Belgio venum exponi*. Iterum 2. Novembris de Approbationibus, quas eidem volumini ex Galliis procurabat Arnaldi atque Queſnelli authoritas, ad hunc ſcribit idem Epiſcopus. *Ubi illas acceperis, velim prælo ſubdi eâ ratione, quâ tua iſtud prudentia æquum decenſque judicabit*. Pro ſtudioſè adeo impenſa opera aliiſque Officiis non defuiſſe hunc Miſſionis Batavicæ Vicarium, quin grati animi ſui effectum Queſnello reddiderit, Colligere facilè eſt ex ipſius Vicarii ad eum literis datis anno 1685. die 18. Aprilis.

Proſequitur Arnaldus in Difficultatibus Pag. 41. " Putaſne peccaturum graviter Sa- ,, cerdotem, qui Montaltii *literas Provinciales* tam utiles, & præclaras legeret? Ex- ,, ploratum nobis eſt, illas in Conclavi ulti- ,, mo linguis variis lectas fuiſſe approbatio- ,, ne maximâ à Cardinalibus, quos erudi- ,, tio præ cæteris effecerat commendabi- ,, les ,,. Acceperit iſtud Arnaldus mendaciſſimi teſtimonio Walonii. Janſeniſtarum ille Generalis Agens & Explorator in Urbe perfidus, quot non inde malitiæ ſuæ figmenta, ad *Sanctam* novæ Eccleſiæ latentem in Belgio *familiam* perſcribere ſolitus fuit, ut Gazettis, præſertim Hollandicis insererentur, minimè honorificum allatura Romanis Tribunalibus præjudicium! Alexander VII. Decreto anni 1657. 6. Septembris, quo iterùm damnat & prohibet Libros, Epiſtolas & Libellos quoſcunque, ubi Doctrina Janſenii damnata defenditur, vel quomodolibet approbatur, collocat octodecim Montaltii Epiſtolas, vulgò *Provinciales*, ſingulas exprimens.

Die 9. ejuſdem menſis in Galliâ Senatus Regius Aquenſis eaſdem Epiſtolas declarans famoſas, plenas calumniis & pernicioſas, ſtatuit ut in loco Suppliciis deſtinato, palàm à Carnifice laceratæ, infami conſumerentur incendio: venditionem & diſtributionem ſub pœna infligendâ corpori prohibuit: vetitâ etiam retentione, juſſit exemplaria omnia deferri ad Syndicum ſupprimenda.

Cùm autem fixum ſibi certumque nova Eccleſia habeat tumultuari perpetuò adverſus Poteſtates omnes, etiam Apoſtolicam Sedem, quoties aliqua ſuis contraria novitatibus Sanctio emanarit, proſcindere contumeliis, non deſtitere Janſeniani utramque ſententiam, quaſi iniquiſſimam contra Epiſtolas, Arnaldo judice, *tam utiles & præclaras*.

Denique Rex Chriſtianiſſimus Janſeniſtarum clamoribus fatigatus, triennio poſt commiſit eaſdem Epiſtolas examini ſuorum Pariſiis Theologorum: inter quos erant quatuor Epiſcopi, alii novem Doctores inter Sorbonicos neque ſuſpecti, neque vulgaris notæ. Ab his anno 1660. die 7. Menſis Septembris hæc prodiit Cenſura: " Nos infra- ,, ſcripti Regis Decreto ſelecti ad ferendum ,, judicium de Libro cui titulus eſt, *Ludovici* ,, *Montaltii Literæ Provinciales &c.* Præmiſ- ,, ſo ejuſdem libri diligenti examine, teſta- ,, mur Janſenianas hæreſes ab Eccleſia dam- ,, natas, in eo propugnari atque defendi tum ,, in dictis literis Ludovici Montaltii, tum ,, in Notis Willelmi Wendrokii, tum in ,, adjunctis Diſquiſitionbus Pauli Irenæi; at- ,, que id eſſe adeò manifeſtum, ut, ſi quis ,, neget, neceſſe ſit vel non legiſſe librum ,, hunc, vel non intellexiſſe, vel certè quod ,, pejus eſt, non putare id hæreticum eſſe, ,, quod à Summis Pontificibus, & ab Eccle- ,, ſiâ Gallicanâ, & à Sacra Facultate Theo- ,, logiæ Pariſienſis damnatur ut hæreticum. ,, Teſtamur inſuper, maledicentiam & petu- ,, lantiam tribus illis authoribus adeò eſſe ,, familiarem, ut nulli hominum conditioni ,, parcat, exceptis Janſeniſtis: non Summo ,, Pontifici, non Epiſcopis, non Regi, non ,, præ-

Digitized by Google

„ præcipuis Regni Adminiſtris, non Sacræ
„ Facultati Patiſienſi, non Religioſis fami-
„ liis: ideoque librum eſſe dignum pœnâ li-
„ bellis famoſis, & hæreticis à jure con-
„ ſtitutâ. „

Cenſuram Rex Chriſtianiſſimus cum ſuo Conſilio intimo confirmans, Solemni ſententiâ die 23. Septembris ejuſdem anni 1660. juſſit, librum illum manu Carnificis publicè comburi; Simul venditionem ſive diſtractionem ſub pœnis graviſſimis interdixit.

Redit nihilominùs Arnaldus Pag. 120., & ubique in ſuo Montaltio cladem paſſus, ubique condemnatus, perfrictâ fronte inceſſere audet rurſus Steyaertium dicens: " Non
„ leviter te conſtrictum, redactumque ad
„ anguſtias ſenſiſſes, ſi [Pater Picquety
„ Oratorio Montenſi Præpoſitus] interro-
„ gatus à te, quoſnam libros prohibitos ju-
„ dicaret ſe poſſe legere, reſpondiſſet *Epi-*
„ *ſtolas Provinciales Montaltii*. „

Pag. 42. Novo nos convicturus, eoque ineluctabili argumento de Romani injuſtitiâ Tribunalis." A multo tempore, [inquit]
„ non fuit libellus precum in tantâ æſtima-
„ tione, in quanta *Officium*, quod vocatur
„ *Portus-Regii*. „ Pag. 46. " Dic ergo nobis
„ quid tibi videtur de hoc exemplo? Nulla
„ fuit obreptio, aut ſubreptio in prohibitio-
„ ne memorati operis, utpote decreta pro-
„ pter Bullam Pii V. veram & non ſuppoſi-
„ tam. An igitur credis, graviter peccatum
„ fuiſſe ab Auguſtini Diſcipulis non obe-
„ diendo; ſed editiones proſequendo uſque
„ ad triginta & ampliùs? Putaſne centum
„ millia hominum, quibus non fuit alius li-
„ ber Precum, non potuiſſe abſque culpâ
„ lethiferâ orare Deum, hujus adminicu-
„ lo libri?

„ Hoc itaque exemplum invictè probat,
„ eſſe quaſdam librorum prohibitiones, quas
„ noxium foret obſervare; etiam ubi in pro-
„ hibitione nulla occurrit obreptio „. Hactenus Arnaldus.

Rectiùs diceretur, *hoc exemplum*, uti & alia plurima invictè probare Spiritum Arnaldi, & ei adhærentium, eſſe Spiritum rebellionis & Schiſmatis, qui præter inanem ſpeciem nihil pietatis habeat aut religionis. Quis enim niſi contumaciæ ſpiritus excitare Janſenianos potuit ad multiplicandas adeò editiones Operis, à Sede Apoſtolicâ prohibiti?

Cenſuræ illius expreſſio mitior fuit, quàm Pariſienſis, ab officiali illic edita anno 1688. die 10. Aprilis ſic enuntians; *Omnibus conſideratis, invocato priùs Sancto Dei nomine, condemnavimus & condemnamus Breviarii Romani editionem, & verſionem Gallicam, tanquam novitatem Conciliis, ſpiritui & uſui Eccleſiæ contrariam, & tanquam verſionem neque ſinceram, neque fidelem, continentem quoque plures ſenſus in errorem inducentes, pluribus hæreſibus fundamentum ac fomitem ſubminiſtrantes, denique tanquam verſionem multis erroribus atque hæreſibus ab Eccleſiâ damnatis conſperſam.*

Hic uſus, hic ſcopus communiter procuratarum iſtiuſmodi à Novatoribus verſionum eſt, ut errores, etiam hæreticos, quos Latinorum mutatione textuum ingerere non auderent, faciliùs inferant ſubdolâ in Gallicum tranſlatione. Talis ſcilicet corruptio, neque tam citò advertitur, neque tam facilè convincitur de perfidiâ, excuſantibus aliis in tranſlatore defectum attentionis, aliis peritiæ.

Nobis abſque animadverſione non eſt prætereunda gloriatio Arnaldi de *triginta & amplius editionibus*, quas manifeſtiſſimo Romanæ prohibitionis contemptu in Galliâ Janſeniſtæ fuerint proſecuti: de mirabili ejuſdem Sectæ ſtudio & induſtriâ in damnato illo opere omnibus commendando diſtribuendoque, ſimul & in ſubducendo omnium manibus quocunque altero, recitandis precibus idoneo; ita ut *tentum millibus hominum, alius libellus precum non fuerit*, præter eum cujus ſive lectio, ſive retentio ſub peccati mortalis reatu interdicitur juxta Regulam decimam Indicis Ttidentini.

Dixi ſub *peccati mortali reatu*, qui libris omnibus judicio Sedis Apoſtolicæ prohibitis communis eſt; non arbitror autem me temeritatis à quoquam Catholico arguendum, ſi illi Gallicæ verſioni annexam prætereà dixero excommunicationem, quæ juxta eandem Indicis Regulam *ſtatim incurritur, ſi quis . . . . cujuſvis authoris ſcripta ob hæreſim, vel ob falſi dogmatis ſuſpitionem damnata atque prohibita legerit, ſive habuerit*.

Suſpicio quidem falſi dogmatis non exprimitur in Romano diplomate; paſſim tamen creditur, imò oculis conſpicitur plus quàm una, eaque fundatiſſima quæ Tribunal Apoſtolicum ad ferendam contra librum ſententiam potuit permovere. *Suſpitionis* iſtiuſmodi ratio inter cæteras, mihi quidem minimè levis apparet, quod verſionis author, ubicumque reperit *Chriſtum Redemptorem omnium* ut Eccleſia legit in Veſperis primis, & ſecundis cujuſlibet Dominicæ Adventûs, in utriſque Veſperis Natalis Domini, Dominicæ infra ejus Octavam, Feſto Circumciſionis, & ſemper in Laudibus Confeſſoris Pontificis, ſolicitè illud expunxerit, ne uno quidem loco relinquens tanti Myſterii veſtigium.

Tam ſtudioſa corruptio, quemadmodum

Jan-

Janſenianos inducere potuit ad libtum. illum obtrudendum omnibus, ita & Romanos Judices ad prohibendum. Quidquid ſit juſtiſſimè exulare ab Eccleſiâ jubetur opus perfidum.

Neque Authori, aut Divulgatoribus excuſatio eſt quod Urbanus VIII. illud *Jeſu Redemptor omnium* cum in hymnis pluribus legeretur, in aliquibus, ad tollendum repetitionis tædium, mutaverit, nam longè aliud eſt imminuere repetitionis frequentiam, aliud auferre penitùs Catholici Dogmatis ſignificationem.

Denique mirari & conqueri cum Arnaldo & Queſnello deſinant Janſeniſtæ cæteri, quòd malè Catholicis oleant tales Romani judicii contemptores, qui poſt latam adverſùs Gallicum iſtud Breviarium, ſententiam, nihilominùs promiſcuè omnibus ad illud legendum conſilio ſuo authores, omnium illud manibus ingerunt; imò *centum millibus hominum* imponunt lectionis ejus quodammodo neceſſitatem.

Ubicunque tales fidelium corruptores animorum, tales deceptores ſeductoreſque ſimplicium, neque à Præpoſitis Eccleſiæ, neque à Regibus & Reipublicæ Moderatoribus ſinuntur impunè novitatibus turbare Provincias, non implere omnia libellis famoſis & impiis; ſed anathemate feriuntur, coërcentur carceribus, pelluntur in exilium, hæc barbara adverſus ſanctos, ut Queſnellus queritur, perſecutio eſt; penes me autem impietas & ſacrilegium, Sacramenti cujuſlibet in peccato mortifero, ſine pœnitentiâ ſuſceptio atque adminiſtratio, quam in novis Auguſtini Diſcipulis Sancta Mater Eccleſia videre quotidie cogitur & lugere, ſpe affulgente curationis exiguâ, propter obduratam nimium in criminibus obſtinationem.

Ex ipſâ ſiquidem medicinâ, aliàs ſaluberrimâ, magis eos in rabiem agi conſpicimus. Porro quantumvis gravia rebellium iſtiuſmodi peccata ſint, ab ipſis proprio commiſſa arbitrio, plura tamen imputanda eis autumo aliena, non ſolum ratione exempli perverſiſſimi; ſed multo magis fallacium monitorum, & inſtitutionis ſubdolæ, quæ cauſa præcipua tranſgreſſionum eſt. *Centena* ſcilicet iſta *hominum millia non alio utentia libro precum*, præter eum, quem *legere aut habere non poſſunt abſque peccati mortalis reatu*, à Sacramentis interim non abſtinent; quibus igitur tot ſacrilegia potiſſimum adſcribenda ſunt: Seductiſne miſeris, an ducibus cæcorum nequiſſimis, quos nonniſi ſuperbia obcæcavit & malitia?

Ceſſent itaque Queſnellianæ ad ſui ſuorumque defenſionem ineptiſſimam excogitatæ deteſtabiles næniæ, *ſtatus perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat tanquam hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maxime meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto*.

Qualiſcunque illata hìc prætenditur obſtinatiſſimis iſtis & turbulentis Novatoribus *perſecutio*, ſimilis videtur illi, de quâ fanaticos nuper in Galliâ Calviniſtas lamentantes audivimus, quæ & ipſis quaſi *ultima* apparuit *probatio* magis faciens conformes *Chriſto*.

Non vocavere illi quidem *maximè meritoriam*, utpote nullum hominis meritum agnoſcentes; ſed in hoc falláciâ ſuperantur à Queſnellianis, qui tenus *meritum* profitentur, certiſſimè conſcii ſe omne reipsâ cum ſuis evertere penitùs fundamentis, ut à me ſæpiùs in Queſnelli de Gratiâ Propoſitionibus demonſtratum eſt.

Sufficere ad hoc poteſt Propoſitio 69. *Fides, uſus, augmentum & premium fidei totum eſt donum puræ liberalitatis Dei. Donum puræ liberalitatis* in communi uſu & ſignificatione nominum opponitur mercedi & propriè dicto præmio, quod nonniſi bene merentibus præſtatur. Fundamentum prætereà meriti penes omnes ſive fidei, ſive ſolius naturæ lumine præditos eſt libertas, quæ à Queſnelliano de gratiæ Syſtemate longiſſimè exulat.

Redeundum modò ad Arnaldinæ ſpecimina ſanctitatis, ex quibus colligi utcunque valeat, an quidquid illi prætenditur obveniſſe *perſecutionis & pœnarum*, immeritò illatum ſit: proinde an in ultimâ præcipuè ſenectute exiſtimari debeat velut *ultima* Arnaldi *probatio & maximè meritoria, quâ magis fieret conformis Chriſto*, Eodem *Difficultatum* Opere, eâdem Parte 9. pag. 48. Arnaldus è Steyaertio quærit. "Credisne Decretum (In-
„ nocentii X. editum anno 1654. die 23.
„ Aprilis) quo Convenenſis Epiſcopi, qui nu-
„ per obiit Tornacenſis, proſcribitur *Man-*
„ *datum circa promulgationem Conſtitutioni*
„ *Innocentii X. damnantis Propoſitiones quin-*
„ *que de gratiâ & libero arbitrio*, Credisne,
„ inquam, Pontificis Decretum illud benè
„ fundatum fuiſſe, eique aliquid deferen-
„ dum? In eam ut ires ſententiam, credi à
„ te pariter oporteret, Pontificem ſolum,
„ ſive in Concilio, ſive extra illud, Judicem
„ eſſe in cauſis fidei: quam ſi amplecteris
„ opinionem, oſtendis, te antiquitatis eſſe
„ ignorantiſſimum."

Ibid. "Quod attinet ad condemnatio
„ nem librorum, nihil magis peregrinum
„ deprehenditur, quàm confixio *Inſtructio-*
„ *num quas Rituale* continet *Aletanum* ....
„ liber

„ liber ille exhibet collectionem omnium, „ quæ Epiſcopo illi piiſsimo & Sanctiſſimo ze- „ lus ſuus, & conſcientia dictaverat eſſe mo- „ menti maximi ad fidelem Divinorum My- „ ſteriorum adminiſtrationem, quorum ſe à „ Deo conſtitutum noverat diſpenſatorem. „ *Inſtructiones* iſtæ legi nequeunt, quin ubi- „ que ſe prodat lumen & unctio ſpiritûs, ſimul „ & Doctrina morum adeò pura, ut percellat „ univerſos, quibus aliqua, quantumlibet te- „ nuis, eſt obligationis Evangelicæ notitia. „ Quis credidiſſet, librum iſtiuſmodi damna- „ ri unquam potuiſſe? „

Conveuarum Epiſcopus ad Tornacenſem poſtea Cathedram tranſlatus, non omnibus ſemper Catholicis apparuit fidei probatiſsimæ; nam & quod edidit *Mandatum* de promulganda Innocentii X. contra Janſenianam hæreſim Conſtitutione, non aliò viſum eſt tendere, quàm ut Janſenii ſenſum damnationi ſubduceret, quem tamen poſtea publicè abdicavit. De Præſulis hujus ſincerirate & conſtautiâ dubium ipſe movet Gerberonius in Hiſtoria Generali Janſeniſmi Tomo 2. pag. 231 dicens: *Archiepiſcopus Senonenſis, & Epiſcopus Convenarum brevì poſt agnovere, quantum inflixerint vulnus Eccleſiæ, ſubſcribendo cum cæteris condemnationi S. Auguſtini in Janſenio.*

Nonne igitur Gerberonii comprehenſio, Carcer, & quidquid aliud *pœnarum* ſubiit, juxta Queſnelli in præſenti Articulo mentem judicari debuit *ultima probatio, & maximè meritoria, quæ magis conformem fecerit Jeſu Chriſto?*

Convenenſis autem Antiſtitis memoriam neque Arnaldi pro ejus diplomate Apologia, neque Janſeniſtarum luctus in ejus obitu, Catholicis valdè commendabilem reddiderunt: Verùm & cum Arnaldus in novâ Eccleſiâ Doctor maximus habeatur, ejuſque ſcripta celebrentur ut Oracula, velim aliquis ejus poſt obitum vindex oſtendat, quomodo fatua non ſit ſive Couvenenſis Diplomatis defenſio, ſive impugnatio Cenſuræ: oſtendat, inquam, quomodo ſequatur, ut *Legitima eſſe valeat Convenenſis Mandati condemnatio, neceſſe eſſe Pontificem ſive in Concilio, ſive extra illud eſſe ſolum judicem in Cauſis fidei.*

Non enim melior apparet conſecutio, quàm ſi ex cujuſcunque operis patrocinantis doctrinæ hæreticæ, damnatione Pontificiâ inferas, Pontificem ſolum ſive in Concilio ſive extra illud de Cauſis fidei judicare.

Clementi XI. Cardinalis Noallius literis datis 28. Junii 1711. teſtatus eſt de Clero Gallicano in Comitiis Generalibus anni 1705 congregato, *certum illi fuiſſe Pontificiis Decretis adverſus Janſenium*, ſeu librum ejus & doctrinam, *nihil deeſſe ut univerſam Eccleſiam obligent... Idem & de Apoſtolicis adverſus Bajum, Molinoſium & librum vulgo dictum Les Maximes des Saincts, Definitionibus profeſſurum fuiſſe Clerum exiſtimo, ſi de illis actum fuiſſet.* Ea itaque Pontificum Decreta optimè *fundata eſſe*, eiſque non ſolùm *aliquid*; ſed plurimum *deferendum*, cenſuit cum Chriſtianiſſimo Clero Cardinalis Noallius, neque iſtud ullatenus pendere ex Quæſtione, an ſolus Pontifex ſive in Concilio, ſive extra illud judicet de cauſis fidei. Sed hæreticis familiare eſt & fuit ſemper, in cauſâ ſuâ deſperatiſſimâ, dum authoritate omni & ratione veriſimili deſtituuntur, refugere ad cavillationes, quantumlibet ineptas, quibus circumveniantur ſimplicies, quaſi damnari hæreſis nequeat, niſi eâdem ruinâ etiam Catholici involvantur.

Aletanum Rituale, ſive traditæ in eo *Inſtructiones*, judicio Arnaldi tam ſanctæ ſunt, ut *legi nequeant, quin percipiatur lumen & unctio ſpiritûs cum doctrinâ morum adeò purâ, ut percelli neceſſarium ſit univerſos quibus aliqua obligationis Evangelicæ notitia eſt.* Apparet autem maximè admirandum, prædicari ab Arnaldo ejuſdem operis ſanctitatem tam eximiam, tam neceſſariò obviam cuilibet legenti; latuiſſe tamen paſſim Theologos Orthodoxos, ipſamque Apoſtolicam Sedem, quæ poſt tanta Janſeniſtarum & deceptorum ab illis Antiſtitum, attributa eidem operi Encomia, accuratiore illud diſcuſſum examine, cenſuit, & ſolemni judicio declaravit, Clemente IX. Pontifice die 9. Aprilis 1668. *Continere, non ſolùm nonnulla à Rituali Romano aliena; ſed etiam doctrinas quaſdam & Propoſitiones falſas, ſingulares, in praxi periculoſas, erroneas, & conſuetudini in Eccleſiâ communiter receptæ, atque Eccleſiaſticis Conſtitutionibus oppoſitas & repugnantes, quarum uſu & lectione Chriſti Fideles in jam damnatos errores ſenſim induci, ac pravis opinionibus infici poſſent.*

Quapropter nos (inquit Pontifex) *opportunum huic malo remedium adhibere volentes, motu proprio, & ex certâ ſcientiâ, ac maturâ deliberatione noſtris, librum præfatum authoritate Apoſtolicâ, tenore præſentium omnino damnamus, reprobamus & interdicimus.... Ejuſque impreſſionem, lectionem, retentionem & uſum univerſis & ſingulis utriuſque ſexûs Chriſti Fidelibus... ſub pœnâ excommunicationis latæ ſententiæ ipſo facto incurrendæ, perpetuò prohibemus, mandantes ut ſtatim, quicunque illum habuerint, vel in futurum quandocunque illum habebunt, Locorum Ordinariis*

vel

vel Inquiſitoribus . . . . realiter & cum effectu exhibeant, tradant & conſignent; qui nullâ interpoſitâ morâ exemplaria ſibi tradita, & alia quæcumque habuerint, igne comburant & comburi faciant.

Arnaldus autem Pag. 53. compatiens ignorantiæ Pontificis, iniquitatem ſententiæ conjicere maluit in Miniſtros & Conſultores perfidos, à quibus fuerit deceptus." Alioquin
„ [inquit] caviſſet ſibi ab inferendâ tantâ
„ injuriâ Epiſcopo, de Eccleſiâ tam benè
„ merito, niſi circumventus fuiſſet fraudibus
„ hypocritarum & improborum mendaciis.„

Si, lector, forſitan neſcis quænam ea ſint Epiſcopi illius tam magnificè prædicata ab Arnaldo merita, quibus ipſi Eccleſia tantopere obſtringitur, præcipua exiſtimo, ipſius intentione laudatoris, conſiſtere in ſcandaloſiſſimâ contra Sedem Apoſtolicam rebellione & pertinaciâ in recuſando ſubſcribere formulæ Alexandri VII. contra hæreſim Janſenianam: quapropter in depoſitionem ejus ab Epiſcopatu, propendiſſe dicitur idem Pontifex, ſuadentibus pluribus Galliæ Epiſcopis, atque à Conſilio hoc minimè alienus fuiſſe Rex Chriſtianiſſimus. Verùm cùm præſcriptæ aliàs à Gallicanis Epiſcopis legi, de requiſito ad hoc duodecim Antiſtitum judicio, conſentire Pontifex nollet, evaſit Reus.

Hæc tam eximia Aletenſis Epiſcopi penès Arnaldum merita ſunt, ut ſi perſpecta habuiſſet Clemens IX., neque tam leviter tinctus fuiſſet Religionis Chriſtianæ regulis, vel rudioribus ſaltem principiis, *caviſſet* ſibi profectò, ut non dubitat Arnaldus, *à feriendis illius operis dogmatibus tam puris, tam plenis lumine & unctione ſpiritûs, ut percellere valeant univerſos, quibus aliqua, quantumlibet tenuis eſt obligationis Evangelicæ notitia.*

Adeò Arnaldi & Queſnelli Eccleſia oppoſita eſt Romanæ: adeò contraria utriuſque Religio, ut, quæ in Romana ſunt *doctrinæ & Propoſitiones falſæ, ſingulares, in praxi periculoſæ, erroneæ & conſuetudini in Eccleſiâ communiter receptæ, atque Eccleſiaſticis Conſtitutionibus oppoſitæ & repugnantes, quarum uſu & lectione Chriſti-Fideles in jam damnatos errores ſenſim induci, ac pravis opinionibus inſici poſſent*; In Eccleſiâ novâ, ſive Arnaldi & Queſnelli ſtudiis reformatâ, Propoſitiones eædem ſint *dogmata tam pura, tam plena lumine & unctione ſpiritûs, ut in admirationem pertrahant univerſos, quibus aliqua, quantumlibet tenuis, eſt obligationis Evangelicæ*, novæ ſcilicet & reformatæ, *notitia*.

Ex eâ Religionis utriuſquæ, atque adeò Eccleſiæ oppoſitione facilè intelligitur, quâ ratione pietas utrobique alia, & ſanctitas contraria prædicetur. Rebellio contra ſedem Apoſtolicam, & in retinendo Janſenii ſenſu, quantumcunque hæretico obduratiſſima pertinacia, hunc Antiſtitem tanquam *piiſſimum & Sanctiſſimum*, retulit in Canonem Portus-Regii.

Suſpicio verò Janſeniſmi, & afflata Epiſcopo inde qualiſcunque infamia cum depoſitionis periculo, initium fuit aliquod *probationis*: Depoſitio ipſa atque Excommunicationis denuntiatio publica requirebatur, ut in Queſnelli ſententiâ eſſet *ultima probatio, & maximè meritoria*, quæ glorioſum adeò Confeſſorem *magis redderet Chriſto conformem*.

Cui autem conformem ea fecerit induſtria, & ſolius novæ Eccleſiæ dignum Epiſcopo artificium, quo Janſeniſmi ejurationem ſimulans, Pontificis Nuntium circumvenit, atque ita quamdam reconciliationis ſpeciem à Clemente IX. ſibi ſuiſque ſectatoribus & ſectatricibus ſuffuratus eſt?

Hinc multiplicata impoſterum ſacrilegia, quoties Moniales Portus-Regii & ſimiles Divinorum Myſteriorum, quæ interdicta eis fuerant, redderentur pertcipes.

Proſequitur Arnaldus Pag. 68. " Prohi-
„ bitio libri, cui titulus, D*efenſio diſciplinæ*
„ *quæ obſervatur in Diæceſi Senonenſi, circa*
„ *impoſitionem pænitentiæ publicæ pro pecca-*
„ *tis publicis*, approbari non poteſt; ſed
„ eſt injuſta ſecundùm omnes ſuas cir-
„ cumſtantias.„

Pag. 61. " Quantumvis parum boni ſen-
„ ſus, & intellectûs cuipiam ſit, legere li-
„ brum illum non poteſt, quin dignum cen-
„ ſeat omnibus elogiis, quibus eum conde-
„ corarunt Illuſtriſſimi ejus Approbatores.„

Eò igitur miſeriæ reducta eſt Apoſtolica Sedes ſi Arnaldo creditur, ut ne *quantumvis parum* quidem *boni ſenſûs & intellectûs* habeat, judicatura aliàs ſuam contra opus illud ſententiam eſſe *Secundùm omnes circumſtantias injuſtam*, librum autem ſummis dignum encomiis.

Nos credere malumus Sancto Martyri Cypriano non adulari ſolito, ne quidem Summis Pontificibus. Hic ſchiſmaticos legatione doloſiſſimâ, cujus caput erat *Feliciſſimus*, ad omnem inſigniter comparatus fallaciam, proficiſci ad Cornelium Pontificem intelligens, & quidem eâ allectos fiduciâ quod, ſi prævenirent literas Cypriani, Romanam facilè eſſent Curiam decepturi, confidentiam eorum ridet Epiſt. 55. *Romam*, inquit, *cum mendaciorum ſuorum mercibus navigaverunt, quaſi veritas poſt eos navigare non poſſet . . . Nec cogitant eos eſſe Romanos, quorum fides Apoſtolo prædicante laudata eſt, ad quos perfidia*

fidia

ſidia non poſſit habere acceſſum.

Pag.85. gravius crimen impingit Arnaldns Apoſtolicæ Sedi, ejuſque in librorum cenſura adjutoribus, " Non bene (inquit) „ Cenſores conſuluêre incolumitati Religio- „ nis, prohibendo *Meditationes Carteſii*, & „ ejuſdem *Notas in Programma quoddam ſub* „ *finem anni* 1654. *in Belgio editum*: Et ta- „ men non prohibuerunt illud Programma. „ Nonne iſtud eſt prohibere, ne quis vene- „ no ſe conficiat, & tamen vetare ne ſumatur „ antidotum? „

Animadverſum à pluribus eſt, quod licet è Catholicis aliquos Carteſius nactus fuerit ſectatores, ex his tamen pauciſſimi ſint, qui univerſas ejus ſine exceptione approbent novitates, præcipuè ſtatutam corporis eſſentiam in determinatâ ſuâ extentione actuali, adeò ut de hac detrahi nihil poſſit, niſi tantundem eſſentia minuatur. Quàm iſtud Myſterio Euchariſtico infeſtum ſit, videt quiſquis innovandi libidine obcæcatus non eſt; ſed & perſpiciunt, & Arnaldo ejuſque diſcipulis, tanquam ridiculis exprobrant Calviniſtæ, dum adeò magnificè gloriantes audiunt Janſenianos, quaſi nemo tam feliciter triumphaverit de Calvino, quàm Arnaldus, fidem noſtram Euchariſticam perpetuâ ſtabiliens Traditione. Rident, inquam, Calvini aſſeclæ, atque inter hos non infimi ſubſellii Petrus Jurienx libro de *Spiritu Arnaldi* Parte 2. obſervatione 16. præſertim à Pag. 137. ubi contendit hæreticus, pugnam Arnaldi pro Tranſubſtantiationis myſterio non niſi ludicram eſſe, quandoquidem Carteſiana corporis eſſentia, ab Arnaldo ejuſque aſſeclis adoptata, cum illo Fidei noſtræ dogmate minimè conſiſtat: atque ego quidem hanc Carteſii de corpore ſententiam à nemine vidi hactenus cum Fide Catholicâ conciliatam: neque vidiſſe autumo Arnaldum. Quapropter niſi novitatis amor fatuus mentem tenebris involviſſet, abſtinere debuerat à Carteſianorum illorum operum exprobranda Sedi Apoſtolicæ prohibitione.

Sunt & alia ab eo præſtita damnatis lucubrationibus patrocinia: gravoris tamen criminis reum conſtituit, prohibitorum ſub Excommunicatione dogmatum non reſuſcitatio ſolùm; ſed audaciæ plena propugnatio. Adverſus temerarios adeò Vicarii ſui contemptores indubiè Chriſtus valere voluit ſuum monitum, ut Eccleſiam non audiens, nobis ſit *tanquam Ethnicus & Publicanus*: At penes Queſnellum hæc *ultima* fuerit *Arnaldi probatio*, & *maximè meritoria quæ eum fecerit magis conformem Chriſto*.

CAPUT III.

Arnaldi contra dogmaticas Apoſtolicæ Sedis, præſertim Alexandri VIII. definitiones rebellio: qualis in ipſo fuerit ultimæ demonſtratio probationis.

QUÆ contra Conſtitutiones Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. Arnaldus ſcripſerit, commemoravi aliàs, ubi circumſtantiæ poſtulabant, locis pluribus, hìc ſolum referendas mihi propoſui, quas in ſenectute edidit contra Steyaërtium *difficultates*, atque ex his non niſi *partem nonam*, quæ infamis operis ultima eſt, tota ex profeſſo vindicans tum, ut ſupra vidimus, damnata Romæ volumina, tum præcipuè ſententiam exagitans Alexandri VIII. contra Articulos 31. *temerarios*, *erroneos*, *Schiſmaticos*, *hæreticos*, & aliis *reſpectivè* Cenſuris notatos.

Apoſtolicum hoc de Propoſitionibus judicium, atque excommunicationem latæ ſententiæ deſpiciens Arualdus, non ſiſtit in generalibus contra Decretum contumeliis, ut ferè Queſnellus *Abbatis* nomine; ſed audaciam extendit ad Dogmata in particulari, quæ contra Chriſti Vicarium intrepidus ſuſcipit propugnanda: initium tamen ducens à Cenſuris quibuſdam Generalibus, quibus veluti Eccleſiæ novæ, vel reformatæ Pontifex, Romanum Oraculum aggreditur vellicandum.

Pag. 123. air " Decretum iſtud coutra „ Articulos 31. non poteſt, niſi coutentio- „ nes & diviſionem in Eccleſiâ fovere. „

Ibid. " Nihil magis perfidum & mali- „ gnum, quàm illorum dogmatum expoſi- „ tio, ut exemplis variis fiet evidens; unde „ pateat Decretum eſſe ſubreptitium. „

Pag. 124. " Decretum eſt plenum æqui- „ vocis, & quidem ſubdolè affectatis, ut „ feriantur Propoſitiones, quas nunquam „ ſuſtinuimus, niſi eo ſenſu, quo ſunt ve- „ riſſimæ. Talis eſt Prop. 14. *Timor gehennæ* „ *non eſt ſupernaturalis*. „ Juxta Arnaldum adeò ſupernaturalis non eſt, ut etiam turpis ſit, niſi elicitus ex charitate.

Pag. 125. " Plures ſunt in hoc Decreto „ Propoſitiones, quarum ut Cenſuram pe- „ terent Delatores, non alia eis fuit inten- „ tio, quàm præcipuas Ethicæ Chriſtianæ „ regulas, ac fundamenta ſubvertere. Ta- „ les ſunt Propoſitiones ſeptima & octava: „ *Omnis humana actio deliberata eſt Dei di-* „ *lectio vel mundi*: *Si Dei*, *Charitas Patris* „ eſt,

„ *eſt, ſi mundi, concupiſcentia carnis, hoc eſt mala eſt*. Et: *Neceſſe eſt Infidelem in omni opere peccare*. „ Excipit Arnaldus illud quod elicitur ex fide per dilectionem operante, qua ſcilicet convertitur, & infidelis eſſe deſinit. Aliàs omnis ejus eleemoſyna, omnis exhibita parentibus reverentia, omnis ſolutio debiti, reſtitutio depoſiti, adminiſtratio juſtitiæ, neceſſariò peccatum eſt. Pag. 127.” En fructum, quem proferet Decretum; videlicet, quod Moliniſtis intra & extra Societatem exiſtentibus, arma porriget, quibus concutiant Sanctiſſimam Chriſtianæ Ethicæ regulam, præ cæteris omnibus maximâ fultam authoritate præcipuorum Eccleſiæ Doctorum, ac Sanctiſſimorum Pontificum. „

Prop. 128.” Auſiſne inficiari Propoſitionem 7. (*Omnis humana actio &c.* ut ſuprà) eſſe conſonam doctrinæ Auguſtini? Perſpicuum eſt, Franciſcanos ex Ordine Minorum attribuiſſe doctrinam illam Theologis, qui non tradiderant ut ſuam; ſed ut Auguſtini. Quâ denique ratione vocari valeat in dubium, quin Theologi iſti, æquè ac Auguſtinus *charitatis* vocabulum acceperint pro quolibet Dei amore, ſive perfectus ille fuerit ſive imperfectus (modò ad juſtificationem ſufficiens in Queſnelli ſyſtemate.) Quænam igitur æquitatis ſpecies te ſivit aſſerere, quod doctrina iſta juſtiſſimè condemnata ſit? Hoccine tu aſſeras de Doctrinâ Auguſtini? „

Pag. 156.” Negare non potes; negantibus autem probandum ſuſcipio, quòd cum infideles non retulerint opera ſua in Deum, legitimè deducatur, non caruiſſe macula peccati. „

Pag. 159.” Fieri nequit ut in illo ſtatu actionem ullam exerceant amore Dei; quia voluntas eorum à Deo penitùs averſa eſt, & converſa ad ſemetipſam: ideò quidquid agant, quidquid aggrediantur, quidquid eliciant propoſiti de vitâ, quàm poſſint optimè inſtituenda, ſemper in generalem incidunt naturæ depravationem, quâ ſibi ipſis affigantur arctiùs... Ex depravatione ſequitur naturæ, quod voluntas, donec ſancta per gratiam fuerit, ſuo ſemper bono adhæreat particulari. „ Unde, inquit Arnaldus, rectè deducitur Propoſitio 8. *Neceſſe eſt, infidelem in omni opere peccare*. „ Ut eâdem Propoſitione Pag. 170. Inſultans iterùm Steyaertio, quærit, quomodò igitur dici ab eo potuerit *juſtiſſimè condemnata*.

Hinc Arnaldus tranſilit ad Propoſitionem 30. *Ubi quis invenerit Doctrinam in Auguſtino clarè fundatam, illam abſolutè poteſt tenere & docere, non reſpiciendo ad ullam Pontificis Bullam*.

Pag. 171.” Ingens (inquit) doctrinæ Catholicæ pernicies imminet ab hujus Articuli Cenſura. Nulluſne tibi metus eſt, ne inde oriatur in Theologis neglectus Sanctorum Patrum? Evidentius eſt, quàm ut inficiari quiſquam valeat, ſcopum eorum, qui hunc denuntiavere Articulum, fuiſſe ut inutilem redderent Auguſtini de Gratiâ & Prædeſtinatione Doctrinam. „

Pag. 176.” Quid igitur faciendum Theologo, qui Doctrinam aliquam clarè fundatam invenerit in Auguſtino, ſi eam pariter conſpiciat Pontificio aliquo Diplomate confixam? Neque dixeris caſum eſſe Metaphyſicum, qui neque contigerit, neque videatur inpoſterum eventurus: quin confidentiùs affirmo, caſum eſſe ad praxim nimium pertinentem. Probatione ad hoc aliâ opus non eſt, quàm *ipſo*, quod profers, exemplo de Janſenio, qui hanc fundatiſſimam in Auguſtino ſententiam, *Omnia opera Infidelium ſunt peccata*, conſpiciens inter Baii Articulos Conſtitutione Pontificiâ condemnatos, *Hæreo*, inquiebat, *fateor; ſed quid ad Auguſtinum?*

Pag. 184.” Bajus dixit, & dicere cum Auguſtino debuit, actiones Gentilium, cùm ſublevabant miſeriam pauperis, cùm debitum reddebant, exercebant fidelitatem, fuiſſe in individuo malas; quia non referebantur in Deum, & habitus illorum actuum non veras virtutes fuiſſe, ſed vitia virtutes imitantia. „

Pag. 190.” Imponis igitur Bajo, quando ſine ullâ probatione ſupponis, quòd Sancti Auguſtini mentem aſſecutus non fuerit. „ paginâ autem 194. Suam erga Chriſti Vicarium reverentiam Arnaldus Steyaertio oſtenſurus ait.” Hoc pacto permittimus, ut ad deferendum aliquid Apoſtolicæ Sedi, dicas Propoſitionem non eſſe damnatam ſenſu Auguſtini; modò pariter fatearis deceptum fuiſſe Pontificem, quando eam damnavit in ſenſu Baii; utpote qui aliud non docuerit, quàm acceperat ab Auguſtino. „

Pag. 201. Non ſolummodo certus eſt Arnaldus, Propoſitionem illam eſſe Auguſtini; ſed etiam cum cæteris ejus de gratiâ dogmatibus adeò connexam, ut falſa hæc eſſe nequeat, quin ſimul illa de erroribus convincantur.” Quis autem rationis compos dixerit, recentioris alicujus Bullam Pontificis prævalere tot veterum, non ſolùm Pontificum; ſed etiam Concilio-

„ rum

„ rum ſententiis, quibus Auguſtini Dogma- „ ta comprobantur? „ Præcipuum itaque novi Ductor exercitûs robur collocat in Propoſitione *de operibus infidelium*, quo potiſſimum ariete confidit Pontificiam ſe deiicere in feriendis Dogmatibus authoritatem; quaſi Auguſtinianum in hoc Articulo, & à totâ probatiſſimum antiquitate Dogma proſcripſerit; quapropter mereri videretur hæc Arnaldi temeritas, ut pluribus eam argumentis convellerem; niſi id abundè præſtitum crederem contra Articulos Queſnelli ſuperiores, quibus peccati arguitur actus omnis, imperio charitatis non elicitus. Quia tamen non cuilibet Lectori Tomos evolvere priores otium fuerit, ne ſcandalum interim creet iſta Arnaldi in citando pro ſuis erroribus Auguſtino, & tota vetuſtate inſolens confidentia, conveniet etiam hìc, vaniſſimum ejus de Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Alexandri VIII. Clementis XI. Definitionibus triumphum, de patenti convincere mendacio.

S. Auguſtinus Epiſt.5. ad Marcel. *Rempublicam primi Romani conſtituerunt, auxeruntque virtutibus cuſtodientes quamdam ſui generis probitâtem ... Deus oſtendit in illo Imperio, quantum valerent civiles etiam ſine verâ Religione virtutes*. Has itaque teſte Auguſtino Deus laude & mercede temporaneâ, non ſupplicio dignas cenſuit, proinde non inter vitia reiiciendas.

Idem Sanctus Epiſt.130. *Polemo ſi ex luxurioſo continens factus, ita ſciret cujus eſſet hoc donum, ut eum, abjectis ſuperſtitionibus Gentium, piè coleret, non ſolùm continens; ſed etiam veraciter Sapiens, & ſalubritèr religioſus exiſteret, quod ei non tantum ad præſentis vitæ honeſtatem; verùm & ad futuræ immortalitatem exiſteret*. Continentiam iſtjuſmodi quæ *Donum Dei* eſt, nemo ſanæ mentis annumeraverit peccatis: fuit illa tamen in Polemone infideli, ut non dubitat Auguſtinus. Quomodo igitur omnia infidelium Opera Doctori Maximo peccata ſunt?

Iterum Auguſtinus Lib. de Spiritu & literâ cap.28. *Impiorum* [gentilium] *quædam facta vel legimus, vel novimus, vel audivimus, quæ ſecundùm juſtitiæ regulam non ſolùm vituperare non poſſumus, verùm* [*etiam meritò rectèque laudamus*:] *quanquam ſi diſcutiatur, quo fine fiant, vix inveniuntur, quæ juſtitiæ debitam laudem defenſionemque mereantur*. Juxta Arnaldum & Queſnellum dicere Auguſtinus debuit, quod nulla prorſus impiorum Opera *juſtitiæ debitam laudem defenſionemque mereantur*; non autem quod *vix inveniantur*, utpote ex quo omnis intelligat reperiri aliqua. Sic intellexit Angelicus Doctor qui ipſo teſte Janſenio fuit *Interpres Auguſtini fideliſſimus*. Hic 2.2. Quæſt.10. Art.4. *Manifeſtum eſt* (inquit) *quod Infideles non poſſint operari bona opera, quæ fiunt ex gratiâ, ſcilicet meritoria; tamen bona opera, ad quæ ſufficit bonum naturæ, aliqualiter operari poſſunt, undè non oportet quod in omni opere ſuo peccent*. Quid magìs oppoſitum proferri potuit Articulo huic ſeptimo: quem Arnaldi temeritas contra Alexandrum VIII., Pium V. Gregorium XIII. Urbanum VIII. tantâ ſuſcipit confidentiâ vindicandum, *neceſſe eſt Infidelem in opere peccare*?

S. Hieronymus, quem veluti Magiſtrum coluit Auguſtinus, in Ezechielis cap.29. *Ex eo quod Nabuchodonoſor mercedem accipit boni operis, intelligimus etiam Ethnicos, ſi quid boni fecerint, non abſque mercede in Dei judicio præteriri*.

Idem in caput 22. Matthæi: *Inter ipſos quoque Ethnicos eſt diverſitas infinita, cum ſciamus alios eſſe proclives ad vitia & ruentes ad mala: alios ob honeſtatem morum virtutibus deditos*. Præclarus Auguſtini Diſcipulus ab ipſis agnoſcitur Janſenianis S. Fulgentius: hic de Infidelibus agens libro de Incarnatione & gratiâ cap.56. *Aliqua quidem bona, quæ ad Societatis humanæ pertinent æquitatem, ineſſe eis poſſunt; ſed quia non charitate fiunt, prodeſſe non poſſunt*; ad vitam videlicet immortalem.

Conſonat Author operis imperfecti in Matthæum Hom.25. *Si Infidelis fecerit opus bonum; hìc ei prodeſt opus ipſius, & hìc reddit ei Deus pro opere ſuo: in illo autem Seculo* (futuro) *nihil ei prodeſt*. Conſentit iterùm Auguſtinus lib. de Spiritu & litera cap.28. *Sicut non impediunt à vitâ æternâ juſtum quædam peccata venialia, ſine quibus hæc vita non ducitur, ſic ad Salutem æternam nihil proſunt impio aliqua bona opera, ſine quibus difficillimè vita cujuslibet peſſimi hominis invenitur*.

Eadem eſt ſententia Chryſoſtomi Homiliâ 5. in Epiſtolam ad Rom. poſt medium: Baſilii Homiliâ 9. in Hexameron: Damaſceni lib.3. de Fide cap.14. Proſperi contra Collatorem cap.26. Gregorii Magni Homiliâ 27. in Evangelii Joannis cap.15.

Catholici adverſus Arnaldum Dogmatis rationem reddit Angelicus 2.2. Quæſt.10. Art.4. ad 3. *Dicendum, quod per infidelitatem non corrumpitur totaliter in Infidelibus ratio naturalis quin remaneat in iis aliqua veri cognitio, per quam facere poſſunt aliquid de ratione bonorum*. Conſuli etiam poteſt 1. 2. Queſt.19. Art.2.

Nihilominùs Arnaldum vidimus Pag. ſuâ 201. non ſolummodò *certum, quod Infideles peccent in omni opere; quodque hæc ſententia Auguſtini ſit*; verùm etiam quod *adeò connexa cum cæteris ejus de Gratiâ Dogmatibus, ut falſa eſſe nequeat quin de errore quoque cætera convincantur*. Connexio iſta imaginaria eſt, veriſſima tamen ſi Auguſtini nomine non Africanus, ſed Batavus intelligatur. Poſtquam enim hic lib.4. de ſtatu naturæ lapſæ cap.3. docuerat, *ſolam abſentiam fidei ſufficere, ut omnia opera Infidelium vera ſint peccata*; Et lib.3.cap.14. *Ante fidem non eſſe humano arbitrio liberum abſtinere à peccato, dum hic & nunc agere meditatur; ſed quocumque ſe verterit, quadam humanis viribus inſolubili peccandi neceſſitate teneri*: lib.4.cap.17. doctrinam Catholicam atque cum eâ univerſos Definitionibus Apoſtolicis obedientes Theologos graviſſimis proſcindit contumeliis: *Nugæ* (inquit) *delirium, inſania, error, impietas contraria Chriſtianorum ſenſui, ſcripturis & Fidei, quod Infidelium ſit ulla vera virtus, vel opera ſine peccato*.

Conſentientes, imò præeuntes hìc Janſenius habuit paſſim omnes utriuſque ſuperioris ſeculi hæreticos, Lutherum in Geneſ. cap.8. In Epiſt.ad Galatas Cap.4. & caput 7. Matthæi: Calvinum lib.3. Inſtitut. cap.14. in Antidoto Concilii Tridentini Seſſ.6.can.7. Melanchtonem Epiſt. ad Rom.cap.14.Chemnitium, Chamierum, Bucerum, Petrum Pſeudo-Martyrem, & quem non alium Sectæ Lutheranæ atque Calviniſticæ Profeſſorem? De condemnati ejuſdem Articuli *connexione* cum cæteris Auguſtiniani Syſtematis Dogmatibus, quam Arnaldus comminiſcitur, mox videbimus. Progrediamur interim ad quædam alia Arnaldinæ modeſtiæ & bonæ fidei ſpecimina.

Pag.203." Eſſe in illo [contra Articu-
„ los 31.] Decreto obſcuritates impenetra-
„ biles, vel ex hoc compertiſſimum fit exem-
„ plo: *Quando in magnis peccatoribus deficit*
„ *omnis amor, deficit etiam fides: & etiamſi*
„ *videantur credere, non eſt fides Divina;*
„ *ſed humana*; qui inter Articulos 31. eſt
„ duodecimus „.

Traditus iiſdem verbis fuerat anno 1676. 25. Junii à Franciſco Van Vianen in Theſibus Lovanii defenſis. Doctor ille in Janſeniſtarum Cifra ſive occultorum nominum Catalogo Aughemii prope Aldenardam intercepto, *Pater Abraham* appellatus legitur, ex eo quod Senex Adriani VI. Pontificis Collegio Præpoſitus, ſinu ſuo quodammodo complecteretur, & beneficentia foveret Theologos paſſim novis partibus addictos, Succeſſoremque ſibi diu ante obitum inſtituerit, tali dignum Præceptore Diſcipulum, Gummarum Huygens, qui ſuis pro novitate ſtudiis meritus judicio Innocentii XI. Alexandri VIII. Innocentii XII. Romanorum Pontificum, ſimul & Caroli Secundi Regis Catholici fuit, ut Facultatem Theologicam Regentium Magiſtrorum cœtu, ſuſpenſione perpetuâ excluderetur.

Patrem Abraham uno anno in tradendo Articulo prævenerat juvenis author *Tirocinii* qui Theſibus anno 1675. Menſe Majo die 9. & 10. defenſis *Ad fidem* (inquiebat) *charitatis affectum neceſſariò exigimus, qui niſi ad credendum flectat, non erit fides Chriſtianorum*. Similiter memoratus Huygens, in damnato ſuo *Compendio*, de Fide Theologica §.1. *Fides charitate formatur, poteſtque de formatâ fieri informis, non tamen ita ut omni prorſus careat dilectione*.

Diſcipulis præluxerat Janſenius lib.5. de Gratiâ Chriſti cap.6. ſuam, ut ſolet, Auguſtini nomine Sententiam exprimens: *Nullam ipſe* (*Auguſtinus*) *agnoſcit fidem veram atque Chriſtianam ... niſi ex Dei charitate dimanet*. Cap.7. *Auguſtinus Charitatem accipere plerumque ſolet pro dilectione, qua verè, ſincerè, & gratis ex animo propter ſe ipſum nullius creaturæ, ſed ipſius ſolius intuitu diligitur Deus .. Talis amor quantumcunque remiſſus, exilis, ac tenuis, eſt veriſſimus & caſtiſſimus fructus charitatis Dei, ſive dilectionis amicitiæ. Talis igitur amor Dei niſi voluntatem hominis ad credendum flectat, non erit fides Chriſtiana; ſed vel Dæmonum ex pœnarum timore, vel carnalis ex mundi amore, quarum neutra eſt fides, qua Chriſtiani nominamur*. Non attendit Janſenius, neque attendunt ejus Diſcipuli ad Tridentinum Canonem 28. Seſſionis 6. cujus nequeunt effugere anathemata: *Si quis dixerit amiſsâ per peccatum gratiâ* (habituali Sanctificante) *ſimul & fidem ſemper amitti, aut fidem, quæ remanet, non eſſe veram fidem; licet non ſit viva, aut eum, qui fidem ſine charitate habet, non eſſe Chriſtianum* (ſeu fide Chriſtianâ deſtitui) *anathema ſit*: nec immeritò: quia Apoſtolus 1. Cor.13. *Si habuero*, inquit, *omnem fidem, ita ut montes transferam; Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt*.

Poſſetne in Apoſtolo fides naturalis, humana, vel diabolica transferre montes? Evidens itaque eſt juxta Doctorem Gentium, fidem chriſtianam eſſe ſeparabilem à charitate. Neque dixeris enuntiationem Apoſtoli hypotheticam præſcindere, an fieri poſſit, ut
fides

fides ſit vacua charitate. Sic enim abſolutè eum explicat Auguſtinus lib. 15. de Trinitate cap. 18. *Fides juxta Apoſtolum ſine charitate eſſe poteſt*.

Ridicula Arnaldi & aliorum communiter allegatio Janſeniſtarum eſt, quod ubi fideliſſimè excerpta ex eorum lucubrationibus Propoſitio condemnatur, in promptu habeant, eandem mox æquivocarum numero adſcribere, atque in damnationis ſententiâ *obſcuritates* fingere *impenetrabiles*. Quantumlibet nempe iſti novæ Eccleſiæ Apoſtoli conſuti quodammodo ex mendaciis videantur, æquivocis tamen bellum ſe indicere ſimulant implacabile. Supponere itaque nos jubent Theſes ſuas, & quaſcunque à ſe edi ſolitas lucubrationes eſſe ab hoc vitio remotiſſimas: Undenam proinde ſenſus in illis ambigui oriuntur ſimul ac cenſuræ ſubjiciuntur Apoſtolicæ, quin & neceſſe eſt Decretum ipſum ſcatere æquivocis, ſive ut Arnaldus loquitur *obſcuritates* contrahere *Impenetrabiles*?

Pag. 206. " condemnare [inquit Arnal- „ dus] Propoſitionem hanc 12. non potes, „ niſi eâdem involveris damnatione Ange- „ licum & cæteros paſſim Theologos. „

Verùm Doctor Sanctiſſimus nuſquam aſſerit fidem ſine charitate non exiſtere; ſed non eſſe formatam, non capacem meriti, neque hominem conſtituere juſtum, neque conducere ad ſalutem. De hoc notiſſima Thomiſtarum ſententia eſt: quanta etiam eorum in S. Officio authoritas, minimè ignorant; ſed deplorant maximè adverſarii. Eſtne autem veriſimile, oppoſituros eos non fuiſſe Angelici Doctoris ſententiam, ſi credidiſſent accuſato eam Articulo patrocinari?

Quod Angelico Arnaldus jungat *cæteros paſſim Theologos*, non miror: more ſuo & ſuorum facit, quorum ut ſolitudo maxima eſt, ſi cum reliquis chriſtiani orbis Doctoribus comparetur, confidentia nihilominus cernitur uſitatiſſima in adſcribendis novæ Eccleſiæ univerſis, *quibus ſaltem luminis aliquid vel pietatis eſt*. Exhibeant itaque, ſi poſſint in totâ Italiâ, Hiſpaniâ, Poloniâ, Germaniâ, vel unum, qui ſaltem poſt Alexandri VIII. anathema, Articulum tradiderit; in Galliâ autem & Belgio, ubi Janſeniana aliquibus afflata ab initio peſtilentia fuit, neque unquam penitus extincta, facilè creditu eſt, etiam in hac contra Definitionem Pontificiam retinenda novitate, pertinaciam non defeciſſe.

Inter proſcriptos ab Alexandro VIII. Articulos 31. conſpicitur hic vigeſimus octavus: *valet Baptiſmus collatus à Miniſtro, qui omnem ritum externum formamque baptizandi obſervat; intus verò in corde ſuo apud ſe reſolvit; non intendo quod facit Eccleſia*. Arnaldus Pontificiâ Articuli hujus prohibitione minimè territus, neque minùs contemptor ordinarius fulminis Vaticani, ſcribere intrepidus pergit. Pag. 210. " Intentio „ in Miniſtro Eccleſiæ ad valorem Baptiſmi „ non alia neceſſaria eſt, quàm affundendi „ aquam, & pronuntiandi verba formæ. „ Neque obeſt ulla interior proteſtatio, qua „ ſtatuit non facere quod facit Eccleſia. „

Pag. 211. " Non tibi perſuadeas fore, „ ut Romana prohibitio Theologos ab hac „ ſententiâ avertat; quin potiùs ejus con- „ demnatio efficiet, ut in dubium vocetur, „ ipſius authoritas Decreti. Idem aſſero de „ Cenſurâ Articuli duodecimi inter 31. „

Pag. 212. " Duabus illis Propoſitioni- „ bus tam intricatis addo tertiam, non mi- „ nùs ambiguam & obſcuram, quæ in De- „ creti ordine quinta eſt: *Pagani*, *Judæi*, „ *Hæretici*, *aliique hujus generis*, *nullum* „ *omnino accipiunt à Jeſu Chriſto influxum*, „ *adeòque hinc rectè inferes*, *voluntatem in* „ *illis eſſe nudam & inermem ſine omni gra-* „ *tiâ ſufficiente*.

Pag. 219. " Obteſtor omnes rationis „ compotes, ut conſiderent, quomodo fieri „ poſſit, ut Propoſitionis hujus damnatio „ conciliari valeat cum hoc S. Auguſtini „ axiomate, quo ad defenſionem Eccleſiæ „ contra Pelagianam hæreſim utitur: *Gratia* „ *non datur ſecundum merita*. „ Pag. 222. „ An igitur nuntium remittere oportebit „ omnibus gratiæ contra Pelagium & affines „ ei Semipelagianos Defenſoribus; quia „ horum ſententia non congruit cum Inqui- „ ſitionis Decreto, pluribus aliundè vitiis „ laborante?

Pag. 223. " Utinam non permittatur in „ Eccleſiâ talis abuſus Diplomatis indicati, „ ut obtentu Articuli ejuſdem ancipitis illic „ proſcripti, rejicere aliquando cogamini „ conſtantiſſimam Doctrinam Patrum adver- „ ſus perfidos gratiæ corruptores Pelagium „ & affines ei Presbyteros Maſſilienſes. „

Pag. 232. " Ex Doctrinâ omnium San- „ ctorum Patrum contra Pelagianos certan- „ tium, & Principum Theologorum, extra „ omne dubium eſt, non poſſe falſitatis ar- „ gui ſententiam, quæ ſtatuit voluntatem „ Atheorum & Infidelium nudam, iner- „ mem, & ſine ullâ gratiâ ſufficiente, quan- „ do continuò violant Divina mandata. „

Ut proſcripti Articuli adæquata ſit penes Arnaldum Defenſio, nomine *Infidelium* intellige etiam *hæreticos & ſimiles*, ut in

De-

Digitized by Google

Decreto exprimitur. Eandem Arnaldi ſententiam diſcimus ex Queſnello ejus Diſcipulo contubernali & ſtudiorum aſſiduo adjurore. Is ſcilicet Propoſitione inter centum & unam vigeſimâ ſextâ ait: *Nullæ dantur gratiæ niſi per fidem*: & vigeſimâ ſeptimâ. *Fides eſt prima gratia & fons omnium aliarum*.

Quapropter cùm hæretici non minùs, quàm Infideles ceteri, fide vacui ſint, neceſſe pariter eſt, omni dono gratiæ deſtituantur. Nomine *aliorum ejus generis*, quorum mentio fit in Articulo, cujus Arnaldus vindicem agit, intelligi videntur etiam ſchiſmatici; imò juxta Queſnellum cujuſcunque generis peccatores, antequam convertantur; quandoquidem juxta Propoſitionem ejus vigeſimam octavam, *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio*.

Quod autem in Defenſione Articuli, de *Atheis & Infidelibus* ab Arnaldo additur, *quando continuò violant Divina mandata*, non eſt reſtrictio Dogmatis ſeu limitatio, quaſi aliquando contingeret, eos à peccando deſiſtere, ſive deliberate elicere actionem aliquam à vitio immunem; ſed mera Articuli expoſitio eſt, qua detur intelligi, Infideles peccare *continuò*, ſic ut nulla eorum actio à culpâ & demerito liberetur.

Indubitata ea fuit ſententia Janſenii, quem Arnaldus in famoſâ pro hoc Antiſtite Apologia, deſtinatum cœlitus Doctorem Gratiæ affirmat, ab omnibus ſapere volentibus ſequendum. Ita nobis proponitur etiam à Queſnello in *Notis ad Epiſtolam Steyaertii*. Si quid igitur in Arnaldo aut Queſnello minus dilucidum appareret, adeundus ſolummodo eſſet Janſenius, in cujus prolixiore volumine copioſius atque accuratius expoſitum reperiatur.

Hunc itaque novæ Eccleſiæ fundatorem audiamus. Libro 3. de Gratiâ Chriſti capiti 11. hic præfigitur titulus: *Infideles carent omni gratiâ ſufficiente ad ſalutem tam proximâ, quàm remotâ, & omnibus principiis ejus*. Mox in textu Capitis " Eos omni tali gratiâ
„ carere, nullam in Auguſtini principiis du-
„ bitationem continet. Quidquid enim di-
„ ximus, ut Judæos (etiam tempore legis
„ Moſaicæ) gratiâ ſufficiente ſervandi præ-
„ cepta legis, caruiſſe probaremus, multò
„ validiùs in Infidelibus locum habet, prout
„ res ipſa per ſe loquitur.... Uterque verò
„ ſtatus expers gratiæ eſt, & ab Auguſtino
„ vocari ſolet *ante gratiam*; ut per hoc
„ ipſum ſignificet, utrumque ſtatum carere
„ gratiâ, non ſolùm faciendi bonum; ſed
„ gratiâ non faciendi id quod prohibetur
„ malum; ſive non conſentiendi carnalibus
„ concupiſcentiis...

„ Oſtendimus duos illos ſtatus, ſub
„ quorum altero neceſſariò Infideles vivunt,
„ non ſolùm omni gratiâ Chriſti deſtitutos
„ eſſe, ad cavendas ſuperandaſque tenta-
„ tiones; ſed etiam in ſtatibus illis deeſſe
„ arbitrio libertatem ad bonum: hoc arbi-
„ trium voluntatis non eſſe liberum ad fa-
„ ciendum aliquem actum bonum; ſed tan-
„ tummodò ad malum; utpote quod ſub li-
„ bidinibus rerum terrenarum, & carnalium
„ ſervum captivumque teneatur; à quibus
„ niſi per ipſam ſolam fidem liberatoris Chri-
„ ſti liberari nullo pacto poteſt.„

Ibid. editionis Lovanienſis Columnâ 313." Quapropter ſi Infideles illâ ipſâ cupi-
„ ditate ſincerâ boni carent, ſine quâ eſſe
„ non poteſt ullum opus bonum, hoc eſt
„ non malum; ſed hæc per propriè dictam
„ Gratiam Dei, fide credentis præcedente,
„ impetratam dari debet; fruſtra Scholaſti-
„ ci gratiam, neſcio quam, ſufficientem
„ Infidelibus tribuunt ante fidem, quâ be-
„ nè operantes ad fidem ipſam provehantur;
„ cum ipſa fides ſit prima gratia.„

Quiſquis antea neſcivit, undenam *ſancta* Janſeniſtarum *familia* acceperit novitatem, anathemate damnatam in Tridentino, & nihilominùs reſuſcitatam à Queſnello tribus Propoſitionibus à me citatis, nempè vigeſima ſexta & duabus ſequentibus, eam hic conſpicit in Janſenio; *Cum fides* juxta ipſum *ſit prima gratia*, oppoſitum definiente Concilio ſeſſ. 6. Can. 3. *Si quis dixerit, ſine præveniente Spiritûs Sancti inſpiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe, ſicut oportet, ut ei Juſtificationis gratia conferatur, anathema ſit*. Quæ [inquies] magni ponderis utilitas, novos Theologos permovere potuit ad errorem hunc exoticum, repugnante Concilio Occumenico, & anathema aſſerturis inpoſterum infligente, in Eccleſiam reducendum?

In promptu ratio eſt: deſtruendam Janſenius, & ejus aſſeclæ ſuſceperant humanorum actuum libertatem, eliminandum omne bonorum operum ſtudium, & curam ſalutis Deo unicè relinquentes, quæ vita propriè libertinorum eſt.

Huc aptiſſimè conducunt defenſa ab Arnaldo, uti & alias à Janſenio & Queſnello Dogmata, quemadmodum à me non ſemel in ſuperioribus demonſtratum eſt. Audiatur iterum Janſenius Col. 318. " Hæc quoque
„ vera ratio eſt, cur apud Auguſtinum in-
„ differenter uſurpentur, *ſine fide*, & *ſine*
„ *gra-*

Digitized by Google

„ *gratiâ*, & *ſine charitate* homines præcepta „ implere non poſſe.„

Accipiat itaque Lector compendioſiſſimè deductam novi ſyſtematis de gratiâ ſeriem; *Gratia eſt operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt aut retardare. Sine illâ nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem*. Neque illa impotentia tantùm latè aut impropriè dicta eſt: ſed maximè propriè; quia *voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris niſi ad ſe præcipitandum, virium niſi ad ſe vulnerandum: eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum*. Propterea, ſicut opus quodlibet ante gratiam peccatum eſt, ita & ante fidem, denique & ante charitatem. Unde reſtituitur damnata inter Bajanas Propoſitio 39. *Omne quod agit Peccator vel Servus peccati* (ante converſionis gratiam) *peccatum eſt*. Similiter & Propoſitio 40. *In omnibus ſuis actibus Peccator ſervit dominanti cupiditati*. Ex hoc adverſariorum Syſtemate luctuoſum contra ipſos ſpontè profluit conſectarium, omnia ipſorum opera eſſe peccata; quandoquidem à fide Catholicâ alieni, in rebellione contra Eccleſiam maneant obdurati. Ne nimia in referendis *ultimis* Arnaldi exceſſibus tædium pariat prolixitas, prætetire cogor temeritatis ejus contra Supremum Fidei in Eccleſiâ Tribunal ſpecimina non pauca, neque leviter irreligioſa: ſolùm addam ſpectantia quædam ad Articulos 31. ab Alexandro VIII. Eccleſiæ finibus elminatos.

In eodem difficultatum Opere Pag. 234. „ Alia Propoſitio (inquit Arnaldus) plena „ æquivocis & obſcuritate, quæ (dicere „ voluit *cujus condemnatio*) plus mali in Ec„ cleſiam invehere poterit, eſt hæc ſecunda: „ *Tametſi detur ignorantia invincibilis ju„ ris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ „ operantem ex ipſâ non excuſat à peccato „ formali*.„

Pag. 235. contra ejuſdem dogmatis condemnationem ait: " Oportet fuiſſe te pa„ rum perſpicacem, ut nihil ſiniſtri in dog„ matis hujus prohibitione apprehenderis, „ neque prævideris ſtragem, quam Chri„ ſtiana inde Ethica patietur, propter con„ ſectaria, quæ inde educturi ſunt ejuſdem „ apud Sedem Apoſtolicam Denuntiatores.„

Pag. 247." Decretum hoc præbebit oc„ caſionem reſuſcitandi peccatum Philoſo„ phicum.„ Pag. 249." Editum hoc Diplo„ ma eſt authoritate & molitionibus eorum „ qui Auguſtinianis Dogmatibus contrarii „ ſunt; Ethicæ autem diſſolutiſſimæ patro„ cinantur.„

Pag. 267." Quintum obreptionis argu„ mentum eſt Propoſitio 25. *Dei Patris ſi„ mulachrum nefas eſt Chriſtiano in Templo „ collocare*.„

„ Nulla Propoſitio eſt quæ clariùs de„ monſtret Decretum eſſe ſubreptitium.„

Pag. 285. Ne expectes fore, ut qui antea „ minimè opprobaverant, Dei Patris ima„ ginem formâ hominis expreſſam in Sacris „ Ædibus collocari, ſententiam mutent pro„ pter Decretum hoc ſubreptitium. Omnes, „ qui verè diligunt Eccleſiam, debent De„ cretum hoc prorſus contemnere.„

Ibid. " Sexta ſubreptionis convictio eſt, „ quod tandem ultimo loco Decreto repro„ betur hic Articulus: *Bulla Urbani VIII. „ In Eminenti eſt ſubreptitia*.

Pag. 285." In eo autem obreptio De„ creti, vel ſubreptio conſiſtit, quod obten„ ta fuerit contra Articulum Cenſura, diſ„ ſimulatis rationibus ob quas Urbaniana „ Sanctio ſubreptitia credebatur.„

Idem Pag. 292. majore audaciâ inculcatur.

Hactenus Arnaldicæ temeritatis ſpecimina retuli ex ſolis adverſus Steyaertium *Difficultatibus*, & quidem ſolâ parte nonâ.

Neque in hujus examine egreſſus ſum, quos mihi præſcripſeram, limites, continendi me intra ſuſceptas ab Arnaldo damnatorum voluminum cum 31. Propoſitionibus vindicias.

Non deeſt tamen etiam in hac ſolâ Parte, ut Spiritu ubique plena Schiſmatico eſt, multiplex aliarum maximè ſolemnium Conſtitutionum impugnatio. Specimen jam vidimus de Urbani VIII. contra Janſenium Diplomate quod incipit *In Eminenti*. Conſtitutionem Pii V. & Gregorii XIII. contra Bajum dilacerat locis plurimis, inprimis Pag. 176. 184. 190. 193. 194. 195. Bullas Innocentii X. & Alexandri VII. contra Janſenium eludit cavillatione frivolâ de Propoſitionibus examinatis tantum *in abſtracto* & præſcindendo à Janſenii ſenſu prout in libro ejus exprimitur. Quæ cavillatio protruſa in lucem fuerat à Vicariis Generalibus Cardinalis de Retz Archiepiſcopi Pariſienſis; ſed ab Alexandro VII. graviſſimè reprehenſa, ut ſequitur. " Dilecti filii ſalutem & Apoſtolicam „ benedictionem: Non ſine magna profectò „ admiratione juſto animi dolore, quo pa„ terna viſcera commoveantur, publicatum „ veſtro nomine die 5. Junii anni hujus, „ Edictum perlegimus: In quo ſanè in pri„ mis non minùs temerariâ, quàm mendaci „ narratione profertur, tempore felicis re„ cordationis Innocentii X. non aliud actum „ fuiſſe

„ fuiſſe, quàm inquiſitum, an Propoſitiones „ illæ quinque de Gratiâ veræ & Catholicæ, „ an potiùs falſæ & hæreticæ cenſendæ fo„ rent; Cùm eo planè tempore nedum de „ Propoſitionibus ipſis cognitio habita fuerit, „ verùm quod è Janſenii Libro, *Auguſtinus* „ nuncupato extractæ eſſent, & ita in ſenſu „ ab eodem Janſenio intellecto damnatæ: „ uti nos ipſi Conſtitutione noſtra 17. Kal, „ Novemb. 1656. luculenter expreſsè decla„ ravimus, Quod cùm adeò falſum patenſ„ que mendacium in re tali aſſerere minimè „ veriti ſitis, ubique malorum zizaniorum „ in agro Dominico Seminatores, Eccleſiæ „ Catholicæ perturbatores, & quod in vo„ bis eſt, authores turpiſſimi Schiſmatis eſſe „ deprehendimini. Porrò autem etſi pro„ tervia in vobis dignoſcitur, cavillationi„ bus ſubdolis, & circuitibus obviam eundi „ Eccleſiæ Definitionibus, quibus etiam to„ tius Franciæ Epiſcoporum & Prælatorum „ obſequium & zelus, & Chriſtianiſſimi „ Regis pietas tam anxiè præſto eſt; Nos „ tamen Pontificiæ charitatis manſuetudine, „ nondum ſævâ viâ procedere, ſed paternâ „ clementiâ potiùs uti volumus, ſperantes „ nimirùm fore, ut univerſalis Paſtoris vo„ cem audituri ſaltem ſitis, & ſuis litteris „ acceptis Edictum ſtatim abrogaturi, ne ſan„ ctæ hujus Sedis indignationem & auctori„ tatis vim experiamini, memores verbo„ rum Domini: *Omnis qui ceciderit ſupra il*„ *lum lapidem conquaſſabitur, ſupra quem* „ *ceciderit comminuet illum*. Cæterùm vo„ bis, ut bene agere velitis, intellectum & „ reſipiſcentiæ Spiritum à Domino pre„ camur. Datum Romæ apud S. Mariam „ Majorem ſub annulo Piſcatoris 1. Au„ guſti 1661. Pontificatûs noſtri anno Se„ ptimo „.

Accepto Brevi hoc Apoſtolico, Vicarii, ne minarum minimè inanium ſentire cogerentur effectum, retractavere mox quod inconſultiſſimè ediderant. Nihilne æquivoci, aut fraudis ſubdolæ in ipſa Palinodiâ fuerit, præſentis propoſiti non eſt diſcutere. Miranda autem maximè Arnaldi temeritas, quod Brevis illius Apoſtolici, totâ adeò divulgati Galliâ, optimè conſcius, reſuſcitare tamen audeat, & contra ipſum ſuſtinere Pontificem, *non minùs temerariam, quàm mendacem narrationem de quinque Propoſitionum examine tempore Innocentii X. inſtituto.* Sponte hic ſuâ Arnaldus, & datâ operâ in caput ſuum convertit improperium *falſi adeò patentiſque mendacii, malorum ubique zizaniorum in agro Dominico Seminator, Catholicæ perturbator Eccleſiæ, & quantum in ipſo eſt, author turpiſſimi Schiſmatis: protervia in illo dignoſcitur, cavillationibus Subdolis obviam eundi Eccleſiæ definitionibus, quibus etiam totius Franciæ Epiſcoporum & Prælatorum obſequium & zelus, & Regis chriſtianiſſimi pietas tam anxiè præſto eſt.*

His meritiſſimis reprehenſionibus junge alias non leviores, propter tot incurſa manifeſtiſſimè, & quod Sceleratius eſt, contempta ab eo anathemata latæ Sententiæ, ipſiſque affixa tranſgreſſionibus mandatorum; etiamſi nulla judicis declaratio acceſſerit. Quot enim libros ſub Excommunicatione Pontificibus reſervatâ legi prohibitos, non ſolùm ipſe legere; ſed etiam aliis, proculcato præcepto, legendos obtrudere, quot ſimiliter opiniones, ſub anathemare vetitas ſuſtineri, contra ipſam Supremi judicis ſententiam defendere publicè, & editis libellis infamibus præſumpſit!

Familiaris hæc Arnaldo temeritas fuit annis facilè quinquaginta. Tot inter crimina & quidem publica, unquamne eum religio à Divini arcuit celebratione Myſterii? Num & pœnitentiæ Sacramento uſus interea fuerit, minùs habeo exploratum; certè validum eſſe non potuit; ſed neceſſariò Sacrilegum, perſiſtente animo in pertinaciâ; quam cum perpetuò foverit non in ſe ſolo, ſed in tantâ rebellium adverſus Eccleſiam multitudine, quot criminum, quot Sacrilegiorum author perfidus penes Catholicos videbitur! Proinde quod invigilandum ejus molitionibus Rex Chriſtianiſſimus duxerit, prohibens ſuſpectorum hominum ad eum concurrentium frequentiam, quod profugientem è *Gallia* nullus eum Princeps Catholicus in ſua tolerare voluerit ditione, celebrari quidem in nova Eccleſia juxta Queſnelli Articulum poterit, velut *ultima probatio, & maximè meritoria, quæ eum magis fecerit conformem Chriſto*: At Orthodoxorum judicio qualiſcunque ea *pœna* fuerit, atque ut Queſnellus loquitur, *perſecutio*, longè videbitur Arnaldi demeritis inferior; & niſi obcæcaſſet animum pertinacia, collyrii loco haberi ab eo debuit, quo perſpiceret flagella iſtiuſmodi Divinæ eſſe clementiæ effectum, ut aberrantem ovem reduceret, revocaretque ab exitio.

CA-

C A P U T IV.

Pratenſe à Queſnello perſecutionis ſtatus *in ipſo & ejus Sociis expenditur, num appellari mereatur* ultima probatio, & maximè meritoria, quæ homines magis faciat conformes Chriſto.

QUæ de Queſnelli eique adhærentium doctrinâ, de pertinaciâ & rebellione adverſus Eccleſiam, de praxibus eorumdem minimè Chriſtianis, retuli toto hactenus opere, cuilibet probè Catholico indubiè ſufficent, ut nova Eccleſia non ſolùm de erroribus, etiam impiis & hæreticis; ſed de pernicioſâ maximè nequitiâ & hypocriſi convincatur. Inter fallacias autem ab humani generis hoſte Novatoribus inſpiratas ad eorum aliorumque interitum, non vulgaris eſt, quæ hìc diſcutitur Queſnelli enunciatio; *Satus perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat, tanquam hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maxime meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto.*

Mirabile iſtud novæ Eccleſiæ axioma ſupponere poſſumus inter illa eſſe, quæ Sancyranus Janſenii & Arnaldi Magiſter ſolitum ſe dicebat, non ex libris diſcere, aut tradita accipere ab hominibus; ſed in ipſa legere Divinitate. Hoc igitur tanti ponderis & tantâ hauſto certitudine documento, facilè ſe conſolari poterat, & tam comprehenſionis infamiam, quàm diuturni carceris moleſtias cum gaudio tolerare. Verſaverit etiam animo elogia, quibus ſuæ ſectæ Hiſtorici, tantas pro veritate paſſiones, invictamque in iis fortitudinem eſſent apud poſteros celebraturi.

Fuerit iſta ſcilicet *ultima* Sancyrani *probatio, & maximè meritoria, quæ eum magis conformem fecerit Jeſu Chriſto.*

Talis à Sancyrano voce & exemplo tradita diſcipulis inſtitutio, hos animaverit ad contemnendum, quidquid ſive à laicâ, ſive ab Eccleſiaſticâ poteſtate inferri contingeret pœnarum, Carceris, Exilii, cenſuræ, etiam anathematis. Inter Abbatis hujus diſcipulos primus meritis, ingenio, audaciâ Arnaldus proficere ex inſtructione voluit, & à ſocietate Sorbonicâ non exiguo pati tempore excluſionem, hæreſios in ſuo dogmate cenſuram, Doctoralis laureæ privationem, exilium, & tandem latebras perpetuo ferè ſimiles carceri; neque toleravit has penitus ſecurus, quemadmodum præcipuè poſt ejus mortem eventus docuit, Queſnello iſthic & Brigodio interceptis. Neque ipſis Arnaldi cineribus in terra Sacra tutum fuiſſet, niſi Sepulturæ locum anxia Janſeniſtarum induſtria tenuiſſet occultiſſimum.

Queſnellus carcere elapſus omni ſolutam formidine libertatem apud Batavos ſibi affines in religione proximos reperit, locumque ſibi dum viveret, ſuiſque poſt mortem exuviis ſecuriſſimum. Illic nemine obſiſtente, applaudentibus Calviniani Evangelii Prædicatoribus, edidit *ultimam* ſuæ contra Sedem Apoſtolicam rebellionis teſtem, iteratam ad Concilium œcumenicum à Bullâ Unigenitus Appellationem. Hanc certiſſimam credidit Janſenianæ ſuæ fidei, atque pertinaciſſimi obitûs probationem, ſuis in hæreſi obfirmandis ſociis, & maximè diſcipulis neceſſariam.

Non adeò conſtans exteriùs viſa eſt *probatio* Gerberonii, quidquid de animo ejus fuerit, quem ſuſpicio apparet non temeraria, eiſdem ſemper manſiſſe erroribus addictiſſimum. In iis contra Eccleſiam defendendis cedere impudentiâ noluerat Ægidio de Witte, niſi quod hic nomen proprium Opuſculis ſuis præfigere, ſaltem dum in Hollandiâ ſcriberet, non vereretur; at Gerberonius etiam cùm Rotterodami authoritate publicâ Civibus adſcriptus, ſuas pro Bajo & Janſenio lucubrationes ederet, latere in illis ſub fictitiâ ſemper voluit appellatione.

Pro egregiis autem in novam Eccleſiam meritis, à quibuſdam è Clero *Miſſionariis*, falſo nomine *Apoſtolicis*, præter alimenta neceſſaria, cenſum annuum acceperat, unde poſſet inpoſterum ubique terrarum vitam ducere otioſam; quanquam Mecænates zelo ejus ſatis confiderent, quod pro novæ propagatione fidei, nullis unquam eſſet laboribus parciturus.

Arnaldo & Queſnello latibulum nactis apud Bruxellenſes percommodum, videbatur ad novæ Eccleſiæ commune bonum conducere ut Gerberonius ab illis non tanto ſpatio disjungeretur. Verùm anguſtius erat Arnaldi & Queſnelli domicilium quam ut ſimul Gerberonium caperet. Quapropter Bontius in Hollandiæ Clero Miſſionarius, patriâ Bruxellenſis, ſororis illic ſuæ contubernium obtulit, ſub cujus cuſtodiâ non minus ſecurus degeret, quàm viri cujuſcunque fideliſſimi. Erat illa inter Virgines vulgò dictas in Belgio *Devotas*, digniſſima tali Fratre, de quo Melchior Leydeckerus Calviniſta in Hiſtoria Janſeniſmi Lib. 1. de Janſeniſmi dogmatibus cap. 11. poſt relatas aliquot ſententias ſic animadvertit: *Hæc Carolus Bontius, quem laudamus ut Janſeniſtam ingenuum præ cæteris, ipſoque Patriarchâ meliorem.*

Cura Virgini fuit maximè ſolicita, ut commiſſum ſibi a Fratre Hoſpitem incolumem

mem ſervaret; unde revera Gerberonio obtigit annis ibi compluribus tuto delitſcere, & ex genio ſuo tractari non illiberaliter, donec zelo fidei accenſus vir nobilis, ut finem imponeret multitudini infamium libellorum, continuò Bruxellis prodeuntium contra fidem, contra ſedem Apoſtolicam, maximè contra Archiepiſcopum, ſuſcepit in ſe nihil prætermittere induſtriæ, ut tenebrionum latebras detegeret.

Succeſſu non caruit pia ſagacitas, quâ effectum, ut Gerberonius, Queſnellus, Brigode eodem die cum chartis omnibus capti, atque ad Archiepiſcopum perducti ſint.

Intereà dum ex infinita illâ ſcriptorum farragine juxtà juris formam cauſa luſtruitur, Janſeniani forinſecus perfracto Palatii Archiepiſcopalis muro extraxere Queſnellum. Gerberonius autem cubiculo incluſus interiori, cùm de evaſione ſimili deſperaret, libello ſupplice imploravit Archipræſulis clementiam, promittens ſcripturum ſe inpoſterum pro Romani Pontificis, falli neſciâ authoritate, non ſolùm in quæſtionibus ad dogma pertinentibus; ſed etiam ad *factum*, quoties ex Cathedra definiret.

Specioſa apparebat oratio; ſed ut Archiepiſcopus frequenti nimium didicerat experientiâ, nihil bonæ fidei eſſe in hodiernæ Sectatoribus novitatis, inſtitui litem voluit, nullo juris apice prætermiſſo, ne more ſuo poſtea criminarentur adverſarii, non fuiſſe Gerberonium de Bajanâ & Janſenianâ hæreſi, ſervato juris ordine, convictum.

Initium itaque proceſſui datum eſt. Ecce autem mox ut in examine textus aliqui ex lucubrationibus ejus adducti ſunt abſurdiſſimi, quibus Romanorum Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. & VIII. Conſtitutiones ac Decreta omnia proſcinduntur, Articuli verò in iis condemnati, non minore defenduntur confidentiâ, Gerberonius reſpondit, ea ſe non niſi documentis & rationibus nixum ſolidis aſſeruiſſe.

Hinc Archiepiſcopo, ejuſque in judicio adjutoribus facile fuit colligere, qualis ea in libello ſupplice apparens retractatio & converſio fuerit, qualis promiſſa Conſtitutionibus Pontificiis non ſolùm obedientia, ſed etiam propugnatio. Quapropter Antiſtes providè cenſuit bonum Eccleſiæ, ipſiuſque tranquillitatem Reipublicæ exigere, ut ſcriptor adeò pernicioſus carcere perpetuo à tantis inpoſterum exceſſibus cohiberetur. Verùm quia Belgici carceres, ſi ſubterraneos excipias Reis capitis deſtinatos, minùs ab effractionibus tuti ſunt; Archiepiſcopus, annuente Clemente XI. hunc Gallicæ ditionis Religioſum tradidit Chriſtianiſſimo, eâ conditione, ut in ipſo qualicunque carcere, Eccleſiaſticæ maneret ſubditus juriſdictioni.

Incluſus Ambianenſi Caſtro, nihil non pollicitus eſt melioris frugis, præſertim obedientiæ erga Decreta, definitioneſque Pontificum. Tantâ demum ſimulatione pœnitentiæ fraudulentus hypocrita emollire novit Principis animum, ut quantumlibet ſcriptis ſuis infamibus læſa graviter fuerat Majeſtas Regia; medium Reo ſcutum monetæ Gallicæ quotidie pro victu conceſſerit, permittens etiam intra Caſtri fines aërem liberum.

Cùm Gerberonius eò uſque ſibi hypocriſim feliciter ſucceſſiſſe conſpiceret, proſequi in ea placuit, ut è caſtro ad cœnobium, è quo aliàs profugerat, liber abſque ſupplicio dimitteretur. Nuntiari propterea curavit tum Regi, tum Pontifici, ſe ad quamcunque fidei Profeſſionem, etiam Sacramento confirmandam, &, ſi quid aliud legis aut conditionis alterutra Poteſtas exigeret, eſſe ſe & fore ſemper implendi avidiſſimum. Quis iſtiuſmodi precibus Religioſi Sacerdotis octogenarii non moveretur?

Præceptum itaque ei fuit ut jurejurando ſubſcriberet formulæ Alexandri VII. Subſcripſit maximâ, ut quidem apparuit, ſimplicitate: Inde ad monaſterium remiſſus ut turbulentiſſimæ vitæ reliquum in pace, & religioſo ſilentio tranſigeret, ab omni abſtinens novitatis ſtudio & cujuſcunque operis divulgatione.

Quàm ſeria autem fuerit hæc Gerberonii pœnitentia, quàm ſincera converſio, uti & Sacramento roborata ſubſcriptio Formulæ contra Janſenium, ejus obitus docuit. Clementis XI. Pontificis verè optimi maximi circumvenerat aliàs pietatem, exquiſitiſſimis mendaciis fingens, ſe ab omni Pontificiis damnata Conſtitutionibus novitate prorsùs alienum, inviolabili autem fide & obſequio Sedi Apoſtolicæ ejuſque authoritati devotum eſſe, & perpetuò futurum.

Neque reverà toto reſtitutæ libertatis tempore ſiniſtri quidpiam de eo publicè auditum eſt; at clanculum Sycophanta declarationem compoſuit, quam Pontifici inſcriptam, obſignatamque reliquit moriens, ut ſtatim ac corpore ſolutus animus fuerit, ad Chriſti Vicarium mitteretur.

Accepit illam Clemens XI. aperuit, & Gerberonii, cujus obitum intellexerat, conſpecto nomine, cupidus erat legendi, non dubitans quin ſicut ultima, ita & Chriſtiana maximè eſſet profeſſio fidei, quamque jurejurando enuntiatam aliàs dederat, voluiſſet moriens, teſtificatione magis authenticâ confirma-

firmare. Verùm ubi Sanctiſſimus comperit impiam datæ jurataeque fidei retractationem, quę perfidia! Exclamabat, quæ mentis obcæcatio tali diſpoſitione efflare animum ac divino tranſmittere Tribunali!

Quænam inpoſterum declaratio, quæ promiſſio, quod juramentum de prætenſis iſtiuſmodi Auguſtini Diſcipulis reddere nos ſecuros poterit? Numquid hic Queſnelli ſocius egregio nos convicit ſpecimine, quàm verè de talibus Auguſtini diſcipulis, edoceat nos Articulus 98. *Status perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat tanquam hæreticus, flagitioſus & impius, ultima plerumque probatio eſt maximè meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto*?

Ea Gerberonii detenti carcere induſtriâ in ſimulando, reſtringendo, pejerando, quanta in Portus-Regii Annalibus celebrari meruit eloquentiâ! Commemoratio quoque claſſis non infimæ, novo huic Apoſtolo debebatur in ejuſdem Monaſterii Kalendario; niſi ipſo Portu-Regio funditus deſtructo, & ejuratâ à pleriſque aliò diverſis Monialibus cum novâ hæreſi, iiſdem obrutum jaceret Kadarium ruinis.

Non tamen deſperata adeò Samarię plaga eſt, Queſnelli judicio, quin arte ſuorum & conſtantiâ ſanari valeat, ac novitas priſtinæ reſtitui integritati. Fuga ejus ex ſuâ in Galliis Congregatione Oratorii, atque ex toto Chriſtianiſſimi Regno, iniquæ perſecutionis declinatio Novatoribus eſt: præcipua autem in eo ſita erat perſecutio, quod cùm in Comitiis Oratorii generalibus decretum fuerit, ne Baii vel Janſenii dogmata traderentur, eamque regulam juberentur omnes admittere, imminente refractariis indignatione tum Pariſienſis Archiepiſcopi, tum Regiæ Majeſtatis, à qua non expectanda eſſet pœna mitior, quàm ad ultimos Regni fines relegatio ignominioſa.

Quomodo verò penès Queſnellum ejuſque in Janſeniſmo ſocios, talis regula ſimul & pœnæ comminatio non videbitur iniquiſſima, cùm Bajus & Janſenius, Queſnello judice, nihil docuerint niſi Catholicum, nihil minùs conſonum Auguſtino? Audiatur ipſius de hoc Epiſtola Queſnelli anno 1687. data ad P. Henricum Noris Auguſtiniani Ordinis Theologum, dein Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem: "Anno (inquit) 1678. In generalibus Congregationis Oratorianæ Comitiis Lutetiæ, ut plerumque fit, congregatis, cum gravis omnibus, qui intererant, incuſſus fuiſſet metus (Oratorii in Galliâ penitùs extinguendi) adnitente præpotenti viro [Archiepiſcopo Pariſienſi contra novos hæreticos ardentiſſimo] penes quem rerum Eccleſiaſticarum apud nos arbitrium eſt, conniventibus, ac etiam adlaborantibus aliquot Molinianæ doctrinæ aſſeclis, cedentibus Præpoſitis, Primoribuſque Congregationis viris, quibus extrema quæque impendere perſuaſum fuerat, niſi promptâ cæcâque obedientiâ obviam iretur, conſcriptum eſt, & in Comitiis vix propoſitum, vix ſemel perlectum ſtatutum exemplar, ſeu formula doctrinæ, quam deinceps ſequerentur, quotquot docendi munus in Collegiis, ſeminariis, cæteriſque ſtudiorum domibus obeunt.

„ Scriptum ejuſmodi ab omnibus Comitiorum Patribus ſubſignatum, eorumdem nomine Regi oblatum eſt ex præpotentis viri [Archiepiſcopi Pariſienſis] conſilio, imò imperio, ſcriptâ eodem dictante ad Principem Epiſtolâ, quâ rei totius ſeriem exponunt, jurantque in propoſitæ formulæ verba, nec ſe ab illius tenore, ne tranſverſum quidem unguem unquam diſceſſuros; ſic enim res ſuas in tuto apud Regium animum poni cenſebant boni viri.

„ Per totum triennium ſolis Profeſſoribus lex iſta impoſita eſt. Alii plerique palam ac liberè de formulâ conqueri, velut Auguſtinianâ doctrinæ adverſæ: imò ſic ubique adverſus iniquam ac probroſam Auguſtino docendi legem conclamatum eſt, ut quotquot illius ſcribendæ authores aut participes fuerant, illius invidiam deprecarentur. Illa me profectò ſuffragatorem habere nunquam potuit, imò verò quid de illâ ſentirem, velut Auguſtiniani dogmatis juratus, authore Deo & Chriſto, Diſcipulus, datâ occaſione teſtatus ſum.

„ Inde iræ, inde orta adverſum me tempeſtas; nam primùm è domo Pariſienſi abire juſſus, Aureliam ad Ligerim ſecedere compulſus ſum, ubi non ſemel tentata fides, Auguſtino & Eccleſiæ debita; Præpoſitis ad id coactis, ut per viſitatores ſinguli quique ſcriptum doctrinale illud, per vivæ ſaltem vocis ſuffragium probare compellerentur: Quod à pleriſque præſtitum eſt, à paucis negatum.

„ Neque hîc tamen ſtetit Adverſariorum conatus; nam poſt alterum triennium, dum triennalia Congregationis Comitia habentur, prolata ſunt Regia mandata, quibus juſſi omnes proprio chirographo formulam munire. ejuſque doctrinam ex profeſſo amplecti. Edictum per Provincias miſſum, mandatâ viſitatoribus exequendi Provinciâ. Omnes ad hanc neceſſitatem adacti, ut vel obtemperent, vel quaſi Regiis juſſis rebelles è Congregatione pelle-

„ di ad extremos Regni limites ablegentur,
„ aut pejus aliquid experiantur. Ut utrique
„ neceſſitati me ſubducerem (profugiendo è
Galliâ) meum amicorumque conſilium fuit.

„ Ab integro igitur biennio ſic privatam
„ vitam agere inſtitui, ut à ſolito hominum
„ commercio ſegregatus, locum vix paucis
„ amicis notum, paucioribus pervium...,
„ hactenus incoluerim.„

Refertur hæc Epiſtola in celebri opere *Cauſa Queſnelliana* Art. 1. pag. 8. & 9. ubi proceſsûs illius juridici Illuſtriſſimus Author in eamdem Epiſtolam ſic meritò animadvertit: "Ipſe hic Queſnellus refractariam ſuam
„ indolem, errorumque tenax ingenium
„ graphicè deſcribit, & evaneſcens in cogi-
„ tationibus ſuis fatetur, quaſi jactabundus,
„ quod *præpotenti viro*, Archiepiſcopo nem-
„ pè Pariſienſi, *penes quem rerum Eccleſia-*
„ *ſticarum apud ipſos arbitrium erat*, morem
„ gerere detrectaverit, noluerit Præpoſito-
„ rum, primorumque Congregationis ſuæ
„ virorum meliora ſequi chariſmata, & ad-
„ miſſæ ab iis Formulæ docendi ſubſcribere,
„ etiam poſtquam *è Domo Pariſienſi abire*
„ *juſſus*, *Aureliam ad Ligerim ſecedere com-*
„ *pulſus fuerat*. Formulam quippe illam con-
„ demnatæ in *Auguſtino* Janſenii *doctrinæ*
„ *adverſam* cognoſcebat, adeoque per eam
„ dogmata, quæ ipſe hactenùs defenſaverat,
„ è Congregatione ſuâ exterminari... tor-
„ tuoſos (inquam) Bajanæ & Janſenianæ hæ-
„ reſeon colubros: ad hos enim conterendos
„ ſalubris illa formula, potiſſimùm à ſuperio-
„ ribus injungebatur.

„ Quod autem illa ex hoc capite Patri
„ Queſnello maximè diſpliceret, clariſſimè
„ oſtendi ex pluribus ejus ſcriptis.

Iſtud itaque Congregationis Decretum Bajanæ & Janſenianæ hæreſibus infeſtum, dignumque proinde Janſeniſtarum queſtibus, una indubiè Queſnello ex perſecutionibus fuerit, habenda inter *probationes*, quæ juncta fugæ & exilio, ſpontaneo quidem; ſed ad evitandum malum gravius neceſſario, novæ Eccleſiæ videbitur *maximè meritoria, utpote quæ eum fecerit magis conformem Chriſto*: penes Catholicos autem talis pro retinendâ hæreſi rebellio, cum pluribus in eodem Novatore poſtea ſecutis non melioris notæ exemplis, magis eum conformem efficere videntur, diſſenſionum, inobedientiæ, ſuberbiæ, malorum denique omnium authori ſpiritui nequiſſimo, quàm Dei Filio omnis origini ſanctitatis.

Perſecutionibus non tunc primùm datum fuiſſe initium Queſnellus reputat, quando Pariſiis Aureliam ad Ligerim ſecedere, ac dein relictâ Galliâ in Belgium profugere coactus eſt; ſed annis aliquot antea tempeſtas cœperat, quando in prioribus Oratorii Comitiis Generalibus conſtituta regula eſt, ut in Scholis deinceps à Baii atque Janſenii Dogmatibus caveretur. Quo Decreto quid accidere luctuoſiùs Queſnello potuit?

Altera biennio ante, videlicet 1676. Queſnello orta eſt afflictio ex Romano Diplomate adverſus *Diſſertationes* ſuas in opera Sancti Leonis. Quàm autem pacificè, quàm religiosè ſuam hic exercuerit patientiam, colligimus ex ejuſdem in Decretum annotationibus. Solæ quæ titulum afficiunt, illuſtre exhibent Janſenianæ ſpecimen manſuetudinis, & modeſtiæ." Illa (inquit) Romanorum
„ adverſus librum meum ſententia non eſt
„ Decretum; ſed libellus famoſus, plenus
„ infamiâ, Divinæ Legi & bonis moribus
„ contrarius: quæ ſententiam illam tulit Con-
„ gregatio, indigna eſt nomine *Congregatio-*
„ *nis Sacræ*.„ An non iſtud novum demiſſionis & patientiæ genus eſt, in Chriſti hactenus Eccleſiâ inauditum; ſed Luthero & ſimilibus hæreticis familiare, dignum proinde quod ab hodiernis novi præconibus Evangelii veris hypocritis aſſumeretur?

Reliquo vitæ tempore, ut fixum Queſnellus animo habuit, Baii & Janſenii hæreſes ab inferis revocare, ideoque oppoſitas eis definitiones partim ſubdolis interpretationibus eludere, partim impugnare manifeſtiùs; viciſſim non defuere qui ejus petulantiam flagellarent Doctores Catholici, Antiſtites, atque in Alma Urbe Judices ſupremi; præſertim annis illis quibus magis ſibi liberum ac tutum cenſuit pro hæreſi dimicare *à ſolito hominum commercio ſegregatus, locum incolens vix paucis amicis notum, paucioribus pervium*.

Bruxellenſe iſtud latibulum inſtar honeſti carceris fuit occultans *Sanctam* Janſeniſtarum *Familiam* tempore perſecutionis, motæ præſertim ab Archipræſule Humberto. Ejus ſcilicet pro fide zelus & vigilantia pridem Novatoribus terrori fuit; neque eludi tantâ ſemper potuit induſtriâ, quin tandem uno eodemque die in manus ejus inciderint Queſnellus, Gerberonius & Brigode cum tota literarum ſcriptorumque ſupellectile. Sacrilega hic adverſus Eccleſiam conſpiratio detecta eſt; & juridicis contra reos proceſſibus toto Orbe Catholico divulgata. Chriſtianæ iſtud Reipublicæ non levi extitit emolumento, cùm nulla nocentior hæreſis ſit, quàm ſerpens occultiſſimè, pietatemque mentiens & Religionem.

Janſenianæ hujus Trinitatis captivitas, Queſ-

Queſuelli potiſſimum, cui poſt Arnaldi obitum ſumma novæ Eccleſiæ Poteſtas communibus ſuffragiis delata fuerat, neſcio an novam minùs afflixerit Eccleſiam, quàm Petri olim detentio Chriſtianam: iſtud autem diſcriminis inter utrumque luctum noſcitur, quod pro liberatione Petri fuſæ ad Deum preces fuerint ſine intermiſſione; Pro Queſnello nihil fallaciæ prætermiſſum.

Hic ſuis ſcriptâ clanculum ſchedulâ indicium fecerat, quonam Palatii Archiepiſcopalis cubiculo detineretur; quod cum à plateâ remotius eſſet, conducenda fuit Domus vicina, quâ ad perfringendum illum Palatii murum pateret aditus. Succeſſit machinatio tantâ laborantium ſolertiâ, ut qui die noctuque cubiculi januam cuſtodiebant vigiles, prorſus nihil ſtrepitûs aut ſoni perciperent.

Erupit itaque è carcere Queſnellus, exceſſit, evaſit in Hollandiam; ubi ſolutiſſimam nactus ob omni formidine libertatem, inſanire contra Sedem Apoſtolicam & reſiſtentem quamlibet novæ hæreſi Poteſtatem majore perrexit rabie, quàm ante. Hinc Catholicorum complurium contra Archiepiſcopum indignatio, quod hominem adeò pernicioſum, non majore cuſtodierit diligentiâ: quin & ſuſpicio aliquibus fuit, Præſulem, intercepto contentum armamentario, locum voluiſſe relinquere evaſioni, quâ ulterioribus ſe ipſum moleſtiis & ſumptibus liberaret.

Sed nimiùm frivola eſt adverſus Antiſtitem integerrimum, & ab omni remotiſſimum cupiditate accuſatio à quibuſdam ſive malevolis, ſive Pſeudopoliticis excogitata, qui, qua forſitan ipſi cupiditatis turpitudine corrupti ſunt, ut ſua facilè præferant privata commoda religioni, maculare temerè non vereutur, quem omnia ſua defenſioni Fidei conſecraſſe, exploratiſſimum eſt.

Nos hic *ultima* ad ſe revocat Queſnelli *probatio*. *Status* (inquit) *perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat, tanquam hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerunque probatio eſt, & maximè meritoria; utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto.*

Nemini in hodiernâ Janſeniſini Hiſtoriâ verſato dubium apparere poterit, quin Articuli præſentis author ſe maximè cum Sancyrano, Arnaldo, Gerberonio, Ægidio de Witte, Eugenio de Gelder, & ſimilibus Janſenianarum partium ſcriptoribus hìc intelligi voluerit. Quod autem in primis ipſe tam atris coloribus notetur, cui meliùs imputet, quàm ſibi; ſuæ, inquam, notiſſimæ rebellioni adverſus Generalia & iterata ſui Ordinis Comitia, adverſus ſuum Archiepiſcopum, adverſus Regem, adverſus ipſam Apoſtolicam Sedem eique obedientem Eccleſiam? Cui juſtius attribuat, quàm ſuæ in retinendis, ac defendendis erroribus, etiam impiis & hæreticis ab Eccleſiâ ſæpiùs condemnatis, ſcandaloſiſſimæ pertinaciæ? Cui denique potiùs adſcribat, quàm effræni ſuæ audaciæ in procudendis lucubrationibus abſurdiſſimis contra univerſos quodammodo ordines, contra Magiſtratus ac *Poteſtates omnes*, contra Epiſcopos, etiam Summos Pontifices, ipſamque fidem ac Religionem Catholicam?

In his criminibus abſque ullo quod innotuerit pœnitentiæ, ullo retractationis indicio, vitam ad ultimum uſque ſenium traducere viſus eſt, interea Sacro-Sanctis minimè veritus participare Myſteriis, neque tam Sacrificiis implorare Dei clementiam, quàm provocare novis ſemper ſacrilegiis ultionem.

Ex omnibus, de quibus tantopere Queſnellus queritur, *pœnis* atque *perſecutionibus*, nulla ei poſtmodum viſa eſt acerbior, quàm Romana condemnatio editi à ſe Gallicè *Novi Teſtamenti cum Obſervationibus Moralibus*.

Licèt enim, Bruxellenſis captivitas, cum totius interceptione ſupellectilis literariæ, non potuerit ſenſum non infligere graviſſimum, at ſolatio tunc eſſe potuit induſtria diſcipulorum, cui non impoſſibile foret perfringere noctu Palatium, & authoritate forſitan Magiſtratûs laici, omnem averſari ſolitâ ſpeciem *Inquiſitionis*, quod ablatum fuerit, recuperare: ſaltem hac in parte moleſtia non deſiit Archiepiſcopum, quamdiu vixit affligere, neque ejus ſtatim obitu terminata eſt. Dogmaticum verò Sedis Apoſtolicæ judicium ſatis Queſnellus noverat, neque ullo tempore retractari, neque ullis unquam molitionibus convellendum.

Deſperatâ itaque Sedis Apoſtolicæ Palinodiâ, nonniſi furere in promptu habuit, Pontificemque, ſi poſſet in cæterorum redigere ordinem Epiſcoporum.

Obtentâ ſcilicet Operi ſuo approbatione magnificâ unius alteriuſve Antiſtitis, quid contra eam (inquit) prævalere Romani præſumat ſententia Tribunalis? Et quidem adverſus hanc, ſi Queſnello credimus, tanta militat copia præjudiciorum, ut maximè in præſenti caſu ſuſpecta eſſe debeat minùsque fidei mereatur ac reverentiæ, quàm cujuſcumque inferioris Epiſcopi Cenſura.

Quinquennio antequàm ſolemnis prodiit Clementis XI. Conſtitutio *Unigenitus* ardenter expetita à Rege Chriſtianiſſimo, & Gallicanis Epiſcopis, etiam Eminentiſſimo de Noailles Archiepiſcopo Pariſienſi, adverſus

Queſ-

Digitized by Google

Queſnelli Articulos 101. damnaverat Pontifex eundem librum, abſque ullius expreſſione Dogmatis, vel Propoſitionis, Speraverat ſcilicet ſanctiſsimus futurum ut tale antidotum adverſus peſtilentis operis virus ſufficeret, quando libro ex oculis & manibus omnium ſublato, oblivioni facilè traderentur ejus dogmata, aut nocendi ſaltem robur amitterent.

Declarabatur itaque liber ille noxius, propterea quod, *Sacrum ipſum Novi Teſtamenti textum exhibet damnabiliter, nec ſine auſu temerario vitiatum, & alteri verſioni Gallicæ (vulgò dictæ Montenſi) dudum à felicis recordationis Clemente Papa IX. Prædeceſſore noſtro* (inquit Clemens XI.) *per quaſdam ſuas in ſimili formâ Brevis die 20. Aprilis 1668. expeditas literas damnatæ in multis conformis; à vulgatâ verò editione, quæ tot ſeculorum uſu in Eccleſiâ approbata eſt, atque ab Orthodoxis omnibus pro authenticâ haberi debet, multipliciter diſcrepans, & aberrans. Notas inſuper & obſervationes continet, habentes quidem ſpeciem pietatis; ſed ad virtutem ejus abnegandam ſubdolè deducentes: in quibus paſſim occurrunt Doctrinæ & Propoſitiones ſeditioſæ, temerariæ, pernicioſæ, erroneæ, aliàs damnatæ, & Janſenianam hæreſim manifeſtè ſapientes. Hinc eſt quod.... librum ſupradictum damnamus & probibemus omnibus & ſingulis Chriſti Fidelibus ſub pœnâ excommunicationis ipſo facto abſque aliâ declaratione incurrendâ.*"

Hac Pontificis adverſus librum ſententiâ, authorem etiam quodammodò argui ſentiens Queſnellus, quaſi ſuis in Novum Teſtamentum *Obſervationibus ad virtutem pietatis abnegandam* lectores *ſubdolè deduceret*, correptionem hanc *perſecutionibus* annumeravit, quibus *veritatis Prædicatores* expoſiti ſunt hoc tempore, quo experiri ſolent *Poteſtates omnes*, tam Eccleſiaſticas, quàm ſeculares ſibi *contrarias*. Quomodo autem Queſnelli pietas correptionem hanc, *probationis* loco tulerit ac fecerit ſibi *maximè meritoriam*, quaquo ſe ipſe magis reddiderit *conformem Chriſto*, qui quaſi Agnus coram tondente ſe obmutuit, elucet in editis ab illo *colloquiis* de verſionis ſuæ cum *Obſervationibus* Cenſurâ.

Ut innumera prætercam Janſenianæ Charitatis, & reverentiæ erga Chriſti Vicarium ſpecimina, quæ illic occurrunt ab initio, & ſingulas ferè deinceps paginas commaculant, referam ſolùm aliqua à Pag. 180.

Ibi Queſnellus queritur ſe *properè, furtim & inhumanâ credulitate damnatum*.

Pag. 190. *patet* [inquit] *totum condemnationis negotium eſſe fraudulentæ conſpirationis effectum*.

Ibid. *Totum imputari debet virulentæ Cenſorum nequitiæ*.

Pag. 191. *Damnatio iſta opus tenebrarum eſt, atque horrendæ conſpirationis*.

Pag. 196. *Sola ignorantia, paſſio, æmulatio, & calumnia Diabolica, accuſationes Janſeniſmi, aut aliorum errorum adverſus Obſervationes inſtituere potuit*.

Pag. 210. *Paſſio violenta & cupiditas Decretum dictavit... Omnibus formis Canonicis deſtitutum eſt, & ſacratiſſimis judiciorum Eccleſiaſticorum regulis contrarium, ita ut meritò dici poſſit judicium enuntiatum tyrannicâ poteſtate, non authoritate Canonicâ*.

Pag. 226. *Vocari magis debuit Decretum quorumdam Cardinalium quàm Pontificis. Cauſa inſtituta eſt in Congregatione Sancti Officii, ſeu Inquiſitionis. Hujus circumſtantiæ expreſſio ſtudioſè in Diplomate prætermiſſa eſt, ad fallendam Curiam & Adminiſtros Regis. Ita opus tenebrarum oportuit promoveri*.

Poſtquam Pag. 227. Duos è Cardinalibus, & unum è Sancti Officii Conſultoribus, eruditione & pietate clariſſimos, atque omni penitus exceptione majores, repulit à jure ſuffragii. Pag. 228. Ignominioſiſſimè tractat virum omni dignum reverentiâ ob ſingularem doctrinæ morumque integritatem Joannem Caſtelli Congregationis S. Lazari pro Miſſionibus inſtitutæ.

Ibidem Queſnelli pluſquam Schiſmatica temeritas Romanos ad judicium illud à Chriſti Vicario adhibitos Theologos, & Cardinales cum ipſo Pontifice Maximo hiſtriones facit, qui loco judicii *comædiam exhibere voluerint*; ſed cùm ne ad eam quidem idonei ſatis fuerint, requirit operam Comædi aliàs in Galliis famoſiſſimi. *Si*, inquit, *Dominus Moliere viveret, opus inde componeret dignum theatro. Scena foret Romæ in Palatio S. Officii. Quis riſum teneret?.... Verùm res agitur nimis ſeria, quàm ut in riſum convertere eam liceat, Magis lacrymas poſcit talis ſubverſio juſtitiæ, tam pudendus Sacri Epiſcopalis Ordinis contemptus, & Romanorum cæcitas Miniſtrorum, qui ſe Columnas Eccleſiæ credunt, neque vident, quod ejus ſubruant fundamenta, veritatem erroris nomine condemnando:* Atque adeò cæcitas maximè in Pontifice eſt, ad quem lata ſententia præ cæteris pertinet.

Pag. 235. *Tantum Factio, calumnia, furor prævaluit adverſus librum, & Eminentiſſimum ejus Approbatorem. Quod Roma ſtatuit contra librum, atræ conſpirationis effectus eſt, cujus pars non minima Regularibus adſcribenda*.

Schiſ-

Digitized by Google

Schiſmaticam non minùs indolem, & immunitatis Eccleſiaſticæ contemptum in primis indicat, quod ſequitur Pag. 238. *Res ea ad Regem pertinet, tanquam Sacrorum Canonum Cuſtodem & Protectorem. Exigunt autem Canones Tribunal duodecim Epiſcoporum, ut de uno ſententia feratur.*

Quod Queſnellus pro ſuo opere vindicando contra ſententiam Pontificis ad Regem Chriſtianiſſimum provocet, non miror, poſtquam conſultus idem ab Hugone Van-Heuſſen, an à Sebaſteno Hollandiæ Vicario conſtitutus ProVicarius, & cum ipſo Vicario à Pontifice exauthoratus, poſſet ſalvâ conſcientiâ adverſus Pontificis Decretum recurrere ad Hollandiæ Moderatores hæreticos, Reſpondit affirmando 8. Januarii 1703. Quia, inquit, *Proteſtantes ſeu Calviniſtæ ſunt multò magis idonei ad judicandum de Cauſâ Sebaſteni, ejuſque Provicariorum, quàm Curia Romana.*

Quanti ponderis ſint Canones illi à quibuſdam Galliæ Epiſcopis, non approbante Pontifice conſtituti, non eſt hujus loci diſcutere. Non enim hic de alicujus Depoſitione Epiſcopi, ut in Canonibus illis agitur, ſed de Cenſurâ Libri ab Epiſcopo approbati. Quandonam auditum eſt in Eccleſiâ Catholicâ, etiam apud Gallos, non licere Pontifici, de opere quod Ordinarius aliquis approbaverit, ferre judicium, niſi convocato atque conſentiente Epiſcoporum duodecim Tribunali?

Quantum denique apud Queſnellum ejuſdemque fœderis Novatores valuerit Regis Chriſtianiſſimi authoritas, Præſulumque Gallicanorum de Queſnelli Opere ſententia, patuit, quando editâ poſtmodum Conſtitutione *Unigenitus* contra librum eumdem, & extractos ex eo Articulos 101. Rex obediri Pontifici voluit, ac librum cum Propoſitionibus condemnari. Condemnavere Epiſcopi ferè omnes, atque ex paucis ad Concilium Appellantibus contra aliquorum Dogmatum proſcriptionem, præcipui à ſe librum velut damnabilem abdicarunt. Non niſi ridicula igitur Queſnelli hypocriſis eſt, quando, ut ſuam obtegat adverſus omnes Eccleſiæ ac Seculi Poteſtates apertiſsimam rebellionem, oſtentat ſe vindicem Canonum, cum quibus nihil ſibi commune eſſe, ſatis perſpicit niſi cum fide, religione, obedientiâ, humanum exuerit pariter intellectum.

Proſequamur adhuc aliquantum in referendis ejus ſpeciminibus pietatis. Pag. 267. *Præterire* (inquit) *tacitus nequeo quòd Romano Diplomate jubeatur incendio conſumi liber Divina continens Jeſu Chriſti Oracula. Juſſio illa tam dura, tam injuſta, barbara, & omni Religionis ſenſui contraria eſt, ut quantumlibet ſpecioſa obtendatur excuſatio, barbariem amoliri nequeat, neque efficere quin fides illam Chriſtiana horreat, ac deteſtetur velut Sacrilegam Divini corporis profanationem.*

Audiatur nunc mirifica hypocritæ erga Pontificem, eique in judicio aſſiſtentes Eminentiſs. Cardinales, Conſultores atque Theologos pietas. Pag. 275. *Oro Deum intimo affectu, ne peccatum adeò grave in Pontifice puniat, quemadmodum Sacrilegium Joakim Regis Juda punivit in Rege, ejuſque Regno & poſteritate; Sed vehementer metuo, ne hoc Decretum cum aliis pluribus ſuperiùs recenſitis, accedentibus prætereà multis ejuſdem Curiæ exceſſibus, acerſat tandem graviſſimam in authorum capita ultionem.*

Pag. 276. *ut ad rogos damnaretur Catalaunenſis Tranſlatio* (Novi Teſtamenti) *opus fuit perſuadere Fidelibus, quod Ipſum novi Teſtamenti textum exhibeat damnabiliter, nec ſine auſu temerario vitiatum*; ſicut Diplomate Apoſtolico edocemur; *quam* (inquit Queſnellus) *atrocem eſſe calumniam, ſuſtineo. & Cenſores provoco, ut vel minimum ejus argumentum proferant*,

Ad illud quod dicitur, non adjudicari flammis verum & legitimum, ſed ſpurium Evangelium, reſpondet Queſnellus pag. 268. *Excuſatio illa donec probata fuerit, inter atroces calumnias rejicienda eſt, neque culpam & horrorem minuit, ſed auget .... Mirabilis cæcutientium Cenſorum temeritas, qui tenebras ſuas anteponere præſumpſerint lumini tot eruditiſſimorum, qui judicium de libro tulere prorſus oppoſitum.*

Pag. 269. *Non eſt niſi cæca præoccupatio, aut quidpiam ſceleratum magis, quod Cenſores illos ad iniquam adeò; & Sacris Canonibus, ipſiſque Conſtitutionibus Apoſtolicis repugnantem ſententiam potuerit inſtigare*, Novum Queſnellianæ erga Sedem Apoſtolicam pietatis, ſive ut vocare magis propriè alii malunt, fallaciſſimæ hypocriſis ſpecimen da Pag. 274. & 275. *Utinam Roma cum debita prudentiâ & æquitate proceſſiſſet in negotio Novi Teſtamenti Catalaunenſis cum Obſervationibus Moralibus! non cogeremur dolore maximo videre authoritatem & honorem Apoſtolicæ Cathedræ expoſitum adeò miſerè & implicitum cauſæ peſſimæ, imprudentiâ & paſſione eorum, quibus Pontifex nimium fidit.* Ex talibus præmiſſis, qualis expectanda ſit concluſio, conjectura minimè difficilis eſt.

Sic igitur Pag. 279. *Decretum iſtud* (inquit) *erroribus ſcatet non tolerandis, unde reiiciendum neceſſariò eſt inter Decreta caſſa, irrita, & quorum nulla ſit habenda ratio.*

Pag. 281.

Pag.281. *Decretum iſtud eſt ex omni parte evanidum & nullum; quia conditum eſt ſine cauſâ, & formâ Canonicâ; imo potiùs contra formam omnem & rationem: omni deſtituitur fundamento prærerquam fictitiâ Pontificis authoritate, quemadmodum Supremâ ſic & abſolutâ.*

Pag.282. *Non eſt proinde cur nos commoveat Decretum, utpote nullum prorſus, ut jam dixi, & irritum. Ne quidem locus hic eſt dubio, vel Quæſtioni, an ſaltem non foret melius obedire, quàm reſiſtere.*

Pag.283. *Denique cum Sanctio illa fœtus ſolummodò paſſionis ſit, conceptus inſtigante Spiritu* Dominationis, *nixæ perſuaſione credulâ authoritatis deſpoticæ & abſolutæ, reverà chimericæ; Crederesne immunem te fore à crimine, quando opiniones adeò exitiales, & natas ſubvertere omnia ac perdere in Eccleſia, obediendo ſtabilires? Vergunt illæ ut hominem paſſionibus, errori, deceptionibus obnoxium conſtituant* Dominum *univerſorum. Conceſſa hæc Pontificibus prærogativa impedit maximè, ne quoties injuſtum quidpiam ſtatuerint, ullo tempore retractent. Jubemur obedire cæco modo tanquam mancipia, imò brutorum inſtar animalium, quibus deeſt tum intellectus quo juſtum diſcernere valeant ab injuſto, tum conſcientia quâ injuſtitiam averſentur, ne ei quomodocumque conſentiant.*

Hactenus Queſnellus in editis à ſe *Colloquiis*, qualia nullus à Catholico, multò minùs à Sacerdote, aliàs modeſtiam, demiſſionem, patientiam, charitatem præ cæteris affectante, expectaverit.

Famoſiorem olim reddidit ſingularis impudentia Lutherum; quo mortuo, vix alium reperias, novo noſtro Eccleſiæ Reformatore, in convitiando & calumniando, confidentiâ, temeritate, inverecundiâ ſuperiorem. Specimina in adductis ex uno ejus volumine ſatis illuſtria habes Lector; qualis igitur futura eſſet collectio, ſi fieret operoſior è ſcriptis ejus omnibus, quibus præcipuo vitæ tempore in ſolitudine ſtudioſus incubuit?

Ex his Proceſſus contra Queſnellum Juridicus non pauca detegit: plura poſt effractionem carceris edita, ſine nomine, & longè majore apud Batavos libertatè, ampliorem ſuppeditarent annotationibus materiam, proderentque indubiè magis in authore Schiſmaticam, & dignam Sectæ hæreticæ Corypbæo audaciam, authoritatis ac Poteſtatis, legum humanarum, Divinarumque apertiſſimè contemptricem.

Non immoror confutandis diſtinctiùs, quæ ex *Colloquiorum* volumine jam retuli, ab authore jactata adverſus priorem Operis ſui præcipui condemnationem; quia cùm ferè quadriennio, antequam prodiret Conſtitutio *Unigenitus*, deſcripſerim mihi ex Editis à Queſnello *Colloquiis* omnia ſuperiùs citata, ſingularis quoque poſtmodum in *Conſtitutionis propugnatione* curæ mihi fuit, ut nihil in Queſnelli vindiciis relinquerem intactum, nihil non dirutum obtritumque: quapropter non eſt cur Lectorem, & me ipſum repetitionibus haud neceſſariis fatigem.

Furenti etiam calamo atque eloquentiæ Schiſmaticæ laxanda prorſus fræna cenſuit pro Archiepiſcopo Sebaſteno Novatoribus addictiſſimo, qui propter beneficentiam erga eos minimè parcam, in eorum ciſrâ *Patris Bonifacii* nomine meruit inſigniri.

Vocatus ille ab Innocentio XII. Romam fuerat titulo non indecoro *Anni Sancti*; ita tamen ut ſimul mentio fieret deſiderii, quo Sanctiſſimus ardebat agendi cum ipſo de quibuſdam ad Miſſiones illas pertinentibus. Vicarius hic non bene ſibi ſuiſque conſcius, tergiverſari primùm obtentibus frivolis, quibus annum integrum deluſa evocatio eſt. Cum autem Pontifex humanitate non proficeret, addidit juſſionem, monens ſuum in Belgio Catholico Internuntium, ut Apoſtolica authoritate, ſubſtitueret Provicarium, ſive Archiepiſcopus Sebaſtenus itineri ſe daret, ſive perſiſteret contumax: proficiſcenti enim neceſſarius foret ſupplens, perſiſtenti autem in rebellione deberetur exauthoratio.

Apoſtolico huic mandato jungebatur amotio etiam quatuor Provicariorum, quos Sebaſtenus ſibi delegerat in munere *adjutores*. Ampliſſima quippe iſtarum Provinciarum Miſſio eſt, complexa plures Eccleſias Epiſcopales præter Metropolim Ultrajectinam, Sacerdotes verò ex Clero, & omnibus ferè Ordinibus Religioſis ultra quadringentos. In his anguſtiis Sebaſteno ſua prudentia & Sociorum conſilia dictavere, ut vitandæ cauſa infamiæ, atque Pontificiæ indignationis, itineri ſe committeret, deprecatus antea Internuntium, ut conſtituti à ſe Provicarii remanerent. Conſenſit Pontificius Adminiſter uſque dum fortè aliter *Chriſti* Vicario videretur.

Sebaſtenus Romam appulit mortuo Innocentio XII., atque in locum ejus electo Eminentiſſimo Franciſco Albani, qui nomen aſſumpſit Clementis XI. De hoc Pontifice Walonius Janſeniſtarum in Urbe Generalis Agens faventia ſuis nuntiavit; niſi quod perſuaſum ille hactenus haberet Janſenii hæreſim non eſſe imaginariam, ſed ejuſmodi Sectam exiſtere, ideoque præſcriptum ab Ale-

xan-

xandro VII. juramentum utile eſſe & neceſſarium.

Romam adveniens Sebaſtenus, honorificè ac benevolè exceptus eſt, de quo, procurantibus ac triumphantibus Janſenianis, perſonuere Gazettæ Hollandicæ & Bruxellenſes, atque ipſe teſtari optimè poſſum, qui tunc Romæ aderam, actorum ſatis conſcius, &, ſi adverſariis creditur, ſpectator minimè otioſus. Ut autem compendium faciam narrationis, perſtitit in Urbe Sebaſtenus biennio, benigniſſimè ſemper à Pontifice & Cardinalibus, quantum voluit, fortè etiam ſubinde plus quàm voluit, auditus voce & ſcripto. Non deerant ipſi adjutores ſtrenui, tum quos ex Hollandiâ conduxerat, tum quos invenerat in Urbe Walonium, Ludovicum Maille & alios. Hi hoſpitis Archiepiſcopi, eique adhærentium laudes ſonoris ubique vocibus prædicabant.

Denique omnibus diligentiâ & maturitate maximâ examinatis, ſuſpenſus à Vicarii munere Sebaſtenus in patriam remiſſus eſt, poſtulantibus eum Acatholicis Batavorum ordinibus, &, niſi intra quadrimeſtre ſpatium redux eſſet, gravia minitantibus religioni. Eò ſcilicèt novos Apoſtolos recurrere coegit metus, ne ſuus in Urbe Patriarcha perpetuò detineretur.

Priuſquam diſcederet, ſcripta ſua Romæ edita & in Congregatione octo Cardinalium partim Inquiſitorum, partim Fidei Propagationi intendentium reprobata, annuente Sanctiſſimo detulerat ad Congregationem S. Officii accuratiùs revidenda. Illic autem Cenſuris notata gravioribus ſunt, atque de authore judicatum, quod à Miſſionum Regimine deberet penitùs amoveri.

Ita ſuſpenſio mutata in perpetuam privationem eſt. Inquiſitionis Sententiam approbavit Pontifex; undè Sebaſteno recuperandæ Poteſtatis Vicariæ ſpes fuit impoſterum ſublata; Queſnello autem adeò in Pontificem, tanquam *Patris* Sui *Boniſacii* perſecutorem accenſa bilis ut Scriptionibus eum felle illitis impetere nunquam deſierit. Hinc quoque confirmari ſuum maleſanus cenſuit Articulum 96. *Deus permittit ut omnes Poteſtates* (Eccleſiaſticæ non minùs quàm Seculares) *ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit niſi Divinæ gratiæ*. Sebaſteno interim ſolatio eſſe voluit Articulum 98. quod *ſtatus perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat tanquam hæreticus, flagitioſus & impius, ultima plerumque probatio ſit, & maximè meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto*.

Dum *hæretico* addirur *flagitioſus & impius*, non neceſſe eſt intelligi crimen ab hæreſi diſtinctum, monente Auguſtino Clerum & Seniores Hypponenſes Epiſt. 78. *Nec objiciatis hæreticis, niſi quia non ſunt Catholici ne ſimiles eis ſitis, qui non habentes, quod in cauſâ ſuæ diviſionis defendant, non niſi hominum crimina colligere affectant, & ea ipſa falſiſſimè jactant, ut quia ipſam Scripturæ Divinæ veritatem, quæ ubique diffuſa Chriſti Eccleſia commendatur, criminari & obſcurare non poſſunt, homines per quos prædicatur, adducant in odium, de quibus & fingere quidquid in mentem venerit poſſunt*.

Praxis hæc uſitatiſſima Janſeniſtarum eſt. E Bruxellenſi *Familiæ Sanctæ* latibulo, quot alias prodire vidimus volumina *Moralis praxeos Jeſuitarum*! Gabriel Gerberon addidit *laxiorem Ethicam Archiepiſcopi Mechlinienſis*. Alius in Sebaſteni eique adhærentium gratiam edidit *Moralem praxim Monachorum in mentiendo, calumniando &c.* Poſterius Opuſculum Janſeniana charitas curavit per plateas & compita Amſtelodamenſia proclamari publicè ac divendi.

Religioſis ſcilicet Novatores communiſſimè tribuunt, quidquid novæ Sectæ Proceribus obvenit calamitatis, verùm ad Belgas quod attinet, præcipuè in Hollandiâ Miſſionarios, ipſumque amotum à Regimine, cum ſuis quatuor Provicariis, Sebaſtenum, non alteri veriùs, quàm Arnaldo, Queſnello, Gerberonio & ſimilibus è Galliâ profugis imputabitur inſtitutio illorum perverſiſſima in novitatibus, rebellio adverſus Pontificem, & quidquid inde ſequi contigit turbationum, Cenſurarum, afflictionumque in omni genere, quemadmodum in præſtantiſſimo Opere *Cauſa Queſnelliana* Articulo 2. non minùs ſolidè quàm copioſè legitur demonſtratum.

Præſens Queſnelli Propoſitio Sebaſtenum docuerit etiam in ultimâ infirmitate, non dimittere Senſum Janſenii hæreticum in quinque enuntiationibus condemnatum, neque curare qualemcunque orituram inde ſuo nomini infamiam, & publicam fortè poſt obitum excommunicationem.

Quæ miſeri Antiſtitis obcæcatio fuit, nolle excedere vel efferri ex ædibus ejus, quem noverat eſſe authoritate Apoſtolicâ denuntiatum publicè à Communione Eccleſiæ rejectum! Quis furor ab eo velle Sacrum Viaticum accipere, ubi aliorum minimè deerat copia Sacerdotum, ſive è Clero, ſive ex Ordinibus Religioſis! Talem ſcilicet ſibi eſſe voluit *probationem ultimam* docente Queſnello, *maximè meritoriam, utpote quæ magis conformis fieret Jeſu Chriſto*.

Vereor, ne ſimilis quoque *probatio ultima* placuerit Eugenio de Gelder Brugenſi, cujus hæc fuit *ultima vox zelatricis innocentiæ in Libello ſupplice ad Innocentium XI.* non tantummodo pro ſe; ſed etiam pro Janſenio & Molinoſio, contra Urbanum VIII. Innocentium X. Alexandrum VII, atque ipſum Innocentium XI. poſt latam adverſus Molinoſium ſententiam. " Quod (inquit) deceptus fuerit Urbanus VIII. patet ex propriâ „ ipſius Bullâ: quod Innocentius X. fuerit „ deceptus, ad oculum demonſtratur. Quod „ Alexander VII. fuerit deceptus, ex eo „ conſtat, quod Liber Janſenii Romæ nunquam ritè fuerit examinatus.

„ Sicut Adverſarii per vafrè fabricatas „ quinque Propoſitiones doctrinam Janſenii „ Romæ procurarunt damnari, ut per latus „ Janſenii doctrinam Sancti Auguſtini, à doctrina Janſenii reverà inſeparabilem, arietarent, & dejicerent, ſic etiam fortaſſis „ multas Propoſitiones Michaelis Molinos „ talibus terminis concepere, quod vix à „ poſitionibus fundamentalibus, à Sanctis „ Patribus Dionyſio Areopagita, Auguſtino „ & aliis, ac Theologiæ Myſticæ Doctoribus Bonaventura, Henrico Suſone, Taulero &c. nobis propoſitis diſtingui poſſint, „ ita ut per condemnationem Molinos, quem „ aliqui magis infelicem, quàm nocentem „ autumant, & prætenſæ ejus Doctrinæ, „ videantur voluiſſe eliminare illud parvum, „ quod reſtat Supernaturalis operationis, „ Spiritûs Dei vivificantis. Sed quidquid „ conentur, quidquid machinentur, quidquid ſubdolè per ſe & ſuos (adverſarii) „ efficiant, ſpiritus illis frendentibus, ubi „ vult, ſpirabit. „ Ita P. Eugenius de Gelder Brugenſis.

Pontifex autem in Bulla contra 68. Molinoſii *Propoſitiones, eas tanquam hæreticas, ſuſpectas, erroneas, ſcandaloſas, blaſphemas, piarum aurium offenſivas, temerarias, Chriſtianæ Diſciplinæ relaxativas & everſivas, & ſeditioſas reſpectivè damnavimus* [inquit] *circumſcripſimus & abolevimus, deque iiſdem, & ſimilibus omnibus & ſingulis, poſt hac quoquo modo loquendi, ſcribendi, diſputandi, eaſque credendi, tenendi, docendi, aut in praxim deducendi, facultatem quibuſcunque interdiximus, contrafacientes ... vinculo anathematis eo ipſo innodavimus, à quo nonniſi à nobis, & à Romanis Pontificibus ſucceſſoribus noſtris valeant abſolvi.*

Quæ igitur, inquies, dementia inceſſit hunc Religioſi Ordinis Sacerdotem, ut ſe notiſſimo anathematis vinculo innodatum iret, proſpiciens vitæ terminum, ſummique eminentem ſententiam Judicis? In promptu ratio eſt: diſertus eloquio ad prædicandum, & zelo (non ſecundùm ſcientiam) præditus, novis Apoſtolis apparuerat, ideoque perido-neus qui ſi novitatibus imbueretur, eas uberiore fructu, impertetritus divulgaret: nihil itaque in eo Janſenianis Dogmatibus inſtituendo prætermiſſum eſt operæ.

Inter illa indubiè fuerint quæ ad exequtiendam Sedis Apoſtolicæ reverentiam ſimulque formidinem Cenſurarum excogitata ſunt maximè opportuna: Queſnellianum in primis nonageſimum; *Eccleſia authoritatem excommunicandi habet ut eam exerceat per primos Paſtores, de conſenſu ſaltem præſumpto totius corporis*; non aliter.

Porrò Janſeniani, opinione ſuâ pars Eccleſiæ ſanior, quandonam præſumi poterunt lato vel ferendo in ſuos anathemati conſentire? Quiſquis itaque novis iſtiuſmodi Auguſtini diſcipulis adſcriptus fuerit, ſecurus impoſterum redditur, nullum contra ſe anathemata valiturum.

Accedit Queſnelli Articulus 91. *Excommunicationis injuſtæ metus nunquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro. Nunquam eximus ab Eccleſiâ, etiam quando hominum nequitiâ videmur ab eâ expulſi, quando Deo, Jeſu Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ per Charitatem affixi ſumus.*

Quæ autem juſtitia, quid niſi nequitia turpis vel craſſa ignorantia expellere novos Auguſtini Diſcipulos ab Eccleſiâ poteſt. Affixi Chriſto & Eccleſiæ ſunt proculdubio per charitatem, quæ apud eos Sedem præcipuè poſuiſſe creditur, quorum judicio Prop. 58. *Nec Deus eſt, nec Religio, ubi non eſt Charitas.* Janſeniſtarum ſcilicet opera omnia Charitas ſunt, vel ab eâ imperantur; etiam rebellio adversùs Apoſtolicam Sedem, contumeliæ, calumniæ, mendacia, ac perjuria, quorum notiſſimus artifex Queſnellus deprehenditur in Pſeudonyma *Eccleſiæ Romanæ & Summorum Pontificum defenſione.*

Talibus Patet Eugenius Magiſtris credidit officii ſui, ac debiti eſſe, Janſenianas ac Quietiſticas veritates non ſolùm voce; ſed ſcriptis etiam typo editis, omni loco & tempore diſſeminare ac defendere: quin & illud ex Pſalmo 118. ſibi duxerit applicandum *loquebar de teſtimoniis tuis in conſpectu Regum, & non confundebar.*

Dei teſtimonia in Scripturarum Oraculis revelata, convenientibus à Janſenio & Molinoſio commentariis illuſtrari P. Eugenius exiſtimavit. Ideo Sedem Apoſtolicam aliter judicantem, ſibi ſtatuit ab erroribus ad

veritates fidei revocandam. Si autem contingeret ut propter talem volitam Eccleſiæ in fide & dogmatibus reformationem, obveniret *perſecutio & pœna, tanquam hæretico, flagitioſo, & impio*, accipienda eſſet velut *Ultima probatio, & maximè meritoria, quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto*.

Cum hac maleſanus *Voce ultimâ zelatricis innocentiæ*; Sed hæreticæ, impiæ, & pluribus reſpectivè Cenſuris à Sede Apoſtolicâ notatæ, ſiſtere ſe [ut paſſim creditur] non eſt veritus Supremi Judicis Tribunali. A Chriſti quidem in terris Vicario, ſive præfectis ab eo Inquiſitioni Fidei Cardinalibus, *vox* illa *ultima zelatricis innocentiæ* Janſenianæ & Quietiſticæ condemnata eſt; qualis authorem ipſum manſerit poſt obitum ſententia, horret animus divinare.

Denique ut plures prætercam notæ inferioris, non videntur Ægidius de Witte, Jacobus Gilbert, Gabriel Gerberon voluiſſe ex hac vitâ diſcedere abſque laudata rantopere à Queſnello *probatione ultima & maximè meritoria quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto*. Propter obſirmatiſſimam ſcilicet in hærericis Janſenii dogmaribus pertinaciam paſſi non levia fuerant; verùm *hic ſtatus*, ut vocare Queſnello placuit, *perſecutionis & pœnarum*, adeò ſufficiens non fuit frangendæ eorum pertinaciæ, ut vel inde conceptâ potiùs rabie, de ſuâ nos converſione quodammodo juſſerit deſperare.

Inter myſtica enim novæ Eccleſiæ dogmata non minimi momenti eſt illud à Queſnello traditum, correptiones iſtiuſmodi eſſe *Perſecutiones*, non effectus Juſtitiæ; ſed tyrannidis, quales olim Confeſſoribus ſanctiſſimis à crudelitate Infidelium obvenere: tolerandæ propterea ſunt tanquam *probatio ultima & maximè meritoria*. Sic apud novos iſtos Auguſtini Diſcipulos inutile redditur, quidquid Eccleſiaſticæ pœnæ ad errantium reductionem Filius Dei ſuis Vicariis revelavit; quin ipſum antidotum à Queſnello & ſociis Novatoribus, deceptoribus, corruptoribus, verti quotidie conſpicimus in venenum; ad fovendam, inquam, etiam in mortis Articulo rebellium Schiſmaticorum, Hæreticorumque perfidiam, contempto quolibet anathemate, atque ut in Sebaſteno luximus, ſepulturæ Eccleſiaſticæ, & publicorum pro mortuis ſuffragiorum perpetuâ privatione.

Propoſitio damnata nonageſima nona.

Pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere, ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor vitæ, v. g. bonos libros, Inſtructiones, ſancta exempla &c. *Obſerv. Moral. 2. Cor. 2. verſic. 16.*

CAPUT I.

Propoſitionis venenum detegitur.

Occaſionem Obſervationis tam abſonæ Queſnellus ſibi finxit ex illo Apoſtoli ad Corinthios: *Chriſti bonus odor ſumus Deo in iis, qui ſalvi fiunt, & in iis qui pereunt: aliis quidem odor mortis in mortem: aliis autem odor vitæ in vitam*.

Verè Apoſtoli Sanctis prædicationibus & exemplis bonus odor fuere Deo ad ejus gloriam & honorem, hominibus ad ſalutem; ſed non potuere prodeſſe omnibus, multorum obſiſtente pervicaciâ & odio adverſus Chriſtum ejuſque Diſcipulos: proinde odor ille, qui omnibus eſſe debuit ad beatitudinem, Judæis perfidis, inde ſe magis obſirmantibus in malitiâ, converſus eſt in ſupplicii incrementum.

Conveniens itaque textui obſervatio fuiſſet; ſi Apoſtoli verba applicuiſſet Queſnellus Pontificibus, qui errores hæreticos, nominatim Baii, Janſenii eiſque adhærentium non uno anathemate confixerunt; undè dicerent: *Chriſti bonus odor ſumus Deo in iis qui ſalvi fiunt, & in iis qui pereunt*; quia non prioribus ſolùm; ſed etiam poſterioribus Conſtitutiones noſtræ, ut erant ſaluberrimæ, poterant eruditioni eſſe, juſtitiæ, & ſaluti: quod autem aliquibus fuerint & hodiedum ſint *odor mortis in mortem*, ex rebellium oritur malevolentia, quibus Scarabæos imitari conſilium potiùs eſt, quàm columbas, ut ex Gre-

Gregorio Nyſſeno monet Oecumenius: *Sicut fragrantia unguenti columbam vegetat, Scarabaeum necat, & ſicut lumen ſolis oculos ſanos recreat, debiles offendit, ignis aurum purgat, ſtipulam abſumit, ſic Chriſtus* (cum ſuo Vicario) *malis in ruinam eſt, bonis in reſurrectionem.*

Singularis autem induſtria Queſnelli eſt, ex verbis Apoſtoli elicere animadverſionem, qualis nulli hactenùs Sanctorum Patrum, vel Interpretum in mentem noſcitur incidiſſe. Verba nempè Apoſtoli Novatoribus adverſa, contra ipſam novit pertrahere Apoſtolicam Sedem, eique conſentientes Epiſcopos cum Seculi Principibus, manum præbentibus Eccleſiæ contra novos hæreticos auxiliarem.

Juxta Propoſitionem ſcilicet 96. *Deus permittit ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.* Intereà autem dum laxas adeò habenas perſecutoribus veritatis, eamque prædicantium Divina Providentia permittit, *veritates* juxta Propoſitionem 95. *eò devenerunt, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi eſt veluti idioma incognitum... Neque ſatis advertitur, quod hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in filios ſuos.* Interprete autem Apoſtolo in Epiſtolâ ad Hebræos cap. 8. *Quod antiquatur & ſeneſcit, propè interitum eſt.*

Non minima denique hujus imminentis interitûs cauſa eſt, ſi Queſnello in præſenti Articulo credimus, *pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere, ſe fuiſſe deceptum; mutant ea ſcilicet quotidiè quoad multos in odorem mortis id quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit ut in eâ eſſet odor vitæ, V. G. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla* &c.

Quoſnam hic Queſnellius arguat de pervicaciâ, præventione, obſtinatione, non difficilis conjectura eſt. Circumſtantiæ loquuntur eſſe Poteſtates omnes; has ſcilicet novâ ingemiſcente Eccleſiâ, Deus permittit eſſe *veritatis* novæ *Prædicatoribus* contrarias. Quemadmodum nempè evidens eſt, *Prædicatorum* iſtiuſmodi nomine à Queſnello nullos intelligi, præterquam ſuæ conſonos perverſitati; ita nulli dubium eſſe poteſt, quin per *bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla* &c. quæ *Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in ea eſſent odor vitæ*, indicari lectoribus voluerit *libros, inſtructiones, exempla* &c. illorum qui idem ſecum de Eccleſiâ in fide & dogmatibus reformandâ conſilium amplexi ſunt; ſed hactenùs ſucceſſu non ad modum fortunato, opponentibus ſe *omnibus* ubique non tantùm ſeculi; ſed etiam Eccleſiæ *Poteſtatibus*.

Ab his, inquit, contra *bonos libros*, contra *inſtructiones* & *ſancta Exempla* dimanare undique cernimus Decreta, Brevia, Definitiones, anathemata, privationes, exilia, carceres, adeò ut *mutent quotidiè quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor vitæ.* Nomine autem *multorum* veniunt hic præ cæteris authores talium Decretorum, Brevium, Definitionum, anathematum; uti & privationum, carcerum, exiliorum; dein ſimplices & infirmi, qui inde paſſi ſcandalum, à *Prædicatoribus veritatis* deficiunt, & bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla &c. à ſanctis illis profecta Doctoribus tanquam noxia averſantur. Quæ autem ſors eſſe poteſt iſtiuſmodi *veritatem prædicantibus* luctuoſior, quæ perniciosa magis novæ Eccleſiæ, & animis Fidelium in Queſnelliano nondum ſatis ſyſtemate confirmatis?

At ſeriò, itane Janſeniani Theologi bonus odor Eccleſiæ ſunt in vitam, qui tot peſtiferis novitatibus, & libellis infamibus ingens ſcandalum quotidiè creant Fidelibus æque ac heterodoxis? Fidelium enim ſimpliciores animos pervertunt, cautiores afficiunt mœrore, Infideles, libertinos, hæreticos in ſuâ confirmant perfidiâ, dum eos, qui cæteris celebrantur religioſiores, & ſeveriori ethicæ addicti, vident talia mordicus ſuſtinere dogmata, quæ omnem mortalibus adimunt libertatem, flagitiis omnem malitiam, omnem culpam & verecundiam peccantibus: ac ſimul excutiunt omnem erga ſupremos Eccleſiæ Præſides, Chriſti Vicarios reverentiam ac ſubmiſſionem.

Hæc conſiderans Doctor è Franciæ Clero in conſtitutionis defenſione Gallicâ *ô præclaros* (inquit) *Apoſtolos Janſeniſtas, qui deſtructuri veniunt quod Apoſtoli tantis laboribus ſtabilivere! Fueruntne unquam divinorum eloquiorum corruptores magis temerarii? Apoſtoli præluxere omnibus charitate, demiſſione, ſimplicitate, itane novi Janſeniſtarum Apoſtoli?*

Quantumlibet acris Gallicana ea appareat in Queſnellum & ſocios cenſura, longè tamen eam ſuperat Germanica vibrata ab Auguſtino Michel S. Theologiæ & juris utriuſque Doctore, Electoris Colonienſis, ac Principis Epiſcopi Friſingenſis Conſiliario in *Confutatione Expoſtulationis & Proteſtationis Queſnellianæ*, Pag. 249.

„ Illi ergo (inquit) qui ex parte Queſnelli
„ ſtant, qui cum ipſo Janſeniſmum phantaſma
„ exiſtimant, qui nunquam credunt aut cre-

„ dent

„ dent *factum Janſenii*, quod definivit Ec-
„ cleſia, qui pervicaciter detrectant jurare
„ Formularium Alexandrinum, qui eaſdem
„ reipſa tuentur Propoſitiones, modò contra
„ proteſtentur & animo teneant, nunquam
„ à Janſenio fuiſſe traditas, qui ore & cala-
„ mo aſſerunt, Eccleſiam contra umbras &
„ phantaſmata definiviſſe, quando damnavit
„ quinque Propoſitiones Janſenii: Hi qui
„ juxta Queſnellum non ſunt Janſeniſtæ, ſi-
„ cut Queſnellus ipſe non eſt, licèt populi
„ & Archiepiſcopi judicio pro tali fuerit con-
„ demnatus & proſcriptus; licèt ut talis me-
„ tu Regiæ incarcerationis Patriam deſe-
„ ruerit.

Hi, inquam, qui fæx Janſeniſtarum,
„ ſentina Janſeniſtarum, imus fimus Janſe-
„ niſtarum ſunt, hi ſunt qui juxta Theſim 98.
„ *ſtatum perſecutionis & pœnarum* ab utro-
„ que Magiſtratu *tolerant tanquam hæretici*,
„ *flagitioſi*, *& impii*; ſed dum ita tolerant,
„ ſunt in *ultimâ probatione*, *& maximè me-*
„ *ritoriâ quæ eos faciat magis conformes Jeſu*
„ *Chriſto*. Hi ſunt juxta Theſim 99. quorum
„ injuſtam condemnationem non vult exa-
„ minare, & agnoſcere Eccleſia, ex merâ
„ pervicaciâ, præventione & obſtinatione.
„ Hinc reprobando eorum *libros*, *inſtructio-*
„ *nes & exempla*, *mutat in odorem mortis*,
„ condemnando, *quæ Deus poſuit in Eccleſiâ*,
„ *ut eſſent odor vitæ*...

„ Hæc eſt illa tetra, atrox ac blaſphema
„ cenſura omnium proceſſuum, Decretorum,
„ Sanctionum, pœnarum & prohibitionum,
„ quas adverſus Janſenii doctrinam, aſſeclas,
„ libros &c. à ſexaginta & ampliùs annis ſan-
„ cta Sedes tulit: Epiſcopi verò in Galliis &
„ Belgio, ubi ſedem fixit periculoſa lues,
„ tanquam Fideles Miniſtri executi ſunt.„

Præſenti Articulo 99. jungit Doctor
Germanus Centeſimam de frequenti perſecu-
tione Sanctorum in Eccleſiâ, atque ex Queſ-
nellianorum iſtiuſmodi dogmatum, menda-
ciorum, calumniarum farragine colligit, quod,
„ Si talis Queſnelli contra Pontificias Conſti-
„ tutiones cenſura perſiſteret, Sancta Sedes
„ cruenta Curia Neronis, immanis Aula De-
„ cii, Sanguinolentum Tribunal Diocletiani,
„ non Vicarii Chriſti foret.

„ Vide igitur, honorande lector, verè
„ infernalem maledicentiam hiſce ſex The-
„ ſibus à Queſnello exhibitam, & deſine mi-
„ rari atrum ſtigma iis inuſtum eſſe. Profectò
„ ſi quis totius Janſeniſmi, quæque circa
„ eum, ejuſve Sectatores in Eccleſiâ hacte-
„ nùs geſta fuerunt, penitùs ignarus ſit, le-
„ gat verò has Propoſitiones; totus in ſtupo-
„ rem rapietur, & ſecum ratiocinabitur:
„ Anne hæc in Eccleſiâ Dei verâ, & Sanctâ
„ contingunt tam paradoxa, tam immania,
„ ut veritas ſit lingua peregrina, prædica-
„ tioni veritatis reſiſtant omnes Poteſtates,
„ etiam ſuprema Eccleſiaſtica, ut tantâ cru-
„ delitate divexentur membra ſancta, viri
„ probi; ut ſit mera pervicacia, & obſtina-
„ tio non ritè examinandi veritatem &c.?
„ certè ſi contingerent, mihi ampliùs nec
„ vera, nec Sancta Dei Eccleſia appareret;
„ ſed ſynagoga Diaboli.

„ Aſt mihi fide Divinâ certum eſt, quod
„ erit & manebit vera & Sancta Dei Eccle-
„ ſia; Ergo à peſſimo calumniatore, ſordido
„ Impoſtore, Magiſtro mendaciorum, in-
„ fenſiſſimo Eccleſiæ hoſte, à Primipilo hæ-
„ retico profluxiſſe oportet hanc fœtidam
„ maledicentiæ cloacam.„ Hactenùs Do-
ctor & Conſiliarius Germanus.

Queſnellum nos pacatiùs conveniamus:
Quorumnam ea juxta te *pervicacia eſt*, *præven-*
tio, *obſtinatio in nolendo aut aliquid examina-*
re, *aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptos*, *quæ mutant*
quotidiè quoad multos in odorem mortis, *id*
quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, *ut in eâ eſſet*
odor vitæ. *V. G. bonos libros*, *inſtructiones*,
ſancta exempla &c.? Quorum, inquam, illa
juxta te pervicacia, præventio, obſtinatio
eſt?

Indubiè Paſtorum Eccleſiæ, præſertim
ſupremorum, qui tuos tuorumque *libros &*
inſtructiones Janſenianas reprobant, averſan-
tur *exempla* plena ſuperbiæ, rebellionis, hy-
pocriſis & fallaciæ. Contra, inquit, memo-
ratus antea Doctor Gallus, *Mirabuntur po-*
ſteri & merito laudis præconio celebrabunt di-
ligentiam Eccleſiæ ſingularem in examinandis
Janſenii & Queſnelli dogmatibus, *antequam*
condemnaret.

Aliis non tanta videbitur neceſſaria fuiſ-
ſe diſquiſitio, ut in plerîſque ſe prodens aper-
tiſſimè tum libris tum Propoſitionibus iniqui-
tas configeretur. Sed hoc benigna Mater Ec-
cleſia dare voluit infirmitati quorumdam, &
aliorum malitiæ, quibus nihil promptius eſt,
quàm ut in ſuorum proſcriptione Dogmatum
vel librorum ſuſpicentur, aut mendaciſſimè
fingant examinis defectum.

Quantacunque demum ab Eccleſiæ Præ-
ſidibus adhibita *diligentia* fuerit, *quâ profe-*
ctò major deſiderari non poſſit, ut Alexan-
der VII. Conſtitutione *ad ſanctam* teſtatur,
diſcuſſos fuiſſe Janſenii Articulos non ſolùm
in ſenſu verborum obvio; ſed etiam ut in Epi-
ſcopi illius volumine conſpiciuntur; fixum
tamen certumque Novatoribus eſt, à conce-
ptis temerè opinionibus nunquam recedere;
ſed cauſari ſemper frivolæ quidpiam excuſa-
tio-

Digitized by Google

tionis, quaſi ſuos contigerit à judicibus ſenſus vel ob ignorantiam non intelligi, vel quod deterius eſt, damnari ex malevolentiâ.

Ita Pelagii ac Cœleſtii præcipuus ſuccenturiator Julianus apud Auguſtinum lib. 1, operis perfecti cap. 10. hæreſin Pelagianam dolens à Zozimo Pontifice atque ab Imperatore Honorio profligatam, vociferari non deſiit, omnia Romæ ſubreptionibus acta eſſe, dari tanto negotio oportere judices æquiores. Juxta eumdem *ſeditionum Decreto excluſa de Eccleſiis fuerat cenſura virtutum*.

Lib. 3. contra Julianum idem conquerens inducitur: *Apud Judices non potuimus agere cauſam noſtram, quia nemo de rebus dubiis bene conſultat, niſi qui ab odio, irâ & amicitiâ vacuum pectus attulerit, quales non fuerunt, qui de cauſâ noſtrâ judicarunt; quia priùs cœperunt eam odiſſe, quàm noſſe.* Hæc *præventio*, atque indè orta *obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum*, ſicut in cauſâ olim Pelagii atque Cœleſtii, ita in cauſâ Janſenii, Arnaldi, Queſnelli & ſimilium mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis id quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor vitæ V. G. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla &c.

Author Apologiæ pro Petro Abailardo contra S. Bernardum ejus denuntiatorem & Apoſtolicam Sedem, à quâ contra eum prodiit ſententia: *Cujus unquam* inquit, *bone Jeſu, culpa tam cæcos habuit judices, ut non utrimque cauſæ latera ventilarent?... Iſti clauſis oculis palpant negotium, & quaſi oculati rerum cognitores, arcu iniquitatis intento, toxicum ſubitò jaculantur*.

Ibid. *Renuntiavit* Bernardus *Apoſtolico, & ſtatim à Romanâ Sede literæ damnationis in Petrum per Gallicanam Eccleſiam volaverunt*; ſed quanto Eccleſiæ detrimento! *Damnatur aureum os illud, Promptuarium rationis, Tuba fidei, hoſpitium Trinitatis*: quod *Deus* non minùs quàm Queſnellum, *in ſuâ Eccleſiâ poſuerat, ut in ea eſſet odor vitæ, bonis libris, inſtructionibus, ſanctis exemplis*.

Quàm ſancta fuit *Inſtitutio* Calvini; quàm glorioſus *de ſervo hominis arbitrio* triumphus parabatur inviĉtiſſimæ Chriſti gratiæ, eliminatâ penitùs omni aliâ ſufficiente! Quàm frangebatur hoc modo efficaciter Pelagiana ſuperbia! Quàm piè in cæteris ejuſdem Hæreſiarchæ lucubrationibus commendabatur Regina virtutum *charitas*, excluſâ omni ſpe & formidine! Quàm ſolidis ubique baſibus ſtabiliebatur Fides, atque hæc ſola juſtificans, ut *fides* Queſnello *prima gratia eſt & peccatorum remiſſio* abſque ullo prævio, quod impoſſibile foret, exercitio actuum bonorum: & quidem *Fides, uſus, augmentum & præmium Fidei, totum eſt donum puræ liberalitatis Dei*, non minùs in Lutheri & Calvini ſententiâ, quàm Queſnelli.

Quot Lutherus edidit volumina, quot commentarios in oracula ſcripturarum tum novi tum veteris Teſtamenti! Quæ omnia ſi Melancthoni, Bucero & cæteris Lutheri diſcipulis credimus, Deus in ſuâ poſuerat Eccleſiâ, ut in eâ eſſent *odor vitæ* non minùs, quàm quidquid à recentioribus prodiit Eccleſiæ Reformatoribus, Queſnelli tantoperè encomio celebratum: utrunque pariter à Deo poſitum in Eccleſiâ fuerit ut in odorem eſſet maximè ſalutiferum & vitalem; ſed quod iniquorum Judicum, maximè Romanorum *pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptos, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor vitæ, V. G. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla* &c.

Omnium denique præſumptio eadem, & jactantia hæreticorum eſt. Non itaque miremur, quòd omnes Janſeniſtarum *libri*, quantumlibet exitiali novitatum veneno turgeant, Queſnello & ejus ſociis *boni* ſint; *inſtructiones*, quantumlibet blaſphemæ, impiæ, hæreticæ, non minùs quàm rebellionis *exempla*, honorifico *ſanctitatis* nomine donentur. Omnibus ea hæreticis præſumptio uſitatiſſima eſt.

Interim perſonant omnia Queſnellianis contra Definitiones Apoſtolicas, contra ſummos Eccleſiæ, & ſeculi Principes declamationibus ac ſatyris, quibus perturbatur Reſpublica, boni omnes offenduntur, hæretici Eccleſiæ inſultant, & in pertinaciâ obfirmantur. Unde iſtiuſmodi Apoſtolis convenit illud Tertulliani lib. de Præſcriptionibus cap. 16. *De verbi autem adminiſtratione quid dicam? cùm hoc ſit negotium illis, non Ethnicos convertendi; ſed noſtros evertendi, hanc magis gloriam captant, ſi ſtantibus ruinam; non ſi jacentibus elevationem operentur: quoniam & ipſum opus eorum, non de ſuo proprio ædificio venit; ſed de veritatis deſtructione. Noſtra ſuffodiunt, ut ſua ædificent*.

Cap. 17. *Ruinas faciliùs operantur ſtantium ædificiorum, quàm extructiones jacentium ruinarum: ad hæc ſolummodo opera humiles & blandi & ſubmiſſi agunt*.

Congruit iiſdem illud Venerabilis Bedæ in cap. 7. Proverb. *Promittunt hæretici ſe contextu verborum cœleſtium ſalubre ſuis auditoribus quaſi ſtratum parare, in quo à vitiorum tumultibus libero corde quieſcant; ſed veraciter illis funibus peccatorum conſtruunt locum per-*

perditionis, ubi perpetuò pedes, manuſque alligati damnantur.

At inquies, in quibuſdam Janſenianorum libris, ut in *Moralibus* Queſnelli *obſervationibus*, non pauca apparent conducentia ad pietatem; in ſermonibus quoque & actibus cernas plurima ad ædificationem compoſita; nihilominus, inquit S. Gregorius in cap. 30. Job. cap. 9. *Sancta Eccleſia cum canibus gregis ſui, hæreticorum patres ponere dedignatur... Qui ſi & viſi ſunt quorumdam mores ad honeſta agenda docuiſſe, pro eo tamen quod de Deo recta non ſenſerunt; eos cum canibus gregis ſui non ponit.... Et quia non nunquam hæretici, quanto magis in perfidiæ errorem delabuntur, tanto ampliùs in exteriori ſeſe operatione cuſtodiunt, ita ut agere præ cæteris magna videantur, ſancta univerſalis Eccleſia cuncta eorum opera deſpicit, quæ ex authoritate fidei non prodire perpendit.*

Janſeniſtis palmam *bonorum exemplorum* præripuit Anabaptiſtarum hypocriſis, de quibus Meshovius in Hiſtoriâ lib. 2. num. 3. *Erat*, inquit, *res cunctis ſtupori, & admirationi, ſpeciemque referebat ſpiritualis cujuſdam vitæ, quam novi illi, & renati homines per adumbratam quamdam ſeveritatem, rigoremque inchoaſſe credebantur. Neque enim aut riſu unquam, aut jocis ſeſe oblectabant; ſed continuò, ſi quid palàm agendum erat, ſuſpiria altè ducebant, ingemiſcebantque, quin & uberes ſubindè profundebant lacrymas, & vanitates hujus mundi coram civibus deplorabant. Hinc miri per Urbem ſermones ſpargebantur, à rudioribus præſertim, quibus illi ſuis fraudibus illudebant. Scribant quidam (ita namque de iis loquebantur) de Anabaptiſtis quod velint, dicant, ſeditionibus eos deditos, & Chriſtianæ Reipublicæ interitum machinari; ex vitâ certè illorum, operibus, doctrinâque, quàm id falſum ſit, evidenter elucet; cum nec jurare eos, nec blaſphemare, nec quæ ſua ſunt, quærere; ſed ea tantùm quæ Chriſti, ſunt, quæ ſcripturis conformia promovere videris. Ecquis hæc non vera, & maximè Chriſtiano homine digna dixerit?*

Ita de Anabaptiſtis impiis Meshovius, quorum exempla libris communitèr reſpondere, & inſtructionibus videbantur: ſed de his & noſtri temporis Novatoribus dixiſſet Hieronymus in Pſalm. 90. *Quod hæretici, quaſi myſteria aliqua promittunt, quando regna cœlorum, quando continentiam, quando jejunia, quando ſanctitatem, quando renuntiationem ſeculi, promittunt meridiem; ſed quoniam non eſt Chriſti lumen, non eſt meridies; ſed Dæmonium meridianum.*

Queſnello non incongruè applicueris, quod de Petro Abailardo breve ſcripſit Elogium S. Bernardus Epiſt. 193. *Homo eſt egrediens menſuram ſuam* elatione animi ac ſuperbiâ, etſi corpore exiguus, neque Divinorum ſcientiâ excellens, *in ſapientiâ verbi evacuans virtutem Crucis Chriſti.*

Et ad Innocentium Pontificem Epiſt. 189. de eodem ait, *volare ejus libros, Urbibus & Caſtellis ingeri pro luce tenebras, pro melle, vel potiùs in melle venenum paſſim omnibus propinari.*

Quoties verò lego, quod idem ſanctus ſcribit Epiſt. 195. de Arnaldo illius temporis hæretico, continere me nequeo, quin de Arnaldo Queſnelli Præceptore domeſtico, de que ipſo Queſnello mihi incidat cogitatio, uti & de utriuſque libris, inſtructionibus, exemplis: *Cujus*, inquit ſanctus, *dentes arma & Sagitta, & lingua ejus gladius acutus: molliti ſunt Sermones ejus ſuper oleum, & ipſi ſunt jacula. Undè & ſolet ſibi allicere blandis ſermonibus & ſimulatione virtutum divites & potentes.*

Epiſt. 190. de eodem; *cujus converſatio mel & doctrina venenum: cui caput columbæ, cauda ſcorpionis eſt, quem Brixia evomuit, Romana exhorruit, Francia repulit.*

Sancto Bernardo conſentiens ejuſdem temporis Scriptor Otho Friſingenſis lib. 2. de Geſtis Frederici Imperatoris cap. 20. ait, *Arnaldum ſub ovinâ pelle Lupum Urbem ingreſſum, rudis populi animos præmolli dogmate accendiſſe ad Seditionem; plus tamen verborum profluvio, quàm ſententiarum pondere copioſum.* Quod autem Dogma mollius illo Janſeniſtarum, quo, ut obſervat in Concilii Tridentini Hiſtoriâ Eminentiſſimus Palavicinus, ademptâ humanis actibus libertate, nihil culpæ ſupereſt delinquenti?

Finem imponat Guntheri Ligurini Arnaldo coævi de eodem teſtimonium.

Tandem natalibus oris
Redditus, aſſumptâ ſapientis fronte, diſerto
Fallebat ſermones rudes, clerûque procaci
Inſectans odio, Monachorum acerrimus hoſtis,
Plebis adulator, gaudens popularibus auris,
Pontifices, ipſumque gravi corrodere linguâ
Audebat Papam.

Duo hìc à Queſnelli ſociis objiciuntur; Primum, quod S. Bernardus Serm. 33. in Cantica & de Conſideratione ſcribens ad Eugenium Papam, depingat mala Eccleſiæ ipſiuſque Urbis, coloribus vix minùs atris, quàm Queſnellus. Alterum, quod ſi in Queſnelliano opere dignum quidpiam occurreret reprehenſione, ſufficere potuiſſet iſtud authori ſuggerere corrigendum non injuſtâ condemnationis infamiâ, præſertim univerſo operi,

to-

tot obſervationes ſalutiferas complectenti.

Verùm in prolixâ Bernardi querimonia, quæ de malis, ſive Urbis, ſive totius Eccleſiæ eſt, nihil reperitur de condemnatione librorum, inſtructionum vel dogmatum, nihil contra averſionem Sedis Apoſtolicæ ab exemplis proficiſcentibus ab hypocriſi, à ſpiritu Schiſmatico & Hæretico Novatorum,

Quid autem juverit ſuggeri Queſnello corrigenda in ſuo opere; cùm nota ejus adverſus Apoſtolicam Sedem contumacia ſit, ſeque ipſe pridem declaraverit authoritatis Pontificiæ & Cenſurarum ab ipſa emanantium contemptorem? Explorata quoque omnibus eſt ejuſdem ſuperbia arrogantis ſibi ſapientiam ſupra omnes mortalium, dum quidquid ſubinde ſeu precibus amicorum, ſeu monitis Antiſtitum permittere viſus eſt, ut in novis Editionibus mutaretur, non fuerit ſincera abdicatio erroris; ſed callida diſſimulatio, uti ex litteris ejus conſtat, quibus amicos monet, ſe, quidquid iſtud eſt correctionis, timori eorum panico & ſcrupulis concedere, non veritatis neceſſitati,

Nonne poſt editam Conſtitutionem *Unigenitus* omnes ibi damnatos Articulos audaciſſimè defendit? Agnoſcitne ſaltem vel in uno ſe ignorantiâ lapſum? Propria hæreticis ſuperbia, atque hinc profluere ſolita obſtinatio, Janſeniſtas non minùs quàm Lutheranos occupat, aut Calveniſtas.

Liber quidem Queſnelli dicitur multum boni tritici continere, quod non decuerit cum zizaniis eradicari. At quàm multis iſtud quodammodo convenit voluminibus hæreticorum, in quibus multa malis bona mixta ſunt, & inter errores plurimi ſanæ doctrinæ articuli, atque irrefragabiles fidei veritates? Sed hanc qualemcumque apparentem jacturam facilè Eccleſia compenſat, eaſdem veritates, eaſdem inſtructiones ſecuriùs, ſanctiùſque proponendo lucubrationibus Catholicis.

Multa pietatem præſeferentia docebant Wickleffiſtæ, teſte Waldenſi Tom. 1. Doct. 7. O! [inquit] *audivi dicere Joannem Caſtri veteris: nunquam ante iſtam doctrinam ceſſavi peccare; quomodo tamen ab iſtis Wickleffiſtis tantum addidici? At ego reſpondi: Væ mihi ſi tot ſanctis, & immaculatis viris, quot quotidiè videmus prædicare, neglectis, etiam Scripturis Sanctis, & ipſius dictis Chriſti aut poſtpoſitis, aut contemptis, nulla mihi gratia eſt emendare commiſſum, niſi priùs audiam diabolum prædicantem*. Imò diabolo vera prædicanti, & annuntianti Chriſtum Dei Filium, ab ipſo Chriſto ſilentium indictum eſt. Non enim iſtiuſmodi Prædicatoribus Eccleſia eget, aut ſalus animarum, cui aliundè Divina Providentia, & Salvatoris benignitas minimè deeſt; ſed modo proſpicit ſalubriore,

Redeo ad *Sancta* Janſenianorum *exempla*, quæ Queſnellus memorat *à Deo poſita fuiſſe in ſuâ Eccleſiâ, ut in eâ eſſent odor vitæ*, ſed luget *mutari quotidiè quoad multos in odorem mortis*, eamque multis deplorandam lachrymis mutationem accidere ex *pervicacia, præventione, obſtinatione*, præcipuè Romanorum Pontificum, atque eis aſſiſtentium Miniſtrorum, qui noluerint, & *nolunt* hodie *aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptos*; in reprobandis videlicet *bonis libris, inſtructionibus & ſanctis exemplis*, Quiſquis autem præſentis mei operis lectioni ſe impendere dignatus fuerit, ſatis deprehendet in ſuperioribus, undè ridiculam Queſnelli hypocriſim de fraude, mendacio, calumniâ multiplici convincat. In Lectoris ego commodum, quoniam Queſnelli impudentia exigit, ſingula accuſationis ejus membra, utroque ſequenti capite, collectis ſpeciminibus diſtinctiùs confutabo.

Interim animadverto in Cornelli à Lapide ad hunc Apoſtoli locum Commentario, quod " ſubinde profani ſcriptores, *odoris* „ metaphorâ in taxandis moribus utantur: „ Sic Martialis 1 *Poſthume non bene olet, qui* „ *benè ſemper olet*; inſinuans eum de impudi„ citiâ eſſe ſuſpectum, qui peregrino ſemper „ odore, morbi ſui pudendi fœtorem molie„ batur diſſipare. „ Sit ſuus illi verſui lepos; aliis magis placet, ſaltem in moralibus cum hac reſtrictione: *Non benè ſemper olet, qui benè ſemper olet*. Quia licèt exterior morum compoſitio in hypocritis fallat, non tamen deſinit etiam in virtute præditis reperiri, & quoddam eſſe animi rectè diſpoſiti argumentum,

At ubi mala fides aliundè perſpectiſſima eſt, exterior ea pietatis ſpecies, ſuſpecta redditur de fictione veræ contrariâ ſanctitati. Exploratiſſimum enim eſt & fuit pridem, nequitiam hæreticorum ad decipiendum faciliùs, obtegi non rarò ſubdolis bonorum operum ſimulacris. Ideò ſolicitè monet humani Generis Servator apud Matthæum cap. 7. *Attendite à falſis Prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ovium, intrinſecùs autem ſunt Lupi rapaces*." Quod (inquit Hieronymus in hunc locum) præcipuè intelligen„ dum eſt de hæreticis, qui videntur conti„ nentiâ, caſtitate, Jejunio, quaſi quâdam „ pietatis ſe veſte circumdare; intrinſecùs „ verò habentes animum venenatum, ſimpli„ cium fratrum corda decipiunt. „ Non ea *Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor*

vite

vitæ: veriſimilius eſt poſita fuiſſe à Diabolo, ut in perverſionem eſſent & *mortem* ſimplicium.

Simile eſt illud Origenis Homiliâ 7. in Ezechielem: *Vide mihi aliquem Marcioniſtam, ſive diſcipulum Valentis, aut certè cujuſlibet hæreſis defenſorem, & conſidera, quomodo idola ſua, id eſt, figmenta ſua, quæ ipſe compoſuit, manſuetudine & caſtitate veſtiat ... juxta mei quidem animi ſenſum, multò nocentior eſt hæreticus bonæ vitæ, & plus in doctrinâ ſuâ habet authoritatis, eo, qui doctrinam converſatione commaculat. Idcircò ſolicitè caveamus hæreticos, qui converſationis optimæ ſunt; quorum fortè vitam non tam Deus, quàm Diabolus inſtruxit: nam quomodò quaſdam illecebras eſcarum, aucupes proponunt, ut faciliùs aves capiant per oblectamenta gulæ, ſic, ut audaciùs dicam, eſt quædam caſtitas diaboli, id eſt decipula humanæ animæ, ut per iſtiuſmodi caſtitatem, manſuetudinem, & juſtitiam poſſit faciliùs capere, & falſis ſermonibus irretire.*

Recentior eſt; ſed non minùs congrua animadverſio Franciſci Simonis de Fraudibus hæreticorum Parte prima Fraude Prima: *Hæreticorum Pater* (Diabolus) *Primâ Eccleſiæ ætate, parum etiamnum peritus ſpargendarum hæreſeon, hoc ferè egerat, ut ſpurciſſimis Gnoſticorum aliorumque hæreticorum moribus Eccleſiam commacularet. Factum igitur eſt denique, ut ſuâ ipſi turpitudine exoſi, atque deteſtabiles vulgò eſſent hæretici. Hoc animadvertens ille, nihilo in ſe melior, ſpeciem mutavit, ſuſcitanſque Montanum atque Montaniſtas, hæreſim induxit pudicam, probam, ſanctam; ſi ſpeciem pro re acceperis.* „

Dein ex Philaſtrio de hæreſibus cap. 50. & ex Epiphanio hæreſi 48. de Montaniſtis ait: *Jejunia, continentia, Martyria, Eccleſiæ Diſciplina, ſpiritus Sancti chariſmata ipſis in ore erant præcipuè, atque perplacere videbantur. Ibi damno ſuo Eccleſia didicit, quantò graviùs metuendi ſint hæretici diabolicis virtutibus nitentes, quàm apertis vitiis infames.*

Addo monitum ſaluberrimum S. Leonis Papæ Serm. 4. in Epiphaniam adverſus Manichæam abſtinentiam, & ſimiles ejuſdem hæreſeos virtutes: *Nihil* (inquit) *cum hujuſmodi hominibus commune ſit cuiquam Chriſtiano: nulla cum talibus habeatur ſocietas ... Neminem fallant diſcretionibus ciborum, ſordibus veſtium, vultuumque palloribus. Non ſunt caſta jejunia, quæ non de ratione veniunt continentiæ; ſed de arte fallaciæ. Hactenus nocuerint incautis, hactenus illuſerint imperitis: Poſt hæc nullus excuſabilis erit lapſus.*

Clamitent itaque Qenſnelliani, & cum Magiſtro ſuo adverſus Eccleſiæ ſummos Præſides expoſtulent de *ſanctis* ſuis *exemplis*, quaſi Deus illa poſuerit in Eccleſiâ, ut in eâ eſſent *odor vitæ*; ſed Romanorum Pontificum, ſive impetitia, ſive malevolentia converterit *in odorem mortis*; nobis ſapientiſſimum ſemper placebit tanti Pontificis documentum, nihil cum hujuſmodi hominibus, quorum nota hæreſis eſt, debere eſſe Catholicis commune, neque credendum facilè moralium quarumdam oſtentationibus virtutum, quarum in novatoribus communiter ſcopus eſt circumventio credulorum, ut conciliatâ ſcilicet authoritate, ſecuriùs novitas ſuſcipiatur, à ſanctis adeò Doctoribus prædicata.

Quemadmodum autem Queſnellus non niſi in genere loquitur, à perſonis factiſque præſcindens particularibus, videretur & nobis poſſe ſufficere ſimilis hic data reſponſio, qualis minùs etiam obnoxia offenſioni eſt; verùm cùm pariter manifeſtum ſit, intentionem Adverſarii eſſe, ut Eccleſiæ Regimen, & quidem ſupremum, & præſentis temporis, odioſum reddat, non ſatis videbitur calumnia confutari, niſi dirutis ejus baſibus & fundamentis, quæ ex factis particularibus Queſnelliana ars fingendi & mentiendi exquiſitiſſima excogitavit; vel à domeſtico acceperit Præceptore Antonio Arnaldo. Quapropter impellentibus nos ad particularia Adverſariis, ſequendum eſt ſaltem quoad facta publica, & quæ, exigentibus ſubinde circumſtantiis, etiam alibi memorata ſunt. Prius diſpiciendum de prætenſis Queſnelli judicio *bonis libris* & contentis ibi *inſtructionibus*.

CAPUT II.

Diſquiſitio circa bonos Libros & eorum inſtructiones, de quibus agere cenſetur Queſnelliana adverſus Eccleſiæ Præſides Expoſtulatio.

OMnibus in præcipuâ hujus temporis controverſia non peregrinis exploratum eſt, *Bonorum Librorum* nomine, à Queſnello & cæteris earumdem Partium Scriptoribus intelligi in primis Libros Baii & Janſenii, dein reliquos eorum dogmatibus conſentientes. Hinc præcipua Novatorum cura eſt, ut geminos iſtos Novitatum Artifices, atque eorum volumina non ſolùm ab erroribus vindicent; ſed in Catalogum pariter referant Auguſtinianorum.

Poſtquam à Pio V. Gregorio XIII. Urbano VIII. graviſſimis reſpectivè cenſuris, etiam hæreſios damnati fuerant Articuli 79. *& quæcunque ſuper iis verbo ſcriptoque emiſſa,*

de iiſdem & ſimilibus [inquiunt memorati tres Pontifices] *poſthac quoquo pacto loquendi, ſcribendi & diſputandi facultatem quibuſcunque interdicimus. Qui ſecùs fecerint, ipſos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis & officiis perpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quæcunque decernimus: vinculo quoque anathematis eo ipſo innodamus, à quo nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipſos, excepto mortis articulo, liberare.*

Huic Pontificiæ determinationi ſe ſubmittens Bajus in teſtimonio manu propriâ ſubſignato quod Romam deferendum tradidit Pontificio Concionatori: *Fateor* (inquit) *inſuper plurimas ex iiſdem ſententiis in nonnullis libellis à me & ante emanatam Apoſtolicæ Sedis ſuper iis Cenſuram conſcriptis, & in lucem editis contineri, & defendi, etiam in eo ſenſu, in quo reprobantur. Denique declaro me in præſentiarum ab iis omnibus recedere, & damnationi à Sanctâ Sede factæ acquieſcere; neque poſthac ullas docere, aſſerere aut defendere velle.*

Audax verò nuper Gerberonius, laudante Queſnello, omnia Baii Opera typis iterum edidit, additis ſuis contra Pontificium anathema vindiciis, quoſlibet ad eorumdem librorū lectionem intrepidè invitans, *Eos* (inquit) *liberè libenterque lege, & quò plus eos legeris, eò pluris facies, & plus in germinâ SS. Patrum, maximè Auguſtini doctrinâ proficies.*

Sunt enim illi maximè inter *bonos libros*, quos Queſnelli judicio *Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in ea eſſent odor vitæ; ſed quos pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis.*

Quod autem tanti mali cauſa ſit non qualiſcumque error Pontificis, ortus forſitan ex ignorantiâ experte peccati; ſed interceſſerit *præventio, obſtinationem* ſecum trahens & *pervicaciam*, indicat Gerberonius Dialogo 2. Abbatem inter & Jeſuitam Pag.22. *Non adeò miramur* (inquit) *nequitiam eorum, qui Romanam Curiam deceperunt, quàm Pontificis* (Pii V.) *animum adeò flecti neſcium, adeò præoccupatum, ut quidquid ei Bajus proponeret omni candore & ſubmiſſione poſſibili, non ſufficeret ad eum ab errore revocandum. Quod ſcriptum fuerat, manere ſcriptum debuit: atque ea videtur eſſe hodiedum magna Romana Cancellariæ Regula.*

Pii V. ſanctitas ſolemniſſime definita, quæque in maximâ eunctis Chriſti Fidelibus veneratione eſt, ſatis eum à Janſenianâ vindicat contumelia. Quod autem de *magna Cancellariæ Regulâ* Gerberonius comminiſcitur, calumnia non minùs patens eſt, exemplis innumeris & maximè obviis facilè convincenda.

Ignorantiſſimum enim eſſe oportet in primis praxeos in Datariâ Apoſtolicâ juxta Cancellariæ Regulas ſervari ſolitæ, ut beneficio excidere declaretur, qui falſis illud allegationibus conſecutus eſt; undè nihil faciliùs æſtimatur, quàm Bullas impetrare quæ prioribus beneficia concedentibus derogent, quotiès obreptio vel ſubreptio demonſtratur. Qualis de beneficiis praxis, etiam de officiis cernitur, & cauſis paſſim aliis, ad Cancellariam pertinentibus.

Vetùm quid definitionibus dogmaticis & cauſis Fidei cum Tribunali Cancellariæ, ejuſque Regulis? Tunc ſcilicet præclarè ageretur cum Eccleſiâ, tunc ſaluriferum foret ejus regimen, ſi quemadmodum particularibus quibuſdam accidit Diœceſibus, ut ſucceſſor Epiſcopi anterioris ſtatuta abroget, etiam dogmatica, ſic Apoſtolica Sedes circumferri ſe omni doctrinæ vento ſineret, fidem exuens & mutans pro libitu ſuo, vel alieno, inclinari facilis ſolicitationibus Novatorum.

Tunc quidem non ſuper Petram; ſed ſuper arenam fundata cenſeretur Eccleſia, neque impoſſibile portis inferi adverſus eam fraudibus prævalere.

Inſipida proinde, ſtulta, & furente ſchiſmatico, quàm Religioſi Ordinis Sacerdote, Theologo, & Profeſſore dignior in Apoſtolicam Sedem contumelia eſt. Sed talibus nova Eccleſia adverſus Romanam opus habet probationibus, ut odioſa reddatur ejus gubernatio, & percuſſo Paſtore diffugiant oves.

Non minùs, quàm ex Bajanorum dogmatum, omniumque pro iis editorum operum damnatione, paſſa eſt Chriſtiana Reſpublica ex Proſcriptione voluminis Janſeniani, teſte Antonio Arnaldo, qui illud contra latam à Pontifice ſententiam geminâ non exiguæ molis ſuſtinuit Apologiâ.

Ne verò quemquam offenderet audacia, ſuſceptæ à ſe operæ rationem Arnaldus reddidit Pag.92. Apologiæ prioris, quòd *ſicut ædificatio Templi reſervata à Deo fuerat Salomoni, ſic melior elucidatio gratiæ Janſenio.*

Arnaldum præceſſerat Pater Quarrè Oratorio Berulliano in Belgio Præpoſitus, qui illuc ex Galliâ ſuppetias Janſenio allaturus advenerat. Hic teſtimonio typis edito ſuam, ſuorumque, ut ait, *omnium lætitiam cum muliere Evangelica* innoteſcere palam voluit, *de inventâ à Janſenio veritatis dragmâ, Philoſophorum tricis deperditâ. Eam* (inquit) *toti* Rei-

Reipublicæ Chriſtianæ gratulamur à Janſenio velut ex inſerutabili propemodum Democriti puteo erutam.

Quantam igitur paſſa fuerit Eccleſia jacturam, ex deperditâ iterum veritatis dragmâ, neque ſolùm in Democriti puteum; ſed multò profundiùs, ad inferos uſque pluriū Pontificū iterato anathemate in perpetuum demersâ? Quæ *præventio, pervicacia, obſtinatio*, clamant cum Queſnello & Arnaldo Gerberonius, de Witte, & tota eis adhærentium turba! Clamant, inquam, contra Pontifices, & quidquid aſſiſtentium Sedi Apoſtolicæ Miniſtrorum eſt; clamant contra omnes Italiæ, Germaniæ, Hiſpaniæ, Luſitaniæ, Poloniæ, atque alibi exiſtentes Antiſtites Catholicos, præſertim in Galliâ, ubi, ſi tres forſitan quatuorve exceperis, nullus eſt Epiſcopus, qui libro Janſenii & damnatis in eo dogmatibus anathema dicere paratus non ſit, non alio requiſito examine, præter illud, quod aliàs apud Sedem Apoſtolicam, ipſo flagitante Regno Chriſtianiſſimo, factum eſt, *diligentiâ, quâ major*, ut teſtatur Alexandri VII. conſtitutio, *deſiderari non poſſet*.

Nihilominus pro Janſenii volumine & univerſis ejus dogmatibus vociferantem cum ſociis novæ ſectatoribus hæreſeos cernimus Queſnellum: *Pervicaciâ, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis id quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor vitæ, V. G. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla* &c.

Imo, inquit Jacobus Gilbertius, Famoſus Duacenſium Cancellarius, periclitabatur graviter Chriſtianorum de gratia fides ex ignorantiâ Alexandri VII., ſed bene habet, quod ſicut Deus Janſenium, Arnaldo teſte, deſtinaverat obſcuratæ à multis ſeculis doctrinæ de gratiâ ſalutiferum illuſtratorem, ſic teſte Gilbertio Deus Eccleſiæ, ſeu fidei ejus periclitanti de peritiſſimo proſpexerit medico Arnaldo, ut gratulantem vidimus Duacenſem illum Cancellarium in Epiſtolâ ad eum datâ. *Evangelicam*, inquit, *de Chriſti gratiâ doctrinam ſanaviſti à vulnere, quod ei Conſtitutione ſuâ Alexander VII. infixerat, & cujus plaga nondum penitùs obducta eſt.*

Quomodo igitur tales Theologi cum *bonis* adeò *libris & inſtructionibus, à Deo poſiti in Eccleſiâ non fuerint, ut in eâ eſſent odor vitæ?* Non unicum iſtud Arnaldi erga Eccleſiam beneficium eſt, *doctrinam de gratiâ à gravi vulnere liberaſſe*, liberavit & totam Eccleſiam ab onere obedientiæ circa libros prohibitos. ſic ejus in Belgio Diſcipulus alteri ſcri-

Conſtitutio Theol. propugn. Tom. IV.

bens: *poſt editam a Domino Arnaldo partem nonam difficultatum* (Steyaertio propoſitarum) *non ampliùs neceſſe eſt petere facultatem legendi libros prohibitos*. De hoc ſecurum reddidit Opſtraetium Queſnelli Secretarius Brigode.

Ibi ſcilicet novæ Eccleſiæ Doctor maximus obligationem hanc collectis undique rationibus, ſeu frivolis potiùs atque ad ſchiſma ducentibus cavillis impetere non veretur, præſertim pag. 14. *Talis*, inquit, *ſervitus foret obex non exiguus converſioni hæreticorum. Charitatis igitur eſt tollere hanc petram ſcandali, quæ innumera animarum millia à viâ ſalutis averteret & detineret in ſchiſmate.*

Denique pars ea nona, ſive ultima *difficultatum* Arnaldicarum tota ex profeſſo opponitur Romanis condemnationibus dogmatum & librorum. Quis igitur dubitet, quin *liber* ille cum ſuis *inſtructionibus* judicio Queſnelli inter *bonos* ſit imò optimos, *quos Deus in ſuâ poſuerit Eccleſiâ, ut in eâ eſſet odor vitæ?* Verùm in tribunali Sedis Apoſtolicæ proſcriptus eſt, expreſſis in Decreto ſingulis diſtinctiſſimè Partibus.

Eximia libri iſtius utilitas fruſtrâ inpoſterum prædicabitur Romanis, quemadmodum liber Janſenii ab Auguſtini Diſcipulis velut divina lucubratio, tanto tempore celebratus eſt, Tribunalis Pontificii *pervicacia*, inquit Queſnellus, *præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum*, quid non miſerè perverti in Republicâ Chriſtianâ! *Defenſionem Eccleſiæ Romanæ & Summorum Pontificum contra Melchiorem Leydeckerum* Calviniſtam Queſnellus edidit, uti & *defenſionem duorum Brevium Innocentii XII. ad Belgii* Auſtriaci *Epiſcopos*. Non multo ante etiam Gabriel Gerberon compoſuerat *Defenſionem Romanæ Eccleſiæ adverſus calumnias Proteſtantium.*

Ecce autem tot *defenſiones* anno hujus ſeculi quarto die 11. Martii, uno eodemque Romano diplomate configuntur. Quis inter ſimplices Janſenianis credulus Sycophantis, non ſupponeret, *libros* tam *bonos à Deo in Eccleſiâ poſitos, ut in eâ eſſent odor vitæ?*

Hinc dolor vehemens, hinc lachrymæ propter *mutationem* à Romanis inductam Sanctionibus, ut in odorem vertantur lethiferum, quæ ad ſaluberrimum condita videbantur, atque à Deo in cœtu Fidelium collocata.

At cæcam illi exiſtimant Apoſtolicam Sedem adeò, ut non videat ſub inſcriptionibus ſpecioſis hæreticam deliteſcere turpitudinem, & quæ defenſionum nomine appellantur, non eſſe niſi proditorias molitiones; quaſi

Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum authoritas aliter ſalva eſſe non poſſit, niſi Baii, Janſenii eiſque adhærentium peſtilentiſſimam hæreſim, pro fide Catholicâ amplectatur.

Præcipuus ille, imò unicus videtur fictitiis iſtiusmodi ſcopus fuiſſe defenſionibus, ut univerſus Janſenii, atque adeò Baii ſenſus anathemati ſubduceretur incolumis.

Magnifica apparuit Epigraphe libri editi anno 1645. *Authoritas Sanctorum Petri & Pauli reſidens in Pontifice utriuſque Apoſtoli Succeſſore*: Alterius quoque libri cui titulus erat *Romana Eccleſiæ magnitudo ſtabilita in Sanctorum Petri & Pauli authoritate*.

Utriuſque autem operis tota dirigebatur intentio; ut S. Petri authoritas in univerſæ gubernatione Eccleſiæ non eſſet Paulinâ ſuperior, proinde neque cæteri Apoſtoli Petro ſubditi eſſent; dein & hodierni ſuccedentes Apoſtolis Epiſcopi, fierent Pontificibus quodammodo æquales, relicto ei Primatu non alio, quàm ſicut ab Ægidio de Witte, aliàs *Candido* Mechliniæ declaratum eſt; *Papa non eſt niſi primus Epiſcopus, nec illi competit inter Epiſcopos major Poteſtas, vel prærogativa, quam competit Plebano, ſive Paſtori Sancti Rumoldi reſpectu aliorum Paſtorum Parochialium ejuſdem Civitatis, & ea quæ competit primo Scabino Civitatis Gandavenſis, ſive aliarum Civitatum.*

Prioris utriuſque operis, & ſimilis Epiſtolæ faſcinare Apoſtolicam Sedem non potuit doloſa inſcriptio; ſed latens hæreſis, expoſitione dilucidâ palàm declarata eſt & perſtricta anathemate.

Ægidii quoque Enuntiatio Cenſuram non evaſit Lovanienſium Doctorum. Partes Ægidii ſuſcepit Gerberonius in *Examine Reſponſi* Pag. 82. defininiens glorioſam eum *pati perſecutionem propter juſtitiam*.

Gilbertus etiam de Choyſeul Epiſcopus Tornacenſis Epiſtolâ ad Steyaertium Pag. 29. *veſtram* (inquit) *facultatem* Lovanienſem *ſemper veneratus ſum, ſed vix temperem, quin iſtam, quâ ſcripta Domini de Witte inuſtæ ſunt Cenſurâ, minùs juſtam eſſe exiſtimem, ne dicam præcipitem. Nihil in ſcriptis Domini de Witte deprehendi niſi Catholicum; imò ſententiam ejus puto ad fidem divinam pertinere, & à Deo reſeratam*: ſive ut Queſnelli vocibus utamur, *fuiſſe à Deo poſitam in Eccleſiâ, ut in eâ eſſet odor vitæ; ſed pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutaverit quoad multos in odorem mortis.*

Dum viveret Epiſcopus ille, cujus *odoris* in dogmaticis fuerit, non omnibus exploratum eſt. Mediator pridem eſſe voluit pacis Janſenianos inter & catholicos iucundæ, quaſi fidem inter & hæreſim, conſilio ſapienti via media excogitetur.

Decretum ab eo tunc Convenenſium in Galliâ Epiſcopo typis editum pro receptione Bullæ Innocentii X. contra quinque hæreticos Janſenii Articulos, Catholicis paſſim non apparuit *odoris boni*, neque ipſi bene oluit ſupremo Chriſti Vicario, utpote qui illud inter plura Janſeniſtarum opera cum ipſo Janſenii volumine arceri ab Eccleſiæ finibus voluit, diplomate anni 1654. 23. Aprilis.

Verùm Arnaldus in Propoſitis Steyaertio difficultatibus. Parte 9. Pag. 48. ridens hanc Pontificis ſententiam, *Putaſne*, inquit, *benè fundatam fuiſſe aut ei aliquid deferendum?* Hanc Mediatori ſuo rependere gratiam Arnaldus voluerit.

Ægriùs tamen tulit Clementis IX. Cenſuram quâ graviſſimè feriuntur *Inſtructiones Ritualis Aletenſis*. Quàm ſalutiferi illæ *odoris* eſſe cœperant novæ Promotoribus Eccleſiæ! *Hic liber*, inquit Arnaldus pag. cit. *Continet collectionem omnium, quæ Epiſcopo illi piiſſimo & Sanctiſſimo zelus ſuus & conſcientia dictaverat maximi momenti eſſe ad Fidelem SS. Myſteriorum adminiſtrationem... Inſtructiones iſtæ legi nequeunt quin ubique percipiatur lumen & unctio ſpiritûs, uti & Ethicæ tam puræ, ut percellere valeat omnes, qui vel rudem obligationis Evangelicæ notitiam conſecuti ſunt. Quis credidiſſet, librum ejuſmodi condemnari potuiſſe?*

Ad eam indubiè Queſnellus damnationem reſpexerit, conquerens in præſenti Articulo de *præventione, pervicaciâ, obſtinatione in nolendo examinare, aut agnoſcere, ſe fuiſſe deceptum*, unde accidat *quotidie quoad multos mutari in odorem mortis, id quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor vitæ V. G. bonos libros, Inſtructiones, ſancta Exempla* &c.

Vix alius Pontifex eſt, de quo Janſeniani mitiùs loquantur, quàm de Clemente IX. propterea quod ſubdolâ obedientiæ ſimulatione eum ſibi conciliaſſe videbantur in Alexandrinæ contra Janſenium Formulæ ſubſcriptione.

Ideo quoque excuſandum Arnaldus ſtatuit eundem Pontificem, quaſi Pontificatûs initio & acquiſitâ nondum experientiâ, facilè *deceptus fuerit fraudibus hypocritarum & improborum mendaciis; alioquin caviſſet ſibi ab inferendâ injuriâ Epiſcopo de Eccleſiâ tam benè merito*.

Opi.

Opinione ſcilicet Arnaldi *meritum* illius Epiſcopi prorſus eximium erat, rebellio contra Alexandrum VII. & in retinendo Janſenii ſenſu ſcandaloſiſſima obſtinatio; ob quam dejiciendus fuerat ab Epiſcopali Cathedrâ, niſi de inſtituendi judicii formâ diſſidium interveniſſet.

Cujus autem *odoris* in Sedis Apoſtolicæ Tribunali judicatæ fuerint *Inſtructiones* illæ *Ritualis Aletenſis*, diſcimus ex Brevi Apoſtolico ipſiusClementis IX. dato 9. Aprilis 1668. quo declaratur, *Contineri illic non ſolùm non nulla à Rituali Romano aliena; ſed etiam doctrinas quaſdam & propoſitiones falſas, ſingulares, in praxi periculoſas, erroneas, & conſuetudini in Eccleſiâ communiter receptæ, atque Eccleſiaſticis Conſtitutionibus oppoſitas, & repugnantes, quarum uſu & lectione Chriſti Fideles in jam damnatos errores ſenſim induci, ac pravis opinionibus inſici poſſent.*

Ideo Pontifex eundem librum non ſolùm damnat, & perpetuò prohibet ſub pænâ Excommunicationis latæ ſententiæ, ipſo facto incurrendæ; ſed etiam à Sacris Inquiſitoribus atque Locorum Ordinariis, ad quos delatus fuerit, jubet nullâ morâ interpoſitâ comburi.

Nihilominùs Queſnellus ſeu quiſquis ejus ſocius, eſt author libri Gallici cui titulus: *Monita ſincera ad Fœderatarum in Belgio Provinciarum Catholicos circa Decretum Inquiſitionis Romanæ, contra Archiepiſcopum Sebaſtenum Hollandiæ vicarium*, præmittit hanc pro *Ritualis Aletenſis Inſtructionibus* animadverſionem: " Si Authores condemnationis ſibi perſuaſerint, eam Sedi Apoſtolicæ fore „ honorificam, neceſſe eſt miſerâ fuiſſe cæcitate præoccupatos; Quomodò enim niſi „ ſtolidè ſe deludere potuerint adeò ut crederent, nos reverentiam exhibituros Romano Diplomati, quo Sanctiſſimi Antiſtitis Rituale flammis infamibus addicitur „ abſque ratione ullâ; ſed ſolo adverſus Authorem Spiritu vindictæ?

„ Nihil adeò Fideles ædificat; quàm tanta in Apoſtolico Antiſtite demiſſio animi; „ nihil offendit magis, quàm tanta Romanæ „ Curiæ pertinacia, in negando altero ejuſdem libri examine. Ut potuiſſent Romani „ Politicæ ſuæ effectum optatum conſequi, „ obcæcare debuerant univerſos, quibus aliquid luminis eſt, ne Cenſores illos perſpicerent eſſe de injuſtitiâ convictos.

„ Memoria Aletenſis Epiſcopi ſemper in „ benedictione erit, nequidquam obſtantibus iſtiuſmodi Cenſuris, quibus ſancti „ gloriantur, quemadmodum Cruce & ſtigmatibus Chriſti gloriatur Apoſtolus. „

Huc uſque *Monitorum* Præfatio, cujus memoratam audaciam Queſnellus poſtea inſtauravit in editis à ſe *Dialogis* contra novi Teſtamenti Gallici, vulgò *Catalaunenſis cum obſervationibus Moralibus* condemnationem.

Sic ibi pag. 10. Queſnellus interrogat: " Viſne tertium exemplum Decreti Romani „ quod non juſtitiæ ratio, ſed vindictæ ſpiritus dictavit? Noſti Rituale Aletenſe: „ nullum hactenus opus extitit perfectum, „ adeò in ſuo genere.

„ Pag. 11. Decretum illud furor peperit. „

Non hic locus eſt ſingula Janſenianis infeſta voluminibus Decreta vindicandi; quandonam enim aliàs propugnatio præſens terminabitur? Verùm hoc expedito opere, ſi Janſeniana temeritas in vellicandis Romanorum Pontificum ſive adverſus dogmata, ſive adverſus volumina definitionibus perrexerit, non deerit, qui reſpondeat.

Interim ex allegatis redditur extra dubium, quin Queſnellus inter *bonos libros, & inſtructiones quas Deus in ſuâ poſuerit Eccleſiâ ut in eâ eſſent odor vitæ*, intelligi à Lectoribus voluerit *Aletenſe* cum *Inſtrutionibus Rituale*.

Non minùs perſpicuum eſt, eò accedere *vindicias diſciplinæ quæ obſervatur in Senonenſium Diæceſi circa impoſitionem publicæ Pœnitentiæ pro peccatis publicis*, Definiente Arnaldo in *Propoſitis* Steyaertio Difficultatibus Parte 9. Pag. 68. "Prohibitionem hujus vo„ luminis approbari minimè poſſe; ſed quoad „ omnes ſuas circumſtantias eſſe injuſtam. „ Rationem Arnaldus exhibuerat generalem pag. 61 "Quantumlibet parum (inquiebat) boni „ ſenſûs & intellectûs cuipiam ſit, legere is „ librum illum non poteſt, quin dignum cenſeat omnibus Elogiis, quibus eum Approbatores Illuſtriſſimi condecorarunt. „

Libri illius novitas non paucis dogmatum morumque veterum amantibus in Galliâ offenſioni dicitur fuiſſe & ſcandalo, à quibus Sedi Apoſtolicæ denuntiatus, atque ab hac ſubditus examini, ſententiam retulit damnationis. Quod autem Romanis Cenſoribus atque univerſis Pontifici adhærentibus Epiſcopis nihil ſani Judicii ſit, nihil boni intellectûs, nota pridem hæreticorum ſibi fere ſolis omnem tribuentium ſapientiam inſaniſſima præſumptio eſt.

Momordit non minùs acritèr Novatores editorum à ſe condemnatio Catechiſmorum; cum enim ætas provectior a puerorum plurimum pendeat inſtitutione, non exigua ſemper fuit novæ Eccleſiæ ſolicitudo, ut nova procuderentur Doctrinæ Chriſtianæ compendia, veluti rudimenta, quibus ætas tenera im-

imbueretur Doctrinâ Bajo & Janſenio conſonâ.

Inter illa famoſiſſimus fuit *Catechiſmus de Gratiâ* Gallicè primùm editus, dein Belgicè, iteratis toties typis ut deſcribere numerum non ſit facilè. Prohibitus Romæ fuit anno 1650. die 6. Octobris tanquam *continens quam plures ſententias, alias per Fel. Record, Pium V. Gregorium XIII. Urbanum VIII. damnatas*. Verum quid eſt, cui Janſeniſtarum induſtria, & religio admirabilis haud noverit obviare? Mutavere titulum & pro *Catechiſmo de gratiâ* poſuere *Elucidationes circa difficultates aliquas de gratiâ, cum reſponſo ſolido ad quædam Vulgi dubia circa doctrinam de Gratiâ & prædeſtinatione*. Quis liber adeò peſtilens eſt, quem tali modo facilè non ſit ab anathemate liberare? Sola ſcilicet immutanda eſt inſcriptio. Horrorem ab omni quod minimam præferat ſpeciem laxitatis, oſtendere geſtiunt iidem Theologi adeò, ut juxta ipſos *non liceat ſequi opinionem vel inter probabiles probabiliſſimam*. Rigor iſte meritò diſplicuit Alexandro VIII. atque ab eo inter Articulos 31. erroneos, hæreticos, & aliis reſpectivè cenſuris graviter notatos eliminatus ab Eccleſiâ eſt. Verùm nullus mihi labitur dies, quo Janſenianis incumbo refutandis novitatibus, quin vehemens me inceſſat identidem admiratio, quomodo ſcriptores iſtiuſmodi non pudeat, inanibus affectare vocibus rigorem, dum in negotio fidei graviſſimo & præſtanda Chriſti Vicario obedientia convincuntur diſſolutiſſimi. Unde cuilibet novitatum pulvere non obcæcato conjectura apparet haud temeraria, tales ſolis labiis & calamis mendacibus non minùs religionem fingere, quàm pietatem, reverà practicè Libertinos. Quin Catechiſmus ille *poſitus à Deo in Eccleſiâ fuerit, ut in eâ eſſet odor vitæ*, non dubitat Gerberon in Hiſtoriâ Janſeniſmi Tomo. 1. Pag. 380. *Parvus hic* (inquit) de Gratiâ *Catechiſmus à Janſenianis compoſitus, continet compendio præcipuas de Gratiâ veritates juxta mentem S. Auguſtini*.

Pag. 381. *Explicat eas nitore maximo*.

Pag. 334. *Ex condemnatione hujus Catechiſmi compoſiti à diſcipulo S. Auguſtini evidens fit, quàm parum illo tempore Romanis Theologis nota fuerit doctrina S. Auguſtini*.

Ex primâ & tertiâ Gerberonii ſententia patet, *Janſeniſtas* & *Auguſtini diſcipulos* ab eo pro ſynonimis haberi. De Catechiſmo autē illo judicium reperio ſapientius exhibitum Archiduci Leopoldo, cùm hic Belgium pro Rege Hiſpaniæ gubernaret eodem tempore, quo Catechiſmus ille recenter à Sede Apoſtolicâ prohibitus, à Janſenianis quaſi in vituperium cenſuræ, ſtudioſiùs propagabatur, & defendebatur ardentiùs.

Sic igitur vir doctiſſimus, qui Archiduci à Conſiliis erat, de hoc Cathechiſmo: *Liber* (inquit) *mole exiguus eſt, ſed talis, ut exiſtimem Janſenianis per eum gravius inflictum fuiſſe vulnus, quàm per aliud quodcunque eit adverſantium hactenùs volumen. Ex illo enim colligitur, ſententiam Janſenii de gratiâ, libero arbitrio, & cæteris annexis, eſſe puram putam Calvini, approbatam in Synoda Dordracenâ*.

Hinc Calviniſtarum gratulatio, quaſi potior ac ſanior Eccleſiæ pars ſibi cœperit conſentire. Quàm benè Catechiſmus idem oleat Calvinianis, duorum illud teſtimonio diſcimus, non vulgarium inter ejuſdem hæreſeos Profeſſores; Leydeckeri ſcilicet & Mareſii.

Ita prior in Theſi 56. *Libellus ſanè lectu digniſſimus eſt, ut qui medullam Janſeniani voluminis continet, & retundit feliciſſimè omnes Jeſuitarum contra gratiam calumnias. Replevit hic latè ſtatim Chriſtianum ferè Orbem, multoſque à Jeſuitis averſos, Janſenii fide imbuit; quorum ſimul aperuit oculos, ut viderent injuſtas Pontificum iras, vanaſque Bullas, quibus imperio, non ratione doctrina de Gratiâ, quæ conſcientiam urget, premebatur*. Ita Melchior Leydeckerus Ultrajectenſium Doctor. Præceſſerat dudum Samuel Mareſius Groeninganus, qui in Catechiſmo illo odorem percipiens Calviniſmi fragrantiſſimum, adeò ſe ad ejus ſenſit allici amorem, ut novis eum typis edi curaverit, notis convenientibus illuſtratum.

In Epiſtolâ Dedicatoriâ ſic amicum alloquitur. *Cùm nuper eſſem apud te, oſtendebas mihi Catechiſmum de gratiâ Janſeniſtarum, quem Lutetiâ attuleras, & mirabaris meritò rem eò deveniſſe in Communione Romanâ, ut pluribus nunc inciperet arridere illa gratiæ ſalutaris doctrina, quæ olim tam diras Perſecutiones in Proteſtantibus Reformatis paſſa fuerat ... vel hinc liquebit, celebria illa quinque capita de Prædeſtinatione, Redemptione per Chriſtum, libero arbitrio, converſione Peccatorum, & perſeverantiâ Sanctorum, quæ contra Remonſtrantium ſtrophas vindicavit, aſſeruit, explicavit ex Dei verbo celeberrima Synodus Nationalis Dordracena, ante annos triginta duos præterpropter celebrata: & in quibus omnibus nobis conſonos habemus doctiſſimos Janſeniſtas, adverſantibus, & ringentibus Jeſuitis*.

Inter vicinos Belgio noſtro Catholico Calviniſtas cum liber Janſenii lucem aſpiceret, celebres habebantur Giſbertus Voetſius, Jacobus Friglandius, & Hugo Grotius. Quorum

rum primus etſi cum vivente aliàs Janſenio & Liberto Fromondo ſcriptis contenderat, opus tamen Janſenii Poſthumum tanquam odoris optimi complexus eſt,

Friglandius dignum cenſuit quod in linguam vernaculam tranſlatum, omnium manibus tereretur. Grotius ex eodem volumine ſpem concipiebat non exiguam, conciliandæ ſuos inter & Pontificios unionis.

Paulus Calonus Prædicans Leerdamenſis, propè quod oppidum PagusAcquoya, Janſenii Patria eſt, ex ſola quæ Calvinianos inter percrebuerat, famâ de Janſenii opere perquam magnificâ, antequam illud oculis luſtrare licuiſſet, ſuum de eo gaudium teſtatus eſt literis Acquoyam ad Janſenii fratrem datis;

" Continet [inquiebat] liber hic defenſio-
,, nem unius ex præcipuis Religionis verè
,, Chriſtianæ articulis ſub nomine Sancti Pa-
,, tris Auguſtini, iſtud ipſum dogma eſt,
,, quod apud nos conſtanter traditur & præ-
,, dicatur: pro cujus defenſione dilectiſſimus
,, frater tuus teſtatur, ſe multa Lovanii ſu-
,, ſtinuiſſe prælia, multa indigna perpeſſum:
,, atque ecce jam inde à Pontificio apud
,, Bruxellenſes Nuntio, Jeſuitarum artibus
,, concitato, liber idem proſcriptus eſt. Gra-
,, tias ago Deo, & agam publicè, pro tam
,, propitio lumine, quo Fratris tui intelle-
,, ctum illuſtrare dignatus eſt,
,, Laudem meretur Frater tuus ſingula-
,, rem, quem prædicare nunquam deſinam,
,, Deum precatus, ut parem erga te, ac tuos
,, omnes miſericordiam exerceat, ut non in
,, illo puncto tantùm Fratrem imiteris; ſed
,, humanam omnem contaminationem, &
,, falſam religionis larvam abjiciens, ad an-
,, tiquam Catholicam Apoſtolicam Roma-
,, nam fidem, quæ Acquoyæ publicè prædi-
,, catur, & à Celſiſſimo Principe [Auriaco]
,, & Provinciarum Magiſtratibus contra ad-
,, verſariorum noſtrorum vim defenditur,
,, propediem revertaris,
,, Mox ubi Fratris tui librum nactus fue-
,, ro, ad gregis mei ædificationem illo, ut par
,, eſt, utar.,,

Tam bonus odor Janſeniani voluminis naribus hæreticorum; etiam diffitis fuit, mox autem ut è typographiæ tenebris prodiens, liberiore cœpit frui aëre, effilavit fœtorem Catholicis intolerabilem. Quapropter ab his paſſim creditum eſt, non à Deo poni illud in Eccleſiâ ut in eâ eſſet odor vitæ; ſed à Dei & humani generis hoſte ad Eccleſiæ luctum & animorum perniciem ex inferis ſuſcitatum.

Ne autem ullo Epiſcoporum ſtudio, ullis Apoſtolicæ Sedis Definitionibus aut cenſuris, impediri ullo tempore poſſet, quin mephytis peſtifera latiùs diffunderetur, procuravit ſtygius fraudis & hæreſeos artifex, ut Janſenii doctrina innumeris quaquaverſum diſtraheretur operibus, quæ deſtruere, aut ſupprimere univerſa, nunquam foret in Catholicorum Antiſtitum, Inquiſitorum, aut ſummorum etiam Pontificum poteſtate. Ingentem Catalogum texuit & proſcripſit Urbani VIII. Conſtitutio *in Eminenti*: alterum junxit Innocentius X. alterum etiam Alexander VII. & ſecuti poſtea Romani Pontifices, præſertim Clemens XI. Sed longè plura ſuperſunt Janſeniano imbuta toxico opera, quæ nullo Diplomate referuntur prohibita; niſi quod ſententiis generalibus contra Baii, Janſenii, Queſnelli continentia errores, volumina quælibet feriantur. Cavillationibus etiam adverſus quodcunque Eccleſiæ judicium nova Secta abundat, quales vix ulli antea hæreſi legitur innotuiſſe. Obſtinatio denique, temeritas, impudentia Janſeniſtarum tanta eſt hoc tempore, ut eorum ad meliorem frugem reductio deſperanda Eccleſiæ videatur, niſi hujus conatibus potentia Principum brachio ſubveniat robuſtiore.

Proſequamur in examine *librorum* adhuc aliquot, quos Queſnelli Propoſitio indicari voluit tanquam *bonos atque à Deo poſitos in Eccleſiâ ut in eâ eſſent odor vitæ; ſed quos pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis*,

Divinatione expoſitâ erroris periculo hic mihi opus non eſt, ut inter illos eſſe cenſeam librum editum à P. Ægidio Gabrielis hoc titulo: *Specimina Moralis Chriſtianæ & Diabolicæ*. Author hic Arnaldo devotiſſimus fuit, eique viciſſim charus admodum diſcipulus, & Cliens: liber quoque, ut præter alias novitates, compendium quoddam continet Arnaldini operis de *Frequenti*, id eſt rariſſimâ, *Communione*, non potuit non Arnaldo, Queſnello, Walonio curæ eſſe ut eum defenderent; cui ne quid deeſſet, Author ipſe è Belgio Romam excurrit.

Non defuere ei quoque acres in Belgio adverſarii, inter quos Illuſtriſſimus Fierland Brabantiæ Cancellarius, publicorum licèt obrutus multitudine negotiorum, famâ tamen exotici operis ad lectionem ejus excitatus, lectione adeò in ejus exarſit illicò iniquitatem, ut erudito typis edito volumine Accuſatorem ſe *Moralis* iſtius prætenſæ *Chriſtianæ & Diabolicæ*, Tribunali Apoſtolico declararit, undè & egregiam laudem humaniſſimis literis, & accuſati operis iteratam retulit condemnationem.

Ni-

Nihil quidem ſtudii Pater Ægidius, nihil Walonius, & quidquid in Urbe erat Arnaldinarum Partium, prætermiſere, ut tanti penes ſuos pretii librum ſubducerent damnationi. Unde non parum occupationis & moleſtiæ datum S. Officio. Tandem autem operoſo examine terminato, confixus eſt. Poſtea tamen in pluribus correctus, novis in lucem typis prodiit; ſed cum emendatio apparuerit minimè ſufficiens, denuntiatus iterum Sedi Apoſtolicæ fuit, iterum proſcriptus.

Ideo locum hic habere non potuit, etſi Queſnellus indubiè voluerit, quod præſens ejus aſſerit Articulus: *pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit ut in eâ eſſet odor vitæ v.g. libros bonos.*

Audienda hìc modo nobis eſt Arnaldi adverſus illam Tribunalis Apoſtolici ſententiam indignatio; ex qua Theologi iſtius affectata modeſtia, ac religio, illuſtri novo ſpecimine dignoſcatur. Sic literis Romam ad Walonium datis 2. Januarii 1681. *Si rumor, quem à diebus aliquot Monachi ſpargunt, verus ſit, quod juſtificatio Parochorum pro ſuis ſeptem punctis* (quæ imponere omnibus voluerant, ut credenda explicitè, & neceſſariò neceſſitate medii) *& liber Patris Gabrielis ſubjerint condemnationem, nonne prudentiſſimè agunt Galli, retinendo poſſeſſionem, in quâ ſunt, iſtiuſmodi cenſuris nihil penitus deferendi? Quod enim etiam ſub Pontifice tam Sancto fit, videtur ſpem omnem adimere de adhibendâ majore impoſterum circumſpectione.*

Arnaldus iterum 16. Aprilis 1683. ad eumdem, *Quocumque me verto, nihil apparet uſpiam niſi materia & cauſa multiplex lamentorum: in quorum numero eſt quod ſcribis de opere Patris Gabrielis. Et adhuc velles ut nos cura angeret de libro cui titulus* CAUSA JANSENIANA, *ne forſitan vel propter inſcriptionem à Cenſoribus reprobetur? Crede mihi, Romana illa judicia pro nihilo habeo: Quid enim facias iſtiuſmodi Cenſoribus, quibus animus eſt, quaſcumque proſcribere veritates, propter ſolum, quod ab ipſis fingitur Bajaniſmi aut Janſeniſmi periculum. Idola iſta ſunt, quibus omnia oporteat immolari, aut potiùs idolum ipſis eſt ſua gloria;*

Hactenus Arnaldus, cujus hic literis certiores reddimur, quòd à Præceptore ſuo Domeſtico Queſnellus didicerit inter cætera, gloriationem abſurdiſſimam quam anno 1691 ſcripſit in Epiſtolâ ſub nomine *Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum* Pag. 18. *Habemus nos hoc ſingulare quo nobis bene eſt, quodque ſemper retinebimus; quod ſimus in poſſeſſione, eodem ſemper proſequendi tramite, quidquid à Romanis Cenſoribus opponatur, vel Decretum qualecumque ab hoc emanaverit Tribunali.* Quis hæreticus aut Schiſmaticus tantumdem non enuntiet? Cui autem probè Catholico talis Queſnelli *Inſtructio* videbitur inter illas *quas Deus* in ſuâ poſuerit Eccleſiâ, ut in eâ eſſet odor vitæ?

Præ libris cæteris, ſaltem poſt volumen Janſenii, videtur in nova Eccleſia haberi authoritatis maximæ *Diurnum Sanctamorei*, utpote, quo veluti quinto Janſeniſtarum Evangelio nituntur pleraque, quæ jactare ſolent, Sedi Apoſtolicæ & inſtitutis ab eâ contra Janſenii doctrinam examinibus odioſa. Vix minùs perniciosus eſt liber alius ſpecioſo editus titulo, tanquam *Manuale Catholicorum authore Aletophilo Charitopolitano.*

Uterque liber non ſolùm Romæ ſed etiam in Galliis odorem exhalare mortiferum judicatus eſt: Contra utrumque a Rege Chriſtianiſſimo in ſuo intimo Senatu ſeu Conſilio Statûs lata eſt ſententia die 4. Januarii 1664. ut ſequitur: " cùm libri ambo juſſu ſuæ Majeſtatis examinati fuerint à pluribus & Primatiis Epiſcopis ac Doctoribus, atque ab
„ iis deprehenſi inter cætera inſtaurare apertè hæreſim Janſenii, authores & defen-
„ ſores ejuſdem ſectæ magnopere laudare,
„ ſcriptores verò contrarios deprimere, De-
„ creta Pontificia, Pontifices ipſos, Cardi-
„ nales, Epiſcopos, Doctores, Religioſos
„ excipere contemptû & impudentiâ non
„ tolerandâ: Denique authoritatem Eccle-
„ ſiæ libris iſtis adeò lædi, ut mereantur ſup-
„ plicium legibus contra libros hæreticos
„ conſtitutum: quod utrique per præſentes
„ Rex decernit: videlicet ut in loco ſuppliciis
„ deſtinato, publicè manu Carnificis lace-
„ rentur & igne conſumântur. „

Nihilominùs Gerberon in nupera *Generali Hiſtoriâ Janſeniſmi* Tomo. 2. Pag. 88. vocat *pulchrum opus illud Diurnum Sanctamorei*, *quod*, (inquit) *relatum eſt in Indicem librorum prohibitorum, quia res quæ ibi narrantur, non ſunt Romanis honorificæ.* Similis nænia eſt Ægidi de Witte in *Panegyreos Janſenianæ* Apologiâ 2. Pag. 24.

Veriſſima ratio fuit, quæ in Sententiâ Regis Chriſtianiſſimi jam relatâ exprimitur. Non mitius Judicium de *Montaltii Epiſtolis* vulgò *Provincialibus* anno 1660. die 7. ſeptembris datum fuit ab Epiſcopis & Doctoribus ad earum examen à Chriſtianiſſimo deputatis: judicatæ ſcilicet fuerunt, *Janſenianas hæreſes ab Eccleſiâ damnatas defendere: inſuper maledicentiam & petulantiam tribus illis*

authoribus (Ludovico Montaltio, Wilhelmo Wendrockio, & Paulo Irenæo) *adeò eſſe familiares, ut nulli hominum conditioni parcant, exceptis Janſeniſtis, non Pontifici, non Epiſcopis, non Regi, non præcipuis Regni Adminiſtris, non Sacra Facultati Pariſienſi, non Religioſis Familiis, ideoque libros eſſe dignos pœnâ Libellis famoſis & hæreticis à jure conſtitutâ.*

Libri illi tres ſingulari ſæpè numero efferuntur; quia *Notæ Wendrockii* & *Irenæi Diſquiſitiones*, Montaltiani operis veluti Appendices ſunt, & uno ſimul volumine compinguntur.

Epiſcoporum & Theologorum ſententiam Confirmavit Rex cum conſilio ſtatûs die 23. Septembris 1660. jubens librum manu Carnificis publicè comburi, ſub pœnis ſimul graviſſimis omnem ejus prohibens diſtractionem. Præceſſerat ſimilis Sententia Senatûs Regii Aquenſis anno 1657. die 9. Septembris. Eodem anno nonniſi triduo ante Alexander VII. Eaſdem Montaltii Epiſtolas, diſtinctè ſingulas exprimens damnaverat ac prohibuerat ſub pœnis & Cenſuris in Tridentino Concilio & librorum prohibitorum Indice conſtitutis. Prohibitio hæc cum additione pœnarum afficit univerſos, *etiam ſpeciali, ſeu ſpecialiſſimâ notâ dignos.*

Nihilominus Arnaldus in propoſitis Steyaertio Difficultatibus Parte 9. Pag. 41. aſſerit quod in Conclavi quo Innocentius XII. electus eſt; Epiſtolæ eædem à quibuſdam Eminentiſſimis lectæ fuerint & plurimùm probatæ, mendaciſſimi ſcilicet teſtimonio Walonii. Ab eo indubiè confirmatus fuerit Queſnellus tunc Arnaldo choabitans, ut Epiſtolas illas, quæ in Conclavi meliores Cellulas gratiſſimo perfuderint odore, in numero collocaret librorum, *quos in ſuâ Deus poſuit Eccleſiâ, ut in eâ eſſent odor vitæ; ſed pertinacia, præventio, obſtinatio in nolendo aliquid examinare aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis.*

Quid magis *odorem vitæ* à ſe diffundere ſupponendum eſt, quàm *Speculum Pietatis Chriſtianæ*? Iſtud Gerberonius magno ſtudio compoſuit ſub nomine *Flori à Sanctâ Fide*; verùm Apoſtolica Sedes condemnavit & plures Galliæ Epiſcopi: Inter hos Gratianopolitanus, Cardinalis Grimaldi Archiepiſcopus Aquenſis, & le Tellier Archiepiſcopus Remenſis: Senatus Regius Aquenſis etiam flammis tradidit. Verùm talibus non flectitur cervix dura Gerberonii, quin plures audaciſſimas pro eodem opere edidit Apologias, inter quas eſt *ſpeculum ſine maculâ.*

Invehitur præcipuè in Eminentiſſimum Aquenſem Archiepiſcopum, & Regium ibidem Senatum, à quibus liber ille Gerberonii tanquam hæreticus proſcribitur, & à Senatu quidem, ut jam monui, addicitur incendio. Sic *Epiſtolâ Theologi* [Gerberonii] *ad Dominum NN. de Cenſurâ Cardinalis Grimaldi Archiepiſcopi Aquenſis & Senatûs Provinciæ* dicitur Pag. 26. " Archiepiſcopus de-
„ clarat, ſe *doctrinam ſpeculi* proſcribere tan-
„ quam *falſam, temerariam, ſcandaloſam,*
„ *& hæreticam*; quia *reſuſcitat Propoſitio-*
„ *nes ab Innocentio X. & Alexandro VII.*
„ *damnatas*. Nihil evidentiùs poterat De-
„ cretum veſtrum de injuſtitiâ convincere &
„ nullitate. Suppoſitionis enim illius falſita-
„ te nihil eſt manifeſtius.„

Pag. 36. " Decretum veſtrum obſtringere
„ Fideles non poteſt, utpotè caſſum & irri-
„ tum.„

Pag. 37. " Sententia, quam Regius Pro-
„ vinciæ Senatus tulit adverſus *ſpeculum*
„ *Chriſtianæ pietatis*, & Gallicam Novi Te-
„ ſtamenti Montibus Hannoniæ editam verſio-
„ nem, effectus eſt zeli præpoſteri, & paſ-
„ ſionis eorum, qui dogmata ſua falſa & per-
„ nicioſa ſtabilire nequeunt; niſi impugnan-
„ do Evangelicam veritatem. Cardinalis
„ nihil condemnat niſi Jeſum Chriſtum; ſen-
„ tentiam Archiepiſcopi Senatus Regius con-
„ firmat; ſed qui Dei Filium temporali addi-
„ cunt incendio, non metuunt ſibi imminens
„ ſempiternum? „ Idem in *ſpeculo ſine maculâ* anno 1680. ſic laceſſebat Epiſcopum Gratianopolitanum pag. 180. " Ne tibi per-
„ ſuadeas *ſpeculum Chriſtianæ pietatis*, reji-
„ ci velut opus Diabolicum; quia dicis pœ-
„ nam ſubiiſſe incendii, quam Dæmones pa-
„ ptiuntur; quin potiùs præcipua operis glo-
„ ria eſt, ſubire ſortem quæ libris obvenit
„ illuſtrioribus, atque ab ipſo Dei ſpiritu
„ dictatis.„

Ne quidem Archiepiſcopus Remenſis, aliàs Novatoribus charus, quoties ageret quidpiam Religioſis Mendicantibus, Jeſuitis præcipuè odioſum, Gerberonii tamen hìc maledicentiam effugere potuit, quin in anonymâ ejus Epiſtolâ atrociter vapularet. Pag. 5.
" Hinc omnes colligent Archiepiſcopum Re-
„ menſem eſſe illum ſuperbiâ inflatum de quo
„ loquitur Apoſtolus: Doctorem illum, qui
„ nihil habet de Scientiâ Sanctorum, & poſ-
„ ſeſſum ab illa ſpiritus nequiſſimi infirmita-
„ te, ex quâ naſcuntur invidia, contumeliæ,
„ ſuſpiciones malæ, contentiones pernicio-
„ ſæ.„

Univerſi itaque Eccleſiæ ordines, examine peracto, quantumlibet diligenti, Judicent *ſpeculum* illud *Chriſtianæ pietatis*, ipſo

ſuo titulo Inſigniter mendax, cloacam eſſe ſœtentem erroribus, plurium quoque ſententiâ hæreticis, nihilominùs juxta Gerberonium & Queſnellum neceſſe fuerit, illud *bonorum librorum* adſcribere numero, quos *in ſuâ Deus poſuit Eccleſiâ, ut in eâ eſſent odor vitæ*; ſed quos *in odorem mortis* ſola mutaverit Judicum *pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptos*.

Fidei expoſitio Inter Gerberoniana opera præcipuo in pretio eſt authori ejuſque Sectatoribus. Diſplicuit autem vehementer Catholicis, præſertim Apoſtolicæ Sedi, quæ illam anno 1697. die 8. Maji prohibuit & condemnavit. Romanam Sententiam prævenerat Noaillius Archiepiſcopus Pariſienſis diplomate anni 1696. die 20. Auguſti ſic enuntians; " curavimus diligenter examinari, &
„ nos ipſi multo tempore examinavimus li-
„ brum iſtum, in quo facile nobis fuit totius
„ Janſeniſmi deprehendere venenum. Prima
„ Propoſitio, quæ cæterarum veluti radix,
„ atque fundamentum eſt, legitur ibi ex-
„ preſſa tanquam dogma fidei: *juſtis caden-*
„ *tibus negata fuit gratia ſine quâ nihil poſſu-*
„ *mus*.
„ Non neceſſe eſt Propoſitiones alias, quas
„ author eidem inſpergit operi, diſcutere, uti
„ neque abuſum Auguſtiniani nominis alio-
„ rumque Doctorum. Nos inhærentes Con-
„ ſtitutionibus Innocentii X. & Alexandri
„ VII. poſt maturam deliberationem, invo-
„ cato Dei nomine condemnamus librum,
„ cui titulus eſt: *Expoſitio Fidei circa Gra-*
„ *tiam & Prædeſtinationem impreſſa Monti-*
„ *bus apud Gaſparem Migeot*, tanquam con-
„ tinentem Propoſitiones reſpectivè falſas,
„ temerarias, ſcandaloſas, impias, blaſphe-
„ mas, Deo contumelioſas, derogantes ejus
„ bonitati, percuſſas anathemate, & hære-
„ ticas, denique renovantes doctrinam quin-
„ que Propoſitionum Janſenii, temeritate
„ tanto magis intolerabili, quod author pro-
„ ponere audeat velut Dogma fidei id quod
„ non ſolummodo Fidei non eſt; ſed etiam
„ quod Fides maximè horret & univerſa
„ deteſtatur Eccleſia ... Libri verò Lectio-
„ nem ſub pœnâ excommunicationis & aliis
„ in jure expreſſis interdicimus ac prohibe-
„ mus. „

Hac ſententiâ latâ à tali Præſule, quem ſibi magis propitium novi Theologi crediderant, commoti non parùm; ſed minimè converſi ſunt; quin potiùs conceptâ rabie acerbiſſimis in eum ſcriptionibus involarunt; Queſnellus in primis è cujus opere tres ſolùm titulos refero, unde de contento reliquo conjectura fiet non difficilis. *Edictum Pariſienſe per ſe ipſum de errore primæ Propoſitionis convictum. Janſenius, Arnaldus & Author Expoſitionis confixæ, per ipſum Edictum, quo configuntur, abſoluti. Ad Archiepiſcopi Pariſienſis Edictum 20. Auguſti 1696. datum Quæſtiones non otioſæ.*

Poſtea ſæpè Queſnellum conquerentem vidimus de culpa illo anno ab Archiepiſcopo incursâ admodum gravi, nec facilè diluendâ. Interim in authore *Expoſitionis*, qui quidem neque in libro, neque in Cenſurâ exprimitur, ſed tamen noſcitur eſſe Gerberonius, perſtringi etiam ſe Queſnellus ignorare non poterat, uti & Arnaldum & Janſenium cum novâ Eccleſia feriri pariter univerſâ.

Cùm autem Gerberonium præ cæteris Cenſura afficiat, eſt cur præ cæteris loquentem audiamus. *Inſtructio* ejus *circa Gratiam* Pag. 369. ſic Archiepiſcopum aggreditur; " Peccat contra præcipuas Epiſcopalis mu-
„ neris partes, quiſquis condemnat librum
„ quo *Expoſitio Fidei Eccleſiæ* fideliſſimè con-
„ tinetur. Ejuſmodi librum impulſu eorum
„ qui religionem Archiepiſcopi & juſtitiam
„ circumvenerunt, iniquiſſimè damnavit.
„ Quænam enim in *Expoſitione Fidei*, Pro-
„ poſitio oſtendi poterit, quæ Auguſtini
„ doctrinæ non conſentiat? Ab illo Sancto
„ Doctorum Maximo fidem Eccleſiæ diſcere
„ jubet nos Apoſtolica Sedes. Supponit au-
„ tem Archiepiſcopus tanquam verum, quod
„ mera calumnia eſt, ab adverſariis ante an-
„ nos pluſquam 50. ad deſtruendam Augu-
„ ſtinianæ authoritatis & doctrinæ ſubdolè
„ excogitata: quia dejicere aliter non pote-
„ rant Auguſtinum (Janſenii) Epiſcopi no-
„ ſtro ſeculo præſtantiſſimi: verùm egregii
„ Chriſtianæ gratiæ defenſores calumniam
„ pridem ſubruerunt. „

Pag. 374. " peſſimè de Archiepiſcopo
„ meriti ſunt, qui eum induxerunt, ut quin-
„ que Propoſitiones ex Janſenii libro excer-
„ ptas fuiſſe aſſereret, poſtquam mendacium
„ iſtud convictum fuit clariùs, quam ſol
„ luceat meridie. „

Pag. 377. " Provocamus quemlibet, ut
„ oſtendat, in quo *Expoſitionis Fidei* au-
„ thor aut quiſpiam aliorum, qui Janſeniſtæ
„ appellantur, aut Janſenius ipſe tradiderit
„ doctrinam ab Innocentio X. & Alexandro
„ VII. condemnatam. Certi ſumus neminem
„ id oſtenſurum unquam. „

Pag. 380. " Prodigium eſſet prorſus ſin-
„ gulare reſuſcitari aliquid, quod nunquam
„ extitit. Quamvis itaque verum foret,
„ quod eſt falſiſſimum, contineri [illegible] eſſe in
„ *Expoſitione Fidei* ab Archiepiſcopo con-
„ d[illegible]

Digitized by Google

„ dcinnatâ, non tamen foret hæreſis rena-
„ ſcens vel reſuſcitata; quandoquidem illa
„ quam Archiepiſcopus renatam ſe conſpice-
„ re exiſtimat, nunquam fuerit niſi phantaſ-
„ ma, defenſa enim à nemine, ſemper ab om-
„ nibus rejecta eſt, & reprobata. „

Pag. 391. " Hæc Propoſitio *Petro dum*
„ *lapſus eſt, defuit gratia ſine quâ nihil poſ-*
„ *ſumus*, eſt Catholiciſſima; cujus ſenſum,
„ ſi uti oportuit, Archiepiſcopus intellexiſſet,
„ Propoſitionis ſe conſtituiſſet vindicem po-
„ tiùs quàm damnatorem: vidiſſet pariter
„ *Expoſitionem Fidei* libro illo traditam non
„ tam authori operis tribuendam, quàm
„ Sanctis Patribus, Auguſtino præcipuè &
„ Chryſoſtomo, ac dein Arnaldo, cujus ſo-
„ nos reddunt cæteri gratiæ defenſores, ut
„ ejus Echo rectiſſimè appellentur. „

Hactenus Gerberonius, qui ſi non Augu-
ſtini & Chryſoſtomi, ſaltem Arnaldi *Echo*
agnoſcitur; cujus in hoc Articulo doctrinam
Sorbona anno 1656. die ultimâ Januarii in Co-
mitiis generalibus cenſuit & declaravit eſſe
*temerariam, impiam, blaſphemam, anathema-
te damnatam & hæreticam*.

Quod autem de Auguſtino & Chryſoſto-
mo tam confidenter à Gerberonio aſſeritur,
putidum inter cætera mendacium eſt, quod
pridem Arnaldus contra Sorbonicos ſuos ju-
dices commentus fuerat; ſed adeò ipſi non
profuit, quin Facultas Theologica ex Albo
Doctorum atque à Corpore ſuo expunctum
eundem reſectumque perpetuò declaravit,
edito etiam tunc Decreto, quod nuper vidi-
mus confirmatum, ne quis impoſterum ad ul-
lum admittatur gradum Academicum; niſi
prius Cenſuræ adverſus Arnaldum ſubſcripſe-
rit.

Subſcripſit Eminen. Noallius antequam
Doctoris laureâ donaretur. Quid igitur miri,
quod Fidei à ſe datæ memor, Gerberonianum
hunc Articulum, qui idem cum Arnaldico
eſt, proſcripſerit? De ſubreptitiâ ab eo datâ
Queſnelliano operi, eumdem continenti Arti-
culum approbatione, egi quantum ſufficit
Tomo primo ubi ſecunda Propoſitio impu-
gata eſt: contra quam repeto breviſſimè, eam
neque ab Auguſtino, neque à Chryſoſtomo
verbis traditam aut ſenſu.

Memori autem mente retinendum ſem-
per eſt monitum aureum Vincentii Lirinenſis
Commonitorii cap. 11. de Novatoribus, *qui
cum ſub alieno nomine hæreſim concinnare ma-
chinentur, captant plerumque veteris cujuſ-
piam viri ſcripta, paulò involutiùs edita, quæ
pro ipſâ ſui obſcuritate dogmati ſuo quaſi con-
gruunt, ut illud neſcio quid, quodcunque profe-
runt, neque primi, neque ſoli ſentire videantur.*

S. Anſelmus libro de Sacramento Alta-
ris ſcribens contra Berengarium hæreticum
quibuſdam Auguſtini locutionibus abuten-
tem, capiti 13. hunc titulum præfigit: *In le-
gendis Patrum ſcriptis opus eſſe multâ vigi-
lantiâ, hæreticorumque impugnationibus inex-
pugnabilem ſtare fidem noſtram*: Tum in con-
textu capitis. "Conſiderare (inquit) libet atten-
„ tiùs, cur ſuper hac re, in SS. Patrum tracta-
„ tibus reperiantur ſententiæ tam dubiæ,
„ tam ſcrupuloſæ, & quæ etiam ſibi invicem
„ contrariæ videntur, ut non ſolùm qui con-
„ tendendi intentione illas congregant, mate-
„ riam in iis inveniant errandi; ſed etiam qui
„ ex iis velint adſtruere Catholicam Fidem,
„ non facilè queant ſe inde expedire.

„ *Oportet* (Inquit Apoſtolus) *hæreſes eſſe,*
„ *ut & qui probati ſunt, manifeſti fiant*: quod
„ in hoc evidentiſſimè comprobatur... Quia
„ ab initio Sanctæ Eccleſiæ uſque ad noſtra
„ penè tempora, hæc ab hominibus Quæſtio
„ (de Sacramento Sanctiſſimo) intacta reli-
„ cta eſt: Sancti Patres quod non impugna-
„ batur, non defendebant; niſi quod ali-
„ quando in Tractatibus ſuis hoc unum pro-
„ ferebant, quod res poſtulabat, & habeba-
„ tur in manibus. Quod, quia Quæſtionibus
„ non reſpondebant, quæ nondum erant,
„ parùm modò ſufficere videtur ad eas, cum
„ exurgunt, compeſcendas: contra quas
„ quia tunc non vigilabat eorum intentio,
„ plurima de Sacramentis (& quibuſdam
„ aliis) in ſcripturis ſuis reliquerunt, quæ
„ loco ſuo, ſuo ſenſu bene dicta, ab iis
„ qui contendere, vel errare amant, eruta
„ de locis, per ſe videntur aliud ſonare quàm
„ ſonent, undè aſſumpta ſunt, quæ benè di-
„ cta; ſed obſcuriùs, ut ab iis, qui ut homi-
„ nes venturas omnes errorum calumnias
„ non poterant prævidere, malè intellecta
„ materiam errandi, vel contendendi perdi-
„ tis videantur præſtare. Quæ Beato Auguſti-
„ no in multis accidiſſe non ignorant, qui
„ librorum ejus lectionem familiarem ha-
„ bent.

„ Antequam enim Pelagiana hæreſis exut-
„ geret, in libris, quos jam ediderat, non pa-
„ uca poſuit, quę exurgens exinde illa hæreſis
„ ſic ſumpſit ad patrocinium erroris, ut etiam
„ paria ſecum ſentire jactaret virum per om-
„ nia Catholicum. Undè illi neceſſitas impo-
„ ſita eſt, plures poſtea libros contra peſtem
„ illam edere, & confiteri crebrò, bene dicta
„ ſua, ad vitandum tamen pravum legentium
„ intellectum, aliter quàm dixerat, debuiſſe
„ ſe dixiſſe... Sed qui errare vult, vel erro-
„ rem docere, nihil eſt tam benè dictum,
„ quod non poſſit pravo intellectu deprava-
„ re. „

Huc uſque S. Anſelmus, qui ſapientiſſimum ſuum monitum ad poſteros tranſmitti voluit, ut omnibus prodeſſet.

In Pelagianis autem inſigniter depingit indolem Janſeniſtarum, qui licèt prioribus penès dogmata opponantur, quoad artes tamen & fallacias conjunctiſſimi ſunt tanquam Diſcipuli Magiſtris.

Obſervavit illud pridem Clerus Galliæ in Comitiis Generalibus ſcribens Alexandro VII. de cavillationibus Janſeniſtarum, quas viderentur à Pelagio & Cœleſtio mutuati: *Iiſdem* (inquit) *artibus* (quibus Pelagius & Cœleſtius) *graſſantur nova Sectæ diſcipuli... At enim ut ſe damnationi ſubducant, celeberrimum Beati Auguſtini nomen obtendunt, cujus doctrinæ ſe profitentur eſſe Sectatores; repudiato etiam, ſi res eorum ita ferant, ipſo Janſenio. Hujus tamen pravas & detortas, quas ad Doctoris egregii locos adhibet, interpretationes amplectuntur: Sicque Magiſtrum illum optimum à Cœleſtino laudatum, dum verbis colunt, adultero ſenſu violant. Quod à nobis adnotari oportuit in Actis de Brevis promulgatione confectis, ut eorum calliditatibus iretur obviam, quibus incautorum & ſimplicium animis illudunt, ac ſi Auguſtinum aſſererent ipſi, à cujus tamen ſententiâ pertinaciter diſcedunt.*

Diſceſſio hæc non vocibus ſolùm fit; ſed in omnibus eorum voluminibus, præſentes controverſias tractantibus reperitur. Quid enim omnis eorum lucubratio de iſtiuſmodi quæſtionibus continet; niſi errores perniciosiſſimos ſub venerando Auguſtini nomine fallaciter propinatos, cum *pravis ubique & detortis interpretationibus, quas ad Auguſtini locos adhibuit Janſenius*, Calvino facem luminis ſui præferente?

Compertiſſimum iſtud de Janſenio eſt Polemicis contra novam hæreſim ſcriptoribus, in primis Stephano de Champs tum in libro, quem nomine proprio edidit *de hæreſi Janſenianâ*, tum in anteriore ſub nomine *Antonii Richardi de libero arbitrio*: ubi Janſenium oſtendit in omnibus alicujus momenti pro ſuâ novitate citationibus Auguſtini, inſignem fuiſſe *Plagiarium* hæreticorum, Calvini potiſſimum & Uſſerii, à quibus omnia ferè ſuffuratus videatur, quæ tanquam ſua inaniſſimè venditavit.

Quid autem ſunt diſcipulorum ejus opera, quibus Novatorum Factio præcipuè gloriatur, quàm centones, vel Echo hæreticæ Janſenii, cujus intentio ut ex ſcripto manû ejus propriâ exarato detegitur, doloſiſſima fuit ut *Magiſtri Michaelis Baii Articulos*, à Pio V. hæreſios aliiſque reſpectivè Cenſuris graviſſimè reprobatos *excuſaret*, Eoſdem ſcilicet detersâ veluti damnationis fuligine, in ſcholas voluit reducere, atque in Eccleſiam univerſam.

Exitialis ea & dolo plena temeritas Sedem Apoſtolicam neque latere potuit, neque decipere; ſed ab Urbano VIII. Conſtitutione *in Eminenti* graviter reprehenſa, & meritò damnata eſt.

Gemina nihilominùs Arnaldi pro Janſenio Apologia iiſdem inſtitit veſtigiis, quam ſecuta impoſterum turba librorum innumera, authoribus tum Arnaldo ipſo, tum Queſnello, Gerberonio, de Witte, & aliis præcipuè in Galliâ, qui in tenebris ſcribentes anonymi, abſque ullo Typographi, aut loci indicio, abique ullâ Cenſoris Approbatione aut facultate Ordinarii, nocere malunt, quàm cum periculo punitionis innoteſcere.

Iidem communiter libri pleni calumniis ſunt contra omnes novæ hæreſi adverſarios. In illis nulli parcitur ordini, nulli gradui aut dignitati; nulla ratio juſtitiæ cernitur aut publicæ honeſtatis. Undè in Civitatibus & Provinciis non levis orta pridem fuit perturbatio, cum ſcandalo non ſimplicium ſolummodo & Fidelium; ſed impiorum etiam & hæreticorum.

Inter poſteriores Petrus Jurieux Calviniſtarum Prædicantium in Galliâ, ac dein in Hollandiâ famoſiſſimus, libro de *Spiritu Arnaldi* eique adhærentium, barbaram eiſdem exprobrat maledicentiam, quâ nulli mortaliũ, ſibi non conſentientium parcunt, nec propriis quidem Epiſcopis, aut Summo Pontifici. Nominatim agens de Illuſtriſſimo Harlay Pariſienſium Archiepiſcopo, Eminentiſsimi Noallii Prædeceſſore; nobis (inquit) multò graviùs nocuit quàm vobis; puduiſſet tamen nos, ſatyris adeò illiberalibus, acerbis, inhumanis, proſcindere in eo dignitatis gradu conſtitutum Antiſtitem, quantalibet nos injuriâ perſequentem.

Iſtud, inquies, aliquorum temerè ſcribentium, vel nimio excedentium zelo peccatum ſit, attamen neque omnes noſtrarum Partium ſcriptores, neque libri omnes ſunt ejuſmodi; ſed plurimi doctrinâ ſanâ, atque ad pietatem Chriſtianam ducentibus documentis referti, ac ſpiritus unctione ſaluberrimi ſunt: Inter hos ſacrorum voluminum in Linguam Gallicam verſiones, uti & Miſſalis Romani. Quid his magìs innocuum, magis utile omni Fidelium Ordini, ſexui & ætati? Adde librum pluribus diſtinctum Tomis titulo *L'Anneè Chrêtienne* & alterum, *Diſſertationes, Notæ, Obſervationes, Emendationes, Interpretationes, Annotationes, Apoſtilla ad*

S. Leo-

Digitized by Google

S. Leonis magni opera, *& ad Codicem Canonum Conſtitutionum Sedis Apoſtolicæ*. Utraque lucubratio Paſchaſii Queſnelli eſt. De talibus præcipuè libris enuntiat Propoſitio, quod illos *Deus in ſuâ poſuerit Eccleſiâ ut in eâ eſſent odor vitæ, ſed quos pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis*. Prohibet enim illos Roma abſque ullâ, præterquam frivolæ rationis ſpecie, imo contra omnem rationem & juſtitiam; nihilominus imperitum vulgus hominum, & inter doctos aliqui nimium ſcrupuloſi obedientiæ cæcæ Profeſſores, mox ut prohibiti libri fuerint, ab iis tanquam mortiferis abhorrent, non ſine eruditionis, veritatis, pietatis diſpendio. Ita illi.

Ego verò *pervicaciam* ampliùs miror, & *obſtinationem*, talia comminiſcentium adverſariorum contra Tribunal Eccleſiæ, & quidem ſupremum. Damnationis ratio veriſſima, maximè ſufficiens, & abundans contra Miſſalis Romani in idioma Gallicum verſionem reddita fuit ab Alexandro VII. in Apoſtolico adverſus eam Diplomate.

Scadaloſiſſima autem Queſnelli, neque impietatis expers temeritas fuit, utpote infinitorum occaſio ſacrilegiorum, quod eundem librum, cujus lectionem noverat ſub Excommunicatione latæ ſententiæ prohiberi, recenter iterum typis ediderit, mutatâ fallaciter Epigraphe *Miſſalis Romani* in *Annum Chriſtianum*, ne ejus innoteſceret ſancita pridem condemnatio. Obtrudebatur interim ab adhærentibus Queſnello Novatoribus omni hominum generi, atque ut gratior accideret Matronis Nobilibus, & Principibus viris, elegantiſſimè compactus offerebatur ſine pretio. Hac arte comparabantur operi protectores, fiebatque ut ab aliis avidiùs emeretur; Epiſcopis autem, ipſique Pontifici difficillima, ſi non etiam impoſſibilis, redderetur ejus ſuppreſſio.

Tot igitur annorum quis enumeret ſacrilegia; cùm à Novatoribus edocti viri ac mulieres, etiam poſt iteratam Sedis Apoſtolicæ prohibitionem, quam non ignoraverint, noluere librum dimittere è manibus; ſed quaſi nullum eſſet pietatis exercitium illo ſalubrius, occupare ſe toto ſacrificii tempore lectione prohibitâ gaudebant.

Ea fuit ipſorum ad Sacram Synaxim præparatio: atque ita communio omnis ſacrilega, qualis & confeſſio.

Tale ſtudium prætenſorum Eccleſiæ Reformatorum eſt, ingerere omnibus contemptum Apoſtolicæ Sedis, & omnium dimanantium ab eâ Legum & Conſtitutionum, Cenſurarum, etiam anathematum. Sic perfidi hypocritæ, ſuaſores authoreſque criminum & ſacrilegiorum, depoſitâ, abjectâ omni erga Eccleſiæ Præpoſitos reverentiâ, inſtitutum divinitùs Eccleſiæ Regimen deſtruere moliuntur, ut ſoluti ipſi legibus, omnique temeritatis fræno, tam in Fidei, quàm morum dogmatibus innovent omnia pro libitu.

Qualis ſit Gallica Novi Teſtamenti verſio, quæ vulgò *Montenſis* dicitur; quia Montibus Hannoniæ edita, non diſſimulat Clemens IX. in diplomate anni 1668. 20. Aprilis: *Nos* (inquit) *librum hujuſmodi nonnullis Venerabilibus Fratribus S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, aliiſque viris pietate, doctrinâ, atque ſapientiâ præſtantibus, maturè, quantum rei gravitas poſtulat, diſcutiendum atque examinandum commiſimus, quorum ſententiis auditis, atque conſideratis, eundem librum verſionis Gallicæ Novi Teſtamenti, ut ſuprà & ubicunque impreſſum, ſive impoſterum imprimendum, tanquam temerarium, damnoſum, à vulgatâ editione prædictâ difformem, & offendicula ſimplicium continentem, authoritate Apoſtolicâ tenore præſentium damnamus & prohibemus; ita ut nemo deinceps cujuſcunque gradûs & conditionis exiſtat, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſimâ notâ dignus, ſub pœnâ excommunicationis latæ ſententiæ ipſo facto incurrendæ, illum legere, retinere, vendere aut imprimere, vel imprimi facere audeat vel præſumat; ſed ſub eâdem pœnâ, quicunque illum habent, locorum ordinariis ſeu Inquiſitoribus ſtatim atque præſentis prohibitionis notitiam habuerint, exhibere teneantur*.

Hìc neque *diſcuſſio & examen*, neque, ut Summus Pontifex veriſſimè teſtatur, ratio gravis & multiplex defuit ad verſionis illius Gallicæ prohibitionem. Sed quæ ratio, quæ authoritas Arnaldo, Queſnello, Gerberonio, eorumque in rebellione ſociis unquam poterit ſufficere? Fixum ſcilicet illis eſt traditas à Bajo & Janſenio novitates, quantumlibet hæreticas, cum aliis à ſe ſuperadditis, nunquam dimittere; ſed innumeris eas lucubrationibus propagare, etiam verſionibus Scripturarum, Divini Officii, & quibus non opuſculis ſpeciem præ ſe ferentibus pietatis?

Exemplo ſit libet ipſe Queſnelli præcipuus *Novi Teſtamenti verſio cum Obſervationibus moralibus*. Hic plurium annorum ſtudio maximè ſubdolo elaboratus fuerat, ut, quidquid Bajani atque Janſeniani ſyſtematis eſt, inſereretur tam callidè, ut pluribus immixta veris falſitas, multorum effugeret attentionem, & ubi quid hæreticum ſonaret, tam pii excuſare videretur intentio Scriptoris.

Con-

Condonare Sedi Apoſtolicæ nunquam potuit Queſnelli ſuperbia illatam alteri ſuo, quo clareſcere apud multos cœperat, operi ignominiam. Erat illud *Diſſertationes, Notæ, Obſervationes, Emendationes, Interpretationes, Annotationes, Apoſtillæ ad Sancti Leonis Magni opera, & ad Codicem Canonum Conſtitutionum Sedis Apoſtolicæ*. Illo nihil aptius credidit ad reſtringendam Pontificis authoritatem, quo & novaturientium quorumdam ſibi conciliaret gratiam Epiſcoporum, & ſibi, ſuiſque aperiret ſodalibus januam, qua condemnati à Chriſto Vicario facilè elaberentur, quemadmodum ferè ſolent ex Eccleſiæ definitionibus ſe expedire hæretici.

De iſto Queſnelli opere audire juverit Chriſtianum Lupum ex Religioſo Ordine Sancti Auguſtini Doctorem Lovanienſem eruditiſſimum. Is libro *de Appellationibus* in Epiſtolâ Dedicatoriâ Innocentium XI. ſic alloquitur: " Opera Divi Leonis à Patre Queſ„ nello edita, adeò ſunt rugoſa, ut etiam „ ipſum, cujus encomiaſten aguut, invadant „ Magnum Leonem, aſſerentia eum, dum „ ſuæ Cathedræ Phylacteria ſtudet ampliare, „ exceſſiſſe in Canones, in Provincialium „ Synodorum jura, in Privilegia & libertatem Eccleſiarum. Quin & ipſum impetit „ Apoſtolorum Principem, ejuſque Divinam „ Poteſtatem, quâ à Chriſto Domino accepit „ ſolvere omnia, & ſuos in iniquæ damnationis ſalo fluctuantes aut naufragantes Fratres confirmare.

„ Romanas totius mundi *Appellationes* „ contendit eſſe non à Divinâ Majeſtate impertitam Romanæ Cathedræ authoritatem, „ ſed neſcio quod Hoſii Cordubenſis Epiſcopi, & Sardicenſis non Oecumenicæ Synodi „ fragile indultum. Quin imò prorumpit ulterius, etenim ſcribit. *certiſſimè evincitur, „ Orientales ab Occidentalium ore tum temporis non pependiſſe*. Eſt diſerta ac lucida „ Profeſſio Euſebiani Schiſmatis. „

Pag. 365. " Paſchaſius Queſnellus clamat, etiam Africanam Eccleſiam nunquam „ appellaſſe ad Apoſtolicam Sedem, adeòque „ has *Appellationes* eſſe novellam uſurpationem. Hoc ipſum clamant Joannes Calvinus, „ Marcus Antonius de Dominis, aliique profeſſi hoſtes Primatûs Romani. „

Pag. 680. " Neſcio quod hominum genus non minori hodiè erga Sedis Apoſtolicæ dignitatem odio æſtuat, quàm Martinus Lutherus, aut Joannes Calvinus erga plures Catholicas veritates. „

Iſtud viri Religioſi & doctiſſimi de Queſnello ejuſque Commilitonibus judicium, reverà æquiſſimum eſt, à nemine, quàm ab ipſo Queſnello argumentis luculentioribus confirmatum. Innumera toto paſſim præſenti opere ſpecimina exhibui, præſertim in Prolegomenis Tomi primi, & quarto hoc ferè integro. Neceſſaria non eſt operoſa perquiſitio:

Prima *Nota*, quâ Queſnellus Romanam ſententiam contra ſuas in Sancti Leonis Opera Diſſertationes dignatus eſt, judicium præbet manifeſtiſſimum ingenii irreverentis & ſchiſmatici. Quod, inquit, à Romano Tribunali contra lucubrationem prodiit judicium, *Non eſt Decretum, ſed folium infame, famoſum, Divinæ Legi & bonis moribus contrarium, vocans malum, quod bonum eſt*.

Tenore ſimili proſequitur Queſnellus cætera: cujus, & ſociorum indolem breviſſimè ſimul & aptiſſimè deſcribit laudatus hactenus Lovanienſis Doctor. Pag. 923. " Eorum (inquit) characterem nobis jam pridem prædixit Apoſtolus: *Erunt homines „ ſeipſos amantes, cupidi, elati, ſuperbi, Parentibus non obedientes*: illi præſertim Parenti, quem omnis ſub Cœlo Eccleſia ſemper vocavit Patrem Patrum.

„ De Diabolo veriſſimè ſcripſit S. Auguſtinus lib. 18. de Civitate Dei cap. 51. „ *Videns Diabolus Templa Dæmonum deſeri, „ & in nomen liberantis Mediatoris currere „ genus humanum, hæreticos movit, qui ſub „ nomine Chriſtiano, Doctrinæ reſiſterent „ Chriſtianæ, quaſi poſſent indifferenter ſine „ ullâ correptione haberi in Civitate Dei, ſicut Civitas confuſionis indifferenter habuit „ Philoſophos interſe diverſa & adverſa ſentientes*. „

Hæc de prætenſis Eccleſiæ Reformatoribus, quoad fidem & dogmata: Quò pertinent tot eorum libri non ſolùm novitatibus ſcatentes, & quidem erroneis atque hæreticis; ſed etiam contumeliis & calumniis adverſus omnes Religioſos, Doctores, Epiſcopos, Cardinales, etiam Pontifices Maximos, ſuis opinionibus non conſentientes: denique libri pleni irreverentiâ, contemptu, rebellione & ſpiritu ſchiſmatico. Tales præcipuè ſunt Queſnelli judicio *libri boni*, quos *Deus poſuit in ſuâ Eccleſiâ, ut in eâ eſſent odor vitæ*; ſed quos Eccleſiaſticorum Judicum, maximè Romanorum, *pervicacia, præventio, obſtinatio, nolendo aliquid examinare, vel agnoſcere ſe fuiſſe deceptos, mutant quotidie in odorem mortis*.

Libri ſcilicet quo magis erronei, & in quodam genere hæretici, ſubinde etiam ſchiſmatici ſunt, eò gratiorem iſtiuſmodi ſcriptoribus odorem diffundere cenſentur, *odorem vitæ*, & ſalutis, quem veriùs dici oportuit peſtiferum *odorem mortis* ſimplicibus, quos per-

pervertunt, ſapientibus quos conturbant, Eccleſiæ quam affligunt, hæreticis quos obcæcant amplius, atque efficiunt in perfidiâ obſtinatiſſimos.

Denique quod ad objectum attinet examinis defectum, vetus Janſeniſtarum, ſed & hæreticorum ferè omnium querela eſt, frivola quàm maximè & mendax; nam de Propoſitionibus 79. Baii & aliorum aliquot Lovanienſium teſtatur Pius V. in Bullâ *quas quidem Sententias Stricto coram nobis examine ponderatas* &c. De Libro Janſenii & quinque ejus Propoſitionibus fidem indubitaram faciunt Declarationes tum Alexandri VII. tum Albizii Cardinalis, qui illo tempore Aſſeſſor fuerat S. Officii.

Ita Pontifex Conſtitutione *Ad Sanctam* Janſeniſtas increpans *Iniquitatis Filios*, ait; *Nos qui omnia, quæ hac in re geſta ſunt, ſufficenter & attente perſpeximus, utpotè qui ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris juſſu, dum adhuc in minoribus conſtituti, Cardinalis munere fungeremur, omnibus illis congreſſibus interfuimus, in quibus Apoſtolicâ authoritate, eadem cauſa diſcuſſa eſt eâ profectò diligentiâ, quâ major deſiderari non poſſet.*

Similiter Cardinalis Albizius lib. de inconſtantiâ in Fide cap. 3. " Quæ quidem diligentia, me aſſiſtente Aſſeſſore ſupremæ & univerſalis Inquiſitionis Romanæ, & maxima quidem adhibita fuit, cùm Sanctæ memoriæ Innocentius X. ad condemnationem quinque Propoſitionum ex Janſenii Auguſtino decerptarum devenit. Non enim contentus fuit, quòd in pluribus Congregationibus habitis coram Eminentiſſimis & Reverendiſſimis Supremæ Univerſalis Inquiſitionis Cardinalibus Inquiſitoribus, Sententiæ doctiſſimorum Theologorum Qualificatorum ordinariorum, adhibitis etiam Extraordinariis Qualificatoribus exquirerentur; ſed ipſimet Innocentius per plures dies eorundem Theologorum Qualificatorum Sententias cum patientiâ audivit, & coram ſe, Cardinalibus Inquiſitoribus, & Theologis Qualificatoribus, quemdam Abbatem de Lalane, aliosque Doctrinæ Janſenianæ Fautores admiſit, votaque Theologorum Qualificatorum, in ſcriptis redacta magno ſtudio & diligentiâ perſcrutatus fuit, aliiſque eruditiſſimis viris in Conſilium adhibitis, ac indictis per Eccleſias Urbis Supplicationibus, tandem in Pervigilio Pentecoſtes ad condemnationem prædictarum quinque Propoſitionum devenit, afflante equidem Spiritu Sancto, cujus aſſiſtentia in graviſſimo negotio ſemper evidentiſſimè apparuit."

Hactenus Cardinalis Albizius cujus teſtimonium hoc referens Eminentiſſimus Aguirre Teologiæ S. Anſelmi Tom. 3. Prolegomeno 5. " Eant [inquit] nunc quicumque aliter ſentiunt aut loquuntur vel ſcriptitant de examine, diſcuſſione & conſultationibus præparatoriis ad eam Definitionem edendam, quâ nullam unquam diutiùs, aut attentiùs Roma meditata fuit." Concludo igitur cum Auguſtino lib. 2. Operis imprefecti cap. 103. *Quid adhuc quæris examen, quod jam factum eſt apud Apoſticam Sedem? Ergo hæreſis non adhuc examinanda; ſed coërcenda eſt poteſtatibus Chriſtianis.*

CAPUT III.

Diſcutiuntur ampliùs prædicta à Queſnello bona ſuorum Inſtructiones & exempla Sancta.

Cum primùm ſe obtulit Queſnelli Propoſitio, facilè percepi quinam *boni libri* judicio ejus eſſent poſiti à Deo in Eccleſiâ, ut in eâ eſſent *odor vitæ*; quos damnationis ſententia verterit *in odorem mortis*; ſed non adeò promptum fuit aſſequi ejus mentem de bonis *Inſtructionibus*. Si intelligi voluerit Propoſitiones in Bajo, Janſenio, & utriuſque Sectatoribus damnatas, etiam 31. Sententiâ Alexandri VIII., à Polemicis pridem Scriptoribus, & à me inter refutandum Queſnelli Articulos, oſtenſum fuit, non minùs dilucidè, quàm copiosè, Propoſitiones illas non eſſe iſtiuſmodi, ut cenſeri debeant veluti bonum ſemen quod Deus ſub nomine Patrisfamilias ſeminaverit in agro ſuo, qui eſt Eccleſia, ſed veluti zizania, quibus inimicus Dei & hominum obruere triticum conatus eſt.

Non melioris generis ſunt memoratæ Propoſitiones Queſnelli 101., licèt non prævidens ille ſecuturam adverſus eas Sententiam, complecti eaſdem non voluerit numero illarum, quas Eccleſiæ Cenſura *mutat quotidiè quoad multos in odorem mortis*. Neque Conſtitutio *Unigenitus* odorem lethiferum Propoſitionibus intulit; ſed ne fœtore illæ ſuo peſtifero perniciem afferre plurimis pergerent, damnationis antidoto ſtatuit providendum.

Hæc autem Pontificiæ charitatis ſaluberrima diſpoſitio, perperam diſplicens Propoſitionum Authori, ab eo omnigenis impetita machinis fuit, mendaciorum præcipuè & calumniarum, quibus perſonant opuſcula Janſeniſtarum innumera, & totum novi contra Romanam Eccleſiam exercitûs armamentarium refertum eſt.

De-

Decreto Innocentii X., quod anno prodiit 1654. 23. Aprilis, cum Janſenii volumine, & geminis Arnaldi pro eo Apologiis, proſcribitur *Joannis vergerii Abbatis Sancyrani Theologia familiaris, ſive Inſtructio circa ea quæ Chriſtianus in hac vitâ credere & facere debet ut ſalutem in alterâ conſequatur*. Prohibetur autem *Inſtructio illa cujuſcunque editionis ſit*. Inſpicere mihi illam nunquam licuit; efficiam tamen ut liceat, ſi adverſarii noſtri ſignificaverint, ſe pro rebellionis ſuæ contra Eccleſiam excuſatione, ſingulare in illa conſtituere præſidium.

Interim qualis *Inſtructio* fuerit, ex iis, quas author privatis ſermonibus tradidit & juratis teſtimoniis declarantur, non temeraria fieri videbitur conjectura. Sed & omnis illa mirabilis, ab eo dari ſolita oretenus Inſtructio, atque arctiſſimo committi ſilentio Auditorum, infamiâ carceris non parum roboris perdidit & authoritatis.

Iſtud, inquiet Queſnellus, eſt quod præſens luget Propoſitio, *præventione, pervicaciâ, obſtinatione in nolendo aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum mutari quotidie quoad multos in odorem mortis, id quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor vitæ V. G. Inſtructiones* bonæ; quales in viâ ſpiritûs & perfectionis proficere volentes animæ, à Sancyrano Directore illuminatiſſimo acceperant, eo fructu, quem in Portûs-Regli Monialibus orbis Catholicus admiratus eſt, & ægrè credet poſteritas.

Vulgò dicitur *varium & mutabile ſemper fœmina*: atque iſtud quotidianis fit compertiſſimum experimentis; Sancyrani tamen, Arnaldi & ſimilium *inſtructiones* reddidere Virgines illas viris, etiam heroibus firmiores, ſeu amplius obſtinatas. Pro retinendis ſcilicet quantolibet percuſſis anathemate Dogmatibus Janſenii, reſtitere Archiepiſcopo, reſtitere Pontifici, ipſique Regum Potentiſſimo: flectere illas nullæ potuerunt minæ, nulla fulmina Cenſurarum, neque in annos protracta privatio Sacramentorum, etiam in mortis articulo, Exilia & captivitas nihil apud eas valuere, uti neque totius deſtructio Templi, & Monaſterii, donec ſingulæ à Magiſtris perfidiæ, & à Sororibus, rebellionis ſuæ conſortibus ſeparatæ, ſtudio tandem Catholicorum Antiſtitum, pleræque ad obedientiam adductæ ſunt, atque ita reſtitutæ Fidelium cœtui, participationi Sacrorum, & perpetuæ ut confidimus, ſaluti.

Ratione Queſnellus autumat oppoſitâ diſſerendum, quaſque probante Numine, à ſuis in Janſeniſmo Præceptoribus acceperant *Inſtructiones, ut eſſent in odorem vitæ*, contrariis Epiſcoporum perſuaſionibus *mutatas in odorem mortis*.

Quàm fructuoſæ aliàs Monialibus iſtis Sancyrani *Inſtructiones* fuerint, colligitur ex Lingonenſis Epiſcopi teſtimonio de Monaſterio, cui nomen à *Sanctiſſimo Sacramento*.

Sancyranus etiam ibi Director obtigerat, Præpoſita Maria Angelica Arnaldi ſoror. *Ex Sancyrani* [inquit Epiſcopus] *inſtructione Moniales non loquebantur niſi de pœnitentiâ: jacebant humi proſtratæ in variis Monaſterii locis, in Choro præſertim: confitebantur raro, rariùs communicabant, adeò ut Maria Angelica ſemel quinque menſibus a communione abſtinuerit, ſemel etiam feſto Paſchatis.. Ita rapiebatur Maria Angelica colloquiis Sancyrani, ita iis mentem impleverat, ut non loqueretur niſi de Eccleſiâ Primitivâ, de Canonibus, de Conſuetudinibus primorum Chriſtianorum, de Conciliis, de Patribus, præcipuè de S. Auguſtino.*

Hæc ingeminabat fœminis ſe inviſentibus... De tam incongruâ cum proximis agendi ratione edoctus, monui Mariam Angelicam, quæ cum Monaſterio toto juriſdictioni meæ ſuberat, monui (inquam) ſed profectu exiguo; quia & me ipſum iiſdem ſermonibus detinebat, ubique identidem memorans S. Auguſtinum de Gratiâ, & S. Paulum de Prædeſtinatione; ſed tam inſulsè, ut ſatis pateret, loqui eam tantùm temerè audita, minimè intellecta: cumque nec in illis, nec in cæteris Dogmatibus Sancyrano conſentirem, utpotè nimis alienis a communi præſentis Eccleſiæ uſu, & doctrinâ, hinc vehemens Sancyrani adverſus me indignatio & odium... Crevit illud, dum ſcivit occulta ſua Myſteria à me revelari.

Myſteria voco arcanas ejus ſententias in Dogmaticis, in quarum numero ſunt ſequentes: Concilium Tridentinum non fuit verum Concilium. Sacramentum Pœnitentiæ non delet peccata. Communio plus valet ad delenda peccata, & diſponendum hominem ad beatam mortem, quàm Confeſſio; ideo magis expedit peſte infectis, aliſque moribundis adminiſtrari Sacramentum Euchariſtiæ, quàm Pœnitentiæ. Confirmatio, Sacramentum Ordinis, & Conſecratio Epiſcopi tollunt peccata etiam quod pœnam aquè ac Batiſmus. Verba Abſolutionis non operantur remiſſionem; ſed declarant tantùm. Contritio (perfecta ſeu juſtificans) *ad Sacramentum Pœnitentiæ omnino neceſſaria eſt, ut peccata remittantur. Verba Concilii Tridentini explicanda ſunt de Contritione, ut à quibuſdam Lovanienſis Academiæ Doctoribus explicantur: aut dicendum, quod Concilium in hoc articulo erraverit.*

Hac occaſione Sancyranus affirmabat, non

poſſe

poſſe baberi fidem ejuſdem Concilii Definitionious;quia celebratum non fuit juxta normam Conciliorum veterum. „

Hæc omnia Illuſtriſſimus Sebaſtianus Lingouenſis Epiſcopus primùm Maclovienſi Epiſcopo teſtatus ſcripto fuerat, dein & Supremo Franciæ Cancellario interroganti juſſu Regis, eadem ſcripto tradidit. Epiſcopus idem ſuſpicionem apud aliquos incurrerat Fidei non optimæ, propterea quod Sancyrano uſus alias familiariter, ejuſdem viſus fuerit Dogmata approbare, cùm ipſum Monialibus præfecerit Directorem.

Aguovit itaque Antiſtes, ſe ut hominem, fuiſſe ab hypocrita circumventum; ſed quod ejus ſe ſubduxetit conſuetudini, quando novitates in eo tam noxias detexit. In eodem teſtimonio eſt, quod exploratum habeat *Sancyrani ingenium contumelioſum, violentum, irreverens erga quoſcunque à ſe ratione quantumlibet ſolidâ diſſentientes*.

De hoc quidquid ſit, inquiet Sancyrani diſcipulus, evidentibus certi reddimur experimentis, mirabilem fuiſſe Præceptoris noſtri in erudiendis, illuſtrandis, perficiendis animis dexteritatem. Quod Dominus de Jovaud Ciſtercienſis Abbas & Secretarius Generalis jurejutando teſtatus eſt, revocare in dubium non poſſumus, addixiſſe ei videlicet Sancyranum, fore ut ſi ex Ordine ſuo adduceret juvenes aliquot nullis imbutos Theologiæ principiis; ſed *veluti tabulas raſas*, ad Supremum Theologiæ apicem ſpatio ſex menſium omnes provchetet, nullo ipſorum quodammodo labore aut ſtudio, nullâ Patrum lectione, aut aliorum ſcrutatione voluminum: aures ſolummodò ſibi faciles pręberent & ſubjicerent, abſque ullo ratiocinio, intellectum. Inaudita quidem talis hactènus inſtituendi diſcipulos & diſcipulas ratio; ſed modus pariter ſingularis eſt, quo ſuam Sancyranus eximiam adeò conſecutus ſcientiam creditur ipſi aſſerenti, quod non eam ex codicibus hauſerit, ſed legerit in ipſo Deo fonte omnium ſecuriſſimo veritatum.

Quanta igitur felicitas animorum quibus Sancyranus obtigit inſtitutot! Quanto autem Eccleſiæ accidit infortunio, ac detrimento, quod idem ex turpi carcere, examine, ſecutâque Pontificiâ contra *familiarem* ejus *Theologicam inſtructionem* Sententiâ, infamiam contraxerit, undè penes plurimos collapſa Magiſtri authoritas, ac ſimul detracta fuerit *inſtructionibus* fides!

Neque de teparandâ injuriâ, damnoque per eam illato, cogitatur ab Eccleſiæ Rectoribus: *Pervicacia* ſcilicet, inquit Queſnellus, *præventio & obſtinatio in nolendo aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis, quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit, ut in eâ eſſet odor vitæ V. G. Inſtructiones*.

Inter has procul dubio comprehendi Queſnellus voluerit compoſitam à Janſeniſtarum apud Innocentium X. Oratoribus *Breviſſimam quinque Propoſitionum in varios ſenſus diſtinctionem, apertamque de iis tum Calviniſtarum, tum Lutheranorum, tum Pelagianorum & Moliniſtarum; tum S. Auguſtini, ejuſque diſcipulorum ſententiam*: Præterea *Lucernam Auguſtinanam*; & ejuſdem *Emunctorium quo fuligines à quibuſdam aſperſæ emunguntur*: Præcipuè verò *Rationes ob quas Archiepiſcopus Mechlinienſis abſtinuit à Promulgatione Bullæ* (Urbani VIII.) *quâ proſcribitur liber, cui titulus Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis Auguſtinus*: Similiter *Rationes ob quas Epiſcopus Gandavenſis* eandem *Promulgationem ſuſpendit*.

Rationes illæ, quibus duo Belgii Antiſtites inſtruere Sedem Apoſtolicam voluere de meritis Janſeniani voluminis, adeò probatæ non fuere ab Innocentio X. ut poſt monitiones varias, cùm perſiſterent in pertinaciâ immoti, conſciverint contra ſe publicam incurſi anathematis denuntiationem.

Acceſſit *Epiſtola Paſtoralis Archiepiſcopi Senonenſis* ad promulgandam Conſtitutionem Innocentii X. quæ prodiit 31. Maii 1653. *Mandatum* quoque ſimile *Epiſcopi Convennenſis*.

Omnes iſtiusmodi *Inſtructiones* novis Auguſtini Diſcipulis videbantur *à Deo poſitæ in Eccleſiâ ut in eâ eſſent odor vitæ*, ſic ineptiſſimis apparuerint Queſnello, quas proindè præſenti Articulo lugeri voluerit, omnes ab Innocentio X. condemnari decreto anni 1654. 23. Aprilis.

Quod autem miſerrimum indicat Propoſitio, eſt Sedis Apoſtolicæ *pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoſcere, ſe* in vibratione fulminis adverſus *Inſtructiones* illas ſaluberrimas, *fuiſſe deceptum*; unde eædem *quoad multos mutatæ fuerint in odorem mortis*.

Non hìc in Queſnelli, eique adhærentium ſententia, terminatur Eccleſiæ calamitas circa *inſtructionum* maximè utilium condemnationem, & quidem in eodem Innocentii X. Decreto. Configuntur ibi prætereà *Libellus ſupplex Joannis Janſenii Canonici Furnenſis oblatus Regi Catholico pro impediendâ promulgatione Pontificiæ Conſtitutionis adverſus librum ſui Patrui: Memoralia per Deputatos Academiæ Lovanienſis exhibita Romæ Summis Pontificibus Urbano VIII., & Innocen-*

Digitized by Google

centio X. pro doctrinâ B. Auguſtini manutenendâ : Conventus Africanus ſive diſceptatio judicialis apud Tribunal Præſulis Auguſtini ; Collatio Antverpienſis ad Petrum Aurelium : Vincentii Lenis Theriaca adverſus Petavium & Richardum de libero arbitrio : Ejuſdem Epiſtola prodroma : Liberti Fromondi Brevis anatomia hominis : Auguſtini Hipponenſis & Auguſtini Iprenſis de Deo omnes ſalvare volente homologia.

Tales iſtæ Queſnelli judicio *Inſtructiones* ſunt, ut ex earum damnatione luctuoſum ſubeat Eccleſia detrimentum, ſalutifero earumdem odore mutato quoad multos in fœtorem quodammodo peſtilentem, enecandis Fidelium animis unicè idoneum.

A *bonis libris* & *Inſtructionibus* deducit nos Propoſitio ad *Sancta Exempla*, Inter Opuſcula quæ pro Conſtitutione *Unigenitus* in Galliis prodierunt, eſt Collectio Documentorum aliquot. Ibi Tom. 2. Pars 3. pag. 259. & 260. complectitur per brevem, ſed ſolidam totius Queſnelliani Articuli expugnationem, quam juverit hic ex Gallico transferre.

" Deſcribitur in Propoſitione agendi ratio eorum, qui regimini præſunt Eccleſiæ. Iſtud Queſnellus minimè inficiatur, quin, inquit, *novi Archiepiſcopum, qui toto tempore quo Diœceſim ampliſſimam gubernavit, ſe applicuit unicè ad deſtruendum, quidquid boni antea ſtabilitum fuerat operâ & ſtudio eorum, quorum mentes cœleſti lumine Deus impleverat, & zelo accenderat ſecundum ſcientiam*. Quidquid Propoſitio enuntiat, de aliis intelligi nequit, quàm de Epiſcopis (præſertim Epiſcopo Epiſcoporum) licet Queſnellus moneat *potuiſſe etiam cogitationem* ſibi *eſſe de Jeſuitis*. Frivola excuſatio! Non enim ad Jeſuitas pertinet judicium ferre de dogmatibus, de libris & perſonis in materiâ Religionis.

,, Nihil magis Epiſcopatui contumelioſum, nihil magis contrarium veritati, quàm quod Eccleſiæ Moderatoribus in Propoſitione affingitur: ſunt illi ſcilicet *pervicaces*: Queſnellus autem docilis: ſunt *præventi & obſtinati*: novus autem Sanctus P. Queſnel humilis & ſubmiſſus. In damnatione Janſeniſmi nolunt Eccleſiæ Præſides aliquid examinare; licèt nulla unquam cauſa majore diligentiâ diſcuſſa fuerit: Nolunt agnoſcere ſe fuiſſe deceptos in proſcribendis Novatorum erroribus, & Divinis Oraculis ſtabiliendis. *Quid adhuc quæris examen* (ut aliàs monuimus ex Auguſtino, neque poteſt nimium Novatoribus iterari) *quod jam factum eſt apud Apoſtolicam Sedem*, ut nil dicam de Epiſcopali judicio: *Ergo hæreſis non adhuc examinanda eſt; ſed coërcenda Poteſtatibus Chriſtianis*, ut olim monuit Sanctus Auguſtinus lib. 2. operis imperfecti cap. 103.

,, Iidem Eccleſiæ Rectores ſententiâ Queſnelli quotidiè mutant in odorem mortis, quod Deus in Eccleſiâ poſuerat, ut eſſet in odorem vitæ. Tales ſunt libri quos Eccleſiæ Præfecti juſtiſſimè proſcribunt: talia ſunt Novaturientium exempla, eiſque adhærentium diſcipulorum.

,, *Nihil audeo dicere* [inquit Queſnellus in Proteſtatione pag. 323.] *de Sancto Portus-Regii Monaſterio, quod centum annorum ſpatio, in Gallicanâ Eccleſiâ fuit odor vitæ modis adeò multiplicibus; mutatum eſt autem quoad multos in odorem mortis; atque utinam non in exitium ſempiternum*.

,, Timor iſte minimè inanis eſt de Monialibus in rebellione adversùs Eccleſiam obſtinatis, quæ emori maluerint, omni Sacramentorum præſidio deſtitutæ, quàm ſuperioribus ſe ſubmittere, quam obedire Eccleſiæ, quàm deponere errorem.

,, Tales à te Queſnelle, fruſtra in Sanctatum Canonem referuntur. Neceſſaria Eccleſiæ Præpoſitis nequaquam Apologia eſt, adverſus iſtiuſmodi accuſationes, quas abundè diluit notiſſima ipſorum æquitas in judicando, & in agendo integritas. Quoslibet hic veri & recti amantes arbitros non recuſamus, quin ſtatuant à quâ parte ſtet *pervicacia, præventio, obſtinatio*, injuſtitia, & cauſa multiplex ſcandalorum; an penes Eccleſiæ Præſides, an penes Novatores, Queſnellum maximè, qui ſcriptionibus ſuis turbulentis ſatis oſtendit, non extitiſſe hominem hactenus magis *pervicacem, præventum, obſtinatum*, procreatis tot ſcandalis infamem: ,, totius ſcilicet in Galliâ, & Belgio; præſertim Batavo, rebellionis adverſus Apoſtolicam Sedem & aperti ſchiſmatis incentorem.

Poſſem hic finem facere Propoſitionis undequaque convictiſſimæ de mendacio & calumniâ, adverſus eos quos *Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos*, ſummum præcipuè Chriſti Vicarium, *regere Eccleſiam Dei*; ſed manifeſtanda amplius Queſnelli impudentia eſt, atque exitialis ejus machinatio convellenda.

Reducere huc oportet aliqua obdurationis in novâ hæreſi ſpecimina, ad præſentis Articuli ſcandaloſiſſimam perniciem detegendam maximè opportuna.

Quàm ſalutiferi odoris in ipſis novæ Eccleſiæ incunabulis Gerberonio ejuſque in rebellione ſociis viſa fuit Baii contumax obfirmatio

matio in rejiciendâ Pii V. Pontificis contra ſuos Articulos definitione! Tenuit ea totum Pii ſanctiſſimi Pontificatū, & initiū Gregorii XIII. donec Toletus Pontificio armatus anathemate, & de Potentiſſimo Regis Catholici brachio ſecurus, Româ in Belgium veniens, Bajum ad obedientiam adduxit, damnatis, rejectiſque, quotquot excerptos ex ejus opuſculis Articulos Sedes Apoſtolica reprobaſſet.

Illa tot annorum qui interim effluxerant, Bajana rebellio, inter *ſancta* novæ Eccleſiæ *exempla*, à novitatis ejuſdem doctoribus reputantur; ſecuta autem ſubmiſſio, velut extorta metu apoſtaſia ab Auguſtiniano de gratiâ ſyſtemate, fideique & charitatis in omnibus actibus neceſſitate.

Mirabilis apparet in Novatoribus rigor, qui dum Eccleſiæ in fidei & morum definitionibus refragantur, niſi ſua eos obcæcaverit malitia, ignorare nequeunt, ſe cum hac ſuâ voluntariâ adverſus Eccleſiam rebellione nullum fidei, minùs etiam charitatis poſſe actum componere; licèt utrumque hominibus præcipiant, velut neceſſarium univerſis actibus, quos à peccato, nec penitùs levi, voluerint eſſe immunes.

Proindè ut in aliis paſſim, in hoc quoque Scribis & Phariſæis ſimiles Janſeniani ſunt: *Dicunt & non faciunt*: in omnibus exigunt actibus, quod in nullo exercent. Quæ autem Baii rebellio, eum annis pluribus anathemate conſtrictum tenuit, ſacriſque interea operantem, non uni innexuit ſacrilegio: undè non leve ſcandalum obveniſſe neceſſe eſt pluribus Bajanæ conſciis pervicaciæ, & intuentibus frequentata adeò ſacrilegia. Sed ea Queſnello *exempla ſancta ſunt quæ in ſuâ Deus poſuerit Eccleſiâ ut in eâ eſſent odor vitæ*: mutantur autem in odorē mortis, mox ut ſucceſſerit retractatio, à ſummis quidem Pontificibus imperata; ſed cujus, inquit Queſnellus, mandati vitium oritur ex eorumdem Pontificum, atque eos circumvenentium Miniſtrorum *pervicaciâ, præventione, obſtinatione nolentium aliquid examinare, aut agnoſcere, ſe fuiſſe deceptos*.

Alieniſſimus quidem ſum ab hoc Articulo inter Bajanos vigeſimo quinto: *Omnia opera Infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia*, & à trigeſimo octavo: *omnis amor creaturæ rationalis aut vitioſa eſt cupiditas, quâ mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corde diffuſâ, Deus amatur*: Sed uterque noſtris adeò placuit adverſariis, Queſnello præ cæteris, ut contra iterata ſæpiùs Romanorum Pontificum anathemata obſtinati, ab ejus avelli nequeant defenſione. Eodem confluunt Articuli complures Bullâ *Unigenitus* condemnati:

Non autem perſpiciunt acuti homines, hinc contra ſe facilè concludendum, *ſancta exempla*, quibus tam magnificè gloriantur, non fore niſi *vitia* & *peccata* ex radice turpi dimanantia *cupiditatis*. Fidem ſcilicet & charitatem in hæreticis & ſchiſmaticis dominari ſoli ipſi exiſtimant, ſuâ in erroribus pertinaciâ obcæcati. Utriuſque verò criminis reos eſſe Queſnellianos, ſchiſmatis, inquam, & hæreſios, neque in uno Articulo, ſed pluribus, nemo inficiabitur, qui abſque *præventione, pervicacia, obſtinatione*, integram legerit *Conſtitutionis Unigenitus propugnationem*.

Licèt igitur non omnia rebellium iſtiuſmodi opera maculari autumem ſceleratæ vitio intentionis; nulla tamen in ipſis quamdiu in perfidiâ ſiſtere conſtitutum habent, reperiri ſive *exempla*, ſive opera quæ veræ & ſalutiferæ *ſanctitatis* gloriam mereantur, omni probè Catholico indubitatum eſt.

Deſinant itaque ſibi fatuè blandiri *Sanctorum* nomine *exemplorum* illi, in quibus nulla vera ad beatitudinem conducens poteſt eſſe Juſtitia: Quid juxta Queſnellum niſi hypocriſis? Prop. 47. *Obedientia legis profluere debet ex fonte, & hic fons eſt charitas. Quando Dei amor eſt illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum eſt, quod apparet exteriùs; alioquin non eſt niſi hypocriſis aut falſa Juſtitia*. Prop. 53. *Sola Charitas Chriſtiano modo facit (actiones Chriſtianas) per relationem ad Deum & Jeſum Chriſtum*. Prop. 58. *Nec Deus eſt, nec religio, ubi non eſt charitas*.

Ubinam igitur in talibus occurret *ſanctitas exemplorum*? Argumentum iſtud quidem, ut dicitur, *ad hominem* eſt; ſed minimè neceſſarium ut falſitas convincatur. Ex Tridentinis Patribus ipſoque diſcimus Apoſtolo, ſine fide eſſe impoſſibile placere Deo, eam eſſe ſalutis & juſtitiæ initium, ſine quâ proinde neque vera pietas agnoſcitur, neque ſanctitas.

Rebelles Eccleſiæ abjiciendos eſſe, quaſi *Ethnicos & publicanos*, monitum Servatoris eſt.

Diſcutiendum præcipuè ſupereſt, cujus generis *exempla* illa *ſancta* ſint, quæ judicio Queſnelli, *in ſuâ Deus poſuerit Eccleſiâ, ut in eâ eſſet odor vitæ, quæ pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aliquid examinare, aut agnoſcere, ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis*.

Conſideratis omnibus attentè circumſtantiis, intellecta à Queſnello arbitror præcipuè, vel forſan unicè *exempla* pertinaciæ, & rebel-

rebellionis adverſus Eccleſiam in retinentibus mordicùs, & contra omnes Sedis Apoſtolicæ definitiones obſtinatiſſimè defendentibus Baji, Janſenii eiſque adhærentium errores, etiam hæreticos.

Hinc enim omnis ferè à nato Janſenii volumine in Eccleſiâ perturbatio originem duxit, cui compeſcendæ, & graviori avertendo diſcrimini neceſſaria fuerunt non pauca Romanorum Pontificum & Laicorum Principum contra Novatores diplomata. Verùm hæc omnia impudenter vellicans Queſnellus, ut nova hæreſis ipſi *odor vitæ eſt*, quomodo nõ omnia ei adverſa repudiabit, veluti convertentia *in odorem mortis*, quæ à Deo poſita in Eccleſiâ fuerant ut ſuâ aſpirarent omnibus fragrantiâ ſanctitatem?

Exempla itaque *ſancta* Queſnello & ejus Sectatoribus ſunt omnis Janſeniſtarum ab initio huc uſque in novâ hæreſi obfirmatio publica, & aperta adverſus Eccleſiam, ejuſque definitiones ſanctiſſimas rebellio, qualis à me aliàs relata eſt, Archiepiſcopi Mechlinienſis, & Gandavenſis Antiſtitis, tempore Urbani VIII. & Innocentii X. cui ſcandalo ſola mederi potuit, & refractarios ad officium reducere, Excommunicationis publica denuntiatio.

Hæc judicio Queſnelli fuit *Sanctorum* destructio *exemplorum*, ſive ut phraſi ejus, & metaphoræ inhæream, mutavit odorem ſalutiferum in lethalem. Si Archiepiſcopi etiam olim Senonenſis & Convenenſis Præſulis Mandata, ſubdolis maximè fucis illita Innocentius X. diſſimulaſſet, poterant ea exemplo eſſe cæteris novitatis fautoribus, ut condemnatam à Pontifice Janſenianam hæreſim subducerent anathemati, verterentque illud in ſenſum fictitium, de quo neque hæreſios artifex cogitavit, neque ulla fuerat inter Theologos contentio, nulla proinde ratio poſtulandi à Pontifice Judicii, nulla examinis neceſſitas aut materia.

Profecta igitur illa à duobus Epiſcopis Mandata eludendæ Definitioni Pontificiæ, & retinendo fovendoque Janſeniano ſenſui hæretico ſtudioſiſſimè fabricata, Queſnelli judicio *Inſtructiones* & *exempla ſancta* erant, profutura pluribus, niſi Vaticano fulmine periiſſent, quodque deterius eſt, ab ipſis poſtmodùm fuiſſent retractata authoribus.

Hæc retractatio eſt, de quâ tanquam gravi vulnere Eccleſiæ inflicto Gerberonium vidimus conquerentem in Hiſtoriâ Generali Janſeniſmi: *Archiepiſcopus Senonenſis & Epiſcopus Convenarum brevì poſteà agnovere, quantum inflixerint vulnus Eccleſiæ ſubſcribendo cum cæteris condemnationi S. Auguſtini in Janſenio.*

Quemadmodum ſcilicèt eorum Mandata *odor vitæ* eſſe cœperant in novâ Eccleſiâ, non potuit hæc eorum inconſtantia non totum vertere *in odorem mortis*; quoad ſimplices præſertim, & Neophytos, qui ex prioribus *exemplis* egregiè profecerant in *Sacro-Sanctâ Doctrinâ Corneli Janſenii Epiſcopi Iprenſis*, ut ab Ægidio de Witte, ipsâ *Novæ Apologiæ* fronte in Canonem relata eſt.

Sanctiora penes novam Eccleſiam fuere, ſed & reverà callidis magis inſtructa fraudibus *exempla*, famoſorum quatuor Antiſtitum, qui Pontificis in Galliâ Nuntium, & cum eo plures etiam è Romanâ Curiâ circumvenerunt, ut Alexandrinæ contrà Janſenium Formulæ ſubſcripſiſſe ſimpliciter crederentur; qui in Actibus clancularüs proteſtantes de ſenſu Janſenii à ſe minimè condemnato, Profeſſionem ſuam jurejurando firmatam reddiderant inutilem, quin & jungendo cum hæreſi perjurio, arte ſubdolâ accommodatam.

Iſta quatuor Antiſtitum *exempla*, maximis ſemper à Queſnello celebrata elogiis fuere, ipſique *ſancti*, & *pacis Angeli* nominati in querimonia, adverſus prætenſam Eminentiſſimi Noallii duritiem erga Sorbonicos quadraginta, famoſo *Caſui conſcientiæ* ſubſcribentes.

Fatigaverat Caſus ille præcipuorum Ingenia Janſeniſtarum, ut talibus concinnaretur expreſſionibus, quæ plurimos ſibi conciliarent è Sorbonicis Approbatores, & totius reducerent ſyſtematis hæretici confirmationem.

Obtenta illicò quadraginta ſuffragantium declaratio, videbatur alios non paucos tum ex eâdem Pariſienſium facultate, tum ex cæteris Galliæ Academiis in eamdem brevì pertractura ſententiam, niſi accelerata Clementis XI. uti & Cardinalis Noallii Cenſura, accedente Regis Chriſtianiſſimi indignatione, progreſſibus adeò proſperis obicem poſuiſſet. Quod autem malorum maximum novæ accidit Eccleſiæ, fuit defectus conſtantiæ in Approbatoribus, & publica omnium, duobus tribuſve exceptis, palinodia.

Vix aliud acerbioribus à Queſnello queſtibus deploratum reperi, quàm *inſtructiones*, & *exempla* illa tam *ſancta*, tantæ ſpei & expectationis pro novæ fidei propagatione, tam citò peſſumdari: & quidem eorum potiſſimùm operâ, à quibus obvenire debuerat præcipuum reſtituendis Janſenii dogmatibus ſubſidium; ſed hìc maximè perſpeximus, inquit Queſnellus, quantum in rebus, etiam graviſſimis, valeat *præventio*, *pervicacia*, *obſtinatio*, & quidem Pontificis & Cardinalis Noallii, *nolentium aut aliquid examinare*, *aut*

agno-

agnoſcere ſe fuiſſe deceptos in Cauſâ Janſenii. Teſtatus equidem & proteſtatus coram Cœlo & Terra fueram in *Notis ad Epiſtolam Steyaertii* Pag. 17. *adeò non perſuaderi ſenſum ab authore* (Janſenio) *intentum eſſe hæreticum, ut jam demùm credere cœperit Orbis Catholicus, nihil in ipſo non eſſe Catholicum*.

Nihilominus juxta Queſnellum durat in Eccleſiæ Præſidibus illa *præventio, pervicacia, obſtinatio*. Inde tot iniquorum iterato mandatorum: hinc accidit in triginta ſeptem doctoribus infelix illa mutatio, quorum tam ſancta, tam idonea reſuſcitandis Janſenii dogmatibus declaratio poſita à Deo in Eccleſiâ fuerat, ut in eâ eſſet *odor vitæ*; ſuo plurimos exemplo alliciens ad imitandum.

Quàm ſalubriter, ut in Queſnelliani Articuli ſenſu proſequar, monuerat aliàs Arnaldus Apologiâ pro Janſenio Pag. 92. *Deum ſicut Templi ædificationem Salomoni, ita Janſenio dilucidationem doctrinæ de gratiâ reſervaſſe?* Verùm doctrina eadem tam atrocibus huc uſque tempeſtatibus agitata, tot impetita fulminibus, dum Numinis tandem beneficio è damnationis abyſſo emergere videbatur, non ſolùm Romanæ Curiæ, noſtris ſemper ſtudiis & progreſsibus infeſtæ; ſed etiam undè maximè ſperabamus patrocinium, ipſius Pariſienſis Archiepiſcopi oppreſſa iterùm authoritate eſt atque potentiâ.

Alioquin ſi ea nobis ſucceſsiſſet induſtria, actum fuerat de omnibus contra Iprenſem Antiſtitem Romanis Definitionibus; exſuſſilabatur Alexandri VII. juramentum, atque in throno gloriæ collocabatur, quidquid Janſeniani ſyſtematis, repetito toties anathemate cenſebatur ad inferos ablegatum. Sed tam beatis eſſe Auguſtini Diſcipulis non licuit, iniquitate ſemper, bonorum ſtudiis inſidiante.

Quàm proſperè res fluere videbantur in Duacenſium Academiâ, quando Cancellario, qui præcipuæ illic Eccleſiæ Collegiatæ Præpoſitus, & complurium Collator Beneficiorum, damnata in Janſenio dogmata intrepidus propugnabat, non paucis in ſuam ſententiam pertractis ſodalibus ac diſcipulis! Sed Arnaldi perfidus ſimulator vertit Cytharam in luctum, atque in deteriorem ſtatum novæ ſortem Eccleſiæ, quàm ut ejus facilè poſſit reſtitutio impoſterum expectari.

Pergo in Queſnellianâ hypotheſi: Quis aptior Miſſioni Hollandicæ, juxta Arnaldi conſilia reformandæ optari poterat; quàm Petrus Codde Oratorii Berulliani Presbyter, titulo Archiepiſcopi Sebaſteni in Fœderatis Belgii Provinciis Vicarius Apoſtolicus? Nemo novarum partium dubitat, quin Deus illum in hac poſuerit Eccleſiâ, ut ſuis *inſtructionibus, & exemplis ſanctis eſſet in eâ odor vitæ*.

Reverà non parum ejus pro novitatibus ſtudia & patrocinium multo tempore profecerunt; ſed, inquit Queſnellus, Pontificis, eique aſſiſtentium Miniſtrorum *præventio, pervicacia, obſtinatio, in nolendo aliquid examinare aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptos, mutavit quoad multos in odorem mortis Sanctiſſima* ejus cum *inſtructionibus exempla*.

Ut verò in cæteris paſſim, etiam hic reus mendacii & calumniæ convincitur Queſnellus, in primis cùm examinis arguit defectum, quando toti notiſſimum Urbi eſt, integrum ferè biennii tempus, quo Vicarius ille Romæ commoratus eſt, diligentiſſimo fuiſſe impenſum examini, illudque diutiùs protrahendum, niſi Acatholicorum in Hollandiâ Ordinum imploratâ intercesſione, ipſe ſibi reditum in Patriam procuraſſet.

Ejuſdem temeraria contra præſcriptam ab Alexandro VII. Profeſſionem Fidei, declaratio, & quidem ſcripto Romæ data, iſtiuſmodi illic *Odoris* viſa eſt, ut non exiſtimem habiturum eum opus fuiſſe viatico, niſi intentatis minis gravibus, Acatholici Ordines reditum ejus à Pontifice extorſiſſent.

Quale denique *Exemplum* fuit, ab hoc infelici Antiſtite, Fidelibus & Infidelibus, etiam poſteris relictum in morbo ultimo, ipſoque vitæ exitu, quod Eccleſiaſticâ eum ſepulturâ & ſolitis Fidelium ſuffragiis privavit! *Exemplum* iſtud tria capita complexum eſt: videlicet obſtinationem in retinendo ſenſu hæretico Janſenii, ideòque rejiciendâ Fidei Profeſſione ab Alexandro VII. definitâ. Alterum fuit pertinax ad finem uſque communicatio cum eo, quem noverat authoritate Apoſtolicâ denuntiatum eſſe à Communione Eccleſiæ reſectum. Tertium fuit obduratio, in rebellione contra Pontificem, nolentis acquieſcere ſententiæ in ſuâ cauſâ latæ. Ea ſeducti Antiſtitis calamitas, & ſcandaloſiſſima exempla quibus imputari potiſſimum debent, niſi profugis è Galliâ Conſiliariis & Præceptoribus iniquitatis, turpiſſimi authoribus ſchiſmatis; dogmatum denique exitialium & hæreticorum doloſiſſimis Magiſtris, Arnaldo, Gerberonio, & Queſnello?

Hæ & cæteræ eorumdem *inſtructiones* non melioris notæ, habentur ex eorum lucubrationibus relatæ à me locis pluribus, ut videbantur circumſtantiæ poſtulare. Ex illis pariter facilè colliges, qualis ab iiſdem profecta alibi fuerit *inſtructio*, qualia dimanaverint exempla pietatis, obedientiæ, fidei & Religionis.

Si

Si exempla junxero Ægidii de Witte, Jacobi Gilbert Duacenſis Academiæ Cancellarii; Ragotii, Petri de Ligny, Eugenii de Gelder, Petri Van Hamme, qui Berullianis in Belgio Tironibus Præfuit; & aliorum qui in novâ Eccleſiâ ſunt nominatiſſimi, excreſcet nimiùm præſentis capitis diſquiſitio,

Ne tamen etiam reſtricta nimiùm & mutila videatur, de illis quædam addo breviſſimè.

Exempla effrænis audaciæ, ſuperbiæ, rebellionis, & ſchiſmatis ſe prodidere in Arnaldo contra latam à Sorbonicis de Doctrinâ ejus hæreticâ cenſuram, ſecutamque ab illo corpore reſciſſionem; ſed multò ampliùs in difficultatibus Steyaertio propoſitis contra Dogmaticas Sedis Apoſtolicæ Definitiones.

Iſta in Queſnelli Articulo *exempla ſancta ſunt quæ in ſuâ Deus poſuerat Eccleſiâ ut eſſent odor vitæ*, ſed quæ Sorbonicorum & Sedis Apoſtolicæ *Prævêntio, pervicacia, obſtinatio, nolentium aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptos mutaverint quoad multos in odorem mortis*.

Similis *odoris* & *ſanctitatis exemplum* perſpeximus, quando duobus ſui Ordinis, ſeu Congregationis Generalibus Comitiis, Archiepiſcopo ſuo & Regi Chriſtianiſſimo Queſnellus reſtitit, ne præſcriptam contra Janſeniſmum regulam admitteret, exilium ſibi potiùs eligens, quàm Doctrinæ Catholicæ Profeſſionem.

Qualis nomine *Sanctitatis* meruerunt in Gerberonio appellari, tot infamia contra Eccleſiæ & Reipublicæ Sanctiones edita opuſcula? In Gerberonio, inquam, qui poſtquam in Religioſo Ordine Janſeniſmum latiſſimè diſſeminavit, ne comprehenderetur, ex Galliâ profugit, atque in ditione Catholicâ, extra Monaſterium ſub veſte laica multos annos latuit, aliquot in Hollandiâ; interim Belgii Provincias replens famoſis ſcriptionibus contra Pontifices, contra Epiſcopos, contra ſuum Regem, contra fidem & Eccleſiam.

Ægidium de Witte indoles turbulenta, & nullis contra dogmaticas novitates ſubeſſe legibus volens, nullo inter Catholicos paſſa fuit loco ſubſiſtere; ſed profugere coëgit in Hollandiam, atque ibi vitam ſolis occupatam ſcriptis infamibus, & fidem Catholicam impugnantibus terminare.

Ragotium & Gilbertum, ſi Janſenianis credimus, reformando in moribus & Dogmatibus Belgio, Divina eduxerat è Galliis Providentia, ut *inſtructionibus* & *exemplis ſanctis*, afflarent omnibus *odorem vitæ*. Prior Vicarium Generalem annis pluribus egit Epiſcopi Tornacenſis: Poſterior Academiæ Duacenſis Cancellarium. Hujus autem Doctrina hæreſios damnata eſt, non ſolùm à ſelectis mandato Regio Doctoribus Sorbonicis; ſed ab ipſis quoque Epiſcopis, Tornacenſi, & quod mireris ampliùs, Atrebatenſi,

Porro tum Cancellarius, tum Vicarius talia dedêre *Sanctitatis*, hactenùs incognitæ, *exempla*, atque *odoris* ſpecimina tam exotici, ut, quidquid forſitan de Reformatorum alibi naribus ſit, fœtor Catholicis in Belgio, non Theologis ſolùm, Religioſis, & Sacerdotibus, ſed Magiſtratibus etiam laicis, atque in primis Regi Chriſtianiſſimo apparuerit minimè tolerandus: proinde ſentina utraque arcto in Galliis concludenda potiùs obſtruendaque ergaſtulo. Quapropter neque eam hìc nimiùm moveri expedit, ne ipſa pariat lectio offenſionem.

Unum levioris ſcandali, quod in Cancellario lepidum mihi pridem & pluribus viſum fuerat, non eſt cur prætercam. Cùm is antea Archipresbyterum ageret, ſive *Decanum*, ut apud nos dicitur, *Chriſtianitatis*, frequentem ſuis concionibus reſtringere voluit Communionem, proprioque doctrinam confirmaturus *exemplo*: *Ego*, inquiebat, *Sacerdos Paſtor, à quo frequentius Sacrificium poſtulare videretur ratio muneris, concilianda tamen ampliùs devotioni & reverentiæ, ut non ſemel aliàs, etiam heri à Sacrificando abſtinui*.

Caſu autem; ſed ad detegendam hypocriſim, opportuno accidit, ut ex Auditoribus aliqui illâ nocte cum eo interfuerint epulo, in quo ultra noctis medium protracta ab eo cum cæteris compotatio fuerat, quando manè proximo, Sacrificium omiſit, allegatâ non neceſſitatis, ſed ſolius ratione humilitatis & reverentiæ. Teſtes & participes epuli annuentes invicem, & tacitè ſubridentes, non levis inceſſit admiratio impudentiæ in Concionatore. Ita Deus finit exitialium aliquando hypocriſim Novatorum ab ipſis ſuâ detegi imprudentiâ, ne circumveniantur impoſterum, niſi ſimplices nimiùm, aut volentes decipi.

Ita Sancyranum alias vidimus, cum effuſo maximè riſu, ſuoque Nepote *Barcos* feſtiviſſimè applaudente, narraviſſe, quomodo pœnitentiam in ſacramento ſimulans propoſitæ à ſe novitatis abſolutionem petierit, obtinueritque ſacrilegè à Presbytero, ut Sacramenti eum religione obſtringeret ad ſilentium, quod ſervaturus aliàs non fuerat, quin audita Epiſcopo denuntiaret.

Ita Sacrilegium Janſenianis ludi inſtar eſt, ſoliſque labiis, & ſcriptionibus conficta doloſiſſimis religio,

Quod

Quod Queſnellus perperam & contra Tridentinum Concilium, contra fidem aſſerit Prop. 58. *Nec Deus eſt, nec religio, ubi non eſt charitas*, veriſſimè ſic convertendum arbitror: *Nec Deus eſt, nec religio*, ubi Janſenii & Queſnelli hæreſis fidem obtinet ac dominatum.

De Hammio Oratorii Berulliani Presbytero & apud Belgas Præpoſito Tironibus Directore, ex Janſenianorum literis interceptis refert juridicus contra Queſnellum, ipſumque Hammium Proceſſus, *eſſe zeloſum maſculum pro Sancto Cornelio* (Janſenio). Talis ſcilicet Præfectus congruere nuper viſus fuerat Tironibus Congregationis, cujus Moderator in Belgio Generalis, & Fundator famoſiſſimus Pater Quarrè è Galliis accerſitus advenerat pro novæ apud nos inſtitutione Coloniæ.

Is Teſtimonio dato anno 1641. undecimo Kalendas Novembris. *Quotquot* (inquiebat) *in noſtrâ Congregatione Theologi... elaboratiſſimum Janſenii Auguſtinum legerimus, hoc unanimi conſenſu fatemur omnes, in Janſenio nos Auguſtinum invenire*.

Quid igitur miri, ſi iſtiuſmodi Congregationis Tironibus magis conveniens Rector inveniri non potuit, quàm Hammius ille *Zeloſus maſculus pro Sancto Cornelio*? Is patrocinantia novo Sancto Opuſcula colligere ſolitus erat, ut partim Tironibus, partim aliis divenderet: neque priùs ad hoc potuit commercio cohiberi, quàm præmiſsis variis ab Archiepiſcopo monitis, ſuorum etiam comminationibus Moderatorum, fore ut, ſi pergeret, ex Oratorio pelleretur; tandem Archipræſulis mandato comprehenſus eſt. Eugenii de Gelder *inſtructiones* perniciosiſsimas atque *exempla* non minùs fœtentia, retuli aliàs, exigentibus non ſemel circumſtantiis, ut mortuus non videatur hìc ampliùs exagitandus.

Talis penès novos Apoſtolos, *bonitas inſtructionum*, talis *Sanctitas exemplorum* eſt. Prolixiorem ea multò requirerent tractatum, ſi referenda forent omnia, quæ penes novam Eccleſiam *exempla ſancta* ſunt, & quidem illic Queſnelli judicio *poſita à Deo in odorem vitæ*; ſed quæ Pontificum Romanorum, eiſque obedientium Antiſtitum *pervicacia, præventio, obſtinatio, in nolendo aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptos, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis*.

Eadem, quæ hodie Queſnelliſtarum eſt expoſtulatio, fuit antea Calviniſtarum in Franciâ, Lutheranorum in Germaniâ, & quorum non Superioribus ſeculis hæreticorum? Ab illis igitur querimoniam mutuati videntur noſtri hoc tempore adverſarii, uti & in multis capitibus doctrinam: qui utinam aliquando melioribus Catholicorum *inſtructionibus & exemplis*, Deoque efficaciùs miſerente, ad ſaniora tandem converſi dogmata, feliciorem exitum conſequantur!

Centeſima Propoſitio damnata.

Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, perſequendo veritatem, ejuſque diſcipulos. Tempus hoc advenit... Haberi & tractari à Religionis Miniſtris tamquam impium, & indignum omni commercio cum Deo, tamquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in Societate Sanctorum, eſt hominibus piis morte corporis mors terribilior. Fruſtrà quis ſibi blanditur de ſuarum intentionum puritate, & zelo quodam Religionis, perſequendo flammâ, ferroque viros probos, ſi propriâ paſſione eſt excæcatus, aut abreptus alienâ, propterea quod nihil vult examinare. Frequenter credimus Sacrificare Deo impium, & Sacrificamus Diabolo Dei ſervum. *Obſerv. mor. Joan. 16. v. 2.*

CAPUT UNICUM.

Iniquiſſima authoris, eique adhærentium Janſeniſtarum de Eccleſiæ Præpoſitis querela repellitur.

CHriſtus loco citato Apoſtolos monet: *Venit hora ut omnis qui interficit vos, arbitretur obſequium ſe præſtare Deo*. Cujus textûs opportunitas Queſnello viſa eſt minimè negligenda, ut toties à ſe inculcatam repeteret comparationem Janſeniſtarum cum Apoſtolis, Judæorum cum Paſtoribus Eccleſiæ, utpote qui Janſeniſtas, velut novos Apoſtolos perſequuntur. Sunt igitur Queſnello Paſtores Eccleſiæ, *Miniſtri* illi *Religionis* excæcati paſſione propriâ, aut abrepti alienâ qui nihil volunt examinare, qui *tempore hoc deplorabili*, quod *adveniſſe* nuntiatur, credunt ſe *honorare Deum*, *perſequendo veritatem* ejuſque Diſcipulos.

Epiſcopi, ac ſummi præſertim Pontifices ſunt, qui Janſeniſtas *homines pios, probos*, imò ſolos in mundo ſanctos, ſolos *veritatis diſcipulos*, tamquam membra putrida & cæteris noxia, tam crudelitèr *tractant*, V. G. Communione privando ſanctas illas Portus-Regii Moniales, Eccleſiæ rebelles, & Janſenii hæreſim, Fidei Catholicæ præferentes.

Paſtores Eccleſiæ ſunt ſacrilegi iſti & iniqui Dæmonum ſacrificuli, qui *frequenter Diabolo Dei ſervum, velut impium ſacrificant*: qui *fruſtra ſibi de intentionum ſuarum puritate, & zelo quodam religionis blandiuntur*.

Mereturne ſeriam talis nænia, imò tam aperta demenſque calumnia confutationem? Copioſiſſimam lector habes in Superioribus, & abundantem adeò ut tuâ abuſurus nimium videar patientiâ, ſi eadem aut ſimilia, ut facillimè poſſem, dejiciendo præſenti Articulo applicarem; ſed nulla poſtulat neceſſitas aut conveniens ratio, ut mecum indubiè judicabit, quiſquis ea ſaltem, quæ contra præcedentem proximè Articulum diſſerui, dignatus fuerit conſiderare.

Quia tamen præcipuum centeſimi hujus Articuli & præcedentium aliquot quibus hodiernum Eccleſiæ regimen inſaniſſimè arguitur, fundamentum eſt, quod *veritates eò devenerint, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis*: quin imò quod *permittente Deo, omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis*; quemadmodum diſcere nos Queſnellus jubet ex Propoſitione ſuâ 95. & 96. conveniet aliquanto attentius oppoſitam à me geminis hiſce erroribus diſputationem evolvere, ex quâ facilè intelligas fictitiam illam eſſe, & plenam calumniâ aſſertionem, quaſi *tempus illud deplorabile advenerit, quo creditur honorari Deus perſequendo veritatem ejuſque diſcipulos*.

Quænam ſcilicet in Queſnelli ſententiâ ſint *veritates*, inquiſivi contra Articulum 95. quinam *veritatis Prædicatores*, proinde & *Diſcipuli*, demonſtravi adversùs Articulum 96. Cum igitur nihil ſuppoſitæ veritatis in Adverſariis reperiatur, nullus *Prædicator*, vindex, *Diſcipulus veritatis*; ſed erroris ſolummodò, impietatis, blaſphemiæ, hæreſios, tota corruit prætenſa adverſus *veritatem, ejuſque Diſcipulos perſecutio*.

Iuter Janſeniſtas aliqui Queſnello paululum modeſtiores, per amicum illi Willartium exponi curaverant, quæ in novis Obſervationum Moralium editionibus cuperent emendari. Illa nomine *querelarum* propoſuit Willartius litteris ad Queſnellum datis 12. Aprilis 1697. ubi *querela* 2. *eſt quod nimio quodam ſtudio indicentur Superiorum vitia, nullaque illorum non patefaciendorum modò; ſed & augendorum occaſio prætermittatur. Querela* 3. *eſt quod ad hujus ætatis Religioſos* (novi Ordinis Janſeniani) *nimiùm apertè transferantur ea, quibus perferendis primorum olim Chriſtianorum conſtantia probata eſt. Obſervationes, inquiunt, quaſi digito monſtrant, & quidem frequentiùs, quàm par eſt, quinam ſint illi, qui vexantur, quinam illi qui vexant*.

Reſpondit Queſnellus, ut prætermittam alia ad præſentem Articulum minùs pertinentia: " Tertia querela non minùs iniqua eſt, „ imò eo iniquior, quo minùs digni ſunt veritatis ac Religionis perſecutores, quibus „ pareatur. Quid enim, illos pudore ſuffundere non licebit? Crimini dabitur id oſtendere fidelibus, cui diſcernendo non ſatis „ ipſi idonei ſunt; dignam ſcilicet perverſorum pœnam diverſiſſimam eſſe ab immeritâ vexatione, qua inſontes & innoxii „ afficiuntur? Non licebit ad horum ſolatium commonſtrare, deſcriptam fuiſſe in Evangelio imaginem quamdam eorum „ omnium, quæ per univerſam ſeculorum ſeriem contingunt?

„ Cavendum eſt igitur quàm maximè, ne „ perturbetur pax illorum, qui *lætantur cùm malè fecerint*, & qui *ſagittant in occulto rectos corde*? Profectò miror ego quempiam „ talibus querelis aures præbere, nec vellem „ mihi attribui peccatum, quod committeretur expungendo è libro aliqua forſitan „ maximè neceſſaria, & à quibus aliquorum „ nobis perperam adverſantium ſalus pendeat & converſio. „ At,

„ At, inquis, ea frequentiùs quàm par „ eſt, inculcantur. Atqui ego eadem non ſa- „ tis ſæpe commemorari contendo. Verba „ quædam quaſi fortuitò, & obiter prolata „ non animadvertuntur: crebra verò ejuſdem „ rei repetitio & inculcatio homines, etiam „ obſtinatos movet. Tum denique illi atten- „ dunt, cùm idem ad omnes Sacrorum Li- „ brorum Paginas occurrit.

„ At inſtant illi, videtur id ſtudio affecta- „ tum. Ajo ego, tanto eſſe meliùs. Quæ- „ dam affectatio bona eſt; ſi tamen hæc af- „ fectatio dicenda, quæ potiùs eſt ex re na- „ ta tranſlatio, & accommodatio, ex quâ in- „ telligitur, nos de præſenti aliquâ Eccle- „ ſiæ neceſſitate vehementèr eſſe ſollicitos. „ Hanc rationem tenuit S. Auguſtinus, ea „ dogmata, de quibus ad populum verba fa- „ ciebat, nunquam non ad Pelagianos, ad „ Donatiſtas, ad Arianos, ad Manichæos „ transferens atque accommodans, cum qui- „ bus hæreticis erat decertandum.

„ Dicantur libri iſti olim vexationis tem- „ pore conſcripti. Id prorſus veritati con- „ gruet, neque accidit incommodè, quod „ ea res poſteris innoteſcat, & publicè præ- „ dicetur. Si verò quod dicitur; ſibi vexa- „ tores adſcribant, votorum iſtud nobis ma- „ ximum eſt, quo utinam moveantur adeò ut „ reſipiſcant! „

Talia Queſnellus virn ſuarum aliàs no- vitatum amantiſſimo: undè facilis conjectura eſt, quàm fuerit indocilis, & correctionis, etiam amiciſſimæ impatiens.

Quid Eccleſiæ Paſtores aliud ab hæreti- cis, quos damnaverint, expectent, niſi ut ac- cuſentur velut *excæcati paſſione propriâ*, *aut abrepti alienâ*, *nec præmiſſo debito examine?*

Ita de Pelagianis Cœleſtinum Pontifi- cem non importunè monuit Neſtorius Pa- triarcha, futurus & ipſe poſtea hæreſios im- piæ fundator, apud Baronium ad annum 430. *Julianus & Florus, & Orontius, & Fabius, di- centes ſe Occidentalium Partium Epiſcopos, ſæ- pè piiſſimum & prædicatiſſimum Imperatorem adierunt, ac ſuas cauſas defleverunt, tanquam Ortodoxi temporibus Orthodoxis perſecutionem paſſi: ſæpè eadem & apud nos lamentantes, ac ſæpè rejecti, eadem facere non deſierunt; ſed inſiſtunt per ſingulos dies implentes aures omnium vocibus lacrymoſis.*

Pro Petro Abailardo hæretico Romæ damnato ſcribit ejus Apologiſta contra S. Ber- nardum tanquam iniquiſſimum Abailardi ac- cuſatorem, & contra Sedem Apoſtolicam quaſi inferentem anathema immerenti: *cujus*, ait, *unquam, bone Jeſu! culpa tam cæcos ha- buit judices, ut non utrimque cauſæ latera ventilarent?... Iſti clauſis oculis palpant ne- gotium, & quaſi oculati rerum cognitores, ar- cu iniquitatis intento, toxicum ſubitò jaculan- tur*, ibid. *Damnatur aureum os illud, promp- tuarium rationis, tuba fidei, Hoſpitium Tri- nitatis, damnatur prôh dolor, abſens, inau- ditus, & inconvictus*. Nunquam ſcilicet hæ- retici audiuntur, niſi exaudiantur, & judici- cibus illudant.

Similis fuit Lamentatio Juliani, quam Auguſtinus refert ac refutat lib. 3, contra Ju- lianum cap. 2. *Apud judices* (inquiebat hære- ticus) *non potuimus agere cauſam noſtram; quia nemo de rebus dubiis benè conſultat, niſi qui ab odio, irâ & amicitiâ vacuum pectus at- tulerit, quales non fuerunt, qui de causâ no- ſtrâ judicarunt; quia priùs eam odiſſe cœ- perunt, quàm noſſe*.

Calvinus in Præfatione Antidoti adver- ſus Tridentinum Concilium, Patres illos ait *partim ambitione irretitos, partim excæcatos avaritiâ, partim rabie accenſos contrariam Fidei & veritati tuliſſe ſententiam*; imò la- tam arbitrio ſolius Pontificis, cui Patres ſolis auribus annuerint. Ita à Calvino Queſnellus non ſolos ſuos de gratiâ errores; ſed & plan- ctus & querimonias adverſus judices haurire potuit.

Libellus quidem quatuor columnarum provocat nos ad Epiſtolam, neſcio quam, S. Bernardi, in qua Regnum Chriſti dicitur habiturum dies malos & corruptionis. Addit, S. Auguſtinum in Pſal. 7. conqueri de futurâ aliquando peccatorum multitudine, quæ jam inde ſentiri magnâ ex parte cœperit: de in- genti numero rejicientium fidem, quæ abſque mixtione errorum illibatè ſervabitur *in per- paucis*, de quibus dictum eſt, *qui perſevera- verit uſque in finem, hic ſalvus erit*.

Verùm nihil hîc pro damnato Articulo, qui totus eſt de hodiernis perſecutionibus ad- verſus *veritatem* ejuſque *diſcipulos*.

Denique etſi aliquando extitiſſet *tem- pus* illud *deplorabile*, quo credebatur *honora- ri Deus, perſequendo veritatem ejuſque diſci- pulos*, ut olim contigit Chriſto & ejus Apo- ſtolis ac Diſcipulis, quando Principes com- muniter veritati Evangelicæ fuere contrarii, atque erit forſitan tempore Antichriſti; ideò- ne veritati, juſtitiæ, ædificationi conſonum, omnia quæ de tempore illo memorantur de- plorabilia, in præſentem transferre rerum or- dinem & ſtatum Eccleſiæ?

Nonne atrociſſima hoc tempore calum- nia meritò cenſebitur, & crimen læſæ Maje- ſtatis, omnes Principes arguere tanquam ho- ſtes Chriſti, Evangelii, & omnium Divinam Prædicantium veritatem?

Videbatur olim totus orbis factus Arianus; quod ſi de præſenti aſſeratur tempore, quem reperiet ſuffragatorem?

Quæ denique hoc Articulo impingitur Eccleſiæ ejuſque Præſulibus, ſupremo In primis Chriſti Vicario, atrociſſima calumnia, nullo nititur, niſi hæreſios fundamento; nullâ, niſi ejuſdem generis authoritate.

Tota ſcilicet, de quâ Queſnellus queritur, eſt perſecutio adverſus Catholicam veritatem, ejuſque Diſcipulos, Auguſtinianorum dogmatum Sectatores. Hi ſupponuntur odio eſſe Pontificibus & Epiſcopis tanquam hæretici: ſuſtinent quidem Janſenium, Ducemque velut tutiſſimum ſequuntur, utpote qui nihil ab Auguſtino, nihil à Divinis Oraculis, eorumque Sanctiſſimis Interpretibus docuerit alienum.

Iſtud autem uſitatiſſimum paſſim hæreticis commentum eſt. Quis enim damnatiſſimus ab Eccleſiâ Novator non ſibi Divinum Codicem, non ejus fideliſſimum Interpretem Auguſtinum, totamque quodammodo primitivam Eccleſiam, pari vindicet confidentiâ? Ipſe Diabolus Chriſtum tentans, nihil promptius habuit Scripturis Sacris. Matthæi cap. 4. *Mitte te deorſum; ſcriptum eſt enim, quia Angelis ſuis mandavit de te &c.* In quem locum Vincentius Lirinenſis Commonitorii cap. 37. Sic animadvertit: *Si quis interroget quempiam hæreticorum: Unde probas? Unde doces?... Statim ille ſcriptum eſt enim; & continuò mille teſtimonia, mille exempla, mille authoritates parat de Lege, de Pſalmis, de Apoſtolis, de Prophetis, quibus novo & malo more interpretatis ex arce Catholicâ in hæreſios barathrum infelix anima præcipitetur.*

Non minùs vana eſt Reformatorum hodiè ad puriora Eccleſiæ ſecula, & Patrum vetuſtiſſimos appellatio; quam meritò ut ineptiſſimam repellit S. Gregorius in cap. 15. Job. cap. 15. *Hæretici* [inquit] *ut ea quæ aſſerunt, commendare ſtultis mentibus hominum, quaſi de antiquitate poſſint, antiquos Patres ſe habere teſtantur, atque ipſos Doctores Eccleſiæ ſuæ profeſſionis Magiſtros dicunt: cum præſentes Prædicatores deſpiciunt, de antiquorum Patrum magiſterio falsâ præſumptione gloriantur.*

Wickleffus, Lutherus, Calvinus non minùs quàm Janſenius toti, ſuo judicio, Auguſtiniani erant, & quodammodo Auguſtinus ipſe. *Quid autem in hoc miremur?* inquit Facundus Hermianenſis lib. contra Mocianum: *Neque enim melius loqui potuit Auguſtinus, quàm Prophetæ, quàm Apoſtoli, & Evangeliſtæ, quorum verbis ſimiliter malè intellectis, & incongruè adhibitis, tam multi hæretici ſuos conantur defendere errores.*

Denique multiplici ex capite Queſnelliana hic temeritas apparet execrabilis; quia graviſſimam intorquet Eccleſiæ Moderatoribus calumniam, quaſi *veritatem* iniquiſſimè *perſequantur ejuſque Diſcipulos*: unde & errores in dogmaticis minimè tolerandos; ſed *impios, blaſphemos, contumelioſos, divinæ pietati derogantes, anathemate damnatos, Schiſmaticos, & hæreticos*, aliiſque non levibus Cenſuris à Pio V. Gregorio XIII. Urbano VIII. Innocentio X. Alexandro VII. Alexandro VIII. Clemente XI. reſpectivè condemnatos, voluerit Queſnellus haberi & retineri in Eccleſiâ veluti *veritates* fidei: quiſquis autem eas proſcripſerit, eorumque obſtinatiſſimos Defenſores Cenſuris duxerit reprimendos, imprudentiſſimè juxta Queſnellum, *credit ſacrificare ſe Deo impium, & ſacrificat Diabolo Dei ſervum; Fruſtra verò ſibi blanditur de ſuarum intentionum puritate, & zelo quodam religionis, perſequendo flammâ ferroque viros probos* (quales in novâ Eccleſiâ omnes ſunt, extra eam nullibi reperiuntur).

Perſecutores iſtos, inquit Queſnellus, novimus *paſſione propriâ eſſe excæcatos, aut abreptos alienâ*, minimè tamen excuſabiles *propterea quod nihil volunt examinare. Tempus deplorabile, quo* (perperam adeò) *creditur honorari Deus, perſequendo veritatem ejuſque diſcipulos... Haberi & tractari à Religionis Miniſtris, tanquam impium & indignum omni commercio cum Deo, tanquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in ſocietate ſanctorum, eſt hominibus piis morte corporis mors terribilior.*

Hæc omnia ſi enuntiarentur in genere, ſive abſtrahendo à circumſtantiis temporis & perſonarum, videri forſitan poſſent, à Theologo Myſtico in *Obſervationibus Moralibus* annotari ſolummodò ad præcavendum, ne Miniſtri Eccleſiæ in iſtiuſmodi unquam prolabantur aut fraudibus ſinant ſe pertrahi iniquitatem. Verùm dum aſſeritur, *tempus hoc adveniſſe*, quis dubitet, quin de hujus temporis Epiſcopis, atque Pontificibus intelligi Queſnellus voluerit, quæcumque horrida & deteſtabilia eum conſpicimus de Eccleſiæ Rectoribus affirmare?

Talis autem gubernatio Eccleſiæ, talis *perſecutio veritatis ejuſque diſcipulorum*, frequens illa Sanctorum Excommunicatio, *quâ creditur ſacrificari* Deo *impius*, & *ſacrificatur Diabolo Dei ſervus*, quo fine, quo fructu palàm ſcribitur, & inſeritur, non Hiſtoriæ; ſed *Moralis Evangelicæ compendio*, linguâ vernaculâ, iteratis continuò editionibus, ad omnis

omnis ordinis, ſexûs, ætatis homines divulgando?

Indè ſimplices & debiles in fide adeò non confirmantur, ut vacillare incipiant, & dubitare anxii; num ea, cui Sacro Batiſmate aggregati ſunt, vera Chriſti Eccleſia ſit, quæ in Symbolo prædicatur *Sancta*, *Catholica*, *& Apoſtolica*; cum quâ Chriſtus futurum ſe promiſit *uſque ad conſummationem ſeculi*, atque adverſus quam portæ inferi nullo tempore prævalerent.

Eane, inquiunt, eſt Chriſti Eccleſia, in qua *videmus dominatum exerceri ſupra ſidem Fidelium*, juxta Queſnelli Articulum 94. ut jubeamur credere, non quod Divini Codices, Traditio, atque his conſonæ Pontificum, Conciliorumque docuerint definitiones; ſed quod maleſana quibuſdam Epiſcopis, & maximè Pontificibus dictaverit *pervicacia*, *præventio*, *obſtinatio*, *in nolendo aliquid examinare*, *aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptos*?

Pernicioſiſſima iſta Præpoſitorum vitia, atque hinc nata peſſima Eccleſiæ gubernatio tot Brevia procuderit, tot Decreta & Conſtitutiones noxias, quæ *mutant quotidiè in odorem mortis id*, *quod Deus in ſuâ Eccleſiâ poſuit*, *ut in eâ eſſet odor vitæ V. G. bonos libros*, *Inſtructiones* dogmaticas & myſticas, *Sancta exempla* &c.

Ex eodem oritur corruptiſsimo fonte, juxta Queſnelli Articulum 95., quòd *Veritates eò devenerint*, *ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis*, *& modus eas prædicandi*, *ſit veluti idioma incognitum*; *omnes* etiam *Poteſtates* tam Eccleſiaſticæ quàm Seculares juxta Articulum 96., *ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis*.

Quæ omnia ſi nondum ſufficere videantur, ut horrorem quis ab Eccleſiâ concipiat, accedit Articulus 100. denuntians *adveniſſe tempus deplorabile quo creditur honorari* Deus *perſequendo veritatem ejuſque diſcipulos*; *quo* *à Religionis Miniſtris homines pii habeantur & tractentur tanquam impii*, *indigni omni commercio cum* Deo, *tanquam membra putrida*, *capacia corrumpendi omnia in Societate Sanctorum*.

Hæc indubiè *hominibus piis eſt morte corporis mors terribilior*. Denique perſecutionis hujus calamitas ſuperat omnes, quas Eccleſia tulit hactenus aut toleratura creditur, etiam tempore Anti-Chriſti. Qualiſcumque enim accidit olim adversùs Catholicos rabies Tyrannorum, qualiſcunque prædicitur futura ſub imperio Antichriſti; nemo tamen, Catholicos inter, Hiſtoricus aut Interpres, eò progreditur temeritatis, ut omnes Epiſcopos,

Cardinales, etiam Summum Chriſti Vicarium, denique *Poteſtates omnes* tam Sacerdotii; quàm Imperii, in eam procidiſſe veſaniam aſſerat vel nequitiam, qua veritati ejuſque Diſcipulis, ſeu Prædicatoribus adverſentur.

Minimè quidem abhorrent Eccleſiæ noſtræ Reformatores ab eâ Lutheranorum, Calviniſtarum, & iſtiuſmodi recentium hæreticorum dementiſsimâ calumniâ, quæ proditurum ab Eccleſiæ Metropoli Antichriſtum, eumque fore Pontificem Maximum comminiſcuntur; verùm vix alio manifeſtiore judicio produnt, non ratione ſe, non authoritate, non ſtudio veritatis duci; ſed novitatis abripi libidine, indociles, ſuperbos, diſciplinæ omnis ac fræni penitùs impatientes: contra quos Auguſtini ſententiâ concludo ex libro ejus 4. contra ſecundam Epiſtolam Pelagianorum cap. ultimo: *Orbem Catholicum*, *quoniam Domino eis reſiſtente*, *pervertere nequeunt*, *ſaltem commovere conantur*, *cum potiùs vigilantiâ*, *& diligentiâ paſtorali*, *poſt factum illis competens*, *ſufficienſque Judicium*, *ubicumque iſti lupi apparuerint*, *conterendi ſint*, *ſive ut ſanentur atque mutentur*, *ſive ut ab aliorum ſalute*, *atque integritate vitentur*.

Propoſitio damnata Centeſima prima.

Nihil ſpiritui Dei, & Doctrinæ Jeſu Chriſti magis opponitur, quàm communia facere juramenta in Eccleſiâ; quia hoc eſt multiplicare occaſiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & idiotis; & efficere, ut nomen & veritas Dei aliquando deſerviant conconſilio impiorum. Obſerv. Mor. Matt. 5. v. 37.

CAPUT I.

Peſtifera Propoſitionis doctrina exponitur & confutatur.

DOcumentum Paſtorale quadraginta Epiſcoporum Galliæ de Authore Propoſitionis ſic enuntiat." Non

,, magis fidelis erga veritatem eſt, quàm
,, Paſtoralis reverens authoritatis, dum aſ-
,, ſerit, *Nihil ſpiritui Dei & Doctrinæ Jeſu*
,, *Chriſti magis opponi, quàm communia fa-*
,, *cere juramenta in Eccleſiâ*. Non ea hic
,, aboleri juramenta author vellet, quæ ne-
,, ceſſitas & utilitas in Tribunalia tum Laica,
,, tum Eccleſiaſtica, & in hominum com-
,, mercia invexit, ad præſtandam bonæ fidei
,, ſecuritatem, Divini reverentiâ nominis.

,, Authoris in Janſeniſmum propenſio ſa-
,, tis indicat, Subſcriptiones Formulæ Janſe-
,, niſmo oppoſitæ eſſe, de quibus conque-
,, ritur. Verùm à Summis Pontificibus For-
,, mula iſta conſtituta eſt, ab Epiſcopis ad-
,, miſſa, quæ diſcernendis Catholicis à Jan-
,, ſenianis hæreticis neceſſaria Eccleſiæ eſt,
,, & ad Conciliorum veterum normam con-
,, dita. Sed quantumcumque venerandâ ju-
,, ramentum iſtud nitatur authoritate, ſatis
,, eſt, Janſeniſmo eſſe contrarium, & ad dete-
,, gendos ejus ſequaces, atque impedien-
,, dos progreſſus inſtitutum, ut *Obſervatio-*
,, *num Moralium* Authori diſpliceat, ab eo-
,, que impugnari mereatur, velut perjurio-
,, rum occaſio, imperitorum laqueus, ac
,, modus efficiendi, ut nomen, & veritas
,, Dei aliquando deſerviant conſilio impio-
,, rum; denique ut juramentum cenſeatur
,, opponi Spiritui Dei & Doctrinæ Jeſu Chri-
,, ſti. ,,

Contra hanc Epiſcoporum Sententiam inſurgit Anonymus " ſolita (inquit) hæc no-
,, bis adverſantium nænia eſt; verùm ut præ-
,, ſcindam ab aſſertorum illic veritate, etiam
,, illâ ſuppoſitâ nihil ſequitur, niſi Queſnel-
,, lum abuti dogmate vocibus comprehenſo;
,, ſed non propterea deſinit doctrina eſſe
,, Evangelica, quod *nihil Spiritui Dei &*
,, *Doctrinæ JeſuChriſti magis opponatur quàm*
,, *communia facere juramenta in Eccleſiâ*.
,, Cur igitur veritas condemnatur? An fortè
,, veritas eſſe deſinit, ſi qui eâ abutantur?
,, Licetne unquam ferire veritatem ſimul
,, cum eo qui abutitur? Omnis itaque veri-
,, tas proſcribenda eſt, cùm nulla ſit, quo
,, quis abuti nequeat. ,, Ita ille: ex quo ſi quæſieris, ubinam doctrina iſta Evangelica reperiatur, accipies illud Chriſti apud Matt. cap.5. *Ego autem dico vobis, non jurare omnino.... Sit autem ſermo veſter eſt eſt, non non*.

Hunc maximè convenire Chriſtianis Sermonem, nullus Chriſto aſſerente negaverit; contra Doctrinam hanc Evangelicam peccant temerarii, qui in quolibet diſcurſu obvio Dei nomen adhibent, jurantque ex inolitâ magis jurandi conſuetudine, quàm deliberatâ voluntate, Iſtiuſmodi jurandi formulas nimiùm aliquibus familiares, & quæcunque juramenta, quæ ex levitate, non neceſſitate fiunt, dedocere Chriſtus ſuos voluit, & ejus Exemplo Jacobus Apoſtolus Epiſtolæ cap.5. Præiverat Eccl. cap.23. dicens, *Jurationi non aſſueſcat os tuum; multi enim caſus in illa*.

Alioquin & Deus ſæpè legitur in ſcripturis juraſſe, & omnis ejus promiſſio, omnis ejus aſſertio juramentum eſt, ut omnes paſſim Theologi agnoſcunt. Ipſo fatente Conſtitutionis adverſario, S. Paulus aliquoties in Epiſtolis juravit, ut 1. cor. 15. v.31.

Ex illo autem Jeremiæ cap.4. *jurabitis in veritate, & judicio, & juſtitiâ*, diſcimus, tres potiſſimum requirere ad juramentum conditiones, ubi *judicii* nomine neceſſitas intelligitur, ſive non levis utilitas; quæ triplex conditio quoties juramenta comitatur, periculum non eſt, ne hæc nimis in Eccleſiâ fiant communia. Propoſitio verò damnata non reprehendit ſolummodo juramenta levitatis, & vulgi Sermonibus nimium ſubinde familiaria, quæ Evangelio adverſari compertum eſt, ſed etiam illa rejicit, quæ publicâ authoritate conſtituta ſunt, præſertim contra Janſeniſmum, charam adeò authori hæreſim.

Hæc juramenta in Propoſitione indicari, velut neceſſariò abolenda, omnes circumſtantiæ libri, authoris, temporis loquuntur. Quapropter non ſolus Propoſitionis abuſus; ſed ipſa maximè Propoſitio, prout omnibus controverſias hodiernas non ignorantibus ſonat, & communiſſimè intelligitur, damnabilis eſt, & proſcribi debuit.

Scripturâ Sacrâ hæretici abutuntur; ſed ex malitiâ; non quod abuſibus anſam præbeat; neque in tali ſenſu à Catholicis; ſed à ſolis accipitur hæreticis. Senſus verò pravus damnati hic Articuli non à ſolis hæreticis; ſed paſſim à Catholicis ſubeſſe Articulo intelligitur, atque ita Articulus ipſe abuſibus anſam præbet, & fomitem Janſenianæ, in juramento recuſando, pertinaciæ.

Contra ea quæ milites & ſubditi Principibus præſtant, Princeps viciſſim ſubditis, quæ Tridentinum à Magiſtris, Capitula à novis Canonicis, Academiæ, etiam Lovanienſis, ab omnibus Academicis pridem exigere conſueverunt, contra ea quæ quotidiè in Tribunalibus tam Eccleſiaſticis, quàm laicis adhibentur, nunquam Janſeniſtæ conqueri auditi ſunt; ſolum ferè exoſum habuere hactenus contra Janſenianam hæreſim præſcriptum: quo tamen nullum ſalubrius ad diſcernendos genuinos Eccleſiæ filios à *filiis iniquitatis*,

tatis, & ſiſtendum ſerpentis mali contagium, exiſtimavit huc uſqueOrbis Catholicus.Secta nempe Janſeniana cæteris omnibus callidior, permanendum ſibi, ſaltem externâ ſpecie in Eccleſiâ ſtatuit, ut gaudeat Beneficiis & Paſtorum muniis applicetur.

Catholicis juramentum iſtud non eſt occaſio multiplicandi perjuria; ſed perfidis Janſeniſtis. Priores enim credunt, quod jurejurando teſtantur; ſoli poſteriores ſunt, qui beneficiorum pinguedine illecti, & ab hæreſios, quam animo fovent, libidine præpediti ejurant oretenus Janſeniſmum, quem mente retinent, & fallentes Eccleſiam, ſe horrendo commaculant Sacrilegio.

Janſeniſtarum Neophyti ſunt *infirmi* illi, & *idiotæ*, quos jurandi neceſſitas, Janſenianam hæreſim deſerere jubet, & execrari. Pontifices autem & omnes Epiſcopi Catholici qui novæ hæreſios ejurationem exigunt, ſunt *impii* quorum *confeſſio nomen & veritas* Dei cogitur *deſervire*.

Hunc ſenſum damnata Propoſitio ſpontè ingerit omnibus, qui in Galliçis & Belgicis controverſiis non omnino peregrini ſunt. Eundem ab Authore intendi, ne ipſe quidem inficiari voluerit, ſic eum Intelligentibus atque approbantibus, paſſim applauſu annuunt novi omnes Auguſtini Diſcipuli.

Ab iiſdem Conſtitutionis impugnatoribus remittimur ad Thomaſſinum Tractatu de juramentis & perjuriis, ubi veluti pro doctrinâ Propoſitionis collegerit Patrum Græcorum, & Latinorum ſententias, è quibus cùm præcipuas adverſarii excerptas referant, has nobis ſufficit expendere. S. Auguſtinus Serm. 28. de verbis Apoſtoli, nunc Serm. 180. ait; Quia grave peccatum eſt pejerare, compendium tibi dedit ſcriptura, noli jurare.

Ibid. Perjurium præcipitium eſt ... Qui jurat, in fine ambulat, & ambulat pedibus infirmis, quia humanis.

Epiſt. 157. aliàs 89. num 40. Evita jurare quantum potes: non aſſueſcas jurare; quia qui jurare conſuevit, omni momento proximus perjurio eſt. Quamvis Apoſtolus juraverit in Epiſtolis,non debemus tamen ludum facere ex juramento, & ſecurius eſt jurare nunquam; quia perjurium graviſſimum peccatum eſt.

S. Ambroſius exhort. ad Virg. Qui non jurat, utique non pejerat: qui autem jurat, aliquando neceſſe eſt incidat in perjurium; quia omnis homo mendax. Noli ergo jurare, ne incipias pejerare.

Citatur etiam lex quædam ita ſtatuens: *volumus ut Sacramenta citò non fiant; ſed unuſquiſque Judex priùs cauſam veraciter cognoſcat, ut eum veritas latere non poſſit: Nec facilè ad Sacramenta veniat*,

Imò S. Hieronymus in Matt. cap. 6. dicit: *Evangelica veritas non recipit juramentum*. Baſilius in Pſalmum 14. & Chryſoſtomus hom. 17. in Matt. exiſtimant juramentum, quod Judæis licuit, vetitum fuiſſe Chriſtianis.

Reſpondeo: Adverſarios hic vel cæcitate non advertere, vel malevolentiâ diſſimulare, iſtiuſmodi ſententias, ne erroribus faveant hæreticorum, non minùs à ſe, quàm à nobis congruè explicandas. Ex illis ſcilicet & ſimilibus Cathariſtæ, Waldenſes, Pſeudo-Apoſtoli, & recentiùs Anabaptiſtæ ſtatuerunt, omne juramentum in novâ lege eſſe illicitum. Moderatione opus cenſuit Wickleffus Arti. 43. dicens *juramenta illicita ſunt, quæ fiunt ad roborandos humanos contractus, & commercia civilia*,

Verùm etiam in his licita eſſe, Catholicorum omnium ſenſus eſt, & uſus totâ Eccleſiâ receptiſſimus; modò requiſiti à Deo apud Jeremiam cap. 4. tres comites adfuerint, *veritas, judicium & juſtitia*. Auguſtinus itaque, Ambroſius, Hieronymus, & cæteri communiter Patres agunt de jurationibus privatis, Spontaneis, & minimè neceſſariis. Lex meritò ſtatuit, ut judices non citò Sacramentum imperent; ſed priùs aliundè cauſam cognoſcere veraciter ſtudeant; nam aliàs in cauſis civilibus, ſi Judex ex ſolo Partium juramento ferret ſententiam, ea eſt in multis hominibus prædominans cupiditas, ut multis jurationibus directè invicem contrariis, atque adeò perjuriis janua aperienda eſſet.

In cauſis quoque criminum, ſi Judex juramento Reorum ſtare voluerit, quot abſolvet noxios? Si jurationibus accuſantium, quot innocentes afficiet ſupplicio dum invidia, odium, vindicta, cupiditas plurimos ad pejerandum inſtigaverit. Ideò Sapientiſſima Legis Sanctio eſt, ut *Sacramenta non citò fiant; ſed unuſquiſque Judex priùs cauſam veraciter cognoſcat, ut eum veritas latere non poſſit*, quantum quidem humana induſtria, & examen diligens aſſequi valuerit.

At Juramenta legitima, qualia præſertim authoritas ſuprema decreverit, & poſtulaverit neceſſitas, vel utilitas magni ponderis, bono præcipuè conducens Eccleſiæ &Religionis, talia evidens eſt, nequaquam prohiberi legibus, neque à Patribus reprehendi.

Tale eſt conditum ab Alexandro VII. contra Janſenianam hæreſim de quo ferè unicè audita hactenùs fuerat Janſeniſtarum querimonia. Nunc quidem aliqui damnatæ Propoſitionis vindices, quaſi ad amoliendam ab eâ

cå Janſeniſmi invidiam, etiam alia ſibi diſplicere indicant juramenta, quæ in nonnullas irrepſere familias vel ſocietares. Sed non illa propriè ſunt *in Eccleſiâ communia*, aut occaſio fuere improperii adverſus Chriſti Vicarium penès quem ſolum authoritas eſt *communia* ſanciendi *Eccleſiæ Juramenta*.

Mirari etiam hìc cogimur Queſnelli indolem in calumnias contra Eccleſiæ Principes adeò pronam, & ſimul artem in Factionis commoda verſatilē. Juramenta redarguit maximè legitima velut Spiritui & Doctrinæ Chriſti oppoſita, occaſionemque præbentia multiplicis perjurii; ubi nulla ejus ſpecies eſt, nullum periculum, niſi quibuſdam perfidis ſuæ ſectæ commilitonibus, qui, ut perditæ conſcientiæ ſunt, perjuria & Sacrilegia pro ludo habent.

Ne tamen de enormi adeò crimine publicè convicti, infames omnibus reddanrur, & execrandi, fallaciâ exquiſitiſſimâ commentus eſt modum jurandi Formulâ Alexandri VII. abſque interiore aſſenſu ejus, quod invocato Dei nomine affirmatur. Quemadmodum ſcilicet Queſnelli Magiſter Arnaldus in *Propoſitis Steyaertio difficultatibus* abſolverat univerſos à debita Ponrificibus obedientia, ſic ejus diſcipulus, quod Magiſter ſuſciperc vel tentare nunquam auſus fuerat, commentus eſt inſigni ſtudio tationem, qua à perjurio ſacrilegium, omnemque abſtergeret iniquitarem.

Permiſit itaque omnibus publico aſſerere juramento, quod interiùs non ſolùm non crederent; ſed inter ea rejicerent quæ compertiſſimæ falſitatis ſunt. De hoc copioſiùs arque accuratiùs diſſerendi locus erit utroque cap. ſequenti. Interim notare ſufficiat artem illam jurandi apparuiſſe novis Apoſtolis neceſſariam, ut in hæreſi permanentes obſtinatiſſimi, tamen Catholici viderenrur, à nullis impoſterum Officiis aut Beneficiis excludendi.

Librum itaque Queſnellus compoſuit hoc mendaciſſimo titulo: *Defenſio Eccleſiæ, & Summorum Pontificum*, cui conveniſſet magis inſcriptio contraria: oppugnatio Eccleſiæ, & Summorum Pontificum. Fraudem facilè percepit Apoſtolica Sedes, & Vaticano fulmine profligavit. Ipſe Ægidius de Witte Candidorum præcipuus Janſeniſtarum, intolerabilem perfidiam cenſuit; & primæ veritatis contemptum, eam frivolo iſtiuſmodi obtentu in teſtem vocare mendacii certiſſimi.

Ita Queſnellum in juramentis legitimis perperam ſcrupuloſum, in permittendo autem ſuis evidenti perjurio laxiſſimum, ferit ille Doctoris melliflui aculeus Serm. 63. in Cantica, *Indixere* [Henrlciani] *latebras ſibi, firmaverunt ſibi ſermonē nequā, jura, perjura, Secretum prodere noli. Enimverò aliàs ne tenuiter quidem jurare ullatenùs acquieſcunt propter iſtud in Evangelio, non jurare, neque per Cœlum, neque per Terram. O ſtulti & tardi corde, repleti Phariſaico planè Spiritu, liquantes culicem, & camelum glutientes! Jurare non licet, & pejerare licet? An in hoc ſolo utrumque licet? De quonam Evangeliorum loco producitis mihi iſtam exceptionem, qui ne jota quidem, ut falsò gloriamini, præteritis? Patet vos & ſuperſtitioſè obſervare de juramento, & flagitioſe præſumere de perjurio. Operverſitatem! Quod ad cautelam conſultum eſt, videlicet non jurare, hoc iſti mandati vice tam contentioſè obſervant, & quod immobili jure Sancitum eſt, non pejerandum ſcilicet, hoc tanquam indifferens pro ſuâ voluntate diſpenſant.*

Quis Queſnello in ultroneis juramentis de intentionum ſuarum rectitudine liberalior? Anno 1712. 8. Januarii contra libri ſui condemnarionem, ſcribens *Explicationem Apologeticam* pag. 47. air: *Deo teſte declaro, nunquam mihi animum fuiſſe recedere ab eorum* (SS. Auguſtini & Thomæ, Pontificum & Eccleſiæ) *Sententiâ; ſed contrà, quod ſemper mihi legem fixerim, eorum tanquam Magiſtrorum inſiſtere documentis*. In eadem Explicatione Apologerica ait: *Poſſum Deo teſte affirmare, quòd nihil aliud voluerim, quàm* (de Petro ſine gratiâ derelicto) *exprimere doctrinam Scholæ Thomiſticæ*.

Neſcio an ab ullo unquam hæretico, ut genus iſtud hominum ſolet eſſe Religioſis Ordinibus infeſtiſſimum, prodient ulla Satyra magis virulenta, & quæ omnes libelli famoſi notas characteriſticas in ſe manifeſtiùs expreſſerit, quam liber Gallicus hanc præferens Epigraphen *Morale pratique des Jeſuites*, non in Tribunali ſolùm Apoſtolico, ſed in pluribus etiam ſecularibus Galliæ & Belgii condemnatus, Nihilominùs authores eum tomis pluribus proſecuti ſunt: *Authores*, inquam, quia partim ad compoſitionem, partim ad corradendam undique materiam collata videtur à pluribus opera; ab Arnaldo potiſſimùm & Queſnello.

Illic Præfatio Tomi primi Jeſuitas monet, *ne exiſtiment hæc omnia adversùs ſe colligi, ad creandam infamiam, vel nocumentum: abſit à nobis talis intentio, quin Deum invocamus teſtem, non alio nos motivo, non aliâ duci ratione, quàm ſinceriſſimâ erga eos charitatis*. Alius ſceleratiſſimam vocaverit hypocriſim, cui non ſufficit totius Religioſi Ordinis quæſita tanto ſtudio infamia, niſi ementitæ charitatis velamine, & aperto perjurii ſacrilegio con-

confirmetur. vix melior juramenti religio in Queſnelli cernitur diſcipulis. Inter hos Jacobus Gilbert Duacenſium Cancellarius Arnaldo ſcribens, queritur de *vulnere Divinæ gratiæ inflicto ab Alexandro VII. cujus nondum obducta cicatrix ſit*. Diſcipulos tamen in dictatis de gratiâ ſollicitè monet, ut attendant, quòd bis Alexandrinæ formulæ jurejurando ſubſcripſerit; ſubſcripturus centies, ſi opus fuiſſet.

Impotens Janſeniſtarum ardelio Eugenius de Gelder à nemine rogatus, juramentum ſcribit ad Innocentium XI. *in ultimâ voce zelatricis innocentiæ*, ſe cùm è Monaſterii carcere verſus Hollandiam profugeret, toto, quo extra Monaſterium degeret tempore, *ne vel minimo quidem veniali delicto* proximis ſcandalo fuiſſe.

Commodiſſimum ſalvandis, ſeu fovendis potiùs & multiplicandis ſine fine perjuriis, quod Queſnelli excogitavit induſtria, reſervo capiti ultimo diſcutiendum. Nos omni tempore ſapiamus cum Eccleſiâ: Quodcumque ea poſtulaverit juramentum, ſine ſcrupulo præſtemus ſimpliciter, ſenſu obvio, atque ut monuit Auguſtinus, juxta mentem exigentis: oppoſitam autem deteſtemur Janſeniſtarum hypocriſim, Deoque & Eccleſiæ volentium illudere perfidiam exitialem.

CAPUT II.

Diſſertatio de præſcripti ab Alexandro VII. juramenti utilitate & neceſſitate.

Dialogus Catholicum inter & Janſeniſtam.

CATHOLICUS: Mirifica in vobis religio eſt, quæ Regnorum omnium, & Rerumpublicarum Adminiſtris, Magiſtratibus, Academiis, Canonicorum Capitulis juramentum fidelitatis ſine ſcrupulo præſtauribus, in ſolo, quod contra novam hæreſim clerus Galliæ, cum Rege Chriſtianiſſimo, urgentiſſimis precibus poſtulavit, Sedes Apoſtolica præſcripſit, vos anxios reddere videtur.

JANSENISTA: Quin omnes, quibus aliqua Divini nominis reverentia eſt, deberet eadem juramento iſti reddere manibus, ut ita dicam, & pedibus reniteures. Quis enim vel primæ lanuginis Theologus ignorat, juramentum requirere tres comites, *veritatem, juſtitiam & judicium*, è quibus conditionibus ſi una defecerit, non religionis actus, ſed vitium eſt. Quid autem ſi ne una quidem adfuerit?

CATHOLICUS: Magni indubiè ponderis ſuppoſitio eſt; verùm ut Eccleſiaſticâ pridem, eâque ſupremâ authoritate lex Juramenti condita fuit, & communiſſimo ſtabilita conſenſu, poſſeſſionem ſibi vindicat legitimam, à quâ non inanibus partis oppoſitæ clamoribus; ſed rationibus ſolidis valeat deturbari.

JANSENISTA: Nobis Doctor maximus Auguſtinus, quemadmodum Hipponenſis, ita & Iprenſis, cum doctrina uterque ſanctiſſimâ in poſſeſſione eſt. De Hipponenſis dogmatibus, perpetuò ab Eccleſiâ approbatis, non arbitror tibi lubitum altercari; Iprenſis autem de gratia & cæteris fidei Articulis inſtitutionem, prorſus eſſe conſonam Hipponenſi, luce clarius meridianâ eſt.

CATHOLICUS: Quæ tibi lux meridianâ fulgentior eſt, nobis non niſi tenebræ ſunt vel quod hæreticorum erroribus impingit Hieronymus, *Dæmonium meridianum*. Tanti hæreticorum plauſus, edito Janſenii volumine, ſuſpicionem meritò Catholicis moverunt, de ſubdolo ejus cum Eccleſiæ hoſtibus concentu. De hoc poſtea Doctorem quemlibet novitatis ſtudio non præoccupatum ejuſdem libri cum Calviniſtarum Operibus collatio facilè reddidit certiorem.

JANSENISTA. A Propoſito non divertamur. Iterùm dico, in juramento Alexandri VII. contra Janſenium, neque *veritatem* reperiri, neque *juſtitiam*, neque *judicium*. Ordior à Priore. Si oſtendero in Epiſcopi illius opere quinque Articulos damnatis totidem apertè contrarios, quomodo jurare, aut aſſerere, prudenter potero, damnatos, quos nuſquam invenio, ab eodem fuiſſe Antiſtite traditos, atque in eodem volumine?

Prima inter quinque Propoſitiones Janſenio imputatas eſt: *Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus, conantibus ſecundùm præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia: deeſt quoque illis gratia, quâ poſſibilia fiant*. Vis ei contrariam videre in Janſenio?

CATHOLICUS: Nunquam Doctoribus Orthodoxis onus impoſitum fuit, ut ab hæreticorum lucubrationibus omnem averterent contradictionem. Pugnantibus inter ſe Lutheri Sententiis Catholici olim opuſcula impleverunt. Proprium ſcilicet eſt in atra caligine, vel Labyrintho errantibus, ut ad eundem, quem deſeruerant, locum frequenter redeant. Sed non iſto nobis opus eſt, ut de primâ Propoſitione Janſenium convincamus; imò ut in ejus opere legendo, diſcutiendoque, diligentiam poſui minimè vulgarem, in illo fateor, me pugnantia non deprehendiſſe, niſi quod Pontificiis ſæpè Conſtitutionibus

nibus obedientiam promittat, quam evidens eſt ab ipſo locis pluribus violari.

JANSENISTA: Audi itaque Propoſitionem primæ contrariam, Lib. 3. de Gratiâ Chriſti cap. 15." Præcepta Dei ſunt homini „ poſſibilia, ſeu poſſunt ab homine fieri, & „ conſequenter ea homo poteſt facere. Ete- „ nim ſi jam Juſtificatus eſt, habet charita- „ tem ſeu bonam voluntatem, per quam „ Deum diligere & conſequenter totam le- „ gem implere poteſt. *Plenitudo enim Legis* „ *eſt dilectio*, inquit Apoſtolus. Si autem fi- „ delis; ſed nondum juſtificatus eſt, habet „ aliquid bonæ voluntatis, quatenus credit; „ nam ubi eſt initium fidei, eſt etiam initium „ bonæ, hoc eſt, piæ voluntatis. Per hanc „ autem poteſt mundari, poteſt uberius au- „ xilium invocare, & conſequenter rectè piè- „ que vivere. „

CATHOLICUS: Agnoſco Janſenii verba, quibus exultat Ægidius de Witte in nuperâ Panegyri Janſenianâ Pag. 118. Eadem larvatus Sanvictorius in *Prætenſo Dei inimico* objecerat, quem Cardinalis Aguirre in Defenſione Cathedræ Santi Petri Diſput. 21. Sectione 1. confutans, refert ex Janſenio verba damnatæ Propoſitionis clariſſima: tum addit" Quod verò ille [Sanvictorius] in op- „ poſitum allegat ex Janſenio, ſolùm evin- „ cit, ipſum conceſſiſſe homini poteſtatem „ quandam remotam ad implendum Præce- „ pta Dei, quam ne quidem Lutherus, „ Calvinus, Beza, Zanchius, Molineus & „ Pareus jurati Eccleſiæ Catholicæ & Li- „ berii arbitrii hoſtes negarunt, ut palam „ oſtendit eruditiſsimus de Champs cap. 1. „ & 2. prolatis ipſorum verbis.

„ Quin & novus ille Janſenii Defenſor „ (Antonius Arnaldus) quem Theophilus „ Raynaldus integro Tractatu exagitat ſub „ nomine *Arnaldi de Brixi a Lutetiæ redi-* „ *vivi*, ex ipſius Janſenii mente ajebat: *ſunt* „ *Sanè juſtis quandoque impoſſibilia Dei man-* „ *data*; *ſi gratiâ efficaci deſtituantur*: *neque* „ *gratia efficax ſemper præſto eſt*, *& hoc tan-* „ *tùm ait Janſenius*. „ In quam Arnaldi & Janſenii Sententiam ſic meritò notat Eminentiſsimus Aguirre." Satis certè ut quotquot „ oculos habent, viedant [utriuſque] do- „ ctrinam eſſe eandem cum fulguritâ ab In- „ nocentio. „

JANSENISTA. Si quis error Janſenii fuerit, merè hiſtoricus eſt, ſive ad *factum* pertinens, non autem Dogmaticus, cui ſoli convenire Cenſura hæreſios poteſt. Quandoquidem igitur, ut profiteris, tantâ ſis diligentiâ in Janſenio verſatus, locum indica, undè damnata à Pontificibus Propoſitio deſumpta eſt, & perfidiam deprehendes eorum, qui Sedem Apoſtolicam deceperunt.

CATHOLICUS. Libro. 3. de Gratiâ cap. 13. ait Janſenius." Hæc igitur omnia ple- „ niſſimè planiſſimèque demonſtrant, nihil „ eſſe in S. Auguſtini Doctrinâ certius ac fun- „ datius, *quàm eſſe præcepta quædam*, *quæ* *hominibus non tantùm Infidelibus*, *excæcatis*, *& obduratis*; *ſed Fidelibus quoque & juſtis volentibus*, *conantibus ſecundùm præſentes*, *quas habent vires*, *ſunt impoſſibilia*, *deeſſe quoque gratiam*, *quâ poſſibilia fiant*.

JANSENISTA: Vides, nihil hìc à Janſenio aſſeri tanquam ſuum; ſed tanquam Auguſtini, cujus relatorem ſolùm agit, atque Interpretem. Delatores itaque reſciſſo Sententiæ capite, eam referentes mutilam, Janſenio velut propriam imputant, quam conſtat ab eo minimè affirmari; ſed ſolum tribui Auguſtino.

CATHOLICUS: Tuæ me tenet ignorantiæ commiſeratio, ſi in cavillatione tam frivolâ obſtinatus non es: aliàs ſi in voluntate vitium eſt, fruſtrà te rationibus conveniam; ſed Divinæ committendus es Providentiæ, precibuſque pro te clementia exoranda eſt. Agnoſce itaque Articulum, prout Pontificio continetur diplomate, inflictam mereri hæreſios Cenſuram: mearum tunc partium erit oſtendere, quod quidquid in proſcripto Articulo eſt, à Janſenio tanquam proprium affirmetur.

JANSENISTA: In quinque Propoſitionibus ſecundùm ſe, & in ſenſu obvio condemnandis, ut voluit Innocentius XII. duobus Brevibus, & Decreto ad Belgii Epiſcopos directo, declaravimus nos facilè conſenſuros, neque eatenus fore contrarios Formulæ juramenti ab Alexandro VII. præſcriptæ; ſed tota noſtra pro Salvando Janſenii ſenſu vigilat & laborat intentio.

CATHOLICUS: Si Auguſtino adſcripta à Janſenio Sententia Cenſuram hæreſios merita ſit, quomodo poſteriorem Antiſtitem à Doctrinâ hæreticâ liberaturus ſis, non percipio; non enim relatorem Auguſtini ſimplicem aut interpretem agit; ſed aſſertorem defenſoremque acerrimum, ejuſdem de gratiâ Sententias nuſquam inter adiaphoras relinquens; ſed inter certiſſima referens Catholicæ fidei ac religionis dogmata, de quibus Chriſtiano nefas fuerit dubitare.

Sic ipſa Janſenii Præfatio in Tomum 3. de Gratiâ. *In illa*, inquit, *materiâ verſamur*, *ubi poſt tot Apoſtolicæ Sedis Conciliorumque pronuntiata ex Auguſtini libris verbo ſenſuque tenus hauſta*, *meritò adverſus hujuſmodi retorquere poſſumus*; *ſi quis vobis annunciaverit*

verit præter id, quod ex Auguſtino accepiſtis, anathema ſit. Similia non pauca in promptu ſunt, ut aſſerere non verear, adeò eſſe manifeſtum, quod à Janſenio propriæ Stabiliendæ Sententiæ Auguſtini authoritas adhibeatur, ut qui negare voluerit, neceſſe ſit, Janſenium non legerit, vel Theologici ſermonis ipſiuſque idiomatis latini imperitiſſimus cenſeatur.

JANSENISTA: Saltem ſecunda, quæ Janſenio tribuitur Propoſitio, ejus eſſe non poteſt: *Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur.* Quid ei poteſt eſſe evidentius contrarium, quàm illud Janſenii lib.2. de Gratiâ Chriſti cap.27. *Conſtat multos mente Divinitùs colluſtrari, imò verò & in ipſâ voluntate motibus Divinæ gratiæ percelli, qui tamen ab ejus internâ ſuaſione diſſentiunt.*

Lib.8. cap.2. inter ſeptem diſcrimina, quibus ſuam à Thomiſticâ prædeterminatione gratiam ſegregat, illud ſtatuit, quod: *Prædeterminatio Phyſica talis eſſe dicitur, ut in quibuſcunque circumſtantiis voluntas collocetur, ſemper faciat facere, & operetur effectum ſuum, omnemque ſuperet reſiſtentiam: Chriſti adjutorium nullo modo; nam delectatio victrix, quæ Auguſtino eſt efficax adjutorium, relativa eſt. Eſt victrix quando alteram ſuperat; quod ſi contingat alteram ardentiorem eſſe, in ſolis in efficacibus deſideriis hærebit animus, nec efficaciter unquam volet, quod volendum eſt.*

CATHOLICUS: Componi iſta facilè cum Propoſitione ſecundâ hæreſis damnata, diſce ex ipſo Janſenio lib. 2. de Gratiâ cap.27. *Neque verò moveat quemquam, quòd conſtet, multos divinitus mente colluſtrari: imò verò & in ipſâ voluntate motibus Divinæ Gratiæ percelli, qui tamen ab ejus internâ ſuaſione & inclinatione diſſentiunt: ut propterea falſum putet, gratiam in eo cui datur, ſemper operari.*

Capiti primo hunc præfigit titulum. *Tangitur natura ſufficentis adjutorii, & oſtenditur. nullum dari, quod non ſit efficax.*

Cap.24 *Gratiam Dei Auguſtinus ita victricem ſtatuit ſuprà voluntatis arbitrium, ut non raro dicat hominem operanti Deo per gratiam non poſſe reſiſtere.* Legitima apud omnes conſecutio eſt à negatione potentiæ ad negationem actûs. Reſiſti gratiæ non poteſt: ergo non reſiſtitur, ſive reſiſtitur nunquam; quia in dogmaticis enuntiatio indefinita, ſeu abſoluta & illimitata æquivalet univerſali.

Eadem expreſſio venenum continet Propoſitionis 4. cujus hæreſis ſita eſt in eo, quod hominem ita judicet abripi à gratiâ, ut non ſit potentia reſiſtendi. Sic enim habet: *Semipelagiani admittebant parvenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant hæretici, quòd vellent, eam gratiam eſſe talem, cui poſſet humana voluntas reſiſtere vel obtemperare.*

JANSENISTA: Quæ citabas ex Janſenii cap.24. verba, mentionem non faciunt hæreſios Semipelagianæ, multò minùs eam conjiciunt in adverſarios.

CATHOLICUS: Ab eâ Cenſurâ non abſtinet Janſenius lib.3. de hæreſi Pelagianâ cap.6. *In hoc ergo*, inquit, *propriè Maſſilentium* (Semipelagianorum) *error ſitus eſt, quod aliquid primævæ libertatis reliquum putant, quo ſicut Adam, ſi voluiſſet, poterat perſeveranter operari bonum; ita lapſus homo credere poſſet, ſi vellet; neuter tamen abſque interioris gratiæ adjutorio, cujus uſus vel abuſus relictus eſſet in uniuſcujuſque arbitrio & poteſtate.*

Propoſitionem 4. declaravere Pontifices *falſam & hæreticam*: ubi falſitatis Cenſura afficit errorem hiſtoricũ, quo aſſeritur admiſſa à Semipelagianis fuiſſe neceſſitas gratiæ *ad ſingulos actus, etiam ad initiũ fidei*: Cenſura verò *hæreſios* ad dogma pertinet, quo negatur homini poteſtas libera gratiæ reſiſtendi. Ex eo quoque Janſeniani Articuli creſcit temeritas, quod nonScholaſticæ opinioni; ſed dogmati Catholico, atque ad fidem maximè ſpectanti, hæreſios maculam aſpergat.

JANSENISTA: Damnato Articulo contrarium audi ex Janſenio lib. 8. de Gratiâ Chriſti cap.21." Calvinus docet, gratiam ita „ movere hominem, ut non ſit ei liberum reſiſtere. Sic enim loquitur lib.2.Inſtit.cap.3. „ *voluntatem* Dominus *movet, non qualiter* „ *multis ſeculis traditum eſt, & creditum, ut* „ *noſtræ poſteà ſit electionis, motioni aut obtemperare aut refragari.*

„ Auguſtino verò Dominus ita movet voluntatem, ut quamvis infallibiliter convertatur & operetur, poſſit tamen motioni Dei refragari aut obtemperare; ſeu ut Concilium Tridentinum loquitur, *illi diſſentire ſi velit.* Potentia quippe reſiſtendi non repugnat actuali gratiæ motioni & conſenſui; quamvis fieri nequeat ut cum actuali Dei motione jungatur. „

CATHOLICUS: Doleo indignam adeò Doctore & Antiſtite cavillationem, Janſenii calamo excidiſſe: neque ſcio, quomodo Diſcipulos ejus, aliàs non hebetes, verecundia haud retinuerit, à talibus Magiſtri ſui vindiciis, quæ damni plus inferunt ejus famæ, quàm inflicta à Pontificibus condemnatio; quia erroribus mortales omnes obnoxii ſumus; ſed

ſed fallacibus eos obtentibus propinare, non animi indicium Orthodoxi eſt. Locus ille Janſenii à fraudulentis ejus Propugnatoribus Definitioni Pontificiæ pridem objectus legitur; ſed à Catholicis tantâ ſæpiùs evidentiâ convictus, ut honeſtatis quodammodo eſſe expertem oporteat, qui frivolam adeò Janſeniani ſensûs hæretici excuſationem in medium rurſus produxerit.

Fictitio Sanvictorii nomine Janſeniſta, in *PratenſoDei inimico* cùm eandem cramben recoqueret, hoc tulit reſponſum ab Eminentiſſimo Aguirre in *Deſenſione Cathedræ* S. Petri Diſput.21. Sect.4. " Mirum eſt, quo auſu
„ nuperus ille Janſenii defenſor neget, eam
„ doctrinam fuiſſe ab Anteſignano ſuo tradi-
„ tam lib.8: de hæreſi Pelagianâ cap.6. hiſce
„ verbis: *in hoc ergo propriè Maſſilienſium er-*
„ *ror* &c. „ ut jam retuli. Poſt quæ ſic Eminentiſſimus animadvertit. " Quid clariùs?
„ Similia habet (Janſenius) cap.7. & lib.2.
„ de Gratiâ Chriſti cap.12.25. aliiſque locis.
„ Nec mirum: ita loquitur conſequenter ad
„ Doctrinam à ſe traditam lib.8. de Gratiâ
„ Chriſti cap. 3. 15. & 19. ubi ex profeſſo
„ docet, Gratiam Chriſti non eſſe ejuſmodi,
„ cui voluntas aſſentiatur ſi velit; & non
„ aſſentiatur ſi nolit; ſed quæ volendi & aſ-
„ ſentiendi neceſſitatem imponat. Undè op-
„ poſitum aſſerentes cenſuit deſipere cum
„ Semipelagianis... Vide Dechamps lib.1.
„ Diſput.3. cap.1.
„ Neque obſtat, quòd recentior ille (San-
„ victorius) in oppoſitum allegat ex lib.8. de
„ Gratiâ Chriſti cap.21. Ibidem enim ſolum
„ aſſerit, voluntatem hominis ſub gratiâ re-
„ tinere potentiam radicalem, ſeu remotam
„ ad reſiſtendum, quod nec Lutherus, nec
„ Calvinus, nec aliæ peſtes ejuſmodi negant:
„ quorum teſtimonia plurima congerit De-
„ champs ibid. cap.2. aliiſque pluribus lo-
„ cis. „

Mox quoque forſan occaſio mihi dabitur confirmandi.

JANSENISTA: Quidquid de memoratis Propoſitionibus ſit, at certiſſimè nihil reperies in Janſenio, quo reus agatur Propoſitionis 3. *Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur libertas à neceſſitate, ſed ſufficit libertas à coactione.* Dic igitur quid Denunciatores hic poterit à calumniâ vindicare, Pontifices autem ab errore, quando ab accuſatoribus decepti tribuunt Propoſitionem Janſenio, in quo, quantumlibet te verſatum profitearis, nullum ejus reperies veſtigium?

CATHOLICUS. Imò ſi cavillationibus ſepoſitis, veritas quæratur unicè, demonſtrandum ſuſcipio, nullam ſive Janſenio, ſive cuiquam ſuperiorum temporum hæretico doctrinam, in quocunque genere fuiſſe certiùs imputatam.

JANSENISTA. Si fidem hic tuam liberaveris, manus dabo etiam quoad cætera.

CATHOLICVS: Suppono Janſenium fuiſſe meriti & demeriti, ſaltem verbotenus aſſertorem.

JANSENISTA: Tolle *verbotenus*: In hoc enim fidei dogmate nullus fuit Calvino infenſior.

CATHOLICUS: Quidquid in hoc pro Antiſtite Iprenſi dixeris, nequaquam mihi animus eſt refragari; quantumlibet difficulter, quin nullâ penitus ratione Sententia ejus, cum vero merito ac demerito componatur.

JANSENISTA: Tu perge in demonſtrationis propoſito.

CATHOLICUS: Penes Janſenium lib.6. de gratiâ Chriſti caput 6. hanc præfert epigraphen, *Duplex neceſſitas Auguſtino, coactionis & ſimplex ſeu voluntaria, Illa non hæc repugnat libertati*. In ipſo capite: *Neſcio quid manifeſtius, urgentiuſque proferri poſſit, ad demonſtrandam volitionis cujuſque libertatem, etiam illius, quam nos habere neceſſe eſt*. Notiſſima quoque Janſenii Sententia eſt, quod *ſola neceſſitas coactionis repugnet libertati*, quòd libero ſola prementis cogentiſque neceſſitatis violentia repugnet. Denique lib.8. de Gratiâ Chriſti cap.19. *Nulla neceſsitas actibus voluntatis liberis formidanda eſt; ſed ſola coactio, & neceſsitas violentiæ*.

JANSENISTA: Vulgatiſſima ea ſunt Epiſcopi Iprenſis placita; ſed quid inde lucis reſplendet, pro tertiâ, ut pollicitus fueras, Propoſitione in Janſenio exhibendâ?

CATHOLICUS: Si ſola violentia & coactio repugnet libertati, ſola eadem impedit meritum ac demeritum; omnis enim actio libera juxta Janſenium capax meriti vel demeriti eſt; ſi quidem Tom. 2. Editionis Lovanienſis col.517. in titulo capitis *Non datur medium inter Charitatem & culpabilem cupiditatem*.

Præterea famoſum Janſenii noſcitur axioma. *Quod ampliùs nos delectat, ſecundum id velimus & operemur neceſſe eſt*: Quod autem animus neque bonum neque malum velle poſſit, niſi præviæ tractus illecebrâ delectationis & quidem indeliberatæ, neque in noſtro poſitæ arbitrio ut abſit vel adſit, indubitata Janſenii Sententia eſt.

JANSENISTA: Neque iſtud inficior.

CATHOLICUS. Si dum ad malũ alliciens fortior, ſive ardentior fuerit tentatio, ſuccumbitur neceſſariò: Si dum ſuavior extiterit invita-

Digitized by Google

vitatio gratiæ ad bonum, non minùs eam ſequimur neceſſariò, omnis noſtra actio deliberata capax meriti vel demeriti, juxta Janſenium elicitur neceſsitate, ſaltem ſimplici, & citra violentiam aut coactionem.

JANSENISTA: Quid igitur reſpondeas ad illud Janſenii lib. 6. de Gratiâ Chriſti cap. 34. *Hominum Viatorum non ſolùm coactionis expertem eſſe libertatem; ſed neceſitatis immutabilis voluntariæ, hoc eſt eam ad utrumque indifferentem eſſe, cum Scripturis, Auguſtino, & Patribus, & Catholicâ fide fatemur perlibenter?*

CATHOLICUS. Opponit ibi Janſenius voluntatem hominum viatorum, voluntati eorum, qui in termino ſunt, ſive homines ſive Angeli. Quicunque ſcilicet Beatitudini adſcripti ſunt, voluntates habent inviolabiliter affixas bono, damnatos autem à malo recedere, atque ad bonum converti eſt impoſſibile. Solis denique viatoribus in hoc propria mutabilitas eſt; quamvis ad bonum malumque converſio, juxta Janſenium ab electione noſtrâ liberâ nequaquam pendeat; ſed à determinante neceſſitatemque indeclinabilem inferente illecebrâ, ſeu gratiæ, ſeu concupiſcentiæ, quamcunque contigerit, alterâ ardentiorem eſſe.

JANSENISTA: Iprenſis Auguſtini Sententiam, non malè aſſequeris, neque exponis infidelirer; ſed præcipua difficultas ſupereſt, an Iprenſis ab Hipponenſi diſſentiat,

Quantis enim Conciliorum, ipſorumque Pontificum Suffragiis authoritas Doctoris Maximi ſtabilita ſit, noſti; ſi igitur Iprenſis Epiſcopi doctrina à Doctoris Sanctiſſimi dogmatibus non aberret, apparebit conſecutio neceſſaria, Innocentium X. ejuſque in Petri Cathedrâ Succeſſores, aut non intellexiſſe Janſenii in quinque Propoſitionibus ſenſum, aut ſi intellectum reprobarint, in hoc ſuo judicio fuiſſe infeliciter prolapſos. Errores enim, & quidem hæreticos impingere tot Conciliis & Pontificibus, qui Auguſtini dogmata tantis celebravere elogiis, quis audeat Ortodoxus? Tuam in primis prudentiam ab eâ pridem novi temeritate alienam.

CATHOLICUS. Non eſt hujus loci aut temporis coacervare textus, ex quibus Auguſtini utriuſque oppoſitio pateat indubitata. Abundè id præſtitum eſt in *Conſtitutionis Unigenitus propugnatione Theologicâ*, Tomo primo, qui totus ferè eſt de proſcriptis in Janſenio Propoſitionibus, quæ verbis a Queſnello æquivalentibus reſuſcitantur, invitiſſimo Auguſtino, cui non plus commune eſt cum Janſenio, quàm luci cum tenebris, veritati cum erroribus hæreticis.

Conſtitutio Theol. propugn. Tom. IV.

JANSENISTA: Fierine poteſt, ut in Auguſtino intelligendo adeò cæcutierit Janſenius, viginti & ampliùs annorum ſpatio, quo unicè incubuit, ad Auguſtini mentem componendo volumini, vivace ingenio, & *lectis ferè decies omnibus ejuſdem Sancti operibus*, quæ verò de gratiâ ſunt & libero arbitrio, *pluſquàm trigeſies à capite ad calcem*, ut refert Valerius Andreas in ejus vitâ?

CATHOLICUS. Non defuere inter hæreticos viri etiam acres ingenio, qui non minùs forſitan temporis impenderint ſtudio ſcripturæ, quàm Janſenius Auguſtini, cujus tamen mentem minimè aſſecuti, hæreſes ex eâ conflaverint maximè peſtilentes.

Multum intereſt, quo animo, quibus præoccupato opinionibus Auguſtinus & Sacræ literæ Paginæ legantur.

Infortunium Janſenii creditur, quod adoleſcens, emenſo Pphiloſophiæ biennio in Magiſtrum inciderit Jacobum Janſonium, qui Michaëlis Baii olim Diſcipulus fuerat, neque cum eo penitùs depoſuerat novitates.

Alia dein non levior acceſſit Janſenio juveni calamitas, quod in Galliam profectus, familiaritatem contraxerit cum Sancyrano, à quo inſtitutionis peſſimæ acceperit complementum.

Talibus itaque imbutus ab initio documentis videtur Auguſtini ſtudium non tam ad intelligentiam adhibuiſſe, quàm ad Doctorem Maximum præconceptis à ſe novitatibus conciliandum.

Neque deſunt Theologi inter Polemicos notæ non infimæ, qui Janſenium appellent hæreticorum Plagiarium, oſtendere parati, vix quidpiam in ejus reperiri volumine citatum ex Auguſtino, quod ex eodem Sancto non antea deſcripſerint Calvinus, Uſſerius, & plures ejuſdem ſectæ hæretici.

Lepidum autem eſt quod de Uſſerii libro refertur à Dechamps.

Tenebam eum, inquit, expoſitum in menſâ, non compactum, qando caſu accidit, ut me inviſeret Janſenianarum partium Theologus; quo ingrediente, primum libri folium tantiſper ſep oſui.

Conſpicatus ille ſolutum volumen, putabat recentiùs editum, cumque avidus evolvens legeret plurium Inſcriptiones Capitum, exilire cœpit gaudio: iſtud eſt, exclamabat, cujus ardebam aliàs deſiderio, Auguſtini Iprenſis compendium. Sed præcoci triumpho mox finis impoſitus eſt, quando initio libri titulum appoſui, undè patuit opus eſſe Uſſerii Calviniſtæ, Janſeniano anterius.

Hinc virum ſubitus pudor & confuſio tanta corripuit, ut me ne ſalutato quidem,

diſcederet. Vera ſit Hiſtoria, ut refertur, aut fabula, confirmat Janſeniani Syſtematis cum Calviniano Sacrilegio conformitatem.

Quidquid etiam de eruditione Janſenii, de promptitudine atque acumine intellectûs ejus magnificè prædicent ejuſdem Diſcipuli, ego quidem, volumine ipſius cum Calviniſtarum aliquot lucubrationibus, quàm potui accuratiſsimè expenſo, non aſſequor, cur tot annorum ſtudia, tam frequens Auguſtinianorum Operum lectio neceſſaria illi fuerit pro compoſitione libri, cujus materiam pridem ab hæreticis invenerat parte ſaltem maximâ præparatam.

JANSENISTA: Solitus non erat Janſenius libros volvere hæreticorum: neque in ſuâ tenere expoſitos Bibliothecâ.

CATHOLICUS. Ubicunque eos cuſtodierit, privatorum oculis ſubductos, ſcripſeritne ſine illis, prædicatas adeò magnificè à Diſcipulis contra Calvinianos controverſias? Num & in iis, quæ Calvino conformia ſcripſit, locum obtinuerit vulgare dictum *Magna ingenia ſæpe conſpirant*? Caſu videlicet mirabili evenerit, ut Janſenius Doctrinæ ab hæreticis traditæ nequaquam conſcius, eandem ſuo paſsim expreſſerit volumine? Si diligens adeò fuiſſet in legendo Angelico Doctore, quàm à ſuis fingitur fuiſſe in ſtudio Auguſtini, præcipuum hæreſeos ſuæ fundamentum ſubrutum vidiſſet in Quæſtionibus diſputatis de malo Quæſt.6. de Electione. *Quidam poſuerunt quòd voluntas hominis ex neceſſitate movetur ad aliquid eligendum, nec tamen quòd voluntas cogeretur; non enim omne neceſſarium eſt violentum .... Hæc autem opinio eſt hæretica; tollit enim rationem meriti & demeriti ... Si enim non ſit liberum aliquid in nobis; ſed ex neceſſitate movemur ad volendum, tollitur deliberatio, exhortatio, præceptum, & punitio & laus & vituperium.* Hinc facilè colligitur hæreſis, primorum præſertim quatuor dogmatum in Janſenio damnatorum.

JANSENISTA. Videris tacendo agnoſcere, quòd in Propoſitionis quintæ anathemate Pontifices fuerint decepti; ſaltem quando Janſenii & Auguſtini hoſtibus nimiùm creduli, illam Janſenio tribuerunt, *Semipelagianum eſt dicere Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut Sanguinem fudiſſe*. Epiſcopus ille lib.3. de Gratia Chriſti cap.21. Oppoſitum docens, *Chriſtus* (inquit) *ſe dedit redemptionem ſeu pretium pro omnibus ſufficienter; quia ſufficiens pretium obtulit; non tamen pro omnibus omnino efficienter, quia non omnibus applicatur iſta redemptio, idque juxta regulam à Sancto Proſpero diverſis in locis traditam &c. cui conformiter ſcholaſtici dicere ſolent, Chriſtum omnes redemiſſe ſufficienter, non efficaciter.*

CATHOLICUS: Quiſquamne hæreticus, ſaltem Chriſto non denegans divinitatem, eò ſtultitiæ prolapſus deprehenditur, ut inficiatus fuerit, Paſsionem Chriſti fuiſſe omnibus, etiam reprobis, imò mille mundis, & Dæmonibus redimendis, pretium ſufficientiſſimum? Sed quid inde ſubſidii pro adipiſcendâ beatitudine ulli reprobo obvenit, aut obvenire potuit, ſi quidem Deus juxta Janſenium hanc ei nequaquam voluit promereri, ſicut neque Diabolum ab æternis ſuppliciis liberare?

Comparatio ea energica; ſed evidenter hæretica Janſenii eſt, & quidem ipſo, quod objicis, capite: *Quibuſdam* (inquit) *hominibus dare prædeſtinavit* (Deus) *fidem, charitatem, & in eâ perſeverantiam uſque in finem, quos eſſe prædeſtinatos, electos & ſalvandos dicimus ... Pro iſtis in æternum vivificandis mortuus eſt: pro iſtis ab omni malo liberandis rogavit Patrem ſuum: non pro cæteris, qui à fide & charitate deficientes in iniquitate moriuntur*: Ibid. *Quæ ſanè cùm in Auguſtini doctrinâ perſpicua, certaque ſint, nullo modo principiis ejus conſentaneum eſt, ut Chriſtus Dominus vel pro Infidelium in infidelitate morientium, vel pro juſtorum non perſeverantium æterna ſalute mortuus eſſe, Sanguinem fudiſſe, Patrem oraſſe ſentiatur. Ex quo factum eſt, ut juxta S. Doctorem non magis Patrem pro æternâ liberatione ipſorum, quàm pro Diaboli deprecatus fuerit.*

JANSENISTA. Non iſtud eſt quod ferit hæreſios Cenſura; ſed (inquit Innocentius X.) Propoſitionem *intellectam eo ſenſu, ut Chriſtus pro ſalute duntaxat Prædeſtinatorum mortuus ſit, impiam, blaſphemam, contumelioſam, Divinæ pietati derogantem & hæreticâ declaramus, & uti talem damnamus.*

Nunquam Janſenius, aut quiſquam ei adhærentium diſcipulorum aſſeruit, *Chriſtum pro ſalute duntaxat Prædeſtinatorum mortuum eſſe*, quin talis aſſertio Cenſuris omnibus etiam penes nos digniſſima eſt. Fatemur itaque & conſtantiſſimè docemus, Chriſtum *non pro ſalute dumtaxat Prædeſtinatorum*; ſed etiam pro temporali juſtitiâ omnium juſtificatorum non perſeverantium, ſua Patri merita obtuliſſe.

CATHOLICUS; Iſtudne à vobis ſeriò dicitur, & fide bonâ arbitramini, ita Pontificiæ definitioni, totiuſque eam admittentis Eccleſiæ ſenſui vos facere ſatis?

JANSENISTA. Quidni?

CATHOLICUS: Inſaniviſſe igitur Apoſto-

ſtolicam Sedem, cum omnibus ſuis Cardinalibus & Theologis, exiſtimatis, aut voluiſſe turpiter illudere Eccleſiæ, quando poſt tanti temporis tam operoſa examina, reſpondit ad illud de quo minimè fuerat interrogata, neque ulla inter Theologos dubitatio. Quis enim fidei noſtræ dogmatibus, tam leviter tinctus eſt, ut neſciat, omnes quas in hoc ſtatu recipimus gratias, proindè juſtitiam, etiam primam, ex malitia, ſeu inconſtantia hominis deficientem, ex Chriſti meritis obvenire?

Non iſtud itaque eſt, de quo inter Theologos contentio fuit; ſed an pro *Prædeſtinatorum duntaxat*, & non etiam aliorum *ſalute Chriſtus mortuus fuerit*.

De hac Quæſtione vehemens noſcitur fuiſſe hinc Janſenii, omniumque ei adhærentium, inde cæterorum eis adverſantium controverſia, quam cum quatuor aliis, Sedi Apoſtolicæ denuntiantes Epiſcopi Galliæ, in Epiſtolâ, octoginta quinque ſubſcriptionibus conſignatâ, *obteſtamur* (inquiunt) *ut has præſertim Propoſitiones, de quibus diſceptatio periculoſior, ac contentio ardentior eſt, Sanctitas Tua expendat, & perſpicuam ac certam de unâquâque Sententiam ferat*.

Peracto biennii examine, Conſtitutionem Innocentius edidit hoc exordio: *Cùm occaſione impreſſionis libri, cui titulus, Auguſtinus Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, inter alias ejus opiniones, orta fuerit, præſertim in Galliis controverſia ſuper quinque ex illis, complures Galliarum Epiſcopi apud nos inſtiterunt, ut eaſdem Propoſitiones nobis oblatas expenderemus, ac de unâquâque earum certam & perſpicuam ferremus Sententiam*.

Tulit eam Pontifex atque ab Ortodoxis omnibus definitio ejus quo retuli ſenſu, intellecta facilè atque acceptata eſt, adeò ut ſuſpectus in hoc nemini Cardinalis Noaillius ſcripſerit ad Clementem XI. anno 1711. 28. Junii, de Comitiis Cleri Generalibus, quibus præfuerat anno 1705. *Certum illi* (Clero Gallicano) *fuit, Pontificiis Decretis contra Janſenium nihil deeſſe, ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec Appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe*.

Hæc Eminentiſſimi de Comitiis illis Generalibus declaratio confirmata fuit decem aliorum teſtimoniis Antiſtitum, è quibus quinque erant Archiepiſcopi, qui omnes Comitiis illis interfuerant, actorum omnium conſcii, & etiamnum optimè memores.

Inter *Decreta contra Janſenium* indubiè eſt Bulla Alexandri VII. incipiens *Regiminis Apoſtolici*; ubi præſcribitur Formula juramenti. Nihil in illâ eſſe *veritati* aut *juſtitia* contrarium ex deductis perſpicere facilè potuiſti.

JANSENISTA: Ex difficultatibus, quæ contra Juramenti illius *judicium*, Divinâ lege neceſſarium, moventur, non tam commodè te expedies: Quandoquidem autem veſper ingruit, præſtabit eas congreſſui proximo reſervare.

CAPUT III.

An præſcriptum ab Alexandro VII. juramentum, commune Eccleſiaſticis in Galliâ & Belgio, occaſionem præbeat malis, quæ Queſnelli Propoſitio comminiſcitur.

Diſſertationis ſuperioris proſecutio Janſeniſtam inter & Catholicum.

JANSENISTA: Inter juramenti comites, quemadmodum ab ipſo Deo per Jeremiam accepimus, neceſſariò eſt *judicium*, quo nomine intelligitur gravis ratio juramentum exigens, ac debita in jurando reverentia. Undè autem gravis ratio juramento Alexandri VII. contra Janſenium accerſenda ſit, non aſſequor.

CATHOLICUS: Iſtud à te obiiciendum expectaveram: pro quo opportunè contuli editam ab eodem Pontifice Bullam, *Regiminis Apoſtolici*, quam patere tibi prælegam, propoſitæ occurrentem difficultati: " Cornelii Janſenii hæreſim, in Galliis præſertim ſerpentem, ab Innocentio X. felicis recordationis Prædeceſſore noſtro ferè oppreſſam, adinſtar colubri tortuoſi, cujus caput attritum eſt, in varios gyros & cavillationum deflexus euntem, ſingulari Conſtitutione ad hunc finè editâ, altero aſſumptionis noſtræ anno extinguere conati fuimus.

„ Sed, ut multiplices hoſtis humani generis artes adhibet, nondum plenè conſequi potuimus, ut omnes errantes in viam ſalutis redirent; qui tamen unicus erat votorum, & curarum noſtrarum ſcopus: quibus operam & induſtriam ſuam egregio ſanè ſtudio venerabiles Fratres noſtri Archiepiſcopi & Epiſcopi Regni Galliæ, earumdem Conſtitutionum Apoſtolicarum executioni præcipuè intenti contulerunt; & Chariſsimus in Chriſto Filius noſter Rex Chriſtianiſsimus, ſingulari pietate auxiliarem dexteram ſtrenuo ac conſtantiſſimo animo porrexit.

„ Cùm autem præfatus Rex Chriſtianiſsimus eodem religionis zelo ductus, per ſuum in Urbe Oratorem nobis ſignificari, exponique curaverit, nullum aliud opportu-

„ tunius remedium peſtiferæ hujus contagio-
„ nis reliquiis extirpandis adhiberi poſſe,
„ quàm ſi omnes certam formulam ſubſcri-
„ berent, noſtrâ authoritate firmatam, in qua
„ quinque Propoſitiones ex Cornelii Janſenii
„ libro, cui titulus, *Auguſtinus*, excer-
„ ptas, ſincerè damnarent, ac proindè illam
„ à nobis quantociùs expediri ad quælibet
„ effugia præcludenda, omneſque remo-
„ vendos obtentus flagitàvesit; Nos tam
„ piis dictiRegisChriſtianiſſimi votis benignè
„ annuendum eſſe ducentes, formulam infrà
„ ſcriptam ab omnibus Eccleſiaſticis, etiam
„ Venerabilibus Fratribus noſtris Archiepi-
„ ſcopis &Epiſcopis, nec non aliis quibuſcun-
„ que Eccleſiaſtici Ordinis tam Regularibus,
„ quàm Secularibus, etiam Monialibus, Docto-
„ ribus & Licentiatis, aliiſque Collegiorum
„ Rectoribus, atque Magiſtris ſubſcribi di-
„ ſtrictè mandamus, idque intra tses menſes
„ à die publicationis, ſeu notificationis præ-
„ ſentium; aliàs contra eos, qui intra ter-
„ minum præfatum non paruerint, irremiſ-
„ ſibiliter procedi volumus juxta Canonicas
„ Conſtitutiones & Conciliorum Decreta.

„ Formula à ſupradictis ſubſcribenda.

„ Ego N. Conſtitutioni Apoſtolicæ Inno-
„ centii X, datæ die 31. Maii 1653., & Con-
„ ſtitutioni Alexandri VII. datæ 16. Octobris
„ 1656. Summorum Pontificum me ſubjicio
„ & quinque Propoſitiones ex Cornelii Jan-
„ ſenii libro, cui nomen *Auguſtinus*, excer-
„ ptas, & in ſenſu ab eodem authore intento,
„ prout illas perdictas Conſtitutiones Sedes
„ Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicio,
„ ac damno, & ita juro. Sic me Deus adjuvet,
„ & hæc Sancta Dei Evangelia.

„ Decernentes inſuper, præſentes literas
„ ſemper & perpetuò validas & efficaces exi-
„ ſtere & fore, ſuoſque plenos & integros
„ effectus ſortiri & obtinere, ſicque per quoſ-
„ cunque Judices Ordinarios & delegatos
„ ubique judicari & definiri debere, ſublatâ
„ eis & eorum cuilibet, quavis aliter judi-
„ candi & interpretandi facultate & autho-
„ ritate, ac irritum & inane eſſe, ſi ſecùs ſu-
„ per his à quocunque quâvis authoritate
„ ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.
„ Quocirca Venerabilibus Fratribus Archie-
„ piſcopis & Epiſcopis, aliiſque locorum
„ Ordinariis committimus & mandamus, ut
„ ſingulis in ſuis Diæceſibus, ac locis ſuæ ju-
„ riſdictioni ſubjectis præſentes literas, & in
„ iis contenta quæcunque exequantur, &
„ exequi ac obſervari ab omnibus curent, &
„ inobedientes quoſcunque per ſententias,
„ Cenſuras & pœnas, aliaque juris & facti
„ remedia, appellatione poſtpoſitâ, invoca-
„ to etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii
„ ſecularis auxilio &c. Datum Romæ apud
„ S. Mariam Majorem anno Incarnationis
„ Dominicæ 1664. 15. Kalendas Martii Pon-
„ tificatus noſtri anno 10. „

JANSENISTA. Patiens audivi quidquid tibi placuit ex Alexandri VII. Conſtitutione, pro juramento omnibus in Galliâ Eccleſiaſticis impoſito allegare. Non me fugit illa Conſtitutio, neque præſcripta illic contra Janſenium formula juramenti; ſed aliud eſt Pontificium Præceptum; aliud Præcepti æquitas & prudens ratio. Circa hanc humanitas tua, ut ego Conſtitutionem veſtram, ſine faſtidio audiat, quæ ex noſtris Authoribus collegi.

CATHOLICUS: Fortiora vix arbitror à te proferenda, quàm ultro à me aliàs ex iiſdem Scriptoribus decerpta, prout circumſtantiæ poſtulabant, legere locis pluribus potuiſti. *Recita nihilominùs, ut libuerit.*

JANSENISTA: Noſti Gabrielem Gerberon virum Religioſiſſimum ſimul & eruditiſſimum?

CATHOLICUS: Novi Religioſi Ordinis Sacerdotem, Theologiæ annis plurimis, & in Monaſteriis variis Profeſſorem, cujus *libri*, *Inſtructiones*, *exempla* in contemnendis Pontificum definitionibus, Antiſtitum, & Regis ſui Chriſtianiſſimi Decretis, adeò non apparuere odoris ſalutiferi in Regno illo & Eccleſiâ, ut multorum queſtibus ad Regem delatis, comprehendi eum juſſerit; ſed de adventu ille ſatellitum monitus, profugerit non ſolùm è Monaſterio; ſed totâ etiam Gallicâ ditione. Exinde jure Civium Rotterodami in Hollandiâ donatus, Miſſionariis illic Novatoribus incentor ad rebellionem adversùs Pontificem notiſſimus fuit.

Poſtea ut Queſnelli apud Bruxellenſes latibulo, & Sociis illic Novatoribus propinquior eſſet, illuc etiam ſibi cenſuit migrandum: ubi veſte laicâ ſecularem ſe mentiens, ſub virginis cuſtodiâ ſecurus vixit & commodiſſimè; donec à Mechlinienſi Archiepiſcopo interceptus, juxta juris regulas condemnatus, ac tandem annuente Clemente XI.; ne, quemadmodum antea Queſnellus, è Palatii carcere elaberetur, tutiùs includendus, *Regi* Chriſtianiſſimo traditus eſt.

Finem vitæ ejus aliàs retuli. Eruditio ejus vix aliis ſe nobis prodidit argumentis, quàm editione operum, quorum *ipſe* manû propriâ Catalogum ſcripſit, quorum præcipuus, & ferè unicus ſcopus conſpicitur, damnatarum in Bajo, Janſenio, & utriuſque Sectatoribus, Propoſitionum defenſio, præter famoſos aliquot contra utriuſque fori Principes, Libellos. Gerberonianæ denique tri-

buitur

buitur inſtitutioni ſcandaloſiſſima, quæ in ejus Diſcipulis, & non exigua Congregationis parte conſpicitur adversùs Sedem Apoſlicam rebellio.

JANSENISTA: Qualecunque vobis de Gerberonio ſit judicium, alter is nobis Athanaſius eſt, niſi quod infirmitatis quidpiam, ſaltem exteriùs paſſus videatur, ut de manibus ſe perſequentium liberaret. Sed lapſum hunc declarata ſatis in fine retractatio compenſavit.

CATHOLICUS: Ex illo itaque veſtro Athanaſio, pro ultimo Queſnelli Dogmate de quo hìc agitur, quod placitum fuerit, propone.

JANSENISTA. Quando Humbertus Mechliniensis Archiepiſcopus cæteros Belgii Auſtriaci Antiſtites, cum Vicario Apoſtolico Silvæducenſi in partes ſuas pertraxerat, ut ab omnibus ad Sacros Ordines, & animarum curam promovendis exigeret juramentum juxtaFormulam ab Alexandro VII.omnibus,ut jam retuliſti, Galliarum Eccleſiaſticis præſcriptam; ut tantum malum à Belgio averteret Gerberonius, plenum ſapientiâ libellum edidit; quo non ſolùm Eccleſiaſticos ab hoc ſacrilegio deterreret; ſed etiam Sereniſſimum Bavariæ Ducem Electorem, qui tunc Belgium Auſtriacum moderabatur, & cæteros ſub ipſo Provinciis ac Civitatibus Præpoſitos ſuccenderet ad illud totis viribus impediendum.

Libello huic Gallico titulum indidit *Reflexiones Religionis & Status circa Formulare*.

CATHOLICUS. Scio quod *Reflexionibus* iſtis junxerit etiam *Monita Politica*, ut vocat, Politicus ipſe non melior quàm Religioſus.

JANSENISTA: De *Monitis* mox videbimus: audi prius *Reflexiones*, Illic Pag. 9. dicitur: " Eliminatio doctrinæ à Sancto Au„ guſtino traditæ, & introductio Pelagianiſ„ mi in Eccleſiam, malum maximum eſt, cujus „ conſideratio & timor efficiunt, ut qui Re„ ligionis zelo ducuntur; tantâ conſtantiâ „ recuſent agnoſcere, quod ſenſus damna„ tus ſit Janſenii; ideò pari fortitudine ſe „ opponunt ſubſcriptionibus Formularum, „ quarum unicus ſcopus eſt, antiquam Ec„ cleſiæ Romanæ de Chriſti gratiâ fidem de„ ſtruere, & Romanam, ut dixi, Eccleſiam „ reddere Pelagianam. „

CATHOLICUS: Cur *Formulas* arguis? Credideram unicam vobis diſplicere, præſcriptam ab Alexandro VII.

JANSENISTA. Primam impoſuerat Bèlgis Theologis Pontificius illic Internuntius, pro exprimendâ omnibus obedientiâ erga Urbani VIII. Conſtitutionem *in Eminenti*, quæ prima Janſenium, & in eo omnes Auguſtini Diſcipulos afflixit. Secunda à Galliæ Epiſcopis excogitata tempore Alexandri VII. Pontificiam præveniens non ſatis ponderis habuit, ut univerſos obſtringeret. Quod Formulæ artifices conſpicati, eumdem Pontificem, junctâ etiam Regiâ commendatione, ardentiſſimè precati ſunt, ut vel eidem Formulæ tobur Apoſtolicâ adderet authoritate, vel aliam ipſe conciperet, quâ Janſenii in quinque Propoſitionibus ſenſus ab omnibus in Galliâ Eccleſiaſticis, Sacramento interpoſito, damnaretur. Annuit Alexander, formamque compoſuit à Gallicanâ non ſenſu, ſed paucis vocibus differentem.

CATHOLICUS. Trium igitur iſtiuſmodi Formularum ſcopus unicus fuit Janſenianæ condemnatio doctrinæ. Tantone autem decuit à vobis in pretio haberi unius Batavi volumen poſthumum, ut propter ejus defenſionem contra tot Pontifices, eiſque obedientes ubique, cum inferiore Clero Epiſcopos, Academias, Religioſos Ordines, tota debeat Chriſtiana Reſpublica perturbari?

JANSENISTA: Jam monui, noſtræ ab Alexandrinâ Formulâ averſionis rationem eſſe, non Janſeniani adeò, quàm Auguſtiniani damnationem Syſtematis, quod tanquam hæreticum proponitur ejurandum, quo ſimul ſacrilegio neceſſe fuerit Pelagianiſmum in Eccleſiâ ſtabiliri.

CATHOLICUS. Adeòne peregrinus in hiſtoriâ es, ut neſcias ſimilem obtentum frivolum fuiſſe omnibus ſemper hæreticis familiarem? Quæ hæreſis tam apertè impia eſt, aut fuit unquam quæ non aliquem è Sanctis Patribus, præcipuè Auguſtinum, imò ipſa Divina Oracula in ſuæ adduxerit patrocinium novitatis? Secta etiam quælibet *veritatem* tantâ ſibi vindicat confidentiâ, ut quidquid extra eam eſt, hæreſis reputetur.

Auguſtinus, & quicunque cum eo fidem Catholicam contra Pelagium tuebantur, Juliano *Manichæi* erant & *Traduciani*: cui aptiſſimè reſpondet Auguſtinus: *Agnoſce in tuo dogmate nomen tuum, & Catholicis à quibus confutaris, deſine objicere & dogma & nomen alienum*. Cùm autem Julianus petulantiâ juvenili diſertus laceſſeret Auguſtini modeſtiam; hic neque ſibi, ubi opus foret, eloquentiam deeſſe oſtendit lib. 1. contra Julianum cap. 3. *Tu*, inquit, *qui tam crebrò nobis Machilæorum nomen imponis, quos & quales viros, & quantos fidei Catholicæ Defenſores tam execrabili criminatione appetere audeas, ſi evigiles, intuere*. Tunc venerabilium Patrum ordine benè longo catalogum te-

texeris, ex his Conventum quemdam inſtituit. & converſus ad Julianum: *obſecro te*, inquit, *aſpice illos, quodammodo aſpicientes te, & manſuetè ac leniter dicentes tibi: Itane fili Juliane, Manichæi ſumus? Rogo quid reſpondebis? Quæ tibi argumenta ſuccurrent?.. An forte dicturus es, neminem illorum te in iſto crimine nominaſſe? Et quid facies, cùm tibi dixerint: tolerabilius dente maledico nomina quàm ſcripta noſtra proſcinderes.*

JANSENISTA: Satis video, exemplo te Auguſtini multitudinem nobis objicere Pontificum, Cardinalium, Epiſcoporum, Academiarum, Religioſorum Ordinum atque Eccleſiaſticorum ex omni genere & gradu, qui ſcientiâ & virtutibus illuſtres in toto ſunt Orbe Catholico, omneſque contra Janſenium Conſtitutiones, etiam illam quæ incipit *Regiminis Apoſtolici*, præſcribens Formulam juramenti, aſſenſu expreſſo vel tacito approbarunt.

CATHOLICUS, Objicimus jure meritiſſimo.

JANSENISTA. At ſeriòne autumas, Gerberonium & cæteros Auguſtini Diſcipulos, à Juliano & ſimilibus Doctoris Sanctiſſimi hoſtibus, Pelagianiſmi contra vos improperium mutuatos?

CATHOLICUS. Ego quidem facilè credidero, vos non adeò veterum ſcrutatores eſſe, ſed improperia, uti & nova dogmata à recentioribus hæreticis accepiſſe.

Ut igitur ad noſtra propius tempora accedamus, infamis Apoſtata Lutherus libro *de ſervo arbitrio* ubique Catholicos Pelagiani nominis calumniâ maculat; ſi tamen iſtiuſmodi jactum calamo improperium nobis dedecori eſſe poſſit, & non potiùs gloriæ. Calvinus lib. 2. Inſtitut. cap. 3. *Audiamus* (inquit) *Auguſtinum ſuis verbis loquentem, ne ætatis noſtræ Pelagiani, hoc eſt Sorbonici Sophiſtæ, vetuſtatem nobis adverſam pro ſuo more criminentur; in quo ſcilicet Patrem ſuum Pelagium imitantur*. Idem in *Antidoto* adverſus Tridentinum ad Seſſionem 6. in principio de congregatis ibi Patribus dicit, quòd inverecundiùs inſanierint, quàm Pelagius.

Non minùs impudens Kemnitius ad *Examen* ſuum revocans eandem Oecumenicam Synodum, & eandem Seſſionem ſextam: *Hoc* (inquit) *memori mente reponamus, & noverimus, non ſeriò, ſed pro formâ tantùm fieri, quando Pelagianiſmum damnant Pontificii*. Idem Hæreticus in *locis Theologis* Parte 1. *de viribus hum.* ait: *Poſt Petrum Lombardum circa annum Domini* 1200. *inſecuti ſunt Franciſcus & Dominicus, quorum poſterior rurſus Caſſiani* (Semipelagianam) *doctrinam canonizavit. Ex eorum latibulis anno Domini* 1250. *Monachi progreſſi in ſcholas, cæperunt Cathedras docentium occupare, & appellantur Sententiarii; qui omnes in loco de libero arbitrio cum Pelagianis errarunt*. Denique inquir, *Pontifex Romanus apertè Canonizavit Pelagianiſmum*.

Proinde de Jeſuitis, contra quos ardentiùs ibi infremit Kemnitii rabies, nihil attinet dicere, utpotè quos conſtat totos eſſe Pontificios, & contra novas potiſſimùm hæreſe Divino conſilio inſtitutos.

Ut autem hæreticorum communiſſimè rum veterum, tum recentium in moribus fallacias, Sectari Janſeniſtæ quotidie deprehenduntur, neque minùs impietatem in dogmatibus; mirum eſt eò nihilominùs prolabi ipſos impudentiæ, ut quaſi præ cæteris mortalium religioſi & devotuli, univerſam audeant calumniari Eccleſiam, velutì Pelagianâ fæce ſordidam; quia juramentum tantâ maturitate à Summo Pontifice decretum, communiſſimo Fidelium applauſu & obedientiâ confirmatum recipit, & amplectitur, parata publicis ſemper ſubſcriptionibus profiteri.

JANSENISTA. Ad juramentum licitum, ut ante monui, requiritur non levis utilitas; ſapientiſſimè autem animadvertit Gerberonius in memoratis *Reflexionibus Religionis & Statûs* Pag. 20. " Supponamus (inquit)
,, omnes ſubſcribere, vel ſubſcripturos For-
,, mulæ, ut ab Archiepiſcopo Mechlinienſi
,, [ex præſcripto Alexandri VII.] proponi-
,, tur. Quid inde autumas oriturum boni?
,, Ideòne qui Janſeniſtæ habentur obfirma-
,, tiſſimi, mutabunt Sententiam? Non eſt
,, veriſimile.,,

Pag. 21. " Quid utilitatis habet Formula
,, ad dignoſcendos intimos ſuſpectorum ſen-
,, ſus, & declarandos hæreticos, quorum
,, doctrina in quinque Propoſitionibus dam-
,, nata eſt? Subſcribatur Formulæ, non ſub-
,, ſcribatur, ſemper Theologi dicti Janſeni-
,, ſtæ, eadem dogmata ſuſtinebunt: neque
,, ſubſcriptio efficiet, ut appareant alii, quàm
,, apparuerint hactenùs, neque ut fidei ſuæ
,, Profeſſionem & Sententias mutent. Ideò
,, iſtiuſmodi juramento nihil eſt inutilius.,,

CATHOLICUS. Quod ex Gerberonio refers de obfirmatione veſtrorum in retinendis Janſenii dogmatibus, pridem habui exploratum.

JANSENISTA: Sic imitatur, quod Scholaſtici Tractatu de Incarnatione verbi aſſerere ſolent, *Quod ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit*.

CATHOLICUS: Axioma de Chriſto Catholicum eſt, ſed applicatio apparet parum

rùm

rùm digna Chriſtianis, quia cadere, etiam in dogmaticis, humanum eſt, cognito lapſu nolle reſurgere, diabolicum.

Sic Auguſtinus lib. 3. contra Creſconium cap. 3. *Sententiam* [inquit] *falſam nunquam tenere, prima laus; ſecunda mutare*. Conſentit Caſſianus lib. 1. de Incarn. cap. 4. *Primum eſt, errorem penitùs non incurrere, ſecundum benè repudiare*.

JANSENISTA. De applicatione axiomatis quidquid ſentias, certum eſt, tam Alexandri VII. juramentum, quàm alias quaſcunque etiam Gallicanorum Antiſtitum Formulas & ſubſcriptiones fruſtraneas eſſe, ſive ad obtinendam ab Auguſtini Diſcipulis, ut prætenditur, converſionem, ſive ad detegendam puniendamque inobedientiâ. Credo proteſtanti apertiſſimè Gerberonio. Eadem plurium apud nos ſententia, & praxis uſitatiſſima eruditorum eſt, ut colligitur ex ipſius teſtimonio Arnaldi, Epiſtolâ ad Fratrem ſuum Andegavenſem Epiſcopum, quæ refertur à Queſnello in præſtantiſſimo opere, cui meritò titulum fecit, *Defenſio Romanæ Eccleſiæ, & Summorum Pontificum, contra Melchiorem Leydeckerum Calviniſtam Ultrajectenſem*.

Sic ibi Arnaldus pag. 491. rationem reddens cur propoſitæ ſibi contra Janſenium Formulæ ſubſcribere nequeat. " Neque enim „ [inquit] in illorum ſenſum unquam ad- „ duci potui, qui Subſcriptiones illas.... „ quaſi meras ceremonias ſpectant, quibus „ neceſſe non ſit, congruere interiorem men- „ tis aſſenſum; atque adeò hac perſuaſione „ imbuti, licèt quinque Propoſitiones in Jan- „ ſenio extare non credant; tamen id ſub- „ ſcriptione ſuâ confirmare nihil verentur. „ Notum eſt magnam eruditorum partem, à „ quibus ejuſmodi ſubſcriptiones extortæ „ ſunt, hoc animo, quod poſtulabatur, præ- „ ſtitiſſe. Non ignoras Præſul Illuſtriſſime, „ res à me totâ Galliâ pervulgatas narrari. „ Ipſi illi iſtarum ſubſcriptionum incentores „ Jeſuitæ, quàm ſæpè in libellis ſuis queſti „ ſunt, neminem ſubſcribendo mutaſſe ſen- „ tentiam! „

CATHOLICUS. Quid ex his conficere poſſumus, niſi quòd in iſtiuſmodi *Eruditis* nihil bonæ fidei ſit, nihil religionis. Audi Ægidium de Witte, latinè *Candidum* & Candidorum in Belgio Janſeniſtarum Principem, in *Panegyreos Janſenianæ Prologo Galeato* pag. 56. " Fruſtra [inquit] hìc quæruntur „ effugia (qualia Queſnellus in mendaciſſi- „ mâ, quam modò citabas, *Romanæ Eccle- „ ſiæ Defenſione* commentus eſt) per ſpecu- „ lationes quaſdam abſtractas, aut tacitas re- „ ſervationes animi; quia germana vocabu- „ lorum ſignificatio non dependet à quo- „ rumdam coactis, contortiſque, vel etiam „ ingenioſis conceptibus; ſed à conſenſu & „ uſu recepto populorum, quem penès, ut „ ait Flaccus ille, arbitrium eſt, & jus & „ norma loquendi.

„ Porro convocentur undique, ſi li- „ bet, imi, ſummi, Nobiles, ignobiles, de „ textrino opifices, de foro circuli, de ſtiva „ ruſtici, &, ſi ita viſum, è Scythiâ Barbari „ aſſiſtantque ſpectaculo, quo Epiſcopus ab „ ordinandis jusjurandum ſuper Formulario „ exigit: audiantque ordinandos clarâ voce „ denuntiantes: *Ego N. N. Conſtitutioni „ Apoſtolicæ Innocentii X. datæ die 31. Maii „ 1653. & Conſtitutioni Alexandri VII. da- „ tæ 16. Octobris 1656. Summorum Pontifi- „ cum me ſubjicio, & quinque Propoſitiones ex „ Cornelii Janſenii libro, cui nomen Auguſti- „ nus, excerptas, & in ſenſu ab eodem autho- „ re intento, prout illas per dictas Conſtitutio- „ nes Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero ani- „ mo rejicio, & damno, & ita juro: ſic me „ Deus adjuvet & hæc Sancta Dei Evange- „ lia*.

Nullus ſupereſt ambigendi locus, quin „ hi ſpectatores omnes, quibus mens ſana „ eſt in corpore ſano, communibus ſuffragiis „ judicaturi ſint, jurantes illos peſſimè de „ Janſenio, & libro ejus ſentire, & ſi id- „ ipſum poſt jusjurandum tam perſpicuis „ verbis editum, negare auſint, Sacrilegos „ Impoſtores eſſe, qui Deum & homines præ- „ ſtigioſis ſuis vocibus ludificari non erube- „ ſcant. „ Hactenus Ægidius de Witte.

JANSENISTA. Eam eſſe Ægidii Sententiam inficiari non poſſumus; verùm & iſtud ſcias, hunc penès nos haberi Auguſtini quidem Diſcipulum, uti nomine, ita & reipsâ *Candidum*; ſed religioſum nimis, & ad ſcrupulos uſque rigidum, cui plus ſtudii, eruditionis & zeli fuerit quàm prudentiæ. Noſtri id minimè ignorant adverſarii, qui Auguſtini Diſcipulos, ſive ut ajunt, Janſenianos in geminas partiuntur claſſes, *Politicorum* & *Candidorum*, alii dicunt *Silveſtrium*. Inter poſteriores locum principem deſignant Ægidio. Verùm ardor nimius, nimis ſevera ſectatio candoris eum pridem noſcitur abripuiſſe, unde nec in Lovanienſium Academiâ ad gradum potuit promoveri, & qui illo tempore, quo juramentum juxta Alexandri VII. Formulam in Belgio nondum exigebatur; ſed vocibus ſolùm Generalibus promittenda jurejurando erat obedientia erga Conſtitutiones Romanorum Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Innocentii X. Alexandri VII., quod

cum ab omnibus gradu Academico donandis, præſtaretur abſque lædendæ conſcientiæ metu, etiam ab iis qui damnatos illis Conſtitutionibus Articulos à ſe minimè abdicabant, videbatur juramentum illud merè politicum; ſive, ut noſtrorum in *Galliis Eruditorum pars magna*, teſte Arnaldo cenſuit eſſe *quaſi meram Ceremoniam, cui neceſſe non ſit congruere interiorem mentis aſſenſum, atque adeò hac perſuaſione imbuti, licèt quinque Propoſitiones in Janſenio extare non crederent, tamen id ſubſcriptione ſuâ confirmare nihil verebantur*. Sic Lovanii juramentum iſtiuſmodi vocabatur *negotium ambulans in tenebris*.

CATHOLICUS: Ægidii Candidi, uti & Arnaldi in vellicandis Fidei definitionibus temeritas, ſimul & Sacrilegium in offerendis Deo tot annos Sacrificiis animo excommunicationum toties incurſarum conſcio, quantumvis horrida ſint & deteſtabilia omni Chriſtiano, abſuere tamen à perjurio, quo ſe facilè inquinant Queſnelliani hypocritæ, qui à Magiſtro ſuo fallaciam edocti, Eccleſiæ Præſidibus quotidiè illudunt, & gradus Academicos, Officia, Beneficia, Dignitates, Sacros Ordines ſuis perjuriis ſuffurantur: Sed & ſimplicitati Præſulum ac Principum juramenta imperantium inſultant, dum ejuratam authenticis ſubſcriptionibus hæreſim inſtaurare, defendere publicè non verentur: neque eos vel tum pudet ſuis palàm perjuriis gloriari. Exemplum vidimus illuſtre in Jacobo Gilbert famoſo Duacenſium Cancellario, qui ſcriptis publicis *Janſenii Iprenſis Epiſcopi doctrinam, Innocentii X. & Alexandri VII. Conſtitutionibus ab univerſo Orbe Catholico acceptis damnatam, non obſcurè, obiter aut ſtrictim; ſed apertâ fronte, datâ operâ, ſummâ contentione & pervicaciâ, nec ſine acrioribus, quæ Novatorum animos redoleant, dicteriis probabat, Pontificum Decreta eludens, & in ſenſum peregrinum atque ab ipſorum mente planè alienum, fictitiâ interpretatione detorquens*; quemadmodum delecti à Rege Chriſtianiſſimo Theologi cenſuerunt judicio lato Pariſiis die 28. Jan. 1687. Interea, dum talia Cancellarius ſcribebat, talia Diſcipulis è Cathedrâ dictabat Tractatu de Gratiâ, ibidem Quæſt. 109. Sect. 2. Lectores Auditoreſque ſollicitè monuit: *Reflectant omnes, me ad eam, quâ Divinâ Providentiâ, & præter merita promotus ſum, dignitatē non perveniſſe, niſi eâ profeſſione præſcriptâ, quam Formulâ ſuâ requirit Rex noſter* (Chriſtianiſſimus) *circa Propoſitiones damnatas; imò ad illam Formulam addidiſſe me, præfatas Propoſitiones damnare me in omni ſenſu, quo Conſtitutiones Apoſtolicæ damnarunt eas, & deinceps damnabunt*.

JANSENISTA, Quæ in Cancellarii ſcriptis tam graviter reprehendēre Sorbonici, ipſe ignoraverit talibus obnoxia eſſe Cenſuris atque à Pontificibus olim in Janſenio damnata. Juraverit itaque bonâ fide; neque aliter ſcripſerit, aut locutus fuerit è Cathedrâ.

CATHOLICUS. Cui ſperare potuiſti te id veriſſimile redditurum circa *Doctrinam à Pontificibus Innocentio X. & Alexandro VII. damnatam*, quam reprobari Cancellarius exploratiſſimum habens, nihilominùs *probavit non obſcurè, non obiter, aut ſtrictim; ſed apertâ fronte, datâ operâ, ſummâ contentione, & pervicaciâ: nec ſine acrioribus dicteriis in adverſarios, Decreta Pontificum eludens, & in ſenſum peregrinum, atque ab ipſorum mente planè alienum fictitiâ interpretatione detorquens*?

Veriſſimè etiam notat eadem Sorbonicorum Cenſura, *virus illud tantum, quo nihil ſit ad ſcholarum inſtitutionem magis exitioſum, iis in ſcriptis ubique ſerpere, & adeò eſſe frequens, ut ea nullatenus emendari poſſine, ſolaque eorum diſerta ejuratio, offenſionem ex iis natam tollere valeat. Unde & is nobis illorum author viſus eſt, qui abſque Duacenſis Academiæ pernicie, ferri non poſſit, ut pergat addocendum*.

Ipſe Epiſcopus Atrebatenſis hodiedum ſuperſtes, vobis minimè ſuſpectus, eundem Cancellarii de Gratiâ Tractatum eodem anno 1687. die 13. Auguſti anathemate confixit *tanquam continentem doctrinam falſam, temerariam, hæreſios damnatam Conſtitutionibus Romanorum Pontificum Innocentii X. & Alexandri VII. plenum præterea contumeliis & acerbitate adverſus Theologos Orthodoxos*.

JANSENISTA. Cancellarium novi indolis aliquanto vehementioris, quàm ut leviter excipere ſoleret, quos Auguſtini de Gratiâ dogmatibus crederet adverſari; verùm quòd malâ fide juraverit, nunquam induxero in animum ut exiſtimem. Idem ſtatuo de cæteris Auguini Diſciſtpulis, quos vobis placuit Janſeniſtarum nomine compellari.

CATHOLICUS. Fruſtrà rationibus diſceptatur contra eos, quibus ſtat pro ratione voluntas.

JANSENISTA: Omnis pertinax, me judice, maleſanus eſt; ſed cui famæ bonæ hactenus fuerit poſſeſſio, ab eâ ſolis ſuſpicionibus legitimè non deiicitur.

CATHOLICUS: Neque ego ex ſolis ſuſpicionibus ferre ſententiam adverſus hominem, præſertim integræ famæ, unquam licitum duxi. Sed neſcio quid certum, quid evidens in moralibus dici valeat, ſi ſuis ipſe aſſertionibus Cancellarius de fide peſſimâ

non

non convincatur. *Reflectere*, ut jam vidimus, *omnes* ſollicitè voluit Diſcipulos & Auditores, *ſe ad eam* Cancellarii Academici, Præpoſiti in Eccleſiâ Collegiatâ S. Amati &c. *dignitatem non perveniſſe, niſi eâ profeſſione præſtitâ quam*, inquit, *requirit Rex noſter* Chriſtianiſſimus cum Pontifice, *circa Propoſitiones damnatas: imò addidiſſe me, quod præfatas Propoſitiones damnem in omni ſenſu, quo Conſtitutiones Apoſtolicæ damnarunt eas, & deinceps damnabunt*.

Velim itaque tua hìc mihi ſubveniat latini idiomatis, & Sermonis Theologici peritia, edoceatque, num gemina hæc Cancellarii oratio conciliari inter ſe valeat. Prima eſt: *Ego Jacobus Gilbert Conſtitutioni Apoſtolica Innocentii X. & Alexandri VII. me ſubjicio & quinque Propoſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui nomen Auguſtinus excerptas, & in ſenſu ab eodem authore intento; prout illas per dictas Conſtitutiones Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicio ac damno: Et ita juro. Sic me Deus adjuvet; & hæc Sancta Dei* Evangelia. Oratio ejuſdem Cancellarii altera, & eodem enuntiata tempore eſt, quæ in ejuſdem conſpicitur Epiſtola data ad eum, quem crediderat Arnaldum: *Doctrinam Evangelicam de Gratiâ liberaſti à vulnere quod ei Conſtitutione ſuâ Alexander VII. inflixit, & cujus plaga nondum benè obducta eſt*. Componat iſtud qui poteſt, cum obedientiâ ſincerâ, quam Cancellarius jurejurando profitetur erga Conſtitutionem Alexandri VII.

JANSENISTA: Quid prohibet Cancellarium *in magnâ Eruditorum parte* numerari, *qui ſubſcriptiones illas*, teſte Arnaldo, *quaſi meras ceremonias ſpectant, quibus neceſſe non ſit congruere interiorem mentis aſſenſum*?

Confirmabitur hinc maximè Gerberonii relatum à me judicium de ſubſcriptione Formulæ Alexandrinæ, quam nuper Belgii Antiſtites duce Humberto Archiepiſcopo Mechlinienſi, exigere cœperunt ab omnibus, ſive ad animarum curam ſive Sacros Ordines promovendis.

Supponamus [inquit Gerberonius] *futurum ut omnes ſubſcribant, ideone, qui obfirmatiſſimi habentur Janſeniſtæ, mutabunt Sententiam? non eſt veriſimile.* Proinde *quid utilitatis habet Formula ad dignoſcendos ſuſpectorum ſenſus, & declarandos hæreticos, ſi doctrina ipſorum in quinque* (Janſenii) *Propoſitionibus damnata ſit? Subſcribant, non ſubſcribant, ſemper eadem dogmata ſuſtinebunt, neque ſubſcriptio efficiet ut appareant alii, quàm apparuerint hactenùs, neque ut ſententias mutent. Ideò iterum dico, nihil inutilius iſtiuſmodi juramento eſt.*

CATHOLICUS. Reverà ſimilibus confirmor in judicio, quod de veſtrâ conceperam religione, tanquam præ cæteris mirabili, dum Sacramentum iteratis ſubſcriptionibus in facie Eccleſiæ à vobis præſtitum ludificamini, *quaſi meram ceremoniam, cui neceſſe non ſit interiorem congruere mentis aſſenſum*.

JANSENISTA: Egregium noſti Cancellarii Diſcipulum Petrum de Ligny?

CATHOLICUS. Vix alium novi meliùs. Celebrē ſe reddidit novo fidei ſuæ Symbolo, duodecim continente Articulos, quos omnes ſe animo ſincero credere *declarat coram Deo*. Articuli autem ſunt iſtiuſmodi, ut comprobent maximè authoris in novam Eccleſiam propenſionem. Verùm à te cupio edoceri, quomodo primus ſaltem Symboli iſtius Articulus, invocato Dei nomine aſſertus, cum Authoris conveniat actione.

Primum (inquit) *Declaro coram Deo, quòd nexu inviolabili affixus ſim omnibus Arnaldi Sententiis, quem dilexi, colui, æſtimavi ſemper præ cæteris, quotquot ubique ſunt, Theologos.*

JANSENISTA: Quid declarationi huic contrarium, aut non apprimè conveniens in diſcipuli hujus ſive dogmatibus, ſive actionibus reperies?

CATHOLICUS: Vulgatiſſima Arnaldi Sententia eſt in citatâ ejus Epiſtola ad Fratrem ſuum Henricum Andegavenſem Epiſcopum, qua rationem reddens, cúr adverſus Janſenii Doctrinam ſubſcribere obfirmatus adeò detrectaret, reſpondit ingenuè ſe ſuorum hic reſtrictionibus, ſimulationibus, mendaciis conſentire non poſſe. *Neque enim* (inquit) *in illorum ſenſum adduci unquam potui, qui ſubſcriptiones illas.. quaſi meras ceremonias ſpectant, quibus neceſſe non ſit congruere interiorem mentis aſſenſum: atque adeò hac perſuaſione imbuti, licèt quinque Propoſitiones in Janſenio extare non credant, tamen id ſubſcriptione ſua confirmare nihil verentur.... Mihi verò nunquam probari potuiſſe fateor, novum illud quo utuntur iſti, morum Decretum, ſubſciptionem interioris fidei teſtem non eſſe: ſemper mihi ita perſuaſum fuit, nunquam & nuſpiam mentiri fas eſſe: nunquam autem à mendacio potui ſejungere ejuſmodi ſubſcriptionem, quâ quis ſentire ſe quod non ſentiat, profitetur.*

JANSENISTA: Ea quidem anxia Arnaldi, & religioſa nimium, ad ſcrupulos accedens conſcientia eſt, quam non ſolum *magna Eruditorum pars*, ipſo teſte, non ſequitur; ſed univerſa è noſtris ſubſcribentium

Digitized by Google

multitudo deſerit. Nobis ſcilicet adverſantium querela eſt, relata ibidem ab Arnaldo, & falſitatis ab ipſo minimè accuſata, *neminem ſubſcribendo mutaſſe ſententiam*. Neque eſt qui noſtros hìc arguat adverſarios, velut de impactâ noſtris ſubſcriptionibus calumniâ; quandoquidem exprobrata firmitas in retinendo Janſenii ſenſu, etiam poſt ſubſcriptionem, experimentis ſit notiſſima quotidianis; *neminem* ſcilicet *ſubſcribendo mutaſſe ſententiam*.

CATHOLICUS. Teſtimonium de hoc magis legitimum deſiderare non poſſumus, quàm illud Gcberonii in ſuis de juramento *Reflexionibus*, ut jam retuli ex ejus pag. 21. *Subſcribatur* (juramento Alexandri VII.) *non ſubſcribatur, ſemper Theologi, qui Janſeniſtæ vocantur, eadem dogmata ſuſtinebunt: neque ſubſcriptio efficiet, ut ſuas ſententias, & fidei ſuæ Profeſſionem mutent.*

JANSENISTA. Quid iſtud eſt, quod commemorare cœperas de *Petro de* Lingy ſectatore non ſolius Cancellarii; ſed etiam Arnaldi?

CATHOLICUS. Eſt Gerberonianæ ſententiæ confirmatio. Subſcripſerat enim Petrus ille juramento contra Janſenium, ſive contra Propoſitiones quinque hæreticas prout à Janſenio traduntur.

JANSENISTA. Sic eſt: quid autem poſtea?

CATHOLICUS. Idem de Ligny, præſtito, ut dixi, juramento, ad amicum ſcribit: *ſumus hic in* Regione *maximè ſcrupuloſâ circa libros prohibitos. Peccato hic ducitur legere libros de Janſeniſmo tractantes; ad me quod attinet, cùm perſuaſum habeam Pontifices in Janſeniani ſenſus damnatione erraviſſe, nullus mihi circa iſtiuſmodi Operum Lectionem hæret ſcrupulus*. Idē in aliâ Epiſtolâ: *Extra omne dubium mihi eſt, quòd Iprenſium Antiſtes* (Janſenius) *condemnatus fuerit adverſantium factione, potiſſimùm Moliniſtarum, quodque nunquam alia ſuſtinuerit* Dogmata *circa gratiam, quàm tradita pridem ab Auguſtino; quin credo nullum è Pontificibus dediſſe unquam authoritatis ſuæ erroribus obnoxiæ documenta magis authentica, quàm condemnando Propoſitiones quinque in ſenſu intento à Janſenio. Propterea libros omnes de Janſeniſmo tractantes perlego, nullibi me remordente conſcientiâ.*

Perſpice modò conſcientiam veſtrorum & religionem mirabilem: jurejurando declarant, ſe *quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui nomen Auguſtinus excerptas, & in ſenſu ab eodem authore intento, prout illas Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicere & damnare: & ita juro* (inquiunt) *ſic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia*. Declarant, talia publicè, & in facie Eccleſiæ, quotiès ejus Præpoſitos decipere opus fuerit ad emungendos Sacros Ordines, curam animarum, Beneficia, Gradus Academicos, Officia quælibet ac dignitates, dum interim Janſenii ſenſum & univerſa ejus Dogmata pertinaciſſimè ſuſtinent velut Auguſtiniana, totique conſona Traditioni; quam non niſi imprudentia Pontificum, accuſatorum autem malevola cæcitas potuerit condemnare.

JANSENISTA: Hinc confirmari ſemper magis video Sententiam Gerberonii de inutilitate juramenti ab Alexandro VII. præſcripti; quisquis enim Auguſtini Diſcipulus eſt, non quidem ſe ad jurandum ultrò ingeret; ſed quoties neceſſe fuerit ad promotionem ſaluti animarum & Dei gloriæ conducentem, quo omnis noſtra intentio dirigitur, jurabit ſepoſitâ omni pejerandi formidine. Tunc nempè confugimus ad librum Queſnelli, tanquam *Eccleſiæ Romanæ & Summorum Pontificum defenſionem*., cujus ſcopus unicus eſt ut perſuadeat retineri ſimul cum juramento poſſe omnia Janſenii dogmata ſenſu quo in ejus volumine tradita reperiuntur.

CATHOLICUS: Quo igitur ſenſu quinque prohibita ejurantur?

JANSENISA: Senſu Calvini.

CATHOLICUS: De quo ſcilicet nulla inter Theologos contentio fuit, neque Sancta Sedes ab Epiſcopis conſulta. Nonne iſtud nugari eſt & impiè ludere in tebus ſacris?

JANSENISTA: Ad talem ſive explicationem, ſive ut mavis dicere eluſionem, bonum nos Eccleſiæ adegit. Cum enim plurimos anxia nimiùm religio averteret ab illâ *multorum*, ut Atnaldus vocat, *Eruditorum* ſententiâ, quâ ſubſcriptiones iſtiuſmodi ut meræ ceremoniæ ſpectantur, adduci illi non poterant ut Alexandrinæ Formulæ ſubſcriberent. Undè contigit ut excluderentur Beneficiis, Officiis, dignitatibus, Gradibus Academicis, arcerentur à curâ animarum, neque ad Sacros Ordines admitterentur; ita melioribus deſtituebatur Eccleſia Miniſtris: hinc quoque ad partem Eccleſiæ Saniorem exigua fiebat Proſelytorum acceſſio; quin & infirmi inter noſtros atque Neophyti plures deſeruere Caſtra veritatis, fracti inopiæ tædio, graviorumque experientiâ perſecutionum.

Ideò Divina Queſnello ſapientia dictavit methodum jurandi, quâ & Propoſitiones quinque vocetenùs damnentur, & retineatur animo ſenſus omnis à Janſenio intentus.

CATHOLICUS: Quo iſtud artificio contra dilucidam adeò ejurati ſensûs Janſe-

nani

niani in formulâ expreſſionem ?

JANSENISTA : Queſnellii induſtria cò novit inflectere duo Brevia Innocentii XII. ad Belgii Epiſcopos, atque ea comitans Decretum de ejurandis quinque Propoſitionibus *in ſenſu obvio*, quem Propoſitionum verba per ſe exibent. Senſus ſcilicet Queſnello obvius, minimè eſt Janſenii; ſed Calvinianus quiſpiam, ſive imaginarius.

CATHOLICUS : Rectè vocas *imaginarium*, quia neque à Janſenio intentus fuit, neque ei à Denuntiatoribus vel aliis quibuſcunque ipſius adverſariis attributus, ſed confictus primum à Janſeniſtarum apud Innocentium X. Oratoribus; qui tamen non eò impudentiæ prolapſi ſunt; ut ſenſum illum dicerent *Propoſitionum obvium*; ſed contrà declararunt in libro ſupplice trium columnarum, *Propoſitionibus* illum non niſi *malignè affingi poſſe, quem legitimè ſumptæ non habent*.

Malignam illam fictionem non audebant nec poterant ſuis adſcribere adverſariis, Verum Queſnellus poſt annos quadraginta & ampliùs, eam cenſuit adoptandam, & quidem dignâ ſe confidentiâ, addendo, eum eſſe *Propoſitionibus ſenſum obvium*, cujus ejuratio ſufficiat ut Alexandrinæ Formulæ ſubſcribatur: neque aliam a nobis obedientiam Pontifices poſtulare.

Quod quidem turpe adeò mendacium in graviſſimo religionis negotio, omnis ſemper Catholicus deteſtabitur; atque ipſorum verbis Brevium & Decreti apertiſſimè convictum agnoſcit, quiſquis ea veritatis amans; non amore hæretico legerir infatuatus, In illis enim Sedes Apoſtolica decernit: Primo Propoſitiones illas ab omnibus Formulæ ſubſcribentibus ejurandas eſſe *in ſenſu obvio*. Secundo: Eaſdem *in ſenſu obvio exceptas* fuiſſe è libro Janſenii. Tertio Jurandum eſſe juxta Formulam ſincerè, integrè, abſque ullâ exceptione, reſtrictione, additione aut diminutione. Quarto, Formulam illam à ſubſcribentibus intelligendam *ſenſu* pariter *obvio* quem verba præſeferunt. Quinto, denique nihil in editis ab Innocentio X. & Alexandro VII. Conſtitutionibus, vel jurandi Formulâ immutatum eſſe, vel immutandum; ſed confirmari eas penitùs quoad omnia & ſingula; etiam apices, ſeu partes minimas. Non his acquievere declarationibus, quos fixa nimiùm tenet animo pertinacia non dimittendi, quantolibet percuſſas anathemate, ſententias Janſenii. Quapropter neceſſaria fuit, atque ab omnibus deſiderata Catholicis, Rege potiſſimum Chriſtianiſſimo, totiuſque Regni iſtius Epiſcopis, Conſtitutio Apoſtolica *Vineam Domini Sabaoth*. Vis prælegam tibi quam penès me habeo ejus laciniam ?

JANSENISTA: Vulgatiſſima ea in Galliis Sanctio fuit tum juſſu Regis, tum ſtudio placendi Curiæ Romanæ, a Regni Clero in comitiis Generalibus acceptata. Ego autem ut ex ea periodos quaſdam recitari contra nos audivi acerbiſſimas, nolui de eadem reſcire quidpiam inpoſterum; utpotè quam animadverterem non charitate genitam Chriſtianâ; ſed bile evomitam avernali; ne tamen videar prætenſæ a vobis veritati aures occludere, recita ex Diplomate iſto quantum placuerit; non interrumpam.

CATHOLICUS, In illa itaque ſanctione, poſtquam Clemens XI, retulit Innocentii X. & Alexandri VII. contra Janſenium definitiones, ita proſequitur; " Sic equidem
„ Cauſa finita eſt; non tamen ſic, ut par erat,
„ finitus eſt error, Apoſtolico toties mucro-
„ ne percuſſus: Neque enim defuere, nec
„ adhuc deſunt homines veritati non acquie-
„ ſcentes, & nunquam Eccleſiæ contradicen-
„ di finem facientes, qui variis diſtinctioni-
„ bus, ſeu potiùs effugiis ad circumventio-
„ nem erroris excogitatis, Eccleſiam ipſam
„ turbare, eamque interminatis quæſtioni-
„ bus, quantum in ipſis eſt, involvere, &
„ implicare conantur; quodque deterius eſt,
„ ipſamet Apoſtolicæ Sedis Decreta redar-
„ guendis eorum pravis ſenſibus condita, ac
„ præſertim quaſdam piæ mem: Clementis
„ Papæ IX. die 19. Januarii 1669. ad qua-
„ tuor Galliæ Epiſcopos, necnon binas ſimi-
„ lis memoriæ Innocentii Papæ XII. etiam
„ Prædeceſſorum noſtrorum die 6. Februa-
„ rii 1694., & die 24. Novembris 1696. ad
„ Epiſcopos Belgii in forma Brevis reſpecti-
„ vè datas literas, in erroris ſui patrocinium
„ advocare, temerario planè auſu, non eru-
„ beſcunt: perinde ac ſi memoratus Clemens
„ Prædeceſſor, qui iiſdem ſuis literis, ſe
„ Innocentii X. & Alexandri VII. Prædeceſ-
„ ſorum Conſtitutionibus ſupradictis firmiſ-
„ ſimè inhærere, ac à dictis quatuor Epiſco-
„ pis veram, & totalem obedienriam, adeò-
„ que Formulæ, à præfato Alexandro Præ-
„ deceſſore ſicut premittitur, editæ, ſincerè
„ per eos ſubſcribi ſe voluiſſe declaravit, ali-
„ quam in tam gravi negotio exceptionem,
„ ſeu reſtrictionem, quam nullam prorsùs ſe
„ unquam admiſſurum fuiſſe proteſtatus fuit,
„ reipſa admiſiſſet; dictus verò Innocen-
„ tius XII. Prædeceſſor, dum ſapienter, ac
„ providè prædictas quinque Propoſitiones
„ ex memorato libro Janſenii excerpras in
„ ſenſu obvio, quem ipſamet Propoſitionum
„ verba exibent, ac præſeferunt, damnatas
„ eſſe pronunciavit, non de ipſomet obvio
„ ſen-

„ ſenſu, quem in Janſenii libro habent, quive
„ ab eodem Janſenio intentus, ac præfatis
„ Innocentio X. & Alexandro VII. Prædeceſſoribus damnatus fuit; ſed de alio quo-
„ piam diverſo cogitaſſet; dictaſque Inno-
„ centii X. & Alexandri VII. Prædeceſſo-
„ rum Conſtitutiones temperate, reſtringere,
„ aut alio quovis modo immutare voluiſſet;
„ iiſdem ipſis literis, quibus eas in ſuo ro-
„ bore fuiſſe & eſſe, ſeque illis firmiter in-
„ hærere, verbis apertiſſimis aſſerebat.

„ Præterea iidem inquieti homines,
„ ſparſis undequaque ſcriptionibus, ac li-
„ bellis, exquiſitâ ad fallendum arte com-
„ poſitis, non ſine gravi Apoſtolicæ Sedis
„ injuria, maximoque totius Eccleſiæ ſcan-
„ dalo docere non ſunt veriti: Ad obedien-
„ tiam præfatis Apoſtolicis Conſtitutionibus
„ debitam non requiri, ut quis prædicti Jan-
„ ſeniani libri ſenſum in antedictis quinque
„ Propoſitionibus, ſicut præmittitur, dam-
„ natum, interiùs, ut hæreticum damnet;
„ ſed ſatis eſſe, ſi eâ de re obſequioſum (ut
„ ipſi vocant) ſilentium teneatur. Quæ qui-
„ dem aſſertio quam abſurda ſit, & anima-
„ bus fidelium pernicioſa, ſatis apparet, dum
„ fallacis hujus doctrinæ pallio non deponi-
„ tur error, ſed abſconditur; Vulnus tegi-
„ tur, non curatur; Eccleſiæ illuditur, non
„ paretur; Et lata demum filiis inobedientiæ
„ via ſternitur ad fovendam ſilentio hæreſim;
„ dum ipſam Janſenii doctrinam, quam ab
„ Apoſtolicâ Sede damnatam, Eccleſia Uni-
„ verſalis exhorruit, adhuc interiùs abjicere,
„ corde improbare detrectant. Quin etiam
„ eò impudentiæ nonnullos devenisse com-
„ pertum eſt, ut veluti naturalis honeſtatis,
„ nedum Chriſtianæ ſinceritatis obliti, aſſe-
„ rere non dubitaverint, præfatæ Formulæ,
„ a memorato Alexandro Prædeceſſore præ-
„ ſcriptæ, ſubſcribi licitè poſſe, etiam ab iis,
„ qui interiùs non judicant prædicto Janſenii
„ libro doctrinam hæreticam contineri. Quaſi
„ verò, contra quam ſcriptum eſt: *Qui lo-
„ quitur veritatem in corde ſuo*, Et: *Qui ju-
„ rat proximo ſuo, & non decipit*; hujuſmodi
„ erroris ſectatoribus liceat Eccleſiam ipſam
„ jurejurando decipere, ſimulque Apoſtolicæ
„ Sedis providentiam fallere, dum ejuſdem
„ Formulæ conceptis verbis loquuntur, quod
„ Eccleſia loquitur; quod tamen ſentit ipſa,
„ non ſentiunt, ſeque parere Conſtitutio-
„ nibus Apoſtolicis profitentur, quibus ani-
„ mo contradicunt. Hinc eſt quod nos ad
„ opportunum, & efficax tam exitiali morbo,
„ qui ut cancer ſerpit, & quotidie in dete-
„ rius vergit, remedium adhibendum, non
„ minùs demandatæ nobis omnium Eccleſia-
„ rum ſolicitudinis debito, quàm plurimo-
„ rum Venerabilium Fratrum noſtrorum di-
„ verſarum partium, ac præſertim Regni
„ Galliarum Epiſcoporum zelo, ac precibus
„ excitati; ne hujuſmodi pravi homines
„ Catholicæ Eccleſiæ pacem ſubvertere im-
„ punè pergant, & ſimplicium, ac puſillo-
„ rum mentibus imponere, docentes quæ
„ non oportet; neve ullus, apud eos quo-
„ que, qui bonâ, ut ajunt, fide, ac falſis ru-
„ moribus decipi ſe fortaſſe patiuntur, de
„ mente, ac ſententia Apoſtolicæ Sedis am-
„ pliùs ambigendi ſuperſit locus; divino
„ priùs tam privatis noſtris, quàm publicè
„ indictis precibus, implorato præſidio, ac
„ re maturè diſcuſsâ, de nonnullorum Ve-
„ nerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E.
„ Cardinalium Conſilio, auditiſque complu-
„ rium in Sacra Theologia Magiſtrorum ſuf-
„ fragiis; Primò quidem præinſertas Inno-
„ centii X. & Alexandri *VII.* Prædeceſſorum
„ Conſtitutiones, omniaque & ſingula in
„ eis contenta, authoritate Apoſtolica, te-
„ nore præſentium confirmamus, approba-
„ mus, & innovamus.

„ Ac inſuper ut quævis inpoſterum erro-
„ ris occaſio penitus præcidatur, atque
„ omnes Catholicæ Eccleſiæ Filii Eccleſiam
„ ipſam audire, non tacendo ſolùm (nam
„ *& impii in tenebris conticeſcunt*) ſed & in-
„ teriùs obſequendo, quæ vera eſt Orthodo-
„ xi hominis obedientia, condiſcant; hac
„ noſtra perpetuò valitura Conſtitutione;
„ Obedientiæ, quæ præinſertis Apoſtolicis
„ Conſtitutionibus debetur, obſequioſo il-
„ lo ſilentio minimè ſatisfieri; Sed damna-
„ tum in quinque præfatis Propoſitionibus
„ Janſeniani libri ſenſum, quem illarum ver-
„ ba præſeferunt, ut præfertur, ab omnibus
„ Chriſti fidelibus ut hæreticum, non ore
„ ſolùm, ſed & corde rejici, ac damnari de-
„ bere; nec aliâ mente, animo, aut creduli-
„ tate ſupradictæ Formulæ ſubſcribi licitè
„ poſſe; itaut qui ſecùs, aut contra quoad
„ hæc omnia, & ſingula, ſenſerint, tenue-
„ rint, prædicaverint, verbo, vel ſcripto
„ docuerint, aut aſſeruerint, tanquam præ-
„ fatarum Apoſtolicarum Conſtitutionum
„ tranſgreſſores, omnibus, & ſingulis illa-
„ rum cenſuris, & pœnis omninò ſubjaceant,
„ eâdem authoritate Apoſtolica decernimus,
„ declaramus, ſtatuimus, & ordinamus: De-
„ cernentes pariter eaſdem præſentes, & præ-
„ inſertas literas, ſemper, & perpetuò va-
„ lidas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque
„ plenarios, & integros effectus ſortiri, &
„ obtinere; Sicque per quoſcumque judices
„ Ordinarios, & Delegatos ubique judicari,
„ & de-

„ & definiri debere, ſublatâ eis, & eorum „ cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate; ac irritum & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel „ ignoranter contigerit attentari.

JANSENISTA: Ridiculus nimium cavillator ſit, qui de Clementis XI. ſententia dubitaverit: dilucidis ea phraſibus ſatis expoſita, & nimium inculcata eſt. Verùm in Auguſtini diſcipulis neque mutavit animum, neque impediet praxim, quibus ſtabilita pridem poſſeſſio fuit, eodem ſemper proſequendi tramite, quidquid Roma decreverit.

Redit itaque *Reflexio* Gerberonii: *Subſcribatur formulæ juramenti, non ſubſcribatur, ſemper Theologi, qui Janſeniſtæ vocantur, eadem dogmata ſuſtinebunt: neque ſubſcriptio efficiet, ut ſententias, & fidei ſuæ profeſſionem mutent: Ideo nihil juramento iſto eſt magis inutile.*

Quæ ratio ſi fortè ponderis non ſatis judicio veſtro habitura eſt, ut impoſitum ab Alexandro VII. juramentum & omnis ejus ſubſcriptio abrogetur; addit Gerberonius, quòd indubiè omnem rationis compotem convincat, non ſolùm de inutilitate; ſed etiam damno Eccleſiæ graviſſimo, & pernicie animarum, quam ex juramento iſtiuſmodi profluere neceſſe eſt; quia juxta pag. 13. *Exigere ſubſcriptionem Formulæ à Sacrorum Ordinum Candidatis, eſt implere Patriam perjuriis & ſacrilegiis; cùm abſque calumnia, atque perjurio ſubſcribi nequeat. Nonne ſatis iſtud eſt, ut quibus incumbit impediendorum criminum, & ſtabiliendæ veteris fidei cura, ſubſcriptionem Formulæ interdicant? Si tamen perjuria & Eccleſiaſticæ Doctrinæ ſubverſio non ſatis forſitan apprehendantur, aut moveant; judicent Eccleſiæ & Reipublicæ Moderatores, quas diviſiones & turbas in his Provinciis* Formula *excitatura ſit, dum alius foris imminet inimicus.*

Paria in *Monitis politicis*, urget Gerberonius, præcipuè contra Regem Galliæ, tanquam præcipuum ſubſcriptionis iſtiuſmodi promotorem. Rex ille ſcilicet optimè conſcius turbarum, quibus Formula illa in ſuo olim Regno præbuerat occaſionem, eamdem immittere voluit Belgio Auſtriaco, ut quando inteſtinis illud motibus concuteretur, ipſe forinſecus irruens faciliùs interciperet.

CATHOLICUS. Digna profectò *Monita politica*, uti & *Reflexiones Religionis & Status* Subdito Regis Chriſtianiſſimi, Sacerdote, Religioſo Ordinis Reformati! Alii dicent olere ea magis *civem Rotterodamenſem*, & reformationis Batavicæ Profeſſorem.

JANSENISTA. Cur civibus ſe Rotterodamenſibus adſcribi curaverit, ratio non alia fuit, quàm ut ſecurus degeret, dum pro fide ſcriberet orthodoxa.

CATHOLICUS. Quàm iſtud probè fuerit executus, patuit ex juridico contra eum Proceſſu apud Archiepiſcopum Mechlinienſem, atque ex variis à me productis hactenùs ſpeciminibus. Præſenti finem neceſſe eſt imponere diſſertationi: attamen non abſque reſponſo, ſaltem breviſſimo, dimittenda ſunt quæ ex Gerberonio poſteriùs coacervaſti.

Subſcribi à Catholicis Alexandrinæ Formulæ non poſſe abſque perjurio, & calumnia adverſùs Janſenium, non aliis perſuadebitur, quàm novâ hæreſi infatuatis. Repulſa, atque obtrita centies ea Janſeniſtarum frivola nimium cavillatio eſt, neque reſuſcitari inpoſterum poteſt, niſi à præſentium controverſiarum ignorantiſſimo, aut voluntariâ obcæcato malitiâ.

Subſcribi non poſſe à pertinacibus in Janſeniſmo, minimè inficior: juramenta enim iſtiuſmodi totidem eſſe perjuria, manifeſtum adeò convincitur, quàm lucere Solem meridie.

Quod ad defectum attinet utilitatis, imò criminum multitudinem, quibus juramentum occaſio ſit, quando à Janſenianis pertinacibus juratur, facilis reſponſio eſt: Pontificiæ ſcilicet Formulæ imperata ſubſcriptio, ſi perfidis occaſio ſit perjurii, non eſt data, ſed accepta; quod locum obtinet in mandatis quibuſcumque judicio omnium Sanctiſſimis; Si nempe lex nulla, ſi nullum exiſteret mandatum, nulla indubiè foret tranſgreſſio.

Juramenti lex ab Alexandro VII. ſaluberrimè poſita eſt ad diſcernendos à Fidelibus *filios iniquitatis*, ne poſterioribus Epiſcopi manus imponerent, Divinorumque Myſteriorum cõmitterent adminiſtrationem; ne Ovibus præficerent lupos, quoſve ſuſpenſionibus oportuerat caſtigari, & propter pertinaciam tradi Diabolo, Beneficiis, Officiis, Dignitatibus tanquam meritorum præmiis honorarent.

Fateor quidem ad eum impietatis apicem Janſeniſtas plurimos perveniſſe, ut omnibus Magiſtri ſui opinionibus, quantumlibet damnatis, obfirmatiſſimè inhærentes, nihilominùs jurejurando ſubſcribant Formulæ, quâ præcipua earum quinque capita velut hæretica reprobantur. Verùm non omnium ea temeritas ſacrilega eſt: Non fuit Arnaldi,

non

non Walonii, non Ægidii de Witte, non Archiepiſcopi Sebaſteni, qui amoveri maluit à Vicarii Apoſtolici munere, privarique poſt obitum ſuffragiis Fidelium, atque Eccleſiaſticâ ſepulturâ, quàm ſubſcribendo Formulæ Alexandrinæ ſe catholicum profiteri. Quiſquis autem juramento præſtito deprehenditur infidelis, notam infamiæ non evitat velut relapſus in hæreſim, vel reus perjurii.

Hujus jurisjurandi præſidio Arnoldus Joſephus Brigode Queſnelli Secretarius liberavir ſe carcere Archiepiſcopi Mechlinienſis, Gerberonius Chriſtianiſſimi Regis, uterque autem vel turpiter ad vomitum rediit, vel non ſeriò hæreſim perfidus ejuravit.

Tanti ſuſpicio ſacrilegii movetur communius contra Gerberonium, inveteratæ pridem pertinaciæ notiſſimum Janſeniſtam: Brigodius juvenis Theologiæ tirocinio vix egreſſus levitate magis & ignorantia, quàm pervicaciâ voluntatis videri potuit ad partem hæreticam acceſſiſſe. Quidquid ſit ſuppoſitâ tum hujus, tum Gerberonii in jurando ſimulatione, veritati non diſſentaneum videbitur, quòd *nomen & veritas Dei aliquando deſerviant conſilio impiorum*; Sed iſtud qualecumque vitium, unicè hypocritarum eſt impiè jurantium, non eorum, qui ſubſcriptionem ſeriam ac ſinceram authoritate, & ratione legitima impetatunt.

Non tamen iſta hypocriſis, nõ iſtud ſacrilegium eſt; in quod Queſnelli invehitur querimonia; cùm tota ejus mendaciſſima *Romanæ Eccleſiæ, & Summorum Pontificum defenſio*, præcipuum ſibi ſcopum fixerit doloſiſſimæ ejuſdem ſubſcriptionis vindicias; ut nullus inpoſterum Janſeniſta jurare vereatur Formulâ Alexandri VII. componendo lucem cum tenebris, ſive ejurationem Janſeniſmi clariſſimam cum obfirmata ejuſdem hæreſeos retentione. In damnato Queſnelli Articulo, *impiorum* nomine non intelliguntur, niſi Janſeniſtarum adverſarii, qui Eccleſiæ Præpoſitis authores ſunt, ut juramentum exigant, maximè à ſuſpectis, quos opinantur, exemplo Arnaldi & ſimilium detrectaturos. Iſtud ſcilicet neceſſariò conſilium impiorum eſt; quicumque enim Janſenianos inter cum Arnaldo, Walonio, Ægidio de Witte, Petro Codde, qui titulo Sebaſteni Archiepiſcopi, Miſſionibus in Hollandia præfuit Vicarius Apoſtolicus, conſcientiæ fuerint tenerioris, ſeu minùs impiæ, ſubſcribere recuſabunt, arcebuntur à gradibus Academicis, à ſacris Ordinibus, ab Officiis, Beneficiis, Dignitatibus, curâ animarum; quin etſi poſſeſſionem adierint ab ea deturbari facilè poterunt quoties accuſatores (judicio Queſnelli *impios*) nacti fuerint, qui ſubdolo ſtratagemate eos Eccleſiæ Præpoſitis denuntient, ut eorum fides ad Alexandri VII. juramentum, velut ad lydum lapidem exploretur. Omnes verò Catholici juramentum iſtud ſtatuunt divino conſilio excogitatum, ut omnes, quos hæreſios non obcæcaverit libido, videant aut renuntiandum ſibi omnibus Eccleſiæ miniſteriis, beneficiis, Dignitatibus, aut novam hæreſim abdicandam. Non autem adeò multos arbitror, quos novitatis amor in eam impulerit dementiam, ut privati, inglorii, & ſubindè egeni malint vitam ducere, Eccleſiæ Præſidibus ac cæteris paſſim Catholicis odioſam, quàm abdicato Janſenii ſenſu Eccleſiæ adhærere.

JANSENISTA: pervelim quemadmodum in cæteris, etiam in hoc mihi tua ſubveniat eruditio, quod in Queſnelli propoſitione de *infirmis dicitur, & idiotis*: nolim enim contumax eſſe, memor axiomatis Auguſtiniani *Væ cæcis ducentibus, væ cæcis ſequentibus*: neque me fugit monitum Servatoris, qui *Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam ethnicus, & publicanus*.

CATHOLICUS: *laqueos tendere infirmis, & idiotis* in Queſnelli ſententia eſt, eos, qui Janſenii erroribus initiari cæperant, antequam obfirmarentur penitus, terrere cenſuris Eccleſiæ, omniumque, ab ejus Præpoſitis dependentium bonorum privatione; ne reſiſtere audeant Epiſcopis, Alexandrinæ Formulæ exigentibus ſubſcriptionem.

Nos autem felicem dicimus neceſſitatem, quæ ad meliora compellit: quæ exitio proximos à præcipitio retrahit: quæ propinarum hæreſios venenum, antequam viſcera pervaſerit, ſaluberrimo pellit antidoto. Non igitur Apoſtolica Sedes, juramenti formulam præſcribendo, non Epiſcopi & Academiarum Præſides mandatum Pontificium exequendo, cenſendi ſunt *laqueos tendere infirmis & idiotis*; Sed Queſnellus cum fallaciſſima ſua *Romanæ Eccleſiæ & Summorum Pontificum defenſione*, quâ jurare ſuos docet, quod minimè credunt, profiteri vocibus, & Sacramento obedientiam, quam animo *ob*ſtinatiſſimo averſantur.

Talibus diceret Conſtantinus Imperator, quod aliàs Ario, ut refert Athanaſius Epiſtolâ ad Serapionem: *Si recta eſt fides tua, bene juraſti; Si autem impia eſt, & tamen juraſti, Deus te pro juramento condemnet.* Si & reviviſceret cum Auguſtino Hieronymus, accenderet S. Antiſtitem contra novos,

ac

ac nimium degeneres ejus diſcipulos, Epiſtolâ 30. apud Auguſtinum: *Demus operam, ut pernicioſiſſima hæreſis de Eccleſiis auferatur, quæ ſemper ſimulat pœnitentiam, ut docendi in Eccleſiis habeat poteſtatem: ne, ſi apertâ ſe luce prodiderit, foras expulſa moriatur.*

Auguſtinus quoque eoſdem non minùs à ſe abigeret, quàm olim Epiſtolâ 68. *pertinaciſſimos*, ut vocabat, & *litigioſiſſimos* Donatiſtas, quorum pervicaciam admirans, indignabundus exclamat, Epiſtola 167.: *Puto, quòd ipſe Diabolus, ſi authoritate judicis, quem ultrò elegerat, totiès vinceretur, non eſſet tam impudens, ut in ea causâ perſiſteret.*

Contra eoſdem Janſenianæ ſimul, & Queſnellianæ Hæreſeos ſectatores converteret Auguſtinus, quod de Pelagianis ſcripſerat contra duas eorum Epiſtolas Capite ultimo: Cujus verbis etiam mihi concludere liceat. *Orbem Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente, pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur; cùm potiùs vigilantiâ, & diligentiâ paſtorali, poſt factum illis competens, ſufficienſque judicium, ubicumque iſti lupi apparuerint, conterendi ſint, ſive ut ſanentur, atque mutentur, ſive ut ab aliorum ſalute, atque integritate vitentur.*

FINIS TOMI QUARTI.

I N D E X
C A P I T U M.

NONAGESIMA SECUNDA PROPOSITIO DAMNATA,

Pati potiùs in pace excommunicationem & anathema injuſtum, quàm prodere veritatem, eſt imitari S. Paulum: tantum abeſt ut ſit erigere ſe contra authoritatem aut ſcindere unitatem. *Obſervat. moral, Rom. 3. verſ. 3.*

C A P U T I.
Proſcriptus Articulus ejuſque contra Catolicos Galliæ Antiſtites defenſio impugnatur. A Columna 1. ad 5.

C A P U T II.
Janſenianæ hypocriſis, ac veræ rebellionis contra Eccleſiæ cenſuras author præcipuus poſt S ancyranum Antonius Arnaldus. à Col. 5. ad 25.

C A P U T III.
Conſtitutio Urbani VIII. contra Janſenii librum, olim à Janſeniſtis in Belgio contempta, ab ipſo Urbano Pontifice vindicata. à Col. 25. ad 34.

C A P U T IV.
Urbanianæ conſtitutionis vindicias proſequitur contra rebelles Innocentius X. à Col. 34. ad 45.

C A P U T V.
Digreſſio adverſus eos, qui Eccleſiæ cenſuras & Definitiones facile admittunt; ſed ita ut nulla per eas novitas opprimatur. à Col. 45. ad 51.

C A P U T VI.
Queſnellianæ patientiæ in tolerandis cenſuris ſpecimen primum. à Col. 51. ad 55.

C A P U T VII.
Quam pacificè patiens Janſeniſta fuerit Eugenius de Gelder, quam remotus ab erigendo ſe contra authoritatem, & à ſcindenda unitate. à Col. 56. ad 70.

C A P U T VIII.
Gerberonii in rejiciendis Eccleſiæ mandatis, probibitionibus, cenſuris impudentia. à Col. 70. ad 88.

C A P U T IX.
Contra cenſuras, definitiones & authoritatem Sedis Apoſtolicæ, nihil magis contumelioſum Epiſtolâ Queſnelli, nomine Abbatis ad quemdam Romanæ Curiæ Prælatum. à Col. 88. ad Col. 93.

C A P U T X.
Ægidius Candidus cenſuras Eccleſiæ proculcans in ſpongia & ejus vindiciis. à Col. 93. ad 97.

C A P U T XI.
Ægidii Candidi Panegyris Janſeniana omnium contra novam hæreſim definitionum & anathematum contemptrix manifeſta, à Col. 97. ad 107.

C A P U T XII.
Quantâ Gerberonius erga authoritatem Eccleſiæ reverentiâ concluſerit ſeculum decimum ſeptimum, à Col. 107. ad 123.

C A P U T XIII.
Qualis initio ſeculi 18. fuerit Queſnelliſtarum in Hollandica Miſſione erga Apoſtolicam Sedem reverentia; quam pacifica in tolerandis ejus decretis ſubmiſſio. à Col. 123. ad 134.

C A P U T XIV.
Queſnelli & ei adhærentium ab anno 1707. pro rebellibus Miſſionariis vindiciæ. à Col. 134. ad 146.

C A P U T XVI. veriùs XV.
Conſtitutionis Vineam Domini Sabaoth neceſſitas remota, à Col. 146. ad 159.

C A P U T XVII.
Neceſſitas propinquior Conſtitutionis Vineam Domini Sabaoth. à Col. 159. ad 170.

G A P U T XVIII.
Conſtitutionis Vineam Domini Sabaoth, neceſſitas proxima ex reſolutione potiſſimum famoſi caſus conſcientiæ. à Col. 170: ad 179.

CA-

C A P I T U M.

C A P U T XIX.
Duo ſaluberrima brevia à Queſnellianis impudenter excepta. à Col. 179. ad 184.

C A P U T XX.
Queſnelli intemperiæ in caſus denuntiatores & Romanos judices, à Col. 184. ad 191.

C A P U T XXI.
Caſus conſcientiæ, antequam naſceretur, damnatus fuit à Galliæ Clero, poſtea diſertius ab ipſa Sorbona, à Col. 191. ad 199.

C A P U T XXII.
Janſeniſtarum Gallorum adverſus Cleri ſui cenſuram rebellio, à Col. 199. ad 209.

C A P U T XXIII.
Frivola retunditur Arnaldinæ Cauſæ excuſatio, à Col. 209. ad 217.

C A P U T XXIV.
Qualis fuerit Queſnellianorum in ferenda Conſtitutione Vineam Domini Sabaoth, *patientia. à Col. 217. ad 226.*

C A P U T XXV.
Conſtitutio Clementis XI. Vineam Domini Sabaoth, ab Ægidio de Witte alias Candido, toti Eccleſiæ ſolemniter denuntiata. à Col. 226. ad 240.

C A P U T XXVI.
Conſtitutio Vineam Domini Sabaoth Catholicis omnibus acceptiſſima. à Col. 241. ad 260.

C A P U T XXVII.
Quanta pace & modeſtia Queſnellus paſſus fuerit anathema inflictum verſioni ſuæ Gallicæ Novi Teſtamenti cum Obſervationibus Moralibus; an non erexerit ſe contra authoritatem, aut ſciderit unitatem? à Col. 260. ad 270.

C A P U T XXVIII.
Quam pacifica fuerit Queſnelli & ſociorum patientia in tolerando anathemate contra Propoſitiones 101. an non erexerint ſe contra authoritatem, neque ſciderint unitatem? à Col. 270. ad 284.

C A P U T XXIX.
Inſigne ſpecimen Queſnellianæ manſuetudinis, venerationis erga Epiſcopos &c. elucens in animadverſionibus ejuſdem authoris, circà deliberationes Gallicanorum Præſulum, anni 1713. & 1714. à Col. 284. ad 296.

C A P U T XXX.
Propoſitionis fructus aliqui in ipſo ejus authore exhibentur; in primis fuga è ſua Congregatione & Regno Galliæ, ne prætenſam proderet veritatem. à Col. 296. ad 305.

C A P U T XXXI.
Fructus inſtitutionis & pertinaciæ Janſenianæ in Portus-Regii Monialibus conformis Propoſitioni 92. à Col. 305. ad 309.

C A P U T XXXII.
Documenta, monita, orationes ad obdurandas Portus-Regii moniales ab earum ſeductoribus compoſita. à Col. 309. ad 325.

NONAGESIMA TERTIA PROPOSITIO DAMNATA.

Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps primorum paſtorum feſtinatio infligit ſine ipſius mandato. Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt. *Obſervat. Moral. in Joannis cap. 18. v. 16.*

C A P U T I.
Damnata Propoſitio convincitur de falſitate & pernicie. à Col. 325. ad 334.

C A P U T II.
Undenam Janſeniani vulnerum ſibi à primis Paſtoribus inflictorum ſanationem expectent? à Col. 334. ad 339.

C A P U T III.
Occaſione fictitii Arnaldi patuit undenam Janſeniani damnatæ ſuæ novitatis vulnera ſananda confidant. à Col. 339. ad 359.

C A P U T IV.
Teſtimonium veritatis à voce populi, ut prætenditur, acceptum, ſanandis vulneribus cuicumque hæreſi inflictis aptiſſimum oſtenditur. à Col. 359. ad 373.

C A P U T V.
Digreſſio occaſione rumoris de facienda veterum Proteſtantium cum quibuſdam recentioribus unione. à Col. 373. ad 386.

C A P U T VI.
Quem medicum & qualem medicinam vulneribus novæ Eccleſiæ ſanandis præſtituant adverſarii. à Col. 386. ad 406.

C A P U T VII.
Spes ridicula novitati concepta è Concilio Oecumenico, magis etiam è voce populi. à Col. 406. ad 413.

Vuuu 2 CA-

CAPUT VIII.
Ratio medicorum ex Germania, Anglia, Hollandia concurrentium ad ſananda vulnera, quæ Sectis Hæreticorum pluribus Conſtitutio Unigenitus infixit, à Col. 413. ad 426.

CAPUT IX.
Confutatur frivola Queſnelliana Propoſitionis defenſio, a Col. 426. ad 442.

NONAGESIMA QUARTA PROPOSITIO DAMNATA.

Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quam videre illic dominatum exerceri ſuper fidem fidelium, & foveri diviſiones, propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores. *Obſervat. Mor. Rom*: 14. v. 16.

CAPUT I.
Propoſitionis perverſitas compendio exhibetur, a Col. 442. ad 450.

CAPUT II.
Expendit prætenſus ſupra fidem fidelium dominatus. a Col. 450. ad 463.

CAPUT III.
Quam indicare Queſnellus viſus fuerit præcipuam diviſionis materiam nihil vulneris inferentem fidei aut moribus, Fallacia convincitur. à Col 463. ad 476.

CAPUT IV.
Propoſitionis iniquitas ex quinque primis Queſnelli enuntiationibus amplius demonſtratur. à Col. 476. ad 481.

CAPUT V.
Queſnellianæ doctrinæ perverſitas noxia fidei, & moribus exitialis oſtenditur ex reliquis ejus Propoſitionibus. à Col. 481. ad 497.

CAPUT VI.
Turbis & diſſidiis initium novæ Sectæ, Duce Sancyrano, in Galliis dedit innovatione doctrinæ & praxeos circa Sacramenta, à Col. 497. ad 506.

CAPUT VII.
Arnaldus, quæ tradita acceperat à Sancyrano dogmata, latius propagavit magnâ Eccleſiæ perturbatione, à Col. 506. ad 511.

CAPUT VIII.
Nova illa ab adverſariis excogitata ratio reddendi Sacramentum Pœnitentiæ minus neceſſarium, rariſſimum ac penè nullum, non minima perrexit eſſe diviſionis occaſio. à Col. 511. ad 517.

CAPUT IX.
De quibuſdam aliis, circa Sacramenta novitatibus, quibus Eccleſia à Janſenii Sectatoribus conturbata eſt, à Col. 517. ad 521.

CAPUT X.
Quibus attribuenda diviſio, orta in Belgio occaſione ſeptem punctorum, niſi Arnaldicis & Queſnellianis in Belgio novatoribus? a Col. 521. ad 524.

CAPUT XI.
Non exigua diviſionis cauſa eſt vulgarium devotionum, & religioſorum eas præcipuè promoventium inhumana vellicatio, à Col. 524. ad 535.

CAPUT XII.
Altera diviſionis cauſa eſt præpoſtera Mariani cultus reformatio, à Col. 535. ad 549.

CAPUT XIII.
Catechiſmorum innovatio, & corruptio ab adverſariis tentata, non levium occaſio diviſionum. à Col. 549. ad 555.

CAPUT XIV.
Adverſariorum temeritas in laceſſendis poteſtatibus etiam ſupremis, cauſa non minima diviſionis eſt, à Col. 555. ad 570.

CAPUT XV.
Schiſmatica Janſeniſtarum indoles unionem ubique exoſa, etiam inter Principes, præcipuè Pontificem & Regem Chriſtianiſſimum, a Col. 570. ad 578.

CAPUT XVI.
Diviſio inter prætenſos Auguſtini diſcipulos, a Col. 578. ad 594.

CAPUT XVII.
Damnatæ Propoſitionis defenſio ſenſum authoris prodit magis deteſtabilem, a Col. 594. ad 605.

CAPUT XVIII.
Auctarium & concluſio diſputationis. a Col. 605. ad 642.

DAMNATA PROPOSITIO NONAGESIMA QUINTA.

Veritates eò devenerunt ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi eſt velut idioma incognitum, Adeò remotus eſt à ſimplicitate Apoſto-

ſtolorum, & ſupra communem captum fidelium; neque ſatis advertitur, quod hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſeneƈtutis Eccleſiæ & iræ Dei in filios ſuos, Cor. 14. v. 21.

C A P U T I.
Queſuelli obſervatio compendio refutata, a Col. 642. ad 650.

C A P U T II.
Prætenſa a Queſnello veritates circa gratiam, non ſolum a pleriſque, ſed ab omnibus in Eccleſia meritò ignorata, a Col. 650. ad 664.

C A P U T III.
Suppoſita à Queſnello veritas circà diſcrimen inter gratiam Adami & noſtram, ab omnibus ſemper eſt ignoranda Catholicis, à Col. 664. ad 670.

C A P U T IV.
Luƈtuoſa ut à Queſuello deſcribitur Teſtamenti veteris conditio, non veritas, ſed damnabile figmentum eſt, à Col. 670. ad 680.

C A P U T V.
Confiƈta a Queſnello veritates de infidelium, aliorumque peccatorum converſione. a Col. 680. ad 686.

C A P U T VI.
Errores perniciosiſſimi, tanquam theologica veritates traditi à Queſnello de Voluntate Dei & Chriſti erga ſalutem hominum. à Col. 686. ad 704.

C A P U T VII.
Dialogus Catholicum inter & Janſeniſtam, quo, poſt depulſionem rumoris falſi, refellitur deprompta ex Arnaldo objeƈtio. à Col. 704. ad 736.

C A P U T VIII.
Dialogus II. Catholicum inter & Janſeniſtam de prætenſis Queſnelli veritatibus relatis ad mores, à Col. 736. ad 758.

C A P U T IX.
Dialogus III. Catholicum inter & Janſeniſtam, quo concluditur nihil eſſe metuendum Eccleſiæ, propter non agnitas veritatum nomine, Queſnellianas opiniones; harum verò Seƈtatoribus timenda eſſe omnia, à Col. 758. ad 767.

C A P U T X.
Dialogus IV. Janſeniſtam inter & Catholicum continens mantiſſam ſive auƈtarium ad tres dialogos ſuperiores, à Col. 768. ad 792.

C A P U T XI.
Impaƈta Eccleſiæ calumnia authori in primis propudioſa, & Galliæ Regno injuria oſtenditur, à Col. 792. ad 797.

PROPOSITIO DAMNATA NONAGESIMA SEXTA.

Deus permittit, ut omnes poteſtates ſint contrariæ prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ. *Obſerv. Mor. in Aƈt. Apoſt. cap. 17. v. 8.*

C A P U T I.
Propoſitio non minus ſcandaloſa in adulando, quam in calumniando execrabilis oſtenditur, à Col. 797. ad 804.

C A P U T II.
Diſquiſitio in prædicatores veritatis inter religioſorum familias, judicio Queſnelliſtarum, à Col. 804. ad 814.

C A P U T III.
Quoſnam inter Epiſcopos Queſuellus & ejus ſocii intelligant prædicatores veritatis? *a Col. 814. ad 833.*

C A P U T IV.
Ne inter ſummos quidem Pontifices & eorum Miniſtros etiam Eminentiſſimos reperiuntur Janſeniſtarum judicio prædicatores veritatis. a Col. 833. ad 843.

C A P U T V.
Prima perſecutio quam novatores fingunt velut a poteſtatibus illatam prædicatoribus veritatis. a Col. 843. ad 868.

C A P U T VI.
Janſenius fiƈtitiæ veritatis prædicator præcipuus, aliquas initio naƈtus in Belgio faventes ſibi infeliciter poteſtates, minus fortunatus in Galliis & Italia. a Col. 868. ad 890.

C A P U T VII.
Modus a novatoribus excogitatus ad eludendam Pontificiam prætenſæ Janſeniſtarum veritati contrariam poteſtatem. a Col. 890. ad 894.

C A P U T VIII.
Janſenianæ veritatis prædicatio poſt deteƈtam damnatamque de bicipite Eccleſia fallaciam. a Col. 894. ad 901.

CA-

CAPUT IX.
Infamium pro Janſenio Apologiarum abſurdiſſima excuſatio. a Col. 901. ad 918.

CAPUT X.
Propoſitiones quinque Janſenii, a Gallicanis Epiſcopis ſubmiſſæ judicio Innocentii X. eoque juſtiſſime confixæ. Hinc frivola Janſeniſtarum lamenta adverſus poteſtates tanquam veritatis prædicatoribus contrarias. a Col. 918. ad 956.

CAPUT XI.
Ægidius de Witte aliàs Candidus, obtentu frivolo Auguſtinianæ veritatis, temerarius hæreſios contra Innocentium X. propugnator. a Col. 936. ad 953.

CAPUT XII.
Expenditur allatum ſuperiùs Queſnelli teſtimonium de ſua ſuorumque erga Pontificias Conſtitutiones reverentia: Unde pateat quales nova Eccleſia prædicatores habeat veritatis, a Col. 953. ad 982.

CAPUT XIII.
Ex aliis duobus Queſnelli teſtimoniis de ſuorum erga Innocentium X. obedientia colligitur, quales in iſtiuſmodi ſcriptoribus nacta ſit veritas prædicatores. a Col. 982. ad 1007.

CAPUT XIV.
Qualis prædicatio veritatis penes Queſnellum & alios ejuſdem fœderis theologos fuerit occaſione Bullarum Alexandri VII. adverſus Janſenii hæreſim, a Col. 1007. ad 1027.

CAPUT XV.
Dialogus Quietiſtam inter & Janſeniſtam de utriuſque Sectæ affinitate, & prædicatoribus poteſtates omnes ſibi contrarias ſentientibus, a Col. 1027. ad. 1059.

CAPUT XVI.
Dialogus Janſeniſtam inter & Quietiſtam quo utriuſque novæ Eccleſiæ unio inſtauranda concluditur. a Col. 1059. ad 1077.

CAPUT XVII.
Parallelum doctrinæ Quietiſticæ & Janſenianæ, quoad ſeptemdecim priores Molinoſii Propoſitiones. a Col. 1077. ad 1104.

CAPUT XVIII.
Paralleli proſecutio uſque ad Propoſitionem Molinoſii 32. a Col. 1104. ad 1125.

CAPUT XIX.
Paralleli proſecutio uſque ad Propoſitionem Molinoſii 41. a Col. 1125. ad 1135.

CAPUT XX.
Proſecutio paralleli uſque ad Propoſitionem 54. a Col. 1135. ad 1149.

CAPUT XXI.
Finis imponitur parallelo. a Col. 1149. ad 1165.

PROPOSITIO DAMNATA NONAGESIMA SEPTIMA.

Nimis ſæpe contingit, membra illa quæ magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici atque tractari tanquam indigna ut ſint in Eccleſia, vel tanquam ab ea ſeparata. Sed juſtus vivit ex fide & non ex opinione hominum. *Obſerv. Mor. in Act.* 4. *v.* 11.

CAPUT I.
Propoſitionis iniquitas & pernicies compendio demonſtratur, repulſis frivolis, quæ pro ea allegantur, excuſationibus. a Col. 1165. ad 1170.

CAPUT II.
Expenditur prætenſa ſanctitas eorum, quos Propoſitio Queſnelli aſſerit, reſpici atque tractari tanquam indignos ut ſint in Eccleſia, vel tanquam ab ea ſeparatos. a Col. 1170. ad 1185.

CAPUT III.
Ejuſdem proſecutio examinis, a Col. 1185. ad 1217.

PROPOSITIO DAMNATA NONAGESIMA OCTAVA.

Status perſecutionis & pœnarum, quas quis tolerat tanquam hæreticus, flagitioſus & impius, ultima plerumque probatio eſt & maximè meritoria; Utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto. *Obſer. Mor. in Lucæ* 22. *verſ.* 37.

CAPUT I.
Fraus Propoſitionis multiplex & pernicies oſtenditur. a Col. 1218. ad 1242.

CAPUT II.
An documenta ab Arnaldo octogenario, præſertim de libris prohibitis edita, & orta inde contra eum offenſio, dici mereantur probatio ejus ultima & maxime meritoria, quæ eum magis conformem fecerit Jeſu Chriſto? a Col 1242. ad 1265.

CA-

Digitized by Google

CAPUT III.

Arnaldi contra dogmaticas Apoſtolicę Sedis, præſertim Alexandri VIII. definitiones rebellio, qualis in ipſo fuerit ultimę demonſtratio probationis. a Col. 1265. ad 1280.

CAPUT IV.

Prætenſę a Queſnello perſecutionis ſtatus, in ipſo & ejus ſociis expenditur, num appellari mereatur ultima probatio & maximè meritoria, quę homines magis faciat conformes Chriſto. a Col. 1280. ad 1301.

PROPOSITIO DAMNATA NONAGESIMA NONA.

Pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo aut aliquid examinare aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id quod Deus in ſua Eccleſia poſuit ut in ea eſſet odor vitæ, V. g. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla. *Obſerv. mor. 2. Cor. 2. verſ. 16.*

CAPUT I.

Propoſitionis venenum detegitur. a Col. 1301. ad 1313.

CAPUT II.

Diſquiſitio circa libros & eorum inſtructiones de quibus agere cenſetur Queſnelliana adverſus Eccleſiæ præſides expoſtulatio. a Col. 1313. ad 1341.

CAPUT III.

Diſcutiuntur amplius prædicta a Queſnello bonæ ſuorum inſtructiones & exempla ſancta. a Col. 1341. ad 1357.

CENTESIMA PROPOSITIO DAMNATA.

Tempus deplorabile quo creditur honorari Deus perſequendo veritatem ejuſque diſcipulos, tempus hoc advenit... haberi & tractari à religionis miniſtris tanquam impium & indignum omni commercio cum Deo, tamquam membrum putridum capax corrumpendi omnia in Societate Sanctorum eſt hominibus piis morte corporis mors terribilior. Fruſtra quis ſibi blanditur de ſuarum intentionum puritate & zelo quodam religionis perſequendo flamma ferroque viros probos, ſi propria paſſione eſt excœcatus aut abreptus aliena propterea quod nihil vult examinare; frequenter credimus Sacrificare Deo impium & ſacrificamus diabolo Dei ſervum. *Obſer. Mor. Joan. 16. v. 2.*

CAPUT UNICUM.

Iniquiſſima authoris eique adhærentium Janſeniſtarum de Eccleſiæ præpoſitis querela repellitur. à Col. 1358. ad 1365.

PROPOSITIO DAMNATA CENTESIMA PRIMA.

Nihil ſpiritui Dei & Doctrinæ Jeſu Chriſti magis opponitur, quam communia facere juramenta in Eccleſia. Quia hoc eſt multiplicare occaſiones pejerandi, laqueos tendere infirmis & idiotis; & efficere ut nomen & veritas Dei aliquando deſerviant conſilio impiorum. *Obſerv. Mor. Matth. 5. v. 37.*

CAPUT I.

Peſtifera Propoſitionis doctrina exponitur & confutatur. à Col. 1365. ad 1372.

CAPUT II.

Diſſertatio de præſcripti ab Alexandro *VII. juramenti utilitate ac neceſſitate.*

Dialogus Catholicum inter & Janſeniſtam. à Col. 1372. ad 1385.

CAPUT III.

An præſcriptum ab Alexandro VII. juramentum commune Eccleſiaſticis in Gallia & Belgio, occaſionem præbeat malis, quæ Queſnelli propoſitio comminiſcitur.

Diſſertationis ſuperioris proſecutio Janſeniſtam inter & Catholicum. a Col. 1385. ad 1409.

Digitized by Google

Errata		Sic Corrige.
Col. 6.	lin. 18. ordio	leg. ordior
col. 18.	lin. 16 Juſtiniano	leg. Juliano
col. 99.	lin. 56. antiſtibus	leg. antiſtitibus
col. 114.	lin. 3.	ſupple eveċtus
col. 210.	lin. 38. tilus	leg. ſituius
col. 249.	lin. antepenultima, ſoriri	leg. ſortiri
col. 2 1.	lin. 15. lætiam	leg. lætitiam
col. 360.	lin. 25. ſut	leg. ſunt
col. 453.	lin. 5. ſtirit	leg. ſtetit
col. 524.	lin. 27. laxillimas	leg. laxiſſimas
col. 574.	lin. 44. peperit	leg. pepercit
col. 702.	lin. 16. pater	leg. patre
col. 733.	lin. 22. potuetuerint	leg. potuerint
col. 748.	lin. 27. ſententiam	leg. ſentiam
col. 972.	lin. 42. partem.	leg. patrem
col. 1028.	lin. 19. foret	leg. fore
col. 1040.	lin. 54. latiſſiam	leg. latiſſimam
col. 1105.	lin. 6. Idolatriam	leg. idololatriam
col. 1200.	lin. 18. ſatagerunt	leg. ſategerunt
col. 1215.	lin. 32. de	leg. de more
col. 1238.	lin. 34. exillis	leg. exilis
col. 1374.	lin. 10. diliquere	leg. diligere
col. ead.	lin. 49. viedant	leg. videant

Errata hæc ſunt ex multis aliqua: cætera benevolus & intelligens Lector facilè corriget.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google